Bundel van de Raadsvergadering van 12 juni 2018

Agenda bijlagen

Als de hamer valt

1 Opening
2 Vragenhalfuur
3 Spreekgelegenheid voor publiek
- Inspreektekst N. Voortman over agendapunt 22

4 Vaststellen agenda
5 Ingekomen stukken / mededelingen / toezeggingen
- 2018-06-12 Ingekomen stukken en toezeggingen

6 Voorbereiding en rapportage vanuit gemeenschappelijke regelingen
7 Hamerstuk / Externe vertegenwoordigingen periode 2018-2022
- Dossier 1390 voorblad
- Voorstel en besluit

8 Hamerstuk / Aanbod koop ondergronden sporthal de Sonders, parkeerterrein sportpark de Sonders en tenniscomplex Stichting Tennisclub Beltrum
- Dossier 1369 voorblad
- Voorstel en besluit

9 Hamerstuk / Begroting 2019 Openbaar Lichaam Crematoria Twente
- Dossier 1397 voorblad
- Raadsvoorblad
- Bijlage 1 - Brief van college van BenW aan gemeenteraad
- Bijlage 2 - Aanbiedingsbrief
- Bijlage 3 - Begroting 2019

10 Hamerstuk / Meerjarenprogrammabegroting 2019 - 2022 Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers
- Dossier 1370 voorblad
- Raadsvoorblad
- Bijlage 1 - Brief van college van BenW aan de gemeenteraad
- Bijlage 2 - Aanbiedingsbrief
- Bijlage 3 - Concept Programmabegroting 2019-2022
- Bijlage 4 - Notitie nadere toelichting begroting tbv AB

11 Hamerstuk / Jaarrekening 2017 en programmabegroting 2019 GGD Noord- en Oost Gelderland
- Dossier 1362 voorblad
- Raadsvoorblad
- Bijlage 1 - Brief van het college van BenW aan gemeenteraad
- Bijlage 2 - Programmabegroting 2019 GGD NOG
- Bijlage 3 - Jaarstukken 2017 adviesnota AB 12 april 2018
- Bijlage 4 - Jaarrekening 2017 GGD NOG vastgesteld ondertekend AB 12 april 2018
- Bijlage 5 - Brief met controleverklaring bij jaarrekening 2017 (getekend)
- Bijlage 6 - Accountantsverslag GGD NOG 2017

12 Hamerstuk / Jaarstukken 2017, 1e begrotingswijziging 2018 en begroting 2019 Omgevingsdienst Achterhoek
- Dossier 1361 voorblad
- Raadsvoorblad
- Bijlage 1 - Brief van het college van BenW aan de gemeenteraad
- Bijlage 2 - Jaarverslag 2017

Bijlage 3 - Voorstel 1e begrotingswijziging

Bijlage 4 - Begroting 2019

13 Hamerstuk / Jaarstukken 2017, eerste bestuursrapportage 2018 en concept programmabegroting 2019 Sociale Dienst Oost Achterhoek

Dossier 1388 voorblad

Raadsvoorblad

Bijlage 1 - Brief van het college van BenW aan de gemeenteraad

Bijlage 2 - Aanbiedingsbrief

Bijlage 3 - Jaarrekening 2017, incl controleverklaring accountant

Bijlage 4 - Programmabegroting tbv begroting 2019

Bijlage 5 - Eerste bestuursrapportage 2018

14 Hamerstuk / Kadernota 2019-2022 Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland

Dossier 1365 voorblad

Voorstel en besluit

Bijlage 1 - Kadernota VNOG 2019-2022

Bijlage 2 - Brief kadernota VNOG

Bijlage 3 - Overzicht reacties gemeenten op kadernota 2019-2022

15 Hamerstuk / Jaarstukken 2017 en Begroting 2019 Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland

Dossier 1366 voorblad

Raadsvoorblad

Bijlage 1 - Brief van het college van BenW aan de gemeenteraad

Bijlage 2 - Concept Programmabegroting 2019-2022

Bijlage 3 - Voorlopige jaarstukken 2017

Bijlage 4 - Begroting 2019 en jaarstukken 2017 brief VNOG

16 Hamerstuk / Actualisatie Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ

Dossier 1363 voorblad

Voorstel en besluit

Bijlage 1 - Brief van Regionale Cliëntenraad Participatiewet SDOA

Bijlage 2 - Brief aan Regioanle Cliëntenraad Participatiewet SDOA

Bijlage 3 - Was-wordt lijst Afstemmingsverordening

17 Hamerstuk / Aanpassing verordening Tegenprestatie Participatiewet

Dossier 1364 voorblad

Voorstel en besluit

Bijlage 1 - Was-wordt-lijst

18 Hamerstuk / Verordening Asbestlening gemeente Berkelland 2018

Dossier 1389 voorblad

Voorstel en besluit

Bijlage 1 - Persbericht

19 Hamerstuk / Evaluatie sloopfonds/subsidieregeling sloop overtollige bebouwing

Dossier 1380 voorblad

Voorstel en besluit

Bijlage 1 - Subsidieregeling overtollige gebouwen 2018

20 Hamerstuk / Jaarstukken 2017

Dossier 1368 voorblad

Voorstel en besluit - Gewijzigde versie

Bijlage 0 - Brief van het college van BenW aan gemeenteraad over aanbieden gewijzigd raadsvoorstel

Bijlage 1 - Jaarstukken 2017

Bijlage 2 - Jaarrekening en jaarverslag. compressed

Bijlage 3 - Persbericht

Bijlage 4 - Controleverklaring jaarstukken 2017 - was getekend

Bijlage 5 - Gewaarmerkte jaarrekening 2017

Bijlage 6 - Accountantsverslag

21 Bespreekstuk / Diverse benoemingen raadsperiode 2018-2022

Voorstel en besluit

22 Bespreekstuk / Bestemmingsplan Eibergen, Op de Bleek 2017

Dossier 1375 voorblad

Voorstel en besluit - Gewijzigde versie (met blauw)

Bijlage 1a - OntwerpBp Eibergen Op de Bleek 2017 (PLANTOELICHTING)

Bijlage 1b - OntwerpBp Eibergen Op de Bleek 2017 (REGELS)

Bijlage 1c - OntwerpBp Eibergen Op de Bleek 2017 (VERBEELDING)

Bijlage 2 - Gewijzigde versie (met blauw) - Overzicht wijzigingsvoorstellen Op de Bleek 2017-versie 07 06 18

Bijlage 3a - Zienswijze AKD (BP Op de Bleek 2017)

Bijlage 3b - Zienswijze KB (BP Op de Bleek 2017)

Bijlage 4 - Brief VNOG (BP Op de Bleek 2017)

Bijlage 5 - Email Waterschap Rijn IJssel (BP Op de Bleek 2017)

Bijlage 6 - Uitnodiging omwonenden inloop 17 mei

Bijlage 7a - Inloop (17 mei) voorstel Blekerij

Bijlage 7b - Inloop (17 mei) voorstel Hummelsweide

Bijlage 8 - Samenvatting inloop (17 mei)

Bijlage 9 - Email van bewoners Hummelsweide

Bijlage 10 - Brief aan omwonenden met samenvatting inloop

Bijlage 11 - Email van bewoner Hummelsweide 17

Bijlage 12 -Brief bewoners Prakkestraat 2, 4 en 6

Bijlage 13 - Inspreektekst mevr. Simmelink

Bijlage 14 - Inspreektekst mevr. Egbers en dhr. Lievestro

Bijlage 15 - Email namens bewoners van Kalanderij over bouwplannen Op de Bleek. Niet kindvriendelijk!

23 Bespreekstuk / Krediet voor eventuele aankoop locatie Grolseweg 19 in Beltrum

Voorstel en besluit

24 Bespreekstuk / Doorontwikkeling samenwerking Regio Achterhoek 'De Achterhoek werkt door 2.0'

Dossier 1355 voorblad

Voorstel en besluit

Bijlage 1 - Agenda vergadering AB Regio Achterhoek 25 april 2018

Bijlage 2 - Agendapunt 4 - AB voorstel doorontwikkeling 25 april 2018

Bijlage 3 - De Achterhoek werkt door versie 2.0

Bijlage 4 - 24ste Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek v.27-03-2018 GECONSOLIDEERD

Bijlage 5 - R - artikelsgewijze wijzigingen

Bijlage 6 - Begoting 2018 en 1e begrotingswijziging 2018

Bijlage 7 - BProcesverantwoording - amendement AB - inbreng raden

Bijlage 8 - Bestuurlijke scan M. Boogers.

Bijlage 9 - Juridische toets R. de Greef

Bijlage 10 - Juridische toets Dirkzwager

Bijlage 11 - Reactie DB op adviezen

Bijlage 12 - De Achterhoek werkt door populaire versie

25 Bespreekstuk / Aanbesteding Accountantsdiensten

Voorstel en besluit

26 Schorsing

De vergadering wordt geschorst na de behandeling van agendapunt 25. De vergadering wordt heropend op 19 juni.

Als de hamer valt……..

Als de hamer valt is het besluit genomen. Zo gaat dat tijdens de vergaderingen van de gemeenteraad. In deze rubriek geven wij telkens na de raadsvergadering in het kort een overzicht van de beslissingen die de gemeenteraad heeft genomen.

In de raadsvergadering van 12 juni 2018 heeft de gemeenteraad besloten:

- Voor de zittingsperiode van de gemeenteraad 2018–2022 de hieronder genoemde personen aan te wijzen c.q. te benoemen in diverse organen en instellingen:
  - Regio Achterhoek –
    M.H.H. van Haaren-Koopman / plv.: burgemeester
  - Recreatieschap Achterhoek-Liemers in liquidatie –
    M.H.H. van Haaren-Koopman / plv.: burgemeester
  - Openbaar Lichaam Crematoria Twente –
    H.J. Bosman / plv.: burgemeester
  - Openbaar Lichaam Vuilverwerking Noord- Oost-Achterhoek –
    H.J. Bosman en G.J. Teselink / plv. leden: R.P. Hoytink-Roubos en M.H.H. van Haaren-Koopman
  - Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers –
    H.J. Bosman / plv.: burgemeester
- Een krediet beschikbaar te stellen van € 87.000 voor de aankoop ondergronden sporthal de Sonders, parkeerterrein sportpark de Sonders en tenniscomplex Stichting Tennisclub Beltrum en deze kosten te dekken uit de algemene reserve.
- In te stemmen met de begroting van de gemeenschappelijke regeling:
  - Openbaar Lichaam Crematoria Twente
  - Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers
  - Gemeentelijke Gezondheids Dienst Noord- en Oost-Gelderland met als kanttekening dat als zienswijze kenbaar gemaakt wordt dat het hebben van reserves geen doel op zich is maar gekoppeld moet zijn aan een gekwantificeerde risicoanalyse.
  - Omgevingsdienst Achterhoek
  - Sociale Dienst Oost Achterhoek en de door de SDOA gevraagde zienswijzen uit te brengen
  - Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland met de opmerking om de incidentele baten niet te gebruiken om structurele lasten te dekken of structureel beleid mee in gang te zetten en eventuele beleidsintensiveringen geen verhoging van de gemeentelijke bijdrage tot gevolg hebben
- De Kadernota VNOG 2019 – 2022 vast te stellen.
- De Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Berkelland 2018 vast te stellen.
- In te stemmen met de invoering van de Asbestlening, de Verordening Asbestlening gemeente Berkelland 2018 vast te stellen en € 1.000.000 beschikbaar

te stellen voor het verstrekken van asbestleningen via de stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten uit de algemene reserve.

- Kennis te nemen van de evaluatie van de sloopregeling, voor de vulling van het sloopfonds een bedrag van € 500.000 beschikbaar te stellen uit de algemene reserve en in te stemmen met een aanpassing van de “subsidieregeling sloop overtollige bebouwing” door het college om herbouw te voorkomen.
- De jaarstukken 2017 vast te stellen en het positieve resultaat van de jaarrekening van € 2.165.665,70 voor:
  - € 689.310 toe te voegen aan de algemene reserve;
  - € 5.000 toe te voegen aan de inkomensreseve;
  - € 919.798 toe te voegen aan de algemene reserve bouwgrondexploitaties ;
  - € 57.000 voor stimulering economie over te hevelen naar 2018;
  - € 46.000 voor project fietsbaan Neede/Eibergen over te hevelen naar 2018;
  - € 151.738,60 toe te voegen aan de reserve onderhoud wegen;
  - € 296.819.10 toe te voegen aan de reserve Herstructurering.
- De heer J.W.G. Klein Willink te benoemen als lid van de Werkgeverscommissie, Mevrouw J.A. Pot te benoemen als lid van de selectiecommissie Rekenkamercommissie, de heren G.H.P. Hulshof en A.G. Stoltenberg te benoemen als burgercommissieleden en de heer P.T.M. Knuvers te benoemen als lid van de Auditcommissie.
- Het bestemminsplan “Eibergen, Op de Bleek 2017” gewijzigd vast te stellen en hiervoor geen exploitatieplan vast te stellen.
- Een krediet van € 900.000 beschikbaar te stellen uit de algemene reserve voor de eventuele aankoop van de locatie Grolseweg 19 in Beltrum.
- In te stemmen met voorgestelde doorontwikkeling van de regionale samenwerking. Hiertoe in te stemmen met de voorgestelde wijzigingen van de samenwerkings-regeling, resulterend in de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek (24e wijziging), het college toestemming te geven om ook in te stemmen met de 24e wijziging van de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek. Geen zienswijzen in te brengen ten aanzien van de gewijzigde begroting 2018 en de 1ste begrotingswijziging 2018. De secretaris/directeur van de Regio Achterhoek opdracht te geven tot het laten uitvoeren van een onafhankelijke evaluatie van de nieuwe werkwijze, 2 jaar nadat deze formeel van start gaat.
- Stolwijk-Kelderman Accountants te benoemen als accountant voor de boekjaren 2018- 2020 onder voorbehoud van zorgvuldige afronding van de gunningsprocedure en in te stemmen met de door het college noodzakelijk te verrichten privaatrechtelijke handelingen ter uitvoering van dit besluit.

Introductie, de wijk en verwachtingen

Ik ben Niels Voortman en sinds januari 2012 woonachtig aan de Hummelsweide 17. Al die jaren, tot op de dag van vandaag, leven we een in bouwwijk.
In de jaren dat we hier wonen, zijn er verschillende plannen geweest en wijzigingen doorgevoerd. Met de intrede van de economische crisis, bleven verschillende delen van de wijk oningevuld. De bewoners gaan wennen aan de situatie en in verschillende wijzigingsvoorstellen wordt dit beeld bevestigd: Het groen blijft behouden, bijkomend voordeel is dat daarmee ook het karakteristieke aangezicht bij de ingang van de wijk in stand blijft.

Als er echt een grote wijziging komt, dan is de gemeente nog daar om de bewoners hierover tijdig te informeren, het gaat immers om de wijk waarin zij al zolang wonen. Maar waar was de gemeente in haar informerende plicht de afgelopen periode?

Wijzigingen bouwplannen visie 23 februari 2017

Er is een schrijven van de gemeente geweest omtrent het wijzigen van de bouwplannen en de restrictie die de gemeente wil opleggen middels de nieuwe visie vanaf 23 februari 2017.
Nog voor die datum heeft Ter Steege echter versneld tientallen bouwaanvragen ingediend (84 bouwaanvragen door de firma Ter Steege en particuliere kopers).

September 2017 volgt het voor ontwerp Bestemmingsplan Op De Bleek 2017. In het Berkelbericht staat het volgende:
"Beperking van het aantal nieuwe woningen.
Dit nieuwe bestemmingsplan vervangt het nu nog geldende bestemmingsplan uit 2008. **Voor een groot deel van de wijk zal dit geen verandering met zich meebrengen**. Bestaande woningen worden vanzelfsprekend weer van een woonbestemming voorzien. Maar voor de nog niet bebouwde grond zal nu per kavel of gebied worden aangegeven hoe wordt omgegaan met de oorspronkelijke bouwmogelijkheid. **Dit alles tegen de achtergrond dat de gemeente een gebalanceerd beleid wil voeren rond bouw, sloop, renovatie en transitie van woningen."**

Vervolgtraject – Gemeente laat buurt in het ongewisse omtrent bestemmingsplan
Het vervolgtraject is voor ons als buurt totaal onduidelijk: Pas in uw schrijven van 9 mei 2018 maakt u melding van het feit dat er een nieuw bestemmingsplan in voorbereiding is. Hiervan hebben een voorontwerp en een ontwerp ter inzage gelegen.

U meldt verder in uw schrijven dat "Ter Steege tijdig gebruik heeft gemaakt om binnen de mogelijkheden van het oorspronkelijke bestemmingsplan uit 2008, nog een aantal bouwplannen in te dienen. Dat heeft men ook gedaan voor het bouwvlak direct vóór het ketelhuis. Daarvoor loopt een bouwaanvraag voor een appartementengebouw met 20 woningen." Echter deze bouwaanvraag is afgekeurd door u zoals vermeld in het Achterhoeks Nieuws van 16 mei 2017.

Veel overleg met Ter Steege, maar niet met de buurt

Voorts schrijft u dat er uiteraard vaak overleg is geweest met Ter Steege. Maar waar is het overleg met de buurt geweest in de vorm van een inloopavond vóór het maken van afspraken? Waarom zijn wij niet eerder betrokken geweest bij deze ingrijpende aanpassing van de wijk? Waar is de informatie voor de bewoners van b.v. de Kalanderij in dit verhaal?

Afspraken gemaakt met Ter Steege

Diverse zaken als "evenwichtige afronding van de wijk", invulling van het industrieel erfgoed en het vlot afronden van het woonrijp maken haalt u in uw schrijven aan. Het overleg met Ter Steege heeft

onder andere geleid tot een afspraak om de 20 appartementen te laten vervallen en te vervangen door 13 grondgebonden woningen, waarvan 6 woningen in het bouwvlak vóór het voormalige ketelhuis en 7 woningen op de plek aan de Hummelsweide waar het bestemmingsplan uit 2008 eveneens een appartementen gebouw mogelijk maakt".
Dit komt op ons over als: Er is weer een gewijzigd bestemmingsplan van kracht en dat delen we even mede. Immers zijn deze aanvragen voor grondgebonden woningen **niet** voor 23 februari 2017 ingediend. Tijdens onderling overleg bent u overeengekomen met Ter Steege dat er grondgebonden woningen gebouwd zullen gaan worden. Is dat correct aangenomen?

Aankondiging gewijzigd bestemmingsplan
O.a. in de Staatscourant van 20 februari 2018 is de aankondiging gedaan omtrent het gewijzigde bestemmingsplan. Dit plan heeft ter inzage gelegen van 21 februari 2018 tot 3 april 2018 en kon er tot 15 mei 2018 bezwaar worden aangetekend.

In de structuurvisie wonen 2015, zijn de gebieden voor het ketelhuis en Hummelsweide/Prakkestraat bestempeld als "Groen". Dit is ook overgenomen in het "Voorontwerp Op de Bleek 2017", met publicatiedatum 1 september 2017.
Deze groenbestemming staat ook in het definitieve Ontwerp op de Bleek 2017, op pagina 22, zoals door u gepubliceerd op 20 februari j.l. als zijnde "Ontwerp bestemmingsplan Op de Bleek". Ook het gepubliceerde document "Verbeelding" als onderdeel hiervan, laat geen twijfel over: Groen bestemming blijft gehandhaafd.
Op dit ontwerp zijn door de buurt geen zienswijzen ingediend: Immers voorzag het ontwerp bestemmingsplan in de behoefte van de huidige bewoners: het afronden van de wijk en het behouden van het aanzicht van de wijk (ketelhuis) en het open groene karakter.

Informatieavond buurtbewoners

2 dagen later, op 17 mei 2018, is er een informatieavond voor buurtbewoners.
Pas tijdens deze informatieavond worden wij als buurt geïnformeerd én geconfronteerd met de nog weer gewijzigde plannen t.o.v. het voorstel dat ter inzage heeft gelegen: Het groen verdwijnt!

Hoe hebben wij als buurt een zienswijze kunnen indienen op de plannen die wij pas op 17 mei hebben in kunnen zien? Niet! De termijn is dan reeds 2 dagen verstreken én het Ontwerp bestemmingsplan Op de Bleek schetst een ander beeld dan op deze informatieavond uiteen wordt gezet. Als buurt zijn wij totaal verkeerd geïnformeerd. Nergens is het getoonde voorstel gepubliceerd (o.a. Gemeentelijke website, ruimtelijkeplannen.nl), waarom is dit niet gepubliceerd en een nieuwe zienswijze ingegaan? Tot op de dag van vandaag is er geen wijziging gepubliceerd.

Bewust geen informerende brief omtrent zienswijze?
Is er bewust niet gesproken over de zienswijze én wordt er bewust niet gesproken in uw schrijven van 9 mei 2018, omtrent een "ingrijpende wijziging" op het ontwerp bestemmingsplan? Het had u gesierd als u hier vroegtijdig met de buurt in gesprek was gegaan, zodat wij nog wel de mogelijkheid hadden om een zienswijze in te dienen. Nu is het een voldongen feit.

Op ons als buurtbewoners komt dit over als het verzwijgen van onderlinge afspraken gemaakt met de firma Ter Steege en bewust de buurt als belanghebbende hier niet over informeren zodat er geen zienswijze ingediend zou worden.

Bij de stukken die online gepubliceerd zijn voor de vergadering van 6 juni j.l., zien wij tot onze verbazing dat er op 1 juni 2018 nog weer een wijziging is gemaakt in het aantal te bouwen woningen:

Ipv 7 op de hoek Hummelsweide / Prakkestraat komen er daar 6 en voor het Ketelhuis 7. Lezen we volgende week dat er besloten wordt om de verhouding te wijzigen naar 4 om 9?

Slotrede, ons gevoel als wijkbewoners

Tot slot, om u het gevoel mee te geven waar wij als bewoners nog elke dag mee geconfronteerd worden:
Ter Steege vermeldt op haar website, www.opdebleek.nl, al sinds jaar en dag "Wonen tussen groen en water", "Heerlijk wonen in een kindvriendelijke omgeving", "Wonen in Op de Bleek is elke dag opnieuw genieten", "De ruim opgezette wijk kent eigen speelvoorzieningen. Trapveldjes en sportfaciliteiten zijn in de buurt aanwezig", "Auto's zijn in de kindvriendelijke wijk te gast en het plan geldt als een 30km zone", "Wijk met karakter", "De historie heeft een prominente plaats gekregen in het ontwerp."

De praktijk? 1 simpele speeltuin, die dadelijk geheel verstopt tussen de woningen ligt, een verdwenen trapveldje, een racebaan in de wijk, onvoldoende woongenot in een niet-kindvriendelijke omgeving, een wijk met veel te weinig karakter waarbij de historie alsnog ten onder gaat én om nog maar te zwijgen over het verdwijnen van het door de gemeente bestempelde "Groen".

Mede namens de bewoners van Hummelsweide nummers 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 24

Dankuwel.

Raadsvergadering : 12 juni 2018 **Agendapunt** **:** 5.

Onderwerp : Ingekomen stukken / mededelingen / toezeggingen

Meer informatie bij : Griffie Telefoon : 0545-250 805

De volgende aan de raad gerichte stukken zijn ontvangen:

A. Ingekomen stukken

1. Afdoeningsvoorstel: voor kennisgeving aannemen

1. Brief van milieudefensie over ‘gasloos wonen’;
2. Brief van VNG Gelderland over kandidaten voor VNG bestuur en VNG commissies;
3. Brief van stichting STOP Kinderarmoede over bestrijding Kinderarmoede;
4. Email van de heer Bakker over zendmast KPN in Haarlo;
5. Brief van manager Dierenwelzijn & Public Affairs, Stichting Dierenlot met toezending factsheet inzake dierenwelzijn;
6. Email van Comité21maart over oproep aan gemeenten om zich aan te sluiten bij een coalitie om zo doeltreffend discriminatie en racisme te kunnen bestrijden;
7. Brief van Baker Tilly Berk met toezending accountantsverslag boekjaar 2017 gemeente Berkelland;
8. Email van Cultuur & Erfgoedpact Achterhoek over update Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek met toezending compact kennismakingsdocument;
9. Brief van Achterhoeks Nieuws Netwerk over subsidiëring op Regionaal Media Centrum REGIO8;
10. Brief van NLVOW over aanbiedingsbrief ‘toolkit’NLVOW.

2. Correspondentie van het college van BenW / afdoeningsvoorstel: voor kennisgeving aannemen

1. Quick scan regeerakkoord aangevuld met Berkellandse thema’s;
2. Brief over reactie op schrijven van de heer Onstenk over ‘boompjes-gate’;
3. Brief over voortgang uitvoering motie M17-08 ‘Herijking geurbeleid’;
4. Brief over laatste stukken rondom opheffing Hameland;
5. Brief over overdracht oude N18;
6. Brief over advies taskforce buitengebied;
7. Brief over inspraak bestemmingsplan “Berkelland, parapluherziening standplaatsen 2018”;
8. Brief over samenwerking gemeente – belangenverenigingen kleine kernen;
9. Brief over advies taskforce buitengebied;
10. Brief over problemen met mobiel bereik van KPN in een deel van Borculo;
11. Brief over memo financieel tekort Wmo/Jeugdwet in het boekjaar 2017;
12. Brief over woningmarktmonitor Berkelland 2018;
13. Brief over externe vertegenwoordiging;
14. Brief over advies ontwerpvergunning oprichting bioraffinage RMS;
15. Brief over begroting GR Omgevingsdienst Achterhoek;
16. Brief over begroting GR Openbaar Lichaam Crematoria Twente.

3. Raad / commissie / griffie

-

4. Afdoeningsvoorstel: voor advies in handen stellen van het college

-

5. Afdoeningsvoorstel: ter afdoening in handen stellen van het college

1. Brief van mevrouw Ouwehand en de heer Bolleboom over huisvesting van arbeidsmigranten in de woonkern Noordijk en de daarbij komende overlast;
2. Brief van mevrouw Hilderink over bezwaar tegen het besluit van de gemeenteraad van 13 maart 2018 waarin de aanvraag tot nadeelcompensatie van 24 oktober 2017 wordt afgewezen;
3. Brief van de Bomenstichting over aandacht voor de achteruitgang van landschap en leefgebied voor dieren;
4. Brief van de heer Spekschoor, namens de Groep Grolseweg over Grolseweg 19 in Beltrum;

B. Mededelingen

-

C. Toezeggingen raad (t/m 15-05-2018)

Nr.	Omschrijving toezegging	Datum toezegging	Team	Streefdatum gereed	Datum gereed
1.	Een toetsingskader voor afwijkingen van het bestemmingsplan o.b.v. uitgangspunten opstellen, om doelmatigheid en rechtmatigheid te combineren	23-05-2017	Dit toetsings-kader wordt in 2018 samen met de raads-werkgroep omgevings-visie opgepakt	Eind 2018	
2.	Jaarlijkse evaluatie beleidskader Muziek-, Kunst- en Cultuuronderwijs in de commissie Sociaal.	15-05-2018	Team Opdracht-geverschap A		

Raadsvergadering

Dossiernummer	1390
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	7
Omschrijving	Hamerstuk / Externe vertegenwoordigingen periode 2018-2022

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 216662

Raadsvergadering : 12 juni 2018

Onderwerp : Externe vertegenwoordigingen periode 2018-2022

Collegevergadering : 22 mei 2018
Portefeuillehouder : J.H.A. van Oostrum
Steller : W. Kok tel: : 0545-250 612

Vaststellen benoemingsbesluiten externe vertegenwoordigingen raadsperiode 2018-2022

Waarom dit voorstel en wat is het effect

Na de verkiezingen moeten de diverse vertegenwoordigers in gemeenschappelijke regelingen en andere externe organen aangewezen worden. Omdat er wijzigingen in de samenstelling van uw raad en het college zijn gekomen en omdat de benoemingstermijn verbonden is aan de zittingsduur van de raad, moeten de benoemingen opnieuw gebeuren.

Het effect is dat de gemeente Berkelland vertegenwoordigd is in gemeenschappelijke regelingen en kan meepraten en meebeslissen. De externe vertegenwoordigingen zijn door uw raad aangewezen.

Argumentatie:
Voor een aantal gemeenschappelijke regelingen moet u de leden van het algemeen bestuur aanwijzen. Omdat onderstaande gemeenschappelijke regelingen mede zijn aangegaan door de raad, bestaat het algemeen bestuur van die regeling uit leden die per deelnemende gemeente door de raad uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, en uit de wethouders worden aangewezen. Zo staat het in artikel 13 lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het is gebruikelijk dat alleen collegeleden worden aangewezen.

Achter de regeling hebben we genoemd hoeveel personen we mogen voordragen en wie we voorstellen om te benoemen.

Gemeenschappelijke regeling	*Algemeen bestuur*	*Benoemd:*
Regio Achterhoek Postbus 53 7000 AB Doetinchem	1 lid + plv. lid	M.H.H. van Haaren-Koopman Plv. burgemeester
Recreatieschap Achterhoek-Liemers (RAL) in liquidatie De ontmanteling duurt tot 2019 ivm rechtspositionele aspecten van het personeel.	1 lid en 1 plv. lid	M.H.H. van Haaren-Koopman plv.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Die verlopen dan. Op dat moment kan definitief overgegaan worden tot liquidatie.		burgemeester
Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT) Usselerrietweg 40 7546 PE Enschede	1 lid + plv. lid	H.J. Bosman plv. Burgemeester
Openbaar Lichaam Vuilverwerking Noord Oost Achterhoek p/a gemeente Berkelland	2 leden en 2 plv. leden	H.J. Bosman G.J. Teselink Plv. leden: R.P. Hoytink-Roubos M.H.H. van Haaren-Koopman
Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (EAL) Postbus 686 7000 AR Doetinchem	1 lid + plv. lid	H.J. Bosman Plv. burgemeester

Kanttekeningen en risico's

De structuur, governance van de Regio Achterhoek wordt aangepast. In de nieuwe structuur zal de burgemeester lid worden van het Algemeen Bestuur. Zo lang die structuur nog niet geformaliseerd is, stellen we voor om wethouder M.H.H. van Haaren-Koopman te benoemen. Zij zat ook de vorige raadsperiode in het Algemeen Bestuur van de Regio Achterhoek.

Financiën

Er zijn geen financiële gevolgen.

Communicatie

Er zijn diverse partijen waarmee we samenwerken. Daar zitten we veelal in het bestuur of we zorgen dat we vertegenwoordigd zijn op de aandeelhoudersvergadering. Na de verkiezingen moeten de diverse vertegenwoordigers in gemeenschappelijke regelingen en andere externe organen aangewezen worden. Omdat er wijzigingen in de samenstelling van de raad en het college zijn gekomen en omdat de benoemingstermijn verbonden is aan de zittingsduur van de raad, moeten de benoemingen opnieuw gebeuren.

Initiatief, participatie en rol gemeente

N.v.t.

Planning en evaluatie

Niet van toepassing.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 12 juni 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 mei 2018;

gelet op het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regelingen, Gemeentewet en de desbetreffende gemeenschappelijke regelingen;

b e s l u i t :

Voor de zittingsperiode van de gemeenteraad 2018 – 2022 de hieronder genoemde personen aan te wijzen c.q. te benoemen in diverse organen en instellingen.

Gemeenschappelijke regeling, privaatrechtelijke instelling	*Algemeen bestuur*	*Benoemd:*
Regio Achterhoek Postbus 53 7000 AB Doetinchem	1 lid + plv. lid	M.H.H. van Haaren-Koopman Plv. burgemeester
Recreatieschap Achterhoek-Liemers (RAL) in liquidatie	1 lid en 1 plv. lid	M.H.H. van Haaren-Koopman plv. burgemeester
Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT) Usselerrietweg 40 7546 PE Enschede	1 lid + plv. lid	H.J. Bosman plv. Burgemeester
Openbaar Lichaam Vuilverwerking Noord Oost Achterhoek p/a gemeente Berkelland	2 leden en 2 plv. leden	H.J. Bosman G.J. Teselink Plv. leden: R.P. Hoytink-Roubos M.H.H. van Haaren-Koopman
Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (EAL) Postbus 686 7000 AR Doetinchem	1 lid + plv. lid	H.J. Bosman Plv. burgemeester

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
12 juni 2018

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Externe vertegenwoordigingen periode 2018 - 2022

Niet van toepassing.

Raadsvergadering

Dossiernummer	1369
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	8
Omschrijving	Hamerstuk / Aanbod koop ondergronden sporthal de Sonders, parkeerterrein sportpark de Sonders en tenniscomplex Stichting Tennisclub Beltrum

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	212498
Raadsvergadering	:	12 juni 2018
Onderwerp	:	Krediet aankoop ondergronden sporthal de Sonders, parkeerterrein sportpark de Sonders en tenniscomplex Stichting Tennisclub Beltrum
Collegevergadering	:	15 mei 2018
Portefeuillehouder	:	J.B. Boer
Steller	:	R.H.M. Nijboer tel: : 0545-250 234

Te nemen besluit:
1. Een krediet beschikbaar stellen van € 87.000 voor de aankoop ondergronden sporthal de Sonders, parkeerterrein sportpark de Sonders en tenniscomplex Stichting Tennisclub Beltrum en
2. deze kosten dekken uit de algemene reserve.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
De heer R.B.M. Huinink is blooteigenaar van de percelen sectie H, nummers 2277 en 2278 in Beltrum. Hij is voornemens het bloot-eigendom van deze percelen - met als erfpachter de gemeente Berkelland en Stichting Tennisclub Beltrum - met daarop de sporthal met aanhorigheden, het parkeerterrein en tenniscomplex van Stichting Tennisclub Beltrum te verkopen. Hij biedt beide percelen te koop aan bij de gemeente voor € 82.800.

Met het accepteren van dit aanbod houden wij grip op de bestaande en mogelijke toekomstige functie van de sporthal met aanhorigheden, het parkeerterrein en het tenniscomplex. Ook bieden wij daarmee de sportverenigingen en stichtingen een maximale zekerheid over hun positie en opstallen.

Argumentatie:

1.1 Waarborgen sportfunctie op deze locatie en positie sportverenigingen
Aan het eind van de erfpachtovereenkomst kan de bloot eigenaar zonder vergoedingsplicht door natrekking eigenaar van de percelen met gebouwen / opstallen worden. Met de aankoop van de ondergronden stellen wij de (toekomstige) positie en opstallen van verenigingen zeker en behouden wij de gemeentelijke opstallen in eigendom.

1.2 Strategisch belang
Met de verkregen grondpositie houden wij grip op de bestaande en mogelijke toekomstige functie van de sporthal met aanhorigheden, het parkeerterrein en het tenniscomplex.

1.3 Financieel aanbod
Het voorliggende aanbod van de R.B.M. Huinink is gebaseerd op een looptijd van de erfpachtovereenkomst tot 2081. De aangeboden prijs is redelijk en gebaseerd op een berekeningsmethodiek die gebruikelijk is voor een waardebepaling van een erfpachtrecht.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Kanttekeningen en risico's

1.1 Aan het eind van de erfpachtovereenkomst in 2081 kan de bloot eigenaar er voor kiezen de grond niet aan de gemeente aan te bieden, zodat de gebouwen / opstallen – zonder vergoedingsplicht – door natrekking eigenaar worden van R.B.M. Huinink.

Financiën

Het krediet voor de aankoop van de ondergronden (€ 82.800) en bijkomende kosten (€ 4.200) van totaal € 87.000,- kunnen wij beschikbaar stellen uit de algemene reserve.
In de exploitatie levert de aankoop een structurele vrijval (van de canon) op van € 310,00.

Communicatie

Via het reguliere wekelijkse persmoment.

Initiatief, participatie en rol gemeente

Wij hebben een aanbod van Wormgoor Makelaars namens de heer R.B.M. Huinink te Beltrum ontvangen. De gemeente is nu erfpachter van de percelen en wordt hiermee in de gelegenheid gesteld om in plaats van erfpachter vol eigenaar te worden.

Planning en evaluatie

De feitelijke aankoop, levering en betaling zal plaats kunnen vinden voor uiterlijk 1 september 2018.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,

de secretaris,	de burgemeester,
M.N.J. Broers.	drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 12 juni 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 mei 2018;

b e s l u i t :

1. een krediet beschikbaar te stellen van € 87.000 voor de aankoop ondergronden sporthal de Sonders, parkeerterrein sportpark de Sonders en tenniscomplex Stichting Tennisclub Beltrum en
2. deze kosten te dekken uit de algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
12 juni 2018

de griffier, de voorzitter,

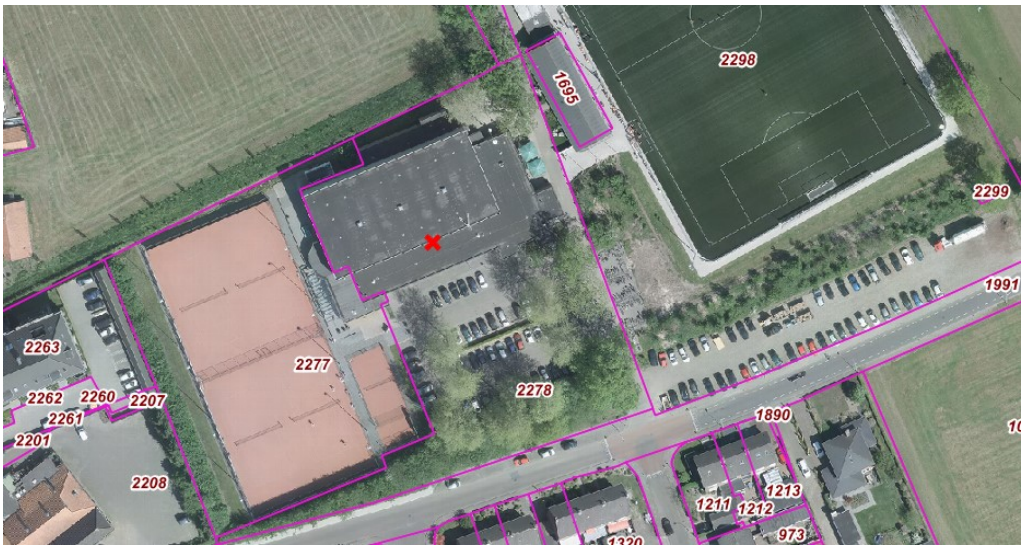
Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp Krediet aankoop ondergronden sporthal de Sonders, parkeerterrein sportpark de Sonders en tenniscomplex Stichting Tennisclub Beltrum

Bestaande situatie
De heer R.B.M. Huinink is blooteigenaar van de percelen bekend als gemeente Eibergen, sectie H, nummer 2277, groot 4.495 vierkante meter en nummer 2278, groot 5.575 vierkante meter. Op beide percelen is per akte van 29 oktober 1981 een recht van erfpacht, voor de duur van 50 jaar, gevestigd ten behoeve van de gemeente Eibergen.

Op perceel sectie H, nummer 2277 is het tenniscomplex gelegen en op perceel 2278 de sporthal met aanhorigheden en het parkeerterrein. Bij akte van 2 februari 2010 heeft de gemeente een gedeelte van het erfpachtrecht- zijnde perceel nummer sectie H, nummer 2277, groot 4.495 vierkante meter – overgedragen aan de Sportstichting Tennisclub Beltrum.

De Sportstichting Tennisclub Beltrum en de gemeente betalen samen jaarlijks circa € 600 canon aan de heer R.B.M. Huinink. De canon wordt jaarlijks geïndexeerd.

Erfpachtakte
De erfpachtovereenkomst heeft een looptijd tot 28 oktober 2031(met een verlengingsmogelijkheid met 50 jaar) Onder artikel 7a is gesteld dat bij einde van de erfpacht de erfpachter gerechtigd is tot koop van het in erfpacht verkregen onroerend goed (lees ondergrond en erf), op basis van een drie deskundigenwaardering.
Onder artikel 7b is gesteld dat bij het einde van de erfpacht de grondeigenaar in volle en vrije eigendom treedt van het onroerend goed en de zich alsdan daarop bevindende opstallen, zonder daar enige vergoeding voor verschuldigd te zijn.

De keuze tussen 7a en 7b is aan de grondeigenaar. De grondeigenaar kan er dus voor kiezen om de grond niet aan de gemeente aan te bieden, zodat de gebouwen / opstallen – zonder vergoedingsplicht – door natrekking eigenaar worden van R.B.M. Huinink.

Uit de akte blijkt niet dat er sprake is van een aanbiedingsplicht aan de erfpachter, doch daar is – gelet op het algemeen belang en de functie van de sporthal en het tenniscomplex met parkeerterrein – wel voor gekozen.

Aanbod
Op 31 maart 2017 hebben wij een aanbod van Wormgoor Makelaars namens de heer R.B.M. Huinink te Beltrum ontvangen.
Hierin geeft de heer R.B.M. Huinink aan graag te willen “voorsorteren” op het aflopen van onderhavig recht van erfpacht in 2031/2081 en biedt perceel 2278, groot 5.575 vierkante meter aan de gemeente te koop aan. Hoewel wij nu formeel geen rol hebben bij perceel 2277, hebben wij na telefonisch contact Wormgoor Makelaars afgesproken dit perceel ook onder de aanbieding te scharen.

De heer R.B.M. Huinink is blooteigenaar van de percelen sectie H, nummers 2277 en 2278 in Beltrum. Hij is voornemens het bloot-eigendom van deze percelen - met als erfpachter de gemeente Berkelland en Stichting Tennisclub Beltrum - met daarop de sporthal met aanhorigheden, het parkeerterrein en tenniscomplex van Stichting Tennisclub Beltrum te verkopen. Hij biedt beide percelen te koop aan bij de gemeente. Na diverse onderhandelingen – een eerste bod hebben wij vanwege de prijs afgewezen – worden beide percelen nu aangeboden voor € 82.800. Deze prijs hebben wij heroverwogen en vinden wij redelijk en acceptabel. De prijs is gebaseerd op een berekeningsmethodiek die gebruikelijk is voor een waardebepaling van een erfpachtrecht.

Voor de goede orde merken wij op dat wij perceel sectie H, nummer 1424 buiten beschouwing laten omdat wij hiervan geen erfpachter zijn en er is sprake van een huurovereenkomst tussen VIOS en Huinink.

Door het kopen van de ondergrond (bloot-eigendom) gaat het erfpachtrecht door vermenging teniet en wordt de gemeente door natrekking eigenaar van het complex (perceel met opstallen).
De gewijzigde eigendomspositie voor de sporthal met aanhorigheden, het parkeerterrein en het tenniscomplex zullen wij juridisch en kadastraal aan laten passen. Het is gebruikelijk dat de partij die iets verwerft deze kosten voldoet.
In relatie hiermee vermelden wij nog dat wij met de hoofdgebruikers van (delen van) de percelen een oriënterend gesprek hebben gehad over een mogelijke doorverkoop aan hen dan wel vestiging van een opstalrecht. Wij gaan daarbij uit van een m2 verkooprijs die gelijk is aan de verwervingskosten (€ 8,25 p/m2). Als dit leidt tot een daadwerkelijke verkoop, dan zullen wij u daarover schriftelijk informeren.

Conclusie
Met de aankoop van de genoemde percelen kunnen wij vol-eigenaar worden en wordt het recht van erfpacht beëindigd. Hiermee kunnen wij grip houden op de bestaande en mogelijke toekomstige functie van de sporthal met aanhorigheden, het parkeerterrein en het tenniscomplex. Ook stellen wij met de aankoop de (toekomstige) positie en opstallen van verenigingen zeker en behouden wij de gemeentelijke opstallen in eigendom.
Wij hebben daarom het voornemen het aanbod te aanvaarden en vragen u hiervoor een krediet beschikbaar te stellen.

Raadsvergadering

Dossiernummer	1397
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	9
Omschrijving	Hamerstuk / Begroting 2019 Openbaar Lichaam Crematoria Twente

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Raad

Zaaknummer: 215453

BEGROTINGEN GEMEENSCHAPPELIJK REGELINGEN

Naam gemeenschappelijke regeling	Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT)
Betreft	X begroting 0 begrotingswijziging
Programma/product	Samenwerkingspartijen (verbonden partijen)
Context (wat doet de regeling voor onze gemeente/doelstellingen)	OLCT draagt zorg voor de continuïteit van een crematoriumvoorziening voor het verzorgingsgebied (deelnemende gemeenten).
Belangrijkste zaken/relevante ontwikkelingen (o.a. opvallende zaken/nieuw beleid, gemeentelijke invloed)	De begroting 2019, en daarmee de uit te keren dividenden, is vrijwel gelijk aan de begroting 2017 en 2018. Ingebruikneming van het crematorium in Haarlo zal invloed hebben op de uitkering voor Berkelland omdat deze afhankelijk is van het aantal crematies, in de crematoria van CT b.v., van overledenen uit Berkelland.
Doelrealisatie (is/wordt het doel gehaald dat de gemeenschappelijke regeling beoogt te realiseren?)	Het beoogde doel wordt gehaald.
Financiële gevolgen (totaal of bijdrage per inwoner)	In 2019 wordt er € 375.000,- (minus € 16.500 bureaukosten) aan dividend uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten.
Andere gevolgen (niet financieel, denk aan: doelbereiking, overleg, efficiëntie, ambtelijke inzet)	Een project om samenwerkingsmogelijkheden tussen begraafplaatsen en Crematoria Twente te onderzoeken is afgerond. Voor Berkelland heeft dit niets opgeleverd.
Advies college	X instemmen 0 niet instemmen, omdat
Achterliggende stukken (ter inzage bij de griffie)	Begroting 2018 en aanbiedingsbrief.
Portefeuillehouder Meer informatie bij:	H.J. Bosman P. Busschers, Team Opdrachtgeverschap tel : 0545 - 250551

Graag reactie voor 17 mei 2018 per e-mail bij Peter Busschers, p.busschers@gemeenteberkelland.nl

gemeente Berkelland

C: P. Busschers
T: 0545-250 250
E: info@gemeenteberkelland.nl
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad Berkelland

Zaaknummer : 215453
Onderwerp : Begroting GR Openbaar Lichaam Crematoria Twente
Verzonden : 28 MEI 2018

Geachte gemeenteraad,

Op 12 april ontvingen we de concept begroting 2019 van Gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT)

Mogelijkheid indienen zienswijze
Deze begroting wordt in de vergadering van het Algemeen Bestuur (AB) op 28 juni besproken. Het is voor u als gemeenteraad om die reden mogelijk om tot 8 juni hun zienswijze kenbaar te maken.

Wij adviseren de gemeenteraad geen zienswijzen in te dienen.

Meer informatie is te lezen in de bijgevoegde notitie 'Begrotingen gemeenschappelijke regelingen'.

Heeft u nog vragen?
Neem dan contact op met de heer P. Busschers, telefoonnummer 0545-250 551

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Kopie aan:
- Archief

CREMATORIA TWENTE
OOST NEDERLAND

Aan de Raden van de deelnemende gemeenten aan de
Gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam Crematoria Twente.

betreft:	ons kenmerk:	datum:
ontwerpbegroting 2019	2018-060	12 april 2018

Geachte leden van de Raad,

Namens het dagelijks bestuur bieden wij u op grond van de gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam Crematoria Twente, artikel 19 lid 2 de ontwerpbegroting voor het jaar 2019 aan van het Openbaar Lichaam Crematoria Twente.

De begroting 2019 zal op 20 juni 2018 aan het algemeen bestuur ter vaststelling worden aangeboden. Op grond van artikel 19 lid 3 van de gemeenschappelijke regeling wordt u in de gelegenheid gesteld om het dagelijks bestuur van uw gevoelens inzake deze begroting te doen blijken. De eventueel door u ingezonden commentaren zullen eveneens aan het algemeen bestuur worden aangeboden.

Indien u op bijgaande ontwerpbegroting wilt reageren verzoeken wij u om uw reactie voor 8 juni 2018 bij ons in te dienen.

Namens het dagelijks bestuur,

P. Vermeulen-Borsje
secretaris

Bijlage: Ontwerpbegroting Openbaar Lichaam Crematoria Twente 2019.

i.a.a.: de ambtelijk adviseurs van de deelnemende gemeenten.

Openbaar Lichaam Crematoria Twente
Bestuur en secretariaat: Usselerrietweg 40, 7546 PE Enschede
Telefoon: 053-4756060 Telefax: 053-4756069

5 april 2018

OPENBAAR LICHAAM CREMATORIA TWENTE

BEGROTING 2019

Inhoudsopgave **Bladz.**

1. Aanbieding begroting 2019 1

2. Beleidsbegroting 2019 3

2.1 Programma
2.2 Paragrafen

3. Financiële begroting 2019 5

3.1 Overzicht van begrote baten en lasten 2019
3.2 Toelichting op het overzicht van begrote baten en lasten 2019 7
3.3 Meerjarenraming 2019 - 2022 9

4. Financiële positie 10

4.1 Geprognosticeerde balans per 31/12/19
4.2 Toelichting op de geprognosticeerde balans per 31/12/19 12
4.3 Staat van reserves en voorzieningen
4.4 Financiële kengetallen 13

Enschede, 5 april 2018

Aan het algemeen bestuur
van het Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT)
Usselerrietweg 40
7546 PE Enschede

Betreft: Aanbieding begroting 2019

Geacht bestuur,

Voor u ligt de begroting 2019,
De begroting is opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

De programmabegroting
Deze begroting bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting.
Het beleidsdeel van de begroting bestaat uit een programmaplan met een beschrijving van het te realiseren programma en de paragrafen.

T.a.v het programma dient een drietal vragen te worden beantwoord:
1. Wat wil het OLCT bereiken?
2. Wat gaat het OLCT daarvoor doen?
3. Wat mag dat kosten?

Op grond van het BBV dienen in de begroting en de rekening een aantal verplichte paragrafen te worden opgenomen. Dit betreft:
1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid

De verplichte paragrafen onder 1, 3 en 7 zijn op het OLCT niet van toepassing.
In de beleidsbegroting wordt ingegaan op de resterende verplichte paragrafen.

Uitgangspunten
De volgende uitgangspunten zijn bij de samenstelling van deze begroting in aanmerking genomen:

- Prijsstijgingen voor door derden te leveren goederen en/of diensten van 2,9% (incl. correctie voorgaande jaren);
- Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben;
- Resultaten uit deelnemingen worden als bate opgenomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt;
- De begroting van de Crematoria Twente BV over 2018 (deze vormt de basis voor het in 2019 geraamde resultaat uit deelnemingen);
- De besluitvorming inzake het dividendbeleid van Crematoria Twente BV dd. 27-2-14.

Begrotingsuitkomst

Primitieve begroting

De begroting 2019 sluit met een voordelig saldo van baten en lasten van € 358.515 .
In vergelijking met de begroting 2018 betekent dit een afname van het
saldo van baten en lasten met € 710 .

Deze afname is als volgt samen te vatten:

		Begroot 2019	Begroot 2018	Afwijking
Lasten				
3.5.1	Ingeleend personeel	16.640	16.170	(470)
Totaal lasten		16.640	16.170	(470)
Baten				
5.1	Rente	155	395	(240)
5.2	Dividenden en winsten	375.000	375.000	0
Totaal baten		375.155	375.395	(240)
Saldo van baten en lasten		358.515	359.225	(710)

Meerjarenbegroting

De meerjarenramingen laten voor de komende jaren het volgende beeld zien:

	Lasten	Baten	Saldo
2019	16.640	375.155	358.515
2020	16.873	375.155	358.282
2021	17.109	375.155	358.046
2022	17.349	375.155	357.806

Voor een specificatie wordt verwezen naar paragraaf 3.3.

Bestemming begroot saldo van baten en lasten 2019

Voorgesteld wordt het begrote saldo van baten en lasten als volgt te bestemmen:

Uitkeren aan de deelnemende gemeenten	€ 358.515
	€ 358.515

Voor het overige wordt verwezen naar de toelichting bij de begroting.

2. Beleidsbegroting 2019

2.1 Programma

Het OLCT kent slechts één programma: het algemeen bestuur.
Hoofdkenmerken van dit programma zijn de volgende bestuursproducten:
bestuursorganen en bestuursondersteuning.

Wat wil het OLCT bereiken?
Het zorgdragen voor de continuïteit van een crematoriumvoorziening ten behoeve van het verzorgingsgebied. Het handhaven van de kwaliteit van deze crematoriumvoorziening op minimaal het huidige niveau.

Wat gaat het OLCT daarvoor doen?
Het OLCT wil de doelstelling bereiken door het houden van de aandelen van Crematoria Twente B.V.

Wat mag dat kosten?
De kosten van de exploitatie van de crematoria komen ten laste van de B.V.
De kosten die ten laste van het OLCT komen zijn kosten die samenhangen met het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling.
Samengevat:

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Kosten programma algemeen bestuur	11.634	16.170	16.640

2.2 Paragrafen

2.2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van het OLCT. Met het begrip weerstandsvermogen wordt bedoeld: het vermogen om niet-structurele financiële risico's te kunnen opvangen.
Het weerstandsvermogen bestaat uit de weerstandscapaciteit versus de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. De berekening van de weerstandscapaciteit is hierna opgenomen. Verder zijn ook de risico's opgenomen.

Reserves en voorzieningen
De cijfermatige onderbouwing van de stand en het verloop van de reserves en voorzieningen is opgenomen in de staat reserves en voorzieningen.
Uit dit overzicht blijkt dat de per 1 januari 2019 geraamde totale reserves € 1.590.678 bedragen. Er zijn geen voorzieningen. De algemene reserve per 1 januari 2019 wordt geraamd op € 15.743 .

Weerstandscapaciteit
Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit 2019 is het vrij aanwendbaar gedeelte binnen de algemene reserve van belang. Voor 2019 betekent dit een weerstandscapaciteit van € 15.743 .

Risico's
Hieronder worden de risico's vermeld waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De bedrijfsrisico's van CT BV en de dochter van CT BV vormen indirect een risico voor het OLCT omdat deze consequenties kunnen hebben voor de hoogte van het dividend dat het OLCT ontvangt en de waarde van de deelneming.

De meeste bedrijfsrisico's van CT BV zijn afgedekt door middel van procedures en verzekeringen. Te denken valt aan het risico van schadeclaims. Dit risico is dmv. ISO-gecertificeerde procedures tot een minimum gereduceerd. Tevens is voorzien in een aansprakelijkheidsverzekering.
Een ander risico betreft het risico van inkomstenderving in geval van brand. Voor dit risico is een bedrijfsschadeverzekering afgesloten.

Onder bedrijfsrisico's wordt ook verstaan de ontwikkelingen van de markt.
Hier tekent zich een risico af in de vorm van vestiging van een concurrent binnen het verzorgingsgebied. In 2012 is daarom door de aandeelhouder ingestemd met een spreidingsstrategie van CT BV.
Door de benodigde investeringen zal het geprognosticeerde resultaat uit deelneming weliswaar afnemen, maar na enkele jaren weer toenemen tot het oude niveau.
Op 27 februari 2014 heeft de aandeelhouder besloten tot een gewijzigd dividendbeleid, naar aanleiding van de strategische plannen van CT BV.

2.2.2 Financiering
Toezicht Provincie
De provincie heeft beleidskaders vastgesteld voor het houden van toezicht op de financiën van de gemeenschappelijke regelingen. Er is een wettelijke inzendplicht voor onder meer de begroting, begrotingswijzigingen en de jaarrekening.

Kasgeldlimiet
Op basis van de voorliggende begroting is er voor 2019 een kasgeldlimiet van € 31.000,-- toegestaan. Bij het samenstellen van de begroting is er sprake van een overschot aan vlottende middelen, waardoor de ruimte dus groter is dan de genoemde limiet.

Kasgeldstroom
Er is geen sprake van een kasgeldstroom.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar
Uitzettingen met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar vinden niet plaats.

Langlopend vreemd vermogen
Er is geen sprake van langlopend vreemd vermogen, noch van een behoefte hieraan. Derhalve zijn er met betrekking tot de langlopende schulden geen problemen te verwachten in het kader van de wet Fido.

2.2.3 Bedrijfsvoering
Bij het overdragen van de bedrijfsvoering van de crematoria aan Crematoria Twente B.V. (CT) per 1 januari 2000 zijn ook de meeste functies van een normale bedrijfsvoering bij het OLCT verdwenen. Wat overblijft is de bestuurlijke organisatie en de (financieel) administratieve organisatie. Deze laatste functie is uitbesteed, daar het OLCT geen eigen personeel (meer) in dienst heeft.
In het jaar 2004 is door het algemeen bestuur de financiële en de controleverordening vastgesteld. Deze verordeningen zijn begin 2011 opnieuw door de accountant beoordeeld. De verordeningen bleken nog te voldoen.

2.2.4 Verbonden partijen
Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en risico's is het van belang aandacht te schenken aan rechtspersonen waarmee het OLCT een bestuurlijke en financiële band heeft.

Het Openbaar Lichaam Crematoria Twente is een gemeenschappelijke regeling waaraan 12 gemeenten in Twente en de Achterhoek deelnemen. De gemeenschappelijke regeling is laatstelijk in 2016 gewijzigd.
Het OLCT is voor haar deelnemende gemeenten een verbonden partij.

De partijen waaraan het OLCT is verbonden:

Gemeente Almelo	Gemeente Hof van Twente
Gemeente Berkelland	Gemeente Losser
Gemeente Borne	Gemeente Oldenzaal
Gemeente Dinkelland	Gemeente Tubbergen
Gemeente Enschede	Gemeente Wierden
Gemeente Haaksbergen	Crematoria Twente BV
Gemeente Hengelo	

3. Financiële begroting 2019

3.1 Overzicht van begrote

Cate-gorie	Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2017	Geraamde uitgaven 2018	Geraamde uitgaven 2019
	0 Bestuur en ondersteuning			
	0.4 Overhead			
3.5.1	Ingeleend personeel	11.320	16.170	16.640
3.8	Overige goederen en diensten	314		
	0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten			
6.0	Exploitatiesaldo	363.390	359.225	358.515
Totaal		375.024	375.395	375.155

baten en lasten 2019

Cate-gorie	Omschrijving	Werkelijke inkomsten 2017	Geraamde inkomsten 2018	Geraamde inkomsten 2019
	0.5 Treasury			
5.1	Rente	24	395	155
5.2	Dividenden en winsten	375.000	375.000	375.000
Totaal		375.024	375.395	375.155

3.2 Toelichting op het overzicht van begrote baten en lasten 2019

Categorie	Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2017	Geraamde uitgaven 2018	Geraamde uitgaven 2019
3.5.1	Ingeleend personeel	11.320	16.170	16.640
	Betreft:			
	Secretariaatskosten	5.000	9.475	9.750
	Accountantskosten	4.320	4.265	4.390
	Administratieve dienstverlening	2.000	2.430	2.500
	Totaal	11.320	16.170	16.640

Categorie	Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2017	Geraamde uitgaven 2018	Geraamde uitgaven 2019
3.8	Overige goederen en diensten	314	0	0
	Betreft:			
	Bankkosten	0	0	0
	Overige kosten	314	0	0
	Totaal	314	0	0

In 2017 zijn incidentele vergaderkosten gemaakt.

Categorie	Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2017	Geraamde uitgaven 2018	Geraamde uitgaven 2019
6.0	Exploitatiesaldo	363.390	359.225	358.515
	Dit bedrag is als volgt samen te vatten:			
	Lasten	11.634	16.170	16.640
	Baten	375.024	375.395	375.155
	Saldo	363.390	359.225	358.515
	Bestemming saldo:			
	Uitkering aan deelnemende gemeenten	363.390	359.225	358.515
		363.390	359.225	358.515

Categorie	Omschrijving	Werkelijke inkomsten 2017	Geraamde inkomsten 2018	Geraamde inkomsten 2019
5.1	Rente	24	395	155

Categorie	Omschrijving	Werkelijke inkomsten 2017	Geraamde inkomsten 2018	Geraamde inkomsten 2019
5.2	Dividenden en winsten			
	Resultaat uit deelnemingen	375.000	375.000	375.000

Op 27 februari 2014 heeft de aandeelhouder van CT, met instemming van het algemeen bestuur van het OLCT, onder meer besloten dat vanaf 2016 jaarlijks ten minste € 375.000 aan dividend wordt uitgekeerd voor zover de solvabiliteit en de uitkeringstoets dit toelaten.

3.3 Meerjarenraming 2019 - 2022

	2019	2020	2021	2022
Lasten				
Ingeleend personeel	16.640	16.873	17.109	17.349
	16.640	16.873	17.109	17.349
Baten				
Rente	155	155	155	155
Dividenden en winsten	375.000	375.000	375.000	375.000
	375.155	375.155	375.155	375.155
Saldo	358.515	358.282	358.046	357.806

Bij deze meerjarenraming is uitgegaan van een gemiddelde prijsstijging van 1,4% per jaar.
Op 27 februari 2014 heeft de aandeelhouder van CT, met instemming van het algemeen bestuur van het OLCT, onder meer besloten om vanaf 2016 jaarlijks een basisdividend van minimaal € 375.000 uit te keren aan de aandeelhouder(s) voor zover de solvabiliteit en de uitkeringstoets dit toelaten, eea. ongeacht het resultaat van CT.

4. Financiële positie

4.1 Geprognosticeerde Balans

Volgnr.	Activa	31-12-2018	31-12-2019
1.	Vaste activa		
	Financiële vaste activa	1.574.935	1.574.935
	Vlottende activa		
9.	Liquide middelen	15.743	15.743
Totaal		1.590.678	1.590.678

per 31 december 2019

Volgnr.	Passiva	31-12-2018	31-12-2019
2.	Reserves en voorzieningen.		
	Reserve deelneming	1.574.935	1.574.935
	Overige reserves	15.743	15.743
Totaal		1.590.678	1.590.678

4.2 Toelichting geprognosticeerde balans per 31 december 2019

Activa

Vaste activa

Het betreft de aandelen van Crematoria Twente B.V.

Vlottende activa

De liquide middelen zijn berekend als het saldo van de passiva-posten minus de vaste activa.

Passiva

Overige reserves

De reserves bestaan uit de reserve deelneming (de 100% deelneming in Crematoria Twente BV) en de algemene reserve.

4.3 Staat van reserves en voorzieningen

Naam reserve/voorziening	Saldo 31-12-2018	Vermeer-deringen 2019	Vermin-deringen 2019	Saldo 31-12-2019
1	5	7	8	9
Reserves				
Reserve deelneming	1.574.935	0	0	1.574.935
Algemene reserve	15.743	0	0	15.743
Totaal	1.590.678	0	0	1.590.678

4.4 Financiële kengetallen

Het BBV kent een vijftal voorgeschreven financiële kengetallen. Voor zover van toepassing zijn deze hieronder opgenomen voor het Openbaar Lichaam Crematoria Twente.

Kengetal	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Netto schuldquote	4%	4%	5%	5%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	4%	4%	5%	5%
Solvabiliteitsratio	100%	100%	100%	100%
Structurele exploitatieruimte	96%	96%	95%	95%

Gezien de beperkte omvang van de gemeenschappelijke regeling is geen beoordeling en normering van de kengetallen opgenomen. Er is sprake van een beperkte exploitatie en balans.
Er is een structureel positief resultaat door de dividenduitkering vanuit het resultaat van de deelneming.
De uitkering van het positieve exploitatiesaldo aan de deelnemende gemeenten in de gemeenschappelijke regeling is niet als last opgenomen.

Netto schuldquote
Dit kengetal is de netto schuld ten opzichte van de totale inkomsten. Deze netto schuldquote geeft een indicatie van het aandeel rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Hoe hoger de schuld, des te meer rente en aflossing. Daardoor wordt de begroting minder flexibel.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Indien een deel van de schuld is aangetrokken om leningen aan derden mee te financieren worden deze ten opzichte van het vorige kengetal buiten beschouwing gelaten.

Solvabiliteitsratio
Dit is het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen.
De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee de bezittingen zijn betaald met eigen vermogen.

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal is het saldo van de structurele baten en lasten ten opzichte van de totale inkomsten.

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur

van het

OPENBAAR LICHAAM CREMATORIA TWENTE

Enschede,

De voorzitter, De secretaris,

J.H.M. Robben P. Vermeulen-Borsje

Raadsvergadering

Dossiernummer	1370
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	10
Omschrijving	Hamerstuk / Meerjarenprogrammabegroting 2019 - 2022 Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Raad

Zaaknummer: 215695

BEGROTINGEN GEMEENSCHAPPELIJK REGELINGEN

Naam gemeenschappelijke regeling	Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)
Betreft	X begroting 0 wijziging begroting
Programma/product	Meerjarenbegroting 2019 - 2022
Context (wat doet de regeling voor onze gemeente/doelstellingen)	Het Erfgoedcentrum heeft tot doel: a. Het overeenkomstig de Archiefwet beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van archiefbewaarplaatsen van de deelnemende en andere overheidslichamen; b. Het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemende en andere overheidslichamen als hiervoor genoemd onder a; c. Het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en Liemers in de ruimste zin van het woord; d. Het binnen en in het verlengde van de onder a. tot en met c. omschreven doelstellingen, ontplooien van activiteiten die direct en aanwijsbaar de financieel-economische positie van het Erfgoedcentrum ten goede komen.
Belangrijkste zaken/relevante ontwikkelingen (o.a. opvallende zaken/nieuw beleid, gemeentelijke invloed)	De doorontwikkeling van een e-depot voor digitale dossiers (zaken.) Dit sluit aan op de wettelijke verplichting permanent te bewaren digitaal archief in juiste duurzame omstandigheden te bewaren. De financiële consequenties hiervan zijn voor de lange termijn nog niet duidelijk.
Doelrealisatie (is/wordt het doel gehaald dat de gemeenschappelijke regeling beoogt te realiseren?)	Het gemeenschappelijke doel wordt behaald
Financiële gevolgen (totaal of bijdrage per inwoner)	De nieuwe bijdrage voor gemeente Berkeland wordt €131,75 per meter, oftewel € 256.178,65 op jaarbasis. (periode 2019 tot en met 2022). In de periode 2015 tot en met 2018 betaalden we jaarlijks een bijdrage van € 230.097 (€115 per meter).
Andere gevolgen (niet financieel, denk aan: doelbereiking, overleg, efficiëntie, ambtelijke inzet)	Vanuit de Archiefwet (1995) zijn we verplicht om 20 jaar oud permanent te bewaren archief in een archiefbewaarplaats te bewaren. Ook stelt de Archiefwet dat we deze archieven toegankelijk voor publiek moeten stellen. Het Erfgoedcentrum voert deze taken voor ons uit. Met de komst van het E-depot is deze mogelijkheid er nu ook voor digitale archieven. Hier maken we nu nog geen gebruik van.
Advies college	X instemmen 0 instemmen, omdat
Achterliggende stukken (ter inzage bij de griffie)	Meerjarenprogrammabegroting 2019 – 2022 van Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, Notitie nadere toelichting concept meerjarenbegroting 2019-2022

Portefeuillehouder	J. van Oostrum
Meer informatie bij:	M.M.J.F. Coolen

Graag reactie voor 04 juni 2018 per e-mail bij M.M.J.F. Coolen
M.Coolen@gemeenteberkelland.nl

gemeente Berkelland

C: M.M.J.F. Coolen
T: 0545-250 250
E: info@gemeenteberkelland.nl
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad Gemeente Berkelland

Zaaknummer : 215695
Onderwerp : Meerjarenprogrammabegroting 2019-2022 ECAL
Verzonden : 15-05-2018

Beste leden van de gemeenteraad,

Ontvangst begroting en mogelijkheid indienen zienswijzen.
Op 8 maart ontvingen we de concept Meerjarenprogrammabegroting 2019 – 2022 van Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL). Deze begroting wordt in de Algemeen Bestuur (AB) vergadering van 6 juni 2018 besproken. Het is voor raadsleden om die reden mogelijk om tot 4 juni hun zienswijze kenbaar te maken.

Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
We stellen de gemeenteraad voor geen zienswijze in te dienen.
Indien u toch wilt reageren dan kan dat naar M.Coolen@gemeenteberkelland.nl
Meer informatie is te lezen in de bijgevoegde notitie 'Begrotingen gemeenschappelijke regelingen'.

Heeft u nog vragen?
Neem dan contact op met de heer M.M.J.F. Coolen, telefoonnummer 0545-250 358.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

b.a.

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Kopie aan:
- Archief

gemeente Berkelland

Raad

Zaaknummer: 215695

BEGROTINGEN GEMEENSCHAPPELIJK REGELINGEN

Naam gemeenschappelijke regeling	Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)
Betreft	X begroting 0 wijziging begroting
Programma/product	Meerjarenbegroting 2019 - 2022
Context (wat doet de regeling voor onze gemeente/doelstellingen)	Het Erfgoedcentrum heeft tot doel: a. Het overeenkomstig de Archiefwet beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van archiefbewaarplaatsen van de deelnemende en andere overheidslichamen; b. Het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemende en andere overheidslichamen als hiervoor genoemd onder a; c. Het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en Liemers in de ruimste zin van het woord; d. Het binnen en in het verlengde van de onder a. tot en met c. omschreven doelstellingen, ontplooien van activiteiten die direct en aanwijsbaar de financieel-economische positie van het Erfgoedcentrum ten goede komen.
Belangrijkste zaken/relevante ontwikkelingen (o.a. opvallende zaken/nieuw beleid, gemeentelijke invloed)	De doorontwikkeling van een e-depot voor digitale dossiers (zaken.) Dit sluit aan op de wettelijke verplichting permanent te bewaren digitaal archief in juiste duurzame omstandigheden te bewaren. De financiële consequenties hiervan zijn voor de lange termijn nog niet duidelijk.
Doelrealisatie (is/wordt het doel gehaald dat de gemeenschappelijke regeling beoogt te realiseren?)	Het gemeenschappelijke doel wordt behaald
Financiële gevolgen (totaal of bijdrage per inwoner)	De nieuwe bijdrage voor gemeente Berkeland wordt €131,75 per meter, oftewel € 256.178,65 op jaarbasis. (periode 2019 tot en met 2022). In de periode 2015 tot en met 2018 betaalden we jaarlijks een bijdrage van € 230.097 (€115 per meter).
Andere gevolgen (niet financieel, denk aan: doelbereiking, overleg, efficiëntie, ambtelijke inzet)	Vanuit de Archiefwet (1995) zijn we verplicht om 20 jaar oud permanent te bewaren archief in een archiefbewaarplaats te bewaren. Ook stelt de Archiefwet dat we deze archieven toegankelijk voor publiek moeten stellen. Het Erfgoedcentrum voert deze taken voor ons uit. Met de komst van het E-depot is deze mogelijkheid er nu ook voor digitale archieven. Hier maken we nu nog geen gebruik van.
Advies college	X instemmen 0 instemmen, omdat
Achterliggende stukken (ter inzage bij de griffie)	Meerjarenprogrammabegroting 2019 – 2022 van Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, Notitie nadere toelichting concept meerjarenbegroting 2019-2022

Portefeuillehouder	J. van Oostrum
Meer informatie bij:	M.M.J.F. Coolen

Graag reactie voor 04 juni 2018 per e-mail bij M.M.J.F. Coolen
M.Coolen@gemeenteberkelland.nl

Brief aan de colleges van B&W

Doetinchem	: donderdag 8 maart 2018
Ons kenmerk	: 2018-U-0038/FS/HV
Onderwerp	: aanbieding concept meerjarenbegroting 2019-2022
Bijlage	: -1-

Geacht college,

Hierbij ontvangt u de concept meerjarenbegroting Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers 2019-2022. De concept meerjarenbegroting 2019-2022 is 7 maart jl. door het Dagelijks Bestuur vastgesteld.

Wij verzoeken u de begroting, na behandeling in uw college, voor te leggen aan de gemeenteraad ten behoeve van de zienswijze. Conform de planning zal de begroting in de vergadering van het Algemeen Bestuur van het Erfgoedcentrum 6 juni a.s. worden besproken.

Mocht de concept begroting nog aanleiding geven tot vragen, dan kunt u deze richten tot de directeur, mevrouw F. Siero.

Wij zien uw zienswijze met betrekking tot deze begroting met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,
Namens het Dagelijks Bestuur

i.o.

F. Siero,
Directeur

IJsselkade 13
7001 AN Doetinchem
Postbus 686
7000 AR Doetinchem

t. 0314 - 78 70 78
e. info@ecal.nu
i. www.ecal.nu

CONCEPT

Programmabegroting 2019-2022

d.d. 8 maart 2018
versie 6
vastgesteld in DB d.d. 7 maart 2018

INHOUDSOPGAVE

Inleiding 5
Programma Erfgoedcentrum 6
Programma Overhead 8
Algemene Financiële Beschouwing 9
Bedrijfsvoering 12
Weerstandsvermogen 15

Bijlage 1: Taakvelden 17
Bijlage 2: Specificatie van de werkbegroting 2019-2022 18
Bijlage 3: Cashflow overzicht 2017-2022 20
Bijlage 4: Overzicht archiefbestanden met toewijzing zorgdrager 21

INLEIDING

Voor u ligt de programmabegroting 2019-2022 van het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers.

Het Erfgoedcentrum is opgericht als gemeenschappelijke regeling (Wgr) op 1 juli 2011 en heeft tot doel:

a. het overeenkomstig de Archiefwet beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van archiefbewaarplaatsen van de deelnemende en andere overheidslichamen;
b. het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers en andere overheidslichamen als hiervoor genoemd onder a.;
c. het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en de Liemers in de ruimste zin van het woord;
d. het binnen en in het verlengde van de onder a. tot en met c. omschreven doelstellingen, ontplooien van activiteiten die direct en aanwijsbaar de financieel-economische positie van het Erfgoedcentrum ten goede komen.

Het programma heeft voor het grootste deel betrekking op de uitvoering van de wettelijke taken die de 8 gemeenten, die bij de Wgr Erfgoedcentrum zijn aangesloten, hebben op basis van de Archiefwet 1995 (AW1995).
De niet wettelijke taken die het Erfgoedcentrum uitvoert hebben betrekking op taken c.q. activiteiten met betrekking tot het onder de aandacht brengen en houden van de cultuur historie van de regio, ofwel de Regionale Identiteit. Deze taken worden uitgevoerd voor de gehele regio Achterhoek en Liemers. Bijdragen voor de uitvoering van deze taken komen van de 8 aan de Wgr deelnemende gemeenten, de gemeenten Doesburg, Lochem en Zevenaar, de Provincie Gelderland, de donateurs van het Erfgoedcentrum en de Stichting Vrienden erfgoed Staring.

De komende vier jaar zal geen of nauwelijks digitaal archief formeel door de gemeenten worden overgedragen. Daarom heeft het bestuur besloten de bijdragen van de 8 Wgr gemeenten ook voor de komende vier jaar te baseren op het aantal meter aan het Erfgoedcentrum overgedragen en over te dragen archief (bij hantering van de overbrengingstermijn van 20 jaar conform de AW1995). Deze bijdragen worden voor de komende 4 jaar (2019-2022) vastgezet.
Het is de taak en verantwoordelijkheid van de zorgdrager, ofwel de gemeente c.q. gemeenschappelijke regeling, de archieven over te dragen conform de normen en eisen die de Archiefwet en het Erfgoedcentrum daaraan stellen.

De bijdragen van de overige gemeenten en de Provincie Gelderland komt geheel ten goede aan de uitvoering van niet-archieftaken. Verwachting is dat de bijdragen van de niet aan de Wgr deelnemende gemeenten de komende jaren enigszins gelijk zullen blijven.
In het kader van het SmpG programma van de Provincie is een subsidiebijdrage vastgesteld voor de jaren 2017 tot en met 2020. Voor de periode daarna zijn geen toezeggingen gedaan waardoor nu niet kan worden vastgesteld wat de mogelijke bijdrage van de Provincie vanaf 2021 zal zijn.

PROGRAMMA ERFGOEDCENTRUM

Wat wil het Erfgoedcentrum bereiken?

Uitvoeren van de archiefwettelijke taken conform de bepalingen van de Archiefwet 1995, de plaatselijke archiefverordeningen en Besluit informatiebeheer, voor de 8 gemeenten die deelnemer zijn in de Wgr Erfgoedcentrum en voor het Waterschap Rijn en IJssel (op basis van in 2014 gesloten Dienstverleningsovereenkomst). De Archiefwet 1995 bepaalt dat de archieven in goede, geordende en toegankelijke staat moeten worden gebracht, beheerd en behouden. Tevens moet er door de gemeentelijke archiefinspecteur toezicht worden gehouden op de niet-overgedragen archieven.

Het Erfgoedcentrum zet zich in voor het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in de regio Achterhoek en Liemers in al haar facetten door middel van organiseren van activiteiten en verzamelen van specifieke collecties (o.a. beeld-materiaal, documentatie en bibliotheek).
Het Erfgoedcentrum wil een professioneel kennis- en informatiecentrum zijn voor iedereen die meer wil weten over de specifieke cultuur historie van de regio ofwel de regionale identiteit van zowel de Achterhoek als de Liemers. Door het organiseren van activiteiten worden grote en diverse doelgroepen bereikt die daardoor (meer) interesse krijgen in zich bewust worden van de cultuur/cultuur historie van de regio en daarmee worden gestimuleerd daar zelf ook een actieve rol in te gaan spelen.

Wat gaat het Erfgoedcentrum daarvoor doen?

1. **archieven en collecties in 'goede staat' brengen, beheren en behouden:**
   1.1. zorgdragen voor goedgekeurde archiefbewaarplaats (conform wet- en regelgeving)
   1.2. restauratie en conservering:
      1.2.1. kwetsbare en veelgeraadpleegde stukken digitaliseren, materieel te verzorgen archieven en collecties
         - verpakken in zuurvrije en weekmakervrije materialen
         - archieven ontdoen van schadelijke materialen (paperclips, nietjes schadelijk plastic, etc.)
         - aanbrengen van etiketten op dozen en dossiers.

2. **archieven en collecties in 'geordende staat' brengen, beheren en behouden:**
   2.1. in beheer zijnde archieven en collecties beschrijven door vervaardigen van (nadere) toegangen
      2.1.1. inventarisatie van archieven en collecties
         - inventarissen (toegangen) vervaardigen op nog niet geïnventariseer-de bestanden
         - kwaliteitsverbetering bestaande inventarissen (o.b.v. kwaliteitsnorm BRAIN*)
      2.1.2. vervaardigen van nadere toegangen (indexen) op veel geraadpleegde bronnen (o.a. notarieel archief en fotocollecties)

* Normen voor kwaliteit zoals opgenomen in het Kwaliteitshandboek voor de Nederlandse Archieven van de Branchevereniging Archiefinstellingen Nederland, 2013.

2.1.3. Mogelijk maken van raadpleging van specifieke bronnen door maken van transcripties (vertalingen van oude handschriften) van middeleeuwse stukken.

3. archieven en collecties in 'toegankelijk staat' brengen, beheren en behouden:

3.1. beschikbaar stellen van in beheer zijnde archieven en collecties; fysiek via de studiezaal en digitaal via de website ('virtuele studiezaal')

3.1.1. studiezaal is 30 uur per week open en adequaat bemenst
- ondersteuning en begeleiding van bezoekers bij onderzoek
- ten behoeve van raadpleging, brengen en halen van archiefstukken uit het depot

3.1.2. contentbeheer website
- uitbreiden met gedigitaliseerde bestanden (zowel images als toegangen, indexen, transcripties etc.)
- toevoegen en actualiseren informatiebladen (hulp bij onderzoek)

3.1.3. afhandelingen van verzoeken, telefonisch of schriftelijk (mail of brief), om informatie

3.1.4. verzorgen van uitleningen t.b.v. gemeenten conform afspraken.

4. uitvoeren van de archiefwettelijke inspectietaak uitgevoerd door de gemeentelijke archiefinspecteurs:

4.1. toezicht houden op niet-overgedragen archiefbescheiden
4.2. toezicht houden op overbrenging van te bewaren archieven naar de archiefbewaarplaats (Erfgoedcentrum)
4.3. audits uitvoeren en gevraagd en ongevraagd advies geven op het gebied van archief- en informatiebeheer
4.4. vernietigingslijsten beoordelen.

5. In stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed

5.1. In stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed d.m.v. activiteiten

5.1.1. Bijeenkomsten organiseren (lezingen, rondleidingen, open dagen, filmavonden, boekpresentaties, exposities, enz.)
5.1.2. Cursussen en workshops organiseren
5.1.3. Inzetten van social media: facebook, twitter en wikipedia
5.1.4. Als coalitiepartner in het Cultuur en Erfgoedpact Achterhoek projecten (laten) uitvoeren ten behoeve van het versterken en zichtbaar maken van de culturele identiteit en de leefbaarheid van de Achterhoek met als dragers cultuur, erfgoed en amateurkunst

5.2. In stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed d.m.v. verzamelen, vervaardigen, beheren en beschikbaar stellen van literatuur en documentatie

5.2.1. Het beheren van de bibliotheek; collectie zo compleet en actueel mogelijke houden
5.2.2. Uitgeven van cultuur historisch magazine Oer (4x per jaar, i.s.m. Waterschap Rijn en IJssel en Regionaal Archief Zutphen)
5.2.3 Uitgeven van publicaties op het gebied van cultuur historie van de regio; uitgevoerd via aan het Erfgoedcentrum gelieerde uitgeverij de Mr. H.J. Steenbergen-stichting .

PROGRAMMA OVERHEAD

Tot het programma overhead behoren alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces:

- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- Personeel en organisatie;
- Informatievoorziening en automatisering;
- Facilitaire zaken en huisvesting;
- Managementondersteuning primair proces.

De kosten voor het programma overhead zijn terug te vinden in Bijlage 1 van deze programmabegroting. Hierin zijn alle kosten uitgesplitst per voorgeschreven programma.
De totale overhead kosten voor het begrotingsjaar 2019 worden begroot op € 719.775.

Voor verdere informatie willen we verwijzen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

ALGEMENE FINANCIËLE BESCHOUWING

Wat kost het?

In €	2019	2020	2021	2022	2019-2022
Baten	1.647.382	1.648.451	1.639.203	1.640.438	6.575.475
Lasten	1.590.600	1.623.775	1.660.103	1.695.659	6.570.137
Saldo	56.782	24.676	- 20.900	- 55.221	5.338

De baten komen voort uit de bijdragen van de deelnemende gemeenten, de niet-Wgr gemeenten, de Provincie Gelderland, donateurs en giften. Ook zijn er inkomsten uit activiteiten als cursussen, lezingen en rondleidingen.
Daarnaast zijn er met twee organisaties dienstverleningsovereenkomsten; detachering van een archivaris t.b.v. Huis Bergh en een overeenkomst met het Waterschap Rijn en IJssel voor algeheel beheer van het (historisch) archief.

Incidentele baten en lasten

Het Erfgoedcentrum heeft geen incidentele baten en lasten.

Geprognosticeerde balans

Activa per 31 december	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Materiele vaste activa	491.904	474.229	457.054	439.879	422.704	405.529
Financiele vaste activa	56.255	39.010	39.685	40.345	31.165	31.755
Vlottende activa	483.461	402.075	465.893	471.666	440.094	364.145
Totaal activa	1.031.620	915.314	962.632	951.890	893.963	801.429

Passiva per 31 december	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Eigen vermogen	54.894	34.290	91.072	115.748	94.848	39.627
Voorzieningen	0	0	0	0	0	0
Vaste schulden met rentelooptijd > 1 jaar	579.327	545.281	509.037	471.936	433.947	395.042
Vlottende passiva	397.399	335.743	362.523	364.206	365.168	366.760
Totaal activa	1.031.620	915.314	962.632	951.890	893.963	801.429

Toelichting op belangrijkste afwijkingen in de kosten in de meerjarenbegroting 2019-2022

Zie bijlage 2 voor een specificatie van de werkbegroting.

Personeelskosten
De personeelskosten stijgen in de meerjarenbegroting 2019-2022 ten opzichte van de meerjarenbegroting 2015-2018. De omvang van het personeelsbestand, het aantal fte, is licht toegenomen. De verhoging van de personeelskosten wordt veroorzaakt door verhoging van de salarissen in de afgelopen jaren. In de meerjarenbegroting 2015-2018 was geen verhoging (indexering) van salarissen opgenomen. In deze meerjaren-begroting is wel een jaarlijkse indexering van de salarissen berekend.
Vanaf 2017 is een nieuw salarissysteem ingevoerd. Het Individueel Keuze Budget (IKB). Elke maand wordt een bedrag opgebouwd dat een vast percentage van het salaris is.
vakantie-uitkering (8%), eindejaarsuitkering (6,75%), de levensloopbijdrage (1,5%) en 14,4 bovenwettelijke verlofuren (0,8%). Deze bovenwettelijke verlofuren werden voorheen uitgekeerd in verlofuren. Vanaf 2017 worden deze uren uitbetaald. Hierdoor is een stijging in de personeelskosten.

Apparaatskosten
In de meerjarenbegroting 2019-2022 is voor de onderliggende post *kosten kopieermachines en printers* een lager bedrag opgenomen. Dit komt door een nieuw afgesloten contract bij de gemeente Doetinchem. De kosten voor de huur van kopieermachines en printers zullen daardoor lager uitvallen dan voorgaande jaren.

De kosten voor *restauratie en conservering* zullen sterk dalen ten opzichte van voorgaande jaren. In de periode 2015-2017 zijn bijna alle veel geraadpleegde bronnen gerestaureerd en gedigitaliseerd; o.a. bevolkingsregisters, doop- trouw- en begraaf-boeken. Hier hoeft derhalve niets meer aan gedaan te worden.
Daarnaast zijn archiefbescheiden met de hoogste 'schadecijfers' (hoge score na inventarisatie van ernst van schade aan archiefstukken) gerestaureerd. De komende jaren hoeven daarom alleen nog archiefstukken met minder hoge schadecijfers gerestaureerd te worden. Dit kan intern uitgevoerd worden en brengt lagere kosten met zich mee.

Nieuw is de post *E-depot* die aan deze meerjarenbegroting 2019-2022 is toegevoegd. Vanaf voorjaar 2018 is het Erfgoedcentrum ook geschikt als archiefbewaarplaats voor digitaal archief. Op basis van het contract met de software leverancier zijn de basis kosten ca. € 25.000 per jaar. Daarnaast zijn er kosten voor te realiseren koppelingen en ondersteuning/inzet bij implementatie en eventueel 'maatwerk' bij verdere ontwikke-lingen van de inrichting van het systeem. Naar mate er meer digitaal archief in zal worden opgeslagen en beheerd zullen de jaarlijkse kosten ook stijgen. Verwachting is dat die kosten niet explosief zullen stijgen omdat er de komende vier jaar niet veel digitaal archief formeel naar het Erfgoedcentrum overgedragen zal worden.

Nieuw is ook de post *onvoorzien* in de meerjarenbegroting 2019-2022, zijnde € 5.000.

Door lagere kosten 'restauratie en conservering', vallen ook de kosten van de *BTW voorheffing* lager uit.

Magazine Oer
De kosten voor uitgave van magazine OER komen in de begroting op € 0. Dit komt doordat de uitgave wordt gefinancierd uit de inkomsten van de donateurs, losse verkoop en abonnementen en de bijdragen door het door het Waterschap Rijn en IJssel, het Regio Archief Zutphen en een bijdrage van de Stichting Vrienden erfgoed Staring.

Toelichting op belangrijkste afwijkingen in de baten in de meerjarenbegroting 2019-2022

Bijdrage gemeenten en provincie
De bijdrage van de Wgr gemeenten is gebaseerd op een meterprijs van € 131,75 m.b.t. meter archief in beheer. Deze bijdrage blijft voor de begrotingsjaren 2019 tot en met 2022 gelijk, gebaseerd op de door de gemeenten opgegeven en geaccordeerde meters.
Deze opzet sluit de mogelijkheid tot overdragen van digitaal archief overigens niet uit. Daar worden de komende vier jaar echter geen extra kosten voor berekend. Voor de nieuwe meerjarenbegroting 2023-2026 zal eind 2021 een nieuwe meting worden gedaan van het aantal meter archief in beheer. Dan zal ook de stand van zaken met betrekking tot overdragen van digitaal archief en de eventuele financiële consequenties in kaart gebracht worden ten behoeve van berekening van de bijdragen.

De kosten voor archiefbeheer t.b.v. gemeenschappelijke regelingen Regio Achterhoek, Laborijn, RAL en Hameland worden op een zelfde manier berekend, op basis van dezelfde meterprijs, als voor de WGR gemeenten en blijven voor de jaren 2019 tot en met 2022 eveneens gelijk.

De verwachting is dat de bijdragen van de niet aan de Wgr deelnemende gemeenten de komende jaren enigszins gelijk zullen blijven of licht zullen dalen. Daarom is gerekend met een jaarlijkse bijdrage van € 12.000.

De bijdrage van de Provincie Gelderland is vastgesteld tot en met 2020. Voor de periode daarna zijn geen toezeggingen gedaan waardoor nu niet kan worden vastgesteld wat de mogelijke bijdrage van de Provincie vanaf 2021 zal zijn. Er wordt in de begroting rekening gehouden met een verder bezuiniging vanuit de Provincie in 2021 en 2022.

Overigen
De overige baten betreft grotendeels inkomsten uit detachering Huis Bergh en de dienstverleningsovereenkomst met het Waterschap Rijn en IJssel. Deze bedragen worden jaarlijks geïndexeerd.

De rentebaten zullen in de toekomst nihil zijn, gezien de lage rentepercentages.

De overige lasten en baten in de meerjarenbegroting 2019-2022 liggen op dezelfde lijn als begroot in voorgaande jaren.

Vanaf het begrotingsjaar 2019 zal een reserve worden opgebouwd, die vanaf 2021 weer zal gaan afnemen door de verwachte tekorten die dan ontstaan. Per saldo zal de algemene reserve in de jaren 2019 tot 2022 toenemen met een bedrag € 5.338.

BEDRIJFSVOERING

Het Erfgoedcentrum wil een professioneel kennis- en informatiecentrum zijn op het gebied van streekcultuur en -historie met verantwoord beheer en efficiënte inzet van middelen. Verantwoording wordt conform voor gemeenschappelijke regelingen geldende regels en procedures aan betrokken partijen afgelegd.

Om dit doel te bereiken zal het Erfgoedcentrum:
1. Volgens strikte planning, correct en tijdig jaarstukken aan betrokken partijen aanleveren
2. Formatie en kwaliteiten van medewerkers optimaal benutten:
   2.1. consequent voeren van kwartaal-, functionerings- en beoordelingsgesprekken met sturing op verbeterpunten en ontwikkeling (persoonlijk en vakinhoudelijk)
   2.2. teamtraining gericht op verbetering samenwerking
   2.3. inzet van vrijwilligers ten behoeve van uitvoering van additionele taken
   2.4. ondersteuning P&O-diensten van gemeente Doetinchem op basis van een Service Level Agreement
3. T.b.v. de huisvesting worden depot-, kantoor- en studiezaalruimte gehuurd
4. Up-to-date netwerk, hard- en software hebben en houden door ondersteuning ICT-diensten van gemeente Doetinchem op basis van een Service Level Agreement.

Financiën

Zoals in de inleiding al is aangegeven zijn de bijdragen van de 8 Wgr gemeenten geheel gebaseerd op het aantal meter dat deze gemeenten hebben overgedragen c.q. moeten overdragen aan het Erfgoedcentrum (bij hantering van de overbrengingstermijn van 20 jaar conform de AW1995). Deze bijdrage wordt voor de komende 4 jaar (2019-2022) vastgezet. Dat houdt in dat in de periode 2019-2022 de meters aanwas van particuliere archieven in die jaren niet zullen worden toeberekend aan een van de gemeenten.
Voor de nieuwe meerjarenbegroting 2023-2026 zal eind 2021 een nieuwe meting worden gedaan ten behoeve van de bijdragen.

In bijlage 4 is een overzicht van alle archiefbestanden met toewijzing aan zorgdrager opgenomen. Alle collecties en archieven die in de archiefbewaarplaats van het Erfgoedcentrum zijn opgenomen vallen onder de Archiefwet 1995. Bijna alle separate archiefbestanden zijn toegewezen aan een zorgdrager. Naast de 8 gemeenten zijn er ook een aantal andere zorgdragers, namelijk de gemeenschappelijke regelingen waarvan het Erfgoedcentrum de archieven beheert (Regio Achterhoek, Laborijn, RAL en Hameland). Deze gemeenschappelijke regelingen betalen hiervoor dezelfde bijdrage per meter als de gemeenten. Daarnaast zijn er enkele archiefbestanden die niet zijn toe te wijzen aan één zorgdrager omdat dit collecties zijn die het hele werkgebied betreffen zoals de algemene kaarten- en tekeningencollecties, beeld- en documentatiecollecties en de bibliotheek. De omvang, in totaal 290 m, is naar rato toebedeeld aan de gemeentelijke zorgdragers.

Van de voorgestelde meterprijs van € 131,75 per meter/per jaar is circa € 2 bestemd voor niet-archiefwettelijke taak. Door het in stand houden van de niet-archiefwettelijke taak met een totale jaarlijkse bijdrage van circa € 23.000 van de gezamenlijke Wgr gemeenten kan het Erfgoedcentrum inkomsten blijven genereren van niet Wgr-gemeen-ten, provincie en particulieren voor de uitvoering van deze taak.

De kostenverhoging in deze meerjarenbegroting ten opzicht van de vorige meerjarenbegroting, is vrijwel geheel terug te voeren op de verhoging van personeels – salariskosten. Zie ook de toelichting in de paragraaf Formatie hieronder.

De afgelopen jaren is er een grote aanwas geweest in het aantal analoge archieven dat het Erfgoedcentrum in beheer heeft. In 2014 beheerde het Erfgoedcentrum 6,575 km archief. Dit zal in 2019 oplopen tot 10,7 km. De vier jaar daarna zal dit naar verwachting nog eens met 1 km toenemen.
Deze aanwas veroorzaakt een toename van diverse werkzaamheden. Denk hierbij aan een stijging in het aantal af te handelen informatieverzoeken en uitleningen, maar ook aan het beheer van meer content op de website. Desondanks zullen de totale kosten voor het beheer van de analoge archieven de komende jaren afnemen. Dit omdat er de afgelopen jaren een grote inhaalslag is gemaakt op het gebied van inventarisatie (toegankelijk maken) en restauratie/conservering van de archieven en collecties.
Anderzijds zullen de kosten met betrekking tot digitalisering en het beheer van digitale archieven (*ICT, website, archiefbeheersysteem, e-depot*) in de toekomst gaan stijgen. Steeds meer wordt digitaal: analoge archieven worden gedigitaliseerd, maar ook steeds meer digital-born archieven komen in beheer van het Erfgoedcentrum. Daarmee stijgen ook de kosten voor het nemen van maatregelen om aan de randvoorwaarden voor goed beheer te kunnen blijven voldoen.
Ten slotte moet hierbij worden opgemerkt dat digitaal archief, en het beheer hiervan, niet de plaats zal innemen van analoog archief. Het Erfgoedcentrum zal altijd beide blijven beheren. Feit is dat de hoeveelheid archief (in welke vorm dan ook) altijd zal blijven groeien. Iedere dag wordt nieuw archiefmateriaal geproduceerd bij de overheid, waarvan altijd een deel voor permanente bewaring in aanmerking komt.
Over het geheel genomen weegt de afname van de kosten voor beheer van analoog archief, op tegen de toename van kosten voor beheer van digitaal archief.

Voor de bekostiging van de niet-archiefwettelijke taken is het Erfgoedcentrum voor het grootste deel, 85%, afhankelijk van derden. Het betreft de bijdragen van de niet Wgr-gemeenten, de Provincie Gelderland, donateurs en Vrienden. Daarnaast worden voor bijna alle bijeenkomsten die worden georganiseerd sponsorbijdragen gevraagd van diverse fondsen. Het risico dat de uitvoering van deze taken onder druk komt te staan blijft bestaan. De gemeenten kunnen subsidie jaarlijks verminderen of stopzetten. De Provincie heeft subsidie toegezegd tot en met 2020, wat daarna gebeurd is niet duidelijk. Het aantal donateurs/Vrienden wordt ondanks alle inspanningen om nieuwe donateurs en Vrienden te werven, langzamerhand minder.

Formatie

Zoals eerder vermeld is het de omvang van het personeelsbestand, het aantal fte, de afgelopen jaren hetzelfde gebleven. Vanwege de ontwikkelingen, zoals ontwikkeling e-depot en de aanwas van archieven zijn er personele wisselingen geweest, maar geen uitbreiding van fte.

In het handboek *Archiefbeheer in de Praktijk* is een "indicatie personeelsstaat regionale archiefdienst" opgenomen (zoals VNG vergelijkbare benchmark staten heeft m.b.t. benodigde formatie bij een bepaalde omvang van een gemeente). Voor een verzorgingsgebied van ca. 200.000 inwoners gaat men hierbij uit van 17 tot 18,5 fte.
Het Erfgoedcentrum, met een verzorgingsgebied van ca. 300.000 inwoners, gaat bij deze begroting uit van 13,4 fte. Daarmee blijft de beschikbare formatie ver onder de in het handboek opgenomen indicatie van benodigde fte.

Naast de medewerkers in vaste dienst zijn er bij het Erfgoedcentrum ca. 50 vrijwilligers werkzaam. Zij worden ingezet voor de uitvoering van zogenaamde additionele taken; ondersteuning van lopende projecten. Deze vrijwilligers krijgen behalve reiskosten-vergoeding

geen vergoeding anders dan een eindejaarscadeau en er wordt jaarlijks een activiteit buitenshuis voor ze georganiseerd.

Op donderdagen, m.u.v. de schoolvakanties, wordt ter ondersteuning van de studiezaal een werkstageplek geboden aan één leerling van Prakticon. Daarnaast vindt iedere woensdag inzet plaats van een kleine groep leerlingen (ca. 8 kinderen) van Prakticon die eveneens werkzaamheden uitvoeren in het kader van een leer-/werkstage. Zij worden ingezet voor diverse voor handen zijnde werkzaamheden.

Omzetbelasting

In januari na afloop van een boekjaar dient opgave gedaan te worden voor het BTW-compensatiefonds van de voorheffingen omzetbelasting in gemaakte kosten en ge-pleegde investeringen. Dit is van toepassing het programma Erfgoedcentrum met uitzondering van kosten die betrekking hebben op niet-archieftaken; dit komt voort uit gemaakte afspraken met de fiscus.
De niet-archieftaken vallen namelijk geheel buiten de omzetbelasting, voorheffingen omzetbelasting en mogen niet opgegeven worden voor het BTW-compensatiefonds.

WEERSTANDSVERMOGEN

Weerstandscapaciteit

Op grond van artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet het Erfgoedcentrum in de paragraaf weerstandsvermogen inzicht verschaffen in de robuustheid van de begroting.

Het weerstandsvermogen van het Erfgoedcentrum is het vermogen om (incidentele) financiële tegenvallers te kunnen opvangen om taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de beschikbare middelen om niet begrote kosten te dekken) en de risico's (waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen voor zijn afgesloten). Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van het Erfgoedcentrum.

Voor berekening van het weerstandsvermogen wordt als uitgangspunt 10% van de begrote omzet gehanteerd. De relevante risico's voor het weerstandvermogen zijn binnen het Erfgoedcentrum gering. Ter dekking van dergelijke risico's is een weerstandsvermogen van € 20.000 voldoende. De algemene reserve per 31 december 2017 bedraagt € 54.894. Het weerstandsvermogen is voldoende gezien ook het feit, dat de deelnemende gemeenten aansprakelijk zijn voor de tekorten.

Zie voor het verloop van het vermogen het cashflow overzicht bijlage 3.

Risico's

De relevante risico's voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere wijze zijn te ondervangen. Reguliere risico's (doen zich regelmatig voor en zijn veelal goed meetbaar) maken geen deel uit van de risico's in deze paragraaf. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd.

Van 3 gemeenten in ons werkgebied en de Provincie Gelderland ontvangt het Erfgoedcentrum subsidie ten behoeve van de uitvoering van de niet-archieftaken. Vaststelling van de definitieve subsidies die worden verstrekt, volgt in het lopende jaar. Aan de vaststelling en toekenning van deze subsidies ligt geen wettelijke verplichting ten grondslag, waardoor mogelijk minder subsidies worden toegekend dan gevraagd.

Het risico van ontvangst lagere subsidies wordt geschat op 20% van de totale subsidiebijdrage van Provincie en gemeenten.

Wanneer CAO-onderhandelingen of het algemene prijspeil hogere (of lagere) ontwikkelingen geeft, kan dit doorwerken in lopende contracten en subsidierelaties.

Op grond van het cafetariamodel kan het personeel verlofdagen kopen of verkopen. Dit heeft financiële consequenties danwel gevolgen voor het aantal beschikbare uren. De financiële gevolgen komen jaarlijks ten laste van het jaarresultaat, omdat vooraf nauwelijks een inschatting gemaakt kan worden van deze financiële gevolgen. Deze kunnen jaarlijks fluctueren. De afgelopen jaren is hier geen gebruik van gemaakt. Op basis daarvan wordt dit risico ingeschat op nihil.

Het Erfgoedcentrum heeft geen lopende risicodossiers zoals bijvoorbeeld claims.

Financiële kengetallen

Op grond van het wijzigingsbesluit vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), moet een set van vijf verplichte kengetallen opgenomen worden voorzien van een toelichting.

Kengetallen:	***Rekening 2016***	***Rekening 2017***	***Begroting 2018***	***Begroting 2019***	***Begroting 2020***	***Begroting 2021***	***Begroting 2022***
Netto schuldquote	27%	29%	30%	22%	20%	20%	22%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	27%	29%	30%	22%	20%	20%	22%
solvabiliteitsratio	9%	5%	4%	9%	12%	11%	5%
structurele exploitatieruimte	-2,31%	-2,60%	-1,39%	3,45%	1%	-1%	-3%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een positieve schuldquote geeft aan dat er geen overschot aan middelen is.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het Erfgoedcentrum in staat is aan haar financiële verplichting te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Hoe hoger het solvabiliteit, hoe gezonder het bedrijf. De solvabiliteitsratio schommelt tussen de 5 en 12. Het Erfgoedcentrum zal geen hoge solvabiliteitsratio opbouwen. Bij een hoger positief resultaat zal dit uitgekeerd worden aan de gemeenten.

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Dit kengetal geeft aan dat er binnen het Erfgoedcentrum geen vrije ruimte aanwezig is.

In de meerjarenbegroting van het Erfgoedcentrum is in de eerste 2 jaren rekening gehouden met een positief resultaat, de jaren daarna met een negatief resultaat.
In het overzicht van de kengetallen is dit terug te zien in de solvabiliteitsratio en de exploitatieruimte.

BIJLAGE 1: TAAKVELDEN

LASTEN	TAAKVELDEN				Totaal Begroting 2019
	0.1 Bestuur	0.4 Ondersteuning	0.5 Treasury	5.5 Cultureel Erfgoed	
Personeelskosten	0	263.775	0	687.725	951.500
Apparaatskosten	14.500	456.000	1.000	135.600	607.100
Kapitaallasten	0	0	32.000	0	32.000
Totaal lasten Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers	**14.500**	**719.775**	**33.000**	**823.325**	**1.590.600**

BATEN	TAAKVELDEN				Totaal Begroting 2019
	0.1 Bestuur	0.4 Ondersteuning	0.5 Treasury	5.5 Cultureel Erfgoed	
Bijdrage gemeenten/ Gemeenschappelijke Regelingen	0	0	0	1.532.882	1.532.882
Bijdrage provincie	0	0	0	45.500	45.500
Overige baten	0	0	0	69.000	69.000
Rente baten Spaarrekening	0	0	0	0	0
Totaal baten Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers				**1.647.382**	**1.647.382**

Resultaat Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers 2019					**56.782**

Bijlage 2: Specificatie werkbegroting 2019-2022

LASTEN **METER PRIJS € 131,75**

Nr.	Omschrijving	Begroting 2022	Begroting 2021	Begroting 2020	Begroting 2019	BTW
	Personeelskosten	**1.012.025**	**991.850**	**971.700**	**951.500**	
4000	Lonen en sociale lasten (elke jaar +/- + 2,5%)	975.000	955.000	935.000	915.000	
4030	Salariskosten derden	12.375	12.250	12.125	12.000	excl.
4035	P&O werkzaamheden	5.000	5.000	5.000	5.000	excl.
4120	Reis- en verblijfkosten / Vergoeding vrijwilligers	5.000	5.000	5.000	5.000	
4141	Opleidingskosten	4.650	4.600	4.575	4.500	excl.
4190	Overige personeelskosten	10.000	10.000	10.000	10.000	excl.
	Apparaatskosten	**574.709**	**560.603**	**546.075**	**533.350**	
4200	Huur Brewinc (elk jaar plus 1,5%)	205.000	202.000	199.000	196.000	
4201	Servicekosten Brewinc onbelast	102.000	100.000	98.000	96.000	excl.
4210	Huur overig	7.959	7.803	7.650	7.500	excl.
4220	Stg. Beheer 't Brewinc	15.000	15.000	15.000	15.000	excl.
4270	Schoonmaakkosten	5.650	5.450	5.350	5.250	excl.
4280	Overige huisvestingskosten	6.650	6.400	6.250	6.000	excl.
4500	PR & educatie	5.000	5.000	5.000	5.000	excl.
4640	Kosten kopieermachines en printers	7.500	7.300	7.150	7.000	excl.
4700	Accountantskosten	13.500	13.000	12.500	12.000	excl.
4705	Administratiekosten	3.250	3.150	3.000	3.000	excl
4706	Boeken en tijdschriften	3.250	3.150	3.000	3.000	excl
4710	Lidmaatschappen	1.450	1.400	1.375	1.350	
4725	Assurantie algemeen	3.400	3.350	3.300	3.250	excl
4720	Restauratie en conservering	15.000	15.000	15.000	15.000	excl.
4730	Website en licenties	57.500	55.000	52.000	50.000	excl
4740	ICT kosten SLA	67.500	65.000	62.500	60.000	excl
4741	Edepot	36.000	34.000	32.000	30.000	
4750	Kantoorbenodigdheden	3.250	3.150	3.000	3.000	excl
4751	Post.nl Verzendkosten	3.250	3.150	3.000	3.000	
4780	Telefoonkosten	6.600	6.300	6.000	6.000	excl
4955	Bankkosten	1.000	1.000	1.000	1.000	
4999	Onvoorzien	5.000	5.000	5.000	5.000	
	Magazine OER	**0**	**0**	**0**	**0**	
4410	Magazine OER	25.350	25.150	24.900	24.750	excl.
8200	Abonnement Magazine OER	-2.200	-2.200	-2.200	-2.200	
8201	Losse verkoop Magazine OER	-500	-500	-500	-500	
8210	Bijdrage Magazine OER	-8.500	-8.500	-8.500	-8.500	
8500	Donateurs	-11.000	-11.150	-11.300	-11.500	
8215	Advertenties Magazine OER	0	0	0	0	
8540	Donatie St Vrienden erfgoed Staring	-3.150	-2.800	-2.400	-2.050	
	Kapitaallasten	**28.525**	**29.400**	**30.250**	**32.000**	
4820	Kapitaallasten Afschrijvingen	15.000	15.000	15.000	15.000	
4956	Kosten Bankgarantie	2.500	2.500	2.500	2.500	
4959	Kapitaallasten Rente Lening	11.025	11.900	12.750	14.500	
	Btw voorheffing	**80.400**	**78.250**	**75.750**	**73.750**	
5000	Btw voorheffing	80.400	78.250	75.750	73.750	
	Totaal lasten	**1.695.659**	**1.660.103**	**1.623.775**	**1.590.600**	

Bijlage 2: Specificatie werkbegroting 2019-2022 (vervolg)

BATEN **METER PRIJS € 131,75**

Nr.	Omschrijving	Begroting 2022	Begroting 2021	Begroting 2020	Begroting 2019	BTW
	Bijdrage gemeenten	**1.532.882**	**1.532.882**	**1.532.882**	**1.532.882**	
8000	Bijdrage van de deelnemende gemeenten	1.494.022	1.494.022	1.494.022	1.494.022	
	Bijdrage meters Regio/Wedeo	16.090	16.090	16.090	16.090	
	Bijdrage meters RAL/Hameland	10.771	10.771	10.771	10.771	
	Bijdrage van niet WGR gemeenten	12.000	12.000	12.000	12.000	
	Bijdrage provincie	**35.000**	**35.000**	**45.500**	**45.500**	
8600	Bijdrage provincie (toekenning tm 2020)	35.000	35.000	45.500	45.500	
	Overige baten	**72.556**	**71.320**	**70.069**	**69.000**	
8100	Vergoeding dienstverlening	3.750	3.750	3.750	3.750	
8110	inkomsten uit DVO's (Bergh/ Wrij)	56.806	55.420	54.069	52.750	
8400	Verkopen 2e hands boeken	2.000	2.150	2.250	2.500	
8500	Giften en donaties	2.000	2.000	2.000	2.000	
8530	Doorberekening Mr. H.J. Steenbergenstichting	6.000	6.000	6.000	6.000	
8210	Diverse cursussen	2.000	2.000	2.000	2.000	
4955	Rente baten	0	0	0	0	
	Totaal baten	**1.640.438**	**1.639.203**	**1.648.451**	**1.647.382**	

TOTAAL	**5.338**	-55.221	-20.900	24.676	56.782

BIJLAGE 3: Cashflow overzicht 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2017 2022
Resultaat boekjaar	-257,81	-20.604,00	56.782,00	24.676,00	-20.900,00	-55.221,00	-15.524,81
Afschrijvingen	17.859,00	15.500,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	93.359,00
Totaal Cashflow	17.601,19	-5.104,00	71.782,00	39.676,00	-5.900,00	-40.221,00	77.834,19
Aflossing lening	23.063,55	23.840,30	24.643,21	25.473,18	26.331,08	27.217,88	150.569,20
Restant Cashflow	**-5.462,36**	**-28.944,30**	**47.138,79**	**14.202,82**	**-32.231,08**	**-67.438,88**	**-72.735,01**

Verloop Vermogen	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vermogen 01-01	94.068,22	54.891,54	34.287,54	91.069,54	115.745,54	94.845,54
Resultaat	-257,81	-20.604,00	56.782,00	24.676,00	-20.900,00	-55.221,00
Extra lasten ontrekking reserve**	-38.918,87					
Vermogen 31-12	**54.891,54**	**34.287,54**	**91.069,54**	**115.745,54**	**94.845,54**	**39.624,54**

* In 2017 zijn er extra afschrijvingen geweest, in verband met andere levensduur aangeschafte apparaten.
** Zie oplegnotitie voorstel onttrekking uit reserve voor de kosten van de projectmedewerker E-depot. (dd. 08-11-2016)

Resultaat 2017:

Resultaat voor onttrekking uit reserve	-39.176,68
Ontrekking Reserve Project medew Edepot	38.918,87
Resultaat 2017:	***-257,81***

BIJLAGE 4: Overzicht archiefbestanden met toewijzing zorgdrager

Overzicht archieven met toewijzing aan zorgdrager; stand van zaken 01-11-2017 waar de meerjarenbegroting 2019-2022 op is gebaseerd.

Zorgdrager	**01-11-2017 in beheer ECAL**	**Over te brengen t/m 2018**	**Over te brengen meters 2019-2022**	**Collectie Ecal 01-11-2017 naar rato 290,250 meter**	***Bijdrage 2019-2022 in meters***	**Bijdrage 2019-2022 €131,75 per meter**
Aalten	512,675	513,950	50,000	21,155	1.097,780	€ 144.632,52
Berkelland	885,875	287,000	735,000	36,555	1.944,430	€ 256.178,65
Bronckhorst	1.439,700	455,000	0,000	59,408	1.954,108	€ 257.453,73
Doetinchem	1.195,875	342,875	0,000	49,346	1.588,096	€ 209.231,65
Montferland	565,750	380,625	295,250	23,345	1.264,970	€ 166.659,80
Oost Gelre	567,250	586,500	0,000	23,407	1.177,157	€ 155.090,43
Oude IJsselstreek	969,625	311,875	0,000	40,010	1.321,510	€ 174.108,94
Winterswijk	897,250	57,500	0,000	37,024	991,774	€ 130.666,22
Regio	108,875				108,875	€ 14.344,28
Wedeo	13,250				13,250	€ 1.745,69
RAL	66,500				66,500	€ 6.818,06
Hameland	256,750				256,750	€ 3.952,50
totaal	7.479,375	2.935,325	1.080,250	290,250	11.785,200	€ 1.520.882,48

NOTITIE

Onderwerp: nadere toelichting concept meerjarenbegroting 2019-2022

T.a.v.: Algemeen Bestuur

d.d. 6 april 2018

Tijdens de AB vergadering van 28 maart 2018 zijn er diverse vragen gesteld c.q. opmerkingen gemaakt met betrekking tot de concept meerjarenbegroting 2019-2022.

Onderliggende notitie dient als aanvullende toelichting op de toelichting die in de concept meerjarenbegroting is opgenomen.

Bijdrage op basis van meterprijs

De bijdrage per gemeente is gebaseerd op een meterprijs. Dit betreft aantal meters papieren archief dat de betreffende gemeente in beheer heeft – of volgens de bepalingen in de Archiefwet zou moeten hebben – bij het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers. De meterprijs is voor iedere gemeente hetzelfde, het aantal meter in beheer is voor iedere gemeente verschillend.

Hantering van een meterprijs is 'slechts' een rekenmodel voor de bijdrage per gemeente. Hiervoor is gekozen omdat het aantal meter papieren archief in beheer een juiste verhouding weergeeft van de omvang van werkzaamheden per gemeente. Daarnaast is er de komende 4 jaar nog geen gigantische aanwas van digitaal archief ('digital born' archief of wel archief dat alleen in digitale vorm bestaat). Er is daarom nog geen basis om eventueel naast een meterprijs voor papieren archief ook een "terrabyte –prijs" voor digitaal archief te hanteren. Dit wil echter niet zeggen dat het Erfgoedcentrum zich niet bezig gaat houden met beheren van digitaal archief. Een belangrijke nieuwe uitdaging waar het Erfgoedcentrum de komende periode voor staat, is de inrichting van een E-depot en voorbereidingen treffen voor duurzame opslag en beheer van digitale archieven, zie ook verderop in de toelichting.
De bijdragen van de gemeenten aan het Erfgoedcentrum dekken de kosten voor het uitvoeren van het geheel aan archiefwettelijke taken, dus naast het beheer van analoog archief ook het beheer van digitaal archief.

Verhoging meterprijs

De meterprijs wordt in deze meerjarenbegroting gesteld op € 131,75. (Ter vergelijk; het Gelders Archief berekent deelnemende gemeenten € 140 p/m per jaar, het Regionaal Archief Zutphen € 152 p/m per jaar).
De verhoging van de meterprijs in deze begroting t.o.v. de meerjarenbegroting van de afgelopen periode (2015-2018) is niet conform de afspraken die een aantal Achterhoekse gemeenten hebben gemaakt over een maximum percentage indexering van 1,6% per jaar, voor een WGR. Dit heeft te maken met het feit dat er ook voor de komende jaren gekozen is voor een meerjarenbegroting over 4 jaar. De meterprijs voor deze 4 jaar staat daarmee vast en wordt gedurende die periode dus helemaal niet geïndexeerd. Over de voorgaande jaren,

dus vanaf 2015 is ook geen indexering toegepast. Afgelopen jaren is daardoor een negatief resultaat ontstaan en daarmee is ingeteerd op het eigen vermogen.
Als op een meterprijs van €115 een cumulatieve indexering van 1,6% vanaf 2015, per jaar toegepast zou worden dan zou de meterprijs in de meerjarenbegroting 2019-2022 (€115 +1,6% + 1,6% +1,6% +1,6% +1,6% + 1,6% +1,6% +1,6%) €128,51 bedragen.

Inschatting is dat een indexering van 1,6% per jaar echter niet voldoende is voor het uitvoeren van de wettelijke taken waar het Erfgoedcentrum voor staat. Dit is met name het gevolg van specifieke kosten stijgingen die hieronder extra worden toegelicht.

Personeelskosten

De stijging van de personeelskosten heeft een aantal oorzaken:

- In de meerjarenbegroting 2015-2018 was een geringe verhoging (indexering) van salarissen opgenomen. De werkelijke verhoging van deze kosten in de afgelopen 4 jaar was hoger door doorgroei in salaris van medewerkers in vast dienstverband en hogere CAO indexering. Deze stijging was in 2014, bij de opstelling meerjarenbegroting 2015-2018, niet te voorzien. In deze meerjarenbegroting is een hogere en daarmee naar verwachting reëlere, jaarlijkse indexering van de salarissen berekend.
- Het nieuwe salarissysteem, invoering van het Individueel Keuze Budget (IKB), heeft een invloed gehad op het resultaat vanaf 2017. Zo wordt vanaf 2017 iedere maand een bedrag opgebouwd dat een vast percentage van het salaris is (vakantie-uitkering (8%), eindejaarsuitkering (6,75%), de levensloopbijdrage (1,5%) en 14,4 bovenwettelijke verlofuren (0,8%)). Bovenwettelijke verlofuren werden voorheen uitgekeerd in verlofuren. Vanaf 2017 worden deze bovenwettelijke verlofuren uitbetaald. Daarnaast is er vanaf 2017 gebruik gemaakt van de mogelijkheid om verlofuren te verkopen.
  De stijging in de personeelskosten als gevolg hiervan was eveneens niet te voorzien. Deze onvoorziene kostenstijging resulteerde in een negatief resultaat van ca. € 50.000 op de kostenpost personeelskosten in 2017 en zal naar verwachting in 2018 leiden tot een negatief resultaat op deze kostenpost van ca. € 40.000. In de meerjarenbegroting 2019-2022 is deze kostenverhoging wel opgenomen.
- Het Erfgoedcentrum kampt met een medewerker met langdurig ziekteverzuim. Dit brengt de komende jaren extra kosten met zich mee. Een verwachting van deze kosten is meegenomen in deze meerjarenbegroting. De verwachte kosten, ca. € 80.000 de komende vier jaar, komen voort uit onder meer inhuur t.b.v. vervanging, begeleidingstrajecten (arbodienst, re-integratie etc.) extra dienstverlening (o.a. ondersteuning P&O). Ook in de toekomst moet het Erfgoedcentrum rekening houden met dergelijke kosten als gevolg van langdurig ziekteverzuim, omdat het bestuur heeft besloten geen ziekteverzuimverzekering af te sluiten in verband met de daarmee gemoeide kosten (ca. € 20.000 per jaar).
- De opleidingskosten zullen de komende jaren stijgen; ca. € 10.000 de komende vier jaar. Er is sprake van nieuwe bijkomende van taken als gevolg van implementatie van nieuwe wet- en regelgeving en ontwikkelingen op het gebied van digitalisering, onder meer nieuwe systemen, inrichting en beheer E-depot (zie hieronder).

Toename werkzaamheden

- De afgelopen jaren is er een grote aanwas geweest in het aantal analoge ('papieren') archieven dat het Erfgoedcentrum in beheer heeft. Van 6,6 km in 2014 loop dit op tot ca. 11,7 km in 2022. Deze aanwas veroorzaakt een toename van de werkzaamheden in het kader van wettelijke taken van beheren en beschikbaar stellen.

- Steeds meer wordt digitaal: analoge archieven worden gedigitaliseerd, maar ook steeds meer digital-born archieven komen in beheer van het Erfgoedcentrum. Vanaf 2018 is het Erfgoedcentrum daarom ook de archiefbewaarplaats voor digitaal archief en met een zogenaamd E-depot. Dit E-depot zal de komende jaren nog doorontwikkeld moeten worden; het hebben en beheren van een E-depot is een grote innovatie in archiefbeheer. Alle hierbij behorende werkzaamheden vallen ook onder de wettelijke taak van archiefbeheer.

➔ *Digitaal archief, en het beheer hiervan, zal niet de plaats innemen van analoog archief. Het Erfgoedcentrum moet ingevolge de Archiefwet altijd beide blijven beheren. Feit is dat de hoeveelheid archief (in welke vorm dan ook) altijd zal blijven groeien. Iedere dag wordt nieuw archiefmateriaal geproduceerd bij de overheid, waarvan altijd een deel voor permanente bewaring in aanmerking komt.*

Innovatie digitalisering
- Kosten met betrekking tot digitalisering en het beheer van digitale archieven stijgen als gevolg van continue innovatie. Daarom is een verhoging van de kosten met € 68.000 voor de komende vier jaar opgenomen voor ICT- ondersteuning, website en archief-beheersysteem (t.b.v. registratie, beheer en beschikbaar stellen analoog archief).
  In de begroting is voor de aanschaf en onderhoud van het systeem t.b.v. het E-depot een nieuwe kostenpost opgenomen van € 132.000 voor de komende vier jaar.
- Het Erfgoedcentrum was genoodzaakt het verouderde telefoonnetwerk te vernieuwen. Kosten voor aanschaf en onderhoud van dit nieuwe digitale netwerk zijn aanzienlijk hoger dan in de vorige begrotingsperiode. De verwachte verhoging van de kostenpost telefonie die is opgenomen in de meerjarenbegroting is € 16.000 voor de komende vier jaar.

Toelichting overige

Verwachte resultaten 2019-2022

In de begroting wordt per jaar een verwacht resultaat opgegeven. Het verwachte resultaat is de eerste 2 jaar positief, de laatste 2 jaar negatief. De verwachting is namelijk dat de kosten in de loop van de jaren (2019-2022) zullen stijgen. Hierdoor zal eerst een positief resultaat opgebouwd worden, daarna een negatief. Per saldo zal na 4 jaar een klein positief resultaat verwacht worden van € 5.338. De uitgebreide uitsplitsing van alle kosten en opbrengsten is terug te vinden in bijlage 2 van de meerjarenbegroting 2019-2022. Onderaan pagina 19 staat de opbouw/afname van de reserves per jaar.

Bijdrage Provincie

In de meerjarenbegroting is een afname van de bijdrage van de provincie (2021-2022), een daling van 20% opgenomen. Dit is een inschatting omdat de Provincie slechts tot en met 2020 subsidie heeft toegekend. Voor een volgende periode zal opnieuw subsidie aangevraagd moeten worden.

Stagevergoeding

In de vergadering van het Dagelijks Bestuur van 26 april 2017 is het 'Protocol vacature-vervulling ECAL' vastgesteld. In dit protocol is ook het stagebeleid openomen. Hierin staat onder meer vermeld dat het Erfgoedcentrum geen stagevergoeding kent.

Fte's

In de concept meerjarenbegroting is op blz. 10 abusievelijk vermeld dat het aantal fte's licht stijgt. Het aantal fte's is echter gelijk gebleven. Zoals vermeld op blz. 13.

Uitvoering archiefwettelijke taken

Het Erfgoedcentrum voert net als alle andere archiefdiensten in Nederland de wettelijke taken uit zoals opgenomen in de Archiefwet 1995 en daarbij behorende regelingen. Deze taken hebben betrekking op:

- het beheren van archieven en collecties
- het toegankelijk maken en houden van archieven en informatie (beschikbaar stellen)
- toezicht houden op archief- en informatiebeheer bij de zorgdragers (gemeenten en gemeenschappelijke regelingen).

Uitvoering van deze taken staan los van de 'vorm' van de archieven/informatie en hebben dus betrekking op zowel analoog archief als digitaal archief. Omdat iedere dag nieuw archiefmateriaal geproduceerd wordt, zal de hoeveelheid archief (in welke vorm dan ook) altijd toenemen.

Verlaging van de meterprijs zal inhouden dat het Erfgoedcentrum niet alle wettelijke taken naar behoren kan uitvoeren. Een verlaging van het budget zal leiden tot gedwongen ontslag.

Gevolgen die daarvan zullen merkbaar zullen zijn:

activiteit	**Wettelijke taak/taken**
kwaliteit van archieven gaat achteruit (verval)	beheer/beschikbaar stellen
stopzetten doorontwikkeling E-depot	beheer/beschikbaar stellen/toezicht
Oplopen van achterstanden in registratie/inventarisatie	beheer/beschikbaar stellen
over te brengen archieven van zorgdragers niet kunnen opnemen in de archiefbewaar-plaats, zowel analoog archief als digitaal archief	beheer/toezicht
niet alle in beheer zijnde archieven en collecties zijn vindbaar en doorzoekbaar	beschikbaar stellen
beperking dienstverlening; sluiting studiezaal, informatieverzoeken niet/vertraagd afhandelen (particulieren en zorgdragers (incl. uitleningen)), digitaal beschikbaar stellen	beschikbaar stellen
Zorgdragers (aangesloten gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) niet of minder adviseren.	toezicht
Geen of minder inspecties uitvoeren bij zorgdragers (aangesloten gemeenten en gemeenschappelijke regelingen)	toezicht

Raadsvergadering

Dossiernummer	1362
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	11
Omschrijving	Hamerstuk / Jaarrekening 2017 en programmabegroting 2019 GGD Noord- en Oost Gelderland

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Raad

Zaaknummer:	215473 en 215708

BEGROTINGEN GEMEENSCHAPPELIJK REGELINGEN

Naam gemeenschappelijke regeling	GGD Noord-Oost-Gelderland
Betreft	X begroting 0 begrotingswijziging
Programma/product	
Context (wat doet de regeling voor onze gemeente/doelstellingen)	GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten, die de gezondheid van alle inwoners bewaakt, beschermt en bevordert. Alle deelnemende gemeenten aan deze gemeenschappelijk regeling nemen de basisproducten van de GGD af die betrekking hebben op de Publieke gezondheid. Deze taken liggen vast en worden omschreven in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Met uitzondering van de gemeente Apeldoorn nemen de overige 21 gemeenten ook de taken af die betrekking hebben op de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) 4-18 jaar. De gemeenten bekostigen de basisproducten op basis van bijdragen per inwoner aan de GGD voor de publieke gezondheidszorg en voor de JGZ. Daarnaast biedt de GGD aan diverse partijen op contractbasis andere producten aan.
Belangrijkste zaken/relevante ontwikkelingen (o.a. opvallende zaken/nieuw beleid, gemeentelijke invloed)	De jaarrekening 2017 voldoet aan de eisen gesteld door de Wet Gemeenschappelijke Regeling. Het geeft weer dat de beleidsprioriteiten uit de programmabegroting 2017 zijn gerealiseerd of binnen afzienbare tijd nog gerealiseerd worden. De paragrafen over financiering, bedrijfsvoering en verbonden partijen laten geen bijzonderheden zien. Financieel gezien wordt het bestaande beleid gehandhaafd. De afgelopen jaren heeft dit geresulteerd in een stabiel beeld en een gezonde financiële situatie. Programmabegroting 2019 Het AB heeft in 2015 besloten welke methode de GGD hanteert bij het berekenen van de index. Op basis van de CPB-cijfers wordt een (gewogen) index voorgesteld van 2,31%, met daarbij het voorstel van handhaving van de inspanningsverplichting van de afgelopen jaren tot het "inverdienen" van de indexering. Na aftrek van de taakstelling van € 42.000 resulteert dit in een bijdrage Publieke Gezondheid per inwoner van € 7,34 en een bijdrage Jeugdgezondheidszorg per inwoner van € 6,98 (in 2018 € 7,18 resp. € 6,89). De totale inwonerbijdrage wordt dan € 14,32. Ten opzichte van 2018 (€ 14,07) is dat een verhoging van 1,77%. Nieuw beleid 2019 Het principe van solidariteit en aansluiting bij de bestaande bekostiging zijn redenen om de voorkeur te geven aan verdeling van de kosten van nieuw beleid 2019 naar aantal inwoners. De kosten van het nieuwe beleid worden verwerkt in de inwonerbijdrage; Rijksvaccinatieprogramma € 14.318,00, Publieke gezondheid statushouders € 15.860,00, E-MOVO (Elektronisch MOnitor en Voorlichting is een digitaal vragenlijstonderzoek onder leerlingen in klas 2 en 4 van het regulier voortgezet onderwijs) € 1.013,00. Gemeenten ontvangen vanaf 2019 via het Gemeentefonds

<table>
<tr><td></td><td>middelen voor de uitvoering van het RVP. De bedragen worden in de Decembercirculaire 2018 verwerkt.

De voorgestelde programmabegroting is geheel in lijn met de kaders en doelen uit de uitgangspuntennota 2019 en de Bestuursagenda 2014 – 2018. Hiermee sluit de GGD NOG aan bij de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein.</td></tr>
<tr><td>Doelrealisatie (is/wordt het doel gehaald dat de gemeenschappelijke regeling beoogt te realiseren?)</td><td>De programmabegroting 2019 bevat vijf inhoudelijke programma's: Jeugdgezondheidszorg, Algemene Gezondheidszorg, Kennis en Expertise, Maatschappelijke ondersteuning en Publieke Gezondheid Vluchtelingen. Per programma zijn de belangrijkste beleidsprioriteiten en de lasten en baten uitgewerkt. Daarbij wordt voortgebouwd op de kaders en doelen uit de Uitgangspuntennota 2019 en de herijkte Bestuursagenda 2014-2018. Op onderdelen is bestaand beleid geactualiseerd.</td></tr>
<tr><td>Financiële gevolgen (totaal of bijdrage per inwoner)</td><td>In de programmabegroting zijn zowel de baten als de lasten van publieke gezondheidszorg statushouders als pm-post opgenomen. Het voorstel Nieuw beleid Publieke gezondheidszorg statushouders is in de 1e begrotingswijziging verwerkt. De lasten voor het programma Publieke Gezondheid Vluchtelingen zijn € 221.000 hoger, het programma overhead is € 91.000 hoger. Hier staat een stijging van de overige baten van € 60.000 tegenover. Het restant is meegenomen in de inwonerbijdrage.

Als de inwonerbijdragen 2019 voor de publieke gezondheidzorg en de Jeugdgezondheidszorg 4-18 jaar worden verhoogd met 1,77% en de kosten van nieuw beleid zijn mee genomen dan bedraagt de totale bijdrage in 2019 bij een inwonertal van 44.055 (aantal inwoners per oktober 2017) € 662.513. Dit is € 327.656 voor de publieke gezondheid en € 334.857 voor JGZ.

<table>
<tr><th>Jaar</th><th>Begrote bijdrage Berkelland</th><th>Begrote inkomsten GGD NOG</th></tr>
<tr><td>2016 programmabegroting</td><td>€ 607.850</td><td>€ 17.201.000</td></tr>
<tr><td>2017 programmabegroting</td><td>€ 620.957</td><td>€ 17.602.000</td></tr>
<tr><td>2018 programmabegroting</td><td>€ 621.685</td><td>€ 17.121.000</td></tr>
<tr><td>2019 programmabegroting</td><td>€ 631.136</td><td>€ 17.275.000</td></tr>
<tr><td>2019 programmabegroting, inclusief nieuw beleid</td><td>€ 662.513</td><td>€ 17.275.000</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Andere gevolgen (niet financieel, denk aan: doelbereiking, overleg, efficiëntie, ambtelijke inzet)</td><td>N.v.t.</td></tr>
<tr><td>Advies college</td><td>X instemmen met als kanttekening dat als zienswijze kenbaar gemaakt wordt dat het hebben van reserves geen doel op zich is, maar gekoppeld</td></tr>
</table>

	moet zijn aan een gekwantificeerde risicoanalyse. Pas dan kan beoordeeld worden of de omvang van de reserves (het weerstandsvermogen) voldoende is. 0 niet instemmen, omdat
Achterliggende stukken (ter inzage bij de griffie)	1. Programmabegroting 2019 GGD NOG 2. Jaarstukken 2017 en adviesnota AB 12 april 2018 3. Jaarrekening 2017 GGD NOG vastgesteld ondertekend AB 12 april 2018 4. Brief met controleverklaring bij jaarrekening 2017 (getekend) 5. Accountantsverslag GGD NOG 2017
Portefeuillehouder Meer informatie bij:	Marijke van Haaren Jan Beumer

Graag reactie voor 12 juni 2018 per e-mail bij Jan Beumer
j.beumer@gemeenteberkelland.nl

C: *J. Beumer*
T: *0545-250 250*
E: *info@gemeenteberkelland.nl*
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Zaaknummer : 215473 en 215708
Onderwerp : Programmabegroting 2019 GGD NOG
Bijlage(n) :
1. Programmabegroting 2019 GGD NOG
2. Jaarstukken 2017 en adviesnota AB 12 april 2018
3. Jaarrekening 2017 GGD NOG vastgesteld ondertekend AB 12 april 2018
4. Brief met controleverklaring bij jaarrekening 2017 (getekend)
5. Accountantsverslag GGD NOG 2017

Verzonden :

Geachte gemeenteraad,

De GGD NOG heeft u de programmabegroting 2019 aangeboden. Met deze brief stellen wij u voor in te stemmen met de programmabegroting 2019 met als kanttekening dat als zienswijze kenbaar gemaakt wordt dat het hebben van reserves geen doel op zich is, maar gekoppeld moet zijn aan een gekwantificeerde risicoanalyse. Pas dan kan beoordeeld worden of de omvang van de reserves (het weerstandsvermogen) voldoende is en dit kenbaar te maken aan het Algemeen Bestuur van de GGD NOG. Voor ons college geeft de programmabegroting 2019 verder geen aanleiding om uw raad te adviseren nog een extra zienswijze uit te brengen. Uiteraard staat het u als gemeenteraad vrij dit wel te doen,

De GGD Noord- en Oost Gelderland vraagt u hierop te reageren voor 12 juni 2019. U kunt hiervoor contact opnemen met Jan Beumer (j.beumer@gemeenteberkelland.nl).

Heeft u nog vragen?
Neem dan contact op met de heer J. Beumer, telefoonnummer 0545-250539.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Kopie aan:
- Archief

Noord- en Oost-Gelderland

Programmabegroting 2019

GGD Noord- en Oost-Gelderland

CONCEPT 1.5
(aangepast na AB GGD NOG 12 april 2018)

Inhoudsopgave

1. Voorwoord 4
2. Zienswijzen gemeenten op Uitgangspuntennota 2019 5
   2.1. Instemmende zienswijzen 5
   2.2. Reactie DB op onderdelen zienswijzen gemeenten 5
3. Tijdsplanning 7
4. Kerngegevens begroting 2019 8
5. Bestuurlijke kaders 12
   5.1. Gemeentelijke organisatie voor publieke gezondheid 12
   5.2. Bestuursagenda 12
   5.3. Indeling GGD-taken 13
6. Voorstellen nieuw beleid 2019 14
   6.1. Nieuw beleid: uitvoering rijksvaccinatieprogramma naar gemeenten 14
   6.2. Nieuw beleid: extra inzet publieke gezondheidszorg statushouders 15
   6.3. Nieuw beleid: E-MOVO in praktijkonderwijs en mbo 17
7. Programma Jeugdgezondheidszorg 19
   7.1. Wat willen we bereiken? 19
   7.2. Wat gaan we ervoor doen? 19
   7.3. Wat mag het kosten? 20
8. Programma Algemene gezondheidszorg 22
   8.1. Wat willen we bereiken? 22
   8.2. Wat gaan we ervoor doen? 22
   8.3. Wat mag het kosten? 24
9. Programma Kennis en expertise 25
   9.1. Wat willen we bereiken? 25
   9.2. Wat gaan we ervoor doen? 25
   9.3. Wat mag het kosten? 26
10. Programma Maatschappelijke ondersteuning 27
   10.1. Wat willen we bereiken? 27
   10.2. Wat gaan we ervoor doen? 27
   10.3. Wat mag het kosten? 27
11. Programma Publieke gezondheid vluchtelingen 28
   11.1. Wat willen we bereiken? 28
   11.2. Wat gaan we ervoor doen? 28
   11.3. Wat mag het kosten? 29
12. Inwonerbijdrage en organisatieprojecten 30

12.1. Wat willen we bereiken? 30
12.2. Wat gaan we ervoor doen? 30
12.3. Wat mag het kosten? 30
13. Overhead 31
13.1. Wat willen we bereiken? 31
13.2. Wat gaan we ervoor doen? 31
13.3. Wat mag het kosten? 32
14. Paragrafen 33
14.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 33
14.2. Financiering 35
14.3. Bedrijfsvoering 36
15. Financiële uitgangspunten 37
15.1. Uitgangspuntennota 2019 37
15.2. Indexering 37
15.3. Overzicht baten en lasten 2019 40
15.4. Geprognosticeerde balans en aansluiting EMU saldo 41
15.5. Meerjarenraming 43
15.6. Staat van activa 44
16. BIJLAGEN 45
16.1. Bijlage A: Toelichting indexering 45
16.2. Bijlage B: Inwonerbijdragen per deelnemende gemeente 47
16.3. Bijlage C: Overzicht zienswijzen gemeenten op Uitgangspuntennota 2019 48
16.4. Bijlage D: Concept-1e begrotingswijziging 2019 58
16.5. Bijlage E: AB-voorstel Nieuw beleid: uitvoering rijksvaccinatieprogramma naar gemeenten 65
16.6. Bijlage F: AB-voorstel Nieuw beleid: extra inzet publieke gezondheidszorg statushouders 73
16.7. Bijlage G: AB-voorstel Nieuw beleid: E-MOVO in praktijkonderwijs en mbo 78

ALGEMEEN DEEL

1. Voorwoord

Programmabegroting

In deze Programmabegroting hebben wij de Uitgangspuntennota 2019 uitgewerkt die de raden en colleges van B&W in december 2017 hebben ontvangen. Ook gaan wij in op de zienswijzen op de Uitgangspuntennota die gemeenten hebben ingediend (zie hoofdstuk 2 Zienswijzen gemeenten op Uitgangspuntennota 2019, p.5).

Als u wilt reageren, dan graag vóór 12 juni

De raden kunnen tot 12 juni 2018 hun zienswijze op de ontwerp-begroting indienen. De Wet gemeenschappelijke regelingen schrijft deze achtweken-termijn voor. U kunt in uw afweging over de begroting 2019 ook de voorlopige Jaarrekening 2017 betrekken. Deze ontvangt u vóór 15 april 2018. Het Algemeen Bestuur, met de wethouders publieke gezondheid van de 22 gemeenten, beslist op 5 juli 2018 over de Programmabegroting 2019.

Wij verzoeken de raden die willen reageren om vóór 12 juni 2018 hun zienswijze aan ons te sturen. Ook met voorlopige reacties of standpunten kunt u ons helpen bij de voorbereiding van de besluitvorming in het Algemeen Bestuur. U vindt op p. 7 het volledige tijdschema van de procedure voor de Programmabegroting 2019.

Nadere informatie

Als u vragen heeft, kunt u contact opnemen met:

- R. Schwebke, controller, 088 443 3525, r.schwebke@ggdnog.nl.
- T. Nijland, directiesecretaris, 088 443 3270, t.nijland@ggdnog.nl.

Warnsveld, 15 maart 2018
Het Dagelijks Bestuur

D.W. ten Brinke
directeur publieke gezondheid

G. van den Berg
voorzitter

2. Zienswijzen gemeenten op Uitgangspunten-nota 2019

2.1. Instemmende zienswijzen

In december 2017 hebben de raden en colleges van B&W de Uitgangspuntennota 2019 ontvangen. Gemeenten die dit wilden, konden tot 1 maart 2018 hun zienswijze indienen. Later ontvangen zienswijzen hebben wij ook meegenomen.

De gemeenten ondersteunen de Uitgangspuntennota 2019. Die conclusie trekken wij uit de ontvangen zienswijzen. De meeste gemeenten hebben geen zienswijze of een instemmende zienswijze ingediend. Dit zijn de gemeenten **Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Montferland, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen**. In hun zienswijzen geven enkele Achterhoekse gemeenten aan dat het verschil met de Achterhoekse norm voor de indexering klein en daarmee acceptabel is.
De gemeenten **Bronckhorst, Brummen, Doetinchem en Nunspeet** plaatsen op enkele onderdelen inhoudelijke of financiële kanttekeningen. Daar gaan wij hieronder op in.

Een overzicht van de ontvangen zienswijzen vindt u op p. 48 e.v., in hoofdstuk 16.3 Bijlage C: Overzicht zienswijzen gemeenten op Uitgangspuntennota 2019.

2.2. Reactie DB op onderdelen zienswijzen gemeenten

Bekostiging publieke gezondheidszorg statushouders

Bronckhorst, Brummen en Doetinchem dringen er op aan om de kosten van de inzet van de GGD voor statushouders binnen de bestaande begroting op te vangen. Voor een voorstel voor een blijvende extra inzet en extra middelen daarvoor willen zij een goede onderbouwing zien. Brummen stelt ook dat publieke gezondheidszorg aan statushouders moet aansluiten bij de lokale invulling en daaraan ondersteunend moet zijn. Dit laatste is en blijft ons uitgangspunt.

Het Algemeen Bestuur heeft op 15 februari 2018 ingestemd met de extra inzet van de GGD voor statushouders in 2018 en met incidentele dekking hiervoor in de begroting 2018. In deze Programmabegroting doen wij een voorstel voor de extra inzet vanaf 2019 die wij nodig vinden en de bekostiging ervan (zie paragraaf 6.2 Nieuw beleid: extra inzet publieke gezondheidszorg statushouders, p. 15). Ons voorstel hebben wij financieel verwerkt in de 1e wijziging van de begroting 2019. Deze wijziging vindt u als bijlage bij deze programmabegroting.

Jeugdgezondheidszorg en SMART-doelen

De gemeenteraad van Brummen wijst op het beleid van deze gemeente voor gezond en veilig kunnen opgroeien. Brummen vindt het belangrijk dat de jeugdgezondheidszorg voor 4-

18 jarigen zoveel mogelijk aansluit bij de lokale invulling. Dit uitgangspunt onderschrijven wij graag. De uitwerking ervan kunnen de gemeente Brummen en de GGD in rechtstreeks overleg bepalen.
De gemeenteraad van Brummen geeft nogmaals mee dat zij hecht aan SMART-geformuleerde doelen en acties bij het opstellen van de programmabegroting. Dit nemen wij mee in het lopende verbetertraject voor de beleids- en begrotingscyclus. De komende jaren worden de resultaten hiervan zichtbaar.

Preventieprogramma's

De gemeente Doetinchem ondersteunt onze intentie om de positie van preventie in het sociaal domein te versterken. Doetinchem verwacht daarbij ook dat wij daarbij aansluiten op het preventieprogramma van de gemeente(n).
Aan deze verwachting willen wij graag voldoen. Het nieuwe GGD-bestuur kan dit in de Bestuursagenda 2018-2022 opnemen. Op dit moment werkt de GGD volop mee aan het Achterhoekse Regionaal preventieprogramma sociaal domein/volksgezondheid 2018-2021. Wij juichen het toe dat gemeenten de krachten bundelen in de regio en in een meerjarig preventieprogramma. Dit kan ook terugkomen in de Bestuursagenda 2018-2022 van het nieuwe GGD-bestuur.

Jeugdgezondheidszorg adolescenten

De gemeente Doetinchem stelt aan de orde dat op dit moment 14 van de 22 gemeenten het gezondheidsonderzoek adolescenten (vroeger "extra contactmoment") laten uitvoeren door de GGD. Doetinchem acht deze wijze van financieren onwenselijk. De afname van dit verplichte JGZ-onderdeel "door slechts een deel van de gemeenten beperkt de solidariteit en maakt het per gemeente duurder. Het is een dienst die daarmee potentieel onder de inwonerbijdrage valt. Wij vragen u dan ook hiervoor een voorstel te doen voor de programmabegroting 2019."
Inhoudelijk kunnen wij meegaan in deze benadering. Het is echter aan de betrokken 21 gemeenten om daar (gezamenlijk) een besluit over te nemen. Op het einde van onze bestuursperiode zijn wij niet in de positie om hierover een voorstel te doen. In deze begroting hebben wij als prioriteit opgenomen dat de gemeenten hierover gaan overleggen. Wij bevelen het nieuwe GGD-bestuur aan om dit onderwerp in de Bestuursagenda 2018-2022 op te nemen.

Financiën

De gemeente Nunspeet wil een voorstel aan het Algemeen Bestuur om de in het coalitieakkoord van de gemeente Nunspeet opgenomen taakstelling van € 21.000 te realiseren (6% van de inwonerbijdrage). Onze vaste lijn is dat discussie over bezuinigingen moet plaatsvinden op basis van een inhoudelijke takendiscussie. Ook zien wij op dit moment geen breed gedragen wens voor deze bezuiniging. Het nieuwe GGD-bestuur bepaalt het financieel kader voor de bestuursperiode 2018-2022. Hiervoor kan het (nieuwe) gemeente-bestuur van Nunspeet voorstellen inbrengen.

3. Tijdsplanning

	Wanneer	Wat	Wie
Uitgangspuntennota 2019	15 december 2017	Uitgangspuntennota 2019 naar raden zenden	Dagelijks Bestuur (DB) GGD
	van 15 december tot 1 maart 2018	**zienswijzen op Uitgangspuntennota 2019 indienen**	**gemeenten**
	15 februari	Uitgangspuntennota 2019 bespreken	Algemeen Bestuur (AB) GGD)1
Jaar-rekening 2017	vóór 15 april	voorlopige Jaarrekening 2017 ter informatie aan de raden zenden	DB GGD
Programmabegroting 2019	12 april	concept-Programmabegroting 2019 bespreken	AB GGD
	17 april	concept-Programmabegroting 2019 aan de raden toezenden	DB GGD
	van 17 april tot 12 juni	**zienswijzen op concept-Programmabegroting 2019 indienen**	**gemeenten**
	5 juli	beslissen over vaststelling Programmabegroting 2019	AB GGD

[1] Het Algemeen Bestuur van GGD NOG bestaat uit de wethouders volksgezondheid van de 22 deelnemende gemeenten. Het AB kiest uit zijn midden een Dagelijks Bestuur. Hierin hebben vijf wethouders zitting en één burgemeester (namens het DB van Veiligheidsregio NOG, met in beide besturen de portefeuille geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio - GHOR).

4. Kerngegevens begroting 2019

Werkgebied GGD Noord- en Oost-Gelderland

Deelnemende gemeenten en inwoneraantallen 31-12-2017

Aantal deelnemende gemeenten	22
Totaal aantal inwoners	820.759

Noord-Veluwe		Midden-IJssel / Oost-Veluwe		Achterhoek	
Elburg	23.101	Apeldoorn	161.161	Aalten	26.980
Ermelo	26.794	Brummen	20.759	Berkelland	44.055
Harderwijk	46.775	Heerde	18.572	Bronckhorst	36.335
Nunspeet	27.087	Hattem	12.150	Doetinchem	57.311
Oldebroek	23.503	Epe	32.787	Montferland	35.608
Putten	24.302	Lochem	33.601	Oost Gelre	29.643
		Voorst	24.242	Oude IJsselstreek	39.560
		Zutphen	47.434	Winterswijk	28.999
totaal	171.562	totaal	350.706	totaal	298.491
aantal gemeenten	6	aantal gemeenten	8	aantal gemeenten	8

Personeelsbestand per 01-01-2018

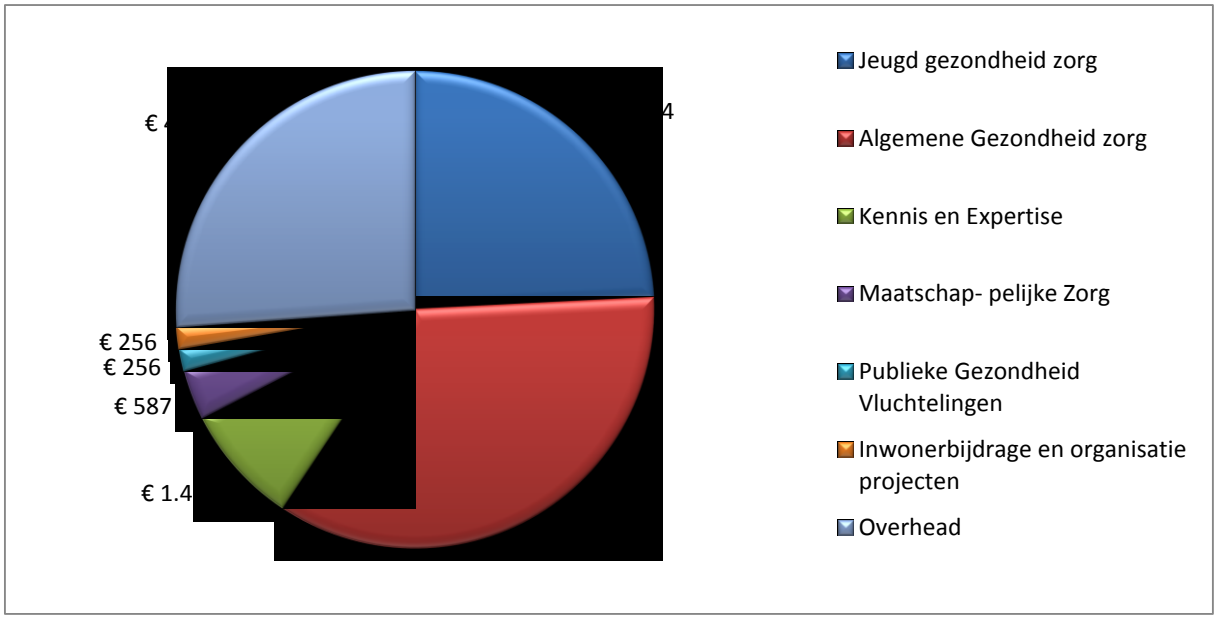
	in vaste dienst	tijdelijke dienst	totaal
Aantal medewerkers	223	23	246
Aantal fte's	160,00	17,55	177,55
Gemiddelde fte	0,72	0,76	0,72

Toelichting: de inhuur van derden, ZZP'ers en oproepkrachten zijn niet opgenomen in deze cijfers.

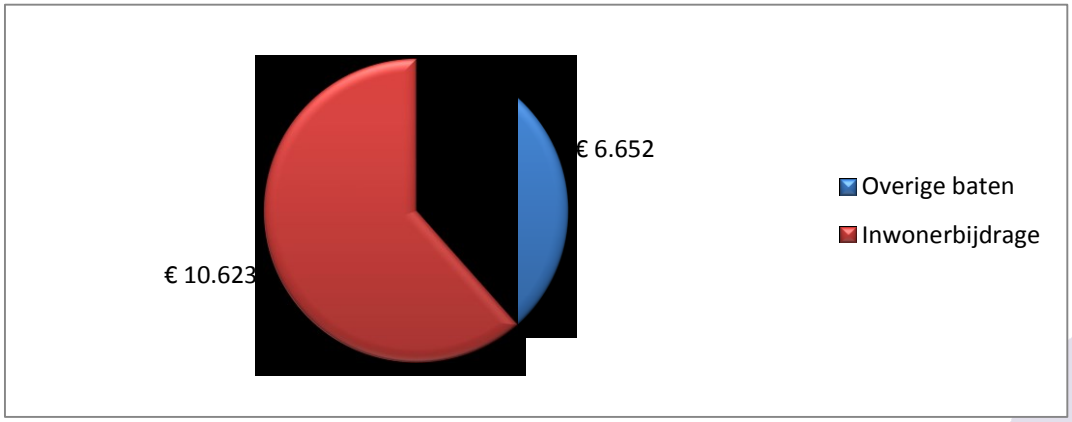
Totaal lasten en baten begroting 2019

Lasten	€ 17.243.000
Baten	€ 17.275.000

Verdeling totale lasten over programma's 2019 (in € 1.000)

Verdeling baten 2019 (in € 1.000)

BESLUIT

Het Algemeen Bestuur van GGD Noord- en Oost-Gelderland; ·

B E S L U I T :

de Programmabegroting 2019 van GGD Noord- en Oost-Gelderland vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 5 juli 2018

D D.W. ten Brinke
directeur publieke gezondheid

G. van den Berg
voorzitter

BELEIDSBEGROTING

5. Bestuurlijke kaders

5.1. Gemeentelijke organisatie voor publieke gezondheid

GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. De taken die de gemeenten en hun GGD hebben voor de publieke gezondheidszorg staan in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Ook laten gemeenten andere taken door de GGD uitvoeren. Dit zijn taken die aansluiten bij de kerntaken en de deskundigheid van de GGD. De 22 colleges van B&W hebben hun samenwerkingsafspraken vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling. GGD NOG is onderdeel van een landelijk dekkend netwerk van GGD'en.

5.2. Bestuursagenda

Bestuursagenda 2014-2018 op koers

Voor de bestuursperiode 2014-2018 heeft het Algemeen Bestuur (AB) de Bestuursagenda Publieke gezondheid vastgesteld. Hierin gaat het AB uit van de benadering van 'positieve gezondheid': 'het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven'. In dit concept van gezondheid staat de mens centraal, niet de ziekte. Gezondheid heeft te maken met alle levensgebieden. Meedoen in de maatschappij is één van de voorwaarden om gezondheid te bevorderen. De gemeente heeft hierop invloed door haar beleid in levensdomeinen als werken, wonen, onderwijs, welzijn, veiligheid.

Eind 2016 hebben wij vastgesteld dat de uitvoering van de Bestuursagenda Publieke gezondheid 2014-2018 op koers ligt. Nieuwe, actuele vragen hebben wij eind 2016 verwerkt in de herijking van de Bestuursagenda. Hierin richten wij ons op de thema's:

- positie van 'preventie' in het sociaal domein
- juiste preventieve zorg voor vluchtelingen in de lokale samenleving
- problematiek van personen met 'verward gedrag' in beeld brengen
- ondersteuning van gemeenten bij de nieuwe Omgevingswet.

Nieuw beleid 2019 en Bestuursagenda 2018-2022

In 2019 zijn er nieuwe colleges van B&W en een nieuw GGD-bestuur. Dit nieuwe bestuur stelt een nieuwe bestuursagenda op. Daarom doen wij in deze begroting alleen voorstellen voor nieuw beleid bij drie actuele onderwerpen, die nu om een besluit vragen:

- rijksvaccinatieprogramma
- publieke gezondheidszorg statushouders
- gezondheidsmonitor E-MOVO in praktijkonderwijs en mbo.

Voor het overige zetten wij in de Programmabegroting 2019 het bestaande beleid voort. In deze begroting hebben wij gestreefd naar eenvoudiger en bondiger opzet.

5.3. Indeling GGD-taken

Gemeenten willen weten welke invloed zij hebben op GGD-taken en hoe zij hierop kunnen sturen. GGD NOG onderscheidt daarom zijn taken volgens het ABCD-model:

A. wettelijke GGD-taken

Taken van gemeenten die zij wettelijk verplicht laten uitvoeren door de GGD: kerntaken uit de Wet publieke gezondheid (Wpg), het toezicht kinderopvang, taken uit de Wet veiligheidsregio's.

B. wettelijke gemeentelijke taken

Taken die de gemeenten op basis van een wet moeten uitvoeren en die de GGD in hun opdracht kan uitvoeren: bijvoorbeeld jeugdgezondheidszorg op basis van de Wpg; kwaliteitstoezicht, toegang beschermd wonen en maatschappelijke zorg op basis van de Wmo 2015; preventieve activiteiten op basis van de Jeugdwet, lijkschouw op basis van de Wet op de lijkbezorging.

C. autonome gemeentelijke taken

Taken die de GGD kan uitvoeren in opdracht van gemeenten. In de praktijk komt dit weinig voor, omdat de gemeentelijke taken meestal in de wet vastliggen.

D. externe taken

Taken die de GGD uitvoert in opdracht van derden, zoals rijksoverheid, politie en burgers, in aansluiting op de kerntaken van de GGD: arrestantenzorg, reizigersvaccinatie, vergunningen tattooshops, publieke gezondheidszorg asielzoekers.

In de programma's onderscheiden wij steeds deze vier soorten taken van de GGD.

6. Voorstellen nieuw beleid 2019

6.1. Nieuw beleid: uitvoering rijksvaccinatieprogramma naar gemeenten

Alle kinderen in Nederland krijgen inentingen aangeboden tegen een aantal besmettelijke ziekten, via het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Per 1 januari 2019 gaat de bestuurlijke en financiële verantwoordelijk voor de uitvoering van het RVP naar de gemeenten. Dit is vastgelegd in de Wet publieke gezondheid. Het RVP had eerst een wettelijke basis in de vervallen Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).

Opzet blijft hetzelfde

De huidige, goed functionerende opzet van het RVP verandert niet. De gemeente heeft beperkte beleidsvrijheid bij de uitvoering van het RVP. Het Rijk stelt het vaccinatie-programma vast en bepaalt de kwaliteitseisen. De gemeente moet de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het RVP én van het basispakket jeugdgezondheidszorg bij dezelfde JGZ-organisatie onderbrengen. Voor 21 gemeenten in Noord- en Oost-Gelderland houdt dit in dat zij afspraken maken met de GGD over de vaccinaties voor 4-18 jarigen.

Uitgaan van huidige kosten

Voor de bekostiging willen wij een eenvoudige vorm kiezen en aansluiten bij de bestaande bekostiging van de jeugdgezondheidszorg via de inwonerbijdrage. Bij de berekening van de kosten gaan wij uit van de huidige dienstverlening en de huidige kosten van de GGD voor de uitvoering van het RVP. Hierin zijn ook (extra) middelen voor de tijdsbesteding voor de aangescherpte “informed consent”-procedure meegenomen.

Voor de huidige uitvoering van het RVP door GGD NOG beschreven hebben wij de kostprijs berekend. Geïndexeerd voor 2019 (met 2,31%) wordt de kostprijs € 214.205. De inwonerbijdrage voor de 21 gemeenten (met 659.598 inwoners) die jeugdgezondheidszorg van de GGD afnemen, stijgt hierdoor met € 0,325.
De gemeenten ontvangen vanaf 2019 via het Gemeentefonds middelen voor de uitvoering van het RVP. De bedragen worden in de Decembercirculaire 2018 verwerkt. In de AB-vergadering van 12 april 2018 hebben wij toegezegd dat wij in december 2018 kijken naar mogelijke verschillen tussen de middelen die de gemeenten ontvangen in het Gemeente-fonds en hun bijdrage voor het RVP aan de GGD.

Nieuwe vaccinatie

In het najaar van 2018 wordt aan het RVP een vaccinatie toegevoegd tegen meningokokken typen A, C, W en Y voor tieners. In het najaar van 2018 krijgen jeugdigen geboren tussen 1 april en 31 december 2004 een uitnodiging voor deze vaccinatie. Voor wijzigingen in het RVP die tot meerkosten leiden verwachten wij compensatie van het rijk voor de gemeenten.

Gemeenteraden kunnen zienswijze indienen

De raden hebben het recht om een zienswijze op de begrotingswijzing in te dienen. Wij moeten als Dagelijks Bestuur begrotingswijzingen voorleggen aan de gemeenteraden als die leiden tot een hogere inwonerbijdrage. Hiervoor geldt de achtweken-termijn (zie art 35 Wet gemeenschappelijke regelingen en art. 21 Gemeenschappelijke regeling GGD NOG).
Dit kan tegelijk met de zienswijze-procedure voor de Programmabegroting 2019. De 1e begrotingswijziging 2019 is opgenomen op p. 58, in 16.4, Bijlage D: Concept-1e begrotingswijziging 2019. De begrotingswijziging omvat drie voorstellen, waarover het Algemeen Bestuur afzonderlijk beslist.

Andere aspecten

- Taak opnemen in gemeenschappelijke regeling
  De RVP-taak moet worden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling GGD NOG, maar om praktische redenen willen wij zo mogelijk meerdere wijzigingen combineren in één wijzigingsprocedure langs alle gemeenteraden. De wijzigingsprocedure start wat ons betreft uiterlijk in 2019.
- Vaccinaties 0-4 jarigen
  Gemeenten moeten niet alleen afspraken maken met de GGD. Voor 0-4 jarigen in 21 NOG-gemeenten voeren de thuiszorgorganisaties Vérian, Yunio of Icare het RVP uit. In de gemeente Apeldoorn ligt de uitvoering van het RVP bij het Centrum Jeugd en Gezin Apeldoorn als uitvoerende JGZ-organisatie.
- GGD-taak vanuit infectieziektenbestrijding
  De GGD heeft vanuit infectieziektenbestrijding ook een taak in de monitoring en bewaking van de RVP-uitvoering.

Meer informatie

Meer informatie vindt u op p. 65, in 16.5 Bijlage E: AB-voorstel Nieuw beleid: uitvoering rijksvaccinatieprogramma naar gemeenten.

6.2. Nieuw beleid: extra inzet publieke gezondheidszorg statushouders

Het Algemeen Bestuur heeft in november 2017 ingestemd de voortzetting van de inzet van de GGD voor statushouders in de gemeenten in 2018. Op 15 februari 2018 heeft het AB een besluit genomen over de financiering in 2018. Daarbij hebben wij een voorstel toegezegd voor financiering vanaf 2019. Het AB heeft dit voorstel op 12 april 2018 besproken. Dit heeft geleid tot het volgende voorstel voor nieuw beleid 2019.

Investeren in integratie nieuwkomers

Investeren in de publieke gezondheidszorg statushouders blijft van groot belang voor de integratie van nieuwkomers in de gemeenten. Een groot deel van de statushouders wordt kort na binnenkomst in Nederland al in de gemeente gehuisvest (gezinsherenigers). Daarom vergt deze taak extra inzet.

Wij stellen voor de kosten te verdelen via de inwonerbijdrage van de gemeenten. De aangewezen weg is dan een voorstel voor nieuw beleid bij de begroting. De concept-Programmabegroting 2019 bevat bestaand beleid.

Onderdelen en kosten

De voorgestelde extra inzet in 2019 van de GGD bestaat uit twee onderdelen:

- € 119.000 voor de gezondheidsbevordering statushouders per jaar
- € 193.0000 voor de jeugdgezondheidszorg voor statushouders per jaar (uitgaande van 250 kinderen). De GGD volgt bij de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg voor 4-18 jarigen de landelijke protocollen voor statushouders.

De totale kosten zijn € 312.000. Voor de kosten van gezondheidsbevordering voor statushouders vanaf 2019 kan een deel van de balanspost overschot RIVM-subsidie bevordering seksuele gezondheid worden ingezet.
Wij stellen voor om het restant van € 252.000 op te nemen in de inwonerbijdrage. Dit betekent een verhoging van de inwonerbijdrage van € 0,36 per inwoner in 2019. Voor de gemeente Apeldoorn (exclusief JGZ) resulteert dit in een verhoging van de inwonerbijdrage van € 0,07 in 2019.

Functie regiocoördinator gezondheid statushouders wordt plustaak

In de periode 2016-2018 is er nog een derde onderdeel van de extra inzet van de GGD: de regiocoördinator ondersteuningsprogramma gezondheid statushouders. Deze functie is in de periode 2016-medio 2018 door het rijk bekostigd en deels in 2018 door de gemeenten. De regiocoördinator houdt zich voornamelijk bezig met het opbouwen en faciliteren van het netwerk van ketenpartners rond de gezondheid van statushouders. De regiocoördinator heeft inmiddels een groot netwerk opgebouwd.
Het AB heeft op 12 april 2018 besloten de functie van regiocoördinator in 2018 af te bouwen en te borgen. Gemeenten beoordelen de behoefte aan (structurele) ondersteuning verschillend. Vanaf 2019 biedt de GGD op verzoek van gemeenten de functie aan als plustaak. Dit houdt in dat gemeenten die dit willen afzonderlijk afspraken maken met de GGD over diensten en kosten. Wij richten ons de komende maanden op de borging van het werk van de regiocoördinator. Ons doel is dat de gemeenten en de GGD vanaf 2019 zelfstandig het beleid en de activiteiten kunnen realiseren die zij nodig vinden. Gemeenten die hierbij ondersteuning willen, kunnen ook in 2019 een beroep doen op de GGD.

Wijze bekostiging

Het principe van solidariteit en aansluiting bij de bestaande bekostiging zijn redenen om de voorkeur te geven aan verdeling van de kosten naar aantal inwoners. Over de jaren 2016-2018 is met de gemeenten afgesproken de extra inzet van de GGD als collectief pluspakket aan te bieden. Dit is voor een taak met een meer structureel karakter niet handig. Hierbij verdient bekostiging van deze taak via de gemeentelijke bijdrage per inwoner de voorkeur.
De omvang van de doelgroep kan veranderen, maar hiervoor stellen wij voor jaarlijks nadere afspraken te maken op basis van een brandbreedte Bij een afwijking van het aantal statushouders van 20% omhoog of omlaag komt het Dagelijks Bestuur van de GGD met een voorstel tot oplossing.

Voor het toevoegen aan de gemeentelijke inwonerbijdrage loopt de formele route via nieuw beleid bij de Programmabegroting 2019.

Gemeenteraden kunnen zienswijze indienen

De raden hebben het recht om een zienswijze op de begrotingswijzing in te dienen. Wij moeten als Dagelijks Bestuur begrotingswijzingen voorleggen aan de gemeenteraden als die leiden tot een hogere inwonerbijdrage. Hiervoor geldt de achtweken-termijn (zie art 35 Wet gemeenschappelijke regelingen en art. 21 Gemeenschappelijke regeling GGD NOG).
Dit kan tegelijk met de zienswijze-procedure voor de Programmabegroting 2019. De 1e begrotingswijziging 2019 is opgenomen op p. 58, in 16.4, Bijlage D: Concept-1e begrotingswijziging 2019. De begrotingswijziging omvat drie voorstellen, waarover het Algemeen Bestuur afzonderlijk beslist.

Meer informatie

Meer informatie vindt u op p. 73, paragraaf 16.6 Bijlage F: AB-voorstel Nieuw beleid: extra inzet publieke gezondheidszorg statushouders.

6.3. Nieuw beleid: E-MOVO in praktijkonderwijs en mbo

Eind 2017 hebben ambtenaren publieke gezondheid uit de subregio Midden-IJssel/Oost-Veluwe de wens geuit de gezondheidsmonitor E-MOVO uit te voeren op het praktijkonderwijs (PrO) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Ook de andere gemeenten hebben belangstelling.

Meer inzicht helpt bij interventies voor gezondere leefstijl

Jongeren in het PrO zijn een witte vlek, terwijl zij over het geheel genomen een minder goede gezondheid en een ongezondere leefstijl hebben dan jongeren in hogere onderwijsniveaus. E-MOVO kan - met enkele aanpassingen - in het PrO worden uitgevoerd. In 2016 is dat (tegen meerprijs) succesvol gedaan op een praktijkschool in de regio.
De gezondheidssituatie van jongeren in het mbo is onbekend. Gedrag en leefstijl van deze doelgroep zijn reden voor interventies en het mbo biedt hiervoor een goede ingang.

Bekostiging

Door de jarenlange ervaring met E-MOVO in het voortgezet onderwijs, kan de GGD deze monitor (bij gebruik van de standaardvragenlijst) tegen geringe kosten aanbieden in het PrO en mbo. Aanpassingen en toevoegingen in de vragenlijst zijn mogelijk tegen een meerprijs.
De totale kosten zijn € 75.000 (E-MOVO in PrO € 20.700 en E-MOVO in mbo € 54.300). Deze kosten zijn begroot per E-MOVO-ronde, die 1 keer per 4 jaar plaatsvindt. Het gaat om een verhoging van de inwonerbijdrage met € 0,023. Dit hebben wij uitgewerkt in de 1e begrotingswijziging 2019 (zie 16.4 Bijlage D: Concept-1e begrotingswijziging 2019).

Gemeenteraden kunnen zienswijze indienen

De raden hebben het recht om een zienswijze op de begrotingswijzing in te dienen. Wij moeten als Dagelijks Bestuur begrotingswijzingen voorleggen aan de gemeenteraden als die

leiden tot een hogere inwonerbijdrage. Hiervoor geldt de achtweken-termijn (zie art 35 Wet gemeenschappelijke regelingen en art. 21 Gemeenschappelijke regeling GGD NOG).
Dit kan tegelijk met de zienswijze-procedure voor de Programmabegroting 2019. De 1e begrotingswijziging 2019 is opgenomen op p. 58, in 16.4, Bijlage D: Concept-1e begrotingswijziging 2019. De begrotingswijziging omvat drie voorstellen, waarover het Algemeen Bestuur afzonderlijk beslist.

Meer informatie

Meer informatie vindt u op p. 78, paragraaf 16.7, Bijlage G: AB-voorstel Nieuw beleid: E-MOVO in praktijkonderwijs en mbo.

PROGRAMMAPLAN

7. Programma Jeugdgezondheidszorg

7.1. Wat willen we bereiken?

De jeugdgezondheidszorg bij GGD NOG heeft twee verschillende opdrachten. Aan de ene kant ziet en monitort zij kinderen op individueel niveau. Hierdoor is het mogelijk om kwetsbaarheid te signaleren en om daar vervolgens wat mee te doen. Aan de andere kant heeft de jeugdgezondheidszorg een collectieve opdracht. Deze collectieve opdracht is om de gezondheid van de populatie jeugdigen in de gemeenten in stand te houden en te bevorderen. JGZ gaat uit van de eigen kracht van gezinnen (ouders en kinderen) en hun omgeving, op basis van het concept van positieve gezondheid.

7.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- Gemeenten laten de beleidsadvisering vanuit de jeugdgezondheidszorg uitvoeren door de GGD, in samenhang met de algemene taken van de GGD bij monitoring, signalering en advisering (Wet publieke gezondheid).

B. Wettelijke gemeentelijke taken die de GGD uitvoert

- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het actief aanbieden van jeugdgezondheidszorg aan alle kinderen en jongeren tot 18 jaar (Wet publieke gezondheid - Wpg). Het Basispakket Jeugdgezondheidzorg geeft aan welke activiteiten beschikbaar moeten zijn (zie het Besluit publieke gezondheid). Dit is uitgewerkt in het landelijk professioneel kader JGZ en landelijke professionele richtlijnen. De uitvoering van de jeugdgezondheidszorg sluit aan op de ontwikkelingen in het sociaal domein. In de regio NOG hebben 21 gemeenten de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg voor 4-18 jarigen opgedragen aan de GGD.
- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor preventie en jeugdhulp (Jeugdwet). De jeugdgezondheidszorg draagt hieraan bij. Op verzoek van gemeenten voert de GGD preventieve activiteiten uit.
- De GGD voert het rijksvaccinatieprogramma uit voor de 4-18 jarigen. Vanaf 2019 zijn de gemeenten bestuurlijk en financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van het RVP. De uitvoering van het RVP is gekoppeld aan de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg. Hiermee verandert het RVP van een D-taak in een B-taak.

Prioriteiten

In het programma Jeugdgezondheidszorg zijn de prioriteiten in 2019:

EEN GEZOND HOUVAST

1. Jeugdgezondheidszorg voor adolescenten

De GGD treedt met de betrokken 21 gemeenten in overleg over een collectieve opdracht voor de uitvoering van de jeugdgezondheids-zorg voor adolescenten. Dit overleg gaat welke activiteiten het JGZ-aanbod voor deze doelgroep omvat en over de bekostiging ervan.

2. Preventieve functie jeugdgezondheidszorg

De opdracht voor de jeugdgezondheidszorg in het publieke domein gaat over de gezondheid van de gehele populatie jeugdigen. Ook wil de jeugdgezondheidszorg meer inzetten op het voorkomen dat kinderen en jongeren in de jeugdzorg terechtkomen. Hiertoe verkent de GGD met de gemeenten en samenwerkingspartners de mogelijkheden.

3. Bestaand beleid voortzetten

Voor het overige zet de GGD het bestaande beleid voort: de GGD richt zich bij de uitvoering van jeugdgezondheidszorg op doorontwikkeling van de JGZ-activiteiten, op samenwerking met ketenpartners en gemeenten en op lokaal maatwerk.

De jeugdgezondheidzorg wil stevig inzetten op vier pijlers van de preventieagenda: ouderschap, hechting, gezondheid en weerbaarheid. Samen met onderwijs, jeugdhulp en huisartsen kan de JGZ bijdragen aan de aanpak van hardnekkige maatschappelijke problemen, zoals schoolverzuim, kindermishandeling en armoede.

7.3. Wat mag het kosten?

Bedragen	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten	858.000	832.000	851.000	851.000	851.000	851.000
Lasten	5.374.000	4.121.000	4.174.000	4.132.000	4.090.000	4.048.000
Saldo	-4.516.000	-3.289.000	-3.323.000	-3.281.000	-3.239.000	-3.197.000

De baten en lasten van het Rijksvaccinatieprogramma zijn in de begroting 2019 op dezelfde wijze opgenomen als in de begroting 2018. Het Algemeen Bestuur beslist op 5 juli 2018 over ons voorstel nieuw beleid, als uitwerking van de decentralisatie van de uitvoering van het RVP (zie voorstel nieuw beleid op p. 14 e.v.). Hierin stellen wij voor om de baten van het rijksvaccinatieprogramma op te nemen in de inwonerbijdrage jeugdgezondheid. De financiële gevolgen hiervan verwerken we in de 1e begrotingswijziging 2019.

8. Programma Algemene gezondheidszorg

8.1. Wat willen we bereiken?

Het programma Algemene gezondheidszorg bestaat uit een groot aantal verschillende producten. Gemeenschappelijk doel is het bevorderen, bewaken en beschermen van de gezondheid van de bevolking in de regio, met speciale aandacht voor risicogroepen.

8.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- De gemeenten laten een aantal taken voor de publieke gezondheid uitvoeren door de GGD (Wet publieke gezondheid). In dit programma betreft dat infectieziektenbestrijding, medisch milieukundige zorg, algemene technische hygiënezorg en psychosociale hulp bij rampen.
- De GGD draagt bij aan de geneeskundige hulpverlening organisatie in de regio (GHOR, Wet veiligheidsregio's).
- De gemeenten zien toe op de naleving van de kwaliteitseisen voor kinderopvang en peuterspeelzalen. Zij wijzen de GGD aan als toezichthouder (Wet op de kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen).
- De gemeenten zijn belast met het toezicht op privaat gefinancierde jeugdverblijven (in deze regio beperkt in aantal). GGD-ambtenaren zijn toezichthouder (Wet op de jeugdverblijven).

B. Wettelijke gemeentelijke taken die de GGD uitvoert

- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het doen schouwen van lijken (Wet op de lijkbezorging). De GGD voert de lijkschouw uit voor de gemeenten, als onderdeel van de forensische geneeskunde.
- De gemeenten wijzen toezichthouders aan voor toezicht op de uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015). De gemeenten in Noord- en Oost-Gelderland hebben de GGD belast met het kwaliteitstoezicht, op basis van een overeenkomst.
- De gemeenten zien toe op de naleving van de kwaliteitseisen voor kinderopvang en peuterspeelzalen. Gemeenten dragen de GGD als toezichthouder soms ook "lichte" handhavingstaken op (Wet op de kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen).

D. Taken die de GGD in opdracht van derden uitvoert.

- De GGD verzorgt reizigersadvisering en -vaccinaties voor burgers.
- Het ministerie van VWS heeft de GGD belast met de inspectie en vergunningverlening voor het veilig en hygiënisch aanbrengen van tatoeages en piercings (regelgeving op basis van Warenwet).
- De GGD ontvangt van VWS een subsidie voor de uitvoering van aanvullende seksuele gezondheidszorg (Subsidieregeling publieke gezondheid).

- De GGD voert de arrestantenzorg en forensisch medisch onderzoek uit voor politie en justitie, als onderdeel van de forensische geneeskunde.
- In opdracht van het RIVM voert GGD NOG de Doetinchemstudie uit, een langlopende cohortstudie (bevolkingsonderzoek).

Prioriteiten

Voor het programma Algemene gezondheidszorg zijn de prioriteiten in 2019:

4. Veranderingen arrestantenzorg en lijkschouw

De GGD speelt in op mogelijke veranderingen in de taken arrestantenzorg en lijkschouw die de GGD nu uitvoert. Het rijk neemt waarschijnlijk in 2018/2019 besluiten over de inrichtring van de forensische geneeskunde. Dit gebeurt op basis van rapporten die adviescommissies de afgelopen tijd hebben uitgebracht over de forensisch medische expertise voor kinderen, over forensisch medisch onderzoek en medische arrestantenzorg en over de keten van lijkschouw tot gerechtelijke sectie.

5. Omgevingswet en gezonde leefomgeving

De GGD werkt aan pro-actieve ondersteuning van de gemeenten bij hun voorbereiding op de Omgevingswet, met de expertise van de medische milieukundigen. Gemeenten bereiden zich voor op de Omgevingswet, die gemeenten opdracht geeft om gezondheid van de inwoners mee te wegen in het ruimtelijk beleid Doel is een gezonde leefomgeving te stimuleren.

6. Psychosociale hulpverlening bij grote (dreigende) incidenten

Bij grote (dreigende) incidenten is ook psychosociale hulpverlening voor betrokkenen belangrijk. Als er een grootschalig incident is, wordt de PSHOR ingezet, Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen. Dit is een wettelijk GGD-taak.
GGD NOG neemt in 2018 de feitelijke uitvoering van deze taak over van GGNet. In 2019 geeft de GGD deze taak vorm en inhoud. Daarbij werkt de GGD samen met de Veiligheidsregio (GHOR), maatschappelijk werk, slachtofferhulp en de GGZ.
Daarnaast biedt de GGD ondersteuning bij kleinschalige (dreigende) maatschappelijke onrust.

8.3. Wat mag het kosten?

Bedragen	Rekening * 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten	4.279.000	4.269.000	4.337.000	4.337.000	4.337.000	4.337.000
Lasten	6.161.000	5.529.000	6.057.000	6.057.000	6.057.000	6.057.000
Saldo	-1.882.000	-1.260.000	-1.720.000	-1.720.000	-1.720.000	-1.720.000

De GGD heeft een wijziging in de organisatiestructuur doorgevoerd. Hierdoor stijgen de lasten in de begroting 2019 van het programma Algemene Gezondheidszorg. Daar staat een daling van de lasten van het programma Kennis en Expertise en van de overheadlasten tegenover. Op GGD-niveau veranderen de totale lasten niet.

9. Programma Kennis en expertise

9.1. Wat willen we bereiken?

GGD NOG ondersteunt gemeenten bij beleidsvorming en beleidsuitvoering. Dit gebeurt door het leveren van gegevens over de gezondheid van de inwoners van de gemeenten, integraal beleidsadvies en advies over gebruik van effectief gebleken interventies die leiden tot verbetering van leefstijl en gezonder gedrag van de bevolking.

9.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- De gemeenten laten een aantal taken voor de publieke gezondheid uitvoeren door de GGD (Wet publieke gezondheid). In dit programma betreft dat onderzoek van gezondheidssituatie van de bevolking (epidemiologische analyse), beleidsadvisering, bijdragen aan preventieprogramma's en gezondheidsbevordering, preventieve ouderengezondheidszorg.

C. Autonome gemeentelijke taken die de GGD in opdracht van de gemeenten uitvoert

- Academische werkplaats Agora, een samenwerkingsverband met Wageningen University & Research centre, voert onderzoeken uit voor gemeenten, die deels (en voor een beperkt bedrag) boven de afgesproken basistaken uitgaat en afzonderlijk worden bekostigd. Dit geldt ook voor het Evaluatiebureau publieke gezondheid, dat voortkomt uit Agora.

Prioriteiten

Voor het programma Kennis en expertise zijn de Prioriteiten in 2019:

7. Kansen landelijk Preventieakkoord benutten voor Noord- en Oost-Gelderland

Het kabinet-Rutte III stelt jaarlijks 20 miljoen euro beschikbaar voor preventie en gezondheidsbevordering. Het rijk wil een nationaal preventieakkoord sluiten met patiëntenorganisaties, zorgaanbieders, zorgverzekeraars, gemeenten, sportverenigingen en -bonden, bedrijven en maatschappelijke organisaties. De focus van het akkoord moet volgens het kabinet liggen op de aanpak van roken, overgewicht* en *problematisch alcoholgebruik. Aan het thema overgewicht zijn als onderdelen bewegen en voeding onlosmakelijk verbonden.

GGD'en en andere partijen pleiten voor een langjarig actieplan gezond gedrag ('Vitaal Nederland') met concrete doelen op de belangrijkste leefstijlvariabelen en een afgewogen mix van collectieve maatregelen.

GGD NOG draagt via GGD GHOR Nederland landelijk bij aan de totstandkoming van het Preventieakkoord. Daarnaast willen wij samen met de gemeenten een regionale vertaling van het Preventieakkoord naar de Noord- en Oost-Gelderland realiseren.

9.3. Wat mag het kosten?

Bedragen	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten	482.000	197.000	202.000	202.000	202.000	202.000
Lasten	1.895.000	1.529.000	1.405.000	1.405.000	1.405.000	1.405.000
Saldo	-1.413.000	-1.332.000	-1.203.000	-1.203.000	-1.203.000	-1.203.000

De GGD heeft een wijziging in de organisatiestructuur doorgevoerd. Hierdoor stijgen de lasten in de begroting 2019 van het programma Algemene Gezondheidszorg. Daar staat een daling van de lasten van het programma Kennis en Expertise en van de overheadlasten tegenover. Op GGD-niveau veranderen de totale lasten niet.

10. Programma Maatschappelijke ondersteuning

10.1. Wat willen we bereiken?

De GGD voert Wmo-taken uit met als doel burgers te ondersteunen die zelf of met hulp van hun naaste omgeving onvoldoende zelfredzaam zijn of onvoldoende in staat zijn tot deelnemen aan het maatschappelijk leven.

10.2. Wat gaan we ervoor doen?

B. Wettelijke gemeentelijke taken die de GGD uitvoert

- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de ondersteuning van mensen die niet op eigen kracht zelfredzaam zijn (Wet maatschappelijke ondersteuning 2015). In opdracht van gemeenten voert de GGD taken uit voor toegang beschermd wonen en maatschappelijke zorg.

Prioriteiten

Voor het programma Maatschappelijke ondersteuning zijn de Prioriteiten in 2019:

7. Sluitende aanpak personen met verward gedrag

In 2017 en 2018 heeft de GGD op verzoek van burgmeesters en wethouders zorg geholpen bij het beeld te brengen van de toenemende problematiek van personen met ‘verward gedrag’ en de gewenste, sluitende aanpak. In opdracht van gemeenten kan de GGD verdere ondersteuning bieden bij gemeente-overstijgende onderwerpen.

10.3. Wat mag het kosten?

Bedragen	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten	724.000	712.000	728.000	728.000	728.000	728.000
Lasten	723.000	574.000	587.000	587.000	587.000	587.000
Saldo	1.000	138.000	141.000	141.000	141.000	141.000

11. Programma Publieke gezondheid vluchtelingen

11.1. Wat willen we bereiken?

De GGD biedt publieke gezondheidszorg aan vluchtelingen (asielzoekers en statushouders), zoals omschreven in de Wet publieke gezondheid. Het doel is het beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid van vluchtelingen. Bij de jeugdige vluchtelingen gaat het om vroegtijdige signalering van factoren die de groei en ontwikkeling kunnen verstoren, en om kortdurende begeleiding.

11.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- De gemeenten laten een aantal taken voor de publieke gezondheid uitvoeren door de GGD (Wet publieke gezondheid). Voor de doelgroep statushouders (vluchtelingen die in de gemeenten zijn gehuisvest) is bij de uitvoering van reguliere taken een extra inspanning van de GGD nodig. Daarbij gaat het vooral om infectieziektenbestrijding, seksuele gezondheid, gezondheidsbevordering. Gemeenten beslissen in 2018 over de (structurele) bekostiging hiervan vanaf 2019.

B. Wettelijke gemeentelijke taken die de GGD uitvoert

- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het actief aanbieden van jeugdgezondheidszorg aan alle kinderen en jongeren tot 18 jaar (Wet publieke gezondheid). Voor de doelgroep statushouders (vluchtelingen die in de gemeenten zijn gehuisvest) is bij de uitvoering van de reguliere jeugdgezondheidszorg een extra inspanning van de GGD nodig. In de regio NOG hebben 21 gemeenten de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg voor 4-18 jarigen opgedragen aan de GGD. Gemeenten beslissen in 2018 over de (structurele) bekostiging hiervan vanaf 2019.

D. Taken die de GGD in opdracht van derden uitvoert.

- De GGD voert de publieke gezondheidszorg asielzoekers uit op basis van een landelijke overeenkomst met het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA).

Prioriteiten

Voor het programma Publieke gezondheid vluchtelingen zijn de Prioriteiten in 2019:

8. Gezonde nieuwkomers

De GGD voert de publieke gezondheidszorg uit voor statushouders, die wonen in de gemeenten. Deze taken zijn gericht op het bewaken van de gezondheid van nieuwkomers, vergroten van gezondheidsvaardigheden, het versterken van het netwerk rondom nieuwkomers en het ondersteunen van de gemeente bij de integratie van nieuwkomers. De GGD voert deze taken uit als een samenhangend geheel uit. In 2019 voert de GGD deze taken uit volgens de structurele afspraken die de gemeenten in 2018 maken.

11.3. Wat mag het kosten?

Bedragen	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten	994.000	678.000	314.000	314.000	314.000	314.000
Lasten	996.000	548.000	256.000	256.000	256.000	256.000
Saldo	-2.000	130.000	58.000	58.000	58.000	58.000

In de begroting 2019 zijn de baten en lasten voor statushouders als PM post opgenomen. In april 2018 komt een voorstel in het bestuur voor de bekostiging van de statushouders. De financiële impact hiervan verwerken we in de 1e begrotingswijziging 2019.

12. Inwonerbijdrage en organisatieprojecten

12.1. Wat willen we bereiken?

In dit programma hebben wij de kosten en opbrengsten opgenomen van:

- organisatie-ontwikkelingstrajecten binnen de GGD
- nog te realiseren, niet gespecificeerde omzet van plusopdrachten
- de inwonerbijdrage van gemeenten voor de uitvoering de basistaken van de GGD.

12.2. Wat gaan we ervoor doen?

A. Wettelijke GGD-taken

- De colleges van burgemeester en wethouders van gemeenten in een veiligheidsregio, treffen een gemeenschappelijke regeling voor de instelling en instandhouding van een regionale gezondheidsdienst in die regio (Wet publieke gezondheid). De wet schrijft voor dat de gemeenten een aantal taken voor de publieke gezondheid laten uitvoeren door de GGD.

Prioriteiten

Voor het programma Bestuur en organisatie zijn de Prioriteiten in 2019:

10.Doorontwikkelen klant- en resultaatgerichtheid GGD

In 2018 rondt de GGD de eerste fase van de organisatieverandering naar zelforganiserende teams af. In 2019 gaat deze ontwikkeling verder. Voorop staat dat de medewerkers als professionals samenwerken in teams en de klant bieden wat nodig is.

12.3. Wat mag het kosten?

Bedragen	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten	11.557.000	10.601.000	10.843.000	10.801.000	10.759.000	10.717.000
Lasten	203.000	340.000	256.000	256.000	267.000	267.000
Saldo	11.354.000	10.261.000	10.587.000	10.545.000	10.492.000	267.000

13. Overhead

13.1. Wat willen we bereiken?

Een onderdeel van het programma Overhead is bestuursondersteuning. Het doel van de bestuursondersteuning is om het GGD-bestuur en de gemeenten in positie te brengen voor het besturen van de GGD. Dit betreft ten eerste advisering en ondersteuning voor de bestuurlijke besluitvorming. Ten tweede omvat dit het agenderen en oppakken van maatschappelijke en bestuurlijke vraagstukken op het gebied van de publieke gezondheid. Daarnaast hebben wij in dit programma organisatieprojecten opgenomen, die beogen de organisatie toekomstbestendig te maken.

13.2. Wat gaan we ervoor doen?

Prioriteiten

Voor het programma Overhead zijn de Prioriteiten in 2019:

9. Bestuursagenda 2018-2022 opstellen

Het nieuwe GGD-bestuur, dat in het voorjaar van 2018 aantreedt, stelt een bestuursagenda op voor de bestuursperiode 2018-2022. Mogelijke ingrediënten hiervoor staan in de Terugblik Bestuursagenda 2014-2018 (vastgesteld door AB op 15 februari 2018) en deze Programmabegroting.

12. Beleids- en begrotingscyclus verbeteren

In 2018 is de GGD gestart met een verbetertraject voor de beleids- en begrotingscyclus. In 2019 willen wij verbeteringen doorvoeren. Hiermee willen wij een budgetcyclus realiseren, die doelmatig is, de besluitvormings-processen bij gemeenten en GGD ondersteunt en die gemeenten en andere stakeholders voorziet van passende informatie.

13.3. Wat mag het kosten?

Bedragen	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	2.407.000	4.921.000	4.508.000	4.482.000	4.482.000	4.336.000
Saldo	-2.407.000	-4.921.000	-4.508.000	-4.482.000	-4.482.000	-4.336.000

Overhead verantwoorden we in een apart programma, zoals voorgeschreven in het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Het saldo daalt ten opzichte van de rekening 2017. Dit wordt veroorzaakt doordat we in de rekening 2017 nog een deel van de overhead doorbelasten naar de programma's. Vanaf de begroting 2018 doen we dat niet meer.

De GGD heeft een wijziging in de organisatiestructuur doorgevoerd. Hierdoor stijgen de lasten in de begroting 2019 van het programma Algemene Gezondheidszorg. Daar staat een daling van de lasten van het programma Kennis en Expertise en van de overheadlasten tegenover. Op GGD-niveau veranderen de totale lasten niet.

PARAGRAFEN

14. Paragrafen

Op basis van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat deze begroting drie paragrafen:

- weerstandsvermogen en risicobeheersing (inventarisatie weerstandcapaciteit, inventarisatie risico's en beleid)
- financiering (treasurybeleid)
- bedrijfsvoering (bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen te realiseren en de sturing en beheersing daarvan)

De andere paragrafen zijn niet van toepassing voor GGD Noord- en Oost-Gelderland. Dit geldt ook voor de paragraaf verbonden partijen. De GGD kent ook geen verbonden partijen in de zin van de wet, d.w.z. waar de GGD bestuurlijke invloed en financieel belang heeft.

14.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf geven wij weer hoe robuust de financiële positie is. Het weerstands-vermogen is het vermogen van GGD NOG om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat de continuïteit van de GGD in gevaar komt. Het weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, d.w.z. de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten te dekken, en
- alle risico's waarvoor geen specifieke maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

Voor de GGD NOG zijn de volgende kengetallen van toepassing:

- netto schuldquote
- solvabiliteit
- structurele exploitatie ruimte

Kengetal	realisatie 2017	begroot 2018	begroot 2019
Netto schuld quote	-9,5%	-8,5%	-8,1%
Solvabiliteit	53,1%	49,0%	47,1%
Stucturele exploitatieruimte	0,9%	0,0%	0,0%

Weerstandscapaciteit en risico's

Weerstandscapaciteit

Het Algemeen Bestuur heeft in 2010 besloten dat met een weerstandsvermogen van 5% van de omzet van de basisproducten en 20% van de omzet van plusproducten in redelijke mate in de structurele risico's wordt voorzien. De reserve basisproducten wordt geacht voor de helft bij de deelnemende gemeenten te zijn gereserveerd, de reserve plusproducten wordt volledig bij de GGD aangehouden.

Risico's

Om het benodigde weerstandsvermogen te bepalen hanteren wij als definitie van een risico: een gebeurtenis of omstandigheid met mogelijk nadelige financiële gevolgen voor de organisatie.

Structurele exploitatierisico's

De exploitatie van de plusproducten omvat in beginsel een aanmerkelijk groter risico dan de exploitatie van de basisproducten. Alle deelnemende gemeenten nemen de basisproducten van de GGD af en bekostigen deze via een bijdrage per inwoner aan de GGD. De gemeenten neemt plusproducten af op contractbasis. Het risico rond de plusproducten kent twee dimensies. Ten eerste gaat het om de mate waarin GGD aansluit bij de behoefte van de klant en bij de klant op het netvlies staat. Ten tweede betreft het de bezuinigingsdruk bij gemeenten en andere financiers.
De GGD loopt het risico dat gemeente of derden producten niet meer afnemen bij de GGD. Het gevolg hiervan is dat de GGD kwalitatief en kwantitatief zijn personeel moet afbouwen. Het personeel van de GGD betreft voornamelijk medewerkers in vaste dienst. Samen met het feit dat de GGD eigen risicodrager is voor de WW loopt de GGD hier een aanmerkelijk risico.

Beleid weerstandscapaciteit en de risico's

Percentage weerstandscapaciteit

Berekening percentage weerstandscapaciteit	**31-12-2019**
Weerstandscapaciteit (materieel gezien)	1.618.000
Voorstel tot storting bij jaarrekening 2017	0
Stand weerstandsvermogen bij GGD na stortingsvoorstel	1.618.000
Weerstandsvermogen aan te houden bij de GGD per 31-12-2019	1.595.500
Percentage weerstandscapaciteit	**101%**

Benodigd weerstandsvermogen structurele exploitatierisico's

	Totaal	Producten gedekt uit inwoner-bijdrage	Overige Producten
Omzet programma	17.275.000	10.623.000	6.652.000
aan te houden reserve		5%	20%
Maximale bedragen per 31-12-2019	1.861.000	531.000	1.330.000
Waarvan geacht aangehouden te worden bij de gemeente	265.500	265.500	
Waarvan aan te houden bij GGD	1.595.500	265.500	1.330.000
Weerstandsvermogen ultimo 2017	1.618.000		
Voorgenomen storting jaarrekening 2017	0		
Verwacht saldo weerstandsvermogen bij GGD na voorgenomen storting	1.618.000		

Op basis van de begrote opbrengsten 2019 is het weerstandsvermogen van GGD NOG toereikend. De weerstandscapaciteit is iets meer dan 100%.

Toezegging over gekwantificeerde risicoberekening

Bij de Jaarrekening 2017 heeft de accountant geadviseerd om het risicomanagement zodanig in te richten dat een gekwantificeerde risicoberekening van het benodigde weerstandsvermogen kan worden gemaakt. Dit is een andere beandering dan wij nu hanteren op basis van het hiervoor genoemde AB-besluit in 2010.
Wij hebben in de AB-vergadering van 12 april 2018 toegezegd dat het (nieuwe) AB een notitie over risicomanagement en weerstandsvermogen bespreekt in de vergadering op 22 november 2018.

14.2. Financiering

Inleiding

Deze paragraaf omvat de beleidsvoornemens voor het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

De financieringsparagraaf geeft kaders voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. Het Algemeen Bestuur heeft een Treasurystatuut vastgesteld waarin de volgende uitgangspunten zijn vastgelegd.

- zoveel mogelijke interne financiering
- een risicomijdende gedragslijn
- rekening houdend met deze randvoorwaarden, het optimaliseren van de renteresultaten.

Schatkistbankieren en financiering

De Wet schatkistbankieren schrijft voor dat de decentrale overheden, waaronder de GGD, al hun overtollige liquide middelen en beleggingen aanhouden bij het ministerie van Financiën. Daarmee zijn de mogelijkheden om de renteresultaten te optimaliseren uitgeput.

Wij verwachten dat het ook in 2019 niet nodig zal zijn externe financieringsmiddelen aan te trekken. De GGD kan volledig gebruik maken van interne financiering.

Kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen van de GGD betreffen medische apparatuur, kantoorinventaris, ICT- en telefoniemiddelen.
De rekening 2017 heeft per 31-12-2017 een boekwaarde van kapitaalgoederen van afgerond € 1.3 miljoen. Op 22 november 2018 bieden wij bij een wijziging op de Programmabegroting 2019 het Algemeen Bestuur een geactualiseerde Staat van activa aan.

14.3. Bedrijfsvoering

13. Prioriteiten bedrijfsvoering

1. ***Aansluiten op de ontwikkelingen bij de opdrachtgevers en klanten van de organisatie en in het bijzonder op de toenemende behoefte aan maatwerk in de dienstverlening door de GGD;***

2. ***Verbetering en integratie van informatievoorziening. De ontwikkeling richt zich op de informatievoorziening aan de stakeholders (vooral gemeenten) en op de processen binnen de GGD-organisatie (managementinformatie);***

3. ***Duurzame inzetbaarheid van medewerkers en strategische personeelsplanning voor de GGD organisatie.***

FINANCIËLE BEGROTING

15. Financiële uitgangspunten

15.1. Uitgangspuntennota 2019

Begin december 2017 hebben wij de Uitgangspuntennota voor de begroting 2019 toegezonden aan de gemeenten. Inmiddels heeft het Centraal Planbureau (CPB) de cijfers voor de indexering aangepast. Daarom hebben wij het voorstel voor de indexering bijgesteld. De onderbouwing van de indexcijfers staat in de bijlage 16.1 Bijlage A: Toelichting indexering (p. 45).

15.2. Indexering

Methodiek

Ons uitgangspunt bij indexeren is dat de index in relatie staat tot de werkelijke ontwikkeling van de kosten. Dat houdt in dat wij de kosten voor het komende jaar begroten mét indexering. Het Algemeen Bestuur heeft op 9 juli 2015 besloten dat de programmabegroting uitgaat van de indexcijfers uit de CPB korte termijnraming van december. Voor de loonkostenontwikkeling gebruiken wij het indexcijfer Loonvoet sector overheid. Voor de materiële kostenindex is dat de Prijs overheidsconsumptie netto materiaal. Zoals afgesproken in het AB presenteren wij daarbij ter vergelijking ook de te verwachten inkomstenontwikkeling voor gemeenten op basis van de Septembercirculaire Gemeentefonds.

Als de vergelijking met de ontwikkeling van de inkomsten uit het Gemeentefonds daartoe naar oordeel van het Algemeen Bestuur aanleiding geeft, dan kan het AB besluiten een bezuinigingsopdracht te geven. Het uitgangspunt is dat een eventuele bezuinigingsopdracht wordt gebaseerd op een discussie over de inhoud en omvang van het takenpakket van de GGD. Wij handhaven de inspanningsverplichting van de afgelopen jaren tot het “inverdienen” van de indexering.

De vastgestelde begroting 2018 vormt de basis voor de berekeningen voor de begroting 2019 en de meerjarenramingen 2020 – 2022. De gekozen methodiek houdt ook in dat de indexering van de afgelopen jaren wordt gecorrigeerd aan de hand van de werkelijke cijfers.

Index 2018

In de Uitgangspuntennota 2019 zijn wij uitgegaan van een gewogen index van 2,15%. De CPB korte termijn-raming van december wijkt minimaal af van de cijfers van september. De gewogen index in deze programmabegroting komt uit op 2,31%. Dit onderbouwen wij als volgt.

Op basis van de actuele informatie van het CPB stellen we de volgende bijstelling van de indexering voor:

Indexcijfers 2018 – 2019 (gebaseerd op CPB-cijfers december 2017)

Omschrijving	Vast gestelde begroting 2018	Correctie 2018	Actualisatie 2018	Ontwik-keling 2019	2019 tov begroting 2018
Loonkostenindex	0,80%	0,30%	1,10%	1,50%	1,80%
Materiële kostenindex	0,60%	2,50%	3,10%	1,00%	3,50%
Gewogen Index	0,74%	0,96%	1,70%	1,35%	2,31%

De kosten van de GGD bestaan voor 70% uit loonkosten en 30% uit materiële kosten. De bovenstaande berekening leidt tot het volgende indexeringsvoorstel voor inwonerbijdrage deelnemende gemeenten:

Gewogen index
loonkosten 0,7 * 1,80% + materiële kosten 0,3 * 3,50% = 2,31%.

Beoordeling Achterhoekse gemeenten

De Achterhoekse gemeenten hebben in hun brief in 21 oktober 2016 laten weten welke norm zij gebruiken voor de beoordeling van de indexering. Zij gaan uit van de prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product uit de Septembercirculaire voor het Gemeentefonds. Hierbij wordt - in tegenstelling tot de berekening in deze uitgangspuntennota - geen rekening gehouden met de loonindex en de nacalculatie. De prijsontwikkeling van het bruto binnenlandsproduct uit de Septembercirculaire 2017 is 1,6%.
De actuele raming accres Gemeentefonds uit de Septembercirculaire 2017 geeft voor 2019 een accres van 2,60%. Hierbij is er geen rekening mee gehouden dat het accres voor 2018 is verhoogd naar 4,83%. De GGD rekent in 2018 met een index van 0,74%.

Inwonerbijdrage

Als gevolg van de geactualiseerde indexcijfers wijzigt de inwonerbijdrage van de deel-nemende gemeenten. Wij gaan in deze Uitgangspuntennota 2019 uit van de inwonertallen per 31 december 2017. Bij de inwonerbijdrage maken wij onderscheid tussen

- de bijdrage voor de A-taken voor publieke gezondheidszorg die worden bekostigd uit de inwonerbijdrage van alle gemeenten, en
- de B-taak Jeugdgezondheidszorg 4- 18 jarigen die wordt bekostigd uit een inwoner-bijdrage van 21 gemeenten (Apeldoorn laat vanaf 2017 de jeugdgezondheidszorg uitvoeren door het Centrum Jeugd en Gezin Apeldoorn).

Bij de bepaling van de inwonerbijdrage is rekening gehouden met het AB-besluit van november 2013 om in deze bestuursperiode het budget jeugdgezondheidszorg jaarlijks te verlagen als gevolg van de daling van de kinderaantallen. De jaarlijkse korting bedraagt ruim € 42.000.

Voor 2019 leidt dit tot de volgende inwonerbijdragen voor de gemeenten:

	Bijdrage Publieke Gezondheid			Bijdrage JGZ		
Omschrijving	**Aantal inwoners**	**Totaal inwoner bijdrage in €**	**Per Inwoner in €**	**Aantal inwoners**	**Totaal inwoner bijdrage in €**	**Per Inwoner in €**
Inwoneraantal 31-12-2016	817.453			657.428		
Toename inwoners	3.306			2.170		
Inwoneraantal 31-12-2017	820.759			659.598		
Programma begroting 2018	817.453	5.865.405	7,18	657.428	4.529.718	6,89
Toename inwoners	3.306	23.721		2.170	14.951	
Korting agv kinderaantallen		0			-42.499	
Actualisering prijspeil 2018 0,96%		56.536			43.221	
Actualisering prijspeil 2019 1,35%		80.266			61.363	
Inwonerbijdrage deelnemende gemeente 2019	820.759	6.025.928	7,34	659.598	4.606.754	6,98
Korting logopedie Hattem en Voorst		0			9.645	
Inwonerbijdrage deelnemende gemeenten 2019 na correctie korting logopedie		6.025.928			4.597.109	

De totale inwonerbijdrage van een deelnemende gemeente is het bedrag per inwoner vermenigvuldigd met het aantal inwoners van die gemeente (zie 16.2 Bijlage B op. 46 voor een overzicht).

De gemeenten Hattem en Voorst maken van oudsher geen gebruik van het onderdeel Spraak- en taalscreening (logopedie) van de jeugdgezondheidszorg. Hiervoor krijgen zij een korting op de inwonerbijdrage. De totale inwonerbijdrage aan de GGD voor 2018 is begroot op € 10.623.037. Voor de berekening per inwoner is de korting hierbij opgeteld. Dit resulteert in een inwonerbijdrage Publieke Gezondheid van € 7,34 en een inwonerbijdrage Jeugdgezondheidszorg van € 6,98.

Als het aantal inwoners van een gemeente lager wordt, dan neemt de totale inwonerbijdrage van deze gemeente ook relatief af. De definitieve inwonerbijdrage van de deelnemende gemeenten wordt bepaald aan de hand van de werkelijke inwonertallen op 1 januari van het jaar waarop de kosten betrekking hebben (zie Gemeenschappelijke regeling GGD NOG).

15.3. Overzicht baten en lasten 2019

Overzicht van de baten en lasten in € 1.000

(x € 1.000)	totaal	Jeugd gezondheid zorg	Algemene Gezondheid zorg	Kennis en Expertise	Maatschap-pelijke Zorg	Publieke Gezondheid Vluchtelingen	Inwonerbijdrage en organisatie projecten	Overhead
Lasten								
GGD Overhead	3.966	0	0	0	0	0	0	3.966
Indirecte Kosten	2.478	823	791	192	79	51	0	542
Personeelkosten	8.995	3.230	4.005	1.122	325	170	143	0
Overige lasten	1.804	121	1.261	91	183	35	113	0
totaal lasten	**17.243**	**4.174**	**6.057**	**1.405**	**587**	**256**	**256**	**4.508**
Baten	0							
Overige baten	6.652	851	4.337	202	728	314	220	0
Inwonerbijdrage	10.623	0	0	0	0	0	10.623	0
totaal baten	**17.275**	**851**	**4.337**	**202**	**728**	**314**	**10.843**	**0**
Saldo per programma	**32**	**-3.323**	**-1.720**	**-1.203**	**141**	**58**	**10.587**	**-4.508**
Venootschapsbelasting	0							
Onvoorzien	170							
Saldo van baten en lasten	**-138**							
Mutaties reserves en voorzieningen	-138							
Saldo voor bestemming	**0**							

In dit overzicht zijn de baten en lasten voor statushouders als pm-post opgenomen. De baten van het rijksvaccinatieprogramma zijn – net als over 2018 - als overige baten opgenomen.

EEN GEZOND HOUVAST

15.4. Geprognosticeerde balans en aansluiting EMU saldo

Geprognosticeerde balans in € 1.000

ACTIVA	Balans per 31 december 2017	2018	2019	PASSIVA	Balans per 31 december 2017	2018	2019
VASTE ACTIVA				**VASTE PASSIVA**			
Materiële vaste activa	€ 1.311	€ 1.193	€ 1.100	Eigen vermogen	€ 3.156	€ 2.742	€ 2.581
Financiële vaste activa	€ 38	€ 38	€ 38	Voorzieningen	€ 299	€ 300	€ 300
Totaal vaste activa	**€ 1.349**	**€ 1.231**	**€ 1.138**	**Totaal vaste passiva**	**€ 3.455**	**€ 3.042**	**€ 2.881**
VLOTTENDE ACTIVA				**VLOTTENDE PASSIVA**			
Voorraden	€ 48	€ 48	€ 43	Crediteuren	€ 425	€ 500	€ 500
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	€ 3.331	€ 3.113	€ 3.100				
Liquide middelen	€ 210	€ 200	€ 200	Overlopende passiva	€ 2.069	€ 2.050	€ 2.100
Overlopende activa	€ 1.011	€ 1.000	€ 1.000				
Totaal vlottende activa	**€ 4.600**	**€ 4.361**	**€ 4.343**	**Totaal vlottende passiva**	**€ 2.494**	**€ 2.550**	**€ 2.600**
TOTAAL GENERAAL	**€ 5.949**	**€ 5.592**	**€ 5.481**	**TOTAAL GENERAAL**	**€ 5.949**	**€ 5.592**	**€ 5.481**

Berekening EMU saldo (in € 1.000)

		2017		2018		2019
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	193		0		0
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	255		328		328
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	-38		0		0
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans geactiveerd	54		210		130
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen	0		0		0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:	0		0		0
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	0		0		0
8	Baten bouwgrondexploitatie:	0		0		0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties	0		0		0
	met derden betreffen					
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0		0		0
11	Verkoop van effecten:					
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee		nee		nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?					
	Berekend EMU-saldo	**356**		**118**		**198**

15.5. Meerjarenraming

(in € 1.000)

	2e begroting wijziging 2018	begroting 2019	Meerjaren-raming 2020	Meerjaren-raming 2021	Meerjaren-raming 2022
Lasten					
Jeugdgezondheidzorg	4.121	4.174	4.132	4.090	4.048
Algemene Gezondheidzorg	5.529	6.057	6.057	6.057	6.057
Kennis en Expertise centrum	1.529	1.405	1.405	1.405	1.405
Maatschappelijke Zorg	574	587	587	587	587
Publieke Gezondheid Vluchtelingen	548	256	256	256	256
Inwonerbijdrage en organisatieprojecten	340	256	256	267	267
Overhead	4.921	4.508	4.482	4.482	4.336
Totaal lasten	**17.562**	**17.243**	**17.175**	**17.144**	**16.956**
Baten					
Inwonerbijdrage deelnemende gemeente	10.386	10.623	10.581	10.539	10.497
Overige baten	6.903	6.652	6.652	6.652	6.652
Totaal baten	**17.289**	**17.275**	**17.233**	**17.191**	**17.149**
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	170	170	170	170
Saldo van baten en lasten	**-273**	**-138**	**-112**	**-123**	**23**
Mutatie reserves	-273	-138	-112	-123	23
Resultaat na bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

15.6. Staat van activa

Wij leggen de Staat van activa (voorgenomen investeringen) op 22 november 2018 voor aan het Algemeen Bestuur in de vorm van een begrotingswijziging. Voor de inwonerbijdrage heeft dit geen gevolgen.

16. BIJLAGEN

16.1. Bijlage A: Toelichting indexering

Algemeen

Begin december 2017 hebben wij de Uitgangspuntennota voor de begroting 2019 toegezonden aan de colleges van B&W. Het Centraal Planbureau (CPB) heeft de cijfers ondertussen aangepast. Deze aanpassing heeft invloed op zowel de loonkostenindex als de materiële kostenindex. De indexcijfers voor 2020- 2022 zijn in deze Programmabegroting opgenomen. In de meerjarenbegroting indexeren we alleen 2019. De jaren 2020-2022 worden opgenomen tegen prijspeil 2019. De hardheid van meerjaren-prijsindexering is beperkt en deze meenemen geeft niet een reëler beeld.

Loonkostenindex:

Voor de loonkostenindex maken we gebruik van de loonvoet sector overheid van het CPB. Voor 2018 verwacht het CPB een loonkostenindex van 3,0%
In onderstaande tabel worden de CPB-prognoses van december 2018 afgezet tegen de in de vastgestelde begroting 2018 opgenomen indexen. Dit resulteert in een correctie over de periode 2015 t/m 2018 van 0,30%.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	totaal
vastgestelde begroting 2018	3,00%	3,00%	2,90%	1,50%	
CPB prognose december 2017	3,20%	1,60%	2,90%	3,00%	
correctie voorgaande jaren	0,20%	-1,40%	0,00%	1,50%	0,30%

De geactualiseerde loonkostenindex voor 2019 stellen we op 1,50%.
Op basis van bovenstaande berekening stellen we voor de loonkosten in de begroting 2019 ten opzichte van 2018 met 1,80% (1,50% + 0,30%) te indexeren.

Materiële kostenindex

Voor de materiële kostenindex baseren we ons op de prognose van het CPB-cijfer ‘prijs overheidsconsumptie netto materieel’. Voor 2018 verwacht het CPB een materiële kostenindex van 1,60%.
In onderstaande tabel worden de CPB-prognoses van december 2017 afgezet tegen de in de vastgestelde begroting 2018 opgenomen indexen. Dit resulteert in een correctie over de periode 2015 t/m 2018 van 2,50%.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	totaal
vastgestelde begroting 2018	-0,90%	0,60%	1,10%	1,00%	
CPB prognose december 2017	0,40%	0,80%	1,50%	1,60%	
correctie voorgaande jaren	1,30%	0,20%	0,40%	0,60%	2,50%

De indexering in de begroting 2018 is 2,50% te laag.
Voor 2019 en verder gaan we uit van een materiële kostenindex van 1,00%.
Op basis van bovenstaande berekening stellen we voor de materiële kosten in de begroting 2019 ten opzichte van 2018 met 3,50% (1,00% + 2,50%) te indexeren

16.2. Bijlage B: Inwonerbijdragen per deelnemende gemeente

Gemeente	Aantal inwoners 31-12-2017 incl Apeldoorn	Aantal inwoners 31-10-2017 excl Apeldoorn	Begroting 2019 Publieke Gezondheid in €	Begroting 2019 JGZ in €	Begroting 2019 Totaal in €
Aalten	26.980	26.980	198.084	188.433	386.518
Berkelland	44.055	44.055	323.447	307.688	631.136
Bronckhorst	36.335	36.335	266.768	253.770	520.538
Doetinchem	57.311	57.311	420.771	400.271	821.042
Montferland	35.608	35.608	261.430	248.693	510.123
Oost Gelre	29.643	29.643	217.636	207.032	424.668
Oude IJsselstreek	39.560	39.560	290.445	276.294	566.740
Winterswijk	28.999	28.999	212.908	202.534	415.442
Regio Achterhoek	**298.491**	**298.491**	**2.191.490**	**2.084.716**	**4.276.207**
Apeldoorn	161.161	-	1.183.228	-	1.183.228
Brummen	20.759	20.759	152.410	144.985	297.395
Epe	32.787	32.787	240.719	228.990	469.709
Hattem	12.150	12.150	89.204	84.858	174.062
Korting Hattem ivm Logopedie			-	3.209-	3.209-
Heerde	18.572	18.572	136.354	129.710	266.064
Lochem	33.601	33.601	246.695	234.676	481.371
Voorst	24.242	24.242	177.982	169.311	347.293
Korting Voorst ivm logopedie			-	6.436-	6.436-
Zutphen	47.434	47.434	348.256	331.288	679.543
Regio Midden IJssel / Oost	**350.706**	**189.545**	**2.574.847**	**1.314.172**	**3.889.020**
Elburg	23.101	23.101	169.605	161.342	330.947
Ermelo	26.794	26.794	196.719	187.134	383.853
Harderwijk	46.775	46.775	343.417	326.685	670.102
Nunspeet	27.087	27.087	198.870	189.181	388.051
Oldebroek	23.503	23.503	172.557	164.149	336.706
Putten	24.302	24.302	178.423	169.730	348.152
Regio Noord Veluwe	**171.562**	**171.562**	**1.259.591**	**1.198.221**	**2.457.811**
Totaal GGD Noord en Oost Gelderland	**820.759**	**659.598**	**6.025.928**	**4.597.109**	**10.623.037**
Korting Hattem ivm logopedie				3.204	3.209
Korting Voorst ivm logopedie				6.426	6.426
					-
Totaal inwonerbijdrage voor berekening bijdrage per			6.025.928	4.606.739	10.632.667
Bijdrage per inwoner			**7,34**	**6,98**	**14,32**

16.3. Bijlage C: Overzicht zienswijzen gemeenten op Uitgangspuntennota 2019

(stand 27 maart 2018)

gemeente	zienswijze	reactie DB
Aalten	brief 13 februari 2018 met zienswijze B&W van Aalten 1. Inhoudelijk standpunt: De gemeente Aalten onderschrijft de inhoudelijke uitgangspunten van deze kadernota. 2. Standpunt indexering gemeenschappelijke regelingen: De gemeenten in de Achterhoek hebben een gezamenlijke indexeringsnorm voor gemeenschappelijke regelingen afgesproken. In 2016 is deze indexeringssystematiek geëvalueerd. Naar aanleiding van de evaluatie is besloten om vanaf de begroting 2018 met een eenvoudige en transparante norm te gaan werken, namelijk de prijsontwikkeling bruto binnenlands product (BBP). De prijsontwikkeling BBP is de basisindexatie van het gemeentefonds. De inwonerbijdrage van de GGD mag in 2019 niet meer stijgen dan 1,60%. U stelt in de uitgangspuntennota 2019 voor om de inwonersbijdrage te verhogen met 1,63%. De voorgestelde stijging van de inwonerbijdrage past net niet binnen de gezamenlijk afgesproken Achterhoekse indexeringssystematiek voor gemeenschappelijke regelingen, maar deze kleine overschrijding vinden wij acceptabel.	-
Apeldoorn	e-mail 2 februari 2018 1. na overleg met het raadspresidium zien B&W geen aanleiding om een zienswijze in te dienen en kunnen zij instemmen met de voorgestelde inhoudelijke en financiële kaders voor de GGD in 2019.	-
Berkelland	e-mail 30-01-2018 1. de gemeenteraad van Berkelland heeft 23 januari 2018 besloten geen zienswijze in te dienen over de uitgangspuntennota 2019. 2. het college heeft dit vandaag, 30 januari 2018 besloten.	-

EEN GEZOND HOUVAST

gemeente	zienswijze	reactie DB
Bronckhorst	brief 16 februari 2018 B&W Bronckhorst 1. Inhoudelijk geeft de uitgangspuntennota 2019 aanleiding voor het inbrengen van een zienswijze. 2. Wij vestigen de aandacht op de onderbouwing van extra inzet voor de publieke gezondheidszorg voor statushouders in de programmabegroting 2019. Deze taak vroeg extra inzet van de GGD door de verhoogde instroom van statushouders in 2016-2017. Hiervoor zijn extra middelen ingezet. De aantallen statushouders zijn gedaald. De GGD geeft echter aan extra in te willen blijven zetten op publieke gezondheidszorg voor statushouders. In de nota beschrijft de GGD kort de redenen hiervoor. Wij willen dat de GGD kijkt naar de mogelijkheid van financiële dekking binnen de bestaande begroting 2018. Mogelijk kan ook het positieve resultaat over 2017 worden ingezet. Wij zijn van mening dat een vervolg van (extra) inzet voor de publieke gezondheidszorg statushouders uit de reguliere inwonerbijdrage bekostigd zou moeten worden. Wanneer u als bestuur van inzicht bent dat dit niet mogelijk is vragen wij hiervoor een goede onderbouwing. 3. Financieel geeft de uitgangspuntennota 2018 geen aanleiding voor het inbrengen van een zienswijze. De inwonersbijdrage groeit met 1,63% net iets harder dan de Achterhoekse norm van 1,60%. Dit verschil is niet groot.	bij 2: Bronckhorst, Brummen en Doetinchem dringen er op aan om de kosten van de inzet van de GGD voor statushouders binnen de bestaande begroting op te vangen. Voor een voorstel voor een blijvende extra inzet en extra middelen daarvoor willen zij een goede onderbouwing zien. Brummen stelt ook dat publieke gezondheidszorg aan statushouders moet aansluiten bij de lokale invulling en daaraan ondersteunend moet zijn. Dit laatste is en blijft ons uitgangspunt. Het Algemeen Bestuur heeft op 15 februari 2018 ingestemd met de extra inzet van de GGD voor statushouders in 2018 en met incidentele dekking hiervoor in de begroting 2018. In deze Programmabegroting doen wij een voorstel voor de extra inzet vanaf 2019 die wij nodig vinden en de bekostiging ervan (zie paragraaf 6.2 Nieuw beleid: extra inzet publieke gezondheidszorg statushouders). Ons voorstel hebben wij financieel verwerkt in de 1e wijziging van de begroting 2019
Brummen	brief 28 februari 2018 In reactie op de uitgangspuntennota 2019 willen wij u een aantal opmerkingen meegeven. 1. Inzet publieke gezondheid statushouders De gemeenteraad van Brummen heeft als zienswijze bij de	bij 1: Bronckhorst, Brummen en Doetinchem dringen er op

gemeente	zienswijze	reactie DB
	programmabegroting 2018 meegegeven dat, als de instroom van asielzoekers terugloopt naar het niveau van voor de verhoogde instroom, verwacht wordt dat deze kosten weer binnen het reguliere budget gedragen kunnen worden. U geeft aan te kijken naar de mogelijkheid de financiële dekking binnen de bestaande begroting 2018 te vinden en daarbij te onderzoeken of financiële ruimte gemaakt kan worden door een andere prioritering. De gemeenteraad van Brummen wacht het nog uit te werken voorstel en de inschatting van de benodigde financiële inzet met belangstelling af. Hiervoor willen wij u graag als zienswijze meegeven dat in de invulling van de inzet op publieke gezondheidszorg aan statushouders zoveel mogelijk aangesloten moet worden bij de lokale invulling en dat uw inzet daaraan ondersteunend moet zijn.	aan om de kosten van de inzet van de GGD voor statushouders binnen de bestaande begroting op te vangen. Voor een voorstel voor een blijvende extra inzet en extra middelen daarvoor willen zij een goede onderbouwing zien. Brummen stelt ook dat publieke gezondheidszorg aan statushouders moet aansluiten bij de lokale invulling en daaraan ondersteunend moet zijn. Dit laatste is en blijft ons uitgangspunt. Het Algemeen Bestuur heeft op 15 februari 2018 ingestemd met de extra inzet van de GGD voor statushouders in 2018 en met incidentele dekking hiervoor in de begroting 2018. In deze Programmabegroting doen wij een voorstel voor de extra inzet vanaf 2019 die wij nodig vinden en de bekostiging ervan (zie paragraaf 6.2 Nieuw beleid: extra inzet publieke gezondheidszorg statushouders). Ons voorstel hebben wij financieel verwerkt in de 1e wijziging van de begroting 2019.
	2. Jeugdgezondheidszorg Gezond en veilig op kunnen groeien en zich kunnen ontwikkelen tot een inwoner die vanuit eigen kracht naar vermogen volwaardig participeert in de samenleving is een belangrijke doelstelling binnen het programma ‘Samen goed voor elkaar’ van de gemeente Brummen. De GGD NOG levert hieraan, onder andere door de uitvoering van jeugdgezondheids-zorg voor 4 tot 18 –jarigen, een belangrijke bijdrage aan. De landelijke JGZ preventieagenda draagt u aan als een belangrijke landelijke ontwikkeling die voor de publieke gezondheid en GGD van belang is. De gemeenteraad van Brummen wil ook ten aanzien van de verdere uitwerking van jeugdgezondheid aan u meegeven het belangrijk te vinden dat daarbij zoveel mogelijk aangesloten moet worden bij de lokale invulling en dat uw inzet daaraan ook ondersteunend moet zijn.	bij 2: De gemeenteraad van Brummen wijst op het beleid van deze gemeente voor gezond en veilig kunnen opgroeien. Brummen vindt het belangrijk dat de jeugdgezondheidszorg voor 4-18 jarigen zoveel mogelijk aansluit bij de lokale invulling. Dit uitgangspunt onderschrijven wij graag. De uitwerking ervan kunnen de gemeente Brummen en de GGD in rechtstreeks overleg bepalen.

gemeente	zienswijze	reactie DB
	3. Programmabegroting 2019 Voorliggende uitgangspuntennota zal verwerkt worden in de programmabegroting 2019. Daarbij wil de gemeenteraad van Brummen nogmaals meegeven dat zij hecht aan SMART-geformuleerde doelen en acties bij het opstellen van de programmabegroting.	bij 3: De gemeenteraad van Brummen geeft nogmaals mee dat zij hecht aan SMART-geformuleerde doelen en acties bij het opstellen van de programmabegroting. Dit nemen wij mee in het lopende verbetertraject voor de beleids- en begrotingscyclus. De komende jaren worden de resultaten hiervan zichtbaar.
Doetinchem	e-mail 12 februari 2018 de voorlopige reactie van de (beeldvormende) raad op de Uitgangspunten-nota GGD NOG 2019. De bevestiging volgt na de besluitvormende raad van 22 februari. 1. Wij kunnen ons vinden in de Uitgangspuntennota 2019 van de GGD. Deze is inhoudelijk en financieel grotendeels in lijn met de voorgaande Uitgangspuntennota's en de Bestuursagenda 2014-2018. Wij verzoeken u daarbij rekening te houden met de onderstaande aandachtspunten. 2. De GGD beoogt het versterken van de positie van preventie in het sociaal domein. Die intentie ondersteunen wij. Maar wij verwachten ook dat u daarbij de aansluiting bij het preventieprogramma van onze gemeente(n) zoekt.	- bij 2: De gemeente Doetinchem ondersteunt onze intentie om de positie van preventie in het sociaal domein te versterken. Doetinchem verwacht daarbij ook dat wij daarbij aansluiten op het preventieprogramma van de gemeente(n). Aan deze verwachting willen wij graag voldoen. Het nieuwe GGD-bestuur kan dit in de Bestuursagenda 2018-2022 opnemen. Op dit moment werkt de GGD volop mee aan het Achterhoekse Regionaal preventieprogramma sociaal domein/volksgezondheid 2018-2021. Wij juichen het toe dat gemeenten de krachten bundelen in de regio en in een meerjarig preventieprogramma. Dit kan ook terugkomen in de Bestuursagenda 2018-2022 van het nieuwe GGD-bestuur.

gemeente	zienswijze	reactie DB
	3. Publieke gezondheidszorg statushouders vroeg extra inzet door de verhoogde instroom van statushouders in 2016-2017. De aantallen zijn inmiddels gedaald. De GGD beschrijft in de nota kort de redenen voor een blijvende extra inzet. Een voorstel hierover wordt eerst in het Algemeen Bestuur (AB) besproken voordat dit in de programma-begroting 2019 wordt opgenomen. Wij bevestigen bij deze dat een goede onderbouwing voor die inzet noodzakelijk is voordat wij kunnen instemmen met structurele afspraken hierover.	bij 3: Bronckhorst, Brummen en Doetinchem dringen er op aan om de kosten van de inzet van de GGD voor statushouders binnen de bestaande begroting op te vangen. Voor een voorstel voor een blijvende extra inzet en extra middelen daarvoor willen zij een goede onderbouwing zien. Brummen stelt ook dat publieke gezondheidszorg aan statushouders moet aansluiten bij de lokale invulling en daaraan ondersteunend moet zijn. Dit laatste is en blijft ons uitgangspunt. Het Algemeen Bestuur heeft op 15 februari 2018 ingestemd met de extra inzet van de GGD voor statushouders in 2018 en met incidentele dekking hiervoor in de begroting 2018. In deze Programmabegroting doen wij een voorstel voor de extra inzet vanaf 2019 die wij nodig vinden en de bekostiging ervan (zie paragraaf 6.2 Nieuw beleid: extra inzet publieke gezondheidszorg statushouders, p. 17). Ons voorstel hebben wij financieel verwerkt in de 1e wijziging van de begroting 2019
	4. Wij subsidiëren de GGD om het extra contactmoment adolescenten uit te voeren. Dit doen wij samen met 13 andere gemeenten in de GGD regio. Wij achten deze wijze van financieren onwenselijk. Het extra contactmoment is inhoudelijk onderdeel van de Jeugdgezondheidszorg en vraagt geen extra schot. De afname door slechts een deel van de gemeenten beperkt de solidariteit en maakt het per gemeente duurder. Het is een dienst die daarmee potentieel onder de inwonerbijdrage valt. Wij vragen u dan ook hiervoor een voorstel te doen voor de programmabegroting 2019.	bij 4: De gemeente Doetinchem stelt aan de orde dat op dit moment 14 van de 22 gemeenten het gezondheidsonderzoek adolescenten (vroeger “extra contactmoment”) laten uitvoeren door de GGD. Doetinchem acht deze wijze van financieren onwenselijk. De afname van dit verplichte JGZ-onderdeel “door slechts een deel van de gemeenten beperkt de solidariteit en maakt het per gemeente duurder. Het is een dienst die daarmee potentieel

gemeente	zienswijze	reactie DB
	5. De inwonersbijdrage groeit met 1,63% net iets harder dan de Achterhoekse norm van 1,60%. Dit verschil is voor ons acceptabel. Wij verzoeken u dit verschil bij de actualisering op het moment van het opstellen van de begroting niet veel verder te laten De GGD berekent via haar methodiek een (gewogen) index van 2,15 %. De verhoging van de inwonerbijdrage beperkt zij tot 1,62%. De inwonerbijdrage voor de publieke gezondheid komt daarmee op € 7,33 en voor de JGZ op € 6,97. oplopen.	onder de inwonerbijdrage valt. Wij vragen u dan ook hiervoor een voorstel te doen voor de programmabegroting 2019." Inhoudelijk kunnen wij meegaan in deze benadering. Het is echter aan de betrokken 21 gemeenten om daar (gezamenlijk) een besluit over te nemen. Op het einde van onze bestuursperiode zijn wij niet in de positie om hierover een voorstel te doen. In deze begroting hebben wij als prioriteit opgenomen dat de gemeenten hierover gaan overleggen. Wij bevelen het nieuwe GGD-bestuur aan om dit onderwerp in de Bestuursagenda 2018-2022 op te nemen -
Elburg	e-mail 6 maart 2018 1. de raad van Elburg dient geen zienswijze in tegen de uitgangspuntennota GGD	-
Epe	e-mail 25 jan 2018 1. Het college heeft ingestemd met de uitgangspuntennota 2019 van GGD NOG en dient geen zienswijze in. 2. De Uitgangspuntennota wordt ter informatie gestuurd aan de gemeenteraad, met een toelichting via een raadsinformatienota. 3. Het is niet te verwachten dat de raad wel een zienswijze gaat indienen.	-

gemeente	zienswijze	reactie DB
Ermelo	brief 30 januari 2018 1. uitnodiging voor raadscie Samenleving en maatschappij op 14 februari 2018 (stukken week tevoren op website) 2. besluit B&W 16 jan 2018: • geen zienswijze toe te zenden aan het dagelijks bestuur van de GGD NOG. • het advies om geen zienswijze op de uitgangspuntennota 2019 GGD NOG in te dienen ter vaststelling aan te bieden aan de raad.	-
Harderwijk	brief B&W Harderwijk 24 jan 2018 1. de raad besluit op 8 maart 2018 over de uitgangspuntennota 2. B&W hebben op 23 januari 2018 besloten de raad voor te stellen om in te stemmen.	-
Hattem	e-mail 14 febr. 2018 1. zowel het college (9 januari 2018) als de raad (5 februari 2018) van de gemeente Hattem hebben de uitgangspuntennota GGD 2019 besproken en hebben besloten om geen zienswijze in te dienen.	-
Heerde	e-mail 29 jan 2018 1. Het college van de gemeente Heerde heeft besloten geen zienswijze te sturen over de uitgangspuntennota 2019.	-
Lochem	e-mail 8 febr 2018 1. Het college van B&W van Lochem heeft op 16/1/2018 ingestemd met de Uitgangspuntennota 2019 van de GGD en de raad hierover via een memo geïnformeerd. De agendacommissie van de raad heeft op 29/1/2018 besloten om de Uitgangspuntennota niet te agenderen voor een raadsvergadering. Kortom, wij kunnen instemmen met de nota genoemde inhoudelijke en financiële uitgangspunten en sturen geen nadere zienswijze.	-

gemeente	zienswijze	reactie DB
Montferland	e-mail 28 febr. 2018 1. De gemeenteraad van Montferland heeft op 22 februari jl. besloten geen zienswijze in te dienen op de Uitgangspuntennota 2019.	-
Nunspeet	brief 27 februari 2018 1. Hierbij sturen wij u onze zienswijze toe. Wij geven u de opdracht een voorstel te doen aan het Algemeen Bestuur (AB) van GGD NOG om de in het coalitieakkoord van de gemeente Nunspeet opgenomen taakstelling van de gemeente Nunspeet voor 2019 van € 21.000,-- te realiseren, als voorwaarde voor ons om in te stemmen met de inhoud van de Uitgangspuntennota 2019 van GGD NOG. 2. Verdere bezuinigingen zijn, net als in andere gemeenten, voor de gemeente Nunspeet nodig. Aangezien de taakstellende bezuiniging van 6% (€ 21.000,--) voor de GGD NOG voor 2019 bij de gemeente Nunspeet moet worden behaald, verzoeken wij u een voorstel met betrekking tot het voornoemde zo spoedig mogelijk aan uw algemeen bestuur voor te leggen. De taakstelling voor 2019 kan op basis van de Uitgangspuntennota 2019 niet worden gerealiseerd. Dit is alleen mogelijk als het Algemeen Bestuur van de GGD tot aanvullende bezuinigingen besluit. Wij tekenen hier ten slotte nog bij aan dat de beschikbaar te stellen middelen voor 2019 onder voorbehoud zijn van goedkeuring van de begroting door de gemeenteraad in oktober 2018.	bij 1: De gemeente Nunspeet wil een voorstel aan het Algemeen Bestuur om de in het coalitieakkoord van de gemeente Nunspeet opgenomen taakstelling van € 21.000 te realiseren (6% van de inwonerbijdrage). Onze vaste lijn is dat discussie over bezuinigingen moet plaatsvinden op basis van een inhoudelijke takendiscussie. Ook zien wij op dit moment geen breed gedragen wens voor deze bezuiniging. Het nieuwe GGD-bestuur bepaalt het financieel kader voor de bestuursperiode 2018-2022. Hiervoor kan het (nieuwe) gemeentebestuur van Nunspeet voorstellen inbrengen. -
Oldebroek	-	-

gemeente	zienswijze	reactie DB
Oost Gelre	e-mail 20 maart 2018 1. de raad heeft kennisgenomen van de Uitgangspuntennota 2019 van GGD NOG en heeft besloten geen zienswijze in te dienen.	-
Oude IJsselstreek	Medeling AB 12 april 2018 1. heeft besloten geen zienswijze in te dienen.	-
Putten	brief 7 maart 2018 1. De Uitgangspuntennota is besproken in de commissie voor Samenleving op 23 januari 2018 en in de gemeenteraad op 1 februari 2018 2. Wij onderschrijven de inhoudelijke en financiële uitgangspunten van deze Uitgangspuntennota en gaan ervan uit dat deze op een goede manier worden verwerkt in de Programmabegroting 2019.	-
Voorst	e-mail 24 jan 2018 1. Bespreking in Rondetafelgesprek Cluster Ruimte en Bestuur 2. De voorzitter stelt vast dat alle informatie is gewisseld. Er is 1 openstaande vraag (over kosten van de uittreding van Apeldoorn) is vóór de raadsvergadering via een raadsmededeling wordt beantwoord. 3. Conclusie: Agenderen voor een finaal debat in de raadsvergadering van 5 februari 2018	-
Winterswijk	e-mail 31-01-2018 / brief 26 maart 2018 1. Het college en de raad hebben kennis genomen van de inhoud van de Uitgangspuntennota 2019. Zij kunnen zich vinden in de daarin gestelde financiële en beleidsmatige kaders voor het komende jaar. 2. De raad heeft op 15 maart dan ook besloten geen zienswijze naar voren te brengen.	-

EEN GEZOND HOUVAST

gemeente	zienswijze	reactie DB
Zutphen	e-mail 13 febr. 2018 1. Gisterenavond 12 febr. 2018 heeft de gemeenteraad van Zutphen besloten geen zienswijze in te dienen op de uitgangspuntennota 2019 van de GGD NOG, omdat hiertoe geen aanleiding is.	-

De gemeenten Montferland, Berkelland en Oude IJsselstreek hebben ook een brief toegezonden over de Achterhoekse norm indexering 2019.

16.4. Bijlage D: Concept-1e begrotingswijziging 2019

Noord- en Oost-Gelderland

Het Algemeen Bestuur van GGD Noord- en Oost-Gelderland; ·

B E S L U I T :

de eerste wijziging van de begroting 2019 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 5 juli 2018,

D.W. ten Brinke,
directeur publieke gezondheid

G. van den Berg,
voorzitter

Eerste begrotingswijziging 2019

Het Dagelijks Bestuur van de GGD NOG heeft de concept programmabegroting 2019 opgesteld. Na bespreking in het Algemeen Bestuur op 12 april 2018 zendt het Dagelijks Bestuur de begroting aan de gemeenteraden. De raden kunnen desgewenst tot 12 juni 2018 hun zienswijzen naar voren brengen. Het Algemeen Bestuur besluit op 5 juli 2018 over de Programmabegroting 2019.
Met deze Programmabegroting worden voor 2019 de volgende budgetten beschikbaar gesteld.

Bedragen in € 1.000

(x € 1.000)	totaal	Jeugd gezondheid zorg	Algemene Gezondheid zorg	Kennis en Expertise	Maatschap-pelijke Zorg	Publieke Gezondheid Vluchtelingen	Inwonerbijdrage en organisatie projecten	Overhead
Lasten								
GGD Overhead	3.966	0	0	0	0	0	0	3.966
Indirecte Kosten	2.478	823	791	192	79	51	0	542
Personeelkosten	8.995	3.230	4.005	1.122	325	170	143	0
Overige lasten	1.804	121	1.261	91	183	35	113	0
totaal lasten	**17.243**	**4.174**	**6.057**	**1.405**	**587**	**256**	**256**	**4.508**
Baten	0							
Overige baten	6.652	851	4.337	202	728	314	220	0
Inwonerbijdrage	10.623	0	0	0	0	0	10.623	0
totaal baten	**17.275**	**851**	**4.337**	**202**	**728**	**314**	**10.843**	**0**
Saldo per programma	**32**	**-3.323**	**-1.720**	**-1.203**	**141**	**58**	**10.587**	**-4.508**
Venootschapsbelasting	0							
Onvoorzien	170							
Saldo van baten en lasten	**-138**							
Mutaties reserves en voorzieningen	-138							
Saldo voor bestemming	**0**							

Tegelijk met de Programmabegroting 2019 heeft het Dagelijks Bestuur drie voorstellen voor nieuw beleid 2019 voorgelegd aan het Algemeen Bestuur en de gemeenteraden. Dit betreft voorstellen over:

- Uitvoering Rijksvaccinatieprogramma
- Bekostiging publieke gezondheidszorg statushouders en
- E-MOVO in praktijkonderwijs en mbo.

Deze voorstellen nieuw hebben invloed op de gemeentelijke inwonerbijdrage 2019. Het volgende overzicht geeft de verdeling van de budgetten weer na de verwerking van de drie voorstellen. Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd met de toezending van de drie voorstellen aan de raden.

Bedragen in € 1.000

(x € 1.000)	totaal	Jeugd gezondheid zorg	Algemene Gezondheid zorg	Kennis en Expertise	Maatschap-pelijke Zorg	Publieke Gezondheid Vluchtelingen	Inwonerbijdrage en organisatie projecten	Overhead
Lasten								
Indirecte Kosten	1.936	823	791	192	79	51	0	0
Personeelkosten	12.390	3.230	4.005	1.141	325	391	143	3.155
Overige lasten	3.248	121	1.261	91	183	35	113	1.444
totaal lasten	**17.574**	**4.174**	**6.057**	**1.424**	**587**	**477**	**256**	**4.599**
Baten	0							
Overige baten	6.498	637	4.337	202	728	374	220	0
Inwonerbijdrage	11.108	0	0	0	0	0	11.108	0
totaal baten	**17.606**	**637**	**4.337**	**202**	**728**	**374**	**11.328**	**0**
Saldo per programma	**32**	**-3.537**	**-1.720**	**-1.222**	**141**	**-103**	**11.072**	**-4.599**
Venootschapsbelasting	0							
Onvoorzien	170							
Saldo van baten en lasten	**-138**							
Mutatie reserves en voorzieningen	-138							
Saldo voor bestemming	**0**							

De belangrijkste veranderingen zijn:

- De kosten voor E-MOVO in het praktijkonderwijs en mbo van € 19.000 zijn opgenomen in het programma Kennis en Expertise.

- De financiering van het Rijksvaccinatieprogramma loopt vanaf 2019 via de gemeenten. De baten zijn opgenomen in de inwonerbijdrage. De overige baten van het programma Jeugdgezondheidzorg dalen met € 214.000, omdat de bijdrage van het RIVM vervalt.

- In de programmabegroting zijn zowel de baten als de lasten van publieke gezondheidszorg statushouders als pm-post opgenomen. Het voorstel Nieuw beleid Publieke gezondheidszorg statushouders is in de 1e begrotingswijziging verwerkt. De lasten voor het programma Publieke Gezondheid Vluchtelingen zijn € 221.000 hoger, het programma overhead is € 91.000 hoger. Hier staat een stijging van de overige baten van € 60.000 tegenover. Het restant is meegenomen in de inwonerbijdrage.

- De inkomsten uit de inwonerbijdrage zijn € 485.000 hoger. Deze toename bestaat uit:
  - E-MOVO in het praktijkonderwijs en mbo € 19.000
  - Rijksvaccinatieprogramma € 214.000
  - Publieke gezondheidszorg statushouders JGZ-deel € 193.000
  - Publieke gezondheidszorg statushouders AGZ-deel € 59.000

In de tabel op de volgende pagina geven wij het effect op de inwonerbijdrage per gemeente weer.

Bijdragen deelnemende gemeenten 2019

Gemeente	Aantal inwoners 31-12-2017 incl Apeldoorn	Aantal inwoners 31-10-2017 excl Apeldoorn	Begroting 2019 Publieke Gezondheid in €	Begroting 2019 JGZ in €	Begroting 2019 Totaal in €
Aalten	26.980	26.980	200.662	205.072	405.734
Berkelland	44.055	44.055	327.656	334.857	662.513
Bronckhorst	36.335	36.335	270.239	276.178	546.417
Doetinchem	57.311	57.311	426.247	435.614	861.861
Montferland	35.608	35.608	264.832	270.652	535.485
Oost Gelre	29.643	29.643	220.468	225.313	445.781
Oude IJsselstreek	39.560	39.560	294.225	300.691	594.916
Winterswijk	28.999	28.999	215.678	220.418	436.096
Regio Achterhoek	**298.491**	**298.491**	**2.220.008**	**2.268.796**	**4.488.804**
Apeldoorn	161.161	-	1.198.625	-	1.198.625
Brummen	20.759	20.759	154.394	157.787	312.181
Epe	32.787	32.787	243.851	249.210	493.061
Hattem	12.150	12.150	90.365	92.351	182.716
Korting Hattem ivm Logopedie			-	3.209-	3.209-
Heerde	18.572	18.572	138.128	141.164	279.292
Lochem	33.601	33.601	249.905	255.397	505.303
Voorst	24.242	24.242	180.298	184.261	364.559
Korting Voorst ivm logopedie			-	6.436-	6.436-
Zutphen	47.434	47.434	352.787	360.540	713.328
Regio Midden IJssel / Oost	**350.706**	**189.545**	**2.608.354**	**1.431.065**	**4.039.419**
Elburg	23.101	23.101	171.812	175.588	347.400
Ermelo	26.794	26.794	199.279	203.658	402.937
Harderwijk	46.775	46.775	347.886	355.531	703.418
Nunspeet	27.087	27.087	201.458	205.885	407.343
Oldebroek	23.503	23.503	174.802	178.644	353.446
Putten	24.302	24.302	180.745	184.717	365.461
Regio Noord Veluwe	**171.562**	**171.562**	**1.275.982**	**1.304.023**	**2.580.005**
Totaal GGD Noord en Oost Gelderland	**820.759**	**659.598**	**6.104.343**	**5.003.884**	**11.108.227**
Korting Hattem ivm logopedie				3.209	3.209
Korting Voorst ivm logopedie				6.436	6.436
					-
Totaal inwonerbijdrage voor berekening bijdrage per			6.104.343	5.013.529	11.117.872
Bijdrage per inwoner			**7,44**	**7,60**	**15,04**

Meerjarenbegroting 2019-2022

Bedragen in € 1.000

	begroting 2019	1e wijziging	begroting 2019 incl 1e wijziging	Meerjaren-raming 2020	Meerjaren-raming 2021	Meerjaren-raming 2022
Lasten						
Jeugdgezondheidzorg	4.174	0	4.174	4.132	4.090	4.048
Algemene Gezondheidzorg	6.057	0	6.057	6.057	6.057	6.057
Kennis en Expertise centrum	1.405	19	1.424	1.424	1.424	1.424
Maatschappelijke Zorg	587	0	587	587	587	587
Publieke Gezondheid Vluchtelingen	256	221	477	477	477	477
Inwonerbijdrage en organisatieprojecten	256	0	256	256	267	267
Overhead	4.508	91	4.599	4.573	4.573	4.427
Totaal lasten	**17.243**	**331**	**17.574**	**17.506**	**17.475**	**17.287**
Baten						
Inwonerbijdrage deelnemende gemeente	10.623	485	11.108	11.066	11.024	10.982
Overige baten	6.652	-154	6.498	6.498	6.498	6.498
Totaal baten	**17.275**	**331**	**17.606**	**17.564**	**17.522**	**17.480**
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	170	0	170	170	170	170
Saldo van baten en lasten	**-138**	**0**	**-138**	**-112**	**-123**	**23**
Mutatie reserves	-138	0	-138	-112	-123	23
Resultaat na bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

16.5. Bijlage E: AB-voorstel Nieuw beleid: uitvoering rijksvaccinatieprogramma naar gemeenten

Adviesnota (met uitkomsten AB verwerkt)

Algemeen bestuur

Datum:	**12 april 2018**
Agendapunt:	**6**
Portefeuillehouder:	**G. van den Berg**
Onderwerp:	**Nieuw beleid 2019: uitvoering Rijksvaccinatie-programma (RVP)**

Besluit:

1. **in te stemmen met een voorstel nieuw beleid 2019 bij de Programmabegroting 2019 voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma voor 4-18 jarigen in de 21 betrokken gemeenten, met als hoofdlijnen;**
   a. **het voortzetten van de dienstverlening voor het Rijksvaccinatieprogramma in de huidige vorm (planning 2018)**
   b. **het opnemen per 1-1-2019 van de bekostiging van het Rijksvaccinatie-programma in de inwonerbijdrage jeugdgezondheidszorg**
2. **kennis te nemen van de uitbreiding van het RVP met een vaccinatie tegen meningokokken in 2018;**
3. **in te stemmen met het toezenden van de 1e begrotingswijziging 2019 aan de gemeenteraden, die hierover een zienswijze naar voren kunnen brengen;**
4. **de vereiste wijziging van de gemeenschappelijke regeling GGD NOG zo mogelijk te combineren met andere wijzigingen, maar deze uiterlijk in 2019 in gang te zetten;**
5. **eind 2018 te bezien of de verhoging van de inwonerbijdrage spoort met de toevoeging van middelen voor de gemeenten aan het Gemeentefonds en of nadere besluiten wenselijk zijn.**

Inleiding

Alle kinderen in Nederland krijgen inentingen aangeboden tegen een aantal besmettelijke ziekten. Deze vaccinaties maken deel uit van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Deelname aan het RVP is op vrijwillige basis. Per 1 januari 2019 gaat – na uitstel van een jaar - de bestuurlijke en financiële verantwoordelijk voor de uitvoering van het RVP naar de gemeenten. Dit is vastgelegd in de Wet publieke gezondheid.

Beoogd effect

Borging van de uitvoering van het RVP voor 4-18 jarigen in de betrokken 21 gemeenten en een eenvoudige vorm van bekostiging.

Argumenten

1.1. De huidige, goed functionerende opzet van het RVP verandert niet.

Het RVP had een wettelijke basis in de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Na het vervallen van de AWBZ moest er een nieuw wettelijk kader komen. Het RVP wordt nu definitief geregeld in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) blijft verantwoordelijk voor de inhoud, regie, coördinatie en landelijke registratie. De uitvoeringsorganisaties blijven de vaccinaties toedienen. Daarom willen wij de huidige uitvoering voortzetten. Hierin streeft de GGD evenwicht tussen een doelmatige aanpak en een kleinschalige uitvoering in de gemeenten.

1.2. De gemeente heeft beperkte beleidsvrijheid bij de uitvoering van het RVP...

Het Rijk stelt het vaccinatieprogramma vast en bepaalt welke groepen voor welke vaccinaties in aanmerking komen. Ook bepaalt het rijk de kwaliteitseisen. De gemeente moet de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het RVP én van het basispakket jeugdgezondheidszorg bij dezelfde JGZ-organisatie onderbrengen.
Voor 21 gemeenten in Noord- en Oost-Gelderland houdt dit in dat zij afspraken maken met de GGD over de vaccinaties voor 4-18 jarigen. Op dit moment verzorgt de GGD de vaccinaties van 9-jarigen tegen difterie, tetanus en polio (de DTP-prik) en tegen de bof, mazelen en rode hond (BMR-prik). Ook voert de GGD de vaccinaties uit tegen baarmoederhalskanker bij 12-jarige meisjes (HPV-prik).

1.3. Voor de bekostiging willen wij een eenvoudige vorm kiezen en aansluiten bij de bestaande bekostiging van de jeugdgezondheidszorg via de inwonerbijdrage.

Nu betaalt het RIVM de GGD voor het RVP, straks betalen de gemeenten. Gemeenten hebben bij de wijze van bekostiging enkele opties. Wij willen extra administratieve lasten voorkomen en stellen een eenvoudige vorm van bekostiging voor. Ons voorstel is om aan te sluiten aansluiten bij de bestaande bekostiging van de jeugdgezondheidzorg. De ambtenaren publieke gezondheid hebben deze keuze ondersteund in hun overleg.

1.4. Bij de berekening van de kosten gaan wij uit van de huidige dienstverlening en de huidige kosten van de GGD voor de uitvoering van het RVP.

Bij de decentralisatie van de RVP-uitvoering blijven de bestaande opzet en het bestaande landelijke macrobudget uitgangspunten. Het rijk heeft een kostenonderzoek laten doen voor de berekening van het macrobudget.
Hierin zijn ook (extra) middelen voor de tijdsbesteding voor de aangescherpte “informed consent”-procedure meegenomen. Dit houdt in dat de uitvoeringsorganisaties meer aandacht besteden aan het informeren van ouders en jeugdigen. Zo kunnen zij weloverwogen instemmen met de vaccinatie en met de verwerking van hun persoonsgegevens. De middelen voor “informed consent” zijn al verwerkt in de middelen die de GGD in 2018 van het RIVM ontvangt en in de huidige kosten van de GGD.

2.1. In het najaar van 2018 wordt aan het RVP een vaccinatie toegevoegd tegen meningokokken typen A, C, W en Y voor tieners.

Een nieuw onderdeel in het Rijksvaccinatieprogramma is een vaccinatie tegen meningokokken typen A, C, W en Y voor tieners in de onderbouw van het voortgezet onderwijs. De minister van VWS heeft hiertoe besloten, omdat de meningokokkeninfectie het meest voorkomt bij tieners en ouderen. Het RIVM en de jeugdgezondheidsorganisaties bereiden de invoering van deze vaccinatie in 2018 voor. In het najaar van 2018 krijgen jeugdigen geboren tussen 1 april en 31 december 2004 een uitnodiging voor deze vaccinatie.

GEZOND HOUVAST

Voor de JGZ 0-4 jarigen is van belang dat er voor kinderen van 14 maanden per 1 mei 2018 een meningokokken ACWY-vaccinatie komt in de plaats van de meningokokken C-vaccinatie.

2.2. Voor wijzigingen in het RVP die tot meerkosten leiden verwachten wij compensatie van het rijk voor de gemeenten.

De minister heeft aangegeven dat hij jaarlijks onderzoek doet naar de schommelingen in de kosten van het rijksvaccinatieprogramma. Het is de bedoeling dat gemeenten het zetten van de prikken kwalitatief verantwoord binnen het beschikbare macrobudget kunnen uitvoeren. De VNG zegt in haar handreiking dat de financiële consequenties worden besproken tijdens onderhandelingen tussen VNG en het ministerie van VWS over de gemeentelijke budgetten.

3.1. De raden hebben het recht om een zienswijze op de begrotingswijzing in te dienen.

Wij moeten als Dagelijks Bestuur begrotingswijzingen voorleggen aan de gemeenteraden als die leiden tot een hogere inwonerbijdrage. Hiervoor geldt de achtweken-termijn (zie art 35 Wet gemeenschappelijke regelingen en art. 21 Gemeenschappelijke regeling GGD NOG). Dit kan tegelijk met de zienswijze-procedure voor de Programmabegroting 2019.

4.1. De RVP-taak moet worden toegevoegd aan de gemeenschappelijke regeling GGD NOG, maar om praktische redenen willen wij zo mogelijk meerdere wijzigingen combineren in één wijzigingsprocedure langs alle gemeenteraden.

De uitvoering van de RVP-taak moet worden toegevoegd aan de taken die de 21 gemeenten in de gemeenschappelijke regeling aan GGD NOG opdragen voor jeugdgezondheidszorg (artikel 6b, derde lid, Wet publieke gezondheid toevoegen aan opsomming in artikel 4, tweede lid, GR GGD NOG). Dit is een langdurige procedure langs alle colleges en raden. Bovendien is er voldoende duidelijkheid over de taakuitvoering en de bekostiging als het uw bestuur hierover een besluit neemt.
Daarom willen wij dit later doen als er meer wijzigingen van de gemeenschappelijke regelingen zijn verzameld. In het ambtelijk overleg publieke gezondheid is aangedrongen op een uiterste termijn hiervoor. De wijzigingsprocedure start wat ons betreft uiterlijk in 2019.

Kanttekeningen

1.1. Gemeenten moeten niet alleen afspraken maken met de GGD.

Voor 0-4 jarigen in 21 NOG-gemeenten voeren de thuiszorgorganisaties Vérian, Yunio of Icare het RVP uit. In de gemeente Apeldoorn ligt de uitvoering van het RVP bij het Centrum Jeugd en Gezin Apeldoorn als uitvoerende JGZ-organisatie.

1.2. De GGD heeft vanuit infectieziektenbestrijding ook een taak in de monitoring en bewaking van de RVP-uitvoering.

Naast de uitvoerende taak als JGZ-organisatie heeft de GGD vanuit de infectieziekte-bestrijding een (wettelijke) taak. De GGD monitort en bewaakt de RVP-uitvoering in alle gemeenten en voor alle doelgroepen. De vaccinatiegraad is jaarlijks onderwerp van gesprek tussen het GGD-team infectie-ziektebestrijding, de gemeenten en de JGZ-aanbieders.

1.3. De effecten van de verwachte RIVM-richtlijn "informed consent" zijn nog niet duidelijk.

Ouders en kinderen hebben recht op goede, betrouwbare informatie en een persoonlijke benadering. Jeugdigen van 12 jaar en ouder hebben zelf recht op informed consent. Voor deze informatievoorziening zijn voldoende inhoudelijke kennis, gespreksvaardigheid en gesprekstijd nodig. Het RIVM werkt aan een richtlijn. Het is nog niet duidelijk hoeveel inzet

EEN GEZOND VERTROUWEN

hiervoor nodig is. Hierop vooruitlopend heeft de GGD ingezet op een kleinschaliger uitvoering van de vaccinaties, met meer ruimte voor persoonlijk contact.

4.1. Voor de uitvoering door de GGD als gemeenschappelijke regeling zijn er beperkte aanknopingspunten in de VNG-handreiking Uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma door gemeenten in samenhang met afspraken over de Jeugdgezondheidszorg.

De VNG heeft een handreiking opgesteld voor de te maken afspraken over de bekostiging en uitvoering. Deze handreiking gaat uit van een subsidierelatie met een private organisatie. Daarom is de handreiking slechts beperkt bruikbaar voor de praktijk bij GGD, omdat de GGD een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten is.

4.2. Na de besluitvorming kan de GGD de uitkomst voor de betrokken 21 gemeenten melden aan het RIVM

De wet schrijft voor dat het college van burgemeester en wethouders ervoor zorgt dat aan het RIVM wordt gemeld welke organisatie voor de gemeente uitvoering geeft aan de vaccinaties. Voor de betrokken gemeenten en doelgroepen kan GGD NOG dit in één keer doen.

Financiën

Voor de huidige uitvoering van het RVP door GGD NOG beschreven hebben wij de kostprijs berekend. Hiervoor zijn de kosten voor de uitvoering en de coördinatie berekend. De totale kostprijs in 2018 komt op € 209.369. Geïndexeerd voor 2019 (met 2,31%) wordt de kostprijs € 214.205. De inwonerbijdrage voor de 21 gemeenten (met 659.598 inwoners) die jeugd-gezondheidszorg van de GGD afnemen, stijgt hierdoor met € 0,325.

De gemeenten ontvangen vanaf 2019 via het Gemeentefonds middelen voor de uitvoering van het RVP (totaal € 30,8 miljoen). De verdeling gaat via de maatstaf jongeren. De effecten van inkomsten naar aantal jongeren en uitgaven naar aantal inwoners kan per gemeente verschillende effecten geven. De bedragen worden in de Decembercirculaire 2018 verwerkt. In de AB-vergadering van 12 april 2018 hebben wij toegezegd dat wij eind 2018 bekijken of er geen grote verschillen zijn tussen de verhoging van de inwonerbijdrage en de toevoeging van middelen voor de gemeenten aan het Gemeentefonds.

Vervolg

- half april - 12 juni: zienswijzenprocedure gemeenteraden over 1e begrotingswijzing 2019
- 5 juli AB besluit over begroting en nieuw beleid.

Communicatie

- informatie naar gemeenten
- informatie op website GGD

Warnsveld, 15 maart /12 april 2018
Het Dagelijks Bestuur,

D.W. ten Brinke
directeur publieke gezondheid

G. van den Berg,
voorzitter

Bijlagen: Toelichting uitvoering en bekostiging RVP

Toelichting uitvoering en de bekostiging van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP)

Inleiding

Deze notitie is een toelichting op de voorstellen voor de uitvoering en de bekostiging van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Per 1 januari 2019 valt de uitvoering van het RVP onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van gemeenten. Daarvoor moeten gemeenten en de uitvoerende organisaties afspraken maken. Veel informatie is te vinden in de handreiking van de VNG: 'Uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma door gemeenten in samenhang met afspraken over de Jeugdgezondheidszorg'.

In deze toelichting wordt het volgende beschreven:

- Waarom hebben we een Rijksvaccinatieprogramma?
- Wat is de dienstverlening van GGD Noord- en Oost-Gelderland in het kader van RVP?
- Hoe is de financiering in het huidige model, tarief per vaccin?
- Hoe is de financiering in het nieuwe model, decentralisatie?

Waarom hebben we een Rijksvaccinatieprogramma?

In Nederland gingen vroeger veel kinderen dood aan infectieziekten waartegen nu vaccins bestaan. Omdat bijna alle kinderen in Nederland worden gevaccineerd komen deze infectieziekten nauwelijks meer voor. Dankzij het Rijksvaccinatieprogramma kunnen alle kinderen in Nederland kosteloos worden gevaccineerd.

Infectieziekten zijn vaak besmettelijke ziekten. Ze kunnen voor epidemieën zorgen als kinderen er niet tegen worden gevaccineerd. Infectieziekten worden veroorzaakt door bacteriën en virussen. Het Nederlandse Rijksvaccinatieprogramma (RVP) beschermd tegen 12 infectieziekten: difterie, kinkhoest, tetanus, polio, bof, mazelen, rode hond, pneumokokken, meningokokken, hepatitis B, haemofilis influenza B, HPV (humaan papilloma virus). 95% van alle kinderen in Nederland is gevaccineerd.

Waarom is vaccineren belangrijk?

Als je tegen een ziekte bent ingeënt dan ben je beter beschermd tegen deze ziekte. Hoe meer mensen in een groep ingeënt zijn hoe beter ook de groep als geheel beschermd is tegen deze ziekte: dit heet groepsimmuniteit. Mensen die zelf niet beschermd zijn tegen de ziekte zoals baby's, die nog te jong zijn om te worden ingeënt worden door groepsimmuniteit tóch beschermd. Als genoeg mensen ingeënt zijn krijgt de ziekte geen kans om zich te verspreiden en om onbeschermde mensen te bereiken. Als niet genoeg mensen ingeënt zijn kunnen onbeschermde mensen de ziekte wél krijgen. Er is dan geen groepsimmuniteit.
Zijn er in een groep voldoende mensen ingeënt dan is de groep beter beschermd en stopt de verspreiding van de ziekte. Vaccineren biedt een belangrijke bescherming voor kinderen. Ouders besluiten zelf of ze hun kind laten vaccineren.

Wat is de dienstverlening van GGD Noord en Oost Gelderland in het kader van RVP?

Groepsvaccinaties
In elke gemeente binnen het samenwerkingsverband organiseren we groepsvaccinaties. Op geleide van het aantal te vaccineren jeugdigen zijn we 2 tot 4 x per jaar in de gemeente. We hanteren minimum eisen t.a.v. aantal op te roepen kinderen, openingstijden, inzet personeel. In het overzicht hieronder is te zien hoe vaak er per gemeente wordt gevaccineerd.

2 x per jaar	Brummen, Elburg, Epe, Ermelo, Hattem, Heerde, Nunspeet, Oldebroek, Putten
3 x per jaar	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Harderwijk, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Voorst, Winterswijk, Zutphen
4 x per jaar	Doetinchem

In de groepsvaccinatie worden

- 9-jarige kinderen gevaccineerd tegen DTP (difterie, tetanus en polio) en BMR (bof, mazelen en rode hond).
- 12 jarige meisjes gevaccineerd tegen HPV (humaan papilloma virus (baarmoederhalskanker))

Deze groepsvaccinaties vinden plaats in CJG's, wijkcentra of sportaccommodaties. Uitganspunt voor locaties is dat er goede logistiek mogelijk is voor de vaccinaties, deze goed bereikbaar zijn voor publiek en er goede parkeervoorzieningen zijn. Het gebruik van internet op de locatie is een vereiste.

Organisatie groepsvaccinaties
De regio-coördinator maakt een jaarplanning en huurt ruimten in de gemeente. GGD NOG ontvangt van het RIVM de aantallen te vaccineren kinderen per gemeente. Hierop wordt een kwantitatieve personeelsplanning gemaakt. Daarbij wordt rekening gehouden met het opkomstpercentage van voorgaande jaren. Er wordt ook rekening gehouden met extra personeel voor kinderen die moeilijk te prikken zijn. Daarvoor is een aparte 'priklijn', zodat extra aandacht gegeven kan worden.
Het RIVM verzendt de uitnodigingen op basis van een standaardbrief van GGD NOG. Op elke vaccinatielocatie is een regio-coördinator aanwezig die de leiding heeft over de prikteams/priklijnen. Een prikteam/priklijn bestaat uit 2 (HPV) of 4 (DTP/BMR) assistenten jeugdgezondheidszorg. Op elke vaccinatielocatie is een jeugdarts aanwezig die ook vaccineert. De jeugdarts is medisch inhoudelijk verantwoordelijk voor de vaccinaties.

Spreekuren
Op de GGD locaties Doetinchem, Harderwijk en Warnsveld wordt elke maand een inhaalspreekuur gehouden, uitgevoerd door twee jeugdverpleegkundigen. De doelgroepen van dit spreekuur zijn: kinderen en jongeren met een aangepast vaccinatieschema, statushouders en kinderen/jongeren die niet tijdens de groepsvaccinatie kunnen worden gevaccineerd.

Centrale mailbox RVP
De jeugdverpleegkundigen behandelen vragen in de RVP-mailbox, waarin inhoudelijke vragen terecht komen van ouders en jeugdigen. Ook de foutmeldingen van het RIVM komen in deze mailbox.

Registratie in DD JGZ
Van alle kinderen/jongeren in ons werkgebied hebben we een Digitaal Dossier JGZ. In dit dossier worden de gegeven vaccins vastgelegd. Bij overdracht van dossiers naar andere JGZ-organisaties gaan deze gegevens met het dossier mee. Het RIVM registreert alle vaccins centraal.

Voorraadadministratie
We houden een voorraadadministratie bij. Maandelijks monitoren we de gegevens om zicht te krijgen en te houden op vaccinverliezen. Twee keer per jaar organiseert het RIVM een vaccintelling.

Hoe is de financiering in het huidige model, tarief per vaccin?

De huidige financiering wordt door het RIVM gedaan aan de GGD NOG, de GGD krijgt een vast bedrag per gegeven vaccin betaald. Voor de uitvoering van de vaccinaties zoals hierboven beschreven is berekend wat de kostprijs per vaccin is. Voor deze berekening van de kostprijs is gekeken naar het aantal minuten per discipline wat nodig is voor de uitvoering. Daarnaast zijn de overhead kosten meegenomen in de berekening. De huidige vergoeding van het RIVM is voor de uitvoering zoals deze is gekozen door de GGD NOG kostendekkend.

Hoe is de financiering in het nieuwe model, decentralisatie?

Vanaf 1 januari 2019 wordt door het RIVM de vergoeding voor de uitvoering van het RVP aan de gemeenten betaald. Dit zal gebeuren door het verhogen van de algemene uitkering die de gemeenten ontvangen. Deze verdeling zal plaatsvinden via de maatstaf jongeren en zal in de decembercirculaire 2018 worden verwerkt.

Voor de uitvoering van het RVP zoals deze hiervoor is beschreven hebben wij de kostprijs in 2018 berekend. Hiervoor zijn de kosten voor de uitvoering en de kosten voor de coördinatie berekend. De totale kostprijs 2018 komt op € 209.369.

Kostensoort	Aantal locaties	Aantal uren	Totale kosten
Locatiekosten	55	-	€ 5.500
Coördinatiekosten	-	604,5	€ 40.581
Uitvoeringskosten	-	1149	€ 82.961
Overheadkosten	-	-	€ 80.326
Totale kosten			**€ 209.369**

16.6. Bijlage F: AB-voorstel Nieuw beleid: extra inzet publieke gezondheidszorg statushouders

Noord- en Oost-Gelderland

Adviesnota (met uitkomsten AB verwerkt)

Algemeen bestuur

Datum:	**12 april 2018**
Agendapunt:	**7**
Portefeuillehouder:	**mw. I. Saris**
Onderwerp:	**Nieuw beleid 2019: bekostiging publieke gezondheids-zorg statushouders**

Besluit:

1. **in te stemmen met een voorstel nieuw beleid 2019 bij de Programmabegroting 2019 voor de uitvoering van de publieke gezondheidszorg voor statushouders, wat betreft gezondheidsbevordering en jeugdgezondheidszorg;**
2. **de gezondheidsbevordering voor statushouders vanaf 2019 voort te zetten en voor de helft te bekostigen uit de balanspost overschot RIVM-subsidie aanvullende seksuele gezondheidszorg;**
3. **de jeugdgezondheidszorg voor statushouders te blijven uitvoeren volgens landelijk protocol;**
4. **de publieke gezondheidszorg statushouders vanaf 2019 te bekostigen via de gemeentelijke inwonerbijdrage publieke gezondheid en jeugdgezondheidszorg;**
5. **in te stemmen met het toezenden van de (gewijzigde) 1e begrotingswijziging 2019 aan de gemeenteraden, die hierover een zienswijze naar voren kunnen brengen;**
6. **de functie van de regiocoördinator ondersteuningsprogramma gezondheid statushouders:**
   a. **in 2018 af te bouwen en te borgen en**
   b. **vanaf 2019 als pluspakket aan te bieden aan de gemeenten.**

Inleiding

Uw bestuur heeft op 30 november 2017 - met grote meerderheid - ingestemd de voortzetting van de huidige inzet van de GGD voor statushouders in de gemeenten in 2018. Op 15 februari heeft u een besluit genomen over de financiering in 2018. Daarbij hebben wij een voorstel toegezegd voor financiering vanaf 2019 op basis van een bijdrage per inwoner.

Beoogd effect

Een structurele regeling voor de bekostiging van de inzet van de GGD voor de publieke gezondheidszorg statushouders vanaf 2019.

Argumenten

1.1: Door de toegenomen aantallen en problematiek blijft investeren in de publieke gezondheidszorg statushouders van groot belang voor de integratie van nieuwkomers in de gemeenten.

De huidige aantallen statushouders liggen hoger dan de aantallen van 5 jaar geleden. Ook de problematiek en benodigde inzet zijn niet te vergelijken. Toen verbleven statushouders eerst 2-4 jaar in een asielzoekerscentrum, voordat ze naar de gemeente verhuisden. Nu wordt een groot deel van de statushouders (vooral ook gezinsherenigers) kort na binnenkomst in Nederland al in de gemeente gehuisvest. Daarom vergt deze taak extra inzet. Dit hebben wij toegelicht bij onze voorstellen aan het AB van 30 november 2017 en 15 februari 2018.

1.2. Voor het toevoegen aan de gemeentelijke inwonerbijdrage is de formele route via nieuw beleid bij de Programmabegroting 2019.

Zoals wij hieronder zullen toelichten, stellen wij voor de kosten te verdelen via de inwonerbijdrage van de gemeenten. De aangewezen weg is dan een voorstel voor nieuw beleid bij de begroting. De ontwerp-Programmabegroting 2019 bevat bestaand beleid.

2.1. Voor de kosten van gezondheidsbevordering voor statushouders vanaf 2019 kan een deel van de balanspost overschot RIVM-subsidie bevordering seksuele gezondheid worden ingezet.

Wij vinden voortzetting van gezondheidsbevordering voor statushouders wenselijk. Het blijft nodig om in te zetten op voorlichting en ondersteuning aan statushouders (zowel jeugd als volwassenen) en aan professionals die met statushouders werken.
De afgelopen jaren heeft de GGD subsidie overgehouden van de subsidieregeling aanvullende seksuele gezondheid (curatieve SOA-spreekuren). Dit overschot is verwerkt in een balanspost. Bij de bestemming van deze balanspost moet een relatie liggen met de bevordering van seksuele gezondheid.

3.1. De GGD volgt bij de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg voor 4-18 jarigen de landelijke protocollen voor statushouders.

Nieuwkomers hebben recht op jeugdgezondheidszorg zoals alle kinderen in onze regio. Doordat zij vaak pas zeer kort in Nederland zijn, is extra inzet van jeugdgezondheidszorg nodig. Daarbij hanteert de GGD de Handreiking Intake jeugdgezondheidszorg (JGZ) voor statushouderskinderen als uitgangspunt. De handreiking is een aanvulling op de reguliere werkwijze, kennis en vaardigheden van de JGZ-professional.

4.1. Het principe van solidariteit en aansluiting bij de bestaande bekostiging zijn redenen om de voorkeur te geven aan verdeling van de kosten naar aantal inwoners.

Een bijdrage per inwoner zorgt ervoor dat de bijdrage van een gemeente aan de extra inzet van de GGD voor statushouders niet afhankelijk is van het aantal statushouders dat een gemeente opneemt. Zo wordt een gemeente die relatief veel statushouders huisvest niet zwaarder belast. Uit oogpunt van solidariteit heeft dit onze voorkeur. In uw vergadering van 15 februari 2018 proefden wij steun voor deze benadering. U heeft voor 2018 ook gekozen voor deze verdeelsleutel.
Daarnaast willen wij voor de bekostiging graag aansluiten op de bestaande afspraken, die uitgaan van kostenverdeling naar inwonertallen. Dit is het meest eenvoudig en voorkomt extra administratieve lasten.

4.2. Voor een taak van meer structurele aard is opnemen in de gemeentelijke inwonerbijdragen wenselijk.

Over de jaren 2016-2018 is met de gemeenten afgesproken de extra inzet van de GGD als (collectief) pluspakket aan te bieden. Dit is voor een taak met een meer structureel karakter niet handig. Hierbij verdient bekostiging van deze taak via de gemeentelijke bijdrage per inwoner de voorkeur. De omvang van de doelgroep kan veranderen, maar hiervoor stellen

wij voor jaarlijks nadere afspraken te maken op basis van een brandbreedte (zie kanttekening 5.1).
Voor het toevoegen aan de gemeentelijke inwonerbijdrage is de formele route via nieuw beleid bij de Programmabegroting 2019.

5.1. De raden hebben het recht om een zienswijze op de begrotingswijzing in te dienen.

De financiële gevolgen van dit voorstellen zijn verwerkt in een wijziging van de Programmabegroting 2019. Wij moeten als Dagelijks Bestuur begrotingswijzingen voorleggen aan de gemeenteraden als die leiden tot een hogere inwonerbijdrage. Hiervoor geldt de achtwekentermijn (zie art 35 Wet gemeenschappelijke regelingen en art. 21 Gemeenschappelijke regeling GGD NOG). Dit kan tegelijk met de zienswijze-procedure voor de Programmabegroting 2019.

6.1 De inzet van de regiocoördinator kan worden afgebouwd. De GGD biedt deze taak vanaf 2019 aan als plustaak.

De regiocoördinator houdt zich voornamelijk bezig met het opbouwen en faciliteren van het netwerk van ketenpartners rond de gezondheid van statushouders. De regiocoördinator heeft inmiddels een groot netwerk opgebouwd. Deze functie is in de periode 2016-medio 2018 door het rijk bekostigd en deels in 2018 door de gemeenten.
Het AB heeft op 12 april 2018 besloten de functie van regiocoördinator in 2018 af te bouwen en te borgen. Gemeenten beoordelen de behoefte aan (structurele) ondersteuning verschillend. Vanaf 2019 biedt de GGD op verzoek van gemeenten de functie aan als plustaak. Dit houdt in dat gemeenten die dit willen afzonderlijk afspraken maken met de GGD over diensten en kosten. Wij richten ons de komende maanden op de borging van het werk van de regiocoördinator. Ons doel is dat de gemeenten en de GGD vanaf 2019 zelfstandig het beleid en de activiteiten kunnen realiseren die zij nodig vinden. Gemeenten die hierbij ondersteuning willen, kunnen ook in 2019 een beroep doen op de GGD.

Kanttekeningen

2.1. De dekking uit de balanspost aanvullende seksuele gezondheid voor de helft van de gezondheidsbevordering voor statushouders biedt incidentele dekking, terwijl de kosten structureel zijn.

Bij de balanspost gaat het om incidentele middelen, terwijl de kosten voor statushouders structureel zijn. We zijn in overleg met de accountant of we voor een langere periode kunnen reserveren. Een mogelijkheid om een bestemmingsreserve te vormen voor de dekking van de kosten voor de periode 2019-2024. Daarna moeten we op zoek naar een andere oplossing.

4.1. Meenemen in de reguliere gemeentelijke bijdrage heeft het risico in zich dat de GGD bij sterke stijging van het aantal nieuwkomers geld tekort komt. Bij daling leidt dit tot een overschot dat aan het eind van het jaar terugvalt aan de gemeenten.

De aantallen nieuwkomers kunnen schommelen. Om de (te voorziene) schommelingen op te vangen kan het DB jaarlijks een raming doen bij de aanbieding van de Uitgangspuntennota en de Programmabegroting. Hierin worden de kosten voor de statushouders berekend op basis van de dan beschikbare gegevens over aantallen en worden de financiële gevolgen hiervan apart vermeld. Daarnaast zal bij een afwijking van het aantal statushouders van 20% omhoog of omlaag dit gemeld worden aan het DB met een voorstel tot oplossing.

GEZOND HOUVAST

4.2. Het is de vraag of de GGD-begroting (met name bij de jeugdgezondheidszorg) voldoende ruimte bevat om de schommelingen op te vangen.

Het onderbrengen van de publieke gezondheidszorg statushouders in de inwonerbijdrage met een marge van 20% wekt de indruk, dat er binnen de begroting van de GGD ruimte is om de schommelingen op te vangen. Voor de regiocoördinatie en gezondheidsbevordering hebben schommelingen beperkte effecten. Bij jeugdgezondheidszorg hangt de benodigde inzet direct samen met de aantallen en hebben wij weinig tot geen invloed op de kosten.

4.3. De berekening van de inwonerbijdrage wordt ingewikkelder en er is een alternatief.

In dit voorstel wordt een element toegevoegd aan de berekening van de gemeentelijke inwonerbijdrage. De berekening wordt hiermee ingewikkelder en minder transparant. Een alternatief is de kosten wel naar inwonertallen te verdelen over de gemeenten, maar niet in de reguliere inwonerbijdrage op te nemen.
In dit alternatief bepalen we bij de programmabegroting het uitgangspunt voor de raming van de kosten. Dit brengen wij in het begrotingsjaar ook in rekening bij de gemeenten. Aan het eind van het begrotingsjaar bepalen we de werkelijke kosten op basis van de aantallen statushouders per 31 oktober. Als er een kleine afwijking is, kunnen we dit binnen het saldo oplossen. Alleen als er een extreme afwijking is of wordt verwacht, moet de GGD in gesprek met het bestuur voor aanvullende financiering of teruggave van niet gemaakte kosten.

Financiën

De kosten omvatten:

- € 119.000 voor de gezondheidsbevordering statushouders per jaar
- € 193.0000 voor de jeugdgezondheidszorg voor statushouders per jaar (uitgaande van 250 kinderen). De GGD volgt bij de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg voor 4-18 jarigen de landelijke protocollen voor statushouders.

De totale kosten zijn € 312.000. Voor de kosten van gezondheidsbevordering voor statushouders vanaf 2019 kan een deel van de balanspost overschot RIVM-subsidie bevordering seksuele gezondheid worden ingezet.
Wij stellen voor om het restant van € 252.000 op te nemen in de inwonerbijdrage. Dit betekent een verhoging van de inwonerbijdrage van € 0,36 per inwoner in 2019. Voor de gemeente Apeldoorn (exclusief JGZ) resulteert dit in een verhoging van de inwonerbijdrage van € 0,07 in 2019.

Vervolg

Structurele voortzetting extra inzet GGD voor publieke gezondheidzorg statushouders vanaf 2019.

Warnsveld, 15 maart 2018/12 april 2018
Het Dagelijks Bestuur,

D.W. ten Brinke
directeur publieke gezondheid

G. van den Berg,
voorzitter

Bijlagen:
geen.

16.7. Bijlage G: AB-voorstel Nieuw beleid: E-MOVO in praktijkonderwijs en mbo

Noord- en Oost-Gelderland

Adviesnota (met uitkomsten AB verwerkt)

Algemeen bestuur

Datum:	**12 april 2018**
Agendapunt:	**8**
Portefeuillehouder:	**mw. I. Saris**
Onderwerp:	**Nieuw beleid 2019: Gezondheidsmonitor E-MOVO in praktijkonderwijs en mbo**

Besluit:

1. **in te stemmen met een voorstel nieuw beleid 2019 bij de Programmabegroting 2019 voor de uitvoering van E-MOVO aan scholen voor praktijkonderwijs en mbo, tegelijk met de reguliere E-MOVO;**
2. **in te stemmen met het opnemen van de bekostiging hiervan in de inwonerbijdrage publieke gezondheid vanaf 2019;**
3. **in te stemmen met het toezenden van de 1e begrotingswijziging 2019 aan de gemeenteraden, die hierover een zienswijze naar voren kunnen brengen**

Inleiding

Eind 2017 hebben ambtenaren publieke gezondheid uit de subregio Midden-IJssel/Oost-Veluwe de wens geuit de gezondheidsmonitor E-MOVO uit te voeren op het praktijkonderwijs (PrO) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Een peiling in het ambtelijk overleg van 6 februari 2018 liet zien, dat ook de andere gemeenten belangstelling hebben.

Beoogd effect

Inzicht in gezondheid, welzijn en leefstijl van leerlingen in het PrO en mbo, zodat scholen en gemeenten onderbouwd invulling kunnen geven aan gezondheidsbeleid voor deze doelgroepen.

Argumenten

1.1. Jongeren in het PrO zijn een witte vlek, terwijl zij over het geheel genomen een minder goede gezondheid en een ongezondere leefstijl hebben dan jongeren in hogere onderwijsniveaus.

De GGD voert sinds 2003 een gezondheidsmonitor uit onder jongeren in het regulier voortgezet onderwijs (klas 2 en klas 4), de Elektronische MOnitor en Voorlichting (E-MOVO). Leerlingen van het praktijkonderwijs vallen hierbuiten. Over deze jongeren is weinig gezondheidsinformatie beschikbaar. In het kader van het terugdringen van sociaal-

economische gezondheidsverschillen – een landelijk speerpunt - is het goed extra aandacht voor deze jongeren te hebben.
E-MOVO kan - met enkele aanpassingen - in het PrO worden uitgevoerd. In 2016 is dat (tegen meerprijs) succesvol gedaan op een praktijkschool in de regio.

1.2. De gezondheidssituatie van jongeren in het mbo is onbekend. Gedrag en leefstijl van deze doelgroep zijn reden voor interventies en het mbo biedt hiervoor een goede ingang.

De gezondheidssituatie van jongeren in het mbo ontbreekt ook in E-MOVO. Deze jongeren experimenteren met verslavende middelen, met relaties en seksualiteit. Landelijk onderzoek laat zien dat een aanzienlijk deel van de 16-18 jarigen rookt, alcohol of drugs gebruikt. Daarnaast is het van belang meer te weten over andere factoren die invloed hebben op gezondheid, zoals de situatie thuis (rondkomen, mantelzorgtaken) en de sociale omgeving. Het mbo biedt een goede ingang voor interventies, zeker nu mbo-scholen vanaf het schooljaar 2017-2018 wettelijk verplicht zijn in het curriculum aandacht te besteden aan gezondheid en leefstijl.

Kanttekeningen

1.1. Scholen voor praktijkonderwijs en mbo hebben een regiofunctie

Scholen voor praktijkonderwijs en mbo-scholen hebben een regiofunctie. Iedere gemeente heeft jongeren die deze scholen bezoeken; leerlingen gaan vaak buiten hun woongemeente naar school. Dit gegeven is van belang voor de uitvoering van E-MOVO in het praktijkonderwijs en mbo.[i]

1.2. De cijfers per gemeente veranderen door toevoeging van jongeren in het praktijk-onderwijs nauwelijks. Cijfers voor mbo-leerlingen bieden wel meer inzicht per gemeente.

Het aantal leerlingen in het praktijkonderwijs is klein in verhouding tot het aantal leerlingen in het regulier voortgezet onderwijs. Het totaalplaatje per gemeente zal daardoor nauwelijks veranderen. De resultaten geven vooral op regionaal niveau inzicht in de determinanten voor gezondheid van deze jongeren.
De helft van de jongeren gaat naar het mbo, dus voor mbo-leerlingen zijn de aantallen groot genoeg om tabellenboeken per gemeente uit te draaien.
De bevindingen zijn ook relevant voor de deelnemende scholen; hun gezondheidsbeleid en eventueel voor de inzet van de gezonde schooladviseur van de GGD (de gezonde school-adviseur op het mbo en PrO wordt overigens niet gefinancierd vanuit de inwonerbijdrage).

1.3. Het mbo heeft een alternatief voor E-MOV in de vorm van Testje leefstijl

Dit instrument is ontwikkeld voor het mbo. Het omvat een vragenlijst; een fitheidstest; en de mogelijkheid voor leerlingen om gezondheidsdoelen te stellen en digitaal bij te houden. Scholen kunnen testjeleefstijl tegen betaling afnemen. Testjeleefstijl wordt binnen de regio beperkt gebruikt. Als een school kiest voor brede toepassing van testjeleefstijl, is dit een redelijk alternatief voor E-MOVO. Als scholen de cijfers beschikbaar stellen aan de GGD, kan de GGD ze bewerken voor gemeenten.

1.4. Gemeenten willen inzicht in de bereidheid van scholen om mee te doen.

De ambtenaren publieke gezondheid hebben de GGD verzocht om de belangstelling van de betrokken scholen te peilen. De gemeenten hebben ook aangeboden de GGD hierbij te ondersteunen. Het benaderen van de scholen loopt nog.

EEN GEZOND HOUVAST

2.1. Het alternatief is E-MOVO in het PrO en mbo aan te bieden als plustaak.

Ook E-MOVO in het PrO en mbo zou worden aangeboden als plusproduct, is het van belang de gemeenten tijdig te informeren over de kosten. Dan kunnen de gemeenten deze meenemen in de begroting. De voorbereidingen van de eerstvolgende E-MOVO starten in het najaar van 2018.
Aanbieden als plusproduct heeft echter grote nadelen voor de uitvoering. Het verhoudt zich moeilijk met de regiofunctie van PrO en mbo. Ook brengt dit veel (administratief) werk met zich mee.

Financiën

Door de jarenlange ervaring met E-MOVO in het voortgezet onderwijs, kan de GGD deze monitor (bij gebruik van de standaardvragenlijst) tegen geringe kosten aanbieden in het PrO en mbo. Aanpassingen en toevoegingen in de vragenlijst zijn mogelijk tegen een meerprijs. De totale kosten zijn € 75.000 (E-MOVO in PrO € 20.700 en E-MOVO in mbo € 54.300). Deze kosten zijn begroot per E-MOVO-ronde, die 1 keer per 4 jaar plaatsvindt. De doorlooptijd van een monitor is ongeveer 1,5 jaar (voorbereidingen tot en met presentaties van de resultaten aan gemeenten en scholen). Deze kosten omvatten het werven en instrueren van scholen, verzamelen van de cijfers, tabellenboeken voor de school, een schoolrapport, het bespreken van dit schoolrapport en het maken van een tabellenboek per gemeente over jongeren die op het mbo zitten.
Het gaat om een verhoging van de inwonerbijdrage met € 0,023. Dit hebben wij uitgewerkt in de 1e begrotingswijziging 2019 (zie bijlage D).

Vervolg

- half april - 12 juni: zienswijzenprocedure gemeenteraden over begrotingswijzing 2019
- 5 juli AB besluit over begroting en nieuw beleid.
- najaar 2019 EMOVO, voor het eerst met mbo en PrO. Scholen en gemeenten krijgen in 2020 de resultaten.

Communicatie

-

Warnsveld, 15 maart 2018/12 april 2018
Het Dagelijks Bestuur,

D.W. ten Brinke
directeur publieke gezondheid

G. van den Berg,
voorzitter

Bijlagen: geen

[i] De regio Noord- en Oost-Gelderland heeft 9 scholen voor praktijkonderwijs: 4 in Midden-IJssel/Oost-Veluwe; 4 in de Achterhoek en 1 in Noord-Veluwe. Samen hebben zij circa 1.900 leerlingen.
De regio telt 5 mbo scholen: Het Graafschap College met 14 locaties in de Doetinchem, Groenlo en Winterswijk; Aventus met locaties in Apeldoorn en Zutphen; Landstede, met 3 locaties in Harderwijk en SOMA in Harderwijk met een landelijke functie. Totaal hebben deze mbo scholen circa 20.000 leerlingen.

EEN GEZOND HOUVAST

Adviesnota

Algemeen bestuur

Datum:	**12 april 2018**
Agendapunt:	**4**
Portefeuillehouder:	**D. van Norel**
Onderwerp:	**Jaarstukken 2017**

Voorstel:

1. **het Jaarverslag en de Jaarrekening 2017 vast te stellen;**
2. **het saldo als volgt te bestemmen:**
   a. **het resterende saldo van € 118.000 te bestemmen voor de verwachte kosten voor publieke gezondheidszorg statushouders 2018;**
   b. **€ 75.000 terug te storten in de bestemmingsreserve Frictiebijdrage Apeldoorn;**
3. **kennis te nemen van het accountantsverslag 2017 en de uitkomsten van de bespreking hiervan op 12 april 2018 met de vertegenwoordiging van het AB.**

Inleiding

De accountant heeft de jaarstukken gecontroleerd en haar bevindingen beschreven in het accountantsverslag. Wij hebben uw bestuur op 15 februari 2018 al mondeling geïnformeerd over de (voorlopige) financiële uitkomsten.

Beoogd effect

In het jaarverslag en de jaarrekening leggen wij verantwoording af aan het Algemeen Bestuur over het jaar 2016. Het AB beslist over bestemming saldo.

Argumenten

1.1. Het vaststellen van het jaarverslag en de jaarrekening is de bevoegdheid van het Algemeen Bestuur.

Met het jaarverslag en de jaarrekening 2017 leggen wij als Dagelijks Bestuur beleidsmatig en financieel verantwoording af aan het Algemeen Bestuur over het gevoerde beleid in 2017. Na vaststelling sturen wij de jaarstukken aan Gedeputeerde Staten (dit moet vóór 15 juli). Dit is een voorwaarde om voor repressief toezicht (lichtste vorm van toezicht) in aanmerking te komen.

1.2. De Wet gemeenschappelijke regelingen schrijft voor dat wij de (voorlopige) jaarstukken voor 15 april aan de raden toesturen.

Doel van de toezending van de (voorlopige) jaarstukken is dat de raden deze desgewenst kunnen betrekken bij hun zienswijzen op de GGD-begroting 2019. Deze keer kunnen de vastgestelde jaarstukken worden toegezonden.

1.3. De prioriteiten en budgetten uit de begroting van 2017 zijn in grote lijnen gerealiseerd.

Het Jaarverslag 2017 geeft aan dat de beleidsprioriteiten uit de Programmabegroting 2017 zijn behaald. De contractafspraken en productievolumes zijn in grote lijnen gerealiseerd. De Jaarrekening 2017 sluit met een positief saldo van totaal € 193.000.

2.1. Uw bestuur heeft in zijn vergadering van 15 februari 2018 besloten het overschot op het saldo 2017 te bestemmen voor de te verwachten kosten voor statushouders 2018.

U heeft op 15 februari 2018 besloten om van het saldo 2017 € 50.000 te reserveren voor het project Sluitende aanpak personen met verward gedrag en het restant voor de te verwachten kosten voor statushouders. Voor het project Sluitende aanpak personen met verward gedrag heeft ZonMw inmiddels een subsidie toegekend van ruim € 50.000. Hierdoor is het niet noodzakelijk om dit bedrag te reserveren. In totaal is er voor 2018 een bedrag van € 168.000 beschikbaar voor de te verwachte kosten voor statushouders.

2.2. De frictiebijdrage van Apeldoorn voor terugnemen jeugdgezondheidszorg in bestemd voor de periode 2017-2021.

Om de gevolgen van de het terugnemen JGZ door de gemeente Apeldoorn op te vangen realiseert de GGD bezuinigingen. Een aantal bezuinigingen op de materiële kosten zijn al in 2017 gerealiseerd. Hierdoor is € 75.000 van de begrote toerekening van de frictiebijdrage aan 2017 niet geheel gebruikt. Door dit voordeel terug te storten in de bestemmingsreserve, kan de GGD eventuele tegenvallers in de toekomst kunnen opvangen. De verwachting is dat de GGD de totale bezuinigingstaak als gevolg van het uitnemen van JGZ door Apeldoorn binnen het frictiebudget realiseert.

3.1. De accountant heeft de jaarstukken gecontroleerd en haar bevindingen beschreven in het accountantsverslag.

De accountant geeft een goedkeurende verklaring af op getrouwheid bij ongewijzigde vaststelling van de jaarrekening. De jaarrekening en jaarverslag zijn opgemaakt in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Voor rechtmatigheid geeft de accountant ook een goedkeurende verklaring.
In de vergadering melden wij de uitkomsten van het gesprek over het accountantsverslag 2017 tussen de accountant en uw vertegenwoordigers, de heer Peppelman (Bronckhorst), mevrouw Pierik (Brummen), de heer Krooneman (Elburg) en de DB-portefeuillehouder financiën, de heer Van Norel (Epe).

Kanttekeningen

2.1. Het besluit om het saldo te bestemmen voor kosten voor publieke gezondheidszorg statushouders 2018 wijkt af van de beleidslijn dat overschotten terugvloeien naar de gemeenten.

De gemeenten zijn financieel verantwoordelijk voor de GGD. Vaste lijn is dat positieve saldi teruggaan naar de gemeenten. In dit geval heeft uw bestuur bewust de bestuurlijke keuze gemaakt hiervan af te wijken.

2.3.1 In het accountantsverslag heeft de accountant een aantal ontwikkelpunten en aanbevelingen genoemd.

De ontwikkelpunten zijn dezelfde als in Managementletter 2017, die wij eind 2017 hebben ontvangen na de interimcontrole van de accountant. De GGD heeft acties in gang gezet om de ontwikkelpunten en aanbevelingen op te pakken.

2.3.2 In het accountantsverslag heeft de accountant twee adviezen aan het Algemeen Bestuur.

De accountant stelt dat de resterende frictiebijdrage Apeldoorn technisch gezien in een bestemmingsreserve hoort. Hiertoe is ook impliciet besloten De accountant adviseert dit expliciet te benoemen en vast te leggen bij het nemen van besluiten hierover. Dit advies nemen wij over.
De accountant adviseert om het risicomanagement zodanig in te richten dat een gekwantificeerde risicoberekening van het benodigde weerstandsvermogen kan worden gemaakt. Wij gaan onderzoeken wat de mogelijkheden en wensen zijn en stemmen dit af met uw bestuur.

Financiën

De GGD sluit 2017 af met een positief saldo van totaal € 193.000. Uw bestuur beslist over de bestemming hiervan.

Vervolg

- 13 april 2018 verzending jaarstukken naar de raden.
- 13 april 2018 verzending jaarstukken naar de provincie.

Communicatie

De GGD brengt een digitaal publieksjaarverslag uit.

Warnsveld, 27 maart 2017
Het Dagelijks Bestuur,

D.W. ten Brinke
directeur publieke gezondheid

G. van den Berg,
voorzitter

Bijlagen:

1. Jaarstukken 2017
2. Brief met accountantsverklaring
3. Accountantsverslag 2017
4. Toelichting saldo

Noord- en Oost-Gelderland

EEN GEZOND HOUVAST

Jaarstukken 2017 GGD Noord- en Oost-Gelderland

2017

© GGD Noord- en Oost-Gelderland

Warnsveld, 12 april 2018

Voorwoord

Publieke Gezondheid

In 2017 investeerde GGD Noord- en Oost-Gelderland in de ondersteuning van de gemeenten bij de voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet. Hierin is een gezonde leefomgeving een belangrijke doelstelling.

Voor de integratie van de nieuwkomers in Nederland zijn gezondheid en toegang tot de gezondheidszorg van groot belang. De GGD leverde – met middelen van de gemeenten – de noodzakelijke extra inzet op gezondheidsbevordering en jeugdgezondheidszorg voor statushouders die in de gemeenten zijn komen wonen.

Op verzoek van de burgemeesters en de wethouders zorg voerde de GGD een verkennend onderzoek uit naar een sluitende aanpak van personen met verward gedrag. De GGD kreeg eind 2017 een vervolgopdracht voor een aantal gemeente-overstijgende thema's.

Bestuur en organisatie

Het Algemeen Bestuur stelde begin 2017 vast dat de uitvoering van de Bestuursagenda 2014-2018 op koers ligt. Bestuurlijke thema's als de positionering van de jeugdgezondheidszorg en wijziging van de gemeenschappelijke regeling zijn afgerond.
Op landelijk niveau is het Stimuleringsprogramma Publieke Gezondheid afgerond. De bewindslieden van VWS stelden vast dat de uitvoering van taken door de GGD 'en momenteel op orde is. Daarnaast is een toekomstbestendig stelsel van publieke gezondheid gebaat bij bestuurlijk partnerschap tussen rijk en gemeenten.

De organisatie van de GGD heeft in 2017 stappen gezet in de richting van zelforganiserende teams. Het doel is beter aan te sluiten op ontwikkelingen in de omgeving en bij de behoefte aan eigen verantwoordelijkheid bij medewerkers. De samenwerking tussen GHOR (onderdeel Veiligheidsregio NOG) en GGD kreeg in 2017 een nieuwe impuls door de benoeming van de GGD-directeur in de eenhoofdige functie van directeur publieke gezondheid.

Verantwoording

In het jaarverslag beschrijven wij wat is gerealiseerd van de prioriteiten die het Algemeen Bestuur in de Programmabegroting 2017 heeft vastgesteld. Daarnaast is er de financiële verantwoording in de vorm van de Jaarrekening 2017.
Het publieksjaarverslag vindt u via de website www.ggdnog.nl.

Warnsveld, 12 april 2018

Het Dagelijks Bestuur GGD Noord- en Oost-Gelderland

D.W. ten Brinke
Directeur publieke gezondheid

G. van den Berg
voorzitter

Inhoudsopgave

Voorwoord 4
Besluit 6
Deel 1: Jaarverslag 7
1. Bestuurlijk kader 8
1.1. Jaarstukken 8
1.2. Kerngegevens 9
2. Programmaverantwoording 12
2.1. Inleiding 12
2.2. Programma Jeugdgezondheidszorg 13
2.3 Programma Algemene Gezondheidszorg 16
2.4. Programma Kennis en expertise 18
2.5. Programma Maatschappelijke Zorg 20
2.6. Programma Publieke Gezondheid Vluchtelingen 21
2.7. Bestuursondersteuning en organisatieprojecten 22
3. Paragrafen 25
3.1. Weerstandsvermogen, risicobeheersing en kengetallen 25
3.2. Financiering 27
3.3. Bedrijfsvoering 27
3.4. Verbonden partijen 28
Deel 2: Jaarrekening 29
4. Overzicht van baten en lasten 30
4.1. Overzicht van baten en lasten 2017 programmaplan GGD NOG 30
4.2. Jaarrekening 2017 ten opzichte van Jaarrekening 2016 33
4.3. Incidentele baten en lasten 34
5. WNT-verantwoording 2017 35
5.1. Bezoldiging topfunctionarissen 35
6. Schatkistbankieren 38
7. Balans 39
7.1. Balans per 31 december 2017 39
7.2. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 41
7.3. Toelichting op de balans per 31 december 2017 42
8. Niet uit de balans blijkende verplichtingen 48
9. Controleverklaring 49
10. Bijlagen 50
Bijlage 1: Overzicht afrekening Meldpunt Maatschappelijke Zorg 50
Bijlage 2: Afrekening subsidieverlening Zutphen MZ 51
Bijlage 3: Gezond in de stad Apeldoorn 2017 52
Bijlage 4: Afrekening algemene inwonerbijdrage 53

Besluit

Het Algemeen Bestuur van GGD Noord- en Oost-Gelderland; ·

B E S L U I T:

1. het Jaarverslag en de Jaarrekening 2017 van de GGD Noord- en Oost-Gelderland vast te stellen;
2. het saldo van totaal afgerond € 193.000 als volgt te bestemmen:
   a. € 118.000 voor de verwachte kosten in 2018 voor statushouders

   b. € 75.000 voor de frictiebijdrage Apeldoorn 2017-2021. Een aantal bezuinigingen op de materiële kosten zijn al in 2017 gerealiseerd. Hierdoor is de begrote toerekening van de frictiebijdrage 2017 niet geheel gebruikt. Wij stellen voor om het voordeel van € 75.000 terug te storten in de bestemmingsreserve zodat we eventuele tegenvallers in de toekomst kunnen opvangen. De verwachting is dat de GGD de totale bezuinigingstaak als gevolg van het uitnemen van JGZ door Apeldoorn binnen het frictiebudget realiseert

Aldus besloten in de openbare vergadering van 12 april 2018

D.W. ten Brinke
Directeur publieke gezondheid

G van den Berg
voorzitter

Deel 1: Jaarverslag

1. Bestuurlijk kader

1.1. Jaarstukken

Jaarverslag

In het jaarverslag over 2017 leggen wij als Dagelijks Bestuur verantwoording af over de realisering van de beleidsprioriteiten uit de Programmabegroting en de uitvoering van de reguliere werkzaamheden in 2017. Het Algemeen Bestuur heeft deze begroting op 7 juli 2016 vastgesteld en geactualiseerd met een viertal begrotingswijzigingen waarvan de vierde begrotingswijziging op 30 november 2017 is vastgesteld. In de programmabegroting staan bij de beleidsprioriteiten indicatoren, die zo duidelijk mogelijk aangeven wanneer de doelstelling is bereikt.

Met de kleuren van het verkeerslicht rood, geel en groen geven wij aan of een beleidsprioriteit wel, deels of niet is gerealiseerd, op basis van de oorspronkelijke prioriteiten en indicator. Wij geven een korte toelichting op bijzonderheden en actuele ontwikkelingen.

Wij gaan in het jaarverslag ook in op de uitvoering van de voornemens en activiteiten uit de bedrijfsvoeringparagrafen:

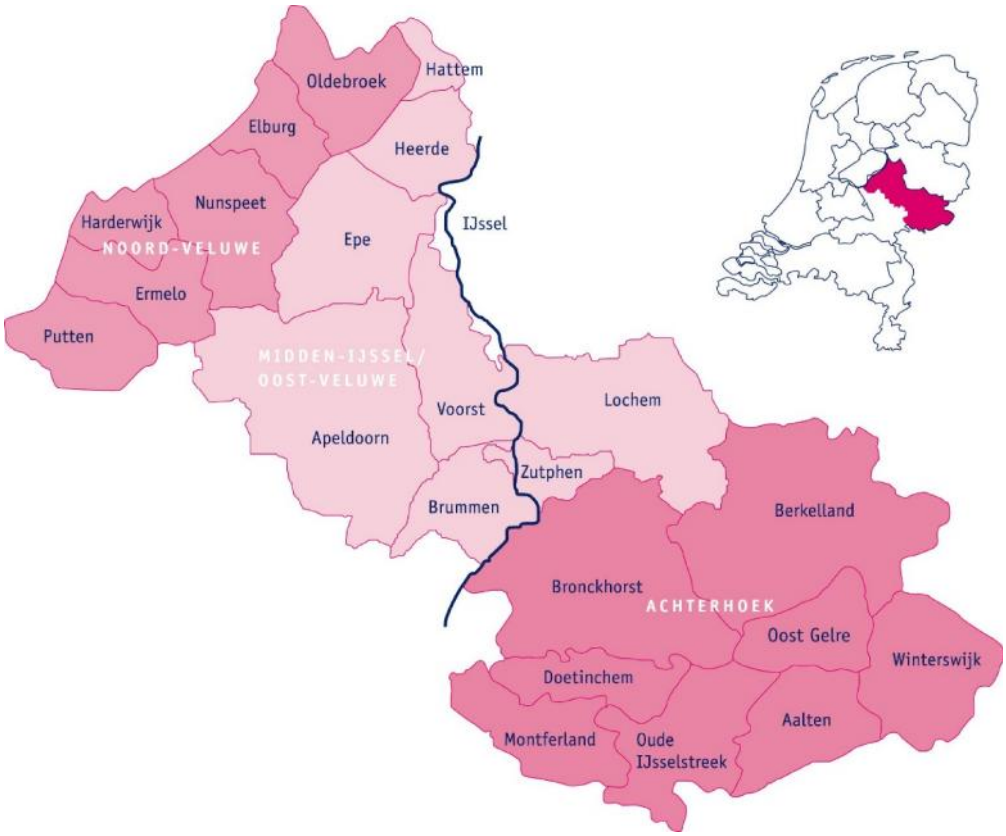
- Weerstandsvermogen risicobeheersing en kengetallen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen

Jaarrekening

De jaarrekening vormt de financiële jaarafsluiting. Voor de bestemming van het gerealiseerde financiële resultaat doen wij een voorstel dat nog niet in de jaarrekening is verwerkt.

1.2. Kerngegevens

Werkgebied 2017

Deelnemende gemeente en inwonertallen per 1-1-2017

Aantal deelnemende gemeenten	22
Totaal aantal inwoners	817.497

Regio Noord-Veluwe - Harderwijk		**Regio Midden IJssel/ Oost Veluwe Apeldoorn**		**Regio Achterhoek - Doetinchem**	
Elburg	23.043	Apeldoorn	160.039	Aalten	27.018
Ermelo	26.608	Brummen	20.849	Berkelland	44.199
Harderwijk	46.272	Epe	32.485	Bronckhorst	36.435
Nunspeet	26.872	Hattem	12.015	Doetinchem	57.014
Oldebroek	23.233	Heerde	18.556	Montferland	35.307
Putten	24.407	Lochem	33.496	Oost Gelre	29.592
		Voorst	24.157	Oude IJsselstreek	39.544
		Zutphen	47.405	Winterswijk	28.951
Totaal	**170.435**	**Totaal**	**349.002**	**Totaal**	**298.060**
aantal gemeente	6	aantal gemeente	8	aantal gemeente	8

Personeelsbestand per 31-12-2017

	in vaste dienst	in tijdelijke dienst	totaal
Aantal medewerkers	228	30	258
Aantal fte's	160	22	182

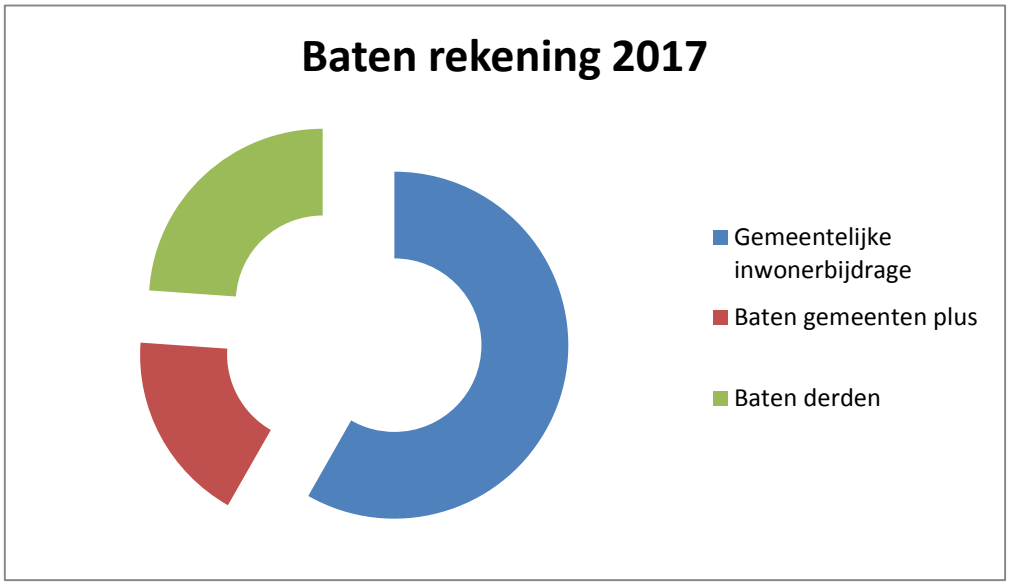
Totaal lasten en baten jaarrekening 2017

X 1.000

Lasten / Baten	Rekening 2017
Lasten	€ 17.759
Baten	€ 18.894
Vennootschapsbelasting	€ 16
Gerealiseerd totaal van saldo van baten en lasten	**€ 1.119**
Mutatie reserves	€ 926-
Gerealiseerd resultaat	**€ 193**

Verdeling lasten en baten 2017

Baten rekening 2017
Gemeentelijke inwonerbijdrage
Baten gemeenten plus
Baten derden

2. Programmaverantwoording

2.1. Inleiding

De kerntaak van de GGD is de uitvoering van gemeentelijke taken op basis van de Wet publieke gezondheid.

In onderstaande tabel staat een vergelijk tussen de saldi per deelprogramma van de 4e begrotingswijziging (hierna genoemd begroting 2017) en de realisatie per programma.

x 1.000

Saldo per deelprogramma	Begroting 2017	Rekening 2017	Verschil 2017 t.o.v. begroting
Jeugd Gezondheidszorg	-€ 4.504	-€ 4.516	-€ 12
Algemene Gezondheidzorg	-€ 1.835	-€ 1.882	-€ 47
Kennis en Expertise	-€ 1.405	-€ 1.413	-€ 8
Maatschappelijke Zorg	€ 0	€ 1	€ 1
Publieke Gezondheid Vluchtelingen	€ 27	-€ 2	-€ 29
Bestuursondersteuning en Organisatieprojecten	€ 7.872	€ 8.947	€ 1.075
Vennootschapsbelasting	€ 16	€ 16	€ 0
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**€ 139**	**€ 1.119**	**€ 980**
Mutatie reserves	€ 73	€ 926	€ 853
Gerealiseerd resultaat	**€ 66**	**€ 193**	**€ 127**

In de volgende paragrafen volgt een terugblik op de realisering van de prioriteiten die in de Programmabegroting 2017 zijn opgenomen in de programma's van GGD NOG. Wij lichten de cijfers toe ten opzichte van de 4e begrotingswijziging vastgesteld op 30 november 2017 door het AB.

2.2. Programma Jeugdgezondheidszorg

2.2.1 Prioriteiten 2017

Positionering van de jeugdgezondheidszorg
Wij bevorderen en faciliteren de afronding van de dialoog over de positionering van de jeugdgezondheidszorg, die in 2015 is gestart.
Indicator: de 22 gemeenten hebben allen een keuze gemaakt.
De gemeenten hebben de dialoog JGZ in 2016 afgerond.

Vormgeving jeugdgezondheidszorg
Wij werken mee aan de uitvoering van de besluiten die de gemeenten in 2017 nemen over de vormgeving van jeugdgezondheidszorg. Wat het aandeel van de GGD hierin betreft, gaan wij uit van de lokale en regionale behoeften en de samenhang met het gemeentelijk beleid voor het sociale domein.
Indicator: de GGD heeft van alle gemeenten in beeld wat de lokale/regionale behoefte is voor de uitvoering van de jeugdgezondheidzorg,
De samenwerking binnen de gemeenten met de thuiszorgorganisatie en CJG's is geïntensiveerd. Op de Noord-Veluwe wordt gewerkt aan een gezamenlijk jeugddossier, er is een intensive participatie met de CJG's. In de Achterhoek is samen met Yunio een gezamenlijk jaarplan geschreven. In Midden IJssel/Oost-Veluwe is er een intensive samenwerking op gemeentelijk niveau.

Doorontwikkeling aanbod jeugdgezondheidszorg
Wij gaan verder met de ingezette transformatie van de jeugdgezondheidszorg voor 4-18 jarigen. Daarbij sluiten wij aan bij de lokale en regionale behoeften en organisatievormen voor de jeugdhulp en werken wij samen met partijen in het lokaal sociaal domein en met huisartsen. Onderdeel van de verdere transformatie is ook het JGZ-aanbod voor adolescenten.
Indicator: de 22 gemeenten zijn betrokken bij de doorontwikkeling van de transformatie JGZ.
Voor de doorontwikkeling van de transformatie van de JGZ is de visie van de JGZ opnieuw geijkt. In het AB en bij de diverse samenwerkingspartijen is de vernieuwde visie gepresenteerd.

Overheveling rijksvaccinatieprogramma
Het rijk wil het de bestuurlijke verantwoordelijk voor de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma van 2018 bij de gemeenten leggen. In 2018 wordt dit budget overgeheveld naar het gemeentefonds. De gemeenten maken afspraken met de JGZ-organisaties over de financiering en uitvoering.
Indicator: de GGD heeft met de betrokken gemeenten afspraken gemaakt over de uitvoering en financiering van het rijksvaccinatieprogramma.
 Het rijk heeft de invoering uitgesteld naar 2019. Voorbereidingen zijn in 2017 gestart.

Contractafspraken en productievolumes
Wij realiseren de gemaakte contractafspraken en gestelde productievolumes
Indicator: de GGD behaalt de prestatiecijfers uit de Productenbegroting 2017. De gestelde norm is 90%. Afwijkingen worden vroegtijdig gemeld en onderbouwd.
 92% van de productie is gehaald.

2.2.2 Wat heeft de GGD nog meer gedaan

De GGD is landelijk betrokken bij de preventie-agenda voor de jeugd. Hierin staan ouderschap, hechting, gezondheid en weerbaarheid centraal. Vooral de onderwerpen kindermishandeling, schoolverzuim en armoede zijn de thema's die op de agenda van de jeugdgezondheid staan. De visie van de JGZ is herijkt en gepresenteerd op lokaal, regionaal en landelijk niveau.
De GGD heeft onderzoek uitgevoerd naar de inzet van de jeugdgezondheid in het speciaal onderwijs. Op basis van de adviezen uit dit rapport is de werkwijze aangepast.

2.2.3 Financiële verantwoording

X 1.000

Rekening van baten en lasten	Begroting 2017	Rekening 2017	Verschil 2017 t.o.v. begroting
Lasten Jeugdgezondheidszorg	€ 5.407	€ 5.375	€ -32
Baten Jeugdgezondheidszorg	€ 903	€ 858	€ -45
Saldo van baten en lasten	**€ -4.504**	**€ -4.516**	**€ -12**

Het saldo van de Jeugdgezondheidszorg is € 12.000 lager dan begroot. De lagere baten van € 45.000 worden veroorzaakt doordat er minder inzet op maatwerk is geweest en een lagere opkomst voor het rijksvaccinatieprogramma. De lasten dalen met € 32.000. Dit komt door lagere personele inzet op maatwerk en doordat niet al het opleidingsbudget is uitgegeven.

2.3 Programma Algemene Gezondheidszorg

2.3.1 Prioriteiten 2017

: Structurele vormgeving (nieuwe) taken Wmo 2015
Wij geven op basis van de behoefte bij gemeenten structureel vorm aan de (nieuwe) taken op basis van de Wmo 2015, zoals kwaliteitstoezicht.
Indicator: de GGD heeft met de betrokken gemeenten meerjarige afspraken gemaakt.
 De gemeenten hebben de positieve intentie uitgesproken. Het nieuwe college gaat dit oppakken..

Verbinding sociale veiligheid en publieke gezondheid
Wij werken de verbinding tussen sociale veiligheid en publieke gezondheid verder uit, in samenwerking met de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR, onderdeel van de Veiligheidsregio NOG) en in aansluiting op de bestuurlijke en organisatorische ontwikkelingen bij VNOG en GGD NOG.
Indicator: De GGD en GHOR (VNOG) hebben hun afspraken over verbinding en samenwerking vernieuwd.
 Door de benoeming van één directeur publieke gezondheid (DPG) die verantwoordelijk is voor de GGD en GHOR zijn er vernieuwde samenwerkingsafspraken gemaakt. In april 2017 is een nieuw convenant ondertekend. Er is een betere coördinatie van de witte kolom ontstaan. Er is een beter totaal beeld en er is een vloeiende lijn ontstaan van de basiswerkzaamheden naar de calamiteiten.

Omgevingswet en advisering over gezondheid
De GGD bereidt zich voor op de invoering van de Omgevingswet en in het bijzonder op de advisering over het aspect gezondheid. De Omgevingswet bepaalt dat gemeenten in hun beleid voor de fysieke omgeving expliciet aandacht besteden aan het aspect gezondheid.
Indicator: de GGD heeft haar aanbod voor advisering over het aspect gezondheid geformuleerd en hierover met alle 22 gemeenten contact gelegd.
 De GGD heeft met alle gemeenten gesproken over de Omgevingswet. en onderzoek gedaan naar de behoefte bij gemeenten om op maat ondersteund te worden bij de voorbereiding en uitvoering m.b.t. de Omgevingswet.

Toekomstbestendige en proactive infectieziektebestrijding
De GGD voert de aanbevelingen uit van de landelijke notitie ‘Naar een toekomstbestendige en proactieve infectieziektebestrijding’. Omdat de ontwikkelingen rond infectieziekten de komende jaren hogere eisen stellen, is een sterkere en een inhoudelijk verder ontwikkelde inzet vanuit GGD‘en nodig.
Indicator: de deelnemende GGD‘en hebben een overeenkomst gesloten.
De GGD‘en in de regio oost hebben afspraken gemaakt over regionale achterwacht en onderlinge bijstand bij crises.

Contractafspraken en productievolumes
Wij realiseren de gemaakte contractafspraken en gestelde productievolumes.
Indicator: de GGD behaalt de prestatiecijfers uit de Productenbegroting 2016. De gestelde norm is 90 %. Afwijkingen worden vroegtijdig gemeld en onderbouwd.
De teams binnen de AGZ hebben de beoogde productie behaald.

2.3.2 Wat heeft de GGD nog meer gedaan

De GGD heeft een groot contactonderzoek naar tuberculose uitgevoerd in Vaassen (gem. Epe). Deelname was >95% en resultaat was dat er geen open TBC is geconstateerd. De personen, die voorkwamen uit dit contactonderzoek met latente TBC, worden behandeld. Het Team reizigersadvisering en –vaccinatie is in samenwerking met de maag-darm-lever specialisten van het Gelre ziekenhuis gestart met het vaccineren van personen met verlaagde immuniteit ten gevolge van medicatie. Inmiddels zijn er meer dan 50 personen geadviseerd en gevaccineerd.

2.3.3 Financiële verantwoording

X 1.000

Rekening van baten en lasten	Begroting 2017	Rekening 2017	Verschil 2017 t.o.v. begroting
Lasten Algemene gezondheidszorg	€ 6.191	€ 6.161	€ -30
Baten Algemene gezondheidszorg	€ 4.356	€ 4.279	€ -77
Saldo van baten en lasten	**€ -1.835**	**€ -1.882**	**€ -47**

Het saldo is € 47.000 lager dan begroot. De lagere baten worden veroorzaakt door lagere opbrengsten bij Technische Hygiënezorg en voor een beperkt deel bij Reizigersvaccinatie. Bij Technische Hygiënezorg blijft de omzet achter doordat inspecteurs verplichte opleidingen hebben gevolgd en er is besloten om een aantal inspecties van peuterspeelzalen te laten

vervallen in verband met harmonisatie van peuterspeelzalen naar kinderdagverblijven.De kosten dalen hierdoor (incidenteel in 2017) niet evenredig. Daarnaast zijn extra kosten gemaakt als gevolg van het tbc-onderzoek in de gemeente Epe.

2.4. Programma Kennis en expertise

2.4.1 Prioriteiten 2017

Uitbereiding wijkanalyses en aanvullend (evaluatie)onderzoek
Wij werken aan verdere uitbreiding van de wijkanalyses en (evaluatie)onderzoek, als ondersteuning van het gemeentelijk beleid voor het sociaal domein.
Indicator: tenminste 15 gemeenten hebben de GGD opdracht gegeven voor een wijkanalyse en/of aanvullend (evaluatie)onderzoek, of de intentie hiertoe uitgesproken.
 Meer dan 15 gemeenten hebben de GGD een opdracht gegeven. Het evaluatieonderzoek is de meest gevraagde vorm. Gemeenten die het evaluatiebureau van eerdere opdrachten al kenden, kozen voor deze vorm.

Versterken inbreng vanuit de publieke gezondheid
Wij gaan door met het versterken van de inbreng vanuit de publieke gezondheid in de netwerken in de verschillende regio's en gemeenten, en op de beleidsterreinen die raakvlakken hebben met publieke gezondheid.
Indicator: alle 22 gemeenten hebben een actueel beleidsdocument waarin Gezondheid als beleidsthema is geformuleerd.
 De beleidsadviseurs van de GGD zijn in alle regio's actief betrokken bij de nota gezondheidsbeleid. Zij hebben bij een aantal nota's meegeschreven.

Borgen preventieprogramma voor Gezond Gewicht
Wij maken met de gemeenten afspraken over het borgen van de verschillende preventieprogramma's voor Gezond Gewicht, zoals die in de drie regio's plaatsvinden.
Indicator: met de gemeenten in tenminste 2 regio's zijn afspraken gemaakt over borging van de preventieprogramma's gezond gewicht.
 Met de regio's zijn hierover afspraken gemaakt. De JGZ is actief betrokken bij JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht) en bij achterhoek in beweging.

Preventief programma ouderengezondheidszorg
Wij starten voor de regio NOG een preventief programma voor ouderengezondheidszorg, als onderdeel van het thema ‘preventie in het sociaal domein’.
Indicator: in tenminste 4 gemeenten is een preventief programma voor ouderengezondheidszorg gestart.
De GGD is zowel op lokaal als op regionaal niveau met een preventief programma gestart. De GGD is bij de 6 gemeenten van de Noord-Veluwe partner van Zorgbelang.

Contractafspraken en productievolumes
Wij realiseren de gemaakte contractafspraken en gestelde productievolumes.
Indicator: de GGD behaalt de prestatiecijfers uit de Productenbegroting 2017. De gestelde norm is 90%. Afwijkingen worden vroegtijdig gemeld en onderbouwd.
De afspraken rondom de activiteiten die voor het KEC in de productenbegroting zijn beschreven, zijn behaald.

2.4.2 Wat heeft de GGD nog meer gedaan

Er wordt gewerkt aan het opzetten van klantenpanels.
Een platform NOG Fitter en Vitaler voor werkgevers is in ontwikkeling.
Visieontwikkeling JGZ is herijkt en gepresenteerd bij het AB en diverse samenwerkende partijen.

2.4.3 Financiële verantwoording

X 1.000

Rekening van baten en lasten	Begroting 2017	Rekening 2017	Verschil 2017 t.o.v. begroting
Lasten Kennis & Expertise	€ 1.811	€ 1.896	€ 84
Baten Kennis & Expertise	€ 407	€ 482	€ 76
Saldo van baten en lasten	**€ -1.405**	**€ -1.413**	**€ -8**

De baten zijn toegenomen door een aantal extra evaluatieonderzoeken in de laatste vier maanden van 2017. De lasten zijn evenredig gestegen. De baten en lasten binnen beleid uitgegeven.

2.5. Programma Maatschappelijke Zorg

2.5.1 Prioriteiten 2017

Toegang tot beschermd wonen
Wij geven op basis van de behoefte bij gemeenten structureel vorm aan de (nieuwe) taken op basis van de Wmo 2015, zoals toegang tot voorzieningen.
Indicator: de GGD heeft met de betrokken gemeenten meerjarige afspraken gemaakt.
Net als voorgaande jaren is deze taak uitgevoerd op basis van een subsidie van de centrum gemeenten. De taak beschermd wonen wordt voor de 6 Noord Veluwse gemeenten uitgevoerd..

2. Contractafspraken en productievolumes
Wij realiseren de gemaakte contractafspraken en gestelde productievolumes.
Indicator: de GGD behaalt de prestatiecijfers uit de Productenbegroting 2017. De gestelde norm is 90%. Afwijkingen worden vroegtijdig gemeld en onderbouwd.
Voor maatschappelijke zorg zijn de contractafspraken gerealiseerd.

2.5.2 Wat heeft de GGD nog meer gedaan

Voor de Maatschappelijke Zorg in de Noord-Veluwe is samen met de ketenpartners een project Vernieuwing Bemoeizorg uitgevoerd. Dit is afgerond en resulteert in een nieuwe werkwijze

2.5.3 Financiële verantwoording

X 1.000

Rekening van baten en lasten	Begroting 2017	Rekening 2017	Verschil 2017 t.o.v. begroting
Lasten Maatschappelijke zorg	€ 727	€ 723	€ -4
Baten Maatschappelijke zorg	€ 727	€ 724	€ -2
Saldo van baten en lasten	**€ 0**	**€ 1**	**€ 1**

De rekening en begroting zijn nagenoeg gelijk. Het project Vernieuwing Bemoeizorg is in de begrotingswijziging meegenomen.

2.6. Programma Publieke Gezondheid Vluchtelingen

2.6.1 Prioriteiten 2017

Jeugdgezondheidszorg vluchtelingen
Wij bieden ook bij de toegenomen instroom van vluchtelingen adequate publieke gezondheidszorg voor asielzoekers en statushouders. Dit omvat ook jeugdgezondheidszorg. De kosten van de extra inspanningen voor asielzoekers liggen bij de rijksoverheid (COA). Wij verwachten dat er voor de gemeenten extra kosten komen voor de jeugdgezondheidszorg voor gezinsherenigers.
Indicator: de GGD beschikt over voldoende capaciteit om adequate jeugdgezondheidszorg voor asielzoekers en statushouders te bieden.
Ondanks de sterke fluctuaties van het aantal asielzoekers en statushouders is er adequate zorg geleverd.

Publieke gezondheidszorg vluchtelingen.
Wij bieden ook bij de toegenomen instroom van vluchtelingen adequate publieke gezondheidszorg voor asielzoekers en statushouders. Dit omvat ook infectieziektenbestrijding (incl. tbc-bestrijding), technische hygiënezorg, seksuele gezondheid, gezondheidsbevordering. De kosten van de extra inspanningen voor asielzoekers liggen bij de rijksoverheid (COA). De meerkosten voor de gemeente beperken wij zo veel mogelijk.
Indicator: de GGD beschikt over voldoende capaciteit om adequate publieke gezondheidszorg voor asielzoekers en statushouders te bieden.
De GGD voert adequate Publieke Gezondheidszorg uit voor asielzoekers en statushouders, door het geven van voorlichtingen en de asielzoekers en het aanbieden en uitvoeren van contactmomenten. Ondanks de sterke fluctuatie van het aantal asielzoekers en statushouders is het de GGD in 2017 wel gelukt voldoende capaciteit in te zetten.

2.6.2 Wat heeft de GGD nog meer gedaan

De GGD heeft met de VNG vorm gegeven aan het Ondersteuningsprogramma gezondheid statushouders door detachering van een regiocoördinator Ondersteuning gezondheid statushouders.

2.6.3 Financiële verantwoording

X 1.000

Rekening van baten en lasten	Begroting 2017	Rekening 2017	Verschil 2017 t.o.v. begroting
Lasten Publieke Gezondheid Vluchtelingen	€ 1.033	€ 996	€ -37
Baten Publiekee Gezondheid Vluchtelingen	€ 1.060	€ 994	€ -66
Saldo van baten en lasten	**€ 27**	**€ -2**	**€ -29**

Het saldo is € 29.000 lager dan begroot. De opbrengsten dalen met € 66.000.
De opbrengst van de gemeenten met betrekking tot statushouders daalt omdat minder kinderen instromen. De kosten dalen met € 37.000 ten opzichte van de begroting. Dit komt door minder personele inzet in het laatste kwartaal en lagere tolkkosten dan begroot als gevolg van lagere instroom.

2.7. Bestuursondersteuning en organisatieprojecten

2.7.1 Prioriteiten 2017

Flexibiliseren dienstverlening
Wij flexibiliseren de dienstverlening van de GGD verder naar meer maatwerk op lokaal/regionaal niveau, ook in de vorm van meer keuze bij de invulling en uitvoering van de basistaken.
Indicator: de GGD heeft in de Productenbegroting 2017 de mogelijkheden van meer maatwerk op lokaal/regionaal niveau toegelicht.
Flexibilisering komt tot uiting in de samenwerking met gemeenten. We hebben hierin stappen gezet door onder andere in te springen op vraagstukken bij de gemeente.

Meer maatwerk en sturing
Wij voeren instrumenten in waarmee wij blijvend meer maatwerk en meer sturing realiseren voor individuele gemeenten en regionaal samenwerkende gemeenten (bijvoorbeeld binnen de regio's Achterhoek, Midden-IJssel/Oost-Veluwe en Noord-Veluwe). Bestuurlijke instrumenten die het Algemeen Bestuur van de GGD onderzoekt zijn adviescommissies, eventueel bestuurscommissies en dienstverleningsovereenkomsten
Indicator: het Algemeen Bestuur heeft een besluit genomen over de instelling van advies- en/of bestuurscommissies en over de mogelijkheid van dienstverlening overeenkomsten.
In 2016 heeft AB geconcludeerd dat er geen behoefte is aan bestuurscommissies. De GGD werkt aan maatwerk binnen de bestaande bestuursstructuur en in rechtstreeks overleg met (samenwerkende) gemeenten.

Doorvoeren wijzigingen BBV en vennootschapsbelasting
Wij versterken de transparantie in de budgetcyclus door de gewijzigde BBV-regels door te voeren in de begroting en verantwoordingsdocumenten. Ook zorgen wij voor een goede invoering van de verplichte vennootschaps-belasting.
Indicator: wij voeren de wijzigingen in het BBV door voor de GGD en voeren de verplichtingen rond de vennootschapsbelasting uit.
Vennootschapsbelasting uitvoering is gerealiseerd. BBV-wijzigingen zijn in begroting 2018 doorgevoerd en verwerkt in een nieuwe Financiële verordening.

2.7.2 Wat heeft de GGD nog meer gedaan

In 2017 is de besluitvorming rond de JGZ-uitname van Apeldoorn geëffectueerd, zijn de dossiers overgedragen en is vorm gegeven aan de daaraan verbonden processen.
In 2017 is projectmatig gestart met onderzoek naar de dekkende aanpak van de vraagstukken rond personen met verward gedrag.
In 2017 is de directievoering over GHOR samengevoegd met de directievoering over de GGD, er is nu een eenhoofdig DPG-schap.
Binnen de GGD-organisatie hebben de taakstellingen die samenhangen met de uitname van de JGZ Apeldoorn aandacht. Vooralsnog ligt de GGD op koers om de taakstellingen te realiseren
In 2017 heeft de GGD voorbereidingen getroffen voor een organisatieverandering die uitgaat van zelforganisatie in teams. 2018 wordt het transitiejaar voor deze organisatiewijziging.

2.7.3 Financiële verantwoording

X 1.000

Rekening van baten en lasten	Begroting 2017	Rekening 2017	Verschil 2017 t.o.v. begroting
Lasten Bestuursproducten	€ 2.852	€ 2.610	€ -242
Baten Bestuursproducten	€ 10.724	€ 11.557	€ 833
Saldo van baten en lasten	**€ 7.872**	**€ 8.947**	**€ 1.075**
Mutatie reserves	€ -73	€ -926	€ -853
Saldo na mutatie reserves	**€ 7.799**	**€ 8.021**	**€ 222**

Het saldo is € 222.000 positief ten opzichte van begroting.
De hogere baten worden veroorzaakt een technische correctie. In overleg met de accountant hebben we de verwerking van de frictiebijdrage Apeldoorn gecorrigeerd. Voor de frictiebijdrage is een bestemmingsreserve gevormd. In de begroting zijn we uitgegaan van een balanspost. Hierdoor zijn de baten € 828.000 hoger dan begroot. Dit valt weg tegen een hogere mutatie reserves van € 828.000. De overige mutatie reserve betreft een toevoeging aan de reserve personele lasten voor vakantie uren.

Omschrijving	Lasten
Servicekosten huisvesting	€ 24.000
ICT kosten	€ 35.000
Papier en Drukwerkwerk	€ 18.000
Overschot op calimiteitenbudget	€ 60.000
Niet ingezette overheaddekking *)	€ 95.000
Overige posten	€ 10.000
Totaal mutatie	**-€ 242.000**

*) ten opzichte van de oorspronkelijke begroting zijn de opbrengsten hoger. In deze opbrengsten is dekking opgenomen voor overhead. In 2017 zijn deze middelen niet geheel ingezet.

3. Paragrafen

Op basis van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat deze jaarrekening de volgende vier paragrafen:

- weerstandsvermogen en risicobeheersing (inventarisatie weerstandcapaciteit, risico's en beleid),
- financiering (treasurybeleid inclusief schatkistbankieren),
- bedrijfsvoering (bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen te realiseren en de sturing en beheersing daarvan),
- verbonden partijen (waar de GGD bestuurlijke invloed en financieel belang heeft).

3.1. Weerstandsvermogen, risicobeheersing en kengetallen

Inleiding

Het weerstandsvermogen is het vermogen van GGD NOG om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van de GGD in gevaar komt. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, d.w.z. de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten te dekken en
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

In het kader van de vernieuwing van de BBV is een uniforme basisset financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing voorgeschreven. Voor GGD NOG zijn de onderstaande kengetallen van toepassing:

- Netto Schuldquote: de netto schuld gedeeld door de totale inkomsten,
- Solvabiliteit: eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen,
- Structurele exploitatieruimte: het structurele exploitatiesaldo in percentage van de totale baten.

Kengetal	realisatie 2016	begroot 2017	realisatie 2017
Netto schuld quote	-6,6%	-7,5%	-10,0%
Solvabiliteit	44,2%	42,6%	53,1%
Stucturele exploitatieruimte	0,0%	0,0%	0,5%

3.1.1. Weerstandscapaciteit en risico's

Weerstandscapaciteit

Het Algemeen Bestuur heeft in 2010 besloten dat met een weerstandsvermogen van 5% van de omzet van de basisproducten en 20% van de omzet van plusproducten in redelijke mate in de structurele risico's wordt voorzien. De reserve basisproducten wordt geacht voor de helft bij de deelnemende gemeenten te zijn gereserveerd, de reserve plusproducten wordt volledig bij de GGD aangehouden.

3.1.2. Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Percentage weerstandscapaciteit

Berekening percentage weerstandscapaciteit	**31-12-2017**
Weerstandscapaciteit (materieel gezien)	1.618.000
Voorstel tot storting bij jaarrekening 2017	0
Stand weerstandsvermogen bij GGD na stortingsvoorstel	1.618.000
Weerstandsvermogen aan te houden bij de GGD per 31-12-2017	1.730.500
Percentage weerstandscapaciteit	**93%**

Benodigd weerstandsvermogen structurele exploitatierisico's

	Totaal	**Basis producten**	**Plus producten**
Omzet programma	17.662.605	10.302.309	7.360.296
Aan te houden reserve		5%	20%
Maximale bedragen per 31-12-2017	1.988.000	515.000	1.473.000
Waarvan geacht aangehouden te worden bij de gemeente	257.500	257.500	
Waarvan aan te houden bij GGD	1.730.500	257.500	1.473.000
Weerstandsvermogen ultimo 2017	1.618.000		
Voorgenomen storting jaarrekening 2017	0		
Verwacht saldo weerstandsvermogen bij GGD na voorgenomen storting	**1.618.000**		

Op basis van de in 2017 gerealiseerde omzet is een berekening gemaakt van het benodigde weerstandsvermogen per 31-12-2017. De gerealiseerde omzet is vooral door de taken voor Publieke Gezondheid Vluchtelingen ruim € 1,0 miljoen hoger. Hierdoor wordt ook de aan te houden reserve bij de GGD hoger. Het percentage weerstandscapaciteit is 93%.
Gezien de te verwachte terugloop aan instroom van vluchtelingen en de ontwikkelingen stellen we voor de algemene reserve niet aan te vullen tot 100%.

EEN GEZOND HOUVAST

3.2. Financiering

Inleiding
Deze paragraaf omvat de verantwoording voor het gevoerde beheer van de financieringsportefeuille.
Het Algemeen Bestuur heeft een Treasurystatuut vastgesteld waarin de volgende uitgangspunten zijn vastgelegd:

- zoveel mogelijke interne financiering,
- een risicomijdende gedragslijn.

3.2.1. Renteresultaten

De GGD heeft de overtollige kasmiddelen belegd bij de rijksoverheid (zie jaarrekening paragraaf Schatkistbankieren).

3.2.2. Kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen van de GGD betreffen verbouwing hoofdlocatie, medische apparatuur, kantoorinventaris, ICT en telefonieproducten.
Per 31-12-2017 is de boekwaarde van kapitaalgoederen afgerond € 1,3 miljoen. De GGD heeft in 2017 € 54.000 geïnvesteerd. Het betreft vooral investeringen in laptops en inventaris in het pand aan de Gezellenlaan in Doetinchem. De GGD gaat bij de rentekosten van de activa uit van 1,0%. De toegerekende rente komt ten gunste van het resultaat.

3.3. Bedrijfsvoering

Hoofdlijnen

De omgeving van de GGD verandert en de GGD sluit hierop aan door meer ruimte te maken voor lokaal georiënteerde dienstverlening en door intensief samen te werken met de keten- en netwerkpartners. Met een intern organisatieontwikkelingstraject richt de GGD zich op versterking van klantgerichtheid, samenwerking en toekomstgerichtheid. Medewerkers en teams krijgen meer verantwoordelijkheid om zelf hun werk te organiseren en de gestelde doelen te bereiken, binnen de kaders van bestuur en organisatie. In 2017 zijn de voorbereidingen voor de organisatiewijziging doorlopen, 2018 is het transitiejaar hierin.

Ingaande 2017 heeft GGD, op basis van de besluitvorming in het Algemeen Bestuur, een nieuwe indeling in taken van de GGD ten aanzien van bekostiging en risicoprofiel doorgevoerd.
In 2017 zijn grote stappen gezet in de verbetering van de sturings- en managementinformatie voor de interne GGD-organisatie. Ook is een project gestart om te komen tot verbetering van de informatiewaarde van de Budgetcyclus.

3.3.1. Kwaliteitszorg

HKZ certificaat

In 2107 is GGD Noord- en Oost- Gelderland opnieuw geaudit voor de branche specifieke kwaliteitscertificering, de Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector. Deze audit heeft geleid tot voortzetting van de certificering.

Klachten van cliënten

Sinds 1 mei 2017 heeft de GGD een externe klachtenfuntcionaris via Zorgbelang Gelderland. De aanleiding hiervoor is de nieuwe Wet kwaliteit, klachten en geschillen gezondheidszorg. In 2017 kwamen in totaal 11 klachten binnen, waarvan 5 via de klachtenfuntcionaris. Deze klachten zijn in overleg met de indiener afgehandeld. Er zijn geen klachten voorgelegd aan de Geschillencommissie publieke gezondheid of de Nationale ombudsman.

3.4. Verbonden partijen

De GGD kent geen verbonden partijen in formele zin.

Deel 2: Jaarrekening

4. Overzicht van baten en lasten

4.1. Overzicht van baten en lasten 2017 programmaplan GGD NOG

X 1.000

Rekening van baten en lasten	Rekening 2016	Programma-begroting 2017	Begroting 2017	Rekening 2017	Verschil 2017 t.o.v. begroting
Salarislasten	€ 12.483	€ 12.083	€ 12.146	€ 12.180	€ 34
Inhuur derden	€ 1.422	€ 985	€ 1.182	€ 1.104	€ 78-
Opleidingskosten	€ 357	€ 229	€ 330	€ 290	€ 40-
Overige personeelslasten	€ 571	€ 493	€ 535	€ 564	€ 29
Totaal personeelslasten	€ 14.832	€ 13.790	€ 14.193	€ 14.138	€ 55-
Overige lasten	€ 3.723	€ 3.836	€ 3.824	€ 3.621	€ 203-
Totaal lasten	**€ 18.555**	**€ 17.626**	**€ 18.017**	**€ 17.759**	**€ 258-**
Gemeentelijke inwonerbijdrage	€ 11.124	€ 11.360	€ 10.302	€ 10.302	€ -
Frictie bijdrage	€ -	€ -	€ 375	€ 1.203	€ 828
Baten gemeenten plus	€ 3.112	€ 2.878	€ 3.429	€ 3.160	€ 269-
Baten derden	€ 4.213	€ 3.364	€ 4.066	€ 4.229	€ 163
Totaal baten	**€ 18.449**	**€ 17.602**	**€ 18.172**	**€ 18.894**	**€ 722**
Vennootschapsbelasting	€ 17	€ -	€ 16	€ 16	€ -
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	**€ 122-**	**€ 24-**	**€ 139**	**€ 1.119**	**€ 980**
Mutatie reserves	€ 69	€ -	€ 73-	€ 926-	€ 853-
Gerealiseerd resultaat	**€ 53-**	**€ 24-**	**€ 66**	**€ 193**	**€ 127**

Jaarrekening 2017 ten opzichte van Begroting 2017
Het voordelig saldo, t.o.v. de 4e begrotingswijziging 2017 bedraagt € 127.000. Dit saldo is als volgt opgebouwd:
Lagere lasten van € 258.000 (+)
Hogere baten van € 722.000 (+)
Hogere storting in de reserve voor verlof van € 853.000 (-)

Technisch correctie
In overleg met de accountant hebben we de verwerking van frictiebijdrage Apeldoorn gecorrigeerd. Voor de frictiebijdrage is een bestemmingsreserve gevormd. In de begroting zijn we uitgegaan van een balanspost. Hierdoor zijn de baten € 828.000 hoger dan begroot. Dit valt weg tegen een hogere mutatie reserves van € 828.000.

4.1.1 Lasten

Personeelslasten
De kosten van inhuur tolken en projectmanagement zijn lager. Door de organisatieverandering is niet het volledig opleidingsbudget ingezet. Hiertegenover staan hoger kosten voor onvoorzien langdurig ziekteverzuim.

Overige lasten
De overige lasten zijn ruim € 200.000 lager. Dat betreft voornamelijk lagere kosten ICT, lagere kosten vaccins en laboratorium onderzoeken. De oorzaak hiervan is dat bij seksuele gezondheid goedkopere onderzoeken zijn gedaan. Daarnaast is niet alle dekking van de overhead ingezet. Reden hiervan is dat we ten opzichte van de oorspronkelijke begroting meer opbrengsten realiseren. In deze opbrengsten is dekking opgenomen voor overhead. Doordat deze hogere opbrengsten gedurende het jaar bekend zijn geworden, hebben we in 2017 deze middelen niet geheel ingezet.

4.1.2 Baten
Ten opzichte van de begroting zijn de totale baten € 722.000 hoger. In onderstaande tabel worden deze baten nader gespecificeerd.

Omschrijving		
Technische Hygiene Zorg	-€ 81.000	
Opbrengsten AIOS-gelden *)	-€ 60.000	
Publieke Gezondheid Vluchtelingen	-€ 43.000	
Maatwerk JGZ	-€ 33.000	
Overige posten	-€ 26.000	
Totaal lagere baten		-€ 243.000
Opbrengsten KEC-projecten	€ 76.000	
Forensische Geneeskunde	€ 61.000	
Totaal hoger baten		€ 137.000
Ontvangst frictiebijdrage Apeldoorn	€ 1.203.000	
Toerekening frictie bijdrage	-€ 375.000	
Frictie bijdrage Apeldoorn		€ 828.000
Totaal mutatie		**€ 722.000**

*) AIOS= Arts in opleiding tot specialist.

Bij Technische Hygiënezorg blijft de omzet achter doordat inspecteurs verplichte opleidingen hebben gevolgd en er is besloten om een aantal inspecties van peuterspeelzalen te laten vervallen in verband met harmonisatie van peuterspeelzalen naar kinderdagverblijven.
De instroom van vluchtelingen is lager. Dit geeft een lagere opbrengst.
De lagere opbrengst AIOS is het gevolg van de verlenging van de opleiding over een langere periode. Zowel baten als de lasten schuiven een jaar door..
De frictiebijdrage wordt verklaard door de technische correctie van de verwerking van de frictiebijdrage Apeldoorn.
De andere posten betreffen volume mutaties.

4.1.3 Mutatie Reserve

De reserves muteren met € 853.000 ten opzichte van de begroting. Hiervan is € 828.000 de technische correctie. Daarnaast muteert de reserve personele lasten met € 25.000 als gevolg van een hoger tegoed aan vakantie-uren van personeel.

4.2. Jaarrekening 2017 ten opzichte van Jaarrekening 2016

X 1.000

Lasten / Baten	Rekening 2016	Rekening 2017	Verschil 2017 t.o.v. 2016
Lasten	€ 18.555	€ 17.759	€ 796-
Baten	€ 18.449	€ 18.894	€ 445
Vennootschapsbelasting	€ 17	€ 16	€ 1-
Gerealiseerd totaal van saldo van baten en lasten	**€ 122-**	**€ 1.119**	**€ 1.241**
Mutatie reserves	€ 69	€ 926-	€ 995-
Gerealiseerd resultaat	**€ 53-**	**€ 193**	**€ 246**

Het gerealiseerde resultaat over 2017 is € 246.000 hoger dan over 2016.

Zowel de baten als de lasten dalen door het uitnemen van de JGZ door de gemeente Apeldoorn. In de lasten van 2016 is een eenmalige last voor vakantiegeld van € 400.000 meegenomen. In de baten 2017 is de frictievergoeding Apeldoorn van ruim € 1.200.000 meegenomen. Dit compenseert de dalende baten. Daar staat tegenover dat de mutatie reserve € 995.000 hoger is dan in 2016. Dit tezamen resulteert in een positief saldo ten opzichte van 2016 van € 246.000.

4.3. Incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht zijn de incidentele baten en lasten opgenomen.
Incidentele baten of lasten onder € 25.000 zijn niet opgenomen in het overzicht.

X 1.000

Incidentele baten en lasten	Programma	Begroting 2017	Realisatie 2017	Verschil
Lasten				
Voorziening langdurig ziekte	Bestuursproducten	€ -	€ 146	€ 146
Software Rontgen foto's	AGZ	€ 40	€ -	€ -40
Lasten voor hogere opbrengst	Bestuursproducten	€ -	€ 42	€ 42
Mutatie reserve	Bestuursproducten	€ 73	€ 926	€ 853
Ziektevervangings- en directiebudget	Bestuursproducten	€ 195	€ 169	€ -26
Totaal incidentele lasten		**€ 308**	**€ 1.283**	**€ 975**
Baten				
AIOS Vergoeding	JGZ	€ -	€ 41	€ 41
Frictiebijdrage Apeldoorn	Bestuursproducten	€ 375	€ 1.203	€ 828
Dekking uit hogere opbrengst	Bestuursproducten	€ -	€ 142	€ 142
Totaal incidentele baten		**€ 375**	**€ 1.386**	**€ 1.011**

5. WNT-verantwoording 2017

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. De WNT is van toepassing op GGD Noord- en Oost-Gelderland.
Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor GGD Noord- en Oost-Gelderland is € 181.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang van het dienstverband. De functie van lid van het Algemeen Bestuur en Dagelijks bestuur én van voorzitter van het Dagelijks en het Algemeen bestuur van de GGD zijn onbezoldigd.

5.1. Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	**Dhr. D.W. ten Brinke**
Functie	Directeur
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	echte
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	n.v.t.
Individueel WNT-maximum	181.000
Bezoldiging	
Beloning	135.693
Belastbare onkostenvergoedingen	0
Beloningen betaalbaar op termijn	17.285
Subtotaal	*152.978*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	
Totaal bezoldiging	**152.978**
Gegevens 2016	
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1,0
Bezoldiging 2016	
Beloning	129.496
Belastbare onkostenvergoedingen	0
Beloningen betaalbaar op termijn	14.899
Totaal bezoldiging 2016	**144.395**
Individueel WNT-maximum 2016	179.000

Overige leidinggevende topfunctionarissen

In het kader van de WNT vallen ook de leden van het Dagelijks en Algemeen Bestuur onder de definitie van topfunctionaris. Aangezien alle bestuursleden onbezoldigd bij de GGD werken, volgen hieronder de termijnen waarin de bestuursleden in 2017 zitting hebben gehad in het Algemeen/ Dagelijks Bestuur.

Gemeente	Bestuurslid	Duur dienstverband in 2017	Algemeen Bestuur	Dagelijks Bestuur
Aalten	H.J. Rijks	1/1 – 31/12	X	
Apeldoorn	P. Blokhuis B.G. Bloem	1/1 – 1/10 15/10 - 31/12	X X	X X
Berkelland	M.H.H. van Haaren	1/1 – 31/12	X	
Bronckhorst	A.R. Peppelman	1/1 - 31/12	X	
Brummen	J.B. Paauw mw. J. Pierik-van der Snel	1/1 – 1/2 1/4 - 31/12	X X	
Doetinchem	C.J. Telder F.H.T. Langeveld	1/1 – 31/10 7/11 - 31/12	X X	
Elburg	W. Krooneman	1/1 – 31/12	X	
Epe	D. van Norel	1/1 – 31/12	X	X
Ermelo	A.L. Klappe	1/1 – 31/12	X	
Harderwijk	G.J. van Noort	1/1 – 31/12	X	
Hattem	M. Hospers	1/1 – 31/12	X	
Heerde	H.J. Berkhoff	1/1 - 31/12	X	
Lochem	T. van der Linden	1/1 – 31/12	X	
Montferland	I.T.J.M. Wolsing	1/1 – 31/12	X	
Nunspeet	G. van den Berg	1/1 – 31/12	X	X
Oldebroek	E.G. Vos-van de Weg	1/1 – 31/12	X	
Oost Gelre	J. Hoenderboom	1/1 – 31/12	X	
Oude IJsselstreek	L.G. Kuster	1/1 – 31/12	X	
Putten	A. Kleijer G. Priem	1/1 – 1/10 1/10 - 31/12	X X	X
Voorst	W. Vrijhoef	1/1 – 31/12	X	
Winterswijk	I.G. Saris	1/1 – 31/12	X	X
Zutphen	P.C.M. Withagen	1/1 – 31/12	X	
Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)	mw. A. Vermeulen	16/2 – 31/12		X

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2017 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in

2017 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

6. Schatkistbankieren

De Wet schatkistbankieren schrijft voor dat de decentrale overheden, waaronder ook de GGD, al hun overtollige liquide middelen en beleggingen aanhouden bij het ministerie van Financiën. In 2017 is een drempelbedrag bij de bank gehanteerd van € 250.000. Er zijn geen overschrijdingen geweest in 2017.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	250			

		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	229	201	211	214
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	21	49	39	36
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag

		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	17.497			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	17.497			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	250			

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	20.615	18.321	19.424	19.700
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	229	201	211	214

7. Balans

7.1. Balans per 31 december 2017

X 1.000

ACTIVA	Balans per 31 december 2017	2016
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	€ 1.311	€ 1.535
Financiële vaste activa	€ 38	€ 38
Totaal vaste activa	**€ 1.349**	**€ 1.574**
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	€ 48	€ 28
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
a. Vorderingen op openbare lichamen	€ 419	€ 974
b. Uitzettingen in 's Rijks schatkist	€ 2.872	€ 2.325
c. Overige vorderingen	€ 40	€ 194
Totaal Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	€ 3.331	€ 3.493
Liquide middelen		
Banken	€ 209	€ 231
Kassen	€ 1	€ 3
Totaal Liquide middelen	€ 210	€ 234
Overlopende activa		
a. Van overheidslichamen te onvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.	€ 483	€ 547
b. Overige nog te ontvagen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	€ 528	€ 515
Totaal overlopende activa	€ 1.011	€ 1.062
Totaal vlottende activa	**€ 4.600**	**€ 4.817**
TOTAAL GENERAAL	**€ 5.949**	**€ 6.390**

X 1.000

PASSIVA	Balans per 31 december 2017	2016
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
a. Algemene reserve	€ 1.618	€ 1.648
b. Bestemmingsreserves	€ 1.345	€ 1.231
c. Gerealiseerd resultaat	€ 193	€ -53
Totaal eigen vermogen	€ 3.156	€ 2.826
Voorzieningen	€ 299	€ 337
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	€ -	€ -
Totaal vaste passiva	**€ 3.455**	**€ 3.163**
VLOTTENDE PASSIVA		
Vlottende schulden		
Crediteuren	€ 425	€ 877
Overlopende passiva		
a. Van overheidslichamen ontvangen voorschotbijdragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van volgende begrotingsjaren.	€ 688	€ 757
b. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen.	€ 1.268	€ 1.536
c. Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	€ 113	€ 59
Totaal overlopende passiva	€ 2.069	€ 2.351
Totaal vlottende passiva	**€ 2.494**	**€ 3.228**
TOTAAL GENERAAL	**€ 5.949**	**€ 6.390**

7.2. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft. In de Financiële verordening GGD zijn nadere kaders opgenomen voor de waardering en afschrijving van vaste activa.

7.2.1. Toerekening baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.
Baten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

7.2.2. Waardering balansposten

Alle balansposten zijn opgenomen tegen nominale waarde tenzij anders is aangegeven.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

De materiële vaste activa met economisch nut worden afgeschreven in:

- 10 jaar: meubilair, kantoorinventaris, archiefstellingen, kasten, witgoed, keukenapparatuur;
- 5 jaar: specifieke softwarepakketten;
- 4 jaar: kantoorapparatuur, audio- en videoapparatuur, automatiseringsapparatuur zoals printers, pc's, ICT-apparatuur, netwerkvoorzieningen, telefoonapparatuur en –voorzieningen.

Voor investeringen in gehuurde gebouwen, waarbij de investeringen een sterke relatie hebben met het gebouw, gelden afschrijvingstermijnen welke niet langer zijn dan de resterende looptijd van het huurcontract.
Kapitaallasten (rente en afschrijving) worden berekend vanaf het halfjaar volgend op de aanschaf van de activa.

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Op waarborgsommen wordt niet afgeschreven.

Voorraden
De voorraden vaccins worden gewaardeerd tegen de laatste inkoopprijs van het betreffende jaar ofwel verkrijgingsprijs.

Debiteuren en Overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

EEN GEZOND HOUVAST

7.3. Toelichting op de balans per 31 december 2017

7.3.1. Vaste Activa

Toelichting Materiële Vaste Activa

X 1.000

Materiële vaste activa	Gebouwen	Auto-matisering	Inventaris	Totaal 2017	Totaal 2016
Aanschafwaarde primo	€ 864	€ 651	€ 570	€ 2.085	€ 1.933
Investeringen		€ 18	€ 36	€ 54	€ 235
Desinvesteringen			€ -18	€ -18	€ -83
Aanschafwaarde ultimo	**€ 864**	**€ 669**	**€ 588**	**€ 2.121**	**€ 2.085**
Afschrijvingen primo	€ -95	€ -248	€ -207	€ -550	€ -378
Jaarlijkse afschrijving	€ -86	€ -119	€ -67	€ -272	€ -255
Inhaalafschrijving		€ -4	€ -2	€ -6	
Desinvesteringen			€ 18	€ 18	€ 83
Afschrijving ultimo	**€ -181**	**€ -371**	**€ -258**	**€ -810**	**€ -550**
Boekwaarde primo	**€ 959**	**€ 900**	**€ 776**	**€ 1.535**	**€ 1.555**
Boekwaarde ultimo	**€ 683**	**€ 298**	**€ 330**	**€ 1.311**	**€ 1.535**

Per 31-12-2017 is de boekwaarde van kapitaalgoederen afgerond € 1,3 miljoen. De GGD heeft in 2017 € 54.000 geïnvesteerd. Het betreft vooral investeringen in laptops en inventaris is ons pand in Doetinchem.

Toelichting Financiële Vaste Activa
De financiële vaste activa betreft betaalde waarborgsommen voor sleutels en huur van panden.

7.3.2. Vlottende Activa

Toelichting Voorraden

De boekwaarde van de voorraden betreft de per 31 december aanwezige voorraad vaccins:

X € 1.000

Voorraden	Stand ultimo 2017	Stand ultimo 2016
Voorraad vaccins	€ 46	€ 27
Voorraad VVV-bonnen	€ 1	€ 2
Totaal voorraad	**€ 48**	**€ 28**

Toelichtingen Overlopende Activa

X 1.000

Overlopende activa	Stand primo	Mutatie bij	Mutatie af	Stand ultimo 2017
Van overheidslichamen te onvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel				
				€ -
Opleiding AIOS nog te ontvangen	€ 85	€ 7	€ -85	€ 7
Slimmer Achterhoek	€ 15		€ -15	€ -
Nog te ontvangen statushouders		€ 210		€ 210
WMO-toezicht	€ 52		€ -52	€ -
Nog te factureren Forensisch	€ 78	€ 71	€ -78	€ 71
Opbrengst ECA		€ 32		€ 32
Opbrengst JGZ		€ 33		€ 33
Nog te factureren inspecties kinderdagverblijven	€ 119		€ -119	€ -
Nog te factureren Technische Hygiëne zorg	€ 117	€ 79	€ -117	€ 79
Overige overlopende activa overheidslichamen	€ 80	€ 50	€ -80	€ 50
Totaal overlopende activa met een bepaald bestedingsdoel	**€ 547**	**€ 483**	**€ -547**	**€ 483**
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen				
Nog te ontvangen bedragen	€ 210	€ 251	€ -210	€ 251
Vooruit betaalde kosten	€ 305	€ 276	€ -305	€ 276
Totaal overige overlopende activa	**€ 515**	**€ 528**	**€ -515**	**€ 528**
Totaal overlopende activa	**€ 1.062**	**€ 1.011**	**€ 1.062-**	**€ 1.011**

7.3.3. Vaste Passiva

Toelichting Eigen Vermogen

X 1.000

Eigen vermogen	Saldo primo	Toevoeging	Onttrekking	Totaal saldo 2017
Algemene reserve	€ 1.648	€ 0	€ -30	€ 1.618
Reserve personele lasten	€ 433	€ 25	€ -15	€ 444
Reserve ontwikkelkosten GGD	€ 798		€ -798	€ -
Gerealiseerd resultaat	€ -53	€ 193	€ 53	€ 193
Reserve Publieke Gezondheid Statushouders		€ 50		€ 50
Reserve Volwassen en Ouderenmonitor		€ 23		€ 23
Reserve Frictiebijdrage Apeldoorn		€ 1.203	€ -375	€ 828
Saldo ultimo	**€ 2.826**	**€ 1.495**	**€ -1.165**	**€ 3.156**

De algemene reserve vormt de weerstandscapaciteit van de GGD. De weerstandscapaciteit zijn de middelen en mogelijkheden waarover de GGD beschikt om risico's af te dekken. De risico's zijn niet begroot, niet voorzienbaar, onverwachts en substantieel.
Om te bepalen welke omvang de algemene reserve moet hebben om als organisatie voldoende weerstandscapaciteit te hebben, verwijzen wij naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag 2017.

Het negatieve gerealiseerd resultaat 2016 van totaal € 53.000 is gedekt uit de bestemmingsreserve ontwikkelkosten GGD. Het restant van de bestemmingsreserve ontwikkelkosten GGD van € 745.000 is uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. De reserve ontwikkelkosten GGD loopt hiermee op nul.

De bestemmingsreserve personele lasten is gevormd voor de feitelijke verplichting van verlofdagen per einde van het jaar. In 2017 wordt er € 25.000 aan toegevoegd.
In 2017 zijn drie nieuwe bestemmingsreserves gevormd;

- Reserve ouderen en volwassen monitor;
  De volwassen en ouderen monitor neemt de GGD eens in de 4 jaar af. In 2017 is aan deze € 23.000 toegevoegd.
- Publieke Gezondheid Statushouders;
  Vanaf 2018 ontvangen de gemeente geen geld meer voor de publieke gezondheid van statushouders. Deze reserve is bestemd om het eventuele tekort in 2018 af te dekken.
- Frictiebijdrage Apeldoorn;
  De gemeente Apeldoorn heeft de GGD een frictievergoeding betaald van € 1.203.000 voor de bij de GGD ontstane kosten als gevolg van het uitnemen van de JGZ. De frictievergoeding heeft betrekking op de periode 2017 – 2021. In 2017 is er € 375.000 onttrokken uit de reserve voor de afdekking van de lasten.

Het resultaat uit het vorige boekjaar is als volgt bestemd:
X 1.000

Gerealiseerd resultaat	Resultaat 2016
Reserve ontwikkelkosten GGD	€ -53
Terugbetaling algemene inwonerbijdrage	
Totaal	**€ -53**

Het saldo van de rekening van baten en lasten 2017 bedraag positief € 193.000. Het algemeen bestuur neemt een besluit hoe het resultaat wordt bestemd.

7.3.4. Voorzieningen

Toelichting Voorzieningen

X 1.000

Voorzieningen	Voorziening WW	Voorziening langdurig zieken	Voorziening boventallig personeel	Totaal saldo 2017
Saldo primo	€ 97	€ 73	€ 167	€ 337
Toevoeging	€ 6	€ 166	€ 9	€ 182
Onttrekking	€ -17	€ -65	€ -34	€ -115
Vrijval	€ -84	€ -20		€ -104
Totaal	**€ 2**	**€ 154**	**€ 143**	**€ 299**

De voorziening WW bestaat uit de WW-aanspraken van (tijdelijk) personeel in dienst van GGD NOG. Voor enkele personeelsleden die langdurig ziek zijn, is de voorziening langdurig zieken gevormd, om de risico's af te dekken dat deze personen niet direct productieve uren realiseren. Voor het afdekken van de risico's van de salarislasten welke niet direct of indirect toegerekend kunnen worden aan onze producten en programma's, is de voorziening boventallig personeel gevormd.

7.3.5. Overlopende Passiva

Toelichting Overlopende Passiva

X 1.000

Omschrijving	Stand primo 2017	Mutatie bij	Mutatie af	Stand ultimo 2017
Van overheidslichamen ontvangen voorschotbijdragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van volgende begrotingsjaren				
Bijdrage soa	€ 508	€ 42		€ 550
Maatschappelijke zorg	€ 50	€ 7	€ -43	€ 13
Publieke Gezondheid Vluchtelingen	€ 164		€ -114	€ 50
Overige bijdragen van overheidslichamen	€ 35	€ 70	€ -30	€ 75
Totaal overlopende passiva met een bepaald bestedingsdoel	**€ 757**	**€ 119**	**€ -188**	**€ 688**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen				
Huisvestingskosten	€ 83	€ 50	€ -83	€ 50
Verplichting ECA	€ 123		€ -123	€ -
Nog te betalen personeel / inhuur derden	€ 104	€ 116	€ -104	€ 116
Accountantskosten	€ 37	€ 15	€ -37	€ 15
Laboratorium	€ 39	€ 15	€ -39	€ 15
Automatisering		€ 33		€ 33
SOA / MMK / TBC	€ 46	€ 58	€ -46	€ 58
Overig nog te betalen kosten	€ 51	€ 18	€ -51	€ 18
Nog te betalen overige personeelslasten	€ 1.003	€ 945	€ -1.003	€ 945
Belastingen (VPB en BTW)	€ 49	€ 19	€ -49	€ 19
Totaal verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	**€ 1.536**	**€ 1.268**	**€ -1.536**	**€ 1.268**
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen				
RIVM / OGZ Diagnostiek	€ 8		€ -8	€ -
MOA gelden		€ 72		€ 72
Project Promuscle	€ 13		€ -13	€ -
ROAZ subsidie	€ 21	€ 11	€ -21	€ 11
Overig	€ 17	€ 30	€ -17	€ 30
Totaal overige vooruit ontvangen bedragen	**€ 59**	**€ 113**	**€ -59**	**€ 113**
Totaal overlopende passiva	**€ 2.351**	**€ 1.500**	**€ 1.782-**	**€ 2.069**

EEN GEZOND HOUVAST

8. Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Niet uit de balans blijkende verplichtingen neemt de GGD in de jaarrekening op als de financiële verplichting € 207.000 overschrijdt.

De GGD is eigenrisicodrager voor wachtgeld- en werkloosheidsuitkering. Wanneer voormalig personeel dat is afgekeurd, bij herkeuringen weer (gedeeltelijk) arbeidsgeschikt wordt verklaard, dient de GGD alsnog voor de lasten van wachtgeld- of werkloosheidsuitkering te betalen. Er kunnen daardoor altijd weer nieuwe verplichtingen ontstaan. Voor de bekende gevallen is een voorziening gevormd.

In oktober 2015 is een overeenkomst voor kopieerapparaten getekend voor de periode van 30 maanden. De nieuwe kopieerapparaten zijn in 2016 geleverd, dat is de ingangsdatum van de nieuwe overeenkomst. De jaarlijkse lasten van de nieuwe overeenkomst zijn ruim € 100.000.

In oktober 2015 heeft GGD NOG een overeenkomst telefoon- en datadiensten voor drie jaar gesloten met Vodafone. De jaarlijkse lasten die voortvloeien uit deze overeenkomst zijn ruim € 105.000.

Voor de locatie in Warnsveld is vanaf 1 oktober 2015 een contractuele verplichting aangegaan van € 190.000 per jaar met de gemeente Zutphen voor de huurperiode van 5 jaar.

In het Gelre Ziekenhuis in Apeldoorn wordt een onderzoeklocatie voor TBC, reizigers en soa gehuurd. Het huurcontract is ingegaan per 1 april 2015 en heeft een looptijd van 5 jaar. De aangegane huurverplichting per 31 december 2017, inclusief servicekosten en dienstverleningsovereenkomst, bedraagt per jaar ruim € 73.300.

9. Controleverklaring

(van de onafhankelijke accountant - volgt)

10. Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht afrekening Meldpunt Maatschappelijke Zorg

Omschrijving	Beschikking 2017 uren	tarief	bedrag	Realisatie 2017 uren	tarief	bedrag
Coördinator	1.040	€ 88,40	€ 91.936	967	€ 88,63	€ 85.705
Projectondersteuning	1.350	€ 54,07	€ 72.995	1.318	€ 54,21	€ 71.449
Totaal coördinatie	**2.390**		**€ 164.931**	**2.014**		**€ 157.154**
Totaal Bemoeizorg	**2.250**	**€ 72,00**	**€ 162.000**	**2.302**	**€ 72,00**	**€ 165.744**
Verpleegk. spreekuur dak- en thuislozen	**90**	**€ 67,59**	**€ 6.083**	**85**	**€ 67,77**	**€ 5.760**
Centrale Toegang						
Projectcoördinatie	3.000	€ 74,88	€ 224.640	3.567	€ 75,08	€ 267.810
Psychiater			€ -	0		€ -
Beroep en bezwaar			€ 5.000			
Zorgmonitor			€ 12.000			€ 12.961
Totaal centrale toegang	**3.000**		**€ 241.640**	**3.567**		**€ 280.771**
Totaal generaal	**7.730**		**€ 574.654**	**7.968**		**€ 609.430**

Dekking kosten Meldpunt Maatschappelijke Zorg

Omschrijving	Beschikking 2017	Realisatie 2017
Budget gemeente Zwolle	€ 512.653	€ 512.653
Overige deelnemende gemeenten (Noord Veluwe)	€ 62.000	€ 62.000
Balanspost 2016		€ 26.776
Totaal Inkomsten	**€ 574.653**	**€ 601.429**

Bijlage 2: Afrekening subsidieverlening Zutphen MZ

Omschrijving	Uren	Tarief	Bedrag
Subsidie Backoffice multiprobleemsituaties/vangnet Zuphen			
Inzet verpleegkundige	700	€ 74,88	€ 52.416
Inzet adm. medewerker	80	€ 54,07	€ 4.326
Afronding			€ 42-
Totaal toegekende subsidie	**780**		**€ 56.700**
Kosten Backoffice multiprobleemsituaties/vangnet Zutphen			
Inzet verpleegkundige	816,5	€ 75,08	€ 61.303
Inzet adm. medewerker	187,5	€ 54,21	€ 10.164
Totaal gerealiseerde kosten	**0**		**€ 71.467**
Afrekening subsidie			
Ontvangen voorschot			€ 56.700
Inzet balansposten 2015 en 2016			€ 13.330
Kosten			€ 71.467
Afrekening			**€ 1.437-**

EEN GEZOND HOUVAST

Bijlage 3: Gezond in de stad Apeldoorn 2017

Omschrijving	Begroting 2017 uren	tarief	bedrag	Realisatie 2017 uren	tarief	bedrag
Epidemioloog	176	€ 88,63	€ 15.599	201	€ 88,63	€ 17.815
Gezondheidsfunctionaris					€ 88,40	€ -
Beleidsmedewerker	75	€ 108,44	€ 8.133	70	€ 108,44	€ 7.591
Totaal personele kosten			**€ 23.732**			**€ 25.405**
Inhuur derden			**€ 59.532**			**€ 70.300**
Materiele kosten			**€ 17.783**			**€ 200**
Totaal generaal			**€ 101.047**			**€ 95.905**

Dekking Gidsgelden Apeldoorn

Omschrijving	Begroting 2017	Realisatie 2017
Gemeente Apeldoorn	€ 99.465	€ 99.465
Balanspost 2016		€ 2.557
Balanspost 2017		€ 6.117-
Totaal Inkomsten	**€ 99.465**	**€ 95.905**

Saldo naar 2018	**€ 0-**

Bijlage 4: Afrekening algemene inwonerbijdrage

Begrote Inwonerbijdrage per gemeente 2017

Gemeente	Aantal inwoners 01-01-2016 incl Apeldoorn	Aantal inwoners 01-01-2016 excl Apeldoorn	Begroting 2017 excl JGZ in €	Begroting 2017 JGZ in €	Begroting 2017 Totaal in €
Aalten	26.909	26.909	191.066	185.703	376.769
Berkelland	44.443	44.443	315.566	306.708	622.273
Bronckhorst	36.499	36.499	259.160	251.885	511.044
Doetinchem	56.832	56.832	403.533	392.206	795.739
Montferland	35.174	35.174	249.751	242.741	492.492
Oost Gelre	29.538	29.538	209.733	203.846	413.579
Oude IJsselstreek	39.653	39.653	281.554	273.651	555.205
Winterswijk	28.937	28.937	205.466	199.698	405.164
Regio Achterhoek	**297.985**	**297.985**	**2.115.829**	**2.056.437**	**4.172.266**
Apeldoorn	159.041	-	1.129.263	-	1.129.263
Brummen	20.941	20.941	148.691	144.517	293.207
Epe	32.271	32.271	229.139	222.707	451.846
Hattem	11.894	11.894	84.453	82.082	166.535
Korting Hattem ivm Logopedie			-	3.108-	3.108-
Heerde	18.556	18.556	131.756	128.058	259.814
Lochem	33.326	33.326	236.630	229.988	466.617
Voorst	23.983	23.983	170.290	165.510	335.800
Korting Voorst ivm logopedie			-	6.250-	6.250-
Zutphen	47.017	47.017	333.842	324.471	658.313
Regio Midden IJssel / Oost Veluwe	**347.029**	**187.988**	**2.464.064**	**1.287.974**	**3.752.038**
Elburg	22.930	22.930	162.813	158.243	321.057
Ermelo	26.506	26.506	188.205	182.922	371.126
Harderwijk	45.973	45.973	326.429	317.266	643.696
Nunspeet	26.835	26.835	190.541	185.192	375.733
Oldebroek	23.105	23.105	164.056	159.451	323.507
Putten	24.489	24.489	173.883	169.002	342.885
Regio Noord Veluwe	**169.838**	**169.838**	**1.205.927**	**1.172.076**	**2.378.004**
Totaal GGD Noord en Oost Gelderland	**814.852**	**655.811**	**5.785.820**	**4.516.488**	**10.302.308**
Bijdrage per inwoner			**7,10**	**6,90**	**14,00**

Realisatie en afrekening Inwonerbijdrage per gemeente 2017

Gemeente	Aantal inwoners 01-01-2017 incl Apeldoorn	Realisatie 2017 excl JGZ in €	Realisatie 2017 JGZ in €	Realisatie 2017 Totaal in €	afrekening bijdrage per gemeente
Aalten	27.018	191.219	185.988	377.207	438
Berkelland	44.199	312.818	304.260	617.077	5.196-
Bronckhorst	36.435	257.868	250.813	508.681	2.363-
Doetinchem	57.014	403.516	392.476	795.992	253
Montferland	35.307	249.885	243.048	492.933	441
Oost Gelre	29.592	209.437	203.707	413.144	435-
Oude IJsselstreek	39.544	279.872	272.215	552.087	3.118-
Winterswijk	28.951	204.900	199.295	404.195	970-
Regio Achterhoek	**298.060**	**2.109.514**	**2.051.802**	**4.161.316**	**-10.950**
Apeldoorn	160.039	1.132.673	-	1.132.673	3.410
Brummen	20.849	147.558	143.522	291.080	2.128-
Epe	32.485	229.912	223.622	453.534	1.688
Hattem	12.015	85.036	82.710	167.745	1.210
Korting Hattem ivm Logopedie		-	3.108-	3.108-	-
Heerde	18.556	131.330	127.737	259.067	747-
Lochem	33.496	237.067	230.582	467.649	1.032
Voorst	24.157	170.971	166.293	337.264	1.464
Korting Voorst ivm logopedie		-	6.250-	6.250-	-
Zutphen	47.405	335.508	326.329	661.837	3.524
Regio Midden IJssel / Oost Veluwe	**349.002**	**2.470.055**	**1.291.436**	**3.761.491**	**9.453**
Elburg	23.043	163.086	158.625	321.711	654
Ermelo	26.608	188.318	183.166	371.483	357
Harderwijk	46.272	327.489	318.530	646.019	2.323
Nunspeet	26.872	190.186	184.983	375.169	564-
Oldebroek	23.233	164.431	159.933	324.364	857
Putten	24.407	172.740	168.014	340.754	2.131-
Regio Noord Veluwe	**170.435**	**1.206.251**	**1.173.250**	**2.379.501**	**1.497**
Totaal GGD Noord en Oost Gelderland	**817.497**	**5.785.820**	**4.516.488**	**10.302.308**	**0**
Bijdrage per inwoner		**7,08**	**6,88**	**13,96**	

stolwijk kelderman
accountants fiscalisten

Aan het Dagelijks Bestuur van de
GGD Noord- en Oost-Gelderland
Rijksstraatweg 65
7231 AC WARNSVELD

Datum : 28 maart 2018
Ons kenmerk : 327/333301/53908
Behandeld door : R. Jolink
Onderwerp : Controleverklaring bij jaarrekening 2017

Geacht bestuur,

Bijgaand ontvangt u 2 exemplaren van de door ons verstrekte controleverklaring bij de jaarrekening 2017 van gemeenschappelijke regeling GGD Noord- en Oost Gelderland.

De getekende verklaring is bestemd voor uw eigen archief.
De niet getekende verklaring kunt u gebruiken voor de openbaarmaking.

Hierbij verlenen wij u toestemming om bijgaande controleverklaring in de jaarstukken 2017 onder de Overige gegevens op te nemen. Deze toestemming komt te vervallen in het geval er tussen de datum van de controleverklaring en de datum van openbaarmaking zaken bekend zijn geworden die, zo zij ten tijde van het afgeven van de verklaring bekend waren, het oordeel anders hadden doen luiden, of bij het vaststellen van de jaarrekening wijzigingen aangebracht worden.
Indien van voorgaande sprake is, verzoeken wij u ons hiervan direct op de hoogte te stellen.

Een gewaarmerkt exemplaar van de door ons gecontroleerde jaarrekening sluitend met een balanstotaal van € 5.949.000, een eigen vermogen van € 3.156.000, totale lasten van € 17.759.000 en een resultaat na verwerking van de mutaties in de reserves van € 193.000, voorzien van een getekende controleverklaring hebben wij als bijlage bijgevoegd.
Deze is bestemd voor uw archief.

Tenslotte verzoeken wij u om na vaststelling van de jaarstukken één exemplaar, ondertekend door het bestuur en de directie, aan ons toe te zenden.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

R.H. Gosselink-Wolbrink RA

t 0314 36 91 11
e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928

Lid van: stolwijk kennisnetwerk

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de GGD Noord- en Oost Gelderland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening *2017*

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van de GGD Noord- en Oost Gelderland te Apeldoorn gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarstukken 2017 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van de GGD Noord- en Oost Gelderland op 31 december 2017 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en in overeenstemming is met de bepalingen van en krachtens de WNT;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in Normenkader 2017 van de GGD Noord- en Oost Gelderland.

De jaarrekening bestaat uit:
1 de balans per 31 december 2017;
2 het overzicht van baten en lasten over 2017;
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 8 december 2017 (inclusief het normenkader) en het Controleprotocol Wet Normering Topinkomens 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de GGD Noord- en Oost Gelderland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 175.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten bedraagt inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Controleprotocol WNT 2017.

Wij zijn met het Algemeen Bestuur overeengekomen dat wij aan het Algemeen Bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 10.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- de inleiding
- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van *het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur* voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV en in overeenstemming is met de bepalingen van en krachtens de WNT. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in normenkader 2017. In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die

relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het Algemeen Bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Voor een overzicht van onze verantwoordelijkheden inzake de controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de NBA www.nba.nl (Standaardpassages in controleverklaring).

Doetinchem, 28 maart 2018

Stolwijk Kelderman

R.H. Gosselink-Wolbrink RA

stolwijk kelderman
accountants fiscalisten

Accountantsverslag

over het boekjaar 2017

GGD Noord- en Oost-Gelderland

EEN GEZOND HOUVAST

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem
t 0314 36 91 11

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar
t 0316 34 18 48

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928

Lid van:
stolwijk kennisnetwerk

Aan het Algemeen Bestuur van
de Gemeenschappelijke Regeling
GGD Noord- en Oost Gelderland
Postbus 3
7200 AA Zutphen

Doetinchem, 19 maart 2018
333301/244/105

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

Wij hebben de jaarrekening 2017 van uw organisatie gecontroleerd. In dit verslag zijn de belangrijkste resultaten van onze controle weergegeven. 2017 was ons eerste controlejaar.

Het doel van dit verslag is u te informeren over onze bevindingen. Tevens hebben wij aanbevelingen opgenomen. U heeft aan ons voor de controle van de jaarrekening 2017 geen (bijzondere) aandachtspunten meegegeven. Graag lichten wij dit verslag en de daarin opgenomen bevindingen en aanbevelingen nader aan u toe.

Wij hebben dit verslag in concept besproken met het Dagelijks Bestuur en daarvoor met de directeur en de controllers. Hun reactie is hierin – voor zover relevant - verwerkt.

Tot slot willen wij onze dank uitspreken voor de medewerking die ons gedurende de uitvoering van onze controlewerkzaamheden is verleend.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

R.H. Gosselink-Wolbrink RA

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

Lid van: stolwijk kennisnetwerk

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem
t 0314 36 91 11

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar
t 0316 34 18 48

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928

Inhoud

1. Inleiding 4
1.1 Onze opdracht 4
1.2 Onze onafhankelijkheid 4
2. Hoofdpunten uit de controle 4
2.1 Controleverklaring bij de jaarrekening 2017 4
2.2 Getrouwheid 4
2.3 Rechtmatigheid 5
2.4 Niet gecorrigeerde controleverschillen 7
2.5 Verloop van de controle 7
2.6 Vennootschapsbelasting (vpb) 7
2.7 BTW 7
2.8 Aandachtspunten vanuit het Algemeen Bestuur 7
2.9 Algemene beheersing 7
2.10 Resultaten aanvullende controles 8
2.11 Informatietechnologie 9
3. Financiële positie 2017 10
3.1 Kwaliteit van het saldo van baten en lasten 10
3.2 Financiële positie en weerstandsvermogen 10
4. Kwaliteit van de jaarstukken 11
4.1 Kwaliteit van de jaarstukken 11
4.2 Naleving van de verslaggevingsregels 11
4.3 Jaarverslag en paragrafen 11
5. Afsluiting 11

1. Inleiding

1.1 Onze opdracht

U heeft ons de opdracht verstrekt de jaarrekening 2017 van de gemeenschappelijke regeling GGD Noord- en Oost Gelderland te controleren.

Wij hebben onze controle uitgevoerd op basis van de controlestandaarden (NV COS) voor de accountantscontrole. Daarnaast hebben wij het besluit accountantscontrole decentrale overheden (het BADO), de door u vastgestelde controleverordening, het door u vastgestelde controleprotocol én het door u vastgestelde normenkader als basis voor de controle gebruikt.

De door ons voor de controle gehanteerde goedkeuringstolerantie voor fouten bedraagt € 175.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 525.000 (3% van de lasten).

1.2 Onze onafhankelijkheid

Voor de uitvoering van onze controle is het belangrijk dat wij onafhankelijk zijn. De voor uw organisatie in 2017 door ons verrichte diensten passen binnen de regels van onafhankelijkheid. Onze teamleden zijn onafhankelijk van uw organisatie. Er zijn geen andere zaken die in strijd zijn met de onafhankelijkheidsregels.

2. Hoofdpunten uit de controle

2.1 Controleverklaring bij de jaarrekening 2017

Onze controleverklaring heeft 2 oordelen. Wij zijn voornemens zowel voor de getrouwheid van de baten en de lasten over 2017 en van de financiële positie per 31 december 2017 als over rechtmatigheid van de baten en lasten en van de balansmutaties over 2017 een goedkeurend oordeel te verstrekken.

2.2 Getrouwheid

2.2.1 Inleiding

Bij de controle van de getrouwheid beoordelen wij of de baten en lasten en de mutaties in de balans tijdig, juist en volledig zijn verantwoord.

Onze belangrijkste bevindingen en aanbevelingen voor de getrouwheid zijn hieronder opgenomen.

2.2.2 Verwerking resultaat 2017

Het resultaat over 2017 na verwerking van de mutaties in de reserves bedraagt € 193.000.
Het voorstel voor de bestemming van het resultaat over 2017 is als volgt:

- Een toevoeging van € 118.000 aan de bestemmingsreserve Statushouders en kosten project ‘verward gedrag’; naar verwachting vindt besteding hiervan in 2018 plaats;
- Een toevoeging van € 75.000 aan de bestemmingsreserve Frictiebijdrage Apeldoorn. Besteding zal in de toekomst plaatsvinden doordat er (vaste) kosten worden gemaakt voor het JGZ (jeugdgezondheidszorg) deel van Apeldoorn. Apeldoorn neemt per 1 januari 2017 geen JGZ-diensten meer af van de GGD. Zie voor een nadere toelichting op de verwerking van deze frictiebijdrage paragraaf 3.1.

2.2.3 Balanspost SOA (Seksueel Overdraagbare Aandoeningen)
Namens het ministerie van volksgezondheid, welzijn en sport zijn door het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) subsidies beschikbaar gesteld voor de seksuele gezondheidszorg. De subsidie wordt ontvangen via GGD Gelderland-Zuid.

In het verleden zijn de ontvangen subsidies hoger geweest dan de gemaakte kosten voor seksuele gezondheidzorg. Dit heeft er toe geleid dat ultimo 2017 een bedrag van € 550.300 aan ontvangen subsidiegelden niet is besteed.

Uit de beschikkingen en overeenkomsten blijkt niet dat terugbetaling aan de uitkerende instanties plaats dient te vinden. Wel zijn de gelden geoormerkt. Deze dienen dan ook besteed te worden aan de seksuele gezondheidszorg.

De opbouw van het bedrag van € 550.300 is onderstaand per jaarlaag weergegeven.

Jaar	€
2012	200.000
2013	75.650
2015	180.650
2016	52.000
2017	42.000
	550.300

2.2.4 Voorziening ziekteverzuim
Ultimo 2017 is een voorziening voor langdurig zieken opgenomen ter hoogte van € 154.000. Volgens de regelgeving (BBV) mag een dergelijke verplichting niet worden opgenomen tenzij er sprake is van een uitzonderlijke situatie waarbij het ziekteverzuim incidenteel hoog is. Dit is in 2017 het geval (€ 72.000 hoger dan eind 2016). Om die reden mág de voorziening voor ziekteverzuim opgenomen worden in de balans.

2.3 Rechtmatigheid

2.3.1 Inleiding
Bij de controle van de rechtmatigheid beoordelen wij of de lasten en baten en de balansmutaties juist, tijdig, volledig én met de geldende wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader in overeenstemming zijn geweest. Wij hebben de baten en lasten en de balansmutaties over 2017 gecontroleerd op rechtmatigheid.

Wij hebben de voorgeschreven criteria van rechtmatigheid onderzocht en de resultaten geven wij hieronder weer.

2.3.2 Begrotingscriterium
Uw organisatie voert 6 programma's uit. De bestede lasten zijn ten opzichte van de begroting als volgt (bedragen x 1.000):

	2017	begroot	verschil
	€	€	€
Programma jeugdgezondheidszorg	5.375	5.407	-32
Programma algemene gezondheidszorg	6.161	6.191	-30
Programma Kennis en Expertise	1.896	1.811	85
Programma Maatschappelijke zorg	723	727	-4
Programma publ. Gez. Vluchtelingen	996	1.033	-37
Programma bestuursonderst. En org.	2.610	2.852	-242
	17.761	18.021	-260

Alleen de begrote lasten op het programma Kennis en Expertise zijn overschreden met een bedrag van € 85.000. Op dit programma zijn ook de baten € 75.000 hoger dan begroot.
Er is derhalve een begrotingsoverschrijding van € 85.000 - € 75.000 = € 10.000.
Deze begrotingsoverschrijding is in de rekening van baten en lasten adequaat toegelicht.
Op de overige programma's hebben de werkelijke lasten de begrote niet overschreden.

2.3.3 Rechtmatigheid van de aanbestedingen
Wij hebben gecontroleerd of de aanbestedingen zijn verricht binnen de Europese aanbestedingsregels. Uit onze controle blijken hieruit geen onrechtmatigheden.

De adviseur facilitaire zaken is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van de aanbestedingsregels. Soms kon moeilijk worden achterhaald waarom op welke wijze is aanbesteed.

Wij adviseren u de vastleggingen van de verantwoordings- en controle informatie voor de controle op de rechtmatigheid van de aanbestedingen te optimaliseren. De belangrijkste aandachtspunten zijn:

- *Het optimaliseren van de inrichting van het aanbestedingsproces, met bijzonder aandacht voor de verantwoordings- en controle informatie.*
- *Het voordat wordt aanbesteed tijdig te documenteren waarom op de betreffende wijze wordt aanbesteed.*
- *Het motiveren bij afwijking van het inkoopbeleid.*
- *Interne controle uitvoeren op de inkopen in het betreffende jaar voor verplichtingen groter dan € 50.000.*
- *Het afsluiten van raamcontracten daar waar dat handig is.*

Om te komen tot een optimaal aanbestedingsproces raden wij aan advies in te winnen bij een specialist op dit gebied.

2.4 Niet gecorrigeerde controleverschillen

Met de directeur en de controllers hebben wij onze controlebevindingen besproken. Naar aanleiding hiervan zijn aanpassingen in de jaarrekening aangebracht. De door ons aangedragen controleverschillen zijn juist en volledig in de jaarrekening verwerkt. Er zijn geen resterende controleverschillen.

2.5 Verloop van de controle

Een goede organisatie en goede onderbouwingen en vastleggingen zijn de basis voor goede jaarstukken en een effectieve en efficiënte jaarrekeningcontrole. Wij vinden dat uw organisatie hierin veel energie heeft gestopt. Desalniettemin is er nog aan efficiëntie te winnen, met name door benodigde (controle)informatie, die verspreid is over de organisatie, op één plek samen te brengen. Dit kan door tijdige afstemming tussen het controleteam en de controller.

Samen met de controller evalueren wij de controle zodat wij onze ervaringen samen kunnen delen zodat de processen verder kunnen worden verbeterd en zowel het proces van interimcontrole als jaarrekeningcontrole kunnen worden doorontwikkeld.

2.6 Vennootschapsbelasting (vpb)

Medio maart 2017 is met de belastingdienst de vennootschapsbelastingplicht afgestemd. Voorzover GGD deelneemt aan het economisch verkeer kan sprake zijn van de vennootschapsbelastingplicht. Hiervan is sprake bij de plustaken SOA, de reizigersvaccinatie en de arrestantenzorg. Over de resultaten uit deze werkzaamheden is vennootschapsbelasting berekend. De te betalen belastingen over 2017 bedragen € 15.400.

2.7 BTW

GGD valt onder de koepelvrijstelling voor de BTW. Eenmaal per jaar ontvangen de gemeenten een overzicht van de door GGD niet teruggevorderde BTW die zij kunnen verrekenen via het BCF. Voor het deel van de prestaties waarvoor BTW-plicht bestaat is de BTW aangegeven en betaald.

Samenvatting bevindingen en aanbevelingen interne beheersing

2.8 Aandachtspunten vanuit het Algemeen Bestuur

U heeft aan ons voor de controle geen bijzondere aandachtspunten meegegeven anders dan de frisse blik die u van een nieuwe accountant verwacht.

2.9 Algemene beheersing

Bij onze controle hebben wij de algehele beheersing van uw organisatie beoordeeld. Vanuit deze beoordelingen hebben wij verwonderpunten onderkend.

In de onderstaande tabel geven wij de door ons onderkende sterke en ontwikkelpunten voor de GGD NOG weer.

Algemene Beheersing	
Sterk	Ontwikkelpunten
• **Toezicht/controle** De governance is ingericht; • **Normenkader** De financiële en controleverordeningen zijn actueel; de toets op de volledigheid ligt bij de directiesecretaris; het normenkader en het controleprotocol zijn vastgesteld; • **Integriteit** Er is aandacht voor integriteit; • **Verantwoording en controle** De verantwoordings- en controlecyclus is ingericht; • **Controlling** Er zijn 2 controllers. De passeerbevoegdheid is geregeld; • **Interne controle** De interne controle is in de organisatie ingebed; • **Risicomanagement** In de lijn is er aandacht voor risicomanagement.	• **Toezicht/controle** Een specifiek controleorgaan is er niet; • **Frauderisico's** Een frauderisicoanalyse en een klokkenluidersregeling opstellen; • **Begroting en jaarstukken** De omvang beperken tot de informatie die noodzakelijk is; • **Controlling** Controlling onafhankelijker positioneren en juridische control inrichten. • **Interne controle** Deze effectiever en efficiënter in te richten, waaronder het gebruik maken van IT controls. De interne controle was beperkt in 2017; • **Processen** Processen efficiënt inrichten is een belangrijk aandachtspunt. De kennis van de processen is versnipperd; • **IT organisatie** Een CISO (Chief Information Security Officer) functionaris wordt nog benoemd.

2.10 Resultaten aanvullende controles

2.10.1 Inleiding

Wij hebben een tussentijdse controle uitgevoerd. Naar aanleiding hiervan hebben wij in onze managementletter bevindingen en aanbevelingen aan het Dagelijks Bestuur en de directeur meegegeven. Op een aantal processen hebben wij extra controlemaatregelen uitgevoerd.

Onze aanbevelingen uit de managementletter hebben wij in de volgende paragraaf opgenomen.

2.10.2 Samenvatting aanbevelingen managementletter

Aanbevelingen processen		
HOOG Belang	MIDDEN Belang	LAAG Belang
Geen	• **Vaccinatieregister** De inrichting van rechten en bevoegdheden in het pakket Vaccinatieregister te regelen. • **Facturatie forensische geneeskunde** De bevoegdheid tot wijzigen prijzen aan een beperkt aantal medewerkers toe te wijzen. • **Inkopen en betalingen** Het proces van aanbestedingen te optimaliseren (zie ook paragraaf 2.3.3)	Geen

2.10.3 Belangrijkste resultaten van de extra maatregelen voor de jaarrekeningcontrole
Wij hebben op grond van onze bevindingen naar aanleiding van de procescontroles aanvullende controlemaatregelen uitgevoerd, teneinde de getrouwheid van de jaarrekening 2017 en de rechtmatigheid van de lasten en baten en de balansmutaties in 2017 te kunnen vaststellen. De resultaten hiervan waren als volgt:

1. Voor wat betreft de controle op de volledigheid van de baten voor vaccinaties hebben wij een steekproef uitgevoerd op een juiste en volledige verwerking. Uit onze controle bleek (geschat) een marginaal controleverschil van € 4.000.
2. Wij hebben de voor de facturatie gebruikte prijzen voor forensische geneeskundige diensten gecontroleerd en vastgesteld dat deze juist zijn gehanteerd.
3. Voor het goed kunnen beoordelen van de juistheid van de aanbestedingen hebben wij mondelingen en schriftelijke toelichtingen gevraagd en hebben wij kunnen vaststellen dat de aanbestedingen hebben plaatsgevonden conform de Europese aanbestedingsregels. *Wij adviseren de ontwikkelingen in de regelgeving goed te volgen en vooral voor de inhuur van mensen raamcontracten af te sluiten.*

2.11 Informatietechnologie

Wij hebben onze controle voor een belangrijk gedeelte gegevensgericht - dit wil zeggen op basis van de informatie in het systeem of schriftelijke informatie - uitgevoerd.
Wij hebben niet specifiek gebruik gemaakt van IT-controles, alleen daar waar nodig.
Wij hebben geen bijzonderheden opgemerkt.

3. Financiële positie 2017

3.1 Kwaliteit van het saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten over het jaar 2017 bedraagt € 193.000 positief.
In dit resultaat is een bedrag van € 1,2 miljoen als frictiekostenbijdrage van de gemeente Apeldoorn opgenomen voor het wegvallen van dienstverlening voor de Jeugdzorg. Hiervan is € 825.000 in een bestemmingsreserve gestort.

U heeft besloten deze bijdrage toe te rekenen aan de komende 5 jaren en dit is in de meerjarenbegroting ook als zodanig verwerkt. In 2017 is € 375.000 als bate meegenomen. Over de verwerking van het restantbedrag van € 825.000 is geen expliciet besluit genomen. Technisch kan het niet anders dan hiervoor een bestemmingsreserve te vormen en daarvoor heeft u dan ook impliciet een besluit genomen. Dit is ook als zodanig verwerkt in de jaarrekening 2017 via de mutaties in de reserves.

Wij adviseren u bij het nemen van besluiten hierover dit expliciet te benoemen en vast te leggen.

3.2 Financiële positie en weerstandsvermogen

Het eigen vermogen is per 31 december 2017 respectievelijk per 31 december 2016 als volgt opgebouwd:

Algemene reserve	€1.618.000	€1.648.000
Bestemmingsreserves	€1.345.000	€1.231.000
Gerealiseerde resultaat	€193.000	-€53.000
Totaal eigen vermogen	**€3.156.000**	**€2.826.000**

De solvabiliteit van de GGD NOG bedraagt 53% ten opzichte van 44% in 2016.

In de paragraaf Weerstandsvermogen is aangegeven dat het door u gewenste en benodigde weerstandsvermogen circa € 1,7 miljoen bedraagt. Het werkelijke weerstandsvermogen bedraagt circa € 1.6 miljoen en is volgens deze berekening nog net niet voldoende.

De berekening van het benodigde weerstandsvermogen is gebaseerd op de inschatting 20% over de omzet van de zogenaamde plus producten en 5% over de basisproducten.

Elke organisatie is uniek en algemene uitgangspunten voor risico's zijn derhalve moeilijk te onderbouwen, mede vanuit de maatregelen die organisaties hebben getroffen om risico's te beperken.

Wij adviseren bestuur en directeur derhalve het risicomanagement zodanig in te richten dat een gekwantificeerde risicoberekening van het benodigde weerstandsvermogen kan worden gemaakt van een geïntegreerd risicoanalysemodel.

4. Kwaliteit van de jaarstukken

4.1 Kwaliteit van de jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit 2 onderdelen: Het jaarverslag en de jaarrekening.

De jaarstukken zijn in 2017 behoorlijk ingekort. Daarmee is de leesbaarheid van het stuk verbeterd en kost het u minder tijd om de inhoudelijke voortgang en de cijfers te doorgronden.

Op onderdelen kunnen nog verdere efficiëntieverbeteringen, verduidelijkingen en aanscherpingen worden aangebracht, zodat u nog beter geïnformeerd wordt over de juistheid, rechtmatigheid en getrouwheid van de jaarstukken. Wij hebben met de controller besproken hierover nog verder te overleggen.

4.2 Naleving van de verslaggevingsregels

Wij hebben gecontroleerd of de bepalingen in het Besluit Begroting en Verantwoording zijn nageleefd, zowel voor het jaarverslag als voor de jaarrekening. Hierin hebben wij geen (belangrijke) afwijkingen vastgesteld. Tijdens de eindbespreking hebben wij enkele BBV afwijkingen besproken en zijn de definitieve jaarstukken hierop aangepast.

4.3 Jaarverslag en paragrafen

Het jaarverslag en de paragrafen voldoen aan de minimale eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording. Wij hebben geen tegenstrijdigheden vastgesteld tussen deze stukken en de jaarrekening 2017.

5. Afsluiting

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Raadsvergadering

Dossiernummer	1361
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	12
Omschrijving	Hamerstuk / Jaarstukken 2017, 1e begrotingswijziging 2018 en begroting 2019 Omgevingsdienst Achterhoek

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Raad

Zaaknummer: 214400

BEGROTINGEN GEMEENSCHAPPELIJK REGELINGEN

Naam gemeenschappelijke regeling	Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)
Betreft	x begroting 2019 x begrotingswijziging 2018 (1e) x jaarverslag met jaarrekening 2017
Programma/product	Samenwerkingspartijen (verbonden partijen)
Context (wat doet de regeling voor onze gemeente/doelstellingen)	Uitvoering vergunningsverlening, toezicht en handhaving van de WABO (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht). Advisering over milieu, geluid, erfgoed en archeologie.
Belangrijkste zaken/relevante ontwikkelingen (o.a. opvallende zaken/nieuw beleid, gemeentelijke invloed)	Hoewel strikt formeel niet verplicht, kiest de ODA ervoor de jaarstukken en de begrotingswijziging dezelfde procedure te laten doorlopen als de begroting, dat wil zeggen inclusief de zienswijzeprocedure.
Doelrealisatie (is/wordt het doel gehaald dat de gemeenschappelijke regeling beoogt te realiseren?)	Hoewel de ODA een nog jonge organisatie is en zich nog ontwikkeld worden de doelen, zoals ze vastgelegd zijn in een overeenkomst en jaarlijkse opdrachten of op tijd gehaald of met duidelijke uitleg op een later tijdstip gehaald.
Financiële gevolgen (totaal of bijdrage per inwoner)	Jaarverslag In 2015 en 2016 was er sprake van voordelige rekeningresultaten. Vanaf 2017 wordt de ODA bekostigd op basis van outputfinanciering. De bijdragen van de partners waren in de 1e begrotingswijziging naar beneden bijgesteld. Vanwege investeringen in de ICT inclusief het archief en inhuur vanwege ziekte zijn de uitgaven hoger uitgekomen. Uiteindelijk leidde dit tot een negatief resultaat van € 97.000. Het voorstel is dit voor 2017 te verrekenen met de algemene reserve. Begrotingswijziging De personeelskosten worden geraamd in de actuele periodiek waarin de medewerkers zitten. De meeste personeelsleden van de ODA zitten nog niet in het maximum van de schaal. Bij het opstellen van de begroting 2018 is er van uitgegaan dat de ODA deze stijging op zouden vangen binnen de totale ODA-begroting. Op dit moment lijkt dit niet te lukken. Daarom dienen de personeelskosten toch te worden bijgeraamd met € 85.000. In samenwerking met de gemeente Doetinchem is een eigen ODA archief opgezet, na opmerkingen van de toezichthouder. In combinatie met extra ICT-middelen die structureel worden ingezet leidt dit tot meerkosten van ca. € 100.000. De bijraming van de personeelskosten en de ondersteuning archief en ICT wordt gedekt door een hogere bijdrage van de partners via een verhoging van het uurtarief van € 80,98 naar € 83,27. Begroting Het opstellen van de begroting 2019 en de meerjarenbegroting, zijn gebaseerd ervaringscijfers van 2017(jaarverslag), een voorzichtige

	doorkijk naar de rest van 2018 (begrotingswijziging 2018). Daarnaast is een inschatting gemaakt van ontwikkelingen en nieuwe activiteiten. Voor zowel 2017 als 2018 geldt dat hogere personeelskosten en archiefkosten het evenwicht tussen inkomsten en uitgaven onder druk hebben gezet. In 2019 komen daar de frontofficetaken nog bij, die tot die tijd als aparte opdracht zijn bekeken. Vanaf 2019 worden de frontofficetaken onder de overhead gerekend en komen op deze manier terug in het uurtarief. Om de hierboven genoemde kostenstijgingen, c.q. andere doorrekening, te ondervangen stijgt het uurtarief van €80,98 van begin 2018 naar € 85,00 in 2019. Dit is een tariefstijging van bijna 5 % en zit bijna 3,5 % boven de loonindexatie. De begrote bijdrage van Berkelland aan het samenwerkingsverband ODA stijgt in twee jaar (2017-2019) met ongeveer 52.000 (bijna 4,8 %). Dit is gezien de extra taken die de ODA uitvoert die daarmee deels voor de gemeente komen te vervallen, zoals uit archief en frontoffice, goed te verdedigen.
Andere gevolgen (niet financieel, denk aan: doelbereiking, overleg, efficiëntie, ambtelijke inzet)	Door het oppakken en afhandelen van veel van de aanbevelingen uit het spoorboekje is de organisatie doorgegroeid (2016). Een evaluatie van het spoorboekje heeft plaats gevonden en nog af te handelen punten zijn opgenomen in het reguliere aansturing. Hiermee borgt het Algemeen Bestuur een verdere groei in efficiëntie.
Advies college	x instemmen 0 niet instemmen, omdat
Achterliggende stukken (ter inzage bij de griffie)	Begroting 2019, 1ste begrotingswijziging 2018 en jaarverslag 2017
Portefeuillehouder Meer informatie bij:	J.H.A van Oostrum (handhaving), J.A. Pot-Klumper (advisering) P. Busschers, Team Opdrachtgeverschap tel. : 0545 - 250551

Graag reactie voor 25 juni 2018 per e-mail bij Peter Busschers;
p.busschers@gemeenteberkelland.nl

gemeente Berkelland

C: *P. Busschers*
T: *0545-250 250*
E: *info@gemeenteberkelland.nl*
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad Berkelland

Zaaknummer : 214400
Onderwerp : Begroting GR Omgevingsdienst Achterhoek
Verzonden : – 1 JUNI 2018

Geachte gemeenteraad,

Hoewel strikt formeel niet verplicht, kiest de ODA ervoor de jaarstukken en de begrotingswijziging dezelfde procedure te laten doorlopen als de begroting, dat wil zeggen inclusief de mogelijkheid een zienswijze in te dienen.

Mogelijkheid indienen zienswijze
Deze begroting, het jaarverslag en de eerste begrotingswijziging 2018 worden in de vergadering van het Algemeen Bestuur (AB) op 25 juni besproken. Het is voor u als gemeenteraad om die reden mogelijk om tot 8 juni hun zienswijze kenbaar te maken.

Wij adviseren de gemeenteraad geen zienswijzen in te dienen.

Meer informatie is te lezen in de bijgevoegde notitie 'Begrotingen gemeenschappelijke regelingen'.

Heeft u nog vragen?
Neem dan contact op met de heer P. Busschers, telefoonnummer 0545-250 551

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,

de secretaris,	de burgemeester,
M.N.J. Broers.	drs. J.H.A. van Oostrum.

Kopie aan:
- Archief

Omgevingsdienst
Achterhoek

Jaarstukken 2017

Jaarverslag en jaarrekening 2017

Jaarstukken 2017

Jaarverslag en jaarrekening 2017

Datum: 7 maart 2018

Status: Definitief Concept
© Omgevingsdienst Achterhoek

Omgevingsdienst
Achterhoek

Elderinkweg 2, 7255 KA Hengelo (Gld)

info@odachterhoek.nl

www.odachterhoek.nl

www.gelderseomgevingsdiensten.nl

@odachterhoek

/OmgevingsdienstAchterhoek

Inhoudsopgave

Bladzijde

JAARVERSLAG 2017

I. Voorwoord ... 3
II. Inleiding ... 4
III. Programma 1 – Vergunningverlening ... 7
IV. Programma 2 – Specialismen ... 10
V. Programma 3 – Toezicht en Handhaving ... 13
VI. Programma 4 – Bovenregionale Taken ... 20
VII. Financiële uitkomsten ... 23
VIII. Paragrafen ... 27

JAARREKENING 2017

Balans per 31 december 2017 ... 38
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling ... 39
Toelichting op de Balans ... 41
WNT ... 44
Overzicht van baten en lasten ... 51
Toelichting overzicht baten en lasten ... 52

Bijlagen ... 55
- Resultaten Vergunningverlening
- Resultaten Specialismen
- Resultaten Toezicht en Handhaving
- Stand van Zaken kwaliteitscriteria 2.1

I. VOORWOORD

Hierbij bieden we u het jaarverslag en de jaarrekening 2017 aan van de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA).
We kijken terug naar het eerste jaar van outputfinanciering. Dit was een spannend jaar voor ons omdat dit meer en andere eisen stelt aan de verantwoording. In 2016 hebben we geoefend met de systematiek, dat gaf inzicht en vertrouwen, maar in het echt is het toch anders. Na de begrotingsoverschotten va 2015 en 2016 hebben we begin 2017 via een begrotingswijziging de begroting voor 2017 naar beneden bijgesteld en dat betekent dat we onszelf weinig speelruimte hebben gegund. Daarmee hebben we het onszelf niet makkelijk gemaakt, maar dat hoeft ook niet. Begroten moet je zo realistisch mogelijk doen.
Onderweg zijn we een paar hobbels tegengekomen en we hebben op een aantal onderdelen bijgestuurd zoals u dat van een professionele organisatie mag verwachten.

In 2017 hebben we mooie dingen kunnen doen voor de Achterhoek en voor onze partners. We zijn aan de slag gegaan met controles op energiebesparingsmaatregelen. Deze controles zijn gefinancierd uit een landelijk subsidiebudget van 3 miljoen euro dat beschikbaar gesteld is aan alle omgevingsdiensten. Met de partners zijn afspraken gemaakt om meer aandacht te gaan schenken aan energie en duurzaamheid, waarbij we aansluiten bij de lopende initiatieven in de Achterhoek.

Samen met onze partners hebben we een traject doorlopen rond risico- en effectgericht handhaven. Het uitvoeringsplan 2018 is hierop gebaseerd. We hebben samen een risico inschatting gemaakt. Die is gebruikt om tot afspraken te komen over de inzet van de capaciteit. Ook hebben alle partners ingestemd met de Landelijke Handhavingsstrategie. Met deze gecombineerde afspraken worden vergelijkbare bedrijven in de Achterhoek vergelijkbaar behandeld en maatwerk blijft mogelijk. In de toekomst bouwen we steeds meer informatie op over naleefgedrag van de individuele bedrijven. Deze informatie leidt tot een steeds efficiëntere inzet van mensen.

We zijn gestart met de voorbereidingen voor de Omgevingswet. En hoewel de invoeringsdatum van de wet is uitgesteld kunnen we toch al veel doen in de voorbereiding. We delen de milieukennis met onze partners. We zoeken andere partijen op, zoals Veiligheidsregio, GGD, Waterschap, Openbaar Ministerie etc. om actief aan de slag te gaan met een meer integrale aanpak, zowel in het voortraject bij vestiging of vergunningverlening, als ook in de handhaving. Helaas zien we dat bedrijven met minder goede bedoelingen de Achterhoek gevonden hebben. Hier is een gezamenlijke aanpak en actieve informatie-uitwisseling noodzakelijk. In 2018 gaan we daar meer inhoud aan geven.

We hebben in 2017 veel gedaan, maar er valt nog het nodige te verbeteren en te ontwikkelen. Daarmee gaan we in 2018 gewoon door, in het volste vertrouwen dat we samen met onze partners en samenwerkingsrelaties de Achterhoek gezond, veilig en leefbaar houden.

Bronckhorst, 15 maart 2018.

Met vriendelijke groet namens
Het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst Achterhoek,

Ir. Petra G.M. van Oosterbosch
Directeur

II. INLEIDING

1. Algemeen

Voor u ligt het jaarverslag en de jaarrekening 2017 van de ODA.
De ODA is opgericht op 7 november 2012, de eerste vergadering van het Algemeen Bestuur van de ODA. De ODA kent twee bestuursorganen namelijk het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
De voorzitter wordt door en uit het algemeen bestuur gekozen.
Op 31 december 2017 waren de besturen als volgt samengesteld.

Lid	Functie	Gemeente/ Provincie	Plaatsvervanger	Functie
G.J.M. Nijland	Wethouder	Aalten	T. Kok	Wethouder
J. van Oostrum vz	Burgemeester	Berkelland	M.H.H. van Haaren	Wethouder
J. Engels	Wethouder	Bronckhorst	A. A.L.M. Spekschoor	Wethouder
F.H.J. Langeveld	Wethouder	Doetinchem	H.G. Bulten	Wethouder
B. Groot Wesseldijk	Wethouder	Lochem	S.W. van 't Erve	Burgemeester
W.J.A. Gerritsen	Wethouder	Montferland	W.A.R. Visser	Wethouder
V. F.M. van Uem	Wethouder	Oost Gelre	R.H.M. Hoijtink	Wethouder
H.J. Hengeveld	Wethouder	Oude IJsselstreek	Wisselend	
B.J.J. Bengevoord	Burgemeester	Winterswijk	H.J.G. Gommers	Wethouder
C. Pennings	Wethouder	Zutphen	Wisselend	
J. Meijers	Gedeputeerde	Gelderland	Wisselend	
Secretaris				
P.G.M. van Oosterbosch	Directeur	ODA	M. Lammers	ODA

Dagelijks Bestuur:

Lid	Functie	Gemeente/ Provincie	Plaatsvervanger	Functie	Gemeente
J. van Oostrum vz	Burgemeester	Berkelland			
C. Pennings	Wethouder	Zutphen	B. Groot Wesseldijk	Wethouder	Lochem
W.J.A. Gerritsen	Wethouder	Montferland	Rouleert		
H.J. Hengeveld	Wethouder	Oude IJsselstreek	Rouleert		
P.G.M. van Oosterbosch	Directeur	ODA	M. Lammers		

mevr. Pennings, dhr. Gerritsen en dhr. Hengeveld fungeren bij toerbeurt als voorzitter bij afwezigheid van de heer Van Oostrum

2. Financiële uitkomsten

Voordelig		**I**	**S**
Onttrekking reserves ICT en personeelsaangelegenheden	€ 58.000	I	
Diversen	€ 31.000	I	
Totaal voordelig	*€ 89.000*		
Nadelig			
Personeelskosten	€ 119.000	I	
Organisatiekosten	€ 35.000	I	
Organisatieondersteuning	€ 32.000		S
Totaal nadelig	*€ 186.000*		
Per saldo nadelig	**€ 97.000**		

I = Incidenteel
S= Structureel

In 2015 en 2016 was er sprake van voordelige rekeningresultaten. Vanaf 2017 wordt de ODA bekostigd op basis van outputfinanciering. De bijdragen van de partners waren in de 1e begrotingswijziging naar beneden bijgesteld. Vanwege het inrichten van het digitale archief met bijbehorende koppelingen met en wijzigingen in het VTH-systeem en hogere personeelskosten zijn de uitgaven hoger uitgekomen. Uiteindelijk leidde dit tot een negatief resultaat van € 97.000.

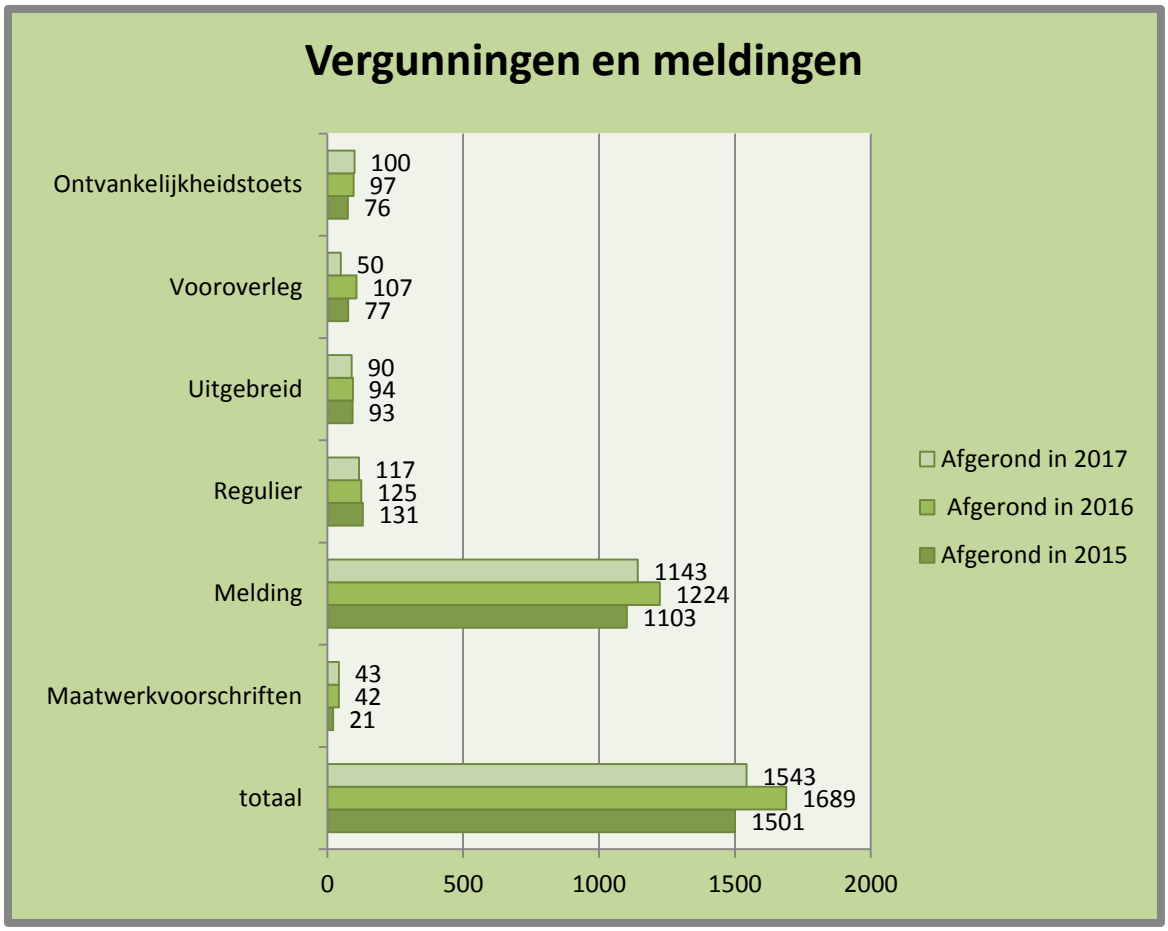
Procedure jaarrekening
Hoewel strikt formeel niet verplicht, kiezen wij ervoor de jaarstukken dezelfde procedure te laten doorlopen als de begroting, dat wil zeggen inclusief de zienswijzeprocedure.
Dit houdt in:

- Het dagelijks bestuur zendt de ontwerp jaarstukken 2017 vóór 15 april 2018 aan provinciale staten en de gemeenteraden.
- Provinciale staten en de gemeenteraden kunnen hun zienswijzen over de ontwerp jaarstukken indienen bij het dagelijks bestuur van de omgevingsdienst.
- Het dagelijks bestuur verzamelt de zienswijzen en biedt de ontwerp jaarstukken voorzien van de zienswijzen aan aan het algemeen bestuur.
- Het algemeen bestuur stelt de jaarstukken 2017 vervolgens vóór 15 juli 2018 vast.
- Onmiddellijk na de vaststelling van de jaarstukken door het algemeen bestuur zendt het algemeen bestuur de jaarstukken aan provinciale staten en de gemeenteraden.
- Het dagelijks bestuur zendt de jaarstukken binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 1 augustus 2018 aan de minister.

III. Programma 1 – Vergunningverlening

1. Wat hebben we bereikt

Vergunningen en meldingen

Bovenstaand staafdiagram laat per procedure zien hoeveel afgerond is in 2017 ten opzichte van de voorgaande 2 jaren. In totaal zie je dat het totale aantal afgehandelde procedures in verhouding tot het afgelopen jaar minder is, maar net iets meer is ten opzichte van 2015. Dit ligt o.a. aan de volgende zaken.

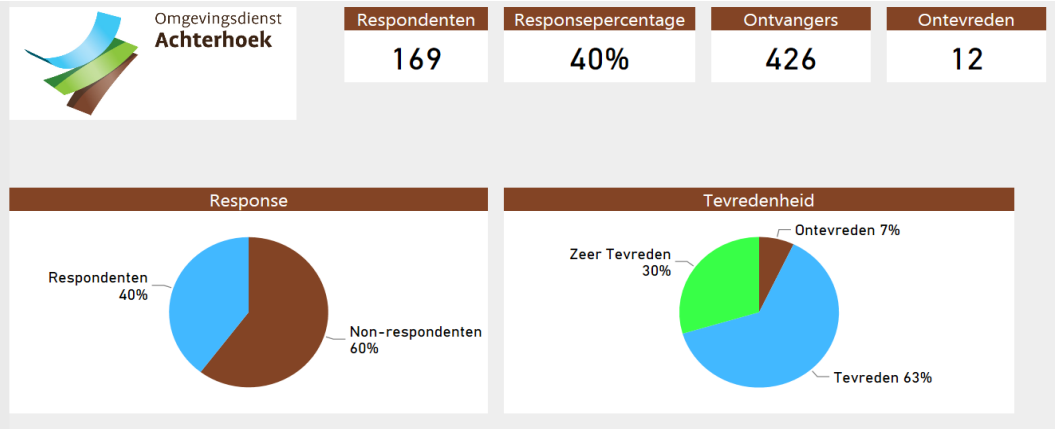
- Minder vooroverleggen omdat per 1 januari 2017 de gemeente Bronckhorst de taken op het gebied van cultuurhistorie terug heeft gehaald. Veel vooroverleggen waren namelijk voor cultuurhistorie. Dit heeft ook een klein effect op het aantal (monumenten)vergunningen in 2017.
- In 2016 waren er veel meer complexe meldingen (75 t.o.v. 19 in 2017) vanwege een grote reorganisatie met verbouwingen van een bedrijf met meerdere locaties in de Achterhoek.

In de bijlagen staan de diverse procedures per partner apart vermeld.

Percentage WABO vergunningen binnen wettelijke termijn
We hebben bekeken hoeveel WABO vergunningen binnen de wettelijke termijnen zijn afgehandeld. Voor vergunningen met een reguliere procedure zijn dit termijnen, waarbij bij overschrijding ervan de vergunning van rechtswege afgegeven wordt. Voor uitgebreide procedures betreffen het termijnen van orde.

188 (91%) van de 207 WABO vergunningen zijn binnen de wettelijke termijnen afgerond. Het betreft dan meestal complexe zaken met een uitgebreide procedure, waarbij vaak ook nog veel zienswijzen behandeld moeten worden. De andere WABO vergunningen zijn binnen de wettelijke termijnen (enkele met verlenging vanwege het aanvullen van gegevens) afgehandeld. Er zijn ook geen vergunningen van rechtswege verleend door het verstrijken van de termijnen.

Klanttevredenheid meldingen Activiteitenbesluit
Eind vorig jaar zijn we een klanttevredenheidsonderzoek gestart, waarbij we in eerste instantie de tevredenheid over de procedure van de meldingen Activiteitenbesluit en de afhandeling klachten/ meldingen hebben getoetst. In 2018 volgen ook andere producten.
In onderstaande grafieken staan de resultaten en de respons van in totaal 426 uitgevraagde enquêteverzoeken in 2017. Daaruit blijkt dat 93% tevreden of zeer tevreden is.
De motivatie voor de ontevredenheid waren met name punten op te lange doorlooptijd en mindere communicatie. De motivatie voor de tevredenheid was daarentegen juist punten op het snel afhandelen en een goede communicatie. Verder waren ze tevreden over de hulpvaardigheid en de servicegerichtheid van onze medewerkers. De tips uit de motivaties worden gebruikt om onze dienstverlening en procedure te verbeteren.

2. Wat hebben we daarvoor gedaan

Verandering werkwijze
Een belangrijke verandering in de werkwijze is dat de vergunningverleners een kleinere workload hebben. Ze werken de aanvragen een voor een af tot ze klaar zijn. Iedere keer als ze een aanvraag klaar hebben, nemen ze de volgende met de meeste prioriteit uit de gemeenschappelijke voorraad. Deze nieuwe werkwijze heeft geleid tot minder werkdruk en kortere afhandeltijden. Daarmee is ook de kans dat een vergunning van rechtswege wordt verleend verkleind. Verder kan het team de workload aan waardoor geen externe inhuur noodzakelijk is.

Complexe vergunningverlening
Voor de complexe industriële bedrijven is voor de activiteit milieu advies gevraagd aan de Omgevingsdienst Regio Nijmegen en coördineert de ODA het hele proces. Dit geldt ook voor bedrijven waarvan de provincie het bevoegd gezag is en waar een zogenaamd BRIKS-aspect (b.v. bouwen of kappen) aan is verbonden.
Per 1 maart 2017 is ook de adviesroute voor deze BRIKS-taken gewijzigd. Voorheen werd aan de gemeente waar het bedrijf was gevestigd advies gevraagd en per 1 maart is dat ook de ODRN geworden. De ODRN voldoet namelijk aantoonbaar aan de kwaliteitscriteria.

<u>Complexe vergunningverlening provinciale bedrijven na 1 januari 2018</u>
De provincie heeft besloten per 1 januari 2018 het mandaat (vanwege efficiency) voor de provinciale bedrijven bij de ODRN te beleggen.

3. Wat heeft het gekost

Programma	2016 Realisatie	2017 Begroting	2017 Begroting Na wijziging	2017 Realisatie
Vergunningverlening				
Lasten	€ 1.345.211	€ 1.619.751	€ 1.649.574	1.674.186
Algemene dekkingsmiddelen				
Baten	€ 1.416.981	€ 1.619.751	€ 1.490.398	1.468.266
Resultaat voor bestemming	€ 71.769	€ 0	-€ 159.176	-205.920
Mutaties reserves	€ 66.916	€ 0	€ 159.176	184.529
Resultaat na bestemming	€ 138.685	€ 0	€ 0	-21.390

De baten en lasten zijn over de programma's verdeeld naar rato van de omzet per programma op begrotingsbasis.
Het resultaat op het programma "Vergunningverlening" heeft als belangrijkste oorzaken:

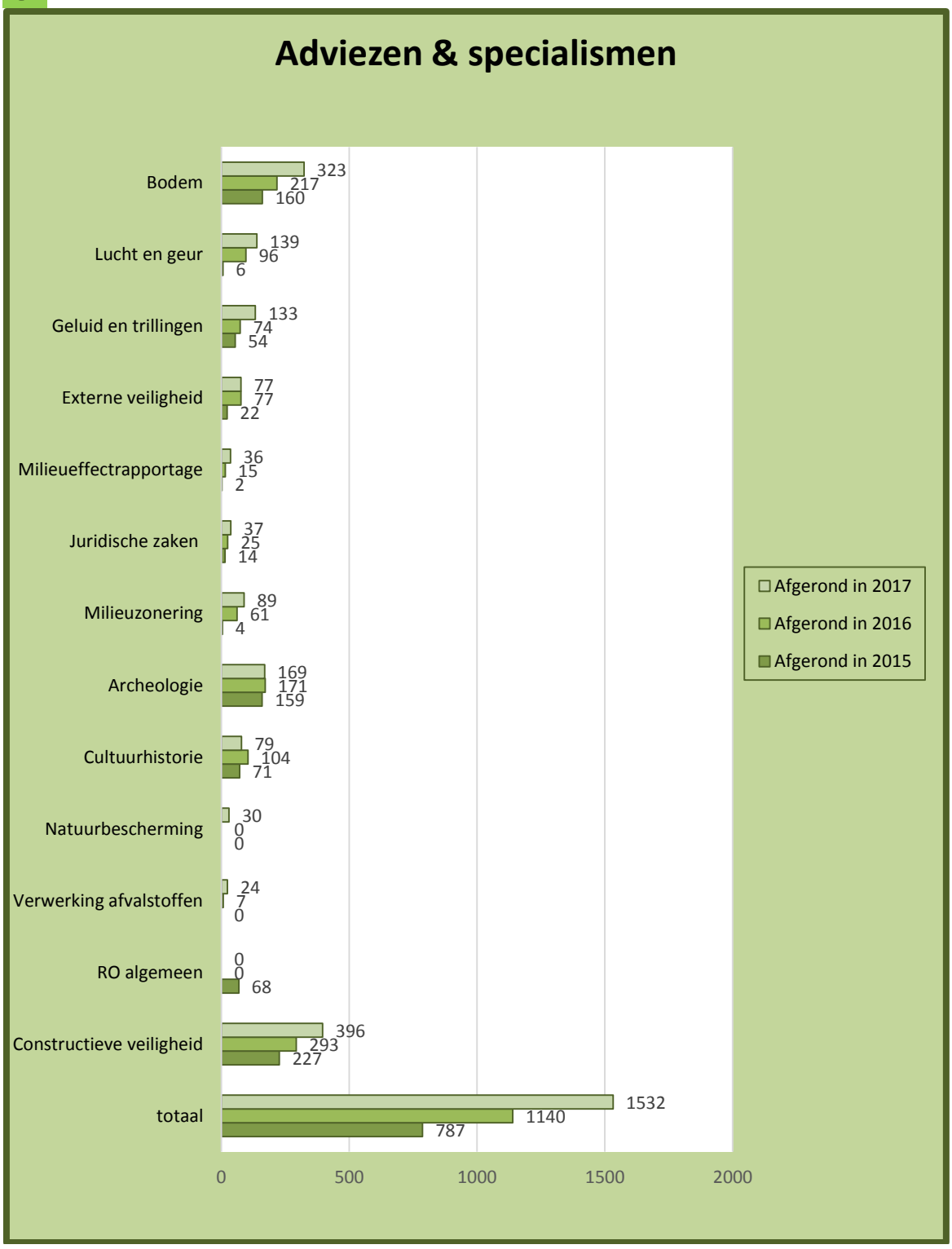
Bedragen x € 1.000	
LASTEN	**VERGUNNING VERLENING**
Voordelig	
Algemene lasten	19
Diversen	3
Totaal	22
Nadelig	
Peronseelskosten	-91
Organisatiekosten	-8
Organisatieondersteuning	-7
Totaal	-105
Per saldo lasten voordelig	-83
BATEN	
Voordelig	
Bijdragen van derden	22
Omzet partners	11
Detacheringen	4
Onttrekking reserves	25
Totaal	62
Nadelig	
nvt	
Totaal	-
Per saldo baten voordelig	62
Voordelig resultaat	**-21**

Voor een toelichting verwijzen wij u naar het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

IV. Programma 2 – Specialismen

1. Wat hebben we bereikt

Adviezen

Het aantal adviezen is in verhouding tot 2016 voor alle aspecten met uitzondering voor het aspect cultuurhistorie gegroeid of ongeveer gelijk gebleven (archeologie en externe veiligheid). Voor dat aspect zijn er juist minder adviezen. Dit komt omdat per 1 januari 2017 de gemeente Bronckhorst de taken op het gebied van cultuurhistorie heeft teruggehaald. De vergelijking met 2015 is eigenlijk niet goed te maken, omdat de registratie toen anders en niet zo goed was als nu. Verder hadden we toen het product RO algemeen waarin veel specialismen in 1 product zaten. Daarnaast hebben we wat overige (specialistische taken) geleverd en dat betreft o.a.:

- Advisering overig ikv milieu, ruimtelijke plannen en ontwikkelprojecten
  Dit betreft advisering over de milieuaspecten binnen de komende Omgevingswet.
- Beleidsondersteuning
  Met name ondersteuning op beleid voor risico- en effectgericht toezicht en handhaving.
- Front office
  Op het gebied van hulp bij b.v. het invullen van de OLO en/ of het AIM, maar ook bij beantwoording van kleine (algemene) vragen van de gemeente zelf. Verder leveren wij voor enkele gemeentes ook bodeminformatie aan b.v. adviesbureaus en makelaars.

In de bijlagen staan de diverse procedures per partner apart vermeld.

Percentage adviezen binnen de servicenorm van 4 weken
1477 van de 1532 adviezen zijn binnen de afgesproken 4 weken geleverd. Dit is een percentage van 96%.

2. Wat hebben we daarvoor gedaan

Lean werkwijze ontwikkeld
Om lean te kunnen werken zijn producten en het systeem Open Wave aangepast. De werkvoorraad van iedere adviseur is nu zichtbaar in het systeem en hoeft die niet meer in een aparte lijst te worden bijgehouden. Ook zien de adviseurs wat de voortgang is bij hun collega's. Wat er voor de gemeente verandert is dat de ODA niet langer standaard een gecombineerd advies (bestaande uit meerdere deeladviezen) opstelt en verstuurt, maar voortaan losse deeladviezen verstrekt. Op verzoek van de gemeente kan nog steeds een gecombineerd advies verstrekt worden. De adviezen zijn korter en bondiger en teksten kunnen door de gemeenten bijvoorbeeld direct gebruikt worden in een bestemmingsplan.

Borging van de kwaliteit van de adviezen
Adviezen worden op maat en op tijd geleverd. De adviezen zijn kwalitatief goed en worden zowel aan in- als externe partijen (opdrachtgevers) verstrekt.
Voor alle deskundigheidsgebieden zijn de medewerkers ook getoetst op de kwaliteitscriteria. Op basis van de uitkomst is een plan van aanpak opgesteld. Voor een aantal deskundigheidsgebieden kan de organisatie niet voldoen aan de kwaliteitscriteria en hiervoor zijn samenwerkingsovereenkomsten aangegaan met andere organisaties. Het gaat om de deskundigheidsgebieden binnen Externe Veiligheid en Archeologie.

Samenwerking externe veiligheid
Voor externe veiligheid zijn we een samenwerking aangegaan met de omgevingsdiensten OVIJ en de ODNV. Samen vallen we binnen het gebied van de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland. Naast het voldoen aan de kwaliteitscriteria is er sprake van kennisuitwisseling en is er een gezamenlijk uitvoeringsprogramma opgesteld.

Samenwerking archeologie
Voor de archeologietaken zijn we een samenwerking met de gemeente Zutphen aangegaan. Zutphen heeft meerdere archeologen in dienst en op basis van deze samenwerking kan de ODA een kwalitatief goed product op het gebied van archeologie leveren aan haar opdrachtgevers. Op basis van de samenwerking voldoet de organisatie aan de kwaliteitscriteria.

3. Wat heeft het gekost

(bedragen in euro's)

Programma	2016 Realisatie	2017 Begroting	2017 Begroting Na wijziging	2017 Realisatie
Advies - Specialismen				
Lasten	€ 1.691.998	€ 1.365.337	€ 1.390.476	1.311.335
Algemene dekkingsmiddelen				
Baten	€ 1.782.269	€ 1.365.337	€ 1.265.798	1.150.045
Resultaat voor bestemming	€ 90.271	€ 0	-€ 124.678	-161.290
Mutaties reserves	€ 84.166	€ 0	€ 124.678	144.536
Resultaat na bestemming	€ 174.437	€ 0	€ 0	-16.754

De baten en lasten zijn over de programma's verdeeld naar rato van de omzet per programma op begrotingsbasis.

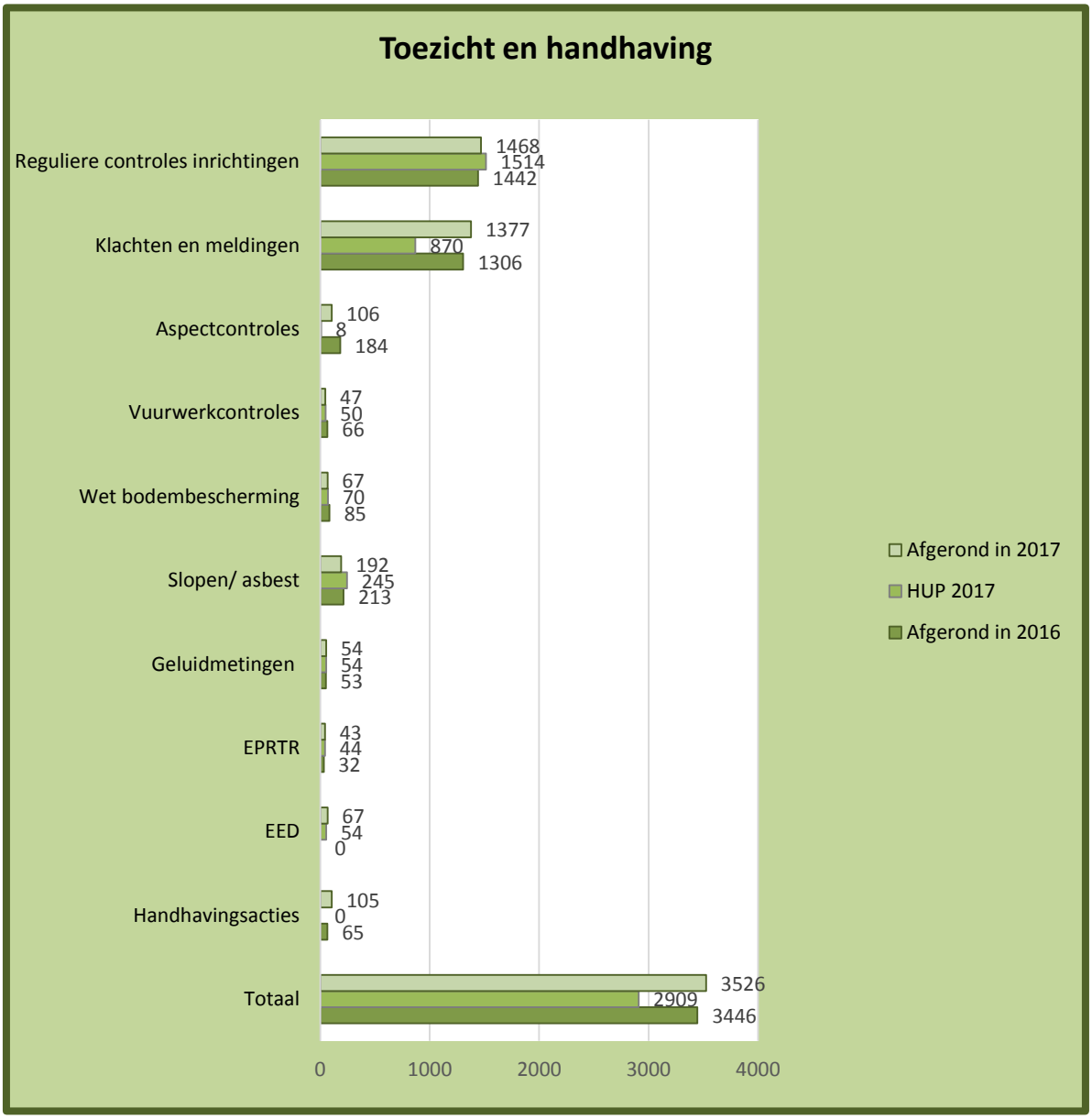
Het resultaat op het programma "Specialismen" heeft als belangrijkste oorzaken:

Bedragen x € 1.000	
LASTEN	**ADVIES**
Voordelig	
Algemene lasten	15
Diversen	2
Totaal	17
Nadelig	
Peronseelskosten	-71
Organisatiekosten	-6
Organisatieondersteuning	-6
Totaal	-82
Per saldo lasten voordelig	-65
BATEN	
Voordelig	
Bijdragen van derden	17
Omzet partners	8
Detacheringen	3
Onttrekking reserves	20
Totaal	48
Nadelig	
nvt	
Totaal	-
Per saldo baten voordelig	48
Voordelig resultaat	**-17**

Voor een toelichting verwijzen wij u naar het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

v. Programma 3 – Toezicht en Handhaving

1. Wat hebben we bereikt

In de bijlagen staan de diverse producten per partner apart vermeld.

Reguliere controles

Ingebracht in HUP 2017	Afgerond	Afgerond t.o.v. HUP 2017	Volledige naleving na 1e controle
1514	1468	97%	68%

Van de 46 controles zijn een klein aantal uitgesteld vanwege de vogelgriep. De andere controles lopen nog in 2018 door vanwege een langere hersteltermijn. Deze controles worden niet meegenomen in de betaling, maar zullen in de afrekening van 2018 komen.
Door het jaar heen is voor een aantal partners de opdracht in overleg bijgesteld vanwege complexe handhavingssituaties, gewijzigde taken/inzet en dergelijke.

Percentage volledige naleving na 1e controlebezoek
Dit percentage wordt berekend door de controles te tellen waar een hercontrole nodig is geweest. 474 van de 1468 controles hebben een hercontrole nodig gehad en 994 dus niet. Waardoor het percentage volledige naleving na een 1e controlebezoek komt op 68%.

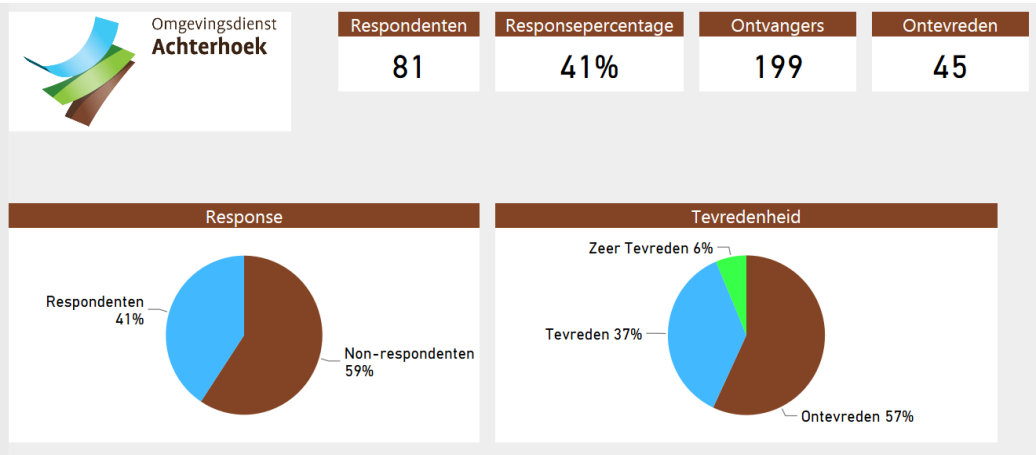
Afhandeling klachten/ meldingen

klachten/ meldingen	Binnen termijn afgehandeld	Extra controle n.a.v. klacht/ melding	Melding incident/ ongewoon voorval
1349	92%	64	28

Er zijn in verhouding tot vorig jaar iets meer klachten en meldingen. De meeste zijn van slechts een aantal bedrijven binnen de Achterhoek. Deze worden dan ook bij ons opgepakt als aandachtsbedrijven.

Percentage binnen termijn afgehandeld
Hiervoor hebben we een norm afgesproken. Deze norm houdt in dat klagers/melders binnen drie werkdagen worden geïnformeerd over het vervolg van hun melding en dat tenminste 85% van de klachten/meldingen binnen twee weken is afgehandeld. De reden voor het af en toe overschrijden van de termijn van twee weken ligt vooral in het feit dat dit klachten en meldingen betreffen die betrekking hebben op lang(er)lopende handhavingszaken.

Klanttevredenheid afhandeling klachten/ meldingen
Zoals eerder vermeld zijn we eind vorig jaar een klanttevredenheidsonderzoek gestart, waarbij we ook de tevredenheid over de procedure van de klachtafhandeling hebben getoetst.
In onderstaande grafieken staan de resultaten en de respons van in totaal 199 uitgevraagde enquêteverzoeken in 2017. Daaruit blijkt dat 43% tevreden of zeer tevreden is.
De motivatie voor de ontevredenheid waren met name punten op het resultaat, de tijd waarbinnen iets opgelost kan worden en dat er alleen maar op de wetgeving/ vergunning gecontroleerd wordt (de klachten zijn daarom niet altijd te verhelpen).
De motivatie voor de tevredenheid waren punten op het snel oppakken en begrip en hulpvaardigheid van onze medewerkers. De tips uit de motivaties worden, waar mogelijk, gebruikt om onze dienstverlening en procedure te verbeteren.

Aspectcontroles en handhaving

Vuurwerk	Sloop/asbest/ puinbreker	Bodem sanering	Meting geluid[1]	EPRTR	Overig[2]	Handhaving[3]
47	192	67	54	43	42	105

1. Dit zijn zowel de geluidmetingen bij de 12 dagenregeling/ evenementen als geluidmetingen bij inrichtingen
2. Vrije veld toezicht en overige aspectcontroles zoals afval, geur, luchtkwaliteit, enz.
3. Verzoek om handhaving, last onder dwangsom, last onder bestuursdwang, strafrechtelijke controles

Vuurwerkcontroles

Gemeente	gecontroleerde verkooppunten		overtredingen najaar		overtredingen eindejaar	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Totaal	51 van 53	46 van 49	33	12	20	11

De ODA had de opdracht om 46 van de 49 vuurwerkverkooppunten te controleren in 2017. Dit is gedaan door een controle in het najaar op brandveiligheids- en installatietechnische aspecten (zoals veiligheidsafstanden, brandwerendheid van bouwdelen en keuring van de sprinkler) en een controle tijdens de eindejaarsverkoop op organisatorische aspecten (zoals toegestane hoeveelheden vuurwerk en geen vuurwerkopslag buiten de kluizen).
In 2017 waren er veel minder overtredingen dan voorheen. Sinds 2013 zijn de vuurwerkverkooppunten jaarlijks projectmatig gecontroleerd door ODA-toezichthouders met specifieke kennis op vuurwerkgebied. Het blijkt zijn vruchten af te werpen dat de gemeenten de vuurwerkcontroles elk jaar op de planning zetten.
Naast deze controles zijn 1 uitgangspuntendocumenten (UPD), 1 nota van aanvulling (NvA) en 2 rapporten van vijfjaarlijkse toetsing beoordeeld en afgerond.

Asbest
Naast de uitgevoerde controles is er steeds meer aandacht voor de verplichting voor het verwijderen van asbestdaken voor 2024. Een aantal gemeenten hebben ons verzocht daarin mee te denken.
Verder hebben wij gewerkt aan een grote asbestzaak, waarbij integraal met politie, gemeentes, de Inspectie SZW en de Inspectie Leefomgeving en Transport een illegaal asbestsaneringsbedrijf is aangepakt. Dit heeft geleid tot een verdergaand politieonderzoek en het oplossen van overtredingen bij meerdere asbestsaneringslocaties.

BBK (bodemtransporten) en WBB (saneringen)
Er zijn in 2017 95 veldcontroles BBK uitgevoerd. Voor een groot deel zijn dit controles naar aanleiding van een melding. In een aantal gevallen ging het om toepassen van grond zonder melding.

Op het gebied van de Wet bodembescherming (Wbb) zijn in 2017 de volgende werkzaamheden uitgevoerd: 30 bodemsaneringen en 13 tanksaneringen begeleid en er is vervolg gegeven aan 24 calamiteiten.

Strafrechtelijke handhaving
De buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) hebben voor 9 partners strafrechtelijke handhaving uitgevoerd. Er zijn 40 constateringen gedaan waarbij 14 strafrechtelijke waarschuwingen (zowel schriftelijk als mondeling) en 18 processen verbalen cq BSBm-en uitgeschreven. Dit betreft diverse soorten overtredingen.
Deze aantallen zijn minder dan in 2016. Dat heeft te maken dat er vanaf 2017 gewerkt wordt met de Landelijke Handhavingsstrategie (LHS). Daarin zit een prioritering van zaken, waardoor met name de complexere zaken opgepakt worden, die ook meer tijd nodig hebben.

Integraal PRTR verslag (EPRTR)
Het EPRTR is een jaarlijkse wettelijk verplichte milieujaarrapportage door industriële bedrijven, waarin zij rapporteren over hun afval, energie- en watergebruik en emissies naar lucht, water en bodem. Bedrijven moeten uiterlijk voor 1 april het digitale verslag beschikbaar stellen over het voorgaande verslagjaar. Het bevoegd gezag moet uiterlijk voor 1 juli de verslagen beoordelen. Het EPRTR bestaat uit de rapportage in het kader van de Europese PRTR-verordening, aangevuld met noodzakelijke vragen. Het bevoegd gezag moet toezien op een correcte rapportage door de bedrijven. De gegevens worden in het Europees register opgenomen als de emissies van het bedrijf boven de drempelwaarden voor ammoniak, fijn stof, methaan en/of lachgas uitkomen. Op deze manier krijgen burgers en maatschappelijke organisaties toegang tot informatie over milieuvervuilende emissies in hun omgeving. EPRTR draagt bij aan de preventie en vermindering van milieuverontreiniging, levert gegevens aan beleidsmakers en maakt de inspraak van het publiek bij de besluitvorming op milieugebied makkelijker.

In 2017 zijn net zoals in 2016 43 verslagen in het kader van EPRTR beoordeeld. Deze zijn allemaal (enkelen na een verzoek om aanvullingen) goedgekeurd.

Energiecontroles en beoordelingen

Erkende Maatregelenlijsten energiebesparing (EML)
In 2016 en 2017 zijn voor een aantal branches de EML's van kracht geworden. In deze lijsten staan de meest voorkomende maatregelen genoemd die een terugverdientijd hebben van 5 jaar of minder. Bedrijven zijn verplicht deze maatregelen uit te voeren. Tijdens de integrale controles wordt er nu meer aandacht besteed aan energie.
Daarnaast hebben wij met behulp van een landelijke subsidie van het toenmalige ministerie van I&M extra EML controles gedaan bij alle zwembaden en sauna's in de Achterhoek. Hieronder staat per partner hoeveel zwembaden en sauna's gecontroleerd zijn.

Partner	Zwembaden	Sauna's
Aalten	2	
Berkelland	4	
Bronckhorst	6	
Doetinchem	2	1
Lochem	4	
Montferland	2	1
Oost Gelre	2	
Oude IJsselstreek	2	1
Winterswijk	2	
Zutphen	1	1
Totaal	**27**	**4**

Energie-audits (EED)
Ook hebben wij 67 energierapporten in het kader van de EED beoordeeld. Dit betreft auditrapporten van bedrijven die aan de volgende criteria voldoen:
- Meer dan 250 medewerkers of
- Jaaromzet groter dan € 50.000.000 of
- Jaarlijks balanstotaal groter dan € 43.000.000.

Deze moeten vanwege Europese wetgeving 4-jaarlijks een energie-audit indienen.

2. Wat hebben we daarvoor gedaan

De meeste werkprocessen zijn ondergebracht onder Slimmer Werken (OZO). Daarmee zijn de werkprocessen helder beschreven en waar mogelijk efficiënter ingericht. Ook zijn alle controles aan de hand van Digitale Checklists uitgevoerd, waarmee alle benodigde informatie van de controles gedigitaliseerd zijn opgeslagen.
Naast het uitvoeren van bovenstaand regulier werk zijn ook weer taken projectmatig opgepakt. Dit om onze werkzaamheden nog beter uit te kunnen voeren.

Project Inrichtingenbestand

In 2016 zijn we begonnen met het maken van 1 inrichtingenbestand voor de Achterhoek. Dit is projectmatig opgepakt. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2016 begonnen. Daarna is per gemeente bekeken welke inrichtingen er precies waren. Hierbij hebben we gebruik gemaakt van bij ons al aanwezige gegevens en gegevens vanuit het VTH-systeem van de gemeente en de Kamer van Koophandel. Als laatste zijn ze ingelezen in ons VTH-systeem, Open Wave. Het project is afgerond op 1 augustus 2017.
Dit bestand was ook nodig voor de voortgang van risico- en effectgerichte toezicht en handhaving en is gebruikt bij de samenstelling van het HUP 2018.

Project Risicoberedeneerd en effectgericht uitvoeringsbeleid

Dit project is begonnen in 2016 met een rapportage van te hanteren uitgangspunten en randvoorwaarden. Dit was samen met de partners voorbereid. Deze uitgangspunten en randvoorwaarden zijn daarna verder uitgewerkt in 2016 en begin 2017.
Op 27 maart 2017 is er een bijeenkomst met partners geweest over het te hanteren systeem voor het risico- en effectgericht toezicht & handhaving. Dit systeem is, na invulling ervan, in een tweede bijeenkomst met de partners samen doorgerekend naar een concept handhavingsprogramma (HUP) 2018. Het systeem en het concept HUP 2018 zijn daarna ter vaststelling voorgelegd aan alle partners.

Wat we nog merken is dat het inrichtingenbestand niet altijd goed overeenkomt met de werkelijke situatie. Verder is er door dit nieuwe systeem een andere verhouding ontstaan in de werkverdeling. Dit zijn nog zaken die we moeten verbeteren in de toekomstige bepaling van de HUP's.

3. Wat heeft het gekost

(bedragen in euro's)

Programma	2016 Realisatie	2017 Begroting	2017 Begroting Na wijziging	2017 Realisatie
Toezicht en Handhaving				
Lasten	€ 3.436.807	€ 4.083.486	€ 4.158.672	4.589.693
Algemene dekkingsmiddelen				
Baten	€ 3.620.166	€ 4.083.486	€ 3.722.298	4.025.175
Resultaat voor bestemming	€ 183.359	€ 0	-€ 436.374	-564.518
Mutaties reserves	€ 170.959	€ 0	€ 436.374	505.878
Resultaat na bestemming	€ 354.319	€ 0	€ 0	-58.640

De baten en lasten zijn over de programma's verdeeld naar rato van de omzet per programma op begrotingsbasis.
Het resultaat op het programma "Toezicht en Handhaving" heeft als belangrijkste oorzaken:

Bedragen x € 1.000	
LASTEN	**TOEZICHT EN HANDHAVING**
Voordelig	
Algemene lasten	53
Diversen	7
Totaal	60
Nadelig	
Peronseelskosten	-248
Organisatiekosten	-21
Organisatieondersteuning	-19
Totaal	-288
Per saldo lasten voordelig	-228
BATEN	
Voordelig	
Bijdragen van derden	59
Omzet partners	29
Detacheringen	12
Onttrekking reserves	70
Totaal	170
Nadelig	
nvt	
Totaal	-
Per saldo baten voordelig	170
Voordelig resultaat	**-59**

Voor een toelichting verwijzen wij u naar het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

VI. Bovenregionale Taken

Kwaliteit en coördinatie Gelders stelsel

Om het Gelders stelsel van zeven uitvoeringsdiensten blijvend op een kwalitatief goed niveau te laten functioneren, is het van groot belang duurzaam met elkaar in gesprek te zijn. De uitvoeringsdienst De Vallei voert daarover de regie. Jaarlijks bepalen de uitvoeringsdiensten samen op grond van welke indicatoren de kwaliteit wordt gemonitord.
Voor de beoordeling van kwaliteit zijn de kwaliteitscriteria 2.1 de uitgangspunten. In 2017 is er een monitoring geweest voor zowel de procescriteria als de criteria voor de kritieke massa (op basis van capaciteit, kennis en ervaring van de medewerkers). In de bijlagen zijn de resultaten daarvan toegevoegd. Hieruit blijkt dat we aan veel maar niet alle kwaliteitscriteria voldoen. In 2018 zullen dus een aantal kwaliteitscriteria nog beter opgepakt moeten worden om 100% te kunnen voldoen aan de kwaliteitscriteria 2.1.

Ketentoezicht

Met het Programma Ketentoezicht in Gelderland richten alle omgevingsdiensten zich samen op milieucriminaliteit en calculerend gedrag in de afvalstoffenketens. Het gaat daarbij om gedrag waarbij sprake is van (beoogd) geldelijk gewin en (een hoog risico op) grote milieuschade.
Bij de ketenaanpak houden we rekening met het Dreigingsbeeld Oost Nederland en met de specifieke regionale situatie. Hierbij wordt nadrukkelijk en in een vroeg stadium – via het delen van informatie en het zoveel mogelijk maken van risicoanalyses – de samenwerking gezocht met de zeven Gelderse omgevingsdiensten en met de externe handhavingspartners.
De regie op deze taken in het Gelders stelsel ligt bij de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR). De ODA voert zelf de taken uit en wordt daarbij ondersteund door de ODR. In 2017 was voor de ODA hier 1,2 fte voor beschikbaar.
Er is daarvoor een programma 'ketentoezicht 2017 Gelderse omgevingsdiensten' opgesteld. Hierin zijn de volgende ketenaspecten geprioriteerd:

- Asbest;
- Afval;
- Bodemas van afvalverbranders;
- Aandachtsbedrijven in Gelderland.

Daarbij zijn in ieder geval de volgende werkzaamheden in 2017 voor de ODA uitgevoerd.

Aspect	Geplande interventies ODA	Werkelijke interventies ODA
Asbest	5	5
Afval	2	4
Bodemas	3	3
Aandachtsbedrijven	1	2

Verder geldt voor ketenhandhaving natuurlijk dat zaken niet gebiedsgebonden zijn. Dus veel zaken lopen door heel Gelderland, waarbij meerdere omgevingsdiensten betrokken zijn.

Portaal en kenniscentrum

De Omgevingsdienst Veluwe-IJssel (OVIJ) fungeert als portaal en kenniscentrum. De OVIJ verzorgt de gemeenschappelijke contacten vanuit het stelsel met andere organisaties zoals het Openbaar Ministerie. Daarmee hebben deze organisaties in Gelderland één aanspreekpunt. Als kenniscentrum verzorgt de OVIJ de rol van makelaar in kennis, opleidingen etc. Uitgangspunt is de beschikbare capaciteit zo efficiënt mogelijk in te zetten.

Complexe vergunningverlening
Binnen het stelsel is afgesproken dat de OD Regio Nijmegen over de complexe industriële vergunningen adviseert aan de ODA. De ODA coördineert het vergunningenproces, onderhoudt alle contacten en doet de administratieve afhandeling.
Bedrijven waar de provincie het bevoegd gezag is en waar bijvoorbeeld een bouw- of kapdeel aan is verbonden coördineert de ODA ook. Voor deze "BRIKS"-taken werd in 2016 meestal advies gevraagd aan de gemeente waar het bedrijf is gevestigd. Echter vanwege de verplichting om voor deze bedrijven te voldoen aan de kwaliteitscriteria 2.1 zullen ook de "BRIKS"-taken in 2017 hiervoor terecht komen bij de OD Regio Nijmegen. Zij kunnen namelijk aantoonbaar voldoen aan deze criteria, terwijl de gemeenten dit (nog) niet kunnen aantonen.

Complexe handhaving
De Omgevingsdienst Achterhoek is voldoende robuust voor de "Handhaving milieu complexe bedrijven" en voor de "Vergunningverlening milieu van complexe agrarische bedrijven".
Voor vergunningverlening van de overige "complexe bedrijven en de BRZO-bedrijven" werken we samen met de ODRN. Dit geldt ook voor de handhaving Bouwen bij provinciale inrichtingen.
Voor specialistische werkzaamheden (geluidmetingen, geurmetingen, etc.) wordt het Bureau Milieumetingen (van de OD Regio Arnhem) ingezet. In 2017 is dit een aantal keren voorgekomen. Nadrukkelijk bij provinciale inrichtingen maar in mindere mate ook voor gemeentelijke inrichtingen. Daarnaast is bezwaar en beroep belegd bij de ODRA voor de bedrijven in de Achterhoek die onder het bevoegd gezag van de provincie vallen.

P&O stelseltaak
De Gelderse Omgevingsdiensten werken intensief samen op het gebied van HRM/P&O.
De basis hiervoor is gelegd in het Gelders Sociaal Plan (GSP). Hierin is afgesproken dat voor de Gelderse omgevingsdiensten gelijke arbeidsvoorwaarden worden afgesproken.
Dit heeft onder andere geresulteerd in één functieboek, één arbeidsmarkt en één arbeidsvoorwaardenregeling. Daarnaast zijn en worden afspraken gemaakt over het ontwikkelen van beleid en instrumenten, het uitwerken van de afspraken uit de CAR-UWO, de werkkostenregeling et cetera. Hierdoor hoeft niet elke Omgevingsdienst zelf "het wiel uit te vinden". De coördinatie van de stelseltaak HRM wordt door de ODA uitgevoerd. De expertgroep HRM bestaat uit zeven HRM adviseurs vanuit de verschillende omgevingsdiensten en voert de projecten en thema's uit die worden afgesproken.
Vanuit de stelseltaak HRM wordt ook het Centraal Georganiseerd Overleg (CGO) gecoördineerd en ondersteund.

Wat hebben we in 2017 bereikt?

☺ Uitvoering jaarplan

De uit te voeren werkzaamheden liggen vast in het jaarplan 2017. Nagenoeg alle projecten uit het jaarplan zijn opgestart en uitgevoerd. Drie projecten lopen zoals gepland, nog door in 2018.
Een belangrijk project in 2017 was het vervolg op het sociaal plan, dat op 1 april 2017 afliep. Binnen het CGO zijn goede afspraken gemaakt voor het vervolg. Deze afspraken liggen nu vast in de Lokale Arbeidsvoorwaardenregeling Gelderse Omgevingsdiensten (LAGO), de regeling reiskostenvergoeding woon-werkverkeer en het sociaal statuut.
Andere projecten die zijn uitgevoerd betreffen de evaluatie van de gesprekkencyclus, duurzame inzetbaarheid van medewerkers, Permanent leren en afspraken over de kwaliteitscriteria en de implementatie van het IKB.
In 2016 hebben we afspraken gemaakt over communicatie en informatie aan betrokken stakeholders. In 2017 hebben we dit toegepast en aangescherpt. Dit heeft geresulteerd in een verbeterde afstemming en meer draagvlak.

BSBm (Bestuurlijke Straf Beschikking milieu)
De bevoegdheid voor de BSBm is toebedeeld aan de directeuren van de omgevingsdiensten en wordt uitgevoerd door BOA's. Binnen het stelsel is de coördinatie van de uitvoering van de BSBm's en het aanspreekpunt voor het OM belegd bij omgevingsdienst Noord Veluwe.

Specificaties

Bovenregionale taken Omschrijving	2016 Realisatie	2017 Begroting	2017 Begroting Na wijziging	2017 Realisatie
OD De Vallei - Kwaliteit en coördinatie stelsel	17.545	23.500	23.500	59.002
OD Rivierenland - Ketentoezicht	50.560	53.500	53.500	51.909
OD Veluwe en IJssel - Portaal en kenniscentrum	80.121	81.000	81.000	78.103
OD Regio Nijmegen - Complexe vergunningverlening	461.704	478.000	478.000	455.378
OD Regio Arnhem - Complexe handhaving, meetdienst en bezwaar en beroep	0	0	0	0
OD Noord Veluwe - Bestuurlijke Strafbeschikking Milieu	0	4.000	4.000	3.289
OD Achterhoek - Personeel en Organisatie	90.365	105.219	105.219	93.957
Totaal	**700.296**	**745.219**	**745.219**	**741.637**

VII. Financiële uitkomsten

1. Algemeen

De Omgevingsdienst Achterhoek verkrijgt haar inkomsten hoofdzakelijk uit bijdragen van de deelnemende partners.

2. Financiële resultaten

Onderstaand de financiële resultaten over 2017 met toelichting.

(bedragen in euro's)

	Omschrijving	2016 Realisatie	2017 Begroting	2017 Begroting Na wijziging	2017 Realisatie
	LASTEN				
1	Personeelskosten	4.618.116	4.877.582	5.043.346	5.453.475
2	Organisatiekosten	729.600	590.902	670.902	705.164
3	Inhuur van derden	624.199	320.000	224.308	211.498
4	Bovenregionale taken	700.296	745.219	745.219	741.637
5	Organisatie ondersteuning	457.494	447.500	427.576	459.702
6	Algemene lasten	44.607	87.370	87.370	0
7	Energieproject	0	0	0	3.737
	Totaal Lasten	**7.174.312**	**7.068.574**	**7.198.722**	**7.575.214**
	BATEN				
21	Bijdragen van derden	372.900	349.800	285.800	383.846
22	Detacheringen	68.471	0	0	18.752
23	Energieproject	0	0	0	0
24	Algemene baten	74.396	0	179.125	179.125
25	Bijdragen deelnemers	7.003.943	6.718.774	6.648.509	6.696.704
	Restitutie deelnemersbijdrage			-634.940	-634.941
	Totaal Baten	**7.519.711**	**7.068.574**	**6.478.494**	**6.643.486**
	Resultaat voor bestemming	**345.399**	**0**	**-720.228**	**-931.728**
26	Mutaties reserves	322.041	0	720.228	834.943
	Resultaat na bestemming (+ is voordelig)	**667.440**	**0**	**0**	**-96.785**

LASTEN

1. Personeelskosten (€ 5.453.475)

Extra externe inhuur nodig ivm realiseren HUP, inhuur ivm 3 zwangerschapsverloven, inhuur ivm ziekte. Na dekking vanuit budget algemene lasten, inkomsten UWV ivm zwangerschapsverlof en meerwerk resteert een overschrijding van € 119.000. Dit heeft onder andere te maken met een afvloeiingsregeling.

2. Organisatiekosten (€ 705.164)

Er zijn hogere kosten vanwege het inrichten van het digitale archief met bijbehorende koppelingen met en wijzigingen in het VTH-systeem. Deze zijn kosten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve ICT.

3. Inhuur van derden (€ 211.498)

Geen bijzonderheden.

4. Bovenregionale taken (€ 741.637)

Met de uitvoering van de bovenregionale taken waren in 2017 de volgende kosten gemoeid.

Bovenregionale taken Omschrijving	2016 Realisatie	2017 Begroting	2017 Begroting Na wijziging	2017 Realisatie
OD De Vallei - Kwaliteit en coördinatie stelsel	17.545	23.500	23.500	21.197
OD Rivierenland - Ketentoezicht	50.560	53.500	53.500	51.909
OD Veluwe en IJssel - Portaal en kenniscentrum	80.121	81.000	81.000	78.103
OD Regio Nijmegen - Complexe vergunningverlening	461.704	478.000	478.000	455.378
OD Regio Arnhem - Complexe handhaving, meetdienst en bezwaar en beroep	0	0	0	37.805
OD Noord Veluwe - Bestuurlijke Strafbeschikking Milieu	0	4.000	4.000	3.289
OD Achterhoek - Personeel en Organisatie	90.365	105.219	105.219	93.957
Totaal	**700.295**	**745.219**	**745.219**	**741.637**

5. Organisatie ondersteuning (€ 459.702)

De ODA concentreert zich op haar kerntaken en verricht zelf in beperkte mate ondersteunende taken.
De organisatie ondersteunende taken zijn in 2017 afgenomen van de ODA partners en de ODRA.
Per ondersteunende taak zijn (in het bedrijfsplan) normen afgesproken bijvoorbeeld per medewerker of per werkplek.
De financiële verantwoording over de organisatie ondersteuning ziet er als volgt uit:

Ondersteunende dienst	2016 Realisatie	2017 Begroting	2017 Begroting Na wijziging	2017 Realisatie
Berkelland - Communicatie		0		
Berkelland - Financieel (beheer en beleid)	77.421	30.000	44.576	36.166
Bronckhorst - Post en archief, Facilitair, Huisvesting en Telefonisch Informatie Punt	165.000	165.000	165.000	165.528
Doetinchem - Informatisering en automatisering	180.073	178.000	183.000	223.008
Lochem - Personeel (salarisadministratie en organisatie)	35.000	35.000	35.000	35.000
Omgevingsdienst Regio Arnhem - Bestuurlijk juridisch	0		0	0
Oude IJsselstreek - Bestuurlijk-juridisch				
Totaal	**457.494**	**408.000**	**427.576**	**459.702**

Vanaf juli 2017 voert de gemeente Doetinchem archieftaken uit op het gebied van het primaire proces. Dit heeft geleid tot hogere kosten.

6. Algemene lasten (€ 0)

Gebruikt ter dekking van de overschrijding personeelskosten.

7. Energieproject (€ 3.737)

Dit betreft de kosten van cursussen Energiebeheer gebouwen.

BATEN

21. Bijdragen van derden (€ 383.846)
De baten zijn ca. € 98.000 hoger dan geraamd. Dit verschil heeft diverse oorzaken: Inkomsten UWV ivm zwangerschapsverlof, diverse kleinere opbrengsten (participatie in PGS, etc.)

22. Detacheringen (€ 18.752)
Het afgelopen jaar zijn er korte periodes geweest waarin ODA-medewerkers bij derden zijn gedetacheerd.

24. Algemene baten (€ 179.125)
Bij de 1e begrotingswijziging is door de partners een efficiencybijdrage beschikbaar gesteld van € 179.125

Deelnemer	2016 Realisatie	2017 Begroting	2017 Begroting Na wijziging	2017 Realisatie
Aalten			9.898	9.898
Berkelland			28.296	28.296
Bronckhorst			19.451	19.451
Doetinchem			21.779	21.779
Lochem			14.033	14.033
Montferland			6.260	6.260
Oost Gelre			20.130	20.130
Oude IJsselstreek			12.528	12.528
Winterswijk			14.807	14.807
Zutphen			15.049	15.049
Provincie Gelderland			16.894	16.894
Totaal	**0**	**0**	**179.125**	**179.125**

25. Bijdragen deelnemers (€ 6.696.704)

Deelnemer	2016 Realisatie	2017 Begroting	2017 Begroting Na wijziging	2017 Realisatie
Aalten	375.481	376.152	362.183	338.415
Berkelland	1.508.573	1.044.950	1.035.393	1.036.350
Bronckhorst	733.913	862.445	711.734	707.066
Doetinchem	646.775	796.973	796.939	830.485
Lochem	506.665	532.282	513.493	518.215
Montferland	316.548	236.381	229.051	224.826
Oost Gelre	596.088	778.161	736.604	740.142
Oude IJsselstreek	714.129	575.047	458.427	467.269
Winterswijk	598.833	575.922	541.793	516.840
Zutphen	524.938	558.438	550.658	572.205
Provincie Gelderland *1	482.000	549.965	618.175	744.890
Totaal	**7.003.943**	**6.886.715**	**6.554.450**	**6.696.704**

De omzet van de partners was geraamd op € 6.648.450 (€ 6.554.450 plus de € 94.000 aan geraamde extra opdrachten). De werkelijke omzet komt € 48.000 hoger uit op € 6.696.704. Het grootste verschil zit bij de Provincie Gelderland. Dit zit vooral in het onderdeel toezicht.

26.Mutaties reserves (€ 805.607)

Omschrijving	Saldo 1-1-2017	Bestemming resultaat 2016	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Saldo 31-12-2017
Algemene reserve	130.183	667.440	0	-653.549	144.074
Reserve ICT voorzieningen	131.105		0	-113.037	18.068
Reserve Personele aangelegenheden	39.021		0	-39.021	0
Totaal	**300.309**	**667.440**	**0**	**-805.607**	**162.142**

Algemene reserve (€ 144.074)
Het saldo van de algemene reserve bedroeg per 1 januari 2017 € 130.000.
€ 100.000 was vrij besteedbaar, € 30.000 was voorzien voor energieprojecten. Bij de bestemming van het jaarresultaat 2016 is € 32.500 toegevoegd aan het vrij besteedbare deel van de reserve. Deze is, vanuit het weerstandvermogen bezien, hiermee weer op niveau. Het algemeen bestuur heeft besloten om het restant van het batig saldo 2016 ter grootte van € 634.941 terug te betalen aan de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. In 2017 is daarnaast bijna € 19.000 inzet voor energieprojecten.
Per 31 december is € 132.500 vrij besteedbaar en € 11.500 is nog beschikbaar voor energieprojecten.

Bestemmingsreserves (€ 18.000)
- Reserve ICT voorzieningen (€ 18.000)
  Aan het begin van dit boekjaar was € 131.000 beschikbaar. Uit deze reserve worden naast de kosten van de implementatie van het VTH systeem de koppelingen met andere systemen bekostigd zoals de I&W ontwikkelvariant van de provincie en de noodzakelijke archiefvoorziening. In 2017 is hiervoor een aanwending geweest van € 113.000.
- Reserve personele aangelegenheden (€ 0).

Op 1 januari 2017 was er een reserve van € 39.000. Deze was beschikbaar voor 14,4 uur landelijk bovenwettelijk verlof. Dit was bij het opstellen van de begroting 2017 niet bekend. Het nadeel is opgevangen door inzet van deze reserve. Vanaf de begroting 2018 zijn deze lasten opgenomen in de salarisraming.

VIII. Paragrafen

Inleiding
In het Besluit Begroting en Verantwoording zijn zeven verplichte paragrafen opgenomen voor provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen. Deze zijn niet allemaal relevant voor de Omgevingsdienst Achterhoek. Om die reden zijn de paragrafen lokale heffingen, grondbeleid en verbonden partijen achterwege gelaten.

De volgende paragrafen worden achtereenvolgens behandeld:
1. Bedrijfsvoering
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Financiering
4. Onderhoud kapitaalgoederen

1. Bedrijfsvoering

Archief en ICT

In samenwerking met de gemeente Doetinchem is een eigen ODA archief opgezet. In eerste instantie voor de primaire taken waarvoor we nog geen eigen archief haden (lagen alleen nog bij de gemeentes), daarna volgen in 2018 de secundaire taken (deze liggen nu nog bij Bronckhorst).
Wat is er in 2017 gebeurt:
- Het archief voor de primaire taken is op 12 juni 2017 door ons in gebruik genomen.
- De voorbereidingen voor de omzetting van de archivering voor de secundaire taken van Bronckhorst naar Doetinchem zijn afgerond.
- Een partnerwerkgroep heeft een advies voor mandatering ODA voor de archieftaken van de primaire taken.

De volgende werkzaamheden moeten dus nog gebeuren:
- De daadwerkelijke omzetting van het archief voor secundaire taken van Bronckhorst naar Doetinchem.
- Mandatering ODA voor de archieftaken door de partners.

I-GO Ontwikkelvariant

De provincie heeft medio 2015 het initiatief genomen de informatievoorziening van, door en tussen de zeven omgevingsdiensten en de provincie te verbeteren. Dit gebeurt door de ontwikkeling van een centrale Informatievoorziening Gelderse Omgevingsdiensten (I-GO). Alle omgevingsdiensten leveren hiervoor maandelijks gegevens aan. Die gegevens gaan vervolgens door een 'wasstraat', waarbij ze allemaal worden gecheckt op juistheid. De fouten en onwaarschijnlijkheden worden weer gemeld aan de omgevingsdiensten, zodat die voor de volgende aanlevering worden hersteld. Het resultaat is dan een steeds groter, schoner en actueel gegevensbestand.
Het gehele project heeft een looptijd van ruim drie jaar. De provincie heeft hiervoor € 2,9 miljoen beschikbaar gesteld. Van de Gelderse omgevingsdiensten wordt personele inzet verwacht. Deze inzet wordt als cofinanciering door de omgevingsdiensten beschouwd. Wij leveren hiervoor naast de aanlevering van de gegevens ook de kennis en kunde van onze informatiemanager.
In 2016 en 2017 zijn al veel gegevens aangeleverd. Naast het vullen van deze database is er ook gewerkt aan een geo-viewer om de bedrijven op kaart inzichtelijk te maken.

Formatie en Personeel
Hieronder een overzicht van de ontwikkeling van de vaste formatie van de ODA tot en met 31 december 2017 (in aantallen fte).

31-12-2013	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017
63,21 fte	64,88 fte	67,81 fte	65,21 fte	66,26

Er zijn geen forse veranderingen in de formatie geweest. Wel zijn hier en daar taken anders georganiseerd, bijvoorbeeld als gevolg van het lean werken. Daardoor is er geïnvesteerd in een projectleider.

 Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim van de ODA over 2017 bedraagt 5,66%.
Hoewel dit redelijk in lijn ligt met het landelijk gemiddelde voor openbaar bestuur en overheidsdiensten (circa 5,5%; bron CBS), is het voor de ODA een toename van 2% ten opzichte van vorig jaar.
Reden hiervoor is dat we te maken hebben met enkele medewerkers die langdurig ziek zijn. Eén daarvan is eerder dit jaar vervroegd met pensioen gegaan. Met drie anderen loopt nog een re-integratietraject. Naar verwachting zullen deze medewerkers in de loop van 2018 weer volledig aan het arbeidsproces deelnemen.
Een andere oorzaak van het hogere verzuim is een toename in het aantal zwangerschappen.

 Doorontwikkeling ODA: teamgerichte uitvoering en zelfsturing

In 2017 hebben we zelfsturing en teamgerichte uitvoering verder doorgevoerd.
Er is een visiedocument opgesteld en er zijn gesprekken gevoerd met medewerkers.
Kaders zijn duidelijker.

 P&O: kwaliteitscriteria en e-portfolio

In 2015 is uitvoering gegeven aan de nulmeting op basis van de kwaliteitscriteria. Deze nulmeting vormde de basis voor het verbeterplan KC2.1.
In 2016 is naar aanleiding daarvan in het op orde brengen van de benodigde kennis en vaardigheden van medewerkers om te voldoen aan de kwaliteitscriteria.
In 2017 hebben we een verdere impuls gegeven door na te denken over permanent leren binnen de organisatie. In dit kader worden in 2018 enkele vervolgstappen gezet. Ook hebben we geïnvesteerd in een rapportagetool voor de KC2.1., die ons helpt grip te houden op onze robuustheid.

Personeelsbeleid
Het personeelsbeleid van ODA is erop gericht medewerkers met een goede motivatie, in een goede gezondheid en een prettige werkomgeving hun werk te laten uitvoeren.
Het personeelsbeleid kenmerkt zich door eenvoud en concreetheid; er worden geen uitgebreide notities geschreven. Waar nodig worden wel spelregels afgesproken.
De afspraken uit het Gelders stelsel hebben voor een deel invloed op het personeelsbeleid dat door de ODA wordt gevoerd. Daarnaast hebben we elk jaar een aantal speerpunten, waarop het personeelsbeleid wordt gericht. In 2017 hebben we uitvoering gegeven aan een aantal belangrijke projecten. Deze worden hieronder uiteen gezet.

Omgevingswet

De komst van de Omgevingswet is aangekondigd. Naar verwachting zal deze wet op 1 januari 2021 zijn geïmplementeerd. De komende periode worden organisaties voorbereid op de komst van de Omgevingswet. Deze wet zal consequenties hebben voor de medewerkers, bijvoorbeeld op het terrein van gedrag, competenties en faciliteiten.
Voor de ODA trekken we op dit onderwerp samen op met het Gelders stelsel.
Intern is HR aangehaakt op deze ontwikkeling en stemt waar nodig met de interne 'projectleider' af wat nodig is.

Formatie

In 2016 is een strategisch personeelsplan vastgesteld. Dit moet blijvend worden geactualiseerd. Belangrijk speerpunt hierbij is grip te houden op de formatie.
In 2017 hebben we de ontwikkeling van een jaarlijkse formatienotitie in gang gezet.
Met deze notitie kunnen we jaarlijks onze behoefte aan aanvullende capaciteit bepalen en ontwikkelingen in de formatie delen. Waar nodig zal gebruik gemaakt worden van een flexibele schil. De notitie is en wordt jaarlijks afgestemd met de OR.

Klantgericht schrijven

Een duidelijke behoefte van onze medewerkers in 2016, was meer uniformiteit te brengen in het klantgericht schrijven. Dit is in 2016 opgestart en in 2017 verder geïmplementeerd. Inmiddels zijn veel standaardbrieven aangepast aan de nieuwe schrijfstijl, hebben de medewerkers een basistraining klantgericht schrijven gevolgd en zijn interne taalcoaches benoemd. Het project loopt in 2018 nog door.

Verbeterplan nav MTO

Naar aanleiding van de resultaten van het MTO in 2016, hebben we in 2017 uitvoering gegeven aan de actiepunten die daaruit zijn voortgevloeid.
Het volledige actieplan is afgerond. De aanpassingen zijn met de medewerkers gedeeld.

Arbobeleid en arbojaarplan

Het Arbobeleid is een vast onderdeel van het P&O werkveld. In 2017 is onder andere de taakverdeling op het gebied van arbo gespreksonderwerp geweest. De rol van arbo-coordinator was tot en met 2017 belegd bij een externe adviseur. Voor het vervolg hebben we besloten om deze rol onder te brengen aan een P&O adviseur binnen de ODA.
We verwachten hierdoor de uitwerking van het arbobeleid een belangrijke impuls te geven.

Leren en ontwikkelen

Eén van de belangrijkste onderwerpen voor de komende jaren betreft het vraagstuk op de arbeidsmarkt. Goede arbeidskrachten worden schaars. Het is belangrijk om medewerkers te blijven binden en boeien.
In dat kader zijn we in 2017 gestart met enkele initiatieven op het gebied van leren en ontwikkelen. Er zijn contacten gelegd met opleidingsinstanties, er zijn stagiaires aangetrokken en er zijn inmiddels twee (vooralsnog tijdelijke) medewerkers aangesteld die een combinatie van werken en leren (deeltijd HBO-opleiding) zijn aangegaan. Daarnaast wordt ook met vaste medewerkers gekeken naar ontwikkelingsmogelijkheden en bieden we opleidingsfaciliteiten aan.

Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) ondersteunende diensten

Onderstaande partners verrichten voor ons de volgende ondersteunende diensten.

Partner	Ondersteunende dienst
Berkelland	Financiële administratie
Bronckhorst	Facilitaire zaken en huisvesting
Doetinchem	Informatisering en automatisering
Lochem	Personeels- en salarisadministratie

Om het verwachtingspatroon van de te leveren en te ontvangen diensten op elkaar af te stemmen, dienen hiervoor DVO's opgesteld te worden.
De DVO's met de gemeente Bronckhorst en Berkelland zijn in 2016 ondertekend. De DVO met de gemeente Lochem is in 2017 ondertekend. De DVO van Doetinchem is in concept klaar. Aandachtspunt is nog dat in de loop van de tijd het archief voor de secundaire taken van Bronckhorst naar Doetinchem gaat. Dan worden ook de betreffende DVO's daarop aangepast.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De wereld om ons heen verandert snel. Dat betekent dat er altijd ontwikkelingen zijn waar geen rekening mee is gehouden. Deze ontwikkelingen kan de ODA geld kosten.
Het is daarom verstandig financiële middelen te reserveren voor eventuele tegenvallers. Hoeveel we moeten reserveren hangt af van de risico's die we lopen.
Het Algemeen Bestuur van de ODA heeft daartoe in november 2015 een notitie vastgesteld waarin de risico's en de benodigde weerstandscapaciteit zijn bepaald.
Overigens merken we dat het benoemen van de risico's al helpt bij het beperken van de gevolgen. We letten meer op de mogelijke risico's en proberen eerder in te grijpen.

Definities
Hieronder worden de begrippen weerstandscapaciteit, risico en weerstandsvermogen gedefinieerd. Voor de begrippen bestaan soms meerdere definities. Er is steeds gekozen voor de definitie die het meest algemeen in gebruik is of die het beste bij de ODA past.

Weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de ODA beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. Het gaat om die posten waaruit tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zoals de algemene reserve. Onderscheid wordt gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit.
Onder incidentele weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit die de organisatie heeft om eenmalige tegenvallers op te vangen. Onder structurele weerstandscapaciteit verstaan we middelen die permanent inzetbaar zijn om structurele tegenvallers op te vangen.

Risico
Een risico is een onzekere en ongewenste gebeurtenis die een nadelig effect kan hebben op de ODA, de doelen die zijn gesteld of de financiële positie van de ODA.

Weerstandsvermogen
De beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit noemen we 'weerstandsvermogen'. Het weerstandsvermogen is toereikend wanneer financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden.

Anders gezegd: Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de financiële positie van een organisatie is. Door voldoende aandacht aan het weerstandsvermogen te besteden, kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigingen of een hogere bijdrage van de deelnemers.

Om het weerstandsvermogen objectiever te kunnen beoordelen is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) een waarderingstabel ontwikkeld:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	Groter dan 2,0	Uitstekend
B	Groter dan 1,4 maar kleiner dan 2,0	Ruim voldoende
C	Groter dan 1,0 maar kleiner dan 1,4	Voldoende
D	Groter dan 0,8 maar kleiner dan 1,0	Matig
E	Groter dan 0,6 maar kleiner dan 0,8	Onvoldoende
F	Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Bepaling weerstandscapaciteit ODA
De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Binnen de ODA kan de beschikbare weerstandscapaciteit uit twee posten worden berekend:

- Post onvoorzien (structurele weerstandscapaciteit, begroting 2017: € 60.000).
- Algemene reserve (incidentele weerstandscapaciteit, stand 1-1-2017: € 100.000).

Welk bedrag is er met de risico's gemoeid?
Om tot een waardering van een risico te komen moeten de (financiële) gevolgen/impact van een risico worden geschat. Vaak is niet exact aan te geven wat de omvang van een risico in financiële zin zal zijn. Daarom maken we gebruik van onderstaande tabel:

Klasse	Omvang
1	€0-€25.000
2	€25.000-€75.000
3	€75.000-€200.000
4	€200.000-€500.000
5	> €500.000

Hoe groot is de kans dat het risico zich voordoet?
Voor elk risico is een inschatting gemaakt van de kans dat zich een risico voordoet. Daarbij is gebruik gemaakt van de volgende kans-klasse indeling:

Klasse	Waarschijnlijkheid	Kans	Referentiebeeld
1	Zeer klein	10%	1 keer per 10 jaar of >
2	Klein	30%	1 keer per 5-10 jaar
3	Gemiddeld	50%	1 keer per 2-5 jaar
4	Groot	70%	1 keer per 1-2 jaar
5	Zeer groot	90%	1 keer per jaar of <

Inventarisatie van de risico's

Afspraken dienstverleningsovereenkomsten
Met de deelnemers worden afspraken gemaakt over de dienstverlening en de informatievoorziening over en weer voor de taakuitoefening. Afwijkende situaties per deelnemer kunnen de efficiency-doelstellingen onder druk zetten of kan leiden tot te weinig werk per medewerker. Het is ook van belang de afspraken met de andere RUD's juridisch goed te verankeren.
Het risico bestaat dat er meer uren noodzakelijk zijn om de taken uit te voeren waardoor minder vraag naar producten ontstaat dan verwacht.

Het risico -schatten we op € 50.000 (klasse 2) en de kans dat zich dit voordoet op 50% (gemiddeld).
Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

Taakuitvoering
Hieronder verstaan we het risico van aansprakelijkheidsstelling bij de reguliere taakuitoefening. Hiervoor zijn de gebruikelijke aansprakelijkheidsverzekeringen gesloten.
Het restrisico bestaat uit het betalen van schadevergoedingen waarbij het eigen risico voor de ODA blijft.
We schatten de omvang op € 12.500 (klasse 1) en de kans dat zich dit voordoet op 10% (zeer klein).
Dit risico heeft zich in 2017 één keer voorgedaan. Het ging om een bedrag van € 1.000

Calamiteit bij bedrijf
De ODA kan het verwijt krijgen niet goed te hebben gehandeld, nalatig te zijn geweest of onvoldoende te hebben gecommuniceerd tijdens of na een calamiteit. Ook is het mogelijk dat de ODA het verwijt krijgt dat ze vooraf (dus voordat de calamiteit plaats vond) niet goed heeft gehandeld.
Het vertrouwen in de ODA bij opdrachtgevers en burgers neemt af; schadeclaims en negatieve pers. Voor financiële consequenties zie taakuitvoering.
Als beheersingsmaatregel stellen we hier tegenover het opstellen van een communicatieplan/protocol hoe te handelen bij calamiteiten, praktijksituaties simuleren, kwaliteitsborging producten en kennis blijven delen binnen omgevingsdiensten en met de partners. Het (rest)risico schatten we daarmee op nihil.
Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

Rechtmatigheid
Het niet voldoen aan de rechtmatigheidseisen kan leiden tot juridische procedures en claims. De ODA wordt geacht rechtmatig, d.w.z. overeenkomstig wet- en regelgeving te handelen en moet daarin de opdrachtgevers adviseren. Het onvoldoende rechtmatig functioneren doet afbreuk aan het imago en het vertrouwen in de ODA.
Bovendien vormt het rechtmatigheidsaspect onderdeel van de accountantscontrole en de accountantsverklaring.
We schatten het (rest)risico op nihil.
Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

Bezuinigingen bij de deelnemers
Het risico is dat het rijk bezuinigt op provinciale- en gemeentelijke uitkeringen (Provinciefonds /Gemeentefonds) en/of dat de partner zelf bezuinigingsmaatregelen doorvoert.
Voor de ODA bestaat het risico dat provincie en gemeenten een deel van de rijks- of eigen bezuinigingen afwentelen op de ODA.
Het risico schatten we op € 50.000 (klasse 2) en de kans dat zich dit voordoet op 50% (gemiddeld).
Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

Loon- en prijsontwikkelingen
Kort voor het aanbieden van de begroting 2017 is er een onderhandelaarsakkoord gesloten tussen de VNG en de werknemersorganisaties resulterende in een loonstijging per 1 januari 2016 van 3% en per 1 januari 2017 van 0,4%. Het akkoord heeft een looptijd van 1 januari 2016 tot 1 mei 2017. De precieze consequenties kunnen we nu nog niet goed overzien en vormen dus een risico. Elke procent meer aan loonindex dan de veronderstelde 1,5% in 2016 en 1,9% in 2017 betekent een extra last van ca € 49.000 (1% van € 4.878.000) -> loonsom 2017. We schatten het risico op € 137.500 (klasse 3) en de kans dat het zich voordoet op 50% (gemiddeld).
De daadwerkelijke CAO vanaf 1 mei 2017 geeft een loonindex van 1% met ingang van 1 augustus 2017 en een verhoging van het IKB per 1 december 2017 van 0,5%. De meerkosten

zijn binnen de begrote salarissen gebleven. Hierdoor is het niet nodig om een beroep te doen op het weerstandsvermogen.

Eigen risico voor werknemersverzekeringen
De ODA is eigen risico drager voor de ziektewet, ww en premiedifferentiatie voor WGA (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgehandicapten).
De ODA betaalt het eigen risico en de premiedifferentiatie indien een medewerker ziek, verplicht uit dienst gaat of in de WGA komt.
We schatten het risico op € 50.000 (klasse 2) en de kans dat zich dit voordoet op 50% (gemiddeld).
Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

Ziekteverzuim
Over de 1e drie kwartalen 2015 bedroeg het langdurig ziekteverzuim (verzuim langer dan 6 weken) 3,96%. In de berekening van de productieve uren is rekening gehouden met 4% ziekteverzuim. Indien het ziekteverzuim hoger is dan 4% lopen we een risico. Bij 5% ziekteverzuim is met vervanging een bedrag gemoeid van 1% van de beschikbare productieve uren keer het uurtarief. Dat is gelijk aan € 65.000.
Als het langdurig ziekteverzuim in 2017 op hetzelfde niveau blijft betekent dit een extra last van € 193.000. We schatten het risico op € 50.000 (klasse 2) en de kans dat dit zich voordoet op 50% (gemiddeld).
Het ziekteverzuim van de ODA over 2017 bedraagt 5,66%.
Hoewel dit redelijk in lijn ligt met het landelijk gemiddelde voor openbaar bestuur en overheidsdiensten (circa 5,5%; bron CBS), is het voor de ODA een toename van 2% ten opzichte van vorig jaar.
Een beroep op het weerstandsvermogen is niet nodig.

Werkkostenregeling
Op 1 januari 2015 is de werkkostenregeling in werking getreden. Deze regeling begrenst het maximaal te besteden bedrag aan onbelaste vergoedingen en verstrekkingen voor de werknemers. Boven de vrije ruimte is loonbelasting in de vorm van een eindheffing van 80% verschuldigd. Deze regeling kan financiële gevolgen hebben voor de loonkosten. We gaan daar vooralsnog niet van uit.
De zogenaamde vrije loonruimte waarbinnen de ODA belastingvrije vergoedingen en verstrekkingen mag doen is voor 2017 becijferd op ca. € 40.000. Mocht dit "forfait" worden overschreden dan is over elke € 1.000 overschrijding € 800 (80%) belasting verschuldigd.
We schatten het risico in op € 12.500 (klasse 1) en de kans dat zich dit voordoet op 50% (gemiddeld).
Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

BTW
Het plafond van het BTW-compensatiefonds (BCF) is per 2015 gekoppeld aan de accrespercentages zoals deze volgen uit de normeringssystematiek voor het gemeentefonds. Het plafond wordt aangepast voor taakmutaties (zoals decentralisaties) die gepaard gaan met onttrekkingen of toevoegingen aan het BCF. Als het plafond wordt overschreden, komt het verschil ten laste van het gemeentefonds. Het risico is dat de gemeenten deze overschrijding (deels) gaan afwentelen op de ODA en daardoor minder producten gaan afnemen.
Vooralsnog schatten we dit risico op nihil.
Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

Vennootschapsbelastingplicht
Met ingang van 1 januari 2016 worden ook de lokale overheden belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Dit geldt in beginsel ook voor de gemeenschappelijke regelingen zoals de ODA. In 2015 is een traject doorlopen ter voorbereiding op de invoering. De kans is aanwezig dat we wel een (afzonderlijke) administratie moeten gaan voeren maar dat er uiteindelijk geen vennootschapsbelasting is verschuldigd. Het eerste heffingsjaar is 2016.

De inschatting op dit moment is dat de kans dat ODA vennootschapsbelasting moet betalen zeer klein is.
In 2016 zijn door de Omgevingsdiensten afspraken gemaakt met de Belastingdienst, waardoor het risico zich in 2017 niet heeft voor gedaan.

Productenboek
Het risico is dat de gehanteerde normen in het productenboek afwijken van de werkelijkheid waardoor de kosten per product hoger of lager zijn dan vooraf verwacht.
Het is zaak de normen regelmatig te toetsen en bij te stellen waar nodig.
We schatten het risico op € 50.000 (klasse 2) en de kans dat zich dit voordoet op 90% (zeer groot).
Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

Automatisering
Het risico is productieverlies door uitval en reparatie van de verschillende systemen waardoor meer uren noodzakelijk zijn om de taken te verrichten dan waarmee rekening is gehouden. We schatten het risico op € 12.500 (klasse 1) en de kans dat zich dit voordoet op 90% (zeer groot).
Dit risico heeft zich in beperkte mate voorgedaan. Een beroep op het weerstandsvermogen is niet nodig.

Gebruik automatisering
Het risico bestaat uit onvoldoende gebruik en registratie van de verschillende softwaresystemen waardoor het ontbreekt aan goede informatie en niet alle geleverde producten in rekening worden gebracht bij de opdrachtgever.
We schatten het risico op € 12.500 (klasse 1) en de kans dat zich dit voordoet op 90% (zeer groot).
Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

Aanbestedingen
Het risico is dat aanbestedingen niet worden uitgevoerd volgens vastgesteld (Europese en ODA) inkoop- en aanbestedingsbeleid waardoor financiële middelen zijn benodigd voor rechtszaken en de consequenties van deze rechtszaken.
We schatten het risico op € 137.500 (klasse 3) en de kans dat zich dit voordoet op 10% (klein).
Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

Niet halen van de Kritische Performance Indicatoren (KPI's).
Het risico is dat bijvoorbeeld 90% in plaats van de afgesproken 100% aantal controles zijn uitgevoerd of de norm dat 80% van de klachten binnen vastgestelde afhandelingstermijn moet worden afgehandeld niet wordt gehaald waardoor er onvoldoende dekking voor de lasten is.
We schatten het risico op € 12.500 (klasse 1) en de kans dat zich dit voordoet op 50% (gemiddeld).
Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

Achterstallige werkzaamheden
Partners hebben achterstallige workload overgedragen. Dit houdt met name meerwerk in bij bedrijven die te weinig zijn bezocht in het verleden, waardoor achterstallige overtredingen en de groei van het bedrijf nooit meegenomen zijn.
Gevolg: categorie indeling is vooraf verkeerd ingeschat en meer uren noodzakelijk zijn om de taken te verrichten dan waarmee rekening is gehouden.
We schatten het risico op € 12.500 (klasse 1) en de kans dat zich dit voordoet op 90% (zeer groot).
Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

Financieel effect van deze risico's
We willen het totale financiële effect van deze risico's weten. Dit hebben we nodig om vast te stellen of onze financiële buffer voldoende is. In de volgende tabel wordt het financieel effect berekend.
Niet alle risico's komen tegelijk voor. Ook zijn de gevolgen van de risico's niet altijd maximaal. Het geld dat nodig is om de risico's op te kunnen vangen is daarom minder dan alle risico's bij elkaar opgeteld. Een praktische methode om het effect te berekenen is het maximale risico te vermenigvuldigen met de kans dat het risico zich voordoet. We noemen dit het kwantificeren van de risico's. In de tabel kwantificering risico's zijn de eerder genoemde risico's gekwantificeerd.

Risico	**Geschatte omvang**	**Geschatte Kans (in %)**	**Financieel effect van de risico's**
Afspraken dienstverleningsovereenkomsten	€ 50.000	50%	€ 25.000
Taakuitvoering	€ 12.500	10%	€ 1.250
Calamiteit bij bedrijf	Nihil	0	0
Rechtmatigheid	Nihil	0	0
Bezuinigingen bij de deelnemers	€ 50.000	50%	€ 25.000
Loon- en prijsontwikkelingen	€137.500	50%	€ 68.750
Eigen risico voor werknemersverzekeringen	€ 50.000	50%	€ 25.000
Ziekteverzuim	€ 37.500	70%	€ 26.250
Werkkostenregeling	€ 12.500	50%	€ 6.250
BTW	Nihil	0	€ 0
Vennootschapsbelastingplicht	Nihil	0	€ 0
Productenboek	€ 50.000	90%	€ 45.000
Automatisering	€ 12.500	90%	€ 11.250
Gebruik automatisering	€ 12.500	90%	€ 11.250
Aanbestedingen	€137.500	10%	€ 13.750
Niet halen van de Kritische Performance Indicatoren (KPI's).	€ 12.500	50%	€ 6.250
Achterstallige werkzaamheden	€ 12.500	90%	€ 11.250
Totaal			**€ 346.250**

In de becijfering is rekening gehouden met de kans dat een risico zich voordoet.
Het gaat dan om de **individuele** risico's en de kans dat dit (individuele) risico zich periodiek voordoet. De kans dat **alle** risico's zich op enig moment **tegelijkertijd** voordoen is o.i. aanzienlijk lager.
Daartoe hanteren we een dempingfactor van 0,5. Het totaal van de financiële risico's komt daardoor op € 173.125.
We verwachten overigens dat (een deel van) de geformuleerde risico's de komende jaren afnemen waardoor de ratio / het weerstandsvermogen zal toenemen.
In 2017 hebben zich een aantal risico's voorgedaan, waarbij de effecten beperkt bleven.
Er hoeft in 2017 geen beroep te worden gedaan op het weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen
Zoals hierboven becijferd, beloopt de benodigde weerstandscapaciteit € 173.125.
De beschikbare weerstandscapaciteit is € 192.500. (Per 1-1-2018 is € 132.500 van de Algemene Reserve vrij besteedbaar + het in de begroting 2018 beschikbare bedrag voor onvoorzien van € 60.000).

Gebruiken we de formule en waarderingstabel (zie hiervoor) dan ziet dit er als volgt uit:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

In bedragen: € 192.500 / € 173.125 = 1,11
Waarderingscijfer: C
Betekenis: voldoende

Uit de analyse blijkt dat het weerstandsvermogen voldoende is.

Kengetallen en ratio's

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten dient een aantal financiële kengetallen in de jaarrekening te worden opgenomen. Deze kengetallen dienen om een beter inzicht te bieden in de financiële positie van de ODA.
Het overzicht bevat de volgende kengetallen.

Verlooptabel Kengetallen en ratio's in procenten

Jaarverslag 2017	Verloop van de kengetallen		
Kengetallen (in procenten)	Jaarrekening	Begroting	Jaarrekening
	2016	2017	2017
1a. Netto schuldquote	-18	0	-6
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-18	0	-6
2. Solvabiliteitsrisico	43	36	4
3. Structurele exploitatieruimte	-3	0	1
4. Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
5. Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

De netto schuld quote en de netto schuld quote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen geven inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Aangezien de ODA geen vaste schulden heeft en wel eigen middelen via het schatkistbankieren komt er een negatief percentage uit.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de ODA in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het percentage is in 2017 een stuk lager dan in 2016. Dit komt doordat de terugbetaling aan de deelnemers van € 634.941 over 2016 in boekjaar 2017 plaats heeft gevonden en het rekeningresultaat in 2017 negatief is. Door deze factoren is het eigen vermogen op 31 december 2017 een stuk lager dan op 31 december 2016.
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De overschrijding op de lasten wordt veroorzaakt door incidentele factoren en voor het grootste deel ook gedekt door incidentele baten. De structurele exploitatieruimte is beperkt.

3. Financiering

De wet Financiering decentrale overheden (FIDO) verplicht gemeenschappelijke regelingen richtlijnen vast te stellen voor het beheer van de geldstromen en de risico's die daaraan zijn verbonden. Hiervoor heeft het algemeen bestuur op 15 december 2016 een geactualiseerd treasurystatuut vastgesteld. De wijzigingen betreffen onder meer het opnemen van het in 2014 ingevoerde schatkistbankieren en het schrappen van bepalingen die voor de ODA niet van toepassing zijn. Qua vormgeving is overgestapt van een beschrijvend statuut naar een artikelsgewijs opgebouwd treasurystatuut.

Treasuryfunctie
De uitvoering van de treasuryfunctie maakt onderdeel uit van de ondersteunende financiële diensten die de gemeente Berkelland voor de Omgevingsdienst Achterhoek verricht.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet geeft aan in welke mate in de financiering van investeringen mag worden voorzien in de vorm van kortlopende middelen. Volgens de Wet FIDO bedraagt de kasgeldlimiet 8,2% van het totaal van de primitieve begroting 2017 (€ 7.068,574). De kasgeldlimiet bedraagt dan € 579.623.

4. Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn aankopen die een meerjarig gebruik dienen en die we meestal aanduiden als investeringen. Artikel 3 van de financiële verordening bepaalt dat nieuwe investeringen in de begroting moeten worden vermeld.

Mocht de Omgevingsdienst Achterhoek met investeringen worden geconfronteerd dan hanteren we de volgende afschrijvingstermijnen.
Voor investeringen hanteren we de volgende afschrijvingstermijnen.

- hardware: 3 jaar
- software: 5 jaar
- dienstvervoermiddelen: 7 jaar

Overigens bepaalt de financiële verordening (artikel 6) dat materiële vaste activa met economische waarde annuïtair worden afgeschreven.
In 2017 zijn er geen investeringen in kapitaalgoederen gedaan.

JAARREKENING 2017

- **Balans per 31 december 2017**
- **Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling**
- **Toelichting op de balans**
- **WNT-verantwoording**
- **Overzicht van baten en lasten**
- **Toelichting op overzicht van baten en lasten**

Balans per 31 december 2017

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	**Ultimo 2016**		**Ultimo 2017**	
Vaste activa				
Financiële activa				
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2		2	
Totaal vaste activa		***2***		***2***
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:				
- Vorderingen op openbare lichamen	374		582	
- Rekening courant verhouding met het Rijk	1.845		1.020	
- Overige vorderingen	3			
		2.222		1.602
Liquide middelen:				
- Banksaldi				
Overlopende activa:				
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voor financiering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	41		28	
- Vooruitbetaalde bedragen	0		16	
		41		44
Totaal vlottende activa		***2.263***		***1.646***
TOTAAL ACTIVA		**2.265**		**1.648**

PASSIVA	**Ultimo 2016**		**Ultimo 2017**	
Vaste Passiva				
Eigen vermogen:				
- Algemene reserve	130		144	
- Bestemmingsreserves	170		18	
- Gerealiseerd resultaat	667		-97	
Voorzieningen	371		359	
Totaal vaste passiva		***1.338***		***424***
Vlottende Passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:				
- Banksaldi	150		233	
- Crediteuren	440		683	
- Overige schulden				
Overlopende passiva				
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren				
- Nog te betalen bedragen	337		308	
Totaal vlottende passiva		***927***		***1.224***
TOTAAL PASSIVA		**2.265**		**1.648**

Aan natuurlijke of rechtspersonen verstrekte borg- en of garantstellingen	**0**	**0**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding
Deze jaarrekening is samengesteld met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden.
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico´s die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden als last genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar.

BALANS

ACTIVA

Vaste activa

Financiële activa
Waarborgsommen
Betreffen betaalde waarborgsommen voor geleasede dienstauto's.

Vlottende activa

Overlopende activa
De overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

PASSIVA

Vaste passiva

Voorzieningen
De voorziening harmonisatietoelagen betreft een voorziening voor verplichtingen samenhangend met rechten van voormalig provinciale medewerkers. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde met een disconteringsvoet van 2% en een gemiddelde salarisstijging van 2%.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva
Deze passiva worden tegen de nominale waarde opgenomen.

RESULTAATBEPALING
De exploitatielasten van de Omgevingsdienst Achterhoek bestaan hoofdzakelijk uit bedrijfsvoeringskosten.

Er is geen sprake van een rechtstreeks risico voor de Omgevingsdienst omdat de deelnemers in de Gemeenschappelijke Regeling uiteindelijk garant staan voor de bijdragen aan de ODA.
De verdeling van de kosten vindt plaats op basis van de in de begroting 2017 afgesproken verdeelsleutel: De verwachte afname van de partners per programma.

Toelichting op de balans

ACTIVA

Vaste activa

Financiële activa

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer (€ 2.000)
Het betreft hier betaalde waarborgsommen in het kader van lease van bedrijfsauto's.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen (€ 582.000)
Het betreft vorderingen op de enkele deelnemende gemeenten van de gemeenschappelijke regeling, op andere omgevingsdiensten en twee provincies. Verder hebben we bij de belastingdienst een aangifte ingediend voor terug te vorderen omzetbelasting.

Rekening courant verhouding met het Rijk (€ 1.020.000)
Saldo tegoed Ministerie van Financiën in kader schatkistbankieren van € 1.020.000.

Drempelbedrag schatkistbankieren
Van de verplichting om overtollige middelen bij het rijk aan te houden is een bepaald "drempelbedrag" uitgezonderd. Dit drempelbedrag beloopt voor de ODA € 250.000, te weten 0,75% van het begrotingstotaal per 31-12 2017 (€ 7,2 mln) is € 54.000 met een minimum van € 250.000.
Voor ieder kwartaal over 2017 dient te worden toegelicht welke bedrag met inachtneming van het drempelbedrag door de ODA buiten 's Rijks schatkist is aangehouden.
De ODA is in 2017 elk kwartaal onder het drempelbedrag gebleven.

Drempelbedrag kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet zorgt ervoor dat er niet te veel kortlopende leningen worden aangetrokken. De gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal van een openbaar lichaam mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. In 2017 is er in geen enkel kwartaal sprake geweest van een overschrijding.
De ruimte onder de limiet was voor:

1e kwartaal 2017	€ 1.158.276
2e kwartaal 2017	€ 2.932.806
3e kwartaal 2017	€ 2.101.893
4e kwartaal 2017	€ 1.460.083

Overige vorderingen (€ 0)
Per 31-12-2017 zijn er, buiten de vorderingen op openbare lichamen, geen overige vorderingen.

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel (€ 28.000)
Betreffen nog te ontvangen subsidiegelden van de provincie Gelderland wegens:

- Restant project Omgevingsveiligheid	€ 28.000
Totaal	€ 28.000

Verloopoverzicht

Omschrijving	Saldo 1-1-2017	Toevoegingen	Ontvangen	Saldo 31-12-2017
Provincie Gelderland; subsidie Omgevingsveiligheid 2016	€ 29.429	-/- € 3.702	€ 25.727	€ 0
Provincie Gelderland; subsidie Omgevingsveiligheid 2017	€ 0	€ 140.980	€ 112.784	€ 28.196
Provincie Gelderland; archeologie	€ 12.000	€ 0	€ 12.000	€ 0
Totaal	**€ 41.429**	**€ 137.278**	**€ 150.511**	**€ 28.196**

Vooruitbetaalde bedragen (€ 16.000)
In 2017 hebben automatiseringskosten gemaakt waarbij de feite last betrekking heeft op 2018.

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen
Algemene reserve (€ 144.000)
Bestemmingsreserves (€ 18.000).

Omschrijving	Saldo 1-1-2017	Bestemming resultaat 2016	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Saldo 31-12-2017
Algemene reserve	130.183	667.440	0	-653.549	144.074
Reserve ICT voorzieningen	131.105		0	-113.037	18.068
Reserve Personele aangelegenheden	39.021		0	-39.021	0
Totaal	**300.309**	**667.440**	**0**	**-805.607**	**162.142**

Toelichting
Algemene reserve (€ 144.000)
Het saldo van de algemene reserve bedroeg per 1 januari 2017 € 130.000.
€ 100.000 was vrij besteedbaar, € 30.000 was voorzien voor energieprojecten. Bij de bestemming van het jaarresultaat 2016 is € 32.500 toegevoegd aan het vrij besteedbare deel van de reserve. Deze is, vanuit het weerstandvermogen bezien, hiermee weer op niveau. Het algemeen bestuur heeft besloten om het restant van het batig saldo 2016 ter grootte van € 634.941 terug te betalen aan de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling. In 2017 is daarnaast bijna € 19.000 inzet voor energieprojecten.
Per 31 december is € 132.500 vrij besteedbaar en € 11.500 is nog beschikbaar voor energieprojecten.

Bestemmingsreserves (€ 18.000)
- Reserve ICT voorzieningen (€ 18.000)
  Aan het begin van dit boekjaar was € 131.000 beschikbaar. Uit deze reserve worden naast de kosten van de implementatie van het VTH systeem de koppelingen met andere systemen bekostigd zoals de I&W ontwikkelvariant van de provincie en de noodzakelijke archiefvoorziening. In 2017 is hiervoor een aanwending geweest van € 113.000.
- Reserve personele aangelegenheden (€ 0).
  Op 1 januari 2017 was er een reserve van € 39.000. Deze was beschikbaar voor 14,4 uur landelijk bovenwettelijk verlof. Dit was bij het opstellen van de begroting 2017 niet bekend. Het nadeel is opgevangen door inzet van deze reserve. Vanaf de begroting 2018 zijn deze lasten opgenomen in de salarisraming.

Gerealiseerd resultaat (-/- € 97.000)
Het nadelig exploitatieresultaat over 2017 beloopt € 97.000.

Voorzieningen

Verloop van de voorzieningen:

Omschrijving	Saldo 1-1-2017	Toevoegingen	Vrijgevallen	Aanwendingen	Saldo 31-12-2017
Voorziening harmonisatietoelagen	368.543	17.568	0	-26.943	359.168
Voorziening reiskosten	2.392	0	0	-2.392	0
Totaal	**370.935**	**17.568**	**0**	**-29.335**	**359.168**

Toelichting
De provincie heeft in 2014 enkele rechtspositionele verplichtingen voor voormalige provinciale medewerkers die zijn overgegaan naar de ODA afgekocht. Het betreffen harmonisatietoelagen, reiskostenvergoedingen en verlofstuwmeer. De ODA heeft daartoe in 2014 een bedrag van € 401.065 ontvangen.
Voor harmonisatie van toeslagen resteert per 1 januari 2017 € 371.000.
In 2017 is € 27.000 aangewend en € 18.000 is toegevoegd. Per einde boekjaar is de voorziening € 359.000. Hiermee is ze op peil.
De verplichting compensatie reiskosten liep tot 1 april 2017. De restantvoorziening van ruim € 2.000 is aangewend. Per 31 december 2017 staat op stand op € 0.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Banksaldi (€ 233.000)
Banksaldo debet bij de BNG per 31 december 2017.

Crediteuren (€ 683.000)
De belangrijkste crediteuren per 31 december 2017:

Omschrijving	Bedrag
Belastingdienst, afdracht loonheffing december 2017	€ 271.000
ABP, afdrachten december 2017	€ 50.000
Gemeente Doetinchem, ICT dienstverlening	€ 75.000
DPA Milieu, scannen dossiers en controles	€ 70.000
Digitale Checklisten, licenties	€ 30.000
Diverse kleine(re) crediteuren	€ 187.000
Totaal	**€ 683.000**

Nog te betalen bedragen (€ 308.000)

Omschrijving	Bedrag
Gemeente Zutphen, archeologie 2e hjr 2017	€ 24.000
ODRA, inzet 2017 diverse medewerkers	€ 130.000
OD Veluwe IJssel, inzet 2017	€ 20.000
Gemeente Doetinchem, bijdrage informatiesystemen	€ 33.000
Gemeente Aalten, afrekening 2017	€ 24.000
Gemeente Winterswijk, afrekening 2017	€ 25.000
Diverse kleinere bedragen nog te betalen	€ 52.000
Totaal	**€ 308.000**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen.
Op initiatief van de provincie Gelderland is een ICT project gestart waarbij provinciebreed het inrichtingenbestand wordt geoptimaliseerd en in een data base gezet zodat deze na

verloop van tijd toegankelijk is voor alle Gelderse omgevingsdiensten. Dit project is bijna afgerond. De kosten voor 2018 worden geschat op € 20.000 aan personele capaciteit.

Overzicht van belangrijke gebeurtenissen na balansdatum die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum maar wel financiële consequenties hebben in het nieuwe boekjaar

N.v.t.

WNT-verantwoording 2017 Omgevingsdienst Achterhoek

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de Omgevingsdienst Achterhoek. Het voor de Omgevingsdienst Achterhoek toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 € 181.000,-. Dit betreft het algemene WNT-maximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking[3] en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	**P.G.M. van Oosterbosch**
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	0,89
Gewezen topfunctionaris?	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	87.713,44
Beloningen betaalbaar op termijn	12.503,16
Subtotaal	*100.216,60*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	161.090,00
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging	**100.216,60**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Gegevens 2016	
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor 2016 in fte	0,89
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	79.589,59
Beloningen betaalbaar op termijn	10.596,51
Totale bezoldiging 2016	**90.186,10**

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking: N.v.t.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen: N.v.t.

1d. Topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
G.J.M. Nijland	Wethouder
J. van Oostrum vz	Burgemeester
J. Engels	Wethouder
F.H.J. Langeveld	Wethouder
B. Groot Wesseldijk	Wethouder
W.J.A. Gerritsen	Wethouder
V. F.M. van Uem	Wethouder
H.J. Hengeveld	Wethouder
M.J. van Beem	Burgemeester
C. Pennings	Wethouder
J. Meijers	Gedeputeerde
B.J.J. Bengevoord	Burgemeester

2.Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking: niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2016			Primitieve begroting 2017			Begroting na wijziging 2017			Realisatie 2017			Afwijking begroting		
Programma	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Vergunningverlening	1.345	1.417	72	1.371	1.371	0	1.650	1.490	-159	1.674	1.468	-206	25	-22	-47
Advies	1.692	1.782	90	1.117	1.117	0	1.390	1.266	-125	1.311	1.150	-161	-79	-116	-37
Toezicht en Handhaving	3.437	3.620	183	3.835	3.722	-113	4.159	3.722	-436	4.590	4.025	-565	431	303	-128
Bovenregionale taken	700	700	0	745	745	0	745	745	0	0	0	0	-745	-745	0
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	7.174	7.520	345	7.069	6.956	-113	7.944	7.224	-720	7.575	6.643	-932	-369	-580	-212
Mutaties reserves	0	322	322	0	0	0	0	720	720	0	835	835	0	115	115
Gerealiseerde resultaat	7.174	7.842	667	7.069	6.956	-113	7.944	7.944	0	7.575	7.478	-97	-369	-466	-97

Per programma
Bedragen x € 1.000)

De baten en lasten zijn over de programma's verdeeld naar rato van de geraamde omzet per programma.
In stelselverband is afgesproken "Bovenregionale Taken" vanaf 2017 niet meer als afzonderlijk programma te presenteren.

Bedragen x € 1.000				
LASTEN	**TOTAAL**	**VERGUNNING VERLENING**	**ADVIES**	**TOEZICHT EN HANDHAVING**
Voordelig				
Algemene lasten	87	19	15	53
Diversen	12	3	2	7
Totaal	99	22	17	60
Nadelig				
Peronseelskosten	-410	-91	-71	-248
Organisatiekosten	-34	-8	-6	-21
Organisatieondersteuning	-32	-7	-6	-19
Totaal	-476	-105	-82	-288
Per saldo lasten voordelig	-377	-83	-65	-228
BATEN				
Voordelig				
Bijdragen van derden	98	22	17	59
Omzet partners	48	11	8	29
Detacheringen	19	4	3	12
Onttrekking reserves	115	25	20	70
Totaal	280	62	48	170
Nadelig				
nvt				
Totaal	-	-	-	-
Per saldo baten voordelig	280	62	48	170
Voordelig resultaat	**-97**	**-21**	**-17**	**-59**

Toelichting overzicht van baten en lasten

LASTEN (€ 377.000 nadelig)

Personeelskosten (€ 410.000 nadelig)
Extra externe inhuur nodig ivm realiseren HUP, inhuur ivm 3 zwangerschapsverloven, inhuur ivm ziekte. Na dekking vanuit budget algemene lasten, inkomsten UWV ivm zwangerschapsverlof en meerwerk resteert een overschrijding van € 119.000. Dit heeft onder andere te maken met een afvloeiingsregeling.

Organisatiekosten (€ 34.000 nadelig)
Er zijn hogere kosten vanwege het inrichten van het digitale archief met bijbehorende koppelingen met en wijzigingen in het VTH-systeem. Deze zijn kosten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve ICT.

Organisatie ondersteuning (€ 32.000 nadelig)
Ondersteuning ICT en archief hoger dan geraamd.

Algemene lasten (€ 87.000)
Gebruikt ter dekking van de overschrijding personeelskosten.

BATEN (€ 280.000 voordelig)

Bijdragen van derden (€ 98.000 voordelig)
De bijdragen van derden hebben € 98.000 meer bedragen dan geraamd. Dit verschil heeft diverse oorzaken: Inkomsten UWV ivm zwangerschapsverlof, diverse kleinere opbrengsten (participatie in PGS, etc.).

Detacheringen (€ 18.752 voordelig)
Het afgelopen jaar zijn er korte periodes geweest waarin ODA-medewerkers bij derden zijn gedetacheerd.

Mutaties reserve (€ 115.000 voordelig)
De onttrekking uit de reserves is € 115.000 hoger dan geraamd.

Bijdragen deelnemers (€ 6.696.704)

Deelnemer	2016 Realisatie	2017 Begroting	2017 Begroting Na wijziging	2017 Realisatie
Aalten	375.481	376.152	362.183	338.415
Berkelland	1.508.573	1.044.950	1.035.393	1.036.350
Bronckhorst	733.913	862.445	711.734	707.066
Doetinchem	646.775	796.973	796.939	830.485
Lochem	506.665	532.282	513.493	518.215
Montferland	316.548	236.381	229.051	224.826
Oost Gelre	596.088	778.161	736.604	740.142
Oude IJsselstreek	714.129	575.047	458.427	467.269
Winterswijk	598.833	575.922	541.793	516.840
Zutphen	524.938	558.438	550.658	572.205
Provincie Gelderland *1	482.000	549.965	618.175	744.890
Totaal	**7.003.943**	**6.886.715**	**6.554.450**	**6.696.704**

*1 Het grootste verschil zit bij de Provincie Gelderland. Dit zit vooral in het onderdeel toezicht.

De omzet van de partners was geraamd op € 6.648.450 (€ 6.554.450 plus de € 94.000 aan geraamde extra opdrachten). De werkelijke omzet komt € 48.000 hoger uit op € 6.696.704.

Incidentele baten en lasten
Hieronder het overzicht van de incidentele baten en lasten

Voordelig		**I**	**S**
Onttrekking reserves ICT en personeelsaangelegenheden	€ 58.000	I	
Diversen	€ 31.000	I	
Totaal voordelig	*€ 89.000*		
Nadelig			
Personeelskosten	€ 119.000	I	
Organisatiekosten	€ 35.000	I	
Organisatieondersteuning	€ 32.000		S
Totaal nadelig	*€ 186.000*		
Per saldo nadelig	**€ 97.000**		

I = Incidenteel
S= Structureel

In 2015 en 2016 was er sprake van voordelige rekeningresultaten. Vanaf 2017 wordt de ODA bekostigd op basis van outputfinanciering. De bijdragen van de partners waren in de 1e begrotingswijziging naar beneden bijgesteld. Vanwege investeringen in de ICT inclusief het archief en inhuur vanwege ziekte zijn de uitgaven hoger uitgekomen. Uiteindelijk leidde dit tot een negatief resultaat van € 97.000.

Aldus opgemaakt door het Dagelijks Bestuur van de Omgevingsdienst Achterhoek, Bronckhorst, 15 maart 2018.

De secretaris, De voorzitter,

Ir. P.G.M. van Oosterbosch drs. J.H.A. van Oostrum

Bijlage: Behaalde resultaten per partner

VERGUNNINGVERLENING

Aalten	**Afgehandeld**
Meldingen	57
Regulier	14
Uitgebreid	5
Ontvankelijkheidstoets	1
Vooroverleg	3
Maatwerkvoorschriften	5
Totaal	***85***

Bronckhorst	**Afgehandeld**
Melding	61
Complex melding	1
Regulier	8
Uitgebreid	8
Complex uitgebreid	1
Ontvankelijkheidstoets	4
Vooroverleg	6
Maatwerkvoorschriften	3
Totaal	***92***

Lochem	**Afgehandeld**
Melding	72
Complex melding	1
Regulier	10
Complex regulier	1
Uitgebreid	5
Complex uitgebreid	1
Ontvankelijkheidstoets	28
Vooroverleg	3
Maatwerkvoorschriften	17
Totaal	***138***

Oost Gelre	**Afgehandeld**
Melding (incl. sloop: 156)	193
Regulier	7
Uitgebreid	6
Ontvankelijkheidstoets	1
Vooroverleg	3
Maatwerkvoorschriften	4
Beoordeling UPD (vuurwerk)	1
Totaal	***215***

Provincie	**Afgehandeld**
Complex melding (incl. sloop: 13)	15
Complex regulier (incl. BRIKS: 17)	32
Uitgebreid	2
Complex uitgebreid (incl. BRIKS: 2)	13
Ontvankelijkheidstoets	1
Vooroverleg	9
Totaal	***72***

Berkelland	**Afgehandeld**
Melding (incl. sloop: 1)	115
Complex melding	1
Regulier	17
Uitgebreid (incl. monumenten: 1)	12
Ontvankelijkheidstoets	7
(Deels) intrekken	1
Actualiseren	2
Vooroverleg	4
Maatwerkvoorschriften	2
Beoordeling UPD (vuurwerk)	1
Totaal	***162***

Doetinchem	**Afgehandeld**
Melding (incl. sloop: 229)	309
Complex melding	1
Regulier	3
Complex regulier	2
Uitgebreid	6
Complex uitgebreid	3
(Deels) intrekken	1
Actualiseren	1
Ontvankelijkheidstoets	18
Vooroverleg	5
Maatwerkvoorschriften	2
Totaal	***351***

Montferland	**Afgehandeld**
Melding	12
Regulier	6
Complex regulier	1
Uitgebreid	5
Ontvankelijkheidstoets	2
Vooroverleg	1
Totaal	***27***

Oude IJsselstreek	**Afgehandeld**
Melding	82
Regulier	4
Complex regulier	1
Uitgebreid	8
Ontvankelijkheidstoets	32
Vooroverleg	10
Maatwerkvoorschriften	1
Totaal	***138***

Winterswijk	Afgehandeld
Melding	34
Regulier	4
Complex regulier	1
Uitgebreid	7
Complex uitgebreid	1
Ontvankelijkheidstoets	2
Vooroverleg	3
Maatwerkvoorschriften	3
Totaal	***55***

Zutphen	Afgehandeld
Melding (incl. sloop: 139)	189
Regulier	3
Complex regulier	1
Uitgebreid	1
Complex uitgebreid	1
Ontvankelijkheidstoets	4
Vooroverleg	3
Maatwerkvoorschriften	6
Totaal	***208***

ODA Totaal	Afgehandeld
Melding (incl. sloop: 525)	1124
Complex melding (incl. sloop: 13)	19
Regulier	76
Complex regulier (incl. BRIKS: 17)	39
Uitgebreid (incl. monumenten: 1)	65
Complex uitgebreid (incl. BRIKS: 2)	20
(Deels) intrekken	2
Actualiseren	3
Ontvankelijkheidstoets	100
Vooroverleg	50
Maatwerkvoorschriften	43
Beoordeling UPD (vuurwerk)	2
Totaal	**1543**

ADVIES

Aalten	Afgehandeld
Behandelen bezwaren	2
Behandelen (hoger) beroep	3
Archeologie	10
Beoordeling noodzaak Mer	1
Verwerking afvalstoffen	1
Totaal	***17***

Berkelland	Afgehandeld
Behandelen bezwaren	2
Behandelen (hoger) beroep	1
Behandelen verz. voorl. voorziening	1
Bodem	85
Geluid	41
Lucht	33
Geur	31
Externe veiligheid	32
Archeologie	50
Cultuurhistorie & erfgoed	79
Milieuzonering	46
Beoordeling noodzaak Mer	11
Natuurbescherming gebieden	20
Totaal	***432***

Bronckhorst	Afgehandeld
Behandelen bezwaren	5
Bodem	52
Geluid	9
Lucht	2
Geur	3
Externe veiligheid	1
Archeologie	17
Milieuzonering	3
Beoordeling noodzaak Mer	3
Natuurbescherming gebieden	1
Totaal	***96***

Doetinchem	Afgehandeld
Behandelen bezwaren	2
Behandelen (hoger) beroep	3
Wob-verzoek	1
Bodem	7
Geluid	2
Geur	1
Externe veiligheid	1
Archeologie	33
Milieuzonering	1
Constructieve veiligheid	207
Beoordeling noodzaak Mer	4
Natuurbescherming gebieden	1
Verwerking afvalstoffen	8
Totaal	***271***

Lochem	Afgehandeld
Behandelen bezwaren	2
Behandelen (hoger) beroep	3
Behandelen verz. voorl. voorziening	1
Bodem	12
Geluid	3
Lucht	1
Geur	3
Externe veiligheid	6
Milieuzonering	4
Beoordeling noodzaak Mer	2
Totaal	***37***

Oude IJsselstreek	Afgehandeld
Bodem	9
Geluid	13
Lucht	6
Geur	4
Externe veiligheid	6
Archeologie	23
Milieuzonering	5
Beoordeling noodzaak Mer	2
Natuurbescherming gebieden	1
Totaal	***69***

Winterswijk	Afgehandeld
Bodem	71
Geluid	10
Lucht	4
Geur	3
Externe veiligheid	5
Archeologie	13
Milieuzonering	4
Constructieve veiligheid	78
Beoordeling noodzaak Mer	2
Verwerking afvalstoffen	1
Totaal	***191***

ODA Totaal	Afgehandeld
Behandelen bezwaren	17
Behandelen (hoger) beroep	14
Behandelen verz. voorl. voorziening	2
Wob-verzoek	4
Bodem	323
Geluid	133
Lucht	71
Geur	68
Externe veiligheid	77
Archeologie	169
Cultuurhistorie & erfgoed	79
Milieuzonering	89
Constructieve veiligheid	396
Beoordeling noodzaak Mer	36
Natuurbescherming gebieden	30
Verwerking afvalstoffen	24
Totaal	***1532***

Montferland	Afgehandeld
Bodem	3
Externe veiligheid	3
Beoordeling noodzaak Mer	2
Totaal	***8***

Oost Gelre	Afgehandeld
Behandelen bezwaren	4
Behandelen (hoger) beroep	2
Bodem	67
Geluid	32
Lucht	19
Geur	19
Externe veiligheid	10
Archeologie	23
Milieuzonering	20
Constructieve veiligheid	111
Beoordeling noodzaak Mer	7
Natuurbescherming gebieden	6
Verwerking afvalstoffen	1
Totaal	***321***

Provincie	Afgehandeld
Behandelen (hoger) beroep	2
Wob-verzoek	3
Bodem	13
Geluid	1
Lucht	1
Geur	1
Externe veiligheid	1
Milieuzonering	1
Beoordeling noodzaak Mer	1
Verwerking afvalstoffen	12
Totaal	***36***

Zutphen	Afgehandeld
Bodem	4
Geluid	22
Lucht	5
Geur	3
Externe veiligheid	12
Milieuzonering	5
Constructieve veiligheid	Onbekend***
Beoordeling noodzaak Mer	1
Natuurbescherming gebieden	1
Verwerking afvalstoffen	1
Totaal	***54***

*** De advisering wordt door ODA intern bij Zutphen geregeld en vindt plaats op basis van aantal uur

TOEZICHT EN HANDHAVING

Reguliere controles 2017

Partner	Ingebracht	uitgevoerd	Eindresultaat (%)
Aalten	106	98	92
Berkelland	228	213	93
Bronckhorst	181	171	94
Doetinchem	249	249	100
Lochem	145	136	94
Montferland	60	57	95
Oost Gelre	161	161	100
Oude IJsselstreek	109	108	99
Provincie	79	81	103
Winterswijk	87	87	100
Zutphen	109	107	98
Totaal	**1514**	**1468**	**97**

Aantallen klachten/ meldingen 2017

Partner	Totaal klachten/ meldingen	Binnen termijn afgehandeld (%)	Extra controle n.a.v. klacht/ melding	Melding incident/ ongewoon voorval
Aalten	46	100	1	0
Berkelland	67	87	4	4
Bronckhorst	186	93	9	2
Doetinchem	202	89	7	3
Lochem	126	90	6	0
Montferland	21	95	2	0
Oost Gelre	179	98	4	3
Oude IJsselstreek	49	76	2	1
Provincie	198	95	13	14
Winterswijk	103	98	5	0
Zutphen	172	89	11	1
Totaal	**1349**	**92**	**64**	**28**

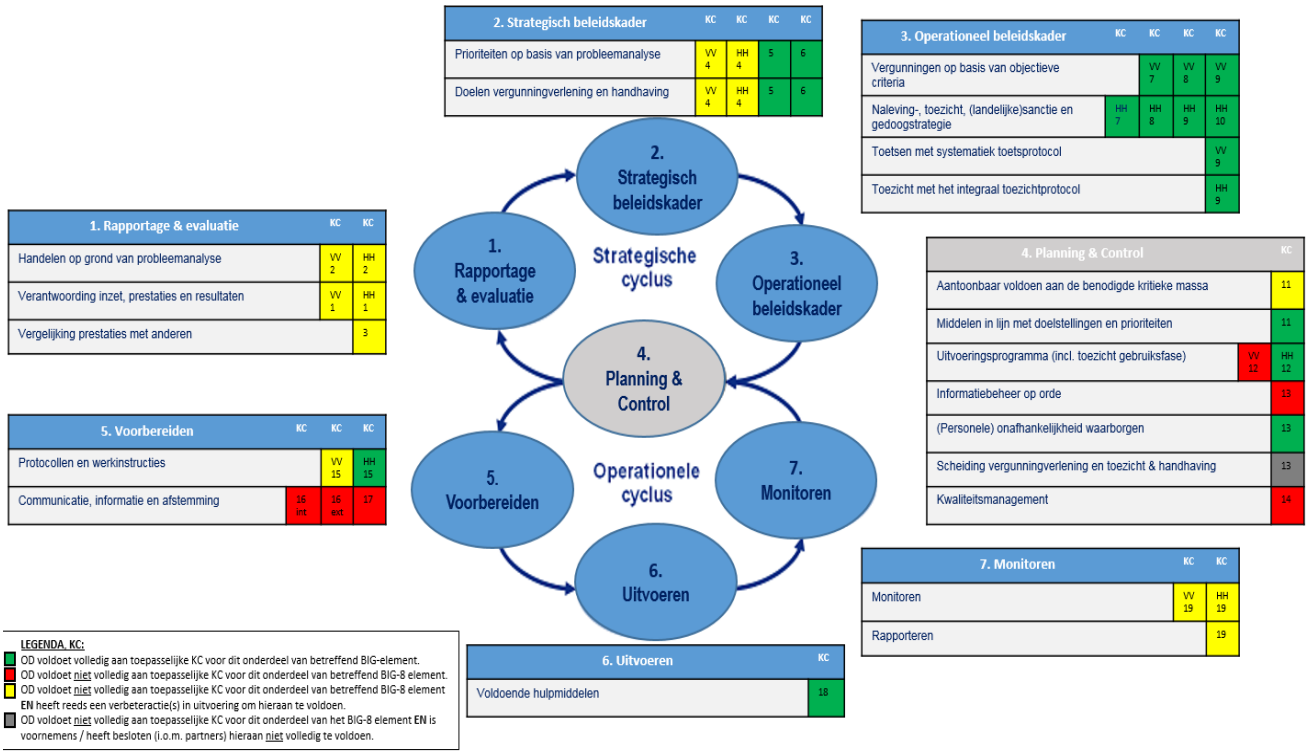
Aspectcontroles en handhaving 2017

Partner	Vuur Werk (1)	Sloop/ asbest/ puinbr.	WBB/ Bodem sanering	Meting geluid (2)	EED, energie-rapporten	EPRTR	Overig (3)	Hand-having (4)	**Totaal**
Aalten	3	0	4	0	2	0	1	0	**10**
Berkelland	7	11	8	14	5	0	8	14	**67**
Bronckhorst	6	20	12	1	1	3	3	16	**62**
Doetinchem	6	50	1	3	19	3	6	13	**101**
Lochem	3	2	11	1	7	0	2	3	**29**
Montferland	4	2	3	1	4	2	0	4	**20**
Oost Gelre	3	21	5	12	5	0	7	7	**60**
Oude IJsselstreek	4	7	4	1	9	4	2	11	**42**
Provincie	0	0	10	0	2	28	1	12	**53**
Winterswijk	7	0	4	3	4	3	4	12	**37**
Zutphen	4	79	5	18	9	0	8	13	**136**
Totaal	**47**	**192**	**67**	**54**	**67**	**43**	**42**	**105**	**617**

(1) Dit zijn zowel de vuurwerkcontroles als de beoordelingen uitgangspuntendocumentendocumenten brandmeld- en sprinklerinstallaties
(2) Dit zijn zowel de geluidmetingen bij de 12 dagenregeling/ evenementen als geluidmetingen bij inrichtingen
(3) Vrije veld toezicht/ aspectcontroles
(4) Verzoek om handhaving, last onder dwangsom, last onder bestuursdwang, strafrechtelijke controles

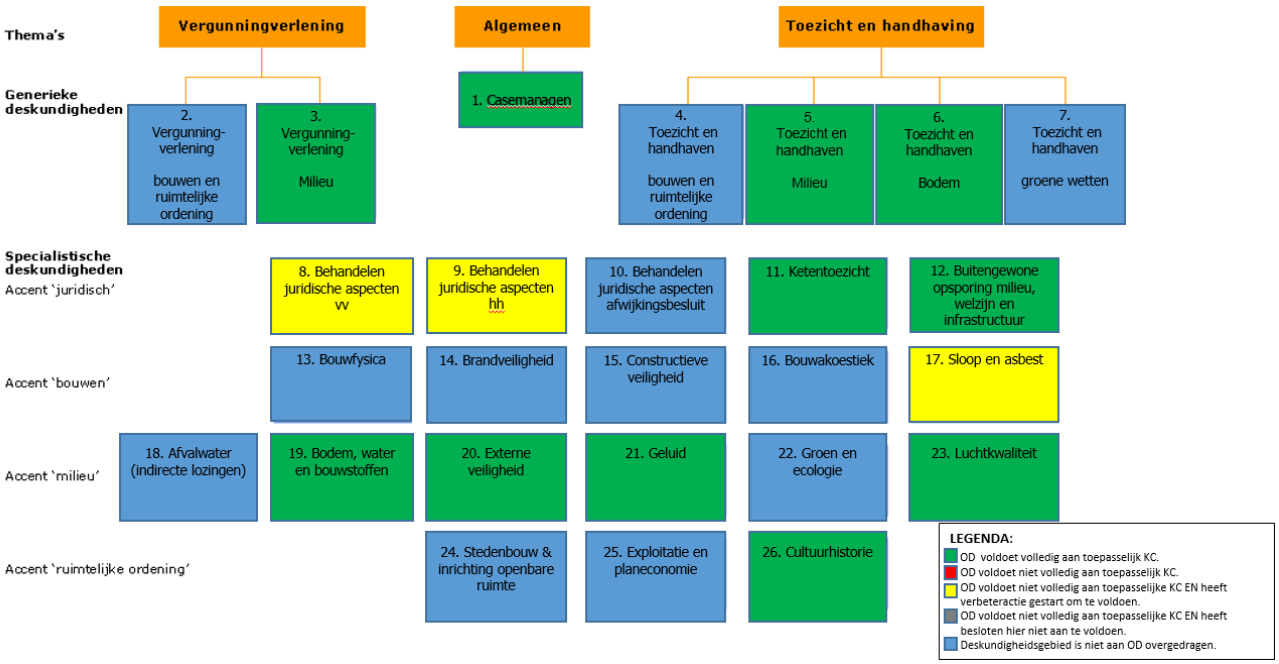
Bijlage: Stand van zaken kwaliteitscriteria 2.1

Procescriteria: 08-03-2018

ONDERDEEL	"COMPLY" OD HEEFT VERBETERACTIES GESTART OM VOLLEDIG AAN DIT ONDERDEEL TE DOEN	"EXPLAIN" OD HEEFT BESLOTEN OM NIET VOLLEDIG AAN DIT ONDERDEEL TE VOLDOEN
Verantwoording inzet, prestaties en resultaten (KC 1)	De ODA voldoet nog niet aan alle vereiste criteria, zoals tijdigheid en actualiteit. Binnen het Gelders Stelsel is een project afgerond om tot meetbare KPI's (kritische prestatie indicatoren) te komen, Hierbij worden de ontbrekende gegevens voor tijdigheid en actualiteit meegenomen.	
Handelen op grond van probleemanalyse (KC 2)	De ODA heeft ten aanzien van de probleemanalyse VV het criterium voor actualiteit (KC2.2) nog niet op orde. Op het moment zijn we aan de slag met een werkprogramma om dit in de toekomst geregeld te hebben. In 2018 werken we met een handhaving uitvoeringsprogramma dat gebaseerd is op risico en effectgerichte toezicht. Daarnaast doen we mee aan een pilot voor Branchegericht toezicht waarin de brancheplannen worden opgesteld voor de branches dierhouderijen en automotive.	
Vergelijking prestaties met anderen (KC 3)	Op landelijk niveau hebben we onder regie van de ODNL een collegiale toets uitgevoerd. Dit jaar starten we met benchmarking vanuit de expertgroep Kwaliteit.	
Prioriteiten op basis van probleemanalyse (KC 4, 5, 6)	De ODA heeft ten aanzien van de probleemanalyse VV het criterium voor actualiteit (KC2.2) nog niet op orde. Op het moment zijn we aan de slag met een werkprogramma om dit in de toekomst geregeld te hebben. In 2018 werken we met een handhaving uitvoeringsprogramma dat gebaseerd is op risico en effectgerichte toezicht. Daarnaast doen we mee aan een pilot voor Branchegericht toezicht waarin de brancheplannen worden opgesteld voor de branches dierhouderijen en automotive. In het Gelders Stelsel heeft een uniforme basisset van (kritische) prestatie indicatoren vastgesteld. Deze KPI's worden gebruikt om de huidige doelen aan te vullen met de eisen uit de KC	
Aantoonbaar voldoen aan de benodigde kritieke massa (KC 11)	We hebben nog 1 knelpunt op het gebied van werkervaring. Volgend jaar wordt dit vanzelf opgelost, omdat de benodigde periode van werkervaring bij desbetreffende medewerker dan voldoende is. Verder is er nog onduidelijkheid over de certificering van een bepaald opleidingsinstituut. Dit wordt nu nader bekeken. Waar nodig worden daarna vervolgacties ingezet.	
Scheiding vergunningverlening en toezicht & handhaving (KC 13)		De scheiding tussen vooroverleg en vergunningverlening en de scheiding tussen planmatig Toezicht en hercontrole (inclusief juridische opvolging) handhaving wordt niet (volledig) ingevuld, omdat dit in de praktijk niet redelijkerwijs uit te voeren is.
Monitoren (KC 19)	Er wordt wel gemonitord en gerapporteerd, echter dit voldoet nog niet aan alle criteria in de KC2.1 zoals tijdigheid. Vanuit de Expertgroep kwaliteit wordt met meetbare KPI's binnen het Gelders Stelsel een monitoring uitgevoerd. Daarnaast zijn er ook een aantal KPI's met de partners vastgesteld. Deze worden in de jaarrekening geïmplementeerd.	
Rapporteren (KC 19)	Zie boven	

KRITIEKE MASSA ODA 08-03-2018

DESKUNDIGHEIDSGEBIEDEN	"COMPLY" OD HEEFT VERBETERACTIES GESTART OM VOLLEDIG AAN DIT ONDERDEEL TE DOEN	"EXPLAIN" OD HEEFT BESLOTEN OM NIET VOLLEDIG AAN DIT ONDERDEEL TE VOLDOEN
Behandelen juridische aspecten vv (KC 8)	We hebben een knelpunt op het gebied van werkervaring. Waarschijnlijk voldoen we, maar omdat een medewerker nog geen werkervaringstoets gedaan heeft, is dit nog niet volledig bewezen. In 2018 gaan we: - deze persoon een werkervaringstoets laten uitvoeren of; - Intern andere personen hiervoor opleiden of; - een samenwerkingsverband aan met een andere OD.	
KC 17 (sloop en asbest)	Betreffende medewerkers zijn gecerticifeerd in plaats van geaccrediteerd. Om deze reden werd niet aan de KC voldaan. In 2017 zijn nieuwe opleidingen gevolgd. 1 toezichthouder is nu gediplomeerd, bij de twee andere is dit nog niet duidelijk. 4 medewerkers hebben opleidingsplan conform norm SC70	

Omgevingsdienst Achterhoek

Voorstel aan het Algemeen Bestuur

Kenmerk:		Afdeling:	ODA – Staf
Datum voorstel:	4 juni 2018	Behandeld door:	A. den Boon
AB-vergadering:	25 juni 2018	Mede-adviseur:	
Portefeuillehouder:		Manager ODA:	Petra van Oosterbosch

Onderwerp: 1e begrotingswijziging 2018

Voorgestelde beslissing: De 1e begrotingswijziging 2018 vaststellen

Advies secretaris /directeur:

Besluit AB-vergadering d.d. 25 juni 2018:

Aanleiding
Het is inmiddels een jaar geleden dat uw algemeen bestuur de begroting 2018 heeft vastgesteld.
Daarnaast zijn waar nodig de ramingen geactualiseerd en zijn een aantal efficiency wensen financieel vertaald.
Daartoe bieden wij u deze 1e begrotingswijziging 2017 ter vaststelling aan.
Deze begrotingswijziging heeft gevolgen voor de gemeentelijke bijdragen: de bijdragen gaan omhoog.

De belangrijkste mutaties betreffen:
- Bijramen personeelskosten met € 85.000.
- Bijramen ondersteuning archief en ICT met € 100.000
- Aframen bijdrage Provincie met € 274.900
- Aframen bijdrage aan ODRN met € 274.900
- Bijramen bijdragen partners met € 185.000

Wat wordt met de beslissing bereikt?
Dat de begroting 2018 in overeenstemming wordt gebracht met de tot dusverre bekende financiële ontwikkelingen.

Argumenten om in te stemmen met de voorgestelde beslissing (en)
Met de vaststelling van deze 1e begrotingswijziging 2018 autoriseert het algemeen bestuur het dagelijks bestuur tot het doen van de geraamde uitgaven.

Procedure
Aangezien deze begrotingswijziging leidt tot een verhoging van de bijdragen van de deelnemers wordt de gebruikelijke procedure (met zienswijze) toegepast:
Dit houdt in:

- Het dagelijks bestuur zendt de ontwerp begrotingswijziging 2018 vóór 15 april 2018 aan provinciale staten en de gemeenteraden.
- Provinciale staten en de gemeenteraden kunnen hun zienswijzen over de ontwerp begrotingswijziging indienen bij het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst.
- Het dagelijks bestuur verzamelt de zienswijzen en biedt de ontwerp begrotingswijziging voorzien van de zienswijzen aan aan het algemeen bestuur.
- Het algemeen bestuur stelt de begrotingswijziging vóór 15 juli 2018 vast.
- Onmiddellijk na de vaststelling van de begrotingswijziging 2018 door het algemeen bestuur zendt het algemeen bestuur deze aan provinciale staten en de gemeenteraden.

Consequenties voor:

Financiën:
De mutaties in de begroting 2018 leiden tot een stijging van de gemeentelijke bijdragen.
Tabel:

Personeel:
N.v.t.

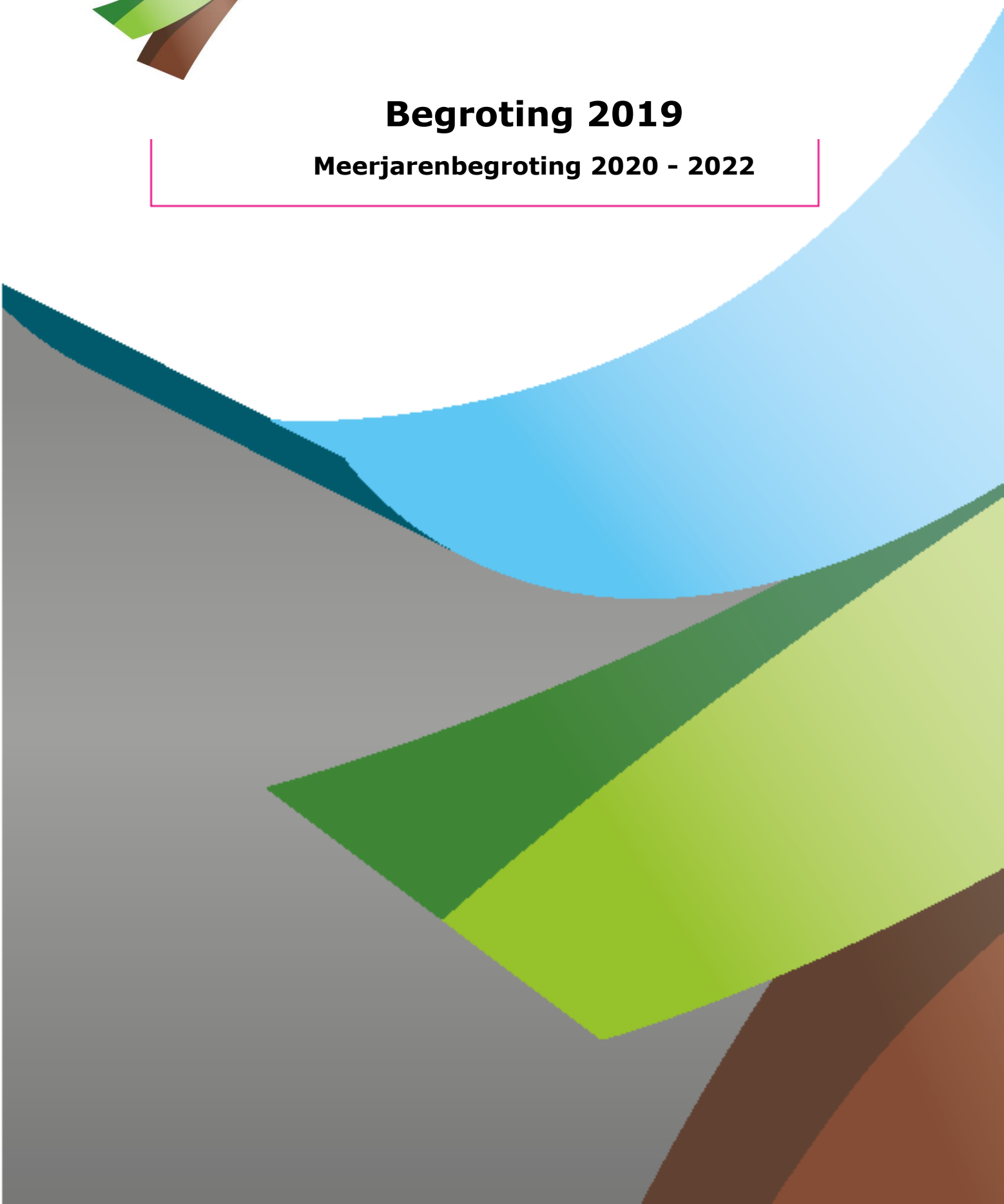
Informatie & automatisering:
N.v.t.

Communicatie:
N.v.t.

Omgevingsdienst
Achterhoek

Begroting 2019

Meerjarenbegroting 2020 - 2022

Begroting 2019

Meerjarenbegroting 2020 - 2022

Datum: 9 maart 2018

Status: Concept

© Omgevingsdienst Achterhoek

Omgevingsdienst
Achterhoek

Elderinkweg 2, 7255 KA Hengelo (Gld)

info@odachterhoek.nl

www.odachterhoek.nl

www.gelderseomgevingsdiensten.nl

@odachterhoek

/OmgevingsdienstAchterhoek

INHOUDSOPGAVE..... Blz.

Aanbiedingsbrief....4

Inleiding....5

I. DE BELEIDSBEGROTING....7

Programmaplan.... 7

Uitgangspunten begroting 2019....7

II. PROGRAMMA 1 - VERGUNNINGVERLENING....10

III. PROGRAMMA 2 - TOEZICHT EN HANDHAVING....11

IV. PROGRAMMA 3 - ADVIES....13

V. PROGRAMMA 4 - STELSELTAKEN....14

VI. PROGRAMMA 5 - PROJECTEN....16

VII. PARAGRAFEN....18

Paragraaf Bedrijfsvoering....18

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing....19

Paragraaf Financiering....25

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen....26

VIII. FINANCIËLE BEGROTING....27

Het Overzicht van baten en lasten....27

Toelichting op het overzicht van baten en lasten....27

Financiële Meerjarenbegroting 2020-2022....30

Overzicht van baten en lasten per taakveld....31

Geprognosticeerde balans....31

Overzicht Overhead....33

Overzicht Onvoorzien....33

IX. BESLUIT ALGEMEEN BESTUUR....34

Bijlage 1 Bevoorschotting door de partners....35

Aanbiedingsbrief

Met genoegen bied ik u namens de Omgevingsdienst Achterhoek de begroting 2019 en de meerjarenbegroting 2020-2022 aan.
Op 1 april 2018 bestaat de ODA 5 jaar. In de afgelopen jaren hebben we ons samen met onze partners kunnen ontwikkelen tot een volwassen en continu lerende organisatie. Voor onze partners voeren we WABO-taken uit, zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving en advies. Deze taken zijn vooral gerelateerd aan de milieuregelgeving.

De samenwerking met de partners verloopt goed. Samen zijn we vooral op zoek naar overeenkomsten in beleid en uitvoering waardoor we efficiënt kunnen werken en duidelijkheid uitstralen naar de samenleving. De bundeling van kennis en expertise binnen de ODA maakt het mogelijk om goede kwaliteit te leveren. Op deze manier dragen we bij aan een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving in de Achterhoek.

2017 was het eerste jaar waarbij we een omzetbegroting gehanteerd hebben. Bij de begroting 2019 maken we gebruik van de opgedane kennis. We hebben veel geleerd over outputfinanciering en we kunnen stellen dat we veel meer inzicht kunnen geven over de producten en diensten die we leveren en de daarbij horende kosten. Naast onze vaste producten is er voldoende ruimte voor maatwerk.

In 2017 zijn de eerste stappen gezet naar risico- en naleefgericht toezicht en ook de branchegerichte aanpak is uitgerold. Dit zijn methodieken om de capaciteit zo efficiënt mogelijk in te zetten. We maken gebruik van kennis en ervaring over bedrijfstakken en de bedrijven die we bezoeken. Deze ervaringen worden voortdurend geactualiseerd en vertaald naar nalevingsgedrag, ook op bedrijfsniveau. Zo ontstaan er steeds meer mogelijkheden voor een efficiënte en gerichte aanpak. Deze ontwikkelingen implementeren we in nauw overleg met onze partners.

Daarnaast trekken we met onze partners op bij nieuwe ontwikkelingen zoals:

- Voorbereidingen op de *Omgevingswe*t. We leveren een bijdrage vanuit onze uitvoerende taken, denken mee met de ontwikkelingen en we adviseren over de milieuaspecten.
- Ook *zoeken we de samenwerking* met andere overheidsinstanties om integraal te adviseren, toezicht te houden en te handhaven. Daarbij streven we ernaar om waar mogelijk onze aanpak op elkaar af te stemmen.
- *Ondermijning* is een thema dat steeds meer aandacht vraagt. Hier kun je bijvoorbeeld denken aan drugscriminaliteit. Samen optrekken van meerdere instanties is noodzakelijk bij de bestrijding van criminaliteit.
- We dragen bij aan het *energie en duurzaamheid*svraagstuk in de Achterhoek, o.a. door controles op de toepassing van energiebesparende maatregelen.

Met veel enthousiasme blijven we ons samen met u inzetten voor onze prachtige Achterhoek.

INLEIDING

Bestuursorganen
De ODA is opgericht op 7 november 2012, de eerste vergadering van het Algemeen Bestuur van de ODA. De ODA kent twee bestuursorganen namelijk het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
De voorzitter wordt door en uit het algemeen bestuur gekozen.
Op 1 januari 2018 waren de besturen als volgt samengesteld:

Algemeen Bestuur:

Lid	Functie	Gemeente/ Provincie	Plaatsvervanger	Functie
G.J.M. Nijland	Wethouder	Aalten	T. Kok	Wethouder
J. van Oostrum vz	Burgemeester	Berkelland	M.H.H. van Haaren	Wethouder
J. Engels	Wethouder	Bronckhorst	A. A.L.M. Spekschoor	Wethouder
F.H.J. Langeveld	Wethouder	Doetinchem	H.G. Bulten	Wethouder
B. Groot Wesseldijk	Wethouder	Lochem	S.W. van 't Erve	Burgemeester
W.J.A. Gerritsen	Wethouder	Montferland	W.A.R. Visser	Wethouder
V. F.M. van Uem	Wethouder	Oost Gelre	R.H.M. Hoijtink	Wethouder
H.J. Hengeveld	Wethouder	Oude IJsselstreek	Wisselend	
B.J.J. Bengevoord	Burgemeester	Winterswijk	H.J.G. Gommers	Wethouder
C. Pennings	Wethouder	Zutphen	Wisselend	
J. Meijers	Gedeputeerde	Gelderland	Wisselend	
Secretaris				
P.G.M. van Oosterbosch	Directeur	ODA	M. Lammers	ODA

Dagelijks Bestuur:

Lid	Functie	Gemeente/ Provincie	Plaatsvervanger	Functie	Gemeente
J. van Oostrum vz	Burgemeester	Berkelland			
C. Pennings	Wethouder	Zutphen	B. Groot Wesseldijk	Wethouder	Lochem
W.J.A. Gerritsen	Wethouder	Montferland	Rouleert		
H.J. Hengeveld	Wethouder	Oude IJsselstreek	Rouleert		
P.G.M. van Oosterbosch	Directeur	ODA	M. Lammers		

mevr. Pennings, dhr. Gerritsen en dhr. Hengeveld fungeren bij toerbeurt als voorzitter bij afwezigheid van de heer Van Oostrum

Op 21 maart 2018 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Dit kan mutaties geven in de samenstelling van de besturen.

I. DE BELEIDSBEGROTING

Het Programmaplan

Het programmaplan van de Omgevingsdienst is opgebouwd uit de volgende programma's:

- Programma 1 – Vergunningverlening
- Programma 2 – Toezicht en Handhaving Advies
- Programma 3 - Advies
- Programma 4 – Stelseltaken
- Programma 5 - Projecten

	Taakveld	Baten	Lasten
Programmaplan			
Programma 1 Vergunningverlening	7.4 Milieubeheer	€ 1.479.473	€ 980.950
Programma 2 Toezicht en handhaving	7.4 Milieubeheer	€ 4.086.804	€ 2.332.134
Programma 3 Advies	7.4 Milieubeheer	€ 1.125.421	€ 1.063.089
Programma 4 Stelseltaken	7.4 Milieubeheer	€ 100.000	€ 490.100
Eigen stelseltaak			
Kosten Gelders stelsel van Omgevingsdiensten			
Programma 5 Projecten	7.4 Milieubeheer	€ 140.000	€ -
Overzichten			
Overhead	0.4 Overhead ondersteuning organisatie		€ 2.005.426
Algemene dekkingsmiddelen	0.5 Treausury		€ -
Bedrag onvoorzien	0.8 Algemene baten en lasten		€ 60.000
Heffing Vennootschapsbelasting	0.9 Vennootschapsbelasting		
Saldo van baten en lasten		€ 6.931.698	€ 6.931.698
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves		€ -	€ -
Resultaat		€ 6.931.698	€ 6.931.698

Uitgangspunten begroting 2019

Het algemeen bestuur heeft in zijn vergadering van 13 november 2017 de volgende uitgangspunten voor de samenstelling van de begroting 2019 vastgesteld.

Outputfinanciering

In 2017 is gestart met outputfinanciering. Belangrijk uitgangspunt van outputfinanciering is dat de opdrachtgever betaalt voor geleverde producten tegen vooraf bepaalde prijzen. De raming in de begroting is gebaseerd op een geraamd aantal producten tegen geraamde kosten. Gedurende het jaar zullen kleine en grotere verschillen optreden t.a.v. productie en kosten. Eind 2016 zijn er afspraken gemaakt hoe met deze verschillen om te gaan.

Beleid en nieuw beleid

De begroting 2019 te baseren op de begroting 2018 met als vertrekpunt het bestaande beleid 2017. Beleidswijzigingen die consequenties hebben voor de begroting 2018 (en volgende jaren), worden in de begroting 2019 verwerkt dan wel via de eerste begrotingswijziging 2018.
Van nieuw beleid is sprake wanneer de OD Achterhoek nieuwe taken krijgt toebedeeld.

BTW en Vpb

De begroting zonder kostprijsverhogend BTW-effect op te stellen en een risico in onze risicoanalyse op te nemen in verband met de maximalisatie van het BTW-compensatiefonds.

Met betrekking tot de vennootschapsbelasting loopt de OD Achterhoek geen risico. Activiteiten met een wettelijke grondslag zijn vrijgesteld. Voor de overige activiteiten is in de financiële verordening vastgelegd dat eventuele winst wordt terugbetaald aan de opdrachtgever zodat die de nacalculatorische kostprijs heeft betaald. Dit resultaat is bereikt door gezamenlijk overleg tussen de Belastingdienst en de Omgevingsdiensten.

Afname producten vergunningen, toezicht en handhaving en specialismen (omzet)
De inschatting van de afname van het aantal producten volgens de begroting 2018 (gebaseerd op de productiecijfers over 2016) en de productiecijfers over 2017 vormen de basis voor de afname in 2019. Mochten de opdrachtgevers hier toch van af willen wijken dan kunnen ze dit voor 1 december 2017 aangeven. Samen met de partners wordt dan bekeken of dit mogelijk is.
We zijn op dit moment bezig met het ontwikkelen van een tool voor risico- en effect gericht toezicht. De uitkomsten worden meegenomen in de werkplannen voor 2018.

Bovenregionale taken
Taken die bovenregionaal worden uitgevoerd, maar inrichting gebonden zijn, zijn opgenomen in ons productenboek. Deze lopen dus gewoon mee in de afname van de producten.
De programmatische stelseltaken worden afgerekend op uren op basis van een vastgesteld werkplan met een passende verdeelsleutel, afhankelijk van het onderwerp.

Personeelsformatie
De personeelsformatie te baseren op de aannames zoals opgenomen in de begroting 2018.
Belangrijke capaciteitsvraagstukken bereiken ons wel door ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Hoewel we het afgelopen jaar nog een redelijk aanbod kregen op vacatures en verschillende nieuwe collega's hebben kunnen aantrekken, merken we een toenemende krapte op de arbeidsmarkt. Dat betekent dat we een plan moeten hebben om in de toekomst over voldoende capaciteit te kunnen beschikken. Wij denken hierbij onder andere aan het zijn van een aantrekkelijk leer-werkbedrijf, waarbij aan jong aan te trekken potentieel, maar ook aan vaste medewerkers de mogelijkheid wordt geboden om te leren en werken.

Een andere ontwikkeling op de arbeidsmarkt betreft de ontwikkeling naar een inclusieve participatiemaatschappij. De ODA is een organisatie die middenin de samenleving staat en wordt vanuit die rol aangesproken op haar verantwoordelijkheid. Dit leidt tot ons voornemen om maatschappelijk verantwoord te ondernemen, waarbij we daar waar het kan, mogelijkheden aanreiken bijvoorbeeld mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Voor deze ontwikkelingen zullen we budget, middelen en faciliteiten nodig hebben om dit te kunnen vormgeven.

Indexatie
Als basis nemen we de bekende CAO-verhogingen en hanteren voor de rest van de periode een indexatie wat is gebaseerd op de CAO-verhogingen van de laatste 4 jaar. In de 1e begrotingswijziging van 2019 wordt voor zover nodig een correctie gemaakt op basis van de dan geldende CAO. Dezelfde methode hanteren we voor de prijsindexatie op basis van de septembercirculaire.
Deze (mogelijke) begrotingswijziging is een wijziging die, op basis van artikel 28 lid 10 van de GR, niet voor zienswijze naar de gemeenten en de Provincie hoeft.
De loonindex te bepalen op 2,9% (1,5% voor 2018, 1,4% gemiddelde loonstijging); de prijsindex te bepalen op 2,3% (1,4% voor 2018 + 0.9% gemiddelde stijging).

Met efficiëntiemaatregelen streven we ernaar om de kosten van een productpakket in 2019 minder te laten stijgen dan bovengenoemde index ten opzichte van een vergelijkbaar productpakket in 2018.

Opleidingen
Het opleidingsbudget net als in vorige begrotingen vast te stellen op 2% van de loonsom.

Flexibele schil/inhuur van derden
De optimale grootte van de flexibele schil zal door het opdoen van ervaring met outputfinanciering de komende jaren moeten worden bepaald. Bij iedere vacature die ontstaat, vragen wij ons af of het noodzakelijk is om deze vast in te vullen of dat we de

loonruimte beter aan de flexibele schil kunnen toevoegen. Verder is er regelmatig behoefte aan flexibel personeel in verband met het opvangen van ziekteverzuim etc.

Ondersteunende diensten
Voor de bestaande ondersteunende diensten zullen de in de begroting 2018 opgenomen bedragen worden geactualiseerd aan de hand van de eind 2017 geldende DVO's.

Rente
Voor langlopende geldleningen een rentepercentage te hanteren gebaseerd op het rentepercentage voor langlopende geldleningen met een looptijd van 25 jaar bij de BNG.

Afschrijvingen
Investeringen worden lineair afgeschreven.

Weerstandsvermogen/Onvoorzien
De relatie tussen weerstandsvermogen en benodigde weerstandscapaciteit is in een verhoudingsnorm weer te geven. In het Algemeen Bestuur van 9 november 2016 is besloten om te streven naar een voldoende weerstandscapaciteit.

Afstemming begrotingen Gelders Stelsel
Eventuele aanpassingen die bijdragen aan een betere vergelijkbaarheid van begrotingen in het Gelders Stelsel kunnen worden aangebracht.

Deelnemersbijdragen door middel van voorschotbetalingen
De productie van 2017 is als basis genomen voor de ingeschatte afname van de partners en de daarbij behorende voorschotbetalingen. Voorgaande heeft geleid tot een omzet per deelnemer die afwijkt van de deelnemersbijdrage op basis van input. De resultaten van de berekeningen zijn dus ook vooraf besproken met de partners.
Vanaf 2018 worden de kosten zoveel mogelijk direct toegerekend aan de programma's. De overige kosten worden op basis van de fte's die binnen de programma's werkzaam zijn verdeeld.

Procedure

Voor de aanbieding en vaststelling van de (ontwerp) begroting geldt de volgende procedure.

1. Het dagelijks bestuur zendt de ontwerp begroting 2019 vóór 15 april 2018 aan provinciale staten en aan de gemeenteraden.
2. Provinciale staten en de gemeenteraden kunnen hun zienswijzen over de ontwerp begroting indienen bij het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst.
3. Het dagelijks bestuur verzamelt de zienswijzen en biedt de ontwerp begroting voorzien van de zienswijzen aan aan het algemeen bestuur.
4. Het algemeen bestuur stelt de begroting 2019 vervolgens vóór 1 augustus 2018 vast.
5. Onmiddellijk na vaststelling van de begroting door het algemeen bestuur zendt deze de begroting ter kennisname aan provinciale staten en de gemeenteraden.
6. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na vaststelling, maar in elk geval vóór 1 augustus (nieuwe termijn) aan de minister.

Voorstellen

Wij stellen u tenslotte voor:

1. De begroting 2019 vast te stellen.
2. De meerjarenbegroting 2020 – 2022 voor kennisgeving aan te nemen.
3. De bevoorschotting overeenkomstig bijlage 1 vast te stellen
4. Het dagelijks bestuur te machtigen over de post onvoorzien (€ 60.000) te beslissen.

II. PROGRAMMA 1 – VERGUNNINGVERLENING

1. Wat willen we bereiken?

Vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijnen afhandelen en dat de verleende vergunningen bijdragen aan een veilige leefomgeving en handhaafbaar zijn. Meldingen worden beoordeeld op juistheid en volledigheid.

Vergunningverlening is lastig te plannen omdat dit voor een groot deel afhankelijk is van aanvragen van de bedrijven. De volgende prioriteiten hanteren we:

- aanvragen worden op volgorde van binnenkomst opgepakt;
- aanvragen krijgen altijd voorrang voor ambtshalve wijzigingen;
- bij piekaanbod krijgen reguliere procedures voorrang boven uitgebreide procedures, omdat in de meeste gevallen bij een (korte) reguliere procedure de vergunning na het verlopen van de proceduretermijn van rechtswege van kracht wordt.

Daarnaast verliezen door diverse oorzaken afgegeven vergunningen hun actualiteit. Voorbeelden zijn:

- jurisprudentie en wijzigingen in wet- en regelgeving;
- wijzigingen in de meest milieuvriendelijke technieken die een bedrijf kan toepassen op basis van Europese regelgeving (BREF's en BBT);
- wijzigingen in Nederlandse BBT-informatiedocumenten (best beschikbare technieken);

2. Wat gaan we daarvoor doen?

- Meedenken in mogelijkheden en oplossingen, waarbij de belangen van de aanvrager, de omgeving en de gemeenten/provincie afgewogen worden.
- De inzet van menskracht en deskundigheid zodanig plannen dat producten met kwaliteit en integraal tot stand komen. Het klantgericht werken staat hierbij centraal.
- Het uitvoeren van afspraken met de opdrachtgevers.
- Medewerkers voorbereiden op de komst van de Omgevingswet.
- Kennis van medewerkers up to date houden
- Prioriteiten stellen en het maken van meetbare doelstelling voor vergunningverlening en de actualisatie daarvan
- Klanttevredenheidsonderzoek uitvoeren.

3. Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten Programma 1 Vergunningverlening			
	Baten	**Lasten**	**Saldo**
Programmaplan			
Programma 1 Vergunningverlening	1.479.473	980.950	498.523
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead		443.381	-443.381
Heffing vennootschapsbelasting			
Onvoorzien		13.265	-13.265
Saldo van baten en lasten	1.479.473	1.437.597	41.877
Mutaties reserves			
Resultaat	1.479.473	1.437.597	41.877

III. PROGRAMMA 2 – TOEZICHT EN HANDHAVING

1. Wat willen we bereiken?

Toezicht
De ODA houdt toezicht op de naleving van milieuregelgeving. Hiervoor worden inrichtingen in de zin van de Wet Milieubeheer gecontroleerd aan de hand van een omgevingsvergunning of een melding Activiteitenbesluit. Als er voor de betreffende activiteit geen vergunning is verleend of wanneer er geen melding is ingediend, wordt erop toegezien dat dit alsnog gebeurt. Maar nog belangrijker: we zien er op toe dat bedrijven de (landelijke) regels op het gebied van milieu naleven. Vanwege de ontwikkelingen op het gebied van regels wordt hierbij nadrukkelijk aandacht geschonken aan duurzaamheid/energiethema's om bedrijven hierin te faciliteren.
Ook wordt er toegezien op asbestsloop en het naleven van regels bij bodemactiviteiten (grondtransporten en bodemsaneringen).

Milieuklachten- en meldingen
De ODA neemt door burgers en/of bedrijven ingediende milieuklachten in behandeling en geeft daar een vervolg aan. Het indienen van klachten gaat via het provincieloket en digitaal via de provinciale tool S@men.

Energie
Op het gebied van energie en duurzaamheid speelt ook veel binnen de ODA. Dit is op te delen in drie onderdelen:
1. Het beoordelen van auditrapporten EED's (Europese Energie-Efficiency Richtlijn) bij grote ondernemingen;
2. Controles op het gebied van energie door middel van EnergieMaatregelenLijsten (EML) bij bedrijven;
3. Het ondersteunen van de partners in de aanpak die voortvloeit uit het Gelders Energie Akkoord (GEA).

Handhaving, bezwaar en beroep
Indien het toezicht niet leidt tot het beoogde resultaat wordt de naleving van de regels met gebruikmaking van bestuursrechtelijke handhavingsinstrumenten afgedwongen. De inzet vanuit de ODA is veel meer gericht op het bewustmaken van de regelgeving. Vanuit de missie en visie van de ODA is een kernwaarde geformuleerd: Liever bewust maken dan handhaven! Bij de uitvoering van onze taken wordt natuurlijk vanuit die kernwaarde inzet gepleegd.

De afhandeling van de in dit kader ingediende bezwaar- en beroepschriften wordt ook door de ODA verzorgd.

2. Wat gaan we daarvoor doen?

Reguliere, projectmatige en niet geplande werkzaamheden
Naast het uitvoeren van regulier werk worden taken projectmatig opgepakt. Deze projecten hebben bijvoorbeeld betrekking op de branchegerichte aanpak, projecten uit de jaarplannen van de provincie of op stelseltaken.
Daarnaast vinden waar nodig ook niet geplande werkzaamheden plaats. Deze werkzaamheden ontstaan als gevolg van incidenten, klachten en meldingen. Maar ook door wensen van de partners op dat moment.

Risico- en naleefgericht toezicht en handhaven
Met effectgericht toezicht en handhaven wordt bedoeld dat de handhaving daar ingezet wordt waar de naleving onvoldoende is. Hier kan de meeste "milieuwinst" worden behaald. Dit is een aanpak die zich blijvend verder ontwikkelt en waarbij analyses van de gegevens gebruikt worden om de programmering optimaal te maken. Zo wordt op

termijn de inzet op gebied van toezicht minder bij bedrijven met een goed naleefgedrag (de toezicht frequentie gaat omlaag). Daarmee is meer toezicht- en handhavingscapaciteit beschikbaar voor bedrijven met een slecht(er) naleefgedrag.

Brancheplannen
Met behulp van een risico- en effectgerichte aanpak wordt ook steeds meer per branche gekeken hoe en hoe vaak milieutoezicht (reguliere controles, aspectcontroles) moet plaatsvinden. naast toezicht wordt o.a. ook onderzocht of preventieve maatregelen zoals voorlichting een mogelijke oplossing biedt. Daarbij wordt ook meer gekeken naar wat de outcome is van de controles.
Dit alles gebeurt dan via brancheplannen. Dit is in 2017 gezamenlijk met de andere omgevingsdiensten binnen het Gelders Stelsel opgepakt. In 2018 komen de eerste resultaten van 2 branches die als pilot opgepakt zijn. Deze resultaten worden dan gebruikt als basis voor de andere brancheplannen. Het maken van deze brancheplannen zal dan voor een groot deel in 2019 plaats vinden.

Beleid
De ODA draagt bij aan de ontwikkeling van het lokale handhavingsbeleid en er wordt elk jaar een jaarverslag en een toezicht- en handhavingsprogramma opgesteld. Vanuit de analyses van het jaarverslag worden de speerpunten voor het toekomstige uitvoeringsbeleid bepaald. Daarmee wordt het geheel een transparante beleidscyclus met samenhang tussen de diverse onderdelen.

Het project Actieplan Ammoniak is afgerond maar het gedoogbeleid nog niet. Voor de verdere aanpak van dit gedoogbeleid wordt een plan gemaakt waarbij ook de uitvoering in 2020 (hoe worden controles opgepakt omdat veel bedrijven gebruik maken van het actieplan) inzichtelijk wordt gemaakt. Per 2020 moeten ze allemaal voldoen aan het nieuwe strenge besluit of zijn gestopt. In de aanloop naar 2020 moet al rekening gehouden worden met deze situatie. Dit nemen we in de jaarlijkse HUP's mee.

Onze partners hebben de Gelderse naleef- en sanctiestrategie of al vastgesteld of gaan ze vaststellen in 2018. De Landelijke HandhavingsStrategie is hierin opgenomen. Deze werkwijze zal in 2018 concreet in onze werkprocessen worden geïmplementeerd.

De ODA hanteert als uitgangspunt dat de uitvoering van de basistaken voldoen aan de landelijk gestelde kwaliteitscriteria.

Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten Programma 2 Toezicht en Handhaving			
	Baten	**Lasten**	**Saldo**
Programmaplan			
Programma 2 Toezicht en Handhaving	4.086.804	2.332.134	1.754.670
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead		1.224.768	-1.224.768
Heffing vennootschapsbelasting			
Onvoorzien		36.644	-36.644
Saldo van baten en lasten	4.086.804	3.593.546	493.258
Mutaties reserves			
Resultaat	4.086.804	3.593.546	493.258

IV. PROGRAMMA 3 – ADVIES

1. Wat willen we bereiken?

Het verstrekken van (milieu)advies over het ontwikkelen, inrichten en beheren van een duurzame leefomgeving. Enerzijds zijn de adviezen een onderdeel van de vergunning- en handhavingsprocedures en anderzijds zijn de adviezen gericht op ruimtelijke processen waarbij voor alle relevante aspecten een beoordeling wordt gegeven over de (on)mogelijkheden van een ruimtelijke ontwikkeling.

Het betreft adviezen op het gebied van erfgoed, archeologie, constructie, geluid, bodem, lucht, externe veiligheid, milieuzonering en juridische ondersteuning.

2. Wat gaan we daarvoor doen?

- Meedenken in mogelijkheden en oplossingen, waarbij de belangen van de aanvrager, de omgeving en de gemeenten/provincie in het oog worden gehouden.
- Het verstrekken van gevraagde specialistische en juridische adviezen aan in- en externe opdrachtgevers.
- De inzet van menskracht en deskundigheid zodanig plannen dat producten met kwaliteit en integraal tot stand komen. Het klantgericht werken staat hierbij centraal.
- Binnen afgesproken termijnen leveren van advies dat voldoet aan gevraagde en/of geformuleerde afspraken
- Medewerkers voorbereiden op de komst van de Omgevingswet.
- Kennis van medewerkers up to date houden.

3. Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten Programma 3 Advies			
	Baten	**Lasten**	**Saldo**
Programmaplan			
Programma 3 Advies	1.125.421	1.063.089	62.332
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead		337.276	-337.276
Heffing vennootschapsbelasting			
Onvoorzien		10.091	-10.091
Saldo van baten en lasten	1.125.421	1.410.456	-285.035
Mutaties reserves			
Resultaat	1.125.421	1.410.456	-285.035

V. PROGRAMMA 4 – STELSEL TAKEN

Inleiding
De Gelderse omgevingsdiensten zijn niet voor alle opgedragen taken voldoende "robuust". Om die robuustheid wel te garanderen, is een Gelders stelsel ontwikkeld. Omgevingsdiensten waar bovenregionale taken zijn belegd, zorgen voor de uitvoering daarvan ten behoeve van alle Gelderse omgevingsdiensten.
De volgende bovenregionale taken zijn als volgt belegd:

Bovenregionale taak	Belegd bij
Kwaliteit en coördinatie Gelders stelsel	Omgevingsdienst De Vallei (ODDV)
Ketentoezicht	Omgevingsdienst Rivierenland ODR)
Portaal en kenniscentrum	Omgevingsdienst Veluwe en IJssel ODVIJ)
Complexe vergunningverlening	Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN)
Complexe handhaving, meetdienst en bezwaar en beroep	Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)
Personeel en Organisatie	Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)
BSBm (Bestuurlijke Straf Beschikking milieu)	Omgevingsdienst Noord Veluwe (ODNV)

1. Wat willen we bereiken?

In Gelderland hebben gemeenten en provincie gekozen voor een samenhangend stelsel van uitvoeringsdiensten waarin nabijheid, samenhang, kwaliteit en efficiency belangrijke uitgangspunten zijn. De keus om zo veel mogelijk in de regio en daarmee in de eigen organisatie te blijven werken, maakt samenwerking tussen de uitvoeringsdiensten nodig en gewenst. Nodig omdat niet in alle regio's de uitvoering van alle taken robuust en volgens de landelijk opgestelde en vereiste kwaliteitscriteria 2.1 mogelijk is. Samenwerking is gewenst omdat het een goede manier is om kwalitatief goede producten tegen een redelijke prijs te leveren.

2. Wat gaan we daarvoor doen?

Kwaliteit en coördinatie Gelders stelsel
Om het Gelders stelsel van zeven uitvoeringsdiensten blijvend, op een kwalitatief goed niveau te laten functioneren, is het van groot belang duurzaam met elkaar in gesprek te zijn. De uitvoeringsdienst De Vallei voert daarover de regie. Jaarlijks bepalen de uitvoeringsdiensten samen op grond van welke indicatoren de kwaliteit wordt gemonitord.

Ketentoezicht
De regio Rivierenland is verantwoordelijk voor de analyses, de keuze van de ketens en de uitvoeringsplanning. De ketenprogramma's worden uitgevoerd in samenwerking met de medewerkers van de verschillende omgevingsdiensten.
In overleg met de ODR worden projecten bepaald voor de inzet op ketentoezicht. Hiervoor is vanuit de ODA capaciteit beschikbaar gesteld.

Portaal en kenniscentrum
De Omgevingsdienst Veluwe-IJssel (OVIJ) fungeert als portaal en kenniscentrum. De OVIJ verzorgt de gemeenschappelijke contacten vanuit het stelsel met andere organisaties zoals het OM. Daarmee hebben deze organisaties in Gelderland één aanspreekpunt. Als kenniscentrum verzorgt de OVIJ de rol van makelaar in kennis, opleidingen etc. Uitgangspunt is de beschikbare capaciteit zo efficiënt mogelijk in te zetten.

Complexe vergunningverlening en BRZO/ IPPC (provinciale en gemeentelijke inrichtingen)
De complexe vergunningverlening en BRZO taken zijn toebedeeld aan de omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN). NB. Vanaf januari 2018 is het mandaat voor vergunningverlening van de provinciale inrichtingen van de regionale Omgevingsdiensten in Gelderland verlegd naar de ODRN.
Voor complexe vergunningverlening bij gemeentelijke inrichtingen geldt dat de bevoegdheid deze taak uit te voeren bij de betreffende gemeente blijft. Daarmee blijft de

in het gebied werkzame uitvoeringsdienst het aanspreekpunt. Voor de BRZO taken en de provinciale inrichtingen is de ODRN het aanspreekpunt en blijft de regionale omgevingsdienst op de hoogte van ontwikkelingen. Waar nodig wordt een coördinerende rol vervuld door de ODA.
Vanaf 2019 zal de financiering van de advisering door de ODRN voor de complexe gemeentelijke inrichting op omzet gebaseerd zijn. (Tot en met 2018 is dat op inputbasis.)

Complexe handhaving
De complexe handhaving, inclusief de meetwerkzaamheden, vuurwerk en het toezicht op de bodemsaneringen worden uitgevoerd door de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA). De ODA is voor de complexe handhaving zelf robuust en voert deze taken zelf uit. We maken wel gebruik van de meetdienst van de ODRA.

Personeel en Organisatie
Bij de oprichting van de Gelderse Omgevingsdiensten is afgesproken dat de taken en voorzieningen op het gebied van HRM zoveel mogelijk voor alle zeven omgevingsdiensten gemeenschappelijk worden geregeld. Het gaat er daarbij niet alleen om dat beleid en instrumenten zoveel mogelijk gelijk zijn, maar ook dat gezamenlijk en gecoördineerd wordt gemanaged op loopbaanontwikkeling.
In brede zin moeten we denken aan: werving- en selectie, mobiliteit, opleidingsplanning, ziekteverzuim, inrichten interne arbeidsmarkt, ontwikkelen loopbaaninstrumenten, inrichten HRM gesprekken cyclus, uitwerking CAR-UWO, Sociaal Statuut, werkkostenregeling enz. Onze gemeenschappelijke arbeidsvoorwaarden liggen inmiddels vast in de lokale arbeidsvoorwaardenregeling Gelderse Omgevingsdiensten (LAGO).
De ODA fungeert als trekker van de stelseltaak HRM. Vanuit deze rol coördineren we het Centraal Georganiseerd Overleg (CGO) en leveren we de ondersteuning voor het CGO. Ook coördineren we de taken van de Expertgroep HRM. Deze expertgroep is gezamenlijk verantwoordelijk voor de invulling en uitvoering van P&O-taken. We worden hierbij ondersteund door een arbeidsjurist van de Gemeente Ede (via Omgevingsdienst De Vallei).
Het grote voordeel van deze gezamenlijke aanpak is dat niet elke regionale uitvoeringsdienst zelf "het wiel hoeft uit te vinden". Kosten (vooral personele inzet) die hiervoor door de ODA worden gemaakt, worden verdeeld over de zeven omgevingsdiensten.

Bestuurlijke Straf Beschikking milieu (BSBm)
De stelseltaak coördinatie BSBm is belegd bij de Omgevingsdienst Noord-Veluwe. Dit gaat om de 'grijze' BSBm en de aansturing en coördinatie van de 'grijze' boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren) die in dienst zijn van de Gelderse omgevingsdiensten. Voor deze taak wordt gebruik gemaakt van een centrale registratie. Ook de afstemming met het Openbaar Ministerie wordt door de ODNV gedaan. Daarnaast is er een vervangingspoule voor inzet en continuïteit bij de Gelderse omgevingsdiensten.

3. Wat mag het kosten?

4.

Overzicht baten en lasten Programma 4 Stelseltaken			
	Baten	**Lasten**	**Saldo**
Programmaplan			
Programma 4 Stelseltaken	100.000	490.100	-390.100
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead			0
Heffing vennootschapsbelasting			
Onvoorzien			0
Saldo van baten en lasten	100.000	490.100	-390.100
Mutaties reserves			
Resultaat	100.000	490.100	-390.100

VI. PROGRAMMA 5 - PROJECTEN

Inleiding
In dit programma staan projecten die een incidenteel karakter hebben.

1. Wat willen we bereiken?

Projecten worden meestal gestart om een impuls te geven aan nieuwe onderwerpen of zaken die onvoldoende zijn geborgd in het primaire proces. Vooralsnog hebben we voor 2019 alleen nog maar de Omgevingswet als project. Hier kunnen natuurlijk later nog altijd projecten bijkomen.

2. Wat gaan we daarvoor doen?

Omgevingswet
De beoogde inwerkingtreding van het wetsvoorstel Omgevingswet is uitgesteld tot 2021. Ondanks dit uitstel kunnen we belangrijke stappen zetten die aansluiten bij de doelstelling van de Omgevingswet.
De Omgevingswet heeft een grote impact op het maken van beleid, regelgeving en de manier van werken in en aan de uitvoering (VTH en milieuadvisering) binnen het domein van de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet heeft daarmee ook een grote impact op de Omgevingsdiensten. Vanuit onze milieuexpertise adviseren we onze partners over de Omgevingswet en zoeken we de verbinding. Daarnaast werken we met andere instanties samen om tot integrale advisering en dienstverlening te komen.
Binnen het Gelders Stelsel zetten we bij het ontwikkelen en implementeren van de Omgevingswet zoveel
mogelijk in op samenwerken, leren, ontwikkelen,
afstemmen en opereren. Enerzijds kunnen we hierdoor per OD effectiever een beter resultaat bereiken. Anderzijds kan het als vliegwiel fungeren om partners vroegtijdig en goed te adviseren.
Resultaten:

- Impactanalyse naar de consequenties van de Omgevingswet voor de diensten en hun partners. Per kerninstrument van de Omgevingswet wordt nader verkend wat de gevolgen van de wet zijn voor de betrokken partijen. De gevolgen worden in beeld gebracht rekening houdend met de verschillen in takenpakketten per partner. Hierdoor worden zowel feitelijke gevolgen als kansen zichtbaar.

- Ontwikkelen van tools voor de implementatie van de Omgevingswet in de Omgevingsdienst. In kaart brengen van benodigde veranderingen in het kader van de Omgevingswet in:
  - competenties, kennis en cultuur;
  - de harde kant, zoals werkprocessen, mandaten;
  - voorgesteld tijdspad voor daadwerkelijke invoering Omgevingswet.

3.Wat mag het kosten?

Overzicht baten en lasten Programma 5 Projecten			
	Baten	**Lasten**	**Saldo**
Programmaplan			
Programma 5 Projecten	140.000		140.000
Overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen			
Overhead			0
Heffing vennootschapsbelasting			
Onvoorzien			0
Saldo van baten en lasten	140.000	0	140.000
Mutaties reserves			
Resultaat	140.000	0	140.000

VII. DE PARAGRAFEN

Inleiding
In het Besluit Begroting en Verantwoording zijn zeven verplichte paragrafen opgenomen voor provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen. Deze zijn niet allemaal relevant voor de omgevingsdienst Achterhoek. Om die reden zijn de paragrafen lokale heffingen, grondbeleid en verbonden partijen achterwege gelaten.

De volgende paragrafen worden achtereenvolgens behandeld:
1. Bedrijfsvoering
2. Risicobeheer en weerstandsvermogen
3. Financiering
4. Onderhoud kapitaalgoederen

1. PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

Kwaliteit
Voor de beoordeling van kwaliteit zijn de kwaliteitscriteria 2.1 de uitgangspunten. Elk jaar is er een monitoring voor zowel de procescriteria als de criteria voor de kritieke massa (op basis van capaciteit, kennis en ervaring van de medewerkers). Daaruit blijkt dat we aan veel maar nog niet alle kwaliteitscriteria volledig voldoen. In 2018 moet daardoor met name gewerkt worden aan de kwaliteitsborging door het opstellen van kwaliteitsbeleid met bijbehorende doelstellingen en prioriteiten. In 2019 zal dit nog op te stellen beleid verder ingevoerd worden in de organisatie.

Informatiebeleid en ICT
In 2017 is er een ODA archief voor de primaire taken gekomen. De gemeentes krijgen daarbij ook de mogelijkheid dit archief te gebruiken als hun archief, waardoor ze de documenten niet meer zelf hoeven te archiveren.
Het hebben van een eigen archief biedt de mogelijkheid om de werkprocessen in 2018 nog beter (digitaal) te optimaliseren. Daarbij worden ook Open Wave en koppelingen met Open Wave naar het archief en andere systemen continu verbeterd om de registratie in en het ophalen van gegevens uit Open Wave nog beter af te stemmen op de werkprocessen.

Binnen het Gelders Stelsel hebben we een Centrale Kernregistratie voor bedrijven. Alle Gelderse omgevingsdiensten zijn daarop aangesloten, waardoor uitwisseling van gegevens tussen de diensten makkelijker is. Dit centrale systeem kan ook gebruikt worden voor koppelingen met bijvoorbeeld landelijke gegevensbanken.

Front office
Tot nu zijn alle benodigde uren voor front office taken als uren meegenomen in de uiteindelijke afrekening. Vanaf 2019 zullen deze uren en kosten berekend worden in de overhead. Dit is ook in het partneroverleg afgesproken. De front office taken betreffen met name:
- de telefoondienst;
- het beantwoorden van binnengekomen mails;
- het beantwoorden van (korte) vragen van medewerkers van onze partners.

Organisatieondersteuning
De ondersteuning is nu deels belegd bij 4 partners. Dit is vastgelegd in dienstverleningsovereenkomsten met een korte looptijd. Dit om telkens te beoordelen of de samenwerking met de huidige partners nog wel de beste keuze is. Een korte looptijd houdt namelijk andere opties voor de toekomst altijd open.

PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING

De wereld om ons heen verandert snel. Dat betekent dat er altijd ontwikkelingen zijn waar geen rekening mee is gehouden. Deze ontwikkelingen kunnen de gemeente geld kosten. Het is daarom verstandig financiële middelen te reserveren voor eventuele tegenvallers.
Hoeveel we moeten reserveren hangt af van de risico's die we lopen.
Het algemeen Bestuur van de ODA heeft daartoe in november 2015 een notitie vastgesteld waarin de risico's en de benodigde weerstandscapaciteit zijn bepaald.
Overigens merken we dat het benoemen van de risico's al helpt bij het beperken van de gevolgen. We letten meer op de mogelijke risico's en proberen eerder in te grijpen.

Definities
Hieronder worden de begrippen weerstandscapaciteit, risico en weerstandsvermogen gedefinieerd. Voor de begrippen bestaan soms meerdere definities. Er is steeds gekozen voor de definitie die het meest algemeen in gebruik is of die het beste bij de ODA past.

Weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de ODA beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. Het gaat om die posten waaruit tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zoals de algemene reserve.
Onderscheid wordt gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit.
Onder incidentele weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit die de organisatie heeft om eenmalige tegenvallers op te vangen. Onder structurele weerstandscapaciteit verstaan we middelen die permanent inzetbaar zijn om structurele tegenvallers op te vangen.

Risico
Een risico is een onzekere en ongewenste gebeurtenis die een nadelig effect kan hebben op de ODA, de doelen die zijn gesteld of de financiële positie van de ODA.

Weerstandsvermogen
De beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit noemen we 'weerstandsvermogen'. Het weerstandsvermogen is toereikend wanneer financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden.
Anders gezegd: Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de financiële positie van een organisatie is. Door voldoende aandacht aan het weerstandsvermogen te besteden, kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigingen of een hogere bijdrage van de deelnemers.

Om het weerstandsvermogen objectiever te kunnen beoordelen is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) een waarderingstabel ontwikkeld:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	Groter dan 2,0	Uitstekend
B	Groter dan 1,4 maar kleiner dan 2,0	Ruim voldoende
C	Groter dan 1,0 maar kleiner dan 1,4	Voldoende
D	Groter dan 0,8 maar kleiner dan 1,0	Matig
E	Groter dan 0,6 maar kleiner dan 0,8	Onvoldoende
F	Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Bepaling weerstandscapaciteit ODA
De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Binnen de ODA kan de beschikbare weerstandscapaciteit uit twee posten worden berekend:
- Post onvoorzien (structurele weerstandscapaciteit, begroting 2018: € 60.000)
- Algemene reserve (incidentele weerstandscapaciteit, stand 1/1/2017: € 47.289)

Welk bedrag is er met de risico's gemoeid?
Om tot een waardering van een risico te komen moeten de (financiële) gevolgen/impact van een risico worden geschat. Vaak is niet exact aan te geven wat de omvang van een risico in financiële zin zal zijn. Daarom maken we gebruik van onderstaande tabel:

Klasse	Omvang
1	€0-€25.000
2	€25.000-€75.000
3	€75.000-€200.000
4	€200.000-€500.000
5	> €500.000

Hoe groot is de kans dat het risico zich voordoet?
Voor elk risico is een inschatting gemaakt van de kans dat zich een risico voordoet. Daarbij is gebruik gemaakt van de volgende kans-klasse indeling:

Klasse	Waarschijnlijkheid	Kans	Referentiebeeld
1	Zeer klein	10%	1 keer per 10 jaar of >
2	Klein	30%	1 keer per 5-10 jaar
3	Gemiddeld	50%	1 keer per 2-5 jaar
4	Groot	70%	1 keer per 1-2 jaar
5	Zeer groot	90%	1 keer per jaar of <

Inventarisatie van de risico's

Afspraken dienstverleningsovereenkomsten
Met de deelnemers worden afspraken gemaakt over de dienstverlening en de informatievoorziening over en weer voor de taakuitoefening. Afwijkende situaties per deelnemer kunnen de efficiency-doelstellingen onder druk zetten of kan leiden tot te weinig werk per medewerker. Het is ook van belang de afspraken met de andere 'OD's juridisch goed te verankeren.
Het risico bestaat uit dat er meer uren noodzakelijk zijn om de taken uit te voeren waardoor minder vraag naar producten ontstaat dan verwacht. Door regelmatig overleg met de partners wordt de kans hierop risico verkleind. Het risico schatten we op € 50.000 (klasse 2) en de kans dat zich dit voordoet op 30% (klein).

Taakuitvoering
Hieronder verstaan we het risico van aansprakelijkheidsstelling bij de reguliere taakuitoefening. Hiervoor zijn de gebruikelijke aansprakelijkheidsverzekeringen gesloten. Het restrisico bestaat uit het betalen van schadevergoedingen waarbij het eigen risico voor de ODA blijft. Het volgen van de werkprocessen verkleint het risico.
We schatten de omvang op € 12.500 (klasse 1) en de kans dat zich dit voordoet op 10% (zeer klein)

Calamiteit bij bedrijf
De ODA kan verwijt krijgen niet goed te hebben gehandeld, nalatig te zijn geweest of onvoldoende te hebben gecommuniceerd tijdens of na een calamiteit. Ook is het mogelijk dat de ODA het verwijt krijgt dat ze vooraf (dus voordat de calamiteit plaats vond) niet goed heeft gehandeld.
Het vertrouwen in de ODA bij opdrachtgevers en burgers neemt af; schadeclaims en negatieve pers. Voor financiële consequenties zie taakuitvoering.
Als beheersingsmaatregel stellen we hier tegenover het opstellen van een communicatieplan/protocol hoe te handelen bij calamiteiten, praktijksituaties simuleren, kwaliteitsborging producten en kennis blijven delen binnen omgevingsdiensten en met de partners. Het (rest)risico schatten we daarmee op nihil.

Rechtmatigheid

Het niet voldoen aan de rechtmatigheidseisen kan leiden tot juridische procedures en claims.

De ODA wordt geacht rechtmatig, d.w.z. overeenkomstig wet- en regelgeving te handelen en moet daarin de opdrachtgevers adviseren. Het onvoldoende rechtmatig functioneren doet afbreuk aan het imago en het vertrouwen in de ODA.
Bovendien vormt het rechtmatigheidsaspect onderdeel van de accountantscontrole en de accountantsverklaring. We schatten het (rest)risico op nihil.

Bezuinigingen bij de deelnemers
Het risico is dat het rijk bezuinigt op provinciale- en gemeentelijke uitkeringen (Provinciefonds /Gemeentefonds) en/of dat de partner zelf bezuinigingsmaatregelen doorvoert. Voor de ODA bestaat het risico dat provincie en gemeenten een deel van de rijks- of eigen bezuinigingen afwentelen op de ODA. In de eind 2016 vastgestelde verrekensystematiek zijn onder meer afspraken gemaakt, hoe we met tekorten omgaan wanneer deze worden veroorzaakt door bezuinigingen bij de partner.
Het (rest)risico voor de ODA schatten we daarmee op nihil.

Loon- en prijsontwikkelingen
Recentelijk is een onderhandelaarsakkoord gesloten tussen de VNG en de werknemersorganisaties resulterende in een loonstijging per 1 januari 2018 van 1,5%. Het individueel keuzebudget stijgt per 1 juli 2018 met 0,25 procentpunt. Er is nu nog geen informatie over de CAO van na 1 januari 2019. Dit geeft dus een risico.
Elke procent méér aan loonindex dan de veronderstelde 1,4% in 2019 betekent een extra last van circa € 50.000 (1% van € 5.208.985).
We schatten het risico op € 137.500 (klasse 3) en de kans dat zich dit voordoet op 50% (gemiddeld).

Eigen risico voor werknemersverzekeringen
De ODA is eigen risico drager voor de ziektewet, ww en premiedifferentiatie voor WGA (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgehandicapten).
De ODA betaalt het eigen risico en de premiedifferentiatie indien een medewerker ziek wordt, verplicht uit dienst gaat of in de WGA komt.
We schatten het risico op € 50.0000 (klasse 2) en de kans dat zich dit voordoet op 50% (gemiddeld)

Ziekteverzuim
In de berekening van de productieve uren is rekening gehouden met 3% ziekteverzuim. Indien het ziekteverzuim hoger is dan 3% lopen we een risico.
Bij 4% ziekteverzuim is met vervanging een bedrag gemoeid van 1% van de beschikbare productieve uren keer het uurtarief. Dat is gelijk aan € 65.000.
Het ziekteverzuim van de ODA over 2017 bedraagt 5,66%.
Dit betreft alle ziekteverzuim, dus niet alleen het langdurig, maar ook het kortdurende ziekteverzuim. Hoewel dit redelijk in lijn ligt met het landelijk gemiddelde voor openbaar bestuur en overheidsdiensten (circa 5,5%; bron CBS), is het voor de ODA een toename van 2% ten opzichte van vorig jaar. Als het langdurig ziekteverzuim in 2019 op hetzelfde niveau blijft betekent dat een extra last van € 193.000. We schatten het risico op € 50.000 (klasse 2) en de kans dat zich dit voordoet op 50% (gemiddeld).

Werkkostenregeling
Op 1 januari 2015 is de werkkostenregeling in werking getreden. Deze regeling begrenst het maximaal te besteden bedrag aan onbelaste vergoedingen en verstrekkingen voor de werknemers. Boven de vrije ruimte is loonbelasting in de vorm van een eindheffing van 80% verschuldigd. Deze regeling kan financiële gevolgen hebben voor de loonkosten. We gaan daar vooralsnog niet van uit.
De zogenaamde vrije loonruimte waarbinnen de ODA belastingvrije vergoedingen en verstrekkingen mag doen is voor 2019 becijferd op ca. € 50.000. Mocht dit "forfait" worden overschreden dan is over elke € 1.000 overschrijding € 800 (80%) belasting verschuldigd. Bij de invoering van het IKB zijn er afspraken gemaakt op basis waarvan de ODA deels kan sturen op de benutting van de vrije ruimte.

We schatten het risico in op € 12.500 (klasse 1) en de kans dat zich dit voordoet op 30% (gemiddeld).

BTW
Het plafond van het BTW-compensatiefonds (BCF) is per 2015 gekoppeld aan de accrespercentages zoals deze volgen uit de normeringssystematiek voor het gemeentefonds. Het plafond wordt aangepast voor taakmutaties (zoals decentralisaties) die gepaard gaan met onttrekkingen of toevoegingen aan het BCF. Als het plafond overschreden wordt komt het verschil ten laste van het gemeentefonds. Het risico is dat de gemeenten deze overschrijding (deels) gaan afwentelen op de ODA en daardoor minder producten gaan afnemen.
Vooralsnog schatten we dit risico op nihil

Vennootschapsbelastingplicht
Met ingang van 1 januari 2016 worden ook de lokale overheden belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Dit geldt in beginsel ook voor de gemeenschappelijke regelingen zoals de ODA. In 2016 zijn door de Omgevingsdiensten afspraken gemaakt met de Belastingdienst. De inschatting is dat de kans dat ODA vennootschapsbelasting moet betalen zeer klein is.

Productenboek
Het risico is dat de gehanteerde normen in het productenboek afwijken af van de werkelijkheid waardoor de kosten per product hoger of lager zijn dan vooraf verwacht. Het is zaak de normen regelmatig te toetsen en bij te stellen waar nodig. In 2016 is proefgedraaid. Een aantal normen zijn naar beneden gesteld. De kans dit risico zich voordoet is verkleind.
We schatten het risico op € 50.000 (klasse 2) en de kans dat zich dit voordoet op 30% (klein).

Automatisering
Het risico is productieverlies door uitval en reparatie van de verschillende systemen waardoor meer uren noodzakelijk zijn om de taken te verrichten dan waarmee rekening is gehouden. We schatten het risico op € 12.500 (klasse 1) en de kans dat zich dit voordoet op 50% (gemiddeld).

Aanbestedingen
Het risico is dat aanbestedingen niet worden uitgevoerd volgens vastgesteld (Europese en ODA) inkoop- en aanbestedingsbeleid waardoor financiële middelen zijn benodigd voor rechtszaken en de consequenties van deze rechtszaken. In 2017 zullen de nodige stappen worden gezet, zodat de risico's op onrechtmatige aanbestedingen zullen worden verkleind. De stappen bestaan uit het verkennen van de mogelijkheden van de inhuuroptie op werkeningelderland.nl en het participeren in een Europees aanbestedingsinitiatief van de gemeente Putten.
We schatten het risico op € 137.500 (klasse 3) en de kans dat zich dit voordoet op 10% (klein).

Outputmodel (medewerkers)
Het outputmodel vanaf 2017 vergt een geheel andere strategie in de bedrijfsvoering dan we tot dusverre gewoon zijn. De ODA wordt tot op zekere hoogte afhankelijk van de vraag van onze klanten (lees: de partners). Ook voor de medewerkers betekent dit een omslag. We zullen hiermee ervaring moeten opdoen.
Het beleid van onze partners kan leiden tot meer of minder vraag naar producten, incidenteel maar wellicht ook structureel. Het zal niet altijd vanzelfsprekend zijn dat de vraag naar de (soort) producten overeenkomt met de beschikbare capaciteit.
We zullen daarop tijdig moeten inspelen. De strategische personeelsplanning die regelmatig bijgesteld wordt, kan ons daarbij uitstekend van dienst zijn.
We schatten het risico op € 50.000 (klasse 2) en de kans dat zich dit voordoet op 30% (klein).

Gelders Stelsel
Er is een verbeterplan opgesteld op basis van de uitgevoerde evaluatie van het Gelders Stelsel. De mogelijke maatregelen zijn niet op geld doorgerekend. Mogelijk kunnen een

aantal maatregelen leiden tot extra kosten voor de ODA. We schatten het risico op € 12.500 en de kans dat zich dit voordoet op 70% (groot).

Omgevingswet
De invoering van de omgevingswet kan tot een andere taakverdeling tussen gemeenten, provincie en de ODA leiden. Het is zowel mogelijk dat dit tot meer als tot minder taken voor de ODA leidt.
Het risico schatten we daarom op nihil.

Datalekken
Iedereen heeft recht op eerbiediging en bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer en een zorgvuldige omgang met zijn persoonsgegevens. De regels hiervoor zijn vastgelegd in de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Hierin staat dat persoonsgegevens moeten worden beveiligd tegen verlies en tegen onrechtmatige verwerking. Een datalek moet worden gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens als het leidt tot een aanzienlijke kans op ernstige nadelige gevolgen voor de bescherming van persoonsgegevens, of als het ernstige nadelige gevolgen heeft voor de bescherming van persoonsgegevens. Het datalek moet daarnaast ook worden gemeld aan de betrokkene indien het waarschijnlijk ongunstige gevolgen zal hebben voor diens persoonlijke levenssfeer. Bij overtreding van de meldplicht datalekken uit de Wbp kan de Autoriteit Persoonsgegevens een bestuurlijke boete opleggen. We schatten het risico op € 137.500 (klasse 3) en de kans dat zich dit voordoet op 10% (zeer klein)

Financieel effect van deze risico's
We willen het totale financiële effect van deze risico's weten. Dit hebben we nodig om vast te stellen of onze financiële buffer voldoende is. In de volgende tabel wordt het financieel effect berekend.
Niet alle risico's komen tegelijk voor. Ook zijn de gevolgen van de risico's niet altijd maximaal. Het geld dat nodig is om de risico's op te kunnen vangen is daarom minder dan alle risico's bij elkaar opgeteld. Een praktische methode om het effect te berekenen is het maximale risico te vermenigvuldigen met de kans dat het risico zich voordoet. We noemen dit het kwantificeren van de risico's. In de tabel kwantificering risico's zijn de eerder genoemde risico's gekwantificeerd.

Risico	Geschatte omvang	Geschatte kans (in %)	Financieel effect van de risico's
Afspraken dienstverleningsovereenkomsten	€ 50.000	30%	€ 15.000
Taakuitvoering	€ 12.500	10%	€ 1.250
Calamiteit bij bedrijf	nihil	0	€ 0
Rechtmatigheid	nihil	0	€ 0
Bezuinigingen bij de deelnemers	€ 0	0%	€ 0
Loon- en prijsontwikkelingen	€ 137.500	50%	€ 68.750
Eigen risico voor werknemersverzekeringen	€ 50.000	50%	€ 25.000
Ziekteverzuim	€ 50.000	50%	€ 25.000
Werkkostenregeling	€ 12.500	30%	€ 3.750
BTW	nihil		€ 0
Vennootschapsbelastingplicht	nihil		€ 0
Productenboek	€ 50.000	30%	€ 15.000
Automatisering	€ 12.500	50%	€ 6.250
Aanbestedingen	€ 137.500	10%	€ 13.750
Outputmodel	€ 50.000	30%	€ 15.000
Gelders Stelsel	€ 12.500	70%	€ 8.750
Omgevingswet	€ 0	0%	€ 0
Datalekken	€ 137.500	10%	€ 13.750
Totaal			**€ 211.250**

In de becijfering is rekening gehouden met de kans dat een risico zich voordoet.

Het gaat dan om de **individuele** risico's en de kans dat dit (individuele) risico zich periodiek voordoen. De kans dat **alle** risico's zich op enig moment **tegelijkertijd** voordoen is o.i. aanzienlijk lager.
Daartoe hanteren we een dempingfactor van 0,5.
Het totaal van de financiële risico's komt daardoor op € 106.000.
We verwachten overigens dat (een deel van) de geformuleerde risico's de komende jaren afnemen waardoor de ratio / het weerstandsvermogen zal toenemen.

Weerstandsvermogen
Zoals hierboven becijferd, beloopt de benodigde weerstandscapaciteit € 106.000.

De beschikbare weerstandscapaciteit is € 107.289.
Gebruiken we de formule en waarderingstabel (zie hiervoor) dan ziet dit er als volgt uit:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

In bedragen: € 107.289 / € 106.000 = 1,01
Waarderingscijfer: C
Betekenis: Voldoende

Uit de analyse blijkt dat het weerstandsvermogen Voldoende is.
Wij gaan er van uit dat de benodigde weerstandscapaciteit de komende jaren gaat afnemen in verband met verdere ontwikkeling van outputfinanciering.
Daarmee zal ook het weerstandsvermogen zeer waarschijnlijk verbeteren.

Kengetallen
Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. Doel van deze kengetallen is inzicht te verschaffen of de begroting structureel en duurzaam in evenwicht is.

Begroting 2019	Verloop van de kengetallen		
Kengetallen (in procenten)	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
1a. Netto schuldquote	-6	-7	-6
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-6	-7	-6
2. Solvabiliteitsrisico	4	11	4
3. Structurele exploitatieruimte	1	0	-5
4. Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
5. Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

De netto schuld quote en de netto schuld quote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen geven inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Aangezien de ODA geen vaste schulden heeft en wel eigen middelen via het schatkistbankieren komt er een negatief percentage uit.
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de ODA in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het percentage is relatief laag. Dit komt met name door een hoog bedrag aan kortlopende passiva. De ODA houdt dit percentage nauwlettend in de gaten.
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Aangezien de geraamde structurele lasten kleiner zijn dan de geraamde structurele baten is er geen structurele exploitatieruimte.

2. PARAGRAAF FINANCIERING

Treasuryfunctie
De wet Financiering decentrale overheden (FIDO) verplicht de gemeenschappelijke regeling richtlijnen vast te stellen voor het beheer van de geldstromen en de risico's die daaraan zijn verbonden. De treasuryfunctie maakt onderdeel uit van de ondersteunende financiële diensten die de gemeente Berkelland voor de omgevingsdienst Achterhoek verricht.

Risicobeheer
De ODA heeft een eenvoudige rol op treasurygebied. De behoefte is:
- het aantrekken van langlopende geldleningen voor investeringen ten behoeve van de bedrijfsvoering;
- het overbruggen van de mate van bevoorschotting door de deelnemers.

Zodra grotere investeringen in de bedrijfsvoering worden gedaan ontstaat behoefte aan een langlopende financiering.
Ook de ODA heeft te maken met het zogenaamde "schatkistbankieren". De rekeningcourant tegoeden van de ODA bij de Bank Nederlandse Gemeenten worden dagelijks afgeroomd ten gunste van 's-Rijks kas.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet geeft aan in welke mate in de financiering van investeringen mag worden voorzien in de vorm van kortlopende middelen. Volgens de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) bedraagt de kasgeldlimiet 8,2% van het totaal van de lasten van de primitieve begroting. De totale lasten belopen € 6.931.698. De kasgeldlimiet bedraagt voor 2019: € 586.399.

3. PARAGRAAF ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

De paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" heeft tot doel aan te tonen hoe de ODA de instandhouding van haar kapitaalgoederen waarborgt.
Kapitaalgoederen zijn aankopen die een meerjarig gebruik dienen en die we meestal aanduiden als investeringen. Artikel 3 van de financiële verordening bepaalt dat nieuwe investeringen in de begroting moeten worden vermeld.
Voor het up-to-date houden van software zijn zoveel mogelijk onderhoudscontracten afgesloten met de leveranciers. De hieraan verbonden kosten worden geacht te zijn begrepen in de vergoeding welke de ondersteunende partner ontvangt van de ODA.
Voor investeringen hanteren we de volgende afschrijvingstermijnen.

- hardware: 3 jaar
- software: 5 jaar
- dienstvervoermiddelen: 7 jaar

Overigens bepaalt de financiële verordening (artikel 7) dat materiële vaste activa met economische waarde lineair worden afgeschreven.

VIII. DE FINANCIËLE BEGROTING

Overzicht van lasten en baten

Onderstaand de financiële begroting 2019 van de ODA met toelichting.

	FINANCIËLE BEGROTING 2019	2017 Realisatie	2018 Begroting	2019 Begroting
	LASTEN			
1	Personeelskosten	5.453.475	4.945.801	5.208.598
2	Organisatiekosten	705.164	528.209	540.000
5	Inhuur organisatieontwikkeling	211.498	90.000	100.000
6	Bovenregionale taken	741.637	794.088	490.100
7	Organisatie ondersteuning	459.702	432.576	533.000
8	Algemene lasten	3.737	60.000	60.000
	Totaal Lasten	**7.575.214**	**6.850.674**	**6.931.698**
	BATEN			
21	Bijdragen van derden	383.846	296.224	240.000
22	Detacheringen	18.752	0	0
23	Energieproject		0	0
	Algemene baten	179.125	0	0
24	Omzet (bijdragen deelnemers)	6.696.704	6.554.450	6.691.698
	Restitutie deelnemersbijdrage	-634.941		
	Totaal Baten	**6.643.486**	**6.850.674**	**6.931.698**
	Resultaat voor bestemming	**931.728**	**0**	**0**
25	Mutaties resereves	834.943		0
	Totaal Baten	**7.478.429**	**6.850.674**	**6.931.698**
	Resultaat na bestemming	**-96.785**	**0**	**0**

Toelichting financiële begroting

LASTEN

1. **Personeelskosten (€ 5.208.598)**
   De loonsom bestaat uit de loonsommen van het management, de managementondersteuning en van de primaire processen vergunningverlening, advies en toezicht en handhaving.
   De loonsom neemt in 2019 ten opzichte van 2018 met € 263.000 toe als gevolg van:
   - Loonindex 2019 1,4%
   - Verhoging salarissen door periodieken

2. **Organisatiekosten (€ 540.000)**
   De organisatiekosten bestaan uit personele organisatiekosten (opleidingen, bedrijfskleding, personeelsbijeenkomsten enz.) en bedrijfsvoeringskosten (verzekeringen, telefonie, accountant, abonnementen, ICT licenties).
   De afname is een gevolg van het afronden van belangrijke organisatorische projecten zoals verbetering ICT en implementatie archief. Deze incidentele kosten treden dus in 2019 niet meer op.

4. **Organisatieontwikkeling en strategische personeelsplanning (€ 100.000)**
   Betreft het beschikbare budget voor organisatieontwikkeling voor 2019 en een budget voor strategische personeelsplanning waaronder leer-werk-plekken. Daarbij is het ook wettelijk verplicht om banen te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

5. **Bovenregionale taken (€ 490.100)**

Een aantal bovenregionale taken is belegd bij verschillende omgevingsdiensten. Hieronder een overzicht welke taken dit betreffen en welke omgevingsdiensten die taken uitvoeren.

Bovenregionale taak	Belegd bij	2017	2018	2019
		Realisatie	Begroting	Begroting
Kwaliteit en coördinatie stelsel	OD De Vallei	21.198	21.197	39.000
Ketentoezicht	OD Rivierenland	51.909	51.909	50.000
Portaal en kenniscentrum	OD Veluwe en IJssel	78.103	82.006	55.000
Complexe vergunningverlening	OD Nijmegen	455.378	461.704	186.804
Complexe handhaving, meetdienst en bezw	OD Arnhem	37.804	37.805	37.829
Bestuurlijke Strafbeschikking Milieu	OD Noord Veluwe	3.289	6.577	3.577
Personeel en Organisatie	OD Achterhoek	93.956	117.890	117.890
Diversen	Diversen		15.000	0
Totaal		**741.637**	**794.088**	**490.100**

De lasten zijn geraamd op basis van de begroting volgens de zogenaamde "Bovenregionale matrix" van november 2012. De complexe vergunningverlening was vanwege stelselafspraken al bij de ODRN belegd. De ODA had nog wel de coördinatietaak hierin. Vanaf 2018 is deze taak overgedragen aan de ODRN. De bijdrage van de Provincie voor de complexe vergunningverlening wordt daarom met ingang van 2018 rechtstreeks aan de ODRN betaald. Dit betreft een bedrag van € 274.900.
Vanaf 2019 zal er een voor de ODA gunstiger verdeling van de stelseltaken plaats vinden. Deze is verwerkt in de cijfers.
De stelseltaak Personeel en Organisatie komt voor 84% (ca. € 100.000) voor rekening van de andere omgevingsdiensten.

6. Organisatie ondersteunende diensten (€ 533.000)

Ondersteunende dienst	Belegd bij	2017	2018	2019
		Realisatie	Begroting	Begroting
Financieel (beheer en beleid)	Berkelland	36.166	44.576	45.000
Huisvesting, Post en Archief Facilitair, TIP	Bronckhorst	165.528	165.000	165.000
Informatisering en automatisering	Doetinchem	223.008	188.000	288.000
Personeel (salarisadministratie en organisatie)	Lochem	35.000	35.000	35.000
Bestuurlijk juridisch	OD Regio Arnhem		0	0
Totaal		**459.702**	**432.576**	**533.000**

De toename van de kosten aan ondersteuning archief en ICT wordt op € 100.000 ingeschat.

8. Algemene lasten (€ 60.000)

De raming onder de algemene lasten beperkt zich tot:
- Onvoorzien € 60.000

BATEN

21. Bijdragen van derden (€ 240.000)

- Subsidie Omgevingsveiligheid van de provincie Gelderland € 140.000
- Bijdragen Gelderse omgevingsdiensten in de P&O stelseltaken € 100.000

Totaal € 240.000

25. Omzet (bijdragen deelnemers (€ 6.691.698)
De omzet bestaat uit de verwachte afname van de producten aan de hand van de realisatiecijfers 2017.

Deelnemer	Vergunning verlening	Toezicht & Handhaving	Specialismen	Totaal
Aalten	€ 91.644	€ 232.873	€ 30.916	€ 355.434
Berkelland	€ 185.679	€ 578.739	€ 324.050	€ 1.088.467
Bronckhorst	€ 127.773	€ 516.530	€ 98.321	€ 742.624
Doetinchem	€ 189.236	€ 547.397	€ 135.617	€ 872.250
Lochem	€ 109.786	€ 383.203	€ 51.287	€ 544.276
Montferland	€ 45.530	€ 173.592	€ 17.010	€ 236.132
Oost Gelre	€ 128.556	€ 459.499	€ 189.307	€ 777.363
Oude Ijsselstreek	€ 109.393	€ 324.134	€ 57.241	€ 490.768
Provincie	€ 0	€ 383.417	€ 57.156	€ 440.572
Winterswijk	€ 70.620	€ 365.215	€ 106.996	€ 542.832
Zutphen	€ 93.132	€ 414.333	€ 93.516	€ 600.981
Totaal	**€ 1.151.349**	**€ 4.378.933**	**€ 1.161.416**	**€ 6.691.698**

Afrekensystematiek
Iedere opdrachtgever betaalt voor de producten die hij afneemt.
Indien aan het einde van het jaar ODA een positief of negatief resultaat behaalt, wordt de vastgestelde verrekensystematiek toegepast.

Financiële Meerjarenbegroting 2019 – 2022

	FINANCIËLE BEGROTING 2019	2019 Begroting	2020 Begroting	2021 Begroting	2022 Begroting
	LASTEN				
1	Personeelskosten	5.208.598	5.068.598	5.068.598	5.068.598
2	Organisatiekosten	540.000	540.000	540.000	540.000
5	Inhuur organisatieontwikkeling	100.000	100.000	100.000	100.000
6	Bovenregionale taken	490.100	490.100	490.100	490.100
7	Organisatie ondersteuning	533.000	533.000	533.000	533.000
8	Algemene lasten	60.000	60.000	60.000	60.000
	Totaal Lasten	**6.931.698**	**6.791.698**	**6.791.698**	**6.791.698**
	BATEN				
21	Bijdragen van derden	240.000	100.000	100.000	100.000
22	Detacheringen	0	0	0	0
23	Energieproject	0	0	0	0
	Algemene baten	0	0	0	0
24	Omzet (bijdragen deelnemers)	6.691.698	6.691.698	6.691.698	6.691.698
	Restitutie deelnemersbijdrage				
	Totaal Baten	**6.931.698**	**6.791.698**	**6.791.698**	**6.791.698**
	Resultaat voor bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**
25	Mutaties resereves	0	0	0	0
	Totaal Baten	**6.931.698**	**6.791.698**	**6.791.698**	**6.791.698**
	Resultaat na bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting

Beleid

Het beleid zoals dat is geformuleerd in de begroting 2018 als vertrekpunt gefungeerd voor het opstellen van de begroting 2019 en de meerjarenraming 2020 – 2022. Beleidswijzigingen waartoe wordt besloten na 1 januari 2018 worden via begrotingswijzigingen verwerkt in de begroting 2019 en volgende jaren.

Loon- en prijsontwikkelingen

Voor de jaren 2020 t/m 2022 zijn de lonen en prijzen constant verondersteld.

Bijdragen van derden

De subsidie van de Provincie Gelderland in het kader van externe veiligheid is geraamd tot en met begrotingsjaar 2019.

Overzicht incidenteel

De begroting 2019 bevat incidentele baten:
IMPULS-Subsidie van € 140.000

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Met ingang van de begroting 2018 is het volgens het nieuwe BBV verplicht om een overzicht van baten en lasten per taakveld op te nemen. Onderstaand het betreffende overzicht.

	Taakveld	Baten	Lasten
Programmaplan			
Programma 1 Vergunningverlening	7.4 Milieubeheer	€ 1.479.473	€ 980.950
Programma 2 Toezicht en handhaving	7.4 Milieubeheer	€ 4.086.804	€ 2.332.134
Programma 3 Advies	7.4 Milieubeheer	€ 1.125.421	€ 1.063.089
Programma 4 Stelseltaken	7.4 Milieubeheer	€ 100.000	€ 490.100
Eigen stelseltaak			
Kosten Gelders stelsel van Omgevingsdiensten			
Programma 5 Projecten	7.4 Milieubeheer	€ 140.000	€ -
Overzichten			
Overhead	0.4 Overhead ondersteuning organisatie		€ 2.005.426
Algemene dekkingsmiddelen	0.5 Treausury		€ -
Bedrag onvoorzien	0.8 Algemene baten en lasten		€ 60.000
Heffing Vennootschapsbelasting	0.9 Vennootschapsbelasting		
Saldo van baten en lasten		€ 6.931.698	€ 6.931.698
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves		€ -	€ -
Resultaat		€ 6.931.698	€ 6.931.698

Geprognosticeerde balans

De uiteenzetting van de financiële positie bevat naast een overzicht van de geraamde baten en lasten per programma ook een geprognosticeerde begin- en eindbalans voor het begrotingsjaar.

ACTIVA	Ultimo 2017		Begroot 2018		Begroot 2019	
Vaste activa						
Financiële activa						
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2		2		2	
Totaal vaste activa		***2***		***2***		***2***
Vlottende activa						
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:						
- Vorderingen op openbare lichamen	578		0		578	
- Rekening courant verhouding met het Rijk	1.020		866		1.020	
- Overige vorderingen	0					
		1.598		866		1.598
Liquide middelen:						
- Banksaldi						
Overlopende activa:						
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen						
voorschotbedragen die ontstaan door voor financiering op uitkeringen						
met een specifiek bestedingsdoel	28	44		41	28	44
- vooruitbetaalde bedragen	16				16	
Totaal vlottende activa		***1.642***		***907***		***1.642***
TOTAAL ACTIVA		**1.644**		**909**		**1.644**

PASSIVA	Ultimo 2017		Begroot 2018		Begroot 2019	
Vaste Passiva						
Eigen vermogen:						
- Algemene reserve	144		100		48	
- Bestemmingsreserves	18		0		18	
- Gerealiseerd resultaat	-96					
Voorzieningen	359		369		359	
Totaal vaste passiva		***425***		***469***		***425***
Vlottende Passiva						
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:						
- Banksaldi	233		0		233	
- Crediteuren	683		440		683	
- Overige schulden						
Overlopende passiva						
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen						
voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die						
dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren						
- Nog te betalen bedragen	303		0		303	
Totaal vlottende passiva		***1.219***		***440***		***1.219***
TOTAAL PASSIVA		**1.644**		**909**		**1.644**
Aan natuurlijke of rechtspersonen verstrekte borg- en of garantstellingen		**0**		**0**		**0**

Overzichten overhead en onvoorzien

Overhead 2019	
Personeelskosten management en staf	832.426
Organisatiekosten	540.000
Inhuur organisatieontwikkeling	100.000
Organisatie ondersteuning	533.000
Totaal	**2.005.426**

Onvoorzien 2019	
Onvoorzien	60.000
Totaal	**60.000**

De presentatie van de overhead en de post onvoorzien in de tabellen in de programma's in de begroting 2019 is gebaseerd op een verdeling van deze kosten naar rato van de fte's per programma.

IX. BESLUIT ALGEMEEN BESTUUR

Het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Achterhoek;

gelezen het voorstel van de Dagelijks Bestuur van 22 maart 2018;

BESLUIT:

1. De begroting 2019 vast te stellen.
2. De meerjarenraming 2020 – 2022 voor kennisgeving aan te nemen.
3. De bevoorschotting overeenkomstig bijlage 1 vast te stellen.
4. Het dagelijks bestuur te machtigen over de post onvoorzien (€ 60.000) te beschikken.

Aldus besloten in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur op 25 juni 2018.

De secretaris,	De voorzitter,
Ir. P.G.M. van Oosterbosch	drs. J.H.A. van Oostrum

Bijlage 1: Bevoorschotting door de partners 2019

Deelnemer	Vergunning verlening	Toezicht & Handhaving	Specialismen	Totaal
Aalten	€ 91.644	€ 232.873	€ 30.916	€ 355.434
Berkelland	€ 185.679	€ 578.739	€ 324.050	€ 1.088.467
Bronckhorst	€ 127.773	€ 516.530	€ 98.321	€ 742.624
Doetinchem	€ 189.236	€ 547.397	€ 135.617	€ 872.250
Lochem	€ 109.786	€ 383.203	€ 51.287	€ 544.276
Montferland	€ 45.530	€ 173.592	€ 17.010	€ 236.132
Oost Gelre	€ 128.556	€ 459.499	€ 189.307	€ 777.363
Oude Ijsselstreek	€ 109.393	€ 324.134	€ 57.241	€ 490.768
Provincie	€ 0	€ 383.417	€ 57.156	€ 440.572
Winterswijk	€ 70.620	€ 365.215	€ 106.996	€ 542.832
Zutphen	€ 93.132	€ 414.333	€ 93.516	€ 600.981
Totaal	**€ 1.151.349**	**€ 4.378.933**	**€ 1.161.416**	**€ 6.691.698**

Raadsvergadering

Dossiernummer	1388
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	13
Omschrijving	Hamerstuk / Jaarstukken 2017, eerste bestuursrapportage 2018 en concept programmabegroting 2019 Sociale Dienst Oost Achterhoek

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Raad

Zaaknummer: 215692

BEGROTINGEN GEMEENSCHAPPELIJK REGELINGEN

Naam gemeenschappelijke regeling	Sociale Dienst Oost Achterhoek
Betreft	Begroting 2019 en derde wijziging programma begroting 2018 (1e beleidsrapportage 2018)
Programma/product	
Context (wat doet de regeling voor onze gemeente/doelstellingen)	De Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA) is opgericht om voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk de participatiewet uit te voeren. De dienstverlening die de SDOA biedt betreft onder andere: het ondersteunen van werkzoekenden bij het vinden van werk het verstrekken van bijzondere bijstand, het verstrekken van uitkeringen levensonderhoud en uitvoering van (nieuw)beschut werk (Voorheen verzorgd door Hameland)
Belangrijkste zaken/relevante ontwikkelingen (o.a. opvallende zaken/nieuw beleid, gemeentelijke invloed)	De jaarrekening laat een positief resultaat zien van € 1.754.000. Het positieve resultaat is met name het gevolg van het feit dat het bestuur van SDOA in 2016 heeft besloten om in 2017 een stelpost te begroten van € 1.070.000 inclusief BTW voor vangnetplaatsen voor (nog) te detacheren WSW werknemers en tijdelijke opvang van WSW werknemers, waarvan de detachering eindigt, maar de nieuwe detachering niet naadloos aansluit. In 2017 is geen beroep gedaan op deze stelpost. De SDOA stelt voor om een specifieke reserve te vormen voor de vangnetplekken WSW ten bedrage van € 1.070.000 met de opdracht aan het Dagelijks Bestuur SDOA om voor de tweede bestuursrapportage 2018 een (bredere) visie op de inzet van vangnetplekken voor de WSW en de nieuw doelgroepen Participatiewet te formuleren. De overige € 684.000 van het positieve resultaat is grotendeels het gevolg van de wijze van bedrijfsvoering. In 2017 is terughoudend omgegaan met personele budgetten. Ondermeer omdat het aantal te detacheren WSW werknemers lager was dan begroot. De SDOA stelt voor om van dit deel van het resultaat € 500.000 als budget beschikbaar te stellen aan het Dagelijks Bestuur ten behoeve van nadere voorstellen van de directeur voor de doorontwikkeling van de organisatie. Verder stelt de SDOA voor om het restant groot € 184.000 uit te keren aan de gemeenten in de verhouding van de verdeelsleutel 2017. De SDOA heeft de begroting 2019 opgesteld op basis van de huidige taken, inclusief de WSW detacheringstaken. De budgetten zijn geraamd op basis van bestaand beleid en geactualiseerd. Er is rekening gehouden met een daling van het aantal uitkeringsgerechtigden met 1% en in de begroting is rekening gehouden met een loon- en premieontwikkeling van 3%. De huur van de panden is geïndexeerd met 2,5%. Waar nodig is op de andere bedrijfsvoeringsbudgetten een prijsindexatie van 1,4% gehanteerd. De Berkellandse bijdrage in de uitvoeringkosten wordt voor 2019 geraamd op € 4.114.000 (voor de drie gemeenten totaal € 11.010.000.)

Doelrealisatie (is/wordt het doel gehaald dat de gemeenschappelijke regeling beoogt te realiseren?)	2017 is met een positief resultaat afgesloten.
Financiële gevolgen (totaal of bijdrage per inwoner)	De Berkellandse kosten in de exploitatie van de SDOA zijn voor 2019 geraamd op € 4.114.000
Andere gevolgen (niet financieel, denk aan: doelbereiking, overleg, efficiëntie, ambtelijke inzet)	De SDOA werkt vanaf 2018 onder een nieuwe directeur aan de doorontwikkeling van zowel de organisatie als de dienstverlening. Naar verwachting gaat de SDOA meer betekenen voor de individuele werkzoekenden als ook voor de deelnemende gemeenten.
Advies college	X instemmen en de door de SDOA gevraagde zienswijzen uitbrengen.
Achterliggende stukken (ter inzage bij de griffie)	• aanbiedingsbrief van de SDOA • jaarstukken 2017 • eerste bestuursrapportage 2018 • concept programmabegroting 2019 • brief aan de gemeenteraad • begroting GR SDOA 2019
Portefeuillehouder Meer informatie bij:	J.B. Boer R. Engelsman

Graag reactie voor 25 juni 2018 per e-mail bij r.engelsman@gemeenteberkelland.nl

gemeente Berkelland

C: R. Engelsman
T: 0545-250 209
E: info@gemeenteberkelland.nl
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad Berkelland

Zaaknummer : 215692
Onderwerp : Begroting GR Sociale Dienst Oost Achterhoek
Verzonden : – 1 JUNI 2018

Geachte gemeenteraad,

Op 17 april 2018 ontvingen wij het jaarverslag 2017, de concept begroting 2019 en de eerste bestuursrapportage 2018 (waarin de derde wijziging van de programma begroting 2018) van Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA).

Mogelijkheid indienen zienswijze
De begrotingsstukken worden naar verwachting in de eerste vergadering van het nieuwe Algemeen Bestuur (AB) in juni 2018 besproken. Het is voor de gemeenteraad om die reden mogelijk om tot 25 juni zijn zienswijze kenbaar te maken.

Wij adviseren de gemeenteraad geen zienswijze in te dienen. Met de komst van een nieuwe manager bij de SDOA wordt tevens een impuls gegeven aan de doorontwikkeling van de dienstverlening. Binnen de programmabegroting is hiermee rekening gehouden. In het nieuw gevormde ambtelijk overleg volgen wij als gemeente Berkelland samen met de andere SDOA gemeenten de effecten van deze doorontwikkeling.

Heeft u nog vragen?
Neem dan contact op met mevrouw R. Engelsman, telefoonnummer 0545-250 209.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Kopie aan:
- Archief

Postadres Postbus 109 7140 AC Groenlo

bezoekadres Kevelderstraat 1 Groenlo
telefoon 0544 474200
fax
e-mail
internet

Het College van Burgemeester & Wethouders
van de gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA BORCULO

ons kenmerk 1573
uw kenmerk
bijlage(n)
onderwerp Aanbieding jaarstukken 2017, eerste bestuursrapportage 2018 en begroting 2019

afdeling/team Planning en control
behandeld door O.E.J. van den Engh
verzenddatum 17 april 2018

Geacht college,

Hierbij ontvangt u van ons de jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening) 2017, de eerste bestuursrapportage 2018 en de begroting 2019.
Het Algemeen Bestuur van de Sociale Dienst Oost Achterhoek ontvangt graag de zienswijze van de gemeenten voordat zij op 21 juni een besluit neemt over deze stukken.

Jaarstukken 2017
De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. De jaarrekening laat een positief resultaat zien van € 1.754.000. Op bladzijde 7 van het jaarverslag staat de verklaring van het resultaat. Het positieve resultaat is met name het gevolg van het feit dat het bestuur in 2016 heeft besloten om in 2017 een stelpost te begroten van € 1.070.000 inclusief BTW voor vangnetplaatsen voor (nog) te detacheren WSW-ers en tijdelijke opvang van WSW-ers, waarvan de detachering eindigt, maar de nieuwe detachering niet naadloos aansluit. In 2017 is geen beroep gedaan op deze stelpost. Wij stellen voor om een specifieke reserve te vormen voor de vangnetplekken WSW ter grootte van € 1.070.000 met de opdracht aan het Dagelijks Bestuur om voor de tweede bestuursrapportage 2018 een (bredere) visie op de inzet van vangnetplekken voor de WSW en de nieuw doelgroepen Participatiewet te formuleren.
De overige € 684.000 van het positieve resultaat is grotendeels het gevolg van de normale bedrijfsvoering. Gelet op de ontwikkelingen gedurende 2017 is terughoudend omgegaan met personele budgetten. Voor een deel omdat het aantal te detacheren WSW-ers lager was dan begroot.
Wij stellen voor om van dit deel van het resultaat € 500.000 als budget beschikbaar te stellen aan het Dagelijks Bestuur ten behoeve van nadere voorstellen van de directeur voor de doorontwikkeling van de organisatie. Verder stellen wij voor om het restant groot € 184.000 uit te keren aan de gemeenten in de verhouding van de verdeelsleutel 2017.
De verdeelsleutelsystematiek is in 2017 gewijzigd.
Deze wijziging houdt in dat de eerste € 2.500.000 van de bedrijfsvoeringskosten verdeeld wordt op basis van Berkelland 30,35%, Oost Gelre 26,41% en Winterswijk 43,24%. De oude verdeelsleutel hield in dat deze verhouding gold voor de eerste € 5.000.000 van de bedrijfsvoeringskosten. Boven de eerste € 2.500.000 is de verdeelsleutel gebaseerd op de verhouding van het aantal uitkeringsgerechtigden op 1 januari dienstjaar min 1 en het aantal fte's WSW gedetacheerden op 1 januari dienstjaar min 1.
Op basis van de begrote uitvoeringskosten 2017 van € 11.305.000 komt de verdeelsleutel voor 2017 uit op

	Percentage	€
Berkelland	36,39%	4.114.000
Oost Gelre	24,73%	2.796.000
Winterswijk	38,88%	4.395.000

Onze accountant heeft voor 2017 een goedkeurende verklaring afgeven.

Eerste bestuursrapportage 2018
In de bestuursrapportage worden de ontwikkelingen genoemd ten opzichte van de programmabegroting 2018.
Op pagina 6 van de bestuursrapportage vindt u een totaaloverzicht van de gevraagde budgetaanpassingen. Op pagina 8 en volgende vindt u een overzicht van de aanpassingen per gemeente.
De belangrijkste aanpassingen betreffen de bijstelling van het aantal uitkeringsgerechtigden aan de actuele verwachtingen en de inzet van minder personele lasten bestaand beleid voor nieuw beleid.
De ontwikkeling in het aantal uitkeringsgerechtigden en te begeleiden WSW-ers is lager dan we bij de begroting 2018 hebben voorzien. Op basis van de actuele raming kan de uitbreiding van de tijdelijke flexibele formatie beperkt blijven tot 4,25 fte in plaats van 13,37 fte. Wij stellen voor om eenmalig het hierdoor vrijkomende budget beschikbaar te stellen aan het Dagelijks Bestuur ten behoeve van nadere voorstellen van de directeur voor de doorontwikkeling van de organisatie en vragen van de gemeenten voor extra inzet voor begeleiding van statushouders en begeleiding van WSW mensen uit de beschutte groep die werkzaam zijn op lokale projecten.

Programmabegroting 2019
Wij hebben de begroting 2019 opgesteld op basis van de huidige taken, inclusief de WSW detacheringstaken. De budgetten zijn geraamd op basis van bestaand beleid en geactualiseerd. Er is rekening gehouden met een daling van het aantal uitkeringsgerechtigden met 1%.
In de begroting is rekening gehouden met een loon- en premieontwikkeling van 3%. De huur van de panden is geïndexeerd met 2,5%. Waar nodig is op de andere bedrijfsvoeringsbudgetten een prijsindexatie van 1,4% gehanteerd.
De gemeentelijke bijdragen in de uitvoeringkosten ramen we voor 2019 op € 11.010.000.

Budgetten Dagelijks Bestuur ten behoeve van nadere voorstellen doorontwikkeling organisatie
Bij de jaarstukken 2017 en bij de Eerste bestuursrapportage 2018 stellen wij u voor om eenmalig budget beschikbaar te stellen aan het Dagelijks Bestuur ten behoeve van nadere voorstellen van de directeur voor de doorontwikkeling van de organisatie. De nieuwe directeur heeft in zijn 100 dagen document een grove visie voor de doorontwikkeling van de organisatie aangegeven. Zijn ideeën worden de komende maanden nader uitgewerkt en in concrete voorstellen aan het Dagelijks Bestuur voorgelegd. Om snel tot uitvoering van de voorstellen over te kunnen gaan, stellen wij u voor om aan ons als Dagelijks Bestuur de budgetten ter beschikking te stellen, zodat dan niet gewacht hoeft te worden tot het Algemeen Bestuur heeft besloten om budget beschikbaar te stellen en we dan pas tot uitvoering kunnen overgaan. De directeur krijgt pas beschikking over een deel van het budget, nadat zijn betreffende plan door het dagelijks bestuur is goedgekeurd.

Zienswijze
Graag ontvangen wij voor 20 juni 2018 de zienswijze van uw gemeente op:

1. de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2017
2. de derde begrotingswijzing 2018 zoals vermeld in de Eerste bestuursrapportage 2018
3. de programmabegroting 2019.

Met vriendelijke groet,
Dagelijks Bestuur Sociale Dienst Oost Achterhoek,

J.B. Boer
Voorzitter

T.A. Beijer
Secretaris

Sociale Dienst Oost Achterhoek

Jaarstukken 2017
(Jaarverslag en Jaarrekening)

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek op 21 juni 2018

De voorzitter,

De secretaris,

INHOUD Bladzijde

JAARVERSLAG

I. VOORWOORD 3

II. ALGEMEEN 5

III. PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING 10

IV. PROGRAMMA INKOMEN 15

V. PROGRAMMA ONDERSTEUNING 19

VI. PROGRAMMA WMO BETALINGEN 23

VII. PROGRAMMA BIJDRAGEN IN DE UITVOERINGSKOSTEN 24

VIII. PARAGRAFEN 26

JAARREKENING 2017 Overzicht van baten en lasten

Balans **35**

Programmarekening **37**

Waarderingsgrondslagen **46**

Toelichting op de Balans **48**

Toelichting op de Programmarekening **54**

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector **59**

Controleverklaring

SISA Bijlage 2017

I. VOORWOORD

Inleiding
Hierbij bieden wij u de jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening) 2017 van de Sociale Dienst Oost Achterhoek aan.
De jaarstukken beschrijven de wijze waarop wij in het afgelopen jaar invulling hebben gegeven aan de verantwoordelijkheid die wij hebben voor de uitvoering van de programma's Werk en Activering, Inkomen, Ondersteuning, WMO betalingen en Bedrijfsvoering.

Een korte terugblik op het jaar 2017
Het jaar 2017 stond voor ons in het teken van verdere integratie en doorontwikkeling van de opgedragen WSW-taken.

2017 is het jaar geweest waarin we langzaam zien dat de instroom aan uitkeringsgerechtigden begint te stabiliseren.

De colleges van de gemeenten hebben een organisatieonderzoek uit laten voeren naar het functioneren van de Sociale Dienst. Wij zijn verheugd dat het rapport de titel "Goed = goed" heeft gekregen. Het Algemeen Bestuur heeft in december besloten wat zij met aanbevelingen en de zienswijzen van de colleges op de aanbevelingen gaat doen.

We vormen samen met acht gemeenten de arbeidsmarkt regio Achterhoek. We hebben 1 gezamenlijk werkgeversservicepunt (WSP). Er zijn 2 uitvoeringslocaties; locatie West in Doetinchem en locatie Oost, ons Loopbaanplein.
Op het Loopbaanplein zijn alle medewerkers gevestigd met zogenaamde frontoffice taken; de klantmanagers, inkomensconsulenten en ook het team accountmanagement.
Het accountmanagement heeft o.a. specialisaties op het gebied van de Wet sociale werkvoorziening, Participatiewet en de Wet werk en zekerheid.
Voor iedere gemeente hebben we een vast team accountmanagement. Zo kunnen we onze werkgevers maximaal ontzorgen.

Na zeven jaar heeft de manager mevrouw drs. A.J.M. Gildhuis op eigen verzoek de Sociale Dienst verlaten per 1 oktober 2017. Wij dank haar hierbij nogmaals voor haar inzet in de afgelopen jaren.

Vanaf 1 december 2017 heb ik, T.A. Beijer, het stokje van haar mogen overnemen.

Wij zijn verheugd om te melden dat we in 2017 wederom een goede samenwerking hebben kunnen vormgeven met onze adviesraden. De cliëntenraden Participatiewet en Wsw en de ondernemingsraad zijn voor ons waardevolle gremia. Hun inbreng en betrokkenheid is waardevol voor onze Sociale Dienst.

Onze visie "Iedereen doet mee, niemand aan de kant", is een uitgangspunt voor ons denken en handelen.
Iedereen doet mee, betekent zowel intern als extern mensen betrekken bij de ontwikkelingen van de Sociale Dienst.
Ons doel is om mensen te ondersteunen waar nodig bij het vinden van werk, opleiding of participatie. Dit doen we in afstemming met de ons omringende werkgevers en maatschappelijke organisaties.

We kijken positief terug op een wederom veelbewogen jaar en gaan met energie en veerkracht de werkzaamheden voor het komende jaar aan.

Ten slotte willen we onze waardering en dank uitspreken voor de wijze waarop alle betrokkenen in de drie gemeenten met de Sociale Dienst Oost Achterhoek hebben samengewerkt.

Groenlo, 26 maart 2018.

Met vriendelijke groet,
namens het Dagelijks Bestuur van de Sociale Dienst Oost Achterhoek

T.A. Beijer
Directeur

II. ALGEMEEN

Samenstelling bestuur

Het Algemeen Bestuur bestaat uit leden die door de colleges van de aangesloten gemeenten uit hun midden worden aangewezen. De colleges wijzen ieder twee leden (en twee plaatsvervangende leden) aan. De bestuurssamenstelling in 2017 was als volgt:
Algemeen Bestuur:

- Dhr. J.B. Boer, voorzitter (Wethouder Berkelland)
- Mevr. J.A. Pot-Klumper (Wethouder Berkelland)
- Dhr. R.H.M. Hoijtink (Wethouder Oost Gelre)
- Mevr. Drs. M.G. Frank (Wethouder Oost Gelre)
- Mevr. Drs. I.G. Saris (Wethouder Winterswijk)
- Dhr. Drs. D.W. Aalderink (Wethouder Winterswijk)

Dagelijks Bestuur:

- Dhr. J.B. Boer (Wethouder Berkelland)
- Dhr. R.H.M. Hoijtink (Wethouder Oost Gelre)
- Dhr. Drs. D.W. Aalderink (Wethouder Winterswijk)
- Mevr. J. Harmsen (secretaris, directeur Berkelland)
- Mevr. Drs. A.J.M. Gildhuis (Manager Sociale Dienst Oost Achterhoek) tot 1 oktober 2017
- Dhr. M.M.Huisman (waarnemend manager) van 1 oktober tot 1 december 2017
- Dhr. T.A. Beijer (Directeur Sociale Dienst Oost Achterhoek) vanaf 1 december 2017

Begrotings- en rekeningprocedure

De Gemeenschappelijke Regeling voorziet erin dat voorafgaand aan het vaststellen van de begroting, de eventuele begrotingswijziging(en) en de jaarrekening, de raden van de deelnemende gemeenten wordt gevraagd om hun zienswijzen in te brengen. Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling houdt hier rekening mee.

Primitieve begroting 2017, wijzigingen 2017 en rekeningresultaat

Op 30 juni 2016 heeft het Algemeen Bestuur de begroting 2017 vastgesteld.
Daarna hebben de volgende begrotingswijzigingen plaatsgevonden:
Eerste wijziging: effecten tweede bestuursrapportage 2016
Tweede wijziging: effecten eerste bestuursrapportage 2017 en bestemming jaarrekening 2016
Derde wijziging: effecten tweede bestuursrapportage 2017
Vierde wijziging: effect invoering nieuwe verdeelsleutel 2017

Daarnaast is er een administratieve wijziging geweest met wijziging van budgetten binnen het betreffende programma waartoe de budgetverantwoordelijke bevoegd is.
Het rekeningresultaat 2017 bestaat uitsluitend uit het resultaat op de bedrijfsvoering.
De niet bedrijfsvoeringskosten van de programma's worden één op één met de gemeenten verrekend.

Verdeelsleutel

De exploitatielasten van de Sociale Dienst Oost Achterhoek bestaan uit Programmakosten en Bedrijfsvoeringskosten.
De Programmakosten worden één op één door de gemeenten vergoed.
De verdeling van de bedrijfsvoeringskosten vindt plaats op basis van de afgesproken verdeelsleutel.

Het Algemeen Bestuur heeft in haar vergadering van 22 december 2017, met meerderheid van stemmen, besloten om de verdeelsleutel met ingang van het dienstjaar 2017 te wijzigen.
De verdeelsleutel is in 2017 als volgt:

De eerste € 2.500.000 van de bedrijfsvoeringskosten wordt als volgt verdeeld:
Berkelland: 30,35%
Oost Gelre: 26,41%
Winterswijk: 43,24%
Boven de eerste € 2.500.000 is de verdeelsleutel gebaseerd op de verhouding van het aantal uitkeringsgerechtigden op 1 januari van het dienstjaar min 1 en het aantal fte's WSW gedetacheerden op 1 januari dienstjaar min 1.
Voor het dienstjaar 2017 geldt de verhouding:

	Aantal	Percentage
Berkelland	801,43	38,11%
Oost Gelre	510,11	24,25%
Winterswijk	791,74	37,64%

Op basis van de begrote uitvoeringskosten 2017 van € 11.305.000 komt de verdeelsleutel voor 2017 uit op:

	Percentage	€
Berkelland	36,39%	4.114.000
Oost Gelre	24,73%	2.796.000
Winterswijk	38,88%	4.395.000

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (Wnt)
De Sociale Dienst Oost Achterhoek heeft geen medewerkers of bestuurders die een hogere jaarvergoeding/salaris verdienen dan de wettelijke norm.

Vorderingen Sociale Zaken
De vorderingen voor debiteuren WWB, IOAW, IOAZ en BBZ zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid.
Van de openstaande vorderingen op de balansdatum is een bedrag van € 883.000 opgenomen als reële vordering (na aftrek van een "voorziening" voor dubieuze vorderingen).
Bij het bepalen van de reële waarde van de vorderingen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
Vorderingen met een lopende betalingsregeling:
- Berkelland 32% van de nominale waarde;
- Oost Gelre 52% van de nominale waarde;
- Winterswijk 31% van de nominale waarde;
- Krediethypotheken: 100% nominale waarde.

De waarderingspercentages zijn gebaseerd op de ervaringscijfers per gemeente van de afgelopen jaren. We zien dat de aard van de vorderingen en het betalingsgedrag per gemeente verschilt waardoor we kiezen voor verschillende percentages.

Programmaverantwoording 2017
Bij de programma's wordt onderscheid gemaakt tussen directe programmakosten en (de doorbelaste) bedrijfsvoeringskosten.
De directe programmakosten betreffen Werk & Activering, Inkomen, Ondersteuning en WMO-betalingen.
De bedrijfsvoeringskosten hebben betrekking op de personele-, facilitaire- en huisvestingskosten.
Per programma worden de resultaten per deelnemende gemeente inzichtelijk gemaakt.

Financiële uitkomsten
De programma's Werk & Activering, Inkomen, Ondersteuning en WMO-betalingen worden één op één met de gemeenten afgerekend met uitzondering van de daaraan toegerekende bedrijfsvoeringskosten. Feitelijk leveren deze programma's geen resultaat op.

Het programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, de bedrijfsvoering, levert wel een resultaat op.

Het resultaat op de bedrijfsvoering ofwel het gerealiseerde resultaat 2017 bedraagt € 1.754.000 overschot.

Dit positieve resultaat laat zich in hoofdzaak als volgt verklaren:

Onderwerp	**Bedrag**
- Vangnetplekken WSW	€ 1.070.000
- Compensatie meegenomen verlofrechten oud Hamelanders	€ 107.000
- Lagere salariskosten vanwege vacatures	€ 641.000
- Lagere kosten flexibele formatieschil	€ 313.000
- Ondersteunende diensten Berkelland	€ 133.000
- Vertrekregeling vervroegd pensioen	-€ 91.000
- Stelpost vervanging bij ziekte	€ 190.000
- Aandeel ICT kosten Berkelland 2015 en 2016	-€ 325.000
- Eenmalige kosten ICT / zaaksysteem	-€ 60.000
- Voorziening dubieuze debiteuren	-€ 271.000
- Diversen	-€ 100.000
Mutaties reserves	
- Onttrekking ICT / zaaksysteem	€ 60.000
- Onttrekking vertrekregeling vervroegd pensioen	€ 87.000
Totaal	**€ 1.754.000**

Vangnetplekken WSW
In 2016 heeft het bestuur besloten om een stelpost op te nemen van € 885.000, inclusief BTW € 1.070.000, voor vangnetplaatsen à € 3.500 per jaar voor (nog) te detacheren WSW-ers en tijdelijke opvang van WSW-ers waarvan de detachering eindigt, maar de nieuwe detachering niet naadloos aansluit. In 2017 is geen beroep gedaan op deze stelpost.

Compensatie meegenomen verlofrechten oud Hamelanders
In 2017 hebben we van Hameland een uitkering ontvangen ter compensatie van de bij de overgang van Hameland naar de Sociale Dienst meegenomen verlofrechten.

Lagere salariskosten vanwege vacatures
In 2017 zijn er meerdere personeelsmutaties geweest. Vacatures zijn niet direct ingevuld of ingevuld met tijdelijk personeel.

Lagere kosten flexibele formatieschil
Gedurende 2017 is de toegekende flexibele formatie niet maximaal ingezet.

Ondersteunende diensten Berkelland
Bij de toevoeging van de WSW taken is een inschatting gemaakt van de noodzakelijke extra ondersteunende diensten Berkelland. De werkelijk noodzakelijke extra inzet is lager dan ingeschat.

Vertrekregeling vervroegd pensioen
In 2017 hebben enkele oudere medewerkers gebruik gemaakt van de regeling door minder uren te gaan werken. Zij hadden recht op een beperkte vertrekpremie.

Stelpost vervanging bij ziekte
In 2017 is geen gebruik gemaakt van deze stelpost.

Aandeel ICT kosten Berkelland 2015 en 2016
Sinds 2015 heeft Berkelland (virtuele) harwarekosten en licenties waarvan een deel van de kosten betrekking heeft op de SDOA. In de tweede bestuursrapportage 2017 hebben we dit gemeld voor het dienstjaar 2017. De nagekomen kosten over 2015 en 2016 zijn toen niet meegenomen.

Eenmalige kosten ICT / zaaksysteem
De eenmalige kosten ICT / zaaksysteem worden gedekt door een onttrekking aan de hiervoor aanwezige reserve.

Voorziening dubieuze debiteuren
Voor 1 debiteur is het onzeker of we de volledige openstaande vordering zullen ontvangen daarom is voor deze vordering een voorziening gevormd.

Bestemming voordelig saldo
De programma's Werk & Activering, Inkomen, Ondersteuning en WMO-betalingen worden één op één met de deelnemende gemeenten afgerekend.
Zoals gezegd heeft het programma Algemene dekkingsmiddelen / bedrijfsvoering tot een positief resultaat geleid van afgerond € 1.754.000.
Wij stellen voor het jaarrekeningresultaat 2017 als volgt te bestemmen:

A. Een specifieke reserve te vormen voor vangnetplekken WSW ter grootte van € 1.070.000 met de opdracht aan het dagelijks bestuur om voor de tweede bestuursrapportage 2018 een visie op de inzet van vangnetplekken te formuleren;
B. € 500.000 als budget 2018 ter beschikking stellen aan het dagelijks bestuur ten behoeve van nadere voorstellen van de directeur voor de doorontwikkeling van de organisatie;
C. Het resterende deel groot € 184.000 uit te keren aan de deelnemende gemeenten in de verhouding van de verdeelsleutel 2017.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de inzet van het rekeningresultaat 2011-2014/2015:

(x € 1.000)	Berkelland	Oost Gelre	Winterswijk	Totaal
Aandeel rekeningresultaat 2011	556	484	792	1.832
Inzet 2012 t.b.v. re-integratie	-383	-516	0	-899
Terugbetaling Winterswijk	0	0	-525	-525
Restant aandeel ultimo 2012	*173*	*-32*	*267*	*408*
Aandeel rekeningresultaat 2012	398	346	567	1.311
Inzet 2013 t.b.v. re-integratie	-94	-459	-126	-679
Terugbetaling Winterswijk	0	0	-325	-325
Restant aandeel ultimo 2013	*477*	*-145*	*383*	*715*
Aandeel rekeningresultaat 2013	749	652	1.067	2.468
Inzet 2014 t.b.v. re-integratie	-157	-98	-238	-493
Terugbetaling aan gemeente	-318	0	-454	-772
Restant aandeel ultimo 2014	*751*	*409*	*758*	*1.918*
Aandeel rekeningresultaat 2014	131	115	187	433
Inzet 2015 t.b.v. re-integratie	0	0	0	0
Terugbetaling aan gemeente	0	0	-10	-10
Restant aandeel ultimo 2015	*882*	*524*	*935*	*2.341*
Aandeel rekeningresultaat 2015	179	155	254	588
Inzet 2016 t.b.v. re-integratie	0	0	0	0
Inzet 2016 t.b.v. vertrekreg. vervroegd pensioen	-5	-4	-6	-15
Terugbetaling aan gemeente	0	0	0	0
Restant aandeel ultimo 2016	*1.056*	*675*	*1.183*	*2.914*
Aandeel rekeningresultaat 2016	-54	-47	-76	-177
Inzet 2017 t.b.v. re-integratie	0	0	0	0

Inzet 2017 t.b.v. vertrekreg. vervroegd pensioen	-33	-22	-36	-91
Terugbetaling aan gemeente in 2017	0	0	0	0
Restant aandeel ultimo 2017	**969**	**606**	**1.071**	**2.646**

III. PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING

Wat waren de plannen?
Vanuit de visie dat iedereen meedoet en er niemand aan de kant hoeft te staan, stimuleren wij de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de werkzoekende. Iedereen moet zijn of haar mogelijkheden optimaal kunnen benutten. Het is ons doel om iedereen te laten deelnemen aan de maatschappij, waar maar enigszins mogelijk via regulier werk. We willen daarmee bereiken dat de financiële zelfstandigheid van de inwoners wordt vergroot en dat de (werk)participatiegraad in de samenleving wordt vergroot.

Om deze plannen uit te voeren, zetten we gekwalificeerd personeel in vanuit een goed toegeruste bedrijfsvoering. Daarnaast benutten we de kennis en kunde van onze samenwerkingspartners. Het participatiebudget wordt efficiënt ingezet en de participatieladder wordt toegepast. Wij leveren zo veel mogelijk maatwerk. Wij leggen onszelf de opdracht op om arrangementen te ontwikkelen voor alle doelgroepen in het werkzoekendenbestand.
De klantmanager formuleert vóór aanvang van een traject met de werkzoekende de te behalen doelstellingen en stuurt daarop.

Product Re-integratie
Doel:
Met behulp van trajecten de financiële zelfstandigheid van uitkeringsgerechtigden te bevorderen door uitstroom naar tijdelijk of vast werk.

Operationele doelstellingen:
1. Wij maken een optimaal gebruik van de middelen uit het participatiebudget om de afstand van de klant tot de arbeidsmarkt zo veel en zo snel als mogelijk te verkleinen;
2. De klantmanager heeft zeer regelmatig contact met de klant om de voortgang in een traject te kunnen volgen;
3. Wij realiseren werk- en werkervaringplekken waar zich de mogelijkheid daartoe voordoet en werken daarbij samen met partners van binnen en buiten het verzorgingsgebied van de Sociale Dienst Oost Achterhoek.

Realisatie gestelde doelen

Onderwerp	Voorgenomen omvang	Voortgang	
Optimaal gebruik van de middelen uit het participatiebudget	Benutten volledig participatiebudget	✓	Waar nodig zijn re-integratiemiddelen ingezet ten behoeve van de verbetering van de positie van de uitkeringsgerechtigde op de arbeidsmarkt
Contact met klant over voortgang trajecten	Regelmatige contacten	✓	Naast contacten met de klant ook contacten met ketenpartners opgestart
Realiseren werk- en werkervaringplekken	Aantallen, kwaliteit plaats en spreiding over de SDOA-gemeenten	☑	180 betaalde werkplekken regulier en 205 werkervaringsplaatsen
Legenda voortgang: ☒ = gestopt | × = vraagt aandacht| ✓= voldoende| ☑ = gerealiseerd			

Wat hebben we bereikt?
In 2017 is het Businessplan 2016 als basis gebruikt. Het Businessplan is gericht op het terugdringen van de bijstandsuitgaven van de gemeenten en het zoveel mogelijk zelfstandig laten participeren van burgers die een beroep doen op een uitkering.

Werkzoekenden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt
Werkzoekenden met een korte(re) afstand tot de arbeidsmarkt zijn waar nodig gefaciliteerd om zo snel mogelijk (weer) in een betaalde baan aan de slag te gaan. Van de totale uitstroom in 2017 is 190 keer sprake geweest van werkaanvaarding in loondienst, 28 personen gingen naar een opleiding met studiefinanciering en 7 werkzoekenden stroomden uit als zelfstandig ondernemer.
De uitstroom naar werk in loondienst is voor het grootste deel bewerkstelligd door de medewerkers van het Werkgeversservicepunt. Zij realiseerden 180 plaatsingen op betaald werk, daarnaast zijn er 205 werkervaringsplaatsen gerealiseerd.
De accountmanager die is aangesteld om de Duitse markt te bewerken is hard bezig geweest haar netwerk uit te breiden en te versterken. Er zijn 18 werkzoekenden uit het bestand geplaatst op een baan in Duitsland. De reacties uit het grensgebied zijn positief. Dankzij het groeiende netwerk van de accountmanager zijn steeds meer werkgevers en organisaties bereid om samen te werken met onze Dienst.

Projecten, subsidies en scholing
Om de uitstroom naar vast of tijdelijk werk te bevorderen, wordt veelvuldig gebruik gemaakt van projecten, subsidies en scholing. We voeren een aantal projecten in eigen beheer uit waarin het draait om het opdoen en behouden van werkervaring. Voorbeelden hiervan zijn een werkervaringsproject bij Stichting Aktief, bij kringloop Bohéro en bij de Landschapskudde Oost Achterhoek. Er worden in overleg met de werkzoekende passende werkzaamheden geboden en er liggen altijd individuele plannen met ontwikkeldoelen ten grondslag aan een werkervaringsplek.
Verder wordt zo optimaal mogelijk gebruik gemaakt van beschikbare subsidies. Een voorbeeld daarvan is het programma UNLOCK van de Euregio. Vanuit dit programma zijn er subsidies beschikbaar voor deelactiviteiten die passen bij het programma. In 2017 hebben we gebruik gemaakt van deze subsidie om het werken over de grens te stimuleren. Een ander voorbeeld is de ESF-subsidie. In 2017 is de aanvraag afgerond en is de uitvoering hiervan gestart.
Wat scholing betreft, wordt intensief samengewerkt met het Graafschap College en andere onderwijsinstellingen. Er worden kortdurende beroepsopleidingen ingezet (bijvoorbeeld de opleiding tot verkeersregelaar) maar ook langere trajecten voor een specifieke doelgroep (bijvoorbeeld het Transferium voor kwetsbare jongeren). We bekijken samen met de werkzoekende wat er mogelijk en noodzakelijk is.

Hierna een kort overzicht van de beschikbare re-integratiebudgetten en de uitgaven en inkomsten 2017:

(x € 1.000)	**Berkelland**	**Oost Gelre**	**Winterswijk**
Beschikbaar 2017			
Re-integratiebudget:			
indicatief deel wwb klassiek	536	212	797
indicatief deel nieuw wajong	68	31	41
indicatief deel nieuwe begeleiding	133	73	80
Totaal beschikbaar	**737**	**316**	**918**

Werkelijke uitgaven en inkomsten

loonwaardesubsidie	8	6	21
loonkostensubsidie	0	5	9
scholing en training	26	18	66
overige re-integratie incl. Doe team	261	141	155
klant in beeld	5	3	5
competentietesten	9	3	5
no risk polis	4	2	4
bijdragen van derden	-3	-1	-3
terugvordering	-1	0	0
uren personeel re-integratie	240	120	300
Totaal uitgaven en inkomsten 2017	**549**	**297**	**562**
Resultaat	**188**	**19**	**356**

Product Volwasseneneducatie

Doel:
Het verbeteren van de maatschappelijke participatie door educatiemogelijkheden te bieden om ontbrekende kennis en vaardigheden met betrekking tot taal en rekenen te verwerven.

Wat hebben we bereikt?
Met ingang van 1 januari 2015 ontvangen de gemeenten niet langer een individueel budget voor volwassenenonderwijs, maar worden de educatiemiddelen toegekend aan centrumgemeenten die een regierol vervullen bij het regionaal organiseren van educatieaanbod. Voor de arbeidsmarktregio Achterhoek betekent dit dat centrumgemeente Doetinchem de educatiemiddelen heeft ontvangen. Centrumgemeente Doetinchem heeft in nauw overleg met de overige Achterhoekse gemeenten in 2015 een aanbestedingstraject doorlopen waarbij de educatiemiddelen zijn gegund aan het Graafschap College. Overeenkomstig de prestatieovereenkomst heeft het Graafschap College de opleidingen aangeboden. Het gaat om zowel officiële opleidingen als laagdrempelige, lokale initiatieven (bijvoorbeeld een leesgroep in de bibliotheek, onder begeleiding van een gecertificeerde vrijwilliger). De overeenkomst met het Graafschap College is in 2017 verlengd.

Product Sociale werkvoorziening

Doel:
Wsw-medewerkers detacheren in een zo regulier mogelijke werkomgeving.

Operationele doelstellingen:
1. Bevorderen dat mensen met een Sw-dienstbetrekking in een zo regulier mogelijke werkomgeving werkzaamheden verrichten;
2. Bevorderen dat optimaal gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid van loonkostensubsidie in het kader van Begeleid Werken in een dienstbetrekking bij een reguliere werkgever;
3. Gemeentelijke re-integratiemiddelen inzetten ter bevordering van uitstroom uit de sociale werkvoorziening.
4. Bevordering ontwikkeling en inzet arbeidsmatige dagbesteding.

Wat hebben we bereikt
Vanaf 1 januari 2015 vindt geen nieuwe instroom meer plaats in de Sociale Werkvoorziening (SW). Het aantal Wsw-medewerkers daalt door verschillende uitstroomredenen: tijdelijke arbeidsovereenkomsten die niet zijn verlengd, pensionering, duurzaam arbeidsongeschiktheid en overlijden. De ingezette daling is ook de komende jaren aan de orde. Op basis van het bereiken van de pensioengerechtige leeftijd zullen tot 2024 in totaal 63 Wsw-medewerkers uitstromen.

Resultaat detacheringen
Per 1 juli 2016 is de Sociale Dienst verantwoordelijk voor het detacheren en begeleiden van gedetacheerde Wsw-medewerkers. In 2017 is het aantal gedetacheerde medewerkers voor onze eigen gemeenten op peil gebleven. De uitstroom van medewerkers is opgevangen door het realiseren van nieuwe detacheringen van Wsw-medewerkers die werkzaam waren in de beschutte werkomgeving van Hameland Lichtenvoorde.

Van de beëindigde detacheringen is circa 40% direct doorgeplaatst naar een andere detachering, 31% is definitief uitgestroomd uit de Wsw wegens natuurlijk verloop of vanwege het feit dat het Wsw-contract niet is verlengd. Ook zijn detacheringen beëindigd vanwege het stopzetten van projecten door inleners of toename van de beperkingen van de Wsw-medewerkers waardoor de detachering niet langer passend is.

De nieuw gedetacheerde medewerkers zijn grotendeels geplaatst bij bestaande inleners. Ook zijn bij nieuwe inleners individuele detacheringen gerealiseerd. Per 1 januari 2018 zijn er twee nieuwe groepsdetacheringen gerealiseerd, een groep bij Werkbaan Oost B.V. en een groep in de buitendienst bij de Gemeente Berkelland.

De daling van het aantal detacheringen zit in de begeleiding voor SWB en Laborijn. Redenen hiervoor zijn natuurlijke uitstroom en overdracht van detacheringscontracten.

Totaal begeleiding	**31-12-2016**	**Verlenging**	**Nieuw**	**Einde**	**31-12-2017**	**% van totaal SW**
Berkelland	198	14	104	-106	196	69%
Oost Gelre	174	5	50	-51	173	61%
Winterswijk	173	12	113	-108	178	64%
Haaksbergen/SWB	44	1	1	-15	30	
Aalten/Laborijn	185	5	21	-53	153	
Totaal	**774**	**37**	**289**	**-333**	**730**	

Realisatie gestelde doelen

Onderwerp	Omvang	Voortgang	
Uitkeringenbestand	Het is op een niveau dat de gemeenten uitkomen met het voor het kalenderjaar beschikbare Buig-budget	✓	Het beeld per gemeente is verschillend. De lasten voor Winterswijk zijn lager dan de buiguitkering. Berkelland moet naast de buiguitkering een deel van haar

			basis eigen risico inzetten. Oost Gelre heeft net als in 2016 een beperkte bijdrage uit de vangnetregeling nodig.
Sluitende aanpak van jongeren tot 27 jaar (met en zonder arbeidsbeperking)	Met de inzet van JOUW Unit in combinatie met de accountmanagers van het werkgeversservicepunt Achterhoek	✓	Afspraken met pro/vso scholen lopen en de samenwerking wordt uitgebreid. Regionaal loopt een aanpak om deze groep specifieker en volledieger in beeld te brengen om daarna actie te ondernemen.
Betaalde werkplekken bij reguliere werkgevers	Het werkgeversservicepunt Achterhoek realiseert 160 werkplekken	☑	Voor de drie SDOA-gemeenten is in 2017 deze uitstroomdoelstelling gehaald (180 werkplekken).
Werkervaringplaatsen	Het werkgeversservicepunt Achterhoek realiseert ten minste 100 werkervaringsplaatsen	☑	Voor de drie SDOA-gemeenten is in 2017 deze uitstroom-doelstelling met de realisatie van 205 werkervarigsplaatsen ruimschoots gerealiseerd.
Detachering SW-medewerkers	Het werkgeversservicepunt Achterhoek realiseert voor tenminste de helft van de nog te detacheren Sw-medewerkers werkplekken op basis van een individuele dan wel groepsdetachering	✓	Van de uitstroom van de te detacheren medewerkers in 2017 is ruim 75% geplaatst op een detacheringsplek.
Legenda voortgang: ☒ = gestopt | × = vraagt aandacht| ✓= voldoende| ☑ = gerealiseerd			

IV. PROGRAMMA INKOMEN

Wat waren de plannen?
De Participatiewet is het vangnet op het gebied van de sociale zekerheid. Het programma Werk en het programma Inkomen zijn nauw met elkaar verbonden. Met het programma Werk wordt beoogd iedere werkzoekende zo snel mogelijk te laten participeren naar vermogen. Met het programma Inkomen wordt een minimaal niveau van inkomen gerealiseerd voor huishoudens die dat (echt) nodig hebben. In de ideale situatie is deze inkomensvoorziening tijdelijk en zijn de inwoners zo snel mogelijk zelfredzaam, zodat zij niet langer afhankelijk zijn van een uitkering.

We zetten gekwalificeerd personeel in vanuit een goed toegeruste bedrijfsvoering om de inwoner die dat nodig heeft op een goede, rechtmatige en snelle manier (tijdelijk) een inkomen te verstrekken waarmee hij in de kosten van het bestaan kan voorzien.
Bij de toetsing van een uitkeringsaanvraag en bij een lopende uitkering speelt de rechtmatigheid van de verstrekking een belangrijke rol. Door de rechtmatigheid van de verstrekking regelmatig te toetsen, is geborgd dat alleen inwoners die dat echt nodig hebben een uitkering ontvangen.

Product Inkomenswaarborg (Participatiewet, IOAW, IOAZ)
Doel:
Een inkomen verstrekken aan inwoners die dat echt nodig hebben, in afwachting van een zelfstandig inkomen.

Wat hebben we bereikt?
Omdat we alleen een inkomen willen verstrekken aan inwoners die dat echt nodig hebben, zijn we streng aan de poort. Van de 576 in 2017 afgehandelde aanvragen hebben slechts 368 aanvragen tot een uitkering geleid. Van de aanvragen heeft 36% niet geleid tot een uitkering. In 2016 was dit 31%.

In de gemeenten Oost Gelre en Winterswijk is het aantal uitkeringsgerechtigden gedaald. Maar ondanks de gerealiseerde uitstroom en de beperking van de instroom is het aantal uitkeringsgerechtigden in de gemeente Berkelland nog gestegen.

	Berkelland		Oost Gelre		Winterswijk		Totaal	
	1-1	31-12	1-1	31-12	1-1	31-12	1-1	31-12
Participatiewet	577	605	324	307	580	571	1.481	1.483
IOAW/IOAZ	45	45	27	25	54	46	126	116
Totaal	622	650	351	332	634	617	1.607	1.599

Het totale bestand daalde uiteindelijk met 8 uitkeringsgerechtigden.
Per gemeente was de in- en uitstroom als volgt:

	Berkelland	Oost Gelre	Winterswijk	Totaal
Instroom	208	105	174	487
Uitstroom	180	124	191	495
Mutatie 2017	28	-19	-17	-8

De instroom werd vooral veroorzaakt door ontslagwerkloosheid, het aflopen van de WW-uitkering en de vestiging van statushouders in de gemeenten. De uitstroom is vooral gerealiseerd door uitstroom naar werk, studie, verhuizing buiten de gemeenten en het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Ook het starten van een eigen bedrijf komt voor.

De gebundelde uitkering inkomensvoorzieningen gemeenten (buig) die de gemeenten van het rijk ontvangen was voor de gemeente Winterswijk voldoende. De gemeente Berkelland moest

een deel van het eigen risico inzetten. Maar voor de gemeente Oost Gelre waren de buig en het eigen risico onvoldoende om de uitkeringskosten 2017 te dekken. De gemeente Oost Gelre kan voor een deel van de meerkosten in aanmerking komen voor de vangnetregeling.

Operationele doelstellingen:

1. Tijdige afhandeling van aanvragen;
2. Voorkomen van beroep op Wet Dwangsom bij niet tijdig beslissen;
3. Voorkomen van fraude door hoogwaardig handhaven;
4. Tijdig verstrekken van de uitkering;
5. Financiële fouten beneden 0,5%;
6. Terugvordering teveel / ten onrechte verstrekte uitkering.

Realisatie gestelde doelen

Instrument	Omvang	Kwaliteit	Voortgang	
Uitkeringen levensonderhoud	1.603	Uitkeringen 100% juist uitbetalen	☑	Bij de interne controle zijn geen financiële fouten geconstateerd.
Aanvragen levensonderhoud	576	Geen onterechte toekenningen (poortwachterfunctie)	✓	
Toekenningen levensonderhoud	368		☑	Er zijn geen achterstanden
Bezwaar en Beroep	65	95% wordt ongegrond verklaard	✓	5 bezwaarschriften zijn (geldeeltelijk) gegrond verklaard
Legenda voortgang: ☒ = gestopt | × = vraagt aandacht | ✓= voldoende | ☑ = gerealiseerd				

Product Bijstandsbesluit zelfstandigen 2004 (Bbz)

Doel:

Door uitbesteding aan het Regionaal Orgaan Zelfstandigen (ROZ) Twente zorgdragen voor een hoogwaardige en weinig kwetsbare uitvoering van het besluit.

Wat hebben we bereikt?

De aanvragen voor adviezen, startersbegeleiding en kredieten voor inkomensaanvullingen worden goed afgehandeld. De samenwerking met het ROZ verloopt goed. We monitoren per kwartaal de ontwikkelingen in de gemeente over het zelfstandig ondernemerschap.

Door het economisch herstel melden zich minder bestaande ondernemers voor advies en financiële ondersteuning bij het ROZ.
Het aantal oriënterende intakes voor starters neemt af. Maar meer inwoners starten daadwerkelijk met het ondernemerschap. Het aantal toegekende inkomensaanvullingen neemt toe.

Het ROZ wil haar zichtbaarheid vergroten. In de gemeente Berkelland is er een wekelijks inloopspreekuur. Op het Loopbaanplein in Winterswijk is het ROZ dagelijks aanwezig.
Ondernemers die een beroep doen op het ROZ worden op locatie bezocht.
Er worden bijeenkomsten voor starters, ondernemersen intermediairs in de gemeenten georganiseerd. Het ROZ doet mee in een preventieproject van de gemeentelijke sociale teams om voor ondernemers de specifieke zorg-en vraagbehoefte in de kaart te brengen.

De trend is dat de belangstelling voor het "sociaal ondernemerschap" groeit. Het ROZ heeft een cursus ontwikkeld op het thema "sociaal ondernemingschap".

Operationele doelstellingen:

1. Tijdige afhandeling van aanvragen;
2. Bepalingen van de samenwerkingsovereenkomst worden nageleefd;
3. Halfjaarlijkse managementrapportage geeft duidelijk zicht op de ontwikkelingen in de gemeente met betrekking tot zelfstandig ondernemerschap.

Product Handhaving

Doel:

Handhaven is niet alleen het bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik van uitkeringen, maar ook het naleven van voorwaarden die aan een uitkering zijn verbonden.
Alle medewerkers van de Dienst hebben met handhaving te maken. Vanaf het beoordelen op het risico van fraude, het opsporen van misbruik en aangifte daarvan bij het Openbaar Ministerie tot en met het beoordelen van aanvragen op fraude-elementen, het terugvorderen van ten onrechte genoten uitkering, controle op het naleven van de voorwaarden waaronder de uitkering is toegekend en het straffen van hen die zich niet aan de regels houden.

De Sociale Dienst Oost Achterhoek legt de nadruk op het voorkomen van misbruik. De Sociale Dienst heeft specifiek hiervoor gespecialiseerde medewerkers Preventie & Handhaving in dienst. Deze medewerkers worden ondersteund door de Sociale Recherche Twente (SRT).
Tot de handhaving behoort niet alleen het opsporen en voorkomen van misbruik, maar ook het voldoen aan de overige voorwaarden die aan de uitkeringen zijn gesteld.

Wat hebben we bereikt

De Sociale Dienst Oost Achterhoek is aangesloten bij de Sociale Recherche Twente.
De opsporingstaak van misbruik boven de (aangifte)grens van € 50.000 ligt bij de SRT.
We hechten vooral aan preventie en hebben daarom aandacht besteed aan de fraude-alertheid van medewerkers. In de werkoverleggen van alle groepen medewerkers is hier specifiek aandacht besteed.
Daarnaast zijn er een aantal preventieve onderzoeken gedaan bij aanvraag van de uitkering.
In 2017 zijn in samenwerking met gemeenten, politie, belastingdienst, UWV en Voedsel- en warenautoriteit 4 zogenaamde werkplekcontroles gehouden. Daarbij zijn geen overtredingen van bijvoorbeeld zwart werk geconstateerd.
Hierna de cijfers van preventie en handhaving over 2017:

	Gestart	Afgerond	Handhaving	Besparing	Terugvordering
Berkelland	30	30	2	26.000	3.082,10
Oost Gelre	30	30	9	117.000	3.599,07
Winterswijk	47	47	12	156.000	28.128,97
Totaal	**107**	**107**	**23**	**299.000**	**34.810,14**

In totaal een besparing van € 299.000, gebaseerd op gemiddeld € 13.000 aan uitkering per uitkeringsgerechtigde.

In het kader van toezichthouder BRP (basisregistratie personen) zijn de volgende onderzoeken uitgevoerd:

Berkelland	0 (start in 2018)
Oost Gelre	4
Winterswijk	52

In 2017 hebben we de volgende maatregelen en boeten opgelegd:

Gemeente	Aantal maatregelen	Gekort bedrag	Aantal opgelegde boeten
Berkelland	24	€ 10.540	7
Oost Gelre	3	€ 1.070	2
Winterswijk	27	€ 7.976	11
Totaal	54	€ 19.586	20

V. PROGRAMMA ONDERSTEUNING

Wat waren de plannen?
De drie gemeenten in het verzorgingsgebied van de Sociale Dienst Oost Achterhoek, rekenen het tot hun taak er voor te zorgen dat alle inwoners op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan de maatschappij en sociaal isolement te voorkomen of tegen te gaan. Daarbij hebben de gemeenten voor ogen dat voorzien in eigen inkomen de beste participatiemogelijkheden oplevert. Daarvoor is er aandacht voor armoedeval en voor de positie van kwetsbare groepen (bijvoorbeeld gezinnen met kinderen). Daarom worden inkomensafhankelijke regelingen, zoals de bijzondere bijstand en voorzieningen in het kader van het gemeentelijk minimabeleid, voor mensen met een laag inkomen op maat ingezet.
We doen dit door belemmeringen weg te halen en de informatievoorziening te optimaliseren en te continueren. We benaderen onze inwoners en externe intermediairs (bijvoorbeeld Stichting Leergeld, Humanitas, Sensire, Voedselbank) en werken sociaal domein breed samen. We zetten nieuwsbrieven, persberichten en flyers in en informeren doelgroepen actief.

Wat hebben we bereikt?
De 'beleidsregels Bijzondere bijstand en minimabeleid in 2015 en volgende jaren' zijn geëvalueerd in het Dagelijks Bestuur, waarbij de aanbevelingen uit de evaluatie zijn overgenomen. Deze aanbevelingen resulteren onder andere in een splitsing van de bijzondere bijstand en de minimaregelingen. In de voorstellen blijft de bijzondere bijstand ondergebracht in beleidsregels. De minimaregelingen worden ondergebracht in een verordening per gemeente. In het eerste kwartaal van 2018 worden dit nader uitgewerkt.

Product Bijzondere Bijstand / Minimabeleid

Doel:
Met de bijzondere bijstand ondersteunen wij huishoudens met een laag inkomen. Daardoor kunnen deze huishoudens de noodzakelijke uitgaven doen. De bijzondere kosten moeten dringend nodig zijn en niet behoren tot de normale kosten van levensonderhoud of door een andere regeling worden vergoed. Via maatwerk wordt bekeken wat per situatie de beste oplossing is.
Met het minimabeleid stimuleren we huishoudens (voornamelijk kinderen) om deel te nemen aan de samenleving. Met deze financiële stimulans wordt voornamelijk ingezet op het bereikbaar maken van verenigingsactiviteiten en school-gerelateerde activiteiten.

Operationele doelstellingen:
1. Voorlichting geven aan inwoners van Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk over de mogelijkheden die er voor hen zijn om iets te doen aan hun financiële of sociale situatie;
2. Een goede website behoort eveneens bij goede voorlichting. De website is niet beperkt tot alleen bijzondere bijstand en minimabeleid, maar maakt ook andere producten van de Sociale Dienst beter bereikbaar. De website wordt gebruikt voor de publicatie van regelingen en beleidsuitgangspunten en de klant moet op termijn in de gelegenheid worden gesteld via de digitale snelweg een aanvraag in te dienen. De website bestaat daarom niet alleen uit tekst, maar is ook vraaggestuurd en bevat links naar andere belangrijke onderdelen van de Sociale Dienst.
3. Blijvend verbeteren van het bereik van kwetsbare doelgroepen, met name door meer persoonlijke aandacht als dat nodig is.
4. Zorgen voor gunstige (zorg)polisvoorwaarden voor minima met behulp van een collectieve aanvullende zorgverzekering.
5. Faciliteren van lokale loketten waar alle burgers van de gemeenten terecht kunnen met vragen over voorzieningen en kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en heffingen;

6. Inzetten van formulierenbrigades in alle drie de gemeenten, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van binnen die gemeenten bestaande structuren.

Realisatie gestelde doelen

Instrument	Omvang	Kwaliteit	Voortgang	
Folders		Voor alle gemeenten een gebruiksvriendelijke eenvormige folder.	✓	Folder dateert van 2015, folder wordt in 2018 vernieuwd bij invoering aangepast beleid
Website	Voorzien van de actuele informatie	Alle informatie die voor onze klanten van belang is wordt per kwartaal bijgehouden. Aanvragen kunnen digitaal ingediend worden.	☑	Website is actueel Bereken uw recht of Regelhulp is toegankelijk via de gemeenten
			×	Aanvragen kunnen nog niet digitaal worden ingediend
Formulierenbrigade	In alle gemeenten een brigade die formulieren van de Sociale Dienst invult	De kwaliteit van de formulieren is van dien aard dat er geen hersteltermijn moet worden opgelegd, omdat de formulieren niet juist zijn ingevuld.	☑	In de drie gemeenten zijn formulierenbrigades in diverse vormen aanwezig
			☑	de formulieren zijn op orde en gescreend door de Cliëntenraad op kwaliteit.
Maatwerk verstrekkingen	Alle rechthebbenden die bij de Sociale Dienst bekend zijn	Juist evenwicht tussen doelmatigheid en rechtmatigheid; steekproefsgewijze toetsing op rechtmatigheid, de klant behoeden voor onnodige bureaucratie.	✓	Er vindt verstrekking op maat plaats, maar dat wordt nog verder verbeterd met de voorstellen voor een beleidsaanpassing.
Legenda voortgang: ☒ = gestopt | × = vraagt aandacht | ✓= voldoende | ☑ = gerealiseerd				

Hieronder een overzicht van de aanvragen bijzondere bijstand, minimabeleid en individuele inkomenstoeslag 2017:

	Aanvragen		Toegekend		Niet toegekend	
	2016	*2017*	*2016*	*2017*	*2016*	*2017*
Berkelland	1.029	984	787	726	242	258
Oost Gelre	635	602	503	462	132	140
Winterswijk	958	937	720	671	238	266
Totaal	2.622	2.523	2.010	1.859	612	664

Product Schuldhulpverlening / Stadsbank

Doel:

Het bereiken van financiële stabiliteit en financiële zelfredzaamheid voor inwoners van de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk met schuldenproblematiek.

Zowel de Stadsbank als vrijwilligersorganisaties, zoals Humanitas thuisadministratie en Schuldhulp Op Maat (SOM), helpen inwoners bij het in kaart brengen en beheersbaar maken van de schuldenproblematiek met als doel dat inwoners financieel zelfredzaam worden.

Wat hebben we ervoor gedaan
De Stadsbank Oost Nederland verzorgt voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk de intake voor schulddienstverlening en is gemandateerd om de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening uit te voeren. Het uitgangspunt is dat de zelfredzaamheid van de klant maximaal moet worden benut. Om dat te bereiken zetten financiële professionals van de Stadsbank hun expertise in. De professionals van de Stadsbank werken interdisciplinair en zijn geografisch ingedeeld in gebiedsteams op basis van de gemeenten die de Stadsbank faciliteert. We spreken van schulddienstverlening om te onderstrepen dat de eigen verantwoordelijkheid van de klant niet volledig wordt overgenomen (in tegenstelling tot 'schuldhulpverlening').
Met de inzet van vrijwilligersorganisaties zoals Humanitas en Schuldhulp op Maat is gewaarborgd dat inwoners die dat nodig hebben en qua zwaarte van de problematiek geholpen kunnen worden door vrijwilligers in plaats van beroepskrachten, ook die (maatwerk)begeleiding krijgen die zij nodig hebben. Zij helpen met name bij het inrichten van de financiële thuisadministraties en het in kaart brengen van schulden. Om de inwoner een optimale dienstverlening te kunnen verstrekken en om kennis te kunnen delen hebben we nauwe contacten met deze organisaties. De ketenpartners zelf hebben onderling ook in toenemende mate contact.

Product Cliëntenraad Participatiewet
Doel:
De Regionale Cliëntenraad Participatiewet Sociale Dienst Oost Achterhoek draagt bij aan de totstandkoming of verbetering van het gemeentelijk Participatiebeleid (PW). De Cliëntenraad Participatiewet adviseert het Dagelijks Bestuur.

Wat waren de plannen?
Het behartigen van de belangen van inwoners die aangewezen zijn op de Participatiewet.

Wat hebben we bereikt?
De Cliëntenraad Participatiewet wordt optimaal betrokken bij de voorbereiding, vaststelling, uitvoering en evaluatie van gemeentelijk beleid. Zij geven gevraagd en ongevraagd adviezen. De Cliëntenraad heeft zich gepositioneerd als volwaardig gesprekspartner. Ook geeft zij via een eigen website informatie over de activiteiten.
De Cliëntenraad heeft in 2017 tien vergaderingen belegd. Daarnaast heeft de Cliëntenraad fors geïnvesteerd in professioneler worden door scholing en bezoek van diverse deskundigen op een breed terrein binnen het sociaal domein. De Cliëntenraad Participatiewet heeft ook in elke gemeente themabijeenkomsten voor haar achterban georganiseerd.

Product Huisvesting Statushouders
Doel:
Het voorzien in huisvesting (artikel 60b Huisvestingswet) van verblijfsgerechtigden in de drie gemeenten overeenkomstig de voor die gemeenten geldende taakstelling.

Wat waren de plannen?
De Sociale Dienst ontvangt namens de drie gemeenten vanuit het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) de naam van de statushouder die gekoppeld is aan één van de drie gemeenten. De Sociale Dienst stelt daarna de ketenpartners op de hoogte.
Als één van de ketenpartners neemt de Sociale Dienst deel in werkgroepen van de drie gemeenten om een spoedige goede huisvesting van statushouders te realiseren.

Vanaf 2017 ligt de regie bij de gemeenten en heeft de Sociale Dienst een ondersteunende rol.

Wat hebben we bereikt
Het Centraal Orgaan opvang Asielzoeker koppelt statushouders aan gemeenten. Het verplichte minimale aantal te vestigen statushouders per gemeente is vastgelegd in een taakstelling. In 2017 hebben de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk invulling gegeven aan deze taakstelling. Mede doordat er veel gezinnen herenigd zijn is de taakstelling ruimschoots gehaald.

In 2017 zijn er 144 statushouders in de drie gemeenten gehuisvest (bron TVS 3-1-2018). Aan vrijwel iedere gehuisveste statushouder van 16 jaar of ouder werd een traject maatschappelijke begeleiding aangeboden. Het traject wordt verzorgd door Vluchtelingenwerk Oost Nederland.
In Berkelland werden er 70 personen gehuisvest, 26 personen meer dan de taakstelling.
In Oost Gelre werden er 26 personen gehuisvest, 13 personen meer dan de taakstelling.
In Winterswijk werden er 48 personen gehuisvest, 16 personen meer dan de taakstelling.

Aan de statushouders zijn vrijwilligers, de maatjes, gekoppeld. Deze maatjes zijn het eerste aanspreekpunt voor de statushouders voor relatief eenvoudige zaken. Naast het volgen van het inburgerinsprogramma en het ondertekenen van de Participatieverklaring is de focus vergroot naar de lokale integratie van de statushouders.
Elke gemeente ontwikkelt actviteiten om deze nieuwe bewoners te laten participeren.

VI. PROGRAMMA WMO BETALINGEN

Wat waren de plannen?
De Sociale Dienst Oost Achterhoek verzorgt betalingen aan inwoners en leveranciers aan de hand van door de WMO-loketten van de gemeenten aan te leveren betaalopdrachten.
Waar nodig wordt personele ondersteuning verleend aan medewerkers van die loketten totdat zij zelf voldoende inzicht hebben in de werking van de programmatuur.

Aansluiting op voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording
De Sociale Dienst Oost Achterhoek heeft voor het onderdeel WMO-betalingen geen bestuurlijke inbreng. Omdat er geen bestuurlijke invloed is op deze geldstromen moeten we de WMO-betalingen in de vorm van een rekening-courantverhouding met de betreffende gemeente gaan verantwoorden. Dit betekent dat de verantwoording van de WMO-betalingen vanaf 2017 geen onderdeel meer uitmaakt van de exploitatie.

VII. PROGRAMMA BIJDRAGEN IN DE UITVOERINGSKOSTEN

De Sociale Dienst Oost Achterhoek verkrijgt haar inkomsten vooral uit de bijdragen van deelnemende gemeenten. De bijdrage van de gemeenten in de bedrijfsvoering (uitvoeringskosten) wordt hier geraamd en verantwoord. De andere gemeentelijke bijdragen worden bij het betreffende programma geraamd en verantwoord.
De verdeling van de bedrijfsvoerings- en de algemene kosten vindt plaats op basis van de afgesproken verdeelsleutel.

Het Algemeen Bestuur heeft in haar vergadering van 22 december 2017, met meerderheid van stemmen, besloten om de verdeelsleutel met ingang van het dienstjaar 2017 te wijzigen.
De verdeelsleutel is in 2017 als volgt:
De eerste € 2.500.000 van de bedrijfsvoeringskosten wordt als volgt verdeeld:
Berkelland: 30,35%
Oost Gelre: 26,41%
Winterswijk: 43,24%
Boven de eerste € 2.500.000 is de verdeelsleutel gebaseerd op de verhouding van het aantal uitkeringsgerechtigden op 1 januari van het dienstjaar min 1 en het aantal fte's WSW gedetacheerden op 1 januari dienstjaat min 1.
Voor het dienstjaar 2017 geldt de verhouding:

	Aantal	Percentage
Berkelland	801,43	38,11%
Oost Gelre	510,11	24,25%
Winterswijk	791,74	37,64%

Op basis van de begrote uitvoeringskosten 2017 van € 11.305.000 komt de verdeelsleutel voor 2017 uit op:

	Percentage	€
Berkelland	36,39%	4.114.000
Oost Gelre	24,73%	2.796.000
Winterswijk	38,88%	4.395.000

Het resultaat op de bedrijfsvoering ofwel het gerealiseerde resultaat 2017 bedraagt € 1.754.000 overschot.

Dit positieve resultaat laat zich in hoofdzaak als volgt verklaren:

Onderwerp	**Bedrag**
- Vangnetplekken WSW	€ 1.070.000
- Compensatie meegenomen verlofrechten oud Hamelanders	€ 107.000
- Lagere salariskosten vanwege vacatures	€ 641.000
- Lagere kosten flexibele formatieschil	€ 313.000
- Ondersteunende diensten Berkelland	€ 133.000
- Vertrekregeling vervroegd pensioen	-€ 91.000
- Stelpost vervanging bij ziekte	€ 190.000
- Aandeel ICT kosten Berkelland 2015 en 2016	-€ 325.000
- Eenmalige kosten ICT / zaaksysteem	-€ 60.000
- Voorziening dubieuze debiteuren	-€ 271.000
- Diversen	-€ 100.000
Mutaties reserves	
- Onttrekking ICT / zaaksysteem	€ 60.000
- Onttrekking vertrekregeling vervroegd pensioen	€ 87.000
Totaal	**€ 1.754.000**

Vangnetplekken WSW
In 2016 heeft het bestuur besloten om een stelpost op te nemen van € 885.000, inclusief BTW € 1.070.000, voor vangnetplaatsen à € 3.500 per jaar voor (nog) te detacheren WSW-ers en tijdelijke opvang van WSW-ers waarvan de detachering eindigt, maar de nieuwe detachering niet naadloos aansluit. In 2017 is geen beroep gedaan op deze stelpost.

Compensatie meegenomen verlofrechten oud Hamelanders
In 2017 hebben we van Hameland een uitkering ontvangen ter compensatie van de bij de overgang van Hameland naar de Sociale Dienst meegenomen verlofrechten.

Lagere salariskosten vanwege vacatures
In 2017 zijn er meerdere personeelsmutaties geweest. Vacatures zijn niet direct ingevuld of ingevuld met tijdelijk personeel.

Lagere kosten flexibele formatieschil
Gedurende 2017 is de toegekende flexibele formatie niet maximaal ingezet.

Ondersteunende diensten Berkelland
Bij de toevoeging van de WSW taken is een inschatting gemaakt van de noodzakelijke extra ondersteunende diensten Berkelland. De werkelijk noodzakelijke extra inzet is lager dan ingeschat.

Vertrekregeling vervroegd pensioen
In 2017 hebben enkele oudere medewerkers gebruik gemaakt van de regeling door minder uren te gaan werken. Zij hadden recht op een beperkte vertrekpremie.

Stelpost vervanging bij ziekte
In 2017 is geen gebruik gemaakt van deze stelpost.

Aandeel ICT kosten Berkelland 2015 en 2016
Sinds 2015 heeft Berkelland (virtuele) harwarekosten en licenties waarvan een deel van de kosten betrekking heeft op de SDOA. In de tweede bestuursrapportage 2017 hebben we dit gemeld voor het dienstjaar 2017. De nagekomen kosten over 2015 en 2016 zijn toen niet meegenomen.

Eenmalige kosten ICT / zaaksysteem
De eenmalige kosten ICT / zaaksysteem worden gedekt door een onttrekking aan de hiervoor aanwezige reserve.

Voorziening dubieuze debiteuren
Voor 1 debiteur is het onzeker of we de volledige openstaande vordering zullen ontvangen daarom is voor deze vordering een voorziening gevormd.

VIII. PARAGRAFEN

Algemeen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat aangegeven welke paragrafen moeten worden opgenomen in de jaarrekening. De paragrafen **grondbeleid en lokale heffingen** zijn niet van toepassing voor de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek.
Met **verbonden partijen** worden in het BBV privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties bedoeld, waarin de Sociale Dienst Oost Achterhoek als gemeenschappelijke regeling een bestuurlijk of financieel belang heeft. Bedoeld worden onder meer: deelnemingen in vennootschappen, stichtingen en verenigingen. De Sociale Dienst Oost Achterhoek heeft deze belangen niet, waardoor ook deze paragraaf niet van toepassing is.

De volgende paragrafen worden achtereenvolgens behandeld:
1. Financiering
2. Bedrijfsvoering
3. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
4. Onderhoud Kapitaalgoederen

1. Financiering

De wet Financiering decentrale overheden (FIDO) verplicht de gemeenschappelijke regeling om richtlijnen vast te stellen voor het beheer van de geldstromen en de risico's die daaraan verbonden zijn. Wij volgen het treasurystatuut van de gemeente Berkelland.

Treasuryfunctie

De treasuryfunctie maakt onderdeel uit van de ondersteunende diensten die de gemeente Berkelland voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek verricht.

Risicobeheer

Om de risico's eenvoudig te beheersen zal de Sociale Dienst Oost Achterhoek alleen gelden uitzetten bij en aantrekken van de gemeente Berkelland tegen gangbare marktconforme condities.
De voorschotnota's voor de bijdrage van de gemeenten worden afgestemd op de geldstromen binnen de Sociale Dienst Oost Achterhoek.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

In 2017 had de Sociale Dienst geen kort lopende en langlopende leningen. De kasgeldlimiet en de renterisoconorm zijn daarom niet van toepassing.

Schatkistbankieren

Met ingang van 13 december 2013 is het schatkistbankieren een feit. Van rechtswege is hiervoor een overeenkomst met de Staat tot stand gekomen.

2. Bedrijfsvoering

2.1. Personeel

De flexibele schil is met ingang van 2017 teruggebracht naar 15 fte, naast een vaste formatie van 70 fte voor de WWB taken binnen de Participatiewet.

Het ziekteverzuim is in 2017 verder gedaald. Het ziekteverzuim wordt grotendeels gevormd door het langdurig verzuim. Het verzuim in deze categorie is beperkt beïnvloedbaar. Het zogenoemde kortdurende verzuim is daarentegen erg laag. Voor de bedrijfsgezondheidszorg koopt de Sociale Dienst ook de modules die gericht zijn op voeding, bewegen en gezond gedrag in. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om in een vroeg stadium gebruik te maken van counseling, fysiotherapie of psychologische ondersteuning.

De gemeente Berkelland heeft ook in 2017 de ondersteunende diensten geleverd op het gebied van personeel en organisatie, financiën, systeembeheer, communicatie en inkoop. In de jaarlijkse dienstverleningsovereenkomst worden afspraken vastgelegd en geëvalueerd.

2.2 Informatisering
Het is voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek van groot belang om over de juiste digitale informatie te kunnen beschikken. Klanten, werkzoekenden, ketenpartners en andere belangstellenden moeten digitaal de gewenste informatie kunnen betrekken. De website is het afgelopen jaar vernieuwd. In de tweede helft van 2017 is er een onderzoek gestart naar de mogelijkheden van een app die het mogelijk maakt dat de werkzoekende zijn/haar eigen persoonsgegevens kan inzien. In 2018 volgt de verdere uitwerking en mogelijk de realisatie. Voor een deel van onze doelgroep zullen de aanvraagformulieren en het foldermateriaal nodig blijven. De Suite4SocialeRegie is ingevoerd. Deze Suite is van belang doordat de informatie uit deze Suite kan worden doorgezet naar betreffende partners. Voor ons als uitvoeringsorganisatie Participatiewet is er een koppeling met de Suite voor het Sociaal Domein (SvhSD).

2.3 Automatisering
De applicatiebeheerders verzorgen de innovatie- en helpdeskfunctie voor zowel de medewerkers van de Sociale Dienst als voor de WMO-afdelingen van de gemeenten. Er zijn werkafspraken gemaakt rondom de planning en invoering van de nieuwe SuitevoorhetSociaalDomein (SvhSD)-releases. SvhSD is het automatiseringssysteem van de Sociale Dienst waarin de gegevens van de werkzoekenden worden vastgelegd. In 2017 zijn nieuwe SvhSD-releases geïmplementeerd. Deze SvhSD-releases zijn noodzakelijk om uiteindelijk het jaarwerk te kunnen draaien en de verantwoording naar het ministerie te kunnen leveren. Met ingang van 2017 worden voor de uitvoering van de Wsw-taken de applicaties Compas en CompetenSYS gebruikt, ook hiervoor ligt het applicatiebeheer bij de Sociale Dienst.

2.4 Communicatie
In 2017 is een meerjarig communicatieplan gemaakt.
In de huis aan huisbladen is in 2017 drie keer een artikel van de Sociale Dienst verschenen. Na een eerste algemeen artikel over de Sociale Dienst Oost Achterhoek worden voortaan de rechten en de plichten van de Participatiewet in zijn algemeenheid of van bijzondere regelingen nader uitgelegd. Zoals bijvoorbeeld een artikel over de kindregelingen. Per gemeente is daarbij aangegeven hoe en waar deze kan worden aangevraagd.
Er is een enquête geweest van de papieren nieuwsbrief. Ca 130 reacties hebben we terug ontvangen. De grootse respons kwam van personen van 50 jaar en ouder. 60 % van de respondenten geeft aan een papieren nieuwsbrief op prijs te stellen. In zijn algemeenheid wordt de nieuwsbrief gewaardeerd. Lezers is gevraagd suggesties te doen voor de inhoud. Daar zal zoveel mogelijk uitvoer aan worden gegeven. De cliëntenraad levert sinds 2017 een bijdrage aan de nieuwsbrief.
Jongeren communiceren het liefst digitaal via social media. Voor deze doelgroep is de website van Jouw Unit aangepast.
Tevens is er in 2017 een communicatiestrategie voor WSPA besproken en uitgevoerd.

2.5 Organisatieontwikkeling
In 2017 heeft een tweetal belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden. Allereerst is er een organisatieonderzoek uitgevoerd in opdracht van de colleges van de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk. Met dit onderzoek wilden de colleges vaststellen of de bestaande inrichting en structuur van de organisatie van de Sociale Dienst nog wel past bij de taken die de Sociale Dienst in opdracht van de gemeenten uitvoert. En of die inrichting en structuur ook voldoende bestendig en flexibel is om de huidige en toekomstige veranderingen aan te kunnen pakken. Het rapport met de titel Goed = Goed is in juni 2017 opgeleverd. De algehele conclusie is dat de Sociale Dienst een behoorlijk efficiënt en effectief werkende uitvoeringsorganisatie is die op een goede wijze uitvoering geeft aan de opdracht die zij heeft van de drie gemeenten. En

dat ook verwacht mag worden dat zij dat ook in de toekomst zal doen. Tegelijkertijd is geadviseerd om een viertal aanpassingen te doen. Dit betreft twee aanpassingen in de overlegstructuur, een aanpassing in de organisatiestructuur en een aanpassing van de verdeelsleutel. Op dit moment worden deze voorgestelde aanpassingen uitgewerkt.

Een tweede belangrijke ontwikkeling is het feit dat de manager, mevrouw Gildhuis, de Sociale Dienst heeft verlaten. De nieuwe manager, de heer Beijer, is gestart op 1 december 2017.

Klachten en Bezwaar
Alle drie de gemeenten hebben een eigen klachtenregeling. Ook de Sociale Dienst heeft een eigen klachtenregeling. In 2017 waren er in totaal 3 klachten. De klachtenprocedure schrijft voor dat de klant kan kiezen of om de klacht rechtstreeks te melden bij de onafhankelijke klachtenbehandelaar van Berkelland, of om de klacht te bespreken met de manager van de Sociale Dienst.
Indien de klacht behandeld wordt door de manager van de Sociale Dienst en de klant niet tevreden is, kan de klant alsnog een klacht bij de onafhankelijke klachtenbehandelaar indienen. De klachten waren divers van aard: een onheus ervaren bejegening en klachten met betrekking tot het berekenen van de uitkering. 1 klacht is rechtstreeks bij de onafhankelijke klachtenbehandelaar ingediend en afgehandeld. De overige 2 klachten zijn door middel van een gesprek opgepakt en alle drie de klachten zijn naar tevredenheid opgelost. Uiteindelijk blijkt bij de klachten dat er veelal sprake is van een onduidelijkheid in de communicatie of onbegrip met betrekking tot een handelswijze.
Al met al wederom een mooie score, gezien het grote aantal aanvragen bijzondere bijstand en levensonderhoud.
Indien werkzoekenden/aanvragers bijzondere bijstand het niet eens zijn met een besluit kunnen ze een bezwaarschrift indienen bij de Commissie Bezwaarschriften. Dit is een onafhankelijke commissie bestaande uit een voorzitter, twee leden en een ambtelijk secretaris. De commissie brengt zelf een jaarlijks verslag uit.
In 2017 zijn er 65 bezwaarschriften ontvangen. 22 bezwaarschriften zijn ongegrond verklaard, 2 gedeeltelijk gegrond en 3 gegrond. 3 bezwaarschriften zijn niet ontvankelijk verklaard, 4 bezwaarschriften zijn tijdens de zitting ingetrokken en 19 bezwaarschriften zijn door de indieners voorafgaand aan de behandeling in de commissie ingetrokken. Deze bezwaarschriften zijn om diverse redenen ingetrokken. Bijvoorbeeld doordat het bestreden besluit nogmaals werd toegelicht, of omdat via heroverweging de Dienst tot een ander besluit kwam.
Aan het eind van 2017 waren er nog 11 bezwaarschriften in behandeling.
De daling van het aantal bezwaarschriften wordt gedeeltelijk verklaard door de aangepaste en verbeterde werkwijze met betrekking tot de ingangsdatum bij de aanvragen bijzonder bijstand voor de kosten van bewindvoering.

2.6 Financieel beheer

2.6.1. Administratieve organisatie
De P&C-cyclus is zoveel mogelijk aangepast aan de cycli van de drie gemeenten. Aangezien de Sociale Dienst een gemeenschappelijke regeling is, noodzaakt dit tot een relatief vroege agendering van de begrotingen en bestuursrapportages. In het contactpersonenoverleg is ook in 2017 met de drie gemeenten volop samengewerkt.

2.6.2. Interne Controle en Interne Processen
De interne controle (IC) Participatiewet heeft in 2017 driemaandelijks plaatsgevonden. Zoals het hoort bij een Sociale Dienst zijn er geen bevindingen geconstateerd die de rechtmatigheid in negatieve zin raken. De opbrengst van de IC wordt gelijk gebruikt om de werkprocessen nog strakker te volgen en waar nodig extra scholing te geven. De uitkomsten van de IC waren in 2017 goed. Het werk van de nieuwe collega's wordt getoetst door de afdeling Kwaliteitszorg, totdat ze voldoende score halen om zelf gemandateerd te kunnen werken.

2.7 Facilitaire dienstverlening

2.7.1. Gebouwen

De Sociale Dienst Oost Achterhoek huurde het Stadhuis in Groenlo van de gemeente Oost Gelre. De klimaatbeheersing in het gebouw bleef ook in 2017 een punt van aandacht. In verschillende ruimtes is meerdere malen de temperatuur gemeten. De luchtcirculatie in het gebouw maakt dat de temperatuur op een aantal plekken als niet aangenaam wordt ervaren.
Met ingang van 1 januari 2017 wordt het Loopbaanplein aan de Burgemeester Bosmastraat te Winterswijk volledig en rechtstreeks gehuurd van de Woonplaats.

2.7.2. Post en Archief

Net als voorgaande jaren werd dagelijks de post vanuit de gemeenten en het Loopbaanplein bezorgd bij de backoffice van de Sociale Dienst in Groenlo en vice versa.
De Sociale Dienst Oost Achterhoek beschikt over een archief in de frontoffice, het Loopbaanplein.
Daarnaast staan de personeelsdossiers bij de personeel- en salarisadministratie van de gemeente Berkelland.

2.7.3. Inkoop

Waar nodig maakte de Sociale Dienst via de dienstverleningsovereenkomst gebruik van de inkoopadviseur van Berkelland.

2.8. Externe processen

2.8.1. Externe ontwikkelingen: Economisch

Economisch gezien werden er verbeteringen voorspeld c.q. geconstateerd. De instroom werd echter desondanks vooral veroorzaakt door ontslagwerkloosheid en het aflopen van de WW-uitkering. We zien met name bij de instroom door de vestiging van statushouders in de gemeenten en de instroom van de zogenaamde nieuwe doelgroepen (die voorheen zouden instromen in de Wajong of de WSW), dat er langdurigere begeleiding nodig zal zijn.

2.8.2 Samenwerking met Werkgevers

De samenwerking met onze klanten, de werkgevers, in de regio is voor ons van groot belang. Voor de Achterhoek is besloten dat de lokale werkgeversdienstverlening in de Oost Achterhoek vanuit het Loopbaanplein zal plaatsvinden en in de West Achterhoek vanuit Doetinchem. Samen vormen deze het Werkgeversservicepunt Achterhoek, een samenwerking tussen de Sociale Dienst Oost Achterhoek, het UWV, Laborijn en de gemeenten Bronckhorst en Montferland.
De ervaring leert dat werkgevers content zijn met een "eigen" accountmanager van het Werkgeversservicepunt. Vanuit het loopbaanplein werken de accountmanagers(-binnendienst) in regionale teams per gemeente Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk.
Ons werkgeversservicepunt ontzorgt de werkgevers waar mogelijk rondom plaatsingen van werkzoekenden. Ook komen er andersoortige vragen bij de accountmanagers op het gebied van vergoedingen, subsidies en omgang met betrekking tot het UWV.

2.8.3 Cliëntenraden

De Cliëntenraad Participatiewet en de Cliëntenraad WSW worden zo optimaal mogelijk betrokken bij de voorbereiding, vaststelling, uitvoering en evaluatie van gemeentelijk beleid. Zij geven gevraagd en ongevraagd advies. De cliëntenraden hebben zich gepositioneerd als een belangrijke gesprekspartner.

3. Weerstandvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Het weerstandvermogen is een buffer om ontwikkelingen waarmee geen rekening is gehouden op te vangen. In algemene zin wordt het weerstandvermogen gevormd door de algemene reserve en de stelpost onvoorzien.

Reservevorming

Het weerstandvermogen van de Sociale Dienst Oost Achterhoek was in 2017 nihil.
Het eigen vermogen van de Sociale Dienst Oost Achterhoek bestaat alleen uit geoormerkte budgetten die nog niet besteed zijn.

Het aandeel van de gemeenten in de algemene reserve volgens de verdeelsleutel is:

	stand 01-01-17	Rekening-resultaat 2015	Overige toevoegin-gen	Onttrekkin-gen	Uitbetaling gemeente	stand 31-12-2017
Berkelland	1.133	-54	0	-55	0	1.024
Oost Gelre	742	-47	0	-37	0	658
Winterswijk	1.293	-76	0	-59	0	1.158
Totaal	3.168	-177	0	-151	0	2.840

Voor de eenmalige kosten ICT vervanging en digitalisering/zaaksysteem is ultimo 2017 € 194.000 gereserveerd. In 2017 is hieraan € 59.503 uitgegeven en onttrokken aan de reserve.
In 2017 is ten behoeve van de vertrekregeling vervroegd pensioen € 91.752 onttrokken aan de reserve.
De geplande onttrekking van € 50.000 aan de reserve ten behoeve van een externe deskundige vennootschapsbelasting was gepland in 2017 maar zal in 2018 plaats vinden. Wij verwachten dat wij over 2017 geen vennootschapsbelasting hoeven te betalen, maar wij willen hierover advies, ook voor de toekomst en ten behoeve van een goede administratieve inrichting.
Voor extra re-integratieactiviteiten die niet meer uit het Participatiebudget gedekt kunnen worden is ultimo 2017 € 2.647.000 gereserveerd.

In artikel 27 lid 8 van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek is geregeld dat het algemeen bestuur een algemene reserve mag instellen waarin exploitatieoverschotten tot een nader te bepalen bedrag gestort mogen worden.
Voor het functioneren van de Sociale Dienst Oost Achterhoek is het geen probleem als er geen algemene reserve is, omdat in artikel 27 lid 8 ook is geregeld dat exploitatietekorten, indien nodig, via een aanvullende bijdrage bij de deelnemende gemeenten in rekening worden gebracht.

Inzet stelpost onvoorzien

Zoals in de tweede bestuursrapportage is vermeld hebben wij de stelpost onvoorzien ingezet voor de werving en selectie van de nieuwe manager.

Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen de volgende kengetallen moeten worden opgenomen.

	Jaarrekening 2017
Netto schuldquote	0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	0%
Solvabiliteitsratio	30%
Grondexploitatie	nvt
Structurele exploitatieruimte	nvt
Belastingcapaciteit	nvt

Risico's

Algemeen

Het risico voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek is feitelijk nihil omdat de drie gemeenten uiteindelijk garant staan voor de bijdragen aan de Sociale Dienst Oost Achterhoek.

Stadsbank

De Sociale Dienst Oost Achterhoek staat namens Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk borg voor de kredietverstrekking aan de inwoners uit die drie gemeenten door de Stadsbank Oost Nederland in Enschede.

De borgstelling bedroeg per 31 december 2017:

- Berkelland € 524.774
- Oost Gelre € 301.828
- Winterswijk € 340.766

Totaal € 1.167.368

4. Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn aankopen die een meerjarig gebruik dienen en we meestal aanduiden als investeringen. Voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek betreft dit vooral de aanschaf van hard- en software, archiefkasten en kantoormeubilair.
Hieronder de afschrijvingstermijnen die voor deze kapitaalgoederen worden gehanteerd.

Omschrijving activum	**afschrijvingstermijn**
ICT – hardware	5 jaar
ICT- technische software	3 jaar
ICT-overige software	5 jaar
Archiefkasten	15 jaar
Kantoormeubilair	10 jaar

Voor de afschrijvingsduur van de kredieten worden de genoemde afschrijvingstermijnen gehanteerd.

5. Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Het budgetrecht is een recht van het Algemeen Bestuur. Het budgetrecht van het Algemeen Bestuur houdt in dat het Dagelijks Bestuur in principe alleen uitgaven mag doen en verplichtingen mag aangaan na toestemming van het Algemeen Bestuur. Met de vaststelling van de begroting en de begrotingswijzigingen geeft het Algemeen Bestuur het Dagelijks Bestuur deze toestemming.
Begrotingsrechtmatigheid houdt in dat de uitgaven binnen de begrote budgetten moeten blijven. Begrotingsoverschrijdingen worden door de accountant als onrechtmatig beschouwd. Het komt voor dat uitgaven of inkomsten niet passen binnen de begroting. De uitgave of inkomst is dan eigenlijk onrechtmatig. Het Algemeen Bestuur heeft de inkomst of uitgave niet goedgekeurd. Toch zijn er uitgaven en inkomsten die niet binnen de begroting passen maar die duidelijk wel rechtmatig zijn. In onderstaande tabel uit het Controleprotocol 2014 heeft het Algemeen Bestuur aangegeven hoe de accountant hiermee om moet gaan.

Soort begrotingsafwijking	Rechtmatig/ Onrechtmatig
Kostenoverschrijdingen waar ook inkomsten voor binnenkomen. Bijvoorbeeld extra kosten voor een project waar ook subsidie voor wordt ontvangen. Als de inkomsten de uitgaven helemaal of voor een deel dekken moet de accountant de overschrijding als rechtmatig beoordelen.	Rechtmatig
Kostenoverschrijdingen die niet op tijd konden worden gemeld en die passen binnen het bestaande beleid. Hiervan is bijvoorbeeld sprake bij een regeling die we hoe dan ook moeten uitvoeren. Ook kan het zo zijn dat de overschrijding pas na het publiceren van de tweede bestuursrapportage duidelijk wordt. In beide gevallen moet de accountant de overschrijding als rechtmatig beoordelen.	Rechtmatig
Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid en die (ten onrechte) niet tijdig zijn gemeld. Dit doet zich voor als tussentijds al duidelijk is dat het bestaande budget niet toereikend is en dit niet gemeld wordt. De accountant moet de overschrijding dan als onrechtmatig beoordelen.	Onrechtmatig
Kostenoverschrijdingen die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor geen begrotingsaanpassing is voorgesteld aan het Algemeen Bestuur.	Onrechtmatig
Kostenoverschrijdingen die achteraf onrechtmatig blijken. Het gaat dan om kosten waarbij achteraf door controle van derden (belastingdienst, subsidieverstrekker) blijkt dat deze niet voor subsidie in aanmerking komen of dat een te laag bedrag is afgedragen. Dit leidt tot minder subsidie of een naheffing waardoor overschrijdingen ontstaan. Als dit gedurende het begrotingsjaar wordt geconstateerd gelden de normale regels. Wordt dit na het begrotingsjaar geconstateerd dan heeft dit geen gevolgen voor de rechtmatigheid.	Rechtmatig
Kostenoverschrijdingen op investeringen. Dit leidt tot jarenlang hogere kapitaallasten. Voor de overschrijding van de investering gelden de normale regels. De daaruit voortvloeiende hogere kapitaallasten zijn rechtmatig. Deze worden in volgende begrotingen namelijk meegenomen.	Onrechtmatig

Begrotingsoverschrijdingen die niet bij het Algemeen Bestuur bekend zijn beschouwt de accountant als onrechtmatig. Daarom worden via deze paragraaf de overschrijdingen voorgelegd aan het Algemeen Bestuur. Na instemming van het Algemeen Bestuur met deze overschrijdingen is er formeel geen sprake meer van overschrijdingen en begrotingsonrechtmatigheid in het kader van de controleverklaring van de accountant. Formeel is het voldoende om alleen de overschrijdingen aan de lastenkant te laten vaststellen om deze alsnog als rechtmatig te laten beschouwen. Deze paragraaf omvat een overzicht van de afwijkingen in de lasten tussen de begroting na wijzigingen en de werkelijke lasten.
De afwijkingen in de lasten kunnen in vier categoriën ingedeeld worden, te weten:

1. Compensatie door direct gerelateerde opbrengsten;
2. Passend binnen bestaand beleid;
3. Open einde regeling;
4. Overige.

Programma	Begroting na wijziging	Werkelijk 2017	Verschil	categorie
Werk en Activering:				
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	0	270	-270	2
Doorbelaste uitvoeringskosten	3.145	5.216	-2.071	2

Vanwege langdurig achterblijvende betalingen hebben we voor 1 detacheringsdebiteur een voorziening gevormd ter grootte van de nog openstaande vorderingen.
In de tweede bestuursrapportage 2016 zijn de lasten en baten geraamd voor de nieuwe WSW detacheringstaken van de Sociale Dienst. De uitvoeringskosten zijn toen geraamd als saldo kostenplaats bedrijfvoering en niet als doorbelaste uitvoeringskosten. De in 2017 daadwerkelijk hier aan toe te rekenen uitvoeringskosten bedragen € 1.870.000. De overige € 201.000 betreft meer uren tegen uurtarief voor re-integratieactiviteiten. De overschrijding van de daadwerkelijke uren wordt gecompenseerd door lagere lasten saldo kostenplaats in het programma bedrijfsvoering.

Programma	Begroting na wijziging	Werkelijk 2017	Verschil	categorie
Inkomen:				
Geen begrotingsoverschrijding				

Programma	Begroting na wijziging	Werkelijk 2017	Verschil	categorie
Ondersteuning:				
Geen begrotingsoverschrijding				

Programma	Begroting na wijziging	Werkelijk 2017	Verschil	categorie
Wmo betalingen :				
Geen begrotingsoverschrijding				

Programma	Begroting na wijziging	Werkelijk 2017	Verschil	categorie
Bedrijfsvoeringskosten :				
Geen begrotingsoverschrijding				

IX. VERKLARING AFKORTINGEN

BBV ..... Besluit Begroting en Verantwoording

BBZ ..... Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen

BTW ..... Belasting (over de) Toegevoegde Waarde

EVC ..... (door) Ervaring Verworven Competenties

FIDO ..... Financiering Decentrale Overheden

Fte ..... Fulltime- equivalent (rekeneenheid voor de omvang van een dienstverband 1fte=36 uur)

GWS ..... Sofware voor sociale diensten Geïntegreerd Welzijnssysteem

IC ..... Interne Controle

ICT ..... Informatie en Communicatie Technologie

ID/WIW ..... In- en doorstroombanen/Wet inschakeling werkzoekenden

IMIS ..... Interwerk Management Informatie Systeem

IOAW ..... wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers

IOAZ ..... wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen

Nuggers ..... Niet uitkeringsgerechtigden

P&C-cyclus ..... Planning en Control-cyclus

PGB ..... Persoonsgebonden Budget

ROC ..... Regionaal Opleidingscentrum

ROZ ..... Regionale Organisatie Zelfstandigen

SON ..... Stadsbank Oost-Nederland

SRT ..... Sociale Recherche Twente

SvhSD ..... SuitevoorhetSociaalDomein

TVS ..... Taakstelling Volg Systeem (Statushouders)

UWV ..... Uitkeringsinstituut Werknemersverzekeringen

Wajong ..... Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten

Wijz ..... Wijziging

WML ..... Wet Minimum Loon

WMO ..... Wet Maatschappelijke Ondersteuning

WNT ..... Wet normering topinkomens publieke en semipublieke sector

WsW ..... Wet Sociale Werkvoorziening

ZVW ..... Zorgverzekeringswet

JAARREKENING 2017

Balans per 31 december 2017

Bedragen x € 1.000		Ultimo		Ultimo
ACTIVA		**2017**		**2016**
Vaste activa				
Materiële vaste activa		***171***		***214***
- Investeringen met een economisch nut	171		214	
Totaal vaste activa		**171**		**214**
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		***13.168***		***10.846***
- Vorderingen op openbare lichamen	579		1.722	
- Debiteuren SoZa	883		868	
- Debiteuren SoZa voorschotten	102		304	
- Schatkistbankieren	10.688		7.120	
- Overige vorderingen	916		832	
Liquide middelen		***2.942***		***86***
- Banksaldi	2.942		86	
Overlopende activa		***0***		***34***
- Vooruitbetaalde kosten	0		34	
Totaal vlottende activa		**16.110**		**10.966**
Totaal generaal		**16.281**		**11.180**
PASSIVA				
Vaste passiva				
Eigen vermogen		***4.593***		***2.991***
- Algemene reserve	2.839		3.168	
- Gerealiseerde resultaat	1.754		-177	
Totaal vaste passiva		**4.593**		**2.991**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		***186***		***408***
- Crediteuren	186		408	
Overlopende passiva		***11.502***		***7.781***
- Terug te betalen aan gemeenten	6.571		2.180	
- Nog te betalen gemeenschappelijke regelingen	800		1.628	
- Af te dragen BTW	0		532	
- Nog te betalen ROZ	0		91	
- Nog te betalen bedragen	4.131		3.350	
Totaal vlottende passiva		**11.688**		**8.189**
Totaal generaal		**16.281**		**11.180**

Borgstellingen en garantstellingen				
Verstrekte borgstellingen		*1.167*		*851*
Verstrekte garantstellingen		*0*		*0*

Jaarrekening: overzicht van baten en lasten 2017

Totaal (Berkelland + Oost Gelre + Winterswijk)	Werkelijk 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijzigingen	Werkelijk 2017	Verschil
		2017			
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
LASTEN					
Re-integratie	751	1.206	1.972	758	1.214
WSW detacheringen *	5.404	0	5.028	5.032	-4
WSW begeleid werken subsidies *	192	0	284	239	45
Sociale werkvoorziening / Hameland	22.911	20.609	0	0	0
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	0	0	0	270	-270
Doorbelaste uitvoeringskosten	3.412	3.805	3.145	5.216	-2.071
Totaal lasten programma Werk en activering	**32.670**	**25.620**	**10.429**	**11.515**	**-1.086**
PROGRAMMA INKOMEN					
LASTEN					
Inkomenswaarborg (WWB)	18.854	19.201	20.696	20.040	656
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	627	675	675	425	250
IOAW	1.465	1.282	1.685	1.662	23
IOAZ	179	149	159	136	23
Handhaving	0	0	0	0	0
Doorbelaste uitvoeringskosten	2.484	3.457	3.457	2.259	1.198
Totaal programma lasten Inkomen	**23.609**	**24.764**	**26.672**	**24.522**	**2.150**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING					
LASTEN					
Bijzondere bijstand	2.348	2.150	3.029	2.747	282
Minimabeleid	0	0	0	0	0
Eenmalige koopkrachttegemoetkoming 2014	0	0	0	0	0
Schuldhulpverlening /Stadsbank	787	920	920	787	133
Huisvesting statushouders	307	0	20	-72	92
Zorg voor ex-gedetineerden	0	0	0	0	0
Wet Kinderopvang	0	0	0	0	0
Doorbelaste uitvoeringskosten	824	1.101	1.101	1.093	8
Totaal lasten programma Ondersteuning	**4.266**	**4.171**	**5.070**	**4.555**	**515**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN					
LASTEN					
Wmo betalingen	409	700	700	0	700
Doorbelaste uitvoeringskosten	0	0	0	30	-30
Totaal programma Wmo betalingen	**409**	**700**	**700**	**30**	**670**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)					
LASTEN					
Algemene baten en lasten	0	30	-1	0	-1
Mutatie reserves/rekeningresultaat	0	0	0	0	0
Bijdragen in de uitvoeringskosten	0	0	0	0	0
Saldo kostenplaatsen	1.329	0	3.712	831	2.881
Kostenplaats organisatie	0	0	0	0	0
Kostenplaats kapitaallasten	0	0	0	0	0
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**1.329**	**30**	**3.711**	**831**	**2.880**
Totaal programma's	**62.283**	**55.285**	**46.582**	**41.453**	**5.129**

* inclusief de detacheringsvergoedingen voor de Sw medewerkers uit de gemeenten Aalten en Haaksbergen en de doorbetaling daarvan.

	Werkelijk 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijzigingen	Werkelijk 2017	Verschil
		2017			
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
BATEN					
Debiteurenontvangsten	-5	0	0	-1	1
Overige ontvangsten	-108	0	0	-7	7
WSW detacheringen *	-5.404	0	-5.028	-5.030	2
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidies*	-192	0	-32	-239	207
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-23.549	-21.815	-1.564	-750	-814
Bijdrage gemeenten programma uren re-integratie	-1.067	-660	-660	-660	0
Totaal baten programma Werk en activering	**-30.325**	**-22.475**	**-7.284**	**-6.687**	**-597**
PROGRAMMA INKOMEN					
BATEN					
Debiteurenontvangsten	-420	-320	-320	-322	2
Debiteurenontvangsten BBZ	-496	-410	-410	-413	3
Inkomsten IOAW en IOAZ	-17	0	0	-9	9
Bijdrage gemeenten programma Inkomen	-20.192	-20.577	-22.485	-21.518	-967
Totaal baten programma Inkomen	**-21.125**	**-21.307**	**-23.215**	**-22.262**	**-953**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING					
BATEN					
Bijzondere bijstand	-218	-130	-130	-166	36
Debiteurenontvangsten	0	0	0	-4	4
Bijdrage COA	-581	0	0	91	-91
Bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-2.644	-2.940	-3.839	-3.383	-456
Totaal baten programma Ondersteuning	**-3.443**	**-3.070**	**-3.969**	**-3.462**	**-507**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN					
BATEN					
Wmo betalingen - debiteurenontvangsten	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten programma WMO betalingen	-409	-700	-700	0	-700
Totaal programma Wmo betalingen	**-409**	**-700**	**-700**	**0**	**-700**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)					
BATEN					
Rentebaten en rentelasten	0	0	0	0	0
Doorbelaste uitvoeringskosten	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	-95	0	-80	-151	71
Saldo kostenplaatsen	0	-29	-29	0	-29
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	-5.447	-7.703	-11.965	-10.645	-1.320
Bijdrage Hameland in de uitvoeringskosten detacheringe	-1.226	0	660	0	660
Uitkering rekeningresultaat 2011/2014	0	0	0	0	0
Overige algemene baten	-37	0	0	0	0
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**-6.805**	**-7.732**	**-11.414**	**-10.796**	**-618**
Totaal programma's	**-62.107**	**-55.284**	**-46.582**	**-43.207**	**-3.375**

Jaarrekening: overzicht van baten en lasten 2017

Berkelland	Werkelijk 2016	Begroting 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2017	Verschil
(x € 1.000)		2017	na wijzigingen		
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
LASTEN					
Re-integratie	304	479	738	310	428
WSW detacheringen	1.223		1.308	1.323	-15
WSW begeleid werken subsidies	43		91	83	8
Sociale werkvoorziening / Hameland	8.004	7.085	0	0	0
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren				98	-98
Doorbelaste uitvoeringskosten	1.119	1.246	1.144	1.898	-754
Totaal lasten programma Werk en activering	**10.693**	**8.810**	**3.281**	**3.712**	**-431**
PROGRAMMA INKOMEN					
LASTEN					
Inkomenswaarborg (WWB)	7.082	7.007	8.153	7.914	239
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	255	350	350	248	102
IOAW	509	408	585	598	-13
IOAZ	108	101	80	60	20
Handhaving		0	0		0
Doorbelaste uitvoeringskosten	815	1.131	1.258	822	436
Totaal programma lasten Inkomen	**8.769**	**8.997**	**10.426**	**9.642**	**784**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING					
LASTEN					
Bijzondere bijstand	935	900	1.319	1.224	95
Minimabeleid			0		0
Eenmalige koopkrachttegemoetkoming 2014	0			0	0
Schuldhulpverlening /Stadsbank	269	335	335	266	69
Huisvesting statushouders	140	0	20	-19	39
Zorg voor ex-gedetineerden			0		0
Wet Kinderopvang					0
Doorbelaste uitvoeringskosten	270	360	401	398	3
Totaal lasten programma Ondersteuning	**1.614**	**1.595**	**2.075**	**1.869**	**206**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN					
LASTEN					
Wmo betalingen	409	700	700	0	700
Doorbelaste uitvoeringskosten	0	0	0	11	-11
Totaal programma Wmo betalingen	**409**	**700**	**700**	**11**	**689**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)					
LASTEN					
Algemene baten en lasten		9			0
Mutatie reserves/rekeningresultaat					0
Bijdragen in de uitvoeringskosten					0
Saldo kostenplaatsen	436		1.351	302	1.049
Kostenplaats organisatie					0
Kostenplaats kapitaallasten					0
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**436**	**9**	**1.351**	**302**	**1.049**
Totaal programma's	**21.921**	**20.111**	**17.833**	**15.536**	**2.297**

	Werkelijk 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijzigingen	Werkelijk 2017	Verschil
		2017			
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
BATEN					
Debiteurenontvangsten	-2			-1	1
Overige ontvangsten	-43			-3	3
WSW detacheringen	-1.223		-1.308	-1.323	15
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidies	-43			-83	83
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-8.263	-7.564	-589	-306	-283
Bijdrage gemeenten programma uren re-integratie	-402	-240	-240	-240	0
Totaal baten programma Werk en activering	**-9.976**	**-7.804**	**-2.137**	**-1.956**	**-181**
PROGRAMMA INKOMEN					
BATEN					
Debiteurenontvangsten	-119	-100	-100	-105	5
Debiteurenontvangsten BBZ	-307	-250	-250	-244	-6
Inkomsten IOAW en IOAZ	-12		0	-1	1
Bijdrage gemeenten programma Inkomen	-7.516	-7.516	-8.818	-8.469	-349
Totaal baten programma Inkomen	**-7.954**	**-7.866**	**-9.168**	**-8.819**	**-349**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING					
BATEN					
Bijzondere bijstand	-81	-50	-50	-68	18
Debiteurenontvangsten				-3	3
Bijdrage COA	-263	0		40	-40
Bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-1.000	-1.185	-1.624	-1.440	-184
Totaal baten programma Ondersteuning	**-1.344**	**-1.235**	**-1.674**	**-1.471**	**-203**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN					
BATEN					
Wmo betalingen - debiteurenontvangsten	0	0			0
Bijdrage gemeenten programma WMO betalingen	-409	-700	-700	0	-700
Totaal programma Wmo betalingen	**-409**	**-700**	**-700**	**0**	**-700**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)					
BATEN					
Rentebaten en rentelasten					0
Doorbelaste uitvoeringskosten					0
Mutaties reserves	-29		-29	-55	26
Saldo kostenplaatsen		-9	-11		-11
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	-1.653	-2.498	-4.121	-3.874	-247
Bijdrage Hameland in de uitvoeringskosten detacheringe	-402		240	0	240
Uitkering rekeningresultaat 2011/2014					0
Overige algemene baten	-12			0	0
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**-2.096**	**-2.507**	**-3.921**	**-3.929**	**8**
Totaal programma's	**-21.779**	**-20.112**	**-17.600**	**-16.175**	**-1.425**

Jaarrekening: overzicht van baten en lasten 2017

Oost Gelre	Werkelijk 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijzigingen	Werkelijk 2017	Verschil
		2017			
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
LASTEN					
Re-integratie	165	209	316	184	132
WSW detacheringen	1.344	0	1.177	1.229	-52
WSW begeleid werken subsidies	27		54	46	8
Sociale werkvoorziening / Hameland	7.310	6.688		0	0
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren				67	-67
Doorbelaste uitvoeringskosten	834	938	778	1.290	-512
Totaal lasten programma Werk en activering	**9.680**	**7.835**	**2.325**	**2.816**	**-491**
PROGRAMMA INKOMEN					
LASTEN					
Inkomenswaarborg (WWB)	4.152	4.277	4.483	4.356	127
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	79	150	150	44	106
IOAW	314	237	390	378	12
IOAZ	21	17	33	27	6
Handhaving		0	0		0
Doorbelaste uitvoeringskosten	607	853	855	559	296
Totaal programma lasten Inkomen	**5.173**	**5.534**	**5.911**	**5.364**	**547**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING					
LASTEN					
Bijzondere bijstand	602	620	720	617	103
Minimabeleid			0		0
Eenmalige koopkrachttegemoetkoming 2014					0
Schuldhulpverlening /Stadsbank	169	185	185	164	21
Huisvesting statushouders	95	0		-25	25
Zorg voor ex-gedetineerden					0
Wet Kinderopvang					0
Doorbelaste uitvoeringskosten	202	272	272	270	2
Totaal lasten programma Ondersteuning	**1.068**	**1.077**	**1.177**	**1.026**	**151**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN					
LASTEN					
Wmo betalingen		0	0		0
Doorbelaste uitvoeringskosten	0	0		7	-7
Totaal programma Wmo betalingen	**0**	**0**	**0**	**7**	**-7**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)					
LASTEN					
Algemene baten en lasten		8			0
Mutatie reserves/rekeningresultaat					0
Bijdragen in de uitvoeringskosten					0
Saldo kostenplaatsen	325		918	206	712
Kostenplaats organisatie					0
Kostenplaats kapitaallasten					0
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**325**	**8**	**918**	**206**	**712**
Totaal programma's	**16.246**	**14.454**	**10.331**	**9.419**	**912**

	Werkelijk 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijzigingen	Werkelijk 2017	Verschil
		2017			
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
BATEN					
Debiteurenontvangsten	-1			0	0
Overige ontvangsten	-21			-2	2
WSW detacheringen	-1.344		-1.177	-1.229	52
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidies	-27			-46	46
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-7.453	-6.897	-250	-182	-68
Bijdrage gemeenten programma uren re-integratie	-219	-120	-120	-120	0
Totaal baten programma Werk en activering	**-9.065**	**-7.017**	**-1.547**	**-1.579**	**32**
PROGRAMMA INKOMEN					
BATEN					
Debiteurenontvangsten	-115	-70	-70	-52	-18
Debiteurenontvangsten BBZ	-73	-60	-60	-68	8
Inkomsten IOAW en IOAZ	0		0	0	0
Bijdrage gemeenten programma Inkomen	-4.378	-4.551	-4.926	-4.685	-241
Totaal baten programma Inkomen	**-4.566**	**-4.681**	**-5.056**	**-4.805**	**-251**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING					
BATEN					
Bijzondere bijstand	-66	-30	-30	-38	8
Debiteurenontvangsten				-1	1
Bijdrage COA	-183	0		25	-25
Bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-618	-775	-875	-742	-133
Totaal baten programma Ondersteuning	**-867**	**-805**	**-905**	**-756**	**-149**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN					
BATEN					
Wmo betalingen - debiteurenontvangsten		0	0		0
Bijdrage gemeenten programma WMO betalingen	0	0	0	0	0
Totaal programma Wmo betalingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)					
BATEN					
Rentebaten en rentelasten					0
Doorbelaste uitvoeringskosten					0
Mutaties reserves	-25		-20	-37	17
Saldo kostenplaatsen		-8	-7		-7
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	-1.438	-1.943	-3.107	-2.676	-431
Bijdrage Hameland in de uitvoeringskosten detacheringe	-300		120	0	120
Uitkering rekeningresultaat 2011/2014					0
Overige algemene baten	-9			0	0
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**-1.772**	**-1.951**	**-3.014**	**-2.713**	**-301**
Totaal programma's	**-16.270**	**-14.454**	**-10.522**	**-9.853**	**-669**

Jaarrekening: overzicht van baten en lasten 2017

Winterswijk	Werkelijk 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 na wijzigingen	Werkelijk 2017	Verschil
		2017			
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
LASTEN					
Re-integratie	282	518	918	264	654
WSW detacheringen	1.110		931	933	-2
WSW begeleid werken subsidies	48		107	110	-3
Sociale werkvoorziening / Hameland	7.597	6.836		0	0
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren				105	-105
Doorbelaste uitvoeringskosten	1.459	1.621	1.223	2.028	-805
Totaal lasten programma Werk en activering	**10.496**	**8.975**	**3.179**	**3.440**	**-261**
PROGRAMMA INKOMEN					
LASTEN					
Inkomenswaarborg (WWB)	7.620	7.917	8.060	7.770	290
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	293	175	175	133	42
IOAW	642	637	710	686	24
IOAZ	50	31	46	49	-3
Handhaving			0		0
Doorbelaste uitvoeringskosten	1.062	1.473	1.344	878	466
Totaal programma lasten Inkomen	**9.667**	**10.233**	**10.335**	**9.516**	**819**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING					
LASTEN					
Bijzondere bijstand	811	630	990	906	84
Minimabeleid			0		0
Eenmalige koopkrachttegemoetkoming 2014					0
Schuldhulpverlening /Stadsbank	349	400	400	357	43
Huisvesting statushouders	72	0		-28	28
Zorg voor ex-gedetineerden			0		0
Wet Kinderopvang					0
Doorbelaste uitvoeringskosten	352	469	428	425	3
Totaal lasten programma Ondersteuning	**1.584**	**1.499**	**1.818**	**1.660**	**158**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN					
LASTEN					
Wmo betalingen					0
Doorbelaste uitvoeringskosten	0	0		12	-12
Totaal programma Wmo betalingen	**0**	**0**	**0**	**12**	**-12**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)					
LASTEN					
Algemene baten en lasten		13	-1		-1
Mutatie reserves/rekeningresultaat			0		0
Bijdragen in de uitvoeringskosten			0		0
Saldo kostenplaatsen	568		1.443	323	1.120
Kostenplaats organisatie					0
Kostenplaats kapitaallasten			0		0
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**568**	**13**	**1.442**	**323**	**1.119**
Totaal programma's	**22.315**	**20.720**	**16.774**	**14.951**	**1.823**

	Werkelijk 2016	Begroting 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2017	Verschil
		2017	na wijzigingen		
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING					
BATEN					
Debiteurenontvangsten	-2			0	0
Overige ontvangsten	-44			-2	2
WSW detacheringen	-1.110		-931	-933	2
Bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidies	-48			-110	110
Bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-7.833	-7.354	-725	-262	-463
Bijdrage gemeenten programma uren re-integratie	-446	-300	-300	-300	0
Totaal baten programma Werk en activering	**-9.483**	**-7.654**	**-1.956**	**-1.607**	**-349**
PROGRAMMA INKOMEN					
BATEN					
Debiteurenontvangsten	-186	-150	-150	-165	15
Debiteurenontvangsten BBZ	-116	-100	-100	-101	1
Inkomsten IOAW en IOAZ	-5		0	-8	8
Bijdrage gemeenten programma Inkomen	-8.298	-8.510	-8.741	-8.364	-377
Totaal baten programma Inkomen	**-8.605**	**-8.760**	**-8.991**	**-8.638**	**-353**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING					
BATEN					
Bijzondere bijstand	-71	-50	-50	-60	10
Debiteurenontvangsten				0	0
Bijdrage COA	-135	0		26	-26
Bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-1.026	-980	-1.340	-1.201	-139
Totaal baten programma Ondersteuning	**-1.232**	**-1.030**	**-1.390**	**-1.235**	**-155**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN					
BATEN					
Wmo betalingen - debiteurenontvangsten		0			0
Bijdrage gemeenten programma WMO betalingen		0	0	0	0
Totaal programma Wmo betalingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)					
BATEN					
Rentebaten en rentelasten					0
Doorbelaste uitvoeringskosten					0
Mutaties reserves	-41		-31	-59	28
Saldo kostenplaatsen		-12	-11		-11
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	-2.356	-3.262	-4.737	-4.095	-642
Bijdrage Hameland in de uitvoeringskosten detacheringe	-524		300	0	300
Uitkering rekeningresultaat 2011/2014					0
Overige algemene baten	-16			0	0
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**-2.937**	**-3.274**	**-4.479**	**-4.154**	**-325**
Totaal programma's	**-22.257**	**-20.718**	**-16.816**	**-15.634**	**-1.182**

Gerealiseerd resultaat 2017

(€ 1.000)*	**Begroot**	**Begroot na wijziging**	**werkelijk**
Gerealiseerd totaal saldo 2017 van baten en lasten	0	0	1.603
Mutaties reserves:			
Toevoeging aan reserves:			
Onttrekkingen aan reserves:			
Digitaal Zaaksysteem/ICT vervanging			59
Participatie Berkelland			0
Participatie Oost Gelre			0
Participatie Winterswijk			0
Vertrekregeling vervroegd pensioen			92
Extern advies Vennootschapsbelasting			0
Gerealiseerd resultaat 2017	**0**	**0**	**1.754**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Deze jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden.
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico´s die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden als last genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personeelslasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals overlopende verlofaanspraken.
Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar.

BALANS

ACTIVA

Materiële vaste activa met een economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur.
Onder verkrijgingsprijs verstaan we de inkoopprijs en de bijkomende kosten.
Onder vervaardigingsprijs verstaan we de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn vastgesteld bij de begroting 2017 en zijn:

Omschrijving activum	afschrijvingstermijn
ICT - hardware	5 jaar
ICT- technische software	3 jaar
ICT- overige software	5 jaar
Archiefkasten	15 jaar
Kantoormeubilair	10 jaar

Het minimale bedrag dat wordt geactiveerd, bedraagt volgens de financiële beheersverordening € 10.000.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa
De overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen. Bij deze inschatting is er vanuit praktisch oogpunt voor gekozen om de afzonderlijke posten niet individueel maar gerangschikt naar ouderdom te beoordelen.

PASSIVA

Resultaatbepalingsgrondslagen
De exploitatielasten van de Sociale Dienst Oost Achterhoek bestaan uit programmakosten en bedrijfsvoering- en algemene kosten.
Er is geen sprake van een rechtstreeks risico voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek omdat de drie deelnemende gemeenten uiteindelijk garant staan voor de bijdragen aan de Sociale Dienst Oost Achterhoek.
De programmakosten, met uitzondering van de toegerekende bedrijfsvoeringskosten, worden één op één door de gemeenten vergoed.
De verdeling van de bedrijfsvoering- en algemene kosten vindt plaats op basis van de afgesproken verdeelsleutel.

Het Algemeen Bestuur heeft in haar vergadering van 22 december 2017, met meerderheid van stemmen, besloten om de verdeelsleutel met ingang van het dienstjaar 2017 te wijzigen. De verdeelsleutel is in 2017 als volgt:
De eerste € 2.500.000 van de bedrijfsvoeringskosten wordt als volgt verdeeld:

Berkelland:	30,35%
Oost Gelre:	26,41%
Winterswijk:	43,24%

Boven de eerste € 2.500.000 is de verdeelsleutel gebaseerd op de verhouding van het aantal uitkeringsgerechtigden op 1 januari van het dienstjaar min 1 en het aantal fte's WSW gedetacheerden op 1 januari dienstjaar min 1.
Voor het dienstjaar 2017 geldt de verhouding:

	Aantal	Percentage
Berkelland	801,43	38,11%
Oost Gelre	510,11	24,25%
Winterswijk	791,74	37,64%

Op basis van de begrote uitvoeringskosten 2017 van € 11.305.000 komt de verdeelsleutel voor 2017 uit op:

	Percentage	€
Berkelland	36,39%	4.114.000
Oost Gelre	24,73%	2.796.000
Winterswijk	38,88%	4.395.000

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva
Deze passiva worden tegen de nominale waarde opgenomen.

Toelichting op de Balans

(alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's tenzij anders aangegeven)

ACTIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Boekwaarde	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
investeringen met economisch nut	**171**	**214**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de **investeringen met economisch nut** weer.

Rubriek	Boekwaarde 01-01-17	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2017
Machines, apparaten en installaties	160	17	0	62	0	0	115
Overige materiële vaste activa	53	13	0	10	0	0	56

Toelichting:

- Machines, apparaten en installaties:

Betreffen uitgaven op het gebied van ICT en Paternosterkasten.

- Overige materiële vaste activa:

Betreffen uitgaven op het gebied van kantoormeubilair.

Vlottende activa

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Uitzettingen korter dan één jaar		Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2016
Vorderingen op openbare lichamen		579	1.722
Debiteuren SoZa		883	868
Debiteuren SoZa voorschotten		102	304
Schatkistbankieren*		10.688	7.120
Overige vorderingen Nominale waarde Af: Voorziening dubieuze debiteuren	 1.187 -271	916	832
Totaal		**13.168**	**10.846**

**In de balans van 2016 was het saldo schatkistbankieren nog verantwoord onder de balanspost liquide middelen. Het saldo 31-12-2016 schatkistbankieren bedroeg € 7.120.000.*

Toelichting:

- De post vorderingen op openbare lichamen betreft grotendeels voorschotten, Sw detacheringsvergoedingen en te verrekenen kosten.
- De post debiteuren Soza betreft grotendeels de waardering van de verhaalsdebiteuren per 31-12-2017 volgens onderstaande specificatie:

Gemeente	Bruto vordering	Waardering
Berkelland	871	323
Oost Gelre	376	232
Winterswijk	994	328
Totaal	**2.241**	**883**

- De Debiteuren SoZa voorschotten betreffen voorschotten aan klanten en aan het ROZ en de Stadsbank Oost Nederland.
- Schatkistbankieren:
  Dit is het banksaldo van de rekening courant schatkistbankieren per 31-12-2017 € 10.688.000.
- Overige vorderingen:
  De nominale waarde van de vordering op overige debiteuren bedraagt € 1.187.000.
  Voor 1 debiteur is een voorziening dubieuze debiteuren getroffen ter grootte van € 271.000.
  De netto waardering van de vorderingen op het onderdeel overige vorderingen komt daardoor uit op € 916.000 en betreft grotendeels het saldo van de detacherings-debiteuren.

Schatkistbankieren

Vanaf 2014 moeten we verantwoording afleggen met betrekking tot het verplichte schatkistbankieren.
Het drempelbedrag voor het aanhouden van middelen buiten 's Rijks schatkist bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal, ofwel € 415.000. (0,75% van 55 miljoen).
Bedragen boven het drempelbedrag moeten verplicht bij 's Rijks schatkist ondergebracht worden. Dit wordt per kwartaal beoordeeld.
Het gemiddelde saldo buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen per kwartaal was:

Eerste kwartaal	44.000
Tweede kwartaal	537.000
Derde kwartaal	3.747.000
Vierde kwartaal	3.831.000

Vanaf het 2e kwartaal betaalt de SDOA namens de gemeenten Berkelland en Winterswijk de WMO gelden naar de zorgleveranciers. Hiervoor zijn twee nieuwe bankrekeningen geopend bij de BNG, deze rekeningen zijn echter buiten de werking van het systeem van het schatkistbankieren gebleven waardoor het drempelbedrag vanaf het 2e kwartaal is overschreden. Deze rekeningen zullen in 2018 onder de saldo egalisatie van het schatkistbankieren worden gebracht.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Soort	2017	2016
Banksaldi -algemeen	-651	85
Banksaldi - WMO Berkelland	2.887	
Banksaldi – WMO Winterswijk	704	
Prepaid pinkaarten t.b.v. voorschotten aan werkzoekenden	2	1
Totaal	**2.942**	**86**

Toelichting:

- Prepaid pinkaarten voor het verstrekken van voorschotten aan werkzoekenden: Betreft de voorraad van de aanwezige prepaid pinkaarten.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt worden onderscheiden:

Overlopende activa	**2017**	**2016**
Vooruitbetaalde kosten	0	34
Totaal	**0**	**34**

PASSIVA

Eigen vermogen

Eigen vermogen	2017	2016
Algemene reserve	2.839	3.168
Rekeningresultaat	1.754	-177
Totaal	**4.593**	**2.991**

Het eigen vermogen bestaat uit geoormerkte budgetten die nog niet uitgegeven zijn.
Voor de ICT investeringen en digitalisering/zaaksysteem is ultimo 2017 € 194.000 gereserveerd.
In 2017 is hieraan € 59.503 uitgegeven en onttrokken aan de reserve.
In 2017 is ten behoeve van de vertrekregeling vervroegd pensioen € 91.752 onttrokken aan de reserve.
De geplande onttrekking van € 50.000 aan de reserve ten behoeve van externe deskundige vennootschapsbelasting was gepland in 2017 maar zal in 2018 plaats vinden. Wij verwachten dat wij over 2017 geen vennootschapsbelasting hoeven te betalen, maar wij willen hierover advies, ook voor de toekomst en ten behoeve van een goede administratieve inrichting.
Voor extra re-integratieactiviteiten die niet meer uit het Participatiebudget gedekt kunnen worden is ultimo 2017 € 2.645.000 gereserveerd.
Het resultaat uit de bedrijfsvoering 2017 van € 1.754.000 overschot moet nog worden bestemd. In het jaarverslag 2017 is daartoe een voorstel gedaan.

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

	stand 01-01-17	rekening-resultaat 2016	overige toevoegingen	onttrekkingen	stand 31-12-2017
ICT en Digitaal zaaksysteem	254	0	0	-60	194
Rekeningresultaat 2011-2015/2016	2.914	-177	0	-91	2.645
Totaal	**3.168**	**-177**	**0**	**-151**	**2.839**

Het aandeel van de gemeenten in de algemene reserve volgens de verdeelsleutel is:

	stand 01-01-17	rekening-resultaat 2016	overige toevoegingen	onttrekkingen	stand 31-12-2017
Berkelland	1.133	-54	0	-55	1.023
Oost Gelre	742	-47	0	-37	658
Winterswijk	1.293	-76	0	-59	1.158
Totaal	**3.168**	**-177**	**0**	**-151**	**2.839**

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

De netto vlottende schuld bestaat uit:

Omschrijving	2017	2016
Crediteuren	186	408
Totaal	**186**	**408**

Toelichting:
- Handelscrediteuren (€ 186.000); de afwikkeling daarvan heeft een normaal verloop.
- Banksaldi: dit betreft het saldo van de BNG rekening op 31 december 2017.

Overlopende passiva
De post overlopende passiva bestaat uit vooruit ontvangen en nog te betalen bedragen.

Omschrijving	**2017**	**2016**
Terug te betalen aan gemeenten:	*6.571*	*2.180*
Programma afrekening 2017	2.279	2.180
WMO Berkelland	3.588	
WMO Winterswijk	704	
Nog te betalen gemeenschappelijke regelingen	*800*	*1.719*
Nog te betalen aan Hameland	212	1.606
Nog te betalen aan Laborijn	578	
Nog te betalen aan SWB	10	22
Overige:		
Nog te betalen ROZ	0	91
Nog af te dragen BTW	0	532
Nog te betalen bedragen	4.131	3.350
Totaal	**11.502**	**7.781**

Toelichting:
De post terug te betalen aan gemeenten betreft de één op één verrekeningen met de gemeenten van de programma's Werk & Activering, Inkomen en Ondersteuning en de WMO.
De posten nog te betalen aan Hameland, Laborijn en SWB betreffen de één op één verrekening van de detacheringsopbrengsten minus de kosten.
De post nog af te dragen BTW betreft de BTW voorheffing en de BTW over de detacheringsvergoedingen.
De nog te betalen bedragen hebben betrekking op:

- Nog af te dragen loonheffing, pensioenpremie salarissen 2017	€ 387.000
- Nog te betalen WWB, IOAW en IOAZ 2017	€ 1.370.000
- Nog te betalen WMO	€ 0
- Nog te betalen loonheffing, premie ZVW 2017 uitkeringen	€ 654.000
- Nog te betalen ondersteunende diensten en ICT Berkelland 2017	€ 1.474.000
- Nog te betalen overigen 2017	€ 246.000
Totaal	**€ 4.131.000**

De afwikkeling van deze posten heeft een normaal verloop.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen, activa en regelingen

De medewerkers hebben in 2017 nog niet al hun verlofrechten opgemaakt. Als we het aantal resterende verlofuren vertalen in uurloon inclusief werkgeverslasten dan geeft dit een financiële verplichting van € 192.000.

Er zijn huurverplichtingen aangegaan tot en met 31 december 2020 voor de locaties Kevelderstraat 1 te Groenlo en Burgemeester Bosmastraat 7 te Winterswijk. De jaarlijkse huurverplichtingen bedraagt circa € 219.000.

Er is een dienstverleningsovereenkomst aangegaan met de gemeente Berkelland voor het verrichten van ondersteunende diensten en gezamenlijke ICT kosten. De jaarlijkse verplichting

die hier uit voortvloeit is afhankelijk van de werkelijke inzet maar bedraagt indicatief € 1.150.000 (excl. BTW).

Voor het onderhoud van de ICT is een onderhoudscontract afgesloten met Centric. De jaarlijkse verplichting inzake het contract bedraagt € 117.000 (excl. BTW).
Daarnaast hebben we ten behoeve van de nieuwe detacheringstaken onderhoudscontracten/ licenties voor Compas, groot € 12.000 en CompetenSYS groot € 57.000.

Er is een kredietfaciliteit van € 6.000.000 waarbij een variabele rente geldt van 1 maands Euribor met een opslag van 40 basispunten.

Er zijn borgstellingen afgegeven ten behoeve van door de Stadsbank Oost Nederland aan inwoners van de drie gemeenten verstrekte leningen tot een bedrag van € 1.167.368.
De 100% borgstelling bedroeg per 31 december 2017:

	Bedrag borg	Bedrag borg	Openstaand saldo	Openstaand saldo
	1-1-2017	**31-12-2017**	1-1-2017	**31-12-2017**
Berkelland	321.422	524.774	209.380	286.758
Oost Gelre	274.048	301.828	165.611	157.273
Winterswijk	255.151	340.766	149.364	187.161
Totaal	850.621	1.167.368	524.355	631.192

In 2017 hebben wij geen aanspraken op onze borgstellingen ontvangen.

Toelichting op het Overzicht van baten en lasten

Algemeen
De uitvoeringskosten zijn begroot en verantwoord op programmaniveau. Per product worden hierna de overige afwijkingen tussen begroting na wijziging en werkelijk toegelicht.

PROGRAMMA WERK & ACTIVERING
Re-integratie
Hierna een kort overzicht van de beschikbare participatiebudgetten en de uitgaven en inkomsten 2017:

(x € 1.000)	**Berkelland**	**Oost Gelre**	**Winterswijk**
Beschikbaar 2017			
Re-integratiebudget:			
indicatief deel wwb klassiek	536	212	797
indicatief deel nieuw wajong	68	31	41
indicatief deel nieuwe begeleiding	133	73	80
Totaal beschikbaar	**737**	**316**	**918**
Werkelijke uitgaven en inkomsten			
loonwaardesubsidie	8	6	21
loonkostensubsidie	0	5	9
scholing en training	26	18	66
overige re-integratie incl. Doe team	261	141	155
klant in beeld	5	3	5
competentietesten	9	3	5
no risk polis	4	2	4
bijdragen van derden	-3	-1	-3
terugvordering	-1	0	0
uren personeel re-integratie	240	120	300
Totaal uitgaven en inkomsten 2017	**549**	**297**	**562**
Resultaat	**188**	**19**	**356**

Het resultaat wordt teruggegeven aan de gemeenten.
Uren personeel re-integratie betreft het door het bestuur geoormerkte aandeel ten laste van het re-integratiebudget van de gemeentelijke bijdragen bedrijfsvoeringskosten. Het betreft een individuele bepaling per gemeente.

WSW detacheringen
De Sociale Dienst is verantwoordelijk voor de detachering van de detacheerbare Wsw-ers. De Sociale Dienst heeft de detacheringsvergoedingen in rekening gebracht bij de inleners. Naast de uitvoering voor de eigen gemeenten voert de Sociale Dienst eveneens taken uit in opdracht van de GR SWB en de GR Laborijn.

De door de Sociale Dienst ontvangen detacheringsvergoedingen zijn doorbetaald aan de gemeenten dan wel aan de GR SWB of GR Laborijn. (Van GR SWB en GR Laborijn heeft de Sociale Dienst een vergoeding ontvangen voor de uitvoeringskosten.)

Voor 1 debiteur is een voorziening dubieuze debiteuren getroffen ter grootte van € 271.000.

Overige ontvangsten
We hebben enkele eenmalige bijdragen van derden ontvangen die niet geraamd zijn.

Incidentele baten en lasten
De bijdragen van derden zijn incidentele baten.

PROGRAMMA INKOMEN
Inkomenswaarborg (WWB)
In 2017 was er per saldo een daling van 8 uitkeringsgerechtigden. De instroom en uitstroom vindt niet gelijkmatig door het jaar plaats. Er zijn ultimo 2017 nog aanvragen in behandeling. De werkelijke kosten voor de gemeente Winterswijk zijn lager dan de rijksbijdrage. De gemeente Berkelland moet een deel van de eigen bijdrage inzetten, maar hoeft geen beroep te doen op de vangnetregeling. De werkelijke kosten voor de gemeente Oost Gelre zijn zo hoog dat zij na inzet van het eigen risico, onder voorwaarden, een beroep kunnen doen op de vangnetregeling.

IOAW/IOAZ
Geen bijzonderheden.

BBZ
Geen bijzonderheden.

PROGRAMMA ONDERSTEUNING
Bijzondere bijstand
Het beroep van burgers op bijzondere bijstand en minimabeleid neemt nog steeds toe.

Schuldhulpverlening
Geen bijzonderheden.

Huisvesting statushouders
In 2017 heeft nog een afrekening over 2016 met het COA plaatsgevonden.

PROGRAMMA WMO BETALINGEN
Geen bijzonderheden.

PROGRAMMA BIJDRAGEN IN DE UITVOERINGSKOSTEN
De Sociale Dienst Oost Achterhoek verkrijgt haar inkomsten vooral uit de bijdragen van de deelnemende gemeenten. De bijdrage van de gemeenten in de bedrijfsvoering (uitvoeringskosten) wordt hier geraamd en verantwoord. De andere gemeentelijke bijdragen worden bij het betreffende programma geraamd en verantwoord.

Het Algemeen Bestuur heeft in haar vergadering van 22 december 2017, met meerderheid van stemmen, besloten om de verdeelsleutel met ingang van het dienstjaar 2017 te wijzigen. De verdeelsleutel is in 2017 als volgt:
De eerste € 2.500.000 van de bedrijfsvoeringskosten wordt als volgt verdeeld:
Berkelland: 30,35%
Oost Gelre: 26,41%
Winterswijk: 43,24%

Boven de eerste € 2.500.000 is de verdeelsleutel gebaseerd op de verhouding van het aantal uitkeringsgerechtigden op 1 januari van het dienstjaar min 1 en het aantal fte's WSW gedetacheerden op 1 januari dienstjaar min 1.
Voor het dienstjaar 2017 geldt de verhouding:

	Aantal	Percentage
Berkelland	801,43	38,11%
Oost Gelre	510,11	24,25%
Winterswijk	791,74	37,64%

Op basis van de begrote uitvoeringskosten 2017 van € 11.305.000 komt de verdeelsleutel voor 2017 uit op:

	Percentage	€
Berkelland	36,39%	4.114.000
Oost Gelre	24,73%	2.796.000
Winterswijk	38,88%	4.395.000

Het resultaat op de bedrijfsvoering ofwel het gerealiseerde resultaat 2017 bedraagt € 1.754.000 overschot.

Dit positieve resultaat laat zich in hoofdzaak als volgt verklaren:

Onderwerp	**Bedrag**
- Vangnetplekken WSW	€ 1.070.000
- Compensatie meegenomen verlofrechten oud Hamelanders	€ 107.000
- Lagere salariskosten vanwege vacatures	€ 641.000
- Lagere kosten flexibele formatieschil	€ 313.000
- Ondersteunende diensten Berkelland	€ 133.000
- Vertrekregeling vervroegd pensioen	-€ 91.000
- Stelpost vervanging bij ziekte	€ 190.000
- Aandeel ICT kosten Berkelland 2015 en 2016	-€ 325.000
- Eenmalige kosten ICT / zaaksysteem	-€ 60.000
- Voorziening dubieuze debiteuren	-€ 271.000
- Diversen	-€ 100.000
Mutaties reserves	
- Onttrekking ICT / zaaksysteem	€ 60.000
- Onttrekking vertrekregeling vervroegd pensioen	€ 87.000
Totaal	**€ 1.754.000**

Vangnetplekken WSW
In 2016 heeft het bestuur besloten om een stelpost op te nemen van € 885.000, inclusief BTW € 1.070.000, voor vangnetplaatsen à € 3.500 per jaar voor (nog) te detacheren WSW-ers en tijdelijke opvang van WSW-ers waarvan de detachering eindigt, maar de nieuwe detachering niet naadloos aansluit. In 2017 is geen beroep gedaan op deze stelpost.

Compensatie meegenomen verlofrechten oud Hamelanders
In 2017 hebben we van Hameland een uitkering ontvangen ter compensatie van de bij de overgang van Hameland naar de Sociale Dienst meegenomen verlofrechten.

Lagere salariskosten vanwege vacatures
In 2017 zijn er meerdere personeelsmutaties geweest. Vacatures zijn niet direct ingevuld of ingevuld met tijdelijk personeel.

Lagere kosten flexibele formatieschil

Gedurende 2017 is de toegekende flexibele formatie niet maximaal ingezet.

Ondersteunende diensten Berkelland
Bij de toevoeging van de WSW taken is een inschatting gemaakt van de noodzakelijke extra ondersteunende diensten Berkelland. De werkelijk noodzakelijke extra inzet is lager dan ingeschat.

Vertrekregeling vervroegd pensioen
In 2017 hebben enkele oudere medewerkers gebruik gemaakt van de regeling door minder uren te gaan werken. Zij hadden recht op een beperkte vertrekpremie.

Stelpost vervanging bij ziekte
In 2017 is geen gebruik gemaakt van deze stelpost.

Aandeel ICT kosten Berkelland 2015 en 2016
Sinds 2015 heeft Berkelland (virtuele) harwarekosten en licenties waarvan een deel van de kosten betrekking heeft op de SDOA. In de tweede bestuursrapportage 2017 hebben we dit gemeld voor het dienstjaar 2017. De nagekomen kosten over 2015 en 2016 zijn toen niet meegenomen.

Eenmalige kosten ICT / zaaksysteem
De eenmalige kosten ICT / zaaksysteem worden gedekt door een onttrekking aan de hiervoor aanwezige reserve.

Voorziening dubieuze debiteuren
Voor 1 debiteur is het onzeker of we de volledige openstaande vordering zullen ontvangen daarom is voor deze vordering een voorziening gevormd.

Bestemming voordelig saldo
De programma's Werk & Activering, Inkomen, Ondersteuning en WMO-betalingen worden één op één met de deelnemende gemeenten afgerekend.
Zoals gezegd heeft het programma Algemene dekkingsmiddelen / bedrijfsvoering tot een positief resultaat geleid van afgerond € 1.754.000.
Wij stellen voor het jaarrekeningresultaat 2017 als volgt te bestemmen:

D. Een specifieke reserve te vormen voor vangnetplekken WSW ter grootte van € 1.070.000 met de opdracht aan het dagelijks bestuur om voor de tweede bestuursrapportage 2018 een visie op de inzet van vangnetplekken te formuleren;
E. € 500.000 als budget 2018 ter beschikking stellen aan het dagelijks bestuur ten behoeve van nadere voorstellen van de directeur voor de doorontwikkeling van de organisatie;
F. Het resterende deel groot € 184.000 uit te keren aan de deelnemende gemeenten in de verhouding van de verdeelsleutel 2017.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de inzet van het rekeningresultaat 2011-2015/2016:

(x € 1.000)	Berkelland	Oost Gelre	Winterswijk	Totaal
Aandeel rekeningresultaat 2011	556	484	792	1.832
Inzet 2012 t.b.v. re-integratie	-383	-516	0	-899
Terugbetaling Winterswijk	0	0	-525	-525
Restant aandeel ultimo 2012	*173*	*-32*	*267*	*408*
Aandeel rekeningresultaat 2012	398	346	567	1.311
Inzet 2013 t.b.v. re-integratie	-94	-459	-126	-679
Terugbetaling Winterswijk	0	0	-325	-325
Restant aandeel ultimo 2013	*477*	*-145*	*383*	*715*
Aandeel rekeningresultaat 2013	749	652	1.067	2.468
Inzet 2014 t.b.v. re-integratie	-157	-98	-238	-493

Terugbetaling aan gemeente	-318	0	-454	-772
Restant aandeel ultimo 2014	*751*	*409*	*758*	*1.918*
Aandeel rekeningresultaat 2014	131	115	187	433
Inzet 2015 t.b.v. re-integratie	0	0	0	0
Terugbetaling aan gemeente	0	0	-10	-10
Restant aandeel ultimo 2015	*882*	*524*	*935*	*2.341*
Aandeel rekeningresultaat 2015	179	155	254	588
Inzet 2016 t.b.v. re-integratie	0	0	0	0
Inzet 2016 t.b.v. vertrekreg. vervroegd pensioen	-5	-4	-6	-15
Terugbetaling aan gemeente	0	0	0	0
Restant aandeel ultimo 2016	*1.056*	*675*	*1.183*	*2.914*
Aandeel rekeningresultaat 2016	-54	-47	-76	-177
Inzet 2017 t.b.v. re-integratie	0	0	0	0
Inzet 2017 t.b.v. vertrekreg. vervroegd pensioen	-33	-22	-36	-91
Terugbetaling aan gemeente in 2017	0	0	0	0
Restant aandeel ultimo 2017	**969**	**606**	**1.071**	**2.646**

Overzicht incidentele baten en lasten

De regelingen die de Sociale Dienst uitvoert zijn open einde regelingen. In principe zijn er daarmee veel incidentele baten en lasten. Omdat dit onze kernactiviteiten betreffen worden mutaties binnen deze regelingen niet aangemerkt als incidentele baten en lasten.
In dit overzicht worden wel de incidentele baten en lasten genoemd die geen betrekking hebben op de open einde regelingen, met een minimum van € 50.000.

Op basis van deze uitgangspunten hebben we in 2017 de volgende incidentele baten en lasten:

- Incidentele baat van € 107.000. Dit betreft de vergoeding van meegenomen verlofrechten van Hameland naar de Sociale Dienst.
- Incidentele last van € 271.000. Dit betreft het vormen van de voorziening dubieuze debiteuren.

WNT-verantwoording 2017 Sociale Dienst Oost Achterhoek.

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting Sociale Dienst Oost Achterhoek van toepassing zijnde regelgeving: 'het algemene WNT-maximum'.
Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor Sociale Dienst Oost Achterhoek is € 181.000,00. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Uitzondering hierop is het WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht, in ons geval het Algemeen Bestuur; dit bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	AJM Gildhuis	MM Huisman	T Beijer
Functie(s)	Manager	Waarnemend Manager	Manager
Duur dienstverband in 2018	1/1 - 30/09	1/10 - 30/11	1/12 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0		1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?			
Bezoldiging			
Beloning	€ 75.730	€ 13.126	€ 7.807
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 10.549	€ 1.723	€ 1.182
Totaal bezoldiging	**€ 86.279**	**€ 14.849**	**€ 8.989**
Toepasselijk WNT-maximum	135.750	30.167	15.083
Motivering indien overschrijding:			

bedragen x € 1	JB Boer	DW Aalderink	RHM Hoijtink
Functie(s)	Voorzitter dagelijks bestuur	Lid dagelijks bestuur	Lid dagelijks bestuur
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)			
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	nee	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?			
Bezoldiging			
Beloning	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging	0	**0**	**0**
Toepasselijk WNT-maximum			
Motivering indien overschrijding:			

Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	JB Boer	IG Saris	RHM Hoijtink
Functie(s)	Voorzitter algemeen bestuur	Lid algemeen bestuur	Lid algemeen bestuur
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Beloning	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging	**0**	**0**	**0**
Toepasselijk WNT-maximum			
Motivering indien overschrijding:			

bedragen x € 1	JA Pot-Klumper	DW Aalderink	MG Frank
Functie(s)	Lid algemeen bestuur	Lid algemeen bestuur	Lid algemeen bestuur
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Beloning	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging	**0**	**0**	**0**
Toepasselijk WNT-maximum			
Motivering indien overschrijding:			

Groenlo, 26 maart 2018

Het Dagelijks Bestuur van de Sociale Dienst Oost Achterhoek

J.B.Boer
Voorzitter

J.Harmsen
Secretaris

stolwijk kelderman
accountants fiscalisten

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek te Groenlo gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarstukken 2017 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek op 31 december 2017 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en in overeenstemming is met de bepalingen van en krachtens de WNT;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in Normenkader 2017 van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek.

De jaarrekening bestaat uit:
1 de balans per 31 december 2017;
2 het overzicht van baten en lasten over 2017;
3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur in 2014 en het normenkader (vastgesteld op 20 februari 2018) en het Controleprotocol Wet Normering Topinkomens 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

t 0314 36 91 11
e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 411.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten bedraagt inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Controleprotocol WNT 2017.

Wij zijn met het Algemeen Bestuur overeengekomen dat wij aan het Algemeen Bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 30.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:
- de inleiding
- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV en in overeenstemming is met de bepalingen van en krachtens de WNT. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in normenkader 2017.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het Algemeen Bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Gemeentewet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Voor een overzicht van onze verantwoordelijkheden inzake de controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de NBA www.nba.nl (Standaardpassages in controleverklaring).

Doetinchem, 11 april 2018

Stolwijk Kelderman

w.g. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018

SZW	G2B	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_deel openbaar lichaam 2017 Openbaar lichaam o.g.v. Wgr (SiSa tussen medeoverheden) Het openbaar lichaam verantwoordt hier per gemeente over het deel van de regeling dat in (jaar T) door het openbaar lichaam is uitgevoerd.	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 01*	Besteding (jaar T) algemene bijstand Deel openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 02*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 03*	Besteding (jaar T) IOAW Deel openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 04*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 05*	Besteding (jaar T) IOAZ Deel openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 06*
		1	060294 Gemeente Winterswijk	€ 7.708.829	€ 134.081	€ 686,384	€ 8.727	€ 48.512
		2	061586 Gemeente Oost Gelre	€ 4.318.340	€ 65.682	€ 378,138	€ 384	€ 26.838
		3	061859 Gemeente Berkelland	€ 7.750.469	€ 110.799	€ 597,841	€ 1.563	€ 59.812

	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G2B / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2B / 07*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 08*	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Deel openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 09*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Deel openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 10*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Deel openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 11*
1	060294 Gemeente Winterswijk	€ 0	€ 18.958	€ 5.250	€ 0
2	061586 Gemeente Oost Gelre	€ 0	€ 3.660	€ 132	€ 0
3	061859 Gemeente Berkelland	€ 0	€ 55.474	€ 1.652	€ 0

	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G2B / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2B / 12*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Deel openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 13*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Deel openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2B / 14*
1	060294 Gemeente Winterswijk	€ 42.255	€ 0
2	061586 Gemeente Oost Gelre	€ 33.721	€ 0
3	061859 Gemeente Berkelland	€ 108.339	€ 0

SZW	G3B	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_deel openbaar lichaam 2017	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3B / 01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 03*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 05*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 06*
		1	060294 Gemeente Winterswijk	€ 87.017	€ 19.809	€ 5.635	€ 97.307	€ 21.425
		2	061586 Gemeente Oost Gelre	€ 35.863	€ 0	€ 2.077	€ 65.670	€ 7.042
		3	061859 Gemeente Berkelland	€ 75.852	€ 137.500	€ 17.329	€ 226.971	€ 28.363
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3B / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3B / 07*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 08*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 09*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3B / 10*		
		1	060294 Gemeente Winterswijk	€ 0	€ 0	€ 0		
		2	061586 Gemeente Oost Gelre	€ 0	€ 0	€ 0		
		3	061859 Gemeente Berkelland	€ 0	€ 0	€ 0		

Sociale Dienst
Oost Achterhoek

Programmabegroting 2019

Meerjarenbegroting 2020 - 2022

Programmabegroting 2019

0. Inleiding
   - 0.1. Algemeen
   - 0.2. Inhoud programma's
   - 0.3. Trends en ontwikkelingen
   - 0.4. Uitgangspunten begroting 2019

1. Programma Werk en Activering
   - 1.1. Wat willen we bereiken?
   - 1.2. Wat gaan we daarvoor doen?
   - 1.3. Wanneer zijn wij tevreden?
   - 1.4. Wat mag het kosten?

2. Programma Inkomen
   - 2.1. Wat willen we bereiken?
   - 2.2. Wat gaan we daarvoor doen?
   - 2.3. Wanneer zijn wij tevreden?
   - 2.4. Wat mag het kosten?

3. Programma Ondersteuning
   - 3.1. Wat willen we bereiken?
   - 3.2. Wat gaan we daarvoor doen?
   - 3.3. Wanneer zijn wij tevreden?
   - 3.4. Wat mag het kosten?

4. Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
   - 4.1. Bijdrage gemeenten
   - 4.2. Wat mag het kosten?

5. Paragrafen
   - 5.1. Financiering
   - 5.2. Bedrijfsvoering
   - 5.3. Weerstandvermogen
   - 5.4. Onderhoud kapitaalgoederen

Bijlagen
   - A. Overzicht wat mag het kosten begroting 2019
   - B. Overzicht verdeling naar taakvelden

0. Inleiding

0.1 Algemeen

De Sociale Dienst Oost Achterhoek is een zelfstandig bestuursorgaan met als taak de uitvoering van de wet- en regelgeving op het gebied van de sociale zekerheid namens en voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk.

Binnen de kaders die zijn gesteld voor de vorming van de Sociale Dienst Oost Achterhoek staan de vier K's centraal:

- De **klant** voor wie onze dienstverlening bedoeld is
- Minder **kwetsbaarheid** door schaalvergroting
- Meer **kwaliteit** door verbeterde werkprocessen, systemen en toegeruste medewerkers
- Minder **kosten** door efficiencywinst en anders werken.

Vanuit de visie en missie richten wij ons op de zelfredzaamheid en participatie van inwoners. Vanuit de missie leggen wij ons de opdracht op om arrangementen te ontwikkelen voor alle doelgroepen in het klantenbestand, gericht op volledige dan wel gedeeltelijke zelfredzaamheid en participatie in de samenleving. Immers: iedereen doet mee! Dat betekent ook dat iedereen een steentje bijdraagt in de samenleving door middel van werk of anders vrijwilligerswerk als eerste opstap.

0.2 Inhoud programma's

Het programma van de Sociale Dienst Oost Achterhoek bestaat uit drie hoofdmoten:

a. *Programma Werk en Activering*: het re-integreren van werkzoekenden met een gemeentelijke uitkering, maar ook van niet uitkeringsgerechtigden (de zgn. NUO's en NUG-ers) en het matchen en detacheren van Wsw medewerkers.
b. *Programma Inkomen*: het verlenen van bijstand voor levensonderhoud aan personen die niet zelfstandig in hun bestaan kunnen voorzien en
c. *Programma Ondersteuning*: het bieden van een financieel vangnet voor mensen die met bijzondere kosten te maken hebben of door omstandigheden in financiële problemen dreigen te raken of zijn geraakt.

Daarnaast is er nog een afgeleid programma dat vanwege de specifieke aard niet onder de hoofdprogramma's is gebracht:

d. *Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien*: Hier worden de bijdragen van de gemeenten in de uitvoeringskosten geraamd. Ook de stelpost onvoorzien en de saldi van de kostenplaatsen worden hier geraamd en verantwoord.

Re-integratie en uitkeringverstrekking gebeuren voor alle klanten op dezelfde wijze. Het minimabeleid is in de drie samenwerkende gemeenten voor een deel lokaal vormgegeven en kan dan ook tot enigszins verschillende uitkomsten leiden voor de betreffende inwoners.

Naast onze inzet voor de doelgroepen die dit hard nodig hebben, zijn we vooral gericht op het voorkomen dat mensen van een uitkering afhankelijk worden of deze ten onrechte krijgen (poortwachtersfunctie). Voor wie een uitkering aanvraagt, is er een strikt maar rechtvaardig instroombeleid.

0.3 Trends en ontwikkelingen

Algemeen

We hebben roerige tijden achter ons. In 2013, 2014 en 2015 hadden we te maken met de gevolgen van een economische dip, met een na-ijleffect in 2016. Dat heeft op onze gemeenten, en op de Sociale Dienst Oost Achterhoek in het bijzonder, een grote invloed gehad.
Het economisch herstel is zichtbaar en landelijk daalt de werkloosheid. Echter in 2017 leidde dit nog niet tot een lagere uitkeringsafhankelijkheid. Dit heeft te maken met de toegenomen huisvesting van nieuwkomers en met de toegenomen verantwoordelijkheid voor gemeenten om inwoners met arbeidsbeperkingen naar een baan te begeleiden (de nieuwe doelgroep). In de loop van 2017 stabiliseerde het aantal uitkeringen in de gemeenten Oost Gelre en Winterswijk en

richting het einde van 2017 zette een voorzichtige daling in. Voor de gemeente Berkelland was dit nog niet het geval.
Wij blijven inzetten op beperking van de uitkeringslasten in de hoop geen beroep te hoeven doen op de vangnetregeling.

Participatiewet
Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Met deze wet hebben gemeenten ook de verantwoordelijkheid gekregen voor het aan het werk helpen van mensen met een arbeidsbeperking. Mensen die voorheen aanspraak konden maken op een Wajonguitkering of een dienstbetrekking via de Wet sociale werkvoorziening. De bestaande doelgroep van werkzoekenden met een WWB- uitkering is hiermee uitgebreid.
De beleidskaders en verordening voor de uitvoering van de Participatiewet zijn in de arbeidsmarktregio Achterhoek zoveel mogelijk op elkaar afgestemd en eind 2014 door de gemeenteraden vastgesteld. De regionale afstemming is vooral gericht op een eenduidige benadering van werkgevers, zeker ook bij de inzet van re-integratie-instrumenten.

Detacheringstaken Wsw-ers
Per 1 juli 2016 is de Sociale Dienst verantwoordelijk voor de detachering van de Wsw-ers en het begeleiden van gedetacheerde Wsw-ers. Via het WerkgeversServicePunt Achterhoek zetten we actief in op het detacheren van de Wsw-ers en het werven van nieuwe detacheringsplaatsen, bij voorkeur in de directe woonomgeving van de Wsw-er.

Aanpassing Besluit begroting en verantwoording
Het Besluit begroting en verantwoording geeft het wettelijk kader waaraan de begroting moet voldoen. Het Besluit is met ingang van de begroting 2018 gewijzigd en er zijn nu extra regels waaraan de begroting moet voldoen.
De belangrijkste regels zijn:

- Elke begroting kent nu een verplicht product treasury. De rentelasten mogen niet meer samen met de afschrijvingslasten aan de programma's/producten worden toegerekend (met uitzondering van specifieke projectfinanciering), maar moeten op het product treasury geraamd en verantwoord worden.
- Elke begroting kent nu een verplicht product overhead. Hierop worden de lasten en baten geraamd van bedrijfsvoeringskosten die geen directe uitvoeringsrelatie hebben met de programma's/producten. Het gaat hier om lasten zoals: kosten algemene ICT structuur, salariskosten management, administratieve ondersteuning enzovoort. De direct aan de programma's toe te rekenen lasten dalen hierdoor, omdat wij tot nu toe de bedrijfsvoeringskosten aan de programma's toerekenden op basis van uren x uurtarief. Via dit uurtarief werden alle bedrijfsvoeringskosten verdeeld over de programma's. Nu blijft een groot deel van de kosten achter op het nieuwe product overhead en wordt er minder aan de programma's toegerekend.
- Invoering verplichte taakvelden en kengetallen. De begroting moet nu een bijlage bevatten waarin wordt vermeld welke lasten en baten bij welk taakveld horen. Het Besluit geeft de vrijheid aan de gemeenten en GR-en om de begroting zo in te richten in programma's/producten zoals men wenst, maar om de raadsleden beter inzicht en vergelijksmateriaal te geven heeft de wetgever besloten om de verplichte taakvelden en kengetallen in te voeren, zodat men begrotingen en jaarrekeningen gemakkelijk met andere organisaties kan vergelijken.

0.4 Uitgangspunten begroting 2019

Beleid (algemeen)
De begroting 2019 heeft als vertrekpunt het vastgestelde / bestaande beleid 2018 van de drie gemeenten. Dat wil zeggen dat het beleid, zoals dat op 1 januari 2018 wordt gevoerd, ook in 2019 kan worden gevoerd.
Beleidswijzigingen waartoe wordt besloten na 1 januari 2018 worden via begrotingswijzigingen verwerkt in de begroting 2019.

Aantal uitkeringsgerechtigden
De economie trekt aan, hierdoor neemt het aantal uitkeringsgerechtigden uit de doelgroep WWB oud af. Daar tegenover staat dat er nog geen signalen zijn dat de taakstelling van het aantal te huisvesten statushouders gaat dalen. Daarnaast hebben we te maken met de instroom in de nieuwe doelgroep. De kansen om de mensen uit de nieuwe doelgroep een baan te laten vinden nemen met het aantrekken van de economie wel echter toe, maar we verwachten niet dat er daardoor geen instroom meer zal zijn. In de begroting 2019 gaan we per saldo uit van een afname van het uitkeringsbestand met 1,0% voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk.

Verdeelsleutel bedrijfsvoeringskosten
De gemeentelijke bijdragen in de bedrijfsvoeringskosten zijn in de begroting 2019 opgenomen op basis van de nieuwe verdeelsleutel.
De nieuwe verdeelsleutel bestaat uit twee delen. De eerste € 2.500.000 van de bedrijfsvoeringskosten wordt verdeeld op basis van de verhouding van de historische kosten voor de start van de Sociale Dienst, te weten Berkelland 30,35%; Oost Gelre 26,41%; Winterswijk 43,24%. Het meerdere wordt verdeeld op basis van de verhouding van het aantal uitkeringsgerechtigden, inclusief personen met een langdurige loonkostensubsidie op 1 januari dienstjaar min 1, en het aantal Wsw gedetacheerden op 1 januari dienstjaar min 1. Dit leidt voor het meerdere tot een verhouding van Berkelland 39,59%, Oost Gelre 23,44% en Winterswijk 39,98%.

Loon- en prijsontwikkelingen
De salarissen zijn geraamd op basis van januari 2018 met een indexatie van 3,0%. De huur van de panden is geïndexeerd met 2,5%. Verder hebben we de prijsindexatie op 1,4% gezet en de uitvoeringsbudgetten afgestemd op de te verwachten uitgaven. Het regionaal overeengekomen indexatiepercentage voor de gemeentelijke bijdragen in de bedrijfvoeringskosten is bepaald op maximaal 1,6%. Wij blijven onder dit indexatiepercentage.

Rente
Om de risico's eenvoudig te beheersen, zal de Sociale Dienst Oost Achterhoek alleen gelden uitzetten bij en aantrekken van de gemeente Berkelland tegen gangbare marktconforme voorwaarden. We sluiten aan bij de rentevisie en het renteniveau van Berkelland. Het schatkistbankieren is ingevoerd. Uitzetten van gelden kan nu bijna alleen bij de rijksoverheid.

Afschrijvingen
Dezelfde termijnen, zoals die in de begroting 2019 zijn gehanteerd:
- ICT hardware: 5 jaar
- ICT technische software: 3 jaar
- ICT overige software: 5 jaar
- Kantoormeubilair: 10 jaar
- Archiefkasten: 15 jaar

Budgetten Programma's
Hiermee worden bedoeld de budgetten, zoals die door het Rijk worden vastgesteld, zoals de Participatiewetbudgetten re-integratie en inkomensvoorziening, BBZ enz.
We gaan uit van de meest recente cijfers (februari 2018).

BTW
Daar waar van toepassing zijn de ramingen van de begroting 2019 inclusief BTW, met uitzondering van de Wsw detacheringsopbrengsten en doorbetalingen daarvan aan de betreffende gemeenten.

Onvoorzien
In de begroting is een stelpost onvoorzien opgenomen van € 30.000 incl. BTW.

Algemene Verordening Gegevensbescherming
In het kader van de privacy wordt de wet en regelgeving verder aangescherpt. Op 25 mei 2018 treedt de Algemene Verordening Gegevensbescherming in werking. Deze 'Europese Privacy Wet' is de opvolger van de Wet Bescherming Persoonsgegevens.
In de praktijk is duidelijk geworden dat de privacywetgeving veel werk met zich meebrengt en er niet meer "even bij gedaan kan worden". Er zijn maatregelen nodig gericht op de veiligheid van de

systemen die we gebruiken. Ook moet er structureel aandacht zijn en blijven voor de goede inrichting van de systemen en controle op het juiste gebruik van de systemen.
Kortom om structureel aan de eisen van de privacywetgeving te kunnen blijven voldoen is mankracht nodig.
Om goed vast te stellen wat we op grond van de nieuwe wetgeving moeten doen, wat daar voor nodig is en wat daarvan de kosten zijn, wordt begin 2018 een gespecialiseerd onderzoek gedaan. Dit onderzoek is bij het opstellen van deze begroting 2019 nog niet afgerond. In de begroting 2019 gaan we in de formatie al wel uit van een structurele invulling die mogelijk is gemaakt door het overeenkomstig verlagen van de formatie in de flexibele schil.

ICT ontwikkelingen
De ontwikkelingen op het gebied van de ICT staan niet stil. Binnen de organisatie leven er wensen om mee te gaan in een aantal van deze ontwikkelingen. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan:

- de behoefte om uitkeringsgerechtigden en niet-uitkeringsgerechtigden via apps of portals met gebruik van DigiD van informatie te voorzien, wordt zowel extern als intern steeds groter;
- de noodzakelijke vervanging van de telefooncentrale roept op tot oriëntatie hoe hierin voorzien gaat worden, waarbij gedacht wordt om gelijk een moderniseringsslag te maken met de (digitale) mogelijkheden die er heden ten dage zijn;
- een koppeling met het UWV ten behoeve van het digitaal inlezen van aanvraagformulieren;
- update van de officeapplicaties, mede vanwege de betere beveiliging van dataverkeer.

In de begroting is hiervoor een stelpost opgenomen van € 200.000.

1. Programma Werk en Activering

1.1. Wat willen we bereiken?

Vanuit de visie dat iedereen meedoet en er niemand aan de kant hoeft te staan, stimuleren wij de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de werkzoekende. Elke werkzoekende wordt geactiveerd om zijn (participatie)mogelijkheden optimaal te benutten. Maatschappelijke participatie van de werkzoekende, waar maar enigszins mogelijk via regulier werk, is onze hoofddoelstelling.

Doel:
Met behulp van trajecten de financiële zelfstandigheid van uitkeringsgerechtigden bevorderen door uitstroom naar tijdelijk of vast werk.

1.2. Wat gaan we daarvoor doen?

Om deze plannen uit te voeren, zetten we gekwalificeerd personeel in vanuit een goed toegeruste bedrijfsvoering. Daarnaast benutten we de kennis en kunde van onze samenwerkingspartners. Het participatiebudget wordt efficiënt ingezet. Wij leveren zo veel mogelijk maatwerk. Wij leggen onszelf de opdracht op om arrangementen te ontwikkelen voor alle doelgroepen in het werkzoekendenbestand.
De klantmanager formuleert vóór aanvang van een traject met de werkzoekende de te behalen doelstellingen en stuurt daarop. De capaciteit van het Werkgeversservicepunt Achterhoek wordt ingezet voor de totale doelgroep.

Werknemers met een Wsw-arbeidsovereenkomst matchen we naar een detacheringswerkplek die aansluit op hun mogelijkheden. Wij begeleiden deze gedetacheerde werknemers met een Wsw-arbeidsovereenkomst.

Mensen met een geringe arbeidsproductiviteit moeten in staat worden gesteld om gedeeltelijk of aangepast aan de slag te gaan

Verdiencapaciteit:
Het begrip *verdiencapaciteit* is belangrijk in het nieuwe stelsel van werken naar vermogen. De verdiencapaciteit wordt uitgedrukt in het percentage van het wettelijk minimumloon. Het geeft daarmee aan in hoeverre iemand met zijn arbeid het wettelijk minimumloon kan terugverdienen.

In de beleidskaders voor de Participatiewet gebruiken wij de volgende indeling:

Nr	Groep	Verdiencapaciteit	Gemiddeld
1	Direct bemiddelbaar	≥ 100% WML	≥ 100% WML
2	Bemiddelbaar met tijdelijke ondersteuning	Tijdelijk < 100% WML	60% WML
3	Bemiddelbaar met langdurige ondersteuning	Permanent 20-100% WML	40% WML
4	Permanent niet bemiddelbaar	Permanent < 20% WML	< 20% WML

Hierbij een korte toelichting op deze groepsindeling:
1. Er is een groep mensen die niet werkt, maar wel in staat is om het wettelijk minimumloon te verdienen en direct aan de slag te gaan als er werk is. Dat is de eerste groep.
2. De tweede groep bestaat uit mensen die dat in principe ook kunnen, maar die tijdelijk ondersteuning nodig hebben en daarna op eigen benen verder kunnen.

3. De derde groep heeft een langdurig beperkte verdiencapaciteit en zal daarom langdurig afhankelijk blijven van ondersteuning bij het vervullen van arbeid. Werken naar vermogen biedt voor deze groep uitkomst.
4. De laatste groep zal permanent aangewezen zijn op activiteiten die zich niet richten op productieve arbeid.

1.2.1. Inzet product re-integratie

Doel: Met behulp van trajecten de financiële zelfstandigheid van uitkeringsgerechtigden bevorderen door uitstroom naar tijdelijk of vast werk.

Operationele doelstellingen:

1. Wij maken een optimaal gebruik van de middelen uit het participatiebudget om de afstand van de werkzoekende tot de arbeidsmarkt zo veel en zo snel als mogelijk te verkleinen;
2. De klantmanager heeft regelmatig contact met de werkzoekende om de voortgang in een traject te kunnen volgen;
3. Wij realiseren werk- en werkervaringsplekken waar zich de mogelijkheid daartoe voordoet en werken daarbij samen met partners van binnen en buiten het verzorgingsgebied van de Sociale Dienst Oost Achterhoek.

Begroting 2019

De ramingen voor re-integratie in de begroting 2019 zijn gebaseerd op de voorlopig toegekende integratieuitkering voor dit onderdeel volgens de specificatie bij de septembercirculaire 2017, na uitname van het budget voor de bestaande Wsw populatie, ofwel het budgetdeel voor de klassieke en nieuwe doelgroepen:

	2019	2020	2021	2022
- Berkelland	€ 718.000	€ 752.000	€ 762.000	€ 793.000
- Oost Gelre	€ 316.000	€ 333.000	€ 339.000	€ 355.000
- Winterswijk	€ 970.000	€ 990.000	€ 996.000	€ 1.015.000

Structureel wordt een groot deel van de re-integratie activiteiten uitgevoerd met eigen personeel. Vanaf 2017 oormerken we daarom een deel van het budget als personele inzet. Per gemeente betreft dit:

- Berkelland € 240.000
- Oost Gelre € 120.000
- Winterswijk € 300.000

1.2.2. Product Sociale werkvoorziening (Wsw)

Werknemers met een Wsw-arbeidsovereenkomst met detacheringsmogelijkheden matchen we naar een detacheringswerkplek die aansluit op hun mogelijkheden. Wij begeleiden deze gedetacheerde werknemers. Daarnaast nemen we deel aan gemeentelijke pilots om Wsw-medewerkers die aangewezen zijn op een beschermde werkomgeving te plaatsen en begeleiden in hun eigen woonomgeving.

Operationele doelstellingen:

1. Het plaatsen van niet-gedetacheerde Wsw-medewerkers in een zo regulier mogelijke werkomgeving;
2. Het begeleiden van gedetacheerde Wsw-medewerkers en Begeleid Werkers (BW-ers) die werkzaam zijn bij reguliere werkgevers.
3. Bevorderen van het aantal Begeleid Werkers bij reguliere werkgevers met inzet van de mogelijkheid van loonkostensubsidie.
4. Bevordering ontwikkeling lokale voorzieningen voor inwoners die aangewezen zijn op een (aangepaste) werkplek in een beschutte omgeving.

Begroting 2019

Wij ramen de verwachte detacheringsopbrengsten en uit te betalen begeleidwerkensubsidies als volgt:

Uitgaven begeleid werkensubsidies:

		2019	2020	2021	2022
-	Berkelland	€ 84.000	€ 84.000	€ 84.000	€ 84.000
-	Oost Gelre	€ 47.000	€ 47.000	€ 47.000	€ 41.000
-	Winterswijk	€ 112.000	€ 112.000	€ 112.000	€ 112.000

Detacheringsopbrengsten

		2019	2020	2021	2022
-	Berkelland	€ 1.326.000	€ 1.326.000	€ 1.326.000	€ 1.326.000
-	Oost Gelre	€ 1.193.000	€ 1.193.000	€ 1.193.000	€ 1.193.000
-	Winterswijk	€ 944.000	€ 944.000	€ 944.000	€ 944.000

De dienstverleningsovereenkomsten met SWB en Laborijn eindigen per 1 januari 2019. In het najaar van 2018 worden deze overeenkomsten met deze organisaties geëvalueerd en wordt beoordeeld of onze dienstverlening voor deze organisaties wordt voortgezet in 2019.

1.3. Wanneer zijn we tevreden?

- De werkzoekenden worden adequaat ondersteund op weg naar werk door de lokale accountmanagers van het Werkgeverservicepunt Achterhoek;
- De werkgevers worden adequaat ondersteund bij het vervullen van de vacatures;
- Met de inzet van JOUW Unit in combinatie met de accountmanagers van het Werkgeverservicepunt Achterhoek realiseren wij de sluitende aanpak van jongeren tot 27 jaar (met en zonder arbeidsbeperking);
- Het Werkgeverservicepunt Achterhoek realiseert voor de drie gemeenten tenminste 160 betaalde werkplekken bij reguliere werkgevers;
- Het Werkgeverservicepunt Achterhoek realiseert voor de drie gemeenten tenminste 100 werkervaringplaatsen;
- Het Werkgeverservicepunt Achterhoek realiseert voor de drie gemeenten tenminste 125 Wsw-detacheringen;
- Het beschikbare rijksbudget (buig) is voldoende om de kosten van de verstrekte inkomensvoorzieningen te dekken door een effectieve uitkeringsintake en het creëren van kansen op uitstroom.

1.4. Wat mag het kosten?

Programma Werk en activering	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
lasten	9.308.000	11.239.000	9.251.000	9.288.000	9.310.000	9.376.000
baten	-4.482.000	-7.374.000	-5.744.000	-5.781.000	-5.803.000	-5.869.000
Saldo	4.826.000	3.865.000	3.507.000	3.507.000	3.507.000	3.507.000
waarvan Berkelland						
lasten	1.814.000	2.287.000	2.162.000	2.162.000	2.172.000	2.203.000
baten	-1.716.000	-2.287.000	-2.162.000	-2.162.000	-2.172.000	-2.203.000
Saldo	98.000	0	0	0	0	0
waarvan Oost Gelre						
lasten	1.526.000	1.610.000	1.556.000	1.573.000	1.579.000	1.595.000
baten	-1.459.000	-1.610.000	-1.556.000	-1.573.000	-1.579.000	-1.595.000
Saldo	67.000	0	0	0	0	0
waarvan Winterswijk						
lasten	1.412.000	2.133.000	2.026.000	2.046.000	2.052.000	2.071.000
baten	-1.307.000	-2.133.000	-2.026.000	-2.046.000	-2.052.000	-2.071.000
Saldo	105.000	0	0	0	0	0
waarvan Aalten/Haaksbergen						
lasten	0	1.320.000	0	0	0	0
baten	0	-1.320.000	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0
waarvan Uitvoeringskosten						
lasten	5.216.000	4.549.000	4.167.000	4.167.000	4.167.000	4.167.000
baten	0	-24.000	0	0	0	0
Saldo	5.216.000	4.525.000	4.167.000	4.167.000	4.167.000	4.167.000

waarvan Product:	**lasten 2019**	**baten 2019**	**saldo 2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Re-integratie	5.545.000	0	5.545.000	5.582.000	5.604.000	5.670.000
WSW detacheringen/begeleid werkensubsidie	3.706.000	-3.463.000	243.000	243.000	243.000	243.000
Bijdrage gemeenten Werk en activering	0	-2.281.000	-2.281.000	-2.318.000	-2.340.000	-2.406.000
	9.251.000	-5.744.000	3.507.000	3.507.000	3.507.000	3.507.000

2. Programma Inkomen

2.1. Wat willen we bereiken?

Bijstand is het laatste vangnet op het gebied van de sociale zekerheid. De inkomensondersteuning is gebaseerd op de volgende wetgeving:

- Participatiewet;
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers;
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004.

Vermindering van het aantal bijstandsuitkeringen is een totaalresultaat van de programma's Werk en Inkomen. Het programma Werk heeft als doel iedere klant zo snel als mogelijk naar werk te begeleiden. Bij het programma Inkomen staat het doel "werk boven inkomen voorop". Maar lukt dit (nog) niet dan zorgt de uitkering voor een minimaal niveau van inkomen voor huishoudens die dat (echt) nodig hebben. Door de inwoners meer te laten participeren, wordt de zelfredzaamheid vergroot en de afhankelijkheid van een uitkering verkleind.

Beoogd maatschappelijk effect:
Bieden van een tijdelijke inkomensvoorziening aan inwoners die dit nodig hebben en hen in staat te stellen de zelfredzaamheid te vergroten en mede daardoor de uitkeringsafhankelijkheid te verkleinen.

2.2. Wat gaan we daarvoor doen?

Wij zetten gekwalificeerd personeel in vanuit een efficiënte bedrijfsvoering om de inwoner die daar recht op heeft op een goede, rechtmatige en snelle manier (tijdelijk) een inkomen te verstrekken waarmee hij in de kosten van het bestaan kan voorzien.

2.2.1. Inzet product Inkomenswaarborg (Participatiewet, IOAW, IOAZ)

Doel: De financiële zelfstandigheid van uitkeringsgerechtigden bevorderen en de uitkeringsafhankelijkheid verkleinen.

Operationele doelstellingen:

1. Actieve uitvoering van de poortwachtersfunctie;
2. Tijdige afhandeling van aanvragen;
3. Voorkomen van beroep op Wet Dwangsom bij niet tijdig beslissen;
4. Voorkomen van fraude door hoogwaardig handhaven;
5. Tijdig verstrekken van de uitkering;
6. Financiële fouten beneden 0,5%;
7. Terugvordering teveel / ten onrechte verstrekte uitkering;
8. Intensieve samenwerking inkomensconsulenten met klantmanagers;
9. Versterking samenwerking met de sociale teams binnen de gemeenten.

Begroting 2019 inkomenswaarborg Participatiewet
Het Dagelijks Bestuur heeft op 26 maart 2018 besloten af te wijken van de begrotingsuitgangspunten. In deze uitgangspunten was een stijging van het aantal klanten opgenomen. Gezien de ontwikkelingen in de laatste maanden gaan wij er nu vanuit dat ons klantenbestand in 2019 per saldo afneemt met 1,0% voor alle drie gemeenten. We streven ernaar om de instroom zo veel mogelijk te compenseren met uitstroom naar werk. Voor 2019 gaan we uit van een gemiddelde van 1.461 uitkeringsgerechtigden en een gemiddeld uitkeringsbedrag per klant van € 13.500.

Dit leidt tot de volgende raming voor 2019:

- Berkelland	gemiddeld 596 uitkeringsgerechtigden	x € 13.500 →	€ 8.046.000
- Oost Gelre	gemiddeld 303 uitkeringsgerechtigden	x € 13.500 →	€ 4.091.000
- Winterswijk	gemiddeld 562 uitkeringsgerechtigden	x € 13.500 →	€ 7.587.000
Totaal			€ 19.724.000

Begroting 2019 IOAW en IOAZ
Per uitkeringsgerechtigde gaan we uit van een gemiddeld uitkeringsbedrag van € 14.000.
De IOAW en IOAZ uitgaven ramen we op:

	aantal IOAW	€ IOAW	aantal IOAZ	€ IOAZ
Berkelland	43	602.000	5	70.000
Oost Gelre	24	336.000	4	56.000
Winterswijk	48	672.000	5	70.000
totaal	115	1.610.000	14	196.000

2.2.2. Inzet product Bbz (Bijstandsbesluit zelfstandigen 2004)

Doel: Door uitbesteding aan het Regionaal Orgaan Zelfstandigen (ROZ) zorg dragen voor een hoogwaardige en weinig kwetsbare uitvoering van het besluit.

Operationele doelstellingen:
1. Tijdige afhandeling van aanvragen
2. Bepalingen van de samenwerkingsovereenkomst worden nageleefd
3. Halfjaarlijkse managementrapportage geeft duidelijk zicht op de ontwikkelingen in de gemeente met betrekking tot zelfstandig ondernemerschap

Begroting 2019
De uitgaven voor de BBZ zijn lastig te ramen.
Dit heeft grotendeels te maken met het karakter van de regeling, waarbij het beroep op de regeling, zowel in aantallen als in hoogte, moeilijk is in te schatten.
Door het stevige beleid op rente en aflossing van Bbz-leningen zijn de inkomsten bijna even hoog als de uitgaven.
Per saldo ramen we de volgende lasten:
- Berkelland € 10.000
- Oost Gelre € 10.000
- Winterswijk € 50.000

2.2.3. Inzet product Handhaving

Doel: De Sociale Dienst Oost Achterhoek koopt sociale recherche in bij de Sociale Recherche Twente (SRT). Dit is een samenwerkingsverband van Twentse gemeenten op het gebied van sociale recherche, dat is ondergebracht bij de gemeente Almelo.
Wij hebben zelf toezichthouders in dienst die zich voornamelijk bezig houden met fraudepreventie (poortwachterfunctie) en het onderzoeken van eerste fraudesignalen. Voor de opsporingstaken maken we ook gebruik van de diensten van de SRT.

Fraudewet
Met de komst van de Wet Aanscherping en handhaving sanctiebeleid SZW wetgeving (Fraudewet) in 2013 heeft deze werksoort extra inhoud gekregen. We maken onderscheid tussen afstemming wegens het niet voldoen aan voorwaarden die aan de uitkering zijn verbonden en fraude wegens het niet of onjuist verstrekken van inlichtingen (schending inlichtingenplicht).

We kunnen de uitkering dus (tijdelijk) verlagen als de uitkeringsgerechtigde zich niet houdt aan de voorwaarden die wij aan de uitkering verbinden. Veelal zijn dit voorwaarden die verband houden met het weer aan het werk gaan. We denken dan aan voldoende solliciteren, alles doen om te voorkomen dat men op een uitkering is aangewezen, aanvaarden van algemeen geaccepteerde arbeid. Komt men deze voorwaarden niet na dan wordt de uitkering verlaagd (afgestemd).

Bij schending van de informatieplicht kan er sprake zijn van fraude. Wordt de informatieplicht geschonden, maar is er geen sprake van benadeling van de Sociale Dienst, dan volgt een waarschuwing bij de eerste vaststelling van het feit. Is de informatieplicht geschonden en is er sprake van een benadelingsbedrag, dan wordt (naast een terugvordering) een boete opgelegd. Deze was tot 1 januari 2015 100% van het benadelingsbedrag. Vanaf 1 januari 2015 leggen we enkel nog een boete op van 100% van het benadelingbedrag in het geval van ernstige verwijtbaarheid. Is er sprake van grove schuld dan bedraagt de boete 75% van het

benadelingbedrag. Is er geen sprake van grove schuld of van verminderde verwijtbaarheid dan zal het boetebedrag op 50%, respectievelijk 25% van het benadelingbedrag worden vastgesteld. Bij recidive wordt ook de mate van verwijtbaarheid beoordeeld.

In de uitspraak van 11 januari 2016 heeft de Centrale Raad van Beroep (CRvB) beslist dat naast het voorgaande ook rekening moet worden gehouden met de financiële draagkracht. In geval van een hoge boete in combinatie met een geringe draagkracht zou de belanghebbende onaanvaardbaar lang op een absoluut bestaansminimum moeten leven. De CRvB vindt dat de boete binnen een redelijke termijn moet kunnen worden voldaan en legt de grens hierbij op 2 jaar. Hierbij geldt de volgende systematiek:

- Opzet: voldoening mogelijk binnen 24 maanden
- Grove schuld: voldoening mogelijk binnen 18 maanden
- Normale verwijtbaarheid: voldoening mogelijk binnen 12 maanden
- Verminderde verwijtbaarheid: voldoening mogelijk binnen 6 maanden

Bij het bovenstaande wordt ervan uitgegaan dat het volledige bedrag van het inkomen boven de beslagvrije voet van 90%, volledig beschikbaar is of wordt aangewend voor het betalen van de boete. Met eventuele andere verplichtingen wordt geen rekening gehouden. Hetzelfde geldt voor eventueel aanwezig vermogen, met inbegrip van het vermogen beneden de vrijlatingsgrens.

Bij boetes opgelegd vanaf 11 januari 2016 houden we rekening met de uitspraak van de CRvB. Inmiddels is de wijziging van de Fraudewet aangenomen, waarin rekening wordt gehouden met de verschillende uitspraken van de CRvB.

Voor alle duidelijkheid: Deze boeten staan geheel buiten de terugvordering van het benadelingsbedrag. Dat moet in principe altijd volledig worden terugbetaald.

Bij vermoedelijke fraude van meer dan € 50.000 doen we aangifte bij het Openbaar Ministerie en hoeven we geen bestuurlijke boete op te leggen, maar legt de rechter een straf op.

Preventie
Het doel is een structurele, zowel preventieve als repressieve, aanpak van fraude. De nadruk ligt op het voorkomen van fraude, preventie dus. Hiervoor is een professionele handhaving van de bijstandswetgeving nodig, die zich richt op de volgende maatschappelijke uitgangspunten:

- **Het verstrekken van een rechtmatige uitkering**
  Alleen inwoners die recht hebben op een uitkering mogen deze ontvangen. Bijstand wordt verstrekt op basis van actuele, te verifiëren gegevens. Hierbij wordt aandacht geschonken aan een evenwicht tussen doelmatigheid en rechtmatigheid.

- **Beperken uitkeringsfraude**
  Elke frauderende klant is er één te veel. Aandacht voor preventie dus. Voorkomen moet worden dat mensen op onjuiste wijze gebruik maken van de bijstand. Ook aandacht voor repressie, in de zin van een "lik op stuk" beleid bij geconstateerde fraude. Daarom worden alle aanvragen doorgelicht op fraudeaspecten.

- **Wet- en regelgeving moet worden nageleefd en handhaafbaar zijn**
  De uitvoering is dusdanig geregeld, dat er grip is op de rechtmatigheid en fraudebeheersing. De beslissingen zijn controleerbaar. De Dienst kan aantonen dat het proces volgens de gestelde kwaliteitseisen verloopt.
  Het doel is een maximale inspanning te leveren om fraude terug te dringen. De middelen waarmee de waakzaamheid en de zorgvuldigheid kunnen worden vergroot zijn hierbij van belang. Bovenal zijn de uitgangspunten van belang waarop we de aanpak stoelen:
  - het voorkomen van instroom waarbij sprake is van fraude
  - het ontmoedigen en terugdringen van fraudeurs door een actief preventiebeleid
  - het optimaliseren van de opsporingsorganisatie door samenwerking met de Sociale Recherche Twente (SRT).

2.3. Wanneer zijn we tevreden?

- Het bijstandsvolume bedraagt aan het einde van het jaar minder dan 1.582 uitkeringsgerechtigden (1.453 Participatiewet en 129 IOAW/IOAZ). Dit komt overeen met 1,0% afname ten opzichte van de stand op 1-1-2019;
- Aanvragen worden tijdig afgehandeld en uitkeringen worden op tijd en rechtmatig verstrekt en de foutmarge bedraagt minder dan 1%;
- Het aantal ingediende bezwaarschriften is beperkt tot 1% van het aantal aanvragen.
- Van de ingediende bewaarschriften wordt tenminste 80% ongegrond verklaard;
- Wij beperken fraude tot een zo laag mogelijk bedrag door inwoners vooraf en tijdens de periode van bijstand bewust te maken van de informatieplicht. Wij voeren de preventieve onderzoeken uit die noodzakelijk zijn op basis van fraudesignalen.

2.4. Wat mag het kosten?

Programma Inkomen	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
lasten	24.713.000	25.213.000	23.574.000	23.574.000	23.574.000	23.574.000
baten	-22.262.000	-23.802.000	-22.020.000	-22.020.000	-22.020.000	-22.020.000
Saldo	2.451.000	1.411.000	1.554.000	1.554.000	1.554.000	1.554.000
waarvan Berkelland						
lasten	8.820.000	9.268.000	8.978.000	8.978.000	8.978.000	8.978.000
baten	-8.818.000	-9.268.000	-8.978.000	-8.978.000	-8.978.000	-8.978.000
Saldo	2.000	0	0	0	0	0
waarvan Oost Gelre						
lasten	4.805.000	5.193.000	4.563.000	4.563.000	4.563.000	4.563.000
baten	-4.805.000	-5.193.000	-4.563.000	-4.563.000	-4.563.000	-4.563.000
Saldo	0	0	0	0	0	0
waarvan Winterswijk						
lasten	8.638.000	9.341.000	8.479.000	8.479.000	8.479.000	8.479.000
baten	-8.630.000	-9.341.000	-8.479.000	-8.479.000	-8.479.000	-8.479.000
Saldo	8.000	0	0	0	0	0
waarvan Uitvoeringskosten						
lasten	2.450.000	1.411.000	1.554.000	1.554.000	1.554.000	1.554.000
baten						
Saldo	2.450.000	1.411.000	1.554.000	1.554.000	1.554.000	1.554.000

waarvan Product:	**lasten 2019**	**baten 2019**	**saldo 2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Inkomenswaarborg	21.098.000	-310.000	20.788.000	20.788.000	20.788.000	20.788.000
BBZ	650.000	-420.000	230.000	230.000	230.000	230.000
IOAW	1.610.000	0	1.610.000	1.610.000	1.610.000	1.610.000
IOAZ	196.000	0	196.000	196.000	196.000	196.000
Handhaving	20.000	0	20.000	20.000	20.000	20.000
Bijdrage gemeenten Inkomen	0	-21.290.000	-21.290.000	-21.290.000	-21.290.000	-21.290.000
	23.574.000	-22.020.000	1.554.000	1.554.000	1.554.000	1.554.000

3. Programma Ondersteuning

3.1. Wat willen we bereiken?

De gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk ondersteunen huishoudens met een laag inkomen, zodat deze huishouders (toch) de echt noodzakelijke uitgaven kunnen doen en volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Daarmee wordt sociaal isolement voorkomen. Daartoe wordt in 2018 het beleid aangepast in de vorm van splitsing van de bijzondere bijstand en de participatieregelingen. Wij overwegen de participatieregelingen op te nemen in een zogenaamde meedoenapplicatie.

In de beleidsvorming is permanent aandacht voor de armoedeval, voor de positie van kwetsbare groepen en voor het bereik van de regelingen. De Sociale Dienst Oost Achterhoek rekent het tot haar taak zoveel mogelijk belemmeringen weg te halen, door bijvoorbeeld de informatievoorziening te optimaliseren.
Binnen het minimabeleid schenken de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk extra aandacht aan schoolgaande kinderen. Ondersteuning op school en het laten meedoen bij sport of andere vrije tijd activiteiten staan daarbij centraal. Er dient een goed evenwicht te zijn tussen het minimabeleid en het re-integratiebeleid. Werk is het beste instrument voor het bevorderen van participatie in de samenleving en draagt bij aan het voorkomen van schulden. De armoedeval mag de re-integratie niet belemmeren. In het beleid dienen er waarborgen te zijn ingebouwd die voor de kwetsbare inkomensgroepen de armoedeval compenseren, totdat over een zelfstandig inkomen wordt beschikt met voldoende ruimte. Door toepassing van een eigenbijdrageregeling kunnen inwoners vanaf de inkomensgrens van 110% (Oost Gelre voor kinderen 120%) nog aanspraak maken op het minimabeleid. Wij willen de inwoners zo nodig integraal ondersteunen door samen te werken met de gemeentelijke zorgteams en met de netwerkpartners. Daarbij leveren wij maatwerk.

<u>Beoogd maatschappelijk effect</u>
Ondersteuning van huishoudens met een laag inkomen, zodat deze huishoudens de echt noodzakelijke uitgaven kunnen doen en volwaardig kunnen participeren in de samenleving. Daarbij wordt binnen het minimabeleid extra aandacht besteed aan de participatie van schoolgaande kinderen. De ondersteuning wordt versterkt door integrale samenwerking binnen het sociaal domein met bijdragen van netwerkpartners zoals stichting Leergeld, Humanitas, de Vincentiusvereniging, de Voedselbank e.d..

3.2. Wat gaan we daarvoor doen?

We willen de huishoudens die dat nodig hebben volledig, snel en effectief helpen. Daarbij leveren we maatwerk, afgestemd op de lokale mogelijkheden en wensen van de betreffende gemeente en zoveel mogelijk aansluitend bij het lokale aanbod van voorzieningen. De integrale samenwerking binnen het sociaal domein zorgt er voor dat de kwetsbare huishoudens optimaal worden ondersteund.
De dienstverlening aan de inwoner is laagdrempelig ingericht en we zetten ons in om met de uitvoering van de regeling de huishoudens te bereiken die dat daadwerkelijk nodig hebben.

3.2.1. Inzet product Bijzondere Bijstand / Minimabeleid

Doel: Het verbeteren van de inkomenspositie van minima en het verbeteren van problematische levensomstandigheden door het leveren van individuele bijzondere bijstand, waarbij maatwerk centraal staat. Tevens zetten wij participatieregelingen in voor kinderen en beschermen wij de doelgroep met een inkomen tot en met 140% van de toepasselijke bijstandsnorm tegen de negatieve effecten van een armoedeval. Dit geldt voornamelijk voor de groep die vanuit een uitkeringssituatie aan het werk gaat en door de armoedeval geconfronteerd wordt met een inkomensachteruitgang.

<u>Operationele doelstellingen:</u>

1. De communicatie met inwoners over de inkomensvoorzieningen en daaraan verbonden rechten en plichten verbeteren als preventief middel waarmee het aantal schuldensituaties en/of schuldbedragen kunnen afnemen.
2. Een goede website behoort eveneens bij goede voorlichting. De website is niet beperkt tot alleen bijzondere bijstand en minimabeleid, maar maakt ook andere

producten van de Sociale Dienst beter bereikbaar. De website wordt ook gebruikt voor de publicatie van regelingen en beleidsuitgangspunten. Blijvend verbeteren van het bereik van kwetsbare doelgroepen, met name door meer persoonlijke aandacht als dat nodig is.

3. Gunstige (zorg)polisvoorwaarden voor minima met behulp van een collectieve aanvullende zorgverzekering met keuzemogelijkheden wat betreft samenstelling van het pakket en eventueel de zorgverzekeraar.
4. De inzet van formulierenbrigades, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van binnen de gemeenten bestaande structuren.

Instrument	**Omvang**	**Kwaliteit**
Communicatie uitingen	Alle inwoners van de drie gemeenten	Via folders, de website, de media, de (professionele) sociale netwerken wordt de meest actuele informatie m.b.t. voorzieningen, regelingen, rechten en plichten gedeeld. De communicatie wordt ieder half jaar geëvalueerd. Het toverwoord is herhaling van de informatieverstrekking gericht op een maximaal bereik.
Website	Voorzien van de meest recente informatie	Alle informatie die voor onze klanten van belang is wordt per kwartaal bijgehouden. Aanvragen kunnen digitaal ingediend worden.
Maatwerk verstrekkingen waarbij evenwichtige verbinding tussen ondersteuning en effectieve re-integratie	Alle rechthebbenden die bij de Sociale Dienst bekend zijn en de huishoudens die kunnen worden bereikt via de communicatie uitingen.	Juist evenwicht tussen doelmatigheid en rechtmatigheid; steekproefsgewijze toetsing op rechtmatigheid, de klant behoeden voor onnodige bureaucratie.

<u>Begroting 2019</u>
We zien een grote toename van de kosten van bewind voering. Daarnaast neemt het aantal aanvragen nog steeds toe. Ten opzichte van 2018 nemen daardoor de uitgaven toe. We ramen de volgende bedragen:

Gemeente	**Lasten**	**Baten (terugvordering)**
Berkelland	€ 1.645.000	- € 70.000
Oost Gelre	€ 725.000	- € 40.000
Winterswijk	€ 1.120.000	- € 60.000
Totaal	€ 3.490.000	- € 170.000

3.2.2. Inzet product Schulddienstverlening / Stadsbank

Doel: Het voorkomen, opheffen dan wel verkleinen van problematische schuldsituaties van inwoners van de gemeenten in het verzorgingsgebied van de Sociale Dienst Oost Achterhoek en het bevorderen van de financiële zelfstandigheid. De stadsbank neemt hierbij de rol van financieel-technisch dienstverlener.

Operationele vertrekpunten:

- De eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van de inwoner;
- Schulddienstverlening wordt integraal uitgevoerd;
- De gemeente zet in op optimaal gebruik van voorliggende voorzieningen;
- De gemeente heeft een sterke regiefunctie;
- De gemeente zorgt voor een laagdrempelige uitvoering op locatie.

Operationele doelstellingen:

1. Inregelen van een aanpak m.b.t. vroegsignalering en preventie;
2. Meer huishoudens met problematische schulden op traject;
3. Schuldhulpverlening over de gehele bandbreedte zo dicht en laagdrempelig mogelijk bij de klant aanbieden;
4. Voor die huishoudens die na een traject een hoog recidive risico lopen nazorg bieden waardoor het huishouden duurzaam financieel gezond blijft;
5. Investeren in maatschappelijke begeleiding c.q. gedragsverandering, ter voorkoming van recidive;
6. Dienstverlening zo licht als mogelijk, zo zwaar als noodzakelijk inzetten;
7. De gemeente nadrukkelijker in de regierol en de facilitering
8. De samenhang van de schuldhulpverleningsketen zowel op logistiek (werkprocessen) als op professioneel niveau (intervisie, kennisdeling, etc.) versterken.

In de loop van 2018 zal het beleidsplan schuldhulpverlening worden vastgesteld. Dit kan leiden tot herijking van bovenstaande doelstellingen.

Instrument	Omvang	Kwaliteit
Gemeenschappelijk Regeling Stadsbank Oost Nederland	Overeenkomstig de begroting van de Stadsbank	Gecertificeerde op beheersbaarheid van schulden gebaseerde klant-ondersteunende dienstverlening, met als uitgangspunt de eigen verantwoordelijkheid van de klant.
Inzet Sensire / Algemeen Maatschappelijk Werk	Overleg naar behoefte	Structurele samenwerking met sociale teams, woningcorporaties en Sensire om uitwassen als gevolg van schulden te voorkomen. Terugdringen van het aantal woninguitzettingen, mits de betrokkene instemt met begeleiding door de Stadsbank.
Inzet van vrijwilligers-organisaties (Schuldhulp op maat en Humanitas) bij de schulddienstverlening	Naar behoefte van de klanten ondersteunen in het verkrijgen van overzicht op de financiële thuisadministratie en diverse preventieve activiteiten. De verschillende vrijwilligers-organisaties zo veel mogelijk aan laten sluiten op de ketenpartners om zo efficiënt en effectief mogelijk samen te werken	Deskundige dienstverlening door Humanitas en Schuldhulp op Maat. De vrijwilligers worden mede door de Sociale Dienst geschoold. Zowel gemeenten als samenwerkingspartners dragen via ondersteuning bij aan de continuïteit van de inzet van vrijwilligers.
Reguliere rekening bij een regionale bank	Iedere inwoner (voor zover van belang)	Zodanig dat men geen betaalrekening bij de Stadsbank behoeft.

Begroting 2019

We ramen de volgende bedragen:

Gemeente	Stadsbank	ROZ
Berkelland	€ 270.000	€ 10.000
Oost Gelre	€ 170.000	€ 5.000
Winterswijk	€ 370.000	€ 7.000
Totaal	€ 810.000	€ 22.000

De raming voor het ROZ betreft de schulddienstverlening aan zelfstandig ondernemers

3.3. Wanneer zijn we tevreden?

- Zwaardere schuldhulpverleningstrajecten nemen af ten gevolge van preventie en vroegsignalering;
- Schuldenproblematiek is eerder in beeld;
- Geen wachtlijsten bij schuldhulpverlening;
- Naast financieel technische ondersteuning is er ook oog voor gedragsverandering van schuldenaren;
- Humanitas en/of Schuld op Maat maken meer onderdeel uit van de schuldhulpverleningsketen en leveren een sterke bijdrage aan de voorfase (o.a. preventie en thuisadministratie);
- De SHV keten functioneert goed, zowel wat betreft de werkprocessen als op het niveau van kennisdeling en professionele ontwikkeling;
- De kosten Stadsbank Oost Nederland blijven binnen het bestuurlijk afgestemde budget;
- De kosten voor (externe) bewindvoering worden teruggedrongen;
- De gemeente regisseert en faciliteert.

3.4. Wat mag het kosten?

Programma Ondersteuning	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
lasten	4.364.000	4.961.000	4.800.000	4.800.000	4.800.000	4.800.000
baten	-3.462.000	-4.272.000	-4.322.000	-4.322.000	-4.322.000	-4.322.000
Saldo	902.000	689.000	478.000	478.000	478.000	478.000
waarvan Berkelland						
lasten	1.471.000	1.874.000	1.925.000	1.925.000	1.925.000	1.925.000
baten	-1.471.000	-1.874.000	-1.925.000	-1.925.000	-1.925.000	-1.925.000
Saldo	0	0	0	0	0	0
waarvan Oost Gelre						
lasten	756.000	1.036.000	900.000	900.000	900.000	900.000
baten	-756.000	-1.036.000	-900.000	-900.000	-900.000	-900.000
Saldo	0	0	0	0	0	0
waarvan Winterswijk						
lasten	1.235.000	1.362.000	1.497.000	1.497.000	1.497.000	1.497.000
baten	-1.235.000	-1.362.000	-1.497.000	-1.497.000	-1.497.000	-1.497.000
Saldo	0	0	0	0	0	0
waarvan Uitvoeringskosten						
lasten	902.000	689.000	478.000	478.000	478.000	478.000
baten						
Saldo	902.000	689.000	478.000	478.000	478.000	478.000

waarvan Product:	**lasten 2019**	**baten 2019**	**saldo 2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Bijzondere bijstand	3.968.000	-170.000	3.798.000	3.798.000	3.798.000	3.798.000
Minimabeleid	0	0	0	0	0	0
Schuldhulpverlening / stadsbank	832.000	0	832.000	832.000	832.000	832.000
Huisvesting statushouders	0	0	0	0	0	0
Zorg voor ex-gedetineerden	0	0	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten Ondersteuning	0	-4.152.000	-4.152.000	-4.152.000	-4.152.000	-4.152.000
	4.800.000	-4.322.000	478.000	478.000	478.000	478.000

4. Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

4.1. Bijdrage gemeenten

De Sociale Dienst Oost Achterhoek verkrijgt haar inkomsten met name uit de bijdragen van deelnemende gemeenten. De bijdrage van de gemeenten in de bedrijfsvoering (uitvoeringskosten) wordt hier geraamd en verantwoord. De andere gemeentelijke bijdragen worden bij het betreffende programma geraamd en verantwoord.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
lasten	506.000	5.668.000	5.471.000	5.471.000	5.471.000	5.471.000
baten	-10.796.000	-11.632.000	-11.010.000	-11.010.000	-11.010.000	-11.010.000
Saldo	-10.290.000	-5.964.000	-5.539.000	-5.539.000	-5.539.000	-5.539.000
waarvan Berkelland						
lasten	184.000	9.105	9.105	9.105	9.105	9.105
baten	-3.929.000	-4.264.000	-4.149.000	-4.149.000	-4.149.000	-4.149.000
Saldo	-3.745.000	-4.254.895	-4.139.895	-4.139.895	-4.139.895	-4.139.895
waarvan Oost Gelre						
lasten	125.000	7.923	7.923	7.923	7.923	7.923
baten	-2.713.000	-3.202.000	-2.689.000	-2.689.000	-2.689.000	-2.689.000
Saldo	-2.588.000	-3.194.077	-2.681.077	-2.681.077	-2.681.077	-2.681.077
waarvan Winterswijk						
lasten	197.000	12.972	12.972	12.972	12.972	12.972
baten	-4.154.000	-4.826.000	-4.172.000	-4.172.000	-4.172.000	-4.172.000
Saldo	-3.957.000	-4.813.028	-4.159.028	-4.159.028	-4.159.028	-4.159.028

waarvan Product:	**lasten 2019**	**baten 2019**	**saldo 2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Algemene baten en lasten	30.000	0	30.000	30.000	30.000	30.000
Treasury	0	0	0	0	0	0
Overhead	5.441.000	0	5.441.000	5.441.000	5.441.000	5.441.000
Bijdragen in de uitvoeringskosten Sociale Dienst	0	-11.010.000	-11.010.000	-11.010.000	-11.010.000	-11.010.000
Saldo kostenplaatsen	0	0	0	0	0	0
Kostenplaats organisatie		0	0	0	0	0
Kostenplaats kapitaallasten		0	0	0	0	0
	5.471.000	-11.010.000	-5.539.000	-5.539.000	-5.539.000	-5.539.000

5. Paragrafen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat aangegeven welke paragrafen moeten worden opgenomen in de begroting. De paragrafen **grondbeleid en lokale heffingen** zijn niet van toepassing voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek.
Met **verbonden partijen** worden in het BBV privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties bedoeld, waarin de Sociale Dienst Oost Achterhoek als gemeenschappelijke regeling een bestuurlijk of financieel belang heeft. Bedoeld worden onder meer: deelnemingen in vennootschappen, stichtingen en verenigingen. De Sociale Dienst Oost Achterhoek heeft deze belangen niet, waardoor ook deze paragraaf niet van toepassing is.

De volgende paragrafen worden achtereenvolgens behandeld:
1. Financiering
2. Bedrijfsvoering
3. Weerstandvermogen
4. Onderhoud kapitaalgoederen

5.1. Financiering

De wet Financiering decentrale overheden (FIDO) verplicht de gemeenschappelijke regeling om richtlijnen vast te stellen voor het beheer van de geldstromen en de risico's die daaraan verbonden zijn. Hiervoor wordt in 2018 een treasurystatuut opgesteld.

Treasuryfunctie
De treasuryfunctie maakt onderdeel uit van de ondersteunende diensten die de gemeente Berkelland voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek verricht.

Risicobeheer
Om de risico's eenvoudig te beheersen zal de Sociale Dienst Oost Achterhoek alleen gelden uitzetten bij en aantrekken van de gemeente Berkelland, tegen gangbare marktconforme condities. Het schatkistbankieren is ingevoerd. Uitzetten van gelden kan alleen bij de rijksoverheid.
De voorschotnota's voor de bijdrage van de gemeenten worden afgestemd op de geldstromen binnen de Sociale Dienst Oost Achterhoek.

Rente
De Sociale Dienst heeft geen leningen. Door het verplichte schatkistbankieren en de lage rentestand verwachten wij in 2019 geen rentelasten en geen rentebaten. Wij verwachten geen grote uitgaven waarvoor we externe financiering nodig hebben.
Op grond van artikel 13 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn we verplicht om inzicht te geven in de rentelasten, de wijze waarop deze worden toegerekend aan de taakvelden en de financieringsbehoefte. De commissie BBV adviseert daarvoor het volgende renteschema op te nemen:

Renteschema begroting 2018	**€**	**€**
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering		0
b. Externe rentebaten over korten en lange financiering		0
Saldo rentelasten en rentebaten		*0*
c1. rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	nvt	
c2. rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
c3. rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		*0*
d1. rente over het eigen vermogen		0
d2. rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		*0*
e. aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-0
e. renteresultaat op het taakveld treasury		**0**

5.2. Bedrijfsvoering

Personeel

De bijdrage van medewerkers is voor SDOA het belangrijkste instrument om tot goede prestaties te komen. Dit betekent dat investeren in medewerkers noodzakelijk en kansrijk is. We investeren op diverse fronten.
We maken de competentie dienend leiderschap de leidende competentie bij alle medewerkers van de organisatie, waarbij het aspect van het ondersteunen en laten ontwikkelen en groeien van je naaste collega, maar ook onze doelgroep een heel belangrijke doelstelling is. Hiervoor zal in de HR-cyclus ook expliciet aandacht zijn.
Het blijven werken aan de professionele cultuur is een continu proces.
Naast inhoudelijke kennis zijn trainingen op het gebied van omgaan met agressie een vast onderdeel van het organisatie-ontwikkelplan van de Sociale Dienst. Ook wordt er tijdens de medewerkersvergaderingen structureel aandacht besteed aan preventie van ziekteverzuim en bevordering van gezond gedrag.

Informatisering

Website
Het is voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek van groot belang om over de juiste digitale informatie te kunnen beschikken. Klanten, ketenpartners en andere belangstellenden moeten digitaal de gewenste informatie kunnen betrekken. De inhoud wordt actueel gehouden door eigen medewerkers. Zowel inhoudelijke wensen als gebruiksvriendelijkheid worden met de cliëntenraden besproken. De website zal in toenemende mate de aanvraagformulieren en het foldermateriaal kunnen vervangen.
De Regionale Cliëntenraad Participatiewet Sociale Dienst Oost Achterhoek en de Cliëntenraad Sociale Werkvoorziening Wet Sociale Werkvoorziening beschikken over een eigen website om hun achterban op de hoogte te houden van de ontwikkelingen.

Automatisering

De applicatiebeheerders verzorgen de innovatie- en helpdeskfunctie voor zowel de medewerkers van de Sociale Dienst als voor de zorgloketten/WMO afdelingen van de gemeenten met betrekking tot Suite voor het Sociaal Domein (SvhSD). Er zijn werkafspraken gemaakt rondom de planning en invoering van de nieuwe SvhSD releases. Het optimaliseren van de gebruiksmogelijkheden van de Suite is een proces dat voortdurend aandacht behoeft.
Daarnaast verzorgen de applicatiebeheerders het applicatiebeheer van Compas en CompetenSYS, mede voor de werkorganisatie Werkbaan Oost en de gemeenten ten behoeve van de werkgeverstaken.

Ontwikkeling

De digitale ontwikkelingen volgen elkaar in rap tempo op. Dit houdt in dat wij in onze toegankelijkheid en informatievoorziening niet achter kunnen blijven. Voor 2018 staan daarom een aantal zaken gepland zoals een app voor werkzoekenden, een inkijkmodule voor de suite en een digitale koppeling met UWV voor de ingediende aanvragen levensonderhoud.

Communicatie

De communicatieadviseur wordt ingehuurd via Berkelland.

Financieel beheer

Administratieve organisatie
Voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek is het maximaal op orde hebben van de administratie voorwaardelijk. Naast de doelmatigheid zal ook de rechtmatigheid aangetoond moeten worden.

Interne controle (IC)
In verband met nieuwe ontwikkelingen en veranderende organisatie wordt het IC plan vanaf 2018 bijgesteld. De IC vindt maandelijks plaats.

Interne processen

Ook in 2019 blijft de nadruk liggen op het aanscherpen van de interne processen. We blijven investeren in het zo efficiënt mogelijk maken van onze interne systemen.

Facilitaire dienstverlening

Gebouwen
De Sociale Dienst Oost Achterhoek huurt een deel van het Stadhuis in Groenlo van de gemeente Oost Gelre. Daarnaast huren we het Loopbaanplein aan de Burgemeester Bosmastraat in Winterswijk. Bij de doorontwikkeling van het dienstverleningsconcept ligt de lijn steeds meer op het bereikbaar maken van de dienstverlening voor de inwoner. Dit resulteert in enerzijds verdergaande digitalisering waar mogelijk, anderzijds meer diensten handig combineren. De burger die een vraag heeft op het gebied van scholing of werk en inkomen kan terecht op het Loopbaanplein.

Post en Archief
De post wordt bezorgd door de koeriersdienst. Tweemaal per dag wordt de post vanuit de Zorgloketten en het Loopbaanplein bezorgd bij de Sociale Dienst Oost Achterhoek en vice versa. De Sociale Dienst Oost Achterhoek beschikt over twee archieven. Eén in de centrumlocatie Groenlo en een archief op het Loopbaanplein in Winterswijk. Daarnaast staan de personeelsdossiers bij de personeels- en salarisadministratie van de gemeente Berkelland.

Inkoop
Waar nodig maakt de Sociale Dienst gebruik van de inkoopadviseur van Berkelland.

5.3. Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen is een buffer om ontwikkelingen waarmee geen rekening is gehouden op te vangen.
In algemene zin wordt het weerstandvermogen gevormd door de algemene reserve en de stelpost onvoorzien.

Het weerstandvermogen van de Sociale Dienst Oost Achterhoek is op dit moment nihil.
De Sociale Dienst Oost Achterhoek heeft geen algemene reserve.

In artikel 27 lid 8 van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek is geregeld dat het algemeen bestuur een algemene reserve mag instellen waarin exploitatieoverschotten tot een nader te bepalen bedrag gestort mogen worden.
Voor het functioneren van de Sociale Dienst Oost Achterhoek is het ontbreken van een algemene reserve geen beletsel. Immers in artikel 27 lid 8 is ook geregeld dat exploitatietekorten via een aanvullende bijdrage bij de deelnemende gemeenten in rekening worden gebracht.

In de begroting 2019 is rekening gehouden met een (jaarlijkse) stelpost onvoorzien van € 30.000 (incl. BTW).

De Sociale Dienst kent wel een geoormerkte reserve ten behoeve van re-integratie activiteiten.

Risico's
De risico's met betrekking tot de omvang van de uitkeringen en de WSW-detacheringen zijn beschreven in de gemeentebegrotingen en kunnen per deelnemende gemeente verschillen. Wij volstaan hier met de verwijzing naar de gemeentebegrotingen.
Het risico voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek is feitelijk nihil, omdat de drie gemeenten uiteindelijk garant staan voor de bijdragen aan de Sociale Dienst Oost Achterhoek.
Hierna volgt een beschrijving van de belangrijkste ontwikkelingen in met name de uitvoeringskosten waarmee de Sociale Dienst Oost Achterhoek te maken kan krijgen.

Personeel
Hoewel de economische situatie verbetert zien we nog steeds een stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden met name door de huisvesting van nieuwkomers en de nieuwe doelgroep met een arbeidsbeperking. De flexibele schil is aangepast aan de verwachte toename.

Loon- en prijsontwikkeling
De salarissen zijn geraamd op basis van januari 2018 met een indexatie van 3,0%. De huur van de panden is geïndexeerd met 2,5%. Verder hebben we de prijsindexatie op 1,4% gezet.

Uitvoeringskosten
De budgetten met betrekking tot de uitvoeringskosten 2019 zijn zo goed als mogelijk is ingeschat op basis van contracten en historische kosten.

Stadsbank Oost Nederland:
De Sociale Dienst Oost Achterhoek staat namens Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk borg voor de kredietverstrekking aan de klanten uit de drie gemeenten van de Stadsbank Oost Nederland in Enschede.
De borgstelling bedroeg per 31 december 2017:
- Berkelland € 524.774
- Oost Gelre € 301.828
- Winterswijk € 340.766
Totaal € 1.167.368

Ziekteverzuim
In de begroting 2019 is een budget van 2% van de loonsom van de vaste formatie opgenomen voor vervanging wegens langdurige ziekte, OR werkzaamheden en dergelijke.

Kengetallen
Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen de volgende kengetallen moeten worden opgenomen.

	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Meerjarenraming 2020-2022
Netto schuldquote	0%	0%	0%	0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	0%	0%	0%	0%
solvabiliteitsratio	27%	27%	27%	27%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt	nvt
Structurele exploitatieruimte	nvt	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt	nvt

5.4. Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn aankopen die een meerjarig gebruik dienen en die we meestal aanduiden als investeringen. Voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek betreft dit vooral de aanschaf van hard- en software, kantoormeubilair en archiefkasten.

Het is van belang dat de kapitaalgoederen in goede staat blijven gedurende de gebruikstermijn. In de gemeentelijke begroting bevatten (bijna) alle programma's kapitaalgoederen. Daarom is in het BBV de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen voorgeschreven, zodat de gemeenteraad op een andere manier nog eens zicht heeft op het onderhoud dat nodig is voor het in goede staat houden van de kapitaalgoederen.

Hierna volgt een korte beschrijving van de groepen kapitaalgoederen, het onderhoud en het onderhoudsbudget voor deze groepen die gelden voor de Sociale Dienst Oost Achterhoek. Daarnaast worden ook de afschrijvingstermijnen vermeld die voor deze kapitaalgoederen worden gehanteerd.

Hardware
In de begroting is voor onderhoud hardware een budget van € 30.000 (incl. BTW) opgenomen. Voor hardware geldt een afschrijvingstermijn van 5 jaar.

Software
Voor het up to date houden van de software zijn zoveel mogelijk onderhoudscontracten afgesloten met de leveranciers.
In de begroting is voor onderhoud software een budget van € 300.000 (incl. BTW) opgenomen. Voor de technische software geldt een afschrijvingstermijn van 3 jaar. Voor de overige software geldt een afschrijvingstermijn van 5 jaar.

Archiefkasten
Een goed functionerend rolsysteem van de Paternoster archiefkasten is van groot belang. Met de leverancier is er daarom een onderhoudscontract afgesloten voor jaarlijks preventief onderhoud.
In de begroting is voor onderhoud archiefkasten een budget van € 3.000 (incl. BTW) opgenomen. Voor de Paternoster archiefkasten geldt een afschrijvingstermijn van 15 jaar.

Kantoormeubilair
Voor onderhoud kantoormeubilair is in de begroting een budget opgenomen van € 10.000 (incl. BTW). Voor kantoormeubilair geldt een afschrijvingstermijn van 10 jaar.

Samengevat:

Omschrijving activum	**Afschrijvingsduur**
ICT – hardware	5 jaar
ICT- technische software	3 jaar
ICT-overige software	5 jaar
Archiefkasten	15 jaar
Kantoormeubilair	10 jaar

De ondergrens voor een investering is € 20.000.

5.5. Uiteenzetting van de financiële positie

Investeringen
Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de **investeringen met economisch nut** weer.

Rubriek	**Boekwaarde 01-01-2019**	**Investe-ringen**	**Desinves-teringen**	**Afschrij-vingen**	**Boekwaarde 31-12-2019**
Machines, apparaten en installaties	254	159	0	-114	299
Overige materiële vaste activa	44	0	0	-12	32
Totaal	**298**	**159**	**0**	**-126**	**331**

5.6. Reserves en voorzieningen

Het eigen vermogen bestaat uit geoormerkte budgetten die nog niet uitgegeven zijn.

Algemene reserve	**stand 01-01-2019**	**toevoegingen**	**onttrekkingen**	**stand 31-12-2019**
Vangnetplekken WSW	1.070	0	0	1.070
Re-integratie activiteiten	2.645	0	0	2.645
Totaal	**3.715**	**0**	**0**	**3.715**

	Omschrijving	2018 x € 1000,- Volgens begroting 2018	2019 x € 1000,- Volgens begroting 2019	2020 x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2019
1	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1		
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	141	126	126
3	Dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie minus vrijval van voorzieningen ten bate van de exploitatie			
4	Bruto investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	268	159	
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, **geen betrekking hebbende op bouwgrondexploitatie en niet verantwoord op de exploitatie**			
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), **voor zover niet op exploitatie verantwoord**			
7	Aankoop van grond en uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d., alleen **transacties met derden niet op de exploitatie verantwoord**			
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten **voor zover niet al op de exploitatie verantwoord**			
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen			
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder vraag 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht			
11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo		**-126**	**-33**	**126**

Bijlage A: Overzicht wat mag het kosten begroting 2019

Totaal (Berkelland + Oost Gelre + Winterswijk)	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2019
(x € 1.000)				2020-2022
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
LASTEN				
Re-integratie	758	1.355	1.378	1.415
Doorbetaling WSW detacheringen *	5.032	5.096	3.463	3.463
WSW begeleid werken subsidies	239	239	243	243
sociale werkvoorziening / Hameland (oud)	270	0	0	0
Inburgering (oud)	0	0	0	0
Doorbelaste uitvoeringskosten	5.216	4.525	4.167	4.167
Totaal lasten programma Werk en activering	**11.515**	**11.215**	**9.251**	**9.288**
PROGRAMMA INKOMEN				
LASTEN				
Inkomenswaarborg (WWB)	20.040	21.164	19.724	19.724
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	425	610	490	490
IOAW	1.662	1.651	1.610	1.610
IOAZ	136	377	196	196
Handhaving	0	0	0	0
Doorbelaste uitvoeringskosten	2.259	1.411	1.554	1.554
Totaal programma lasten Inkomen	**24.522**	**25.213**	**23.574**	**23.574**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
LASTEN				
Bijzondere bijstand	2.747	3.420	3.490	3.490
Minimabeleid	0	0	0	0
Schuldhulpverlening /Stadsbank	787	852	832	832
Huisvesting statushouders	-72	0	0	0
Zorg voor ex-gedetineerden	0	0	0	0
Wet Kinderopvang (oud)	0	0	0	0
Doorbelaste uitvoeringskosten	1.093	689	478	478
Totaal lasten programma Ondersteuning	**4.555**	**4.961**	**4.800**	**4.800**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
LASTEN				
Wmo betalingen	0	500	0	0
Doorbelaste uitvoeringskosten	30	0	0	0
Totaal programma Wmo betalingen	**30**	**500**	**0**	**0**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
LASTEN				
Algemene baten en lasten	0	30	31	31
Treasury	0	0	0	0
Overhead	0	5.638	5.442	5.442
Mutatie reserves/rekeningresultaat	0	0	0	0
Bijdragen in de uitvoeringskosten	0	0	0	0
Saldo kostenplaatsen	506	0	0	0
kostenplaats organisatie	0	0	0	0
kostenplaats kapitaallasten	0	0	0	0
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**506**	**5.668**	**5.473**	**5.473**
Totaal programma's	**41.128**	**47.557**	**43.098**	**43.135**
** inclusief de detacheringsvergoedingen voor de Sw medewerkers uit de gemeenten Aalten en Haaksbergen en de doorbetaling daarvan.*				

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2019
				2020-2022
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	-1	0	0	0
Overige ontvangsten	-7	0	0	0
WSW detacheringen *	-5.030	-5.096	-3.463	-3.463
bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidies	-239	-239	-243	-243
bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-750	-2.015	-2.038	-2.075
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-660	-4.525	-4.188	-4.188
Totaal baten programma Werk en activering	**-6.687**	**-11.875**	**-9.932**	**-9.969**
PROGRAMMA INKOMEN				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	-322	-350	-310	-310
Debiteurenontvangsten BBZ	-413	-410	-420	-420
Inkomsten IOAW en IOAZ	-9	0	0	0
bijdrage gemeenten programma Inkomen	-21.518	-23.042	-21.290	-21.290
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	0	-1.411	-1.576	-1.576
Totaal baten programma Inkomen	**-22.262**	**-25.213**	**-23.596**	**-23.596**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
BATEN				
Bijzondere bijstand	-166	-130	-170	-170
Debiteurenontvangsten	-4	0	0	0
Bijdrage COA	91	0	0	0
	0	0	0	0
bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-3.383	-4.142	-4.152	-4.152
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	0	-689	-478	-478
Totaal baten programma Ondersteuning	**-3.462**	**-4.961**	**-4.800**	**-4.800**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
BATEN				
Wmo betalingen - debiteurenontvangsten	0	0	0	0
	0	0	0	0
bijdrage gemeenten programma WMO betalingen	0	-500	0	0
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	0	0	0	0
Totaal programma Wmo betalingen	**0**	**-500**	**0**	**0**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
BATEN				
Treasury	0	0	0	0
Overhead	0	0	0	0
Mutaties reserves	-151	0	0	0
Saldo kostenplaatsen	0	0	0	0
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	-10.645	-5.007	-4.768	-4.768
Bijdrage Hameland in de uitvoeringskosten detacheringen	0	0	0	0
Uitkering rekeningresultaat 2011/2014	0	0	0	0
overige algemene baten	0	0	0	0
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**-10.796**	**-5.007**	**-4.768**	**-4.768**
Totaal programma's	**-43.207**	**-47.556**	**-43.096**	**-43.133**

Berkelland	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2019
(x € 1.000)				2020-2022
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
LASTEN				
Re-integratie	310	503	512	512
Doorbetaling WSW detacheringen	1.323	1.467	1.326	1.326
WSW begeleid werken subsidies	83	77	84	84
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	98			
Doorbelaste uitvoeringskosten	1.898	1.570	1.568	1.568
Totaal lasten programma Werk en activering	**3.712**	**3.617**	**3.490**	**3.490**
PROGRAMMA INKOMEN				
LASTEN				
Inkomenswaarborg (WWB)	7.914	8.229	8.046	8.046
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	248	350	260	260
IOAW	598	559	602	602
IOAZ	60	130	70	70
Doorbelaste uitvoeringskosten	822	489	585	585
Totaal programma lasten Inkomen	**9.642**	**9.757**	**9.563**	**9.563**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
LASTEN				
Bijzondere bijstand	1.224	1.580	1.645	1.645
Minimabeleid				
Schuldhulpverlening /Stadsbank	266	294	280	280
Huisvesting statushouders	-19			
Zorg voor ex-gedetineerden				
Doorbelaste uitvoeringskosten	398	239	180	180
Totaal lasten programma Ondersteuning	**1.869**	**2.113**	**2.105**	**2.105**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
LASTEN				
Wmo betalingen	0	500	0	0
Doorbelaste uitvoeringskosten	11	0	0	0
Totaal programma Wmo betalingen	**11**	**500**	**0**	**0**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
LASTEN				
Algemene baten en lasten		10	11	11
Treasury		0	0	0
Overhead		1.956	2.047	2.047
Mutatie reserves/rekeningresultaat				
Bijdragen in de uitvoeringskosten				
Saldo kostenplaatsen	184			
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**184**	**1.966**	**2.058**	**2.058**
Totaal programma's	**15.418**	**17.953**	**17.216**	**17.216**

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2019
				2020-2022
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	-1			
Overige ontvangsten	-3			
WSW detacheringen	-1.323	-1.467	-1.326	-1.326
bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidies	-83	-77	-84	-84
bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-306	-743	-752	-752
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-240	-1.570	-1.576	-1.576
Totaal baten programma Werk en activering	**-1.956**	**-3.857**	**-3.738**	**-3.738**
PROGRAMMA INKOMEN				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	-105	-100	-100	-100
Debiteurenontvangsten BBZ	-244	-250	-250	-250
Inkomsten IOAW en IOAZ	-1			
bijdrage gemeenten programma Inkomen	-8.469	-8.918	-8.628	-8.628
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma		*-489*	-593	-593
Totaal baten programma Inkomen	**-8.819**	**-9.757**	**-9.571**	**-9.571**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
BATEN				
Bijzondere bijstand	-68	-50	-70	-70
Debiteurenontvangsten	-3			
Bijdrage COA	40			
bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-1.440	-1.824	-1.855	-1.855
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma		*-239*	-180	-180
Totaal baten programma Ondersteuning	**-1.471**	**-2.113**	**-2.105**	**-2.105**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
BATEN				
Wmo betalingen - debiteurenontvangsten				
bijdrage gemeenten programma WMO betalingen	0	-500	0	0
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma		0	0	0
Totaal programma Wmo betalingen	**0**	**-500**	**0**	**0**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
BATEN				
Treasury				
Overhead				
Mutaties reserves	-55			
Saldo kostenplaatsen				
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	-3.874	-1.726	-1.800	-1.800
Bijdrage Hameland in de uitvoeringskosten detacheringen	0			
Uitkering rekeningresultaat 2011/2014				
overige algemene baten	0			
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**-3.929**	**-1.726**	**-1.800**	**-1.800**
Totaal programma's	**-16.175**	**-17.953**	**-17.214**	**-17.214**

Oost Gelre	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2019
(x € 1.000)				2020-2022
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
LASTEN				
Re-integratie	184	173	196	213
Doorbetaling WSW detacheringen	1.229	1.276	1.193	1.193
WSW begeleid werken subsidies	46	41	47	47
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	67			
Inburgering (oud)				
Doorbelaste uitvoeringskosten	1.290	1.179	1.003	1.003
Totaal lasten programma Werk en activering	**2.816**	**2.669**	**2.439**	**2.456**
PROGRAMMA INKOMEN				
LASTEN				
Inkomenswaarborg (WWB)	4.356	4.667	4.091	4.091
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	44	110	80	80
IOAW	378	338	336	336
IOAZ	27	78	56	56
Handhaving				
Doorbelaste uitvoeringskosten	559	368	374	374
Totaal programma lasten Inkomen	**5.364**	**5.561**	**4.937**	**4.937**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
LASTEN				
Bijzondere bijstand	617	850	725	725
Minimabeleid				
Schuldhulpverlening /Stadsbank	164	186	175	175
Huisvesting statushouders	-25			
Zorg voor ex-gedetineerden				
Wet Kinderopvang				
Doorbelaste uitvoeringskosten	270	179	115	115
Totaal lasten programma Ondersteuning	**1.026**	**1.215**	**1.015**	**1.015**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
LASTEN				
Wmo betalingen				
Doorbelaste uitvoeringskosten	7	0	0	0
Totaal programma Wmo betalingen	**7**	**0**	**0**	**0**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
LASTEN				
Algemene baten en lasten		8	8	8
Treasury		0	0	0
Overhead		1.469	1.310	1.310
Mutatie reserves/rekeningresultaat				
Bijdragen in de uitvoeringskosten				
Saldo kostenplaatsen	125			
kostenplaats organisatie				
kostenplaats kapitaallasten				
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**125**	**1.477**	**1.318**	**1.318**
Totaal programma's	**9.338**	**10.922**	**9.709**	**9.726**

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2019
				2020-2022
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	0			
Overige ontvangsten	-2			
WSW detacheringen	-1.229	-1.276	-1.193	-1.193
bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidies	-46	-41	-47	-47
bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-182	-293	-316	-333
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-120	-1.179	-1.008	-1.008
Totaal baten programma Werk en activering	**-1.579**	**-2.789**	**-2.564**	**-2.581**
PROGRAMMA INKOMEN				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	-52	-100	-60	-60
Debiteurenontvangsten BBZ	-68	-60	-70	-70
Inkomsten IOAW en IOAZ	0			
bijdrage gemeenten programma Inkomen	-4.685	-5.033	-4.433	-4.433
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma		*-368*	-379	-379
Totaal baten programma Inkomen	**-4.805**	**-5.561**	**-4.942**	**-4.942**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
BATEN				
Bijzondere bijstand	-38	-30	-40	-40
Debiteurenontvangsten	-1			
Bijdrage COA	25			
bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-742	-1.006	-860	-860
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma		*-179*	-115	-115
Totaal baten programma Ondersteuning	**-756**	**-1.215**	**-1.015**	**-1.015**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
BATEN				
Wmo betalingen - debiteurenontvangsten				
bijdrage gemeenten programma WMO betalingen	0			
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma		0	0	0
Totaal programma Wmo betalingen	**0**	**0**	**0**	**0**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
BATEN				
Treasury				
Overhead				
Mutaties reserves	-37			
Saldo kostenplaatsen				
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	-2.676	-1.356	-1.187	-1.187
Bijdrage Hameland in de uitvoeringskosten detacheringen	0			
Uitkering rekeningresultaat 2011/2014				
overige algemene baten	0			
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**-2.713**	**-1.356**	**-1.187**	**-1.187**
Totaal programma's	**-9.853**	**-10.921**	**-9.708**	**-9.725**

Winterswijk	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2019
(x € 1.000)				2020-2022
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
LASTEN				
Re-integratie	264	679	670	690
Doorbetaling WSW detacheringen	933	1.033	944	944
WSW begeleid werken subsidies	110	121	112	112
Bijdrage voorziening dubieuze debiteuren	105			
Inburgering (oud)				
Doorbelaste uitvoeringskosten	2.028	1.776	1.596	1.596
Totaal lasten programma Werk en activering	**3.440**	**3.609**	**3.322**	**3.342**
PROGRAMMA INKOMEN				
LASTEN				
Inkomenswaarborg (WWB)	7.770	8.268	7.587	7.587
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	133	150	150	150
IOAW	686	754	672	672
IOAZ	49	169	70	70
Handhaving				
Doorbelaste uitvoeringskosten	878	554	595	595
Totaal programma lasten Inkomen	**9.516**	**9.895**	**9.074**	**9.074**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
LASTEN				
Bijzondere bijstand	906	990	1.120	1.120
Minimabeleid				
Schuldhulpverlening /Stadsbank	357	372	377	377
Huisvesting statushouders	-28			
Zorg voor ex-gedetineerden				
Wet Kinderopvang				
Doorbelaste uitvoeringskosten	425	271	183	183
Totaal lasten programma Ondersteuning	**1.660**	**1.633**	**1.680**	**1.680**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
LASTEN				
Wmo betalingen				
Doorbelaste uitvoeringskosten	12	0	0	0
Totaal programma Wmo betalingen	**12**	**0**	**0**	**0**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
LASTEN				
Algemene baten en lasten		12	12	12
Treasury		0	0	0
Overhead		2.213	2.085	2.085
Mutatie reserves/rekeningresultaat				
Bijdragen in de uitvoeringskosten				
Saldo kostenplaatsen	197			
kostenplaats organisatie				
kostenplaats kapitaallasten				
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**197**	**2.225**	**2.097**	**2.097**
Totaal programma's	**14.825**	**17.362**	**16.173**	**16.193**

	Werkelijk 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2019
				2020-2022
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	0			
Overige ontvangsten	-2			
WSW detacheringen	-933	-1.033	-944	-944
bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidies	-110	-121	-112	-112
bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-262	-979	-970	-990
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-300	-1.776	-1.604	-1.604
Totaal baten programma Werk en activering	**-1.607**	**-3.909**	**-3.630**	**-3.650**
PROGRAMMA INKOMEN				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	-165	-150	-150	-150
Debiteurenontvangsten BBZ	-101	-100	-100	-100
Inkomsten IOAW en IOAZ	-8			
bijdrage gemeenten programma Inkomen	-8.364	-9.091	-8.229	-8.229
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma		*-554*	-604	-604
Totaal baten programma Inkomen	**-8.638**	**-9.895**	**-9.083**	**-9.083**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
BATEN				
Bijzondere bijstand	-60	-50	-60	-60
Debiteurenontvangsten	0			
Bijdrage COA	26			
bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-1.201	-1.312	-1.437	-1.437
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma		*-271*	-183	-183
Totaal baten programma Ondersteuning	**-1.235**	**-1.633**	**-1.680**	**-1.680**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
BATEN				
Wmo betalingen - debiteurenontvangsten				
bijdrage gemeenten programma WMO betalingen	0			
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma		0	0	0
Totaal programma Wmo betalingen	**0**	**0**	**0**	**0**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
BATEN				
Treasury				
Overhead				
Mutaties reserves	-59			
Saldo kostenplaatsen				
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	-4.095	-1.925	-1.781	-1.781
Bijdrage Hameland in de uitvoeringskosten detacheringen	0			
Uitkering rekeningresultaat 2011/2014				
overige algemene baten	0			
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**-4.154**	**-1.925**	**-1.781**	**-1.781**
Totaal programma's	**-15.634**	**-17.362**	**-16.174**	**-16.194**

Bijlage B: Overzicht verdeling naar taakvelden

Taak veld	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo 2019	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022
0.4	Overhead	5.441	-5.441	0	0	0	0
0.5	Treasury	0	0	0	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	30	-30	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	27.542	-27.542	0	0	0	0
6.4	Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	9.251	-9.251	0	0	0	0
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	832	-832	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
		43.096	-43.096	0	0	0	0

Sociale Dienst
Oost Achterhoek

Eerste Bestuursrapportage 2018

Inleiding

Hierbij bieden wij u de Eerste Bestuursrapportage 2018 aan.
In deze rapportage benoemen we alleen die onderwerpen waarbij inhoudelijke en/of financiële ontwikkelingen te melden zijn. Als er over een onderwerp niets is aangegeven, betekent dat dat we verwachten conform het vastgestelde beleid de realisatie volgens planning en binnen de beschikbare budgetten te kunnen uitvoeren.
Deze Eerste Bestuursrapportage 2018 sluiten we af met een samenvatting van de onderwerpen, waarop wij besluitvorming van u vragen. De financiële consequenties zijn verwerkt in de derde wijziging van de begroting 2018.

1. PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING

Geen bijzonderheden.

2. PROGRAMMA INKOMEN

Inkomensvoorziening

Bijstelling verwachting aantal uitkeringsgerechtigden en uitgaven 2018
De economie is alweer enige tijd aan het herstellen. Sinds de laatste paar maanden zien wij nu een bescheiden daling van het aantal uitkeringsgerechtigden.
In de begroting 2018 zijn we nog uitgegaan van een stijging van 4% ten opzichte van 2017.
Gelet op het feit dat we nu een paar maanden een bescheiden daling zien willen we de raming nu bijstellen naar een daling van 1% ten opzichte van 2017. Dit lijkt een forse bijstelling maar in 2018 wordt er ook extra ingezet op de uitkeringsgerechtigden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast zijn er goede mogelijkheden om werkplekken te vinden voor mensen in de nieuwe doelgroepen met loonkostensubsidie. Het is wel goed om te beseffen dat deze mensen vanwege de loonkostensubsidie en de begeleiding wel als uitkeringsgerechtigden in de zin van de Participatiewet in ons bestand komen, maar aan het werk zijn.
Mede omdat het aantal uitkeringsgerechtigden ultimo 2017 lager is dan bij de begroting 2018 was voorzien, komen we tot de volgende bijstelling:

	01-01-2018	Afname 2018	31-12-2018	Gemiddeld 2018
Berkelland	605	6	599	602
Oost Gelre	307	3	304	306
Winterswijk	571	6	565	568
Totaal	**1.483**	**15**	**1.468**	**1.476**

Deze nieuwe verwachting heeft de volgende consequenties voor de ramingen 2018:

	Huidige raming	Nieuwe raming	Bijstelling
Berkelland	8.775.000	7.826.000	-949.000
Oost Gelre	4.706.000	3.978.000	-728.000
Winterswijk	8.450.000	7.384.000	-1.066.000
Totaal	21.931.000	19.188.000	-2.743.000

Hoe verhouden de nieuwe lasten zich tot het voorlopig toegekende buigbudget 2018
Op basis van onze nieuwe ramingen en het voorlopige buigbudget 2018 ziet het er naar uit dat de lasten in alle drie de gemeenten lager zijn dan het buigbudget plus het eigen risico. Het macrobudget gaat op basis van de CPB prognose per saldo uit van een daling van het aantal uitkeringsgerechtigden. Veel gemeenten hebben over het jaar 2016 een vangnetuitkering

aangevraagd die inmiddels ook is toegekend. Omdat het macrobudget 2018 gekort wordt met de uitgaven vangnetregeling kan dit effect hebben op het definitieve buigbudget 2018. Vergeleken met de landelijke cijfers hebben wij het in 2016 goed gedaan.
Na de hierboven voorgestelde bijstelling is het beeld als volgt:

	Lasten na bijstelling *(inclusief IOAW/IOAZ)*	Voorlopig buigbudget 2018	verschil
Berkelland	8.415.000	8.210.000	-205.000
Oost Gelre	4.294.000	4.356.000	62.000
Winterswijk	8.157.000	8.424.000	267.000

Uit de tabel blijkt dat Berkelland voor € 205.000 het eigen risico moet aanspreken. De gemeenten Oost Gelre en Winterswijk hebben (ruim) voldoende aan het buigbudget 2018. Dit heeft te maken met het feit dat beide gemeenten door hun inwoneraantal gedeeltelijk onder het historisch verdeelmodel voor kleinere gemeenten vallen. Hierdoor krijgen ze een nabetaling voor hogere uitgaven in 2016.

3. PROGRAMMA ONDERSTEUNING

Bijzondere bijstand/Minimabeleid

In februari zijn wij als dagelijks bestuur akkoord gegaan met het voorstel aan de colleges en raden van de deelnemende gemeenten, om bijzondere bijstand en de meedoenregelingen voor kinderen te splitsen in respectievelijk beleidsregels en een meedoenverordening. Tevens zijn wij akkoord gegaan met het voorstel om afzonderlijke beleidsregels voor de bestaande collectieve zorgverzekering voor inwoners met een laag inkomen op te stellen en aan de gemeenten voor te leggen. In de voorstellen zijn tevens vereenvoudigingen opgenomen, zoals aanpassing van de zogenaamde draagkrachtregels en een eigen bijdrageregeling bij de voorgestelde meedoenverordening. Binnen het huidige beleid treden per gemeente bepaalde armoedevallen op, dit betekent dat bij het verkrijgen van werk en een salaris men bepaalde toeslagen en gemeentelijke voorzieningen verliest. Hoe ruimhartiger het beleid, des te groter is de armoedeval. Mede daarom stellen wij voor om bij de meedoenverordening uit te gaan van een inkomensgrens van 110% van de geldende bijstandsnorm. Vernieuwend is een meer milieubewust en duurzaam beleid bij het vergoeden van gebruiksgoederen, voorgesteld wordt om goede gebruikte goederen te vergoeden en niet van nieuw uit te gaan.
Zodra de splitsing van bijzondere bijstand is gerealiseerd, is er een basis om bepaalde meedoenregelingen aan te gaan bieden via een soort webwinkel naar het voorbeeld van de gemeente Doetinchem (meeddoenarrangement.nl) en Montferland (meedoeninmontferland.info). Dit wordt nader uitgewerkt en zal rond de zomer ook als voorstel richting de gemeenten kunnen gaan. In de voorstellen wordt rekening gehouden met verschillen per gemeente als gevolg van de lokale beleidsinvulling. Een onderdeel van de voorstellen gaat ook over kostenbeheersing en dan vooral rond de kosten van de bijzondere bijstand voor bewindvoering, daar wordt nader onderzoek naar gedaan.
De voorstellen worden aan iedere gemeente ter vaststelling voorgelegd. Een communicatieplan voorziet in de communicatie tijdens de fase van besluitvorming door de gemeenten en na invoering en uitvoering door de Sociale Dienst.

4. WMO PROGRAMMA

De Sociale Dienst Oost Achterhoek heeft voor het onderdeel WMO-betalingen geen bestuurlijke inbreng. Omdat er geen bestuurlijke invloed is op deze geldstromen moeten we de WMO-betalingen in de vorm van een rekening-courantverhouding met de betreffende gemeente gaan verantwoorden. Dit betekent dat de verantwoording van de WMO-betalingen vanaf 2017 geen onderdeel meer

uitmaakt van de exploitatie. Daarom willen we het programma Wmo betalingen laten vervallen in de begroting.

5. BEDRIJFSVOERING

Personeel en HR-beleid

De bijdrage van medewerkers is voor SDOA het belangrijkste instrument om tot goede prestaties te komen. Dit betekent dat investeren in medewerkers noodzakelijk en kansrijk is. We investeren op diverse fronten.
We maken de competentie dienend leiderschap de leidende competentie bij alle medewerkers van de organisatie, waarbij het aspect het ondersteunen en laten ontwikkelen en groeien van je naaste collega, maar ook onze doelgroep een heel belangrijke doelstelling is. Hiervoor zal in de HR-cyclus ook expliciet aandacht zijn.
Daarnaast zal geïnvesteerd worden in het maken van afwegingen bij de “omgekeerde toets”. Wet- en regelgeving zijn geen doel op zich, maar een middel om een gewenst effect te realiseren in onze dienstverlening. Medewerkers moeten in staat zijn deze professionele afweging te maken en zullen hier door extra training in worden ondersteund.
Dit geldt eveneens voor leidinggevenden en werkleiders. Zowel ten aanzien van het dienend leiderschap als de “omgekeerde toets” zijn zij de ambassadeurs en het voorbeeld voor de organisatie.
Om dit te realiseren is een goede uitvoering van de HR-cyclus noodzakelijk. Deze wordt in 2018 weer nauwgezet opgepakt.

Informatievoorziening

De informatievoorziening moet SDOA ondersteunen in de koers van de organisatie. Dit betekent dat alle informatiekanalen hierbij benut moeten worden. Daarbij moet de informatievoorziening ondersteuning bieden bij de communicatie van rechten en plichten in het kader van de wet- en regelgeving. Dit moet actueel en meer interactief.
Daarnaast moet de informatievoorziening ondersteunen bij de sturing van de organisatie. We gaan de behoefte aan voortdurende actuele managementinformatie onder andere door het ontwikkelen van dashboards faciliteren.
Het automatiseringsproces binnen de organisatie loopt stroef. Dit gaan we versnellen en meer volgen als een urgent proces. Afhankelijkheid van andere organisaties wordt sneller geproblematiseerd en sneller opgeschaald. We gaan aansluitend meer gebruik maken van digitaliseringsmogelijkheden en enkele processen verder automatiseren.

Communicatie

Communicatie is een professie. We gaan meer expertise inzetten om de koers van de organisatie kracht bij te zetten. De inzet wordt verhoogd van 4 tot 6 uur per week naar 16 uur per week.
Innovatie is in het sociale domein een voortdurende uitdaging in een steeds in verandering zijnd domein. Nieuwe dienstverlening en samenwerking zijn hierbij een randvoorwaarde en binnen de Sociale Dienst zal het proces van continu blijven vernieuwen en aanpassen worden geborgd.
Daarnaast zullen ook nieuwe communicatiemiddelen worden benut.

Financieel beheer

Er wordt veel gevraagd van de administratieve organisatie. De eisen rondom security en privacy worden steeds strenger en vragen een steeds beter beheer en borging. Enkele nieuwe rollen en functies zullen worden ingevuld om ervoor te zorgen dat de organisatie klaar is voor o.a. de Algemene Verordening Gegevensbeheer.
Daarnaast blijft er voortdurende aandacht voor de recht- en doelmatigheid.

Huisvesting
De medewerkers zijn verdeeld over een front- en een backoffice in respectievelijk Winterswijk en Groenlo. Er ligt een opdracht om in 2020 met een advies te komen voor toekomstige huisvesting, waarbij ook huisvesting op één locatie meegewogen wordt.

Nieuwe manager
Per 1 december 2017 is de heer Beijer benoemd als nieuwe manager van de Sociale Dienst.

Aanpassing formatie aan aantal uitkeringsgerechtigden
In de begroting 2018 hebben we op basis van de toen bekende ontwikkeling van het aantal uitkeringsgerechtigden en te begeleiden Wsw-ers de flexibele formatie uitgebreid met 13,37 fte. Nu de werkelijke aantallen over 2017 bekend zijn kan deze uitbreiding bijgesteld worden naar 4,25 fte. Budgettair betekent dit een verlaging van de bedrijfsvoeringskosten met € 913.000 inclusief BTW.

Inzet extra formatie voor ontwikkelingen
Als uitvoering van de Grolledag heeft het bestuur besloten om ook weer actiever aan de slag te gaan met de uitkeringsgerechtigden die de afgelopen jaren noodgedwongen onder de basisdienstverlening vielen. Vanuit de visie willen we de uitkeringsgerechtigden gaan indelen in drie categorieën, te weten Werk, Perspectief, Meedoen. We willen daarom alle uitkeringsgerechtigden spreken om de indeling te bepalen en in te voeren op basis van actuele gegevens. Daarnaast is het onze wens extra te investeren in de samenwerking met sociale teams zodat de uitkeringsgerechtigden in de categorie Meedoen warm overgedragen worden. Daarnaast blijven wij als Sociale Dienst in samenwerking met de sociale teams deze uitkeringsgerechtigden volgen in hun ontwikkeling.
Verder krijgen we van de gemeenten vragen voor extra inzet voor begeleiding van statushouders en begeleiding van Wsw mensen uit de beschutte groep die werkzaam zijn op lokale projecten. Vanwege deze ontwikkelingen willen we graag de vrijgekomen flexibele formatie hiervoor inzetten. Daarmee wordt dus gevraagd om het budget voor de flexibele formatie weer te verhogen met € 913.000 inclusief BTW.

Uitvoeringsvergoeding werkbegeleiders
Per abuis is de vergoeding die wij van inleners ontvangen voor werkbegeleiders begroot op € 24.000 twee keer in de begroting geraamd. Deze opbrengst wordt nu één keer afgeraamd. Dit leidt niet tot een tekort, omdat we ter dekking een taakstelling op de bedrijfsvoeringskosten voor € 24.000 opleggen.

Verdeelsleutel 2018
Eind 2017 is er door het Algemeen Bestuur een nieuwe verdeelsleutel vastgesteld. Voor 2018 komt op basis van de verhouding van het aantal uitkeringsgerechtigden op 1 januari dienstjaar min 1 en het aantal gedetacheerde Wsw-fte op 1 januari dienstjaar min 1 uit op:

	Berkelland	Oost Gelre	Winterswijk
Eerste € 2.500.000	30,35%	26,41%	43,24%
Overige € 9.792.000	38,11%	24,25%	37,64%
Gewogen gemiddelde	36,53%	24,69%	38,78%
Aandeel in de bedrijfsvoeringskosten	€ 4.490.000	€ 3.035.000	€ 4.767.000
Begroot na tweede wijziging	€ 4.475.000	€ 3.086.000	€ 4.731.000
Bijstelling nu	€ 15.000	€ - 51.000	€ 36.000

De bijstelling betreft de aanpassing aan de werkelijke aantallen uitkeringsgerechtigden en Wsw fte op de peildatum 1 januari dienstjaar min 1.

6. Samenvatting

Besluitvorming
Wij vragen u te besluiten tot vaststelling van de derde begrotingswijziging 2018 waarbij de volgende wijzigingen op de begroting plaatsvinden:

➢ Verlaging budget inkomensvoorziening Berkelland	- € 949.000
➢ Verlaging budget inkomensvoorziening Oost Gelre	- € 728.000
➢ Verlaging budget inkomensvoorziening Winterswijk	- €1.066.000
➢ Verlaging budget bedrijfsvoering – minder flexibele formatie bestaand	- € 913.000
➢ Verhoging budget bedrijfsvoering – flexibele formatie nieuw	€ 913.000
➢ Verlaging budget bedrijfsvoering – minder inkomsten derden	- € 24.000
➢ Verlaging budget bedrijfsvoering – taakstelling ivm minder inkomsten	- € 24.000
➢ Verlaging bijdrage gemeente Berkelland programma Inkomen	- € 949.000
➢ Verlaging bijdrage gemeente Oost Gelre programma Inkomen	- € 728.000
➢ Verlaging bijdrage gemeente Winterswijk programma Inkomen	- €1.066.000
➢ Verhoging bijdrage gemeente Berkelland programma Bedrijfsvoering	€ 15.000
➢ Verlaging bijdrage gemeente Oost Gelre programma Bedrijfsvoering	- € 51.000
➢ Verhoging bijdrage gemeente Winterswijk programma Bedrijfsvoering	€ 36.000

Met vriendelijke groet,
Namens het Dagelijks Bestuur van de Sociale dienst Oost Achterhoek

T.A. Beijer
Manager

Programmabegroting: overzicht "Wat mag het kosten 2018" t/m Eerste Bestuursrapportage 2018

Totaal (Berkelland + Oost Gelre + Winterswijk)	Begroting	Bijgestelde begroting 2018	Bijstelling eerste	Bijgestelde begroting 2018
(x € 1.000)	2018	na 2e berap 2017	berap 2018	na 1ste berap 2018
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
LASTEN				
Re-integratie	1.355	1.246	0	1.246
Doorbetaling WSW detacheringen *	5.096	4.823	0	4.736
WSW begeleid werken subsidies	239	239	0	239
sociale werkvoorziening / Hameland (oud)	0	0	0	0
Doorbelaste uitvoeringskosten	4.525	4.525	0	4.525
Totaal lasten programma Werk en activering	**11.215**	**10.833**	**0**	**10.746**
PROGRAMMA INKOMEN				
LASTEN				
Inkomenswaarborg (WWB)	21.164	21.931	-2.743	19.188
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	610	610	0	610
IOAW	1.651	1.547	0	1.547
IOAZ	377	273	0	273
Doorbelaste uitvoeringskosten	1.411	1.411	0	1.411
Totaal programma lasten Inkomen	**25.213**	**25.772**	**-2.743**	**23.029**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
LASTEN				
Bijzondere bijstand	3.420	3.420	0	3.420
Collectieve zorgverzekering	0	0	0	0
Schuldhulpverlening /Stadsbank	852	852	0	852
Huisvesting statushouders	0	0	0	0
Zorg voor ex-gedetineerden	0	0	0	0
Wet Kinderopvang	0	0	0	0
Doorbelaste uitvoeringskosten	689	689	0	689
Totaal lasten programma Ondersteuning	**4.961**	**4.961**	**0**	**4.961**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
LASTEN				
Wmo betalingen	500	500	0	500
Doorbelaste uitvoeringskosten	0	0	0	0
Totaal programma Wmo betalingen	**500**	**500**	**0**	**500**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
LASTEN				
Algemene baten en lasten	30	30	0	30
Mutatie reserves/rekeningresultaat	0	0	0	0
Bijdragen in de uitvoeringskosten	0	0	0	0
Saldo kostenplaatsen	0	-15	0	-15
Overhead	5.638	5.638	0	5.638
Treasury	0	0	0	0
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**5.668**	**5.653**	**0**	**5.653**
Totaal programma's	**47.557**	**47.719**	**-2.743**	**44.889**

* inclusief de detacheringsvergoedingen voor de Sw medewerkers Hameland en uit de gemeenten Aalten en Haaksbergen en de doorbetaling daarvan.

	Begroting	Bijgestelde begroting 2018	Bijstelling eerste	Bijgestelde begroting 2018
	2018	na 2e berap 2017	berap 2018	na 1ste berap 2018
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	0	0	0	0
Overige ontvangsten	0	0	0	0
WSW detacheringen *	-5.096	-4.823	0	-4.736
bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidie	-239	-239	0	-239
bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-2.015	-1.906	0	-1.906
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-4.525	-4.525	0	-4.525
Totaal baten programma Werk en activering	**-11.875**	**-11.493**	**0**	**-11.406**
PROGRAMMA INKOMEN				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	-350	-350	0	-350
Debiteurenontvangsten BBZ	-410	-410	0	-410
Inkomsten IOAW en IOAZ	0	0	0	0
bijdrage gemeenten programma Inkomen	-23.042	-23.601	2.743	-20.858
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-1.411	-1.411	0	-1.411
Totaal baten programma Inkomen	**-25.213**	**-25.772**	**2.743**	**-23.029**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
BATEN				
Bijzondere bijstand	-130	-130	0	-130
Debiteurenontvangsten	0	0	0	0
Bijdrage COA	0	0	0	0
bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-4.142	-4.142	0	-4.142
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-689	-689	0	-689
Totaal baten programma Ondersteuning	**-4.961**	**-4.961**	**0**	**-4.961**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
BATEN				
Wmo betalingen - debiteurenontvangsten	0	0	0	0
bijdrage gemeenten programma WMO betalingen	-500	-500	0	-500
Totaal programma Wmo betalingen	**-500**	**-500**	**0**	**-500**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
BATEN				
rentebaten en rentelasten	0	0	0	0
doorbelaste uitvoeringskosten	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Saldo kostenplaatsen	0	15	0	15
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	-5.007	-5.007	0	-5.007
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**-5.007**	**-4.992**	**0**	**-4.992**
Totaal programma's	**-47.556**	**-47.718**	**2.743**	**-44.888**

Programmabegroting: overzicht "Wat mag het kosten 2018" t/m Eerste Bestuursrapportage 2018				
Berkelland	Begroting	Bijgestelde begroting 2018	Bijstelling eerste	Bijgestelde begroting 2018
(x € 1.000)	2018	na 2e berap 2017	berap 2018	na 1ste berap 2018
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
LASTEN				
Re-integratie	503	433		433
Doorbetaling WSW detacheringen	1.467	1.308		1.308
WSW begeleid werken subsidies	77	77		77
				0
sociale werkvoorziening / Hameland		0		0
Doorbelaste uitvoeringskosten	1.570	1.570		1.570
Totaal lasten programma Werk en activering	**3.617**	**3.388**	**0**	**3.388**
PROGRAMMA INKOMEN				
LASTEN				
Inkomenswaarborg (WWB)	8.229	8.775	-949	7.826
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	350	350		350
IOAW	559	559		559
IOAZ	130	104		104
Doorbelaste uitvoeringskosten	489	489		489
Totaal programma lasten Inkomen	**9.757**	**10.277**	**-949**	**9.328**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
LASTEN				
Bijzondere bijstand	1.580	1.580		1.580
Collectieve zorgverzekering		0		0
Schuldhulpverlening /Stadsbank	294	294		294
Huisvesting statushouders	0	0		0
Zorg voor ex-gedetineerden		0		0
Wet Kinderopvang		0		0
Doorbelaste uitvoeringskosten	239	239		239
Totaal lasten programma Ondersteuning	**2.113**	**2.113**	**0**	**2.113**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
LASTEN				
Wmo betalingen	500	500		500
Doorbelaste uitvoeringskosten	0	0		0
Totaal programma Wmo betalingen	**500**	**500**	**0**	**500**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
LASTEN				
Algemene baten en lasten	10	10		10
Mutatie reserves/rekeningresultaat		0		0
Bijdragen in de uitvoeringskosten		0		0
Saldo kostenplaatsen		-5		-5
Overhead	1.956	1.956		1.956
Treasury		0		0
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**1.966**	**1.961**	**0**	**1.961**
Totaal programma's	**17.953**	**18.239**	**-949**	**17.290**

	Begroting 2018	Bijgestelde begroting 2018 na 2e berap 2017	Bijstelling eerste berap 2018	Bijgestelde begroting 2018 na 1ste berap 2018
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
BATEN				
Debiteurenontvangsten		0		0
Overige ontvangsten		0		0
Detacheringsvergoedingen WSW	-1.467	-1.308		-1.308
bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidie	-77	-77		-77
bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-743	-673		-673
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-1.570	-1.570		-1.570
Totaal baten programma Werk en activering	**-3.857**	**-3.628**	**0**	**-3.628**
PROGRAMMA INKOMEN				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	-100	-100		-100
Debiteurenontvangsten BBZ	-250	-250		-250
Inkomsten IOAW en IOAZ		0		0
bijdrage gemeenten programma Inkomen	-8.918	-9.438	949	-8.489
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-489	-489		-489
Totaal baten programma Inkomen	**-9.757**	**-10.277**	**949**	**-9.328**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
BATEN				
Bijzondere bijstand	-50	-50		-50
Debiteurenontvangsten		0		0
Bijdrage COA	0	0		0
bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-1.824	-1.824		-1.824
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-239	-239		-239
Totaal baten programma Ondersteuning	**-2.113**	**-2.113**	**0**	**-2.113**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
BATEN				
Wmo betalingen - debiteurenontvangsten		0		0
bijdrage gemeenten programma WMO betalingen	-500	-500		-500
Totaal programma Wmo betalingen	**-500**	**-500**	**0**	**-500**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
BATEN				
rentebaten en rentelasten		0		0
doorbelaste uitvoeringskosten		0		0
Mutaties reserves		0		0
Saldo kostenplaatsen		5		5
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	-1.726	-1.937	-15	-1.952
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**-1.726**	**-1.932**	**-15**	**-1.947**
Totaal programma's	**-17.953**	**-18.450**	**934**	**-17.516**

Programmabegroting: overzicht "Wat mag het kosten 2018" t/m Eerste Bestuursrapportage 2018

Oost Gelre	Begroting	Bijgestelde begroting 2018	Bijstelling eerste	Bijgestelde begroting 2018
(x € 1.000)	2018	na 2e berap 2017	berap 2018	na 1ste berap 2018
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
LASTEN				
Re-integratie	173	173		173
Doorbetaling WSW detacheringen	1.276	1.177		1.177
WSW begeleid werken subsidies	41	41		41
				0
sociale werkvoorziening / Hameland		0		0
Doorbelaste uitvoeringskosten	1.179	1.179		1.179
Totaal lasten programma Werk en activering	**2.669**	**2.570**	**0**	**2.570**
PROGRAMMA INKOMEN				
LASTEN				
Inkomenswaarborg (WWB)	4.667	4.706	-728	3.978
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	110	110		110
IOAW	338	338		338
IOAZ	78	65		65
Doorbelaste uitvoeringskosten	368	368		368
Totaal programma lasten Inkomen	**5.561**	**5.587**	**-728**	**4.859**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
LASTEN				
Bijzondere bijstand	850	850		850
Collectieve zorgverzekering		0		0
Schuldhulpverlening /Stadsbank	186	186		186
Huisvesting statushouders	0	0		0
Zorg voor ex-gedetineerden		0		0
Wet Kinderopvang		0		0
Doorbelaste uitvoeringskosten	179	179		179
Totaal lasten programma Ondersteuning	**1.215**	**1.215**	**0**	**1.215**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
LASTEN				
Wmo betalingen		0		0
Doorbelaste uitvoeringskosten	0	0		0
Totaal programma Wmo betalingen	**0**	**0**	**0**	**0**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
LASTEN				
Algemene baten en lasten	8	8		8
Mutatie reserves/rekeningresultaat		0		0
Bijdragen in de uitvoeringskosten		0		0
Saldo kostenplaatsen		-4		-4
Overhead	1.469	1.469		1.469
Treasury		0		0
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**1.477**	**1.473**	**0**	**1.473**
Totaal programma's	**10.922**	**10.845**	**-728**	**10.117**

	Begroting	Bijgestelde begroting 2018	Bijstelling eerste	Bijgestelde begroting 2018
	2018	na 2e berap 2017	berap 2018	na 1ste berap 2018
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
BATEN				
Debiteurenontvangsten		0		0
Overige ontvangsten		0		0
Detacheringsvergoedingen WSW	-1.276	-1.177		-1.177
bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidie	-41	-41		-41
bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-293	-293		-293
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-1.179	-1.179		-1.179
Totaal baten programma Werk en activering	**-2.789**	**-2.690**	**0**	**-2.690**
PROGRAMMA INKOMEN				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	-100	-100		-100
Debiteurenontvangsten BBZ	-60	-60		-60
Inkomsten IOAW en IOAZ		0		0
bijdrage gemeenten programma Inkomen	-5.033	-5.059	728	-4.331
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-368	-368		-368
Totaal baten programma Inkomen	**-5.561**	**-5.587**	**728**	**-4.859**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
BATEN				
Bijzondere bijstand	-30	-30		-30
Debiteurenontvangsten		0		0
Bijdrage COA	0	0		0
bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-1.006	-1.006		-1.006
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-179	-179		-179
Totaal baten programma Ondersteuning	**-1.215**	**-1.215**	**0**	**-1.215**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
BATEN				
Wmo betalingen - debiteurenontvangsten	0	0		0
bijdrage gemeenten programma WMO betalingen	0	0		0
Totaal programma Wmo betalingen	**0**	**0**	**0**	**0**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
BATEN				
rentebaten en rentelasten		0		0
doorbelaste uitvoeringskosten		0		0
Mutaties reserves		0		0
Saldo kostenplaatsen		4		4
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	-1.356	-1.240	51	-1.189
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**-1.356**	**-1.236**	**51**	**-1.185**
Totaal programma's	**-10.921**	**-10.728**	**779**	**-9.949**

Programmabegroting: overzicht "Wat mag het kosten 2018" t/m Eerste Bestuursrapportage 2018				
Winterswijk	Begroting	Bijgestelde begroting 2018	Bijstelling eerste	Bijgestelde begroting 2018
(x € 1.000)	2018	na 2e berap 2017	berap 2018	na 1ste berap 2018
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
LASTEN				
Re-integratie	679	640		640
Doorbetaling WSW detacheringen	1.033	931		931
WSW begeleid werken subsidies	121	121		121
sociale werkvoorziening / Hameland		0		0
Doorbelaste uitvoeringskosten	1.776	1.776		1.776
Totaal lasten programma Werk en activering	**3.609**	**3.468**	**0**	**3.468**
PROGRAMMA INKOMEN				
LASTEN				
Inkomenswaarborg (WWB)	8.268	8.450	-1.066	7.384
Bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ)	150	150		150
IOAW	754	650		650
IOAZ	169	104		104
Doorbelaste uitvoeringskosten	554	554		554
Totaal programma lasten Inkomen	**9.895**	**9.908**	**-1.066**	**8.842**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
LASTEN				
Bijzondere bijstand	990	990		990
Collectieve zorgverzekering		0		0
Schuldhulpverlening /Stadsbank	372	372		372
Huisvesting statushouders	0	0		0
Zorg voor ex-gedetineerden		0		0
Wet Kinderopvang		0		0
Doorbelaste uitvoeringskosten	271	271		271
Totaal lasten programma Ondersteuning	**1.633**	**1.633**	**0**	**1.633**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
LASTEN				
Wmo betalingen	0	0		0
Doorbelaste uitvoeringskosten	0	0		0
Totaal programma Wmo betalingen	**0**	**0**	**0**	**0**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
LASTEN				
Algemene baten en lasten	12	12		12
Mutatie reserves/rekeningresultaat		0		0
Bijdragen in de uitvoeringskosten		0		0
Saldo kostenplaatsen		-6		-6
Overhead	2.213	2.213		2.213
Treasury		0		0
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**2.225**	**2.219**	**0**	**2.219**
Totaal programma's	**17.362**	**17.228**	**-1.066**	**16.162**

	Begroting	Bijgestelde begroting 2018	Bijstelling eerste	Bijgestelde begroting 2018
	2018	na 2e berap 2017	berap 2018	na 1ste berap 2018
PROGRAMMA WERK EN ACTIVERING				
BATEN				
Debiteurenontvangsten		0		0
Overige ontvangsten		0		0
Detacheringsvergoedingen WSW	-1.033	-931		-931
bijdrage gemeenten WSW begeleid werkensubsidie	-121	-121		-121
bijdrage gemeenten programma Werk en activering	-979	-940		-940
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-1.776	-1.776		-1.776
Totaal baten programma Werk en activering	**-3.909**	**-3.768**	**0**	**-3.768**
PROGRAMMA INKOMEN				
BATEN				
Debiteurenontvangsten	-150	-150		-150
Debiteurenontvangsten BBZ	-100	-100		-100
Inkomsten IOAW en IOAZ		0		0
bijdrage gemeenten programma Inkomen	-9.091	-9.104	1.066	-8.038
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-554	-554		-554
Totaal baten programma Inkomen	**-9.895**	**-9.908**	**1.066**	**-8.842**
PROGRAMMA ONDERSTEUNING				
BATEN				
Bijzondere bijstand	-50	-50		-50
Debiteurenontvangsten		0		0
Bijdrage COA	0	0		0
bijdrage gemeenten programma Ondersteuning	-1.312	-1.312		-1.312
bijdrage gemeenten uitvoeringskosten programma	-271	-271		-271
Totaal baten programma Ondersteuning	**-1.633**	**-1.633**	**0**	**-1.633**
PROGRAMMA WMO BETALINGEN				
BATEN				
Wmo betalingen - debiteurenontvangsten		0		0
bijdrage gemeenten programma WMO betalingen	0	0		0
Totaal programma Wmo betalingen	**0**	**0**	**0**	**0**
OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN (bedrijfsvoering)				
BATEN				
rentebaten en rentelasten		0		0
doorbelaste uitvoeringskosten		0		0
Mutaties reserves		0		0
Saldo kostenplaatsen		6		6
Bijdrage gemeenten in de uitvoeringskosten	-1.925	-1.830	-36	-1.866
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorz	**-1.925**	**-1.824**	**-36**	**-1.860**
Totaal programma's	**-17.362**	**-17.133**	**1.030**	**-16.103**

Raadsvergadering

Dossiernummer	1365
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	14
Omschrijving	Hamerstuk / Kadernota 2019-2022 Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 208018

Raadsvergadering : 12 juni 2018

Onderwerp : Kadernota Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland 2019 – 2022

Collegevergadering : 15 mei 2018
Portefeuillehouder : J.H.A. van Oostrum
Steller : A.M. Holl tel: : 0545-250 396

Te nemen besluit:
Kadernota VNOG Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland 2019 – 2022 vaststellen

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Op 20 februari 2018 heeft de raad een reactie gegeven op de concept kadernota 2019-2022. De kadernota wordt ongewijzigd opnieuw aan u voorgelegd. De VNOG heeft nog een reactie per gemeente gegeven. Deze is bijgevoegd.

Argumentatie:
De zienswijze van Berkelland zijn door de Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland weerlegd en er is niet gekomen tot een wijziging van de Kadernota 2019-2022

Kanttekeningen en risico's
De concept Kadernota 2019 – 2022 leidt op dit moment niet tot een wijziging van de gemeentelijke bijdrage voor 2019 ten opzichte van 2018, afgezien van de toegepaste loon- en prijsindex.

De VNOG geeft wel in de voorliggende Kadernota aan dat er in de loop van 2018 belangrijke trajecten (op basis van de strategische agenda) starten die inhoudelijke, administratieve en wellicht ook financiële gevolgen kunnen hebben voor 2019. De Kadernota komt voor de uitkomsten van deze trajecten nu te vroeg. De VNOG geeft aan dat voor 2019 en verder geldt dat het al dan niet voortzetten van de betreffende lastenverzwaring wordt afgewogen in het kader van een voorstel tot het wijzigen van de begroting 2019. De financiële vertaling van de mogelijke beleidswijzigingen, voortvloeiend uit de strategische agenda, zijn vanaf 2019 dan ook nog niet verwerkt in het meerjarenbeeld 2019 – 2022. Deze middelen zijn dus nog niet beschikbaar.

De concept Kadernota 2019 – 2022 is besproken tijdens het financieel ambtenaren overleg (FAO) van 15 november 2017. Het FAO constateert dat de mogelijke beleidsontwikkelingen die de VNOG voor ogen heeft tot een substantiële verhoging van uitgaven kunnen leiden en adviseert daarom als volgt:

- **Prioriteer** waar mogelijk in de voor het najaar van 2018 aangekondigde integrale afweging over de geschetste beleidsontwikkelingen en de daarmee gepaard gaande kosten.
- Bezie, aansluitend op de inspanningen die daartoe in de Tweede Financiële Verkenning zijn gedaan, de mogelijkheden tot **kostenbesparingen**. Dit kan deel uitmaken van de evaluatie van de Jaarrekening 2017.
- **Faseer**. Omdat in het najaar van 2018 de afwegingen over gemeentelijke begrotingen al zijn afgerond, verdient het aanbeveling dat eventuele verhogingen van de gemeentelijke bijdragen pas ingaan in 2020.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

- In 2018 is alleen incidentele ruimte voor de geschetste ontwikkelingen aanwezig (uit het positief saldo van de Jaarrekening 2017). Deze **incidentele ruimte kan niet structureel worden aangewend**. Neem daarom geen onomkeerbare, structurele besluiten vóórdat besluitvorming heeft plaatsgevonden over bovengenoemde wijziging van de begroting 2019.

Op basis van bovenstaande en de concept Kadernota 2019 – 2022 kan worden geconcludeerd dat het totale pakket aan voorstellen uit de regionale strategische agenda naar verwachting in het najaar 2018 in het VNOG bestuur komt. Wanneer er een effect voor de gemeentelijke bijdrage is, is de VNOG voornemens dit voor een zienswijze aan de raden voor te leggen middels een begrotingswijziging.

Financiën
Kosten
Het totaal aan gemeentelijke bijdragen bedraagt €40.291.143,- over 2019. Hiervan komt € 2.159.549 ten laste van de gemeente Berkelland.

Communicatie
N.V.T.

Initiatief, participatie en rol gemeente
N.V.T.

Planning en evaluatie
N.V.T.

de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 12 juni 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 mei 2018;

b e s l u i t :

de Kadernota VNOG 2019 – 2022 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
12 juni 2018

de griffier, de voorzitter,

veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland

Kadernota 2019 - 2022

30 november 2017

Inhoudsopgave

1. Inleiding / Bestuurlijke samenvatting 3
1.1. Effect nu voorliggende Kadernota op bijdrage 2019
1.2. Effect van de Evaluatie jaarrekening 2017 en Strategische agenda VNOG
1.3. Evaluatie jaarrekening 2017
1.4. Strategische agenda 2017-2020
1.5. Resumé tijdpaden

2. Begrotingsuitgangspunten 6
2.1. Loon- en prijsontwikkeling
2.2. Kapitaallasten
2.3. Financiële ruimte

3. Beleidswijzigingen 8
3.1. Programma: 1. Risicobeheersing
3.2. Programma: 2. Incidentbestrijding
3.3. Programma: 3. Brandweerondersteuning
3.4. Programma: 4. Crisisbeheersing
3.5. Programma: 5. GHOR
3.6. Programma: 6. Meldkamer Oost-Nederland
3.7. Programma: 7. Bedrijfsvoering
3.8. Programma: 8. Directie en Control
3.9. Programma: 9. Algemene dekkingsmiddelen & Onvoorzien
3.10. Programma: 10. Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht

4. Ontwikkelingen 11
4.1. Programma: 1. Risicobeheersing
4.2. Programma: 2. Incidentbestrijding
4.3. Programma: 3. Brandweerondersteuning
4.4. Programma: 4. Crisisbeheersing
4.5. Programma: 5. GHOR
4.6. Programma: 6. Meldkamer Oost-Nederland
4.7. Programma: 7. Bedrijfsvoering
4.8. Programma: 8. Directie en Control
4.9. Programma: 9. Algemene dekkingsmiddelen & Onvoorzien
4.10. Programma: 10. Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht

5. Financieel meerjarenperspectief 2018-2021 14

6. Risico's 17

Bijlagen 18
1. Overzicht gemeentelijke bijdragen
2. Overzicht programma 10

1. Inleiding / Bestuurlijke samenvatting

Voor u ligt de kadernota 2019 – 2022 van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG).

1.1. Effect nu voorliggende Kadernota op bijdrage 2019

De Kadernota 2019-2022 leidt op dit moment niet tot een wijziging van de gemeentelijke bijdrage voor 2019 ten opzichte van 2018, afgezien van de toegepaste loon- en prijsindex[1].

Voor de jaren 2017 en 2018 geldt de nullijn. De gemeentelijke bijdrage gaat niet omhoog of omlaag. De VNOG moet binnen de bestaande middelen de taken uitvoeren.

Bij de jaarrekening 2017 (AB juni 2018) zullen wij voorstellen om het verwachte positieve resultaat 2017 binnen de VNOG begroting te houden. Daarmee kunnen de beleidswijzigingen als geschetst in hoofdstuk 3 van deze Kadernota voor het jaar 2018 incidenteel worden gedekt. Hierbij kan de omvang van de post Onvoorzien worden betrokken. Bij de Tweede Financiële Verkenning 2017 is dit reeds aangekondigd.

Voor 2019 en verder geldt dat het al dan niet voortzetten van de betreffende lastenverzwaring wordt afgewogen in het kader van een voorstel tot het wijzigen van de begroting 2019, zoals in paragraaf 1.2 uit de doeken wordt gedaan. De beleidswijzigingen vanaf 2019 zijn nu nog niet verwerkt in het meerjarenbeeld 2019-2022 (zie hoofdstuk 5). Deze middelen zijn dus nog niet beschikbaar.

Op 15 november 2017 is het concept van deze kadernota aan de orde geweest in het financieel ambtenaren overleg (FAO). Het FAO constateert dat de geschetste ontwikkelingen tot een substantiële verhoging van uitgaven kunnen leiden en adviseert daarom als volgt:

- **Prioriteer** waar mogelijk in de voor het najaar van 2018 aangekondigde integrale afweging over de geschetste ontwikkelingen en de daarmee gepaard gaande kosten.
- Bezie, aansluitend op de inspanningen die daartoe in de Tweede Financiële Verkenning zijn gedaan, de mogelijkheden tot **kostenbesparingen**. Dit kan deel uitmaken van de evaluatie van de Jaarrekening 2017 onder aansturing van de Commissie Middelen (zie paragraaf 1.2. en 1.3).
- **Faseer**. Omdat in het najaar van 2018 de afwegingen over gemeentelijke begrotingen al zijn afgerond, verdient het aanbeveling dat eventuele verhogingen van de gemeentelijke bijdragen pas ingaan in 2020.
- In 2018 is alleen incidentele ruimte voor de geschetste ontwikkelingen aanwezig (uit het positief saldo van de Jaarrekening 2017). Deze **incidentele ruimte kan niet structureel worden aangewend**. Neem daarom geen onomkeerbare, structurele besluiten vóórdat besluitvorming heeft plaatsgevonden over bovengenoemde wijziging van de begroting 2019.

1.2. Effect van de Evaluatie jaarrekening 2017 en Strategische agenda VNOG

In de loop van 2018 starten belangrijke trajecten die inhoudelijke, administratieve en wellicht ook financiële gevolgen kunnen hebben voor 2019. De Kadernota komt voor de uitkomsten van deze trajecten nu te vroeg.

[1] Voor individuele gemeenten heeft het ingroeipad naar het nieuwe financiële verdeelmodel wel effect (gehad) op hun gemeentelijke bijdrage. Het totaal van alle gemeentelijke bijdragen samen is in 2017 en 2018 echter niet gestegen en stijgt ook niet door de nu voorliggende Kadernota in 2019, afgezien van de indexeringen.

Die trajecten zijn de "Evaluatie van de jaarrekening 2017" en de uitkomsten van de "Strategische agenda VNOG (bestuursopdrachten)". De evaluatie start in maart 2018 en zal, naar het zich nu laat aanzien, enige maanden in beslag nemen. De uitwerking van de bestuursopdrachten zullen rond de zomer in afzonderlijke beleidsnota's aan het AB worden voorgelegd.

Het totale pakket aan uitkomsten inclusief de financiële effecten, ligt naar verwachting in het najaar van 2018 voor. Indien dit pakket gevolgen heeft voor de gemeentelijke bijdragen in 2019, zullen wij ze ter zienswijze aan de raden voorleggen (medio oktober 2018).

Op basis van de Kadernota wordt in maart 2018 de concept begroting 2019 uitgewerkt. Gelet op voorgaande zult u rekening moeten houden met aanvullende voorstellen in het najaar van 2018. Die kunnen mogelijk leiden tot een hogere gemeentelijke bijdrage voor 2019.

De trajecten zoals hierboven beschreven en het tijdpad van de Kadernota lopen niet synchroon. Wij zijn ons hiervan bewust, maar alleen op deze manier is het mogelijk om de begroting 2019 in de loop van 2018 naar de actualiteit bij te werken. Hiermee wijken wij af van de gebruikelijke werkwijze en wordt het moment waarop wij voorstellen doen met mogelijk budgettaire gevolgen verlegd van de Kadernota in het voorjaar naar een moment in het najaar van 2018. In paragraaf 1.5. geven wij een resumé van de tijdpaden.

1.3. Evaluatie jaarrekening 2017

In december 2016 heeft het DB besloten om begin 2018, op basis van een analyse van de jaarrekening 2017, te bepalen in hoeverre de begroting passend is. Dit betreft een evaluatie van het hele bouwwerk van de begroting. Een bijstelling van de begroting kan vervolgens per 2019 zijn beslag krijgen. Deze taak is neergelegd bij de Commissie Middelen en gaat in het voorjaar van 2018 lopen. De VNOG zal hiertoe een bestuursopdracht uitwerken. Kern van de evaluatie van de Jaarrekening is het opheffen van de gevoelde tegenstelling tussen "knelpunten bij het opstellen van de begroting" en overschotten in de realisatie.

Wij voorzien dat uit dit traject onder andere voorstellen komen tot herverdeling van bestaande middelen in de VNOG begroting tussen exploitatie, kapitaallasten en personeelskosten, mogelijk gepaard gaande met bezuinigingen. Daarmee kan de begroting passend gemaakt worden bij het daadwerkelijke uitgavenpatroon en vooral bij de nog nader uit te werken bestuurlijke ambities uit de Strategische agenda. Daarbij kan de hoogte van de post Onvoorzien worden betrokken. Met de uitkomsten van dit traject zal de begroting 2019 worden omgebouwd die wij, waar nodig na zienswijzenpeiling bij de raden, ter vaststelling aan het AB zullen voorleggen.

Bij wet zijn wij daarnaast verplicht om periodiek een kostenevaluatie te maken. Daarbij brengen wij bepaalde kosten in beeld, zodat ze vervolgens onderling tussen veiligheidsregio's vergeleken kunnen worden. Daar waar mogelijk laten wij de kostenevaluatie meelopen met de taak die bij de Commissie Middelen is belegd.

1.4. Strategische agenda 2017-2020

Op 29 juni 2017 heeft het AB de Regionale strategische agenda 2017-2020 voor de VNOG vastgesteld. Deze agenda bevat de belangrijke (ook landelijke) onderwerpen die de komende jaren uitgewerkt worden. De volgende onderwerpen maken onderdeel uit van de Strategische agenda:

Strategische agenda VNOG
• Voldoende (vrijwillig) personeel • Variabele voertuigbezetting • Toekomstbestendig model voor spreiding en paraatheid • Versterking bevolkingszorg • (Crisis)communicatie • Doorontwikkeling flexibele crisisorganisatie & continuïteit van de samenleving • Zelfredzaamheid en inwonerparticipatie • Omgevingswet • Informatievoorziening en Business Intelligence • Scope en schaal veiligheidsregio's

In de nu voorliggende Kadernota hebben wij ontwikkelingen en initiatieven beschreven die te relateren zijn aan deze onderwerpen, die daarmee een hoge prioriteit hebben (zie hoofdstuk 4).

1.5. Resumé tijdpaden

Tijdpad Kadernota:
- Tot medio februari 2018 kunnen de raden hun reactie op de concept Kadernota geven.
- In maart 2018 wordt de definitieve Kadernota door het AB vastgesteld (29 maart).
- De definitieve Kadernota wordt verwerkt in de concept begroting 2019.
- In april gaat de concept begroting ter zienswijze naar de raden.
- In juni wordt de begroting door het AB vastgesteld (28 juni).

Tijdpad Evaluatie jaarrekening 2017 en Strategische agenda:
- In het voorjaar van 2018 wordt de evaluatie van de jaarrekening 2017 uitgevoerd. Hieruit kunnen rond de zomer voorstellen tot bijstelling van de begroting 2019 komen, zoals een herverdeling van bestaande middelen binnen de begroting, mogelijk gepaard gaande met bezuinigingen.
- In de eerste helft van 2018 worden de afzonderlijke bestuursopdrachten van de Strategische agenda VNOG uitgevoerd, inclusief financiële effecten voor 2019 en verder.
- Het totale pakket aan voorstellen uit deze twee trajecten, komt in het najaar 2018 in het VNOG bestuur. Indien en voor zover dit pakket effect heeft op de gemeentelijke bijdrage, wordt het voor een zienswijze aan de raden voorgelegd.
- Eind 2018 is er dan een vastgestelde bijgestelde begroting 2019 (een wijziging van de begroting 2019 zoals die op 28 juni 2018 wordt vastgesteld).

2. Begrotingsuitgangspunten

Als uitgangspunt voor de primitieve begroting voor 2019 geldt de primitieve begroting van 2018. Deze laat geen financiële ruimte zien. Voor de loonkosten wordt uitgegaan van de vastgestelde formatie per 1-1-2019 en de daarbij horende functieschalen op de hoogste anciënniteit. Voor de kapitaallasten wordt uitgegaan van het geactualiseerde MeerJaren InvesteringsProgramma (MJIP). Voor de producten RBS en dienstverlening wordt uitgegaan van kostendekkende tarieven.

2.1. Loon- en prijsontwikkeling

Voor de loon- en prijscompensatie baseren wij ons als altijd op de verwachte percentages van het jaar ervóór uit de septembercirculaire van het gemeentefonds. Dit doen we uitsluitend vooraf en wij verrekenen niet achteraf de feitelijke percentages. In de laatste septembercirculaire staan de volgende percentages:

Tabel 5.2.2 Prijsmutaties per jaar 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
overheidsconsumptie				
- netto materiële consumptie	0,4%	0,8%	1,4%	1,4%
- lonen en salarissen	1,0%	1,8%	3,6%	2,4%
algemene prijsontwikkeling				
- prijsmutatie bbp	0,8%	0,6%	1,1%	1,6%

Bron: MEV 2018

Dit betekent voor de VNOG-begroting 2019 het volgende:

bedragen * 1.000	Begroting 2018	Looncompensatie 2,40%	Prijscompensatie 1,60%	Totaal	Verdeling: BDuR	Gemeenten	Totaal
Loonsom	24.005	576		576	92	484	576
Vergoeding vrijwilligers	7.013	168		168		168	168
Goederen en diensten	14.742		236	236	38	198	236
Kapitaallasten			p.m.				-
Totaal		744	236	980	130	850	980

In totaal bedraagt voor 2019 de geraamde loon – en prijsontwikkeling € 980.000. Onze begroting bestaat uit een door de gemeenten gefinancierd deel en een vanuit de 'Brede Doeluitkering Rampenbestrijding' (BDuR) gefinancierd deel. Als verhouding tussen gemeentelijk deel en BDuR deel wordt 84%/16% gebruikt. Dit is de verhouding tussen de inkomsten BDuR en de gemeentelijke bijdragen. De indexatie over het gemeentelijke deel van de begroting bedraagt € 850.000 en komt ten laste van de gemeenten (zie bijlage 1). De indexatie van het BDuR gedeelte wordt gedekt uit de verhoging van de BDuR uitkering.

2.2. Kapitaallasten

De berekening van het rentepercentage voor de begroting 2019 wordt conform de voorschriften die hiervoor vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording gelden bepaald. Voor de berekening van de kapitaallasten voor de vier overgenomen kazernes wordt uitgegaan van de percentages van de voor de financiering afgesloten geldleningen.

Mede als gevolg van de impuls die in 2017 aan de investeringen is gegeven, komen de geraamde en werkelijke kapitaallasten steeds dichter bij elkaar te liggen. We verwachten dat de effecten van deze impuls (via de extra uitgaven van € 500.000 in 2017) vanaf 2018 zichtbaar worden in meer investeringen en stijgende kapitaallasten per 2019 (als

gebruikelijk worden de financiële effecten van investeringen pas het daarop volgende jaar in de kapitaallasten zichtbaar). Voor 2019 kan dit mogelijk tot een incidentele overschrijding leiden.

Vanaf het jaar 2020 is er geen aframing meer opgenomen en bedraagt het totale budget kapitaallasten 5,4 mln. Door de investeringsimpuls is de verwachting dat de werkelijke kapitaallasten vanaf 2020 zijn toegegroeid naar dit maximale budget.

2.3. Financiële ruimte

De financiële ruimte in de Kadernota is beperkt. Het cao-akkoord uit 2017 vraagt van ons om alle zeilen bij te zetten om de begroting 2018 sluitend te houden. Daarentegen laat de Tweede Financiële Verkenning 2017 een overschot zien. Analyse zal plaatsvinden via de Evaluatie van de jaarrekening, zie paragraaf 1.3.). Hieruit zal moeten blijken welke financiële ruimte er binnen de begroting gevonden kan worden.

3. Beleidswijzigingen

Zoals uit het vorige hoofdstuk duidelijk is geworden, is er geen financiële ruimte om nieuw beleid op te pakken.

Er zijn echter beleidswijzigingen die wij in 2018 in zouden willen zetten. Die zijn opgesomd in dit hoofdstuk 3. Financiële dekking en daarmee de uitvoering van deze beleidswijzigingen in 2018 is afhankelijk van de bestemming van het saldo van de Jaarrekening 2017 (zie paragraaf 1.1.).

We signaleren daarnaast in hoofdstuk 4 verschillende ontwikkelingen die opgepakt moeten worden zodra hier de financiële ruimte voor is. Deze ontwikkelingen zijn verbonden met de Strategische agenda (zie paragraaf 1.4.).

Voor 2019 en verder vindt de afweging plaats in het voorstel tot het wijzigen van de begroting, dat volgt op de trajecten "Evaluatie van de jaarrekening 2017" en de uitgevoerde voorstellen uit de Strategische agenda (zie paragraaf 1.3. en 1.4.).

3.1. Programma Risicobeheersing

Geen beleidswijzigingen gepland.

3.2. Programma Incidentbestrijding

1. Harmoniseren Vergoedingen Personeelsverenigingen (max. € 134.000 structureel).
   Voor een toekomstbestendige veiligheidsrisico is voldoende (vrijwillig) personeel noodzakelijk. De personeelsverenigingen zijn een belangrijk bindmiddel in het kader van het binden en boeien van vrijwilligers. Tussen de clusters werd er verschillend omgegaan met de vergoedingen aan de personeelsverenigingen van de vrijwillige brandweer. Om dit te harmoniseren en de personeelsverenigingen te ondersteunen in hun taak willen we dit bedrag standaardiseren tot maximaal € 200,- per vrijwilliger; alle personeelsverenigingen ontvangen dan een gelijk bedrag. De totale vergoedingen voor 1421 vrijwilligers wordt dan maximaal € 284.200[2]. Op dit moment is hier € 150.000 voor begroot; er is hier dan maximaal € 134.000 extra voor nodig.

   De ontwikkelingen als geschetst in paragraaf 4.2. vragen mogelijk al eerder om actie. Indien nodig wordt dit dan separaat aan het VNOG bestuur voorgelegd.

2. Reddingsvloot (€ 10.000 structureel).
   De taak van het in stand houden van een Nationale Reddingsvloot is door de Rijksoverheid verschoven naar de veiligheidsregio's, maar het daarbij behorende budget is niet mee gekomen. In totaal dienen er in onze regio vier boten beschikbaar te zijn. In een deel van die boten voorzien wij zelf (brandweerboten), er is één boot van de reddingsbrigade. De instandhouding kost € 10.000.

3.3. Programma Brandweerondersteuning

3. Huisvesting en onderhoud en schoonmaakkosten werklocaties en PPMO locaties (€ 50.000 structureel).
   Zoals gemeld in de Financiële Verkenningen in 2017 zijn de kosten van een aantal lopende contracten, waaronder schoonmaak en afvalinzameling voor huisvesting (onderhoud), € 50.000 hoger dan het geraamde budget in de begroting. Daarnaast kan de huismeesterfunctie onvoldoende worden uitgevoerd. We willen hier meer aandacht aan besteden door het aanstellen van huismeesters met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Hierdoor kunnen we meer aandacht geven aan de huisvesting

[2] Voor de zekerheid wordt in de Kadernota uitgegaan van het maximale bedrag. Vanwege de verschillen in de regio wordt dit nader uitgewerkt. In deze uitwerking wordt gezocht naar een realistisch bedrag

én geven we mensen kans op werk.

4. Dienst- en Bluskleding (€ 40.000 structureel).
   De lange termijn prognose is dat we de komende 5 jaar 200 vrijwilligers per jaar moeten werven in verband met hun afscheid op basis van leeftijd én zien we dat de vrijwilligers sneller uitstromen. Voorts hebben wij al diverse keren aangekondigd dat op het thema Arbo/arbeidshygiëne meerkosten kunnen ontstaan. In deze Kadernota kunnen wij nu een eerste concretisering geven. Vanwege de arbeidshygiëne zijn de eisen rondom de wassing van de bluskleding aangescherpt. Verder veroorzaakt het realistisch oefenen dat de bluskleding vaker gewassen moet worden. Hierdoor ontstaan er onwenselijk lange wachttijden tijdens het reinigen van pakken. Dit maakt de behoefte aan bluskleding hoger dan voorheen. Met het uitputten van reservevoorraden, uitgifte van gedragen kleding en incidentele financiële meevallers kan iedereen tot en met 2018 van kleding worden voorzien. De verwachting is echter dat we in 2019 en verder dit niet meer volhouden. Dit geldt zeker voor bluskleding, voor dienstkleding blijft hergebruik uitgangspunt.
5. Vervanging voormalig Rijksmaterieel (jaarlijks € 50.000 structureel extra).
   In het Meerjaren Investeringsprogramma (MJIP) is materieel opgenomen dat is ontvangen van het ministerie. In de komende jaren is dit afgeschreven en een deel daarvan kan definitief worden afgestoten, maar een ander deel dient te worden vervangen. Voor de noodzakelijke vervanging van materieel is in het MJIP een stelpost opgenomen. Inmiddels zijn er vanuit het ministerie eisen gesteld aan wat een regio landelijk voor ondersteuning moet leveren én is er vanuit Slagkracht het een en ander vastgelegd. De optelsom hiervan leidt tot een hogere investering dan eerder al was opgenomen in het MJIP.
6. Keuringen PPMO (€ 33.000 structureel).
   In 2017 hebben we voldoende inzicht gekregen in de feitelijke benodigde keuringsdagen PPMO om te kunnen constateren dat we hiervoor onvoldoende budget hebben.
7. Zagen onder spanning (€ 53.500 structureel, € 35.000 incidenteel).
   De meeste vrijwilligers kunnen goed overweg met motorzagen in standaardsituaties. Toch komen we vaak situaties tegen die meer inzicht en vaardigheden van de zager vergt. Omdat dit gevaarlijke situaties op kan leveren voor de zager (en zijn omgeving) willen we per post 8 tot 12 specialisten opleiden en opgeleid houden voor het zagen onder spanning.
8. Chauffeurstrainingen (€ 180.000 structureel).
   Na het volgen van de opleiding tot Brandweerchauffeur krijgen onze chauffeurs geen trainingen meer om vakbekwaam chauffeur te blijven. Dit terwijl het voor brandweerchauffeurs belangrijk is om goed geoefend door het verkeer te bewegen. Oefening die ze nu alleen opdoen tijdens inzet. Het op te zetten trainingsprogramma sluit aan bij de vernieuwde brancherichtlijn. Om ook op dit gebied realistisch geoefend te blijven, verwachten we € 180.000 nodig te hebben.

3.4. Programma Crisisbeheersing

9. Doorontwikkeling OIV sectie (€ 25.000 structureel, € 20.000 incidenteel).
   Crisiscommunicatie is in de strategische agenda benoemd als speerpunt. Een goede informatievoorziening is hierbij een belangrijke bouwsteen. Vanaf 2018 zijn de piketten voor Informatiemanager geregeld in de ROF op een hard piket. Een vervolgstap ter verbetering van de kwaliteit van de sectie Informatiemanagement tijdens de operationele inzet is gericht op bijscholing van de functionarissen. Voor deze bijscholing hebben we structureel € 25.000 per jaar nodig. Voor de doorontwikkeling van de plotters naar geo-informatie medewerker hebben we incidenteel € 20.000 nodig.

3.5. Programma GHOR

Geen beleidswijzigingen gepland.

3.6. Programma MON
Zie paragraaf 4.6.

3.7. Programma Bestuur en Bedrijfsvoering
10. Crisiscommunicatie (€ 15.000 structureel, € 30.000 incidenteel).
    Zoals gesteld in de strategische agenda betreft Crisiscommunicatie de communicatie tijdens een (dreigende) crisissituatie die voorziet in de maatschappelijke informatiebehoefte. Samenwerking tussen gemeenten, (het perspiket van) de Veiligheidsregio en crisispartners is van groot belang. Uitdaging daarbij is dat overheid, crisispartners en/of private partijen dezelfde boodschap uitstralen. Hiervoor hebben we programmatuur nodig en willen we structureel een netwerkdag crisiscommunicatie adviseurs organiseren, deze adviseurs opleiden en opgeleid houden.
11. Werving vrijwilligers (€ 100.000 structureel).
    De werving van vrijwilligers heeft onze volle aandacht en ook in 2019 willen we het traject 'Vinden, binden, boeien vrijwilligers' versterken door middel van folders, banners, spandoeken en posters maar ook door gerichte brieven per gemeente te versturen en het ontwikkelen van een clip "werken bij de brandweer". Daarnaast willen we ook de zichtbaarheid van de brandweer in zijn algemeenheid vergroten zodat ook dit de werving van vrijwilligers gaat versterken. Hiervoor willen we een relatiemagazine en een presentatie van de organisatie VNOG ontwikkelen die we op strategische plekken willen aanbieden. In totaal verwachten we hier per jaar € 100.000 extra te moeten uitgeven.
12. Selectie assessments vrijwilligers (€ 75.000 structureel).
    Het vinden, binden en boeien van vrijwilligers is als randvoorwaarde gesteld voor een toekomstbestendige veiligheidsregio. Om uitval zoveel mogelijk te voorkomen en vrijwilligers goed te ondersteunen, houden we een uitgebreid en specifiek assessment (met name voor bevelvoerders, postcommandanten).
13. Maandverloning vrijwilligers (€ 20.000 structureel).
    Zoals gemeld in de Tweede Financiële verkenning zijn we eind 2017 gestart met de maandelijkse verloning van de vrijwilligers, in plaats van per kwartaal. Dit was een verzoek van de OR en geeft ons eerder stuurinformatie over het budgetverloop.
14. Informatievoorziening & business intelligence (BI) (€ 140.000 structureel).
    BI ondersteunt de VNOG is het informatie gestuurd werken. Hiervoor stellen we een informatiebeleidsplan op; uitvoering van dit plan zal naar verwachting € 140.000 per jaar kosten.
15. Wachtgeld WW (€ 50.000 structureel).
    In de Tweede Financiële verkenning 2017 hebben we geconstateerd dat we voor 2017 onvoldoende budget hadden gereserveerd voor het Wachtgeld. Op basis van het huidige bestand ex-medewerkers met WW rechten en een inschatting van de te verwachten ontwikkelingen, is een inschatting gemaakt van het structureel benodigd budget voor Wachtgeld WW in 2019 en verder.

3.8. Programma Directie, Control en Staf
Geen beleidswijzigingen gepland.

3.9. Algemene Dekkingsmiddelen
Geen beleidswijzigingen gepland.

3.10. Programma Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht
Geen beleidswijzigingen gepland.

4. Ontwikkelingen

Dit hoofdstuk beschrijft de verwachte ontwikkelingen voor 2019 e.v. op de diverse programma's. De meeste zijn verbonden met de Strategische agenda (zie paragraaf 1.4.).

4.1. Programma 1. Risicobeheersing

1. Impuls opleidingsplan: er is een impuls aan opleidingen nodig om alle medewerkers van afdeling Risicobeheersing verder en blijvend te bekwamen in het risicogericht adviseren, conform de kwaliteitscriteria volgens het Besluit Personeel Veiligheidsregio's. De impuls wordt door prioritering binnen het bestaande opleidingsbudget bekostigd en wordt over meerdere jaren uitgesmeerd.
2. Doorontwikkeling MRI-team: dit team monitort de *structurele* risico's, op basis van onder andere data-analyse en ontsluit die informatie voor de operationele inzet. De maatschappij wordt steeds informatiegestuurder en de ontwikkelingen op dit gebied gaan snel. Het team moet bijblijven. Intensivering van het gebruik van brondata is voorzien.
3. Dynamisch risicoprofiel: het bestaande statische profiel wordt omgevormd naar een instrument dat een permanent beeld geeft op de veranderingen van de verschillende risico's en een doorvertaling daarvan naar operationele gevolgen. De vulling gaat in overleg met de ketenpartners.
4. Doorontwikkeling Brandveilig Leven: we verwachten dat de bestaande activiteiten voor Brandveilig Leven vanaf 2019 een verdere verdieping kunnen krijgen (buurten zijn de basis, investeren in partners, zelfredzaamheid).
5. Gevolgen Omgevingswet: in 2019 moeten wij ons verder voorbereiden op de nieuwe Omgevingswet, onder andere voldoende competenties in huis halen, medewerkers verder opleiden en samenwerkingsvormen zoeken met betrokken partners.

4.2. Programma 2. Incidentbestrijding

6. Formatie afdeling Incidentbestrijding: in 2017 heeft de afdeling Incidentbestrijding met de beschikbare formatie niet al haar taken met de door haar gewenste diepgang kunnen uitvoeren. Voor/in 2018 wordt gezocht naar een (financiële) oplossing.
7. Bezetting posten: de maatschappelijke trend van vergrijzing en ontgroening raakt ook de brandweer, met name in de plattelandsgebieden. Het vrijwilligersbestand wordt ouder; een grote groep gaat binnen afzienbare tijd afzwaaien en er is onvoldoende jong potentieel om dit op te vangen. Bovendien is te zien dat de jongeren die bij de brandweer komen, minder lang bij de brandweer blijven. De binding met de brandweer is minder sterk dan in het verleden.

   Dit betekent dat er vaker moet worden geworven en vaker moet worden opgeleid (hogere opleidingskosten en meer uurvergoedingen) en dat vaker nieuwe medewerkers van eigen persoonlijke beschermingsmiddelen moeten worden voorzien (deze middelen zijn op de persoon aangemeten en kunnen veelal niet worden hergebruikt, hetgeen leidt tot hogere materiaalkosten).

   Op veel posten spelen vrijwilligers ook een rol bij taken rondom materieel & logistiek. De daling van het aantal vrijwilligers kan er ook toe leiden dat hun taken op een andere wijze moeten worden opgevangen (bijv. door vast personeel), waar ook meerkosten uit zullen volgen. De exacte gevolgen van deze trend zijn nu nog niet te voorzien.

   In 2017 moesten voor diverse posten om de bezetting op het gelijke peil te houden aanvullende maatregelen worden genomen. In 2018 wordt dit waar nodig voortgezet. Het is voorzienbaar dat deze maatregelen ook in 2019 nog nodig zijn, alsook dat op termijn meerdere posten met dit vraagstuk te maken gaan krijgen.

In het traject van de Strategische agenda (voldoende vrijwillig personeel, variabele voertuigbezetting, verdeling posten) en het proces van het Dekkingsplan (zie hierna) wordt deze kwestie behandeld. De uitkomsten hieruit kunnen gevolgen hebben voor de begroting 2019.

8. Dekkingsplan: in het dekkingsplan staan de verwachte opkomsttijden van de brandweer, inclusief de voorzieningen en maatregelen die worden getroffen om aan de opkomsttijden te voldoen. Afhankelijk van de keuzes en ambities van het AB omtrent de opkomsttijden, kunnen uit een nieuw dekkingsplan organisatorische en financiële gevolgen komen. In de loop van 2018 worden de raden betrokken in dit proces. De keuzes/ambities op deze onderwerpen kunnen gevolgen hebben voor 2019. De instandhouding van de huidige werkwijze ook.

4.3. Programma 3. Brandweerondersteuning

9. Realistisch oefenen: na de sluiting in 2017 van de oefenlocatie van het bedrijf in Baak voor het realistisch oefenen, was een alternatief nodig. De locaties van Troned en Weeze zijn gehuurd. In 2017 is daarnaast de eigen oefenlocatie in Loenen in gebruik genomen. Door Loenen door te ontwikkelen, kan daar per 2019 ook meer realistisch geoefend gaan worden, waardoor Troned en Weeze minder afgehuurd hoeven te worden. De ontwikkeling van Loenen gaat in samenwerking met de opleidingsorganisatie BOGO, zodat het ook als toets- en examenlocatie door BOGO gebruikt kan worden. Loenen heeft tevens voldoende opslagruimte voor diverse andere afdelingen van de VNOG die nu voor hun materialen met ruimtegebrek kampen.
10. Keuring overige repressieve functies: voor diverse repressieve functies uit het landelijke Besluit personeel veiligheidsregio's is aangegeven dat zij periodiek medisch gekeurd moeten worden en de fysieke test moeten ondergaan. Er zijn ook tal van repressieve functies die niet in het Besluit staan, maar waar, in het kader van uniformiteit in keuring van gelijksoortige functies, dezelfde eisen voor zouden kunnen gelden. In 2018 wordt een voorstel hiervoor aan het bestuur voorgelegd. Afhankelijk van de keuzes kunnen er dan (per 2019) meerkosten ontstaan.

4.4. Programma 4. Crisisbeheersing

11. Versterking Bevolkingszorg: in 2017 is in opdracht van het Clustersecretarissenoverleg een "foto" gemaakt van de stand van de Bevolkingszorg. Het vervolg hierop, zoals verbeteracties, nieuwe initiatieven (en het mogelijk periodiek opnieuw maken van een "foto") zal worden vervat in een ontwikkelagenda voor de Bevolkingszorg / Oranje kolom. Het CSO zal zich hierover buigen. De VNOG kan bij deze gemeentelijke taak een faciliterende rol spelen.
12. Veiligheidsinformatie knooppunt (VIK): het VIK is ingevoerd om de *actuele* risicosituatie te monitoren bij een lopende operationele inzet. Hierbij wordt geput uit en samengewerkt met de meldkamer. Technologische ontwikkelingen en de invoering van de Landelijke Meldkamer moeten straks worden meegenomen.
13. Doorontwikkeling crisisorganisatie: er is/wordt een beweging in gang gezet om de werkwijze van de crisisorganisatie nog meer aan te sluiten bij de behoeften van de gemeenten. Zij is in staat om flexibel organisatorische veranderingen te volgen (bijv. LMO, bovenregionale en internationale samenwerking), alsook technologische ontwikkelingen (bijv. drones) en maatschappelijke ontwikkelingen (bijv. nieuwe crisistypen als terreur en cybercrime, crisistypen in het sociale domein) bij een steeds veranderend risicobeeld. Zij haalt de buitenwereld binnen.

4.5. Programma 5. GHOR

14. Ontwikkeling/implementatie informatiegestuurde besluitvorming Witte kolom: deze vorm van besluitvorming kan op verschillende manieren worden ingevuld (gezamenlijk bij de Landelijke Meldkamer, aansluiten op het VIK VNOG, samenwerking met IJsselland of Oost-5 veiligheidsregio's, of deelname van meerdere geneeskundige ketenpartners). Naar verwachting zijn extra inspanningen per 2019 nodig.

15. Ontwikkeling/implementatie GHOR visie op zelfredzaamheid / burgerparticipatie: de visie kan op verschillende manieren tot stand komen en worden ingevoerd (gezamenlijke VNOG uitvoering met brandweer initiatieven ('Burgerkracht VNOG'), samenwerking met de GHOR van IJsselland of Oost-5 veiligheidsregio's, of samen oppakken met meerdere geneeskundige ketenpartners). Naar verwachting zijn extra inspanningen per 2019 nodig.

4.6. Programma 6. MON

16. Landelijke Meldkamerorganisatie (LMO): de LMO wordt naar verwachting per 2020 ingevoerd. De komst van de landelijke meldkamer is een bekende en geplande ontwikkeling voor onze Meldkamer Oost Nederland (MON), waar we u separaat over informeren. In de opbouwfase zal de VNOG moeten bijdragen aan de projectkosten. Deze kosten bestaan hoofdzakelijk uit inzet van eigen uren. In het transitie akkoord staat dat er landelijk € 50 miljoen bezuinigd zal worden op het oorspronkelijke bedrag van € 200 miljoen. De taakstelling zal niet eerder dan in 2020 tot uiting gaan komen. De effecten hiervan voor de VNOG zijn nog onduidelijk. Wij gaan uit van een budgettair neutrale transitie voor de VNOG van de MON naar de LMO (dezelfde kwaliteit blijft en er gaat geen extra budget naar de meldkamer).

4.7. Programma 7. Bedrijfsvoering

Zie paragraaf 3.7.

4.8. Programma 8. Directie, Control en Staf

17. (Lean) procesoptimalisatie: er is in 2017 een onderzoek gestart naar de mogelijkheden voor een kwaliteitszorgsysteem. Er zijn hiervoor verschillende mogelijkheden (bijv. 'Lean'). Om een kwaliteitszorgsysteem te implementeren is deskundigheid nodig. De kosten hiervan zijn nu nog niet in te schatten en zijn afhankelijk van de uitkomst van het bovengenoemd onderzoek naar een kwaliteitszorgsysteem dat naar verwachting in de loop van 2018 zal worden opgeleverd.

4.9. Programma 9. Algemene dekkingsmiddelen

18. Post Onvoorzien: bij de Tweede Financiële Verkenning 2017 is aangekondigd dat bij de jaarstukken 2017 de omvang van de post Onvoorzien zal worden beschouwd. De post bedraagt nu € 84.000. Afhankelijk van de keuzes kan dit een effect hebben op 2018, 2019 en verder. Dit valt onder het traject Evaluatie jaarrekening 2017 onder leiding van de Commissie Middelen begin 2018.

4.10. Programma 10. Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht

Geen ontwikkelingen op dit moment.

5. Financieel meerjarenperspectief 2019-2022

	2019				2020			
	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten
01 Programma Risicobeheersing		130.526	4.143.679	165.220		130.526	4.143.679	165.220
02 Programma Incidentbestrijding			10.881.568				10.881.568	
03 Programma Brandweerondersteuning			17.104.616	1.430.831			17.538.177	1.430.831
04 Programma Crisisbeheersing			1.134.491				1.134.491	
05 Programma GHOR			1.424.710	131.500			1.424.710	131.500
06 Programma MON			1.833.474	527.756			1.833.474	527.756
07 Programma Bestuur en Bedrijfsvoering			10.324.974	5.100			10.524.981	5.100
08 Programma Directie, Control en Staf	820.000		403.533		320.000		403.533	
09 Algemene Dekkingsmiddelen			2.462.314	48.142.426			2.328.746	48.142.426
10 Programma Brandweerkazernes etc.			3.088.703	3.088.703			3.032.703	3.032.703
Loon- en prijscompensatie 2019			980.000				980.000	
Hogere gemeentelijke bijdrage 2019				850.000				850.000
Hogere BDUR				130.000				130.000
Totaal Exploitatie	820.000	130.526	53.782.062	54.471.536	320.000	130.526	54.226.062	54.415.536
Onttrekking/Toevoeging reserves	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Generaal	820.000	130.526	53.782.062	54.471.536	320.000	130.526	54.226.062	54.415.536

De cijfers in de meerjarenbegroting wijken niet af van de cijfers, die gepresenteerd zijn bij het meerjarenbeeld in de primitieve begroting 2018.

De afwijkingen tussen de jaren hebben onder andere betrekking op VNOG risicogericht (2016-2019) € 500.000, onderuitputting kapitaal-lasten (2019) € 500.000, ingroei lagere onderhoudslasten.

	2021				2022			
	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten
01 Programma Risicobeheersing		130.526	4.143.679	165.220		130.526	4.143.679	165.220
02 Programma Incidentbestrijding			10.881.568				10.881.568	
03 Programma Brandweerondersteuning			17.476.865	1.430.831			17.476.865	1.430.831
04 Programma Crisisbeheersing			1.134.491				1.134.491	
05 Programma GHOR			1.424.710	131.500			1.424.710	131.500
06 Programma MON			1.833.474	527.756			1.833.474	527.756
07 Programma Bestuur en Bedrijfsvoering			10.712.197	5.100			10.712.197	5.100
08 Programma Directie, Control en Staf	320.000		403.533		320.000		403.533	
09 Algemene Dekkingsmiddelen			2.202.842	48.142.426			2.202.842	48.142.426
10 Programma Brandweerkazernes etc.			2.953.703	2.953.703			2.953.703	2.953.703
Loon- en prijscompensatie 2019			980.000				980.000	
Hogere gemeentelijke bijdrage 2019				850.000				850.000
Hogere BDUR				130.000				130.000
Totaal Exploitatie	320.000	130.526	54.147.062	54.336.536	320.000	130.526	54.147.062	54.336.536
Onttrekking/Toevoeging reserves	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Generaal	320.000	130.526	54.147.062	54.336.536	320.000	130.526	54.147.062	54.336.536

6. Risico's

Arbeidshygiëne
Er wordt landelijk beleid ontwikkeld over hoe om te gaan met de arbeidshygiëne van brandweerlieden. In paragraaf 3.3. zijn de eerste effecten geschetst. Er kunnen mogelijk ook voor de gemeenten (gebouweigenaren) huisvestingsconsequenties volgen (verbouwingen, aanpassing interne routes). De precieze gevolgen voor VNOG en gemeenten zijn afhankelijk van de uiteindelijke landelijke richtlijnen en de beleidskeuzes die we zelf hierin (mogelijk) nog kunnen maken. De uitkomsten (en aanbevelingen) uit de 'Risico Inventarisatie & Evaluatie' (RI&E) van de VNOG (die momenteel loopt) spelen ook een rol. Een exacte financiële vertaling is nu nog niet mogelijk. Kijkend naar andere regio's kan het gaan om substantiële bedragen.

Arbeidstijdenwet
Bij de VNOG zijn medewerkers vaak op meerdere manieren verbonden aan de organisatie: als dagdienst-/kantoormedewerker, als (brandweer)vrijwilliger, als instructeur via een externe organisatie, etc. Al die rollen zijn voor de organisatie van belang om haar werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Individuen met meerdere rollen kunnen echter een zodanige hoeveelheid uren gaan maken, dat dit mogelijk kan leiden tot overtredingen van de Arbeidstijdenwet. De organisatie moet zich gaan beraden hoe hiermee om te gaan. De financiële effecten zijn op dit moment niet in beeld.

Synchronisatie p-regelingen vrijwilligers
Er zijn vanuit het verleden zes sets aan personele regelingen voor vrijwilligers (uit elk voormalig cluster een eigen set). Het gaat daarbij veelal om (aanvullende) lokale vergoedingen en uitbetalingen. Daar zit een rechtsongelijkheid in, nu alle vrijwilligers onder de VNOG vallen. In 2017 is een start gemaakt om te komen tot één regiobrede set (zie ook paragraaf 3.2.). De financiële effecten van de totale synchronisatie zijn niet vooraf in te schatten. Er kan een (structureel) voordeel ontstaan, of een structureel nadeel. Of er kan een incidenteel nadeel ontstaan (bij bijv. een afbouwregeling of afkoopsom).

Voortzetting Regionaal Brandmeld Systeem n.a.v. landelijke discussie
Momenteel heeft de VNOG het Regionaal Brandmeld Systeem (RBS) in bezit. De hierop aangesloten bedrijven betalen hiervoor een tarief. Er worden nieuwe landelijke kaders verwacht voor Openbare Meldsystemen (OMS), waaronder het RBS valt. Als gevolg hiervan kan het mogelijk zijn dat de huidige VNOG werkwijze met het RBS niet meer kan worden gehanteerd. Momenteel berekenen wij kostendekkende tarieven voor het RBS. Mochten de landelijke kaders ertoe leiden dat RBS in de toekomst geen onderdeel van de VNOG kan blijven, zullen er bij de VNOG mogelijk (overhead)kosten achterblijven.

Demarcatie huisvesting
Afhankelijk van de nog te maken keuzes omtrent de precieze taakverdeling in de kazernes tussen gemeenten (gebouweigenaar) en VNOG (de demarcatie) kunnen effecten ontstaan. Bepaalde gemeentelijke beheerstaken in de kazernes kunnen mogelijk bij de VNOG komen te liggen. Met de taak gaat ook het gemeentelijke budget over. In theorie is dit dus een budgettair neutrale operatie. In het traject van budgetoverdracht zal blijken of er voldoende budget wordt overgedragen, of dat nader onderzoek nodig zal zijn.

Postcommandanten in beroepsdienst
Alle postcommandanten hebben eind 2017 de keus gekregen om in beroepsdienst te komen, of hun vrijwillige aanstelling te behouden. Bij een overgang in beroepsdienst zijn er structurele meerkosten (hogere sociale lasten). Het is vooraf niet te overzien hoeveel postcommandanten hier uiteindelijk gebruik van zullen maken. De verwachting is dat niet alle postcommandanten zullen overgaan.

Bijlagen

Bijlage 1. Gemeentelijke bijdragen 2019

Bij de berekening van de bijdragen van de gemeenten voor 2019 is rekening gehouden met het besluit van het algemeen bestuur van 30 juni 2016, waarbij de ingroei van het verdeelmodel op 5 jaar is vastgesteld.

In deze tabel is de jaarschijf uit dit voorstel overgenomen en de loon- en prijscompensatie toegevoegd. Deze laatste wordt bij de gemeenten in rekening gebracht met als verdeelsleutel de procentuele verdeling tussen de gemeenten uit de jaarschijf 2019.

Voor 2020 vindt conform de gemeenschappelijke regeling een herijking van de verdeelsleutel plaats. Hiermee is in onderstaande tabel nog geen rekening gehouden.

Afhankelijk van de besluitvorming over de trajecten genoemd in de Kadernota kunnen de bijdragen voor 2019 nog wijzigen.

Bijdragen 2018	39.441.143
Loon- en prijscompensatie 2019	850.000
Bijdragen 2019	**40.291.143**

Gemeente	**percentage voor 2019**	**bijdrage 2019 op basis van percentage 2019 en totaal bijdragen 2018**	**loon- en prijscompensatie**	**Bijdragen gemeenten 2019**	percentage 2020 van totaal	2020	percentage 2021 van toaal	2021	percentage 2022 van totaal	2022
Aalten	3,27	1.288.892	27.777	**1.316.669**	3,27	1.316.144	3,27	1.315.620	3,27	1.315.620
Apeldoorn	21,63	8.530.779	183.848	**8.714.626**	21,24	8.555.861	20,84	8.397.095	20,84	8.397.095
Berkelland	5,36	2.113.990	45.559	**2.159.549**	5,55	2.236.029	5,74	2.312.509	5,74	2.312.509
Bronckhorst	4,90	1.931.075	41.617	**1.972.692**	4,89	1.970.416	4,88	1.968.140	4,88	1.968.140
Brummen	2,40	946.209	20.392	**966.601**	2,42	973.696	2,43	980.791	2,43	980.791
Doetinchem	6,83	2.695.221	58.085	**2.753.306**	6,71	2.703.193	6,58	2.653.080	6,58	2.653.080
Elburg	2,62	1.033.889	22.281	**1.056.171**	2,64	1.062.568	2,65	1.068.966	2,65	1.068.966
Epe	3,70	1.458.209	31.426	**1.489.635**	3,86	1.553.484	4,01	1.617.333	4,01	1.617.333
Ermelo	3,34	1.317.238	28.388	**1.345.626**	3,41	1.372.337	3,47	1.399.048	3,47	1.399.048
Harderwijk	5,23	2.061.646	44.431	**2.106.077**	5,06	2.040.491	4,90	1.974.905	4,90	1.974.905
Hattem	1,29	507.444	10.936	**518.380**	1,26	508.959	1,24	499.538	1,24	499.538
Heerde	2,09	824.252	17.764	**842.015**	2,07	832.440	2,04	822.864	2,04	822.864
Lochem	4,29	1.693.724	36.502	**1.730.226**	4,42	1.780.447	4,54	1.830.668	4,54	1.830.668
Montferland	4,12	1.625.299	35.027	**1.660.326**	4,17	1.681.072	4,22	1.701.817	4,22	1.701.817
Nunspeet	3,46	1.366.146	29.442	**1.395.588**	3,36	1.351.953	3,25	1.308.317	3,25	1.308.317
Oldebroek	2,67	1.052.253	22.677	**1.074.930**	2,69	1.083.060	2,71	1.091.191	2,71	1.091.191
Oost Gelre	3,54	1.395.433	30.073	**1.425.506**	3,60	1.450.637	3,66	1.475.767	3,66	1.475.767
Oude IJsselstreek	4,47	1.762.060	37.974	**1.800.034**	4,44	1.789.695	4,42	1.779.356	4,42	1.779.356
Putten	2,70	1.066.112	22.976	**1.089.088**	2,70	1.089.471	2,70	1.089.855	2,70	1.089.855
Voorst	2,86	1.127.346	24.296	**1.151.642**	2,90	1.168.024	2,94	1.184.406	2,94	1.184.406
Winterswijk	3,33	1.314.510	28.329	**1.342.839**	3,50	1.409.521	3,66	1.476.204	3,66	1.476.204
Zutphen	5,91	2.329.416	50.201	**2.379.617**	5,86	2.361.645	5,82	2.343.672	5,82	2.343.672
Totaal:	**100**	**39.441.143**	**850.000**	**40.291.143**	**100**	**40.291.143**	**100**	**40.291.143**	**100**	**40.291.143**

Bijlage 2. Overzicht programma 10.

Het programma 10 wordt één op één met alleen de betrokken gemeenten verrekend. Het gaat hier om vier kazernes in ons eigendom (Apeldoorn-Saba, Doetinchem, Harderwijk, Heerde). Daarnaast om de kazernes binnen de gemeente Epe. Als laatste punt gaat het om de afwikkeling van de financiële gevolgen van individuele afspraken met gemeenten, zoals het overgangsrecht met de gemeenten Apeldoorn en Doetinchem. Verschillen tussen de in rekening gebrachte voorschotten en de uiteindelijke kosten blijken bij de jaarrekening en worden dan met de desbetreffende gemeente verrekend.

Gemeente		**Individueel per gemeente af te rekenen**	
		overgangsrecht	**kazernes**
Apeldoorn		p.m.	1.010.912
Doetinchem		p.m.	526.400
Epe			51.300
Harderwijk			502.000
Totaal:		**0**	**2.090.612**

Ten aanzien van het overgangsrecht vindt op dit moment een berekening plaats als gevolg van de nieuwe afspraken, die gemaakt zijn over het overgangsrecht. Bij de begroting voor 2019 worden deze bedragen toegevoegd aan deze tabel en vooraf afgestemd met de betreffende gemeenten.

veiligheidsregio
Noord- en Oost-
Gelderland

Postbus 234
7300 AE Apeldoorn
055 548 3000
info@vnog.nl
www.vnog.nl

Aan de colleges van B&W van de gemeenten in de Veiligheidsregio
Noord-en Oost-Gelderland
In afschrift aan griffies

Datum	:	
Ons kenmerk	:	17-37641/18-057840
Onderwerp	:	Kadernota 2019-2022, ter kennisname
Bijlage(n)	:	kadernota 2019-2022 / overzicht reacties en antwoorden daarop
Behandeld door	:	P. Jalink

Geacht college,

Op 29 maart 2018 heeft het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG) de kadernota 2019-2022 van de VNOG vastgesteld. Hierbij bieden wij u de kadernota aan met het verzoek deze ter kennisname door te geleiden aan uw gemeenteraad.

De wet geeft de rol van de raden aan bij de diverse documenten vanuit de VNOG:
- De voorlopige jaarstukken gaan *ter kennisname* naar de raden.
- De concept begroting wordt voor een formele *zienswijze* aan de raden aangeboden.
- De definitieve vastgestelde kadernota gaat *ter kennisname* naar de raden. Dit moet vóór 15 april.

In de periode december 2017 tot en met februari 2018 hebben wij de concept kadernota *ter reactie* aan de raden aangeboden. Dit is bij wet niet verplicht. Omdat de (financiële) beleidsvorming en kaderstelling begint bij de concept kadernota kiest de VNOG er bewust voor, mede op verzoek van enkele gemeenten, om de concept kadernota wel in een vroeg stadium aan de gemeenten aan te bieden zodat zij hierop kunnen reageren.

De kadernota 2019-2022 beschrijft de begrotingsuitgangspunten voor 2019 en verwachte ontwikkelingen. De belangrijkste elementen van de kadernota zijn:

- De begroting 2019 wordt met de nu voorliggende kadernota (met uitzondering van de indexering) op het peil van de begroting 2017 en 2018 gehouden.
- Dat wil echter niet zeggen dat er geen (nieuw) beleid is. Beleidsmatige ontwikkelingen volgen echter uit de Strategische agenda 2017-2020 van de VNOG. Deze agenda volgt een eigen route van bestuurlijke besluitvorming de komende maanden.
- Begin 2018 is daarnaast een traject gestart voor een evaluatie van de jaarrekening 2017. Ook daaruit kunnen bijstellingen voortkomen.

- Afhankelijk van de keuzes van het AB wordt, indien nodig, in de tweede helft van 2018 een begrotingswijziging op de begroting 2019 opgesteld.
- Wanneer deze begrotingswijziging een effect op de gemeentelijke bijdrage heeft, wordt deze voor een zienswijze aan de raden voorgelegd (okt – dec).

Bijgevoegd treft u een overzicht van de binnengekomen reacties op de kadernota aan en onze antwoorden daarop. Samengevat:
- elf gemeenten hebben ofwel geen aanleiding gezien om een reactie te geven, of kunnen zich in de kadernota vinden, of hebben de kadernota ter kennisname aangenomen;
- zeven gemeenten verzoeken om de Achterhoekse indexatiesystematiek toe te passen;
- vier gemeenten geven aan dat de gemeentelijke bijdrage aan de VNOG nu niet mag stijgen, waarbij drie gemeenten bovendien aangeven aan dat de bijdrage ook de komende jaren niet mag stijgen;
- twee gemeenten hebben specifieke opmerkingen, namelijk een verzoek om kritische prestatie indicatoren toe te voegen aan de programmabegroting en een verzoek om met een realistische en kritische blik te kijken naar de noodzaak van alle investeringen, beleidswijzigingen en ontwikkelingen, gekoppeld aan een reële planning die behapbaar is;
- elf gemeenten hebben opmerkingen die zich richten op de insteek van het vervolgtraject in de tweede helft van 2018. Dit vervolgtraject betreft de uitwerking van de Strategische agenda, de Evaluatie van de jaarrekening 2017 en de eventuele begrotingswijzigingen die hierna mogelijk kunnen volgen. Deze opmerkingen gaan niet over de kadernota. Bij de besluitvorming in de tweede helft van 2018 zal rekening worden gehouden met deze opmerkingen. Het is de intentie van de VNOG om, indien mogelijk, recht te doen aan de opmerkingen, maar definitieve keuzes zijn aan het AB en zijn afhankelijk van de bestuurlijke afwegingen zoals die in het AB gemaakt zullen worden.

De ontvangen reacties hebben geen aanleiding gegeven tot aanpassing van de kadernota. De kadernota wordt verwerkt in de programmabegroting 2019-2022. Deze begroting wordt voor een formele zienswijze aan de raden voorgelegd.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland,

ir. A. Schoenmaker
secretaris

drs. J.C.G.M. Berends
voorzitter

Reacties gemeenten Noord- en Oost-Gelderland op de concept Kadernota VNOG 2019-2022 *Datum overzicht: t/m 1 maart 2018 bijgewerkt*

Gemeente	Datum	Reactie gemeente	Reactie DB VNOG
Aalten	18-jan-18 (college)	1. De door VNOG toegepaste loon- en prijsindexatie wijkt af van de door de Achterhoekse gemeenten gehanteerde systematiek. De gehanteerde percentages vallen wederom hoger uit. Het college blijft VNOG attenderen op de voor Aalten wenselijke indexering. 2. Het college vertrouwt erop dat VNOG de maatregelen, die noodzakelijk zijn op basis van de Strategische Agenda, helder faseert en dat de VNOG het college informeert over de voorgenomen aanpak. Eventuele financiële gevolgen, voortvloeiend uit de uitkomsten van de uitvoering van de strategische agenda, ziet het college graag helder onderbouwd terug bij de mogelijke begrotingswijziging.	1. Voor de indexbepaling kiest de VNOG voor de index voor lonen en een index voor prijzen, zoals opgenomen in de circulaire van het gemeentefonds. Het verleden heeft geleerd dat een meerderheid van de gemeenten met deze systematiek kan instemmen. 2. Dank voor uw opmerking. De VNOG zal het vervolgtraject helder faseren en hierover tijdig informatie verstrekken. Als er sprake zal zijn van een voorstel tot begrotingswijziging, dan zal die onderbouwd zijn.
Apeldoorn	8-jan-18 (college)	1. Het college is positief over de kadernota en heeft geen inhoudelijke opmerkingen. 2. Het college wil graag aandacht voor het toevoegen van Kritische Prestatie Indicatoren in de eerstvolgende programmabegroting.	1. Met dank kennisgenomen van de reactie. 2. Elk tertaal wordt een prestatiekaart opgesteld waarin de prestaties van de brandweer zijn opgenomen opgenomen. De kaart is primair bedoeld voor de portefeuillehouder en maakt geen onderdeel uit van de programmabegroting. Gegevens uit de kaart kunnen worden meegenomen in presentaties, voortgangsrapportages e.d. Het opnemen van prestatie indicatoren in de programmabegroting en ook breder dan alleen brandweer indicatoren is voor 2019 (nog) niet voorzien; wellicht vanaf 2020.
Berkelland	23-jan-18 (college) 20-feb-18 (raad)	1. De door de VNOG toegepaste loon- en prijsindexatie wijkt af van de door de Achterhoekse gemeenten gehanteerde systematiek. De gehanteerde percentages vallen hoger uit. Met de toegepaste loon- en prijsindexatie gaat Berkelland niet akkoord. 2. De hoogte van de gemeentelijke bijdrage mag niet stijgen. Eventuele financiële gevolgen, voortvloeiend uit de uitkomsten van de uitvoering van de strategische agenda, moet de VNOG opvangen binnen haar eigen begroting. Voor Berkelland is een stijging van de gemeentelijke bijdrage voor nu en de aankomende jaren onacceptabel.	1. Voor de indexbepaling kiest de VNOG voor de index voor lonen en een index voor prijzen, zoals opgenomen in de circulaire van het gemeentefonds. Het verleden heeft geleerd dat een meerderheid van de gemeenten met deze systematiek kan instemmen. 2. De nu voorliggende kadernota leidt, afgezien van een loon- en prijsindex, niet tot een stijging van de gemeentelijke bijdrage. De uitkomsten van de strategische agenda volgen een eigen besluitvormingstraject. In dat traject zal uw opmerking worden meegenomen.
Bronckhorst	22-feb-18 (college)	1. Het college spreekt waardering uit voor het tijdig aanbieden van de kadernota. De gemeentelijke bijdrage blijft binnen de raming en de meegegeven taakstellingen zijn opgenomen. College stemt in met kadernota. 2. Aandacht wordt gevraagd voor de financiering van de geschetste ontwikkelingen in de Kadernota. VNOG geeft aan dat in 2018 incidentele ruimte aanwezig is bij een positief saldo van de Jaarrekening 2017. Het is van belang dat er geen onomkeerbare, structurele besluiten worden genomen, voordat besluitvorming heeft plaatsgevonden over (wijziging van de) begroting 2019. Dus aandacht voor de aanwending van incidentele ruimte voor structurele uitgaven.	1. Met dank kennisgenomen van de reactie. 2. Dank voor uw aandachtspunt. De VNOG zal geen structurele onomkeerbare besluiten nemen voor 2018 / in 2018, dan via het traject van de begrotingswijziging.
Brummen	22-feb-18 (raad)	1. Geen aanleiding gezien om een reactie te geven.	1. Dank voor de mededeling.

Doetinchem	20-feb-18 (college)	1. De adviezen van het FAO dienen als uitgangspunt te worden genomen bij het opstellen van de begroting 2019. 2. Wij verzoeken de VNOG de Achterhoekse indexatie op basis van het Bruto Binnenlands Product aan te houden. De door de VNOG toegepaste loon- en prijsindexatie wijkt af van de door de Achterhoekse gemeenten gehanteerde indexatie. De Achterhoekse gemeenten passen één loon- en prijsindexatie toe voor alle gemeenschappelijke regelingen. Deze indexatie is op basis van het Bruto Binnenlands Product (BBP).	1. De adviezen van het FAO richten zich op de mogelijke begrotingswijziging van de begroting 2019 (in het najaar van 2018) en niet op de nu voorliggende kadernota 2019, die de basis is voor de begroting 2019. Deze begrotingswijziging volgt een eigen besluitvormingstraject. In dat traject zal uw opmerking worden meegenomen. De kadernota zoals nu voorligt, leidt overigens, afgezien van een loon- en prijsindex, niet tot een stijging van de gemeentelijke bijdrage. 2. Voor de indexbepaling kiest de VNOG voor de index voor lonen en een index voor prijzen, zoals opgenomen in de circulaire van het gemeentefonds. Het verleden heeft geleerd dat een meerderheid van de gemeenten met deze systematiek kan instemmen.
Elburg	30-jan-18 (college)	1. De kadernota voor kennisgeving aangenomen.	1. Met dank kennisgenomen van de reactie.
Epe	08-feb-18 (college)	1. In het algemeen kan het college zich vinden in de concept kadernota. De gemeentelijke bijdrage ontwikkelt zich vooralsnog conform de verwachting. De beleidswijzigingen zoals geschetst kunnen voor 2018 incidenteel worden gedekt uit het verwachte positieve resultaat 2017. 2. Uitkomsten van in 2018 startende trajecten kunnen in het najaar mogelijk leiden tot een hogere gemeentelijke bijdrage voor 2019. VNOG wijkt hiermee af van de gebruikelijke werkwijze en tijdslijnen met als gevolg dat de gemeente een (structurele) wijziging van de bijdrage voor 2019 niet meer in de begroting kan verwerken. Dit is een ongewenste situatie en het college dringt er op aan dat extra uitgaven in 2019 (incidenteel) binnen de eigen VNOG begroting worden opgevangen of (indien structureel) eerst ingaande 2020 worden verwerkt in de begroting, zodat een eventuele structurele bijstelling van de bijdrage pas ingaande 2020 doorwerkt.	1. Met dank kennisgenomen van de reactie. 2. Het vervolg op de kadernota kent een eigen besluitvormingstraject (strategische agenda). In dit traject zal uw opmerking worden meegenomen.
Ermelo	13-feb-18 (college) 26-apr-18 (raad)	1. Het college stemt in met de kadernota. 2. Met inachtneming van de voorbehouden die het Financieel Ambtenaren Overleg eerder heeft gemaakt, zoals opgenomen in de aanbiedingsbrief bij de kadernota.	1. Met dank kennisgenomen van de reactie. 2. Er is een eigen besluitvormingstraject voor het vervolg op de kadernota (strategische agenda), waarop het advies van de financieel ambtenaren betrekking heeft. In dit traject zal uw opmerking worden meegenomen (traject van de begrotingswijziging).
Harderwijk	01-feb-18 (mail)	1. Er wordt geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om te reageren op de kadernota.	1. Dank voor de mededeling.
Hattem	05-feb-18 (raad)	1. Geen aanleiding gezien om een reactie te geven.	1. Dank voor de mededeling.
Heerde	09-feb-18 (mail)	1. Geen aanleiding gezien om een reactie te geven.	1. Dank voor de mededeling.
Lochem	15-feb-18 (college en raad)	1. Er is veel waardering voor de wijze waarop de nota is uitgewerkt en deze tijdig is toegestuurd. Daarmee is gehoor gegeven aan de bestuurlijke wens om de gemeenten tijdig te betrekken. 2. De nota geeft naast het financiële kader informatie over de strategische keuzes die in 2018 moeten worden gemaakt. Het is duidelijk dat er nog veel niet bekend is en er wordt met grote regelmaat een voorbehoud gemaakt voor eventuele kostenstijgingen in 2019 en verder. Dit baart zorgen. Daarom wordt ge-	1. Met dank kennisgenomen van de reactie. 2. Er is een eigen besluitvormingstraject voor het vervolg op de kadernota (strategische agenda), waarop het advies van de financieel ambtenaren betrekking heeft. In dit traject zal uw opmerking worden meegenomen (traject van de begrotingswijziging). 3. Dank voor uw reactie. De kadernota zoals nu voorligt, leidt- afgezien van een loon- en prijsindex - niet tot een stijging van de gemeentelijke bijdrage. Uw reactie wordt meegenomen in het bovengenoemde

		vraagd om het advies van de financieel ambtenaren volledig op te volgen. 3. Daarnaast vragen college en raad om te voorkomen dat er substantiële kostenverhogingen in 2019 en verder gaan plaatsvinden. Bij het bepalen van de Strategische Agenda in 2018 zal de kostendoorrekening nadrukkelijk aandacht moeten krijgen en eventuele meerkosten verbonden aan die keuzes, zoveel als mogelijk moeten worden beperkt.	besluitvormingstraject.
Montferland	05-jan-18 (college) 28-feb-18 (college)	1. Met de gemeenten in de Achterhoek is afgesproken dat men de bijdrage aan een gemeenschappelijke regeling wil beheersen. Om dit te bereiken is afgesproken dat de bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen maximaal met de prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product (BBP) mag stijgen. 2. Het college verzoekt om met een realistische en kritische blik te kijken naar de noodzaak van alle investeringen, beleidswijzigingen en ontwikkelingen, gekoppeld aan een reële planning, die behapbaar is voor de VNOG met de bestaande capaciteit. Men begrijpt dat niet elke wijziging/ontwikkeling een keuze is, sommige zaken zijn/worden opgelegd. Wel verwacht men dat prioriteren/nog beter faseren een realistische planning op zal leveren. 3. Montferland is, door herziening van de financieringssystematiek, een nadeelgemeente. De gemeente hecht eraan dat de hoogte van de gemeentelijke bijdrage niet nog verder zal stijgen. Vandaar de oproep om eventuele financiële gevolgen op te vangen binnen de eigen VNOG-begroting. Prioritering, fasering, 'nieuw beleid voor oud' en de werving van noodzakelijke (financiële) voorzieningen zijn bruikbare instrumenten om dit te realiseren.	1. Voor de indexbepaling kiest de VNOG voor de index voor lonen en een index voor prijzen, zoals opgenomen in de circulaire van het gemeentefonds. Het verleden heeft geleerd dat een meerderheid van de gemeenten met deze systematiek kan instemmen. 2. Dank voor uw reactie. De VNOG blijft ongewijzigd scherp en kritisch kijken naar ontwikkelingen en tracht deze realistisch te prioriteren en te faseren. Uw reactie wordt als steun in de rug beschouwd en als oproep deze werkwijze te versterken. Met de VNOG Strategische agenda is daar al een belangrijke stap in gezet. De agenda wordt de komende periode uitgewerkt. 3. De nu voorliggende kadernota leidt, afgezien van een loon- en prijsindex, niet tot een stijging van de gemeentelijke bijdrage. De mogelijke financiële gevolgen waar u op doelt, zijn mogelijke uitkomsten van de strategische agenda. Die volgen een eigen besluitvormingstraject (traject van de begrotingswijziging). In dat traject zullen uw opmerking en suggesties worden meegewogen.
Nunspeet	06-feb-18 (college)	1. Geen aanleiding gezien om een reactie te geven.	1. Dank voor de mededeling.
Oldebroek	31-jan-18 (college)	1. Laat de structurele wijzigingen pas doorwerken vanaf de begroting 2020. De incidentele ruimte die in 2019 beschikbaar is, kan niet structureel worden ingezet. Daarnaast is het niet gebruikelijk om overschotten te reserveren voor nieuw beleid. Het advies is daarom om geen onomkeerbare, structurele besluiten te nemen voordat besluitvorming heeft plaatsgevonden over de wijziging van de begroting 2019.	1. Dank voor uw reactie. De VNOG zal vóór het traject van begrotingswijziging geen structurele onomkeerbare besluiten nemen voor het jaar 2019.
Oost Gelre	06-feb-18 (raad)	1. De adviezen van het financieel ambtenarenoverleg dienen als uitgangspunt te worden genomen bij het opstellen van de begroting 2019. 2. De door de VNOG toegepaste loon- en prijsindexatie wijkt af van de door de Achterhoekse gemeenten gehanteerde systematiek. De gehanteerde percentages vallen hoger uit. Met de toegepaste loon- en prijsindexatie gaat Oost Gelre niet akkoord. 3. De hoogte van de gemeentelijke bijdrage mag niet stijgen. Eventuele financiële gevolgen, voortvloeiend uit de uitkomsten van de uitvoering van de strategische agenda, moet de VNOG opvangen binnen haar eigen begroting. Voor Oost Gelre is een stijging van de gemeentelijke bijdrage voor nu en de aankomende jaren on-	1. Dank voor uw reactie. De adviezen van het FAO richten zich op de mogelijke begrotingswijziging van de begroting 2019 (in het najaar van 2018) en niet op de nu voorliggende kadernota 2019, die de basis is voor de begroting 2019. Deze begrotingswijziging volgt een eigen besluitvormingstraject. In dat traject zal uw opmerking worden meegenomen. 2. Voor de indexbepaling kiest de VNOG voor de index voor lonen en een index voor prijzen, zoals opgenomen in de circulaire van het gemeentefonds. Het verleden heeft geleerd dat een meerderheid van de gemeenten met deze systematiek kan instemmen. 3. De nu voorliggende kadernota leidt, afgezien van een loon- en prijsindex, niet tot een stijging van de gemeentelijke bijdrage. De uitkom-

		acceptabel.	sten van de strategische agenda volgen een eigen besluitvormingstraject. In dat traject zal uw opmerking worden meegenomen.
Oude IJsselstreek	24-jan-18 (college)	1. Met de gemeenten in de Achterhoek is afgesproken dat men de bijdrage aan een gemeenschappelijke regeling wil beheersen. Om dit te bereiken is afgesproken dat de bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen maximaal met de prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product (BBP) mag stijgen.	1. Voor de indexbepaling kiest de VNOG voor de index voor lonen en een index voor prijzen, zoals opgenomen in de circulaire van het gemeentefonds. Het verleden heeft geleerd dat een meerderheid van de gemeenten met deze systematiek kan instemmen.
Putten	-	-	
Voorst	12-feb-18 (mail)	1. Geen aanleiding gezien om een reactie te geven.	1. Dank voor de mededeling.
Winterswijk	08-feb-18 (raadcie)	1. De door de VNOG toegepaste loon- en prijsindexatie wijkt af van de door de Achterhoekse gemeenten gehanteerde systematiek. De gehanteerde percentages vallen hoger uit. Winterswijk vraagt om de indexatie aan te passen. 2. De adviezen van het financieel ambtenarenoverleg dienen als uitgangspunt te worden genomen bij het opstellen van de begroting 2019. 3. Voor Winterswijk is een stijging van de gemeentelijke bijdrage met meer dan de toegestane indexering voor nu en de aankomende jaren onacceptabel. Eventuele financiële gevolgen, voortvloeiend uit de uitkomsten van de uitvoering van de strategische agenda, moet de VNOG opvangen binnen haar eigen begroting.	1. Voor de indexbepaling kiest de VNOG voor de index voor lonen en een index voor prijzen, zoals opgenomen in de circulaire van het gemeentefonds. Het verleden heeft geleerd dat een meerderheid van de gemeenten met deze systematiek kan instemmen. 2. Dank voor uw reactie. De adviezen van het FAO richten zich op de mogelijke begrotingswijziging van de begroting 2019 (in het najaar van 2018) en niet op de nu voorliggende kadernota 2019, die de basis is voor de begroting 2019. Deze begrotingswijziging volgt een eigen besluitvormingstraject. In dat traject zal uw opmerking worden meegenomen. 3. De kadernota zoals nu voorligt, leidt - afgezien van een loon- en prijsindex (echter volgens een andere systematiek, zie hiervoor) - niet tot een stijging van de gemeentelijke bijdrage. Uw reactie zal in het bovengenoemde besluitvormingstraject worden meegenomen.
Zutphen	06-feb-18 (college) 12-mrt-18 (raad)	1. Omdat de geschetste ontwikkelingen in de kadernota nog tot een substantiële verhoging van uitgaven kunnen leiden, verzoekt men bij de uitwerking rekening te houden met het advies van het FAO.	1. Dank voor uw reactie. Er is een eigen besluitvormingstraject voor de uitwerking van de ontwikkelingen zoals geschetst in de kadernota, waarop het advies van het FAO betrekking heeft. In dit traject zal uw opmerking worden meegenomen. De kadernota zoals nu voorligt, leidt overigens, afgezien van een loon- en prijsindex, niet tot een stijging van de gemeentelijke bijdrage.

Raadsvergadering

Dossiernummer	1366
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	15
Omschrijving	Hamerstuk / Jaarstukken 2017 en Begroting 2019 Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Raad

Zaaknummer: 215402 en 215442

BEGROTINGEN GEMEENSCHAPPELIJK REGELINGEN

Naam gemeenschappelijke regeling	Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland
Betreft	X begroting 0 begrotingswijziging
Programma/product	
Context (wat doet de regeling voor onze gemeente/doelstellingen)	Wettelijke verplichte samenwerking op het gebied van brandweer- en veiligheidszorg. De VNOG levert voor de gemeenten de brandweerzorg regionaal, de organisatie van rampenbestrijding en de GHOR (Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen)
Belangrijkste zaken/relevante ontwikkelingen (o.a. opvallende zaken/nieuw beleid, gemeentelijke invloed)	Geen bijzonderheden
Doelrealisatie (is/wordt het doel gehaald dat de gemeenschappelijke regeling beoogt te realiseren?)	Ja
Financiële gevolgen (totaal of bijdrage per inwoner)	€2.159.549,-
Andere gevolgen (niet financieel, denk aan: doelbereiking, overleg, efficiëntie, ambtelijke inzet)	-
Advies college	X instemmen met de opmerking om de incidentele baten niet te gebruiken om structurele lasten te dekken of structureel beleid mee in gang te zetten en eventuele beleidsintensiveringen geen verhoging van de gemeentelijke bijdrage tot gevolg hebben. 0 niet instemmen, omdat
Achterliggende stukken (ter inzage bij de griffie)	Collegebesluit 8 mei 2018
Portefeuillehouder Meer informatie bij:	J.H.A. van Oostrum A.M. Holl tel: 0545-250396

Graag reactie voor 07 juni 2018 per e-mail bij a.holl@gemeenteberkelland.nl

C: *A.M. Holl*
T: *0545-250 250*
E: *info@gemeenteberkelland.nl*
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad Berkelland

Zaaknummer : 215402 en 215442
Onderwerp : Begroting GR Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland
Verzonden :

Geachte gemeenteraad,

Op 13 april ontvingen we de concept begroting 2019 van Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland.

Mogelijkheid indienen zienswijze
Deze begroting wordt in de vergadering van het Algemeen Bestuur (AB) op 28 juni besproken. Het is voor u als gemeenteraad om die reden mogelijk om tot 7 juni hun zienswijze kenbaar te maken.

Wij adviseren de gemeenteraad de volgende twee zienswijzen in te dienen.
- De incidentele baten mogen niet gebruikt worden om structurele lasten te dekken;
- Eventuele beleidsintensiveringen mogen geen verhoging van de gemeentelijke bijdrage tot gevolg hebben.

Meer informatie is te lezen in de bijgevoegde notitie ‘Begrotingen gemeenschappelijke regelingen’.

Heeft u nog vragen?
Neem dan contact op met de mevrouw Holl, telefoonnummer 0545-250 396

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Kopie aan:
- Archief

Concept Programmabegroting 2019-2022

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland

12 april 2018

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

1. Inleiding 4

2. Missie, visie, doelen, kernwaarden en Strategische agenda 5

3. Programma's 8
- Programma 1. Risicobeheersing
- Programma 2. Incidentbestrijding
- Programma 3. Brandweerondersteuning
- Programma 4. Crisisbeheersing
- Programma 5. GHOR
- Programma 6. Meldkamer Oost Nederland
- Programma 7. Bedrijfsvoering
- Programma 8. Directie en Control
- Programma 9. Algemene dekkingsmiddelen
- Programma 10. Kazernes in eigendom / overgangsrecht

4. Overzicht baten en lasten 26

5. Paragrafen 28
- 5.1. Weerstandsvermogen en risicomanagement
- 5.2. Onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3. Financiering / treasury
- 5.4. Bedrijfsvoering
- 5.5. Verbonden partijen
- 5.6. Mens & Organisatie

Bijlagen 40
- Bijlage 1. Gemeentelijke bijdrage 2019 (primitief)
- Bijlage 2. Overzicht reserves en voorzieningen
- Bijlage 3. Kerngegevens
- Bijlage 4. Overzicht taakvelden
- Bijlage 5. Beleidsindicatoren
- Bijlage 6. Geprognotiseerde meerjarenbalans

Voorwoord

Voor u ligt de meerjaren programmabegroting 2019-2022 van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG). In 2019 wordt in samenwerking met de gemeenten verder gewerkt aan versterking van de VNOG. De belangrijke opgaven waar de organisatie voor staat zouden nooit kunnen worden uitgevoerd zonder de inzet en grote betrokkenheid van de vele vrijwilligers en het beroepspersoneel. Daarnaast is ook de nauwe band met de vele partners cruciaal voor het functioneren van de VNOG. De warme belangstelling van de deelnemende gemeenten, is hierbij een belangrijke factor. De VNOG is een netwerkorganisatie, gestoeld op actuele informatie en in de veranderende samenleving verandert haar rol ook.

De programmabegroting 2019-2022 is beleidsarm, dit past bij de fase waarin de organisatie zich bevindt. De basis is in 2019 op orde gebracht, daarbij spelen onderwerpen als het dekkingsplan, eenheid in verscheidenheid, geoefendheid operationele functionarissen en financiële beheersing. De VNOG werkt aan het vorm en inhoud geven aan de principes van "posten zijn de basis". De inzichten uit het traject Evaluatie Jaarrekening 2017 zijn bij het opstellen van deze begroting nog niet bekend.

Er spelen landelijke ontwikkelingen, zoals de invoering van de Omgevingswet, RemBrand en burgerschap in relatie tot (brand)veiligheid. Op regionaal niveau is een strategische agenda geformuleerd. Deze zal naar verwachting pas effect hebben vanaf de kadernota 2020.

Naast het bestrijden van incidenten is het voorkomen en beperken van incidenten en crises van steeds grotere betekenis geworden. De VNOG komt daarbij ook steeds meer de betrokken inwoner tegen, die zelf in zijn omgeving een rol wil spelen en zelf het initiatief neemt. Dit zelforganiserend vermogen van de samenleving vormt zowel een uitdaging als een kans om verder te werken aan onze missie.

Harm-Jan van Schaik
Portefeuillehouder Middelen VNOG

1. Inleiding

In 2019 gaat de VNOG onverminderd door met de uitvoering van haar (wettelijke) taken. Samen met vele stakeholders zorgt de VNOG voor de kwaliteit en efficiency van de brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening, bevolkingszorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding.

Daarvoor staan het brandweerpersoneel en de crisisorganisatie paraat, worden medewerkers opgeleid, geoefend en getraind en wordt het materieel en materiaal onderhouden. De VNOG verstrekt risicogerichte adviezen, geeft voorlichting, verzorgt beleidsadvisering en communicatie en voert haar administratie uit.

De VNOG werkt op een risicogerichte en informatie gestuurde werkwijze en met gebruik making van het zelf organiserend vermogen van de maatschappij.

Naast de reguliere taken bereidt de VNOG zich ook voor op de toekomst. In 2017 is de Strategische agenda 2017-2020 voor de VNOG vastgesteld en zijn de onderwerpen van de Strategische agenda toegewezen aan een bestuurlijke trekker. Per onderwerp is een bestuursopdracht geformuleerd. De opdrachten zijn in 2018 verder uitgewerkt en waar nodig zijn (aanvullende) onderzoeken uitgevoerd.

In 2019 en 2020 zullen de resultaten van de bestuursopdrachten geleidelijk worden ingevoerd. Beoogd is om per 2020 de uitkomsten steeds meer geborgd te krijgen in de programmabegroting, zodat voor 2021 en verder een nieuwe agenda kan worden opgesteld.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de koers van de VNOG, vertaald in de missie, visie, doelen en kernwaarden van de organisatie, alsook de Strategische agenda. In hoofdstuk 3 leest u de inhoudelijke weergaven van de programma's en welke activiteiten in 2019 worden uitgevoerd tegen welke inzet van middelen. Hoofdstuk 4 bevat het overzicht van baten en lasten. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 ingegaan op de verplichte paragrafen. Daarna volgen bijlagen met diverse (onder andere financiële) overzichten.

2. Missie, visie, doelen, kernwaarden en Strategische agenda

Inleiding
De basis voor de veiligheidsregio is haar wettelijke taak. De VNOG heeft haar missie, visie en doelstellingen hiervan afgeleid. De wettelijke kerntaken van de VNOG zijn in het kort:

1. het inventariseren van risico's;
2. het adviseren van het bevoegd gezag hierover;
3. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders;
4. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;
5. het instellen en in stand houden van een brandweer;
6. het instellen en in stand houden van een GHOR;
7. het voorzien in de meldkamerfunctie;
8. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;
9. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening (intern en met andere organisaties die betrokken zijn bij de genoemde taken).

Missie en visie
De missie van de VNOG luidt: "Samen werken aan veiligheid". De visie is: "Samen maken we ons sterk voor de kwaliteit en efficiency van de brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening, bevolkingszorg en crisisbeheersing en rampenbestrijding".

Daarvoor:

- signaleert de VNOG maatschappelijke ontwikkelingen, speelt hier alert en proactief op in en stemt haar beleid en taakuitvoering hierop af.
- is de VNOG richtinggevend op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing en neemt initiatief en zorgt voor coördinatie tussen gemeenten en alle betrokken organisaties op dit gebied.
- zorgt de VNOG (met haar vrijwilligers en beroeps) samen met haar partners voor een snelle en goede brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening en bevolkingszorg aan de inwoners van de regio.
- stimuleert de VNOG burgers, instellingen en bedrijven tot zelfredzaamheid en het nemen van eigen verantwoordelijkheid.
- zorgt de VNOG door gekwalificeerde medewerkers (vrijwillig en beroeps), die met passie, plezier en ambitie werken, voor een optimale voorbereiding op incidenten, rampen en crises.

Opgave en doelstellingen
De opgave voor de VNOG is: "Minder: incidenten, slachtoffers en schade".

Om dit te bereiken heeft de VNOG *drie maatschappelijke doelstellingen* geformuleerd:

1. Het voorkomen en beperken van incidenten, rampen en crisis.
2. Het bestrijden van incidenten, rampen en crisis.
3. Herstel na een ontwrichte situatie.

De VNOG werkt aan deze doelstellingen op een *risicogerichte* en *informatie gestuurde* werkwijze en met gebruik making van het *zelf organiserend vermogen* van de maatschappij.

Risicogericht: De VNOG legt zich toe op de taak van adviseur (brand-)veiligheid en zelfredzaamheid op basis van de risico's. Het risicoprofiel van de regio vormt hiervoor de basis. Ook de repressieve organisatie is gebaseerd op risico's. Het potentieel wordt zodanig over de regio verdeeld dat hulpvraag (mogelijke incidenten) en hulpaanbod (materieel) zo goed mogelijk op elkaar zijn afgestemd.

Informatie gestuurd: Goede besluitvorming en effectieve inzet wordt mogelijk gemaakt doordat de betrokken spelers een actueel gedeeld beeld van de situatie hebben. Daarbij is het doel altijd de juiste informatie, in de juiste vorm, op het juiste moment op de juiste plaats te hebben. De VNOG werkt op basis van informatie die zij heeft verzameld, gevalideerd en geanalyseerd en maakt op basis daarvan keuzes in beleid en uitvoering.

Zelf organiserend vermogen: De VNOG vindt het belangrijk om burgers, bedrijven en instellingen op basis van deskundig advies over (brand-)veiligheid in de gelegenheid te stellen om zelf te kiezen voor een meer (brand-)veiliger situatie. De VNOG stimuleert ontwikkelingen die uit de samenleving komen en maakt plannen op basis van behoeften in de samenleving: 'van buiten naar binnen werken'. Ook tijdens incidenten, rampen en crisis wordt gebruik gemaakt van de 'eigen kracht' binnen de samenleving.

Daarnaast kent de VNOG *twee organisatorische doelstellingen*.
1. Doelmatige bedrijfsvoering. Een organisatie waarbij sprake is van eenduidigheid in beleid en aansturing, een solide financiële positie en beheersing en een rechtmatige en transparante financiële huishouding.
2. Mensgericht werken. De VNOG is een organisatie waarin met passie, plezier en ambitie samengewerkt wordt aan de veiligheid van de samenleving. De medewerkers (beroeps en vrijwilligers) staan centraal in de organisatie en krijgen de ruimte om te leren en te ontwikkelen.

Kernwaarden
Er zijn vijf kernwaarden: "Transparant, Eerlijk, Betrokken, Daadkrachtig, Professioneel".

De organisatie is transparant. De VNOG maakt heldere afspraken over haar doelen en resultaten, zodat duidelijk is wat zij wil bereiken en hoe ze dat doet. De VNOG is een overheidsorganisatie die werkt met publieke middelen. De VNOG is toegankelijk, open en aanspreekbaar en kan haar handelen verantwoorden, zowel intern als extern. De VNOG conformeert zich aan gemaakte afspraken en is ook duidelijk over hetgeen ze niet (kan) doen en waarom.

De organisatie is eerlijk. We doen wat we zeggen en we zeggen wat we doen. We zijn consequent en te vertrouwen. Ook bij tegenwind houden we koers.

De organisatie is betrokken. Omgeving, bestuur en medewerkers voelen zich gezien, gehoord en gewaardeerd. De VNOG heeft hart voor het vak, haar missie en elkaar. De VNOG is ondernemend, uitnodigend, inlevend, denkt mee en biedt kansen.

De organisatie is daadkrachtig. Ze hakt knopen door, is besluitvaardig en weet van aanpakken. De VNOG heeft een duidelijke visie en heldere doelen geformuleerd. Iedereen heeft de verantwoordelijkheid om zijn of haar bijdrage te leveren aan de organisatie en die verantwoordelijkheid wordt genomen. Daar zetten we ons voor in en spreken we elkaar op aan. De VNOG is doelgericht en zorgt ervoor dat zij resultaten tijdig behaalt.

De organisatie is professioneel. De VNOG verstaat haar vak en levert kwaliteit. Medewerkers zijn opgeleid voor hun taken en werkzaamheden. De diensten en producten voldoen aan professionele kwaliteitseisen, standaarden of normen. De VNOG kijkt kritisch naar wat haar handelen teweegbrengt en of het goed is wat ze doet.

Bewaken voortgang
Op verschillende manieren bewaakt de VNOG haar prestaties en de voortgang op haar doelstellingen en rapporteert daarover aan de deelnemende gemeenten. Naast de vaste momenten in de planning & controlcyclus verschijnt om de vier maanden een prestatiekaart waarop per gemeente wordt gerapporteerd over de voortgang van een aantal prestatie indicatoren van de brandweer.

Strategische agenda 2017 - 2020
In de vergadering van 29 juni 2017 heeft het algemeen bestuur van de VNOG de Strategische agenda VNOG 2017-2020 vastgesteld. Deze agenda bevat belangrijke onderwerpen die de komende jaren uitgewerkt worden.

De VNOG streeft naar meer veiligheid en naar minder slachtoffers, minder incidenten en minder schade. Hiervoor is het cruciaal om in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen zoals vergrijzing, krimp, de informatiemaatschappij en burgerschap. Deze onderwerpen maken deel uit van de strategische agenda.

Op landelijke niveau spelen binnen de brandweer diverse grote thema's zoals uitruk op maat, toekomstbestendige paraatheid, etc. Het is van belang om hier ook als regio een standpunt over in te nemen. De landelijke thema's (zoals ook door het landelijke Veiligheidsberaad geformuleerd) zijn ook opgenomen op de strategische agenda van de VNOG.

Het doel van de agenda is om de ambities te bepalen en prioriteiten te stellen, zodat de VNOG tijdig kan inspelen op ontwikkelingen en voorbereid is op de toekomst.

De volgende onderwerpen maken onderdeel uit van de strategische agenda:

Strategische agenda VNOG
• Voldoende (vrijwillig) personeel • Variabele voertuigbezetting • Toekomstbestendig model voor spreiding en paraatheid • Versterking bevolkingszorg • (Crisis)communicatie • Doorontwikkeling flexibele crisisorganisatie & continuïteit van de samenleving • Zelfredzaamheid en inwonerparticipatie • Omgevingswet • Informatievoorziening en Business Intelligence • Scope en schaal veiligheidsregio's

De onderwerpen van de strategische agenda zijn als bestuursopdracht uitgewerkt, onder leiding van een bestuurlijke opdrachtgever. De trajecten en de resultaten van de bestuursopdrachten zullen op termijn hun weerslag gaan krijgen in de reguliere programma's van de programmabegroting.

3. Programma's

Programma: 1. Risicobeheersing

Programmahouder: dhr. M. Boumans
Budgethouder: dhr. J. Wesselink, wnd afdelingshoofd Risicobeheersing

Waar gaat het over?

Risicogericht adviseren, informatie gestuurd werken, vergroten van het zelf-organiserend vermogen, doorontwikkeling van risicobeheersing in het kader van de Omgevingswet.

Wat willen we graag bereiken?

1. *Risicogericht adviseren:* De ontvangers van onze risicogerichte adviezen zijn meer genegen om daadwerkelijk maatregelen te treffen, omdat zij risicobewuster zijn en integraler n.a.v. risico's handelen, vanuit eigen verantwoordelijkheid.
2. *Informatiegestuurd werken:* Acteren daar waar de meeste veiligheidswinst te behalen valt, doordat bekend is waar de risico's het grootste zijn.
3. *Vergroten van het risicobewustzijn en het zelforganiserend vermogen:* Ondersteuning van het zelforganiserend vermogen van de samenleving (Burgerkracht), zodat deze goed is voorbereid op incidenten, rampen en crises.
4. *Doorontwikkeling van risicobeheersing in het kader van de Omgevingswet:* Basis leggen voor integrale veiligheidsadvisering (gezondheid-, water-, milieu- en brandveiligheid) aan gemeenten met het doel gemeenten vroegtijdig te kunnen ondersteunen bij ontwikkelingen in het fysieke domein.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. Risicogericht adviseren

- De afdeling Risicobeheersing (hierna: RB) brengt gevraagd en ongevraagd advies uit op basis van het periodiek herijkte (brand-)risicoprofiel.
- RB stelt een strategisch opleidingsplan *vakbekwaam worden en blijven* op en voert dit uit. Hiervoor monitort RB de kwaliteit van de medewerkers.
- Per natuurgebied brengt RB een gebiedsgericht advies uit (met de afdeling IB).
- RB implementeert beleidsplan 'brandveilig gebruik en bouwen' (taakopvatting RB).

2. Informatiegestuurd werken

- RB verzamelt, koppelt, analyseert en gebruikt gegevens tbv het (brand-)risicoprofiel.
- RB werkt aan (en met) een dynamisch, periodiek herijkt (brand-)risicoprofiel dat gekoppeld is aan het slagkrachtmodel en de operationele prestaties.
- RB werkt aan een doorontwikkeling van het objectregistratiesysteem FirstWatch.
- RB werkt aan (en met) de ontwikkeling van het MRI team.
- RB onderzoekt efficiëntere/effectievere wijze om bereikbaarheidskaarten te tekenen;
- RB levert een bijdrage aan de landelijke- en Oost-5 TBO database en aan het IFV alerteringsmodel natuurbranden.
- RB realiseert dat object- en omgevingsinformatie vanuit verschillende databronnen eenduidig en tijdig bij operationele eenheden gebruikt worden.

3. Vergroten van het risicobewustzijn en het zelforganiserend vermogen

- RB stelt een uitvoeringsplan brandveilig leven op en voert dit uit.
- RB richt een lokale frontoffice voor burgers op.
- RB zet een voorlichtingspoule Brandveilig Leven op.
- RB organiseert een netwerk 'achter de voordeur bij kwetsbaren'.

4. Doorontwikkeling van risicobeheersing in het kader van de Omgevingswet

- RB stelt een eenduidig regionaal uitvoeringsplan op met bijbehorende regionale procesbeschrijvingen, o.a. in het kader van loze meldingen terugdringen.
- RB zoekt naar middelen waardoor het werk efficiënter, effectiever en klantvriendelijker kan worden uitgevoerd.

- RB werkt samen binnen de VNOG door bij te dragen aan het risicocommunicatieplan.
- RB bouwt verder aan een goede samenwerkingsrelatie met onze 22 gemeenten, de omgevingsdiensten en Oost-5 en werkt aan nieuwe allianties om daarmee een basis leggen voor integrale veiligheidsadvisering (gezondheid-, water-, milieu- en brandveiligheid) aan gemeenten.
- RB zet in op samenwerking en belangen zichtbaar maken tussen beheersen en bestrijden.

Welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

01 Programma Risicobeheersing	Voorlopige JR 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten							
Risicobeheersing Algemeen	4.204.842	3.942.508	3.942.508	3.942.508	3.942.508	3.942.508	3.942.508
Bewustwording	99.647	120.000	120.000	120.000	120.000	120.000	120.000
Informatiegestuurde risicobehee	47.042	131.171	81.171	81.171	81.171	81.171	81.171
Resultaat Lasten	**4.351.531**	**4.193.679**	**4.143.679**	**4.143.679**	**4.143.679**	**4.143.679**	**4.143.679**
Baten							
Bijdrage provincie	-101.763	-130.526	-130.526	-130.526	-130.526	-130.526	-130.526
Gemeentelijke bijdrage anders	-	-165.220	-165.220	-165.220	-165.220	-165.220	-165.220
Overige goederen en diensten	-26.248						
Bijdrage UWV	-57.402						
Resultaat Baten	**-185.413**	**-295.746**	**-295.746**	**-295.746**	**-295.746**	**-295.746**	**-295.746**
Reserves							
Onttrekking	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat	**4.166.118**	**3.897.933**	**3.847.933**	**3.847.933**	**3.847.933**	**3.847.933**	**3.847.933**

Toelichting op belangrijke verschillen 2018 - 2019:
In 2018 zijn incidenteel middelen voor het doorontwikkelen van het monitoren van Risico's en Incidenten beschikbaar gesteld -€ 50.000 (Kadernota 2018-2021).

Programma: 2. Incidentbestrijding

Programmahouder: dhr. M. Boumans
Budgethouder: dhr. M.N.A.T. Verlinden, afdelingshoofd Incidentbestrijding

Waar gaat het over?

De uitvoering van het primaire proces Incidentbestrijding van de brandweer: de onderdelen repressie, paraatheid, nazorg en mono-operationele voorbereiding. Medewerkers staan in 22 gemeenten 24-uur per dag paraat om uit te rukken naar incidenten en calamiteiten (snelle en adequate brandweerzorg).

Wat willen wij graag bereiken?

1. *Repressie:* Levering van tijdige, effectieve en kwalitatieve brandweerzorg; de VNOG is ingericht op de risico's binnen haar gebied. De posten vormen de basis van de repressieve organisatie en de VNOG zorgt voor voldoende opgeleid en geoefend personeel en beschikt over voldoende uitruk gereed materieel.
2. *Paraatheid*: Levering van zo snel mogelijke, adequate en professionele brandweerzorg vanuit 56 brandweerposten aan burgers, bedrijven en instellingen.
3. *Nazorg*: Levering van kwalitatief hoogstaande, adequate nazorg aan het repressief personeel.
4. *Operationele voorbereiding:* Verantwoordelijkheid voor de mono-operationele voorbereiding, door te zorgen voor kwalitatief goed voorbereide en uniforme procedures.

Wat gaan wij daarvoor doen?

1. Repressie en 2. Paraatheid

De afdeling Incidentbestrijding (IB) richt de parate organisatie in op risico's in de regio:

- Op basis van het actuele slagkrachtmodel worden mensen en middelen optimaal ingezet om de risico's in het gebied te kunnen beheersen. IB beheert het grootschalig optreden.
- IB levert tijdige en veilige brandweerzorg, d.m.v. het gebruik van het actuele slagkrachtmodel, door een goed ingerichte Regeling Operationele Functionarissen (ROF) en met geïntensiveerde aandacht voor arbeidsveiligheid.

De afdeling IB werkt informatie gestuurd:

- IB heeft actuele informatie beschikbaar; de inzetprocedures op de auto's zijn actueel;
- IB gebruikt informatie als de basis voor haar ontwikkeling, vanuit de verwerking van gegevens door het MRI team; IB beschikt over actuele planvorming en sluit aan op het brandrisicoprofiel en het veiligheidsportaal.

3. Nazorg

- IB beheert de processen m.b.t. nazorg en ontwikkelt deze door waar nodig. IB heeft daarin de regierol betreffende arbeidshygiëne en initieert evaluaties.

4. Operationele Voorbereiding:

De afdeling IB werkt actief aan de doorontwikkeling van de incidentbestrijding:

- Vanuit 'posten zijn de basis' draagt IB zorg voor de kaders voor opleiden en oefenen en voor kaders voor het beheer en de aanbesteding van materieel;
- IB zorgt in overleg met de posten voor kwalitatieve en uniforme procedures;
- IB ontwikkelt, samen met andere afdelingen, een integraal vrijwilligersbeleid;
- IB voert het beleid voor de jeugdbrandweer uit.
- Indien het onderzoek naar een toekomstbestendig model voor spreiding en paraatheid (2018) daartoe aanleiding geeft, ontwikkelt IB het beleid voor uitruk op maat door.
- IB deelt informatie met relevante partners, o.a. door netcentrisch te werken.
- De mono operationele inzet wordt uitgevoerd binnen de ROF.

Welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

02 Programma Incidentbestrijding	Voorlopige JR 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten							
Incidentbestrijding algemeen	11.469.130	10.580.008	10.497.626	10.497.626	10.497.626	10.497.626	10.497.626
Jeugdbrandweer			41.232	41.232	41.232	41.232	41.232
Repressie / paraatheid	280.811	251.560	236.560	236.560	236.560	236.560	236.560
Nazorg	5.817	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Operationele Voorbereiding	7.060	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000
Resultaat Lasten	**11.762.818**	**10.881.568**	**10.825.418**	**10.825.418**	**10.825.418**	**10.825.418**	**10.825.418**
Baten							
Jeugdbrandweer			-14.640	-14.640	-14.640	-14.640	-14.640
Overige inkomsten	-3.386						
Resultaat Baten	**-3.386**	**-**	**-14.640**	**-14.640**	**-14.640**	**-14.640**	**-14.640**
Reserves							
Onttrekking	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat	**11.759.432**	**10.881.568**	**10.810.778**	**10.810.778**	**10.810.778**	**10.810.778**	**10.810.778**

Toelichting op belangrijke verschillen 2018 - 2019:
Voor de jeugdbrandweer zijn in 2018 middelen beschikbaar gesteld (€ 50.000 (Kadernota 2018-2021), die in 2019 over verschillende budgetten zijn verdeeld ook op andere programma's. Daarnaast is de toevoeging aan een niet meer bestaande voorziening geschrapt en toegevoegd aan de post onvoorzien.

Programma: 3. Brandweerondersteuning

Programmahouder: dhr. M. Boumans
Budgethouder: dhr. D. de Vries, afdelingshoofd Brandweerondersteuning

Waar gaat het over?

Ondersteuning van de primaire processen, in het bijzonder de 56 brandweerposten voor: Materieel & Logistiek, Services, beheer Regionaal Brandmeldsysteem, Facilitaire Zaken, Huisvesting, Vakbekwaamheid en Kennis & Ontwikkeling.

Wat willen wij graag bereiken?

Een betrouwbare, veilige en professionele, klantgerichte ondersteuning van de primaire processen.

1. *Beschikbaar en betrouwbaar materieel.*
2. *Doorontwikkeling Brandweerondersteuning.*
3. *Bevorderen vakmanschap.*
4. *Vergroten lerend vermogen.*

De afdeling Brandweerondersteuning (BO) heeft de rol van opdrachtnemer en wil, vanuit verbinding en een klantgerichte houding, ook de afdelingen uitdagen om verantwoordelijkheid te nemen als opdrachtgever en daarbij een inspirerende partner zijn die gericht is op de ontwikkeling van de mens èn de organisatie. BO werkt 'vraaggericht' (vanuit primaire proces) alsook 'aanbod gestuurd' (vanuit de eigen expertise).

Wat gaan wij daarvoor doen?

1. Beschikbaar en betrouwbaar materieel en materialen

- De afdeling BO zorgt voor meer eenduidigheid in het materieel, zodat onder andere de uitwisselbaarheid wordt vergroot.
- Daarvoor harmoniseert BO materieel, materialen, onderhoud en keuringen in afstemming met afdeling IB.
- BO richt de ondersteuning naar de posten eenduidig, efficiënt, effectief, maar ook klantgericht in.
- BO zorgt voor veilig en continu inzetbaar materieel t.b.v. incidentbestrijding, opleiden en oefenen. Dit doet zij onder meer door het uitvoeren van keuringen en tijdige vervanging. De vervanging geschiedt conform realistische investeringsplannen, waarmee de operationele prestaties op niveau blijven en zo nodig worden verbeterd.

2. Effectieve interne dienstverlening Brandweerondersteuning

- BO verzorgt het regionaal huisvestingsbeleid en het onderhoud en beheer van de drie kazernes in eigendom van de VNOG.
- BO is verantwoordelijk voor facilitaire zaken van kazernes / werklocaties volgens een nieuw vastgesteld concept.
- BO verzorgt regiobreed een intern dienstverleningsconcept gebaseerd op vraag en aanbod (klantgericht).
- BO faciliteert de afdeling RB in de ombouw van het regionaal brandmeldsysteem (RBS) naar het nieuwe Openbare Meldsysteem (OMS).

3. Bevorderen vakmanschap

- BO is verantwoordelijk voor concreet en actueel beleid op het gebied van vakbekwaamheid van brandweerpersoneel en voert dit uit.
- BO organiseert en faciliteert daartoe trainingen en oefeningen.
- BO monitort en borgt daartoe de vakbekwaamheid van het brandweerpersoneel.
- BO organiseert en coördineert de brandweeropleidingen en begeleidt de cursisten.

4. Vergroten lerend vermogen

- BO werkt in verbinding met collega's binnen en buiten de VNOG om het leren van incidenten volgens het principe van "lessons learned" te bevorderen.

– BO werkt nauw samen met team HRM en programma Mens & Organisatie om effectief gedrag dat past bij onze kernwaarden te stimuleren.

Welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

03 Programma Brandweerondersteuning	Voorlopige JR 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten							
Brandweerondersteuning Alg.	9.270.614	9.034.173	9.253.082	9.753.082	9.753.082	9.753.082	9.753.082
Vakbekwaam Worden	1.477.572	1.608.613	1.805.613	1.805.613	1.805.613	1.805.613	1.805.613
Vakbekwaam Blijven	1.318.459	1.040.000	1.040.000	1.040.000	1.040.000	1.040.000	1.040.000
Materiaal en Logistiek	2.749.581	2.606.369	2.516.509	2.516.509	2.516.509	2.516.509	2.516.509
Algemeen Services	1.872.395	1.503.343	1.306.343	1.306.343	1.306.343	1.306.343	1.306.343
RBS	1.030.005	1.051.582	1.051.582	1.051.582	1.051.582	1.051.582	1.051.582
Resultaat Lasten	**17.718.625**	**16.844.080**	**16.973.129**	**17.473.129**	**17.473.129**	**17.473.129**	**17.473.129**
Baten							
RBS	-1.432.161	-1.430.831	-1.430.831	-1.430.831	-1.430.831	-1.430.831	-1.430.831
Bijzondere baten	-193.470						
Goederen overig	-159.451						
Bijdrage UWV	-24.375						
Resultaat Baten	**-1.809.458**	**-1.430.831**	**-1.430.831**	**-1.430.831**	**-1.430.831**	**-1.430.831**	**-1.430.831**
Reserves							
Onttrekking	500.000	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	159.005	-	-	-	-	-	-
Resultaat	**15.568.172**	**15.413.249**	**15.542.298**	**16.042.298**	**16.042.298**	**16.042.298**	**16.042.298**

Toelichting op belangrijke verschillen 2018 - 2019:
Afbouw korting op de kapitaallasten € 250.000, in 2020 komt de laatste korting van € 500.000 te vervallen (Kadernota 2018-2021);
Ontwikkeling kapitaallasten € 32.000;
Stijging budget vakbekwaam worden € 197.000 (Zerobased begroting);
Besparing op kosten onderhoud -€ 100.000 (Zerobased begroting);
Huurkosten -€ 150.000 (Zerobased begroting);
Service- en onderhoudscontracten -€ 45.000 (Zerobased begroting)

Programma: 4. Crisisbeheersing

Programmahouder: mevr. A.H. Bronsvoort
Budgethouder: dhr. J. Wesselink, afdelingshoofd Crisisbeheersing

Waar gaat het over?

Voorbereiden crisisorganisatie op bestrijding van incidenten, rampen en crises, specifiek op de geprioriteerde risico's uit het regionaal risicoprofiel. Verbinden van partijen waarmee tijdens incidenten, rampen en crises wordt samengewerkt. In stand houden van de regionale crisisorganisatie conform de uitgangspunten in het regionaal crisisplan. Initieren, stimuleren en coördineren van verbeteringen in de crisisorganisatie.

Wat willen wij graag bereiken?

1. *Risicogerichte aanpak:* Aansluiting bij de risico's in de samenleving en waar mogelijk beïnvloeding daarvan, waardoor de kans en/of het effect afneemt (risicobeheersing). Bij incidenten, rampen en crises is de regionale crisisorganisatie in staat om flexibel, slagvaardig en outputgericht op te treden (crisisbeheersing).
2. *Informatie gestuurd optreden:* Informatie gestuurd functioneren van de regionale crisisorganisatie via de netcentrische werkwijze. Invulling geven aan de coördinerende rol op de informatie uitwisseling tussen de partners.
3. *Inwonerparticipatie:* Vergroting van de weerbaarheid en zelfredzaamheid van de inwoners in de regio.

Wat gaan wij daarvoor doen?

1. Risicogerichte aanpak

- CB coördineert in samenwerking met gemeenten en crisispartners de uitwerking van de prioritaire risico's die in het regionaal risicoprofiel staan.
- CB werkt aan de doorontwikkeling van de crisisorganisatie, zodat deze op termijn flexibeler, slagvaardiger en outputgerichter wordt.
- CB geeft uitvoering aan het jaarprogramma multidisciplinair opleiden, trainen, oefenen.
- CB geeft uitvoering aan (nieuw) beleid voor evenementenadvisering.
- CB intensiveert de samenwerking met de aangrenzende veiligheidsregio's en onze Duitse collega's.
- CB ontwikkelt een visie op crisiscommunicatie samen met gemeenten en geeft daaraan uitvoering.

2. Informatiegestuurd optreden

- CB werkt mee aan de inrichting van een netwerkcentrum waar alle informatie samen komt. Op basis hiervan wil CB een actueel multidisciplinair risicobeeld generen.
- CB zorgt ervoor dat crisispartners zijn aangesloten op het netcentrisch systeem.
- CB implementeert de netcentrische werkwijze in de crisisorganisatie door middel van multidisciplinaire opleidingen, trainingen en oefeningen.
- CB draagt regiobreed bij aan kennis- en informatiemanagement. Hieronder valt ook het ontsluiten van risico- en crisisinformatie.
- CB zorgt voor de inrichting van de regionale piketpoules voor informatiemanagers en de faciliteiten die hiervoor nodig zijn.

3. Inwonerparticipatie

- De afdeling CB ontwikkelt initiatieven waardoor inwoners, bedrijven en instellingen zich meer bewust zijn van de (geprioriteerde) risico's in hun directe omgeving.
- CB ontwikkelt samen met bewoners, ondernemers en instellingen incidentscenario's waarbij naast de rol van de hulpverleningsdiensten ook expliciet wordt gekeken naar de mogelijke rol van burgers, bedrijven en instellingen tijdens de incidentbestrijding.

Welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

04 Programma Crisisbeheersing	Voorlopige JR 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten							
Crisisbeheersing Algemeen	894.149	1.021.574	1.021.574	1.021.574	1.021.574	1.021.574	1.021.574
Vakbekwaamheid Multi	89.265	112.917	112.917	112.917	112.917	112.917	112.917
Resultaat Lasten	**983.414**	**1.134.491**	**1.134.491**	**1.134.491**	**1.134.491**	**1.134.491**	**1.134.491**
Baten							
uitgeleend personeel	-50.000	-	-	-	-	-	-
Resultaat Baten	**-50.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Reserves							
Onttrekking	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat	**933.414**	**1.134.491**	**1.134.491**	**1.134.491**	**1.134.491**	**1.134.491**	**1.134.491**

Toelichting:
Geen wijzigingen

Programma: 5. GHOR

Programmahouder: mevr. A. Vermeulen
Budgethouder: dhr. S. Bambang Oetomo, afdelingshoofd GHOR

Waar gaat het over?

Een flexibele en sterke operationele GHOR-organisatie met zelfredzaamheid en burgerparticipatie als één van de dragende pijlers, evenals de informatie gestuurde besluitvorming in het geneeskundig netwerk.

Wat willen wij bereiken?

1. *Een netwerkorganisatie:* Invulling geven aan de zichtbaarheid van de geneeskundige hulpverlening bij rampen en ongevallen.
2. *Beleid op thema's:* Invulling geven aan de thema's 'Operationele GHOR-organisatie', 'Informatie gestuurde besluitvorming', 'Advisering' en 'Zelfredzaamheid & burgerparticipatie'.
3. *Bijdragen aan landelijke/interregionale beleidsontwikkelingen.*

Wat gaan wij daarvoor doen?

1. Netwerkorganisatie

- De GHOR is flexibel ingericht met een kleine kern met goede relaties en sterk accountbeheer. Afspraken met zorginstellingen, zorgaanbieders en GGD vult de GHOR in vanuit meerdere rollen: regisseur, adviseur, stimulator, initiator en facilitator.
- De – structurele – advisering van de GHOR betreft veelal een signalerings- en adviesfunctie aan het bevoegd gezag in zaken van veiligheid en gezondheid, zoals: evenementen, gebouwde omgeving, zorgcontinuïteit, ingrijpende gebeurtenissen en sociale veiligheid. Bij de evenementenadvisering richt de GHOR zich met name op de grotere evenementen. In het kader van advisering gebouwde omgeving werkt de GHOR nauw samen met de brandweer; de inhoudelijke expertise rond geneeskundige advisering komt van de ketenpartners. In deze samenwerking vervult de GHOR een regierol.
- De GHOR ondersteunt de zorgpartners in hun crisisvoorbereiding en plannen voor zorgcontinuïteit.
- De GHOR betrekt lokale zorgnetwerken actief bij ingrijpende gebeurtenissen en sociale veiligheid issues.
- De GHOR richt de psychosociale hulpverlening opnieuw in, samen met de GGD, gemeenten en deelnemende organisaties.
- De Directeur Publieke Gezondheid (DPG) is de verbindende schakel tussen GHOR en GGD. Dit draagt bij aan een intensieve onderlinge samenwerking en een sterke verbinding naar processen binnen de publieke gezondheid.

2. Beleid nieuwe thema's ontwikkelen

- De GHOR richt de informatie gestuurde besluitvorming binnen de witte kolom in, in samenwerking met andere afdelingen van VNOG, ketenpartners en omliggende GHOR-regio's.
- De GHOR versterkt en borgt haar netwerkcontacten met gemeenten.
- De GHOR bevordert en borgt de vakbekwaamheid van haar operationele functionarissen en teams. Daarnaast ondersteunt de GHOR de crisisvoorbereiding van ketenpartners bij planvorming, training en oefening.
- De GHOR continueert de gezamenlijke activiteiten met Regionale Overleggen Acute Zorg (ROAZ) voor informatievoorziening en het opleiden, trainen en oefenen van de witte kolom.
- De GHOR stemt haar activiteiten in het kader van omgevingswet af met de andere VNOG afdelingen, GGD, overige netwerkpartners en omliggende GHOR-regio's.
- De GHOR stemt haar activiteiten in het kader van zelfredzaamheid en burgerparticipatie af met andere VNOG afdelingen, ketenpartners en omliggende GHOR-regio's.

3. Landelijke/interregionale ontwikkelingen

- De GHOR sluit aan bij relevante overlegstructuren.
- Samen met de regionale ambulancevoorziening (RAV) en het Nederlandse Rode Kruis investeert de GHOR in het opleiden, trainen en oefenen van alle functionarissen in hun rol binnen de GGB (Grootschalige geneeskundige bijstand).
- De GHOR volgt de positionering en inrichting van de witte meldkamer(s) in de Landelijke Meldkamer (LMO) op de voet, vanwege de invloed daarvan op de aansturing en opschaling van de witte kolom.
- De GHOR werkt bij meerdere thema's samen. De komende jaren zal de samenwerking met de buurregio's op meerdere thema's concreter vorm krijgen.

Welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

05 Programma GHOR	Voorlopige JR 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten							
GHOR algemeen	1.338.654	1.427.539	1.424.710	1.424.710	1.424.710	1.424.710	1.424.710
Resultaat Lasten	**1.338.654**	**1.427.539**	**1.424.710**	**1.424.710**	**1.424.710**	**1.424.710**	**1.424.710**
Baten							
Goederen overig	-38.335	-131.500	-131.500	-131.500	-131.500	-131.500	-131.500
Resultaat Baten	**-38.335**	**-131.500**	**-131.500**	**-131.500**	**-131.500**	**-131.500**	**-131.500**
Reserves							
Onttrekking	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat	**1.300.319**	**1.296.039**	**1.293.210**	**1.293.210**	**1.293.210**	**1.293.210**	**1.293.210**

Toelichting op belangrijke verschillen 2018 - 2019:
Afschrijvingen - € 2.829

Programma: 6. Meldkamer Oost-Nederland, kolom brandweer

Programmahouder: dhr. J.W. Wiggers
Budgethouder: dhr. N. Hoorweg, afdelingshoofd MON-kolom brandweer

Waar gaat het over?

Ontvangen van meldingen, het begeleiden van (grootschalige) incidenten, oefenen, het regionaal brandmeldsysteem, en de landelijke meldkamerorganisatie (LMO).

Wat willen wij graag bereiken?

De MON is dé betrouwbare verbinding tussen de hulpverlening en de bevolking in de veiligheidsregio's VNOG en IJsselland en werkt als fysiek meld-, regel- en coördinatiecentrum, waar alle meldingen van brandweer (politie en geneeskundige zorg) binnen komen. De MON coördineert de hulpverleningsdiensten en stuurt deze aan.

1. *Ontvangen van meldingen*: Efficiënt uitvragen van de melder en zo snel mogelijk voorzien van een adequaat optreden van de brandweer.
2. *Begeleiden incidenten:* Alarmering van de juiste personen en eenheden; zorgen voor eerste informatievoorziening aan de eenheden; zorgen voor juiste opschaling in samenspraak met de veldeenheden. Registratie (in aanvang) van de (multidisciplinaire) opschaling (GRIP).
3. *Oefenen:* Vergroting van de kennis en vaardigheden van de centralisten.
4. *RBS en TOOM:* Bijdrage aan de instandhouding van het regionaal brandmeldsysteem en terugdringing van het aantal nodeloze automatische alarmeringen.
5. *Overig (o.a. Landelijke Meldkamer):* Bijdrage leveren aan de totstandkoming van de nieuwe Landelijke Meldkamerorganisatie Oost Nederland (LMO).

Wat gaan we daarvoor doen?

1. Ontvangen en behandelen van meldingen

- De MON neemt alle (acute) hulpvragen van burgers aan (brandweerzorg en grootschalige incidenten) en behandelt en coördineert de hulpvragen.
- Op basis van uitvraag classificeert de MON een hulpvraag effectief en zorgt voor een vakkundige, snelle en juiste alarmering van brandweereenheden

2. Begeleiden van incidenten

- De brandweereenheden worden door de centralist van de MON begeleid bij de inzet.
- In de eerste aanvang van een incident zorgt de centralist voor beeldvorming op basis van de beschikbare informatie.
- De MON oefent een faciliterende functie uit voor de hulpverleners op straat en voert de regie in de communicatielijnen.
- De MON heeft daarbij tevens een lifeline- en vraagbaakfunctie voor de hulpverleners, daarom is de MON altijd bereikbaar voor de eenheden en denkt mee en vooruit.
- De MON fungeert als knooppunt van informatiestromen.
- De centralist zorgt bij opschaling voor het alarmeren van grootschalig optreden, de hoofdstructuur en andere instanties.

3. Oefenen

- De MON oefent haart centralisten in hun vaardigheden als centralist
- De MON oefent samen met de ketenpartners, waarbij de samenwerking tussen de meldkamer en het veld wordt beoefend.

4. RBS en TOOM

- Bij een automatisch alarm verifieert de MON eerst (bij daarvoor van te voren bepaalde abonnees) de melding door middel van contrabellen.
- De MON voert nevenwerkzaamheden uit voor het openbaar brandmeldsysteem (o.a. acteert de MON op storingen en behandelt verzoeken tot testen van een installatie).

5. Overig (o.a. voorbereidingen Landelijke Meldkamer Organisatie)

- Een aantal van de centralisten van de MON heeft een extra taak als calamiteitencoördinator op de meldkamer. Bij grotere (GRIP) incidenten coördineren deze tussen de drie disciplines en zorgen voor het eerste meldkamerbeeld. Dit wordt aangeboden aan de sleutelfunctionarissen in de hoofdstructuur van crisisbeheersing en rampenbestrijding.
- Er wordt gewerkt aan de vormgeving en inrichting van de meldkamer in Oost-Nederland. Als één van de partners neemt de MON deel aan dit proces en brengt arbeidscapaciteit in. In de nieuwe meldkamer worden de huidige vier meldkamers in de provincies Gelderland en Overijssel samengevoegd tot één. Deze wordt gevestigd in Apeldoorn.

Welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

06 Programma MON	Voorlopige JR 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten							
MON algemeen	1.709.707	1.833.474	1.833.474	1.833.474	1.833.474	1.833.474	1.833.474
Resultaat Lasten	**1.709.707**	**1.833.474**	**1.833.474**	**1.833.474**	**1.833.474**	**1.833.474**	**1.833.474**
Baten							
Goederen overig	-126.992	-152.596	-152.596	-152.596	-152.596	-152.596	-152.596
Inkomsten VR Ijsselland	-161.159	-375.160	-375.160	-375.160	-375.160	-375.160	-375.160
Resultaat Baten	**-288.151**	**-527.756**	**-527.756**	**-527.756**	**-527.756**	**-527.756**	**-527.756**
Reserves							
Onttrekking	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat	**1.421.556**	**1.305.718**	**1.305.718**	**1.305.718**	**1.305.718**	**1.305.718**	**1.305.718**

Toelichting:
Geen wijzigingen

Programma: 7. Bedrijfsvoering

Programmahouder: dhr. H.J. van Schaik
Budgethouder: dhr. O. Paans, afdelingshoofd Bedrijfsvoering

Waar gaat het over?

Ondersteuning van primaire en overige processen voor bestuur, directie, management en andere afdelingen. Dit betreft beleidsadvies, juridisch advies, communicatie, financiën, inkoopadvisering, verzekeringen, HRM, secretariële en administratieve ondersteuning alsmede informatisering en telefonie.

Wat willen wij graag bereiken?

De afdeling Bedrijfsvoering (BV) wil bijdragen aan een goede balans tussen dienstverlening, professionaliteit en een doelmatige inzet van middelen.

1. *Eenduidigheid beleid:* Samenhang, kwaliteit en integraliteit van producten/diensten.
2. *Financiële positie:* Een solide financiële positie en een rechtmatige en transparante financiële huishouding.
3. *Informatiegestuurd werken:* Inhoud geven aan informatie gestuurd werken facilitering hiervan door te zorgen voor een goede informatiepositie van alle stakeholders.
4. *Mensgericht werken:* Een organisatie waarin met passie, plezier en ambitie samengewerkt wordt. De medewerkers (beroeps en vrijwilligers) staan centraal en krijgen de ruimte zich te ontwikkelen, zodat zij duurzaam inzetbaar zijn.

Wat gaan wij daarvoor doen?

1. Eenduidigheid beleid

- BV bereidt de bestuurlijke overleggen en het managementteamoverleg voor.
- BV zorgt voor (juridische) advisering.
- BV draagt bij aan de beleidsondersteuning van projecten, programma's en aan (meerjaren) beleidsontwikkeling.
- BV ondersteunt communicatie activiteiten vanuit een corporate communicatievisie.
- BV verzorgt communicatie bij complexe (pers)vragen en voorziet in het perspiket.

2. Financiële positie

- BV zorgt voor de financiële-, contracten- en polis-administratie en adviseert over financiën, verzekeringen en inkoop.
- BV zorgt voor bestuurlijke informatievoorziening op deze gebieden die transparant en tijdig is.
- BV besteedt een financieel systeem aan.
- BV levert secretariële en administratieve diensten voor de lijnorganisatie, in het bijzonder voor afdeling Incidentbestrijding (vrijwilligers, roosterplanning) en Risicobeheersing (FirstWatch).

3. Informatiegestuurd werken

- BV richt proactief beheer VNOG Domein / (operationele) informatievoorziening in.
- BV faciliteert innovaties, neemt veiligheidsmaatregelen en zorgt voor continuïteit.
- BV adviseert over actuele thema's en voert het 'Informatiebeleidsplan 2018 – 2020' (IBP) uit, met als thema's: Operationele Informatievoorziening, Landelijke Meldkamer, Analyserende organisatie, Management informatie, Nieuwe communiceren, Dynamische geo-informatie, Gegevensbeheer, Informatieveiligheid / continuïteit (incl. uitwijk), Werkplek concept en Digitaal (samen) werken.

4. Mensgericht werken

- BV adviseert omtrent registratie, verslaglegging, rapportering en stuurinformatie.
- BV werkt aan vereenvoudiging en uniformering van processen rondom personeel.
- BV uniformeert en koppelt systemen om een kernregistratie van personele gegevens te realiseren die een spil is voor andere afnemende systemen.
- BV besteedt het personeelsmanagementsysteem en de salarisverwerking aan.

- BV faciliteert de strategische personeelsplanning, mobiliteit en ontwikkeling van medewerkers met het oog op duurzame inzetbaarheid.
- BV zet in op scholing en persoonlijke ontwikkeling in relatie tot talentmanagement en mobiliteit.
- BV faciliteert programma's voor vrijwilligers, samen met afdeling Incidentbestrijding.
- BV ontwikkelt het Arbo beleid door, mede op basis van de RI&E 2017 en de leidinggevende als casemanager.

Welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

07 Programma Bestuur en Bedrijfsvoering	Voorlopige JR 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten							
Bedrijfsvoering algemeen	6.705.406	6.871.816	6.958.088	6.958.088	6.958.088	6.958.088	6.958.088
Bestuur- en beleidsondersteunir	516.619	546.022	583.022	563.022	583.022	563.022	583.022
Middelen	508.887	674.700	680.726	680.726	680.726	680.726	680.726
Informatisering	1.449.126	1.289.000	1.252.300	1.252.300	1.252.300	1.252.300	1.252.300
HRM	962.929	832.164	732.164	732.164	732.164	732.164	732.164
Resultaat Lasten	**10.142.967**	**10.213.702**	**10.206.300**	**10.186.300**	**10.206.300**	**10.186.300**	**10.206.300**
Baten							
Bijdsragen UWV	-15.911	-	-	-	-	-	-
Bijdrage provincie	-	-	-	-	-	-	-
Bijdrage derden	-202.193	-5.100	-5.100	-5.100	-5.100	-5.100	-5.100
Resultaat Baten	**-218.104**	**-5.100**	**-5.100**	**-5.100**	**-5.100**	**-5.100**	**-5.100**
Reserves							
Onttrekking	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat	**9.924.863**	**10.208.602**	**10.201.200**	**10.181.200**	**10.201.200**	**10.181.200**	**10.201.200**

Toelichting op belangrijke verschillen 2018 - 2019:
Ontwikkeling kapitaallasten € 86.000;
Bestuurstweedaagse en niet geoormerkt budget € 37.000 (Zerobased begroting);
Ontwikkeling operationele systemen -€ 36.700 (Zerobased begroting);
Ontwikkeling cultuur en leiderschap -€ 100.000 (Kadernota 2018-2021);

Programma: 8. Directie en Control

Programmahouder: dhr. J.C.G.M. Berends
Budgethouder: dhr. A. Schoenmaker, algemeen directeur

Waar gaat het over?
Directie en control.

Wat willen we graag bereiken?
1. *Directie:* Een organisatie die voorbereid is en blijft op de toekomst, zodat de organisatie haar doelstellingen bereikt en haar (wettelijke) taken uitvoert.
2. *Control:* Informeren van de directie en het bestuur over de mate van besturing en beheersing in de organisatie.

Wat gaan we daarvoor doen?
1. Directie
- Draagt zorg voor implementatie en doorontwikkeling van de organisatiefilosofie en sturingsprincipes.
- Draagt zorg voor een werkomgeving waarin mensgericht met passie, plezier en ambitie samengewerkt wordt aan de veiligheid van de samenleving.
- Draagt zorg voor een transparante besluitvormingslijn, waarbij we zorgen voor heldere en tijdige communicatie over de (voorbereide) voorstellen.
- Stimuleert het proces-, project- en programmagericht denken en werken.
- Zorgt voor overleg met en tussen de veiligheidspartners binnen het multidisciplinair veiligheidsoverleg, zodat alle betrokkenen hun rol kunnen spelen.

2. Control
- De controller bewaakt de mate van besturing en beheersing in de organisatie en treedt op als business partner van directie en bestuur.
- De controller ontwikkelt de beheersfunctie en probeert in een zo vroeg mogelijk stadium gevraagd en ongevraagd te adviseren, zonder daarbij onderdeel van de legitimatie van de besluitvorming te worden.
- Control richt zich op risicomanagement, informatiemanagement, procesmanagement, kwaliteitsmanagement, ao/ic, de planning & controlcyclus en de uitvoering van audits.
- De controller brengt de risico's die voortkomen uit de onderdelen van de organisatie in kaart, alsmede de bedrijfsvoering risico's in het algemeen en vertaalt deze voor zover mogelijk in financiële zin, waarmee een relatie met de weerstandscapaciteit van de organisatie wordt gelegd.
- De controller initieert, ondersteunt en stimuleert informatiestromen, opdat de wenselijke besluiten worden genomen en dat afwegingen plaatsvinden in het licht van urgentie, rechtmatigheid, risico's, effectiviteit en efficiëntie.
- De controller ondersteunt en stimuleert dat de processen zo worden ingericht dat ze zichtbaar een bijdrage aan de doelstellingen leveren en er voldoende beheersmaatregelen zijn getroffen.
- De controller draagt bij aan het kwaliteitszorgsysteem.
- De controller ziet toe op een afdoende systeem van administratieve organisatie en interne controle.
- De controller adviseert directie en bestuur over de producten in de planning & control cyclus.
- De controller organiseert een systeem van onderzoek en reflectie om een oordeel te kunnen vormen over de mate van beheersing door de organisatie.

Welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

08 Programma Directie, Control en Staf	Voorlopige JR 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten							
Directie Algemeen	560.651	4.394	4.394	4.394	4.394	4.394	4.394
Directie	308.852	1.137.139	1.137.139	637.139	637.139	637.139	637.139
Control	76.120	82.000	82.000	82.000	82.000	82.000	82.000
Resultaat Lasten	**945.623**	**1.223.533**	**1.223.533**	**723.533**	**723.533**	**723.533**	**723.533**
Baten							
Uitgeleend personeel	-170.997	-	-	-	-	-	-
Resultaat Baten	**-170.997**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Reserves							
Onttrekking	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	211.499	-	-	-	-	-	-
Resultaat	**986.125**	**1.223.533**	**1.223.533**	**723.533**	**723.533**	**723.533**	**723.533**

Toelichting:
Geen wijzigingen.

Programma: 9. Algemene dekkingsmiddelen & Onvoorzien

Programmahouder: dhr. H.J. van Schaik
Budgethouder: dhr. A. Schoenmaker, algemeen directeur

Op het programma algemene dekkingsmiddelen staan de middelen die betrekking hebben op de gemeentelijke bijdragen en de Brede Doeluituitkering Rampenbestrijding vanuit het Rijk.

De gemeentelijke bijdragen zijn voor 2019 verhoogd voor de loon- en prijscompensatie zoals vastgesteld in de Kadernota 2019-2022. Voor de hoogte van de BDuR-uitkering is de decembercirculaire 2017 van het ministerie van Justitie en Veiligheid gebruikt.

Welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

09 Algemene Dekkingsmiddelen	Voorlopige JR 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten							
Onvoorziene uitgaven	412.683	136.717	138.689	158.689	138.689	158.689	138.689
Loon- en prijscompensatie		646.000	1.626.000	1.626.000	1.626.000	1.626.000	1.626.000
Boventalligheid		600.000	600.000	600.000	600.000	600.000	600.000
Reserveringen loonkosten		300.406	300.406	300.406	300.406	300.406	300.406
FLO / overgangsrecht	215.217						
Piketvergoeding		550.170	550.170	550.170	550.170	550.170	550.170
Treasury	400.831	548.000	548.000	548.000	548.000	548.000	548.000
Resultaat Lasten	**1.028.731**	**2.781.293**	**3.763.265**	**3.783.265**	**3.763.265**	**3.783.265**	**3.763.265**
Baten							
Rijksbijdrage	-7.861.023	-7.749.815	-7.879.815	-7.879.815	-7.879.815	-7.879.815	-7.879.815
Gemeentelijke bijdragen	-39.117.757	-39.441.142	-40.291.142	-40.291.142	-40.291.142	-40.291.142	-40.291.142
Uitgeleend personeel	-71.203	-403.469	-403.469	-403.469	-403.469	-403.469	-403.469
Overige diensten en goederen	-4.063						
FLO / overgangsrecht	-180.600						
Treasury	-596.995	-548.000	-548.000	-548.000	-548.000	-548.000	-548.000
Resultaat Baten	**-47.831.641**	**-48.142.426**	**-49.122.426**	**-49.122.426**	**-49.122.426**	**-49.122.426**	**-49.122.426**
Reserves							
Onttrekking	398.499	-	-	-	-		-
Toevoeging	211.499	-	-	-	-		-
Resultaat	**-46.989.910**	**-45.361.133**	**-45.359.161**	**-45.339.161**	**-45.359.161**	**-45.339.161**	**-45.359.161**

Toelichting op belangrijke verschillen 2018 - 2019:
Loon- en prijscompensatie 2019 totaal € 980.000 (Kadernota 2019-2022);
Hiervan hogere raming BDuR-deel van de loon- en prijscompensatie 2019 € 130.000 (Kadernota 2019-2022);
Hogere gemeentelijke bijdragen 2019 € 850.000, betreft gemeentelijk deel van de loon- en prijscompensatie (Kadernota 2019-2022).

Programma: 10. Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht

Programmahouder: dhr. H.J. van Schaik
Budgethouder: dhr. D. de Vries, afdelingshoofd Brandweerondersteuning

Waar gaat het over?

Het programma 10 betreft de drie kazernes in eigendom van de VNOG (Apeldoorn-Saba, Doetinchem en Harderwijk)[1] en de specifieke verrekeningen ten aanzien van de exploitatie van kazernes met Apeldoorn en Epe. Daarnaast is ook de afwikkeling van de financiele gevolgen van het FLO overgangsrecht met de gemeenten Apeldoorn en Doetinchem in dit programma opgenomen. Dit programma wordt één op één met alleen de desbetreffende gemeenten verrekend.

Wat willen wij graag bereiken?

1. *Kazernes:* Goed uitgeruste en onderhouden kazernes, zodat de uitruk kan plaatsvinden en er werkzaamheden kunnen worden verricht.
2. *Overgangsrecht:* Een juiste uitvoering van het FLO overgangsrecht.

Wat gaan wij daarvoor doen?

1. Kazernes

- De afdeling Brandweerondersteuning zorgt voor / coördineert het onderhoud en de facilitaire diensten. De afdeling Bedrijfsvoering zorgt voor verrekening van de kosten met de betreffende gemeenten.

2. Overgangsrecht

- De VNOG zorgt voor een juiste uitvoering van het FLO / overgangsrecht en voor verrekening van de kosten met de betreffende gemeenten.

Welke middelen hebben wij daarvoor beschikbaar?

De kazernes en het overgangsrecht worden een op een met de betreffende gemeenten verrekend.

10 Programma Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht	Voorlopige JR 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
Lasten							
Overgangsrecht Doetinchem	9.472	159.000	159.000	159.000	159.000	159.000	159.000
Overgangsrecht Apeldoorn	742.446	750.391	750.391	750.391	750.391	750.391	750.391
Doetinchem Kazerne	750.526	526.400	526.400	526.400	526.400	526.400	526.400
Apeldoorn Kazerne (excl SABA ei	599.512	635.412	635.412	635.412	635.412	635.412	635.412
Heerde Kazerne	57.000	-	-	-	-	-	-
Harderwijk, Hierden Kazerne	584.505	590.700	590.700	590.700	590.700	590.700	590.700
SABA Kazerne	375.500	375.500	375.500	375.500	375.500	375.500	375.500
Epe, Oene, Vaassen Kazerne	51.300	51.300	51.300	51.300	51.300	51.300	51.300
Resultaat Lasten	**3.170.261**	**3.088.703**	**3.088.703**	**3.088.703**	**3.088.703**	**3.088.703**	**3.088.703**
Baten							
Overgangsrecht Doetinchem	-9.472	-159.000	-159.000	-159.000	-159.000	-159.000	-159.000
Overgangsrecht Apeldoorn	-742.446	-750.391	-750.391	-750.391	-750.391	-750.391	-750.391
Doetinchem Kazerne	-526.400	-526.400	-526.400	-526.400	-526.400	-526.400	-526.400
Apeldoorn Kazerne (excl SABA ei	-599.512	-635.412	-635.412	-635.412	-635.412	-635.412	-635.412
Heerde Kazerne	-57.000	-	-	-	-	-	-
Harderwijk, Hierden Kazerne	-584.505	-590.700	-590.700	-590.700	-590.700	-590.700	-590.700
SABA Kazerne	-375.500	-375.500	-375.500	-375.500	-375.500	-375.500	-375.500
Epe, Oene, Vaassen Kazerne	-51.300	-51.300	-51.300	-51.300	-51.300	-51.300	-51.300
Resultaat Baten	**-2.946.135**	**-3.088.703**	**-3.088.703**	**-3.088.703**	**-3.088.703**	**-3.088.703**	**-3.088.703**
Reserves							
Onttrekking	224.126	-	-	-	-	-	-
Toevoeging	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

[1] De kazerne Heerde was ook in eigendom van de VNOG, maar is in 2018 weer aan de gemeente Heerde terug verkocht, waarna de gemeente Heerde weer zelf zorg zal gaan dragen voor de exploitatie van de kazerne.

4. Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten												
	2019				2020				2021			
	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten
01 Programma Risicobeheersing		-130.526	4.143.679	-165.220		-130.526	4.143.679	-165.220	-	-130.526	4.143.679	-165.220
02 Programma Incidentbestrijding			10.825.418	-14.640			10.825.418	-14.640			10.825.418	-14.640
03 Programma Brandweerondersteuning			16.973.129	-1.430.831			17.473.129	-1.430.831			17.473.129	-1.430.831
04 Programma Crisisbeheersing			1.134.491				1.134.491				1.134.491	
05 Programma GHOR			1.424.710	-131.500			1.424.710	-131.500			1.424.710	-131.500
06 Programma MON			1.833.474	-527.756			1.833.474	-527.756			1.833.474	-527.756
07 Programma Bestuur en Bedrijfsvoering			10.206.300	-5.100			10.186.300	-5.100			10.206.300	-5.100
08 Programma Directie, Control en Staf	820.000		403.533		320.000		403.533		320.000		403.533	
09 Algemene Dekkingsmiddelen			3.763.265	-49.122.426			3.783.265	-49.122.426			3.763.265	-49.122.426
10 Programma Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht			3.088.703	-3.088.703			3.088.703	-3.088.703			3.088.703	-3.088.703
Totaal Exploitatie	820.000	-130.526	53.796.702	-54.486.176	320.000	-130.526	54.296.702	-54.486.176	320.000	-130.526	54.296.702	-54.486.176
Onttrekking/Toevoeging reserves	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Generaal	820.000	-130.526	53.796.702	-54.486.176	320.000	-130.526	54.296.702	-54.486.176	320.000	-130.526	54.296.702	-54.486.176

Overzicht van baten en lasten				
	2022			
	Incidentele lasten	Incidentele baten	Structurele lasten	Structurele baten
01 Programma Risicobeheersing	-	-130.526	4.143.679	-165.220
02 Programma Incidentbestrijding			10.825.418	-14.640
03 Programma Brandweerondersteuning			17.473.129	-1.430.831
04 Programma Crisisbeheersing			1.134.491	
05 Programma GHOR			1.424.710	-131.500
06 Programma MON			1.833.474	-527.756
07 Programma Bestuur en Bedrijfsvoering			10.206.300	-5.100
08 Programma Directie, Control en Staf	320.000		403.533	
09 Algemene Dekkingsmiddelen			3.763.265	-49.122.426
10 Programma Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht			3.088.703	-3.088.703
Totaal Exploitatie	320.000	-130.526	54.296.702	-54.486.176
Onttrekking/Toevoeging reserves	-	-	-	-
Totaal Generaal	320.000	-130.526	54.296.702	-54.486.176

Uitgangspunten
Het Algemeen Bestuur heeft op 29 maart 2018 de Kadernota 2019-2022 vastgesteld, met daarin onder andere opgenomen de uitgangspunten voor de begroting 2019:

- Als uitgangspunt voor de primitieve begroting voor 2019 geldt de primitieve begroting van 2018.
- Voor de loonkosten wordt uitgegaan van de vastgestelde formatie per 1-1-2019 en de daarbij horende functieschalen op de hoogste anciënniteit.
- Voor de kapitaallasten wordt uitgegaan van het geactualiseerde MeerJaren InvesteringsProgramma (MJIP).
- Voor de producten RBS en dienstverlening wordt uitgegaan van kostendekkende tarieven.
- Voor de loon- en prijscompensatie baseert de VNOG zich als altijd op de verwachte percentages van het jaar ervóór uit de septembercirculaire van het gemeentefonds. Dit wordt uitsluitend vooraf gedaan en niet achteraf verrekend met de feitelijke percentages. In de laatste septembercirculaire stonden de volgende percentages:

Tabel 5.2.2 Prijsmutaties per jaar 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
overheidsconsumptie				
- netto materiële consumptie	0,4%	0,8%	1,4%	1,4%
- lonen en salarissen	1,0%	1,8%	3,6%	2,4%
algemene prijsontwikkeling				
- prijsmutatie bbp	0,8%	0,6%	1,1%	1,6%

Bron: MEV 2018

Dit betekent voor de VNOG-begroting 2019 het volgende:

bedragen * 1.000	Begroting 2018	Looncompensatie 2,40%	Prijscompensatie 1,60%	Totaal	Verdeling: BDuR	Gemeenten	Totaal
Loonsom	24.005	576		576	92	484	576
Vergoeding vrijwilligers	7.013	168		168		168	168
Goederen en diensten	14.742		236	236	38	198	236
Kapitaallasten			p.m.				-
Totaal		744	236	980	130	850	980

- In totaal bedraagt voor 2019 de geraamde loon – en prijsontwikkeling € 980.000.
- De VNOG begroting bestaat uit een door de gemeenten gefinancierd deel en een vanuit de 'Brede Doeluitkering Rampenbestrijding' (BDuR) gefinancierd deel. Als verhouding tussen gemeentelijk deel en BDuR deel wordt 84%/16% gebruikt. Dit is de verhouding tussen de inkomsten BDuR en de gemeentelijke bijdragen.
- De indexatie over het gemeentelijke deel van de begroting bedraagt € 850.000 en komt ten laste van de gemeenten.
- De indexatie van het BDuR gedeelte wordt gedekt uit de verhoging van de BDuR uitkering.
- De berekening van het rentepercentage voor de begroting 2019 wordt conform de voorschriften die hiervoor vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording gelden bepaald.
- Voor de berekening van de kapitaallasten voor de drie overgenomen kazernes wordt uitgegaan van de percentages van de voor de financiering afgesloten geldleningen.

5. Paragrafen

5.1. Weerstandsvermogen en risicomanagement

Inleiding
In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicomanagement' worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de weerstandscapaciteit. Het berekenen van de weerstandscapaciteit is conform het VNOG beleid en het BBV. Hiervoor wordt een brondocument aangehouden waarin de meerjarige ontwikkelingen en daaraan gekoppelde risico's in beeld worden gebracht.

Tussen werkgevers en werknemers is een akkoord bereikt over het overgangsrecht (FLO). Dit heeft gevolgen voor de gemeenten Doetinchem en Apeldoorn, omdat de kosten, die hiermee samenhangen één op één worden verrekend met deze gemeenten.

Deze paragraaf is op basis daarvan gesplitst in 'risico's' en 'overige ontwikkelingen'.

Risico's
Bij risico's is het niet mogelijk om tijdig bij te sturen, waarvoor de Algemene Reserve als buffer dient.

Risico's begroting 2019
Arbeidshygiëne
Er wordt landelijk beleid ontwikkeld over arbeidshygiëne van brandweerlieden. Dit kan op den duur leiden tot structurele stijging op de begrotingsposten 'materiaal', 'uren vrijwilligers' en mogelijk 'huisvesting'.

Naar verwachting zal er een brancherichtlijn komen en moeten nieuwe taken en materialen worden ingevoerd. Hierbij is aanvullend opleiding, oefenen en onderhoud nodig. De ontwikkelingen brengen verplichtingen met zich mee die onvermijdelijk zullen zijn. Over de exacte invulling kunnen wellicht op onderdelen nog door de VNOG zelf richtlijnen en beleidskeuzes worden gemaakt.

Na de RI&E volgt een plan van aanpak dat over meerdere jaren loopt. Bedragen kunnen substantieel zijn. In het land worden bedragen tussen de € 800.000 en € 3,5 mln per veiligheidsregio genoemd.

	Risico's (*€ 1.000)	
1.	Arbeidshygiëne	800

Overige ontwikkelingen
Op overige ontwikkelingen kan normaliter tijdig worden bijgestuurd.

	Overige ontwikkelingen
1.	Demografische ontwikkeling en kortere doorlooptijd vrijwilligers
2.	Arbeidstijdenwet
3.	Synchronisatie p-regelingen vrijwilligers
4.	Landelijke Meldkamerorganisatie, LMO
5.	Voortzetting Regionaal Brandmeld Systeem
6.	Voortraject en toepassing demarcatie huisvesting
7.	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
8.	Algemene verordening gegevensbescherming

Toelichting
1. Demografische ontwikkeling en kortere doorlooptijd vrijwilligers
De maatschappelijke trends van demografische ontwikkelingen raken mogelijk ook de brandweer. Verder is te zien dat de jongeren die bij de brandweer komen, minder lang bij de brandweer blijven. De binding met de brandweer is minder sterk dan in het verle-

den. Dit betekent dat er vaker moet worden gekeurd, geworven, opgeleid en dat vaker nieuwe medewerkers van eigen persoonlijke beschermingsmiddelen moeten worden voorzien. Dit heeft effect op de begrotingsposten 'opleiden (vakbekwaam worden)', 'PP-MO / bedrijfsgeneeskundige zorg en keuringen', 'brandweerkleding' en 'uren vrijwilligers'. Vanwege het ontbreken van actuele inzichten zijn de effecten nog niet te kwantificeren.

Op veel posten spelen vrijwilligers ook een rol bij taken rondom materieel & logistiek (momenteel is dat om te rekenen naar circa 6,4 fte). 'Minder vrijwilligers' kan er ook toe leiden dat deze taken op een andere wijze moeten worden opgevangen (bijv. door vast personeel), waar ook meerkosten uit zullen volgen. De exacte gevolgen van deze trend zijn nu nog niet te voorzien, maar dit onderwerp vraagt om een aandachtige monitoring, zodat tijdig maatregelen kunnen worden getroffen.

2. Arbeidstijdenwet
Bij de VNOG zijn medewerkers vaak op meerdere manieren verbonden aan de organisatie: als dagdienst-/kantoormedewerker, als (brandweer)vrijwilliger, als instructeur via een externe organisatie, etc. Individuen met meerdere rollen kunnen echter een zodanige hoeveelheid uren gaan maken, dat dit kan leiden tot overtredingen van de Arbeidstijdenwet. De organisatie moet zich beraden hoe hiermee om te gaan.

3. Synchronisatie p-regelingen vrijwilligers
Nu alle vrijwilligers onder de VNOG vallen (één entiteit) worden de oude (aanvullende) lokale vergoedingen en uitbetalingen uit de voormalige clusters gesynchroniseerd. In 2017 is gewerkt aan één regiobrede set, die beoogd lopende 2018 (al dan niet stapsgewijs) van kracht wordt.

4. Landelijke Meldkamerorganisatie, LMO
De landelijke meldkamer wordt geleidelijk tot 2021 opgebouwd. In de opbouwfase zal de VNOG moeten bijdragen aan de projectkosten. Deze kosten bestaan hoofdzakelijk uit inzet van eigen uren. Eind maart 2018 is het nieuwe uitwerkingskader voor de nieuwe Landelijke meldkamer behandeld in zowel het landelijke Veiligheidsberaad als het algemeen bestuur van de VNOG.

- De totale landelijke beheerskosten worden geschat op € 14 mln totaal. Dit wordt gedekt door een voorgestelde uitname uit de BDUR. Deze uitname heeft voor de VNOG als gevolg dat er structureel € 630.000 op de BDUR wordt gekort. De huidige jaarlijkse beheerkosten voor de meldkamer bedragen circa € 550.000. Indien uitgegaan wordt van gelijkblijvende kosten betekent dit per saldo een tekort voor de VNOG van € 80.000 per jaar. Het voorstel is om dit bedrag in te verdienen in de vorming van de meldkamer in Oost-Nederland. In het stadium waarin deze samenvoeging zich nu bevindt zijn hierover nog geen harde uitspraken te doen.
- Het Ministerie zal een eenmalige bijdrage doen voor de transitiekosten (frictiekosten) van € 15 mln. De veiligheidsregio's moeten onderling de verdeelsleutel hiervoor afspreken. Als het bedrag gelijkelijk verdeeld zou worden over de veiligheidsregio's, is dat nadelig voor de VNOG. De financiële consequenties voor de transitiekosten zijn nog niet exact te benoemen. Deze zijn afhankelijk van de bijdrage die de VNOG uiteindelijk gaat ontvangen, het verloop van de samenvoeging van de vier meldkamers van de vijf oostelijke veiligheidsregio's en hun financiële afspraken.

In de loop van 2018 wordt meer duidelijk of en in welke vorm het uitwerkingskader zal worden doorgevoerd. Bestuurlijk is het standpunt van de VNOG dat dezelfde kwaliteit moet blijven en dat er geen extra budget naar de meldkamer zal gaan.

5. Voortzetting Regionaal Brandmeld Systeem n.a.v. landelijke discussie
Diverse ontwikkelingen maken op termijn een andere inrichting van het Openbaar Brandmeld Systeem (OMS-stelsel) noodzakelijk, mede gezien de samenvoegingen van regionale meldkamers naar tien meldkamergebieden. Het toekomstvast herinrichten van het OMS dient fasegewijs binnen de kaders van wet- en regelgeving plaats te vinden middels een zorgvuldige transitie, ook richting de burgers die al jaren gebruik maken van

de OMS dienstverlening. Veiligheid en continuïteit m.b.t. de uitvoering van de kerntaken dient steeds zo goed mogelijk gewaarborgd te worden waarbij ook gelet moet worden op het voorkomen van nodeloze alarmeringen en onnodig uitrukken van de brandweer. Vanwege de overdracht van OMS meldingen op termijn naar het landelijke meldkamer-diensten-centrum (MDC) zullen nadelige effecten in de begroting ontstaan.

6. Voortraject en toepassing demarcatie huisvesting
De VNOG maakt gebruik van gemeentelijke gebouwen en gebouwen in eigendom. De gebruiks- en eigendomsrelaties zijn nog niet altijd en nog niet voor alle locaties uitgewerkt/vastgelegd. Dit wordt uitgewerkt in het project 'Demarcatie'. Het project komt naar verwachting in 2018 tot afronding.

7. Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) heeft tot doel om per 1 januari 2020 de ambtelijke status van overheidspersoneel te wijzigen. Vanaf deze datum valt het overheidspersoneel (uitgezonderd Politie- en Defensiepersoneel) onder het reguliere arbeidsrecht (Burgerlijk Wetboek wordt van toepassing) en vervalt de ambtelijke aanstelling (wordt vervangen door een arbeidsovereenkomst).

De Wnra kan een groot effect hebben op het stelsel van de brandweerzorg en kan leiden tot het (gedeeltelijke of volledig) einde van de vrijwillige brandweer. Gevolg hiervan kan een kostenstijging zijn van 30% tot 50% voor de vrijwilligersvergoedingen vanwege verplichte pensioenopbouw, sociale zekerheidsrechten, etc. Binnen het Burgerlijk Wetboek (BW) is de huidige rechtspositie van de vrijwilligers namelijk niet mogelijk. Ook de brandweervrijwilligers vallen dan onder het reguliere arbeidsrecht en worden dan werknemers. Om dit effect te voorkomen moet gekeken worden naar het gehele brandweerstelsel. Het voorstel van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Justitie en Veiligheid (JenV) is om het *voltallige* personeel van de veiligheidsregio's (vrijwilligers, beroepsbrandweer en overig personeel) *tijdelijk* (voor een periode van maximaal 3 jaar) uit te zonderen van de Wnra. Dit voorstel creëert voor de komende periode ruimte om het geconstateerde probleem van de vrijwillige brandweer structureel te kunnen oplossen. De Brandweerkamer heeft conform dit voorstel besloten en heeft eind januari BZK en JenV verzocht tot deze tijdelijke uitzondering. Naar verwachting wordt voor de zomer 2018 duidelijk of het besluit omtrent het tijdelijk uitzonderen personeel veiligheidsregio`s daadwerkelijk wordt genomen.

8. Algemene verordening gegevensbescherming
Op 25 mei 2018 wordt de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van kracht. Op 29 maart 2018 is in het algemeen bestuur hierover een voorstel behandeld waarin incidenteel hiervoor capaciteit beschikbaar wordt gesteld. De structurele impact hiervan is voor de VNOG nog niet duidelijk, maar kan meerkosten tot gevolg hebben.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen beheersmaatregelen zijn getroffen of waar na het treffen van maatregelen nog resterende risico's overblijven.

Benodigde weerstandscapaciteit
De nota Weerstandsvermogen van augustus 2015 definieert de benodigde weerstandscapaciteit als de vrij besteedbare reserves en het rekeningresultaat. De VNOG moet minimaal de helft van het benodigde weerstandscapaciteit opbouwen. De andere helft mag ten laste van de deelnemende gemeenten worden gebracht.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bestaat uit het totaal van middelen dat beschikbaar is om de risico's financieel af te dekken. Onderstaand is de beschikbare weerstandscapaciteit berekend.

Berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit

Algemene Reserve*	€
Totaal Algemene Reserve ultimo 2017*	**400.896**
Bestemmingsreserve zonder verplichting	0
Beschikbare weerstandsvermogen VNOG	**400.896**

*De Algemene Reserve bestaat uit een aantal componenten: bij de Tweede Financiële Verkenning 2015 is een krediet aangevraagd voor Risicoanalyse Monitor. De kapitaallasten hiervan (€ 40.000,-) komen uit deze reserve. Het overige deel (€ 400.896) is bestemd voor dekking van onvoorziene lasten.

Berekening van de ratio weerstandsvermogen

Beschikbare weerstandsvermogen VNOG	€
Beschikbare weerstandsvermogen deelnemende gemeenten	400.000
Beschikbare weerstandsvermogen VNOG	400.896
Benodigde weerstandsvermogen	800.000
Ratio	**1,0**

Toelichting
In de door het AB vastgestelde nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland hanteert de VNOG als richtsnoer een ratio van minimaal 1. De VNOG moet (minimaal) 50% van de weerstandscapaciteit zelf opbouwen om aan de norm voor de ratio te voldoen.

In voorgaande tabel is derhalve het beschikbare weerstandsvermogen van de deelnemende gemeenten opgenomen voor 50% van het benodigde weerstandsvermogen. Hierdoor is er voor de VNOG een verplichting om minimaal € 400.000 aan vrij beschikbare reserve aan te houden.

Zoals uit vorenstaande tabellen blijkt bedraagt het beschikbare weerstandsvermogen van de VNOG € 400.896.

Financiële kengetallen VNOG

	Begroting 2019
Netto schuldquote	0,87
Solvabiliteitsratio	0,03
Structurele exploitatieruimte	0,01

Korte toelichting op de kengetallen
Netto schuldquote
Dit kengetal geeft een indicatie van de druk van schuldenlast (rente / aflossing) op de eigen middelen. De quote wordt berekend door de netto schuld te delen door het totaal aan jaarlijkse baten.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de organisatie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (dus het eigen en het vreemde vermogen).

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte wordt berekend door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten.

5.2. Onderhoud kapitaalgoederen

Het (brandweer)materieel en vier kazernes, namelijk Apeldoorn-Saba, Doetinchem, Harderwijk en Heerde, zijn in eigendom van de VNOG. In 2018 wordt de kazerne Heerde overgedragen aan de gemeente Heerde waardoor er met ingang van 2019 nog drie kazernes in eigendom van de VNOG zijn. De overige kazernes worden hetzij gehuurd hetzij om niet beschikbaar gesteld aan de VNOG.

Ter egalisatie van de groot onderhoudskosten van de overgenomen kazernes was binnen de VNOG voor elke kazerne een onderhoudsvoorziening gevormd. Het pand Saba in Apeldoorn betreft een appartementsrecht. Het opbouwen van een voorziening groot onderhoud pand Saba is een aangelegenheid van de Vereniging van Eigenaren en vindt plaats binnen de verantwoording van de VvE zelf.

De onderhoudsvoorzieningen worden gevoed vanuit de betreffende gemeente. In 2018 wordt de kazerne Heerde terug geleverd aan de gemeente Heerde. Dan wordt de voor deze kazerne opgebouwde voorziening voor groot onderhoud overgedragen aan de gemeente. In 2018 wordt onderzocht of in de loop van 2018 ook de andere voorzieningen voor het groot onderhoud van de kazernes kunnen worden overgedragen aan de betrokken gemeenten; eerst een onderzoek mede op aangeven van het Financieel Ambtenaren Overleg. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan wordt dan een voorstel voorbereid.

Voor het brandweermaterieel wordt er regiobreed met één beheerssysteem gewerkt. Vanuit dit systeem worden de werkzaamheden gepland, ingevoerd en uitgevoerd.
De planning van het onderhoud vindt plaats volgens regionaal en landelijk vastgestelde intervallen en protocollen. Voor het materieel zijn meerjarenonderhouds– en beheersplannen opgesteld op basis van vastgestelde afschrijvingstermijnen.

5.3. Financiering / Treasury

Inleiding
De paragraaf treasury is één van de voorgeschreven paragrafen als onderdeel van de begroting. Artikel 13 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de beleidsvoornemens en ontwikkelingen ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille worden beschreven.

Om te kunnen voldoen aan de eisen van de Wet Financiering decentrale overheden (wet fido) moet de Veiligheidsregio twee treasury-instrumenten hanteren. Dit zijn het treasurystatuut en de treasuryparagraaf. Het treasurystatuut is op 11 september 2013 door het Algemeen Bestuur vastgesteld en op 18 december 2014 aangepast aan gewijzigde wetgeving. In de treasuryparagraaf wordt aangegeven welke de gestelde doelen zijn.

Algemene ontwikkelingen
Het gemeentelijk brandweermaterieel en een aantal kazernes zijn na wijziging van de Wet op de Veiligheidsregio's eind 2013 in eigendom overgedragen aan de VNOG. De totale omvang van de vaste activa bedroeg eind 2017 circa € 44,8 miljoen. De financieringsbehoefte is grotendeels gedekt door langlopende leningen, kasgeldleningen en bankkredieten en voor een beperkt deel door de inzet van reserves. In de komende jaren zal de VNOG voor vervanging van het brandweermaterieel en de herfinanciering van aflossingen regelmatig nieuwe leningen gaan aantrekken.

Schatkistbankieren
Decentrale overheden moeten schatkistbankieren. Schatkistbankieren houdt in dat financiële middelen die door de VNOG worden aangehouden op bankrekeningen boven een bepaald bedrag worden afgeroomd en via een rekening-courant verhouding ten gunste van de Nederlandse schatkist worden gebracht. Hierdoor hoeft de Nederlandse staat minder geld te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld afnemen. Decentrale overheden krijgen op deposito's een rente vergoed die gelijk is aan de rentes die de Nederlandse staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. Momenteel liggen deze rentes rond de nul procent. Het gevolg van dit beleid is dat de VNOG nagenoeg geen rente opbrengsten uit rekening courant verhouding meer zal ontvangen.
Voor 2019 zal het drempelbedrag voor de VNOG rond de € 410.000,-- bedragen.

Risicobeheer
Om de risico's van financiering zoveel mogelijk te beperken zijn er twee normen die gerapporteerd moet worden: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

<u>Kasgeldlimiet</u>
Bij het behouden van liquiditeit en het financieren van activa wordt zoveel als mogelijk is gebruik gemaakt van kortlopende geldleningen. Dit heeft twee voordelen:
1. er kan snel worden ingespeeld op schommelingen in de financieringsbehoefte
2. het is een relatief goedkope financieringsvorm.

Tegenover deze voordelen staat echter het nadeel van de korte rentevastheid (renterisico). Om dat risico te beperken wordt in de wet fido aangegeven dat als uitgangspunt geldt dat langlopende investeringen langlopend gefinancierd moeten worden. Hiermee wordt voorkomen dat als gevolg van rente ontwikkelingen op de geldmarkt er problemen in de begroting zullen gaan ontstaan.

Daarnaast is er een kasgeldlimiet ingesteld. Daarmee worden de decentrale overheden gedwongen zich niet teveel te laten leiden door de voordelen van kortlopende financiering. De kasgeldlimiet bepaalt de maximale omvang van de externe korte geldpositie. Deze zogenaamde netto vlottende schuld mag op bepaalde peildata maximaal 8,2% bedragen van het totaal van de begroting van de VNOG.

De totale omvang van de programmabegroting van de VNOG bedraagt in 2019 circa € 54,6 miljoen. De kasgeldlimiet bedraagt daarmee afgerond € 4,5 miljoen. Door tijdig en in voldoende mate langlopende leningen af te sluiten, zal voorkomen worden dat de kasgeldlimiet te lang, dat wil zeggen meer dan twee achtereenvolgende kwartalen, wordt overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt het rente risico op de vaste schuld. Deze norm bepaalt dat maximaal 20% van de netto opgenomen vaste schuld jaarlijks in aanmerking mag komen voor aflossing of renteherziening. De vaste schulden die de VNOG kent bestaat uit leningen ter financiering van de onroerende en roerende activa. Zij variëren in looptijd van 10 tot 40 jaar. De VNOG zal ter financiering van vervangingsinvesteringen voor materieel en apparatuur extra leningen gaan aantrekken. Bij de bepaling van de looptijd van de nieuw af te sluiten leningen en hun vaste aflossings- en renteherzieningsmomenten, zal met de renterisiconorm rekening worden gehouden.

Onderstaand is de informatie inzake het renterisico weergegeven zoals door de modelstaat B van de Uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden wordt vereist. Uit deze staat blijkt dat de VNOG ruim binnen de kaders van de renterisiconorm blijft.

Jaar	2019	2020	2021	2022
Berekening norm				
Begrotingstotaal	54.600.000	54.600.000	54.600.000	54.600.000
Percentage	0	0	0	0
Renterisiconorm	10.920.000	10.920.000	10.920.000	10.920.000
Renteherzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Aflossingen:				
BNG 40.107204	368.500	368.500	368.500	0
Lening Berkelland	990.321	1.007.354	1.024.681	1.042.305
BNG 40.109346	126.849	128.874	130.932	133.022
BNG 40.109345	67.893	69.456	71.056	72.693
BNG 40.109776	250.000	250.000	250.000	250.000
BNG 40.110312	166.667	166.667	166.667	166.667
BNG 40.110.517	250.000	250.000	250.000	250.000
BNG 40.110.644	500.000	500.000	500.000	500.000
BNG 40.110.766	500.000	500.000	500.000	500.000
BNG 40.111.179	300.000	300.000	300.000	300.000
BNG 40.111.678	600.000	600.000	600.000	600.000
Aan te trekken in 2018 € 4 miljoen	400.000	400.000	400.000	400.000
Aan te trekken in 2019 € 4 miljoen		400.000	400.000	400.000
Aan te trekken in 2020 € 5 miljoen			500.000	500.000
Aan te trekken in 2021 € 5 miljoen				500.000
Renterisico	4.520.230	4.940.852	5.461.836	5.614.687
Ruimte onder rente risiconorm	6.399.770	5.979.148	5.458.164	5.305.313

Renteberekening begroting

Voor de kapitaalslasten VNOG wordt in 2019 voor de kazernes die in eigendom zijn van de VNOG een rentepercentage toegerekend dat gelijk is aan het percentage van de aangetrokken leningen. Voor alle overige investeringen is een rentepercentage van 0,8% gehanteerd.

Rentetoerekening begroting 2019 * € 1.000		
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€	548
De externe rentebaten	€	0
Saldo rentelasten en rentebaten	€	548
De rente, die toegerekend moet worden aan de overgenomen kazernes	€	-283
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€	265
Aan taakvelden toegerekende rente (0,8%)	€	-265
Renteresultaat op het taakveld Treasury	€	0

Boekwaarden van de activa die integraal zijn gefinancierd per 1 januari 2019 bedragen € 33.061.000. De aan de taakvelden toegerekende rente bedraagt 0,8% over € 33.061.000 is € 265.000.

Rente: Door de commissie BBV zijn bepalingen en richtlijnen gepubliceerd (notitie Rente 2017 – juli 2016) voor de verwerking van de rentelasten en –baten in de begroting en jaarstukken. De rentelasten worden allereerst op 1 plek begroot en vervolgens door middel van een voorgeschreven methodiek verdeeld over de programma's.

5.4. Bedrijfsvoering

Inleiding
De paragraaf Bedrijfsvoering is een voorgeschreven onderdeel en is bedoeld om de bedrijfsvoering toe te lichten. In de VNOG begroting is vanaf 2016 het separate programma 'Bedrijfsvoering' opgenomen. Vandaar dat het tweede deel van de navolgende teksten één op één overeenkomt met de beschrijving van het programma 'Bedrijfsvoering' van enige pagina's terug. Het eerste deel van de paragraaf gaat in op diverse overkoepelende onderdelen van de bedrijfsvoering.

Vennootschapsbelasting
Voor de aangifte vennootschapsbelasting is de benodigde informatie aangeleverd aan het adviesbureau dat de VNOG hierin ondersteunt. Verwachting is dat de aangifte nihil is.

Kapitaallasten
In de begroting is meerjarig uitgegaan van een budget aan kapitaallasten (rente en afschrijving excl. kazernes) van € 5,4 mln per jaar. Hierbij is er meerjarig van uitgegaan dat 85% van de investeringen uit het Meerjaren Investeringsprogramma (MJIP) wordt gerealiseerd. In de begrotingen van 2017, 2018 en 2019 is er een aflopende korting toegepast op de kapitaallasten van respectievelijk € 1 mln, € 750.000,- en € 500.000,- .

Als gevolg van het project "intensivering investeringen" uit 2017 is de investeringsomvang toegenomen. Hierdoor zal de kapitaallast in de komende jaren gaan stijgen. Wanneer de beschikbare kredieten 2018 daadwerkelijk worden gerealiseerd, zullen de kapitaallasten in 2019 al op het niveau van het maximale budget zitten. Door de incidentele taakstelling van 5 ton in dat jaar is de verwachting dat er in 2019 mogelijk een tekort op het budget kapitaallasten zal ontstaan. Bij het project "Evaluatie jaarrekening 2017" zal dit nader worden uitgezocht.

Wat willen wij graag bereiken? *(komt overeen met Programma 7. Bedrijfsvoering)*
De afdeling Bedrijfsvoering (BV) wil bijdragen aan een goede balans tussen dienstverlening, professionaliteit en een doelmatige inzet van middelen.
1. *Eenduidigheid beleid:* Samenhang, kwaliteit en integraliteit van producten/diensten.
2. *Financiële positie:* Een solide financiële positie en een rechtmatige en transparante financiële huishouding.
3. *Informatiegestuurd werken:* Inhoud geven aan informatie gestuurd werken facilitering hiervan door te zorgen voor een goede informatiepositie van alle stakeholders.
4. *Mensgericht werken:* Een organisatie waarin met passie, plezier en ambitie samengewerkt wordt. De medewerkers (beroeps en vrijwilligers) staan centraal en krijgen de ruimte zich te ontwikkelen, zodat zij duurzaam inzetbaar zijn.

Wat gaan wij daarvoor doen?
1. Eenduidigheid beleid
- BV bereidt de bestuurlijke overleggen en het managementteamoverleg voor.
- BV zorgt voor (juridische) advisering.
- BV draagt bij aan de beleidsondersteuning van projecten, programma's en aan (meerjaren) beleidsontwikkeling.
- BV ondersteunt communicatie activiteiten vanuit een corporate communicatievisie.
- BV verzorgt communicatie bij complexe (pers)vragen en voorziet in het perspiket.

2. Financiële positie
- BV zorgt voor de financiële-, contracten- en polis-administratie en adviseert over financiën, verzekeringen en inkoop.
- BV zorgt voor bestuurlijke informatievoorziening op deze gebieden die transparant en tijdig is.
- BV besteedt een financieel systeem aan.

- BV levert secretariële en administratieve diensten voor de lijnorganisatie, in het bijzonder voor afdeling Incidentbestrijding (vrijwilligers, roosterplanning) en Risicobeheersing (FirstWatch).

3. Informatiegestuurd werken
- BV richt proactief beheer VNOG Domein / (operationele) informatievoorziening in.
- BV faciliteert innovaties, neemt veiligheidsmaatregelen en zorgt voor continuïteit.
- BV adviseert over actuele thema's en voert het 'Informatiebeleidsplan 2018 – 2020' (IBP) uit, met als thema's: Operationele Informatievoorziening, Landelijke Meldkamer, Analyserende organisatie, Management informatie, Nieuwe communiceren, Dynamische geo-informatie, Gegevensbeheer, Informatieveiligheid / continuïteit (incl. uitwijk), Werkplek concept en Digitaal (samen) werken.

4. Mensgericht werken
- BV adviseert omtrent registratie, verslaglegging, rapportering en stuurinformatie.
- BV werkt aan vereenvoudiging en uniformering van processen rondom personeel.
- BV uniformeert en koppelt systemen om een kernregistratie van personele gegevens te realiseren die een spil is voor andere afnemende systemen.
- BV besteedt het personeelsmanagementsysteem en de salarisverwerking aan.
- BV faciliteert de strategische personeelsplanning, mobiliteit en ontwikkeling van medewerkers met het oog op duurzame inzetbaarheid.
- BV zet in op scholing en persoonlijke ontwikkeling in relatie tot talentmanagement en mobiliteit.
- BV faciliteert programma's voor vrijwilligers, samen met afdeling Incidentbestrijding.
- BV ontwikkelt het Arbo beleid door, mede op basis van de RI&E 2017 en de leidinggevende als casemanager.

5.5. Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de Veiligheidsregio een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Voor de VNOG is alleen de 'gemeenschappelijke regeling Meldkamer Oost Nederland (MON)' een verbonden partij. Twee leden van het algemeen bestuur VNOG nemen deel in het algemeen bestuur van de MON. De financiële bijdrage bestaat uit een voorschot dat tweemaal per jaar wordt voldaan. De financiële middelen die beschikbaar worden gesteld zijn niet verhaalbaar in het geval de MON haar financiële verplichtingen niet nakomt. De VNOG zorgt samen met de Veiligheidsregio IJsselland, de districten NOG en IJsselland binnen de politie-eenheid Oost en de vergunninghouders ambulancezorg in de regio's NOG en IJsselland voor de financiering van de MON. De MON heeft geen eigen vermogen.

Relatie met doelstelling
Volgens de Wet veiligheidsregio's is het bestuur van de Veiligheidsregio verantwoordelijk voor het instellen en in standhouden van een gemeenschappelijke meldkamer.

Beleidsvoornemens / ontwikkelingen
Het invoeren van de Landelijke Meldkamer Organisatie met tien locaties in Nederland (waaronder Apeldoorn) zorgt voor een grote impact.

Het bestuurlijk belang
J.C.G.M. Berends, DB lid MON.
J.W. Wiggers, DB lid MON.

Het financieel belang
Bijdrage 2018: € 552.294,-
Bijdrage 2019: € 552.294,-

Omvang Eigen- Vreemd vermogen MON

Eigen vermogen:	1-1-2019: € 0,-	31-12-2019: € 0,-
Vreemd vermogen:	1-1-2019: € 1.960.000,-	31-12-2019: € 1.900.000,-

De omvang van het verwachte resultaat 2019 voor de MON bedraagt € 0,-.

5.6. Mens & Organisatie

In 2019 vindt verdere uitwerking plaats van de strategische doelen zoals benoemd in de programmaopdracht Mens & Organisatie:

1. Veranderen organisatiecultuur en versterken kernwaarden VNOG;
2. Het versterken van het leiderschap van de VNOG;
3. Het optimaliseren van de betrokkenheid en binding van medewerkers met de VNOG-organisatie;
4. Het zorgen voor voldoende gezond en inzetbaar personeel;
5. Het zorgen voor vakvolwassen medewerkers.

Het versterken van de kernwaarden en het leiderschap blijven ook in 2019 belangrijke focuspunten. De effecten van het in 2017 en 2018 ingezette traject moeten al merkbaar zijn. Afhankelijk van de behaalde effecten, wordt het traject continue bijgestuurd. Beleid voor het vinden, binden en boeien van vrijwilligers krijgt in 2019 verder vorm op basis van een concreet actieplan dat naar verwachting al in 2018 wordt ingezet. Dit gebeurt in nauwe samenspraak met de afdeling Incidentbestrijding en in aansluiting bij de landelijke visie op vrijwilligheid. Daarnaast gaan we verder werken aan de doelstellingen vakvolwassen medewerkers en gezond en langdurig inzetbaar personeel. Dit hangt ook samen met het Arbo beleid. Onder andere de resultaten uit de RI&E (2017/2018) worden hiervoor gebruikt.

De kosten van Mens & Organisatie worden (gespecificeerd) verantwoord binnen het programma '8. Directie & Control'.

Bijlagen

Bijlage 1. Gemeentelijke bijdragen 2019 (primitief)

Bij de berekening van de bijdragen van de gemeenten voor 2019 is rekening gehouden met het besluit van het algemeen bestuur van 30 juni 2016, waarbij de ingroei van het verdeelmodel op 5 jaar is vastgesteld.

In deze tabel is de jaarschijf uit dit voorstel overgenomen en de loon- en prijscompensatie toegevoegd. Deze laatste wordt bij de gemeenten in rekening gebracht met als verdeelsleutel de procentuele verdeling tussen de gemeenten uit de jaarschijf 2019.

Voor 2020 vindt conform de gemeenschappelijke regeling een herijking van de verdeelsleutel plaats. Hiermee is in onderstaande tabel nog geen rekening gehouden.

Afhankelijk van de besluitvorming over de trajecten genoemd in de Kadernota kunnen de bijdragen voor 2019 nog wijzigen.

Bijdragen 2018	39.441.143
Loon- en prijscompensatie 2019	850.000
Bijdragen 2019	**40.291.143**

Gemeente	**percentage voor 2019**	**bijdrage 2019 op basis van percentage 2019 en totaal bijdragen 2018**	**loon- en prijscompensatie**	**Bijdragen gemeenten 2019**	percentage 2020 van totaal	2020	percentage 2021 van toaal	2021	percentage 2022 van totaal	2022
Aalten	3,27	1.288.892	27.777	**1.316.669**	3,27	1.316.144	3,27	1.315.620	3,27	1.315.620
Apeldoorn	21,63	8.530.779	183.848	**8.714.626**	21,24	8.555.861	20,84	8.397.095	20,84	8.397.095
Berkelland	5,36	2.113.990	45.559	**2.159.549**	5,55	2.236.029	5,74	2.312.509	5,74	2.312.509
Bronckhorst	4,90	1.931.075	41.617	**1.972.692**	4,89	1.970.416	4,88	1.968.140	4,88	1.968.140
Brummen	2,40	946.209	20.392	**966.601**	2,42	973.696	2,43	980.791	2,43	980.791
Doetinchem	6,83	2.695.221	58.085	**2.753.306**	6,71	2.703.193	6,58	2.653.080	6,58	2.653.080
Elburg	2,62	1.033.889	22.281	**1.056.171**	2,64	1.062.568	2,65	1.068.966	2,65	1.068.966
Epe	3,70	1.458.209	31.426	**1.489.635**	3,86	1.553.484	4,01	1.617.333	4,01	1.617.333
Ermelo	3,34	1.317.238	28.388	**1.345.626**	3,41	1.372.337	3,47	1.399.048	3,47	1.399.048
Harderwijk	5,23	2.061.646	44.431	**2.106.077**	5,06	2.040.491	4,90	1.974.905	4,90	1.974.905
Hattem	1,29	507.444	10.936	**518.380**	1,26	508.959	1,24	499.538	1,24	499.538
Heerde	2,09	824.252	17.764	**842.015**	2,07	832.440	2,04	822.864	2,04	822.864
Lochem	4,29	1.693.724	36.502	**1.730.226**	4,42	1.780.447	4,54	1.830.668	4,54	1.830.668
Montferland	4,12	1.625.299	35.027	**1.660.326**	4,17	1.681.072	4,22	1.701.817	4,22	1.701.817
Nunspeet	3,46	1.366.146	29.442	**1.395.588**	3,36	1.351.953	3,25	1.308.317	3,25	1.308.317
Oldebroek	2,67	1.052.253	22.677	**1.074.930**	2,69	1.083.060	2,71	1.091.191	2,71	1.091.191
Oost Gelre	3,54	1.395.433	30.073	**1.425.506**	3,60	1.450.637	3,66	1.475.767	3,66	1.475.767
Oude IJsselstreek	4,47	1.762.060	37.974	**1.800.034**	4,44	1.789.695	4,42	1.779.356	4,42	1.779.356
Putten	2,70	1.066.112	22.976	**1.089.088**	2,70	1.089.471	2,70	1.089.855	2,70	1.089.855
Voorst	2,86	1.127.346	24.296	**1.151.642**	2,90	1.168.024	2,94	1.184.406	2,94	1.184.406
Winterswijk	3,33	1.314.510	28.329	**1.342.839**	3,50	1.409.521	3,66	1.476.204	3,66	1.476.204
Zutphen	5,91	2.329.416	50.201	**2.379.617**	5,86	2.361.645	5,82	2.343.672	5,82	2.343.672
Totaal:	**100**	**39.441.143**	**850.000**	**40.291.143**	**100**	**40.291.143**	**100**	**40.291.143**	**100**	**40.291.143**

Overzicht programma 10.

Het programma 10 wordt één op één met alleen de betrokken gemeenten verrekend. Het gaat hier om vier kazernes in eigendom van de VNOG (Apeldoorn-Saba, Doetinchem, Harderwijk, Heerde). Daarnaast om de kazernes binnen de gemeente Epe. Als laatste punt gaat het om de afwikkeling van de financiële gevolgen van individuele afspraken met gemeenten, zoals het overgangsrecht met de gemeenten Apeldoorn en Doetinchem. Verschillen tussen de in rekening gebrachte voorschotten en de uiteindelijke kosten blijken bij de jaarrekening en worden dan met de desbetreffende gemeente verrekend.

Gemeente		**Individueel per gemeente af te rekenen**	
		overgangsrecht	**kazernes**
Apeldoorn		590.391	1.010.912
Doetinchem		159.000	526.400
Epe			51.300
Harderwijk			502.000
Totaal:		**0**	**2.090.612**

Ten aanzien van het overgangsrecht vindt op dit moment een berekening plaats als gevolg van de nieuwe afspraken, die landelijk gemaakt zijn over het overgangsrecht. De precieze bedragen zijn nog niet bekend. Voor 2019 is hetzelfde bedrag opgenomen als in 2018. Als deze bedragen moeten wijzigen, leggen wij u dit bij een financiële verkenning voor. Met de betreffende gemeenten wordt dit uiteraard vooraf afgestemd.

Bijlage 2. Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen	Voorlopige stand jaarrekening 2017	Geraamde stand begroting 2019 (1-1)	Geraamde stand begroting 2020 (1-1)	Geraamde stand begroting 2021 (1-1)	Geraamde stand begroting 2022 (1-1)	Geraamde stand begroting 2022 (1-1)
Voorlopig rekeningresultaat 2017	929.911	929.911	929.911	929.911	929.911	929.911
Algemene reserve	440.896	440.896	440.896	440.896	440.896	440.896
Totaal algemene reserves	***1.370.807***	***1.370.807***	***1.370.807***	***1.370.807***	***1.370.807***	***1.370.807***
Egalisatiereserve afschrijvingen	404.314	404.314	404.314	404.314	404.314	404.314
Totaal bestemmingsreserves	***404.314***	***404.314***	***404.314***	***404.314***	***404.314***	***404.314***
Totaal reserves	**1.775.121**	**1.775.121**	**1.775.121**	**1.775.121**	**1.775.121**	**1.775.121**
FLO Stedendriehoek	98.000	98.000	98.000	98.000	98.000	98.000
FLO VNOG	5.000	-	-	-	-	-
Voorziening kazerne Doetinchem	302.126	380.626	459.126	537.626	616.126	694.626
Voorziening kazerne Heerde	8.600	-	-	-	-	-
Voorziening kazerne Harderwijk	203.000	304.500	406.000	507.500	609.000	710.500
Dubieuze debiteuren	45.158	56.201	67.244	78.287	89.330	100.373
Totaal voorzieningen	**661.884**	**839.327**	**1.030.370**	**1.221.413**	**1.412.456**	**1.603.499**

De onderhoudsvoorzieningen 'kazernes' worden gevoed vanuit de betreffende gemeente. In 2018 wordt de kazerne Heerde terug geleverd aan de gemeente Heerde. Dan wordt de voor deze kazerne opgebouwde voorziening voor groot onderhoud overgedragen aan de gemeente. In 2018 wordt onderzocht of in de loop van 2018 ook de andere voorzieningen voor het groot onderhoud van de kazernes zullen worden overgedragen aan de betrokken gemeenten; eerst een onderzoek mede op aangeven van het Financieel Ambtenaren Overleg. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan wordt dan een voorstel voorbereid. In afwachting daarop zijn in bovenstaand overzicht alle voorzieningen nog genoemd.

Bijlage 3. Kerngegevens

Aantal inwoners (per 1 januari 2017, CBS)

	Gemeente	Inwoners
1	Aalten	27.047
2	Apeldoorn	160.047
3	Berkelland	44.238
4	Bronckhorst	36.410
5	Brummen	20.843
6	Doetinchem	57.068
7	Elburg	23.026
8	Epe	32.537
9	Ermelo	26.590
10	Harderwijk	46.352
11	Hattem	12.040
12	Heerde	18.561
13	Lochem	33.545
14	Montferland	35.316
15	Nunspeet	26.892
16	Oldebroek	23.256
17	Oost Gelre	29.634
18	Oude IJsselstreek	39.568
19	Putten	24.428
20	Voorst	24.199
21	Winterswijk	28.912
22	Zutphen	47.340
	Totaal	**817.849**

Bijlage 4. Overzicht taakvelden

taakvelden	omschrijving	lasten	baten
0.1	bestuur	20.000	-
0.10	reserves	-	-
0.4	overhead	13.078.054	48.589.066
0.5	treasury	548.000	548.000
0.8	overige baten en lasten	1.626.000	-
1.1	crisisbeheersing en brandweer	39.344.648	5.479.636
		54.616.702	**54.616.702**

Bijlage 5. Beleidsindicatoren

In de voorschriften van het BBV is een basisset van 39 beleidsindicatoren opgenomen. De beleidsindicatoren zijn niet genormeerd door het rijk. De volgende indicatoren moeten wij opnemen:

Indicator	2019	
Formatie: aantal FTE per 1.000 inwoners	0,42	
Bezetting: aantal FTE per 1.000 inwoners	0,40	bezetting 1-1-2018
Apparaatskosten: kosten per inwoner	€ 15,99	
Externe inhuur: kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	0,47%	€ 147.000,00
Overhead: % van totale lasten	23,95%	

Bijlage 6. Geprognotiseerde meerjarenbalans

In het BBV is opgenomen dat voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar een geprognosticeerde begin- en eindbalans moet worden opgenomen in de begroting (artikel 22 en 23 – BBV):

ACTIVA	voorlopige jaarrekening					
	ultimo 2017	ultimo 2018	ultimo 2019	ultimo 2020	ultimo 2021	ultimo 2022
VASTE ACTIVA						
Materiële vaste activa	44.847	51.870	50.370	52.975	50.695	50.072
Investeringen met een economisch nut						
Investeringen vooruitbetaald						
Totaal materiële vaste activa	**44.847**	**51.870**	**50.370**	**52.975**	**50.695**	**50.072**
TOTAAL VASTE ACTIVA	***44.847***	***51.870***	***50.370***	***52.975***	***50.695***	***50.072***
VLOTTENDE ACTIVA						
Uitzettingen < 1 jaar						
Vorderingen op openbare lichamen	35					
Uitzetting in 's Rijks schatkist < 1 jaar	0					
Rekening courant verhouding met het Rijk	0					
Overige vorderingen	22					
Vooruitontvangen facturen	0					
Overige uitzettingen	0					
Totaal uitzettingen < 1 jaar	**57**	**57**	**57**	**57**	**57**	**57**
Liquide middelen	**20**	**20**	**20**	**20**	**20**	**20**
Overlopende activa						
Nog te ontvangen bedragen overheidslichamen	0					
Overige nog te ontvangen bedragen	632					
Vooruitbetaalde bedragen	1.579					
Totaal overlopende activa	**2.211**	**2.211**	**2.211**	**2.211**	**2.211**	**2.211**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	***2.288***	***2.288***	***2.288***	***2.288***	***2.288***	***2.288***
TOTAAL ACTIVA	**47.135**	**54.158**	**52.658**	**55.263**	**52.983**	**52.360**

PASSIVA	voorlopige jaarrekening					
	ultimo 2017	ultimo 2018	ultimo 2019	ultimo 2020	ultimo 2021	ultimo 2022
VASTE PASSIVA						
Eigen vermogen						
Nog te bestemmen resultaat	930					
Algemene reserve	441					
Bestemmingsreserve	-					
Egalisatiereserve afschrijvingen	404					
Totaal eigen Vermogen	**1.775**	**1.775**	**1.775**	**1.775**	**1.775**	**1.775**
Voorzieningen	**617**	**844**	**1.035**	**1.226**	**1.417**	**1.608**
Vaste schulden >1 jaar						
Onderhandse lening binnenlandse banken en						
overige financiële instellingen	25.212					
Onderhandse lening van openbare lichamen	7.177					
Totaal vaste schulden > 1 jaar	**32.389**	**39.185**	**37.494**	**39.908**	**37.437**	**36.623**
TOTAAL VASTE PASSIVA	***34.781***	***41.804***	***40.304***	***42.909***	***40.629***	***40.006***
VLOTTENDE PASSIVA						
Netto vlottende schulden < 1 jaar						
Kasgeldlening	2.000					
Banksaldi	3.004					
Overige schulden	2.575					
Netto vlottende schulden < 1 jaar	**7.579**	**7.579**	**7.579**	**7.579**	**7.579**	**7.579**
Overlopende passiva						
Vooruitontvangen bedragen van Europese en						
Nederlandse overheidslichamen	**0**					
Overige vooruitontvangen bedragen	107					
Overige overlopende passiva	4.668					
Totaal overlopende passiva	**4.775**	**4.775**	**4.775**	**4.775**	**4.775**	**4.775**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	***12.354***	***12.354***	***12.354***	***12.354***	***12.354***	***12.354***
TOTAAL PASSIVA	**47.135**	**54.158**	**52.658**	**55.263**	**52.983**	**52.360**

veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland

Voorlopige Jaarstukken 2017

12 april 2018

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

1. Inleiding 4

2. Resultaat 2017 6

I. Jaarverslag

3. Programmaverantwoording 8
- Programma 1. Risicobeheersing
- Programma 2. Incidentbestrijding
- Programma 3. Brandweerondersteuning
- Programma 4. Crisisbeheersing
- Programma 5. GHOR
- Programma 6. MON
- Programma 7. Bedrijfsvoering
- Programma 8. Directie, Control en Staf
- Programma 9. Algemene Dekkingsmiddelen
- Programma 10. Brandweerkazernes in eigendom, etc.

4. Paragrafen 26
- 4.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 4.2. Onderhoud kapitaalgoederen
- 4.3. Financiering
- 4.4. Bedrijfsvoering
- 4.5. Verbonden partijen

II. Jaarrekening

5. Balans per 31 december 2017 40

6. Overzicht van baten en lasten 42

7. Waarderingsgrondslagen 58

8. Toelichting op de balans 60

9. Single Information Single Audit (SISA) 2017 67

10. Wet Normering Topinkomens (WNT) 68

Bijlagen 70
Bijlage 1: Kerngegevens
Bijlage 2: Overzicht af te sluiten en over te hevelen kredieten
Bijlage 3: Stand toezeggingen/bevindingen
Bijlage 4: Controleverklaring

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2017 van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG). Per 1 januari 2017 is de nieuwe organisatie van de VNOG officieel van start gegaan.

In het jaar 2017 is er opnieuw veel werk verzet in het voorkomen van risico's en het bestrijden van incidenten. Daarnaast is bijvoorbeeld een belevingsonderzoek onder repressieve medewerkers uitgevoerd en zijn er op het gebied van Arbeidsomstandigheden grote vorderingen gemaakt. Net als op het gebied van de gewenste cultuuromslag. Verder is de sturing op financiën en personele inzet strakker ingezet.

Met het oog op de komende jaren is de regionale Strategische agenda vastgesteld. Daarmee is de koers van de nieuwe VNOG nader bepaald. Ook zijn trajecten voorbereid zoals de visitatie in 2018. De bestuurlijke betrokkenheid op de VNOG is groot.

Dank is verschuldigd aan zowel het vrijwillige als het beroepspersoneel. Dankzij hun enorme inzet kon de VNOG haar waardevolle taken uitvoeren.

H.J. van Schaik
Portefeuillehouder Middelen VNOG

1. Inleiding

Vanaf 2017 is de VNOG in haar nieuwe opzet gestart. Daarbij is sprake van integratie van de voormalige zes clusters en het concernonderdeel. Daartoe zijn in 2017 diverse verordeningen, (personele) regelingen, werkwijzen en (werk) procedures vernieuwd of in afstemming met elkaar gebracht. Het éénwordingsproces is daarmee vergevorderd, maar nog niet geheel klaar. In 2018 zal de ontwikkeling afgerond worden.

In 2017 was continu sprake van kritische beoordeling of de nieuwe organisatie op het beoogde niveau functioneert. Waar dit urgent was, is direct tussentijds bijgesteld. Maar er zijn ook gegevens verzameld, die na analyse en duiding, later voor bijstelling gebruikt kunnen worden. Zoals een groot belevingsonderzoek onder repressieve medewerkers en de voorbereide visitatie. Deze visitatie vindt in 2018 plaatst door een externe visitatiecommissie. De uitkomsten hiervan vormen belangrijke input voor het verder inrichten van de organisatie.

Nadat het financiële resultaat over 2016 anders uitviel dan vooraf verwacht, zijn direct voor 2017 maatregelen genomen om strakker het verloop van de financiën te monitoren en uitgaven te beheersen. Zo zijn onder andere de maandgesprekken met de afdelingen ingevoerd, alsook bleef de vacaturestop van kracht. Bij de Financiële Verkenningen in 2017 bleek dat de maatregelen hun effect hadden. Het resultaat 2017 dat nu voorligt, toont een ontwikkeling die in lijn is met de verwachtingen zoals bij de Tweede Financiële Verkenning 2017 geschetst (zie hoofdstuk 2). Daarmee blijkt dat de VNOG de beheersing in 2017 op een hoger plan heeft gebracht.

Het voorlopige resultaat 2017 is positief (€ 929.910, zie voor een specificatie hoofdstuk 2). Het Algemeen Bestuur (AB) heeft op 14 december 2017 besloten om een positieve houding aan te nemen tegenover het voornemen om het verwachte positieve resultaat 2017 binnen de VNOG begroting te houden.

In de Tweede Financiële Verkenning 2017 zijn de verplichtingen opgenomen conform onderstaande tabel. Op 14 december 2017 heeft het AB deze verkenning vastgesteld, waarmee de verdere uitvoering van deze activiteiten in gang is gezet.

Verwacht positief resultaat 2017		**929.910**
Verplichtingen uit Tweede Financiële Verkenning:		
1. M&L dienstkleding	- 120.000	
2. Stakeholderanalyse GHOR	- 15.000	
3. Financiële informatievoorziening	- 60.000	
4. Cultuur & Leiderschapstraject	- 50.000	
Subtotaal		**- 245.000**
Heraansluiting brandkranen (AB besluit 26 oktober 2017)		- 97.000
Restant		**587.910**

Het nog effectief in te zetten resultaat is € 587.910. Het is wenselijk om dit resultaat te reserveren om toekomstige uitgaven te dekken, zonder de inwonerbijdrage te verhogen. Dit gelet op de uitkomsten van de lopende Evaluatie van de jaarrekening 2017 en de bestuursopdrachten uit de Strategische agenda waartoe het AB opdracht heeft gegeven.

Een voorstel tot bestemming van het totaal resultaat wordt voorgelegd aan het algemeen bestuur, daar vindt de finale afweging plaats.

Een belangrijk thema in 2017 was het intensiveren van de investeringen. Er waren daarvoor ook extra middelen gereserveerd. Dit traject is succesvol geweest, zoals bij de Tweede Financiële Verkenning 2017 al in detail kon worden toegelicht. In 2017 zijn meer investeringen ter hand genomen afgezet tegen het historische perspectief. De meeste geplande aanbestedingstrajecten van 2017 zijn voorspoedig verlopen. Daarmee

realiseert de VNOG de investeringen die noodzakelijk zijn voor de continuïteit van de uitvoering van de taken en vindt toegroei naar het gewenste niveau van kapitaallasten plaats.

Voor 2017 stond ook het onderwerp 'Burgerkracht' hoog op de agenda. Hiervoor zijn onderzoeken gedaan, pilots in de regio uitgevoerd en de tweedaagse van het AB in september stond ook in dit kader. Het onderwerp krijgt een vervolg. Want in 2017 is de Strategische agenda 2017-2020 voor de VNOG vastgesteld, waarop 'Inwonerparticipatie' is opgenomen. Alle onderwerpen van de Strategische agenda zijn in 2017 toegewezen aan een bestuurlijke trekker en per onderwerp is een bestuursopdracht geformuleerd. De opdrachten zullen in 2018 en verder worden uitgevoerd.

En dan heeft de VNOG uiteraard ook haar reguliere taken uitgevoerd: het brandweerpersoneel stond 24 uur per dag gereed om uit te rukken, de crisisorganisatie stond paraat, medewerkers zijn opgeleid en geoefend, het materieel en materiaal is onderhouden. Ook zijn adviezen verstrekt, is voorlichting gegeven, zijn controles uitgevoerd en is er samengewerkt met diverse crisispartners. En om al deze taken uit te kunnen voeren is ondersteuning verzorgd op beleid, administratie en informatie. In deze jaarstukken wordt bij de verschillende programma's een toelichting gegeven op de behaalde doelen, geleverde inspanningen en resultaten.

Leeswijzer
Hoofdstuk 2 bevat een samenvattend overzicht van het resultaat 2017. De nadere onderbouwing van het resultaat, alsook de bereikte doelstellingen ten opzichte van de begroting 2017 vindt u terug in hoofdstuk 3. Daar wordt per programma ingegaan op de bereikte doelstellingen en met welk resultaat het programma is afgesloten. Daarna volgen de verplichte paragrafen in hoofdstuk 4.

In het tweede deel van de jaarstukken wordt ingegaan op de jaarrekening 2017. Dit deel is vooral technisch van aard. Eerst volgt de balans. In hoofdstuk 6 staat een totaaloverzicht met daarin het resultaat, gesplitst in 'resultaat voor inzet reserves' en 'resultaat na inzet reserves', zoals de wetgeving voorschrijft. Ook is hier een detailtoelichting op de resultaten per programma opgenomen. Tot slot volgen de waarderingsgrondslagen, een onderbouwing van de balans, diverse verantwoordingen en enkele bijlagen.

2. Resultaat 2017

Navolgend zijn de resultaten van de diverse programma's opgenomen, na mutaties reserves. Een voorstel tot bestemming van het totaal resultaat wordt voorgelegd aan het algemeen bestuur, daar vindt de finale afweging plaats.

Programma	Resultaat
1. Risicobeheersing	852
2. Incidentbestrijding	-388.968
3. Brandweerondersteuning	532.942
4. Crisisbeheersing	-52.703
5. GHOR	155.911
6. MON	-37.807
7. Bedrijfsvoering	106.312
8. Directie, Control en Staf	-139.281
9. Algemene Dekkingsmiddelen	752.652
10. Kazernes in eigendom, etc.	-
Totaal	**929.910**

Het resultaat is nader toegelicht bij de betreffende programma's (zie hoofdstuk 3 en 6).

I. Jaarverslag

3. Programmaverantwoording

Programma: 1. Risicobeheersing

Programmahouder: dhr. M. Boumans
Budgethouder: dhr. J. Wesselink, wnd afdelingshoofd Risicobeheersing

Wat hebben we bereikt?

1. *Vergroten zelf-organiserend vermogen:* Bevordering van de brand- en externe veiligheid in de samenleving door de versterking van de zelfredzaamheid en bewustwording van burgers, bedrijven en instellingen over veilige/onveilige situaties.
2. *Informatie gestuurd werken:* Een bijdrage aan een actuele en gedegen informatiepositie van de brandweer. Burgers, bedrijven, instellingen en hulpverleners zijn in staat gesteld om met adequate informatie de brandveiligheid, externe veiligheid en zelfredzaamheid in hun leefomgeving te vergroten.
3. *Risicogericht adviseren:* Advisering op de risico's waar veiligheidswinst het grootst is.
4. *Doorontwikkeling risicobeheersing:* Uitvoering als één organisatie van de brandweertaken op het gebied van brand-/externe veiligheid en zelfredzaamheid en een bijdrage aan de multidisciplinaire samenwerking.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. Vergroten zelf-organiserend vermogen

- De afdeling Risicobeheersing (RB) heeft brandveilig leven-activiteiten uitgevoerd (voorlichting na brand, open dagen, rondleidingen kazernes/inloopspreekuren, woningchecks en themacommunicatie), een Pop up store ingericht (in Apeldoorn en Harderwijk), als ook een beleveniswoning (in Varsseveld).
- De afdeling heeft een front office (één loket voor de burger) ingericht.

2. Informatie gestuurd werken

- De afdeling RB heeft circa 80 brandonderzoeken uitgevoerd uit ruim 180 meldingen en 100% nabellen uitgevoerd.
- De afdeling heeft risico's, incidenten en trends gemonitord en geanalyseerd.
- RB heeft informatie geïmplementeerd in de planvorming (o.a. aanvalsplannen en bereikbaarheidskaarten).
- De afdeling heeft bijgedragen aan het automatiseren van de Risico Index Natuurbranden.

3. Risicogericht adviseren

- RB heeft bedrijfsbezoeken afgelegd en adviezen gegeven op (brand)veiligheid en bouwplannen en op gebieden waar bouw- en milieuregelgeving niet in voorziet (o.a. recreatie en natuur).
- RB heeft het bevoegd gezag geadviseerd over risico's van brand en gevaarlijke stoffen in veiligheidsvraagstukken.
- De afdeling heeft geadviseerd bij: Bevi, BRZO, Vuurwerkbesluit, complexe Wm-aanvragen (Wet milieubeheer) en overige complexe risico-vraagstukken.

4. Doorontwikkeling risicobeheersing

- RB heeft een eenduidig regionaal uitvoeringsplan met bijbehorende regionale procesbeschrijvingen (werkwijzer) opgesteld en instrumenten ontwikkeld voor het implementeren van de eenduidige werkwijze.
- RB heeft een Quick Scan Omgevingswet uitgevoerd.
- RB heeft een brandrisicoprofiel opgesteld.
- De afdeling heeft gebouwd aan een goede samenwerkingsrelatie met onze 22 gemeenten, omgevingsdiensten en Oost-5.
- RB heeft invulling gegeven aan progr. Impuls Omgevingsveiligheid op Oost 5-niveau.
- RB heeft activiteiten uitgevoerd voor het terugdringen van ongewenste en onnodige meldingen.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	**4.355.226**	**4.297.496**	**4.351.531**
Totaal baten	**295.746**	**130.526**	**185.413**
Saldo voor bestemming	**4.059.480**	**4.166.970**	**4.166.118**
Saldo na bestemming	**4.059.480**	**4.166.970**	**4.166.118**
Saldo programma resultaat positief			**852**

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 2. Incidentbestrijding

Programmahouder: dhr. M. Boumans
Budgethouder: dhr. M.N.A.T. Verlinden, afdelingshoofd Incidentbestrijding

Wat hebben we bereikt?

1. *Repressie/paraatheid:* Een tijdige en kwalitatieve brandweerzorg/hulpverlening met een netwerk van 56 brandweerposten in 22 gemeenten, alsook een verkenning van de mogelijkheden om de tijdigheid en kwaliteit van de brandweerzorg/hulpverlening richting de toekomst op peil te houden.
2. *Nazorg:* Een kwalitatief hoogstaande nazorg aan het repressief personeel.
3. *Operationele Voorbereiding:* Ontwikkeling van kwalitatieve en uniforme procedures.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. Repressie/Paraatheid:

- De afdeling Incidentbestrijding (IB) heeft de (wettelijke) taken uitgevoerd en gewerkt aan beleid op de gebieden (natuur)brandbestrijding, ongevalsbestrijding gevaarlijke stoffen, bestrijding waterongevallen en hulpverlening.
- IB heeft voorzien in de operationele leiding (RROL) en een plan gemaakt om de RROL te vervangen door de Regeling Operationele Functionaris (ROF) per 1 januari 2018.
- De afdeling heeft afgestemd en afspraken gemaakt met:
    - Afdeling Bedrijfsvoering over het beheer van de posten (bijv. postbudget).
    - Teams Vakbekwaamheid over de geoefendheid van het personeel (bijv. terugdringen wachtlijsten opleidingen en normen t.b.v. vakbekwaam blijven).
    - Teams Materieel & Logistiek over het beheer van het materieel (bijv. materieelcommissies ingesteld en regionale bepakkingslijsten voor tankautospuiten / hulpverleningsvoertuigen opgesteld).
    - Andere afdelingen van de VNOG m.b.t. oefenroosters en planning dagdienstwerkzaamheden van repressieve beroepsmedewerkers.
    - Partners over (boven) regionale onderwerpen (bijv. de vijf veiligheidsregio's in Oost-Nederland over behoud van een gaspakkenteam per regio).
- IB heeft roosters/piketten georganiseerd en beheerd.
- De afdeling heeft in samenwerking met andere afdelingen diverse wervingsacties uitgevoerd en een voorverkenning over integraal vrijwilligersbeleid opgestart, om op termijn te kunnen voorzien in voldoende vrijwillig personeel.
- IB heeft de jeugdbrandweer gecoördineerd, als potentiële bron voor nieuw personeel. Eind 2017 is de nieuwe Organisatieverordening voor Jeugdbrandweer VNOG door het algemeen bestuur vastgesteld. Implementatie volgt in 2018.

2. Nazorg

- IB heeft de nazorg afgestemd op de nieuwe VNOG-organisatie en procedures aangepast, en voor nazorg onder andere: collega's geworven, de website aangepast, thema- en korpsavonden georganiseerd, deelgenomen aan landelijk overleg Nazorg.

3. Operationele Voorbereiding

- Het team Operationele Voorbereiding van de afdeling IB heeft operationele procedures en protocollen geüpdatet en geplaatst in de digitale omgeving.
- Het team heeft een grote update uitgevoerd van de regionale Kazerne volgorde tabel.
- Het team heeft procedures en protocollen gemaakt voor o.a. de waterwagens en terroristengevolgbestrijding.
- Het team heeft, in samenwerking met Veiligheidsregio Gelderland Midden, het Operationeel plan natuurbrand geactualiseerd en geharmoniseerd.
- De VNOG heeft zowel op landelijk als gebiedsniveau verschillende convenanten afgesloten met partners inzake gebiedsgerichte aanpak natuurbrand.
- De afdeling IB heeft het actiecentrum brandweer geactualiseerd.
- De afdeling is gestart met het harmoniseren van diverse regelingen/afspraken.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	**10.972.720**	**11.370.465**	**11.762.818**
Totaal baten	**0**	**0**	**3.386**
Saldo voor bestemming	**10.972.720**	**11.370.465**	**11.759.433**
Saldo na bestemming	**10.972.720**	**11.370.465**	**11.759.433**
Saldo programma resultaat negatief			**388.968-**

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 3. Brandweerondersteuning

Programmahouder: dhr. M. Boumans
Budgethouder: dhr. D. de Vries, afdelingshoofd Brandweerondersteuning

Wat hebben we bereikt?

1. *Vakbekwaam worden:* Opleiding van (repressief) personeel.
2. *Vakbekwaam blijven:* Oefening van (repressief) personeel.
3. *Materieel & Logistiek:* Inzetbaarheid van materieel/materiaal en inkoop van materieel, materialen, diensten en middelen.
4. *Regionaal Brandmeld Systeem (RBS):* Beheer van het RBS.
5. *Services:* Voorzien in (interne) dienst- en serviceverlening.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. Vakbekwaam worden

- De beide teams Vakbekwaamheid van de afdeling Brandweerondersteuning hebben opleidingen laten verzorgen bij gecertificeerde brandweeropleidingsinstituten.
- De teams hebben wachtlijsten weggewerkt die medio 2016 waren ontstaan.
- De teams hebben samen met het team Kennis & Ontwikkeling de Elektronische Leer Omgeving (ELO) ingericht.
- De teams hebben geïnvesteerd in trajectbegeleiding waarbij cursisten op basis van een persoonlijk portfolio zijn begeleid. Waar nodig zijn er bij leerachterstand kortdurende bijscholingstrajecten georganiseerd.

2. Vakbekwaam blijven

- De teams hebben beschikbare oefencapaciteit gebundeld, onder centrale regie en specifieker afgestemd op de behoeften van de 56 brandweerposten.
- Zo hebben de posten geoefend op risico gerelateerde onderwerpen binnen het eigen verzorgingsgebied, zoals bijvoorbeeld natuurbrandbestrijding.
- De teams hebben het achterliggende oefenprogramma qua opbouw en op de hoofdpunten wel eensluidend gemaakt voor alle 56 posten.
- De teams hebben een nieuw systeem ingericht dat de vakbekwaamheid bijhoudt.
- De afdeling Brandweerondersteuning heeft nieuw beleid ontwikkeld voor de brandweerchauffeurs, met name ook voor de chauffeurs van de nieuwe waterwagens.
- Het Periodiek Preventief Medisch Onderzoek (PPMO) van alle repressieve medewerkers is ingepland, afgenomen en de resultaten zijn geadministreerd.
- De afdeling heeft een nieuwe centrale oefenlocatie ingericht in Loenen.
- De VNOG heeft een instructeursregeling opgesteld waarbij alle instructeurs vanaf 2018 uniform worden uitbetaald.

3. Materieel en Logistiek

- De teams M&L hebben, onder andere door periodiek onderhoud, gewerkt aan continue inzetbaarheid van materieel en materialen.
- De teams hebben diverse zaken ingekocht, bijvoorbeeld waterwagens, bluskleding, blushandschoenen en kantoorartikelen.
- De teams hebben gezorgd voor voorraden op de servicepunten, organiseerden keuringen en hebben voorzien in ademluchtwerkplaatsen die dagelijks bezet zijn.
- Er is een start gemaakt met de inrichting van basisvoorraden op de posten, zodat zij in eerste aanleg zelfvoorzienend zijn.

4. Regionaal Brandmeld Systeem (RBS)

- De aangewezen instellingen zijn op zodanige wijze verbonden, dat bij detectie een zo snel mogelijke doormelding plaatsvindt naar de meldkamer.
- In samenwerking met de meldkamer en andere afdelingen binnen de VNOG heeft de afdeling Brandweerondersteuning gezorgd voor het terugdringen van onnodige automatische meldingen.

5. Services

- Het team Service & Ontwikkeling van de afdeling Brandweerondersteuning heeft de melding- en reserveringssystemen Axxerion en Topdesk regiobreed verder uitgerold en geoptimaliseerd.
- Via deze systemen, via het team en in samenwerking met de andere teams van de VNOG hebben de brandweerposten (en overige medewerkers) 24/7 spoedmeldingen en overige meldingen kunnen doen, die daarna in behandeling zijn genomen.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	**13.279.855**	**18.031.946**	**17.718.625**
Totaal baten	**1.430.831**	**1.430.831**	**1.809.458**
Saldo voor bestemming	**11.849.024**	**16.601.115**	**15.909.168**
Mutaties reserves	**0**	**500.000-**	**340.995-**
Saldo na bestemming	**11.849.024**	**16.101.115**	**15.568.173**
Saldo programma resultaat positief			**532.942**

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 4. Crisisbeheersing

Programmahouder: mevr. A.H. Bronsvoort
Budgethouder: dhr. J. Wesselink, afdelingshoofd Crisisbeheersing

Wat hebben we bereikt?

1. *Sturing en samenwerking:* De voorbereiding en coördinatie van multidisciplinaire processen en nauwe samenwerking met partners.
2. *Risicoanalyse en planvorming:* Een actueel beeld van de risico's in ons gebied en vooruitlopend op evenementen of eventuele dreigende crises en/of rampsituaties getroffen maatregelen o.a. door risicoanalyse, planvorming en advisering.
3. *Leiding en coördinatie:* Voorzien in de leiding aan operationele multidisciplinaire crisisbeheersing.
4. *Informatie en communicatie:* Informatiegestuurd werken en de doorontwikkeling van de informatievoorziening.
5. *Multi-vakbekwaamheid:* Een bijdrage aan verbetering van operationele prestaties en vaststelling (samen met andere partners) van de kaders voor multidisciplinaire vakbekwaamheid tot 2020.
6. *Oranje kolom:* Een versterking van de samenwerking met de Oranje kolom en een bijdrage aan verdere professionalisering van de bevolkingszorg-taken van de 22 gemeenten.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. *Sturing en samenwerking*

- De afdeling Crisisbeheersing heeft netwerkdagen georganiseerd voor de (vitale) netwerkpartners, samen met de andere Oost 5 veiligheidsregio's.
- Er is nauw samengewerkt met partners als Defensie, Provincie, het Openbaar Ministerie, Waterschappen, Rijkswaterstaat.

2. *Risicoanalyse en planvorming*

- De afdeling Crisisbeheersing heeft de afspraken met crisispartners geactualiseerd.
- De afdeling heeft incidentbestrijdingsplannen uitgewerkt voor terrorisme gevolgbestrijding, hoog water en Grootschalige Uitval Nutsvoorzieningen.
- Crisisbeheersing heeft grootschalige evenementen voorbereid (bijvoorbeeld Zwarte Cross, Serious Request) en hierin een regierol vervuld.

3. *Leiding en Coördinatie*

- De afdeling Crisisbeheersing heeft de multi-crisisbeheersingorganisatie geoperationaliseerd in COPI, GBT, ROT.

4. *Informatie en communicatie*

- De afdeling heeft de rol van Informatiemanager georganiseerd op hard piket.
- De afdeling heeft gezorgd voor integraliteit door nadruk te leggen op informatieprocessen en de onderlinge samenwerking tussen de diensten en organisaties.
- Crisisbeheersing heeft bij de ziekenhuizen in de regio onderzoek gedaan naar de binnenhuisdekking van C2000 communicatieapparatuur.

5. *Multi-vakbekwaamheid*

- De afdeling Crisisbeheersing heeft een meerjarenbeleidsplan multi Vakbekwaamheid 2017-2020 opgesteld.
- De afdeling heeft multidisciplinaire trainingen en een systeemtoets voorbereid en uitgevoerd en bijgedragen aan diverse oefeningen van crisispartners en buurregio's.
- Crisisbeheersing heeft GRIP incidenten geëvalueerd en geleerde lessen gedeeld.

6. *Oranje kolom*

- De afdeling Crisisbeheersing heeft de oranje kolom ondersteund o.a. bij het maken

van een piketregeling voor operationele crisisfunctionarissen.
- De afdeling heeft een 'Foto Bevolkingszorg' opgesteld die zicht geeft op de kwaliteit van de operationele organisatie van de 22 gemeenten individueel en gezamenlijk.

Beleidsplan en risicoprofiel
De VNOG heeft de doelstellingen vanuit het beleidsplan doorvertaald naar jaarplannen voor de afdelingen. Er is gewerkt aan de uitwerking van de geprioriteerde risico's uit het regionaal risicoprofiel. Ook de actuele ontwikkelingen in onze regio zijn actief gemonitord en vertaald naar activiteiten in het kader van operationele voorbereiding op deze risico's. Voorbeelden hiervan zijn de onderwerpen terrorismegevolgbestrijding, vogelgriep en cybersecurity. Ook ontwikkelingen met betrekking tot de aanvliegroutes rondom Lelystad airport heeft de VNOG in de gaten gehouden.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	**951.481**	**910.711**	**983.414**
Totaal baten	**0**	**30.000**	**50.000**
Saldo voor bestemming	**951.481**	**880.711**	**933.414**
Saldo na bestemming	**951.481**	**880.711**	**933.414**
Saldo programma resultaat negatief			**52.703-**

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 5. GHOR

Programmahouder: mevr. A. Vermeulen
Budgethouder: dhr. S. Bambang Oetomo, afdelingshoofd GHOR

Wat hebben we bereikt?

De GHOR heeft in 2017 veel aandacht en capaciteit besteed aan advisering, informatievoorziening, vakbekwaamheid en een stakeholdersanalyse. De personele capaciteit is op sterkte gebracht en werkzaamheden zijn thematisch ingericht. Er is een bijdrage geleverd aan landelijke beleidsontwikkeling en bovenregionale samenwerking.

1. *Herdefiniëren rol GHOR van de toekomst.*
2. *Meebewegen bij ontwikkeling.*
3. *Doorontwikkeling informatievoorziening.*
4. *Professionalisering operationele organisatie.*
5. *Uitvoeren regulier werk.*

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. *Herdefiniëren rol GHOR van de toekomst*

- De GHOR heeft een regiefunctie vervuld, zowel binnen de geneeskundige keten als naar de kolompartners, enkele voorbeelden zijn: terrorisme gevolg bestrijding, GHOR en Publieke Gezondheid in de LMO Oost Nederland, samenwerking en convenant met de GGD.
- De uitkomst van een stakeholdersanalyse is neergelegd in de notitie "Wordt u al geholpen?" die openbaar is gemaakt op de VNOG site. De resultaten zijn besproken met ketenpartners, bestuurders en gemeenten. Vervolgactiviteiten zoals: communicatiestrategie, netwerk met gemeenten, capaciteit evenementenadvisering, informatievoorziening witte kolom, vakbekwaamheid GHOR en burgerkracht zijn geborgd in de jaarplannen van de afdeling GHOR.

2. *Meebewegen bij ontwikkeling*

- De GHOR onderhoudt een actief netwerk van contactenpersonen in de gezondheidszorg en gebruikt dit netwerk voor afstemming met ketenpartners en bij bijzondere situaties. De impact van digitalisering, mogelijkheden van zelfredzaamheid en burgerparticipatie zijn nauwgezet gevolgd en besproken met keten- en kolompartners.
- Het bestuurlijk netwerk kreeg door de aanstelling van één Directeur Publieke Gezondheid (DPG) en een nauwere samenwerking van GGD en GHOR extra aandacht. Bij sociale en fysieke veiligheid hebben GHOR en GGD hun rol als adviseur opgepakt, in samenwerking met gemeenten, de volksgezondheid en sociale wijkteams.

3. *Doorontwikkelen informatievoorziening*

- Vanuit het project "informatie gestuurde besluitvorming witte kolom" is onderzoek gedaan naar het gebruik en de meerwaarde van Big Data en Sociale media voor de GHOR. De resultaten zijn vastgelegd in 2 noties en worden gebruikt voor de doorontwikkeling en het inrichten van pilots.
- Monodisciplinair is inzicht op het actuele beeld verbeterd door het delen van informatie en het monitoren van evenementen middels LCMS geneeskundige zorg.
- Op het gebied van ICT en informatievoorziening zijn nieuwe instrumenten ontwikkeld en beschikbaar gesteld aan de operationele functionarissen.

4. *Professionaliseren operationele organisatie*

- Met IJsselland zijn concrete activiteiten benoemd en afspraken gemaakt over een tijdspad.
- De operationele GHOR-rollen zijn opgenomen in de nieuwe regeling operationele functies (ROF) van de VNOG.

- De resultaten van het project vakbekwaamheid zijn vastgelegd in het "Meerjarenbeleidsplan OTO GHOR VNOG 2018-2021" en de vervolg activiteiten zijn geborgd in de jaarplannen.
- Er is een GHOR-visie op burgerparticipatie geformuleerd welke die leidend is bij de verdere ontwikkeling en inzet van burgerhulpverlening.

5. *Regulier werk*
- Naast de inspanningen voor de hierboven benoemde speerpunten heeft de GHOR zich bezighouden met haar reguliere taken. Het gaat daarbij onder meer om het geneeskundig optreden, advisering op het terrein van fysieke veiligheid en toenemend bij evenementen, het werven, opleiden en oefenen van operationele functionarissen en het toepassen van mogelijkheden op het gebied van de informatievoorziening.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	**1.301.633**	**1.476.230**	**1.338.654**
Totaal baten	**131.500**	**20.000**	**38.335**
Saldo voor bestemming	**1.170.133**	**1.456.230**	**1.300.319**
Saldo na bestemming	**1.170.133**	**1.456.230**	**1.300.319**
Saldo programma resultaat positief			**155.911**

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 6. Meldkamer Oost-Nederland, kolom brandweer

Programmahouder: dhr. J.W. Wiggers
Budgethouder: dhr. N. Hoorweg, afdelingshoofd MON-kolom brandweer

Wat hebben we bereikt?

De MON is de verbinding tussen de hulpverlening en de bevolking en is het centrum waar alle meldingen van brandweer, politie en geneeskundige zorg binnen komen in de veiligheidsregio's VNOG en IJsselland. De MON coördineert de hulpverleningsdiensten en stuurt ze aan.

1. *Meldingen:* De ontvangst en behandeling van meldingen.
2. *Incidenten:* De begeleiding van incidenten.
3. *Oefenen:* Vergroting van kennis en vaardigheden van de medewerkers.
4. *Regionaal Brandmeld Systeem (RBS) en TOOM:* Betrokkenheid bij het RBS en het project terugdringen van onnodige automatische meldingen.
5. *Overig (o.a. Landelijke Meldkamer):* Verdere stappen in de vorming van de LMO.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. Meldingen

- De MON heeft alle (acute) hulpvragen van burgers aangenomen (brandweerzorg en grootschalige incidenten) en heeft de hulpvragen behandeld en gecoördineerd in de VNOG en IJsselland.
- Op basis van uitvraag heeft de MON een hulpvraag geclassificeerd en volgde de alarmering van brandweereenheden in de beide veiligheidsregio's.
- Er zijn in 2017 16.730 incidenten geweest waarbij de brandweer is betrokken (daarvan zijn er 9.791 voor de VNOG). Hiervan is er bij 7.560 incidenten een voertuig ter plaatse geweest (waarvan 4.374 voor de VNOG). De MON heeft 26 GRIP incidenten behandeld (waarvan 8 voor de VNOG).

2. Incidenten

- De brandweereenheden zijn door de centralisten van de MON begeleid bij de inzet.
- In de eerste aanvang van een incident zorgde de centralist voor beeldvorming op basis van de beschikbare informatie.
- De MON oefende een faciliterende functie uit voor de hulpverleners op straat en voerde de regie in de communicatielijnen. De meldkamer had daarbij tevens een lifeline- en vraagbaakfunctie voor de hulpverleners. Daarom was de MON altijd bereikbaar voor de eenheden en dacht (ongevraagd) mee en vooruit.
- De MON fungeerde als knooppunt van informatiestromen.
- De centralist zorgde bij opschaling voor het alarmeren van grootschalig optreden, de hoofdstructuur en andere instanties.
- Een aantal van de centralisten heeft een extra taak als calamiteitencoördinator. Bij grotere (GRIP) incidenten hebben zij gecoördineerd tussen de drie disciplines en gezorgd voor het eerste meldkamerbeeld voor de sleutelfunctionarissen.

3. Oefenen

- De centralisten zijn geoefend in hun vaardigheden als centralist.
- De MON heeft samen met de partners (in het veld) geoefend.

4. RBS en het project "terugdringen onterechte en onnodige meldingen"

- Bij een automatisch alarm heeft de meldkamer de melding eerst geverifieerd (bij daarvoor van te voren bepaalde abonnees) door middel van contrabellen.
- De MON heeft nevenwerkzaamheden uitgevoerd voor het brandmeldsysteem (o.a. acteren op storingen en behandelen van verzoeken tot testen van een installatie).

5. Overig (o.a. voorbereidingen Landelijke Meldkamer Organisatie)

- In 2017 heeft de VNOG meegewerkt aan de vormgeving en inrichting van de nieuwe

landelijke meldkamerorganisatie. Hierin worden de huidige vier meldkamers in de provincies Gelderland en Overijssel samengevoegd tot één, gevestigd in Apeldoorn.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	**1.542.454**	**1.540.662**	**1.709.707**
Totaal baten	**156.914**	**156.914**	**288.151**
Saldo voor bestemming	**1.385.540**	**1.383.748**	**1.421.555**
Saldo na bestemming	**1.385.540**	**1.383.748**	**1.421.555**
Saldo programma resultaat negatief			**37.807-**

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 7. Bedrijfsvoering

Programmahouder: dhr. H.J. van Schaik
Budgethouder: dhr. O. Paans, afdelingshoofd Bedrijfsvoering

Wat hebben we bereikt?

1. *Bestuur en strategie:* De begeleiding van de bestuurs- en beleidsprocessen, advisering in de beleidsvorming en regie daarop.
2. *Communicatie:* Externe en interne communicatie die de VNOG missie ondersteunt.
3. *Informatie:* De ontsluiting en archivering van informatie en een stabiele IT-omgeving.
4. *HRM:* Een bijdrage aan een ontwikkelgericht personeelsbeleid.
5. *Middelen:* Een adequate financiële huishouding en rechtmatige en doelmatige inkoop.

Wat hebben we er voor gedaan?

1. Bestuur en strategie

- Het team BS&C heeft het bestuur, de directie, MT en OR ondersteund en geadviseerd.
- BS&C heeft alle organisatorische zaken rondom de bestuurlijke overleggen verzorgd, incl. bevorderen van de kwaliteit van de besluitvormingsstukken (o.a. trainingen).
- BS&C heeft het besluitvormingsproces verder aangescherpt en gestroomlijnd, waaronder een snelle communicatie over genomen besluiten, d.m.v. besluitenlijsten.
- Het team heeft de (externe) relaties beheerd en de andere afdelingen van de VNOG, projecten en programma's beleidsmatig ondersteund. Daarbij droeg BS&C ook zorg voor de beleidsmatige kant van de producten in de planning & control cyclus.
- BS&C heeft bijgedragen aan (meerjaren) beleidsontwikkeling (o.a. de strategische agenda), inclusief prestatie-indicatoren (o.a. coördinatie prestatiekaart brandweer).

2. Communicatie

- Het team BS&C heeft gezorgd voor herkenbare eenduidige communicatie, afgestemd op de doelgroepen (o.a. periodieke Focus (personeel), Basispost (posten), Signaal op veilig (stakeholders), website (vnog.nl en brandweer.nl), social media, etc.)
- Het team heeft projecten, programma's en andere afdelingen communicatie-ondersteuning en advies gegeven.
- Het team heeft ondersteund bij de bestuurlijke en strategische communicatie ten behoeve van politieke en complexe (pers)vragen.
- BS&C heeft voorzien in een perspiket (24/7).

3. Informatie

- Het team Informatie heeft de documentaire informatie in een juiste vorm aangeboden, zodat die de medewerkers heeft ondersteund bij hun taken.
- Het team heeft de ICT van de VNOG zo ingericht dat er veilig flexibel, mobiel en locatieonafhankelijk kon worden gewerkt.
- Het team heeft voorzien in de volledige informatieketen (techniek, ontsluiting en beheer).

4. HRM

- Het team HRM heeft HRM beleid ontwikkeld en uitgevoerd, heeft proactief de advisering verzorgd, het rechtspositioneel kader bewaakt en gezorgd voor overeenkomstige uitvoering.
- Het team heeft bijgedragen aan het programma "Mens en organisatie" bij de aanbesteding van het cultuur- en leiderschapsprogramma en implementatie hiervan.

5. Middelen

- Het team Middelen heeft voorzien in een meerjarig financieel kader en heeft de financiële administratie uitgevoerd.
- Het team heeft bijgedragen aan de advisering op basis waarvan gewogen besluitvorming heeft plaatsgevonden.
- Het team heeft de inkoop begeleid, zodat die rechtmatig kon plaatsvinden.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	**9.888.694**	**10.051.175**	**10.142.966**
Totaal baten	**0**	**20.000**	**218.104**
Saldo voor bestemming	**9.888.694**	**10.031.175**	**9.924.863**
Saldo na bestemming	**9.888.694**	**10.031.175**	**9.924.863**
Saldo programma resultaat positief			**106.312**

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 8. Directie, Control en Staf

Programmahouder: dhr. J.C.G.M. Berends
Budgethouder: dhr. A. Schoenmaker, algemeen directeur

Wat hebben we bereikt?

1. *Directie:* Leiding gegeven aan de organisatie en de implementatie van de reorganisatie. Daarmee is een fundament gelegd om toekomstgericht te kunnen werken aan de (wettelijke) taken van de VNOG.
   Ontwikkeling van een strategische agenda, waarmee de VNOG aansluiting beoogt te houden op de ontwikkeling in de maatschappij.
2. *Control:* Energie gezet op het ontwikkelen van de interne beheersingsprocessen, waarbij met name is gefocust op de financiën. Dit heeft er toe bijgedragen dat de directie en het bestuur beter geïnformeerd zijn en in control komen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. Directie

- Er is aandacht uitgegaan naar het op orde brengen van de organisatie na de reorganisatie, met name de inrichting van de basisprocessen.
- Via het programma Mens & Organisatie heeft de directeur sturing gegeven aan het ontwikkelen van de organisatiecultuur. Daarmee wordt beoogd een organisatie te zijn waar mensen met passie, plezier en ambitie samenwerken aan veiligheid.
- Het proces-, project- en programmagericht denken en werken is gestimuleerd. Met name de inrichting van projectgericht werken en het goede opdrachtgever-schap daarin heeft aandacht gehad.
- Onder aansturing van de directeur is uitvoering gegeven aan het project burgerkracht. Een aantal pilots zijn uitgevoerd in het kader van burgerkracht en het zelf-organiserend vermogen van de maatschappij.
- Een transparante besluitvormingslijn, met heldere voorstellen, is ingericht.
- Er is zorg gedragen voor afstemming met het bestuur, en in het bijzonder met de portefeuillehouders, over de ontwikkelingen en (voorbereide) voorstellen.
- Met de veiligheidspartners is structureel overleg gevoerd in het multidisciplinair afstemmingsoverleg (MAO).

2. Control

- Control heeft het intern beheersplan geactualiseerd; het wordt periodiek gemonitord.
- De accountant heeft haar verklaring bij de rekening 2016 gegeven en in dit proces zijn ook enkele verbetermaatregelen herkend en verwerkt in 2017.
- De VNOG heeft goede stappen gezet in het inzichtelijk maken van (tussentijdse) financiële informatie. Vanaf de tweede Financiële Verkenning is meer detailinformatie toegevoegd. Aandachtspunten in de Managementletter uit voorgaande jaren zijn grotendeels opgevolgd; een enkele loopt nog, maar is wel opgepakt. Het aantal nieuwe aandachtspunten is zeer beperkt en grotendeels al opgepakt.
- Er zijn enkele nieuwe processen vastgelegd. Deze processen zijn inmiddels via een tool ontsloten.
- Control heeft enkele geplande en niet geplande audits uitgevoerd. Ook is er een onderzoek gestart naar een nieuw kwaliteitszorgsysteem voor de VNOG.
- Voor de visitatie, die in 2018 gaat plaatsvinden, heeft de VNOG bijzondere aandacht gehad. Behalve de organisatorische voorbereidingen is er een kenschets (beschrijving van de organisatie) en een zelfevaluatie opgeleverd. Beide documenten dienen als bronmateriaal voor de visitatiecommissie.
- Control heeft aan het project Business Intelligence een bijdrage geleverd en tevens aan het ontsluiten van managementinformatie. Control heeft gesprekken gevoerd met de portefeuillehouder, de directie en de afdelingshoofden over de mate van besturing en beheersing in de organisatie.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	**1.022.553**	**655.345**	**945.623**
Totaal baten	**0**	**20.000**	**170.997**
Saldo voor bestemming	**1.022.553**	**635.345**	**774.626**
Mutaties reserves	**0**	**211.499**	**211.499**
Saldo na bestemming	**1.022.553**	**846.844**	**986.125**
Saldo programma resultaat negatief			**139.281-**

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 9. Algemene dekkingsmiddelen

Programmahouder: dhr. J.C.G.M. Berends
Budgethouder: dhr. A. Schoenmaker, algemeen directeur

De algemene dekkingsmiddelen betreffen middelen die beschikbaar zijn ter dekking van de uitgaven op de andere programma's. Dit programma kent niet een op zichzelf staand doel. Voor de VNOG bestaan de algemene dekkingsmiddelen voornamelijk uit de gemeentelijke bijdragen en uit de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR) middelen vanuit het Rijk.

In dit programma zijn de inkomsten verantwoord van de gemeentelijke bijdragen die zijn bepaald bij de vaststelling van de VNOG begroting en de rijksbijdrage met betrekking tot de BDUR.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	**5.956.601**	**1.976.256**	**1.028.731**
Totaal baten	**47.231.226**	**48.001.514**	**47.831.641**
Saldo voor bestemming	**41.274.625-**	**46.025.258-**	**46.802.910-**
Mutaties reserves	**25.000-**	**212.000-**	**187.000-**
Saldo na bestemming	**41.299.625-**	**46.237.258-**	**46.989.910-**
Saldo programma resultaat positief			**752.652**

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 10. Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht

Programmahouder: dhr. H.J. van Schaik
Budgethouder: dhr. D. de Vries, afdelingshoofd Brandweerondersteuning

Wat hebben we bereikt?

Het programma 10 betreft de vier kazernes in eigendom van de VNOG (Apeldoorn-Saba, Doetinchem, Harderwijk, Heerde) en de afwikkeling van de financiële gevolgen van het FLO overgangsrecht met de gemeenten Apeldoorn en Doetinchem. Dit programma wordt één op één met alleen de desbetreffende gemeenten verrekend.

1. *Kazernes:* Goed uitgeruste en onderhouden kazernes, zodat de uitruk kan plaatsvinden en er werkzaamheden kunnen worden verricht.
2. *Overgangsrecht:* Een juiste uitvoering van het FLO overgangsrecht.

Wat hebben we er voor gedaan?

1. Kazernes

- De afdeling Brandweerondersteuning heeft ervoor gezorgd / heeft gecoördineerd dat het onderhoud en de facilitaire diensten plaats hebben gevonden.

2. Overgangsrecht

- De VNOG heeft gezorgd voor een juiste uitvoering van het FLO overgangsrecht en voor verrekening van de kosten met de betreffende gemeenten.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	**3.187.916**	**3.162.334**	**3.170.260**
Totaal baten	**3.187.916**	**2.938.208**	**2.946.134**
Saldo voor bestemming	**0**	**224.126**	**224.126**
Mutaties reserves	**0**	**224.126-**	**224.126-**
Saldo na bestemming	**0**	**0**	**0**
Saldo programma resultaat neutraal			**0**

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

4. Paragrafen

4.1. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding
In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicomanagement' worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de weerstandscapaciteit. Het berekenen van de weerstandscapaciteit is conform het VNOG beleid en het BBV. Hiervoor wordt een brondocument aangehouden waarin de meerjarige ontwikkelingen en daaraan gekoppelde risico's in beeld worden gebracht.

Deze paragraaf is op basis daarvan gesplitst in 'risico's' en 'overige ontwikkelingen'.

Risico's
Bij risico's is het niet mogelijk om tijdig bij te sturen, waarvoor de Algemene Reserve als buffer dient.

Risico's begroting 2017
In de begroting 2017 waren de volgende risico's onderkend :
- Reorganisatie en frictiekosten
- Aanpassing cao in verband met IKB
- Kosten Vennootschapsbelasting

Het risico 'Reorganisatie en frictiekosten' heeft in 2017 geleid tot uitgaven die in de paragraaf Bedrijfsvoering (4.4.) nader zijn toegelicht. Aangezien de verwachting is dat de totale reorganisatiekosten binnen de 2 miljoen euro over de vierjaarsperiode blijven, is deze post niet opgenomen als risico.

De overige risico's zoals deze in de begroting 2017 zijn onderkend hebben in 2017 niet tot materiële uitgaven geleid en hebben derhalve geen beroep gedaan op het weerstandsvermogen van de organisatie.

Risico's: Arbeidshygiëne
Er wordt landelijk beleid ontwikkeld over arbeidshygiëne van brandweerlieden. Dit kan op den duur leiden tot structurele stijging op de begrotingsposten 'materiaal', 'uren vrijwilligers' en mogelijk 'huisvesting'.

Naar verwachting zal er een brancherichtlijn komen en moeten nieuwe taken en materialen worden ingevoerd. Hierbij is aanvullend opleiding, oefenen en onderhoud nodig. De ontwikkelingen brengen verplichtingen met zich mee die onvermijdelijk zullen zijn. Over de exacte invulling kunnen wellicht op onderdelen nog door de VNOG zelf richtlijnen en beleidskeuzes worden gemaakt.

Na de RI&E volgt een plan van aanpak dat over meerdere jaren loopt. Bedragen kunnen substantieel zijn. In het land worden bedragen tussen de € 800.000 en € 3,5 mln per veiligheidsregio genoemd.

	Risico's (*€ 1.000)	
1.	Arbeidshygiëne	800

Overige ontwikkelingen
Op overige ontwikkelingen kan normaliter tijdig worden bijgestuurd.

	Overige ontwikkelingen
1.	Demografische ontwikkeling en kortere doorlooptijd vrijwilligers
2.	Arbeidstijdenwet
3.	Synchronisatie p-regelingen vrijwilligers
4.	Landelijke Meldkamerorganisatie, LMO
5.	Voortzetting Regionaal Brandmeld Systeem
6.	Voortraject en toepassing demarcatie huisvesting

Toelichting
1. Demografische ontwikkeling en kortere doorlooptijd vrijwilligers
De maatschappelijke trends van demografische ontwikkelingen raken mogelijk ook de brandweer. Verder is te zien dat de jongeren die bij de brandweer komen, minder lang bij de brandweer blijven. De binding met de brandweer is minder sterk dan in het verleden. Dit betekent dat er vaker moet worden gekeurd, geworven, opgeleid en dat vaker nieuwe medewerkers van eigen persoonlijke beschermingsmiddelen moeten worden voorzien. Dit heeft effect op de begrotingsposten 'opleiden (vakbekwaam worden)', 'PPMO / bedrijfsgeneeskundige zorg en keuringen', 'brandweerkleding' en 'uren vrijwilligers'. Vanwege het ontbreken van actuele inzichten zijn de effecten nog niet te kwantificeren.

Op veel posten spelen vrijwilligers ook een rol bij taken rondom materieel & logistiek (momenteel is dat om te rekenen naar circa 6,4 fte). 'Minder vrijwilligers' kan er ook toe leiden dat deze taken op een andere wijze moeten worden opgevangen (bijv. door vast personeel), waar ook meerkosten uit zullen volgen. De exacte gevolgen van deze trend zijn nu nog niet te voorzien, maar dit onderwerp vraagt om een aandachtige monitoring, zodat tijdig maatregelen kunnen worden getroffen.

2. Arbeidstijdenwet
Bij de VNOG zijn medewerkers vaak op meerdere manieren verbonden aan de organisatie: als dagdienst-/kantoormedewerker, als (brandweer)vrijwilliger, als instructeur via een externe organisatie, etc. Individuen met meerdere rollen kunnen echter een zodanige hoeveelheid uren gaan maken, dat dit kan leiden tot overtredingen van de Arbeidstijdenwet. De organisatie moet zich beraden hoe hiermee om te gaan.

3. Synchronisatie p-regelingen vrijwilligers
Nu alle vrijwilligers onder de VNOG vallen (één entiteit) worden de oude (aanvullende) lokale vergoedingen en uitbetalingen uit de voormalige clusters gesynchroniseerd. In 2017 is gewerkt aan één regiobrede set, die beoogd lopende 2018 (al dan niet stapsgewijs) van kracht wordt.

4. Landelijke Meldkamerorganisatie, LMO
De landelijke meldkamer wordt geleidelijk tot 2021 opgebouwd. In de opbouwfase zal de VNOG moeten bijdragen aan de projectkosten. Deze kosten bestaan hoofdzakelijk uit inzet van eigen uren. In het transitie akkoord staat dat er landelijk € 50 miljoen bezuinigd zal worden op het oorspronkelijke bedrag van € 200 miljoen. De taakstelling zal niet eerder dan in 2020 tot uiting gaan komen. De effecten hiervan voor de VNOG zijn nog onduidelijk. Bestuurlijk is het standpunt van de VNOG dat dezelfde kwaliteit moet blijven en dat er geen extra budget naar de meldkamer zal gaan.

5. Voortzetting Regionaal Brandmeld Systeem n.a.v. landelijke discussie
Diverse ontwikkelingen maken op termijn een andere inrichting van het Openbaar Brandmeld Systeem (OMS-stelsel) noodzakelijk, mede gezien de samenvoegingen van regionale meldkamers naar tien meldkamergebieden. Het toekomstvast herinrichten van het OMS dient fasegewijs binnen de kaders van wet- en regelgeving plaats te vinden middels een zorgvuldige transitie, ook richting de burgers die al jaren gebruik maken van

de OMS dienstverlening. Veiligheid en continuïteit m.b.t. de uitvoering van de kerntaken dient steeds zo goed mogelijk gewaarborgd te worden waarbij ook gelet moet worden op het voorkomen van nodeloze alarmeringen en onnodig uitrukken van de brandweer. Vanwege de overdracht van OMS meldingen op termijn naar het landelijke meldkamerdiensten-centrum (MDC) zullen nadelige effecten in de begroting ontstaan.

6. Voortraject en toepassing demarcatie huisvesting
De VNOG maakt gebruik van gemeentelijke gebouwen en gebouwen in eigendom. De gebruiks- en eigendomsrelaties zijn nog niet altijd en nog niet voor alle locaties uitgewerkt/vastgelegd. Dit wordt uitgewerkt in het project 'Demarcatie'. Het project komt naar verwachting in 2018 tot afronding.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen beheersmaatregelen zijn getroffen of waar na het treffen van maatregelen nog resterende risico's overblijven.

Benodigde weerstandscapaciteit
De nota Weerstandsvermogen van augustus 2015 definieert de benodigde weerstandscapaciteit als de vrij besteedbare reserves en het rekeningresultaat. De VNOG moet minimaal de helft van het benodigde weerstandscapaciteit opbouwen. De andere helft mag ten laste van de deelnemende gemeenten worden gebracht.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bestaat uit het totaal van middelen dat beschikbaar is om de risico's financieel af te dekken. Onderstaand is de beschikbare weerstandscapaciteit berekend.

Berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit

A	Algemene Reserve*	€
B	Algemene Reserve zonder verplichting	587.896
C	Resultaat Jaarrekening 2016	-211.499
D	Toevoeging uit begroting 2017 (onderdeel 1e Financiële verkenning 2017)	211.499
E	Vrijval (onderdeel van 1e Financiële verkenning 2017)	-187.896
F	**Totaal Algemene Reserve ultimo 2017***	**400.896**
G	Bestemmingsreserve zonder verplichting	0
H	**Beschikbare weerstandsvermogen VNOG**	**400.896**

*De Algemene Reserve bestaat uit een aantal componenten: bij de Tweede Financiële Verkenning 2015 is een krediet aangevraagd voor Risicoanalyse Monitor. De kapitaallasten hiervan (€ 40.000,-) komen uit deze reserve. Het overige deel (€ 400.896) is bestemd voor dekking van onvoorziene lasten.

Berekening van de ratio weerstandsvermogen

A	Beschikbare weerstandsvermogen VNOG	€
B	Beschikbare weerstandsvermogen deelnemende gemeenten	400.000
C	Beschikbare weerstandsvermogen VNOG	400.896
D	Benodigde weerstandsvermogen	800.000
E	**Ratio**	**1,0**

Toelichting
In de door het AB vastgestelde nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland hanteert de VNOG als richtsnoer een ratio van minimaal 1. De VNOG moet (minimaal) 50% van de weerstandscapaciteit zelf opbouwen om aan de norm voor de ratio te voldoen.

In voorgaande tabel is derhalve het beschikbare weerstandsvermogen van de deelnemende gemeenten opgenomen voor 50% van het benodigde weerstandsvermogen. Hierdoor is er voor de VNOG een verplichting om minimaal € 400.000 aan vrij beschikbare reserve aan te houden.

Zoals uit vorenstaande tabellen blijkt bedraagt het beschikbare weerstandsvermogen van de VNOG € 400.896.

Financiële kengetallen VNOG

	Jaarrekening 2017
Netto schuldquote	0,79
Solvabiliteitsratio	0,04
Structurele exploitatieruimte	0,02

Korte toelichting op de kengetallen

Netto schuldquote

Dit kengetal geeft een indicatie van de druk van schuldenlast (rente / aflossing) op de eigen middelen. De quote wordt berekend door de netto schuld te delen door het totaal aan jaarlijkse baten.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de organisatie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (dus het eigen en het vreemde vermogen).

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte wordt berekend door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten.

4.2. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Het brandweermaterieel en vier kazernes zijn in eigendom van de VNOG. Voor het materieel wordt er regio breed met één beheerssysteem gewerkt. De planning van het onderhoud vindt plaats volgens regionaal en landelijk vastgestelde intervallen en protocollen. Ter egalisatie van de groot onderhoudskosten van de overgenomen kazernes is per kazerne een onderhoudsvoorziening gevormd. In 2018 wordt onderzocht of in de loop van 2018 de voorzieningen voor het groot onderhoud van de kazernes kunnen worden overgedragen aan de betrokken gemeenten; eerst een onderzoek mede op aangeven van het Financieel Ambtenaren Overleg. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan wordt dan een voorstel voorbereid.

4.3. Paragraaf Financiering

Inleiding
De Financieringsparagraaf is één van de voorgeschreven paragrafen als onderdeel van de Programmarekening op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Artikel 13 van dit besluit schrijft voor dat de beleidsvoornemens en ontwikkelingen ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille worden beschreven.

Op grond van de Wet Fido (Financiering Decentrale Overheden) moet de Veiligheidsregio twee treasury-instrumenten hanteren. Dit zijn het treasurystatuut en de treasuryparagraaf. In 2014 is het treasurystatuut herzien. De herziening was voornamelijk ingegeven door het toenemende belang vanwege de groei van activa als gevolg van de regionalisering en de invoering van de wet Hof. De aanpassing van het treasurystatuut is op 18 december 2014 door het Algemeen Bestuur vastgesteld.

Risicobeheer
Dit onderdeel geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de organisatie. Het bevat tevens de gegevens die op grond van de Wet Fido voor de toezichthouder nodig zijn w.o. de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Renterisico's
Financiering en renterisico zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Telkens wanneer een geldlening moet worden afgelost en herfinanciering noodzakelijk is, bestaat immers het gevaar dat de begroting geconfronteerd zal worden met hogere rentelasten. Door ontwikkelingen op de geld- of kapitaalmarkt kan de nieuwe lening duurder uitvallen dan de oude. Ook wanneer een geldlening in aanmerking komt voor renteherziening bestaat dit risico. De Wet Fido stelt grenzen aan de mate waarin een gemeente of andere decentrale overheid zich bloot kan stellen aan renterisico. Ter beperking van dit risico is zowel voor de vaste schuld (langlopende leningen) als voor de vlottende schuld (kortlopende leningen) een wettelijke grens vastgesteld. Het niet voldoen aan deze limitering kan voor de Provincie, als toezichthouder van de VNOG, aanleiding zijn om maatregelen te nemen. Preventief toezicht op het afsluiten van geldleningen behoort in laatste instantie tot de mogelijkheden.

Renterisico vaste schuld
De renterisiconorm is een wettelijke norm die betrekking heeft op de vaste schuld. Vaste schuld ontstaat wanneer leningen worden afgesloten met een rente typische looptijd van één jaar of langer. De renterisiconorm zet decentrale overheden aan tot spreiding van hun lening portefeuille en daarmee verlaging van het jaarlijks renterisico door hen te verplichten aflossingen op geldleningen en momenten van renteherziening over toekomstige begrotingsjaren te verdelen. Het is aan de besturen van de decentrale overheden zelf om binnen de renterisiconorm voor een bepaalde mate van spreiding te kiezen.

Berekening Renterisiconorm:

Begrotingstotaal 2017	: € 52,5 miljoen
Percentage	: 20%
Renterisiconorm	: € 10,5 miljoen

De risiconorm geeft aan dat jaarlijks maximaal € 10,5 miljoen van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor aflossing of renteherziening. De VNOG is in 2017 een lening aangegaan met een totale leningsom van € 3,0 miljoen. Gezien de huidige lage rentestand zijn deze leningen afgesloten met rentevaste perioden van 10 jaar. In het verslagjaar is voor een bedrag van € 3,180 miljoen op de vaste schuld afgelost. In 2017 was geen sprake van renteherziening van een van de aangetrokken geldleningen. De VNOG heeft in 2017 dus ruimschoots aan de renterisiconorm voldaan.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bepaalt de maximale omvang van de externe korte geldpositie. Deze zogenaamde netto vlottende schuld mag maximaal 8,2% bedragen van het totaal van de jaarbegroting van de VNOG bij aanvang van het jaar. De totale omvang van de jaarbegroting 2017 van de VNOG bedroeg bij aanvang van het jaar 2017 circa € 52,5 miljoen. De kasgeldlimiet bedraagt daarmee afgerond circa € 4,3 miljoen.

Onderstaand overzicht bevat de liquiditeitspositie in relatie tot de kasgeldlimiet, zoals bedoeld in het "Uitvoeringsbesluit Financiering Decentrale Overheden.

Alle bedragen in onderstaand overzicht x € 1.000

	Vlottende Schulden	Vlottende Middelen	Saldo	Gemiddeld	over=+/onder=- schrijding limiet
januari	3.198	0	3.198		
februari	3.032	0	3.032		
maart	3.074	0	3.074		
			kwartaal 1	3.101	-€ 1.200
april	2.147	0	2.147		
mei	472	0	472		
juni	1.099	0	1.099		
			kwartaal 2	1.239	-€ 3.063
juli	252	283	-31		
augustus	382	75	307		
september	2.000	1.447	553		
			kwartaal 3	276	-€ 4.025
oktober	2.577	3.081	-503		
november	2.445	1.490	955		
december	5.004	0	5.004		
			kwartaal 4	1.819	-€ 2.483

Kasgeldlimiet VNOG:	€ 4.301.638,0	afgerond	€ 4.301.500

Begroot aan het begin van het jaar 2017 € 52.459.000
conform artikel 2d van het uitvoeringsbesluit Financiering Decentrale Overheden
geldt voor een gemeenschappelijke regeling een percentage van 8,2%

Zoals uit bovenstaand overzicht blijkt is de kasgeldlimiet in 2017 niet overschreden.

Renteberekening jaarrekening

Voor de kapitaallasten van kazernes zijn in 2017 evenals voorgaande jaren de afgesproken projectpercentages doorbelast. Deze projectpercentages zijn gebaseerd op de ten behoeve van de financiering van de kazernes aangetrokken leningen. Aan de reguliere VNOG investeringen is in 2017 1% rente toegerekend.

Uitgezette externe gelden

In het treasurystatuut staat dat er drie soorten kortlopende gelden ingezet kunnen worden. Het gaat om de volgende instrumenten: callgeld (daggeld), kasgeldleningen & deposito's en rekening-courantovereenkomsten.

De VNOG heeft een rekening-courant bij de BNG en drie rekeningen bij de ING. Met ingang van 1 januari 2014 heeft het Ministerie van Financiën het voor overheidslichamen verplichte schatkistbankieren ingevoerd. De VNOG is hierdoor verplicht om overtollige middelen in rekening-courant aan te houden bij het Ministerie van Financiën.

4.4. Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding
De paragraaf Bedrijfsvoering is een voorgeschreven onderdeel en is bedoeld om de bedrijfsvoering toe te lichten. In de VNOG begroting is vanaf 2016 het separate programma '7. Bedrijfsvoering' opgenomen. Vandaar dat het eerste deel van de navolgende teksten één op één overeenkomt met de verantwoording op het programma 'Bedrijfsvoering' van enige pagina's terug. Het tweede deel van de paragraaf bevat een analyse op de reorganisatiekosten, een toelichting op het programma Mens & Organisatie, een toelichting op de investeringen/projecten en op de personeelskosten.

Wat hebben we bereikt?
1. *Bestuur en strategie:* De begeleiding van de bestuurs- en beleidsprocessen, advisering in de beleidsvorming en regie daarop.
2. *Communicatie:* Externe en interne communicatie die de VNOG missie ondersteunt.
3. *Informatie:* De ontsluiting en archivering van informatie en een stabiele IT-omgeving.
4. *HRM:* Een bijdrage aan een ontwikkelgericht personeelsbeleid.
5. *Middelen:* Een adequate financiële huishouding en rechtmatige en doelmatige inkoop.

Wat hebben we er voor gedaan?
1. Bestuur en strategie
- Het team BS&C heeft het bestuur, de directie, MT en OR ondersteund en geadviseerd.
- BS&C heeft alle organisatorische zaken rondom de bestuurlijke overleggen verzorgd, incl. bevorderen van de kwaliteit van de besluitvormingsstukken (o.a. trainingen).
- BS&C heeft het besluitvormingsproces verder aangescherpt en gestroomlijnd, waaronder een snelle communicatie over genomen besluiten, d.m.v. besluitenlijsten.
- Het team heeft de (externe) relaties beheerd en de andere afdelingen van de VNOG, projecten en programma's beleidsmatig ondersteund. Daarbij droeg BS&C ook zorg voor de beleidsmatige kant van de producten in de planning & control cyclus.
- BS&C heeft bijgedragen aan (meerjaren) beleidsontwikkeling (o.a. de strategische agenda), inclusief prestatie-indicatoren (o.a. coördinatie prestatiekaart brandweer).

2. Communicatie
- Het team BS&C heeft gezorgd voor herkenbare eenduidige communicatie, afgestemd op de doelgroepen (o.a. periodieke Focus (personeel), Basispost (posten), Signaal op veilig (stakeholders), website (vnog.nl en brandweer.nl), social media, etc.)
- Het team heeft projecten, programma's en andere afdelingen communicatie-ondersteuning en advies gegeven.
- Het team heeft ondersteund bij de bestuurlijke en strategische communicatie ten behoeve van politieke en complexe (pers)vragen.
- BS&C heeft voorzien in een perspiket (24/7).

3. Informatie
- Het team Informatie heeft de documentaire informatie in een juiste vorm aangeboden, zodat die de medewerkers heeft ondersteund bij hun taken.
- Het team heeft de ICT van de VNOG zo ingericht dat er veilig flexibel, mobiel en locatieonafhankelijk kon worden gewerkt.
- Het team heeft voorzien in de volledige informatieketen (techniek, ontsluiting en beheer).

4. HRM
- Het team HRM heeft HRM beleid ontwikkeld en uitgevoerd, heeft proactief de advisering verzorgd, het rechtspositioneel kader bewaakt en gezorgd voor overeenkomstige uitvoering.
- Het team heeft bijgedragen aan het programma "Mens en organisatie" bij de aanbesteding van het cultuur- en leiderschapsprogramma en implementatie hiervan.

5. Middelen
- Het team Middelen heeft voorzien in een meerjarig financieel kader en heeft de financiële administratie uitgevoerd.
- Het team heeft bijgedragen aan de advisering op basis waarvan gewogen besluitvorming heeft plaatsgevonden.
- Het team heeft de inkoop begeleid, zodat die rechtmatig kon plaatsvinden.

Analyse reorganisatiekosten
In de kadernota 2016-2020 is een budget van in totaal 2 miljoen (verdeeld over vier jaar) beschikbaar gesteld om de kosten van de reorganisatie ("VNOG Risicogericht") te dekken. Hierbij is bepaald dat de dekking van deze kosten binnen de begroting van de VNOG moet plaatsvinden. Over het gehele jaar 2017 zijn de volgende kosten gemaakt die verband houden met VNOG Risicogericht:

VNOG Risicogericht	2016	2017	2018 prognose	2019 prognose	Totaal 2016-2019
Proceskosten Risicogericht	472	134	200	200	1.006
Meerkosten OR	79	-	-	-	79
Ontslagvergoedingen	173	-	179	-	352
Boventalligheid	113	225	150	75	563
Jaarlasten	**837**	**359**	**529**	**275**	**2.000**
Tekort vorig jaar	*-*	*337*	*196*	*225*	*-*
Jaarbudget	500	500	500	500	2.000
Saldo ultimo	**-337**	**-196**	**-225**	**0**	**-**

bedragen x € 1.000

De proceskosten VNOG Risicogericht bestaan met name uit de procesbegeleiding ten behoeve van de implementatie van de reorganisatie en begeleiding outplacements.

Vier medewerkers zijn ten gevolge van de reorganisatie niet geplaatst op een functie en /of boventallig geworden. Deze medewerkers worden begeleid in een van werk naar werk traject. Voor twee medewerkers is dit traject succesvol afgerond in 2017. Deze medewerkers hebben een andere baan en zij hebben afscheid genomen van de VNOG. De overige twee medewerkers worden in 2018 verder begeleid in de voortgang van het van werk naar werk traject. Ook is in 2017 een start gemaakt met het terugbrengen van de bovenschaligheid als gevolg van de reorganisatie, dit krijgt een verder vervolg in 2018.

De verwachting is dat de totale reorganisatiekosten binnen de 2 miljoen over vier jaar blijven.

Programma Mens & Organisatie
Het programma Mens & Organisatie (M&O) is in de programmabegroting opgenomen onder programma 8. M&O is ingesteld bij de reorganisatie. Het hoofddoel van M&O is: "VNOG wil een mensgerichte organisatie zijn". De daaronder liggende thema's en hoofddoelstellingen voor M&O zijn als volgt benoemd:
1. Cultuur: versterken van de organisatiecultuur en kernwaarden;
2. Leiderschap: versterken van het leiderschap;
3. Verbinding: het optimaliseren van de betrokkenheid en binding van medewerkers met de VNOG-organisatie;
4. Gezondheid: het zorgen voor voldoende gezond en inzetbaar personeel;
5. Ontwikkeling: het zorgen voor ervaren en vakvolwassen medewerkers.

In 2017 lag de prioriteit bij doelstellingen 1, 2 en 3.

Programma ontwikkeling
Er is gewerkt aan een sterkere samenwerking met de teams Kennis & Ontwikkeling en HRM. De thema's die het programma ondersteunen zijn verkend, gezamenlijk geprioriteerd en worden, al dan niet in gezamenlijkheid, uitgevoerd.

Doelstelling 1 & 2
- De hoofddoelstellingen 1 en 2 zijn in één "Cultuur- en leiderschaps-traject" opgepakt. Hier wordt stevig op ingezet door, voor en met inzet van eigen medewerkers, ondersteund door een extern bureau. Nadat de plaatsing is geëffectueerd en een ieder zijn plek in de organisatie gevonden had, is de implementatie in juni gestart.
- In de 1e helft van 2017 heeft daarop vooruitlopend o.a. intervisiebegeleiding van teamleiders plaatsgevonden (doel 2) door een extern bureau. De intervisie is gestopt en geëvalueerd zodra het cultuur- en leiderschaps-traject startte (juni). De evaluatiepunten zijn meegenomen in het vervolgtraject.
- Er is gestart met zogeheten bootcamps voor afdelingshoofden en teamleiders, waarin wordt gestuurd op te behalen resultaten. Deze resultaten betreffen zowel inhoudelijke thema's als teamontwikkeling.
- Verder zijn interne ondersteuners geworven in de eigen organisatie, die ondersteunen in dit traject. Zij helpen leidinggevenden o.a. te reflecteren op het bereiken van deze resultaten. In dit traject is de samenwerking met team HRM sterk geborgd.

Doelstelling 3
- Samen met afdeling Incidentbestrijding (IB) is een start gemaakt met het thema 'verbinding' door in te zoomen op de verbinding van vrijwilligers met de VNOG. Hiervoor is bij postcommandanten en op andere locatiebijeenkomsten opgehaald wat sentimenten en aandachtspunten zijn. Dit heeft geleid tot waardevolle informatie, o.a. voor de duiding van het (landelijke) belevingsonderzoek.
- Werving van vrijwilligers is een belangrijk en urgent thema. Vanuit M&O is, in afstemming met het team communicatie, onderzoek naar een online marketingstrategie geïnitieerd en een (onderzoeksopdracht naar) een omgevingsanalyse, waarbij wordt onderzocht hoe social media de VNOG kan helpen om de werving kracht bij te zetten. Deze verkenning viel onder de werkzaamheden van het programmateam, de opdracht zelf is belegd bij het team BS&C (onderdeel communicatie). In samenwerking met HRM en BS&C worden ook verdere mogelijkheden verkend om werving ('vinden') te versterken.
- In samenwerking met afdeling IB en team HRM is een project(verkenning) 'vrijwilligersbeleid' gestart, waarvan de 1e resultaten begin 2018 beschikbaar zijn.
- Aan het thema 'verbinding' van medewerkers in brede zin is middels verschillende acties invulling gegeven. Voorbeelden zijn het ontwikkelen van traineebeleid en introductiebeleid, dit wordt in 2018 afgerond.
- Om in 2018 tot gerichte vervolgacties te komen op de thema's 'verbinding' en 'gezondheid', zijn o.a. voorbereidingen getroffen voor een gezamenlijke bijeenkomst met de opdrachtgevers (MT en OR) en het programmateam M&O begin 2018 en is er nauwe aansluiting bij Arbo/ RI&E.

Tot en met 2019 is financiële ruimte voor het programma gereserveerd.

Investeringen en projecten
In 2017 waren er 46 grote projecten. Dit betreft alle verwervingsprojecten en alle ICT-projecten. Van die 46 projecten hadden 7 projecten speciale aandacht (Big 7). De status van deze Big 7 is als volgt:

	Naam	Status	Opmerking
1.	Tankwaterwagens Groot		
2.	ICT hardware		
3.	OVD / HOVD voertuigen		Lichte krediet overschrijding. Is in Tweede Financiële Verkenning 2017 afgedekt met een onderschrijding op andere voertuigkredieten. Vertraging bij de opbouw. Bedrijfsvoering niet in geding.
4.	Telecom / netwerkinfrastructuur		Geen contract in 2017. Einddatum verlengd tot mei 2018. Meer tijd nodig, o.a. voor omschakeling naar 088-nummers en gedegen introductie Skype-for-business. Bedrijfsvoering niet in geding.
5.	Bepakking voertuigen		Geen contract in 2017. Vertraging bij de aanbesteding. Bedrijfsvoering niet in geding.
6.	Uitrukkleding		
7.	Hulpverleningsvoertuigen		Contract voorzien in 2018.

Voor alle 46 projecten is de stand van zaken als volgt:
- Planning: 29 van de 46 projecten (63%) lopen volgens planning;
- Financieel: 40 van de 46 projecten (87%) blijven binnen budget dat voor dat project beschikbaar is (op grond van voortgang realisatie), van de overige zes projecten is dit nog niet met zekerheid aan te geven, onder andere vanwege vroege stadium van project;
- Contract 2017: 32 van de 46 projecten (70%) zijn in 2017 tot een contract gekomen, voor zover een contract toegezegd was.

De projecten die niet binnen planning blijven, hebben nauwelijks invloed op de operationele taak; beheersmaatregelen zijn genomen op projectniveau. Naast het rapporteren en bijsturen op de projecten, is het projectmatig werken in de VNOG versterkt door een training "Projectmatig creëren" die in september 2017 is georganiseerd voor projectleiders en opdrachtgevers.

In 2017 was er eenmalig € 500.000 beschikbaar om de investeringen te intensiveren. Toen dit bedrag ter beschikking werd gesteld, waren er 30 grote projecten in beeld. Uiteindelijk zijn er dus, zoals hiervoor aangegeven, 46 grote projecten in uitvoering genomen. Daarbij is prioriteit gegeven aan de Big 7 en die projecten met het grootste praktische nut of de hoogste urgentie.

Van het beschikbaar gestelde budget van € 500.000 is € 372.000 ingezet. Met name door de inzet van extra personele capaciteit heeft de doorloop van projecten een impuls gekregen (o.a. zijn er, zoals hiervoor aangeven, 46 projecten in uitvoering genomen in plaats van de voorziene 30).

De uitgaven volgen pas na afsluiten van het contract. Voor sommige contracten (bijv. bij de ICT) geldt bovendien dat de daadwerkelijke investering later kan plaatsvinden dan de afsluitingsdatum van het (raam-/mantel) contract. De investering is o.a. afhankelijk van de functionele behoefte en kan in de praktijk enkele maanden op zich laten wachten of uitgesmeerd worden in de tijd.

Bovendien gaat de VNOG zoals gebruikelijk pas in het opvolgende jaar afschrijven. De kapitaallasten zullen zich dus pas door de jaren heen opwaarts gaan bewegen naar het gewenste hogere niveau. Hierdoor is de impact van de intensivering op de investeringen (de daadwerkelijke aanschaf) en de kapitaalslasten (de financiële realisatie op de exploitatie) op dit moment slechts gedeeltelijk zichtbaar.

In de begroting is meerjarig uitgegaan van een budget aan kapitaallasten (rente en afschrijving excl. kazernes) van € 5,4 mln per jaar. Hierbij is er meerjarig van uitgegaan dat 85% van de investeringen uit het Meerjaren Investeringsprogramma (MJIP) wordt gerealiseerd. In de begrotingen van 2017, 2018 en 2019 is er een aflopende korting toegepast op de kapitaallasten van respectievelijk € 1 mln, € 750.000,- en € 500.000,- .

In het jaar 2017 bedroeg de totale kapitaallast (afschrijving en rente) € 3,9 mln. Dit bedraagt circa 72% van het beschikbaar budget kapitaallasten (5,4 mln). Als gevolg van het project "intensivering investeringen" is de investeringsomvang toegenomen. Hierdoor zal de kapitaallast in de komende jaren gaan stijgen.

Werkkostenregeling
In 2017 is gewerkt aan het vergroten van de bewustwording over de uitvoering van de Werkkostenregeling. Dit heeft geresulteerd in een lagere eindheffing dan in 2016. De eindheffing in 2016 was € 288.000. De eindheffing in 2017 is € 61.000. Dit is nagenoeg het bedrag dat was geprognosticeerd bij de Tweede Financiële Verkenning 2017.

Personeelskosten
Voor de Tweede Financiële Verkenning 2017 is vrij gedetailleerd inzicht gegeven in de prognose van de loonkostenontwikkeling. De prognose voor het eindsaldo op de personele kosten en inhuur van personeel 2017 liet op dat moment een bescheiden ruimte van ca. € 39.000 zien.

In de maanden na het afronden van de Tweede Financiële Verkenning heeft in aansluiting hierop, maandelijkse monitoring van deze lasten plaatsgevonden. De prognose is bijgesteld naar een tekort van ongeveer € 200.000. Na het opstellen van de jaarrekening komt het tekort uit op ongeveer € 300.000. Dit blijft nog binnen de marge van 1% van de totale geraamde personele kosten.

In zijn algemeenheid kan worden gezegd dat de personeelskosten beperkt beïnvloedbaar waren, omdat 2017 het startjaar na de reorganisatie was. Om die reden heeft de directie besloten tot een vacaturestop. Als gevolg van deze vacaturestop zijn er behoorlijke verschillen te zien bij de onderscheiden afdelingen. Het bestaan en ontstaan van vacatures is immers maar zeer beperkt te beïnvloeden. Dit alles leidde tot een overschot op de salarissen. Hier staan kosten van inhuur tegenover, waarover in de Tweede Financiële Verkenning 2017, alsmede via de beantwoording van de betreffende Wob-verzoeken in 2017, informatie is verschaft.

De begrote personele kosten versus de werkelijke kosten voor personeel en inhuur staan onder druk. Eén van de te onderzoeken onderwerpen in de eerste helft van 2018 is dan ook de opbouw en omvang van de begrote personele kosten ten opzichte van de werkelijke lasten. Aandachtspunt hierbij is ook de toerekening van salariskosten aan de juiste programma's. De kosten in deze jaarrekening zijn op de juiste programma's geboekt, maar gedurende het jaar was dit niet altijd het geval. Daarom heeft beheersing op totaalniveau plaatsgevonden. Voor de afdelingshoofden lieten de overzichten over de personeelslasten te wensen over. In 2018 worden de personeelskosten per afdeling en team in beeld gebracht.

Personele kosten	
Totale dekking personele kosten	30.455.000
Personele kosten	29.250.000
Inhuur	1.499.000
Totaal	**-294.000**

Een specificatie van dit bedrag, met de verdeling over de programma's, is opgenomen in de tabellen van de "Toelichting per programma" in hoofdstuk 6. De onderdelen zijn gemarkeerd met de letter "P".

4.5. Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding
Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de Veiligheidsregio een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Voor de VNOG is alleen de gemeenschappelijke regeling Meldkamer Oost Nederland (MON) een verbonden partij.

Meldkamer Oost Nederland (MON)
Twee leden van het algemeen bestuur VNOG nemen deel in het algemeen bestuur van de MON. De financiële bijdrage bestaat uit een voorschot dat tweemaal per jaar wordt voldaan. De financiële middelen die beschikbaar worden gesteld zijn niet verhaalbaar in het geval de MON haar financiële verplichtingen niet nakomt. De VNOG zorgt samen met de Veiligheidsregio IJsselland, de districten NOG en IJsselland binnen de politie-eenheid Oost en de vergunninghouders ambulancezorg in de regio's NOG en IJsselland voor de financiering van de MON. De MON heeft geen eigen vermogen.

Relatie met doelstelling
Volgens de Wet veiligheidsregio's is het bestuur van de Veiligheidsregio verantwoordelijk voor het instellen en in standhouden van een gemeenschappelijke meldkamer.

Beleidsvoornemens / ontwikkelingen
Het invoeren van de Landelijke Meldkamer Organisatie met 10 locaties in Nederland (waaronder Apeldoorn) zorgt voor een grote impact.

Het bestuurlijk belang
J.C.G.M. Berends, DB lid MON.
J.W. Wiggers, DB lid MON.

Het financieel belang
Bijdrage 2017: € 545.143,-

Omvang Eigen- Vreemd vermogen MON

Eigen vermogen:	1-1-2017: € 0,-	31-12-2017: € 0,-
Vreemd vermogen:	1-1-2017: € 2.500.000,-	31-12-2017: € 1.960.000,-

De omvang van het verwachte resultaat 2017 voor de MON bedraagt € 0,-.

II. Jaarrekening

5. Balans per 31 december 2017

ACTIVA

	ultimo 2017	ultimo 2016
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
investeringen met een economisch nut	44.846.781	44.165.743
investeringen vooruitbetaald	33.275	309.276
Totaal materiële vaste activa	**44.880.056**	**44.475.019**
VLOTTENDE ACTIVA		
Uitzettingen < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	35.198	360.948
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	0	0
Rekening courant verhouding met Rijk	0	0
Overige vorderingen	244.036	114.822
Vooruitontvangen facturen	303.588	401.121
Overige uitzettingen	0	0
Totaal Uitzettingen < 1 jaar	**582.822**	**876.891**
Liquide middelen	**19.764**	**9.133**
Overlopende activa		
Nog te ontvangen bedragen overheidslichamen	0	0
Overige nog te ontvangen bedragen	632.229	1.027.515
Vooruitbetaalde bedragen	1.578.819	689.712
Totaal Overlopende activa	**2.211.048**	**1.717.227**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	***2.813.634***	***2.603.251***
TOTAAL ACTIVA	**47.693.690**	**47.078.270**

PASSIVA

	ultimo 2017	ultimo 2016
VASTE PASSIVA		
Eigen Vermogen		
Nog te bestemmen resultaat	929.911	-211.500
Algemene reserve	440.896	627.896
Bestemmingreserve	-	724.126
Egalisatiereserve afschrijvingen	404.314	245.309
Totaal Eigen Vermogen	**1.775.121**	**1.385.831**
Voorzieningen	**616.725**	**319.405**
Vaste schulden > 1 jaar		
Onderhandse lening binnenlandse banken en overige financiële instellingen	25.212.481	24.435.414
Onderhandse lening van openbare lichamen	7.176.937	8.134.052
Totaal Vaste schulden > 1 jaar	**32.389.418**	**32.569.466**
TOTAAL VASTE PASSIVA	***34.781.264***	***34.274.702***
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden < 1 jaar		
Kasgeldlening	2.000.000	0
Banksaldi	3.004.232	2.698.448
Overige schulden	2.796.530	2.552.100
Totaal Netto vlottende schulden < 1 jaar	**7.800.762**	**5.250.548**
Overlopende passiva		
Vooruitontvangen bedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen	0	30.209
Overige Vooruitontvangen bedragen	107.070	124.915
Overige overlopende passiva	5.004.594	7.397.896
Totaal Overlopende passiva	**5.111.664**	**7.553.020**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	***12.912.426***	***12.803.568***
TOTAAL PASSIVA	**47.693.690**	**47.078.270**

6. Overzicht van baten en lasten

	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Lasten			
Programma 1. Risicobeheersing	4.355.226	4.297.496	4.351.531
Programma 2. Incidentbestrijding	10.972.720	11.370.465	11.762.818
Programma 3. Brandweerondersteuning	13.279.855	18.031.946	17.718.625
Programma 4. Crisisbeheersing	951.481	910.711	983.414
Programma 5. GHOR	1.301.633	1.476.230	1.338.654
Programma 6. MON	1.542.454	1.540.662	1.709.707
Programma 7. Bedrijfsvoering	9.888.694	10.051.175	10.142.966
Programma 8. Directie, Control en Staf	1.022.553	655.345	945.623
Programma 9. Alg. Dekkingsmiddelen	5.956.601	1.976.256	1.028.731
Programma 10. Kazernes, etc.	3.187.916	3.162.334	3.170.260
Totaal lasten	**52.459.133**	**53.472.620**	**53.152.329**
Baten			
Programma 1. Risicobeheersing	295.746	130.526	185.413
Programma 2. Incidentbestrijding	0	0	3.386
Programma 3. Brandweerondersteuning	1.430.831	1.430.831	1.809.458
Programma 4. Crisisbeheersing	0	30.000	50.000
Programma 5. GHOR	131.500	20.000	38.335
Programma 6. MON	156.914	156.914	288.151
Programma 7. Bedrijfsvoering	0	20.000	218.104
Programma 8. Directie, Control en Staf	0	20.000	170.997
Programma 9. Alg. Dekkingsmiddelen	47.231.226	48.001.514	47.831.641
Programma 10. Kazernes, etc.	3.187.916	2.938.208	2.946.134
Totaal Baten	**52.434.133**	**52.747.993**	**53.541.619**
Saldo voor inzet reserve	25.000	724.627	-389.288
Toevoegingen reserves	0	422.998	582.003
Onttrekkingen reserves	25.000	1.147.625	1.122.625
Mutaties reserves	-25.000	-724.627	-540.622
Saldo na inzet reserve	0	0	-929.910
Saldo resultaat			929.910

Verklaring resultaat 2017 op hoofdlijnen

Hieronder zijn de grootste verschillen (≥ ca. € 100.000) tussen de begroting 2017 (na wijzigingen) en de realisatie toegelicht:

		Voordeel	Nadeel
1	Post Onvoorzien en algemene stelposten	1.043	
2	Aansluitingen brandkranen nog niet betaald	97	
3	Vakbekwaam worden en blijven		100
4	Restant Intensivering Investeringen	110	
5	Verzekeringen	125	
6	Saldo personeelskosten		290
7	Overige verschillen < € 100.000		56
	Saldo	1.375	446
	jaarrekeningresultaat	929	

*bedragen * € 1,000*

1) Dit is de Post "Onvoorzien" en de som van algemene (niet geoormerkte) stelposten na besluitvorming over de beide Financiële Verkenningen in 2017. De opbouw is als volgt. In de primitieve begroting was een bedrag van € 60.000 beschikbaar. Bij de Eerste en Tweede Financiële Verkenning zijn hieraan bedragen als gevolg van onderschrijding kapitaallasten (€ 590.000), vrijval uit de algemene reserve (€ 187.000) en verwacht exploitatieresultaat (€ 300.000) toegevoegd. Hiernaast heeft een onttrekking ten behoeve van de heraansluiting brandkranen (-€ 97.000) plaatsgevonden.
2) Het AB heeft eind 2017 bij de Tweede Financiële Verkenning 2017 besloten om € 97.000 vanuit de post "Onvoorzien" beschikbaar te stellen voor de heraansluiting van brandkranen. Gemeenten kunnen deze kosten bij de VNOG declareren. Deze declaraties hebben echter nog niet plaatsgevonden en volgen naar verwachting in 2018. Dit bedrag wordt daarom meegenomen in het voorstel voor de resultaatbestemming 2017.
3) Vakbekwaam worden en blijven: in de Tweede Financiële Verkenning 2017 werd een voordeel geprognotiseerd op 'Vakbekwaam worden' (opleiden). In het laatste kwartaal van 2017 is alles op alles gezet om de ontstane wachtlijst voor opleidingen weg te werken, wat grotendeels is gelukt. Daarmee is het verwachte voordeel ingelopen. In de prognose van de Tweede Verkenning waren voorts nog niet de kosten meegenomen van twee scholingstrajecten. Wat betreft 'Vakbekwaam blijven': dit betreft opstartkosten, onder andere voor de aanschaf van keuringsapparatuur voor het Periodiek Preventief Medisch Onderzoek (PPMO).
4) Intensivering investeringen: in dit project zijn de aanbestedingen geïntensiveerd. Er is een programma in het kader van projectmatig werken gestart. Projectcapaciteit is ingehuurd voor complexe projecten. Het project loopt nog in 2018 door; een gedeelte van dit voordeel wordt meegenomen in het voorstel voor de resultaatbestemming 2017. Zie § 4.4. in de jaarstukken voor een toelichting op het project 'Intensivering investeringen'.
5) Het voordeel op verzekeringen wordt voor € 21.000 veroorzaakt door lagere vergoeding aan Veiligheidsregio Twente voor inhuur personeel. Verder is er een voordeel van ca. € 100.000 als gevolg van lagere schades en minder vergoedingen / eigen risico's. In 2017 zijn de verzekeringen voor het wagenpark aanbesteed (collectief met 9 veiligheidsregio's); m.i.v. 2018 ontstaat daardoor een verhoging van de total cost of ownership (premieverhoging minus geschatte omvang van het verhoogd eigen risico) van naar schatting € 77.000. Momenteel loopt de aanbesteding van de personele verzekeringen (ongevallen c.a.). Dit zal m.i.v. 2019 leiden tot een verhoging van de TCO.
6) Zie § 4.4. in de jaarstukken en de toelichtingen op de diverse programma's in hoofdstuk 6 voor een toelichting. Dit betreft diverse voor- en nadelen op de kosten van eigen personeel en inhuur. Per saldo is er een nadeel van 1%.
7) Diverse posten kleiner dan € 100.000.

Specificatie per programma

Per programma is er een tabel met de realisatie per product opgesteld en een tabel met een toelichting op over- en onderschrijdingen vanaf 20.000/25.000. Om aan te geven op welk product de over- of onderschrijding zich heeft voorgedaan, zijn de producten in de eerste tabel genummerd en zijn in de tweede tabel bij de over- en onderschrijdingen de volgnummers van de producten aangegeven. Verder zijn in de tweede tabel de over- en onderschijdingen betreffende personele kosten gemarkeerd met een 'P' (zie ook hoofdstuk 4, § 4.4.).

Programma 1. Risicobeheersing

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Risicobeheersing Algemeen	3.949.150	4.043.920	4.111.936
2. Zorg voor personeel	14.905	2.405	3.089
3. Innovatie Risicobeheersing	75.000	32.000	31.307
4. Scholing doorontwikkeling binnen programma	10.000	10.000	338
5. Advieswerkzaamheden	50.000	40.000	31.327
7. Natuurlijke omgeving	5.000	5.000	2.500
8. Promotiemateriaal	40.000	20.000	28.587
9. Bewustwording	30.000	30.000	59.004
10. Brandpreventieweken	30.000	15.000	13.143
11. Educatie	10.000	5.000	1.163
12. Scholing doorontwikkeling binnen progr.	6.000	6.000	0
13. Innovatie risicobewustwording	4.000	4.000	0
14. Brandrisicoprofiel	52.000	20.000	0
15. Ontw. Monitoring, Risico en Inci. team	37.000	37.000	41.985
16. Brandonderzoek	40.000	25.000	14.861
17. Innovatie Informatiegestuurd werken	2.171	2.171	12.290
Totaal lasten	**4.355.226**	**4.297.496**	**4.351.531**
18. Risicobeheersing Algemeen	295.746	130.526	161.068
19. Bewustwording	0	0	2.250
20. Brandonderzoek	0	0	12.094
21. Innovatie Informatiegestuurd werken	0	0	10.000
Totaal baten	**295.746**	**130.526**	**185.413**
Saldo voor bestemming	**4.059.480**	**4.166.970**	**4.166.118**
Saldo na bestemming	**4.059.480**	**4.166.970**	**4.166.118**
Saldo programma resultaat			**852**

Toelichting

P. Deze overschrijding is het gevolg van een éénmalige uitkering aan een personeelslid, dat onze organisatie heeft verlaten. (volgnummer 1 en 18)	-38.000
Het nadeel op 'Risicobeheersing algemeen' wordt verklaard door een lagere subsidie van de provincie dan was begroot. Deze subsidie wordt in Oost-5 verband aangevraagd en verdeeld. In 2017 heeft de VNOG minder uren geleverd door minder aanvragen en het zwangerschapsverlof van één van de medewerkers. (volgnummers 18)	-29.000
De overschrijdingen op de producten van Brandveilig leven worden veroorzaakt door een intensivering initiatieven voor risicobewustwording. Dit kwam vooral tot uiting in de diverse pop-up stores waarin voorlichting werd gegeven aan de burgers en de vernieuwende wijze van voorlichting door korte video's. (volgnummer 9)	-20.000
De budgetten van Brandonderzoek en MRI team zijn in 2017 niet geheel aangewend. Deels doordat er in 2017 niet geraamde inkomsten waren uit voorgaande jaren en deels doordat het eerste half jaar in het teken stond van verrijking van de analysesystematiek bluswaterzorg. Deze activiteit was niet in de jaarplanning opgenomen. Hierdoor is vertraging ontstaan bij de verdere uitwerking van de plannen van het MRI team. De aanpassing van de RAM-applicatie zal hierdoor grotendeels in 2018 plaatsvinden. Per saldo is er een voordeel. (volgnummers 13 t/m17 en 20 en 21)	37.000
Diverse voor- en nadelen per saldo.	50.852
Totaal positief	**852**

Programma 2. Incidentbestrijding

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Incidentbestrijding Algemeen	10.643.160	4.206.671	5.142.813
2. Incidentbestrijding Vrijwilligers Brandweer	0	6.848.734	6.295.013
3. Zorg voor personeel	28.000	28.000	30.029
4. Open dagen Achterhoek	2.500	2.500	0
5. Personeelsvereniging Achterhoek	37.640	37.640	65.977
6. Brandweerwedstrijden Achterhoek	6.250	6.250	3.601
7. Jeugdbrandweer Achterhoek	3.750	3.750	3.037
8. Bijkomende kosten inzet Achterhoek	12.500	12.500	9.355
9. Werving vrijwilligers Achterhoek	0	0	166
10. Open dagen Apeldoorn	2.500	2.500	337
11. Personeelsvereniging Apeldoorn	37.640	37.640	39.671
12. Brandweerwedstrijden Apeldoorn	6.250	6.250	4.096
13. Jeugdbrandweer Apeldoorn	3.750	3.750	4.415
14. Oud leden Apeldoorn	1.000	1.000	530
15. Bijkomende kosten inzet Apeldoorn	12.500	12.500	6.718
16. Werving vrijwilligers Apeldoorn	0	0	0
17. Open dagen IJsselstreek	2.500	2.500	2.232
18. Personeelsvereniging IJsselstreek	37.640	37.640	45.703
19. Brandweerwedstrijden IJsselstreek	6.250	6.250	300
20. Jeugdbrandweer IJsselstreek	3.750	3.750	0
21. Bijkomende kosten inzet IJsselstreek	12.500	12.500	1.118
22. Nazorg evaluatie	5.000	5.000	5.817
23. Oefenen voor Grootschalig optreden	20.000	6.250	6.727
24. Implem. planvorming en procedures	10.000	10.000	333
25. Innovatie operationele voorbereiding	15.000	1.250	0
26. Open dagen Veluwe	2.500	2.500	3.000
27. Personeelsvereniging Veluwe	37.640	50.640	65.847
28. Brandweerwedstrijden Veluwe	6.250	6.250	14.734
29. Jeugdbrandweer Veluwe	3.750	3.750	1.129
30. Bijkomende kosten inzet Veluwe	12.500	12.500	10.101
31. Werving vrijwilligers Veluwe	0	0	20
Totaal lasten	**10.972.720**	**11.370.465**	**11.762.818**
32. Incidentbestrijding Algemeen	0	0	0
33. Incidentbestrijding Vrijwilligers Brw	0	0	2.111
34. Jeugdbrandweer Veluwe	0	0	1.275
Totaal baten	**0**	**0**	**3.386**
Saldo voor bestemming	**10.972.720**	**11.370.465**	**11.759.433**
Saldo na bestemming	**10.972.720**	**11.370.465**	**11.759.433**
Saldo programma resultaat			**388.968-**

Toelichting

Er is een nadeel op het budget voor de personeelsverenigingen. De uitgaven zijn ongeveer gelijk aan historische uitgaven, op basis van oude afspraken. De verwachting is dat dit bedrag verder zal toenemen nadat afspraken zijn geharmoniseerd, zoals ook is aangegeven in de Kadernota. (volgnummers 5, 11, 18 en 27)	-48.000
De overschrijding wordt opgevangen door onderschrijdingen op de andere budgetten (open dagen wedstrijden, jeugdbrandweer, inzetkosten en oud leden) van de IB-teams en het budget van team OV. Een groot deel van de onderschrijdingen hangt echter samen met het overgangsjaar (minder activiteiten uitgevoerd) en daarmee is de dekking dus incidenteel.	48.000
P. Er is een nadeel op het budget inhuur van derden. Er is personeel ingehuurd ten behoeve van de postcommandanten in Doetinchem en Harderwijk, post Zutphen en om de dagbezetting in Doetinchem en Zutphen volledig bemenst te krijgen. Hoewel de onderverdeling iets anders is geworden dan verwacht (meer inhuur personeel, minder dagbezetting), is het overschreden bedrag al in de 2e financiële verkenning aangegeven. (volgnummers 1 en 2)	-180.000
P. Na de reorganisatie is er nauwelijks vacatureruimte bij afdeling Incidentbestrijding, waardoor alle bijkomende personeelskosten direct tot meerkosten leiden. In 2017 is maandelijks gemonitord op de uitkomsten uit veiligheidspaspoort, waarin de vrijwilligers hun uren verantwoorden, zodat, indien noodzakelijk kon worden bijgestuurd. Het aantal uren, dat in 2017	-175.000

is gedeclareerd, is ten opzichte van 2016 met 2% gestegen. Dit komt overeen met een bedrag van € 75.000. Overigens blijven de vrijwilligerskosten binnen de begroting. In 2017 is veiligheidspaspoort teruggebracht van 7 naar 1 licentie waardoor per 1 januari 2018 op eenduidiger wijze uren worden verantwoord en kunnen worden geanalyseerd. (volgnummers 1 en 2). In 2017 zijn de kosten van een aantal vrijwilligers abusievelijk bij de beroeps terechtgekomen, waardoor er op deze grootboeknummers grote over- en onderschrijdingen zijn verantwoord. Deze twee grootboeknummers zijn daarom samen beschouwd.	
Er is een nadeel op het budget van onderscheidingen. We hebben hier niets nieuws/anders gedaan ten opzichte van voorgaande jaren. Er kan dus worden gesteld dat het budget ontoereikend is. (volgnummers 1 en 3)	-17.000
Diverse voor- en nadelen, elk voor zich kleiner dan 25.000 per saldo	-16.968
Totaal negatief	**-388.968**

Programma 3. Brandweerondersteuning

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Brandweerondersteuning Algemeen	5.306.450	9.296.710	9.258.972
2. Zorg voor personeel	57.731	20.731	11.642
3. Kennis & Ontwikkeling Onderzoek	5.000	5.000	540
4. Kennis & Ontwikkeling Innovatie	15.000	7.000	12.548
5. Vakbekwaam worden	1.583.613	1.398.613	1.464.485
6. Vakbekwaam blijven Oefenen West	850.000	1.080.000	88.121
7. Vakbekwaam blijven PPMO	190.000	205.000	224.212
8. Vakbekwaam blijven Algemeen	0	0	272.136
9. Vakbekwaam blijven Brand-oefeningen	0	0	406.797
10. Vakbekwaam blijven IBGS-oefeningen	0	0	25.577
11. Vakbekwaam blijven Natuurbrandoef.	0	0	12.716
12. Vakbekwaam blijven HV-oefeningen	0	0	168.088
13. Vakbekwaam blijven Waterong. oef.	0	0	8.536
14. Vakbekwaam blijven Oef. specialismen	0	0	112.276
15. Voertuigen Oost	749.884	555.000	375.751
16. Ademlucht Oost	100.000	100.000	98.004
17. Verbindingsmiddelen Oost	17.500	17.500	13.124
18. Oefenmaterialen Oost	15.000	15.000	58.682
19. Dienstkleding Oost	80.000	100.000	120.405
20. Uitrukkleding Oost	77.500	77.500	78.300
21. Materialen Oost	195.000	195.000	273.098
22. Brandkranen Oost	180.000	256.831	159.551
23. CBRNe Oost	6.800	6.800	1.728
24. Voertuigen West	749.885	994.769	871.660
25. Ademlucht West	100.000	100.000	106.483
26. Verbindingsmiddelen West	17.500	17.500	16.411
27. Oefenmaterialen West	15.000	15.000	24.697
28. Dienstkleding West	80.000	100.000	83.706
29. Uitrukkleding West	77.500	77.500	83.151
30. Materialen West	190.000	190.000	383.357
31. Brandkranen West	48.000	48.000	165
32. CBRNe West	6.800	6.800	1.308
33. Services Diensten en middelen	490.000	453.000	405.480
34. Services Huisvesting	1.005.543	1.122.543	1.077.475
35. Intensivering aanbestedingen	0	500.000	389.440
36. RBS structureel	296.970	296.970	288.744
37. RBS incidenteel	53.588	53.588	21.703
38. RBS verbindingskosten Twente struc.	268.340	268.340	247.519
39. RBS verbindingskosten Twente inci.	10.825	10.825	5.173
40. RBS verbindingskosten centraal	26.000	26.000	15.557
41. RBS verbindingskosten decentraal struc.	414.426	414.426	451.308
Totaal lasten	**13.279.855**	**18.031.946**	**17.718.625**
42. Brandweerondersteuning Algemeen	0	0	371.032
43. Vakbekwaam blijven PPMO	0	0	3.750
44. Vakbekwaam blijven IBGS-oefeningen	0	0	2.097
45. Ademlucht Oost	0	0	387
46. Services Huisvesting	0	0	30
47. RBS structureel	1.092.392	1.092.392	1.136.370
48. RBS incidenteel	52.614	52.614	43.100
49. RBS verbindingskosten Twente struc.	268.340	268.340	247.519
50. RBS verbindingskosten Twente inci.	10.825	10.825	5.173
51. RBS verbindingskosten centraal	6.660	6.660	0
Totaal baten	**1.430.831**	**1.430.831**	**1.809.458**
Saldo voor bestemming	**11.849.024**	**16.601.115**	**15.909.168**
Mutaties reserves	0	0	159.005
Totaal lasten	**0**	**0**	**159.005**
Mutaties reserves	0	500.000	500.000
Totaal baten	**0**	**500.000**	**500.000**

Mutaties reserves	**0**	**500.000-**	**340.995-**
Saldo na bestemming	**11.849.024**	**16.101.115**	**15.568.173**
Saldo programma resultaat			**532.942**

Toelichting

Algemeen – Volgnummer 1: Gedurende het jaar zijn bepaalde centrale budgetten van de begrotingspost "algemene dekkingsmiddelen" overgeboekt naar het afdelingsprogramma. Voor de afdeling Brandweerondersteuning betekent dit dat vooral de kapitaallasten èn (voor een klein deel) het budget voor bovenschalig personeel tot een wijziging van de primaire begroting van € 5,3 mln naar € 9,2 mln heeft gezorgd. – Volgnummers 6 en 8 t/m 14: Om beter op de kosten van vakbekwaamheid te kunnen sturen is voor de realisatie de financiële administratie heringericht per kerngroep (Brand, IBGS, Natuurbrand, HV, Waterongevallen, etc.). De begroting van vakbekwaamheid was verwerkt op één begrotingspost. In de verantwoording op vakbekwaamheid verderop in deze tabel zijn de begrotingsposten wel samen beschouwd.	
Brandweerondersteuning algemeen: Deze begrotingspost kent diverse voordelen en nadelen. Er is een voordeel als gevolg van verkoop van afgeschreven voertuigen (159.000). Een nadeel van afschrijving van schadevoertuigen (189.000) wordt voor nagenoeg hetzelfde bedrag gecompenseerd door inkomsten vanuit de verzekering. De inhuur van United Quality voor het onderzoek naar de inrichting van Materieel en Logistiek was 27.000 lager dan geraamd. Het resterende saldo wordt veroorzaakt door kleinere voor- en nadelen. (volgnummers 1 en 42)	243.000
P. Er is een voordeel bij salarissen als gevolg van de vacaturestop (415.000). Er moest echter wel inhuur plaatsvinden, wat tot een nadeel op inhuurkosten leidt (-280.000). Tot slot was er een voordeel op Overige personeelslasten (30.000). Per saldo is er een voordeel van 165.000. (volgnummers 1 en 42)	165.000
Voertuigen: Het voordeel wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat de kosten voor materialen voor het onderhoud van voertuigen (terecht) geboekt zijn onder 'materialen' terwijl ze op deze post zijn begroot. Een technische wijziging van de begroting is in voorbereiding. Een andere oorzaak voor het voordeel is het feit dat de kosten van onderhoud dit jaar lager zijn als gevolg van nieuw materieel dat in het eerste jaar geen (grote) onderhoudskosten vraagt. Ook geldt dat er dit jaar geen grote incidenten zijn geweest, waarbij materieel grootschalig moest worden ingezet: er is daardoor gewoonweg weinig kapot gegaan. (volgnummers 15 en 24)	302.000
Materialen Materieel: Het nadeel wordt volledig gedekt door het voordeel bij voertuigen. Zie de toelichting aldaar. Bij en direct na de 2de Financiële Verkenning prognotiseerden we een lager tekort op deze begrotingspost. Het in werkelijkheid hogere tekort wordt verklaard door een aantal hersteluitgaven die in de laatste 2 maanden van 2017 zijn gepleegd. Zo heeft de grote aanwas van nieuwe vrijwilligers (en vooral de opleiding van deze vrijwilligers) ervoor gezorgd dat eind dit jaar extra ademluchtapparatuur moest worden aangeschaft. Dit was niet begroot. (volgnummers 21 en 30)	-271.000
Oefenmaterialen: Door het regiobrede meer intensieve oefenprogramma en door de toename van het realistisch trainen was het niet meer mogelijk om de ondersteuning met de huidige voorraad te realiseren. Er moest extra worden aangekocht en soms worden gehuurd. (volgnummers 18 en 27)	-53.000
Brandkranen: Het voordeel wordt voor 48.000 veroorzaakt doordat onderhoudswerkzaamheden op dit onderdeel dit jaar tot weinig aanschaf van materialen hebben geleid. De uren (van beroeps en vrijwillig personeel) die worden besteed aan het onderhoud van dit onderdeel worden overigens niet ten laste van dit budget gebracht. Tot slot heeft het AB eind 2017 bij de Tweede Financiële verkenning 2017 besloten om 97.000 vanuit de post "Onvoorzien" aan dit budget toe te voegen ten behoeve van de heraansluiting van brandkranen. Gemeenten kunnen deze kosten bij de VNOG declareren. Declaraties hebben echter nog niet plaatsgevonden en volgen naar verwachting begin 2018. Beschouwing is derhalve onderdeel van de resultaatbestemming 2017. (volgnummers 22 en 31)	145.000
Huisvesting - facilitaire zaken: Het voordeel wordt veroorzaakt door een lager dan begrote aanschaf van kantoorbenodigdheden. (volgnummer 33)	47.000
Huisvesting - huur en onderhoud: Dit voordeel kent verschillende voor- en nadelen: – Allereerst is in deze begrotingspost een bedrag opgenomen van 60.000 voor advieskosten in het kader van het demarcatie-project. Dit project zal pas in 2018 tot uitgaven gaan leiden; beschouwing derhalve onderdeel van de resultaatbestemming 2017. – Bij de huur van onroerend goed zien we een nadeel van 56.000. Hier is de begroting ontoereikend voor de waarde van de huurcontracten die regiobreed nog actueel zijn. – Het onderhoud van gebouwen kent een voordeel van 35.000. Dit voordeel wordt deels veroorzaakt doordat we terughoudend zijn met onderhoudswerkzaamheden zolang het demarcatieproject nog niet is afgerond (en het onderhoud ook nog niet nodig is). Anderzijds worden onderhoudsinvesteringen uitgesteld vanwege lopende projecten zoals de aanleg van een nieuwe netwerkinfrastructuur over alle posten. Dit om te voorkomen	45.000

dat er desinvesteringen worden gepleegd. (volgnummers 34 en 46)	
Intensivering investeringen: Ten laste van dit budget zijn uitgaven geboekt uit het project 'intensivering investeringen'. Middels dit project zijn de aanbestedingen gebundeld en geïntensiveerd. Er is een programma in het kader van projectmatig werken gestart. En er is projectcapaciteit ingehuurd voor complexe projecten. Het project loopt nog in 2018 door; beschouwing van positieve resultaat is derhalve onderdeel van de resultaatbestemming 2017. (volgnummers 35)	110.500
Vakbekwaam worden: In de Tweede Financiële Verkenning 2017 werd op deze post een voordeel geprognotiseerd, omdat de leergangen voor manschap A niet konden worden gestart. In het laatste kwartaal van 2017 is alles op alles gezet om de ontstane wachtlijst weg te werken wat grotendeels is gelukt. Daarmee is het voordeel ingelopen. In de prognose van de Tweede Verkenning waren nog niet de kosten meegenomen van twee scholingstrajecten: de opleiding voor Informatie Managers (40.000) en de bijscholing voor instructeurs (50.000). Hierdoor is uiteindelijk een nadeel ontstaan van 67.000. In 2018 is (nu ook voor vakbekwaamheid) een verplichtingenadministratie geïmplementeerd waarmee opleidingen, die door andere afdelingen worden georganiseerd maar ten laste van het budget "vakbekwaam worden" gebracht, goed kunnen worden gemonitord. (volgnummer 5)	-67.000
Vakbekwaam blijven: Het belangrijkste nadeel zien we bij PPMO (-19.000). Dit betreft opstartkosten, onder andere de aanschaf van een keuringsapp . Het saldo wordt verder veroorzaakt door kleinere voor- en nadelen. (volgnummers 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 43 en 44)	-33.000
Regionaal Brandmeldsysteem (RBS): Enerzijds waren er minder afsluitingen van bestaande objecten dan geprognotiseerd, anderzijds was er een te laag bedrag begroot wat betreft de inkomsten uit de abonnementsgelden. De onderhouds- en service-kosten vielen gunstiger uit, maar de inkomsten vanuit de samenwerkingsovereenkomst met de Veiligheidsregio Twente waren te hoog begroot. Per saldo resulteren al deze effecten in een positief resultaat. (volgnummers 36, 37, 38, 39, 40, 41, 47, 48, 49, 50 en 51)	41.000
Saldering diverse voor- en nadelen, elk voor zich kleiner dan 25.000.	-141.558
Totaal positief	**532.942**

Programma 4. Crisisbeheersing

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Crisisbeheersing Leiding Algemeen	761.964	789.194	893.139
2. Zorg voor personeel	1.600	1.600	1.010
3. Moto / Multi vakbekwaamheid	105.000	72.000	64.782
4. Overige processen Crisisbeheersing	7.917	27.917	24.484
5. Inwonerparticipatie Incidenteel	75.000	20.000	0
Totaal lasten	**951.481**	**910.711**	**983.414**
6. Crisisbeheersing Leiding Algemeen	0	30.000	50.000
Totaal baten	**0**	**30.000**	**50.000**
Saldo voor bestemming	**951.481**	**880.711**	**933.414**
Saldo na bestemming	**951.481**	**880.711**	**933.414**
Saldo programma resultaat			**52.703-**

Toelichting

P. Omdat het aantal fte dat na de reorganisatie voor Crisisbeheersing werkt (nog) niet overeen komt met het personeelsbudget, is er een nadeel ontstaan. Er zijn wel baten vanwege uitleen van personeel aan derden, maar per saldo is er een nadeel. (volgnummer 1)	-85.000
Er is een voordeel op het product Inwonerparticipatie (incidenteel) vanwege doorschuiven uitvoering visie ontwikkeling door externe partij naar 2018. Realisatie opdracht in 2018. Beschouwing restant budget onderdeel van de resultaatbestemming 2017. (volgnummer 5)	20.000
Diverse voordelen elk voor zich kleiner dan 25.000.	12.297
Totaal negatief	**-52.703**

Programma 5. GHOR

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. GHOR Algemeen	760.226	934.823	808.113
2. Zorg voor personeel	4.200	4.200	371
3. GHOR voorzieningen	450.700	450.700	473.433
4. Stakeholders analyse	30.000	30.000	4.752
5. Opleiding ROLL	20.000	20.000	11.542
6. GHOR training en oefening	30.000	30.000	35.081
7. GHOR Materieel GHOR	6.000	6.000	5.362
8. GHOR niet geoormerkt budget	507	507	0
Totaal lasten	**1.301.633**	**1.476.230**	**1.338.654**
9. GHOR Algemeen	131.500	20.000	38.335
Totaal baten	**131.500**	**20.000**	**38.335**
Saldo voor bestemming	**1.170.133**	**1.456.230**	**1.300.319**
Saldo na bestemming	**1.170.133**	**1.456.230**	**1.300.319**
Saldo programma resultaat			**155.911**

Toelichting

P. Er is een voordeel op salarissen door uitstel invulling vacatures vanwege het reorganisatietraject. (volgnummer 1)	126.710
Nadeel op GHOR voorzieningen doordat inkomsten van de doorfacturering van licentiekosten aan ketenpartners onder 'GHOR algemeen' zijn geboekt. (volgnummer 3)	-22.733
Voordeel op stakeholders analyse door dekking personele bezetting uit salariskosten. De implementatie van de stakeholderanalyse wordt in 2018 uitgevoerd. Zoals aangekondigd bij de Tweede Financiële Verkenning 2017 is dit onderdeel van de resultaatbestemming 2017. (volgnummer 4)	25.248
Saldering diverse voor- en nadelen elk voor zich kleiner dan 25.000	26.686
Totaal positief	**155.911**

Programma 6. MON

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. MON Algemeen	1.461.345	1.503.152	1.704.005
2. Zorg voor personeel	1.650	1.650	372
3. Gemeenschappelijke kolomkosten	26.000	14.660	4.498
4. MON niet geoormerkt budget	3.459	0	0
5. Gemeenschappelijke kolomkosten oefenen	50.000	21.200	831
Totaal lasten	**1.542.454**	**1.540.662**	**1.709.707**
6. MON Algemeen	156.914	156.914	288.151
Totaal baten	**156.914**	**156.914**	**288.151**
Saldo voor bestemming	**1.385.540**	**1.383.748**	**1.421.555**
Saldo na bestemming	**1.385.540**	**1.383.748**	**1.421.555**
Saldo programma resultaat			**37.807-**

Toelichting

Het nadeel van 29.000 wordt veroorzaakt doordat de bijdrage aan de beheersorganisatie MON hoger is dan begroot. De begroting is op dit onderdeel te laag geraamd. (volgnummers 1 en 6)	-29.000
P. De salariscomponent 'monodisciplinaire vakbekwaamheid meldkamer' is in 2017 toegevoegd aan de formatie. Hiermee is in de begroting 2017 nog geen rekening gehouden. Ook kon door ziekte de bijdrage voor de deelname van het kolomhoofd meldkamer aan Veiligheidsregio IJsselland niet worden doorberekend. (volgnummers 1 en 6)	-41.000
Vanwege ziekte van het kolomhoofd brandweer zijn werkzaamheden door medewerkers overgenomen, waardoor er (gelet op tijd) in 2017 niet geïnvesteerd is in opleidingen. (volgnummer 5)	20.000
Diverse voordelen, elk voor zich kleiner dan 25.000	12.000
Totaal negatief	**-37.807**

Programma 7. Bedrijfsvoering

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Bedrijfsvoering Algemeen	6.150.755	6.345.847	6.643.209
2. Zorg voor personeel	72.053	16.262	12.742
3. AXXIE	2.000	2.000	956
4. Huur dienstwoning Zutphen	7.000	7.000	1.967
5. BS&C algemeen bestuurs 2 daagse	20.000	15.000	14.372
6. BS&C algemene communicatie	52.000	65.724	47.965
7. BS&C huisstijl communicatie	50.000	16.666	14.184
8. IFV Instituut Fysieke Veiligheid	447.500	438.632	438.632
9. BS&C algemeen niet geoormerkt budget	16.522	8.180	1.466
10. Financien	18.400	22.400	22.715
11. Financien bankkosten	5.000	3.000	3.398
12. Financien ontsluiting informatie	100.000	100.000	48.526
13. Verzekeringen materieel	631.300	545.300	292.212
14. Verzekeringen personeel	0	0	129.523
15. Inkoop	20.000	10.000	12.513
16. Beheer Documentaire Inf. voorziening	35.000	17.000	26.053
17. Ontwikkeling Documentaire Inf. voorz.	50.000	40.000	20.478
18. Informatiebeleid	5.000	5.000	4.764
19. Dataverbindingen Syst. - en netwerkbeh.	106.000	140.000	138.267
20. Telefoonkosten Syst. - en netwerkbeheer	106.000	165.000	150.037
21. Beheerkosten Syst. - en netwerkbeheer	150.000	150.000	165.561
22. Design & Build Syst. - en netwerkbeheer	5.000	5.000	9.565
23. Licenties Systeem- en netwerkbeheer	742.000	742.000	804.686
24. Beveiliging Systeem- en netwerkbeheer	48.000	15.000	9.934
25. Printer en kopieerkosten	0	72.000	67.291
26. Beheer Operationele systemen	20.000	15.000	8.816
27. Ontwikkeling Operationele systemen	147.000	117.000	90.206
28. HRM advies: Algemeen	23.800	73.800	96.854
29. HRM advies: Werving & Selectie	15.000	15.000	10.747
30. HRM advies: Assessment vrijwilligers	25.000	55.000	74.960
31. HRM advies: Assessment vast personeel	25.000	25.000	5.720
32. HRM beheer: salarisadministratie	35.000	55.000	55.718
33. HRM beheer: binding personeel	36.000	6.000	2.431
34. HRM beheer: kerstpakketten	0	60.000	62.286
35. Org. ontwikkeling: kennisontwikkeling	4.800	4.800	484
36. Org. ontwikkeling: cultuur en leiderschap	164.000	164.000	123.767
37. ARBO: bedrijfskundige zorg	60.000	45.000	29.404
38. ARBO: voorzieningen	36.000	36.000	11.859
39. ARBO: RI&E	50.000	50.000	52.903
40. Mobiliteit: personeelsontwikkeling	407.564	207.564	244.900
41. Personele verplichtingen	0	175.000	190.896
Totaal lasten	**9.888.694**	**10.051.175**	**10.142.966**
42. Bedrijfsvoering Algemeen	0	20.000	218.104
Totaal baten	**0**	**20.000**	**218.104**
Saldo voor bestemming	**9.888.694**	**10.031.175**	**9.924.863**
Saldo na bestemming	**9.888.694**	**10.031.175**	**9.924.863**
Saldo programma resultaat			**106.312**

Toelichting

P. Binnen de afdeling Bedrijfsvoering zijn gedurende het jaar verschillende functies onbezet geweest. Tegenover deze besparingen staan de inhuurkosten van externen. Per saldo een nadeel van 300.000. Zelf heeft de afdeling echter ook diverse functionarissen in- en extern uitgeleend. Dit levert een voordeel (200.000), zodat er per saldo een nadeel is van 100.000. (volgnummer 1)	-100.000
Financiën ontsluiting financiële informatie: Dit betreft projectadvisering en implementatiekosten voor de 1e fase van het traject om financiële en HRM informatie via een rapportgenerator te ontsluiten voor budgethouders en leidinggevenden. De 2e fase wordt in 2018 uitgevoerd. Zoals aangekondigd bij de Tweede Financiële Verkenning 2017 is dit onderdeel van de	51.000

resultaatbestemming 2017. (volgnummer 12)	
Het voordeel op verzekeringen wordt voor 21.000 veroorzaakt door lagere vergoeding aan Veiligheidsregio Twente voor inhuur personeel. Een voordeel van ca. 100.000 als gevolg van lagere schades en minder vergoedingen / eigen risico's. Parallel aan de aanbesteding van de personele verzekeringen voor 2019 e.v., die momenteel wordt voorbereid, wordt een prognose van de totale premielast, schadebehandeling en eigen risico's opgesteld. (volgnummers 13 en 14)	129.625
Het nadeel bij 'Licenties, systeem- en netwerkbeheer' wordt veroorzaakt door de licentie- en begeleidingskosten van de Live-gang naar één licentie voor Veiligheidspaspoort. (volgnummer 23)	-62.000
Ontwikkeling operationele systemen: Om de betrokkenheid van de posten te waarborgen hebben we de implementatie van Sharepoint gefaseerd waardoor er in 2017 een voordeel ontstaat. Dit zal in 2018 ingelopen worden. (volgnummer 27)	27.000
Het onderdeel 'Ontwikkeling Cultuur en Leiderschap' is begin dit jaar aanbesteed. Hierbij is veel tijd genomen om een doordacht plan van aanpak op te stellen samen met de opdrachtnemer. Hierdoor is er later gestart dan aanvankelijk was gepland. Dit betekent dat we in 2018 dit programma afronden. Zoals aangekondigd bij de Tweede Financiële Verkenning 2017 is dit onderdeel van de resultaatbestemming 2017. (volgnummer 36)	40.000
ARBO voorzieningen: Dit betreft een vraag gestuurd budget. In 2017 zijn in verhouding met andere jaren weinig verzoeken binnen gekomen voor ARBO voorzieningen. (volgnummer 38)	25.000
Mobiliteit personeelsontwikkelingen: Eind 2017 zijn verschillende opleidingen gestart die doorlopen in 2018. Hierdoor was er een tekort op het opleidingsbudget. (volgnummer 40)	-37.000
Algemene communicatie: In 2017 is er één editie minder uitgegeven van het blad 'Signaal op veilig' dan was gepland. (volgnummer 6)	18.000
Diverse voordelen, elk voor zich kleiner dan 25.000	14.687
Totaal positief	**106.312**

Programma 8. Directie, Control en Staf

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Control Algemeen	362.484	249.775	184.685
2. Bovenformatief	0	0	375.783
3. Zorg voor personeel	250	250	184
4. Directie: leiding algemeen	0	0	135.440
5. Directie: vertrouwenspersoon	2.400	2.400	447
6. Directie: advieskosten algemeen	51.419	11.419	16.369
7. OR-adviezen	24.000	39.000	22.774
8. VNOG risicogericht	500.000	288.501	133.820
9. Risicomanagement	40.000	22.000	26.008
10. Informatiemanagement	42.000	42.000	50.112
Totaal lasten	**1.022.553**	**655.345**	**945.623**
11. Bovenformatief	0	0	150.997
12. Directie: leiding algemeen	0	20.000	20.000
Totaal baten	**0**	**20.000**	**170.997**
Saldo voor bestemming	**1.022.553**	**635.345**	**774.626**
Mutaties reserves	0	211.499	211.499
Totaal lasten	**0**	**211.499**	**211.499**
Mutaties reserves	0	0	0
Totaal baten	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	**0**	**211.499**	**211.499**
Saldo na bestemming	**1.022.553**	**846.844**	**986.125**
Saldo programma resultaat			**139.281-**

Toelichting

P. Op de personele lasten directie en control is een nadeel in verband de tijdelijke aanstelling van de programmamanager 'Mens & Organisatie'. (volgnummers 1 en 4)	-70.350
Nadeel op bovenformatief. Betreft personen die door reorganisatie bovenformatief zijn geraakt. Gedeeltelijk is het gelukt de salarisuitgaven terug te verdienen. Dit budget staat in relatie tot de reorganisatie (VNOG Risicogericht). Verwacht wordt dat deze kosten in de laatste twee jaar van het budget VNOG Risicogericht zullen afnemen in verband met uitstroom. Zie onderstaande tabel voor een specificatie van de totale kosten van Risicogericht. Een analyse op de reorganisatiekosten staat in de paragraaf Bedrijfsvoering (§ 4.4.). (volgnummer 4)	-70.104
Diverse kleine voor- en nadelen elk voor zich kleiner dan 25.000	1.173
Totaal negatief	**-139.281**

VNOG Risicogericht	2016	2017	2018 prognose	2019 prognose	Totaal 2016-2019
Proceskosten Risicogericht	472	134	200	200	1.006
Meerkosten OR	79	-	-	-	79
Ontslagvergoedingen	173	-	179	-	352
Boventalligheid	113	225	150	75	563
Jaarlasten	**837**	**359**	**529**	**275**	**2.000**
Tekort vorig jaar	-	*337*	*196*	*225*	-
Jaarbudget	500	500	500	500	2.000
Saldo ultimo	**-337**	**-196**	**-225**	**0**	**-**

bedragen x € 1.000

Programma 9. Algemene Dekkingsmiddelen

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Financiën Algemeen	459.238	1.454.207	412.683
2. Loon- en prijscompensatie	272.800	111.316	0
3. Bovenschaligheid	600.000	0	0
4. FLO / overgangsrecht VNOG en S3H	0	0	215.217
5. Reservering loonkosten MON	23.627	0	0
6. Reservering fte post commandant	124.000	0	0
7. Treasury	4.476.936	410.733	400.831
Totaal lasten	**5.956.601**	**1.976.256**	**1.028.731**
8. Financiën Algemeen	47.231.226	47.382.249	47.054.046
9. FLO / overgangsrecht VNOG en S3H	0	0	180.600
10. Treasury	0	619.265	596.995
Totaal baten	**47.231.226**	**48.001.514**	**47.831.641**
Saldo voor bestemming	**41.274.625-**	**46.025.258-**	**46.802.910-**
11. Mutaties reserves	0	211.499	211.499
Totaal lasten	**0**	**211.499**	**211.499**
12. Mutaties reserves	25.000	423.499	398.499
Totaal baten	**25.000**	**423.499**	**398.499**
Mutaties reserves	**25.000-**	**212.000-**	**187.000-**
Saldo na bestemming	**41.299.625-**	**46.237.258-**	**46.989.910-**
Saldo programma resultaat			**752.652**

Toelichting

Prognose jaarrekeningsaldo bij Tweede Financiële Verkenning 2017. (volgnummer 1) Dit is de Post "Onvoorzien" en de som van algemene (niet geoormerkte) stelposten na besluitvorming over de beide Financiële Verkenningen in 2017. De opbouw is als volgt. In de primitieve begroting was een bedrag van € 60.000 beschikbaar. Bij de Eerste en Tweede Financiële Verkenning zijn hieraan bedragen als gevolg van onderschrijding kapitaallasten (€ 590.000), vrijval uit de algemene reserve (€ 187.000) en verwacht exploitatieresultaat (€ 300.000) toegevoegd. Hiernaast heeft een onttrekking ten behoeve van de heraansluiting brandkranen (-€ 97.000) plaatsgevonden.	1.043.364
Niet gerealiseerde inkomsten detachering. Deze inkomsten worden structureel niet meer gehaald, zoals aangegeven bij de Tweede Financiële Verkenning 2017. De structurele dekking wordt in 2018 meegenomen bij de nieuwe opzet van de personele lasten. (volgnummer 1)	-332.266
Nog beschikbare looncompensatie uit verhoging BDuR. (volgnummer 2)	111.316
FLO/overgangsrecht VNOG en voormalige regio Stedendriehoek. Herrekening van de voorziening resulteerde in een toevoeging aan de voorziening voor toekomstige verplichtingen. Dit is gesaldeerd met de onttrekking uit de voorziening voor de uitgaven 2017. (volgnummers 4 en 9)	-34.617
In de primitieve begroting was een onttrekking uit de reserve personele lasten opgenomen. Deze reserve is echter na het opstellen van de begroting 2017 opgeheven. (volgnummer 12)	-25.000
Diverse kleinere afwijkingen kleiner dan 25.000	-10.143
Totaal positief	**752.652**

Programma 10. Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Overgangsrecht Doetinchem	0	0	9.472
2. Overgangsrecht Apeldoorn	1.065.396	750.396	742.446
3. Doetinchem Kazerne	526.400	750.526	750.526
4. Apeldoorn Kazerne (excl SABA en Epe)	275.969	586.912	599.512
5. Heerde Kazerne	57.000	57.000	57.000
6. Harderwijk, Hierden Kazerne	513.700	590.700	584.505
7. SABA Kazerne	749.451	375.500	375.500
8. Epe, Oene, Vaassen Kazerne	0	51.300	51.300
Totaal lasten	**3.187.916**	**3.162.334**	**3.170.260**
9. Overgangsrecht Doetinchem	0	0	9.472
10. Overgangsrecht Apeldoorn	1.065.396	750.396	742.446
11. Doetinchem Kazerne	526.400	526.400	526.400
12. Apeldoorn Kazerne (excl SABA en Epe)	1.025.420	586.912	599.512
13. Heerde Kazerne	57.000	57.000	57.000
14. Harderwijk, Hierden Kazerne	513.700	590.700	584.505
15. SABA Kazerne	0	375.500	375.500
16. Epe, Oene, Vaassen Kazerne	0	51.300	51.300
Totaal baten	**3.187.916**	**2.938.208**	**2.946.134**
Saldo voor bestemming	**0**	**224.126**	**224.126**
17. Mutaties reserves	0	0	0
Totaal lasten	**0**	**0**	**0**
18. Mutaties reserves	0	224.126	224.126
Totaal baten	**0**	**224.126**	**224.126**
Mutaties reserves	**0**	**224.126-**	**224.126-**
Saldo na bestemming	**0**	**0**	**0**
Saldo programma resultaat			**0**

Toelichting

Binnen dit programma worden een aantal specifieke producten verantwoord die de VNOG voor een beperkt aantal gemeenten uitvoert. Programma 10 sluit altijd op nihil aangezien alle kosten en opbrengsten met de desbetreffende gemeenten worden verrekend.	
In 2017 heeft de administratieve verwerking van het opheffen van de 'bestemmingsreserve Doetinchem Kazerne' (groot € 224.126) plaatsgevonden. Deze bestemmingsreserve is in voorgaande jaren gevormd in afwachting van het samenstellen van een meerjaren onderhoudsplan voor deze kazerne. Door het ontbreken van een onderhoudsplan kon namelijk op formele gronden (BBV) geen 'Voorziening groot onderhoud kazerne' worden gevormd.	
In 2017 is een meerjaren onderhoudsplan samengesteld voor de kazerne Doetinchem waardoor de bestemmingsreserve kon worden opgeheven. Dit komt tot uiting als een inkomstenpost bij de 'mutaties reserves'. Hierdoor kon in 2017 ook een extra dotatie aan de ' Voorziening groot onderhoud kazerne Doetinchem' plaatsvinden van € 224.126. Dit heeft in 2017 geleid tot een overschrijding van het budget 'Doetinchem kazerne', die niet verrekend wordt met een extra gemeentelijke bijdrage, maar door de eerder genoemde onttrekking aan de desbetreffende 'Bestemmingsreserve Kazerne Doetinchem'. (volgnummers 3 en 18)	224.126 -224.126
Per product van het programma 10 is een verantwoording samengesteld ten behoeve van de desbetreffende gemeente. In deze verantwoording zijn de belangrijkste afwijkingen van de begroting nader toegelicht. Deze verantwoordingen zijn reeds met de (financieel) ambtenaren van de desbetreffende gemeenten besproken.	
Totaal	**0**

7. Waarderingsgrondslagen

Materiële vaste activa
Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (dit omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten) onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen. De gehanteerde afschrijvingsmethoden staan beschreven in de Financiële Verordening. De VNOG schrijft af volgens de lineaire methode op al haar reguliere activa en annuïtair op de gebouwen. Aan investeringen die gedurende het boekjaar worden aangeschaft wordt wel rente toegerekend, maar er wordt daarvoor geen afschrijving berekend. De eerste afschrijving vindt plaats in het boekjaar volgend op het jaar van aanschaf. De annuïteit wordt gebaseerd op de levensduur van de activa en de rentevoet.

Verkort overzicht afschrijvingstermijnen
Waardering en afschrijving vaste activa:
1. Activa met een verkrijgingprijs van minder dan € 10.000,- worden niet geactiveerd.
2. Afschrijving van gebouwen vindt plaats op basis van de annuïtaire methode. Op alle overige activa wordt lineair afgeschreven.
3. De rente voor de toerekening van de kapitaallasten wordt bepaald door het AB bij de vaststelling van de begroting.
4. De materiële vaste activa met economisch nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeente, worden afgeschreven in:
   a. 40 jaar: nieuwbouw gebouwen;
   b. 25 jaar: renovatie, aanpassing en aankoop gebouwen;
   c. 15 jaar: brandweervoertuigen, containers, aanhangers, vaartuigen, technische installaties gebouwen, groot gereedschap;
   d. 12 jaar: meubilair;
   e. 10 jaar: kantoorinventaris, telefooncentrale, witgoed, keukenapparatuur, audio- en videoapparatuur, brandweermateriaal, kleding, alarmoverdrager, RBS, inventaris opleidingen, inrichting VC, overige immateriële activa;
   f. 7 jaar: personenauto's en dienstvoertuigen RROL, uitrusting RROL, projectkosten C2000;
   g. 5 jaar: kantoorapparatuur, duikapparatuur, randapparatuur C2000, gaspakken en uitrusting, automatisering- en softwarepakketten;
   h. 4 jaar: automatiseringsapparatuur, communicatieapparatuur en verbindingsmiddelen (uitgezonderd de GMA/MON)
   i. 3 jaar: automatiseringsapparatuur, communicatieapparatuur en verbindingsmiddelen GMA/MON en RBS migratie;
   j. Tweedehands aangekochte activa worden afgeschreven op basis van de geschatte resterende economische levensduur;
   k. Investeringen die in voorgaande leden niet specifiek zijn benoemd worden afgeschreven op basis van de verwachte economische levensduur.

Vorderingen
Vorderingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde onder aftrek van de voorziening dubieuze debiteuren.

Overlopende activa
Overlopende activa zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

Algemene reserve
De VNOG kent sinds 2016 een algemene reserve.

Bestemmingsreserves
Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan het Algemeen Bestuur een specifiek doel heeft gegeven. Binnen deze reserves is onderscheid mogelijk in wettelijke, egalisatie en overige bestemmingsreserves.

Stelsel van baten en lasten
De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarin de diensten of goederen zijn geleverd. Eventuele verliezen en in redelijkheid te berekenen risico's, die hun oorsprong vinden in of voor het verslagjaar zijn verwerkt in de jaarrekening. De baten en lasten waartussen een causaal verband bestaat zijn in hetzelfde jaar verantwoord. De programmarekening 2017 is opgesteld over de periode 1 januari 2017 – 31 december 2017.

Resultaat bestemming
Conform BBV worden de mutaties in de reserves zowel bij de begroting als in de rekening, separaat verantwoord. Hierdoor is het jaarrekeningresultaat zowel voor als na bestemming inzichtelijk.

Voorzieningen
Voorzieningen kunnen gevormd worden wegens:
a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

De voorzieningen worden gevormd tegen nominale waarde.

Langlopende schulden
De langlopende schulden zijn opgenomen tegen nominale waarde. Van langlopende schulden is spraken wanneer de oorspronkelijke looptijd één jaar of langer is.

Kortlopende schulden en vlottende passiva
Kortlopende schulden zijn opgenomen tegen nominale waarde.

8. Toelichting op de balans

Activa

Materiële vaste activa

Aanschafwaarde per 1-1-2017	67.667.804
Af: Afschrijving per 1-1-2017	23.498.699
Stand per 1-1-2017	**44.169.105**
Bij: Investeringen 2017	4.885.804
Af: Afschrijvingen 2017	-3.993.984
Af: Afwaarderingen 2017	-214.144
Investeringen vooruitbetaald	33.275
Totaal saldo activa per 31-12-2017	**44.880.056**

De stand per 1-1-2017 bestaat uit de boekwaarde van de gehele VNOG. De VNOG kent alleen investeringen met economisch nut. De activa van de VNOG bestaan uit vier categorieën, namelijk bedrijfsgebouwen, vervoermiddelen, apparatuur en overige activa. Hieronder de stand van de balans per categorie.

Verloopstaat investeringen 2017:

Categorie	Bedrijfsgebouwen	Vervoermiddelen	Apparatuur	Overige	Totaal
Boekwaarde per 1-1-2017	16.480.462	19.346.957	5.321.278	3.020.409	44.169.105
Bij: investering 2017	-	2.801.729	1.201.942	882.133	4.885.804
Af: desinvestering 2017	-	-	-	-	-
Af: Afschrijving 2017	450.522	2.046.344	1.015.568	481.551	3.993.984
Sub	16.029.940	20.102.342	5.507.652	3.420.991	45.060.925
Af: Afwaarderingen 2017	-	212.610	1.534	-	214.144
Investeringen vooruitbetaald			33.275		33.275
Totaal saldo activa per 31-12-2017	**16.029.940**	**19.889.732**	**5.539.393**	**3.420.991**	**44.880.056**

In het jaar 2017 heeft de VNOG voor € 4.885.804,- geïnvesteerd. Bijlage 2 bevat een overzicht van de afgesloten en over te hevelen kredieten.

Toelichting op de afschrijvingen

De gehanteerde afschrijvingsmethoden staan beschreven in de Financiële Verordening, titel 2, artikel 10. Op bedrijfsgebouwen wordt annuïtair afgeschreven. Alle overige activa schrijf de VNOG met ingang vanaf 2017 af volgens de lineaire methode. Aan investeringen die gedurende het boekjaar worden aangeschaft, wordt wel rente toegerekend, maar geen afschrijving berekend. De eerste afschrijving vindt plaats het boekjaar volgend op het jaar van aanschaf.

Restantkredieten 2017

In de bijlage staan de kredieten die in 2017 niet (geheel) zijn uitgevoerd. De uitvoering vindt plaats in 2018 of later. Gevraagd wordt om deze kredieten over te hevelen naar 2018.

Vlottende activa

Vorderingen < 1 jaar

Onder vorderingen op korte termijn vallen vorderingen die binnen een jaar afgehandeld worden. In onderstaande tabel staan de vorderingen op korte termijn aangegeven.

Uitzettingen < 1 jaar	31-12-2017	31-12-2016	Mutatie
Vorderingen op openbare lichamen	35.198	360.948	-325.750
Uitzettingen in Rijks Schatkist < 1 jaar	0	0	0
Rekening courant verhoudingen met het Rijk	0	0	0
Overige vorderingen	244.036	114.822	129.214
Overige uitzettingen	0	0	0
Vooruitontvangen facturen	303.588	401.121	-97.533
Totaal uitzettingen < 1 jaar	**582.822**	**876.891**	**-294.069**

Vorderingen op openbare lichamen

Dit betreft een vordering op de Meldkamer Oost Nederland die in 2018 is afgewikkeld.

Uitzettingen in Rijk's schatkist

Met ingang van 1 januari 2014 heeft het Ministerie van Financiën het voor overheidslichamen verplichte schatkistbankieren ingevoerd. De VNOG is hierdoor verplicht om overtollige middelen (alles boven het toegestane drempelbedrag dat voor 2017 bepaald is op € 393.443) in rekening-courant aan te houden bij het Ministerie van Financiën. Zoals uit de hierna volgende tabel (jaaroverzicht 2017 schatkistbankieren per kwartaal) blijkt, heeft de VNOG in 2017 voldaan aan de verplichting om overtollige middelen in rekening-courant aan te houden bij het Ministerie van Financiën.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	393,4425			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	66	175	190	139
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	328	218	204	254
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	52.459			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	52.459			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	393			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	5.933	15.926	17.443	12.786
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	66	175	190	139

Rekening – courantverhouding met het Rijk

Als rekening courant met het Rijk wordt de zero-balancerekening gebruikt. Via dit rekeningnummer verlopen de afromingen naar en de opnames uit 's Rijks schatkist van en naar de rekening courant VNOG. Het saldo van de zero balance-rekening is altijd € 0.

Overige vorderingen
Op het totaal van overige vorderingen € 67.206,- is gesaldeerd met het saldo dubieuze debiteuren € -45.157,-.

Liquide middelen
Liquide middelen staan ter vrije beschikking:

Liquide middelen	31-12-2017	31-12-2016	Mutatie
Kas Achterhoek	0	168	-168
Kas IJsselstreek	190	204	-14
Simple Card Apeldoorn	23	0	23
Simple Card Veluwe	37	0	37
Simple Card Achterhoek	29	0	29
Simple Card IJsselstreek	27	0	27
Bank BNG NOG zerobalancing rekening	0	0	0
Bank BNG NOG paraplurekening	0	0	0
Girorekening	15.343	1.674	13.669
Postbank NOG	1.056	4.105	-3.049
Postbank NOG	3.059	2.983	76
Totaal liquide middelen	**19.764**	**9.134**	**10.630**

Overlopende activa

Overlopende activa	31-12-2017	31-12-2016	Mutatie
Nog te ontvangen voorschotten van overheidslichamen	0	0	0
Overige nog te ontvangen	632.224	1.027.515	-395.290
Vooruitbetaalde bedragen	1.578.818	689.712	889.107
Totaal overlopende activa	2.211.043	1.717.226	493.816

Overige nog te ontvangen bedragen
Onder de post 'Overige nog te ontvangen bedragen' staan de opbrengsten die de VNOG in 2017 als baten heeft opgenomen in de exploitatie, maar die nog niet zijn ontvangen.

Vooruitbetaalde bedragen
Het totaal bedrag aan vooruitbetaalde kosten bedraagt € 1.578.818,-. Hiervan heeft € 859.568,- betrekking op opleidingskosten die reeds in rekening zijn gebracht, maar waarvan de opleidingstrajecten pas in de komende jaren worden afgerond. Voor het overige zijn het facturen die betaald zijn in 2017 maar betrekking hebben op 2018.

Passiva

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en bestemmings- en egalisatiereserves en het gerealiseerd resultaat over het boekjaar.

Verloopstaat reserves

Omschrijving	Saldo 1-1-2017	Terugbetaling aan gemeenten	Vermeerdering als gevolg van bestemming resultaat 2017	Vermeerde-ringen	Verminde-ringen	Toevoeging rente 2016	Saldo per 31-12-2017
Bestemming rekeningresultaat 2016	-211.499			211.499			0
BESTEMMINGSRESERVES;							
Algemene Reserve	627.896			211.499	398.499		440.896
Nieuwbouw VNOG							0
Best.res. Groot onderhoud kazerne Doetinchem	224.126				224.126		0
Tijdelijke reserve	500.000				500.000		0
Egalisatiereserve afschrijvingen	245.309			159.005			404.314
Opleiding personeel P&O							0
TOTAAL Reserves	1.385.832	0	0	582.003	1.122.625	0	845.210

Toelichting reserves
Algemene Reserve
Het nadelig resultaat 2016 van € 211.499,- is eerst ten laste van de Algemene Reserve gebracht. In 2017 is vervolgens, ten laste van de exploitatie, de Algemene Reserve weer met € 211.499,- aangevuld tot haar oude niveau. Vandaar dat het nadelig resultaat 2016 per saldo geen effect heeft gehad op de Algemene Reserve.

Het AB heeft daarna besloten om € 187.000 aan de Algemene Reserve te onttrekken, omdat het niveau van de Algemene Reserve hoger was dan op grond van de geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's noodzakelijk was. Het overige deel van de Algemene Reserve (€ 440.896,-) is bestemd voor dekking van onvoorziene lasten.

Bestemmingsreserve
De bestemmingsreserve 'Groot onderhoud kazerne Doetinchem' is in 2017 opgeheven. Dit saldo is overgeheveld naar de 'Voorziening groot onderhoud kazerne Doetinchem'. Deze voorziening is bedoeld om toekomstige lasten groot onderhoud van de kazerne Doetinchem te kunnen dekken. Deze kazerne is in eigendom van de VNOG. In 2017 is een meerjaren onderhoudsplan samengesteld. Hiermee is voldaan aan de voorwaarde om dit saldo als voorziening aan te merken. Daarom is de bestemmingsreserve opgeheven en het saldo toegevoegd aan de 'Voorziening groot onderhoud kazerne Doetinchem'.

Tijdelijke reserve
In 2017 zijn de noodzakelijke investeringsprojecten 2017 opgestart, zodat de omvang van de investeringen dichter op het gewenste niveau is gekomen. De volledige reservering is in 2017 aangewend, voor een toelichting op de daadwerkelijk inzet zie toelichting in paragraaf 4.4.

Egalisatiereserve afschrijvingen
Volgens de nota 'Afschrijven en investeren' moet de VNOG de opbrengst van verkochte voertuigen reserveren om schommelingen in de kapitaallasten op te kunnen vangen. In 2017 is er voor € 159.005,- aan voertuigen verkocht. Dit gehele bedrag is ten gunste van de egalisatiereserve afschrijvingen gekomen volgens bestendige gedragslijn. Het saldo van € 404.314 is beschikbaar om toekomstige fluctuaties in de afschrijvingen op te vangen.

Voorzieningen

Verloopstaat voorzieningen

Omschrijving	Saldo 1-1-2017	Vermeerde-ringen	Vermin-de-ringen	Verminderingen door vrijval	Saldo per 31-12-2017
FLO Stedendriehoek	148.000		50.000		98.000
Voorziening onderhoud groot kazerne Doetinchem		302.157			302.157
FLO VNOG	17.000		12.000		5.000
Voorziening groot onderhoud kazerne Heerde	6.450	2.150			8.600
Voorziening groot onderhoud kazerne Harderwijk	101.500	101.500			203.000
Spaarverlof	46.454			46.454	0
Totaal voorziening Brandweer NOG	**319.404**	**405.807**	**62.000**	**46.454**	**616.757**
Dubieuze debiteuren	34.915	11.043	800		45.158
Totaal voorziening Brandweer NOG					
TOTAAL Voorzieningen	**354.319**	**416.850**	**62.800**	**46.454**	**661.915**

Toelichting voorzieningen

FLO rechten Stedendriehoek

Het betreft de opgebouwde FLO-rechten van het personeel voormalige regio Stedendriehoek m.b.t de uitkeringsduur: voormalig personeel van 55 tot 65 jaar; daarnaast voor actief personeel dat recht heeft op een overgangsregeling m.b.t. de periode 55 tot 60 jaar.

FLO rechten VNOG Brandweer en GHOR

Het betreft hier de opgebouwde rechten voor repressief personeel dat aan bepaalde criteria voldoet (RROL-piketfuncties). Deze voorziening is, conform de arbeidsvoor-waardenregeling van de VNOG ingericht voor de uitkeringsperiode van 60 tot 65 jaar.

Groot onderhoud kazernes Doetinchem, Heerde en Harderwijk

Het betreft hier een voorziening die wordt aangewend voor het groot onderhoud aan de overgenomen kazernes van Doetinchem, Heerde en Harderwijk. Bedragen zijn gebaseerd op de meerjarenonderhoudsplannen.

Spaarverlof

De spaarverlofregeling is opgeheven per 1 januari 2006, echter deze voorziening is in het verleden opgebouwd voor medewerkers die ongeacht of hij/zij gebruik maken van de FLO-regeling hierop aanspraak kunnen maken. In 2017 is dit volledig afgewikkeld.

Dubieuze debiteuren

Het saldo van de voorziening 'Dubieuze debiteuren' (€ 45.158) is op de activazijde in de balans in mindering gebracht op het bedrag aan debiteuren. Daarmee komt het totaal van de Voorzieningen in de balans uit op € 616.725.

Vaste schulden > 1 jaar

Omschrijving	Rente	Oorspronkelijke hoofdsom	Stand 01-01-2017	Nieuwe lening	Aflossing	Stand 31-12-2017
Lening BNG materieel BWAO	2,80%	3.685.000	1.842.500		368.500	1.474.000
Lening BNG - 15 jaar nr. 40.109346	1,59%	2.000.000	1.759.973		122.894	1.637.079
Lening BNG - 40 jaar nr. 40.109345	2,29%	4.000.000	3.874.608		64.871	3.809.737
Lening BNG - 10 jaar nr. 40.109776	0,81%	2.500.000	2.125.000		250.000	1.875.000
Lening BNG - 15 jaar nr. 40.110312	1,33%	2.500.000	2.333.333		166.666	2.166.667
Lening BNG - 10 jaar nr. 40.110517	0,70%	2.500.000	2.500.000		250.000	2.250.000
Lening BNG - 10 jaar nr. 40.110644	0,40%	5.000.000	5.000.000		500.000	4.500.000
Lening BNG - 10 jaar nr. 40.110766	0,39%	5.000.000	5.000.000		500.000	4.500.000
Lening Gemeente Berkelland	1,72%	10.000.000	8.134.052		957.113	7.176.939
Lening BNG - 10 jaar nr. 40.111179	0,68%			3.000.000		3.000.000
Totaal leningen > 1 jaar		**37.185.000**	**32.569.466**	**3.000.000**	**3.180.044**	**32.389.422**

De rentelast bedroeg in 2017 € 404.281,72.

Onderhandse leningen binnenlandse banken en overige fin. instellingen
Het betreft een negental leningen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten waarvan twee langjarig rentevaste leningen ter financiering van de kazerne die van de gemeente Harderwijk is overgenomen. In de loop van 2017 is er één nieuwe lening afgesloten bij de BNG met een totale leningomvang van € 3 miljoen.

Onderhandse leningen van openbare lichamen
Het betreft een 10 jarige rentevaste lening tegen 1,72% afgesloten bij de gemeente Berkelland. Deze lening is afgesloten ter financiering van het van de gemeente Doetinchem, Heerde en Apeldoorn overgenomen onroerend goed.

Vlottende passiva
Netto vlottende schulden < 1 jaar

Netto vlottende schulden<1jaar	31-12-2017	31-12-2016	Mutatie
Kasgeldlening	2.000.000	0	2.000.000
Banksaldi	3.004.234	2.698.448	305.786
Overige schulden	2.796.530	2.552.100	244.430
Totaal vlottende schulden<1jaar	7.800.764	5.250.548	2.550.216

Kasgeldlening
De kasgeldleningen worden afgesloten om een tijdelijk tekort aan liquide middelen op te lossen, onder de voorwaarden zoals genoemd in de wet Fido.

Banksaldo
Het bedrag van € 3.004.234,- aan banksaldo bestaat uit een schuld aan de BNG Bank per 31-12-2017.

Overige schulden

Crediteuren
Ten opzichte van 2016 toont 2017 geen substantiële afwijking.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-12-2017	31-12-2016	Mutatie
Vooruitontvangen Eur. En Ned. Overheden	0	30.209	-30.209
Overige vooruitontvangen bedragen	107.070	124.915	-17.845
Overige overlopende passiva	4.667.731	6.687.499	-2.019.768
Totaal overlopende passiva	4.774.801	6.842.623	-2.067.822

Vooruitontvangen bedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen

Omschrijving	Stand 1-1-2017	Vermeerdering	Vermindering	Vermindering door vrijval	Saldo 31-12-2017
Bijdrage landelijk project	30.209		30.209		0
Totaal	30.209	0	30.209	0	0

In 2016 en 2017 zijn ESF gelden gebruikt voor kwaliteitsverbetering van het brandweeronderwijs. In 2016 en 2017 zijn de kosten voor bijscholingen van instructeurs door de BOGO aangewend.

Overige vooruitontvangen bedragen
Op de post overige vooruitontvangen bedragen staat vooruitontvangen huur voor kazerne Harderwijk, € 107.070,- Een deel van de kazerne wordt gehuurd door het Rode Kruis.

Overige overlopende passiva
De prestaties die in 2017 hebben plaatsgevonden, maar waarvan de facturen nog niet zijn ontvangen zijn onder deze post opgenomen. Verder staan hieronder ook opgenomen de te betalen sociale premies en loonheffing van december 2017, vergoeding vrijwilligers voor de maanden november en december 2017.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen
Een langjarig huurcontract is afgesloten voor het gebouw aan de Europaweg 79. Dit huurcontract loopt af op 31 december 2018. De huur voor 2018 bedraagt € 583.000,-. De servicekosten verbonden aan het gebruik van het pand zijn ook niet op de balans opgenomen. Voor 2018 is de verplichting € 195.000,-.

Verder zijn er meerjarige overeenkomsten en contracten aangegaan met leveranciers, waaronder voor kopieerapparaten, die zijn vastgelegd in het contractenregister VNOG. Het contract voor de kopieerapparaten is aangegaan met het bedrijf Docutopics. Het contract is ingegaan op 1 januari 2017 en eindigt op 31 maart 2022.

Daarnaast zijn er verplichtingen aangegaan voor investeringen met een toekomstige leverdatum. De bijbehorende kredieten die nog niet zijn gerealiseerd zijn in bijlage 2 van deze jaarrekening weergegeven.

Voorts huurt de VNOG uitrukposten van de gemeente Apeldoorn. Dit betreft verschillende locaties die ook niet in de balans zijn opgenomen. De verhoging van de huur wordt door de gemeente Apeldoorn, i.c. het Vastgoed Bedrijf Apeldoorn, jaarlijks bepaald op de toegestane indexering voor huurpanden. Verder hanteren zij het principe van de kostendekkende huur. Periodiek laten zij de panden daarvoor taxeren. Dit kan leiden tot een hogere of lagere huur. Het huurcontact loopt vanaf 1 januari 2014, met einddatum 31 december 2015. Na die tijd is het contract met onbepaalde tijd verlengd.

9. Single Information Single Audit (SISA) 2017

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018

JenV	A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR) Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3 Veiligheidsregio's	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: A2 / 01* € 7.861.023	

10. Wet Normering Topinkomens (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de VNOG. Het voor de VNOG toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 € 181.000.

bedragen x € 1	Schoenmaker
Functiegegevens	Algemeen directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01 – 31-12
Deeltijdfactor in fte	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 124.962
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.873
Subtotaal	*€ 147.835*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 181.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging	**€ 147.835**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t

Gegevens 2016	
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01-01 – 31-12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1,11
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 124.145
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 19.732
Totale bezoldiging 2016	**€ 143.877**

Toezichthoudende topfunctionarissen

Gemeente	AB-lid			Bezoldiging
1. Aalten	G. Berghoef 17 dagen	J.A. Gerritsen 331 dagen	A.B. Stapelkamp 17 dagen	€ -
2. Apeldoorn	J.C.G.M. Berends 365 dagen			€ -
3. Berkelland	J.H.A. van Oostrum 365 dagen			€ -
4. Bronckhorst	Mw. M. Besselink 365 dagen			€ -
5. Brummen	A.J. van Hedel 365 dagen			€ -
6. Doetinchem	Mw. J.M.E. Traag 94 dagen	M. Boumans 228 dagen		€ -
7. Elburg	F.A. de Lange 31 dagen	H. Dijksma 250 dagen	J.N. Rozendaal 80 dagen	€ -
8. Epe	H. van der Hoeve 365 dagen			€ -
9. Ermelo	A.A.J. Baars 365 dagen			€ -
10. Harderwijk	H.J. van Schaik 365 dagen			€ -
11. Hattem	J.W. Wiggers 365 dagen			€ -

12. Heerde	Mw. W.R.J.M. Pijnenburg-Adriaenssen 287 dagen	G.J. de Graaf 78 dagen		€ -
13. Lochem	S.W. van 't Erve 365 dagen			€ -
14. Montferland	P. de Baat 360 dagen			€ -
15. Nunspeet	B. van de Weerd 365 dagen			€ -
16. Oldebroek	A. Hoogendoorn 365 dagen			€ -
17. Oost Gelre	Mw. A.H. Bronsvoort 365 dagen			€ -
18. Oude IJsselstreek	O.E.T. van Dijk 365 dagen			€ -
19. Putten	H.A. Lambooij 365 dagen			€ -
20. Voorst	J.T.H.M. Penninx 365 dagen			€ -
21. Winterswijk	M.J. van Beem 75 dagen	B.J.J. Bengevoord 255 dagen		€ -
22. Zutphen	Mw. A. Vermeulen 365 dagen			€ -

Bijlagen

Bijlage 1: Kerngegevens

Gemeentelijke bijdragen volgens de begroting 2017 (na besluitvorming over bijstelling ingroeipad verdeelmodel).

Gemeente	Bijdrage 2017	Individuele afspraken*	Gemeentelijke bijdragen 2017
Aalten	1.279.343		1.279.343
Apeldoorn	8.769.117	2.027.808	10.796.925
Berkelland	1.948.152		1.948.152
Bronckhorst	1.919.661		1.919.661
Brummen	924.674		924.674
Doetinchem	2.770.430	526.400	3.296.830
Elburg	1.012.990		1.012.990
Epe	1.322.273	22.642	1.344.915
Ermelo	1.254.571		1.254.571
Harderwijk	2.172.094	425.000	2.597.094
Hattem	521.577		521.577
Heerde	836.087	57.000	893.087
Lochem	1.582.320		1.582.320
Montferland	1.571.690		1.571.690
Nunspeet	1.439.674		1.439.674
Oldebroek	1.027.838		1.027.838
Oost Gelre	1.335.193		1.335.193
Oude IJsselstreek	1.767.689		1.767.689
Putten	1.056.626		1.056.626
Voorst	1.086.292		1.086.292
Winterswijk	1.174.251		1.174.251
Zutphen	2.345.215		2.345.215
Totaal:	**39.117.757**	**3.058.850**	**42.176.607**

*Individuele afspraken betreffen: afrekening lasten (overgedragen) kazernes, overgangsrecht (programma 10).

Bijlage 2: Overzicht af te sluiten en over te hevelen kredieten

Af te sluiten kredieten	Krediet 2017	Uitgaven 2017	Restant
PBM RROL 2017	6.199	6.199	0
Vervanging TS post Bergh BAW 2014	29.234	29.234	-0
Redvoertuig vervanger van 06-8651 BAW 2014	-36.799	3.654	-40.453
182 ademluchtcilinders BAW 2014	35.467	35.467	-0
Reinigings- /droogapp PBM werklocatie Doetinchem	64.367	64.367	-0
VW Transporter VS-520-P Ermelo	6.771	6.771	0
Voertuig 7442 Putten VW 2014	77.224	-	77.224
Duiktoestel VW 2014	31.995	61.710	-29.715
Dienstvoertuig NG-213-G Nunspeet VW 2015	30.292	30.292	-0
Warmtebeeldcamera 2017	12.912	13.988	-1.076
Werkplaatsaanpassingen werklocatie Saba 2017	21.783	-	21.783
Mercedes Vito KS-799-V 2016	51.279	51.279	0
06-9687 haakarmvoertuig 2016	161.677	186.990	-25.313
06-9689 haakarmvoertuig 2016	161.677	186.990	-25.313
Bluslaarzen 2017	64.289	67.231	-2.942
Uitrukkleding 2017	275.179	258.618	16.561
Uitrukhelmen 2017	20.000	19.756	244
Waterwagen Winterswijk 06-9361 2017	224.943	239.409	-14.466
Wasmachine ademluchttoestellen Doetinchem 2017	30.000	34.485	-4.485
Wasmachine ademluchttoestellen Apeldoorn 2017	21.658	9.219	12.439
Waterwagen Aalten 06-9462 2017	224.943	239.409	-14.466
Waterwagen Apeldoorn 06-7761 2017	224.943	239.409	-14.466
Waterwagen Eibergen 06-9061 2017	224.943	239.409	-14.466
Waterwagen Epe 06-7661 2017	224.943	239.409	-14.466
Waterwagen Ermelo 06-7362 2017	224.943	239.409	-14.466
Waterwagen Groenlo 06-9261 2017	224.942	239.409	-14.467
VW transporter HT-813-J Vaassen EVA 2016	-14.553	-14.553	-
Adembescherming VN 2016	13.863	15.310	-1.447
Hoogwerker 6951 VN 2016	417.093	346.271	70.822
TS 7342 Ermelo VW 2016	10.935	10.935	-0
Meubilair bedrijfsvoering 2014	12.682	11.747	935
Smartphones ICT GBM 2017	67.200	64.301	2.899
Datacenter ICT INFRA 2017	150.000	171.809	-21.809
Kaartenmodule ICT INFO 2017	50.000	51.274	-1.274
Slagkracht ICT INFO 2017	50.000	56.955	-6.955
	3.397.024	**3.456.160**	**-59.136**

In totaal zijn bovengenoemde kredieten overschreden met € 59.136, hetgeen overeenkomt met 1,7%. De verklaring is dat de aanbesteding c.q. het onderhandelingsresultaat iets afweken van de raming en / of doordat de uitgaven in een aantal gevallen later zijn gedaan dan gepland, terwijl ondertussen de prijzen weer zijn gestegen. Er zijn geen andere investeringen voor gedaan. De aanschaffingen zijn inhoudelijk in lijn met het krediet dat verleend is. De kapitaallasten die voortvloeien uit de afgesloten kredieten kunnen ook in meerjarig perspectief worden opgevangen binnen de begrotingsprogramma's.

Over te hevelen kredieten	Krediet 2017	Uitgaven 2017	Restant
Multi commando unit 1	360.000	8.127	351.873
Multi commando unit 2	360.000	12.775	347.225
Voertuig voor verzorgingsgroep 2011	40.000	-	40.000
6x OVD voertuig pathfinder 2015	461.015	430.969	30.046
Inventaris OVD voertuigen 2015	26.359	1.233	25.126
Auto GHOR 2014	38.505	-	38.505
Motorspuit draagbaar vervangt 06-9161 BAW 2014	15.125	-	15.125
Schuimblusaanhanger vervangt 06-9162 BAW 2014	18.150	-	18.150
MSA vervanger van 06-9166 BAW 2014	48.400	-	48.400
Slangenwagen vervanger van 06-8662 BAW 2014	90.750	-	90.750
MSA vervanger van 06-8663 BAW 2014	72.600	-	72.600
MSA vervanger van 06-8665 BAW 2014	72.600	-	72.600
Slangenwagen vervanger van 06-8761 BAW 2014	90.750	-	90.750
Slangenwagen vervanger van 06-8664 BAW 2014	90.750	-	90.750
Schuimblusaanhanger vervangt 06-8663 BAW 2015	18.150	-	18.150
MSA 2x VW 2014	97.844	-	97.844
Personeel-materiele voertuig VW 2014	89.703	-	89.703
Schuimblusaanhanger VW 2015	19.360	-	19.360
Motorspuit VW 2015	21.780	-	21.780
Uniformen vrijwillige brandweer EVA 2015	35.719	-	35.719
OGS/AGS uitrusting 2017	83.986	8.148	75.838
AED's 2017	124.000	-	124.000
Dienstauto's HK 2017	297.044	-	297.044
WTS 500 6861 Wapenveld 2017	252.963	-	252.963
Bepakking voertuigen HK 2017	129.016	-	129.016
TS Steenderen 06-9132 2017	363.000	-	363.000
Redgereedschap 2017	337.562	62.239	275.323
TAS Almen IJsselstreek 2016	423.500	-	423.500
IBARC 2017	1.677.625	538.391	1.139.234
Audiovisuele middelen MAC 2016	130.000	29.510	100.490
Verbouwing ROT ruimte 2016	150.000	-	150.000
Beeldschermen RBT ruimte 2016	20.000	-	20.000
ICT Infra 2017	300.000	28.441	271.559
MDT 2017	791.077	375.904	415.173
Laptops ICT GBM 2017	391.300	48.504	342.796
Desktops ICT GBM 2017	140.700	3.739	136.961
Tablets ICT GBM 2017	74.400	31.931	42.469
Monitoren ICT GBM 2017	63.000	-	63.000
Toebehoren ICT GBM 2017	13.400	1.022	12.378
Dataverbindingen ICT INFRA 2017	400.000	8.073	391.927
Projectenportfolio ICT INFO 2017	600.000	-	600.000
Veiligheidsportaal ICT INFO 2017	175.000	-	175.000
	9.005.133	**1.589.006**	**7.416.127**

Bijlage 3: Stand toezeggingen/bevindingen

	Toezeggingen n.a.v. de Eerste Financiële Verkenning 2017	Status	Toelichting
[1]	We hebben opdracht gegeven voor een impactanalyse van de Omgevingswet. De analyse wordt eind 2017 opgeleverd	Gereed	
[2]	Zoals bij de jaarrekening 2016 aangekondigd, hebben wij voorbereidingen getroffen om de overschrijding op het vrijwilligers-vergoedingsbudget in 2016 te analyseren. De resultaten van deze analyse volgen.	Loopt	Analyse is uitgevoerd, uitkomsten worden meegenomen bij traject Evaluatie jaarrekening 2017.
[4]	We zijn gestart met de ontwikkeling van een integrale visie op corporate communicatie die bestuurlijk zal worden geagendeerd.	Loopt	Juni 2018. Rekening houdend met traject Strategische agenda.
[5]	We werken aan actualisatie, harmonisatie en synchronisatie van bestaand beleid voor de niet-repressieve organisatie; waar relevant worden resultaten voorgelegd.	Loopt	Afronding voorzien begin 2018.
[7]	We gaan inzicht geven in benodigde aantallen vrijwilligers de komende jaren en de effectiviteit van de werving.	Loopt	Onderdeel traject Strat. agenda, loopt.
[8]	We maken een regiobrede instructeursregeling.	Loopt	Is gestart
[9]	Het hele thema 'Vakbekwaamheid' is ook onderdeel v.d. zogenaamde 'Strategische agenda VNOG' en komt in dat traject	Loopt	Traject strat. agenda loopt.
[11]	We gaan de mogelijkheden onderzoeken om te besparen op kosten voor dataverbindingen, telefonie e.d.	Gereed	De aanbesteding is doorlopen en gegund. Implementatie 2018.
[12]	Vanuit het clusterverleden speelt nog een aantal financiële vraagstukken met individuele gemeenten waarvan het de intentie is om deze in één keer voor het eind van 2017 bestuurlijk op te lossen. Een totaaloverzicht van de vraagstukken is in ontwikkeling, waarna afstemming kan plaatsvinden.	Gereed	Afstemming heeft plaatsgevonden in het FAO (dec 2017). Vraagstukken zijn te scharen onder diverse reeds lopende dossiers en worden daarom daarin meegenomen. Er volgen afzonderlijke voorstellen over de diverse dossiers.
[17]	De effecten van harmonisatie van oude cluster (uitbetalings) regelingen voor vrijwilligers naar 1 regiobreed geldende set gaan gedurende 2017 duidelijk worden; waar relevant rapporteren we.	Gereed	Effecten in beeld gebracht. Realisatie in 1e kwartaal 2018.
	Toezeggingen n.a.v. de Tweede Financiële Verkenning 2017		
[21]	Verbeteren interne processen rapporteren in jaarrekening 2017	Gereed	Zie toelichting in hoofdstuk 3 bij programma 1, o.a. uitvoeringsplan en werkwijzer ontwikkeld.
[22]	Actie om wachttijden opleidingen te verkleinen.	Gereed	Actie uitgevoerd, inhaalslag gestart en loopt door in 2018.
[23]	Crisisplan actualiseren in vierde kwartaal 2017.	Gereed	
[24]	Handreiking terrorismegevolgbestrijding van Oost-5 in najaar 2017 vaststellen.	Loopt	Actualisatie handreiking n.a.v. update landelijke handreiking. Gereed 2e kwartaal 2018.
[25]	Project flexibilisering crisisorganisatie uitvoeren.	Loopt	Eind 2020
[26]	Beleidsplan crisiscommunicatie voorbereiden.	Loopt	Bestuurlijke kijk op crisiscommunicatie 2e kwartaal 2018 gereed
[27]	Aanpassing opkomst-/piketregelingen oranje kolom.	Loopt	Gereed 1 maart 2018
[28]	Set rapportages exploitatie bouwen, voor Financiële Verkenning 2018.	Loopt	Realisatie in 1e kwartaal 2018. Ook rapporten over investeringen en personeelskosten en HRM informatie.
[29]	Consequenties Innovatie inwonerparticipatie in kadernota 2019	Gereed	De resultaten uit de AB tweedaagse in september 2017, waar 'inwoner-

			participatie' op de agenda stond, zijn eerst verwerkt in een visie. Het onderwerp maakt nu deel uit van de Strategische agenda en wordt via dat traject behandeld.
[30]	Printgedrag onder aandacht personeel brengen	Loopt	
[31]	Bij de Jaarstukken 2017 bepalen hoe om te gaan met het restant de post Onvoorzien 2017 en eventuele toekomstige invulling.	Gereed	Restant op post Onvoorzien is deel van jaarresultaat 2017 (programma 9). In de resultaatbestemming volgt besluitvorming over het restant. De mogelijke toekomstige invulling maakt deel uit van de opdracht ' Evaluatie Jaarrekening'.
[32]	Reserve/voorzieningen groot onderhoud kazernes bij Jaarstukken 2017 met betreffende gemeente afhandelen.	Gereed	Aanvullend onderzoek vindt eerst plaats, zodat spoedig na de Jaarrekening 2017 een separaat voorstel over mogelijke wijzen van afwikkeling van deze Reserves & voorzieningen kan worden voorgelegd.

Bijlage 4: Controleverklaring

T: *0545-250 250*
E: *info@gemeenteberkelland.nl*
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
t.a.v. het Algemeen Bestuur
Postbus 234
7300AE APELDOORN

Zaaknummer :
Onderwerp :Zienswijze Programmabegroting 2019
Verzonden :

Geachte heer/mevrouw,

Op 13 april 2018 hebben wij de concept programmabegroting VNOG 2019-2022 ontvangen. Middels deze brief ontvang u onze zienswijze op de concept programmabegroting 2019-2022.

Zienswijze
In de loop van 2018 verwacht u naar aanleiding van de evaluatie jaarrekening 2017 en de uitwerking van de bestuursopdrachten een begrotingswijziging aan te bieden. De gemeente Berkelland kan zich vinden in de bestuursopdrachten. Wij verwachten dat de hieruit voortkomende beleidsintensiveringen niet zal leiden tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage.

Reactie
Daarnaast constateren wij een positief resultaat in de jaarrekening 2017. Aan dit resultaat is al een aantal financiële verplichtingen verbonden. De gemeente Berkelland hecht er waarde aan dat het restant terug gegeven wordt aan de gemeentes of gebruikt wordt om de te verwachten incidentele kosten in 2019 te dekken, maar verzoekt u met klem om deze incidentele baten niet te gebruiken om structurele lasten te dekken of structureel beleid mee in gang te zetten.

Met vriendelijke groet,

de griffier de burgemeester,

J.A. Bannink drs. J.H.A. van Oostrum

Kopie aan:
- Archief

Raadsvergadering

Dossiernummer	1363
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	16
Omschrijving	Hamerstuk / Actualisatie Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	216577
Raadsvergadering	:	12 juni 2018
Onderwerp	:	Actualisatie Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ
Collegevergadering	:	15 mei 2018
Portefeuillehouder	:	J.B. Boer
Steller	:	R.G. Engelsman tel: : 0545-250 209

Te nemen besluit:
De Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Berkelland 2018 vaststellen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Het is nodig de Afstemmingsverordening Participatiewet (PW), IOAW (Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers) en IOAZ (Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen)te actualiseren en daarmee in overeenstemming te brengen met de (huidige) wet- en regelgeving, jurisprudentie en uitvoeringspraktijk. De concrete wijzigingen zijn terug te vinden in de toelichting.

Argumentatie:

1.1 Participatiewet
Artikel 8, eerste lid, onderdeel a van de Participatiewet bepaalt dat de gemeenteraad bij verordening regels stelt met betrekking tot het verlagen van de bijstand. Het gaat dan om het afstemmen van de hoogte van de uitkering op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van de belanghebbende bij het niet nakomen door de belanghebbende van de verplichtingen voorvloeiende uit de Participatiewet (artikel 18, eerste en tweede lid PW). De verordening is geactualiseerd volgens de meest recente wet- en regelgeving en dient daarmee opnieuw vastgesteld te worden.

1.2 IOAW en IOAZ
Sinds 1 juli 2010 heeft het college de mogelijkheid een uitkering op grond van de IOAW of de IOAZ te verlagen of te weigeren als een belanghebbende de aan het recht op uitkering verbonden verplichtingen niet of onvoldoende nakomt. Artikel 35 van de IOAW en artikel 35 van de IOAZ regelt dat de gemeenteraad hierover regels stelt in een verordening.

Kanttekeningen en risico's
In de Afstemmingsverordening staat vooral beschreven welke maatregelen te nemen zijn als belanghebbenden binnen de Participatiewet niet voldoen aan de plichten die zij hebben. Daarbij is de kanttekening te plaatsen, dat wij het van belang vinden om de inzet van dergelijke middelen zo veel als mogelijk vóór te zijn door in de begeleiding en ondersteuning in te zetten op passende motiverende acties om mensen in beweging te krijgen en rekening te houden met individuele verschillen zoals benoemd in Artikel 18 lid 1 Participatiewet: "Het college stemt de bijstand en de daaraan verbonden verplichtingen af op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van de belanghebbende."

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Financiën
N.v.t.

Communicatie
De Sociale Dienst Oost Achterhoek draagt zorg voor de communicatie over de aanpassingen met de medewerkers die belast zijn met de uitvoering van de Participatiewet

Initiatief, participatie en rol gemeente
De stukken betreffende het voorstel tot aanpassing van de Afstemmingsverordening zijn ambtelijk voorbereid door de Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA) aangezien de uitvoering van de Participatiewet aan hen gedelegeerd is. Binnen Berkelland zijn de wijzigingen ambtelijk getoetst en vertaald naar de situatie in Berkelland. SDOA heeft de aanpassingen voorgelegd aan de Cliëntenraad Participatiewet tijdens haar vergadering van 8 maart 2018. De Cliëntenraad Participatiewet een aantal opmerkingen gemaakt in een schriftelijke reactie. Deze brief en de reactie hierop van SDOA zijn opgenomen als bijlage 1 en 2. Op 30 maart 2018 is van de Cliëntenraad Participatiewet een positief advies ontvangen.

Planning en evaluatie
Na vaststelling door de raad wordt de verordening gepubliceerd.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 12 juni 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 mei 2018;

gelet op artikel 8, eerste lid, aanhef en onder a, van de Participatiewet, artikel 35 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en artikel 35 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;

gezien het advies van de Cliëntenraad Participatiewet van 30 maart 2018;

b e s l u i t :

vast te stellen de

AFSTEMMINSVERORDENING PARTICIPATIEWET, IOAW EN IOAZ BERKELLAND 2018

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsomschrijving

In deze verordening wordt verstaan onder:

a. belanghebbende: degene die algemene bijstand of een uitkering ontvangt of heeft ontvangen;
b. benadelingsbedrag: de bijstand waarop eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep wordt of is gedaan, ten gevolge van een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan;
c. bijstand: algemene bijstand als bedoeld in artikel 5, aanhef en onder b, van de PW;
d. bijstandsnorm: de op grond van paragraaf 3.2 van de PW voor de belanghebbende van toepassing zijnde norm, in het voorkomende geval aangevuld met bijzondere bijstand als bedoeld in artikel 12 van de PW;
e. gedraging: manier van doen of een nalaten die ertoe leidt dat een verplichting die voortvloeit uit de PW, de IOAW of de IOAZ, of die door het college aan de bijstand of de uitkering verbonden is, niet of niet voldoende is of wordt nagekomen, of waaruit volgt dat de belanghebbende een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan betoont of heeft betoond;
f. geüniformeerde verplichting: een verplichting die wordt genoemd in artikel 18, vierde lid, van de PW;
g. grondslag: de grondslag (de hoogte van de uitkering) zoals bedoeld in artikel 5 van de IOAW of artikel 5 van de IOAZ;

h. IOAW: de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers;
i. IOAZ: de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
j. niet-geüniformeerde verplichting: een aan het ontvangen van bijstand verbonden verplichting, voortvloeiend uit de wet of opgelegd door het college, anders dan de verplichting die wordt genoemd in artikel 18, vierde lid, van de PW;
k. PW: de Participatiewet;
l. taaltoets: de toets als bedoeld in artikel 18b, tweede lid, van de PW en het Besluit taaltoets Participatiewet;
m. tegenprestatie: in opdracht van het college verrichten van onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden als bedoeld in artikel 9, eerste lid, aanhef en onder c, van de PW, artikel 37, eerste lid, aanhef en onder f, van de IOAW en artikel 37, eerste lid, aanhef en onder f, van de IOAZ;
n. uitkering: de uitkering op grond van de IOAW of de IOAZ;
o. verlaging: een verlaging van de bijstand zoals bedoeld in artikel 18 van de PW, een verlaging van de uitkering zoals bedoeld in artikel 20, tweede lid, van de IOAW of een verlaging van de uitkering zoals bedoeld in artikel 20, eerste lid, van de IOAZ.

Artikel 2. Besluit verlaging, afzien verlaging en waarschuwing

1. Indien het college een verlaging oplegt, ontvangt de belanghebbende daarvan een besluit waarin in ieder geval wordt vermeld:
   a. de reden van de verlaging;
   b. de duur van de verlaging;
   c. de periode waarover de verlaging wordt toegepast;
   d. het percentage van de verlaging;
   e. het bedrag van de verlaging;
   f. indien van toepassing, de reden waarom wordt afgeweken van de standaardverlaging; en
   g. indien van toepassing, de reden waarom is afgezien van het horen en belanghebbende niet in staat is gesteld zijn zienswijze te geven.
2. Onverminderd het bepaalde in artikel 18, negende lid, van de PW, artikel 20, derde lid, van de IOAW en artikel 20, derde lid, van de IOAZ, ziet het college af van een verlaging als de gedraging plaatsvond meer dan 12 maanden voordat deze is geconstateerd.
3. Het college kan geheel of gedeeltelijk afzien van het opleggen van een verlaging indien het daartoe dringende redenen aanwezig acht. Indien het college geheel afziet van een verlaging, ontvangt de belanghebbende een besluit, waarin in ieder geval de geconstateerde gedraging, de duur, het percentage en het bedrag van de bijbehorende verlaging worden vermeld evenals de reden waarom het college geheel afziet van een verlaging.
4. Indien er sprake is van het niet of onvoldoende nakomen van een activiteit gericht op
   re-integratie, niet zijnde een geüniformeerde verplichting, kan het college bij een eerste overtreding volstaan met het geven van een waarschuwing. Deze waarschuwing telt mee in het kader van recidive als bedoeld in artikel 13 indien binnen een termijn van 12 maanden opnieuw sprake is van het niet of

onvoldoende nakomen van eenzelfde gedraging of een gedraging uit een hogere categorie.

Artikel 3. De verlaging

1. Een verlaging wordt voor een bepaalde periode opgelegd, als percentage van de van toepassing zijnde bijstandsnorm of grondslag. De verlaging gaat in op de eerste van de maand die volgt op de datum waarop het besluit als bedoeld in artikel 2, eerste lid, aan belanghebbende is bekendgemaakt.
2. De verlaging is gebaseerd op de bijstandsnorm of de grondslag van de maand waarin de verlaging wordt geëffectueerd.
3. Indien een verlaging niet of niet geheel kan worden toegepast doordat de belanghebbende geen bijstand of uitkering meer ontvangt, wordt de verlaging of dat deel van de verlaging toegepast indien de belanghebbende binnen een termijn van 12 maanden opnieuw bijstand of een uitkering wordt toegekend.

Hoofdstuk 2 Niet nakomen van niet-geüniformeerde verplichtingen

Artikel 4. Gedragingen PW

Gedragingen die ertoe leiden dat algemeen geaccepteerde arbeid niet wordt aanvaard, verkregen of behouden, of een verplichting op grond van de artikelen 9, 18b en 55 van de Participatiewet niet of onvoldoende wordt nagekomen, worden, voor zover deze niet een geüniformeerde verplichting betreffen, onderscheiden in de volgende categorieën:

1. eerste categorie:
    a. door een belanghebbende jonger dan 27 jaar niet of niet voldoende meewerken aan het opstellen, uitvoeren en evalueren van een plan van aanpak als bedoeld in artikel 44a van de PW;
    b. door een belanghebbende van 27 jaar of ouder niet of onvoldoende meewerken aan het ondertekenen, uitvoeren en evalueren van een werkplan dat wordt opgesteld in het kader van zijn re-integratie;
    c. niet of niet voldoende nakomen van verplichtingen als bedoeld in artikelen 9, eerste lid, en 55 van de PW, voor zover het gaat om een belanghebbende jonger dan 27 jaar, gedurende vier weken na een melding als bedoeld in artikel 43, vierde en vijfde lid, van de PW;
    d. uit houding en gedrag ondubbelzinnig laten blijken verplichtingen als bedoeld in artikel 9, eerste lid, aanhef en onder b, van de PW niet te willen nakomen, wat heeft geleid tot het intrekken van de ontheffing van de arbeidsplicht voor een alleenstaande ouder bedoeld in artikel 9a, eerste lid, van de PW;
    e. niet of niet behoorlijk verrichten van een tegenprestatie als bedoeld in artikel 9, eerste lid, aanhef en onder c, van de PW;
    f. niet of niet voldoende meewerken aan het afleggen van een taaltoets als bedoeld in artikel 18b, tweede lid, van de PW;
    g. niet of onvoldoende meewerken aan een door het college opgelegde budgetteringsverplichting als bedoeld in artikel 57, aanhef en onder a, van de PW.
2. tweede categorie: niet naar vermogen proberen algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen.

Artikel 5. Gedragingen IOAW en IOAZ

Gedragingen die ertoe leiden dat algemeen geaccepteerde arbeid niet wordt verkregen of een verplichting genoemd in artikel 37 van de IOAW of artikel 37 van de IOAZ niet of onvoldoende wordt nagekomen, worden onderscheiden in de volgende categorieën:

1. eerste categorie:
    a. niet of in onvoldoende mate meewerken aan een onderzoek naar de mogelijkheden tot arbeidsinschakeling;
    b. niet of onvoldoende meewerken aan het ondertekenen, uitvoeren en evalueren van een werkplan dat is opgesteld in het kader van de re-integratie;
    c. niet of onvoldoende gebruik maken van een door het college aangeboden voorziening als bedoeld in de artikelen 36, eerste lid, en 37, eerste lid, aanhef en onder e, van de IOAW of de artikelen 36, eerste lid, en 37, eerste lid aanhef en onder e, van de IOAZ, voor zover dit niet heeft geleid tot het geen doorgang vinden of tot voortijdige beëindiging van die voorziening;
    d. belemmering van de inschakeling in de arbeid;
    e. uit houding en gedrag ondubbelzinnig laten blijken de verplichtingen als bedoeld in artikel 37, eerste lid, aanhef en onder e, van de IOAW en artikel 37, eerste lid, aanhef en onder e, van de IOAZ niet te willen nakomen, wat heeft geleid tot het intrekken van de ontheffing van de arbeidsplicht voor een alleenstaande ouder, bedoeld in artikel 38, eerste lid, van de IOAW en artikel 38, eerste lid, van de IOAZ;
    f. niet of niet behoorlijk verrichten van een tegenprestatie als bedoeld in artikel 37, eerste lid, aanhef en onder f, van de IOAW en artikel 37, eerste lid, aanhef en onder f, van de IOAZ;
3. tweede categorie:
    a. niet naar vermogen proberen algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen;
    b. niet aanvaarden van algemeen geaccepteerde arbeid;
    c. door eigen toedoen niet behouden van algemeen geaccepteerde arbeid;
    d. niet of onvoldoende gebruik maken van een door het college aangeboden voorziening als bedoeld in de artikelen 36, eerste lid, en 37, eerste lid, aanhef en onder e, van de IOAW of de artikelen 36, eerste lid, en 37, eerste lid aanhef en onder e, van de IOAZ, voor zover dit heeft geleid tot het geen doorgang vinden of tot voortijdige beëindiging van die voorziening.

Artikel 6. Hoogte en duur van de verlaging

De verlaging wordt voor de duur van één maand opgelegd en vastgesteld op:

a. 50% van de bijstandsnorm of de grondslag bij een gedraging volgens de eerste categorie als bedoeld in de artikelen 4 en 5;
b. 100% van de bijstandsnorm of de grondslag bij een gedraging volgens de tweede categorie als bedoeld in de artikelen 4 en 5.

Hoofdstuk 3 Niet nakomen van geüniformeerde verplichtingen

Artikel 7. Duur van de verlaging bij schending van een geüniformeerde verplichting

1. Bij schending van een verplichting als bedoeld in artikel 18, vierde lid, aanhef en onder b, f en g, van de PW wordt de bijstandsnorm met 100% verlaagd voor de duur van één maand.

2. Bij schending van een verplichting als bedoeld in artikel 18, vierde lid, aanhef en onder a, c, d, e en h, van de PW wordt de bijstandsnorm met 100% verlaagd voor de duur van twee maanden.

Artikel 8. Toebedeling van de verlaging over meerdere maanden

1. De verlaging bedoeld in artikel 7 kan over meerdere maanden worden toebedeeld indien bijzondere omstandigheden dit rechtvaardigen. Daarbij geldt dat:
    a. de verlaging bedoeld in artikel 7, eerste lid, voor de helft kan worden toegepast in de maand waarin de verlaging ingaat en voor de andere helft in de daaropvolgende maand;
    b. de verlaging bedoeld in artikel 7, tweede lid, wordt verdeeld in drie gelijke delen die worden toebedeeld aan de maand waarin de verlaging ingaat en de twee daaropvolgende maanden.
2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid vindt toebedeling over meerdere maanden niet plaats bij een verlaging wegens een schending van de geüniformeerde verplichting als bedoeld in artikel 18, vierde lid, aanhef en onder a, van de PW.

Hoofdstuk 4 Overige gedragingen die leiden tot een verlaging

Artikel 9. Verlaging wegens tekortschietend besef van verantwoordelijkheid

De verlaging van de bijstandsnorm voor de belanghebbende die tijdens of vóór de periode van bijstandsverlening tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan betoont of heeft betoond als bedoeld in artikel 18, tweede lid, van de PW, wordt afgestemd op het door het college als gevolg daarvan vastgestelde benadelingsbedrag. De verlaging wordt opgelegd voor de duur van één maand en bedraagt:

a. 10% bij een benadelingsbedrag tot € 1000;
b. 20% bij een benadelingsbedrag van € 1000 tot € 2000;
c. 40% bij een benadelingsbedrag van € 2000 tot € 4000;
d. 100% bij een benadelingsbedrag van € 4000 of hoger.

Artikel 10. Verlaging wegens zeer ernstige misdraging

Bij schending van de verplichting als bedoeld in artikel 9, zesde lid, van de PW, artikel 37, eerste lid, aanhef en onder g, van de IOAW of artikel 37, eerste lid, aanhef en onder g, van de IOAZ, doordat een belanghebbende zich niet onthoudt van zeer ernstige misdragingen tegenover personen en instanties die belast zijn met de uitvoering van de PW, de IOAW of de IOAZ, wordt voor de duur van één maand een verlaging opgelegd van 50% van de bijstandsnorm of de grondslag.

Artikel 11. Schending van overige verplichtingen

Een verlaging van de bijstandsnorm als gevolg van het niet of onvoldoende nakomen van een door het college opgelegde verplichting als bedoeld in artikel 55 van de PW, wordt opgelegd voor de duur van één maand en wordt vastgesteld op:

a. 20% indien het betreft een verplichting die strekt tot arbeidsinschakeling;
b. 20% indien het betreft een verplichting die verband houdt met de aard en het doel van een bepaalde vorm van bijstand;
c. 50% indien het betreft een verplichting die strekt tot vermindering van de bijstand;

d. 100% indien het betreft een verplichting die strekt tot beëindiging van de bijstand.

Hoofdstuk 5 Samenloop en recidive

Artikel 12. Samenloop

1. Bij een gedraging die schending oplevert van meerdere verplichtingen, bedoeld in de artikelen 18, vierde lid, en 18b van de PW of in deze verordening, wordt één verlaging opgelegd. Daarbij wordt uitgegaan van de gedraging volgens de hoogste categorie.
2. Bij meerdere gedragingen die schending opleveren van meerdere verplichtingen, bedoeld in de artikelen 18, vierde lid, en 18b van de PW en/of in deze verordening, wordt voor iedere gedraging afzonderlijk gelijktijdig een verlaging opgelegd. Het college matigt de hoogte van de verlagingen in het geval de gedragingen zozeer met elkaar samenhangen en de totale verlaging niet meer in verhouding staat tot de ernst van de gezamenlijke gedragingen.
3. Voor iedere gedraging die zowel schending oplevert van een geüniformeerde verplichting, een in deze verordening of een in artikel 18b van de PW genoemde verplichting als een schending van de inlichtingenverplichting als bedoeld in artikel 17, eerste lid, van de PW, artikel 13, eerste lid, van de IOAW of artikel 13, eerste lid, van de IOAZ, wordt geen verlaging opgelegd indien voor die schending een bestuurlijke boete wordt opgelegd.

Artikel 13. Recidive

1. Indien binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarmee een verlaging is opgelegd vanwege een gedraging genoemd in de artikelen 4, 5, 9 of 11, opnieuw sprake is van een verwijtbare gedraging als bedoeld in die artikelen, wordt telkens bij een volgende verlaging de duur van de oorspronkelijke verlaging verdubbeld.
2. Indien binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarmee een verlaging is opgelegd vanwege een zeer ernstige misdraging als bedoeld in artikel 10 opnieuw sprake is van een dergelijke gedraging, wordt bij de volgende verlaging de hoogte van de verlaging verdubbeld.
3. Indien binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarmee een verlaging is opgelegd vanwege een schending van een geüniformeerde verplichting opnieuw sprake is van een schending van een geüniformeerde verplichting, wordt voor de tweede schending een verlaging opgelegd waarvoor geldt dat de duur van de verlaging die volgt uit artikel 7 wordt verdubbeld, met dien verstande dat de duur van de tweede verlaging ten hoogste drie maanden bedraagt.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 14. Hardheidsclausule

Het college kan in bijzondere gevallen ten gunste van de belanghebbende afwijken van bepalingen uit deze verordening, indien toepassing daarvan tot onbillijkheden van overwegende aard leiden.

Artikel 15. Inwerkingtreding, citeertitel en intrekking oude verordening

Deze verordening wordt aangehaald als Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Berkelland 2018 en treedt in werking op de eerste dag na die van de bekendmaking, onder gelijktijdige intrekking van de Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Berkelland 2016.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
12 juni 2018

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Aanpassing Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ

Algemeen over afstemmen
Het recht op bijstand voor de kosten van levensonderhoud is altijd verbonden aan de plicht zich in te zetten om hiervan weer onafhankelijk te worden. Wanneer het college tot het oordeel komt dat een belanghebbende zijn verplichtingen niet of in onvoldoende mate nakomt, is het college verplicht de bijstandsuitkering te verlagen (af te stemmen op…). Artikel 18, eerste lid, van de Participatiewet (PW) regelt de afstemming van de bijstandsuitkering en de daaraan verbonden verplichtingen op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van de belanghebbende. Deze bepaling benadrukt dat het gaat om maatwerk. Het college moet rekening houden met de individuele situatie en de persoonlijke omstandigheden. Artikel 18, tweede lid van de PW legt een directe koppeling tussen de rechten en de verplichtingen van een belanghebbende. Deze bepaling houdt in dat de hoogte van de bijstandsuitkering ook afhangt van de mate waarin verplichtingen worden nagekomen. De inspanningen die van de belanghebbende naar vermogen mogen worden verwacht spelen daarbij een rol. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om hiervoor bepaalde onderwerpen te regelen in een verordening.

Wijzigingen Afstemmingsverordening
Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste wijzigingen. Waar het meer dan een technische wijziging betreft, vindt u een toelichting. In bijlage 3 vindt u ook nog een ‘Was-wordt-lijst’. Hierin wordt per artikel de wijziging vermeld, met daaronder nogmaals de reden daarvan.

a) Artikel 1 wordt uitgebreid met een aantal begripsbepalingen. Dit ten behoeve van een eenduidige uitleg en de mogelijkheid de tekst van de overige artikelen te wijzigen ten goede van de leesbaarheid. Het betreffen begrippen die reeds in de verordening voorkomen, er worden geen nieuwe begrippen toegevoegd.

b) Artikel 2 wordt uitgebreid in verband met verplaatsing van (een deel van) de bepalingen van artikel 3 en 4.

c) In het nieuwe artikel 2, tweede lid, wordt de termijn die thans wordt genoemd in artikel 4, eerste lid, aanhef en onder b, gewijzigd van 36 maanden in 12 maanden.

   Toelichting
   In de praktijk komt het niet veel voor dat een verwijtbare gedraging langer dan 12 maanden geleden nog niet is geconstateerd en gesanctioneerd. Is dat wel het geval dan is alsnog sanctioneren niet in lijn met het ‘lik op stuk’ beleid. Het opleggen van een verlaging na langere tijd vraagt extra aandacht ten aanzien van het rechtszekerheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel. Bovendien kan dit met zich brengen dat de SDOA niet tijdig heeft gehandeld en dit de SDOA moet worden aangerekend, wat tot gevolg kan hebben dat een besluit tot het opleggen van een verlaging in een bezwaarprocedure of een beroepsprocedure niet (geheel) in stand blijft. Een kortere termijn vraagt een alerter en adequater handelen van de SDOA.

d) In het nieuwe artikel 2, vierde lid, wordt (voor de niet-geüniformeerde en overige verplichtingen) een sanctie in de vorm van een waarschuwing toegevoegd aan de mogelijkheden.

   In de praktijk bestaat hier behoefte aan. Het opleggen van een waarschuwing geeft de mogelijkheid de belanghebbende aan te spreken op zijn gedrag en zijn

gedrag te corrigeren, en voorkomt dat de belanghebbende voor zijn gedrag direct moet worden geconfronteerd met een verlaging van zijn uitkering. De wet sluit deze mogelijkheid uit ten aanzien van de geüniformeerde verplichtingen.

e) De bepaling van artikel 5, tweede lid, komt te vervallen (verlaging met terugwerkende kracht).

Toelichting
Deze mogelijkheid vroeg extra aandacht ten aanzien van de besluitvorming, terwijl van deze mogelijkheid in de praktijk geen of nauwelijks gebruik wordt gemaakt.

f) De bepaling van artikel 5, vierde lid, komt te vervallen (heroverweging maatregel na drie maanden).

Toelichting
Dit is geregeld in artikel 18, derde lid, van de PW en is in die bepaling belegd bij het college. Het (wel of niet) stellen van regels hierover is dan overgelaten aan het college (in plaats van de gemeenteraad). Volledigheidshalve: de verordening kent niet een verlaging van meer dan drie maanden en een belanghebbende kan te allen tijde een verzoek indienen een maatregel te heroverwegen.

g) De bepaling van artikel 6, tweede lid, aanhef en onder b, komt te vervallen (verlaging van bijzondere bijstand).

Toelichting
Deze mogelijkheid wordt in de praktijk niet toegepast. Er moet sprake zijn van een relatie tussen de gedraging en de te verlenen bijzondere bijstand. De vraag wanneer daarvan sprake is, is in de praktijk zeer lastig vast te stellen.

h) Ten aanzien van de gedragingen (artikel 7) vervalt de eerste categorie (a).

Toelichting
Een (afzonderlijke) inschrijving bij het UWV Werkbedrijf en een verlenging daarvan is niet meer aan de orde. Inschrijving geschiedt bij de melding. Hiermee vervalt ook de verlaging van 10% (huidig artikel 9, aanhef en onder a).

i) De gedraging die wordt genoemd in artikel 7, sub b, onder 2, komt te vervallen (niet voldoen aan een oproep).

Toelichting
Naar aanleiding van jurisprudentie is artikel 17, tweede lid, van de PW per 1 januari 2017 gewijzigd en is deze medewerkingsplicht vervallen. Deze verlaging kan derhalve niet meer worden toegepast.

j) In de nieuwe artikelen 4, eerste lid, onder b en 5, eerste lid, onder b is opgenomen dat een verlaging van de uitkering volgt indien de belanghebbende niet meewerkt aan de ondertekening voor een voor hem opgesteld werkplan in het kader van zijn re-integratie.

Toelichting
De mogelijkheid de uitkering om deze reden te verlagen ontbreekt in de huidige verordening. Hierdoor kan de belanghebbende hierop thans niet worden aangesproken en ondervindt hij daarvan geen gevolgen. Voor de uitvoeringspraktijk is de mogelijkheid om deze reden de uitkering te kunnen verlagen belangrijk omdat het niet ondertekenen van een werkplan de re-integratie van de belanghebbende belemmert.

k) In het nieuwe artikel 4, eerste lid, onder g is opgenomen dat een verlaging volgt indien de belanghebbende niet meewerkt aan een opgelegde budgetteringsverplichting volgens artikel 57, aanhef en onder a, van de PW.

l) In het nieuwe artikel 5, eerste lid, onder d is opgenomen dat een verlaging volgt indien de belanghebbende de arbeidsinschakeling belemmert. Dit volgt uit de artikelen 37, eerste lid, onder d, van de IOAW en de IOAZ.

m) De bepaling van artikel 15, vijfde lid, komt te vervallen.

Toelichting
Het opleggen van een verlaging als bedoeld in artikel 18b, eerste lid, van de PW is opgedragen aan het college. Het opstellen van regels daaromtrent is dan aan het college (in plaats van de gemeenteraad). Beleidsregels over de toepassing van de bepalingen van artikel 18b van de Participatiewet zijn thans neergelegd in de Beleidsregels Taaleis Participatiewet Sociale Dienst Oost Achterhoek. Het actualiseren van deze beleidsregels staat op de agenda van de SDOA.

n) In het nieuwe artikel 13 wordt de tekst inzake recidive aangepast in verband met het vervallen van de verlaging van 10% en het in overeenstemming brengen van de bepaling van het derde lid (huidige artikel 16, derde lid) met de wet (bij recidive bij een geüniformeerde maatregel moet de duur langer zijn dan de eerste verlaging).

o) De reikwijdte van de bepaling inzake recidive ten aanzien van de niet-geüniformeerde en overige verplichtingen (nieuwe artikel 13, eerste lid) wordt uitgebreid.

Toelichting
Recidive is niet enkel van toepassing bij eenzelfde verwijtbare gedraging binnen een periode van 12 maanden. Dit sluit aan bij de wettelijke regels inzake recidive ten aanzien van de geüniformeerde verplichtingen, waarin is geregeld dat er sprake is van recidive bij een volgende schending binnen een periode van 12 maanden van één van de verplichtingen genoemd in artikel 18, vierde lid, van de wet.

p) Het huidige artikel 17 komt te vervallen.

Toelichting
De mogelijkheid tot het blijvend of tijdelijk weigeren van een IOAW- of IIOAZ-uitkering is niet geregeld. Een bepaling inzake samenloop is dan ook niet aan de orde.

q) Ten slotte wordt voorgesteld een in een nieuw artikel 14 een hardheidsclausule op te nemen, zodat het college de mogelijkheid wordt geboden in onvoorziene situaties van de regels van de verordening af te wijken.

Bijlagen:
1. Brief CR advies Afstemmingsverordening
2. Brief aan CR – Afstemmingsverordening
3. Was-wordt lijst Afstemmingsverordening

Regionale Cliëntenraad Participatiewet
Sociale Dienst Oost Achterhoek
http://clientenraadparticipatiewet.sdoa.nl

Aan het Dagelijks Bestuur van de
Sociale Dienst Oost Achterhoek

Onderwerp: gevraagd advies Afstemmingsverordening
Datum: 30 maart 2018
Bijlagen: geen

Geachte Dagelijks Bestuur,

Hierbij doe ik u toekomen het door u gevraagde advies betreffende het concept van de Afstemmingsverordening.

Eerst een paar algemene opmerkingen:
Bij bestudering van dit concept bleek dat er een aantal tekstwijzigingen zijn aangebracht en dat een aantal artikelen zijn weggevallen. De tekstwijzigingen leiden tot een verkorting van de oorspronkelijke tekst dan wel tot een aangepaste formulering. Dit is meer verhelderend en maakt het begrijpelijker voor de cliënt. De cliënt zal beter kunnen inzien waar hij of zij aan toe is bij het niet nakomen van de gestelde verplichtingen. Dat sommige artikelen zijn weggevallen komt met name doordat een betreffend artikel op een andere plek in de verordening reeds is meegenomen.

Inhoudelijk zijn er de volgende opmerkingen aangaande de gedragingen Participatiewet, IOAW en IOAZ:

Gedragingen Participatiewet: In de tweede categorie is toegevoegd de verplichting van een taaltoets en de budgetteringsverplichting opgelegd door het college.

De taaltoets spreekt voor zich. De cliëntenraad is van mening is dat ook hier, zoals ook gesteld is in het minimabeleid, goed gekeken naar, en rekening dient gehouden te worden met, individuele omstandigheden en vermogens van cliënten.

Voor wat betreft de budgetteringsverplichting vraagt de cliëntenraad zich af of deze vanuit de vrije beleidsruimte die de gemeente heeft, opgelegd moet/kan worden.
Er zijn mensen die aantoonbaar hun verantwoordelijkheid niet nemen ten aanzien van hun financiële situatie. Voor hen kan het goed zijn bedoelde verplichting op te leggen met als doel inzicht te geven, structuur aan te brengen en begeleiding te geven. Dit zou positieve gedragsverandering tot gevolg kunnen hebben.

Correspondentieadres: Postbus 109 7140 AC Groenlo, Tel: 0544 474200
Email: clientenraad@socialedienstoostachterhoek.nl

Echter zijn er ook cliënten die hun situatie goed kunnen overzien, juist proberen te handelen en hun verantwoordelijkheid nemen. Zij werken hard maar verdienen simpelweg te weinig. Moet je deze mensen een budgetteringsverplichting opleggen of slechts goede begeleiding en ondersteuning geven vragen de commissieleden zich af.

Het advies van de cliëntenraad is dan ook het punt van de budgetteringsverplichting met al zijn ins en outs goed te overdenken bij het opstellen van het nieuw te formuleren schuldhulpverleningsbeleid.

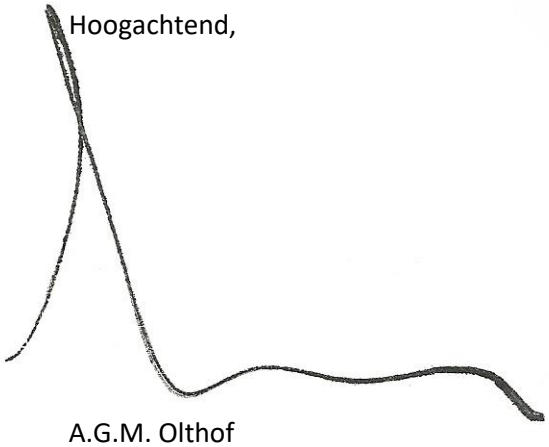
Tot slot valt het de cliëntenraad op dat onder de gedragingen IOAW en IOAZ artikel 5 bij de tweede categorie de punten b en c genoemd worden terwijl dit bij de gedragingen van de Participatiewet, artikel 4, niet het geval is. Volgens de raad worden de punten b en c reeds meegenomen in de aanhef van beide artikelen.

Verder gaat de cliëntenraad ervan uit dat er geen sprake is van een uniforme afstemmingsverordening, hetgeen wenselijk zou zijn, maar dat er drie verordeningen komen waarin elke gemeente genoemd wordt in artikel 16.

De regionale cliëntenraad geeft aan het Dagelijks Bestuur een positief advies af.

Wel wil de cliëntenraad graag van u een reactie op de genoemde bedenkingen.

Hoogachtend,

A.G.M. Olthof
voorzitter

Correspondentieadres
Postbus 109
7140 AC Groenlo

T: 0544 47 42 00

E: info@socialedienstoostachterhoek.nl
I: www.socialedienstoostachterhoek.nl
Banknr: NL13BNGH0285144715

Cliëntenraad Participatiewet
Sociale Dienst Oost Achterhoek
Postbus 109
7140 AC GROENLO

Onderwerp : reactie op advies Afstemmingsverordening
Bijlage(n) :
Ons kenmerk:
Datum :

Geachte leden van de Cliëntenraad,

Op 21 maart 2018 ontvingen wij uw advies op het door ons voorgelegde concept van de Afstemmingsverordening. Wij willen u daarvoor bedanken. Uw advies luidt positief, wel heeft u een aantal inhoudelijke opmerkingen. Graag geven wij onze reactie daarop.

U spreekt uw zorgen uit wat betreft de afstemming die betrekking heeft op de taaltoets. U bent van mening dat bij het verlagen van de bijstandsuitkering goed gekeken moet worden naar en rekening gehouden dient te worden met de individuele omstandigheden en vermogens van de cliënten. De verplichting om mee te werken aan een taaltoets gaat vooraf aan het volgen van een taaltraject. De afstemming die het college moet toepassen indien een cliënt niet of onvoldoende meewerkt aan de hem of haar opgelegde verplichting een taaltraject te volgen, is geregeld in artikel 18b van de Participatiewet. Omdat de wetgever in artikel 18b van de Participatiewet geen bepaling heeft opgenomen voor de situatie dat een cliënt niet of onvoldoende wil meewerken aan het afleggen van een taaltoets, is hierover een bepaling opgenomen in de Afstemmingsverordening. Dit betreft niet een nieuwe bepaling, sinds medio 2016 is dit in de Afstemmingsverordening geregeld.
Verder kunnen wij u hierover meedelen dat de SDOA op dit moment bezig is met de voorbereiding van nieuwe beleidsregels voor de Wet taaleis. Daarin zullen regels worden opgenomen hoe de colleges omgaan met de uitvoering van de Wet taaleis en het opleggen van een verplichting tot het volgen van een taaltraject. Daarbij is uiteraard ook aandacht voor de individuele omstandigheden en de capaciteiten van de cliënten.

Wat betreft de budgetteringsverplichting vraagt u zich af of deze verplichting vanuit de vrije beleidsruimte kan of moet worden opgelegd.
De budgetteringsverplichting is geregeld in artikel 57 van de Participatiewet. Daarin is bepaald dat indien en zolang er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat de belanghebbende zonder hulp niet in staat is tot een verantwoorde besteding van zijn bestaansmiddelen, het college aan de bijstand de verplichting kan verbinden dat de belanghebbende eraan meewerkt dat het college in naam van de belanghebbende noodzakelijke betalingen uit de toegekende bijstand verricht. De Afstemmingsverordening regelt niet wanneer en onder welke omstandigheden de colleges gebruik maken van de bevoegdheid aan de bijstand de verplichting te verbinden dat de cliënt eraan meewerkt dat het college in zijn of haar naam noodzakelijke betalingen verricht. De

Afstemmingsverordening regelt de afstemming indien een cliënt een budgetteringsverplichting is opgelegd en deze niet of niet voldoende nakomt. Zoals in artikel 57 van de Participatiewet is bepaald, kunnen de colleges enkel van deze bevoegdheid gebruik maken, indien er goede redenen zijn om aan te nemen dat de cliënt niet zonder hulp in staat is tot een verantwoorde besteding van zijn bestaansmiddelen en dan enkel gedurende de periode dat die gegronde redenen aanwezig zijn. De cliënten die hun verantwoordelijkheid hierin nemen, zullen dus niet geconfronteerd (kunnen) worden met een dergelijke verplichting.

Het is u opgevallen dat de gedragingen die worden genoemd in artikel 4 (gedragingen PW) niet gelijk zijn aan de gedragingen die worden genoemd in artikel 5 (gedragingen IOAW en IOAZ). Dit is het gevolg van een andere systematiek waarin de afsteming in de wet is geregeld. De twee door u aangehaalde gedragingen zijn in de Participatiewet opgenomen in artikel 18, vierde lid, en mogen daardoor niet worden geregeld in de Afstemmingsverordening. De aanhef van deze artikelen is enkel een inleiding bij de verdeling van de gedragingen in de twee categoriën. Indien een gedraging niet expliciet in een van deze twee categoriën is benoemd, kan geen afstemming plaatsvinden (uiteraard enkel voor zover dit niet betreft een geüniformeerde verplichting als bedoeld in artikel 18, vierde lid, van de Participatiewet).

Ten slotte vermeldt u in uw brief dat u het wenselijk vindt dat er een uniforme verordening wordt opgesteld in plaats van drie afzonderlijke verordeningen. De Afstemmingsverordening dient vastgesteld te worden door de gemeenteraden. Er is geen sprake van delegatie van deze bevoegdheid aan de SDOA, zodat het niet mogelijk is te voldoen aan uw wens.

Wij vertrouwen erop uw vragen en opmerkingen beantwoord te hebben.

Met vriendelijke groet,

J.B. Boer
Voorzitter van het Dagelijks Bestuur Sociale Dienst Oost Achterhoek

Was	Wordt
Artikel 1. Begrippen 1. Alle begrippen die in deze verordening worden gebruikt en die niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de Participatiewet; de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IIOAW); de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ), de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Gemeentewet. 2. In deze verordening wordt verstaan onder: - benadelingsbedrag: netto-uitkering waarop eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep wordt of is gedaan ten gevolge van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan; - bijstandsnorm: a° toepasselijke bijstandsnorm als bedoeld in artikel 5, onderdeel c, van de Participatiewet, of b° grondslag van de uitkering als bedoeld in artikel 5 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers of artikel 5 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen voor zover sprake is van een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen; - uitkering: algemene bijstand op grond van de Participatiewet of een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen. - taaltoets: toets om de beheersing van de Nederlandse taal vast te stellen als bedoeld in artikel 18b lid 2 van de Participatiewet	**Artikel 1. Begripsomschrijving** In deze verordening wordt verstaan onder: a. belanghebbende: degene die bijstand of een uitkering ontvangt of heeft ontvangen; b. benadelingsbedrag: de bijstand waarop eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep wordt of is gedaan ten gevolge van een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan; c. bijstand: algemene bijstand als bedoeld in artikel 5, aanhef en onder b, van de PW; d. bijstandsnorm: de op grond van paragraaf 3.2 van de PW voor de belanghebbende van toepassing zijnde norm, in het voorkomende geval aangevuld met bijzondere bijstand als bedoeld in artikel 12 van de PW; e. gedraging: manier van doen of een nalaten die ertoe leidt dat een verplichting die voortvloeit uit de PW, de IOAW of de IOAZ, of die door het college aan de bijstand of de uitkering verbonden is, niet of niet voldoende is of wordt nagekomen, of waaruit volgt dat de belanghebbende een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan betoont of heeft betoond; f. geüniformeerde verplichting: een verplichting die wordt genoemd in artikel 18, vierde lid, van de PW; g. grondslag: de grondslag (de hoogte van de uitkering) zoals bedoeld in artikel 5 van de IOAW of artikel 5 van de IOAZ; h. IOAW: de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers; i. IOAZ: de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen; j. niet-geüniformeerde verplichting: een aan het ontvangen van bijstand verbonden verplichting, voortvloeiend uit de wet of opgelegd door het college, anders dan een verplichting die wordt genoemd in artikel 18, vierde lid, van de PW; k. PW: de Participatiewet; l. taaltoets: de toets als bedoeld in artikel 18b, tweede lid, van de PW en het Besluit taaltoets Participatiewet; m. tegenprestatie: in opdracht van het college verrichten van onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden als bedoeld in artikel 9, eerste lid, aanhef en onder c, van de PW, artikel 37, eerste lid, aanhef en onder f, van de IOAW en artikel 37, eerste lid, aanhef en onder f, van de IOAZ;

	n. uitkering: de uitkering op grond van de IOAW of de IOAZ; o. verlaging: een verlaging van de bijstand zoals bedoeld in artikel 18 van de PW, een verlaging van de uitkering zoals bedoeld in artikel 20, tweede lid, van de IOAW of een verlaging van de uitkering zoals bedoeld in artikel 20, tweede lid, van de IOAZ. *Technische wijziging van de tekst en uitbreiding begripsbepalingen.*
Artikel 2. Het besluit tot het opleggen van een verlaging In het besluit tot het opleggen van een verlaging van de uitkering als bedoeld in artikel 18, tweede, vijfde en zesde lid, van de Participatiewet, artikel 18b van de Participatiewet, de artikelen 20 en 38, twaalfde lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en de artikelen 20 en 38, twaalfde lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen worden in ieder geval vermeld: a. de reden van de verlaging; b. de duur van de verlaging; c. het bedrag of percentage waarmee de uitkering wordt verlaagd, en d. indien van toepassing, de reden om af te wijken van de standaardverlaging.	**Artikel 2. Besluit verlaging, afzien verlaging en waarschuwing** 1. Indien het college een verlaging oplegt, ontvangt de belanghebbende daarvan een besluit waarin in ieder geval wordt vermeld: a. de reden van de verlaging; b. de duur van de verlaging; c. de periode waarover de verlaging wordt toegepast; d. het percentage van de verlaging; e. het bedrag van de verlaging; f. indien van toepassing, de reden waarom wordt afgeweken van de standaardverlaging; g. indien van toepassing, de reden waarom is afgezien van het horen en belanghebbende niet in staat is gesteld zijn zienswijze te geven. 2. Onverminderd het bepaalde in artikel 18, negende lid, van de PW, artikel 20, derde lid, van de IOAW en artikel 20, derde lid, van de IOAZ, ziet het college af van een verlaging als de gedraging plaatsvond meer dan 12 maanden voordat deze is geconstateerd. 3. Het college kan geheel of gedeeltelijk afzien van het opleggen van een verlaging indien het daartoe dringende redenen aanwezig acht. Indien het college geheel afziet van een verlaging, ontvangt de belanghebbende een besluit, waarin in ieder geval de geconstateerde gedraging, de duur, het percentage en het bedrag van de bijbehorende verlaging worden vermeld evenals de reden waarom het college geheel afziet van een verlaging. 4. Indien er sprake is van het niet of onvoldoende nakomen van een activiteit gericht op re-integratie, niet zijnde een geüniformeerde verplichting, kan het college bij een eerste overtreding volstaan met het geven van een waarschuwing. Deze waarschuwing telt mee in het kader van recidive indien binnen een termijn van 12 maanden opnieuw sprake is van het niet of onvoldoende nakomen van eenzelfde gedraging of een gedraging uit een hogere categorie.

	Toegevoegd aan lid 1 onder c: het benoemen van de periode van de verlaging. *Toegevoegd aan lid 1 onder g: de reden waarom wordt afgezien van horen.* *Wijziging van de koptekst in verband met toevoeging leden 2 en 3 in verband met wijziging van artikel 3 en 4:* - *lid 2, was artikel 4 lid 1* - *lid 3, was artikel 4 lid 2 en lid 3.* *Termijn die wordt genoemd in artikel 4 lid 1 onder b (oud) gewijzigd van 36 maanden in 12 maanden. In de praktijk komt het zelden voor dat een gedraging langer dan 12 maanden geleden nog niet is geconstateerd of gesanctioneerd. Is dat wel het geval dan is alsnog sanctioneren niet in lijn met het 'lik op stuk' beleid.* *Toevoegen nieuw lid 4. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan een behoefte in de praktijk de mogelijkheid eerst een waarschuwing te geven alvorens over te gaan tot een verlaging.*
Artikel 3. Horen van belanghebbende 1. Voordat een maatregel wordt opgelegd wordt een belanghebbende in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen. 2. Het horen van een belanghebbende kan achterwege blijven als: a. de vereiste spoed zich daartegen verzet; b. de belanghebbende al eerder in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen en zich sindsdien geen nieuwe feiten of omstandigheden hebben voorgedaan; c. het college het horen niet nodig acht voor het vaststellen van de ernst van de gedraging of de mate van verwijtbaarheid, of d. belanghebbende aangeeft hiervan geen gebruik te maken.	*Artikel vervalt. Horen is geregeld in de artikelen 4:8, 4:11 en 4:12 van de Awb.* *Omdat het van belang is een belanghebbende te horen alvorens over te gaan tot een verlaging, wordt in artikel 2 een lid toegevoegd waarin wordt bepaald dat in het geval de belanghebbende niet wordt gehoord de reden daarvan moet worden vermeld in het besluit waarmee de verlaging wordt opgelegd:* *Artikel 2 lid 1 onder g: indien van toepassing, de reden waarom is afgezien van het horen en de belanghebbende niet in staat is gesteld zijn zienswijze te geven.*
Artikel 4. Afzien van verlaging 1. Het college ziet af van een verlaging als: a. elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt, of b. de gedraging meer dan 36 maanden voor constatering daarvan door het college heeft plaatsgevonden. 2. Het college kan afzien van een verlaging als het	*Artikel vervalt*. *Bepaling van lid 1 onder a is al geregeld in artikel 18 lid 9 van de PW, artikel 20 lid 3 van de IOAW en artikel 20 lid 3 van de IOAZ.*

daarvoor dringende redenen aanwezig acht. 3. Als het college afziet van een verlaging op grond van dringende redenen, wordt een belanghebbende hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld.	*Bepaling van lid 2 verplaatst naar artikel 2: dit is wel al geregeld in artikel 18 lid 10 van de PW, maar niet in de IOAW en IOAZ. Toegevoegd aan artikel 2 (lid 2): Onverminderd het bepaalde in artikel 18, negende lid, van de PW, in artikel 20, derde lid, van de IOAW en in artikel 20, derde lid, van de IOAZ, ziet het college af van een verlaging als de gedraging plaatsvond meer dan 12 maanden voordat deze is geconstateerd.*
Artikel 5. Ingangsdatum en tijdvak van een verlaging 1. Een verlaging wordt toegepast op de uitkering of bijzondere bijstand die is verleend met toepassing van artikel 12 van de Participatiewet over de kalendermaand volgend op de maand waarin het besluit tot het opleggen van de verlaging aan een belanghebbende is bekendgemaakt. Daarbij wordt uitgegaan van de op dat tijdstip voor die belanghebbende geldende bijstandsnorm. 2. In afwijking van het eerste lid wordt de verlaging met terugwerkende kracht, door middel van een herziening van de uitkering, opgelegd als: a. de bijstand nog niet betaalbaar is gesteld; b. de belanghebbende geen bijstand meer ontvangt. 3. Als een verlaging niet of niet geheel ten uitvoer kan worden gelegd als gevolg van de beëindiging of intrekking van de uitkering, wordt de verlaging of dat deel van de verlaging dat nog niet is uitgevoerd, alsnog opgelegd als belanghebbende binnen de termijn bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel b, opnieuw een uitkering ontvangt. 4. Een verlaging die voor een periode van meer dan 3 maanden wordt opgelegd, wordt uiterlijk na 3 maanden nadat deze ten uitvoer is gelegd heroverwogen.	**Artikel 3. De verlaging** 1. Een verlaging wordt voor een bepaalde periode opgelegd, als percentage van de van toepassing zijnde bijstandsnorm of grondslag. De verlaging gaat in op de eerste van de maand die volgt op de datum waarop het besluit als bedoeld in artikel 2, eerste lid, aan belanghebbende is bekendgemaakt. 2. De verlaging is gebaseerd op de bijstandsnorm of de grondslag van de uitkering van de maand waarin de verlaging wordt geëffectueerd. 3. Indien een verlaging niet of niet geheel kan worden toegepast doordat de belanghebbende geen bijstand of uitkering meer ontvangt, wordt de verlaging of dat deel van de verlaging toegepast indien de belanghebbende binnen een termijn van 12 maanden opnieuw bijstand of een uitkering wordt toegekend. *Wijziging van de koptekst in verband met technische wijziging van de tekst en toevoegen van bepalingen uit artikel 6.* *Lid 2 vervalt. Wordt in de praktijk niet toegepast. Is lastig uitvoerbaar vanwege correctie van de bijstand/uitkering in het verleden.* *Lid 4 vervalt. Artikel 18, derde lid, van de PW regelt dat het college binnen een door <u>hem</u> te bepalen termijn een besluit tot verlaging heroverweegt. (Ten aanzien van de geüniformeerde verplichtingen bepaalt artikel 1, elfde lid, van de PW dat het college op verzoek de verlaging kan herzien*).
Artikel 6. Berekeningsgrondslag 1. Een verlaging wordt berekend over de bijstandsnorm. 2. In afwijking van het eerste lid kan een verlaging worden toegepast op de bijzondere bijstand als: a. aan belanghebbende bijzondere bijstand wordt verleend met toepassing van artikel 12 van de Participatiewet, of	*Artikel vervalt.* *Tekst is (deels) ingevoegd in artikel 3.* *Bepaling lid 2 onder b vervalt. Dit wordt in de praktijk*

b. de verwijtbare gedraging van belanghebbende in relatie met zijn recht op bijzondere bijstand daartoe aanleiding geeft. 3. Bij toepassing van het tweede lid, onderdeel a, moet in de hoofdstukken 2, 3 en 4 'bijstandsnorm' worden gelezen als 'bijstandsnorm inclusief de op grond van artikel 12 van de Participatiewet verleende bijzondere bijstand'. 4. Bij toepassing van het tweede lid, onderdeel b, moet in de hoofdstukken 2, 3 en 4 'bijstandsnorm' worden gelezen als 'de verleende bijzondere bijstand'.	*niet toegepast. Is lastig uitvoerbaar, vergt veel werk (onderzoek en motivering), en roept de lastig te beoordelen vraag op wanneer er sprake is van een dergelijke relatie tussen de bijzondere bijstand en de gedraging.*
Artikel 7. Gedragingen Participatiewet Gedragingen van een belanghebbende waardoor algemeen geaccepteerde arbeid niet wordt verkregen of een verplichting op grond van de artikelen 9, 18b en 55 van de Participatiewet niet of onvoldoende wordt nagekomen, worden onderscheiden in de volgende categorieën: a. eerste categorie: het zich niet tijdig laten registeren als werkzoekende bij het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen of het niet tijdig laten verlengen van de registratie; b. tweede categorie: 1. het niet of onvoldoende meewerken aan het opstellen, uitvoeren en evalueren van een plan van aanpak als bedoeld in artikel 44a van de Participatiewet; 2. het niet of niet tijdig voldoen aan een oproep om, in verband met de inschakeling in arbeid, op een aangegeven plaats en tijd te verschijnen; 3. het onvoldoende nakomen van verplichtingen als bedoeld in de artikelen 9, eerste lid, of 55 van de Participatiewet, voor zover het gaat om een belanghebbende jonger dan 27 jaar, gedurende vier weken na een melding als bedoeld in artikel 43, vierde en vijfde lid, van de Participatiewet, voor zover deze verplichtingen niet worden genoemd in artikel 18, vierde lid, van de Participatiewet; 4. het uit houding en gedrag ondubbelzinnig laten blijken verplichtingen als bedoeld in artikel 9, eerste lid, onderdeel b, van de	**Artikel 4. Gedragingen PW** Gedragingen die ertoe leiden dat algemeen geaccepteerde arbeid niet wordt aanvaard, verkregen of behouden of een verplichting op grond van de artikelen 9, 18b en 55 van de Participatiewet niet of onvoldoende wordt nagekomen, worden, voor zover deze niet een geüniformeerde verplichting betreffen, onderscheiden in de volgende categorieën: 1. eerste categorie: a. door een belanghebbende jonger dan 27 jaar niet of niet voldoende meewerken aan het opstellen, uitvoeren en evalueren van een plan van aanpak als bedoeld in artikel 44a van de PW; b. door een belanghebbende ouder dan 27 jaar niet of onvoldoende meewerken aan het ondertekenen, uitvoeren en evalueren van een werkplan dat is opgesteld in het kader van de re-integratie; c. niet of niet voldoende nakomen van verplichtingen als bedoeld in artikelen 9, eerste lid, en 55 van de PW, voor zover het gaat om een belanghebbende jonger dan 27 jaar, gedurende vier weken na een melding als bedoeld in artikel 43, vierde en vijfde lid, van de PW; d. uit houding en gedrag ondubbelzinnig laten blijken verplichtingen als bedoeld in artikel 9, eerste lid, aanhef en onder b, van de PW niet te willen nakomen, wat heeft geleid tot intrekken van de ontheffing van de arbeidsplicht voor een alleenstaande ouder bedoeld in artikel 9a, eerste lid, van de PW; e. niet of niet behoorlijk verrichten van een tegenprestatie als bedoeld in artikel 9, eerste lid, aanhef en onder c, van de PW; f. niet of niet voldoende meewerken aan

Participatiewet niet te willen nakomen, wat heeft geleid tot het intrekken van de ontheffing van de arbeidsplicht voor een alleenstaande ouder, bedoeld in artikel 9a, eerste lid, van de Participatiewet; 5. het niet of onvoldoende verrichten van een door het college opgedragen tegenprestatie naar vermogen als bedoeld in artikel 9, eerste lid, onderdeel c, van de Participatiewet; 6. het niet of onvoldoende meewerken aan het uitvoeren van de toets als bedoeld in artikel 18 b lid 2 Participatiewet. c. derde categorie: het niet naar vermogen proberen algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen in de gemeente van inwoning voor zover dit niet voortvloeit uit een gedraging als bedoeld in artikel 18, vierde lid, van de Participatiewet.	het afleggen van een taaltoets als bedoeld in artikel 18b, tweede lid, van de PW; g. niet of onvoldoende meewerken aan een door het college opgelegde budgetteringsverplichting als bedoeld in artikel 57, aanhef en onder a, van de PW. 2. tweede categorie: het niet naar vermogen proberen algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen. *Technische wijziging van de tekst.* *De eerste categorie vervalt. Deze bepaling is achterhaald. Inschrijving bij UWV geschiedt bij de melding voor een aanvraag en verlenging van de inschrijving is ook niet meer aan de orde.* *Toegevoegd een bepaling voor een verlaging wegens het niet of onvoldoende meewerken aan een werkplan (gelijk aan de bepaling voor het plan van aanpak voor een jongere).* *Toegevoegd (onder g) een bepaling voor een verlaging wegens het niet of onvoldoende meewerken aan een opgelegde budgetteringsverplichting als bedoeld in artikel 57, aanhef en onder a, van de PW.* *De tweede categorie onder 2 (oproep) vervalt. Naar aanleiding van jurisprudentie van de CRvB is per 1 januari 2017 de bepaling van artikel 17, tweede lid, van de PW gewijzigd en is de wijziging van deze bepaling per 1 juli 2013 ongedaan gemaakt. Daarmee is per 1 januari 2017 de bepaling dat de belanghebbende medewerking dient te verlenen aan een oproep om op een bepaalde plaats en tijd te verschijnen in het kader van de arbeidsinschakeling vervallen*.
Artikel 8. Gedragingen IOAW en IOAZ Gedragingen van een belanghebbende waardoor algemeen geaccepteerde arbeid niet wordt verkregen of een verplichting op grond van de artikelen 37 en 38 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers of de artikelen 37 en 38 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen niet of onvoldoende wordt nagekomen, worden onderscheiden in de volgende categorieën: a. eerste categorie: het zich niet tijdig laten registreren als werkzoekende bij het	**Artikel 5. Gedragingen IOAW en IOAZ** Gedragingen die ertoe leiden dat algemeen geaccepteerde arbeid niet wordt verkregen of verplichtingen genoemd in artikel 37 van de IOAW of artikel 37 van de IOAZ niet of onvoldoende worden nagekomen, worden onderscheiden in de volgende categorieën: 1. eerste categorie: a. niet of in onvoldoende mate meewerken aan een onderzoek naar de mogelijkheden tot arbeidsinschakeling; b. niet of onvoldoende meewerken aan

Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen of het niet tijdig laten verlengen van de registratie; b. tweede categorie: 1. het niet of in onvoldoende mate meewerken aan een onderzoek naar de mogelijkheden tot arbeidsinschakeling; 2. het niet of onvoldoende gebruik maken van een door het college aangeboden voorziening als bedoeld in de artikelen 36, eerste lid, en 37, eerste lid, onderdeel e, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemer of de artikelen 36, eerste lid, en artikel 37, eerste lid, onderdeel e, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen, voor zover dit niet heeft geleid tot het geen doorgang vinden of tot voortijdige beëindiging van die voorziening; 3. het uit houding en gedrag ondubbelzinnig laten blijken de verplichtingen als bedoeld in artikel 37, eerste lid, onderdeel e, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemer of artikel 37, eerste lid, onderdeel e, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen niet te willen nakomen, wat heeft geleid tot het intrekken van de ontheffing van de arbeidsplicht voor een alleenstaande ouder als bedoeld in artikel 38, eerste lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemer of artikel 38, eerste lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen; 4. het niet of onvoldoende verrichten van een door het college opgedragen tegenprestatie naar vermogen als bedoeld in artikel 37, eerste lid, onderdeel f, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemer of artikel 37, eerste lid, onderdeel f, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen; c. derde categorie: 1. het niet naar vermogen proberen algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen;	het ondertekenen, uitvoeren en evalueren van een werkplan dat is opgesteld in het kader van de re-integratie; c. niet of onvoldoende gebruik maken van een door het college aangeboden voorziening als bedoeld in de artikelen 36, eerste lid, en 37, eerste lid, aanhef en onder e, van de IOAW of de artikelen 36, eerste lid, en 37, eerste lid aanhef en onder e, van de IOAZ, voor zover dit niet heeft geleid tot het geen doorgang vinden of tot voortijdige beëindiging van die voorziening; d. belemmering van de inschakeling in de arbeid; e. uit houding en gedrag ondubbelzinnig laten blijken de verplichtingen als bedoeld in artikel 37, eerste lid, aanhef en onder e, van de IOAW en artikel 37, eerste lid, aanhef en onder e, van de IOAZ niet te willen nakomen, wat heeft geleid tot het intrekken van de ontheffing van de arbeidsplicht voor een alleenstaande ouder, bedoeld in artikel 38, eerste lid, van de IOAW en artikel 38, eerste lid, van de IOAZ; f. niet of niet behoorlijk verrichten van een tegenprestatie als bedoeld in artikel 37, eerste lid, aanhef en onder f, van de IOAW en artikel 37, eerste lid, aanhef en onder f, van de IOAZ; 3. tweede categorie: a. niet naar vermogen proberen algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen; b. niet aanvaarden van algemeen geaccepteerde arbeid; c. door eigen toedoen niet behouden van algemeen geaccepteerde arbeid; d. niet of onvoldoende gebruik maken van een door het college aangeboden voorziening als bedoeld in de artikelen 36, eerste lid, en 37, eerste lid, aanhef en onder e, van de IOAW of de artikelen 36, eerste lid, en 37, eerste lid aanhef en onder e, van de IOAZ, voor zover dit heeft geleid tot het geen doorgang vinden of tot voortijdige beëindiging van die

2. het niet aanvaarden van algemeen geaccepteerde arbeid; 3. het door eigen toedoen niet behouden van algemeen geaccepteerde arbeid; 4. het niet of onvoldoende gebruik maken van een door het college aangeboden voorziening gericht op arbeidsinschakeling als bedoeld in de artikelen 36, eerste lid, en 37, eerste lid, onderdeel e, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en de artikelen 36, eerste lid, en 37, eerste li, onderdeel e, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen, voor zover dit heeft geleid tot het geen doorgang vinden of tot voortijdige beëindiging van die voorziening.	voorziening. *Technische wijziging van de tekst.* *Artikel 38 is in de aanhef weggelaten omdat daarin geen verplichting(en) worden genoemd.* *De eerste categorie vervalt. Deze bepaling is achterhaald. Inschrijving bij UWV geschiedt bij de melding voor een aanvraag en verlenging van de inschrijving is ook niet meer aan de orde.* *Toegevoegd is een bepaling (eerste categorie onder b) voor een verlaging wegens het niet of onvoldoende meewerken aan een werkplan.* *Toegevoegd is een bepaling (eerste categorie onder d) over belemmering arbeidsinschakeling (volgt uit artikel 37, eerste lid, onder d).*
Artikel 9. Hoogte en duur van de verlaging De verlaging, bij gedragingen als bedoeld in de artikelen 7 en 8, wordt vastgesteld op: a. 10% van de bijstandsnorm gedurende één maand bij gedragingen van de eerste categorie; b. 50% van de bijstandsnorm gedurende één maand bij gedragingen van de tweede categorie; c. 100% van de bijstandsnorm gedurende één maand bij gedragingen van de derde categorie.	**Artikel 6. Hoogte en duur van de verlaging** De verlaging wordt voor de duur van één maand opgelegd en vastgesteld op: a. 50% van de bijstandsnorm of de grondslag bij een gedraging volgens de eerste categorie als bedoeld in de artikelen 4 en 5; b. 100% van de bijstandsnorm of de grondslag bij een gedraging volgens de tweede categorie als bedoeld in de artikelen 4 en 5. *Technische van de wijziging tekst.* *Eerste categorie (10%) vervalt.*
Artikel 10. Duur verlaging bij schending geüniformeerde arbeidsverplichting Als een belanghebbende een verplichting als bedoeld in artikel 18, vierde lid, van de Participatiewet niet of onvoldoende nakomt, bedraagt de verlaging 100 procent van de bijstandsnorm gedurende: a. één maand, bij gedragingen als bedoeld in artikel 18, vierde lid, onderdeel b, f en g, van de Participatiewet; b. twee maanden, bij gedragingen als bedoeld in artikel 18, vierde lid, onderdeel a, c, d, e en h, van de Participatiewet.	**Artikel 7. Duur van de verlaging bij schending van een geüniformeerde verplichting** 1. Bij schending van een verplichting als bedoeld in artikel 18, vierde lid, aanhef en onder b, f en g, van de PW wordt de bijstandsnorm met 100% verlaagd voor de duur van één maand. 2. Bij schending van een verplichting als bedoeld in artikel 18, vierde lid, aanhef en onder a, c, d, e en h, van de PW wordt de bijstandsnorm met 100% verlaagd voor de duur van twee maanden. *Technische wijziging van de tekst.*
Artikel 11. Verrekenen verlaging	**Artikel 8. Toebedeling verlaging over meerder**

1. Het bedrag van de verlaging, bedoeld in artikel 10, wordt toegepast over de maand van oplegging van de maatregel en de volgende twee maanden als bijzondere omstandigheden dit rechtvaardigen. 2. Bij een verlaging als bedoeld in artikel 10, onderdeel a, kan de verlaging worden toegepast over twee maanden waarbij zowel aan de maand van oplegging als aan de daaropvolgende maand de helft van de verlaging wordt toebedeeld. 3. Bij een verlaging als bedoeld in artikel 10, onderdeel b, kan de verlaging worden toegepast over drie maanden waarbij zowel aan de maand van oplegging als aan de twee daaropvolgende maanden een derde van de verlaging wordt toebedeeld. 4. Als er sprake is van een verlaging op grond van artikel 18, vierde lid, onderdeel a, van de Participatiewet, vindt geen verrekening als bedoeld in het eerste lid plaats.	**maanden** 1. De verlaging bedoeld artikel 7 kan over meerdere maanden worden toebedeeld indien bijzondere omstandigheden dit rechtvaardigen. Daarbij geldt dat: a. de verlaging bedoeld in artikel 7, eerste lid, voor de helft kan worden toegepast in de maand waarin de verlaging ingaat en voor de andere helft in de daaropvolgende maand; b. de verlaging bedoeld in artikel 7, tweede lid, wordt verdeeld in drie gelijke delen die worden toebedeeld aan de maand waarin de verlaging ingaat en de twee daaropvolgende maanden. 2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid vindt toebedeling over meerdere maanden niet plaats bij een verlaging wegens schending van de geüniformeerde verplichting als bedoeld in artikel 18, vierde lid, aanhef en onder a, van de PW *Technische wijziging van de tekst.*
Artikel 12. Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid 1. Een verlaging wegens tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan als bedoeld in artikel 18, tweede lid, van de Participatiewet wordt afgestemd op het benadelingsbedrag. 2. De verlaging wordt vastgesteld op: a. 10 procent van de bijstandsnorm gedurende bijvoorbeeld één maand bij een benadelingsbedrag tot € 1000; b. 20 procent van de bijstandsnorm gedurende één maand bij een benadelingsbedrag vanaf € 1000 tot € 2000; c. 40 procent van de bijstandsnorm gedurende één maand bij een benadelingsbedrag vanaf € 2000 tot € 4000; d. 100 procent van de bijstandsnorm gedurende één maand bij een benadelingsbedrag van € 4000 of hoger.	**Artikel 9. Verlaging wegens tekortschietend besef van verantwoordelijkheid** De verlaging van de bijstandsnorm voor de belanghebbende die tijdens of vóór de periode van bijstandsverlening tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan betoont of heeft betoond als bedoeld in artikel 18, tweede lid, van de PW, wordt afgestemd op het door het college als gevolg daarvan vastgestelde benadelingsbedrag. De verlaging wordt opgelegd voor de duur van één maand en bedraagt: a. 10% bij een benadelingsbedrag tot € 1000; b. 20% bij een benadelingsbedrag van € 1000 tot € 2000; c. 40% bij een benadelingsbedrag van € 2000 tot € 4000; d. 100% bij een benadelingsbedrag van € 4000 of hoger. *Technische wijziging van de tekst.*
Artikel 13. Zeer ernstige misdragingen 1. Als een belanghebbende zich zeer ernstig misdraagt tegenover personen en instanties die zijn belast met de uitvoering van de Participatiewet als bedoeld in artikel 9, zesde lid, van die wet, wordt	**Artikel 10. Verlaging wegens zeer ernstige misdraging** Bij schending van de verplichting als bedoeld in artikel 9, zesde lid, van de PW, artikel 37, eerste lid, aanhef en onder g, van de IOAW of artikel 37, eerste lid, aanhef en onder g, van de IOAZ, doordat een

een verlaging opgelegd van 50 procent van de bijstandsnorm gedurende één maand. 2. Als een belanghebbende zich zeer ernstig misdraagt tegenover het college of zijn ambtenaren, onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met de uitvoering van de Wet Inkomensvoorziening ouder en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers of Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen, wordt een verlaging opgelegd van 50 procent van de bijstandsnorm gedurende één maand.	belanghebbende zich niet onthoudt van zeer ernstige misdragingen tegenover personen en instanties die belast zijn met de uitvoering van de PW, de IOAW of de IOAZ, wordt voor de duur van één maand een verlaging opgelegd van 50% van de bijstandsnorm of de grondslag. *Technische wijziging van de tekst.*
Artikel 14. Niet nakomen van overige verplichtingen Als een belanghebbende een door het college opgelegde verplichting als bedoeld in artikel 55 van de Participatiewet niet of onvoldoende nakomt, wordt een verlaging toegepast. De verlaging wordt vastgesteld op: a. 20 procent van de bijstandsnorm gedurende één maand, bij het niet of onvoldoende nakomen van verplichtingen die strekken tot arbeidsinschakeling; b. 20 procent van de bijstandsnorm gedurende één maand, bij het niet of onvoldoende nakomen van verplichtingen die verband houden met de aard en het doel van een bepaalde vorm van bijstand; c. 50 procent van de bijstandsnorm gedurende, bij het niet of onvoldoende nakomen van verplichtingen die strekken tot vermindering van de bijstand; d. 100 procent van de bijstandsnorm gedurende één maand, bij het niet of onvoldoende nakomen van verplichtingen die strekken tot beëindiging van de bijstand.	**Artikel 11. Schending van overige verplichtingen** Een verlaging van de bijstandsnorm als gevolg van het niet of onvoldoende nakomen van een door het college opgelegde verplichting als bedoeld in artikel 55 van de PW, wordt opgelegd voor de duur van één maand en wordt vastgesteld op: a. 20% indien het betreft een verplichting die strekt tot arbeidsinschakeling; b. 20% indien het betreft een verplichting die verband houdt met de aard en het doel van een bepaalde vorm van bijstand; c. 50% indien het betreft een verplichting die strekt tot vermindering van de bijstand; d. 100% indien het betreft een verplichting die strekt tot beëindiging van de bijstand. *Technische wijziging van de tekst.*
Artikel 15. Samenloop van gedragingen 1. Als er sprake is van één gedraging die schending oplevert van meerdere in deze verordening of artikel 18, vierde lid, van de Participatiewet genoemde verplichtingen, wordt één verlaging opgelegd. Voor het bepalen van de hoogte en duur van de verlaging wordt uitgegaan van de gedraging waarop de hoogste verlaging is gesteld. 2. Als sprake is van meerdere gedragingen die schending opleveren van één of meerdere in deze verordening of artikel 18, vierde lid,	**Artikel 12. Samenloop** 1. Bij een gedraging die schending oplevert van meerdere verplichtingen, bedoeld in de artikelen 18, vierde lid, en 18b van de PW en/of in deze verordening, wordt één verlaging opgelegd. Daarbij wordt uitgegaan van de gedraging volgens de hoogste categorie. 2. Bij meerdere gedragingen die schending opleveren van meerdere verplichtingen, bedoeld in de artikelen 18, vierde lid, en 18b van de PW en/of in deze verordening, wordt

van de Participatiewet genoemde verplichtingen, wordt voor iedere gedraging een afzonderlijke verlaging opgelegd. Deze verlagingen worden gelijktijdig opgelegd, tenzij dit gelet op de ernst van de gedraging, de mate van verwijtbaarheid en de omstandigheden van de belanghebbende niet verantwoord is. 3. Als sprake is van één gedraging die schending oplevert van zowel een in deze verordening of artikel 18, vierde lid, van de Participatiewet genoemde verplichting als een in artikel 17, eerste lid, van de Participatiewet genoemde verplichting, wordt geen verlaging opgelegd, voor zover voor die schending een bestuurlijke boete wordt opgelegd. 4. Als sprake is van meerdere gedragingen die schending opleveren van zowel een in deze verordening of artikel 18, vierde lid, van de Participatiewet genoemde verplichting als een in artikel 17, eerste lid, van de Participatiewet genoemde verplichting, waarvoor een bestuurlijke boete kan worden opgelegd, wordt voor iedere gedraging een afzonderlijke verlaging opgelegd, tenzij dit gelet op de ernst van de gedraging, de mate van verwijtbaarheid en de omstandigheden van de belanghebbende niet verantwoord is. 5. Indien sprake is van het niet naleven van de verplichtingen als bedoeld in artikel 18b lid 6 Participatiewet en belanghebbende voor deze gedraging reeds een bestuurlijke boete heeft gekregen op basis van hoofdstuk 6 van de Wet inburgering, wordt afgezien van de verlaging als bedoeld in artikel 18b lid 1 Participatiewet.	gelijktijdig voor iedere gedraging afzonderlijk een verlaging opgelegd. Het college matigt de hoogte van de verlagingen in het geval de gedragingen zozeer met elkaar samenhangen en de totale verlaging niet meer in verhouding staat tot de ernst van de gezamenlijke gedragingen. 3. Voor iedere gedraging die zowel schending oplevert van een geüniformeerde verplichting, een in deze verordening of een in artikel 18b van de PW genoemde verplichting als een schending van de inlichtingenverplichting als bedoeld in artikel 17, eerste lid, van de PW, artikel 13, eerste lid, van de IOAW of artikel 13, eerste lid, van de IOAZ, wordt geen verlaging opgelegd indien voor die schending een bestuurlijke boete wordt opgelegd. *Technische wijziging van de tekst.* *Lid 5 vervalt. Het opleggen van een verlaging als bedoeld in artikel 18b, eerste lid, van de PW is in die bepaling opgedragen aan het college.*
Artikel 16. Recidive 1. Als een belanghebbende zich binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarmee een verlaging is toegepast vanwege een gedraging als bedoeld in de artikelen 7, tweede of derde lid, 8, tweede of derde lid, 12, eerste lid, of 14 opnieuw schuldig maakt aan eenzelfde verwijtbare gedraging, wordt telkens de duur van de oorspronkelijke verlaging verdubbeld. 2. Als een belanghebbende zich binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarmee een verlaging is toegepast vanwege een gedraging als bedoeld in de artikelen 7, eerste lid,	**Artikel 13. Recidive** 1. Indien binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarmee een verlaging is opgelegd vanwege een gedraging genoemd in de artikelen 4, 5, 9 of 11, opnieuw sprake is van een verwijtbare gedraging als bedoeld in die artikelen, wordt telkens bij een volgende verlaging de duur van de oorspronkelijke verlaging verdubbeld. 2. Indien binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarmee een verlaging is opgelegd vanwege een zeer ernstige misdraging als bedoeld in artikel 10, opnieuw sprake is van een dergelijke gedraging, wordt bij de volgende verlaging de

8, eerste lid of 13 opnieuw schuldig maakt aan eenzelfde verwijtbare gedraging, wordt telkens de hoogte van de oorspronkelijke verlaging verdubbeld. 3. Als een belanghebbende zich binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarmee een verlaging is toegepast vanwege een gedraging als bedoeld in artikel 18, vierde lid, van de Participatiewet, opnieuw schuldig maakt aan een verwijtbare gedraging als bedoeld in artikel 18, vierde lid, van de Participatiewet, bedraagt de verlaging honderd procent van de bijstandsnorm gedurende twee maanden.	hoogte van de verlaging verdubbeld. 3. Indien binnen twaalf maanden na bekendmaking van een besluit waarmee een verlaging is opgelegd vanwege een schending van een geüniformeerde verplichting opnieuw sprake is van een schending van een geüniformeerde verplichting, wordt voor de tweede schending een verlaging opgelegd waarvoor geldt dat de duur van de verlaging die volgt uit artikel 7 wordt verdubbeld, met dien verstande dat de duur van de tweede verlaging ten hoogste drie maanden bedraagt. *Aanpassing tekst vanwege het vervallen van de eerste categorie en de vernummering van artikelen.* *Uitbreiding reikwijdte lid 1 en 2: recidive is niet enkel van toepassing bij eenzelfde gedraging, maar ook bij een (andere) gedraging uit dezelfde of een hogere categorie.* *Aanpassing van lid 3 om deze in overeenstemming te brengen met de bepaling van artikel 18, zesde lid, van de PW.*
Artikel 17. Samenloop bij weigeren uitkering IOAW/IOAZ Als het college de uitkering op grond van artikel 20, eerste lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers of artikel 20, tweede lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen blijvend of tijdelijk weigert en de gedraging die tot deze weigering heeft geleid tevens op grond van deze verordening tot een verlaging zou kunnen leiden, blijft een verlaging ter zake van die gedraging achterwege.	*Artikel vervalt. De mogelijkheid de IOAW- of de IOAZ-uitkering tijdelijk of blijvend te weigeren (artikelen 20 IOAW en IOAZ) is niet geregeld. Er kan dan ook geen sprake zijn van een samenloop.*
	Artikel 14. Hardheidsclausule Het college kan in bijzondere gevallen ten gunste van de belanghebbende afwijken van bepalingen uit deze verordening, indien toepassing daarvan tot onbillijkheden van overwegende aard leiden. *Toegevoegd een nieuw artikel in verband met opnemen van een hardheidsclausule in de verordening.*
Artikel 18. Intrekken oude verordening De Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente …. 2015 wordt ingetrokken.	**Artikel 15. Inwerkingtreding, citeertitel en intrekking oude verordening** Deze verordening wordt aangehaald als Afstemmings-verordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente … 2018 en treedt in werking op de eerste dag na die van de bekendmaking, onder gelijktijdige intrekking van de

	Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente …. 2016. *In de tekst is toegevoegd de inwerkingtreding en de citeertitel.*
Artikel 19. Inwerkingtreding en citeertitel 1. Deze verordening treedt op de eerste dag na die van de bekendmaking in werking. 2. Deze verordening wordt aangehaald als: Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente …. 2016.	*Bepaling over inwerkingtreding en citeertitel is verplaatst naar artikel 15.*

Raadsvergadering

Dossiernummer	1364
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	17
Omschrijving	Hamerstuk / Aanpassing verordening Tegenprestatie Participatiewet

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 216812

Raadsvergadering : 12 juni 2018

Onderwerp : Aanpassing Verordening tegenprestatie Participatiewet

Collegevergadering : 15 mei 2018
Portefeuillehouder : J.B. Boer
Steller : R.G. Engelsman tel: : 0545-250 209

Te nemen besluit:
Vaststellen van de Verordening tegenprestatie Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Berkelland 2018.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
De huidige Verordening tegenprestatie Participatiewet is per 1 januari 2015 in werking getreden. De verordening is gebaseerd op de verplichting die is neergelegd in artikel 8a, lid 1, aanhef en onder b, Participatiewet. Echter, ook in artikel 35, aanhef en onder d, van de wet IOAW (Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers en artikel 35, aanhef en onder d, van de Wet IOAZ (Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen) is bepaald dat de gemeenteraad bij verordening regels opstelt over de tegenprestatie.

Om deze reden wordt voorgesteld de reikwijdte van de huidige Verordening tegenprestatie Participatiewet aan te passen, zodat de regels voor de tegenprestatie niet alleen van toepassing zijn op de belanghebbende die bijstand ontvangt, maar ook op de belanghebbende die een IOAW- of een IOAZ-uitkering ontvangt. Het betreft een technische wijziging van de verordening, inhoudelijk blijven de regels over de tegenprestatie ongewijzigd. De wijzigingen worden per artikel benoemd in de toelichting van dit raadsvoorstel.

Argumentatie:

1.1 In de verordening moet opgenomen worden dat bepalingen omtrent tegenprestatie ook gelden voor IOAW en IOAZ. Het betreft een technische wijziging die de reikwijdte van de verordening vergroot.

1.2 In de Verordening tegenprestatie leggen we vast hoe we omgaan met de wet- en regelgeving omtrent het laten verrichten van een tegenprestatie door iemand die bijstand ontvangt (belanghebbende). Het college is bevoegd een belanghebbende te verplichten naar vermogen een tegenprestatie te verrichten, maar alleen als die tegenprestatie niet direct samenhangt met arbeidsinschakeling. Deze bevoegdheid geldt al sinds 1 januari 2012. De tegenprestatie wordt gezien als een gelegenheid om te blijven participeren in de samenleving en om een sociaal netwerk, arbeidsritme en regelmaat te behouden. In het Beleidsplan Participatiewet 2015-2018 omarmen wij het principe van wederkerigheid en zien we het leveren van een tegenprestatie als een vanzelfsprekendheid. We stellen echter ook dat het belangrijk is dat mensen vanuit eigen motivatie maatschappelijk nuttige werkzaamheden verrichten en dat er dus terughoudend moet worden omgegaan met het daadwerkelijk verplichten van een tegenprestatie. De gemeenteraad heeft de verantwoordelijkheid deze regels vast te leggen in een verordening.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Kanttekeningen en risico's
Uit het regeerakkoord 2017-2021 'Vertrouwen in de toekomst' blijkt dat de regering met gemeenten in gesprek wil over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de tegenprestatie (pagina 26, Perspectief in de bijstand). Mogelijk heeft dit consequenties voor de uitvoering en zullen daarvoor beleidsregels moeten worden opgesteld. De huidige verordening is evenwel gebaseerd op het Beleidsplan 2015-2018, waarin is neergelegd dat terughoudend wordt omgegaan met het daadwerkelijk opleggen van een verplichting tot het verrichten van een tegenprestatie. Een aanpassing van de verordening op dit punt vergt dan eerst een aanpassing van het beleidsplan.

Financiën
N.v.t.

VN-verdrag rechten van mensen met een beperking
In de verordening wordt rekening gehouden met mensen met een beperking doordat bepaald wordt dat mensen naar vermogen een tegenprestatie verrichten. Dit geeft aan dat de activiteit bij iemands kunnen moet passen.

Communicatie
Na vaststelling wordt de verordening gepubliceerd. De Sociale Dienst Oost Achterhoek zorgt voor de verdere communicatie met de mensen die werken met de tegenprestatie.

Initiatief, participatie en rol gemeente
De stukken betreffende het voorstel tot aanpassing van de Verordening tegenprestatie zijn ambtelijk voorbereid door de Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA) aangezien de uitvoering van de Participatiewet aan hen gedelegeerd is. Binnen Berkelland zijn de wijzigingen ambtelijk getoetst en vertaald naar de lokale situatie. SDOA heeft de aanpassingen voorgelegd aan de Cliëntenraad Participatiewet. De Cliëntenraad heeft een positief advies afgegeven aan het Dagelijks Bestuur.

Planning en evaluatie
Nadat de verordening is vastgesteld zal deze worden gepubliceerd.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 12 juni 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 mei 2018;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet;

gelet op artikel 8a, eerste lid, aanhef en onder b, van de Participatiewet, artikel 35, aanhef en onder d, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en artikel 35, aanhef en onder d, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ);

b e s l u i t :

vast te stellen de

VERORDENING TEGENPRESTATIE PARTICIPATIEWET, IOAZ EN IOAZ GEMEENTE BERKELLAND 2018

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begrippen
In deze verordening wordt verstaan onder:

a. tegenprestatie: het naar vermogen verrichten van door het college opgedragen onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden, die worden verricht naast of in aanvulling op reguliere arbeid en die niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt;
b. mantelzorg: langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij deze zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt;
c. belanghebbende: de persoon aan wie algemene bijstand als bedoeld in artikel 5, aanhef en onder b, van de Participatiewet is toegekend, de persoon bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de IOAW aan wie een uitkering is toegekend of de persoon bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de IOAZ aan wie een uitkering is toegekend;
d. vrijwilligerswerk: werk dat onbetaald en onverplicht, in enig georganiseerd verband en met enige regelmaat, wordt verricht voor anderen en/of de samenleving.

Hoofdstuk 2 Beleid

Artikel 2 Verslag over beleid

1. Het college zendt periodiek aan de gemeenteraad een verslag over de doeltreffendheid van het beleid.
2. Het verslag, zoals bedoeld in het eerste lid, bevat het oordeel van de cliëntenraad.

Hoofdstuk 3 De tegenprestatie naar vermogen

Artikel 3 Inhoud van een tegenprestatie
Het college kan onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden, die additioneel van aard zijn, inzetten als tegenprestatie voor zover die werkzaamheden:

a. naar hun aard niet gericht zijn op toeleiding naar de arbeidsmarkt;
b. niet bedoeld zijn als re-integratie-instrument;
c. worden verricht naast of in aanvulling op reguliere arbeid in de organisatie waarin ze worden verricht; en
d. niet leiden tot verdringing.

Artikel 4 Het opdragen van een tegenprestatie

1. Het college kan een belanghebbende een tegenprestatie opdragen, tenzij
    a. de belanghebbende aantoonbaar vrijwilligerswerk verricht dat naar aard en omvang minimaal vergelijkbaar is met een tegenprestatie;
    b. de belanghebbende aantoonbaar mantelzorg verricht.
2. Bij het opdragen van een tegenprestatie houdt het college rekening met de volgende factoren:
    a. het vermogen van de belanghebbende om de tegenprestatie te verrichten;
    b. de persoonlijke situatie en de individuele omstandigheden;
    c. de persoonlijke wensen en kwaliteiten van de belanghebbende.

Artikel 5 Duur en omvang van een tegenprestatie

1. Een tegenprestatie wordt opgedragen voor de duur van maximaal 6 maanden.
2. Een tegenprestatie wordt opgedragen voor maximaal 8 uren per week.

Hoofdstuk 4 Slotbepalingen

Artikel 6 Inwerkingtreding
Deze verordening treedt in werking op de eerste dag na die van de bekendmaking, onder gelijktijdige intrekking van de Verordening tegenprestatie Participatiewet gemeente Berkelland 2015.

Artikel 7 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als Verordening tegenprestatie Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Berkelland 2018.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
12 juni 2018

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Aanpassing Verordening tegenprestatie Participatiewet

Wijzigingen per artikel
De volgende aanpassingen (inclusief argumentatie) gelden:

a. in artikel 1 een begripsbepaling opnemen van het begrip ‘belanghebbende’, ter verduidelijking, omdat dit begrip gehanteerd wordt in artikel 4 van de verordening en vanwege de uitbreiding met de IOAW en IOAZ;
b. in artikel 1 een begripsbepaling opnemen van het begrip ‘vrijwilligerswerk’, ter verduidelijking, omdat dit begrip wordt gehanteerd in artikel 4 van de verordening;
c. de aanhef van artikel 3 tekstueel wijzigen vanwege een nagenoeg gelijkluidend eerste lid van artikel 4;
d. artikel 4 tekstueel wijzigen vanwege een nagenoeg gelijkluidende aanhef van artikel 3.

Grondslag
De artikelen 8a, eerste lid, aanhef en onder b, van de Participatiewet, 35, aanhef en onder d, van de IOAW en 35, aanhef en onder d, van de IOAZ bepalen dat de gemeenteraad bij verordening regels stelt met betrekking tot de tegenprestatie als bedoeld in de artikelen 9, eerste lid, aanhef en onder c, van de Participatiewet, 37, eerste lid, aanhef en onder f, van de IOAW en 37, eerste lid, aanhef en onder f, van de IOAZ. Het is aan de gemeente om de duur, omvang en inhoud van de tegenprestatie te regelen (TK 2013-2014, 33 801, nr. 24, p. 6).

Het college heeft op grond van de artikelen 7, eerste lid, aanhef en onder c, van de Participatiewet, 34, eerste lid, aanhef en onder b, van de IOAW en 34, eerste lid, aanhef en onder b, van de IOAZ de opdracht beleid te ontwikkelen ten behoeve van het verrichten van een tegenprestatie en dit uit te voeren overeenkomstig de verordening.

Bijlagen:
1. Was-Wordt lijst Verordening tegenprestatie Participatiewet

Was	Wordt
Artikel 1. Begrippen In deze verordening wordt verstaan onder: a. Tegenprestatie: het naar vermogen verrichten van door het college opgedragen onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden, die worden verricht naast of in aanvulling op reguliere arbeid en die niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt. b. Mantelzorg: langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij deze zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt.	**Artikel 1. Begrippen** In deze verordening wordt verstaan onder: a. tegenprestatie: het naar vermogen verrichten van door het college opdragen onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden, die worden verricht naast of in aanvulling op reguliere arbeid en die niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt; b. mantelzorg: langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij deze zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt; c. belanghebbende: de persoon aan wie algemene bijstand als bedoeld in artikel 5, aanhef en onder b, van de Participatiewet is toegekend, de persoon bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de IOAW aan wie een uitkering is toegekend of de persoon bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de IOAZ aan wie een uitkering is toegekend; d. vrijwilligerswerk: werk dat onbetaald en onverplicht, in enig georganiseerd verband en met enige regelmaat, wordt verricht voor anderen en/of de samenleving. *Wijzigingen:* *Toegevoegd begrip belanghebbende vanwege gebruik van het begrip in artikel 4 en uitbreiding verordening met IOAW en IOAZ.* *Toegevoegd begrip vrijwilligerswerk in verband met het gebruik van dit begrip in artikel 4 lid 2.*
Artikel 2. Verslag over beleid 1. Het college zendt periodiek aan de gemeenteraad een verslag over de doeltreffendheid van het beleid. 2. Het verslag, zoals bedoeld in het eerste lid, bevat het oordeel van de cliëntenraad.	**Artikel 2. Verslag over beleid** 1. Het college zendt periodiek aan de gemeenteraad een verslag over de doeltreffendheid van het beleid. *2.* Het verslag, zoals bedoeld in het eerste lid, bevat het oordeel van de cliëntenraad. *Ongewijzigd.*
Artikel 3. Inhoud van een tegenprestatie Het college kan onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden opdragen aan een uitkeringsgerechtigde voor zover die werkzaamheden: a. naar hun aard niet gericht zijn op toeleiding naar de arbeidsmarkt;	**Artikel 3. Inhoud van een tegenprestatie** Het college kan onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden, die additioneel van aard zijn, inzetten als tegenprestatie voor zover die werkzaamheden: a. naar hun aard niet gericht zijn op toeleiding naar de arbeidsmarkt;

b. niet zijn bedoeld als re-integratie-instrument; c. worden verricht naast of in aanvulling op reguliere arbeid in de organisatie waarin ze worden verricht; en d. niet leiden tot verdringing.	b. niet bedoeld zijn als re-integratie-instrument; c. worden verricht naast of in aanvulling op reguliere arbeid in de organisatie waarin ze worden verricht; en d. niet leiden tot verdringing. *Wijziging:* *Technische wijziging: aanpassing van de aanhef in verband met (soortgelijke) bepaling artikel 4 lid 1.*
Artikel 4. Het opdragen van een tegenprestatie 1. Het college kan een belanghebbende die bijstand ontvangt op basis van artikel 1, onder b van de Participatiewet een tegenprestatie opdragen. 2. Het college draagt in elk geval geen tegenprestatie op aan: a. De belanghebbende die aantoonbaar vrijwilligerswerk verricht dat naar aard en omvang minimaal vergelijkbaar is met een tegenprestatie als bedoeld in deze verordening; b. De belanghebbende die aantoonbaar mantelzorg verricht. 3. Bij het opdragen van een tegenprestatie houdt het college rekening met de volgende factoren: a. het vermogen van belanghebbende om de tegenprestatie te verrichten; b. de persoonlijke situatie en individuele omstandigheden; c. de persoonlijke wensen en kwaliteiten van een belanghebbende.	**Artikel 4. Het opdragen van een tegenprestatie** 1. Het college kan een belanghebbende een tegenprestatie opdragen, tenzij: a. de belanghebbende aantoonbaar vrijwilligerswerk verricht dat naar aard en omvang minimaal vergelijkbaar is met een tegenprestatie; b. de belanghebbende aantoonbaar mantelzorg verricht. 2. Bij het opdragen van een tegenprestatie houdt het college rekening met de volgende factoren: a. het vermogen van de belanghebbende om de tegenprestatie te verrichten; b. de persoonlijke situatie en individuele omstandigheden van de belanghebbende; c. de persoonlijke wensen en kwaliteiten van de belanghebbende. *Wijziging:* *Technische wijziging: aanpassing van lid 1 en 2 in verband met aanhef van artikel 3 (soortgelijke bepaling).*
Artikel 5. Duur en omvang van een tegenprestatie 1. Een tegenprestatie wordt opgedragen voor de duur van maximaal 6 maanden. 2. Een tegenprestatie wordt opgedragen voor maximaal acht 8 uren per week.	**Artikel 5. Duur en omvang van een tegenprestatie** 1. Een tegenprestatie wordt opgedragen voor de duur van maximaal 6 maanden. 2. Een tegenprestatie wordt opgedragen voor maximaal acht 8 uren per week. *Ongewijzigd.*
Artikel 6. Inwerkingtreding Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.	**Artikel 6. Inwerkingtreding** Deze verordening treedt in werking met ingang van ….

Artikel 7. Citeertitel Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening tegenprestatie Participatiewet gemeente …	**Artikel 7. Citeertitel** Deze verordening wordt aangehaald als Verordening tegenprestatie Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente….. 2015-2.

Raadsvergadering

Dossiernummer	1389
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	18
Omschrijving	Hamerstuk / Verordening Asbestlening gemeente Berkelland 2018

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 217169

Raadsvergadering : 12 juni 2018

Onderwerp : Verordening Asbestlening gemeente Berkelland 2018

Collegevergadering : 15 mei 2018
Portefeuillehouder : R.P. Hoytink-Roubos
Steller : M.G. Mellink tel: : 0545-250 516

Te nemen besluit:
1. In te stemmen met de invoering van de Asbestlening.
2. De 'Verordening Asbestlening gemeente Berkelland 2018' vast te stellen en bekendmaken.
3. Het beschikbaar stellen van € 1.000.000 ,- voor het verstrekken van Asbestleningen via de stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten uit de algemene reserve.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
In 2024 gaat een verbod op het hebben van asbestdaken gelden. Dit in verband met het gevaar voor de gezondheid van mensen door het vrijkomen van asbestvezels na verwering van een asbestdak dat in contact is met weer en wind. Bij het huidige saneringstempo is alle asbest waarschijnlijk pas in 2044 verwijderd. Het is daarom noodzakelijk dat er een versnelling wordt ingezet om in 2024 als Berkelland asbestdakenvrij te zijn.

Onderdeel van deze versnellingsaanpak is de invoering van de Asbestlening voor particulieren. Voor particulieren is het op dit moment, door de hoge kosten die sanering volgens de wettelijke voorschriften met zich meebrengt, vaak moeilijk om sanering te financieren. Het gaat dan om het verwijderen van een gebouw met een asbesthoudend dak of vervangen van asbestdaken te financieren. De asbestlening kan hiervoor een uitkomst bieden en er aan bijdragen dat er meer asbestdaken de komende jaren in Berkelland verwijderd worden.

Argumentatie:
1.1. *Voorziet in versnelling van de asbestsanering*
Een versnelling in het saneringstempo van asbest is noodzakelijk om voor 2024 asbestvrij te zijn. Een van de instrumenten die voor deze versnelling kan zorgen is een asbestlening voor particulieren. Hierdoor is het voor particulieren financieel makkelijker haalbaar om zijn/haar asbestdak te verwijderen.

2.1. *Duidelijkheid over toepassing van de regeling*
Het is wenselijk dat er duidelijke criteria zijn op grond waarvan de Asbestlening verstrekt kan worden. In de verordening bepaalt de gemeente deze voorwaarden. Daarvoor gebruiken we de modelverordening van de SVn, aangevuld met de lokale voorwaarden die we als gemeente willen hanteren.
De belangrijkste zijn:
- aanvragen is alleen mogelijk voor particulieren, in het buitengebied maar ook in de kern.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Bedrijven kunnen gebruik maken van diverse mogelijkheden op gebied van fiscale- en milieuaftrek.
- Men kan geld lenen voor het vervangen van asbesthoudende dakbedekking van een gebouw, woning of schuur door een asbestvrij dak of het verwijderen (slopen) van een gebouw, woning of schuur met asbesthoudende dakbedekking. De sanering moet binnen 1 jaar na verstrekking van de lening worden en uitgevoerd voor 2024. Het maximale bedrag dat men kan lenen is € 40.000 .
- Het gaat om consumptieve leningen met een looptijd van 10 of 15 jaar, afhankelijk van het leenbedrag. De asbestlening is geen hypothecaire lening, NHG is dus niet mogelijk.

2.2. Bij de uitvoering van de Asbesttrein hebben een aantal particulieren aangegeven dat ze de asbestsanering niet zelfstandig kunnen financieren. Er werd gevraagd naar leningsmogelijkheden bij de gemeente.

3.1. *Financiering*

Gelden inzetten om naast financieel rendement ook maatschappelijk rendement voor inwoners te realiseren vinden wij van belang. Investeringen doen wij zoveel mogelijk in de vorm van een revolving fund, zodat we de basis van ons financiële bezit niet aantasten.

Kanttekeningen en risico's

- We weten dat er in Berkelland ruim 5000 panden met asbestdaken zijn. Deze zijn zowel van particulieren als (agrarische) bedrijven. Afhankelijk van de financiële situatie van particulieren zullen zij gebruik gaan maken van de asbestlening. We kunnen hierdoor nog niet inschatten hoeveel er zullen komen. Ook omdat er slechts één gemeentelijke asbestlening in Nederland is. De ervaring daar is dat er 50 aanvragen binnen een jaar kwamen. Mogelijk dat er hierdoor opnieuw krediet beschikbaar gesteld moet worden.
- Een concept van de verordening is vooraf aan de relatiemanager van SVn voorgelegd.
- De toewijzing door het college betreft een reservering voor een asbestlening uit het gemeentelijk budget. Deze toewijzing vormt het startpunt voor een autonome financiële toetsing door SVn.
- De SVn toetst op voorhand de kredietwaardigheid. Maandelijks worden de verschuldigde termijn voor rente en aflossing via automatische incasso geïnd. Ingeval sprake zou zijn van wanbetaling signaleert de SVn vroegtijdig. Indien nodig kan een regeling getroffen worden.
- Het is aan de gemeente om de Asbestlening goed te communiceren zodat er gebruik van gemaakt gaat worden.

Financiën

Er zijn geen lasten verbonden aan deze voorziening. We stellen middelen beschikbaar voor leningen, die anders als schatkistpapier bij de overheid zouden moeten worden geplaatst.

We verstrekken volgens dit voorstel asbestleningen via stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVn) tot een maximaal bedrag van € 1.000.000,=. Voor alle duidelijkheid, het gaat hier niet om subsidies maar om het verstrekken van leningen waarop wij aflossing en rente ontvangen.

Particulieren kunnen dan via de SVn maximaal € 40.000,- lenen en moeten dat in maximaal 15 jaar terugbetalen. Het is een consumptieve lening, geen hypothecaire lening, NHG is dus niet van toepassing. Het rentepercentage van de stimuleringslening en/of maatwerklening is gelijk aan het rentepercentage zoals SVn deze publiceert op haar site op het moment dat de aanvraag in behandeling wordt genomen door SVn. Het rentepercentage is dezelfde als de duurzaamheidslening, en staat op dit moment op 1,6%. Zie voor verdere informatie bijgevoegde verordening.

Het verstrekken van de asbestlening kan gedekt worden uit de algemene reserve.

Communicatie

- Direct na besluitvorming in de raad vindt bekendmaking plaats en is de regeling van kracht. Ook verschijnt een persbericht en wordt het communicatieplan uitgevoerd.
- Dit bestaat uit bekendmakingen via sociale media, de gemeentelijke website, BerkelBericht en foldermateriaal.

Initiatief, participatie en rol gemeente

Omdat wij het gezondheidsaspect bij asbest erg belangrijk vinden, zetten we in op stimulering van een versnelling van asbestsaneringen. De lening kan hierbij ondersteunend werken.

Planning en evaluatie

Nadat de regeling door de raad is vastgesteld, kan de regeling direct ingezet worden. De regeling treedt in werking op de dag na die van de op de voorgeschreven wijze van bekendmaking, uiterlijk op 15 augustus 2018.
Na 1 jaar uitvoering zal de regeling worden geëvalueerd. Hierbij zal worden bekeken of de regeling goed werkt of dat deze moet worden aangepast.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 12 juni 2018

Agendanummer : A

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 mei 2018;

b e s l u i t :

1. in te stemmen met de invoering van de Asbestlening;
2. € 1.000.000 beschikbaar te stellen voor het verstrekken van asbestleningen via de stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten uit de algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
12 juni 2018

de griffier, de voorzitter,

Raadsvergadering : 12 juni 2018

Agendanummer : B

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 mei 2018;

gelet op de artikelen 147 en 149 van de Gemeentewet;

gelet op het verbod op asbestdaken (artikel 10, ontwerpbesluit houdende wijziging van het Asbestverwijderingsbesluit 2005) dat per 2024 in werking zal treden;

overwegende dat het wenselijk is dat particulieren gebruik kunnen maken van een lening om tijdig te kunnen voldoen aan het komende verbod om asbesthoudende materiaal voorhanden te hebben als dakbedekking.

b e s l u i t :

vast te stellen de

VERORDENING ASBESTLENING GEMEENTE BERKELLAND 2018

Artikel 1 Begrippen

Deze Verordening verstaat onder:

1. *Aanvrager:* een natuurlijk persoon zoals omschreven in artikel 2 lid 2, die een aanvraag doet voor een Asbestlening;
2. *College*: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Berkelland;
3. *Asbestlening:* een consumptieve Stimuleringslening, ten behoeve van de financiering van de door het college aanvaarde werkelijke kosten van asbestsanering; het gaat dan om het verwijderen van een gebouw met een asbesthoudend dak of vervangen van asbestdaken.
4. *Werkelijke kosten:* de totale kosten van materialen en werkzaamheden of de kosten van de investering voor zover noodzakelijk voor het saneren van asbestdaken;
5. *SVn*: Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten, statutair gevestigd te Hoevelaken en kantoorhoudende te Amersfoort, financiële dienstverlener, geregistreerd onder AFM–vergunningsnummer 12013647;

Artikel 2 Toepassingsbereik

Deze verordening is uitsluitend van toepassing op leningsaanvragen:

1. Voor een Asbestlening die consumptief wordt verstrekt.
2. De aanvrager van een Asbestlening is een Eigenaar-bewoner. Bij twee of meer eigenaren gelden deze gezamenlijk als aanvrager.
3. De lening kan alleen worden verstrekt aan particulieren die eigenaar zijn van gebouwen met een asbesthoudende dakbedekking in de gemeente Berkelland
4. Voor het treffen van maatregelen aan bestaande gebouwen in de gemeente Berkelland.
5. Het rentepercentage van de stimuleringslening en/of maatwerklening is gelijk aan het rentepercentage zoals SVn deze publiceert op haar site op het moment dat de aanvraag in behandeling wordt genomen door SVn.
6. Wanneer ook een sloopsubsidie is aangevraagd zal het bedrag van de lening verminderd worden met het bedrag van de subsidie.

Artikel 3 Asbestlening voor sanering.
Tot de asbestsanering worden gerekend:
a. Vervangen van asbesthoudende dakbedekking van een gebouw, woning of schuur door een asbestvrij dak.
b. Verwijderen (slopen) van een gebouw, woning of schuur met asbesthoudende dakbedekking.
c. De sanering moet binnen 1 jaar na verstrekking van de lening worden uitgevoerd en voor 2024. De controle daarop zal door de gemeente plaatsvinden.

Artikel 4 Budget
1. Het college van de gemeente Berkelland stelt het budget vast dat beschikbaar is voor Asbestleningen.
2. Asbestleningen zijn alleen beschikbaar voor zover het vastgesteld budget hiervoor toereikend is.
3. Indien het vastgestelde budget niet meer toereikend is, worden de aanvragen door het college afgewezen.

Artikel 5 Bevoegdheid college
Het college toetst de aanvraag aan artikel 2, 3 en 4 en is bevoegd om, met inachtneming van het bepaalde in deze verordening, de aanvrager naar SVn te verwijzen voor het aanvragen van een Asbestlening.

Artikel 6 Procedure aanvraag en toewijzing
1. Een aanvraag voor een Asbestlening wordt bij het college ingediend op een door de gemeente beschikbaar gesteld formulier of e dienst via een door de gemeente aangewezen website/portal en gaat onder opgave van:
   a. De te treffen maatregelen.
   b. een financiële onderbouwing van de te treffen maatregelen, bijvoorbeeld offertes.
   c. een planning van de uitvoering van de werkzaamheden.
2. Het college bevestigt de ontvangst van de aanvraag binnen twee weken.
3. Het college handelt aanvragen in volgorde van binnenkomst af.
4. Het college neemt binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag, dan wel na het compleet worden daarvan, een beslissing en deelt die middels een toewijzings- of afwijzingsbesluit mee aan de aanvrager.

Artikel 7 Afwijzen aanvraag/intrekken toewijzing
Het college wijst een aanvraag af of trekt een toewijzingsbesluit voor het aanvragen van een Asbestlening bij SVn in, indien:
a. het budget niet toereikend is om de aanvraag te honoreren;
b. de werkelijke kosten naar zijn oordeel niet in redelijke verhouding staan tot het te verkrijgen resultaat;
c. er niet is voldaan aan de bij of krachtens deze verordening gestelde voorschriften en/of bepalingen;
d. de werkelijke kosten minder bedragen dan € 2.500,-;
e. de Asbestlening is toegekend of vastgesteld op grond van onjuiste gegevens.
f. al eerder een asbestlening is afgegeven.

Artikel 8 Financiële toets, verstrekken en beheer Asbestlening door SVn
1. De toewijzing door het college betreft een reservering voor een Asbestlening uit het gemeentelijke budget. De toewijzing voor het aanvragen van een asbestlening vormt het startpunt voor een autonome financiële toetsing door SVn.
2. De verordening is in overeenstemming met de productspecificaties Stimuleringslening van SVn en de deelnemingsovereenkomst die is gesloten tussen de gemeente Berkelland en SVn.

3. SVn stelt de definitieve hoogte van de Asbestlening vast en bij en positieve financiële toets brengt SVn een offerte uit. Bij een negatieve financiële toets, wijst SVn de lening af en brengt de aanvrager en gemeente hiervan op de hoogte.
4. SVn verstrekt en beheert een geoffreerde Asbestlening. Indien de aanvrager het niet eens is met de financiële toets van SVn, kan er een klachtenprocedure worden gestart bij SVn en vervolgens eventueel bij het KIFID of zich wenden tot de bevoegde burgerlijke rechter.

Artikel 9 Nadere regels
Het college kan voor de uitvoering van deze verordening nadere regels vaststellen.

Artikel 10 Kenmerken en voorwaarden asbestlening voor asbestverwijdering.
1. De leensom van de asbestlening zal niet hoger zijn dan het bedrag dat door het college is aanvaard als werkelijke kosten.
2. De leensom bedraagt minimaal € 2500 en kan niet meer bedragen dan € 40.000,-
3. Voor de leensom van de asbestlening wordt een onderhandse akte opgemaakt.
4. Als de leensom van de Stimuleringslening Asbestverwijdering € 10.000,- of minder bedraagt dan is de looptijd van deze lening maximaal 10 jaar.
5. Als de leensom van de Stimuleringslening Asbestverwijdering meer dan € 10.000,- bedraagt dan is de looptijd van deze lening maximaal 15 jaar.

Artikel 12 Hardheidsclausule
Indien vanwege bijzondere omstandigheden een strikte toepassing van deze verordening naar het oordeel van het college zou leiden tot een onredelijke beslissing, kan het college afwijken van het bepaalde in deze verordening.

Artikel 13 Inwerkingtreding
Deze verordening treedt in werking op de dag na die van de op de voorgeschreven wijze van bekendmaking, uiterlijk op 15 augustus 2018.

Artikel 14 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als “Verordening Asbestlening gemeente Berkelland 2018”.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
12 juni 2018

de griffier, de voorzitter,

gemeente Berkelland

Persbericht

15 mei 2018

Aanbod voor lening om asbestdaken sneller te saneren in Berkelland

Als een van de eerste gemeenten in Nederland start de gemeente Berkelland met een zogeheten asbestlening voor particulieren. Door de hoge kosten is het voor particulieren vaak moeilijk om de sanering van asbestdaken te betalen. Het gaat dan vaak om vervanging van het dak of sloop van het gebouw. Met deze lening wordt het eenvoudiger dit voor elkaar te krijgen. De gemeente stelt als startkapitaal € 1.000.000,-- beschikbaar.

Zoals bekend gaat in 2024 het landelijk verbod in op asbestdaken. Er is nu al een forse inspanning om asbestdaken te saneren, maar in het huidige tempo zullen pas in 2044 alle daken gesaneerd zijn in Berkelland. Zolang wil het college van burgemeester en wethouders niet wachten. Het vrijkomen van asbestvezels na verwering van een asbestdak kan gevaren opleveren voor de volksgezondheid. “Het college heeft daarom besloten een versnellingsaanpak uit te voeren, die kan bijdragen aan het behalen van 2024 als eerste asbestdakloos jaar in de gemeente Berkelland”, zegt verantwoordelijk wethouder Patricia Hoytink-Roubos.
Het maatschappelijk rendement van deze lening is groot. De gemeente investeert eenmalig een miljoen euro in de vorm van een fonds. Mensen betalen de lening weer terug, zodat de basis van het financiële bezit niet aangetast wordt.

Gemeenteraad juni 2018
Het college stelt voor de verordening Asbestlening gemeente Berkelland 2018 door de gemeenteraad in juni 2018 te laten vaststellen. Natuurlijk zal na vaststelling door de raad uitgebreid aandacht aan de lening worden geschonken om zoveel mogelijk particulieren die het aangaat in Berkelland te bereiken.

Voorwaarden
Aanvragen voor deze lening zijn alleen mogelijk voor particulieren in Berkelland. Leningen zijn tot maximaal € 40.000 beschikbaar voor vervanging van een asbestdak en/of voor de sloop van een heel gebouw. De leningen lopen maximaal 10 of 15 jaar, afhankelijk van het leenbedrag. De leningen lopen via de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten.

Noot voor de redactie:
Nadere informatie bij: Communicatie gemeente Berkelland, T: 0545-250 602.

Raadsvergadering

Dossiernummer	1380
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	19
Omschrijving	Hamerstuk / Evaluatie sloopfonds/subsidieregeling sloop overtollige bebouwing

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 195671

Raadsvergadering : 12 juni 2018

Onderwerp : Evaluatie subsidieregeling sloop overtollige bebouwing

Collegevergadering : 15 mei 2018
Portefeuillehouder : M.H.H. van Haaren-Koopman
Steller : M.G. Mellink tel: : 0545-250 516

Te nemen besluit:
1. kennis nemen van de evaluatie van de sloopregeling.
2. voor de vulling van het sloopfonds een bedrag van € 500.000 beschikbaar stellen uit de algemene reserve.
3. instemmen met een aanpassing van de “subsidieregeling sloop overtollige bebouwing” door het college om herbouw te voorkomen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
In uw vergadering van 14 november 2017 heeft u de “Structuurvisie bovenplanse sloopbonusregeling” vastgesteld. Hiermee werd het aan de ene kant mogelijk voor particulieren om extra bijgebouwen te bouwen na storting van een bedrag in het sloopfonds. Aan de andere kant konden we uit het fonds sloopsubsidie verlenen aan bewoners die hun schuren in het buitengebied willen slopen.
Het startbedrag van het sloopfonds voor uit te keren sloopsubsidies was €100.000.
Na de eerste openstelling in november is het startbedrag bedrag bijna volledig uitgekeerd. Er is sloopsubsidie aangevraagd voor maar liefst 9.400 m^2. Een onverwachts succes! De inkomsten door storting van particulieren komt nu langzaam op gang, maar is nog niet voldoende om de pot te vullen voor nieuwe aanvragen. Er is daarom nu een wachtlijst ontstaan.
Wij verzoeken uw raad om opnieuw een bedrag beschikbaar te stellen, zodat er geen wachtlijsten meer hoeven te worden aangelegd. Verder willen we de tekst aanpassen van de subsidieregeling zodat herbouw voorkomen wordt.

Argumentatie:
1.1. Uw raad heeft gevraagd om op de hoogte te worden gehouden van de ontwikkelingen met betrekking tot het sloopfonds.
2.1. Met dit bedrag en de aankomende vulling van het sloopfonds door particulieren, verwachten we voorlopig vooruit te kunnen.
3.1. We stellen als gemeente geld beschikbaar voor de sloop van overtollige bebouwing. We hebben daarbij de argumentatie dat we de ruimtelijke kwaliteit van ons gebied willen verhogen en de negatieve gezondheidsaspecten van asbest op daken willen voorkomen. Daarom is één van de voorwaarden om sloopsubsidie te kunnen aanvragen ook, dat niet teruggebouwd mag worden. De bedoeling vanuit de Structuurvisie was om voornamelijk gestopte agrariërs en particulieren met deze regeling te ondersteunen. We voeren na de sloop een ruimtelijke procedure om de bestemming zodanig aan te passen dat herbouw wordt voorkomen. In de praktijk merken we dat de huidige regeling onvoldoende mogelijkheden heeft om herbouw bij doorgaande agrariërs te voorkomen.
Dit passen we nu aan om herbouw te voorkomen.
3.2 Daarnaast is de termijn waarbinnen men moet slopen in de praktijk te kort gebleken. Die maken we nu langer.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Kanttekeningen en risico's
Niet van toepassing.

Financiën
Ingeschat wordt dat een bedrag van € 500.000,- voldoende is om nieuwe aanvragers van sloopsubsidie de komende jaren te ondersteunen. Het bedrag kan uit de algemene reserve worden gedekt. Er was destijds al aangekondigd dat bij het bereiken van het plafond, wij bij uw raad terug zouden komen voor extra financiële middelen.

Communicatie
Bekendmaking en communicatie vindt op de gebruikelijke manier plaats.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Gezien de doelstelling om de ruimtelijke kwaliteit van ons buitengebied te verbeteren is het ontsteningsbeleid ingezet. Stimuleren van de sloop van overtollige gebouwen is een middel om dit te bereiken. We geven als gemeente een financiële vergoeding om de sloop door eigenaren van gebouwen te stimuleren. Daarnaast geven we particulieren meer ruimte voor het bouwen van bijgebouwen.

Planning en evaluatie
Na uw besluit kan er weer een nieuwe openstelling van de subsidieregeling plaatsvinden. Wij stellen voor om vanaf nu drie keer per jaar een openstelling voor de subsidieregeling in te stellen. Nieuwe aanvragen voor 2018 vanaf 1 september en 1 december weer mogelijk te maken. Vervolgens willen we na 3 jaar de regeling evalueren.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 12 juni 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 mei 2018;

b e s l u i t :

1. kennis te nemen van de evaluatie van de sloopregeling;
2. voor de vulling van het sloopfonds een bedrag van € 500.000 beschikbaar te stellen uit de algemene reserve;
3. in te stemmen met een aanpassing van de “subsidieregeling sloop overtollige bebouwing” door het college om herbouw te voorkomen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
12 juni 2018

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Evaluatie sloopregeling

Op 15 november 2017 is de openstelling van de subsidieregeling sloop overtollige gebouwen gestart. De eerste openstelling liep tot eind januari 2018.
Er zijn in deze periode **23 aanvragen** binnengekomen. Vier daarvan zijn afgewezen;

- één vanwege het niet voldoen aan het minimale oppervlak van te slopen m^2,
- twee omdat het niet om sloop van een gebouw ging maar alleen om vervanging van een dak,
- één omdat die aanvrager ook een rood voor rood verzoek heeft lopen uit het verleden en op die manier al compensatie krijgt voor de sloop van zijn schuren.

De overige 19 subsidieaanvragen zijn als voorschot toegekend. In totaal is **9.400 m^2** te slopen gebouw aangevraagd. De aanvragers krijgen een half jaar de tijd om de sloop daadwerkelijk uit te voeren, daarna vindt definitieve vaststelling van de subsidie plaats.
Na afloop van de openstelling is al weer met diverse inwoners contact geweest. Men wil graag subsidie aanvragen, maar omdat het subsidieplafond bereikt is, is gecommuniceerd dat men moet wachten op een nieuwe openstelling. Een aantal inwoners wilde graag op een wachtlijst worden geplaatst.
In de subsidieregeling is onderscheid gemaakt in prioritaire gebieden en niet prioritaire gebieden. De intentie was om aanvragen in natuurgebieden en open essen, voorrang te geven boven de gebieden zonder prioriteit. Van het totaal zijn er 4 aanvragen geweest vanuit prioritaire gebieden, het overgrote deel valt dus daarbuiten.

De bedoeling was om met de sloopsubsidie vooral gestopte agrariërs en particulieren te ondersteunen in hun sloopopgave. Wij nemen de stelling in dat doorgaande agrariërs voldoende mogelijkheden hebben om bijvoorbeeld via investeringsaftrek de sloop en of asbestsanering te regelen of te financieren.
In de bestaande subsidieregeling was opgenomen dat via een veegplan (bestemmingsplan voor meerdere locaties) alle aanvragers van een sloopsubsidie een zodanige nieuwe bestemming krijgen dat herbouw wordt voorkomen. Meestal komt het neer op het omzetten van een agrarische bestemming naar een burgerwoning-bestemming.
Toch zijn er ook doorgaande agrariërs geweest die een aanvraag hebben ingediend. Zij willen uiteraard hun agrarische bestemming houden. Zij geven aan wel een stukje van hun bouwblok in te willen leveren, waardoor herbouw van de gesloopte schuur naar hun mening wordt voorkomen. Toch is het dan in de praktijk wel mogelijk om op een ander deel van hun bouwblok alsnog een schuur die met subsidie gesloopt is, weer terug te bouwen. Dat is een onbedoeld effect van de huidige subsidieregeling en niet in overeenstemming met ons beleid.

Ons beleid, dat onder andere is beschreven in de Structuurvisie bovenplanse sloopbonusregeling geeft aan dat wij voor een vermindering van het oppervlak aan overtollige gebouwen willen gaan. Ruimtelijk hebben we via het bestemmingsplan de mogelijkheid om dat vast te leggen. Daarom wordt geadviseerd om een aangepaste “subsidieregeling sloop overtollige gebouwen” te laten vaststellen waarbij een toevoeging is opgenomen dat de aanvraag om subsidie alléén mogelijk is voor inwoners die een woonbestemming hebben. Dat houdt in dat gestopte agrariërs en andere voormalige bedrijven eerst planologisch moeten regelen dat hun bestemming wordt omgezet naar “wonen” en vervolgens subsidie kunnen aanvragen.

In eerste instantie lag het initiatief voor een passende bestemming bij de gemeente en nam deze de kosten voor het veegplan voor haar rekening. Nu we als voorwaarde voor subsidieaanvraag stellen dat eerst de bestemming moet worden aangepast, zullen de kosten voor de bestemmingswijziging bij de aanvrager komen te liggen.

Dat is een neveneffect dat niet meewerkt bij een versnelling van de asbestsanering en sloop van overtollige gebouwen. Daarom wordt voorgesteld de legesverordening hierop zodanig aan te passen, dat hiervoor geen kosten in rekening worden gebracht bij de aanvrager. Dit kan opgenomen worden bij de volgende wijzigingsronde.

Ter informatie: de asbestlening die wordt ingesteld is ook alleen mogelijk voor particulieren of gestopte agrariërs. Daarnaast willen we de voorwaarde om binnen een half jaar te slopen verruimen naar een jaar omdat in de praktijk blijkt dat asbestsaneerders erg vol zitten en er lange wachttijden ontstaan.

Inmiddels is de mogelijkheid voor particulieren om extra bijgebouwen te mogen bouwen na storting in het sloopfonds breder bekend geworden. Er komen meer aanvragen binnen waarbij de bovenplanse sloopbonus aan de orde is. Inmiddels is er rond de €15.000,- gestort in het sloopfonds. Aangezien de verzoeken om sloopsubsidie de inkomsten ruim overstijgen, is nu extra geld nodig, willen we de inwoners blijven ondersteunen bij de sloop van hun overtollige gebouwen.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,

Overwegende dat:

de gemeente Berkeland streeft naar een versterking van de landschappelijke kwaliteit van het buitengebied;

de bovenplanse sloopbonusregeling bijdraagt aan een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit;

blijvende sloop van overtollige bebouwing moet worden gestimuleerd;
verrommeling moet worden voorkomen;

gelet op de artikelen 2 lid 1 onder f en i en 3 van de Algemene subsidieverordening Berkelland 2013;

besluit vast te stellen de:

SUBSIDIEREGELING SLOOP OVERTOLLIGE BEBOUWING BUITENGEBIED BERKELLAND 2018

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

1. ASV: de Algemene Subsidieverordening Berkelland 2013 of haar opvolger.

2. Buitengebied: het gebied dat is aangegeven in de verbeelding van de structuurvisie bovenplanse sloopbonusregeling. Ter aanvulling; gehuchten en buurtschappen waarvoor geen bebouwde kom is vastgesteld, worden tot het buitengebied gerekend.

3. GNN: het Gelders Natuurnetwerk, dit is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang. Dit Gelders Natuurnetwerk bestaat uit alle terreinen met een natuurbestemming binnen de voormalige Ecologische Hoofd Structuur (EHS) en bevat tevens een zoekgebied van 7.300 ha voor de te realiseren 5.300 ha nieuwe natuur. Zie hiervoor de kaart van bijlage 2 I van de structuurvisie bovenplanse sloopbonusregeling Berkelland

4. Gebouw: elk bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

5. Omgevingsvergunning: vergunning verleend krachtens de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

6. Sloopperceel: een aaneengesloten stuk grond, waarop zelfstandige, fysiek aanwezige, bij elkaar behorende bebouwing aanwezig is die de rechthebbende geheel of gedeeltelijk wenst te slopen.

Artikel 2 Activiteiten die voor subsidie in aanmerking komen

Subsidie op grond van deze regeling kan worden verstrekt aan particulieren of gestopte agrariers, en (gestopte) niet-agrarische bedrijven voor de gehele of gedeeltelijke sloop van gebouwen binnen het buitengebied van de gemeente Berkelland waarvan het college dat in het belang van natuur en landschap gewenst acht.

Het gaat in ieder geval om gebouwen die staan :

a. binnen de grenzen van het Gelders Natuurnetwerk, de Gelderse Ontwikkelzone en Nationale landschappen,
b. binnen de open essen (waaronder die van Geesteren, Gelselaar en de Needse berg),
c. in (cultuur)historisch waardevolle gebieden , zie voor bovengenoemde gebieden de bijlagen van de Structuurvisie bovenplanse sloopbonusregeling bijlage 2 1 en II.
d. Op beeldbepalende locaties langs toegangswegen naar de kernen.
e. Op locaties van (voormalige) agrariërs in het buitengebied.
f. Op locaties van (voormalige) niet-agrarische bedrijven in het buitengebied.

Artikel 3 Weigeringsgronden

Geen subsidie wordt verstrekt indien:

a. het sloopperceel is aangekocht door of in eigendom is van een overheidslichaam;
b. de aanvrager al een overeenkomst is aangegaan met een particulier of bedrijf die extra bijgebouwen of een solitaire schuur wil bouwen, met gebruikmaking van de sloopbonusregeling uit het bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016.
c. Gebouwen al gesloopt zijn voor aanvraag van de subsidie.
d. De aanvrager een agrarisch bedrijf, of niet-agrarisch bedrijf heeft.
e. Op het sloopperceel sprake is van een agrarisch- of niet agrarisch bedrijfsperceel (bouwblok) zoals bedoeld in het geldende bestemmingsplan.

Artikel 4 Hoogte van de subsidie

1. De toe te kennen subsidie wordt als volgt berekend: aan de hand van de oppervlakte van de te slopen gebouwen:

   Te slopen of te verwijderen object : Subsidiebedrag € 10,- per m^2

2. Per sloopperceel zal niet meer dan € 15.000 subsidie worden verleend.

Artikel 5 Openstelling, subsidieplafond en onderverdeling.

1. Burgemeester en wethouders bepalen de periode waarin een subsidie als bedoeld in artikel 2 kan worden aangevraagd, alsmede het subsidieplafond dat zij voor deze aanvraagperiode hanteren

2. Burgemeester en wethouders kunnen besluiten om een of meer vervolgperioden aan te wijzen, waarbij zij telkens het subsidieplafond aangeven en afwijkende subsidiebedragen kunnen vaststellen.

3. De openstelling, het subsidieplafond en indien van toepassing, afwijkende subsidiebedragen, maken burgemeester en wethouders bekend in Berkelbericht en op de gemeentelijke website.

4. De eerste openstelling van de subsidieregeling heeft een subsidieplafond van € 100.000,- Vervolgens wordt na aanvulling van het budget een volgende openstelling bekendgemaakt.

5. Het beschikbare budget wordt als volgt onderverdeeld: aanvragen die binnenkomen op grond van artikel 2, lid 1 a tot en met d: 70% van het beschikbare budget en voor de overige aanvragen zoals genoemd onder e: 30%

6. Indien na toekenning van de binnen de openstelling ingediende aanvragen nog budget overblijft , kan dit worden overgeheveld naar de andere categorie.

Artikel 6 Wijze van verdeling

1.Verstrekking van subsidie vindt plaats op volgorde van ontvangst van complete aanvragen, totdat het voor de betrokken subsidie vastgestelde sub-subsidieplafond is bereikt. Als de aanvrager krachtens artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht de gelegenheid heeft gehad de aanvraag aan te vullen, geldt als datum van ontvangst van de aanvraag de datum waarop de aangevulde aanvraag is ontvangen.
2. Indien het vastgestelde subsidieplafond dreigt te worden overschreden of wordt overschreden als gevolg van het aantal aanvragen dat op dezelfde dag wordt ontvangen, worden de aanvragen die op die dag ontvangen zijn, door middel van loting gerangschikt.

Artikel 7 Voorwaarden voor subsidie

1. De hoogte van de subsidie bedraagt niet meer dan de sloopkosten. Het gaat om een bijdrage in de kosten. Met offertes moeten vooraf de kosten van de sloop worden aangetoond.
2. De subsidie wordt slechts verstrekt indien:
   a. de te slopen oppervlakte tenminste 300 m^2 bedraagt;
   b. de fundamenten en de ondergrondse voorzieningen van het de te slopen gebouwen op het sloopperceel zijn verwijderd, op een wijze die verantwoord is uit een oogpunt van milieuzorg, en het sloopperceel is geëgaliseerd;
   c. de gesloopte gebouwen niet meer worden teruggebouwd.
   d. de omgevingsvergunning, indien verleend, voor een inrichting op het sloopperceel is ingetrokken voor het betreffende deel van de inrichting.
   e. de bedrijfsbestemming (zoals bedoeld in het geldende bestemmingsplan) is omgezet/gewijzigd in “Wonen”.

Artikel 8 Procedurebepalingen subsidieverlening

1. De aanvraag tot subsidieverlening wordt op een daartoe vastgesteld formulier of e- dienst, vergezeld van de daarin aangegeven documenten, ingediend bij het college van burgemeester en wethouders.
2. Indien de aanvraag onvolledig is, stellen burgemeester en wethouders de aanvrager in de gelegenheid om binnen twee weken na kennisgeving hiervan de aanvraag aan te vullen met de ontbrekende gegevens.
3. Burgemeester en wethouders nemen binnen 8 weken na ontvangst van de aanvraag of, indien deze onvolledig was, na ontvangst van de ontbrekende gegevens, een besluit over de subsidieverlening.
4. De termijn voor het nemen van de beslissing kan door burgemeester en wethouders worden verlengd met ten hoogste 12 weken.

Artikel 9 Bevoorschotting

De subsidie wordt als voorschot uitbetaald tot maximaal het verleende bedrag.

Artikel 10 Verplichtingen van de subsidieontvanger

1. De subsidieontvanger zorgt voor daadwerkelijke sloop binnen een jaar na aanvraag van de subsidie.
2. De subsidieontvanger zorgt ervoor dat uiterlijk binnen een jaar na de verlening van de subsidie wordt voldaan aan de in artikel 7, lid 2 genoemde voorwaarden. In geval van overmacht is het mogelijk om deze periode met maximaal 6 maanden te verlengen.
3. De subsidieontvanger is verplicht het terrein onder het gesloopte gebouw minimaal 5 jaar geëgaliseerd te houden en niet te gebruiken voor de bouw van bouwwerken, tenzij het college hiervoor op grond van deze regeling ontheffing verleend.
4. De subsidieontvanger is verplicht fysieke en administratieve controle toe te laten door de door burgemeester en wethouders aangewezen toezichthouders.

Artikel 11 Subsidievaststelling

1. De aanvraag tot subsidievaststelling wordt, in afwijking van artikel 14 van de ASV, op een daartoe vastgesteld formulier of e-dienst, vergezeld van de daarin aangegeven documenten, ingediend bij het college van burgemeester en wethouders, binnen drie maanden nadat de sloop is voltooid en voldaan aan de in artikel 7 lid 2 genoemde voorwaarden.
2. Burgemeester en wethouders nemen, in afwijking van artikel 16, eerste lid van de ASV, binnen 8 weken na ontvangst van een ontvankelijke aanvraag een beslissing over de subsidievaststelling.

Artikel 12 Hardheidsclausule

1. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om af te wijken van vorenstaande bepalingen in gevallen waarin de onverkorte toepassing daarvan voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met deze bepalingen te dienen doelen.
2. In de in het eerste lid bedoelde gevallen alsmede in gevallen die niet zijn voorzien in deze regels beslissen burgemeester en wethouders naar redelijkheid en billijkheid.

Artikel 13 Slotbepalingen

1. Deze verordening worden aangehaald als: "Subsidieregeling sloop overtollige bebouwing buitengebied gemeente Berkelland 2017".
2. Deze regeling treedt in werking op de dag na bekendmaking.

Borculo, 19 juni 2018

Burgemeester en wethouders van Berkelland,

secretaris, burgemeester

M.N.J. Broers drs. J.H.A. van Oostrum

Toelichting algemeen

Terugdringen verstening buitengebied

Het tegengaan en terugdringen van verspreide leegstaande of overtollige bebouwing in het buitengebied ('verstening van het buitengebied') is een van de doelstellingen van het gemeentelijke en provinciale ruimtelijke beleid. De doelstelling om overtollige bebouwing terug te dringen is de laatste jaren in gewicht toegenomen, omdat steeds meer agrarische bedrijven worden beëindigd. Als gevolg hiervan komen er steeds meer leegstaande stallen, met de bijbehorende risico's van verpaupering en ongewenst gebruik.

Het weren van ongewenst gebruik van bebouwing gebeurt vooral door de toepassing en de handhaving van het bestemmingsplan buitengebied. Voor het terugdringen van ongewenste bebouwing zijn echter andere instrumenten nodig, waarbij ook moet worden gedacht aan financiële prikkels. Deze subsidieverordening voorziet hierin. Op grond van deze verordening kan subsidie worden verstrekt van maximaal € 10 per m2 voor de sloop van gebouwen op een sloopperceel in het buitengebied, waarbij woningen, bijgebouwen en cultuurhistorisch waardevolle gebouwen mogen worden behouden. Voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de "structuurvisie bovenplanse sloopbonusregeling buitengebied".

Aanwijzing gebieden en objecten

Het terugdringen van verspreide leegstaande, overtollige bebouwing is het meest gewenst in gebieden die vanuit een oogpunt van natuur- cultuur- en landschap als waardevol moeten worden aangemerkt. In de regeling is daarom voorzien in een prioritering van deze gebieden.

Slooppercelen

Het terugdringen van verspreide bebouwing heeft alleen zin wanneer het slopen enige positieve betekenis heeft voor natuur en landschap. Daarom moet de te slopen bebouwing een oppervlakte hebben van tenminste 300 m2, en worden maatregelen getroffen om te voorkomen dat er weer kan worden teruggebouwd. Voordat de subsidie wordt toegekend moet de voormalige agrarische of niet-agrarische bedrijfsbestemming zijn gewijzigd in de bestemming " wonen". De kosten hiervoor komen voor rekening van de gemeente.

Subsidieplafond

Een subsidie wordt slechts verstrekt indien budget ter uitvoering van de regeling beschikbaar is vanuit het sloopfonds. De inhoud van het sloopfonds geldt als subsidieplafond.

Indien blijkt dat het sloopfonds onvoldoende middelen beschikbaar heeft dan kunnen burgemeester en wethouders besluiten om zelf extra financiële middelen beschikbaar te stellen.

Tenderprocedure, prioritering

De onderhavige subsidieregeling wordt opengesteld door middel van een tenderprocedure. Daarin wordt gedurende een bepaalde tijd (bijvoorbeeld een maand) de mogelijkheid geboden om subsidieaanvragen in te dienen, waarna de aanvragen op

volgorde van binnenkomst worden afgehandeld. Prioritering is vastgelegd door middel van deelbudgetten, er is maximaal 70% van het budget beschikbaar voor de prioritaire gebieden.

Europese aspecten

Verwacht kan worden dat subsidies op grond van de onderhavige verordening onder meer terecht komen bij (voormalige) landbouwbedrijven, bijvoorbeeld in het geval dat een tweede locatie wordt afgestoten. In zulke situaties rijst de vraag of er sprake is van ongeoorloofde staatssteun in de zin van artikel 87, eerste lid, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap. Om hierover zekerheid te verkrijgen heeft de Provincie Noord-Brabant een eerdere versie van de model-verordening aangemeld bij de Europese Commissie, op grond van artikel 88, derde lid, van het Verdrag. Bij beschikking van 6 december 2002, C(2002) 4854, heeft de Commissie laten weten dat zij geen bezwaar heeft tegen de aangemelde steunmaatregel. Gezien deze beslissing en het feit dat de subsidieregeling geheel ruimtelijk geënt is in een structuurvisie, kan de subsidieregeling in overeenstemming worden geacht met het Verdrag.

Landelijke en provinciale sloopregelingen buitengebied

Op landelijk niveau is de belangrijkste subsidieregeling op dit moment mogelijk voor de sloop van gebouwen, voorzien van een asbestdakbedekking. Daarnaast is er de opkoopregeling fosfaat voor melkveehouderijen geweest en loopt de opkoopregeling voor varkensbedrijven. De provincie Gelderland kent op dit moment geen subsidieregeling voor verplaatsing of sloop van agrarische bedrijven.

Raadsvergadering

Dossiernummer	1368
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	20
Omschrijving	Hamerstuk / Jaarstukken 2017

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Gewijzigde versie

Zaaknummer : 215027

Raadsvergadering : 12 juni 2018

Onderwerp : Jaarstukken 2017

Collegevergadering : 15 mei 2018
Portefeuillehouder : G.J. Teselink
Steller : E.C.P. Gussekloo tel: : 0545-250 576

Te nemen besluit:
1. De jaarstukken 2017 vaststellen
2. Het positieve resultaat van de jaarrekening van € 2.165.665,70 voor:
   2.1.€ 689.310 toevoegen aan de algemene reserve
   2.2.€ 5.000 toevoegen aan de inkomensreseve
   2.3.€ 919.798 toevoegen aan de algemene reserve bouwgrondexploitaties
   2.4.€ 57.000 voor stimulering economie overhevelen naar 2018
   2.5.€ 46.000 voor project fietsbaan Neede/Eibergen overhevelen naar 2018.
   2.6.€ 151.738,60 toevoegen aan de reserve onderhoud wegen
   2.7.€ 296.819.10 toevoegen aan de reserve Herstructurering
3. Het positieve resultaat van de najaarsnota van € 427.000 voor
   3.1.€ 269.000 toevoegen aan de reserve Herstructurering
   3.2.€ 158.000 via de reserve bestuurlijke claims bestemmen voor een korting op de onroerend zaak belasting in 2019.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
In de gemeentewet staat dat de gemeenteraad jaarlijks de jaarstukken vaststelt.

Argumentatie:
1.
   1.1.Het is een wettelijke verplichting dat de Raad de jaarstukken vaststelt. Dit staat in de gemeentewet.
2.
   2.1.In 2017 hebben we een bijdrage van € 689.310 van Hameland ontvangen. Dit is een afkoopsom van de overgenomen verlof- en vakantieuren van overgenomen werknemers. Vanwege de lasten die toekomstig voor onze rekening komen storten we dit bedrag in de algemene reserve.
   2.2.In 2017 hebben we het tweede deel van het Legaat Planten ontvangen. Het gaat om een bedrag van € 5.000. De rente over dit en het eerdere deel van €5.000 moeten we eens in de vijf jaar besteden. Vanwege de rente die we moeten genereren storten we dit bedrag in de inkomensreserve.
   2.3.Beleid is dat we resultaten van de grondexploitatie verrekenen met de reserve bouwgrondexploitatie. Het resultaat van de grondexploitatie in 2017 is € 919.798. Dit bedrag voegen we toe aan de reserve bouwgrondexploitaties.
   2.4.In 2017 zijn een aantal projecten op het gebied van stimulering economie in gang gezet waarbij wij co-financiering hebben toegezegd. Afrekening van de projecten vindt plaats in 2018. Omdat we in 2018 geen budget hebben voor deze projecten hevelen we een bedrag van €57.000 over naar 2018.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

2.5. De verwachting was dat in 2017 het project fietsbaan Neede/Eibergen kon worden afgerond en afgerekend. Dit is niet gelukt. Afwikkeling vind plaats in 2018. Daarom hevelen we het budget voor dit project over naar 2018.
2.6. Het bestemmingsbeleid voor overschotten geeft aan hoe we met het restant rekening resultaat om moeten gaan:
2.6.1. De eerste toets is of het weerstandsvermogen groter is dan 2. Het weerstandsvermogen is 5,4 een extra toevoeging aan de algemene reserve is daarom niet noodzakelijk.
2.6.2. De tweede toets is of de solvabiliteit groter is dan 35%. De solvabiliteit is 56% extra toevoeging aan de algemene reserve is daarom niet noodzakelijk.
2.6.3. De derde toets is of de bestemmingsreserves op voldoende niveau zijn. Dit is niet het geval. De reserve onderhoud wegen is € 151.738,60 onder het plafond. Daarom voegen we dit bedrag toe aan de reserve onderhoud wegen.
2.7. De reserve herstructurering is € 799.177,40 onder het plafond. Daarom voegen we het restant rekeningresultaat van € 296.819, toe aan de reserve herstructurering.
3. Bij de najaarsnota is besloten de bestemming van het resultaat van de najaarsnota te betrekken bij de jaarrekening 2017. Daarom bestemmen we nu het resultaat van de najaarsnota. Voor het resultaat geldt eenzelfde afweging als voor het resultaat van de jaarrekening.
3.1. De reserve herstructurering zit na de bestemming van het resultaat nog niet aan het plafond. Ook na de bestemming van het resultaat van de voorjaarsnota is dit nog niet het geval. Daarom vullen we de reserve herstructurering aan tot het plafond met het resultaat van de najaarsnota 2017.
3.2. Na het aanvullen van de reserves tot het plafond blijft er nog € 158.000 over. Volgens het bestemmingsbeleid geven we dit terug via een korting op de OZB in 2019.

Kanttekeningen en risico's
Niet van toepassing

Financiën
Het saldo van de jaarrekening is € 2.165.665,70
Dit saldo bestaat uit twee onderdelen.

Een resultaat op de grondexploitaties van	€	919.798
Een resultaat op de bedrijfsvoering	€	1.245.868
Totaal rekeningresultaat	€	2.165.666

Communicatie
We communiceren via een persbericht.

Initiatief, participatie en rol gemeente
De jaarrekening is een vast onderdeel van de P&C cyclus van de gemeente.

Planning en evaluatie
De jaarrekening is het evaluatiedocument van de begroting 2016.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 12 juni 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 mei 2018;

b e s l u i t :

1. de jaarstukken 2017 vast te stellen;
2. Het positieve resultaat van de jaarrekening van € 2.165.665,70 voor:
   2.1.€ 689.310 toe te voegen aan de algemene reserve;
   2.2.€ 5.000 toe te voegen aan de inkomensreseve;
   2.3.€ 919.798 toe te voegen aan de algemene reserve bouwgrondexploitaties ;
   2.4.€ 57.000 voor stimulering economie over te hevelen naar 2018;
   2.5.€ 46.000 voor project fietsbaan Neede/Eibergen over te hevelen naar 2018;
   2.6.€ 151.738,60 toe te voegen aan de reserve onderhoud wegen;
   2.7.€ 296.819.10 toe te voegen aan de reserve Herstructurering.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
12 juni 2018

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Jaarstukken 2017

De jaarrekening laat een voordeel zien van € 2.165.666 en is daarmee weer lager dan vorig jaar. Ruim € 900.000 is het gevolg van een resultaat op de bouwgrondexploitaties. . Een deel is het gevolg van verkoop kavels, maar een groot deel komt door een voorgeschreven verandering van methode van winstneming. Dit voordeel voegen we toe aan de risicoreserve voor de bouwgrondexploitaties.

Daarnaast hebben we voor het overgenomen personeel van Hameland een vergoeding gekregen voor nog niet opgenomen verlofuren. Deze bijdrage voegen we toe aan de algemene reserve omdat gemeenten mogen geen voorziening vormen voor verlof- en vakantieuren.

Verder vullen we de reserves herstructurering en onderhoud wegen weer aan tot het plafond. Daarnaast hevelen we een gedeelte van het overschot over voor activiteiten die in 2017 zijn gestart maar nog niet zijn afgerond.

Het bedrijfsresultaat wordt voor een belangrijk gedeelte bepaald door incidentele ontwikkelingen. Hieronder lichten we de belangrijkste oorzaken van het bedrijfsresultaat toe.

1. Voorziening pensioenen
   Door de lage rentestand moeten we extra middelen toevoegen aan de voorziening voor de pensioenen van de (ex)wethouders.
2. Hogere huren en hogere rente en afschrijving leiden tot de hogere lasten dan begroot.Onderwijshuisvesting
3. Afval
   Doordat we minder BTW terugontvangen dan verwacht ontstaat het nadeel op afval.
4. Bijdrage Hameland
   Bij de opheffing van Hameland hebben wij een bijdrage ontvangen voor nog resterende verlofuren. Deze zijn bij de overgang van werkgever niet uitbetaald. De vergoeding is voor het overnemen van de verlofuren. Omdat gemeenten geen voorziening mogen vormen voor verlofuren voegen we dit bedrag toe aan de algemene resereve.
5. Verkoop gebouwen
   We hebben het gebouw Hoflaan 3-5 verkocht. Dit levert een incidenteel voordeel op.
6. Onvoorzien
   We hebben de post onvoorzien niet gebruikt.
7. Leerlingenvervoer
   Het ingezette beleid om meer leerlingen gebruik te laten maken van regulier vervoer heeft ook in 2017 geleid tot een vemindering van het gebruik.
8. Grondexploitatie
   Voor een specificatie van het resultaat op de grondexploitaties verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid.
9. Openbare verlichting
   Door de acties die in het kader van het Energie Uitvoeringsprogramma in gang zijn gezet is een gedeelte van het reguliere budget niet gebruikt.
10. WOZ
    De waardering van de onroerende zaken is hoger uitgevallen dan verwacht. Dit levert ook een hogere belastingopbrengst op. De hogere waarde wordt het komende jaar verrekend in het tarief.
11. Welzijn
    Er is minder aanspraak gemaakt op het budget voor dit onderdeel. Hierdoor zijn de lasten lager dan begroot.

12. Bouwleges
    De economie trekt aan. Dit heeft ook geleid tot meer aanvragen met als gevolg een stijging van de legesinkomsten.
13. Algemene uitkering
    Aanpassingen in de maatstaven waarmee de algemene uitkering wordt berekend hebben tot een positieve bijstelling van de algemene uitkering geleid.

gemeente Berkelland

C: E.C.P. Gussekloo
T: 0545-250 250
E: info@gemeenteberkelland.nl
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad

Zaaknummer : 215027
Onderwerp : Gewijzigd raadsvoorstel bij de Jaarstukken
Verzonden : 12 JUN 2018

Geachte leden van de Raad ,

Hierbij bieden wij u een aangepast raadsvoorstel bij de jaarstukken aan. Dit doen we omdat in de commissie bestuur en ruimte is opgemerkt dat bij de najaarsnota is besloten het resultaat van de najaarsnota te bestemmen bij de jaarrekening. In het oorspronkelijke raadsvoorstel is dit niet gebeurd. Door het aangepaste raadsvoorstel wordt het resultaat van de najaarsnota alsnog bestemd.

De bestemming vindt plaats volgens het afgesproken regels voor de bestemming voor overschotten.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Kopie aan:
- Archief

Jaarstukken 2017

gemeente Berkelland

gemeente Berkelland

gemeente Berkelland

INHOUDSOPGAVE

Jaarstukken 2017 1
Inhoudsopgave 4
Ontwikkelprogramma Veranderende samenleving, vernieuwd bestuur 5
Ontwikkelprogramma Demografische ontwikkelingen 7
Ontwikkelprogramma Plattelandsontwikkeling 11
Ontwikkelprogramma Decentralisaties en transities 18
Ontwikkelprogramma Economie en werkgelegenheid 26
Ontwikkelprogramma Energie en duurzaamheid 37
Cultuur 43
Sport 48
Recreatie en toerisme 54
Wonen 57
Leefomgeving 62
Integrale veiligheid 68
Doorlopende overige taken 72
Financiën 77
Bedrijfsvoering 81
Grondbeleid 85
Lokale heffingen 94
Weerstandsvermogen 96
Samenwerkingspartijen 99
Financiering 117
Onderhoud kapitaalgoederen 120

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA VERANDERENDE SAMENLEVING, VERNIEUWD BESTUUR

Ontwikkelprogramma Veranderende samenleving, vernieuwd bestuur

"Inwoners doen naar vermogen en vanuit hun eigen kracht mee in de samenleving"

Wat speelt er?

- De Doe-het-samen-samenleving gaat over aansluiten op kennis, inzet, ervaring en behoefte van inwoners. De gemeente bepaalt en regelt minder, gaat 'naar buiten' en is partner in de samenleving.
- De Doe-het-samen-samenleving vraagt om een andere rol van de gemeentelijke organisatie, om bestuurlijke vernieuwing en inzet van inwoners, college, gemeenteraad en medewerkers.
- Het ontwikkelprogramma biedt ruimte om te experimenteren met hoe de eigentijdse rol van de gemeente er uit kan zien bij verschillende initiatieven.

Speerpunten

Dienstbaarheid

Wat willen we bereiken?

- Initiatiefnemers zijn tevreden over de uitvoering van regels bij de uitvoering van hun projecten.
- Inwoners zijn tevreden over het meedenken van de gemeente bij hun initiatieven en vragen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bij alle projecten evalueren we onze rol (houding en gedrag) met behulp van de Participatiemonitor.

Kwaliteit
We staan voortdurend stil bij onze houding en gedrag in onze activiteiten met de samenleving, om te leren en aan te sluiten op wat er leeft bij onze inwoners. O.a. de 'Participatiemonitor' kan ons hierbij van dienst zijn. Het instrument bleek echter technisch nog niet vlekkeloos te lopen. Het instrument is inmiddels aangepast en wordt vanaf 2018 weer ingezet.

Tijd

Geld

Gemeentelijke projecten pakken we samen met inwoners, bedrijven en organisaties op

Kwaliteit

Tijd

Geld

Met samenleving, college, raad en de gemeentelijke organisatie in contact over de nieuwe rol van de gemeente in de veranderende samenleving.

Kwaliteit
In 2017 zijn alle teams (door wethouder, programmamanager en communicatieadviseur) bezocht en is gesproken over hun ervaringen, dilemma's, leer- en succesmomenten met de werkwijze in het licht van Veranderende Samenleving Vernieuwd Bestuur (VSVB). Het college heeft via hun bezoeken aan de vier grote kernen (College on tour) extra aandacht gegeven aan VSVB.

gemeente Berkelland

- **Tijd**
- **Geld**

Speerpunten

Samenwerking

Wat gaan we daarvoor doen?

Leren met voorbeeldprojecten en deze evalueren.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

We gaan de dialoog met inwoners en maatschappelijke organisaties aan.

- **Kwaliteit**
  Op 12 mei heeft een delegatie van Berkellanders vanuit dorpsorganisaties, huurdersverenigingen, woningcorporatie, welzijnsraad, seniorenraad etc. samen met een drietal collegeleden enkele initiatieven/projecten in Oost-Groningen en Oost-Drenthe bezocht om van te leren of inspiratie van op te doen. Er hebben er verschillende bijeenkomsten plaats gevonden om met inwoners en maatschappelijke organisaties in gesprek te gaan, bijvoorbeeld over het nieuwe grondstoffenplan 'Van afval naar grondstof', de maatschappelijke agenda en het nieuwe 3D beleidskader.
- **Tijd**
- **Geld**

We organiseren of faciliteren bijeenkomsten voor dialoog met de samenleving.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Veranderde samenleving, vernieuwd bestuur	**-31**	**-54**	**-50**	**-50**	**-33**
Resultaat	**-31**	**-54**	**-50**	**-50**	**-33**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
VSVB	2015

Beleidsindicatoren

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN

Ontwikkelprogramma Demografische ontwikkelingen

"Vitale en leefbare kernen in Berkelland"

Wat speelt er?

- Het aantal huishoudens daalt na 2020, waardoor er meer aanbod van woningen zal zijn dan vraag. Doordat de samenstelling ook verandert, komt er ook een andere vraag naar woningen.
- In 2025 is 28% van de inwoners 65+, terwijl het aantal kinderen en werkende mensen daalt met 34%. Deze veranderingen hebben effect op onder meer scholen, vrijwilligers, arbeidsmarkt en zorg.
- We worden bewuster dat krimp om andere oplossingen vraagt dan we gewend zijn.
- We zijn actief aan de slag om de kansen die de demografische ontwikkelingen biedt ook te benutten. Zo werken we voor de grote kernen aan een ontwikkelagenda, schrijven kleine kernen een nieuwe toekomstvisie en denken scholen en verenigingen na over een fusie.

Speerpunten

Bewustwording en erkenning van de effecten van de demografische ontwikkelingen

Wat gaan we daarvoor doen?

We sluiten aan bij actuele projecten en onderzoeken over de demografische ontwikkelingen in de Achterhoek, om zo ook als regio de leefbaarheid te vergroten

Kwaliteit
Een aantal projecten waar wij actief aan deelnemen zijn:
- het project bewustwording rondom de bestaande woningvoorraad in de Achterhoek, samen met de Regio Achterhoek en de Provincie Gelderland. Doel van het project is om inwoners, overheden, organisaties en ondernemers meer bewust te laten worden van de noodzaak om de bestaande woningvoorraad aan te pakken, zowel op verduurzaming, levensloopbestendig als mogelijk sloop en hernieuwbouw.
- het project integrale aanpak leegstand. Inzet van het project was inzicht te krijgen in de leegstand in zowel kantoren, agrarische bebouwing, woningen, maatschappelijk vastgoed e.d. en hier een plan van aanpak voor te maken. Dit is ook afgerond in 2017. Verder stappen voor de aanpak van leegstand zullen in 2018 worden gezet.
- het Achterhoeks woonwens- en leefbaarheidsonderzoek is uitgevoerd in 2017. Begin 2018 worden de resultaten opgeleverd.

We verbinden verschillende beleidsterreinen op onderwijs-arbeidsmarkt en wonen-zorg met als doel afstemming over gevolgen van de demografische ontwikkelingen.

Kwaliteit
Wonen en zorg:
In 2017 is samen met zestien partijen (zorg en corporaties) het ontwikkelperspectief voor de kernen geschreven. Hierin zijn de opgaven rondom wonen en zorg voor de komende jaren per kern in beeld gebracht. De partners in de regietafel willen met kennisdeling, gezamenlijk inzicht en verdergaande samenwerking zorgen voor voldoende passend aanbod. Het ontwikkelperspectief is een eerste stap en geeft de zorgpartijen en vastgoedeigenaren handvatten voor hun eigen beleid en investeringen.
Onderwijs en arbeidsmarkt:
Afgelopen jaar is er de Vooruitblik Demografische Verandering opgeleverd, met daarbij een uitvoeringsagenda. Hierin is de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt verder onderzocht. Er zijn daarnaast acties benoemd die in 2018 zullen worden uitgevoerd om de verbinding tussen onderwijs en

arbeidsmarkt verder te stimuleren. Deze acties zijn:
- inventarisatie toekomstig tekort per sector en gevolgen hiervan
- verder inzetten op de projecten van Platform BV Berkelland (projectgroep werkgelegenheid, school en bedrijf)
- Smart Hub Achterhoek
- Jongeren binnen opleidingen kennis laten maken met Berkellandse bedrijven

We zorgen voor actuele cijfers over de bevolkingsprognose van Berkelland en analyseren per thema de gevolgen van de demografische ontwikkelingen

Kwaliteit
In 2017 zijn de Voortgangsrapportage Demografische Ontwikkelingen en de Vooruitblik Demografische Ontwikkelingen opgeleverd. Hierin staan de nieuwste bevolkingsprognoses.

Speerpunten

De kansen die de demografische ontwikkelingen biedt worden actief en integraal opgepakt

Wat gaan we daarvoor doen?

De komende twee jaar ligt het accent in ondersteuning van activiteiten op de terreinen: daling ledenaantal verenigingen, arbeidsmarkt en langer zelfstandig thuis wonen.

Kwaliteit
In 2017 is de Vooruitblik Demografische Ontwikkeling opgeleverd met daarbij de uitvoeringsagenda. Belangrijke opgaven uit deze vooruitblik gaan over verenigingsleven, arbeidsmarkt en onderwijs, zorg en wonen. In de uitvoeringsagenda staan acties die in 2018 verder worden uitgevoerd op deze terreinen. Er is het afgelopen jaar al inzet geweest, zoals onder meer bij de Regietafel Wonen en Zorg en het opzetten van het project Lang zal ze wonen samen met prowonen, kruiswerk en verduursaam energieloket. Bij arbeidsmarkt is bijvoorbeeld de projectgroep werkgelegenheid, school en bedrijf van het platform BV Berkelland actief aan de slag met de verbinding onderwijs en arbeidsmarkt. Verenigingen krijgen ondersteuning via het project 'scholder an scholder' en het gesprek tussen verenigingen wordt gestimuleerd door de Sportfederatie Berkelland.

In Beltrum starten we samen met inwoners en andere partijen een pilot om een vastgoedstrategie in relatie tot wonen voor de hele kern te ontwikkelen.

Kwaliteit
In november 2016 is de Pilot Beltrum gestart. De afgelopen maanden hebben inwoners, gemeente en corporatie onder leiding van adviesbureau KAW verder onderzoek gedaan naar de behoefte van inwoners uit Beltrum op de woningmarkt nu en in de toekomst.
De Pilot Beltrum leert ons dat een onderzoek, samen met inwoners, op kernniveau helpt om de echte knelpunten op de woningmarkt nu en in de toekomst boven tafel te krijgen. Hierdoor kunnen de juiste projecten opgezet worden, die zorgen voor behoud van een evenwichtige woningmarkt in een kern als Beltrum. Een van de projecten die uit de Pilot Beltrum is gekomen, is een onderzoek naar woningen voor senioren op locatie de Tweespan. Er bleken veel senioren enthousiast te zijn en het onderzoek zal een volgende stap in gaan om mogelijk de woningen ook daadwerkelijk te gaan realiseren. Inzet is dat de woningen die de senioren achterlaten voor meer doorstroom kunnen zorgen voor de jongeren in Beltrum.
Na de zomer (2017) is het proces in gang gezet om ook alle andere kleine kernen de mogelijkheid te bieden een soortgelijk proces zoals in Beltrum te doorlopen. Zo zal ook voor deze kernen inzichtelijk worden gemaakt waar hun behoefte nu en in toekomst voor nieuwbouw en bestaande bouw in het dorp is. Rekken en Geesteren zijn in november gestart met het proces om te komen tot een woonvisie.

Samen met inwoners, ondernemers en organisaties maken we de ontwikkelagenda's van de grote kernen concreet.

Kwaliteit
De ontwikkelagenda's voor de kernen zijn aangevuld met die van het buitengebied en de kleine kernen. Er wordt een methodiek uitgewerkt hoe we wijken en kernen gaan benaderen en hoe we de agenda

uitwerken tot concrete projecten.

- **Tijd**
- **Geld**

We maken een raadswerkagenda demografische ontwikkelingen en voeren deze uit.

- **Kwaliteit**
  Het presidium heeft aangegeven dat er op dit moment geen noodzaak is voor een raadswerkgroep om de raadswerkagenda demografische ontwikkelingen te maken en uit te voeren.

We ondersteunen betrokkenen, vanuit (dorps-)organisaties, bedrijven en inwoners, in het zoeken naar oplossingen en sturingsmogelijkheden.

- **Kwaliteit**
  In 2017 heeft de Pilot Beltrum plaatsgevonden, waarbij inwoners uit Beltrum actief aan de slag zijn gegaan met het maken van een woonvisie en concrete woonprojecten. Dit om Beltrum ook in de toekomst zo mooi te houden als het nu is. In 2017 is door de gemeenteraad besloten om ook de andere kleine kernen de mogelijkheid te bieden om een woonvisie te maken. Alle kleine kernen hebben hierop ja gezegd. In november 2017 zijn Geesteren en Rekken actief aan de slag gegaan. De gemeente ondersteunt dit traject actief.
  Er is daarnaast in 2017 ook een traject geweest voor een vitaliteitsscan voor de dorpshuizen, waarin de gemeente actief heeft ondersteunt.

Wat mag het kosten?

Het ontwikkelprogramma demografische ontwikkelingen heeft geen eigen budget. Voor onderzoek, overleg en communicatie voor de bewustwordingsontwikkelingen, kan gebruik gemaakt worden van het budget voor incidentele onderzoeken.

Financiële ontwikkelingen in de begroting.
De begroting wordt beïnvloed door de krimp. Net als de krimp zelf zal deze ontwikkeling zich geleidelijk voordoen. Het is daarbij lastig om aan te geven of een stijging of een daling van een budget rechtstreeks het gevolg is van de demografische ontwikkelingen. Ook andere factoren kunnen een rol spelen. Als indicatie kunnen we aangeven dat onze algemene uitkering met het aantal inwoners en huishoudens van 2035 € 2.800.000 lager zou kunnen zijn.
De Regio Achterhoek is aangemerkt als een krimpregio. Dit betekent dat de Regio ook geld van het Rijk krijgt om krimpvraagstukken op te lossen. Het gaat om ongeveer € 1.000.000 per jaar (2016-2020).

Kosten Woningbouw
Er is rekening gehouden met een voorziening voor afwaardering van gemeentelijk bouwgronden. Wat de kosten zijn voor het opknappen of vervanging van verouderde (huur) woningen is op dit moment niet bekend. Wel is duidelijk dat het geld vanuit de grondexploitatie hier niet meer voor gebruikt kan worden nu er geen nieuwe woningen meer gebouwd worden.
De bestemmingsreserve herstructurering is ingesteld voor financiering van gemeentelijke opgave of voor cofinanciering van investeringen gericht op leefbare en vitale dorpen. De maximale omvang van deze reserve is € 7.000.000.

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)
Het aantal aansluitingen zal de komende jaren dalen. Wel moeten dezelfde (investerings-)kosten gedragen worden door het lagere aantal aansluitingen. Los van andere ontwikkelingen zou hierdoor in 2040 het tarief met 10% omhoog moeten. In het nieuwe GRP (eind 2018 / begin 2019) worden alternatieven aangereikt om het tarief minder hard te laten stijgen.

Overige belastingen
Wat betreft de demografische ontwikkelingen verwachten wij geen stijging van de afvalstofheffing. Minder inwoners zou ook tot minder afval en lager inzamel- en verwerkingskosten moeten leiden. Voor de OZB zal de

belastingdruk bij het huidige beleid stijgen, omdat dezelfde opbrengst met minder gebouwen moet worden gerealiseerd.

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten	0	0	0	0	-35
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**-35**

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Demografische druk	%	2016	Berkelland	62,6	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
		2016	Nederland	53		

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA PLATTELANDSONTWIKKELING

Ontwikkelprogramma Plattelandsontwikkeling

"Een vitaal en innovatief buitengebied in Berkelland"

Wat speelt er?

- Energiek en duurzaam ondernemen in de landbouw door innovatieve landbouw met als uitgangspunt duurzaamheid, leefbaarheid en goede inpassing.
- Vraagstukken in het buitengebied zijn onder andere leegstand/hergebruik van stallen, duurzame energie, asbestdaken en circulaire landbouw. We leveren onze bijdrage aan het verkennen van oplossingen.
- Het coulissenlandschap is drager van ecologische en landschappelijke kwaliteit en draagt bij aan de kwaliteit van initiatieven. Bijvoorbeeld op het gebied van energie, (mantel-)zorg en toerisme.
- Het platteland kent veel verenigingen, buurtschappen enzovoort. De onderlinge banden tussen mensen zijn sterk en veel voorzieningen worden zelf georganiseerd.

Speerpunten

(Agrarisch) ondernemen is basis voor een vitaal buitengebied

Wat gaan we daarvoor doen?

Initiatiefnemers van nieuwe activiteiten in het buitengebied helpen bij de ontwikkeling hiervan.

Kwaliteit
Initiatiefnemers worden geïnformeerd over de mogelijkheden via 1 op 1-contacten en algemene voorlichting (bewustwording via bijvoorbeeld een Berkellanddag). Deze informatieverstrekking aan initiatiefnemers gebeurd bijna dagelijks, denk hierbij bijvoorbeeld aan informatie over mogelijkheden voor energieopwekking in het buitengebied of functieveranderingsbeleid. Ook is informatie beschikbaar via factsheets die ook via de website kunnen worden benaderd. De mogelijkheden voor functieverandering worden verwerkt in het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied van Berkelland.

Tijd
Voortgang qua tijd is op dit onderwerp niet goed te meten omdat contacten vaak een informeel karakter hebben (informatieverschaffing) en niet altijd leiden tot een concreet initiatief.

Geld
Informatieverschaffing is een onderdeel van de lopende werkzaamheden van onder meer de Teams dienstverlening omgeving en de Gebiedsteams.

Toepassen van het sloopfonds.

Kwaliteit
De ontwerp structuurvisie en - subsidieregeling is in het voorjaar aan de raad voorgelegd. Dit om te sonderen of de ontwerpen voldoen aan hetgeen met het amendement door de raad is beoogd. De ontwerp structuurvisie en - subsidieregeling hebben vervolgens tot en met 5 augustus 2017 ter inzage gelegen. De regeling is in het najaar in werking getreden.

Tijd
In het najaar van 2017 is de structuurvisie vastgesteld in de raad en in werking getreden. De toegekende subsidies zijn uitgekeerd in februari 2018. In mei 2018 vindt een evaluatie plaats met de raad.

Geld
Het startkapitaal van € 100.000 is in februari uitgekeerd. Aanvulling van het fonds door particulieren is tot op heden zeer beperkt gebleven. Nieuwe aanvragen kunnen alleen worden gehonoreerd als er opnieuw middelen beschikbaar worden gesteld.

We maken een nieuw bestemmingsplan buitengebied dat zo veel mogelijk ruimte biedt aan duurzame ontwikkeling.

Kwaliteit
Over de voortgang van het planproces is de gemeenteraad regelmatig geïnformeerd.

Tijd

In het voorjaar van 2017 is het "Voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016" verschenen. Gedurende de periode 19 april tot 14 juni 2017 lag het Voorontwerp ter inzage in het kader van de inspraakprocedure. Er is ruim gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in te spreken. Beantwoording van de inspraakreacties is voorlopig opgeschort en houdt verband met het volgende. In de raadsvergadering van 27 juni 2017 is door de gemeenteraad een motie aangenomen over de herijking van het geurbeleid. Dit had gevolgen voor de verdere procedure voor het bestemmingsplan. Bij het opstellen van een bestemmingsplan voor het buitengebied moet namelijk een Plan-MER worden opgesteld. Daarbij is het milieueffect dat uitgaat van de agrarische sector een belangrijk onderdeel dat op een goede manier in de regels van het bestemmingsplan moet worden verwerkt.
Verder is in 2017 duidelijk geworden dat de gemeente Plussenbeleid moet ontwikkelen. De opdracht komt voort uit de Omgevingsverordening Gelderland. Wanneer een gemeente geen Plussenbeleid vaststelt, dan kan zij geen medewerking verlenen aan uitbreidingen van het agrarische bouwvlak voor een niet-grondgebonden veehouderij. Als het wenselijk is om in het bestemmingsplan een regeling op te nemen voor het vergroten van agrarische bouwvlakken voor de niet-grondgebonden veehouderij, dan is het nodig om dit eerst vast te stellen in gemeentelijk Plussenbeleid.
Over de gevolgen van beide ontwikkelingen (motie herijking geurbeleid en Plussenbeleid) op de voortgang van het bestemmingsplan is een memo aangeboden aan de gemeenteraad.

Geld
Voor de totstandkoming van het Plussenbeleid is de verwachting dat we gebruik gaan maken van externe ondersteuning en advies. We gaan hierbij uit van een bedrag van € 30.000 dat hiervoor nodig is.

We organiseren netwerkbijeenkomsten, zoals de BerkelLanddag, voor bewustwording en kennisdelen over verdienmodellen in het buitengebied.

Kwaliteit
De taskforce buitengebied heeft al een aantal bijeenkomsten gehad, daarnaast is de Berkellanddag 2017 met het thema recreatie georganiseerd. Deze is positief ontvangen, ook is in het kader van het preventieproject voor agrariërs een erfbetredersbijeenkomst georganiseerd.

Tijd

Geld

We maken een nieuw bestemmingsplan buitengebied.

Speerpunten

Het platteland blijft sociaal vitaal

Wat gaan we daarvoor doen?

Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma.

Kwaliteit
In Haarlo en Rietmolen is een nieuwe dorpsvisie in voorbereiding. We zijn in overleg met de dorpsorganisaties over de vorm en inhoud van een nieuwe samenwerkingsovereenkomst en vorm van een ontwikkeldocument voor het dorp. In het najaar van 2017 is een bezoek gebracht aan alle kleine kernen waarin deze vraag aan de orde is geweest. Een belangrijk onderdeel van de dorpsvisies is het onderwerp wonen. Alle kleine kernen doen ook mee met het aanbod om voor hun kern een woonvisie op

te stellen. Dit wordt in Haarlo en Rietmolen gekoppeld aan het proces van het opstellen van een nieuwe dorpsvisie. In 2018 worden er met de besturen nieuwe afspraken gemaakt over de vorm van samenwerking in de toekomst.

- **Tijd**
- **Geld**

Bevorderen van het indienen van LEADERprojecten.

- **Kwaliteit**
  Verenigingen en burgers zijn op de hoogte van de LEADERregeling. In het 2017 zijn drie themagerichte leadercafé's gehouden. In de praktijk valt het niet mee om projecten tot stand te brengen die aan alle vereisten van de leaderregeling kunnen voldoen. De LAG heeft de procedures geëvalueerd en naar aanleiding daarvan de aanvraagprocedure aangepast. De website is geactualiseerd. Voorafgaande aan de openstellingen worden voortaan voorlichtingsbijeenkomsten gehouden. Er is overleg met de provincie over knelpunten. Via provinciaal overleg worden de knelpunten ook bij het ministerie en RVO onder de aandacht gebracht. Waar mogelijk worden aanpassingen gedaan in het proces.
- **Tijd**
- **Geld**
  De raad heeft een leaderbudget voor de looptijd ingesteld.

Dorpsorganisaties actualiseren één keer in de vijf tot zeven jaar hun dorpsvisie en uitvoeringsprogramma.

- **Kwaliteit**
  Alle dorpsorganisaties hebben een dorpsvisie. Naast Haarlo staat er nog een actualisatie bij een andere kern aan te komen .
  In 2018 moet we een vervolg bepalen op het convenant met de kleine kernen en buurtschappen. Het convenant eindigt in 2019.
- **Tijd**
- **Geld**

We bevorderen een jaarlijkse kennisuitwisseling tussen dorpsbelangenorganisaties en lokale verenigingen en stichtingen.

- **Kwaliteit**
  Het contact tussen de dorpsorganisaties en de verenigingen zijn goed. Er is het afgelopen jaar een toename geweest van het besef van noodzaak om samen te werken. Dit is door de contactpersonen tijdens de reguliere contacten gestimuleerd en toegelicht.
  Er is ook in de kleine kernen een toenemend tekort aan vrijwilligers.
  De kleine kernen hebben de bijeenkomst van de Pilot Beltrum bijgewoond en hebben zich opgegeven voor een vervolg voor hun kern.
- **Tijd**
- **Geld**

We faciliteren de jaarlijkse netwerkbijeenkomst van dorpsorganisaties.

- **Kwaliteit**
  Er is jaarlijks een bijeenkomst van de dorpsbelangenorganisaties uit alle kernen. De bijeenkomst van 2017 is in januari 2017 geweest.
  De jaarlijkse bijeenkomst is ook vaak de aanleiding voor verder onderling contact.
  Het is de verwachting dat de behoefte aan onderlinge contact tussen de kernen verder zal toenemen.
  Aanleiding hiervoor is naar verwachting de informatie uit het vervolg op de pilot Beltrum in de

betreffende kernen, de resultaten van de vitaliteitsscan voor het dorpshuis en het teruglopende aantal vrijwilligers. We zullen dit in ieder geval vanuit de contactpersonen stimuleren.

Tijd

Geld

We voeren de strategische agenda van de P10 uit op de thema's Aantrekkelijk Platteland, Maatwerk Platteland, Samenspel met Stad.

Kwaliteit
Er is in 2017 een nieuwe Strategische Visie P10 gemaakt met een uitvoeringsagenda. Verdere concretisering vindt plaats in 2018.

Tijd

Geld
Dekking vanuit P10 begroting.

Speerpunten

Initiatieven versterken ons prachtige landschap

Wat gaan we daarvoor doen?

Beschermen van de cultuurhistorische en landschappelijke waarden.

Kwaliteit
Naast de borging van alle landschapselementen, bossen en natuur op de bestemmingsplankaart hebben we ook de planregels aangescherpt. Hiermee wordt de kwaliteit van de landschapswaarden en biodiversiteit beter geborgd bij vergunningverlening en kunnen we adequater optreden bij groene handhaving.
De aangepaste planregels voor de bestemming bos, natuur en groen landschapselement zijn toegezonden aan de projectleiders van het bestemmingsplan buitengebied met het verzoek deze te willen afstemmen en overnemen.
De afstemming is nog niet gebeurd ivm de vertraging van het gehele proces van het bestemmingsplan Buitengebied Berkelland.

Tijd
We hebben sinds 2016 nu zo'n 90 groene handhaafzaken en het aantal loopt op. Het kost erg veel tijd om al deze zaken op te lossen. Dit omdat we eerst het keukentafelgesprek doen en dan kijken of overtreders bereid zijn om het te herstellen. Er zijn al veel zaken opgelost. De controle van de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVON) op agrarische gewaspercelen in het kader van de zogenaamde 'Gecombineerde opgave' werkt contra productief. Geregistreerde agrarische gewaspercelen moeten volgens de regels van de RVON vrij zijn van begroeiing terwijl struweel-randbeplanting een ecologische en landschappelijke waarde heeft. De afwezigheid van controle op de eigendomsgrenzen bij graslandpercelen werkt bemesting buiten deze percelen in de hand. Wanneer de handleiding van de RVON niet wordt aangepast en de controle geen rekening houdt met landschappelijke kwaliteiten werkt dit verarming van landschappelijk en ecologisch kwaliteit in de had. Wij bereiden vanuit Achterhoekse gemeenten een brief over dit onderwerp voor naar het ministerie van Economische Zaken (EZ).
De brief is inmiddels verstuurd en in februari 2018 is contact geweest met het ministerie van EZ en RVON over deze zaken. Er zijn vervolg afspraken gemaakt om samen deze problematiek op te lossen.

Geld
Gemaakte kosten zijn gedekt uit reguliere begroting van 2017.

Delen van gemeente-eigendom (b.v. bermen) die in gebruik zijn bij de landbouw terugbrengen naar hun oorspronkelijke functie.

Kwaliteit
Er zijn inmiddels gedeelten van bermen, die door derden in beheer waren genomen (in overleg met deze

derden), opnieuw uitgezet en met bloemenmengsels ingezaaid. Bij het maken van verdere keuzes welke bermen in aanmerking komen voor ecologisch beheer en de ontwikkeling van bloemrijke bermen zal er ook aandacht zijn voor deze "aangeboerde" stukken berm. Deze gedeelten zullen daar integraal bij worden betrokken.

Tijd
Naar verwachting is een nieuw bermbeheerplan met als insteek ecologisch beheer eind 2018 gereed. Ten aanzien van het terugbrengen van "aangeboerde" bermen naar hun oorspronkelijke functie zal in eerste instantie de focus liggen op de ecologisch te beheren bermen. Dit zal hoofdzakelijk in 2019 z'n beslag krijgen.

Geld
In de voorjaarsnota 2017 is aangegeven dat dit binnen de bestaande budgetten voor wegbermbeheer kan worden uitgevoerd.
Inmiddels is duidelijk dat uitvoering binnen de bestaande budgetten voor wegbermbeheer niet mogelijk is.
Voor een uitgewerkt plan, inclusief inventarisatie van kansrijke bermen is een bedrag van € 75.000 nodig. Dit bedrag is opgevoerd in de begroting 2018.

Stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer.

We faciliteren initiatieven voor duurzaam natuur– en landschapsbeheer en aanleg, gericht op biodiversiteit. Betrokkenen zijn eigenaren, de Vereniging Agrarische Landschap Achterhoek en de lokale agrarische natuurbeheervereenigingen.

Kwaliteit
De kwaliteit van de projecten wordt gewaarborgd door de natuur en landschapsprojecten vooraf goed te toetsen/screenen, te begeleiden en vaak samen met de aannemer de oplevering te doen. Daarnaast worden jaarlijks en/of één keer in de paar jaar een monitoring gedaan.
Projecten vanuit de Landschapsregeling in 2017:

- 15 natuur en landschapsprojecten betreffende aanleg en herstel.
- Klompenpad Noordijk, Geesteren en Gelselaar gerealiseerd.
- Natuur en Landschapseducatie voor 136 groepen van basisscholen in Berkelland.

Daarnaast zijn de volgende projecten uitgevoerd:

- Akkerranden en patrijzenproject in Berkelland; totaal 7 hectare.
- Weidevogelproject in Berkelland; 282 hectare en 335 nesten gevonden. Vergoedingen voor braakperiode akkers en kuikenstroken in grasland.
- Natuurbewustwordingsdag in Neede georganiseerd voor 35 belangstellenden met lezingen en excursies.
- Gemeentelijk bermen kadastraal uitgezet en ingezaaid met een inheems kruidenmengsel circa 2 hectare als pilot.

Tijd
Projecten ter bevordering van natuur en landschap worden o.a. gefinancieerd vanuit de Landschapsregeling (subsidieregeling vanuit de provincie). Deze regeling loopt t/m december 2018. De verwachting is na 2018 dat de Provincie Gelderland weer een Landschapsregeling openstelt.
Naast deze subsidieregeling worden er ook jaarlijks terugkerende projecten uitgevoerd als akkerranden en weidevogelbeheer.

Geld
Financiële onderbouwing budgetbeheer: kosten worden betaald uit de reguliere begroting.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
(Agrarisch) ondernemen is basis voor een vitaal buitengebied	**-27**	**-29**	**0**	**0**	**-142**
Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma	**-33**	**-94**	**-62**	**-62**	**-56**
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	**-62**	**-82**	**-71**	**-91**	**-100**
We organiseren netwerkbijeenkomsten zoals de Berkellandddag voor bewustwording en kennisdelen dover duurzame landbouw	**-16**	**-32**	**-43**	**-43**	**-50**
Rente en afschrijving van het programma Plattelandsontwikkeling	**-39**	**-17**	**-70**	**-70**	**-35**
Totaal Lasten	**-176**	**-253**	**-246**	**-266**	**-383**
Baten					
Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma	**31**	**31**	**29**	**29**	**0**
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	**0**	**0**	**18**	**0**	**0**
We organiseren netwerkbijeenkomsten zoals de Berkellandddag voor bewustwording en kennisdelen dover duurzame landbouw	**0**	**0**	**0**	**0**	**25**
Totaal Baten	**31**	**31**	**47**	**29**	**25**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-145**	**-222**	**-199**	**-236**	**-358**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	**Vastgesteld**
Plan van Aanpak bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016	2015
Uitgangspuntennotitie best.plan Buitengebied Berkelland 2016	januari 2016
Beleidsregel kleinschalige horeca in het buitengebied	2014
Structuurvisie 2025	2010
Regeling Landschap	2015
Uitvoeringsagenda 2.0 Achterhoek 2020	2016
Dorpsplan Hart Van Haarlo 2007	2007

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA DECENTRALISATIES EN TRANSITIES

Ontwikkelprogramma Decentralisaties en transities

"Inwoners doen naar vermogen en vanuit hun eigen kracht mee in de samenleving"

Wat speelt er?

- **Voormekaar organisatie zit in de doorontwikkelfase**
  Na de fase van pionieren is de fase van doorontwikkelen aangebroken, waarbij de 'Voormekaar' organisatie optimaal ingericht wordt om op maat aan te sluiten op de behoeften en mogelijkheden in de samenleving op wijk-/kernniveau.
- **Innovatie van zorg en ondersteuning aan inwoners**
  Inwoners kunnen vaak net zo goed of zelf beter hun boontjes doppen. Daarom speelt de gemeente Berkelland in op de behoeften en initiatieven van de inwoners. Eigen kracht en regie van de inwoners en ondersteuning op maat worden voorop gesteld, zonder de aandacht te verliezen voor mensen die kwetsbaar zijn.
- **Toestroom van nieuwkomers**
  Toestroom nieuwkomers met integratievraagstukken, oorlogstrauma's en taalproblemen zorgen voor nieuwe uitdagingen bij gemeente en netwerkpartners (zoals de 'Voormekaarteams', jeugdzorg, scholen en de SDOA).
- **Mogelijkheden voor ondersteuning nog niet bij inwoners bekend**
  Door de veelvoud aan mogelijkheden voor ondersteuning is het voor sommige hulpvragers moeilijk om zelf een keuze maken of hulp te organiseren.

Algemeen

Nu de transitie van de wettelijke taken op het gebied van maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg heeft plaatsgevonden, weten inwoners van Berkelland steeds beter de weg te vinden naar Voormekaar. Dit vertaalt zich in een stijgende zorgvraag ten opzichte van voorgaande jaren. Daarnaast is er sprake van een autonome kostenstijging door tariefstijgingen. Bovendien is in 2017 ook de laatste grote korting toegepast door het Rijk op de middelen die wij voor de gedecentraliseerde taken ontvangen. De combinatie van deze factoren heeft er toe geleid dat in 2017 er voor het eerst een tekort is ontstaan van € 1,7 miljoen (ten opzichte van de geprognosticeerde uitgaven), waarvoor een beroep wordt gedaan op de daartoe gevormde bestemmingsreserve. Een memo hierover is inmiddels aan uw raad aangeboden en is tevens aan deze jaarrekeningstukken als bijlage toegevoegd.

Speerpunten

Aanjagen verdere innovatie vanuit het sociaal domein

Wat gaan we daarvoor doen?

Door (regionale) inkoop veranderen van het productenaanbod, zodat die goed aansluit bij de behoefte van de inwoner

- **Kwaliteit**
  Door samen te werken met de Achterhoekse gemeenten bundelen we kennis en kunde. Hierdoor ontstaat een beter inkoopdocument.
  Voor inschrijvers heeft dit als voordeel dat ze maar één keer hoeven in te schrijven op een aanbesteding in plaats van 8 keer. Hierdoor besparen ze tijd en geld. Door samen te werken gaan we tevens efficiënter om met de uren-inzet van ambtenaren.
- **Tijd**
  Per 1 januari 2018 zijn er met alle geïnteresseerde en gekwalificeerde inschrijvers contracten gesloten.

Eind 2017 is een begin gemaakt met het opstellen van een visie voor de inkoop 2017

Geld
Door de indexatie en een groter gebruik van de zorg zijn de kosten gestegen.

Een slimme infrastructuur organiseren van inwoners en partners die problematiek vroegtijdig kunnen signaleren.

Kwaliteit
In 2017 is het nieuwe beleidskader 'Samen denken, samen doen' opgesteld. Hierin staat beschreven: het Sociaal Domein is een gezamenlijk verantwoordelijkheid van inwoners, professionals en de gemeente. De gemeente is niet de partij die per definitie alles uitvoert of regelt. Dit houdt in dat er initiatieven kunnen ontstaan waar de gemeente geen rol in heeft of alleen aanjager is. De gemeente verbindt, faciliteert, stimuleert en voert natuurlijk haar wettelijke taken uit. In het aan het beleidskader gekoppelde uitvoeringsprogramma zijn plannen opgenomen die toespitsen op vroegtijdige signalering van problematiek. Voorbeelden:

- Het verder ontwikkelen van de werkwijze één gezin, één plan en één regisseur.
- Het ontwikkelen van een multifunctioneel ontmoetingspunt in de kernen.
- Voorzetten project complexe echtscheidingen.
- Inzet van de praktijkondersteuner Jeugd-GGZ.
- Campagne 'Heerlijk thuis in huis'.

Maar ook wordt op de werkvloer voortdurend gezocht naar slimme verbindingen, bijvoorbeeld op het punt van dementie tussen Voormekaar, de praktijkondersteuner (huisarts) en de (S1) verpleegkundigen.

Tijd

Geld
Aan het uitvoeringsprogramma is een investeringsbudget gekoppeld.

Inzetten op preventie om specialistische zorg te voorkomen.

Kwaliteit
Er zijn verschillende regionale en lokale ontwikkelingen die bijdragen aan preventie. Voorbeelden zijn: de gezonde schoolkantine (op initiatief van de GGD) en de ketenaanpak overgewicht jeugd.
Er ligt bovendien een regionale ontwikkelopdracht 'preventie in het sociale domein' waar beleidsmedewerkers vanuit verschillende gemeenten en achtergronden (volksgezondheid, Wmo, Jeugdwet, Participatiewet en inkoop) aan deelnemen. Op dit moment is een regionaal preventieprogramma opgesteld, dat wordt uitgewerkt in een concreet actieprogramma.
Daarnaast wordt in het uitvoeringsprogramma 'Samen denken, samen doen' volop ingezet op projecten met een preventieve werking op het thema gezonde leefstijl.

Tijd

Geld

Meer samenwerking realiseren op de uitvoering van Participatiewet, Wmo en Jeugdwet en gerelateerde terreinen, zoals Sport, Onderwijs, Cultuur en Gezondheidszorg.

Kwaliteit
Hier wordt onder ander invulling aan gegeven door middel van de inzet van combinatiefunctionarissen. Een voorbeeld heeft betrekking op de inzet van de sportfederatie op kwetsbare doelgroepen (in het sociaal domein). De gemeentelijke ketenregisseur bewaakt de voortgang en legt verbindingen tussen de partijen onderling en ander initiatieven die in de gemeente spelen.

Tijd
De combinatiefunctionarissenregeling loopt van medio 2017 t/m medio 2021. 2017 betrof het eerste jaar van de vierjarige looptijd.

Geld

Op basis van de ervaring uit de pilot Ondersteuning Thuis werkwijze aanpassen

Kwaliteit
In het derde kwartaal is een uitgebreide evaluatie over de pilot Ondersteuning Thuis verschenen. De aanbevelingen die uit deze evaluatie voortvloeien worden in 2018 en verder opgepakt. Hiervoor is een jaarplan 2018 opgesteld. Bovendien wordt in nauw overleg met de twaalf aanbieders regelmatig de werkwijze tegen het licht gehouden.

Tijd

Geld
De middelen voor een gemeentelijk projectleider Ondersteuning Thuis zijn beschikbaar gesteld.

Vergroten van de eigen opvoedingskracht en –vaardigheden van ouders.

Kwaliteit
Door subsidiëring van Yunio en de GGD geven wij invulling aan de jeugdgezondheidszorg voor kinderen van 0 - 18 jaar. Zoveel andere partners leveren hier hun bijdrage aan en dit is de reden dat de gemeente sinds juli 2017 deelneemt aan het Preventie Platform Jeugd Oost Achterhoek. Dit platform zorgt ervoor dat de krachten van alle betrokken partijen (zoals scholen, huisartsen, kinderopvang) worden gebundeld. Zo vindt bijvoorbeeld in oktober het opvoedspektakel plaats voor professionals die werken met kinderen en ouders.

Tijd

Geld

Speerpunten

Doorontwikkelen organisatie en ondersteuning van 'Voormekaar'

Wat gaan we daarvoor doen?

Dienstverlening aansluiten op de vraag en mogelijkheden van de inwoner in samenwerking met maatschappelijke partners

Kwaliteit
Door de ontwikkeling van Ondersteuning Thuis, waarin de kern van de aanpak ligt bij de vraag en mogelijkheden bij de inwoner, neemt maatwerk toe. Het zijn niet de vaste producten in vaste tijden die afgesproken worden tussen een aanbieder en gemeente. Maar een inwoner die aangeeft welke specifieke ondersteuning het best bij hem past, in vorm en intensiteit. De monitoring met aanbieders gaat over deze vorm van maatwerk.
Daarnaast is in 2017 het beleidskader 'Samen denken, samen doen' in een interactief proces met inwoners en maatschappelijke partners opgesteld. Wij werken daarbij vanuit de bedoeling. Ook in de uitrol van het uitvoeringsprogramma.

Tijd

Geld

Vervolmaken van effectieve en efficiënte werkprocessen en (informatie)systemen.

Kwaliteit
Door middel van lean-trajecten en de aansluiting van aanbieders op het berichtenverkeer zijn wij in 2017 efficiënter geworden in de werkprocessen.

Tijd

Geld

Inspelen op de toestroom van nieuwkomers met nieuwe problematiek.

Kwaliteit
In 2017 is veel aandacht besteed aan een goede dienstverlening rondom de integratie van statushouders. Samen met een externe partij is een compleet en sluitend traject ontwikkeld voor statushouders. Dit traject omvat maatschappelijke begeleiding voor nieuwkomers, het participatieverklaringstraject en een intensief inburgeringstraject. Nadruk ligt op een zorgvuldige en intensieve integratie. De betrokken partij zorgt voor verbinding tussen de verschillende partijen en een goede aansluiting met SDOA. Een van de actiepunten uit het plan van aanpak vluchtelingen 'Meedoen in Berkelland' was de aanstelling van een SDOA regisseur klantmanager die op individueel niveau de statushouders 'van intake tot uitstroom' in beeld heeft. Inmiddels is deze regisseur statushouders sinds kort aan de slag.

Hij is verantwoordelijk voor de continuïteit en doorloopsnelheid van het participatietraject van iedere afzonderlijke statushouder in de gemeente Berkelland. Hij volgt zowel de procesmatige als de inhoudelijke voortgang van trajecten van statushouders. Daar waar nodig wordt aanvullend en verbindend samengewerkt met de betrokken ketenpartners, zoals Interbeek, Voormekaar en het Werkgeversservicepunt Achterhoek.

Tijd
Dit traject loopt vanaf februari 2018; 2017 heeft in het teken gestaan van de ontwikkeling hiervan.

Geld

Medewerkers verder toerusten op het oppakken van en acteren op signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Kwaliteit
Er is geïnvesteerd in training en coaching. Er zijn aandachtsfunctionarissen op dit gebied binnen Voormekaar en er is bijvoorbeeld een signalering-training voor Voormekaar medewerkers georganiseerd. Complexe casuïstiek wordt opgepakt met ervaren jeugdspecialisten. Dit heeft meerdere malen geresulteerd in een adequate aanpak waarbij erger kon worden voorkomen. Om de kwaliteit van de inzet te waarborgen, zijn per team twee medewerkers SKJ (Stichting Kwaliteitskader Jeugdzorg) geregistreerd.
Daarnaast geeft Veilig Thuis advies en biedt zo nodig ondersteuning aan een ieder die in verband met een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling om dit advies vraagt. Tevens is Veilig Thuis het meldpunt voor gevallen of vermoedens huiselijk geweld of kindermishandeling. Afgelopen jaar is ingezet op de samenwerking tussen Veilig Thuis en de sociale wijkteams (in ons geval Voormekaar).

Tijd

Geld
Binnen het opleidingsbudget van Voormekaar.

Speerpunten

Faciliteren opstellen sociale kaart voor inwoners en organisaties

Wat gaan we daarvoor doen?

In samenwerking met inwoners en organisaties een (dynamische) sociale kaart opstellen en communiceren.

Kwaliteit
De verdere ontwikkeling van de sociale kaart is in het uitvoeringsprogramma 'Samen denken, samen doen' opgenomen. Voormekaar had een Wiki-pagina. Nu wordt gekeken naar beter alternatieven zoals 'Mijnbuurtje'

Tijd

Geld
Binnen het investeringsbudget, gekoppeld aan het uitvoeringsprogramma, is er ruimte voor de

doorontwikkeling van de sociale kaart.

Speerpunten

Heroriënteren op vrijwilligerswerk en mantelzorgondersteuning

Wat gaan we daarvoor doen?

Met inwoners komen tot oplossingen die een bijdrage leveren aan een verbeterde infrastructuur.

- **Kwaliteit**
  In het uitvoeringsprogramma van het nieuwe beleidskader 'Samen denken, samen doen' is opgenomen dat er fysiek en online vrijwilligerspunt Berkelland komt met centrale coördinatie, begeleiding en training voor vrijwilligers. Daarnaast komt er een mantelzorgsteunpunt en een mantelzorgconsulent.
- **Tijd**
  Aan beide onderwerpen wordt momenteel hard gewerkt (voorbereidingsfase).
- **Geld**
  Binnen het eerder genoemde investeringsbudget is hier ruimte voor.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
De gemeente biedt maatwerk voor inwoners met een chronische ziekte en/of beperking	**0**	**0**	**-675**	**-264**	**0**
Een slimme infrastructuur organiseren van inwoners en partners die problematiek vroegtijdig kunnen signaleren.	**-77**	**-127**	**-216**	**-209**	**-111**
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.	**-5.268**	**-6.829**	**-3.849**	**-6.194**	**-6.350**
Wij bieden de ouders/verzorgers de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om jeugdhulp en ondersteuning zelf in te kopen (Jeugdwet PGB)	**-3.138**	**-1.293**	**-3.230**	**-1.000**	**-981**
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo- zorg in natura)	**-6.465**	**-5.857**	**-7.313**	**-5.787**	**-8.251**
Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet- zorg in natura)	**-7.509**	**-8.670**	**-8.351**	**-7.741**	**-8.589**
Loonkosten van het programma Decentralisaties en transities	**0**	**0**	**-2.420**	**-2.420**	**-716**
Rente en afschrijving van het programma Decentralisaties en transities	**-115**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Lasten	**-22.572**	**-22.776**	**-26.055**	**-23.615**	**-24.998**
Baten					
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.	**3**	**39**	**2**	**5**	**8**
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo- zorg in natura)	**756**	**-34**	**820**	**1.000**	**665**
Totaal Baten	**759**	**6**	**822**	**1.005**	**673**

Resultaat	**-21.813**	**-22.770**	**-25.233**	**-22.610**	**-24.324**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Beleidskader 'Samen denken, samen doen' en bijhorend uitvoeringsprogramma	20 februari 2018
Visie "Samenwerking om elkaar te versterken" over de samenwerking in het sociaal domein in de Achterhoek	19 december 2017
Koersdocument Doorontwikkeling Voormekaar	13 december 2016
Beleidskader Participatiewet	28 oktober 2014
Visienota 'Meedoen naar vermogen'	2 april 2013
Lokaal gezondheidsbeleid 'Voorkomen is beter dan genezen'	26 juni 2013

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Jongeren met delict voor rechter	%	2012	Berkelland	3,22	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
		2012	Nederland	2,57		
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	2015	Berkelland	370	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.
		2015	Nederland	569		
% kinderen in uitkeringsgezin	%	2012	Berkelland	2,5	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
		2012	Nederland	5,66		
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2015	Berkelland	9,2	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.

		2015	Nederland	10		
Jongeren met jeugdreclassering	%	2015	Berkelland	0,6	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
		2015	Nederland	0,5		
Jongeren met jeugdbescherming	%	2015	Berkelland	1,2	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
		2015	Nederland	1,2		
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	Berkelland	33	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
		2014	Nederland	60		

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID

Ontwikkelprogramma Economie en werkgelegenheid

"Meedoen en werk voor iedereen"

Wat speelt er?

- **Bereikbaarheid**
  Fysieke en digitale bereikbaarheid in heel Berkelland zijn noodzakelijk voor zowel inwoners als bedrijven. Dit bepaalt of werknemers of bedrijven hier blijven, doorgroeien of zich hier vestigen. Daarom blijft bereikbaarheid een topprioriteit.
- **Ontwikkeling werkgelegenheid**
  Hoewel de werkgelegenheid weer iets toeneemt, is het voor veel werklozen nog steeds lastig om werk te vinden. Ook op de langere termijn blijft er sprake van een ruime arbeidsmarkt (meer werkzoekenden dan vacatures). Door een veranderende samenstelling van de beroepsbevolking en veranderingen in de vraag naar werknemers is het van groot belang om alles in het werk te stellen om het aanbod te laten matchen op de vraag. Ook kwetsbare groepen moeten kansen krijgen en meedoen.
- **Samenwerking en regionale profilering**
  We kunnen meer bereiken als ondernemers, organisaties en lokaal, regionale, euregionale overheden en provincie met elkaar samenwerken. Zo wordt er door deze partijen hard gewerkt aan een nieuwe profilering van de Achterhoek als SmartHub Achterhoek: de Achterhoek excelleert in Smart Industry, waarvan niet alleen de maakindustrie de vruchten plukt, maar ook andere sectoren zoals de zorg en de agrofood.

Speerpunten

Aansluiting onderwijs op arbeidsmarkt is goed

Wat gaan we daarvoor doen?

Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is.

Kwaliteit
Er was en is sprake van grote aandacht voor dit onderwerp. Het Platform BV Berkelland heeft een nieuwe werkgroep in het leven geroepen, te weten projectgroep "Werkgelegenheid, School en Bedrijf". Deze werkgroep is op 30 maart gestart met als voornaamste aandachtspunt de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Bedoeling van de projectgroep is om met gerichte projecten haalbare doelstellingen te bereiken. De projectgroep is van start gegaan met de doelstelling om koppeling te maken tussen studenten en bedrijfsleven (stageplekken) voor Berkelland.
De projectgroep "Werkgelegenheid, School en Bedrijf" komt per kwartaal bijeen en heeft een verdieping laten plaatsvinden op het thema stageplekken binnen het Berkellandse bedrijfsleven. Intussen loopt er ook (in Achterhoeks verband) het Smart Hub Talent Program met als doel om de Achterhoek te profileren als de stage - en afstudeerregio in Nederland.
Techniekokaal: op 9 februari 2017 is het Bekiekcentrum in Borculo geopend. In dit democentrum zijn altijd de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van energiezuinig en duurzaam (ver)bouwen te vinden en het is een plek waar vernieuwend opgeleid wordt en waar basisschoolleerlingen leren ontdekken en verwonderen.
Techniek dag: In 2017 is er de techniek dag georganiseerd bij Pas Reform B.V. in Doetinchem. In 2018 heeft deze plaatsgevonden bij Grijsen Park en Straatdesign in Winterswijk.

Tijd
Doorlopend aandachtspunt. Ook vanuit de economische agenda in combinatie met de agenda Platform BV Berkelland 2016 - 2020.

Doorontwikkelen van het Onderwijsplein

- **Kwaliteit**
  De doorontwikkeling heeft gestalte gekregen door de samenwerking met het lokale/regionale bedrijfsleven. Steeds vaker was er sprake van uitwisseling tussen leerlingen die bij bedrijven stage lopen en/of opdrachten vervullen en ondernemers die gebruik maken van het innovatielokaal bij het Onderwijsplein. Bovendien zijn bestuurders van het Onderwijsplein vertegenwoordigd in meerdere projectgroepen van het Platform BV Berkelland.
  Op 12 oktober 2017 stond het Onderwijsplein in het middelpunt bij "De Dag voor de Berkellandse Ondernemer". Op deze dag zijn vele verbindingen met het bedrijfsleven gemaakt.
- **Tijd**
  Het door ontwikkelen van het Onderwijsplein begint een structureel karakter te krijgen. De doorontwikkeling is een doorlopend aandachtspunt, zowel voor het Onderwijsplein, het bedrijfsleven als de gemeente. De samenwerking tussen de partijen zorgt er voor dat de verbindingen steeds beter worden, het bedrijfsleven een beroep kan doen op het Onderwijsplein en het onderwijs een gericht programma kan samenstellen gericht op vraag vanuit bedrijfsleven.

Investeren in mensen en kennis voor de toekomst.

- **Kwaliteit**
  Investeren in mensen en kennis wordt steeds belangrijker. Zeker nu er een tekort (dreigt te) ontstaat aan goed geschoold/technisch personeel. Smart Industry is hierbij een belangrijk thema. Bedrijven moeten in een steeds vroeger stadium opzoek naar gekwalificeerd personeel of het personeel intern opleiden.
  In samenwerking met kennisinstellingen en het bedrijfsleven wordt geprobeerd om voldoende geschoolde mensen aan te trekken (stageplaatsen) en vast te houden.

Promoten van technische beroepen.

- **Kwaliteit**
  Deze promotie liep naar wens. De samenwerking met het techniekloka al was goed en in februari 2017 is het "Bekiekcentrum" geopend. Daarnaast is er vanuit het Onderwijsplein zeer grote aandacht geweest voor de aansluiting met het (lokale en regionale) bedrijfsleven, samenwerking (lokaal) stond voorop. Ook de nieuwe projectgroep "Werkgelegenheid, School en Bedrijf" (Platform BV Berkelland) heeft zich onder andere gericht op promotie van technische beroepen. De projectgroep heeft in september bepaald dat een van de doelstellingen ook is om een goede koppeling te maken tussen enerzijds onderwijs (stageplekken) en anderzijds bedrijfsleven. Achterliggende gedachte is om er voor te zorgen dat leerlingen goede stageplekken (bij ondernemers binnen de gemeente) krijgen. En dan met name op gebieden (o.a. techniek) waar nu en in de toekomst werk te vinden/krijgen is en dus vraag naar is.
  Daarnaast zijn de Euregionale netwerken ook steeds meer aangesproken. Van groot belang was en is om te kijken naar wederzijdse mogelijkheden op de arbeidsmarkt, waarbij de grens niet meer als belemmering wordt gezien.
  Ten slotte loopt er sinds 2017 het Achterhoekse SmartHub Talent Program. Dit is een exclusief programma waarin jonge talenten werken aan hun persoonlijke en professionele ontwikkeling.
- **Tijd**
  Wordt een doorlopend aandachtspunt, gezien de huidige vraag/aanbod arbeidsmarkt.

Speerpunten

Bedrijventerreinen en winkelgebieden hebben aantrekkingskracht

Wat gaan we daarvoor doen?

Doorontwikkelen Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB).

- **Kwaliteit**
  De afgelopen periode hebben we de bouwstenen verzameld voor een nieuw te schrijven RPB. Voor Oost-Achterhoek houdt dit in dat er zowel een kwantitatief- als kwalitatief rapport op is gesteld met daarbij een oplegnotitie van de vier gemeenten.
  De volgende stap is om samen met de West-Achterhoek tot een gezamenlijk RPB te komen. In 2018 zal er

een nieuw RPB moeten liggen voor de gehele regio Achterhoek.
Vanwege de aantrekkende economie is er een sterke stijging in de vraag naar bedrijventerreinen.

Tijd
Verwachting is dat het Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB) eind 2017/begin 2018 wordt opgeleverd.

Investeren in bedrijventerrein de Laarberg.

Kwaliteit
De ontwikkeling op De Laarberg heeft in het voorjaar van 2017 een impuls gekregen. Er is sprake van groeiende interesse in kavels op De Laarberg. Specifieke segmenten zoals agro - gerelateerde bio industrie en industrie gericht op een circulaire economie zijn zich aan het ontwikkelen binnen de regio. Een recent voorbeeld hiervan is de vestiging van "Mueller" op de Laarberg.
De overleggen (acquisitie - overleg) tussen directie De Laarberg en de (EZ) ambtenaren van de gemeentes Oost - Gelre en Berkelland zijn ingepland. Deze vinden 3 á 4 per jaar plaats.
In het najaar van 2017 zal via het Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB) ook een richtlijn worden gegeven hoe er met de lokale- en regionale (dus Laarberg) bedrijventerreinen om zal worden gegaan.
Voor 2018 speelt de gedachte om in het najaar een Euregionale ondernemersbijeenkomst te organiseren op de Laarberg.

Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.

Kwaliteit
Neede centrum: de revitalisering van het centrum in Neede is zo goed als afgerond. Dicht tegen het centrum aan ligt het Busplein. De omgeving direct rond het Busplein is vele Needenaren een doorn in het oog door de verpauperde indruk die het geeft. Er doen zich nu kansen voor om het gebied te onderwerpen aan een herstructurering. Een aantal eigenaren in het gebied zijn bereid hun positie te verkopen. Gezien de ligging direct aan het centrum is de herstructurering van het gebied een logisch vervolg/afronding van de revitalisering.

De herstructurering krijgt vorm door de sloop van de voormalige "skihut", de sloop van oude fietsstallingen, de plaatsing van een nieuwe fietsenstalling, de ontwikkeling van een vijftal woningen, (binnen bestaande contingenten) de aanpassing van bestrating en het verdwijnen van een achterpad. Indien de woningbouwoptie niet geëffectueerd kan worden, doordat bijvoorbeeld het bestemmingsplan niet wordt vastgesteld, zal de rest van de herinrichting wel doorgang vinden. Inmiddels is de gemeente eigenaar van de objecten.
In november 2017 is gestart met een pilot transformatie Oudestraat onder leiding van de Task Force. De OVN, de gemeenschapsraad Neede, ProWonen, vastgoedeigenaren en de gemeente werken samen aan de vorming van een visie.
Eibergen centrum: in volle gang en nog op schema.
Borculo centrum: Veemarkt en Muraltplein afgerond. Overige delen centrum in voorbereiding.
Ruurlo: in voorbereiding is de verbinding tussen het centrum en het kasteel.

Tijd

Geld
De bijdrage aan het laatste stukje revitalisering in Neede is € 240.000. Dit dekken we uit de reserve herstructurering.

Stimuleren van duurzame, innovatieve en zelfvoorzienende bedrijventerreinen.

Kwaliteit
Er is een pilot "Duurzaam, Innovatief en Zelfvoorzienend bedrijventerrein" in Ruurlo gehouden (2016). Deze pilot was een initiatief van Industriële Kring Berkelland (IKB), Belangenvereniging Bedrijvenpark Ruurlo (BvBRR), gemeente Berkelland en de provincie Gelderland met ondersteuning van Achterhoek Duurzaam Verbouwen (ADV). Vanuit deze pilot zijn op het bedrijvenpark Ruurlo diverse ondernemersteams actief met investeringen in energiebesparingen en duurzaam ondernemen. Het kernteam (van ondernemers) komt op dit moment elke maand bij elkaar om het proces te begeleiden en de voortgang te bevorderen. Op basis van de pilot in Ruurlo is in 2017 een start gemaakt voor navolging op de overige Berkellandse bedrijventerreinen. In 2017 zijn er circa 60 doe scan-trajecten uitgevoerd. Voor 2018 staan er 120 trajecten gepland.

Op het gebied van innovatie is er ook sprake van een goede/steeds beter wordende samenwerking met het onderwijs. Er zijn innovatieve (leer) trajecten gaande voor ondernemers bij de UT Twente en bij het Onderwijsplein kunnen de (lokale) ondernemers gebruik maken van het innovatielokaal en/of opdrachten aanleveren .

Versterken van industrieterreinen.

- **Kwaliteit**

Naast doorlopende aandacht voor onze bestaande bedrijventerreinen (tegengaan leegstand en verdere ontwikkeling) zal in overleg met de leden van de nieuw te vormen projectgroep "IKB / Bedrijvenparken" (Platform BV Berkelland) nog sterker van "buiten naar binnen" worden gekeken. Samen kijken hoe we onze bedrijventerreinen verder kunnen versterken.
Woensdag 20 september komt de projectgroep IKB / Bedrijvenparken weer bijeen. Bedoeling van deze bijeenkomst is duidelijke doelstellingen bepalen waar de projectgroep mee aan de slag kan gaan. Dit dienen dan doelstellingen te worden die liggen op zowel tegengaan leegstand, aantrekken bedrijvigheid, samenwerking (binnen en met) bedrijventerreinen, duurzaamheidsaspecten e.d..
De bereikbaarheid van de bedrijventerreinen blijft een constant aandachtspunt. De ontwikkeling van de nieuwe N18 werpt nu al z'n vruchten af bij de ontwikkeling van de Russchemors in Neede en de Kiefte in Eibergen. Daarnaast zien we dat de uitbreiding- en vestigingsvraag toeneemt.

Speerpunten

Bereikbaarheid, fysiek en digitaal, is sterk verbeterd

Wat gaan we daarvoor doen?

Bereikbaarheid winkelgebieden en bedrijventerreinen verbeteren.

- **Kwaliteit**

In de economische visie, die ten grondslag ligt aan een nieuw in te voeren RPB (Regionaal Programma Bedrijventerreinen), wordt tevens de bereikbaarheid van de bedrijventerreinen, zowel lokaal als regionaal, meegenomen.
Door de nieuwe N18 zijn de aangrenzende bedrijventerreinen beter bereikbaar (geworden) denk hierbij aan de Russchemors in Neede en de Kiefte in Eibergen. Daarnaast is er doorlopende aandacht voor revitalisering van de bedrijventerreinen.
Op een goede bereikbaarheid van de kernen wordt toegezien. Bereikbaarheid is een vast onderdeel in de revitalisering van kernen. Daarnaast wordt er natuurlijk ook ingespeeld op lokale ontwikkelingen, zoals in Ruurlo met de komst van het museum.

- **Tijd**
- **Geld**

Inzetten op snelle uitwisseling van data.

- **Kwaliteit**

Met de aanleg van glasvezel wordt de uitwisseling van data sneller en makkelijker. Alle bedrijventerreinen hebben in 2017 de benodigde vraagbundeling (50%) gehaald en worden voorzien van glasvezel.

- **Tijd**
- **Geld**

Ontsluiten van bedrijventerrein "De Laarberg".

- **Kwaliteit**

De ontsluiting van de Laarberg staat inmiddels op de agenda's van de PoHo's Duurzame Economie en Mobiliteit. Daarnaast zal de ontsluiting van de Laarberg ook als onderdeel van de Regionale Programmering Bedrijventerreinen (RPB) 2018 worden meegenomen.
De ontsluiting op de nieuwe N18 is zo goed als gereed.

- **Tijd**
  De ontsluiting van de nieuwe N18 is bijna klaar. De Oost-West verbinding wordt op dit moment verder uitgewerkt door het POHO mobiliteit.
- **Geld**

Speerpunten

Goede samenwerking tussen de drie O's (Ondernemers, maatschappelijke Organisaties en Overheden)

Wat gaan we daarvoor doen?

Faciliteren van een ondernemersfonds in 2018.

Ondernemers willen zo de slagkracht met eigen middelen vergroten. Zogenaamde "free riders" gaan meebetalen.

- **Kwaliteit**
  Het invoeren van reclamebelasting voor een Ondernemersfonds is besloten in de raad van 19 september 2017. De werkgroep vanuit de gemeente Berkelland, Platform BV Berkelland en het GBT zorgt voor (technische) invoering van het Ondernemersfonds per 1 januari 2018.
  De reclamebelasting is per 1 januari 2018 ingevoerd. In het eerste kwartaal van 2018 zal controle plaatsvinden op juiste invoering.
- **Tijd**
  De invoering is per 1 januari 2018 gerealiseerd.

Profileren en stimuleren van de maakindustrie (en andere sectoren) via Smart Industry.

- **Kwaliteit**
  Naast projecten uit de Uitvoeringsagenda 2020 (regio Achterhoek) is er ook op lokaal niveau grote aandacht voor profileren en stimuleren van de maakindustrie via Smart Industry. Vanuit het Platform BV Berkelland is er een (her)nieuw(d)e projectgroep IKB (Industriële Kring Berkelland)/Bedrijvenparken van start gegaan. In september zijn gericht een aantal doelstellingen bepaald waarmee men aan de slag gaat. Een open dag op een bedrijvenpark is hier een voorbeeld van.
- **Tijd**
  De verschillende samenwerkingsorganisaties/samenwerkingsverbanden beginnen vorm te krijgen. Het is nu zaak om ook gericht te gaan werken aan haalbare doelstellingen.

Samenwerken met Duitsland.

- **Kwaliteit**
  In de samenwerking met Duitsland wordt momenteel veel energie gestoken. Denk hierbij aan:
  - Bestuurlijk (Euregionaal) overleg.
  - Wederzijdse raadsbezoeken.
  - Project "Grenzhoppers/Grenshoppers" (werkgroep Economie, ambtelijke deelname).
  - Platform BV Berkelland. Oprichting nieuwe werkgroep "Regio/Euregio".
  - Plannen voor een Euregionaal Bedrijfsbezoek/ondernemersbijeenkomsten Euregionaal organiseren.

Op 6 september 2017 is er in Winterswijk een grote Euregionale bijeenkomst gehouden voor bestuurders en ondernemers. Deze bijeenkomst was zeer succesvol en er waren naast de bestuurders zeer veel ondernemers uit het grensgebied aanwezig. Het initiatief voor deze bijeenkomst lag bij de "Grenshoppers/Grenzhoppers" groep (Economie/Wirtschaft). Gedachte is om in 2018 nogmaals een ondernemersbijeenkomst te organiseren, waarschijnlijk vanuit Berkellands initiaitef i.s.m. de gemeente Oost Gelre met als locatie RBT De Laarberg.
Op 27 september zal er een ondernemersontbijt plaatsvinden op initiatief van het AIW Unternehmersverband. Dit zal in Borken plaatsvinden en ook de werkgroep "Grenzhoppers/Grenshoppers"zal hierbij aanwezig zijn.

De projectgroep Regio/Euregio zal eind september wederom bijeenkomen. De precieze doelstelling(en) zullen dan worden bepaald, waarbij er in ieder geval zal worden gekeken naar de wederzijdse aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt en hoe hier mee om te gaan. Daarnaast zal deze projectgroep in overleg met de Grenzhoppers en met de directie van de Laarberg een Euregionale ondernemers bijeenkomst organiseren op de Laarberg.

Tijd

De eerste zichtbare stappen zijn zeker gezet, waarbij de wens om hier verder mee te gaan aan beide zijden van de grens duidelijk is geworden. Al met al biedt dit kansen voor een verdergaande Euregionale samenwerking.

Stimuleren van onderzoek en ontwikkeling op het gebied van duurzame economie.

Kwaliteit

Vanuit het Platform BV Berkelland/Industriële Kring Berkelland (IKB) is er al een project afgerond. Een jaar lang kregen vijf Achterhoekse bedrijven een gerichte begeleiding van de Universiteit Twente. Met als doel werk te maken van innovatief ondernemen, om op die manier het innovatievermogen te vergroten en concurrentievoordeel te behalen. Vervolgstappen met name op gebied van duurzame economie zullen worden opgepakt vanuit de Projectgroep IKB/Bedrijvenparken. De eerste bijeenkomst staat op 10 mei 2018.
Op 20 september is er wederom een bijeenkomst van de projectgroep "IKB / Bedrijvenparken". Hierin zullen de (haalbare) doelstellingen worden bepaald, waarbij het duurzaamheidsaspect een vast onderdeel van het programma zal gaan worden.
Het thema duurzaamheid zit verder verweven in bijna alle projecten. Door middel van de doe scans worden ondernemers bewust gemaakt van duurzaamheid. Na de pilot in Ruurlo (2017) worden de doe scans nu verder uitgerold over heel Berkelland (domino-effect).

Stimuleren van ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijven.

Kwaliteit

De structurele samenwerking met ondernemers is gestalte gegeven door het Platform BV Berkelland.
Per voorjaar 2017 zijn er een 4-tal nieuwe/vernieuwde projectgroepen in het leven geroepen, te weten:

- Werkgelegenheid, School en Bedrijf.
- Regio / Euregio.
- IKB / Bedrijvenparken.
- Centrum / Evenementen / Toerisme.

Met daarnaast 2 bestaande werkgroepen:

- Ondernemersfonds.
- De Dag van / voor de Berkellandse Ondernemer.

In deze (ver)nieuw(d)e werkgroepen zal structureel worden samengewerkt om een bijdrage te leveren aan de economische ontwikkeling van de gemeente Berkelland. Dit door zelf projecten op te zetten, doelstellingen te bepalen en deze ook te halen. De gemeente neemt deel, stimuleert en faciliteert.

De dag voor De Berkellandse Ondernemer heeft dit jaar plaatsgevonden bij het Onderwijsplein in Neede (12 oktober 2017). Groot aandachtspunt was hierbij de aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt, Noaberschap en het thema innovatie (leren van je buren). Al met al geheel in lijn met de gedachte het stimuleren van ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijven.
Zowel met bestaande als nieuwe bedrijven vinden er steeds meer gesprekken plaats over (door) ontwikkeling van betreffende bedrijven. Uitbreiding- dan wel vestigingsvragen.

Geld

De gemeente zorgt voor een jaarlijkse bijdrage aan het Platform, naast ook het bedrijfsleven, het onderwijs en de LTO. Vanaf 2018 zal het nieuwe ondernemersfonds voor de financiering van het Platform gaan zorgen.

gemeente Berkelland

Speerpunten

Kwetsbare groepen doen mee

Wat gaan we daarvoor doen?

Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering).

- **Kwaliteit**
  De werkgeversbenadering is een doorlopend proces waarbij we inzetten op een aantal werkbezoeken per maand. Tijdens deze bezoeken wordt er gekeken of de SDOA kan voorzien in een bepaalde vraag bij bedrijven met betrekking tot personeel.
  In 2017 zijn er een aantal mensen geplaatst bij verschillende bedrijven in Berkelland.
  Naast het feit dat er regelmatig mensen worden geplaatst bij bedrijven waar we een bezoek aan hebben gebracht wordt er ook aandacht besteed aan andere zaken die bij het bedrijf spelen, waarbij overleg met de gemeente nodig is.

We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een sociale werkvoorziening indicatie een goede werkplek vindt.

- **Kwaliteit**
  Voor het Werkgevers ServicePunt Achterhoek (WSPA) is een aantal targets gesteld voor het jaar 2017. Het vinden van vacatures voor detacheringen vanuit de doelgroep van de sociale werkvoorziening is een speciaal aandachtspunt voor de accountmanagers van het WSPA. Afgesproken is dat zij 150 mensen plaatsen op een werkplek. Hiervoor moeten zij 230 vacatures ophalen. Uit de cijfers die wij van het WSPA krijgen blijkt dat zij tot en met oktober 2017 146 personen hebben geplaatst.
- **Tijd**
  Tot en met oktober 2017 loopt het WSPA goed op schema met de plaatsingen van de uit de SW-populatie te detacheren medewerkers.
- **Geld**
  De kosten voor de re-integratieactiviteiten is opgenomen in de begroting.

We zien er op toe dat de SDOA de nieuwe instroom van inwoners met een arbeidsbeperking op een passende wijze begeleidt naar werk.

- **Kwaliteit**
  Voor SW-medewerkers is veel aandacht vanuit het Werkgevers Servicepunt om voor hen een passende werkplek te vinden. Daarnaast heeft SDOA, door de overname van de consulenten van Hameland, veel kennis van de doelgroep met een arbeidsbeperking in huis gehaald. SDOA besteedt veel aandacht aan de kennisoverdracht voor en van deze medewerkers. Het plaatsingscijfer van 146 zoals gerealiseerd door het WSPA betreft zowel in- als doorstromers.
- **Tijd**
  Loopt op schema.
- **Geld**
  Blijft binnen de begroting.

We zoeken o.a. samen met andere partijen naar werkplekken liefst in de eigen woonomgeving voor medewerkers die voorheen bij Hameland, Beschut Binnen, werkten.

- **Kwaliteit**
  Eind 2015 startte in de gemeente Berkelland de pilot Beschut Werk Neede. Deze pilot had tot doel te onderzoeken welke mogelijkheden er binnen de gemeente zijn om lokale werkplekken te creëren voor medewerkers van Beschut Binnen. We hebben gesproken met zorgaanbieders en sociaal ondernemers. Hieruit is eind 2016 een samenwerkingsverband ontstaan tussen Lijstenmakerij Martin, zorgaanbieder Zozijn en de gemeente Berkelland. Sinds begin 2017 werken vijftien medewerkers van beschut binnen Hameland op passende werkplekken bij de lijstenmakerij en Zozijn. Zowel de medewerkers als de inleners en de gemeente zijn tevreden over de nieuwe manier van werken. De pilot is gedurende het jaar op de voet gevolgd. Gezien de positieve indrukken die daaruit voortkomen, is besloten ook in andere kernen actief te zoeken naar mogelijkheden. In Eibergen is een samenwerking tot stand gekomen met

Werkbedrijf Parlijn. Er zijn in Borculo en Ruurlo gesprekken met sociaal ondernemers en zorgaanbieders om te kijken of er een samenwerking tot stand kan komen. Begin 2018 is de pilot geevalueerd.

Tijd

Het doel is alle medewerkers die nu nog beschut binnen werken bij Hameland te plaatsen op een lokale werkplek die past bij wat zij aankunnen. Gezien het succes van de pilot in Neede, wordt er nu ook in de andere kernen gezocht naar mogelijkheden bij lokale ondernemers en/of zorgaanbieders. Er bieden zich op dit moment enkele mogelijkheden aan. Hierdoor hebben wij er vertrouwen in dat we voor juli 2019 iedereen lokaal een werkplek kunnen bieden.

Geld

Uit de evaluatie van de pilot blijkt dat de kosten van de pilot iets lager uitkomen dan de kosten die we als gemeente kwijt waren toen medewerkers bij Hameland werkten. Dit komt vooral door sterk lagere reiskosten. Aandachtspunt is wel dat in Neede een grote groep geplaatst is en dat voor kernen waar de doelgroep minder groot is, er gekeken moet worden naar creatieve oplossingen voor begeleiding.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Kwetsbare groepen kunnen meedoen.	**-166**	**-275**	**-168**	**-703**	**-417**
Goede samenwerking tussen Organisaties, Ondernemers en Overheden	**-39**	**-69**	**-97**	**-92**	**-40**
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	**-33**	**-61**	**-11**	**-11**	**-11**
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	**-23**	**-52**	**-21**	**-21**	**-42**
Versterken van industrieterreinen.	**-238**	**-443**	**-390**	**-630**	**-50**
Voortdurend koppen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	**-11.117**	**-10.855**	**-11.935**	**-13.700**	**-14.382**
We zoeken samen met andere partijen naar werkplekken voor medewerkers die voorheen bij Hameland, beschut binnen, werkten	**-9.153**	**-8.916**	**-7.901**	**-984**	**-1.373**
Investeren in mensen en kennis voor de toekomst	**-826**	**-788**	**-716**	**-766**	**-897**
We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt	**0**	**0**	**0**	**-409**	**-290**
Loonkosten van het programma Economie en werkgelegenheid	**0**	**0**	**-311**	**-8.101**	**-7.600**
Rente en afschrijving van het programma Economie en werkgelegenheid	**-2.556**	**-2.952**	**-1.856**	**-1.856**	**-2.014**
Totaal Lasten	**-24.151**	**-24.412**	**-23.407**	**-27.275**	**-27.115**
Baten					
Kwetsbare groepen kunnen meedoen.	**0**	**77**	**0**	**30**	**115**
Goede samenwerking tussen Organisaties, Ondernemers en Overheden	**0**	**0**	**0**	**0**	**11**
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	**57**	**56**	**62**	**62**	**60**
Versterken van industrieterreinen.	**515**	**659**	**501**	**501**	**130**

Voortdurend koppen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	**8.172**	**7.698**	**7.733**	**7.814**	**8.332**
We zoeken samen met andere partijen naar werkplekken voor medewerkers die voorheen bij Hameland, beschut binnen, werkten	**32**	**30**	**0**	**1.308**	**1.409**
Investeren in mensen en kennis voor de toekomst	**264**	**544**	**143**	**343**	**302**
We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt	**0**	**0**	**0**	**0**	**4**
Totaal Baten	**9.039**	**9.063**	**8.440**	**10.059**	**10.364**
Resultaat	**-15.112**	**-15.349**	**-14.968**	**-17.216**	**-16.752**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Economische Agenda 2016-2020	Vastgesteld door de raad op 14 juni 2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2015	Berkelland	603,4	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
		2015	Nederland	721,7		
Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	2015	Berkelland	138,3	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
		2015	Nederland	122,4		
Netto arbeidsparticipatie	%	2015	Berkelland	66	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
		2015	Nederland	65,4		
Bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten)	index	2013	Berkelland	115	Atlas voor Gemeenten	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De

						verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt ge
		2013	Nederland	100		
Functiemenging	%	2015	Berkelland	46,1	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
		2015	Nederland	51,3		
Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw 18jr eo	2015	Berkelland	192	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
		2015	Nederland	405,1		
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-65jr	2015	Berkelland	409,8	CBS - Participatie Wet	Het aantal reintegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
		2015	Nederland	311,9		
% werkloze jongeren	%	2012	Berkelland	1,15	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).
		2012	Nederland	1,21		

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA ENERGIE EN DUURZAAMHEID

Ontwikkelprogramma Energie en duurzaamheid

"Berkelland bruist van de energie"

Wat speelt er?

- Er is veel steun om in 2019 één derde van het energieverbruik duurzaam op te wekken en/of te besparen t.o.v. 2011. Ook is het energie uitvoeringsprogramma (EUP) 2015 tot en met 2018 vastgesteld medio mei 2016.
- We werken aan een energieneutraal Berkelland in 2030, zoals met de Achterhoekse gemeenten in 2013 is afgesproken.
- De samenleving zoekt steeds meer naar duurzame ontwikkelingen zoals opwekking van energie met biogas, wind en zonne-energie.
- De vraag, initiatieven en investeringsbereidheid op het terrein van besparing en duurzame energieopwekking nemen toe. Berkelland bruist!
- Met energierenovatie (isolatie) in 2100 particuliere woningen werd zo de afgelopen vijf jaar € 6.500.000 in de lokale economie geïnvesteerd. Aanjager hiervoor was de Achterhoek bespaart regeling.
- De samenwerking van de Achterhoekse gemeenten, AGEM en ADV krijgt steeds meer vorm en inhoud in bijvoorbeeld het verduursaamenergieloket.nl. Er is een interactief netwerk.
- Berkelland ligt in een van drie regio's die het meeste zonne-energie per inwoner produceert . Inwoners van Berkelland raadplegen het meest de zonatlas site binnen de provincie Gelderland.
- Er is steeds meer samenwerking zichtbaar tussen inwoners van de kernen en agrariërs. Zij pakken in toenemende mate de kansen om energie duurzaam op te wekken.
- Op bedrijventerrein Ruurlo is met Platform BV Berkelland een start gemaakt met energie scans. Er is een kleine groep koplopers die vergaand wil verduurzamen.

Speerpunten

De gemeente neemt haar rol door voorbeeld te zijn en (maatschappelijk) initiatief aan te jagen

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanschaf van drie elektrische voertuigen.

Kwaliteit
Een elektrische auto (Peugeot Partner electric) is besteld en aflevering wordt verwacht in april 2018.
Voor 2019 wordt nog een elektrische auto op de investeringslijst geplaatst.

Tijd

Geld
In het Energie UitvoeringsProgramma (onderdeel 2f) is hiervoor nog € 45.000 beschikbaar (€ 15.000 per auto).

Bij gemeentelijke gebouwen, accommodaties en non-profit-projecten inzetten op participatie, met een revolverend Achterhoeks energiefonds als procesgeld/voorfinanciering.

Kwaliteit
Met vijf instellingen en dorpsorganisaties in Geesteren, Gelselaar, Beltrum, Eibergen en zwembad Timpke is een participatieproces gelopen om aan energie besparing of opwekking te werken.
Vier Achterhoekse gemeenten zijn gestart met een energiefonds. Berkelland doet daar (nog) niet aan mee omdat de noodzaak op dit moment ontbreekt.

Tijd

- **Geld**
  Voor het aanjagen en de begeleiding van projecten zijn ambtelijke uren ingezet.

Onderzoek naar het energieneutraal maken van 35 gemeentelijke gebouwen en het stimuleren van scholen elektrisch neutraal te worden.

- **Kwaliteit**
  Het ging uiteindelijk om 19 gemeentelijke gebouwen.
  Het onderzoek voor het energieneutraal maken van 2 gebouwen in 2030 (gemeentewerf en gemeentekantoor) is klaar. In 2018 starten we met het uitvoeren van de maatregelen. Daarnaast zijn bij 17 gebouwen, scans uitgevoerd voor de verplichte maatregelen die in 5 jaar kunnen worden terugverdiend. In 2018 onderzoeken we welke maatregelen nodig zijn voor het energieneutraal maken van die gebouwen.
  Ook scholen zijn gestimuleerd om mee te doen. De St. Joris school in Borculo is elektrisch energie neutraal geworden. Het schoolbestuur van Oponoa is bezig met het verduurzamen van 4 locaties.
- **Tijd**

- **Geld**
  De EED scans zijn bekostigd uit het budget voor het onderhoud van gemeentelijke gebouwen. Voor de begeleiding is (voor een bedrag van € 15.200) geput uit het beschikbare budget van € 90.000 uit het EUP (onderdeel 2f van het Energie Uitvoeringsprogramma). De maatregelen met 5 jaar terugverdientijd worden al in 2018 genomen. Deze maatregelen worden bekostigd uit het onderhoudsbudget en dus niet uit het budget voor het EUP. Voor het onderzoek bij de 17 resterende gebouwen is nog een budget van € 78.800 beschikbaar.

Verlengen van de uitbreiding van de formatie (met 1,0 fte) voor de periode juni tot december 2018.

- **Kwaliteit**
  Tot eind 2018 is voorzien in de vacature.
- **Tijd**
  Per september 2017 is opnieuw vacature ontstaan door vertrek van R. Straalman vanaf december is nieuwe medewerker M. Vuijk de vervanger met mogelijk vaste aanstelling na 1 jaar
- **Geld**

Vervangen van extra 690 lantaarnpalen met LED en dimmers tot 2019.

- **Kwaliteit**
  Opdracht is gegeven om 298 gedimde LED armaturen te plaatsen en om 563 lantaarnpalen die veel energie verbruiken te vervangen.
- **Tijd**

- **Geld**
  Van het beschikbare budget (€ 369.000, onderdeel 2f van het Energie Uitvoeringsprogramma) is inmiddels € 276.715 uitgegeven.

Voor het uitvoeren van concrete plannen van buurten, wijken, verenigingen, stichtingen en maatschappelijke instellingen.

- **Kwaliteit**
  De "subsidieregeling maatschappelijke initiatieven voor energiebesparing en/of duurzame energieopwekking Berkelland 2017" voorziet in een subsidie voor een groep bewoners, bedrijven en of instellingen die gezamenlijk op een locatie de energie-efficiency willen verbeteren. In de regeling moet 50% van de investering zelf worden gedaan en moet tenminste een besparing en/of opwekking van 33% van de energiebehoefte in M3 gas of kWh stroom worden bereikt. De subsidie bedraagt maximaal € 10.000 per project.
- **Tijd**
  De subsidieregeling maatschappelijke initiatieven voor duurzame opwekking en/of besparing is eind september 2017 vastgesteld.
- **Geld**
  Van het beschikbare budget (€ 215.000 Energie Uitvoeringsprogramma, onderdeel 2g) is nog € 154.600

beschikbaar. Voor de subsidieregeling geldt een plafond van € 90.000. Resteert nog € 64.000 voor andersoortige 'aanjaaginzet'.

Speerpunten

Het vliegwiel wordt in beweging gezet door energiebesparing en opwekking van duurzame energie in woningen, instellingen en bedrijven

Wat gaan we daarvoor doen?

Bijdragen aan een frontoffice voor inwoners en bedrijven in het regionale Verduursaam Energieloket. Vanaf 2017 is capaciteit en kwaliteit van het loket verder verbeterd.

- **Kwaliteit**
  Er is voor 2017 een overeenkomst afgesloten met het Achterhoek energieloket BV (Verduursaam energieloket) voor een basispakket. Om onze inwoners een nog betere begeleiding te kunnen bieden, heeft Berkelland ook een pluspakket afgesproken.
  Met het basispakket is bereikbaarheid en communicatie met inwoners planmatig geregeld. Er zijn wijkprojecten ingepland. Er is gewerkt aan een ontwikkelcentrum door het energieloket met de organisatie Susteen waarin vragen van inwoners en het aanbod van bedrijven voor energiemaatregelen adequaat op elkaar worden aangesloten. Met het pluspakket is voorzien in maatwerkadviezen voor inwoners, beurzen en evenementen, korting op huisbezoeken door een adviseur, extra inloopspreekuren en extra wijk aanpakken.
  Subsidies en leningen worden via ons klantcontactcentrum en het Achterhoekse Verduursaam Energieloket afgehandeld.
- **Tijd**
  De overeenkomst van onze gemeente met het Energieloket wordt jaarlijks aangegaan. De continuïteit van het Energieloket onder de coöperatie AGEM is afgesproken t/m 2020 voor het basispakket met andere gemeenten in de Achterhoek.
- **Geld**
  Het basispakket voor 2017is afgesloten voor € 45.000 en het pluspakket voor 2017 € 15.500.
  Van de beschikbare € 142.000 (onderdeel 2c Energie Uitvoeringsprogramma) is nog € 78.000 beschikbaar.

Faciliteren van energie initiatieven op basis van de beleidsuitgangspunten RODE (Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energie).

- **Kwaliteit**
  Om energieneutrale investeringen bij instellingen bedrijven en inwoners mogelijk te maken is een ruimtelijk kader gemaakt waaraan plannen voor opwekkingsinstallaties van duurzame energie getoetst kunnen worden. Hierin doen we beleidsvoorstellen en aanbevelingen waarin we grootschalige en kleinschalige installatietypen aan vijf verschillende gebiedstypen in onze gemeente koppelen.
  Ook regionaal is aan zo'n kader gewerkt in verband met de gezamenlijke opgave van de Achterhoek gemeenten (akkoord van Groenlo). Daarmee kan een geharmoniseerd ruimtelijk beleid voor duurzame opwekinstallatie in de Achterhoek ontstaan.
  In samenwerking met de provincie wordt gewerkt aan een 3D presentatie mogelijkheid van opwekkingsinstallaties in ons landschap. Daarmee kunnen we de inpassing van opwekkingsinstallaties visualiseren.
- **Tijd**
  De beleidsnotitie en de beleidsuitgangspunten ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking zijn na een inspraakprocedure op 20 februari 2018 vastgesteld door de raad. De aanbevelingen uit de notitie worden meegenomen in het 2e EUP voor de periode 2019-2023.
- **Geld**
  De kosten voor de visualisering (3D presentaties) van middelgrote en grote opwekprojecten worden voorlopig gedekt uit het budget voor de Omgevingswet.

gemeente Berkelland

Uitvoeren energiescans bedrijven en instellingen.

- **Kwaliteit**
  Voor 2017 is een overeenkomst met het bedrijvenplatform en IKB gesloten die voorziet in het uitvoeren van 60 energiescans voor het eind 2017. Het gaat om 480 bedrijven die meer dan 10.000 kWh gebruiken. Naast de gemeentelijk energiescan werd door VNO NCW ook de MKB-checkup als scan mogelijkheid aangeboden. Inmiddels hebben zich daarvoor 35 bedrijven aangemeld.
  Op 30 januari 2018 is een evaluatie van de eerste 60 scans vastgesteld en is een tweede tranche van 120 bedrijven goedgekeurd. Deze 2e tranche wordt in samenwerking met de andere regio Achterhoek en SIKA gemeenten uitgevoerd.
- **Tijd**
  Het programmabureau van de Industrie Kring Berkelland heeft de evaluatie van de eerste 60 scans een half jaar later aangeleverd dan gepland. De wervingsactiviteiten van het IKB vergden een grotere inspanning dan verwacht.
- **Geld**
  Budget van € 90.000 (onderdeel 2d EUP) is besteed.

We maken een voortgezette Achterhoek bespaart subsidie voor particuliere woningeigenaren. We verbreden het bestaande revolverend SVn-fonds.

- **Kwaliteit**
  De nieuwe SVn duurzaamheidslening is per oktober 2017 van kracht (de oude liep sinds mei 2013). Naast isolatiemaatregelen zijn nu ook opwekmaatregelen mogelijk.
  De SVn verbrede duurzaamheidslening eigen woning Berkelland 2016 voor **particulieren** (isolatie en opwekking) kende in de 2e helft van 2017 een groei van 94 leningen. In de eerste helft van 2017 waren dat er 72. We stellen vast dat de regeling een succes is vooral voor het realiseren van zonnepanelen op de eigen woning. We zien ook dat de markt deze mogelijkheid meeneemt in de communicatie naar klanten.
  De verbrede SVn Stimuleringslening voor **bedrijven en instellingen** wordt nog maar mondjesmaat gebruikt. Via onze eigen promotiekanalen geven we meer bekendheid aan deze regeling (het team economie, de industriekring Berkelland (IKB) en de bedrijfsverenigingen). Verder worden de Berkellandse MKB bedrijven die de gesubsidieerde energiescans al hebben uitgevoerd geïnformeerd. Dat zijn er momenteel een 50-tal. Misschien zijn de aflostermijn van 5 jaar, de rente van 2% en de vereiste SVn afsluitprovisie van € 1.500 een belemmering.
  Van de subsidieregeling Achterhoek bespaard (isolatie eigen woning) hebben 417 woningeigenaren gebruik gemaakt. Het gaat om 522 maatregelen en een geïsoleerd oppervlak van 28.300 m2 (schil van de woning). Het totale investeringsbedrag is € 1.330.000 waarmee de multiplier op 7 komt (mensen investeren gemiddeld 7 x het bedrag van de subsidie)
- **Tijd**
- **Geld**
  Van het beschikbare budget van € 500.000 (onderdeel 2a EUP) voor de subsidieregeling Achterhoek Bespaart is € 241.000 aan subsidie uitgekeerd. Als de trend zich doorzet, is de pot begin 2019 op.
  Eind 2017 was er nog iets meer dan € 1.000.000 beschikbaar in het SVn fonds voor duurzaamheidsleningen voor particulieren. Met de terugbetalingsverplichting van particulieren doen zich weinig tot geen onregelmatigheden voor.

We stimuleren door subsidie duurzame technische innovaties bij en door Berkellandse bedrijven.

- **Kwaliteit**
  Er heeft zich sinds medio 2016 één bedrijf gemeld met een verzoek om subsidie voor innovatie in strobouw. Dit verzoek is afgewezen.
  Wij hebben geconstateerd dat er een toetsingskader ontbreekt. Daarom werken we aan een subsidieregeling met toetsingscriteria. Daarna kunnen we meer bekendheid geven aan deze ondersteuningsmogelijkheid.
- **Tijd**
  Een nieuwe regeling voor innovaties wordt verwacht en ontwikkeld voor maart 2018.
- **Geld**
  Het budget van € 135.000 (onderdeel 2e EUP) is nog helemaal beschikbaar.

gemeente Berkelland

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
EUP 2015-2018	2015

Overzicht Uitgaven Energie Uitvoeringsprogramma

Omschrijving		Begroot	2017	2018	Totaal	Uitgaven	Restant
Technische innovatie bedrijven	2e	45.000	45.000	45.000	135.000		135.000
Gemeentelijke aanjager participatierol	2g	105.000	55.000	55.000	215.000	60.400	154.600
Bijdrage frontoffice ADV/AGEM	2c	47.333	47.333	47.334	142.000	63.993	78.007
Elektrisch wagernpark 1	2f	15.000			15.000		15.000
Elektrisch wagenpark 2	2f	15.000			15.000		15.000
Elektrisch wagenpark 3	2f	15.000			15.000		15.000
Snellere vervanging openbare verlichting	2f	369.000			369.000	267.715	101.285
Achterhoek bespaart 2016-2018	2a	500.000			500.000	278.901	221.099
Zichtbare duurzame opwekking	2b	250.000			250.000		250.000
Energiescans bij bedrijven	2d	90.000			90.000	90.000	0
Energieonderzoek gemeentelijke gebouwen	2f	90.000			90.000	13.188	76.812
Totaal		**1.541.333**			**1.836.000**	**774.197**	**1.061.803**

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogamma op	**-25**	**-23**	**-154**	**-155**	**-151**
Loonkosten van het programma Energie en duurzaamheid	**-337**	**0**	**-395**	**-395**	**-395**
Rente en afschrijving van het programma Energie en duurzaamheid	**-37**	**-39**	**-57**	**-57**	**-30**
Totaal Lasten	**-398**	**-62**	**-606**	**-607**	**-576**
Baten					
We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogamma op	**0**	**0**	**0**	**0**	**16**
Resultaat	**-398**	**-62**	**-606**	**-607**	**-561**

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Hernieuwbare elektriciteit	%	2014	Berkelland	3,2	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
		2014	Nederland	8,7		

gemeente Berkelland

CULTUUR

Cultuur

"Alle inwoners kunnen cultuur beleven. Cultuur gaat om kunst, muziek, lezen, evenementen, monumenten en ons landschap"

Wat speelt er?

- **Cultuur is van iedereen.**
  Cultuur is verweven met onze tradities, monumenten en het landschap.
- **Cultuur voor alle kinderen.**
  Alle kinderen komen in aanraking met lezen en muziek.
- **Initiatieven vanuit de samenleving.**
  Cultuur is alles wat mensen verbindt. De gemeente ondersteunt initiatieven van inwoners en organisaties zodat het culturele aanbod zo breed mogelijk is.

Speerpunten

Alle kinderen maken kennis met en beleven cultuur

Wat gaan we daarvoor doen?

Door samenwerking in combinatiefuncties realiseren we samen met onze partners een goede vorm van (basis)muziekonderwijs, kunstzinnige vorming en leesbevordering van 0 t/m 12 jarigen.

Kwaliteit
Voor de periode 1 juli 2017 tot 1 juli 2021 zet Muziek- en KunstWijs zich in voor een goede vorm van (basis)muziekonderwijs en/of kunstzinnige vorming. Hiervoor hebben wij extra formatie toegekend. De bibliotheek Oost Achterhoek zet zich gedurende dezelfde periode in voor leesbevordering; ook zij hebben in het kader van de combinatiefunctionarissen-regeling extra formatie toegekend gekregen.

Tijd

Geld
De inzet vindt plaats binnen de door de raad gestelde kaders voor de inzet van de brede impuls - combinatiefunctionarissen.

Met de Bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.

Kwaliteit
In 2017 is de Bibliotheek Oost Achterhoek druk bezig geweest om de openingstijden met behulp van partners te vergroten. Er is een lichte stijgen met betrekking tot bezoekers en uitleningen van boeken ten opzichte van 2016. De bibliotheek is in april 2017 gecertificeerd. De samenwerking in Neede, tussen (Boekhandel) de Kamer van Kramer en de Bibliotheek is uniek.

Tijd

Geld

Ondersteunen en faciliteren vrijwilligers van de dorpsböke om leesbevordering met het basisonderwijs tot stand te brengen en ontmoetingsplek voor gemeenschap te zijn.

Kwaliteit
De leesmedia-coach van de BOA is in 6 van de 7 dorpsböke actief. De coach zorgt voor coaching van vrijwilligers, doet leesprojecten met kinderen en zorgt voor een goede samenwerking met de school. De leesmedia-coach (van de Bibliotheek Oost Achterhoek) is volgens afspraak nu bij de 6 betreffende böke actief. De 7e böke van Rekken krijgt de ondersteuning via school.

De ontwikkelingen zijn door de inzet van de leesmedia-coach bij alle dorpen positief. Wel is het verschil in kwaliteit en gebruik tussen de dorpsböke nog groot; dit behoort tot het aandachtsveld van de leesmedia-coach. Alle bökes hebben goed contact met de school.
Door de regeling combinatiefunctionarissen kan de leesmedia-coach het werk voor de dorpsbökes ook in de komende jaren (tot medio 2021) voortzetten.

Tijd
Zie hierboven. De ondersteuning door de leesmedia-coach gaat t/m medio 2021 verder.

Geld
De gemeente geeft elke böke jaarlijks € 5.000 subsidie. Binnen de combinatiefunctionarissen-regeling is dekking voor de inzet van de leesmediacoach.

Voortzetten van de samenwerking tussen scholen en met Stichting Muziek en KunstWijs waarin de scholen samenwerken per 01-08-2017, na het schooljaar '16-'17.

Kwaliteit
De subsidie voor het schooljaar 2017-2018 voor Muziek- en KunstWijs is verstrekt. Het beleidskader Muziek-, Kunst- en Cultuuronderwijs is in samenwerking met partners (Stichting Muziek- en KunstWijs en de BeMO) en met ondersteuning van Cultuurmij Oost opgesteld en wacht op het moment van schrijven op besluitvorming.

Tijd
Ondanks de vertraging wordt besluitvorming in de eerste vergadering van de nieuwe raad voorzien.

Geld
Het budgettaire kader wordt in het nieuwe beleidskader bepaald.

Speerpunten

Inwoners blijven culturele initiatieven ontwikkelen

Wat gaan we daarvoor doen?

Behouden van kennisoverdracht en communicatie over (de waarde van) erfgoed en het subsidiëren van het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers.

Kwaliteit
De professionalisering en digitalisering van de informatievoorziening ziet het erfgoedcentrum als primaire doelstelling. De inrichting van het e-depot en de daarbij komende techniek is daar een onderdeel van.

Tijd

Geld
Het jaarresultaat 2017 was € 40.000 negatief; dit bedrag wordt aan de reserve van het erfgoedcentrum onttrokken.

Culturele initiatieven in Berkelland in beeld brengen en het maatschappelijke dialoog faciliteren. Hiervoor zetten we het bestaande budget voor cultuur en erfgoed in.

Kwaliteit
Subsidies aan de Bemo, de Bibliotheek, stichting Muziek- en KunstWijs, het Cultuur en Erfgoed Pact, Museum De Scheper en dergelijke worden jaarlijks prima verantwoord. De subsidievaststelling van deze subsidiestromen verdient in tegenstelling tot de verlening bijzondere aandacht. Binnen de opdrachten aan deze partners zien veel nieuwe initiatieven het licht buiten het directe zicht van de gemeente, met de focus op het eigene. Dat gebeurt ook binnen de vergunningen die we verlenen voor Reurpop, het Openluchttheater, paasvuren en dergelijke. Op veel plekken exposeren lokale kunstenaars (dorpshuizen, dorpsböke en de hal van het gemeentehuis).

Tijd
In de vorige raadsperiode is een besparing in ambtelijke uren gerealiseerd. Dat kon omdat ook het beleid is overgaan van "sturend" naar "volgend" met tot voor kort minder zicht en grip op culturele zaken. De 'houtskoolschets' heeft hier verandering in gebracht. In de organisatie komt structureel tijd beschikbaar voor een medewerker op het vlak van cultuur; de sollicitatieprocedure is op het moment van schrijven ingezet. Deze medewerker kan ook de gewenste verbetering in de subsidievaststelling ter hand nemen.

- **Geld**

Deelnemen aan het Cultuur– en Erfgoedpact.

- **Kwaliteit**
  Op 24 maart 2017 is in Doesburg het Pact Achterhoek 2017-2020 gesloten en bekrachtigd.
- **Tijd**
  De Achterhoek had als eerste regio in Gelderland het pact klaar.
- **Geld**
  De bijdrage vanuit Berkelland is € 15.000 per jaar, een bedrag dat door de Provincie wordt verdubbeld. De uitvoering is belegd bij een coalitie van 5 culturele partners in de regio. De bijdrage van de gemeente is gedekt uit bestaande middelen (conform collegebesluit in maart 2017).

We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden.

- **Kwaliteit**
  Cultuur is meer dan kunst en erfgoed, allerlei lokale culturele activiteiten zijn erg belangrijk voor het verbinden van de mensen in de samenleving. De gemeente steunt daarom onder meer zomerfeesten, bloemencorso's, carnaval, toneel en koren.
- **Tijd**
- **Geld**

We verbinden vernieuwende initiatieven op het gebied van cultuur en erfgoed, zodat er een breed aanbod is. Ook verbinden we cultuur en erfgoed met andere programmalijnen.

- **Kwaliteit**
  Na de aanbesteding van de diverse Combinatiefuncties (CF's), met een forse uitbreiding voor Muziek en Kunstwijs, de aanstelling van een gemeentelijke ketenregisseur voor deze CF's, de totstandkoming van het Cultuur & Erfgoedpact en de cultuurhistorische en archeologische waardenkaarten, zijn wij van mening dat wij deze ambitie (lees: dat wij op dit gebied voor verbindingen gaan zorgen) waarmaken.

  Daarnaast is in het open handen zijnde beleidskader Muziek-, Kunst- en Cultuuronderwijs meer aandacht voor cultuureducatie.
- **Tijd**
- **Geld**

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Door samenwerking in combinatiefucnties realiseren we samen met onze partners een goede vorm van basismuziekonderwijs en leesbevordering van 4 t/m 14 jarigen	**-232**	**-222**	**-232**	**-416**	**-282**
De bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.	**-623**	**-578**	**-561**	**-561**	**-580**
Ondersteunen en faciliteren vrijwilligers van de dorpsböke om leesbevordering met ht basisonderwijs tot stand te brengen en ontmoetingsplek voor gemeenschap te zijn.	**-17**	**-35**	**-35**	**-35**	**-35**
Voortzetten van de samenwerking tussen scholen en Stichting Muziek en KunstWijs	**-200**	**-220**	**-220**	**-220**	**-220**
Behouden van kennisoverdracht en communicatie over (de waarde van) erfgoed en het subsidiëren van het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers.	**-230**	**-230**	**-230**	**-230**	**-230**
Deelnemen aan het Cultuur- en erfgoedpact	**-9**	**-8**	**-11**	**-11**	**-9**
In stand houden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	**-379**	**-433**	**-277**	**-344**	**-416**
We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden	**-170**	**-173**	**-158**	**-166**	**-165**
Loonkosten van het programma Cultuur	**0**	**0**	**-154**	**-154**	**-154**
Rente en afschrijving van het programma Cultuur	**-19**	**-17**	**-9**	**-9**	**-9**
Totaal Lasten	**-1.880**	**-1.918**	**-1.887**	**-2.146**	**-2.101**
Baten					
De bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.	**14**	**5**	**5**	**5**	**0**

In stand houden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	**110**	**121**	**38**	**38**	**81**
Totaal Baten	**123**	**126**	**43**	**43**	**81**
Resultaat	**-1.757**	**-1.792**	**-1.844**	**-2.103**	**-2.020**

Kaders die de raad heeft vastgestel

Beleidskaders	**Vastgesteld**
Kadernotitie Inzet Combinatiefunctionarissen Brede Impuls Berkelland	2017
Cultuurhistorische waardenkaart Berkelland	2017
Archeologie in de gemeente Berkelland	2015
kaartbijlage 3, blad 1	,,
kaartbijlage 3, blad 2	,,
kaartbijlage 3, blad 3	,,
kaartbijlage 3, blad 4	,,
kaartbijlage 3, blad 5	,,
Berkelland beschreven	2011
Archeologie met beleid	2012
Cultuurvisie	2008
Beleidsvisie Bibliotheek Oost-Achterhoek	2015

gemeente Berkelland

SPORT

Sport

"Een leven lang met plezier en verantwoord sporten"

Wat speelt er?

- Ontmoeten van mensen is een belangrijke voorwaarde voor een sterke samenleving. Vernieuwende vormen van samenwerking (synergie) en naoberschap zijn nodig als antwoord op de krimp.
- Naast fysieke en mentale effecten hebben sport en bewegen ook sociaal maatschappelijke effecten. Het bevordert maatschappelijke participatie, sociale activering, samenhang, welzijn en gezondheid.
- Mensen worden aangespoord/geprikkeld om te gaan en blijven sporten en bewegen, zodat zij een actieve leefstijl ontwikkelen (sportparticipatie en een gezonde eet- en leefstijl)
- Er is meer ruimte voor eigen initiatieven van inwoners, bedrijven en verenigingen. (Sport)verenigingen worden steeds zelfstandiger en toekomstbestendiger. Hierdoor wordt de taak en financiële bijdrage van de gemeente kleiner.

Speerpunten

Er is een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Inzet van sport en beweging om gezondheidsachterstanden in Berkelland te verkleinen.

Kwaliteit
De Gezond In De Stad (GIDS)-gelden van de afgelopen jaren worden o.a. ingezet op het project 'Meer meedoen met sport en bewegen' (2017 - 2020); uitgevoerd door de Sportfederatie Berkelland.
Het project behelst de activering van kwetsbare doelgroepen (o.a. statushouders, kwetsbare ouderen en jongeren) en sluit aan bij de gemeentelijke beleidsdoelen op sportgebied: een leven lang met plezier en verantwoord bewegen en een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners.

Tijd

Geld

We faciliteren combinatiefuncties op het gebied van sport.

Kwaliteit
Met de gunning van 11,7 fte formatie zetten wij extra in diverse thema's in het sociale domein. Daarnaast is een ketenregisseur voor o.a. de verbinding tussen activiteiten, partijen e.d. aangesteld.

Tijd
De projectperiode loopt van 1 juli 2017 tot 1 juli 2021.

Geld
De inzet van combinatiefuncties en de ketenregisseur past binnen de door de raad gestelde financiële kaders.

We faciliteren vernieuwende initiatieven op het gebied van sport en bewegen.

Kwaliteit
Wij hebben de Survivalrunners D'RAN! Neede in 2017 een aanjaagsubsidie toegekend van € 12.500.

Tijd

Geld
Het resterende beschikbare budget in 2017 à € 7.500 is verder niet benut.

We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**
  Deze verleende subsidies zijn uitbetaald.

Wij faciliteren Achterhoek in Beweging (AiB).

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
  Regionaal is afgesproken dat iedere gemeente gemiddeld 7,2 uur ambtelijk inzet per week levert aan het realiseren van de doelstellingen/ambities van Achterhoek in Beweging.
- **Geld**
  Voor de uitvoeringsagenda van Achterhoek in Beweging stellen wij voor de periode 2017 t/m 2019 maximaal € 10.000 per jaar beschikbaar.

Speerpunten

Gemeentelijke (binnen) sportaccommodaties zijn verzelfstandigd

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor binnensport zoeken we per kern naar maatwerkoplossingen.

- **Kwaliteit**
  In 2017 is n.a.v. College on Tour een verkennend onderzoek gestart naar de toekomstbestendigheid van de binnensportaccommodaties in Ruurlo.
- **Tijd**
  Het verkennende onderzoek heeft meer tijd in beslag genomen dan voorzien. De resultaten zijn medio maart 2018 beschikbaar gekomen. Dit geeft aanleiding tot een haalbaarheidsonderzoek.
- **Geld**
  Op basis van de resultaten van het verkennend onderzoek zal een financiële doorvertaling volgen. Voor het haalbaarheidsonderzoek is door het college binnen bestaand budget € 25.000 beschikbaar gesteld.

Wij ronden de projecten rondom sportparken De Wildbaan en De Bijenkamp (buitensport) af.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
  De formele afronding bij de notaris van de eigendomsoverdracht Hoflaan 3 - 5 en de erfpachtovereenkomst sportpark De Wildbaan heeft vertraging opgelopen. Wij verwachten dat de akten spoedig zullen passeren.
  Het resterende deel van de voormalige club- en kleed accommodatie van FC Eibergen en de voormalige woning van Roerdink zijn nog niet gesloopt. In verband met flora en fauna zal sloop vermoedelijk in het najaar van 2018 plaatsvinden.
- **Geld**
  Het toekenningsbesluit van de provincie voor de vaststelling van de provinciale subsidie voor RTC De Stofwolk is binnen; daarmee is dit project afgerond.

Speerpunten

Iedereen kan meedoen aan een leven lang actief sporten en bewegen

gemeente Berkelland

Wat gaan we daarvoor doen?

De buurtsportcoaches krijgen de opdracht mensen met een zorgvraag te betrekken bij hun activiteiten.

- **Kwaliteit**
  De aanbesteding voor de buurtsportcoaches voor de periode 2017-2021 was in het eerste halfjaar van 2017 afgerond. Binnen de aanbesteding is 11,7 fte formatie gegund aan 4 partijen (Sportfederatie, Beweeg Wijs, Muziek- en KunstWijs en de Bibliotheek). Deze partijen hebben allemaal in hun ingediende projectplannen de verbinding met het sociale domein gelegd.
- **Tijd**
- **Geld**
  De gunning is binnen de budgettaire kaders van de raad gebleven.

De gemeente neemt deel aan het Jeugdsportfonds Nederland.

- **Kwaliteit**
  Wij monitoren de deelname van het Jeugdsport Nederland via de kwartaalrapportage van de Gelderse Sport Federatie. Daarnaast is het vast agendapunt in het reguliere bestuurlijk overleg met Sport Federatie Berkelland.
- **Tijd**
  Wij nemen tot en met 31 december 2018 deel aan het jeugdsportfonds; medio 2018 zal worden besloten over vervolgdeelname.
- **Geld**
  Jaarlijks was/is € 6.000 beschikbaar voor de deelname. In heel 2017 zijn 13 aanvragen gehonoreerd voor een totaalbedrag van € 2.386,60.

In het minimabeleid is ruimte voor sportdeelname.

- **Kwaliteit**
  Binnen het minimabeleid is het mogelijk een bijdrage te krijgen voor deelname aan sportieve activiteiten voor kinderen tot 18 jaar, zoals een lidmaatschap van een sportvereniging. Het minimabeleid is gericht op kinderen. Ook is er voor kinderen van minder draagkrachtige ouders maximaal € 450 beschikbaar om zwemdiploma A te kunnen behalen. Voor volwassenen kan deelname aan sportieve activiteiten leiden tot een actievere leefstijl. Via de combinatiefunctionarissen is er extra aandacht voor deelname van kwetsbare groepen (o.a. statushouders, ouderen, jongeren met een beperking) aan sport.
- **Tijd**
- **Geld**

Wij faciliteren Achterhoek in Beweging (AiB).

- **Kwaliteit**
  Het samenwerkingsverband Achterhoek in Beweging richt zich op het realiseren van een gezonde samenleving in een groeiende en b(l)oeiende Achterhoek waarbij iedereen meedoet.
  In 2017 hebben wij eenmalige de ronde van de Achterhoek gesubsidieerd. Daarnaast doen wij mee aan de projecten Gezonde Jeugd en Aangepast Sporten en zijn projecten als Vitale sportparken, open club en Achterhoekse Sporten in voorbereiding.
  Voor 2018 nemen wij deel aan Special Olympics Nationale Spelen Achterhoek 2018.
- **Tijd**
  Projectperiode is 2016 - 2020.
- **Geld**
  Gedurende de looptijd is jaarlijks € 10.000 beschikbaar.

Wij sluiten aan bij het programma 'Uniek Sporten' van Achterhoek in Beweging.

- **Kwaliteit**
  Via het project Uniek Sporten willen wij de lokale/regionale infrastructuur voor sporten door mensen met een verstandelijke beperking verbeteren en versterken. Onze (regionale) deelname aan de Special Olympics Nationale Spelen Achterhoek 2018 vervult hierin een 'aanjaagfunctie': wij willen deze groep laten meedoen aan een samenleving.

- **Tijd**
  De werving voor de coördinator Aangepast Sporten/Uniek Sporten is inmiddels afgerond.
- **Geld**
  Het project wordt uitgevoerd binnen de vastgestelde (financiële) kaders en de uitvoeringsagenda 2016 - 2020.

Speerpunten

Toekomstbestendige sportverenigingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij faciliteren Achterhoek in Beweging (AiB).

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland (SFB).

- **Kwaliteit**
  De Sportfederatie heeft ook in 2017 in de verenigingsondersteuning een rol gespeeld. Er is gepleit voor een algehele OZB-compensatie voor sportverenigingen. Het College van B&W heeft laten weten niet te gaan voor een algehele vrijstelling. Wel is in 2017 aandacht geweest voor het eigenaarsdeel van de OZB bij bepaalde verenigingen. De gemeente heeft geconstateerd dat het eigenaarsdeel van de OZB niet bij alle verzelfstandigde sportverenigingen op dezelfde wijze is meegenomen in de afkoopsom. De gemeente heeft daarom besloten dit financieel te repareren.
  Daarnaast loopt op dit moment, in samenwerking met de Sportfederatie, een onderzoek naar de financiële vitaliteit van sportverenigingen. De uitkomsten hiervan komen in het najaar van 2018 beschikbaar.
- **Tijd**
- **Geld**
  Binnen het gestelde budget.

Wij faciliteren de verenigingsondersteuning.

- **Kwaliteit**
  Per 1 oktober 2016 heeft Club Vooruit haar werkzaamheden beëindigd. Naar aanleiding van een motie is de wens geuit om (administratieve) verenigingsondersteuning voor de Berkellandse verenigingen te behouden. De ondersteuning bestaat onder andere uit de volgende twee onderdelen:
  1) Een eenmalige aanjaagsubsidie van € 500 voor de administratie.
  Deze aanjaagsubsidie kan aangevraagd worden door verenigingen/stichtingen op het terrein van sport, cultuur en welzijn die na 1 juli 2016 hun (gedeeltelijke, specialistische) administratie aan de markt uitbesteden. Het doel is om de vrijwilligers van de verenigingen op administratief gebied te ondersteunen en te ontlasten. Tot nu toe hebben 20 verenigingen hier gebruik van gemaakt. De eenmalige aanjaagsubsidie van € 500 blijft ook in 2018 van kracht.
  2) Bestuurskracht en samenwerking tussen verenigingen versterken.
  Per 1 oktober 2017 is er een ketenregisseur aangenomen binnen de regeling 'Combinatiefunctionarissen Brede Impuls'. De ketenregisseur is o.a. verantwoordelijk voor het tot stand brengen van verbindingen tussen het lokale bedrijfsleven (waaronder de Berkellandse Uitdaging) en maatschappelijke partijen in het sociaal domein (waaronder verenigingen) om de onderlinge bestuurlijke samenwerking te bevorderen en de bestuurskracht te versterken. In 2018 wordt hier nader invulling aan gegeven.
  De ketenregisseur heeft inmiddels haar taak om 'de bestuurlijke samenwerking te bevorderen en de bestuurskracht te versterken' opgepakt. Diverse partijen in gemeente Berkelland die actief zijn op dit gebied worden bij elkaar gebracht met als doel om nader kennis te maken en de taken die eenieder

uitvoert m.b.t. het verbinden van verenigingen en vrijwilligers kunnen op deze manier beter op elkaar afgestemd worden.

- **Tijd**
  Volgens planning verlopen.
- **Geld**
  Binnen budget gebleven.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Er is een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners	**-23**	**-14**	**-20**	**-20**	**-27**
Gemeentelijke (binnen) sportaccommodaties zijn verzelfstandigd	**-311**	**-38**	**0**	**0**	**-6**
Loonkosten van het programma Sport	**0**	**0**	**-138**	**-138**	**-138**
Rente en afschrijving van het programma Sport	**-189**	**-209**	**-129**	**-129**	**-209**
We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen	**-108**	**-90**	**-93**	**-82**	**-92**
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	**-771**	**-786**	**-426**	**-655**	**-714**
Inzet van sport en beweging om gezondheidsachterstanden te verkleinen	**-925**	**-966**	**-930**	**-947**	**-1.011**
Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland	**-68**	**-79**	**-79**	**-80**	**-83**
Totaal Lasten	**-2.395**	**-2.182**	**-1.816**	**-2.051**	**-2.280**
Baten					
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	**263**	**262**	**269**	**269**	**253**
Resultaat	**-2.132**	**-1.921**	**-1.547**	**-1.782**	**-2.027**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	**Vastgesteld**
Kadernotitie Inzet Combinatiefunctionarissen Brede Impuls Berkelland	2017

Sportkader Achterhoek in Beweging 2016-2020	2015
Uitvoeringsagenda Achterhoek in Beweging	2015
Revitalisering sportpark De Bijenkamp	2013

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Niet-sporters	%	2014	Berkelland	51,1	RIVM - Zorgatlas	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
		2014	Nederland	49,9		

gemeente Berkelland

RECREATIE EN TOERISME

Recreatie en toerisme

"Berkelland heeft grote aantrekkingskracht"

Wat speelt er?

- Het kleinschalige en diverse aanbod van dag- en verblijfstoerisme bundelen in een aantal thema's.
- Het bedrijfsleven heeft ongeveer 5 jaar (crisis) achterstand van nieuwe investeringen op bedrijfsniveau. Het kwaliteitsniveau van het toeristisch en recreatief aanbod loopt daardoor achter.
- Recreanten willen telkens iets nieuws beleven.
- Nieuwe technieken bieden nieuwe ICT toepassingen voor de sector.
- Groei van bestedingen komt van senioren en opkomende markten

Speerpunten

Het bieden van op maat gesneden belevingsconcepten voor recreanten

Wat gaan we daarvoor doen?

We dragen bij aan het project digitale beleving in de Achterhoek.

Kwaliteit
Het project SMAAS (smart mobility as a service) is ingediend bij de provincie in het kader van Gebiesopgaven, de beschikking is ontvangen en het project kan van start. Het project Sensortechnologie & Legionella is in voorbereiding om te worden voorgelegd aan de stuurgroep. Het project digitale beleving is uit gewerkt. Er wordt via een pilot (waarschijnlijk Heikamp) getest.

Speerpunten

Het versterken van het kwaliteitsniveau van het vrijetijdsaanbod

Wat gaan we daarvoor doen?

We dragen financieel en inhoudelijk bij aan het project Mobiliteit als beleving met de E-Kar.

Tijd

Geld
Financiering: MIP regionaal.

We dragen financieel en inhoudelijk bij aan projecten op het gebied van routestructuren.

Kwaliteit
College heeft ingestemd met het opwaarderen van de mountainbikeroute de Graafschap. Het is een intergemeentelijk project waarvoor nog een subsidieverzoek loopt bij de provincie. Het project is opgestart. De routes worden verkend en met de grondeigenaren wordt contact gezocht met het verzoek om medewerking.

Geld
Dekking: overh. begroting 2016 naar 2017

We faciliteren financieel en inhoudelijk een cursus ambassadeurs voor het landschap van IVN voor inwoners en recreatieondernemers.

Kwaliteit
De cursus ambassadeur voor het landschap van IVN voor recreatieondernemers is 25 september van start gegaan en succesvol verlopen. De ondernemers waren enthousiast over de opzet en de inhoud. In 2019

zal er een terugkomdag zijn, waarbij een toegewerkt wordt naar een nieuw toeristisch product.

Geld
Dekking: landschapsregeling.

Speerpunten

Meerwaarde door samenwerking

Wat gaan we daarvoor doen?

Jaarlijks organiseren wij een ontmoetingsdag voor vrijetijdsondernemers.

Kwaliteit
In februari is een ontmoetingsdag in Berkelland gehouden, georganiseerd door de regiocoördinator. Deze is succesvol verlopen.

Tijd

Geld
Dekking: regulier budget.

We doen mee in het Duits-Nederlandse netwerk 'Grensoverschrijdende Euregionale samenwerking'.

Kwaliteit
Er zit momenteel veel energie op de grensoverschrijdende samenwerking.
De intergemeentelijke duitnederlandse samenwerking is opgestart rond verschillende thema's zoals toerisme en recreatie, gezondheid en sport, cultuur/onderwijs en arbeidsmarkt . Via de Regio Achterhoek vindt bestuurlijke afstemming plaats. De ambtelijke voorbereiding gebeurt via de zogenaamde Grenzhoppers.
Op het gebied van toerisme en recreatie zit vooral energie op netwerken tot stand brengen en elkaar leren kennen. Dit moet tot stand komen door uitwisseling tussen bedrijven, bedrijfsbezoeken ed. Er worden bustouren georganiseerd door koppels van samenwerkende gemeenten met als doel om ontmoeting te bewerkstelligen.

Geld
Er is geen procesgeld beschikbaar.

We faciliteren Achterhoek Toerisme financieel en inhoudelijk.

Kwaliteit
De evaluatie van Achterhoek Toerisme is afgerond. De samenwerkende gemeenten zijn positief over Achterhoek Toerisme. De subsidie is verlengd.

Geld
Het subsidiebedrag is hetzelfde gebleven

We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel.

Kwaliteit
De regiocoördinator heeft in overleg met deelnemende ondernemers diverse producten tot stand gebracht of verschillende activiteiten uitgewerkt en in de markt gezet. Op basis van een evaluatie van die activiteiten zijn deze activiteiten doorgezet of stopgezet.

Tijd

Geld

We faciliteren een makelaar Vrijetijdseconomie die de regionale Vrijetijdsagenda uitvoert.

Kwaliteit
De kennismakelaar Vrijetijdseconomie is voortvarend aan de slag gegaan en in samenwerking met de kennismakelaars van de stuurgroep Achterhoek 2020 geeft zij vorm aan de projecten die moeten zorgen voor de toepassing van digitale technieken binnen de vrijetijdssector. We hebben in regionaal verband geëvalueerd en geconcludeerd dat het contract verlengd wordt.

Tijd

Geld
Dekking vanuit MIP en mogelijk provinciale middelen.

We faciliteren het Berkeldalproces.

Kwaliteit
We nemen deel aan het berkeldal platform. Er zit energie in het gebied langs de Berkel en we leren van deze nieuwe vorm van samenwerken, waarbij we als overheid één van de medespelers zijn.
Binnen het berkeldalproces wordt de Duits-Nederlandse samenwerking actief opgepakt naar aanleiding van een initiatief voor een berkelfestival. Dit is een festival rondom meerdere thema's. Hiervoor is een Interreg-aanvraag ingediend, in samenwerking met vijf Duitse gemeenten langs de Berkel. De Interreg-aanvraag is gericht op langjarige samenwerking tussen burgers en verenigingen tussen Duitsland en Nederland. Bij de aanvraag is uitgegaan van de thema's uit het berkeldalproces. In 2018 moet blijken of de aanvraag gehonoreerd gaat worden.

Tijd

Geld
Voor de organisatie van het festival voor 2017 was € 4.000 geraamd. Er is subsidie verstrekt van € 3.750. Er is een garantstelling afgegeven voor € 3.750. Hier wordt aanspraak op gemaakt als de Interreg-aanvraag niet wordt gehonoreerd. Eind juni is bekend of de aanvraag in gehonoreerd.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Het versterken van het kwaliteitsniveau van het vrijetijdsaanbod	**-118**	**-75**	**-96**	**-131**	**-129**
We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel	**-111**	**-127**	**-153**	**-153**	**-147**
Loonkosten van het programma Recreatie en toerisme	**0**	**0**	**-370**	**-370**	**-370**
Rente en afschrijving van het programma Recreatie en toerisme	**-21**	**40**	**-15**	**-15**	**-22**
Totaal Lasten	**-250**	**-162**	**-634**	**-670**	**-667**
Baten					
We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel	**0**	**0**	**2**	**2**	**0**
Resultaat	**-250**	**-162**	**-632**	**-668**	**-667**

gemeente Berkelland

WONEN

Wonen

"Een aantrekkelijke woningvoorraad in Berkelland"

Wat speelt er?

- Na 2020 zal na het aantal inwoners ook het aantal huishoudens dalen, waardoor meer aanbod van woningen ontstaat. Dit kan leegstand, waardedaling en vermindering van de kwaliteit van de leefomgeving veroorzaken.
- De woningmarkt gaat over gemeentegrenzen heen. Er is daarom een Regionale Woonagenda Achterhoek 2015-2025 opgesteld. Aanvullend is er ook een Lokale Woonagenda opgesteld.
- In Berkelland kunnen tussen 2010 en 2025 570 woningen worden gebouwd. Er zijn tot 2016 385 woningen toegevoegd. Er is dus nog ruimte voor 185 woningen. Extra nieuwbouw hier bovenop is alleen mogelijk als daar sloop tegenover staat.
- Het gaat steeds meer om het investeren in de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Dit kan door het verduurzamen of levensloopbestendig maken van bestaande woningen.
- Er is in het centra (kernwinkelgebied) van kernen enige ruimte voor transformatie van bestaand vastgoed naar woningen om leegstand en verpaupering tegen te gaan.

Speerpunten

Een toekomstbestendige bestaande woningvoorraad

Wat gaan we daarvoor doen?

Beschikbaar stellen blijverslening voor particulieren. Hiermee kunnen zij ingrijpende verbouwingen/aanpassingen aan de eigen woning financieren.

Kwaliteit
Vanaf de start in juni 2016 is in Berkelland tot eind 2017 één blijvers lening verstrekt. Twee aanvragen zijn afgewezen. Landelijk is er nog een geringe vraag, waarschijnlijk door onbekendheid met het nieuwe product.
We blijven aandacht besteden aan het vergroten van de bekendheid.

Tijd

Geld

Beschikbaar stellen van een starterslening voor starters om op de woningmarkt de overbrugging tussen de koopprijs en de maximale hypotheek bij banken te overbruggen.

Kwaliteit
We zien vanaf het begin in 2013 een redelijk constante vraag naar startersleningen. Er zijn 15 startersleningen toegewezen in 2017.

Tijd

Geld
De raad heeft 19 september 2017 een extra krediet van € 1 miljoen voor het verstrekken van startersleningen beschikbaar gesteld. Met het extra krediet kunnen ongeveer 45 starters tot en met 40 jaar geholpen worden bij de aankoop van de eerste koopwoning

Voor meer informatie over energierenovaties in de particuliere woningvoorraad zie ontwikkelprogramma Energie en Duurzaamheid.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Voor meer informatie over het herstructureringsfonds voor investeringen in bestaand vastgoed en openbare ruimte zie ontwikkelprogramma demografische ontwikkelingen.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**
  Bij de resultaat bestemming van de jaarrekening 2016 is het bedrag van € 1.484.426 toegevoegd, waardoor de reserve begin 2017 uitkwam op € 7 miljoen. In 2017 zijn er vier bijdragen uit deze reserve gehaald. Het gaat om € 240.000 voor de skihut/busplein in Neede, € 275.000 voor de Maalderij in Rietmolen, € 54.177 voor de Zwartschool In Borculo en € 210.000 voor de sloop /herinvulling van de locaties Huenderstraat/Beukenlaan bij de verbouw van het sterrenpalet in Eibergen.
  Daarmee komt het eindsaldo 2017 van deze bestemmingsreserve uit op € 6.220.822,62.

We onderzoeken of en waar er kleinschalige (extramurale) woonvormen voor ouderen gerealiseerd kunnen worden.

- **Kwaliteit**
  Samen met de Regietafel wonen en zorg is in 2017 per kern de vraag- en aanbodontwikkeling voor woonzorg in beeld gebracht. Op basis daarvan is een ontwikkelperspectief per kern geschetst met daarin de opgaven die nodig zijn om ook in de komende jaren de woonzorg voorzieningen in de kernen te behouden. Conclusie is dat er in aantallen voldoende aanbod is, maar dat er wel een opgave ligt om het aanbod beter aan te laten sluiten op de vraag . Daarnaast is verder gaande samenwerking tussen de zorgpartijen nodig om kwalitatieve 24 uurs zorg te kunnen blijven bieden.
  Met het ontwikkelperspectief is een basis gelegd die dient als agenda voor de verdere afstemming in de regietafel en aanpak in de kernen.
- **Tijd**
  In november is het ontwikkelperspectief ter kennisname gedeeld met de raad betrokken groepen zoals de ouderenbonden, seniorenraad, welzijnsraad en gehandicaptenplatform. Tijdens een thema avond is door een aantal van de partijen uit de regietafel een toelichting gegeven op het ontwikkelperspectief, specifieke opgaven en de aanstaande ontwikkelingen.
- **Geld**

Speerpunten

Het aantal en type woningen past bij de behoefte

Wat gaan we daarvoor doen?

We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties. Voor het afwaarderen van plannen treffen we maatregelen.

- **Kwaliteit**
  Zie voor informatie paragraaf grondexploitaties

Tijd
Het bewaken van de gemeentelijke grondexploitaties is een continu proces. Per plan stellen we een exploitatiebegroting op waarin de verwachte uitgaven en opbrengsten in de tijd worden geraamd. Deze begrotingen actualiseren we minimaal jaarlijks. Via de paragraaf Grondbeleid in de jaarrekening leggen we hierover verantwoording af.

We monitoren regionaal en lokaal de ontwikkelingen op de woningmarkt.

Kwaliteit
De gemeenteraad heeft 20 juni 2017 de lokale woningmarktmonitor 2017 voor Berkelland behandeld. En de trend voor de ontwikkeling woningvoorraad per gebied in Berkelland vastgesteld voor de periode tot 2025. De gemeenteraad heeft 19 december 2017 de regionale Woonmonitor 2017 voor kennisgeving aangenomen. Deze regionale woonmonitor geeft een terugblik op de ontwikkelingen in 2016 in zeven gemeenten in de regio Achterhoek. Eind 2017 is het plan van aanpak "ruimte voor kwaliteit, onderweg naar wendbaar woonbeleid" aangeboden aan de gemeenteraad voor behandeling in januari 2018. Dit plan van aanpak is een volgende stap in de doorontwikkeling van ons woonbeleid.

Tijd

Geld

We vertalen de uitkomsten van het stoplichtmodel in Structuurvisies Wonen per kern en voor het buitengebied. Deze vormen het kader voor nieuwe bestemmingsplannen.

Kwaliteit
De gemeenteraad heeft 21 februari 2017 het voorbereidingsbesluit voor de wijk Op de Bleek in Eibergen vastgesteld.
Het geeft ons een jaar de tijd om een passend bestemmingsplan te maken en in procedure te brengen.
Ondertussen is het intrekbeleid voor vergunningen ingetrokken, waardoor we terugvallen op de wettelijke termijn van 6 maanden.
In de raad van oktober 2017 zijn de structuurvisies wonen voor de grote kernen Borculo, Neede en Ruurlo aan de raad vastgesteld.

Tijd

Geld

We willen werken aan vitale centra. Voor leegstaande panden zoeken we met eigenaren naar passende functies. Soms kan transformatie naar wonen een oplossing bieden.

Kwaliteit
Eibergen: plannen zijn in uitvoering.
Borculo: plan van aanpak voor maatregelen is in voorbereiding; in maart 2018 in college aan de orde.
Neede: opstellen pilot voor de Oudestraat is in uitvoering.
Ruurlo: geen concrete plannen op dit moment.

Tijd

Geld
Voor revitaliseringen van centrumgebieden is een bedrag van € 1.000.000 beschikbaar (coalitieakkoord 2014-2018), specifiek voor het centrum van Borculo.
Vooreerst is dit voldoende. Afhankelijk van verdere keuzes aan de hand van een plan van aanpak moet blijken of aanvullend budget nodig is.

Woningmarktonderzoek: hieruit blijkt woningbouwbehoefte naar type en locatie. Analyseren of huidige woningbouwplannen hierbij passen met het regionaal stoplichtmodel.

Kwaliteit
De raad heeft januari 2018 het plan van aanpak onderweg naar wendbaar woonbeleid vastgesteld.
Hiervoor wordt regionaal draagvlak gezocht.
Op basis van het regionaal overdrachtsdocument wonen kunnen de nieuwe colleges na de verkiezingen

aan de slag met het vernieuwen van de regionale woonagenda.

In 2017 is het Achterhoekse woonwensen en leefbaarheidsonderzoek (het AWLO 2017) uitgevoerd. De resultaten zijn eind maart 2018 bekend en worden aan de raad aangeboden.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Loonkosten van het programma Wonen	**-55**	**0**	**-1.322**	**-1.322**	**-1.322**
Rente en afschrijving van het programma Wonen	**-192**	**-93**	**-234**	**-234**	**-135**
We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	**-930**	**-312**	**-960**	**-960**	**-1.196**
We houden woonbehoefte onderzoeken in de kleine kernen in 2018	**0**	**0**	**0**	**-200**	**-17**
Totaal Lasten	**-1.176**	**-405**	**-2.516**	**-2.716**	**-2.670**
Baten					
We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	**1.472**	**785**	**1.791**	**1.791**	**2.211**
Resultaat	**295**	**380**	**-725**	**-925**	**-458**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Regionale Woonagenda 2015-2025	Gemeenteraad, mei 2015
Verordening Starterslening gemeente Berkelland 2015	Gemeenteraad, december 2015
Verordening Blijverslening gemeente Berkelland	Gemeenteraad, juni 2016
Structuurvisie Wonen Eibergen	Gemeenteraad, februari 2016
Energie Uitvoeringsprogramma 2015-2018	Gemeenteraad, mei 2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2016	Berkelland	600	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een

						éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
		2016	Nederland	643		
Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2016	Berkelland	732	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
		2016	Nederland	716		
WOZ-waarde woningen	dzd euro	2015	Berkelland	199	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
		2015	Nederland	206		
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2013	Berkelland	8,5	ABF - Systeem Woningvoorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
		2013	Nederland	6,6		

gemeente Berkelland

LEEFOMGEVING

Leefomgeving

"Een prettige woon– en leefomgeving in de gemeente Berkelland"

Wat speelt er?

- **Bereikbaar met auto, fiets en bus**
  Ook in de toekomst is het belangrijk dat onze winkelcentra, wijken, bedrijven en voorzieningen goed en veilig zijn te bereiken voor iedereen. De regiotaxi en buurtbus worden steeds belangrijker voor het vervoer in onze gemeente en regio.
- **Betrokken bij je eigen leefomgeving**
  Het is belangrijk dat inwoners zich betrokken en verantwoordelijk voelen voor hun eigen buurt of wijk. We halen bij inwoners op welke zaken zij prioriteit geven en waar zij zich voor willen inzetten. Voor de lange termijn kaders gebruiken we de ontwikkelagenda die uit de kernenfoto's is opgesteld.
- **Duurzame leefomgeving**
  We werken aan een energieneutraal Berkelland in 2030. Dit is in 2017 een ontwikkelprogramma, waaraan uitvoering wordt gegeven onder andere in het beheer van de leefomgeving.

Speerpunten

Bereikbaarheid via vervoersystemen

Wat gaan we daarvoor doen?

Het wettelijke doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Particuliere initiatieven de ruimte geven.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Vrijwilligersvervoer stimuleren en helpen ontwikkelen, ook in de doorontwikkeling.

- **Kwaliteit**
  Het gaat om vrijwilligersprojecten die vervoer verzorgen met een zeker "mantelzorggehalte". Dat is vervoer met een plus als het gaat om de extra tijd en inspanning die nodig is, in een intensievere vorm dan ZOOV Op Maat biedt. Onlangs heeft de Naoberbus aandacht gevraagd voor haar zorgwekkende financiële positie voor de invulling van de maatschappelijk taak die ze vervult. Wij willen meedenken en meezoeken naar een werkbare oplossing in verband met de andere lokale initiatieven (Vlearmoesbus, buurtbussen en vervoerdienst Berkelland).
- **Tijd**
  Voor de doorontwikkeling van lokale vervoersystemen is tijd nodig om in netwerken de juiste verbindingen te kunnen leggen. Ook is er lokale kennis en kunde nodig om goed te doen wat nodig is, kan en mag. Als de kennis niet meer of onvoldoende in eigen huis beschikbaar is, kan deze bij of via

ZOOV (extern) gehaald worden.

Speerpunten

Inwoners voelen zich verantwoordelijk voor eigen buurt of wijk

Wat gaan we daarvoor doen?

We overleggen met centrumondernemers over het (groen)onderhoud.

- **Kwaliteit**
  Het groenonderhoud in de dorpscentra is onderdeel van de algemene contacten met de ondernemers over het centrum van hun dorp.
  In Eibergen was het centrumplan in 2017 in uitvoering. Voor Neede is het pilotproject Oudestraat in voorbereiding. In beide gevallen liepen en lopen de contacten mede via de taskforce.
  In Borculo waren in 2017 geen specifieke contacten. Groenonderhoud gaat daar deel uitmaken van de beoogde centrumaanpak van 2018.

We overleggen met inwoners en maatschappelijke organisaties over vormen van buurtverantwoordelijkheid.

- **Tijd**
  In gesprekken met wijken en buurten zoeken we naar mogelijke vormen van buurtverantwoordelijkheid. Er is een werkwijze hoe wij buurtgericht gaan werken opgesteld. Wijkteams en eventuele wijkbudgetten maken daar onderdeel van uit.
- **Geld**
  De voorstellen zijn er. Er is nog geen budget voor vrijgemaakt of geoormerkt. Een voorbeeld is wijk 'De Berg' in Neede. Daar is een wijkraad. In een pilot kijken we samen met het wijkteam welke taken in de wijk, die nu door de gemeente worden uitgevoerd, in aanmerking kunnen komen om te behartigen van uit het wijkteam. Ook in de wijk 'Hambroek' in Borculo zijn er ontwikkelingen.
  Daarbij maken we inzichtelijk voor de gemeentelijke taken welke financiële middelen er zijn, en welke planning daarbij hoort. We bereiden een college voorstel voor, om de pilot uit te voeren en deze en andere initiatieven te kunnen realiseren. Er is geen extra geld voor buurtbudget.
  Op dit moment moeten wij putten uit bestaande middelen.

We overleggen met inwoners over speelplekken.

- **Kwaliteit**
  Vervanging pannakooi in wijk het Elberink. De kwaliteit van de huidige pannakooi is zeer slecht.
  Er is overleg gevoerd met bewoners, kinderen en wethouder J. Pot. Financiering uit bestaand budget.
- **Tijd**
  Uitvoering voorjaar/ zomer 2018.
- **Geld**
  Overschrijding op speelvoorziengen door vervanging Pannakooi in wijk het Elberink in Borculo, kosten € 32.000.

Speerpunten

Omgevingsbeleid draagt bij aan leefbaarheid

Wat gaan we daarvoor doen?

Digitalisering: de gemeentelijke informatievoorziening moet aansluiten op landelijke regelgeving en moet bewoners en bedrijven meer gaan ondersteunen.

- **Kwaliteit**
  2017 is een jaar van oriëntatie en opstellen van een projectplan voor periode vanaf 1-1-2018. Vanwege uitstel van invoering van de wet, is de noodzaak voor het opstellen van het projectplan ook vertraagd.

- **Tijd**
  Op het moment van invoering van de Omgevingswet moet minimaal de continuïteit van het vergunningverleningsproces geborgd zijn.
  Het volledige stelsel moet in 2024 afgerond zijn.
- **Geld**
  Bij de raming van de invoeringskosten van de Omgevingswet is voor digitalisering rekening gehouden met:
  - Extra formatiekosten voor ICT.
  - **Geen** ICT-kosten voor de aanpassing van de bestaande ICT (mee te nemen bij ICT-meerjarenplanning).
  - Budget voor een inhaalslag om de basis op orde te brengen (digitalisering archief, basisregistraties).

Het eigen maken van een andere manier van werken, een andere houding en gedrag van de gemeentelijke organisatie (cultuuromslag, participatie en integraliteit).

- **Kwaliteit**
  Deze actie is gekoppeld aan de organisatiebrede doelstelling om (meer) omgevingsgericht samen te werken.
- **Tijd**
- **Geld**

Implementeren nieuwe Omgevingswet in planvorming, beleid, procedures, instrumenten en werkwijze van Berkelland (inhoudelijk/procedureel/juridisch).

- **Kwaliteit**
  2017 is het jaar van voorbereiding en bewustwording. We zijn daar volop mee bezig geweest. Er is een projectorganisatie met drie projectgroepen (dienstverlening/procedures, cultuurverandering/communicatie en digitalisering). De raadswerkgroep heeft in het voorjaar van 2017 geoefend met virtuele casussen. Door het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het tempo iets omlaag gegaan.
- **Tijd**
  De inwerkingtreding van de Omgevingswet is verplaatst naar 2021. In verband daarmee is het vaststellen van de ambitie verschoven tot na de verkiezingen in 2018.
- **Geld**
  Voor 2017 was een bedrag van € 50.000 beschikbaar. Dat budget is gebruikt voor de inzet van programmacapaciteit (ambtelijke uren), bijeenkomsten en het inzetten van externe deskundigheid. Volgens een rekentool van de VNG is becijferd dat we de komende jaren meer dan € 1.700.000 nodig hebben voor de implementatie van de Omgevingswet (inclusief het maken van de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan). Besloten is om € 577.564 van het resultaat van de Voorjaarsnota 2017 te bestemmen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Speerpunten

Vitale leefomgeving: versterken/ opstarten dorpsnetwerken (buurt– en dorpsorganisatie) en agendavorming per kern door inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Dorpsnetwerken leggen aan de dorpsgemeenschap verantwoording af over voortgang van hun activiteiten en werken aan een duurzame positie van dorpsnetwerken in de kernen.

- **Kwaliteit**
  In 2017 is gewerkt aan het opzetten van een dorpsnetwerk in de grote kernen. Hiervoor zijn de grote kernen ingedeeld in logische delen. Deze delen worden afzonderlijk bezocht. De bewoners van dat deel

ontvangen daarvoor een uitnodiging.
Het bezoek wordt eerst intern voorbereid door in de organisatie alle onderwerpen op te halen die in de betreffende wijk spelen en intern bekend zijn. De betreffende vakcollega's zijn ook bij het bezoek aanwezig.
Per grote kern wordt er gestart met 1 wijk om ervaring op te doen en om van elkaar te leren. Voor Eibergen en Ruurlo zijn de voorbereidingen gestart. In Borculo is het proces met de wijk Hambroek (Mijn Hambroek) verder op deze manier opgepakt. In het Hambroek zijn nu een aantal werkgroepen aan de slag met onderwerpen die door de wijk zelf zijn aangedragen. Daarnaast zijn we voor het Hambroek bezig met de inventarisatie van wat er binnen de gemeente van de wijk bekend is.

Tijd

Geld
Er is vaak geen duidelijkheid of er middelen zijn om eventuele zaken die uit de bezoeken naar voren komen ook daadwerkelijk uit te kunnen voeren. We moeten beter (vooraf) inzichtelijk maken welke middelen (direct) beschikbaar zijn en voor welke activiteiten budget gereserveerd/aangevraagd moet worden.

Dorpsnetwerken maken een gebiedsagenda en handelen initiatieven uit eigen gebied af. Gemeente stelt samen met dorpsnetwerken spelregels op om initiatieven te stimuleren.

Kwaliteit
De dorpsorganisaties hebben een uitvoeringsagenda. Er is maandelijks contact over o.a. de voorgang van de projecten.
Met de kleine kernen en buurtschappen worden in 2017 en 2018 gesprekken gevoerd hoe de ontwikkeling van het dorp en de samenwerking met de gemeente op een goede manier vorm kan krijgen die aansluit bij de actuele ontwikkelingen en werkwijzen.
Wethouder Pot heeft eind 2017 en begin 2018 een bezoek gebracht aan de besturen van de dorpsbelangenverenigingen met als doel om de samenwerking van de afgelopen jaren te evalueren en om van gedachten te wisselen hoe in de toekomst de samenwerking eruit gaat zien en wat voor wederzijdse verwachtingen er zijn. Via de opzet van wijkgericht werken worden de ontwikkelingen en wensen per wijk samen met de afzonderlijke wijken in beeld gebracht.

We faciliteren de start van dorpsnetwerken en geven de kernen de ruimte om zichzelf te organiseren in representatieve dorpsnetwerken.

Speerpunten

Wijken en kernen zijn goed en veilig bereikbaar

Wat gaan we daarvoor doen?

30- en 60 kilometerzones inrichten.

Kwaliteit
In de kern Neede moeten de wijken in het noord-oosten nog ingericht worden als 30 km/u gebied. Dit zijn de laatste gebieden in Berkelland die nog als 30 km/u gebied moeten worden ingericht. Een verkeersbesluit daarvoor zal in het voorjaar 2018 worden genomen. De fysieke inrichting zal worden aangepakt in combinatie met rioolwerkzaamheden.

Tijd
Het verkeersbesluit wordt in 2018 genomen.
De fysieke aanpassingen zullen na 2018 plaatsvinden (in combinatie met rioleringswerkzaamheden).

Bij de aanpassing van de bestaande N18 en de N315 brengen we de belangen van de inwoners en wegverbindingen van Berkelland in.

Kwaliteit
In 2017 is zowel stedenbouwkundig als verkeerskundig uitgebreid gekeken naar de (on)mogelijkheden en knelpunten van het gehele bestaande N18 tracé dat in eigendom en beheer komt van de gemeente Berkelland. Naar aanleiding hiervan zijn (krediet)voorstellen aan de raad gedaan die in maart 2018 door

de raad zullen worden besproken. Voor het gedeelte van het tracé in de kern van Eibergen is het voorstel een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen om in 2018/2019 samen met bewoners en andere stakeholders te komen tot plannen en in 2020 over te gaan tot uitvoering.

- **Tijd**
  Aan de raad is tijdens een beeldvormende informatiebijeenkomst op 25 oktober 2016 meegedeeld dat het plan was om in het voorjaar van 2017 met nadere (financiële) voorstellen te komen voor met name de afwaardering van de bestaande N18.
  De toegezegde nadere financiële voorstellen zijn begin 2018 toegezonden aan de raad.
- **Geld**
  Bij de voorstellen tot afwaardering van de bestaande N18 in de tweede helft van 2017 zullen ook (financiële) voorstellen worden gedaan. De voorstellen die begin 2018 zijn verzonden aan de raad betreffen voorstellen voor een totaal krediet van € 2.300.000.

We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik.

- **Kwaliteit**
  In plaats van een weg in Beltrum starten we met de Lintveldseweg in Eibergen. Met de inzet van assetmanagement voor de uitvoering van wegbeheer wordt er niet alleen met een technische bril een afweging gemaakt welke wegen onderhoud nodig hebben, maar worden ook aspecten op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, gebruik, bereikbaarheid, etc meegewogen. In 2017 is in de vorm van een pilot met bewoners van de Lintveldseweg in Eibergen om tafel gegaan om ook de inbreng van de bewoners en gebruikers in deze afweging mee te nemen.
- **Tijd**
- **Geld**

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	**-703**	**-665**	**-703**	**-703**	**-518**
We overleggen met inwoners over speelplekken	**-77**	**-91**	**-82**	**-82**	**-96**
We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik	**-25**	**-53**	**-69**	**-39**	**-3**
Loonkosten van het programma Leefomgeving	**-847**	**0**	**-3.095**	**-3.095**	**-3.095**
Rente en afschrijving van het programma Leefomgeving	**-5.225**	**-4.991**	**-4.485**	**-4.485**	**0**
Totaal Lasten	**-6.877**	**-5.800**	**-8.434**	**-8.403**	**-3.712**
Baten					
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	**0**	**0**	**1**	**1**	**0**
We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik	**10**	**0**	**1**	**1**	**0**
Totaal Baten	**10**	**0**	**2**	**2**	**0**
Resultaat	**-6.867**	**-5.799**	**-8.432**	**-8.401**	**-3.711**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Rapportage groenbeheer	2009
Speelruimteplan	2007
Groenstructuurplan	
Speelruimtebeleid	2009

gemeente Berkelland

INTEGRALE VEILIGHEID

Integrale veiligheid

"Veiligheid is van en voor ons allemaal"

Wat speelt er?

- **Waakzaamheid en sociale controle**
  Er is een toenemende bereidheid om deel te nemen aan buurtpreventie door het oprichten van whatsapp groepen.
- **Bedrijven willen investeren in KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen)**
  Bedrijven kunnen zelf veel doen aan de eigen veiligheid. En nog meer in hun bedrijfsomgeving als bedrijven op bedrijventerreinen samenwerken. Ook hier geldt dat de eigen inzet voorwaarde is voor veiligheidsprofessionals om hun werk goed te kunnen doen.
- **Bestuur en medewerkers handelen integer**
  Voor een groot vertrouwen in de overheid is het belangrijk dat bestuurders en ambtenaren altijd integer handelen en dit ook actief laten zien.

Speerpunten

De inwoners en de BOA´s zijn onze ogen en oren van de wijk voor veiligheid

Wat gaan we daarvoor doen?

Onze BOA's (Bevoegd OpsporingsAmbtenaar) en de politie doen de witte voetjes actie.
We blijven ons inzetten om zoveel mogelijk mensen aan te sluiten bij burgernet en het burgerinitatief WhatsApp groepen

Kwaliteit
De gemeente plaatst borden en ondersteunt de initiatiefnemers, maar het betreft een burgerinitiatief. Ook in het buitengebied is nu op diverse plaatsen initiatief genomen WhatsApp groepen op te zetten. Alleen in Eibergen komt het nog niet van de grond met uitzondering van een aantal straten.

We ondersteunen de politie bij het inzetten van lokfietsen om het aantal fietsdiefstallen te verminderen.

Kwaliteit
De gemeentes Aalten, Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk hebben gezamenlijk de kosten betaald voor de track en trace van de lokfietsen in Achterhoek-Oost. Er zijn afgelopen jaar diverse aanhoudingen verricht, omdat iemand een lokfiets heeft meegenomen.

We versturen preventiebrieven in straten waar ingebroken is om het oplossingspercentage omhoog te krijgen en omdat er vaak meerdere keren in één buurt ingebroken wordt.

Kwaliteit
Bij elke inbraak in een woning wordt een preventiebrief verstuurd naar de omwonenden.

Speerpunten

Integriteit

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor alle medewerkers bijeenkomsten organiseren over integriteit. De integriteitsrichtlijnen worden voortdurend gecheckt of ze bijdragen aan integer handelen.

Kwaliteit
Integriteit is een belangrijk onderwerp in de gemeente Berkelland. Afgelopen voorjaar is de

klokkenluidersregeling geactualiseerd, door de vaststelling - met instemming van de ondernemingsraad - van de Regeling Melden Vermoeden Misstanden en in het najaar is het visiedocument 'Zo gaan we om met integriteit in Berkelland' geactualiseerd. Hierover communiceren we actief naar de medewerkers en bestuurders.

Daarnaast legt iedere nieuwe medewerker bij indiensttreding persoonlijk de ambtseed of ambtsbelofte af. Periodiek organiseren we bijeenkomsten waarin nieuwe medewerkers de ambtseed of ambtsbelofte afleggen ten overstaan van de burgemeester en gemeentesecretaris. Tijdens deze bijeenkomsten schenken we aandacht aan het onderwerp integriteit o.a. door met hen in groepen te discussiëren over integriteitsdilemma's.

Bij de aanstelling van de nieuwe raad, krijgen de raadsleden een dilemmatraining aangeboden.

De leden van het college van Burgemeester en wethouders zijn verplicht om inzicht te geven in hun eventuele nevenfuncties. Een overzicht hiervan met het tijdsbeslag en of een nevenfunctie bezoldigd of onbezoldigd is, staat op de homepage van de gemeente Berkelland. Ook onze topambtenaren zijn verplicht om hun nevenfuncties aan ons te melden. Het overzicht van de nevenfuncties van de topambtenaren van de gemeente Berkelland staat ook op onze site.

Ook zijn er in de organisatie interne en externe vertrouwenspersonen voor ongewenst gedrag en integriteit aangewezen.
Medewerkers kunnen bij hen terecht voor ondersteuning. Informatie over hun beschikbaarheid voor onze medewerkers delen we actief via intranet. Deze vertrouwenspersonen verzorgen jaarlijks een geanonimiseerd jaarverslag van hun activiteiten.

Tijd
In het najaar van 2017 is het visiedocument integriteit geactualiseerd en ter kennisname aangenomen door de Ondernemingsraad. We communiceren actief over de geactualiseerde klokkenluidersregling en het visiedocument. Dit doen we o.a. gelijktijdig met de bijeenkomsten voor het persoonlijk afleggen van de ambtseed en ambtsbelofte.

Geld
Jaarlijks stellen we budget beschikbaar voor de her- en bijscholing van de interne vertrouwenspersonen ongewenst gedrag en integriteit.

Speerpunten

Veiligheid bij bedrijven is in orde

Wat gaan we daarvoor doen?

Invoering Keurmerk Veilig Ondernemen ondersteunen, stimuleren en inkoopregistratie controleren in Digitaal Opsporingsregister ter voorkoming handel in gestolen goederen.

Kwaliteit
Met uitzondering van Eibergen (ivm revitalisering binnenstad) zijn alle grote kernen voorzien van een Keurmerk Veilig Ondernemen ondersteund door de gemeente. Daarnaast zijn we aan het kijken of het ook mogelijk is een KVO buitengebied op te zetten. Hierin zijn we in de oriënterende fase.
De BOA's gaan zelfstandig op controle bij bedrijven met een DOR register.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Onze BOA's en de politie doen de witte voetjes actie	**-14**	**-10**	**-40**	**-40**	**-27**
Rente en afschrijving van het programma Integrale Veiligheid	**0**	**0**	**0**	**0**	**-2**
Totaal Lasten	**-14**	**-10**	**-40**	**-40**	**-30**
Baten					
Onze BOA's en de politie doen de witte voetjes actie	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**-14**	**-10**	**-40**	**-40**	**-30**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Integraal Veiligheidsplan (2014-2018)	Raad 16 september 2014
Integriteitsbeleid	2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	Berkelland	0,7	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2015	Nederland	2,4	
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	Berkelland	2,6	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2015	Nederland	5,4	
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	Berkelland	1,6	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2015	Nederland	3,9	
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	Berkelland	5,7	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2015	Nederland	6,1	
Verwijzingen Halt	per 10.000 inw.	2014	Berkelland	61,7	Bureau Halt
		2014	Nederland	139,7	
Hardekern jongeren	per 10.000 inw.	2014	Berkelland	1,2	Korps Landelijke

					Politiediensten (KLPD)
		2014	Nederland	1,3	

gemeente Berkelland

DOORLOPENDE OVERIGE TAKEN

Doorlopende overige taken

"Activiteiten die niet passen binnen de andere programma's"

Speerpunten

Doorlopende activiteiten

Wat gaan we daarvoor doen?

Afvalinzameling en verwerking.

- **Kwaliteit**
  Doel is om in 2020 te voldoen aan de landelijke doelstelling: 100 kilogram restafval per inwoner. Dit halen we niet met ons huidige inzamelsysteem. Begin 2018 heeft de gemeenteraad een nieuw plan vastgesteld. Het nieuwe plan "Van afval naar grondstof" vormt de basis voor de aanbesteding van het inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval. Voor 2018 verlengen wij de bestaande contracten om op die manier gefaseerd uitvoering te geven aan het nieuwe plan. In 2019 moet de nieuwe inzamelsystematiek en de aanbesteding van het huishoudelijk afval zijn doorgevoerd.
- **Tijd**
- **Geld**
  Verloopt binnen de financiële kaders.

Beheer en onderhoud van gemeentelijke eigendommen.
Beheer en onderhoud van het openbaar groen.

- **Kwaliteit**
  Het is belangrijk de ontwikkelingen in het groenbeheer goed te volgen. Het onderhoudsniveau wordt nu grotendeels gehaald.
- **Geld**
  Het overgrote deel van het reguliere onderhoud ligt vast in meerjarige opdrachten. De termijnbetalingen passen binnen de verwachtingen en er hebben zich geen onverwachte gebeurtenissen, met financiële gevolgen, voorgedaan.

Beheer en onderhoud van riolering.

- **Tijd**
  De looptijd van het GRP is verlengd tot 1 januari 2019. In 2017 zijn we samen met waterschap Rijn en IJssel gestart met het opstellen van de Watervisie 2030. Bij het opstellen van de visie worden veel partijen betrokken. De doorlooptijd van de visie is ongeveer een jaar. De watervisie 2030 vormt het integrale en lange termijnbeleid voor het watertakenplan, waarbij breder wordt gekeken dan alleen riolering en de waterketen. Het watertakenplan stellen we in 2018 op. Dat is de opvolger van het verbreed GRP. Voor eind 2018 willen wij dit plan af hebben.

Beheer en onderhoud van wegen, straten en pleinen.

- **Kwaliteit**
  Uit de in 2015 uitgevoerde herijking van het wegbeheer blijkt dat het kwaliteitsniveau van de wegen in het buitengebied door het beperkte budget steeds verder achteruit is gegaan. Deze teruggang van vooral de ontsluitingswegen in het buitengebied was aanleiding voor de raad om het college te verzoeken vanaf 2016 gedurende 4 jaar jaarlijks minimaal € 250.000 uit de reserve onderhoud wegen te gebruiken voor extra onderhoud aan de wegen in het buitengebied. Uit de (tweejaarlijkse) inspectie van de wegen in het buitengebied eind 2016 blijkt dat we de goede kant op gaan. Eind 2017 is de (tweejaarlijkse) inspectie van de wegen binnen de bebouwde kom uitgevoerd en in maart 2018 zullen de uitkomsten verwerkt zijn in een rapport. Mocht blijken dat het afgesproken kwaliteitsniveau van onze infrastructuur onder druk staat, dan zullen (met de raad) (andere) koers en benodigde middelen afgesproken worden.

Onderhouden van begraafplaatsen en gelegenheid geven tot begraven.

- **Kwaliteit**
  Natuurlijk begraven is mogelijk. De 'Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente Berkelland' is aangepast.
- **Tijd**
  De aangepaste 'Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente Berkelland' is gepubliceerd.
- **Geld**
  Kosten zijn iets hoger uitgevallen maar passen nog binnen onderhoudsbegroting.

Verzorgen van onderwijshuisvesting en overige onderwijszaken.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte.	**-44**	**-47**	**-54**	**-54**	**-44**
We zorgen er voor dat inwoners hun afval gescheiden kunnen aanbieden	**-2.419**	**-2.869**	**-3.020**	**-3.020**	**-2.584**
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	**-267**	**-352**	**-251**	**-310**	**-4.602**
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	**-1.481**	**-2.176**	**-1.509**	**-1.509**	**-1.920**
We onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen en zorgen voor ruimte voor nieuwe begravingen	**-304**	**-520**	**-246**	**-259**	**-273**
We beheren en onderhouden het openbaar groen	**-1.127**	**-1.199**	**-1.689**	**-1.697**	**-1.495**
We evalueren en actualiseren het Gladheidsbestrijdingsplan	**-47**	**-57**	**-72**	**-72**	**-81**
We houden de Wegenlegger actueel	**-18**	**-9**	**0**	**0**	**0**
We onderhouden onze infrastructuur	**-3.098**	**-3.046**	**-2.753**	**-3.042**	**-3.039**
Totaal Lasten	**-8.805**	**-10.274**	**-9.594**	**-9.962**	**-14.038**
Baten					
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte.	**44**	**47**	**54**	**54**	**44**
We zorgen er voor dat inwoners hun afval gescheiden kunnen aanbieden	**3.420**	**3.432**	**3.695**	**3.695**	**3.613**
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	**306**	**143**	**108**	**380**	**385**
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	**6.133**	**6.141**	**6.345**	**6.345**	**6.384**
We onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen en zorgen voor ruimte voor nieuwe begravingen	**270**	**225**	**264**	**264**	**301**
We beheren en onderhouden het openbaar groen	**59**	**122**	**51**	**68**	**135**
We evalueren en actualiseren het Gladheidsbestrijdingsplan	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

We onderhouden onze infrastructuur	**294**	**377**	**204**	**204**	**248**
Totaal Baten	**10.527**	**10.487**	**10.721**	**11.010**	**11.110**
Resultaat	**1.721**	**212**	**1.127**	**1.049**	**-2.928**

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Huishoudelijk restafval	kg	2014	Berkelland	254	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)
		2014	Nederland	205		
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	%	2014	Berkelland	9	VeiligheidNL	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.
		2014	Nederland	7		
Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met een fietser	%	2014	Berkelland	13	VeiligheidNL	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.
		2014	Nederland	10		
% achterstandsleerlingen	%	2012	Berkelland	7,14	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.
		2012	Nederland	11,61		
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2012	Berkelland	2,1	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
		2012	Nederland	3,2		
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	Berkelland	2	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
		2014	Nederland	5		
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	Berkelland	33	DUO - Dienst Uitvoering	Het aantal leerplichtigen dat wel staat

					Onderwijs	ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
		2014	Nederland	60		

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	
Gemeentelijk Rioleringsplan	2013
Wegbeheer gemeente Berkelland 2016-2020	2016

gemeente Berkelland

FINANCIËN

Wat speelt er?

- In deze coalitieperiode hebben we een bezuinigingstaakstelling van € 4,8 miljoen.
- We hebben ruimte binnen onze liquide middelen. Met de lage rente op de kapitaalmarkt levert dit geen rendement op.
- De regelgeving rond de begroting is gewijzigd daardoor zijn een aantal extra overzichten verplicht

Speerpunten

Financieel structureel gezonde gemeente

Wat gaan we daarvoor doen?

We besparen € 3.200.000 door budgetten te verlagen en inkomsten te verhogen.

De bezuinigingen die meetellen voor de bezuinigingen uit Veranderende samenleving, vernieuwd bestuur zijn bezuinigingen ten opzichte van de begroting 2014. Bij de voorjaarsnota 2016 hebben we al aangegeven dat de bezuinigingen op de VNOG, antidiscriminatievoorziening en zwerfdieren niet gerealiseerd zullen worden. De bezuiniging op de rekenkamerfunctie kan betrokken worden bij de evaluatie door de raad.

Geld
Ten opzichte van de begroting 2018 zijn er geen wijzigingen in de stand van de bezuinigingen. Het eerst volgende ijkmoment is de voorjaarsnota 2018.
De stand ziet er dan als volgt uit:

Onderwerp	Doel	Gerealiseerd	Nog te gaan
Financieel technisch	1.500.000	3.961.556	-2.461.556
VNOG/Brandweer	200.000	114.506	85.494
Antidiscriminatievoorziening	15.000	0	15.000
Rekenkamerfunctie	15.000	0	15.000
Zwerfdierenopvang	20.000	2.277	17.723
WMO	300.000	300.000	0
WSW	350.000	325.000	25.000
Binnensportaccommodatie	85.000	50.714	34.286
Leerlingenvervoer	30.000	147.000	-117.000
Beheer en Onderhoud	350.000	347.556	2.444
Verkoop gebouwen/energiebesparing	100.000	0	100.000
Overige maatregelen	200.000	199.893	107
Personeel	1.700.000	192.283	1.507.717

Totaal	4.865.000	5.640.785	-775.785

We ontwikkelen onze rendementsdoelstellingen.

Kwaliteit

De marktrente was in 2017 onverminderd laag. Daarmee is het lastig om overtollige liquiditeiten goed te laten renderen. Om het rendement toch te kunnen verbeteren hebben we interesse getoond in de aandelen Twence die door de gemeenten Almelo en Oldenzaal zijn aangeboden. Dit heeft niet tot de overname van aandelen geleid.

Emu-saldi 2017 - 2019 (bedragen x € 1.000)

	2016	2017	2018
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-507	-3.281	-3.365
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	5.250	5.143	5.143
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	180	180	180
Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	8.000	4.951	1.200
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen			
Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van			
Verkoop van effecten:			
Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee	Nee
Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	**-3.215**	**-2.909**	**758**

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Loonkosten van het programma Financiën	**-20.616**	**-1.012**	**-11.392**	**-11.387**	**-10.025**
Rente en afschrijving van het programma Financiën	**-85**	**-44**	**-4.007**	**-4.487**	**1.459**
We voeren de Wet onroerende zaakbelasting uit	**-243**	**-36**	**-299**	**-299**	**-273**
We heffen Onroerende zaak belasting	**0**	**-3**	**-1**	**-1**	**-3**
We heffen andere belastingen en leges	**-516**	**-765**	**-873**	**-934**	**-573**
We storten in en onttrekken aan reserves	**-14.454**	**-61.996**	**0**	**-4.499**	**-8.181**
Bedrijfsvoeringskosten	**-3.300**	**-21.373**	**-3.831**	**-4.447**	**-7.442**
We beheren onze financiële middelen	**-88**	**-47**	**2.994**	**-27**	**-3.152**
We dragen bij aan verbonden partijen.	**-3.273**	**-2.903**	**-3.055**	**-2.900**	**-3.236**
Overige baten en lasten	**-489**	**-50**	**-2.230**	**-383**	**-359**
U	**-7.530**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Lasten	**-50.593**	**-88.227**	**-22.692**	**-29.363**	**-31.784**
Baten					
Rente en afschrijving van het programma Financiën	**0**	**0**	**0**	**3.817**	**0**
We ontvangen een algemene uitkering	**62.907**	**64.643**	**60.555**	**61.720**	**61.836**
We voeren de Wet onroerende zaakbelasting uit	**0**	**-15**	**0**	**0**	**-3**
We heffen Onroerende zaak belasting	**8.074**	**7.167**	**8.128**	**8.128**	**8.238**
We heffen andere belastingen en leges	**1.046**	**1.123**	**1.545**	**1.545**	**1.102**
We storten in en onttrekken aan reserves	**17.141**	**59.695**	**2.679**	**4.351**	**7.863**

Bedrijfsvoeringskosten	**2.267**	**251**	**1.939**	**1.984**	**4.100**
We beheren onze financiële middelen	**5.152**	**5.639**	**781**	**1.194**	**2.672**
We dragen bij aan verbonden partijen.	**14**	**9**	**8**	**8**	**70**
Overige baten en lasten	**497**	**673**	**208**	**208**	**1.212**
Totaal Baten	**97.096**	**139.186**	**75.842**	**82.954**	**87.091**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**46.503**	**50.959**	**53.149**	**53.590**	**55.307**
Stortingen en onttrekkingen	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Onttrekkingen					
We storten in en onttrekken aan reserves	**0**	**0**	**518**	**0**	**0**
Mutaties reserves	**0**	**0**	**518**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**46.503**	**50.959**	**53.668**	**53.590**	**55.307**

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2017	Berkelland	6,04	Eigen begroting
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2017	Berkelland	5,35	Eigen begroting
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2017	Berkelland	654,12	Eigen begroting
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2017	Berkelland	0,04	Eigen begroting
Overhead	% van totale lasten	2017	Berkelland	0,11	Eigen begroting

gemeente Berkelland

BEDRIJFSVOERING

Bedrijfsvoering

Berkelland goed georganiseerd!

Wat speelt er?

Organisatieontwikkeling
In februari 2018 is het twee jaar geleden dat de organisatie is gekanteld naar zelforganiserende teams om daarmee invulling te geven aan de in de visie "Organisatieontwikkeling 2020" geformuleerde ambitie om slank, daadkrachtig en flexibel te zijn. Het fundament van deze organisatieontwikkeling, de zelforganisatie, staat niet ter discussie. Wel is er een doorontwikkeling geweest in de concern-hulpstructuur om het rendement te vergroten. Zo zijn er maatregelen genomen om de aansturingsstructuur te versterken met meerdere concernopdrachtgevers, is het programmamanagement doorontwikkeld en wordt de integraliteit en afstemming tussen de teams te verbeterd. We realiseren ons dat het enige jaren zal duren voordat de zelforganisatie tot volle wasdom komt. Daarbij hebben de in eerdere begrotingen genoemde aandachtspunten voor het daadwerkelijk realiseren van de gewenste veranderingen nog steeds de volle aandacht. Het gaat dan om:

- Elkaar aanspreken op proces en resultaat.
- Onze veranderende rol in de samenleving, zowel bekeken vanuit participatie (samenleefomgeving) als dienstverlening.
- Resultaatgericht werken (projectmatig werken, rollen opdrachtgever-opdrachtnemer versterken).
- Professionaliseren opdrachtgeverschap (regierol in een netwerksamenleving).
- Verbeteren kwaliteit bestuurlijke ondersteuning.

Hoewel er stevige stappen zijn gezet in het slechten van deze blokkades is er nog een weg te gaan. Dat doen we vanuit een meervoudige ontwikkelstrategie waar in de herfst van 2017 de laatste hand aan wordt gelegd. Deze strategie legt het (meervoudige) focus bij de inrichting, richting en verrichting van de ambtelijke organisatie. Onderdelen van deze aanpak zijn:

- De kwalitatieve doorontwikkeling van de organisatie waarmee we toewerken naar een organisatie die op basis van kwaliteit, kwantiteit en competenties in relatie tot de bestuurlijke ambitie in balans is.
- Toerusting en ontwikkeling van de teams.
- Het Dynamisch Programma Zelforganisatie.
- Sturing op resultaten en kwaliteit.
- Een verdere ontwikkeling van het bestuurlijk-ambtelijke samenspel.
- Inzet op leren, innoveren en samenwerken.

ICT innovatie
ICT kan een belangrijk hulpmiddel zijn om onze nieuwe gemeentelijk rol in de samenleving en organisatie te realiseren. De voortdurende ICT innovatie biedt veel nieuwe mogelijkheden en kansen om dienstverlening en bedrijfsvoering op een andere manier te organiseren. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet is daarvan een voorbeeld en is opgenomen in het ontwikkelprogramma Omgevingswet.
In 2017 hebben we ICT ontwikkelingen langs een aantal sporen verkend en de consequenties geïnventariseerd. We streven naar een moderne en voorspelbare dienstverlening en bedrijfsvoering. De vraag van inwoner en gebruiker staat centraal.
Gemeenten worden de komende jaren wettelijk verplicht gebruik te maken van een Generieke Digitale Infrastructuur (afgekort: GDI). De GDI bestaat uit digitale basisvoorzieningen waarmee overheidsorganisaties hun primaire processen kunnen inrichten, zoals Mijn Overheid, Idensys en eHerkenning.
Met de beoogde Wet Open Overheid wordt toegang tot publieke informatie een recht van inwoners. Daarbij worden gemeenten verplicht om uit eigen beweging bepaalde categorieën informatie openbaar te maken. We sluiten aan op bestaande landelijke ontwikkelingen en (regionale) samenwerkingen. Ambitie en ICT keuzes worden afgestemd op die van bestuurlijke keuzes en de organisatiedoelen.
De term datagedreven sturing horen we steeds vaker in gemeenteland. Want ook gemeenten ontdekken de grote waarde van gegevens. Verschillende gemeenten gebruiken deze gegevens al om het beleid te onderbouwen en te verbeteren. Beleid dat steeds meer is gebaseerd op feitelijke waarnemingen en veel

minder op aannames en veronderstellingen. De vraag is wat de impact van datagedreven sturing zal zijn op de gemeentelijke organisatie, de dienstverlening en het werk.

Privacybescherming en informatieveiligheid

Informatiebeveiliging wordt tegenwoordig strak gereguleerd door de Informatie Beveiligingsdienst (IBD) van KING/VNG. Gemeenten hebben zelfregulerende afspraken gemaakt om informatiebeveiliging bestuurlijk te verankeren. In 2018 zal voor de tweede maal een nieuwe en verscherpte ENSIA verantwoording worden afgelegd aan de gemeenteraad.

Specifiek aandachtspunt binnen informatiebeveiliging is de bescherming van persoonsgegevens. Vanaf 25 mei 2018 hebben gemeenten ook te maken met de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De AVG vervangt de Wbp vanaf deze datum. Deze nieuwe wetgeving moet zorgen voor een betere balans tussen de privacybescherming van burgers en de huidige wetgeving in heel Europa. Hierbij staat digitale verwerking en uitwisseling van gegevens centraal.

Voor de bedrijfsvoeringsorganisatie blijft de ambitie om de dienstverlening aan de organisatie en externe partijen te verbeteren door voortdurend te professionaliseren en de klantgerichtheid van denken en handelen te vergroten.

Speerpunten

Een professionele bedrijfsvoering

Wat gaan we daarvoor doen?

Ontwikkelen opdrachtgeverschap.

Kwaliteit

Het lokale contractmanagement binnen het Sociaal Domein is vormgegeven. In het contractmanagement van de overige dienstverlening door derden aan de gemeente is weliswaar vooruitgang geboekt maar deze is nog niet afgerond.

Tijd

Zoals aangegeven zijn er stappen gezet maar is het nog niet geheel afgerond.

Geld

Professionaliseren projectmatig werken.

Kwaliteit

Tijd

- Team Projecten heeft tijdens een opleidingstraject een leidraad voor projectmatig werken ontwikkeld. Hiermee heeft zij haar eigen werkwijze als die van de organisatie geprofessionaliseerd.
- Het optimaliseren van de bedrijfsvoering qua planning, begroting, monitoring en ICT zodat het het projectmatig werken ondersteund, is gestart, maar behoeft nog verdere stappen.
- Het werken met bestuursopdrachten en projectformulieren ter ondersteuning van de besluitvormingsprocessen in de organisatie, de resultaatgerichtheid en de samenwerking tussen teams. De benodigde formats hiervoor zijn ontwikkeld en geïmplementeerd.

Geld

Uitvoeren interne audits.

Kwaliteit

We hebben volgens plan in 2017 elf interne audits uitgevoerd. Deze interne audits bevestigen het beeld dat de processen in het algemeen goed verlopen. Daarnaast ontdekken we elk jaar weer nieuwe verbeterpunten. Zo verbeteren we continu onze werkprocessen. Er zijn een paar taaie onderwerpen die onze extra aandacht vragen. Het gaat met name om de werkprocessen: beheren van contracten, het aanbestedingsproces en het proces van subsidievaststelling.

Verbeteren juridische kwaliteit.

Kwaliteit

Tijd

In 2017 is de juridische kwaliteit van beschikkingen op het terrein van de jeugdhulp, evenementen, terrassen en standplaatsen beoordeeld. De resultaten van de audit gebruiken we als een nulmeting. Naar aanleiding van de audit zijn verbetertips gegeven aan de opstellers van de beschikkingen.
De belangrijkste bevindingen zijn:

- Aanvragen beter controleren. Een aanvraag is regelmatig onvolledig of niet door de juiste persoon ondertekend.
- Het onderzoekproces - wij moeten een zorgvuldige belangenafweging maken voordat we een besluit nemen - is onvoldoende transparant, zodat niet duidelijk is of alle relevante aspecten en benodigde adviezen zijn meegewogen in de besluitvorming.
- De motivering van de besluiten moet duidelijker en beter.
- Besluitvorming moet op tijd. Is dat niet mogelijk dan op tijd bericht sturen dat het langer duurt en waarom dat is.
- Besluiten moeten worden ondertekend door de daartoe bevoegde persoon.

Geld

Verminderen fiscale risico's.

Kwaliteit

Tijd

In het kader van Horizontale Toezicht is er rondom het proces van aangiftes BTW, BTW compensatiefonds en Werkkostenregeling/Loonheffing verbetering aangebracht waardoor de volledigheid, juistheid en betrouwbaarheid beter is gewaarborgd. In 2018 zal dit proces verder geoptimaliseerd worden en zal samen met de Belastingdienst nauwer samengewerkt worden om horizontale toezicht meer vorm te gaan geven.

Geld

We evalueren onze dienstverlening aan derden.

Kwaliteit

Voor het merendeel van de dienstverleningsovereenkomsten (DVO) geldt dat ze in goed overleg zijn geactualiseerd en geaccordeerd. Ten aanzien van de DVO met de gemeenten Oost-Gelre en Winterswijk geldt dat de drie gemeenten nog niet geheel op dezelfde lijn zitten ten aanzien van de contractduur van de DVO en de te hanteren tarieven.
De geleverde dienstverlening is besproken en geëvalueerd. Voor de DVO met de SDOA geldt dat er met de eind 2017 aangetreden manager van de SDOA gesprekken gestart zijn voor een verdere doorontwikkeling en professionalisering van de dienstverlening.

Tijd

Het proces is niet geheel afgerond in 2017. Is ook een doorlopende activiteit.

Geld

De afgesproken vergoedingen zijn tijdig betaald.

Speerpunten

Herijking van de besparing op de organisatiekosten

gemeente Berkelland

Wat gaan we daarvoor doen?

We zetten in op een meervoudige ontwikkelstrategie voor de organisatie.

- **Kwaliteit**
  In 2017 hebben we de koers van zelforganisatie vervolgd. Om deze koers te versterken hebben we de HR-agenda en het programma zelforganisatie samengesteld. De inhoud er van is ondersteunend aan medewerkers en de teams om zich zelf te ontwikkelen naar de volgende fase(n) van zelforganisatie. Te denken valt aan thema's zoals feedback, leiderschap, besluitvorming, leren en ontwikkelen en cultuurverandering.
- **Tijd**
  De organisatieontwikkeling is een doorlopend proces. We maken steeds stappen om verder te komen.
- **Geld**

We verminderen het aantal fte (bij gelijkblijvende taken) met 30 op 31 december 2018.

- **Kwaliteit**
  De taakstelling voor personeel was gebaseerd op de situatie per 1 januari 2014. Sinds die tijd is er veel veranderd. We hebben te maken met nieuwe taken en veranderende regelgeving. Maar ook met een aantrekkende economie die leidt tot meer initiatieven uit de samenleving die ook actie van ons vragen. Dit vraagt een nieuwe balans tussen kwantiteit, kwaliteit en bestuurlijke opgave. Bij de begroting 2018 is besloten de taakstelling niet verder in te vullen. Er is een nieuw beeld van de formatie geschetst waarbij de benodigde formatie voor een kwalitatief goede dienstverlening is bepaald op 287,9 fte.
- **Tijd**
- **Geld**

Speerpunten

ICT innovatie een belangrijk hulpmiddel dat leidt tot een moderne en voorspelbare dienstverlening en bedrijfsvoering

Wat gaan we daarvoor doen?

Aansluiten op de generieke digitale infrastructuur.

- **Kwaliteit**
  In de tweede helft van 2017 heeft de projectgroep Omgevingswet en de werkgroep digitalisering zich verder georiënteerd op de consequenties van het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Vanwege uitstel van invoering van de wet, is de noodzaak om een aansluitplan op te stellen ook vertraagd.

gemeente Berkelland

GRONDBELEID

Grondbeleid

'Het voeren van een actief grondbeleid waar dit mogelijk en gewenst is'

Wat speelt er?

In 2015 is de Regionale Woonagenda voor de periode 2015-2025 vastgesteld. Het aantal nieuw toe te voegen woningen is met 10% verder verlaagd van 635 naar 570 in de periode 2010-2025.
In de periode 2017 tot 2025 is nog slechts ruimte voor 192 nieuwe woningen. Dit heeft ook gevolgen voor gemeentelijke plannen.
Het accent voor ruimtelijke ontwikkeling zal meer en meer verschuiven van nieuwbouw naar herstructurering en transformatie van bestaand vastgoed.

Speerpunten

Een geactualiseerd Regionaal Programma Bedrijventerreinen

Wat gaan we daarvoor doen?

Actualiseren Regionaal Programma Bedrijventerreinen

Speerpunten

Voldoen aan de regionale afspraken om minder woningen toe te voegen

Wat gaan we daarvoor doen?

Opstellen van een structuurvisies wonen voor iedere kern

Speerpunten

Optimale financiële resultaten

Wat gaan we daarvoor doen?

Beoordelen weerstandsvermogen reserve grondexploitatie

Kwaliteit
De algemene reserve bouwgrondexploitatie bedroeg per eind 2016 € 1.709.127. De winst over 2016 ad € 67.904 is conform het raadsbesluit bij het vaststellen van de jaarrekening 2016 ten gunste van de Algemene reserve bouwgrondexploitatie gebracht. Per 1 januari 2017 bedraagt deze reserve € 1.777.031. Voorgesteld wordt om de winst over het jaar 2017 ad € 919.797 ten gunste van de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie te brengen. Daarmee blijft de reserve voor Bouwgrondexploitatie – die nodig is om normale risico's in het grondbedrijf op te vangen - op niveau. Daarbij merken we op dat via het vaststellen van de begroting over het jaar 2018 is besloten om de reserve aan te vullen met € 1.000.000 om het weerstandsvermogen te versterken met het oog op schade ten gevolge van het terugdringen van de woningbouwcapaciteit in plannen die met particuliere partijen ontwikkeld worden. We verwijzen ook naar onderdeel VI van deze paragraaf, waarin het effect van de stelselwijziging voor tussentijdse winstneming is beschreven. De "percentage of completion" methode leidt in vergelijking tot voorgaande jaren eerder tot winstneming. De methode is voorgeschreven op basis van een notitie van de commissie BBV die in maart 2018 is verschenen.

Van risico-omvang naar benodigde weerstandscapaciteit
Een deel van de risico's kan binnen de projecten zelf worden opgevangen. Bijvoorbeeld doordat er een positief eindresultaat wordt verwacht of doordat er posten voor onvoorziene kosten in de exploitatiebegrotingen zijn opgenomen. We gaan in de analyse voorzichtigheidshalve niet uit van de totale verwachte dekkingsmogelijkheden, maar hanteren maximaal 50% van deze posten.
Het verschil tussen de risico-omvang en de verwachte ruimte om dit op te vangen binnen het project vormt de benodigde weerstandscapaciteit voor projecten. Daarnaast is weerstandscapaciteit nodig om het risico af te dekken dat ambtelijke uren niet langer aan de grondexploitatie kunnen worden toegerekend.
Uit de uitkomsten van de analyse volgt dat in het tegenvallende scenario een weerstandscapaciteit benodigd is van € 3.380.000. In het kritieke scenario is een capaciteit nodig van € 3.615.000.
Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit drie verschillende componenten. Allereerst is de Algemene reserve bouwgrondexploitatie beschikbaar om risico's op te vangen. Ten tweede kunnen risico's worden opgevangen door het niet benutte deel van de verwachte resultaten en de posten onvoorzien. Tot slot is binnen de gevormde voorziening voor afwaardering van exploitaties een buffer van € 103.000 beschikbaar. Overigens zal binnen enkele plannen de boekwaarde lager zijn dan de huidige marktwaarde. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de gronden die in erfpacht zijn uitgegeven. Deze zogenaamde stille reserves nemen we voorzichtigheidshalve niet mee bij het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit.
De Algemene reserve bouwgrondexploitatie bedraagt na de voorgestelde resultaat bestemming over 2017 € 2.696.000. Inclusief de verhoging die via de begroting 2018 is vastgesteld is € 3.696.000 beschikbaar als capaciteit om risico's op te vangen.
Het totaal begrote positieve eindresultaat voor de Bouwgronden in exploitatie bedraagt € 2.300.000. Hiervan heeft € 980.000 betrekking op plannen die mogelijk aangepast worden als gevolg van de demografische ontwikkelingen. Deze theoretische winsten tellen daarom niet mee bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. Per saldo resteert een winstverwachting van € 1.320.000. Binnen de projecten is voor onvoorziene posten € 152.000 opgenomen. Voor de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt voorzichtigheidshalve maximaal 50% van beide posten meegenomen. Dit leidt tot een beschikbare begrote capaciteit van € 736.000. Daarvan is in het tegenvallende scenario € 491.000 benut voor risico's binnen de individuele plannen. Het niet benutte deel ad € 245.000 geldt als algemeen beschikbare weerstandscapaciteit. In het kritieke scenario is deze buffer € 88.000 (€ 736.000 - € 648.000).
Weerstandsvermogen grondexploitatie
De verhouding tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit noemen we het weerstandsvermogen. In het tegenvallende scenario is deze verhouding per eind 2017 1,20 (2016: 1,00). In het kritieke scenario is de ratio 1,08 (2016: 0,87). Een ratio boven de 1,00 wordt als "voldoende" gezien. De beschikbare capaciteit is dan groter dan de benodigde capaciteit.
Het weerstandsvermogen binnen de grondexploitatie blijft onverminderd zorgelijk. Voor zover de capaciteit om risico's op te vangen onvoldoende blijkt, moet een beroep gedaan worden op de Algemene reserve.

Beoordeling voorziening afwaardering bouwgrondexploitaties

Kwaliteit
De voorziening voor individuele projecten is noodzakelijk om verwachte verliezen op dat specifieke plan in de toekomst op te vangen. De voorziening komt overeen met de hoogte van het verwachte toekomstige tekort, berekend tegen netto contante waarde. We berekenen deze waarde tegen een discontovoet van 2,0%.
De benodigde voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd. Soms zijn looptijden van de planontwikkeling verlengd of is het uitgiftetempo van de kavels gewijzigd. Ook is gebleken dat de verwachte opbrengsten soms naar beneden moeten worden bijgesteld. Deze effecten leiden tot hogere rentelasten. Als dit niet binnen de exploitatie van het plan kan worden opgevangen, moet hiervoor een verliesvoorziening worden gevormd. Eind 2017 is een verliesvoorziening aanwezig voor het plan De Heuver in Gelselaar (€ 100.000). Daarnaast is een voorziening gevormd voor mogelijke schade aan de woonstraten op het plan Schollenkamp Borculo (€ 75.000). Ook is een voorziening beschikbaar voor nagekomen kosten op terrein Overberkel Borculo (€ 47.250). Totaal bedraagt de voorziening voor verliezen op individuele projecten per eind 2017 € 222.250.

Voorziening afwaarderen grondexploitaties door demografische ontwikkelingen
Via het vaststellen van de jaarrekening 2010 is een voorziening van € 5.000.000 gevormd voor het afwaarderen van gemeentelijke grondexploitaties als gevolg van demografische ontwikkelingen. Gelet op de noodzaak om het woningbouwprogramma fors terug te brengen zullen meerdere gemeentelijke woningbouwplannen geen of slechts beperkt doorgang vinden. De hoogte van de voorziening is destijds bepaald op de boekwaarde van die plannen per 31 december.
De beschikbare voorziening per eind 2017 bedraagt € 1.875.255. De gevormde voorziening is volgens de nu beschikbare informatie toereikend om de gevolgen van het verminderen van woningbouwplannen voor gemeentelijke exploitaties op te vangen.
De gemeente Berkelland heeft zich gebonden aan de Regionale Woonvisie, waarin maximaal 635 woningen waren toegestaan voor de periode 2010 tot het jaar 2025 (oorspronkelijk 2020). In 2015 is de Regionale Woonagenda 2015-2025 vastgesteld. Dit heeft tot een verdere verlaging van het aantal toe te voegen woningen geleid (570 ipv 635). Over het woningbouwprogramma informeren we de raad afzonderlijk via de jaarlijkse voortgangsrapportages.
Om te komen tot een zorgvuldige afweging over het overschot aan woningbouwplannen wordt regionaal het zogenaamde stoplichtmodel gehanteerd. Voor de grote kernen Borculo, Ruurlo en Neede is in het najaar van 2017 een Structuurvisie Wonen vastgesteld als kader voor toekomstige bestemmingsplannen. Voor de kleine kernen is in 2017 een traject gestart naar het voorbeeld van de pilot in Beltrum. De uitkomsten van dit traject kunnen dan in 2018 en 2019 gebruikt worden als input voor de structuurvisies Wonen voor de kleine kernen.
Genoemde ontwikkelingen zullen mogelijk leiden tot het herijken van het woningbouw-programma. Het kan zijn dat hierdoor gemeentelijke plannen bijgesteld moeten worden. De effecten hiervan zullen we verwerken in de jaarrekening over het jaar waarin de ruimtelijke kaders door de raad zijn vastgesteld.

Inschatten risico's grondexploitaties

Kwaliteit
Voor het bepalen van risico's binnen de grondexploitatie is een model ontwikkeld. In dit model maken we onderscheid tussen twee typen risico's. We onderkennen marktrisico's en specifieke projectgebonden risico's.

Voor het bepalen van de omvang van marktrisico's hanteren we parameters voor kostenstijgingen, daling van opbrengsten en vertraging van de ontwikkeling. Uitgangspunt voor deze berekening is de geactualiseerde exploitatiebegroting per plan. In deze begrotingen is uitgegaan van zo realistisch mogelijke ramingen voor nog te maken kosten en verwachte opbrengsten. Voor het bepalen van de omvang van risico's zijn vervolgens twee scenario's doorgerekend. Een scenario met tegenvallende ontwikkelingen en een scenario "kritiek". We achten het gelet op de huidige marktsituatie niet zinvol om een optimistisch scenario door te rekenen.
Voor de grondposities die sinds 2016 verantwoord worden onder de Materiële vaste activa (voorheen Niet in exploitatie genomen gronden) sluiten we aan bij de uitkomsten van de risicoberekening voor Bouwgronden in exploitatie. Het marktrisico voor deze plannen drukken we uit in een percentage van de boekwaarde.
De parameters voor de bepaling van het risico op kostenstijging en vertraging van de looptijd zijn ongewijzigd ten opzichte van 2016. De effecten worden per project opgeteld. Omdat het niet realistisch is dat al deze effecten zich in alle plannen tegelijkertijd en gezamenlijk voordoen, kwantificeren we het risico door het totale effect met een kans van 50% respectievelijk 33% te vermenigvuldigen. Deze percentages zijn de afgelopen jaren ook gebruikt.

Voor specifieke projectrisico's is een inschatting gemaakt van mogelijk negatieve effecten die zich binnen dat plan kunnen voordoen naast de al becijferde marktrisico's. Nadelige effecten met een kans groter dan 50% worden in de exploitatiebegroting zelf verwerkt en leiden daarom niet tot een extra risico.
De totale risico-omvang is in het tegenvallende scenario ingeschat op € 3.787.000. In het kritieke scenario komt de berekening op basis van bovengenoemde parameters uit op € 4.208.000.
Overige risico's
Alle gemeentelijke bestemmingsplannen zijn afgelopen jaren geactualiseerd. Daarbij zijn latente, nooit benutte woningbouwmogelijkheden niet langer opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan. Dit kan komende jaren leiden tot het moeten uitkeren van planschade. Voor het risico op planschade als gevolg van het schrappen van bouwmogelijkheden is binnen de grondexploitatie geen specifieke voorziening

gevormd.

Naast het risico op planschade bestaat ook een risico op claims doordat plannen van derden alleen in aangepaste vorm – met minder woningen – kunnen worden uitgevoerd. De huidige mogelijkheden van het betreffende bestemmingsplan en de eventuele afspraken binnen een overeenkomst zullen bepalend zijn voor de hoogte van de claim. Voor deze mogelijke claims is geen voorziening getroffen. In nauw overleg met externe juridische en financieel deskundigen proberen we de schade voor de gemeente en de ontwikkelaars te beperken. Daarbij zetten we in op het vroegtijdig aankondigen van planologische procedures om de ruimte voor nieuwbouw van woningen te verminderen. Dit wordt het "creëren van voorzienbaarheid" genoemd. De ontwikkelaar heeft dan nog enige tijd om het plan in de huidige vorm te realiseren. Het publiekrechtelijke risico op planschade voor de gemeente vermindert hierdoor.

In een project heeft de gemeente ook vorderingen op de ontwikkelaar uit hoofde van overeengekomen financiering. Het verminderen van het oorspronkelijke woningbouw-programma kan er toe leiden dat de vordering niet volledig kan worden afgelost. Het kan ook betekenen dat eerder uitgekeerde winsten moeten worden teruggestort. Voor het gemeentelijk aandeel in dit risico zijn maatregelen getroffen. Wij verwijzen ook naar de passage in de toelichting op de balans, onderdeel vorderingen.

Kosten van bouwplannen verhalen
Kostenneutraal verwerken grondexploitaties

Kwaliteit

Het resultaat van het product Grondexploitatie over het jaar 2017 laat een winst zien van € 919.797. In 2016 werd € 67.906 winst verantwoord. De hogere winst is met name te verklaren door het effect van gewijzigde BBV voorschriften. In maart 2018 is een notitie verschenen die winstneming op basis van de "percentage of completion" methode voorschrijft. Afhankelijk van welk aandeel van de kosten en de opbrengsten per complex is gerealiseerd wordt tussentijds winst verantwoord. Het effect van deze methodiek leidt in 2017 tot € 763.000 "extra" winst.
Voorgesteld wordt om de winst over 2017 toe te voegen aan de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie. Daarmee blijft de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie op peil om de risico's in de toekomst op te kunnen blijven vangen. In deze paragraaf is dit voorstel van resultaatbestemming al verwerkt.

De verantwoorde winst over het boekjaar 2017 ad € 920.000 is als volgt samengesteld (afgerond op € 1.000):

Plan	Resultaat	Mutatie voorziening	Totaal resultaat
Bedrijfsterrein Overberkel Borculo	-16.000		-16.000
Bedrijfsterrein Kiefte Eibergen	344.000		344.000
De Garver Haarlo	21.000		21.000
Vonderman Noordijk	39.000		39.000
Olland Noord Rietmolen	266.000		266.000
Hondelink Neede	-250.000	250.000	
ABCTA Beltrum	390.000		390.000
De Molle Haarlo	3.000		3.000
De Heuver Gelselaar		-100.000	-100.000

Totaal Bouwgronden in exploitatie	797.000	150.000	947.000
Natuurpark Kronenkamp Neede	-52.000	51.000	-1.000
Transformatie Zwartschool Borculo(1)	-51.000	54.000	3.000
Bedrijfsterrein Russchemors Neede	17.000		17.000
Overige complexen	-46.000		-46.000
Subtotaal Materiële vaste activa	-132.000	105.000	-27.000
Totaal resultaat (winst)	665.000	255.000	920.000

(1) bijdrage reserve herstructurering € 54.177

Korte toelichting op het resultaat

Naast het genoemde effect van € 763.000 door de voorgeschreven wijziging van het bepalen van de tussentijdse winst is het positieve resultaat over 2017 vooral te verklaren door de gerealiseerde verkopen in het plan ABCTA te Beltrum. Als uitkomst van de pilot Wonen in Beltrum zijn in fase II van dit plan starterswoningen gerealiseerd. De boekwaarde van deze gronden was echter met het oog op de demografische ontwikkelingen in een eerder stadium al afgewaardeerd, waardoor nu een meevaller is ontstaan. Tegenover deze winst staat een negatief resultaat voor De Heuver in Gelselaar. Voor de lagere opbrengstverwachting in dit plan is een verliesvoorziening gevormd.

Het verlies van € 27.000 op grondposities onder Materiële vaste activa (voorheen "Niet in exploitatie genomen gronden") wordt vooral veroorzaakt doordat aan de investeringen geen kosten meer kunnen worden toegerekend. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat gemaakte kosten alleen kunnen worden geactiveerd (toegevoegd aan de boekwaarde) als er een reëel en stellig voornemen bestaat om de gronden in de nabije toekomst te bebouwen. Uitgaven voor deze grondposities en rentelasten over de boekwaarde komen daarom direct ten laste van het resultaat.

Het activeren van kosten blijft beperkt tot de huidige marktwaarde, rekening houdend met de actuele bestemming. Alleen als er na een raadsbesluit meer duidelijkheid bestaat over de nadere invulling van de toekomstige bouwlocatie en de daarvoor nog te maken kosten, kan de verwachte marktwaarde in de toekomstige bestemming als toets worden gebruikt. De gemiddelde waardering van de grondposities onder de Materiële vaste activa (niet in exploitatie genomen gronden, erfpachtgronden en overige ruilgronden) bedraagt € 5,50 per m2.
De waardering van de ingenomen grondposities per einde boekjaar is als volgt (in €):

	rekening 2017	rekening 2016
Niet in exploitatie genomen gronden	915.796	982.349
Erfpachtgronden	69.750	69.750
Overige gronden	375.760	375.760
Subtotaal Materiële vaste activa	1.361.306	1.427.859

Voorraad Bouwgronden in exploitatie	5.945.072	5.783.412
Vorderingen op particuliere exploitanten		31.560
Totaal boekwaarde	7.306.378	7.242.831
Af: voorziening voor kosten/verliezen	-222.250	-222.250
Af: voorziening voor gevolgen krimp	-1.875.255	2.075.850
Totaal balanswaarde	5.208.873	4.944.731

De balanswaarde van de verschillende grondexploitaties is in 2017 toegenomen met € 264.142 van € 4.944.731 naar € 5.208.873. Deze toename is als volgt te specificeren (bedragen in €):

	rekening 2017	rekening 2016
kkapitaallasten (2,40% respectievelijk 5,00%)	175.459	199.257
uren eigen dienst	78.190	31.961
uitgaven op projectbasis	205.626	102.639
totaal kosten en investeringen	459.275	333.857
opbrengsten (verkoop/subsidie)	1.060.753	177.043
per saldo af-/toename investering	-601.478	156.814
verantwoord resultaat (excl. bijdrage reserves)	865.620	67.906
Totaal mutatie balanswaarde	264.142	224.720

De toename van de balanswaarde in 2017 is hoofdzakelijk te verklaren door de hoge tussentijdse winstneming als gevolg van de "percentage of completion" methodiek. Daartegenover staat dat in 2017 meer opbrengsten zijn gerealiseerd dan dat er uitgaven zijn gedaan. De opbrengsten zijn gerealiseerd bij kavelverkopen in de plannen ABCTA Beltrum (€ 544.000), Olland Noord Rietmolen (€ 190.000), De Mölle Haarlo (€ 124.000) en Teeuwland Gelselaar (€ 130.000).

Daarnaast is de balanswaarde toegenomen doordat een winst van € 866.000 is verantwoord (totaal resultaat grondexploitatie € 920.000 minus € 54.000 verantwoorde bijdrage uit de bestemmingsreserve herstructurering voor Zwartschool Borculo).
Voor een nadere specificatie van de balanswaarden en de verantwoorde resultaten voor de lopende projecten verwijzen we naar de toelichting op de balans in de jaarrekening, onderdeel Bouwgronden in exploitatie onder voorraden.

Geld

Het resultaat van het product Grondexploitatie over het jaar 2017 laat een winst zien van € 919.797. In 2016 werd € 67.906 winst verantwoord. De hogere winst is met name te verklaren door het effect van gewijzigde BBV voorschriften. In maart 2018 is een notitie verschenen die winstneming op basis van de "percentage of completion" methode voorschrijft. Afhankelijk van welk aandeel van de kosten en de opbrengsten per complex is gerealiseerd wordt tussentijds winst verantwoord. Het effect van deze

methodiek leidt in 2017 tot € 763.000 "extra" winst.
Voorgesteld wordt om de winst over 2017 toe te voegen aan de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie. Daarmee blijft de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie op peil om de risico's in de toekomst op te kunnen blijven vangen. In deze paragraaf is dit voorstel van resultaatbestemming al verwerkt.

Optimaal uitvoering geven aan de fiscale wetgeving
Verbeteren inzicht in financiële resultaten van lopende grondexploitaties

Kwaliteit
Hieronder volgt per complex een korte toelichting op het verloop van de boekwaarde in 2016 en de verwachte prognose voor komende jaren. Niet alle complexen komen daarbij aan bod, alleen plannen met een boekwaarde of mutaties boven € 500.000 worden genoemd. Voor een compleet overzicht van de gemeentelijke complexen verwijzen we naar de toelichting op de balans (onderdeel voorraden).
Bedrijventerrein Kiefte IV Eibergen
De verkopen op dit terrein lopen nog achter bij de verwachtingen. De boekwaarde is per saldo toegenomen van € 2.153.000 tot € 2.552.000. Deze toename is hoofdzakelijk veroorzaakt door een tussentijdse winstneming van € 344.000. De verwachte winst op eindwaarde bedraagt per eind 2017 nog € 970.000. Het tracé besluit voor de N18 geeft aan dat deze rijksweg dwars over een aantal uitgeefbare en bouwrijpe kavels loopt. In de begroting is nu verondersteld dat de gemeente in 2018 gecompenseerd zal worden voor het verlies aan grondverkopen. Eind 2015 is een compensatievoorstel van Rijkswaterstaat ontvangen, maar hierover is nog geen schriftelijke overeenstemming bereikt. Wel is in maart 2018 mondeling akkoord bereikt over de voorwaarden van compensatie en de aankoop van ruilgronden van Rijkswaterstaat. Met mogelijk hogere opbrengsten door het ontstaan van nieuwe zichtlocaties is geen rekening gehouden.
Bedrijventerrein Everskamp Ruurlo
De boekwaarde van dit complex bedraagt eind 2017 € 1.558.000. Het tempo van verkopen blijft fors achter bij de verwachtingen. De in 2013 doorgevoerde verlaging van de gronduitgifteprijzen en het voorzichtige economische herstel heeft slechts in beperkte mate tot concrete belangstelling van bedrijven geleid. Het uitgiftetempo is gehandhaafd op afronding in 2030. Door de gewijzigde BBV regelgeving worden met ingang van 2016 minder rentelasten toegerekend (2,40% in plaats van 5,00%). Hierdoor bedraagt – gerekend met een uitgifte van gemiddeld 2.000m2 per jaar – het verwachte eindresultaat in 2030 € 209.000 positief. Door de lange looptijd van deze exploitatie zijn de uitkomsten onzeker. Binnen de risicoanalyse is daarom rekening gehouden met een benodigd weerstandsvermogen in de bandbreedte van € 391.000 tot € 511.000.
Hondelinkweg Neede (nabij sportvelden)
Op grond van het bestemmingsplan en de daarbij horende verkaveling zijn er in theorie nog 17 kavels uitgeefbaar. Vanwege de demografische ontwikkelingen is de opbrengst van 8 kavels administratief geschrapt. In de huidige prognose van uitgifte is nog uitgegaan van de verkoop van 9 kavels in de periode tot en met 2027. Dit heeft tot een afwaardering van € 250.000 geleid. Hiervan is € 100.000 gedekt door de in 2016 gevormde verliesvoorziening en € 150.000 door een beroep te doen op de zogenaamde krimpvoorziening. De boekwaarde van het plan bedraagt eind 2017 € 759.000. Het verwachte eindresultaat bedraagt na deze aanpassingen € 43.000 positief.
Leusinkbrink
De gemeente heeft een overeenkomst met Exploitatiemaatschappij Leusinkbrink BV voor de ontwikkeling van het gebied Leusinkbrink te Ruurlo. De gemeente deelt in de positieve resultaten en treedt op als financier van de vennootschap. Per eind 2017 heeft de gemeente een vordering van € 6.860.082 op de vennootschap.
Het aantal verkopen in de fases Zoomgebied en de zone Enkeerdlaan blijven sinds 2010 fors achter bij de verwachtingen. Er zijn in deze plandelen nog ruim 100 kavels in de verkoop. Een ontwikkeling voor fase Zuid en Noord wordt met het oog op de demografische ontwikkelingen niet langer realistisch geacht. Ook een verlaging van het aantal mogelijke woningen in het Zoomgebied lijkt op grond van de krimp en een verantwoorde ruimtelijke ordening onvermijdelijk.
Eind 2017 heeft de gemeente nog ruim 13 ha gronden in het gebied in eigendom met een boekwaarde van € 712.000. Het afgelopen decennium is door beide partijen elk circa € 2.700.000 voorschot op het winstaandeel ontvangen. Met mogelijke toekomstige verliezen is rekening gehouden binnen de voorziening voor afwaardering van gemeentelijke woningbouwlocaties als gevolg van demografische ontwikkelingen. Daarnaast is in de risicoanalyse rekening gehouden met verliezen die uitgaan boven de

gevormde voorziening.
Regionaal bedrijventerrein De Laarberg
Gebiedsonderneming De Laarberg ontwikkelt het gelijknamige regionale bedrijventerrein. De gemeente Berkelland is samen de gemeente Oost-Gelre aandeelhouder in de opgerichte vennootschappen. Beide gemeenten hebben zich financieel garant gesteld voor € 12,5 miljoen. In de paragraaf "Verbonden partijen" is meer informatie opgenomen.

Algemeen

Inleiding
In deze paragraaf komen de uitgangspunten over het gemeentelijke grondbeleid aan de orde. In het jaarverslag staat tot welke resultaten het beleid in 2017 heeft geleid. Ook analyseren we de risico's die verbonden zijn aan de ontwikkeling van de plannen.
Beleid
Algemeen grondbeleid
Grondbeleid is geen doel op zich: het exploiteren van grondposities is een middel om doelen te bereiken op de beleidsterreinen woningbouw, bedrijvigheid en werkgelegenheid en de inrichting van de openbare ruimte. In de door de raad vastgestelde nota Grondbeleid staat dat de gemeente kiest voor actief grondbeleid waar dit mogelijk en gewenst is. Natuurlijk blijft de gemeente ook particuliere activiteiten faciliteren door haar verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte in te vullen.
De grondexploitatiewet als onderdeel van de Wet ruimtelijke ordening vormt de basis voor het verhalen van de daarmee gemoeide kosten. In de praktijk zet de gemeente Berkelland in op het aangaan van anterieure overeenkomsten met initiatiefnemers voorafgaande aan het vaststellen van het bestemmingsplan. Als de gemeente niet tot de gewenste afspraken over kostenverhaal kan komen, fungeert het exploitatieplan als publiekrechtelijk instrument om de exploitatiebijdrage via de omgevingsvergunning te verhalen. Tot op heden heeft de gemeente Berkelland nog geen exploitatieplan hoeven vast te stellen.
Naast wijzigingen in de wetgeving leiden stagnerende marktomstandigheden en de demografische ontwikkelingen tot een verschuiving van een actief naar een meer faciliterend grondbeleid. De regionale woonagenda 2015-2025, de in 2016 vastgestelde lokale woonagenda, de wijziging van de fiscale winstregeling per 2016 en de aanpassingen van de regels rond begroting en verantwoording [BBV] spelen bij het exploiteren en verantwoorden van grondposities een rol.
Financiële positie
Bij grondexploitatie kan het om grote bedragen gaan. Er kan winst gemaakt worden, maar er zijn ook risico's. Omdat de planning en uitvoering vaak jaren duren, kunnen de verwachte en werkelijke resultaten flink verschillen. Kosten kunnen tegenvallen, maar ook de verkoop van kavels kan tegenvallen. De uitkomsten van de laatste jaren laten zien dat de effecten van de economische crisis en de stagnerende woningmarkt geleid hebben tot verliezen op de grondexploitaties, zowel lokaal, regionaal als landelijk.
De lopende grondexploitatie projecten actualiseren we minimaal jaarlijks. In deze paragraaf gaan wij onder het hoofdstuk Jaarverslag 2017 in op de resultaten. Een actueel overzicht van de lopende projecten is in de jaarrekening opgenomen onder de balanspost voorraden, onderdeel Bouwgronden in exploitatie.
Grondposities waarbij een reëel en stellig voornemen tot ontwikkeling ontbreekt verantwoorden we met ingang van 2016 volgens de BBV voorschriften onder de post Materiële vaste activa.
Reserve bouwgrondexploitatie
Afgesproken is dat onze grondexploitatie "selfsupporting" is. Winsten en verliezen moeten elkaar op termijn compenseren. Het product grondexploitatie is daarom budgettair neutraal in de begroting opgenomen. Om in de toekomst tegenvallers op te vangen werken we met een reserve grondexploitaties. Aan het eind van elk jaar wordt de stand van zaken opgemaakt. Winsten worden dan in beginsel toegevoegd aan de reserve en verliezen worden onttrokken aan de reserve. Toevoegingen aan de reserve of onttrekkingen uit de reserve worden altijd ter goedkeuring voorgelegd aan de gemeenteraad. In de praktijk neemt de gemeenteraad hierover een besluit bij het vaststellen van de jaarrekening.

Risicomanagement
De reserve grondexploitaties moet eventuele toekomstige tegenvallers op kunnen vangen. Het is daarom belangrijk om een goede inschatting te maken van eventuele tegenvallers. De hoogte van de reserve grondexploitaties stemmen we daarop af. De gemeente werkt met een methode van risico analyse om het risico op tegenvallende resultaten zo betrouwbaar mogelijk in te schatten. Daarbij beoordelen we marktrisico's en specifieke project risico's.

Marktrisico's bestaan uit kostenstijgingen, daling van grondprijzen en vertraging van de ontwikkelingen. Voor deze factoren worden voor twee scenario's parameters gehanteerd. Samen met de specifieke projectrisico's leidt de berekening tot een inschatting van de bandbreedte waarbinnen de risico's zich bevinden. Deze risico's worden afgezet tegen de ruimte om binnen de projecten tegenvallers op te vangen. Deze ruimte bestaat uit de verwachte winst van een project en de post voor onvoorziene uitgaven. Voorzichtigheidshalve nemen we van deze ruimte maximaal 50% mee voor het bepalen van de aanwezige dekking voor risico's in het project.
Het verschil tussen het berekende risico en de mogelijke dekking binnen de projecten noemen we de benodigde weerstandscapaciteit. Deze benodigde capaciteit vergelijken we met de beschikbare weerstandscapaciteit. De beschikbare capaciteit bestaat uit meerdere delen. Allereerst bestaat deze capaciteit uit de Algemene reserve grondexploitatie. Daarnaast is het deel van de verwachte positieve projectresultaten en de posten onvoorzien – dat resteert na dekking van de risico's op projectniveau – beschikbaar als weerstandscapaciteit.
De ratio tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstands-capaciteit geeft een indicatie van het weerstandsvermogen. Verderop in deze paragraaf Grondbeleid lichten we de uitkomsten van deze analyse toe.

gemeente Berkelland

LOKALE HEFFINGEN

Lokale heffingen

"Lokale heffingen en lastendruk in beeld"

Wat speelt er?

De belastingen en heffingen die inwoners betalen, verschillen per persoon. Toch bestaat de behoefte om gemeenten te vergelijken. Voor die vergelijking maken we gebruik van de gemeentelijke lastendruk. Hierbij gaan we uit van een standaardsituatie met de tarieven van een gemeente. In de berekening van de lastendruk houden we rekening met de Onroerende Zaak Belastingen, Afvalstoffenheffing en Rioolheffing. Voor Berkelland ziet de gemeentelijke lastendruk er als volgt uit:

Bedragen in €	Gebruiker van de woning geen eigenaar		Gebruiker van de woning eigenaar	
Belastingsoort	Tarief 2017	Tarief 2018	Tarief 2017	Tarief 2018
OZB gebruiker	0	0	0	0
OZB eigenaar	0	0	204,00	206,86
Reinigingsheffing	189,36	189,36	189,36	189,36
Rioolheffing gebruiker	201,60	201,60	201.60	201,60
Rioolheffing eigenaar	0	0	185,30	185,30
Totaal belastingdruk	390,96	390,96	780,26	783,12

Uitgangspunten voor de vergelijking zijn:

- Huishouden van 4 personen.
- Woningwaarde van € 150.000.
- Groot pakket afvalstoffenheffing (380 liter).
- Waterverbruik van 45 kub per persoon.

Kaders

- De onroerende zaak belastingen stijgt niet meer dan de inflatiecorrectie. Voor 2018 houden we rekening met een stijging van 1,4%.
- De reinigingsheffingen zijn bedoeld om de kosten van afvalinzameling en –verwijdering te dekken. Wij streven naar 100 procent kostendekking bij de afvalstoffenheffing. Bij het berekenen van de kostendekkendheid houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead, BTW en eventuele prijsstijgingen.
- De gemeente heeft de zorg voor het stedelijk afvalwater, hemelwater en de structurele nadelige gevolgen van de grondwaterstand. De kosten hiervan worden betaald uit de rioolheffing. Er is een bewuste keuze gemaakt om de heffing te splitsen in een gebruikersdeel en een eigenarendeel. De gebruiker betaalt, omdat hij/zij afvalwater op het riool loost. De eigenaar omdat de aansluiting op de riolering de gebruikswaarde van zijn pand verhoogt. De rioolheffing is kostendekkend. Bij het berekenen van de kostendekkendheid houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead, BTW en eventuele prijsstijgingen.
- Iedereen die in onze gemeente overnacht in een hotel, pension, vakantiewoning of kampeeronderkomen en die niet in de gemeentelijke basisadministratie van onze gemeente is opgenomen, moet toeristenbelasting betalen. Het is praktisch niet uitvoerbaar de belasting te innen bij de personen die overnachten. Daarom heffen wij de belasting van degenen die gelegenheid tot overnachten bieden (de exploitanten). De exploitanten mogen de belasting doorberekenen aan de personen die overnachten. Voor kampeeronderkomens op vaste- en seizoenstandplaatsen op

campings kan een forfaitair tarief (vast jaarbedrag) worden gerekend op basis van het gemiddelde aantal personen en het gemiddelde aantal overnachtingen.

- Wij leveren diverse diensten en producten zoals paspoorten, rijbewijzen, uittreksels, bouwvergunningen en kapvergunningen, waarvoor wij een vergoeding (leges) vragen. Deze leges staan in de Legesverordening. Deze verordening voldoet aan de eisen die door de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Europese dienstenrichtlijn (EDR) zijn gesteld.
- De begraafrechten moeten in principe de kosten van het begraven en het onderhouden van de begraafplaatsen dekken. Omdat wij veel graven hebben uitgegeven voor onbepaalde tijd lukt het niet om de begraafrechten kostendekkend te krijgen.
- Marktgelden moeten de kosten van de markten dekken. Wij kennen één tarief voor de gehele gemeente Berkelland.
- Voor mensen met een minimuminkomen bestaat de mogelijkheid gehele of gedeeltelijke kwijtschelding te krijgen voor de volgende gemeentelijke belastingen:
    - OZB.
    - Reinigingsheffingen.
    - Rioolheffing.

Wij verlenen gehele kwijtschelding als er aan alle voorwaarden voor kwijtschelding is voldaan. In onze gemeente hanteren wij de zogenaamde 100 procent kwijtscheldingsnorm.
Dit betekent dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau, zonder vermogen, altijd in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Speerpunten

Een verantwoorde gemeentelijke belastingdruk

Wat gaan we daarvoor doen?

Heffen Reinigingsheffingen
Heffen rioolheffing
Heffen van Onroerende zaak belastingen

Speerpunten

Kwijtschelding van belasting voor mensen met een minimuminkomen

Wat gaan we daarvoor doen?

Kwijtschelden gemeentelijke belastingen

Speerpunten

Verantwoorde tarieven voor onze dienstverlening

Wat gaan we daarvoor doen?

Heffen begraafrechten
Heffen Leges
Heffen marktgelden
Heffen Toeristenbelasting

gemeente Berkelland

WEERSTANDSVERMOGEN

Weerstandsvermogen

"Berkelland kan een stootje hebben"

Wat speelt er?

De wereld om ons heen verandert snel. Dat betekent dat er altijd ontwikkelingen zijn waar geen rekening mee is gehouden. Deze ontwikkelingen kunnen de gemeente geld kosten. Het is daarom verstandig om geld te reserveren voor eventuele tegenvallers. Hoeveel geld we moeten reserveren hangt af van de risico's die we lopen. In Berkelland is een raadsbesluit genomen waarin staat dat we proberen € 5.000.000 te reserveren om risico's af te dekken. Overigens merken we dat het benoemen van de risico's al helpt bij het beperken van de gevolgen. We letten meer op de mogelijke risico's en proberen eerder in te grijpen.

Speerpunten

Een weerstandvermogen dat voldoende is om de risico's op te vangen

Wat gaan we daarvoor doen?

Beoordelen weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen geeft aan of we de risico's die we lopen ook kunnen betalen. Daarom proberen we van de risico's die we lopen in te schatten hoe groot de kans is, en hoeveel het ons kost als het risico zich voordoet. Op die manier maken we een inschatting van het vermogen dat wij nodig hebben om de risico's die we lopen te kunnen betalen.
Op 1 januari 2017 verwachten we dat de algemene reserve € 30.763.775 groot is. We schatten dat de risico's die we lopen uitkomen op €6.825.167. Daarmee komt het weerstandvermogen op 4,5. Dit is uitstekend.

Kwaliteit
In 2017 hebben zich geen risico's voorgedaan. Als we het weerstandsvermogen relateren aan de risico's die we voor 2018 hebben geïnventariseerd dan komt het weerstandsvermogen uit op 5,4. Dit is uitstekend.

Inventariseren risico's.

Als we ons verdiepen in risico's kunnen we eindeloze lijsten maken van alle mogelijke risico's. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. We moeten ons beperken. Welke risico's nemen we niet mee:
• Alle risico's met een uiterst kleine kans.
• Alle risico's met een kleine kans en tegelijk ook kleine financiële gevolgen.
• Alle risico's die we als gemeentelijke organisatie onderkennen en waarvoor we afdoende interne beheersmaatregelen hebben genomen.
• Alle risico's die via verzekeringen voldoende afgedekt zijn.

Vooraf nog de volgende toelichting:
• We pretenderen niet volledig te zijn. Er zijn vast risico's die we nog niet onderkennen.
• Geschatte omvang: hoe groot is het financieel gevolg als dit risico zich op enig moment voordoet.
• Geschatte kans: hoe groot is de kans dat dit risico zich in dit begrotingsjaar voordoet. Als we inschatten dat een risico zich hooguit eens in de tien jaar voordoet, rekenen we met een kans van 1/10 (10 procent).
• De genoemde omvang en kans zijn inschattingen van de organisatie. Meerdere mensen binnen de organisatie hebben meegedaan aan deze schattingen.
• We hebben geen feitenmateriaal waarmee we deze keuzes kunnen onderbouwen. We vinden dat deze schatting voldoende is voor het doel van deze paragraaf: het bepalen van het weerstandsvermogen.

Risico	Geschatte omvang (€)	Geschatte kans	Financieel effect van de risico's (€)

Grondexploitatie			3.500.000
Samenwerkende partijen (GR'en/DVO's)	20.000.000	1/10	2.000.000
Decentralisatie Jeugdzorg/Wmo/Participatie	1.000.000	1/10	100.000
Klimaatveranderingen	6.000.000	1/25	240.000
Calamiteiten	5.000.000	1/100	50.000
Privacy/Datalek	820.000	1/20	41.000
Organisatorische risico's	250.000	1/10	25.000
Uitval ICT	150.000	1/5	30.000
Garantstelling Laarberg	12.500.000	1/75	166.667
Planschadeclaims	100.000	1/10	10.000
Beheer voormalige vuilstortplaat Langenberg	1.000.000	1/50	20.000
BTW verrekening gymzalen en sporthallen	100.000	2/5	40.000
Garanties	7.350.000	1/75	98.000
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN)	745.000	2/5	298.000
Uitstaande gelden	28.000.000	1/100	280.000
Totaal	83.015.000		6.898.167

Kengetallen financiële positie

Vanaf de begroting 2016 moeten we ook financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarrekening. Het gaat om 6 kengetallen die we hierna kort toelichten.

1. Netto schuldenquote.
   De netto schuldenquote geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen met de inkomsten die ze heeft. De richtlijn van de provincie Gelderland is dat bij een netto schuldenquote van 90% een risico ontstaat. Bij een schuldenquote boven de 130% is de gemeente nauwelijks nog in staat de schulden te betalen.
2. Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.
   Als je geld uitleent levert dat inkomsten op. Die inkomsten dekken een gedeelte van de schuld. Daarmee heb je in ieder geval al in staat een gedeelte van je schuld te betalen. Er zit natuurlijk wel een risico aan het uitlenen van geld. Degene die het geld leent kan misschien het geld niet terugbetalen. De provincie Gelderland hanteert dezelfde percentages voor de risicobepaling als bij de netto schuldenquote.
3. Solvabiliteitsratio.
   De solvabiliteitsratio geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen. Het gaat er hier dus niet om of de schulden betaald kunnen worden uit de inkomsten maar ook uit het bestaande bezit. De

provincie Gelderland vindt een solvabiliteit van minder dan 50% al risicovol en een solvabiliteit van minder dan 20% erg risicovol. In het beleid bestemming overschotten hebben wij de grens gesteld dat we bij een solvabiliteit van minder dan 35% eerst de algemene reserve aanvullen.

4. Structurele exploitatieruimte.
   Met dit kengetal kunnen we zien of we structureel in staat zijn de lasten die we als gemeente hebben ook te kunnen betalen. Dit kengetal is uiteindelijk het belangrijkst voor de vorm van toezicht waar de provincie Gelderland ons onder plaatst. Voor het repressief toezicht is het van belang dat of de begroting of de meerjarenraming een kengetal laat zien dat groter is dan 0%. Wij streven naar een situatie waarbij de begroting en de meerjarenraming een percentage groter dan 0 laten zien.
5. Grondexploitatie.
   Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de gronden zich verhoud tot de inkomsten van de gemeente. De provincie Gelderland vindt een percentage minder dan 20 weinig risicovol. Een percentage van meer dan 35 is volgens de provincie Gelderland erg risicovol.
6. Belastingcapaciteit.
   Dit kengetal laat zien hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het cijfer is er alleen op gericht om gemeenten te kunnen vergelijken op dit gebied. In het cijfer zijn alle gemeentelijke woonlasten meegenomen. Als het percentage onder de 100 ligt hef je minder belasting dan gemiddeld in Nederland. Is het percentage hoger dan 100 dan hef je meer belasting dan gemiddeld in Nederland. Er wordt geen rekening gehouden met de verschillen die er tussen gemeenten bestaan. De provincie Gelderland vindt een percentage van meer dan 105 erg risicovol.

Kengetallen	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Netto schuldenquote	30,5%	33.7%	24,51%
Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-4,7%	-10,19%	-13,23%
Solvabiliteitsratio	49,6%	51,06%	53,18%
Structurele exploitatieruimte	5%	0,0%	1%
Grondexploitatie	0%	3,47%	2,82%
Belastingcapaciteit	115%	117%	116%

gemeente Berkelland

SAMENWERKINGSPARTIJEN

Samenwerkingspartijen

"Partijen waarmee we samenwerken en hun kernactiviteiten"

Speerpunten

Goede (nuts)voorzieningen door deelnemingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Aandeelhouderschap van AGEM goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De AGEM faciliteert het opzetten van energie-coöperaties.
- AGEM en Achterhoek Duurzaam Verbouwen ontwikkelen het verduurSaam energieloket verder.

Aandelen	Geen
Geschat dividend 2018	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	Advies, kennisbundeling, energieproductie en levering
Website / vestigingsplaats	www.agem.nu / Doetinchem
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Pot
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Commissie/Raadsleden

Kwaliteit
Er hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan in 2017

Tijd

Aandeelhouderschap van Alliander N.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Aandelen	633.991 aandelen van € 2,00
Geschat dividend 2017	€ 300.000
Kernactiviteiten van de organisatie	• Activiteiten in het kader van het wettelijke netbeheer zoals aanleg en onderhoud van elektriciteits- en gasnetwerken. • Activiteiten die voor de klant logischerwijs bij regulier netbeheer behoren, zoals levering, installatie en beheer van trafo's en meters. • Activiteiten in de vrije markt, die kernversterkend werken zoals het ontwerpen, aanleggen en beheren van complexe infrastructuren (Liandon).
Website / vestigingsplaats	www.alliander.com / Arnhem
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.864.000.000 – € 1.778.000.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 3.942.000.000 – € 1.989.000.000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: afgevaardigde aandeelhoudersvergadering

Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Kwaliteit
Er hebben zich geen ontwikkelingen voorgedaan die leiden tot een aanpassing van onze rol als aandeelhouder.

Geld
Alliander heeft in 2017 € 79.000.000 minder winst gemaakt dan in 2016. Dit is vooral het gevolg van de eenmalige opbrengst in 2016 van de verkoop van Endinet aan Enexis. Het resultaat op de voortgezette bedrijfsactiviteiten was € 74.000.000 hoger. Het hogere resultaat is vooral het gevolg van de hogere gereguleerde tarieven. Het lagere resultaat leidt ook tot een lager dividend ten opzichte van 2016. Desondanks ontvangen we € 424.000 aan dividend €124.000 meer dan begroot.

Aandeelhouderschap van Bank Nederlandse Gemeenten goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:
- Geen

Aandelen	305.877 aandelen van € 2,50
Geschat dividend 2017	€ 200.000
Kernactiviteiten van de organisatie	• BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burgers. • BNG verleent financiële diensten op maat voor gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, waterschappen, provincies en andere decentrale overheidsinstellingen.
Website / vestigingsplaats	www.bng.nl / Den Haag
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 4.486.000.000 – € 149.483.000.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 4.953.000.000 – € 135.041.000.000
Gerealiseerd resultaat	€ 393.000.0000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Kwaliteit
Om haar rol als betrokken partner voor een duurzamer Nederland verder in te vullen heeft BNG Bank in het verslagjaar meer dan 150.000 zonnepanelen gefinancierd via het bedrijf Rooftop Energy en het project 'Boer kiest Zon' en door directe financiering van onder meer gemeenten en woningcorporaties. Ook werden projecten op het gebied van windenergie, biomassa, bio-energie, geothermie en warmtenetten gefinancierd. In het najaar is de Maatschappelijk Vastgoed Scan geïntroduceerd. BNG Bank begon in 2017 ook met herfinanciering onder de Exportkredietgarantieregeling van de Rijksoverheid. BNG Bank sluit hiermee aan op de wens van het kabinet om de Nederlandse export te bevorderen en exporterende Nederlandse bedrijven te ondersteunen.

Aandeelhouderschap van Gebiedsonderneming Laarberg B.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:
- De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden.
- De aanleg van de N18 en de aansluiting op het bedrijventerrein. De afwikkeling van verkeersstromen via de Deventer Kunstweg is aandachtspunt.
- Binnen het bedrijventerrein is een historische Circumvallatielinie gelegen. Over de financiële consequenties hiervan moeten samen met gemeente Oost Gelre afspraken worden gemaakt.

- Het Regionale Programma Bedrijventerreinen laat een overschot aan (mogelijke) capaciteit zien. De Laarberg heeft hierdoor 20 ha aan potentiële capaciteit voor bedrijven geschrapt. Nieuwe ontwikkelingen in de regio die zouden kunnen concurreren met de belangen van de Laarberg worden kritisch gevolgd.

Aandelen	€ 9.000 (90 aandelen van € 100)
Geschat dividend 2018	Nihil
Kernactiviteiten van de organisatie	• Ontwikkelen van Regionaal bedrijventerrein Laarberg
Website / vestigingsplaats	www.laarberg.nl / Lichtenvoorde
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 18.605 - € 6.617
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Planeconoom Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer
Begrotingskaders	Directie
Concept	Directie
Definitief	Vergadering van Aandeelhouders

Kwaliteit

Tijd

Geld

Aandeelhouderschap van Gebiedsonderneming Laarberg C.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden.
- De aanleg van de N18 en de aansluiting op het bedrijventerrein. De afwikkeling van verkeersstromen via de Deventer Kunstweg is aandachtspunt.
- Binnen het bedrijventerrein is een historische Circumvallatielinie gelegen. Over de financiële consequenties hiervan moeten samen met gemeente Oost Gelre afspraken worden gemaakt.
- Het Regionale Programma Bedrijventerreinen laat een overschot aan (mogelijke) capaciteit zien. De Laarberg heeft hierdoor 20 ha aan potentiële capaciteit voor bedrijven geschrapt. Nieuwe ontwikkelingen in de regio die zouden kunnen concurreren met de belangen van de Laarberg worden kritisch gevolgd.

Aandelen	Niet van toepassing. Gemeente Berkelland heeft als commandiet, net als gemeente Oost Gelre, € 1 ondernemingsvermogen ingebracht.
Geschat dividend 2018	Nihil
Kernactiviteiten van de organisatie	Ontwikkelen van Regionaal bedrijventerrein Laarberg
Website / vestigingsplaats	www.laarberg.nl / Lichtenvoorde
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 2 - € 22.784.202
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Planeconoom Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer
Begrotingskaders	Directie
Concept	Directie
Definitief	Vergadering van Aandeelhouders

Kwaliteit

Tijd

Geld

Aandeelhouderschap van Twence goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

- Dividend wordt uitgekeerd op basis van het aantal inwoners per 1 januari 2005 van de voormalige gemeente Neede.
- De Regio Twente heeft besloten dat Twence aan de gemeenten € 80.000.000 uitkeert. Twence keert eerst als basis € 2.500.000 dividend uit. Aanvullend wordt in 10 jaar om te beginnen in 2009 € 80.000.000 uitgekeerd. Kan dit niet in 10 jaar, dan in een langere periode. Voor de gemeente Berkelland betekent dit bij een periode van 10 jaar ongeveer € 130.000 per jaar.

Aandelen	14.282 aandelen
Geschat dividend 2017	€ 150.000 (inclusief de tijdelijke uitkering van € 130.000 tot 2019)
Kernactiviteiten van de organisatie	Afvalverwerking en energielevering.
Website / vestigingsplaats	www.twence.nl / Hengelo ov
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 126.072.000 – € 149.737.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 126.072.000 – € 149.737.000
Coördinatie	Taakveldverantwoordelijke afval, Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouders Boer: afgevaardigde aandeelhoudersvergadering; wethouder J. Pot strategisch overleg.
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Aandeelhouderschap van Vitens N.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen

Aandelen	24.034 aandelen van € 1,00
Geschat dividend 2017	€ 50.000
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het leveren van drinkwater tegen lage operationele kosten. • Internationaal is Vitens betrokken bij de drinkwatervoorziening van nog eens ruim 20 miljoen mensen, overal ter wereld.
Website / vestigingsplaats	www.vitens.nl / Zwolle
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 526.300.000 – € 1.223.800.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 525.700.000 – € 1.233.900.000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Speerpunten

Goede dienstverlening door andere partijen

Wat gaan we daarvoor doen?

Afspraken maken over dienstverlening met het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT).

Aandachtspunten en ontwikkelingen

- De overeenkomst met het GBT is aangegaan per 1 januari 2016 en geldt in eerste instantie tot 1 januari 2021. Daarna volgt stilzwijgende verlenging van nog eens vijf belastingjaren. Daarna geldt een stilzwijgende verlenging voor onbepaalde tijd. Voor iedere periode zijn opzegtermijnen afgesproken.

- In de FUO (fiscale uitvoeringsovereenkomst) met het GBT is een bedrag van € 585.062,63 opgenomen voor structurele, jaarlijkse kosten.
- Er zijn echter op dit moment nog wel gesprekken gaande over aanvullende werkzaamheden. De uitkomst hiervan is nog niet bekend.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 585.062,63
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Heffen en invorderen van aanslagen gemeentelijke belastingen. • Het vaststellen van de WOZ waarden (wet Waardering Onroerende Zaken). • Het voeren van bezwaar- en beroepszaken tegen gemeentelijke heffingen en tegen de Wet Onroerende Zaken.
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Niet van toepassing
Website	www.gbtwente.nl

Kwaliteit
De afspraken over de dienstverlening met het GBT lopen goed.
Met ingang van 1 januari 2018 is de reclamebelasting toegevoegd aan de heffing en invordering door het GBT.
In de loop van 2018 zal de FUO (fiscale uitvoerings overeenkomst) worden aangepast. Dit komt o.a. door het invoeren van de reclamebelasting, het wijzigen van de Wet Woz (van m2 naar m3)

Geld
Door de uitbetaling van de teruggave OZB zullen de kosten die het GBT ons in 2018 in rekening brengt hoger zijn dan in 2017.
Ook zal het GBT door een wijziging van de wetgeving inzake de Wet WOZ in 2018 beginnen met het omzetten van de WOZ waarde in m2 naar m3. Dit brengt ook extra kosten met zich mee.
Het invoeren van de reclamebelasting brengt ook extra kosten met zich mee. Deze perceptiekosten brengen wij in rekening bij de Stichting Ondernemersfonds Berkelland.

Speerpunten

Goede dienstverlening door samenwerking

Wat gaan we daarvoor doen?

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Het ECAL doet onderzoek naar de (rand)voorwaarden voor aansluiting bij een E-depot. Dit in het kader van waarborging van duurzaamheid en toegankelijkheid van digitale archieven.

Bijdrage per strekkende meter (totaal gemeente)	€ 115 (€230.097)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het beheer van de historische archieven van de 15 gemeenten die deelnemen aan de Samenwerkingsregeling Regionaal Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers. Betreffende gemeentes zijn: Aalten, Berkelland, Doetinchem, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Montferland, Winterswijk, Bronckhorst (taken en activiteiten Streekarchivariaat en de taken van de huidige Stichting Staring Instituut), Doesburg, Rijnwaarden, Lochem, Zutphen, Westervoort, Zevenaar, Duiven en de provincie Gelderland (de taken van de huidige Stichting Staring Instituut) • Het beheren, verzamelen, ordenen en ontsluiten van historische

	informatie (gebaseerd op een wettelijke taak). • Een groter en breder publiek aanspreken.
Website / vestigingsplaats	www.ecal.nu / Doetinchem
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Archiefwet 1995 en het Archiefbesluit
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het vaststellen van verordeningen in het kader van de overgedragen archieftaak, inclusief de bevoegdheid om een verordening vast te stellen als bedoeld in artikel 229 van de Gemeentewet.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 129.213 - € 753.352
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team Documentaire InformatieVoorziening en secretariaat.
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester van Oostrum: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei/2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit
Het erfgoedcentrum heeft in 2017 de taken uitgevoerd volgens de afspraken die gemaakt zijn.

Tijd

Geld
Het erfgoedcentrum heeft 2017 afgesloten met een negatief resultaat. Het negatieve resultaat is wel iets lager dan begroot. Het negatieve resultaat komt ten laste van de algemene reserve. We hoeven naar verwachting geen extra bijdrage te betalen.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling GGD Noord- en Oost Gelderland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De GGD heeft een inspanningsverplichting op zich genomen tot het inverdienen van de indexering. Wij willen de ontwikkeling van de inwonerbijdrage baseren op de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Het AB van de GGD heeft op 9 juli 2015 besloten dat de essentie van de Achterhoekse indexeringsmethode onderdeel is geworden van de systematiek. Deze essentie is: let niet alleen op prijsstijgingen, maar ook op de inkomstenkant van de gemeenten. Als er op basis van de kostenontwikkeling versus de inkomstenontwikkeling aanleiding toe is, kan het AB besluiten tot een bezuinigingsopdracht. Op verzoek van de Achterhoekse gemeenten zal er nog een bestuurlijke discussie plaats vinden over de uitvoering van de indexeringssystematiek.
- De dialoog jeugdgezondheidszorg is afgerond. Wij handhaven vooralsnog de huidige uitvoeringssituatie (van 0-4 jaar door Yunio en van 4 tot 18 jaar door de GGD).
- De GGD wil aansluiten bij de ontwikkelingen in het Sociaal Domein en de gemeenten hier in ondersteunen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 14,00 (€ 620.957)
Overige bijdragen per inwoner	Afname op projectbasis
Kernactiviteiten van de organisatie	• GGD Noord- en Oost-Gelderland biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners. • GGD Noord- en Oost Gelderland doet dat voor 22 gemeenten in

	Noord- en Oost Gelderland.
Website / vestigingsplaats	http://www.ggdnog.nl / Warnsveld
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk, Apeldoorn, Brummen, Deventer, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Zutphen
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet collectieve preventie volksgezondheid en de Gemeentewet
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Gemeentelijke bevoegdheden zoals deze voortvloeien uit de Wet publieke gezondheid
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 2.156.000 – € 2.687.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Adviseur sociaal domein (focus zorg en welzijn), Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei / 2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Algemeen Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit
ER zijn geen byzonderheden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	(€ 1.044.950)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• De uitvoering van milieu vergunningverlening en handhaving en de Wabo-specialismen (o.a. advies over bodem, geluid, constructies en externe veiligheid). • Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).
Website / vestigingsplaats	www.odachterhoek.nl / Hengelo Gld
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de provincie Gelderland
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Archiefwet 1995 en het Archiefbesluit
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	De deelnemers hebben geen publiekrechtelijke bevoegdheden overgedrager aan het openbaar lichaam. De deelnemers beslissen ieder afzonderlijk over d verlening van mandaat, volmacht en machtiging aan het openbaar lichaam
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 623.000 / € 326.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester Van Oostrum: voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur

Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei / 2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam Crematoria Twente.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het (doen) oprichten van en/of deelneming in een of meer vennootschappen, stichtingen of andere rechtspersonen tot stichting of exploitatie van crematoria. • Het zorg dragen voor de continuïteit van een crematoria voorzieningen in de regio Twente en aangrenzende gebieden door het bezitten van aandelen in Crematoria Twente B.V (CT). • Het handhaven van de kwaliteit van de crematoria voorzieningen op minimaal het bereikte niveau. • Het uitoefenen van de wettelijke bevoegdheden op de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) van CT B.V..
Website / vestigingsplaats	www.crematoriatwente.nl / Enschede
Deelnemers	Berkelland, Winterswijk, Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo (O.), Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Tubbergen en Wierden
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, Wet op de lijkbezorging
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	De bevoegdheden m.b.t. de stichting en exploitatie van crematoria als bedoeld in de Wet op de lijkbezorging.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	Niet van toepassing
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Pot: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei/2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Achterhoek en Liemers.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De WGR blijft nog in stand vanwege de financiële afwikkeling. De procedure om het Recreatieschap te ontmantelen is grotendeels afgerond.
- Het AB van het RAL heeft geen begroting opgesteld voor het jaar 2017.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 0,00
Overige bijdragen per inwoner	€ 0,00
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het Recreatieschap Achterhoek en Liemers is een samenwerkingsverband van 13 gemeenten in de Achterhoek en de Liemers. Het recreatieschap is per 1 januari 2014 ontmanteld en wordt de komende tijd binnen vastgestelde kaders afgebouwd. Feitelijk is de (ambtelijke) organisatie al ontmanteld, echter juridisch verkeert het RAL nog in het proces van liquidatie. Afgesproken is dat de gemeente Doetinchem het Dagelijks Bestuur van het RAL hierbij ondersteunt.
Website / vestigingsplaats	www.recreatieschap.nl /Doetinchem
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk Duiven, Lochem, Rijnwaarden, Westervoort, Zevenaar en Zutphen.
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van openluchtrecreatie en toerisme.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.934.564 – € 1.126.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Er komt geen begroting meer
Begrotingskaders	
Concept	
Definitief	

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek.
Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De SDOA heeft een businessplan om de uitstroom te versterken.
- De vaste formatie van de SDOA is te krap voor de huidige klanten en nieuwe instroom. Er wordt gewerkt met een grote flexibele schil aan tijdelijk personeel.
- Per 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. De SDOA krijgt hierdoor te maken met een nieuwe doelgroep. De SDOA gaat een rol krijgen in de detachering van de SW-medewerkers. De komende periode wordt die rol nader uitgewerkt.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Beheerskosten € 2.737.000 Overige bijdragen cliëntgebonden: € 9.954.000 (= begroting programma's SDOA verminderd met begrootte bedragen 2016 voor 2.5. Hameland en 2.6. Stadsbank).
Kernactiviteiten van de organisatie	• Uitvoering van wet- en regelgeving op het gebied van sociale zekerheid voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk. • De dienst staat voor maximale zelfstandigheid van de klanten op het gebied van arbeid, inkomen en participatie.
Website / vestigingsplaats	www.socialedienstoostachterhoek.nl / Groenlo
Deelnemers	Oost Gelre, Winterswijk en Berkelland
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, Gemeentewet, Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet. Deze wet vervangt

	de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (WSW) en een groot deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong).
Samenwerkingsvorm	Gemeenschappelijk orgaan
Toegekende bevoegdheden	Alle taken en bevoegdheden die op grond van de onder a tot en met j genoemde wetten en regelgeving aan het college toekomen worden, voor zover de wet het toelaat en de wet die het betreft niet is ingetrokken dan wel overdracht van bevoegdheden niet meer mogelijk is, aan het algemeen bestuur van de dienst overgedragen: a. Participatiewet. b. Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz). c. Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze. d. Werknemers (Ioaw). e. Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen. f. Zelfstandigen (Ioaz). g. Wet inburgering (Wi). h. Wet kinderopvang (Wk), voor zover het de uitvoering voor vastgestelde doelgroepen betreft. i. Voorzieningen en besluiten van algemene strekking die betrekking hebben op de onder a tot en met h genoemde wetten en overige regelgeving met betrekking tot die wetgeving waarvan de uitvoering aan gemeenten, al dan niet in medebewind, is opgedragen. j. Nieuwe wet- of regelgeving die in de plaats treedt of samenhangt met de onder a tot en met h genoemde wetten en regelgeving. 2. De dienst wordt voorts belast met: a. De uitvoering van de schuldhulpverlening. b. De administratieve verwerking van de beschikkingen in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning. c. Uitvoeringstaken in het kader van de Wet sociale werkvoorziening, voor zover die niet zijn opgedragen aan de gemeenschappelijke regeling Hameland. d. Uitvoering van de gemeentelijke regelingen op het gebied van minimabeleid en bijzondere bijstand. 3. Het algemeen bestuur van de dienst is bij de uitvoering van deze taken gebonden aan het door de gemeenten vastgestelde beleid.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01 **Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12**	€ 3.264.000 –- € 5.194.000
Coördinatie	Opdrachtgever Participatiewet Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur Wethouder Pot: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei / 2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit

We nemen deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek door actief te

participeren in overlegvormen, nauwe verbinding te hebben met de beleidsadviseurs bij SDOA en waar nodig het management, klantmanagers en accountmanagers. We betrekken SDOA bij de vormgeving van ons beleid en we werken samen aan een sterke kwaliteit van dienstverlening. We zijn bezig met het ontwikkelen van een bredere dienstverlening waarin meer aandacht is voor mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Er heeft een organisatieonderzoek plaatsgevonden naar de structuur van de SDOA en of deze nog past bij de huidige opgave. Hierin is onder andere naar voren gekomen dat zowel de klanten als de gemeenten tevreden zijn over het functioneren van SDOA, dat er een keuze dient te worden gemaakt met betrekking tot de te hanteren financiële verdeelsleutel (aantallen werkzoekenden per gemeente zijn anno 2018 aanzienlijk anders dan bij de start in 2010) en dat er extra aandacht nodig is (herijking contactpersonenoverleg) voor de aansluiting van het participatie beleid van SDOA op de overige beleidsterreinen en visie op het sociaal domein van de afzonderlijke SDOA gemeenten.

Tijd
De deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling loopt door in de tijd.

Geld
De te voeren discussie over de financiële verdeelsleutel zal naar verwachting in ieder geval gevolgen hebben voor de bijdrage van de gemeente Berkelland exploitatiekosten.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Verantwoording over de inhoudelijke taak van Stadsbank Oost Nederland ligt bij de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA).
- Een beleidsmedewerker van de SDOA heeft zitting in het ambtelijk platform en wordt betrokken bij het uitzetten van nieuw beleid.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Overige bijdragen € 335.000 (via de begroting van SDOA)
Kernactiviteiten van de organisatie	• Stadsbank Oost Nederland levert bijzonder financiële dienstverlening aan consumenten. • De bank ondersteunt de aangesloten gemeenten in hun sociale beleid, zonder winstoogmerk. • Op een zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, afgifte van verklaringen ex artikel 285 lid 4 Faillissementswet, de beschikbaarstelling van bewindvoerders ter uitvoering van bepalingen inzake de wettelijke schuldsanering natuurlijke personen.
Website / vestigingsplaats	www.stadsbankoostnederland.nl / Enschede
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Montferland, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Winterswijk, Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Lochem, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Twenterand, Tubbergen, Wierden
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, Burgerlijk Wetboek, Faillissementswet, Wet op het consumentenkrediet, Wet toezicht kredietwezen 1992, Wet werk en bijstand, Gemeentewet, Wet financiering decentrale overheden, Algemene wet bestuursrecht
Samenwerkingsvorm	Gemeenschappelijk orgaan
Toegekende bevoegdheden	1. Krediettransacties binnen de Wet FIDO gegeven kaders. 2. Schuldenregeling. 3. Budgetbeheer. 4. Verklaringen op grond van de Faillisementswet. 5. Bewindvoering en curatele op grond van de Faillisementswet. 6. Bewindvoering op grond van het Burgerlijk Wetboek. 7. Diensten in het kader van de beschikbaarheidsnuttigheid. 8. Preventie. 9. Het bevorderen van de spaarzin. 10. Harmonische en evenwichtige ontwikkeling van de onderneming.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 1.891.000 – € 3.748.000

Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Opdrachtgever Participatiewet Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei / 2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit
Zoals er zich bij de GR-SDOA een aantal veranderingen op klantniveau tussen 2010 en 2018 heeft voorgedaan, geldt eigenlijk hetzelfde voor wat betreft de bedrijfsvoering en de hulpverlening van de Stadsbank Oost Nederland (SON). Het rekenmodel, de productinhoud, de tarifering, formatie en caseload dateerden uit 2010 en sloten niet meer aan op de ontwikkelingen in de samenleving met betrekking tot inwoners met schulden, goed opdrachtnemerschap en samenwerking met de keten. In 2016 en 2017 ontstond daardoor grote druk op de uitvoering. Caseloads raakten overvol, voor bewindvoering werd steeds vaker doorverwezen naar doorgaans duurdere externe partners en er ging veel tijd verloren aan het inwerken van tijdelijk personeel. Er is in 2016 en 2017 door de SON hard gewerkt om dit soort zaken het hoofd te kunnen bieden. Zo is onder andere de werkaanpak veranderd (regionaal werkende units dichter bij de klant) en wordt een deel van de flexschil omgezet naar formatie. Er is van meerdere kanten (waaronder de ombudsman) positief gereageerd op de veranderingen bij de SON. Ook wij c.q. de SDOA ervaren de verbeteringen.

Tijd
De deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling loopt door in de tijd. Er is het afgelopen jaar hard gewerkt aan ontwikkeling. Dit strookt met de verwachte planning.

Geld
De kosten van de Stadsbank zijn enigszins opgelopen. De verhoging is vooral terug te leiden naar de kosten van bewindvoering.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:
- Geen

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 42,34 (€1.873.900)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Meer veiligheid in de regio. • Samenwerking tussen de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) en brandweer.
Website / vestigingsplaats	www.vnog.nl / Apeldoorn
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk, Apeldoorn, Bathmen, Brummen, Deventer, Elburg, Epe, Ermelo, Gorssel, Harderwijk, Heerde, Hattem, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Warnsveld, Zutphen
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Brandweerwet 1985, de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen, de Gemeentewet, de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet Ambulancevervoer
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Alle taken en bevoegdheden op grond van de Brandweerwet 1985, de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen, de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet Ambulancevervoer.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 1.385.000 - €45.693.000

gemeente Berkelland

Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 845.000 - € 45.360.000
Verwacht resultaat	€ 930.000
Coördinatie	Opdrachtgever Veiligheid Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester van Oostrum: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei/2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Raadsleden / Collegeleden
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit
De samenwerking met de VNOG is voldoende. Het is echter een samenwerking met 22 gemeentes waardoor je vaak te maken hebt met een meerderheid van stemmen. Op lokaal niveau is de samenwerking goed met de VNOG.

Deelnemen in het Openbaar Lichaam vuilverwerking Noord Oost Achteroek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De Regio Achterhoek is verantwoordelijk voor de gesloten regionale stortplaatsen de Langenberg, 't Wald en 't Bellegoor. Op 1 januari 2019 neemt de provincie Gelderland de verantwoordelijkheid van de Regio Achterhoek voor wat betreft de Langenberg over. De besturen van de stortplaatsen 't Wald en 't Bellegoor willen het eigendom en de nazorgtaken overdragen en hebben in het verleden ingestemd met overdracht aan de Regio Achterhoek.
- Het Algemeen Bestuur van de Regio Achterhoek heeft besloten de nazorgtaak voor de drie stortplaatsen versneld over te willen dragen aan de provincie.
- Na formele overdracht kan de gemeenschappelijke regeling OLVNOA worden geliquideerd.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	De kosten van beheer en nazorg worden verantwoord via de jaarrekening en begroting van de Regio Achterhoek. Binnen OLVNOA zelf vinden geen noemenswaardige activiteiten meer plaats. De gemeente beheert de financiële reserves van OLVNOA.
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het beheer en de nazorg voor de gesloten vuilstortplaats 't Bellegoor, gelegen aan de Deventer Kunstweg 2 in Eibergen.
Website / vestigingsplaats	www.vnog.nl / Borculo
Deelnemers	Berkelland en Oost-Gelre
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het bestuur is bevoegd alle besluiten te nemen en overeenkomsten aan te gaan tot uitvoering van zijn taak omschreven in artikel 1 van de regeling
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.500.000 - € 0. Het eigen vermogen is niet vrij beschikbaar maar dient om eeuwigdurend in de nazorg van de stortplaats te kunnen voorzien. Per medic 2014 is het vermogen rentedragend overgeheveld naar de provincie Gelderland.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Planeconoom en Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	
Planning behandeling begroting 2018	Niet van toepassing
Begrotingskaders	Niet van toepassing
Concept	Niet van toepassing
Definitief	Niet van toepassing

gemeente Berkelland

Deelnemen in het samenwerkingsverband Bestuurlijke Begeleidingsgroep Beekvliet - Stelkampsveld.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Het is een langlopend proces nog zonder einddatum.
- Draagvlak en communicatie met het gebied is erg belangrijk. We steken veel energie in de contacten met het gebied en hebben hiervoor een vast contactpersoon.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	We werken samen met de provincie, het waterschap, terrein beherende organisaties, inwoners e.a. aan een gedragen gebiedsproces voor dit Natura 2000 gebied.
Coördinatie	Medewerker Gebiedsteam
Bestuurszetel	Wethouder van Haaren
Website	Geen

Kwaliteit
Wethouder van Haaren heeft deelgenomen aan de BBG. Gezamenlijk is er een gebiedsbijeenkomst georganiseerd, de provincie Gelderland heeft een concept inpassingsplan gemaakt en de uitvoering wordt nu getrokken door het Waterschap Rijn en Ijssel.

Tijd

Geld

Deelnemen in het samenwerkingsverband Euregio.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De komende decennia toewerken naar één economische grensregio.
- Meedoen in Europa door blijvend te richten op Europe2020-Strategie. Met de regio spannen we ons in om 'bekend zijn' en 'je bekend maken' bij ander regio's.
- Realiseren van de Uitvoeringsagenda Achterhoek 2020 door waar mogelijk aan te sluiten op Europese programma's. De nieuwe Interreg V periode 2014 – 2020 biedt kansen om innovatie in de Achterhoek onder de paraplu brengen van Interreg subsidies.
- Berkelland kijkt naar Duitsland voor kansen het economisch verkeer en de arbeidsmarkt te vergroten. Twente en Achterhoek oriënteren zich op de kansen voor een grensoverschrijdende werkplaats.
- Met Kreis Borken en 17 burgemeesters in de Kreis werken we grensoverschrijdend aan een actieprogramma. Bij de regio is een "ontgrenzer" aangesteld dhr. W. Leemreize. Onder andere op basis van de 'Atlas van kansen voor de grensregio Achterhoek-Borken' worden door Kreis Borken en Regio Achterhoek projecten gerealiseerd rond de thema's Arbeid, Jeugd, Zorg Taal.

Een aantal projecten ter illustratie:

- Duitse Taal: via directeurenoverleg Neede en Eibergen vroeg vreemde talenonderwijs (V.V.T.O.). Onderzocht wordt om tweetalig onderwijs voor 2016 aan te bieden. Dag van de buurtaal was op 23 april 2015 met ca. 500 scholieren in Bochholt.

Voor de gemeenteorganisatie is in 2015 een cursus Duitse taal en cultuur aangeboden om communicatiedrempels te verlagen.

- Grensoverschrijdende samenwerking HBO-scholen. In april 2014 is een studie naar aansluitingen van NL-DU Hogescholen gedaan. Taal is een belemmerende factor.
- Zorg: probleemverkenning van Europese patiënten richtlijnen voor grens overschrijdende ziekenhuiszorg; er is een uitwisseling geweest met 30 Duitse Huisartsen in het SKB ziekenhuis in Winterswijk. Er is behoefte aan Duitse zijde voor behandeling in NL. Er komt een bijeenkomst over belemmeringen door (Duitse) verzekeraars en regelgeving met Noordrijn-Westfalen en het Nederlandse ministerie van gezondheidszorg.
- Arbeidsmobiliteit: met de Euregio loopt het project Brainflow. Het betreft regiomarketing om talent aan te trekken en talent te behouden voor de regio.

- In 2014 is een haalbaarheidsstudie afgerond t.a.v. grensoverschrijdende spoorlijnen Arnhem/ Munster c.q. Winterswijk/Borken.
- Eind 2016 worden resultaten verwacht van een economisch strategische studie naar betere ontsluiting van Laarberg over de oost-west as (A1 in NL en A31 in D). Deventer Kunstweg en Vredenseweg zijn ook onderwerp van studie. De opdracht wordt uitgevoerd in opdracht van de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk. Lochem en Stadt Vreden zijn betrokken.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 0,29 (€ 12.870,49)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• De opbouw en versterking van grensoverschrijdende structuren in het Duits-Nederlandse grensgebied. Onder meer door het verstrekken van Interreg – en MOZER subsidies. • De kansen voor burgers, bedrijven, organisaties en aangesloten gemeenten in het werkgebied aan weerszijden van de grens grensoverschrijdend te verruimen, de welvaart en het welzijn in het grensgebied te vergroten en het wederzijdse begrip te bevorderen.
Coördinatie	Beleidsmedewerker afdeling Ruimtelijke ontwikkeling
Bestuurszetel	Burgemeester van Oostrum, de raadsleden Kion en Bos
Website	www.euregio.nl

Kwaliteit
Het Euregio-secretariaat heeft drie commissies: "Mozer – maatschappelijke ontwikkeling", "Duurzame ruimtelijke ontwikkeling" en "Economie en arbeidsmarkt" ingesteld. De commissies hebben vier keer vergaderd. De commissies toetsen ingediende INTERREG-projectaanvragen op hun grensoverschrijdende meerwaarde en haalbaarheid, om vervolgens een vakinhoudelijk advies te formuleren.
Ondersteuning vindt plaats vanuit de Regio Achterhoek. Door wijzigingen in de structuur van de Regio zal ook de ondersteuning vanuit de Achterhoek mogelijk wijzigen.

Deelnemen in het samenwerkingsverband Leisurelands.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Leisurelands beheert vijf recreatiegebieden in de Achterhoek en Liemers. Daaronder Recreatiegebied Hambroek in Borculo.
- Op dit moment zijn de gemeenten nog geen aandeelhouder van Leisurelands. De Gemeenschappelijk Regeling Recreatieschap Achterhoek Liemers B.V. is aandeelhouder van Leisurelands.
- Onderdeel van de fusie is dat de gemeenten in de Achterhoek aandeelhouder worden van Leisurelands, net als de 23 gemeenten op de Veluwe en in het Rijk van Nijmegen dit nu al zijn.
- De aandeelhoudersovereenkomst is in 2016 opnieuw vastgesteld voor vijf jaar. De structuur van de vennootschap blijft ongewijzigd. Dit heeft als voordeel dat er sprake is van flexibiliteit en de mogelijkheid de aandeelhoudersovereenkomst over vijf jaar te heroverwegen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Leisurelands bestaat uit 20 recreatiegebieden met zo'n vijf à zes miljoen bezoekers per jaar en ongeveer 800 evenementen op jaarbasis. • Leisurelands werd als RGV in 1962 opgericht. Het bedrijf startte als een stichting en is uitgegroeid tot een private onderneming.
Coördinatie	Beleidsmedewerker Team Opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Wethouder Van Haaren is lid van het algemeen bestuur van het Recreatieschap Achterhoek en Liemers.
Website	www.leisurelands.nl

gemeente Berkelland

Deelnemen in het samenwerkingsverband N18.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Uitvoeren van het standpunt van de minister van Infrastructuur en milieu. • Afspraken maken tussen meebetalende partijen over voorbereiding en realisatie van fase 1 van de N18.
Coördinatie	Medewerker Team projecten via de Ambtelijke Begeleidingsgroep
Bestuurszetel	Bestuurders komen bijeen indien nodig.
Website	www.rijkswaterstaat.nl/N18

Deelnemen in het samenwerkingsverband NUVAL Platform.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Deelnemers aan het Nuval platform hebben ook een aandeelhoudersovereenkomst. Hierin staat dat zij als een partij stemmen op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Alliander. Een vertegenwoordiger van het Nuval platform neemt ook deel aan het Grootaandeelhoudersoverleg van Alliander.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Bijdrage per aandeel Alliander € 0,008 en per aandeel Vitens € 0,02
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Informatie delen en afstemmen
Coördinatie	Medewerker Team financiën
Bestuurszetel	Wethouder Boer maakt deel uit van de stuurgroep
Website	Geen

Deelnemen in het samenwerkingsverband P10.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De Strategische Agenda is geconcretiseerd in een Uitvoeringsplan (jaarplan) 2016-2017.
- Voor 2017 krijgt de gemeenteraad een Jaarprogramma met daarin drie speerpunten waar ze dat jaar over gaan lobbyen en kennis over gaan ontwikkelen.
- Bij lobby wordt ingegaan op onderstaande vragen:
  o Wat is het probleem, welke urgentie heeft het?
  o Wat doen we zelf al?
  o Waar kan de ander ons mee helpen, wat gaat er fout als de ander ons er niet mee helpt

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	(€ 5.500)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het platteland op de kaart zetten en de kracht van het platteland benadrukken. • Recht doen aan de specifieke situatie van het grootschalige platteland.
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Wethouder Hoytink-Roubos en burgemeester van Oostrum
Website	www.p-10.eu

Kwaliteit
Er is een nieuwe Strategische Visie P10 2020. Ook is er een Uitvoeringsagenda gemaakt. Deze wordt geconcretiseerd.

Geld

gemeente Berkelland

Deelnemen in het samenwerkingsverband Stichting Achterhoek Toerisme.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 1,40
Overige bijdragen per inwoner	Bijdrage voor investeringen in routenetwerken 8 cent per inwoner en 1,5 cent per toeristische overnachting.
Kernactiviteiten van de organisatie	• Achterhoek Toerisme is een stichting met een algemeen maatschappelijke doelstelling (het bevorderen van toerisme en recreatie in de Achterhoek). • De financiering van de AT vindt plaats door een vaste bijdrage per gemeente, maar AT genereert ook "eigen" inkomsten door het ontwikkelen van allerlei activiteiten. • De AT is in beginsel vrij in het besteden van de gemeentelijke bijdrage, zolang ze deze besteedt in het kader van de algemene maatschappelijke doelstelling. • Stichting beheer gelden routebureau Achterhoek is opgericht om te waarborgen dat de middelen afkomstig van de ontmanteling van het RAL beschikbaar blijven voor het routebureau. De beheerstichting is direct gerelateerd aan stichting Achterhoek Toerisme.
Coördinatie	Beleidsmedewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Wethouder Van Haaren
Website	www.achterhoek.nl

Kwaliteit
De subsidieovereenkomst met de Stichting Achterhoek Toerisme is verlengd tot en met 2021 na een evaluatie.

Tijd

Geld

Deelnemen in het samenwerkingsverband Stichting Hambroek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Op korte termijn wordt geen zandverkoop meer verwacht.
- Het is een langlopend project zonder vaste einddatum. De looptijd is conjunctuurgevoelig.
- Er zijn recreatieve ontwikkelingen in de omgeving die aansluiten bij de functie van recreatieplas Het Hambroek.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Zandwinning; vanaf 2012 niet meer in exploitatie. • Het realiseren en exploiteren van het recreatiegebied Hambroek te Borculo.
Coördinatie	Medewerker Gebiedsteam
Bestuurszetel	Wethouder van Haaren / M.G. Mellink: medewerker Gebiedsteam
Website	Geen

Kwaliteit
Wethouder van Haaren heeft deelgenomen aan diverse vergaderingen van de Stichting Hambroek. Er wordt met de huidige grondeigenaren gesproken over de toekomst van het gebied.

Tijd

Geld

gemeente Berkelland

Deelnemen in het samenwerkingsverband ZOOV.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Meer uitgaan van de eigen kracht van de inwoners, o.a. via vervoer door vrijwilligers, en via slim toewijzen het vervoer van en naar voorzieningen en instellingen voorkomen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€115.686
Overige bijdragen per inwoner	Het door ZOOV voor Berkelland te verzorgen taxivervoer (WMO en Leerlingenvervoer) is geraamd op € 960.000
Kernactiviteiten van de organisatie	Het aanbieden van een geïntegreerd systeem van aanvullend Openbaar Vervoer (OV) voor iedere inwoner en de Wmo-vervoervoorziening voor mensen met een beperking en het leerlingenvervoer (per augustus 2017).
Coördinatie	Team Opdrachtgeving (waarbij het inhoudelijke deel voor de medewerkers Wmo, Verkeer en Vervoer (OV) en leerlingenvervoer is).
Bestuurszetel	Wethouder Pot in stuurgroep Basismobiliteit (gelinkt aan Poho Mobiliteit)
Website	www.zoov.nl

gemeente Berkelland

FINANCIERING

Financiering

"Geld lenen kost geld!"

Wat speelt er?

Regelgeving
De wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) verplicht gemeenten richtlijnen vast te stellen voor het beheer van de gemeentelijke geldstromen en de risico's die daaraan zijn verbonden (= treasury). Wij hebben dit gedaan in ons treasurystatuut.
Algemene ontwikkelingen (Rentevisie)
In het treasurystatuut zijn de randvoorwaarden voor het gemeentelijk beleid opgenomen.
Een belangrijk onderdeel hiervan is het verwachte en werkelijke verloop van de rente. Op grond van de huidige inzichten verwachten wij een lichte stijging van de korte rente (3 maands euribor) en de verwachting voor de lange rente (10 jaar) is dat deze in 2017 licht gaat stijgen. Gezien de rentevisie zal de rentebate t.o.v. 2017 niet veel verschillen.
Gemeentefinanciering
Wij proberen de benodigde leningen tegen zo laag mogelijke (rente)kosten aan te trekken en tegelijkertijd risico's zoveel mogelijk uit te sluiten. Gezien de huidige liquiditeitspositie van de gemeente is de verwachting dat we in 2018 geen langlopende leningen aantrekken.

Speerpunten

Beperken van de risico's op het te lenen en uit te lenen geld

Wat gaan we daarvoor doen?

Beoordelen koersrisico

Het koersrisico is het risico dat de (markt-) waarde van aandelen of obligaties daalt door koersontwikkelingen. Wij lopen weinig koersrisico, omdat wij onze gelden hebben uitgezet op spaarrekeningen of vastrentende waarden die voldoen aan de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden).

Beoordelen renterisico.

Er zijn twee normen die aangeven hoe groot het renterisico is. Wij lopen geen groot renterisico.

1. Een norm die aangeeft hoeveel geld we mogen lenen voor een periode korter dan 1 jaar. Volgens deze norm mogen we € 10.200.000 lenen. We verwachten dat we ruim onder deze norm blijven zoals uit onderstaande overzicht blijkt.

Bedragen in € 1.000	Liquiditeitspositie in relatie tot kasgeldlimiet	2017
1	Vlottende schuld	0
2	Vlottende middelen	30.000
3	Netto vlottend (+) of overschot (-)	-30.000
4	Kasgeldlimiet	
(4a) = (7>3)	Ruimte onder de kasgeldlimiet	40.200

(4b) = (7<3)	Overschrijding van de kasgeldlimiet	
	Berekening kasgeldlimiet	
5	Begrotingstotaal	120.000
6	Percentage	8,5
7	Kasgeldlimiet = (5) x (6) / 100	10.200

2. Een norm die aangeeft of wijzigingen in de rente van huidige leningen, rente over nieuwe leningen en aflossingen passen bij de begroting.
Als de aflossingen en de renteherzieningen onder de € 24.000.000 blijven is het goed. Wij verwachten lasten voor renteherziening en aflossing van € 3.800.000 zoals uit onderstaand overzicht blijkt (bedragen x € 1.000):

Stap	Variabelen Renterisicnorm	2017	2018	2019	20
1	Renteherzieningen				
2	Aflossingen	3.777	3.732	3.732	3.7
3	Renterisico (1+2)	3.777	3.732	3.732	3.7
4	Renterisiconorm (4a x 4b/100)	24.000	24.000	24.000	24
	Ruimte onder risiconorm (4 >3)	20.223	20.268	20.268	20
	Overschrijding renterisiconorm (4<3)				
	Renterisiconorm				
4a	Begrotingstotaal	120.000	120.000	120.000	12
4b	Percentage regeling	20	20	20	20

De verdeling van de rente over de taakvelden levert het volgende renteresultaat op in de begroting

	2018	2019	2020	2021
Externe rente korte en lange financiering	2.914.823	2.749.117	2.583.411	2.251.997
Externe rente baten	-3.625	-3.625	-3.625	-3.625
Totaal door te rekenen externe rente	2.918.448	2.752.742	2.587.036	2.255.622
Rente grondexploitatie	69.905	69.905	69.905	69.905
Rente projectfinanciering	3.625	3.625	3.625	3.625
Saldo door te rekenen externe rente	2.844.918	2.679.512	2.513.506	2.182.092
Werkelijk aan taakvelden toegerekend				
Renteresultaat				

Kwaliteit

Beoordelen uitstaande leningen

Om rendement te halen op onze liquide middelen lenen we geld uit aan daarvoor aangewezen instelling.
De belangrijkste leningen zijn verstrekt aan de

- BNG (20 miljoen)
- VNOG (10 miljoen)

gemeente Berkelland

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Onderhoud kapitaalgoederen

"We zorgen goed voor onze kapitaalgoederen"

Wat speelt er?

In deze paragraaf staat hoe we met onze kapitaalgoederen omgaan. Kapitaalgoederen zijn goederen met een meerjarig nut. Denk aan wegen, gebouwen, riolering en openbaar groen.
Zoals wettelijk is voorgeschreven worden investeringen met een meerjarig nut afgeschreven. De afschrijvingstermijn die daarbij wordt gebruikt komt overeen met de economische levensduur van de investering. Wij hanteren wel een ondergrens. Wanneer de investering minder dan € 5.000 bedraagt, wordt het niet afgeschreven. De lasten worden dan in één keer afgeboekt.

Speerpunten

Een verantwoord beheer van onze kapitaalgoederen

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderhouden gebouwen.

De gemeentelijke gebouwen zijn in 2014 geïnspecteerd. Hierdoor is er een goed beeld gekregen van de onderhoudstoestand van de gebouwen. Op basis van deze inspectie is de meerjarenonderhoudsplanning opgesteld.

Niveau 1	Uitstekend	Nieuwbouwkwaliteit en/of met nieuwbouw vergelijkbare kwaliteit
Niveau 2	Goed	Nieuwbouwkwaliteit met de eerste tekenen van feitelijke veroudering
Niveau 3	Redelijk	Het verouderingsproces is over vrijwel de gehele linie duidelijk op gang gekomen
Niveau 4	Matig	Het verouderingsproces heeft het bouwdeel duidelijk in zijn greep
Niveau 5	Slecht	Het verouderingsproces is min of meer onomkeerbaar geworden
Niveau 6	Zeer slecht	Een zodanig slechte toestand dat dit niet meer te classificeren onder conditie 5

Voor groot onderhoud aan gebouwen is € 400.000 beschikbaar.
Om een goed en veilig gebouw te kunnen bieden is ervoor gekozen om de gemeentelijke gebouwen in onderhoudsniveau 3 te houden/krijgen. Uitzondering hierop is het gemeentehuis en de gemeentewerf. Hiervoor is onderhoudsniveau 2 aangehouden

Onderhouden groen.

Voor groen onderhoud is € 2.935.000 beschikbaar.

Geld

Overschrijding budget door:

- Aanvullende bijdragen aan verhardingen € 18.000.
- Oplossen van jarenlange klachten d.m.v. participatie. Het betreft snoeien bomen binnen de bebouwde kommen € 22.000.
- Onderhoudsklussen die tussen wal en schip geraakt zijn en toch uitvoering aan hebben gegeven € 3.000.
- Zaal, tent huur i.v.m. participatie openbaargroen € 1.000.
- Extra kosten extensief maaibeheer € 2.500.
- Maken fotoboeken gebiedsteam € 3.000.

Onderhouden van Riolering

We hebben steeds beter inzicht in de onderhoudstoestand van riolen en rioolgemalen. Hierdoor kan het risico op calamiteiten beter worden ingeschat. Hoewel er enkele zwakke plekken in het rioolstelsel zijn, is er geen groot risico zodat hierdoor problemen ontstaan.
Het Gemeentelijk Rioleringsplan is in 2013 voor vijf jaar vastgesteld. In dit plan wordt aandacht besteed aan het onderhoud en de noodzakelijke investeringen op korte en lange termijn. Op basis van dit plan worden onderhoudsplannen uitgewerkt. De kosten voor de riolering worden volledig gedekt uit het rioolrecht. Afgezien van onvoorziene omstandigheden kunnen alle werkzaamheden aan de riolering hierdoor worden uitgevoerd.

Onderhouden van wegen

We inspecteren regelmatig het kwaliteitsniveau van onze wegverhardingen. De kwaliteit van de wegverhardingen volgens de laatste inspecties is te zien in onderstaande tabel.

Gebruiksfunctie	Centrumgebied	Wijkontsluiting wegen	Woonstraten	Industriewegen	Ontsluitingswegen buiten de kom	Overige wegen buiten de kom
Asfalt						
Rijbaan	Hoog	Basis	Laag	Basis	Laag	Laag
Fietspaden	Hoog	Hoog	Basis	Zeer hoog	Laag	Basis
Voetpaden			Basis			
Overige		Basis			Zeer hoog	Laag
Elementen						
Rijbaan	Basis	Hoog	Basis	Hoog	Laag	Laag
Fietspaden		Hoog	Hoog	Zeer hoog	Laag	
Voetpaden	Hoog	Hoog	Hoog	Basis		
Overige	Basis	Hoog	Basis	Hoog		Laag

De gemiddelde kwaliteit van de wegverhardingen scoort basis – laag. Industriewegen scoren overwegend hoog. Dit komt doordat nog niet zolang geleden revitalisaties zijn uitgevoerd. Fietspaden scoren overwegend basis. Volgens het gekozen scenario zou dit hoog moeten zijn. Over het algemeen ligt de kwaliteit boven het gekozen scenario 'overwegend laag'.

Jaarrekening 2017

Balans per 31 december (Bedragen x € 1.000)

ACTIVA	Ultimo 2017		Ultimo 2016	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		*2.263*		*2.442*
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio				
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	63		122	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.200		2.320	
Materiële vaste activa		*91.686*		*93.263*
In erfpacht uitgegeven gronden	70		70	
Investeringen met economisch nut	43.795		45.212	
Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	30.117		31.028	
Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut	17.704		16.953	
Financiële vaste activa		*46.923*		*52.534*
Kapitaalverstrekking aan:				
Deelnemingen	735		735	
Gemeenschappelijke regelingen	72		72	
Overige verbonden partijen	4.625		4.480	
Leningen aan:				
Openbare lichamen art. 1a wet fido	7.177		8.134	
Woningbouwcorporaties				
Deelnemingen	20.012		20.012	
Overige verbonden partijen	3.663		2.807	
Overige langlopende leningen	10.639		16.269	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist > 1jaar				
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier > 1 jaar				
Overige uitzettingen > 1 jaar			25	
Totaal vaste activa		**140.872**		**148.239**
Vlottende activa				
Voorraden		*3.848*		*3.485*
Grond- en Hulpstoffen				
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	5.723		5.561	
Voorziening waardering voorraden	-1.875		-2.076	
Uitzettingen < 1 jaar		*46.083*		*40.879*
Vorderingen op openbare lichamen	5.197		5.462	
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen art.1a wet fido				
Overige verstrekte kasgeldleningen				
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	32.802		18.706	
Rekening-courantverhouding met het Rijk				
Rekening-courantverhouding met niet-financiele instellingen	6.860		7.184	
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier < 1 jaar				
Overige vorderingen	1.224		688	
Overige uitzettingen < 1 jaar			8.839	
Liquide middelen		*104*		*17*
Kas- en Banksaldi	104		17	
Overlopende activa		*9.496*		*8.210*
Nog te ontv. voorschotbedragen door voorfin. met spec. bestedingsdoel van:				
Europese overheidslichamen	*0*		*0*	
Het Rijk	*368*		*292*	
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	*9.128*		*7.918*	
Totaal vlottende activa		**59.531**		**52.591**
Totaal generaal		**200.404**		**200.830**

Recht op verliescompensatie krachtens de wet op de vpb 1969 nvt

Balans per 31 december (Bedragen x € 1.000)

PASSIVA	Ultimo 2017		Ultimo 2016	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		*102.089*		*99.605*
Algemene reserve	37.529		37.419	
Bestemmingsreserves	62.396		58.729	
Gerealiseerd resultaat	2.164		3.458	
Voorzieningen		*11.622*		*11.147*
Voorziening voor verplichtingen en verliezen	4.995		4.821	
Voorziening voor risico's				
Voorziening voor het gelijkmatig verdelen van lasten				
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven	6.627		6.326	
Vaste schulden > 1 jaar		*67.423*		*71.200*
Obligatieleningen				
Onderhandse leningen van:				
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen			45	
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	67.423		71.155	
Binnenlandse bedrijven				
Openbare lichamen als bedoeld in art.1a wet fido				
Overige binnenlandse sectoren				
Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren				
Door derden belegde gelden				
Waarborgsommen				
overige leningen > 1 jaar				
Totaal vaste passiva		**181.134**		**181.952**
Vlottende Passiva				
Netto vlottende schulden < 1 jaar		*10.086*		*11.955*
Kasgeldleningen bij openbare lichamen art. 1a wet fido				
Overige kasgeldleningen	7.100		7.250	
Banksaldi	352			
Overige schulden	2.634		4.705	
Overlopende passiva		*9.184*		*6.923*
Verplichtingen die in een volgend jaar tot betaling komen	*3.128*			
Ontv. voorschotten voor uitkeringen met specifiek bestedingsdoel van:				
Europese overheidslichamen				
Het Rijk	*1.004*		*1*	
Overige Nederlandse overheidslichamen	*942*		*584*	
Overige vooruitontv. bedr ten bate van volgende begr. jaren	*4.110*		*6.338*	
Totaal vlottende passiva		**19.270**		**18.878**
Totaal generaal		**200.404**		**200.830**
Gewaarborgde geldleningen		**71.664**		**70.363**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Voorstel voor bestemming van het resultaat
In maart 2016 heeft de raad beleid vastgesteld hoe om te gaan met overschotten bij de jaarrekening. Dit beleid hanteert de volgende uitgangspunten:

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden.

De baten en lasten worden toegekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico´s die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden als last genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Balans

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 1 of 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief. Kosten van disagio worden niet geactiveerd.

Activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Materiële vaste activa met een economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. Op grondbezit, niet zijnde sportvelden, met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

Ingevolge artikel 10 van de verordening 212 worden lineair afgeschreven conform de Nota Activerings- en afschrijvingsbeleid Gemeente Berkelland 2012. Bij wijzigingen in de gehanteerde afschrijvingstermijnen blijven de termijnen voor in het verleden gepleegde investeringen intact voor zover niet anders wordt besloten. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan vijf duizend euro worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatst genoemden worden altijd geactiveerd.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. De percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut worden geactiveerd en lineair afgeschreven.

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV´s en BV´s ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Vlottende activa
Voorraden
De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Rekening houden met de "Percentage of Completion". Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Eventuele voorziening voor oninbaarheid wordt in mindering gebracht op de vorderingen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva
Reserves
Naast de algemene reserve zijn er diverse reserves gevormd die voor een specifiek doel bestemd zijn. Het muteren van reserves vindt plaats op aangeven van de raad. Alle mutaties op reserves lopen via het taakveld mutaties reserves.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van langer dan één jaar.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde jaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	63	122
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.200	2.320
Totaal	**2.263**	**2.442**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2017:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 1-1-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden /Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio						
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	122	42		101		63
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.320	-71		49		2.200
Totaal	**2.442**	**-29**		**150**		**2.263**

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
In erfpacht uitgegeven gronden	70	70
Investeringen met een economisch nut	43.795	45.212
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	30.117	31.028
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	17.704	16.953
Totaal	**91.686**	**93.263**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de erfpachtgronden weer:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde 01-01-2017	Vermeerderingen	Verminderingen	Desinvesteringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden /Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Erfpachtgronden	70						70
Totaal	**70**						**70**

Activa

De investeringen met economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Gronden en terreinen	4.489	4.515
Gronden en terr. Dekking dmv heffingen	83	90
Woonruimten	206	176
Woonruimten Dekking dmv heffingen	3	3
Gebouwen	30.775	31.719
Gebouwen, Dekking dmv heffingen	5	7
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.158	2.401
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken: Dekking dmv heffingen	29.870	30.741
Vervoersmiddelen	673	684
Machines, apparaten en installaties	3.089	3.339
Machines, apparaten en installaties: Dekking dmv heffingen	16	19
Overige materiële vaste activa	1.112	1.021
Overige materiële vaste activa: Dekking dmv heffingen	140	167
Strategische gronden (voorm NIEGG)*	916	982
Strategische gronden (grond en hulpstoffen)*	376	376
Totaal	**73.912**	**76.240**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde 01-01-2017	Vermeerderingen	Verminderingen	Desinvesteringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden /Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	4.515	28			54		4.489
Gronden en terreinen, Dekking d.m.v. heffingen	90				6		83
Woonruimten	176	31					206
Woonruimten, Dekking d.m.v. heffingen	3						3
Gebouwen	31.719	772	78		1.637		30.775
Gebouwen, Dekking d.m.v. heffingen	7				2		5
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	2.401	98	250		90		2.158
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken, Dekking d.m.v. heffing	30.741	1.359	521		1.709		29.870
Vervoermiddelen	684	109			120		673
Machines, apparaten en installaties	3.339	194			443		3.089
Machines, apparaten en installaties, Dekking d.m.v. heffing	19				3		16
Overige materiële vaste activa	1.021	454	7		355		1.112
Overige materiële vaste activa, Dekking d.m.v. heffing	167				28		140

Strategische gronden (voorm. NIEGG)	982		67				916
Strategische gronden (voorm. Grond en hulpstoffen)	376						376
Totaal	**76.240**	**3.043**	**924**		**4.448**		**73.912**

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut had het volgende verloop:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde 01-01-2017	Vermeerderingen	Verminderngen	Desinvesteringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden /Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen							
Gebouwen							
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	16.839	1.890	447		670		17.613
Machines, apparaten en installaties	7						7
Overige materiele vaste activa	106				22		85
Totaal	**16.953**	**1.890**	**447**		**693**		**17.704**

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2017 wordt in onderstaand overzicht

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde 31-12-2016	Investeringen	Desinvesteringen	Aflossingen/-afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Kapitaalverstrekkingen aan:						
Deelnemingen	735					735
Gemeenschappelijke regelingen	72					72
Overige verbonden partijen	4.480	1.284		1.138		4.625
	5.287	***1.284***		***1.138***		***5.432***
Leningen aan:						
Openbare lichamen (art. 1 fido)	8.134			957		7.177
Woningbouwcorporaties						
Deelnemingen	20.012					20.012
Overige verbonden partijen	2.807	856				3.663
	30.953	***856***		***957***		***30.852***
Overige langlopende leningen						
Overige langlopende leningen	16.269	10		5.639		10.639
Uitzettingen in schatkist > 1 jr						
Uitzettingen Ned. Schuldpapier > 1 jr						
Ov. uitzettingen met looptijd > 1 jr	25				25	
	16.294	***10***		***5.639***	***25***	***10.639***
Totaal	**52.534**	**2.150**		**7.734**	**25**	**46.923**

Kapitaalverstrekkingen:

De investeringen verantwoord onder kapitaalverstrekking aan overige verbonden partijen betreft de rekeningcourant positie bij de Svn m.b.t. een aantal leningen (duurzaamheid-, starters-, en blijversleningen)

Overige langlopende leningen:
De aflossing verantwoord onder de overige langlopende leningen heeft voornamelijk betrekking op leningen aan het personeel inzake de woningfinanciering. De aflossing onder openbare lichamen (art 1 fido) heeft betrekking op de lening van de V.N.O.G. Onder overige verbonden partijen is het bedrag vermeld dat bij de deelnemers van de Svn leningen uitstaat.

Activa

Vlottende Activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Grond- en hulpstoffen		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	5.945	5.783
Voorziening voor mogelijk verliesgevende exploitaties	-222	-222
Voorziening waardering voorraden	-1.875	-2.076
Gereed product en handelsgoederen		
Vooruitbetalingen		
Totaal	**3.848**	**3.485**

Voorziening naar aanleiding van demografische ontwikkelingen.

De gemeente Berkelland heeft zich ten doel gesteld om in de jaren 2010 tot 2025 maximaal 635 woningen toe te laten voegen aan de woningvoorraad. In 2015 is de Regionale Woonagenda voor de periode 2015-2025 vastgesteld. Daarbij is ingezet op 10% verlaging van het aantal woningen tot 570. Dit heeft gevolgen voor de keuzes in de woningbouwprogramma's en daarvoor geschikte locaties. In december 2016 is een Lokale woonagenda vastgesteld. In lijn met deze kaders zijn voor de vier grote kernen Structuurvisies Wonen 2017-2025 vastgesteld waarin de gewenste ontwikkeling van nieuwbouwlocaties is opgenomen. Om tot een verantwoorde afweging en prioritering van plannen te komen werken de gemeenten in de regio met het zogenaamde stoplichtmodel. Daarbij worden volkshuisvestelijke en ruimtelijke argumenten gewogen en vertaald in een verantwoord geachte toename van het aantal woningen. Op welke wijze en voor welke plannen deze prognoses effect zullen hebben is op dit moment niet volledig uitgekristalliseerd. Via de jaarlijkse voortgangsrapportage Wonen wordt inzicht gegeven in de ontwikkelingen op de lokale en regionale woningmarkt.

Het totaal van alle harde en zachte woningbouwplannen van ontwikkelaars en gemeente bedraagt per begin 2017 nog 755 woningen, waarvan 34 woningen in aanbouw zijn. Sinds 2010 zijn netto 378 woningen gerealiseerd. Rekening houdend met de vermindering van 10% kunnen er vanaf 2017 nog circa 192 woningen worden toegevoegd. Om de doelstelling te realiseren zal de komende jaren ingezet worden op het verder verminderen van de plancapaciteit. De gemeente hanteert in haar afwegingen het uitgangspunt dat de "juiste woning op de juiste plek" moet worden gebouwd. Gemeentelijke plannen waarvan de uitvoering daardoor onzeker is, zullen moeten worden afgewaardeerd. Daarvoor is in 2010 een voorziening gevormd van € 5.000.000. Eind 2017 bedraagt deze voorziening nog € 1.875.000.

Eventuele schadeclaims die ontstaan doordat particuliere ontwikkelaars minder woningen kunnen bouwen zijn niet in de voorziening meegenomen. De hoogte van de claims is afhankelijk van de planstatus, de onderhandelingsresultaten, uitkomsten van juridische procedures en mogelijke compensatie door hogere overheden. Deze claims vormen een risico. In de paragraaf Grondbeleid is dit aspect onder Overige risico's ook benoemd. Daarnaast bestaat het risico dat - als de woningmarkt aantrekt - door particuliere ontwikkelaars meer woningen worden gebouwd dan volgens de visie van de gemeente wenselijk is. De gemeente zal dan moeten heroverwegen welke gevolgen dit heeft voor gemeentelijke woningbouwplannen. Het is mogelijk dat - naast plannen die al in de voorziening voor afwaardering zijn meegenomen - ook andere gemeentelijke grondexploitaties dan moeten worden afgewaardeerd. Minimaal jaarlijks stemmen we alle bekende woningbouwplannen en de gemeentelijke exploitaties daarom op elkaar af.

Verloop boekwaarde onderhanden werk (bedragen in € 1.000)

De boekwaarde van de Bouwgronden in exploitatie bedroeg per 31 december 2017 € 5.945.000. Van het verloop van 2017 is het volgende overzicht te geven:

	Boekwaarde per 1-1-2017	Uitgaven	Inkomsten	Resultaatneming (winst = -/-)	Boekwaard 31-12-2017	Voorziening 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2017 (BW -/- Vza)
Bedrijventerreinen							
Overberkel 4 Borculo		16		16		47	-47
Kiefte 4 Eibergen	2.153	60	5	-344	2.552		2.552
Everskamp Ruurlo	1.519	43	4		1.558		1.558
Woongebieden							
de Garver Haarlo	-79	-1		-21	-59		-59
Voormalige school Gelselaar	25	2			27		27
Schollenkamp Borculo						75	-75
Zwilbroekseweg / Rekkenseweg Eibergen	110	4			114		114
Hofrichter Eibergen	-18	1			-17		-17
KTV Eibergen	-290	19	4		-275		-275
Vonderman Noordijk	128	4		-39	171		171
Olland Rietmolen	242	12	190	-266	330		330
Hondelinkweg Neede	980	29		250	759		759
ABCTA terrein Beltrum	-191	31	544	-390	-314		-314
De Mölle Haarlo	75	6	124	-3	-40		-40
De Heuver Gelselaar	411	15			426	100	326
Leusinksbrink Ruurlo	717	40	44		713		713
Totaal Onderhanden Werk	**5.782**	**281**	**915**	**-797**	**5.945**	**222**	**5.723**

Boekwaarde per 31 december 2017	5.945
Raming nog te maken kosten	4.017
Raming nog te verwachten opbrengsten	11.956
Verwacht eindresultaat exploitatie (-/- is voordelig)	**-1.994**

Activa

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 1-1-2017	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde per 31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	5.462		5.197
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen			
Overige verstrekte kastgeldleningen			
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	18.706		32.802
Rekening-courantverhouding met het Rijk			
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	7.184		6.860
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier < 1jaar			
Overige vorderingen	688	434	1.224
Overige uitzettingen (Schatkistbankieren)	8.839		
Totaal	**40.879**	**434**	**46.083**

De vorderingen op openbare lichamen is ultimo 2017 licht afgenomen t.o.v. 2016. De uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar is fors hoger. Dit komt door de vrijval van het geld dat bij ASR Vermogensbeheer stond. De grote daling bij de overige uitzettingen heeft ook met deze vrijval te maken. Eind 2017 stond er een bedrag van ongeveer € 32 miljoen bij het Rijk. In 2017 zijn geen gelden uitgeleend aan decentrale overheden

De mutaties in Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen hebben geheel betrekking op Exploitatiemaatschappij Leusinkbrink. Wij zijn van mening dat er een reëel risico bestaat dat deze vordering in rekening courant op een particuliere ontwikkelaar niet (geheel)
door deze vennootschap of haar aandeelhouders kan worden voldaan. De vennootschap moet haar verplichtingen aflossen uit de verkoop van kavels. Deze vertegenwoordigen eind 2016 een boekwaarde binnen de vennootschap van € 6.970.000. De vordering van de gemeente op de ontwikkelaar uit hoofde van financiering bedraagt per 31 december 2017 € 6.860.082. Hiertegenover staat een gelijke verplichting van de gemeente jegens de BNG.

Wij plaatsen grote vraagtekens bij de afzetprognoses voor woningbouwkavels en de planologische haalbaarheid van nog te ontwikkelen plandelen. Wij beschikken niet over woningmarktcijfers die de toegepaste waardering door de vennootschap onderbouwen. De gemeente blijft proberen met de ontwikkelaar constructief te overleggen hoe het marktperspectief zich zou moeten vertalen in een realistische begroting. Dat marktperspectief is zorgelijk vanwege het wegvallen van de regionale vraag door een daling van het aantal huishoudens en de eisen
aan de financierbaarheid van woningen. Beide zijn voor de gemeente niet beïnvloedbaar. Wij denken daarom dat een forse afwaardering op de voorraden noodzakelijk is, hetgeen tevens impliceert dat zowel de aandeelhouder als de gemeente voorlopig ontvangen winstuitkeringen moeten terugbetalen.

De ontwikkelaar heeft op 5 januari 2018 een juridische procedure in gang gezet om de volledige nakoming van de overeenkomst te bepleiten. De behandeling door de rechtbank is voorzien op 10 juli 2018. Voor het gemeentelijk aandeel in het risico zijn of worden de nodige maatregelen getroffen. Ook is als onderdeel van de verantwoording over de gemeentelijke grondexploitatie een inschatting van de risico's en het weerstandsvermogen gemaakt. Op basis van de goedkeurende accountantsverklaring, die door Crop registeraccountants op 13 april 2017 bij de jaarrekening 2016 van de vennootschap is afgegeven, achten wij een afwaardering van onze vordering op de vennootschap - voor haar aandeel in het risico en aanvullend op al getroffen voorzieningen - op dit moment niet aan de orde.

Volgens artikel 52c van het BBV moet worden vermeld wat het drempelbedrag is voor het begrotingsjaar en het bedrag dat per kwartaal buiten 's Rijks schatkist is aangehouden. Dit is verwerkt in het overzicht hieronder.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (Bedragen X € 1000)					
Verslagjaar 2017					
(1)	Drempelbedrag	757,5			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden	63	9	10	298
(3a) = (1)>(2)	Ruimte onder het drempelbedrag	694	748	747	460
(3b) = (2)>(1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	101.000			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan 500 miljoen euro	101.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen euro niet te boven gaat	0			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van € 250.000	Drempelbedrag	757,5			
(2) Berekening kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist	5.683	835	928	27.405
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a)/(5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden	63	9	10	298

Activa

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Kassaldi	2	1
Banksaldi	102	16
Totaal	**104**	**17**

Activa

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Nog te ontvangen bedragen EU		
Nog te ontvangen bedragen van het Rijk	368	292
Overige nog te ontvangen bedragen	9.128	7.918
	9.496	**8.210**

Passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Algemene reserve	37.529	37.420
Bestemmingsreserves:		
Bestemmingsreserves voor egalisatie van tarieven	2.380	2.148
Overige bestemmingsreserves	60.016	56.582
Gerealiseerde resultaat	2.164	3.458
Totaal	**102.090**	**99.607**

Het verloop wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

(Bedragen x € 1.000)

	Saldo 1-1-2017	Toevoeging	Toegevoegde rente	Onttrekking	Bestemming resultaat	Vermind. ter dekking afschr.	Saldo 31-12-2017
Algemene reserve	37.420	693		2.280	1.696		37.529
Bestuurlijke claims	9.373	4.356		1.532			12.197
Egalisatiereserve Afval	2.148	233					2.380
Egalisatiereserve investeringen	8.133	268		438		28	7.935
Algemene reserve bouwgrond-exploitatie	1.709				68		1.777
Inkomensreserves	6.460			822			5.638
Onderhoud wegen	5.790			152	210		5.848
Onderwijs-huisvesting	7.060			50			7.010
Herstructurering	5.516			779	1.484		6.221
Nadelen decentralisaties	10.450	2.700		1.851			11.300
Hameland	2.090						2.090
Totaal	**96.149**	**8.250**		**7.904**	**3.458**	**28**	**99.926**
Gerealiseerde resultaat							2.164
Totaal							**102.090**

Onder "Bestemming resultaat" staan de toevoegingen die voortkomen uit de bestemming van het resultaat van het vorige dienstjaar. Onder de afschrijvingen staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa. Deze afschrijvingen worden gedekt uit reserves.

Algemene reserve

Deze reserve heeft een bufferfunctie en dient in eerste instantie als weerstandscapaciteit. Als het weerstandsvermogen groter is dan 2 en de solvabiliteit groter dan 35% dan kan de reserve gebruikt worden als incidenteel dekkingsmiddel.

Passiva

Bestuurlijk claims
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve bevat de gereserveerde bedragen voor dekking van genomen raadsbesluiten.

Egalisatiereserve afval
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt gebruikt voor het egaliseren van tekorten en overschotten op het product afvalverwijdering en -verwerking. Door gebruik te maken van deze reserve zorgen we ervoor dat betaalde afvalstoffenheffing ook gebruikt wordt voor afvalverwijdering en inzameling.

Egalisatiereserve investeringen
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van investeringen.

Algemene reserve bouwgrondexploitaties
Deze reserve heeft een bufferfunctie. De reserve wordt gebruikt om verliezen in de bouwgrondexploitaties op te vangen.

Inkomensreserve
Deze reserve had een inkomensfunctie. Nu geen rente meer aan de reserves wordt toegerekend is deze functie feitelijk vervallen en is deze gewijzigd naar een bestedingsfunctie.

Onderhoud wegen
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van onderhoud aan wegen.

Onderwijshuisvesting
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van investeringen in en afwaarderingen van onderwijshuisvesting.

Herstructurering
De reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet om kosten te dekken die voortkomen uit de herstructurering van (bouwgrond)locaties in Berkelland. Daar waar woningbouw niet meer mogelijk of gewenst is.

Nadelen decentralisaties
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet om de eventuele nadelen van de decentralisaties af te dekken.

Hameland
Deze resereve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet om de gevolgen van de transitie en liquidatie van Hameland te dekken.

Passiva

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

(Bedragen X € 1000)

	Saldo 1-1-2017	Toevoeging	Correctie	Vrijval	Aan-wending	Saldo 31-12-2017
Personeelsvoorzieningen	4.821	610		36	400	4.995
Invest. met een economisch	6.326	1.777		754	722	6.627
Totaal	**11.147**	**2.387**		**790**	**1.122**	**11.622**

In de kolom vrijval zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen zijn in het leven geroepen om toekomstige lasten die het gevolg zijn van personele ontwikkelingen op te kunnen vangen. Het gaat met name om de lasten die voortvloeien uit mobiliteitsvoorzieningen en de lasten voor pensioenen en wachtgelden van wethouders.

Met ingang van 2014 is een voorziening gevormd voor de wachtgeldverplichtingen van de voormalige medewerkers van muziekschool 'De Triangel'.

Met ingang van 2016 is een voorziening gevormd voor de afbouw personeelslasten van voormalige medewerkers die in dienst zijn getreden bij het GBT.

Voorzieningen voor investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

In het najaar van 2014 heeft de commissie BBV een dwingend advies gegeven de lasten voor groot onderhoud en vervanging van riolering onder te brengen in een voorziening. Naar aanleiding van dit advies is de bestemmingsreserve riolering opgeheven en zijn de middelen toegevoegd aan deze voorziening.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden is als volgt:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 1-1-2017
Obligatieleningen		
Onderhandse leningen:		
-binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		45
-binnenlandse banken en overige financiële instellingen	67.423	71.155
-binnenlandse bedrijven		
-overige binnenlandse sectoren		
-buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en ov.sectoren		
Door derden belegden gelden		
Waarborgsommen		
Totaal	**67.423**	**71.200**

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2017.

(Bedragen X € 1.000)

	Saldo 1-1-2017	Vermeer-deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2017
Obligatieleningen				
Onderhandse leningen:				
-binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	45		45	
-binnenlandse banken en overige financiële instellingen	71.155		3.732	67.423
-binnenlandse bedrijven				
-overige binnenlandse sectoren				
-buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en ov.sectoren				
Door derden belegde gelden				
Waarborgsommen				
Totaal	**71.200**		**3.777**	**67.423**

Onderhandse leningen:

De totale rentelast voor 2017 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 3.069.000,=

Passiva

Vlottende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 1-1-2017
Kasgeldleningen bij openb lich. Art 1a fido		
Overige kasgeldleningen	7.100	7.250
Banksaldi	352	
Schulden aan openbare lichamen	38	297
Overige schulden	2.596	4.408
Totaal	**10.086**	**11.955**

Passiva

Overlopende passiva

De in de balans opgenomen overlopende passiva kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 1-1-2017
Verplichtingen	3.128	
Vooruitontvangen bedragen EU		
Vooruitontvangen bedragen van het Rijk	1.004	1
Vooruitontvangen bedragen van overige overheden	942	584
Overige vooruitontvangen bedragen	4.110	6.338
Totaal	**9.184**	**6.923**

Vooruitontvangen bedragen

Onderstaand een overzicht het verloop uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:

Vooruitontvangen bedragen van het Rijk	stand 1/1	bij-boeking	afboeking	stand 31/12
Vooruitontv. niet best.sp.uitk.ond.achterst.beleid	1	20		21
Vooruitontv bedr statushouders (vluchtelingen)		151	86	65

Vooruitontvangen bedragen van overige overheden	stand 1/1	bij-boeking	afboeking	stand 31/12
Vooruitontv.n.bestprov subs centrEib: steeng benut	130		78	52
Vooruitontv. bedr. fietsbanen Berkelland		39		39
Vooruitontv. Niet bestede subs gezonde jeugd	14		14	
Vooruitontv. niet best. subsidie landschapsregeling	70	229	263	36
Vooruitontv bedr POHO vrijetijdseconomie	303	762	313	751
Vooruitontvangen n.best.subs.ISV3 geluid	44			44
Vooruitontv prov subs sportacc ASV	-51	51		
Vooruitontv. Isolatiemaatr. Woningen 2016	47		47	
Vooruitontv. Nbst prov subs geluidsan. B lijst woning	27		6	21

Analyse resultaat

Het resultaat over 2017 is	**€**	**2.164.868**	Positief
Het resultaat bestaat uit			
Resultaat op grondexploitaties van	€	919.000	Positief
Resultaat op de bedrijfsvoering van	€	1.245.868	Positief
Totaal rekening resultaat	€	2.164.868	Positief

Het bedrijfsresultaat wordt gerealiseerd door de volgende ontwikkelingen:

	Onderwerp	Incidenteel	Structureel	
1	Voorziening pensioenen	-300.000,00	-	
2	Onderwijshuisvesting	-	-250.000,00	
3	Afval	-132.000,00	-	
4	Bijdrage Hameland	700.000,00	-	
5	Verkoop gebouwen	360.000,00	-	
6	Onvoorzien	200.000,00	-	
7	Leerlingenvervoer	200.000,00	-	
8	Grondexploitatie	919.000,00	-	
9	WOZ	55.000,00	55.000,00	
10	Welzijn	100.000,00	-	
11	Bouwleges	94.000,00		
12	Openbare verlichting	-	90.000,00	
13	Algemene uitkering	80.000,00	-	
14	Diverse	-6.131,00	-	
	Totaal	**2.269.869,00**	**-105.000,00**	**2.164.869,00**

De belangrijkste oorzaken van het resultaat zijn hieronder kort toegelicht. We beginnen met de nadelen

1 Voorziening pensioenen
Door de lage rentestand moeten we extra middelen toevoegen aan de voorziening voor de pensioenen van de (ex)wethouders.

2 Onderwijshuisvesting
Hogere huren en hogere rente en afschrijving leiden tot de hogere lasten dan begroot.

3 Afval
Doordat we minder BTW terugontvangen dan verwacht ontstaat het nadeel op afval.

4 Bijdrage Hameland
Bij de opheffing van Hameland hebben wij een bijdrage ontvangen voor nog resterende verlofuren. Deze zijn bij de overgang van werkgever niet uitbetaald. De vergoeding is voor het overnemen van de verlofuren.

5 Verkoop gebouwen
We hebben het gebouw Hoflaan 3-5 verkocht. Dit levert een incidenteel voordeel op.

6 Onvoorzien
We hebben de post onvoorzien niet gebruikt.

7 Leerlingenvervoer
Het ingezette beleid om meer leerlingen gebruik te laten maken van regulier vervoer heeft ook in 2017 geleid tot een vemindering van het gebruik.

8 Grondexploitatie
Voor een specificatie van het resultaat op de grondexploitaties verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid.

9 Openbare verlichting
Door de acties die in het kader van het Energie Uitvoeringsprogramma in gang zijn gezet is een gedeelte van het reguliere budget niet gebruikt.

10 WOZ
De waardering van de onroerende zaken is hoger uitgevallen dan verwacht. Dit levert ook een hogere belastingopbrengst op.

11 Welzijn
Er is minder aanspraak gemaakt op het budget voor dit onderdeel. Hierdoor zijn de lasten lager dan begroot.

12 Bouwleges
De economie trekt aan. Dit heeft ook geleid tot meer aanvragen met als gevolg een stijging van de legesinkomsten.

13 Algemene uitkering
Aanpassingen in de maatstaven waarmee de algemene uitkering wordt berekend hebben tot een positieve bijstelling van de algemene uitkering geleid.

Voorstel voor bestemming van het resultaat

In maart 2016 heeft de raad beleid vastgesteld hoe om te gaan met overschotten bij de jaarrekening. Dit beleid hanteert de volgende uitgangspunten:

De algemene reserve aanvullen tot het weerstandsvermogen gelijk is aan 2
Dit is niet nodig, het weerstandsvermogen is 5,4 en daarmee groter dan 2.

De algemene reserve aanvullen tot de solvabiliteit gelijk is aan 35%
Dit is niet nodig, de solvabiliteit is groter dan 35%.

Ruimte voor incidentele beleidsvoornemens
We bestemmen € 156.798 als gevolg van het resultaat van de grondexploitatie naar de reserve

De reserve herstructurering aanvullen tot het plafond van € 7.000.000
De reserve zit onder het plafond. Het restant resultaat is niet voldoende om de reserve helemaal aan te zuiveren. Daarom voegen we € 224.278 toe aan deze reserve.

De reserve onderhoud wegen aanvullen tot het plafond van € 6.000.000
De reserve zit onder het plafond. Het restant resultaat is niet voldoende om de reserve helemaal aan te zuiveren. Daarom voegen we € 224.278 toe aan deze reserve.

De reserve onderwijshuisvesting aanvullen tot het plafond van € 7.000.000
De reserve zit aan het plafond toevoegen van middelen is niet nodig.

De belastingbetaler via een korting op de aanslag van 2019 (een gedeelte van) de OZB teruggeven.
Er blijft geen resultaat meer over voor teruggave aan de belastingbetaler.

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000	Raming begrotingsjaar voor wijziging			Raming begrotingsjaar na wijziging			Realisatie begrotingsjaar		
Omschrijving programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Veranderende samenleving vernieuwd bestuur	-50		-50	-50		-50	-33		-33
Demografische ontwikkeling							-35		-35
Plattelandsontwikkeling	-223	47	-176	-266	29	-237	-383	25	-358
Decentralisaties en transities	-25.994	820	-25.174	-23.615	1.005	-22.610	-24.998	673	-24.325
Economie en werkgelegenheid	-20.231	7.737	-12.494	-27.275	10.059	-17.216	-27.115	10.364	-16.751
Energie en duurzaamheid				-607		-607	-576	16	-560
Cultuur	-1.744	18	-1.726	-2.146	43	-2.103	-2.101	81	-2.020
Sport	-885	269	-616	-2.051	269	-1.782	-2.280	253	-2.027
Recreatie en toerisme	-634	2	-632	-670	2	-668	-667	0	-667
Wonen	-2.942	2.217	-725	-2.716	1.791	-925	-2.670	2.974	304
Leefomgeving	-91		-91	-8.403	2	-8.401	-3.712		-3.712
Integrale veiligheid	-138		-138	-40		-40	-30		-30
Doorlopende overige taken	-28.737	11.700	-17.037	-9.962	11.010	1.048	-14.038	11.110	-2.928
Financiën	-19.248	75.429	56.181	-24.865	78.604	53.739	-23.604	79.227	55.623
Waarvan: Algemene dekkingsmiddelen				-1.644	72.795	71.151	-4.360	75.057	70.697
Overhead				-20.321	5.801	-14.520	-16.008	4.100	-11.908
Vennootschapsbelasting									
Gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten	-100.917	98.239	-2.678	-102.666	102.814	148	-102.242	104.723	2.481
Mutaties reserves		2.679	2.679	-4.499	4.351	-148	-8.181	7.863	-318
Gerealiseerde resultaat	-100.917	100.918	1	-107.165	107.165		-110.423	112.586	2.163

Toelichting

Veranderende samenleving vernieuwd bestuur

We hebben minder projecten financieel hoeven te ondersteunen. Hierdoor zijn de lasten lager dan begroot.

Demografische ontwikkeling

Dit jaar is een onderzoek gedaan naar de demografische ontwikkelingen in Berkelland. Dit onderzoek was niet begroot op dit programma maar is gedekt vanuit het centrale onderzoeksbudget in het programma financiën onderdeel algemene dekkingsmiddelen.

Decentralisaties en transities

We zijn geconfronteerd met sterk toegenomen lasten voor jeugdzorg. Daarnaast blijkt dat de afwikkeling van diagnose behandelcombinaties (DBC) een onvoorspelbare invloed heeft op de uitgaven. Deze worden soms pas na enkele jaren inzichtelijk. De inkomsten blijven iets achter als gevolg van lagere eigen bijdragen.

Economie en werkgelegenheid

Een hogere rijksbijdrage dan geraamd voor de WWB is de grootste oorzaak van de hogere inkomsten. Lagere lasten komen vooral door het nog niet volledig realiseren van de herstructurering van het busplein in Neede. Hier staat tegenover dat ook geen geld onttrokken is aan de reserve.

Energie en duurzaamheid

De lasten zijn het gevolg van de uitvoeringskosten van het Energie Uitvoeringsprogramma.

Cultuur

Geen opmerkingen

Overzicht van baten en lasten

Sport
Het tekort dat op dit programma ontstaat is het gevolg van een aantal kleinere ontwikkelingen. Zo is er een aantal onderzoeken gedaan naar en is er wat extra onderhoud gepleegd.

Recreatie en toerisme
Geen opmerkingen

Wonen
Het resultaat van dit programma wordt grotendeels bepaald door het woninggedeelte van de bouwgrondexploitatie. Daarnaast is ongeveer € 100.000 meer aan bouwleges binnengehaald. Dit laatste is het gevolg van een aantrekkende economie. Het besluit van de Hoge Raad om in zijn geheel geen leges meer te mogen heffen voor activiteiten in het buitengebied bij verouderde bestemmingsplannen heeft nauwelijks effect omdat dit besluit dateert van november 2017.

Leefomgeving
Het grote verschil in dit programma komt doordat de rente en afschrijvingslasten verantwoord zijn in het programma doorlopende overige taken. Dit is het gevolg van een herschikking van de activiteiten in 2017. Voor het overige is er wel een voordeel bij het leerlingenvervoer als gevolg van het beleid om meer leerlingen gebruik te laten maken van het reguliere vervoer.

Integrale veiligheid
Geen opmerkingen.

Doorlopende overige taken
Het grote verschil in dit programma ontstaat doordat de rente en afschrijvingslasten van het programma Leefomgeving hier zijn verantwoord, maar niet begroot. Dit is het gevolg van een verschuiving van activiteiten in de loop van 2017. Wat verder opvalt zijn de hogere lasten bij riolering. Deze worden echter volledig gedekt uit het rioolrecht.

Financiën

Algemene dekkingsmiddelen
De lasten bij algemene dekkingsmiddelen stijgen doordat een gedeelte van de lasten voor het beheren van onze financiële middelen zijn verschoven van overhead naar algemene dekkingsmiddelen. Verder zien we over het algemeen juist iets lagere lasten. De inkomsten stijgen met name door een bijdrage van Hameland voor verlof uren van overgenomen werknemers en een hogere algemene uitkering.

Overhead
Het verschil in de Overhead heeft ook te maken met een verschuiving van de lasten voor rente en afschrijving van Overhead naar algemene dekkingsmiddelen.

Vennootschapsbelasting
We hebben € 30.000 aan te betalen Vennootschapsbelasting opgenomen, waarvan € 15.000 voor 2016 en € 15.000 voor 2017

Mutaties reserves
Het grote verschil in de mutaties reserves heeft te maken met het overboeken van 'claims' van de bestemmingsreserve of de algemene reserve naar de reserve bestuurlijke claims. Uiteindelijk is er minder uit de reserves gehaald dan begroot vooral omdat activiteiten nog niet financieel zijn afgewikkeld of goedkoper zijn uitgevallen.

Onvoorzien

Overzicht van baten en lasten

We hebben geen gebruik gemaakt van onvoorzien in 2017.

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten
Veranderende samenleving vernieuwd bestuur		
Demografische ontwikkeling		
Onderzoek demografie		35
Plattelandsontwikkeling		
Projectbijdrage	25	
Breedband		60
Decentralisaties en transities		
Economie en werkgelegenheid		
Voorbereiding Scholen Simmelink		9
Statushouders		37
Energie en duurzaamheid		
Cultuur		
Sport		
Legaat Planten		2
Bijdrage survivalclub D'ran		13
Recreatie en toerisme		
Wonen		
Vervolg pilot Beltrum		3
Onderzoek wonen		5
Leefomgeving		
Integrale veiligheid		
Doorlopende overige taken		
Opbrengst grondverkopen	60	
Beschoeiing kademuren		38
Financiën		
Verbeurde dwangsommen	69	
Legaat Planten deel 2	5	
Bijdrage Hameland (verlofuren)	689	
Schadevergoeding recreatiepark		60
Waarvan:		
Algemene dekkingsmiddelen		
Rentetoevoeging uit reserves	250	
Afbouw bijdragen BNG/Nuon	570	
Verkoop Hoflaan	360	

Overzicht van baten en lasten

Dividend	500	
Overhead		
Toevoeging voorziening pesioenen wethouders		277
Personeel van derden		2117
Mobiliteit/Veranderbudget		234
Vennootschapsbelasting		
Af te dragen Vennootschapsbelasting		30
Mutaties reserves		

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Langlopende overeenkomsten

Naam Crediteur	Totaal	Einde looptijd
Contracten Jeugdzorg (240x)	€ 6.700.000	2018
Contracten WMO (80x)	€ 6.400.000	2018
Ter Horst Milieu BV	€ 623.436	2018
Novon	€ 270.402	2018
SAB Catering BV	€ 60.338	2018
Centric Netherlands BV	€ 207.957	2018
Hacron vof	€ 1.154.570	2018
Eneco Business BV	€ 258.981	2018
GMB service BV	€ 328.804	2018
Twence Bioconversie BV	€ 85.969	2018
Canon Nederland NV	€ 36.396	2018
Ziut BV	€ 153.942	2019
GreenValley	€ 68.105	2019
Raetsheren van Orden BV	€ 153.135	2020
Start People BV	€ 372.810	2021
Driessen	€ 870.427	2021
Avi Twente BV	€ 300.149	2022
DVEP (Energie)	€ 300.000	2023
GazProm	€ 100.000	2023
Cone Berkelland BV	€ 453.118	2034

Overige niet uit de balans blijkende verplichtingen

nvt

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Waarborgen

Het opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Bedragen x € 1.000

Aard/Omschrijving	Oor-spronkelijk bedrag	Saldo totaal leningen	Percentage borg-stellingen	Restant borg 1-1-2017	Restant borg 31-12-2017
Woningbouw	117.047	101.153	52,9%	54.412	53.480
Waterleidingbedrijf	215.008	7.374	3,4%	284	249
Hypotheken	2.934	3.576	82,1%		2.936
De Laarberg	27.500	22.200	50,0%	11.950	11.100
Plaatselijke instellingen	8.720	4.158	93,8%	3.717	3.899
Totaal	**371.209**	**138.461**		**70.363**	**71.664**

De gemeente participeert samen met de gemeente Oost Gelre in het regionale bedrijventerrein De Laarberg en is mederisicodrager voor de planologische ontwikkeling en financiële exploitatie. De onderneming heeft externe financiering aangetrokken bij de BNG Bank. Ten behoeve van de BNG is door beide gemeenten een garantstelling verleend van maximaal € 12,5 miljoen (€ 25 miljoen totaal).

In 2017 is geen bedrag betaald wegens de verleende borg- en garantstellingen.

Gebeurtenissen na Balansdatum

Op 1 februari 2018 is lening 40.1011508 van de B.N.G. afgelost voor een bedrag € 19,9 miljoen en met een agio van € 4,7 miljoen.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Regeling bezoldigingscomponenten WNT

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Gemeente Berkelland van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.
Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor de gemeente Berkelland is € 181.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Leidinggevende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	J.A. Bannink	J.A. Wildeman	J.A. Wildeman	J. Harmsen	J. Harmsen	M.H.J. Broers
Functie	Griffier	Gemeente-secretaris	Programma-manager	Gemeente-secretaris	Loco-secretaris	Gemeente-secretaris
Duur dienstverband in 2017	1/1 -31/12		1/1 -31/12		1/1 - 31/12	1/1 -31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1		0,89		0,89	1
Gewezen topfunctionaris?	Nee		Ja		Ja	Nee
Fictieve dienstbetrekking	Ja		Ja		Ja	Ja
Individueel WNT-maximum	181.000		161.090		161.090	181.000
Bezoldiging						
Beloning	75.931		73.923		100.694	112.495
Belastbare onkosten-vergoedingen						
Beloningen betaalbaar op termijn	11.480		14.828		14.866	16.802
Subtotaal	87.411		88.751		115.559	129.297
-/- Onverschuldigd betaald bedrag						
Totaal bezoldiging	87.411		88.751		115.559	129.297
Gegevens 2016						
Duur dienstverband	1/1 -31/12	1/1 -31/3	1/4 - 31/12	1/4 - 31/8	1/9 - 31/12	1/9 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	0,89	0,89	0,89	0,89	1
Bezoldiging 2016						
Beloning	71.691	20.523	72.333	40.661	32.596	33.506
Belastbare onkosten-vergoedingen						
Beloningen betaalbaar op termijn	9.724	3.091	9.272	5.151	4.121	4.900
Totaal bezoldiging 2016	81.415	23.614	81.605	45.812	36.717	38.406
Individueel WNT-maximum 2016	179.000	39.233	119.444	66.261	52.747	59.340

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taak veld	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo 2017
0.1	Bestuur		2.098	-2.098
0.2	Burgerzaken	828	494	334
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	400	26	374
0.4	Overhead	3.627	15.245	-11.618
0.5	Treasury	2.272	492	1.780
0.61	OZB woningen	7.115	423	6.692
0.62	OZB niet-woningen	1.120		1.120
0.63	Parkeerbelasting			
0.64	Belastingen overig	3		3
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	61.836		61.836
0.8	Overige baten en lasten	1.487	656	831
0.9	Vennootschapsbelasting		30	-30
0.10	Mutaties reserves	7.863	8.181	-318
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	112.587	110.423	2.164
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	102	2.260	-2.158
1.2	Openbare orde en veiligheid		140	-140
2.1	Verkeer en vervoer	242	5.316	-5.074
2.2	Parkeren	9	37	-28
2.3	Recreatieve havens			
2.4	Economische havens en waterwegen			
2.5	Openbaar vervoer			
3.1	Economische ontwikkelingen			
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	109	120	-11
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	86	202	-116
3.4	Economische promotie	516	968	-452
4.1	Openbaar basisonderwijs			
4.2	Onderwijshuisvesting	161	2.707	-2.546
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	141	789	-648
5.1	Sportbeleid en activering		1.309	-1.309
5.2	Sportaccommodaties	253	971	-718
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	36	482	-446
5.4	Musea	25	544	-519
5.5	Cultureel erfgoed	61	160	-99
5.6	Media		638	-638
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	181	3.201	-3.020
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	44	1.600	-1.556
6.2	Wijkteams		4.696	-4.696
6.3	Inkomensregelingen	8.338	11.625	-3.287
6.4	Begeleide participatie	1.484	12.102	-10.618
6.5	Arbeidsparticipatie		5	-5
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)		8.251	-8.251
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	665	981	-316
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-		8.154	-8.154
6.81	Geëscaleerde zorg 18+		0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-		434	-434
7.1	Volksgezondheid		1.339	-1.339
7.2	Riolering	6.384	5.206	1.178
7.3	Afval		2.822	-2.822
7.4	Milieubeheer	85	1.694	-1.609
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	295	362	-67
8.1	Ruimtelijke ordening	157	930	-773
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.365	1.253	112
8.3	Wonen en bouwen	1.640	1.480	160

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018

OCW	D9	**Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB)** **Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 04*		
			€ 102.197	€ 12.693	€ 0	€ 1.893		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: D9 / 05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: D9 / 07*	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 08*		
			1					
SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 89 Participatiewet_gemeentedeel 2017** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Btsz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Btsz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Btsz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Btsz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
SZW	G2A	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 89 Participatiewet_totaal 2016** **Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			1 0518?9 Gemeente Berkelland	€ 7.021.188	€ 116.237	€ 641.452	€ 148.510	€ 153.499
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 02*	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 03*	Besteding (jaar T-1) Btsz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Btsz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 04*	Baten (jaar T-1) Btsz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Btsz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 05*	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 06*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 07*
			1 0518?9 Gemeente Berkelland	€ 45.785	€ 68.322	€ 3.578	€ 0	€ 3.364
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 14*				
			1 0518?9 Gemeente Berkelland	€ 0				
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2017** **Besluit**	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Btsz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Btsz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G3A	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2016** **Besluit**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3A / 01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 05*	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Btsz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 06*
			1 0518?9 Gemeente Berkelland	€ 136.464	€ 98.490	€ 19.071	€ 288.947	€ 23.517

Jaarstukken 2017

gemeente Berkelland

gemeente Berkelland

gemeente Berkelland

INHOUDSOPGAVE

Jaarstukken 2017 1
Inhoudsopgave 4
Ontwikkelprogramma Veranderende samenleving, vernieuwd bestuur 5
Ontwikkelprogramma Demografische ontwikkelingen 7
Ontwikkelprogramma Plattelandsontwikkeling 11
Ontwikkelprogramma Decentralisaties en transities 18
Ontwikkelprogramma Economie en werkgelegenheid 26
Ontwikkelprogramma Energie en duurzaamheid 37
Cultuur 43
Sport 48
Recreatie en toerisme 54
Wonen 57
Leefomgeving 62
Integrale veiligheid 68
Doorlopende overige taken 72
Financiën 77
Bedrijfsvoering 84
Grondbeleid 88
Lokale heffingen 99
Weerstandsvermogen 101
Samenwerkingspartijen 104
Financiering 122
Onderhoud kapitaalgoederen 125
Jaarrekening 127

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA VERANDERENDE SAMENLEVING, VERNIEUWD BESTUUR

Ontwikkelprogramma Veranderende samenleving, vernieuwd bestuur

"Inwoners doen naar vermogen en vanuit hun eigen kracht mee in de samenleving"

Wat speelt er?

- De Doe-het-samen-samenleving gaat over aansluiten op kennis, inzet, ervaring en behoefte van inwoners. De gemeente bepaalt en regelt minder, gaat 'naar buiten' en is partner in de samenleving.
- De Doe-het-samen-samenleving vraagt om een andere rol van de gemeentelijke organisatie, om bestuurlijke vernieuwing en inzet van inwoners, college, gemeenteraad en medewerkers.
- Het ontwikkelprogramma biedt ruimte om te experimenteren met hoe de eigentijdse rol van de gemeente er uit kan zien bij verschillende initiatieven.

Speerpunten

Dienstbaarheid

Wat willen we bereiken?

- Initiatiefnemers zijn tevreden over de uitvoering van regels bij de uitvoering van hun projecten.
- Inwoners zijn tevreden over het meedenken van de gemeente bij hun initiatieven en vragen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bij alle projecten evalueren we onze rol (houding en gedrag) met behulp van de Participatiemonitor.

Kwaliteit
We staan voortdurend stil bij onze houding en gedrag in onze activiteiten met de samenleving, om te leren en aan te sluiten op wat er leeft bij onze inwoners. O.a. de 'Participatiemonitor' kan ons hierbij van dienst zijn. Het instrument bleek echter technisch nog niet vlekkeloos te lopen. Het instrument is inmiddels aangepast en wordt vanaf 2018 weer ingezet.

Tijd

Geld

Gemeentelijke projecten pakken we samen met inwoners, bedrijven en organisaties op

Kwaliteit

Tijd

Geld

Met samenleving, college, raad en de gemeentelijke organisatie in contact over de nieuwe rol van de gemeente in de veranderende samenleving.

Kwaliteit
In 2017 zijn alle teams (door wethouder, programmamanager en communicatieadviseur) bezocht en is gesproken over hun ervaringen, dilemma's, leer- en succesmomenten met de werkwijze in het licht van Veranderende Samenleving Vernieuwd Bestuur (VSVB). Het college heeft via hun bezoeken aan de vier grote kernen (College on tour) extra aandacht gegeven aan VSVB.

gemeente Berkelland

- Tijd
- Geld

Speerpunten

Samenwerking

Wat gaan we daarvoor doen?

Leren met voorbeeldprojecten en deze evalueren.

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We gaan de dialoog met inwoners en maatschappelijke organisaties aan.

- **Kwaliteit**
  Op 12 mei heeft een delegatie van Berkellanders vanuit dorpsorganisaties, huurdersverenigingen, woningcorporatie, welzijnsraad, seniorenraad etc. samen met een drietal collegeleden enkele initiatieven/projecten in Oost-Groningen en Oost-Drenthe bezocht om van te leren of inspiratie van op te doen. Er hebben er verschillende bijeenkomsten plaats gevonden om met inwoners en maatschappelijke organisaties in gesprek te gaan, bijvoorbeeld over het nieuwe grondstoffenplan 'Van afval naar grondstof', de maatschappelijke agenda en het nieuwe 3D beleidskader.
- **Tijd**
- **Geld**

We organiseren of faciliteren bijeenkomsten voor dialoog met de samenleving.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Veranderde samenleving, vernieuwd bestuur	**-31**	**-54**	**-50**	**-50**	**-33**
Resultaat	**-31**	**-54**	**-50**	**-50**	**-33**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
VSVB	2015

Beleidsindicatoren

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN

Ontwikkelprogramma Demografische ontwikkelingen

"Vitale en leefbare kernen in Berkelland"

Wat speelt er?

- Het aantal huishoudens daalt na 2020, waardoor er meer aanbod van woningen zal zijn dan vraag. Doordat de samenstelling ook verandert, komt er ook een andere vraag naar woningen.
- In 2025 is 28% van de inwoners 65+, terwijl het aantal kinderen en werkende mensen daalt met 34%. Deze veranderingen hebben effect op onder meer scholen, vrijwilligers, arbeidsmarkt en zorg.
- We worden bewuster dat krimp om andere oplossingen vraagt dan we gewend zijn.
- We zijn actief aan de slag om de kansen die de demografische ontwikkelingen biedt ook te benutten. Zo werken we voor de grote kernen aan een ontwikkelagenda, schrijven kleine kernen een nieuwe toekomstvisie en denken scholen en verenigingen na over een fusie.

Speerpunten

Bewustwording en erkenning van de effecten van de demografische ontwikkelingen

Wat gaan we daarvoor doen?

We sluiten aan bij actuele projecten en onderzoeken over de demografische ontwikkelingen in de Achterhoek, om zo ook als regio de leefbaarheid te vergroten

Kwaliteit

Een aantal projecten waar wij actief aan deelnemen zijn:
- het project bewustwording rondom de bestaande woningvoorraad in de Achterhoek, samen met de Regio Achterhoek en de Provincie Gelderland. Doel van het project is om inwoners, overheden, organisaties en ondernemers meer bewust te laten worden van de noodzaak om de bestaande woningvoorraad aan te pakken, zowel op verduurzaming, levensloopbestendig als mogelijk sloop en hernieuwbouw.
- het project integrale aanpak leegstand. Inzet van het project was inzicht te krijgen in de leegstand in zowel kantoren, agrarische bebouwing, woningen, maatschappelijk vastgoed e.d. en hier een plan van aanpak voor te maken. Dit is ook afgerond in 2017. Verder stappen voor de aanpak van leegstand zullen in 2018 worden gezet.
- het Achterhoeks woonwens- en leefbaarheidsonderzoek is uitgevoerd in 2017. Begin 2018 worden de resultaten opgeleverd.

We verbinden verschillende beleidsterreinen op onderwijs-arbeidsmarkt en wonen-zorg met als doel afstemming over gevolgen van de demografische ontwikkelingen.

Kwaliteit

Wonen en zorg:
In 2017 is samen met zestien partijen (zorg en corporaties) het ontwikkelperspectief voor de kernen geschreven. Hierin zijn de opgaven rondom wonen en zorg voor de komende jaren per kern in beeld gebracht. De partners in de regietafel willen met kennisdeling, gezamenlijk inzicht en verdergaande samenwerking zorgen voor voldoende passend aanbod. Het ontwikkelperspectief is een eerste stap en geeft de zorgpartijen en vastgoedeigenaren handvatten voor hun eigen beleid en investeringen.
Onderwijs en arbeidsmarkt:
Afgelopen jaar is er de Vooruitblik Demografische Verandering opgeleverd, met daarbij een uitvoeringsagenda. Hierin is de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt verder onderzocht. Er zijn daarnaast acties benoemd die in 2018 zullen worden uitgevoerd om de verbinding tussen onderwijs en

arbeidsmarkt verder te stimuleren. Deze acties zijn:
- inventarisatie toekomstig tekort per sector en gevolgen hiervan
- verder inzetten op de projecten van Platform BV Berkelland (projectgroep werkgelegenheid, school en bedrijf)
- Smart Hub Achterhoek
- Jongeren binnen opleidingen kennis laten maken met Berkellandse bedrijven

We zorgen voor actuele cijfers over de bevolkingsprognose van Berkelland en analyseren per thema de gevolgen van de demografische ontwikkelingen

Kwaliteit
In 2017 zijn de Voortgangsrapportage Demografische Ontwikkelingen en de Vooruitblik Demografische Ontwikkelingen opgeleverd. Hierin staan de nieuwste bevolkingsprognoses.

Speerpunten

De kansen die de demografische ontwikkelingen biedt worden actief en integraal opgepakt

Wat gaan we daarvoor doen?

De komende twee jaar ligt het accent in ondersteuning van activiteiten op de terreinen: daling ledenaantal verenigingen, arbeidsmarkt en langer zelfstandig thuis wonen.

Kwaliteit
In 2017 is de Vooruitblik Demografische Ontwikkeling opgeleverd met daarbij de uitvoeringsagenda. Belangrijke opgaven uit deze vooruitblik gaan over verenigingsleven, arbeidsmarkt en onderwijs, zorg en wonen. In de uitvoeringsagenda staan acties die in 2018 verder worden uitgevoerd op deze terreinen. Er is het afgelopen jaar al inzet geweest, zoals onder meer bij de Regietafel Wonen en Zorg en het opzetten van het project Lang zal ze wonen samen met prowonen, kruiswerk en verduursaam energieloket. Bij arbeidsmarkt is bijvoorbeeld de projectgroep werkgelegenheid, school en bedrijf van het platform BV Berkelland actief aan de slag met de verbinding onderwijs en arbeidsmarkt. Verenigingen krijgen ondersteuning via het project 'scholder an scholder' en het gesprek tussen verenigingen wordt gestimuleerd door de Sportfederatie Berkelland.

In Beltrum starten we samen met inwoners en andere partijen een pilot om een vastgoedstrategie in relatie tot wonen voor de hele kern te ontwikkelen.

Kwaliteit
In november 2016 is de Pilot Beltrum gestart. De afgelopen maanden hebben inwoners, gemeente en corporatie onder leiding van adviesbureau KAW verder onderzoek gedaan naar de behoefte van inwoners uit Beltrum op de woningmarkt nu en in de toekomst.
De Pilot Beltrum leert ons dat een onderzoek, samen met inwoners, op kernniveau helpt om de echte knelpunten op de woningmarkt nu en in de toekomst boven tafel te krijgen. Hierdoor kunnen de juiste projecten opgezet worden, die zorgen voor behoud van een evenwichtige woningmarkt in een kern als Beltrum. Een van de projecten die uit de Pilot Beltrum is gekomen, is een onderzoek naar woningen voor senioren op locatie de Tweespan. Er bleken veel senioren enthousiast te zijn en het onderzoek zal een volgende stap in gaan om mogelijk de woningen ook daadwerkelijk te gaan realiseren. Inzet is dat de woningen die de senioren achterlaten voor meer doorstroom kunnen zorgen voor de jongeren in Beltrum.
Na de zomer (2017) is het proces in gang gezet om ook alle andere kleine kernen de mogelijkheid te bieden een soortgelijk proces zoals in Beltrum te doorlopen. Zo zal ook voor deze kernen inzichtelijk worden gemaakt waar hun behoefte nu en in toekomst voor nieuwbouw en bestaande bouw in het dorp is. Rekken en Geesteren zijn in november gestart met het proces om te komen tot een woonvisie.

Samen met inwoners, ondernemers en organisaties maken we de ontwikkelagenda's van de grote kernen concreet.

Kwaliteit
De ontwikkelagenda's voor de kernen zijn aangevuld met die van het buitengebied en de kleine kernen. Er wordt een methodiek uitgewerkt hoe we wijken en kernen gaan benaderen en hoe we de agenda

uitwerken tot concrete projecten.

- **Tijd**
- **Geld**

We maken een raadswerkagenda demografische ontwikkelingen en voeren deze uit.

- **Kwaliteit**
  Het presidium heeft aangegeven dat er op dit moment geen noodzaak is voor een raadswerkgroep om de raadswerkagenda demografische ontwikkelingen te maken en uit te voeren.

We ondersteunen betrokkenen, vanuit (dorps-)organisaties, bedrijven en inwoners, in het zoeken naar oplossingen en sturingsmogelijkheden.

- **Kwaliteit**
  In 2017 heeft de Pilot Beltrum plaatsgevonden, waarbij inwoners uit Beltrum actief aan de slag zijn gegaan met het maken van een woonvisie en concrete woonprojecten. Dit om Beltrum ook in de toekomst zo mooi te houden als het nu is. In 2017 is door de gemeenteraad besloten om ook de andere kleine kernen de mogelijkheid te bieden om een woonvisie te maken. Alle kleine kernen hebben hierop ja gezegd. In november 2017 zijn Geesteren en Rekken actief aan de slag gegaan. De gemeente ondersteunt dit traject actief.
  Er is daarnaast in 2017 ook een traject geweest voor een vitaliteitsscan voor de dorpshuizen, waarin de gemeente actief heeft ondersteunt.

Wat mag het kosten?

Het ontwikkelprogramma demografische ontwikkelingen heeft geen eigen budget. Voor onderzoek, overleg en communicatie voor de bewustwordingsontwikkelingen, kan gebruik gemaakt worden van het budget voor incidentele onderzoeken.

Financiële ontwikkelingen in de begroting.
De begroting wordt beïnvloed door de krimp. Net als de krimp zelf zal deze ontwikkeling zich geleidelijk voordoen. Het is daarbij lastig om aan te geven of een stijging of een daling van een budget rechtstreeks het gevolg is van de demografische ontwikkelingen. Ook andere factoren kunnen een rol spelen. Als indicatie kunnen we aangeven dat onze algemene uitkering met het aantal inwoners en huishoudens van 2035 € 2.800.000 lager zou kunnen zijn.
De Regio Achterhoek is aangemerkt als een krimpregio. Dit betekent dat de Regio ook geld van het Rijk krijgt om krimpvraagstukken op te lossen. Het gaat om ongeveer € 1.000.000 per jaar (2016-2020).

Kosten Woningbouw
Er is rekening gehouden met een voorziening voor afwaardering van gemeentelijk bouwgronden. Wat de kosten zijn voor het opknappen of vervanging van verouderde (huur) woningen is op dit moment niet bekend. Wel is duidelijk dat het geld vanuit de grondexploitatie hier niet meer voor gebruikt kan worden nu er geen nieuwe woningen meer gebouwd worden.
De bestemmingsreserve herstructurering is ingesteld voor financiering van gemeentelijke opgave of voor cofinanciering van investeringen gericht op leefbare en vitale dorpen. De maximale omvang van deze reserve is € 7.000.000.

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)
Het aantal aansluitingen zal de komende jaren dalen. Wel moeten dezelfde (investerings-)kosten gedragen worden door het lagere aantal aansluitingen. Los van andere ontwikkelingen zou hierdoor in 2040 het tarief met 10% omhoog moeten. In het nieuwe GRP (eind 2018 / begin 2019) worden alternatieven aangereikt om het tarief minder hard te laten stijgen.

Overige belastingen
Wat betreft de demografische ontwikkelingen verwachten wij geen stijging van de afvalstofheffing. Minder inwoners zou ook tot minder afval en lager inzamel- en verwerkingskosten moeten leiden. Voor de OZB zal de

belastingdruk bij het huidige beleid stijgen, omdat dezelfde opbrengst met minder gebouwen moet worden gerealiseerd.

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten	0	0	0	0	-35
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**-35**

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Demografische druk	%	2016	Berkelland	62,6	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
		2016	Nederland	53		

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA PLATTELANDSONTWIKKELING

Ontwikkelprogramma Plattelandsontwikkeling

"Een vitaal en innovatief buitengebied in Berkelland"

Wat speelt er?

- Energiek en duurzaam ondernemen in de landbouw door innovatieve landbouw met als uitgangspunt duurzaamheid, leefbaarheid en goede inpassing.
- Vraagstukken in het buitengebied zijn onder andere leegstand/hergebruik van stallen, duurzame energie, asbestdaken en circulaire landbouw. We leveren onze bijdrage aan het verkennen van oplossingen.
- Het coulissenlandschap is drager van ecologische en landschappelijke kwaliteit en draagt bij aan de kwaliteit van initiatieven. Bijvoorbeeld op het gebied van energie, (mantel-)zorg en toerisme.
- Het platteland kent veel verenigingen, buurtschappen enzovoort. De onderlinge banden tussen mensen zijn sterk en veel voorzieningen worden zelf georganiseerd.

Speerpunten

(Agrarisch) ondernemen is basis voor een vitaal buitengebied

Wat gaan we daarvoor doen?

Initiatiefnemers van nieuwe activiteiten in het buitengebied helpen bij de ontwikkeling hiervan.

Kwaliteit
Initiatiefnemers worden geïnformeerd over de mogelijkheden via 1 op 1-contacten en algemene voorlichting (bewustwording via bijvoorbeeld een Berkellanddag). Deze informatieverstrekking aan initiatiefnemers gebeurd bijna dagelijks, denk hierbij bijvoorbeeld aan informatie over mogelijkheden voor energieopwekking in het buitengebied of functieveranderingsbeleid. Ook is informatie beschikbaar via factsheets die ook via de website kunnen worden benaderd. De mogelijkheden voor functieverandering worden verwerkt in het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied van Berkelland.

Tijd
Voortgang qua tijd is op dit onderwerp niet goed te meten omdat contacten vaak een informeel karakter hebben (informatieverschaffing) en niet altijd leiden tot een concreet initiatief.

Geld
Informatieverschaffing is een onderdeel van de lopende werkzaamheden van onder meer de Teams dienstverlening omgeving en de Gebiedsteams.

Toepassen van het sloopfonds.

Kwaliteit
De ontwerp structuurvisie en - subsidieregeling is in het voorjaar aan de raad voorgelegd. Dit om te sonderen of de ontwerpen voldoen aan hetgeen met het amendement door de raad is beoogd. De ontwerp structuurvisie en - subsidieregeling hebben vervolgens tot en met 5 augustus 2017 ter inzage gelegen. De regeling is in het najaar in werking getreden.

Tijd
In het najaar van 2017 is de structuurvisie vastgesteld in de raad en in werking getreden. De toegekende subsidies zijn uitgekeerd in februari 2018. In mei 2018 vindt een evaluatie plaats met de raad.

Geld
Het startkapitaal van € 100.000 is in februari uitgekeerd. Aanvulling van het fonds door particulieren is tot op heden zeer beperkt gebleven. Nieuwe aanvragen kunnen alleen worden gehonoreerd als er opnieuw middelen beschikbaar worden gesteld.

We maken een nieuw bestemmingsplan buitengebied dat zo veel mogelijk ruimte biedt aan duurzame ontwikkeling.

Kwaliteit
Over de voortgang van het planproces is de gemeenteraad regelmatig geïnformeerd.

Tijd

In het voorjaar van 2017 is het "Voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016" verschenen. Gedurende de periode 19 april tot 14 juni 2017 lag het Voorontwerp ter inzage in het kader van de inspraakprocedure. Er is ruim gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in te spreken. Beantwoording van de inspraakreacties is voorlopig opgeschort en houdt verband met het volgende.
In de raadsvergadering van 27 juni 2017 is door de gemeenteraad een motie aangenomen over de herijking van het geurbeleid. Dit had gevolgen voor de verdere procedure voor het bestemmingsplan. Bij het opstellen van een bestemmingsplan voor het buitengebied moet namelijk een Plan-MER worden opgesteld. Daarbij is het milieueffect dat uitgaat van de agrarische sector een belangrijk onderdeel dat op een goede manier in de regels van het bestemmingsplan moet worden verwerkt.
Verder is in 2017 duidelijk geworden dat de gemeente Plussenbeleid moet ontwikkelen. De opdracht komt voort uit de Omgevingsverordening Gelderland. Wanneer een gemeente geen Plussenbeleid vaststelt, dan kan zij geen medewerking verlenen aan uitbreidingen van het agrarische bouwvlak voor een niet-grondgebonden veehouderij. Als het wenselijk is om in het bestemmingsplan een regeling op te nemen voor het vergroten van agrarische bouwvlakken voor de niet-grondgebonden veehouderij, dan is het nodig om dit eerst vast te stellen in gemeentelijk Plussenbeleid.
Over de gevolgen van beide ontwikkelingen (motie herijking geurbeleid en Plussenbeleid) op de voortgang van het bestemmingsplan is een memo aangeboden aan de gemeenteraad.

Geld
Voor de totstandkoming van het Plussenbeleid is de verwachting dat we gebruik gaan maken van externe ondersteuning en advies. We gaan hierbij uit van een bedrag van € 30.000 dat hiervoor nodig is.

We organiseren netwerkbijeenkomsten, zoals de BerkelLanddag, voor bewustwording en kennisdelen over verdienmodellen in het buitengebied.

Kwaliteit
De taskforce buitengebied heeft al een aantal bijeenkomsten gehad, daarnaast is de Berkellanddag 2017 met het thema recreatie georganiseerd. Deze is positief ontvangen, ook is in het kader van het preventieproject voor agrariërs een erfbetredersbijeenkomst georganiseerd.

Tijd

Geld

We maken een nieuw bestemmingsplan buitengebied.

Speerpunten

Het platteland blijft sociaal vitaal

Wat gaan we daarvoor doen?

Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma.

Kwaliteit
In Haarlo en Rietmolen is een nieuwe dorpsvisie in voorbereiding. We zijn in overleg met de dorpsorganisaties over de vorm en inhoud van een nieuwe samenwerkingsovereenkomst en vorm van een ontwikkeldocument voor het dorp. In het najaar van 2017 is een bezoek gebracht aan alle kleine kernen waarin deze vraag aan de orde is geweest. Een belangrijk onderdeel van de dorpsvisies is het onderwerp wonen. Alle kleine kernen doen ook mee met het aanbod om voor hun kern een woonvisie op

te stellen. Dit wordt in Haarlo en Rietmolen gekoppeld aan het proces van het opstellen van een nieuwe dorpsvisie. In 2018 worden er met de besturen nieuwe afspraken gemaakt over de vorm van samenwerking in de toekomst.

- **Tijd**
- **Geld**

Bevorderen van het indienen van LEADERprojecten.

- **Kwaliteit**
  Verenigingen en burgers zijn op de hoogte van de LEADERregeling. In het 2017 zijn drie themagerichte leadercafé's gehouden. In de praktijk valt het niet mee om projecten tot stand te brengen die aan alle vereisten van de leaderregeling kunnen voldoen. De LAG heeft de procedures geëvalueerd en naar aanleiding daarvan de aanvraagprocedure aangepast. De website is geactualiseerd. Voorafgaande aan de openstellingen worden voortaan voorlichtingsbijeenkomsten gehouden. Er is overleg met de provincie over knelpunten. Via provinciaal overleg worden de knelpunten ook bij het ministerie en RVO onder de aandacht gebracht. Waar mogelijk worden aanpassingen gedaan in het proces.
- **Tijd**
- **Geld**
  De raad heeft een leaderbudget voor de looptijd ingesteld.

Dorpsorganisaties actualiseren één keer in de vijf tot zeven jaar hun dorpsvisie en uitvoeringsprogramma.

- **Kwaliteit**
  Alle dorpsorganisaties hebben een dorpsvisie. Naast Haarlo staat er nog een actualisatie bij een andere kern aan te komen .
  In 2018 moet we een vervolg bepalen op het convenant met de kleine kernen en buurtschappen. Het convenant eindigt in 2019.
- **Tijd**
- **Geld**

We bevorderen een jaarlijkse kennisuitwisseling tussen dorpsbelangenorganisaties en lokale verenigingen en stichtingen.

- **Kwaliteit**
  Het contact tussen de dorpsorganisaties en de verenigingen zijn goed. Er is het afgelopen jaar een toename geweest van het besef van noodzaak om samen te werken. Dit is door de contactpersonen tijdens de reguliere contacten gestimuleerd en toegelicht.
  Er is ook in de kleine kernen een toenemend tekort aan vrijwilligers.
  De kleine kernen hebben de bijeenkomst van de Pilot Beltrum bijgewoond en hebben zich opgegeven voor een vervolg voor hun kern.
- **Tijd**
- **Geld**

We faciliteren de jaarlijkse netwerkbijeenkomst van dorpsorganisaties.

- **Kwaliteit**
  Er is jaarlijks een bijeenkomst van de dorpsbelangenorganisaties uit alle kernen. De bijeenkomst van 2017 is in januari 2017 geweest.
  De jaarlijkse bijeenkomst is ook vaak de aanleiding voor verder onderling contact.
  Het is de verwachting dat de behoefte aan onderlinge contact tussen de kernen verder zal toenemen.
  Aanleiding hiervoor is naar verwachting de informatie uit het vervolg op de pilot Beltrum in de

betreffende kernen, de resultaten van de vitaliteitsscan voor het dorpshuis en het teruglopende aantal vrijwilligers. We zullen dit in ieder geval vanuit de contactpersonen stimuleren.

Tijd

Geld

We voeren de strategische agenda van de P10 uit op de thema's Aantrekkelijk Platteland, Maatwerk Platteland, Samenspel met Stad.

Kwaliteit
Er is in 2017 een nieuwe Strategische Visie P10 gemaakt met een uitvoeringsagenda. Verdere concretisering vindt plaats in 2018.

Tijd

Geld
Dekking vanuit P10 begroting.

Speerpunten

Initiatieven versterken ons prachtige landschap

Wat gaan we daarvoor doen?

Beschermen van de cultuurhistorische en landschappelijke waarden.

Kwaliteit
Naast de borging van alle landschapselementen, bossen en natuur op de bestemmingsplankaart hebben we ook de planregels aangescherpt. Hiermee wordt de kwaliteit van de landschapswaarden en biodiversiteit beter geborgd bij vergunningverlening en kunnen we adequater optreden bij groene handhaving.
De aangepaste planregels voor de bestemming bos, natuur en groen landschapselement zijn toegezonden aan de projectleiders van het bestemmingsplan buitengebied met het verzoek deze te willen afstemmen en overnemen.
De afstemming is nog niet gebeurd ivm de vertraging van het gehele proces van het bestemmingsplan Buitengebied Berkelland.

Tijd
We hebben sinds 2016 nu zo'n 90 groene handhaafzaken en het aantal loopt op. Het kost erg veel tijd om al deze zaken op te lossen. Dit omdat we eerst het keukentafelgesprek doen en dan kijken of overtreders bereid zijn om het te herstellen. Er zijn al veel zaken opgelost. De controle van de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVON) op agrarische gewaspercelen in het kader van de zogenaamde 'Gecombineerde opgave' werkt contra productief. Geregistreerde agrarische gewaspercelen moeten volgens de regels van de RVON vrij zijn van begroeiing terwijl struweel-randbeplanting een ecologische en landschappelijke waarde heeft. De afwezigheid van controle op de eigendomsgrenzen bij graslandpercelen werkt bemesting buiten deze percelen in de hand. Wanneer de handleiding van de RVON niet wordt aangepast en de controle geen rekening houdt met landschappelijke kwaliteiten werkt dit verarming van landschappelijk en ecologisch kwaliteit in de had. Wij bereiden vanuit Achterhoekse gemeenten een brief over dit onderwerp voor naar het ministerie van Economische Zaken (EZ).
De brief is inmiddels verstuurd en in februari 2018 is contact geweest met het ministerie van EZ en RVON over deze zaken. Er zijn vervolg afspraken gemaakt om samen deze problematiek op te lossen.

Geld
Gemaakte kosten zijn gedekt uit reguliere begroting van 2017.

Delen van gemeente-eigendom (b.v. bermen) die in gebruik zijn bij de landbouw terugbrengen naar hun oorspronkelijke functie.

Kwaliteit
Er zijn inmiddels gedeelten van bermen, die door derden in beheer waren genomen (in overleg met deze

derden), opnieuw uitgezet en met bloemenmengsels ingezaaid. Bij het maken van verdere keuzes welke bermen in aanmerking komen voor ecologisch beheer en de ontwikkeling van bloemrijke bermen zal er ook aandacht zijn voor deze "aangeboerde" stukken berm. Deze gedeelten zullen daar integraal bij worden betrokken.

Tijd

Naar verwachting is een nieuw bermbeheerplan met als insteek ecologisch beheer eind 2018 gereed. Ten aanzien van het terugbrengen van "aangeboerde" bermen naar hun oorspronkelijke functie zal in eerste instantie de focus liggen op de ecologisch te beheren bermen. Dit zal hoofdzakelijk in 2019 z'n beslag krijgen.

Geld

In de voorjaarsnota 2017 is aangegeven dat dit binnen de bestaande budgetten voor wegbermbeheer kan worden uitgevoerd.
Inmiddels is duidelijk dat uitvoering binnen de bestaande budgetten voor wegbermbeheer niet mogelijk is.
Voor een uitgewerkt plan, inclusief inventarisatie van kansrijke bermen is een bedrag van € 75.000 nodig. Dit bedrag is opgevoerd in de begroting 2018.

Stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer.

We faciliteren initiatieven voor duurzaam natuur– en landschapsbeheer en aanleg, gericht op biodiversiteit. Betrokkenen zijn eigenaren, de Vereniging Agrarische Landschap Achterhoek en de lokale agrarische natuurbeheervereenigingen.

Kwaliteit

De kwaliteit van de projecten wordt gewaarborgd door de natuur en landschapsprojecten vooraf goed te toetsen/screenen, te begeleiden en vaak samen met de aannemer de oplevering te doen. Daarnaast worden jaarlijks en/of één keer in de paar jaar een monitoring gedaan.
Projecten vanuit de Landschapsregeling in 2017:

- 15 natuur en landschapsprojecten betreffende aanleg en herstel.
- Klompenpad Noordijk, Geesteren en Gelselaar gerealiseerd.
- Natuur en Landschapseducatie voor 136 groepen van basisscholen in Berkelland.

Daarnaast zijn de volgende projecten uitgevoerd:

- Akkerranden en patrijzenproject in Berkelland; totaal 7 hectare.
- Weidevogelproject in Berkelland; 282 hectare en 335 nesten gevonden. Vergoedingen voor braakperiode akkers en kuikenstroken in grasland.
- Natuurbewustwordingsdag in Neede georganiseerd voor 35 belangstellenden met lezingen en excursies.
- Gemeentelijk bermen kadastraal uitgezet en ingezaaid met een inheems kruidenmengsel circa 2 hectare als pilot.

Tijd

Projecten ter bevordering van natuur en landschap worden o.a. gefinancieerd vanuit de Landschapsregeling (subsidieregeling vanuit de provincie). Deze regeling loopt t/m december 2018. De verwachting is na 2018 dat de Provincie Gelderland weer een Landschapsregeling openstelt.
Naast deze subsidieregeling worden er ook jaarlijks terugkerende projecten uitgevoerd als akkerranden en weidevogelbeheer.

Geld

Financiële onderbouwing budgetbeheer: kosten worden betaald uit de reguliere begroting.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
(Agrarisch) ondernemen is basis voor een vitaal buitengebied	**-27**	**-29**	**0**	**0**	**-142**
Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma	**-33**	**-94**	**-62**	**-62**	**-56**
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	**-62**	**-82**	**-71**	**-91**	**-100**
We organiseren netwerkbijeenkomsten zoals de Berkellandddag voor bewustwording en kennisdelen dover duurzame landbouw	**-16**	**-32**	**-43**	**-43**	**-50**
Rente en afschrijving van het programma Plattelandsontwikkeling	**-39**	**-17**	**-70**	**-70**	**-35**
Totaal Lasten	**-176**	**-253**	**-246**	**-266**	**-383**
Baten					
Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma	**31**	**31**	**29**	**29**	**0**
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	**0**	**0**	**18**	**0**	**0**
We organiseren netwerkbijeenkomsten zoals de Berkellandddag voor bewustwording en kennisdelen dover duurzame landbouw	**0**	**0**	**0**	**0**	**25**
Totaal Baten	**31**	**31**	**47**	**29**	**25**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-145**	**-222**	**-199**	**-236**	**-358**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	**Vastgesteld**
Plan van Aanpak bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016	2015
Uitgangspuntennotitie best.plan Buitengebied Berkelland 2016	januari 2016
Beleidsregel kleinschalige horeca in het buitengebied	2014
Structuurvisie 2025	2010
Regeling Landschap	2015
Uitvoeringsagenda 2.0 Achterhoek 2020	2016
Dorpsplan Hart Van Haarlo 2007	2007

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA DECENTRALISATIES EN TRANSITIES

Ontwikkelprogramma Decentralisaties en transities

"Inwoners doen naar vermogen en vanuit hun eigen kracht mee in de samenleving"

Wat speelt er?

- **Voormekaar organisatie zit in de doorontwikkelfase**
  Na de fase van pionieren is de fase van doorontwikkelen aangebroken, waarbij de 'Voormekaar' organisatie optimaal ingericht wordt om op maat aan te sluiten op de behoeften en mogelijkheden in de samenleving op wijk-/kernniveau.
- **Innovatie van zorg en ondersteuning aan inwoners**
  Inwoners kunnen vaak net zo goed of zelf beter hun boontjes doppen. Daarom speelt de gemeente Berkelland in op de behoeften en initiatieven van de inwoners. Eigen kracht en regie van de inwoners en ondersteuning op maat worden voorop gesteld, zonder de aandacht te verliezen voor mensen die kwetsbaar zijn.
- **Toestroom van nieuwkomers**
  Toestroom nieuwkomers met integratievraagstukken, oorlogstrauma's en taalproblemen zorgen voor nieuwe uitdagingen bij gemeente en netwerkpartners (zoals de 'Voormekaarteams', jeugdzorg, scholen en de SDOA).
- **Mogelijkheden voor ondersteuning nog niet bij inwoners bekend**
  Door de veelvoud aan mogelijkheden voor ondersteuning is het voor sommige hulpvragers moeilijk om zelf een keuze maken of hulp te organiseren.

Speerpunten

Aanjagen verdere innovatie vanuit het sociaal domein

Wat gaan we daarvoor doen?

Door (regionale) inkoop veranderen van het productenaanbod, zodat die goed aansluit bij de behoefte van de inwoner

Kwaliteit
Door samen te werken met de Achterhoekse gemeenten bundelen we kennis en kunde. Hierdoor ontstaat een beter inkoopdocument.
Voor inschrijvers heeft dit als voordeel dat ze maar één keer hoeven in te schrijven op een aanbesteding in plaats van 8 keer. Hierdoor besparen ze tijd en geld. Door samen te werken gaan we tevens efficiënter om met de uren-inzet van ambtenaren.

Tijd
Per 1 januari 2018 zijn er met alle geïnteresseerde en gekwalificeerde inschrijvers contracten gesloten.
Eind 2017 is een begin gemaakt met het opstellen van een visie voor de inkoop 2017

Geld
Door de indexatie en een groter gebruik van de zorg zijn de kosten gestegen.

Een slimme infrastructuur organiseren van inwoners en partners die problematiek vroegtijdig kunnen signaleren.

Kwaliteit
In 2017 is het nieuwe beleidskader 'Samen denken, samen doen' opgesteld. Hierin staat beschreven: het Sociaal Domein is een gezamenlijk verantwoordelijkheid van inwoners, professionals en de gemeente. De gemeente is niet de partij die per definitie alles uitvoert of regelt. Dit houdt in dat er initiatieven kunnen ontstaan waar de gemeente geen rol in heeft of alleen aanjager is. De gemeente verbindt, faciliteert, stimuleert en voert natuurlijk haar wettelijke taken uit. In het aan het beleidskader gekoppelde

uitvoeringsprogramma zijn plannen opgenomen die toespitsen op vroegtijdige signalering van problematiek. Voorbeelden:

- Het verder ontwikkelen van de werkwijze één gezin, één plan en één regisseur.
- Het ontwikkelen van een multifunctioneel ontmoetingspunt in de kernen.
- Voorzetten project complexe echtscheidingen.
- Inzet van de praktijkondersteuner Jeugd-GGZ.
- Campagne 'Heerlijk thuis in huis'.

Maar ook wordt op de werkvloer voortdurend gezocht naar slimme verbindingen, bijvoorbeeld op het punt van dementie tussen Voormekaar, de praktijkondersteuner (huisarts) en de (S1) verpleegkundigen.

Tijd

Geld
Aan het uitvoeringsprogramma is een investeringsbudget gekoppeld.

Inzetten op preventie om specialistische zorg te voorkomen.

Kwaliteit
Er zijn verschillende regionale en lokale ontwikkelingen die bijdragen aan preventie. Voorbeelden zijn: de gezonde schoolkantine (op initiatief van de GGD) en de ketenaanpak overgewicht jeugd.
Er ligt bovendien een regionale ontwikkelopdracht 'preventie in het sociale domein' waar beleidsmedewerkers vanuit verschillende gemeenten en achtergronden (volksgezondheid, Wmo, Jeugdwet, Participatiewet en inkoop) aan deelnemen. Op dit moment is een regionaal preventieprogramma opgesteld, dat wordt uitgewerkt in een concreet actieprogramma.
Daarnaast wordt in het uitvoeringsprogramma 'Samen denken, samen doen' volop ingezet op projecten met een preventieve werking op het thema gezonde leefstijl.

Tijd

Geld

Meer samenwerking realiseren op de uitvoering van Participatiewet, Wmo en Jeugdwet en gerelateerde terreinen, zoals Sport, Onderwijs, Cultuur en Gezondheidszorg.

Kwaliteit
Hier wordt onder ander invulling aan gegeven door middel van de inzet van combinatiefunctionarissen. Een voorbeeld heeft betrekking op de inzet van de sportfederatie op kwetsbare doelgroepen (in het sociaal domein). De gemeentelijke ketenregisseur bewaakt de voortgang en legt verbindingen tussen de partijen onderling en ander initiatieven die in de gemeente spelen.

Tijd
De combinatiefunctionarissenregeling loopt van medio 2017 t/m medio 2021. 2017 betrof het eerste jaar van de vierjarige looptijd.

Geld

Op basis van de ervaring uit de pilot Ondersteuning Thuis werkwijze aanpassen

Kwaliteit
In het derde kwartaal is een uitgebreide evaluatie over de pilot Ondersteuning Thuis verschenen. De aanbevelingen die uit deze evaluatie voortvloeien worden in 2018 en verder opgepakt. Hiervoor is een jaarplan 2018 opgesteld. Bovendien wordt in nauw overleg met de twaalf aanbieders regelmatig de werkwijze tegen het licht gehouden.

Tijd

Geld
De middelen voor een gemeentelijk projectleider Ondersteuning Thuis zijn beschikbaar gesteld.

Vergroten van de eigen opvoedingskracht en –vaardigheden van ouders.

Kwaliteit
Door subsidiëring van Yunio en de GGD geven wij invulling aan de jeugdgezondheidszorg voor kinderen

van 0 - 18 jaar. Zoveel andere partners leveren hier hun bijdrage aan en dit is de reden dat de gemeente sinds juli 2017 deelneemt aan het Preventie Platform Jeugd Oost Achterhoek. Dit platform zorgt ervoor dat de krachten van alle betrokken partijen (zoals scholen, huisartsen, kinderopvang) worden gebundeld. Zo vindt bijvoorbeeld in oktober het opvoedspektakel plaats voor professionals die werken met kinderen en ouders.

Tijd

Geld

Speerpunten

Doorontwikkelen organisatie en ondersteuning van 'Voormekaar'

Wat gaan we daarvoor doen?

Dienstverlening aansluiten op de vraag en mogelijkheden van de inwoner in samenwerking met maatschappelijke partners

Kwaliteit
Door de ontwikkeling van Ondersteuning Thuis, waarin de kern van de aanpak ligt bij de vraag en mogelijkheden bij de inwoner, neemt maatwerk toe. Het zijn niet de vaste producten in vaste tijden die afgesproken worden tussen een aanbieder en gemeente. Maar een inwoner die aangeeft welke specifieke ondersteuning het best bij hem past, in vorm en intensiteit. De monitoring met aanbieders gaat over deze vorm van maatwerk.
Daarnaast is in 2017 het beleidskader 'Samen denken, samen doen' in een interactief proces met inwoners en maatschappelijke partners opgesteld. Wij werken daarbij vanuit de bedoeling. Ook in de uitrol van het uitvoeringsprogramma.

Tijd

Geld

Vervolmaken van effectieve en efficiënte werkprocessen en (informatie)systemen.

Kwaliteit
Door middel van lean-trajecten en de aansluiting van aanbieders op het berichtenverkeer zijn wij in 2017 efficiënter geworden in de werkprocessen.

Tijd

Geld

Inspelen op de toestroom van nieuwkomers met nieuwe problematiek.

Kwaliteit
In 2017 is veel aandacht besteed aan een goede dienstverlening rondom de integratie van statushouders. Samen met een externe partij is een compleet en sluitend traject ontwikkeld voor statushouders. Dit traject omvat maatschappelijke begeleiding voor nieuwkomers, het participatieverklaringstraject en een intensief inburgeringstraject. Nadruk ligt op een zorgvuldige en intensieve integratie. De betrokken partij zorgt voor verbinding tussen de verschillende partijen en een goede aansluiting met SDOA. Een van de actiepunten uit het plan van aanpak vluchtelingen 'Meedoen in Berkelland' was de aanstelling van een SDOA regisseur klantmanager die op individueel niveau de statushouders 'van intake tot uitstroom' in beeld heeft. Inmiddels is deze regisseur statushouders sinds kort aan de slag.

Hij is verantwoordelijk voor de continuïteit en doorloopsnelheid van het participatietraject van iedere afzonderlijke statushouder in de gemeente Berkelland. Hij volgt zowel de procesmatige als de inhoudelijke voortgang van trajecten van statushouders. Daar waar nodig wordt aanvullend en

verbindend samengewerkt met de betrokken ketenpartners, zoals Interbeek, Voormekaar en het Werkgeversservicepunt Achterhoek.

- **Tijd**
  Dit traject loopt vanaf februari 2018; 2017 heeft in het teken gestaan van de ontwikkeling hiervan.
- **Geld**

Medewerkers verder toerusten op het oppakken van en acteren op signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

- **Kwaliteit**
  Er is geïnvesteerd in training en coaching. Er zijn aandachtsfunctionarissen op dit gebied binnen Voormekaar en er is bijvoorbeeld een signalering-training voor Voormekaar medewerkers georganiseerd. Complexe casuïstiek wordt opgepakt met ervaren jeugdspecialisten. Dit heeft meerdere malen geresulteerd in een adequate aanpak waarbij erger kon worden voorkomen. Om de kwaliteit van de inzet te waarborgen, zijn per team twee medewerkers SKJ (Stichting Kwaliteitskader Jeugdzorg) geregistreerd.
  Daarnaast geeft Veilig Thuis advies en biedt zo nodig ondersteuning aan een ieder die in verband met een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling om dit advies vraagt. Tevens is Veilig Thuis het meldpunt voor gevallen of vermoedens huiselijk geweld of kindermishandeling. Afgelopen jaar is ingezet op de samenwerking tussen Veilig Thuis en de sociale wijkteams (in ons geval Voormekaar).
- **Tijd**

- **Geld**
  Binnen het opleidingsbudget van Voormekaar.

Speerpunten

Faciliteren opstellen sociale kaart voor inwoners en organisaties

Wat gaan we daarvoor doen?

In samenwerking met inwoners en organisaties een (dynamische) sociale kaart opstellen en communiceren.

- **Kwaliteit**
  De verdere ontwikkeling van de sociale kaart is in het uitvoeringsprogramma 'Samen denken, samen doen' opgenomen. Voormekaar had een Wiki-pagina. Nu wordt gekeken naar beter alternatieven zoals 'Mijnbuurtje'
- **Tijd**

- **Geld**
  Binnen het investeringsbudget, gekoppeld aan het uitvoeringsprogramma, is er ruimte voor de doorontwikkeling van de sociale kaart.

Speerpunten

Heroriënteren op vrijwilligerswerk en mantelzorgondersteuning

Wat gaan we daarvoor doen?

Met inwoners komen tot oplossingen die een bijdrage leveren aan een verbeterde infrastructuur.

- **Kwaliteit**
  In het uitvoeringsprogramma van het nieuwe beleidskader 'Samen denken, samen doen' is opgenomen dat er fysiek en online vrijwilligerspunt Berkelland komt met centrale coördinatie, begeleiding en training voor vrijwilligers. Daarnaast komt er een mantelzorgsteunpunt en een mantelzorgconsulent.

gemeente Berkelland

- **Tijd**
  Aan beide onderwerpen wordt momenteel hard gewerkt (voorbereidingsfase).
- **Geld**
  Binnen het eerder genoemde investeringsbudget is hier ruimte voor.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
De gemeente biedt maatwerk voor inwoners met een chronische ziekte en/of beperking	**0**	**0**	**-675**	**-264**	**0**
Een slimme infrastructuur organiseren van inwoners en partners die problematiek vroegtijdig kunnen signaleren.	**-77**	**-127**	**-216**	**-209**	**-111**
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.	**-5.268**	**-6.829**	**-3.849**	**-6.194**	**-6.350**
Wij bieden de ouders/verzorgers de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om jeugdhulp en ondersteuning zelf in te kopen (Jeugdwet PGB)	**-3.138**	**-1.293**	**-3.230**	**-1.000**	**-981**
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo- zorg in natura)	**-6.465**	**-5.857**	**-7.313**	**-5.787**	**-8.251**
Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet- zorg in natura)	**-7.509**	**-8.670**	**-8.351**	**-7.741**	**-8.589**
Loonkosten van het programma Decentralisaties en transities	**0**	**0**	**-2.420**	**-2.420**	**-716**
Rente en afschrijving van het programma Decentralisaties en transities	**-115**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Lasten	**-22.572**	**-22.776**	**-26.055**	**-23.615**	**-24.998**
Baten					
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.	**3**	**39**	**2**	**5**	**8**
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo- zorg in natura)	**756**	**-34**	**820**	**1.000**	**665**
Totaal Baten	**759**	**6**	**822**	**1.005**	**673**

Resultaat	**-21.813**	**-22.770**	**-25.233**	**-22.610**	**-24.324**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Beleidskader 'Samen denken, samen doen' en bijhorend uitvoeringsprogramma	20 februari 2018
Visie "Samenwerking om elkaar te versterken" over de samenwerking in het sociaal domein in de Achterhoek	19 december 2017
Koersdocument Doorontwikkeling Voormekaar	13 december 2016
Beleidskader Participatiewet	28 oktober 2014
Visienota 'Meedoen naar vermogen'	2 april 2013
Lokaal gezondheidsbeleid 'Voorkomen is beter dan genezen'	26 juni 2013

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Jongeren met delict voor rechter	%	2012	Berkelland	3,22	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
		2012	Nederland	2,57		
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	2015	Berkelland	370	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.
		2015	Nederland	569		
% kinderen in uitkeringsgezin	%	2012	Berkelland	2,5	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
		2012	Nederland	5,66		
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2015	Berkelland	9,2	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.

		2015	Nederland	10		
Jongeren met jeugdreclassering	%	2015	Berkelland	0,6	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
		2015	Nederland	0,5		
Jongeren met jeugdbescherming	%	2015	Berkelland	1,2	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
		2015	Nederland	1,2		
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	Berkelland	33	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
		2014	Nederland	60		

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID

Ontwikkelprogramma Economie en werkgelegenheid

"Meedoen en werk voor iedereen"

Wat speelt er?

- **Bereikbaarheid**
  Fysieke en digitale bereikbaarheid in heel Berkelland zijn noodzakelijk voor zowel inwoners als bedrijven. Dit bepaalt of werknemers of bedrijven hier blijven, doorgroeien of zich hier vestigen. Daarom blijft bereikbaarheid een topprioriteit.
- **Ontwikkeling werkgelegenheid**
  Hoewel de werkgelegenheid weer iets toeneemt, is het voor veel werklozen nog steeds lastig om werk te vinden. Ook op de langere termijn blijft er sprake van een ruime arbeidsmarkt (meer werkzoekenden dan vacatures). Door een veranderende samenstelling van de beroepsbevolking en veranderingen in de vraag naar werknemers is het van groot belang om alles in het werk te stellen om het aanbod te laten matchen op de vraag. Ook kwetsbare groepen moeten kansen krijgen en meedoen.
- **Samenwerking en regionale profilering**
  We kunnen meer bereiken als ondernemers, organisaties en lokaal, regionale, euregionale overheden en provincie met elkaar samenwerken. Zo wordt er door deze partijen hard gewerkt aan een nieuwe profilering van de Achterhoek als SmartHub Achterhoek: de Achterhoek excelleert in Smart Industry, waarvan niet alleen de maakindustrie de vruchten plukt, maar ook andere sectoren zoals de zorg en de agrofood.

Speerpunten

Aansluiting onderwijs op arbeidsmarkt is goed

Wat gaan we daarvoor doen?

Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is.

- **Kwaliteit**
  Er was en is sprake van grote aandacht voor dit onderwerp. Het Platform BV Berkelland heeft een nieuwe werkgroep in het leven geroepen, te weten projectgroep "Werkgelegenheid, School en Bedrijf". Deze werkgroep is op 30 maart gestart met als voornaamste aandachtspunt de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Bedoeling van de projectgroep is om met gerichte projecten haalbare doelstellingen te bereiken. De projectgroep is van start gegaan met de doelstelling om koppeling te maken tussen studenten en bedrijfsleven (stageplekken) voor Berkelland.
  De projectgroep "Werkgelegenheid, School en Bedrijf" komt per kwartaal bijeen en heeft een verdieping laten plaatsvinden op het thema stageplekken binnen het Berkellandse bedrijfsleven. Intussen loopt er ook (in Achterhoeks verband) het Smart Hub Talent Program met als doel om de Achterhoek te profileren als de stage - en afstudeerregio in Nederland.
  Techniekloкaal: op 9 februari 2017 is het Bekiekcentrum in Borculo geopend. In dit democentrum zijn altijd de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van energiezuinig en duurzaam (ver)bouwen te vinden en het is een plek waar vernieuwend opgeleid wordt en waar basisschoolleerlingen leren ontdekken en verwonderen.
  Techniek dag: In 2017 is er de techniek dag georganiseerd bij Pas Reform B.V. in Doetinchem. In 2018 heeft deze plaatsgevonden bij Grijsen Park en Straatdesign in Winterswijk.
- **Tijd**
  Doorlopend aandachtspunt. Ook vanuit de economische agenda in combinatie met de agenda Platform BV Berkelland 2016 - 2020.

Doorontwikkelen van het Onderwijsplein

- **Kwaliteit**
  De doorontwikkeling heeft gestalte gekregen door de samenwerking met het lokale/regionale bedrijfsleven. Steeds vaker was er sprake van uitwisseling tussen leerlingen die bij bedrijven stage lopen en/of opdrachten vervullen en ondernemers die gebruik maken van het innovatielokaal bij het Onderwijsplein. Bovendien zijn bestuurders van het Onderwijsplein vertegenwoordigd in meerdere projectgroepen van het Platform BV Berkelland.
  Op 12 oktober 2017 stond het Onderwijsplein in het middelpunt bij "De Dag voor de Berkellandse Ondernemer". Op deze dag zijn vele verbindingen met het bedrijfsleven gemaakt.
- **Tijd**
  Het door ontwikkelen van het Onderwijsplein begint een structureel karakter te krijgen. De doorontwikkeling is een doorlopend aandachtspunt, zowel voor het Onderwijsplein, het bedrijfsleven als de gemeente. De samenwerking tussen de partijen zorgt er voor dat de verbindingen steeds beter worden, het bedrijfsleven een beroep kan doen op het Onderwijsplein en het onderwijs een gericht programma kan samenstellen gericht op vraag vanuit bedrijfsleven.

Investeren in mensen en kennis voor de toekomst.

- **Kwaliteit**
  Investeren in mensen en kennis wordt steeds belangrijker. Zeker nu er een tekort (dreigt te) ontstaat aan goed geschoold/technisch personeel. Smart Industry is hierbij een belangrijk thema. Bedrijven moeten in een steeds vroeger stadium opzoek naar gekwalificeerd personeel of het personeel intern opleiden.
  In samenwerking met kennisinstellingen en het bedrijfsleven wordt geprobeerd om voldoende geschoolde mensen aan te trekken (stageplaatsen) en vast te houden.

Promoten van technische beroepen.

- **Kwaliteit**
  Deze promotie liep naar wens. De samenwerking met het techniekloka al was goed en in februari 2017 is het "Bekiekcentrum" geopend. Daarnaast is er vanuit het Onderwijsplein zeer grote aandacht geweest voor de aansluiting met het (lokale en regionale) bedrijfsleven, samenwerking (lokaal) stond voorop. Ook de nieuwe projectgroep "Werkgelegenheid, School en Bedrijf" (Platform BV Berkelland) heeft zich onder andere gericht op promotie van technische beroepen. De projectgroep heeft in september bepaald dat een van de doelstellingen ook is om een goede koppeling te maken tussen enerzijds onderwijs (stageplekken) en anderzijds bedrijfsleven. Achterliggende gedachte is om er voor te zorgen dat leerlingen goede stageplekken (bij ondernemers binnen de gemeente) krijgen. En dan met name op gebieden (o.a. techniek) waar nu en in de toekomst werk te vinden/krijgen is en dus vraag naar is. Daarnaast zijn de Euregionale netwerken ook steeds meer aangesproken. Van groot belang was en is om te kijken naar wederzijdse mogelijkheden op de arbeidsmarkt, waarbij de grens niet meer als belemmering wordt gezien.
  Ten slotte loopt er sinds 2017 het Achterhoekse SmartHub Talent Program. Dit is een exclusief programma waarin jonge talenten werken aan hun persoonlijke en professionele ontwikkeling.
- **Tijd**
  Wordt een doorlopend aandachtspunt, gezien de huidige vraag/aanbod arbeidsmarkt.

Speerpunten

Bedrijventerreinen en winkelgebieden hebben aantrekkingskracht

Wat gaan we daarvoor doen?

Doorontwikkelen Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB).

- **Kwaliteit**
  De afgelopen periode hebben we de bouwstenen verzameld voor een nieuw te schrijven RPB. Voor Oost-Achterhoek houdt dit in dat er zowel een kwantitatief- als kwalitatief rapport op is gesteld met daarbij een oplegnotitie van de vier gemeenten.
  De volgende stap is om samen met de West-Achterhoek tot een gezamenlijk RPB te komen. In 2018 zal er

een nieuw RPB moeten liggen voor de gehele regio Achterhoek.
Vanwege de aantrekkende economie is er een sterke stijging in de vraag naar bedrijventerreinen.

- **Tijd**
  Verwachting is dat het Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB) eind 2017/begin 2018 wordt opgeleverd.

Investeren in bedrijventerrein de Laarberg.

- **Kwaliteit**
  De ontwikkeling op De Laarberg heeft in het voorjaar van 2017 een impuls gekregen. Er is sprake van groeiende interesse in kavels op De Laarberg. Specifieke segmenten zoals agro - gerelateerde bio industrie en industrie gericht op een circulaire economie zijn zich aan het ontwikkelen binnen de regio. Een recent voorbeeld hiervan is de vestiging van "Mueller" op de Laarberg.
  De overleggen (acquisitie - overleg) tussen directie De Laarberg en de (EZ) ambtenaren van de gemeentes Oost - Gelre en Berkelland zijn ingepland. Deze vinden 3 á 4 per jaar plaats.
  In het najaar van 2017 zal via het Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB) ook een richtlijn worden gegeven hoe er met de lokale- en regionale (dus Laarberg) bedrijventerreinen om zal worden gegaan.
  Voor 2018 speelt de gedachte om in het najaar een Euregionale ondernemersbijeenkomst te organiseren op de Laarberg.

Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.

- **Kwaliteit**
  Neede centrum: de revitalisering van het centrum in Neede is zo goed als afgerond. Dicht tegen het centrum aan ligt het Busplein. De omgeving direct rond het Busplein is vele Needenaren een doorn in het oog door de verpauperde indruk die het geeft. Er doen zich nu kansen voor om het gebied te onderwerpen aan een herstructurering. Een aantal eigenaren in het gebied zijn bereid hun positie te verkopen. Gezien de ligging direct aan het centrum is de herstructurering van het gebied een logisch vervolg/afronding van de revitalisering.

  De herstructurering krijgt vorm door de sloop van de voormalige "skihut", de sloop van oude fietsstallingen, de plaatsing van een nieuwe fietsenstalling, de ontwikkeling van een vijftal woningen, (binnen bestaande contingenten) de aanpassing van bestrating en het verdwijnen van een achterpad. Indien de woningbouwoptie niet geëffectueerd kan worden, doordat bijvoorbeeld het bestemmingsplan niet wordt vastgesteld, zal de rest van de herinrichting wel doorgang vinden. Inmiddels is de gemeente eigenaar van de objecten.
  In november 2017 is gestart met een pilot transformatie Oudestraat onder leiding van de Task Force. De OVN, de gemeenschapsraad Neede, ProWonen, vastgoedeigenaren en de gemeente werken samen aan de vorming van een visie.
  Eibergen centrum: in volle gang en nog op schema.
  Borculo centrum: Veemarkt en Muraltplein afgerond. Overige delen centrum in voorbereiding.
  Ruurlo: in voorbereiding is de verbinding tussen het centrum en het kasteel.
- **Tijd**
- **Geld**
  De bijdrage aan het laatste stukje revitalisering in Neede is € 240.000. Dit dekken we uit de reserve herstructurering.

Stimuleren van duurzame, innovatieve en zelfvoorzienende bedrijventerreinen.

- **Kwaliteit**
  Er is een pilot "Duurzaam, Innovatief en Zelfvoorzienend bedrijventerrein" in Ruurlo gehouden (2016). Deze pilot was een initiatief van Industriële Kring Berkelland (IKB), Belangenvereniging Bedrijvenpark Ruurlo (BvBRR), gemeente Berkelland en de provincie Gelderland met ondersteuning van Achterhoek Duurzaam Verbouwen (ADV). Vanuit deze pilot zijn op het bedrijvenpark Ruurlo diverse ondernemersteams actief met investeringen in energiebesparingen en duurzaam ondernemen. Het kernteam (van ondernemers) komt op dit moment elke maand bij elkaar om het proces te begeleiden en de voortgang te bevorderen. Op basis van de pilot in Ruurlo is in 2017 een start gemaakt voor navolging op de overige Berkellandse bedrijventerreinen. In 2017 zijn er circa 60 doe scan-trajecten uitgevoerd. Voor 2018 staan er 120 trajecten gepland.

Op het gebied van innovatie is er ook sprake van een goede/steeds beter wordende samenwerking met het onderwijs. Er zijn innovatieve (leer) trajecten gaande voor ondernemers bij de UT Twente en bij het Onderwijsplein kunnen de (lokale) ondernemers gebruik maken van het innovatielokaal en/of opdrachten aanleveren .

Versterken van industrieterreinen.

- **Kwaliteit**

Naast doorlopende aandacht voor onze bestaande bedrijventerreinen (tegengaan leegstand en verdere ontwikkeling) zal in overleg met de leden van de nieuw te vormen projectgroep "IKB / Bedrijvenparken" (Platform BV Berkelland) nog sterker van "buiten naar binnen" worden gekeken. Samen kijken hoe we onze bedrijventerreinen verder kunnen versterken.
Woensdag 20 september komt de projectgroep IKB / Bedrijvenparken weer bijeen. Bedoeling van deze bijeenkomst is duidelijke doelstellingen bepalen waar de projectgroep mee aan de slag kan gaan. Dit dienen dan doelstellingen te worden die liggen op zowel tegengaan leegstand, aantrekken bedrijvigheid, samenwerking (binnen en met) bedrijventerreinen, duurzaamheidsaspecten e.d..
De bereikbaarheid van de bedrijventerreinen blijft een constant aandachtspunt. De ontwikkeling van de nieuwe N18 werpt nu al z'n vruchten af bij de ontwikkeling van de Russchemors in Neede en de Kiefte in Eibergen. Daarnaast zien we dat de uitbreiding- en vestigingsvraag toeneemt.

Speerpunten

Bereikbaarheid, fysiek en digitaal, is sterk verbeterd

Wat gaan we daarvoor doen?

Bereikbaarheid winkelgebieden en bedrijventerreinen verbeteren.

- **Kwaliteit**

In de economische visie, die ten grondslag ligt aan een nieuw in te voeren RPB (Regionaal Programma Bedrijventerreinen), wordt tevens de bereikbaarheid van de bedrijventerreinen, zowel lokaal als regionaal, meegenomen.
Door de nieuwe N18 zijn de aangrenzende bedrijventerreinen beter bereikbaar (geworden) denk hierbij aan de Russchemors in Neede en de Kiefte in Eibergen. Daarnaast is er doorlopende aandacht voor revitalisering van de bedrijventerreinen.
Op een goede bereikbaarheid van de kernen wordt toegezien. Bereikbaarheid is een vast onderdeel in de revitalisering van kernen. Daarnaast wordt er natuurlijk ook ingespeeld op lokale ontwikkelingen, zoals in Ruurlo met de komst van het museum.

- **Tijd**
- **Geld**

Inzetten op snelle uitwisseling van data.

- **Kwaliteit**

Met de aanleg van glasvezel wordt de uitwisseling van data sneller en makkelijker. Alle bedrijventerreinen hebben in 2017 de benodigde vraagbundeling (50%) gehaald en worden voorzien van glasvezel.

- **Tijd**
- **Geld**

Ontsluiten van bedrijventerrein "De Laarberg".

- **Kwaliteit**

De ontsluiting van de Laarberg staat inmiddels op de agenda's van de PoHo's Duurzame Economie en Mobiliteit. Daarnaast zal de ontsluiting van de Laarberg ook als onderdeel van de Regionale Programmering Bedrijventerreinen (RPB) 2018 worden meegenomen.
De ontsluiting op de nieuwe N18 is zo goed als gereed.

- **Tijd**
  De ontsluiting van de nieuwe N18 is bijna klaar. De Oost-West verbinding wordt op dit moment verder uitgewerkt door het POHO mobiliteit.
- **Geld**

Speerpunten

Goede samenwerking tussen de drie O's (Ondernemers, maatschappelijke Organisaties en Overheden)

Wat gaan we daarvoor doen?

Faciliteren van een ondernemersfonds in 2018.

Ondernemers willen zo de slagkracht met eigen middelen vergroten. Zogenaamde "free riders" gaan meebetalen.

- **Kwaliteit**
  Het invoeren van reclamebelasting voor een Ondernemersfonds is besloten in de raad van 19 september 2017. De werkgroep vanuit de gemeente Berkelland, Platform BV Berkelland en het GBT zorgt voor (technische) invoering van het Ondernemersfonds per 1 januari 2018.
  De reclamebelasting is per 1 januari 2018 ingevoerd. In het eerste kwartaal van 2018 zal controle plaatsvinden op juiste invoering.
- **Tijd**
  De invoering is per 1 januari 2018 gerealiseerd.

Profileren en stimuleren van de maakindustrie (en andere sectoren) via Smart Industry.

- **Kwaliteit**
  Naast projecten uit de Uitvoeringsagenda 2020 (regio Achterhoek) is er ook op lokaal niveau grote aandacht voor profileren en stimuleren van de maakindustrie via Smart Industry. Vanuit het Platform BV Berkelland is er een (her)nieuw(d)e projectgroep IKB (Industriële Kring Berkelland)/Bedrijvenparken van start gegaan. In september zijn gericht een aantal doelstellingen bepaald waarmee men aan de slag gaat. Een open dag op een bedrijvenpark is hier een voorbeeld van.
- **Tijd**
  De verschillende samenwerkingsorganisaties/samenwerkingsverbanden beginnen vorm te krijgen. Het is nu zaak om ook gericht te gaan werken aan haalbare doelstellingen.

Samenwerken met Duitsland.

- **Kwaliteit**
  In de samenwerking met Duitsland wordt momenteel veel energie gestoken. Denk hierbij aan:
  - Bestuurlijk (Euregionaal) overleg.
  - Wederzijdse raadsbezoeken.
  - Project "Grenzhoppers/Grenshoppers" (werkgroep Economie, ambtelijke deelname).
  - Platform BV Berkelland. Oprichting nieuwe werkgroep "Regio/Euregio".
  - Plannen voor een Euregionaal Bedrijfsbezoek/ondernemersbijeenkomsten Euregionaal organiseren.

  Op 6 september 2017 is er in Winterswijk een grote Euregionale bijeenkomst gehouden voor bestuurders en ondernemers. Deze bijeenkomst was zeer succesvol en er waren naast de bestuurders zeer veel ondernemers uit het grensgebied aanwezig. Het initiatief voor deze bijeenkomst lag bij de "Grenshoppers/Grenzhoppers" groep (Economie/Wirtschaft). Gedachte is om in 2018 nogmaals een ondernemersbijeenkomst te organiseren, waarschijnlijk vanuit Berkellands initiaitef i.s.m. de gemeente Oost Gelre met als locatie RBT De Laarberg.
  Op 27 september zal er een ondernemersontbijt plaatsvinden op initiatief van het AIW Unternehmersverband. Dit zal in Borken plaatsvinden en ook de werkgroep "Grenzhoppers/Grenshoppers"zal hierbij aanwezig zijn.

De projectgroep Regio/Euregio zal eind september wederom bijeenkomen. De precieze doelstelling(en) zullen dan worden bepaald, waarbij er in ieder geval zal worden gekeken naar de wederzijdse aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt en hoe hier mee om te gaan. Daarnaast zal deze projectgroep in overleg met de Grenzhoppers en met de directie van de Laarberg een Euregionale ondernemers bijeenkomst organiseren op de Laarberg.

Tijd

De eerste zichtbare stappen zijn zeker gezet, waarbij de wens om hier verder mee te gaan aan beide zijden van de grens duidelijk is geworden. Al met al biedt dit kansen voor een verdergaande Euregionale samenwerking.

Stimuleren van onderzoek en ontwikkeling op het gebied van duurzame economie.

Kwaliteit

Vanuit het Platform BV Berkelland/Industriële Kring Berkelland (IKB) is er al een project afgerond. Een jaar lang kregen vijf Achterhoekse bedrijven een gerichte begeleiding van de Universiteit Twente. Met als doel werk te maken van innovatief ondernemen, om op die manier het innovatievermogen te vergroten en concurrentievoordeel te behalen. Vervolgstappen met name op gebied van duurzame economie zullen worden opgepakt vanuit de Projectgroep IKB/Bedrijvenparken. De eerste bijeenkomst staat op 10 mei 2018.
Op 20 september is er wederom een bijeenkomst van de projectgroep "IKB / Bedrijvenparken". Hierin zullen de (haalbare) doelstellingen worden bepaald, waarbij het duurzaamheidsaspect een vast onderdeel van het programma zal gaan worden.
Het thema duurzaamheid zit verder verweven in bijna alle projecten. Door middel van de doe scans worden ondernemers bewust gemaakt van duurzaamheid. Na de pilot in Ruurlo (2017) worden de doe scans nu verder uitgerold over heel Berkelland (domino-effect).

Stimuleren van ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijven.

Kwaliteit

De structurele samenwerking met ondernemers is gestalte gegeven door het Platform BV Berkelland.
Per voorjaar 2017 zijn er een 4-tal nieuwe/vernieuwde projectgroepen in het leven geroepen, te weten:

- Werkgelegenheid, School en Bedrijf.
- Regio / Euregio.
- IKB / Bedrijvenparken.
- Centrum / Evenementen / Toerisme.

Met daarnaast 2 bestaande werkgroepen:

- Ondernemersfonds.
- De Dag van / voor de Berkellandse Ondernemer.

In deze (ver)nieuw(d)e werkgroepen zal structureel worden samengewerkt om een bijdrage te leveren aan de economische ontwikkeling van de gemeente Berkelland. Dit door zelf projecten op te zetten, doelstellingen te bepalen en deze ook te halen. De gemeente neemt deel, stimuleert en faciliteert.

De dag voor De Berkellandse Ondernemer heeft dit jaar plaatsgevonden bij het Onderwijsplein in Neede (12 oktober 2017). Groot aandachtspunt was hierbij de aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt, Noaberschap en het thema innovatie (leren van je buren). Al met al geheel in lijn met de gedachte het stimuleren van ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijven.
Zowel met bestaande als nieuwe bedrijven vinden er steeds meer gesprekken plaats over (door) ontwikkeling van betreffende bedrijven. Uitbreiding- dan wel vestigingsvragen.

Geld

De gemeente zorgt voor een jaarlijkse bijdrage aan het Platform, naast ook het bedrijfsleven, het onderwijs en de LTO. Vanaf 2018 zal het nieuwe ondernemersfonds voor de financiering van het Platform gaan zorgen.

gemeente Berkelland

Speerpunten

Kwetsbare groepen doen mee

Wat gaan we daarvoor doen?

Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering).

- **Kwaliteit**
  De werkgeversbenadering is een doorlopend proces waarbij we inzetten op een aantal werkbezoeken per maand. Tijdens deze bezoeken wordt er gekeken of de SDOA kan voorzien in een bepaalde vraag bij bedrijven met betrekking tot personeel.
  In 2017 zijn er een aantal mensen geplaatst bij verschillende bedrijven in Berkelland.
  Naast het feit dat er regelmatig mensen worden geplaatst bij bedrijven waar we een bezoek aan hebben gebracht wordt er ook aandacht besteed aan andere zaken die bij het bedrijf spelen, waarbij overleg met de gemeente nodig is.

We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een sociale werkvoorziening indicatie een goede werkplek vindt.

- **Kwaliteit**
  Voor het Werkgevers ServicePunt Achterhoek (WSPA) is een aantal targets gesteld voor het jaar 2017. Het vinden van vacatures voor detacheringen vanuit de doelgroep van de sociale werkvoorziening is een speciaal aandachtspunt voor de accountmanagers van het WSPA. Afgesproken is dat zij 150 mensen plaatsen op een werkplek. Hiervoor moeten zij 230 vacatures ophalen. Uit de cijfers die wij van het WSPA krijgen blijkt dat zij tot en met oktober 2017 146 personen hebben geplaatst.
- **Tijd**
  Tot en met oktober 2017 loopt het WSPA goed op schema met de plaatsingen van de uit de SW-populatie te detacheren medewerkers.
- **Geld**
  De kosten voor de re-integratieactiviteiten is opgenomen in de begroting.

We zien er op toe dat de SDOA de nieuwe instroom van inwoners met een arbeidsbeperking op een passende wijze begeleidt naar werk.

- **Kwaliteit**
  Voor SW-medewerkers is veel aandacht vanuit het Werkgevers Servicepunt om voor hen een passende werkplek te vinden. Daarnaast heeft SDOA, door de overname van de consulenten van Hameland, veel kennis van de doelgroep met een arbeidsbeperking in huis gehaald. SDOA besteedt veel aandacht aan de kennisoverdracht voor en van deze medewerkers. Het plaatsingscijfer van 146 zoals gerealiseerd door het WSPA betreft zowel in- als doorstromers.
- **Tijd**
  Loopt op schema.
- **Geld**
  Blijft binnen de begroting.

We zoeken o.a. samen met andere partijen naar werkplekken liefst in de eigen woonomgeving voor medewerkers die voorheen bij Hameland, Beschut Binnen, werkten.

- **Kwaliteit**
  Eind 2015 startte in de gemeente Berkelland de pilot Beschut Werk Neede. Deze pilot had tot doel te onderzoeken welke mogelijkheden er binnen de gemeente zijn om lokale werkplekken te creëren voor medewerkers van Beschut Binnen. We hebben gesproken met zorgaanbieders en sociaal ondernemers. Hieruit is eind 2016 een samenwerkingsverband ontstaan tussen Lijstenmakerij Martin, zorgaanbieder Zozijn en de gemeente Berkelland. Sinds begin 2017 werken vijftien medewerkers van beschut binnen Hameland op passende werkplekken bij de lijstenmakerij en Zozijn. Zowel de medewerkers als de inleners en de gemeente zijn tevreden over de nieuwe manier van werken. De pilot is gedurende het jaar op de voet gevolgd. Gezien de positieve indrukken die daaruit voortkomen, is besloten ook in andere kernen actief te zoeken naar mogelijkheden. In Eibergen is een samenwerking tot stand gekomen met

Werkbedrijf Parlijn. Er zijn in Borculo en Ruurlo gesprekken met sociaal ondernemers en zorgaanbieders om te kijken of er een samenwerking tot stand kan komen. Begin 2018 is de pilot geevalueerd.

Tijd

Het doel is alle medewerkers die nu nog beschut binnen werken bij Hameland te plaatsen op een lokale werkplek die past bij wat zij aankunnen. Gezien het succes van de pilot in Neede, wordt er nu ook in de andere kernen gezocht naar mogelijkheden bij lokale ondernemers en/of zorgaanbieders. Er bieden zich op dit moment enkele mogelijkheden aan. Hierdoor hebben wij er vertrouwen in dat we voor juli 2019 iedereen lokaal een werkplek kunnen bieden.

Geld

Uit de evaluatie van de pilot blijkt dat de kosten van de pilot iets lager uitkomen dan de kosten die we als gemeente kwijt waren toen medewerkers bij Hameland werkten. Dit komt vooral door sterk lagere reiskosten. Aandachtspunt is wel dat in Neede een grote groep geplaatst is en dat voor kernen waar de doelgroep minder groot is, er gekeken moet worden naar creatieve oplossingen voor begeleiding.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Kwetsbare groepen kunnen meedoen.	**-166**	**-275**	**-168**	**-703**	**-417**
Goede samenwerking tussen Organisaties, Ondernemers en Overheden	**-39**	**-69**	**-97**	**-92**	**-40**
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	**-33**	**-61**	**-11**	**-11**	**-11**
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	**-23**	**-52**	**-21**	**-21**	**-42**
Versterken van industrieterreinen.	**-238**	**-443**	**-390**	**-630**	**-50**
Voortdurend koppen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	**-11.117**	**-10.855**	**-11.935**	**-13.700**	**-14.382**
We zoeken samen met andere partijen naar werkplekken voor medewerkers die voorheen bij Hameland, beschut binnen, werkten	**-9.153**	**-8.916**	**-7.901**	**-984**	**-1.373**
Investeren in mensen en kennis voor de toekomst	**-826**	**-788**	**-716**	**-766**	**-897**
We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt	**0**	**0**	**0**	**-409**	**-290**
Loonkosten van het programma Economie en werkgelegenheid	**0**	**0**	**-311**	**-8.101**	**-7.600**
Rente en afschrijving van het programma Economie en werkgelegenheid	**-2.556**	**-2.952**	**-1.856**	**-1.856**	**-2.014**
Totaal Lasten	**-24.151**	**-24.412**	**-23.407**	**-27.275**	**-27.115**
Baten					
Kwetsbare groepen kunnen meedoen.	**0**	**77**	**0**	**30**	**115**
Goede samenwerking tussen Organisaties, Ondernemers en Overheden	**0**	**0**	**0**	**0**	**11**
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	**57**	**56**	**62**	**62**	**60**
Versterken van industrieterreinen.	**515**	**659**	**501**	**501**	**130**

Voortdurend koppen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	**8.172**	**7.698**	**7.733**	**7.814**	**8.332**
We zoeken samen met andere partijen naar werkplekken voor medewerkers die voorheen bij Hameland, beschut binnen, werkten	**32**	**30**	**0**	**1.308**	**1.409**
Investeren in mensen en kennis voor de toekomst	**264**	**544**	**143**	**343**	**302**
We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt	**0**	**0**	**0**	**0**	**4**
Totaal Baten	**9.039**	**9.063**	**8.440**	**10.059**	**10.364**
Resultaat	**-15.112**	**-15.349**	**-14.968**	**-17.216**	**-16.752**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Economische Agenda 2016-2020	Vastgesteld door de raad op 14 juni 2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2015	Berkelland	603,4	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
		2015	Nederland	721,7		
Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	2015	Berkelland	138,3	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
		2015	Nederland	122,4		
Netto arbeidsparticipatie	%	2015	Berkelland	66	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
		2015	Nederland	65,4		
Bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten)	index	2013	Berkelland	115	Atlas voor Gemeenten	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De

						verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt ge
		2013	Nederland	100		
Functiemenging	%	2015	Berkelland	46,1	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
		2015	Nederland	51,3		
Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw 18jr eo	2015	Berkelland	192	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
		2015	Nederland	405,1		
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-65jr	2015	Berkelland	409,8	CBS - Participatie Wet	Het aantal reintegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
		2015	Nederland	311,9		
% werkloze jongeren	%	2012	Berkelland	1,15	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).
		2012	Nederland	1,21		

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA ENERGIE EN DUURZAAMHEID

Ontwikkelprogramma Energie en duurzaamheid

"Berkelland bruist van de energie"

Wat speelt er?

- Er is veel steun om in 2019 één derde van het energieverbruik duurzaam op te wekken en/of te besparen t.o.v. 2011. Ook is het energie uitvoeringsprogramma (EUP) 2015 tot en met 2018 vastgesteld medio mei 2016.
- We werken aan een energieneutraal Berkelland in 2030, zoals met de Achterhoekse gemeenten in 2013 is afgesproken.
- De samenleving zoekt steeds meer naar duurzame ontwikkelingen zoals opwekking van energie met biogas, wind en zonne-energie.
- De vraag, initiatieven en investeringsbereidheid op het terrein van besparing en duurzame energieopwekking nemen toe. Berkelland bruist!
- Met energierenovatie (isolatie) in 2100 particuliere woningen werd zo de afgelopen vijf jaar € 6.500.000 in de lokale economie geïnvesteerd. Aanjager hiervoor was de Achterhoek bespaart regeling.
- De samenwerking van de Achterhoekse gemeenten, AGEM en ADV krijgt steeds meer vorm en inhoud in bijvoorbeeld het verduursaamenergieloket.nl. Er is een interactief netwerk.
- Berkelland ligt in een van drie regio's die het meeste zonne-energie per inwoner produceert . Inwoners van Berkelland raadplegen het meest de zonatlas site binnen de provincie Gelderland.
- Er is steeds meer samenwerking zichtbaar tussen inwoners van de kernen en agrariërs. Zij pakken in toenemende mate de kansen om energie duurzaam op te wekken.
- Op bedrijventerrein Ruurlo is met Platform BV Berkelland een start gemaakt met energie scans. Er is een kleine groep koplopers die vergaand wil verduurzamen.

Speerpunten

De gemeente neemt haar rol door voorbeeld te zijn en (maatschappelijk) initiatief aan te jagen

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanschaf van drie elektrische voertuigen.

- **Kwaliteit**
  Een elektrische auto (Peugeot Partner electric) is besteld en aflevering wordt verwacht in april 2018.
  Voor 2019 wordt nog een elektrische auto op de investeringslijst geplaatst.
- **Tijd**
- **Geld**
  In het Energie UitvoeringsProgramma (onderdeel 2f) is hiervoor nog € 45.000 beschikbaar (€ 15.000 per auto).

Bij gemeentelijke gebouwen, accommodaties en non-profit-projecten inzetten op participatie, met een revolverend Achterhoeks energiefonds als procesgeld/voorfinanciering.

- **Kwaliteit**
  Met vijf instellingen en dorpsorganisaties in Geesteren, Gelselaar, Beltrum, Eibergen en zwembad Timpke is een participatieproces gelopen om aan energie besparing of opwekking te werken.
  Vier Achterhoekse gemeenten zijn gestart met een energiefonds. Berkelland doet daar (nog) niet aan mee omdat de noodzaak op dit moment ontbreekt.
- **Tijd**

- **Geld**
  Voor het aanjagen en de begeleiding van projecten zijn ambtelijke uren ingezet.

Onderzoek naar het energieneutraal maken van 35 gemeentelijke gebouwen en het stimuleren van scholen elektrisch neutraal te worden.

- **Kwaliteit**
  Het ging uiteindelijk om 19 gemeentelijke gebouwen.
  Het onderzoek voor het energieneutraal maken van 2 gebouwen in 2030 (gemeentewerf en gemeentekantoor) is klaar. In 2018 starten we met het uitvoeren van de maatregelen. Daarnaast zijn bij 17 gebouwen, scans uitgevoerd voor de verplichte maatregelen die in 5 jaar kunnen worden terugverdiend. In 2018 onderzoeken we welke maatregelen nodig zijn voor het energieneutraal maken van die gebouwen.
  Ook scholen zijn gestimuleerd om mee te doen. De St. Joris school in Borculo is elektrisch energie neutraal geworden. Het schoolbestuur van Oponoa is bezig met het verduurzamen van 4 locaties.
- **Tijd**

- **Geld**
  De EED scans zijn bekostigd uit het budget voor het onderhoud van gemeentelijke gebouwen. Voor de begeleiding is (voor een bedrag van € 15.200) geput uit het beschikbare budget van € 90.000 uit het EUP (onderdeel 2f van het Energie Uitvoeringsprogramma). De maatregelen met 5 jaar terugverdientijd worden al in 2018 genomen. Deze maatregelen worden bekostigd uit het onderhoudsbudget en dus niet uit het budget voor het EUP. Voor het onderzoek bij de 17 resterende gebouwen is nog een budget van € 78.800 beschikbaar.

Verlengen van de uitbreiding van de formatie (met 1,0 fte) voor de periode juni tot december 2018.

- **Kwaliteit**
  Tot eind 2018 is voorzien in de vacature.
- **Tijd**
  Per september 2017 is opnieuw vacature ontstaan door vertrek van R. Straalman vanaf december is nieuwe medewerker M. Vuijk de vervanger met mogelijk vaste aanstelling na 1 jaar
- **Geld**

Vervangen van extra 690 lantaarnpalen met LED en dimmers tot 2019.

- **Kwaliteit**
  Opdracht is gegeven om 298 gedimde LED armaturen te plaatsen en om 563 lantaarnpalen die veel energie verbruiken te vervangen.
- **Tijd**

- **Geld**
  Van het beschikbare budget (€ 369.000, onderdeel 2f van het Energie Uitvoeringsprogramma) is inmiddels € 276.715 uitgegeven.

Voor het uitvoeren van concrete plannen van buurten, wijken, verenigingen, stichtingen en maatschappelijke instellingen.

- **Kwaliteit**
  De "subsidieregeling maatschappelijke initiatieven voor energiebesparing en/of duurzame energieopwekking Berkelland 2017" voorziet in een subsidie voor een groep bewoners, bedrijven en of instellingen die gezamenlijk op een locatie de energie-efficiency willen verbeteren. In de regeling moet 50% van de investering zelf worden gedaan en moet tenminste een besparing en/of opwekking van 33% van de energiebehoefte in M3 gas of kWh stroom worden bereikt. De subsidie bedraagt maximaal € 10.000 per project.
- **Tijd**
  De subsidieregeling maatschappelijke initiatieven voor duurzame opwekking en/of besparing is eind september 2017 vastgesteld.
- **Geld**
  Van het beschikbare budget (€ 215.000 Energie Uitvoeringsprogramma, onderdeel 2g) is nog € 154.600

beschikbaar. Voor de subsidieregeling geldt een plafond van € 90.000. Resteert nog € 64.000 voor andersoortige 'aanjaaginzet'.

Speerpunten

Het vliegwiel wordt in beweging gezet door energiebesparing en opwekking van duurzame energie in woningen, instellingen en bedrijven

Wat gaan we daarvoor doen?

Bijdragen aan een frontoffice voor inwoners en bedrijven in het regionale Verduursaam Energieloket. Vanaf 2017 is capaciteit en kwaliteit van het loket verder verbeterd.

- **Kwaliteit**
  Er is voor 2017 een overeenkomst afgesloten met het Achterhoek energieloket BV (Verduursaam energieloket) voor een basispakket. Om onze inwoners een nog betere begeleiding te kunnen bieden, heeft Berkelland ook een pluspakket afgesproken.
  Met het basispakket is bereikbaarheid en communicatie met inwoners planmatig geregeld. Er zijn wijkprojecten ingepland. Er is gewerkt aan een ontwikkelcentrum door het energieloket met de organisatie Susteen waarin vragen van inwoners en het aanbod van bedrijven voor energiemaatregelen adequaat op elkaar worden aangesloten. Met het pluspakket is voorzien in maatwerkadviezen voor inwoners, beurzen en evenementen, korting op huisbezoeken door een adviseur, extra inloopspreekuren en extra wijk aanpakken.
  Subsidies en leningen worden via ons klantcontactcentrum en het Achterhoekse Verduursaam Energieloket afgehandeld.
- **Tijd**
  De overeenkomst van onze gemeente met het Energieloket wordt jaarlijks aangegaan. De continuïteit van het Energieloket onder de coöperatie AGEM is afgesproken t/m 2020 voor het basispakket met andere gemeenten in de Achterhoek.
- **Geld**
  Het basispakket voor 2017is afgesloten voor € 45.000 en het pluspakket voor 2017 € 15.500.
  Van de beschikbare € 142.000 (onderdeel 2c Energie Uitvoeringsprogramma) is nog € 78.000 beschikbaar.

Faciliteren van energie initiatieven op basis van de beleidsuitgangspunten RODE (Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energie).

- **Kwaliteit**
  Om energieneutrale investeringen bij instellingen bedrijven en inwoners mogelijk te maken is een ruimtelijk kader gemaakt waaraan plannen voor opwekkingsinstallaties van duurzame energie getoetst kunnen worden. Hierin doen we beleidsvoorstellen en aanbevelingen waarin we grootschalige en kleinschalige installatietypen aan vijf verschillende gebiedstypen in onze gemeente koppelen.
  Ook regionaal is aan zo'n kader gewerkt in verband met de gezamenlijke opgave van de Achterhoek gemeenten (akkoord van Groenlo). Daarmee kan een geharmoniseerd ruimtelijk beleid voor duurzame opwekinstallatie in de Achterhoek ontstaan.
  In samenwerking met de provincie wordt gewerkt aan een 3D presentatie mogelijkheid van opwekkingsinstallaties in ons landschap. Daarmee kunnen we de inpassing van opwekkingsinstallaties visualiseren.
- **Tijd**
  De beleidsnotitie en de beleidsuitgangspunten ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking zijn na een inspraakprocedure op 20 februari 2018 vastgesteld door de raad. De aanbevelingen uit de notitie worden meegenomen in het 2e EUP voor de periode 2019-2023.
- **Geld**
  De kosten voor de visualisering (3D presentaties) van middelgrote en grote opwekprojecten worden voorlopig gedekt uit het budget voor de Omgevingswet.

Uitvoeren energiescans bedrijven en instellingen.

Kwaliteit
Voor 2017 is een overeenkomst met het bedrijvenplatform en IKB gesloten die voorziet in het uitvoeren van 60 energiescans voor het eind 2017. Het gaat om 480 bedrijven die meer dan 10.000 kWh gebruiken. Naast de gemeentelijk energiescan werd door VNO NCW ook de MKB-checkup als scan mogelijkheid aangeboden. Inmiddels hebben zich daarvoor 35 bedrijven aangemeld.
Op 30 januari 2018 is een evaluatie van de eerste 60 scans vastgesteld en is een tweede tranche van 120 bedrijven goedgekeurd. Deze 2e tranche wordt in samenwerking met de andere regio Achterhoek en SIKA gemeenten uitgevoerd.

Tijd
Het programmabureau van de Industrie Kring Berkelland heeft de evaluatie van de eerste 60 scans een half jaar later aangeleverd dan gepland. De wervingsactiviteiten van het IKB vergden een grotere inspanning dan verwacht.

Geld
Budget van € 90.000 (onderdeel 2d EUP) is besteed.

We maken een voortgezette Achterhoek bespaart subsidie voor particuliere woningeigenaren. We verbreden het bestaande revolverend SVn-fonds.

Kwaliteit
De nieuwe SVn duurzaamheidslening is per oktober 2017 van kracht (de oude liep sinds mei 2013). Naast isolatiemaatregelen zijn nu ook opwekmaatregelen mogelijk.
De SVn verbrede duurzaamheidslening eigen woning Berkelland 2016 voor **particulieren** (isolatie en opwekking) kende in de 2e helft van 2017 een groei van 94 leningen. In de eerste helft van 2017 waren dat er 72. We stellen vast dat de regeling een succes is vooral voor het realiseren van zonnepanelen op de eigen woning. We zien ook dat de markt deze mogelijkheid meeneemt in de communicatie naar klanten.
De verbrede SVn Stimuleringslening voor **bedrijven en instellingen** wordt nog maar mondjesmaat gebruikt. Via onze eigen promotiekanalen geven we meer bekendheid aan deze regeling (het team economie, de industriekring Berkelland (IKB) en de bedrijfsverenigingen). Verder worden de Berkellandse MKB bedrijven die de gesubsidieerde energiescans al hebben uitgevoerd geïnformeerd. Dat zijn er momenteel een 50-tal. Misschien zijn de aflostermijn van 5 jaar, de rente van 2% en de vereiste SVn afsluitprovisie van € 1.500 een belemmering.
Van de subsidieregeling Achterhoek bespaard (isolatie eigen woning) hebben 417 woningeigenaren gebruik gemaakt. Het gaat om 522 maatregelen en een geïsoleerd oppervlak van 28.300 m2 (schil van de woning). Het totale investeringsbedrag is € 1.330.000 waarmee de multiplier op 7 komt (mensen investeren gemiddeld 7 x het bedrag van de subsidie)

Tijd

Geld
Van het beschikbare budget van € 500.000 (onderdeel 2a EUP) voor de subsidieregeling Achterhoek Bespaart is € 241.000 aan subsidie uitgekeerd. Als de trend zich doorzet, is de pot begin 2019 op.
Eind 2017 was er nog iets meer dan € 1.000.000 beschikbaar in het SVn fonds voor duurzaamheidsleningen voor particulieren. Met de terugbetalingsverplichting van particulieren doen zich weinig tot geen onregelmatigheden voor.

We stimuleren door subsidie duurzame technische innovaties bij en door Berkellandse bedrijven.

Kwaliteit
Er heeft zich sinds medio 2016 één bedrijf gemeld met een verzoek om subsidie voor innovatie in strobouw. Dit verzoek is afgewezen.
Wij hebben geconstateerd dat er een toetsingskader ontbreekt. Daarom werken we aan een subsidieregeling met toetsingscriteria. Daarna kunnen we meer bekendheid geven aan deze ondersteuningsmogelijkheid.

Tijd
Een nieuwe regeling voor innovaties wordt verwacht en ontwikkeld voor maart 2018.

Geld
Het budget van € 135.000 (onderdeel 2e EUP) is nog helemaal beschikbaar.

gemeente Berkelland

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
EUP 2015-2018	2015

Overzicht Uitgaven Energie Uitvoeringsprogramma

Omschrijving		Begroot	2017	2018	Totaal	Uitgaven	Restant
Technische innovatie bedrijven	2e	45.000	45.000	45.000	135.000		135.000
Gemeentelijke aanjager participatierol	2g	105.000	55.000	55.000	215.000	60.400	154.600
Bijdrage frontoffice ADV/AGEM	2c	47.333	47.333	47.334	142.000	63.993	78.007
Elektrisch wagernpark 1	2f	15.000			15.000		15.000
Elektrisch wagenpark 2	2f	15.000			15.000		15.000
Elektrisch wagenpark 3	2f	15.000			15.000		15.000
Snellere vervanging openbare verlichting	2f	369.000			369.000	267.715	101.285
Achterhoek bespaart 2016-2018	2a	500.000			500.000	278.901	221.099
Zichtbare duurzame opwekking	2b	250.000			250.000		250.000
Energiescans bij bedrijven	2d	90.000			90.000	90.000	0
Energieonderzoek gemeentelijke gebouwen	2f	90.000			90.000	13.188	76.812
Totaal		**1.541.333**			**1.836.000**	**774.197**	**1.061.803**

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogamma op	**-25**	**-23**	**-154**	**-155**	**-151**
Loonkosten van het programma Energie en duurzaamheid	**-337**	**0**	**-395**	**-395**	**-395**
Rente en afschrijving van het programma Energie en duurzaamheid	**-37**	**-39**	**-57**	**-57**	**-30**
Totaal Lasten	**-398**	**-62**	**-606**	**-607**	**-576**
Baten					
We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogamma op	**0**	**0**	**0**	**0**	**16**
Resultaat	**-398**	**-62**	**-606**	**-607**	**-561**

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Hernieuwbare elektriciteit	%	2014	Berkelland	3,2	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
		2014	Nederland	8,7		

gemeente Berkelland

CULTUUR

Cultuur

"Alle inwoners kunnen cultuur beleven. Cultuur gaat om kunst, muziek, lezen, evenementen, monumenten en ons landschap"

Wat speelt er?

- **Cultuur is van iedereen.**
  Cultuur is verweven met onze tradities, monumenten en het landschap.
- **Cultuur voor alle kinderen.**
  Alle kinderen komen in aanraking met lezen en muziek.
- **Initiatieven vanuit de samenleving.**
  Cultuur is alles wat mensen verbindt. De gemeente ondersteunt initiatieven van inwoners en organisaties zodat het culturele aanbod zo breed mogelijk is.

Speerpunten

Alle kinderen maken kennis met en beleven cultuur

Wat gaan we daarvoor doen?

Door samenwerking in combinatiefuncties realiseren we samen met onze partners een goede vorm van (basis)muziekonderwijs, kunstzinnige vorming en leesbevordering van 0 t/m 12 jarigen.

Kwaliteit
Voor de periode 1 juli 2017 tot 1 juli 2021 zet Muziek- en KunstWijs zich in voor een goede vorm van (basis)muziekonderwijs en/of kunstzinnige vorming. Hiervoor hebben wij extra formatie toegekend. De bibliotheek Oost Achterhoek zet zich gedurende dezelfde periode in voor leesbevordering; ook zij hebben in het kader van de combinatiefunctionarissen-regeling extra formatie toegekend gekregen.

Tijd

Geld
De inzet vindt plaats binnen de door de raad gestelde kaders voor de inzet van de brede impuls - combinatiefunctionarissen.

Met de Bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.

Kwaliteit
In 2017 is de Bibliotheek Oost Achterhoek druk bezig geweest om de openingstijden met behulp van partners te vergroten. Er is een lichte stijgen met betrekking tot bezoekers en uitleningen van boeken ten opzichte van 2016. De bibliotheek is in april 2017 gecertificeerd. De samenwerking in Neede, tussen (Boekhandel) de Kamer van Kramer en de Bibliotheek is uniek.

Tijd

Geld

Ondersteunen en faciliteren vrijwilligers van de dorpsböke om leesbevordering met het basisonderwijs tot stand te brengen en ontmoetingsplek voor gemeenschap te zijn.

Kwaliteit
De leesmedia-coach van de BOA is in 6 van de 7 dorpsböke actief. De coach zorgt voor coaching van vrijwilligers, doet leesprojecten met kinderen en zorgt voor een goede samenwerking met de school. De leesmedia-coach (van de Bibliotheek Oost Achterhoek) is volgens afspraak nu bij de 6 betreffende böke actief. De 7e böke van Rekken krijgt de ondersteuning via school.

De ontwikkelingen zijn door de inzet van de leesmedia-coach bij alle dorpen positief. Wel is het verschil in kwaliteit en gebruik tussen de dorpsböke nog groot; dit behoort tot het aandachtsveld van de leesmedia-coach. Alle bökes hebben goed contact met de school.
Door de regeling combinatiefunctionarissen kan de leesmedia-coach het werk voor de dorpsbökes ook in de komende jaren (tot medio 2021) voortzetten.

Tijd
Zie hierboven. De ondersteuning door de leesmedia-coach gaat t/m medio 2021 verder.

Geld
De gemeente geeft elke böke jaarlijks € 5.000 subsidie. Binnen de combinatiefunctionarissen-regeling is dekking voor de inzet van de leesmediacoach.

Voortzetten van de samenwerking tussen scholen en met Stichting Muziek en KunstWijs waarin de scholen samenwerken per 01-08-2017, na het schooljaar '16-'17.

Kwaliteit
De subsidie voor het schooljaar 2017-2018 voor Muziek- en KunstWijs is verstrekt. Het beleidskader Muziek-, Kunst- en Cultuuronderwijs is in samenwerking met partners (Stichting Muziek- en KunstWijs en de BeMO) en met ondersteuning van Cultuurmij Oost opgesteld en wacht op het moment van schrijven op besluitvorming.

Tijd
Ondanks de vertraging wordt besluitvorming in de eerste vergadering van de nieuwe raad voorzien.

Geld
Het budgettaire kader wordt in het nieuwe beleidskader bepaald.

Speerpunten

Inwoners blijven culturele initiatieven ontwikkelen

Wat gaan we daarvoor doen?

Behouden van kennisoverdracht en communicatie over (de waarde van) erfgoed en het subsidiëren van het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers.

Kwaliteit
De professionalisering en digitalisering van de informatievoorziening ziet het erfgoedcentrum als primaire doelstelling. De inrichting van het e-depot en de daarbij komende techniek is daar een onderdeel van.

Tijd

Geld
Het jaarresultaat 2017 was € 40.000 negatief; dit bedrag wordt aan de reserve van het erfgoedcentrum onttrokken.

Culturele initiatieven in Berkelland in beeld brengen en het maatschappelijke dialoog faciliteren. Hiervoor zetten we het bestaande budget voor cultuur en erfgoed in.

Kwaliteit
Subsidies aan de Bemo, de Bibliotheek, stichting Muziek- en KunstWijs, het Cultuur en Erfgoed Pact, Museum De Scheper en dergelijke worden jaarlijks prima verantwoord. De subsidievaststelling van deze subsidiestromen verdient in tegenstelling tot de verlening bijzondere aandacht. Binnen de opdrachten aan deze partners zien veel nieuwe initiatieven het licht buiten het directe zicht van de gemeente, met de focus op het eigene. Dat gebeurt ook binnen de vergunningen die we verlenen voor Reurpop, het Openluchttheater, paasvuren en dergelijke. Op veel plekken exposeren lokale kunstenaars (dorpshuizen, dorpsböke en de hal van het gemeentehuis).

Tijd
In de vorige raadsperiode is een besparing in ambtelijke uren gerealiseerd. Dat kon omdat ook het beleid is overgaan van "sturend" naar "volgend" met tot voor kort minder zicht en grip op culturele zaken. De 'houtskoolschets' heeft hier verandering in gebracht. In de organisatie komt structureel tijd beschikbaar voor een medewerker op het vlak van cultuur; de sollicitatieprocedure is op het moment van schrijven ingezet. Deze medewerker kan ook de gewenste verbetering in de subsidievaststelling ter hand nemen.

- **Geld**

Deelnemen aan het Cultuur– en Erfgoedpact.

- **Kwaliteit**
  Op 24 maart 2017 is in Doesburg het Pact Achterhoek 2017-2020 gesloten en bekrachtigd.
- **Tijd**
  De Achterhoek had als eerste regio in Gelderland het pact klaar.
- **Geld**
  De bijdrage vanuit Berkelland is € 15.000 per jaar, een bedrag dat door de Provincie wordt verdubbeld. De uitvoering is belegd bij een coalitie van 5 culturele partners in de regio. De bijdrage van de gemeente is gedekt uit bestaande middelen (conform collegebesluit in maart 2017).

We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden.

- **Kwaliteit**
  Cultuur is meer dan kunst en erfgoed, allerlei lokale culturele activiteiten zijn erg belangrijk voor het verbinden van de mensen in de samenleving. De gemeente steunt daarom onder meer zomerfeesten, bloemencorso's, carnaval, toneel en koren.
- **Tijd**
- **Geld**

We verbinden vernieuwende initiatieven op het gebied van cultuur en erfgoed, zodat er een breed aanbod is. Ook verbinden we cultuur en erfgoed met andere programmalijnen.

- **Kwaliteit**
  Na de aanbesteding van de diverse Combinatiefuncties (CF's), met een forse uitbreiding voor Muziek en Kunstwijs, de aanstelling van een gemeentelijke ketenregisseur voor deze CF's, de totstandkoming van het Cultuur & Erfgoedpact en de cultuurhistorische en archeologische waardenkaarten, zijn wij van mening dat wij deze ambitie (lees: dat wij op dit gebied voor verbindingen gaan zorgen) waarmaken.

  Daarnaast is in het open handen zijnde beleidskader Muziek-, Kunst- en Cultuuronderwijs meer aandacht voor cultuureducatie.
- **Tijd**
- **Geld**

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Door samenwerking in combinatiefucnties realiseren we samen met onze partners een goede vorm van basismuziekonderwijs en leesbevordering van 4 t/m 14 jarigen	**-232**	**-222**	**-232**	**-416**	**-282**
De bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.	**-623**	**-578**	**-561**	**-561**	**-580**
Ondersteunen en faciliteren vrijwilligers van de dorpsböke om leesbevordering met ht basisonderwijs tot stand te brengen en ontmoetingsplek voor gemeenschap te zijn.	**-17**	**-35**	**-35**	**-35**	**-35**
Voortzetten van de samenwerking tussen scholen en Stichting Muziek en KunstWijs	**-200**	**-220**	**-220**	**-220**	**-220**
Behouden van kennisoverdracht en communicatie over (de waarde van) erfgoed en het subsidiëren van het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers.	**-230**	**-230**	**-230**	**-230**	**-230**
Deelnemen aan het Cultuur- en erfgoedpact	**-9**	**-8**	**-11**	**-11**	**-9**
In stand houden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	**-379**	**-433**	**-277**	**-344**	**-416**
We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden	**-170**	**-173**	**-158**	**-166**	**-165**
Loonkosten van het programma Cultuur	**0**	**0**	**-154**	**-154**	**-154**
Rente en afschrijving van het programma Cultuur	**-19**	**-17**	**-9**	**-9**	**-9**
Totaal Lasten	**-1.880**	**-1.918**	**-1.887**	**-2.146**	**-2.101**
Baten					
De bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.	**14**	**5**	**5**	**5**	**0**

In stand houden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	**110**	**121**	**38**	**38**	**81**
Totaal Baten	**123**	**126**	**43**	**43**	**81**
Resultaat	**-1.757**	**-1.792**	**-1.844**	**-2.103**	**-2.020**

Kaders die de raad heeft vastgestel

Beleidskaders	**Vastgesteld**
Kadernotitie Inzet Combinatiefunctionarissen Brede Impuls Berkelland	2017
Cultuurhistorische waardenkaart Berkelland	2017
Archeologie in de gemeente Berkelland	2015
kaartbijlage 3, blad 1	,,
kaartbijlage 3, blad 2	,,
kaartbijlage 3, blad 3	,,
kaartbijlage 3, blad 4	,,
kaartbijlage 3, blad 5	,,
Berkelland beschreven	2011
Archeologie met beleid	2012
Cultuurvisie	2008
Beleidsvisie Bibliotheek Oost-Achterhoek	2015

gemeente Berkelland

SPORT

Sport

"Een leven lang met plezier en verantwoord sporten"

Wat speelt er?

- Ontmoeten van mensen is een belangrijke voorwaarde voor een sterke samenleving. Vernieuwende vormen van samenwerking (synergie) en naoberschap zijn nodig als antwoord op de krimp.
- Naast fysieke en mentale effecten hebben sport en bewegen ook sociaal maatschappelijke effecten. Het bevordert maatschappelijke participatie, sociale activering, samenhang, welzijn en gezondheid.
- Mensen worden aangespoord/geprikkeld om te gaan en blijven sporten en bewegen, zodat zij een actieve leefstijl ontwikkelen (sportparticipatie en een gezonde eet- en leefstijl)
- Er is meer ruimte voor eigen initiatieven van inwoners, bedrijven en verenigingen. (Sport)verenigingen worden steeds zelfstandiger en toekomstbestendiger. Hierdoor wordt de taak en financiële bijdrage van de gemeente kleiner.

Speerpunten

Er is een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Inzet van sport en beweging om gezondheidsachterstanden in Berkelland te verkleinen.

- **Kwaliteit**
  De Gezond In De Stad (GIDS)-gelden van de afgelopen jaren worden o.a. ingezet op het project 'Meer meedoen met sport en bewegen' (2017 - 2020); uitgevoerd door de Sportfederatie Berkelland.
  Het project behelst de activering van kwetsbare doelgroepen (o.a. statushouders, kwetsbare ouderen en jongeren) en sluit aan bij de gemeentelijke beleidsdoelen op sportgebied: een leven lang met plezier en verantwoord bewegen en een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners.
- **Tijd**
- **Geld**

We faciliteren combinatiefuncties op het gebied van sport.

- **Kwaliteit**
  Met de gunning van 11,7 fte formatie zetten wij extra in diverse thema's in het sociale domein. Daarnaast is een ketenregisseur voor o.a. de verbinding tussen activiteiten, partijen e.d. aangesteld.
- **Tijd**
  De projectperiode loopt van 1 juli 2017 tot 1 juli 2021.
- **Geld**
  De inzet van combinatiefuncties en de ketenregisseur past binnen de door de raad gestelde financiële kaders.

We faciliteren vernieuwende initiatieven op het gebied van sport en bewegen.

- **Kwaliteit**
  Wij hebben de Survivalrunners D'RAN! Neede in 2017 een aanjaagsubsidie toegekend van € 12.500.
- **Tijd**
- **Geld**
  Het resterende beschikbare budget in 2017 à € 7.500 is verder niet benut.

We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**
  Deze verleende subsidies zijn uitbetaald.

Wij faciliteren Achterhoek in Beweging (AiB).

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
  Regionaal is afgesproken dat iedere gemeente gemiddeld 7,2 uur ambtelijk inzet per week levert aan het realiseren van de doelstellingen/ambities van Achterhoek in Beweging.
- **Geld**
  Voor de uitvoeringsagenda van Achterhoek in Beweging stellen wij voor de periode 2017 t/m 2019 maximaal € 10.000 per jaar beschikbaar.

Speerpunten

Gemeentelijke (binnen) sportaccommodaties zijn verzelfstandigd

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor binnensport zoeken we per kern naar maatwerkoplossingen.

- **Kwaliteit**
  In 2017 is n.a.v. College on Tour een verkennend onderzoek gestart naar de toekomstbestendigheid van de binnensportaccommodaties in Ruurlo.
- **Tijd**
  Het verkennende onderzoek heeft meer tijd in beslag genomen dan voorzien. De resultaten zijn medio maart 2018 beschikbaar gekomen. Dit geeft aanleiding tot een haalbaarheidsonderzoek.
- **Geld**
  Op basis van de resultaten van het verkennend onderzoek zal een financiële doorvertaling volgen. Voor het haalbaarheidsonderzoek is door het college binnen bestaand budget € 25.000 beschikbaar gesteld.

Wij ronden de projecten rondom sportparken De Wildbaan en De Bijenkamp (buitensport) af.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
  De formele afronding bij de notaris van de eigendomsoverdracht Hoflaan 3 - 5 en de erfpachtovereenkomst sportpark De Wildbaan heeft vertraging opgelopen. Wij verwachten dat de akten spoedig zullen passeren.
  Het resterende deel van de voormalige club- en kleed accommodatie van FC Eibergen en de voormalige woning van Roerdink zijn nog niet gesloopt. In verband met flora en fauna zal sloop vermoedelijk in het najaar van 2018 plaatsvinden.
- **Geld**
  Het toekenningsbesluit van de provincie voor de vaststelling van de provinciale subsidie voor RTC De Stofwolk is binnen; daarmee is dit project afgerond.

Speerpunten

Iedereen kan meedoen aan een leven lang actief sporten en bewegen

gemeente Berkelland

Wat gaan we daarvoor doen?

De buurtsportcoaches krijgen de opdracht mensen met een zorgvraag te betrekken bij hun activiteiten.

- **Kwaliteit**
  De aanbesteding voor de buurtsportcoaches voor de periode 2017-2021 was in het eerste halfjaar van 2017 afgerond. Binnen de aanbesteding is 11,7 fte formatie gegund aan 4 partijen (Sportfederatie, Beweeg Wijs, Muziek- en KunstWijs en de Bibliotheek). Deze partijen hebben allemaal in hun ingediende projectplannen de verbinding met het sociale domein gelegd.
- **Tijd**
- **Geld**
  De gunning is binnen de budgettaire kaders van de raad gebleven.

De gemeente neemt deel aan het Jeugdsportfonds Nederland.

- **Kwaliteit**
  Wij monitoren de deelname van het Jeugdsport Nederland via de kwartaalrapportage van de Gelderse Sport Federatie. Daarnaast is het vast agendapunt in het reguliere bestuurlijk overleg met Sport Federatie Berkelland.
- **Tijd**
  Wij nemen tot en met 31 december 2018 deel aan het jeugdsportfonds; medio 2018 zal worden besloten over vervolgdeelname.
- **Geld**
  Jaarlijks was/is € 6.000 beschikbaar voor de deelname. In heel 2017 zijn 13 aanvragen gehonoreerd voor een totaalbedrag van € 2.386,60.

In het minimabeleid is ruimte voor sportdeelname.

- **Kwaliteit**
  Binnen het minimabeleid is het mogelijk een bijdrage te krijgen voor deelname aan sportieve activiteiten voor kinderen tot 18 jaar, zoals een lidmaatschap van een sportvereniging. Het minimabeleid is gericht op kinderen. Ook is er voor kinderen van minder draagkrachtige ouders maximaal € 450 beschikbaar om zwemdiploma A te kunnen behalen. Voor volwassenen kan deelname aan sportieve activiteiten leiden tot een actievere leefstijl. Via de combinatiefunctionarissen is er extra aandacht voor deelname van kwetsbare groepen (o.a. statushouders, ouderen, jongeren met een beperking) aan sport.
- **Tijd**
- **Geld**

Wij faciliteren Achterhoek in Beweging (AiB).

- **Kwaliteit**
  Het samenwerkingsverband Achterhoek in Beweging richt zich op het realiseren van een gezonde samenleving in een groeiende en b(l)oeiende Achterhoek waarbij iedereen meedoet.
  In 2017 hebben wij eenmalige de ronde van de Achterhoek gesubsidieerd. Daarnaast doen wij mee aan de projecten Gezonde Jeugd en Aangepast Sporten en zijn projecten als Vitale sportparken, open club en Achterhoekse Sporten in voorbereiding.
  Voor 2018 nemen wij deel aan Special Olympics Nationale Spelen Achterhoek 2018.
- **Tijd**
  Projectperiode is 2016 - 2020.
- **Geld**
  Gedurende de looptijd is jaarlijks € 10.000 beschikbaar.

Wij sluiten aan bij het programma 'Uniek Sporten' van Achterhoek in Beweging.

- **Kwaliteit**
  Via het project Uniek Sporten willen wij de lokale/regionale infrastructuur voor sporten door mensen met een verstandelijke beperking verbeteren en versterken. Onze (regionale) deelname aan de Special Olympics Nationale Spelen Achterhoek 2018 vervult hierin een 'aanjaagfunctie': wij willen deze groep laten meedoen aan een samenleving.

- **Tijd**
  De werving voor de coördinator Aangepast Sporten/Uniek Sporten is inmiddels afgerond.
- **Geld**
  Het project wordt uitgevoerd binnen de vastgestelde (financiële) kaders en de uitvoeringsagenda 2016 - 2020.

Speerpunten

Toekomstbestendige sportverenigingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij faciliteren Achterhoek in Beweging (AiB).

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland (SFB).

- **Kwaliteit**
  De Sportfederatie heeft ook in 2017 in de verenigingsondersteuning een rol gespeeld. Er is gepleit voor een algehele OZB-compensatie voor sportverenigingen. Het College van B&W heeft laten weten niet te gaan voor een algehele vrijstelling. Wel is in 2017 aandacht geweest voor het eigenaarsdeel van de OZB bij bepaalde verenigingen. De gemeente heeft geconstateerd dat het eigenaarsdeel van de OZB niet bij alle verzelfstandigde sportverenigingen op dezelfde wijze is meegenomen in de afkoopsom. De gemeente heeft daarom besloten dit financieel te repareren.
  Daarnaast loopt op dit moment, in samenwerking met de Sportfederatie, een onderzoek naar de financiële vitaliteit van sportverenigingen. De uitkomsten hiervan komen in het najaar van 2018 beschikbaar.
- **Tijd**
- **Geld**
  Binnen het gestelde budget.

Wij faciliteren de verenigingsondersteuning.

- **Kwaliteit**
  Per 1 oktober 2016 heeft Club Vooruit haar werkzaamheden beëindigd. Naar aanleiding van een motie is de wens geuit om (administratieve) verenigingsondersteuning voor de Berkellandse verenigingen te behouden. De ondersteuning bestaat onder andere uit de volgende twee onderdelen:
  1) Een eenmalige aanjaagsubsidie van € 500 voor de administratie.
  Deze aanjaagsubsidie kan aangevraagd worden door verenigingen/stichtingen op het terrein van sport, cultuur en welzijn die na 1 juli 2016 hun (gedeeltelijke, specialistische) administratie aan de markt uitbesteden. Het doel is om de vrijwilligers van de verenigingen op administratief gebied te ondersteunen en te ontlasten. Tot nu toe hebben 20 verenigingen hier gebruik van gemaakt. De eenmalige aanjaagsubsidie van € 500 blijft ook in 2018 van kracht.
  2) Bestuurskracht en samenwerking tussen verenigingen versterken.
  Per 1 oktober 2017 is er een ketenregisseur aangenomen binnen de regeling 'Combinatiefunctionarissen Brede Impuls'. De ketenregisseur is o.a. verantwoordelijk voor het tot stand brengen van verbindingen tussen het lokale bedrijfsleven (waaronder de Berkellandse Uitdaging) en maatschappelijke partijen in het sociaal domein (waaronder verenigingen) om de onderlinge bestuurlijke samenwerking te bevorderen en de bestuurskracht te versterken. In 2018 wordt hier nader invulling aan gegeven.
  De ketenregisseur heeft inmiddels haar taak om 'de bestuurlijke samenwerking te bevorderen en de bestuurskracht te versterken' opgepakt. Diverse partijen in gemeente Berkelland die actief zijn op dit gebied worden bij elkaar gebracht met als doel om nader kennis te maken en de taken die eenieder

uitvoert m.b.t. het verbinden van verenigingen en vrijwilligers kunnen op deze manier beter op elkaar afgestemd worden.

- **Tijd**
  Volgens planning verlopen.
- **Geld**
  Binnen budget gebleven.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Er is een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners	**-23**	**-14**	**-20**	**-20**	**-27**
Gemeentelijke (binnen) sportaccommodaties zijn verzelfstandigd	**-311**	**-38**	**0**	**0**	**-6**
Loonkosten van het programma Sport	**0**	**0**	**-138**	**-138**	**-138**
Rente en afschrijving van het programma Sport	**-189**	**-209**	**-129**	**-129**	**-209**
We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen	**-108**	**-90**	**-93**	**-82**	**-92**
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	**-771**	**-786**	**-426**	**-655**	**-714**
Inzet van sport en beweging om gezondheidsachterstanden te verkleinen	**-925**	**-966**	**-930**	**-947**	**-1.011**
Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland	**-68**	**-79**	**-79**	**-80**	**-83**
Totaal Lasten	**-2.395**	**-2.182**	**-1.816**	**-2.051**	**-2.280**
Baten					
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	**263**	**262**	**269**	**269**	**253**
Resultaat	**-2.132**	**-1.921**	**-1.547**	**-1.782**	**-2.027**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Kadernotitie Inzet Combinatiefunctionarissen Brede Impuls Berkelland	2017

Sportkader Achterhoek in Beweging 2016-2020	2015
Uitvoeringsagenda Achterhoek in Beweging	2015
Revitalisering sportpark De Bijenkamp	2013

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Niet-sporters	%	2014	Berkelland	51,1	RIVM - Zorgatlas	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
		2014	Nederland	49,9		

gemeente Berkelland

RECREATIE EN TOERISME

Recreatie en toerisme

"Berkelland heeft grote aantrekkingskracht"

Wat speelt er?

- Het kleinschalige en diverse aanbod van dag- en verblijfstoerisme bundelen in een aantal thema's.
- Het bedrijfsleven heeft ongeveer 5 jaar (crisis) achterstand van nieuwe investeringen op bedrijfsniveau. Het kwaliteitsniveau van het toeristisch en recreatief aanbod loopt daardoor achter.
- Recreanten willen telkens iets nieuws beleven.
- Nieuwe technieken bieden nieuwe ICT toepassingen voor de sector.
- Groei van bestedingen komt van senioren en opkomende markten

Speerpunten

Het bieden van op maat gesneden belevingsconcepten voor recreanten

Wat gaan we daarvoor doen?

We dragen bij aan het project digitale beleving in de Achterhoek.

Kwaliteit
Het project SMAAS (smart mobility as a service) is ingediend bij de provincie in het kader van Gebiesopgaven, de beschikking is ontvangen en het project kan van start. Het project Sensortechnologie & Legionella is in voorbereiding om te worden voorgelegd aan de stuurgroep. Het project digitale beleving is uit gewerkt. Er wordt via een pilot (waarschijnlijk Heikamp) getest.

Speerpunten

Het versterken van het kwaliteitsniveau van het vrijetijdsaanbod

Wat gaan we daarvoor doen?

We dragen financieel en inhoudelijk bij aan het project Mobiliteit als beleving met de E-Kar.

Tijd

Geld
Financiering: MIP regionaal.

We dragen financieel en inhoudelijk bij aan projecten op het gebied van routestructuren.

Kwaliteit
College heeft ingestemd met het opwaarderen van de mountainbikeroute de Graafschap. Het is een intergemeentelijk project waarvoor nog een subsidieverzoek loopt bij de provincie. Het project is opgestart. De routes worden verkend en met de grondeigenaren wordt contact gezocht met het verzoek om medewerking.

Geld
Dekking: overh. begroting 2016 naar 2017

We faciliteren financieel en inhoudelijk een cursus ambassadeurs voor het landschap van IVN voor inwoners en recreatieondernemers.

Kwaliteit
De cursus ambassadeur voor het landschap van IVN voor recreatieondernemers is 25 september van start gegaan en succesvol verlopen. De ondernemers waren enthousiast over de opzet en de inhoud. In 2019

zal er een terugkomdag zijn, waarbij een toegewerkt wordt naar een nieuw toeristisch product.

Geld
Dekking: landschapsregeling.

Speerpunten

Meerwaarde door samenwerking

Wat gaan we daarvoor doen?

Jaarlijks organiseren wij een ontmoetingsdag voor vrijetijdsondernemers.

Kwaliteit
In februari is een ontmoetingsdag in Berkelland gehouden, georganiseerd door de regiocoördinator. Deze is succesvol verlopen.

Tijd

Geld
Dekking: regulier budget.

We doen mee in het Duits-Nederlandse netwerk 'Grensoverschrijdende Euregionale samenwerking'.

Kwaliteit
Er zit momenteel veel energie op de grensoverschrijdende samenwerking.
De intergemeentelijke duitnederlandse samenwerking is opgestart rond verschillende thema's zoals toerisme en recreatie, gezondheid en sport, cultuur/onderwijs en arbeidsmarkt . Via de Regio Achterhoek vindt bestuurlijke afstemming plaats. De ambtelijke voorbereiding gebeurt via de zogenaamde Grenzhoppers.
Op het gebied van toerisme en recreatie zit vooral energie op netwerken tot stand brengen en elkaar leren kennen. Dit moet tot stand komen door uitwisseling tussen bedrijven, bedrijfsbezoeken ed. Er worden bustouren georganiseerd door koppels van samenwerkende gemeenten met als doel om ontmoeting te bewerkstelligen.

Geld
Er is geen procesgeld beschikbaar.

We faciliteren Achterhoek Toerisme financieel en inhoudelijk.

Kwaliteit
De evaluatie van Achterhoek Toerisme is afgerond. De samenwerkende gemeenten zijn positief over Achterhoek Toerisme. De subsidie is verlengd.

Geld
Het subsidiebedrag is hetzelfde gebleven

We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel.

Kwaliteit
De regiocoördinator heeft in overleg met deelnemende ondernemers diverse producten tot stand gebracht of verschillende activiteiten uitgewerkt en in de markt gezet. Op basis van een evaluatie van die activiteiten zijn deze activiteiten doorgezet of stopgezet.

Tijd

Geld

We faciliteren een makelaar Vrijetijdseconomie die de regionale Vrijetijdsagenda uitvoert.

Kwaliteit
De kennismakelaar Vrijetijdseconomie is voortvarend aan de slag gegaan en in samenwerking met de kennismakelaars van de stuurgroep Achterhoek 2020 geeft zij vorm aan de projecten die moeten zorgen voor de toepassing van digitale technieken binnen de vrijetijdssector. We hebben in regionaal verband geëvalueerd en geconcludeerd dat het contract verlengd wordt.

gemeente Berkelland

Tijd

Geld
Dekking vanuit MIP en mogelijk provinciale middelen.

We faciliteren het Berkeldalproces.

Kwaliteit
We nemen deel aan het berkeldal platform. Er zit energie in het gebied langs de Berkel en we leren van deze nieuwe vorm van samenwerken, waarbij we als overheid één van de medespelers zijn.
Binnen het berkeldalproces wordt de Duits-Nederlandse samenwerking actief opgepakt naar aanleiding van een initiatief voor een berkelfestival. Dit is een festival rondom meerdere thema's. Hiervoor is een Interreg-aanvraag ingediend, in samenwerking met vijf Duitse gemeenten langs de Berkel. De Interreg-aanvraag is gericht op langjarige samenwerking tussen burgers en verenigingen tussen Duitsland en Nederland. Bij de aanvraag is uitgegaan van de thema's uit het berkeldalproces. In 2018 moet blijken of de aanvraag gehonoreerd gaat worden.

Tijd

Geld
Voor de organisatie van het festival voor 2017 was € 4.000 geraamd. Er is subsidie verstrekt van € 3.750. Er is een garantstelling afgegeven voor € 3.750. Hier wordt aanspraak op gemaakt als de Interreg-aanvraag niet wordt gehonoreerd. Eind juni is bekend of de aanvraag in gehonoreerd.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Het versterken van het kwaliteitsniveau van het vrijetijdsaanbod	**-118**	**-75**	**-96**	**-131**	**-129**
We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel	**-111**	**-127**	**-153**	**-153**	**-147**
Loonkosten van het programma Recreatie en toerisme	**0**	**0**	**-370**	**-370**	**-370**
Rente en afschrijving van het programma Recreatie en toerisme	**-21**	**40**	**-15**	**-15**	**-22**
Totaal Lasten	**-250**	**-162**	**-634**	**-670**	**-667**
Baten					
We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel	**0**	**0**	**2**	**2**	**0**
Resultaat	**-250**	**-162**	**-632**	**-668**	**-667**

gemeente Berkelland

WONEN

Wonen

"Een aantrekkelijke woningvoorraad in Berkelland"

Wat speelt er?

- Na 2020 zal na het aantal inwoners ook het aantal huishoudens dalen, waardoor meer aanbod van woningen ontstaat. Dit kan leegstand, waardedaling en vermindering van de kwaliteit van de leefomgeving veroorzaken.
- De woningmarkt gaat over gemeentegrenzen heen. Er is daarom een Regionale Woonagenda Achterhoek 2015-2025 opgesteld. Aanvullend is er ook een Lokale Woonagenda opgesteld.
- In Berkelland kunnen tussen 2010 en 2025 570 woningen worden gebouwd. Er zijn tot 2016 385 woningen toegevoegd. Er is dus nog ruimte voor 185 woningen. Extra nieuwbouw hier bovenop is alleen mogelijk als daar sloop tegenover staat.
- Het gaat steeds meer om het investeren in de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Dit kan door het verduurzamen of levensloopbestendig maken van bestaande woningen.
- Er is in het centra (kernwinkelgebied) van kernen enige ruimte voor transformatie van bestaand vastgoed naar woningen om leegstand en verpaupering tegen te gaan.

Speerpunten

Een toekomstbestendige bestaande woningvoorraad

Wat gaan we daarvoor doen?

Beschikbaar stellen blijverslening voor particulieren. Hiermee kunnen zij ingrijpende verbouwingen/aanpassingen aan de eigen woning financieren.

Kwaliteit
Vanaf de start in juni 2016 is in Berkelland tot eind 2017 één blijvers lening verstrekt. Twee aanvragen zijn afgewezen. Landelijk is er nog een geringe vraag, waarschijnlijk door onbekendheid met het nieuwe product.
We blijven aandacht besteden aan het vergroten van de bekendheid.

Tijd

Geld

Beschikbaar stellen van een starterslening voor starters om op de woningmarkt de overbrugging tussen de koopprijs en de maximale hypotheek bij banken te overbruggen.

Kwaliteit
We zien vanaf het begin in 2013 een redelijk constante vraag naar startersleningen. Er zijn 15 startersleningen toegewezen in 2017.

Tijd

Geld
De raad heeft 19 september 2017 een extra krediet van € 1 miljoen voor het verstrekken van startersleningen beschikbaar gesteld. Met het extra krediet kunnen ongeveer 45 starters tot en met 40 jaar geholpen worden bij de aankoop van de eerste koopwoning

Voor meer informatie over energierenovaties in de particuliere woningvoorraad zie ontwikkelprogramma Energie en Duurzaamheid.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Voor meer informatie over het herstructureringsfonds voor investeringen in bestaand vastgoed en openbare ruimte zie ontwikkelprogramma demografische ontwikkelingen.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Bij de resultaat bestemming van de jaarrekening 2016 is het bedrag van € 1.484.426 toegevoegd, waardoor de reserve begin 2017 uitkwam op € 7 miljoen. In 2017 zijn er vier bijdragen uit dedeze reserve gehaald. Het gaat om € 240.000 voor de skihut/busplein in Neede, € 275.000 voor de Maalderij in Rietmolen, € 54.177 voor de Zwartschool In Borculo en € 210.000 voor de sloop /herinvulling van de locaties Huenderstraat/Beukenlaan bij de verbouw van het sterrenpalet in Eibergen.
Daarmee komt het eindsaldo 2017 van deze bestemmingsreserve uit op € 6.220.822,62.

We onderzoeken of en waar er kleinschalige (extramurale) woonvormen voor ouderen gerealiseerd kunnen worden.

- **Kwaliteit**
  Samen met de Regietafel wonen en zorg is in 2017 per kern de vraag- en aanbodontwikkeling voor woonzorg in beeld gebracht. Op basis daarvan is een ontwikkelperspectief per kern geschetst met daarin de opgaven die nodig zijn om ook in de komende jaren de woonzorg voorzieningen in de kernen te behouden. Conclusie is dat er in aantallen voldoende aanbod is, maar dat er wel een opgave ligt om het aanbod beter aan te laten sluiten op de vraag . Daarnaast is verder gaande samenwerking tussen de zorgpartijen nodig om kwalitatieve 24 uurs zorg te kunnen blijven bieden.
  Met het ontwikkelperspectief is een basis gelegd die dient als agenda voor de verdere afstemming in de regietafel en aanpak in de kernen.
- **Tijd**
  In november is het ontwikkelperspectief ter kennisname gedeeld met de raad betrokken groepen zoals de ouderenbonden, seniorenraad, welzijnsraad en gehandicaptenplatform. Tijdens een thema avond is door een aantal van de partijen uit de regietafel een toelichting gegeven op het ontwikkelperspectief, specifieke opgaven en de aanstaande ontwikkelingen.
- **Geld**

Speerpunten

Het aantal en type woningen past bij de behoefte

Wat gaan we daarvoor doen?

We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties. Voor het afwaarderen van plannen treffen we maatregelen.

- **Kwaliteit**
  Zie voor informatie paragraaf grondexploitaties

Tijd
Het bewaken van de gemeentelijke grondexploitaties is een continu proces. Per plan stellen we een exploitatiebegroting op waarin de verwachte uitgaven en opbrengsten in de tijd worden geraamd. Deze begrotingen actualiseren we minimaal jaarlijks. Via de paragraaf Grondbeleid in de jaarrekening leggen we hierover verantwoording af.

We monitoren regionaal en lokaal de ontwikkelingen op de woningmarkt.

Kwaliteit
De gemeenteraad heeft 20 juni 2017 de lokale woningmarktmonitor 2017 voor Berkelland behandeld. En de trend voor de ontwikkeling woningvoorraad per gebied in Berkelland vastgesteld voor de periode tot 2025. De gemeenteraad heeft 19 december 2017 de regionale Woonmonitor 2017 voor kennisgeving aangenomen. Deze regionale woonmonitor geeft een terugblik op de ontwikkelingen in 2016 in zeven gemeenten in de regio Achterhoek. Eind 2017 is het plan van aanpak "ruimte voor kwaliteit, onderweg naar wendbaar woonbeleid" aangeboden aan de gemeenteraad voor behandeling in januari 2018. Dit plan van aanpak is een volgende stap in de doorontwikkeling van ons woonbeleid.

Tijd

Geld

We vertalen de uitkomsten van het stoplichtmodel in Structuurvisies Wonen per kern en voor het buitengebied. Deze vormen het kader voor nieuwe bestemmingsplannen.

Kwaliteit
De gemeenteraad heeft 21 februari 2017 het voorbereidingsbesluit voor de wijk Op de Bleek in Eibergen vastgesteld.
Het geeft ons een jaar de tijd om een passend bestemmingsplan te maken en in procedure te brengen.
Ondertussen is het intrekbeleid voor vergunningen ingetrokken, waardoor we terugvallen op de wettelijke termijn van 6 maanden.
In de raad van oktober 2017 zijn de structuurvisies wonen voor de grote kernen Borculo, Neede en Ruurlo aan de raad vastgesteld.

Tijd

Geld

We willen werken aan vitale centra. Voor leegstaande panden zoeken we met eigenaren naar passende functies. Soms kan transformatie naar wonen een oplossing bieden.

Kwaliteit
Eibergen: plannen zijn in uitvoering.
Borculo: plan van aanpak voor maatregelen is in voorbereiding; in maart 2018 in college aan de orde.
Neede: opstellen pilot voor de Oudestraat is in uitvoering.
Ruurlo: geen concrete plannen op dit moment.

Tijd

Geld
Voor revitaliseringen van centrumgebieden is een bedrag van € 1.000.000 beschikbaar (coalitieakkoord 2014-2018), specifiek voor het centrum van Borculo.
Vooreerst is dit voldoende. Afhankelijk van verdere keuzes aan de hand van een plan van aanpak moet blijken of aanvullend budget nodig is.

Woningmarktonderzoek: hieruit blijkt woningbouwbehoefte naar type en locatie. Analyseren of huidige woningbouwplannen hierbij passen met het regionaal stoplichtmodel.

Kwaliteit
De raad heeft januari 2018 het plan van aanpak onderweg naar wendbaar woonbeleid vastgesteld.
Hiervoor wordt regionaal draagvlak gezocht.
Op basis van het regionaal overdrachtsdocument wonen kunnen de nieuwe colleges na de verkiezingen

aan de slag met het vernieuwen van de regionale woonagenda.

In 2017 is het Achterhoekse woonwensen en leefbaarheidsonderzoek (het AWLO 2017) uitgevoerd. De resultaten zijn eind maart 2018 bekend en worden aan de raad aangeboden.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Loonkosten van het programma Wonen	**-55**	**0**	**-1.322**	**-1.322**	**-1.322**
Rente en afschrijving van het programma Wonen	**-192**	**-93**	**-234**	**-234**	**-135**
We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	**-930**	**-312**	**-960**	**-960**	**-1.196**
We houden woonbehoefte onderzoeken in de kleine kernen in 2018	**0**	**0**	**0**	**-200**	**-17**
Totaal Lasten	**-1.176**	**-405**	**-2.516**	**-2.716**	**-2.670**
Baten					
We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	**1.472**	**785**	**1.791**	**1.791**	**2.211**
Resultaat	**295**	**380**	**-725**	**-925**	**-458**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Regionale Woonagenda 2015-2025	Gemeenteraad, mei 2015
Verordening Starterslening gemeente Berkelland 2015	Gemeenteraad, december 2015
Verordening Blijverslening gemeente Berkelland	Gemeenteraad, juni 2016
Structuurvisie Wonen Eibergen	Gemeenteraad, februari 2016
Energie Uitvoeringsprogramma 2015-2018	Gemeenteraad, mei 2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2016	Berkelland	600	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een

						éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
		2016	Nederland	643		
Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2016	Berkelland	732	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
		2016	Nederland	716		
WOZ-waarde woningen	dzd euro	2015	Berkelland	199	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
		2015	Nederland	206		
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2013	Berkelland	8,5	ABF - Systeem Woningvoorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
		2013	Nederland	6,6		

gemeente Berkelland

LEEFOMGEVING

Leefomgeving

"Een prettige woon– en leefomgeving in de gemeente Berkelland"

Wat speelt er?

- **Bereikbaar met auto, fiets en bus**
  Ook in de toekomst is het belangrijk dat onze winkelcentra, wijken, bedrijven en voorzieningen goed en veilig zijn te bereiken voor iedereen. De regiotaxi en buurtbus worden steeds belangrijker voor het vervoer in onze gemeente en regio.
- **Betrokken bij je eigen leefomgeving**
  Het is belangrijk dat inwoners zich betrokken en verantwoordelijk voelen voor hun eigen buurt of wijk. We halen bij inwoners op welke zaken zij prioriteit geven en waar zij zich voor willen inzetten. Voor de lange termijn kaders gebruiken we de ontwikkelagenda die uit de kernenfoto's is opgesteld.
- **Duurzame leefomgeving**
  We werken aan een energieneutraal Berkelland in 2030. Dit is in 2017 een ontwikkelprogramma, waaraan uitvoering wordt gegeven onder andere in het beheer van de leefomgeving.

Speerpunten

Bereikbaarheid via vervoersystemen

Wat gaan we daarvoor doen?

Het wettelijke doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Particuliere initiatieven de ruimte geven.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Vrijwilligersvervoer stimuleren en helpen ontwikkelen, ook in de doorontwikkeling.

- **Kwaliteit**
  Het gaat om vrijwilligersprojecten die vervoer verzorgen met een zeker "mantelzorggehalte". Dat is vervoer met een plus als het gaat om de extra tijd en inspanning die nodig is, in een intensievere vorm dan ZOOV Op Maat biedt. Onlangs heeft de Naoberbus aandacht gevraagd voor haar zorgwekkende financiële positie voor de invulling van de maatschappelijk taak die ze vervult. Wij willen meedenken en meezoeken naar een werkbare oplossing in verband met de andere lokale initiatieven (Vlearmoesbus, buurtbussen en vervoerdienst Berkelland).
- **Tijd**
  Voor de doorontwikkeling van lokale vervoersystemen is tijd nodig om in netwerken de juiste verbindingen te kunnen leggen. Ook is er lokale kennis en kunde nodig om goed te doen wat nodig is, kan en mag. Als de kennis niet meer of onvoldoende in eigen huis beschikbaar is, kan deze bij of via

ZOOV (extern) gehaald worden.

Speerpunten

Inwoners voelen zich verantwoordelijk voor eigen buurt of wijk

Wat gaan we daarvoor doen?

We overleggen met centrumondernemers over het (groen)onderhoud.

- **Kwaliteit**
  Het groenonderhoud in de dorpscentra is onderdeel van de algemene contacten met de ondernemers over het centrum van hun dorp.
  In Eibergen was het centrumplan in 2017 in uitvoering. Voor Neede is het pilotproject Oudestraat in voorbereiding. In beide gevallen liepen en lopen de contacten mede via de taskforce.
  In Borculo waren in 2017 geen specifieke contacten. Groenonderhoud gaat daar deel uitmaken van de beoogde centrumaanpak van 2018.

We overleggen met inwoners en maatschappelijke organisaties over vormen van buurtverantwoordelijkheid.

- **Tijd**
  In gesprekken met wijken en buurten zoeken we naar mogelijke vormen van buurtverantwoordelijkheid. Er is een werkwijze hoe wij buurtgericht gaan werken opgesteld. Wijkteams en eventuele wijkbudgetten maken daar onderdeel van uit.
- **Geld**
  De voorstellen zijn er. Er is nog geen budget voor vrijgemaakt of geoormerkt. Een voorbeeld is wijk 'De Berg' in Neede. Daar is een wijkraad. In een pilot kijken we samen met het wijkteam welke taken in de wijk, die nu door de gemeente worden uitgevoerd, in aanmerking kunnen komen om te behartigen van uit het wijkteam. Ook in de wijk 'Hambroek' in Borculo zijn er ontwikkelingen.
  Daarbij maken we inzichtelijk voor de gemeentelijke taken welke financiële middelen er zijn, en welke planning daarbij hoort. We bereiden een college voorstel voor, om de pilot uit te voeren en deze en andere initiatieven te kunnen realiseren. Er is geen extra geld voor buurtbudget.
  Op dit moment moeten wij putten uit bestaande middelen.

We overleggen met inwoners over speelplekken.

- **Kwaliteit**
  Vervanging pannakooi in wijk het Elberink. De kwaliteit van de huidige pannakooi is zeer slecht.
  Er is overleg gevoerd met bewoners, kinderen en wethouder J. Pot. Financiering uit bestaand budget.

- **Tijd**
  Uitvoering voorjaar/ zomer 2018.
- **Geld**
  Overschrijding op speelvoorziengen door vervanging Pannakooi in wijk het Elberink in Borculo, kosten € 32.000.

Speerpunten

Omgevingsbeleid draagt bij aan leefbaarheid

Wat gaan we daarvoor doen?

Digitalisering: de gemeentelijke informatievoorziening moet aansluiten op landelijke regelgeving en moet bewoners en bedrijven meer gaan ondersteunen.

- **Kwaliteit**
  2017 is een jaar van oriëntatie en opstellen van een projectplan voor periode vanaf 1-1-2018. Vanwege uitstel van invoering van de wet, is de noodzaak voor het opstellen van het projectplan ook vertraagd.

- **Tijd**
  Op het moment van invoering van de Omgevingswet moet minimaal de continuïteit van het vergunningverleningsproces geborgd zijn.
  Het volledige stelsel moet in 2024 afgerond zijn.
- **Geld**
  Bij de raming van de invoeringskosten van de Omgevingswet is voor digitalisering rekening gehouden met:
  - Extra formatiekosten voor ICT.
  - **Geen** ICT-kosten voor de aanpassing van de bestaande ICT (mee te nemen bij ICT-meerjarenplanning).
  - Budget voor een inhaalslag om de basis op orde te brengen (digitalisering archief, basisregistraties).

Het eigen maken van een andere manier van werken, een andere houding en gedrag van de gemeentelijke organisatie (cultuuromslag, participatie en integraliteit).

- **Kwaliteit**
  Deze actie is gekoppeld aan de organisatiebrede doelstelling om (meer) omgevingsgericht samen te werken.
- **Tijd**
- **Geld**

Implementeren nieuwe Omgevingswet in planvorming, beleid, procedures, instrumenten en werkwijze van Berkelland (inhoudelijk/procedureel/juridisch).

- **Kwaliteit**
  2017 is het jaar van voorbereiding en bewustwording. We zijn daar volop mee bezig geweest. Er is een projectorganisatie met drie projectgroepen (dienstverlening/procedures, cultuurverandering/communicatie en digitalisering). De raadswerkgroep heeft in het voorjaar van 2017 geoefend met virtuele casussen. Door het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het tempo iets omlaag gegaan.
- **Tijd**
  De inwerkingtreding van de Omgevingswet is verplaatst naar 2021. In verband daarmee is het vaststellen van de ambitie verschoven tot na de verkiezingen in 2018.
- **Geld**
  Voor 2017 was een bedrag van € 50.000 beschikbaar. Dat budget is gebruikt voor de inzet van programmacapaciteit (ambtelijke uren), bijeenkomsten en het inzetten van externe deskundigheid. Volgens een rekentool van de VNG is becijferd dat we de komende jaren meer dan € 1.700.000 nodig hebben voor de implementatie van de Omgevingswet (inclusief het maken van de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan). Besloten is om € 577.564 van het resultaat van de Voorjaarsnota 2017 te bestemmen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Speerpunten

Vitale leefomgeving: versterken/ opstarten dorpsnetwerken (buurt– en dorpsorganisatie) en agendavorming per kern door inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Dorpsnetwerken leggen aan de dorpsgemeenschap verantwoording af over voortgang van hun activiteiten en werken aan een duurzame positie van dorpsnetwerken in de kernen.

- **Kwaliteit**
  In 2017 is gewerkt aan het opzetten van een dorpsnetwerk in de grote kernen. Hiervoor zijn de grote kernen ingedeeld in logische delen. Deze delen worden afzonderlijk bezocht. De bewoners van dat deel

ontvangen daarvoor een uitnodiging.
Het bezoek wordt eerst intern voorbereid door in de organisatie alle onderwerpen op te halen die in de betreffende wijk spelen en intern bekend zijn. De betreffende vakcollega's zijn ook bij het bezoek aanwezig.
Per grote kern wordt er gestart met 1 wijk om ervaring op te doen en om van elkaar te leren. Voor Eibergen en Ruurlo zijn de voorbereidingen gestart. In Borculo is het proces met de wijk Hambroek (Mijn Hambroek) verder op deze manier opgepakt. In het Hambroek zijn nu een aantal werkgroepen aan de slag met onderwerpen die door de wijk zelf zijn aangedragen. Daarnaast zijn we voor het Hambroek bezig met de inventarisatie van wat er binnen de gemeente van de wijk bekend is.

Tijd

Geld
Er is vaak geen duidelijkheid of er middelen zijn om eventuele zaken die uit de bezoeken naar voren komen ook daadwerkelijk uit te kunnen voeren. We moeten beter (vooraf) inzichtelijk maken welke middelen (direct) beschikbaar zijn en voor welke activiteiten budget gereserveerd/aangevraagd moet worden.

Dorpsnetwerken maken een gebiedsagenda en handelen initiatieven uit eigen gebied af. Gemeente stelt samen met dorpsnetwerken spelregels op om initiatieven te stimuleren.

Kwaliteit
De dorpsorganisaties hebben een uitvoeringsagenda. Er is maandelijks contact over o.a. de voorgang van de projecten.
Met de kleine kernen en buurtschappen worden in 2017 en 2018 gesprekken gevoerd hoe de ontwikkeling van het dorp en de samenwerking met de gemeente op een goede manier vorm kan krijgen die aansluit bij de actuele ontwikkelingen en werkwijzen.
Wethouder Pot heeft eind 2017 en begin 2018 een bezoek gebracht aan de besturen van de dorpsbelangenverenigingen met als doel om de samenwerking van de afgelopen jaren te evalueren en om van gedachten te wisselen hoe in de toekomst de samenwerking eruit gaat zien en wat voor wederzijdse verwachtingen er zijn. Via de opzet van wijkgericht werken worden de ontwikkelingen en wensen per wijk samen met de afzonderlijke wijken in beeld gebracht.

We faciliteren de start van dorpsnetwerken en geven de kernen de ruimte om zichzelf te organiseren in representatieve dorpsnetwerken.

Speerpunten

Wijken en kernen zijn goed en veilig bereikbaar

Wat gaan we daarvoor doen?

30- en 60 kilometerzones inrichten.

Kwaliteit
In de kern Neede moeten de wijken in het noord-oosten nog ingericht worden als 30 km/u gebied. Dit zijn de laatste gebieden in Berkelland die nog als 30 km/u gebied moeten worden ingericht. Een verkeersbesluit daarvoor zal in het voorjaar 2018 worden genomen. De fysieke inrichting zal worden aangepakt in combinatie met rioolwerkzaamheden.

Tijd
Het verkeersbesluit wordt in 2018 genomen.
De fysieke aanpassingen zullen na 2018 plaatsvinden (in combinatie met rioleringswerkzaamheden).

Bij de aanpassing van de bestaande N18 en de N315 brengen we de belangen van de inwoners en wegverbindingen van Berkelland in.

Kwaliteit
In 2017 is zowel stedenbouwkundig als verkeerskundig uitgebreid gekeken naar de (on)mogelijkheden en knelpunten van het gehele bestaande N18 tracé dat in eigendom en beheer komt van de gemeente Berkelland. Naar aanleiding hiervan zijn (krediet)voorstellen aan de raad gedaan die in maart 2018 door

de raad zullen worden besproken. Voor het gedeelte van het tracé in de kern van Eibergen is het voorstel een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen om in 2018/2019 samen met bewoners en andere stakeholders te komen tot plannen en in 2020 over te gaan tot uitvoering.

- **Tijd**
  Aan de raad is tijdens een beeldvormende informatiebijeenkomst op 25 oktober 2016 meegedeeld dat het plan was om in het voorjaar van 2017 met nadere (financiële) voorstellen te komen voor met name de afwaardering van de bestaande N18.
  De toegezegde nadere financiële voorstellen zijn begin 2018 toegezonden aan de raad.
- **Geld**
  Bij de voorstellen tot afwaardering van de bestaande N18 in de tweede helft van 2017 zullen ook (financiële) voorstellen worden gedaan. De voorstellen die begin 2018 zijn verzonden aan de raad betreffen voorstellen voor een totaal krediet van € 2.300.000.

We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik.

- **Kwaliteit**
  In plaats van een weg in Beltrum starten we met de Lintveldseweg in Eibergen. Met de inzet van assetmanagement voor de uitvoering van wegbeheer wordt er niet alleen met een technische bril een afweging gemaakt welke wegen onderhoud nodig hebben, maar worden ook aspecten op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, gebruik, bereikbaarheid, etc meegewogen. In 2017 is in de vorm van een pilot met bewoners van de Lintveldseweg in Eibergen om tafel gegaan om ook de inbreng van de bewoners en gebruikers in deze afweging mee te nemen.
- **Tijd**
- **Geld**

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	**-703**	**-665**	**-703**	**-703**	**-518**
We overleggen met inwoners over speelplekken	**-77**	**-91**	**-82**	**-82**	**-96**
We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik	**-25**	**-53**	**-69**	**-39**	**-3**
Loonkosten van het programma Leefomgeving	**-847**	**0**	**-3.095**	**-3.095**	**-3.095**
Rente en afschrijving van het programma Leefomgeving	**-5.225**	**-4.991**	**-4.485**	**-4.485**	**0**
Totaal Lasten	**-6.877**	**-5.800**	**-8.434**	**-8.403**	**-3.712**
Baten					
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	**0**	**0**	**1**	**1**	**0**
We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik	**10**	**0**	**1**	**1**	**0**
Totaal Baten	**10**	**0**	**2**	**2**	**0**
Resultaat	**-6.867**	**-5.799**	**-8.432**	**-8.401**	**-3.711**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Rapportage groenbeheer	2009
Speelruimteplan	2007
Groenstructuurplan	
Speelruimtebeleid	2009

gemeente Berkelland

INTEGRALE VEILIGHEID

Integrale veiligheid

"Veiligheid is van en voor ons allemaal"

Wat speelt er?

- **Waakzaamheid en sociale controle**
  Er is een toenemende bereidheid om deel te nemen aan buurtpreventie door het oprichten van whatsapp groepen.
- **Bedrijven willen investeren in KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen)**
  Bedrijven kunnen zelf veel doen aan de eigen veiligheid. En nog meer in hun bedrijfsomgeving als bedrijven op bedrijventerreinen samenwerken. Ook hier geldt dat de eigen inzet voorwaarde is voor veiligheidsprofessionals om hun werk goed te kunnen doen.
- **Bestuur en medewerkers handelen integer**
  Voor een groot vertrouwen in de overheid is het belangrijk dat bestuurders en ambtenaren altijd integer handelen en dit ook actief laten zien.

Speerpunten

De inwoners en de BOA´s zijn onze ogen en oren van de wijk voor veiligheid

Wat gaan we daarvoor doen?

Onze BOA's (Bevoegd OpsporingsAmbtenaar) en de politie doen de witte voetjes actie.
We blijven ons inzetten om zoveel mogelijk mensen aan te sluiten bij burgernet en het burgerinitatief WhatsApp groepen

Kwaliteit
De gemeente plaatst borden en ondersteunt de initiatiefnemers, maar het betreft een burgerinitiatief. Ook in het buitengebied is nu op diverse plaatsen initiatief genomen WhatsApp groepen op te zetten. Alleen in Eibergen komt het nog niet van de grond met uitzondering van een aantal straten.

We ondersteunen de politie bij het inzetten van lokfietsen om het aantal fietsdiefstallen te verminderen.

Kwaliteit
De gemeentes Aalten, Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk hebben gezamenlijk de kosten betaald voor de track en trace van de lokfietsen in Achterhoek-Oost. Er zijn afgelopen jaar diverse aanhoudingen verricht, omdat iemand een lokfiets heeft meegenomen.

We versturen preventiebrieven in straten waar ingebroken is om het oplossingspercentage omhoog te krijgen en omdat er vaak meerdere keren in één buurt ingebroken wordt.

Kwaliteit
Bij elke inbraak in een woning wordt een preventiebrief verstuurd naar de omwonenden.

Speerpunten

Integriteit

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor alle medewerkers bijeenkomsten organiseren over integriteit. De integriteitsrichtlijnen worden voortdurend gecheckt of ze bijdragen aan integer handelen.

Kwaliteit
Integriteit is een belangrijk onderwerp in de gemeente Berkelland. Afgelopen voorjaar is de

klokkenluidersregeling geactualiseerd, door de vaststelling - met instemming van de ondernemingsraad - van de Regeling Melden Vermoeden Misstanden en in het najaar is het visiedocument 'Zo gaan we om met integriteit in Berkelland' geactualiseerd. Hierover communiceren we actief naar de medewerkers en bestuurders.

Daarnaast legt iedere nieuwe medewerker bij indiensttreding persoonlijk de ambtseed of ambtsbelofte af. Periodiek organiseren we bijeenkomsten waarin nieuwe medewerkers de ambtseed of ambtsbelofte afleggen ten overstaan van de burgemeester en gemeentesecretaris. Tijdens deze bijeenkomsten schenken we aandacht aan het onderwerp integriteit o.a. door met hen in groepen te discussiëren over integriteitsdilemma's.

Bij de aanstelling van de nieuwe raad, krijgen de raadsleden een dilemmatraining aangeboden.

De leden van het college van Burgemeester en wethouders zijn verplicht om inzicht te geven in hun eventuele nevenfuncties. Een overzicht hiervan met het tijdsbeslag en of een nevenfunctie bezoldigd of onbezoldigd is, staat op de homepage van de gemeente Berkelland. Ook onze topambtenaren zijn verplicht om hun nevenfuncties aan ons te melden. Het overzicht van de nevenfuncties van de topambtenaren van de gemeente Berkelland staat ook op onze site.

Ook zijn er in de organisatie interne en externe vertrouwenspersonen voor ongewenst gedrag en integriteit aangewezen.
Medewerkers kunnen bij hen terecht voor ondersteuning. Informatie over hun beschikbaarheid voor onze medewerkers delen we actief via intranet. Deze vertrouwenspersonen verzorgen jaarlijks een geanonimiseerd jaarverslag van hun activiteiten.

- **Tijd**
  In het najaar van 2017 is het visiedocument integriteit geactualiseerd en ter kennisname aangenomen door de Ondernemingsraad. We communiceren actief over de geactualiseerde klokkenluidersregling en het visiedocument. Dit doen we o.a. gelijktijdig met de bijeenkomsten voor het persoonlijk afleggen van de ambtseed en ambtsbelofte.
- **Geld**
  Jaarlijks stellen we budget beschikbaar voor de her- en bijscholing van de interne vertrouwenspersonen ongewenst gedrag en integriteit.

Speerpunten

Veiligheid bij bedrijven is in orde

Wat gaan we daarvoor doen?

Invoering Keurmerk Veilig Ondernemen ondersteunen, stimuleren en inkoopregistratie controleren in Digitaal Opsporingsregister ter voorkoming handel in gestolen goederen.

- **Kwaliteit**
  Met uitzondering van Eibergen (ivm revitalisering binnenstad) zijn alle grote kernen voorzien van een Keurmerk Veilig Ondernemen ondersteund door de gemeente. Daarnaast zijn we aan het kijken of het ook mogelijk is een KVO buitengebied op te zetten. Hierin zijn we in de oriënterende fase.
  De BOA's gaan zelfstandig op controle bij bedrijven met een DOR register.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Onze BOA's en de politie doen de witte voetjes actie	**-14**	**-10**	**-40**	**-40**	**-27**
Rente en afschrijving van het programma Integrale Veiligheid	**0**	**0**	**0**	**0**	**-2**
Totaal Lasten	**-14**	**-10**	**-40**	**-40**	**-30**
Baten					
Onze BOA's en de politie doen de witte voetjes actie	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**-14**	**-10**	**-40**	**-40**	**-30**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Integraal Veiligheidsplan (2014-2018)	Raad 16 september 2014
Integriteitsbeleid	2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	Berkelland	0,7	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2015	Nederland	2,4	
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	Berkelland	2,6	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2015	Nederland	5,4	
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	Berkelland	1,6	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2015	Nederland	3,9	
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	Berkelland	5,7	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2015	Nederland	6,1	
Verwijzingen Halt	per 10.000 inw.	2014	Berkelland	61,7	Bureau Halt
		2014	Nederland	139,7	
Hardekern jongeren	per 10.000 inw.	2014	Berkelland	1,2	Korps Landelijke

					Politiediensten (KLPD)
		2014	Nederland	1,3	

gemeente Berkelland

DOORLOPENDE OVERIGE TAKEN

Doorlopende overige taken

"Activiteiten die niet passen binnen de andere programma's"

Speerpunten

Doorlopende activiteiten

Wat gaan we daarvoor doen?

Afvalinzameling en verwerking.

- **Kwaliteit**
  Doel is om in 2020 te voldoen aan de landelijke doelstelling: 100 kilogram restafval per inwoner. Dit halen we niet met ons huidige inzamelsysteem. Begin 2018 heeft de gemeenteraad een nieuw plan vastgesteld. Het nieuwe plan "Van afval naar grondstof" vormt de basis voor de aanbesteding van het inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval. Voor 2018 verlengen wij de bestaande contracten om op die manier gefaseerd uitvoering te geven aan het nieuwe plan. In 2019 moet de nieuwe inzamelsystematiek en de aanbesteding van het huishoudelijk afval zijn doorgevoerd.
- **Tijd**
- **Geld**
  Verloopt binnen de financiële kaders.

Beheer en onderhoud van gemeentelijke eigendommen.
Beheer en onderhoud van het openbaar groen.

- **Kwaliteit**
  Het is belangrijk de ontwikkelingen in het groenbeheer goed te volgen. Het onderhoudsniveau wordt nu grotendeels gehaald.
- **Geld**
  Het overgrote deel van het reguliere onderhoud ligt vast in meerjarige opdrachten. De termijnbetalingen passen binnen de verwachtingen en er hebben zich geen onverwachte gebeurtenissen, met financiële gevolgen, voorgedaan.

Beheer en onderhoud van riolering.

- **Tijd**
  De looptijd van het GRP is verlengd tot 1 januari 2019. In 2017 zijn we samen met waterschap Rijn en IJssel gestart met het opstellen van de Watervisie 2030. Bij het opstellen van de visie worden veel partijen betrokken. De doorlooptijd van de visie is ongeveer een jaar. De watervisie 2030 vormt het integrale en lange termijnbeleid voor het watertakenplan, waarbij breder wordt gekeken dan alleen riolering en de waterketen. Het watertakenplan stellen we in 2018 op. Dat is de opvolger van het verbreed GRP. Voor eind 2018 willen wij dit plan af hebben.

Beheer en onderhoud van wegen, straten en pleinen.

- **Kwaliteit**
  Uit de in 2015 uitgevoerde herijking van het wegbeheer blijkt dat het kwaliteitsniveau van de wegen in het buitengebied door het beperkte budget steeds verder achteruit is gegaan. Deze teruggang van vooral de ontsluitingswegen in het buitengebied was aanleiding voor de raad om het college te verzoeken vanaf 2016 gedurende 4 jaar jaarlijks minimaal € 250.000 uit de reserve onderhoud wegen te gebruiken voor extra onderhoud aan de wegen in het buitengebied. Uit de (tweejaarlijkse) inspectie van de wegen in het buitengebied eind 2016 blijkt dat we de goede kant op gaan. Eind 2017 is de (tweejaarlijkse) inspectie van de wegen binnen de bebouwde kom uitgevoerd en in maart 2018 zullen de uitkomsten verwerkt zijn in een rapport. Mocht blijken dat het afgesproken kwaliteitsniveau van onze infrastructuur onder druk staat, dan zullen (met de raad) (andere) koers en benodigde middelen afgesproken worden.

Onderhouden van begraafplaatsen en gelegenheid geven tot begraven.

- **Kwaliteit**
  Natuurlijk begraven is mogelijk. De 'Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente Berkelland' is aangepast.
- **Tijd**
  De aangepaste 'Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente Berkelland' is gepubliceerd.
- **Geld**
  Kosten zijn iets hoger uitgevallen maar passen nog binnen onderhoudsbegroting.

Verzorgen van onderwijshuisvesting en overige onderwijszaken.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte.	**-44**	**-47**	**-54**	**-54**	**-44**
We zorgen er voor dat inwoners hun afval gescheiden kunnen aanbieden	**-2.419**	**-2.869**	**-3.020**	**-3.020**	**-2.584**
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	**-267**	**-352**	**-251**	**-310**	**-4.602**
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	**-1.481**	**-2.176**	**-1.509**	**-1.509**	**-1.920**
We onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen en zorgen voor ruimte voor nieuwe begravingen	**-304**	**-520**	**-246**	**-259**	**-273**
We beheren en onderhouden het openbaar groen	**-1.127**	**-1.199**	**-1.689**	**-1.697**	**-1.495**
We evalueren en actualiseren het Gladheidsbestrijdingsplan	**-47**	**-57**	**-72**	**-72**	**-81**
We houden de Wegenlegger actueel	**-18**	**-9**	**0**	**0**	**0**
We onderhouden onze infrastructuur	**-3.098**	**-3.046**	**-2.753**	**-3.042**	**-3.039**
Totaal Lasten	**-8.805**	**-10.274**	**-9.594**	**-9.962**	**-14.038**
Baten					
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte.	**44**	**47**	**54**	**54**	**44**
We zorgen er voor dat inwoners hun afval gescheiden kunnen aanbieden	**3.420**	**3.432**	**3.695**	**3.695**	**3.613**
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	**306**	**143**	**108**	**380**	**385**
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	**6.133**	**6.141**	**6.345**	**6.345**	**6.384**
We onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen en zorgen voor ruimte voor nieuwe begravingen	**270**	**225**	**264**	**264**	**301**
We beheren en onderhouden het openbaar groen	**59**	**122**	**51**	**68**	**135**
We evalueren en actualiseren het Gladheidsbestrijdingsplan	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

We onderhouden onze infrastructuur	**294**	**377**	**204**	**204**	**248**
Totaal Baten	**10.527**	**10.487**	**10.721**	**11.010**	**11.110**
Resultaat	**1.721**	**212**	**1.127**	**1.049**	**-2.928**

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Huishoudelijk restafval	kg	2014	Berkelland	254	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)
		2014	Nederland	205		
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	%	2014	Berkelland	9	VeiligheidNL	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.
		2014	Nederland	7		
Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met een fietser	%	2014	Berkelland	13	VeiligheidNL	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.
		2014	Nederland	10		
% achterstandsleerlingen	%	2012	Berkelland	7,14	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.
		2012	Nederland	11,61		
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2012	Berkelland	2,1	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
		2012	Nederland	3,2		
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	Berkelland	2	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
		2014	Nederland	5		
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	Berkelland	33	DUO - Dienst Uitvoering	Het aantal leerplichtigen dat wel staat

					Onderwijs	ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
		2014	Nederland	60		

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	
Gemeentelijk Rioleringsplan	2013
Wegbeheer gemeente Berkelland 2016-2020	2016

gemeente Berkelland

FINANCIËN

Wat speelt er?

- In deze coalitieperiode hebben we een bezuinigingstaakstelling van € 4,8 miljoen.
- We hebben ruimte binnen onze liquide middelen. Met de lage rente op de kapitaalmarkt levert dit geen rendement op.
- De regelgeving rond de begroting is gewijzigd daardoor zijn een aantal extra overzichten verplicht

Speerpunten

Financieel structureel gezonde gemeente

Wat gaan we daarvoor doen?

We besparen € 3.200.000 door budgetten te verlagen en inkomsten te verhogen.

De bezuinigingen die meetellen voor de bezuinigingen uit Veranderende samenleving, vernieuwd bestuur zijn bezuinigingen ten opzichte van de begroting 2014. Bij de voorjaarsnota 2016 hebben we al aangegeven dat de bezuinigingen op de VNOG, antidiscriminatievoorziening en zwerfdieren niet gerealiseerd zullen worden. De bezuiniging op de rekenkamerfunctie kan betrokken worden bij de evaluatie door de raad.

Geld

Ten opzichte van de begroting 2018 zijn er geen wijzigingen in de stand van de bezuinigingen. Het eerst volgende ijkmoment is de voorjaarsnota 2018.
De stand ziet er dan als volgt uit:

Onderwerp	Doel	Gerealiseerd	Nog te gaan
Financieel technisch	1.500.000	3.961.556	-2.461.556
VNOG/Brandweer	200.000	114.506	85.494
Antidiscriminatievoorziening	15.000	0	15.000
Rekenkamerfunctie	15.000	0	15.000
Zwerfdierenopvang	20.000	2.277	17.723
WMO	300.000	300.000	0
WSW	350.000	325.000	25.000
Binnensportaccommodatie	85.000	50.714	34.286
Leerlingenvervoer	30.000	147.000	-117.000
Beheer en Onderhoud	350.000	347.556	2.444
Verkoop gebouwen/energiebesparing	100.000	0	100.000
Overige maatregelen	200.000	199.893	107
Personeel	1.700.000	192.283	1.507.717

Totaal	4.865.000	5.640.785	-775.785

We ontwikkelen onze rendementsdoelstellingen.

Kwaliteit

De marktrente was in 2017 onverminderd laag. Daarmee is het lastig om overtollige liquiditeiten goed te laten renderen. Om het rendement toch te kunnen verbeteren hebben we interesse getoond in de aandelen Twence die door de gemeenten Almelo en Oldenzaal zijn aangeboden. Dit heeft niet tot de overname van aandelen geleid.

Overzicht Overhead (bedragen x € 1.000)

De wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording schrijven een overzicht van de overhead voor. In dit overzicht staan alle inkomsten en uitgaven die de gemeente doet aan ondersteunende diensten en middelen die daarbij horen.

x € 1.000	Baten	Lasten	Saldo 2017	2018	2019	2020
Salarissen		-9.035	-9.035	-9.035	-9.035	-9.035
Duurzame goederen		-25	-25	-25	-25	-25
Leges en andere rechten	4	0	4	4	4	4
Overige goederen	0	-2.813	-2.813	-2.745	-2.745	-2.745
Rente	0	-284	-284	-284	-284	-284
Afschrijvingen	0	-697	-697	-697	-697	-697
Overige verrekeningen	0	-80	-80	-80	-80	-80
Ingeleend personeel	0	-120	-120	-120	-120	-120
Uitgeleend personeel	1.862	0	1.862	1.862	1.862	1.862
Inkomensoverdrachten Rijk	0	-6	-6	-6	-6	-6
Inkomensoverdrachten overige instellingen	0	-57	-57	-57	-57	-57
Totaal	1.866	-13.117	-11.251	-11.183	-11.183	-11.183

Overzicht baten en lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)

De wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording schrijven een overzicht van de lasten en baten per taakveld voor. Dit overzicht geeft een beeld van waar de bedragen in de begroting naar toe gaan.

Taakveld	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo 2017	Saldo 2018	Saldo 2019	Saldo 2020
0.1	Bestuur	0	-1.827	-1.827	-1.827	-1.827	-1.827
0.2	Burgerzaken	669	-661	8	8	8	8
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	0	-249	-249	-249	-249	-249
0.4	Overhead	1.866	-13.116	-11.250	-11.183	-10.553	-10.553

0.5	Treasury	3.798	-3.016	782	849	1.017	1.185
0.61	OZB woningen	7.543	-867	6.675	6.675	6.675	6.675
0.62	OZB niet-woningen	1.172	-54	1.119	1.162	1.162	1.162
0.63	Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0
0.64	Belastingen overig	4	-6	-2	-2	-2	-2
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	60.555	0	60.555	60.164	59.505	59.031
0.8	Overige baten en lasten	208	-2.229	-2.021	-1.706	-1.931	-2.069
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	2.679	0	2.679	1.604	1.347	1.297
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	101.961	-101.961	0	-906	-1.110	-1.701
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	99	-2.245	-2.146	-2.239	-2.331	-2.424
1.2	Openbare orde en veiligheid	0	-211	-211	-211	-211	-211
2.1	Verkeer en vervoer	203	-5.150	-4.947	-4.947	-4.947	-4.947
2.2	Parkeren	3	-36	-33	-33	-33	-33
2.3	Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0
2.4	Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
3.1	Economische ontwikkelingen	0	0	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	501	-503	-2	-2	-2	-2
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	62	-181	-118	-118	-118	-118
3.4	Economische promotie	287	-752	-465	-465	-415	-415
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	14	-2.457	-2.443	-2.443	-2.443	-2.443
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	130	-922	-792	-792	-792	-792
5.1	Sportbeleid en activering	0	-1.219	-1.219	-1.219	-1.199	-1.199
5.2	Sportaccommodaties	269	-597	-328	-328	-328	-328
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	-492	-492	-492	-492	-492
5.4	Musea	24	-127	-103	-103	-103	-103
5.5	Cultureel erfgoed	14	-425	-412	-412	-412	-412
5.6	Media	5	-611	-606	-606	-606	-606
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	68	-3.030	-2.962	-2.962	-2.962	-2.958
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	29	-1.543	-1.514	-1.511	-1.511	-1.511

6.2	Wijkteams	0	-2.089	-2.089	-2.089	-2.089	-2.089
6.3	Inkomensregelingen	7.733	-11.009	-3.276	-3.276	-3.276	-3.276
6.4	Begeleide participatie	0	-11.838	-11.838	-11.973	-11.973	-11.973
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	-1.716	-1.716	-1.716	-1.716	-1.716
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	820	-6.481	-5.661	-5.661	-5.661	-5.661
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	-9.416	-9.416	-9.416	-9.416	-9.416
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	-852	-852	-852	-852	-852
7.1	Volksgezondheid	0	-1.408	-1.408	-1.408	-1.408	-1.408
7.2	Riolering	6.345	-5.216	1.129	1.121	1.134	1.127
7.3	Afval	3.748	-3.295	453	737	737	737
7.4	Milieubeheer	8	-1.488	-1.480	-1.464	-1.317	-1.317
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	264	-349	-85	-85	-85	-85
8.1	Ruimtelijke ordening	73	-791	-718	-718	-718	-718
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	931	-931	0	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	794	-1.513	-719	-719	-719	-719

Balansen 2017 - 2020 (bedragen x € 1.000)

ACTIVA	2017	2018	2019	2020
Immateriële vaste activa	181	181	181	181
Materiële vaste activa	99.731	101.381	102.681	102.681
Financiële vaste activa	28.809	26.309	23.809	21.309
Voorraden	3.314	2.841	1.953	1.320
Uitzettingen < 1 jaar	66.632	66.632	5.325	5.325
Liquide middelen	208	208	208	208
Overlopende activa	8.373	8.373	8.373	8.373
Totaal Activa	**207.248**	**205.925**	**203.837**	**200.704**
Passiva				
Eigen Vermogen	104.779	107.233	108.922	109.566
Voorzieningen	11.130	11.130	11.130	11.130
Vaste schulden > 1 jaar	67.423	63.646	59.869	56.092
Vlottende schulden < 1 jaar	13.681	13.681	13.681	13.681

Overlopende passiva	10.235	10.235	10.235	10.235
Totaal Passiva	**207.248**	**205.925**	**203.837**	**200.704**

Emu-saldi 2017 - 2019 (bedragen x € 1.000)

	2016	2017	2018
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-507	-3.281	-3.365
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	5.250	5.143	5.143
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	180	180	180
Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	8.000	4.951	1.200
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen			
Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van			
Verkoop van effecten:			
Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee	Nee
Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	**-3.215**	**-2.909**	**758**

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Loonkosten van het programma Financiën	**-20.616**	**-1.012**	**-11.392**	**-11.387**	**-10.025**
Rente en afschrijving van het programma Financiën	**-85**	**-44**	**-4.007**	**-4.487**	**1.459**
We voeren de Wet onroerende zaakbelasting uit	**-243**	**-36**	**-299**	**-299**	**-273**
We heffen Onroerende zaak belasting	**0**	**-3**	**-1**	**-1**	**-3**
We heffen andere belastingen en leges	**-516**	**-765**	**-873**	**-934**	**-573**
We storten in en onttrekken aan reserves	**-14.454**	**-61.996**	**0**	**-4.499**	**-8.181**
Bedrijfsvoeringskosten	**-3.300**	**-21.373**	**-3.831**	**-4.447**	**-7.442**
We beheren onze financiële middelen	**-88**	**-47**	**2.994**	**-27**	**-3.152**
We dragen bij aan verbonden partijen.	**-3.273**	**-2.903**	**-3.055**	**-2.900**	**-3.236**
Overige baten en lasten	**-489**	**-50**	**-2.230**	**-383**	**-359**
U	**-7.530**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Lasten	**-50.593**	**-88.227**	**-22.692**	**-29.363**	**-31.784**
Baten					
Rente en afschrijving van het programma Financiën	**0**	**0**	**0**	**3.817**	**0**
We ontvangen een algemene uitkering	**62.907**	**64.643**	**60.555**	**61.720**	**61.836**
We voeren de Wet onroerende zaakbelasting uit	**0**	**-15**	**0**	**0**	**-3**
We heffen Onroerende zaak belasting	**8.074**	**7.167**	**8.128**	**8.128**	**8.238**
We heffen andere belastingen en leges	**1.046**	**1.123**	**1.545**	**1.545**	**1.102**
We storten in en onttrekken aan reserves	**17.141**	**59.695**	**2.679**	**4.351**	**7.863**

Bedrijfsvoeringskosten	**2.267**	**251**	**1.939**	**1.984**	**4.100**
We beheren onze financiële middelen	**5.152**	**5.639**	**781**	**1.194**	**2.672**
We dragen bij aan verbonden partijen.	**14**	**9**	**8**	**8**	**70**
Overige baten en lasten	**497**	**673**	**208**	**208**	**1.212**
Totaal Baten	**97.096**	**139.186**	**75.842**	**82.954**	**87.091**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**46.503**	**50.959**	**53.149**	**53.590**	**55.307**
Stortingen en onttrekkingen	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Onttrekkingen					
We storten in en onttrekken aan reserves	**0**	**0**	**518**	**0**	**0**
Mutaties reserves	**0**	**0**	**518**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**46.503**	**50.959**	**53.668**	**53.590**	**55.307**

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2017	Berkelland	6,04	Eigen begroting
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2017	Berkelland	5,35	Eigen begroting
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2017	Berkelland	654,12	Eigen begroting
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2017	Berkelland	0,04	Eigen begroting
Overhead	% van totale lasten	2017	Berkelland	0,11	Eigen begroting

gemeente Berkelland

BEDRIJFSVOERING

Bedrijfsvoering

Berkelland goed georganiseerd!

Wat speelt er?

Organisatieontwikkeling
In februari 2018 is het twee jaar geleden dat de organisatie is gekanteld naar zelforganiserende teams om daarmee invulling te geven aan de in de visie "Organisatieontwikkeling 2020" geformuleerde ambitie om slank, daadkrachtig en flexibel te zijn. Het fundament van deze organisatieontwikkeling, de zelforganisatie, staat niet ter discussie. Wel is er een doorontwikkeling geweest in de concern-hulpstructuur om het rendement te vergroten. Zo zijn er maatregelen genomen om de aansturingsstructuur te versterken met meerdere concernopdrachtgevers, is het programmamanagement doorontwikkeld en wordt de integraliteit en afstemming tussen de teams te verbeterd. We realiseren ons dat het enige jaren zal duren voordat de zelforganisatie tot volle wasdom komt. Daarbij hebben de in eerdere begrotingen genoemde aandachtspunten voor het daadwerkelijk realiseren van de gewenste veranderingen nog steeds de volle aandacht. Het gaat dan om:

- Elkaar aanspreken op proces en resultaat.
- Onze veranderende rol in de samenleving, zowel bekeken vanuit participatie (samenleefomgeving) als dienstverlening.
- Resultaatgericht werken (projectmatig werken, rollen opdrachtgever-opdrachtnemer versterken).
- Professionaliseren opdrachtgeverschap (regierol in een netwerksamenleving).
- Verbeteren kwaliteit bestuurlijke ondersteuning.

Hoewel er stevige stappen zijn gezet in het slechten van deze blokkades is er nog een weg te gaan. Dat doen we vanuit een meervoudige ontwikkelstrategie waar in de herfst van 2017 de laatste hand aan wordt gelegd. Deze strategie legt het (meervoudige) focus bij de inrichting, richting en verrichting van de ambtelijke organisatie. Onderdelen van deze aanpak zijn:

- De kwalitatieve doorontwikkeling van de organisatie waarmee we toewerken naar een organisatie die op basis van kwaliteit, kwantiteit en competenties in relatie tot de bestuurlijke ambitie in balans is.
- Toerusting en ontwikkeling van de teams.
- Het Dynamisch Programma Zelforganisatie.
- Sturing op resultaten en kwaliteit.
- Een verdere ontwikkeling van het bestuurlijk-ambtelijke samenspel.
- Inzet op leren, innoveren en samenwerken.

ICT innovatie
ICT kan een belangrijk hulpmiddel zijn om onze nieuwe gemeentelijk rol in de samenleving en organisatie te realiseren. De voortdurende ICT innovatie biedt veel nieuwe mogelijkheden en kansen om dienstverlening en bedrijfsvoering op een andere manier te organiseren. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet is daarvan een voorbeeld en is opgenomen in het ontwikkelprogramma Omgevingswet.
In 2017 hebben we ICT ontwikkelingen langs een aantal sporen verkend en de consequenties geïnventariseerd. We streven naar een moderne en voorspelbare dienstverlening en bedrijfsvoering. De vraag van inwoner en gebruiker staat centraal.
Gemeenten worden de komende jaren wettelijk verplicht gebruik te maken van een Generieke Digitale Infrastructuur (afgekort: GDI). De GDI bestaat uit digitale basisvoorzieningen waarmee overheidsorganisaties hun primaire processen kunnen inrichten, zoals Mijn Overheid, Idensys en eHerkenning.
Met de beoogde Wet Open Overheid wordt toegang tot publieke informatie een recht van inwoners. Daarbij worden gemeenten verplicht om uit eigen beweging bepaalde categorieën informatie openbaar te maken. We sluiten aan op bestaande landelijke ontwikkelingen en (regionale) samenwerkingen. Ambitie en ICT keuzes worden afgestemd op die van bestuurlijke keuzes en de organisatiedoelen.
De term datagedreven sturing horen we steeds vaker in gemeenteland. Want ook gemeenten ontdekken de grote waarde van gegevens. Verschillende gemeenten gebruiken deze gegevens al om het beleid te onderbouwen en te verbeteren. Beleid dat steeds meer is gebaseerd op feitelijke waarnemingen en veel

minder op aannames en veronderstellingen. De vraag is wat de impact van datagedreven sturing zal zijn op de gemeentelijke organisatie, de dienstverlening en het werk.

Privacybescherming en informatieveiligheid

Informatiebeveiliging wordt tegenwoordig strak gereguleerd door de Informatie Beveiligingsdienst (IBD) van KING/VNG. Gemeenten hebben zelfregulerende afspraken gemaakt om informatiebeveiliging bestuurlijk te verankeren. In 2018 zal voor de tweede maal een nieuwe en verscherpte ENSIA verantwoording worden afgelegd aan de gemeenteraad.

Specifiek aandachtspunt binnen informatiebeveiliging is de bescherming van persoonsgegevens. Vanaf 25 mei 2018 hebben gemeenten ook te maken met de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De AVG vervangt de Wbp vanaf deze datum. Deze nieuwe wetgeving moet zorgen voor een betere balans tussen de privacybescherming van burgers en de huidige wetgeving in heel Europa. Hierbij staat digitale verwerking en uitwisseling van gegevens centraal.

Voor de bedrijfsvoeringsorganisatie blijft de ambitie om de dienstverlening aan de organisatie en externe partijen te verbeteren door voortdurend te professionaliseren en de klantgerichtheid van denken en handelen te vergroten.

Speerpunten

Een professionele bedrijfsvoering

Wat gaan we daarvoor doen?

Ontwikkelen opdrachtgeverschap.

- **Kwaliteit**
  Het lokale contractmanagement binnen het Sociaal Domein is vormgegeven. In het contractmanagement van de overige dienstverlening door derden aan de gemeente is weliswaar vooruitgang geboekt maar deze is nog niet afgerond.
- **Tijd**
  Zoals aangegeven zijn er stappen gezet maar is het nog niet geheel afgerond.
- **Geld**

Professionaliseren projectmatig werken.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
  - Team Projecten heeft tijdens een opleidingstraject een leidraad voor projectmatig werken ontwikkeld. Hiermee heeft zij haar eigen werkwijze als die van de organisatie geprofessionaliseerd.
  - Het optimaliseren van de bedrijfsvoering qua planning, begroting, monitoring en ICT zodat het het projectmatig werken ondersteund, is gestart, maar behoeft nog verdere stappen.
  - Het werken met bestuursopdrachten en projectformulieren ter ondersteuning van de besluitvormingsprocessen in de organisatie, de resultaatgerichtheid en de samenwerking tussen teams. De benodigde formats hiervoor zijn ontwikkeld en geïmplementeerd.
- **Geld**

Uitvoeren interne audits.

- **Kwaliteit**
  We hebben volgens plan in 2017 elf interne audits uitgevoerd. Deze interne audits bevestigen het beeld dat de processen in het algemeen goed verlopen. Daarnaast ontdekken we elk jaar weer nieuwe verbeterpunten. Zo verbeteren we continu onze werkprocessen. Er zijn een paar taaie onderwerpen die onze extra aandacht vragen. Het gaat met name om de werkprocessen: beheren van contracten, het aanbestedingsproces en het proces van subsidievaststelling.

Verbeteren juridische kwaliteit.

Kwaliteit

Tijd

In 2017 is de juridische kwaliteit van beschikkingen op het terrein van de jeugdhulp, evenementen, terrassen en standplaatsen beoordeeld. De resultaten van de audit gebruiken we als een nulmeting. Naar aanleiding van de audit zijn verbetertips gegeven aan de opstellers van de beschikkingen.
De belangrijkste bevindingen zijn:

- Aanvragen beter controleren. Een aanvraag is regelmatig onvolledig of niet door de juiste persoon ondertekend.
- Het onderzoekproces - wij moeten een zorgvuldige belangenafweging maken voordat we een besluit nemen - is onvoldoende transparant, zodat niet duidelijk is of alle relevante aspecten en benodigde adviezen zijn meegewogen in de besluitvorming.
- De motivering van de besluiten moet duidelijker en beter.
- Besluitvorming moet op tijd. Is dat niet mogelijk dan op tijd bericht sturen dat het langer duurt en waarom dat is.
- Besluiten moeten worden ondertekend door de daartoe bevoegde persoon.

Geld

Verminderen fiscale risico's.

Kwaliteit

Tijd

In het kader van Horizontale Toezicht is er rondom het proces van aangiftes BTW, BTW compensatiefonds en Werkkostenregeling/Loonheffing verbetering aangebracht waardoor de volledigheid, juistheid en betrouwbaarheid beter is gewaarborgd. In 2018 zal dit proces verder geoptimaliseerd worden en zal samen met de Belastingdienst nauwer samengewerkt worden om horizontale toezicht meer vorm te gaan geven.

Geld

We evalueren onze dienstverlening aan derden.

Kwaliteit

Voor het merendeel van de dienstverleningsovereenkomsten (DVO) geldt dat ze in goed overleg zijn geactualiseerd en geaccordeerd. Ten aanzien van de DVO met de gemeenten Oost-Gelre en Winterswijk geldt dat de drie gemeenten nog niet geheel op dezelfde lijn zitten ten aanzien van de contractduur van de DVO en de te hanteren tarieven.
De geleverde dienstverlening is besproken en geëvalueerd. Voor de DVO met de SDOA geldt dat er met de eind 2017 aangetreden manager van de SDOA gesprekken gestart zijn voor een verdere doorontwikkeling en professionalisering van de dienstverlening.

Tijd

Het proces is niet geheel afgerond in 2017. Is ook een doorlopende activiteit.

Geld

De afgesproken vergoedingen zijn tijdig betaald.

Speerpunten

Herijking van de besparing op de organisatiekosten

gemeente Berkelland

Wat gaan we daarvoor doen?

We zetten in op een meervoudige ontwikkelstrategie voor de organisatie.

- **Kwaliteit**
  In 2017 hebben we de koers van zelforganisatie vervolgd. Om deze koers te versterken hebben we de HR-agenda en het programma zelforganisatie samengesteld. De inhoud er van is ondersteunend aan medewerkers en de teams om zich zelf te ontwikkelen naar de volgende fase(n) van zelforganisatie. Te denken valt aan thema's zoals feedback, leiderschap, besluitvorming, leren en ontwikkelen en cultuurverandering.
- **Tijd**
  De organisatieontwikkeling is een doorlopend proces. We maken steeds stappen om verder te komen.
- **Geld**

We verminderen het aantal fte (bij gelijkblijvende taken) met 30 op 31 december 2018.

- **Kwaliteit**
  De taakstelling voor personeel was gebaseerd op de situatie per 1 januari 2014. Sinds die tijd is er veel veranderd. We hebben te maken met nieuwe taken en veranderende regelgeving. Maar ook met een aantrekkende economie die leidt tot meer initiatieven uit de samenleving die ook actie van ons vragen. Dit vraagt een nieuwe balans tussen kwantiteit, kwaliteit en bestuurlijke opgave. Bij de begroting 2018 is besloten de taakstelling niet verder in te vullen. Er is een nieuw beeld van de formatie geschetst waarbij de benodigde formatie voor een kwalitatief goede dienstverlening is bepaald op 287,9 fte.
- **Tijd**

- **Geld**

Speerpunten

ICT innovatie een belangrijk hulpmiddel dat leidt tot een moderne en voorspelbare dienstverlening en bedrijfsvoering

Wat gaan we daarvoor doen?

Aansluiten op de generieke digitale infrastructuur.

- **Kwaliteit**
  In de tweede helft van 2017 heeft de projectgroep Omgevingswet en de werkgroep digitalisering zich verder georiënteerd op de consequenties van het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Vanwege uitstel van invoering van de wet, is de noodzaak om een aansluitplan op te stellen ook vertraagd.

gemeente Berkelland

Grondbeleid en verantwoording grondexploitatie 2017

Inleiding

In deze paragraaf komen de uitgangspunten over het gemeentelijke grondbeleid aan de orde. In het jaarverslag staat tot welke resultaten het beleid in 2017 heeft geleid. Ook analyseren we de risico's die verbonden zijn aan de ontwikkeling van de plannen.

Beleid

Algemeen grondbeleid

Grondbeleid is geen doel op zich: het exploiteren van grondposities is een middel om doelen te bereiken op de beleidsterreinen woningbouw, bedrijvigheid en werkgelegenheid en de inrichting van de openbare ruimte. In de door de raad vastgestelde nota Grondbeleid staat dat de gemeente kiest voor actief grondbeleid waar dit mogelijk en gewenst is. Natuurlijk blijft de gemeente ook particuliere activiteiten faciliteren door haar verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte in te vullen.

De grondexploitatiewet als onderdeel van de Wet ruimtelijke ordening vormt de basis voor het verhalen van de daarmee gemoeide kosten. In de praktijk zet de gemeente Berkelland in op het aangaan van anterieure overeenkomsten met initiatiefnemers voorafgaande aan het vaststellen van het bestemmingsplan. Als de gemeente niet tot de gewenste afspraken over kostenverhaal kan komen, fungeert het exploitatieplan als publiekrechtelijk instrument om de exploitatiebijdrage via de omgevingsvergunning te verhalen. Tot op heden heeft de gemeente Berkelland nog geen exploitatieplan hoeven vast te stellen.

Naast wijzigingen in de wetgeving leiden stagnerende marktomstandigheden en de demografische ontwikkelingen tot een verschuiving van een actief naar een meer faciliterend grondbeleid. De regionale woonagenda 2015-2025, de in 2016 vastgestelde lokale woonagenda, de wijziging van de fiscale winstregeling per 2016 en de aanpassingen van de regels rond begroting en verantwoording [BBV] spelen bij het exploiteren en verantwoorden van grondposities een rol.

Financiële positie

Bij grondexploitatie kan het om grote bedragen gaan. Er kan winst gemaakt worden, maar er zijn ook risico's. Omdat de planning en uitvoering vaak jaren duren, kunnen de verwachte en werkelijke resultaten flink verschillen. Kosten kunnen tegenvallen, maar ook de verkoop van kavels kan tegenvallen. De uitkomsten van de laatste jaren laten zien dat de effecten van de economische crisis en de stagnerende woningmarkt geleid hebben tot verliezen op de grondexploitaties, zowel lokaal, regionaal als landelijk.

De lopende grondexploitatie projecten actualiseren we minimaal jaarlijks. In deze paragraaf gaan wij onder het hoofdstuk Jaarverslag 2017 in op de resultaten. Een actueel overzicht van de lopende projecten is in de jaarrekening opgenomen onder de balanspost voorraden, onderdeel Bouwgronden in exploitatie. Grondposities waarbij een reëel en stellig voornemen tot ontwikkeling ontbreekt verantwoorden we met ingang van 2016 volgens de BBV voorschriften onder de post Materiële vaste activa.

Reserve bouwgrondexploitatie

Afgesproken is dat onze grondexploitatie "selfsupporting" is. Winsten en verliezen moeten elkaar op termijn compenseren. Het product grondexploitatie is daarom budgettair neutraal in de begroting opgenomen. Om in de toekomst tegenvallers op te vangen werken we met een reserve grondexploitaties. Aan het eind van elk jaar wordt de stand van zaken opgemaakt. Winsten worden dan in beginsel toegevoegd aan de reserve en verliezen worden onttrokken aan de reserve. Toevoegingen aan de reserve of onttrekkingen uit de reserve worden altijd ter goedkeuring voorgelegd aan de gemeenteraad. In de praktijk neemt de gemeenteraad hierover een besluit bij het vaststellen van de jaarrekening.

Risicomanagement

De reserve grondexploitaties moet eventuele toekomstige tegenvallers op kunnen vangen. Het is daarom belangrijk om een goede inschatting te maken van eventuele tegenvallers. De hoogte van de reserve

grondexploitaties stemmen we daarop af. De gemeente werkt met een methode van risico analyse om het risico op tegenvallende resultaten zo betrouwbaar mogelijk in te schatten. Daarbij beoordelen we marktrisico's en specifieke project risico's.

Marktrisico's bestaan uit kostenstijgingen, daling van grondprijzen en vertraging van de ontwikkelingen. Voor deze factoren worden voor twee scenario's parameters gehanteerd. Samen met de specifieke projectrisico's leidt de berekening tot een inschatting van de bandbreedte waarbinnen de risico's zich bevinden. Deze risico's worden afgezet tegen de ruimte om binnen de projecten tegenvallers op te vangen. Deze ruimte bestaat uit de verwachte winst van een project en de post voor onvoorziene uitgaven. Voorzichtigheidshalve nemen we van deze ruimte maximaal 50% mee voor het bepalen van de aanwezige dekking voor risico's in het project.

Het verschil tussen het berekende risico en de mogelijke dekking binnen de projecten noemen we de *benodigde weerstandscapaciteit*. Deze benodigde capaciteit vergelijken we met de *beschikbare weerstandscapaciteit*. De beschikbare capaciteit bestaat uit meerdere delen. Allereerst bestaat deze capaciteit uit de Algemene reserve grondexploitatie. Daarnaast is het deel van de verwachte positieve projectresultaten en de posten onvoorzien – dat resteert na dekking van de risico's op projectniveau – beschikbaar als weerstandscapaciteit.

De ratio tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstands-capaciteit geeft een indicatie van het weerstandsvermogen. Verderop in deze paragraaf Grondbeleid lichten we de uitkomsten van deze analyse toe.

Jaarverslag grondexploitatie 2017

Het resultaat van het product Grondexploitatie over het jaar 2017 laat een winst zien van € 919.797. In 2016 werd € 67.906 winst verantwoord. De hogere winst is met name te verklaren door het effect van gewijzigde BBV voorschriften. In maart 2018 is een notitie verschenen die winstneming op basis van de "percentage of completion" methode voorschrijft. Afhankelijk van welk aandeel van de kosten en de opbrengsten per complex is gerealiseerd wordt tussentijds winst verantwoord. Het effect van deze methodiek leidt in 2017 tot € 763.000 "extra" winst.
Voorgesteld wordt om de winst over 2017 toe te voegen aan de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie. Daarmee blijft de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie op peil om de risico's in de toekomst op te kunnen blijven vangen. In deze paragraaf is dit voorstel van resultaatbestemming al verwerkt.

De inhoud van dit jaarverslag bestaat uit de volgende hoofdstukken:

I Analyse van het resultaat 2017
II Waardering grondposities per eind 2017
III Reserves en voorzieningen ten behoeve van de grondexploitatie
IV Risico analyse grondexploitatie
V Korte beschouwing van de (financiële) stand van zaken van de afzonderlijke exploitaties.

gemeente Berkelland

I: Analyse van het resultaat 2017

Dit hoofdstuk behandelt de uitkomsten van de grondexploitatie over het jaar 2017. De verantwoorde winst over het boekjaar 2017 ad € 920.000 is als volgt samengesteld (afgerond op € 1.000):

Plan	Resultaat	Mutatie voorziening	Totaal resultaat
Bedrijfsterrein Overberkel Borculo	- 16.000	-	**-16.000**
Bedrijfsterrein Kiefte Eibergen	344.000	-	**344.000**
De Garver Haarlo	21.000	-	**21.000**
Vonderman Noordijk	39.000	-	**39.000**
Olland Noord Rietmolen	266.000	-	**266.000**
Hondelink Neede	- 250.000	250.000	**-**
ABCTA Beltrum	390.000	-	**390.000**
De Mölle Haarlo	3.000	-	**3.000**
De Heuver Gelselaar	-	- 100.000	**- 100.000**
Totaal Bouwgronden in exploitatie	*797.000*	*150.000*	***947.000***
Natuurpark Kronenkamp Neede	- 52.000	51.000	**- 1.000**
Transformatie Zwartschool Borculo [1]	- 51.000	54.000	**3.000**
Bedrijfsterrein Russchemors Neede	17.000	-	**17.000**
Overige complexen	- 46.000	-	**- 46.000**
Subtotaal Materiële vaste activa	*- 132.000*	*105.000*	***- 27.000***
Totaal resultaat (winst)	***665.000***	***255.000***	***920.000***

Ad [1]: bijdrage reserve herstructurering € 54.177.

Korte toelichting op het resultaat

Naast het genoemde effect van € 763.000 door de voorgeschreven wijziging van het bepalen van de tussentijdse winst is het positieve resultaat over 2017 vooral te verklaren door de gerealiseerde verkopen in het plan ABCTA te Beltrum. Als uitkomst van de pilot Wonen in Beltrum zijn in fase II van dit plan starterswoningen gerealiseerd. De boekwaarde van deze gronden was echter met het oog op de demografische ontwikkelingen in een eerder stadium al afgewaardeerd, waardoor nu een meevaller is ontstaan. Tegenover deze winst staat een negatief resultaat voor De Heuver in Gelselaar. Voor de lagere opbrengstverwachting in dit plan is een verliesvoorziening gevormd.

Het verlies van € 27.000 op grondposities onder Materiële vaste activa (voorheen "Niet in exploitatie genomen gronden") wordt vooral veroorzaakt doordat aan de investeringen geen kosten meer kunnen worden toegerekend. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat gemaakte kosten alleen kunnen worden geactiveerd (toegevoegd aan de boekwaarde) als er een reëel en stellig voornemen bestaat om de gronden in de nabije toekomst te bebouwen. Uitgaven voor deze grondposities en rentelasten over de boekwaarde komen daarom direct ten laste van het resultaat.

Het activeren van kosten blijft beperkt tot de huidige marktwaarde, rekening houdend met de actuele bestemming. Alleen als er na een raadsbesluit meer duidelijkheid bestaat over de nadere invulling van de toekomstige bouwlocatie en de daarvoor nog te maken kosten, kan de verwachte

marktwaarde in de toekomstige bestemming als toets worden gebruikt. De gemiddelde waardering van de grondposities onder de Materiële vaste activa (niet in exploitatie genomen gronden, erfpachtgronden en overige ruilgronden) bedraagt € 5,50 per m2.

II. Waardering grondposities per einde boekjaar

De waardering van de ingenomen grondposities per einde boekjaar is als volgt (in €):

	rekening 2017	rekening 2016
Niet in exploitatie genomen gronden	915.796	982.349
Erfpachtgronden	69.750	69.750
Overige gronden	375.760	375.760
Subtotaal Materiële vaste activa	1.361.306	1.427.859
Voorraad Bouwgronden in exploitatie	5.945.072	5.783.412
Vorderingen op particuliere exploitanten	-	31.560
Totaal boekwaarde	7.306.378	7.242.831
Af: voorzieningen voor kosten/verliezen	- 222.250	- 222.250
Af: voorziening voor gevolgen krimp	- 1.875.255	- 2.075.850
Totaal balanswaarde	**5.208.873**	**4.944.731**

De balanswaarde van de verschillende grondexploitaties is in 2017 toegenomen met € 264.142 van € 4.944.731 naar € 5.208.873. Deze toename is als volgt te specificeren (bedragen in €):

	rekening 2017	rekening 2016
kapitaallasten (2,40% respectievelijk 5,00%)	175.459	199.257
uren eigen dienst	78.190	31.961
uitgaven op projectbasis	205.626	102.639
totaal kosten en investeringen	459.275	333.857
opbrengsten (verkoop / subsidie)	1.060.753	177.043
per saldo af- / toename investering	- 601.478	156.814
verantwoord resultaat (excl. bijdrage reserves)	865.620	67.906
Totaal mutatie balanswaarde	**264.142**	**224.720**

De toename van de balanswaarde in 2017 is hoofdzakelijk te verklaren door de hoge tussentijdse winstneming als gevolg van de "percentage of completion" methodiek. Daartegenover staat dat in 2017 meer opbrengsten zijn gerealiseerd dan dat er uitgaven zijn gedaan. De opbrengsten zijn gerealiseerd bij kavelverkopen in de plannen ABCTA Beltrum (€ 544.000), Olland Noord Rietmolen (€ 190.000), De Mölle Haarlo (€ 124.000) en Teeuwland Gelselaar (€ 130.000).

Daarnaast is de balanswaarde toegenomen doordat een winst van € 866.000 is verantwoord (totaal resultaat grondexploitatie € 920.000 minus € 54.000 verantwoorde bijdrage uit de bestemmingsreserve herstructurering voor Zwartschool Borculo).

Voor een nadere specificatie van de balanswaarden en de verantwoorde resultaten voor de lopende projecten verwijzen we naar de toelichting op de balans in de jaarrekening, onderdeel Bouwgronden in exploitatie onder voorraden.

III: Reserves en voorzieningen ten behoeve van de grondexploitatie

In dit hoofdstuk komt het verloop van de reserve bouwgrondexploitatie aan bod. Vervolgens lichten we de mutaties en de stand van de gevormde voorzieningen toe. Binnen de grondexploitatie maken we onderscheid tussen voorzieningen voor individuele projecten enerzijds en een algemene voorziening voor de afwaardering van gemeentelijke grondexploitaties als gevolg van de demografische ontwikkelingen anderzijds.

Algemene reserve bouwgrondexploitatie en voorstel resultaatbestemming 2017

De algemene reserve bouwgrondexploitatie bedroeg per eind 2016 € 1.709.127. De winst over 2016 ad € 67.904 is conform het raadsbesluit bij het vaststellen van de jaarrekening 2016 ten gunste van de Algemene reserve bouwgrondexploitatie gebracht. Per 1 januari 2017 bedraagt deze reserve € 1.777.031.

Voorgesteld wordt om de winst over het jaar 2017 ad € 919.797 ten gunste van de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie te brengen. Daarmee blijft de reserve voor Bouwgrondexploitatie – die nodig is om normale risico's in het grondbedrijf op te vangen - op niveau. Daarbij merken we op dat via het vaststellen van de begroting over het jaar 2018 is besloten om de reserve aan te vullen met € 1.000.000 om het weerstandsvermogen te versterken met het oog op schade ten gevolge van het terugdringen van de woningbouwcapaciteit in plannen die met particuliere partijen ontwikkeld worden. We verwijzen ook naar onderdeel VI van deze paragraaf, waarin het effect van de stelselwijziging voor tussentijdse winstneming is beschreven. De "percentage of completion" methode leidt in vergelijking tot voorgaande jaren eerder tot winstneming. De methode is voorgeschreven op basis van een notitie van de commissie BBV die in maart 2018 is verschenen.

Voorzieningen individuele projecten grondexploitatie

De voorziening voor individuele projecten is noodzakelijk om verwachte verliezen op dat specifieke plan in de toekomst op te vangen. De voorziening komt overeen met de hoogte van het verwachte toekomstige tekort, berekend tegen netto contante waarde. We berekenen deze waarde tegen een discontovoet van 2,0%.

De benodigde voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd. Soms zijn looptijden van de planontwikkeling verlengd of is het uitgiftetempo van de kavels gewijzigd. Ook is gebleken dat de verwachte opbrengsten soms naar beneden moeten worden bijgesteld. Deze effecten leiden tot hogere rentelasten. Als dit niet binnen de exploitatie van het plan kan worden opgevangen, moet hiervoor een verliesvoorziening worden gevormd. Eind 2017 is een verliesvoorziening aanwezig voor

het plan De Heuver in Gelselaar (€ 100.000). Daarnaast is een voorziening gevormd voor mogelijke schade aan de woonstraten op het plan Schollenkamp Borculo (€ 75.000). Ook is een voorziening beschikbaar voor nagekomen kosten op terrein Overberkel Borculo (€ 47.250). Totaal bedraagt de voorziening voor verliezen op individuele projecten per eind 2017 € 222.250.

Voorziening afwaarderen grondexploitaties door demografische ontwikkelingen

Via het vaststellen van de jaarrekening 2010 is een voorziening van € 5.000.000 gevormd voor het afwaarderen van gemeentelijke grondexploitaties als gevolg van demografische ontwikkelingen. Gelet op de noodzaak om het woningbouwprogramma fors terug te brengen zullen meerdere gemeentelijke woningbouwplannen geen of slechts beperkt doorgang vinden. De hoogte van de voorziening is destijds bepaald op de boekwaarde van die plannen per 31 december.

De beschikbare voorziening per eind 2017 bedraagt € 1.875.255. De gevormde voorziening is volgens de nu beschikbare informatie toereikend om de gevolgen van het verminderen van woningbouwplannen voor gemeentelijke exploitaties op te vangen.

De gemeente Berkelland heeft zich gebonden aan de Regionale Woonvisie, waarin maximaal 635 woningen waren toegestaan voor de periode 2010 tot het jaar 2025 (oorspronkelijk 2020). In 2015 is de Regionale Woonagenda 2015-2025 vastgesteld. Dit heeft tot een verdere verlaging van het aantal toe te voegen woningen geleid (570 ipv 635). Over het woningbouwprogramma informeren we de raad afzonderlijk via de jaarlijkse voortgangsrapportages.

Om te komen tot een zorgvuldige afweging over het overschot aan woningbouwplannen wordt regionaal het zogenaamde stoplichtmodel gehanteerd. Voor de grote kernen Borculo, Ruurlo en Neede is in het najaar van 2017 een Structuurvisie Wonen vastgesteld als kader voor toekomstige bestemmingsplannen. Voor de kleine kernen is in 2017 een traject gestart naar het voorbeeld van de pilot in Beltrum. De uitkomsten van dit traject kunnen dan in 2018 en 2019 gebruikt worden als input voor de structuurvisies Wonen voor de kleine kernen.

Genoemde ontwikkelingen zullen mogelijk leiden tot het herijken van het woningbouwprogramma. Het kan zijn dat hierdoor gemeentelijke plannen bijgesteld moeten worden. De effecten hiervan zullen we verwerken in de jaarrekening over het jaar waarin de ruimtelijke kaders door de raad zijn vastgesteld.

gemeente Berkelland

IV: Risico analyse grondexploitatie

Dit hoofdstuk maakt inzichtelijk op welke wijze de risico-omvang van projecten binnen de grondexploitatie is becijferd. De omvang van een risico is het product van het effect en de kans dat dit zich voordoet. Het risico wordt afgezet tegen de aanwezige mogelijkheden om tegenvallers binnen de projecten op te vangen. De risico's die niet binnen de projecten zelf kunnen worden opgevangen vormen samen de *benodigde* weerstandscapaciteit. Het bedrag dat beschikbaar is voor het opvangen van risico's noemen we de *beschikbare* weerstandscapaciteit. De benodigde capaciteit zetten we af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De verhouding tussen deze beide termen – het weerstandsvermogen - bepaalt in welke mate de gemeente in staat is om de risico's af te dekken.

Bepalen van de risico omvang grondexploitatie

Voor het bepalen van risico's binnen de grondexploitatie is een model ontwikkeld. In dit model maken we onderscheid tussen twee typen risico's. We onderkennen marktrisico's en specifieke projectgebonden risico's.

Voor het bepalen van de omvang van marktrisico's hanteren we parameters voor kostenstijgingen, daling van opbrengsten en vertraging van de ontwikkeling. Uitgangspunt voor deze berekening is de geactualiseerde exploitatiebegroting per plan. In deze begrotingen is uitgegaan van zo realistisch mogelijke ramingen voor nog te maken kosten en verwachte opbrengsten. Voor het bepalen van de omvang van risico's zijn vervolgens twee scenario's doorgerekend. Een scenario met tegenvallende ontwikkelingen en een scenario "kritiek". We achten het gelet op de huidige marktsituatie niet zinvol om een optimistisch scenario door te rekenen.

Voor de grondposities die sinds 2016 verantwoord worden onder de Materiële vaste activa (voorheen Niet in exploitatie genomen gronden) sluiten we aan bij de uitkomsten van de risicoberekening voor Bouwgronden in exploitatie. Het marktrisico voor deze plannen drukken we uit in een percentage van de boekwaarde.

In onderstaande tabel zijn de gehanteerde parameters voor de bepaling van de omvang van de marktrisico's weergegeven.

Effecten voor bepaling marktrisico	Bouwgronden in exploitatie		Materiële vaste activa	
	tegenvallend	kritiek	tegenvallend	kritiek
Kostenstijging	5%	10%		
Daling totale grondopbrengsten	5%	10%		
Vertraging looptijd in jaren	3	7		
Boekwaarde waardering (op basis uitkomsten Onderhanden werken)			15%	20%
Kans op gezamenlijk optreden bij doorlopende projecten	50%	33%	50%	33%
Kans op optreden bij mogelijk te schrappen woningbouwplannen	50%	33%		

De parameters voor de bepaling van het risico op kostenstijging en vertraging van de looptijd zijn ongewijzigd ten opzichte van 2016. De effecten worden per project opgeteld. Omdat het niet realistisch is dat al deze effecten zich in alle plannen tegelijkertijd en gezamenlijk voordoen, kwantificeren we het risico door het totale effect met een kans van 50% respectievelijk 33% te vermenigvuldigen. Deze percentages zijn de afgelopen jaren ook gebruikt.

Voor specifieke projectrisico's is een inschatting gemaakt van mogelijk negatieve effecten die zich binnen dat plan kunnen voordoen naast de al becijferde marktrisico's. Nadelige effecten met een kans groter dan 50% worden in de exploitatiebegroting zelf verwerkt en leiden daarom niet tot een extra risico.

De totale risico-omvang is in het tegenvallende scenario ingeschat op € 3.787.000. In het kritieke scenario komt de berekening op basis van bovengenoemde parameters uit op € 4.208.000.

Van risico-omvang naar benodigde weerstandscapaciteit

Een deel van de risico's kan binnen de projecten zelf worden opgevangen. Bijvoorbeeld doordat er een positief eindresultaat wordt verwacht of doordat er posten voor onvoorziene kosten in de exploitatiebegrotingen zijn opgenomen. We gaan in de analyse voorzichtigheidshalve niet uit van de totale verwachte dekkingsmogelijkheden, maar hanteren maximaal 50% van deze posten.

Het verschil tussen de risico-omvang en de verwachte ruimte om dit op te vangen binnen het project vormt de benodigde weerstandscapaciteit voor projecten. Daarnaast is weerstandscapaciteit nodig om het risico af te dekken dat ambtelijke uren niet langer aan de grondexploitatie kunnen worden toegerekend.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de uitkomsten van de analyse. Uit deze tabel volgt dat in het tegenvallende scenario een weerstandscapaciteit benodigd is van € 3.380.000. In het kritieke scenario is een capaciteit nodig van € 3.615.000.

Totaal benodigde weerstandscapaciteit in €

	marktrisico		project	totaal risico	
	tegenvallend	kritiek	specifiek	tegenvallend	kritiek
Bouwgronden in exploitatie	904.000	1.335.000	2.648.000	3.552.000	3.983.000
Materiële vaste activa	74.000	64.000	161.000	235.000	225.000
Subtotaal risico omvang	**978.000**	**1.399.000**	**2.809.000**	**3.787.000**	**4.208.000**

	verwachte projectcapaciteit	
	tegenvallend	kritiek
Bouwgronden in exploitatie	491.000	648.000
Materiële vaste activa	-	-
Subtotaal weerstandscapaciteit binnen projecten	**491.000**	**648.000**

	benodigde capaciteit	
	tegenvallend	kritiek
Bouwgronden in exploitatie	3.061.000	3.335.000
Materiële vaste activa	235.000	225.000
Subtotaal benodigde weerstandscapaciteit voor projecten	3.296.000	3.560.000
Organisatie risico's	84.000	55.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit (=omvang -/- projectcapaciteit)	**3.380.000**	**3.615.000**

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit drie verschillende componenten. Allereerst is de Algemene reserve bouwgrondexploitatie beschikbaar om risico's op te vangen. Ten tweede kunnen risico's worden opgevangen door het niet benutte deel van de verwachte resultaten en de posten onvoorzien. Tot slot is binnen de gevormde voorziening voor afwaardering van exploitaties een buffer van € 103.000 beschikbaar. Overigens zal binnen enkele plannen de boekwaarde lager zijn dan de huidige marktwaarde. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de gronden die in erfpacht zijn uitgegeven. Deze zogenaamde stille reserves nemen we voorzichtigheidshalve niet mee bij het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit.

De Algemene reserve bouwgrondexploitatie bedraagt na de voorgestelde resultaat bestemming over 2017 € 2.696.000. Inclusief de verhoging die via de begroting 2018 is vastgesteld is € 3.696.000 beschikbaar als capaciteit om risico's op te vangen.

Het totaal begrote positieve eindresultaat voor de Bouwgronden in exploitatie bedraagt € 2.300.000. Hiervan heeft € 980.000 betrekking op plannen die mogelijk aangepast worden als gevolg van de demografische ontwikkelingen. Deze theoretische winsten tellen daarom niet mee bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. Per saldo resteert een winstverwachting van € 1.320.000. Binnen de projecten is voor onvoorziene posten € 152.000 opgenomen. Voor de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt voorzichtigheidshalve maximaal 50% van beide posten meegenomen. Dit leidt tot een beschikbare begrote capaciteit van € 736.000. Daarvan is in het tegenvallende scenario € 491.000 benut voor risico's binnen de individuele plannen. Het niet benutte deel ad € 245.000 geldt als algemeen beschikbare weerstandscapaciteit. In het kritieke scenario is deze buffer € 88.000 (€ 736.000 - € 648.000).

Samengevat kan de beschikbare weerstandscapaciteit als volgt worden weergegeven:

Totaal beschikbare weerstandscapaciteit in €

	beschikbare capaciteit	
	tegenvallend	kritiek
Binnen Algemene reserve grondexploitatie	3.696.828	3.696.828
Resterende capaciteit uit verwachte positieve resultaten en onvoorzien	245.000	88.000
Buffer binnen voorziening voor afwaardering gemeentelijke exploitaties	102.925	102.925
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	**4.044.753**	**3.887.753**

Weerstandsvermogen grondexploitatie

De verhouding tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit noemen we het weerstandsvermogen. In het tegenvallende scenario is deze verhouding per eind 2017 1,20 (2016: 1,00). In het kritieke scenario is de ratio 1,08 (2016: 0,87). Een ratio boven de 1,00 wordt als "voldoende" gezien. De beschikbare capaciteit is dan groter dan de benodigde capaciteit.

Het weerstandsvermogen binnen de grondexploitatie blijft onverminderd zorgelijk. Voor zover de capaciteit om risico's op te vangen onvoldoende blijkt, moet een beroep gedaan worden op de Algemene reserve.

Overige risico's

Alle gemeentelijke bestemmingsplannen zijn afgelopen jaren geactualiseerd. Daarbij zijn latente, nooit benutte woningbouwmogelijkheden niet langer opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan. Dit kan komende jaren leiden tot het moeten uitkeren van planschade. Voor het risico op planschade als gevolg van het schrappen van bouwmogelijkheden is binnen de grondexploitatie geen specifieke voorziening gevormd.

Naast het risico op planschade bestaat ook een risico op claims doordat plannen van derden alleen in aangepaste vorm – met minder woningen – kunnen worden uitgevoerd. De huidige mogelijkheden van het betreffende bestemmingsplan en de eventuele afspraken binnen een overeenkomst zullen bepalend zijn voor de hoogte van de claim. Voor deze mogelijke claims is geen voorziening getroffen. In nauw overleg met externe juridische en financieel deskundigen proberen we de schade voor de gemeente en de ontwikkelaars te beperken. Daarbij zetten we in op het vroegtijdig aankondigen van planologische procedures om de ruimte voor nieuwbouw van woningen te verminderen. Dit wordt het "creëren van voorzienbaarheid" genoemd. De ontwikkelaar heeft dan nog enige tijd om het plan in de huidige vorm te realiseren. Het publiekrechtelijke risico op planschade voor de gemeente vermindert hierdoor.

In een project heeft de gemeente ook vorderingen op de ontwikkelaar uit hoofde van overeengekomen financiering. Het verminderen van het oorspronkelijke woningbouwprogramma kan er toe leiden dat de vordering niet volledig kan worden afgelost. Het kan ook betekenen dat eerder uitgekeerde winsten moeten worden teruggestort. Voor het gemeentelijk aandeel in dit risico zijn maatregelen getroffen. Wij verwijzen ook naar de passage in de toelichting op de balans, onderdeel vorderingen.

V Korte beschouwing van de (financiële) stand van zaken van de afzonderlijke exploitaties.

In de geactualiseerde exploitatieberekeningen van de gemeentelijke grondexploitaties is rekening gehouden met verlenging van looptijd. Jaarlijks wordt beoordeeld of de ramingen voor nog te maken kosten nog toereikend zijn. Daarmee actualiseren we de mutaties in prijzen of hoeveelheden. De gronduitgifteprijzen zijn met ingang van 2013 verlaagd. In 2018 beoordelen we of de uitgifteprijzen nog steeds marktconform zijn.

Korte toelichting per complex

Hieronder volgt per complex een korte toelichting op het verloop van de boekwaarde in 2016 en de verwachte prognose voor komende jaren. Niet alle complexen komen daarbij aan bod, alleen plannen met een boekwaarde of mutaties boven € 500.000 worden genoemd. Voor een compleet overzicht van de gemeentelijke complexen verwijzen we naar de toelichting op de balans (onderdeel voorraden).

Bedrijventerrein Kiefte IV Eibergen

De verkopen op dit terrein lopen nog achter bij de verwachtingen. De boekwaarde is per saldo toegenomen van € 2.153.000 tot € 2.552.000. Deze toename is hoofdzakelijk veroorzaakt door een tussentijdse winstneming van € 344.000. De verwachte winst op eindwaarde bedraagt per eind 2017 nog € 970.000. Het tracé besluit voor de N18 geeft aan dat deze rijksweg dwars over een aantal uitgeefbare en bouwrijpe kavels loopt. In de begroting is nu verondersteld dat de gemeente in 2018 gecompenseerd zal worden voor het verlies aan grondverkopen. Eind 2015 is een compensatievoorstel van Rijkswaterstaat ontvangen, maar hierover is nog geen schriftelijke overeenstemming bereikt. Wel is in maart 2018 mondeling akkoord bereikt over de voorwaarden van compensatie en de aankoop van ruilgronden van Rijkswaterstaat. Met mogelijk hogere opbrengsten door het ontstaan van nieuwe zichtlocaties is geen rekening gehouden.

Bedrijventerrein Everskamp Ruurlo
De boekwaarde van dit complex bedraagt eind 2017 € 1.558.000. Het tempo van verkopen blijft fors achter bij de verwachtingen. De in 2013 doorgevoerde verlaging van de gronduitgifteprijzen en het voorzichtige economische herstel heeft slechts in beperkte mate tot concrete belangstelling van bedrijven geleid. Het uitgiftetempo is gehandhaafd op afronding in 2030. Door de gewijzigde BBV regelgeving worden met ingang van 2016 minder rentelasten toegerekend (2,40% in plaats van 5,00%). Hierdoor bedraagt – gerekend met een uitgifte van gemiddeld 2.000m2 per jaar – het verwachte eindresultaat in 2030 € 209.000 positief. Door de lange looptijd van deze exploitatie zijn de uitkomsten onzeker. Binnen de risicoanalyse is daarom rekening gehouden met een benodigd weerstandsvermogen in de bandbreedte van € 391.000 tot € 511.000.

Hondelinkweg Neede (nabij sportvelden)
Op grond van het bestemmingsplan en de daarbij horende verkaveling zijn er in theorie nog 17 kavels uitgeefbaar. Vanwege de demografische ontwikkelingen is de opbrengst van 8 kavels administratief geschrapt. In de huidige prognose van uitgifte is nog uitgegaan van de verkoop van 9 kavels in de periode tot en met 2027. Dit heeft tot een afwaardering van € 250.000 geleid. Hiervan is € 100.000 gedekt door de in 2016 gevormde verliesvoorziening en € 150.000 door een beroep te doen op de zogenaamde krimpvoorziening. De boekwaarde van het plan bedraagt eind 2017 € 759.000. Het verwachte eindresultaat bedraagt na deze aanpassingen € 43.000 positief.

Leusinkbrink
De gemeente heeft een overeenkomst met Exploitatiemaatschappij Leusinkbrink BV voor de ontwikkeling van het gebied Leusinkbrink te Ruurlo. De gemeente deelt in de positieve resultaten en treedt op als financier van de vennootschap. Per eind 2017 heeft de gemeente een vordering van € 6.860.082 op de vennootschap.

Het aantal verkopen in de fases Zoomgebied en de zone Enkeerdlaan blijven sinds 2010 fors achter bij de verwachtingen. Er zijn in deze plandelen nog ruim 100 kavels in de verkoop. Een ontwikkeling voor fase Zuid en Noord wordt met het oog op de demografische ontwikkelingen niet langer realistisch geacht. Ook een verlaging van het aantal mogelijke woningen in het Zoomgebied lijkt op grond van de krimp en een verantwoorde ruimtelijke ordening onvermijdelijk.

Eind 2017 heeft de gemeente nog ruim 13 ha gronden in het gebied in eigendom met een boekwaarde van € 712.000. Het afgelopen decennium is door beide partijen elk circa € 2.700.000 voorschot op het winstaandeel ontvangen. Met mogelijke toekomstige verliezen is rekening gehouden binnen de voorziening voor afwaardering van gemeentelijke woningbouwlocaties als gevolg van demografische ontwikkelingen. Daarnaast is in de risicoanalyse rekening gehouden met verliezen die uitgaan boven de gevormde voorziening.

Regionaal bedrijventerrein De Laarberg
Gebiedsonderneming De Laarberg ontwikkelt het gelijknamige regionale bedrijventerrein. De gemeente Berkelland is samen de gemeente Oost-Gelre aandeelhouder in de opgerichte vennootschappen. Beide gemeenten hebben zich financieel garant gesteld voor € 12,5 miljoen. In de paragraaf "Verbonden partijen" is meer informatie opgenomen.

gemeente Berkelland

LOKALE HEFFINGEN

Lokale heffingen

"Lokale heffingen en lastendruk in beeld"

Wat speelt er?

De belastingen en heffingen die inwoners betalen, verschillen per persoon. Toch bestaat de behoefte om gemeenten te vergelijken. Voor die vergelijking maken we gebruik van de gemeentelijke lastendruk. Hierbij gaan we uit van een standaardsituatie met de tarieven van een gemeente. In de berekening van de lastendruk houden we rekening met de Onroerende Zaak Belastingen, Afvalstoffenheffing en Rioolheffing. Voor Berkelland ziet de gemeentelijke lastendruk er als volgt uit:

Bedragen in €	Gebruiker van de woning geen eigenaar		Gebruiker van de woning eigenaar	
Belastingsoort	Tarief 2017	Tarief 2018	Tarief 2017	Tarief 2018
OZB gebruiker	0	0	0	0
OZB eigenaar	0	0	204,00	206,86
Reinigingsheffing	189,36	189,36	189,36	189,36
Rioolheffing gebruiker	201,60	201,60	201.60	201,60
Rioolheffing eigenaar	0	0	185,30	185,30
Totaal belastingdruk	390,96	390,96	780,26	783,12

Uitgangspunten voor de vergelijking zijn:

- Huishouden van 4 personen.
- Woningwaarde van € 150.000.
- Groot pakket afvalstoffenheffing (380 liter).
- Waterverbruik van 45 kub per persoon.

Kaders

- De onroerende zaak belastingen stijgt niet meer dan de inflatiecorrectie. Voor 2018 houden we rekening met een stijging van 1,4%.
- De reinigingsheffingen zijn bedoeld om de kosten van afvalinzameling en –verwijdering te dekken. Wij streven naar 100 procent kostendekking bij de afvalstoffenheffing. Bij het berekenen van de kostendekkendheid houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead, BTW en eventuele prijsstijgingen.
- De gemeente heeft de zorg voor het stedelijk afvalwater, hemelwater en de structurele nadelige gevolgen van de grondwaterstand. De kosten hiervan worden betaald uit de rioolheffing. Er is een bewuste keuze gemaakt om de heffing te splitsen in een gebruikersdeel en een eigenarendeel. De gebruiker betaalt, omdat hij/zij afvalwater op het riool loost. De eigenaar omdat de aansluiting op de riolering de gebruikswaarde van zijn pand verhoogt. De rioolheffing is kostendekkend. Bij het berekenen van de kostendekkendheid houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead, BTW en eventuele prijsstijgingen.
- Iedereen die in onze gemeente overnacht in een hotel, pension, vakantiewoning of kampeeronderkomen en die niet in de gemeentelijke basisadministratie van onze gemeente is opgenomen, moet toeristenbelasting betalen. Het is praktisch niet uitvoerbaar de belasting te innen bij de personen die overnachten. Daarom heffen wij de belasting van degenen die gelegenheid tot overnachten bieden (de exploitanten). De exploitanten mogen de belasting doorberekenen aan de personen die overnachten. Voor kampeeronderkomens op vaste- en seizoenstandplaatsen op

campings kan een forfaitair tarief (vast jaarbedrag) worden gerekend op basis van het gemiddelde aantal personen en het gemiddelde aantal overnachtingen.

- Wij leveren diverse diensten en producten zoals paspoorten, rijbewijzen, uittreksels, bouwvergunningen en kapvergunningen, waarvoor wij een vergoeding (leges) vragen. Deze leges staan in de Legesverordening. Deze verordening voldoet aan de eisen die door de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Europese dienstenrichtlijn (EDR) zijn gesteld.
- De begraafrechten moeten in principe de kosten van het begraven en het onderhouden van de begraafplaatsen dekken. Omdat wij veel graven hebben uitgegeven voor onbepaalde tijd lukt het niet om de begraafrechten kostendekkend te krijgen.
- Marktgelden moeten de kosten van de markten dekken. Wij kennen één tarief voor de gehele gemeente Berkelland.
- Voor mensen met een minimuminkomen bestaat de mogelijkheid gehele of gedeeltelijke kwijtschelding te krijgen voor de volgende gemeentelijke belastingen:
    - OZB.
    - Reinigingsheffingen.
    - Rioolheffing.

Wij verlenen gehele kwijtschelding als er aan alle voorwaarden voor kwijtschelding is voldaan. In onze gemeente hanteren wij de zogenaamde 100 procent kwijtscheldingsnorm.
Dit betekent dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau, zonder vermogen, altijd in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Speerpunten

Een verantwoorde gemeentelijke belastingdruk

Wat gaan we daarvoor doen?

Heffen Reinigingsheffingen
Heffen rioolheffing
Heffen van Onroerende zaak belastingen

Speerpunten

Kwijtschelding van belasting voor mensen met een minimuminkomen

Wat gaan we daarvoor doen?

Kwijtschelden gemeentelijke belastingen

Speerpunten

Verantwoorde tarieven voor onze dienstverlening

Wat gaan we daarvoor doen?

Heffen begraafrechten
Heffen Leges
Heffen marktgelden
Heffen Toeristenbelasting

gemeente Berkelland

WEERSTANDSVERMOGEN

Weerstandsvermogen

"Berkelland kan een stootje hebben"

Wat speelt er?

De wereld om ons heen verandert snel. Dat betekent dat er altijd ontwikkelingen zijn waar geen rekening mee is gehouden. Deze ontwikkelingen kunnen de gemeente geld kosten. Het is daarom verstandig om geld te reserveren voor eventuele tegenvallers. Hoeveel geld we moeten reserveren hangt af van de risico's die we lopen. In Berkelland is een raadsbesluit genomen waarin staat dat we proberen € 5.000.000 te reserveren om risico's af te dekken. Overigens merken we dat het benoemen van de risico's al helpt bij het beperken van de gevolgen. We letten meer op de mogelijke risico's en proberen eerder in te grijpen.

Speerpunten

Een weerstandvermogen dat voldoende is om de risico's op te vangen

Wat gaan we daarvoor doen?

Beoordelen weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen geeft aan of we de risico's die we lopen ook kunnen betalen. Daarom proberen we van de risico's die we lopen in te schatten hoe groot de kans is, en hoeveel het ons kost als het risico zich voordoet. Op die manier maken we een inschatting van het vermogen dat wij nodig hebben om de risico's die we lopen te kunnen betalen.
Op 1 januari 2017 verwachten we dat de algemene reserve € 30.763.775 groot is. We schatten dat de risico's die we lopen uitkomen op €6.825.167. Daarmee komt het weerstandvermogen op 4,5. Dit is uitstekend.

Kwaliteit
In 2017 hebben zich geen risico's voorgedaan. Als we het weerstandsvermogen relateren aan de risico's die we voor 2018 hebben geïnventariseerd dan komt het weerstandsvermogen uit op 5,4. Dit is uitstekend.

Inventariseren risico's.

Als we ons verdiepen in risico's kunnen we eindeloze lijsten maken van alle mogelijke risico's. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. We moeten ons beperken. Welke risico's nemen we niet mee:
- Alle risico's met een uiterst kleine kans.
- Alle risico's met een kleine kans en tegelijk ook kleine financiële gevolgen.
- Alle risico's die we als gemeentelijke organisatie onderkennen en waarvoor we afdoende interne beheersmaatregelen hebben genomen.
- Alle risico's die via verzekeringen voldoende afgedekt zijn.

Vooraf nog de volgende toelichting:
- We pretenderen niet volledig te zijn. Er zijn vast risico's die we nog niet onderkennen.
- Geschatte omvang: hoe groot is het financieel gevolg als dit risico zich op enig moment voordoet.
- Geschatte kans: hoe groot is de kans dat dit risico zich in dit begrotingsjaar voordoet. Als we inschatten dat een risico zich hooguit eens in de tien jaar voordoet, rekenen we met een kans van 1/10 (10 procent).
- De genoemde omvang en kans zijn inschattingen van de organisatie. Meerdere mensen binnen de organisatie hebben meegedaan aan deze schattingen.
- We hebben geen feitenmateriaal waarmee we deze keuzes kunnen onderbouwen. We vinden dat deze schatting voldoende is voor het doel van deze paragraaf: het bepalen van het weerstandsvermogen.

Risico	Geschatte omvang (€)	Geschatte kans	Financieel effect van de risico's (€)

Grondexploitatie			3.500.000
Samenwerkende partijen (GR'en/DVO's)	20.000.000	1/10	2.000.000
Decentralisatie Jeugdzorg/Wmo/Participatie	1.000.000	1/10	100.000
Klimaatveranderingen	6.000.000	1/25	240.000
Calamiteiten	5.000.000	1/100	50.000
Privacy/Datalek	820.000	1/20	41.000
Organisatorische risico's	250.000	1/10	25.000
Uitval ICT	150.000	1/5	30.000
Garantstelling Laarberg	12.500.000	1/75	166.667
Planschadeclaims	100.000	1/10	10.000
Beheer voormalige vuilstortplaat Langenberg	1.000.000	1/50	20.000
BTW verrekening gymzalen en sporthallen	100.000	2/5	40.000
Garanties	7.350.000	1/75	98.000
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN)	745.000	2/5	298.000
Uitstaande gelden	28.000.000	1/100	280.000
Totaal	83.015.000		6.898.167

Kengetallen financiële positie

Vanaf de begroting 2016 moeten we ook financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarrekening. Het gaat om 6 kengetallen die we hierna kort toelichten.

1. Netto schuldenquote.
   De netto schuldenquote geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen met de inkomsten die ze heeft. De richtlijn van de provincie Gelderland is dat bij een netto schuldenquote van 90% een risico ontstaat. Bij een schuldenquote boven de 130% is de gemeente nauwelijks nog in staat de schulden te betalen.
2. Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.
   Als je geld uitleent levert dat inkomsten op. Die inkomsten dekken een gedeelte van de schuld. Daarmee heb je in ieder geval al in staat een gedeelte van je schuld te betalen. Er zit natuurlijk wel een risico aan het uitlenen van geld. Degene die het geld leent kan misschien het geld niet terugbetalen. De provincie Gelderland hanteert dezelfde percentages voor de risicobepaling als bij de netto schuldenquote.
3. Solvabiliteitsratio.
   De solvabiliteitsratio geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen. Het gaat er hier dus niet om of de schulden betaald kunnen worden uit de inkomsten maar ook uit het bestaande bezit. De

provincie Gelderland vindt een solvabiliteit van minder dan 50% al risicovol en een solvabiliteit van minder dan 20% erg risicovol. In het beleid bestemming overschotten hebben wij de grens gesteld dat we bij een solvabiliteit van minder dan 35% eerst de algemene reserve aanvullen.

4. Structurele exploitatieruimte.
   Met dit kengetal kunnen we zien of we structureel in staat zijn de lasten die we als gemeente hebben ook te kunnen betalen. Dit kengetal is uiteindelijk het belangrijkst voor de vorm van toezicht waar de provincie Gelderland ons onder plaatst. Voor het repressief toezicht is het van belang dat of de begroting of de meerjarenraming een kengetal laat zien dat groter is dan 0%. Wij streven naar een situatie waarbij de begroting en de meerjarenraming een percentage groter dan 0 laten zien.
5. Grondexploitatie.
   Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de gronden zich verhoud tot de inkomsten van de gemeente. De provincie Gelderland vindt een percentage minder dan 20 weinig risicovol. Een percentage van meer dan 35 is volgens de provincie Gelderland erg risicovol.
6. Belastingcapaciteit.
   Dit kengetal laat zien hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het cijfer is er alleen op gericht om gemeenten te kunnen vergelijken op dit gebied. In het cijfer zijn alle gemeentelijke woonlasten meegenomen. Als het percentage onder de 100 ligt hef je minder belasting dan gemiddeld in Nederland. Is het percentage hoger dan 100 dan hef je meer belasting dan gemiddeld in Nederland. Er wordt geen rekening gehouden met de verschillen die er tussen gemeenten bestaan. De provincie Gelderland vindt een percentage van meer dan 105 erg risicovol.

Kengetallen	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Netto schuldenquote	30,5%	33.7%	24,51%
Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-4,7%	-10,19%	-13,23%
Solvabiliteitsratio	49,6%	51,06%	53,18%
Structurele exploitatieruimte	5%	0,0%	1%
Grondexploitatie	0%	3,47%	2,82%
Belastingcapaciteit	115%	117%	116%

gemeente Berkelland

SAMENWERKINGSPARTIJEN

Samenwerkingspartijen

"Partijen waarmee we samenwerken en hun kernactiviteiten"

Speerpunten

Goede (nuts)voorzieningen door deelnemingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Aandeelhouderschap van AGEM goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De AGEM faciliteert het opzetten van energie-coöperaties.
- AGEM en Achterhoek Duurzaam Verbouwen ontwikkelen het verduurSaam energieloket verder.

Aandelen	Geen
Geschat dividend 2018	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	Advies, kennisbundeling, energieproductie en levering
Website / vestigingsplaats	www.agem.nu / Doetinchem
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Pot
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Commissie/Raadsleden

- **Kwaliteit**
  Er hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan in 2017
- **Tijd**

Aandeelhouderschap van Alliander N.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Aandelen	633.991 aandelen van € 2,00
Geschat dividend 2017	€ 300.000
Kernactiviteiten van de organisatie	• Activiteiten in het kader van het wettelijke netbeheer zoals aanleg en onderhoud van elektriciteits- en gasnetwerken. • Activiteiten die voor de klant logischerwijs bij regulier netbeheer behoren, zoals levering, installatie en beheer van trafo's en meters. • Activiteiten in de vrije markt, die kernversterkend werken zoals het ontwerpen, aanleggen en beheren van complexe infrastructuren (Liandon).
Website / vestigingsplaats	www.alliander.com / Arnhem
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.864.000.000 – € 1.778.000.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 3.942.000.000 – € 1.989.000.000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: afgevaardigde aandeelhoudersvergadering

gemeente Berkelland

Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Kwaliteit
Er hebben zich geen ontwikkelingen voorgedaan die leiden tot een aanpassing van onze rol als aandeelhouder.

Geld
Alliander heeft in 2017 € 79.000.000 minder winst gemaakt dan in 2016. Dit is vooral het gevolg van de eenmalige opbrengst in 2016 van de verkoop van Endinet aan Enexis. Het resultaat op de voortgezette bedrijfsactiviteiten was € 74.000.000 hoger. Het hogere resultaat is vooral het gevolg van de hogere gereguleerde tarieven. Het lagere resultaat leidt ook tot een lager dividend ten opzichte van 2016. Desondanks ontvangen we € 424.000 aan dividend €124.000 meer dan begroot.

Aandeelhouderschap van Bank Nederlandse Gemeenten goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:
- Geen

Aandelen	305.877 aandelen van € 2,50
Geschat dividend 2017	€ 200.000
Kernactiviteiten van de organisatie	• BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burgers. • BNG verleent financiële diensten op maat voor gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, waterschappen, provincies en andere decentrale overheidsinstellingen.
Website / vestigingsplaats	www.bng.nl / Den Haag
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 4.486.000.000 – € 149.483.000.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 4.953.000.000 – € 135.041.000.000
Gerealiseerd resultaat	€ 393.000.0000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Kwaliteit
Om haar rol als betrokken partner voor een duurzamer Nederland verder in te vullen heeft BNG Bank in het verslagjaar meer dan 150.000 zonnepanelen gefinancierd via het bedrijf Rooftop Energy en het project 'Boer kiest Zon' en door directe financiering van onder meer gemeenten en woningcorporaties. Ook werden projecten op het gebied van windenergie, biomassa, bio-energie, geothermie en warmtenetten gefinancierd. In het najaar is de Maatschappelijk Vastgoed Scan geïntroduceerd. BNG Bank begon in 2017 ook met herfinanciering onder de Exportkredietgarantieregeling van de Rijksoverheid. BNG Bank sluit hiermee aan op de wens van het kabinet om de Nederlandse export te bevorderen en exporterende Nederlandse bedrijven te ondersteunen.

Aandeelhouderschap van Gebiedsonderneming Laarberg B.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:
- De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden.
- De aanleg van de N18 en de aansluiting op het bedrijventerrein. De afwikkeling van verkeersstromen via de Deventer Kunstweg is aandachtspunt.
- Binnen het bedrijventerrein is een historische Circumvallatielinie gelegen. Over de financiële consequenties hiervan moeten samen met gemeente Oost Gelre afspraken worden gemaakt.

- Het Regionale Programma Bedrijventerreinen laat een overschot aan (mogelijke) capaciteit zien. De Laarberg heeft hierdoor 20 ha aan potentiële capaciteit voor bedrijven geschrapt. Nieuwe ontwikkelingen in de regio die zouden kunnen concurreren met de belangen van de Laarberg worden kritisch gevolgd.

Aandelen	€ 9.000 (90 aandelen van € 100)
Geschat dividend 2018	Nihil
Kernactiviteiten van de organisatie	• Ontwikkelen van Regionaal bedrijventerrein Laarberg
Website / vestigingsplaats	www.laarberg.nl / Lichtenvoorde
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 18.605 - € 6.617
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Planeconoom Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer
Begrotingskaders	Directie
Concept	Directie
Definitief	Vergadering van Aandeelhouders

Kwaliteit

Tijd

Geld

Aandeelhouderschap van Gebiedsonderneming Laarberg C.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden.
- De aanleg van de N18 en de aansluiting op het bedrijventerrein. De afwikkeling van verkeersstromen via de Deventer Kunstweg is aandachtspunt.
- Binnen het bedrijventerrein is een historische Circumvallatielinie gelegen. Over de financiële consequenties hiervan moeten samen met gemeente Oost Gelre afspraken worden gemaakt.
- Het Regionale Programma Bedrijventerreinen laat een overschot aan (mogelijke) capaciteit zien. De Laarberg heeft hierdoor 20 ha aan potentiële capaciteit voor bedrijven geschrapt. Nieuwe ontwikkelingen in de regio die zouden kunnen concurreren met de belangen van de Laarberg worden kritisch gevolgd.

Aandelen	Niet van toepassing. Gemeente Berkelland heeft als commandiet, net als gemeente Oost Gelre, € 1 ondernemingsvermogen ingebracht.
Geschat dividend 2018	Nihil
Kernactiviteiten van de organisatie	Ontwikkelen van Regionaal bedrijventerrein Laarberg
Website / vestigingsplaats	www.laarberg.nl / Lichtenvoorde
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 2 - € 22.784.202
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Planeconoom Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer
Begrotingskaders	Directie
Concept	Directie
Definitief	Vergadering van Aandeelhouders

Kwaliteit

Tijd

Geld

Aandeelhouderschap van Twence goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

- Dividend wordt uitgekeerd op basis van het aantal inwoners per 1 januari 2005 van de voormalige gemeente Neede.
- De Regio Twente heeft besloten dat Twence aan de gemeenten € 80.000.000 uitkeert. Twence keert eerst als basis € 2.500.000 dividend uit. Aanvullend wordt in 10 jaar om te beginnen in 2009 € 80.000.000 uitgekeerd. Kan dit niet in 10 jaar, dan in een langere periode. Voor de gemeente Berkelland betekent dit bij een periode van 10 jaar ongeveer € 130.000 per jaar.

Aandelen	14.282 aandelen
Geschat dividend 2017	€ 150.000 (inclusief de tijdelijke uitkering van € 130.000 tot 2019)
Kernactiviteiten van de organisatie	Afvalverwerking en energielevering.
Website / vestigingsplaats	www.twence.nl / Hengelo ov
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 126.072.000 – € 149.737.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 126.072.000 – € 149.737.000
Coördinatie	Taakveldverantwoordelijke afval, Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouders Boer: afgevaardigde aandeelhoudersvergadering; wethouder J. Pot strategisch overleg.
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Aandeelhouderschap van Vitens N.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen

Aandelen	24.034 aandelen van € 1,00
Geschat dividend 2017	€ 50.000
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het leveren van drinkwater tegen lage operationele kosten. • Internationaal is Vitens betrokken bij de drinkwatervoorziening van nog eens ruim 20 miljoen mensen, overal ter wereld.
Website / vestigingsplaats	www.vitens.nl / Zwolle
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 526.300.000 – € 1.223.800.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 525.700.000 – € 1.233.900.000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Speerpunten

Goede dienstverlening door andere partijen

Wat gaan we daarvoor doen?

Afspraken maken over dienstverlening met het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT).

Aandachtspunten en ontwikkelingen

- De overeenkomst met het GBT is aangegaan per 1 januari 2016 en geldt in eerste instantie tot 1 januari 2021. Daarna volgt stilzwijgende verlenging van nog eens vijf belastingjaren. Daarna geldt een stilzwijgende verlenging voor onbepaalde tijd. Voor iedere periode zijn opzegtermijnen afgesproken.

- In de FUO (fiscale uitvoeringsovereenkomst) met het GBT is een bedrag van € 585.062,63 opgenomen voor structurele, jaarlijkse kosten.
- Er zijn echter op dit moment nog wel gesprekken gaande over aanvullende werkzaamheden. De uitkomst hiervan is nog niet bekend.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 585.062,63
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Heffen en invorderen van aanslagen gemeentelijke belastingen. • Het vaststellen van de WOZ waarden (wet Waardering Onroerende Zaken). • Het voeren van bezwaar- en beroepszaken tegen gemeentelijke heffingen en tegen de Wet Onroerende Zaken.
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Niet van toepassing
Website	www.gbtwente.nl

Kwaliteit
De afspraken over de dienstverlening met het GBT lopen goed.
Met ingang van 1 januari 2018 is de reclamebelasting toegevoegd aan de heffing en invordering door het GBT.
In de loop van 2018 zal de FUO (fiscale uitvoerings overeenkomst) worden aangepast. Dit komt o.a. door het invoeren van de reclamebelasting, het wijzigen van de Wet Woz (van m2 naar m3)

Geld
Door de uitbetaling van de teruggave OZB zullen de kosten die het GBT ons in 2018 in rekening brengt hoger zijn dan in 2017.
Ook zal het GBT door een wijziging van de wetgeving inzake de Wet WOZ in 2018 beginnen met het omzetten van de WOZ waarde in m2 naar m3. Dit brengt ook extra kosten met zich mee.
Het invoeren van de reclamebelasting brengt ook extra kosten met zich mee. Deze perceptiekosten brengen wij in rekening bij de Stichting Ondernemersfonds Berkelland.

Speerpunten

Goede dienstverlening door samenwerking

Wat gaan we daarvoor doen?

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Het ECAL doet onderzoek naar de (rand)voorwaarden voor aansluiting bij een E-depot. Dit in het kader van waarborging van duurzaamheid en toegankelijkheid van digitale archieven.

Bijdrage per strekkende meter (totaal gemeente)	€ 115 (€230.097)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het beheer van de historische archieven van de 15 gemeenten die deelnemen aan de Samenwerkingsregeling Regionaal Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers. Betreffende gemeentes zijn: Aalten, Berkelland, Doetinchem, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Montferland, Winterswijk, Bronckhorst (taken en activiteiten Streekarchivariaat en de taken van de huidige Stichting Staring Instituut), Doesburg, Rijnwaarden, Lochem, Zutphen, Westervoort, Zevenaar, Duiven en de provincie Gelderland (de taken van de huidige Stichting Staring Instituut) • Het beheren, verzamelen, ordenen en ontsluiten van historische

	informatie (gebaseerd op een wettelijke taak). • Een groter en breder publiek aanspreken.
Website / vestigingsplaats	www.ecal.nu / Doetinchem
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Archiefwet 1995 en het Archiefbesluit
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het vaststellen van verordeningen in het kader van de overgedragen archieftaak, inclusief de bevoegdheid om een verordening vast te stellen als bedoeld in artikel 229 van de Gemeentewet.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 129.213 - € 753.352
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team Documentaire InformatieVoorziening en secretariaat.
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester van Oostrum: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei/2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit
Het erfgoedcentrum heeft in 2017 de taken uitgevoerd volgens de afspraken die gemaakt zijn.

Tijd

Geld
Het erfgoedcentrum heeft 2017 afgesloten met een negatief resultaat. Het negatieve resultaat is wel iets lager dan begroot. Het negatieve resultaat komt ten laste van de algemene reserve. We hoeven naar verwachting geen extra bijdrage te betalen.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling GGD Noord- en Oost Gelderland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De GGD heeft een inspanningsverplichting op zich genomen tot het inverdienen van de indexering. Wij willen de ontwikkeling van de inwonerbijdrage baseren op de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Het AB van de GGD heeft op 9 juli 2015 besloten dat de essentie van de Achterhoekse indexeringsmethode onderdeel is geworden van de systematiek. Deze essentie is: let niet alleen op prijsstijgingen, maar ook op de inkomstenkant van de gemeenten. Als er op basis van de kostenontwikkeling versus de inkomstenontwikkeling aanleiding toe is, kan het AB besluiten tot een bezuinigingsopdracht. Op verzoek van de Achterhoekse gemeenten zal er nog een bestuurlijke discussie plaats vinden over de uitvoering van de indexeringssystematiek.
- De dialoog jeugdgezondheidszorg is afgerond. Wij handhaven vooralsnog de huidige uitvoeringssituatie (van 0-4 jaar door Yunio en van 4 tot 18 jaar door de GGD).
- De GGD wil aansluiten bij de ontwikkelingen in het Sociaal Domein en de gemeenten hier in ondersteunen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 14,00 (€ 620.957)
Overige bijdragen per inwoner	Afname op projectbasis
Kernactiviteiten van de organisatie	• GGD Noord- en Oost-Gelderland biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners. • GGD Noord- en Oost Gelderland doet dat voor 22 gemeenten in

	Noord- en Oost Gelderland.
Website / vestigingsplaats	http://www.ggdnog.nl / Warnsveld
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk, Apeldoorn, Brummen, Deventer, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Zutphen
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet collectieve preventie volksgezondheid en de Gemeentewet
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Gemeentelijke bevoegdheden zoals deze voortvloeien uit de Wet publieke gezondheid
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 2.156.000 – € 2.687.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Adviseur sociaal domein (focus zorg en welzijn), Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei / 2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Algemeen Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit
ER zijn geen byzonderheden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	(€ 1.044.950)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• De uitvoering van milieu vergunningverlening en handhaving en de Wabo-specialismen (o.a. advies over bodem, geluid, constructies en externe veiligheid). • Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).
Website / vestigingsplaats	www.odachterhoek.nl / Hengelo Gld
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de provincie Gelderland
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Archiefwet 1995 en het Archiefbesluit
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	De deelnemers hebben geen publiekrechtelijke bevoegdheden overgedrager aan het openbaar lichaam. De deelnemers beslissen ieder afzonderlijk over d verlening van mandaat, volmacht en machtiging aan het openbaar lichaam
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 623.000 / € 326.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester Van Oostrum: voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur

Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei / 2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam Crematoria Twente.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het (doen) oprichten van en/of deelneming in een of meer vennootschappen, stichtingen of andere rechtspersonen tot stichting of exploitatie van crematoria. • Het zorg dragen voor de continuïteit van een crematoria voorzieningen in de regio Twente en aangrenzende gebieden door het bezitten van aandelen in Crematoria Twente B.V (CT). • Het handhaven van de kwaliteit van de crematoria voorzieningen op minimaal het bereikte niveau. • Het uitoefenen van de wettelijke bevoegdheden op de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) van CT B.V..
Website / vestigingsplaats	www.crematoriatwente.nl / Enschede
Deelnemers	Berkelland, Winterswijk, Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo (O.), Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Tubbergen en Wierden
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, Wet op de lijkbezorging
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	De bevoegdheden m.b.t. de stichting en exploitatie van crematoria als bedoeld in de Wet op de lijkbezorging.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	Niet van toepassing
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Pot: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei/2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Achterhoek en Liemers.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De WGR blijft nog in stand vanwege de financiële afwikkeling. De procedure om het Recreatieschap te ontmantelen is grotendeels afgerond.
- Het AB van het RAL heeft geen begroting opgesteld voor het jaar 2017.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 0,00
Overige bijdragen per inwoner	€ 0,00
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het Recreatieschap Achterhoek en Liemers is een samenwerkingsverband van 13 gemeenten in de Achterhoek en de Liemers. Het recreatieschap is per 1 januari 2014 ontmanteld en wordt de komende tijd binnen vastgestelde kaders afgebouwd. Feitelijk is de (ambtelijke) organisatie al ontmanteld, echter juridisch verkeert het RAL nog in het proces van liquidatie. Afgesproken is dat de gemeente Doetinchem het Dagelijks Bestuur van het RAL hierbij ondersteunt.
Website / vestigingsplaats	www.recreatieschap.nl /Doetinchem
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk Duiven, Lochem, Rijnwaarden, Westervoort, Zevenaar en Zutphen.
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van openluchtrecreatie en toerisme.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.934.564 – € 1.126.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Er komt geen begroting meer
Begrotingskaders	
Concept	
Definitief	

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek.
Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De SDOA heeft een businessplan om de uitstroom te versterken.
- De vaste formatie van de SDOA is te krap voor de huidige klanten en nieuwe instroom. Er wordt gewerkt met een grote flexibele schil aan tijdelijk personeel.
- Per 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. De SDOA krijgt hierdoor te maken met een nieuwe doelgroep. De SDOA gaat een rol krijgen in de detachering van de SW-medewerkers. De komende periode wordt die rol nader uitgewerkt.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Beheerskosten € 2.737.000 Overige bijdragen cliëntgebonden: € 9.954.000 (= begroting programma's SDOA verminderd met begrootte bedragen 2016 voor 2.5. Hameland en 2.6. Stadsbank).
Kernactiviteiten van de organisatie	• Uitvoering van wet- en regelgeving op het gebied van sociale zekerheid voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk. • De dienst staat voor maximale zelfstandigheid van de klanten op het gebied van arbeid, inkomen en participatie.
Website / vestigingsplaats	www.socialedienstoostachterhoek.nl / Groenlo
Deelnemers	Oost Gelre, Winterswijk en Berkelland
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, Gemeentewet, Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet. Deze wet vervangt

	de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (WSW) en een groot deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong).
Samenwerkingsvorm	Gemeenschappelijk orgaan
Toegekende bevoegdheden	Alle taken en bevoegdheden die op grond van de onder a tot en met j genoemde wetten en regelgeving aan het college toekomen worden, voor zover de wet het toelaat en de wet die het betreft niet is ingetrokken dan wel overdracht van bevoegdheden niet meer mogelijk is, aan het algemeen bestuur van de dienst overgedragen: a. Participatiewet. b. Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz). c. Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze. d. Werknemers (Ioaw). e. Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen. f. Zelfstandigen (Ioaz). g. Wet inburgering (Wi). h. Wet kinderopvang (Wk), voor zover het de uitvoering voor vastgestelde doelgroepen betreft. i. Voorzieningen en besluiten van algemene strekking die betrekking hebben op de onder a tot en met h genoemde wetten en overige regelgeving met betrekking tot die wetgeving waarvan de uitvoering aan gemeenten, al dan niet in medebewind, is opgedragen. j. Nieuwe wet- of regelgeving die in de plaats treedt of samenhangt met de onder a tot en met h genoemde wetten en regelgeving. 2. De dienst wordt voorts belast met: a. De uitvoering van de schuldhulpverlening. b. De administratieve verwerking van de beschikkingen in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning. c. Uitvoeringstaken in het kader van de Wet sociale werkvoorziening, voor zover die niet zijn opgedragen aan de gemeenschappelijke regeling Hameland. d. Uitvoering van de gemeentelijke regelingen op het gebied van minimabeleid en bijzondere bijstand. 3. Het algemeen bestuur van de dienst is bij de uitvoering van deze taken gebonden aan het door de gemeenten vastgestelde beleid.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.264.000 –- € 5.194.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Opdrachtgever Participatiewet Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur Wethouder Pot: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei / 2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit

We nemen deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek door actief te

participeren in overlegvormen, nauwe verbinding te hebben met de beleidsadviseurs bij SDOA en waar nodig het management, klantmanagers en accountmanagers. We betrekken SDOA bij de vormgeving van ons beleid en we werken samen aan een sterke kwaliteit van dienstverlening. We zijn bezig met het ontwikkelen van een bredere dienstverlening waarin meer aandacht is voor mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Er heeft een organisatieonderzoek plaatsgevonden naar de structuur van de SDOA en of deze nog past bij de huidige opgave. Hierin is onder andere naar voren gekomen dat zowel de klanten als de gemeenten tevreden zijn over het functioneren van SDOA, dat er een keuze dient te worden gemaakt met betrekking tot de te hanteren financiële verdeelsleutel (aantallen werkzoekenden per gemeente zijn anno 2018 aanzienlijk anders dan bij de start in 2010) en dat er extra aandacht nodig is (herijking contactpersonenoverleg) voor de aansluiting van het participatie beleid van SDOA op de overige beleidsterreinen en visie op het sociaal domein van de afzonderlijke SDOA gemeenten.

Tijd
De deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling loopt door in de tijd.

Geld
De te voeren discussie over de financiële verdeelsleutel zal naar verwachting in ieder geval gevolgen hebben voor de bijdrage van de gemeente Berkelland exploitatiekosten.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Verantwoording over de inhoudelijke taak van Stadsbank Oost Nederland ligt bij de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA).
- Een beleidsmedewerker van de SDOA heeft zitting in het ambtelijk platform en wordt betrokken bij het uitzetten van nieuw beleid.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Overige bijdragen € 335.000 (via de begroting van SDOA)
Kernactiviteiten van de organisatie	• Stadsbank Oost Nederland levert bijzonder financiële dienstverlening aan consumenten. • De bank ondersteunt de aangesloten gemeenten in hun sociale beleid, zonder winstoogmerk. • Op een zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, afgifte van verklaringen ex artikel 285 lid 4 Faillissementswet, de beschikbaarstelling van bewindvoerders ter uitvoering van bepalingen inzake de wettelijke schuldsanering natuurlijke personen.
Website / vestigingsplaats	www.stadsbankoostnederland.nl / Enschede
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Montferland, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Winterswijk, Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Lochem, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Twenterand, Tubbergen, Wierden
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, Burgerlijk Wetboek, Faillissementswet, Wet op het consumentenkrediet, Wet toezicht kredietwezen 1992, Wet werk en bijstand, Gemeentewet, Wet financiering decentrale overheden, Algemene wet bestuursrecht
Samenwerkingsvorm	Gemeenschappelijk orgaan
Toegekende bevoegdheden	1. Krediettransacties binnen de Wet FIDO gegeven kaders. 2. Schuldenregeling. 3. Budgetbeheer. 4. Verklaringen op grond van de Faillisementswet. 5. Bewindvoering en curatele op grond van de Faillisementswet. 6. Bewindvoering op grond van het Burgerlijk Wetboek. 7. Diensten in het kader van de beschikbaarheidsnuttigheid. 8. Preventie. 9. Het bevorderen van de spaarzin. 10. Harmonische en evenwichtige ontwikkeling van de onderneming.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 1.891.000 – € 3.748.000

Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Opdrachtgever Participatiewet Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei / 2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit
Zoals er zich bij de GR-SDOA een aantal veranderingen op klantniveau tussen 2010 en 2018 heeft voorgedaan, geldt eigenlijk hetzelfde voor wat betreft de bedrijfsvoering en de hulpverlening van de Stadsbank Oost Nederland (SON). Het rekenmodel, de productinhoud, de tarifering, formatie en caseload dateerden uit 2010 en sloten niet meer aan op de ontwikkelingen in de samenleving met betrekking tot inwoners met schulden, goed opdrachtnemerschap en samenwerking met de keten. In 2016 en 2017 ontstond daardoor grote druk op de uitvoering. Caseloads raakten overvol, voor bewindvoering werd steeds vaker doorverwezen naar doorgaans duurdere externe partners en er ging veel tijd verloren aan het inwerken van tijdelijk personeel. Er is in 2016 en 2017 door de SON hard gewerkt om dit soort zaken het hoofd te kunnen bieden. Zo is onder andere de werkaanpak veranderd (regionaal werkende units dichter bij de klant) en wordt een deel van de flexschil omgezet naar formatie. Er is van meerdere kanten (waaronder de ombudsman) positief gereageerd op de veranderingen bij de SON. Ook wij c.q. de SDOA ervaren de verbeteringen.

Tijd
De deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling loopt door in de tijd. Er is het afgelopen jaar hard gewerkt aan ontwikkeling. Dit strookt met de verwachte planning.

Geld
De kosten van de Stadsbank zijn enigszins opgelopen. De verhoging is vooral terug te leiden naar de kosten van bewindvoering.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:
- Geen

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 42,34 (€1.873.900)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Meer veiligheid in de regio. • Samenwerking tussen de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) en brandweer.
Website / vestigingsplaats	www.vnog.nl / Apeldoorn
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk, Apeldoorn, Bathmen, Brummen, Deventer, Elburg, Epe, Ermelo, Gorssel, Harderwijk, Heerde, Hattem, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Warnsveld, Zutphen
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Brandweerwet 1985, de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen, de Gemeentewet, de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet Ambulancevervoer
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Alle taken en bevoegdheden op grond van de Brandweerwet 1985, de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen, de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet Ambulancevervoer.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 1.385.000 - €45.693.000

Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 845.000 - € 45.360.000
Verwacht resultaat	€ 930.000
Coördinatie	Opdrachtgever Veiligheid Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester van Oostrum: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei/2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Raadsleden / Collegeleden
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit
De samenwerking met de VNOG is voldoende. Het is echter een samenwerking met 22 gemeentes waardoor je vaak te maken hebt met een meerderheid van stemmen. Op lokaal niveau is de samenwerking goed met de VNOG.

Deelnemen in het Openbaar Lichaam vuilverwerking Noord Oost Achteroek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De Regio Achterhoek is verantwoordelijk voor de gesloten regionale stortplaatsen de Langenberg, 't Wald en 't Bellegoor. Op 1 januari 2019 neemt de provincie Gelderland de verantwoordelijkheid van de Regio Achterhoek voor wat betreft de Langenberg over. De besturen van de stortplaatsen 't Wald en 't Bellegoor willen het eigendom en de nazorgtaken overdragen en hebben in het verleden ingestemd met overdracht aan de Regio Achterhoek.
- Het Algemeen Bestuur van de Regio Achterhoek heeft besloten de nazorgtaak voor de drie stortplaatsen versneld over te willen dragen aan de provincie.
- Na formele overdracht kan de gemeenschappelijke regeling OLVNOA worden geliquideerd.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	De kosten van beheer en nazorg worden verantwoord via de jaarrekening en begroting van de Regio Achterhoek. Binnen OLVNOA zelf vinden geen noemenswaardige activiteiten meer plaats. De gemeente beheert de financiële reserves van OLVNOA.
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het beheer en de nazorg voor de gesloten vuilstortplaats 't Bellegoor, gelegen aan de Deventer Kunstweg 2 in Eibergen.
Website / vestigingsplaats	www.vnog.nl / Borculo
Deelnemers	Berkelland en Oost-Gelre
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het bestuur is bevoegd alle besluiten te nemen en overeenkomsten aan te gaan tot uitvoering van zijn taak omschreven in artikel 1 van de regeling
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.500.000 - € 0. Het eigen vermogen is niet vrij beschikbaar maar dient om eeuwigdurend in de nazorg van de stortplaats te kunnen voorzien. Per medic 2014 is het vermogen rentedragend overgeheveld naar de provincie Gelderland.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Planeconoom en Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	
Planning behandeling begroting 2018	Niet van toepassing
Begrotingskaders	Niet van toepassing
Concept	Niet van toepassing
Definitief	Niet van toepassing

gemeente Berkelland

Deelnemen in het samenwerkingsverband Bestuurlijke Begeleidingsgroep Beekvliet - Stelkampsveld.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Het is een langlopend proces nog zonder einddatum.
- Draagvlak en communicatie met het gebied is erg belangrijk. We steken veel energie in de contacten met het gebied en hebben hiervoor een vast contactpersoon.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	We werken samen met de provincie, het waterschap, terrein beherende organisaties, inwoners e.a. aan een gedragen gebiedsproces voor dit Natura 2000 gebied.
Coördinatie	Medewerker Gebiedsteam
Bestuurszetel	Wethouder van Haaren
Website	Geen

Kwaliteit
Wethouder van Haaren heeft deelgenomen aan de BBG. Gezamenlijk is er een gebiedsbijeenkomst georganiseerd, de provincie Gelderland heeft een concept inpassingsplan gemaakt en de uitvoering wordt nu getrokken door het Waterschap Rijn en Ijssel.

Tijd

Geld

Deelnemen in het samenwerkingsverband Euregio.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De komende decennia toewerken naar één economische grensregio.
- Meedoen in Europa door blijvend te richten op Europe2020-Strategie. Met de regio spannen we ons in om 'bekend zijn' en 'je bekend maken' bij ander regio's.
- Realiseren van de Uitvoeringsagenda Achterhoek 2020 door waar mogelijk aan te sluiten op Europese programma's. De nieuwe Interreg V periode 2014 – 2020 biedt kansen om innovatie in de Achterhoek onder de paraplu brengen van Interreg subsidies.
- Berkelland kijkt naar Duitsland voor kansen het economisch verkeer en de arbeidsmarkt te vergroten. Twente en Achterhoek oriënteren zich op de kansen voor een grensoverschrijdende werkplaats.
- Met Kreis Borken en 17 burgemeesters in de Kreis werken we grensoverschrijdend aan een actieprogramma. Bij de regio is een "ontgrenzer" aangesteld dhr. W. Leemreize. Onder andere op basis van de 'Atlas van kansen voor de grensregio Achterhoek-Borken' worden door Kreis Borken en Regio Achterhoek projecten gerealiseerd rond de thema's Arbeid, Jeugd, Zorg Taal.

Een aantal projecten ter illustratie:

- Duitse Taal: via directeurenoverleg Neede en Eibergen vroeg vreemde talenonderwijs (V.V.T.O.). Onderzocht wordt om tweetalig onderwijs voor 2016 aan te bieden. Dag van de buurtaal was op 23 april 2015 met ca. 500 scholieren in Bochholt.

Voor de gemeenteorganisatie is in 2015 een cursus Duitse taal en cultuur aangeboden om communicatiedrempels te verlagen.

- Grensoverschrijdende samenwerking HBO-scholen. In april 2014 is een studie naar aansluitingen van NL-DU Hogescholen gedaan. Taal is een belemmerende factor.
- Zorg: probleemverkenning van Europese patiënten richtlijnen voor grens overschrijdende ziekenhuiszorg; er is een uitwisseling geweest met 30 Duitse Huisartsen in het SKB ziekenhuis in Winterswijk. Er is behoefte aan Duitse zijde voor behandeling in NL. Er komt een bijeenkomst over belemmeringen door (Duitse) verzekeraars en regelgeving met Noordrijn-Westfalen en het Nederlandse ministerie van gezondheidszorg.
- Arbeidsmobiliteit: met de Euregio loopt het project Brainflow. Het betreft regiomarketing om talent aan te trekken en talent te behouden voor de regio.

- In 2014 is een haalbaarheidsstudie afgerond t.a.v. grensoverschrijdende spoorlijnen Arnhem/ Munster c.q. Winterswijk/Borken.
- Eind 2016 worden resultaten verwacht van een economisch strategische studie naar betere ontsluiting van Laarberg over de oost-west as (A1 in NL en A31 in D). Deventer Kunstweg en Vredenseweg zijn ook onderwerp van studie. De opdracht wordt uitgevoerd in opdracht van de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk. Lochem en Stadt Vreden zijn betrokken.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 0,29 (€ 12.870,49)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• De opbouw en versterking van grensoverschrijdende structuren in het Duits-Nederlandse grensgebied. Onder meer door het verstrekken van Interreg – en MOZER subsidies. • De kansen voor burgers, bedrijven, organisaties en aangesloten gemeenten in het werkgebied aan weerszijden van de grens grensoverschrijdend te verruimen, de welvaart en het welzijn in het grensgebied te vergroten en het wederzijdse begrip te bevorderen.
Coördinatie	Beleidsmedewerker afdeling Ruimtelijke ontwikkeling
Bestuurszetel	Burgemeester van Oostrum, de raadsleden Kion en Bos
Website	www.euregio.nl

Kwaliteit

Het Euregio-secretariaat heeft drie commissies: "Mozer – maatschappelijke ontwikkeling", "Duurzame ruimtelijke ontwikkeling" en "Economie en arbeidsmarkt" ingesteld. De commissies hebben vier keer vergaderd. De commissies toetsen ingediende INTERREG-projectaanvragen op hun grensoverschrijdende meerwaarde en haalbaarheid, om vervolgens een vakinhoudelijk advies te formuleren.
Ondersteuning vindt plaats vanuit de Regio Achterhoek. Door wijzigingen in de structuur van de Regio zal ook de ondersteuning vanuit de Achterhoek mogelijk wijzigen.

Deelnemen in het samenwerkingsverband Leisurelands.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Leisurelands beheert vijf recreatiegebieden in de Achterhoek en Liemers. Daaronder Recreatiegebied Hambroek in Borculo.
- Op dit moment zijn de gemeenten nog geen aandeelhouder van Leisurelands. De Gemeenschappelijk Regeling Recreatieschap Achterhoek Liemers B.V. is aandeelhouder van Leisurelands.
- Onderdeel van de fusie is dat de gemeenten in de Achterhoek aandeelhouder worden van Leisurelands, net als de 23 gemeenten op de Veluwe en in het Rijk van Nijmegen dit nu al zijn.
- De aandeelhoudersovereenkomst is in 2016 opnieuw vastgesteld voor vijf jaar. De structuur van de vennootschap blijft ongewijzigd. Dit heeft als voordeel dat er sprake is van flexibiliteit en de mogelijkheid de aandeelhoudersovereenkomst over vijf jaar te heroverwegen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Leisurelands bestaat uit 20 recreatiegebieden met zo'n vijf à zes miljoen bezoekers per jaar en ongeveer 800 evenementen op jaarbasis. • Leisurelands werd als RGV in 1962 opgericht. Het bedrijf startte als een stichting en is uitgegroeid tot een private onderneming.
Coördinatie	Beleidsmedewerker Team Opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Wethouder Van Haaren is lid van het algemeen bestuur van het Recreatieschap Achterhoek en Liemers.
Website	www.leisurelands.nl

gemeente Berkelland

Deelnemen in het samenwerkingsverband N18.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Uitvoeren van het standpunt van de minister van Infrastructuur en milieu. • Afspraken maken tussen meebetalende partijen over voorbereiding en realisatie van fase 1 van de N18.
Coördinatie	Medewerker Team projecten via de Ambtelijke Begeleidingsgroep
Bestuurszetel	Bestuurders komen bijeen indien nodig.
Website	www.rijkswaterstaat.nl/N18

Deelnemen in het samenwerkingsverband NUVAL Platform.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Deelnemers aan het Nuval platform hebben ook een aandeelhoudersovereenkomst. Hierin staat dat zij als een partij stemmen op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Alliander. Een vertegenwoordiger van het Nuval platform neemt ook deel aan het Grootaandeelhoudersoverleg van Alliander.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Bijdrage per aandeel Alliander € 0,008 en per aandeel Vitens € 0,02
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Informatie delen en afstemmen
Coördinatie	Medewerker Team financiën
Bestuurszetel	Wethouder Boer maakt deel uit van de stuurgroep
Website	Geen

Deelnemen in het samenwerkingsverband P10.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De Strategische Agenda is geconcretiseerd in een Uitvoeringsplan (jaarplan) 2016-2017.
- Voor 2017 krijgt de gemeenteraad een Jaarprogramma met daarin drie speerpunten waar ze dat jaar over gaan lobbyen en kennis over gaan ontwikkelen.
- Bij lobby wordt ingegaan op onderstaande vragen:
  o Wat is het probleem, welke urgentie heeft het?
  o Wat doen we zelf al?
  o Waar kan de ander ons mee helpen, wat gaat er fout als de ander ons er niet mee helpt

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	(€ 5.500)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het platteland op de kaart zetten en de kracht van het platteland benadrukken. • Recht doen aan de specifieke situatie van het grootschalige platteland.
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Wethouder Hoytink-Roubos en burgemeester van Oostrum
Website	www.p-10.eu

Kwaliteit
Er is een nieuwe Strategische Visie P10 2020. Ook is er een Uitvoeringsagenda gemaakt. Deze wordt geconcretiseerd.

Geld

gemeente Berkelland

Deelnemen in het samenwerkingsverband Stichting Achterhoek Toerisme.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 1,40
Overige bijdragen per inwoner	Bijdrage voor investeringen in routenetwerken 8 cent per inwoner en 1,5 cent per toeristische overnachting.
Kernactiviteiten van de organisatie	• Achterhoek Toerisme is een stichting met een algemeen maatschappelijke doelstelling (het bevorderen van toerisme en recreatie in de Achterhoek). • De financiering van de AT vindt plaats door een vaste bijdrage per gemeente, maar AT genereert ook "eigen" inkomsten door het ontwikkelen van allerlei activiteiten. • De AT is in beginsel vrij in het besteden van de gemeentelijke bijdrage, zolang ze deze besteedt in het kader van de algemene maatschappelijke doelstelling. • Stichting beheer gelden routebureau Achterhoek is opgericht om te waarborgen dat de middelen afkomstig van de ontmanteling van het RAL beschikbaar blijven voor het routebureau. De beheerstichting is direct gerelateerd aan stichting Achterhoek Toerisme.
Coördinatie	Beleidsmedewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Wethouder Van Haaren
Website	www.achterhoek.nl

Kwaliteit
De subsidieovereenkomst met de Stichting Achterhoek Toerisme is verlengd tot en met 2021 na een evaluatie.

Tijd

Geld

Deelnemen in het samenwerkingsverband Stichting Hambroek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Op korte termijn wordt geen zandverkoop meer verwacht.
- Het is een langlopend project zonder vaste einddatum. De looptijd is conjunctuurgevoelig.
- Er zijn recreatieve ontwikkelingen in de omgeving die aansluiten bij de functie van recreatieplas Het Hambroek.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Zandwinning; vanaf 2012 niet meer in exploitatie. • Het realiseren en exploiteren van het recreatiegebied Hambroek te Borculo.
Coördinatie	Medewerker Gebiedsteam
Bestuurszetel	Wethouder van Haaren / M.G. Mellink: medewerker Gebiedsteam
Website	Geen

Kwaliteit
Wethouder van Haaren heeft deelgenomen aan diverse vergaderingen van de Stichting Hambroek. Er wordt met de huidige grondeigenaren gesproken over de toekomst van het gebied.

Tijd

Geld

gemeente Berkelland

Deelnemen in het samenwerkingsverband ZOOV.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Meer uitgaan van de eigen kracht van de inwoners, o.a. via vervoer door vrijwilligers, en via slim toewijzen het vervoer van en naar voorzieningen en instellingen voorkomen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€115.686
Overige bijdragen per inwoner	Het door ZOOV voor Berkelland te verzorgen taxivervoer (WMO en Leerlingenvervoer) is geraamd op € 960.000
Kernactiviteiten van de organisatie	Het aanbieden van een geïntegreerd systeem van aanvullend Openbaar Vervoer (OV) voor iedere inwoner en de Wmo-vervoervoorziening voor mensen met een beperking en het leerlingenvervoer (per augustus 2017).
Coördinatie	Team Opdrachtgeving (waarbij het inhoudelijke deel voor de medewerkers Wmo, Verkeer en Vervoer (OV) en leerlingenvervoer is).
Bestuurszetel	Wethouder Pot in stuurgroep Basismobiliteit (gelinkt aan Poho Mobiliteit)
Website	www.zoov.nl

gemeente Berkelland

FINANCIERING

Financiering

"Geld lenen kost geld!"

Wat speelt er?

Regelgeving
De wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) verplicht gemeenten richtlijnen vast te stellen voor het beheer van de gemeentelijke geldstromen en de risico's die daaraan zijn verbonden (= treasury). Wij hebben dit gedaan in ons treasurystatuut.
Algemene ontwikkelingen (Rentevisie)
In het treasurystatuut zijn de randvoorwaarden voor het gemeentelijk beleid opgenomen.
Een belangrijk onderdeel hiervan is het verwachte en werkelijke verloop van de rente. Op grond van de huidige inzichten verwachten wij een lichte stijging van de korte rente (3 maands euribor) en de verwachting voor de lange rente (10 jaar) is dat deze in 2017 licht gaat stijgen. Gezien de rentevisie zal de rentebate t.o.v. 2017 niet veel verschillen.
Gemeentefinanciering
Wij proberen de benodigde leningen tegen zo laag mogelijke (rente)kosten aan te trekken en tegelijkertijd risico's zoveel mogelijk uit te sluiten. Gezien de huidige liquiditeitspositie van de gemeente is de verwachting dat we in 2018 geen langlopende leningen aantrekken.

Speerpunten

Beperken van de risico's op het te lenen en uit te lenen geld

Wat gaan we daarvoor doen?

Beoordelen koersrisico

Het koersrisico is het risico dat de (markt-) waarde van aandelen of obligaties daalt door koersontwikkelingen. Wij lopen weinig koersrisico, omdat wij onze gelden hebben uitgezet op spaarrekeningen of vastrentende waarden die voldoen aan de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden).

Beoordelen renterisico.

Er zijn twee normen die aangeven hoe groot het renterisico is. Wij lopen geen groot renterisico.

1. Een norm die aangeeft hoeveel geld we mogen lenen voor een periode korter dan 1 jaar. Volgens deze norm mogen we € 10.200.000 lenen. We verwachten dat we ruim onder deze norm blijven zoals uit onderstaande overzicht blijkt.

Bedragen in € 1.000	Liquiditeitspositie in relatie tot kasgeldlimiet	2017
1	Vlottende schuld	0
2	Vlottende middelen	30.000
3	Netto vlottend (+) of overschot (-)	-30.000
4	Kasgeldlimiet	
(4a) = (7>3)	Ruimte onder de kasgeldlimiet	40.200

(4b) = (7<3)	Overschrijding van de kasgeldlimiet	
	Berekening kasgeldlimiet	
5	Begrotingstotaal	120.000
6	Percentage	8,5
7	Kasgeldlimiet = (5) x (6) / 100	10.200

2. Een norm die aangeeft of wijzigingen in de rente van huidige leningen, rente over nieuwe leningen en aflossingen passen bij de begroting.
Als de aflossingen en de renteherzieningen onder de € 24.000.000 blijven is het goed. Wij verwachten lasten voor renteherziening en aflossing van € 3.800.000 zoals uit onderstaand overzicht blijkt (bedragen x € 1.000):

Stap	Variabelen Renterisicnorm	2017	2018	2019	20
1	Renteherzieningen				
2	Aflossingen	3.777	3.732	3.732	3.7
3	Renterisico (1+2)	3.777	3.732	3.732	3.7
4	Renterisiconorm (4a x 4b/100)	24.000	24.000	24.000	24
	Ruimte onder risiconorm (4 >3)	20.223	20.268	20.268	20
	Overschrijding renterisiconorm (4<3)				
	Renterisiconorm				
4a	Begrotingstotaal	120.000	120.000	120.000	12
4b	Percentage regeling	20	20	20	20

De verdeling van de rente over de taakvelden levert het volgende renteresultaat op in de begroting

	2018	2019	2020	2021
Externe rente korte en lange financiering	2.914.823	2.749.117	2.583.411	2.251.997
Externe rente baten	-3.625	-3.625	-3.625	-3.625
Totaal door te rekenen externe rente	2.918.448	2.752.742	2.587.036	2.255.622
Rente grondexploitatie	69.905	69.905	69.905	69.905
Rente projectfinanciering	3.625	3.625	3.625	3.625
Saldo door te rekenen externe rente	2.844.918	2.679.512	2.513.506	2.182.092
Werkelijk aan taakvelden toegerekend				
Renteresultaat				

Kwaliteit

Beoordelen uitstaande leningen

Om rendement te halen op onze liquide middelen lenen we geld uit aan daarvoor aangewezen instelling.
De belangrijkste leningen zijn verstrekt aan de

- BNG (20 miljoen)
- VNOG (10 miljoen)

gemeente Berkelland

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Onderhoud kapitaalgoederen

"We zorgen goed voor onze kapitaalgoederen"

Wat speelt er?

In deze paragraaf staat hoe we met onze kapitaalgoederen omgaan. Kapitaalgoederen zijn goederen met een meerjarig nut. Denk aan wegen, gebouwen, riolering en openbaar groen.
Zoals wettelijk is voorgeschreven worden investeringen met een meerjarig nut afgeschreven. De afschrijvingstermijn die daarbij wordt gebruikt komt overeen met de economische levensduur van de investering. Wij hanteren wel een ondergrens. Wanneer de investering minder dan € 5.000 bedraagt, wordt het niet afgeschreven. De lasten worden dan in één keer afgeboekt.

Speerpunten

Een verantwoord beheer van onze kapitaalgoederen

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderhouden gebouwen.

De gemeentelijke gebouwen zijn in 2014 geïnspecteerd. Hierdoor is er een goed beeld gekregen van de onderhoudstoestand van de gebouwen. Op basis van deze inspectie is de meerjarenonderhoudsplanning opgesteld.

Niveau 1	Uitstekend	Nieuwbouwkwaliteit en/of met nieuwbouw vergelijkbare kwaliteit
Niveau 2	Goed	Nieuwbouwkwaliteit met de eerste tekenen van feitelijke veroudering
Niveau 3	Redelijk	Het verouderingsproces is over vrijwel de gehele linie duidelijk op gang gekomen
Niveau 4	Matig	Het verouderingsproces heeft het bouwdeel duidelijk in zijn greep
Niveau 5	Slecht	Het verouderingsproces is min of meer onomkeerbaar geworden
Niveau 6	Zeer slecht	Een zodanig slechte toestand dat dit niet meer te classificeren onder conditie 5

Voor groot onderhoud aan gebouwen is € 400.000 beschikbaar.
Om een goed en veilig gebouw te kunnen bieden is ervoor gekozen om de gemeentelijke gebouwen in onderhoudsniveau 3 te houden/krijgen. Uitzondering hierop is het gemeentehuis en de gemeentewerf. Hiervoor is onderhoudsniveau 2 aangehouden

Onderhouden groen.

Voor groen onderhoud is € 2.935.000 beschikbaar.

Geld

Overschrijding budget door:

- Aanvullende bijdragen aan verhardingen € 18.000.
- Oplossen van jarenlange klachten d.m.v. participatie. Het betreft snoeien bomen binnen de bebouwde kommen € 22.000.
- Onderhoudsklussen die tussen wal en schip geraakt zijn en toch uitvoering aan hebben gegeven € 3.000.
- Zaal, tent huur i.v.m. participatie openbaargroen € 1.000.
- Extra kosten extensief maaibeheer € 2.500.
- Maken fotoboeken gebiedsteam € 3.000.

Onderhouden van Riolering

We hebben steeds beter inzicht in de onderhoudstoestand van riolen en rioolgemalen. Hierdoor kan het risico op calamiteiten beter worden ingeschat. Hoewel er enkele zwakke plekken in het rioolstelsel zijn, is er geen groot risico zodat hierdoor problemen ontstaan.
Het Gemeentelijk Rioleringsplan is in 2013 voor vijf jaar vastgesteld. In dit plan wordt aandacht besteed aan het onderhoud en de noodzakelijke investeringen op korte en lange termijn. Op basis van dit plan worden onderhoudsplannen uitgewerkt. De kosten voor de riolering worden volledig gedekt uit het rioolrecht. Afgezien van onvoorziene omstandigheden kunnen alle werkzaamheden aan de riolering hierdoor worden uitgevoerd.

Onderhouden van wegen

We inspecteren regelmatig het kwaliteitsniveau van onze wegverhardingen. De kwaliteit van de wegverhardingen volgens de laatste inspecties is te zien in onderstaande tabel.

Gebruiksfunctie	Centrumgebied	Wijkontsluiting wegen	Woonstraten	Industriewegen	Ontsluitingswegen buiten de kom	Overige wegen buiten de kom
Asfalt						
Rijbaan	Hoog	Basis	Laag	Basis	Laag	Laag
Fietspaden	Hoog	Hoog	Basis	Zeer hoog	Laag	Basis
Voetpaden			Basis			
Overige		Basis			Zeer hoog	Laag
Elementen						
Rijbaan	Basis	Hoog	Basis	Hoog	Laag	Laag
Fietspaden		Hoog	Hoog	Zeer hoog	Laag	
Voetpaden	Hoog	Hoog	Hoog	Basis		
Overige	Basis	Hoog	Basis	Hoog		Laag

De gemiddelde kwaliteit van de wegverhardingen scoort basis – laag. Industriewegen scoren overwegend hoog. Dit komt doordat nog niet zolang geleden revitalisaties zijn uitgevoerd. Fietspaden scoren overwegend basis. Volgens het gekozen scenario zou dit hoog moeten zijn. Over het algemeen ligt de kwaliteit boven het gekozen scenario 'overwegend laag'.

Jaarrekening 2017

Balans per 31 december (Bedragen x € 1.000)

ACTIVA	Ultimo 2017		Ultimo 2016	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		*2.263*		*2.442*
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio				
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	63		122	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.200		2.320	
Materiële vaste activa		*91.686*		*93.263*
In erfpacht uitgegeven gronden	70		70	
Investeringen met economisch nut	43.795		45.212	
Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	30.117		31.028	
Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut	17.704		16.953	
Financiële vaste activa		*46.923*		*52.534*
Kapitaalverstrekking aan:				
Deelnemingen	735		735	
Gemeenschappelijke regelingen	72		72	
Overige verbonden partijen	4.625		4.480	
Leningen aan:				
Openbare lichamen art. 1a wet fido	7.177		8.134	
Woningbouwcorporaties				
Deelnemingen	20.012		20.012	
Overige verbonden partijen	3.663		2.807	
Overige langlopende leningen	10.639		16.269	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist > 1jaar				
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier > 1 jaar				
Overige uitzettingen > 1 jaar			25	
Totaal vaste activa		**140.872**		**148.239**
Vlottende activa				
Voorraden		*3.848*		*3.485*
Grond- en Hulpstoffen				
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	5.723		5.561	
Voorziening waardering voorraden	-1.875		-2.076	
Uitzettingen < 1 jaar		*46.083*		*40.879*
Vorderingen op openbare lichamen	5.197		5.462	
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen art.1a wet fido				
Overige verstrekte kasgeldleningen				
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	32.802		18.706	
Rekening-courantverhouding met het Rijk				
Rekening-courantverhouding met niet-financiele instellingen	6.860		7.184	
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier < 1 jaar				
Overige vorderingen	1.224		688	
Overige uitzettingen < 1 jaar			8.839	
Liquide middelen		*104*		*17*
Kas- en Banksaldi	104		17	
Overlopende activa		*9.496*		*8.210*
Nog te ontv. voorschotbedragen door voorfin. met spec. bestedingsdoel van:				
Europese overheidslichamen	*0*		*0*	
Het Rijk	*368*		*292*	
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	*9.128*		*7.918*	
Totaal vlottende activa		**59.531**		**52.591**
Totaal generaal		**200.404**		**200.830**

Recht op verliescompensatie krachtens de wet op de vpb 1969 nvt

Balans per 31 december (Bedragen x € 1.000)

PASSIVA	Ultimo 2017		Ultimo 2016	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		*102.089*		*99.605*
Algemene reserve	37.529		37.419	
Bestemmingsreserves	62.396		58.729	
Gerealiseerd resultaat	2.164		3.458	
Voorzieningen		*11.622*		*11.147*
Voorziening voor verplichtingen en verliezen	4.995		4.821	
Voorziening voor risico's				
Voorziening voor het gelijkmatig verdelen van lasten				
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven	6.627		6.326	
Vaste schulden > 1 jaar		*67.423*		*71.200*
Obligatieleningen				
Onderhandse leningen van:				
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen			45	
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	67.423		71.155	
Binnenlandse bedrijven				
Openbare lichamen als bedoeld in art.1a wet fido				
Overige binnenlandse sectoren				
Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren				
Door derden belegde gelden				
Waarborgsommen				
overige leningen > 1 jaar				
Totaal vaste passiva		**181.134**		**181.952**
Vlottende Passiva				
Netto vlottende schulden < 1 jaar		*10.086*		*11.955*
Kasgeldleningen bij openbare lichamen art. 1a wet fido				
Overige kasgeldleningen	7.100		7.250	
Banksaldi	352			
Overige schulden	2.634		4.705	
Overlopende passiva		*9.184*		*6.923*
Verplichtingen die in een volgend jaar tot betaling komen	*3.128*			
Ontv. voorschotten voor uitkeringen met specifiek bestedingsdoel van:				
Europese overheidslichamen				
Het Rijk	*1.004*		*1*	
Overige Nederlandse overheidslichamen	*942*		*584*	
Overige vooruitontv. bedr ten bate van volgende begr. jaren	*4.110*		*6.338*	
Totaal vlottende passiva		**19.270**		**18.878**
Totaal generaal		**200.404**		**200.830**
Gewaarborgde geldleningen		**71.664**		**70.363**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Voorstel voor bestemming van het resultaat
In maart 2016 heeft de raad beleid vastgesteld hoe om te gaan met overschotten bij de jaarrekening. Dit beleid hanteert de volgende uitgangspunten:

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden.

De baten en lasten worden toegekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico´s die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden als last genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Balans

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 1 of 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief. Kosten van disagio worden niet geactiveerd.

Activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Materiële vaste activa met een economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. Op grondbezit, niet zijnde sportvelden, met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

Ingevolge artikel 10 van de verordening 212 worden lineair afgeschreven conform de Nota Activerings- en afschrijvingsbeleid Gemeente Berkelland 2012. Bij wijzigingen in de gehanteerde afschrijvingstermijnen blijven de termijnen voor in het verleden gepleegde investeringen intact voor zover niet anders wordt besloten. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan vijf duizend euro worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatst genoemden worden altijd geactiveerd.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. De percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut worden geactiveerd en lineair afgeschreven.

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV´s en BV´s ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Vlottende activa
Voorraden
De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Rekening houden met de "Percentage of Completion". Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Eventuele voorziening voor oninbaarheid wordt in mindering gebracht op de vorderingen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva
Reserves
Naast de algemene reserve zijn er diverse reserves gevormd die voor een specifiek doel bestemd zijn. Het muteren van reserves vindt plaats op aangeven van de raad. Alle mutaties op reserves lopen via het taakveld mutaties reserves.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van langer dan één jaar.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde jaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	63	122
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.200	2.320
Totaal	**2.263**	**2.442**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2017:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 1-1-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden /Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio						
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	122	42		101		63
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.320	-71		49		2.200
Totaal	**2.442**	**-29**		**150**		**2.263**

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
In erfpacht uitgegeven gronden	70	70
Investeringen met een economisch nut	43.795	45.212
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	30.117	31.028
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	17.704	16.953
Totaal	**91.686**	**93.263**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de erfpachtgronden weer:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde 01-01-2017	Vermeerderingen	Verminderingen	Desinvesteringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden /Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Erfpachtgronden	70						70
Totaal	**70**						**70**

Activa

De investeringen met economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Gronden en terreinen	4.489	4.515
Gronden en terr. Dekking dmv heffingen	83	90
Woonruimten	206	176
Woonruimten Dekking dmv heffingen	3	3
Gebouwen	30.775	31.719
Gebouwen, Dekking dmv heffingen	5	7
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.158	2.401
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken: Dekking dmv heffingen	29.870	30.741
Vervoersmiddelen	673	684
Machines, apparaten en installaties	3.089	3.339
Machines, apparaten en installaties: Dekking dmv heffingen	16	19
Overige materiële vaste activa	1.112	1.021
Overige materiële vaste activa: Dekking dmv heffingen	140	167
Strategische gronden (voorm NIEGG)*	916	982
Strategische gronden (grond en hulpstoffen)*	376	376
Totaal	**73.912**	**76.240**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde 01-01-2017	Vermeerderingen	Verminderingen	Desinvesteringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden /Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	4.515	28			54		4.489
Gronden en terreinen, Dekking d.m.v. heffingen	90				6		83
Woonruimten	176	31					206
Woonruimten, Dekking d.m.v. heffingen	3						3
Gebouwen	31.719	772	78		1.637		30.775
Gebouwen, Dekking d.m.v. heffingen	7				2		5
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	2.401	98	250		90		2.158
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken, Dekking d.m.v. heffing	30.741	1.359	521		1.709		29.870
Vervoermiddelen	684	109			120		673
Machines, apparaten en installaties	3.339	194			443		3.089
Machines, apparaten en installaties, Dekking d.m.v. heffing	19				3		16
Overige materiële vaste activa	1.021	454	7		355		1.112
Overige materiële vaste activa, Dekking d.m.v. heffing	167				28		140

Strategische gronden (voorm. NIEGG)	982		67				916
Strategische gronden (voorm. Grond en hulpstoffen)	376						376
Totaal	**76.240**	**3.043**	**924**		**4.448**		**73.912**

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut had het volgende verloop:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde 01-01-2017	Vermeerderingen	Verminderngen	Desinvesteringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden /Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen							
Gebouwen							
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	16.839	1.890	447		670		17.613
Machines, apparaten en installaties	7						7
Overige materiele vaste activa	106				22		85
Totaal	**16.953**	**1.890**	**447**		**693**		**17.704**

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2017 wordt in onderstaand overzicht

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde 31-12-2016	Investeringen	Desinvesteringen	Aflossingen/-afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Kapitaalverstrekkingen aan:						
Deelnemingen	735					735
Gemeenschappelijke regelingen	72					72
Overige verbonden partijen	4.480	1.284		1.138		4.625
	5.287	***1.284***		***1.138***		***5.432***
Leningen aan:						
Openbare lichamen (art. 1 fido)	8.134			957		7.177
Woningbouwcorporaties						
Deelnemingen	20.012					20.012
Overige verbonden partijen	2.807	856				3.663
	30.953	***856***		***957***		***30.852***
Overige langlopende leningen						
Overige langlopende leningen	16.269	10		5.639		10.639
Uitzettingen in schatkist > 1 jr						
Uitzettingen Ned. Schuldpapier > 1 jr						
Ov. uitzettingen met looptijd > 1 jr	25				25	
	16.294	***10***		***5.639***	***25***	***10.639***
Totaal	**52.534**	**2.150**		**7.734**	**25**	**46.923**

Kapitaalverstrekkingen:

De investeringen verantwoord onder kapitaalverstrekking aan overige verbonden partijen betreft de rekeningcourant positie bij de Svn m.b.t. een aantal leningen (duurzaamheid-, starters-, en blijversleningen)

Overige langlopende leningen:
De aflossing verantwoord onder de overige langlopende leningen heeft voornamelijk betrekking op leningen aan het personeel inzake de woningfinanciering. De aflossing onder openbare lichamen (art 1 fido) heeft betrekking op de lening van de V.N.O.G. Onder overige verbonden partijen is het bedrag vermeld dat bij de deelnemers van de Svn leningen uitstaat.

Activa

Vlottende Activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Grond- en hulpstoffen		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	5.945	5.783
Voorziening voor mogelijk verliesgevende exploitaties	-222	-222
Voorziening waardering voorraden	-1.875	-2.076
Gereed product en handelsgoederen		
Vooruitbetalingen		
Totaal	**3.848**	**3.485**

Voorziening naar aanleiding van demografische ontwikkelingen.

De gemeente Berkelland heeft zich ten doel gesteld om in de jaren 2010 tot 2025 maximaal 635 woningen toe te laten voegen aan de woningvoorraad. In 2015 is de Regionale Woonagenda voor de periode 2015-2025 vastgesteld. Daarbij is ingezet op 10% verlaging van het aantal woningen tot 570. Dit heeft gevolgen voor de keuzes in de woningbouwprogramma's en daarvoor geschikte locaties. In december 2016 is een Lokale woonagenda vastgesteld. In lijn met deze kaders zijn voor de vier grote kernen Structuurvisies Wonen 2017-2025 vastgesteld waarin de gewenste ontwikkeling van nieuwbouwlocaties is opgenomen. Om tot een verantwoorde afweging en prioritering van plannen te komen werken de gemeenten in de regio met het zogenaamde stoplichtmodel. Daarbij worden volkshuisvestelijke en ruimtelijke argumenten gewogen en vertaald in een verantwoord geachte toename van het aantal woningen. Op welke wijze en voor welke plannen deze prognoses effect zullen hebben is op dit moment niet volledig uitgekristalisseerd. Via de jaarlijkse voortgangsrapportage Wonen wordt inzicht gegeven in de ontwikkelingen op de lokale en regionale woningmarkt.

Het totaal van alle harde en zachte woningbouwplannen van ontwikkelaars en gemeente bedraagt per begin 2017 nog 755 woningen, waarvan 34 woningen in aanbouw zijn. Sinds 2010 zijn netto 378 woningen gerealiseerd. Rekening houdend met de vermindering van 10% kunnen er vanaf 2017 nog circa 192 woningen worden toegevoegd. Om de doelstelling te realiseren zal de komende jaren ingezet worden op het verder verminderen van de plancapaciteit. De gemeente hanteert in haar afwegingen het uitgangspunt dat de "juiste woning op de juiste plek" moet worden gebouwd. Gemeentelijke plannen waarvan de uitvoering daardoor onzeker is, zullen moeten worden afgewaardeerd. Daarvoor is in 2010 een voorziening gevormd van € 5.000.000. Eind 2017 bedraagt deze voorziening nog € 1.875.000.

Eventuele schadeclaims die ontstaan doordat particuliere ontwikkelaars minder woningen kunnen bouwen zijn niet in de voorziening meegenomen. De hoogte van de claims is afhankelijk van de planstatus, de onderhandelingsresultaten, uitkomsten van juridische procedures en mogelijke compensatie door hogere overheden. Deze claims vormen een risico. In de paragraaf Grondbeleid is dit aspect onder Overige risico's ook benoemd. Daarnaast bestaat het risico dat - als de woningmarkt aantrekt - door particuliere ontwikkelaars meer woningen worden gebouwd dan volgens de visie van de gemeente wenselijk is. De gemeente zal dan moeten heroverwegen welke gevolgen dit heeft voor gemeentelijke woningbouwplannen. Het is mogelijk dat - naast plannen die al in de voorziening voor afwaardering zijn meegenomen - ook andere gemeentelijke grondexploitaties dan moeten worden afgewaardeerd. Minimaal jaarlijks stemmen we alle bekende woningbouwplannen en de gemeentelijke exploitaties daarom op elkaar af.

Verloop boekwaarde onderhanden werk (bedragen in € 1.000)

De boekwaarde van de Bouwgronden in exploitatie bedroeg per 31 december 2017 € 5.945.000. Van het verloop van 2017 is het volgende overzicht te geven:

	Boekwaarde per 1-1-2017	Uitgaven	Inkomsten	Resultaatneming (winst = -/-)	Boekwaard 31-12-2017	Voorziening 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2017 (BW -/- Vzg)
Bedrijventerreinen							
Overberkel 4 Borculo		16		16		47	-47
Kiefte 4 Eibergen	2.153	60	5	-344	2.552		2.552
Everskamp Ruurlo	1.519	43	4		1.558		1.558
Woongebieden							
de Garver Haarlo	-79	-1		-21	-59		-59
Voormalige school Gelselaar	25	2			27		27
Schollenkamp Borculo						75	-75
Zwilbroekseweg / Rekkenseweg Eibergen	110	4			114		114
Hofrichter Eibergen	-18	1			-17		-17
KTV Eibergen	-290	19	4		-275		-275
Vonderman Noordijk	128	4		-39	171		171
Olland Rietmolen	242	12	190	-266	330		330
Hondelinkweg Neede	980	29		250	759		759
ABCTA terrein Beltrum	-191	31	544	-390	-314		-314
De Mölle Haarlo	75	6	124	-3	-40		-40
De Heuver Gelselaar	411	15			426	100	326
Leusinksbrink Ruurlo	717	40	44		713		713
Totaal Onderhanden Werk	**5.782**	**281**	**915**	**-797**	**5.945**	**222**	**5.723**

Boekwaarde per 31 december 2017	5.945
Raming nog te maken kosten	4.017
Raming nog te verwachten opbrengsten	11.956
Verwacht eindresultaat exploitatie (-/- is voordelig)	**-1.994**

Activa

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 1-1-2017	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde per 31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	5.462		5.197
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen			
Overige verstrekte kastgeldleningen			
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	18.706		32.802
Rekening-courantverhouding met het Rijk			
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	7.184		6.860
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier < 1jaar			
Overige vorderingen	688	434	1.224
Overige uitzettingen (Schatkistbankieren)	8.839		
Totaal	**40.879**	**434**	**46.083**

De vorderingen op openbare lichamen is ultimo 2017 licht afgenomen t.o.v. 2016. De uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar is fors hoger. Dit komt door de vrijval van het geld dat bij ASR Vermogensbeheer stond. De grote daling bij de overige uitzettingen heeft ook met deze vrijval te maken. Eind 2017 stond er een bedrag van ongeveer € 32 miljoen bij het Rijk. In 2017 zijn geen gelden uitgeleend aan decentrale overheden

De mutaties in Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen hebben geheel betrekking op Exploitatiemaatschappij Leusinkbrink. Wij zijn van mening dat er een reëel risico bestaat dat deze vordering in rekening courant op een particuliere ontwikkelaar niet (geheel)
door deze vennootschap of haar aandeelhouders kan worden voldaan. De vennootschap moet haar verplichtingen aflossen uit de verkoop van kavels. Deze vertegenwoordigen eind 2016 een boekwaarde binnen de vennootschap van € 6.970.000. De vordering van de gemeente op de ontwikkelaar uit hoofde van financiering bedraagt per 31 december 2017 € 6.860.082. Hiertegenover staat een gelijke verplichting van de gemeente jegens de BNG.

Wij plaatsen grote vraagtekens bij de afzetprognoses voor woningbouwkavels en de planologische haalbaarheid van nog te ontwikkelen plandelen. Wij beschikken niet over woningmarktcijfers die de toegepaste waardering door de vennootschap onderbouwen. De gemeente blijft proberen met de ontwikkelaar constructief te overleggen hoe het marktperspectief zich zou moeten vertalen in een realistische begroting. Dat marktperspectief is zorgelijk vanwege het wegvallen van de regionale vraag door een daling van het aantal huishoudens en de eisen
aan de financierbaarheid van woningen. Beide zijn voor de gemeente niet beïnvloedbaar. Wij denken daarom dat een forse afwaardering op de voorraden noodzakelijk is, hetgeen tevens impliceert dat zowel de aandeelhouder als de gemeente voorlopig ontvangen winstuitkeringen moeten terugbetalen.

Activa

De ontwikkelaar heeft op 5 januari 2018 een juridische procedure in gang gezet om de volledige nakoming van de overeenkomst te bepleiten. De behandeling door de rechtbank is voorzien op 10 juli 2018. Voor het gemeentelijk aandeel in het risico zijn of worden de nodige maatregelen getroffen. Ook is als onderdeel van de verantwoording over de gemeentelijke grondexploitatie een inschatting van de risico's en het weerstandsvermogen gemaakt. Op basis van de goedkeurende accountantsverklaring, die door Crop registeraccountants op 13 april 2017 bij de jaarrekening 2016 van de vennootschap is afgegeven, achten wij een afwaardering van onze vordering op de vennootschap - voor haar aandeel in het risico en aanvullend op al getroffen voorzieningen - op dit moment niet aan de orde.

Activa

Volgens artikel 52c van het BBV moet worden vermeld wat het drempelbedrag is voor het begrotingsjaar en het bedrag dat per kwartaal buiten 's Rijks schatkist is aangehouden. Dit is verwerkt in het overzicht hieronder.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (Bedragen X € 1000)					
Verslagjaar 2017					
(1)	Drempelbedrag	757,5			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden	63	9	10	298
(3a) = (1)>(2)	Ruimte onder het drempelbedrag	694	748	747	460
(3b) = (2)>(1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	101.000			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan 500 miljoen euro	101.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen euro niet te boven gaat	0			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van € 250.000	Drempelbedrag	757,5			
(2) Berekening kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist	5.683	835	928	27.405
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a)/(5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden	63	9	10	298

Activa

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Kassaldi	2	1
Banksaldi	102	16
Totaal	**104**	**17**

Activa

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Nog te ontvangen bedragen EU		
Nog te ontvangen bedragen van het Rijk	368	292
Overige nog te ontvangen bedragen	9.128	7.918
	9.496	**8.210**

Passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Algemene reserve	37.529	37.420
Bestemmingsreserves:		
Bestemmingsreserves voor egalisatie van tarieven	2.380	2.148
Overige bestemmingsreserves	60.016	56.582
Gerealiseerde resultaat	2.164	3.458
Totaal	**102.090**	**99.607**

Het verloop wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

(Bedragen x € 1.000)

	Saldo 1-1-2017	Toevoeging	Toegevoegde rente	Onttrekking	Bestemming resultaat	Vermind. ter dekking afschr.	Saldo 31-12-2017
Algemene reserve	37.420	693		2.280	1.696		37.529
Bestuurlijke claims	9.373	4.356		1.532			12.197
Egalisatiereserve Afval	2.148	233					2.380
Egalisatiereserve investeringen	8.133	268		438		28	7.935
Algemene reserve bouwgrond-exploitatie	1.709				68		1.777
Inkomensreserves	6.460			822			5.638
Onderhoud wegen	5.790			152	210		5.848
Onderwijs-huisvesting	7.060			50			7.010
Herstructurering	5.516			779	1.484		6.221
Nadelen decentralisaties	10.450	2.700		1.851			11.300
Hameland	2.090						2.090
Totaal	**96.149**	**8.250**		**7.904**	**3.458**	**28**	**99.926**
Gerealiseerde resultaat							2.164
Totaal							**102.090**

Onder "Bestemming resultaat" staan de toevoegingen die voortkomen uit de bestemming van het resultaat van het vorige dienstjaar. Onder de afschrijvingen staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa. Deze afschrijvingen worden gedekt uit reserves.

Algemene reserve

Deze reserve heeft een bufferfunctie en dient in eerste instantie als weerstandscapaciteit. Als het weerstandsvermogen groter is dan 2 en de solvabiliteit groter dan 35% dan kan de reserve gebruikt worden als incidenteel dekkingsmiddel.

Passiva

Bestuurlijk claims
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve bevat de gereserveerde bedragen voor dekking van genomen raadsbesluiten.

Egalisatiereserve afval
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt gebruikt voor het egaliseren van tekorten en overschotten op het product afvalverwijdering en -verwerking. Door gebruik te maken van deze reserve zorgen we ervoor dat betaalde afvalstoffenheffing ook gebruikt wordt voor afvalverwijdering en inzameling.

Egalisatiereserve investeringen
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van investeringen.

Algemene reserve bouwgrondexploitaties
Deze reserve heeft een bufferfunctie. De reserve wordt gebruikt om verliezen in de bouwgrondexploitaties op te vangen.

Inkomensreserve
Deze reserve had een inkomensfunctie. Nu geen rente meer aan de reserves wordt toegerekend is deze functie feitelijk vervallen en is deze gewijzigd naar een bestedingsfunctie.

Onderhoud wegen
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van onderhoud aan wegen.

Onderwijshuisvesting
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van investeringen in en afwaarderingen van onderwijshuisvesting.

Herstructurering
De reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet om kosten te dekken die voortkomen uit de herstructurering van (bouwgrond)locaties in Berkelland. Daar waar woningbouw niet meer mogelijk of gewenst is.

Nadelen decentralisaties
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet om de eventuele nadelen van de decentralisaties af te dekken.

Hameland
Deze resereve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet om de gevolgen van de transitie en liquidatie van Hameland te dekken.

Passiva

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

(Bedragen X € 1000)

	Saldo 1-1-2017	Toevoeging	Correctie	Vrijval	Aan-wending	Saldo 31-12-2017
Personeelsvoorzieningen	4.821	610		36	400	4.995
Invest. met een economisch	6.326	1.777		754	722	6.627
Totaal	**11.147**	**2.387**		**790**	**1.122**	**11.622**

In de kolom vrijval zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen zijn in het leven geroepen om toekomstige lasten die het gevolg zijn van personele ontwikkelingen op te kunnen vangen. Het gaat met name om de lasten die voortvloeien uit mobiliteitsvoorzieningen en de lasten voor pensioenen en wachtgelden van wethouders.

Met ingang van 2014 is een voorziening gevormd voor de wachtgeldverplichtingen van de voormalige medewerkers van muziekschool 'De Triangel'.

Met ingang van 2016 is een voorziening gevormd voor de afbouw personeelslasten van voormalige medewerkers die in dienst zijn getreden bij het GBT.

Voorzieningen voor investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

In het najaar van 2014 heeft de commissie BBV een dwingend advies gegeven de lasten voor groot onderhoud en vervanging van riolering onder te brengen in een voorziening. Naar aanleiding van dit advies is de bestemmingsreserve riolering opgeheven en zijn de middelen toegevoegd aan deze voorziening.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden is als volgt:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 1-1-2017
Obligatieleningen		
Onderhandse leningen:		
-binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		45
-binnenlandse banken en overige financiële instellingen	67.423	71.155
-binnenlandse bedrijven		
-overige binnenlandse sectoren		
-buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en ov.sectoren		
Door derden belegden gelden		
Waarborgsommen		
Totaal	**67.423**	**71.200**

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2017.

(Bedragen X € 1.000)

	Saldo 1-1-2017	Vermeer-deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2017
Obligatieleningen				
Onderhandse leningen:				
-binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	45		45	
-binnenlandse banken en overige financiële instellingen	71.155		3.732	67.423
-binnenlandse bedrijven				
-overige binnenlandse sectoren				
-buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en ov.sectoren				
Door derden belegde gelden				
Waarborgsommen				
Totaal	**71.200**		**3.777**	**67.423**

Onderhandse leningen:
De totale rentelast voor 2017 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 3.069.000,=

Passiva

Vlottende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 1-1-2017
Kasgeldleningen bij openb lich. Art 1a fido		
Overige kasgeldleningen	7.100	7.250
Banksaldi	352	
Schulden aan openbare lichamen	38	297
Overige schulden	2.596	4.408
Totaal	**10.086**	**11.955**

Passiva

Overlopende passiva

De in de balans opgenomen overlopende passiva kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 1-1-2017
Verplichtingen	3.128	
Vooruitontvangen bedragen EU		
Vooruitontvangen bedragen van het Rijk	1.004	1
Vooruitontvangen bedragen van overige overheden	942	584
Overige vooruitontvangen bedragen	4.110	6.338
Totaal	**9.184**	**6.923**

Vooruitontvangen bedragen

Onderstaand een overzicht het verloop uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:

Vooruitontvangen bedragen van het Rijk	stand 1/1	bij-boeking	afboeking	stand 31/12
Vooruitontv. niet best.sp.uitk.ond.achterst.beleid	1	20		21
Vooruitontv bedr statushouders (vluchtelingen)		151	86	65

Vooruitontvangen bedragen van overige overheden	stand 1/1	bij-boeking	afboeking	stand 31/12
Vooruitontv.n.bestprov subs centrEib: steeng benut	130		78	52
Vooruitontv. bedr. fietsbanen Berkelland		39		39
Vooruitontv. Niet bestede subs gezonde jeugd	14		14	
Vooruitontv. niet best. subsidie landschapsregeling	70	229	263	36
Vooruitontv bedr POHO vrijetijdseconomie	303	762	313	751
Vooruitontvangen n.best.subs.ISV3 geluid	44			44
Vooruitontv prov subs sportacc ASV	-51	51		
Vooruitontv. Isolatiemaatr. Woningen 2016	47		47	
Vooruitontv. Nbst prov subs geluidsan. B lijst woning	27		6	21

Analyse resultaat

Het resultaat over 2017 is	**€**	**2.164.868**	Positief
Het resultaat bestaat uit			
Resultaat op grondexploitaties van	€	919.000	Positief
Resultaat op de bedrijfsvoering van	€	1.245.868	Positief
Totaal rekening resultaat	€	2.164.868	Positief

Het bedrijfsresultaat wordt gerealiseerd door de volgende ontwikkelingen:

	Onderwerp	Incidenteel	Structureel	
1	Voorziening pensioenen	-300.000,00	-	
2	Onderwijshuisvesting	-	-250.000,00	
3	Afval	-132.000,00	-	
4	Bijdrage Hameland	700.000,00	-	
5	Verkoop gebouwen	360.000,00	-	
6	Onvoorzien	200.000,00	-	
7	Leerlingenvervoer	200.000,00	-	
8	Grondexploitatie	919.000,00	-	
9	WOZ	55.000,00	55.000,00	
10	Wmo	100.000,00	-	
11	Bouwleges	94.000,00		
12	Openbare verlichting	-	90.000,00	
13	Algemene uitkering	80.000,00	-	
14	Diverse	-6.131,00	-	
	Totaal	**2.269.869,00**	**-105.000,00**	**2.164.869,00**

De belangrijkste oorzaken van het resultaat zijn hieronder kort toegelicht. We beginnen met de nadelen

1 Voorziening pensioenen

Door de lage rentestand moeten we extra middelen toevoegen aan de voorziening voor de pensioenen van de (ex)wethouders.

2 Onderwijshuisvesting

Hogere huren en hogere rente en afschrijving leiden tot de hogere lasten dan begroot.

3 Afval

Doordat we minder BTW terugontvangen dan verwacht ontstaat het nadeel op afval.

4 Bijdrage Hameland

Bij de opheffing van Hameland hebben wij een bijdrage ontvangen voor nog resterende verlofuren. Deze zijn bij de overgang van werkgever niet uitbetaald. De vergoeding is voor het overnemen van de verlofuren.

5 Verkoop gebouwen

We hebben het gebouw Hoflaan 3-5 verkocht. Dit levert een incidenteel voordeel op.

6 Onvoorzien

We hebben de post onvoorzien niet gebruikt.

7 Leerlingenvervoer

Het ingezette beleid om meer leerlingen gebruik te laten maken van regulier vervoer heeft ook in 2017 geleid tot een vemindering van het gebruik.

8 Grondexploitatie
Voor een specificatie van het resultaat op de grondexploitaties verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid.

9 Openbare verlichting
Door de acties die in het kader van het Energie Uitvoeringsprogramma in gang zijn gezet is een gedeelte van het reguliere budget niet gebruikt.

10 WOZ
De waardering van de onroerende zaken is hoger uitgevallen dan verwacht. Dit levert ook een hogere belastingopbrengst op.

11 Wmo
Het gebruik van de voorzieningen die onder dit onderdeel vallen is lager dan gedacht. Daardoor hebben we een klein voordeel op dit onderdeel.

12 Bouwleges
De economie trekt aan. Dit heeft ook geleid tot meer aanvragen met als gevolg een stijging van de legesinkomsten.

13 Algemene uitkering
Aanpassingen in de maatstaven waarmee de algemene uitkering wordt berekend hebben tot een positieve bijstelling van de algemene uitkering geleid.

Voorstel voor bestemming van het resultaat

In maart 2016 heeft de raad beleid vastgesteld hoe om te gaan met overschotten bij de jaarrekening. Dit beleid hanteert de volgende uitgangspunten:

De algemene reserve aanvullen tot het weerstandsvermogen gelijk is aan 2
Dit is niet nodig, het weerstandsvermogen is 5,4 en daarmee groter dan 2.

De algemene reserve aanvullen tot de solvabiliteit gelijk is aan 35%
Dit is niet nodig, de solvabiliteit is groter dan 35%.

Ruimte voor incidentele beleidsvoornemens
We bestemmen € 156.798 als gevolg van het resultaat van de grondexploitatie naar de reserve

De reserve herstructurering aanvullen tot het plafond van € 7.000.000
De reserve zit onder het plafond. Het restant resultaat is niet voldoende om de reserve helemaal aan te zuiveren. Daarom voegen we € 224.278 toe aan deze reserve.

De reserve onderhoud wegen aanvullen tot het plafond van € 6.000.000
De reserve zit onder het plafond. Het restant resultaat is niet voldoende om de reserve helemaal aan te zuiveren. Daarom voegen we € 224.278 toe aan deze reserve.

De reserve onderwijshuisvesting aanvullen tot het plafond van € 7.000.000
De reserve zit aan het plafond toevoegen van middelen is niet nodig.

De belastingbetaler via een korting op de aanslag van 2019 (een gedeelte van) de OZB teruggeven.
Er blijft geen resultaat meer over voor teruggave aan de belastingbetaler.

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000	Raming begrotingsjaar voor wijziging			Raming begrotingsjaar na wijziging			Realisatie begrotingsjaar		
Omschrijving programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Veranderende samenleving vernieuwd bestuur	-50		-50	-50		-50	-33		-33
Demografische ontwikkeling							-35		-35
Plattelandsontwikkeling	-223	47	-176	-266	29	-237	-383	25	-358
Decentralisaties en transities	-25.994	820	-25.174	-23.615	1.005	-22.610	-24.998	673	-24.325
Economie en werkgelegenheid	-20.231	7.737	-12.494	-27.275	10.059	-17.216	-27.115	10.364	-16.751
Energie en duurzaamheid				-607		-607	-576	16	-560
Cultuur	-1.744	18	-1.726	-2.146	43	-2.103	-2.101	81	-2.020
Sport	-885	269	-616	-2.051	269	-1.782	-2.280	253	-2.027
Recreatie en toerisme	-634	2	-632	-670	2	-668	-667	0	-667
Wonen	-2.942	2.217	-725	-2.716	1.791	-925	-2.670	2.974	304
Leefomgeving	-91		-91	-8.403	2	-8.401	-3.712		-3.712
Integrale veiligheid	-138		-138	-40		-40	-30		-30
Doorlopende overige taken	-28.737	11.700	-17.037	-9.962	11.010	1.048	-14.038	11.110	-2.928
Financiën	-19.248	75.429	56.181	-24.865	78.604	53.739	-23.604	79.227	55.623
Waarvan: Algemene dekkingsmiddelen				-1.644	72.795	71.151	-4.360	75.057	70.697
Overhead				-20.321	5.801	-14.520	-16.008	4.100	-11.908
Vennootschapsbelasting									
Gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten	-100.917	98.239	-2.678	-102.666	102.814	148	-102.242	104.723	2.481
Mutaties reserves		2.679	2.679	-4.499	4.351	-148	-8.181	7.863	-318
Gerealiseerde resultaat	-100.917	100.918	1	-107.165	107.165		-110.423	112.586	2.163

Toelichting

Veranderende samenleving vernieuwd bestuur

We hebben minder projecten financieel hoeven te ondersteunen. Hierdoor zijn de lasten lager dan begroot.

Demografische ontwikkeling

Dit jaar is een onderzoek gedaan naar de demografische ontwikkelingen in Berkelland. Dit onderzoek was niet begroot op dit programma maar is gedekt vanuit het centrale onderzoeksbudget in het programma financiën onderdeel algemene dekkingsmiddelen.

Decentralisaties en transities

We zijn geconfronteerd met sterk toegenomen lasten voor jeugdzorg. Daarnaast blijkt dat de afwikkeling van diagnose behandelcombinaties (DBC) een onvoorspelbare invloed heeft op de uitgaven. Deze worden soms pas na enkele jaren inzichtelijk. De inkomsten blijven iets achter als gevolg van lagere eigen bijdragen.

Economie en werkgelegenheid

Een hogere rijksbijdrage dan geraamd voor de WWB is de grootste oorzaak van de hogere inkomsten. Lagere lasten komen vooral door het nog niet volledig realiseren van de herstructurering van het busplein in Neede. Hier staat tegenover dat ook geen geld onttrokken is aan de reserve.

Energie en duurzaamheid

De lasten zijn het gevolg van de uitvoeringskosten van het Energie Uitvoeringsprogramma.

Cultuur

Geen opmerkingen

Overzicht van baten en lasten

Sport
Het tekort dat op dit programma ontstaat is het gevolg van een aantal kleinere ontwikkelingen. Zo is er een aantal onderzoeken gedaan naar en is er wat extra onderhoud gepleegd.

Recreatie en toerisme
Geen opmerkingen

Wonen
Het resultaat van dit programma wordt grotendeels bepaald door het woninggedeelte van de bouwgrondexploitatie. Daarnaast is ongeveer € 100.000 meer aan bouwleges binnengehaald. Dit laatste is het gevolg van een aantrekkende economie. Het besluit van de Hoge Raad om in zijn geheel geen leges meer te mogen heffen voor activiteiten in het buitengebied bij verouderde bestemmingsplannen heeft nauwelijks effect omdat dit besluit dateert van november 2017.

Leefomgeving
Het grote verschil in dit programma komt doordat de rente en afschrijvingslasten verantwoord zijn in het programma doorlopende overige taken. Dit is het gevolg van een herschikking van de activiteiten in 2017. Voor het overige is er wel een voordeel bij het leerlingenvervoer als gevolg van het beleid om meer leerlingen gebruik te laten maken van het reguliere vervoer.

Integrale veiligheid
Geen opmerkingen.

Doorlopende overige taken
Het grote verschil in dit programma ontstaat doordat de rente en afschrijvingslasten van het programma Leefomgeving hier zijn verantwoord, maar niet begroot. Dit is het gevolg van een verschuiving van activiteiten in de loop van 2017. Wat verder opvalt zijn de hogere lasten bij riolering. Deze worden echter volledig gedekt uit het rioolrecht.

Financiën

Algemene dekkingsmiddelen
De lasten bij algemene dekkingsmiddelen stijgen doordat een gedeelte van de lasten voor het beheren van onze financiële middelen zijn verschoven van overhead naar algemene dekkingsmiddelen. Verder zien we over het algemeen juist iets lagere lasten. De inkomsten stijgen met name door een bijdrage van Hameland voor verlof uren van overgenomen werknemers en een hogere algemene uitkering.

Overhead
Het verschil in de Overhead heeft ook te maken met een verschuiving van de lasten voor rente en afschrijving van Overhead naar algemene dekkingsmiddelen.

Vennootschapsbelasting
We hebben € 30.000 aan te betalen Vennootschapsbelasting opgenomen, waarvan € 15.000 voor 2016 en € 15.000 voor 2017

Mutaties reserves
Het grote verschil in de mutaties reserves heeft te maken met het overboeken van 'claims' van de bestemmingsreserve of de algemene reserve naar de reserve bestuurlijke claims. Uiteindelijk is er minder uit de reserves gehaald dan begroot vooral omdat activiteiten nog niet financieel zijn afgewikkeld of goedkoper zijn uitgevallen.

Onvoorzien

Overzicht van baten en lasten

We hebben geen gebruik gemaakt van onvoorzien in 2017.

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten
Veranderende samenleving vernieuwd bestuur		
Demografische ontwikkeling		
Onderzoek demografie		35
Plattelandsontwikkeling		
Projectbijdrage	25	
Breedband		60
Decentralisaties en transities		
Economie en werkgelegenheid		
Voorbereiding Scholen Simmelink		9
Statushouders		37
Energie en duurzaamheid		
Cultuur		
Sport		
Legaat Planten		2
Bijdrage survivalclub D'ran		13
Recreatie en toerisme		
Wonen		
Vervolg pilot Beltrum		3
Onderzoek wonen		5
Leefomgeving		
Integrale veiligheid		
Doorlopende overige taken		
Opbrengst grondverkopen	60	
Beschoeiing kademuren		38
Financiën		
Verbeurde dwangsommen	69	
Legaat Planten deel 2	5	
Bijdrage Hameland (verlofuren)	689	
Schadevergoeding recreatieparkt		60
Waarvan:		
Algemene dekkingsmiddelen		
Rentetoevoeging uit reserves	250	
Afbouw bijdragen BNG/Nuon	570	
Verkoop Hoflaan	360	

Overzicht van baten en lasten

Dividend	500	
Overhead		
Toevoeging voorziening pesioenen wethouders		277
Personeel van derden		2117
Mobiliteit/Veranderbudget		234
Vennootschapsbelasting		
Af te dragen Vennootschapsbelasting		30
Mutaties reserves		

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Langlopende overeenkomsten

Naam Crediteur	Totaal	Einde looptijd
Contracten Jeugdzorg (240x)	€ 6.700.000	2018
Contracten WMO (80x)	€ 6.400.000	2018
Ter Horst Milieu BV	€ 623.436	2018
Novon	€ 270.402	2018
SAB Catering BV	€ 60.338	2018
Centric Netherlands BV	€ 207.957	2018
Hacron vof	€ 1.154.570	2018
Eneco Business BV	€ 258.981	2018
GMB service BV	€ 328.804	2018
Twence Bioconversie BV	€ 85.969	2018
Canon Nederland NV	€ 36.396	2018
Ziut BV	€ 153.942	2019
GreenValley	€ 68.105	2019
Raetsheren van Orden BV	€ 153.135	2020
Start People BV	€ 372.810	2021
Driessen	€ 870.427	2021
Avi Twente BV	€ 300.149	2022
DVEP (Energie)	€ 300.000	2023
GazProm	€ 100.000	2023
Cone Berkelland BV	€ 453.118	2034

Overige niet uit de balans blijkende verplichtingen

nvt

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Waarborgen

Het opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Bedragen x € 1.000

Aard/Omschrijving	Oor-spronkelijk bedrag	Saldo totaal leningen	Percentage borg-stellingen	Restant borg 1-1-2017	Restant borg 31-12-2017
Woningbouw	117.047	101.153	52,9%	54.412	53.480
Waterleidingbedrijf	215.008	7.374	3,4%	284	249
Hypotheken	2.934	3.576	82,1%		2.936
De Laarberg	27.500	22.200	50,0%	11.950	11.100
Plaatselijke instellingen	8.720	4.158	93,8%	3.717	3.899
Totaal	**371.209**	**138.461**		**70.363**	**71.664**

De gemeente participeert samen met de gemeente Oost Gelre in het regionale bedrijventerrein De Laarberg en is mederisicodrager voor de planologische ontwikkeling en financiële exploitatie. De onderneming heeft externe financiering aangetrokken bij de BNG Bank. Ten behoeve van de BNG is door beide gemeenten een garantstelling verleend van maximaal € 12,5 miljoen (€ 25 miljoen totaal).

In 2017 is geen bedrag betaald wegens de verleende borg- en garantstellingen.

Gebeurtenissen na Balansdatum

Op 1 februari 2018 is lening 40.1011508 van de B.N.G. afgelost voor een bedrag € 19,9 miljoen en met een agio van € 4,7 miljoen.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Regeling bezoldigingscomponenten WNT

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Gemeente Berkelland van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.
Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor de gemeente Berkelland is € 181.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Leidinggevende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	J.A. Bannink	J.A. Wildeman	J.A. Wildeman	J. Harmsen	J. Harmsen	M.H.J. Broers
Functie	Griffier	Gemeente-secretaris	Programma-manager	Gemeente-secretaris	Loco-secretaris	Gemeente-secretaris
Duur dienstverband in 2017	1/1 -31/12		1/1 -31/12		1/1 - 31/12	1/1 -31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1		0,89		0,89	1
Gewezen topfunctionaris?	Nee		Ja		Ja	Nee
Fictieve dienstbetrekking	Ja		Ja		Ja	Ja
Individueel WNT-maximum	181.000		161.090		161.090	181.000
Bezoldiging						
Beloning	75.931		73.923		100.694	112.495
Belastbare onkosten-vergoedingen						
Beloningen betaalbaar op termijn	11.480		14.828		14.866	16.802
Subtotaal	87.411		88.751		115.559	129.297
-/- Onverschuldigd betaald bedrag						
Totaal bezoldiging	87.411		88.751		115.559	129.297
Gegevens 2016						
Duur dienstverband	1/1 -31/12	1/1 -31/3	1/4 - 31/12	1/4 - 31/8	1/9 - 31/12	1/9 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	0,89	0,89	0,89	0,89	1
Bezoldiging 2016						
Beloning	71.691	20.523	72.333	40.661	32.596	33.506
Belastbare onkosten-vergoedingen						
Beloningen betaalbaar op termijn	9.724	3.091	9.272	5.151	4.121	4.900
Totaal bezoldiging 2016	81.415	23.614	81.605	45.812	36.717	38.406
Individueel WNT-maximum 2016	179.000	39.233	119.444	66.261	52.747	59.340

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taak veld	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo 2017
0.1	Bestuur		2.098	-2.098
0.2	Burgerzaken	828	494	334
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	400	26	374
0.4	Overhead	3.627	15.245	-11.618
0.5	Treasury	2.272	492	1.780
0.61	OZB woningen	7.115	423	6.692
0.62	OZB niet-woningen	1.120		1.120
0.63	Parkeerbelasting			
0.64	Belastingen overig	3		3
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	61.836		61.836
0.8	Overige baten en lasten	1.487	656	831
0.9	Vennootschapsbelasting		30	-30
0.10	Mutaties reserves	7.863	8.181	-318
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	112.587	110.423	2.164
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	102	2.260	-2.158
1.2	Openbare orde en veiligheid		140	-140
2.1	Verkeer en vervoer	242	5.316	-5.074
2.2	Parkeren	9	37	-28
2.3	Recreatieve havens			
2.4	Economische havens en waterwegen			
2.5	Openbaar vervoer			
3.1	Economische ontwikkelingen			
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	109	120	-11
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	86	202	-116
3.4	Economische promotie	516	968	-452
4.1	Openbaar basisonderwijs			
4.2	Onderwijshuisvesting	161	2.707	-2.546
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	141	789	-648
5.1	Sportbeleid en activering		1.309	-1.309
5.2	Sportaccommodaties	253	971	-718
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	36	482	-446
5.4	Musea	25	544	-519
5.5	Cultureel erfgoed	61	160	-99
5.6	Media		638	-638
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	181	3.201	-3.020
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	44	1.600	-1.556
6.2	Wijkteams		4.696	-4.696
6.3	Inkomensregelingen	8.338	11.625	-3.287
6.4	Begeleide participatie	1.484	12.102	-10.618
6.5	Arbeidsparticipatie		5	-5
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)		8.251	-8.251
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	665	981	-316
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-		8.154	-8.154
6.81	Geëscaleerde zorg 18+		0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-		434	-434
7.1	Volksgezondheid		1.339	-1.339
7.2	Riolering	6.384	5.206	1.178
7.3	Afval		2.822	-2.822
7.4	Milieubeheer	85	1.694	-1.609
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	295	362	-67
8.1	Ruimtelijke ordening	157	930	-773
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.365	1.253	112
8.3	Wonen en bouwen	1.640	1.480	160

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018

OCW	D9	**Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB)** **Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leertingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 04*		
			€ 102.197	€ 12.693	€ 0	€ 1.093		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: D9 / 05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: D9 / 07*	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 08*		
1								
SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2017** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.5 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
SZW	G2A	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2016** **Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 02*	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) exclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 03*	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 04*	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 05*	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 06*
1			061859 Gemeente Berkelland	€ 7.821.186	€ 116.237	€ 641.452	€ 146.518	€ 153.409
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 07*	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 08*	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 09*	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 10*	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.5 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 12*
1			061859 Gemeente Berkelland	€ 45.785	€ 68.302	€ 3.578	€ 0	€ 3.384
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 14*					
1			061859 Gemeente Berkelland	€ 0				
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2017** **Besluit**	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G3A	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2016** **Besluit**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3A / 01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 05*	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 06*
1			061859 Gemeente Berkelland	€ 136.464	€ 90.400	€ 19.071	€ 289.947	€ 23.517

gemeente Berkelland

Persbericht

15 mei 2018

Berkelland houdt 2,1 miljoen over in 2017

De jaarrekening van de gemeente Berkelland laat een voordeel zien van € 2.165.666. Ruim € 900.000 is het gevolg van een resultaat op de bouwgrondexploitaties. Dit voordeel voegen we toe aan de risicoreserve voor de bouwgrondexploitaties. Het restant wordt volgens het vastgestelde beleid voor overschotten toegevoegd aan de reserves herstructurering en onderhoud wegen.

Wethouder Han Boer: "Het resultaat van de jaarrekening is weer lager dan vorig jaar. We zeilen daarmee steeds scherper aan de wind. De begroting is keurig op orde".

Het resultaat van de jaarrekening is weer lager dan vorig jaar. We zetten daarmee opnieuw een stap naar het dichter bij nul begroten. Ruim € 900.000 is het gevolg van een resultaat op de bouwgrondexploitaties. Een deel is het gevolg van verkoop kavels, maar een groot deel komt door een voorgeschreven verandering van methode van winstneming. Dit voordeel voegen we toe aan de risicoreserve voor de bouwgrondexploitaties. Daarnaast hebben we voor het overgenomen personeel van Hameland een vergoeding gekregen voor nog niet opgenomen verlof- en vakantie uren. Deze bijdrage voegen we toe aan de algemene reserve. Verder vullen we de reserves herstructurering en onderhoud wegen weer aan tot het plafond. Daarnaast hevelen we een gedeelte van het overschot over voor activiteiten die in 2017 zijn gestart maar nog niet zijn afgerond.

De belangrijkste verschillen worden onder andere veroorzaakt door:
Voorziening pensioenen - € 300.000
Door de lage rentestand moeten we extra middelen toevoegen aan de voorziening voor de pensioenen van de (ex)wethouders.
Onderwijshuisvesting - € 250.000
Hogere huren en hogere rente en afschrijving leiden tot de hogere lasten dan begroot.
Afval - € 132.000
Doordat we minder BTW terugontvangen dan verwacht ontstaat het nadeel op afval.
Verkoop gebouwen € 360.000
We hebben het gebouw Hoflaan 3-5 verkocht. Dit levert een incidenteel voordeel op.
Onvoorzien € 200.000
We hebben de post onvoorzien niet gebruikt.
Leerlingenvervoer € 200.000
Het ingezette beleid om meer leerlingen gebruik te laten maken van regulier vervoer heeft ook in 2017 geleid tot een vermindering van het gebruik.
Grondexploitatie € 919.000
Er is een positief resultaat op de grondexploitaties door een voorgeschreven verandering van methode van winstneming.
Openbare verlichting € 90.000
Door de acties die in het kader van het Energie Uitvoeringsprogramma in gang zijn gezet is een gedeelte van het reguliere budget niet gebruikt.

*Gemeente Berkelland, Postbus 200, 7270 HA BORCULO **T:** 0545-250 250 **E:** info@gemeenteberkelland.nl*
www.gemeenteberkelland.nl, Bank Nederlandse Gemeenten: IBAN: NL35BNGH0285112600 BIC: BNGHNL2G

Welzijn € 100.000
Er is minder aanspraak gemaakt op het budget voor dit onderdeel. Hierdoor zijn de lasten lager dan begroot.
Bouwleges € 94.000
De economie trekt aan. Dit heeft ook geleid tot meer aanvragen met als gevolg een stijging van de legesinkomsten.
Algemene uitkering € 80.000
Aanpassingen in de manier waarop de algemene uitkering wordt berekend hebben tot een hogere algemene uitkering geleid.

Noot voor de redactie:
Nadere informatie bij: Communicatie gemeente Berkelland, T: 0545-250 587.

Accountants

BAKER TILLY BERK

Baker Tilly Berk N.V.
Burgemeester Roelenweg 14-18
Postbus 508
8000 AM Zwolle
T: +31 (0)38 425 86 00
F: +31 (0)38 425 86 99
E: zwolle@bakertillyberk.nl
KvK: 24425560
www.bakertillyberk.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de gemeenteraad van de gemeente Berkelland

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2017 van de gemeente Berkelland te Borculo gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van de gemeente Berkelland op 31 december 2017 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:
1. De balans per 31 december 2017;
2. Het overzicht van baten en lasten over 2017;
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Berkelland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Alle diensten worden verricht op basis van een overeenkomst van opdracht, gesloten met Baker Tilly Berk N.V., waarop van toepassing zijn de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nr. 24425560.
In deze voorwaarden is een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 1.104.230. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2017. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de gemeenteraad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 50.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:
- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- Alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in titel IV van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder het normenkader.
In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad, de Regeling Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zwolle, 12 juni 2018

Baker Tilly Berk N.V.

Was getekend
drs. E.H.J.D. Damman RA

Jaarstukken 2017

gemeente Berkelland

gemeente Berkelland

gemeente Berkelland

gemeente Berkelland

INHOUDSOPGAVE

Jaarstukken 2017 1
Inhoudsopgave 4
Jaarverslag 5
Ontwikkelprogramma Veranderende samenleving, vernieuwd bestuur 6
Ontwikkelprogramma Demografische ontwikkelingen 8
Ontwikkelprogramma Plattelandsontwikkeling 12
Ontwikkelprogramma Decentralisaties en transities 19
Ontwikkelprogramma Economie en werkgelegenheid 27
Ontwikkelprogramma Energie en duurzaamheid 38
Cultuur 44
Sport 49
Recreatie en toerisme 55
Wonen 58
Leefomgeving 63
Integrale veiligheid 69
Doorlopende overige taken 73
Financiën 78
Bedrijfsvoering 85
Lokale heffingen 100
Weerstandsvermogen 102
Samenwerkingspartijen 105
Financiering 123
Onderhoud kapitaalgoederen 126
Jaarrekening 129

gemeente Berkelland

JAARVERSLAG

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA VERANDERENDE SAMENLEVING, VERNIEUWD BESTUUR

Ontwikkelprogramma Veranderende samenleving, vernieuwd bestuur

"Inwoners doen naar vermogen en vanuit hun eigen kracht mee in de samenleving"

Wat speelt er?

- De Doe-het-samen-samenleving gaat over aansluiten op kennis, inzet, ervaring en behoefte van inwoners. De gemeente bepaalt en regelt minder, gaat 'naar buiten' en is partner in de samenleving.
- De Doe-het-samen-samenleving vraagt om een andere rol van de gemeentelijke organisatie, om bestuurlijke vernieuwing en inzet van inwoners, college, gemeenteraad en medewerkers.
- Het ontwikkelprogramma biedt ruimte om te experimenteren met hoe de eigentijdse rol van de gemeente er uit kan zien bij verschillende initiatieven.

Speerpunten

Dienstbaarheid

Wat willen we bereiken?

- Initiatiefnemers zijn tevreden over de uitvoering van regels bij de uitvoering van hun projecten.
- Inwoners zijn tevreden over het meedenken van de gemeente bij hun initiatieven en vragen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bij alle projecten evalueren we onze rol (houding en gedrag) met behulp van de Participatiemonitor.

Kwaliteit
We staan voortdurend stil bij onze houding en gedrag in onze activiteiten met de samenleving, om te leren en aan te sluiten op wat er leeft bij onze inwoners. O.a. de 'Participatiemonitor' kan ons hierbij van dienst zijn. Het instrument bleek echter technisch nog niet vlekkeloos te lopen. Het instrument is inmiddels aangepast en wordt vanaf 2018 weer ingezet.

Tijd

Geld

Gemeentelijke projecten pakken we samen met inwoners, bedrijven en organisaties op

Kwaliteit

Tijd

Geld

Met samenleving, college, raad en de gemeentelijke organisatie in contact over de nieuwe rol van de gemeente in de veranderende samenleving.

Kwaliteit
In 2017 zijn alle teams (door wethouder, programmamanager en communicatieadviseur) bezocht en is gesproken over hun ervaringen, dilemma's, leer- en succesmomenten met de werkwijze in het licht van Veranderende Samenleving Vernieuwd Bestuur (VSVB). Het college heeft via hun bezoeken aan de vier grote kernen (College on tour) extra aandacht gegeven aan VSVB.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

- **Tijd**
- **Geld**

Speerpunten

Samenwerking

Wat gaan we daarvoor doen?

Leren met voorbeeldprojecten en deze evalueren.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

We gaan de dialoog met inwoners en maatschappelijke organisaties aan.

- **Kwaliteit**
  Op 12 mei heeft een delegatie van Berkellanders vanuit dorpsorganisaties, huurdersverenigingen, woningcorporatie, welzijnsraad, seniorenraad etc. samen met een drietal collegeleden enkele initiatieven/projecten in Oost-Groningen en Oost-Drenthe bezocht om van te leren of inspiratie van op te doen. Er hebben er verschillende bijeenkomsten plaats gevonden om met inwoners en maatschappelijke organisaties in gesprek te gaan, bijvoorbeeld over het nieuwe grondstoffenplan 'Van afval naar grondstof', de maatschappelijke agenda en het nieuwe 3D beleidskader.
- **Tijd**
- **Geld**

We organiseren of faciliteren bijeenkomsten voor dialoog met de samenleving.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Veranderde samenleving, vernieuwd bestuur	**-31**	**-54**	**-50**	**-50**	**-33**
Resultaat	**-31**	**-54**	**-50**	**-50**	**-33**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
VSVB	2015

Beleidsindicatoren

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN

Ontwikkelprogramma Demografische ontwikkelingen

"Vitale en leefbare kernen in Berkelland"

Wat speelt er?

- Het aantal huishoudens daalt na 2020, waardoor er meer aanbod van woningen zal zijn dan vraag. Doordat de samenstelling ook verandert, komt er ook een andere vraag naar woningen.
- In 2025 is 28% van de inwoners 65+, terwijl het aantal kinderen en werkende mensen daalt met 34%. Deze veranderingen hebben effect op onder meer scholen, vrijwilligers, arbeidsmarkt en zorg.
- We worden bewuster dat krimp om andere oplossingen vraagt dan we gewend zijn.
- We zijn actief aan de slag om de kansen die de demografische ontwikkelingen biedt ook te benutten. Zo werken we voor de grote kernen aan een ontwikkelagenda, schrijven kleine kernen een nieuwe toekomstvisie en denken scholen en verenigingen na over een fusie.

Speerpunten

Bewustwording en erkenning van de effecten van de demografische ontwikkelingen

Wat gaan we daarvoor doen?

We sluiten aan bij actuele projecten en onderzoeken over de demografische ontwikkelingen in de Achterhoek, om zo ook als regio de leefbaarheid te vergroten

Kwaliteit

Een aantal projecten waar wij actief aan deelnemen zijn:
- het project bewustwording rondom de bestaande woningvoorraad in de Achterhoek, samen met de Regio Achterhoek en de Provincie Gelderland. Doel van het project is om inwoners, overheden, organisaties en ondernemers meer bewust te laten worden van de noodzaak om de bestaande woningvoorraad aan te pakken, zowel op verduurzaming, levensloopbestendig als mogelijk sloop en hernieuwbouw.
- het project integrale aanpak leegstand. Inzet van het project was inzicht te krijgen in de leegstand in zowel kantoren, agrarische bebouwing, woningen, maatschappelijk vastgoed e.d. en hier een plan van aanpak voor te maken. Dit is ook afgerond in 2017. Verder stappen voor de aanpak van leegstand zullen in 2018 worden gezet.
- het Achterhoeks woonwens- en leefbaarheidsonderzoek is uitgevoerd in 2017. Begin 2018 worden de resultaten opgeleverd.

We verbinden verschillende beleidsterreinen op onderwijs-arbeidsmarkt en wonen-zorg met als doel afstemming over gevolgen van de demografische ontwikkelingen.

Kwaliteit

Wonen en zorg:
In 2017 is samen met zestien partijen (zorg en corporaties) het ontwikkelperspectief voor de kernen geschreven. Hierin zijn de opgaven rondom wonen en zorg voor de komende jaren per kern in beeld gebracht. De partners in de regietafel willen met kennisdeling, gezamenlijk inzicht en verdergaande samenwerking zorgen voor voldoende passend aanbod. Het ontwikkelperspectief is een eerste stap en geeft de zorgpartijen en vastgoedeigenaren handvatten voor hun eigen beleid en investeringen.
Onderwijs en arbeidsmarkt:
Afgelopen jaar is er de Vooruitblik Demografische Verandering opgeleverd, met daarbij een uitvoeringsagenda. Hierin is de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt verder onderzocht. Er zijn daarnaast acties benoemd die in 2018 zullen worden uitgevoerd om de verbinding tussen onderwijs en

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

arbeidsmarkt verder te stimuleren. Deze acties zijn:
- inventarisatie toekomstig tekort per sector en gevolgen hiervan
- verder inzetten op de projecten van Platform BV Berkelland (projectgroep werkgelegenheid, school en bedrijf)
- Smart Hub Achterhoek
- Jongeren binnen opleidingen kennis laten maken met Berkellandse bedrijven

We zorgen voor actuele cijfers over de bevolkingsprognose van Berkelland en analyseren per thema de gevolgen van de demografische ontwikkelingen

Kwaliteit
In 2017 zijn de Voortgangsrapportage Demografische Ontwikkelingen en de Vooruitblik Demografische Ontwikkelingen opgeleverd. Hierin staan de nieuwste bevolkingsprognoses.

Speerpunten

De kansen die de demografische ontwikkelingen biedt worden actief en integraal opgepakt

Wat gaan we daarvoor doen?

De komende twee jaar ligt het accent in ondersteuning van activiteiten op de terreinen: daling ledenaantal verenigingen, arbeidsmarkt en langer zelfstandig thuis wonen.

Kwaliteit
In 2017 is de Vooruitblik Demografische Ontwikkeling opgeleverd met daarbij de uitvoeringsagenda. Belangrijke opgaven uit deze vooruitblik gaan over verenigingsleven, arbeidsmarkt en onderwijs, zorg en wonen. In de uitvoeringsagenda staan acties die in 2018 verder worden uitgevoerd op deze terreinen. Er is het afgelopen jaar al inzet geweest, zoals onder meer bij de Regietafel Wonen en Zorg en het opzetten van het project Lang zal ze wonen samen met prowonen, kruiswerk en verduursaam energieloket. Bij arbeidsmarkt is bijvoorbeeld de projectgroep werkgelegenheid, school en bedrijf van het platform BV Berkelland actief aan de slag met de verbinding onderwijs en arbeidsmarkt. Verenigingen krijgen ondersteuning via het project 'scholder an scholder' en het gesprek tussen verenigingen wordt gestimuleerd door de Sportfederatie Berkelland.

In Beltrum starten we samen met inwoners en andere partijen een pilot om een vastgoedstrategie in relatie tot wonen voor de hele kern te ontwikkelen.

Kwaliteit
In november 2016 is de Pilot Beltrum gestart. De afgelopen maanden hebben inwoners, gemeente en corporatie onder leiding van adviesbureau KAW verder onderzoek gedaan naar de behoefte van inwoners uit Beltrum op de woningmarkt nu en in de toekomst.
De Pilot Beltrum leert ons dat een onderzoek, samen met inwoners, op kernniveau helpt om de echte knelpunten op de woningmarkt nu en in de toekomst boven tafel te krijgen. Hierdoor kunnen de juiste projecten opgezet worden, die zorgen voor behoud van een evenwichtige woningmarkt in een kern als Beltrum. Een van de projecten die uit de Pilot Beltrum is gekomen, is een onderzoek naar woningen voor senioren op locatie de Tweespan. Er bleken veel senioren enthousiast te zijn en het onderzoek zal een volgende stap in gaan om mogelijk de woningen ook daadwerkelijk te gaan realiseren. Inzet is dat de woningen die de senioren achterlaten voor meer doorstroom kunnen zorgen voor de jongeren in Beltrum.
Na de zomer (2017) is het proces in gang gezet om ook alle andere kleine kernen de mogelijkheid te bieden een soortgelijk proces zoals in Beltrum te doorlopen. Zo zal ook voor deze kernen inzichtelijk worden gemaakt waar hun behoefte nu en in toekomst voor nieuwbouw en bestaande bouw in het dorp is. Rekken en Geesteren zijn in november gestart met het proces om te komen tot een woonvisie.

Samen met inwoners, ondernemers en organisaties maken we de ontwikkelagenda's van de grote kernen concreet.

Kwaliteit
De ontwikkelagenda's voor de kernen zijn aangevuld met die van het buitengebied en de kleine kernen. Er wordt een methodiek uitgewerkt hoe we wijken en kernen gaan benaderen en hoe we de

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

agenda uitwerken tot concrete projecten.

Tijd

Geld

We maken een raadswerkagenda demografische ontwikkelingen en voeren deze uit.

Kwaliteit
Het presidium heeft aangegeven dat er op dit moment geen noodzaak is voor een raadswerkgroep om de raadswerkagenda demografische ontwikkelingen te maken en uit te voeren.

We ondersteunen betrokkenen, vanuit (dorps-)organisaties, bedrijven en inwoners, in het zoeken naar oplossingen en sturingsmogelijkheden.

Kwaliteit
In 2017 heeft de Pilot Beltrum plaatsgevonden, waarbij inwoners uit Beltrum actief aan de slag zijn gegaan met het maken van een woonvisie en concrete woonprojecten. Dit om Beltrum ook in de toekomst zo mooi te houden als het nu is. In 2017 is door de gemeenteraad besloten om ook de andere kleine kernen de mogelijkheid te bieden om een woonvisie te maken. Alle kleine kernen hebben hierop ja gezegd. In november 2017 zijn Geesteren en Rekken actief aan de slag gegaan. De gemeente ondersteunt dit traject actief.
Er is daarnaast in 2017 ook een traject geweest voor een vitaliteitsscan voor de dorpshuizen, waarin de gemeente actief heeft ondersteunt.

Wat mag het kosten?

Het ontwikkelprogramma demografische ontwikkelingen heeft geen eigen budget. Voor onderzoek, overleg en communicatie voor de bewustwordingsontwikkelingen, kan gebruik gemaakt worden van het budget voor incidentele onderzoeken.

Financiële ontwikkelingen in de begroting.
De begroting wordt beïnvloed door de krimp. Net als de krimp zelf zal deze ontwikkeling zich geleidelijk voordoen. Het is daarbij lastig om aan te geven of een stijging of een daling van een budget rechtstreeks het gevolg is van de demografische ontwikkelingen. Ook andere factoren kunnen een rol spelen. Als indicatie kunnen we aangeven dat onze algemene uitkering met het aantal inwoners en huishoudens van 2035 € 2.800.000 lager zou kunnen zijn.
De Regio Achterhoek is aangemerkt als een krimpregio. Dit betekent dat de Regio ook geld van het Rijk krijgt om krimpvraagstukken op te lossen. Het gaat om ongeveer € 1.000.000 per jaar (2016-2020).

Kosten Woningbouw
Er is rekening gehouden met een voorziening voor afwaardering van gemeentelijk bouwgronden. Wat de kosten zijn voor het opknappen of vervanging van verouderde (huur) woningen is op dit moment niet bekend. Wel is duidelijk dat het geld vanuit de grondexploitatie hier niet meer voor gebruikt kan worden nu er geen nieuwe woningen meer gebouwd worden.
De bestemmingsreserve herstructurering is ingesteld voor financiering van gemeentelijke opgave of voor cofinanciering van investeringen gericht op leefbare en vitale dorpen. De maximale omvang van deze reserve is € 7.000.000.

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)
Het aantal aansluitingen zal de komende jaren dalen. Wel moeten dezelfde (investerings-)kosten gedragen worden door het lagere aantal aansluitingen. Los van andere ontwikkelingen zou hierdoor in 2040 het tarief met 10% omhoog moeten. In het nieuwe GRP (eind 2018 / begin 2019) worden alternatieven aangereikt om het tarief minder hard te laten stijgen.

Overige belastingen
Wat betreft de demografische ontwikkelingen verwachten wij geen stijging van de afvalstofheffing. Minder inwoners zou ook tot minder afval en lager inzamel- en verwerkingskosten moeten leiden. Voor de OZB zal de

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

belastingdruk bij het huidige beleid stijgen, omdat dezelfde opbrengst met minder gebouwen moet worden gerealiseerd.

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten	0	0	0	0	-35
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**-35**

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Demografische druk	%	2016	Berkelland	62,6	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
		2016	Nederland	53		

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA PLATTELANDSONTWIKKELING

Ontwikkelprogramma Plattelandsontwikkeling

"Een vitaal en innovatief buitengebied in Berkelland"

Wat speelt er?

- Energiek en duurzaam ondernemen in de landbouw door innovatieve landbouw met als uitgangspunt duurzaamheid, leefbaarheid en goede inpassing.
- Vraagstukken in het buitengebied zijn onder andere leegstand/hergebruik van stallen, duurzame energie, asbestdaken en circulaire landbouw. We leveren onze bijdrage aan het verkennen van oplossingen.
- Het coulissenlandschap is drager van ecologische en landschappelijke kwaliteit en draagt bij aan de kwaliteit van initiatieven. Bijvoorbeeld op het gebied van energie, (mantel-)zorg en toerisme.
- Het platteland kent veel verenigingen, buurtschappen enzovoort. De onderlinge banden tussen mensen zijn sterk en veel voorzieningen worden zelf georganiseerd.

Speerpunten

(Agrarisch) ondernemen is basis voor een vitaal buitengebied

Wat gaan we daarvoor doen?

Initiatiefnemers van nieuwe activiteiten in het buitengebied helpen bij de ontwikkeling hiervan.

Kwaliteit
Initiatiefnemers worden geïnformeerd over de mogelijkheden via 1 op 1-contacten en algemene voorlichting (bewustwording via bijvoorbeeld een Berkellanddag). Deze informatieverstrekking aan initiatiefnemers gebeurd bijna dagelijks, denk hierbij bijvoorbeeld aan informatie over mogelijkheden voor energieopwekking in het buitengebied of functieveranderingsbeleid. Ook is informatie beschikbaar via factsheets die ook via de website kunnen worden benaderd. De mogelijkheden voor functieverandering worden verwerkt in het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied van Berkelland.

Tijd
Voortgang qua tijd is op dit onderwerp niet goed te meten omdat contacten vaak een informeel karakter hebben (informatieverschaffing) en niet altijd leiden tot een concreet initiatief.

Geld
Informatieverschaffing is een onderdeel van de lopende werkzaamheden van onder meer de Teams dienstverlening omgeving en de Gebiedsteams.

Toepassen van het sloopfonds.

Kwaliteit
De ontwerp structuurvisie en - subsidieregeling is in het voorjaar aan de raad voorgelegd. Dit om te sonderen of de ontwerpen voldoen aan hetgeen met het amendement door de raad is beoogd. De ontwerp structuurvisie en - subsidieregeling hebben vervolgens tot en met 5 augustus 2017 ter inzage gelegen. De regeling is in het najaar in werking getreden.

Tijd
In het najaar van 2017 is de structuurvisie vastgesteld in de raad en in werking getreden. De toegekende subsidies zijn uitgekeerd in februari 2018. In mei 2018 vindt een evaluatie plaats met de raad.

Geld
Het startkapitaal van € 100.000 is in februari uitgekeerd. Aanvulling van het fonds door particulieren is tot op heden zeer beperkt gebleven. Nieuwe aanvragen kunnen alleen worden gehonoreerd als er opnieuw middelen beschikbaar worden gesteld.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

We maken een nieuw bestemmingsplan buitengebied dat zo veel mogelijk ruimte biedt aan duurzame ontwikkeling.

Kwaliteit
Over de voortgang van het planproces is de gemeenteraad regelmatig geïnformeerd.

Tijd

In het voorjaar van 2017 is het "Voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016" verschenen. Gedurende de periode 19 april tot 14 juni 2017 lag het Voorontwerp ter inzage in het kader van de inspraakprocedure. Er is ruim gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in te spreken. Beantwoording van de inspraakreacties is voorlopig opgeschort en houdt verband met het volgende. In de raadsvergadering van 27 juni 2017 is door de gemeenteraad een motie aangenomen over de herijking van het geurbeleid. Dit had gevolgen voor de verdere procedure voor het bestemmingsplan. Bij het opstellen van een bestemmingsplan voor het buitengebied moet namelijk een Plan-MER worden opgesteld. Daarbij is het milieueffect dat uitgaat van de agrarische sector een belangrijk onderdeel dat op een goede manier in de regels van het bestemmingsplan moet worden verwerkt.
Verder is in 2017 duidelijk geworden dat de gemeente Plussenbeleid moet ontwikkelen. De opdracht komt voort uit de Omgevingsverordening Gelderland. Wanneer een gemeente geen Plussenbeleid vaststelt, dan kan zij geen medewerking verlenen aan uitbreidingen van het agrarische bouwvlak voor een niet-grondgebonden veehouderij. Als het wenselijk is om in het bestemmingsplan een regeling op te nemen voor het vergroten van agrarische bouwvlakken voor de niet-grondgebonden veehouderij, dan is het nodig om dit eerst vast te stellen in gemeentelijk Plussenbeleid.
Over de gevolgen van beide ontwikkelingen (motie herijking geurbeleid en Plussenbeleid) op de voortgang van het bestemmingsplan is een memo aangeboden aan de gemeenteraad.

Geld
Voor de totstandkoming van het Plussenbeleid is de verwachting dat we gebruik gaan maken van externe ondersteuning en advies. We gaan hierbij uit van een bedrag van € 30.000 dat hiervoor nodig is.

We organiseren netwerkbijeenkomsten, zoals de BerkelLanddag, voor bewustwording en kennisdelen over verdienmodellen in het buitengebied.

Kwaliteit
De taskforce buitengebied heeft al een aantal bijeenkomsten gehad, daarnaast is de Berkellanddag 2017 met het thema recreatie georganiseerd. Deze is positief ontvangen, ook is in het kader van het preventieproject voor agrariërs een erfbetredersbijeenkomst georganiseerd.

Tijd

Geld

We maken een nieuw bestemmingsplan buitengebied.

Speerpunten

Het platteland blijft sociaal vitaal

Wat gaan we daarvoor doen?

Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma.

Kwaliteit
In Haarlo en Rietmolen is een nieuwe dorpsvisie in voorbereiding. We zijn in overleg met de dorpsorganisaties over de vorm en inhoud van een nieuwe samenwerkingsovereenkomst en vorm van een ontwikkeldocument voor het dorp. In het najaar van 2017 is een bezoek gebracht aan alle kleine kernen waarin deze vraag aan de orde is geweest. Een belangrijk onderdeel van de dorpsvisies is het onderwerp wonen. Alle kleine kernen doen ook mee met het aanbod om voor hun kern een woonvisie op

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

te stellen. Dit wordt in Haarlo en Rietmolen gekoppeld aan het proces van het opstellen van een nieuwe dorpsvisie. In 2018 worden er met de besturen nieuwe afspraken gemaakt over de vorm van samenwerking in de toekomst.

- **Tijd**
- **Geld**

Bevorderen van het indienen van LEADERprojecten.

- **Kwaliteit**
  Verenigingen en burgers zijn op de hoogte van de LEADERregeling. In het 2017 zijn drie themagerichte leadercafé's gehouden. In de praktijk valt het niet mee om projecten tot stand te brengen die aan alle vereisten van de leaderregeling kunnen voldoen. De LAG heeft de procedures geëvalueerd en naar aanleiding daarvan de aanvraagprocedure aangepast. De website is geactualiseerd. Voorafgaande aan de openstellingen worden voortaan voorlichtingsbijeenkomsten gehouden. Er is overleg met de provincie over knelpunten. Via provinciaal overleg worden de knelpunten ook bij het ministerie en RVO onder de aandacht gebracht. Waar mogelijk worden aanpassingen gedaan in het proces.
- **Tijd**
- **Geld**
  De raad heeft een leaderbudget voor de looptijd ingesteld.

Dorpsorganisaties actualiseren één keer in de vijf tot zeven jaar hun dorpsvisie en uitvoeringsprogramma.

- **Kwaliteit**
  Alle dorpsorganisaties hebben een dorpsvisie. Naast Haarlo staat er nog een actualisatie bij een andere kern aan te komen .
  In 2018 moet we een vervolg bepalen op het convenant met de kleine kernen en buurtschappen. Het convenant eindigt in 2019.
- **Tijd**
- **Geld**

We bevorderen een jaarlijkse kennisuitwisseling tussen dorpsbelangenorganisaties en lokale verenigingen en stichtingen.

- **Kwaliteit**
  Het contact tussen de dorpsorganisaties en de verenigingen zijn goed. Er is het afgelopen jaar een toename geweest van het besef van noodzaak om samen te werken. Dit is door de contactpersonen tijdens de reguliere contacten gestimuleerd en toegelicht.
  Er is ook in de kleine kernen een toenemend tekort aan vrijwilligers.
  De kleine kernen hebben de bijeenkomst van de Pilot Beltrum bijgewoond en hebben zich opgegeven voor een vervolg voor hun kern.
- **Tijd**
- **Geld**

We faciliteren de jaarlijkse netwerkbijeenkomst van dorpsorganisaties.

- **Kwaliteit**
  Er is jaarlijks een bijeenkomst van de dorpsbelangenorganisaties uit alle kernen. De bijeenkomst van 2017 is in januari 2017 geweest.
  De jaarlijkse bijeenkomst is ook vaak de aanleiding voor verder onderling contact.
  Het is de verwachting dat de behoefte aan onderlinge contact tussen de kernen verder zal toenemen.
  Aanleiding hiervoor is naar verwachting de informatie uit het vervolg op de pilot Beltrum in de

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

betreffende kernen, de resultaten van de vitaliteitsscan voor het dorpshuis en het teruglopende aantal vrijwilligers. We zullen dit in ieder geval vanuit de contactpersonen stimuleren.

- **Tijd**
- **Geld**

We voeren de strategische agenda van de P10 uit op de thema's Aantrekkelijk Platteland, Maatwerk Platteland, Samenspel met Stad.

- **Kwaliteit**
  Er is in 2017 een nieuwe Strategische Visie P10 gemaakt met een uitvoeringsagenda. Verdere concretisering vindt plaats in 2018.
- **Tijd**
- **Geld**
  Dekking vanuit P10 begroting.

Speerpunten

Initiatieven versterken ons prachtige landschap

Wat gaan we daarvoor doen?

Beschermen van de cultuurhistorische en landschappelijke waarden.

- **Kwaliteit**
  Naast de borging van alle landschapselementen, bossen en natuur op de bestemmingsplankaart hebben we ook de planregels aangescherpt. Hiermee wordt de kwaliteit van de landschapswaarden en biodiversiteit beter geborgd bij vergunningverlening en kunnen we adequater optreden bij groene handhaving.
  De aangepaste planregels voor de bestemming bos, natuur en groen landschapselement zijn toegezonden aan de projectleiders van het bestemmingsplan buitengebied met het verzoek deze te willen afstemmen en overnemen.
  De afstemming is nog niet gebeurd ivm de vertraging van het gehele proces van het bestemmingsplan Buitengebied Berkelland.
- **Tijd**
  We hebben sinds 2016 nu zo'n 90 groene handhaafzaken en het aantal loopt op. Het kost erg veel tijd om al deze zaken op te lossen. Dit omdat we eerst het keukentafelgesprek doen en dan kijken of overtreders bereid zijn om het te herstellen. Er zijn al veel zaken opgelost. De controle van de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVON) op agrarische gewaspercelen in het kader van de zogenaamde 'Gecombineerde opgave' werkt contra productief. Geregistreerde agrarische gewaspercelen moeten volgens de regels van de RVON vrij zijn van begroeiing terwijl struweel-randbeplanting een ecologische en landschappelijke waarde heeft. De afwezigheid van controle op de eigendomsgrenzen bij graslandpercelen werkt bemesting buiten deze percelen in de hand. Wanneer de handleiding van de RVON niet wordt aangepast en de controle geen rekening houdt met landschappelijke kwaliteiten werkt dit verarming van landschappelijk en ecologisch kwaliteit in de had. Wij bereiden vanuit Achterhoekse gemeenten een brief over dit onderwerp voor naar het ministerie van Economische Zaken (EZ).
  De brief is inmiddels verstuurd en in februari 2018 is contact geweest met het ministerie van EZ en RVON over deze zaken. Er zijn vervolg afspraken gemaakt om samen deze problematiek op te lossen.
- **Geld**
  Gemaakte kosten zijn gedekt uit reguliere begroting van 2017.

Delen van gemeente-eigendom (b.v. bermen) die in gebruik zijn bij de landbouw terugbrengen naar hun oorspronkelijke functie.

- **Kwaliteit**
  Er zijn inmiddels gedeelten van bermen, die door derden in beheer waren genomen (in overleg met deze

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

derden), opnieuw uitgezet en met bloemenmengsels ingezaaid. Bij het maken van verdere keuzes welke bermen in aanmerking komen voor ecologisch beheer en de ontwikkeling van bloemrijke bermen zal er ook aandacht zijn voor deze "aangeboerde" stukken berm. Deze gedeelten zullen daar integraal bij worden betrokken.

Tijd

Naar verwachting is een nieuw bermbeheerplan met als insteek ecologisch beheer eind 2018 gereed. Ten aanzien van het terugbrengen van "aangeboerde" bermen naar hun oorspronkelijke functie zal in eerste instantie de focus liggen op de ecologisch te beheren bermen. Dit zal hoofdzakelijk in 2019 z'n beslag krijgen.

Geld

In de voorjaarsnota 2017 is aangegeven dat dit binnen de bestaande budgetten voor wegbermbeheer kan worden uitgevoerd.
Inmiddels is duidelijk dat uitvoering binnen de bestaande budgetten voor wegbermbeheer niet mogelijk is.
Voor een uitgewerkt plan, inclusief inventarisatie van kansrijke bermen is een bedrag van € 75.000 nodig. Dit bedrag is opgevoerd in de begroting 2018.

Stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer.

We faciliteren initiatieven voor duurzaam natuur– en landschapsbeheer en aanleg, gericht op biodiversiteit. Betrokkenen zijn eigenaren, de Vereniging Agrarische Landschap Achterhoek en de lokale agrarische natuurbeheerverenigingen.

Kwaliteit

De kwaliteit van de projecten wordt gewaarborgd door de natuur en landschapsprojecten vooraf goed te toetsen/screenen, te begeleiden en vaak samen met de aannemer de oplevering te doen. Daarnaast worden jaarlijks en/of één keer in de paar jaar een monitoring gedaan.
Projecten vanuit de Landschapsregeling in 2017:

- 15 natuur en landschapsprojecten betreffende aanleg en herstel.
- Klompenpad Noordijk, Geesteren en Gelselaar gerealiseerd.
- Natuur en Landschapseducatie voor 136 groepen van basisscholen in Berkelland.

Daarnaast zijn de volgende projecten uitgevoerd:

- Akkerranden en patrijzenproject in Berkelland; totaal 7 hectare.
- Weidevogelproject in Berkelland; 282 hectare en 335 nesten gevonden. Vergoedingen voor braakperiode akkers en kuikenstroken in grasland.
- Natuurbewustwordingsdag in Neede georganiseerd voor 35 belangstellenden met lezingen en excursies.
- Gemeentelijk bermen kadastraal uitgezet en ingezaaid met een inheems kruidenmengsel circa 2 hectare als pilot.

Tijd

Projecten ter bevordering van natuur en landschap worden o.a. gefinancieerd vanuit de Landschapsregeling (subsidieregeling vanuit de provincie). Deze regeling loopt t/m december 2018. De verwachting is na 2018 dat de Provincie Gelderland weer een Landschapsregeling openstelt.
Naast deze subsidieregeling worden er ook jaarlijks terugkerende projecten uitgevoerd als akkerranden en weidevogelbeheer.

Geld

Financiële onderbouwing budgetbeheer: kosten worden betaald uit de reguliere begroting.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
(Agrarisch) ondernemen is basis voor een vitaal buitengebied	**-27**	**-29**	**0**	**0**	**-142**
Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma	**-33**	**-94**	**-62**	**-62**	**-56**
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	**-62**	**-82**	**-71**	**-91**	**-100**
We organiseren netwerkbijeenkomsten zoals de Berkellandddag voor bewustwording en kennisdelen dover duurzame landbouw	**-16**	**-32**	**-43**	**-43**	**-50**
Rente en afschrijving van het programma Plattelandsontwikkeling	**-39**	**-17**	**-70**	**-70**	**-35**
Totaal Lasten	**-176**	**-253**	**-246**	**-266**	**-383**
Baten					
Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma	**31**	**31**	**29**	**29**	**0**
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	**0**	**0**	**18**	**0**	**0**
We organiseren netwerkbijeenkomsten zoals de Berkellandddag voor bewustwording en kennisdelen dover duurzame landbouw	**0**	**0**	**0**	**0**	**25**
Totaal Baten	**31**	**31**	**47**	**29**	**25**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-145**	**-222**	**-199**	**-236**	**-358**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	**Vastgesteld**
Plan van Aanpak bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016	2015
Uitgangspuntennotitie best.plan Buitengebied Berkelland 2016	januari 2016
Beleidsregel kleinschalige horeca in het buitengebied	2014
Structuurvisie 2025	2010
Regeling Landschap	2015
Uitvoeringsagenda 2.0 Achterhoek 2020	2016
Dorpsplan Hart Van Haarlo 2007	2007

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA DECENTRALISATIES EN TRANSITIES

Ontwikkelprogramma Decentralisaties en transities

"Inwoners doen naar vermogen en vanuit hun eigen kracht mee in de samenleving"

Wat speelt er?

- **Voormekaar organisatie zit in de doorontwikkelfase**
  Na de fase van pionieren is de fase van doorontwikkelen aangebroken, waarbij de 'Voormekaar' organisatie optimaal ingericht wordt om op maat aan te sluiten op de behoeften en mogelijkheden in de samenleving op wijk-/kernniveau.
- **Innovatie van zorg en ondersteuning aan inwoners**
  Inwoners kunnen vaak net zo goed of zelf beter hun boontjes doppen. Daarom speelt de gemeente Berkelland in op de behoeften en initiatieven van de inwoners. Eigen kracht en regie van de inwoners en ondersteuning op maat worden voorop gesteld, zonder de aandacht te verliezen voor mensen die kwetsbaar zijn.
- **Toestroom van nieuwkomers**
  Toestroom nieuwkomers met integratievraagstukken, oorlogstrauma's en taalproblemen zorgen voor nieuwe uitdagingen bij gemeente en netwerkpartners (zoals de 'Voormekaarteams', jeugdzorg, scholen en de SDOA).
- **Mogelijkheden voor ondersteuning nog niet bij inwoners bekend**
  Door de veelvoud aan mogelijkheden voor ondersteuning is het voor sommige hulpvragers moeilijk om zelf een keuze maken of hulp te organiseren.

Speerpunten

Aanjagen verdere innovatie vanuit het sociaal domein

Wat gaan we daarvoor doen?

Door (regionale) inkoop veranderen van het productenaanbod, zodat die goed aansluit bij de behoefte van de inwoner

Kwaliteit
Door samen te werken met de Achterhoekse gemeenten bundelen we kennis en kunde. Hierdoor ontstaat een beter inkoopdocument.
Voor inschrijvers heeft dit als voordeel dat ze maar één keer hoeven in te schrijven op een aanbesteding in plaats van 8 keer. Hierdoor besparen ze tijd en geld. Door samen te werken gaan we tevens efficiënter om met de uren-inzet van ambtenaren.

Tijd
Per 1 januari 2018 zijn er met alle geïnteresseerde en gekwalificeerde inschrijvers contracten gesloten.
Eind 2017 is een begin gemaakt met het opstellen van een visie voor de inkoop 2017

Geld
Door de indexatie en een groter gebruik van de zorg zijn de kosten gestegen.

Een slimme infrastructuur organiseren van inwoners en partners die problematiek vroegtijdig kunnen signaleren.

Kwaliteit
In 2017 is het nieuwe beleidskader 'Samen denken, samen doen' opgesteld. Hierin staat beschreven: het Sociaal Domein is een gezamenlijk verantwoordelijkheid van inwoners, professionals en de gemeente. De gemeente is niet de partij die per definitie alles uitvoert of regelt. Dit houdt in dat er initiatieven kunnen ontstaan waar de gemeente geen rol in heeft of alleen aanjager is. De gemeente verbindt, faciliteert, stimuleert en voert natuurlijk haar wettelijke taken uit. In het aan het beleidskader gekoppelde

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

uitvoeringsprogramma zijn plannen opgenomen die toespitsen op vroegtijdige signalering van problematiek. Voorbeelden:

- Het verder ontwikkelen van de werkwijze één gezin, één plan en één regisseur.
- Het ontwikkelen van een multifunctioneel ontmoetingspunt in de kernen.
- Voorzetten project complexe echtscheidingen.
- Inzet van de praktijkondersteuner Jeugd-GGZ.
- Campagne 'Heerlijk thuis in huis'.

Maar ook wordt op de werkvloer voortdurend gezocht naar slimme verbindingen, bijvoorbeeld op het punt van dementie tussen Voormekaar, de praktijkondersteuner (huisarts) en de (S1) verpleegkundigen.

Tijd

Geld
Aan het uitvoeringsprogramma is een investeringsbudget gekoppeld.

Inzetten op preventie om specialistische zorg te voorkomen.

Kwaliteit
Er zijn verschillende regionale en lokale ontwikkelingen die bijdragen aan preventie. Voorbeelden zijn: de gezonde schoolkantine (op initiatief van de GGD) en de ketenaanpak overgewicht jeugd.
Er ligt bovendien een regionale ontwikkelopdracht 'preventie in het sociale domein' waar beleidsmedewerkers vanuit verschillende gemeenten en achtergronden (volksgezondheid, Wmo, Jeugdwet, Participatiewet en inkoop) aan deelnemen. Op dit moment is een regionaal preventieprogramma opgesteld, dat wordt uitgewerkt in een concreet actieprogramma.
Daarnaast wordt in het uitvoeringsprogramma 'Samen denken, samen doen' volop ingezet op projecten met een preventieve werking op het thema gezonde leefstijl.

Tijd

Geld

Meer samenwerking realiseren op de uitvoering van Participatiewet, Wmo en Jeugdwet en gerelateerde terreinen, zoals Sport, Onderwijs, Cultuur en Gezondheidszorg.

Kwaliteit
Hier wordt onder ander invulling aan gegeven door middel van de inzet van combinatiefunctionarissen. Een voorbeeld heeft betrekking op de inzet van de sportfederatie op kwetsbare doelgroepen (in het sociaal domein). De gemeentelijke ketenregisseur bewaakt de voortgang en legt verbindingen tussen de partijen onderling en ander initiatieven die in de gemeente spelen.

Tijd
De combinatiefunctionarissenregeling loopt van medio 2017 t/m medio 2021. 2017 betrof het eerste jaar van de vierjarige looptijd.

Geld

Op basis van de ervaring uit de pilot Ondersteuning Thuis werkwijze aanpassen

Kwaliteit
In het derde kwartaal is een uitgebreide evaluatie over de pilot Ondersteuning Thuis verschenen. De aanbevelingen die uit deze evaluatie voortvloeien worden in 2018 en verder opgepakt. Hiervoor is een jaarplan 2018 opgesteld. Bovendien wordt in nauw overleg met de twaalf aanbieders regelmatig de werkwijze tegen het licht gehouden.

Tijd

Geld
De middelen voor een gemeentelijk projectleider Ondersteuning Thuis zijn beschikbaar gesteld.

Vergroten van de eigen opvoedingskracht en –vaardigheden van ouders.

Kwaliteit
Door subsidiëring van Yunio en de GGD geven wij invulling aan de jeugdgezondheidszorg voor kinderen

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

van 0 - 18 jaar. Zoveel andere partners leveren hier hun bijdrage aan en dit is de reden dat de gemeente sinds juli 2017 deelneemt aan het Preventie Platform Jeugd Oost Achterhoek. Dit platform zorgt ervoor dat de krachten van alle betrokken partijen (zoals scholen, huisartsen, kinderopvang) worden gebundeld. Zo vindt bijvoorbeeld in oktober het opvoedspektakel plaats voor professionals die werken met kinderen en ouders.

- **Tijd**
- **Geld**

Speerpunten

Doorontwikkelen organisatie en ondersteuning van 'Voormekaar'

Wat gaan we daarvoor doen?

Dienstverlening aansluiten op de vraag en mogelijkheden van de inwoner in samenwerking met maatschappelijke partners

- **Kwaliteit**
  Door de ontwikkeling van Ondersteuning Thuis, waarin de kern van de aanpak ligt bij de vraag en mogelijkheden bij de inwoner, neemt maatwerk toe. Het zijn niet de vaste producten in vaste tijden die afgesproken worden tussen een aanbieder en gemeente. Maar een inwoner die aangeeft welke specifieke ondersteuning het best bij hem past, in vorm en intensiteit. De monitoring met aanbieders gaat over deze vorm van maatwerk.
  Daarnaast is in 2017 het beleidskader 'Samen denken, samen doen' in een interactief proces met inwoners en maatschappelijke partners opgesteld. Wij werken daarbij vanuit de bedoeling. Ook in de uitrol van het uitvoeringsprogramma.
- **Tijd**
- **Geld**

Vervolmaken van effectieve en efficiënte werkprocessen en (informatie)systemen.

- **Kwaliteit**
  Door middel van lean-trajecten en de aansluiting van aanbieders op het berichtenverkeer zijn wij in 2017 efficiënter geworden in de werkprocessen.
- **Tijd**
- **Geld**

Inspelen op de toestroom van nieuwkomers met nieuwe problematiek.

- **Kwaliteit**
  In 2017 is veel aandacht besteed aan een goede dienstverlening rondom de integratie van statushouders. Samen met een externe partij is een compleet en sluitend traject ontwikkeld voor statushouders. Dit traject omvat maatschappelijke begeleiding voor nieuwkomers, het participatieverklaringstraject en een intensief inburgeringstraject. Nadruk ligt op een zorgvuldige en intensieve integratie. De betrokken partij zorgt voor verbinding tussen de verschillende partijen en een goede aansluiting met SDOA. Een van de actiepunten uit het plan van aanpak vluchtelingen 'Meedoen in Berkelland' was de aanstelling van een SDOA regisseur klantmanager die op individueel niveau de statushouders 'van intake tot uitstroom' in beeld heeft. Inmiddels is deze regisseur statushouders sinds kort aan de slag.

  Hij is verantwoordelijk voor de continuïteit en doorloopsnelheid van het participatietraject van iedere afzonderlijke statushouder in de gemeente Berkelland. Hij volgt zowel de procesmatige als de inhoudelijke voortgang van trajecten van statushouders. Daar waar nodig wordt aanvullend en

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

verbindend samengewerkt met de betrokken ketenpartners, zoals Interbeek, Voormekaar en het Werkgeversservicepunt Achterhoek.

Tijd
Dit traject loopt vanaf februari 2018; 2017 heeft in het teken gestaan van de ontwikkeling hiervan.

Geld

Medewerkers verder toerusten op het oppakken van en acteren op signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Kwaliteit
Er is geïnvesteerd in training en coaching. Er zijn aandachtsfunctionarissen op dit gebied binnen Voormekaar en er is bijvoorbeeld een signalering-training voor Voormekaar medewerkers georganiseerd. Complexe casuïstiek wordt opgepakt met ervaren jeugdspecialisten. Dit heeft meerdere malen geresulteerd in een adequate aanpak waarbij erger kon worden voorkomen. Om de kwaliteit van de inzet te waarborgen, zijn per team twee medewerkers SKJ (Stichting Kwaliteitskader Jeugdzorg) geregistreerd.
Daarnaast geeft Veilig Thuis advies en biedt zo nodig ondersteuning aan een ieder die in verband met een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling om dit advies vraagt. Tevens is Veilig Thuis het meldpunt voor gevallen of vermoedens huiselijk geweld of kindermishandeling. Afgelopen jaar is ingezet op de samenwerking tussen Veilig Thuis en de sociale wijkteams (in ons geval Voormekaar).

Tijd

Geld
Binnen het opleidingsbudget van Voormekaar.

Speerpunten

Faciliteren opstellen sociale kaart voor inwoners en organisaties

Wat gaan we daarvoor doen?

In samenwerking met inwoners en organisaties een (dynamische) sociale kaart opstellen en communiceren.

Kwaliteit
De verdere ontwikkeling van de sociale kaart is in het uitvoeringsprogramma 'Samen denken, samen doen' opgenomen. Voormekaar had een Wiki-pagina. Nu wordt gekeken naar beter alternatieven zoals 'Mijnbuurtje'

Tijd

Geld
Binnen het investeringsbudget, gekoppeld aan het uitvoeringsprogramma, is er ruimte voor de doorontwikkeling van de sociale kaart.

Speerpunten

Heroriënteren op vrijwilligerswerk en mantelzorgondersteuning

Wat gaan we daarvoor doen?

Met inwoners komen tot oplossingen die een bijdrage leveren aan een verbeterde infrastructuur.

Kwaliteit
In het uitvoeringsprogramma van het nieuwe beleidskader 'Samen denken, samen doen' is opgenomen dat er fysiek en online vrijwilligerspunt Berkelland komt met centrale coördinatie, begeleiding en training voor vrijwilligers. Daarnaast komt er een mantelzorgsteunpunt en een mantelzorgconsulent.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

- **Tijd**
  Aan beide onderwerpen wordt momenteel hard gewerkt (voorbereidingsfase).
- **Geld**
  Binnen het eerder genoemde investeringsbudget is hier ruimte voor.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
De gemeente biedt maatwerk voor inwoners met een chronische ziekte en/of beperking	**0**	**0**	**-675**	**-264**	**0**
Een slimme infrastructuur organiseren van inwoners en partners die problematiek vroegtijdig kunnen signaleren.	**-77**	**-127**	**-216**	**-209**	**-111**
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.	**-5.268**	**-6.829**	**-3.849**	**-6.194**	**-6.350**
Wij bieden de ouders/verzorgers de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om jeugdhulp en ondersteuning zelf in te kopen (Jeugdwet PGB)	**-3.138**	**-1.293**	**-3.230**	**-1.000**	**-981**
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo- zorg in natura)	**-6.465**	**-5.857**	**-7.313**	**-5.787**	**-8.251**
Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet- zorg in natura)	**-7.509**	**-8.670**	**-8.351**	**-7.741**	**-8.589**
Loonkosten van het programma Decentralisaties en transities	**0**	**0**	**-2.420**	**-2.420**	**-716**
Rente en afschrijving van het programma Decentralisaties en transities	**-115**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Lasten	**-22.572**	**-22.776**	**-26.055**	**-23.615**	**-24.998**
Baten					
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.	**3**	**39**	**2**	**5**	**8**
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo- zorg in natura)	**756**	**-34**	**820**	**1.000**	**665**
Totaal Baten	**759**	**6**	**822**	**1.005**	**673**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Resultaat	**-21.813**	**-22.770**	**-25.233**	**-22.610**	**-24.324**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	**Vastgesteld**
Beleidskader 'Samen denken, samen doen' en bijhorend uitvoeringsprogramma	20 februari 2018
Visie "Samenwerking om elkaar te versterken" over de samenwerking in het sociaal domein in de Achterhoek	19 december 2017
Koersdocument Doorontwikkeling Voormekaar	13 december 2016
Beleidskader Participatiewet	28 oktober 2014
Visienota 'Meedoen naar vermogen'	2 april 2013
Lokaal gezondheidsbeleid 'Voorkomen is beter dan genezen'	26 juni 2013

Beleidsindicatoren

Indicator	**Eenheid**	**Periode**	**Regio**	**Waarde**	**Bron**	**Beschrijving**
Jongeren met delict voor rechter	%	2012	Berkelland	3,22	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
		2012	Nederland	2,57		
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	2015	Berkelland	370	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.
		2015	Nederland	569		
% kinderen in uitkeringsgezin	%	2012	Berkelland	2,5	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
		2012	Nederland	5,66		
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2015	Berkelland	9,2	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

		2015	Nederland	10		
Jongeren met jeugdreclassering	%	2015	Berkelland	0,6	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
		2015	Nederland	0,5		
Jongeren met jeugdbescherming	%	2015	Berkelland	1,2	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
		2015	Nederland	1,2		
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	Berkelland	33	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
		2014	Nederland	60		

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID

Ontwikkelprogramma Economie en werkgelegenheid

"Meedoen en werk voor iedereen"

Wat speelt er?

- **Bereikbaarheid**
  Fysieke en digitale bereikbaarheid in heel Berkelland zijn noodzakelijk voor zowel inwoners als bedrijven. Dit bepaalt of werknemers of bedrijven hier blijven, doorgroeien of zich hier vestigen. Daarom blijft bereikbaarheid een topprioriteit.
- **Ontwikkeling werkgelegenheid**
  Hoewel de werkgelegenheid weer iets toeneemt, is het voor veel werklozen nog steeds lastig om werk te vinden. Ook op de langere termijn blijft er sprake van een ruime arbeidsmarkt (meer werkzoekenden dan vacatures). Door een veranderende samenstelling van de beroepsbevolking en veranderingen in de vraag naar werknemers is het van groot belang om alles in het werk te stellen om het aanbod te laten matchen op de vraag. Ook kwetsbare groepen moeten kansen krijgen en meedoen.
- **Samenwerking en regionale profilering**
  We kunnen meer bereiken als ondernemers, organisaties en lokaal, regionale, euregionale overheden en provincie met elkaar samenwerken. Zo wordt er door deze partijen hard gewerkt aan een nieuwe profilering van de Achterhoek als SmartHub Achterhoek: de Achterhoek excelleert in Smart Industry, waarvan niet alleen de maakindustrie de vruchten plukt, maar ook andere sectoren zoals de zorg en de agrofood.

Speerpunten

Aansluiting onderwijs op arbeidsmarkt is goed

Wat gaan we daarvoor doen?

Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is.

- **Kwaliteit**
  Er was en is sprake van grote aandacht voor dit onderwerp. Het Platform BV Berkelland heeft een nieuwe werkgroep in het leven geroepen, te weten projectgroep "Werkgelegenheid, School en Bedrijf". Deze werkgroep is op 30 maart gestart met als voornaamste aandachtspunt de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Bedoeling van de projectgroep is om met gerichte projecten haalbare doelstellingen te bereiken. De projectgroep is van start gegaan met de doelstelling om koppeling te maken tussen studenten en bedrijfsleven (stageplekken) voor Berkelland.
  De projectgroep "Werkgelegenheid, School en Bedrijf" komt per kwartaal bijeen en heeft een verdieping laten plaatsvinden op het thema stageplekken binnen het Berkellandse bedrijfsleven. Intussen loopt er ook (in Achterhoeks verband) het Smart Hub Talent Program met als doel om de Achterhoek te profileren als de stage - en afstudeerregio in Nederland.
  Techniekokaal: op 9 februari 2017 is het Bekiekcentrum in Borculo geopend. In dit democentrum zijn altijd de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van energiezuinig en duurzaam (ver)bouwen te vinden en het is een plek waar vernieuwend opgeleid wordt en waar basisschoolleerlingen leren ontdekken en verwonderen.
  Techniek dag: In 2017 is er de techniek dag georganiseerd bij Pas Reform B.V. in Doetinchem. In 2018 heeft deze plaatsgevonden bij Grijsen Park en Straatdesign in Winterswijk.
- **Tijd**
  Doorlopend aandachtspunt. Ook vanuit de economische agenda in combinatie met de agenda Platform BV Berkelland 2016 - 2020.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Doorontwikkelen van het Onderwijsplein

- **Kwaliteit**
  De doorontwikkeling heeft gestalte gekregen door de samenwerking met het lokale/regionale bedrijfsleven. Steeds vaker was er sprake van uitwisseling tussen leerlingen die bij bedrijven stage lopen en/of opdrachten vervullen en ondernemers die gebruik maken van het innovatielokaal bij het Onderwijsplein. Bovendien zijn bestuurders van het Onderwijsplein vertegenwoordigd in meerdere projectgroepen van het Platform BV Berkelland.
  Op 12 oktober 2017 stond het Onderwijsplein in het middelpunt bij "De Dag voor de Berkellandse Ondernemer". Op deze dag zijn vele verbindingen met het bedrijfsleven gemaakt.
- **Tijd**
  Het door ontwikkelen van het Onderwijsplein begint een structureel karakter te krijgen. De doorontwikkeling is een doorlopend aandachtspunt, zowel voor het Onderwijsplein, het bedrijfsleven als de gemeente. De samenwerking tussen de partijen zorgt er voor dat de verbindingen steeds beter worden, het bedrijfsleven een beroep kan doen op het Onderwijsplein en het onderwijs een gericht programma kan samenstellen gericht op vraag vanuit bedrijfsleven.

Investeren in mensen en kennis voor de toekomst.

- **Kwaliteit**
  Investeren in mensen en kennis wordt steeds belangrijker. Zeker nu er een tekort (dreigt te) ontstaat aan goed geschoold/technisch personeel. Smart Industry is hierbij een belangrijk thema. Bedrijven moeten in een steeds vroeger stadium opzoek naar gekwalificeerd personeel of het personeel intern opleiden.
  In samenwerking met kennisinstellingen en het bedrijfsleven wordt geprobeerd om voldoende geschoolde mensen aan te trekken (stageplaatsen) en vast te houden.

Promoten van technische beroepen.

- **Kwaliteit**
  Deze promotie liep naar wens. De samenwerking met het techniekloкaal was goed en in februari 2017 is het "Bekiekcentrum" geopend. Daarnaast is er vanuit het Onderwijsplein zeer grote aandacht geweest voor de aansluiting met het (lokale en regionale) bedrijfsleven, samenwerking (lokaal) stond voorop. Ook de nieuwe projectgroep "Werkgelegenheid, School en Bedrijf" (Platform BV Berkelland) heeft zich onder andere gericht op promotie van technische beroepen. De projectgroep heeft in september bepaald dat een van de doelstellingen ook is om een goede koppeling te maken tussen enerzijds onderwijs (stageplekken) en anderzijds bedrijfsleven. Achterliggende gedachte is om er voor te zorgen dat leerlingen goede stageplekken (bij ondernemers binnen de gemeente) krijgen. En dan met name op gebieden (o.a. techniek) waar nu en in de toekomst werk te vinden/krijgen is en dus vraag naar is.
  Daarnaast zijn de Euregionale netwerken ook steeds meer aangesproken. Van groot belang was en is om te kijken naar wederzijdse mogelijkheden op de arbeidsmarkt, waarbij de grens niet meer als belemmering wordt gezien.
  Ten slotte loopt er sinds 2017 het Achterhoekse SmartHub Talent Program. Dit is een exclusief programma waarin jonge talenten werken aan hun persoonlijke en professionele ontwikkeling.
- **Tijd**
  Wordt een doorlopend aandachtspunt, gezien de huidige vraag/aanbod arbeidsmarkt.

Speerpunten

Bedrijventerreinen en winkelgebieden hebben aantrekkingskracht

Wat gaan we daarvoor doen?

Doorontwikkelen Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB).

- **Kwaliteit**
  De afgelopen periode hebben we de bouwstenen verzameld voor een nieuw te schrijven RPB. Voor Oost-Achterhoek houdt dit in dat er zowel een kwantitatief- als kwalitatief rapport op is gesteld met daarbij een oplegnotitie van de vier gemeenten.
  De volgende stap is om samen met de West-Achterhoek tot een gezamenlijk RPB te komen. In 2018 zal er

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

een nieuw RPB moeten liggen voor de gehele regio Achterhoek.
Vanwege de aantrekkende economie is er een sterke stijging in de vraag naar bedrijventerreinen.

- **Tijd**
  Verwachting is dat het Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB) eind 2017/begin 2018 wordt opgeleverd.

Investeren in bedrijventerrein de Laarberg.

- **Kwaliteit**
  De ontwikkeling op De Laarberg heeft in het voorjaar van 2017 een impuls gekregen. Er is sprake van groeiende interesse in kavels op De Laarberg. Specifieke segmenten zoals agro - gerelateerde bio industrie en industrie gericht op een circulaire economie zijn zich aan het ontwikkelen binnen de regio. Een recent voorbeeld hiervan is de vestiging van "Mueller" op de Laarberg.
  De overleggen (acquisitie - overleg) tussen directie De Laarberg en de (EZ) ambtenaren van de gemeentes Oost - Gelre en Berkelland zijn ingepland. Deze vinden 3 á 4 per jaar plaats.
  In het najaar van 2017 zal via het Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB) ook een richtlijn worden gegeven hoe er met de lokale- en regionale (dus Laarberg) bedrijventerreinen om zal worden gegaan.
  Voor 2018 speelt de gedachte om in het najaar een Euregionale ondernemersbijeenkomst te organiseren op de Laarberg.

Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.

- **Kwaliteit**
  Neede centrum: de revitalisering van het centrum in Neede is zo goed als afgerond. Dicht tegen het centrum aan ligt het Busplein. De omgeving direct rond het Busplein is vele Needenaren een doorn in het oog door de verpauperde indruk die het geeft. Er doen zich nu kansen voor om het gebied te onderwerpen aan een herstructurering. Een aantal eigenaren in het gebied zijn bereid hun positie te verkopen. Gezien de ligging direct aan het centrum is de herstructurering van het gebied een logisch vervolg/afronding van de revitalisering.

  De herstructurering krijgt vorm door de sloop van de voormalige "skihut", de sloop van oude fietsstallingen, de plaatsing van een nieuwe fietsenstalling, de ontwikkeling van een vijftal woningen, (binnen bestaande contingenten) de aanpassing van bestrating en het verdwijnen van een achterpad. Indien de woningbouwoptie niet geëffectueerd kan worden, doordat bijvoorbeeld het bestemmingsplan niet wordt vastgesteld, zal de rest van de herinrichting wel doorgang vinden. Inmiddels is de gemeente eigenaar van de objecten.
  In november 2017 is gestart met een pilot transformatie Oudestraat onder leiding van de Task Force. De OVN, de gemeenschapsraad Neede, ProWonen, vastgoedeigenaren en de gemeente werken samen aan de vorming van een visie.
  Eibergen centrum: in volle gang en nog op schema.
  Borculo centrum: Veemarkt en Muraltplein afgerond. Overige delen centrum in voorbereiding.
  Ruurlo: in voorbereiding is de verbinding tussen het centrum en het kasteel.
- **Tijd**
- **Geld**
  De bijdrage aan het laatste stukje revitalisering in Neede is € 240.000. Dit dekken we uit de reserve herstructurering.

Stimuleren van duurzame, innovatieve en zelfvoorzienende bedrijventerreinen.

- **Kwaliteit**
  Er is een pilot "Duurzaam, Innovatief en Zelfvoorzienend bedrijventerrein" in Ruurlo gehouden (2016). Deze pilot was een initiatief van Industriële Kring Berkelland (IKB), Belangenvereniging Bedrijvenpark Ruurlo (BvBRR), gemeente Berkelland en de provincie Gelderland met ondersteuning van Achterhoek Duurzaam Verbouwen (ADV). Vanuit deze pilot zijn op het bedrijvenpark Ruurlo diverse ondernemersteams actief met investeringen in energiebesparingen en duurzaam ondernemen. Het kernteam (van ondernemers) komt op dit moment elke maand bij elkaar om het proces te begeleiden en de voortgang te bevorderen. Op basis van de pilot in Ruurlo is in 2017 een start gemaakt voor navolging op de overige Berkellandse bedrijventerreinen. In 2017 zijn er circa 60 doe scan-trajecten uitgevoerd.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Voor 2018 staan er 120 trajecten gepland.
Op het gebied van innovatie is er ook sprake van een goede/steeds beter wordende samenwerking met het onderwijs. Er zijn innovatieve (leer) trajecten gaande voor ondernemers bij de UT Twente en bij het Onderwijsplein kunnen de (lokale) ondernemers gebruik maken van het innovatielokaal en/of opdrachten aanleveren .

Versterken van industrieterreinen.

Kwaliteit
Naast doorlopende aandacht voor onze bestaande bedrijventerreinen (tegengaan leegstand en verdere ontwikkeling) zal in overleg met de leden van de nieuw te vormen projectgroep "IKB / Bedrijvenparken" (Platform BV Berkelland) nog sterker van "buiten naar binnen" worden gekeken. Samen kijken hoe we onze bedrijventerreinen verder kunnen versterken.
Woensdag 20 september komt de projectgroep IKB / Bedrijvenparken weer bijeen. Bedoeling van deze bijeenkomst is duidelijke doelstellingen bepalen waar de projectgroep mee aan de slag kan gaan. Dit dienen dan doelstellingen te worden die liggen op zowel tegengaan leegstand, aantrekken bedrijvigheid, samenwerking (binnen en met) bedrijventerreinen, duurzaamheidsaspecten e.d..
De bereikbaarheid van de bedrijventerreinen blijft een constant aandachtspunt. De ontwikkeling van de nieuwe N18 werpt nu al z'n vruchten af bij de ontwikkeling van de Russchemors in Neede en de Kiefte in Eibergen. Daarnaast zien we dat de uitbreiding- en vestigingsvraag toeneemt.

Speerpunten

Bereikbaarheid, fysiek en digitaal, is sterk verbeterd

Wat gaan we daarvoor doen?

Bereikbaarheid winkelgebieden en bedrijventerreinen verbeteren.

Kwaliteit
In de economische visie, die ten grondslag ligt aan een nieuw in te voeren RPB (Regionaal Programma Bedrijventerreinen), wordt tevens de bereikbaarheid van de bedrijventerreinen, zowel lokaal als regionaal, meegenomen.
Door de nieuwe N18 zijn de aangrenzende bedrijventerreinen beter bereikbaar (geworden) denk hierbij aan de Russchemors in Neede en de Kiefte in Eibergen. Daarnaast is er doorlopende aandacht voor revitalisering van de bedrijventerreinen.
Op een goede bereikbaarheid van de kernen wordt toegezien. Bereikbaarheid is een vast onderdeel in de revitalisering van kernen. Daarnaast wordt er natuurlijk ook ingespeeld op lokale ontwikkelingen, zoals in Ruurlo met de komst van het museum.

Tijd

Geld

Inzetten op snelle uitwisseling van data.

Kwaliteit
Met de aanleg van glasvezel wordt de uitwisseling van data sneller en makkelijker. Alle bedrijventerreinen hebben in 2017 de benodigde vraagbundeling (50%) gehaald en worden voorzien van glasvezel.

Tijd

Geld

Ontsluiten van bedrijventerrein "De Laarberg".

Kwaliteit
De ontsluiting van de Laarberg staat inmiddels op de agenda's van de PoHo's Duurzame Economie en Mobiliteit. Daarnaast zal de ontsluiting van de Laarberg ook als onderdeel van de Regionale Programmering Bedrijventerreinen (RPB) 2018 worden meegenomen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

De ontsluiting op de nieuwe N18 is zo goed als gereed.

- **Tijd**
  De ontsluiting van de nieuwe N18 is bijna klaar. De Oost-West verbinding wordt op dit moment verder uitgewerkt door het POHO mobiliteit.
- **Geld**

Speerpunten

Goede samenwerking tussen de drie O's (Ondernemers, maatschappelijke Organisaties en Overheden)

Wat gaan we daarvoor doen?

Faciliteren van een ondernemersfonds in 2018.

Ondernemers willen zo de slagkracht met eigen middelen vergroten. Zogenaamde "free riders" gaan meebetalen.

- **Kwaliteit**
  Het invoeren van reclamebelasting voor een Ondernemersfonds is besloten in de raad van 19 september 2017. De werkgroep vanuit de gemeente Berkelland, Platform BV Berkelland en het GBT zorgt voor (technische) invoering van het Ondernemersfonds per 1 januari 2018.
  De reclamebelasting is per 1 januari 2018 ingevoerd. In het eerste kwartaal van 2018 zal controle plaatsvinden op juiste invoering.
- **Tijd**
  De invoering is per 1 januari 2018 gerealiseerd.

Profileren en stimuleren van de maakindustrie (en andere sectoren) via Smart Industry.

- **Kwaliteit**
  Naast projecten uit de Uitvoeringsagenda 2020 (regio Achterhoek) is er ook op lokaal niveau grote aandacht voor profileren en stimuleren van de maakindustrie via Smart Industry. Vanuit het Platform BV Berkelland is er een (her)nieuw(d)e projectgroep IKB (Industriële Kring Berkelland)/Bedrijvenparken van start gegaan. In september zijn gericht een aantal doelstellingen bepaald waarmee men aan de slag gaat. Een open dag op een bedrijvenpark is hier een voorbeeld van.
- **Tijd**
  De verschillende samenwerkingsorganisaties/samenwerkingsverbanden beginnen vorm te krijgen. Het is nu zaak om ook gericht te gaan werken aan haalbare doelstellingen.

Samenwerken met Duitsland.

- **Kwaliteit**
  In de samenwerking met Duitsland wordt momenteel veel energie gestoken. Denk hierbij aan:
  - Bestuurlijk (Euregionaal) overleg.
  - Wederzijdse raadsbezoeken.
  - Project "Grenzhoppers/Grenshoppers" (werkgroep Economie, ambtelijke deelname).
  - Platform BV Berkelland. Oprichting nieuwe werkgroep "Regio/Euregio".
  - Plannen voor een Euregionaal Bedrijfsbezoek/ondernemersbijeenkomsten Euregionaal organiseren.

Op 6 september 2017 is er in Winterswijk een grote Euregionale bijeenkomst gehouden voor bestuurders en ondernemers. Deze bijeenkomst was zeer succesvol en er waren naast de bestuurders zeer veel ondernemers uit het grensgebied aanwezig. Het initiatief voor deze bijeenkomst lag bij de "Grenshoppers/Grenzhoppers" groep (Economie/Wirtschaft). Gedachte is om in 2018 nogmaals een ondernemersbijeenkomst te organiseren, waarschijnlijk vanuit Berkellands initiaitef i.s.m. de gemeente Oost Gelre met als locatie RBT De Laarberg.
Op 27 september zal er een ondernemersontbijt plaatsvinden op initiatief van het AIW Unternehmersverband. Dit zal in Borken plaatsvinden en ook de werkgroep

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

"Grenzhoppers/Grenshoppers"zal hierbij aanwezig zijn.
De projectgroep Regio/Euregio zal eind september wederom bijeenkomen. De precieze doelstelling(en) zullen dan worden bepaald, waarbij er in ieder geval zal worden gekeken naar de wederzijdse aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt en hoe hier mee om te gaan. Daarnaast zal deze projectgroep in overleg met de Grenzhoppers en met de directie van de Laarberg een Euregionale ondernemers bijeenkomst organiseren op de Laarberg.

Tijd
De eerste zichtbare stappen zijn zeker gezet, waarbij de wens om hier verder mee te gaan aan beide zijden van de grens duidelijk is geworden. Al met al biedt dit kansen voor een verdergaande Euregionale samenwerking.

Stimuleren van onderzoek en ontwikkeling op het gebied van duurzame economie.

Kwaliteit
Vanuit het Platform BV Berkelland/Industriële Kring Berkelland (IKB) is er al een project afgerond. Een jaar lang kregen vijf Achterhoekse bedrijven een gerichte begeleiding van de Universiteit Twente. Met als doel werk te maken van innovatief ondernemen, om op die manier het innovatievermogen te vergroten en concurrentievoordeel te behalen. Vervolgstappen met name op gebied van duurzame economie zullen worden opgepakt vanuit de Projectgroep IKB/Bedrijvenparken. De eerste bijeenkomst staat op 10 mei 2018.
Op 20 september is er wederom een bijeenkomst van de projectgroep "IKB / Bedrijvenparken". Hierin zullen de (haalbare) doelstellingen worden bepaald, waarbij het duurzaamheidsaspect een vast onderdeel van het programma zal gaan worden.
Het thema duurzaamheid zit verder verweven in bijna alle projecten. Door middel van de doe scans worden ondernemers bewust gemaakt van duurzaamheid. Na de pilot in Ruurlo (2017) worden de doe scans nu verder uitgerold over heel Berkelland (domino-effect).

Stimuleren van ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijven.

Kwaliteit
De structurele samenwerking met ondernemers is gestalte gegeven door het Platform BV Berkelland.
Per voorjaar 2017 zijn er een 4-tal nieuwe/vernieuwde projectgroepen in het leven geroepen, te weten:

- Werkgelegenheid, School en Bedrijf.
- Regio / Euregio.
- IKB / Bedrijvenparken.
- Centrum / Evenementen / Toerisme.

Met daarnaast 2 bestaande werkgroepen:

- Ondernemersfonds.
- De Dag van / voor de Berkellandse Ondernemer.

In deze (ver)nieuw(d)e werkgroepen zal structureel worden samengewerkt om een bijdrage te leveren aan de economische ontwikkeling van de gemeente Berkelland. Dit door zelf projecten op te zetten, doelstellingen te bepalen en deze ook te halen. De gemeente neemt deel, stimuleert en faciliteert.

De dag voor De Berkellandse Ondernemer heeft dit jaar plaatsgevonden bij het Onderwijsplein in Neede (12 oktober 2017). Groot aandachtspunt was hierbij de aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt, Noaberschap en het thema innovatie (leren van je buren). Al met al geheel in lijn met de gedachte het stimuleren van ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijven.
Zowel met bestaande als nieuwe bedrijven vinden er steeds meer gesprekken plaats over (door) ontwikkeling van betreffende bedrijven. Uitbreiding- dan wel vestigingsvragen.

Geld
De gemeente zorgt voor een jaarlijkse bijdrage aan het Platform, naast ook het bedrijfsleven, het onderwijs en de LTO. Vanaf 2018 zal het nieuwe ondernemersfonds voor de financiering van het Platform gaan zorgen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Speerpunten

Kwetsbare groepen doen mee

Wat gaan we daarvoor doen?

Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering).

- **Kwaliteit**
  De werkgeversbenadering is een doorlopend proces waarbij we inzetten op een aantal werkbezoeken per maand. Tijdens deze bezoeken wordt er gekeken of de SDOA kan voorzien in een bepaalde vraag bij bedrijven met betrekking tot personeel.
  In 2017 zijn er een aantal mensen geplaatst bij verschillende bedrijven in Berkelland.
  Naast het feit dat er regelmatig mensen worden geplaatst bij bedrijven waar we een bezoek aan hebben gebracht wordt er ook aandacht besteed aan andere zaken die bij het bedrijf spelen, waarbij overleg met de gemeente nodig is.

We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een sociale werkvoorziening indicatie een goede werkplek vindt.

- **Kwaliteit**
  Voor het Werkgevers ServicePunt Achterhoek (WSPA) is een aantal targets gesteld voor het jaar 2017. Het vinden van vacatures voor detacheringen vanuit de doelgroep van de sociale werkvoorziening is een speciaal aandachtspunt voor de accountmanagers van het WSPA. Afgesproken is dat zij 150 mensen plaatsen op een werkplek. Hiervoor moeten zij 230 vacatures ophalen. Uit de cijfers die wij van het WSPA krijgen blijkt dat zij tot en met oktober 2017 146 personen hebben geplaatst.
- **Tijd**
  Tot en met oktober 2017 loopt het WSPA goed op schema met de plaatsingen van de uit de SW-populatie te detacheren medewerkers.
- **Geld**
  De kosten voor de re-integratieactiviteiten is opgenomen in de begroting.

We zien er op toe dat de SDOA de nieuwe instroom van inwoners met een arbeidsbeperking op een passende wijze begeleidt naar werk.

- **Kwaliteit**
  Voor SW-medewerkers is veel aandacht vanuit het Werkgevers Servicepunt om voor hen een passende werkplek te vinden. Daarnaast heeft SDOA, door de overname van de consulenten van Hameland, veel kennis van de doelgroep met een arbeidsbeperking in huis gehaald. SDOA besteedt veel aandacht aan de kennisoverdracht voor en van deze medewerkers. Het plaatsingscijfer van 146 zoals gerealiseerd door het WSPA betreft zowel in- als doorstromers.
- **Tijd**
  Loopt op schema.
- **Geld**
  Blijft binnen de begroting.

We zoeken o.a. samen met andere partijen naar werkplekken liefst in de eigen woonomgeving voor medewerkers die voorheen bij Hameland, Beschut Binnen, werkten.

- **Kwaliteit**
  Eind 2015 startte in de gemeente Berkelland de pilot Beschut Werk Neede. Deze pilot had tot doel te onderzoeken welke mogelijkheden er binnen de gemeente zijn om lokale werkplekken te creëren voor medewerkers van Beschut Binnen. We hebben gesproken met zorgaanbieders en sociaal ondernemers. Hieruit is eind 2016 een samenwerkingsverband ontstaan tussen Lijstenmakerij Martin, zorgaanbieder Zozijn en de gemeente Berkelland. Sinds begin 2017 werken vijftien medewerkers van beschut binnen Hameland op passende werkplekken bij de lijstenmakerij en Zozijn. Zowel de medewerkers als de inleners en de gemeente zijn tevreden over de nieuwe manier van werken. De pilot is gedurende het jaar op de voet gevolgd. Gezien de positieve indrukken die daaruit voortkomen, is besloten ook in andere kernen actief te zoeken naar mogelijkheden. In Eibergen is een samenwerking tot stand gekomen met

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Werkbedrijf Parlijn. Er zijn in Borculo en Ruurlo gesprekken met sociaal ondernemers en zorgaanbieders om te kijken of er een samenwerking tot stand kan komen. Begin 2018 is de pilot geevalueerd.

Tijd

Het doel is alle medewerkers die nu nog beschut binnen werken bij Hameland te plaatsen op een lokale werkplek die past bij wat zij aankunnen. Gezien het succes van de pilot in Neede, wordt er nu ook in de andere kernen gezocht naar mogelijkheden bij lokale ondernemers en/of zorgaanbieders. Er bieden zich op dit moment enkele mogelijkheden aan. Hierdoor hebben wij er vertrouwen in dat we voor juli 2019 iedereen lokaal een werkplek kunnen bieden.

Geld

Uit de evaluatie van de pilot blijkt dat de kosten van de pilot iets lager uitkomen dan de kosten die we als gemeente kwijt waren toen medewerkers bij Hameland werkten. Dit komt vooral door sterk lagere reiskosten. Aandachtspunt is wel dat in Neede een grote groep geplaatst is en dat voor kernen waar de doelgroep minder groot is, er gekeken moet worden naar creatieve oplossingen voor begeleiding.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Kwetsbare groepen kunnen meedoen.	**-166**	**-275**	**-168**	**-703**	**-417**
Goede samenwerking tussen Organisaties, Ondernemers en Overheden	**-39**	**-69**	**-97**	**-92**	**-40**
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	**-33**	**-61**	**-11**	**-11**	**-11**
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	**-23**	**-52**	**-21**	**-21**	**-42**
Versterken van industrieterreinen.	**-238**	**-443**	**-390**	**-630**	**-50**
Voortdurend koppen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	**-11.117**	**-10.855**	**-11.935**	**-13.700**	**-14.382**
We zoeken samen met andere partijen naar werkplekken voor medewerkers die voorheen bij Hameland, beschut binnen, werkten	**-9.153**	**-8.916**	**-7.901**	**-984**	**-1.373**
Investeren in mensen en kennis voor de toekomst	**-826**	**-788**	**-716**	**-766**	**-897**
We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt	**0**	**0**	**0**	**-409**	**-290**
Loonkosten van het programma Economie en werkgelegenheid	**0**	**0**	**-311**	**-8.101**	**-7.600**
Rente en afschrijving van het programma Economie en werkgelegenheid	**-2.556**	**-2.952**	**-1.856**	**-1.856**	**-2.014**
Totaal Lasten	**-24.151**	**-24.412**	**-23.407**	**-27.275**	**-27.115**
Baten					
Kwetsbare groepen kunnen meedoen.	**0**	**77**	**0**	**30**	**115**
Goede samenwerking tussen Organisaties, Ondernemers en Overheden	**0**	**0**	**0**	**0**	**11**
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	**57**	**56**	**62**	**62**	**60**
Versterken van industrieterreinen.	**515**	**659**	**501**	**501**	**130**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Voortdurend koppen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	**8.172**	**7.698**	**7.733**	**7.814**	**8.332**
We zoeken samen met andere partijen naar werkplekken voor medewerkers die voorheen bij Hameland, beschut binnen, werkten	**32**	**30**	**0**	**1.308**	**1.409**
Investeren in mensen en kennis voor de toekomst	**264**	**544**	**143**	**343**	**302**
We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt	**0**	**0**	**0**	**0**	**4**
Totaal Baten	**9.039**	**9.063**	**8.440**	**10.059**	**10.364**
Resultaat	**-15.112**	**-15.349**	**-14.968**	**-17.216**	**-16.752**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Economische Agenda 2016-2020	Vastgesteld door de raad op 14 juni 2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2015	Berkelland	603,4	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
		2015	Nederland	721,7		
Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	2015	Berkelland	138,3	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
		2015	Nederland	122,4		
Netto arbeidsparticipatie	%	2015	Berkelland	66	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
		2015	Nederland	65,4		
Bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten)	index	2013	Berkelland	115	Atlas voor Gemeenten	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

						verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt ge
		2013	Nederland	100		
Functiemenging	%	2015	Berkelland	46,1	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
		2015	Nederland	51,3		
Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw 18jr eo	2015	Berkelland	192	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
		2015	Nederland	405,1		
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-65jr	2015	Berkelland	409,8	CBS - Participatie Wet	Het aantal reintegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
		2015	Nederland	311,9		
% werkloze jongeren	%	2012	Berkelland	1,15	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).
		2012	Nederland	1,21		

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

ONTWIKKELPROGRAMMA ENERGIE EN DUURZAAMHEID

Ontwikkelprogramma Energie en duurzaamheid

"Berkelland bruist van de energie"

Wat speelt er?

- Er is veel steun om in 2019 één derde van het energieverbruik duurzaam op te wekken en/of te besparen t.o.v. 2011. Ook is het energie uitvoeringsprogramma (EUP) 2015 tot en met 2018 vastgesteld medio mei 2016.
- We werken aan een energieneutraal Berkelland in 2030, zoals met de Achterhoekse gemeenten in 2013 is afgesproken.
- De samenleving zoekt steeds meer naar duurzame ontwikkelingen zoals opwekking van energie met biogas, wind en zonne-energie.
- De vraag, initiatieven en investeringsbereidheid op het terrein van besparing en duurzame energieopwekking nemen toe. Berkelland bruist!
- Met energierenovatie (isolatie) in 2100 particuliere woningen werd zo de afgelopen vijf jaar € 6.500.000 in de lokale economie geïnvesteerd. Aanjager hiervoor was de Achterhoek bespaart regeling.
- De samenwerking van de Achterhoekse gemeenten, AGEM en ADV krijgt steeds meer vorm en inhoud in bijvoorbeeld het verduursaamenergieloket.nl. Er is een interactief netwerk.
- Berkelland ligt in een van drie regio's die het meeste zonne-energie per inwoner produceert . Inwoners van Berkelland raadplegen het meest de zonatlas site binnen de provincie Gelderland.
- Er is steeds meer samenwerking zichtbaar tussen inwoners van de kernen en agrariërs. Zij pakken in toenemende mate de kansen om energie duurzaam op te wekken.
- Op bedrijventerrein Ruurlo is met Platform BV Berkelland een start gemaakt met energie scans. Er is een kleine groep koplopers die vergaand wil verduurzamen.

Speerpunten

De gemeente neemt haar rol door voorbeeld te zijn en (maatschappelijk) initiatief aan te jagen

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanschaf van drie elektrische voertuigen.

- **Kwaliteit**
  Een elektrische auto (Peugeot Partner electric) is besteld en aflevering wordt verwacht in april 2018.
  Voor 2019 wordt nog een elektrische auto op de investeringslijst geplaatst.
- **Tijd**
- **Geld**
  In het Energie UitvoeringsProgramma (onderdeel 2f) is hiervoor nog € 45.000 beschikbaar (€ 15.000 per auto).

Bij gemeentelijke gebouwen, accommodaties en non-profit-projecten inzetten op participatie, met een revolverend Achterhoeks energiefonds als procesgeld/voorfinanciering.

- **Kwaliteit**
  Met vijf instellingen en dorpsorganisaties in Geesteren, Gelselaar, Beltrum, Eibergen en zwembad Timpke is een participatieproces gelopen om aan energie besparing of opwekking te werken.
  Vier Achterhoekse gemeenten zijn gestart met een energiefonds. Berkelland doet daar (nog) niet aan mee omdat de noodzaak op dit moment ontbreekt.
- **Tijd**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

- **Geld**
  Voor het aanjagen en de begeleiding van projecten zijn ambtelijke uren ingezet.

Onderzoek naar het energieneutraal maken van 35 gemeentelijke gebouwen en het stimuleren van scholen elektrisch neutraal te worden.

- **Kwaliteit**
  Het ging uiteindelijk om 19 gemeentelijke gebouwen.
  Het onderzoek voor het energieneutraal maken van 2 gebouwen in 2030 (gemeentewerf en gemeentekantoor) is klaar. In 2018 starten we met het uitvoeren van de maatregelen. Daarnaast zijn bij 17 gebouwen, scans uitgevoerd voor de verplichte maatregelen die in 5 jaar kunnen worden terugverdiend. In 2018 onderzoeken we welke maatregelen nodig zijn voor het energieneutraal maken van die gebouwen.
  Ook scholen zijn gestimuleerd om mee te doen. De St. Joris school in Borculo is elektrisch energie neutraal geworden. Het schoolbestuur van Oponoa is bezig met het verduurzamen van 4 locaties.
- **Tijd**
- **Geld**
  De EED scans zijn bekostigd uit het budget voor het onderhoud van gemeentelijke gebouwen. Voor de begeleiding is (voor een bedrag van € 15.200) geput uit het beschikbare budget van € 90.000 uit het EUP (onderdeel 2f van het Energie Uitvoeringsprogramma). De maatregelen met 5 jaar terugverdientijd worden al in 2018 genomen. Deze maatregelen worden bekostigd uit het onderhoudsbudget en dus niet uit het budget voor het EUP. Voor het onderzoek bij de 17 resterende gebouwen is nog een budget van € 78.800 beschikbaar.

Verlengen van de uitbreiding van de formatie (met 1,0 fte) voor de periode juni tot december 2018.

- **Kwaliteit**
  Tot eind 2018 is voorzien in de vacature.
- **Tijd**
  Per september 2017 is opnieuw vacature ontstaan door vertrek van R. Straalman vanaf december is nieuwe medewerker M. Vuijk de vervanger met mogelijk vaste aanstelling na 1 jaar
- **Geld**

Vervangen van extra 690 lantaarnpalen met LED en dimmers tot 2019.

- **Kwaliteit**
  Opdracht is gegeven om 298 gedimde LED armaturen te plaatsen en om 563 lantaarnpalen die veel energie verbruiken te vervangen.
- **Tijd**
- **Geld**
  Van het beschikbare budget (€ 369.000, onderdeel 2f van het Energie Uitvoeringsprogramma) is inmiddels € 276.715 uitgegeven.

Voor het uitvoeren van concrete plannen van buurten, wijken, verenigingen, stichtingen en maatschappelijke instellingen.

- **Kwaliteit**
  De "subsidieregeling maatschappelijke initiatieven voor energiebesparing en/of duurzame energieopwekking Berkelland 2017" voorziet in een subsidie voor een groep bewoners, bedrijven en of instellingen die gezamenlijk op een locatie de energie-efficiency willen verbeteren. In de regeling moet 50% van de investering zelf worden gedaan en moet tenminste een besparing en/of opwekking van 33% van de energiebehoefte in M3 gas of kWh stroom worden bereikt. De subsidie bedraagt maximaal € 10.000 per project.
- **Tijd**
  De subsidieregeling maatschappelijke initiatieven voor duurzame opwekking en/of besparing is eind september 2017 vastgesteld.
- **Geld**
  Van het beschikbare budget (€ 215.000 Energie Uitvoeringsprogramma, onderdeel 2g) is nog € 154.600

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

beschikbaar. Voor de subsidieregeling geldt een plafond van € 90.000. Resteert nog € 64.000 voor andersoortige 'aanjaaginzet'.

Speerpunten

Het vliegwiel wordt in beweging gezet door energiebesparing en opwekking van duurzame energie in woningen, instellingen en bedrijven

Wat gaan we daarvoor doen?

Bijdragen aan een frontoffice voor inwoners en bedrijven in het regionale Verduursaam Energieloket. Vanaf 2017 is capaciteit en kwaliteit van het loket verder verbeterd.

- **Kwaliteit**
  Er is voor 2017 een overeenkomst afgesloten met het Achterhoek energieloket BV (Verduursaam energieloket) voor een basispakket. Om onze inwoners een nog betere begeleiding te kunnen bieden, heeft Berkelland ook een pluspakket afgesproken.
  Met het basispakket is bereikbaarheid en communicatie met inwoners planmatig geregeld. Er zijn wijkprojecten ingepland. Er is gewerkt aan een ontwikkelcentrum door het energieloket met de organisatie Susteen waarin vragen van inwoners en het aanbod van bedrijven voor energiemaatregelen adequaat op elkaar worden aangesloten. Met het pluspakket is voorzien in maatwerkadviezen voor inwoners, beurzen en evenementen, korting op huisbezoeken door een adviseur, extra inloopspreekuren en extra wijk aanpakken.
  Subsidies en leningen worden via ons klantcontactcentrum en het Achterhoekse Verduursaam Energieloket afgehandeld.
- **Tijd**
  De overeenkomst van onze gemeente met het Energieloket wordt jaarlijks aangegaan. De continuïteit van het Energieloket onder de coöperatie AGEM is afgesproken t/m 2020 voor het basispakket met andere gemeenten in de Achterhoek.
- **Geld**
  Het basispakket voor 2017is afgesloten voor € 45.000 en het pluspakket voor 2017 € 15.500.
  Van de beschikbare € 142.000 (onderdeel 2c Energie Uitvoeringsprogramma) is nog € 78.000 beschikbaar.

Faciliteren van energie initiatieven op basis van de beleidsuitgangspunten RODE (Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energie).

- **Kwaliteit**
  Om energieneutrale investeringen bij instellingen bedrijven en inwoners mogelijk te maken is een ruimtelijk kader gemaakt waaraan plannen voor opwekkingsinstallaties van duurzame energie getoetst kunnen worden. Hierin doen we beleidsvoorstellen en aanbevelingen waarin we grootschalige en kleinschalige installatietypen aan vijf verschillende gebiedstypen in onze gemeente koppelen.
  Ook regionaal is aan zo'n kader gewerkt in verband met de gezamenlijke opgave van de Achterhoek gemeenten (akkoord van Groenlo). Daarmee kan een geharmoniseerd ruimtelijk beleid voor duurzame opwekinstallatie in de Achterhoek ontstaan.
  In samenwerking met de provincie wordt gewerkt aan een 3D presentatie mogelijkheid van opwekkingsinstallaties in ons landschap. Daarmee kunnen we de inpassing van opwekkingsinstallaties visualiseren.
- **Tijd**
  De beleidsnotitie en de beleidsuitgangspunten ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking zijn na een inspraakprocedure op 20 februari 2018 vastgesteld door de raad. De aanbevelingen uit de notitie worden meegenomen in het 2e EUP voor de periode 2019-2023.
- **Geld**
  De kosten voor de visualisering (3D presentaties) van middelgrote en grote opwekprojecten worden voorlopig gedekt uit het budget voor de Omgevingswet.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Uitvoeren energiescans bedrijven en instellingen.

- **Kwaliteit**
  Voor 2017 is een overeenkomst met het bedrijvenplatform en IKB gesloten die voorziet in het uitvoeren van 60 energiescans voor het eind 2017. Het gaat om 480 bedrijven die meer dan 10.000 kWh gebruiken. Naast de gemeentelijk energiescan werd door VNO NCW ook de MKB-checkup als scan mogelijkheid aangeboden. Inmiddels hebben zich daarvoor 35 bedrijven aangemeld.
  Op 30 januari 2018 is een evaluatie van de eerste 60 scans vastgesteld en is een tweede tranche van 120 bedrijven goedgekeurd. Deze 2e tranche wordt in samenwerking met de andere regio Achterhoek en SIKA gemeenten uitgevoerd.
- **Tijd**
  Het programmabureau van de Industrie Kring Berkelland heeft de evaluatie van de eerste 60 scans een half jaar later aangeleverd dan gepland. De wervingsactiviteiten van het IKB vergden een grotere inspanning dan verwacht.
- **Geld**
  Budget van € 90.000 (onderdeel 2d EUP) is besteed.

We maken een voortgezette Achterhoek bespaart subsidie voor particuliere woningeigenaren. We verbreden het bestaande revolverend SVn-fonds.

- **Kwaliteit**
  De nieuwe SVn duurzaamheidslening is per oktober 2017 van kracht (de oude liep sinds mei 2013). Naast isolatiemaatregelen zijn nu ook opwekmaatregelen mogelijk.
  De SVn verbrede duurzaamheidslening eigen woning Berkelland 2016 voor **particulieren** (isolatie en opwekking) kende in de 2e helft van 2017 een groei van 94 leningen. In de eerste helft van 2017 waren dat er 72. We stellen vast dat de regeling een succes is vooral voor het realiseren van zonnepanelen op de eigen woning. We zien ook dat de markt deze mogelijkheid meeneemt in de communicatie naar klanten.
  De verbrede SVn Stimuleringslening voor **bedrijven en instellingen** wordt nog maar mondjesmaat gebruikt. Via onze eigen promotiekanalen geven we meer bekendheid aan deze regeling (het team economie, de industriekring Berkelland (IKB) en de bedrijfsverenigingen). Verder worden de Berkellandse MKB bedrijven die de gesubsidieerde energiescans al hebben uitgevoerd geïnformeerd. Dat zijn er momenteel een 50-tal. Misschien zijn de aflostermijn van 5 jaar, de rente van 2% en de vereiste SVn afsluitprovisie van € 1.500 een belemmering.
  Van de subsidieregeling Achterhoek bespaard (isolatie eigen woning) hebben 417 woningeigenaren gebruik gemaakt. Het gaat om 522 maatregelen en een geïsoleerd oppervlak van 28.300 m2 (schil van de woning). Het totale investeringsbedrag is € 1.330.000 waarmee de multiplier op 7 komt (mensen investeren gemiddeld 7 x het bedrag van de subsidie)
- **Tijd**
- **Geld**
  Van het beschikbare budget van € 500.000 (onderdeel 2a EUP) voor de subsidieregeling Achterhoek Bespaart is € 241.000 aan subsidie uitgekeerd. Als de trend zich doorzet, is de pot begin 2019 op.
  Eind 2017 was er nog iets meer dan € 1.000.000 beschikbaar in het SVn fonds voor duurzaamheidsleningen voor particulieren. Met de terugbetalingsverplichting van particulieren doen zich weinig tot geen onregelmatigheden voor.

We stimuleren door subsidie duurzame technische innovaties bij en door Berkellandse bedrijven.

- **Kwaliteit**
  Er heeft zich sinds medio 2016 één bedrijf gemeld met een verzoek om subsidie voor innovatie in strobouw. Dit verzoek is afgewezen.
  Wij hebben geconstateerd dat er een toetsingskader ontbreekt. Daarom werken we aan een subsidieregeling met toetsingscriteria. Daarna kunnen we meer bekendheid geven aan deze ondersteuningsmogelijkheid.
- **Tijd**
  Een nieuwe regeling voor innovaties wordt verwacht en ontwikkeld voor maart 2018.
- **Geld**
  Het budget van € 135.000 (onderdeel 2e EUP) is nog helemaal beschikbaar.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
EUP 2015-2018	2015

Overzicht Uitgaven Energie Uitvoeringsprogramma

Omschrijving		Begroot	2017	2018	Totaal	Uitgaven	Restant
Technische innovatie bedrijven	2e	45.000	45.000	45.000	135.000		135.000
Gemeentelijke aanjager participatierol	2g	105.000	55.000	55.000	215.000	60.400	154.600
Bijdrage frontoffice ADV/AGEM	2c	47.333	47.333	47.334	142.000	63.993	78.007
Elektrisch wagernpark 1	2f	15.000			15.000		15.000
Elektrisch wagenpark 2	2f	15.000			15.000		15.000
Elektrisch wagenpark 3	2f	15.000			15.000		15.000
Snellere vervanging openbare verlichting	2f	369.000			369.000	267.715	101.285
Achterhoek bespaart 2016-2018	2a	500.000			500.000	278.901	221.099
Zichtbare duurzame opwekking	2b	250.000			250.000		250.000
Energiescans bij bedrijven	2d	90.000			90.000	90.000	0
Energieonderzoek gemeentelijke gebouwen	2f	90.000			90.000	13.188	76.812
Totaal		**1.541.333**			**1.836.000**	**774.197**	**1.061.803**

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogamma op	**-25**	**-23**	**-154**	**-155**	**-151**
Loonkosten van het programma Energie en duurzaamheid	**-337**	**0**	**-395**	**-395**	**-395**
Rente en afschrijving van het programma Energie en duurzaamheid	**-37**	**-39**	**-57**	**-57**	**-30**
Totaal Lasten	**-398**	**-62**	**-606**	**-607**	**-576**
Baten					
We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogamma op	**0**	**0**	**0**	**0**	**16**
Resultaat	**-398**	**-62**	**-606**	**-607**	**-561**

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Hernieuwbare elektriciteit	%	2014	Berkelland	3,2	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
		2014	Nederland	8,7		

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

CULTUUR

Cultuur

"Alle inwoners kunnen cultuur beleven. Cultuur gaat om kunst, muziek, lezen, evenementen, monumenten en ons landschap"

Wat speelt er?

- **Cultuur is van iedereen.**
  Cultuur is verweven met onze tradities, monumenten en het landschap.
- **Cultuur voor alle kinderen.**
  Alle kinderen komen in aanraking met lezen en muziek.
- **Initiatieven vanuit de samenleving.**
  Cultuur is alles wat mensen verbindt. De gemeente ondersteunt initiatieven van inwoners en organisaties zodat het culturele aanbod zo breed mogelijk is.

Speerpunten

Alle kinderen maken kennis met en beleven cultuur

Wat gaan we daarvoor doen?

Door samenwerking in combinatiefuncties realiseren we samen met onze partners een goede vorm van (basis)muziekonderwijs, kunstzinnige vorming en leesbevordering van 0 t/m 12 jarigen.

- **Kwaliteit**
  Voor de periode 1 juli 2017 tot 1 juli 2021 zet Muziek- en KunstWijs zich in voor een goede vorm van (basis)muziekonderwijs en/of kunstzinnige vorming. Hiervoor hebben wij extra formatie toegekend. De bibliotheek Oost Achterhoek zet zich gedurende dezelfde periode in voor leesbevordering; ook zij hebben in het kader van de combinatiefunctionarissen-regeling extra formatie toegekend gekregen.
- **Tijd**
- **Geld**
  De inzet vindt plaats binnen de door de raad gestelde kaders voor de inzet van de brede impuls - combinatiefunctionarissen.

Met de Bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.

- **Kwaliteit**
  In 2017 is de Bibliotheek Oost Achterhoek druk bezig geweest om de openingstijden met behulp van partners te vergroten. Er is een lichte stijgen met betrekking tot bezoekers en uitleningen van boeken ten opzichte van 2016. De bibliotheek is in april 2017 gecertificeerd. De samenwerking in Neede, tussen (Boekhandel) de Kamer van Kramer en de Bibliotheek is uniek.
- **Tijd**
- **Geld**

Ondersteunen en faciliteren vrijwilligers van de dorpsböke om leesbevordering met het basisonderwijs tot stand te brengen en ontmoetingsplek voor gemeenschap te zijn.

- **Kwaliteit**
  De leesmedia-coach van de BOA is in 6 van de 7 dorpsböke actief. De coach zorgt voor coaching van vrijwilligers, doet leesprojecten met kinderen en zorgt voor een goede samenwerking met de school. De leesmedia-coach (van de Bibliotheek Oost Achterhoek) is volgens afspraak nu bij de 6 betreffende böke actief. De 7e böke van Rekken krijgt de ondersteuning via school.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

De ontwikkelingen zijn door de inzet van de leesmedia-coach bij alle dorpen positief. Wel is het verschil in kwaliteit en gebruik tussen de dorpsböke nog groot; dit behoort tot het aandachtsveld van de leesmedia-coach. Alle bökes hebben goed contact met de school.
Door de regeling combinatiefunctionarissen kan de leesmedia-coach het werk voor de dorpsbökes ook in de komende jaren (tot medio 2021) voortzetten.

- **Tijd**
  Zie hierboven. De ondersteuning door de leesmedia-coach gaat t/m medio 2021 verder.
- **Geld**
  De gemeente geeft elke böke jaarlijks € 5.000 subsidie. Binnen de combinatiefunctionarissen-regeling is dekking voor de inzet van de leesmediacoach.

Voortzetten van de samenwerking tussen scholen en met Stichting Muziek en KunstWijs waarin de scholen samenwerken per 01-08-2017, na het schooljaar '16-'17.

- **Kwaliteit**
  De subsidie voor het schooljaar 2017-2018 voor Muziek- en KunstWijs is verstrekt. Het beleidskader Muziek-, Kunst- en Cultuuronderwijs is in samenwerking met partners (Stichting Muziek- en KunstWijs en de BeMO) en met ondersteuning van Cultuurmij Oost opgesteld en wacht op het moment van schrijven op besluitvorming.
- **Tijd**
  Ondanks de vertraging wordt besluitvorming in de eerste vergadering van de nieuwe raad voorzien.
- **Geld**
  Het budgettaire kader wordt in het nieuwe beleidskader bepaald.

Speerpunten

Inwoners blijven culturele initiatieven ontwikkelen

Wat gaan we daarvoor doen?

Behouden van kennisoverdracht en communicatie over (de waarde van) erfgoed en het subsidiëren van het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers.

- **Kwaliteit**
  De professionalisering en digitalisering van de informatievoorziening ziet het erfgoedcentrum als primaire doelstelling. De inrichting van het e-depot en de daarbij komende techniek is daar een onderdeel van.
- **Tijd**
- **Geld**
  Het jaarresultaat 2017 was € 40.000 negatief; dit bedrag wordt aan de reserve van het erfgoedcentrum onttrokken.

Culturele initiatieven in Berkelland in beeld brengen en het maatschappelijke dialoog faciliteren. Hiervoor zetten we het bestaande budget voor cultuur en erfgoed in.

- **Kwaliteit**
  Subsidies aan de Bemo, de Bibliotheek, stichting Muziek- en KunstWijs, het Cultuur en Erfgoed Pact, Museum De Scheper en dergelijke worden jaarlijks prima verantwoord. De subsidievaststelling van deze subsidiestromen verdient in tegenstelling tot de verlening bijzondere aandacht. Binnen de opdrachten aan deze partners zien veel nieuwe initiatieven het licht buiten het directe zicht van de gemeente, met de focus op het eigene. Dat gebeurt ook binnen de vergunningen die we verlenen voor Reurpop, het Openluchttheater, paasvuren en dergelijke. Op veel plekken exposeren lokale kunstenaars (dorpshuizen, dorpsböke en de hal van het gemeentehuis).
- **Tijd**
  In de vorige raadsperiode is een besparing in ambtelijke uren gerealiseerd. Dat kon omdat ook het beleid is overgaan van "sturend" naar "volgend" met tot voor kort minder zicht en grip op culturele zaken. De 'houtskoolschets' heeft hier verandering in gebracht. In de organisatie komt structureel tijd beschikbaar voor een medewerker op het vlak van cultuur; de sollicitatieprocedure is op het moment van schrijven ingezet. Deze medewerker kan ook de gewenste verbetering in de subsidievaststelling ter hand nemen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

- **Geld**

Deelnemen aan het Cultuur– en Erfgoedpact.

- **Kwaliteit**
  Op 24 maart 2017 is in Doesburg het Pact Achterhoek 2017-2020 gesloten en bekrachtigd.
- **Tijd**
  De Achterhoek had als eerste regio in Gelderland het pact klaar.
- **Geld**
  De bijdrage vanuit Berkelland is € 15.000 per jaar, een bedrag dat door de Provincie wordt verdubbeld. De uitvoering is belegd bij een coalitie van 5 culturele partners in de regio. De bijdrage van de gemeente is gedekt uit bestaande middelen (conform collegebesluit in maart 2017).

We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden.

- **Kwaliteit**
  Cultuur is meer dan kunst en erfgoed, allerlei lokale culturele activiteiten zijn erg belangrijk voor het verbinden van de mensen in de samenleving. De gemeente steunt daarom onder meer zomerfeesten, bloemencorso's, carnaval, toneel en koren.
- **Tijd**
- **Geld**

We verbinden vernieuwende initiatieven op het gebied van cultuur en erfgoed, zodat er een breed aanbod is. Ook verbinden we cultuur en erfgoed met andere programmalijnen.

- **Kwaliteit**
  Na de aanbesteding van de diverse Combinatiefuncties (CF's), met een forse uitbreiding voor Muziek en Kunstwijs, de aanstelling van een gemeentelijke ketenregisseur voor deze CF's, de totstandkoming van het Cultuur & Erfgoedpact en de cultuurhistorische en archeologische waardenkaarten, zijn wij van mening dat wij deze ambitie (lees: dat wij op dit gebied voor verbindingen gaan zorgen) waarmaken.

  Daarnaast is in het open handen zijnde beleidskader Muziek-, Kunst- en Cultuuronderwijs meer aandacht voor cultuureducatie.
- **Tijd**
- **Geld**

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Door samenwerking in combinatiefucnties realiseren we samen met onze partners een goede vorm van basismuziekonderwijs en leesbevordering van 4 t/m 14 jarigen	**-232**	**-222**	**-232**	**-416**	**-282**
De bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.	**-623**	**-578**	**-561**	**-561**	**-580**
Ondersteunen en faciliteren vrijwilligers van de dorpsböke om leesbevordering met ht basisonderwijs tot stand te brengen en ontmoetingsplek voor gemeenschap te zijn.	**-17**	**-35**	**-35**	**-35**	**-35**
Voortzetten van de samenwerking tussen scholen en Stichting Muziek en KunstWijs	**-200**	**-220**	**-220**	**-220**	**-220**
Behouden van kennisoverdracht en communicatie over (de waarde van) erfgoed en het subsidiëren van het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers.	**-230**	**-230**	**-230**	**-230**	**-230**
Deelnemen aan het Cultuur- en erfgoedpact	**-9**	**-8**	**-11**	**-11**	**-9**
In stand houden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	**-379**	**-433**	**-277**	**-344**	**-416**
We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden	**-170**	**-173**	**-158**	**-166**	**-165**
Loonkosten van het programma Cultuur	**0**	**0**	**-154**	**-154**	**-154**
Rente en afschrijving van het programma Cultuur	**-19**	**-17**	**-9**	**-9**	**-9**
Totaal Lasten	**-1.880**	**-1.918**	**-1.887**	**-2.146**	**-2.101**
Baten					
De bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.	**14**	**5**	**5**	**5**	**0**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

In stand houden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	**110**	**121**	**38**	**38**	**81**
Totaal Baten	**123**	**126**	**43**	**43**	**81**
Resultaat	**-1.757**	**-1.792**	**-1.844**	**-2.103**	**-2.020**

Kaders die de raad heeft vastgestel

Beleidskaders	**Vastgesteld**
Kadernotitie Inzet Combinatiefunctionarissen Brede Impuls Berkelland	2017
Cultuurhistorische waardenkaart Berkelland	2017
Archeologie in de gemeente Berkelland	2015
kaartbijlage 3, blad 1	,,
kaartbijlage 3, blad 2	,,
kaartbijlage 3, blad 3	,,
kaartbijlage 3, blad 4	,,
kaartbijlage 3, blad 5	,,
Berkelland beschreven	2011
Archeologie met beleid	2012
Cultuurvisie	2008
Beleidsvisie Bibliotheek Oost-Achterhoek	2015

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

SPORT

Sport

"Een leven lang met plezier en verantwoord sporten"

Wat speelt er?

- Ontmoeten van mensen is een belangrijke voorwaarde voor een sterke samenleving. Vernieuwende vormen van samenwerking (synergie) en naoberschap zijn nodig als antwoord op de krimp.
- Naast fysieke en mentale effecten hebben sport en bewegen ook sociaal maatschappelijke effecten. Het bevordert maatschappelijke participatie, sociale activering, samenhang, welzijn en gezondheid.
- Mensen worden aangespoord/geprikkeld om te gaan en blijven sporten en bewegen, zodat zij een actieve leefstijl ontwikkelen (sportparticipatie en een gezonde eet- en leefstijl)
- Er is meer ruimte voor eigen initiatieven van inwoners, bedrijven en verenigingen. (Sport)verenigingen worden steeds zelfstandiger en toekomstbestendiger. Hierdoor wordt de taak en financiële bijdrage van de gemeente kleiner.

Speerpunten

Er is een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Inzet van sport en beweging om gezondheidsachterstanden in Berkelland te verkleinen.

- **Kwaliteit**
  De Gezond In De Stad (GIDS)-gelden van de afgelopen jaren worden o.a. ingezet op het project 'Meer meedoen met sport en bewegen' (2017 - 2020); uitgevoerd door de Sportfederatie Berkelland.
  Het project behelst de activering van kwetsbare doelgroepen (o.a. statushouders, kwetsbare ouderen en jongeren) en sluit aan bij de gemeentelijke beleidsdoelen op sportgebied: een leven lang met plezier en verantwoord bewegen en een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners.
- **Tijd**
- **Geld**

We faciliteren combinatiefuncties op het gebied van sport.

- **Kwaliteit**
  Met de gunning van 11,7 fte formatie zetten wij extra in diverse thema's in het sociale domein. Daarnaast is een ketenregisseur voor o.a. de verbinding tussen activiteiten, partijen e.d. aangesteld.
- **Tijd**
  De projectperiode loopt van 1 juli 2017 tot 1 juli 2021.
- **Geld**
  De inzet van combinatiefuncties en de ketenregisseur past binnen de door de raad gestelde financiële kaders.

We faciliteren vernieuwende initiatieven op het gebied van sport en bewegen.

- **Kwaliteit**
  Wij hebben de Survivalrunners D'RAN! Neede in 2017 een aanjaagsubsidie toegekend van € 12.500.
- **Tijd**
- **Geld**
  Het resterende beschikbare budget in 2017 à € 7.500 is verder niet benut.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**
  Deze verleende subsidies zijn uitbetaald.

Wij faciliteren Achterhoek in Beweging (AiB).

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
  Regionaal is afgesproken dat iedere gemeente gemiddeld 7,2 uur ambtelijk inzet per week levert aan het realiseren van de doelstellingen/ambities van Achterhoek in Beweging.
- **Geld**
  Voor de uitvoeringsagenda van Achterhoek in Beweging stellen wij voor de periode 2017 t/m 2019 maximaal € 10.000 per jaar beschikbaar.

Speerpunten

Gemeentelijke (binnen) sportaccommodaties zijn verzelfstandigd

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor binnensport zoeken we per kern naar maatwerkoplossingen.

- **Kwaliteit**
  In 2017 is n.a.v. College on Tour een verkennend onderzoek gestart naar de toekomstbestendigheid van de binnensportaccommodaties in Ruurlo.
- **Tijd**
  Het verkennende onderzoek heeft meer tijd in beslag genomen dan voorzien. De resultaten zijn medio maart 2018 beschikbaar gekomen. Dit geeft aanleiding tot een haalbaarheidsonderzoek.
- **Geld**
  Op basis van de resultaten van het verkennend onderzoek zal een financiële doorvertaling volgen. Voor het haalbaarheidsonderzoek is door het college binnen bestaand budget € 25.000 beschikbaar gesteld.

Wij ronden de projecten rondom sportparken De Wildbaan en De Bijenkamp (buitensport) af.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
  De formele afronding bij de notaris van de eigendomsoverdracht Hoflaan 3 - 5 en de erfpachtovereenkomst sportpark De Wildbaan heeft vertraging opgelopen. Wij verwachten dat de akten spoedig zullen passeren.
  Het resterende deel van de voormalige club- en kleed accommodatie van FC Eibergen en de voormalige woning van Roerdink zijn nog niet gesloopt. In verband met flora en fauna zal sloop vermoedelijk in het najaar van 2018 plaatsvinden.
- **Geld**
  Het toekenningsbesluit van de provincie voor de vaststelling van de provinciale subsidie voor RTC De Stofwolk is binnen; daarmee is dit project afgerond.

Speerpunten

Iedereen kan meedoen aan een leven lang actief sporten en bewegen

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Wat gaan we daarvoor doen?

De buurtsportcoaches krijgen de opdracht mensen met een zorgvraag te betrekken bij hun activiteiten.

- **Kwaliteit**
  De aanbesteding voor de buurtsportcoaches voor de periode 2017-2021 was in het eerste halfjaar van 2017 afgerond. Binnen de aanbesteding is 11,7 fte formatie gegund aan 4 partijen (Sportfederatie, Beweeg Wijs, Muziek- en KunstWijs en de Bibliotheek). Deze partijen hebben allemaal in hun ingediende projectplannen de verbinding met het sociale domein gelegd.
- **Tijd**
- **Geld**
  De gunning is binnen de budgettaire kaders van de raad gebleven.

De gemeente neemt deel aan het Jeugdsportfonds Nederland.

- **Kwaliteit**
  Wij monitoren de deelname van het Jeugdsport Nederland via de kwartaalrapportage van de Gelderse Sport Federatie. Daarnaast is het vast agendapunt in het reguliere bestuurlijk overleg met Sport Federatie Berkelland.
- **Tijd**
  Wij nemen tot en met 31 december 2018 deel aan het jeugdsportfonds; medio 2018 zal worden besloten over vervolgdeelname.
- **Geld**
  Jaarlijks was/is € 6.000 beschikbaar voor de deelname. In heel 2017 zijn 13 aanvragen gehonoreerd voor een totaalbedrag van € 2.386,60.

In het minimabeleid is ruimte voor sportdeelname.

- **Kwaliteit**
  Binnen het minimabeleid is het mogelijk een bijdrage te krijgen voor deelname aan sportieve activiteiten voor kinderen tot 18 jaar, zoals een lidmaatschap van een sportvereniging. Het minimabeleid is gericht op kinderen. Ook is er voor kinderen van minder draagkrachtige ouders maximaal € 450 beschikbaar om zwemdiploma A te kunnen behalen. Voor volwassenen kan deelname aan sportieve activiteiten leiden tot een actievere leefstijl. Via de combinatiefunctionarissen is er extra aandacht voor deelname van kwetsbare groepen (o.a. statushouders, ouderen, jongeren met een beperking) aan sport.
- **Tijd**
- **Geld**

Wij faciliteren Achterhoek in Beweging (AiB).

- **Kwaliteit**
  Het samenwerkingsverband Achterhoek in Beweging richt zich op het realiseren van een gezonde samenleving in een groeiende en b(l)oeiende Achterhoek waarbij iedereen meedoet.
  In 2017 hebben wij eenmalige de ronde van de Achterhoek gesubsidieerd. Daarnaast doen wij mee aan de projecten Gezonde Jeugd en Aangepast Sporten en zijn projecten als Vitale sportparken, open club en Achterhoekse Sporten in voorbereiding.
  Voor 2018 nemen wij deel aan Special Olympics Nationale Spelen Achterhoek 2018.
- **Tijd**
  Projectperiode is 2016 - 2020.
- **Geld**
  Gedurende de looptijd is jaarlijks € 10.000 beschikbaar.

Wij sluiten aan bij het programma 'Uniek Sporten' van Achterhoek in Beweging.

- **Kwaliteit**
  Via het project Uniek Sporten willen wij de lokale/regionale infrastructuur voor sporten door mensen met een verstandelijke beperking verbeteren en versterken. Onze (regionale) deelname aan de Special Olympics Nationale Spelen Achterhoek 2018 vervult hierin een 'aanjaagfunctie': wij willen deze groep laten meedoen aan een samenleving.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Tijd
De werving voor de coördinator Aangepast Sporten/Uniek Sporten is inmiddels afgerond.

Geld
Het project wordt uitgevoerd binnen de vastgestelde (financiële) kaders en de uitvoeringsagenda 2016 - 2020.

Speerpunten

Toekomstbestendige sportverenigingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij faciliteren Achterhoek in Beweging (AiB).

Kwaliteit

Tijd

Geld

Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland (SFB).

Kwaliteit
De Sportfederatie heeft ook in 2017 in de verenigingsondersteuning een rol gespeeld. Er is gepleit voor een algehele OZB-compensatie voor sportverenigingen. Het College van B&W heeft laten weten niet te gaan voor een algehele vrijstelling. Wel is in 2017 aandacht geweest voor het eigenaarsdeel van de OZB bij bepaalde verenigingen. De gemeente heeft geconstateerd dat het eigenaarsdeel van de OZB niet bij alle verzelfstandigde sportverenigingen op dezelfde wijze is meegenomen in de afkoopsom. De gemeente heeft daarom besloten dit financieel te repareren.
Daarnaast loopt op dit moment, in samenwerking met de Sportfederatie, een onderzoek naar de financiële vitaliteit van sportverenigingen. De uitkomsten hiervan komen in het najaar van 2018 beschikbaar.

Tijd

Geld
Binnen het gestelde budget.

Wij faciliteren de verenigingsondersteuning.

Kwaliteit
Per 1 oktober 2016 heeft Club Vooruit haar werkzaamheden beëindigd. Naar aanleiding van een motie is de wens geuit om (administratieve) verenigingsondersteuning voor de Berkellandse verenigingen te behouden. De ondersteuning bestaat onder andere uit de volgende twee onderdelen:
1) Een eenmalige aanjaagsubsidie van € 500 voor de administratie.
Deze aanjaagsubsidie kan aangevraagd worden door verenigingen/stichtingen op het terrein van sport, cultuur en welzijn die na 1 juli 2016 hun (gedeeltelijke, specialistische) administratie aan de markt uitbesteden. Het doel is om de vrijwilligers van de verenigingen op administratief gebied te ondersteunen en te ontlasten. Tot nu toe hebben 20 verenigingen hier gebruik van gemaakt. De eenmalige aanjaagsubsidie van € 500 blijft ook in 2018 van kracht.
2) Bestuurskracht en samenwerking tussen verenigingen versterken.
Per 1 oktober 2017 is er een ketenregisseur aangenomen binnen de regeling 'Combinatiefunctionarissen Brede Impuls'. De ketenregisseur is o.a. verantwoordelijk voor het tot stand brengen van verbindingen tussen het lokale bedrijfsleven (waaronder de Berkellandse Uitdaging) en maatschappelijke partijen in het sociaal domein (waaronder verenigingen) om de onderlinge bestuurlijke samenwerking te bevorderen en de bestuurskracht te versterken. In 2018 wordt hier nader invulling aan gegeven.
De ketenregisseur heeft inmiddels haar taak om 'de bestuurlijke samenwerking te bevorderen en de bestuurskracht te versterken' opgepakt. Diverse partijen in gemeente Berkelland die actief zijn op dit gebied worden bij elkaar gebracht met als doel om nader kennis te maken en de taken die eenieder

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

uitvoert m.b.t. het verbinden van verenigingen en vrijwilligers kunnen op deze manier beter op elkaar afgestemd worden.

- **Tijd**
  Volgens planning verlopen.
- **Geld**
  Binnen budget gebleven.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Er is een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners	**-23**	**-14**	**-20**	**-20**	**-27**
Gemeentelijke (binnen) sportaccommodaties zijn verzelfstandigd	**-311**	**-38**	**0**	**0**	**-6**
Loonkosten van het programma Sport	**0**	**0**	**-138**	**-138**	**-138**
Rente en afschrijving van het programma Sport	**-189**	**-209**	**-129**	**-129**	**-209**
We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen	**-108**	**-90**	**-93**	**-82**	**-92**
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	**-771**	**-786**	**-426**	**-655**	**-714**
Inzet van sport en beweging om gezondheidsachterstanden te verkleinen	**-925**	**-966**	**-930**	**-947**	**-1.011**
Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland	**-68**	**-79**	**-79**	**-80**	**-83**
Totaal Lasten	**-2.395**	**-2.182**	**-1.816**	**-2.051**	**-2.280**
Baten					
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	**263**	**262**	**269**	**269**	**253**
Resultaat	**-2.132**	**-1.921**	**-1.547**	**-1.782**	**-2.027**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Kadernotitie Inzet Combinatiefunctionarissen Brede Impuls Berkelland	2017

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Sportkader Achterhoek in Beweging 2016-2020	2015
Uitvoeringsagenda Achterhoek in Beweging	2015
Revitalisering sportpark De Bijenkamp	2013

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Niet-sporters	%	2014	Berkelland	51,1	RIVM - Zorgatlas	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
		2014	Nederland	49,9		

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

RECREATIE EN TOERISME

Recreatie en toerisme

"Berkelland heeft grote aantrekkingskracht"

Wat speelt er?

- Het kleinschalige en diverse aanbod van dag- en verblijfstoerisme bundelen in een aantal thema's.
- Het bedrijfsleven heeft ongeveer 5 jaar (crisis) achterstand van nieuwe investeringen op bedrijfsniveau. Het kwaliteitsniveau van het toeristisch en recreatief aanbod loopt daardoor achter.
- Recreanten willen telkens iets nieuws beleven.
- Nieuwe technieken bieden nieuwe ICT toepassingen voor de sector.
- Groei van bestedingen komt van senioren en opkomende markten

Speerpunten

Het bieden van op maat gesneden belevingsconcepten voor recreanten

Wat gaan we daarvoor doen?

We dragen bij aan het project digitale beleving in de Achterhoek.

Kwaliteit
Het project SMAAS (smart mobility as a service) is ingediend bij de provincie in het kader van Gebiesopgaven, de beschikking is ontvangen en het project kan van start. Het project Sensortechnologie & Legionella is in voorbereiding om te worden voorgelegd aan de stuurgroep. Het project digitale beleving is uit gewerkt. Er wordt via een pilot (waarschijnlijk Heikamp) getest.

Speerpunten

Het versterken van het kwaliteitsniveau van het vrijetijdsaanbod

Wat gaan we daarvoor doen?

We dragen financieel en inhoudelijk bij aan het project Mobiliteit als beleving met de E-Kar.

Tijd

Geld
Financiering: MIP regionaal.

We dragen financieel en inhoudelijk bij aan projecten op het gebied van routestructuren.

Kwaliteit
College heeft ingestemd met het opwaarderen van de mountainbikeroute de Graafschap. Het is een intergemeentelijk project waarvoor nog een subsidieverzoek loopt bij de provincie. Het project is opgestart. De routes worden verkend en met de grondeigenaren wordt contact gezocht met het verzoek om medewerking.

Geld
Dekking: overh. begroting 2016 naar 2017

We faciliteren financieel en inhoudelijk een cursus ambassadeurs voor het landschap van IVN voor inwoners en recreatieondernemers.

Kwaliteit
De cursus ambassadeur voor het landschap van IVN voor recreatieondernemers is 25 september van start gegaan en succesvol verlopen. De ondernemers waren enthousiast over de opzet en de inhoud. In 2019

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

zal er een terugkomdag zijn, waarbij een toegewerkt wordt naar een nieuw toeristisch product.

Geld
Dekking: landschapsregeling.

Speerpunten

Meerwaarde door samenwerking

Wat gaan we daarvoor doen?

Jaarlijks organiseren wij een ontmoetingsdag voor vrijetijdsondernemers.

Kwaliteit
In februari is een ontmoetingsdag in Berkelland gehouden, georganiseerd door de regiocoördinator. Deze is succesvol verlopen.

Tijd

Geld
Dekking: regulier budget.

We doen mee in het Duits-Nederlandse netwerk 'Grensoverschrijdende Euregionale samenwerking'.

Kwaliteit
Er zit momenteel veel energie op de grensoverschrijdende samenwerking.
De intergemeentelijke duitnederlandse samenwerking is opgestart rond verschillende thema's zoals toerisme en recreatie, gezondheid en sport, cultuur/onderwijs en arbeidsmarkt . Via de Regio Achterhoek vindt bestuurlijke afstemming plaats. De ambtelijke voorbereiding gebeurt via de zogenaamde Grenzhoppers.
Op het gebied van toerisme en recreatie zit vooral energie op netwerken tot stand brengen en elkaar leren kennen. Dit moet tot stand komen door uitwisseling tussen bedrijven, bedrijfsbezoeken ed. Er worden bustouren georganiseerd door koppels van samenwerkende gemeenten met als doel om ontmoeting te bewerkstelligen.

Geld
Er is geen procesgeld beschikbaar.

We faciliteren Achterhoek Toerisme financieel en inhoudelijk.

Kwaliteit
De evaluatie van Achterhoek Toerisme is afgerond. De samenwerkende gemeenten zijn positief over Achterhoek Toerisme. De subsidie is verlengd.

Geld
Het subsidiebedrag is hetzelfde gebleven

We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel.

Kwaliteit
De regiocoördinator heeft in overleg met deelnemende ondernemers diverse producten tot stand gebracht of verschillende activiteiten uitgewerkt en in de markt gezet. Op basis van een evaluatie van die activiteiten zijn deze activiteiten doorgezet of stopgezet.

Tijd

Geld

We faciliteren een makelaar Vrijetijdseconomie die de regionale Vrijetijdsagenda uitvoert.

Kwaliteit
De kennismakelaar Vrijetijdseconomie is voortvarend aan de slag gegaan en in samenwerking met de kennismakelaars van de stuurgroep Achterhoek 2020 geeft zij vorm aan de projecten die moeten zorgen voor de toepassing van digitale technieken binnen de vrijetijdssector. We hebben in regionaal verband geëvalueerd en geconcludeerd dat het contract verlengd wordt.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Tijd

Geld
Dekking vanuit MIP en mogelijk provinciale middelen.

We faciliteren het Berkeldalproces.

Kwaliteit
We nemen deel aan het berkeldal platform. Er zit energie in het gebied langs de Berkel en we leren van deze nieuwe vorm van samenwerken, waarbij we als overheid één van de medespelers zijn.
Binnen het berkeldalproces wordt de Duits-Nederlandse samenwerking actief opgepakt naar aanleiding van een initiatief voor een berkelfestival. Dit is een festival rondom meerdere thema's. Hiervoor is een Interreg-aanvraag ingediend, in samenwerking met vijf Duitse gemeenten langs de Berkel. De Interreg-aanvraag is gericht op langjarige samenwerking tussen burgers en verenigingen tussen Duitsland en Nederland. Bij de aanvraag is uitgegaan van de thema's uit het berkeldalproces. In 2018 moet blijken of de aanvraag gehonoreerd gaat worden.

Tijd

Geld
Voor de organisatie van het festival voor 2017 was € 4.000 geraamd. Er is subsidie verstrekt van € 3.750. Er is een garantstelling afgegeven voor € 3.750. Hier wordt aanspraak op gemaakt als de Interreg-aanvraag niet wordt gehonoreerd. Eind juni is bekend of de aanvraag in gehonoreerd.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Het versterken van het kwaliteitsniveau van het vrijetijdsaanbod	**-118**	**-75**	**-96**	**-131**	**-129**
We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel	**-111**	**-127**	**-153**	**-153**	**-147**
Loonkosten van het programma Recreatie en toerisme	**0**	**0**	**-370**	**-370**	**-370**
Rente en afschrijving van het programma Recreatie en toerisme	**-21**	**40**	**-15**	**-15**	**-22**
Totaal Lasten	**-250**	**-162**	**-634**	**-670**	**-667**
Baten					
We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel	**0**	**0**	**2**	**2**	**0**
Resultaat	**-250**	**-162**	**-632**	**-668**	**-667**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

WONEN

Wonen

"Een aantrekkelijke woningvoorraad in Berkelland"

Wat speelt er?

- Na 2020 zal na het aantal inwoners ook het aantal huishoudens dalen, waardoor meer aanbod van woningen ontstaat. Dit kan leegstand, waardedaling en vermindering van de kwaliteit van de leefomgeving veroorzaken.
- De woningmarkt gaat over gemeentegrenzen heen. Er is daarom een Regionale Woonagenda Achterhoek 2015-2025 opgesteld. Aanvullend is er ook een Lokale Woonagenda opgesteld.
- In Berkelland kunnen tussen 2010 en 2025 570 woningen worden gebouwd. Er zijn tot 2016 385 woningen toegevoegd. Er is dus nog ruimte voor 185 woningen. Extra nieuwbouw hier bovenop is alleen mogelijk als daar sloop tegenover staat.
- Het gaat steeds meer om het investeren in de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Dit kan door het verduurzamen of levensloopbestendig maken van bestaande woningen.
- Er is in het centra (kernwinkelgebied) van kernen enige ruimte voor transformatie van bestaand vastgoed naar woningen om leegstand en verpaupering tegen te gaan.

Speerpunten

Een toekomstbestendige bestaande woningvoorraad

Wat gaan we daarvoor doen?

Beschikbaar stellen blijverslening voor particulieren. Hiermee kunnen zij ingrijpende verbouwingen/aanpassingen aan de eigen woning financieren.

Kwaliteit
Vanaf de start in juni 2016 is in Berkelland tot eind 2017 één blijvers lening verstrekt. Twee aanvragen zijn afgewezen. Landelijk is er nog een geringe vraag, waarschijnlijk door onbekendheid met het nieuwe product.
We blijven aandacht besteden aan het vergroten van de bekendheid.

Tijd

Geld

Beschikbaar stellen van een starterslening voor starters om op de woningmarkt de overbrugging tussen de koopprijs en de maximale hypotheek bij banken te overbruggen.

Kwaliteit
We zien vanaf het begin in 2013 een redelijk constante vraag naar startersleningen. Er zijn 15 startersleningen toegewezen in 2017.

Tijd

Geld
De raad heeft 19 september 2017 een extra krediet van € 1 miljoen voor het verstrekken van startersleningen beschikbaar gesteld. Met het extra krediet kunnen ongeveer 45 starters tot en met 40 jaar geholpen worden bij de aankoop van de eerste koopwoning

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Voor meer informatie over energierenovaties in de particuliere woningvoorraad zie ontwikkelprogramma Energie en Duurzaamheid.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Voor meer informatie over het herstructureringsfonds voor investeringen in bestaand vastgoed en openbare ruimte zie ontwikkelprogramma demografische ontwikkelingen.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Bij de resultaat bestemming van de jaarrekening 2016 is het bedrag van € 1.484.426 toegevoegd, waardoor de reserve begin 2017 uitkwam op € 7 miljoen. In 2017 zijn er vier bijdragen uit deze reserve gehaald. Het gaat om € 240.000 voor de skihut/busplein in Neede, € 275.000 voor de Maalderij in Rietmolen, € 54.177 voor de Zwartschool In Borculo en € 210.000 voor de sloop /herinvulling van de locaties Huenderstraat/Beukenlaan bij de verbouw van het sterrenpalet in Eibergen.
Daarmee komt het eindsaldo 2017 van deze bestemmingsreserve uit op € 6.220.822,62.

We onderzoeken of en waar er kleinschalige (extramurale) woonvormen voor ouderen gerealiseerd kunnen worden.

- **Kwaliteit**
  Samen met de Regietafel wonen en zorg is in 2017 per kern de vraag- en aanbodontwikkeling voor woonzorg in beeld gebracht. Op basis daarvan is een ontwikkelperspectief per kern geschetst met daarin de opgaven die nodig zijn om ook in de komende jaren de woonzorg voorzieningen in de kernen te behouden. Conclusie is dat er in aantallen voldoende aanbod is, maar dat er wel een opgave ligt om het aanbod beter aan te laten sluiten op de vraag . Daarnaast is verder gaande samenwerking tussen de zorgpartijen nodig om kwalitatieve 24 uurs zorg te kunnen blijven bieden.
  Met het ontwikkelperspectief is een basis gelegd die dient als agenda voor de verdere afstemming in de regietafel en aanpak in de kernen.
- **Tijd**
  In november is het ontwikkelperspectief ter kennisname gedeeld met de raad betrokken groepen zoals de ouderenbonden, seniorenraad, welzijnsraad en gehandicaptenplatform. Tijdens een thema avond is door een aantal van de partijen uit de regietafel een toelichting gegeven op het ontwikkelperspectief, specifieke opgaven en de aanstaande ontwikkelingen.
- **Geld**

Speerpunten

Het aantal en type woningen past bij de behoefte

Wat gaan we daarvoor doen?

We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties. Voor het afwaarderen van plannen treffen we maatregelen.

- **Kwaliteit**
  Zie voor informatie paragraaf grondexploitaties

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Tijd
Het bewaken van de gemeentelijke grondexploitaties is een continu proces. Per plan stellen we een exploitatiebegroting op waarin de verwachte uitgaven en opbrengsten in de tijd worden geraamd. Deze begrotingen actualiseren we minimaal jaarlijks. Via de paragraaf Grondbeleid in de jaarrekening leggen we hierover verantwoording af.

We monitoren regionaal en lokaal de ontwikkelingen op de woningmarkt.

Kwaliteit
De gemeenteraad heeft 20 juni 2017 de lokale woningmarktmonitor 2017 voor Berkelland behandeld. En de trend voor de ontwikkeling woningvoorraad per gebied in Berkelland vastgesteld voor de periode tot 2025. De gemeenteraad heeft 19 december 2017 de regionale Woonmonitor 2017 voor kennisgeving aangenomen. Deze regionale woonmonitor geeft een terugblik op de ontwikkelingen in 2016 in zeven gemeenten in de regio Achterhoek. Eind 2017 is het plan van aanpak "ruimte voor kwaliteit, onderweg naar wendbaar woonbeleid" aangeboden aan de gemeenteraad voor behandeling in januari 2018. Dit plan van aanpak is een volgende stap in de doorontwikkeling van ons woonbeleid.

Tijd

Geld

We vertalen de uitkomsten van het stoplichtmodel in Structuurvisies Wonen per kern en voor het buitengebied. Deze vormen het kader voor nieuwe bestemmingsplannen.

Kwaliteit
De gemeenteraad heeft 21 februari 2017 het voorbereidingsbesluit voor de wijk Op de Bleek in Eibergen vastgesteld.
Het geeft ons een jaar de tijd om een passend bestemmingsplan te maken en in procedure te brengen.
Ondertussen is het intrekbeleid voor vergunningen ingetrokken, waardoor we terugvallen op de wettelijke termijn van 6 maanden.
In de raad van oktober 2017 zijn de structuurvisies wonen voor de grote kernen Borculo, Neede en Ruurlo aan de raad vastgesteld.

Tijd

Geld

We willen werken aan vitale centra. Voor leegstaande panden zoeken we met eigenaren naar passende functies. Soms kan transformatie naar wonen een oplossing bieden.

Kwaliteit
Eibergen: plannen zijn in uitvoering.
Borculo: plan van aanpak voor maatregelen is in voorbereiding; in maart 2018 in college aan de orde.
Neede: opstellen pilot voor de Oudestraat is in uitvoering.
Ruurlo: geen concrete plannen op dit moment.

Tijd

Geld
Voor revitaliseringen van centrumgebieden is een bedrag van € 1.000.000 beschikbaar (coalitieakkoord 2014-2018), specifiek voor het centrum van Borculo.
Vooreerst is dit voldoende. Afhankelijk van verdere keuzes aan de hand van een plan van aanpak moet blijken of aanvullend budget nodig is.

Woningmarktonderzoek: hieruit blijkt woningbouwbehoefte naar type en locatie. Analyseren of huidige woningbouwplannen hierbij passen met het regionaal stoplichtmodel.

Kwaliteit
De raad heeft januari 2018 het plan van aanpak onderweg naar wendbaar woonbeleid vastgesteld.
Hiervoor wordt regionaal draagvlak gezocht.
Op basis van het regionaal overdrachtsdocument wonen kunnen de nieuwe colleges na de verkiezingen

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

aan de slag met het vernieuwen van de regionale woonagenda.

In 2017 is het Achterhoekse woonwensen en leefbaarheidsonderzoek (het AWLO 2017) uitgevoerd. De resultaten zijn eind maart 2018 bekend en worden aan de raad aangeboden.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Loonkosten van het programma Wonen	**-55**	**0**	**-1.322**	**-1.322**	**-1.322**
Rente en afschrijving van het programma Wonen	**-192**	**-93**	**-234**	**-234**	**-135**
We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	**-930**	**-312**	**-960**	**-960**	**-1.196**
We houden woonbehoefte onderzoeken in de kleine kernen in 2018	**0**	**0**	**0**	**-200**	**-17**
Totaal Lasten	**-1.176**	**-405**	**-2.516**	**-2.716**	**-2.670**
Baten					
We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	**1.472**	**785**	**1.791**	**1.791**	**2.211**
Resultaat	**295**	**380**	**-725**	**-925**	**-458**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Regionale Woonagenda 2015-2025	Gemeenteraad, mei 2015
Verordening Starterslening gemeente Berkelland 2015	Gemeenteraad, december 2015
Verordening Blijverslening gemeente Berkelland	Gemeenteraad, juni 2016
Structuurvisie Wonen Eibergen	Gemeenteraad, februari 2016
Energie Uitvoeringsprogramma 2015-2018	Gemeenteraad, mei 2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2016	Berkelland	600	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

						éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
		2016	Nederland	643		
Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2016	Berkelland	732	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
		2016	Nederland	716		
WOZ-waarde woningen	dzd euro	2015	Berkelland	199	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
		2015	Nederland	206		
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2013	Berkelland	8,5	ABF - Systeem Woningvoorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
		2013	Nederland	6,6		

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

LEEFOMGEVING

Leefomgeving

"Een prettige woon– en leefomgeving in de gemeente Berkelland"

Wat speelt er?

- **Bereikbaar met auto, fiets en bus**
  Ook in de toekomst is het belangrijk dat onze winkelcentra, wijken, bedrijven en voorzieningen goed en veilig zijn te bereiken voor iedereen. De regiotaxi en buurtbus worden steeds belangrijker voor het vervoer in onze gemeente en regio.
- **Betrokken bij je eigen leefomgeving**
  Het is belangrijk dat inwoners zich betrokken en verantwoordelijk voelen voor hun eigen buurt of wijk. We halen bij inwoners op welke zaken zij prioriteit geven en waar zij zich voor willen inzetten. Voor de lange termijn kaders gebruiken we de ontwikkelagenda die uit de kernenfoto's is opgesteld.
- **Duurzame leefomgeving**
  We werken aan een energieneutraal Berkelland in 2030. Dit is in 2017 een ontwikkelprogramma, waaraan uitvoering wordt gegeven onder andere in het beheer van de leefomgeving.

Speerpunten

Bereikbaarheid via vervoersystemen

Wat gaan we daarvoor doen?

Het wettelijke doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Particuliere initiatieven de ruimte geven.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Vrijwilligersvervoer stimuleren en helpen ontwikkelen, ook in de doorontwikkeling.

- **Kwaliteit**
  Het gaat om vrijwilligersprojecten die vervoer verzorgen met een zeker "mantelzorggehalte". Dat is vervoer met een plus als het gaat om de extra tijd en inspanning die nodig is, in een intensievere vorm dan ZOOV Op Maat biedt. Onlangs heeft de Naoberbus aandacht gevraagd voor haar zorgwekkende financiële positie voor de invulling van de maatschappelijk taak die ze vervult. Wij willen meedenken en meezoeken naar een werkbare oplossing in verband met de andere lokale initiatieven (Vlearmoesbus, buurtbussen en vervoerdienst Berkelland).
- **Tijd**
  Voor de doorontwikkeling van lokale vervoersystemen is tijd nodig om in netwerken de juiste verbindingen te kunnen leggen. Ook is er lokale kennis en kunde nodig om goed te doen wat nodig is, kan en mag. Als de kennis niet meer of onvoldoende in eigen huis beschikbaar is, kan deze bij of via

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

ZOOV (extern) gehaald worden.

Speerpunten

Inwoners voelen zich verantwoordelijk voor eigen buurt of wijk

Wat gaan we daarvoor doen?

We overleggen met centrumondernemers over het (groen)onderhoud.

- **Kwaliteit**
  Het groenonderhoud in de dorpscentra is onderdeel van de algemene contacten met de ondernemers over het centrum van hun dorp.
  In Eibergen was het centrumplan in 2017 in uitvoering. Voor Neede is het pilotproject Oudestraat in voorbereiding. In beide gevallen liepen en lopen de contacten mede via de taskforce.
  In Borculo waren in 2017 geen specifieke contacten. Groenonderhoud gaat daar deel uitmaken van de beoogde centrumaanpak van 2018.

We overleggen met inwoners en maatschappelijke organisaties over vormen van buurtverantwoordelijkheid.

- **Tijd**
  In gesprekken met wijken en buurten zoeken we naar mogelijke vormen van buurtverantwoordelijkheid. Er is een werkwijze hoe wij buurtgericht gaan werken opgesteld. Wijkteams en eventuele wijkbudgetten maken daar onderdeel van uit.
- **Geld**
  De voorstellen zijn er. Er is nog geen budget voor vrijgemaakt of geoormerkt. Een voorbeeld is wijk 'De Berg' in Neede. Daar is een wijkraad. In een pilot kijken we samen met het wijkteam welke taken in de wijk, die nu door de gemeente worden uitgevoerd, in aanmerking kunnen komen om te behartigen van uit het wijkteam. Ook in de wijk 'Hambroek' in Borculo zijn er ontwikkelingen.
  Daarbij maken we inzichtelijk voor de gemeentelijke taken welke financiële middelen er zijn, en welke planning daarbij hoort. We bereiden een college voorstel voor, om de pilot uit te voeren en deze en andere initiatieven te kunnen realiseren. Er is geen extra geld voor buurtbudget.
  Op dit moment moeten wij putten uit bestaande middelen.

We overleggen met inwoners over speelplekken.

- **Kwaliteit**
  Vervanging pannakooi in wijk het Elberink. De kwaliteit van de huidige pannakooi is zeer slecht.
  Er is overleg gevoerd met bewoners, kinderen en wethouder J. Pot. Financiering uit bestaand budget.
- **Tijd**
  Uitvoering voorjaar/ zomer 2018.
- **Geld**
  Overschrijding op speelvoorziengen door vervanging Pannakooi in wijk het Elberink in Borculo, kosten € 32.000.

Speerpunten

Omgevingsbeleid draagt bij aan leefbaarheid

Wat gaan we daarvoor doen?

Digitalisering: de gemeentelijke informatievoorziening moet aansluiten op landelijke regelgeving en moet bewoners en bedrijven meer gaan ondersteunen.

- **Kwaliteit**
  2017 is een jaar van oriëntatie en opstellen van een projectplan voor periode vanaf 1-1-2018. Vanwege uitstel van invoering van de wet, is de noodzaak voor het opstellen van het projectplan ook vertraagd.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

- **Tijd**
  Op het moment van invoering van de Omgevingswet moet minimaal de continuïteit van het vergunningverleningsproces geborgd zijn.
  Het volledige stelsel moet in 2024 afgerond zijn.
- **Geld**
  Bij de raming van de invoeringskosten van de Omgevingswet is voor digitalisering rekening gehouden met:
  - Extra formatiekosten voor ICT.
  - **Geen** ICT-kosten voor de aanpassing van de bestaande ICT (mee te nemen bij ICT-meerjarenplanning).
  - Budget voor een inhaalslag om de basis op orde te brengen (digitalisering archief, basisregistraties).

Het eigen maken van een andere manier van werken, een andere houding en gedrag van de gemeentelijke organisatie (cultuuromslag, participatie en integraliteit).

- **Kwaliteit**
  Deze actie is gekoppeld aan de organisatiebrede doelstelling om (meer) omgevingsgericht samen te werken.
- **Tijd**
- **Geld**

Implementeren nieuwe Omgevingswet in planvorming, beleid, procedures, instrumenten en werkwijze van Berkelland (inhoudelijk/procedureel/juridisch).

- **Kwaliteit**
  2017 is het jaar van voorbereiding en bewustwording. We zijn daar volop mee bezig geweest. Er is een projectorganisatie met drie projectgroepen (dienstverlening/procedures, cultuurverandering/communicatie en digitalisering). De raadswerkgroep heeft in het voorjaar van 2017 geoefend met virtuele casussen. Door het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het tempo iets omlaag gegaan.
- **Tijd**
  De inwerkingtreding van de Omgevingswet is verplaatst naar 2021. In verband daarmee is het vaststellen van de ambitie verschoven tot na de verkiezingen in 2018.
- **Geld**
  Voor 2017 was een bedrag van € 50.000 beschikbaar. Dat budget is gebruikt voor de inzet van programmacapaciteit (ambtelijke uren), bijeenkomsten en het inzetten van externe deskundigheid. Volgens een rekentool van de VNG is becijferd dat we de komende jaren meer dan € 1.700.000 nodig hebben voor de implementatie van de Omgevingswet (inclusief het maken van de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan). Besloten is om € 577.564 van het resultaat van de Voorjaarsnota 2017 te bestemmen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Speerpunten

Vitale leefomgeving: versterken/ opstarten dorpsnetwerken (buurt– en dorpsorganisatie) en agendavorming per kern door inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Dorpsnetwerken leggen aan de dorpsgemeenschap verantwoording af over voortgang van hun activiteiten en werken aan een duurzame positie van dorpsnetwerken in de kernen.

- **Kwaliteit**
  In 2017 is gewerkt aan het opzetten van een dorpsnetwerk in de grote kernen. Hiervoor zijn de grote kernen ingedeeld in logische delen. Deze delen worden afzonderlijk bezocht. De bewoners van dat deel

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

ontvangen daarvoor een uitnodiging.
Het bezoek wordt eerst intern voorbereid door in de organisatie alle onderwerpen op te halen die in de betreffende wijk spelen en intern bekend zijn. De betreffende vakcollega's zijn ook bij het bezoek aanwezig.
Per grote kern wordt er gestart met 1 wijk om ervaring op te doen en om van elkaar te leren. Voor Eibergen en Ruurlo zijn de voorbereidingen gestart. In Borculo is het proces met de wijk Hambroek (Mijn Hambroek) verder op deze manier opgepakt. In het Hambroek zijn nu een aantal werkgroepen aan de slag met onderwerpen die door de wijk zelf zijn aangedragen. Daarnaast zijn we voor het Hambroek bezig met de inventarisatie van wat er binnen de gemeente van de wijk bekend is.

Tijd

Geld
Er is vaak geen duidelijkheid of er middelen zijn om eventuele zaken die uit de bezoeken naar voren komen ook daadwerkelijk uit te kunnen voeren. We moeten beter (vooraf) inzichtelijk maken welke middelen (direct) beschikbaar zijn en voor welke activiteiten budget gereserveerd/aangevraagd moet worden.

Dorpsnetwerken maken een gebiedsagenda en handelen initiatieven uit eigen gebied af. Gemeente stelt samen met dorpsnetwerken spelregels op om initiatieven te stimuleren.

Kwaliteit
De dorpsorganisaties hebben een uitvoeringsagenda. Er is maandelijks contact over o.a. de voorgang van de projecten.
Met de kleine kernen en buurtschappen worden in 2017 en 2018 gesprekken gevoerd hoe de ontwikkeling van het dorp en de samenwerking met de gemeente op een goede manier vorm kan krijgen die aansluit bij de actuele ontwikkelingen en werkwijzen.
Wethouder Pot heeft eind 2017 en begin 2018 een bezoek gebracht aan de besturen van de dorpsbelangenverenigingen met als doel om de samenwerking van de afgelopen jaren te evalueren en om van gedachten te wisselen hoe in de toekomst de samenwerking eruit gaat zien en wat voor wederzijdse verwachtingen er zijn. Via de opzet van wijkgericht werken worden de ontwikkelingen en wensen per wijk samen met de afzonderlijke wijken in beeld gebracht.

We faciliteren de start van dorpsnetwerken en geven de kernen de ruimte om zichzelf te organiseren in representatieve dorpsnetwerken.

Speerpunten

Wijken en kernen zijn goed en veilig bereikbaar

Wat gaan we daarvoor doen?

30- en 60 kilometerzones inrichten.

Kwaliteit
In de kern Neede moeten de wijken in het noord-oosten nog ingericht worden als 30 km/u gebied. Dit zijn de laatste gebieden in Berkelland die nog als 30 km/u gebied moeten worden ingericht. Een verkeersbesluit daarvoor zal in het voorjaar 2018 worden genomen. De fysieke inrichting zal worden aangepakt in combinatie met rioolwerkzaamheden.

Tijd
Het verkeersbesluit wordt in 2018 genomen.
De fysieke aanpassingen zullen na 2018 plaatsvinden (in combinatie met rioleringswerkzaamheden).

Bij de aanpassing van de bestaande N18 en de N315 brengen we de belangen van de inwoners en wegverbindingen van Berkelland in.

Kwaliteit
In 2017 is zowel stedenbouwkundig als verkeerskundig uitgebreid gekeken naar de (on)mogelijkheden en knelpunten van het gehele bestaande N18 tracé dat in eigendom en beheer komt van de gemeente Berkelland. Naar aanleiding hiervan zijn (krediet)voorstellen aan de raad gedaan die in maart 2018 door

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

de raad zullen worden besproken. Voor het gedeelte van het tracé in de kern van Eibergen is het voorstel een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen om in 2018/2019 samen met bewoners en andere stakeholders te komen tot plannen en in 2020 over te gaan tot uitvoering.

- **Tijd**
  Aan de raad is tijdens een beeldvormende informatiebijeenkomst op 25 oktober 2016 meegedeeld dat het plan was om in het voorjaar van 2017 met nadere (financiële) voorstellen te komen voor met name de afwaardering van de bestaande N18.
  De toegezegde nadere financiële voorstellen zijn begin 2018 toegezonden aan de raad.
- **Geld**
  Bij de voorstellen tot afwaardering van de bestaande N18 in de tweede helft van 2017 zullen ook (financiële) voorstellen worden gedaan. De voorstellen die begin 2018 zijn verzonden aan de raad betreffen voorstellen voor een totaal krediet van € 2.300.000.

We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik.

- **Kwaliteit**
  In plaats van een weg in Beltrum starten we met de Lintveldseweg in Eibergen. Met de inzet van assetmanagement voor de uitvoering van wegbeheer wordt er niet alleen met een technische bril een afweging gemaakt welke wegen onderhoud nodig hebben, maar worden ook aspecten op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, gebruik, bereikbaarheid, etc meegewogen. In 2017 is in de vorm van een pilot met bewoners van de Lintveldseweg in Eibergen om tafel gegaan om ook de inbreng van de bewoners en gebruikers in deze afweging mee te nemen.
- **Tijd**
- **Geld**

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	**-703**	**-665**	**-703**	**-703**	**-518**
We overleggen met inwoners over speelplekken	**-77**	**-91**	**-82**	**-82**	**-96**
We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik	**-25**	**-53**	**-69**	**-39**	**-3**
Loonkosten van het programma Leefomgeving	**-847**	**0**	**-3.095**	**-3.095**	**-3.095**
Rente en afschrijving van het programma Leefomgeving	**-5.225**	**-4.991**	**-4.485**	**-4.485**	**0**
Totaal Lasten	**-6.877**	**-5.800**	**-8.434**	**-8.403**	**-3.712**
Baten					
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	**0**	**0**	**1**	**1**	**0**
We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik	**10**	**0**	**1**	**1**	**0**
Totaal Baten	**10**	**0**	**2**	**2**	**0**
Resultaat	**-6.867**	**-5.799**	**-8.432**	**-8.401**	**-3.711**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Rapportage groenbeheer	2009
Speelruimteplan	2007
Groenstructuurplan	
Speelruimtebeleid	2009

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

INTEGRALE VEILIGHEID

Integrale veiligheid

"Veiligheid is van en voor ons allemaal"

Wat speelt er?

- **Waakzaamheid en sociale controle**
  Er is een toenemende bereidheid om deel te nemen aan buurtpreventie door het oprichten van whatsapp groepen.
- **Bedrijven willen investeren in KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen)**
  Bedrijven kunnen zelf veel doen aan de eigen veiligheid. En nog meer in hun bedrijfsomgeving als bedrijven op bedrijventerreinen samenwerken. Ook hier geldt dat de eigen inzet voorwaarde is voor veiligheidsprofessionals om hun werk goed te kunnen doen.
- **Bestuur en medewerkers handelen integer**
  Voor een groot vertrouwen in de overheid is het belangrijk dat bestuurders en ambtenaren altijd integer handelen en dit ook actief laten zien.

Speerpunten

De inwoners en de BOA´s zijn onze ogen en oren van de wijk voor veiligheid

Wat gaan we daarvoor doen?

Onze BOA's (Bevoegd OpsporingsAmbtenaar) en de politie doen de witte voetjes actie.
We blijven ons inzetten om zoveel mogelijk mensen aan te sluiten bij burgernet en het burgerinitatief WhatsApp groepen

Kwaliteit
De gemeente plaatst borden en ondersteunt de initiatiefnemers, maar het betreft een burgerinitiatief. Ook in het buitengebied is nu op diverse plaatsen initiatief genomen WhatsApp groepen op te zetten. Alleen in Eibergen komt het nog niet van de grond met uitzondering van een aantal straten.

We ondersteunen de politie bij het inzetten van lokfietsen om het aantal fietsdiefstallen te verminderen.

Kwaliteit
De gemeentes Aalten, Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk hebben gezamenlijk de kosten betaald voor de track en trace van de lokfietsen in Achterhoek-Oost. Er zijn afgelopen jaar diverse aanhoudingen verricht, omdat iemand een lokfiets heeft meegenomen.

We versturen preventiebrieven in straten waar ingebroken is om het oplossingspercentage omhoog te krijgen en omdat er vaak meerdere keren in één buurt ingebroken wordt.

Kwaliteit
Bij elke inbraak in een woning wordt een preventiebrief verstuurd naar de omwonenden.

Speerpunten

Integriteit

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor alle medewerkers bijeenkomsten organiseren over integriteit. De integriteitsrichtlijnen worden voortdurend gecheckt of ze bijdragen aan integer handelen.

Kwaliteit
Integriteit is een belangrijk onderwerp in de gemeente Berkelland. Afgelopen voorjaar is de

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

klokkenluidersregeling geactualiseerd, door de vaststelling - met instemming van de ondernemingsraad - van de Regeling Melden Vermoeden Misstanden en in het najaar is het visiedocument 'Zo gaan we om met integriteit in Berkelland' geactualiseerd. Hierover communiceren we actief naar de medewerkers en bestuurders.

Daarnaast legt iedere nieuwe medewerker bij indiensttreding persoonlijk de ambtseed of ambtsbelofte af. Periodiek organiseren we bijeenkomsten waarin nieuwe medewerkers de ambtseed of ambtsbelofte afleggen ten overstaan van de burgemeester en gemeentesecretaris. Tijdens deze bijeenkomsten schenken we aandacht aan het onderwerp integriteit o.a. door met hen in groepen te discussiëren over integriteitsdilemma's.

Bij de aanstelling van de nieuwe raad, krijgen de raadsleden een dilemmatraining aangeboden.

De leden van het college van Burgemeester en wethouders zijn verplicht om inzicht te geven in hun eventuele nevenfuncties. Een overzicht hiervan met het tijdsbeslag en of een nevenfunctie bezoldigd of onbezoldigd is, staat op de homepage van de gemeente Berkelland. Ook onze topambtenaren zijn verplicht om hun nevenfuncties aan ons te melden. Het overzicht van de nevenfuncties van de topambtenaren van de gemeente Berkelland staat ook op onze site.

Ook zijn er in de organisatie interne en externe vertrouwenspersonen voor ongewenst gedrag en integriteit aangewezen.
Medewerkers kunnen bij hen terecht voor ondersteuning. Informatie over hun beschikbaarheid voor onze medewerkers delen we actief via intranet. Deze vertrouwenspersonen verzorgen jaarlijks een geanonimiseerd jaarverslag van hun activiteiten.

- **Tijd**
  In het najaar van 2017 is het visiedocument integriteit geactualiseerd en ter kennisname aangenomen door de Ondernemingsraad. We communiceren actief over de geactualiseerde klokkenluidersregling en het visiedocument. Dit doen we o.a. gelijktijdig met de bijeenkomsten voor het persoonlijk afleggen van de ambtseed en ambtsbelofte.
- **Geld**
  Jaarlijks stellen we budget beschikbaar voor de her- en bijscholing van de interne vertrouwenspersonen ongewenst gedrag en integriteit.

Speerpunten

Veiligheid bij bedrijven is in orde

Wat gaan we daarvoor doen?

Invoering Keurmerk Veilig Ondernemen ondersteunen, stimuleren en inkoopregistratie controleren in Digitaal Opsporingsregister ter voorkoming handel in gestolen goederen.

- **Kwaliteit**
  Met uitzondering van Eibergen (ivm revitalisering binnenstad) zijn alle grote kernen voorzien van een Keurmerk Veilig Ondernemen ondersteund door de gemeente. Daarnaast zijn we aan het kijken of het ook mogelijk is een KVO buitengebied op te zetten. Hierin zijn we in de oriënterende fase.
  De BOA's gaan zelfstandig op controle bij bedrijven met een DOR register.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Onze BOA's en de politie doen de witte voetjes actie	**-14**	**-10**	**-40**	**-40**	**-27**
Rente en afschrijving van het programma Integrale Veiligheid	**0**	**0**	**0**	**0**	**-2**
Totaal Lasten	**-14**	**-10**	**-40**	**-40**	**-30**
Baten					
Onze BOA's en de politie doen de witte voetjes actie	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**-14**	**-10**	**-40**	**-40**	**-30**

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Integraal Veiligheidsplan (2014-2018)	Raad 16 september 2014
Integriteitsbeleid	2016

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	Berkelland	0,7	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2015	Nederland	2,4	
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	Berkelland	2,6	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2015	Nederland	5,4	
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	Berkelland	1,6	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2015	Nederland	3,9	
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	Berkelland	5,7	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
		2015	Nederland	6,1	
Verwijzingen Halt	per 10.000 inw.	2014	Berkelland	61,7	Bureau Halt
		2014	Nederland	139,7	
Hardekern jongeren	per 10.000 inw.	2014	Berkelland	1,2	Korps Landelijke

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

					Politiediensten (KLPD)
		2014	Nederland	1,3	

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

DOORLOPENDE OVERIGE TAKEN

Doorlopende overige taken

"Activiteiten die niet passen binnen de andere programma's"

Speerpunten

Doorlopende activiteiten

Wat gaan we daarvoor doen?

Afvalinzameling en verwerking.

- **Kwaliteit**
  Doel is om in 2020 te voldoen aan de landelijke doelstelling: 100 kilogram restafval per inwoner. Dit halen we niet met ons huidige inzamelsysteem. Begin 2018 heeft de gemeenteraad een nieuw plan vastgesteld.
  Het nieuwe plan "Van afval naar grondstof" vormt de basis voor de aanbesteding van het inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval. Voor 2018 verlengen wij de bestaande contracten om op die manier gefaseerd uitvoering te geven aan het nieuwe plan. In 2019 moet de nieuwe inzamelsystematiek en de aanbesteding van het huishoudelijk afval zijn doorgevoerd.
- **Tijd**
- **Geld**
  Verloopt binnen de financiële kaders.

Beheer en onderhoud van gemeentelijke eigendommen.
Beheer en onderhoud van het openbaar groen.

- **Kwaliteit**
  Het is belangrijk de ontwikkelingen in het groenbeheer goed te volgen. Het onderhoudsniveau wordt nu grotendeels gehaald.
- **Geld**
  Het overgrote deel van het reguliere onderhoud ligt vast in meerjarige opdrachten. De termijnbetalingen passen binnen de verwachtingen en er hebben zich geen onverwachte gebeurtenissen, met financiële gevolgen, voorgedaan.

Beheer en onderhoud van riolering.

- **Tijd**
  De looptijd van het GRP is verlengd tot 1 januari 2019. In 2017 zijn we samen met waterschap Rijn en IJssel gestart met het opstellen van de Watervisie 2030. Bij het opstellen van de visie worden veel partijen betrokken. De doorlooptijd van de visie is ongeveer een jaar. De watervisie 2030 vormt het integrale en lange termijnbeleid voor het watertakenplan, waarbij breder wordt gekeken dan alleen riolering en de waterketen. Het watertakenplan stellen we in 2018 op. Dat is de opvolger van het verbreed GRP. Voor eind 2018 willen wij dit plan af hebben.

Beheer en onderhoud van wegen, straten en pleinen.

- **Kwaliteit**
  Uit de in 2015 uitgevoerde herijking van het wegbeheer blijkt dat het kwaliteitsniveau van de wegen in het buitengebied door het beperkte budget steeds verder achteruit is gegaan. Deze teruggang van vooral de ontsluitingswegen in het buitengebied was aanleiding voor de raad om het college te verzoeken vanaf 2016 gedurende 4 jaar jaarlijks minimaal € 250.000 uit de reserve onderhoud wegen te gebruiken voor extra onderhoud aan de wegen in het buitengebied. Uit de (tweejaarlijkse) inspectie van de wegen in het buitengebied eind 2016 blijkt dat we de goede kant op gaan. Eind 2017 is de (tweejaarlijkse) inspectie van de wegen binnen de bebouwde kom uitgevoerd en in maart 2018 zullen de uitkomsten verwerkt zijn in een rapport. Mocht blijken dat het afgesproken kwaliteitsniveau van onze infrastructuur onder druk

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

staat, dan zullen (met de raad) (andere) koers en benodigde middelen afgesproken worden.

Onderhouden van begraafplaatsen en gelegenheid geven tot begraven.

- **Kwaliteit**
  Natuurlijk begraven is mogelijk. De 'Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente Berkelland' is aangepast.
- **Tijd**
  De aangepaste 'Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente Berkelland' is gepubliceerd.
- **Geld**
  Kosten zijn iets hoger uitgevallen maar passen nog binnen onderhoudsbegroting.

Verzorgen van onderwijshuisvesting en overige onderwijszaken.

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte.	**-44**	**-47**	**-54**	**-54**	**-44**
We zorgen er voor dat inwoners hun afval gescheiden kunnen aanbieden	**-2.419**	**-2.869**	**-3.020**	**-3.020**	**-2.584**
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	**-267**	**-352**	**-251**	**-310**	**-4.602**
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	**-1.481**	**-2.176**	**-1.509**	**-1.509**	**-1.920**
We onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen en zorgen voor ruimte voor nieuwe begravingen	**-304**	**-520**	**-246**	**-259**	**-273**
We beheren en onderhouden het openbaar groen	**-1.127**	**-1.199**	**-1.689**	**-1.697**	**-1.495**
We evalueren en actualiseren het Gladheidsbestrijdingsplan	**-47**	**-57**	**-72**	**-72**	**-81**
We houden de Wegenlegger actueel	**-18**	**-9**	**0**	**0**	**0**
We onderhouden onze infrastructuur	**-3.098**	**-3.046**	**-2.753**	**-3.042**	**-3.039**
Totaal Lasten	**-8.805**	**-10.274**	**-9.594**	**-9.962**	**-14.038**
Baten					
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte.	**44**	**47**	**54**	**54**	**44**
We zorgen er voor dat inwoners hun afval gescheiden kunnen aanbieden	**3.420**	**3.432**	**3.695**	**3.695**	**3.613**
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	**306**	**143**	**108**	**380**	**385**
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	**6.133**	**6.141**	**6.345**	**6.345**	**6.384**
We onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen en zorgen voor ruimte voor nieuwe begravingen	**270**	**225**	**264**	**264**	**301**
We beheren en onderhouden het openbaar groen	**59**	**122**	**51**	**68**	**135**
We evalueren en actualiseren het Gladheidsbestrijdingsplan	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

We onderhouden onze infrastructuur	**294**	**377**	**204**	**204**	**248**
Totaal Baten	**10.527**	**10.487**	**10.721**	**11.010**	**11.110**
Resultaat	**1.721**	**212**	**1.127**	**1.049**	**-2.928**

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron	Beschrijving
Huishoudelijk restafval	kg	2014	Berkelland	254	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)
		2014	Nederland	205		
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	%	2014	Berkelland	9	VeiligheidNL	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.
		2014	Nederland	7		
Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met een fietser	%	2014	Berkelland	13	VeiligheidNL	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.
		2014	Nederland	10		
% achterstandsleerlingen	%	2012	Berkelland	7,14	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.
		2012	Nederland	11,61		
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2012	Berkelland	2,1	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
		2012	Nederland	3,2		
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	Berkelland	2	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
		2014	Nederland	5		
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	Berkelland	33	DUO - Dienst Uitvoering	Het aantal leerplichtigen dat wel staat

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

					Onderwijs	ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
		2014	Nederland	60		

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	
Gemeentelijk Rioleringsplan	2013
Wegbeheer gemeente Berkelland 2016-2020	2016

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

FINANCIËN

Wat speelt er?

- In deze coalitieperiode hebben we een bezuinigingstaakstelling van € 4,8 miljoen.
- We hebben ruimte binnen onze liquide middelen. Met de lage rente op de kapitaalmarkt levert dit geen rendement op.
- De regelgeving rond de begroting is gewijzigd daardoor zijn een aantal extra overzichten verplicht

Speerpunten

Financieel structureel gezonde gemeente

Wat gaan we daarvoor doen?

We besparen € 3.200.000 door budgetten te verlagen en inkomsten te verhogen.

De bezuinigingen die meetellen voor de bezuinigingen uit Veranderende samenleving, vernieuwd bestuur zijn bezuinigingen ten opzichte van de begroting 2014. Bij de voorjaarsnota 2016 hebben we al aangegeven dat de bezuinigingen op de VNOG, antidiscriminatievoorziening en zwerfdieren niet gerealiseerd zullen worden. De bezuiniging op de rekenkamerfunctie kan betrokken worden bij de evaluatie door de raad.

Geld

Ten opzichte van de begroting 2018 zijn er geen wijzigingen in de stand van de bezuinigingen. Het eerst volgende ijkmoment is de voorjaarsnota 2018.
De stand ziet er dan als volgt uit:

Onderwerp	Doel	Gerealiseerd	Nog te gaan
Financieel technisch	1.500.000	3.961.556	-2.461.556
VNOG/Brandweer	200.000	114.506	85.494
Antidiscriminatievoorziening	15.000	0	15.000
Rekenkamerfunctie	15.000	0	15.000
Zwerfdierenopvang	20.000	2.277	17.723
WMO	300.000	300.000	0
WSW	350.000	325.000	25.000
Binnensportaccommodatie	85.000	50.714	34.286
Leerlingenvervoer	30.000	147.000	-117.000
Beheer en Onderhoud	350.000	347.556	2.444
Verkoop gebouwen/energiebesparing	100.000	0	100.000
Overige maatregelen	200.000	199.893	107
Personeel	1.700.000	192.283	1.507.717

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Totaal	4.865.000	5.640.785	-775.785

We ontwikkelen onze rendementsdoelstellingen.

Kwaliteit
De marktrente was in 2017 onverminderd laag. Daarmee is het lastig om overtollige liquiditeiten goed te laten renderen. Om het rendement toch te kunnen verbeteren hebben we interesse getoond in de aandelen Twence die door de gemeenten Almelo en Oldenzaal zijn aangeboden. Dit heeft niet tot de overname van aandelen geleid.

Overzicht Overhead (bedragen x € 1.000)

De wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording schrijven een overzicht van de overhead voor. In dit overzicht staan alle inkomsten en uitgaven die de gemeente doet aan ondersteunende diensten en middelen die daarbij horen.

x € 1.000	Baten	Lasten	Saldo 2017	2018	2019	2020
Salarissen		-9.035	-9.035	-9.035	-9.035	-9.035
Duurzame goederen		-25	-25	-25	-25	-25
Leges en andere rechten	4	0	4	4	4	4
Overige goederen	0	-2.813	-2.813	-2.745	-2.745	-2.745
Rente	0	-284	-284	-284	-284	-284
Afschrijvingen	0	-697	-697	-697	-697	-697
Overige verrekeningen	0	-80	-80	-80	-80	-80
Ingeleend personeel	0	-120	-120	-120	-120	-120
Uitgeleend personeel	1.862	0	1.862	1.862	1.862	1.862
Inkomensoverdrachten Rijk	0	-6	-6	-6	-6	-6
Inkomensoverdrachten overige instellingen	0	-57	-57	-57	-57	-57
Totaal	1.866	-13.117	-11.251	-11.183	-11.183	-11.183

Overzicht baten en lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)

De wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording schrijven een overzicht van de lasten en baten per taakveld voor. Dit overzicht geeft een beeld van waar de bedragen in de begroting naar toe gaan.

Taakveld	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo 2017	Saldo 2018	Saldo 2019	Saldo 2020
0.1	Bestuur	0	-1.827	-1.827	-1.827	-1.827	-1.827
0.2	Burgerzaken	669	-661	8	8	8	8
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	0	-249	-249	-249	-249	-249
0.4	Overhead	1.866	-13.116	-11.250	-11.183	-10.553	-10.553

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

0.5	Treasury	3.798	-3.016	782	849	1.017	1.185
0.61	OZB woningen	7.543	-867	6.675	6.675	6.675	6.675
0.62	OZB niet-woningen	1.172	-54	1.119	1.162	1.162	1.162
0.63	Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0
0.64	Belastingen overig	4	-6	-2	-2	-2	-2
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	60.555	0	60.555	60.164	59.505	59.031
0.8	Overige baten en lasten	208	-2.229	-2.021	-1.706	-1.931	-2.069
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	2.679	0	2.679	1.604	1.347	1.297
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	101.961	-101.961	0	-906	-1.110	-1.701
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	99	-2.245	-2.146	-2.239	-2.331	-2.424
1.2	Openbare orde en veiligheid	0	-211	-211	-211	-211	-211
2.1	Verkeer en vervoer	203	-5.150	-4.947	-4.947	-4.947	-4.947
2.2	Parkeren	3	-36	-33	-33	-33	-33
2.3	Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0
2.4	Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
3.1	Economische ontwikkelingen	0	0	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	501	-503	-2	-2	-2	-2
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	62	-181	-118	-118	-118	-118
3.4	Economische promotie	287	-752	-465	-465	-415	-415
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	14	-2.457	-2.443	-2.443	-2.443	-2.443
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	130	-922	-792	-792	-792	-792
5.1	Sportbeleid en activering	0	-1.219	-1.219	-1.219	-1.199	-1.199
5.2	Sportaccommodaties	269	-597	-328	-328	-328	-328
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	-492	-492	-492	-492	-492
5.4	Musea	24	-127	-103	-103	-103	-103
5.5	Cultureel erfgoed	14	-425	-412	-412	-412	-412
5.6	Media	5	-611	-606	-606	-606	-606
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	68	-3.030	-2.962	-2.962	-2.962	-2.958
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	29	-1.543	-1.514	-1.511	-1.511	-1.511

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

6.2	Wijkteams	0	-2.089	-2.089	-2.089	-2.089	-2.089
6.3	Inkomensregelingen	7.733	-11.009	-3.276	-3.276	-3.276	-3.276
6.4	Begeleide participatie	0	-11.838	-11.838	-11.973	-11.973	-11.973
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	-1.716	-1.716	-1.716	-1.716	-1.716
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	820	-6.481	-5.661	-5.661	-5.661	-5.661
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	-9.416	-9.416	-9.416	-9.416	-9.416
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	-852	-852	-852	-852	-852
7.1	Volksgezondheid	0	-1.408	-1.408	-1.408	-1.408	-1.408
7.2	Riolering	6.345	-5.216	1.129	1.121	1.134	1.127
7.3	Afval	3.748	-3.295	453	737	737	737
7.4	Milieubeheer	8	-1.488	-1.480	-1.464	-1.317	-1.317
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	264	-349	-85	-85	-85	-85
8.1	Ruimtelijke ordening	73	-791	-718	-718	-718	-718
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	931	-931	0	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	794	-1.513	-719	-719	-719	-719

Balansen 2017 - 2020 (bedragen x € 1.000)

ACTIVA	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Immateriële vaste activa	181	181	181	181
Materiële vaste activa	99.731	101.381	102.681	102.681
Financiële vaste activa	28.809	26.309	23.809	21.309
Voorraden	3.314	2.841	1.953	1.320
Uitzettingen < 1 jaar	66.632	66.632	5.325	5.325
Liquide middelen	208	208	208	208
Overlopende activa	8.373	8.373	8.373	8.373
Totaal Activa	**207.248**	**205.925**	**203.837**	**200.704**
Passiva				
Eigen Vermogen	104.779	107.233	108.922	109.566
Voorzieningen	11.130	11.130	11.130	11.130
Vaste schulden > 1 jaar	67.423	63.646	59.869	56.092
Vlottende schulden < 1 jaar	13.681	13.681	13.681	13.681

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Overlopende passiva	10.235	10.235	10.235	10.235
Totaal Passiva	**207.248**	**205.925**	**203.837**	**200.704**

Emu-saldi 2017 - 2019 (bedragen x € 1.000)

	2016	2017	2018
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-507	-3.281	-3.365
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	5.250	5.143	5.143
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	180	180	180
Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	8.000	4.951	1.200
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen			
Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van			
Verkoop van effecten:			
Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee	Nee
Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	**-3.215**	**-2.909**	**758**

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Exploitatie	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Lasten					
Loonkosten van het programma Financiën	**-20.616**	**-1.012**	**-11.392**	**-11.387**	**-10.025**
Rente en afschrijving van het programma Financiën	**-85**	**-44**	**-4.007**	**-4.487**	**1.459**
We voeren de Wet onroerende zaakbelasting uit	**-243**	**-36**	**-299**	**-299**	**-273**
We heffen Onroerende zaak belasting	**0**	**-3**	**-1**	**-1**	**-3**
We heffen andere belastingen en leges	**-516**	**-765**	**-873**	**-934**	**-573**
We storten in en onttrekken aan reserves	**-14.454**	**-61.996**	**0**	**-4.499**	**-8.181**
Bedrijfsvoeringskosten	**-3.300**	**-21.373**	**-3.831**	**-4.447**	**-7.442**
We beheren onze financiële middelen	**-88**	**-47**	**2.994**	**-27**	**-3.152**
We dragen bij aan verbonden partijen.	**-3.273**	**-2.903**	**-3.055**	**-2.900**	**-3.236**
Overige baten en lasten	**-489**	**-50**	**-2.230**	**-383**	**-359**
U	**-7.530**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Lasten	**-50.593**	**-88.227**	**-22.692**	**-29.363**	**-31.784**
Baten					
Rente en afschrijving van het programma Financiën	**0**	**0**	**0**	**3.817**	**0**
We ontvangen een algemene uitkering	**62.907**	**64.643**	**60.555**	**61.720**	**61.836**
We voeren de Wet onroerende zaakbelasting uit	**0**	**-15**	**0**	**0**	**-3**
We heffen Onroerende zaak belasting	**8.074**	**7.167**	**8.128**	**8.128**	**8.238**
We heffen andere belastingen en leges	**1.046**	**1.123**	**1.545**	**1.545**	**1.102**
We storten in en onttrekken aan reserves	**17.141**	**59.695**	**2.679**	**4.351**	**7.863**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Bedrijfsvoeringskosten	**2.267**	**251**	**1.939**	**1.984**	**4.100**
We beheren onze financiële middelen	**5.152**	**5.639**	**781**	**1.194**	**2.672**
We dragen bij aan verbonden partijen.	**14**	**9**	**8**	**8**	**70**
Overige baten en lasten	**497**	**673**	**208**	**208**	**1.212**
Totaal Baten	**97.096**	**139.186**	**75.842**	**82.954**	**87.091**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**46.503**	**50.959**	**53.149**	**53.590**	**55.307**
Stortingen en onttrekkingen	Realisatie 2015 definitief	Realisatie 2016	Begroting 2017	Actuele begroting JRK 2017	Realisatie 2017
Onttrekkingen					
We storten in en onttrekken aan reserves	**0**	**0**	**518**	**0**	**0**
Mutaties reserves	**0**	**0**	**518**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**46.503**	**50.959**	**53.668**	**53.590**	**55.307**

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Regio	Waarde	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2017	Berkelland	6,04	Eigen begroting
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2017	Berkelland	5,35	Eigen begroting
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2017	Berkelland	654,12	Eigen begroting
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2017	Berkelland	0,04	Eigen begroting
Overhead	% van totale lasten	2017	Berkelland	0,11	Eigen begroting

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

BEDRIJFSVOERING

Bedrijfsvoering

Berkelland goed georganiseerd!

Wat speelt er?

Organisatieontwikkeling
In februari 2018 is het twee jaar geleden dat de organisatie is gekanteld naar zelforganiserende teams om daarmee invulling te geven aan de in de visie "Organisatieontwikkeling 2020" geformuleerde ambitie om slank, daadkrachtig en flexibel te zijn. Het fundament van deze organisatieontwikkeling, de zelforganisatie, staat niet ter discussie. Wel is er een doorontwikkeling geweest in de concern-hulpstructuur om het rendement te vergroten. Zo zijn er maatregelen genomen om de aansturingsstructuur te versterken met meerdere concernopdrachtgevers, is het programmamanagement doorontwikkeld en wordt de integraliteit en afstemming tussen de teams te verbeterd. We realiseren ons dat het enige jaren zal duren voordat de zelforganisatie tot volle wasdom komt. Daarbij hebben de in eerdere begrotingen genoemde aandachtspunten voor het daadwerkelijk realiseren van de gewenste veranderingen nog steeds de volle aandacht. Het gaat dan om:

- Elkaar aanspreken op proces en resultaat.
- Onze veranderende rol in de samenleving, zowel bekeken vanuit participatie (samenleefomgeving) als dienstverlening.
- Resultaatgericht werken (projectmatig werken, rollen opdrachtgever-opdrachtnemer versterken).
- Professionaliseren opdrachtgeverschap (regierol in een netwerksamenleving).
- Verbeteren kwaliteit bestuurlijke ondersteuning.

Hoewel er stevige stappen zijn gezet in het slechten van deze blokkades is er nog een weg te gaan. Dat doen we vanuit een meervoudige ontwikkelstrategie waar in de herfst van 2017 de laatste hand aan wordt gelegd. Deze strategie legt het (meervoudige) focus bij de inrichting, richting en verrichting van de ambtelijke organisatie. Onderdelen van deze aanpak zijn:

- De kwalitatieve doorontwikkeling van de organisatie waarmee we toewerken naar een organisatie die op basis van kwaliteit, kwantiteit en competenties in relatie tot de bestuurlijke ambitie in balans is.
- Toerusting en ontwikkeling van de teams.
- Het Dynamisch Programma Zelforganisatie.
- Sturing op resultaten en kwaliteit.
- Een verdere ontwikkeling van het bestuurlijk-ambtelijke samenspel.
- Inzet op leren, innoveren en samenwerken.

ICT innovatie
ICT kan een belangrijk hulpmiddel zijn om onze nieuwe gemeentelijk rol in de samenleving en organisatie te realiseren. De voortdurende ICT innovatie biedt veel nieuwe mogelijkheden en kansen om dienstverlening en bedrijfsvoering op een andere manier te organiseren. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet is daarvan een voorbeeld en is opgenomen in het ontwikkelprogramma Omgevingswet.
In 2017 hebben we ICT ontwikkelingen langs een aantal sporen verkend en de consequenties geïnventariseerd. We streven naar een moderne en voorspelbare dienstverlening en bedrijfsvoering. De vraag van inwoner en gebruiker staat centraal.
Gemeenten worden de komende jaren wettelijk verplicht gebruik te maken van een Generieke Digitale Infrastructuur (afgekort: GDI). De GDI bestaat uit digitale basisvoorzieningen waarmee overheidsorganisaties hun primaire processen kunnen inrichten, zoals Mijn Overheid, Idensys en eHerkenning.
Met de beoogde Wet Open Overheid wordt toegang tot publieke informatie een recht van inwoners. Daarbij worden gemeenten verplicht om uit eigen beweging bepaalde categorieën informatie openbaar te maken. We sluiten aan op bestaande landelijke ontwikkelingen en (regionale) samenwerkingen. Ambitie en ICT keuzes worden afgestemd op die van bestuurlijke keuzes en de organisatiedoelen.
De term datagedreven sturing horen we steeds vaker in gemeenteland. Want ook gemeenten ontdekken de grote waarde van gegevens. Verschillende gemeenten gebruiken deze gegevens al om het beleid te onderbouwen en te verbeteren. Beleid dat steeds meer is gebaseerd op feitelijke waarnemingen en veel

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

minder op aannames en veronderstellingen. De vraag is wat de impact van datagedreven sturing zal zijn op de gemeentelijke organisatie, de dienstverlening en het werk.

Privacybescherming en informatieveiligheid

Informatiebeveiliging wordt tegenwoordig strak gereguleerd door de Informatie Beveiligingsdienst (IBD) van KING/VNG. Gemeenten hebben zelfregulerende afspraken gemaakt om informatiebeveiliging bestuurlijk te verankeren. In 2018 zal voor de tweede maal een nieuwe en verscherpte ENSIA verantwoording worden afgelegd aan de gemeenteraad.

Specifiek aandachtspunt binnen informatiebeveiliging is de bescherming van persoonsgegevens. Vanaf 25 mei 2018 hebben gemeenten ook te maken met de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De AVG vervangt de Wbp vanaf deze datum. Deze nieuwe wetgeving moet zorgen voor een betere balans tussen de privacybescherming van burgers en de huidige wetgeving in heel Europa. Hierbij staat digitale verwerking en uitwisseling van gegevens centraal.

Voor de bedrijfsvoeringsorganisatie blijft de ambitie om de dienstverlening aan de organisatie en externe partijen te verbeteren door voortdurend te professionaliseren en de klantgerichtheid van denken en handelen te vergroten.

Speerpunten

Een professionele bedrijfsvoering

Wat gaan we daarvoor doen?

Ontwikkelen opdrachtgeverschap.

Kwaliteit

Het lokale contractmanagement binnen het Sociaal Domein is vormgegeven. In het contractmanagement van de overige dienstverlening door derden aan de gemeente is weliswaar vooruitgang geboekt maar deze is nog niet afgerond.

Tijd

Zoals aangegeven zijn er stappen gezet maar is het nog niet geheel afgerond.

Geld

Professionaliseren projectmatig werken.

Kwaliteit

Tijd

- Team Projecten heeft tijdens een opleidingstraject een leidraad voor projectmatig werken ontwikkeld. Hiermee heeft zij haar eigen werkwijze als die van de organisatie geprofessionaliseerd.
- Het optimaliseren van de bedrijfsvoering qua planning, begroting, monitoring en ICT zodat het het projectmatig werken ondersteund, is gestart, maar behoeft nog verdere stappen.
- Het werken met bestuursopdrachten en projectformulieren ter ondersteuning van de besluitvormingsprocessen in de organisatie, de resultaatgerichtheid en de samenwerking tussen teams. De benodigde formats hiervoor zijn ontwikkeld en geïmplementeerd.

Geld

Uitvoeren interne audits.

Kwaliteit

We hebben volgens plan in 2017 elf interne audits uitgevoerd. Deze interne audits bevestigen het beeld dat de processen in het algemeen goed verlopen. Daarnaast ontdekken we elk jaar weer nieuwe verbeterpunten. Zo verbeteren we continu onze werkprocessen. Er zijn een paar taaie onderwerpen die onze extra aandacht vragen. Het gaat met name om de werkprocessen: beheren van contracten, het aanbestedingsproces en het proces van subsidievaststelling.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Verbeteren juridische kwaliteit.

Kwaliteit

Tijd
In 2017 is de juridische kwaliteit van beschikkingen op het terrein van de jeugdhulp, evenementen, terrassen en standplaatsen beoordeeld. De resultaten van de audit gebruiken we als een nulmeting. Naar aanleiding van de audit zijn verbetertips gegeven aan de opstellers van de beschikkingen.
De belangrijkste bevindingen zijn:

- Aanvragen beter controleren. Een aanvraag is regelmatig onvolledig of niet door de juiste persoon ondertekend.
- Het onderzoekproces - wij moeten een zorgvuldige belangenafweging maken voordat we een besluit nemen - is onvoldoende transparant, zodat niet duidelijk is of alle relevante aspecten en benodigde adviezen zijn meegewogen in de besluitvorming.
- De motivering van de besluiten moet duidelijker en beter.
- Besluitvorming moet op tijd. Is dat niet mogelijk dan op tijd bericht sturen dat het langer duurt en waarom dat is.
- Besluiten moeten worden ondertekend door de daartoe bevoegde persoon.

Geld

Verminderen fiscale risico's.

Kwaliteit

Tijd
In het kader van Horizontale Toezicht is er rondom het proces van aangiftes BTW, BTW compensatiefonds en Werkkostenregeling/Loonheffing verbetering aangebracht waardoor de volledigheid, juistheid en betrouwbaarheid beter is gewaarborgd. In 2018 zal dit proces verder geoptimaliseerd worden en zal samen met de Belastingdienst nauwer samengewerkt worden om horizontale toezicht meer vorm te gaan geven.

Geld

We evalueren onze dienstverlening aan derden.

Kwaliteit
Voor het merendeel van de dienstverleningsovereenkomsten (DVO) geldt dat ze in goed overleg zijn geactualiseerd en geaccordeerd. Ten aanzien van de DVO met de gemeenten Oost-Gelre en Winterswijk geldt dat de drie gemeenten nog niet geheel op dezelfde lijn zitten ten aanzien van de contractduur van de DVO en de te hanteren tarieven.
De geleverde dienstverlening is besproken en geëvalueerd. Voor de DVO met de SDOA geldt dat er met de eind 2017 aangetreden manager van de SDOA gesprekken gestart zijn voor een verdere doorontwikkeling en professionalisering van de dienstverlening.

Tijd
Het proces is niet geheel afgerond in 2017. Is ook een doorlopende activiteit.

Geld
De afgesproken vergoedingen zijn tijdig betaald.

Speerpunten

Herijking van de besparing op de organisatiekosten

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Wat gaan we daarvoor doen?

We zetten in op een meervoudige ontwikkelstrategie voor de organisatie.

- **Kwaliteit**
  In 2017 hebben we de koers van zelforganisatie vervolgd. Om deze koers te versterken hebben we de HR-agenda en het programma zelforganisatie samengesteld. De inhoud er van is ondersteunend aan medewerkers en de teams om zich zelf te ontwikkelen naar de volgende fase(n) van zelforganisatie. Te denken valt aan thema's zoals feedback, leiderschap, besluitvorming, leren en ontwikkelen en cultuurverandering.
- **Tijd**
  De organisatieontwikkeling is een doorlopend proces. We maken steeds stappen om verder te komen.
- **Geld**

We verminderen het aantal fte (bij gelijkblijvende taken) met 30 op 31 december 2018.

- **Kwaliteit**
  De taakstelling voor personeel was gebaseerd op de situatie per 1 januari 2014. Sinds die tijd is er veel veranderd. We hebben te maken met nieuwe taken en veranderende regelgeving. Maar ook met een aantrekkende economie die leidt tot meer initiatieven uit de samenleving die ook actie van ons vragen. Dit vraagt een nieuwe balans tussen kwantiteit, kwaliteit en bestuurlijke opgave. Bij de begroting 2018 is besloten de taakstelling niet verder in te vullen. Er is een nieuw beeld van de formatie geschetst waarbij de benodigde formatie voor een kwalitatief goede dienstverlening is bepaald op 287,9 fte.
- **Tijd**
- **Geld**

Speerpunten

ICT innovatie een belangrijk hulpmiddel dat leidt tot een moderne en voorspelbare dienstverlening en bedrijfsvoering

Wat gaan we daarvoor doen?

Aansluiten op de generieke digitale infrastructuur.

- **Kwaliteit**
  In de tweede helft van 2017 heeft de projectgroep Omgevingswet en de werkgroep digitalisering zich verder georiënteerd op de consequenties van het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Vanwege uitstel van invoering van de wet, is de noodzaak om een aansluitplan op te stellen ook vertraagd.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Grondbeleid en verantwoording grondexploitatie 2017

Inleiding
In deze paragraaf komen de uitgangspunten over het gemeentelijke grondbeleid aan de orde. In het jaarverslag staat tot welke resultaten het beleid in 2017 heeft geleid. Ook analyseren we de risico's die verbonden zijn aan de ontwikkeling van de plannen.

Beleid

Algemeen grondbeleid
Grondbeleid is geen doel op zich: het exploiteren van grondposities is een middel om doelen te bereiken op de beleidsterreinen woningbouw, bedrijvigheid en werkgelegenheid en de inrichting van de openbare ruimte. In de door de raad vastgestelde nota Grondbeleid staat dat de gemeente kiest voor actief grondbeleid waar dit mogelijk en gewenst is. Natuurlijk blijft de gemeente ook particuliere activiteiten faciliteren door haar verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte in te vullen.

De grondexploitatiewet als onderdeel van de Wet ruimtelijke ordening vormt de basis voor het verhalen van de daarmee gemoeide kosten. In de praktijk zet de gemeente Berkelland in op het aangaan van anterieure overeenkomsten met initiatiefnemers voorafgaande aan het vaststellen van het bestemmingsplan. Als de gemeente niet tot de gewenste afspraken over kostenverhaal kan komen, fungeert het exploitatieplan als publiekrechtelijk instrument om de exploitatiebijdrage via de omgevingsvergunning te verhalen. Tot op heden heeft de gemeente Berkelland nog geen exploitatieplan hoeven vast te stellen.

Naast wijzigingen in de wetgeving leiden stagnerende marktomstandigheden en de demografische ontwikkelingen tot een verschuiving van een actief naar een meer faciliterend grondbeleid. De regionale woonagenda 2015-2025, de in 2016 vastgestelde lokale woonagenda, de wijziging van de fiscale winstregeling per 2016 en de aanpassingen van de regels rond begroting en verantwoording [BBV] spelen bij het exploiteren en verantwoorden van grondposities een rol.

Financiële positie
Bij grondexploitatie kan het om grote bedragen gaan. Er kan winst gemaakt worden, maar er zijn ook risico's. Omdat de planning en uitvoering vaak jaren duren, kunnen de verwachte en werkelijke resultaten flink verschillen. Kosten kunnen tegenvallen, maar ook de verkoop van kavels kan tegenvallen. De uitkomsten van de laatste jaren laten zien dat de effecten van de economische crisis en de stagnerende woningmarkt geleid hebben tot verliezen op de grondexploitaties, zowel lokaal, regionaal als landelijk.

De lopende grondexploitatie projecten actualiseren we minimaal jaarlijks. In deze paragraaf gaan wij onder het hoofdstuk Jaarverslag 2017 in op de resultaten. Een actueel overzicht van de lopende projecten is in de jaarrekening opgenomen onder de balanspost voorraden, onderdeel Bouwgronden in exploitatie. Grondposities waarbij een reëel en stellig voornemen tot ontwikkeling ontbreekt verantwoorden we met ingang van 2016 volgens de BBV voorschriften onder de post Materiële vaste activa.

Reserve bouwgrondexploitatie
Afgesproken is dat onze grondexploitatie "selfsupporting" is. Winsten en verliezen moeten elkaar op termijn compenseren. Het product grondexploitatie is daarom budgettair neutraal in de begroting opgenomen. Om in de toekomst tegenvallers op te vangen werken we met een reserve grondexploitaties. Aan het eind van elk jaar wordt de stand van zaken opgemaakt. Winsten worden dan in beginsel toegevoegd aan de reserve en verliezen worden onttrokken aan de reserve. Toevoegingen aan de reserve of onttrekkingen uit de reserve worden altijd ter goedkeuring voorgelegd aan de gemeenteraad. In de praktijk neemt de gemeenteraad hierover een besluit bij het vaststellen van de jaarrekening.

Risicomanagement
De reserve grondexploitaties moet eventuele toekomstige tegenvallers op kunnen vangen. Het is daarom belangrijk om een goede inschatting te maken van eventuele tegenvallers. De hoogte van de reserve

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

grondexploitaties stemmen we daarop af. De gemeente werkt met een methode van risico analyse om het risico op tegenvallende resultaten zo betrouwbaar mogelijk in te schatten. Daarbij beoordelen we marktrisico's en specifieke project risico's.

Marktrisico's bestaan uit kostenstijgingen, daling van grondprijzen en vertraging van de ontwikkelingen. Voor deze factoren worden voor twee scenario's parameters gehanteerd. Samen met de specifieke projectrisico's leidt de berekening tot een inschatting van de bandbreedte waarbinnen de risico's zich bevinden. Deze risico's worden afgezet tegen de ruimte om binnen de projecten tegenvallers op te vangen. Deze ruimte bestaat uit de verwachte winst van een project en de post voor onvoorziene uitgaven. Voorzichtigheidshalve nemen we van deze ruimte maximaal 50% mee voor het bepalen van de aanwezige dekking voor risico's in het project.

Het verschil tussen het berekende risico en de mogelijke dekking binnen de projecten noemen we de *benodigde weerstandscapaciteit*. Deze benodigde capaciteit vergelijken we met de *beschikbare weerstandscapaciteit*. De beschikbare capaciteit bestaat uit meerdere delen. Allereerst bestaat deze capaciteit uit de Algemene reserve grondexploitatie. Daarnaast is het deel van de verwachte positieve projectresultaten en de posten onvoorzien – dat resteert na dekking van de risico's op projectniveau – beschikbaar als weerstandscapaciteit.

De ratio tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstands-capaciteit geeft een indicatie van het weerstandsvermogen. Verderop in deze paragraaf Grondbeleid lichten we de uitkomsten van deze analyse toe.

Jaarverslag grondexploitatie 2017

Het resultaat van het product Grondexploitatie over het jaar 2017 laat een winst zien van € 919.797. In 2016 werd € 67.906 winst verantwoord. De hogere winst is met name te verklaren door het effect van gewijzigde BBV voorschriften. In maart 2018 is een notitie verschenen die winstneming op basis van de "percentage of completion" methode voorschrijft. Afhankelijk van welk aandeel van de kosten en de opbrengsten per complex is gerealiseerd wordt tussentijds winst verantwoord. Het effect van deze methodiek leidt in 2017 tot € 763.000 "extra" winst.
Voorgesteld wordt om de winst over 2017 toe te voegen aan de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie. Daarmee blijft de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie op peil om de risico's in de toekomst op te kunnen blijven vangen. In deze paragraaf is dit voorstel van resultaatbestemming al verwerkt.

De inhoud van dit jaarverslag bestaat uit de volgende hoofdstukken:

I Analyse van het resultaat 2017
II Waardering grondposities per eind 2017
III Reserves en voorzieningen ten behoeve van de grondexploitatie
IV Risico analyse grondexploitatie
V Korte beschouwing van de (financiële) stand van zaken van de afzonderlijke exploitaties.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

I: Analyse van het resultaat 2017

Dit hoofdstuk behandelt de uitkomsten van de grondexploitatie over het jaar 2017. De verantwoorde winst over het boekjaar 2017 ad € 920.000 is als volgt samengesteld (afgerond op € 1.000):

Plan	Resultaat	Mutatie voorziening	Totaal resultaat
Bedrijfsterrein Overberkel Borculo	- 16.000	-	**-16.000**
Bedrijfsterrein Kiefte Eibergen	344.000	-	**344.000**
De Garver Haarlo	21.000	-	**21.000**
Vonderman Noordijk	39.000	-	**39.000**
Olland Noord Rietmolen	266.000	-	**266.000**
Hondelink Neede	- 250.000	250.000	**-**
ABCTA Beltrum	390.000	-	**390.000**
De Mölle Haarlo	3.000	-	**3.000**
De Heuver Gelselaar	-	- 100.000	**- 100.000**
Totaal Bouwgronden in exploitatie	*797.000*	*150.000*	***947.000***
Natuurpark Kronenkamp Neede	- 52.000	51.000	**- 1.000**
Transformatie Zwartschool Borculo [1]	- 51.000	54.000	**3.000**
Bedrijfsterrein Russchemors Neede	17.000	-	**17.000**
Overige complexen	- 46.000	-	**- 46.000**
Subtotaal Materiële vaste activa	*- 132.000*	*105.000*	***- 27.000***
Totaal resultaat (winst)	***665.000***	***255.000***	***920.000***

Ad [1]: bijdrage reserve herstructurering € 54.177.

Korte toelichting op het resultaat

Naast het genoemde effect van € 763.000 door de voorgeschreven wijziging van het bepalen van de tussentijdse winst is het positieve resultaat over 2017 vooral te verklaren door de gerealiseerde verkopen in het plan ABCTA te Beltrum. Als uitkomst van de pilot Wonen in Beltrum zijn in fase II van dit plan starterswoningen gerealiseerd. De boekwaarde van deze gronden was echter met het oog op de demografische ontwikkelingen in een eerder stadium al afgewaardeerd, waardoor nu een meevaller is ontstaan. Tegenover deze winst staat een negatief resultaat voor De Heuver in Gelselaar. Voor de lagere opbrengstverwachting in dit plan is een verliesvoorziening gevormd.

Het verlies van € 27.000 op grondposities onder Materiële vaste activa (voorheen "Niet in exploitatie genomen gronden") wordt vooral veroorzaakt doordat aan de investeringen geen kosten meer kunnen worden toegerekend. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat gemaakte kosten alleen kunnen worden geactiveerd (toegevoegd aan de boekwaarde) als er een reëel en stellig voornemen bestaat om de gronden in de nabije toekomst te bebouwen. Uitgaven voor deze grondposities en rentelasten over de boekwaarde komen daarom direct ten laste van het resultaat.

Het activeren van kosten blijft beperkt tot de huidige marktwaarde, rekening houdend met de actuele bestemming. Alleen als er na een raadsbesluit meer duidelijkheid bestaat over de nadere invulling van de toekomstige bouwlocatie en de daarvoor nog te maken kosten, kan de verwachte

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

marktwaarde in de toekomstige bestemming als toets worden gebruikt. De gemiddelde waardering van de grondposities onder de Materiële vaste activa (niet in exploitatie genomen gronden, erfpachtgronden en overige ruilgronden) bedraagt € 5,50 per m2.

II. Waardering grondposities per einde boekjaar

De waardering van de ingenomen grondposities per einde boekjaar is als volgt (in €):

	rekening 2017	rekening 2016
Niet in exploitatie genomen gronden	915.796	982.349
Erfpachtgronden	69.750	69.750
Overige gronden	375.760	375.760
Subtotaal Materiële vaste activa	1.361.306	1.427.859
Voorraad Bouwgronden in exploitatie	5.945.072	5.783.412
Vorderingen op particuliere exploitanten	-	31.560
Totaal boekwaarde	7.306.378	7.242.831
Af: voorzieningen voor kosten/verliezen	- 222.250	- 222.250
Af: voorziening voor gevolgen krimp	- 1.875.255	- 2.075.850
Totaal balanswaarde	**5.208.873**	**4.944.731**

De balanswaarde van de verschillende grondexploitaties is in 2017 toegenomen met € 264.142 van € 4.944.731 naar € 5.208.873. Deze toename is als volgt te specificeren (bedragen in €):

	rekening 2017	rekening 2016
kapitaallasten (2,40% respectievelijk 5,00%)	175.459	199.257
uren eigen dienst	78.190	31.961
uitgaven op projectbasis	205.626	102.639
totaal kosten en investeringen	459.275	333.857
opbrengsten (verkoop / subsidie)	1.060.753	177.043
per saldo af- / toename investering	- 601.478	156.814
verantwoord resultaat (excl. bijdrage reserves)	865.620	67.906
Totaal mutatie balanswaarde	**264.142**	**224.720**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

De toename van de balanswaarde in 2017 is hoofdzakelijk te verklaren door de hoge tussentijdse winstneming als gevolg van de "percentage of completion" methodiek. Daartegenover staat dat in 2017 meer opbrengsten zijn gerealiseerd dan dat er uitgaven zijn gedaan. De opbrengsten zijn gerealiseerd bij kavelverkopen in de plannen ABCTA Beltrum (€ 544.000), Olland Noord Rietmolen (€ 190.000), De Mölle Haarlo (€ 124.000) en Teeuwland Gelselaar (€ 130.000).

Daarnaast is de balanswaarde toegenomen doordat een winst van € 866.000 is verantwoord (totaal resultaat grondexploitatie € 920.000 minus € 54.000 verantwoorde bijdrage uit de bestemmingsreserve herstructurering voor Zwartschool Borculo).

Voor een nadere specificatie van de balanswaarden en de verantwoorde resultaten voor de lopende projecten verwijzen we naar de toelichting op de balans in de jaarrekening, onderdeel Bouwgronden in exploitatie onder voorraden.

III: Reserves en voorzieningen ten behoeve van de grondexploitatie

In dit hoofdstuk komt het verloop van de reserve bouwgrondexploitatie aan bod. Vervolgens lichten we de mutaties en de stand van de gevormde voorzieningen toe. Binnen de grondexploitatie maken we onderscheid tussen voorzieningen voor individuele projecten enerzijds en een algemene voorziening voor de afwaardering van gemeentelijke grondexploitaties als gevolg van de demografische ontwikkelingen anderzijds.

Algemene reserve bouwgrondexploitatie en voorstel resultaatbestemming 2017

De algemene reserve bouwgrondexploitatie bedroeg per eind 2016 € 1.709.127. De winst over 2016 ad € 67.904 is conform het raadsbesluit bij het vaststellen van de jaarrekening 2016 ten gunste van de Algemene reserve bouwgrondexploitatie gebracht. Per 1 januari 2017 bedraagt deze reserve € 1.777.031.

Voorgesteld wordt om de winst over het jaar 2017 ad € 919.797 ten gunste van de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie te brengen. Daarmee blijft de reserve voor Bouwgrondexploitatie – die nodig is om normale risico's in het grondbedrijf op te vangen - op niveau. Daarbij merken we op dat via het vaststellen van de begroting over het jaar 2018 is besloten om de reserve aan te vullen met € 1.000.000 om het weerstandsvermogen te versterken met het oog op schade ten gevolge van het terugdringen van de woningbouwcapaciteit in plannen die met particuliere partijen ontwikkeld worden. We verwijzen ook naar onderdeel VI van deze paragraaf, waarin het effect van de stelselwijziging voor tussentijdse winstneming is beschreven. De "percentage of completion" methode leidt in vergelijking tot voorgaande jaren eerder tot winstneming. De methode is voorgeschreven op basis van een notitie van de commissie BBV die in maart 2018 is verschenen.

Voorzieningen individuele projecten grondexploitatie

De voorziening voor individuele projecten is noodzakelijk om verwachte verliezen op dat specifieke plan in de toekomst op te vangen. De voorziening komt overeen met de hoogte van het verwachte toekomstige tekort, berekend tegen netto contante waarde. We berekenen deze waarde tegen een discontovoet van 2,0%.

De benodigde voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd. Soms zijn looptijden van de planontwikkeling verlengd of is het uitgiftetempo van de kavels gewijzigd. Ook is gebleken dat de verwachte opbrengsten soms naar beneden moeten worden bijgesteld. Deze effecten leiden tot hogere rentelasten. Als dit niet binnen de exploitatie van het plan kan worden opgevangen, moet hiervoor een verliesvoorziening worden gevormd. Eind 2017 is een verliesvoorziening aanwezig voor

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

het plan De Heuver in Gelselaar (€ 100.000). Daarnaast is een voorziening gevormd voor mogelijke schade aan de woonstraten op het plan Schollenkamp Borculo (€ 75.000). Ook is een voorziening beschikbaar voor nagekomen kosten op terrein Overberkel Borculo (€ 47.250). Totaal bedraagt de voorziening voor verliezen op individuele projecten per eind 2017 € 222.250.

Voorziening afwaarderen grondexploitaties door demografische ontwikkelingen

Via het vaststellen van de jaarrekening 2010 is een voorziening van € 5.000.000 gevormd voor het afwaarderen van gemeentelijke grondexploitaties als gevolg van demografische ontwikkelingen. Gelet op de noodzaak om het woningbouwprogramma fors terug te brengen zullen meerdere gemeentelijke woningbouwplannen geen of slechts beperkt doorgang vinden. De hoogte van de voorziening is destijds bepaald op de boekwaarde van die plannen per 31 december.

De beschikbare voorziening per eind 2017 bedraagt € 1.875.255. De gevormde voorziening is volgens de nu beschikbare informatie toereikend om de gevolgen van het verminderen van woningbouwplannen voor gemeentelijke exploitaties op te vangen.

De gemeente Berkelland heeft zich gebonden aan de Regionale Woonvisie, waarin maximaal 635 woningen waren toegestaan voor de periode 2010 tot het jaar 2025 (oorspronkelijk 2020). In 2015 is de Regionale Woonagenda 2015-2025 vastgesteld. Dit heeft tot een verdere verlaging van het aantal toe te voegen woningen geleid (570 ipv 635). Over het woningbouwprogramma informeren we de raad afzonderlijk via de jaarlijkse voortgangsrapportages.

Om te komen tot een zorgvuldige afweging over het overschot aan woningbouwplannen wordt regionaal het zogenaamde stoplichtmodel gehanteerd. Voor de grote kernen Borculo, Ruurlo en Neede is in het najaar van 2017 een Structuurvisie Wonen vastgesteld als kader voor toekomstige bestemmingsplannen. Voor de kleine kernen is in 2017 een traject gestart naar het voorbeeld van de pilot in Beltrum. De uitkomsten van dit traject kunnen dan in 2018 en 2019 gebruikt worden als input voor de structuurvisies Wonen voor de kleine kernen.

Genoemde ontwikkelingen zullen mogelijk leiden tot het herijken van het woningbouwprogramma. Het kan zijn dat hierdoor gemeentelijke plannen bijgesteld moeten worden. De effecten hiervan zullen we verwerken in de jaarrekening over het jaar waarin de ruimtelijke kaders door de raad zijn vastgesteld.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

IV: Risico analyse grondexploitatie

Dit hoofdstuk maakt inzichtelijk op welke wijze de risico-omvang van projecten binnen de grondexploitatie is becijferd. De omvang van een risico is het product van het effect en de kans dat dit zich voordoet. Het risico wordt afgezet tegen de aanwezige mogelijkheden om tegenvallers binnen de projecten op te vangen. De risico's die niet binnen de projecten zelf kunnen worden opgevangen vormen samen de *benodigde* weerstandscapaciteit. Het bedrag dat beschikbaar is voor het opvangen van risico's noemen we de *beschikbare* weerstandscapaciteit. De benodigde capaciteit zetten we af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De verhouding tussen deze beide termen – het weerstandsvermogen - bepaalt in welke mate de gemeente in staat is om de risico's af te dekken.

Bepalen van de risico omvang grondexploitatie

Voor het bepalen van risico's binnen de grondexploitatie is een model ontwikkeld. In dit model maken we onderscheid tussen twee typen risico's. We onderkennen marktrisico's en specifieke projectgebonden risico's.

Voor het bepalen van de omvang van marktrisico's hanteren we parameters voor kostenstijgingen, daling van opbrengsten en vertraging van de ontwikkeling. Uitgangspunt voor deze berekening is de geactualiseerde exploitatiebegroting per plan. In deze begrotingen is uitgegaan van zo realistisch mogelijke ramingen voor nog te maken kosten en verwachte opbrengsten. Voor het bepalen van de omvang van risico's zijn vervolgens twee scenario's doorgerekend. Een scenario met tegenvallende ontwikkelingen en een scenario "kritiek". We achten het gelet op de huidige marktsituatie niet zinvol om een optimistisch scenario door te rekenen.

Voor de grondposities die sinds 2016 verantwoord worden onder de Materiële vaste activa (voorheen Niet in exploitatie genomen gronden) sluiten we aan bij de uitkomsten van de risicoberekening voor Bouwgronden in exploitatie. Het marktrisico voor deze plannen drukken we uit in een percentage van de boekwaarde.

In onderstaande tabel zijn de gehanteerde parameters voor de bepaling van de omvang van de marktrisico's weergegeven.

Effecten voor bepaling marktrisico	Bouwgronden in exploitatie		Materiële vaste activa	
	tegenvallend	kritiek	tegenvallend	kritiek
Kostenstijging	5%	10%		
Daling totale grondopbrengsten	5%	10%		
Vertraging looptijd in jaren	3	7		
Boekwaarde waardering (op basis uitkomsten Onderhanden werken)			15%	20%
Kans op gezamenlijk optreden bij doorlopende projecten	50%	33%	50%	33%
Kans op optreden bij mogelijk te schrappen woningbouwplannen	50%	33%		

De parameters voor de bepaling van het risico op kostenstijging en vertraging van de looptijd zijn ongewijzigd ten opzichte van 2016. De effecten worden per project opgeteld. Omdat het niet realistisch is dat al deze effecten zich in alle plannen tegelijkertijd en gezamenlijk voordoen, kwantificeren we het risico door het totale effect met een kans van 50% respectievelijk 33% te vermenigvuldigen. Deze percentages zijn de afgelopen jaren ook gebruikt.

Voor specifieke projectrisico's is een inschatting gemaakt van mogelijk negatieve effecten die zich binnen dat plan kunnen voordoen naast de al becijferde marktrisico's. Nadelige effecten met een kans groter dan 50% worden in de exploitatiebegroting zelf verwerkt en leiden daarom niet tot een extra risico.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

De totale risico-omvang is in het tegenvallende scenario ingeschat op € 3.787.000. In het kritieke scenario komt de berekening op basis van bovengenoemde parameters uit op € 4.208.000.

Van risico-omvang naar benodigde weerstandscapaciteit

Een deel van de risico's kan binnen de projecten zelf worden opgevangen. Bijvoorbeeld doordat er een positief eindresultaat wordt verwacht of doordat er posten voor onvoorziene kosten in de exploitatiebegrotingen zijn opgenomen. We gaan in de analyse voorzichtigheidshalve niet uit van de totale verwachte dekkingsmogelijkheden, maar hanteren maximaal 50% van deze posten.

Het verschil tussen de risico-omvang en de verwachte ruimte om dit op te vangen binnen het project vormt de benodigde weerstandscapaciteit voor projecten. Daarnaast is weerstandscapaciteit nodig om het risico af te dekken dat ambtelijke uren niet langer aan de grondexploitatie kunnen worden toegerekend.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de uitkomsten van de analyse. Uit deze tabel volgt dat in het tegenvallende scenario een weerstandscapaciteit benodigd is van € 3.380.000. In het kritieke scenario is een capaciteit nodig van € 3.615.000.

Totaal benodigde weerstandscapaciteit in €

	marktrisico		project	totaal risico	
	tegenvallend	kritiek	specifiek	tegenvallend	kritiek
Bouwgronden in exploitatie	904.000	1.335.000	2.648.000	3.552.000	3.983.000
Materiële vaste activa	74.000	64.000	161.000	235.000	225.000
Subtotaal risico omvang	**978.000**	**1.399.000**	**2.809.000**	**3.787.000**	**4.208.000**

	verwachte projectcapaciteit	
	tegenvallend	kritiek
Bouwgronden in exploitatie	491.000	648.000
Materiële vaste activa	-	-
Subtotaal weerstandscapaciteit binnen projecten	**491.000**	**648.000**

	benodigde capaciteit	
	tegenvallend	kritiek
Bouwgronden in exploitatie	3.061.000	3.335.000
Materiële vaste activa	235.000	225.000
Subtotaal benodigde weerstandscapaciteit voor projecten	3.296.000	3.560.000
Organisatie risico's	84.000	55.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit (=omvang -/- projectcapaciteit)	**3.380.000**	**3.615.000**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit drie verschillende componenten. Allereerst is de Algemene reserve bouwgrondexploitatie beschikbaar om risico's op te vangen. Ten tweede kunnen risico's worden opgevangen door het niet benutte deel van de verwachte resultaten en de posten onvoorzien. Tot slot is binnen de gevormde voorziening voor afwaardering van exploitaties een buffer van € 103.000 beschikbaar. Overigens zal binnen enkele plannen de boekwaarde lager zijn dan de huidige marktwaarde. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de gronden die in erfpacht zijn uitgegeven. Deze zogenaamde stille reserves nemen we voorzichtigheidshalve niet mee bij het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit.

De Algemene reserve bouwgrondexploitatie bedraagt na de voorgestelde resultaat bestemming over 2017 € 2.696.000. Inclusief de verhoging die via de begroting 2018 is vastgesteld is € 3.696.000 beschikbaar als capaciteit om risico's op te vangen.

Het totaal begrote positieve eindresultaat voor de Bouwgronden in exploitatie bedraagt € 2.300.000. Hiervan heeft € 980.000 betrekking op plannen die mogelijk aangepast worden als gevolg van de demografische ontwikkelingen. Deze theoretische winsten tellen daarom niet mee bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. Per saldo resteert een winstverwachting van € 1.320.000. Binnen de projecten is voor onvoorziene posten € 152.000 opgenomen. Voor de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt voorzichtigheidshalve maximaal 50% van beide posten meegenomen. Dit leidt tot een beschikbare begrote capaciteit van € 736.000. Daarvan is in het tegenvallende scenario € 491.000 benut voor risico's binnen de individuele plannen. Het niet benutte deel ad € 245.000 geldt als algemeen beschikbare weerstandscapaciteit. In het kritieke scenario is deze buffer € 88.000 (€ 736.000 - € 648.000).

Samengevat kan de beschikbare weerstandscapaciteit als volgt worden weergegeven:

Totaal beschikbare weerstandscapaciteit in €

	beschikbare capaciteit	
	tegenvallend	kritiek
Binnen Algemene reserve grondexploitatie	3.696.828	3.696.828
Resterende capaciteit uit verwachte positieve resultaten en onvoorzien	245.000	88.000
Buffer binnen voorziening voor afwaardering gemeentelijke exploitaties	102.925	102.925
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	**4.044.753**	**3.887.753**

Weerstandsvermogen grondexploitatie

De verhouding tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit noemen we het weerstandsvermogen. In het tegenvallende scenario is deze verhouding per eind 2017 1,20 (2016: 1,00). In het kritieke scenario is de ratio 1,08 (2016: 0,87). Een ratio boven de 1,00 wordt als "voldoende" gezien. De beschikbare capaciteit is dan groter dan de benodigde capaciteit.

Het weerstandsvermogen binnen de grondexploitatie blijft onverminderd zorgelijk. Voor zover de capaciteit om risico's op te vangen onvoldoende blijkt, moet een beroep gedaan worden op de Algemene reserve.

Overige risico's

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Alle gemeentelijke bestemmingsplannen zijn afgelopen jaren geactualiseerd. Daarbij zijn latente, nooit benutte woningbouwmogelijkheden niet langer opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan. Dit kan komende jaren leiden tot het moeten uitkeren van planschade. Voor het risico op planschade als gevolg van het schrappen van bouwmogelijkheden is binnen de grondexploitatie geen specifieke voorziening gevormd.

Naast het risico op planschade bestaat ook een risico op claims doordat plannen van derden alleen in aangepaste vorm – met minder woningen – kunnen worden uitgevoerd. De huidige mogelijkheden van het betreffende bestemmingsplan en de eventuele afspraken binnen een overeenkomst zullen bepalend zijn voor de hoogte van de claim. Voor deze mogelijke claims is geen voorziening getroffen. In nauw overleg met externe juridische en financieel deskundigen proberen we de schade voor de gemeente en de ontwikkelaars te beperken. Daarbij zetten we in op het vroegtijdig aankondigen van planologische procedures om de ruimte voor nieuwbouw van woningen te verminderen. Dit wordt het "creëren van voorzienbaarheid" genoemd. De ontwikkelaar heeft dan nog enige tijd om het plan in de huidige vorm te realiseren. Het publiekrechtelijke risico op planschade voor de gemeente vermindert hierdoor.

In een project heeft de gemeente ook vorderingen op de ontwikkelaar uit hoofde van overeengekomen financiering. Het verminderen van het oorspronkelijke woningbouwprogramma kan er toe leiden dat de vordering niet volledig kan worden afgelost. Het kan ook betekenen dat eerder uitgekeerde winsten moeten worden teruggestort. Voor het gemeentelijk aandeel in dit risico zijn maatregelen getroffen. Wij verwijzen ook naar de passage in de toelichting op de balans, onderdeel vorderingen.

V Korte beschouwing van de (financiële) stand van zaken van de afzonderlijke exploitaties.

In de geactualiseerde exploitatieberekeningen van de gemeentelijke grondexploitaties is rekening gehouden met verlenging van looptijd. Jaarlijks wordt beoordeeld of de ramingen voor nog te maken kosten nog toereikend zijn. Daarmee actualiseren we de mutaties in prijzen of hoeveelheden. De gronduitgifteprijzen zijn met ingang van 2013 verlaagd. In 2018 beoordelen we of de uitgifteprijzen nog steeds marktconform zijn.

Korte toelichting per complex

Hieronder volgt per complex een korte toelichting op het verloop van de boekwaarde in 2016 en de verwachte prognose voor komende jaren. Niet alle complexen komen daarbij aan bod, alleen plannen met een boekwaarde of mutaties boven € 500.000 worden genoemd. Voor een compleet overzicht van de gemeentelijke complexen verwijzen we naar de toelichting op de balans (onderdeel voorraden).

Bedrijventerrein Kiefte IV Eibergen

De verkopen op dit terrein lopen nog achter bij de verwachtingen. De boekwaarde is per saldo toegenomen van € 2.153.000 tot € 2.552.000. Deze toename is hoofdzakelijk veroorzaakt door een tussentijdse winstneming van € 344.000. De verwachte winst op eindwaarde bedraagt per eind 2017 nog € 970.000. Het tracé besluit voor de N18 geeft aan dat deze rijksweg dwars over een aantal uitgeefbare en bouwrijpe kavels loopt. In de begroting is nu verondersteld dat de gemeente in 2018 gecompenseerd zal worden voor het verlies aan grondverkopen. Eind 2015 is een compensatievoorstel van Rijkswaterstaat ontvangen, maar hierover is nog geen schriftelijke overeenstemming bereikt. Wel is in maart 2018 mondeling akkoord bereikt over de voorwaarden van compensatie en de aankoop van ruilgronden van Rijkswaterstaat. Met mogelijk hogere opbrengsten door het ontstaan van nieuwe zichtlocaties is geen rekening gehouden.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Bedrijventerrein Everskamp Ruurlo
De boekwaarde van dit complex bedraagt eind 2017 € 1.558.000. Het tempo van verkopen blijft fors achter bij de verwachtingen. De in 2013 doorgevoerde verlaging van de gronduitgifteprijzen en het voorzichtige economische herstel heeft slechts in beperkte mate tot concrete belangstelling van bedrijven geleid. Het uitgiftetempo is gehandhaafd op afronding in 2030. Door de gewijzigde BBV regelgeving worden met ingang van 2016 minder rentelasten toegerekend (2,40% in plaats van 5,00%). Hierdoor bedraagt – gerekend met een uitgifte van gemiddeld 2.000m2 per jaar – het verwachte eindresultaat in 2030 € 209.000 positief. Door de lange looptijd van deze exploitatie zijn de uitkomsten onzeker. Binnen de risicoanalyse is daarom rekening gehouden met een benodigd weerstandsvermogen in de bandbreedte van € 391.000 tot € 511.000.

Hondelinkweg Neede (nabij sportvelden)
Op grond van het bestemmingsplan en de daarbij horende verkaveling zijn er in theorie nog 17 kavels uitgeefbaar. Vanwege de demografische ontwikkelingen is de opbrengst van 8 kavels administratief geschrapt. In de huidige prognose van uitgifte is nog uitgegaan van de verkoop van 9 kavels in de periode tot en met 2027. Dit heeft tot een afwaardering van € 250.000 geleid. Hiervan is € 100.000 gedekt door de in 2016 gevormde verliesvoorziening en € 150.000 door een beroep te doen op de zogenaamde krimpvoorziening. De boekwaarde van het plan bedraagt eind 2017 € 759.000. Het verwachte eindresultaat bedraagt na deze aanpassingen € 43.000 positief.

Leusinkbrink
De gemeente heeft een overeenkomst met Exploitatiemaatschappij Leusinkbrink BV voor de ontwikkeling van het gebied Leusinkbrink te Ruurlo. De gemeente deelt in de positieve resultaten en treedt op als financier van de vennootschap. Per eind 2017 heeft de gemeente een vordering van € 6.860.082 op de vennootschap.

Het aantal verkopen in de fases Zoomgebied en de zone Enkeerdlaan blijven sinds 2010 fors achter bij de verwachtingen. Er zijn in deze plandelen nog ruim 100 kavels in de verkoop. Een ontwikkeling voor fase Zuid en Noord wordt met het oog op de demografische ontwikkelingen niet langer realistisch geacht. Ook een verlaging van het aantal mogelijke woningen in het Zoomgebied lijkt op grond van de krimp en een verantwoorde ruimtelijke ordening onvermijdelijk.

Eind 2017 heeft de gemeente nog ruim 13 ha gronden in het gebied in eigendom met een boekwaarde van € 712.000. Het afgelopen decennium is door beide partijen elk circa € 2.700.000 voorschot op het winstaandeel ontvangen. Met mogelijke toekomstige verliezen is rekening gehouden binnen de voorziening voor afwaardering van gemeentelijke woningbouwlocaties als gevolg van demografische ontwikkelingen. Daarnaast is in de risicoanalyse rekening gehouden met verliezen die uitgaan boven de gevormde voorziening.

Regionaal bedrijventerrein De Laarberg
Gebiedsonderneming De Laarberg ontwikkelt het gelijknamige regionale bedrijventerrein. De gemeente Berkelland is samen de gemeente Oost-Gelre aandeelhouder in de opgerichte vennootschappen. Beide gemeenten hebben zich financieel garant gesteld voor € 12,5 miljoen. In de paragraaf "Verbonden partijen" is meer informatie opgenomen.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

LOKALE HEFFINGEN

Lokale heffingen

"Lokale heffingen en lastendruk in beeld"

Wat speelt er?

De belastingen en heffingen die inwoners betalen, verschillen per persoon. Toch bestaat de behoefte om gemeenten te vergelijken. Voor die vergelijking maken we gebruik van de gemeentelijke lastendruk. Hierbij gaan we uit van een standaardsituatie met de tarieven van een gemeente. In de berekening van de lastendruk houden we rekening met de Onroerende Zaak Belastingen, Afvalstoffenheffing en Rioolheffing. Voor Berkelland ziet de gemeentelijke lastendruk er als volgt uit:

Bedragen in €	Gebruiker van de woning geen eigenaar		Gebruiker van de woning eigenaar	
Belastingsoort	Tarief 2017	Tarief 2018	Tarief 2017	Tarief 2018
OZB gebruiker	0	0	0	0
OZB eigenaar	0	0	204,00	206,86
Reinigingsheffing	189,36	189,36	189,36	189,36
Rioolheffing gebruiker	201,60	201,60	201.60	201,60
Rioolheffing eigenaar	0	0	185,30	185,30
Totaal belastingdruk	390,96	390,96	780,26	783,12

Uitgangspunten voor de vergelijking zijn:

- Huishouden van 4 personen.
- Woningwaarde van € 150.000.
- Groot pakket afvalstoffenheffing (380 liter).
- Waterverbruik van 45 kub per persoon.

Kaders

- De onroerende zaak belastingen stijgt niet meer dan de inflatiecorrectie. Voor 2018 houden we rekening met een stijging van 1,4%.
- De reinigingsheffingen zijn bedoeld om de kosten van afvalinzameling en –verwijdering te dekken. Wij streven naar 100 procent kostendekking bij de afvalstoffenheffing. Bij het berekenen van de kostendekkendheid houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead, BTW en eventuele prijsstijgingen.
- De gemeente heeft de zorg voor het stedelijk afvalwater, hemelwater en de structurele nadelige gevolgen van de grondwaterstand. De kosten hiervan worden betaald uit de rioolheffing. Er is een bewuste keuze gemaakt om de heffing te splitsen in een gebruikersdeel en een eigenarendeel. De gebruiker betaalt, omdat hij/zij afvalwater op het riool loost. De eigenaar omdat de aansluiting op de riolering de gebruikswaarde van zijn pand verhoogt. De rioolheffing is kostendekkend. Bij het berekenen van de kostendekkendheid houden we rekening met de directe kosten, de kosten van overhead, BTW en eventuele prijsstijgingen.
- Iedereen die in onze gemeente overnacht in een hotel, pension, vakantiewoning of kampeeronderkomen en die niet in de gemeentelijke basisadministratie van onze gemeente is opgenomen, moet toeristenbelasting betalen. Het is praktisch niet uitvoerbaar de belasting te innen bij de personen die overnachten. Daarom heffen wij de belasting van degenen die gelegenheid tot overnachten bieden (de exploitanten). De exploitanten mogen de belasting doorberekenen aan de personen die overnachten. Voor kampeeronderkomens op vaste- en seizoenstandplaatsen op

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

campings kan een forfaitair tarief (vast jaarbedrag) worden gerekend op basis van het gemiddelde aantal personen en het gemiddelde aantal overnachtingen.

- Wij leveren diverse diensten en producten zoals paspoorten, rijbewijzen, uittreksels, bouwvergunningen en kapvergunningen, waarvoor wij een vergoeding (leges) vragen. Deze leges staan in de Legesverordening. Deze verordening voldoet aan de eisen die door de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Europese dienstenrichtlijn (EDR) zijn gesteld.
- De begraafrechten moeten in principe de kosten van het begraven en het onderhouden van de begraafplaatsen dekken. Omdat wij veel graven hebben uitgegeven voor onbepaalde tijd lukt het niet om de begraafrechten kostendekkend te krijgen.
- Marktgelden moeten de kosten van de markten dekken. Wij kennen één tarief voor de gehele gemeente Berkelland.
- Voor mensen met een minimuminkomen bestaat de mogelijkheid gehele of gedeeltelijke kwijtschelding te krijgen voor de volgende gemeentelijke belastingen:
    - OZB.
    - Reinigingsheffingen.
    - Rioolheffing.

Wij verlenen gehele kwijtschelding als er aan alle voorwaarden voor kwijtschelding is voldaan. In onze gemeente hanteren wij de zogenaamde 100 procent kwijtscheldingsnorm.
Dit betekent dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau, zonder vermogen, altijd in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Speerpunten

Een verantwoorde gemeentelijke belastingdruk

Wat gaan we daarvoor doen?

Heffen Reinigingsheffingen
Heffen rioolheffing
Heffen van Onroerende zaak belastingen

Speerpunten

Kwijtschelding van belasting voor mensen met een minimuminkomen

Wat gaan we daarvoor doen?

Kwijtschelden gemeentelijke belastingen

Speerpunten

Verantwoorde tarieven voor onze dienstverlening

Wat gaan we daarvoor doen?

Heffen begraafrechten
Heffen Leges
Heffen marktgelden
Heffen Toeristenbelasting

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

WEERSTANDSVERMOGEN

Weerstandsvermogen

"Berkelland kan een stootje hebben"

Wat speelt er?

De wereld om ons heen verandert snel. Dat betekent dat er altijd ontwikkelingen zijn waar geen rekening mee is gehouden. Deze ontwikkelingen kunnen de gemeente geld kosten. Het is daarom verstandig om geld te reserveren voor eventuele tegenvallers. Hoeveel geld we moeten reserveren hangt af van de risico's die we lopen. In Berkelland is een raadsbesluit genomen waarin staat dat we proberen € 5.000.000 te reserveren om risico's af te dekken. Overigens merken we dat het benoemen van de risico's al helpt bij het beperken van de gevolgen. We letten meer op de mogelijke risico's en proberen eerder in te grijpen.

Speerpunten

Een weerstandvermogen dat voldoende is om de risico's op te vangen

Wat gaan we daarvoor doen?

Beoordelen weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen geeft aan of we de risico's die we lopen ook kunnen betalen. Daarom proberen we van de risico's die we lopen in te schatten hoe groot de kans is, en hoeveel het ons kost als het risico zich voordoet. Op die manier maken we een inschatting van het vermogen dat wij nodig hebben om de risico's die we lopen te kunnen betalen.
Op 1 januari 2017 verwachten we dat de algemene reserve € 30.763.775 groot is. We schatten dat de risico's die we lopen uitkomen op €6.825.167. Daarmee komt het weerstandvermogen op 4,5. Dit is uitstekend.

Kwaliteit
In 2017 hebben zich geen risico's voorgedaan. Als we het weerstandsvermogen relateren aan de risico's die we voor 2018 hebben geïnventariseerd dan komt het weerstandsvermogen uit op 5,4. Dit is uitstekend.

Inventariseren risico's.

Als we ons verdiepen in risico's kunnen we eindeloze lijsten maken van alle mogelijke risico's. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. We moeten ons beperken. Welke risico's nemen we niet mee:
- Alle risico's met een uiterst kleine kans.
- Alle risico's met een kleine kans en tegelijk ook kleine financiële gevolgen.
- Alle risico's die we als gemeentelijke organisatie onderkennen en waarvoor we afdoende interne beheersmaatregelen hebben genomen.
- Alle risico's die via verzekeringen voldoende afgedekt zijn.

Vooraf nog de volgende toelichting:
- We pretenderen niet volledig te zijn. Er zijn vast risico's die we nog niet onderkennen.
- Geschatte omvang: hoe groot is het financieel gevolg als dit risico zich op enig moment voordoet.
- Geschatte kans: hoe groot is de kans dat dit risico zich in dit begrotingsjaar voordoet. Als we inschatten dat een risico zich hooguit eens in de tien jaar voordoet, rekenen we met een kans van 1/10 (10 procent).
- De genoemde omvang en kans zijn inschattingen van de organisatie. Meerdere mensen binnen de organisatie hebben meegedaan aan deze schattingen.
- We hebben geen feitenmateriaal waarmee we deze keuzes kunnen onderbouwen. We vinden dat deze schatting voldoende is voor het doel van deze paragraaf: het bepalen van het weerstandsvermogen.

Risico	Geschatte omvang (€)	Geschatte kans	Financieel effect van de risico's (€)

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Grondexploitatie			3.500.000
Samenwerkende partijen (GR'en/DVO's)	20.000.000	1/10	2.000.000
Decentralisatie Jeugdzorg/Wmo/Participatie	1.000.000	1/10	100.000
Klimaatveranderingen	6.000.000	1/25	240.000
Calamiteiten	5.000.000	1/100	50.000
Privacy/Datalek	820.000	1/20	41.000
Organisatorische risico's	250.000	1/10	25.000
Uitval ICT	150.000	1/5	30.000
Garantstelling Laarberg	12.500.000	1/75	166.667
Planschadeclaims	100.000	1/10	10.000
Beheer voormalige vuilstortplaat Langenberg	1.000.000	1/50	20.000
BTW verrekening gymzalen en sporthallen	100.000	2/5	40.000
Garanties	7.350.000	1/75	98.000
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN)	745.000	2/5	298.000
Uitstaande gelden	28.000.000	1/100	280.000
Totaal	83.015.000		6.898.167

Kengetallen financiële positie

Vanaf de begroting 2016 moeten we ook financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarrekening. Het gaat om 6 kengetallen die we hierna kort toelichten.

1. Netto schuldenquote.
   De netto schuldenquote geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen met de inkomsten die ze heeft. De richtlijn van de provincie Gelderland is dat bij een netto schuldenquote van 90% een risico ontstaat. Bij een schuldenquote boven de 130% is de gemeente nauwelijks nog in staat de schulden te betalen.
2. Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.
   Als je geld uitleent levert dat inkomsten op. Die inkomsten dekken een gedeelte van de schuld. Daarmee heb je in ieder geval al in staat een gedeelte van je schuld te betalen. Er zit natuurlijk wel een risico aan het uitlenen van geld. Degene die het geld leent kan misschien het geld niet terugbetalen. De provincie Gelderland hanteert dezelfde percentages voor de risicobepaling als bij de netto schuldenquote.
3. Solvabiliteitsratio.
   De solvabiliteitsratio geeft aan of de gemeente haar schulden kan betalen. Het gaat er hier dus niet om of de schulden betaald kunnen worden uit de inkomsten maar ook uit het bestaande bezit. De

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

provincie Gelderland vindt een solvabiliteit van minder dan 50% al risicovol en een solvabiliteit van minder dan 20% erg risicovol. In het beleid bestemming overschotten hebben wij de grens gesteld dat we bij een solvabiliteit van minder dan 35% eerst de algemene reserve aanvullen.

4. Structurele exploitatieruimte.
   Met dit kengetal kunnen we zien of we structureel in staat zijn de lasten die we als gemeente hebben ook te kunnen betalen. Dit kengetal is uiteindelijk het belangrijkst voor de vorm van toezicht waar de provincie Gelderland ons onder plaatst. Voor het repressief toezicht is het van belang dat of de begroting of de meerjarenraming een kengetal laat zien dat groter is dan 0%. Wij streven naar een situatie waarbij de begroting en de meerjarenraming een percentage groter dan 0 laten zien.
5. Grondexploitatie.
   Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de gronden zich verhoud tot de inkomsten van de gemeente. De provincie Gelderland vindt een percentage minder dan 20 weinig risicovol. Een percentage van meer dan 35 is volgens de provincie Gelderland erg risicovol.
6. Belastingcapaciteit.
   Dit kengetal laat zien hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het cijfer is er alleen op gericht om gemeenten te kunnen vergelijken op dit gebied. In het cijfer zijn alle gemeentelijke woonlasten meegenomen. Als het percentage onder de 100 ligt hef je minder belasting dan gemiddeld in Nederland. Is het percentage hoger dan 100 dan hef je meer belasting dan gemiddeld in Nederland. Er wordt geen rekening gehouden met de verschillen die er tussen gemeenten bestaan. De provincie Gelderland vindt een percentage van meer dan 105 erg risicovol.

Kengetallen	Jaarrekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Netto schuldenquote	30,5%	33.7%	24,51%
Netto schuldenquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-4,7%	-10,19%	-13,23%
Solvabiliteitsratio	49,6%	51,06%	53,18%
Structurele exploitatieruimte	5%	0,0%	1%
Grondexploitatie	0%	3,47%	2,82%
Belastingcapaciteit	115%	117%	116%

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

SAMENWERKINGSPARTIJEN

Samenwerkingspartijen

"Partijen waarmee we samenwerken en hun kernactiviteiten"

Speerpunten

Goede (nuts)voorzieningen door deelnemingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Aandeelhouderschap van AGEM goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De AGEM faciliteert het opzetten van energie-coöperaties.
- AGEM en Achterhoek Duurzaam Verbouwen ontwikkelen het verduurSaam energieloket verder.

Aandelen	Geen
Geschat dividend 2018	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	Advies, kennisbundeling, energieproductie en levering
Website / vestigingsplaats	www.agem.nu / Doetinchem
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Pot
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Commissie/Raadsleden

- **Kwaliteit**
  Er hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan in 2017
- **Tijd**

Aandeelhouderschap van Alliander N.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Aandelen	633.991 aandelen van € 2,00
Geschat dividend 2017	€ 300.000
Kernactiviteiten van de organisatie	• Activiteiten in het kader van het wettelijke netbeheer zoals aanleg en onderhoud van elektriciteits- en gasnetwerken. • Activiteiten die voor de klant logischerwijs bij regulier netbeheer behoren, zoals levering, installatie en beheer van trafo's en meters. • Activiteiten in de vrije markt, die kernversterkend werken zoals het ontwerpen, aanleggen en beheren van complexe infrastructuren (Liandon).
Website / vestigingsplaats	www.alliander.com / Arnhem
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.864.000.000 – € 1.778.000.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 3.942.000.000 – € 1.989.000.000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: afgevaardigde aandeelhoudersvergadering

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Kwaliteit
Er hebben zich geen ontwikkelingen voorgedaan die leiden tot een aanpassing van onze rol als aandeelhouder.

Geld
Alliander heeft in 2017 € 79.000.000 minder winst gemaakt dan in 2016. Dit is vooral het gevolg van de eenmalige opbrengst in 2016 van de verkoop van Endinet aan Enexis. Het resultaat op de voortgezette bedrijfsactiviteiten was € 74.000.000 hoger. Het hogere resultaat is vooral het gevolg van de hogere gereguleerde tarieven. Het lagere resultaat leidt ook tot een lager dividend ten opzichte van 2016. Desondanks ontvangen we € 424.000 aan dividend €124.000 meer dan begroot.

Aandeelhouderschap van Bank Nederlandse Gemeenten goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:
- Geen

Aandelen	305.877 aandelen van € 2,50
Geschat dividend 2017	€ 200.000
Kernactiviteiten van de organisatie	• BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burgers. • BNG verleent financiële diensten op maat voor gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, waterschappen, provincies en andere decentrale overheidsinstellingen.
Website / vestigingsplaats	www.bng.nl / Den Haag
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 4.486.000.000 – € 149.483.000.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 4.953.000.000 – € 135.041.000.000
Gerealiseerd resultaat	€ 393.000.0000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Kwaliteit
Om haar rol als betrokken partner voor een duurzamer Nederland verder in te vullen heeft BNG Bank in het verslagjaar meer dan 150.000 zonnepanelen gefinancierd via het bedrijf Rooftop Energy en het project 'Boer kiest Zon' en door directe financiering van onder meer gemeenten en woningcorporaties. Ook werden projecten op het gebied van windenergie, biomassa, bio-energie, geothermie en warmtenetten gefinancierd. In het najaar is de Maatschappelijk Vastgoed Scan geïntroduceerd. BNG Bank begon in 2017 ook met herfinanciering onder de Exportkredietgarantieregeling van de Rijksoverheid. BNG Bank sluit hiermee aan op de wens van het kabinet om de Nederlandse export te bevorderen en exporterende Nederlandse bedrijven te ondersteunen.

Aandeelhouderschap van Gebiedsonderneming Laarberg B.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:
- De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden.
- De aanleg van de N18 en de aansluiting op het bedrijventerrein. De afwikkeling van verkeersstromen via de Deventer Kunstweg is aandachtspunt.
- Binnen het bedrijventerrein is een historische Circumvallatielinie gelegen. Over de financiële consequenties hiervan moeten samen met gemeente Oost Gelre afspraken worden gemaakt.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

- Het Regionale Programma Bedrijventerreinen laat een overschot aan (mogelijke) capaciteit zien. De Laarberg heeft hierdoor 20 ha aan potentiële capaciteit voor bedrijven geschrapt. Nieuwe ontwikkelingen in de regio die zouden kunnen concurreren met de belangen van de Laarberg worden kritisch gevolgd.

Aandelen	€ 9.000 (90 aandelen van € 100)
Geschat dividend 2018	Nihil
Kernactiviteiten van de organisatie	• Ontwikkelen van Regionaal bedrijventerrein Laarberg
Website / vestigingsplaats	www.laarberg.nl / Lichtenvoorde
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 18.605 - € 6.617
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Planeconoom Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer
Begrotingskaders	Directie
Concept	Directie
Definitief	Vergadering van Aandeelhouders

Kwaliteit

Tijd

Geld

Aandeelhouderschap van Gebiedsonderneming Laarberg C.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De grondverkoop is mede afhankelijk van economische omstandigheden.
- De aanleg van de N18 en de aansluiting op het bedrijventerrein. De afwikkeling van verkeersstromen via de Deventer Kunstweg is aandachtspunt.
- Binnen het bedrijventerrein is een historische Circumvallatielinie gelegen. Over de financiële consequenties hiervan moeten samen met gemeente Oost Gelre afspraken worden gemaakt.
- Het Regionale Programma Bedrijventerreinen laat een overschot aan (mogelijke) capaciteit zien. De Laarberg heeft hierdoor 20 ha aan potentiële capaciteit voor bedrijven geschrapt. Nieuwe ontwikkelingen in de regio die zouden kunnen concurreren met de belangen van de Laarberg worden kritisch gevolgd.

Aandelen	Niet van toepassing. Gemeente Berkelland heeft als commandiet, net als gemeente Oost Gelre, € 1 ondernemingsvermogen ingebracht.
Geschat dividend 2018	Nihil
Kernactiviteiten van de organisatie	Ontwikkelen van Regionaal bedrijventerrein Laarberg
Website / vestigingsplaats	www.laarberg.nl / Lichtenvoorde
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 2 - € 22.784.202
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Planeconoom Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer
Begrotingskaders	Directie
Concept	Directie
Definitief	Vergadering van Aandeelhouders

Kwaliteit

Tijd

Geld

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Aandeelhouderschap van Twence goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen

- Dividend wordt uitgekeerd op basis van het aantal inwoners per 1 januari 2005 van de voormalige gemeente Neede.
- De Regio Twente heeft besloten dat Twence aan de gemeenten € 80.000.000 uitkeert. Twence keert eerst als basis € 2.500.000 dividend uit. Aanvullend wordt in 10 jaar om te beginnen in 2009 € 80.000.000 uitgekeerd. Kan dit niet in 10 jaar, dan in een langere periode. Voor de gemeente Berkelland betekent dit bij een periode van 10 jaar ongeveer € 130.000 per jaar.

Aandelen	14.282 aandelen
Geschat dividend 2017	€ 150.000 (inclusief de tijdelijke uitkering van € 130.000 tot 2019)
Kernactiviteiten van de organisatie	Afvalverwerking en energielevering.
Website / vestigingsplaats	www.twence.nl / Hengelo ov
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 126.072.000 – € 149.737.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 126.072.000 – € 149.737.000
Coördinatie	Taakveldverantwoordelijke afval, Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouders Boer: afgevaardigde aandeelhoudersvergadering; wethouder J. Pot strategisch overleg.
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Aandeelhouderschap van Vitens N.V. goed uitoefenen.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen

Aandelen	24.034 aandelen van € 1,00
Geschat dividend 2017	€ 50.000
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het leveren van drinkwater tegen lage operationele kosten. • Internationaal is Vitens betrokken bij de drinkwatervoorziening van nog eens ruim 20 miljoen mensen, overal ter wereld.
Website / vestigingsplaats	www.vitens.nl / Zwolle
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 526.300.000 – € 1.223.800.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 525.700.000 – € 1.233.900.000
Coördinatie	Financieel beleidsmedewerker Team financiën
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering
Begrotingskaders	NVT
Concept	NVT
Definitief	NVT

Speerpunten

Goede dienstverlening door andere partijen

Wat gaan we daarvoor doen?

Afspraken maken over dienstverlening met het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT).

Aandachtspunten en ontwikkelingen

- De overeenkomst met het GBT is aangegaan per 1 januari 2016 en geldt in eerste instantie tot 1 januari 2021. Daarna volgt stilzwijgende verlenging van nog eens vijf belastingjaren. Daarna geldt een stilzwijgende verlenging voor onbepaalde tijd. Voor iedere periode zijn opzegtermijnen afgesproken.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

- In de FUO (fiscale uitvoeringsovereenkomst) met het GBT is een bedrag van € 585.062,63 opgenomen voor structurele, jaarlijkse kosten.
- Er zijn echter op dit moment nog wel gesprekken gaande over aanvullende werkzaamheden. De uitkomst hiervan is nog niet bekend.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 585.062,63
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Heffen en invorderen van aanslagen gemeentelijke belastingen. • Het vaststellen van de WOZ waarden (wet Waardering Onroerende Zaken). • Het voeren van bezwaar- en beroepszaken tegen gemeentelijke heffingen en tegen de Wet Onroerende Zaken.
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Niet van toepassing
Website	www.gbtwente.nl

Kwaliteit
De afspraken over de dienstverlening met het GBT lopen goed.
Met ingang van 1 januari 2018 is de reclamebelasting toegevoegd aan de heffing en invordering door het GBT.
In de loop van 2018 zal de FUO (fiscale uitvoerings overeenkomst) worden aangepast. Dit komt o.a. door het invoeren van de reclamebelasting, het wijzigen van de Wet Woz (van m2 naar m3)

Geld
Door de uitbetaling van de teruggave OZB zullen de kosten die het GBT ons in 2018 in rekening brengt hoger zijn dan in 2017.
Ook zal het GBT door een wijziging van de wetgeving inzake de Wet WOZ in 2018 beginnen met het omzetten van de WOZ waarde in m2 naar m3. Dit brengt ook extra kosten met zich mee.
Het invoeren van de reclamebelasting brengt ook extra kosten met zich mee. Deze perceptiekosten brengen wij in rekening bij de Stichting Ondernemersfonds Berkelland.

Speerpunten

Goede dienstverlening door samenwerking

Wat gaan we daarvoor doen?

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Het ECAL doet onderzoek naar de (rand)voorwaarden voor aansluiting bij een E-depot. Dit in het kader van waarborging van duurzaamheid en toegankelijkheid van digitale archieven.

Bijdrage per strekkende meter (totaal gemeente)	€ 115 (€230.097)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het beheer van de historische archieven van de 15 gemeenten die deelnemen aan de Samenwerkingsregeling Regionaal Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers. Betreffende gemeentes zijn: Aalten, Berkelland, Doetinchem, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Montferland, Winterswijk, Bronckhorst (taken en activiteiten Streekarchivariaat en de taken van de huidige Stichting Staring Instituut), Doesburg, Rijnwaarden, Lochem, Zutphen, Westervoort, Zevenaar, Duiven en de provincie Gelderland (de taken van de huidige Stichting Staring Instituut) • Het beheren, verzamelen, ordenen en ontsluiten van historische

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

	informatie (gebaseerd op een wettelijke taak). • Een groter en breder publiek aanspreken.
Website / vestigingsplaats	www.ecal.nu / Doetinchem
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Archiefwet 1995 en het Archiefbesluit
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het vaststellen van verordeningen in het kader van de overgedragen archieftaak, inclusief de bevoegdheid om een verordening vast te stellen als bedoeld in artikel 229 van de Gemeentewet.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 129.213 - € 753.352
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team Documentaire InformatieVoorziening en secretariaat.
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester van Oostrum: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei/2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit
Het erfgoedcentrum heeft in 2017 de taken uitgevoerd volgens de afspraken die gemaakt zijn.

Tijd

Geld
Het erfgoedcentrum heeft 2017 afgesloten met een negatief resultaat. Het negatieve resultaat is wel iets lager dan begroot. Het negatieve resultaat komt ten laste van de algemene reserve. We hoeven naar verwachting geen extra bijdrage te betalen.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling GGD Noord- en Oost Gelderland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De GGD heeft een inspanningsverplichting op zich genomen tot het inverdienen van de indexering. Wij willen de ontwikkeling van de inwonerbijdrage baseren op de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Het AB van de GGD heeft op 9 juli 2015 besloten dat de essentie van de Achterhoekse indexeringsmethode onderdeel is geworden van de systematiek. Deze essentie is: let niet alleen op prijsstijgingen, maar ook op de inkomstenkant van de gemeenten. Als er op basis van de kostenontwikkeling versus de inkomstenontwikkeling aanleiding toe is, kan het AB besluiten tot een bezuinigingsopdracht. Op verzoek van de Achterhoekse gemeenten zal er nog een bestuurlijke discussie plaats vinden over de uitvoering van de indexeringssystematiek.
- De dialoog jeugdgezondheidszorg is afgerond. Wij handhaven vooralsnog de huidige uitvoeringssituatie (van 0-4 jaar door Yunio en van 4 tot 18 jaar door de GGD).
- De GGD wil aansluiten bij de ontwikkelingen in het Sociaal Domein en de gemeenten hier in ondersteunen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 14,00 (€ 620.957)
Overige bijdragen per inwoner	Afname op projectbasis
Kernactiviteiten van de organisatie	• GGD Noord- en Oost-Gelderland biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners. • GGD Noord- en Oost Gelderland doet dat voor 22 gemeenten in

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

	Noord- en Oost Gelderland.
Website / vestigingsplaats	http://www.ggdnog.nl / Warnsveld
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk, Apeldoorn, Brummen, Deventer, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Zutphen
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet collectieve preventie volksgezondheid en de Gemeentewet
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Gemeentelijke bevoegdheden zoals deze voortvloeien uit de Wet publieke gezondheid
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 2.156.000 – € 2.687.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Adviseur sociaal domein (focus zorg en welzijn), Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei / 2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Algemeen Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit
ER zijn geen byzonderheden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	(€ 1.044.950)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• De uitvoering van milieu vergunningverlening en handhaving en de Wabo-specialismen (o.a. advies over bodem, geluid, constructies en externe veiligheid). • Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).
Website / vestigingsplaats	www.odachterhoek.nl / Hengelo Gld
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de provincie Gelderland
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Archiefwet 1995 en het Archiefbesluit
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	De deelnemers hebben geen publiekrechtelijke bevoegdheden overgedrager aan het openbaar lichaam. De deelnemers beslissen ieder afzonderlijk over d verlening van mandaat, volmacht en machtiging aan het openbaar lichaam
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 623.000 / € 326.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester Van Oostrum: voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei / 2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam Crematoria Twente.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het (doen) oprichten van en/of deelneming in een of meer vennootschappen, stichtingen of andere rechtspersonen tot stichting of exploitatie van crematoria. • Het zorg dragen voor de continuïteit van een crematoria voorzieningen in de regio Twente en aangrenzende gebieden door het bezitten van aandelen in Crematoria Twente B.V (CT). • Het handhaven van de kwaliteit van de crematoria voorzieningen op minimaal het bereikte niveau. • Het uitoefenen van de wettelijke bevoegdheden op de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) van CT B.V..
Website / vestigingsplaats	www.crematoriatwente.nl / Enschede
Deelnemers	Berkelland, Winterswijk, Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo (O.), Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Tubbergen en Wierden
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, Wet op de lijkbezorging
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	De bevoegdheden m.b.t. de stichting en exploitatie van crematoria als bedoeld in de Wet op de lijkbezorging.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	Niet van toepassing
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Pot: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei/2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Achterhoek en Liemers.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De WGR blijft nog in stand vanwege de financiële afwikkeling. De procedure om het Recreatieschap te ontmantelen is grotendeels afgerond.
- Het AB van het RAL heeft geen begroting opgesteld voor het jaar 2017.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 0,00
Overige bijdragen per inwoner	€ 0,00
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het Recreatieschap Achterhoek en Liemers is een samenwerkingsverband van 13 gemeenten in de Achterhoek en de Liemers. Het recreatieschap is per 1 januari 2014 ontmanteld en wordt de komende tijd binnen vastgestelde kaders afgebouwd. Feitelijk is de (ambtelijke) organisatie al ontmanteld, echter juridisch verkeert het RAL nog in het proces van liquidatie. Afgesproken is dat de gemeente Doetinchem het Dagelijks Bestuur van het RAL hierbij ondersteunt.
Website / vestigingsplaats	www.recreatieschap.nl /Doetinchem
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk Duiven, Lochem, Rijnwaarden, Westervoort, Zevenaar en Zutphen.
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van openluchtrecreatie en toerisme.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.934.564 – € 1.126.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Van Haaren: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Er komt geen begroting meer
Begrotingskaders	
Concept	
Definitief	

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek.
Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De SDOA heeft een businessplan om de uitstroom te versterken.
- De vaste formatie van de SDOA is te krap voor de huidige klanten en nieuwe instroom. Er wordt gewerkt met een grote flexibele schil aan tijdelijk personeel.
- Per 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. De SDOA krijgt hierdoor te maken met een nieuwe doelgroep. De SDOA gaat een rol krijgen in de detachering van de SW-medewerkers. De komende periode wordt die rol nader uitgewerkt.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Beheerskosten € 2.737.000 Overige bijdragen cliëntgebonden: € 9.954.000 (= begroting programma's SDOA verminderd met begrootte bedragen 2016 voor 2.5. Hameland en 2.6. Stadsbank).
Kernactiviteiten van de organisatie	• Uitvoering van wet- en regelgeving op het gebied van sociale zekerheid voor de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk. • De dienst staat voor maximale zelfstandigheid van de klanten op het gebied van arbeid, inkomen en participatie.
Website / vestigingsplaats	www.socialedienstoostachterhoek.nl / Groenlo
Deelnemers	Oost Gelre, Winterswijk en Berkelland
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, Gemeentewet, Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet. Deze wet vervangt

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

	de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (WSW) en een groot deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong).
Samenwerkingsvorm	Gemeenschappelijk orgaan
Toegekende bevoegdheden	Alle taken en bevoegdheden die op grond van de onder a tot en met j genoemde wetten en regelgeving aan het college toekomen worden, voor zover de wet het toelaat en de wet die het betreft niet is ingetrokken dan wel overdracht van bevoegdheden niet meer mogelijk is, aan het algemeen bestuur van de dienst overgedragen: a. Participatiewet. b. Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz). c. Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze. d. Werknemers (Ioaw). e. Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen. f. Zelfstandigen (Ioaz). g. Wet inburgering (Wi). h. Wet kinderopvang (Wk), voor zover het de uitvoering voor vastgestelde doelgroepen betreft. i. Voorzieningen en besluiten van algemene strekking die betrekking hebben op de onder a tot en met h genoemde wetten en overige regelgeving met betrekking tot die wetgeving waarvan de uitvoering aan gemeenten, al dan niet in medebewind, is opgedragen. j. Nieuwe wet- of regelgeving die in de plaats treedt of samenhangt met de onder a tot en met h genoemde wetten en regelgeving. 2. De dienst wordt voorts belast met: a. De uitvoering van de schuldhulpverlening. b. De administratieve verwerking van de beschikkingen in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning. c. Uitvoeringstaken in het kader van de Wet sociale werkvoorziening, voor zover die niet zijn opgedragen aan de gemeenschappelijke regeling Hameland. d. Uitvoering van de gemeentelijke regelingen op het gebied van minimabeleid en bijzondere bijstand. 3. Het algemeen bestuur van de dienst is bij de uitvoering van deze taken gebonden aan het door de gemeenten vastgestelde beleid.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.264.000 – € 5.194.000
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Opdrachtgever Participatiewet Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur Wethouder Pot: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei / 2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit

We nemen deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek door actief te

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

participeren in overlegvormen, nauwe verbinding te hebben met de beleidsadviseurs bij SDOA en waar nodig het management, klantmanagers en accountmanagers. We betrekken SDOA bij de vormgeving van ons beleid en we werken samen aan een sterke kwaliteit van dienstverlening. We zijn bezig met het ontwikkelen van een bredere dienstverlening waarin meer aandacht is voor mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Er heeft een organisatieonderzoek plaatsgevonden naar de structuur van de SDOA en of deze nog past bij de huidige opgave. Hierin is onder andere naar voren gekomen dat zowel de klanten als de gemeenten tevreden zijn over het functioneren van SDOA, dat er een keuze dient te worden gemaakt met betrekking tot de te hanteren financiële verdeelsleutel (aantallen werkzoekenden per gemeente zijn anno 2018 aanzienlijk anders dan bij de start in 2010) en dat er extra aandacht nodig is (herijking contactpersonenoverleg) voor de aansluiting van het participatie beleid van SDOA op de overige beleidsterreinen en visie op het sociaal domein van de afzonderlijke SDOA gemeenten.

Tijd
De deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling loopt door in de tijd.

Geld
De te voeren discussie over de financiële verdeelsleutel zal naar verwachting in ieder geval gevolgen hebben voor de bijdrage van de gemeente Berkelland exploitatiekosten.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Verantwoording over de inhoudelijke taak van Stadsbank Oost Nederland ligt bij de gemeenschappelijke regeling Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA).
- Een beleidsmedewerker van de SDOA heeft zitting in het ambtelijk platform en wordt betrokken bij het uitzetten van nieuw beleid.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Overige bijdragen € 335.000 (via de begroting van SDOA)
Kernactiviteiten van de organisatie	• Stadsbank Oost Nederland levert bijzonder financiële dienstverlening aan consumenten. • De bank ondersteunt de aangesloten gemeenten in hun sociale beleid, zonder winstoogmerk. • Op een zowel maatschappelijk als zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, afgifte van verklaringen ex artikel 285 lid 4 Faillissementswet, de beschikbaarstelling van bewindvoerders ter uitvoering van bepalingen inzake de wettelijke schuldsanering natuurlijke personen.
Website / vestigingsplaats	www.stadsbankoostnederland.nl / Enschede
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Montferland, Oude IJsselstreek, Oost Gelre, Winterswijk, Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Lochem, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Twenterand, Tubbergen, Wierden
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, Burgerlijk Wetboek, Faillissementswet, Wet op het consumentenkrediet, Wet toezicht kredietwezen 1992, Wet werk en bijstand, Gemeentewet, Wet financiering decentrale overheden, Algemene wet bestuursrecht
Samenwerkingsvorm	Gemeenschappelijk orgaan
Toegekende bevoegdheden	1. Krediettransacties binnen de Wet FIDO gegeven kaders. 2. Schuldenregeling. 3. Budgetbeheer. 4. Verklaringen op grond van de Faillisementswet. 5. Bewindvoering en curatele op grond van de Faillisementswet. 6. Bewindvoering op grond van het Burgerlijk Wetboek. 7. Diensten in het kader van de beschikbaarheidsnuttigheid. 8. Preventie. 9. Het bevorderen van de spaarzin. 10. Harmonische en evenwichtige ontwikkeling van de onderneming.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 1.891.000 – € 3.748.000

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Opdrachtgever Participatiewet Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Wethouder Boer: Algemeen Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei / 2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Dagelijks Bestuur
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit
Zoals er zich bij de GR-SDOA een aantal veranderingen op klantniveau tussen 2010 en 2018 heeft voorgedaan, geldt eigenlijk hetzelfde voor wat betreft de bedrijfsvoering en de hulpverlening van de Stadsbank Oost Nederland (SON). Het rekenmodel, de productinhoud, de tarifering, formatie en caseload dateerden uit 2010 en sloten niet meer aan op de ontwikkelingen in de samenleving met betrekking tot inwoners met schulden, goed opdrachtnemerschap en samenwerking met de keten. In 2016 en 2017 ontstond daardoor grote druk op de uitvoering. Caseloads raakten overvol, voor bewindvoering werd steeds vaker doorverwezen naar doorgaans duurdere externe partners en er ging veel tijd verloren aan het inwerken van tijdelijk personeel. Er is in 2016 en 2017 door de SON hard gewerkt om dit soort zaken het hoofd te kunnen bieden. Zo is onder andere de werkaanpak veranderd (regionaal werkende units dichter bij de klant) en wordt een deel van de flexschil omgezet naar formatie. Er is van meerdere kanten (waaronder de ombudsman) positief gereageerd op de veranderingen bij de SON. Ook wij c.q. de SDOA ervaren de verbeteringen.

Tijd
De deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling loopt door in de tijd. Er is het afgelopen jaar hard gewerkt aan ontwikkeling. Dit strookt met de verwachte planning.

Geld
De kosten van de Stadsbank zijn enigszins opgelopen. De verhoging is vooral terug te leiden naar de kosten van bewindvoering.

Deelnemen in de Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Noord Oost Gelderland.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:
- Geen

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 42,34 (€1.873.900)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Meer veiligheid in de regio. • Samenwerking tussen de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) en brandweer.
Website / vestigingsplaats	www.vnog.nl / Apeldoorn
Deelnemers	Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Montferland, Oude IJsselstreek en Winterswijk, Apeldoorn, Bathmen, Brummen, Deventer, Elburg, Epe, Ermelo, Gorssel, Harderwijk, Heerde, Hattem, Lochem, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Voorst, Warnsveld, Zutphen
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen, de Brandweerwet 1985, de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen, de Gemeentewet, de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet Ambulancevervoer
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Alle taken en bevoegdheden op grond van de Brandweerwet 1985, de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen, de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet Ambulancevervoer.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 1.385.000 - €45.693.000

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	€ 845.000 - € 45.360.000
Verwacht resultaat	€ 930.000
Coördinatie	Opdrachtgever Veiligheid Team opdrachtgeverschap
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	Burgemeester van Oostrum: Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Planning behandeling begroting 2018	Toezending algemene financiële en beleidsmatige kaders vóór 15 april 2017 Laatste B&W / aanleverdatum voor openbaar raadsvoorstel 9 mei/2 mei 2017 Commissie bestuur 7 juni 2017 Raad 20 juni 2017 Vaststellen AB-RA vóór 1 augustus 2017
Begrotingskaders	Raadsleden / Collegeleden
Concept	Algemeen Bestuur
Definitief	Raadsleden / Collegeleden

Kwaliteit
De samenwerking met de VNOG is voldoende. Het is echter een samenwerking met 22 gemeentes waardoor je vaak te maken hebt met een meerderheid van stemmen. Op lokaal niveau is de samenwerking goed met de VNOG.

Deelnemen in het Openbaar Lichaam vuilverwerking Noord Oost Achteroek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De Regio Achterhoek is verantwoordelijk voor de gesloten regionale stortplaatsen de Langenberg, 't Wald en 't Bellegoor. Op 1 januari 2019 neemt de provincie Gelderland de verantwoordelijkheid van de Regio Achterhoek voor wat betreft de Langenberg over. De besturen van de stortplaatsen 't Wald en 't Bellegoor willen het eigendom en de nazorgtaken overdragen en hebben in het verleden ingestemd met overdracht aan de Regio Achterhoek.
- Het Algemeen Bestuur van de Regio Achterhoek heeft besloten de nazorgtaak voor de drie stortplaatsen versneld over te willen dragen aan de provincie.
- Na formele overdracht kan de gemeenschappelijke regeling OLVNOA worden geliquideerd.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	De kosten van beheer en nazorg worden verantwoord via de jaarrekening en begroting van de Regio Achterhoek. Binnen OLVNOA zelf vinden geen noemenswaardige activiteiten meer plaats. De gemeente beheert de financiële reserves van OLVNOA.
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het beheer en de nazorg voor de gesloten vuilstortplaats 't Bellegoor, gelegen aan de Deventer Kunstweg 2 in Eibergen.
Website / vestigingsplaats	www.vnog.nl / Borculo
Deelnemers	Berkelland en Oost-Gelre
Wettelijke voorschriften	Wet gemeenschappelijke regelingen
Samenwerkingsvorm	Openbaar lichaam
Toegekende bevoegdheden	Het bestuur is bevoegd alle besluiten te nemen en overeenkomsten aan te gaan tot uitvoering van zijn taak omschreven in artikel 1 van de regeling
Eigen vermogen – vreemd vermogen 01. 01	€ 3.500.000 - € 0. Het eigen vermogen is niet vrij beschikbaar maar dient om eeuwigdurend in de nazorg van de stortplaats te kunnen voorzien. Per medic 2014 is het vermogen rentedragend overgeheveld naar de provincie Gelderland.
Eigen vermogen – vreemd vermogen 31.12	
Coördinatie	Planeconoom en Team projecten
Bestuurzetels Wethouder / Burgemeester	
Planning behandeling begroting 2018	Niet van toepassing
Begrotingskaders	Niet van toepassing
Concept	Niet van toepassing
Definitief	Niet van toepassing

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Deelnemen in het samenwerkingsverband Bestuurlijke Begeleidingsgroep Beekvliet - Stelkampsveld.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Het is een langlopend proces nog zonder einddatum.
- Draagvlak en communicatie met het gebied is erg belangrijk. We steken veel energie in de contacten met het gebied en hebben hiervoor een vast contactpersoon.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	We werken samen met de provincie, het waterschap, terrein beherende organisaties, inwoners e.a. aan een gedragen gebiedsproces voor dit Natura 2000 gebied.
Coördinatie	Medewerker Gebiedsteam
Bestuurszetel	Wethouder van Haaren
Website	Geen

Kwaliteit
Wethouder van Haaren heeft deelgenomen aan de BBG. Gezamenlijk is er een gebiedsbijeenkomst georganiseerd, de provincie Gelderland heeft een concept inpassingsplan gemaakt en de uitvoering wordt nu getrokken door het Waterschap Rijn en Ijssel.

Tijd

Geld

Deelnemen in het samenwerkingsverband Euregio.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De komende decennia toewerken naar één economische grensregio.
- Meedoen in Europa door blijvend te richten op Europe2020-Strategie. Met de regio spannen we ons in om 'bekend zijn' en 'je bekend maken' bij ander regio's.
- Realiseren van de Uitvoeringsagenda Achterhoek 2020 door waar mogelijk aan te sluiten op Europese programma's. De nieuwe Interreg V periode 2014 – 2020 biedt kansen om innovatie in de Achterhoek onder de paraplu brengen van Interreg subsidies.
- Berkelland kijkt naar Duitsland voor kansen het economisch verkeer en de arbeidsmarkt te vergroten. Twente en Achterhoek oriënteren zich op de kansen voor een grensoverschrijdende werkplaats.
- Met Kreis Borken en 17 burgemeesters in de Kreis werken we grensoverschrijdend aan een actieprogramma. Bij de regio is een "ontgrenzer" aangesteld dhr. W. Leemreize. Onder andere op basis van de 'Atlas van kansen voor de grensregio Achterhoek-Borken' worden door Kreis Borken en Regio Achterhoek projecten gerealiseerd rond de thema's Arbeid, Jeugd, Zorg Taal.

Een aantal projecten ter illustratie:

- Duitse Taal: via directeurenoverleg Neede en Eibergen vroeg vreemde talenonderwijs (V.V.T.O.). Onderzocht wordt om tweetalig onderwijs voor 2016 aan te bieden. Dag van de buurtaal was op 23 april 2015 met ca. 500 scholieren in Bochholt.

Voor de gemeenteorganisatie is in 2015 een cursus Duitse taal en cultuur aangeboden om communicatiedrempels te verlagen.

- Grensoverschrijdende samenwerking HBO-scholen. In april 2014 is een studie naar aansluitingen van NL-DU Hogescholen gedaan. Taal is een belemmerende factor.
- Zorg: probleemverkenning van Europese patiënten richtlijnen voor grens overschrijdende ziekenhuiszorg; er is een uitwisseling geweest met 30 Duitse Huisartsen in het SKB ziekenhuis in Winterswijk. Er is behoefte aan Duitse zijde voor behandeling in NL. Er komt een bijeenkomst over belemmeringen door (Duitse) verzekeraars en regelgeving met Noordrijn-Westfalen en het Nederlandse ministerie van gezondheidszorg.
- Arbeidsmobiliteit: met de Euregio loopt het project Brainflow. Het betreft regiomarketing om talent aan te trekken en talent te behouden voor de regio.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

- In 2014 is een haalbaarheidsstudie afgerond t.a.v. grensoverschrijdende spoorlijnen Arnhem/ Munster c.q. Winterswijk/Borken.
- Eind 2016 worden resultaten verwacht van een economisch strategische studie naar betere ontsluiting van Laarberg over de oost-west as (A1 in NL en A31 in D). Deventer Kunstweg en Vredenseweg zijn ook onderwerp van studie. De opdracht wordt uitgevoerd in opdracht van de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk. Lochem en Stadt Vreden zijn betrokken.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 0,29 (€ 12.870,49)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• De opbouw en versterking van grensoverschrijdende structuren in het Duits-Nederlandse grensgebied. Onder meer door het verstrekken van Interreg – en MOZER subsidies. • De kansen voor burgers, bedrijven, organisaties en aangesloten gemeenten in het werkgebied aan weerszijden van de grens grensoverschrijdend te verruimen, de welvaart en het welzijn in het grensgebied te vergroten en het wederzijdse begrip te bevorderen.
Coördinatie	Beleidsmedewerker afdeling Ruimtelijke ontwikkeling
Bestuurszetel	Burgemeester van Oostrum, de raadsleden Kion en Bos
Website	www.euregio.nl

Kwaliteit

Het Euregio-secretariaat heeft drie commissies: "Mozer – maatschappelijke ontwikkeling", "Duurzame ruimtelijke ontwikkeling" en "Economie en arbeidsmarkt" ingesteld. De commissies hebben vier keer vergaderd. De commissies toetsen ingediende INTERREG-projectaanvragen op hun grensoverschrijdende meerwaarde en haalbaarheid, om vervolgens een vakinhoudelijk advies te formuleren.
Ondersteuning vindt plaats vanuit de Regio Achterhoek. Door wijzigingen in de structuur van de Regio zal ook de ondersteuning vanuit de Achterhoek mogelijk wijzigen.

Deelnemen in het samenwerkingsverband Leisurelands.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Leisurelands beheert vijf recreatiegebieden in de Achterhoek en Liemers. Daaronder Recreatiegebied Hambroek in Borculo.
- Op dit moment zijn de gemeenten nog geen aandeelhouder van Leisurelands. De Gemeenschappelijk Regeling Recreatieschap Achterhoek Liemers B.V. is aandeelhouder van Leisurelands.
- Onderdeel van de fusie is dat de gemeenten in de Achterhoek aandeelhouder worden van Leisurelands, net als de 23 gemeenten op de Veluwe en in het Rijk van Nijmegen dit nu al zijn.
- De aandeelhoudersovereenkomst is in 2016 opnieuw vastgesteld voor vijf jaar. De structuur van de vennootschap blijft ongewijzigd. Dit heeft als voordeel dat er sprake is van flexibiliteit en de mogelijkheid de aandeelhoudersovereenkomst over vijf jaar te heroverwegen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Leisurelands bestaat uit 20 recreatiegebieden met zo'n vijf à zes miljoen bezoekers per jaar en ongeveer 800 evenementen op jaarbasis. • Leisurelands werd als RGV in 1962 opgericht. Het bedrijf startte als een stichting en is uitgegroeid tot een private onderneming.
Coördinatie	Beleidsmedewerker Team Opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Wethouder Van Haaren is lid van het algemeen bestuur van het Recreatieschap Achterhoek en Liemers.
Website	www.leisurelands.nl

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Deelnemen in het samenwerkingsverband N18.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Uitvoeren van het standpunt van de minister van Infrastructuur en milieu. • Afspraken maken tussen meebetalende partijen over voorbereiding en realisatie van fase 1 van de N18.
Coördinatie	Medewerker Team projecten via de Ambtelijke Begeleidingsgroep
Bestuurszetel	Bestuurders komen bijeen indien nodig.
Website	www.rijkswaterstaat.nl/N18

Deelnemen in het samenwerkingsverband NUVAL Platform.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Deelnemers aan het Nuval platform hebben ook een aandeelhoudersovereenkomst. Hierin staat dat zij als een partij stemmen op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Alliander. Een vertegenwoordiger van het Nuval platform neemt ook deel aan het Grootaandeelhoudersoverleg van Alliander.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Bijdrage per aandeel Alliander € 0,008 en per aandeel Vitens € 0,02
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Informatie delen en afstemmen
Coördinatie	Medewerker Team financiën
Bestuurszetel	Wethouder Boer maakt deel uit van de stuurgroep
Website	Geen

Deelnemen in het samenwerkingsverband P10.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- De Strategische Agenda is geconcretiseerd in een Uitvoeringsplan (jaarplan) 2016-2017.
- Voor 2017 krijgt de gemeenteraad een Jaarprogramma met daarin drie speerpunten waar ze dat jaar over gaan lobbyen en kennis over gaan ontwikkelen.
- Bij lobby wordt ingegaan op onderstaande vragen:
  - o Wat is het probleem, welke urgentie heeft het?
  - o Wat doen we zelf al?
  - o Waar kan de ander ons mee helpen, wat gaat er fout als de ander ons er niet mee helpt

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	(€ 5.500)
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Het platteland op de kaart zetten en de kracht van het platteland benadrukken. • Recht doen aan de specifieke situatie van het grootschalige platteland.
Coördinatie	Medewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Wethouder Hoytink-Roubos en burgemeester van Oostrum
Website	www.p-10.eu

Kwaliteit
Er is een nieuwe Strategische Visie P10 2020. Ook is er een Uitvoeringsagenda gemaakt. Deze wordt geconcretiseerd.

Geld

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Deelnemen in het samenwerkingsverband Stichting Achterhoek Toerisme.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Geen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€ 1,40
Overige bijdragen per inwoner	Bijdrage voor investeringen in routenetwerken 8 cent per inwoner en 1,5 cent per toeristische overnachting.
Kernactiviteiten van de organisatie	• Achterhoek Toerisme is een stichting met een algemeen maatschappelijke doelstelling (het bevorderen van toerisme en recreatie in de Achterhoek). • De financiering van de AT vindt plaats door een vaste bijdrage per gemeente, maar AT genereert ook "eigen" inkomsten door het ontwikkelen van allerlei activiteiten. • De AT is in beginsel vrij in het besteden van de gemeentelijke bijdrage, zolang ze deze besteedt in het kader van de algemene maatschappelijke doelstelling. • Stichting beheer gelden routebureau Achterhoek is opgericht om te waarborgen dat de middelen afkomstig van de ontmanteling van het RAL beschikbaar blijven voor het routebureau. De beheerstichting is direct gerelateerd aan stichting Achterhoek Toerisme.
Coördinatie	Beleidsmedewerker Team opdrachtgeverschap
Bestuurszetel	Wethouder Van Haaren
Website	www.achterhoek.nl

Kwaliteit
De subsidieovereenkomst met de Stichting Achterhoek Toerisme is verlengd tot en met 2021 na een evaluatie.

Tijd

Geld

Deelnemen in het samenwerkingsverband Stichting Hambroek.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Op korte termijn wordt geen zandverkoop meer verwacht.
- Het is een langlopend project zonder vaste einddatum. De looptijd is conjunctuurgevoelig.
- Er zijn recreatieve ontwikkelingen in de omgeving die aansluiten bij de functie van recreatieplas Het Hambroek.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	Niet van toepassing
Overige bijdragen per inwoner	Niet van toepassing
Kernactiviteiten van de organisatie	• Zandwinning; vanaf 2012 niet meer in exploitatie. • Het realiseren en exploiteren van het recreatiegebied Hambroek te Borculo.
Coördinatie	Medewerker Gebiedsteam
Bestuurszetel	Wethouder van Haaren / M.G. Mellink: medewerker Gebiedsteam
Website	Geen

Kwaliteit
Wethouder van Haaren heeft deelgenomen aan diverse vergaderingen van de Stichting Hambroek. Er wordt met de huidige grondeigenaren gesproken over de toekomst van het gebied.

Tijd

Geld

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Deelnemen in het samenwerkingsverband ZOOV.

Aandachtspunten en ontwikkelingen:

- Meer uitgaan van de eigen kracht van de inwoners, o.a. via vervoer door vrijwilligers, en via slim toewijzen het vervoer van en naar voorzieningen en instellingen voorkomen.

Bijdrage per inwoner (totaal gemeente)	€115.686
Overige bijdragen per inwoner	Het door ZOOV voor Berkelland te verzorgen taxivervoer (WMO en Leerlingenvervoer) is geraamd op € 960.000
Kernactiviteiten van de organisatie	Het aanbieden van een geïntegreerd systeem van aanvullend Openbaar Vervoer (OV) voor iedere inwoner en de Wmo-vervoervoorziening voor mensen met een beperking en het leerlingenvervoer (per augustus 2017).
Coördinatie	Team Opdrachtgeving (waarbij het inhoudelijke deel voor de medewerkers Wmo, Verkeer en Vervoer (OV) en leerlingenvervoer is).
Bestuurszetel	Wethouder Pot in stuurgroep Basismobiliteit (gelinkt aan Poho Mobiliteit)
Website	www.zoov.nl

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

FINANCIERING

Financiering

"Geld lenen kost geld!"

Wat speelt er?

Regelgeving
De wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) verplicht gemeenten richtlijnen vast te stellen voor het beheer van de gemeentelijke geldstromen en de risico's die daaraan zijn verbonden (= treasury). Wij hebben dit gedaan in ons treasurystatuut.
Algemene ontwikkelingen (Rentevisie)
In het treasurystatuut zijn de randvoorwaarden voor het gemeentelijk beleid opgenomen.
Een belangrijk onderdeel hiervan is het verwachte en werkelijke verloop van de rente. Op grond van de huidige inzichten verwachten wij een lichte stijging van de korte rente (3 maands euribor) en de verwachting voor de lange rente (10 jaar) is dat deze in 2017 licht gaat stijgen. Gezien de rentevisie zal de rentebate t.o.v. 2017 niet veel verschillen.
Gemeentefinanciering
Wij proberen de benodigde leningen tegen zo laag mogelijke (rente)kosten aan te trekken en tegelijkertijd risico's zoveel mogelijk uit te sluiten. Gezien de huidige liquiditeitspositie van de gemeente is de verwachting dat we in 2018 geen langlopende leningen aantrekken.

Speerpunten

Beperken van de risico's op het te lenen en uit te lenen geld

Wat gaan we daarvoor doen?

Beoordelen koersrisico

Het koersrisico is het risico dat de (markt-) waarde van aandelen of obligaties daalt door koersontwikkelingen. Wij lopen weinig koersrisico, omdat wij onze gelden hebben uitgezet op spaarrekeningen of vastrentende waarden die voldoen aan de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden).

Beoordelen renterisico.

Er zijn twee normen die aangeven hoe groot het renterisico is. Wij lopen geen groot renterisico.

1. Een norm die aangeeft hoeveel geld we mogen lenen voor een periode korter dan 1 jaar.
   Volgens deze norm mogen we € 10.200.000 lenen. We verwachten dat we ruim onder deze norm blijven zoals uit onderstaande overzicht blijkt.

Bedragen in € 1.000	Liquiditeitspositie in relatie tot kasgeldlimiet	2017
1	Vlottende schuld	0
2	Vlottende middelen	30.000
3	Netto vlottend (+) of overschot (-)	-30.000
4	Kasgeldlimiet	
(4a) = (7>3)	Ruimte onder de kasgeldlimiet	40.200

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

(4b) = (7<3)	Overschrijding van de kasgeldlimiet	
	Berekening kasgeldlimiet	
5	Begrotingstotaal	120.000
6	Percentage	8,5
7	Kasgeldlimiet = (5) x (6) / 100	10.200

2. Een norm die aangeeft of wijzigingen in de rente van huidige leningen, rente over nieuwe leningen en aflossingen passen bij de begroting.
   Als de aflossingen en de renteherzieningen onder de € 24.000.000 blijven is het goed. Wij verwachten lasten voor renteherziening en aflossing van € 3.800.000 zoals uit onderstaand overzicht blijkt (bedragen x € 1.000):

Stap	Variabelen Renterisicnorm	2017	2018	2019	20
1	Renteherzieningen				
2	Aflossingen	3.777	3.732	3.732	3.7
3	Renterisico (1+2)	3.777	3.732	3.732	3.7
4	Renterisiconorm (4a x 4b/100)	24.000	24.000	24.000	24
	Ruimte onder risiconorm (4 >3)	20.223	20.268	20.268	20
	Overschrijding renterisiconorm (4<3)				
	Renterisiconorm				
4a	Begrotingstotaal	120.000	120.000	120.000	12
4b	Percentage regeling	20	20	20	20

De verdeling van de rente over de taakvelden levert het volgende renteresultaat op in de begroting

	2018	2019	2020	2021
Externe rente korte en lange financiering	2.914.823	2.749.117	2.583.411	2.251.997
Externe rente baten	-3.625	-3.625	-3.625	-3.625
Totaal door te rekenen externe rente	2.918.448	2.752.742	2.587.036	2.255.622
Rente grondexploitatie	69.905	69.905	69.905	69.905
Rente projectfinanciering	3.625	3.625	3.625	3.625
Saldo door te rekenen externe rente	2.844.918	2.679.512	2.513.506	2.182.092
Werkelijk aan taakvelden toegerekend				
Renteresultaat				

Kwaliteit

Beoordelen uitstaande leningen

Om rendement te halen op onze liquide middelen lenen we geld uit aan daarvoor aangewezen instelling.
De belangrijkste leningen zijn verstrekt aan de

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

- BNG (20 miljoen)
- VNOG (10 miljoen)

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Onderhoud kapitaalgoederen

"We zorgen goed voor onze kapitaalgoederen"

Wat speelt er?

In deze paragraaf staat hoe we met onze kapitaalgoederen omgaan. Kapitaalgoederen zijn goederen met een meerjarig nut. Denk aan wegen, gebouwen, riolering en openbaar groen.
Zoals wettelijk is voorgeschreven worden investeringen met een meerjarig nut afgeschreven. De afschrijvingstermijn die daarbij wordt gebruikt komt overeen met de economische levensduur van de investering. Wij hanteren wel een ondergrens. Wanneer de investering minder dan € 5.000 bedraagt, wordt het niet afgeschreven. De lasten worden dan in één keer afgeboekt.

Speerpunten

Een verantwoord beheer van onze kapitaalgoederen

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderhouden gebouwen.

De gemeentelijke gebouwen zijn in 2014 geïnspecteerd. Hierdoor is er een goed beeld gekregen van de onderhoudstoestand van de gebouwen. Op basis van deze inspectie is de meerjarenonderhoudsplanning opgesteld.

Niveau 1	Uitstekend	Nieuwbouwkwaliteit en/of met nieuwbouw vergelijkbare kwaliteit
Niveau 2	Goed	Nieuwbouwkwaliteit met de eerste tekenen van feitelijke veroudering
Niveau 3	Redelijk	Het verouderingsproces is over vrijwel de gehele linie duidelijk op gang gekomen
Niveau 4	Matig	Het verouderingsproces heeft het bouwdeel duidelijk in zijn greep
Niveau 5	Slecht	Het verouderingsproces is min of meer onomkeerbaar geworden
Niveau 6	Zeer slecht	Een zodanig slechte toestand dat dit niet meer te classificeren onder conditie 5

Voor groot onderhoud aan gebouwen is € 400.000 beschikbaar.
Om een goed en veilig gebouw te kunnen bieden is ervoor gekozen om de gemeentelijke gebouwen in onderhoudsniveau 3 te houden/krijgen. Uitzondering hierop is het gemeentehuis en de gemeentewerf. Hiervoor is onderhoudsniveau 2 aangehouden

Onderhouden groen.

Voor groen onderhoud is € 2.935.000 beschikbaar.

Geld

Overschrijding budget door:

- Aanvullende bijdragen aan verhardingen € 18.000.
- Oplossen van jarenlange klachten d.m.v. participatie. Het betreft snoeien bomen binnen de bebouwde kommen € 22.000.
- Onderhoudsklussen die tussen wal en schip geraakt zijn en toch uitvoering aan hebben gegeven € 3.000.
- Zaal, tent huur i.v.m. participatie openbaargroen € 1.000.
- Extra kosten extensief maaibeheer € 2.500.
- Maken fotoboeken gebiedsteam € 3.000.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Onderhouden van Riolering

We hebben steeds beter inzicht in de onderhoudstoestand van riolen en rioolgemalen. Hierdoor kan het risico op calamiteiten beter worden ingeschat. Hoewel er enkele zwakke plekken in het rioolstelsel zijn, is er geen groot risico zodat hierdoor problemen ontstaan.
Het Gemeentelijk Rioleringsplan is in 2013 voor vijf jaar vastgesteld. In dit plan wordt aandacht besteed aan het onderhoud en de noodzakelijke investeringen op korte en lange termijn. Op basis van dit plan worden onderhoudsplannen uitgewerkt. De kosten voor de riolering worden volledig gedekt uit het rioolrecht. Afgezien van onvoorziene omstandigheden kunnen alle werkzaamheden aan de riolering hierdoor worden uitgevoerd.

Onderhouden van wegen

We inspecteren regelmatig het kwaliteitsniveau van onze wegverhardingen. De kwaliteit van de wegverhardingen volgens de laatste inspecties is te zien in onderstaande tabel.

Gebruiksfunctie	Centrumgebied	Wijkontsluiting wegen	Woonstraten	Industriewegen	Ontsluitingswegen buiten de kom	Overige wegen buiten de kom
Asfalt						
Rijbaan	Hoog	Basis	Laag	Basis	Laag	Laag
Fietspaden	Hoog	Hoog	Basis	Zeer hoog	Laag	Basis
Voetpaden			Basis			
Overige		Basis			Zeer hoog	Laag
Elementen						
Rijbaan	Basis	Hoog	Basis	Hoog	Laag	Laag
Fietspaden		Hoog	Hoog	Zeer hoog	Laag	
Voetpaden	Hoog	Hoog	Hoog	Basis		
Overige	Basis	Hoog	Basis	Hoog		Laag

De gemiddelde kwaliteit van de wegverhardingen scoort basis – laag. Industriewegen scoren overwegend hoog. Dit komt doordat nog niet zolang geleden revitalisaties zijn uitgevoerd. Fietspaden scoren overwegend basis. Volgens het gekozen scenario zou dit hoog moeten zijn. Over het algemeen ligt de kwaliteit boven het gekozen scenario 'overwegend laag'.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

gemeente Berkelland

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende
bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Jaarrekening 2017

Balans per 31 december (Bedragen x € 1.000)

ACTIVA	Ultimo 2017		Ultimo 2016	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		*2.263*		*2.442*
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio				
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	63		122	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.200		2.320	
Materiële vaste activa		*91.686*		*93.263*
In erfpacht uitgegeven gronden	70		70	
Investeringen met economisch nut	43.795		45.212	
Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	30.117		31.028	
Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut	17.704		16.953	
Financiële vaste activa		*46.923*		*52.534*
Kapitaalverstrekking aan:				
Deelnemingen	735		735	
Gemeenschappelijke regelingen	72		72	
Overige verbonden partijen	4.625		4.480	
Leningen aan:				
Openbare lichamen art. 1a wet fido	7.177		8.134	
Woningbouwcorporaties				
Deelnemingen	20.012		20.012	
Overige verbonden partijen	3.863		2.807	
Overige langlopende leningen	10.639		16.269	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist > 1jaar				
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier > 1 jaar				
Overige uitzettingen > 1 jaar			25	
Totaal vaste activa		**140.872**		**148.239**
Vlottende activa				
Voorraden		*3.848*		*3.485*
Grond- en Hulpstoffen				
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	5.723		5.561	
Voorziening waardering voorraden	-1.875		-2.076	
Uitzettingen < 1 jaar		*46.083*		*40.879*
Vorderingen op openbare lichamen	5.197		5.462	
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen art.1a wet fido				
Overige verstrekte kasgeldleningen				
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	32.802		18.706	
Rekening-courantverhouding met het Rijk				
Rekening-courantverhouding met niet-financiele instellingen	6.860		7.184	
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier < 1 jaar				
Overige vorderingen	1.224		688	
Overige uitzettingen < 1 jaar			8.839	
Liquide middelen		*104*		*17*
Kas- en Banksaldi	104		17	
Overlopende activa		*9.496*		*8.210*
Nog te ontv. voorschotbedragen door voorfin. met spec. bestedingsdoel van:				
Europese overheidslichamen	*0*		*0*	
Het Rijk	*368*		*292*	
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	*9.128*		*7.918*	
Totaal vlottende activa		**59.531**		**52.591**
Totaal generaal		**200.404**		**200.830**

Recht op verliescompensatie krachtens de wet op de vpb 1969 nvt

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Balans per 31 december (Bedragen x € 1.000)

PASSIVA	Ultimo 2017		Ultimo 2016	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		*102.089*		*99.605*
Algemene reserve	37.529		37.419	
Bestemmingsreserves	62.396		58.729	
Gerealiseerd resultaat	2.164		3.458	
Voorzieningen		*11.622*		*11.147*
Voorziening voor verplichtingen en verliezen	4.995		4.821	
Voorziening voor risico's				
Voorziening voor het gelijkmatig verdelen van lasten				
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven	6.627		6.326	
Vaste schulden > 1 jaar		*67.423*		*71.200*
Obligatieleningen				
Onderhandse leningen van:				
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen			45	
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	67.423		71.155	
Binnenlandse bedrijven				
Openbare lichamen als bedoeld in art.1a wet fido				
Overige binnenlandse sectoren				
Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren				
Door derden belegde gelden				
Waarborgsommen				
overige leningen > 1 jaar				
Totaal vaste passiva		**181.134**		**181.952**
Vlottende Passiva				
Netto vlottende schulden < 1 jaar		*10.086*		*11.955*
Kasgeldleningen bij openbare lichamen art. 1a wet fido				
Overige kasgeldleningen	7.100		7.250	
Banksaldi	352			
Overige schulden	2.634		4.705	
Overlopende passiva		*9.184*		*6.923*
Verplichtingen die in een volgend jaar tot betaling komen	*3.128*			
Ontv. voorschotten voor uitkeringen met specifiek bestedingsdoel van:				
Europese overheidslichamen				
Het Rijk	*1.004*		*1*	
Overige Nederlandse overheidslichamen	*942*		*584*	
Overige vooruitontv. bedr ten bate van volgende begr. jaren	*4.110*		*6.338*	
Totaal vlottende passiva		**19.270**		**18.878**
Totaal generaal		**200.404**		**200.830**
Gewaarborgde geldleningen		**71.664**		**70.363**

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden behorende bij controleverklaring d.d. 12 juni 2018:

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Voorstel voor bestemming van het resultaat
In maart 2016 heeft de raad beleid vastgesteld hoe om te gaan met overschotten bij de jaarrekening. Dit beleid hanteert de volgende uitgangspunten:

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden.

De baten en lasten worden toegekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico´s die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden als last genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Balans

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 1 of 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief. Kosten van disagio worden niet geactiveerd.

Activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Materiële vaste activa met een economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. Op grondbezit, niet zijnde sportvelden, met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

Ingevolge artikel 10 van de verordening 212 worden lineair afgeschreven conform de Nota Activerings- en afschrijvingsbeleid Gemeente Berkelland 2012. Bij wijzigingen in de gehanteerde afschrijvingstermijnen blijven de termijnen voor in het verleden gepleegde investeringen intact voor zover niet anders wordt besloten. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan vijf duizend euro worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatst genoemden worden altijd geactiveerd.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. De percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut worden geactiveerd en lineair afgeschreven.

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV´s en BV´s ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Vlottende activa
Voorraden
De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Rekening houden met de "Percentage of Completion". Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Eventuele voorziening voor oninbaarheid wordt in mindering gebracht op de vorderingen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva
Reserves
Naast de algemene reserve zijn er diverse reserves gevormd die voor een specifiek doel bestemd zijn. Het muteren van reserves vindt plaats op aangeven van de raad. Alle mutaties op reserves lopen via het taakveld mutaties reserves.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van langer dan één jaar.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde jaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	63	122
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.200	2.320
Totaal	**2.263**	**2.442**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2017:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 1-1-2017	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden /Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio						
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	122	42		101		63
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.320	-71		49		2.200
Totaal	**2.442**	**-29**		**150**		**2.263**

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
In erfpacht uitgegeven gronden	70	70
Investeringen met een economisch nut	43.795	45.212
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	30.117	31.028
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	17.704	16.953
Totaal	**91.686**	**93.263**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de erfpachtgronden weer:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde 01-01-2017	Vermeerderingen	Verminderingen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden /Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Erfpachtgronden	70						70
Totaal	**70**						**70**

Activa

De investeringen met economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Gronden en terreinen	4.489	4.515
Gronden en terr. Dekking dmv heffingen	83	90
Woonruimten	206	176
Woonruimten Dekking dmv heffingen	3	3
Gebouwen	30.775	31.719
Gebouwen, Dekking dmv heffingen	5	7
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.158	2.401
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken: Dekking dmv heffingen	29.870	30.741
Vervoersmiddelen	673	684
Machines, apparaten en installaties	3.089	3.339
Machines, apparaten en installaties: Dekking dmv heffingen	16	19
Overige materiële vaste activa	1.112	1.021
Overige materiële vaste activa: Dekking dmv heffingen	140	167
Strategische gronden (voorm NIEGG)*	916	982
Strategische gronden (grond en hulpstoffen)*	376	376
Totaal	**73.912**	**76.240**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde 01-01-2017	Vermeerderingen	Verminderingen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden /Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	4.515	28			54		4.489
Gronden en terreinen, Dekking d.m.v. heffingen	90				6		83
Woonruimten	176	31					206
Woonruimten, Dekking d.m.v. heffingen	3						3
Gebouwen	31.719	772	78		1.637		30.775
Gebouwen, Dekking d.m.v. heffingen	7				2		5
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	2.401	98	250		90		2.158
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken, Dekking d.m.v. heffing	30.741	1.359	521		1.709		29.870
Vervoermiddelen	684	109			120		673
Machines, apparaten en installaties	3.339	194			443		3.089
Machines, apparaten en installaties, Dekking d.m.v. heffing	19				3		16
Overige materiële vaste activa	1.021	454	7		355		1.112
Overige materiële vaste activa, Dekking d.m.v. heffing	167				28		140

Strategische gronden (voorm. NIEGG)	982		67				916
Strategische gronden (voorm. Grond en hulpstoffen)	376						376
Totaal	**76.240**	**3.043**	**924**		**4.448**		**73.912**

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut had het volgende verloop:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde 01-01-2017	Vermeerderingen	Verminderingen	Desinvesteringen	Af-schrijvingen	Bijdragen derden /Af-waarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen							
Gebouwen							
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	16.839	1.890	447		670		17.613
Machines, apparaten en installaties	7						7
Overige materiele vaste activa	106				22		85
Totaal	**16.953**	**1.890**	**447**		**693**		**17.704**

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2017 wordt in onderstaand overzicht

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde 31-12-2016	Investeringen	Desinvesteringen	Afloss ingen/-afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2017
Kapitaalverstrekkingen aan:						
Deelnemingen	735					735
Gemeenschappelijke regelingen	72					72
Overige verbonden partijen	4.480	1.284		1.138		4.625
	5.287	***1.284***		***1.138***		***5.432***
Leningen aan:						
Openbare lichamen (art. 1 fido)	8.134			957		7.177
Woningbouwcorporaties						
Deelnemingen	20.012					20.012
Overige verbonden partijen	2.807	856				3.663
	30.953	***856***		***957***		***30.852***
Overige langlopende leningen						
Overige langlopende leningen	16.269	10		5.639		10.639
Uitzettingen in schatkist > 1 jr						
Uitzettingen Ned. Schuldpapier > 1 jr						
Ov. uitzettingen met looptijd > 1 jr	25				25	
	16.294	***10***		***5.639***	***25***	***10.639***
Totaal	**52.534**	**2.150**		**7.734**	**25**	**46.923**

Kapitaalverstrekkingen:
De investeringen verantwoord onder kapitaalverstrekking aan overige verbonden partijen betreft de rekeningcourant positie bij de Svn m.b.t. een aantal leningen (duurzaamheid-, starters-, en blijversleningen)

Overige langlopende leningen:
De aflossing verantwoord onder de overige langlopende leningen heeft voornamelijk betrekking op leningen aan het personeel inzake de woningfinanciering. De aflossing onder openbare lichamen (art 1 fido) heeft betrekking op de lening van de V.N.O.G. Onder overige verbonden partijen is het bedrag vermeld dat bij de deelnemers van de Svn leningen uitstaat.

Activa

Vlottende Activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Grond- en hulpstoffen		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	5.945	5.783
Voorziening voor mogelijk verliesgevende exploitaties	-222	-222
Voorziening waardering voorraden	-1.875	-2.076
Gereed product en handelsgoederen		
Vooruitbetalingen		
Totaal	**3.848**	**3.485**

Voorziening naar aanleiding van demografische ontwikkelingen.

De gemeente Berkelland heeft zich ten doel gesteld om in de jaren 2010 tot 2025 maximaal 635 woningen toe te laten voegen aan de woningvoorraad. In 2015 is de Regionale Woonagenda voor de periode 2015-2025 vastgesteld. Daarbij is ingezet op 10% verlaging van het aantal woningen tot 570. Dit heeft gevolgen voor de keuzes in de woningbouwprogramma's en daarvoor geschikte locaties. In december 2016 is een Lokale woonagenda vastgesteld. In lijn met deze kaders zijn voor de vier grote kernen Structuurvisies Wonen 2017-2025 vastgesteld waarin de gewenste ontwikkeling van nieuwbouwlocaties is opgenomen. Om tot een verantwoorde afweging en prioritering van plannen te komen werken de gemeenten in de regio met het zogenaamde stoplichtmodel. Daarbij worden volkshuisvestelijke en ruimtelijke argumenten gewogen en vertaald in een verantwoord geachte toename van het aantal woningen. Op welke wijze en voor welke plannen deze prognoses effect zullen hebben is op dit moment niet volledig uitgekristalliseerd. Via de jaarlijkse voortgangsrapportage Wonen wordt inzicht gegeven in de ontwikkelingen op de lokale en regionale woningmarkt.

Het totaal van alle harde en zachte woningbouwplannen van ontwikkelaars en gemeente bedraagt per begin 2017 nog 755 woningen, waarvan 34 woningen in aanbouw zijn. Sinds 2010 zijn netto 378 woningen gerealiseerd. Rekening houdend met de vermindering van 10% kunnen er vanaf 2017 nog circa 192 woningen worden toegevoegd. Om de doelstelling te realiseren zal de komende jaren ingezet worden op het verder verminderen van de plancapaciteit. De gemeente hanteert in haar afwegingen het uitgangspunt dat de "juiste woning op de juiste plek" moet worden gebouwd. Gemeentelijke plannen waarvan de uitvoering daardoor onzeker is, zullen moeten worden afgewaardeerd. Daarvoor is in 2010 een voorziening gevormd van € 5.000.000. Eind 2017 bedraagt deze voorziening nog € 1.875.000.

Eventuele schadeclaims die ontstaan doordat particuliere ontwikkelaars minder woningen kunnen bouwen zijn niet in de voorziening meegenomen. De hoogte van de claims is afhankelijk van de planstatus, de onderhandelingsresultaten, uitkomsten van juridische procedures en mogelijke compensatie door hogere overheden. Deze claims vormen een risico. In de paragraaf Grondbeleid is dit aspect onder Overige risico's ook benoemd. Daarnaast bestaat het risico dat - als de woningmarkt aantrekt - door particuliere ontwikkelaars meer woningen worden gebouwd dan volgens de visie van de gemeente wenselijk is. De gemeente zal dan moeten heroverwegen welke gevolgen dit heeft voor gemeentelijke woningbouwplannen. Het is mogelijk dat - naast plannen die al in de voorziening voor afwaardering zijn meegenomen - ook andere gemeentelijke grondexploitaties dan moeten worden afgewaardeerd. Minimaal jaarlijks stemmen we alle bekende woningbouwplannen en de gemeentelijke exploitaties daarom op elkaar af.

Verloop boekwaarde onderhanden werk (bedragen in € 1.000)
De boekwaarde van de Bouwgronden in exploitatie bedroeg per 31 december 2017 € 5.945.000. Van het verloop van 2017 is het volgende overzicht te geven:

	Boekwaarde per 1-1-2017	Uitgaven	Inkomsten	Resultaatneming (winst = -/-)	Boekwaarde 31-12-2017	Voorziening 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2017 (BW -/- Vzo)
Bedrijventerreinen							
Overberkel 4 Borculo		16		16		47	-47
Kiefte 4 Eibergen	2.153	60	5	-344	2.552		2.552
Everskamp Ruurlo	1.519	43	4		1.558		1.558
Woongebieden							
de Garver Haarlo	-79	-1		-21	-59		-59
Voormalige school Gelselaar	25	2			27		27
Schollenkamp Borculo						75	-75
Zwilbroekseweg / Rekkenseweg Eibergen	110	4			114		114
Hofrichter Eibergen	-18	1			-17		-17
KTV Eibergen	-290	19	4		-275		-275
Vonderman Noordijk	128	4		-39	171		171
Olland Rietmolen	242	12	190	-266	330		330
Hondelinkweg Neede	980	29		250	759		759
ABCTA terrein Beltrum	-191	31	544	-390	-314		-314
De Mölle Haarlo	75	6	124	-3	-40		-40
De Heuver Gelselaar	411	15			426	100	326
Leusinksbrink Ruurlo	717	40	44		713		713
Totaal Onderhanden Werk	**5.782**	**281**	**915**	**-797**	**5.945**	**222**	**5.723**

Boekwaarde per 31 december 2017	5.945
Raming nog te maken kosten	4.017
Raming nog te verwachten opbrengsten	11.956
Verwacht eindresultaat exploitatie (-/- is voordelig)	**-1.994**

Activa

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 1-1-2017	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde per 31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	5.462		5.197
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen			
Overige verstrekte kastgeldleningen			
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	18.706		32.802
Rekening-courantverhouding met het Rijk			
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	7.184		6.860
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier < 1jaar			
Overige vorderingen	688	434	1.224
Overige uitzettingen (Schatkistbankieren)	8.839		
Totaal	**40.879**	**434**	**46.083**

De vorderingen op openbare lichamen is ultimo 2017 licht afgenomen t.o.v. 2016. De uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar is fors hoger. Dit komt door de vrijval van het geld dat bij ASR Vermogensbeheer stond. De grote daling bij de overige uitzettingen heeft ook met deze vrijval te maken. Eind 2017 stond er een bedrag van ongeveer € 32 miljoen bij het Rijk. In 2017 zijn geen gelden uitgeleend aan decentrale overheden

De mutaties in Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen hebben geheel betrekking op Exploitatiemaatschappij Leusinkbrink. Wij zijn van mening dat er een reëel risico bestaat dat deze vordering in rekening courant op een particuliere ontwikkelaar niet (geheel)
door deze vennootschap of haar aandeelhouders kan worden voldaan. De vennootschap moet haar verplichtingen aflossen uit de verkoop van kavels. Deze vertegenwoordigen eind 2016 een boekwaarde binnen de vennootschap van € 6.970.000. De vordering van de gemeente op de ontwikkelaar uit hoofde van financiering bedraagt per 31 december 2017 € 6.860.082. Hiertegenover staat een gelijke verplichting van de gemeente jegens de BNG.

Wij plaatsen grote vraagtekens bij de afzetprognoses voor woningbouwkavels en de planologische haalbaarheid van nog te ontwikkelen plandelen. Wij beschikken niet over woningmarktcijfers die de toegepaste waardering door de vennootschap onderbouwen. De gemeente blijft proberen met de ontwikkelaar constructief te overleggen hoe het marktperspectief zich zou moeten vertalen in een realistische begroting. Dat marktperspectief is zorgelijk vanwege het wegvallen van de regionale vraag door een daling van het aantal huishoudens en de eisen
aan de financierbaarheid van woningen. Beide zijn voor de gemeente niet beïnvloedbaar. Wij denken daarom dat een forse afwaardering op de voorraden noodzakelijk is, hetgeen tevens impliceert dat zowel de aandeelhouder als de gemeente voorlopig ontvangen winstuitkeringen moeten terugbetalen.

De ontwikkelaar heeft op 5 januari 2018 een juridische procedure in gang gezet om de volledige nakoming van de overeenkomst te bepleiten. De behandeling door de rechtbank is voorzien op 10 juli 2018. Voor het gemeentelijk aandeel in het risico zijn of worden de nodige maatregelen getroffen. Ook is als onderdeel van de verantwoording over de gemeentelijke grondexploitatie een inschatting van de risico's en het weerstandsvermogen gemaakt. Op basis van de goedkeurende accountantsverklaring, die door Crop registeraccountants op 13 april 2017 bij de jaarrekening 2016 van de vennootschap is afgegeven, achten wij een afwaardering van onze vordering op de vennootschap - voor haar aandeel in het risico en aanvullend op al getroffen voorzieningen - op dit moment niet aan de orde.

Activa

Volgens artikel 52c van het BBV moet worden vermeld wat het drempelbedrag is voor het begrotingsjaar en het bedrag dat per kwartaal buiten 's Rijks schatkist is aangehouden. Dit is verwerkt in het overzicht hieronder.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (Bedragen X € 1000)					
Verslagjaar 2017					
(1)	Drempelbedrag	757,5			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden	63	9	10	298
(3a) = (1)>(2)	Ruimte onder het drempelbedrag	694	748	747	460
(3b) = (2)>(1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag		
Verslagjaar		
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	101.000
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan 500 miljoen euro	101.000
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen euro niet te boven gaat	0
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van € 250.000	Drempelbedrag	757,5

(2) Berekening kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist	5.683	835	928	27.405
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a)/(5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden	63	9	10	298

Activa

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Kassaldi	2	1
Banksaldi	102	16
Totaal	**104**	**17**

Activa

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Nog te ontvangen bedragen EU		
Nog te ontvangen bedragen van het Rijk	368	292
Overige nog te ontvangen bedragen	9.128	7.918
	9.496	**8.210**

Passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

(Bedragen X € 1000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Algemene reserve	37.529	37.420
Bestemmingsreserves:		
Bestemmingsreserves voor egalisatie van tarieven	2.380	2.148
Overige bestemmingsreserves	60.016	56.582
Gerealiseerde resultaat	2.164	3.458
Totaal	**102.090**	**99.607**

Het verloop wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

(Bedragen x € 1.000)

	Saldo 1-1-2017	Toevoeging	Toegevoegde rente	Onttrekking	Bestemming resultaat	Vermind. ter dekking afschr.	Saldo 31-12-2017
Algemene reserve	37.420	693		2.280	1.696		37.529
Bestuurlijke claims	9.373	4.356		1.532			12.197
Egalisatiereserve Afval	2.148	233					2.380
Egalisatiereserve investeringen	8.133	268		438		28	7.935
Algemene reserve bouwgrond-exploitatie	1.709				68		1.777
Inkomensreserves	6.460			822			5.638
Onderhoud wegen	5.790			152	210		5.848
Onderwijs-huisvesting	7.060			50			7.010
Herstructurering	5.516			779	1.484		6.221
Nadelen decentralisaties	10.450	2.700		1.851			11.300
Hameland	2.090						2.090
Totaal	**96.149**	**8.250**		**7.904**	**3.458**	**28**	**99.926**
Gerealiseerde resultaat							2.164
Totaal							**102.090**

Onder "Bestemming resultaat" staan de toevoegingen die voortkomen uit de bestemming van het resultaat van het vorige dienstjaar. Onder de afschrijvingen staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa. Deze afschrijvingen worden gedekt uit reserves.

Algemene reserve

Deze reserve heeft een bufferfunctie en dient in eerste instantie als weerstandscapaciteit. Als het weerstandsvermogen groter is dan 2 en de solvabiliteit groter dan 35% dan kan de reserve gebruikt worden als incidenteel dekkingsmiddel.

Passiva

Bestuurlijk claims
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve bevat de gereserveerde bedragen voor dekking van genomen raadsbesluiten.

Egalisatiereserve afval
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt gebruikt voor het egaliseren van tekorten en overschotten op het product afvalverwijdering en -verwerking. Door gebruik te maken van deze reserve zorgen we ervoor dat betaalde afvalstoffenheffing ook gebruikt wordt voor afvalverwijdering en inzameling.

Egalisatiereserve investeringen
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van investeringen.

Algemene reserve bouwgrondexploitaties
Deze reserve heeft een bufferfunctie. De reserve wordt gebruikt om verliezen in de bouwgrondexploitaties op te vangen.

Inkomensreserve
Deze reserve had een inkomensfunctie. Nu geen rente meer aan de reserves wordt toegerekend is deze functie feitelijk vervallen en is deze gewijzigd naar een bestedingsfunctie.

Onderhoud wegen
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van onderhoud aan wegen.

Onderwijshuisvesting
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet voor het realiseren van investeringen in en afwaarderingen van onderwijshuisvesting.

Herstructurering
De reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet om kosten te dekken die voortkomen uit de herstructurering van (bouwgrond)locaties in Berkelland. Daar waar woningbouw niet meer mogelijk of gewenst is.

Nadelen decentralisaties
Deze reserve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet om de eventuele nadelen van de decentralisaties af te dekken.

Hameland
Deze resereve heeft een bestedingsfunctie. De reserve wordt ingezet om de gevolgen van de transitie en liquidatie van Hameland te dekken.

Passiva

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

(Bedragen X € 1000)

	Saldo 1-1-2017	Toevoeging	Correctie	Vrijval	Aan-wending	Saldo 31-12-2017
Personeelsvoorzieningen	4.821	610		36	400	4.995
Invest. met een economisch	6.326	1.777		754	722	6.627
Totaal	**11.147**	**2.387**		**790**	**1.122**	**11.622**

In de kolom vrijval zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen zijn in het leven geroepen om toekomstige lasten die het gevolg zijn van personele ontwikkelingen op te kunnen vangen. Het gaat met name om de lasten die voortvloeien uit mobiliteitsvoorzieningen en de lasten voor pensioenen en wachtgelden van wethouders.

Met ingang van 2014 is een voorziening gevormd voor de wachtgeldverplichtingen van de voormalige medewerkers van muziekschool 'De Triangel'.

Met ingang van 2016 is een voorziening gevormd voor de afbouw personeelslasten van voormalige medewerkers die in dienst zijn getreden bij het GBT.

Voorzieningen voor investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

In het najaar van 2014 heeft de commissie BBV een dwingend advies gegeven de lasten voor groot onderhoud en vervanging van riolering onder te brengen in een voorziening. Naar aanleiding van dit advies is de bestemmingsreserve riolering opgeheven en zijn de middelen toegevoegd aan deze voorziening.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden is als volgt:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 1-1-2017
Obligatieleningen		
Onderhandse leningen:		
-binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		45
-binnenlandse banken en overige financiële instellingen	67.423	71.155
-binnenlandse bedrijven		
-overige binnenlandse sectoren		
-buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en ov.sectoren		
Door derden belegden gelden		
Waarborgsommen		
Totaal	**67.423**	**71.200**

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2017.

(Bedragen X € 1.000)

	Saldo 1-1-2017	Vermeer-deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2017
Obligatieleningen				
Onderhandse leningen:				
-binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	45		45	
-binnenlandse banken en overige financiële instellingen	71.155		3.732	67.423
-binnenlandse bedrijven				
-overige binnenlandse sectoren				
-buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en ov.sectoren				
Door derden belegde gelden				
Waarborgsommen				
Totaal	**71.200**		**3.777**	**67.423**

Onderhandse leningen:

De totale rentelast voor 2017 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 3.069.000,=

Passiva

Vlottende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 1-1-2017
Kasgeldleningen bij openb lich. Art 1a fido		
Overige kasgeldleningen	7.100	7.250
Banksaldi	352	
Schulden aan openbare lichamen	38	297
Overige schulden	2.596	4.408
Totaal	**10.086**	**11.955**

Passiva

Overlopende passiva

De in de balans opgenomen overlopende passiva kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(Bedragen X € 1.000)

	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 1-1-2017
Verplichtingen	3.128	
Vooruitontvangen bedragen EU		
Vooruitontvangen bedragen van het Rijk	1.004	1
Vooruitontvangen bedragen van overige overheden	942	584
Overige vooruitontvangen bedragen	4.110	6.338
Totaal	**9.184**	**6.923**

Vooruitontvangen bedragen

Onderstaand een overzicht het verloop uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:

Vooruitontvangen bedragen van het Rijk	stand 1/1	bij-boeking	afboeking	stand 31/12
Vooruitontv. niet best.sp.uitk.ond.achterst.beleid	1	20		21
Vooruitontv bedr statushouders (vluchtelingen)		151	86	65

Vooruitontvangen bedragen van overige overheden	stand 1/1	bij-boeking	afboeking	stand 31/12
Vooruitontv.n.bestprov subs centrEib: steeng benut	130		78	52
Vooruitontv. bedr. fietsbanen Berkelland		39		39
Vooruitontv. Niet bestede subs gezonde jeugd	14		14	
Vooruitontv. niet best. subsidie landschapsregeling	70	229	263	36
Vooruitontv bedr POHO vrijetijdseconomie	303	762	313	751
Vooruitontvangen n.best.subs.ISV3 geluid	44			44
Vooruitontv prov subs sportacc ASV	-51	51		
Vooruitontv. Isolatiemaatr. Woningen 2016	47		47	
Vooruitontv. Nbst prov subs geluidsan. B lijst woning	27		6	21

Analyse resultaat

Het resultaat over 2017 is	**€**	**2.164.868**	Positief
Het resultaat bestaat uit			
Resultaat op grondexploitaties van	€	919.000	Positief
Resultaat op de bedrijfsvoering van	€	1.245.868	Positief
Totaal rekening resultaat	€	2.164.868	Positief

Het bedrijfsresultaat wordt gerealiseerd door de volgende ontwikkelingen:

	Onderwerp	Incidenteel	Structureel	
1	Voorziening pensioenen	-300.000,00	-	
2	Onderwijshuisvesting	-	-250.000,00	
3	Afval	-132.000,00	-	
4	Bijdrage Hameland	700.000,00	-	
5	Verkoop gebouwen	360.000,00	-	
6	Onvoorzien	200.000,00	-	
7	Leerlingenvervoer	200.000,00	-	
8	Grondexploitatie	919.000,00	-	
9	WOZ	55.000,00	55.000,00	
10	Welzijn	100.000,00	-	
11	Bouwleges	94.000,00		
12	Openbare verlichting	-	90.000,00	
13	Algemene uitkering	80.000,00	-	
14	Diverse	-6.131,00	-	
	Totaal	**2.269.869,00**	**-105.000,00**	**2.164.869,00**

De belangrijkste oorzaken van het resultaat zijn hieronder kort toegelicht. We beginnen met de nadelen

1 Voorziening pensioenen
Door de lage rentestand moeten we extra middelen toevoegen aan de voorziening voor de pensioenen van de (ex)wethouders.

2 Onderwijshuisvesting
Hogere huren en hogere rente en afschrijving leiden tot de hogere lasten dan begroot.

3 Afval
Doordat we minder BTW terugontvangen dan verwacht ontstaat het nadeel op afval.

4 Bijdrage Hameland
Bij de opheffing van Hameland hebben wij een bijdrage ontvangen voor nog resterende verlofuren. Deze zijn bij de overgang van werkgever niet uitbetaald. De vergoeding is voor het overnemen van de verlofuren.

5 Verkoop gebouwen
We hebben het gebouw Hoflaan 3-5 verkocht. Dit levert een incidenteel voordeel op.

6 Onvoorzien
We hebben de post onvoorzien niet gebruikt.

7 Leerlingenvervoer
Het ingezette beleid om meer leerlingen gebruik te laten maken van regulier vervoer heeft ook in 2017 geleid tot een vemindering van het gebruik.

8 Grondexploitatie
Voor een specificatie van het resultaat op de grondexploitaties verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid.

9 Openbare verlichting
Door de acties die in het kader van het Energie Uitvoeringsprogramma in gang zijn gezet is een gedeelte van het reguliere budget niet gebruikt.

10 WOZ
De waardering van de onroerende zaken is hoger uitgevallen dan verwacht. Dit levert ook een hogere belastingopbrengst op.

11 Welzijn
Er is minder aanspraak gemaakt op het budget voor dit onderdeel. Hierdoor zijn de lasten lager dan begroot.

12 Bouwleges
De economie trekt aan. Dit heeft ook geleid tot meer aanvragen met als gevolg een stijging van de legesinkomsten.

13 Algemene uitkering
Aanpassingen in de maatstaven waarmee de algemene uitkering wordt berekend hebben tot een positieve bijstelling van de algemene uitkering geleid.

Voorstel voor bestemming van het resultaat

In maart 2016 heeft de raad beleid vastgesteld hoe om te gaan met overschotten bij de jaarrekening. Dit beleid hanteert de volgende uitgangspunten:

De algemene reserve aanvullen tot het weerstandsvermogen gelijk is aan 2
Dit is niet nodig, het weerstandsvermogen is 5,4 en daarmee groter dan 2.

De algemene reserve aanvullen tot de solvabiliteit gelijk is aan 35%
Dit is niet nodig, de solvabiliteit is groter dan 35%.

Ruimte voor incidentele beleidsvoornemens
We bestemmen € 156.798 als gevolg van het resultaat van de grondexploitatie naar de reserve

De reserve herstructurering aanvullen tot het plafond van € 7.000.000
De reserve zit onder het plafond. Het restant resultaat is niet voldoende om de reserve helemaal aan te zuiveren. Daarom voegen we € 224.278 toe aan deze reserve.

De reserve onderhoud wegen aanvullen tot het plafond van € 6.000.000
De reserve zit onder het plafond. Het restant resultaat is niet voldoende om de reserve helemaal aan te zuiveren. Daarom voegen we € 224.278 toe aan deze reserve.

De reserve onderwijshuisvesting aanvullen tot het plafond van € 7.000.000
De reserve zit aan het plafond toevoegen van middelen is niet nodig.

De belastingbetaler via een korting op de aanslag van 2019 (een gedeelte van) de OZB teruggeven.
Er blijft geen resultaat meer over voor teruggave aan de belastingbetaler.

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000	Raming begrotingsjaar voor wijziging			Raming begrotingsjaar na wijziging			Realisatie begrotingsjaar		
Omschrijving programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Veranderende samenleving vernieuwd bestuur	-50		-50	-50		-50	-33		-33
Demografische ontwikkeling							-35		-35
Plattelandsontwikkeling	-223	47	-176	-266	29	-237	-383	25	-358
Decentralisaties en transities	-25.994	820	-25.174	-23.615	1.005	-22.610	-24.998	673	-24.325
Economie en werkgelegenheid	-20.231	7.737	-12.494	-27.275	10.059	-17.216	-27.115	10.364	-16.751
Energie en duurzaamheid				-607		-607	-576	16	-560
Cultuur	-1.744	18	-1.726	-2.146	43	-2.103	-2.101	81	-2.020
Sport	-885	269	-616	-2.051	269	-1.782	-2.280	253	-2.027
Recreatie en toerisme	-634	2	-632	-670	2	-668	-667	0	-667
Wonen	-2.942	2.217	-725	-2.716	1.791	-925	-2.670	2.974	304
Leefomgeving	-91		-91	-8.403	2	-8.401	-3.712		-3.712
Integrale veiligheid	-138		-138	-40		-40	-30		-30
Doorlopende overige taken	-28.737	11.700	-17.037	-9.962	11.010	1.048	-14.038	11.110	-2.928
Financiën	-19.248	75.429	56.181	-24.865	78.604	53.739	-23.604	79.227	55.623
Waarvan: Algemene dekkingsmiddelen				-1.644	72.795	71.151	-4.360	75.057	70.697
Overhead				-20.321	5.801	-14.520	-16.008	4.100	-11.908
Vennootschapsbelasting									
Gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten	-100.917	98.239	-2.678	-102.666	102.814	148	-102.242	104.723	2.481
Mutaties reserves		2.679	2.679	-4.499	4.351	-148	-8.181	7.863	-318
Gerealiseerde resultaat	-100.917	100.918	1	-107.165	107.165		-110.423	112.586	2.163

Toelichting

Veranderende samenleving vernieuwd bestuur

We hebben minder projecten financieel hoeven te ondersteunen. Hierdoor zijn de lasten lager dan begroot.

Demografische ontwikkeling

Dit jaar is een onderzoek gedaan naar de demografische ontwikkelingen in Berkelland. Dit onderzoek was niet begroot op dit programma maar is gedekt vanuit het centrale onderzoeksbudget in het programma financiën onderdeel algemene dekkingsmiddelen.

Decentralisaties en transities

We zijn geconfronteerd met sterk toegenomen lasten voor jeugdzorg. Daarnaast blijkt dat de afwikkeling van diagnose behandelcombinaties (DBC) een onvoorspelbare invloed heeft op de uitgaven. Deze worden soms pas na enkele jaren inzichtelijk. De inkomsten blijven iets achter als gevolg van lagere eigen bijdragen.

Economie en werkgelegenheid

Een hogere rijksbijdrage dan geraamd voor de WWB is de grootste oorzaak van de hogere inkomsten. Lagere lasten komen vooral door het nog niet volledig realiseren van de herstructurering van het busplein in Neede. Hier staat tegenover dat ook geen geld onttrokken is aan de reserve.

Energie en duurzaamheid

De lasten zijn het gevolg van de uitvoeringskosten van het Energie Uitvoeringsprogramma.

Cultuur

Geen opmerkingen

Overzicht van baten en lasten

Sport
Het tekort dat op dit programma ontstaat is het gevolg van een aantal kleinere ontwikkelingen. Zo is er een aantal onderzoeken gedaan naar en is er wat extra onderhoud gepleegd.

Recreatie en toerisme
Geen opmerkingen

Wonen
Het resultaat van dit programma wordt grotendeels bepaald door het woninggedeelte van de bouwgrondexploitatie. Daarnaast is ongeveer € 100.000 meer aan bouwleges binnengehaald. Dit laatste is het gevolg van een aantrekkende economie. Het besluit van de Hoge Raad om in zijn geheel geen leges meer te mogen heffen voor activiteiten in het buitengebied bij verouderde bestemmingsplannen heeft nauwelijks effect omdat dit besluit dateert van november 2017.

Leefomgeving
Het grote verschil in dit programma komt doordat de rente en afschrijvingslasten verantwoord zijn in het programma doorlopende overige taken. Dit is het gevolg van een herschikking van de activiteiten in 2017. Voor het overige is er wel een voordeel bij het leerlingenvervoer als gevolg van het beleid om meer leerlingen gebruik te laten maken van het reguliere vervoer.

Integrale veiligheid
Geen opmerkingen.

Doorlopende overige taken
Het grote verschil in dit programma ontstaat doordat de rente en afschrijvingslasten van het programma Leefomgeving hier zijn verantwoord, maar niet begroot. Dit is het gevolg van een verschuiving van activiteiten in de loop van 2017. Wat verder opvalt zijn de hogere lasten bij riolering. Deze worden echter volledig gedekt uit het rioolrecht.

Financiën

Algemene dekkingsmiddelen
De lasten bij algemene dekkingsmiddelen stijgen doordat een gedeelte van de lasten voor het beheren van onze financiële middelen zijn verschoven van overhead naar algemene dekkingsmiddelen. Verder zien we over het algemeen juist iets lagere lasten. De inkomsten stijgen met name door een bijdrage van Hameland voor verlof uren van overgenomen werknemers en een hogere algemene uitkering.

Overhead
Het verschil in de Overhead heeft ook te maken met een verschuiving van de lasten voor rente en afschrijving van Overhead naar algemene dekkingsmiddelen.

Vennootschapsbelasting
We hebben € 30.000 aan te betalen Vennootschapsbelasting opgenomen, waarvan € 15.000 voor 2016 en € 15.000 voor 2017

Mutaties reserves
Het grote verschil in de mutaties reserves heeft te maken met het overboeken van 'claims' van de bestemmingsreserve of de algemene reserve naar de reserve bestuurlijke claims. Uiteindelijk is er minder uit de reserves gehaald dan begroot vooral omdat activiteiten nog niet financieel zijn afgewikkeld of goedkoper zijn uitgevallen.

Onvoorzien

Overzicht van baten en lasten

We hebben geen gebruik gemaakt van onvoorzien in 2017.

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten
Veranderende samenleving vernieuwd bestuur		
Demografische ontwikkeling		
Onderzoek demografie		35
Plattelandsontwikkeling		
Projectbijdrage	25	
Breedband		60
Decentralisaties en transities		
Economie en werkgelegenheid		
Voorbereiding Scholen Simmelink		9
Statushouders		37
Energie en duurzaamheid		
Cultuur		
Sport		
Legaat Planten		2
Bijdrage survivalclub D'ran		13
Recreatie en toerisme		
Wonen		
Vervolg pilot Beltrum		3
Onderzoek wonen		5
Leefomgeving		
Integrale veiligheid		
Doorlopende overige taken		
Opbrengst grondverkopen	60	
Beschoeiing kademuren		38
Financiën		
Verbeurde dwangsommen	69	
Legaat Planten deel 2	5	
Bijdrage Hameland (verlofuren)	689	
Schadevergoeding recreatiepark		60
Waarvan:		
Algemene dekkingsmiddelen		
Rentetoevoeging uit reserves	250	
Afbouw bijdragen BNG/Nuon	570	
Verkoop Hoflaan	360	

Overzicht van baten en lasten

Dividend	500	
Overhead		
Toevoeging voorziening pesioenen wethouders		277
Personeel van derden		2117
Mobiliteit/Veranderbudget		234
Vennootschapsbelasting		
Af te dragen Vennootschapsbelasting		30
Mutaties reserves		

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Langlopende overeenkomsten

Naam Crediteur	Totaal	Einde looptijd
Contracten Jeugdzorg (240x)	€ 6.700.000	2018
Contracten WMO (80x)	€ 6.400.000	2018
Ter Horst Milieu BV	€ 623.436	2018
Novon	€ 270.402	2018
SAB Catering BV	€ 60.338	2018
Centric Netherlands BV	€ 207.957	2018
Hacron vof	€ 1.154.570	2018
Eneco Business BV	€ 258.981	2018
GMB service BV	€ 328.804	2018
Twence Bioconversie BV	€ 85.969	2018
Canon Nederland NV	€ 36.396	2018
Ziut BV	€ 153.942	2019
GreenValley	€ 68.105	2019
Raetsheren van Orden BV	€ 153.135	2020
Start People BV	€ 372.810	2021
Driessen	€ 870.427	2021
Avi Twente BV	€ 300.149	2022
DVEP (Energie)	€ 300.000	2023
GazProm	€ 100.000	2023
Cone Berkelland BV	€ 453.118	2034

Overige niet uit de balans blijkende verplichtingen

nvt

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Waarborgen

Het opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Bedragen x € 1.000

Aard/Omschrijving	Oor-spronkelijk bedrag	Saldo totaal leningen	Percentage borg-stellingen	Restant borg 1-1-2017	Restant borg 31-12-2017
Woningbouw	117.047	102.282	52,8%	53.803	54.045
Waterleidingbedrijf	215.008	7.374	3,4%	284	249
Hypotheken	2.934	3.576	82,1%		2.936
De Laarberg	27.500	22.200	50,0%	11.950	11.100
Plaatselijke instellingen	8.720	4.158	93,8%	3.717	3.899
Totaal	**371.209**	**139.590**		**69.754**	**72.229**

De gemeente participeert samen met de gemeente Oost Gelre in het regionale bedrijventerrein De Laarberg en is mederisicodrager voor de planologische ontwikkeling en financiële exploitatie. De onderneming heeft externe financiering aangetrokken bij de BNG Bank. Ten behoeve van de BNG is door beide gemeenten een garantstelling verleend van maximaal € 12,5 miljoen (€ 25 miljoen totaal).

In 2017 is geen bedrag betaald wegens de verleende borg- en garantstellingen.

Gebeurtenissen na Balansdatum

Op 1 februari 2018 is lening 40.1011508 van de B.N.G. afgelost voor een bedrag € 19,9 miljoen en met een agio van € 4,7 miljoen.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Regeling bezoldigingscomponenten WNT

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Gemeente Berkelland van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.
Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor de gemeente Berkelland is € 181.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Leidinggevende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	J.A. Bannink	J.A. Wildeman	J.A. Wildeman	J. Harmsen	J. Harmsen	M.H.J. Broers
Functie	Griffier	Gemeente-secretaris	Programma-manager	Gemeente-secretaris	Loco-secretaris	Gemeente-secretaris
Duur dienstverband in 2017	1/1 -31/12		1/1 -31/12		1/1 - 31/12	1/1 -31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1		0,89		0,89	1
Gewezen topfunctionaris?	Nee		Ja		Ja	Nee
Fictieve dienstbetrekking	Ja		Ja		Ja	Ja
Individueel WNT-maximum	181.000		161.090		161.090	181.000
Bezoldiging						
Beloning	75.931		73.923		100.694	112.495
Belastbare onkosten-vergoedingen						
Beloningen betaalbaar op termijn	11.480		14.828		14.866	16.802
Subtotaal	87.411		88.751		115.559	129.297
-/- Onverschuldigd betaald bedrag						
Totaal bezoldiging	87.411		88.751		115.559	129.297
Gegevens 2016						
Duur dienstverband	1/1 -31/12	1/1 -31/3	1/4 - 31/12	1/4 - 31/8	1/9 - 31/12	1/9 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	0,89	0,89	0,89	0,89	1
Bezoldiging 2016						
Beloning	71.691	20.523	72.333	40.661	32.596	33.506
Belastbare onkosten-vergoedingen						
Beloningen betaalbaar op termijn	9.724	3.091	9.272	5.151	4.121	4.900
Totaal bezoldiging 2016	81.415	23.614	81.605	45.812	36.717	38.406
Individueel WNT-maximum 2016	179.000	39.233	119.444	66.261	52.747	59.340

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taak veld	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo 2017
0.1	Bestuur		2.098	-2.098
0.2	Burgerzaken	828	494	334
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	400	26	374
0.4	Overhead	3.627	15.245	-11.618
0.5	Treasury	2.272	492	1.780
0.61	OZB woningen	7.115	423	6.692
0.62	OZB niet-woningen	1.120		1.120
0.63	Parkeerbelasting			
0.64	Belastingen overig	3		3
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	61.836		61.836
0.8	Overige baten en lasten	1.487	656	831
0.9	Vennootschapsbelasting		30	-30
0.10	Mutaties reserves	7.863	8.181	-318
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	112.587	110.423	2.164
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	102	2.260	-2.158
1.2	Openbare orde en veiligheid		140	-140
2.1	Verkeer en vervoer	242	5.316	-5.074
2.2	Parkeren	9	37	-28
2.3	Recreatieve havens			
2.4	Economische havens en waterwegen			
2.5	Openbaar vervoer			
3.1	Economische ontwikkelingen			
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	109	120	-11
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	86	202	-116
3.4	Economische promotie	516	968	-452
4.1	Openbaar basisonderwijs			
4.2	Onderwijshuisvesting	161	2.707	-2.546
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	141	789	-648
5.1	Sportbeleid en activering		1.309	-1.309
5.2	Sportaccommodaties	253	971	-718
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	36	482	-446
5.4	Musea	25	544	-519
5.5	Cultureel erfgoed	61	160	-99
5.6	Media		638	-638
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	181	3.201	-3.020
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	44	1.600	-1.556
6.2	Wijkteams		4.696	-4.696
6.3	Inkomensregelingen	8.338	11.625	-3.287
6.4	Begeleide participatie	1.484	12.102	-10.618
6.5	Arbeidsparticipatie		5	-5
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)		8.251	-8.251
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	665	981	-316
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-		8.154	-8.154
6.81	Geëscaleerde zorg 18+		0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-		434	-434
7.1	Volksgezondheid		1.339	-1.339
7.2	Riolering	6.384	5.206	1.178
7.3	Afval		2.822	-2.822
7.4	Milieubeheer	85	1.694	-1.609
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	295	362	-67
8.1	Ruimtelijke ordening	157	930	-773
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.365	1.253	112
8.3	Wonen en bouwen	1.640	1.480	160

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018

OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166 eerste lid WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04		
			€ 192.197	€ 12.693	€ 0	€ 1.083		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 58 Participatiewet_gemeente deel 2017 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.5 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Baten (jaar T) Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 58 Participatiewet_totaal 2016 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 02	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 03	Besteding (jaar T-1) IOAW Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 04	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 05	Besteding (jaar T-1) IOAZ Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 06
		1 061859 Gemeente Berkelland	€ 7.821.198	€ 118.237	€ 641.402	€ 348.539	€ 153.488	
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A I.01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 08	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 09	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 10	Baten (jaar T-1) IWWIK (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.5 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 11	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 12
		1 061859 Gemeente Berkelland	€ 46.785	€ 88.322	€ 3.578	€ 0	€ 3.364	
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A I.01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 13	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 14					
		1 061859 Gemeente Berkelland	€ 0	€ 0				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2017 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) Kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2016 Besluit	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06
		1 061859 Gemeente Berkelland	€ 138.484	€ 99.408	€ 19.971	€ 288.947	€ 23.917	

Accountantsverslag

Boekjaar 2017

Gemeente Berkelland

Inhoudsopgave

		Pagina
Aanbiedingsbrief		**3**
1	**Bestuurlijke samenvatting**	**4**
2	**Opdracht, scope en uitkomsten**	**10**
3	**Overzicht niet-ongecorrigeerde fouten en onzekerheden**	**13**
4	**Controlebevindingen**	**15**
5	**Single information Single audit (SiSa)**	**22**
6	**Overige onderwerpen**	**24**

Vertrouwelijk
Aan de leden van de gemeenteraad
van de gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA BORCULO

Zwolle, 29 mei 2018

Geachte leden van de gemeenteraad,

Wij hebben de jaarrekening 2017 van de gemeente Berkelland, opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders, gecontroleerd. Bij deze jaarrekening zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken.

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2017. Daarin zijn onze belangrijkste controlebevindingen samengevat. Wij hebben naar aanleiding van onze interim controle een managementletter uitgebracht. De eindejaarscontrole heeft in de periode april–mei plaatsgevonden.

Wij willen u bedanken voor de samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Met vriendelijke groet,

Baker Tilly Berk N.V.

drs. E.H.J.D. Damman RA

1. Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Algemeen (1/4)

Reikwijdte van de controle

In het kader van de doorlopende opdracht welke door middel van de vaktechnische opdrachtbevestiging d.d. 20 december 2017 is bevestigd, heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2017. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- Uw verordening controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Berkelland (controleverordening op grond van artikel 213 van de Gemeentewet).
- Het door het college vastgestelde normenkader.

Tijdens de uitvoering van de controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2017 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Toleranties

De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 1.104.230. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van het totaal van de lasten	€ 1.104.230
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten	€ 3.312.690
Rapporteringstoleranties		
Fouten	Conform uw controleprotocol	€ 30.000
Onzekerheden	Conform uw controleprotocol	€ 30.000

Uit onze controle blijkt één niet-gecorrigeerde getrouwheidsfout als gevolg van het niet verwerkte baten en lasten WMO en Jeugdwet waaronder de voorlopige regionale verevening Jeugdwet. Daarnaast zijn er ten aanzien van de aanbestedingen rechtmatigheidsfouten geconstateerd. Verder is sprake van onzekerheden die betrekking hebben op de decentralisaties.

Bestuurlijke samenvatting

Algemeen (2/4)

Controleverklaring

Bij de jaarrekening 2017 van de gemeente Berkelland zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken. De fouten en onzekerheden ten aanzien van respectievelijk de Europese aanbestedingen en de decentralisaties blijven onder de materialiteitsgrenzen. De onzekerheden ten aanzien van de decentralisaties zijn terug te herleiden naar de levering van de ZIN. Het overzicht van niet-gecorrigeerde fouten en onzekerheden treft u aan in hoofdstuk 3.

Uitkomsten controle in hoofdlijnen

De belangrijkste bevindingen uit onze jaarrekeningcontrole zijn:

- Het jaarverslag is cf NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.
- De begrotingsoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en zijn goed toegelicht.
- De door het college van burgemeester en wethouders gemaakte schattingen zijn aanvaardbaar.
- De gekozen waarderingsgrondslagen zijn aanvaardbaar en consistent toegepast. In het verslagjaar 2017 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen behoudens het met ingang van boekjaar 2017 op grond van het BBV verplicht moeten toepassen van de poc-methode voor de winstneming voor bouwgronden in exploitatie.
- Wij hebben bij onze controle op de Europese aanbestedingen twee onrechtmatigheden geconstateerd waarbij de totale geëxtrapoleerde rechtmatigheidsfout € 412.788 bedraagt. Daarnaast is sprake van twee onzekerheden waarbij dit leidt tot een totale geëxtrapoleerde onzekerheid ad € 227.606.
- De gehanteerde uitgangspunten en parameters voor het maken van schattingen bij het actualiseren van de grondexploitaties zijn aanvaardbaar.
- Op basis van de exploitatieopzet 2017 hebben wij vastgesteld dat het in exploitatie genomen complex Kiefte 4 Eibergen op juiste wijze is gewaardeerd. De planperiode is t.o.v. vorig jaar met 1 jaar verlengd.
  De opbrengsten 2018 zijn gebaseerd op het bod dat is gedaan door Rijkswaterstaat die op grond van het tracébesluit ca 18.000 m2 was benodigd voor de aanleg N18. Dit bod is voor het bedrag ad € 1.616.715 geaccordeerd door het college. Onderdeel van het aanbod van Rijkswaterstaat vormt echter ook de aankoop door de gemeente van een perceel landbouwgrond, aangrenzend aan het bestaande bedrijventerrein. In het voorjaar 2018 heeft uw gemeente overeenstemming bereikt over de prijs voor de aankoop van de gronden. Momenteel werkt Rijkswaterstaat de overeenkomst en akten verder uit. In dit kader achten wij het aanvaardbaar dat de baten samenhangend met Rijkswaterstaat als bate zijn geprognosticeerd in 2018.

Bestuurlijke samenvatting

Algemeen (3/4)

- Mede naar aanleiding van het vaststellen van de structuurvisie door de raad voor o.a. de kern Ruurlo is uw gemeente gedagvaard in verband met het niet nakomen van de overeenkomst. De exploitatieopzet Leusinkbrink Ruurlo kenmerkt zich reeds jaren door onzekerheden ten aanzien van de uitgifte van kavels. Naar aanleiding van de dagvaarding heeft uw gemeente een verweerschrift opgesteld. De rechtszaak zal op 10 juli 2018 dienen. Samenhangend met de exploitatieopzet Leusinkbrink Ruurlo is, evenals vorig jaar, onder de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar een vordering opgenomen ad. € 7,2 miljoen op Exploitatiemaatschappij Leusinkbrink B.V. Zoals ook hiervoor aangegeven is momenteel onzeker in hoeverre het gebied Leusinkbrink planologisch haalbaar is. Er worden door de gemeente dan ook vraagtekens gezet bij de door de exploitatiemaatschappij opgestelde afzetprognoses. Voorgaande heeft mogelijk gevolgen voor de vordering van uw gemeente op de exploitatiemaatschappij. De onzekerheden rondom Leusinkbrink zijn opgenomen in de toelichting op de balans.
- Op 27 september 2017 is uw gemeente aansprakelijk gesteld door Ter Steege in het kader van de (her)ontwikkeling Op de Bleek. Momenteel heeft uw gemeente mondeling overeenstemming bereikt met Ter Steege ten aanzien van de afronding van het exploitatiegebied onder voorwaarde dat Ter Steege haar claim intrekt.
- Voor het complex de Garver Haarlo is binnen de krimpvoorziening rekening gehouden met een positieve bijdrage ad € 69.778 waar de krimpvoorziening niet volledig is verantwoord. Hiermee verband houdend is echter ook een te laag resultaat verantwoord over 2017 voor dit complex. Per saldo is het resultaateffect nagenoeg nihil. De presentatiecorrectie samenhangend met het in exploitatie zijnde complex de Garver Haarlo en de voorziening waardering voorraden is niet in de jaarrekening 2017 verwerkt.
- Onderdeel van de krimpvoorziening betreft een voorziening voor complex Kronenkamp Neede ad € 179.508. Dit complex staat echter niet onder de voorraden, maar onder de materiële vaste activa. Een presentatiecorrectie voor dit deel van de voorziening is door uw gemeente niet in de jaarrekening verwerkt.
- Wij hebben vastgesteld dat er een bedrag ad € 997.128 is opgenomen onder de materiële vaste activa met economisch nut, terwijl dit materiële vaste activa met maatschappelijk nut betreffen.
- Inzake de kosten Jeugdwet en de Wmo steunt de gemeente voor wat betreft de Zorg In Natura voornamelijk op productieverantwoordingen van zorgaanbieders welke zijn voorzien van een controleverklaring. Op basis van de ontvangen controleverklaringen resteert een onzekerheid van € 461.388.
- De gemeente Berkelland heeft de totale kosten inzake de PGB budgetten gebaseerd op de schatting van de SVB. Evenals vorig jaar heeft geen sluitende controle op de levering van de zorg plaatsgevonden door de SVB. Doordat uw gemeente zelf werkzaamheden heeft verricht ten aanzien van de lasten PGB’s is geen sprake van resterende onzekerheden.

Bestuurlijke samenvatting

Algemeen (4/4)

- Op basis van de voorlopige regionale verevening Jeugdwet is voor uw gemeente sprake van een vordering ad € 32.434. Deze vordering heeft uw gemeente niet verwerkt in de jaarstukken. Daarnaast is sprake van beperkte baten en lasten die niet zijn verwerkt. Daarom hebben wij per saldo een bedrag ad € 47.598 opgenomen als niet-gecorrigeerde fout (niet verwerkte bate) in hoofdstuk 3.
- Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd.
- Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2017 niet strijdig zijn met de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en dat de jaarrekening 2017 van de gemeente Berkelland voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Interne beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij tijdens de interimcontrole een analyse en evaluatie uitgevoerd van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing. Bij deze controle hebben wij ons primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB). Dit voor zover dit van belang is voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De conclusie is dat de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing in de basis toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot het controleren van de jaarrekening. Interne beheersing heeft de aandacht van uw gemeente. Ten opzichte van vorig jaar heeft uw gemeente met name verdere stappen gemaakt rondom het sociaal domein. Niettemin resteren de nodige verbeterpunten waarover wij uw college hebben gerapporteerd via onze management letter. De bevindingen voortvloeiend uit de interimcontrole zijn met een afvaardiging van de ambtelijke organisatie besproken en aan hen gerapporteerd door middel van de door ons uitgebrachte managementletter 2017.

Onafhankelijkheid

Baker Tilly Berk N.V. is onafhankelijk van de gemeente en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. Ons zijn geen relaties bekend tussen Baker Tilly Berk en de gemeente die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. In hoofdstuk 6 hebben wij een nadere uiteenzetting opgenomen van onze onafhankelijkheid in het kader van de controle van de jaarrekening 2017.

Bestuurlijke samenvatting

Financiële positie

Resultaat
Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een positief saldo zien. Het gerealiseerde saldo van baten en lasten bedraagt € 2,5 miljoen positief. Tussentijds is per saldo € 0,3 miljoen aan de reserves toegevoegd waardoor het gerealiseerde resultaat € 2,2 miljoen positief is.

Vermogen
Inclusief het gerealiseerde resultaat 2017 bedraagt het eigen vermogen van de gemeente per ultimo 2017 € 102,1 miljoen. Ten opzichte van voorgaand jaar is sprake van een stijging van € 2,5 miljoen. De totale vermogenspositie wordt onder andere tot uitdrukking gebracht door middel van het solvabiliteitspercentage. Dit percentage wordt bepaald door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Ultimo 2017 bedraagt dit solvabiliteitspercentage 50,9%. En kwalificeert zich hiermee volgens de criteria als goed.

Weerstandvermogen
Ten einde een beschouwing te geven over de financiële positie van de gemeente dienen naast het eigen vermogen ook de risico's zoals opgenomen in de risicoparagraaf te worden betrokken. In de jaarrekening zijn de risico's weergegeven in de paragraaf Weerstandvermogen. Evenals voorgaande jaren worden de risico's door uw gemeente periodiek ingeschat zodat een actueel inzicht bestaat in de risico's. De ultimo 2017 berekende en benodigde weerstandscapaciteit bedraagt circa € 6,9 miljoen . De totale weerstandscapaciteit bedraagt volgens de paragraaf Weerstandsvermogen 5,4 gebaseerd op de algemene reserve van € 37,5 miljoen. Uw gemeente concludeert dat de weerstandscapaciteit uitstekend is om de door de gemeente ingeschatte risico's op te vangen. Wij verwijzen u verder naar paragraaf Weerstandsvermogen in de jaarstukken waarin de kengetallen en ingeschatte risico's nader worden toegelicht.

2. Opdracht, scope en uitkomsten

Opdracht, scope en uitkomsten (1)

Controleopdracht

In het kader van de doorlopende controleopdracht welke door middel van onze vaktechnische opdrachtbevestiging van 20 december 2017 is bevestigd, heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2017. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging.

De jaarrekeningcontrole is gericht op het uitbrengen van een onafhankelijk oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2017 van de gemeente Berkelland. Daarbij hebben wij gecontroleerd of de jaarrekening in alle van materieel belang zijnde opzichten is opgesteld in overeenstemming Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten.

Opzet en reikwijdte controle

Onze controle is gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Niet uitgesloten is dat afwijkingen voorkomen die voor de jaarrekening als geheel niet van belang zijn.

Ons onderzoek richt zich niet specifiek op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het College van Burgemeester en Wethouders. De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude.

Goedkeurings- en rapporteringstolerantie

Bij de controle hanteren wij de in het controleprotocol vastgelegde marges. De maximaal toe te passen marges zijn vastgelegd in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (het BADO). De Raad heeft geen lagere marge vastgesteld waardoor wij het wettelijke kader als uitgangspunt hebben gehanteerd. De bij onze controle van de jaarrekening 2017 toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% (€ 1.104.230) en voor onzekerheden 3% (€ 3.312.690) van de totale lasten. Onze controle houdt in dat wij niet alle transacties controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden en onrechtmatigheden te ontdekken.

In het verslag van bevindingen worden fouten en onzekerheden gerapporteerd die de door u vastgestelde rapportagetolerantie van € 30.000 overschrijden en worden overige bijzonderheden die van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening gerapporteerd.

Controleverklaring

Wij zullen u machtigen om onze goedkeurende controleverklaring op te nemen onder de overige gegevens in uw jaarrekening 2017.

Jaarverslag

Wij vermelden dat de programmaverantwoording en de paragrafen, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar zijn met de jaarrekening. Tevens vermelden wij dat deze voldoen aan de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

Opdracht, scope en uitkomsten (2)

Managementinzicht en schattingen
Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het College van Burgemeester en Wethouders. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd en hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

Administratieve Organisatie en Interne Beheersing
In het kader van de controle van de jaarrekening 2017 hebben wij onder meer de Administratieve Organisatie en Interne Beheersing (hierna te noemen: AO/IB) beoordeeld. Hierbij is tevens de geautomatiseerde gegevensverwerking betrokken, voor zover van belang voor de controle van de jaarrekening. De aanbevelingen op het gebied van IT zien vooral toe op het muteren van gebruikersrechten in Key2FInanciën en het wachtwoordbeleid van de netwerkomgeving. Tijdens de uitvoering hebben wij ons gericht op het onderzoeken, beoordelen en toetsen van de AO/IB. De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementletter. Wij verwijzen u kortheidshalve hiernaar. In zijn algemeenheid adviseren wij de gemeente om de belangrijkste beheersingsmaatregelen vanuit risico-analyse op alle niveaus binnen de gemeente op formele wijze vast te leggen en te onderhouden. De verdergaande informatisering van bedrijfsvoering vereist dat uw organisatie exact in beeld heeft welke controles worden uitgevoerd en hoe deze uitgevoerd moeten worden. Dit ook mede in relatie tot de toekomstige rechtmatigheidsverklaring van het college.

Verder merken wij op dat de gemeente ten aanzien van het sociaal domein in 2017 verdere stappen heeft gezet. Indicatiestellingen komen in functiescheiding tussen front en backoffice tot stand en het berichtenverkeer is goed op gang gekomen. Ook heeft uw gemeente reeds acties ingezet om een expliciete vastlegging te maken als onderdeel van de keukentafelgesprekken en herindicaties. Dit is proces was in 2017 echter nog niet van zodanige kwaliteit dat dit in 2017 heeft geleid tot het minder afhankelijk zijn van de controleverklaringen van de zorgaanbieders. In aanvulling op het in het proces inbedden van de prestatielevering hebben wij geadviseerd om een controleerbare klachtenregistratie in te richten met functiescheiding tussen vastlegging, opvolging en analyse.

3. Overzicht niet-gecorrigeerde fouten en onzekerheden

Overzicht niet-gecorrigeerde fouten en onzekerheden

Naar aanleiding van de door ons verrichte werkzaamheden hebben wij afwijkingen en/of onzekerheden geconstateerd die de in hoofdstuk 2 genoemde rapporteringstolerantie overschrijden. Deze zijn onderstaand weergegeven (negatieve bedragen hebben een positieve invloed op resultaat en vermogen).

Afwijking/onzekerheid	Getrouwheid	Getrouwheid	Rechtmatigheid	Rechtmatigheid
	Fout	**Onzekerheid**	**Fout**	**Onzekerheid**
Uitgaven ZIN Jeugdwet/Wmo		€ 461.388		€ 461.388
Presentatiecorrectie materiële vaste activa	pm		pm	
Verevening Jeugdwet	- € 47.598		- € 47.598	
Europese aanbestedingen			€ 412.788	€ 227.606
Totaal (absoluut)	**€ 47.598**	**€ 461.388**	**€ 460.386**	**€ 688.994**

De totale omvang van de niet-gecorrigeerde fouten is lager dan de tolerantie van 1% van de totale lasten (€ 1.104.230).
De totale omvang van de onzekerheden is lager dan de tolerantie van 3% van de totale lasten (€ 3.312.690).

Conform het controleprotocol van uw gemeente rapporteren wij alle fouten en onzekerheden die groter zijn dan € 30.000 ook als de fouten en onzekerheden samen klein genoeg zijn voor een goedkeurende controleverklaring.

4. Controlebevindingen

Controlebevindingen (1)

4.1 Grondexploitatie

Uw gemeente kent een in omvang beperkte balanspost met betrekking tot onderhanden projecten, dit betreft de voorraden (grondexploitatie). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, druk op verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten en daarmee de waardering, hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

Om te schatten wat de waarde van een complex is, zijn een aantal risico's c.q. schattingen van belang. De schattingsfactoren in de waardering van de grond-exploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- Planning: is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- Programmering: in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- Prijs: inherent gevolg van de economische crisis is dat de verkoopprijzen van woningen en dus van grond onder druk staan. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of in het geheel niet worden afgenomen?
- Parameters: welke ontwikkeling van rente, kostenstijgingen en opbrengstenstijgingen verwacht de gemeente in de komende jaren?
- Plankosten: Wat zijn de kosten die gemeente moet maken om een complex te kunnen ontwikkelen?

Het College heeft op grond van de keuzes van de raad de grondexploitaties geactualiseerd en de calculaties opnieuw berekend. Het College heeft beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een verliesvoorziening moet worden getroffen. De gehanteerde uitgangspunten en parameters voor het maken van schattingen bij het actualiseren van de grondexploitaties zijn aanvaardbaar.

4.2 Wet Normering Topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) stelt maxima aan de bezoldiging van topfunctionarissen (2017: € 181.000). De bezoldiging van topfunctionarissen in deeltijd of met een aanstelling korter dan 12 maanden in een boekjaar, wordt omgerekend naar een voltijdsbezoldiging. De WNT bevat een openbaarmakingsverplichting van de bezoldiging van topfunctionarissen via de jaarrekening van de organisatie en inzending aan de (vak)minister. Voor andere functionarissen geldt alleen een openbaarmakingsverplichting bij overschrijding van de bezoldigingsnorm.

In de jaarrekening van gemeente Berkelland over boekjaar 2017 is op juiste wijze rekening gehouden met de bepalingen uit de WNT.

Controlebevindingen (2)

4.3 Begrotingsrechtmatigheid

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moet de gemeenteraad zelf nader invullen en concretiseren. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat het college van burgemeester en wethouders belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de gemeenteraad, zodat de gemeenteraad hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college van burgemeester en wethouders inbreuk maakt op het budgetrecht van de gemeenteraad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid 2017 van de Commissie BBV. Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft de accountant niet in alle gevallen mee te wegen in zijn oordeel. Essentieel is dat de gemeenteraad nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die zijn gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat de gemeenteraad geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat de accountant deze kostenoverschrijdingen niet betrekt bij de beslissing of hij al dan niet een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel kan afgeven.

Daarnaast moet de accountant deze kostenoverschrijdingen – waarvan het college van burgemeester en wethouders in de jaarrekening moet aangeven dat de gemeenteraad deze nog dient te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de gemeenteraad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.

In totaal heeft uw gemeente € 107,2 miljoen aan lasten begroot (na wijziging). De werkelijke lasten komen uit op € 110,4 miljoen. In totaal is sprake van een overrealisatie van € 3,2 miljoen, welke voornamelijk wordt veroorzaakt door hogere lasten decentralisaties en transities en doorlopende overige taken alsook mutaties reserves.
Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 107,2 miljoen begroot, tegenover € 112,3 miljoen werkelijke baten.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet de accountant kijken naar de lastenoverschrijdingen per programma. De geconstateerde kostenoverschrijdingen zijn beperkt en worden gecompenseerd door extra opbrengsten dan wel passen binnen het bestaande beleid en hoeven op grond van de Kadernota 2017 van de commissie BBV niet meegeteld te worden in het accountantsoordeel.

Gedurende de controle hebben wij vastgesteld dat er naast bestuurlijke begrotingswijzigingen die door de raad worden vastgesteld (denk daarbij aan de voor- en najaarsnota, evenals losse besluiten) ook nog ambtelijke begrotingswijzigingen (overhevelingen) hebben plaatsgevonden. De omvang hiervan is beperkt.

Controlebevindingen (3)

4.4 Sociaal domein

Algemeen

Door het inzetten van acties door uw gemeente heeft uw gemeente de onzekerheden ten aanzien van het sociaal domein weten te beperken. Ondanks de ingezette acties resteren onzekerheden in de jaarrekening van uw gemeente. De resterende onzekerheden worden voornamelijk veroorzaakt doordat controleverklaringen bij productieverantwoordingen van zorgaanbieders nog niet volledig zijn ontvangen dan wel sprake is van niet goedkeurende oordelen die leiden tot onzekerheden rondom de prestatielevering inzake de ZIN. Deze onzekerheid werkt door in de jaarrekening van de gemeente Berkelland. Overigens betreft dit een knelpunt omtrent de verantwoording van zorgkosten die van toepassing is op nagenoeg alle gemeenten in Nederland.

Uw gemeente

In de volgende alinea's bespreken wij per categorie/soort de bevindingen voor de jaarrekening van de gemeente Berkelland.

Jeugdzorg en WMO - ZIN

Voor zowel de Jeugdzorg als WMO heeft uw gemeente contracten afgesloten met de zorgaanbieders. In deze contracten zijn afspraken gemaakt over de verantwoording van de geleverde zorg in het boekjaar. Met de (grote) zorgaanbieders is afgesproken dat zij op basis van het IZA controleprotocol een controleverklaring verstrekken over de juistheid en volledigheid van de geleverde en gedeclareerde zorg in het boekjaar.

Deze (goedkeurende) controleverklaringen heeft de gemeente Berkelland nodig om zekerheid te krijgen dat alle gefactureerde zorg conform indicatie is geleverd en gefactureerd, voor de juiste prijs is gefactureerd en aan een inwoner van de gemeente Berkelland is verstrekt. Ondanks de tijdige uitvraag van de controleverklaringen heeft uw gemeente nog niet van alle zorgaanbieders een controleverklaring ontvangen. Eveneens is niet bekend wanneer deze controleverklaringen wel beschikbaar zijn voor uw gemeente. Dit zorgt voor onzekerheden op het gebied van de juistheid en volledigheid (getrouwheid en rechtmatigheid) van de kosten inzake de levering van de Jeugdzorg en WMO – ZIN ad € 461.388. Deze onzekerheid werkt door in de jaarrekening van de gemeente Berkelland.

PGB's

De gemeente Berkelland heeft de totale kosten inzake de PGB-budgetten gebaseerd op de laatste afgegeven prognose van de SVB inzake de bestedingen. De accountant van de SVB heeft een afkeurende verklaring afgegeven bij zowel de Verantwoording 2017 Trekkingsrecht PGB Jeugdwet als de Verantwoording 2017 Trekkingsrecht PGB Wet maatschappelijke ondersteuning. Deze verklaringen zijn afgegeven op totaalniveau voor alle Nederlandse gemeenten. De accountant van de SVB heeft geen verklaringen verstrekt inzake de gedeclareerde kosten per gemeente.

Door het ontbreken van de evidence over de betrouwbaarheid van de projectie van alleen de materiële fout naar de deelmassa's van gemeenten kunnen wij niet bepalen in hoeverre de geconstateerde fouten bij de SVB doorwerken in de jaarrekening van uw gemeente.

Controlebevindingen (4)

Daarnaast is door de SVB geen controle uitgevoerd op de geleverde prestatie. Uitgangspunt in de wetten is dat de gemeente, en niet de SVB, samen met de budgethouder verantwoordelijk is voor de rechtmatige besteding en inhoudelijk materiële controle van het budget inclusief de door de SVB verrichte betalingen. Rekening houdend met voorgaande heeft uw gemeente zelf werkzaamheden verricht om zekerheid te verkrijgen over de prestatielevering van de PGB's. Uit deze controle blijken geen bijzonderheden, zodat ten aanzien van de lasten uit hoofde van de PGB's geen sprake is van resterende onzekerheden voor de getrouwheid en rechtmatigheid.

Verevening

Binnen de regio Achterhoek is tussen de 8 gemeenten een verevening Jeugdzorg afgesproken. Ten tijde van onze jaarrekeningcontrole is de voorlopige verevening aan ons als accountant van uw gemeente afgegeven. Op basis van deze verevening is er voor de gemeente Berkelland sprake van een extra bate van € 32.434 die niet is verantwoord in de jaarrekening. Deze hebben wij tezamen met de per saldo niet verwerkte baten en lasten (per saldo hierdoor sprake van een niet-gecorrigeerde fout ad € 47.598) opgenomen als niet gecorrigeerde fout in hoofdstuk 3.

Samenvattend

In de tabel in hoofdstuk 3 hebben wij een samenvatting opgenomen van de niet-gecorrigeerde fouten en onzekerheden. Daarin is de fout ad € 47.598 en zijn ook de onzekerheden zoals hiervoor besproken van in totaal € 461.388 opgenomen op het gebied van het sociaal domein.

4.5 Gewijzigde aanbestedingswet 2012

De gewijzigde Aanbestedingswet 2012 geldt vanaf 1 juli 2016 voor alle aanbestedingen door (semi-) publieke instellingen in Nederland. Met deze nationale wet geeft Nederland invulling aan de Europese richtlijnen voor aanbesteden. De Aanbestedingswet 2012 bevat zowel regels voor aanbestedingen boven de Europese drempelbedragen, als daaronder.

Aanbestedingsbesluit

Een aantal bepalingen uit de gewijzigde Aanbestedingswet 2012 is nader uitgewerkt in een algemene maatregel van bestuur (Aanbestedingsbesluit):

- Gids Proportionaliteit.
  De Aanbestedingswet beschouwt het proportionaliteitsbeginsel als een van de dragende beginselen van aanbestedingsrecht.
- Uniform Europees Aanbestedingsdocument (UEA).
  Het UEA is een Eigen verklaring over de financiële toestand, de bekwaamheden en de geschiktheid van ondernemingen voor een aanbestedingsprocedure.
- Aanbestedingsreglement Werken 2016 (ARW 2016).
  Het Aanbestedingsreglement Werken 2016 (ARW 2016) beschrijft de procedures voor het aanbesteden van opdrachten voor werken.

Aanbesteden is maatwerk. Daarom kan niet alles in regelgeving vorm gegeven worden. In aanvulling op de wet heeft de minister van Economische Zaken nieuwe beleidsmaatregelen voorgesteld. Deze moeten richting geven aan de praktijk van aanbesteden en verdere professionalisering ondersteunen en stimuleren. Dit aanvullend beleid wordt in nauwe samenwerking met PIANOo, aanbestedende diensten en ondernemers ontwikkeld.

Controlebevindingen (5)

In het geval de geraamde waarde van een opdracht evenveel of meer bedraagt dan de Europese drempelwaarden, moet u deze in beginsel Europees aanbesteden. De Europese Commissie stelt elke twee jaar bij verordening nieuwe drempelwaarden vast. De nieuwe drempelwaarden voor de periode 2016 - 2017 zijn inmiddels gepubliceerd en hiernaast opgenomen.

Wij hebben bij onze controle op de Europese aanbestedingen, mede conform uw interne normenkader, twee rechtmatigheidsfouten geconstateerd, het betreffen:

• Kamminga – Haarlo	€	154.257
• Jansen Foodservice Lochem B.V.	€	45.638
Totaal	€	**199.895**

Daarnaast is sprake van twee onzekerheden als gevolg van het ontbreken van adequate dossiervorming. Dit betreffen:

• SB Post B.V.	€	70.151
• PQR B.V.	€	40.068
Totaal	€	**110.219**

N.B. Bovenstaande bedragen betreffen de jaarlasten 2017. In het geval geen sprake is van contracten wordt uitgegaan van een periode van vier jaar voor wat betreft de lasten om vast te stellen of sprake is van bevindingen ten aanzien van de aanbestedingen. Op grond van de wet- en regelgeving leidt voor bovenstaande posten enkel de jaarlast 2017 tot een bevinding voor de aanbestedingswetgeving.

Klassieke overheid: Richtlijn 2014/24/EU	
Werken	5.225.000
Leveringen*	209.000
Diensten*	209.000
Overheidsopdrachten op het gebied van onderzoeks- en ontwikkelingsopdrachten en telecommunicatiediensten, en diensten vallend onder bijlage 2B**	207.000
Overheidsopdrachten voor sociale en andere specifieke diensten ***	750.000
Prijsvragen algemeen*	209.000
Voor meer dan 50% door aanbestedende diensten gesubsidieerde werken	5.225.000
Voor meer dan 50% door aanbestedende diensten gesubsidieerde diensten die verband houden met werken	209.000
Concessie voor openbare werken (zie tevens Concessierichtlijn 2014/23/EU))	5.225.000
Concessieopdrachten: Richtlijn 2014/23/EU	
Concessie voor diensten en openbare werken****	5.225.000
Speciale sectorbedrijven: Richtlijn 2014/25/EU	
Opdrachten voor leveringen en diensten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten	418.000
Opdrachten voor werken in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten	5.225.000
Opdrachten voor sociale en andere specifieke diensten***	1.000.000
Defensie: Richtlijn 2009/81/EG *****	
Opdrachten voor leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied	418.000
Opdrachten voor werken op defensie- en veiligheidsgebied	5.225.000

Controlebevindingen (6)

Doordat we de Europese aanbestedingen hebben gecontroleerd middels een statistische steekproef, de geconstateerde onrechtmatigheden niet meer hersteld of geïsoleerd kunnen worden, zijn de bevindingen naar de gehele populatie geëxtrapoleerd. De totale geëxtrapoleerde fout bedraagt € 412.788 en de totale geëxtrapoleerde onzekerheid bedraagt € 227.606.

Tijdens onze controle op de aanbestedingen hebben wij verder de volgende aandachtspunten geconstateerd die wij onder uw aandacht willen brengen:

- Contracten zijn niet direct opvraagbaar / beschikbaar doordat het contractbeheersysteem niet up to date is. Wij hebben begrepen dat hieraan momenteel wordt gewerkt door uw gemeente, maar wij begrijpen ook dat de planhorizon hiervoor niet bij al uw medewerkers bekend is.
- Vanaf 1 januari 2018 worden de werkzaamheden die tot en met 2017 door Hacron Groen B.V. werden uitgevoerd verricht door uw eigen SW-medewerkers. Wij hebben echter begrepen dat uw gemeente momenteel geen inzicht heeft in het feit of deze medewerkers alle werkzaamheden kunnen uitvoeren of dat voor bepaalde werkzaamheden alsnog moeten worden ingekocht. Wij adviseren uw gemeente dit tijdig in kaart te brengen teneinde de juiste aanbestedingsvormen te kunnen toepassen.
- Uit onze controle blijkt dat uw gemeente een contract heeft met een payroll-organisatie dat conform de aanbestedingswetgeving tot stand is gekomen. In de praktijk blijkt echter dat deze payrollorganisatie niet te allen tijde in staat is een geschikte kandidaat te leveren. In deze gevallen vindt gunning 1-op-1 plaats aan een leverancier die wel kan leveren indien de opdracht onder de Europese aanbestedingsdrempel blijft. Uw eigen inkoopbeleid gaat niet expliciet op dit soort situaties. Wij hebben begrepen dat uw inkoopcoördinator het inkoopbeleid van de gemeente Berkelland hierop zal aanscherpen.
- In 2017 heeft uw gemeente een bedrag ad € 88.828 in haar lasten opgenomen inzake organisatieontwikkeling bij leverancier Expertisecentrum Plato B.V. Uw gemeente heeft geen contract afgesloten met deze organisatie. Op basis van het bestedingsniveau 2018 ten tijde van onze jaarrekeningcontrole verwachten wij dat indien de werkzaamheden blijvend op het huidige niveau worden afgenomen dit zal leiden tot een rechtmatigheidsfout voor de jaarrekening 2018.

4.6 Materiële vaste activa

Tijdens onze controle hebben wij vastgesteld dat er investeringen in grond, weg en waterbouwkundige werken voor een bedrag ad € 997.128 zijn opgenomen onder de materiële vaste activa met economisch nut, terwijl dit materiële vaste activa met maatschappelijk nut betreffen. In de huidige versie van de concept jaarstukken is deze presentatiecorrectie (nog) niet verwerkt, zodat wij deze afwijking hebben opgenomen als niet gecorrigeerde fout in hoofdstuk 3. Teneinde vast te stellen dat de activastaat niet meerdere presentatie issues bevat vragen wij uw gemeente de activastaat in 2018 kritisch door te lopen en de noodzakelijke presentatiecorrecties door te voeren.

5. Single information en Single Audit (SiSa)

Single information Single audit (SiSa)

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2017 in het kader van SiSa zijn verantwoord. Hierbij worden alleen fouten en onzekerheden per specifieke uitkering opgenomen, boven een financiële grens, voor zover die niet zijn of kunnen worden gecorrigeerd.

De financiële grens is per specifieke uitkering:

- € 12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter dan € 1.000.000 is.

Wij doen dit met een tabel, die wij ook moeten opnemen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Per regeling is hierin aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd:

Code	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/ onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	n.v.t.	0	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2017	n.v.t.	0	n.v.t.
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2016	n.v.t.	0	n.v.t.
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2017	n.v.t.	0	n.v.t.
G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2016	n.v.t.	0	n.v.t.

Uit de tabel blijkt dat wij bij onze controle geen fouten of onzekerheden hebben geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden

6. Overige onderwerpen

Overige onderwerpen

Fraude en naleving wet- en regelgeving

Het College van Burgemeester en Wethouders is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het College van Burgemeester en Wethouders gebruik van diverse beheersingsmaat-regelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controle technische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën. Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij, in het kader van NV COS 240/250, de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot fraude.

Onafhankelijkheid externe accountant

In dit rapport vragen wij uw aandacht voor een aantal aspecten inzake onze onafhankelijkheid als externe accountant. Dit verslag is een van de waarborgen die conform de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) jaarlijks moeten worden opgesteld en met u moeten worden besproken.

Bevestiging onafhankelijke positie

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw gemeente, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Overige onderwerpen

Kwaliteitsborging

Baker Tilly Berk heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om zijn onafhankelijkheid en die van zijn medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners, professionals en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- in- en extern kwaliteitsonderzoek;
- twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten;
- reviews door partners die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijk/deskundig oordeel.

Controlebudget

Wij hebben een budget voor de controle van de jaarrekening van € 44.977 excl. BTW. Daarnaast bedragen de extra kosten van de nieuwe bijlage taakvelden € 1.800. Wij verwachten uit te komen op een besteding van circa € 69.000. Het verschil wordt enerzijds veroorzaakt door meerwerk van circa € 13.000 samenhangend met o.a. de interim werkzaamheden sociaal domein (reeds afgestemd: € 1.280), diverse exploitatieopzetten samenhangend met de controle van de poc-methode, het niet aanwezig zijn of incompleet zijn van de stukken inzake de aanbestedingen, materiële vaste activa, subsidies en overige opbrengsten alsook het ontvangen van meerdere versies van de jaarstukken. Anderzijds is sprake van investering in het sociaal domein alsook efficiency van onze zijde ad € 2.000 alsmede een voorcalculatorisch tekort ad € 8.000.

Contactgegevens:

Drs. E.H.J.D. Damman RA
Director
Telefoon: 06-13744508
Email: e.damman@bakertillyberk.nl

D.M. Spekenbrink-Pigge MSc RA
Audit manager
Telefoon: 06-52759948
Email: d.spekenbrink@bakertillyberk.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly Berk N.V.
Burgemeester Roelenweg 14-18
8021 EV Zwolle
Postbus 508
8000 AM Zwolle
038 - 425 86 00

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 215786

Raadsvergadering : 12 juni 2018

Onderwerp : Diverse benoemingen raadsperiode 2018-2022

Collegevergadering : -
Portefeuillehouder : J.H.A. van Oostrum
Steller : M. Stel tel: : 0545-250 801

Te nemen besluit:
Vaststellen diverse benoemingsbesluiten.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
U heeft op 15 mei jl. diverse vertegenwoordigers benoemd voor in- en externe organen. Twee vacatures waren echter nog niet ingevuld, namelijk een lid van de Werkgeverscommissie en een lid voor de selectiecommissie Rekenkamercommissie. Inmiddels zijn er twee kandidaten voor genoemde vacatures. U wordt daarom voorgesteld om de heer J.W.G. Klein Willink te benoemen als lid van de Werkgeverscommissie en mevrouw J.A. Pot als lid van de selectiecommissie Rekenkamercommissie. De fractie Groenlinks heeft verder aangegeven de heer P.T.M. Knuvers voor te dragen als lid van de auditcommissie.

Daarnaast wordt u voorgesteld om de heer G.H.P. Hulshof en de heer A.G. Stoltenberg te benoemen als burgercommissieleden van de fractie Gemeentebelangen.

Het effect is dat de vertegenwoordigers namens uw raad zijn aangewezen.

Argumentatie:
a. te benoemen als lid van de Werkgeverscommissie:
de heer J.W.G. Klein Willink

b. te benoemen als lid van de selectiecommissie Rekenkamercommissie:
mevrouw J.A. Pot

c. te benoemen als burgercommissieleden:

GB	De heer G.H.P. Hulshof De heer A.G. Stoltenberg

d. te benoemen als lid van de auditcommissie:
de heer P.T.M. Knuvers

Kanttekeningen en risico's
De burgercommissieleden moeten net als raads- en collegeleden hun nevenfuncties openbaar maken. Burgercommissieleden moeten de eed of belofte afleggen.

Financiën
Er zijn geen financiële gevolgen.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Communicatie
De burgercommissieleden worden vermeld op de website.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Over de benoemingen is overleg geweest met het presidium.

Planning en evaluatie
De benoemingen gelden (behoudens tussentijdse wijzigingen) voor de zittingsduur van de raad.

de griffier,	de burgemeester,
J.A. Bannink	drs. J.H.A. van Oostrum

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 12 juni 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gezien de voordracht van de fracties Gemeentebelangen, VVD en GroenLinks;

b e s l u i t :

a. te benoemen als lid van de Werkgeverscommissie:
de heer J.W.G. Klein Willink

b. te benoemen als lid van de selectiecommissie Rekenkamercommissie:
mevrouw J.A. Pot

c. te benoemen als burgercommissieleden:

GB	De heer G.H.P. Hulshof De heer A.G. Stoltenberg

d. te benoemen als lid van de auditcommissie:
de heer P.T.M. Knuvers

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
12 juni 2018

de griffier, de voorzitter,

Raadsvergadering

Dossiernummer	1375
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	22
Omschrijving	Bespreekstuk / Bestemmingsplan Eibergen, Op de Bleek 2017

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	190493
Raadsvergadering	:	12 juni 2018
Onderwerp	:	Bestemmingsplan Eibergen, Op de Bleek 2017
Collegevergadering	:	
Portefeuillehouder	:	R.P. Hoytink-Roubos
Steller	:	C.D.A.M. Nieuwenhuis tel: : 0545-250 319

Te nemen besluit:
Het bestemmingsplan "Eibergen, Op de Bleek 2017" gewijzigd vaststellen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
De Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 geeft het toekomstig kader voor de ontwikkeling van bouwlocaties. Hieronder ook het woongebied Op de Bleek. Een nieuw bestemmingsplan moet ervoor zorgen dat het voorgestelde beleid uit die structuurvisie planologisch zoveel mogelijk wordt vastgelegd. Hierbij rekening houdend met de actuele situatie.

Van 21 februari tot en met 3 april 2018 heeft het ontwerpbestemmingsplan “Eibergen, Op de Bleek 2017” ter inzage gelegen. Wij hebben twee schriftelijke reacties ontvangen. De brieven zijn bijgevoegd. Met de voorgestelde wijzigingen (zie bijlage) van het ontwerpbestemmingsplan komen wij volledig tegemoet aan de ingediende zienswijzen.

De volgende stap in het planologische proces is, dat het bestemmingsplan gewijzigd wordt vastgesteld door uw raad. De gemeente is initiatiefnemer van dit bestemmingsplan dat ter uitvoering van de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 wordt vastgesteld. De basis is de genoemde structuurvisie en het bestemmingsplan “Op de Bleek” uit 2008. Na de vaststelling heeft de woonwijk Op de Bleek weer een actueel bestemmingsplan (enkele locaties met een iets andere bestemming, waardoor het woningenaantal lager is). Ten opzichte van het oorspronkelijke bestemmingsplan uit 2008 is er een reductie van 15 woningen.

Argumentatie:
Op 24 februari 2016 is de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 in werking getreden. Deze structuurvisie geeft het toekomstig kader voor de ontwikkeling van bouwlocaties. Hieronder ook het gebied Op de Bleek. Een nieuw bestemmingsplan moet ervoor zorgen dat het voorgestelde beleid uit die structuurvisie planologisch zoveel mogelijk wordt vastgelegd. Hierbij rekening houdend met de actuele situatie en afspraken.

Het ontwerpbestemmingsplan “Eibergen, Op de Bleek 2017” is hiervoor gemaakt. In dit ontwerp zijn enkele woningbouwmogelijkheden verwijderd en zijn de verleende omgevingsvergunningen voor bedrijfswoningen “bevroren” (alleen uitvoeren verleende vergunning). Het ontwerpbestemmingsplan heeft van 21 februari tot en met 3 april 2018 ter inzage gelegen. Wij hebben twee zienswijzen ontvangen, waaronder van de ontwikkelaar van het gebied. Tijdens deze periode is met name met de ontwikkelaar ook intensief overleg gevoerd. Mede over de ingediende zienswijzen. Met enkele wijzigingen van het ontwerpbestemmingsplan kan de ontwikkelaar zich vinden in het nu voorliggende voorstel. De toe te passen wijzigingen zijn beschreven in het “Overzicht wijzigingsvoorstellen Eibergen, Op de Bleek 2017”.

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Kort samengevat komen de belangrijkste wijzigingen er op neer dat:
- op twee locaties waar voorheen appartementen waren gepland (in het ontwerp bestemt met “Groen”) grondgebonden woningen mogelijk worden gemaakt (in aantal: 6 en 7);
- voor de bedrijfswoningen (5) de koppeling met de omgevingsvergunning wordt losgelaten. Wel geldt de voorwaarde dat binnen 5 jaar (na onherroepelijk worden van het plan) de woningen moeten zijn gebouwd dan wel vergund;
- voor het voormalige kantoor weer 1 woning wordt mogelijk gemaakt. De bestemming wijzigt mede daardoor in “Wonen”. En ook voor het voormalige schaftlokaal wijzigt de bestemming naar “Wonen” (aantal woningen blijft 1);
- voor het voormalige ketelhuis het aantal woningen van 2 naar 4 gaat.

Voor de wijziging waarbij de bestemming “Groen” wijzigt in een bestemming “Wonen” voor grondgebonden woningen, is een extra inloop geweest voor de omwonenden van die betreffende gebieden.

Kanttekeningen en risico’s
Tegen een vaststellingsbesluit van een bestemmingsplan kan beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Dit kan door degenen die zienswijzen indienden tegen het ontwerpbestemmingsplan, en tegen de wijzigingen door elke belanghebbende. Ook kan iemand die kan aantonen dat hij niet in staat was om tijdig een zienswijze in te dienen, alsnog beroep instellen.

Financiën
De gemeente is initiatiefnemer van dit bestemmingsplan dat ter uitvoering van de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 wordt vastgesteld. Voor de plankosten is een krediet ter beschikking gesteld. Er is geen sprake van te verhalen kosten.
Het vaststellen van een exploitatieplan is hiermee niet noodzakelijk. Gelet op artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening moet dit uitdrukkelijk worden benoemd in het raadsbesluit.

Communicatie
Begin september 2017 heeft een voorontwerp van het bestemmingsplan twee weken voor inspraak ter inzage gelegen. Ook is toen een inloopavond georganiseerd. Over het voorontwerp zijn drie inspraakreacties ontvangen. Die zijn beoordeeld en beschreven in de toelichting van het bestemmingsplan.

Het ontwerpbestemmingsplan heeft vervolgens van 21 februari tot en met 3 april 2018 ter inzage gelegen. Ook tegen het ontwerpbestemmingsplan zijn zienswijzen ingediend. Naar aanleiding van deze twee zienswijzen zijn in overleg met de indieners enkele wijzigingen in het ontwerp aangebracht. Een inhoudelijke reactie op de zienswijzen kan hiermee achterwege blijven.

Zowel de inspraak als het ter inzage leggen van het ontwerp zijn gepubliceerd in het BerkelBericht. Het ontwerp is ook in de Staatscourant gepubliceerd.
Nadat het bestemmingsplan gewijzigd is vastgesteld, wordt het wederom zes weken ter inzage gelegd. Tijdens deze termijn kan beroep worden ingesteld. Dit wordt gepubliceerd in het BerkelBericht en de Staatscourant.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Het betreft een initiatief van de gemeente. Het voorontwerpbestemmingsplan heeft voor inspraak twee weken ter inzage gelegen en er is een inloopavond georganiseerd. Hierna heeft ook het ontwerpbestemmingsplan zes weken voor iedereen ter inzage gelegen.

Verder is tijdens het gehele traject regelmatig overleg gevoerd met de ontwikkelaar van Op de Bleek. Belangrijkste gesprekspunt was het beperken van het aantal woningen. Met dit voorstel is zoveel mogelijk aan de wensen van beide partijen tegemoet gekomen.

De ontwikkelaar heeft bovendien ook aangegeven geen beroep in te stellen als de genoemde wijzingen rechtskracht hebben gekregen.

Planning en evaluatie
De volgende stap in dit planologische proces is, dat de raad het bestemmingsplan gewijzigd vast stelt. Hierna is het dan voor belanghebbenden mogelijk om tegen dit bestemmingsplan beroep in te stellen (zie onder kanttekeningen en risico's).
Na afloop van de beroepstermijn treedt het plan in werking, tenzij een verzoek om schorsing wordt gedaan.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 12 juni 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 mei 2018;

overwegende, dat voor het woongebied Op de Bleek het voorgestelde beleid uit de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 zoveel mogelijk planologisch wordt vastgelegd met een nieuw en actueel bestemmingsplan;

dat een voorontwerpbestemmingsplan hiervoor ter inzage lag van 6 tot en met 19 september 2017, en er tijdens deze termijn drie inspraakreacties zijn ontvangen;

dat deze inspraakreacties in de toelichting van het bestemmingsplan samengevat zijn weergegeven en beoordeeld;

dat met ingang van 21 februari tot en met 3 april 2018 gedurende zes weken voor een ieder ter inzage heeft gelegen het ontwerpbestemmingsplan met de bijbehorende stukken;

dat van deze terinzagelegging op de wettelijk voorgeschreven wijze kennisgeving is gedaan langs elektronische weg, via publicaties in de Staatscourant en het BerkelBericht van 20 februari 2018;

dat gedurende de terinzagelegging van het ontwerp van het bestemmingsplan twee schriftelijke zienswijzen zijn ingediend tegen het ontwerp van het bestemmingsplan;

dat de vast te stellen wijzigingen van het ontwerpbestemmingsplan in overeenstemming zijn met de ingediende zienswijzen en dat daarmee een inhoudelijke reactie op de ingediende zienswijzen achterwege kan blijven;

dat in het raadsvoorstel in de bijlage “Overzicht wijzigingsvoorstellen Eibergen, Op de Bleek 2017” de wijzigingen zijn genoemd, en dat op grond hiervan het bestemmingsplan “Eibergen, Op de Bleek 2017” gewijzigd moet worden vastgesteld;

dat het bestemmingsplan is voorbereid overeenkomstig artikel 3.1 en artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening en voldoet aan de eisen die bij of krachtens de Wet ruimtelijke ordening worden gesteld aan een bestemmingsplan;

dat artikel 6.12, lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening onder meer bepaalt dat bij de vaststelling van een bestemmingsplan kan worden besloten om geen exploitatieplan vast te stellen wanneer het verhaal van kosten van de grondexploitatie over de in het bestemmingsplan begrepen gronden anderszins verzekerd is of deze er niet zijn;

gelet op de Algemene wet bestuursrecht en de artikelen 3.1 en 6.12, lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening;

b e s l u i t :

1. de wijzigingen van het bestemmingsplan “Eibergen, Op de Bleek 2017” over te nemen, zoals genoemd in de gewaarmerkte bijlage “Overzicht wijzigingsvoorstellen Eibergen, Op de Bleek 2017” die onderdeel uitmaakt van dit besluit;
2. met inachtneming van het onder 1 bedoelde, het bestemmingsplan “Eibergen, Op de Bleek 2017“ bestaande uit de geometrisch bepaalde planobjecten zoals opgenomen in het GML-bestand: NL.IMRO.1859.BPEBG20170006-0100.gml met de bijbehorende bestanden gewijzigd vast te stellen zoals het als ontwerp-bestemmingsplan ter inzage heeft gelegen en waarbij voor de locatie van de geometrische planobjecten gebruik is gemaakt van een ondergrond die ontleend is aan de BGT (versie: 13-06-2017);
3. voor het bestemmingsplan “Eibergen, Op de Bleek 2017” geen exploitatieplan vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
12 juni 2018

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp **:** Bestemmingsplan Eibergen, Op de Bleek 2017

Wijzigingsvoorstellen

Voor het vaststellen van het bestemmingsplan is het noodzakelijk dat enkele wijzigingen op het ontwerp worden doorgevoerd. Hiermee kan het bestemmingsplan dan gewijzigd worden vastgesteld. Over de wijzigingen kan iedere belanghebbende beroep in stellen.

Onderstaand worden de belangrijkste wijzigingen in het kort toegelicht.

1. Gebied aan de Hummelsweide (oorspronkelijk appartementengebouw)

In het oorspronkelijke bestemmingsplan uit 2008 is deze locatie bestemd voor een appartementengebouw met 20 wooneenheden en zo'n 17 meter hoog. De ontwikkelaar zag hier echter al vroegtijdig vanaf, ingegeven door de uitgifte van de oostelijk gelegen bouwkavels voor vrijstaande woningen. Inmiddels wil men hier graag 6 grondgebonden woningen bouwen. Voordelen zijn dat het woningaantal verminderd en ook dat de bouwhoogte aanzienlijk lager wordt. De te bouwen woningen worden gebouwd binnen de maximale goot- en bouwhoogte van respectievelijk 6 en 10 meter.
Deze wijziging (toen nog met 7 grondgebonden woningen) is voorgelegd tijdens een inloop op 17 mei 2018 aan de omwonenden van dit gebied. Uiteraard heeft een groenbestemming de voorkeur. Echter is deze wijziging altijd beter dan het oorspronkelijke appartementengebouw.

2. Gebied aan de Blekerij (oorspronkelijk appartementengebouw)

In het oorspronkelijke bestemmingsplan uit 2008 is ook deze locatie bestemd voor een appartementengebouw met 20 wooneenheden en zo'n 17 meter hoog. De aangevraagde omgevingsvergunning voor dit gebouw is door ons geweigerd. Een beslissing op bezwaar hierover is nog niet genomen.
De ontwikkelaar van het gebied kan zich nu ook vinden in een bouwmogelijkheid voor 7 grondgebonden woningen. De behoefte aan dit soort woningen wordt ook groter geacht. Ook deze wijziging (toen nog met 6 grondgebonden woningen) is voorgelegd tijdens een inloop op 17 mei 2018 aan de omwonenden van dit gebied. Uiteraard heeft ook hier een groenbestemming de voorkeur. Echter is ook deze wijziging beter dan het oorspronkelijke appartementengebouw.

3. Vijf woon-werkkavels op De Mors

In het ontwerpbestemmingsplan zijn de nummers van de omgevingsvergunningen voor deze percelen opgenomen. Alleen deze vergunningen konden worden uitgevoerd. Bij niet tijdige uitvoering konden die vergunningen worden ingetrokken.
Voorstel is nu om de vergunningen weer los te laten, en is er weer een strook voor de bedrijfswoningen opgenomen met een maximum van 5 bedrijfswoningen. Een nieuwe vergunningaanvraag (conform de wensen van een koper) kan weer worden beoordeeld en verleend. Deze situatie blijft vijf jaar bestaan, ingaande vanaf het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan. Na deze vijf jaar kan het plan gewijzigd worden en de mogelijkheid voor de bedrijfswoningen alsnog wordt verwijderd. Het initiatief hiervoor komt dan van ons.
Ook wordt de "noodzakelijkheid" van de bedrijfswoning gewijzigd in een "functionele binding" met het bedrijf. Dit geeft de verkoper ruimere mogelijkheden.

3. Industriële erfgoed

Het industriële erfgoed is nog minimaal in gebruik voor nieuwe functies. De zoektocht hiernaar is een lastige. In het ontwerpbestemmingsplan zijn bovendien voor twee panden de woningen geschrapt. Gevoelsmatig zijn dit echter wel goede economische dragers

voor dergelijke gebouwen. De erfgoedobjecten, maar ook de Berkeltak, zijn bovendien van groot belang voor de karakteristiek van de wijk.

Schaftlokaal (G.J. ten Cateplein 7):
In het ontwerp is hiervoor 1 woning opgenomen. Dit wijzigt niet. Wel wijzigt de bestemming van “Maatschappelijk” met de extra functie “dienstverlening” naar de bestemming “Wonen”.

Kantoor (Kalanderij 1):
In het ontwerp is in de lijn van de structuurvisie de mogelijkheid van een (bedrijfs)woning geschrapt. Mede hierover hebben wij een zienswijze ontvangen. Er zijn gegadigden om dit pand in gebruik te nemen, echter wel met een woonfunctie.
Om het pand weer een functie te geven en het erfgoed te behouden stellen wij voor om de mogelijkheid van een woning weer op te nemen. Hiervoor wordt ook de bestemming gewijzigd van “Maatschappelijk” (met “dienstverlening”) naar “Wonen”.

Ketelhuis (Hummelsweide 5):
In het ontwerp is in de lijn van de structuurvisie het woningaantal gesteld op maximaal 2. Ontwikkelaar geeft aan dat dit aantal onvoldoende is om het pand rendabel te maken om het in stand te houden.
Mede om ook hier het erfgoed te behouden en het een functie te geven binnen de wijk stellen wij voor om het aantal woningen te verhogen van 2 naar 4. Hiermee kan het gebouw doelmatig en efficiënt opgedeeld worden in afzonderlijke wooneenheden, zonder dat de verschijningsvorm wordt aangetast. De bestemming blijft “Wonen”.

Reacties van Waterschap en VNOG

Van het Waterschap Rijn en IJssel en van de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland hebben wij nog een reactie op het ontwerpbestemmingsplan ontvangen.

Waterschap Rijn en IJssel

Het waterschap reageert per email en constateert dat er een rioolpersleiding langs de noordzijde van het bestemmingsplan loopt. De vraag is of de rioolpersleiding (en de zonering eromheen) niet ook aan de noordzijde af en toe in het plangebied van het bestemmingsplan komt?
Antwoord: De constatering is correct en de leiding (met name vooral de zonering) aan de noordzijde van het plangebied wordt op de verbeelding opgenomen

Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland

Van de veiligheidsregio (VNOG) hebben wij schriftelijk een reactie op het ontwerp ontvangen. Ook op het voorontwerp heeft de VNOG gereageerd. Inhoudelijk gaat hun reactie vooral over de civieltechnische uitvoering en het stedenbouwkundig plan. Voor het eerste aspect heeft een bestemmingsplan geen directe functie. Het tweede is een vaststaand en grotendeels al uitgevoerd plan (sinds 2008). Aanpassingen hiervan zijn niet meer mogelijk. Het aspect van zelfredzaamheid wordt ook in de brief genoemd. Een bestemmingsplan heeft hiervoor geen functie.
Tenslotte wordt opnieuw het realiseren van een waterinnamepunt voor de brandweer genoemd.
Antwoord: De wijk Op de Bleek ligt aan de Berkel en heeft een Berkeltak door het gebied heen lopen. De twee in het gebied aanwezige bruggen kunnen prima gebruikt worden als waterinnamepunt ten behoeve van de brandweer.

Bijlagen

- Ontwerpbestemmingsplan “Eibergen, Op de Bleek 2017” van 20 februari 2018;
- Overzicht wijzigingsvoorstellen Eibergen, Op de Bleek 2017;
- Ontvangen schriftelijke zienswijzen (2 stuks);
- Email van het waterschap op het ontwerpbestemmingsplan (27 maart 2018);
- Brief van de VNOG op het ontwerpbestemmingsplan (27 maart 2018).

adviseurs in ruimtelijke ontwikkeling

Bestemmingsplan | Toelichting

Eibergen, Op de Bleek 2017

Gemeente Berkelland

Datum: 20 februari 2018

Projectnummer: 170239

ID: NL.IMRO.1859.BPEBG20170006-0010

INHOUD

TOELICHTING

1	**Inleiding**	**3**
1.1	Aanleiding en doelstelling	3
1.2	Plangebied	3
1.3	Wat is een bestemmingsplan?	4
1.4	Geldend bestemmingsplan	5
1.5	Bij het plan behorende stukken	6
1.6	Leeswijzer toelichting	7
2	**Beschrijving van het plangebied en het plan**	**8**
2.1	Het plangebied	8
2.2	Stedenbouwkundig plan Op de Bleek	9
2.3	Herijking woningbouwprogramma	10
2.4	Beschrijving van het plan	11
3	**Inventarisatie van het geldend beleid**	**13**
3.1	Rijksbeleid	13
3.2	Provinciaal beleid	15
3.3	Regionaal beleid	17
3.4	Gemeentelijk beleid	18
4	**Onderzoek en uitvoerbaarheidsaspecten**	**25**
4.1	Milieu	25
4.2	Ecologie	35
4.3	Water	37
4.4	Archeologie en cultuurhistorie	39
4.5	Verkeer en parkeren	44
4.6	Kabels en leidingen	45
5	**Juridische planopzet**	**46**
5.1	Verbeelding	46
5.2	Hoofdstukindeling van de regels	46
5.3	Bestemmingsregels	47
5.4	Algemene regels	51
6	**Economische uitvoerbaarheid**	**52**
7	**Maatschappelijke uitvoerbaarheid**	**53**
7.1	Inspraak	53
7.2	Overleg	57

Bijlage

1. - m.e.r.-beoordelingsbesluit

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Met de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 (9 februari 2016) is beleid vastgesteld waarmee de gemeente Berkelland inspeelt op de actuele demografische ontwikkelingen. Uit de structuurvisie volgt onder andere dat het woningbouwprogramma voor Op de Bleek te ruim is. Het aantal woningen voor de woonwijk is om die reden naar beneden bijgesteld. In dit bestemmingsplan wordt zoveel als mogelijk uitvoering gegeven aan het beleid uit de structuurvisie. Hierbij is rekening gehouden met omgevingsvergunningen die zijn verleend voor woningen in het plangebied. De bestemmingsregeling is hierop afgestemd.

1.2 Plangebied

Het plangebied ligt in het noorden van de bebouwde kom van Eibergen. Onderstaande afbeelding 1.1 geeft de ligging van het plangebied in de kern Eibergen weer. In afbeelding 1.2 is verder ingezoomd op het plangebied.

Afbeelding 1.1: Ligging plangebied (rood omlijnd)

Afbeelding 1.2: Ligging van het plangebied (rood omlijnd)

1.3 Wat is een bestemmingsplan?

Het gemeentelijke bestemmingsplan is een middel waarmee functies aan gronden worden toegekend. Het gaat dus om het toekennen van gebruiksmogelijkheden. Vanuit de Wet ruimtelijke ordening volgt een belangrijk principe: het gaat om toelatingsplanologie. Het wordt de grondgebruiker (eigenaar, huurder etc.) toegestaan om de functie die het bestemmingsplan geeft, uit te oefenen. Dit houdt in dat:

- de grondgebruiker niet kan worden verplicht om een in het bestemmingsplan aangewezen bestemming ook daadwerkelijk te realiseren; en
- de grondgebruiker geen andere functie mag uitoefenen in strijd met de gegeven bestemming (de overgangsbepalingen zijn hierbij mede van belang).

Een afgeleide van de gebruiksregels in het bestemmingsplan zijn regels voor bebouwing (omgevingsvergunning voor het bouwen) en regels voor het verrichten van ‘werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden’ (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden).
Een bestemmingsplan regelt daarom:

- het toegestane gebruik van gronden (en de bouwwerken en gebouwen);

en een bestemmingsplan kan daarbij regels geven voor:

- het bebouwen van de gronden;
- het verrichten van werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden.

Het bestemmingsplan is een belangrijk instrument voor het voeren van ruimtelijk beleid, maar het is zeker niet het enige instrument. Andere ruimtelijke wetten en regels zoals de Woningwet, de Erfgoedwet, de Algemene Plaatselijke Verordening, de Wet milieubeheer en de

Bouwverordening zijn ook erg belangrijk voor het uitoefenen van ruimtelijk beleid.

1.4 Geldend bestemmingsplan

Voor het plangebied gelden twee bestemmingsplannen. Beide bestemmingsplannen worden hieronder kort toegelicht.

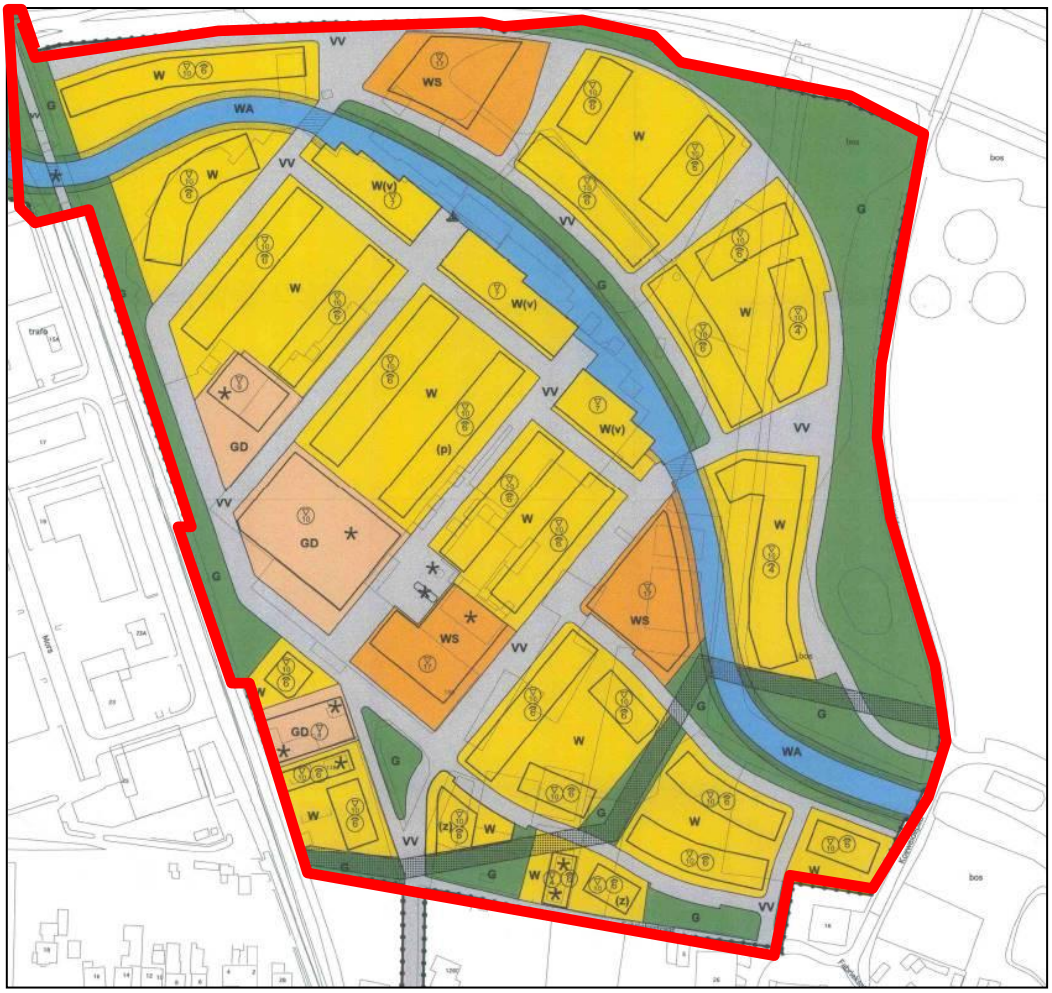
Eibergen, Bedrijventerreinen 2011
Voor een klein gebied in het noordwesten van het plangebied geldt het bestemmingsplan ‘Eibergen, Bedrijventerreinen 2011’, dat op 26 juni 2012 is vastgesteld door de raad van de gemeente Berkelland. Op 8 mei 2013 is het bestemmingsplan onherroepelijk van kracht geworden.
Het plangebied heeft in dat bestemmingsplan de bestemmingen ‘Bedrijventerrein’, 'Groen’ en 'Water’. Binnen de bestemming ‘Bedrijventerrein’ zijn bedrijfsgebouwen en bedrijfswoningen toegestaan. De gebouwen moeten binnen het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. De maximale hoogte hiervan is 10 meter. De bestemming ‘Groen’ is opgenomen voor de zone langs het water. De bestemming ‘Water’ geldt voor de bestaande watergang in het plangebied. Afbeelding 1.3 geeft aan welk deel van het plangebied is gelegen binnen dit geldend bestemmingsplan.

Afbeelding 1.3: Fragment van het geldende bestemmingsplan "Eibergen, Bedrijventerreinen 2011". Binnen de rode lijnen is globaal het deel van het plangebied dat binnen de grenzen van het geldende bestemmingsplan "Eibergen, Bedrijventerreinen 2011" valt.

Op de Bleek
Voor het grootste deel van het plangebied geldt het bestemmingsplan ‘Op de Bleek’, dat op 16 september 2008 is vastgesteld door de raad van de gemeente Berkelland en is goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 10 april 2009. Op 2 september 2009 is het bestemmingsplan onherroepelijk van kracht geworden.

Het plangebied heeft in dat bestemmingsplan de bestemmingen ‘Wonen’, ‘Gestapeld Wonen’, ‘Gemengd’, ‘Verkeer en verblijf’, ‘Groen’ en ‘Water’. Binnen de eerste drie genoemde bestemmingen worden woningen en in sommige gevallen ook zorgwoningen toegestaan. De gebouwen moeten binnen het aangegeven bouwvlak worden gebouwd. De maximale hoogte hiervan varieert en is aangegeven op de verbeelding. Afbeelding 1.4 geeft aan welk deel van het plangebied is gelegen binnen voornoemd geldend bestemmingsplan.

Afbeelding 1.4: Fragment van het geldende bestemmingsplan " Op de Bleek". Binnen de rode lijnen is globaal het deel van het plangebied dat binnen de grenzen van het geldende bestemmingsplan " Op de Bleek" valt.

1.5 Bij het plan behorende stukken

Dit bestemmingsplan bestaat uit de volgende stukken:
- toelichting;
- regels;
- de verbeelding.

Op de verbeelding is de bestemming van de gronden binnen het plangebied aangegeven. In de regels zijn bepalingen opgenomen om de uitgangspunten

van het plan zeker te stellen. De verbeelding en de regels vormen samen het juridisch bindende gedeelte van het plan en moeten samen 'gelezen' worden. Het plan gaat vergezeld van een toelichting. De toelichting geeft een duidelijk beeld van het bestemmingsplan en van de daaraan ten grondslag liggende gedachten. De toelichting maakt geen deel uit van het juridisch bindende deel van het bestemmingsplan. De toelichting is van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

1.6 Leeswijzer toelichting

Deze toelichting is opgebouwd uit zeven hoofdstukken. Het volgende hoofdstuk beschrijft het plan en de bestaande situatie van het plangebied (Hoofdstuk 2). Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van het ruimtelijke beleidskader van de verschillende overheden waaraan het plan moet voldoen. Hoofdstuk 4 bevat de milieu- en de omgevingsaspecten van het plan. De toelichting besluit met hoofdstukken over de opbouw, verantwoording en uitleg van de planregels (Hoofdstuk 5), de economische uitvoerbaarheid (Hoofdstuk 6) en het gevoerde (voor)overleg en de inspraak op het plan (Hoofdstuk 7).

2 Beschrijving van het plangebied en het plan

2.1 Het plangebied

Het plangebied ligt in het noordwestelijke deel van Eibergen. De luchtfoto in afbeelding 2.1 geeft het plangebied in haar directe omgeving weer. Het plangebied grenst in het noorden aan de zone langs de Berkel en in het oosten aan het wandelpark De Maat. In het zuiden grenst het plangebied aan de percelen (voornamelijk woonpercelen) langs de Borculoseweg. In het westen tenslotte grenst het plangebied aan bedrijventerrein De Mors. Door het plangebied stroomt een watergang ter hoogte van de oude rivierloop van de Berkel, die in het noorden uitmondt in de Berkel.

In het plangebied was meer dan anderhalve eeuw lang het Koninklijke Textielveredelingsindustrie (KTV) gevestigd. Ook het “Prakketerrein” is een voormalig fabrieksterrein. De hoofdentree van dit gebied ligt aan de Grotestraat op korte afstand van het Eibergse centrum. De fabrieksbebouwing is grotendeels gesloopt. Nadien is, vooral in het midden en zuiden, een aantal woningen gerealiseerd. De ontsluitingsstructuur is ook grotendeels aangelegd. Er staan nog enkele gebouwen van het voormalige fabriekscomplex. Deze gebouwen blijven behouden vanwege de cultuurhistorische waarden. Ook de schoorsteen, een opslagtank en de spoorbrug zijn en blijven behouden.

Afbeelding 2.1: Uitsnede uit luchtfoto. De globale grenzen zijn met rode lijnen weergegeven.

2.2 Stedenbouwkundig plan Op de Bleek

Bij de opstelling van het stedenbouwkundig plan Op de Bleek speelden de cultuurhistorische kenmerken van het toenmalige KTV-terrein en de nabijheid van de oude Berkeltak een belangrijke rol. Deze twee punten zijn leidend geweest voor de nieuwe gebiedsinrichting. In het stedenbouwkundig plan zijn het behoud en de restauratie/herontwikkeling van enkele cultuurhistorisch waardevolle bedrijfsobjecten verwerkt.
Door het herstel van de oude loop van de Berkel is Op de Bleek globaal gezien in tweeën verdeeld. Het stedenbouwkundig plan gaat daardoor uit van twee aan elkaar gerelateerde woongebieden. In het westen en zuiden is dit het plandeel “Wonen in de fabriek” met als kenmerken de intensieve bebouwing van het oude fabrieksterrein met een parallel stratenpatroon dat van zuidwest naar noordoost is gericht. Hier zijn ook de te behouden delen van het industrieel erfgoed te vinden. In het noorden en oosten ligt - tussen de Berkel en de oude Berkeltak - het plandeel “Wonen tussen het water”. Dit heeft een minder versteend en groener karakter en sluit aan op het wandelpark De Maat. Ook aan de westzijde van het fietspad Eibergen-Neede ligt nog een deel van het gebied, dat voorheen eigendom van KTV was. Op de plek van het vroegere bufferbassin van dat bedrijf zijn in het stedenbouwkundig plan woon-werkpercelen opgenomen. De navolgende afbeelding toont een mogelijke inrichting van Op de Bleek zoals destijds (2008) voorzien in het beeldkwaliteitplan.

Afbeelding 2.2: Afbeelding uit beeldkwaliteitplan met inrichtingssuggestie Op de Bleek.

2.3 Herijking woningbouwprogramma

2.3.1 Achterhoek, Berkelland en Eibergen

De afnemende behoefte aan woningen heeft in de gemeente Berkelland de afgelopen jaren geleid tot vermindering van het aantal toe te voegen nieuwe woningen. Dit is mede ingegeven door woningbouwafspraken in de Regio Achterhoek (zie paragraaf 3.3.1). Voorgelegde nieuwe bouwinitiatieven kregen de afgelopen jaren geen medewerking, onbenutte omgevingsvergunningen voor woningbouw werden ingetrokken en latente bouwmogelijkheden zijn bij het actualiseren van bestemmingsplannen geschrapt.

In het dorp Eibergen is nog een beperkt aantal bouwplannen in uitvoering of voorbereiding. Daarvan is het gebied Op de Bleek de meest omvangrijke. De gemeente Berkelland heeft in de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 (zie paragraaf 3.4.2) bepaald op welke locaties in de bebouwde kom nog gebouwd kan worden en tot in welke mate. De consequenties voor de woningbouwopgave in het plangebied zijn in de volgende paragraaf beschreven.

2.3.2 Op de Bleek

Het bestemmingsplan Op de Bleek uit 2008 maakt de realisatie van meer dan 200 woningen mogelijk. Het woongebied Op de Bleek is echter in de beoogde bouwperiode 2008 tot en met 2011 niet geheel tot invulling gekomen. Dat kan deels worden geweten aan de economische crisis die vanaf 2010 landelijk grote invloed had op de woningbouwsector. Na een goede start in 2008 viel de vraag naar woningen in Op de Bleek vrijwel stil tot aan 2013. In 2014 en 2015 zijn enkele bouwprojecten in voorbereiding en uitvoering genomen, waaronder ook kavelverkoop. Met een bouwproductie in de lijn van het gemiddelde van bijna 10 woningen per jaar in de periode 2008 tot 2014, bestaat geen zicht op volledige voltooiing van het woongebied.

Zoals in paragraaf 2.3.1 omschreven, is naar actuele inzichten de behoefte aan woningen in de Achterhoek en daarmee ook in de gemeente Berkelland afgenomen. Dit heeft ook invloed op het resterende programma voor woongebied Op de Bleek. In dit gebied zullen minder woningen gebouwd moeten worden, zoals dit ook op andere locaties in Eibergen het geval is of al is geweest. In de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 is hiervoor een integrale afweging gemaakt (zie paragraaf 3.4.2) en resulteert het aantal woningen voor Op de Bleek in 122, inclusief de bestaande woningen en de aan het industrieel erfgoed toe te rekenen woningen. In een opvolgend bestemmingsplan voor het woongebied Op de Bleek wordt dit volgens de structuurvisie als uitgangspunt genomen.
Voorliggend bestemmingsplan is het bestemmingsplan waarin dit uitgangspunt moet worden betrokken. De wijze waarop rekening is gehouden met dit uitgangspunt is beschreven in de volgende paragraaf.

2.4 Beschrijving van het plan

2.4.1 Inleiding

Het beleid uit de Structuurvisie Eibergen Wonen 2015 is samenvattend beschreven in paragraaf 3.4.2. In deze planbeschrijving zijn de belangrijkste uitgangspunten uit de structuurvisie uit 2015 benoemd, zijn relevante ontwikkelingen nadien benoemd en is tenslotte aangegeven tot welke uitgangspunten dit voor het bestemmingsplan heeft geleid.

2.4.2 Structuurvisie Eibergen Wonen 2015

Vanuit de structuurvisie volgt voor Op de Bleek een opgave voor vermindering van het oorspronkelijke aantal woningen. Er is nog ruimte voor in totaal 122 woningen, inclusief de bestaande woningen en de aan het industrieel erfgoed toe te rekenen woningen. Voor Op de Bleek zijn in de structuurvisie enkele woonvelden aangewezen waarbinnen het resterende programma, rekening houdend met het maximumaantal, kan worden gerealiseerd. Voor enkele woonvelden is de ontwikkeling van woningen uitgesloten.

2.4.3 Voorbereidingsbesluit en omgevingsvergunningaanvragen

Op 23 februari 2017 is een voorbereidingsbesluit in werking getreden voor de woonwijk. Dit besluit is genomen ter voorbereiding van dit bestemmingsplan dat uitvoering moet geven aan de doelstelling uit de structuurvisie. Omgevingsvergunningaanvragen die zijn ingediend voor de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit moeten nog aan het geldende bestemmingsplan worden getoetst. Omgevingsvergunningaanvragen die na de inwerkingtreding zijn ingediend, moeten worden aangehouden, in afwachting van dit nieuwe bestemmingsplan.

Eind januari 2017 is een groot aantal aanvragen om omgevingsvergunning ingediend voor woningen in de wijk Op de Bleek. Deze aanvragen voorzien in de bouw van uiteenlopende woningtypen op verschillende kavels. De aanvragen zijn vóór de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit ingediend en zijn onder andere getoetst aan het geldende bestemmingsplan, waarin het beleid uit de structuurvisie niet is verwerkt.
Het totale aantal woningen, inclusief de bestaande woningen en de recent met omgevingsvergunning vergunde woningen bedraagt op dit moment 197 (stand per 20-02-2018).

2.4.4 Uitgangspunten van dit bestemmingsplan

Het totale aantal woningen, bestaand en recent vergund, is groter dan 122 zoals in de structuurvisie is beoogd. Dit betekent dat er geen flexibiliteit meer is wat betreft de verdeling van het woningaantal over de woonvelden, zoals beoogd in de structuurvisie. Er moet rekening worden gehouden met het vergunde en bestaande aantal woningen als maximum. De woningen G.J. ten Cateplein 5 en Fabrieksstraat 24, die in het geldende bestemmingsplan Op de Bleek voor Wonen zijn bestemd (en beiden zijn aangewezen als ‘industrieel

erfgoed'), zijn feitelijk gerealiseerd en dan ook beschouwd als bestaande woning. Voor cultuurhistorisch waardevolle gebouwen met de geldende bestemming Gemengd (Kalanderij 1, G.J. ten Cateplein 7) is geen omgevingsvergunning voor de realisatie van (zorg-)woningen aangevraagd. De onbenutte bouwtitel voor (zorg-)woningen is in lijn met de structuurvisie voor de Kalanderij 1 verwijderd en voor G.J. ten Cateplein 7 op maximaal 1 gesteld.
De onbenutte bouwtitel voor woningen in het te behouden erfgoed Hummelsweide 5 zijn in lijn met de structuurvisie maximaal 2 woningen toegestaan.

In dit bestemmingsplan met krimpopgave moet rekening worden gehouden met de omgevingsvergunningen, maar wordt, waar mogelijk ook, ingespeeld op het beleid uit de structuurvisie door beperkingen op te leggen aan onbenutte bouwtitels op grond van het geldende bestemmingsplan. Deze bouwtitels kunnen in het kader van dit bestemmingsplan om uiteenlopende redenen onbenut zijn:
- er is nog geen aanvraag omgevingsvergunning ingediend; of
- er is sprake van een verleende, maar nog niet onherroepelijke omgevingsvergunning; of
- er is sprake van een verleende, onherroepelijke omgevingsvergunning, maar de bouw is nog niet gestart; of
- er is sprake van een geweigerde vergunning; of
- er is sprake van een ingetrokken omgevingsvergunning.

De belangrijkste uitgangspunten voor de bestemmingsregeling in dit bestemmingsplan zijn op grond van het voorgaande:
1. de reeds gerealiseerde woningen of de woningen in aanbouw krijgen de reguliere woonbestemming zoals deze ook voor andere bestaande woningen in Eibergen is opgenomen;
2. voor kavels waar recent een omgevingsvergunning voor is verleend, maar nog niet is gebouwd, wordt een specifieke bouwregeling opgenomen, uitgezonderd afzonderlijke kavels die hierdoor de stedenbouwkundige structuur ondermijnen;
3. voor kavels waarvoor geen omgevingsvergunningaanvraag is ingediend dan wel de omgevingsvergunning is geweigerd en het geldende bestemmingsplan wel woningen toestaat, wordt de bouwcapaciteit voor (zorg-)woningen geschrapt.

In paragraaf 5.3 is de juridische regeling op grond van deze uitgangspunten verder toegelicht.

3 Inventarisatie van het geldend beleid

Dit hoofdstuk beschrijft, voor zover van belang, het rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid. Naast de belangrijkste algemene uitgangspunten worden de specifieke voor dit plangebied geldende uitgangspunten weergegeven. Het beleid is in dit bestemmingsplan afgewogen en doorvertaald op de verbeelding en in de regels.

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van kracht geworden. De SVIR actualiseert het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid als gevolg van nieuwe politieke accenten en veranderende omstandigheden zoals de economische crisis, klimaatverandering en toenemende regionale verschillen onder andere omdat groei, stagnatie en krimp gelijktijdig plaatsvinden. De structuurvisie geeft een nieuw, integraal kader voor het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en vervangt de Nota Ruimte.
In de structuurvisie schetst het Rijk de ambities voor concurrentiekracht, bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid tot 2040 (lange termijn) en doelen, belangen en opgaven tot 2028 (middellange termijn). De centrale visie wordt uiteengezet in drie hoofddoelstellingen voor de middellange termijn (2028), namelijk "concurrerend, bereikbaar en leefbaar & veilig". Voor de drie rijksdoelen zijn de onderwerpen van nationaal belang benoemd waarmee het Rijk aangeeft waarvoor het verantwoordelijk is en waarop het resultaten wil boeken.
De drie hoofddoelstellingen en 13 nationale belangen zijn:

1 Concurrerend: Het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland. Hiervoor zijn de volgende nationale belangen benoemd:
   - Nationaal belang 1: Een excellent en internationaal bereikbaar vestigingsklimaat in de stedelijke regio's met een concentratie van topsectoren;
   - Nationaal belang 2: Ruimte voor het hoofdnetwerk voor (duurzame) energievoorziening en de energietransitie;
   - Nationaal belang 3: Ruimte voor het hoofdnetwerk voor vervoer van (gevaarlijke) stoffen via buisleidingen;
   - Nationaal belang 4: Efficiënt gebruik van de ondergrond;
2 Bereikbaar: Het verbeteren, instandhouden en ruimtelijk zekerstellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat. Hiervoor zijn de volgende nationale belangen benoemd:
   - Nationaal belang 5: Een robuust hoofdnetwerk van weg, spoor- en vaarwegen rondom en tussen de belangrijkste stedelijke regio's inclusief de achterlandverbindingen;
   - Nationaal belang 6: Betere benutting van de capaciteit van het bestaande mobiliteitssysteem van weg, spoor- en vaarweg;

- Nationaal belang 7: Het instandhouden van de hoofdnetwerken van weg, spoor- en vaarwegen om het functioneren van de netwerken te waarborgen;

3 Leefbaar & veilig: Het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn:
- Nationaal belang 8: Verbeteren van de milieukwaliteit (lucht, bodem, water) en bescherming tegen geluidsoverlast en externe veiligheidsrisico's;
- Nationaal belang 9: Ruimte voor waterveiligheid, een duurzame zoetwater-voorziening en klimaatbestendige stedelijke (her)ontwikkeling;
- Nationaal belang 10: Ruimte voor behoud en versterking van (inter)nationale unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten;
- Nationaal belang 11: Ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten;
- Nationaal belang 12: Ruimte voor militaire terreinen en activiteiten;

De rijksverantwoordelijkheid voor het systeem van goede ruimtelijke ordening is zonder hoofddoelstelling, als afzonderlijk belang opgenomen:
- Nationaal belang 13: Zorgvuldige afwegingen en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke plannen.

De drie hoofddoelen van het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid kennen nationale opgaven die regionaal neerslaan. Voor alle nationale opgaven worden rijksinstrumenten ingezet, waarbij financiering slechts één van de instrumenten is. Ook decentrale overheden en marktpartijen dragen bij aan de realisatie van nationale opgaven.

Toetsing
Bij onderhavig plan zijn uitsluitend nationaal belang 12 en 13 van belang.
Nationaal belang 12: Ruimte voor militaire terreinen en activiteiten:
Voorliggend bestemmingsplan ligt binnen de belemmeringszone van de ‘zend- en ontvangstinstallatie buiten militair luchtvaartterrein’ nabij Kamp Holterhoek en de belemmeringszone van een radar bij Rekken. Het plan vormt geen belemmering voor dit nationaal belang. In paragraaf 3.1.2 is dit nader getoetst.
Nationaal belang 13: Voorliggend bestemmingsplan zorgt in het kader van de krimpopgave voor een herprogrammering van het woonprogramma voor Op de Bleek, waarbij een zorgvuldige afweging van geldende rechten plaatsvindt. Dit bestemmingsplan draagt zorg voor een zorgvuldige afweging en een transparante besluitvorming. Daarmee sluit de voorgenomen ontwikkeling aan op het nationaal belang 13.

3.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Het kabinet heeft in de hiervoor genoemde structuurvisie vastgesteld dat voor een beperkt aantal onderwerpen de bevoegdheid om algemene regels te stellen zou moeten worden ingezet. Het gaat om de volgende nationale belangen: Rijksvaarwegen, Project Mainportontwikkeling Rotterdam, Kustfundament, Grote rivieren, Waddenzee en waddengebied, Defensie, Ecologische hoofdstructuur, Erfgoederen van uitzonderlijke universele

waarde, Hoofdwegen en hoofdspoorwegen, Elektriciteitsvoorziening, Buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen, Primaire waterkeringen buiten het kustfundament en IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte).
De SVIR bepaalt welke kaderstellende uitspraken zodanig zijn geformuleerd dat deze bedoeld zijn om beperkingen te stellen aan de ruimtelijke besluitvormingsmogelijkheden op lokaal niveau. Ten aanzien daarvan is een borging door middel van normstelling, gebaseerd op de Wro, gewenst. Die uitspraken onderscheiden zich in die zin dat van de provincies en de gemeenten wordt gevraagd om de inhoud daarvan te laten doorwerken in de ruimtelijke besluitvorming. Zij zijn dus concreet normstellend bedoeld en worden geacht direct of indirect, dus door tussenkomst van de provincie, door te werken tot op het niveau van de lokale besluitvorming, zoals de vaststelling van bestemmingsplannen. Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) bevestigt in juridische zin die kaderstellende uitspraken.

Toetsing
Voor het bestemmingsplan bevat het Barro en de Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Rarro) de volgende regels die direct van belang zijn vanwege een ‘zend- en ontvangstinstallatie buiten militair luchtvaartterrein’ nabij Kamp Holterhoek en een radar bij Rekken. Op grond van het Barro worden beperkingen gesteld aan de bouwhoogte van bouwwerken. Zo zijn binnen het radarverstoringsgebied geen windturbines met een tiphoogte die hoger is dan 114 meter toegestaan, tenzij uit een toetsing van het Ministerie van Defensie blijkt dat er geen sprake is van een onaanvaardbare verstoring van de radar.
Dit bestemmingsplan staat geen bouwwerken met een bouwhoogte toe die in strijd is met het Barro of het Rarro. Er is daarom geen vrijwaringszone voor de belemmeringszones opgenomen.

3.2 Provinciaal beleid

3.2.1 Omgevingsvisie Gelderland

In de Omgevingsvisie Gelderland heeft de provincie twee doelen gedefinieerd die de rol en kerntaken van de provincie als middenbestuur benadrukken:
- een duurzame economische structuurversterking;
- het borgen van de kwaliteit en de veiligheid van de leefomgeving.

Deze doelen versterken elkaar en kunnen niet los van elkaar gezien worden. Economische structuurversterking vraagt om een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Dat is meer dan een goede bereikbaarheid en voldoende vestigingsmogelijkheden. Het betekent ook een aantrekkelijke woon- en leefomgeving met de unieke kwaliteiten van natuur, water en landschap in Gelderland.

In de Omgevingsvisie staat het 'fysieke' in de leefomgeving centraal. Tegelijk zit er een sterke 'sociale' component aan de opgaven voor sterke steden en een vitaal landelijk gebied.

Wonen
De provincie en haar partners streven er samen naar om vraag en aanbod op de woningmarkt met elkaar in balans te brengen en te houden. De Achterhoekse gemeenteraden hebben de Regionale Woonvisie Achterhoek vastgesteld. In de eerste evaluatie van deze woonvisie zijn aanbevelingen en actiepunten geformuleerd waarmee gemeenten, corporaties en de provincie de komende jaren (verder) aan de slag gaan. Inmiddels is de Regionale Woonvisie vervangen door de Regionale Woonagenda (zie paragraaf 3.3.1).

Achterhoek
Het provinciaal beleid was geënt op de snelle bevolkingstoename vanaf de Tweede Wereldoorlog. Maar inmiddels hebben met name grote delen van de Achterhoek te maken met bevolkingsdaling (inclusief ontgroening en vergrijzing). Deze krimp heeft effect op de arbeids- en woningmarkt. De economische recessie, de schaalvergroting in de landbouw en de detailhandel en de verdergaande digitalisering van de dienstverlening versterken dit proces. De draagkracht voor voorzieningen vermindert en er ontstaat leegstand. Dit heeft grote effecten op de kwaliteit van de leefomgeving. In de Achterhoek is het de opgave om aan te passen aan de demografische ontwikkelingen en te voldoen aan de regionale behoefte aan werk, wonen/woonomgeving en bereikbaarheid.

Toetsing
Het beleid uit de structuurvisie is verankerd in juridisch bindende regeling in de Omgevingsverordening Gelderland. Hieraan is getoetst in paragraaf 3.2.3.

3.2.2 Ladder voor duurzaam ruimtegebruik

Artikel 3.1.6 lid 2 van het Bro (Ladder voor duurzame verstedelijking ook wel SER-ladder) trad in werking op 1 oktober 2012 en is gewijzigd op 1 juli 2017. Bij voorgenomen stedelijke ontwikkelingen moet worden ingegaan op de afwegingen rondom de regionale behoefte.
Deze duurzaamheidsladder is een processchema om initiatieven voor stedelijke functies te begeleiden naar een optimale locatiekeuze. De Gelderse ladder is een verbijzondering van de Rijksladder voor duurzame verstedelijking.
Het accent van stedelijke ontwikkelingen verschuift van nieuwbouw naar het vitaliseren van bestaande gebieden en gebouwen. Voor een goede afweging van keuzes voor locaties van nieuwe gebouwen staat de Gelderse ladder voor duurzaam ruimtegebruik centraal. Het gaat om het tijdig afwegen van kansen en mogelijkheden om bestaande gebouwen te benutten bij overwegingen van nieuwe bebouwing.

Toetsing
In dit bestemmingsplan wordt gezien de geldende planologische mogelijkheden en het doel (lokale krimpopgave) van dit bestemmingsplan geen nieuw stedelijke ontwikkeling mogelijk gemaakt. Het bestemmingsplan geeft deels uitvoering aan de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 waarmee

de gemeente Berkelland vanuit zorgvuldig ruimtegebruik en een goed woon- en leefklimaat inspeelt op de actuele demografische ontwikkelingen.

3.2.3 Omgevingsverordening Gelderland

De provincie beschikt over verschillende instrumenten waarmee zij haar ambities realiseert. De Omgevingsverordening Gelderland wordt ingezet voor die onderwerpen waarvoor de provincie eraan hecht dat de doorwerking van het beleid van de Omgevingsvisie juridisch gewaarborgd is. De verordening voorziet ten opzichte van de Omgevingsvisie niet in nieuw beleid en is daarmee dus beleidsneutraal. De inzet van de verordening als juridisch instrument om de doorwerking van het provinciaal beleid af te dwingen is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen.

De Omgevingsverordening richt zich net zo breed als de Omgevingsvisie op de fysieke leefomgeving in de provincie Gelderland. Dit betekent dat vrijwel alle regels die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving opgenomen zijn in de Omgevingsverordening. Het gaat hierbij om regels op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu, water, mobiliteit en bodem.

Wonen
Voor “Wonen” geldt met name artikel 2.2.1.1 van die verordening. Hierin is bepaald dat in een bestemmingsplan nieuwe woonlocaties en de daar te bouwen woningen slechts worden toegestaan als dit past in het Kwalitatief Woonprogramma opeenvolgend de vastgestelde kwantitatieve opgave wonen voor de betreffende regio.

Toetsing
In dit bestemmingsplan zijn geen nieuwe locaties voor woningbouw beoogd. Het bestemmingsplan geeft echter wel invulling aan de Regionale Woonagenda 2025 zoals die ook door Gedeputeerde Staten is vastgesteld. Het bestemmingsplan is niet in strijd met de verordening.

3.3 Regionaal beleid

3.3.1 Regionale Woonagenda 2025

De afspraken over de groei van de woningvoorraad worden op basis van de provinciale Omgevingsverordening vastgelegd in de 'kwantitatieve opgave t/m 2024'. Nieuwe woningen in bestemmingsplannen moeten passen in de door Gedeputeerde Staten goedgekeurde programmering. In haar vergadering van 7 juli 2015 hebben Gedeputeerde Staten een statenbrief vastgesteld over de voortgang van de Regionale Woonagenda’s in alle Gelderse regio’s. Tevens hebben Gedeputeerde Staten de kwantitatieve opgave wonen tot en met 2024 en de Regionale Woonagenda voor de regio Achterhoek vastgesteld. Voor de Achterhoek hebben de betrokken gemeenteraden de Regionale Woonagenda 2025 vastgesteld (Berkelland op 19 mei 2015). Hieruit blijkt dat de bevolking in

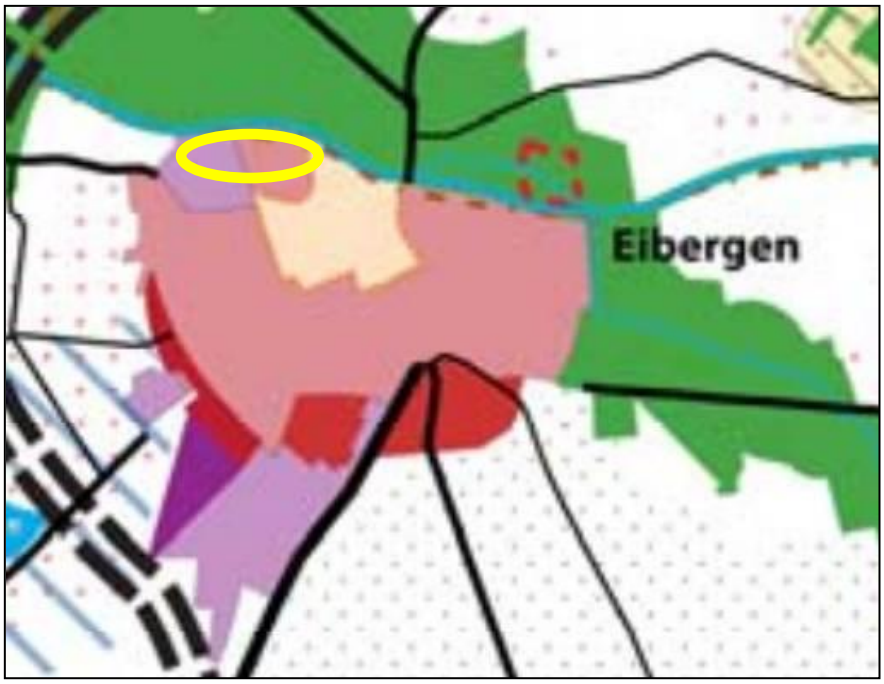
de Achterhoek sinds 2008 afneemt. De bevolking daalt omdat er al decennia lang minder kinderen worden geboren. Daarnaast verlaten ieder jaar meer mensen de regio, dan er voor in de plaats komen. De huishoudengroei komt regionaal in 2025 tot stilstand. Het omslagpunt naar daadwerkelijke huishoudenafname per gemeente kent een aanzienlijke bandbreedte. In de gemeenten Berkelland, Bronckhorst en Oude IJsselstreek gebeurt dit het eerst, daarna volgen Doetinchem, Aalten en Oost Gelre en tenslotte komt ook de gemeente Winterswijk aan de beurt. Er is sprake van een duidelijke krimpopgave voor de regionale woningprogrammering. De Regionale Woonagenda 2025 richt zich daarom primair op het ontwikkelen van een evenwichtige kwalitatieve en kwantitatieve woningvoorraad en secundair op het voorkomen en aanpakken van leegstand in maatschappelijk vastgoed en op wonen en zorg. Een van de kernboodschappen voor de komende jaren luidt dat op basis van de huidige inzichten het noodzakelijk is om de ambitie, 5.900 woningen toevoegen van 2010 tot en met 2024, verder te verlagen. Vooralsnog is een verlaging van 10% afgesproken.

Toetsing
Dit bestemmingsplan voorziet mede naar aanleiding van de Regionale Woonagenda 2025 in het verminderen van planologische capaciteit voor woningbouw, op basis van een evenwichtige afweging die is gemaakt in de structuurvisie Wonen Eibergen 2015 (zie paragraaf 3.4.2). Het bestemmingsplan is in overeenstemming met de Regionale Woonagenda 2025.

3.4 Gemeentelijk beleid

3.4.1 Structuurvisie Berkelland 2025

De Structuurvisie Berkelland 2025 is het kader voor de ontwikkeling van de gemeente Berkelland tot 2025. Deze visie geeft richting aan de ruimtelijke, economische en maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente. Het is een integrale visie die geldt voor het grondgebied van de hele gemeente. Een uitgangspunt is het behouden van de rust, de variatie en de kleinschaligheid van het woningaanbod.
De vier hoofdkernen hebben daarbij ieder hun eigen kwaliteiten. Deze kwaliteiten moeten verder worden versterkt. Berkelland streeft naar leefbare wijken en kernen met een gedifferentieerde woningvoorraad en bevolking. Woningbouw wordt geconcentreerd in de vier hoofdkernen en moet zo min mogelijk beslag leggen op ruimte buiten de bebouwde kom. Dit betekent, dat inbreiden zoveel mogelijk voor uitbreiden gaat. Inbreiden mag echter niet ten koste gaan van de kwaliteit van bestaande wijken.

Afbeelding 3.1: Uitsnede kaart structuurvisie met globale aanduiding plangebied (geel omcirkeld).

Op de voorgaande afbeelding is te zien dat het plangebied ligt binnen een gebied dat is aangeduid als ‘Bestaand woongebied’ (donker roze) en ‘Bedrijventerrein’ (paars).

Wonen
Ten aanzien van woningbouw zijn in de structuurvisie tot 2020 de volgende ambities gedefinieerd:
- keuzemogelijkheden op de woningmarkt;
- betaalbare woningen voor lagere inkomens;
- voldoende aanbod aan welzijns- en zorgvoorzieningen in zelfgekozen omgeving;
- duurzaam bouwen;
- leefbare kernen en wijken met een goede ruimtelijke kwaliteit;
- woningbouw met zo min mogelijk beslag op ruimte buiten bebouwde kom;
- ruimte voor vernieuwende concepten.

Bij de beschrijving van de ambities is opgemerkt dat de regionale woonvisie een sterke daling van de woningbouwaantallen aangeeft. In verband met deze daling heeft nadien een herijking van het woonbeleid plaatsgevonden, wat voor Eibergen uiteindelijk tot een integrale afweging in de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 heeft geleid (zie paragraaf 3.4.2).

Werken
Berkelland is niet alleen een gemeente voor rustzoekers. In de gemeente blijft ruimte voor ondernemers. De gemeente ondersteunt bedrijfsontwikkeling in de kernen en faciliteert dit ook. Berkelland richt zich voor de toekomst ten aanzien van economie en bedrijventerreinen op de volgende punten:
- verdergaande samenwerking met omliggende gemeenten;

- revitalisering van bestaande bedrijventerreinen in plaats van nieuwe uitgifte;
- duurzaamheid;
- samenwerking op bedrijventerreinen stimuleren;
- acties ondersteunen/opzetten;
- in gesprek treden met bedrijven en meer gezamenlijk oppakken van acties en kansen.

Toetsing
De structuurvisie uit 2010 gaf al blijk van een sterke daling van de woningbouwaantallen. De gemeente Berkelland heeft na vaststelling van de regionale woonagenda een afweging gemaakt over het lokale woningbouwprogramma voor Eibergen, waarbij de resterende harde planologische capaciteit is betrokken. Doel hierbij was onder andere voorkoming van leegstand en in dit verband het belang van leefbare kernen en wijken met goede ruimtelijke kwaliteit zoals omschreven in de structuurvisie. Dit bestemmingsplan sluit aan op de doelen uit de structuurvisie.

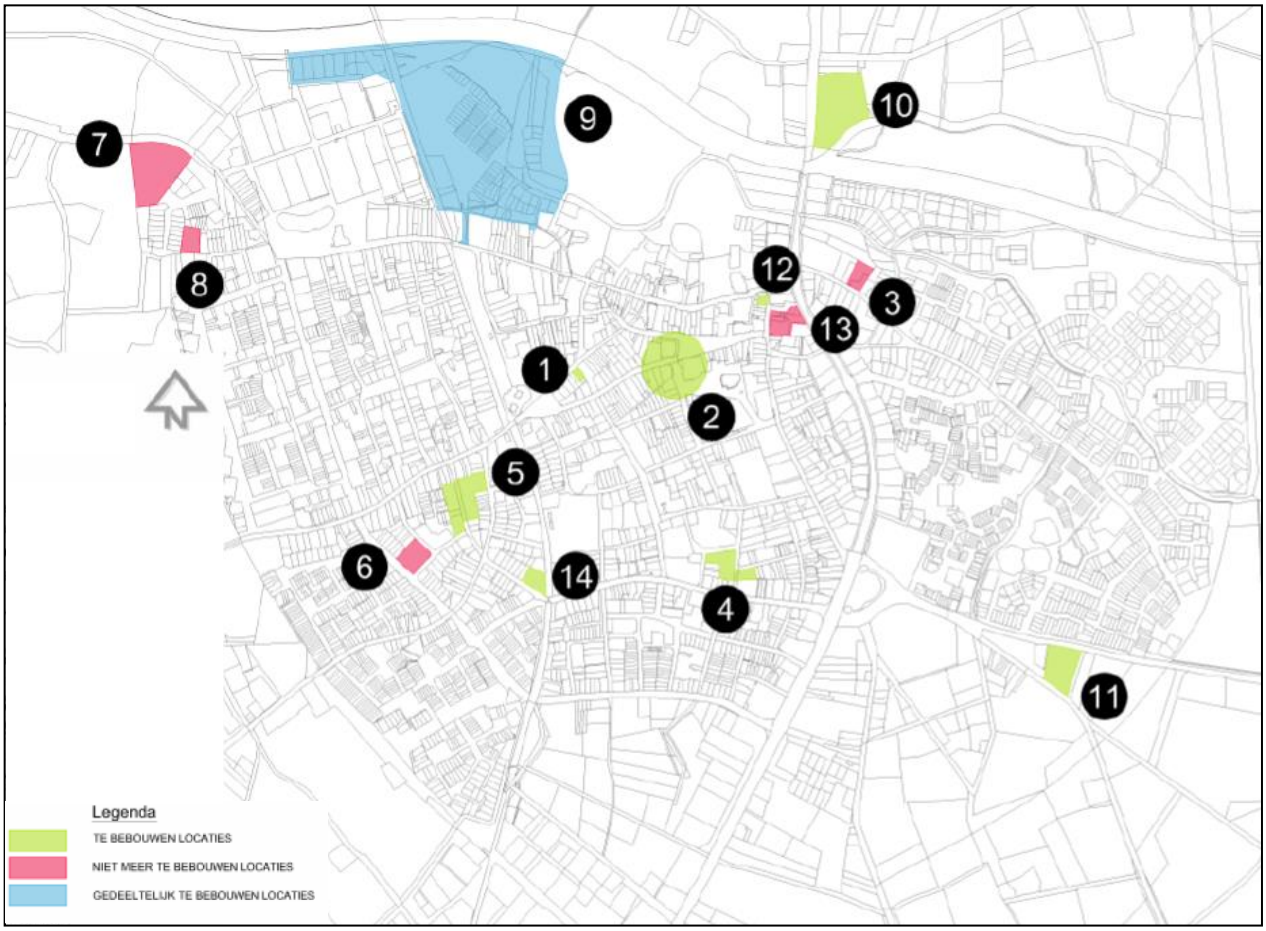
3.4.2 Structuurvisie Wonen Eibergen 2015

Aanleiding
De Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 is het kader van de gemeente Berkelland voor de ontwikkeling van bouwlocaties in de bebouwde kom van Eibergen. Daartoe behoort onder meer het woongebied Op de Bleek. De structuurvisie geeft richting aan het ruimtelijk handelen van de gemeente voor de woningbouwlocaties die er in zijn opgenomen. Het aspect volkshuisvesting vormt een belangrijke aanleiding voor de structuurvisie. Er wordt nog slechts voor de voorspelde woningbehoefte tot 2025 gebouwd. De gemeenten in de Regio Achterhoek stemmen hun handelen in dit verband onderling af in de Regionale Woonagenda Achterhoek 2025. Op basis hiervan is er nog beperkte ruimte om in deze periode van 10 jaar woningen toe te voegen. Het huidige aantal bouwplannen overschrijdt deze behoefte nog fors. De woningbouwplannen zullen daarom naar beneden moeten worden bijgesteld.

Doel
De structuurvisie geeft voor alle woningbouwplannen in Eibergen aan of deze al dan niet voor uitvoering in aanmerking komen. Hierbij wordt een ruimtelijk belang gediend. Met de visie vindt een overkoepelende afweging om met het aantal woningen dat nog kan worden gebouwd een zo goed mogelijk effect te bereiken in ruimtelijke kwaliteit en leefomgeving. Een forse leegstand van woningen is in dit opzicht niet in het maatschappelijk belang, nog afgezien van het effect van waardedaling van bestaande woningen.

Opgave Eibergen

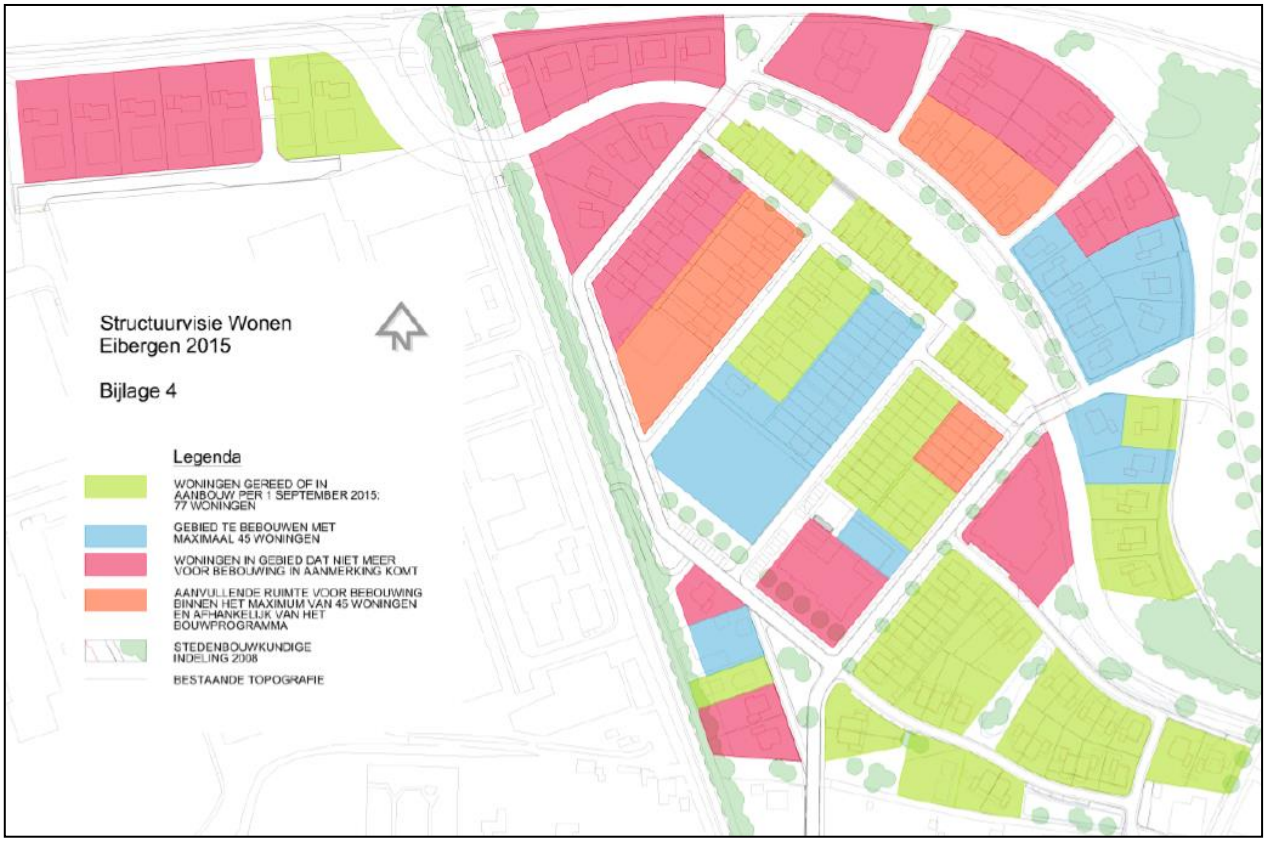
Voor de kern Eibergen wacht volgens de structuurvisie de komende jaren een forse verminderopgave van de woningbouwprogrammering. Van de bekende plancapaciteit van 236 woningen per 1 januari 2015 is op grond van de regionale demografische ontwikkelingen en de beoordeling van de lokale omstandigheden slechts behoefte aan circa 70 - 78 extra woningen. In de structuurvisie is per bouwlocatie een afweging gemaakt over de herprogrammering van het woningaantal. De navolgende afbeelding geeft een overzicht van de bouwlocaties die in de structuurvisie zijn betrokken.

Afbeelding 3.2: Uitsnede bijlage 3 structuurvisie. Overzicht genummerde bouwlocaties voor wonen. Plangebied betreft nummer 9.

Afweging Op de Bleek

Voor Op de Bleek beoogt de structuurvisie in totaal 122 woningen. Hierbij is op grond van stedenbouwkundige overwegingen aangegeven welke woonvelden voor Op de Bleek zijn of kunnen worden ingevuld met woningen en welke niet. De navolgende afbeelding geeft hier meer inzicht in.

Afbeelding 3.3: Uitsnede bijlage 4 structuurvisie. Overzicht mogelijke bouwlocaties voor wonen Op de Bleek.

De keuze voor te bebouwen locaties blijft gericht op aanvulling van het woongebied vanaf de bestaande bebouwing in de zuidoostelijke hoek en de middenzone. Hiermee wordt getracht versnippering van bebouwing over het gehele woongebied te voorkomen. Dit principe is verwerkt op de voorgaande afbeelding. De gekleurde woonvelden op de afbeelding zijn hieronder nader toegelicht:

- GROEN: dit betreft de al bebouwde woonvelden.
- BLAUW en ORANJE: dit betreffen woonvelden die voor bebouwing in aanmerking komen, omdat deze aansluiten op de met groen aangeduide gebieden. Dit laat daardoor vooral in de middenzone de oorspronkelijke bouwopgave in ruimtelijke zin zo veel mogelijk intact (“Wonen in de fabriek”);
- ROOD: dit betreffen woonvelden die niet meer voor bebouwing in aanmerking komen. Dit betreft de bouwkavel aan de westzijde nabij de entree van het woongebied, de locaties voor appartementen aan de Hummelsweide, hoek Blekerij en de Hummelsweide, hoek Prakkestraat, voor de nog niet bebouwde zone ten behoeve van woon-werkunits op bedrijventerrein De Mors en voor een ruime zone aan de noordzijde van het woongebied. De locaties van de bouwkavels en appartementen verschaffen het betreffende gebied meer openheid bij benutting als groen op wijkniveau. De grond op het bedrijventerrein kan nog steeds worden benut voor bedrijfshuisvesting. De zone aan de noordzijde kan bijdragen aan het groene karakter van de Berkel.

Toetsing
Met dit bestemmingsplan wordt waar mogelijk invulling gegeven aan het beleid uit de structuurvisie, doordat onbenutte bouwtitels zijn wegbestemd of een specifieke bouwregeling is opgenomen voor woonkavels waar een woning kan worden gebouwd, maar deze nog niet is gerealiseerd. De specifieke bouwregeling geldt niet, als de betreffende omgevingsvergunning is ingetrokken. Ingehaald door de tijd geldt dit laatste, mede vanwege stedenbouwkundige overwegingen, alleen nog voor de bedrijfspercelen.
De onbenutte bouwtitels voor woningen in te behouden erfgoed zijn in lijn met de structuurvisie overgenomen. Hier zijn in totaal 3 woningen toegestaan in dit plan. Dit bestemmingsplan sluit met deze bestemmingsregeling echter wel zoveel mogelijk aan op het doel van de structuurvisie, rekening houdend met vergunde rechten (omgevingsvergunning).

3.4.3 Welstandsnota 2012

Op 22 mei 2012 heeft de raad de Welstandsnota 2012 vastgesteld.
De welstandsnota kent gebiedsgerichte welstandscriteria. Er zijn vijf gebieden onderscheiden: centrum, historisch gebied en linten, woongebieden, bedrijventerreinen en buitengebied. Voor deze gebieden of delen daarvan gelden verschillende welstandsniveau's, te weten welstandsvrij, soepel, regulier of bijzonder.

Voor de woongebieden geldt een soepel niveau van welstand. Bij dit niveau wordt gekeken naar de beoordelingsaspecten ligging (plaatsing op de kavel, oriëntatie en ontsluiting) en massa (hoofdmassa, compositie van bouwmassa's en positie van aan- en opbouwen).
Daarnaast kent de welstandsnota objectgerichte criteria voor kleine bouwwerken. Voldoet een bouwplan aan de objectgerichte criteria, dan voldoet het aan redelijke eisen van welstand. Voor de gebieden waarvoor een beeldkwaliteitplan geldt, wordt een bouwplan getoetst aan het beeldkwaliteitplan.

Toetsing
Voor het plangebied geldt het beeldkwaliteitplan ‘Op de Bleek’, opnieuw en gewijzigd vastgesteld op 1 maart 2011. Het beeldkwaliteitplan geldt voor het plangebied als welstandsnota. Het gedeelte van het beeldkwaliteitplan dat betrekking heeft op het bouwen is de basis voor het toetsen van vergunningplichtige bouwwerken aan welstand.

3.4.4 Bevoegdheid intrekken omgevingsvergunning

Naast het beleid uit de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 biedt artikel 2.33, lid 2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) een bevoegdheid voor het intrekken van een omgevingsvergunning binnen een termijn van 26 weken na het verlenen van deze vergunning. Recentelijk heeft het college de beleidsregels waarin werd uitgegaan van een termijn van 52 weken ingetrokken. Met de nieuwe termijn van 26 weken kan het college snel

inspelen op ontwikkelingen die ten goede komen aan het woon- en leefklimaat, waaronder het woonprogramma voor de gemeente.

Toetsing
De beschreven intrekkingsbevoegdheid uit de Wabo is geen gemeentelijk beleid, maar wordt wel actief gebruikt bij de uitvoering van het ruimtelijk beleid. De intrekkingsbevoegdheid is vanwege het belang van en de relatie met de bestemmingsregeling in dit bestemmingsplan toelichtend beschreven en vormt geen concreet toetsingskader.

4 Onderzoek en uitvoerbaarheidsaspecten

Bij het opstellen van een bestemmingsplan is het verplicht om te bekijken in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling gevolgen kan hebben op de aspecten: milieu, ecologie, water, archeologie en cultuurhistorie. Bij de voorbereiding van dit bestemmingsplan zijn deze aspecten onderzocht en hieronder is beschreven wat de gevolgen van het plan zijn op deze aspecten en hoe die opgelost dan wel voorkomen kunnen worden.

4.1 Milieu

4.1.1 Vormvrije m.e.r.-beoordeling

De milieueffectrapportage (m.e.r.) is een hulpmiddel om bij diverse procedures het milieubelang een volwaardige plaats in de besluitvorming te geven. De m.e.r.-procedure is gekoppeld aan de “moederprocedure”. Dit is de procedure op grond waarvan de besluitvorming plaatsvindt, bijvoorbeeld de bestemmingsplanprocedure of de procedure voor een omgevingsvergunning milieu.

Een m.e.r. is verplicht bij de voorbereiding van plannen en besluiten van de overheid die kunnen leiden tot belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Er zijn drie onafhankelijke aanvliegroutes die kunnen leiden tot een m.e.r.-plicht. Bepalend hierbij is de activiteit (of zijn de activiteiten) waarop het plan of besluit betrekking heeft.

In volgorde van frequentie van voorkomen:

1 Toetsing aan het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.): toetsing of het plan of besluit voorziet in, of een kader vormt voor activiteiten die (mogelijk) belangrijke nadelige gevolgen kunnen hebben voor het milieu. Bij toetsing aan het Besluit m.e.r. zijn er vier mogelijkheden:
   a het plan of besluit is direct m.e.r.-plichtig;
   b het plan of besluit bevat activiteiten uit kolom 1 van onderdeel D, en ligt boven de (indicatieve) drempelwaarden, zoals beschreven in kolom 2 “gevallen”, van onderdeel D. Het besluit moet eerst worden beoordeeld om na te gaan of er sprake is van m.e.r.- plicht: het besluit is dan m.e.r.-beoordelingsplichtig. Voor een plan als bedoeld in kolom 3 “plannen” geldt geen m.e.r.-beoordelingsplicht, maar direct een (plan-) m.e.r.-plicht;
   c het plan of besluit bevat wel de activiteiten uit kolom 1, maar ligt beneden de drempelwaarden, zoals beschreven in kolom 2 'gevallen', van onderdeel D: er moet in overleg met de aanvrager van het bijbehorende plan of besluit beoordeeld worden of er aanleiding is voor het uitvoeren van een m.e.r.-beoordeling (als sprake is van een besluit) of het direct uitvoeren van een m.e.r. (als sprake is van een plan). Deze keuze wordt uiteindelijk in het bijbehorende plan of besluit gemotiveerd;
   d de activiteit(en) of het betreffende plan en/of besluit wordt niet genoemd in het Besluit m.e.r.: er geldt geen m.e.r.-(beoordelings)plicht.

2 In het geval van een plan: toetsing of het uitvoeren van een passende beoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming voor dit plan verplicht is vanwege de hierin opgenomen activiteit(en). In dat geval is het plan mogelijk m.e.r.-plichtig;
3 Toetsing aan de provinciale omgevingsverordening. Door Provinciale Staten kunnen hierin aanvullend op het Besluit m.e.r. activiteiten worden aangewezen die leiden tot m.e.r.-plicht.

Toetsing
In dit bestemmingsplan is sprake van een afname van het maximaal mogelijke aantal woningen dat is toegestaan op basis van de geldende bestemmingsplannen, maar een toename ten opzichte van de reeds gerealiseerde woningen. De planologische wijziging in dit bestemmingsplan is daarmee aan te merken als een ‘stedelijk ontwikkelingsproject’ als bedoeld in bijlage D van het Besluit milieueffectrapportage. Het project blijft ruimschoots onder de drempelwaarde van 100 hectare of 2000 woningen. Om die reden kan in eerste instantie met een vormvrije m.e.r.-beoordeling worden volstaan.

De Wet natuurbescherming en de provinciale verordening leiden in casu niet tot een m.e.r-plicht. Provinciale Staten van Gelderland heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om aanvullend op het Besluit m.e.r. activiteiten aan te wijzen die tot een zekere m.e.r.-plicht leiden. En in paragraaf 4.2.1 wordt geconcludeerd dat het niet nodig is een passende beoordeling uit te voeren voor onderhavig plan.

Vormvrije m.e.r.-beoordeling
De toename van het aantal nieuw te bouwen woningen op grond van voorliggend bestemmingsplan ten opzichte van de reeds gerealiseerde woningen is gering. Daarmee is ook het ruimtebeslag en verkeersaantrekkende werking gering. Er is als gevolg daarvan ook slechts een zeer beperkte toename van de emissie van geluid, fijn stof en stikstof. De kwetsbaarheden van het plangebied en de directe omgeving daarvan is met name de cultuurhistorische waarde. Om deze te beschermen is een aanvullende regeling in het bestemmingsplan opgenomen. Ook eventuele archeologische waarden zijn met een dubbelbestemming beschermd. Er is geen samenhang met plannen/ontwikkelingen buiten het plangebied.
Gelet op de kenmerken van de activiteit in relatie tot de kwetsbaarheden van het gebied, zijn er geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu te verwachten.

Dit blijkt tevens uit de toetsing van het planvoornemen aan de diverse milieuaspecten, zoals in hoofdstuk 4 beschreven.

Besluitvorming over vormvrije m.e.r.-beoordeling.
Op 17 oktober 2017 heeft de gemeenteraad van Berkelland kennis genomen van de vormvrije milieu effect rapportage-beoordeling van 7 september 2017 (projectnummer 170239). Dit rapport is opgesteld ten behoeve van de voorbereiding van dit bestemmingsplan voor Op de Bleek. De raad heeft hierbij vastgesteld dat aan de hand van de inhoud van die beoordeling een

verder formeel onderzoek naar milieueffecten achterwege kan blijven. Het besluit is als bijlage bij dit bestemmingsplan gevoegd.

Conclusie
Er is in de toelichting een vormvrije m.e.r.-beoordeling uitgevoerd. Daaruit is geconcludeerd dat belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zijn uit te sluiten. Daarmee wordt niet tot een verdere m.e.r.-plicht voor onderhavig bestemmingsplan gekomen.

4.1.2 Bedrijven en milieuzonering

In het kader van een goede ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met voorzienbare hinder door milieubelastende activiteiten. Het is gebruikelijk om voor ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving van bedrijvigheid gebruik te maken van de afstanden uit de publicatie Bedrijven en milieuzonering (VNG-uitgeverij, 2009). Andersom kan deze publicatie worden gebruikt voor het op verantwoorde wijze inpassen van bedrijvigheid in de fysieke omgeving. De publicatie geeft informatie over de milieukenmerken van vrijwel alle voorkomende bedrijfstypen. Het biedt daarmee een hulpmiddel om ruimtelijke ordening en milieu op elkaar af te stemmen.
Het is niet de bedoeling om de in deze publicatie genoemde richtafstanden zonder meer toe te passen. De afstanden zijn namelijk afhankelijk van de omgevings- en bedrijfskenmerken. Dit leidt tot een gemotiveerd toepassen van de afstanden.

Uitgangspunt is dat de in de bedrijvenlijst genoemde afstanden gelden tussen enerzijds de perceelsgrens van het bedrijf en anderzijds de gevel van de woning. De richtafstanden gelden ten opzichte van rustige woongebieden. Dit kan zowel een rustige woonwijk als een rustig buitengebied zijn.
Het kan zo zijn dat specifieke wet- en regelgeving andere afstanden voorschrijft. Deze gaan dan voor de afstanden uit de VNG-publicatie. Te denken valt aan de Wet geurhinder en veehouderij, het Activiteitenbesluit of het Besluit externe veiligheid inrichtingen.
Voor de beoordeling van concrete activiteiten kan concreet en gedetailleerd onderzoek naar de werkelijke milieubelasting zinvol of noodzakelijk zijn. Uit de globale beoordeling aan de richtafstanden kan blijken dat een ontwikkeling niet mogelijk is. Dit hoeft niet te betekenen dat deze hoe dan ook niet door kan gaan. Uit onderzoek naar de daadwerkelijke milieubelasting van bedrijven kunnen namelijk kleinere afstanden dan de richtafstanden volgen. Op dat moment is een afweging aan de orde met betrekking tot de belangen van woningbouw en bedrijvigheid. In die afweging speelt ook de langere termijn visie op de gewenste ontwikkeling van het bedrijventerrein of de bedrijfslocatie een rol.

Toetsing
Dit bestemmingsplan heeft een beheersgericht karakter en voorziet niet in nieuwe ontwikkelingen. Voor bestaande en vergunde nog niet gerealiseerde woningen wordt een bestemmingsregeling opgenomen. De overige gronden krijgen een bestemming op grond waarvan geen nieuwe gevoelige functies

mogelijk zijn. Wat betreft bouwmogelijkheden wordt op hoofdlijnen aangesloten op de mogelijkheden die de geldende bestemmingsplannen bieden. Op grond van het voorgaande vindt ten opzichte van het geldende bestemmingsplan geen voor milieuzonering planologisch relevante wijziging plaats.

Conclusie
Het aspect bedrijven en milieuzonering vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan.

4.1.3 Bodem

Voor de vaststelling van een bestemmingsplan moet in verband met de uitvoerbaarheid een reëel beeld aanwezig zijn van de bodem- en grondwaterkwaliteit. Uitgangspunt is dat de bodem- en grondwaterkwaliteit geschikt moeten zijn voor de beoogde functies.

Toetsing
Het plangebied betreft het oude KTV-terrein, waar in het verleden veel bodemonderzoeken hebben plaatsgevonden. In 2005 is gestart met de sanering van het terrein en er is in principe gesaneerd tot de waarden voor ‘functie wonen’ of de ‘achtergrondwaarde’. Op een beperkt aantal plekken bleek dit echter niet mogelijk, waardoor na de sanering een aantal restverontreinigingen achter zijn gebleven in het plangebied. In onderstaande afbeelding zijn globaal te locaties opgenomen waar restverontreiniging in de grond is achter gebleven.

Locaties met restverontreiniging

Kort samengevat gelden de volgende gebruiksbeperkingen ter plekke van de verontreinigingen. Deze beperkingen gelden voor iedere eigenaar, erfpachter en /of gebruiker van de betreffende gronden.

- Niet dieper graven dan 1 - mv in verband met de aanwezigheid van een leeflaag op de verontreinigde grond.
- In stand houden van de verhardingslaag op de verontreinigde grond.
- Voor het graven, afvoeren of hergebruiken van de verontreinigde grond moet een melding worden gedaan bij het bevoegd gezag.
- Geen grondwater onttrekken zonder toestemming van de provincie Gelderland.
- Meldingsplicht indien het gebruik/de functie wijzigt naar een gebruik dat gevoeliger is voor bodemverontreiniging.

Conclusie
Het aspect bodem vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan, wanneer voor de locaties waar restverontreiniging in de grond is gebleven de gebruiksbeperkingen in acht worden genomen.

4.1.4 Geluid

De mate waarin geluid onder andere het woonmilieu mag belasten, staat in de Wet geluidhinder (Wgh). In het bestemmingsplan moet volgens de Wgh worden aangetoond dat gevoelige functies, zoals een woning, een aanvaardbare geluidsbelasting hebben als gevolg van omliggende (spoor)wegen en industrieterreinen.
Als nieuwe geluidsgevoelige functies worden toegestaan, stelt de Wgh de verplichting akoestisch onderzoek te doen naar de geluidsbelasting door omliggende (spoor)wegen en industrieterreinen. Het geluidaspect bestaat in dit geval uit twee delen. Industrielawaai en wegverkeerslawaai.

Toetsing
In dit bestemmingsplan zijn geen nieuwe geluidgevoelige functies toegestaan. Er is daarom geen akoestisch onderzoek uitgevoerd.

Conclusie
Het aspect geluid vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

4.1.5 Geur

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) van 2006 geeft normen voor de geurbelasting die een vergunningplichtige veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object (bijvoorbeeld een woning). Het Activiteitenbesluit milieubeheer vormt het beoordelingskader voor geurhinder door meldingsplichtige veehouderijen.
Bij gemeentelijke verordening kunnen gemeenten afwijken van de wettelijke normen. De gemeenteraad heeft op 9 december 2008 de Verordening geurhinder en veehouderij Berkelland (geurverordening) vastgesteld voor de bebouwde kom van de kleine kernen in het kader van de Wet geurhinder en veehouderij. In deze verordening zijn voor deze gebieden specifieke,

gemeentelijke geurnormen opgenomen, waaraan ontwikkelingen getoetst worden.
Voor de bebouwde kommen van Borculo, Eibergen, Neede en Ruurlo geldt de wettelijke standaardnorm van 3 odour units/m^3 en 100 m. Deze verordening is op 1 juli 2009 in werking getreden. Voor het buitengebied zijn nog steeds de landelijke normen van kracht.

Toetsing
In dit bestemmingsplan zijn geen nieuwe geurgevoelige functies toegestaan. Bestaande en vergunde woningen zijn bestemd. Voor nog niet benutte gevoelige functies in het cultureel erfgoed, geldt dat deze functies reeds mogelijk waren op grond van het geldende bestemmingsplan. Ook op dit punt is geen sprake van een planologisch relevante wijziging voor het aspect geur.

Conclusie
Het aspect geur vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

4.1.6 Externe veiligheid

Externe veiligheid beschrijft risico's met een externe werking, die ontstaan door het transport van, de opslag van of handelingen met gevaarlijke stoffen. Dit kan betrekking hebben op inrichtingen (bedrijven) of transport (weg, spoor, water en buisleiding) in relatie tot de (bebouwde) omgeving.

Binnen het beoordelingskader voor externe veiligheid staan twee kernbegrippen centraal: het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.

Plaatsgebonden risico
Het plaatsgebonden risico (PR) geeft de kans om te overlijden op een bepaalde plaats ten gevolge van een ongeval bij een risicovolle activiteit. De kans heeft betrekking op een fictief persoon die de hele tijd op die plaats aanwezig is. Het PR is op de kaart van het gebied weer te geven met zogeheten risicocontouren: lijnen die punten verbinden met eenzelfde PR. Binnen de 10-6/jaar PR-contour (die als wettelijk grenswaarde fungeert) mogen geen nieuwe kwetsbare objecten komen.

Groepsrisico
Het groepsrisico (GR) is een maat voor de kans dat bij een ongeval een groep slachtoffers valt met een bepaalde omvang. Het GR is daarmee een maat voor de maatschappelijke ontwrichting. Het GR is weer te gegeven in de fN-curve: een grafiek waar de kans (f) is afgezet tegen het aantal slachtoffers (N). Het GR wordt bepaald binnen het invloedsgebied van een risicovolle activiteit. De 1% letaliteitgrens vormt doorgaans de grens van het invloedsgebied (tenzij anders bepaald). Dit is de afstand waarop nog 1% van de blootgestelde mensen in de omgeving komt te overlijden bij een calamiteit met gevaarlijke stoffen.

Hoe moet worden omgegaan met risico's voor mensen in de omgeving van risicobronnen is in verschillende wet- en regelgeving opgenomen. Hierna wordt kort ingegaan op deze regelgeving.

Besluit en Regeling externe veiligheid inrichtingen
Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en de Regeling externe veiligheid inrichtingen (Revi) regelen hoe de veiligheidsafstanden en het plaatsgebonden risico en het groepsrisico rond inrichtingen wordt vastgesteld.

Besluit en Regeling externe veiligheid buisleidingen
Het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) geeft onder andere veiligheidsafstanden rond buisleidingen met gevaarlijke stoffen aan. De normstelling is in lijn met het Bevi. De risicoafstanden en de manier van risicoberekening staan net als bij het Bevi in een regeling (Revb).

Besluit en Regeling externe veiligheid Transportroutes
Vanaf 1 juni 2015 is het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) in werking. Voor de uitwerking en toepassing van de risiconormen is zoveel mogelijk aangesloten bij Bevi en Revi.

Besluit risico's zware ongevallen
Het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo) is de vertaling in Nederlandse wetgeving van de Europese Seveso III-richtlijn. Het Brzo integreert wet- en regelgeving op het gebied van arbeidsveiligheid, externe veiligheid en rampbestrijding in één juridisch kader. Doelstelling is het voorkomen en beheersen van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen. Het Brzo stelt hiertoe eisen aan de meest risicovolle bedrijven in Nederland. Een Brzo-bedrijf is ook automatisch een Bevi-bedrijf.

Vuurwerkbesluit
Het Vuurwerkbesluit is van rechtswege van toepassing op inrichtingen voor het opslaan of bewerken van vuurwerk en pyrotechnische artikelen voor theatergebruik. Vanuit het Vuurwerkbesluit gelden externe veiligheidsafstanden.

Circulaire ontplofbare stoffen voor civiel gebruik
In deze circulaire zijn regels opgenomen voor onder andere de opslag van zwart buskruit, en ontplofbare stoffen die worden gebruikt bij slopen, seismische onderzoek. Rond iedere opslagplaats voor ontplofbare stoffen geldt een veiligheidsafstand.

Besluit ruimte
Het beleid voor de externe veiligheid rond munitiecomplexen is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Besluit ruimte). Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen drie veiligheidszones rondom die complexen, waarbinnen voor activiteiten of objecten bepaalde beperkingen gelden.

Activiteitenbesluit
Het Activiteitenbesluit schrijft voor bepaalde typen opslagen en installaties externe veiligheidsafstanden voor. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om gasdrukmeet- en –regelinstallaties, propaantanks (met een inhoud van maximaal 13 m3) en vuurwerk (tot 10.000 kilogram consumentenvuurwerk).

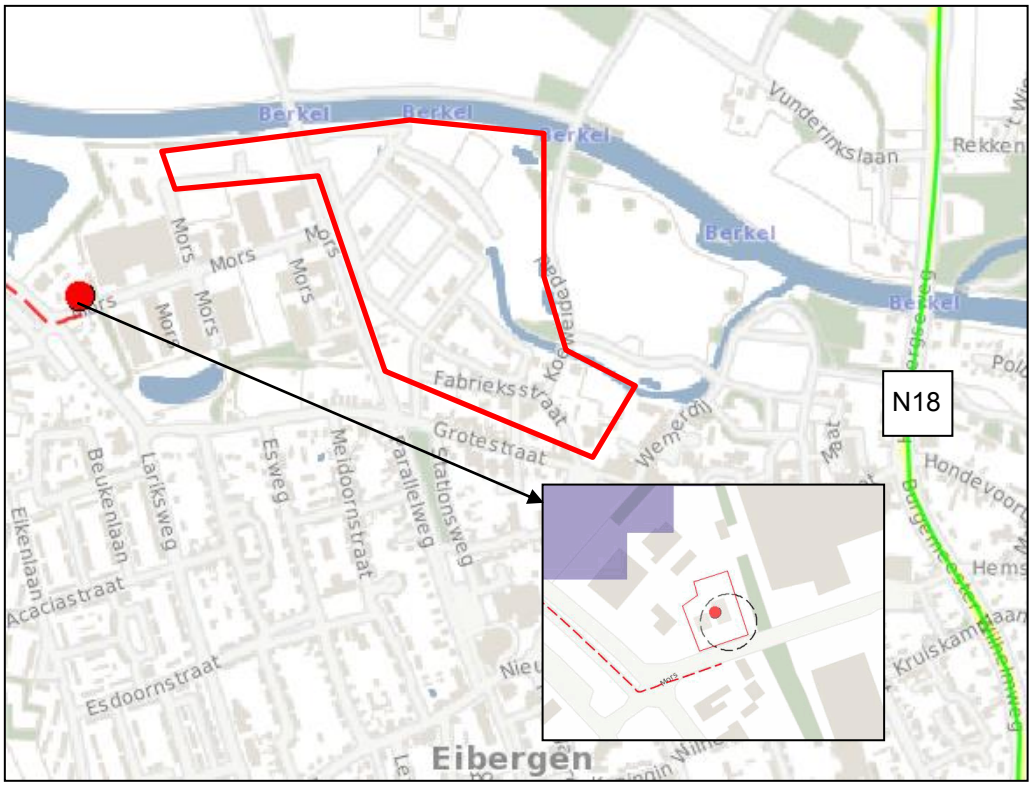
Beleidsvisie
Op 12 januari 2016 heeft de gemeenteraad van Berkelland de gemeenschappelijke beleidsvisie externe veiligheid vastgesteld. Hiermee hebben de veiligheidsrisico's bij het werken met en het vervoeren van gevaarlijke stoffen een vaste plek gekregen bij besluitvorming rondom omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen.

Het ambitieniveau is afgestemd op het profiel van de gemeente Berkelland. Naast ruimte voor functies als landbouw, toerisme en wonen bestaat binnen de gemeente ook ruimte voor industriële bedrijvigheid. In de beleidsvisie is daarom gekozen voor een mengvorm van een gebiedsgerichte benadering en een brongerichte benadering. Met deze mengvorm worden bepaalde soorten ontwikkelingen in de nabijheid van een bron ongeacht het gebiedstype uitgesloten. In de onderstaande tabel is dit samengevat weergegeven.

Gebied	Toename groepsrisico (GR)
Woongebied (hieronder vallen ook de centrumgebieden en gebieden met functiemenging tussen wonen en werken)	- Binnen het invloedsgebied geen toename GR door nieuwe risicobronnen of uitbreiding van bestaande risicobronnen toestaan. - Binnen de 100% letaliteitcontour geen toename van het groepsrisico toestaan.
Buitengebied	- Bij nieuwe risicobronnen of uitbreiding van bestaande risicobronnen de 100% letaliteitcontour in acht nemen ter plaatse van (beperkt) kwetsbare objecten met minder zelfredzame personen.
Bedrijven- en industrieterrein	- Bij nieuwe risicobronnen of uitbreiding van bestaande risicobronnen de 100% letaliteitcontour in acht nemen ter plaatse van kwetsbare objecten met minder zelfredzame personen.

In de beleidsvisie wordt een onderscheid gemaakt in de zwaarte van de verantwoording afhankelijk van de hoogte van het aanwezige groepsrisico en de toename hiervan.

<u>Toetsing</u>
Het plan voorziet niet in functies die kunnen worden aangemerkt als risicobron.
In het plangebied of in de directe omgeving daarvan zijn geen bestaande risicobronnen aanwezig volgens de risicokaart. Op circa 500 m en circa 350 m afstand liggen respectievelijk de risicobronnen N18 en een gasdruk meet- en regelstation met buisleidingen voor de aanvoer van gas. De navolgende afbeelding toont een uitsnede van de risicokaart. Het plangebied ligt niet binnen de plaatsgebonden risicocontour of het invloedsgebied van beide risicobronnen.

Afbeelding 4.1: Uitsnede risicokaart met daarop risicobronnen in de omgeving van het plangebied (met rode lijnen globaal omlijnd) aangegeven.

Conclusie
Het aspect externe veiligheid vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

4.1.7 Luchtkwaliteit

De Wet luchtkwaliteit (verankerd in de Wet milieubeheer hoofdstuk 5, titel 5.2) is een implementatie van diverse Europese richtlijnen omtrent luchtkwaliteit waarin onder andere grenswaarden voor vervuilende stoffen in de buitenlucht zijn vastgesteld ter bescherming van mens en milieu. In Nederland zijn stikstofdioxide (NO_2) en zwevende deeltjes als PM_{10} (fijn stof) de maatgevende stoffen waar de concentratieniveaus het dichtst bij de grenswaarden liggen. Overschrijdingen van de grenswaarden komen, uitzonderlijke situaties daargelaten, bij andere stoffen niet voor. Vanaf 1 januari 2015 dient het bevoegd gezag de luchtkwaliteit ook te toetsen aan de grenswaarde voor $PM_{2,5}$. Op basis van onderzoek door het Planbureau voor de Leefomgeving kan worden gesteld dat als aan de grenswaarden voor PM_{10} wordt voldaan, ook aan de grenswaarde voor $PM_{2,5}$ wordt voldaan.

De wet- en regelgeving onderscheidt projecten die ‘in betekenende mate’ (IBM) en ‘niet in betekenende mate’ (NIBM) leiden tot een verslechtering van de luchtkwaliteit. Projecten die NIBM bijdragen aan luchtverontreiniging hoeven niet langer individueel getoetst te worden aan de Europese grenswaarden, aangezien deze niet leiden tot een significante verslechtering van de luchtkwaliteit. Deze grens is in de AMvB NIBM gelegd bij 3% van de grenswaarde van een stof. Voor NO_2 en PM_{10} betekent dit dat aannemelijk

moet worden gemaakt dat het project tot maximaal 1,2 µg/m³ verslechtering leidt.
Voor een aantal functies (o.a. woningen, kantoren, tuin- en akkerbouw) is dit gekwantificeerd in de ministeriële regeling NIBM. Toetsing aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit is (onder andere) niet noodzakelijk voor:

- woningbouwlocaties met minder dan 1.500 woningen (in geval van één ontsluitingsweg) of 3.000 woningen (in geval van twee ontsluitingswegen met een gelijkmatige verkeersverdeling);
- kantoorlocaties bij minder dan 100.000 m^2 bruto vloeroppervlak bij één ontsluitende weg, of 200.000 m^2 bruto vloeroppervlak bij twee ontsluitende wegen.

Indien een plan IBM bijdraagt aan de luchtkwaliteit, dient te worden getoetst aan de grenswaarden uit de Wm. Uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening moet daarnaast worden afgewogen of het aanvaardbaar is om een bepaald project op een bepaalde plaats te realiseren. Hierbij speelt de blootstelling aan luchtverontreiniging een rol, ook als het project zelf niet of nauwelijks bijdraagt aan de luchtverontreiniging.

Gevoelige bestemmingen zoals scholen, kinderdagverblijven, bejaarden- en zorgtehuizen genieten op grond van het “Besluit gevoelige bestemmingen” extra bescherming. Substantiële uitbreiding of nieuwvestiging binnen 50 meter van een provinciale weg of 300 meter van een Rijksweg is alleen toegestaan als de concentraties luchtvervuilende stoffen zich onder de grenswaarden bevinden.

Toetsing
Dit bestemmingsplan heeft een beheersgericht karakter en voorziet niet in nieuwe ontwikkelingen. Voor bestaande en vergunde nog niet gerealiseerde woningen wordt een bestemmingsregeling opgenomen. De gebruiksmogelijkheden binnen de geldende bestemming Gemengd worden overgenomen, evenals de onbenutte woningen binnen te behouden erfgoed. De overige gronden krijgen een bestemming op grond waarvan geen (nieuwe) gevoelige functies mogelijk zijn. Wat betreft bouwmogelijkheden wordt op hoofdlijnen aangesloten op de mogelijkheden die de geldende bestemmingsplannen bieden. Op grond van het voorgaande vindt ten opzichte van het geldende bestemmingsplan geen voor luchtkwaliteit planologisch relevante wijziging plaats.

Conclusie
Geconcludeerd wordt dat zowel vanuit de Wet Milieubeheer als in het kader van een goede ruimtelijke ordening de luchtkwaliteit geen belemmering vormt voor het plan.

4.2 Ecologie

Bij ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden van het plangebied. Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming zijn de Wet natuurbescherming en provinciale verordeningen van toepassing. De provincies beschermen via provinciale verordening waardevolle natuurgebieden zoals het Natuurnetwerk Nederland, weidevogelgebied en ganzenfoerageergebied. Daarnaast kunnen natuurgebieden of andere gebieden die essentieel zijn voor het behoud van bepaalde flora en fauna, aangewezen worden als Europees vogelrichtlijn- en/of habitatrichtlijngebied (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Wet natuurbescherming. Ook de bescherming van individuele plant- en diersoorten is geregeld in deze wet.

4.2.1 Toetsing gebiedsbescherming

Effecten op Natura 2000-gebieden
In de omgeving van het plangebied bevinden zich meerdere Natura 2000-gebieden waar sprake is van overschrijding van de kritische depositiewaarde voor stikstofgevoelige habitattypen. Het meest nabijgelegen Nederlandse Natura 2000-gebied (Buurser Zand & Haaksbergerveen) bevindt zich op een afstand van circa 7 kilometer van het plangebied. Op iets kortere afstand (circa 6 kilometer) bevindt zich het Duitse Natura 2000-gebied Krosewicker Grenzwald/Witte Venn.

Uitgaande van datgene wat het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt is er sprake van een toename van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden (uit emissiebronnen als verwarmingstoestellen en verkeer). Als referentiesituatie voor de Wet natuurbescherming geldt namelijk de feitelijke en planologisch legale situatie op het moment van ruimtelijke besluitvorming. De plancapaciteit van het nieuwe bestemmingsplan is feitelijk nog niet volledig benut, zodat voor de Wet natuurbescherming sprake is van een toename van het aantal woningen en de daarmee samenhangende verkeersbewegingen.

Overigens gaat het hierbij slechts om een beperkt aantal woningen dat nog niet gebouwd of in aanbouw is (in de ordegrootte van enkele tientallen). Deze beperkte toename leidt tot een eveneens beperkt aantal extra verkeersbewegingen. Gezien deze relatief beperkte verkeersgeneratie en de grote afstand tot Natura 2000-gebieden is het op voorhand duidelijk, dat de toename van de stikstofdepositie zodanig gering is dat geen sprake is van significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Het effect van de verwarmingstoestellen (c.v.-ketels) is sowieso verwaarloosbaar.

Het is in deze situatie duidelijk dat de toename aan stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden door de ruimtelijke ontwikkeling in ieder geval minder dan 0,05 mol/hectare/jaar zal bedragen. Dat betekent dat volgens de PAS/Wet natuurbescherming sprake is van een vergunning- en meldingsvrije ontwikkeling zonder significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden.

Voor de beoordeling van stikstofdepositie op Duitse Natura 2000-gebieden mag worden aangesloten bij de Duitse beoordelingsmethode. Volgens die methode kan het onderzoek worden beperkt tot het gebied waar de stikstofdepositie meer dan 7,14 mol/ha/jaar bedraagt. De bijdrage van stikstofdepositie vanuit het plangebied blijft ruimschoots beneden die waarde.

Gezien de afstand tot Natura 2000-gebieden zijn andere effecten dan stikstof uit te sluiten. Het enige andere effect op grotere afstand van een Natura 2000-gebied hangt samen met (grootschalige) grondwateronttrekking of andere hydrologische maatregelen. Daarvan is in dit geval geen sprake.

Gelet op het bovenstaande is het duidelijk dat het plan geen significante gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden. Een passende beoordeling is daarom niet nodig.

Effecten op Natuurnetwerk Nederland, weidevogelgebied
Het omliggende landschap is primair niet geschikt voor weidevogels. Bovendien liggen de provinciaal aangewezen weidevogelgebieden op (zeer) ruime afstand van de planlocatie. Dit bestemmingsplan heeft daardoor geen effect en/of gevolgen op bestaande weidevogelgebieden.

4.2.2 Toetsing soortenbescherming

Op 11 april 2017 en 6 oktober 2017 is een inventarisatie van de flora en fauna in het plangebied gedaan. Hieronder volgt een korte samenvatting van die bevindingen.

Vogels
Alle geïnventariseerde vogelsoorten zijn beschermd. Met het verder inrichten van het plangebied en het bebouwen van braakliggende bouwkavels is geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk. Slechts wat foerageergebied veranderd. Ook hiervoor is geen nader onderzoek of een ontheffing noodzakelijk. Er worden geen (oude) gebouwen gesloopt of bestaande groene structuren als houtsingels, bosjes of houtwallen gekapt en gerooid.

Overige fauna
Voor beschermde reptielen, amfibieën, vissen, dagvlinders, libellen en andere ongewervelden voorziet het gebied niet in een gunstig habitat. Die zijn hier derhalve ook niet te verwachten. Beschermde soorten van de groepen zijn zeer kritisch over hun habitat. Met het inrichten van het terrein en/of het verder bebouwen van de bouwkavels wordt geen geschikt habitat van deze soorten aangetast.

Er komen beschermde zoogdieren (vleermuizen) voor op de planlocatie. Door het bebouwen van de kavels en de overige terreinen in te richten voor de infrastructuur en groenvoorziening is geen schade aan deze soorten te verwachten. Er worden geen (oude) gebouwen gesloopt of bestaande groene structuren als houtsingels, bosjes of houtwallen gekapt en gerooid die kunnen dienen als actueel en/of potentieel habitat.

Zorgplicht
Er moet wel rekening worden gehouden met de algemene zorgplicht. Onder de Wet natuurbescherming geldt, een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren. De zorgplicht houdt in dat werkzaamheden die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten, in redelijkheid worden nagelaten of dat maatregelen worden genomen om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen.

4.2.3 Conclusie

De aanwezige natuurwaarden vormen geen belemmering voor dit bestemmingsplan. Het plan heeft geen significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden of weidevogelgebieden. Een passende beoordeling is dan ook niet nodig. In het kader van de soortenbescherming (flora en fauna) is eveneens geen nader onderzoek of een ontheffing noodzakelijk.

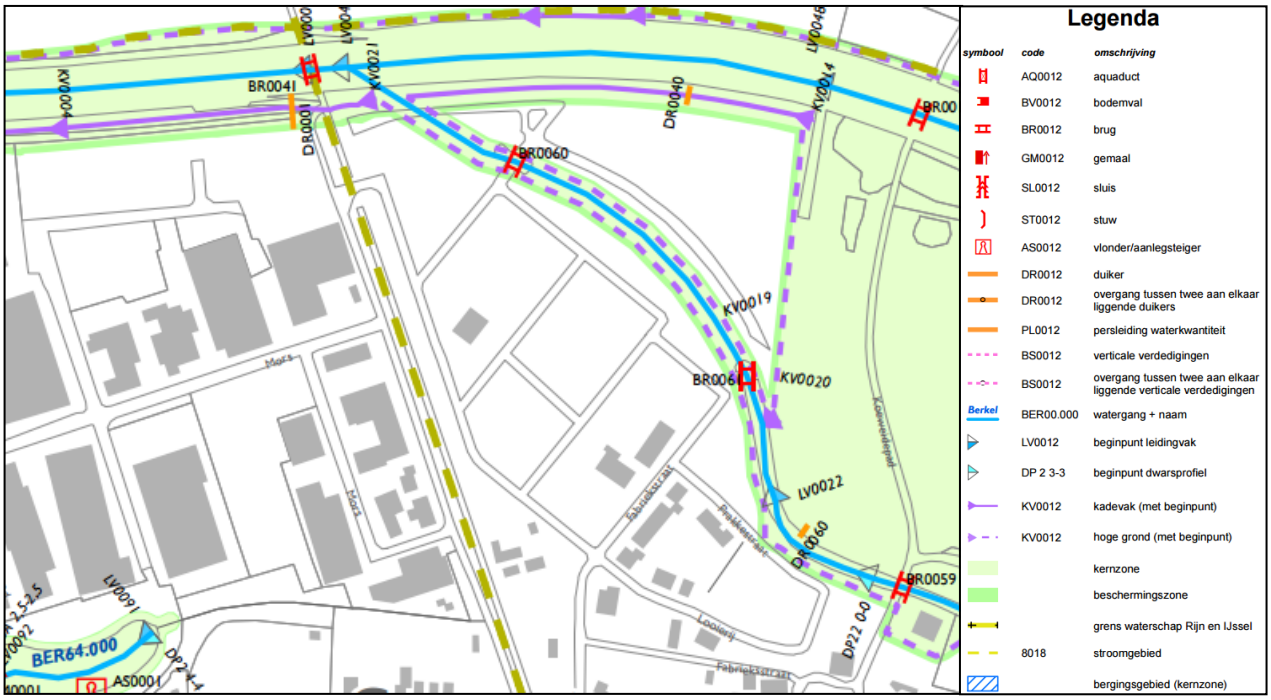
4.3 Water

Ruimtelijke plannen moeten worden getoetst op waterhuishoudkundige aspecten: de zogenaamde watertoets. De watertoets is een waarborg voor water in ruimtelijke plannen en besluiten. Waterhuishoudkundige doelstellingen worden daarbij expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing genomen binnen deze ruimtelijke plannen en besluiten. Het watersysteem wordt hierbij op een integrale wijze benaderd. Zowel het oppervlaktewater als het grondwater worden gelijktijdig betrokken. Daarbij gaat het naast de kwantiteit ook om de kwaliteit. De integrale benadering van het watersysteem betekent ook dat het watersysteem wordt benaderd in samenhang met andere beleidsvelden. De watertoets is een instrument om deze integrale benadering vorm te geven en om het watersysteem op orde te krijgen.

Toetsing
In dit bestemmingsplan worden geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk gemaakt. De bestaande waterhuishouding wordt niet gewijzigd. Nader onderzoek naar het toetsen op waterhuishoudkundige aspecten is dan ook niet van toepassing.

De navolgende afbeelding betreft een uitsnede van de leggerkaart ‘Watergangen en Bergingsgebieden 2012’ en de bijbehorende legenda. Hieruit blijkt dat in het plangebied één watergang ligt die in het beheer is bij het waterschap. Verder is overigens geen sprake van oppervlaktewater in het plangebied. Uit de afbeelding valt verder op te merken dat binnen het

plangebied (delen van) de beschermingszone van de Berkel en de watergang in het plangebied liggen.

Afbeelding 4.2: Uitsnede legger Watergangen en Bergingsgebieden 2012 (met legenda) waterschap Rijn en IJssel.

De watergang in het plangebied heeft de bestemming water gekregen. Beleidsdoelstellingen ten aanzien van de waterkwantiteit en kwaliteit zijn binnen deze bestemming mogelijk. In dit bestemmingsplan wordt bij veel bestemmingen, naast de waterbestemming, onder de bestemmingsomschrijving ook water genoemd.
Binnen de beschermingszones geldt op basis van de keur van het waterschap een watervergunningplicht voor bijvoorbeeld het uitvoeren van werkzaamheden of het aanleggen van beplanting.

Dit bestemmingsplan wordt in verband met het vooroverleg nog toegezonden aan het Waterschap Rijn en IJssel. De vooroverlegreactie wordt in deze paragraaf 7.2 verwerkt.

<u>Conclusie</u>
Het aspect water vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

4.4 Archeologie en cultuurhistorie

4.4.1 Archeologie

In het Besluit ruimtelijke ordening is opgenomen dat gemeenten bij het maken van ruimtelijke plannen een beschrijving geven van de wijze waarop met in de grond aanwezige of te verwachten (archeologische) monumenten rekening is gehouden.

Het archeologiebeleid van de gemeente Berkelland is erop gericht om het bodemarchief zoveel mogelijk te ontzien. Indien dat niet mogelijk is, wordt voorafgaande aan de bodemverstoring archeologisch onderzoek verricht. De wijze van onderzoek wordt bepaald door de vast te stellen archeologische waarden en de aard en omvang van de bodemingrepen. De archeologische kennis die hierbij wordt verkregen, levert informatie op die ook als inspiratiebron kan dienen voor het ontwerp van een gebouw of bij het inrichten van de openbare ruimte. Een goede bescherming van de archeologie vraagt dus om het tijdig meewegen van de archeologische belangen en om een zo goed mogelijk inzicht in de verwachte ligging, verspreiding en aard van de archeologie.

Toetsing
In het plangebied zijn in het verleden archeologische onderzoeken uitgevoerd. Uit deze onderzoeken blijkt dat de bodem in het plangebied diep verstoord is. Ook zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Verder vervolgonderzoek is daarom niet nodig.

Op basis van het uitgevoerde archeologisch onderzoek kan het gehele plangebied de archeologische dubbelbestemming voor een ‘lage archeologische verwachting’ krijgen.

Conclusie
Gezien het voorgaande kan geconcludeerd worden dat het initiatief uitvoerbaar is op het gebied van archeologie. Door het opnemen van een dubbelbestemming voor een ‘lage archeologische verwachting’ (Waarde - Archeologische Verwachting 3) wordt voldaan aan het gemeentelijk archeologisch beleid.

4.4.2 Cultuurhistorie

Cultuurhistorische waarden en karakteristieken dienen op gebiedsniveau behouden en versterkt te worden bij de ontwikkeling en besluitvorming van ruimtelijke plannen.
Artikel 3.1.6, tweede lid, onderdeel a van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) verplicht de gemeente om alle cultuurhistorische waarden vooraf in het proces van ruimtelijke ordening te inventariseren en uitdrukkelijk mee te wegen bij het vaststellen van bestemmingsplannen. Daarom moet voor het plangebied een inventarisatie en een analyse van de aanwezige cultuurhistorische waarden worden gemaakt. Aan deze inventarisatie kunnen consequenties aan de afwijking verbonden worden.
Voor de beoordeling van aanwezige cultuurhistorische waarden gelden de volgende kaders:

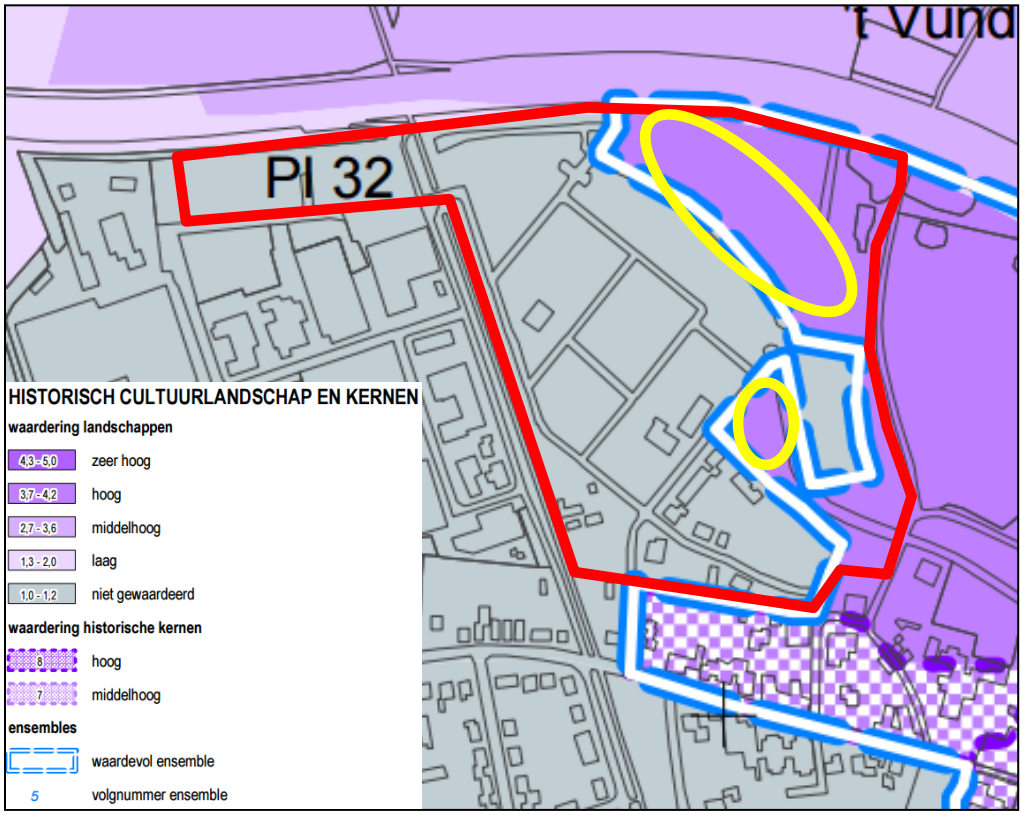
- Erfgoedwet;
- Erfgoedverordening gemeente Berkelland 2012;
- Handreiking Erfgoed en Ruimte;
- Cultuurhistorische waardenkaart 2017.

Toetsing
Voor het bestemmingsplan Op de Bleek heeft een uitgebreide inventarisatie plaatsgevonden van de bestaande cultuurhistorisch waardevolle elementen in het plangebied. Op grond hiervan is een afweging gemaakt over de te behouden cultuurhistorisch waardevolle elementen en zijn deze elementen ingepast in het geldende bestemmingsplan Op de Bleek. Het betreffen voornamelijk voormalige industriële bouwwerken. De meeste van deze bouwwerken kunnen worden hergebruikt voor woondoeleinden.

Voor voorliggend bestemmingsplan is aan de hand van de Cultuurhistorische Waardenkaart 2017 een nieuwe toets aan het gemeentelijk cultuurhistorisch beleid uitgevoerd. De waarderingskaart en de kenmerkenkaart zijn hiervoor geraadpleegd.

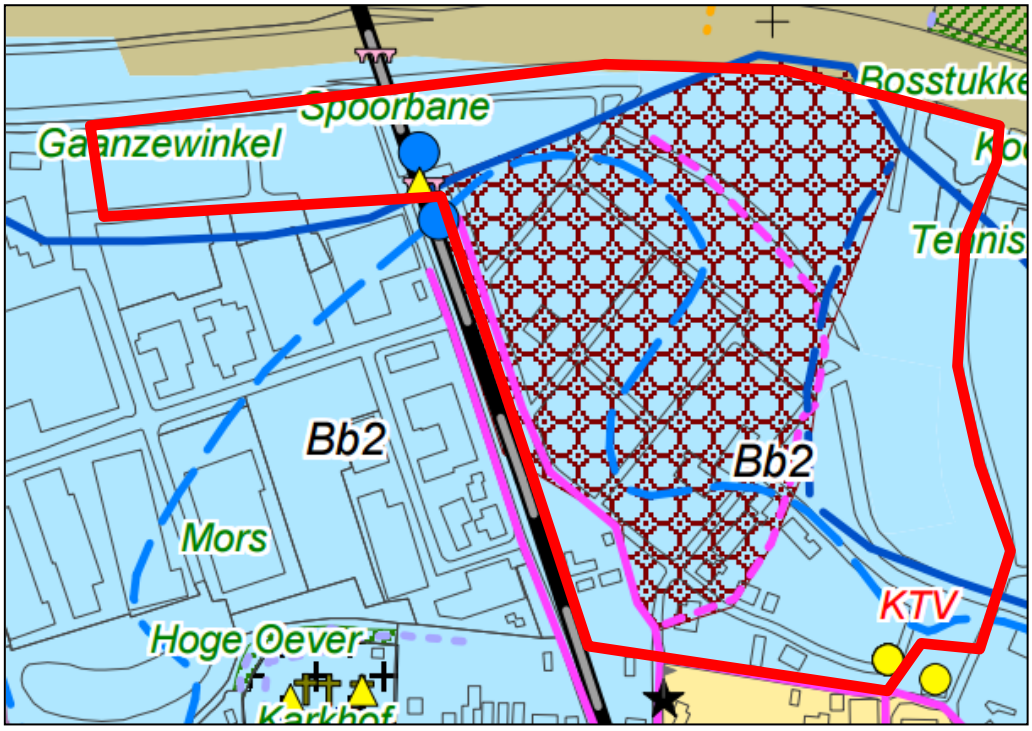
Waarderingskaart

Volgens de waarderingskaart hebben enkele delen van het plangebied een zeer hoge waardering van het landschap. Dit is weergegeven op de navolgende afbeelding. Binnen enkele hoog gewaardeerde gebieden is echter al sprake van bestaande bebouwing of kunnen woningen op basis van een omgevingsvergunning nog worden gerealiseerd. Voor het deel waar geen woonkavels mogelijk zijn, is in dit bestemmingsplan de bestemming Groen opgenomen. Het zeer hoog gewaardeerde landschap kan hierbinnen behouden blijven.

Afbeelding 4.2: Uitsnede Waarderingskaart met globaal de plangrenzen (rood) en het deel van het plangebied dat deels is bebouwd of bebouwd kan worden en een zeer hoge waardering heeft (gele cirkels). Ter plaatse van de bovenste cirkel zijn reeds woningen gerealiseerd. Ter plaatse van de onderste cirkel zijn geen woningen gerealiseerd, noch is een omgevingsvergunning aangevraagd. De bouwtitel is wegbestemd in dit plan.

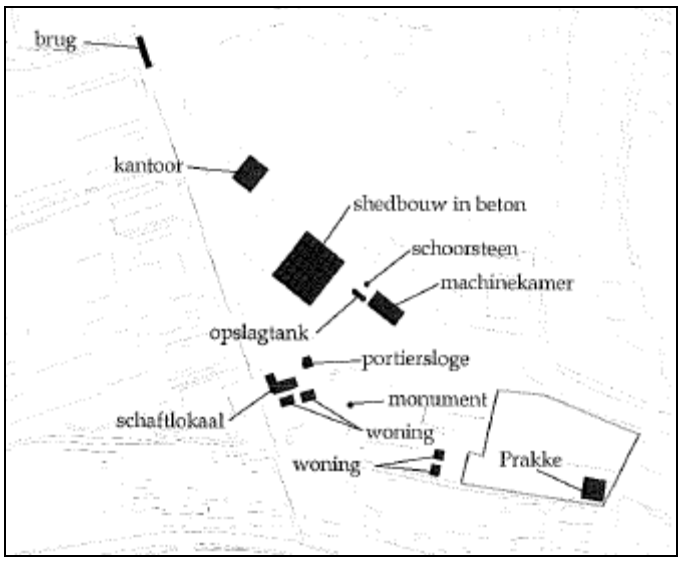
Kenmerkenkaart
De navolgende afbeelding toont een uitsnede van de kenmerkenkaart met daarbij in het onderschrift de belangrijkste aanduidingen van de kaart.

Afbeelding 4.3: Uitsnede kenmerkenkaart (blad 4) met de globale plangrenzen (rood). Relevante aanduidingen voor deze paragraaf:
- *bolletjes arcering: fabrieksterreinen*
- *zwart-grijs geblokte lijn: oude spoortracé*
- *gele driehoek: gemeentelijk monument*
- *gele cirkel: MIP-object*

Fabrieksterreinen
De situering van historische fabrieksterreinen laat zien dat er een sterke relatie bestaat tussen de ligging van de grotendeels verdwenen spoorlijnen, winningskuilen en/of de situering van deze fabrieken. Het betreft met name textiel- en steenfabrieken. Weliswaar is in veel gevallen de bebouwing niet meer historisch of staat er zelfs geen fabriek meer, het gaat om de herinneringswaarde en herkenbaarheid van de plek als onderdeel van het ‘industriële landschap’ van de gemeente Berkelland. Ook de topografische namen refereren nog aan het voormalige gebruik als fabrieksterrein. Zo verwijst ‘Bleek’ naar het bleken van linnen.
Enkele fabrieksgebouwen blijven behouden (zie cultuurhistorisch waardevolle bouwwerken), waardoor de historie van het gebied nog kan worden beleefd. Het stratenpatroon van de wijk sluit ook nog aan op de wegen- en bebouwingsstructuur van het voormalige fabrieksterrein. Het oude spoortracé heeft in dit bestemmingsplan de bestemming Verkeer-Verblijfsgebied gekregen. De gronden zijn openbaar, ingericht als verbinding voor het langzaam verkeer en in beheer bij de gemeente. De historische verbinding is hiermee ingepast.

Cultuurhistorisch waardevolle bouwwerken
Het MIP-object en het gemeentelijk monument hebben in dit bestemmingsplan naast een enkelbestemming ook de dubbelbestemming “Waarde - Industrieel erfgoed” gekregen. Aanvullend hebben op basis van het geldende bestemmingsplan Op de Bleek en de daarvoor uitgevoerde cultuurhistorische inventarisatie ook andere waardevolle bouwwerken in het plangebied deze dubbelbestemming gekregen (zie afbeelding 4.4).

Afbeelding 4.4: Afbeelding uit geldend bestemmingsplan Op de Bleek (2008) met overzicht industrieel erfgoed.

Voor de te behouden bouwwerken aan de Zengerij (zie navolgende afbeelding) gelegen binnen de bestemming Verkeer - Verblijfsgebied is in de bouw- en gebruiksregels ook de aanduiding ‘cultuurhistorie’ opgenomen. De bouwwerken mogen voor het bestaande gebruik worden gebruikt en ook de bestaande afmetingen zijn toegestaan. De monumentale brug over de zijtak van de Berkel past wat betreft gebruiksdoeleinden al binnen de bestemming Verkeer - Verblijfsgebied en de bouwregels daarbij. Hier is geen aanduiding ‘cultuurhistorie’ opgenomen en volstaat de dubbelbestemming “Waarde - Industrieel erfgoed”.

Afbeelding 4.5: Straatbeeld Zengerij met twee te behouden bouwwerken (schoorsteen en opslagtank met leidingen) binnen de bestemming Verkeer - Verblijfsgebied (bron: Google streetview).

Conclusie
De belangrijkste cultuurhistorisch waardevolle elementen zijn ingepast in het stedenbouwkundig ontwerp Op de Bleek en zijn wat betreft de bouwwerken planologisch beschermd in dit bestemmingsplan.

4.5 Verkeer en parkeren

4.5.1 Verkeer

Bij vaststelling van een nieuw bestemmingsplan kan sprake zijn van een wijziging in de verkeersaantrekkende werking vanuit een plangebied. In de toelichting van het bestemmingsplan moet hierop nader worden ingegaan.

Toetsing
Er vindt op grond van dit bestemmingsplan geen wijziging plaats van de ontsluitingsstructuur voor gemotoriseerd en niet-gemotoriseerd verkeer. De bestaande ontsluitingsstructuur is gebaseerd op het oorspronkelijke programma voor Op de Bleek uit 2008. Het aantal woningen uit dit programma is naar beneden bijgesteld. Dit heeft geen gevolgen voor de bestaande ontsluitingsstructuur.

Conclusie
Het aspect verkeer vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

4.5.2 Parkeren

Bij vaststelling van een nieuw bestemmingsplan kan sprake zijn van een wijziging in de parkeerbehoefte. In de toelichting van het bestemmingsplan moet hierop nader worden ingegaan.

Toetsing
De gemeente Berkelland heeft voor het bepalen van de parkeernormen bij ruimtelijke ontwikkelingen beleid vastgesteld. Bij uitvoering van de geldende bestemmingsplannen wordt de parkeerbehoefte getoetst aan de regels daarover zoals opgenomen in de bouwverordening. Hierbij wordt getoetst aan de vastgestelde parkeernormen.
De parkeerregels uit de bouwverordening vervallen op termijn, waardoor in het bestemmingsplan regels over de parkeerbehoefte en, indien aan de orde, het laden en lossen moeten worden opgenomen. Dit bestemmingsplan bevat daarom regels voor het parkeren, waarbij is aangesloten op de door de gemeente vastgestelde parkeernormen. De parkeernormen gelden voor nieuwe inrichting van de gronden. De parkeerregels gelden niet voor de bestaande inrichting van gronden voor zover de bestaande inrichting van de gronden ten tijde van de inwerkingtreding van dit bestemmingsplan niet voldoet aan de parkeerregels. Dit bestemmingsplan voorziet niet in nieuwe planologische ontwikkelingen, waardoor geen sprake is van een negatieve wijziging van de parkeerbalans voor Op de Bleek.

Conclusie
De parkeerregels zijn opgenomen in dit bestemmingsplan. Voor het aspect parkeren worden geen belemmeringen verwacht.

4.6 Kabels en leidingen

Bij vaststelling van een bestemmingsplan moet rekening worden gehouden met de bescherming van ruimtelijk relevante kabels en leidingen.

Toetsing
In het plangebied lopen rioolpersleidingen naar de rioolwaterzuivering in Haarlo en het gemaal in Rekken. De belemmeringsstroken van deze leidingen zijn opgenomen op de verbeelding en in de regels (dubbelbestemming Leiding-Riool). In het plangebied liggen verder geen ruimtelijk relevante kabels en leidingen of bij deze kabels en leidingen behorende belemmeringsstroken.

Conclusie
Het aspect kabels en leidingen vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5 Juridische planopzet

Dit bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, regels en een toelichting. De regels en de verbeelding vormen de juridisch bindende elementen van het bestemmingsplan. Beide planonderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden bezien en toegepast.
Op de verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Aan deze bestemmingen zijn bouwregels en regels betreffende het gebruik gekoppeld. De toelichting heeft geen rechtskracht, maar vormt niettemin een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting van dit bestemmingsplan geeft een weergave van de beweegredenen, de onderzoeksresultaten en de beleidsuitgangspunten die aan het bestemmingsplan ten grondslag liggen. Tot slot is de toelichting van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

5.1 Verbeelding

Op de verbeelding wordt aangegeven welke bestemming gronden hebben. Dit gebeurt via een bestemmingsvlak. Voor het op de verbeelding aangegeven bestemmingsvlak gelden de gebruiksmogelijkheden zoals die in de bijbehorende regels worden gegeven. Die toegekende gebruiksmogelijkheden kunnen op twee manieren nader worden ingevuld:

1 via een dubbelbestemming. Een dubbelbestemming is, zoals de naam al zegt, een bestemming die óók aan de gronden wordt toegekend. Voor gronden kunnen dus meerdere bestemmingen gelden. Er geldt altijd één 'enkel' bestemming (dat is dé bestemming) en soms geldt er een dubbelbestemming (soms zelfs meerdere). In de regels van de dubbelbestemming wordt omschreven wat er voor de onderliggende gronden geldt aan extra bepalingen in aanvulling, of ter beperking, van de mogelijkheden van de onderliggende bestemmingen;
2 via een aanduiding. Een aanduiding is een teken op de verbeelding. Dat teken kan bestaan uit een lijn, een figuur, of een lettercode etc. Via een aanduiding wordt in de regels 'iets' geregeld. Dat 'iets' kan betrekking hebben op extra mogelijkheden of extra beperkingen voor het gebruik en/of de bebouwing en/of het aanleggen van werken. Aanduidingen kunnen voorkomen in een bestemmingsregel, in meerdere bestemmingsregels en kunnen ook een eigen regel hebben.

5.2 Hoofdstukindeling van de regels

De regels zijn verdeeld over 4 hoofdstukken:

1 Inleidende regels. In dit hoofdstuk worden begrippen verklaard die in de regels worden gebruikt (artikel 1). Dit gebeurt om een eenduidige uitleg en toepassing van de regels te waarborgen. Ook is bepaald de wijze waarop gemeten moet worden bij het toepassen van de regels (artikel 2).

2 Bestemmingsregels. In dit tweede hoofdstuk zijn de regels van de bestemmingen opgenomen. Dit gebeurt in alfabetische volgorde. Per bestemming is het toegestane gebruik geregeld en zijn bouwregels en, eventueel, ook bepalingen met betrekking tot het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden opgenomen. Als er dubbelbestemmingen zijn worden die ook in dit hoofdstuk opgenomen. Die komen, ook in alfabetische volgorde, achter de bestemmingsregels. Ieder artikel kent een vaste opzet.
   Eerst wordt het toegestane gebruik geformuleerd in de bestemmingsomschrijving. Vervolgens zijn bouwregels opgenomen. Aansluitend volgen afwijkingsregels met betrekking tot bouw- en/of gebruiksregels. Ten slotte zijn eventueel bepalingen met betrekking tot het uitvoeren van werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden en/of wijzigingsbevoegdheden opgenomen. Belangrijk om te vermelden is dat naast de bestemmingsregels ook in andere artikelen relevante informatie staat die mede gelezen en geïnterpreteerd moet worden. Alleen zo ontstaat een volledig beeld van hetgeen is geregeld.
3 Algemene regels. In dit hoofdstuk zijn regels opgenomen met een algemeen karakter. Ze gelden dus voor het hele plan. Het zijn achtereenvolgens een anti-dubbeltelregel, algemene bouwregels, algemene gebruiksregels, algemene afwijkingsregels, algemene wijzigingsregels en algemene procedureregels.
4 Overgangs- en slotregels. In het laatste hoofdstuk is het overgangsrecht en een slotregel opgenomen. Hoewel het hier in wezen ook algemene regels betreft, zijn deze vanwege hun meer bijzondere karakter in een apart hoofdstuk opgenomen.

5.3 Bestemmingsregels

De regels in dit bestemmingsplan zijn opgezet aan de hand van wat hiervoor is beschreven. Dit bestemmingsplan kent enkele bestemmingen en dubbelbestemmingen. Deze bestemmingen worden hieronder kort toegelicht.

5.3.1 Keuze voor de bestemmingen

Bestemmingen waarbinnen woningen zijn toegestaan op grond van het geldende bestemmingsplan Op de Bleek uit 2008
Op grond van de uitgangspunten voor het bestemmingsplan zijn drie categorieën met bijbehorende stadiums van de omgevingsvergunning geformuleerd:
1 de reeds gerealiseerde woningen of de woningen in aanbouw krijgen de reguliere woonbestemming zoals deze ook voor andere bestaande woningen in Eibergen is opgenomen;
2 als sprake is van een geweigerde omgevingsvergunning (onherroepelijk of niet-onherroepelijk) of geen vergunning is aangevraagd, dan is op basis van een stedenbouwkundige afweging uit de structuurvisie (zie hiervoor paragraaf 3.4.2) gekozen voor de bestemming Groen;

3 in andere gevallen dan onder 1 en 2 wordt een specifiek op de verleende omgevingsvergunning toegesneden bestemmingsregeling opgenomen. Dit geldt bijvoorbeeld voor verleende omgevingsvergunningen waarvan de bouw (nog) niet is gestart. Op locaties waar dit stedenbouwkundig niet gewenst is, wordt de verleende omgevingsvergunning meegenomen in het aanwezige bouwvlak.

De navolgende tabel geeft een schematisch overzicht van de categorieën, bijbehorende stadiums van de omgevingsvergunning en welke bestemmingsregeling hiervoor is opgenomen in dit bestemmingsplan. De tabel is vervolgens nader toegelicht.

Categorie	***1***	***2***		***3***	
Situatie	*Verleend, onherroepelijk, bouw gestart/afgerond*	*a. Geweigerd, al dan niet onherroepelijk*	*b. Geen vergunning-aanvraag*	*a. Verleend, onherroepelijk en stedenbouwkundig niet noodzakelijk*	*b. Verleend, onherroepelijk en stedenbouwkundig noodzakelijk*
Regeling	Wonen met bouwvlak	Groen	Groen	Bedrijventerrein - 1	Wonen met bouwvlak

Tabel 5.1 Overzicht categorie/stadium omgevingsvergunning en bestemmingsregeling in dit bestemmingsplan.

Ad 1. Verleend, onherroepelijk, bouw gestart of afgerond

Deze categorie betreft (bijna) gerealiseerde woningen. Hiervoor wordt de reguliere bestemming Wonen opgenomen.

Ad 2a. Geweigerd, al dan niet onherroepelijk

Op percelen waar een omgevingsvergunning voor de bouw van een woning is geweigerd, wordt de bestemming ‘Groen’ geprojecteerd. Deze groenstructuur doet niet af van het stedenbouwkundige ontwerp dat ten grondslag ligt aan deze wijk.

Als een besluit over weigering van een omgevingsvergunning moet worden heroverwogen, dan moet worden getoetst aan nieuwe feiten en omstandigheden (7:11 Awb). Als het bestemmingsplan op dat moment is vastgesteld en geen woning mogelijk maakt, dan moet de omgevingsvergunning (alsnog) worden geweigerd. Als de omgevingsvergunning alsnog moet worden verleend, dan kan hiervoor een procedure tot herziening van het bestemmingsplan worden doorlopen dan wel een aanvraag voor het buitenplans afwijken van het bestemmingsplan.

2b. Geen aanvraag

In deze situatie staat het bestemmingsplan Op de Bleek uit 2008 een woning toe, maar is voor de inwerkingtreding van het voorbereidingsbesluit geen omgevingsvergunningaanvraag ingediend om deze bouwtittel te realiseren. In dat geval wordt de bouwtitel wegbestemd, met uitzondering van voor het cultureel erfgoed te behouden gebouwen (zie paragraaf 2.4.4).

3a. Verleend, onherroepelijk en stedenbouwkundig niet noodzakelijk
In deze situatie moet rekening worden gehouden met bestaande rechten. De omgevingsvergunning is echter nog niet onherroepelijk. Voor het bouwen wordt een aan de omgevingsvergunning gekoppelde bouwregeling voor situering en bouwmassa opgenomen (één specifieke bouwaanduiding per omgevingsvergunning).

Bij een eerstvolgende algehele herziening van het bestemmingsplan kan worden overwogen om de reguliere regeling voor de woningen op te nemen. Dit kan ook worden bereikt door toepassing van de wijzigingsbevoegdheid, waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat de woning gerealiseerd is op basis van de onherroepelijke omgevingsvergunning.

3b.Verleend, onherroepelijk en stedenbouwkundig noodzakelijk
In principe zou voor deze situatie dezelfde redenering opgaan als beschreven onder 3a. Echter, de stedenbouwkundige opzet van de wijk maakt het niet mogelijk om met inachtneming van een 'goede ruimtelijke ordening' hier woningen weg te bestemmen. Om die reden wordt in deze situatie toch gekomen tot de reguliere woonbestemming met bouwvlak.

Overige bestemmingen
De in het stedenbouwkundig plan beoogde structuur voor groen, water en ontsluiting is opgenomen binnen de bestemmingen Groen, Verkeer-Verblijf en Water.

5.3.2 Gevolgen intrekkingsbeleid voor keuze bestemmingen

Gedurende de bestemmingsplanprocedure kan actief gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid tot intrekking van een verleende omgevingsvergunning. De fase van waarin deze besluitvorming zich bevindt, heeft geen invloed op de in paragraaf 5.3.1 beschreven bestemmingsregeling. Als sprake is van een onherroepelijk intrekkingsbesluit, dan kan het betreffende kavel worden bestemd zoals 'geweigerd, onherroepelijk'. Als het intrekkingsbesluit nog niet onherroepelijk is, moet rekening worden gehouden met de vergunde omgevingsvergunning en wordt de regeling bij 'verleend, niet onherroepelijk' opgenomen.

5.3.3 Korte toelichting op de bestemmingen (gebaseerd op tabel 5.1)

Bedrijventerrein, Wonen - Gestapeld, Wonen
Categorie 1: Deze bestemmingen gelden voor de kavels waar sprake is van een (bijna) gerealiseerde bedrijfswoning/woning/zorgwoning. De bestemming Bedrijventerrein is ook opgenomen voor delen van bedrijfspercelen waar op grond van het nu geldende bestemmingsplan "Eibergen, Bedrijventerreinen 2011" geen bedrijfswoningen zijn toegestaan. De bestemmingsregelingen sluiten aan op de regeling in dat bestemmingsplan.
Categorie 2: hier niet van toepassing.
Categorie 3: De bestemming Wonen is daarnaast opgenomen voor enkele onbenutte woonkavels uit het voorheen geldende bestemmingsplan Op de Bleek uit 2008. Hier is de bouwmogelijkheid voor een woning vervallen, maar

kan bijvoorbeeld wel een aanbouw of bijgebouw bij een aangrenzende woning worden gerealiseerd of kan het betreffende bestemmingsvlak worden betrokken bij het bepalen van het achtererfgebied.

Bedrijventerrein - 1
Categorie 1 en 2: hier niet van toepassing.
Categorie 3: Deze bestemming geldt voor de kavels waar sprake is van een verleende omgevingsvergunning voor de bouw van een bedrijfswoning, waarvan de bouw nog niet is gestart.

Binnen deze bestemming is een tweetal wijzigingsbevoegdheden opgenomen. Beide bevoegdheden betreft de wijziging naar de bestemming 'Bedrijventerrein'. In de eerste situatie is dat mogelijk wanneer de verleende omgevingsvergunning, welke met nummer en datum in de regels is opgenomen, onherroepelijk is en daadwerkelijk is gestart met de bouw van de bedrijfswoning. Door deze bestemmingswijziging ontstaan in dat geval ruimere bouwmogelijkheden dan alleen vergund is. Wanneer de omgevingsvergunning wordt ingetrokken en dat besluit is onherroepelijk, kan eveneens de bestemming 'Bedrijventerrein - 1' worden gewijzigd in de bestemming 'Bedrijventerrein'. In dat geval wordt geen aanduiding 'bedrijfswoning' opgenomen. Dit betekent dat het niet mogelijk is ter plaatse bedrijfswoningen te realiseren.

Maatschappelijk
Categorie 1: De bestemming geldt voor de kavels waar in het stedenbouwkundig plan Op de Bleek gemengde functies waren voorzien. Deze nieuwe bestemming is qua functiemogelijkheden iets ruimer. Een nog niet gerealiseerde woonfunctie is nog wel toegestaan in voor het cultureel erfgoed te behouden gebouwen (zie paragraaf 2.4.4). Het betreft het pand aan het Ten Cateplein 7. Voor het overige is een woning (niet) meer mogelijk.
Categorie 2 en 3: hier niet van toepassing.

Groen
Categorie 1 en 2: hier niet van toepassing.
Categorie 3: Deze bestemming is opgenomen voor het openbaar groen in en langs de randen van de wijk. Deze bestemming is daarnaast opgenomen voor enkele onbenutte woonkavels uit het voorheen geldende bestemmingsplan Op de Bleek uit 2008.

Tuin
Deze gronden behoren bij de op de aangrenzende gronden gelegen gebouwen. Ook mogen er erkers gebouwd worden ten dienste van de aangrenzende bestemming 'Wonen'.

Verkeer - Verblijfsgebied en Water
Deze bestemmingen zijn opgenomen voor de ontsluitingsstructuur en het oppervlaktewater in de woonwijk.

Dubbelbestemmingen
De belemmeringsstroken van de rioolpersleidingen zijn opgenomen op de verbeelding en in de regels met de dubbelbestemming ‘Leiding - Riool’.
Voor de te behouden cultuurhistorisch waardevolle bouwwerken is naast de enkelbestemming ook een dubbelbestemming ‘Waarde - Industrieel erfgoed’ opgenomen. Hieraan is onder andere een omgevingsvergunningplicht voor het slopen gekoppeld.
In verband met mogelijke archeologische resten in de ondergrond is de dubbelbestemming ‘Waarde - Archeologische Verwachting 3’ opgenomen.

5.4 Algemene regels

Naast de bestemmingen bevat het plan een aantal algemene regels over bijvoorbeeld begrippen, de wijze van meten, algemene afwijkingen en overgangsrecht. Deze min of meer standaardregels in bestemmingsplannen worden hier verder niet toegelicht.

De parkeernormen voor het plangebied zijn opgenomen als bijlage bij de regels en hebben betrekking op de algemene gebruiksregels in het plan. De inrichting van de gronden moet zodanig plaatsvinden, dat wordt voldaan aan de gemeentelijke parkeernormen zoals weergegeven in de bijlage 'Parkeernormen' die bij deze regels is gevoegd. Dit is niet van toepassing op de bestaande inrichting van de gronden voor zover de bestaande inrichting van de gronden ten tijde van de inwerkingtreding van dit plan niet voldoet aan de in de bijlage 'Parkeernormen' opgenomen normen.
Het bevoegd gezag kan overigens bij een omgevingsvergunning afwijken van de in het plan voorgeschreven parkeernormen.

6 Economische uitvoerbaarheid

Voorliggend bestemmingsplan maakt bouwplannen mogelijk, die zijn benoemd in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening. Dit betekent, dat tegelijkertijd met dit bestemmingsplan een exploitatieplan moet worden vastgesteld, waarmee de gemeente de door haar te maken kosten kan verhalen op de initiatiefnemer.

De gemeente is initiatiefnemer van dit bestemmingsplan dat ter uitvoering van de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 wordt vastgesteld. De gemeente Berkelland heeft voor de plankosten een krediet ter beschikking gesteld. Er is geen sprake van te verhalen kosten. Het vaststellen van een exploitatieplan is hiermee niet noodzakelijk. De economische uitvoerbaarheid is dus niet in het geding.

7 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

De procedure voor vaststelling van een bestemmingsplan is geregeld in de Wet ruimtelijke ordening. Aangegeven is dat tussen de gemeente en verschillende instanties waar nodig overleg over het plan moet worden gevoerd, voordat een ontwerpbestemmingsplan ter visie kan worden gelegd. Bovendien is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing (zienswijzenprocedure). De gemeenteraad stelt vervolgens het bestemmingsplan (al dan niet gewijzigd) vast.

De voorbereiding van de tervisielegging van het ontwerpbestemmingsplan is gepubliceerd. De regeling met achtergronden zijn kenbaar gemaakt en er heeft overleg plaatsgevonden met betrokkenen.

7.1 Inspraak

De gemeentelijke inspraakverordening bepaalt dat het bestuursorgaan zelf kan besluiten of inspraak wordt verleend bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid. In voorliggend geval is besloten om een voorontwerpbestemmingsplan voor 2 weken ter inzage te leggen.

Het voorontwerpbestemmingsplan "Eibergen, Op de Bleek 2017" lag van 6 tot en met 19 september 2017 ter inzage. Tijdens deze termijn kon iedereen zijn of haar inspraakreactie geven over dit plan. Dit kon schriftelijk of mondeling. Tegen het voorontwerpbestemmingsplan zijn drie inspraakreacties ingediend.

Inloopavond
Op 12 september 2017 is een inloopavond georganiseerd bij De Huve in Eibergen. Er zijn tijdens deze avond veel vragen gesteld en beantwoord. Geen van de gestelde vragen kan worden aangemerkt als inspraakreactie. Ook de opmerkingen die gemaakt zijn, waren voornamelijk van algemene en informatieve aard.

Schriftelijke inspraakreacties
Tijdens de periode van terinzagelegging van het voorontwerpbestemmingsplan zijn 3 schriftelijke inspraakreacties ontvangen. Hieronder zijn deze samengevat, beoordeeld en is beschreven of het ontwerp hierdoor is aangepast.

Indiener 1
Indiener is een advocatenkantoor die namens de bouwontwikkelaar van de (toekomstige) woonwijk Op de Bleek een reactie heeft ingediend. De bouwontwikkelaar kan zich niet vinden in de voorgestelde wijziging van het bestemmingsplan.

De volgende inspraakreacties worden beschreven:
1 De bouwontwikkelaar wil het gebied nog steeds ontwikkelen. Er is geen noodzaak om woningbouwmogelijkheden in te perken.

2 De bestaande rechten worden ten onrechte ingeperkt. De gebruiksrechten voor woningen waarvoor een omgevingsvergunning is verleend, worden beperkt. Er mag niet worden gebouwd als de omgevingsvergunning (nog) niet onherroepelijk is. Dit is in strijd met de bepaling uit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Mogelijkheden tot herontwikkeling worden verwijderd, zonder planologische noodzaak. Het plan voorziet in een uitsterfregeling voor nog te bouwen woningen. Bestaande rechten dienen gerespecteerd re worden;
3 Het industrieel erfgoed raakt (verder) in verval. De ontwikkeling van nieuwe functies draagt bij aan het behoud van de aanwezige cultuurhistorische waarden. Hiervoor is de bouw van de gestapelde woningen naast de 'machinekamer' noodzakelijk. De aangevraagde vergunning is op onjuiste gronden geweigerd. De bestaande bouwmogelijkheden moeten behouden blijven.
4 Het voorgestelde plan leidt tot een omvangrijke planschadeclaim. Met dit nieuwe bestemmingsplan daalt de waarde van de gronden. Deze vermindering is aan te merken als planschade. Voor de plankosten is een krediet beschikbaar. Vraag is of voldoende rekening is gehouden met de waardedaling van de gronden.
5 Verzoek om af te zien van deze planologische wijziging van ontwikkelmogelijkheden.

Beoordeling gemeente

1 Demografische ontwikkelingen geven al enkele jaren aan, dat de bevolking van Berkelland sterk afneemt. Daardoor daalt ook de behoefte aan nieuwe woningen. Er zijn nu, en de komende jaren, veel minder nieuwe woningen nodig. Het gemeentelijk beleid hiervoor is onder andere neergelegd in de op 9 februari 2016 vastgestelde Structuurvisie Wonen Eibergen 2015. Dit bestemmingsplan is daar het planologische vervolg op.
2 Bestaande rechten worden in dit bestemmingsplan gerespecteerd. In die zin dat verleende omgevingsvergunningen uitgevoerd kunnen worden. De constatering dat niet gebouwd mag worden zolang een vergunning nog niet onherroepelijk is en dat dit in strijd is met geldende wetgeving, is correct. De regel onder "Wonen-1" (artikel 11.2.1 onder s) waarin dit beschreven staat, wordt dan ook verwijderd. Overigens geldt dezelfde constatering ook voor de bestemmingen "Wonen-Gestapeld-1" en "Bedrijventerrein-1". De artikelen 4.2.1 onder f en 12.2.1 onder c worden eveneens verwijderd.
3 Sinds de vaststelling van het bestemmingsplan "Op de Bleek" in 2008 is er inmiddels bijna tien jaar versterken. In die periode heeft de bouwontwikkelaar steeds de mogelijkheid (en de contractuele plicht) gehad het industrieel erfgoed te herontwikkelen. Dit inclusief invulling op basis van woningbouw. Dit laatste maakt het bestemmingsplan nog steeds mogelijk voor objecten als ketelhuis ("machinekamer") en schaftlokaal. In dat kader is het spijtig vast te stellen, dat er nog opgaven liggen op het gebied van het erfgoed. Ook wij zien graag dat de voormalige industriële panden spoedig weer een functie krijgen en worden opgenomen in de wijk. Het beperken van de woningmogelijkheden geldt desondanks voor één van deze panden, namelijk het voormalige kantoorgebouw. De

maatschappelijke en dienstverlenende mogelijkheden bieden voldoende kansen, ook zonder woonfunctie. Daar waar wij een woning functioneel onderdeel vinden van het historisch erfgoed, is dit ook getalsmatig opgenomen.
De rechtsgang moet uitwijzen of de genoemde vergunning voor gestapelde woningen op onjuiste gronden is geweigerd. Zo lang hier geen duidelijkheid over is, worden de gronden niet positief bestemd. De noodzaak van koppeling van gestapelde woningen om tot herbestemming van het ketelhuis te komen staat op voorhand niet vast.

4 Als indiener meent planschade te ondervinden van dit bestemmingsplan, kan een verzoek worden gedaan om een tegemoetkoming in schade (voorheen planschade). Dit kan als zodra het bestemmingsplan onherroepelijk van kracht is. Een externe adviseur en taxateur beoordelen dan of sprake is van schade en of deze voorzienbaar was. Er is geen aanleiding om aan te nemen dat eventuele planschades het daarvoor gereserveerde bedrag zullen overstijgen. In dat verband is onder meer het volgende van belang.
De opzet van de structuurvisie (Wonen Eibergen 2015) met een termijn van minimaal een jaar waarbinnen nog omgevingsvergunningen verleend konden worden conform het geldende bestemmingsplan, is om een ruime periode van voorzienbaarheid te hanteren. Wij menen hiermee dat minimale aanspraak op planschade kan worden gedaan.

5 Vooralsnog zetten wij deze procedure voort, zodat medio 2018 een nieuw bestemmingsplan voor Op de Bleek vastgesteld kan worden.

Aanpassing voorontwerpbestemmingsplan
Ja, de artikelen 4.2.1 onder f, 11.2.1 onder s en 12.2.1 onder c worden uit de planregels verwijderd.

Indiener 2
Indiener is eigenaar van een kavel en wil daar graag zijn eigen woning bouwen. De omgevingsvergunning hiervoor is op 23 maart 2017 verleend, en op 5 mei 2017 onherroepelijk geworden.

De volgende inspraakreacties worden beschreven:

1 De aannemer is begonnen met hei- en graafwerkzaamheden in week 38. Planning is dat de woning in april 2018 wordt opgeleverd. Verzoek is om de reguliere bestemming “Wonen” met bouwvlak.

2 Op de digitale verbeelding ontbreken de bouwvlakken binnen de bestemming "Wonen". Verzoek om deze op te nemen.

3 Binnen aangebouwde bijgebouwen moet bewoning zijn toegestaan. Verzoek om artikel 18.1.1, sub b, onder 1 te verwijderen.

4 Het plangebied is voor het ontwikkelingsgerichte bestemmingsplan al archeologisch onderzocht. Er is geen aanleiding voor het opnemen van een archeologische dubbelbestemming. Als de dubbelbestemming wordt behouden, moet artikel 14.2.2 worden verwijderd. Een bestemmingsplan moet objectief toetsbare normen bevatten. Een voorafgaande toestemming van een archeologisch deskundige is een afweging in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel.

Beoordeling gemeente

1 Wij hebben inmiddels geconstateerd dat met de bouw is begonnen, en ook zodanig vergevorderd is, dat wij het perceel kunnen bestemmen tot “Wonen”.
2 Deze constatering is juist. Op de digitale verbeelding van het ontwerpplan op www.ruimtelijkeplannen.nl zijn alle bouwvlakken opgenomen.
3 Bijgebouwen zijn op zichzelf staande gebouwen (zie begrip artikel 1.31). Hierin mag niet gewoond worden. Een aangebouwd bijgebouw valt onder het begrip aanbouw of uitbouw (zie begrip artikel 1.4). Deze maken deel uit van het hoofdgebouw, in dit kader de woning. Hierin mag gewoond worden.
4 Voor dit bestemmingsplan is advies gevraagd aan de archeologisch deskundige van de omgevingsdienst. Geadviseerd is om voor het gehele plangebied de laagste archeologische dubbelbestemming op te nemen. Wij zien geen aanleiding om hier van af te wijken. Bovendien is van de voorwaarden in deze dubbelbestemming pas sprake bij een projectgebied van 5.000 m² of groter. In de praktijk is dit vrijwel niet van toepassing. Artikel 14.2.2 is een verplichting voor ons college, voordat hij een besluit neemt. Het betreft een advies, en niet een bindende voorwaarde. Adviezen worden op meerdere aspecten gevraagd. Bovendien kan het college een advies ook naast zich neerleggen.

Aanpassing voorontwerpbestemmingsplan

Ja, vanwege de voortgang van de bouw wordt het perceel aangeduid met de bestemming “Wonen” en een bouwvlak. Op de digitale verbeelding op www.ruimtelijkeplannen.nl worden de bouwvlakken opgenomen.

Indiener 3

Indiener is eigenaar van een woning en woont in het plangebied.

Indiener schrijft dat het vrachtverkeer nu niet weet hoe het aan de overkant van de oude Berkelarm komt. Hier zijn woningen in aanbouw. De vrachtwagens rijden nu door de Kalanderij en de Ververij. Graag rioolbuizen plaatsen en duidelijker verwijzen.

Beoordeling gemeente

Deze reactie is inhoudelijk niet van toepassing op een bestemmingsplan. Afhankelijk van planning en voortgang worden straten woonrijp gemaakt en derhalve ook (tijdelijk) afgesloten voor bouwverkeer. Als de voortgang van de woonwijk een volgende fase heeft bereikt worden de bewuste woonstraten woonrijp gemaakt. Ook eventuele maatregelen tegen het weer stukrijden van deze net aangelegde straten worden dan genomen.

Aanpassing voorontwerpbestemmingsplan

Nee.

7.2 Overleg

Volgens artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening moet het bestemmingsplan worden voorgelegd aan het waterschap en aan die diensten van provincie en rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn.

Het voorontwerpbestemmingsplan is op 6 september 2017 voorgelegd aan de volgende instanties:
- Provincie Gelderland;
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed;
- Waterschap Rijn en IJssel;
- Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland.

Naar aanleiding hiervan zijn de volgende schriftelijke reacties ontvangen:

Provincie Gelderland
Van de provincie hebben wij enkele opmerkingen en aandachtspunten ontvangen. Hierna worden deze samengevat en besproken.

De provincie vraagt zich af of de woningen die instant zijn gehouden binnen het historisch erfgoed, wel voldoen aan de woonbehoeftevraag of dat deze dan (toch) leeg komen te staan?
Antwoord gemeente:
Het historisch erfgoed is een belangrijk onderdeel van deze wijk. Het is moeilijk om gegadigden te vinden voor deze panden. Het behouden van de woonfunctie (zij het beperkt) geeft aan deze panden meer mogelijkheden en een grotere kans dat de panden uiteindelijk ook een functie in de wijk krijgen.

De provincie maakt de opmerking dat de Regionale woonvisie inmiddels is vervangen door de Regionale woonagenda. In de tekst van paragraaf 3.2.1 wordt deze nog genoemd.
Antwoord gemeente:
Dit gegeven is verwerkt in paragraaf 3.2.1.

Tenslotte geeft de provincie ons in algemene zin de vraag mee of de geplande woningen gaan aansluiten bij de woonbehoefte en dan met name kwalitatief gezien. Van belang is dat hetgeen dat niet wordt wegbestemd voldoet aan de kwaliteitseisen van vandaag. De provincie gaat bovendien haar Omgevingsverordening nog aanpassen in verband met het belang van kwaliteit van de woningen naast de woningaantallen.
Antwoord gemeente:
De woningen die niet zijn wegbestemd, zijn allemaal vergund onder het oude regime. Met dit bestemmingsplan kunnen wij daar niet (meer) op sturen. De omgevingsvergunningen zijn hiervoor verleend en zijn nu grotendeels in uitvoering.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Van deze instantie is geen schriftelijke reactie ontvangen. Wij gaan er vanuit dat zij instemmen met het aan hen verzonden voorontwerpbestemmingsplan.

Waterschap Rijn en IJssel
Het waterschap schreef ons dat zij na beoordeling van de ingediende stukken geen op- en/of aanmerkingen hebben op het plan en de hierin opgenomen waterparagraaf. De relevante waterthema's zijn voldoende uitgewerkt.

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
De veiligheidsregio geeft een beperkt advies. Ook past deze ontwikkeling binnen de normen van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) en het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt).
Voor de bereikbaarheid van het plangebied en de benodigde bluswatervoorzieningen, adviseren zij aansluiting te zoeken bij de NVBR handreiking 'Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid'. Hierin staan minimale vereisten ten behoeve van de bereikbaarheid en de bluswatervoorzieningen. De VNOG adviseert om een waterinnamepunt (inclusief opstelplaats) te realiseren nabij de Berkel. Tijdens een inzet heeft de brandweer dan voldoende en onbeperkt (blus)water beschikbaar.
Antwoord gemeente:
Dit bestemmingsplan is een actualisatie van een ouder bestemmingsplan. De bestaande stedenbouwkundige opzet wordt niet gewijzigd. Destijds is al ruime aandacht besteed aan bereikbaarheid en de blusvoorzieningen. Bij de civieltechnische uitvoering wordt dit ook weer meegewogen.

Bijlage 1: m.e.r.-beoordelingsbesluit

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 17 oktober 2017

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 12 september 2017;

b e s l u i t :

1. kennis te nemen van de vormvrije milieu effect rapportage-beoordeling van 7 september 2017, projectnummer 170239, die werd opgesteld ten behoeve van het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan Eibergen, Op de Bleek 2017.
2. vast te stellen, dat aan de hand van de inhoud van de beoordeling een verder formeel onderzoek naar milieueffecten achterwege kan blijven.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
17 oktober 2017

de griffier, de voorzitter,

adviseurs in ruimtelijke ontwikkeling

Bestemmingsplan | Regels

Eibergen, Op de Bleek 2017

Gemeente Berkelland

Datum: 20 februari 2018

Projectnummer: 170239

ID: NL.IMRO.1859.BPEBG20170006-0010

INHOUD

REGELS

1	**Inleidende regels**	**3**
Artikel 1	**Begrippen**	**3**
Artikel 2	**Wijze van meten**	**14**
2	**Bestemmingsregels**	**16**
Artikel 3	**Bedrijventerrein**	**16**
Artikel 4	**Bedrijventerrein - 1**	**20**
Artikel 5	**Groen**	**23**
Artikel 6	**Maatschappelijk**	**24**
Artikel 7	**Tuin**	**27**
Artikel 8	**Verkeer - Verblijfsgebied**	**28**
Artikel 9	**Water**	**29**
Artikel 10	**Wonen**	**30**
Artikel 11	**Wonen - Gestapeld**	**35**
Artikel 12	**Leiding - Riool**	**38**
Artikel 13	**Waarde - Archeologische Verwachting 3**	**40**
Artikel 14	**Waarde - Industrieel erfgoed**	**44**
3	**Algemene regels**	**45**
Artikel 15	**Anti-dubbeltelregel**	**45**
Artikel 16	**Algemene bouwregels**	**46**
Artikel 17	**Algemene gebruiksregels**	**47**
Artikel 18	**Algemene afwijkingsregels**	**49**
Artikel 19	**Algemene wijzigingsregels**	**51**
Artikel 20	**Algemene procedureregels**	**52**
4	**Overgangs- en slotregels**	**53**
Artikel 21	**Overgangsrecht**	**53**
Artikel 22	**Slotregel**	**55**

Bijlagen

1. Staat van bedrijfsactiviteiten (bedrijventerreinen)
2. Parkeernormen gemeente Berkelland

De verbeelding

Verbeelding met legenda

1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:
het bestemmingsplan **Eibergen, Op de Bleek 2017** met identificatienummer NL.IMRO.1859.BPEBG20170006-0010 van de gemeente **Berkelland;**

1.2 bestemmingsplan:
de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen;

1.3 verbeelding:
a de analoge verbeelding van het bestemmingsplan **Eibergen, Op de Bleek 2017** bestaande uit de kaart met tekeningnummer NL.IMRO.1859.BPEBG20170006-0010;
b de digitale verbeelding van het bestemmingsplan **Eibergen, Op de Bleek 2017**;

1.4 aan- of uitbouw:
een aan het (hoofd)gebouw aanwezig gebouw dat in ruimtelijk en/of architectonisch opzicht ondergeschikt is aan dat (hoofd)gebouw, maar in functioneel opzicht deel uitmaakt van dat (hoofd)gebouw;

1.5 aanduiding:
een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels, regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.6 aanduidingsgrens:
de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.7 aanduidingsvlak:
een geometrisch vlak waarop een aanduiding betrekking heeft;

1.8 achtererfgebied:
erf achter de lijn die het hoofdgebouw doorkruist op 1 m achter de voorkant en van daaruit evenwijdig loopt met het aangrenzend openbaar toegankelijk gebied, zonder het hoofdgebouw opnieuw te doorkruisen of in het erf achter het hoofdgebouw te komen;

1.9 achtergevel:
een van de weg afgekeerde gevel van een hoofdgebouw die parallel of nagenoeg parallel loopt aan de voorgevel;

1.10 afwijken van de bouwregels en/of de gebruiksregels:
een afwijking zoals bedoeld in artikel 3.6, lid 1, onder c van de Wet ruimtelijke ordening;

1.11 ander-werk:
een werk, geen gebouw zijnde, of een werkzaamheid;

1.12 appartement:
het geheel van bij elkaar behorende vertrekken als afzonderlijke woongelegenheid in een groter gebouw;

1.13 archeologisch deskundige:
de regionaal (beleids)archeoloog of een andere door het bevoegd gezag aan te wijzen deskundige op het gebied van de archeologische monumentenzorg;

1.14 archeologisch monument:
een terrein dat op basis van de Erfgoedwet deel uitmaakt van cultureel erfgoed vanwege de daar aanwezige overblijfselen, voorwerpen of andere sporen van menselijke aanwezigheid in het verleden, met inbegrip van die overblijfselen, voorwerpen en sporen;

1.15 archeologisch onderzoek:
onderzoek (bureauonderzoek en/of boren en/of geofysisch onderzoek en/of graven en/of begeleiden) verricht door een certificerende instelling beschikkend over een certificaat op grond van artikel 5.2 van de Erfgoedwet;

1.16 archeologische verwachting:
een gebied met een daaraan toegekende hoge, middelmatige of lage archeologische verwachting in verband met de kennis en wetenschap van de in dat gebied te verwachten overblijfselen van menselijke aanwezigheid of activiteiten uit het verleden;

1.17 archeologische waarde:
een gebied met een daaraan toegekende archeologische waarde in verband met de kennis en studie van de in dat gebied voorkomende overblijfselen van menselijke aanwezigheid of activiteiten uit het verleden;

1.18 bebouwing:
één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde;

1.19 bebouwingsgebied:
achtererfgebied alsmede de grond onder het hoofdgebouw, uitgezonderd de grond onder het oorspronkelijk hoofdgebouw;

1.20 bebouwingspercentage:
een op de verbeelding of in de regels aangegeven percentage, dat de maximaal bebouwde oppervlakte binnen het bouwvlak of het bestemmingsvlak aangeeft;

1.21 bedrijf:
een onderneming waarbij het accent ligt op het vervaardigen, bewerken, installeren, inzamelen en verhandelen van goederen;

1.22 bedrijfsgebouw:
één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die gebruikt worden voor het uitoefenen van een bedrijf;

1.23 bedrijfsmatige activiteiten aan huis:
het op bedrijfsmatige wijze uitoefenen van activiteiten met een kleinschalig karakter, niet zijnde de vrije beroepen, die in een gedeelte van de woning en/of de daarbij behorende (bij)gebouwen worden uitgeoefend, waarbij de woonfunctie als primaire functie behouden en herkenbaar blijft en dat een ruimtelijke uitstraling of uitwerking heeft die met de woonfunctie in overeenstemming is;

1.24 bedrijfsruimte:
een ruimte die onderdeel is van een gebouw en die dient voor de uitoefening van een bedrijf;

1.25 bedrijfswoning:
een woning in of bij een gebouw of op een terrein, bedoeld voor (het huishouden van) een persoon, wiens huisvesting daar gelet op de bestemming van het gebouw of het terrein noodzakelijk is;

1.26 bestaand:
a bij bouwwerken: een bouwwerk dat op het moment van inwerkingtreding van het plan:
   1 bestaat, of;
   2 wordt gebouwd, of;
   3 nadien kan worden gebouwd krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, waarvoor de aanvraag voor het tijdstip van inwerkingtreding is ingediend;

   mits het bouwwerk in overeenstemming is met het voorheen geldend planologische regime;
b bij gebruik: het gebruik dat op het moment van de inwerkingtreding van het bestemmingsplan bestaat en in overeenstemming is met het voorheen geldend planologische regime;

1.27 bestemmingsgrens:
de grens van een bestemmingsvlak;

1.28 bestemmingsvlak:
een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.29 Bevi-inrichting:
een inrichting zoals bedoeld in artikel 2, lid 1 van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi);

1.30 bijbehorend bouwwerk:
uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd gebouw, of ander bouwwerk, met een dak;

1.31 bijgebouw:
een op zichzelf staand, al dan niet vrijstaand, gebouw dat door de vorm kan worden onderscheiden van het hoofdgebouw en dat in ruimtelijk en architectonisch opzicht ondergeschikt is aan het hoofdgebouw;

1.32 bouwen:
het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats;

1.33 bouwgrens:
de grens van een bouwvlak;

1.34 bouwlaag:
een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of bij benadering gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd, dit met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van onderbouw en zolder;

1.35 bouwperceel:
een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten;

1.36 bouwperceelgrens:
de grens van een bouwperceel;

1.37 bouwvlak:
een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten;

1.38 bouwvlakgrens:
de grens van een bouwvlak;

1.39 bouwwerk:
elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

1.40 bouwwerk, geen gebouw zijnde:
alle overige bouwwerken die geen gebouw zijn;

1.41 buitenschoolse opvang:
opvang, verzorgd door een kindercentrum voor kinderen in de leeftijd dat zij naar het basisonderwijs kunnen gaan, waarbij opvang wordt geboden voor of na de dagelijkse schooltijd, evenals gedurende vrije dagen of middagen en in de schoolvakanties;

1.42 carport:
een bouwwerk dat, voorzien van een dak en ten hoogste twee wanden, door zijn plaatsing, indeling en inrichting uitsluitend bestemd is voor het stallen van motorvoertuigen;

1.43 coffeeshop:
een horecabedrijf, dat tot doel heeft het verstrekken van niet-alcoholische dranken voor consumptie ter plaatse, met eventueel als nevenactiviteit het verstrekken van kleine etenswaren, al dan niet ter plaatse bereid, en van verdovende en/of hallucinogene stoffen als bedoeld in artikel 3 (lijst II) van de Opiumwet;

1.44 culturele activiteiten:
activiteiten ten behoeve van culturele ontspanning zoals, tentoonstellingen, voorstellingen, repetities en workshops;

1.45 cultuurhistorische waarde:
de aan een bouwwerk of gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan door het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis van dat bouwwerk of dat gebied heeft gemaakt;

1.46 dak:
iedere bovenbeëindiging van een gebouw;

1.47 daknok:
hoogste punt van een schuin dak;

1.48 dakvoet:
laagste punt van een schuin dak;

1.49 detailhandel:
het bedrijfsmatig te koop aanbieden (waaronder de uitstalling ten verkoop), verkopen, verhuren en leveren van goederen aan personen die die goederen kopen of huren voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit, waaronder volumineuze (grootschalige) detailhandel, tuincentrum en supermarkt;

1.50 dienstverlenend bedrijf:
een bedrijf of instelling waarvan de werkzaamheden bestaan uit het verlenen van economische en maatschappelijke diensten aan derden, waaronder zijn begrepen kapperszaken, schoonheidsinstituten, reisbureaus, detacherings- en uitzendbureaus, fotostudio's, galerieën en naar de aard daarmee gelijk te stellen bedrijven en inrichtingen, evenwel met uitzondering van een garagebedrijf en een seksinrichting;

1.51 dienstverlening:
het bedrijfsmatig verlenen van economische en maatschappelijke diensten aan derden;

1.52 doeleinden van openbaar nut:
nutsvoorzieningen zoals stroom-, gas-, water- en/of telecommunicatievoorzieningen;

1.53 educatieve voorzieningen:
voorzieningen gericht op doeleinden van onderwijs;

1.54 eerste bouwlaag:
een bouwlaag op de begane grond, boven peil;

1.55 eerste verdieping:
de tweede bouwlaag van een hoofdgebouw, een souterrain of kelder niet daaronder begrepen;

1.56 erf:
al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, en, voor zover een bestemmingsplan of een beheersverordening van toepassing is, deze die inrichting niet verbieden;

1.57 erfgrens:
de grens van een erf;

1.58 erker:
een ondergeschikte uitbouw van het hoofdgebouw met een beperkte omvang (breedte, hoogte, diepte) en transparante verschijningsvorm, waardoor het stedenbouwkundig aanzicht niet wezenlijk wordt beïnvloed;

1.59 evenement:
elke voor publiek buiten de daarvoor ingerichte inrichtingen toegankelijke festiviteit, grootschalige sportwedstrijd, auto- of motorcrosswedstrijd, optocht, georganiseerd vuurwerk en alle overige tot vermaak en recreatie bedoelde activiteiten, met uitzondering van markten als bedoeld in de Gemeentewet, kansspelen als bedoeld in de Wet op de kansspelen, en betogingen, samenkomsten en vergaderingen als bedoeld in de Wet openbare manifestaties;

1.60 gebouw:
elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.61 gebruiken:
gebruiken, het doen gebruiken, laten gebruiken en in gebruik geven;

1.62 geschakeld hoofdgebouw:
een hoofdgebouw dat door middel van een bijgebouw met een ander hoofdgebouw is verbonden en waarbij één zijgevel van het hoofdgebouw in de zijdelingse perceelgrens mag worden gebouwd;

1.63 gestapelde woning:
boven dan wel beneden en/of naast elkaar gesitueerde woningen waarbij per woning een zelfstandige toegankelijkheid, al dan niet direct vanaf het voetgangersniveau, gewaarborgd is;

1.64 groenvoorziening:
een voor het publiek toegankelijk park of plantsoen of bij de gemeente in onderhoud zijnde groenstroken, grasperken of bloembakken;

1.65 halfvrijstaande woning:
een woning van het type twee-aaneen gebouwd, waarbij sprake is van twee-aaneen gebouwde hoofdgebouwen;

1.66 handel:
het bedrijfsmatig te koop aanbieden (waaronder de uitstalling ten verkoop), verkopen, verhuren en leveren van goederen aan personen en/of bedrijven die die goederen kopen of huren voor gebruik, verbruik of aanwending al dan niet in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit;

1.67 hoofdgebouw:
een gebouw, of gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer gebouwen op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is;

1.68 huishouden:
een huishouden bestaat uit één of meer personen die alleen of samen in een woonruimte wonen en zelf in hun dagelijkse behoeften voorzien;

1.69 huisvesting in verband met mantelzorg:
huisvesting in of bij een woning van één huishouden van maximaal twee personen, van wie ten minste één persoon mantelzorg verleent aan of ontvangt van een bewoner van de woning;

1.70 kap:
een dakafdekking onder een hoek van meer dan 5 graden met het horizontale vlak;

1.71 kleinschalige bedrijfsmatige activiteit:
de in de bijlage 'Staat van Bedrijfsactiviteiten', ontleend aan de VNG-brochure "Bedrijven en milieuzonering", genoemde bedrijvigheid, dan wel naar de aard en de invloed op de omgeving daarmee gelijk te stellen bedrijvigheid, die door zijn beperkte omvang in of bij een woning met behoud van de woonfunctie kan worden uitgeoefend;

1.72 kinderopvang:
dagopvang, verzorgd door een kindercentrum voor kinderen tot de leeftijd waarop zij basisonderwijs volgen;

1.73 maaiveld:
het oppervlak (of de gemiddelde hoogte daarvan) van het land of de bovenkant van het terrein dat een bouwwerk omgeeft;

1.74 maatschappelijke voorzieningen:
educatieve, sociaal-medische, sociaal-culturele, levensbeschouwelijke voorzieningen, sportvoorzieningen en recreatieve voorzieningen en voorzieningen ten behoeve van openbare dienstverlening, alsook ondergeschikte detailhandel en ondergeschikte horeca ten dienste van deze voorzieningen;

1.75 mantelzorg:
intensieve zorg of ondersteuning, die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende, ten behoeve van zelfredzaamheid of participatie, rechtstreeks voortvloeiend uit een tussen personen bestaande sociale relatie, die de gebruikelijke hulp van huisgenoten voor elkaar overstijgt, en waarvan de behoefte met een verklaring van een huisarts, wijkverpleegkundige of andere door de gemeente aangewezen sociaal-medisch adviseur kan worden aangetoond;

1.76 nadere eis:
een nadere eis zoals bedoeld in artikel 3.6, lid 1, onder d van de Wet ruimtelijke ordening;

1.77 omgevingsvergunning:
een vergunning zoals bedoeld in artikel 1.1, lid 1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

1.78 onderbouw:
een bouwlaag, afgedekt door een vloer, die geheel of gedeeltelijk is gelegen beneden peil;

1.79 ondergeschikte detailhandel:
een detailhandelsvoorziening binnen een andere hoofdbestemming of functie dan detailhandel, ten behoeve van en ondergeschikt aan die andere bestemming/functie, in oppervlakte maximaal 20% van het totale bedrijfsvloeroppervlak (b.v.o.) met een maximum van 100 m^2 (b.v.o.) en/of maximaal 20% van de totale omzet;

1.80 ondergeschikte horeca:
een horecavoorziening binnen een andere hoofdbestemming of functie dan horeca, ten behoeve van en ondergeschikt aan die andere bestemming/functie voor de consumptie van dranken en etenswaren, in oppervlakte maximaal 20% van het totale bedrijfsvloeroppervlak (b.v.o.) met een maximum van 100 m^2 (b.v.o.) en/of maximaal 20% van de totale omzet;

1.81 ondergronds bouwwerk:
een (gedeelte van) een bouwwerk, waarvan de bovenkant van de vloer ligt op ten minste 1,75 meter beneden peil;

1.82 openbaar toegankelijk gebied:
weg als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wegenverkeerswet 1994, alsmede pleinen, parken, plantsoenen, openbaar vaarwater en ander openbaar gebied dat voor publiek algemeen toegankelijk is, met uitzondering van wegen uitsluitend bedoeld voor de ontsluiting van percelen door langzaam verkeer;

1.83 openbare ruimte:
zie: openbaar toegankelijk gebied;

1.84 overkapping:
een bouwwerk van één bouwlaag dat dient ter overdekking en met niet meer dan één wand is uitgevoerd en/of gebruik makend van bestaande wanden, waaronder begrepen een carport;

1.85 parkeervoorziening:
voorzieningen voor het parkeren, zoals parkeerplaatsen en in- en uitritten;

1.86 peil:
a voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang direct aan de weg grenst: de hoogte van de weg ter plaatse van die hoofdtoegang;
b voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het terrein ter hoogte van die hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;
c als in of op het water wordt gebouwd: de hoogte van het terrein ter plaatse van het meest nabij gelegen punt waar het water grenst aan het vaste land;

1.87 perceel:
een aaneengesloten stuk grond dat een eenheid vormt in gebruik;

1.88 productiegebonden detailhandel:
detailhandel in goederen die ter plaatse worden vervaardigd en/of gerepareerd in het productieproces, waarbij de detailhandelsfunctie ondergeschikt is aan de productiefunctie;

1.89 prostitutie:
het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander persoon tegen vergoeding;

1.90 risicovolle inrichting:
een inrichting, bij welke ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde, een richtwaarde voor het risico en/of een risico-afstand moet worden aangehouden bij het in het bestemmingsplan toelaten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten;

1.91 seksinrichting:
een voor het publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in de omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht, of vertoningen van erotisch/pornografische aard plaatsvinden. Onder een seksinrichting worden in ieder geval verstaan een prostitutiebedrijf, alsmede een erotische massagesalon, een seksbioscoop, een seksautomatenhal, een sekstheater of een parenclub, al dan niet in combinatie met elkaar;

1.92 slopen:
het al dan niet geheel afbreken van gebouwen en andere bouwwerken;

1.93 speelvoorzieningen:
attributen voor sport en spel, vooral op en rond kinderspeelplaatsen en trapveldjes;

1.94 Staat van Bedrijfsactiviteiten:
een als bijlage bij deze regels behorende en daarvan onderdeel uitmakende lijst van bedrijven en instellingen;

1.95 twee-onder-één-kapwoning:
zie: halfvrijstaande woning;

1.96 voorerfgebied:
erf dat geen onderdeel is van het achtererfgebied;

1.97 voorgevel:
de naar de weg gekeerde gevel van een gebouw of, als een gebouw met meer dan één zijde naar de weg is gekeerd, de als zodanig door burgemeester en wethouders aan te wijzen gevel(s);

1.98 voorgevelrooilijn:
de voorgevelrooilijn is:
a langs een wegzijde met een regelmatige of nagenoeg regelmatige ligging van de voorgevels van de bestaande bebouwing:
   1 de evenwijdig aan de as van de weg gelegen lijn, die, zoveel mogelijk aansluitend aan de ligging van de voorgevels van de bestaande bebouwing, een zoveel mogelijk gelijkmatig beloop van de rooilijn overeenkomstig de richting van de weg geeft;
b langs een wegzijde waarlangs geen bebouwing als onder a bedoeld aanwezig is en waarlangs mag worden gebouwd:
   1 bij een wegbreedte van meer dan 10 meter, de lijn gelegen op 15 meter uit de as van de weg;
   2 bij een wegbreedte geringer dan 10 meter, de lijn gelegen op 10 meter uit de as van de weg.

1.99 vrij beroep:
een beroep of het bedrijfsmatig verlenen van diensten op administratief, juridisch, medisch, therapeutisch, kunstzinnig, ontwerptechnisch of hiermee gelijk te stellen gebied;

1.100 vrijstaande woning:
een woning zonder gemeenschappelijke wand met een andere woning;

1.101 vuurwerkbedrijf:
een bedrijf dat in hoofdzaak is gericht op de vervaardiging of assemblage of de handel in vuurwerk, de opslag van vuurwerk en/of de daarvoor benodigde stoffen;

1.102 watergang:
een werk, al dan niet overdekt, dienend om in het openbaar belang water te ontvangen, te bergen, af te voeren en toe te voeren, de boven water gelegen taluds, bermen en onderhoudspaden daaronder mede verstaan;

1.103 waterhuishoudkundige voorziening:
voorzieningen die nodig zijn voor een goede wateraanvoer, waterafvoer, waterberging en waterkwaliteit;

1.104 wijzigingsbevoegdheid:
de bevoegdheid van burgemeester en wethouders om het bestemmingsplan te wijzigen zoals bedoeld in artikel 3.6, lid 1, onder a van de Wet ruimtelijke ordening;

1.105 wonen:
het leven in een permanent dag- en nachtverblijf alwaar een huishouden wordt gevoerd;

1.106 woning:
een complex van ruimten, bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden;

1.107 wooneenheid:
een complex van ruimten, bedoeld voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden;

1.108 woongebouw:
een gebouw, dat meerdere naast elkaar en/of geheel of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen en/of appartementen omvat met één of meer gemeenschappelijke toegangen en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden;

1.109 zijerf:
gedeelte van het erf dat aan de zijkant en achter het verlengde van de voorgevel van het gebouw is gelegen;

1.110 zijgevel:
de naar de zijkant(en) van het erf toegekeerde gevel(s) van een hoofdgebouw;

1.111 zorgwoning:
een woning die dient om te voorzien in een aangepaste woonbehoefte al dan niet in combinatie met medische en/of verzorgende ondersteuning, bijvoorbeeld voor personen voor wie de normale woonvoorzieningen niet passend of toereikend zijn, zoals gehandicapten, of anderszins verzorgingsbehoevenden.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 Gebouwen en bouwwerken

2.1.1 De afstand van een bouwwerk tot de zijdelingse perceelgrens:
Vanaf de buitenwerkse gevelvlakken - dan wel, als sprake is van overstekende daken met een overstekend gedeelte van meer dan 0,75 meter, respectievelijk overstekken van meer dan 0,75 meter, vanaf de buitenrand van het overstekende dak/de overstek - neerwaarts geprojecteerd, tot de kadastrale zijgrens van het perceel.

2.1.2 De bouwhoogte van een bouwwerk:
Vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.1.3 De breedte van een gebouw:
Tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of de harten van de scheidingsmuren.

2.1.4 De dakhelling
Langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak.

2.1.5 De goothoogte van een bouwwerk:
Vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeiboord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.1.6 De hoogte van een windturbine of een windmolen:
Vanaf het peil tot aan de (wieken)as van een windturbine of windmolen.

2.1.7 De inhoud van een bouwwerk:
Tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.1.8 De oppervlakte van een bouwwerk:
Tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.2 Ondergeschikte bouwdelen

Bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen, worden ondergeschikte bouwdelen als:

a plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, gevel- en kroonlijsten en aan- of uitbouwen met een oppervlakte van 2 m^2 of kleiner;
b overstekende daken;

c luifels als geïntegreerd onderdeel van een gebouw of een uitbouw;
buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding niet meer dan 0,75 meter ten opzichte van de bouwgrens of bestemmingsgrens bedraagt.

2.3 Maatvoering

Alle maten zijn, tenzij anders aangegeven:

a voor lengten in meters (m);
b voor oppervlakten in vierkante meters (m^2);
c voor inhoudsmaten in kubieke meters (m^3);
d voor verhoudingen in procenten (%);
e voor hoeken/hellingen in graden (º).

2.4 Meten

Bij de toepassing van deze regels wordt gemeten tot en/of vanuit het hart van de lijn.

2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Bedrijventerrein

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Bedrijventerrein**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a ter plaatse van de aanduiding '**bedrijf tot en met categorie 3.1**' uitsluitend voor bedrijven in categorie 1, 2 en 3.1 in de 'Staat van bedrijfsactiviteiten (bedrijventerreinen)';

met daarbij behorende:

b gebouwen, waaronder uitsluitend ter plaatse van de aanduiding '**bedrijfswoning**' ten hoogste één bedrijfswoning is begrepen;
c bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
d werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden;
e tuinen;
f erven;
g terreinen;
h wegen met bijbehorende paden en bermen;
i ontsluitingspaden;
j parkeervoorzieningen;
k groenvoorzieningen;
l waterhuishoudkundige voorzieningen;
m doeleinden van openbaar nut;

dit met inachtneming dat:

n de omvang van een bouwperceel per bedrijf maximaal 2.500 m^2 bedraagt;

met dien verstande dat niet zijn toegestaan:

o detailhandel, met uitzondering van productiegebonden detailhandel;
p Bevi-inrichtingen;
q vuurwerkinrichtingen;
r Wgh-inrichtingen;
s bedrijven die voldoen aan de activiteitenomschrijvingen in kolom 1 van de onderdelen C en D van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage.

3.2 Bouwregels

Op de voor '**Bedrijventerrein**' aangewezen gronden mogen alleen bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd.

3.2.1 Gebouwen

Voor een gebouw gelden de volgende regels:

a een gebouw moet binnen een bouwvlak worden gebouwd;
b de afstand van de gebouwen tot de zijdelingse perceelsgrenzen van het bouwperceel moet minimaal 2,5 meter bedragen;
c het bebouwingspercentage van het bouwperceel is 100%, tenzij ter plaatse van de aanduiding '**maximum bebouwingspercentage (%)**' anders is aangegeven;
d ter plaatse van de aanduiding '**maximum bouwhoogte (m)**' mag de bouwhoogte niet meer bedragen dan de aangegeven hoogte;

e ter plaatse van de aanduiding '**maximum goothoogte (m), maximum bouwhoogte (m)**' mag de goothoogte respectievelijk de bouwhoogte niet meer bedragen dan de aangegeven hoogte;
f een bedrijfswoning mag een inhoud hebben van maximaal 750 m^3.

3.2.2 Aanbouwen, uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen bij bedrijfswoningen

Voor het bouwen van aanbouwen, uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen bij (bestaande) bedrijfswoningen gelden in aanvulling op dan wel in afwijking van het bepaalde in 3.2.1 de volgende regels:

a aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen moeten minimaal 0,50 meter achter de voorgevel van de woning dan wel het verlengde daarvan worden gebouwd en mogen worden gebouwd tot op de erfgrens;
b overkappingen mogen maximaal 0,50 meter voor de voorgevel van de woning dan wel het verlengde daarvan worden gebouwd en mogen worden gebouwd tot op de erfgrens;
c de gezamenlijke oppervlakte van de aan- en uitbouwen, de bijgebouwen en de overkappingen bij een woning mag niet meer bedragen dan 100 m^2 en 60% van de oppervlakte van het erf;
d in afwijking van het bepaalde in 3.2.2, onder a tot en met c, mag één erker voor de voorgevel van de woning worden gebouwd, waarbij de diepte van de erker maximaal 1,50 meter mag bedragen. De bouwhoogte van de erker mag niet meer dan 3 meter bedragen, met dien verstande dat de bouwhoogte mag worden verhoogd tot maximaal 0,25 meter boven de vloer van de eerste verdieping van het hoofdgebouw;
e de goothoogte van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen mag maximaal 3 meter bedragen, met dien verstande dat de goothoogte mag worden verhoogd tot maximaal 0,25 meter boven de vloer van de tweede bouwlaag van het hoofdgebouw;
f de bouwhoogte van aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen mag maximaal 6 meter bedragen, met dien verstande dat zij minimaal 1 meter onder de bouwhoogte van het hoofdgebouw blijft en zij voor plat afgedekte aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen maximaal 4 meter mag bedragen.

3.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde gelden de volgende regels:

a als het bouwwerk voor de voorgevel of een naar de weg gekeerde zijgevel van het hoofdgebouw of het verlengde daarvan wordt opgericht, mag de bouwhoogte maximaal 1 meter bedragen;
b in overige gevallen mag de bouwhoogte maximaal 3 meter bedragen, met uitzondering van:
    1 erfafscheidingen waarvan de bouwhoogte maximaal 2 meter mag bedragen;
    2 licht- en vlaggenmasten waarvan de bouwhoogte maximaal 6 meter mag bedragen;
    3 luifels bij verkooppunten motorbrandstoffen waarvan de oppervlakte maximaal 150 m^2 en de bouwhoogte maximaal 5,50 meter mag bedragen.

3.3 Nadere eisen

3.3.1 Nadere eis

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing voor:

a het straat- en bebouwingsbeeld;
b de woonsituatie (in de omgeving);
c de parkeersituatie;
d de milieusituatie;
e de verkeersveiligheid;
f de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
g de sociale veiligheid;
h de externe veiligheid.

3.3.2 Procedure

Voor het stellen van een nadere eis geldt de in 20.1 genoemde voorbereidingsprocedure.

3.4 Specifieke gebruiksregels

3.4.1 Strijdig gebruik

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval gerekend de bewoning van bedrijfsruimten.

3.5 Afwijken van de gebruiksregels

3.5.1 Afwijken categorieën

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 3.1 en toestaan dat ook bedrijven worden toegelaten die niet zijn genoemd in de bijlage 'Staat van bedrijfsactiviteiten (bedrijventerreinen)' of die volgens deze 'Staat van bedrijfsactiviteiten (bedrijventerreinen)' van één categorie hoger zijn, voor zover het betrokken bedrijf naar aard en invloed op de omgeving geacht kan worden te behoren tot de al toegelaten categorie van bedrijven, met dien verstande dat:

a Bevi-inrichtingen niet zijn toegestaan;
b vuurwerkinrichtingen niet zijn toegestaan;
c Wgh-inrichtingen niet zijn toegestaan;
d bedrijven die voldoen aan de activiteitenomschrijvingen in kolom 1 van de onderdelen C en D van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage niet zijn toegestaan.

3.5.2 Afwijken bouwperceelgrootte

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 3.1 en toestaan dat de gezamenlijke oppervlakte van bouwpercelen per bedrijf wordt vergroot tot maximaal 10.000 m^2, met inachtneming van de volgende voorwaarden:

a aangetoond moet zijn dat de vergroting vanuit bedrijfseconomisch oogpunt nodig is;
b de vergroting moet afgestemd zijn op de aard en schaal van de omgeving en de in de omgeving aanwezige functies.

3.5.3 Afwegingskader

Een in 3.5.1 en 3.5.2 genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend als geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a het straat- en bebouwingsbeeld;
b de woonsituatie (in de omgeving);
c de parkeersituatie;
d de milieusituatie;
e de verkeersveiligheid;
f de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
g de sociale veiligheid;
h de externe veiligheid.

Artikel 4 Bedrijventerrein - 1

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Bedrijventerrein - 1**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a ter plaatse van de aanduiding '**bedrijf tot en met categorie 3.1**' uitsluitend voor bedrijven in categorie 1, 2 en 3.1 in de 'Staat van bedrijfsactiviteiten (bedrijventerreinen)';

met daarbij behorende:

b gebouwen, met dien verstande dat een bedrijfswoning uitsluitend mag worden gebouw ingevolge het bepaalde in 4.2.1 onder a tot en met e;
c bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
d werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden;
e tuinen;
f erven;
g terreinen;
h wegen met bijbehorende paden en bermen;
i ontsluitingspaden;
j parkeervoorzieningen;
k groenvoorzieningen;
l waterhuishoudkundige voorzieningen;
m doeleinden van openbaar nut;

dit met inachtneming dat:

n de omvang van een bouwperceel per bedrijf maximaal 2.500 m^2 bedraagt; met dien verstande dat niet zijn toegestaan:
o detailhandel, met uitzondering van productiegebonden detailhandel;
p Bevi-inrichtingen;
q vuurwerkinrichtingen;
r Wgh-inrichtingen;
s bedrijven die voldoen aan de activiteitenomschrijvingen in kolom 1 van de onderdelen C en D van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage.

4.2 Bouwregels

Op de voor '**Bedrijventerrein - 1**' aangewezen gronden mogen alleen bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd.

4.2.1 Bouwwerken

Voor bouwwerken gelden de volgende regels:

a ter plaatse van de aanduiding '**specifieke bouwaanduiding - AB2017024**' mag uitsluitend worden gebouwd conform de omgevingsvergunning zoals vergund op 26-04-2017, met kenmerk AB2017024;
b ter plaatse van de aanduiding '**specifieke bouwaanduiding - AB2017025**' mag uitsluitend worden gebouwd conform de omgevingsvergunning zoals vergund op 26-04-2017, met kenmerk AB2017025;
c ter plaatse van de aanduiding '**specifieke bouwaanduiding - AB2017026**' mag uitsluitend worden gebouwd conform de omgevingsvergunning zoals vergund op 26-04-2017, met kenmerk AB2017026;
d ter plaatse van de aanduiding '**specifieke bouwaanduiding - AB2017027**' mag uitsluitend worden gebouwd conform de omgevingsvergunning zoals vergund op 26-04-2017, met kenmerk AB2017027;

e ter plaatse van de aanduiding '**specifieke bouwaanduiding - AB2017028**' mag uitsluitend worden gebouwd conform de omgevingsvergunning zoals vergund op 26-04-2017, met kenmerk AB2017028.

4.3 Specifieke gebruiksregels

4.3.1 Strijdig gebruik

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval gerekend de bewoning van bedrijfsruimten.

4.4 Afwijken van de gebruiksregels

4.4.1 Afwijken categorieën

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 4.1 en toestaan dat ook bedrijven worden toegelaten die niet zijn genoemd in de bijlage 'Staat van bedrijfsactiviteiten (bedrijventerreinen)' of die volgens deze 'Staat van bedrijfsactiviteiten (bedrijventerreinen)' van één categorie hoger zijn, voor zover het betrokken bedrijf naar aard en invloed op de omgeving geacht kan worden te behoren tot de al toegelaten categorie van bedrijven, met dien verstande dat:

a Bevi-inrichtingen niet zijn toegestaan;
b vuurwerkinrichtingen niet zijn toegestaan;
c Wgh-inrichtingen niet zijn toegestaan;
d bedrijven die voldoen aan de activiteitenomschrijvingen in kolom 1 van de onderdelen C en D van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage niet zijn toegestaan.

4.4.2 Afwijken bouwperceelgrootte

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 4.1 en toestaan dat de gezamenlijke oppervlakte van bouwpercelen per bedrijf wordt vergroot tot maximaal 10.000 m^2, met inachtneming van de volgende voorwaarden:

a aangetoond moet zijn dat de vergroting vanuit bedrijfseconomisch oogpunt nodig is;
b de vergroting moet afgestemd zijn op de aard en schaal van de omgeving en de in de omgeving aanwezige functies.

4.4.3 Afwegingskader

Een in 4.4.1 en 4.4.2 genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend als geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a het straat- en bebouwingsbeeld;
b de woonsituatie (in de omgeving);
c de parkeersituatie;
d de milieusituatie;
e de verkeersveiligheid;
f de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
g de sociale veiligheid;
h de externe veiligheid.

4.5 Wijzigingsbevoegdheid

4.5.1 Wijziging naar Bedrijventerrein met bedrijfswoning

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd de bestemming te wijzigen in de bestemming '**Bedrijventerrein**' met de aanduiding '**bedrijfswoning**', uitsluitend onder de volgende voorwaarden:

a er is voor het bouwperceel sprake van een onherroepelijke omgevingsvergunning voor het bouwen van een bedrijfswoning;
b er is gestart met de bouw van de bedrijfswoning als bedoeld onder a.

4.5.2 Wijziging naar Bedrijventerrein zonder bedrijfswoning

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd de bestemming te wijzigen in de bestemming '**Bedrijventerrein**' zonder de aanduiding '**bedrijfswoning**' indien een besluit tot intrekken van de betreffende vergunning in 4.5.1 onder a onherroepelijk is geworden.

4.5.3 Procedure

Voor een wijziging van het bestemmingsplan geldt de in 20.2 genoemde voorbereidingsprocedure.

Artikel 5 Groen

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Groen**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a groenvoorzieningen;
b kleinschalig gebruik voor agrarische doeleinden;
c ter plaatse van de aanduiding **'cultuurhistorie'** tevens voor de bestaande cultuurhistorisch waardevolle bouwwerken;

met daarbij behorende:

d bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
e werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden;
f verblijfsgebied;
g paden en verhardingen;
h parkeervoorzieningen;
i speelvoorzieningen;
j water;
k waterhuishoudkundige voorzieningen;
l doeleinden van openbaar nut.

5.2 Bouwregels

Op de voor '**Groen**' aangewezen gronden mogen alleen bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten dienste van de bestemming worden gebouwd.

5.2.1 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde mag de bouwhoogte maximaal 3 meter bedragen, met uitzondering van:

a verlichtingsarmaturen waarvan de bouwhoogte maximaal 6 meter mag bedragen;
b speelvoorzieningen waarvan de bouwhoogte maximaal 6 meter mag bedragen;
c de bouwhoogte van de bouwwerken ter plaatse van de aanduiding **'cultuurhistorie'** waarvan de bouwhoogte maximaal de bestaande bouwhoogte mag bedragen.

Artikel 6 Maatschappelijk

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor **'Maatschappelijk'** aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a maatschappelijke voorzieningen;
b culturele activiteiten;
c sport;
d verenigingen;
e gezondheidszorg;
f dierenartsenpraktijk;
g overheidsinstelling;
h kinder- en buitenschoolse opvang;
i ondergeschikte horeca;
j ter plaatse van de aanduiding **'dienstverlening'** ook voor dienstverlening;

met daarbij behorende:

k gebouwen, waaronder uitsluitend ter plaatse van de aanduiding **'woning'** ten hoogste één (bedrijfs)woning is begrepen;
l bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
m werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden;
n tuinen;
o erven;
p terreinen;
q parkeervoorzieningen;
r groenvoorzieningen;
s speelvoorzieningen;
t waterhuishoudkundige voorzieníngen;
u doeleinden van openbaar nut.

6.2 Bouwregels

Op de voor '**Maatschappelijk**' aangewezen gronden mogen alleen bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd.

6.2.1 Gebouwen

Voor een gebouw gelden de volgende regels:

a een gebouw moet binnen een bouwvlak worden gebouwd;
b het bebouwingspercentage van het bouwvlak is 100%, tenzij ter plaatse van de aanduiding **'maximum bebouwingspercentage (%)'** anders is aangegeven;
c ter plaatse van de aanduiding **'maximum bouwhoogte (m)**' mag de bouwhoogte niet meer bedragen dan de aangegeven hoogte.

6.2.2 Aanbouwen, uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen bij (bedrijfs)woningen

Voor het bouwen van aanbouwen, uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen bij (bestaande) (bedrijfs)woningen gelden in aanvulling op dan wel in afwijking van het bepaalde in 6.2.1 de volgende regels:

a aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen moeten minimaal 0,50 meter achter de voorgevel van de woning dan wel het verlengde daarvan worden gebouwd en mogen worden gebouwd tot op de erfgrens;

b overkappingen mogen maximaal 0,50 meter voor de voorgevel van de woning dan wel het verlengde daarvan worden gebouwd en mogen worden gebouwd tot op de erfgrens;
c de gezamenlijke oppervlakte van de aan- en uitbouwen, de bijgebouwen en de overkappingen bij een woning mag niet meer bedragen dan 100 m^2 en 60% van de oppervlakte van het erf;
d in afwijking van het bepaalde in 6.2.2, onder a tot en met c, mag één erker voor de voorgevel van de woning worden gebouwd, waarbij de diepte van de erker maximaal 1,50 meter mag bedragen. De bouwhoogte van de erker mag niet meer dan 3 meter bedragen, met dien verstande dat de bouwhoogte mag worden verhoogd tot maximaal 0,25 meter boven de vloer van de eerste verdieping van het hoofdgebouw;
e de goothoogte van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen mag maximaal 3 meter bedragen, met dien verstande dat de goothoogte mag worden verhoogd tot maximaal 0,25 meter boven de vloer van de tweede bouwlaag van het hoofdgebouw;
f de bouwhoogte van aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen mag maximaal 6 meter bedragen, met dien verstande dat zij minimaal 1 meter onder de bouwhoogte van het hoofdgebouw blijft en zij voor plat afgedekte aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen maximaal 4 meter mag bedragen;
g afwijkingen in maten en afmetingen zoals die bestaan op het tijdstip van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan mogen gehandhaafd blijven.

6.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde gelden de volgende regels:
a als het bouwwerk voor de voorgevel of een naar de weg gekeerde zijgevel van het hoofdgebouw of het verlengde daarvan wordt opgericht, mag de bouwhoogte maximaal 1 meter bedragen;
b in overige gevallen mag de bouwhoogte maximaal 3 meter bedragen, met uitzondering van erfafscheidingen waarvan de bouwhoogte maximaal 2 meter mag bedragen;
c lichtmasten en vlaggenmasten mogen een maximale bouwhoogte van 6 meter hebben.

6.3 Nadere eisen

6.3.1 Nadere eis

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing voor:
a het straat- en bebouwingsbeeld;
b de woonsituatie (in de omgeving);
c de parkeersituatie;
d de milieusituatie;
e de verkeersveiligheid;
f de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
g de sociale veiligheid;
h de externe veiligheid.

6.3.2 Procedure

Voor het stellen van een nadere eis geldt de in 20.1 genoemde voorbereidingsprocedure.

Artikel 7 Tuin

7.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Tuin**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a tuin, behorende bij de op de aangrenzende gronden gelegen gebouwen;
b erkers ten dienste van de aangrenzende bestemming en alleen voor zover het een bestaande (bedrijfs-)woning of zorgwoning betreft;

met daarbij behorende:

c bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
d voorzieningen, zoals wegen, paden en parkeervoorzieningen.

7.2 Bouwregels

Op de voor '**Tuin**' aangewezen gronden mogen alleen bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd.

7.2.1 Gebouwen

Voor een gebouw gelden de volgende regels:

a alleen toegestaan zijn erkers en wel ten dienste van de directe uitbreiding van de woning;
b de erker mag alleen worden gebouwd aan de voorgevel van de woning;
c de diepte van de erker mag niet meer dan 1,50 meter bedragen;
d de bouwhoogte van de erker mag niet meer dan 3 meter bedragen, met dien verstande dat de bouwhoogte mag worden verhoogd tot maximaal 0,25 meter boven de vloer van de eerste verdieping van het hoofdgebouw.

7.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde mag de bouwhoogte maximaal 1 meter bedragen.

Artikel 8 Verkeer - Verblijfsgebied

8.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Verkeer - Verblijfsgebied**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a wegen, straten, pleinen en voet- en fietspaden;
b markten;
c parkeervoorzieningen;
d picknickplaatsen;
e ter plaatse van de aanduiding **'aanlegsteiger'** tevens voor een aanlegsteiger voor de Berkelzomp;

met daarbij behorende:

f gebouwen, alleen in de vorm van garageboxen;
g bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
h werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden;
i fietsenstallingen;
j ondergrondse afvalvoorzieningen;
k bermen;
l groenvoorzieningen;
m speelvoorzieningen;
n water;
o waterhuishoudkundige voorzieningen;
p doeleinden van openbaar nut.

8.2 Bouwregels

Op de voor '**Verkeer - Verblijfsgebied**' aangewezen gronden mogen alleen bouwwerken, geen gebouwen zijnde ten dienste van de bestemming worden gebouwd.

8.2.1 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde gelden de volgende regels:

a de bouwhoogte van speelvoorzieningen mag maximaal 6 meter bedragen;
b in overige gevallen mag de bouwhoogte maximaal 8 meter bedragen.

Artikel 9 Water

9.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Water**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a waterberging;
b waterhuishouding;
c waterlopen, waterwegen en vijvers;

met daarbij behorende:

d bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
e werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden;
f kruisingen met (spoor)wegen, waaronder bruggen;
g dammen;
h duikers.

9.2 Bouwregels

Op de voor '**Water**' aangewezen gronden mogen alleen bouwwerken, geen gebouwen zijnde ten dienste van de bestemming worden gebouwd.

9.2.1 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde mag de bouwhoogte maximaal 3 meter bedragen.

Artikel 10 Wonen

10.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Wonen**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a wonen;
b de waterhuishouding;

met daarbij behorende:

c gebouwen;
d bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
e werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden;
f tuinen;
g erven;
h verhardingen;
i ontsluitingspaden;
j parkeervoorzieningen;
k groenvoorzieningen;
l speelvoorzieningen;
m water;
n doeleinden van openbaar nut.

10.2 Bouwregels

Op de voor '**Wonen**' aangewezen gronden mogen alleen bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd.

10.2.1 Hoofdgebouwen

Voor een hoofdgebouw gelden de volgende regels:

a een hoofdgebouw moet binnen een bouwvlak worden gebouwd;
b het aantal woningen per bouwvlak mag niet meer bedragen dan het bestaande aantal woningen, tenzij ter plaatse van de aanduiding '**maximum aantal wooneenheden**' anders is aangegeven;
c de afstand van een vrijstaande woning en van de zijde van een twee-onder-een-kapwoning tot de zijdelingse perceelsgrens moet minimaal 2,5 meter bedragen, met dien verstande dat dit niet geldt bij een geschakeld hoofdgebouw;
d de goothoogte mag niet meer bedragen dan 6 meter, de bouwhoogte mag niet meer bedragen dan 10 meter, tenzij ter plaatse van de aanduiding '**maximum goothoogte (m), maximum bouwhoogte (m)**' anders is aangegeven;
e ter plaatse van de aanduiding '**maximum bouwhoogte (m)**' mag de bouwhoogte in afwijking van het bepaalde in 10.2.1, onder d niet meer bedragen dan de aangegeven hoogte.

10.2.2 Aanbouwen, uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen

Voor het bouwen van aanbouwen, uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen gelden de volgende regels:

a aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen moeten minimaal 0,50 meter achter de voorgevel van de woning dan wel het verlengde daarvan worden gebouwd en mogen worden gebouwd tot op de erfgrens;

b overkappingen mogen maximaal 0,50 meter voor de voorgevel van de woning dan wel het verlengde daarvan worden gebouwd en mogen worden gebouwd tot op de erfgrens;
c de gezamenlijke oppervlakte van de aan- en uitbouwen, de bijgebouwen en de overkappingen bij een woning mag niet meer bedragen dan 100 m^2 en 60% van de oppervlakte van het erf;
d in afwijking van het bepaalde in 10.2.2, onder a tot en met c, mag één erker voor de voorgevel van de woning worden gebouwd, waarbij de diepte van de erker maximaal 1,50 meter mag bedragen. De bouwhoogte van de erker mag niet meer dan 3 meter bedragen, met dien verstande dat de bouwhoogte mag worden verhoogd tot maximaal 0,25 meter boven de vloer van de eerste verdieping van het hoofdgebouw;
e de goothoogte van aan- en uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen mag maximaal 3 meter bedragen, met dien verstande dat de goothoogte mag worden verhoogd tot maximaal 0,25 meter boven de vloer van de tweede bouwlaag van het hoofdgebouw;
f de bouwhoogte van aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen mag maximaal 6 meter bedragen, met dien verstande dat zij minimaal 1 meter onder de hoogte van het hoofdgebouw blijft en zij voor plat afgedekte aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen maximaal 4 meter mag bedragen;
g aanbouwen, uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen die gebouwd worden binnen het bouwvlak moeten voldoen aan de bouwregels zoals gesteld onder 10.2.1, onder c tot en met e;
h het in 10.2.2, onder g gestelde is niet van toepassing voor de aanbouwen, uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen die op minder dan 2,5 meter uit de zijdelingse perceelsgrens gebouwd worden. De bepalingen zoals gesteld in 10.2.2, onder a tot en met f en onder i blijven dan onverkort van kracht;
i de aanbouwen, uitbouwen, bijgebouwen en overkappingen die gebouwd worden binnen het bouwvlak worden niet meegerekend bij de berekening van de oppervlakte en het bebouwingspercentage als bedoeld in 10.2.2, onder c.

10.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde gelden de volgende regels:
a als het bouwwerk voor de voorgevel of een naar de weg gekeerde zijgevel van het hoofdgebouw of het verlengde hiervan wordt opgericht, mag de bouwhoogte maximaal 1 meter bedragen;
b in overige gevallen mag de bouwhoogte maximaal 3 meter bedragen, met uitzondering van erfafscheidingen waarvan de bouwhoogte maximaal 2 meter mag bedragen.

10.2.4 Ondergronds bouwen

Voor het ondergronds bouwen gelden de volgende regels:
a ondergronds bouwen mag alleen binnen het bouwvlak dan wel onder aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen, met dien verstande dat minimaal 1 meter uit de perceelsgrens gebouwd moet worden;
b de verticale diepte van een ondergronds bouwwerk mag niet meer dan 3,50 meter beneden peil bedragen.

10.2.5 Vrije beroepen

Voor de vrije beroepen gelden de volgende regels:

a het gebruik blijft beperkt tot een oppervlakte van ten hoogste 30% van de voor de woonfunctie bestemde gebouwen met een maximum van 50 m^2 per woning;

b aan het woonkarakter van de voor de woonfunctie bestemde gebouwen wordt geen afbreuk gedaan.

10.3 Nadere eisen

10.3.1 Nadere eis

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing voor:

a het straat- en bebouwingsbeeld;
b de woonsituatie (in de omgeving);
c de parkeersituatie;
d de milieusituatie;
e de verkeersveiligheid;
f de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
g de sociale veiligheid;
h de externe veiligheid.

10.3.2 Procedure

Voor het stellen van een nadere eis geldt de in 20.1 genoemde voorbereidingsprocedure.

10.4 Afwijken van de bouwregels

10.4.1 Afwijken

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 10.2.2, onder a en toestaan dat een aanbouw, uitbouw of bijgebouw tot aan de voorgevel van het hoofdgebouw of het verlengde daarvan wordt gebouwd.

10.4.2 Afwegingskader

Een in 10.4.1 genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend als geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a het straat- en bebouwingsbeeld;
b de woonsituatie (in de omgeving);
c de parkeersituatie;
d de milieusituatie;
e de verkeersveiligheid;
f de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
g de sociale veiligheid;
h de externe veiligheid.

10.5 Specifieke gebruiksregels

10.5.1 Strijdig gebruik

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a de bewoning van vrijstaande bijgebouwen;
b het gebruik van gronden en opstallen voor bedrijfsmatige activiteiten aan huis.

10.6 Afwijken van de gebruiksregels

10.6.1 Afwijken bedrijfsmatige activiteiten aan huis

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 10.1 en 10.5.1 onder b voor bedrijfsmatige activiteiten aan huis, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

a de woonfunctie van de gebouwen blijft gehandhaafd;
b het gebruik blijft beperkt tot een oppervlakte van ten hoogste 30% van de voor de woonfunctie bestemde gebouwen met een maximum van 50 m^2 per woning;
c er mag geen sprake zijn van detailhandel en/of horeca;
d er wordt geen afbreuk gedaan aan het woon- en leefmilieu in de omgeving, met dien verstande dat:
    1 voorzien wordt in voldoende parkeergelegenheid;
    2 geen onevenredige toename van de parkeerdruk en normale afwikkeling van verkeer in de omgeving optreedt;
e de aard en visuele aspecten moeten in overeenstemming zijn met het woonkarakter, met dien verstande dat:
    1 de activiteiten binnen de gebouwen plaats moeten vinden;
    2 buitenopslag verboden is;
f de bedrijfsuitoefening gebeurt door degene die op het perceel woont.

10.6.2 Afwijken mantelzorg

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in 10.5.1 onder a en toestaan dat ook een vrijstaand bijgebouw bij een woning wordt gebruikt als afhankelijke woonruimte, mits:

a een dergelijke bewoning nodig is vanuit een oogpunt van mantelzorg;
b het gebruik als afhankelijke woonruimte alleen plaatsvindt in één of in meer bij de bestaande woning aanwezige bijgebouwen en zij hier één geheel mee (blijven) vormen;
c de oppervlakte die wordt gebruikt als afhankelijke woonruimte niet meer bedraagt dan de maximaal toegestane gezamenlijke oppervlakte aan bijgebouwen tot een maximum van 100 m^2;
d de belangen van derden niet onevenredig worden aangetast.

10.6.3 Afwegingskader

Een in 10.6.1 en 10.6.2 genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend als geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a het straat- en bebouwingsbeeld;
b de woonsituatie (in de omgeving);
c de parkeersituatie;
d de milieusituatie;
e de verkeersveiligheid;
f de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
g de sociale veiligheid;
h de externe veiligheid.

Artikel 11 Wonen - Gestapeld

11.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Wonen - Gestapeld**' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a gestapelde woningen en appartementen;
b de waterhuishouding;

met daarbij behorende:

c gebouwen;
d vrijstaande bijgebouwen;
e bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
f werken, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden;
g tuinen;
h erven;
i verhardingen;
j ontsluitingspaden;
k parkeervoorzieningen;
l groenvoorzieningen;
m speelvoorzieningen;
n water;
o doeleinden van openbaar nut.

11.2 Bouwregels

Op de voor '**Wonen - Gestapeld**' aangewezen gronden mogen alleen bouwwerken ten dienste van de bestemming worden gebouwd.

11.2.1 Hoofdgebouwen

Voor een hoofdgebouw gelden de volgende regels:

a een hoofdgebouw moet binnen een bouwvlak worden gebouwd;
b het aantal woningen per bouwvlak mag niet meer bedragen dan het aantal bestaande woningen zoals aanwezig ten tijde van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan.
c ter plaatse van de aanduiding **'maximum bouwhoogte (m)'** mag de bouwhoogte niet meer bedragen dan de aangegeven hoogte;
d afwijkingen in maten en afmetingen zoals die bestaan op het tijdstip van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan mogen gehandhaafd blijven.

11.2.2 Bijgebouwen

Voor het bouwen van bijgebouwen gelden de volgende regels:

a bijgebouwen mogen in het bouwvlak en het bijbehorende erf worden opgericht;
b bijgebouwen moeten minimaal 0,50 meter achter de voorgevel van de woning dan wel het verlengde daarvan worden gebouwd en mogen worden gebouwd tot op de erfgrens;
c de gezamenlijke oppervlakte van de bijgebouwen bij een woongebouw mag niet meer bedragen dan 100 m^2 en 60% van de oppervlakte van het erf;
d de goothoogte van bijgebouwen mag maximaal 3 meter bedragen, met dien verstande dat de goothoogte mag worden verhoogd tot maximaal 0,25 meter boven de vloer van de tweede bouwlaag van het hoofdgebouw;

e de goothoogte van vrijstaande bijgebouwen mag maximaal 3 meter bedragen;
f de bouwhoogte van bijgebouwen mag maximaal 6 meter bedragen, met dien verstande dat zij minimaal 1 meter onder de hoogte van het hoofdgebouw blijft en zij voor plat afgedekte aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen maximaal 4 meter mag bedragen;
g afwijkingen in maten en afmetingen zoals die bestaan op het tijdstip van de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan mogen gehandhaafd blijven.

11.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde gelden de volgende regels:
a als het bouwwerk voor de voorgevel of een naar de weg gekeerde zijgevel van het hoofdgebouw of het verlengde hiervan wordt opgericht, mag de bouwhoogte maximaal 1 meter bedragen;
b in overige gevallen mag de bouwhoogte maximaal 3 meter bedragen, met uitzondering van erfafscheidingen waarvan de bouwhoogte maximaal 2 meter mag bedragen.

11.2.4 Ondergronds bouwen

Voor het ondergronds bouwen gelden de volgende regels:
a ondergronds bouwen mag alleen binnen het bouwvlak dan wel onder aanbouwen, uitbouwen en bijgebouwen, met dien verstande dat minimaal 1 meter uit de perceelsgrens gebouwd moet worden;
b de verticale diepte van een ondergronds bouwwerk mag niet meer dan 3,50 meter beneden peil bedragen.

11.2.5 Vrije beroepen

Voor de vrije beroepen gelden de volgende regels:
a het gebruik blijft beperkt tot een oppervlakte van ten hoogste 30% per woning met een maximum van 50 m^2;
b aan het woonkarakter van de voor de woonfunctie bestemde gebouwen wordt geen afbreuk gedaan.

11.3 Nadere eisen

11.3.1 Nadere eis

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing voor:
a het straat- en bebouwingsbeeld;
b de woonsituatie (in de omgeving);
c de parkeersituatie;
d de milieusituatie;
e de verkeersveiligheid;
f de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
g de sociale veiligheid;
h de externe veiligheid.

11.3.2 Procedure

Voor het stellen van een nadere eis geldt de in 20.1 genoemde voorbereidingsprocedure.

11.4 Specifieke gebruiksregels

11.4.1 Strijdig gebruik

Tot een gebruik in strijd met de bestemming wordt in ieder geval gerekend:

a de bewoning van vrijstaande bijgebouwen;

b het gebruik van gronden en opstallen voor bedrijfsmatige activiteiten aan huis.

Artikel 12 Leiding - Riool

12.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Leiding - Riool**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

a de bescherming van de in de strook gelegen leidingen;
b ter plaatse van de aanduiding '**hartlijn leiding - riool**' voor de aanleg en instandhouding van een rioolpersleiding.

12.2 Bouwregels

Op de voor '**Leiding - Riool**' aangewezen gronden mogen geen bouwwerken worden opgericht.

12.3 Afwijken van de bouwregels

12.3.1 Afwijken

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de betreffende andere bestemming van deze gronden, mits:

a hierdoor geen blijvend onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de belangen van en de veiligheidssituatie rond de betreffende leiding;
b ter zake daarvan vooraf advies van de leidingbeheerder is ingewonnen.

12.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

12.4.1 Vergunningplicht

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming '**Leiding - Riool**' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

a het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en bomen;
b het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
c het indrijven van voorwerpen in de bodem;
d het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
e het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
f het permanent opslaan van goederen.

12.4.2 Uitzonderingen vergunningplicht

Het onder 12.4.1 opgenomen verbod geldt niet voor werken en/of werkzaamheden:

a die al in uitvoering zijn op het moment van het van kracht worden van het plan;
b die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en de belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
c die gaan over graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatieuitwisseling ondergrondse netten.

12.4.3 Beoordelingscriterium

Een omgevingsvergunning kan worden verleend als de betreffende werken en/of werkzaamheden niet strijdig zijn met de veiligheid van de leiding en van de bijbehorende belemmeringenstrook.

Artikel 13 Waarde - Archeologische Verwachting 3

13.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Waarde - Archeologische Verwachting 3**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van te verwachten archeologische waarden in de bodem.

13.2 Bouwregels

13.2.1 Algemeen

Voor het oprichten van bebouwing gelden de volgende regels:

a bij een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het oprichten van een bouwwerk groter dan 5.000 m^2 en de bodemingrepen dieper gaan dan 0,30 meter moet de aanvrager een rapport overleggen, waarin de archeologische waarde van de gronden waarop de aanvraag betrekking heeft voldoende is vastgesteld;

b als uit in 13.2.1, onder a genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het oprichten van het vergunde bouwwerk worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

1 de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor (ondanks de uitvoering van een bouw- of aanlegplan) archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden, zoals alternatieven voor heiwerk, het aanbrengen van een beschermende bodemlaag of andere voorzieningen die op dit doel zijn gericht, of;

2 de verplichting tot het doen van opgravingen op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen, of;

3 de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring te laten begeleiden door een archeologisch deskundige op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen; en/of

4 de verplichting om na beëindiging van de werken en werkzaamheden schriftelijk verslag uit te brengen waaruit blijkt op welke wijze met de archeologische waarden is omgegaan;

c het overleggen van een rapport is niet nodig als de archeologische waarde van de gronden in andere beschikbare informatie, hetgeen is getoetst door de archeologisch deskundige, voldoende is vastgesteld. Het in 13.2.1, onder b bepaalde is van overeenkomstige toepassing.

13.2.2 Advies archeoloog

Voordat het bevoegd gezag beslist over een vergunning als bedoeld in 13.2.1, onder a, wint het advies in bij de archeologisch deskundige over de vraag of door het verlenen van de omgevingsvergunning geen onevenredige afbreuk wordt of kan worden gedaan aan de archeologische waarden, en zo ja welke voorwaarden moeten worden opgenomen.

13.2.3 Uitzondering bouwregels

Het bepaalde onder 13.2.1, onder a geldt niet als:

a op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn, of;
b het bouwplan betrekking heeft op vervanging van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte met maximaal 5.000 m^2 wordt uitgebreid en de bestaande fundering wordt benut, met uitzondering van nieuwe kelders, of;
c gebouwen maximaal 2,50 meter uit de bestaande fundering worden vergroot.

13.3 Nadere eisen

13.3.1 Nadere eis

Burgemeester en wethouders kunnen nadere eisen stellen ten aanzien van de situering en de afmetingen van bouwwerken, de inrichting en het gebruik van gronden, als uit archeologisch onderzoek blijkt dat ter plaatse behoudens- en beschermenswaardige archeologische monumenten of resten aanwezig zijn. De nadere eisen zijn er op gericht de archeologische waarden zoveel mogelijk in de grond (in situ) te behouden.

13.3.2 Procedure

Voor het stellen van een nadere eis geldt de in 20.1 genoemde voorbereidingsprocedure.

13.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

13.4.1 Vergunningplicht

Onverminderd het in de Erfgoedwet bepaalde is het verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende andere werken of werkzaamheden uit te voeren of te laten uitvoeren:

a het ophogen van de bodem met meer dan 1 meter;
b grondwerkzaamheden dieper dan 0,30 meter onder het maaiveld over een oppervlakte van meer dan 5.000 m^2, waartoe worden gerekend woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, alsmede het graven of vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage en/of oppervlakteverhardingen;
c bodem verlagen of afgraven (ook voor het verwijderen van bestaande funderingen) van gronden waarvoor geen ontgrondingenvergunning is vereist;
d het verlagen van het waterpeil;
e het tot stand brengen en/of in exploitatie brengen van boor- en pompputten;
f het uitvoeren van heiwerken en/of indrijven van scherpe voorwerpen in de bodem;
g het aanleggen of rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;
h het aanleggen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

13.4.2 Uitzonderingen vergunningplicht

Het onder 13.4.1 opgenomen verbod geldt niet:

a voor werken en werkzaamheden in het kader van het normale beheer en onderhoud, met inbegrip van onderhouds- en vervangingswerkzaamheden van bestaande bestratingen en beplantingen binnen bestaande tracés van kabels en leidingen;
b voor werken en werkzaamheden in het kader van het normale agrarische gebruik;
c voor werken en werkzaamheden binnen een afstand van maximaal 2,50 meter uit een bestaande fundering van een bestaand bouwwerk;
d voor werken en werkzaamheden in de bodem waarvoor ten tijde van het van kracht worden van het bestemmingsplan een omgevingsvergunning in dit kader is verleend;
e ingeval op grond van de Erfgoedwet een vergunning nodig is dan wel overige bepalingen van de Erfgoedwet van toepassing zijn.

13.4.3 Beoordelingscriteria

Voor de onder 13.4.1 genoemde vergunning gelden de volgende beoordelingscriteria:

a de vergunning kan slechts worden verleend voor zover de archeologische waarden niet onevenredig worden aangetast, wat moet blijken uit een rapport dat de aanvrager bij de aanvraag voor een omgevingsvergunning als bedoeld in 13.4.1 moet overleggen. In het rapport moeten de archeologische waarden van de gronden waarop de aanvraag betrekking heeft naar het oordeel van het bevoegd gezag voldoende zijn vastgesteld. Als het rapport daarvoor aanleiding geeft, moet op advies van de erkend archeoloog zo nodig een opgraving plaatsvinden;
b het overleggen van een rapport is niet nodig als naar het oordeel van het bevoegd gezag de archeologische waarde van het terrein in andere beschikbare informatie voldoende is vastgesteld.

13.4.4 Voorwaarden aan een omgevingsvergunning

a Overeenkomstig het in artikel 2.22, tweede lid van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht bepaalde kan het bevoegd gezag aan de omgevingsvergunning voorschriften verbinden, waaronder:
    1 de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor (ondanks de uitvoering van een bouw- of aanlegplan) archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden, zoals het aanbrengen van een beschermende bodemlaag of andere voorzieningen die op dit doel zijn gericht, of;
    2 de verplichting tot het doen van opgravingen op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen, of;
    3 de verplichting de activiteit die tot een bodemverstoring leidt, te laten begeleiden door een archeologisch deskundige op basis van een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen;
    4 de verplichting om na beëindiging van de werken en werkzaamheden schriftelijk verslag uit te brengen waaruit blijkt op welke wijze met de archeologische waarden is omgegaan;

b Voordat het bevoegd gezag beslist over het verlenen van een omgevingsvergunning als bedoeld in 13.4.1 wint het advies in bij een archeologisch deskundige over de vraag of door het verlenen van een omgevingsvergunning geen onevenredige afbreuk wordt of kan worden gedaan aan de archeologische waarden, en zo ja welke voorwaarden moeten worden opgenomen.

Artikel 14 Waarde - Industrieel erfgoed

14.1 Bestemmingsomschrijving

De voor '**Waarde - Industrieel erfgoed**' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud, de bescherming en/of het herstel van het bestaande industriële erfgoed.

14.2 Bouwregels

Op de voor '**Waarde - Industrieel erfgoed**' aangewezen gronden wordt de bestaande bebouwing gehandhaafd en vormt de basis voor verdere ontwikkeling.

14.3 Omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk

14.3.1 Vergunningplicht

Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning een bouwwerk geheel of gedeeltelijk te slopen.

14.3.2 Beoordelingscriteria

De in 14.3.1 genoemde omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk wordt slechts verleend:

a als door het geheel of gedeeltelijk slopen geen gevaar of onevenredig nadeel ontstaat voor het Industrieel Erfgoed;
b nadat een onafhankelijke, deskundige instantie daarover is gehoord.

3 Algemene regels

Artikel 15 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is gekomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 16 Algemene bouwregels

16.1 Bestaande afstanden en maten

In die gevallen dat de bestaande goothoogte, bouwhoogte, oppervlakte, inhoud of afstand van bouwwerken, die rechtens tot stand zijn gekomen, minder dan wel meer bedraagt dan in of krachtens het bepaalde in hoofdstuk 2 van deze regels is voorgeschreven respectievelijk toegestaan, geldt die goothoogte, bouwhoogte, oppervlakte, inhoud of afstand in afwijking daarvan als minimaal voorgeschreven respectievelijk maximaal toegestaan.

Artikel 17 Algemene gebruiksregels

17.1 Strijdig gebruik

17.1.1 Verboden gebruik

a Het is verboden de in het bestemmingsplan begrepen gronden en de zich daarop bevindende bouwwerken te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze of tot een doel, strijdig met de bestemming en de daarbij behorende regels.

b Onder een verboden gebruik wordt in ieder geval verstaan het gebruiken of het laten gebruiken van:
   1 bijgebouwen ten behoeve van bewoning;
   2 gronden als opslag-, stort- of bergplaats van al dan niet afgedankte voorwerpen, stoffen, materialen en producten;
   3 gronden gebruiken als verkooppunt motorbrandstoffen;
   4 het (laten) gebruiken van gebouwen ten behoeve van een seksinrichting;
   5 het (laten) gebruiken van gebouwen ten behoeve van een coffeeshop.

17.1.2 Toegestaan gebruik

Onder een gebruik in strijd met het bestemmingsplan wordt niet verstaan:

a het gebruiken of het laten gebruiken van gronden voor kortstondige evenementen, festiviteiten en manifestaties, als en voor zover daardoor ingevolge een wettelijk voorschrift vergunning, ontheffing of vrijstelling vereist is en deze is verleend, dan wel een melding is gedaan;

b het aanleggen of het laten aanleggen van kabels en leidingen voor de drinkwatervoorziening, de riolering, de waterhuishouding, de energievoorziening en de datacommunicatie, met uitzondering van:
   1 aardgastransportleidingen met een diameter van meer dan 4" en/of een druk van meer dan 40 bar;
   2 transportleidingen voor brandbare vloeistoffen van de K1-, K2- en K3-categorie met een diameter van meer dan 4";
   3 hoogspanningsleidingen;
   4 buisleidingen voor het transport van water, afvalwater of stoom met een doorsnede van 1 meter of meer en een lengte van 10 km of meer.

17.2 Parkeernormen

17.2.1 Parkeernormen

De inrichting van de gronden moet zodanig plaatsvinden, dat wordt voldaan aan de gemeentelijke parkeernormen zoals weergegeven in de bijlage 'Parkeernormen gemeente Berkelland' die bij deze regels is gevoegd.

17.2.2 Bestaande inrichting van gronden

Het bepaalde in 17.2.1 is niet van toepassing op de bestaande inrichting van gronden voor zover de bestaande inrichting van de gronden ten tijde van de inwerkingtreding van dit plan niet voldoet aan de in de bijlage 'Parkeernormen gemeente Berkelland' opgenomen normen.

17.2.3 Afwijken van de parkeernormen

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van de in het plan voorgeschreven parkeernormen, als:

a de noodzakelijke parkeervoorzieningen in onvoldoende mate kunnen worden gerealiseerd en op een andere passende wijze in de parkeerruimte wordt voorzien;

b de situering van de parkeerplaatsen het stedenbouwkundige beeld van de omgeving, de verkeersveiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden niet onevenredig aantast.

Artikel 18 Algemene afwijkingsregels

18.1 Afwijkingsbevoegdheid

18.1.1 Afwijken

Het bevoegd gezag kan bij een omgevingsvergunning afwijken van:

a de bij recht in de regels gegeven maten ten aanzien van hoogten en afstanden tot maximaal 10% van die maten;

b het bepaalde in het plan en toestaan dat het beloop of het profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling in geringe mate wordt aangepast, als de verkeersveiligheid en/of -intensiteit daarvoor aanleiding geven;

c het bepaalde in het plan met het oog op de aanpassing aan de werkelijke afmetingen van het terrein, mits de structuur van het plan niet wordt aangetast, de belangen van derden in redelijkheid niet worden geschaad en de afwijking gewenst en noodzakelijk wordt geacht voor de juiste verwezenlijking van het plan;

d het bepaalde in het plan en toestaan dat bestemmings- of bouwgrenzen worden overschreden, als een meetverschil daarvoor aanleiding geeft;

e het bepaalde in het plan en toestaan dat openbare nutsgebouwtjes, wachthuisjes voor het openbaar vervoer, telefooncellen, gebouwtjes voor de bediening van kunstwerken, toiletgebouwtjes en naar de aard daarmee gelijk te stellen gebouwtjes worden gebouwd, mits de inhoud per gebouwtje niet meer dan 50 m^3 bedraagt, met een maximale hoogte van 3 meter;

f het bepaalde in het plan en toestaan dat de grenzen van het bouwperceel worden overschreden door:

   1 plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen;

   2 gevel- en kroonlijsten, overstekende daken;

   3 (hoek)erkers over maximaal de halve gevelbreedte, ingangspartijen, luifels, balkons en galerijen;
   mits de bouwvlakgrens met niet meer dan 1,50 meter wordt overschreden;

g het bepaalde in het plan en toestaan dat bouwwerken geen gebouw zijnde tot een bouwhoogte van maximaal 10 meter worden gebouwd;

h het bepaalde ten aanzien van de maximale bouwhoogte van gebouwen en toestaan dat de bouwhoogte van gebouwen wordt vergroot voor plaatselijke verhogingen, zoals schoorstenen, luchtkokers, liftkokers en lichtkappen.

18.1.2 Afwegingskader

Een in 18.1.1 genoemde omgevingsvergunning kan slechts worden verleend als geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

a het straat- en bebouwingsbeeld;
b de woonsituatie (in de omgeving);
c de parkeersituatie;
d de milieusituatie;
e de verkeersveiligheid;
f de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden;
g de sociale veiligheid;
h de externe veiligheid.

Artikel 19 Algemene wijzigingsregels

19.1 Wijzigingsbevoegdheid

19.1.1 Wijziging

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd de bestemmingen te wijzigen, ten aanzien van de plaats van de bestemmingsgrenzen, voor zover de afwijking van geringe aard is en ten aanzien van ondergeschikte punten, wanneer dit met het oog op praktische uitvoering gerechtvaardigd is, respectievelijk als de aanpassing aan de terreingesteldheid dit noodzakelijk maakt en de belangen van derden niet onevenredig worden geschaad.

19.1.2 Procedure

Voor een wijziging van het bestemmingsplan geldt de in 20.2 genoemde voorbereidingsprocedure.

Artikel 20 Algemene procedureregels

20.1 Nadere eisen

Voor een besluit tot het stellen van een nadere eis geldt de volgende voorbereidingsprocedure:

a het voornemen ligt, met bijbehorende stukken, gedurende twee weken ter inzage;
b de terinzagelegging wordt vooraf bekend gemaakt in één of meer dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen of op een andere geschikte wijze;
c de bekendmaking meldt de mogelijkheid voor belanghebbenden om schriftelijk en/of mondeling hun zienswijze over het voornemen bij burgemeester en wethouders kenbaar te maken gedurende de onder a genoemde termijn;
d burgemeester en wethouders delen aan hen die zienswijzen naar voren hebben gebracht de beslissing daaromtrent mede.

20.2 Wijzigingen

Burgemeester en wethouders geven in geval van wijziging van het bestemmingsplan toepassing aan de procedureregels van artikel 3.9a van de Wet ruimtelijke ordening.

4 Overgangs- en slotregels

Artikel 21 Overgangsrecht

21.1 Overgangsrecht bouwwerken

21.1.1 Algemeen

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b na het teniet gaan door een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk teniet is gegaan.

21.1.2 Afwijken

Het bevoegd gezag kan eenmalig bij een omgevingsvergunning afwijken van het eerste lid voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in 21.1.1 met maximaal 10%.

21.1.3 Uitzondering

Het bepaalde in 21.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

21.2 Overgangsrecht gebruik

21.2.1 Algemeen

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet, behoudens voor zover uit de Richtlijnen 79/409/EEG en 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand onderscheidenlijk van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, beperkingen voortvloeien ten aanzien van ten tijde van de inwerkingtreding van het bestemmingsplan bestaande gebruik.

21.2.2 Strijdig gebruik

a Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in 21.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
b Als het gebruik, bedoeld in 21.2.1, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

21.2.3 Uitzondering

Het bepaalde in 21.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat al in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 22 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:
Regels bestemmingsplan **Eibergen, Op de Bleek 2017**.

Het bestemmingsplan heeft van 21 februari tot en met 3 april 2018 in ontwerp ter inzage gelegen.

Aldus vastgesteld…….

, voorzitter.

, griffier.

Bijlagen

Bijlage 1 Staat van Bedrijfsactiviteiten (bedrijventerreinen)

STAAT VAN BEDRIJFSACTIVITEITEN (BEDRIJVENTERREINEN)

SBI-CODE	OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS				CATEGORIE	INDICES		
		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR		VERKEER	BODEM	LUCHT
TABEL 1: BEDRIJVEN									
01	**LANDBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. DE LANDBOUW**								
016	Dienstverlening t.b.v. de landbouw:								
016	- algemeen (o.a. loonbedrijven): b.o. > 500 m²	30	10	50	10	**3.1**	2		
016	- algemeen (o.a. loonbedrijven): b.o.<= 500 m²	30	10	30	10	**2**	1		
016	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o. > 500 m²	30	10	50	10	**3.1**	2		
016	- plantsoenendiensten en hoveniersbedrijven: b.o. <= 500 m²	30	10	30	10	**2**	1		
0162	KI-stations	30	10	30	0	**2**	1		
02	**BOSBOUW EN DIENSTVERLENING T.B.V. BOSBOUW**								
021, 022, 024	Bosbouwbedrijven	10	10	50	0	**3.1**	1		
03	**VISSERIJ- EN VISTEELTBEDRIJVEN**								
0312	Binnenvisserijbedrijven	50	0	50	10	**3.1**	1		
032	Vis- en schaaldierkwekerijen								
032	- visteeltbedrijven	50	0	50	0	**3.1**	1		
10, 11	**VERVAARDIGING VAN VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKEN**								
101, 102	Slachterijen en overige vleesverwerking:								
101, 102	- slachterijen en pluimveeslachterijen	100	0	100	50 R	**3.2**	2		
101	- bewerkingsinrichting van darmen en vleesafval	300	0	100	50 R	**4.2**	2		
101	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. > 1000 m²	100	0	100	50 R	**3.2**	2		
101	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 1000 m²	50	0	50	30	**3.1**	1		
101	- vleeswaren- en vleesconservenfabrieken: p.o. <= 200 m²	30	0	50	10	**3.1**	1		
101, 102	- loonslachterijen	50	0	50	10	**3.1**	1		
108	- vervaardiging van snacks en vervaardiging van kant-en-klaar-maaltijden met p.o. < 2.000 m²	50	0	50	10	**3.1**	2		
102	Visverwerkingsbedrijven:								
102	- conserveren	200	0	100	30	**4.1**	2		
102	- roken	300	0	50	0	**4.2**	1		
102	- verwerken anderszins: p.o.> 1000 m²	300	10	50	30	**4.2**	2		
102	- verwerken anderszins: p.o. <= 1000 m²	100	10	50	30	**3.2**	1		
102	- verwerken anderszins: p.o. <= 300 m²	50	10	30	10	**3.1**	1		
1031	Aardappelprodukten fabrieken:								
1031	- vervaardiging van aardappelproducten	300	30	200	50 R	**4.2**	2		
1031	- vervaardiging van snacks met p.o. < 2.000 m²	50	10	50	50 R	**3.1**	1		
1032, 1039	Groente- en fruitconservenfabrieken:								
1032, 1039	- jam	50	10	100	10	**3.2**	1		
1032, 1039	- groente algemeen	50	10	100	10	**3.2**	2		
1032, 1039	- met koolsoorten	100	10	100	10	**3.2**	2		
1032, 1039	- met drogerijen	300	10	200	30	**4.2**	2		
1032, 1039	- met uienconservering (zoutinleggerij)	300	10	100	10	**4.2**	2		
104101	Vervaardiging van ruwe plantaardige en dierlijke oliën en vetten:								
104101	- p.c. < 250.000 t/j	200	30	100	30 R	**4.1**	3	B	
104101	- p.c. >= 250.000 t/j	300	50	300	50 R	**4.2**	3	B	
104102	Raffinage van plantaardige en dierlijke oliën en vetten:								
104102	- p.c. < 250.000 t/j	200	10	100	100 R	**4.1**	3	B	
104102	- p.c. >= 250.000 t/j	300	10	300	200 R	**4.2**	3	B	
1042	Margarinefabrieken:								
1042	- p.c. < 250.000 t/j	100	10	200	30 R	**4.1**	3		
1042	- p.c. >= 250.000 t/j	200	10	300	50 R	**4.2**	3	B	
1051	Zuivelprodukten fabrieken:								
1051	- melkprodukten fabrieken v.c. < 55.000 t/j	50	0	100	50 R	**3.2**	2		
1051	- melkprodukten fabrieken v.c. >= 55.000 t/j	100	0	300	50 R	**4.2**	3		
1051	- overige zuivelprodukten fabrieken	50	50	300	50 R	**4.2**	3		
1052	Consumptie-ijsfabrieken:								
1052	- consumptie-ijsfabrieken: p.o. > 200 m²	50	0	100	50 R	**3.2**	2		
1052	- consumptie-ijsfabrieken: p.o. <= 200 m²	10	0	30	0	**2**	1		
1061	Meelfabrieken:								
1061	- p.c. >= 500 t/u	200	100	300	100 R	**4.2**	2		
1061	- p.c. < 500 t/u	100	50	200	50 R	**4.1**	2		
1061	Grutterswarenfabrieken	50	100	200	50	**4.1**	2		
1062	Zetmeelfabrieken:								
1062	- p.c. < 10 t/u	200	50	200	30 R	**4.1**	1		
1062	- p.c. >= 10 t/u	300	100	300	50 R	**4.2**	2		
1091	Veevoerfabrieken:								
1091	- drogerijen (gras, pulp, groenvoeder, veevoeder) cap. < 10 t/u water	300	100	200	30	**4.2**	2		
1091	- mengvoeder, p.c. < 100 t/u	200	50	200	30	**4.1**	3		
1091	- mengvoeder, p.c. >= 100 t/u	300	100	300	50 R	**4.2**	3		

STAAT VAN BEDRIJFSACTIVITEITEN (BEDRIJVENTERREINEN)

SBI-CODE	OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS				CATEGORIE	INDICES		
		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR		VERKEER	BODEM	LUCHT
1092	Vervaardiging van voer voor huisdieren	200	100	200	30	**4.1**	2		
1071	Broodfabrieken, brood- en banketbakkerijen:								
1071	- v.c. < 7500 kg meel/week, bij gebruik van charge-ovens	30	10	30	10	**2**	1		
1071	- v.c. >= 7500 kg meel/week	100	30	100	30	**3.2**	2		
1072	Banket, biscuit- en koekfabrieken	100	10	100	30	**3.2**	2		
10821	Verwerking cacaobonen en vervaardiging chocolade- en suikerwerk:								
10821	- cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. < 2.000 m²	100	30	50	30	**3.2**	2		
10821	- cacao- en chocoladefabrieken vervaardigen van chocoladewerken met p.o. <= 200 m²	30	10	30	10	**2**	1		
10821	- suikerwerkfabrieken met suiker branden	300	30	50	30 R	**4.2**	2		
10821	- suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. > 200 m²	100	30	50	30 R	**3.2**	2		
10821	- suikerwerkfabrieken zonder suiker branden: p.o. <= 200 m²	30	10	30	10	**2**	1		
1073	Deegwarenfabrieken	50	30	10	10	**3.1**	2		
1083	Koffiebranderijen en theepakkerijen:								
1083	- theepakkerijen	100	10	30	10	**3.2**	2		
108401	Vervaardiging van azijn, specerijen en kruiden	200	30	50	10	**4.1**	2		
1089	Vervaardiging van overige voedingsmiddelen	200	30	50	30	**4.1**	2		
1089	Bakkerijgrondstoffenfabrieken	200	50	50	50 R	**4.1**	2		
1089	Soep- en soeparomafabrieken:								
1089	- zonder poederdrogen	100	10	50	10	**3.2**	2		
1089	- met poederdrogen	300	50	50	50 R	**4.2**	2		
1089	Bakmeel- en puddingpoederfabrieken	200	50	50	30	**4.1**	2		
110101	Destilleerderijen en likeurstokerijen	300	30	200	30	**4.2**	2		
110102	Vervaardiging van ethylalcohol door gisting:								
110102	- p.c. < 5.000 t/j	200	30	200	30 R	**4.1**	1		
110102	- p.c. >= 5.000 t/j	300	50	300	50 R	**4.2**	2	B	
1102 t/m 1104	Vervaardiging van wijn, cider e.d.	10	0	30	0	**2**	1		
1105	Bierbrouwerijen	300	30	100	50 R	**4.2**	2		
1106	Mouterijen	300	50	100	30	**4.2**	2		
1107	Mineraalwater- en frisdrankfabrieken	10	0	100	50 R	**3.2**	3		
12	**VERWERKING VAN TABAK**								
120	Tabakverwerkende industrie	200	30	50	30	**4.1**	2		
13	**VERVAARDIGING VAN TEXTIEL**								
131	Bewerken en spinnen van textielvezels	10	50	100	30	**3.2**	2		
132	Weven van textiel:								
132	- aantal weefgetouwen < 50	10	10	100	0	**3.2**	2		
132	- aantal weefgetouwen >= 50	10	30	300	50	**4.2**	3		
133	Textielveredelingsbedrijven	50	0	50	10	**3.1**	2	B	
139	Vervaardiging van textielwaren	10	0	50	10	**3.1**	1		
1393	Tapijt-, kokos- en vloermattenfabrieken	100	30	200	10	**4.1**	2	B	L
139, 143	Vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen en artikelen	0	10	50	10	**3.1**	1		
14	**VERVAARDIGING VAN KLEDING; BEREIDEN EN VERVEN VAN BONT**								
141	Vervaardiging kleding van leer	30	0	50	0	**3.1**	1		
141	Vervaardiging van kleding en -toebehoren (excl. van leer)	10	10	30	10	**2**	2		
142, 151	Bereiden en verven van bont; vervaardiging van artikelen van bont	50	10	10	10	**3.1**	1	B	L
15	**VERVAARDIGING VAN LEER EN LEDERWAREN (EXCL. KLEDING)**								
151,152	Lederfabrieken	300	30	100	10	**4.2**	2	B	L
151	Lederwarenfabrieken (excl. kleding en schoeisel)	50	10	30	10	**3.1**	2		
152	Schoenenfabrieken	50	10	50	10	**3.1**	2		
16	**HOUTINDUSTRIE EN VERVAARDIGING ARTIKELEN VAN HOUT, RIET, KURK E.D.**								
16101	Houtzagerijen	0	50	100	50 R	**3.2**	2		
16102	Houtconserveringsbedrijven:								
16102	- met creosootolie	200	30	50	10	**4.1**	2	B	L
16102	- met zoutoplossingen	10	30	50	10	**3.1**	2	B	
1621	Fineer- en plaatmaterialenfabrieken	100	30	100	10	**3.2**	3	B	
162	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout	0	30	100	0	**3.2**	2		
162	Timmerwerkfabrieken, vervaardiging overige artikelen van hout, p.o. < 200 m²	0	30	50	0	**3.1**	1		
162902	Kurkwaren-, riet- en vlechtwerkfabrieken	10	10	30	0	**2**	1		
17	**VERVAARDIGING VAN PAPIER, KARTON EN PAPIER- EN KARTONWAREN**								
1711	Vervaardiging van pulp	200	100	200	50 R	**4.1**	3		
1712	Papier- en kartonfabrieken:								
1712	- p.c. < 3 t/u	50	30	50	30 R	**3.1**	1		
1712	- p.c. 3 - 15 t/u	100	50	200	50 R	**4.1**	2		
1712	- p.c. >= 15 t/u	200	100	300	100 R	**4.2**	3		
172	Papier- en kartonwarenfabrieken	30	30	100	30 R	**3.2**	2		

STAAT VAN BEDRIJFSACTIVITEITEN (BEDRIJVENTERREINEN)										
		AFSTANDEN IN METERS				CATEGORIE	INDICES		
SBI-CODE	OMSCHRIJVING	GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR		VERKEER	BODEM	LUCHT
17212	Golfkartonfabrieken:								
17212	- p.c. < 3 t/u	30	30	100	30 R	**3.2**	2		
17212	- p.c. >= 3 t/u	50	30	200	30 R	**4.1**	2		
18	**UITGEVERIJEN, DRUKKERIJEN EN REPRODUKTIE VAN OPGENOMEN MEDIA**								
1811	Drukkerijen van dagbladen	30	0	100	10	**3.2**	3	B	L
1812	Drukkerijen (vlak- en rotatie-diepdrukkerijen)	30	0	100	10	**3.2**	3	B	
18129	Kleine drukkerijen en kopieerinrichtingen	10	0	30	0	**2**	1	B	
1814	Grafische afwerking	0	0	10	0	**1**	1		
1814	Binderijen	30	0	30	0	**2**	2		
1813	Grafische reproduktie en zetten	30	0	10	10	**2**	2	B	
1814	Overige grafische aktiviteiten	30	0	30	10	**2**	2	B	
182	Reproduktiebedrijven opgenomen media	0	0	10	0	**1**	1		
19	**AARDOLIE-/STEENKOOLVERWERK. IND.; BEWERKING SPLIJT-/KWEEKSTOFFEN**								
19202	Smeeroliën- en vettenfabrieken	50	0	100	30 R	**3.2**	2	B	L
19202	Recyclingbedrijven voor afgewerkte olie	300	0	100	50 R	**4.2**	2	B	L
19202	Aardolieproduktenfabrieken n.e.g.	300	0	200	50 R	**4.2**	2	B	L
20	**VERVAARDIGING VAN CHEMISCHE PRODUKTEN**								
2012	Kleur- en verfstoffenfabrieken	200	0	200	200 R	**4.1**	3	B	L
2012	Anorg. chemische grondstoffenfabrieken:								
2012	- niet vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	100	30	300	300 R	**4.2**	2	B	L
20141	Organ. chemische grondstoffenfabrieken:								
20141	- niet vallend onder "post-Seveso-richtlijn"	300	10	200	300 R	**4.2**	2	B	L
20141	Methanolfabrieken:								
20141	- p.c. < 100.000 t/j	100	0	200	100 R	**4.1**	2	B	
20141	- p.c. >= 100.000 t/j	200	0	300	200 R	**4.2**	3	B	
20149	Vetzuren en alkanolenfabrieken (niet synth.):								
20149	- p.c. < 50.000 t/j	300	0	200	100 R	**4.2**	2	B	L
203	Verf, lak en vernisfabrieken	300	30	200	300 R	**4.2**	3	B	L
2110	Farmaceutische grondstoffenfabrieken:								
2110	- p.c. < 1.000 t/j	200	10	200	300 R	**4.2**	1	B	L
2120	Farmaceutische produktenfabrieken:								
2120	- formulering en afvullen geneesmiddelen	50	10	50	50 R	**3.1**	2	B	L
2120	- verbandmiddelenfabrieken	10	10	30	10	**2**	2		
2041	Zeep-, was- en reinigingsmiddelenfabrieken	300	100	200	100 R	**4.2**	3	B	
2042	Parfumerie- en cosmeticafabrieken	300	30	50	50 R	**4.2**	2		
2052	Lijm- en plakmiddelenfabrieken:								
2052	- zonder dierlijke grondstoffen	100	10	100	50	**3.2**	3	B	L
205902	Fotochemische produktenfabrieken	50	10	100	50 R	**3.2**	3	B	L
205903	Chemische kantoorbenodigdhedenfabrieken	50	10	50	50 R	**3.1**	3	B	
205903	Overige chemische produktenfabrieken n.e.g.	200	30	100	200 R	**4.1**	2	B	L
2060	Kunstmatige synthetische garen- en vezelfabrieken	300	30	300	200 R	**4.2**	3	B	L
22	**VERVAARDIGING VAN PRODUKTEN VAN RUBBER EN KUNSTSTOF**								
221101	Rubberbandenfabrieken	300	50	300	100 R	**4.2**	2	B	
221102	Loopvlakvernieuwingsbedrijven:								
221102	- vloeropp. < 100 m²	50	10	30	30	**3.1**	1		
221102	- vloeropp. >= 100 m²	200	50	100	50 R	**4.1**	2	B	
2219	Rubber-artikelenfabrieken	100	10	50	50 R	**3.2**	1		
222	Kunststofverwerkende bedrijven:								
222	- zonder fenolharsen	200	50	100	100 R	**4.1**	2		
222	- met fenolharsen	300	50	100	200 R	**4.2**	2	B	L
222	- productie van verpakkingsmateriaal en assemblage van kunststofbouwmaterialen	50	30	50	30	**3.1**	2		
23	**VERVAARDIGING VAN GLAS, AARDEWERK, CEMENT-, KALK- EN GIPSPRODUKTEN**								
231	Glasfabrieken:								
231	- glas en glasprodukten, p.c. < 5.000 t/j	30	30	100	30	**3.2**	1		L
231	- glas en glasprodukten, p.c. >= 5.000 t/j	30	100	300	50 R	**4.2**	2		L
231	- glaswol en glasvezels, p.c.< 5.000 t/j	300	100	100	30	**4.2**	1		L
231	Glasbewerkingsbedrijven	10	30	50	10	**3.1**	1		
232, 234	Aardewerkfabrieken:								
232, 234	- vermogen elektrische ovens totaal < 40 kW	10	10	30	10	**2**	1		L
232, 234	- vermogen elektrische ovens totaal >= 40 kW	30	50	100	30	**3.2**	2		L
233	Baksteen en baksteenelementenfabrieken	30	200	200	30	**4.1**	2		L
233	Dakpannenfabrieken	50	200	200	100 R	**4.1**	2		
235201	Kalkfabrieken:								
235201	- p.c. < 100.000 t/j	30	200	200	30 R	**4.1**	2		

STAAT VAN BEDRIJFSACTIVITEITEN (BEDRIJVENTERREINEN)										
		AFSTANDEN IN METERS				CATEGORIE	INDICES		
SBI-CODE	OMSCHRIJVING	GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR		VERKEER	BODEM	LUCHT
235202	Gipsfabrieken:								
235202	- p.c. < 100.000 t/j	30	200	200	30 R	**4.1**	2		
23611	Betonwarenfabrieken:								
23611	- zonder persen, triltafels en bekistingtrille	10	100	200	30	**4.1**	2	B	
23611	- met persen, triltafels of bekistingtrillers, p.c. < 100 t/d	10	100	300	30	**4.2**	2	B	
23612	Kalkzandsteenfabrieken:								
23612	- p.c. < 100.000 t/j	10	50	100	30	**3.2**	2		
23612	- p.c. >= 100.000 t/j	30	200	300	30	**4.2**	3		
2362	Mineraalgebonden bouwplatenfabrieken	50	50	100	30	**3.2**	2		
2363, 2364	Betonmortelcentrales:								
2363, 2364	- p.c. < 100 t/u	10	50	100	10	**3.2**	3		
2363, 2364	- p.c. >= 100 t/u	30	200	300	10	**4.2**	3		
2365, 2369	Vervaardiging van produkten van beton, (vezel)cement en gips:								
2365, 2369	- p.c. < 100 t/d	10	50	100	50 R	**3.2**	2		
2365, 2369	- p.c. >= 100 t/d	30	200	300	200 R	**4.2**	3	B	
237	Natuursteenbewerkingsbedrijven:								
237	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. > 2.000 m²	10	30	100	0	**3.2**	1		
237	- zonder breken, zeven en drogen: p.o. <= 2.000 m²	10	30	50	0	**3.1**	1		
237	- met breken, zeven of drogen, v.c. < 100.000 t/j	10	100	300	10	**4.2**	1		
2391	Slijp- en polijstmiddelen fabrieken	10	30	50	10	**3.1**	1		
2399	Bitumineuze materialenfabrieken:								
2399	- p.c. < 100 t/u	300	100	100	30	**4.2**	3	B	L
2399	Isolatiematerialenfabrieken (excl. glaswol):								
2399	- steenwol, p.c. >= 5.000 t/j	100	200	300	30	**4.2**	2		
2399	- overige isolatiematerialen	200	100	100	50	**4.1**	2		
2399	Minerale produktenfabrieken n.e.g.	50	50	100	50	**3.2**	2		
2399	Asfaltcentrales: p.c.< 100 ton/uur	100	50	200	30	**4.1**	3	B	L
2399	- asfaltcentrales, p.c. >= 100 ton/uur	200	100	300	50	**4.2**	3	B	L
24	**VERVAARDIGING VAN METALEN**								
243	Draadtrekkerijen, koudbandwalserijen en profielzetterijen:								
243	- p.o. < 2.000 m²	30	30	300	30	**4.2**	2		
244	Non-ferro-metaalfabrieken:								
244	- p.c. < 1.000 t/j	100	100	300	30 R	**4.2**	1	B	
2451, 2452	IJzer- en staalgieterijen/ -smelterijen:								
2451, 2452	- p.c. < 4.000 t/j	100	50	300	30 R	**4.2**	1	B	
2453, 2454	Non-ferro-metaalgieterijen/ -smelterijen:								
2453, 2454	- p.c. < 4.000 t/j	100	50	300	30 R	**4.2**	1	B	
25, 31	**VERV. EN REPARATIE VAN PRODUKTEN VAN METAAL (EXCL. MACH./TRANSP.MID.)**								
251, 331	Constructiewerkplaatsen								
251, 331	- gesloten gebouw	30	30	100	30	**3.2**	2	B	
251, 331	- gesloten gebouw, p.o. < 200 m²	30	30	50	10	**3.1**	1		
251, 331	- in open lucht, p.o. < 2.000 m²	30	50	200	30	**4.1**	2	B	
251, 331	- in open lucht, p.o. >= 2.000 m²	50	200	300	30	**4.2**	3	B	
2529, 3311	Tank- en reservoirbouwbedrijven:								
2529, 3311	- p.o. < 2.000 m²	30	50	300	30 R	**4.2**	2	B	
2521, 2530, 3311	Vervaardiging van verwarmingsketels, radiatoren en stoomketels	30	30	200	30	**4.1**	2	B	
255, 331	Stamp-, pers-, dieptrek- en forceerbedrijven	10	30	200	30	**4.1**	1	B	
255, 331	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d.	50	30	100	30	**3.2**	2	B	
255, 331	Smederijen, lasinrichtingen, bankwerkerijen e.d., p.o. < 200 m²	30	30	50	10	**3.1**	1	B	
2561, 3311	Metaaloppervlaktebehandelingsbedrijven:								
2561, 3311	- algemeen	50	50	100	50	**3.2**	2	B	L
2561, 3311	- stralen	30	200	200	30	**4.1**	2	B	L
2561, 3311	- metaalharden	30	50	100	50	**3.2**	1	B	
2561, 3311	- lakspuiten en moffelen	100	30	100	50 R	**3.2**	2	B	L
2561, 3311	- scoperen (opspuiten van zink)	50	50	100	30 R	**3.2**	2	B	L
2561, 3311	- thermisch verzinken	100	50	100	50	**3.2**	2	B	L
2561, 3311	- thermisch vertinnen	100	50	100	50	**3.2**	2	B	L
2561, 3311	- mechanische oppervlaktebehandeling (slijpen, polijsten)	30	50	100	30	**3.2**	2	B	
2561, 3311	- anodiseren, eloxeren	50	10	100	30	**3.2**	2	B	
2561, 3311	- chemische oppervlaktebehandeling	50	10	100	30	**3.2**	2	B	
2561, 3311	- emailleren	100	50	100	50 R	**3.2**	1	B	L
2561, 3311	- galvaniseren (vernikkelen, verchromen, verzinken, verkoperen ed)	30	30	100	50	**3.2**	2	B	
2562, 3311	Overige metaalbewerkende industrie	10	30	100	30	**3.2**	1	B	
2562, 3311	Overige metaalbewerkende industrie, inpandig, p.o. <200m²	10	30	50	10	**3.1**	1	B	
259, 331	Grofsmederijen, anker- en kettingfabrieken:								
259, 331	- p.o. < 2.000 m²	30	50	200	30	**4.1**	2	B	

STAAT VAN BEDRIJFSACTIVITEITEN (BEDRIJVENTERREINEN)										
		AFSTANDEN IN METERS				CATEGORIE	INDICES		
SBI-CODE	OMSCHRIJVING	GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR		VERKEER	BODEM	LUCHT
259, 331	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.	30	30	100	30	**3.2**	2	B	
259, 331	Overige metaalwarenfabrieken n.e.g.; inpandig, p.o. <200 m²	30	30	50	10	**3.1**	1	B	
27, 28, 33	**VERVAARDIGING VAN MACHINES EN APPARATEN**								
27, 28, 33	Machine- en apparatenfabrieken incl. reparatie:								
27, 28, 33	- p.o. < 2.000 m²	30	30	100	30	**3.2**	2	B	
27, 28, 33	- p.o. >= 2.000 m²	50	30	200	30	**4.1**	3	B	
28, 33	- met proefdraaien verbrandingsmotoren >= 1 MW	50	30	300	30	**4.2**	3	B	
26, 28, 33	**VERVAARDIGING VAN KANTOORMACHINES EN COMPUTERS**								
26, 28, 33	Kantoormachines- en computerfabrieken incl. reparatie	30	10	30	10	**2**	1		
26, 27, 33	**VERVAARDIGING VAN OVER. ELEKTR. MACHINES, APPARATEN EN BENODIGDHEDEN**								
271, 331	Elektromotoren- en generatorenfabrieken incl. reparatie	200	30	30	50	**4.1**	1	B	L
271, 273	Schakel- en installatiemateriaalfabrieken	200	10	30	50	**4.1**	1	B	L
273	Elektrische draad- en kabelfabrieken	100	10	200	100 R	**4.1**	2		L
272	Accumulatoren- en batterijenfabrieken	100	30	100	50	**3.2**	2	B	L
274	Lampenfabrieken	200	30	30	300 R	**4.2**	2	B	L
293	Elektrotechnische industrie n.e.g.	30	10	30	10	**2**	1		
26, 33	**VERVAARDIGING VAN AUDIO-, VIDEO-, TELECOM-APPARATEN EN -BENODIGDHEDEN**								
261, 263, 264, 331	Vervaardiging van audio-, video- en telecom-apparatuur e.d. incl. reparatie	30	0	50	30	**3.1**	2	B	
2612	Fabrieken voor gedrukte bedrading	50	10	50	30	**3.1**	1	B	
26, 32, 33	**VERVAARDIGING VAN MEDISCHE EN OPTISCHE APPARATEN EN INSTRUMENTEN**								
26, 32, 33	Fabrieken voor medische en optische apparaten en instrumenten e.d. incl. reparatie	30	0	30	0	**2**	1		
29	**VERVAARDIGING VAN AUTO'S, AANHANGWAGENS EN OPLEGGERS**								
291	Autofabrieken en assemblagebedrijven								
291	- p.o. < 10.000 m²	100	10	200	30 R	**4.1**	3	B	
291	- p.o. >= 10.000 m²	200	30	300	50 R	**4.2**	3	B	L
29201	Carrosseriefabrieken	100	10	200	30 R	**4.1**	2	B	
29202	Aanhangwagen- en opleggerfabrieken	30	10	200	30	**4.1**	2	B	
293	Auto-onderdelenfabrieken	30	10	100	30 R	**3.2**	2		
30	**VERVAARDIGING VAN TRANSPORTMIDDELEN (EXCL. AUTO'S, AANHANGWAGENS)**								
301, 3315	Scheepsbouw- en reparatiebedrijven:								
301, 3315	- houten schepen	30	30	50	10	**3.1**	2	B	
301, 3315	- kunststof schepen	100	50	100	50 R	**3.2**	2	B	
301, 3315	- metalen schepen < 25 m	50	100	200	30	**4.1**	2	B	
302, 317	Wagonbouw- en spoorwegwerkplaatsen:								
302, 317	- algemeen	50	30	100	30	**3.2**	2	B	
302, 317	- met proefdraaien van verbrandingsmotoren >= 1 MW	50	30	300	30 R	**4.2**	2	B	
303, 3316	Vliegtuigbouw en -reparatiebedrijven:								
303, 3316	- zonder proefdraaien motoren	50	30	200	30	**4.1**	2	B	
309	Rijwiel- en motorrijwielfabrieken	30	10	100	30 R	**3.2**	2	B	
3099	Transportmiddelenindustrie n.e.g.	30	30	100	30	**3.2**	2	B	
31	**VERVAARDIGING VAN MEUBELS EN OVERIGE GOEDEREN N.E.G.**								
310	Meubelfabrieken	50	50	100	30	**3.2**	2	B	
9524	Meubelstoffeerderijen b.o. < 200 m²	0	10	10	0	**1**	1		
321	Fabricage van munten, sieraden e.d.	30	10	10	10	**2**	1	B	
322	Muziekinstrumentenfabrieken	30	10	30	10	**2**	2		
323	Sportartikelenfabrieken	30	10	50	30	**3.1**	2		
324	Speelgoedartikelenfabrieken	30	10	50	30	**3.1**	2		
32991	Sociale werkvoorziening	0	30	30	0	**2**	1		
32999	Vervaardiging van overige goederen n.e.g.	30	10	50	30	**3.1**	2		
35	**PRODUKTIE EN DISTRIB. VAN STROOM, AARDGAS, STOOM EN WARM WATER**								
35	bio-energieinstallaties electrisch vermogen < 50 MWe:								
35	- covergisting, verbranding en vergassing van mest, slib, GFT en reststromen voedingsindustrie	100	50	100	30 R	**3.2**	2		L
35	- vergisting, verbranding en vergassing van overige biomassa	50	50	100	30 R	**3.2**	2		L
35	Elektriciteitsdistributiebedrijven, met transformatorvermogen:								
35	- < 10 MVA	0	0	30	10	**2**	1	B	
35	- 10 - 100 MVA	0	0	50	30	**3.1**	1	B	
35	- 100 - 200 MVA	0	0	100	50	**3.2**	1	B	
35	- 200 - 1000 MVA	0	0	300	50	**4.2**	1	B	
35	Gasdistributiebedrijven:								
35	- gascompressorstations vermogen < 100 MW	0	0	300	100	**4.2**	1		
35	- gas: reduceer-, compressor-, meet- en regelinst. Cat. A	0	0	10	10	**1**	1		
35	- gasdrukregel- en meetruimten (kasten en gebouwen), cat. B en C	0	0	30	10	**2**	1		
35	- gasontvang- en -verdeelstations, cat. D	0	0	50	50 R	**3.1**	1		

STAAT VAN BEDRIJFSACTIVITEITEN (BEDRIJVENTERREINEN)										
		AFSTANDEN IN METERS				CATEGORIE	INDICES		
SBI-CODE	OMSCHRIJVING	GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR		VERKEER	BODEM	LUCHT
35	Warmtevoorzieningsinstallaties, gasgestookt:								
35	- stadsverwarming	30	10	100	50	**3.2**	1		
35	- blokverwarming	10	0	30	10	**2**	1		
36	**WINNING EN DITRIBUTIE VAN WATER**								
36	Waterwinning-/ bereiding- bedrijven:								
36	- bereiding met chloorbleekloog e.d. en/of straling	10	0	50	30	**3.1**	1		
36	Waterdistributiebedrijven met pompvermogen:								
36	- < 1 MW	0	0	30	10	**2**	1		
36	- 1 - 15 MW	0	0	100	10	**3.2**	1		
36	- >= 15 MW	0	0	300	10	**4.2**	1		
38	**VOORBEREIDING TOT RECYCLING**								
383202	Puinbrekerijen en -malerijen:								
383202	- v.c. < 100.000 t/j	30	100	300	10	**4.2**	2		
383202	Rubberregeneratiebedrijven	300	50	100	50 R	**4.2**	2		
383202	Afvalscheidingsinstallaties	200	200	300	50	**4.2**	3	B	
41, 42, 43	**BOUWNIJVERHEID**								
41, 42, 43	Bouwbedrijven algemeen: b.o. > 2.000 m²	10	30	100	10	**3.2**	2	B	
41, 42, 43	- bouwbedrijven algemeen: b.o. <= 2.000 m²	10	30	50	10	**3.1**	2	B	
41, 42, 43	Aannemersbedrijven met werkplaats: b.o. > 1000 m²	10	30	50	10	**3.1**	2	B	
41, 42, 43	- aannemersbedrijven met werkplaats: b.o.< 1000 m²	0	10	30	10	**2**	1	B	
45	**HANDEL/REPARATIE VAN AUTO'S, MOTORFIETSEN**								
451, 452, 454	Handel in auto's en motorfietsen, reparatie- en servicebedrijven	10	0	30	10	**2**	2	B	
451	Handel in vrachtauto's (incl. import en reparatie)	10	10	100	10	**3.2**	2		
45204	Autoplaatwerkerijen	10	30	100	10	**3.2**	1		
45204	Autobeklederijen	0	0	10	10	**1**	1		
45204	Autospuitinrichtingen	50	30	30	30 R	**3.1**	1	B	L
45205	Autowasserijen	10	0	30	0	**2**	3		
453	Handel in auto- en motorfietsonderdelen en -accessoires	0	0	30	10	**2**	1		
46	**GROOTHANDEL EN HANDELSBEMIDDELING**								
4621	Grth in akkerbouwprodukten en veevoeders	30	30	50	30 R	**3.1**	2		
4621	Grth in akkerbouwprod. en veevoeders met een verwerkingscapaciteit van 500 ton/uur of meer	100	100	300	50 R	**4.2**	2		
4622	Grth in bloemen en planten	10	10	30	0	**2**	2		
4623	Grth in levende dieren	50	10	100	0	**3.2**	2		
4624	Grth in huiden, vellen en leder	50	0	30	0	**3.1**	2		
46217, 4631	Grth in ruwe tabak, groenten, fruit en consumptie-aardappelen	30	10	30	50 R	**3.1**	2		
4632, 4633	Grth in vlees, vleeswaren, zuivelprodukten, eieren, spijsoliën	10	0	30	50 R	**3.1**	2		
4634	Grth in dranken	0	0	30	0	**2**	2		
4635	Grth in tabaksprodukten	10	0	30	0	**2**	2		
4636	Grth in suiker, chocolade en suikerwerk	10	10	30	0	**2**	2		
4637	Grth in koffie, thee, cacao en specerijen	30	10	30	0	**2**	2		
4638, 4639	Grth in overige voedings- en genotmiddelen	10	10	30	10	**2**	2		
464, 46733	Grth in overige consumentenartikelen	10	10	30	10	**2**	2		
46499	Grth in vuurwerk en munitie:								
46499	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag < 10 ton	10	0	30	10 V	**2**	2		
46499	- consumentenvuurwerk, verpakt, opslag 10 tot 50 ton	10	0	30	50 V	**3.1**	2		
46499	- munitie	0	0	30	30	**2**	2		
46711	Grth in vaste brandstoffen:								
46711	- klein, lokaal verzorgingsgebied	10	50	50	30	**3.1**	2		
46712	Grth in vloeibare en gasvormige brandstoffen:								
46712	- vloeistoffen, o.c. < 100.000 m³	50	0	50	200 R	**4.1**	2	B	L
46712	- tot vloeistof verdichte gassen	50	0	50	300 R	**4.2**	2		
46713	Grth minerale olieprodukten (excl. brandstoffen)	100	0	30	50	**3.2**	2	B	
46721	Grth in metaalertsen:								
46721	- opslag opp. < 2.000 m²	30	300	300	10	**4.2**	3	B	
46722, 46723	Grth in metalen en -halffabrikaten	0	10	100	10	**3.2**	2		
4673	Grth in hout en bouwmaterialen:								
4673	- algemeen: b.o. > 2000 m²	0	10	50	10	**3.1**	2		
4673	- algemeen: b.o. <= 2000 m²	0	10	30	10	**2**	1		
46735	zand en grind:								
46735	- algemeen: b.o. > 200 m²	0	30	100	0	**3.2**	2		
46735	- algemeen: b.o. <= 200 m²	0	10	30	0	**2**	1		
4674	Grth in ijzer- en metaalwaren en verwarmingsapparatuur:								
4674	- algemeen: b.o. > 2.000 m²	0	0	50	10	**3.1**	2		
4674	- algemeen: b.o. < = 2.000 m²	0	0	30	0	**2**	1		
46751	Grth in chemische produkten	50	10	30	100 R	**3.2**	2	B	

STAAT VAN BEDRIJFSACTIVITEITEN (BEDRIJVENTERREINEN)

SBI-CODE	OMSCHRIJVING	AFSTANDEN IN METERS				CATEGORIE	INDICES		
		GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR		VERKEER	BODEM	LUCHT
46752	Grth in kunstmeststoffen	30	30	30	30 R	**2**	1		
4676	Grth in overige intermediaire goederen	10	10	30	10	**2**	2		
4677	Autosloperijen:								
4677	- autosloperijen: b.o. > 1000 m²	10	30	100	30	**3.2**	2	B	
4677	- autosloperijen: b.o. <= 1000 m²	10	10	50	10	**3.1**	2	B	
4677	Overige groothandel in afval en schroot:								
4677	- overige groothandel in afval en schroot: b.o. > 1000 m²	10	30	100	10	**3.2**	2	B	
4677	- overige groothandel in afval en schroot: b.o. <= 1000 m²	10	10	50	10	**3.1**	2	B	
466	Grth in machines en apparaten:								
466	- machines voor de bouwnijverheid	0	10	100	10	**3.2**	2		
466	- overige	0	10	50	0	**3.1**	2		
466, 469	Overige grth (bedrijfsmeubels, emballage, vakbenodigdheden e.d.)	0	0	30	0	**2**	2		
47	**DETAILHANDEL EN REPARATIE T.B.V. PARTICULIEREN**								
4791	Postorderbedrijven	0	0	50	0	**3.1**	2		
952	Reparatie t.b.v. particulieren (excl. auto's en motorfietsen)	0	0	10	10	**1**	1		
49	**VERVOER OVER LAND**								
493	Taxibedrijven	0	0	30	0	**2**	2		
493	Touringcarbedrijven	10	0	100	0	**3.2**	2		
494	Goederenwegvervoerbedrijven:								
494	- goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks): b.o. > 1000 m²	0	0	100	30	**3.2**	3		
494	- goederenwegvervoerbedrijven (zonder schoonmaken tanks) b.o. <= 1000 m²	0	0	50	30	**3.1**	2		
495	Pomp- en compressorstations van pijpleidingen	0	0	30	10	**2**	1	B	
52	**DIENSTVERLENING T.B.V. HET VERVOER**								
52242	Laad-, los- en overslagbedrijven t.b.v. binnenvaart:								
52242	- containers	0	10	300	50 R	**4.2**	2		
52242	- tankercleaning	300	10	100	200 R	**4.2**	1	B	
52242	- stukgoederen	0	10	100	50 R	**3.2**	2	B	
52242	- ertsen, mineralen, e.d., opslagopp. < 2.000 m²	30	200	300	30	**4.2**	2	B	
52242	- granen of meelsoorten , v.c. < 500 t/u	50	300	200	50 R	**4.2**	2		
52242	- steenkool, opslagopp. < 2.000 m²	50	300	300	50	**4.2**	2	B	
52102, 52109	Distributiecentra, pak- en koelhuizen	30	10	50	50 R	**3.1**	2		
52109	Opslaggebouwen (verhuur opslagruimte)	0	0	30	10	**2**	2		
5221	Stalling van vrachtwagens (met koelinstallaties)	10	0	100	30	**3.2**	2		
53	**POST EN TELECOMMUNICATIE**								
531, 532	Post- en koeriersdiensten	0	0	30	0	**2**	2		
61	Telecommunicatiebedrijven	0	0	10	0	**1**	1		
61	zendinstallaties:								
61	- LG en MG, zendervermogen < 100 kW (bij groter vermogen: onderzoek!)	0	0	0	100	**3.2**	1		
61	- FM en TV	0	0	0	10	**1**	1		
61	- GSM en UMTS-steunzenders (indien omgevingsvergunningplichtig)	0	0	0	10	**1**	1		
55	**LOGIES-, MAALTIJDEN- EN DRANKENVERSTREKKING**								
562	Cateringbedrijven	10	0	30	10	**2**	1		
62	**COMPUTERSERVICE- EN INFORMATIETECHNOLOGIE**								
62	Computerservice- en informatietechnologie-bureau's e.d.	0	0	10	0	**1**	1		
58, 63	Datacentra	0	0	30	0	**2**	1		
72	**SPEUR- EN ONTWIKKELINGSWERK**								
721	Natuurwetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	30	10	30	30 R	**2**	1		
722	Maatschappij- en geesteswetenschappelijk onderzoek	0	0	10	0	**1**	1		
77	**VERHUUR VAN TRANSPORTMIDDELEN, MACHINES, ANDERE ROERENDE GOEDEREN**								
7711	Personenautoverhuurbedrijven	10	0	30	10	**2**	2		
7712, 7739	Verhuurbedrijven voor transportmiddelen (excl. personenauto's)	10	0	50	10	**3.1**	2		
773	Verhuurbedrijven voor machines en werktuigen	10	0	50	10	**3.1**	2	B	
772	Verhuurbedrijven voor roerende goederen n.e.g.	10	10	30	10	**2**	2		
63, 69-71, 73, 74, 77, 78, 80-82	**OVERIGE ZAKELIJKE DIENSTVERLENING**								
812	Reinigingsbedrijven voor gebouwen	50	10	30	30	**3.1**	1	B	
74203	Foto- en filmontwikkelcentrales	10	0	30	10	**2**	2	B	
82991	Veilingen voor landbouw- en visserijprodukten	50	30	200	50 R	**4.1**	3		
82992	Veilingen voor huisraad, kunst e.d.	0	0	10	0	**1**	2		
84	**OPENBAAR BESTUUR, OVERHEIDSDIENSTEN, SOCIALE VERZEKERINGEN**								
8425	Brandweerkazernes	0	0	50	0	**3.1**	1		

STAAT VAN BEDRIJFSACTIVITEITEN (BEDRIJVENTERREINEN)										
		AFSTANDEN IN METERS				CATEGORIE	INDICES		
SBI-CODE	OMSCHRIJVING	GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR		VERKEER	BODEM	LUCHT
37, 38, 39	**MILIEUDIENSTVERLENING**								
3700	RWZI's en gierverwerkingsinricht., met afdekking voorbezinktanks:								
3700	- < 100.000 i.e.	200	10	100	10	**4.1**	2		
3700	- 100.000 - 300.000 i.e.	300	10	200	10	**4.2**	2		
3700	rioolgemalen	30	0	10	0	**2**	1		
381	Vuilophaal-, straatreinigingsbedrijven e.d.	50	30	50	10	**3.1**	2		
381	Gemeentewerven (afval-inzameldepots)	30	30	50	30 R	**3.1**	2	B	
381	Vuiloverslagstations	200	200	300	30	**4.2**	3	B	
382	Afvalverwerkingsbedrijven:								
382	- kabelbranderijen	100	50	30	10	**3.2**	1	B	L
382	- pathogeen afvalverbranding (voor ziekenhuizen)	50	10	30	10	**3.1**	1		L
382	- oplosmiddelterugwinning	100	0	10	30 R	**3.2**	1	B	L
382	- afvalverbrandingsinrichtingen, thermisch vermogen > 75 MW	300	200	300	50	**4.2**	3	B	L
382	- verwerking fotochemisch en galvano-afval	10	10	30	30 R	**2**	1	B	L
382	Composteerbedrijven:								
382	- niet-belucht v.c. < 5.000 ton/jr	300	100	50	10	**4.2**	2	B	
382	- belucht v.c. < 20.000 ton/jr	100	100	100	10	**3.2**	2	B	
382	- belucht v.c. > 20.000 ton/jr	200	200	100	30	**4.1**	3	B	
382	- GFT in gesloten gebouw	200	50	100	100 R	**4.1**	3	B	L
59	**CULTUUR, SPORT EN RECREATIE**								
591, 592, 601, 602	Studio's (film, TV, radio, geluid)	0	0	30	10	**2**	2		
931	Schietinrichtingen:								
931	- binnenbanen: geweer- en pistoolbanen	0	0	200	10	**4.1**	2		
931	- binnenbanen: boogbanen	0	0	10	10	**1**	1		
931	Skelter- en kartbanen, in een hal	10	0	50	10	**3.1**	2		
931	Sportscholen, gymnastiekzalen	0	0	30	0	**2**	2		
96	**OVERIGE DIENSTVERLENING**								
96011	Wasserijen en strijkinrichtingen	30	0	50	30	**3.1**	2		
96011	Tapijtreinigingsbedrijven	30	0	50	30	**3.1**	2		L
96012	Chemische wasserijen en ververijen	30	0	30	30 R	**2**	2	B	L
96013	Wasverzendinrichtingen	0	0	30	0	**2**	1		
96013	Wasserettes, wassalons	0	0	10	0	**1**	1		
9602	Kappersbedrijven en schoonheidsinstituten	0	0	10	0	**1**	1		
9313, 9604	Fitnesscentra, badhuizen en sauna-baden	10	0	30	0	**2**	1		
9609	Dierenasiels en -pensions	30	0	100	0	**3.2**	1		
9609	Persoonlijke dienstverlening n.e.g.	0	0	10	0	**1**	1		

STAAT VAN BEDRIJFSACTIVITEITEN (BEDRIJVENTERREINEN)										
		AFSTANDEN IN METERS				CATEGORIE	INDICES		
SBI-CODE	OMSCHRIJVING	GEUR	STOF	GELUID	GEVAAR		VERKEER	BODEM	LUCHT
TABEL 2: OPSLAGEN EN INSTALLATIES									
0	**OPSLAGEN**								
1	Butaan, propaan, LPG (in tanks):								
1	- bovengronds, < 2 m³	-	-	-	30	**2**	-		
1	- bovengronds, 2 - 8 m³	-	-	-	50 R	**3.1**	-		
1	- bovengronds, 8 - 80 m³	-	-	-	100 R	**3.2**	-		
1	- bovengr., 80 - 250 m³	-	-	-	300 R	**4.2**	-		
1	- ondergronds, < 80 m³	-	-	-	50 R	**3.1**	-		
1	- ondergr., 80 - 250 m³	-	-	-	200 R	**4.1**	-		
2	Niet reactieve gassen (incl. zuurstof), gekoeld	-	-	-	50	**3.1**	-		
3	Brandbare vloeistoffen (in tanks):						-		
3	- ondergronds, K1/K2/K3-klasse	10	-	-	10	**1**	-	B	
3	- bovengronds, K1/K2-kl.: < 10 m³	10	-	-	50 R	**3.1**	-	B	
3	- bovengronds, K1/K2-kl.: 10 - 1000 m³	30	-	-	100 R	**3.2**	-	B	
3	- bovengronds, K3-klasse: < 10 m³	10	-	-	10	**2**	-	B	
3	- bovengronds, K3-klasse: 10 - 1000 m³	30	-	-	50	**3.1**	-	B	
4	Overige gevaarlijke stoffen in tanks:								
4	- bovengronds < 10 m³ en onder drempelwaarde BRZO	10	-	-	10	**1**	-		
4	- overige opslagen onder drempelwaarde BRZO	30	-	-	50	**3.1**	-		
5	Gevaarlijke stoffen (incl. bestrijdingsmiddelen) in emballage of in gasflessen:								
5	- kleine hoeveelheden < 10 ton	-	-	-	10	**1**	-		
5	- beperkte hoeveelheden (< 150 ton) en hoog beschermingsniveau	-	-	-	30 R	**2**	-		
6	Ontplofbare stoffen en munitie:								
6	- < 250.000 patronen en < 25 kg NEM (netto explosieve massa) overig gevarensubklasse 1.4	-	-	-	10	**1**	-		
6	- >= 250.000 patronen en >= 25 kg NEM (netto explosieve massa) overig gevarensubklasse 1.4	-	-	-	30	**2**	-		
8	Kunstmest, niet explosief	-	50	-	30 D	**3.1**	-		
11	**INSTALLATIES**								
12	Gasflessenvulinstallaties (butaan, propaan)	10	0	30	100 R	**3.2**	2		
13	Laadschoppen, shovels, bulldozers	30	30	50	10	**3.1**	1		
14	Laboratoria:								
14	- chemisch / biochemisch	30	0	30	10 D	**2**	1		
14	- medisch en hoger onderwijs	10	0	30	10	**2**	1		
15	Luchtbehandelingsinst. t.b.v. detailhandel	10	0	10	0	**1**	1		
16	Keukeninrichtingen	30	0	10	0	**2**	1		
17	Koelinstallaties freon ca. 300 kW	0	0	50	0	**3.1**	1		
18	Koelinstallaties ammoniak < 400 kg	0	0	30	10	**2**	1		
19	Koelinstallaties ammoniak > 400 kg	0	0	50	50 R	**3.1**	1		
20	Total energy installaties (gasmotoren) ca. 100 kW	10	0	50	10	**3.1**	1		
21	Afvalverbrandingsinstallatie, kleinschalig	100	50	50	30 D	**3.2**	1		L
22	Noodaggregaten t.b.v. elektriciteitsopwekking	10	0	30	10 D	**2**	1		
23	Verfspuitinstallaties en moffel- en emailleerovens	50	30	50	30	**3.1**	1		L
24	Vorkheftrucks met verbrandingsmotor	10	10	50	0	**3.1**	1		
25	Vorkheftrucks, elektrisch	0	10	30	0	**2**	1		
26	Transformatoren < 1 MVA	0	0	10	10	**1**	1		
28	Vatenspoelinstallaties	50	10	50	30	**3.1**	1	B	
29	Hydrofoorinstallaties	0	0	30	0	**2**	1		
31	Stookinstallaties>900kW thermisch vermogen:								
32	- gas, < 2,5 MW	10	0	30	10	**2**	1		
32	- gas, 2,5 - 75 MW	30	0	50	30	**3.1**	1		
32	- gas, >= 75 MW	30	0	200	50	**4.1**	1		
32	- olie, < 2,5 MW	30	0	30	10	**2**	1		
32	- olie, 2,5 - 75 MW	30	10	50	30	**3.1**	1		
32	- olie, >= 75 MW	50	30	200	50	**4.1**	1	B	L
32	- kolen, 2,5 - 75 MW	30	100	100	30	**3.2**	1		L
32	- kolen, >= 75 MW	50	300	300	50	**4.2**	2		L
32	Stoomwerktuigen	0	0	50	30 D	**3.1**	1		
33	Luchtcompressoren	10	10	30	10 D	**2**	1		
34	Liftinstallaties	0	0	10	10	**1**	1		
36	Afvalwaterbehandelingsinstallaties < 100.000 i.e.	200	10	100	10	**4.1**	1		

Bijlage 2 Parkeernormen gemeente Berkelland

Parkeernormen gemeente Berkelland

Parkeernorm rest bebouwde kom			
functie	**parkeer-norm**	**bezoekers-aandeel**	**eenheid**
appartement	**1,5**	0,3	woning
woning sociale sector/rijtjeswoning	**1,5**	0,3	woning
woning middeldure sector	**1,8**	0,3	woning
woning dure sector	**2,0**	0,3	woning
serviceflat/aanleunwoning	**0,6**	0,3	woning
kamerverhuur	**0,6**	0,2	kamer
kantoren (zonder balie)	**1,6**	5%	100 m² bvo
kantoren (met balie)	**2,4**	20%	100 m² bvo
detailhandel	**3,5**	85%	100 m² bvo
grootschalige detailhandel	**7,5**		100 m² bvo
Tuincentra	**7,5**		100 m² bvo
arbeidsextensieve/bezoekersextensieve bedrijven (loods,opslag,groothandel/transportbedrijf)	**0,7**	5%	100 m² bvo
arbeidsintensieve/bezoekersextensieve bedrijven (industrie,garagebedrijf,werkplaats,transportbedrijf)	**2,0**	5%	100 m² bvo
arbeidsextensieve/bezoekersintensieve bedrijven (showroom/toonzaal)	**1,3**	35%	100 m² bvo
bedrijfsverzamelgebouw	**1,5**	10%	100 m² bvo
café/bar/discotheek/cafetaria	**6,0**	90%	100 m² bvo
restaurant	**11,0**	80%	100 m² bvo
museum/bibliotheek	**0,6**	95%	100 m² bvo
bioscoop/theater/schouwburg	**0,3**		zitplaats
sporthal	**2,5**	95%	100 m² bvo
sportveld (buiten)	**20,0**	95%	ha. netto terrein
dansstudio/sportschool	**3,5**	95%	100 m² bvo
squashbanen	**1,5**	90%	baan
tennisbanen	**2,5**	90%	baan
golfbaan	**7,0**	95%	hole
bowlingbaan	**2,0**	95%	baan
biljartzaal	**2,0**	95%	tafel
evenementenhal	**6,0**	99%	100 m² bvo
zwembad	**10,0**	90%	100 m² opp.bassin
cultureel centrum/wijkgebouw	**3,0**	90%	100 m² bvo
verpleeg/verzorgingshuis	**0,6**	60%	wooneenheid
arts/kruisgebouw/therapeut	**1,8**	65%	behandelkamer
dagonderwijs (HBO/MBO	**6,0**		leslokaal
middelbaar onderwijs (VWO/HAVO/Vmbo)	**1,0**		leslokaal
avondonderwijs	**0,8**		student
basisonderwijs	**0,8**		leslokaal
crèche/peuterspeelzaal/kinderdagverblijf	**0,7**		arbeidsplaats
hotel	**1,0**		kamer
religiegebouw	**0,2**		zitplaats
begraafplaatsen	**20,0**		gelijktijdige begrafenis

Parkeerplaatsen eigen terrein woningen

parkeervoorziening	theoretisch aantal	berekeningsaantal	opmerkingen
enkele oprit zonder garage	1	0,8	oprit minimaal 5 meter diep
lange oprit zonder garage	2	1,0	
dubbele oprit zonder garage	2	1,7	oprit minimaal 4,5 meter breed
garage zonder oprit	1	0,4	
garagebox (niet bij woning)	1	0,5	
garage met enkele oprit	2	1,0	oprit minimaal 5 meter diep
garage met lange oprit	3	1,3	
garage met dubbele oprit	3	1,8	oprit minimaal 4,5 meter breed

Aanwezigheidspercentages

	werkdag			koop-avond	zaterdag		zondag-middag
	overdag	middag	avond		middag	avond	
woningen	50	60	100	90	60	60	70
detailhandel	30	70	20	100	100	0	0
kantoren	100	100	5	10	5	0	0
bedrijven	100	100	5	10	5	0	0
sociaal cultureel	10	40	100	100	60	90	25
sociaal medisch	100	100	30	15	15	5	5
dagonderwijs	100	100	0	0	0	0	0
avondonderwijs	0	0	100	0*	0	0	0
bibliotheek	30	70	100	75	75	0	0
museum	20	45	0	100	100	0	90
restaurant	30	40	90	70	70	100	40
café	30	40	90	75	75	100	45
bioscoop/theater	15	30	90	60	60	100	60
sport	30	50	100	100	100	90	85

* indien koopavond op donderdag 100 %

LEGENDA

PLANGEBIED

- Plangebied

BESTEMMINGEN

- BT — Bedrijventerrein
- BT-1 — Bedrijventerrein - 1
- G — Groen
- M — Maatschappelijk
- T — Tuin
- V-VB — Verkeer - Verblijfsgebied
- WA — Water
- W — Wonen
- W-GS — Wonen - Gestapeld
- L-R — Leiding - Riool
- WR-AV3 — Waarde - Archeologische Verwachting 3
- WR-IE — Waarde - Industrieel erfgoed

AANDUIDINGEN

- (as) — aanlegsteiger
- (bw) — bedrijfswoning
- (bs3.1) — bedrijf tot en met categorie 3.1
- (ch) — cultuurhistorie
- (dv) — dienstverlening
- (w) — woning
- bouwvlak
- [sba-AB2017024] — specifieke bouwaanduiding - AB2017024
- [sba-AB2017025] — specifieke bouwaanduiding - AB2017025
- [sba-AB2017026] — specifieke bouwaanduiding - AB2017026
- [sba-AB2017027] — specifieke bouwaanduiding - AB2017027
- [sba-AB2017028] — specifieke bouwaanduiding - AB2017028
- 2 — maximum aantal wooneenheden
- 7 — maximum bouwhoogte (m)
- 6 / 10 — maximum goothoogte (m), maximum bouwhoogte (m)
- R — hartlijn leiding - riool

VERKLARING

- GBKN- en Kadastrale gegevens

0 10 20 30 40 50m

bestemmingsplan **Eibergen, Op de Bleek 2017**

schaal :	1 : 1000	datum :	20-02-2018
formaat :	A1	datum ondergrond :	13-06-2017
projectnummer :	170239	voorontwerp :	01-09-2017
bladnummer :	1	ontwerp :	20-02-2018
aantal bladen :	1	vaststelling :	-
Identificatiecode :	NL.IMRO.1859.BPEBG20170006-0010		

gemeente **Berkelland**

sab adviseurs in ruimtelijke ontwikkeling
Postbus 479, 6800 AL Arnhem I T 026 357 69 11 I www.sab.nl

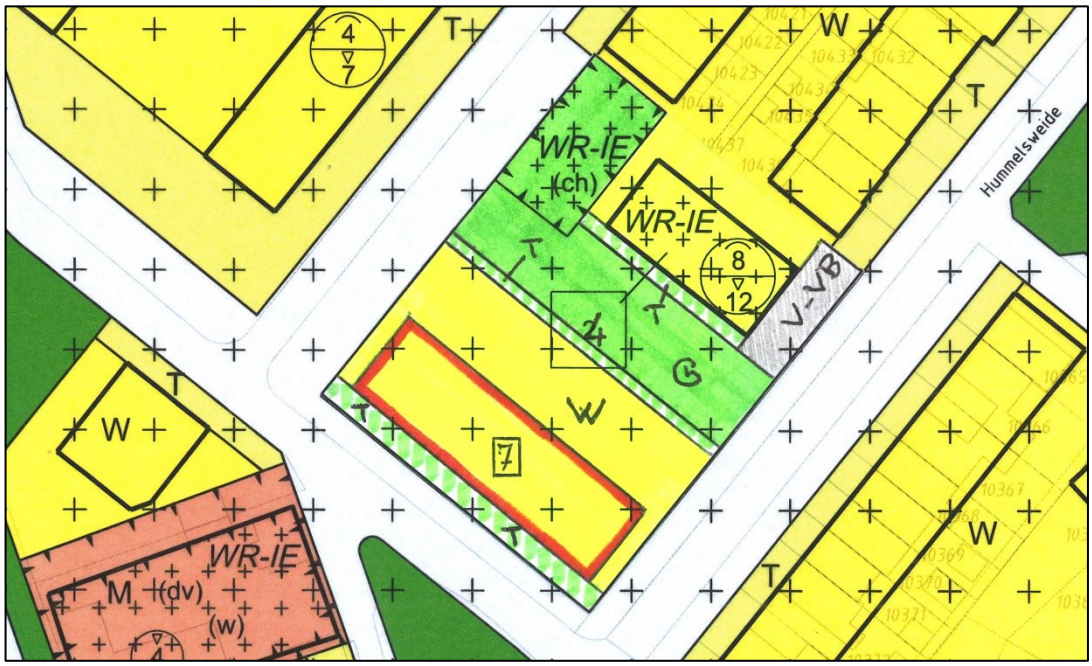
Overzicht wijzigingsvoorstellen Eibergen, Op de Bleek 2017

VERSIE: 7 JUNI 2018

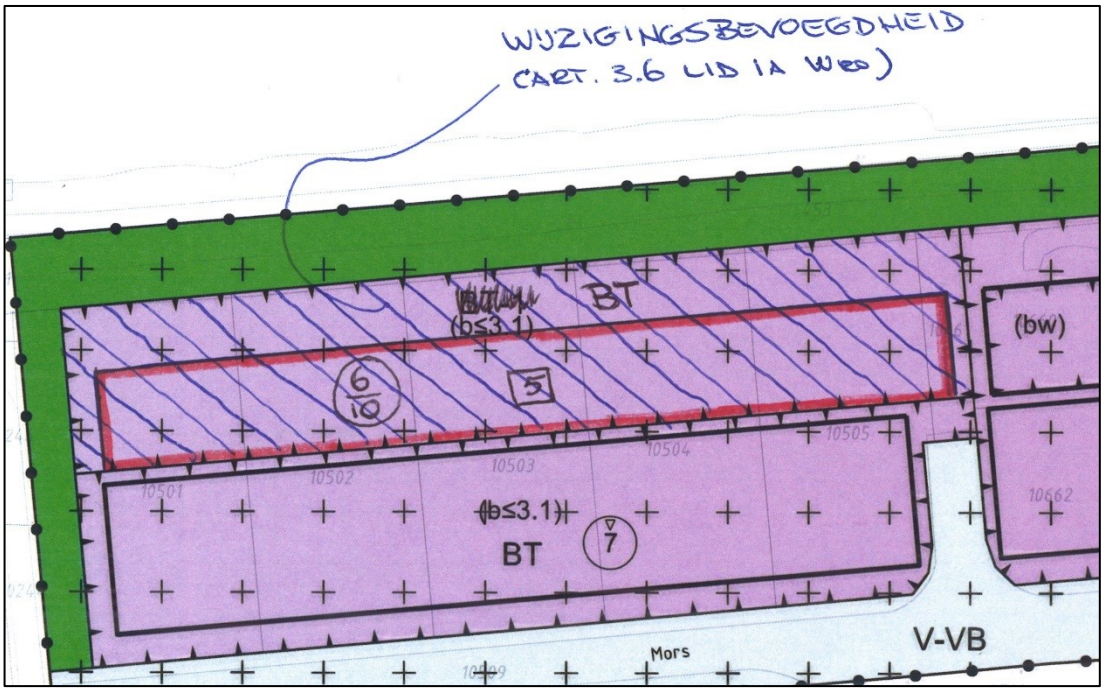
1. Gebied voor voorheen appartementen (Hummelsweide):
   In plaats van de oorspronkelijke bestemming “Gestapeld wonen” met een maximale bouwhoogte van 17 meter (bestemmingsplan “Op de Bleek” uit 2008) wordt het in het ontwerpbestemmingsplan met “Groen” bestemde terrein gewijzigd in de bestemmingen “Wonen”, “Tuin” en “Verkeer-Verblijfsgebied”. Het maximale aantal woningen wordt hierbij gesteld op 6 (4+2). De maximale bouw- en goothoogte zijn respectievelijk 6 en 10 meter (standaardregel). Zie onderstaand kaartje.

2. Gebied voor voorheen appartementen (Blekerij):
   In plaats van de oorspronkelijke bestemming “Gestapeld wonen” met een maximale bouwhoogte van 17 meter (bestemmingsplan “Op de Bleek” uit 2008) wordt het in het ontwerpbestemmingsplan met “Groen” bestemde terrein gewijzigd in de bestemmingen “Wonen”, “Tuin”, “Groen” en “Verkeer-Verblijfsgebied”. Het maximale aantal woningen wordt hierbij 7, en de maximale bouw- en goothoogte respectievelijk 6 en 10 meter. Zie onderstaand kaartje.

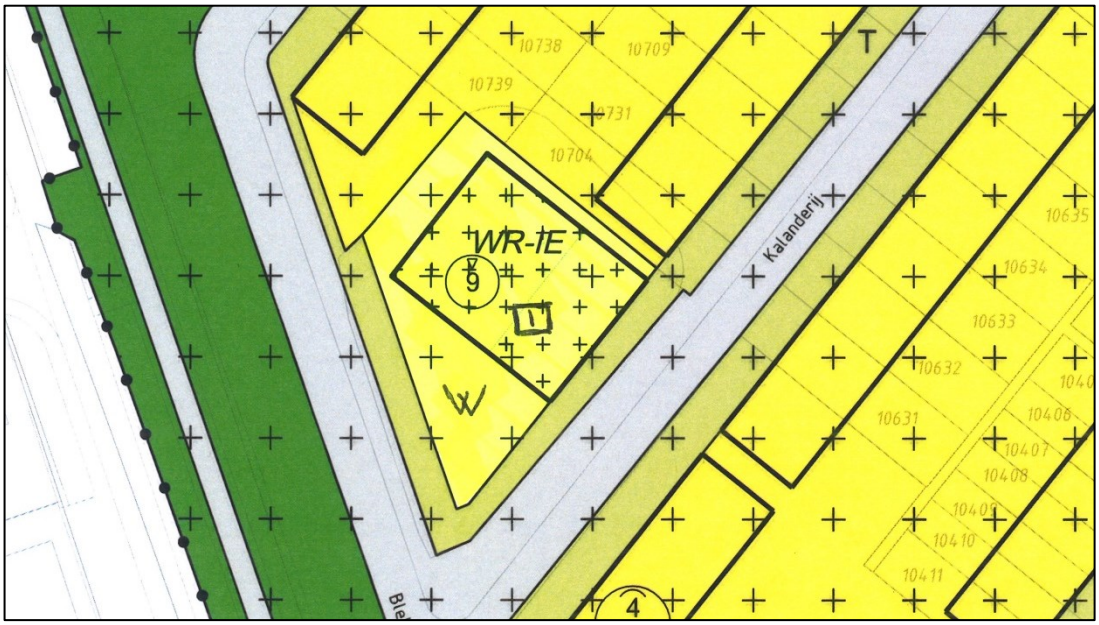

3. Woon-werk kavels (Mors 7b t/m 7f):
   De koppeling met de omgevingsvergunning, zoals opgenomen in het ontwerp, wordt losgelaten. De bestemming “Bedrijventerrein - 1” vervalt, en wordt “Bedrijventerrein”. Het oorspronkelijke bouwvlak (zoals in het bestemmingsplan “Eibergen, Bedrijventerreinen 2011”) wordt weer opgenomen, met een maximum van 5 bedrijfswoningen. Hiervoor geldt een maximale goot- en bouwhoogte van respectievelijk 6 en 10 meter. Zie ook onderstaand kaartje.

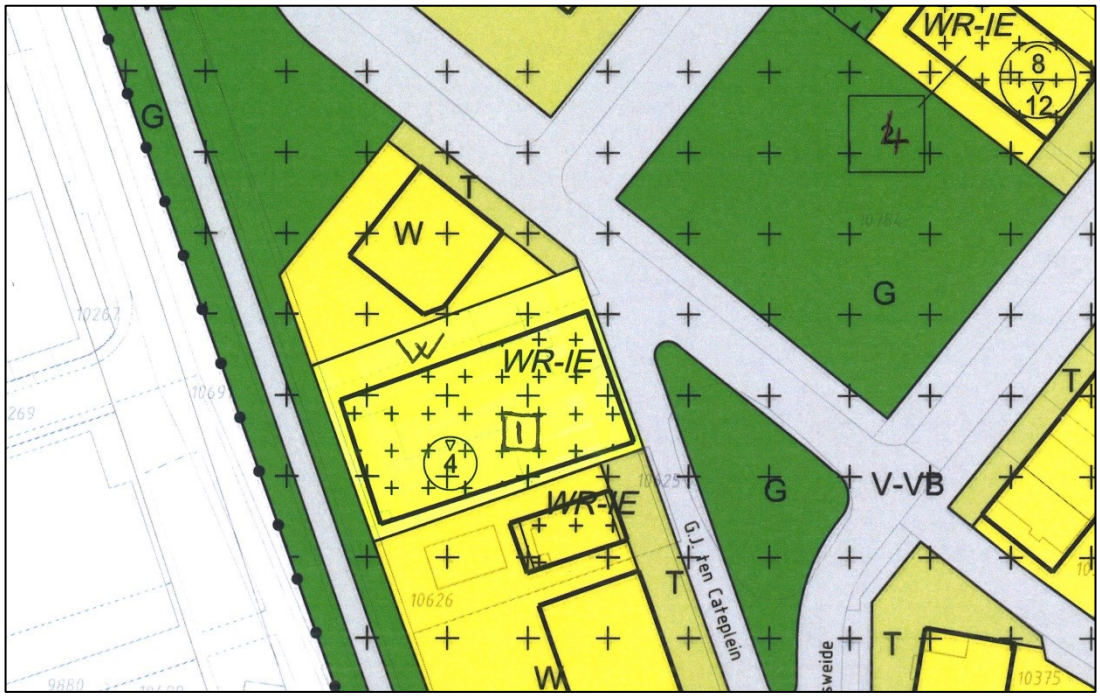

   Ook wordt een wijzigingsbevoegdheid (artikel 3.6, lid 1a Wro) opgenomen, om na 5 jaar (vanaf het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan) de bouwmogelijkheid van de bedrijfswoningen te verwijderen als de woningen dan nog niet gebouwd dan wel vergund zijn.
   Tenslotte wordt het noodzakelijkheidscriterium voor een bedrijfswoning gewijzigd in een functionele koppeling (artikel 1, lid 25 van de regels).

4. Industrieel erfgoed – kantoor (Kalanderij 1):
   De bestemming “Maatschappelijk” wordt gewijzigd in de bestemming “Wonen”. De functieaanduiding “dienstverlening” vervalt. Het maximaal aantal woningen wordt gesteld op 1. Zie onderstaand kaartje.

5. Industrieel erfgoed – schaftlokaal (G.J. ten Cateplein 7):
   De bestemming “Maatschappelijk” wordt gewijzigd in de bestemming “Wonen”. De functieaanduiding “dienstverlening” vervalt. Het maximaal aantal woningen blijft 1. Zie onderstaand kaartje.

6. Industrieel erfgoed – ketelhuis (Hummelsweide 5):
   Het aantal woningen binnen het bestaande gebouw (industrieel erfgoed) wordt gewijzigd van 2 naar 4. Zie ook bovenstaand kaartje onder 5.

7. Rioolpersleiding aan de noordzijde van het plangebied:
   Langs de noordzijde van het plangebied loopt een rioolpersleiding. Het waterschap wil deze, samen met de beschermingszone graag opgenomen zien op de verbeelding (een klein deel ter hoogte van de fietsbrug staat er al op). De leiding loopt vooral (net) buiten het plangebied, de beschermingszone overlapt het gebied wel. De leiding met beschermingszone wordt opgenomen op de verbeelding.

B

Kopie B en W
Kopie Raad
(al door Willemien)
190493

GEMEENTE BERKELLAND	
Ing.	- 5 APR. 2018
grp	
type	
zknr.	

AANGETEKEND

AAN De gemeenteraad van Berkelland
Postbus 200
7270 HA BORCULO

Tevens per fax: 0545-250244

VAN J.A. Mohuddy
Advocaat
TELEFOON +31 88 253 5951
FAX +31 88 253 5934
E-MAIL jmohuddy@akd.nl

BEZOEKADRES Bijster 1
4817 HX BREDA
POSTADRES Postbus 4714
4803 ES BREDA
Nederland
INTERNET www.akd.nl

DATUM 3 april 2018
ONDERWERP Zienswijze op ontwerpbestemmingsplan 'Eibergen, Op de Bleek 2017'
UW KENMERK /
ONS KENMERK 272972.22248 / jmo

Hoogedelgestrenge raad,

1. Hierbij reageer ik namens Ter Steege Bouw Vastgoed B.V. en Ter Steege Op de bleek Eibergen B.V. (Reggesingel 32 te Rijssen – hierna en in enkelvoud: "**Ter Steege**") op het ontwerpbestemmingsplan 'Eibergen, Op de Bleek 2017' dat van 21 februari tot en met 3 april 2018 ter inzage ligt.

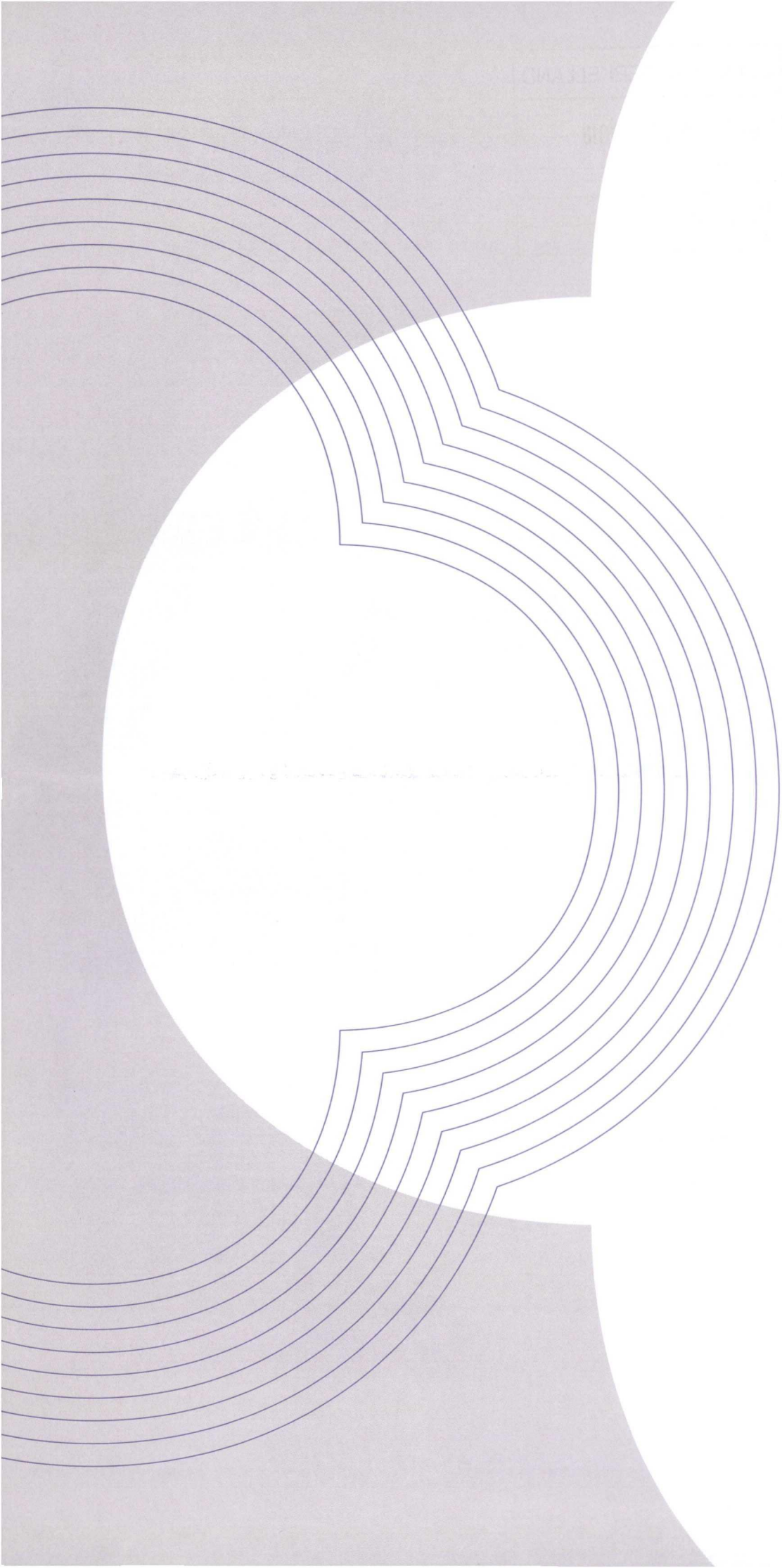
2. Ter Steege kan zich niet verenigen met de voorgestane wijziging van het ter plaatse geldende bestemmingsplan. Ter Steege heeft in dat kader op 13 september 2017 reeds een reactie ingediend op het voorontwerpbestemmingsplan. Hoewel de reactie heeft geleid tot enkele wijzigingen, heeft het college geen aanleiding gezien om de voorgestelde vermindering van het aantal woningen ongedaan te maken in het ontwerp, zoals het thans voorligt. Het bestemmingsplan (zoals het in het ontwerp wordt voorgesteld) zal er dus toe leiden dat de woningbouwmogelijkheden in het gebied ernstig worden ingeperkt, terwijl Ter Steege het gebied op dit moment aan het ontwikkelen is.

3. De planologische wijziging zal als gevolg hebben dat Ter Steege aanzienlijke schade zal lijden. Ook komt het behoud van de aanwezige cultuurhistorische waarden in gevaar. Hierover het volgende.

I. Ter Steege is op dit moment bezig met de ontwikkeling van het gebied voor (onder meer) woningbouw

4. Er bestaat geen ruimtelijke noodzaak om de woningbouwmogelijkheden van cliënte te verminderen op de wijze zoals voorgesteld in het ontwerp. Ter Steege is op dit moment druk bezig met de ontwikkeling van het gebied (voor zover zij daartoe gerechtigd is) en voldoet daarmee aan een vraag uit de markt. Ter Steege heeft in 2016 en 2017 een aantal bouwaanvragen ingediend voor de ontwikkeling van vele tientallen woningen. Het college heeft voor de meeste woningen een omgevingsver-

AKD N.V. is statutair gevestigd in Rotterdam. Derdenrekening: NL28INGB0678001677. Voor algemene voorwaarden en beperking van de aansprakelijkheid zie achterzijde.

In Nederland wordt de praktijk uitgevoerd door AKD N.V., statutair gevestigd in Rotterdam (ingeschreven in het handelsregister onder nummer 24366820). Alle diensten en (andere) werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met AKD N.V. Op de overeenkomst zijn, onder uitsluiting van enige andere algemene voorwaarden, de Algemene Voorwaarden van toepassing die zijn gedeponeerd ter griffie van de rechtbank te Rotterdam onder nummer 61/2014 en waarin onder meer een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen. Iedere aansprakelijkheid is beperkt tot het bedrag dat in het desbetreffende geval onder de beroepsaansprakelijkheidsverzekering wordt uitbetaald met inbegrip van het bedrag van het eigen risico. Op verzoek worden de algemene voorwaarden kosteloos toegezonden. Zij kunnen ook worden geraadpleegd op www.akd.nl

gunning verleend.

5. Ter Steege was en is nog altijd voornemens haar bouwrechten, ook voor zover nog geen vergunningen zijn verleend, in het plangebied te gebruiken. Het voorbereidingsbesluit van uw raad d.d. 21 februari 2017 heeft de initiatieven van cliënte juridisch onmogelijk gemaakt. Dit doet echter niet af aan de ambities van cliënte om het gebied te ontwikkelen. Dat is ook nodig om het gebied tot volle wasdom te laten komen en om draagvlak te creëren voor de opgaven gelegen in de cultuurhistorie.

6. Er bestaat volgens Ter Steege geen reden om de ontwikkelingsruimte van haar met het voorgestelde bestemmingsplan in te perken, zeker niet nu er vraag blijkt te bestaan naar de woningen. De behoefte aan ontwikkelingsmogelijkheden in het plangebied bestaat nog steeds. In de planologische afweging wordt onvoldoende rekening gehouden met de belangen van Ter Steege en haar initiatieven én het feit dat de vraag naar woningen ondertussen (sinds 2015) aanmerkelijk is toegenomen. De gemeente lijkt zich te baseren op 'oud beleid' en geeft zich onvoldoende rekenschap van de ontwikkelingen van recente jaren.

7. Meer specifiek is het voor Ter Steege van belang dat de volgende ontwikkelingsmogelijkheden in het plangebied behouden blijven:

   - Ter Steege wil een appartementencomplex aan de voorzijde van de machinekamer realiseren. Het voorgestelde bestemmingsplan schrapt die mogelijkheid.
   - Ter Steege wil in de machinekamer 5 wooneenheden realiseren, terwijl het voorgestelde bestemmingsplan slechts 2 wooneenheden toestaat.
   - Ter Steege wil woningen in het kantoor, dat onderdeel uitmaakt van het industrieel erfgoed, realiseren. Die mogelijkheid bestond in het oude bestemmingsplan, maar het voorliggende ontwerp schrapt die mogelijkheid. Hierdoor zal het industrieel erfgoed niet herontwikkeld kunnen worden.
   - Ter Steege wil zeven woningen realiseren in de 'driehoek' aan de Hummelsweide en de Prakkestraat. Die driehoek is in het ontwerp als 'Groen' bestemd, terwijl het vorige bestemmingsplan (gestapelde) woningen toestond. Voor de zeven woningen heeft Ter Steege al een bouwplan ingediend bij uw gemeente.

8. Bovendien geeft de gemeente zich onvoldoende rekenschap van de met Ter Steege gemaakte afspraken. Ter Steege heeft met de gemeente op 19 december 2008 een overeenkomst gesloten. De overeenkomst biedt een kader voor de (her)ontwikkeling van het plangebied. In de overeenkomst is vastgelegd dat de gemeente en Ter Steege samenwerken om de beoogde (her)ontwikkeling te realiseren. Onderdeel van deze samenwerking is dat Ter Steege in staat gesteld wordt om in het exploitatiege-

bied 211 woningen te bouwen. Onderdeel van de samenwerking is ook dat de gemeente zorgdraagt voor het voeren van de benodigde procedures om een planologisch kader te scheppen dat de (her)ontwikkeling faciliteert en Ter Steege in staat stelt om het gezamenlijke doel te realiseren en de gedane investeringen (in onder meer van de gemeente aangekochte gronden en aan haar overgedragen openbaar gebied) terug te verdienen en om middelen te genereren om de gebouwen met cultuurhistorische waarde te bewaren.

9. De bedoeling van de overeenkomst is nadrukkelijk niet dat de gemeente de realisatie van de overeengekomen aantallen woningen bewust en actief frustreert. Het ongewijzigd vaststellen van het ontwerp zal er in het licht van het vorenstaande toe leiden dat de gemeente tekortschiet in de nakoming van haar overeenkomst. Ter Steege houdt de gemeente aansprakelijk voor de schade die daardoor ontstaat. Ter onderbouwing van de aansprakelijkheid verwijst Ter Steege naar haar brief van 27 september 2017 aan het college van burgemeester en wethouders en van haar brief van 27 oktober 2017 aan de raadsman van de gemeente.

II. Bestaande rechten worden ten onrechte ingeperkt

10. Voorts worden de gebruiksrechten voor de woningen waarvoor ondertussen een omgevingsvergunning is verleend, drastisch beperkt. In de voorgestelde planregels is namelijk opgenomen dat ter plaatse van de bestemming 'Bedrijventerrein-1' (artikel 4.2.1), uitsluitend mag worden gebouwd conform de reeds verleende omgevingsvergunningen. Het gaat hier om de woon-werkkavels.

11. Ter Steege kan zich niet verenigen met het feit dat *uitsluitend* conform de omgevingsvergunning mag worden gebouwd. Daarmee worden mogelijkheden tot herontwikkeling effectief verwijderd, en bestaande rechten van Ter Steege aangetast, zonder dat daartoe een planologische noodzaak bestaat. In feite voorziet het plan in een uitsterfregeling voor nog te bouwen woningen, terwijl een dergelijke regeling slechts in zeer uitzonderlijke gevallen geoorloofd zou kunnen zijn. Dit verdraagt zich voorts niet met de stelling op p. 54 van de toelichting bij het plan dat deze regel zou worden geschrapt.

12. Onverminderd het vorenstaande wijst Ter Steege erop dat het bepaalde in artikel 1.26 onder 3 van de planregels gelezen in samenhang met artikel 10.2.1. onder b en artikel 11.21 onder b van de planregels ertoe kan leiden dat er geen woningen gebouwd kunnen worden op plaatsen waar woningbouw nadrukkelijk is voorzien in de verbeelding. Het gaat dan om woningen die zijn bestemd maar waarvoor geen omgevingsvergunning is aangevraagd voor inwerkingtreding van het plan. Dit behoeft, naar Ter Steege meent, correctie. Correctie behoeft voorts het in artikel 11.2.1 onder b van de planregels genoemde tijdstip: "de terinzagelegging van het

ontwerpbestemmingsplan". Dit spoort niet met het bepaalde in artikel 1.26 onder 3 van de planregels.

III. Het industrieel erfgoed zal (verder) in verval raken

13. De ontwikkeling van (gestapelde) woningen in het gebied 'Wonen in de fabriek' (Industrieel Erfgoed), naast het bouwwerk 'de machinekamer' wordt onmogelijk gemaakt. In het huidige bestemmingsplan is de mogelijkheid opgenomen om naast de machinekamer gestapelde woningen (/appartementen) te bouwen. De ratio hiervan is dat de ontwikkeling van nieuwe woonfuncties bijdraagt aan het behoud van de aanwezige cultuurhistorische waarden en het vergroten en versterken van de kwaliteit van de gebouwen (zie toelichting bij bestemmingsplan 'Op de Bleek' uit 2008, p. 42). Zonder deze ontwikkeling raken het gebied en de daarin gelegen bouwwerken in verval.

14. Het ontwerp staat slechts een tweetal wooneenheden toe bij de machinekamer. Hiermee komt de herontwikkeling van het industrieel erfgoed op losse schroeven te staan. Het is bovendien onjuist om thans bestaande planologische mogelijkheden in te perken, terwijl Ter Steege een bouwaanvraag voor de ontwikkeling van gestapelde woningen heeft ingediend en deze aanvraag op onjuiste gronden is geweigerd. In afwachting van een bindend eindoordeel omtrent de bouwaanvraag van Ter Steege zouden de bestaande bouwmogelijkheden behouden moeten blijven in het bestemmingsplan. Deze mogelijkheden zijn ten onrechte geschrapt.

IV. Vermindering van het aantal toegestane woningen leidt tot een aantasting van het woon- en leefklimaat

15. Het bestemmingsplan 'Op de Bleek' uit 2008 werd vastgesteld als totaalconcept. Het was de bedoeling om de verloederde gronden tot herontwikkeling te brengen door wonen (en andere functies) naast en in aanvulling op het industrieel erfgoed toe te staan. Het betrof een doordacht plan, waarbij elk onderdeel van belang was. Met het voorliggende ontwerp wordt afbreuk gedaan aan het oorspronkelijke plan door minder woningen toe te staan.

16. Uit de toelichting bij het voorliggende ontwerp volgt bovendien niet dat dit plan nog steeds leidt tot een totaalontwikkeling van het gebied dat in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening en zal leiden tot een goed woon- en leefklimaat. Cliënte voert aan dat het tegengestelde het geval zal zijn, nu het gebied 'gaten' zal hebben vanwege de vermindering van de bouwmogelijkheden. Dit is volgens Ter Steege in strijd met een goede ruimtelijke ordening.

V. Het voorgestelde plan zal tot een omvangrijke planschadeclaim leiden

17. Als het bestemmingsplan op de voorgestelde wijze wordt doorgezet, en de bestaande bouw- en gebruiksmogelijkheden worden beperkt en/of verwijderd, dan zal de waarde van de gronden van Ter Steege sterk dalen. Deze vermindering van de waarde van onroerende zaken is aan te merken als planschade die het college zal moeten vergoeden.

18. Ter Steege meent dat er onvoldoende aandacht is besteed aan de waardedaling van de gronden die gepaard zal gaan met het voorgestane plan. De economische uitvoerbaarheid van het plan lijkt onvoldoende geborgd te zijn. In de toelichting lijkt te worden gewezen op passieve risicoaanvaarding. Ter Steege merkt hierover op dat passieve risicoaanvaarding slechts een rol speelt als er voldoende tijd is geboden om alle beschikbare planmogelijkheden te benutten. Vanaf het moment dat het Ter Steege bekend is geworden dat het planologisch regime mogelijk ten nadele van haar zou worden gewijzigd, heeft zij zich ten volle ingespannen om de bouwmogelijkheden alsnog te benutten. Dit heeft geresulteerd in een aantal aanvragen. Gelet op de feiten is het volkomen onaannemelijk dat hier geen aanspraak op planschadevergoeding bestaat omdat Ter Steege passief het risico zou hebben aanvaard dat haar bouwmogelijkheden kwamen te vervallen.

VI. Verzoek: afzien van vaststelling bestemmingsplan

19. Ter Steege verzoekt uw raad om het voorgestelde bestemmingsplan niet vast te stellen. Zij verzoekt u om de reeds aanwezige planmogelijkheden niet in te perken maar te handhaven. Het gaat hier om een woongebied dat Ter Steege nog steeds ontwikkelt.

Hoogachtend,

Jamaal Mohuddy
Advocaat
AKD

190493

Aan de gemeenteraad van de gemeente Berkelland
Postbus 200
7270 HA Borculo

GEMEENTE BERKELLAND
29 MAART 2018
grp
type
zkm

Betreft: Zienswijze nieuwe ontwerpbestemmingsplan Op de Bleek 2017 te Eibergen, Het Kantoorpand, Klanderij.

Eibergen, 25-3-2018

Geachte Raadsleden,

Wij hebben interesse om het voormalige kantoorgebouw Op de Bleek te kopen en er één woning van te maken. Dit heeft lang tot de mogelijkheden behoord, maar nu niet meer.

In het bestemmingsplan uit 2008 kreeg het pand de bestemming "gemengde doeleinden" en in het nieuwe ontwerpbestemmingsplan voor Op de Bleek is dit perceel/gebouw voorzien van de bestemming "maatschappelijk".

Wij zijn, net als de gemeente, voor het behoud van dit pand als onderdeel van het industrieel erfgoed. Wij hadden al interesse in dit pand toen de bestemming "gemengde doeleinden" er nog op zat, maar vanwege de vraagprijs waren we wat terughoudend hierin. Begin dit jaar zijn we met Ter Steege tot een overeenkomst gekomen wat betreft het Kantoorpand/perceel. Wij zien nog steeds mogelijkheden in dit pand om het nog te kunnen behouden in de oorspronkelijke vorm. Dit ondanks de lange tijd dat het pand al leeg staat en de staat waarin het verkeert. Om het pand goed te kunnen renoveren en behouden is het voor ons van belang, niet te lang met de renovatie te wachten.

Met deze zienswijze hopen we dat u als gemeenteraad bereid zou zijn om medewerking te kunnen verlenen, om de bestemming "wonen" voor dit pand weer binnen het bestemmingsplan op te nemen.

Hoogachtend,

veiligheidsregio
Noord- en Oost-
Gelderland

Postbus 234
7300 AE Apeldoorn
055 548 3000
info@vnog.nl
www.vnog.nl

Gemeente Berkelland
Het college van B&W
Postbus 200
7270 HA BORCULO

GEMEENTE BERKELLAND
Ing. 28 MAART 2018
grp
type
zknr

Datum	:	27 MRT 2018
Uw brief van	:	21 februari 2018
Ons kenmerk	:	17-37411/18-057448
Onderwerp	:	Advies ontwerpbestemmingsplan Eibergen, Op de Bleek 2017
Afschrift	:	Omgevingsdienst Veluwe IJssel T.a.v. mevr. I. Riegman
Behandeld door	:	M. Nitert / secundus T. Haverkamp

Geacht college,

U heeft mij op 21 februari jl. gevraagd te adviseren over het ontwerpbestemmingsplan "Eibergen, Op de Bleek 2017" te Eibergen (gemeente Berkelland). U heeft mij tijdens het vooroverleg voor dit plan ook in de gelegenheid gesteld om te adviseren over de externe veiligheid. Hiervan heb ik gebruik gemaakt. Dit EV-advies [kenmerk: 17-37411/17-052616; d.d. 25 september 2017) heeft u verwerkt in het betreffende ontwerpbestemmingsplan (OBP).

Helaas constateer ik echter dat ik per abuis onze partner de Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio (GHOR) ben vergeten te betrekken tijdens het vooroverleg. Het OBP heb ik aan de GHOR voorgelegd en het advies heb ik verwerkt in deze brief. Ik adviseer u om de GHOR ook tijdens de aanvraag voor de omgevingsvergunning (deelactiviteit bouwen) te betrekken en dat kan via uw accounthouder namens de VNOG. Zijn gegevens treft u aan in het slot van deze brief.

Bereikbaarheid en bluswatervoorzieningen
In de toelichting (pag. 58 OBP) geeft u aan dat de bereikbaarheid van en de bluswatervoorzieningen in het plangebied bij het civieltechnische uitvoering worden meegewogen. Ik adviseer u om uw accounthouder hierbij te betrekken.
Houdt u met de volgende zaken rekening:

- Creëer voor ambulances een goede bereikbaarheid door minimaal twee toe- en uitgangswegen te realiseren. Voor ambulances is het namelijk niet alleen van belang om zo snel mogelijk in het plangebied te kunnen komen, maar ook om zo snel mogelijk weer weg te kunnen rijden zonder hinder te ondervinden van andere (hulpverlenings)voertuigen.
- Ambulances dienen dicht bij woningen geparkeerd te kunnen worden. Obstakels op de weg, de stoep en het terrein dienen dus zodanig te worden ingericht dat ambulances snel en goed bij objecten kunnen komen. Het beperken van trappen, paaltjes, drempels, grote bloembakken, e.d. draagt bij aan een goede bereikbaarheid van het plangebied voor ambulances en brancards.
- Zorg voor een eenduidige, duidelijke bewegwijzering, waarbij borden en nummers zodanig zijn geplaatst, dat bij een calamiteit in het plangebied duidelijk is waar de hulpverleners naar toe moeten.

Ook wil ik u nadrukkelijk vragen om alsnog een waterinnamepunt (incl. opstelplaats) te realiseren bij rivier De Berkel. Hierdoor heeft de brandweer tijdens een inzet voldoende en onbeperkt (blus)water beschikbaar.

Zelfredzaamheid
Via deze weg geef ik u alsnog een advies over de zelfredzaamheid.
Het plangebied ligt nl. voor een gedeelte buiten het bereik van de bestaande WAS-palen. U kunt het handelingsperspectief van (toekomstige) bewoners vergroten door personen te informeren tijdens een (dreigend) incident in de omgeving. Dat kan via een alternatief waarschuwingssysteem (NL-alert). Burgers moeten echter zelf het initiatief nemen om hun mobiele telefoon hiervoor geschikt te maken (zie: http://www.crisis.nl/nl-alert).

In verband met de aanrijtijden van ambulances kunt u (toekomstige) bewoners in het plangebied attenderen op deelname aan het project 'STAN'. (STAN is de doorontwikkeling van Hartveilig Wonen.) Dit is een hulpsysteem waarbij vrijwilligers opgeroepen kunnen worden om iemand te reanimeren (met AED), in afwachting van een ambulance. Deelname aan dit project kan levens redden.

Tot slot
Heeft u vragen over deze brief? Of wilt u overleggen? Bel of mail dan gerust met Marijke Nitert (telefoonnummer: 055-5483312 of email: m.nitert@vnog.nl). Fijn als u ons laat weten wat u doet of gedaan heeft met onze adviezen. Dan kunnen wij daar rekening mee houden in onze preparatie. De vereiste basis voor een goede brandweerzorg legt u door in contact te blijven met uw accounthouder over de bereikbaarheid van en de bluswatervoorzieningen in het plangebied. Uw accounthouder is dhr. H. van den Mosselaar (telefoonnummer: 055 – 5483977 of email: h.vandenmosselaar@vnog.nl)

Met vriendelijke groet,
Namens het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland,

L.L. van Ruiven
teamleider Risicobeheersing

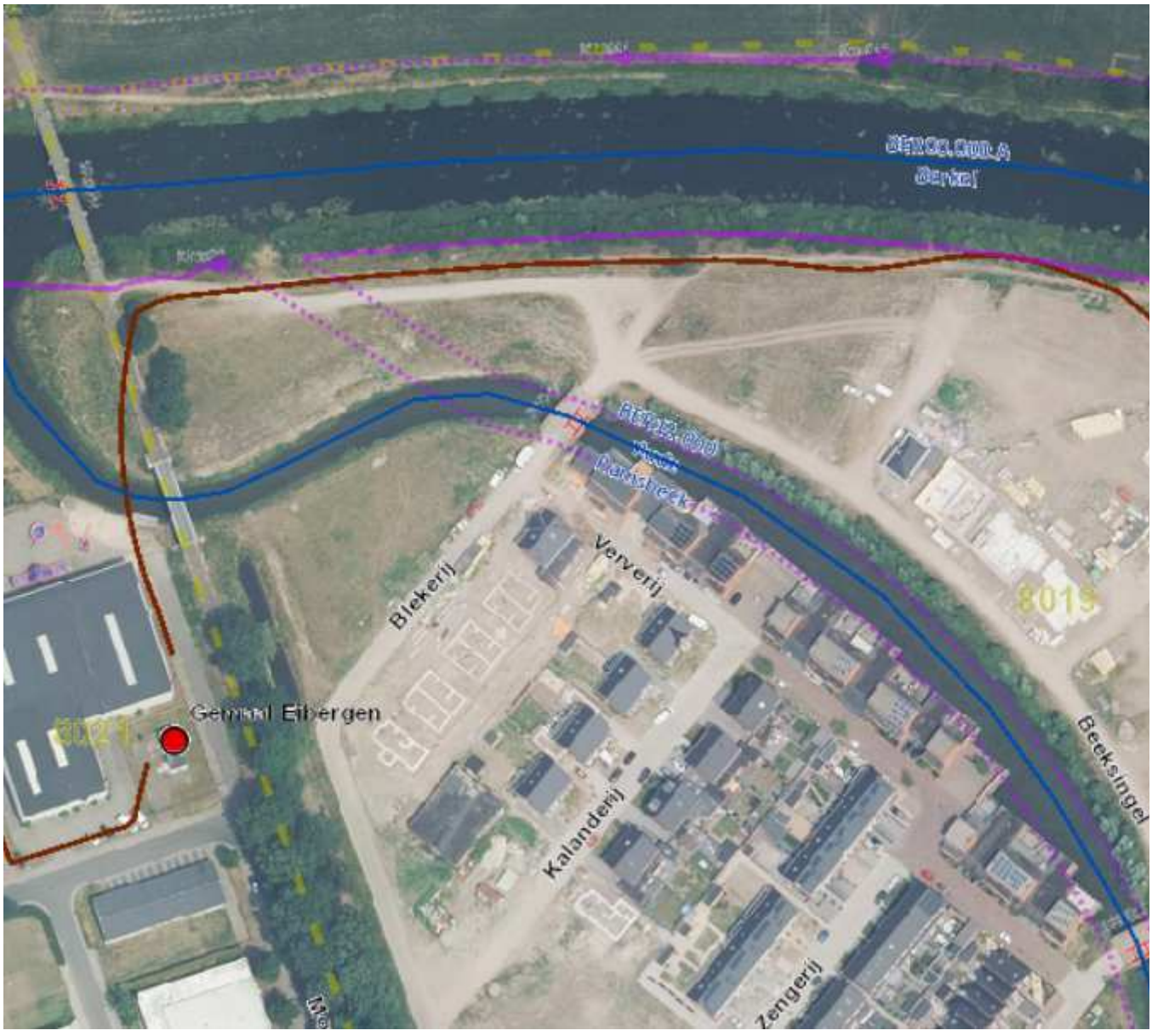
Nieuwenhuis, C.D.A.M.

Van: Mirjam Bloemerts <M.Bloemerts@wrij.nl>
Verzonden: dinsdag 27 maart 2018 13:28
Aan: Nieuwenhuis, C.D.A.M.
CC: Marieke Brouwer
Onderwerp: FW: Ontwerpbestemmingsplan Eibergen, Op de Bleek 2017

Bete heer Nieuwenhuis,

Dank voor het toesturen van de ter inzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan Op de Bleek.
In het vooroverleg hebben wij geen opmerkingen gemaakt.
Nu we het ontwerpbestemmingsplan zien, vragen wij ons wel iets af.
Er loopt een rioolpersleiding langs de noordzijde van het bestemmingsplan. Waar deze in het westen naar het zuiden afbuigt gaat deze door het gebied van het bestemmingsplan en staat deze als dubbelbestemming aangegeven.
We vragen ons alleen af of de rioolpersleiding (en de zonering eromheen) niet ook aan de noordzijde af en toe in het plangebied van het bestemmingsplan komt. Onderaan de mail een luchtfoto met daarop de locatie van de persleiding in rood/bruin aangegeven.
Zou u dit kunnen controleren?

Met vriendelijke groet,
Mirjam Bloemerts

Van: Nieuwenhuis, C.D.A.M. [mailto:C.Nieuwenhuis@gemeenteberkelland.nl]
Verzonden: woensdag 21 februari 2018 17:14
Aan: Info Waterschap Rijn en IJssel; Marieke Brouwer; brandweer@vnog.nl
CC: Beke, G.F.M. ter
Onderwerp: Ontwerpbestemmingsplan Eibergen, Op de Bleek 2017

Geachte heer, mevrouw,

Conform het bepaalde in artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening, informeren wij u dat het bestemmingsplan "Eibergen, Op de Bleek 2017" in ontwerp ter inzage ligt.

Voor het gebied dat globaal begrensd wordt door de Fabrieksstraat, het fietspad naar Neede, de Berkel en het Koeweidepad in Eibergen geldt nu het bestemmingsplan "Op de Bleek" uit 2008. Het betreft de woonwijk "Op de Bleek", die momenteel (nog) in ontwikkeling is. Op basis van de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 worden woningbouwmogelijkheden zoveel mogelijk beperkt. Hiervoor maakt de gemeente een nieuw bestemmingsplan. Dat bestemmingsplan moet ervoor zorgen dat het voorgestelde beleid uit de Structuurvisie Wonen Eibergen 2015 planologisch zoveel mogelijk wordt vastgelegd. In de praktijk betekent dit nu, dat overwegend sprake is van een consoliderend bestemmingsplan. De gemeente heeft hiervoor het ontwerpbestemmingsplan "Eibergen, Op de Bleek 2017" gemaakt.

In de fase van het vooroverleg bent u geïnformeerd over dit plan.

Het ontwerpbestemmingsplan "Eibergen, Op de Bleek 2017" ligt vanaf vandaag, 21 februari 2018, ter inzage. Het plan is te raadplegen via www.ruimtelijkeplannen.nl en/of op onze eigen website: https://www.gemeenteberkelland.nl/Inwoners/Wonen_ver_bouwen_en_verhuizen/Bestemmingsplannen/In_behandeling/Eibergen/Op_de_Bleek_2017_bestemmingsplan/Ontwerp_Op_de_Bleek_2017
De zienswijzentermijn loopt tot en met 3 april 2018.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
namens deze,

gemeente Berkelland

CDAM Nieuwenhuis
Team DienstverleningOmgeving B | Adviseur Ruimtelijke Ordening
0545 250 319 | C.Nieuwenhuis@gemeenteberkelland.nl
Postbus 200 | 7270 HA Borculo
www.gemeenteberkelland.nl | Twitter

---Proclaimer De informatie in deze e-mail (inclusief de bijlagen) is uitsluitend bestemd voor het gebruik door de geadresseerde. Indien uit de aanhef of de inhoud blijkt dat dit bericht niet voor u bedoeld is, verzoeken wij u de afzender hiervan op de hoogte te stellen en het bericht te verwijderen. Waterschap Rijn en IJssel gebruikt e-mail niet als medium voor het aangaan van verplichtingen of rechtsbetrekkingen, tenzij anders is overeengekomen.

gemeente Berkelland

C: *G.F.M. ter Beke*
T: *0545-250 250*
E: *info@gemeenteberkelland.nl*
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Aan de bewoner(s) van

Zaaknummer : 190493
Onderwerp : Inloopmoment voor bestemmingsplan Op de Bleek
Verzonden : 9 mei 2018

Geachte heer/mevrouw,

Zoals u waarschijnlijk bekend zal zijn is voor de wijk Op de Bleek in Eibergen een nieuw bestemmingsplan in voorbereiding. Daarvan hebben een voorontwerp en een ontwerp ter inzage gelegen. In de raadsvergadering van 19 juni 2018 komt een voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan aan de orde. Wij zijn van plan dit in gewijzigde vorm te doen. Aan de hand van een inloopmoment willen we u graag uitleggen wat de wijziging precies inhoudt.

Woningreductie
De afgelopen jaren hebben wij in het algemeen veel aandacht besteed aan het beperken van de toevoeging van nieuwe woningen. Dat gold onder meer voor uw wijk, waar reductie van woningen een belangrijk uitgangspunt is geweest. U hebt dat in de voorontwerp- en ontwerpfase kunnen zien. Ontwikkelaar Ter Steege heeft tijdig van de gelegenheid gebruik gemaakt om binnen de mogelijkheden van het oorspronkelijke bestemmingsplan uit 2008 nog een aantal bouwplannen in te dienen. Dat heeft men ook gedaan voor het bouwvlak direct vóór het voormalige ketelhuis. Daarvoor loopt een bouwaanvraag voor een appartementengebouw met 20 woningen.

Overleg met ontwikkelaar Ter Steege
Tijdens de voorbereiding van een nieuw bestemmingsplan hebben wij uiteraard vaak overleg gepleegd met de ontwikkelaar. Daarbij stond niet alleen het aantal woningen centraal, maar ook een evenwichtige afronding van de wijk, waaronder de invulling van het industrieel erfgoed en het vlot afronden van het woonrijpmaken. Het overleg heeft onder andere geleid tot een afspraak om de 20 appartementen te laten vervallen en te vervangen door 13 grondgebonden woningen, waarvan 6 woningen in het bouwvlak vóór het voormalige ketelhuis en 7 woningen op de plek aan de Hummelsweide waar het bestemmingsplan uit 2008 eveneens een appartementengebouw mogelijk maakt.

Inloopmoment
Op donderdag 17 mei 2018 bent u tussen 17.00 uur en 19.00 uur welkom voor een toelichting op dit onderwerp in De Huve, Grotestraat 52 in Eibergen.

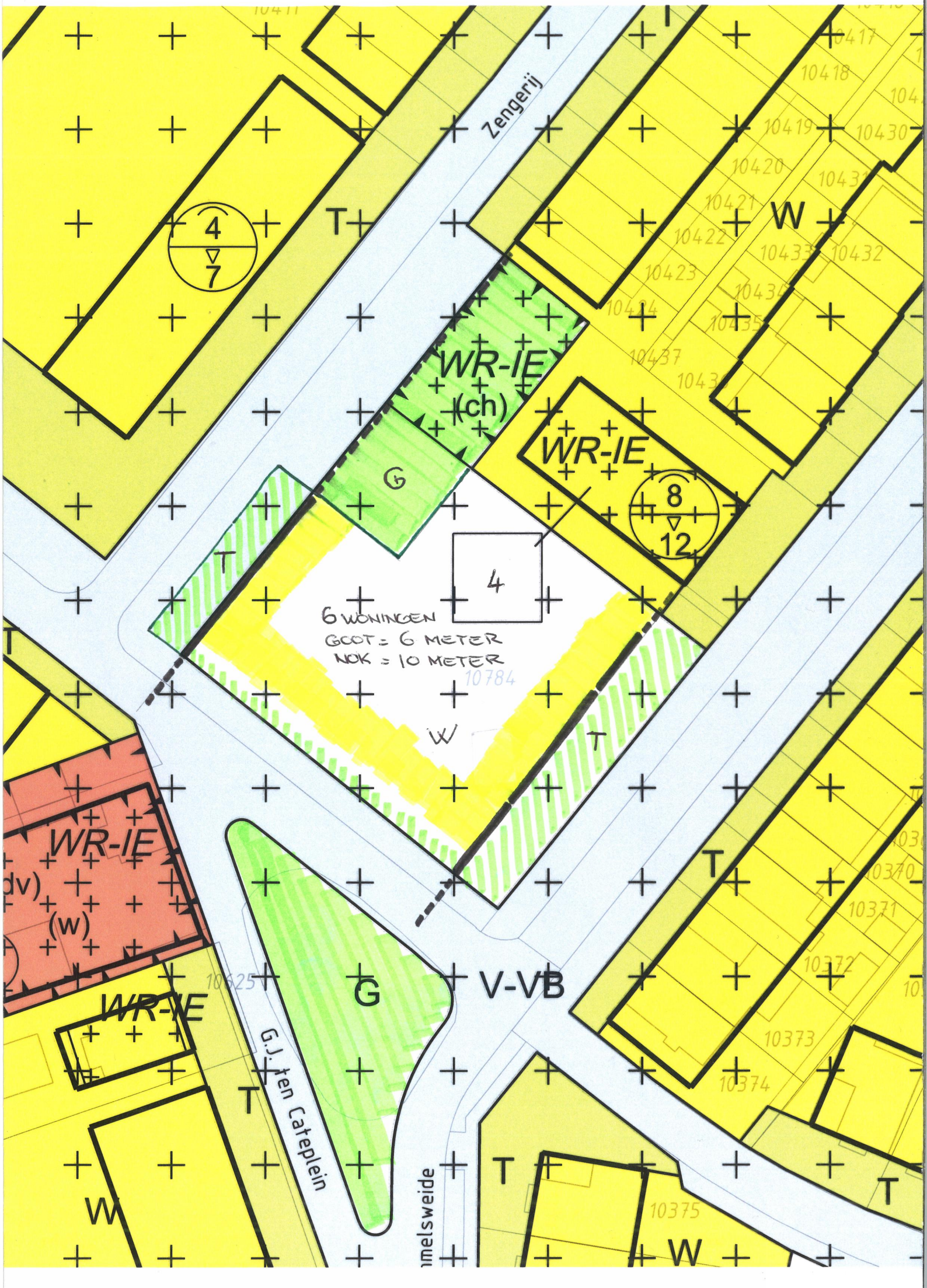
Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders van Berkelland,

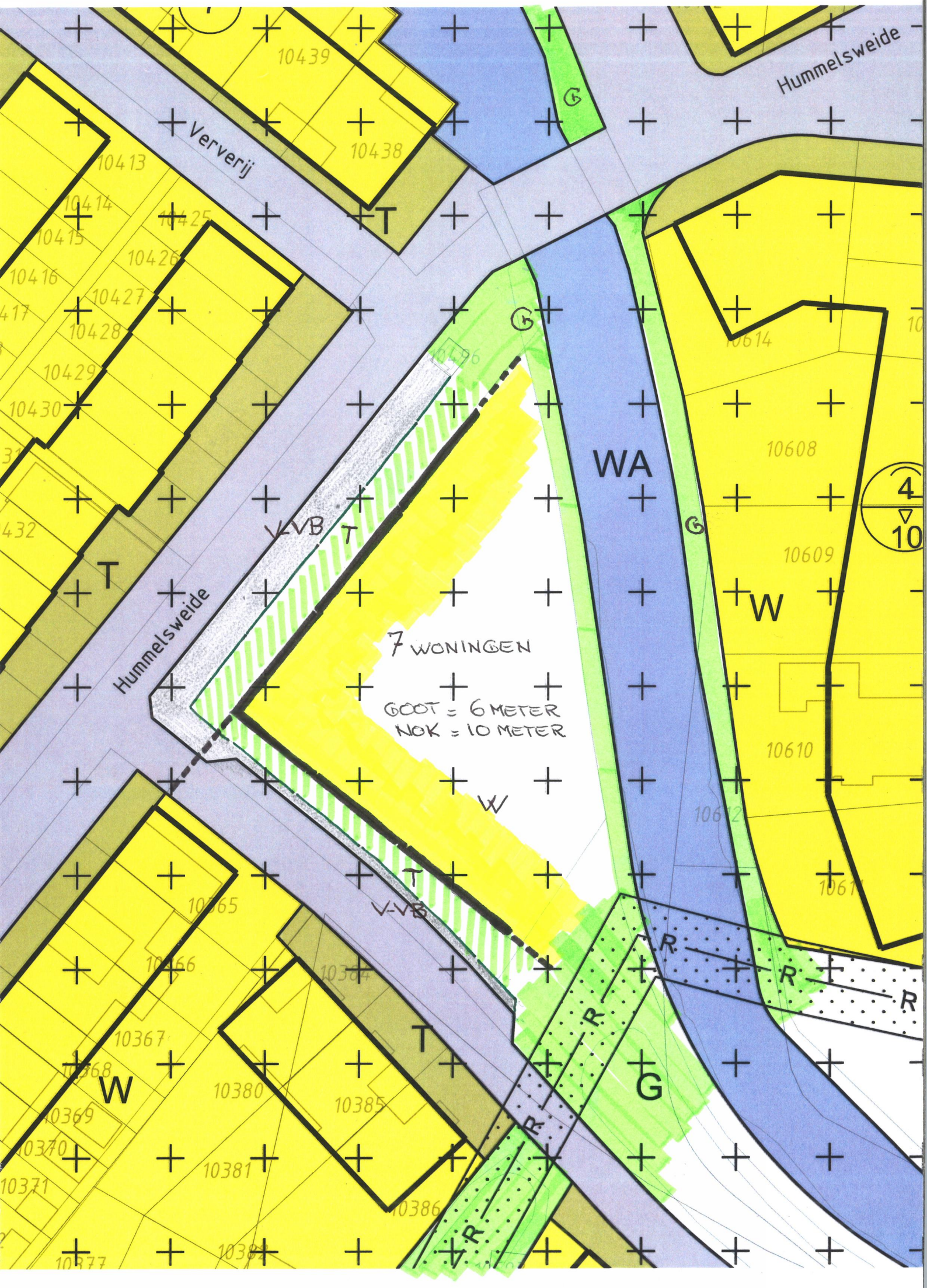
G.F.M. ter Beke,
Projectmanager

Kopie aan:
- Archief
- weth. mevr. R.P. Hoytink-Roubos
- Gebiedsteam / dhr. G.F.M. ter Beke
- Team Projecten / dhr. R.W.J.M. Luttikholt
- Team dienstverlening omgeving / dhr. C.D.A.M. Nieuwenhuis

Bedrijfsnaam	contactpers	Straatnaam	Huisnr	Postcode	Woonplaats
		G.J. ten Cateplein	5	7151 KC	EIBERGEN
		Hummelsweide	2	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	4	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	6	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	7	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	8	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	9	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	10	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	11	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	12	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	13	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	14	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	15	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	16	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	17	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	18	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	19	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	20	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	21	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	22	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	23	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	24	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	25	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	27	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	29	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	32	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	34	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	36	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	40	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	42	7151 KK	EIBERGEN
		Hummelsweide	44	7151 KK	EIBERGEN
Bouwbedrijf Beltim		Kempersweg	1 b	7156 RC	BELTRUM

Ter Steege Op de Bleek Eibergen	De heer Hallink en de heer Takkenkamp	Postbus	218	7480 AE	RIJSSEN
Prakkestraat	2			7151 KL	EIBERGEN
Prakkestraat	4			7151 KL	EIBERGEN
Prakkestraat	6			7151 KL	EIBERGEN
Prakkestraat	8			7151 KL	EIBERGEN
Ververij	2			7151 KN	EIBERGEN
Ververij	4			7151 KN	EIBERGEN
Zengerij	7			7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	8			7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	9			7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	10			7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	11			7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	12			7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	13			7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	14			7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	15			7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	16			7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	18			7151 KP	EIBERGEN

Zengerij
4
7
T
W
WR-IE
(ch)
G
WR-IE
8
12
4
6 WONINGEN
GOOT = 6 METER
NOK = 10 METER
10784
W
T
WR-IE
dv)
(w)
WR-IE
G
V-VB
G.J. ten Cateplein
T
W
T
T
T
W
10411
10417
10418
10419
10420
10421
10422
10423
10424
10425
10430
10431
10432
10433
10434
10435
10437
10370
10371
10372
10373
10374
10375

Hummelsweide
Ververij
10439
10438
10413
10414
10415
10425
10426
10427
10428
10429
10430
10416
10417
10432
10614
10608
10609
10610
10612
10611
10396
10365
10366
10367
10368
10369
10370
10371
10380
10381
10385
10386
WA
W
T
G
V-VB
R
4
10
7 WONINGEN
GOOT = 6 METER
NOK = 10 METER

GEMEENTE BERKELLAND

Wijk Op de Bleek, Eibergen

Samenvatting inloopmoment op 17 mei 2018 in Zalencentrum De Huve te Eibergen.

Thema van het inloopmoment:

De gewijzigde vaststelling van het bestemmingsplan Eibergen, Op de Bleek 2017, waarvoor burgemeester en wethouder de gemeenteraad een voorstel doen. De wijziging omvat onder meer de bebouwing van locaties aan de Blekerij en Hummelsweide met 6 respectievelijk 7 grondgebonden woningen. Het voorontwerp en het ontwerp van het nieuwe bestemmingsplan gaven aan beide locaties de bestemming Groen. Het nog geldende bestemmingsplan uit 2008 geeft de mogelijkheid in beide gevallen een appartementengebouw te bouwen.

Uitgenodigd:

Bij brief van 9 mei 2018 zijn de direct omwonenden van de twee locaties waarop de wijziging betrekking heeft. Daarnaast is de inloopmogelijkheid via de pers en sociale media onder de aandacht gebracht.

Deelnemers:

Circa 40 personen uit de wijk. Namens ontwikkelaar Ter Steege Op de Bleek Eibergen B.V. was aanwezig de heer Hallink en namens de gemeente Berkelland wethouder mevrouw Hoytink-Roubos en de heren Nieuwenhuis, Luttikholt en Ter Beke.

A. Reacties van aanwezigen in relatie tot gewijzigde vaststelling van het bestemmingsplan ter plekke van de twee voormalige appartementenlocaties.

Reactie 1: De appartementen aan de Hummelsweide kunnen al niet meer worden gebouwd door de ontwikkelaar sinds deze partij zich enkele jaren geleden contractueel bond ten opzichte van kopers van bouwkavels om af te zien van hoogbouw. Daar kan de gemeente nu op aansluiten door te blijven vasthouden aan de groene bestemming die ook in het ontwerpbestemmingsplan was opgenomen.

Antwoord gemeente: De ontwikkelaar heeft zich inderdaad richting kopers gebonden af te zien van een appartementengebouw. Dat neemt niet weg, dat de bestemming steeds is blijven gelden. De betreffende grond kan uiteraard ook voor andere bouwdoeleinden worden aangewezen. Zowel gelet op de vermindering van het aantal woningen in het gehele bestemmingsplan als de hoogte van het mogelijke bouwwerk vormen argumenten om het ontwerp gewijzigd vast te stellen.

Reactie 2: In beide gevallen voldoet de huidige groene situatie in de praktijk prima voor de omwonenden. Aan de Hummelsweide parkeren bewoners van de overzijde hun auto in het huidige groen. Aan de eigen kant is bij hen te weinig openbare parkeerruimte, terwijl bij veel huizen twee auto's horen. Dit probleem doet zich ook voor aan de Blekerij, maar daar in combinatie met een prima functionerende speelgelegenheid in het bestaande groen. Dat verdwijnt allemaal in geval van bebouwing.

Antwoord gemeente: Zou voor beide locatie de bouw van een appartementengebouw wel zijn doorgevoerd, dan was die grond niet meer in beeld voor parkeren of spelen. Het bestemmingsplan uit 2008 en de destijds opgestelde inrichtingstekening hebben de uiteindelijke situatie van kavels en inrichting openbaar gebied al aangegeven. Hier doet zich een situatie voor van jarenlange gewenning bij bewoners aan een tijdelijke situatie waarbij nog niet alle bebouwing is uitgevoerd. Wel mogelijk is de inrichtingstekening nog eens tegen het licht te houden en te bekijken of ten opzichte daarvan aanpassingen wenselijk en uitvoerbaar zijn. Daar zijn gemeente en ontwikkelaar bereid naar te kijken in samenspraak met de bewoners.

Reactie 3: Bewoners voelen zich gedupeerd door de handelswijze van de gemeente. In twee etappes, in de vorm van een voorontwerp en ontwerp van het nieuwe bestemmingsplan, heeft de gemeente voor beide locaties een groene bestemming opgenomen. Hieraan lag het streven naar minder woningen ten grondslag en dit sloot prima aan op een groener karakter van de wijk. De visie uit de (voor)ontwerpfase verlaat de gemeente nu in een laat stadium ten gunste van een deal met de ontwikkelaar over aantallen woningen en het vermijden van een schadeclaim.

Antwoord gemeente: De groene bestemming uit de (voor)ontwerpfase van het nieuwe bestemmingsplan is het gevolg geweest van het streven naar minder woningen en was niet geënt op de visie dat dit de meest gewenste of de enig denkbare invulling van die grond zou zijn. Hierover vond overleg plaats met de ontwikkelaar en daar heeft de gemeente de bezoekers tijdens de inloop bij het voorontwerp ook al op gewezen. Daarnaast geldt, dat voor de locatie aan de Blekerij de bouw van een appartementengebouw voor 20 woningen nog niet uit beeld is. Daarvoor is de vergunning weliswaar geweigerd, maar het is niet uitgesloten dat beroep de uitvoering ervan toch mogelijk maakt. In dat verband is bij het college de keuze gemaakt voor 13 grondgebonden woningen en deze over beide locaties te verdelen. Daarbij sluit het college aan op wat ook al bij reactie 2 is aangegeven, namelijk de oorspronkelijke invulling van alle gronden. Het college heeft bij haar integrale afwegingen het bestaande bestemmingsplan uit 2008, de opgave tot het verminderen van overcapaciteit in woningbouwplannen, een verantwoorde stedenbouwkundige afronding van de gehele wijk en de gesloten overeenkomst met Ter Steege betrokken.

Reactie 4: De buurt wordt voor een voldongen feit geplaats. Tussen het ter inzage leggen van het ontwerpbestemmingsplan en nu is men niet bij de materie betrokken. Er kan niet op worden ingesproken.

Antwoord gemeente:. Het antwoord op de vraag hoe de kwestie van verminderen aantallen woningen in deze wijk moet worden opgelost was steeds een zaak van ontwikkelaar en de gemeente en dat is ook het geval geweest in de afgelopen periode. Nu daar een conclusie uitkomt, is direct daarna een uitnodiging gezonden naar de omwonenden van de betreffende locaties. In geval van gewijzigde vaststelling van dit bestemmingsplan, dat wil zeggen gewijzigd ten opzichte van de ontwerpversie die ter inzage lag, bestaat voor belanghebbenden de mogelijkheid van beroep.

Reactie 5: De ruimtelijke noodzaak om de twee locaties groen te laten blijven kan volgens de buurt niet genoeg worden onderstreept. Geldend bestemmingsplan en inrichtingstekening dateren beide uit de beginfase van de wijk. Toen woonde nog niemand in de wijk, waardoor respons vanuit de groep bewoners, als meest belanghebbende partij, niet mogelijk was. Anders zou men toen al hebben gepleit voor meer groen en meer parkeerruimte binnen de contouren van de wijk. Voor de gehele wijk is slechts één klein speelgebied ter beschikking. De nabijheid van de Nieuwe Maat direct buiten de wijk zegt in dit verband niets. Dat gebied is vooral een hondenuitlaat-terrein en wordt ook op korte afstand van de wijk mede gedomineerd door hangjongeren.

Antwoord gemeente: Zoals aangegeven bij het antwoord op reactie 2 was het destijds de intentie alle bouwterreinen te benutten. Het bestemmingsplan geeft dit aan en dit geldt dus ook voor de beide terreinen die nu ter discussie staan. De parkeerbehoefte bij het betreffende aantal woningen is toen in beeld gebracht en verwerkt in de inrichtingstekening. Wat betreft het groene karakter van de wijk geeft het stedenbouwkundig plan uit 2008 aan, dat voor de midden zone van de nieuwe wijk - het vroegere fabriekscomplex - een intensievere bebouwing is voorzien. De zone tussen Berkel, Berkeltak en de Nieuwe Maat is volgens die opzet veel groener van karakter. Het is spijtig te constateren, dat de Nieuwe Maat voor veel wijkbewoners geen betekenis heeft als speelgelegenheid voor de jeugd.

B. Reacties van aanwezigen van meer algemene aard.

Reactie 1: De wijk kent niet een tweede ontsluitingsweg voor alle verkeer. Als daar oponthoud is of zich een ongeval voordoet, dan is de toegang tot de wijk geblokkeerd. Er is wel een smalle aansluiting voor alle verkeer nabij de Fabrieksstraat, maar daar staat een paaltje. Waarom is de toegang tot de wijk via De Mors niet open gehouden?

Antwoord gemeente: Mocht zich een blokkade voordoen, dan is de aansluiting via de Fabrieksstraat snel toegankelijk te maken door gemeente of hulpdiensten. Het betreffende paaltje is jaren geleden geplaatst op verzoek van omwonenden, dit om gebruik als sluiproute tegen te gaan. Er zijn wel meerdere fiets- en voetverbindingen.

Reactie 2: Veel automobilisten maken zich op de Hummelsweide tussen de hoek met de Blekerij en Looierij en de Berkeltak schuldig aan hardrijden. Dit leidt tot de vraag om al een drempel aan te leggen en deze ook op te nemen bij de definitieve inrichting van de straat.

Antwoord gemeente: Dit kan samen met de ontwikkelaar worden beoordeeld en uitgevoerd.

Reactie 3: Er zijn meer onvolkomenheden in de uitvoering van de wijk. Is het zinvol deze te bundelen en voor te leggen aan gemeente en ontwikkelaar?

Antwoord gemeente: Het is prima om dit te doen. De gemeente is bereid met de ontwikkelaar daarover in gesprek te gaan en samen met een vertegenwoordiging van wijkbewoners te beoordelen of verbeteringen zinvol en mogelijk zijn.

Van:
Verzonden: vrijdag 25 mei 2018 11:38
Aan: Beke, G.F.M. ter
CC:
Onderwerp: Verbeterpunten m.b.t. aanzicht van de wijk Op de Bleek

Geachte heer ter Beke,

Naar aanleiding van ons gesprek tijdens het inloopmoment voor bestemmingsplan Op de Bleek 17 mei jl. schrijven wij u deze mail. Er is gesproken over de invulling en het afronden van de wijk. Wij als buurtbewoners hebben een aantal punten en wensen verzameld die wij graag met u willen delen.
- Er wordt vaak hard gereden op de Hummelsweide. Graag spoedige realisering van snelheidsremmers.
- Begin toegangsweg Hummelsweide is nog steeds erg armoedig. Het wordt tijd dat dit gedeelte van de straat een opknapbeurt krijgt, waardoor de wijk eindelijk een mooi entree krijgt.
- Het kruispunt Grotestraat / Hummelsweide is voor veel verkeersdeelnemers erg onduidelijk. Veel mensen weten niet dat de Hummelsweide een weg van rechts is. Hierdoor ontstaan vaak onduidelijk en gevaarlijke situaties. Het waarschuwingsbord aan de Grotestraat beter zichtbaar plaatsen.
- Fatsoenlijke straatnaamaanduiding onder het bord van de Looierij, bij Hummelsweide nr. 4.
- De weg bij de Looierij – Fabriekstraat weer openen. Eén in- en uitgang is te weinig voor zo'n grote wijk. Of een extra toegangsweg bij de oude spoorbaan/fietspad waar voorheen het bouwverkeer de wijk in kwam.
- Spoedig opruimen van de berg zand voor het ketelhuis. De argumenten zijn: het stuift heel erg, het zicht op de weg van rechts wordt belemmerd en volgens de buurtbewoners is het vervuilde grond (grond uit de boorgaten).
- Géén bouw voor het ketelhuis maar behouden van speeltuin en grasveld. Het veld voor het ketelhuis is daar de perfecte plek voor want:
    - Centraal gelegen middelpunt voor de hele wijk.
    - Binding tussen bewoners bevorderen, ontmoetingsplek voor kinderen en ouders.
    - Historisch zicht op het ketelhuis wordt zo behouden.
  - Zorgen voor voldoende speelplekken en dit is niet 'de Maat' en het grasveld bij het water. Hier stuur je geen kleine kinderen naar toe i.v.m. veiligheid en toezicht.
  - De huidige speeltuin is vrij beperkt en behoort tot een bepaalde leeftijdscategorie.
  - In een jonge woonwijk als Op de Bleek is een speeltuin onmisbaar. Kijk naar 'de HAM', daar zijn meerdere speelmogelijkheden. Zie Speelruimtebeleidsplan gemeente Berkelland.

Graag zouden wij een afspraak maken met de gemeente Berkelland, ter Steege en de buurtbewoners van de Hummelweide om bovenstaande punten mondeling toe te lichten.

In afwachting van uw reactie.

Met vriendelijke groet,

De bewoners van Hummelsweide 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20.

gemeente Berkelland

C: *G.F.M. ter Beke*
T: *0545-250 250*
E: *info@gemeenteberkelland.nl*
Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Aan de bewoner(s) van

Zaaknummer : 190493
Onderwerp : Bestemmingsplan Op de Bleek
Verzonden : 31 mei 2108

Geachte heer/mevrouw,

Op 17 mei 2018 vond een inloopmoment plaats over het nieuwe bestemmingsplan voor de wijk Op de Bleek. Bij die gelegenheid hebben wij uitleg gegeven over het voornemen de gemeenteraad een voorstel tot gewijzigde vaststelling te doen.

Samenvatting is bijgevoegd
Van de belangrijkste vragen en antwoorden hebben wij een samenvatting opgesteld. Daarvan treft u bijgevoegd een exemplaar aan. Wij voegen de samenvatting ook toe aan de vergaderstukken voor de raadsvergadering.

Commissievergadering 6 juni 2018 en raadsvergadering 12 juni 2018
De gemeenteraad behandelt het onderwerp van de vaststelling van dit bestemmingsplan in een vergadering op dinsdag 12 juni 2018. Daaraan vooraf gaat een vergadering van de commissie Ruimte en Bestuur op woensdag 6 juni 2018. Zoals tijdens het inloopmoment al werd gemeld bestaat zowel bij commissie als raad gelegenheid tot inspreken. Wilt u van deze gelegenheid gebruik maken, dan zult u dit vooraf moeten melden bij de griffie van de raad. Dit kan tot uiterlijk 16.00 uur op de dag van de vergadering.

De vergaderstukken voor beide vergaderingen kunt u vinden op de website van onze gemeente: www.gemeenteberkelland.nl. Onder het kopje Bestuur kunt u dan de gewenste gegevens zoeken.

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders van Berkelland,

G.F.M. ter Beke,
Projectmanager

Kopie aan:
- Archief
- Ter Steege Op de Bleek Eibergen b.v., dhr. B. Hallink en dhr. G. Takkenkamp, Postbus 218, 7460 AE Rijssen
- Wethouder mevr. R.P. Hoytink-Roubos
- Gebiedsteam / dhr. G.F.M. ter Beke
- Team Projecten / dhr. R.J.G.M. Luttikholt
- Team dienstverlening omgeving / dhr. C.D.A.M. Nieuwenhuis
- Griffie

Bedrijfsnaam	Straatnaam	Huisnr	Postcode	Woonplaats
	G.J. ten Cateplein	5	7151 KC	EIBERGEN
	Hummelsweide	2	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	4	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	6	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	7	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	8	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	9	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	10	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	11	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	12	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	13	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	14	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	15	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	16	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	17	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	18	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	19	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	20	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	21	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	22	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	23	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	24	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	25	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	27	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	29	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	32	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	34	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	36	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	40	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	42	7151 KK	EIBERGEN
	Hummelsweide	44	7151 KK	EIBERGEN
Bouwbedrijf Beltim	Kempersweg	1 b	7156 RC	BELTRUM

Prakkestraat	2	7151 KL	EIBERGEN
Prakkestraat	4	7151 KL	EIBERGEN
Prakkestraat	6	7151 KL	EIBERGEN
Prakkestraat	8	7151 KL	EIBERGEN
Ververij	2	7151 KN	EIBERGEN
Ververij	4	7151 KN	EIBERGEN
Zengerij	7	7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	8	7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	9	7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	10	7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	11	7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	12	7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	13	7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	14	7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	15	7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	16	7151 KP	EIBERGEN
Zengerij	18	7151 KP	EIBERGEN

Van:
Verzonden: vrijdag 1 juni 2018 14:55
Aan: 'h.terbeke@gemeenteberkelland.nl'
Onderwerp: De Bleek

Beste Harry,

Mijn buren hebben afgelopen week een reactie naar u verstuurd mbt de bouwplannen op de Bleek.
Helaas heb ik daarin mijn input niet kunnen geven; We zijn netjes op de hoogte gehouden door

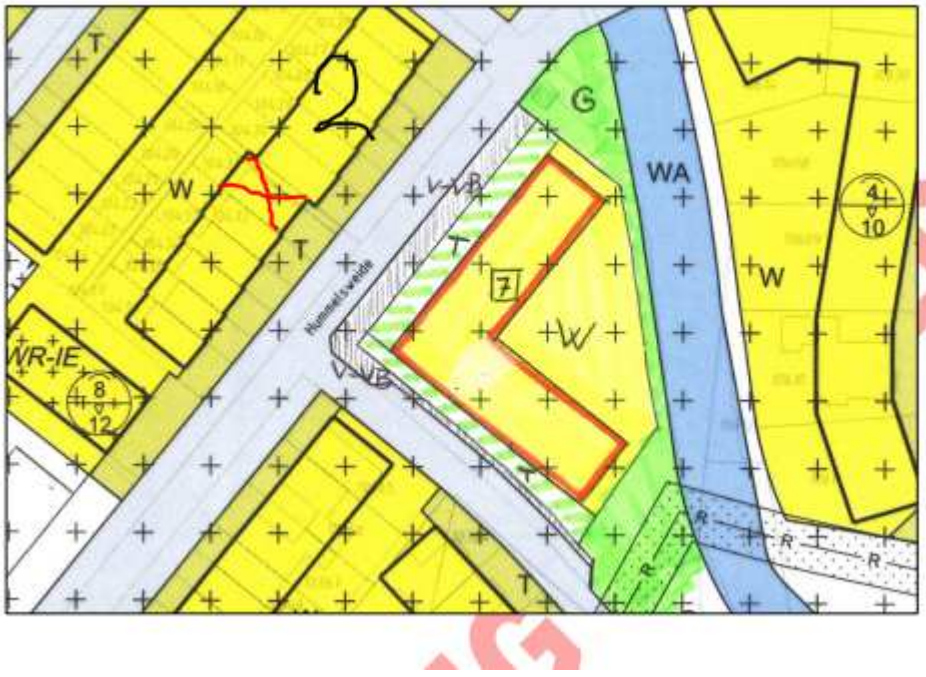
Daarnaast was ik helaas verhinderd tijdens de bijeenkomst 17 mei j.l. vanwege werkzaamheden elders in het land.

Toch heb ik nu gemeend nog een kleine aanvulling hierop te willen geven uit persoonlijke titel:

1. **Rijweg / weg Hummelsweide**

Mijn woning is gesitueerd tegenover het braakliggende veld aan de Hummelsweide en Prakkestraat.

hierbij gesteld op 7. De maximale bouw- en goothoogte zijn respectievelijk 6 en 10 meter (standaardregel). Zie onderstaand kaartje.

Het rode kruis

Een paar jaar terug heb ik reeds contact gehad met Oranjewoud (toendertijd nog verantwoordelijk voor de bestrating e.d.) en ook enkele buren van mij hebben contat gehad.
Bewoners van “mijn blok” (nummers 7, 9, 11, 13, 15, 17) hebben reeds eerder aangegeven dat de noodzaak voor een fatsoenlijke bestrating nu 6 jaar naar dato, wel erg hoog wordt.
Iedere dag nog weer lopen wij zand naar binnen: De straat is en blijft een zandput. Daarbij zijn de verhoogde parkeerplaatsen, regelmatig enkele klinkers door ons zelf weer recht gelegd, aangezien dit anders gevaarlijke situaties opleverde.

2. Parkeerproblematiek

Nu het voornemen is om de woningen tegenover mijn woning te gaan situeren, wil ik u er graag op wijzen dat er rekening gehouden moet worden met voldoende parkeerplaatsen.
De straten achter ons blok (met name Zengerij) kampen op dit moment met grote parkeerproblemen.

Onze blokken aan de Hummelsweide hebben dit opgelost door de auto's op het braakliggende terrein te plaatsen. (Er is nooit actie ondernomen op de belofte om tijdelijke rijplaten te leggen op het braakliggende stuk !!, zie bijlage waarna ik telefonisch contact heb gehad met dhr , met de toezegging dat er rijplaten geplaatst zouden worden, tegenover onze woningen, op het moment dat het blok, aangegeven met het getal 2 op de kaart, gebouwd werd.).

In het oorspronkelijke bouwplan wordt er niet vanuit gegaan dat (jonge) gezinnen, de beschikking hebben over meerdere auto's.
Door nog meer woningen te bouwen, verwacht ik nog meer parkeerproblemen hier in de wijk.
Graag zie ik een oplossing voor het parkeren **voor mijn** deur: Ik ben geenzins van plan de auto op de Maat te moeten parkeren (bij wijze van), uit het zicht.
De suggestie is jaren terug gegeven om dan te parkeren aan de Prakkestraat. Maar in het geval de 7 woningen gebouwd gaan worden, verdwijnen dan de parkeerplaatsen daar?
En indien deze niet verdwijnen: Kom gerust een keer op een avond rond 19.00 uur in de wijk kijken naar de beschikbare parkeerplekken. Nodig u van harte uit om de auto enigszins dichtbij b.v. mijn woning te parkeren.
Het is geen recht "om dichtbij" de eigen woning te kunnen parkeren, maar u zult begrijpen dat het wel degelijk wenselijk is en dit het woonplezier ten goede komt.
Wat in het geval ik door een blessure slecht ter been ben, moet ik dan de hele wijk doorstrompelen naar mijn auto op het moment dat ik medische zorg nodig heb?

Concreet mbt parkeerproblematiek:

- Verdwijnt de parkeerstrook aan de Prakkestraat?
- Worden er aan de Hummelsweide, tegenover onze blokken, nog parkeerplaatsen gesitueerd nu er "losse" woningen komen?
- Indien bovenstaand geldt: Welke reële oplossing biedt Ter Stege danwel de gemeente hiervoor?
- Hoe wordt de parkeerproblematiek opgelost ten tijde van de bouw van de 7 woningen? (Nog meer verkeersdruk door werklui, machines etc.)

3. Snelheidsverlagende maatregelen

Dat moet nu echt gebeuren; De straat lijkt een racebaan.
Het zijn niet de buurtbewoners zelf, maar ook **veelal** werklui die aan het werk zijn op de verschillende bouwlocaties, aan de andere zijde van de Oude Berkeltak.
Ik begrijp goed dat er nog steeds, gezien de bouwput, materieel door de straat rijdt. Echter mag het niet zo zijn dat er geracet en roekeloos gereden wordt: Toch best al veel gevaarlijke situaties gezien.

Mogelijk dat u deze punten wil meenemen in uw vergadering van 6 juni a.s.

Verneem graag uw reactie.

Met vriendelijke groeten,

Geachte heer Ter Beke,

Naar aanleiding van de inloopavond op 17 mei 2018 willen wij graag onze zienswijze inzake het herziene bestemmingsplan Op de Bleek onder uw aandacht brengen.

In 2017 is er een ontwerp bestemmingsplan door de gemeente opgesteld. Hierin is onder ander het perceel Hummelsweide/Prakkestraat bestemd als groen. Ook is destijds door de projectontwikkelaar op dit perceel grond geen bouwvergunning aangevraagd.

De project ontwikkelaar heeft voor het verstrijken van de deadline voor vrijwel alle percelen een bouwvergunning aangevraagd. Uit deze aanvraag bleek dat voor het bovengenoemde perceel geen vergunning was aangevraagd. Dit hebben we voor de zekerheid nogmaals bij de gemeente nagevraagd. Dit werd op 5 april 2017 door de medewerker van de gemeente Berkelland mevrouw Wijlens bevestigd.

Tot onze verbazing zagen wij vervolgens dat in het aangepaste ontwerp bestemmingsplan dit perceel weer is bestemd om maar liefst 7 woningen te bouwen. Wij vinden deze gang van zaken vreemd. Wij waren in de veronderstelling dat bouwpercelen alleen bebouwd kunnen worden indien hier tijdig een bouwvergunning op wordt aangevraagd. Aangezien de project ontwikkelaar dit verzuimd heeft om te doen, zouden zijn rechten hierop vervallen, nemen wij aan.

Op de vraag of dit voor een ieder ander ook zou gelden, hebben wij tijdens de inloopavond geen duidelijk antwoord mogen ontvangen. Wij vragen ons dan ook af of ieder ander de mogelijkheid tot bouwen wel zou hebben gekregen. Het voelt alsof de project ontwikkelaar tegemoet wordt gekomen ten koste van de direct aanwonende burger.

Gevolg van deze ontwikkeling is, dat wij in de veronderstelling waren dat “onze” wijk toch nog een groener karakter zou krijgen en dat door het vrij houden van dit perceel er een mooi groen deel in de wijk zou ontstaan. Dit perceel biedt dan de mogelijkheid tot informeel spelen voor de kinderen. Op dit moment vindt dit hier dan ook veelvuldig plaats en is het inmiddels een ontmoetingsplek voor vele kinderen geworden. Dit past dan ook precies binnen het kader van het speelruimtebeleidsplan van de gemeente. Zie onder andere het mooie plan op de HAM in de wijk het Simmelink.

Daarnaast willen wij in het kader van het aangepaste ontwerpplan aangeven dat bij bebouwing van het perceel Hummelsweide/Prakkestraat er in onze ogen een serieus parkeer probleem gaat onstaan. In het eerste plan (zie bijlage) is rekening gehouden met een parkeergarage onder de appartementen en parkeerplaatsen aan de Hummelsweide en Prakkestraat. De parkeerplaatsen aan de Prakkestraat zijn allemaal in gebruik en het grasveld aan de kant van de Humelsweide doet nu ook dienst als parkeerplaats. Dus feitelijk zoals in de bijlage is aangegeven. Door het bouwen van woningen zullen deze parkeerplekken in gebruik worden genomen door de auto’s van de bewoners op het perceel Hummelsweide en Prakkestraat. Wij vragen ons af of er aan de wettelijke parkeer eisen wordt voldaan.

Wij zagen in het eerste ontwerpplan met de bestemming groen op het perceel een aanzienlijke verbetering en waren als buurt al aan het filosoferen hoe dit een mooie bestemming binnen de wijk zou kunnen krijgen in de vorm van een ontmoetingsplek in het groen en informeel spelen voor de jeugd van alle leeftijden. Op de maat is sprake van veel pubers en honden, waardoor jongere kinderen hier niet naar toe kunnen. De speeltuin is mooi maar niet geschikt voor alle kinderen. Wij zien het dus ook als een gemiste kans om dit stuk grond te bebouwen. Naar ons idee kunnen door af te zien van bebouwing een aantal problemen worden opgelost.

1. Parkeerprobleem voor de huizen aan de Hummelsweide
2. Vergroening van de wijk
3. Informeel spelen in het groen voor alle leeftijden
4. Ontmoetingsplek voor de buurt.

Namens bewoners Prakkestraat 2, 4 en 6

Erwin te Nahuis en Wendy Floor Prakkestraat 2

Maarten Teutelink en Janneke Scholten Prakkestraat 4

Jethro Scholten en Hedi te Brummelstroete Prakkestraat 6

29
28
27
26
25
24
23
22
21
30
31
32
19
18
17

BT
BT-1
G
M
T
W
WA
W-GS
AANDUIDINGEN

Simmelink.

Tien jaar geleden hebben wij onze woning aan de Hummelsweide 6 gekocht. We hebben toen een dvd gekregen met een impressie erop hoe de wijk er uit zou komen te zien. Van deze sfeerimpressie is weinig over. Een klein deel is van de wijk is origineel, de rest is één of meerdere keren aangepast.

De belangrijkste reden dat wij voor Hummelsweide 6 hebben gekozen is dat voor onze twee-onder-een-kap niets zou worden gebouwd. Aan de Blekerij zou een strook met parkeerplaatsen komen en een groenstrook voorzien van gras en bomen.

We zijn inmiddels 10 jaar verder en gedurende die tijd hebben we verschillende informatieavonden van de gemeente en Ter Steege bijgewoond. De informatie die dan werd gegeven was onzes inziens vaag steeds hetzelfde. Wat nog wel eens wisselde waren de kleuren op het papier. Telkens andere woningtypes of andere bestemmingen voor de kavels.
Helder antwoord op de vragen hoe alles in de (nabije) toekomst zou worden ingevuld, kregen we geen enkele keer. Zelfs niet op 17 mei. Ik kan mij niet voorstellen dat de gemeente nog steeds niet weet welke type woningen Ter Steege wil gaan bouwen op de Blekerij en Hummelsweide.
Voorts was op de tekening van 17 mei te zien dat aan de Hummelsweide 7 grondgebonden woningen zouden worden gebouwd en aan de Blekerij 6 stuks. Zie bijlage 7a.
Nu is dit echter ook alweer gewijzigd in 6 grondgebonden woningen aan de Hummelsweide en 7 aan de Blekerij (zie bijlage 2).
Dit houdt voor ons in dat wij, in plaats van naar een groenstrook met etc., tegen een blinde muur van een woning aan moeten kijken. Hier gaan wij absoluut niet mee akkoord.

Als men van de Grotestraat de wijk in komt rijden, zou het zo mooi zijn dat in plaats van een rij woningen, een opgeknapt Ketelhuis met een groenstrook en de gerestaureerde schoorsteen de blikvanger zouden zijn. Op de groenstrook zou een mooi speelterrein gerealiseerd kunnen worden, dat ook geschikt is voor kinderen met een beperking.

Kort nog even de punten:
* Van het oorspronkelijke plan voor 'Op de Bleek' is weinig gerealiseerd.
* Gewijzigde bouwplannen van Ter Steege worden onzes inziens door de gemeente te makkelijk goed gekeurd.
* Invullingen van kavels kunnen van het een op het andere moment wijzigen.
* Omwonenden worden door de gemeente als kleine kinderen behandeld door niet open en eerlijk te communiceren terwijl dit laatste een speerpunt van de coalitie is.
* Gemeente, toon spierballen en dans niet telkens naar de pijpen van Ter Steege.

Goedenavond, mijn naam is Boukje Egbers, ik ben hier samen met mijn vriend Martijn Lievestro en wij zijn de bewoners van de Hummelsweide 4.

De reden om onze stem te willen laten horen over dit agenda punt komt voort uit verbazing en teleurstelling over de recent gewijzigde bouwplannen op de Bleek, en dan gaat het ons vooral om de ruimte voor het ketelhuis.

In januari 2018 zijn wij de gelukkige eigenaars geworden van de hummelsweide nummer 4. Wat waren we blij met de mooie groene entree en het zicht op het veldje en het ketelhuis wat deze wijk zo karakteristiek maakt. Bij de aankoop van ons huis in december 2017 hebben wij zowel vanuit de gemeente als vanuit de makelaar te horen gekregen dat er hoogstwaarschijnlijk werd afgeweken van de oorspronkelijke bouwplannen waarbij een appartementencomplex voor het ketelhuis gerealiseerd zou worden. Er werd ons toen gezegd dat er al veel gerecht is tussen de projectontwikkelaar en de gemeente en dat het ernaar uitzag dat, in het kader van de krimp, de bouwvergunning voor het appartementencomplex zou komen te vervallen. "Alleen in het hoogste beroep"werd gezegd "was het voor de projectontwikkelaar nog mogelijk om deze zaak te winnen", maar deze kans werd als nihil ingeschat en gecommuniceerd naar ons als nieuwe bewoners.

Omdat wij daarna natuurlijk de ontwikkelingen hierover wel bleven volgen hebben wij gebruik gemaakt van het inzagerecht van het nieuwe gewijzigde bestemmingsplan dat vanaf februari tot 3 april ter inzage lag op het gemeentehuis. Hierop werd bevestigd wat wij al verwachtten vanuit de eerdere communicatie, het appartementencomplex zou geen doorgang vinden en het veldje voor het ketelhuis werd als groenbestemming aangegeven. Hoewel we op de hoogte waren dat er andere zienswijzen ingediend konden worden tot 3 april, hebben wij ons natuurlijk nooit gerealiseerd dat er andere opties mogelijk zouden zijn, vanuit de communicatie bleek immers: óf toch nog de appartementen óf de groenbestemming.

We waren natuurlijk erg verbaasd en teleurgesteld om in de krant te moeten lezen dat de gemeente een deal had gesloten met de projectontwikkelaar en er i.p.v. het appartementencomplex in totaal 13 nieuwe grondgebonden woningen bij zouden komen, nu in de planning 7 op het veldje voor het ketelhuis. Ook de brief die een aantal dagen daarna op de mat viel waarin dit gegeven werd medegedeeld leidde tot verbazing, woede en teleurstelling. Dat wij via een krantenbericht moesten vernemen dat de deal al was beklonken gaf ons daarnaast een extra gevoel van machteloosheid.

Weg met het groene karakter en het speelveldje voor het ketelhuis ~~voor de~~ kinderen ~~waar tot op heden heel veel gebruik van wordt gemaakt~~ door kinderen uit de hele wijk.

dat door kinderen tot op heden veel wordt gebruikt

Er is ons, als nieuwe bewoners, nooit iets verteld over intensief overleg dat blijkbaar nog heeft plaatsgevonden tussen gemeente en projectontwikkelaar of we zijn er nooit op geattendeerd dat er mogelijk een ALTERNATIEF zou komen voor het appartementencomplex, en dat andere vormen en plaatsen van bebouwing op dat veldje überhaupt nog een optie was. Wij vinden dat de gemeente steken heeft laten vallen op het punt communicatie, en verkeerde en onvolledige, voor ons gevoel zelfs misleidende informatie heeft verstrekt.

We vinden dat de gemeente daarnaast, in het kader van het speelruimtebeleidsplan eens goed moet nadenken over hun kernvisie daarin; ik refereer:

De kern daarvan is: *bij het inrichten en beheren van de openbare ruimte moet het onderdeel bespeelbaarheid mee worden genomen.* Kijk naar deze nieuwe jonge woonwijk en de wensen van de bewoners hierbij, de wens voor een veilige centrale speelplek die geschikt is voor kinderen en jeugdigen is hier heel groot.

Ik refereer verder: De belangrijkste uitgangspunten waarmee rekening moet worden gehouden bij de inrichting, het beheer en het onderhoud van bestaande en nieuwe woonwijken:

1: De 0- tot 18-jarigen in gemeente Berkelland hebben recht op informele en formele speelruimte..

2. Om voldoende ontwikkelingsmogelijkheden aan de doelgroep te bieden wordt een gevarieerd aanbod aan speelruimte en speelfuncties gerealiseerd.

Het huidige minispeeltuintje dat er nu is slechts voor kinderen van 4-8 jaar aantrekkelijk

3: Bij ontwerp en onderhoud van de openbare ruimte wordt nagegaan hoe de bespeelbaarheid verhoogd kan worden.

Vooral op punt 3 lijkt een antwoord ons duidelijk: kijk naar de centrale plek die het veld voor het ketelhuis hiervoor biedt; veiligheid, zichtbaarheid, nabijheid. Daarnaast bevordert de centrale ligging het contact tussen de bewoners en wordt het zicht op het historische pand behouden. De maat voldoet op geen enkel gebied aan deze punten.

Wij zouden u daarom willen vragen de gewijzigde plannen alsnog grondig te heroverwegen. Bedankt voor uw tijd.

Onderwerp: Email namens bewoners van Kalanderij over bouwplannen Op de Bleek. Niet kindvriendelijk!

Eibergen, 10 juni 2018

Geachte heer/mevrouw,

Naar aanleiding van het artikel in de Tubantia van 7 juni 2018, over de bouwplannen in onze wijk Op de Bleek, willen wij hierbij als bewoners onze onvrede en zorgen uiten.

Wij wonen allemaal aan de Kalanderij en hebben er bewust voor gekozen om in een wijk te gaan wonen waar **veel groen** is en welke **kindvriendelijk** is. Helaas hebben wij vernomen dat er nu ook bouwplannen klaarliggen voor de grasvelden voor het Ketelhuis en bij de Prakkestraat. Dit bevreemd ons, aangezien deze als 'groen' stonden aangemerkt op de tekeningen tijdens een bijeenkomst van september 2017.

Ook zijn wij ontevreden over de communicatie over de bouwplannen. Wij zijn nooit geïnformeerd; wij moeten uit de krant vernemen dat de laatste groene stukken in de wijk bebouwd gaan worden. En dat, terwijl dit niet het geval zou zijn. Waar is de communicatie vanuit de projectontwikkelaar/gemeente richting de bewoners van de betreffende wijk?

Bij het Ketelhuis is ook de speeltuin. Een zeer belangrijk onderdeel van de wijk voor de vele kinderen die er inmiddels wonen. **Wat gaat er met deze speeltuin gebeuren?**
Gezien de hoeveelheid kinderen in de wijk, komt er wat ons betreft liever een **uitbreiding** van deze speeltuin, zodat er voor iedere leeftijd wat te spelen valt. (Denk aan een glijbaan, gewone schommels, etc) Met de komst van meer nieuwe bewoners zullen er ook nog meer kinderen komen. Waar moeten zij spelen als er geen groen meer overblijft?

De grasvelden zijn de enige stukken groen die nog over zijn. Ter Steege noemt op hun eigen website dat zij bouwen aan **'Wonen tussen Groen en water'.** Veel groen blijft er echter niet over wanneer bovengenoemde grasvelden bebouwd gaan worden. Wij zijn dan ook absoluut **tegen** de plannen om hier nog meer woningen te gaan bouwen. Daarbij zijn nog niet eens alle huizen verkocht, dus waarom nog meer huizen bouwen?

Het grasveld voor het Ketelhuis is het eerste aanzicht wanneer men de wijk inrijdt. Wanneer hier mooi groen te zien is, oogt dit veel aantrekkelijker. Het is het middelpunt van de wijk.

Brengt ons op nog enkele punten:
- Het grasveld voor het Ketelhuis is volgegooid met hoge bergen zwart zand en stenen. Wij zien graag dat dit verdwijnt. Het ligt er al maanden. Het is lelijk, het is gevaarlijk (jeugd klimt erop en gooit stenen op de weg) en het belemmert het zicht vanaf de Hummelsweide en de Blekerij. En overal waar zulke bergen zand liggen, is geen groen te zien.
- De Kalanderij is door Ter Steege, maanden geleden, aan één kant afgesloten vanwege de bouw. Zonder enige vorm van communicatie. Onze straat is hierdoor doodlopend geworden. Dit is onhandig en onnodig. Ons verzoek is dan ook dat Ter Steege onze straat zsm weer opent.
- Er wordt veel te hard gereden in de wijk. Snelheidsremmers zijn wenselijk.

Maar speerpunt is en blijft: **Behoud het groen. Geen verdere bouwprojecten voor het Ketelhuis en aan de Prakkestraat!**

Wanneer de plannen, genoemd in het bovengenoemde artikel in de Tubantia, waarheid worden, maakt Ter Steege zijn eigen belofte niet waar en voelen wij ons als kopers/ bewoners bedonderd.

Wij hopen dat u onze zorgen weg gaat nemen en horen graag van u.

Met vriendelijke groet,

Namens alle bewoners van Kalanderij
Te weten, nummers: 3, 5, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 22, 24, 26, 28

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 207392

Raadsvergadering : 12 juni 2018

Onderwerp : Krediet voor eventuele aankoop locatie Grolseweg 19 in Beltrum

Collegevergadering : 5 juni 2018
Portefeuillehouder : J.H.A. van Oostrum
Steller : E.A.M. Bouwhuis-ter Hedde tel: : 0545-250 316

Te nemen besluit:
Beschikbaar stellen van een krediet van € 900.000,00 voor de eventuele aankoop van de locatie Grolseweg 19 in Beltrum en de lasten die daaruit voortvloeien te dekken uit de algemene reserve.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Wij overwegen over te gaan tot een strategische aankoop van de locatie Grolseweg 19 in Beltrum. Ondanks het feit dat wij zeer terughoudend zijn met de aankoop van onroerend goed objecten willen wij in dit geval mogelijk een uitzondering maken en toch over gaan tot aankoop. Het bedrijf ligt op zeer korte afstand van omwonenden, de vergunningprocedure heeft inmiddels een zeer lange en onwenselijke doorlooptijd en uw raad heeft aangegeven de bedrijfsvoering op deze locatie niet meer wenselijk te vinden. Indien het tot aankoop komt zal in een later stadium met uw raad in overleg worden gegaan om tot een herbestemming van de locatie te komen.

Voorstel aan uw raad is om het voor de eventuele aankoop noodzakelijke krediet beschikbaar te stellen uit de algemene reserve.

Het effect van de eventuele aankoop is dat de langslepende vergunningprocedure vanaf 2010 tot een eind wordt gebracht waarbij tevens tegemoet wordt gekomen aan de omvangrijke bezwaren tegen de voorgenomen uitbreiding van de directe omgeving.

Om dit te realiseren heeft de eigenaar van de locatie aangegeven bereid te zijn de grond en de opstallen aan de gemeente te verkopen voor een bedrag van € 900.000,00 kosten koper tegen finale kwijting. Op 30 april 2018 zijn afspraken gemaakt over de voorwaarden om in verdere onderhandeling te treden. Eén daarvan is de voorwaarde dat u akkoord gaat met onderhavig voorstel. In een later stadium zullen wij uiteraard zelf nog moeten beslissen of wij daadwerkelijk tot aankoop overgaan (artikel 160 lid 1 sub e GemW).

<u>Stand van zaken aanvraag omgevingsvergunning</u>
Naast de overweging om over te gaan tot een strategische aankoop van de locatie is ook de aanvraag omgevingsvergunning in behandeling. De volgende punten zijn hierbij van belang.
Op dit moment kan er nog geen besluit op de aanvraag worden genomen omdat er eerst gemeentelijk Plussenbeleid moet worden vastgesteld. Het Gelders Plussenbeleid bevat immers geen overgangsrecht zodat dit onmiddellijke werking heeft gekregen en ook van toepassing is op deze aanvraag.

In te vullen door Griffie:

<u>Commissievergadering</u>
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

<u>Raadsvergadering</u>
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

De rechtbank heeft nu in een andere zaak in Brabant het ontbreken van overgangsrecht strijdig bevonden met de rechtszekerheid. Maar omdat deze uitspraak eerst nog bevestigd moet worden door de Raad van State zullen wij op dit moment nog steeds eerst Plussenbeleid moeten vaststellen alvorens besluitvorming kan plaats vinden.
Het Gelders Plussenbeleid is van toepassing op uitbreidingen van een agrarisch bouwvlak voor een niet-grondgebonden veehouderij(tak) als daarbij sprake is van een uitbreiding met meer dan 500 m². Het Plussenbeleid is niet van toepassing als er binnen het bouwvlak wordt gebouwd of als er sprake is van een uitbreiding van het bouwvlak minder dan 500 m². In deze aanvraag is de uitbreiding buiten het bouwvlak meer dan 500 m².
Daarnaast is er nieuw onderzoek over gecombineerde luchtwassers. Gecombineerde luchtwassers halen veel minder geurreductie dan nu in wetgeving is vastgelegd. Hiervoor moet de Regeling geurhinder en veehouderij worden aangepast. De datum van inwerkingtreding is nog niet bekend en ook de definitieve inhoud van de Regeling is nog niet bekend. Dit zou tot een weigering van de omgevingsvergunning kunnen leiden. Iedere vorm van weigering kan voor de aanvrager aanleiding zijn tot het indienen van een schadeclaim.

Argumentatie:
Zoals al aangegeven gaat het in dit geval om een mogelijke strategische aankoop met de argumenten die in dit voorstel genoemd zijn.

Kanttekeningen en risico's
Deze mogelijke strategische aankoop levert geen precedentwerking op voor andere gevallen aangezien deze situatie op zich zelf staat.

Financiën
De eventuele aankoop van de panden en de gronden ter waarde van € 900.000,00 levert voor 2018 een kapitaallast op van circa € 414.000,00. We stellen u voor deze last voor 2018 te dekken uit de algemene reserve. De kapitaallasten voor 2019 e.v. ter waarde van jaarlijks € 18.000,00 worden structureel gedekt binnen de begroting 2019 e.v..

Communicatie
N.v.t.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Door de eventuele aankoop van de locatie wordt de gemeente eigenaar en heeft daarmee in privaatrechtelijke zin de regie over de locatie. Te zijner tijd wordt bekeken wat de beste invulling is voor het toekomstig gebruik van de locatie.

Planning en evaluatie
De verdere onderhandeling over de totstandkoming van een eventuele koopovereenkomst zal in overleg met partijen plaatsvinden.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 12 juni 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 5 juni 2018;

b e s l u i t :

een krediet van € 900.000,00 beschikbaar te stellen uit de algemene reserve voor de eventuele aankoop van de locatie Grolseweg 19 in Beltrum.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
12 juni 2018

de griffier, de voorzitter, .

Raadsvergadering

Dossiernummer	1355
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 juni 2018
Agendapunt	24
Omschrijving	Bespreekstuk / Doorontwikkeling samenwerking Regio Achterhoek 'De Achterhoek werkt door 2.0'

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsvergadering	12 juni 2018

gemeente Berkelland

Zaaknummer	:	215413
Raadsvergadering	:	12 juni 2018
Onderwerp	:	Doorontwikkeling samenwerking Regio Achterhoek: “De Achterhoek werkt door 2.0”
Collegevergadering	:	24 april 2018
Portefeuillehouder	:	M.H.H. van Haaren-Koopman
Steller	:	J.H. Oosterink tel: : 0545-250 353

Te nemen besluit:
1. Instemmen met voorgestelde doorontwikkeling van de regionale samenwerking zoals geformuleerd in Bijlage I ‘De Achterhoek werkt door 2.0’ versie 11 april 2018;
2. Hiertoe instemmen met de voorgestelde wijzigingen van de samenwerkingsregeling, resulterend in de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek (24e wijziging);
3. Het college toestemming geven om ook in te stemmen met de 24e wijziging van de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek;
4. Geen zienswijzen inbrengen ten aanzien van de gewijzigde begroting 2018 en de 1ste begrotingswijziging 2018. De vaststelling door het algemeen bestuur vindt plaats op 11 juli 2018;
5. De secretaris/directeur van de Regio Achterhoek opdracht geven tot het laten uitvoeren van een onafhankelijke evaluatie van de nieuwe werkwijze, 2 jaar nadat deze formeel van start gaat.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Woon je in de Achterhoek, dan woon je in eerste instantie in je buurtschap, dorp of stad. Maar direct daarna ben je inwoner van deze streek: de Achterhoek. Dat is de beleving van onze inwoners en van onze bedrijven en maatschappelijke organisaties. Vanuit het besef dat de toekomst van onze regio onze gezamenlijke zorg is, sloegen zo’n tien jaar geleden ondernemers, onderwijsinstellingen, woningcorporaties, zorginstellingen, inwoners en overheid de handen ineen. Samen maakten we de Achterhoek Agenda2020 en inmiddels is een stroom aan initiatieven en projecten gerealiseerd, die onze regio blijvend versterken. Naast deze concrete opbrengst heeft de afgelopen tien jaar één ding duidelijk gemaakt: samenwerken is – inderdaad - dè manier om de grote opgaven in de Achterhoek het hoofd te bieden. Opgaven op het gebied van economie, de woningvoorraad en de bereikbaarheid van de Achterhoek.

Om de vraagstukken in onze regio breed, slagvaardig en efficiënt aan te pakken wordt een versterkte samenwerking tussen de drie O’s voorgesteld, met als basis de bestaande gemeenschappelijke regeling ‘Regio Achterhoek’. De nieuwe samenwerkingsstructuur is er op gericht dat we zowel onze gezamenlijke agenda als onze samenwerking ‘smart’ organiseren: in onze regio past ‘smart governance’.

Argumentatie:
1.1 Het voorstel gaat uit van een partner samenwerking tussen de overheid, het onderwijs, de ondernemers en maatschappelijke organisaties in de Achterhoek. Via de Achterhoek

---

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

Board sturen overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties gezamenlijk op de visie voor de Achterhoek richting 2030. De Achterhoekse raden komen meer aan het stuur in de samenwerking; via de Achterhoeks Raad sturen zij op de inhoud van de samenwerking.

2.1 Mede op verzoek van een aantal gemeenteraden zijn twee second opinions uitgevoerd door specialisten op het gebied van bestuurskundige en juridische vraagstukken. De gemeente Oude IJsselstreek heeft daarnaast nog een juridisch advies gevraagd. De toon van deze adviezen is positief. Een groot deel van de adviezen is verwerkt in het voorstel en in de voorgestelde 24e Wijziging van de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek.
Principieel van aard is de vraag of je gremia in de Samenwerkingsregeling (GR) mag toevoegen die niet in de WGR benoemd zijn. Aan het begin van het traject lag de keus voor of de GR het gewenste vehikel was om de 3O samenwerking verder vorm te geven. Het AB heeft er in 2017 voor gekozen dit te handhaven, met name omdat de positie van de gemeenteraden hiermee formeel goed verankerd is. Deze keuze betekent het 'oprekken' van de mogelijkheden die de WGR biedt, zonder daar overigens mee in strijd te zijn. We voegen een aantal gremia toe, naast de bestaande formele gremia in de GR. Deze 'informele' gremia zijn in de praktijk belangrijke dragers van het systeem (de praktische werking van deze werkafspraken wordt in de drie externe juridische adviezen onderschreven). Hiermee behouden we de echte vernieuwing, en kan de Achterhoek samen met BZK verkennen of deze samenwerkingsstructuur meerwaarde biedt voor het aanpassen van de WGR.
Dit betekent dat het informele systeem kan werken zoals is voorgesteld en bedacht, en dat daarnaast de noodrem uit het formele systeem voor gemeenten behouden blijven. De borging uit het formele systeem rondom publiekrechtelijke taken wordt immers op geen enkele manier aangetast. Zie ook "Toelichting".

3.1 De samenwerkingsregeling zoals deze nu wordt (en eigenlijk ook al was), is een zogeheten "gemengde" regeling: een regeling waaraan zowel colleges als raden gebonden zijn. De wet schrijft voor dat als een college over wil gaan tot wijziging (ook als een raad dat zelf ook wil), de raad hiervoor toestemming moet geven aan het college (art. 1 lid 2 Wgr). Daarom is beslispunt 3 opgenomen, maar eigenlijk is dit een formaliteit.

4.1 De gewijzigde begroting is een direct gevolg van de nieuwe samenwerkingsvorm. Om de ambities van de Achterhoekse samenwerking in de komende periode waar te kunnen maken wordt een kwaliteitsslag gevraagd van Regio Achterhoek. Dit betekent een uitbreiding in formatie op het gebied van lobby en programmaregie. Gemeenten en de provincie, financieren de basisinfrastructuur, het procesgeld voor de Achterhoek Board en daarmee de organisatie Regio Achterhoek. De andere O's dragen in ieder geval bij binnen projecten en programma's en door de inzet van menskracht. Daarnaast zou een structurele bijdrage vanuit ondernemers en maatschappelijke organisaties een verrijking zijn van het systeem. Dit wordt in de komende periode verder verkend. Het voorstel is bovendien tot een investeringsagenda te komen.

Kanttekeningen en risico's
Indien de gemeenteraad toch een zienswijze kenbaar wil maken dan dient zij dit vóór 27 juni 2018 schriftelijk kenbaar te maken.

Financiën
Van de gemeenten wordt een extra inwonerbijdrage gevraagd van € 2, van de Provincie wordt eveneens een bijdrage van € 2 per inwoner gevraagd. De berekeningen in het document 'De Achterhoek werkt door 2.0' en het begrotingsonderdeel 'wat mag het kosten' betreffen structurele bedragen voor een heel boekjaar. Het voorstel gaat echter uit van een begrotingswijziging per 1 juli 2018, zodat verhoging van de inwonerbijdrage

voor 2018 € 1 bedraagt. Dit zal meegenomen worden in de eerstvolgende begroting(swijziging) van de gemeente Berkelland.

Communicatie
Nader in te vullen

Initiatief, participatie en rol gemeente
N.v.t.

Planning en evaluatie

Van start
Na een positief besluit van de gemeenteraden start de samenwerking in de nieuwe vorm zo snel mogelijk, liefst per 1 juli 2018. Om voortvarend van start te kunnen gaan zal de Achterhoek Raad daarom als eerste de Achterhoek Board moeten benoemen liefst voor de zomer. Zo kan de Board de eerste inhoudelijke bijeenkomst van de Achterhoek Raad voorbereiden. Deze eerste bijeenkomst van de Achterhoek Raad is voorzien op 20 september.

Het is de bedoeling te gaan werken met Regiodagen, in principe de derde donderdag van de maand. Op deze dagen vergaderen de Thematafels en de Board. Hoe vaak gewenst kan de Achterhoek Raad vergaderen op de avond van deze Regiodag.

Evaluatie
Voorgesteld wordt de nieuwe werkwijze na een periode van 2 jaar te laten evalueren door een onafhankelijke partij. Daar zal te zijner tijd een voorstel voor aan de Achterhoek Raad worden voorgelegd.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 12 juni 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 24 april 2018;

b e s l u i t :

1. in te stemmen met voorgestelde doorontwikkeling van de regionale samenwerking zoals geformuleerd in Bijlage I ‘De Achterhoek werkt door 2.0’ versie 11 april 2018;
2. hiertoe in te stemmen met de voorgestelde wijzigingen van de samenwerkingsregeling, resulterend in de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek (24e wijziging);
3. het college toestemming te geven om ook in te stemmen met de 24e wijziging van de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek;
4. geen zienswijzen in te brengen ten aanzien van de gewijzigde begroting 2018 en de 1ste begrotingswijziging 2018. De vaststelling door het algemeen bestuur vindt plaats op 11 juli 2018;
5. de secretaris/directeur van de Regio Achterhoek opdracht te geven tot het laten uitvoeren van een onafhankelijke evaluatie van de nieuwe werkwijze, 2 jaar nadat deze formeel van start gaat.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
12 juni 2018

de griffier, de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp: Doorontwikkeling samenwerking Regio Achterhoek: “De Achterhoek werkt door 2.0”

Het voorstel gaat uit van een partner samenwerking tussen de overheid, het onderwijs, de ondernemers en maatschappelijke organisaties in de Achterhoek. Via de Achterhoek Board sturen overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties gezamenlijk op de visie voor de Achterhoek richting 2030. De Achterhoekse raden komen meer aan het stuur in de samenwerking; via de Achterhoeks Raad sturen zij op de inhoud van de samenwerking.

Agenda 2030
Sinds het maken van de Agenda2020 is er veel gebeurd en is veel nieuwe informatie beschikbaar gekomen over de staat van de Achterhoek. Bovendien komt 2020 rap dichterbij. Daarom vond van september 2017 tot maart 2018 een interactief proces plaats om te bepalen wat de belangrijkste thema’s en uitdagingen voor de komende jaren zijn. Honderden actieve en betrokken Achterhoekers deden mee, al dan niet professioneel. Het resultaat: de ToekomstKrant*, waaruit we kunnen putten voor de nieuwe Agenda2030.
Het draaiende houden en versterken van de economie blijft de belangrijkste opgave op de Agenda2030. Dat vraagt om een aantal randvoorwaarden. Om de agenda handen en voeten te geven, hebben we zes thema’s gekozen waarmee we als overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties (de drie O’s) aan de slag gaan:
- Smart Werken en Innovatie
- Onderwijs en Arbeidsmarkt
- Vastgoed en Woningmarkt
- Mobiliteit en Bereikbaarheid
- Circulaire economie en Energietransitie
- Zorginnovatie

*Zie www.regioachterhoek.nl/toekomsttoer.

Hoe ziet de nieuwe samenwerking eruit?
De nieuwe, versterkte samenwerkingsstructuur bestaat uit een Achterhoek Raad, Achterhoek Board, Achterhoek Thematafels en Regio Achterhoek. We kunnen met deze nieuwe organisatiestructuur concreet aan de slag én ‘werkendeweg’ komen tot een steeds betere, effectievere samenwerkingsvorm. Niet onbelangrijk is dat de nieuwe structuur kan rekenen op een breed draagvlak bij de betrokken overheidsinstellingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Achterhoek Raad
Voor de grote opgaven waar we voor staan is bestuurlijke slagkracht nodig. Daarom nemen raadsleden uit alle Achterhoekse gemeenten deel aan de Achterhoek Raad. Samen bepalen zij de globale koers voor de Achterhoek. Zo is het aan de Raad om in te stemmen met de inhoudelijke kaders en thema’s en de visie op de regionale samenwerking. De afzonderlijke raadsleden functioneren daarbij als ‘ambassadeurs’ naar hun eigen lokale gemeenteraden.
De Achterhoek Raad stuurt nadrukkelijk aan de voorkant van het proces, door het vaststellen van de Achterhoek Agenda, de Jaarplannen en de evaluaties die door de Achterhoek Board worden voorbereid. Het is ook de Raad die de leden van de Achterhoek Board benoemt, op voordracht van het algemeen bestuur van de Regio en de achterbannen van de ondernemers en de maatschappelijke organisaties.

Achterhoek Board
De Achterhoek Board bestaat uit vertegenwoordigers van de drie O’s en is het gezicht van de Achterhoekse samenwerking. De Board schakelt voortdurend tussen de

Achterhoek Raad en de thematafels. Zo bereidt de Board samen met de Thematafels de inhoudelijke Agenda2030, de jaarplannen en evaluaties voor en bespreekt deze met de Achterhoek Raad. De Achterhoek Board is verantwoordelijke voor de voorbereiding van de bijeenkomsten van de Achterhoek Raad. De Board ziet verder toe op de voortgang en de terugkoppeling vanuit de Thematafels richting de Raad, en omgekeerd. Speciale taak van de Achterhoek Board is de coördinatie van de lobby en de grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland.

Achterhoek Thematafels
De zes Achterhoek Thematafels zijn bestuurlijke werkgroepen die elk een thema van de Agenda2030 onder hun hoede hebben. De Thematafels leveren inhoudelijke bijdragen aan de Agenda2030 en het Jaarplan en zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren hiervan. De Thematafels informeren de Achterhoek Raad over de inhoud en de voortgang. Daarnaast kunnen nieuwe initiatieven vanuit de Thematafels ontstaan.

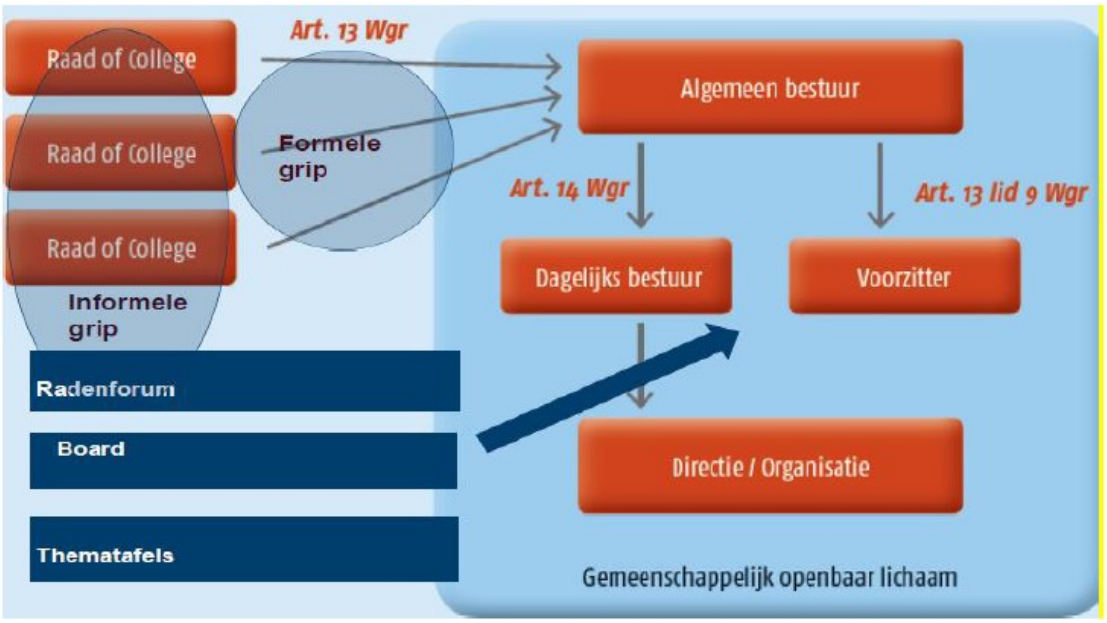
Algemeen en dagelijks bestuur Regio Achterhoek
In de nieuwe structuur zijn de rollen van het algemeen en dagelijks bestuur vooral gericht op het mogelijk maken van de samenwerking. De Achterhoek Board bepaalt immers samen met de Achterhoek Raad de inhoudelijke koers van de samenwerking. Het algemeen bestuur zal zich daarom meer richten op werkzaamheden als de begroting, taken op het gebied van personeelszaken, financiën, automatisering, huisvesting, administratie- en archieftaken, communicatie en subsidies en –werving. Het dagelijks bestuur blijft onder meer verantwoordelijk voor het voorbereiden en toezenden van de begroting van Regio Achterhoek, het voorbereiden van vergaderingen van het algemeen bestuur en de dagelijkse gang van zaken.

Financiële effecten en de organisatie Regio Achterhoek
Om de ambities van de Achterhoekse samenwerking in de komende periode waar te kunnen maken wordt een kwaliteitsslag gevraagd van Regio Achterhoek. Dit betekent een uitbreiding in formatie op het gebied van lobby en programmaregie. Gemeenten en de provincie, financieren de basisinfrastructuur, het procesgeld voor de Achterhoek Board en daarmee de organisatie Regio Achterhoek. De andere O's dragen in ieder geval bij binnen projecten en programma's en door de inzet van menskracht. Daarnaast zou een structurele bijdrage vanuit ondernemers en maatschappelijke organisaties een verrijking zijn van het systeem. Dit wordt in de komende periode verder verkend.
Het voorstel is bovendien tot een investeringsagenda te komen.

Van de gemeenten wordt een extra inwonerbijdrage gevraagd van € 2, van de Provincie wordt eveneens een bijdrage van € 2 per inwoner gevraagd. De berekeningen in het document De Achterhoek werkt door 2.0' en het begrotingsonderdeel 'wat mag het kosten' betreffen structurele bedragen voor een heel boekjaar. Het voorstel gaat echter uit van een begrotingswijziging per 1 juli 2018, zodat verhoging van de inwonerbijdrage voor 2018 € 1 bedraagt.

Juridische toets
Mede op verzoek van een aantal gemeenteraden zijn twee second opinions uitgevoerd door specialisten op het gebied van bestuurskundige en juridische vraagstukken. De gemeente Oude IJsselstreek heeft daarnaast nog een juridisch advies gevraagd. De toon van deze adviezen is positief. Een groot deel van de adviezen is verwerkt in het voorstel en in de voorgestelde 24e Wijziging van de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek. Principieel van aard is de vraag of je gremia in de Samenwerkingsregeling (GR) mag toevoegen die niet in de WGR benoemd zijn. Dit brengt ons terug naar de oorsprong van het voorstel. Aan het begin van het traject lag de keus voor of de GR het gewenste vehikel was om de 3O samenwerking verder vorm te geven. Het AB heeft er in 2017 voor gekozen dit te handhaven, met name omdat de positie van de gemeenteraden hiermee formeel goed verankerd is. Deze keuze betekent het 'oprekken' van de mogelijkheden die de WGR biedt, zonder daar overigens mee in strijd te zijn. We voegen een aantal

gremia toe, naast de bestaande formele gremia in de GR. Deze ‘informele’ gremia zijn in de praktijk belangrijke dragers van het systeem (de praktische werking van deze werkafspraken wordt in de drie externe juridische adviezen onderschreven). Hiermee behouden we de echte vernieuwing, en kan de Achterhoek samen met BZK verkennen of deze samenwerkingsstructuur meerwaarde biedt voor het aanpassen van de WGR.
Dit betekent dat het informele systeem kan werken zoals is voorgesteld en bedacht, en dat daarnaast de noodrem uit het formele systeem voor gemeenten behouden blijven. De borging uit het formele systeem rondom publiekrechtelijke taken wordt immers op geen enkele manier aangetast. Onderstaande afbeelding komt uit de presentatie die Roeland Stolk in december jl. in Ulft aan raadsleden heeft gegeven, hierin is het formele en informele deel van de invloed nog eens weergegeven.

De samenwerkingsregeling zoals deze nu wordt (en eigenlijk ook al was), is een zogeheten “gemengde” regeling: een regeling waaraan zowel colleges als raden gebonden zijn. De wet schrijft voor dat als een college over wil gaan tot wijziging (ook als een raad dat zelf ook wil), de raad hiervoor toestemming moet geven aan het college (art. 1 lid 2 Wgr). Daarom is beslispunt 3 opgenomen, maar eigenlijk is dit een formaliteit.

Bijlagen
Bijlage 1 Voorstel “De Achterhoek werkt door 2.0”
Bijlage 2: De gewijzigde Samenwerkingsregeling (24ste wijziging)
Bijlage 2a: Artikelsgewijze wijzigingen
Bijlage 3: De gewijzigde begroting 2018
Bijlage 3a: 1e begrotingswijziging
Bijlage 4: Procesverantwoording incl. Verantwoording amendementen AB en inbreng raden
Bijlage 5 a t/m d: Bestuurlijke en juridische adviezen en reactie DB hierop
Bijlage 6: Verkorte versie “De Achterhoek werkt door 2.0”

AGENDA VERGADERING ALGEMEEN BESTUUR

Datum	:	25 april 2018
Tijd	:	9.30 – 11.30 uur
Plaats	:	Bestuurskamer Regio Achterhoek

CONCEPT AGENDA

1. **Opening en vaststelling agenda**

2. **Verslag van de vergadering van 14 maart 2018** (bijlage)
   Vaststellen van het verslag.

3. **Mededelingen, mondelinge terugkoppelingen en ingekomen stukken**
   - Stand van zaken actie t.a.v. voorbereiding provinciale verkiezingsprogramma's (mondeling S. Veneman)

Regio Achterhoek

4. **Doorontwikkeling regionale samenwerking** (bijlagen)
   Vaststellen van "De Achterhoek werkt door 2.0", en deze samen met 24ste Samenwerkingsregeling, begroting 2018 en 1ste begrotingswijziging 2018 aan te bieden aan de raden.
   Vanwege de overzichtelijkheid is het de bedoeling de stukken in 1 set richting raden te verzenden. In verband met de wettelijke reactietermijn van de raden op de Begrotingswijziging betekent dit dat de stukken direct na het AB van de 25e door het AB verzonden worden aan de raden.
   Daarbij is het van belang dat de colleges voorafgaand aan het AB:
   - Een voorgenomen besluit nemen over de 24ste Samenwerkingsregeling, onder voorbehoud van instemming van de gemeenteraad.

   De definitieve besluitvorming over de 24ste samenwerkingsregeling, begroting 2018 en 1ste begrotingswijziging 2018 is voorzien voor de vergadering van het AB op 11 juli.

5. **Selectiecommissie Achterhoek Board** (bijlage)
   Kennisnemen van het voorsorteren op de Achterhoek Board.

6. **Lobby** (bijlagen)
   Kennis nemen van de lobby gerelateerde zaken en activiteiten.
   Bespreken:
   a. **Herijking Regiodeal**
   b. **Lentediner 16 mei**

3O samenwerking

7. **Terugkoppeling Stuurgroep 2020 van 19 april** (mondeling door A. Spekschoor)
   Bijgevoegd is de conceptagenda.

Intergemeentelijke samenwerking

8. **Afstemmingspunten uit de poho's** (bijlage)
   Bespreken van de afstemmingspunten.

9. **Rondvraag en sluiting**

Doetinchem, 11 april 2018

Namens de voorzitter van Regio Achterhoek,

mevrouw S. Veneman,
secretaris/directeur

Verslag van de vergadering d.d. 14 maart 2018

Aanwezig	:	De heren M. Boumans (voorzitter), J. Bengevoord, A. Spekschoor, P. Drenth, A. Stapelkamp (vervangt de heer G. Nijland), B. Kuster en de dames A. Bronsvoort, M. van Haaren en S. Veneman (secretaris)
Verslag	:	Mevrouw W. Stortelder
Afwezig	:	De heer G. Nijland

1. Opening en vaststellen agenda

De heer Boumans opent de vergadering.

2. Verslag van de vergadering van 31 januari 2018

Akkoord.

3. Mededelingen en mondelinge terugkoppelingen

Mevrouw Veneman meldt dat er eind april/begin mei een gezamenlijke raadsbijeenkomst zal worden gehouden. Onderwerpen zijn in ieder geval de doorontwikkeling en de Toekomstagenda. De bijeenkomst wordt voorbereid met de griffiers. De heer Stapelkamp geeft aan dat het goed zou zijn als er dan een factsheet beschikbaar is met de regionale onderwerpen.
De heer Spekschoor stelt voor om als Achterhoek in beeld te brengen welke elementen we –vanuit gezamenlijk belang- in de provinciale verkiezingsprogramma's zouden willen hebben. Dat heeft de vorige keer goed gewerkt. Afgesproken wordt om dit in klein verband voor te bereiden, waarbij alle politieke stromingen en gemeenten betrokken zijn. Actie S. Veneman/ P. Drenth.

4. Doorontwikkeling regionale samenwerking

De heer Boumans geeft aan dat de twee ontvangen adviezen beide aangeven dat de voorgestelde structuur kan, maar dat er nog wel wat uitdagingen zijn. Hij stelt voor om de adviezen op te volgen, maar dat dit niet voor deze vergadering mogelijk was. Mevrouw Veneman vult aan: dat betekent dus dat de GR later (AB 25 april) wordt vastgesteld, na verwerking van de adviezen.
De heer Boumans vraagt om een reactie van de AB leden.

De heer Spekschoor: complimenten voor de notitie. De adviezen waren een goede aanvulling. Bij het bezoek van de DG afgelopen vrijdag werd de suggestie gedaan om ook deze bestuurlijke vernieuwing mee te nemen in de Regiodeal.
Aandachtspunt is hoe lopende processen ingepast worden in de doorontwikkeling. Soms lijken ze hun eigen weg te gaan. Hij is er voorstander van om de besluitvorming één geheel te laten zijn. Dus niet de GR los van de begroting.
Mevrouw Veneman antwoordt dat we rekening moeten houden met de reactietermijn van 8 weken voor de begroting. Het kan samen, maar dan wel direct na 25 april rechtstreeks naar de raden. De GR moet dan twee weken van te voren door de colleges worden vastgesteld.
De heer Stapelkamp vraag om een goed spoorboekje, voor de besluitvorming.

De heer Stapelkamp geeft twee dingen mee:

1. Provincie betaalt mee, in hoeverre is dat een duurzame afspraak. Ook gelet op de verkiezingen? We zouden een meerjarige afspraak moeten maken.
2. Er komt een nieuwe organisatie met nieuwe competenties. Hoe past dat op de oude organisatie? Is dit een risico?

De heer Boumans antwoordt dat punt 1. al besproken is met de provincie en geregeld gaat worden. Wat betreft punt 2. is het voor enkele medewerkers lastig om een goede plek te vinden in de nieuwe organisatie. Maar dat is oplosbaar.

De heer Stapelkamp geeft aan dat de gemeentesecretarissen daar zorgen over hebben. Mevrouw Veneman antwoordt dat ze op 11 april hierover met hen spreekt.

De heer Kuster: het college heeft wel ingestemd met de richting, maar geen besluit kunnen nemen omdat het quorum ontbrak. Oude IJsselstreek heeft ook een juridische toets laten doen (gebruikelijk in de gemeente als het gaat om grote dossiers). Op grote lijnen komt dit advies overeen met de twee andere adviezen. Het meest lastigste punt is de bevoegdheden die toegekend worden aan de Board en Raad. Onduidelijk is of dit adviescommissies of bestuurscommissies zijn. Bestuurscommissies moeten door de raden worden ingesteld. Dat kan één gemeente tegenhouden. Oude IJsselstreek heeft daarom voorkeur voor adviescommissies. De gemeente wil dat eerst de adviezen verwerkt c.q. uitgewerkt worden en dat het AB op 25 april een besluit neemt over het geheel. Ook vanuit de raad zijn er nog juridische vragen gesteld.

Mevrouw Veneman antwoordt dat er juist gekozen is voor iets anders dan advies- of bestuurscommissies. De voorgestelde vorm staat niet in de Wet, maar is er ook niet mee in tegenspraak. Het is een samenwerkingsafspraak.
De heer Boumans vult aan: We werken binnen de kaders van de WGR, maar zoeken wel de ruimte op en doen iets extra's. Dat is ook interessant voor het Rijk. Alternatief kan zijn om een stichting op de te richten. Maar daar hebben we bewust niet voor gekozen en gezocht naar ruimte binnen de WGR,
De heer Kuster geeft aan dat dit wel duidelijk moet zijn, zodat we weten waar we ja tegen zeggen.
De heer Boumans antwoordt dat de verankering op basis van de adviezen verder wordt uitgewerkt.

De heer Drenth is van mening dat de GR een middel is. We moeten voorkomen dat we teveel het juridische traject ingetrokken worden. Dat haalt de energie eruit.
Mevrouw Bronsvoort geeft aan dat te begrijpen, maar vindt ook dat het goed geregeld moet zijn.
De heer Stapelkamp geeft aan dat wat hem betreft discussies over financiële en juridische vragen wel afgerond kunnen worden als we dit met elkaar willen.
Mevrouw Bronsvoort is content met de adviezen, maar vindt wel dat er nog een slag gemaakt moet worden. Naar haar idee krijgt het AB toch meer gewicht als je de adviezen leest. Voor haar werd nog eens benadrukt dat de anders O's erg bepalend kunnen gaan worden. Daar hoort dan meefinancieren echt bij. Anders kan dat een achilleshiel worden. Zij ziet ook graag vaststelling in één keer in april.

De heer Boumans antwoordt dat de andere O's bijdragen via de regiegroep Smart Industry, SmartHub en de MBO gelden. Dat kan inzichtelijk gemaakt worden. Hij ziet weinig kans om veel middelen te genereren bij de andere O's voor de organisatie. Zij hebben veel minder budget, dus het zal nooit gelijk op kunnen gaan lopen.
De heer Drenth geeft aan dat de ondernemers de gemeentelijke bijdrage (belastinggeld) zien als een bijdrage van alle Achterhoekers.

Mevrouw Van Haaren: De intentie is positief en Berkelland wil actief meedoen. De kracht van de Regio wordt gezien en de bestuurlijke en juridische toets zijn een goede aanvulling en tellen zwaar. Het geheel moet passen binnen de WGR. Belangrijk is wel dat we een besluit gaan nemen. Als het geen GR kan zijn, dan maar een stichting. Het moet geen machtsdiscussie worden, maar gericht op samenwerken.

De raad van Berkelland vreest voor dominantie vanuit de Achterhoek Board. Als voorbeeld noemt ze de AGEM. Berkelland doet mee, maar heeft wel een andere keuze gemaakt voor de afname van energie. Dat moet mogelijk zijn.
Wat betreft het meebetalen van andere O's kan Food Valley wellicht als voorbeeld dienen.
Zij ziet ook graag eerst de adviezen vertaald voordat een definitief besluit kan worden genomen.
Tot slot geeft ze aan dat de gemeentesecretaris ook op strategisch niveau graag aangehaakt wil worden.
Mevrouw Veneman antwoordt dat ze dat herhaaldelijk heeft geprobeerd, maar geen ruimte heeft gekregen op de agenda van DNA. Er staat nu een afspraak op 11 april gepland.

De heer Drenth: Doetinchem is akkoord, de juridische uitwerking volgt dan wel. Het gevoel is dat de energie er aan het uit lopen is omdat het zo lang duurt.
De heer Drenth meldt dat de Stuurgroep A2020 nog veel opmerkingen had. Ze vinden het een heel organisatorisch gericht en overheid gedomineerd stuk. Ze beleven het anders, en zien nog niet dat het vooral de overheid is die hier een grote stap maakt.
Verder viel de stuurgroep over de passage waarin alleen de overheid stemrecht heeft. Dat is niet goed geformuleerd. Ook de adviezen geven dit aan.

De heer Bengevoord: De DG is erg enthousiast over deze bestuurlijke vernieuwing. Juridische regels zijn pas nodig als het verkeerd gaat. Winterswijk wil nu gewoon beginnen. Niet nog meer adviezen vragen, de energie lekt anders weg. Ook Winterswijk vindt het belangrijk dat anderen mee betalen, maar wil laat eerst laten zien dat het een succes is. Dan komt dat wel. De adviezen vragen wel om een aanpassing, dus besluitvorming in één keer in april.

De heer Boumans trekt de volgende conclusies:
1. Het AB herbevestigt de lijn en uitgangspunten die gekozen zijn in de notitie 'de Achterhoek werkt door 2.0'.
2. Om de samenwerkingsregeling vast te kunnen stellen is het belangrijk eerst een aantal aanpassingen te doen n.a.v. de voorliggende juridische adviezen. Het DB krijgt de opdracht om de juridische adviezen te wegen en te verwerken in de GR en waar nodig de notitie 'de Achterhoek werkt door 2.0' hierop aan te passen.
3. In de AB vergadering van 25 april wordt alles integraal voor besluitvorming voorgelegd en komen de beslispunten ongewijzigd terug.

5. Lobby

De heer Bengevoord geeft aan dat rondom het Lentediner een programma met Duitse bestuurders wordt georganiseerd. Inclusief overnachting. Samen met de Duitse collega's wordt een bezoek gebracht aan de Tweede Kamer en de Duitse Ambassade.
Het programma volgt.
Afgesproken wordt dat alle deelnemers aan het Lentediner met de bus gaan. Wel zal een deel mogelijk niet mee kunnen met de bus om de Duitse gasten goed te kunnen begeleiden.

Bezoeken Statencommissie op 4 april. Akkoord. De heer Stapelkamp vraagt om bij een volgende bezoek ook Aalten in het programma op te nemen (bijv. Beele).
Mevrouw Bronsvoort sluit graag aan bij het bezoek. De heer Spekschoor heeft ook interesse. Mevrouw Stortelder meldt dat het aantal deelnemers uit de Achterhoek afgestemd wordt op het aantal Statenleden dat komt.

6. Terugkoppeling uit de stuurgroep A2020 d.d. 8 maart

De stuurgroep is akkoord met de 3 projecten. Wel heeft de stuurgroep aangegeven dat als projecten kennis opleveren dit beschikbaar moet zijn voor iedereen en bedrijven dit niet kunnen inzetten om hun concurrentiepositie te verbeteren. Bij de voorliggende projecten speelt dat bijvoorbeeld bij de sensortechnologie.

Zie voor reactie stuurgroep op de doorontwikkeling onder agendapunt 4.

7. Goedkeuring projecten t.b.v. aanvraag Gebiedsopgave

De heer Kuster vraagt hoe de projecten tot stand komen. De gemeente is bijvoorbeeld niet aangehaakt bij de Euregioacademie maar doet wel veel met de Fachhochschüle in Bocholt. Hij mist de samenhang.
De heer Drenth antwoordt dat alle projecten eerst langs de poho's gaan. Blijkbaar is dit onvoldoende garantie voor voldoende verankering. Dat ziet hij ook terug bij de Regiodeal. Dat is dus een aandachtspunt.

8. Afstemmingspunten uit de poho's

De heer Drenth: De slimme weg (gemeente Berkelland), is een burgerinitiatief en wordt onder de noemer van mobiliteit gezet. Het initiatief is prima, maar gaat vooral om leefbaarheid. De term is ook niet prettig gekozen, want als Achterhoek willen we vooral van N18 in de tweede fase een slimme weg maken.

Mevrouw Stortelder meldt dat er een brief van de Euregio is binnengekomen om bij te dragen aan de grensinfopunten. Komt terug op de agenda.
De heer Drenth meldt dat er naar zijn idee best middelen te vinden zijn om de 8 maanden voor de Buslijn Bocholt-Aalten te overbruggen. Het initiatief moet dan wel vanuit Aalten genomen worden.

9. Rondvraag en sluiting

De heer Drenth meldt dat op 19 maart Haagse Politici in de Achterhoek zijn in het kader van de Special Olympics. Dit kunnen we gebruiken als lobbymoment.

Afgesproken wordt dat de heer Spekschoor de heer Drenth voorlopig vervangt in de Stuurgroep A2020.

Vastgesteld d.d. 25 april 2018

secretaris,
drs. S. Veneman MBA

voorzitter,
mr. M. Boumans MBA MPM

terug naar agenda

ALGEMEEN BESTUUR

Agendapunt 4 Doorontwikkeling

Vergadering d.d.	: 25 april 2018
Agendapunt	: 4
Onderwerp	: Doorontwikkeling regionale samenwerking, *De Achterhoek werkt door 2.0*
Portefeuillehouder	: De heer M. Boumans

Voorstel

Het AB besluit:

1. Bijlage 1 *De Achterhoek werkt door 2.0* vast te stellen en ter besluitvorming aan te bieden aan de gemeenteraden.

Hierbij

2. De 24e Samenwerkingsregeling en de artikelsgewijze wijzigingen ter besluitvorming aan te bieden aan de gemeenten (Bijlage 2 en 2a).
3. Gemeenten verzoeken de zienswijzen van de raad ten aanzien van de gewijzigde begroting 2018 en de 1e begrotingswijziging 2018 vóór 27 juni 2018 schriftelijk kenbaar te maken. De vaststelling door het algemeen bestuur vindt plaats op 11 juli 2018 (Bijlage 3 en 3a).
4. De secretaris/directeur van de Regio Achterhoek opdracht te geven tot het laten uitvoeren van een onafhankelijke evaluatie van de nieuwe werkwijze, 2 jaar nadat deze formeel van start gaat.

Toelichting

Waar staan we nu?

In november en december 2017 hebben alle zeven Achterhoekse gemeenten een besluit genomen over de *Achterhoek werkt door*. Het AB en de gemeenteraden hebben Regio Achterhoek opdracht gegeven dit voorstel verder uit te werken, binnen de gestelde kaders en met inachtneming van de aangenomen amendementen en moties. In de afgelopen periode heeft deze uitwerking, gezamenlijk met de betreffende gremia, verder vorm gekregen. Zie voor een verantwoording over het proces van de afgelopen maanden bijlage 4.

Dit alles komt samen in bijgaande uitwerking van het vastgestelde voorstel, een voorstel voor de gewijzigde Samenwerkingsregeling en een Begrotingswijziging.

Het voorstel

Het voorstel gaat uit van een partner samenwerking tussen de overheid, het onderwijs, de ondernemers en maatschappelijke organisaties in de Achterhoek. Via de Achterhoek Board sturen overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties gezamenlijk op de visie voor de Achterhoek richting 2030. De Achterhoekse raden komen meer aan het stuur in de samenwerking; via de Achterhoeks Raad sturen zij op de inhoud van de samenwerking. Dit voorstel is na vaststelling in december in de gemeenteraden verder uitgewerkt in *de Achterhoek Werkt door 2.0*.

Juridische toets

Naast de bestuurlijk en juridische toetsen die zijn uitgevoerd door Rob de Greef en Marcel Boogers ligt er ook een advies van Dirkzwager. Deze laatste is uitgevoerd in opdracht van Oude IJsselstreek. De adviezen zijn bijgevoegd in bijlagen 5a, 5b en 5c. De toon van de adviezen is positief. Een groot deel van de adviezen is verwerkt in het voorstel en in de voorgestelde 24e Samenwerkingsregeling. Zo zijn n.a.v. de adviezen gewijzigd:

- Artikel 22S3 en 22AA3 zijn vervallen (exclusief stemrecht lokale overheden);
- Artikel 22H9 is toegevoegd (vertrouwens beginsel);
- Artikel 22 lid 2. Deze bepaling was nog gebaseerd op de oude tekst WGR;
- De bepaling in artikel 22N4 die de Achterhoek Raad de mogelijkheid geeft leden van de Board te ontslaan is geschrapt en vervangen door de vertrouwensregel in artikel 22HG (ook opgenomen in het voorstel)

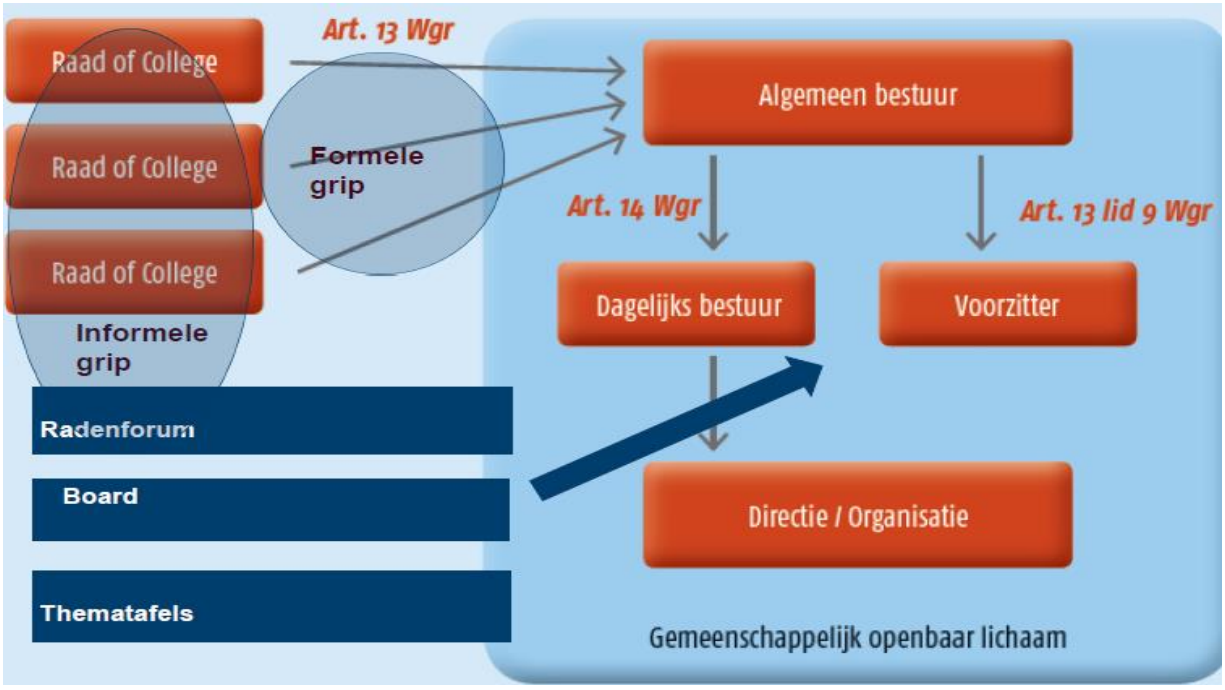
- Een aantal aanbevelingen zoals het houden van een evaluatie en het aantal bijeenkomsten van de Achterhoek Raad was in een eerder stadium reeds aangepast.

Zie voor een uitgebreide reactie op de opmerkingen uit de bestuurlijke toetsen de bijlage 6: Reactie DB op adviezen.

Dit laat de meer principiële vraag over die in twee van de juridisch adviezen wordt benoemd. Namelijk de vraag of je gremia in de GR mag toevoegen die niet in de WGR benoemd zijn. De Greef volgt de redeneerlijn dat dit niet mag, en dat de gremia Achterhoek Raad, Achterhoek Board en Thematafels dus gegoten moeten worden in een van de reeds beschreven gremia in de WGR; bestuurscommissies of adviescommissies. Wanneer we deze redeneerlijn volgen komen we op het scenario dat de Achterhoek Raad en Achterhoek Board bestuurscommissies of adviescommissies moeten worden. Bij dat eerste moeten mandaten worden overgedragen (wat in een eerder stadium vanuit verschillende gemeenten als onwenselijk is benoemd). Bij het instellen van de Board en Raad als adviescommissies ontstaat een onwenselijke verhouding tussen met name algemeen bestuur en Achterhoek Raad.

Dit brengt ons terug naar de oorsprong van het voorstel. Aan het begin van het traject lag de keus voor of de GR het gewenste vehikel was om de 3O samenwerking verder vorm te geven. Het AB heeft er in 2017 voor gekozen dit te handhaven, met name omdat de positie van de gemeenteraden hiermee formeel goed verankerd is.
Om niet in een onwenselijke verhouding tussen AB en Achterhoek Raad te komen, komt het DB tot de conclusie dat het oorspronkelijke voorstel: het 'oprekken' van de mogelijkheden die de WGR biedt, zonder daar overigens mee in strijd te zijn de beste optie is. We voegen een aantal gremia toe, naast de bestaande formele gremia in de GR. Deze 'informele' gremia zijn in de praktijk belangrijke dragers van het systeem (de praktische werking van deze werkafspraken wordt in de drie externe juridische adviezen onderschreven).

Dit betekent dat het informele systeem kan werken zoals is voorgesteld en bedacht, en dat daarnaast de noodrem uit het formele systeem voor gemeenten behouden blijven. De borging uit het formele systeem rondom publiekrechtelijke taken wordt immers op geen enkele manier aangetast. Onderstaande afbeelding komt uit de presentatie die Roeland Stolk in december jl in Ulft aan raadsleden heeft gegeven, hierin is het formele en informele deel van de invloed nog eens weergegeven.

Dit betekent dat er op dit vlak geen fundamentele aanpassingen in de samenwerkingsregeling zijn aangebracht. Hiermee behouden we de echte vernieuwing, en kan de Achterhoek samen met BZK verkennen of deze samenwerkingsstructuur meerwaarde biedt voor het aanpassen van de WGR.

Verdere uitwerking
Op een aantal gebieden is de komende periode nog ruimte voor verdere uitwerking;

- De exacte invulling van de werkwijze van de Achterhoek Raad. Is het bijvoorbeeld wenselijk met aandachtsgebieden te gaan werken? En wat is een goede manier om (griffie) ondersteuning te organiseren voor de Achterhoek Raad?
- Met de gemeentesecretarissen is nog verdieping nodig op de manier waarop de ambtelijke inzet die geregeld wordt via het Jaarplan het best vormgegeven kan worden.
- Participatie vanuit bewoners. Een van de opties is inzet van de gemeentelijke Inwonerpanels. Op dit moment hebben 5 gemeenten al een dergelijk panel en zijn ruim 7.500 inwoners hierbij aangesloten. Deze panels zouden we straks kunnen gebruiken om regionale vraagstukken aan inwoners voor te leggen.

Financiële effecten en de organisatie Regio Achterhoek
Om de ambities van de Achterhoekse samenwerking in de komende periode waar te kunnen maken wordt een kwaliteitsslag gevraagd van Regio Achterhoek. Dit betekent een uitbreiding in formatie op het gebied van lobby en programmaregie. Gemeenten en de provincie, financieren de basisinfrastructuur, het procesgeld voor de Achterhoek Board en daarmee de organisatie Regio Achterhoek. De andere O's dragen in ieder geval bij binnen projecten en programma's en door de inzet van menskracht. Daarnaast zou een structurele bijdrage vanuit ondernemers en maatschappelijke organisaties een verrijking zijn van het systeem. Dit wordt in de komende periode verder verkend.
Het voorstel is bovendien tot een investeringsagenda te komen.

Van de gemeenten wordt een extra inwonerbijdrage gevraagd van € 2, van de Provincie wordt eveneens een bijdrage van € 2 per inwoner gevraagd. De berekeningen in het document *De Achterhoek werkt door 2.0* en het begrotingsonderdeel 'wat mag het kosten' betreffen structurele bedragen voor een heel boekjaar. Het voorstel gaat echter uit van een begrotingswijziging per 1 juli 2018, zodat verhoging van de inwonerbijdrage voor 2018 € 1 bedraagt.

Bijdrage vanuit de Provincie
De Provincie heeft aangegeven grote meerwaarde te zien in de versterking van de samenwerking in de Achterhoek en is voorstander van dit voorstel. Zij nemen dan ook graag deel aan de Achterhoek Board. Ook voor wat betreft de financiële bijdrage is de inzet van de provincie positief. Het voorstel aan GS zal een bijdrage voor de komende 4 jaar zijn.

Vervolgproces
Na akkoord van het AB zal het voorstel zo spoedig mogelijk aan de gemeenten worden toegezonden ter besluitvorming in de gemeenteraden. Zie hiervoor het concept raadsvoorstel (bijlage 7). Voor de samenwerkingsregeling geldt dat ook de colleges hierover een besluit moeten nemen. Dat komt omdat de regeling een gemengde regeling is. Ook zijn er door een aantal raadsleden nog aanvullende juridische vragen gesteld (nadat de adviezen binnen waren). De antwoorden op deze vragen verwachten we eind april en zullen ook worden meegezonden dan wel nagezonden worden.

Meenemen (nieuwe) raadsleden
Op 14 mei is er een regionale bijeenkomst voor de raadsleden. Met een groot deel van de griffiers is deze avond voorgesproken. Daaruit is de volgende programma opzet gekomen:

Deel I:
Informatief deel over de Samenwerkingsregeling (GR) Regio Achterhoek en het definitieve voorstel 'De Achterhoek Werkt door 2.0".
Dit deel is met name interessant voor de nieuwe raadsleden, maar iedereen is welkom. Naast toelichting op het voorstel, met name ook toelichting op het proces dat gelopen is. Dit ter voorbereiding op de besluitvorming in de raden en om de nieuwe raadsleden goed mee te nemen in het gelopen proces.

Deel II: Inhoudelijke samenwerkingsagenda.
Toelichting op en status van de ToekomstKrant (overdrachtsdocument van Stuurgroep A2020 aan Board).

- De thema's die benoemd zijn in De Achterhoek Werkt door 2.0 (deze komen overeen met de thema's in de ToekomstKrant);
- Vervolgproces richting Achterhoek Agenda, wanneer komt de Achterhoek Raad in beeld;
- Relatie met regionale omgevingsvisie.

Met de griffiers is ook het vervolgtraject besproken. Als mogelijk geschikte datum waarop alle raden tegelijk een besluit zouden kunnen nemen is ***dinsdag 12 juni*** naar voren gekomen. Deze mogelijkheid wordt door enkele griffies nog verder verkend gelet op andere afspraken.

Tot slot is met de griffiers verkend wanneer –bij positieve- besluitvorming- een eerste inhoudelijke bijeenkomst van de Achterhoek Raad zinvol en haalbaar zou zijn. Hiervoor is ***donderdag 20 september*** aangegeven. De installatie van de Boardleden zal eerder moeten plaatsvinden.

Algemeen Bestuur
Omdat de nieuwe samenwerkingsstructuur niet voor 1 juli 2018 van start zal gaan heeft ook het AB te maken met een tussenperiode na de verkiezingen. Op het moment dat wethouders die op dit moment nog zitting hebben in het AB niet doorgaan in de nieuwe coalitie zal vanuit het betreffende college een AB lid aangewezen worden voor de periode tot de nieuwe structuur van start gaat. Dit kan uiteraard ook direct een burgemeester zijn, daarmee wordt dan alvast voorgesorteerd op de nieuwe werkwijze waarbij alleen burgemeesters zitting hebben in het AB. Bij wisselingen in het AB zal vanuit het DB het nieuwe AB lid bilateraal worden bijgepraat.

Communicatie
In het AB zal de eerste communicatie richting pers (persbericht) worden besproken. Bijgevoegd (bijlage 8) is een 'populaire' verkorte conceptversie van *De Achterhoek Werkt 2.0*, deze is bedoeld om voor de professionele achterbannen te gebruiken. Deze versie wordt nog voorzien van afbeeldingen en zal voorafgaand aan de AB vergadering van 25 april klaar zijn.

Na positieve besluitvorming zal het communicatieplan verder worden uitgewerkt. Deze communicatie zal grotendeels na besluitvorming in de gemeenteraden zijn.

Planning

Wat	***Wie***	***Wanneer***
Toekomstagenda op hoofdlijnen door Stuurgroep aangeboden	Stuurgroep biedt Toekomstagenda aan, aan gedeputeerde Schouten en voorzitter Regio Achterhoek	19 maart
Besluitvorming rondom aanbieden voorstel aan colleges/gemeenteraden inclusief: 1. Het uitgewerkte voorstel 2. De gewijzigde Samenwerkingsregeling, waar een juridische en bestuurskundige toets is bijgevoegd inclusief reactie van het DB 3. De begrotingswijziging over tweede helft 2018 4. Procesverantwoording 5. Verkorte versie van het voorstel	AB	25 april

Aanbieden van het voorstel aan de raden ter besluitvorming (inclusief samenwerkingsregeling) De Begrotingswijziging toezenden aan gemeenteraden, met verzoek hun zienswijze vóór 27 juni kenbaar te maken.	Verzending vanuit AB	25 april 25 april
Informeren en meenemen nieuwe raden in gezamenlijke radenbijeenkomst	AB	14 mei
Besluit	Individuele gemeenteraden	12 juni 2018 o.v.b.
Vaststelling gewijzigde samenwerkingsregeling en begroting 2018	AB	11 juli 2018

Procedure:	**Vervolgactie:**	**Bijlagen:**	**Consequenties:**
DB d.d.: 4 april 2018 Poho d.d.:	communicatie:	Meegezonden: Bijlage 1: De Achterhoek werkt door 2.0 Bijlage 2 en 2a: De gewijzigde Samenwerkingsregeling (24ste wijziging) en Artikelsgewijze wijzigingen Bijlage 3 en 3a: De gewijzigde begroting 2018 en 1e begrotingswijziging Bijlage 4: Procesverantwoording Bijlage 5a, 5b en 5c: bestuurlijke en juridische adviezen Bijlage 6; Reactie DB op de adviezen Bijlage 7: concept raadsvoorstel Bijlage 8: verkorte versie DAWD2.0”	Financieel: ja Personeel: ja

Nadere informatie bij: S. Veneman **Tel.nr.:** 0614144440

terug naar agenda

Bijlage 1 bij het AB voorstel *"de Achterhoek werkt door 2.0"* van 25 april 2018

De Achterhoek werkt door 2.0

Voorstel aan het AB van Regio Achterhoek voor een nieuwe regionale samenwerkingsstructuur

April 2018

INHOUD

Inleiding		
Leeswijzer		4
Hoofdstuk 1	**Waar richt de regionale samenwerking zich op?**	5
Hoofdstuk 2	**De Achterhoek Raad**	7
Hoofdstuk 3	**De Achterhoek Board**	9
Hoofdstuk 4	**De Achterhoek Thematafels**	11
Hoofdstuk 5	**Algemeen bestuur en dagelijks bestuur Regio Achterhoek**	14
Hoofdstuk 6	**De organisatie**	16
Hoofdstuk 7	**Financiën**	19
Bijlage I	**Totaaloverzicht nieuwe regionale samenwerking**	22
Bijlage II	**Eerste uitwerking Achterhoek Thematafels**	23
Bijlage III	**Welke route volgen de stukken?**	26
Bijlage IV	**Wie krijgt welke stukken waarom en wanneer?**	30
Bijlage H6-1	**Formatieplan strategische agenda Regio Achterhoek**	31
Bijlage H7-1	**Verzamelstaat bijdragen gemeenten en provincie**	32
Bijlage H7-2	**Investeringsfonds**	33

Inleiding

Woon je in de Achterhoek, dan woon je in eerste instantie in je buurtschap, dorp of stad maar (direct daarna) geldt dat je óók in de Achterhoek woont. Dat is de beleving van onze inwoners. Dat is ook de beleving van onze bedrijven en maatschappelijke organisaties. Deze beleving sluit aan bij het niveau waarop maatschappelijke opgaven zich aandienen: op het niveau van onze dorpen en steden maar ook op het niveau van onze regio. Vanuit deze achtergrond zijn we in de Achterhoek op zoek gegaan naar een versterking van de samenwerking op regionaal niveau. Een samenwerking die we allen willen, zonder daarbij uit het oog te verliezen dat veel opgaven zich op het niveau van dorp en stad aandienen en dus ook op dat niveau om een antwoord vragen.

Opgaven voor de Achterhoek
Belangrijke opgaven die zich de komende jaren zullen aandienen voor de Achterhoek als geheel zijn de bevolkingsontwikkeling (minder inwoners, ontgroening, vergrijzing), de economische ontwikkeling, de ontwikkeling van de woningmarkt, de bereikbaarheid van de regio en de duurzaamheidsopgave. Deze opgaven vragen een gezamenlijke, regionale aanpak en dan niet van de overheid alleen, maar in gezamenlijkheid met het bedrijfsleven, de maatschappelijke organisaties en onze inwoners.

Nieuwe structuur voor samenwerking
Regionale samenwerking is gericht op het aanpakken van regionale opgaven. Daar hoort een structuur bij die de regionale samenwerking vormgeeft. Maar wat is de beste structuur daarvoor? De vele discussies van de afgelopen anderhalf jaar laten zien dat er (blijkbaar) geen ideale structuur is, dat elke structuur bediscussieerd kan worden. In dit voorstel schetsen wij de toekomstige structuur van de nieuwe Regio Achterhoek. De basis hiervoor ligt in de richtinggevende uitspraken die de betrokken gemeenteraden hierover gedaan hebben. We weten dat niet alle raadsleden het eens zijn met deze richtinggevende uitspraken. We menen echter wel dat hier een structuuruitwerking voorligt die én bijdraagt aan een goede gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven én gedragen wordt door een meerderheid van de raden en raadsleden. En we weten dat het voorstel op draagvlak kan rekenen van onze maatschappelijke partners en ondernemers. We denken dat door in de nieuwe structuur aan de slag te gaan, we onze focus kunnen richten op belangrijke maatschappelijke opgaven en tegelijk kunnen ervaren waar de nieuwe werkwijze goed loopt en waar deze 'knelt'. Zo kunnen we 'werkendeweg' tot een steeds betere, effectievere samenwerkingsvorm komen.

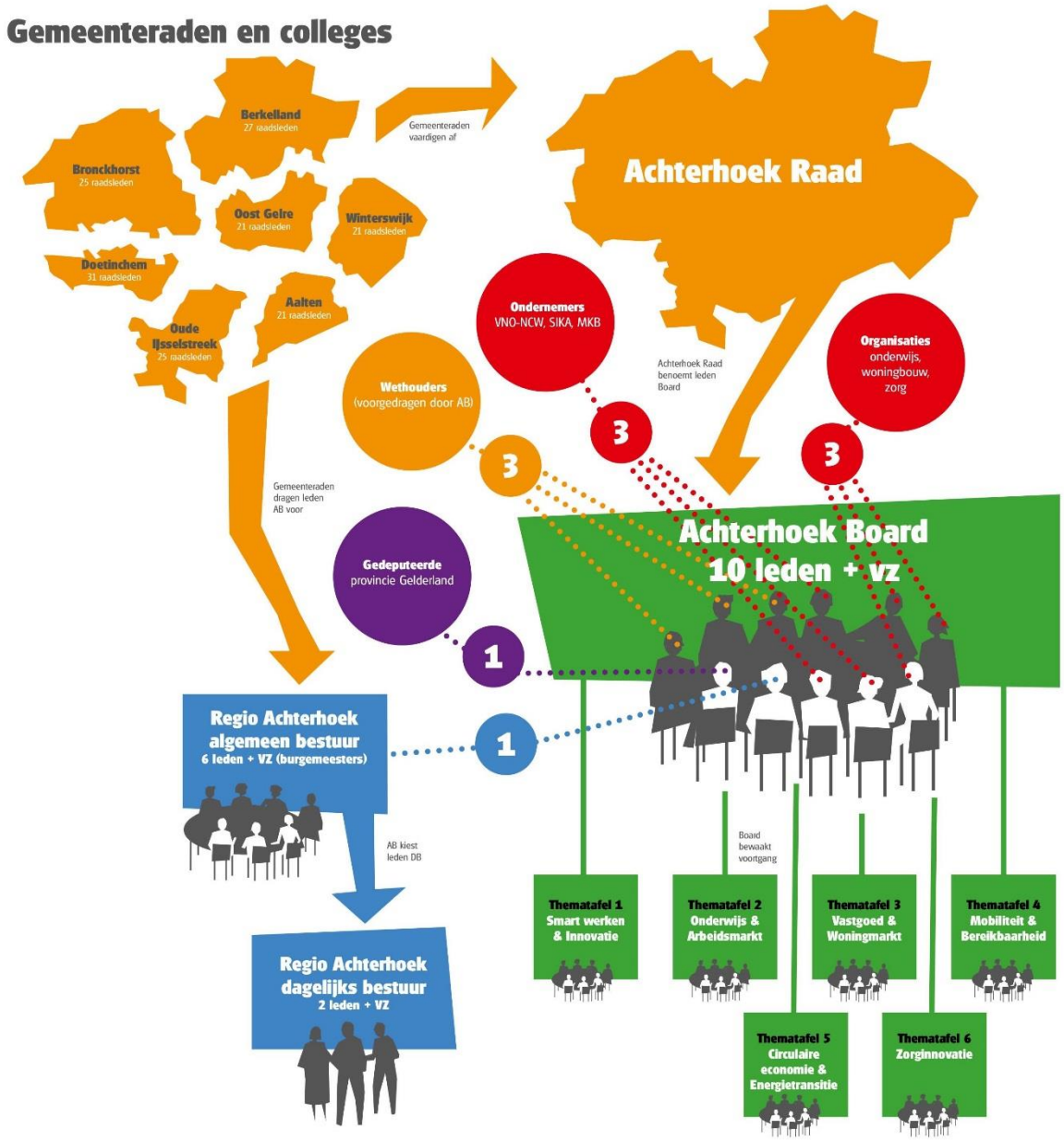
De samenwerkingsregeling Regio Achterhoek als 'gemeenschappelijke regeling plus'
De basis voor de nieuwe regionale samenwerkingsstructuur is Regio Achterhoek als openbaar lichaam conform de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Deze wet regelt een aantal zaken, zoals een bestuur en de samenstelling daarvan, de verhouding tussen bestuur en de gemeenteraden en de betrokkenheid van de gemeenteraden bij jaarstukken, kadernota en begroting. In de hier voorgestelde samenwerkingsregeling Regio Achterhoek zijn al deze elementen uit de Wgr overgenomen. Aanvullend daarop is een drietal gremia toegevoegd aan de samenwerkingsregeling: de Achterhoek Raad, de Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels. Hiermee formaliseren we de samenwerking tussen de drie O's (overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties) en versterken we de rol van de gemeenteraden in de samenwerking.
De Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels geven de samenwerking tussen de drie O's gestalte, de een op strategische beleidsniveau, de ander op operationeel beleidsniveau.
De Achterhoek Raad geeft de gemeenteraden op twee manieren een sterkere rol in de regionale samenwerking: ten eerste gaat de Achterhoek Raad over het Jaarplan, zonder de bevoegdheden van de individuele gemeenteraden over te nemen. Ten tweede brengt de Achterhoek Raad raadsleden van alle betrokken gemeenten bij elkaar rondom inhoudelijke thema's, waardoor de mogelijkheid ontstaat voor meer gezamenlijke sturing aan de voorkant van beleidsprocessen (richting Achterhoek Board en algemeen bestuur) en voor beter op elkaar afgestemde besluitvorming binnen de eigen gemeenteraden.
Het moge duidelijk zijn dat de samenwerkingsregeling Regio Achterhoek hiermee een 'gemeenschappelijke regeling met een plus' is. Want naast een openbare lichaam conform de Wgr (Regio Achterhoek) bevat de samenwerkingsregeling drie aanvullende gremia. Door deze aanvullende gremia op te nemen in de samenwerkingsregeling, zijn ze even ´echt´ als het openbaar lichaam.

Leeswijzer

Dit voorstel voor een nieuwe regionale samenwerkingsstructuur op basis van de Wgr, is geschreven met het oog op het gemeentelijk proces en het daarbij behorende detailniveau. Het voorstel gaat ervan uit dat de lezer bekend is met de opgaven voor de Achterhoek en de wens van ondernemers en maatschappelijke organisaties om samen met de overheid op te trekken en effectief samen te werken om deze opgaven aan te gaan. Het maken van afspraken over een nieuwe samenwerkingsstructuur die daarbij aansluit, is in dat licht een logische stap.

Het document behandelt de nieuwe samenwerkingsstructuur met de onderdelen Achterhoek Raad, Achterhoek Board, Achterhoek Thematafels en Regio Achterhoek. Het is opgebouwd aan de hand van de kleuren in onderstaande figuur (zie bijlage I voor een versie inclusief de stukkenstroom):

Oranje: Gemeenteraden en colleges van de zeven gemeenten;
Groen: De samenwerking tussen ondernemers, (maatschappelijke) organisaties en de overheid (3O-samenwerking) in de Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels;
Blauw: Algemeen en dagelijks bestuur, organisatie en financiering van Regio Achterhoek
Rood: Ondernemers en maatschappelijke Organisaties
Paars: Provincie Gelderland

Hoofdstuk 1
Waar richt de regionale samenwerking zich op?

Achterhoekers werken van oudsher sterk samen, en zijn daar ook goed in. Ze doen dat niet omdat het in de mode is, maar omdat het in hun DNA zit. De samenwerking tussen overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties kent een lange geschiedenis. Achterhoekers denken vanuit hun dorp, maar zeker ook vanuit de Achterhoek als geheel. Sommige zaken kun je nu eenmaal niet alleen aanpakken. Uitgangspunt voor de regionale samenwerking is dat het gaat om gemeentegrensoverschrijdende vraagstukken, die je als overheid, ondernemer of maatschappelijke organisatie niet alleen, maar uitsluitend gezamenlijk kunt oplossen.

Achterhoek 2020
In 2014 is gekozen voor de thema´s Werken, Wonen en Bereikbaarheid. In 2016 is de focus gelegd op 'Smart" werken waarbij Wonen en Bereikbaarheid vooral als randvoorwaarden zijn opgevat. Om een bloeiende economie te kunnen behouden, is het essentieel om over een woningvoorraad te beschikken die aansluit bij de vraag. En zonder snelle verbindingen over weg, spoor en digitaal lukt het niet om (jong)talent, dat elders in Nederland woont, te binden.

De focus van de afgelopen jaren op de economie in de Achterhoek begint zijn vruchten af te werpen. Ongeveer 80 bedrijven hebben zich bij SmartHub Achterhoek aangesloten om de Achterhoek samen te profileren als Smart Industry Regio en dé stage en afstudeerregio van Nederland. Projecten als Innovatiehubs en de Talententuin binden jonge mensen aan Achterhoekse bedrijven. Met projecten als STERA worden middelbare scholieren geïnteresseerd voor techniek.

Bedrijven zoeken elkaar steeds meer op en doen aan Facility Sharing, met het Smart Business Centre als spil. We lopen voorop in de toepassing van het LoRa-netwerk (sensornetwerk) en zetten in op circulaire landbouw. De samenwerking met de Westfälische Hochschule in Bocholt heeft vorm gekregen en er is een grensoverschrijdend aanspreekpunt voor bedrijven gerealiseerd.

De Toekomstagenda en het vervolgproces
Intussen komt het jaar 2020 steeds dichterbij en is er veel nieuwe informatie beschikbaar over de staat van de Achterhoek[1]. Daarom is de Stuurgroep Achterhoek2020 gestart met een interactief proces om te bepalen hoe de agenda richting 2030 eruit moet zien. Bij dit proces zijn honderden mensen professioneel en als actieve en betrokken Achterhoeker aangesloten. Na een startbijeenkomst in oktober 2017 zijn acht 'toekomstreizen' georganiseerd rondom een aantal voor de Achterhoek belangrijke thema's.
In maart 2018 biedt de Stuurgroep de Toekomstagenda op hoofdlijnen aan (in de vorm van een Toekomst Krant) aan de gedeputeerde voor de gebiedsopgaven en de voorzitter van Regio Achterhoek.

Focus van de regionale agenda richting 2030
De samenwerking in de Achterhoek blijft zich richten op de ruimtelijk-economische agenda. Leidend is het draaiende houden en versterken van de economie. Hiervoor werken we aan een goed vestigingsklimaat voor bedrijven, aan goed en juist opgeleid personeel en een mooie en prettige woonomgeving. Een goede (digitale) bereikbaarheid is essentieel voor onze bedrijven en voor onze inwoners. Bovengenoemde opgaven kunnen we alleen realiseren door samen te werken en de

[1] Denk aan de Transitieatlas voortgezet onderwijs (november 2017) die verschillen laat zien tussen de vraag naar personeel en het aanbod, de negatieve pendel (de Achterhoek uit) en de afname van het aantal werknemers. Op het gebied van wonen is er het onderzoek naar de Achterhoekse Woonwensen en Leefbaarheid (AWLO 2017) en het onderzoek van Overmorgen die de mismatch tussen aanbod van en vraag naar woningen laat zien.

opgaven op het gebied van leefbaarheid, bereikbaarheid, vestigingsklimaat, infrastructuur en werk in samenhang te bekijken.

Bedrijven in de Achterhoek geven aan dat hun voortbestaan en groei staat of valt met de beschikbaarheid van goed opgeleid (technisch) personeel. Ook op het gebied van de zorg zien we deze ontwikkeling. Er is dus meer aandacht nodig voor de manier waarop we vraag en aanbod op de arbeidsmarkt op elkaar laten aansluiten.
Goede bereikbaarheid van (en binnen) de Achterhoek is hiervoor een randvoorwaarde.
De tevredenheid van Achterhoekers over hun woonomgeving is groot. Deze kwaliteiten willen we behouden c.q. versterken. Om dit duurzaam te kunnen doen, zetten we in op circulaire economie en de energietransitie. Dit resulteert in de volgende thema's voor de inrichting van de regionale samenwerking:

1. **Smart Werken en Innovatie**
2. **Onderwijs en Arbeidsmarkt**
3. **Vastgoed en Woningmarkt**
4. **Mobiliteit en Bereikbaarheid**
5. **Circulaire economie en Energietransitie**
6. **Zorginnovatie**

Voor deze thema's worden Thematafels ingericht (zie Hoofdstuk 4). Een eerste uitwerking van de onderwerpen die de Thematafels oppakken, is opgenomen in Bijlage II.

Samenwerking met Duitsland

Om onze ambities te kunnen waarmaken, heeft een goede samenwerking met Duitsland grote meerwaarde. Wanneer we in staat zijn de grensbarrière op te lossen, is het economisch potentieel van de Achterhoek veel groter dan nu het geval is. Vlak over de grens bevindt zich bovendien een uitstekende technische hogeschool. De samenwerking met Duitsland krijgt dan ook een duidelijke plek in de regionale samenwerking. Om deze samenwerking niet als doel op zich te benaderen, maar als logisch gegeven voor alle Thematafels, wordt geen aparte Thematafel gevormd voor grensoverschrijdende samenwerking.
Voor de Achterhoek zijn zowel de Euregio als de Euregio Rijn Waal van belang. De samenwerking met de Euregio's willen we in de komende periode intensiveren. Hierbij helpt het maken van massa, zoals nu wordt ingezet door samen met Twente op te trekken in de Euregio, onder meer in de commissie grens. Achterhoekse gemeenten investeren steeds meer in de samenwerking met gemeenten over de grens, onder ander via de Grenzhoppers.

Intergemeentelijke samenwerking

De Achterhoekse gemeenten werken naast deze ruimtelijk-economische agenda op tal van terreinen samen. Niet op alle onderwerpen gebeurt deze samenwerking onder de vlag van Regio Achterhoek. Zo valt het sociaal domein (uitgezonderd zorginnovatie) op dit moment buiten de samenwerking die gefaciliteerd wordt vanuit Regio Achterhoek. Ditzelfde geldt voor Vrijetijdseconomie, Sport en Cultuur.

Hoofdstuk 2
De Achterhoek Raad

Wat willen we bereiken?

Een van de belangrijkste aanleidingen voor het doorontwikkelingstraject is om de sturingsmogelijkheden te vergroten die raadsleden hebben voor de regionale ontwikkelingen/besluitvorming. Hiervoor is het belangrijk dat raadsleden vroeg in het proces van regionale visievorming of beleidsontwikkeling kaderstellend op inhoud betrokken worden. Hiertoe wordt een Achterhoek Raad geïnstalleerd; een democratisch gelegitimeerd orgaan van raadsleden dat instemt met de grote lijnen van de regionale samenwerking en functioneert als 'ambassadeur' naar de lokale raden. Raadsleden uit verschillende gemeenten treffen elkaar hier en bepalen samen de globale koers voor de Achterhoek.
Wij stellen voor de naam *Achterhoek Raad* te hanteren. Deze naam zegt niets over de formele status van het orgaan, maar doet wel recht aan het idee achter de versterkte samenwerking.
Deze Achterhoek Raad gaat over de inhoud van de samenwerking, en benoemt de kaders en thema's die, eerst in de visie en daarna jaarlijks, belangrijk gevonden worden, en waarmee de Achterhoek Board aan de slag moet. Voorwaarde is dat de Achterhoek Raad kan 'sturen aan de voorkant van het proces' en goed gefaciliteerd wordt.

Hoe organiseren we dit?

Bevoegdheden en taken van de Achterhoek Raad

De Achterhoek Raad krijgt geen formele, publiekrechtelijke bevoegdheden overgedragen.
Dat betekent dat bijvoorbeeld het geven van zienswijzen op de begroting van Regio Achterhoek een bevoegdheid van de individuele gemeenteraad blijft, evenals het benoemen van leden in het algemeen bestuur. In juridische zin verandert er weinig aan de huidige situatie, maar in de inhoudelijke aansturing wel:

- ✓ De Achterhoek Raad stemt (al dan niet) in met de Achterhoek Agenda, Jaarplannen en evaluaties zoals die voorbereid en voorgesteld worden door de Achterhoek Board en stuurt daarmee aan de voorkant op de Agenda;
- ✓ De Achterhoek Raad krijgt het recht te amenderen en/of moties in te dienen op voorstellen van de Achterhoek Board (bijvoorbeeld het Jaarplan);
- ✓ De Achterhoek Raad krijgt de taak om de leden van de Achterhoek Board te benoemen; voordracht geschiedt door het algemeen bestuur en de achterbannen van de andere O's;
- ✓ De Achterhoek Raad kan een Thematafel op ieder moment verzoeken om geïnformeerd te worden over de stand van zaken en kan de Achterhoek Board actuele onderwerpen meegeven;
- ✓ De leden van de Achterhoek Raad zijn 'ambassadeurs' van de regionale samenwerking in hun eigen gemeenteraad.

Individuele gemeenteraad	Achterhoek Raad
Zienswijzen geven op de begroting van Regio Achterhoek	Instemmen met de inhoud van de Achterhoek Agenda
Besluiten over grote, regionale projecten met 'nieuw' budget	Instemmen met de inhoud van de Jaarplannen
Voordragen en benoemen van leden *algemeen bestuur* van Regio Achterhoek	Benoemen van leden *Achterhoek Board*

Samenstelling van de Achterhoek Raad

Het voorstel is dat de Achterhoek Raad zal bestaan uit:

- Eén vertegenwoordiger per fractie van elke deelnemende gemeente. Zo is elk politiek geluid vertegenwoordigd, maar wordt wel recht gedaan aan de electorale verhoudingen binnen de gemeenten;
- Deze vertegenwoordiger krijgt zoveel 'stempunten' als zijn fractie raadsleden kent. Dat betekent bijvoorbeeld dat de stem van een vertegenwoordiger van een fractie van vijf raadsleden vijf keer meetelt tijdens de stemming;
- De Achterhoek Raad wordt voorgezeten door de voorzitter van Regio Achterhoek.

De vertegenwoordiger is in principe een raadslid, maar kan in bepaalde gevallen ook vervangen worden door een raadsopvolger (bijvoorbeeld bij ziekte van een éénmansfractie). Ook is het mogelijk dat een raadslid uit één gemeente meerdere fracties (uit dezelfde óf een andere gemeente) vertegenwoordigt. Coalitievorming is mogelijk, maar natuurlijk niet verplicht.
Raadsleden die niet als vertegenwoordiger benoemd zijn, zijn wel van harte welkom bij de bijeenkomsten van de Achterhoek Raad. De bijeenkomsten zijn openbaar.

Hoe wordt dit gefaciliteerd?

- ✓ De frequentie van vergaderen wordt vastgesteld op minimaal driemaal per jaar.
- ✓ Elke gemeenteraad kan vragen om extra beraadslaging wanneer hij dat nodig vindt.
- ✓ Het is de verantwoordelijkheid van de Achterhoek Board om een vergadering van de Achterhoek Raad inhoudelijk voor te bereiden.
- ✓ De cyclus van de Achterhoek Raad wordt zo goed mogelijk afgestemd op de cyclus van de gemeenteraden, zodat bijvoorbeeld het geven van zienswijzen op de begroting (door de gemeenteraad) en het stemmen over een Jaarplan (door de Achterhoek Raad) op passende momenten plaatsvinden.
- ✓ Vergaderingen van de Achterhoek Raad zijn openbaar, en (zo spoedig mogelijk) digitaal te volgen. Vergaderstukken worden ruimschoots op tijd toegezonden, zijn voor iedereen inzichtelijk en voor de leden van de Achterhoek Raad komt (griffie)ondersteuning vanuit Regio Achterhoek of vanuit de Achterhoekse gemeenten beschikbaar.

Hoofdstuk 3
De Achterhoek Board

Wat willen we bereiken?

De samenwerking in de Achterhoek tussen ondernemers, maatschappelijke organisaties en de overheid is van oudsher sterk. De noodzaak tot samenwerking in 3O-verband is bovendien steeds sterker geworden. De opgaven en uitdagingen waar de Achterhoek voor staat, kunnen alleen door een gezamenlijke inspanning van ondernemers, woningbouwcorporaties, zorginstellingen, het onderwijs en de overheid worden opgepakt. De Achterhoek Board is de motor die deze samenwerking initieert en kracht geeft.

Hoe organiseren we dit?

De bevoegdheden en taken van de Achterhoek Board

De Achterhoek Board gaat vooral over de inhoudelijke voorbereiding en uitvoering van de thema's waarop we als gemeenten met de andere twee O's samenwerken: het is de Achterhoek Raad die instemt met de grote lijnen en de thema's, het is de Board die voorbereidt, uitvoert (of hiervoor opdracht geeft), toeziet op de voortgang en terugkoppelt. De Board wordt ook verantwoordelijk voor de coördinatie van de lobby en de grensoverschrijdende samenwerking, met name gericht op Duitsland. Dit laatste gaat lopen via een bestuurlijk coördinatieteam, zoals de huidige D5-bestuurders.

De Achterhoek Board krijgt geen formele, publiekrechtelijke bevoegdheden overgedragen. Dat betekent bijvoorbeeld dat het vaststellen van de begroting de taak blijft van het algemeen bestuur. Dat is nu ook al zo. In juridische zin verandert er weinig aan de huidige situatie, maar wat betreft inhoudelijke aansturing wel. Derhalve heeft de Board ten minste als taken:

- ✓ Voorbereiden van de beleidsinhoudelijke Achterhoek Agenda, de Jaarplannen en evaluaties en deze voorleggen aan de Achterhoek Raad;
- ✓ Voortgang en resultaten van de beleidsinhoudelijke Achterhoek Agenda en Jaarplannen bewaken zoals de Thematafels deze uitvoeren;
- ✓ Voorbereiden van beraadslagingen en bijeenkomsten van de Achterhoek Raad;
- ✓ Aanvullende taken op het gebied van lobby. We kiezen daarvoor omdat de Board het gezicht wordt van de Achterhoekse samenwerking tussen overheid, maatschappelijke organisaties en ondernemers.

De samenstelling van de Achterhoek Board

Het voorstel is dat de Achterhoek Board zal bestaan uit vertegenwoordigers van wat in de volksmond de 'drie O's' zijn gaan heten: *Overheid*, *maatschappelijke Organisaties* en *Ondernemers*. Dat betekent dat de Board een mix zal worden van:

Aantal	Wie	Voorgedragen door
3 leden	Wethouders (uit de deelnemende gemeenten)	Het algemeen bestuur van Regio Achterhoek
3 leden	Afgevaardigden namens de maatschappelijke organisaties (onderwijs, zorg en de woningbouwcorporaties)	De maatschappelijke organisaties
3 leden	Afgevaardigden namens de ondernemers (VNO-NCW Achterhoek, MKB-Midden en SIKA)	De ondernemers
1 lid	Gedeputeerde (van de provincie Gelderland)	Het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland
1 voorzitter	De voorzitter van Regio Achterhoek	Het algemeen bestuur van Regio Achterhoek

De Board zal dus bestaan uit elf personen; de voorzitter van de Board heeft geen stemrecht. De Achterhoek Raad benoemt de leden voor vier jaar. De maatschappelijke organisaties en de ondernemers bepalen zelf op welke wijze zij tot een voordracht komen. De voorzitter van Regio Achterhoek is ook de voorzitter van de Achterhoek Board. Naast de voorzitter zullen twee vicevoorzitters worden aangewezen; een vanuit de maatschappelijke organisaties en een vanuit de ondernemers.

Checks & balances rondom de Achterhoek Board

Het systeem gaat uit van vertrouwen. Toch willen we een aantal checks en balances organiseren. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- ✓ Er gaan geen publiekrechtelijke bevoegdheden over naar de Board;
- ✓ De Achterhoek Raad benoemt de leden van de Board;
- ✓ Bij de benoeming van Boardleden door de Achterhoek Raad krijgen zij van hen het vertrouwen, dit vertrouwen kan worden opgezegd met een motie van wantrouwen. Het is vervolgens aan de Boardleden of aan degenen die hen hebben voorgedragen om daar eventuele consequenties aan te verbinden;
- ✓ De Achterhoek Board komt minimaal vier keer per jaar bijeen, maar zoveel vaker als nodig is;

Hoofdstuk 4
De Achterhoek Thematafels

Wat willen we bereiken?

De *Achterhoek Thematafels* zijn specifieke overlegtafels waarin leden van de 3 O's samenwerken aan het realiseren van concrete projecten en doelstellingen zoals de Achterhoek Board en Achterhoek Raad die vastgesteld hebben. Een Thematafel is altijd gekoppeld aan een specifiek onderwerp van de Achterhoekse samenwerking. Er wordt gestart met zes Thematafels:

- ✓ Smart werken & Innovatie
- ✓ Onderwijs & Arbeidsmarkt
- ✓ Vastgoed & Woningmarkt
- ✓ Mobiliteit & Bereikbaarheid
- ✓ Circulaire economie & energietransitie
- ✓ Zorginnovatie

Hoe organiseren we dit?

Bevoegdheden en taken van de Achterhoek Thematafels

Elke Achterhoek Thematafel werkt aan concrete opdrachten. Deze opdrachten staan beschreven in de Jaarplannen, die de Achterhoek Board voorbereidt en coördineert, en waarmee de Achterhoek Raad instemt.
Omdat een Thematafel over veel expertise beschikt, heeft deze een belangrijke taak bij het opstellen van de Jaarplannen en het informeren van de Achterhoek Raad. Zo kunnen ook initiatieven vanuit de maatschappelijke partners en ondernemers een plek krijgen in de samenwerking (maar wel altijd met instemming van de democratisch gelegitimeerde organen). De Thematafels hebben geen formele, publiekrechtelijke bevoegdheden.

De Achterhoek Thematafels krijgen ten minste als taken:

- ✓ De uitvoering van de Jaarplannen van de Achterhoek Board;
- ✓ Het ophalen van projecten;
- ✓ Een inhoudelijke bijdrage leveren aan de voorbereiding van de beleidsinhoudelijke Achterhoek Agenda en Jaarplannen van de Achterhoek Board;
- ✓ De inhoudelijke voorbereiding van bijeenkomsten van de Achterhoek Raad en het informeren van leden van de Raad over ontwikkelingen ter zake van de werkzaamheden van de Thematafel;

De *doelen en resultaten* die we nastreven met het samenwerken op deze onderdelen, worden bepaald door de *Achterhoek Raad*, op voordracht van de *Achterhoek Board*. Daarmee zitten *Raad* en *Board* 'aan het stuur' van de samenwerking en is het vaak de *Thematafel* die de 'stuurbewegingen' daadwerkelijk realiseert.

In principe vervangen de Thematafels de poho's voor de onderwerpen waarop 3O-samengewerkt gaat worden. Dit is in alle poho's besproken en akkoord bevonden, mits er ruimte blijft voor intergemeentelijke afstemming. Dit betekent dat het poho Sociaal blijft bestaan in zijn huidige vorm en met de huidige ondersteuning. Het poho Werk & Inkomen geeft aan hier op termijn in op te willen gaan. Het Werkbedrijf en het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt (POA) zijn zichzelf al gezamenlijk aan het organiseren. Zij vormen straks de Thematafel Onderwijs en Arbeidsmarkt. Deze tafel zoekt nadrukkelijk afstemming met uitvoeringsorganisaties als Laborijn. Het poho Vrijetijdseconomie, de samenwerking binnen de Stichting Achterhoek Toerisme en het bestuurlijke overleg sport blijven ongewijzigd en worden (nog) niet meegenomen in de nieuwe werkwijze. Voor de organisatie hiervan blijven de gemeenten verantwoordelijk.

Zie bijlage II voor de eerste uitwerking van de Thematafels.

Samenstelling van de Achterhoek Thematafels
Anders dan bij de Achterhoek Raad en -Board willen we de samenstelling van Thematafels niet op voorhand exact vastleggen. Een goede samenstelling kan immers per Thematafel (per onderwerp) verschillen.

Het is om die reden erg belangrijk dat elke Thematafel een goede voorzitter krijgt: een kartrekker die goed weet hoe hij/zij de opdrachten van Raad en Board kan realiseren, en welke mensen hij/zij daarvoor nodig heeft. De Thematafel kiest een voorzitter uit haar midden, aan de hand van een functieprofiel. Hierbij wordt gestreefd naar een goede balans tussen voorzitters vanuit de overheid en vanuit maatschappelijke organisaties en ondernemers. Om de bezetting van de Thematafels de eerste keer te organiseren, vraagt de voorzitter van de Board relevante gremia om met kandidaten te komen.
De leden van de Thematafel kunnen zelf de verdere bezetting bepalen, die dus kan variëren per Thematafel en ook door de tijd heen flexibel kan worden ingevuld:

- ✓ Er wordt gewerkt met duo's, een voorzitter en een vicevoorzitter; één van beiden is een wethouder;
- ✓ De samenstelling is als volgt:
  - De thematafel kent ten minste één vertegenwoordiger vanuit de overheid, één vanuit de maatschappelijke organisaties en één vanuit de ondernemers;
  - Per gemeente wordt één wethouder uitgenodigd;
  - Alleen leden van het college van burgemeesters en wethouders, bestuurders of directeuren van bedrijven/instellingen kunnen aansluiten bij de Thematafel (het gaat immers om bestuurlijke tafels);
- ✓ Er liggen kansen om in de Thematafels ook actief te werken aan de vernieuwing van de samenwerkingsmethode; bijvoorbeeld volgens de Harvard-methode Open onderhandelen.

Checks & balances rondom de Achterhoek Thematafels
Het systeem gaat uit van vertrouwen. Toch willen we een aantal checks en balances organiseren. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- ✓ De (vice)voorzitter kan ontslagen worden door de Achterhoek Board;
- ✓ De Thematafels komen zo vaak bijeen als zij wenselijk achten, maar minimaal vier keer per jaar;

Het Jaarplan
De Achterhoek Board maakt op basis van de input van de Thematafels een Jaarplan. Hierin worden afspraken gemaakt over de doelen, resultaten en inzet. Dit plan wordt voorgelegd aan de Achterhoek Raad.
Wat staat er in het Jaarplan?

- ✓ Het WAAROM: de noodzaak en/of kans;
- ✓ Het WAARTOE: het (tussen)resultaat per jaar (wat willen we bereiken en wat moeten we daarvoor doen?)
- ✓ Het HOE: de projectdefinities; wat gaan we doen en met wie?
- ✓ De capaciteit en kwaliteit: welke capaciteit en kwaliteit levert elke partner?

Iedere voorzitter krijgt ondersteuning van een programmaregisseur van Regio Achterhoek. Daarnaast is ondersteuning van een projectmedewerker beschikbaar. Het Jaarplan wordt tijdig besproken met de gemeentesecretarissen om afspraken te maken over ambtelijke inzet voor het komende jaar.

Hoe wordt dit gefaciliteerd?

- ✓ Vanaf september 2018 is het op een vaste maand per dag Regiodag. Alle Thematafels kunnen op deze dag te overleggen. Er is op die dag ook ruimte voor intergemeentelijke afstemming tussen wethouders, bilateralen en ambtelijke afstemming;

- ✓ Optie is om op de Regiodag ook de Achterhoek Board en de Achterhoek Raad bijeen te laten komen;
- ✓ Inhoudelijk gedeputeerden sluiten naar behoefte een aantal maal per jaar aan bij de Thematafels;
- ✓ Iedere voorzitter wordt ondersteund door een programmaregisseur; daarnaast is ondersteuning van een projectmedewerker beschikbaar (beiden vanuit de Regio Achterhoek);
- ✓ Vergaderstukken van de Thematafels worden twee weken van tevoren door de programmaregisseur aan de gemeenten toegestuurd, zodat dit via de colleges kan lopen. Binnen een week na de vergadering volgt een afsprakenlijst;
- ✓ De huidige ambtelijke overleggen worden in de komende maanden opnieuw bekeken; zij blijven niet in dezelfde vorm bestaan. Onder de Thematafels wordt in programma's of projecten gewerkt. De bedoeling is de inzet daarop flexibel te organiseren. Een en ander verloopt via het Jaarplan. Deze stroomlijning betekent dat er minder ambtelijke inzet nodig is voor het proces, zodat meer capaciteit beschikbaar is voor de inhoud;
- ✓ Het zou goed zijn binnen gemeenten te werken met een aanspreekpunt op regisseurs/ managementniveau per Thematafel (en zo mogelijk een combinatie van Thematafels). Deze kan met de programmaregisseur bekijken welke gemeentelijke inzet wenselijk en noodzakelijk is, en binnen gemeenten het (bestuurlijke) proces integraler dan nu bewaken c.q. borgen. Eenzelfde werkwijze verkennen we met de provincie;
- ✓ Ook biedt bovenstaande de mogelijkheid voor de programmaregisseur om de agenda van de Thematafel op een eenduidige manier bij alle gemeenten onder de aandacht te brengen. Ook wanneer de betreffende gemeente niet deelneemt aan de Thematafel;
- ✓ Ondersteuning vanuit gemeenten in de vorm van poho-managers is niet meer nodig. Dit met uitzondering van zaken die intergemeentelijk worden georganiseerd, zoals het Sociaal domein en Vrijetijdseconomie.

Hoofdstuk 5
Algemeen en dagelijks bestuur Regio Achterhoek

Hoe organiseren we dit?

Bevoegdheden en taken van het algemeen bestuur
Het algemeen bestuur krijgt in vergelijking met de oude situatie een minder inhoudelijke rol. De Achterhoek Board bepaalt immers samen met de Achterhoek Raad de inhoudelijke koers van de samenwerking.
Het algemeen bestuur zal zich daarom meer gaan focussen op de formele, meer secundaire werkzaamheden van Regio Achterhoek. Deze werkzaamheden zijn zeker niet minder belangrijk, maar hebben wel een duidelijk ander karakter dan de taken van Achterhoek Raad en Achterhoek Board.
Het algemeen bestuur gaat in hoofdzaak de volgende taken uitvoeren:

- ✓ Besluiten over de begroting van Regio Achterhoek;
- ✓ PIOFACH-taken: bijvoorbeeld personele aangelegenheden, administratie- en archieftaken, financiën, automatisering en huisvesting;
- ✓ Communicatie;
- ✓ Subsidies en –werving.

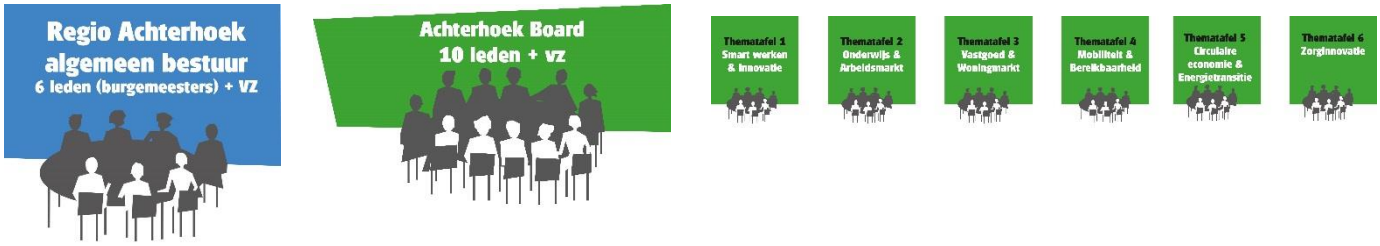
Samenstelling van het algemeen bestuur
Er verdwijnen geen publiekrechtelijke taken bij het algemeen bestuur, juist om de democratisch legitimatie te waarborgen. De werkzaamheden van het algemeen bestuur worden echter wel wat meer secundair van aard en zijn wat minder richtingbepalend dan voorheen. Het is de bedoeling om van het algemeen bestuur een minder 'politiek' orgaan te maken, zodat de Achterhoek Raad en Achterhoek Board goed aan zet komen om de inhoudelijke koers te bepalen.
Het is daarom wenselijk om algemeen bestuursleden te benoemen die het gewend zijn om boven de partijen te staan. De keuze om enkel burgemeesters in het algemeen bestuur te benoemen ligt dan voor de hand. Elke gemeenteraad kan zijn eigen burgemeester voordragen als algemeen bestuurslid. Zo ontstaat een algemeen bestuur dat bestaat uit zeven burgemeesters, waarvan er een door de algemeen bestuursleden gekozen wordt als voorzitter.
Deze voorzitter is ook de voorzitter van het *dagelijks bestuur,* van de *Achterhoek Raad* en van de *Achterhoek Board*.

Bevoegdheden en taken van het dagelijks bestuur
Voor het dagelijks bestuur geldt eigenlijk hetzelfde als voor het algemeen bestuur: in vergelijking met de oude situatie krijgt het dagelijks bestuur een minder inhoudelijke, primaire rol, maar behoudt zijn publiekrechtelijke bevoegdheden. Daarmee blijft het dagelijks bestuur o.a. verantwoordelijk voor:

- ✓ Voorbereiden en toezenden van de begroting van Regio Achterhoek;
- ✓ Voorbereiden van vergaderingen van het algemeen bestuur;
- ✓ De dagelijkse gang van zaken.

Samenstelling van het dagelijks bestuur
Het dagelijks bestuur wordt gevormd uit het algemeen bestuur: dit zijn altijd de gekozen voorzitter, plus twee andere leden. In de praktijk zal dit betekenen dat drie burgemeesters het dagelijks bestuur gaan vormen. Het algemeen bestuur kiest dus welk lid de voorzitter is (en daarmee automatisch voorzitter van het dagelijks bestuur) en welke twee leden daarnaast dagelijks-bestuurslid worden.

Taken Algemeen bestuur, Achterhoek Board en Achterhoek Thematafels

Algemeen bestuur	Achterhoek Board	Achterhoek Thematafels
Begroting Regio Achterhoek vaststellen na zienswijzen Raden (voorbereiding bij *dagelijks bestuur*)	Opstellen Achterhoek Agenda	Inhoudelijke voorbereiding Jaarplannen en bijbehorende financiële middelen
Kiezen van de voorzitter van Regio Achterhoek en leden van het *dagelijks bestuur*	Voorbereiden, (laten) uitvoeren en bewaken van de voortgang van Jaarplannen	Uitvoeren van Jaarplannen (onderwerp-specifiek)
Voordragen van de leden (wethouders) van de *Achterhoek Board*	Lobby	Informeren van *Achterhoek Raad* over voortgang projecten
Subsidies en verantwoording	Toetsen projecten en monitoring voortgang en integraliteit	Initiëren projecten
PIOFACH-taken	Coördinatie grensoverschrijdende samenwerking	

Hoofdstuk 6
De organisatie

Wat willen we bereiken?

Het proces van de doorontwikkeling is gestart vanuit een drietal aanleidingen:

1. Het beter betrekken van raadsleden bij de regionale samenwerking
2. Meer slagkracht in de bestuurlijke besluitvorming
3. Meer uitvoeringskracht

Rondom de uitvoeringskracht worden twee problemen ervaren. Zo is de uitvoeringskracht op dit moment erg versnipperd, omdat regionale inzet zowel vanuit de Regio (GR) als vanuit de Stuurgroep 2020 én vanuit de portefeuillehoudersoverleggen wordt geïnitieerd en aangestuurd.
Ten tweede is bij Regio Achterhoek bezuinigd op kwantiteit en kwaliteit. In de afgelopen jaren is ervoor gekozen de menskracht ook voor het faciliteren van de samenwerking voornamelijk vanuit de gemeenten te laten komen. Dit betekent dat er weinig formatie ingezet kan worden op lobby en ook bijna geen menskracht beschikbaar is voor de ondersteuning van de portefeuillehoudersoverleggen. De doorontwikkeling geeft de mogelijkheid de organisatie Regio Achterhoek een kwaliteitsslag te geven.

Een nieuwe samenwerkingsagenda vraagt een andere organisatie. Versterking van de inzet op inhoud en lobby vraagt meer en andere capaciteit. Ook de in de nieuwe samenwerking te formuleren en uit te voeren ambitie Achterhoek 2030 vraagt om passende operationele capaciteit. Denk wat betreft deze uitvoeringskracht aan de juiste inzet van mensen, kennis en technologie met passende financiële middelen. Focus in de nieuwe regionale samenwerking ligt voor wat betreft de inzet van Regio Achterhoek op inhoudelijke thema's. De organisatie Regio Achterhoek gaat wat betreft deze benodigde operationele capaciteit een spilfunctie vervullen. De organisatie heeft daarin de rol om de verandering succesvol te (helpen) implementeren. Regio Achterhoek maakt zich daarom dit voorjaar op voor verdere invulling van de nieuwe werkwijze. Voorbereidingen voor doorontwikkeling naar de hierin besloten meer strategische kerntaken zijn gestart.

Hoe gaan we dat doen?

Organisatie en onderbouwing formatie uitbreiding

De kerntaken van Regio Achterhoek verschuiven richting ondersteuning op inhoud van de Thematafels. Veruit het grootste deel van de uitbreiding van de formatie gaat zitten in de programmaregisseursfunctie. Door hun inzet moet de sterkere samenwerking op inhoud vertaald worden naar voor de buitenwereld zichtbare acties. Daarnaast is er een uitbreiding op de capaciteit voor lobby, zowel voor Arnhem/ Den Haag als Duitsland/ Brussel. Onderstaand overzichtje laat de *uitbreiding en inkrimping* ten opzichte van de huidige situatie zien.

Totale uitbreiding	6,85
onderverdeeld in:	
kerntaken	*6,60*
overhead	*0,25*

<u>Toelichting op uitbreiding/vermindering in fte's per taak op hoofdlijnen</u>	
Ondersteuning Board en algemeen bestuur	0,5
Thematafels (proces en kennis), programmaregisseur en projectmedewerker	3,35
Lobby Arnhem en Den Haag, en Duitsland/ Brussel (inclusief communicatie/profilering)	2,0
Griffieondersteuning voor de Achterhoek Raad;	0,5
Subsidiespecialisme (incl. financiële ondersteuning)	1,5
Inzet op Duitsland (functie mdw grens vervalt, nieuwe functie adviseur bestuur Duitsland)	-0,5
Archiefmedewerker	-0,5
Totaal uitbreiding	**6,85**

Regio Achterhoek streeft naar een slagvaardige en flexibele inrichting van de eigen organisatie. Daarvoor is een aangepast formatieplan nodig. Met name de capaciteit voor programmaregie en lobby moet worden vergroot. Per saldo wordt voorzien in een stijging van de formatie van nu 12,90 fte naar straks 19,75 fte. Vergeleken met de Regio Twente waar we ons (o.a.) qua lobby graag mee willen vergelijken is dit nog een zeer bescheiden regionale organisatie.
Zie bijlage H6-1 voor gedetailleerd formatieplan.

Op andere plaatsen is minder inzet nodig.

De bundeling van inzet bij Regio Achterhoek betekent dat er minder tijd verloren gaat met afstemming en dat de samenwerking efficiënter en met minder overhead aangestuurd kan worden. Ook is minder inzet van relatief dure, ingehuurde capaciteit nodig. Voor de huidige inzet van de kennismakelaars en de ondersteuning van het POA kunnen we in de nieuwe organisatie ongeveer 2,5 fte aan programmaregisseurs inzetten. De financiering van deze huidige inzet komt voor een groot deel van de provincie. Zij zullen deze inzet financieel omzetten naar de nieuwe structuur. Zie hiervoor Hoofdstuk 7.

Voor gemeenten betekent het dat zij veel beter worden gefaciliteerd dan in de huidige situatie. Zo is geen inzet van poho-managers meer nodig, behalve voor de bestaande structuren op het gebied van Vrijetijdseconomie en het sociaal domein. De programmaregisseurs hebben de capaciteiten en de tijd voor een goede programma- en procesregie. Zij zullen bestuurlijke stukken voorbereiden en hebben ook mogelijkheden om vanuit de Thematafels te zorgen voor een goede en tijdige voorbereiding en terugmelding van alle overleggen.

Duitsland

Op het gebied van de samenwerking met Duitsland zal de personele inzet van de Regio kleiner worden. Op dit moment wordt er nog veel ingezet op het draaien van projecten zoals de Dag van de Buurtaal. Taken van de Regio blijven:

- Coördinatie en besluitvorming gemeentelijke afvaardiging naar Euregioraad;
- Coördinatie gemeentelijke bestuurlijke afvaardiging naar de Arbeitsgruppen Euregio;
- Voorbespreken en regionaal afstemmen Achterhoekse inbreng in de Arbeitsgruppen en Euregioraad via gezamenlijk commissie grens met Twente;
- Governance Grensoverschrijdende Economie en Arbeidsmarkt (GEA) samen met Twente;
- Voorbereiding Landräterkonferenz;
- Coördineren gemeentelijke cofinanciering Interregprojecten;
- Volgen ontwikkelingen in Euregio Rhein-Waal;
- Aanjagen van grensoverschrijdende samenwerking bij Thematafels.

Voornaamste veranderingen Regio Achterhoek ten opzichte van de huidige situatie

	Huidige samenwerking	**Nieuwe samenwerking**
Ten dienste van	- DB - AB - Stuurgroep Achterhoek 2020 - Drie portefeuillehouders overleggen - Regiegroep SI	- Achterhoek Raad - DB - AB - Achterhoek Board - Thematafel Smart Werken en Innovatie - Thematafel Onderwijs en Arbeidsmarkt - Thematafel Vastgoed en Woningmarkt - Thematafel Mobiliteit en Bereikbaarheid - Thematafel Circulaire economie en Energietransitie - Thematafel Zorginnovatie
Rol Taken	- Lobby voor de Achterhoek - Subsidies voor de Achterhoek - Grensoverschrijdende samenwerking - Economische profilering Achterhoek - Procesmanagement Achterhoek 2020 - Communciatie Regio Achterhoek en Achterhoek 2020 - Verbindingen tussen Achterhoek 2020 en poho's	Achterhoek Raad - Griffieondersteuning Achterhoek Board - Procesmanagement - Ondersteuning (o.a. voorbereiden vergadering Achterhoek Board en Achterhoek Raad) - Vorming en uitvoering Achterhoek Agenda (uitwerken Toekomst Krant, overdrachtsdocument stuurgroep A2020) en Jaarplannen Thematafels - Ondersteuning Thematafels (proces en kennis) - Adviseren en ondersteunen voorzitters Thematafel - Programmaregie: regie voeren, bestuurlijke aansluiting, sturen, organiseren, uitvoeren - Procesbegeleiding - Ondersteunen Thematafel op inhoud - Toekomst Krant (overdrachtsdocument vanuit Stuurgroep 2020) vertalen naar Thematafels en per tafel nader uitwerken in Achterhoek Agenda en Jaarplan - Hoofdredactie (eenmalig) format projectdefinities - Hoofdredactie projectdefinities Lobby - Zelfstandig als Regio Achterhoek, en massa makend met anderen waar nuttig - Lobbyist Arnhem / Den Haag - Lobbyist Duitsland / Brussel Overig - Communicatie - Subsidiespecialisme, advisering, aanvraag en verantwoording voor Gebiedsopgave, Interreg etc. - Verbinding thematafels - Faciliteren jaarlijkse Regiodag / 'Dag van de Achterhoek'

Hoofdstuk 7
Financiën

Bij een nieuw samenwerkingsmodel met een andere inzet van de organisatie Regio Achterhoek, hoort ook een ander kostenplaatje. In dit hoofdstuk vindt u een financiële vertaling van de uitgangspunten en werkafspraken zoals hierboven uitgewerkt.

Bijdragen gemeenten en provincie

Van de gemeenten wordt een extra bijdrage gevraagd van € 2 per inwoner. De totale bijdrage van de gemeenten bijdraagt dan € 6,47 per inwoner. Van de provincie wordt eveneens een bijdrage van € 2 per inwoner gevraagd.

Inwonerbijdrage na doorontwikkeling		
	Totaal	
Huidig vastgestelde inwonerbijdrage 2018	1.334.094	
Taakstelling uit 2017 structureel op te lossen	31.000	
Uitbreiding formatie/kosten ivm doorontwikkeling	731.820	
Totaal inwonerbijdrage na doorontwikkeling	2.096.914	
Dekking inwonerbijdrage na doorontwikkeling	*Totaal*	*pi*
Gemeenten (€ 4,47 + € 2)	1.702.471	6,47
Provincie (€ 1,50 in begroting + € 0,50 in investeringsfonds)	394.443	1,50
Totaal dekking inwonerbijdrage na doorontwikkeling	2.096.914	7,97

De bijdragen worden grotendeels gebruikt voor de operationele kosten in de programmabegroting en voor een klein deel als voeding van het investeringsfonds. De bijdrage van de gemeenten zit in eerste instantie in de operationele kosten van de begroting. Uitgangspunt is een eventueel overschot in het jaarresultaat toe te voegen aan het investeringsfonds met een beperking tot maximaal € 0,50 per inwoner. Vooral in het eerste jaar wordt een dergelijk overschot verwacht, aangezien de daadwerkelijke invulling van de vacatures niet direct per 1 juli geëffectueerd zal zijn en omdat de loonkosten op de maximale anciënniteit zijn begroot. Met dit laatste uitgangspunt verwachten we ook

de komende jaren het tekort te kunnen opvangen dat ontstaat door de gekozen indexeringssystematiek voor gemeenschappelijke regelingen (de werkelijke loonindex ligt immers vaak boven de maximaal toegestane prijsindex).
Zie bijlage H7-1 voor de gespecificeerde bijdrage per gemeente. De onderbouwing hiervan wordt gegeven in de (gewijzigde) programmabegroting en 1ste begrotingswijziging 2018, die separaat aan de gemeenten wordt voorgelegd.

Investeringsfonds
Voorgesteld wordt een investeringsfonds in te stellen. Hierin worden huidige beschikbare incidentele middelen samengebracht (*bijlage H7-2*). Dit investeringsfonds wordt voor een groot deel gevuld door de zogenoemde krimpgelden die vanuit het Rijk beschikbaar zijn gesteld voor de jaren 2016 t/m 2020. Dit betekent een overgang van deze middelen naar het investeringsfonds en heroverwegen van de uitgangspunten die eerder aan deze middelen zijn gekoppeld. Het is de bedoeling jaarlijks een klein deel van het investeringsfonds in te zetten als werkbudget voor de Board en de Thematafels. Voor de Thematafels is nu uitgegaan van €25.000 per jaar per Thematafel. Hiermee kan een onderzoek worden uitgezet of projectinitiatieven worden ondersteund. Daarnaast is € 100.000 gedacht als jaarlijks budget voor initiatieven vanuit de maatschappij en bijeenkomsten; hierover kan de Board besluiten. De werkbudgetten voor de Board en de Thematafels worden jaarlijks vastgesteld.

Inzet van het investeringsfonds loopt via de begroting van Regio Achterhoek. Om de inzet vanuit dit fonds optimaal te kunnen laten renderen, worden de volgende criteria voorgesteld. Deze kunnen in een later stadium worden aangescherpt:

- Het project draagt bij aan een sterke economie en/ of de doelstellingen van de Achterhoek Agenda;
- Het project levert een gemeentegrens-overstijgende bijdrage;
- Het project realiseert een multipliereffect: de investering moet renderen in een meervoudig en duurzaam effect op het regionaal product, op het regionaal inkomen, de regionale werkgelegenheid of draagt bij aan de leefbaarheid in de Achterhoek;
- Het project heeft een regionale impact;
- Er is draagvlak bij meerdere O's (ondernemers, organisaties, overheid, ondernemende inwoner). Voor het project is een *coalition of the willing* die naar verhouding bijdraagt in het project (cofinanciering) en een uitgewerkt projectplan.

Financiële inbreng vanuit de andere O's
Uitgangspunt in dit voorstel is dat de personele inzet binnen de GR gefinancierd wordt vanuit de overheid; gemeenten en provincie. De andere O's dragen bij via bestuurlijke inzet in de Board, aan de Thematafels en door personele inzet in de voorbereiding en uitwerking van de projecten. Aan de Thematafel Smart Werken en Innovatie wordt de financiële inzet voor SmartHub vanuit ondernemers en maatschappelijke organisaties gekoppeld. Dit bedraagt (samen met de bijdrage van de provincie) € 300.000 per jaar.
In de afgelopen jaren is bovendien gebleken dat de inbreng vanuit de Achterhoek in de cofinanciering voor de gebiedsopgave nu op ongeveer € 10 miljoen staat. Een groot deel van deze cofinanciering wordt opgebracht vanuit de ondernemers en maatschappelijke organisaties.
In de aanloop naar de Board zullen toekomstige extra investeringen van de O-partners in de Achterhoek zichtbaar worden gemaakt, zoals bijvoorbeeld de extra inzet die het Graafschap College vanuit het Regeerakkoord beschikbaar heeft gekregen rondom het Bestuursakkoord MBO.

Daarnaast zou een structurele bijdrage vanuit ondernemers en maatschappelijke organisaties een verrijking zijn van het systeem. Dit wordt in de komende periode verder verkend.

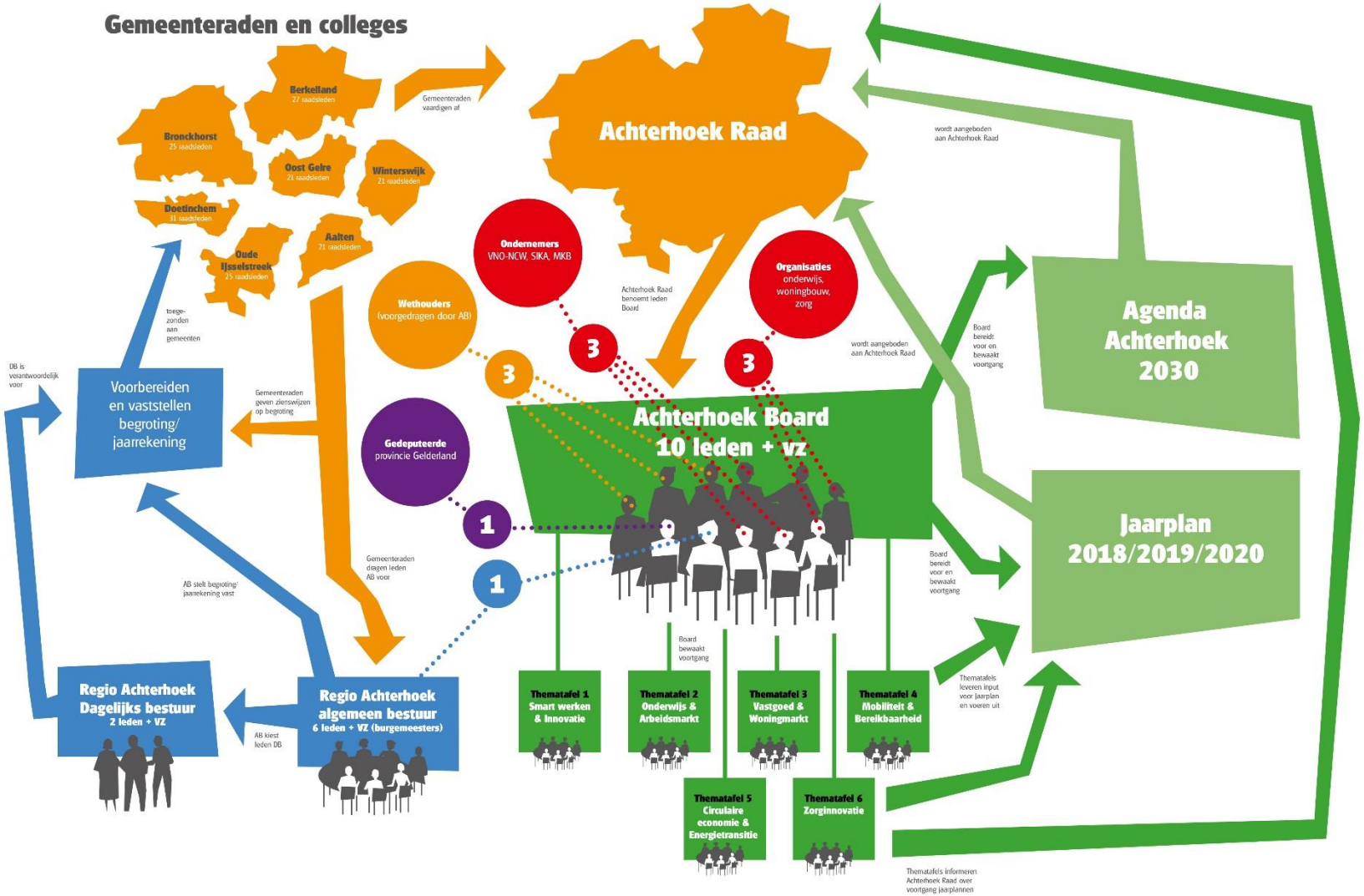
Wat levert het op?
De bundeling van inzet bij Regio Achterhoek betekent dat er minder tijd verloren gaat met afstemming en dat de samenwerking efficiënter en met minder overhead aangestuurd kan worden. Ook is minder inzet van relatief dure, ingehuurde capaciteit nodig. Voor de huidige inzet van de kennismakelaars en de ondersteuning van het POA kunnen we in de nieuwe organisatie ongeveer 2,5 fte aan programmaregisseurs inzetten.

Voor gemeenten betekent het dat zij veel beter worden gefaciliteerd dan in de huidige situatie. Zo is geen inzet van poho-managers meer nodig, behalve voor de bestaande structuren op het gebied van Vrijetijdseconomie en het sociaal domein. De programmaregisseurs hebben de capaciteiten en de tijd voor een goede programma- en procesregie. Zij zullen bestuurlijke stukken voorbereiden en hebben ook mogelijkheden om vanuit de Thematafels te zorgen voor een goede en tijdige voorbereiding en terugmelding van alle overleggen.

Uitgangspunt Montferland

Wanneer Montferland wil aansluiten bij een van de Thematafels, wordt een afspraak gemaakt over een financiële bijdrage van Montferland aan Regio Achterhoek. Deze gemeente draagt nu immers niet bij aan de infrastructuur die de zeven Achterhoekse gemeenten met elkaar van de grond tillen. Bij de Thematafels zoals nu voorgesteld, zou het gaan om de Thematafel Circulaire economie en Energietransitie.

Bijlage I Totaaloverzicht nieuwe regionale samenwerking

Bijlage II Eerste uitwerking Achterhoek Thematafels

1. **Smart Werken en Innovatie** (basis hiervoor is het Masterplan Smart Industry)

Opdracht/doel:
- 'Profileren van de Achterhoek als dé Stage en afstudeerregio van Nederland
- Implementatie principes Smart Industries in de Achterhoek

Programma's
- Uitvoeren Masterplan SmartHub (maakindustrie), stimuleren innovaties, inclusief economische profilering stage- en afstudeerregio
  Ten aanzien van de profilering bestaan twee hoofddoelstellingen:
  - Economische profilering van de Achterhoek als dé Smart Industry regio van Nederland die uitblinkt in veelzijdigheid, verbondenheid en vindingrijkheid.
  - Profilering van de Achterhoek als dé stage-, trainee- en afstudeerregio van Nederland (voor hbo- en wo-studenten met een Smart Industry gerelateerde studierichting).
- Stimuleren en initiëren Smart werken naar andere sectoren (crossovers)
- Eventueel: Regionaal programma bedrijventerreinen

2. **Onderwijs en Arbeidsmarkt** (basis hiervoor zijn POA en het werkbedrijf)

Opdracht/doel:
- Een goede match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt;
- Een hoge arbeidsparticipatie;
- Beschikbaarheid van de juiste opleidingen.

Twee inhoudelijke programma's (uit notitie POA en Werkbedrijf over eigen nieuwe structuur)
Programma Human Capital Agenda
- Het realiseren van crossovers tussen sectoren en opleidingen. Bevorderen van intersectorale mobiliteit;
- Versterken vraaggericht onderwijs; het binden van talent aan de Achterhoek;
- Investeren in de vitaliteit en inzetbaarheid van zittend personeel, omscholing en leer-werktrajecten;
- Het stimuleren/aanjagen van grensoverschrijdende samenwerking (GEA).

Programma Inclusieve arbeidsmarkt
- Arbeidsbevorderende maatregelen; hoge arbeidsparticipatie;
- Wettelijke taken Werkbedrijf uit Wet SUWI en participatiewet;
- Adviesrol in besluitvorming inclusieve arbeidsmarkt (werkgeversdienstverlening, werkzoekendendienstverlening en banenafspraken).

3. **Vastgoed en Woningmarkt**

Opdracht/Doel:
- Duurzame transitie van de woningvoorraad (kwantitatief en kwalitatief);
- Werken aan aantrekkelijke en compacte kernen;
- Integrale aanpak van leegstaand en leegkomend agrarisch, zakelijk en maatschappelijk vastgoed.

Drie inhoudelijke programma's:

Programma Vitale Kernen:

- Regionaal programma met lokaal maatwerk voor het werken aan aantrekkelijke en compacte kernen. Specifieke thema's die hierbij aan bod komen:
    - Aanpak leegstaand maatschappelijk en zakelijk vastgoed (herverkaveling, herbestemming, sloop, RO-aspecten);
    - Centrumontwikkeling/ omvormen aanloopstraten.

Programma Vitaal buitengebied:

- Regionaal programma met lokaal maatwerk voor het versterken van de kwaliteit van het buitengebied. Specifieke thema's die hierbij aan bod komen:
    - Aanpak leegstaande en leegkomende agrarische bebouwing (sloop, asbestsanering, functieverandering, RO-aspecten, energietransitie, erfdelen etc.).

Programma Woningmarkt:

- Regionale woonagenda 2015-2025, met als doel de juiste woning op de juiste plek. Specifieke thema's die hierbij aan bod komen:
    - Aanpak mismatch vraag en aanbod (kwaliteitsverbetering bestaande woningen, sloop, nieuwbouw, incl. ontwikkelen van nieuwe woonconcepten en toevoegen van woningen die in de bestaande voorraad niet voorhanden zijn;
    - Voorsorteren op lange termijn aanpak woningmarkt.
    - Verduurzaming woningen

Het ontwikkelen van (financieel) instrumentarium, een uitvoeringsorganisatie en de uitvoering van de Regiodeal worden onderdeel van deze thematafel.

4. Mobiliteit en Bereikbaarheid

Doel van de thematafel is snelle en betrouwbare bereikbaarheid van, naar en in de Achterhoek door:

- Goede regionale ontsluiting via weg, spoor en water;
- Goede bereikbaarheid van voorzieningen;
- Goede digitale bereikbaarheid (breedband internet);
- Implementatie van slimme mobiliteit.

<u>Twee inhoudelijke programma's</u>

Programma weg, spoor en water

- N18, A12/E3, A1 en hoofdwegen
- Spoorlijnen Arnhem-Doetinchem-Winterswijk en Winterswijk-Zutphen-Apeldoorn
- Ontsluiting regionale bedrijventerreinen
- Grensoverschrijdend OV
- OV-concessies
- Havens Emmerich, Doesburg, Lochem
- Functioneel kader wegennet Gelderland
- Functioneel kader fietsnetwerk
- Verkeersveiligheid en -educatie

Programma fijnmazige bereikbaarheid

- Basismobiliteit / ZOOV (doelgroepenvervoer)
- OV-Visie voor het implementeren van een samenhangend kernnet/flexnet
- Lokale 'smart' initiatieven van vervoer die (vraaggestuurd) worden aangejaagd door ondernemers & organisaties. Zoals project Smart Mobility as a Service (SMAAS).

5. **Circulaire economie en Energietransitie** (basis hiervoor zijn de Tafel van Groenlo, Regiegroep kunstmestvrije Achterhoek en werkgroep circulair)

Opdracht/Doel:

- Stimuleren en initiëren van de circulaire economie, door duurzame verwerving en het voorkomen van verspilling van grondstoffen
- Achterhoek energieneutraal in 2030
- Achterhoek kunstmestvrij in 2030

Drie inhoudelijke programma's:

Programma stimuleren van de circulaire economie

- Circulair aanbesteden en inkopen
- DOE-scans bij het MKB
- Grond- en afvalstoffenbeurs (ketenbenadering)

Programma kunstmestvrije Achterhoek

- Pilots en aanpassen regelgeving

Programma energietransitie

- (Verduurzaming woningen, in samenspraak met Thematafel Vastgoed & woningmarkt)
- Energiebesparing bedrijven
- Stimuleringsprojecten als Zon op Erf, MKB-aanpak, Energieloket
- Stimulering energieopwekking

6. **Zorginnovatie** (basis hiervoor is de transitietafel Zorg)

Opdracht/Doel:

- Innovatie in de zorg
- Toepassen van Smart technieken in de zorg

Programma zorginnovatie

- Initiëren, ontwikkelen en toepassen van Smart technieken en andere innovaties (e-health, smart medicine, communicatie/zorg op afstand) in de zorg(keten) met als doel om mensen zo lang mogelijk zelfstandig thuis te laten wonen (vanuit positieve gezondheid werken aan een afname van cure en care).
- Aanpakken arbeidsmarktproblematiek Zorg: de aanpak van tekorten aan personeel in de zorg.

Samenhang tussen de Thematafels

Voor welke indeling we ook kiezen, er zijn altijd enkele onderwerpen die raakvlakken hebben met meerdere Thematafels. Belangrijk is dan om het primaat bij één Thematafel neer te leggen. Deze Thematafel zorgt voor afstemming met de andere Thematafels. Voorbeeld hiervan is de verduurzaming van de woningen. Dit zelfde geldt als een onderwerp meerdere portefeuillehouders raakt. Ook dan is het zaak het primaat neer te leggen bij één portefeuillehouder en de andere hierin mee te nemen.

Poho Sociaal blijft bestaan

Het Poho Sociaal (en de samenwerkings- en uitvoeringsstructuur eronder, inclusief MOSD e.d.) is verantwoordelijk voor het gehele gemeentelijk regionale Sociaal Domein en de ontwikkeling daarvan (op regionaal niveau). Dat geldt voor alle functies/ taken: inkoop, transformatie, uitvoering, inrichten

infrastructuur, beleid, onderzoek, relaties met aanbieders, etc.
Afhankelijk van de beleidsdoelstellingen zijn er ook verbindingen met onderwijs, participatie, sport en met externe stakeholders.

Tot slot
De regionale aansturing van de vrijetijdseconomie blijft voorlopig belegd bij het Poho VE (met tien gemeenten) in samenwerking met Stichting Achterhoek Toerisme. Ook de regionale aansturing van sport (wethouders sport) wordt niet binnen de nieuwe 3O-structuur gebracht.
Een van de belangrijkste redenen hiervoor is dat we de focus willen houden op smart werken/innovatie en duurzame transitie (energie en circulariteit). Waarbij een goed woonklimaat en uitstekende bereikbaarheid rand voorwaardelijk zijn.

Bijlage III Welke route volgen de stukken?

Kadernota Regio Achterhoek (voor organisatiekosten)
Beschrijving De Kadernota Regio Achterhoek is het inhoudelijke en financiële (meerjarig) kader voor de Begroting Regio Achterhoek. De Kadernota bestaat uit een schets van ontwikkelingen die betrekking hebben op de Achterhoek en van de betekenis daarvan voor de activiteiten van de Regio Achterhoek en voor de daarmee samenhangende financiën. De ontwikkelingen voor het investeringsfonds volgen later in het jaar n.a.v. het Jaarplan.
Route - Het dagelijks bestuur stelt de Kadernota op en biedt deze aan het algemeen bestuur aan ter vaststelling. - Het algemeen bestuur stelt de Kadernota vast en biedt deze ter kennisname (conform de Wgr) vóór 15 april aan de gemeenteraden aan. Dit loopt via de colleges. De gemeenteraden gebruiken de Kadernota bij het beoordelen van de (ontwerp)Begroting Regio Achterhoek en het eventueel formuleren van een zienswijze op de (ontwerp)Begroting.
Gerelateerde producten De Kadernota vormt de basis voor de Begroting Regio Achterhoek.

Begroting Regio Achterhoek
Beschrijving De Begroting Regio Achterhoek geeft het inhoudelijke en financiële (meerjarig) kader voor de activiteiten die vanuit en door de Regio Achterhoek uitgevoerd gaan worden. Als zodanig is de Begroting het kader voor de Achterhoek Board en de Thematafels.
Route - Het dagelijks bestuur stelt de ontwerpbegroting op en levert die acht weken voordat die behandeld wordt in het algemeen bestuur aan bij de gemeenteraden. Dit loopt via de colleges. - De gemeenteraden hebben de mogelijkheid om een zienswijze op de ontwerpbegroting aan te geven en in te dienen bij het dagelijks bestuur. - Het dagelijks bestuur biedt de ontwerpbegroting aan ter vaststelling aan het algemeen bestuur aan, inclusief een overzicht van de zienswijzen van de gemeenteraden en de wijze waarop het dagelijks bestuur de zienswijzen (wel of niet) verwerkt hebben in de ontwerpbegroting. - Het algemeen bestuur stelt de Begroting Regio Achterhoek uiterlijk 1 augustus vast.
Gerelateerde producten Het Jaarplan zal over het algemeen later worden vastgesteld dan de Begroting omdat deze bij een GR al vroeg in procedure wordt gebracht. Het Jaarplan zal kunnen leiden tot een Begrotingswijziging.

Jaarstukken Regio Achterhoek
Beschrijving De jaarstukken bestaan uit een Jaarverslag met verantwoording en de (financiële) Jaarrekening.
Route - Het dagelijks bestuur stelt het Jaarverslag en de Jaarrekening (tezamen vormend de Jaarstukken) Regio Achterhoek op en biedt de Jaarstukken ter vaststelling aan het algemeen bestuur aan. - Het dagelijks bestuur biedt de (ontwerp)Jaarstukken vóór 15 april ter kennisname aan de gemeenteraden aan. Dit loopt via de colleges. De gemeenteraden gebruiken de Jaarstukken bij het beoordelen van de (ontwerp)Begroting Regio Achterhoek en het eventueel formuleren van een zienswijze op de (ontwerp)Begroting. - Het algemeen bestuur stelt de Jaarstukken Regio Achterhoek uiterlijk 15 juli vast.

Gerelateerde producten Zie Begroting en Jaarplan.

Jaarplan Regio Achterhoek (voor het investeringsfonds)
Beschrijving Het Jaarplan Regio Achterhoek is het document waar alle activiteiten die vanuit de samenwerkingsregeling ondernomen worden in het betreffende jaar opgenomen zijn, inclusief de bijbehorende middelen uit het investeringsfonds (budgetten en personele ondersteuning).
Route - De Achterhoek Board stelt het Jaarplan op en biedt het aan de Achterhoek Raad aan. - De Achterhoek Raad stemt in met het Jaarplan. - Het Jaarplan wordt door de Achterhoek Board samengesteld uit de Jaarplannen van alle Thematafels. - Thematafels koppelen op gezette momenten de resultaten terug aan de Board en Achterhoek Raad.
Gerelateerde producten Het Jaarplan vormt de input voor een 1e wijziging van de begroting van het betreffende jaar waarvoor de gemeenteraden (via de colleges) ook 8 weken de tijd krijgen om te reageren middels zienswijzen en die het algemeen bestuur vervolgens vaststelt.

Beleidsvoorstel Thematafel (binnen het Jaarplan vallend)
Beschrijving Als een bepaald project binnen het Jaarplan valt (er zijn middelen voor én de Achterhoek Raad en Board hebben al ingestemd het project/de doelen/resultaten) gaat de Thematafel in principe zelfstandig aan de slag met de uitvoering daarvan.
Route - Achterhoek Board bereidt Jaarplan voor, en haalt input voor concrete activiteiten op bij Thematafels. - Achterhoek Raad spreekt zich uit over Jaarplan. - Thematafels gaan aan de slag met uitvoering. - Thematafels koppelen op gezette momenten de resultaten terug aan de Board en Achterhoek Raad.
Gerelateerde producten In het Jaarplan worden zo veel mogelijke concrete opdrachten beschreven. Indien daar (additionele) middelen voor nodig blijken, loopt dit langs het begrotingstraject, en via het algemeen bestuur naar de gemeenteraden.

Beleidsvoorstel Thematafel (buiten het Jaarplan vallend)
Beschrijving We proberen in de Jaarplannen natuurlijk zo volledig mogelijk te zijn, en al zo veel mogelijk van tevoren ingevuld te hebben welke projecten gaan draaien en wat die projecten kosten. Het is echter mogelijk dat gedurende een lopend jaar blijkt dat er een behoefte of noodzaak is om met een bepaalde activiteit of project aan de slag te gaan, en dat dit nog niet voorzien was in het voorgaande Jaarplan. Als zo'n concreet project niet kan wachten tot een volgend Jaarplan, valt het dus buiten het vastgestelde Jaarplan.

Route

- Als over een concrete activiteit grote consensus bestaat, en er geen additionele middelen voor nodig zijn, kan de Thematafel (onder toezicht van de Board) aan de slag met de realisatie daarvan. De Thematafel koppelt dit terug aan de leden van de Board en de Achterhoek Raad.
- Als over een activiteit minder consensus bestaat, of de kans hierop aanwezig is, is het de taak van de Thematafel dit te melden bij de Board. Die inschatting kan bijvoorbeeld gemaakt worden na een consultatie van de Achterhoek Raad.
- De Board zal dan een voorstel voorbereiden dat vervolgens door het algemeen bestuur aan de individuele gemeenten (colleges en raden) voorgelegd wordt.
- In alle gevallen geldt: als dit nieuwe beleidsvoorstel valt buiten de reeds vastgestelde budgetten, zal het algemeen bestuur dit voorleggen aan de gemeenteraden.

Gerelateerde producten

"Losse" voorstellen die niet in het Jaarplan staan en relevant zijn voor het gevoerde beleid in de individuele gemeenten, gaan separaat naar die gemeenten toe. Daarnaast kan er eventueel een begrotingswijziging aan de orde zijn, wat alleen mogelijk is na het geven van zienswijzen van de gemeenten.

Controle op uitvoering activiteiten

Beschrijving

De vernieuwde samenwerking kent een inhoudelijke en een financiële kant. De inhoudelijke kant vindt hoofdzakelijk plaats via de Achterhoek Raad, Board en Thematafels. De financiële (en formele) kant loopt via het dagelijks en algemeen bestuur en de individuele gemeenten.

Route

- De Thematafels zijn verantwoordelijk voor de goede uitvoering van de projecten zoals Raad en Board die met elkaar afspreken.
- De Board bewaakt de voortgang, en stuurt bij waar dat nodig is.
- De Thematafels en de Board informeren samen de Achterhoek Raad over de behaalde resultaten en stand van zaken van de projecten (die in het Jaarplan staan).
- De financiële lijn (en controle) blijft liggen bij het dagelijks en algemeen bestuur. Zij houden toezicht op de dagelijkse gang van zaken (PIOFACH-taken) en de begroting. Stukken voor het algemeen bestuur lopen via de colleges.

Gerelateerde producten

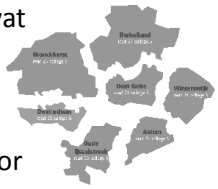
- Begroting (het dagelijks bestuur stelt op, raden geven zienswijzen, algemeen bestuur stelt vast).
- Jaarrekening (dagelijks bestuur stelt Jaarrekening op, verstuurt naar de gemeenten, algemeen bestuur stelt vast)
- Vergaderagenda + stukken tijdens bijeenkomsten Achterhoek Raad

Casus ter illustratie van werking van de nieuwe regionale samenwerking

Casus 1
Vanuit de samenwerking/samenleving komen sterke geluiden dat er behoefte is aan regionale afstemming en aanpak op het gebied van het bereikbaar houden van zorgvoorzieningen. Inwoners ervaren verschillen in aanpak tussen de gemeenten.

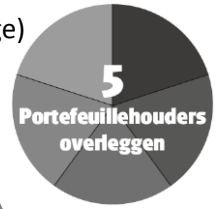
(Zorg) instellingen, scholen en bedrijven etc. organiseren vanuit hun eigen verantwoordelijkheid wat zij nodig hebben. Het gevoel is dat dit efficiënter, maar vooral ook eenduidiger moet kunnen.

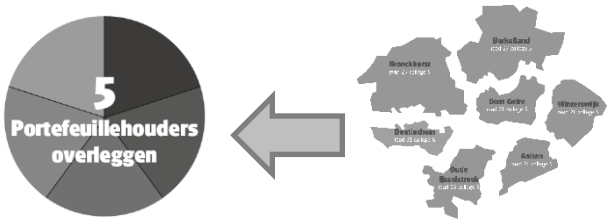

Huidige situatie:
Bij het poho mobiliteit komen deze geluiden door. Het poho besluit om hier een regionale visie voor op te stellen. Er wordt een startnotitie met plan van aanpak opgesteld dat voor wordt gelegd aan alle gemeenteraden. De raden geven groen licht. Het poho gaat aan de slag en komt met een uitgewerkt plan dat zij voorlegt aan de individuele raden.

Aandachtspunten:

- Agendasetting door poho
- Het kost veel doorlooptijd om alle raden de startnotitie te laten behandelen/vaststellen (bijv. omdat niet iedere gemeente hier prioriteit aan geeft). Iedere raad kan (tegenstrijdige) moties en/of amendementen aannemen.
- Iedere gemeente maakt zelf het raadsvoorstel.
- De maatschappelijke partijen worden beperkt aan de voorkant betrokken.

Nieuwe situatie:
Het onderwerp wordt door de Board geagendeerd in het Jaarplan waarmee de Achterhoek Raad instemt. De Achterhoek Raad geeft de kaders mee waar binnen gewerkt moet worden. De Thematafel komt met een uitgewerkt plan, en gaat daar onder toezicht van de Board mee aan de slag. De Thematafel informeert de Achterhoek Raad over de voortgang.

Eventuele financiële consequenties worden (door het algemeen bestuur) voorgelegd aan de individuele raden voor besluitvorming.

Aandachtspunten:

- Agendasetting door Thematafel (dus 3O-breed gedragen).
- Achterhoek Raad geeft fiat aan en kaders mee om te werken aan het regionale voorstel.
- Regionale moties en/of amendementen.
- Het uitgewerkte voorstel wordt via de Achterhoek Raad voor definitieve besluitvorming geagendeerd voor de individuele raden.

Bijlage IV Wie krijgt welke stukken waarom en wanneer?

De gemeenteraden krijgen…		
welke stukken?	wanneer?	ter…?
Stukken van algemeen bestuur	voorafgaand aan vergadering van het algemeen bestuur	informatie
Conceptbegroting en/of wijzigingen	voor vaststelling door het algemeen bestuur	geven van zienswijzen
Conceptstukken van de Achterhoek Raad (incl. concept-Jaarplan, Achterhoek Agenda e.d.)	voorafgaand aan bijeenkomst Achterhoek Raad	informatie en eventueel meegeven input aan leden Achterhoek Raad
Definitieve jaarplan en Achterhoek Agenda (meerjarenvisie)	na instemming door Achterhoek Raad	informatie
Benoeming van leden algemeen bestuur	voorafgaand, via de colleges	besluitvorming over de voordracht van leden

De colleges krijgen…		
welke stukken?	wanneer?	ter…?
Stukken van algemeen bestuur	voorafgaand aan vergadering van het algemeen bestuur	bespreking en eventueel meegeven input aan lid algemeen bestuur
Conceptbegroting en/of wijzigingen	voor vaststelling door het algemeen bestuur	bespreking en vragen van zienswijzen aan de raad
Conceptstukken van de Achterhoek Raad (incl. concept-Jaarplan, Achterhoek Agenda e.d.)	voorafgaand aan bijeenkomst Achterhoek Raad	informatie
Definitieve jaarplan en Achterhoek Agenda (meerjarenvisie)	na instemming door Achterhoek Raad	informatie
Benoeming van leden algemeen bestuur	voorafgaand aan besluitvorming/voordracht door raad	bespreking en voorbereiding van een raadsvoorstel voor de voordracht van leden
Concept-stukken van de Thematafels	voorafgaand aan vergaderingen van de Thematafels	bespreking en evt. voorbereiding/meegeven input aan lid/leden van de Thematafel(s)
Verslagen van de vergaderingen van de Achterhoek Board	na vergadering van de Achterhoek Board	informatie

Bijlage H6-1 Formatieplan strategische agenda Regio Achterhoek

Regio Achterhoek Formatieplan 2018

Onderdeel strategische agenda:

Onderdeel	Functienaam	fte formatie
Kerntaken	secretaris/directeur	1,00
	programmaregisseur I	2,50
	programmaregisseur II	2,50
	programmamedewerker	1,50
	lobbyist I (Europa en Brussel)	0,75
	lobbyist II (Den Haag en Gelderland)	0,75
	adviseur bestuur/Achterhoek Board	1,00
	adviseur bestuur/Griffie	0,50
	adviseur bestuur/Duitsland	0,50
	subsidiespecialist	1,00
	medewerker communicatie/profilering I	1,00
	medewerker communicatie/profilering II	1,00
	medewerker projectondersteuning	2,00
Totaal kerntaken		**16,00**
Ondersteuning	adviseur financiën	0,75
	junior adviseur financiën	0,69
	medewerker financiën	0,78
	medewerker financiële administratie	0,53
	secretaresse	1,00
Totaal ondersteuning		**3,75**
Totaal Strategische agenda		**19,75**

bijlage H7-1 verzamelstaat bijdragen gemeenten en provincie

Naam gemeente	Aantal inwoners	Strategische kerntaken		Totalen			
				2018		2018	
		Strategische kerntaak	Onvoorzien	Totaal 2018 gewijzigd	Totaal per inwoner 2018	Totaal 2018 primair (**)	Totaal 2018 per inwoner
	per 1/1/17	90	10				
Aalten	27.041	174.246	823	175.069	6,47	120.987	4,47
Berkelland	44.230	285.009	1.346	286.354	6,47	197.894	4,47
Bronckhorst	36.409	234.612	1.108	235.719	6,47	162.902	4,47
Doetinchem	57.085	367.844	1.737	369.580	6,47	255.410	4,47
Oost Gelre	29.631	190.936	901	191.837	6,47	132.575	4,47
Oude IJsselstreek	39.656	255.535	1.206	256.741	6,47	177.429	4,47
Winterswijk	28.910	186.290	880	187.169	6,47	129.349	4,47
Provincie Gelderland in organisatiekosten (*)		394.443		394.443	1,50 (*)		
Totaal	**262.962**	**2.088.914**	**8.000**	**2.096.914**	**7,97**	**1.334.094**	**4,47**

** De totale bijdrage per inwoner van de Provincie bedraagt € 2, waarvan € 1,50 voor organisatiekosten en € 0,50 voor het investeringsfonds*

*** De totale bijdrage in de primaire begroting ad € 1.334.094 is inclusief uittredingsbijdrage Montferland ad € 157.547*

bijlage H7-2 investeringsfonds

per 1 januari 2018

Investeringsfonds					
<u>specificatie startbedrag:</u>					
reserve regionale projecten:					
surplus algemene reserve 2016	123.000	*AB besluit 3 juni 2016*			
transitiefonds vastgoed (RCA middelen)	745.000	*AB besluit 25 januari 2017*			
Krimpgelden 2016	1.012.000				
Krimpgelden 2017	1.012.000				
uitgaven 2017	-165.000				
stand 1 januari 2018 verwachte reserve regionale projecten	2.727.000				
stand 1 januari 2018 verwachte reserve eigen projecten Regio	267.000				
stand 1 juli 2018 verwacht positief saldo stuurgroep	280.000				
stand 1 januari 2018 verwacht overschot investeringsgeld ambu	51.000				
Startbedrag investeringsfonds	3.325.000				
verwachte ontwikkeling investeringsfonds 2018-2021:	*2018*		*2019*	*2020*	*2021*
Stand 1 januari	3.325.000		4.250.000	5.175.000	6.100.000
bij: krimpgelden (2016-2020)	1.012.000		1.012.000	1.012.000	pm
bij: toevoeging € 1 p.i. (€ 0,50 provincie en € 0,50 uit overschot Regio)	263.000		263.000	263.000	263.000
af: kosten Board (jaarlijks vast te stellen werkbudgetten)	-100.000		-100.000	-100.000	-100.000
af: kosten Thematafels (jaarlijks vast te stellen werkbudgetten en initiatieven)	-250.000		-250.000	-250.000	-250.000
Stand 31 december	4.250.000		5.175.000	6.100.000	6.013.000

Het investeringsfonds is een bestemmingsreserve die gevuld wordt met incidentele middelen. Onttrekkingen lopen via de begroting en/of jaarplannen.
<u>Jaarlijkse toevoeging ad € 1 per inwoner:</u>
Provinciale bijdrage € 2,00 : € 1,50 nodig voor dekking organisatiekosten en € 0,50 tbv investeringsagenda
Gemeentelijke bijdrage : jaarlijks overschot uit organisatiekosten tot een maximum van € 0,50 per inwoner per jaar *(mogelijk door uitgangspunt inschaling)*

terug naar agenda

Memo selectiecommissie Achterhoek Board

Aan : AB-leden
Van : S. Veneman
Datum : 11 april 2018
Onderwerp : Selectiecommissie Achterhoek Board

De instelling van de Achterhoek Board en Thematafels
De besluitvorming over *de Achterhoek werkt door 2.0* is in volle gang. Na een besluit van het AB in april wordt besluitvorming verwacht in de individuele gemeenteraden in juni. De startdatum van de nieuwe samenwerkingsvorm staat op 1 juli van dit jaar gepland. Vanaf 1 juli houdt de Stuurgroep Achterhoek 2020 op te bestaan. Dit vraagt een vliegende start zodra de definitieve besluiten genomen zijn.

Partijen als VNO/ NCW, SIKA, de woningbouwcorporaties, onderwijsinstellingen en zorgpartijen anticiperen al op de nieuwe samenwerkingsvorm. Dit doen zij door hun achterbannen te organiseren en alvast na te denken over hun vertegenwoordiging.

Selectiecommissie
De Achterhoek Board zal een goed team moeten worden, met een mix van leeftijden en een goede verhouding tussen mannen en vrouwen en gebieden binnen de Achterhoek. Hierop is enige regie gewenst. Om voorbereidende gesprekken te houden is het voorstel voor de komende periode te werken met een verkennende selectiecommissie. Deze bestaat logischerwijs uit de voorzitter van de Regio (en beoogd voorzitter van de Board en Achterhoek Raad) samen met de voorzitter van de Stuurgroep Achterhoek 2020. Mark Boumans en Foppe Atema worden ambtelijk ondersteund door de secretaris van de Regio en de secretaris van de Stuurgroep.

Tijdpad: de achterbannen zijn op dit moment al bezig met het zoeken en aandragen van kandidaten. De verkennende gesprekken zullen in de komende maanden gehouden worden, zodat een en ander na besluitvorming in juni geëffectueerd kan worden.

---

terug naar agenda

ALGEMEEN BESTUUR

Agendapunt 6 Lobby

Vergadering d.d.	: 25 april 2018
Agendapunt	: 6
Onderwerp	: Lobby
Portefeuillehouder	: De heer M. Boumans

Voorstel:

1. Kennis nemen van onderstaande lobby gerelateerde zaken en activiteiten.

Toelichting:

Werkbezoek ABF commissie (PS)

Op 4 april jl. brachten Statenleden een bezoek aan de Achterhoek. Centraal stonden twee projecten uit de gebiedsopgave: Smart Business Centre, Smart Techical Education Ook zijn de Statenleden geïnformeerd over het voorstel voor de nieuwe samenwerking in de Achterhoek.

Werkbezoek DG Bestuur & Wonen

Op 9 maart jl. vond het werkbezoek van de Directeur-Generaal Bestuur & Wonen (dhr. Kuijpers) van het ministerie van Binnenlandse Zaken plaats. Er zijn diverse onderwerpen aan bod gekomen, zoals de nieuwe governance-structuur, de inhoudelijke opgaven op het gebied van de arbeidsmarkt en wonen/ leegstand en het proces om te komen tot de Regiodeal. Er is afgesproken dat Karen van Dantzig (afdelingshoofd Bestuur & Organisatie bij BZK) voortaan aansluit bij overleggen van de bestuurlijke kopgroep Regiodeal. Daarnaast vindt op 18 april a.s. een vervolgoverleg plaats tussen de DG en enkele corporatiebestuurders (uit de Achterhoek en een andere regio) om door te praten over knelpunten op de woningmarkt en specifiek waar de corporaties tegenaan lopen als het gaat om landelijk beleid en wet- en regelgeving. Ook enkele bestuurders van de gemeenten sluiten aan.

Regiodeal 'Achterhoek in Transitie'

Zie bijlage 1.

Werkbezoeken

Ministers Schouten (LNV) en Ollongren (BZK) hebben een uitnodiging ontvangen om samen op werkbezoek te komen in de Achterhoek, vanwege de verbinding tussen de regiodeal en regio-envelop. Daarnaast heeft ook staatssecretaris Keijzer (EZK) een uitnodiging ontvangen voor een werkbezoek in het kader van de landelijke Smart Industry Implementatieagenda 2018-2021. Het is nog niet bekend of de bewindspersonen op de uitnodiging zullen ingaan.

Achterhoeks Lentediner

Op woensdag 16 mei a.s. vindt het Achterhoeks Lentediner in Den Haag plaats. Dit jaar krijgt het thema Grensoverschrijdende samenwerking een prominente plek in het plenaire deel, vanwege de aanwezigheid van staatssecretaris Knops (Min. BZK) die sterk inzet op dit dossier. Daarnaast zal tijdens het plenaire deel de brede Toekomstagenda van de Achterhoek, economische profilering (SmartHub) en mogelijk de Regiodeal aan bod komen.
Gastheer en moderator is Aize Bouma (oud NOS-verslaggever), in combinatie met een jonge Achterhoekse sidekick (Joost Jonker van Regio8).

Vervolgens wordt aan decentrale gesprekstafels verder gesproken over de volgende thema's:

1. Economie / Smart Industry

2. Onderwijs en Arbeidsmarkt
3. Zorginnovatie
4. Grensoverschrijdende samenwerking
5. Fysieke opgaven (gerelateerd aan de Regiodeal)

Opening nieuwe N18/A18

Op 1 en 2 mei a.s. wordt de nieuwe N18/A18 feestelijk geopend. Directeur-Generaal van Rijkswaterstaat (Michèle Blom) is hierbij aanwezig. Op 2 mei is er een speciaal programma met bestuurders, waarbij zij (in aanwezigheid van media) per bus de eerste rit over de nieuwe N18 maken. Voor dit programma zijn de wethouders en burgemeesters van de 3 gemeenten (Oude IJsselstreek, Oost Gelre en Berkelland) uitgenodigd. Eventueel kan deze opening worden benut als lobbymoment.

Lobbymomenten

- 1 en 2 mei: Opening nieuwe N18/A18
- 16 mei: Achterhoeks Lentediner
- 4 september: Werkbezoek GS
- 23 november: Talententuin (dit jaar gekozen als relatie-event)

Bijlagen

Bijlage 1: Memo Herijking Regiodeal
Bijlage 2: Genodigdenlijst Lentediner en aanmeldingen Kamerleden

	Vervolgactie: communicatie: Mededeling beslissing aan:	**Bijlagen:** Meegezonden: Ter inzage: Plaats van inzage:	**Consequenties:** Financieel: Personeel:
Nadere informatie bij: Dhr. J. Lavalaye of mevr. J. Geerse		**Tel.nr.:** (0314) 32 12 00	

terug naar agenda

Memo herijking Regiodeal

Aan: AB Regio Achterhoek/ colleges
Van: S. Veneman
Datum: 9 april 2018
Onderwerp: Regiodeal

Waar staan we nu
In de afgelopen periode is hard gewerkt aan een Regiodeal met het Rijk. Insteek hierbij was als een van de eerste regio's tot een goede deal te komen, met commitment van het Rijk op de opgave (voor de lange termijn) en voor de korte termijn duidelijkheid over concrete inzet en investeringen. Mede op advies van het ministerie van BZK was de deal vooralsnog toegespitst op de particuliere woningvoorraad en leegstaand vastgoed. Ruimtevolk heeft tot dusver de procesbegeleiding gedaan, met middelen die hiervoor vanuit BZK ter beschikking zijn gesteld. Op dit moment ligt er een koptekst van een aantal A4, met daaronder een projectenlijst. De bestuurlijke verantwoordelijkheid is belegd bij een bestuurlijke kopgroep, bestaande uit: Ted Kok (voorzitter poho ROV), Patricia Hoytink (poho ROV), Marianne Besselink (lobby), Koen Knufing (Stuurgroep A2020), Claus Martinot (Aco). Hans Suurmond (regionaal coördinator volkshuisvesting) en Babine Scholten (provincie Gelderland) zijn aangesloten in de projectgroep.
Bestuurlijk zijn gesprekken gevoerd met diverse Kamerleden die de regiodeals in portefeuille hebben. Ambtelijk zijn gesprekken gevoerd met de ministeries BZK, OCW, EZK en LNV.

Ontwikkelingen bij het Rijk
Inmiddels wordt steeds duidelijker dat het nodig is de Achterhoekse agenda als geheel zichtbaar te maken in de Regiodeal. Onder andere tijdens het bezoek van de Directeur-Generaal Bestuur & Wonen van BZK aan de Achterhoek bleek dat de ministeries vooral geïnteresseerd zijn in de combinatie van onze inzet op Smart Industry (Smart Economy), met als randvoorwaarden Wonen en Bereikbaarheid (Smart Living) en onze beoogde nieuwe manier van samenwerken (Smart Governance). Ook de energietransitie is voor het Rijk een belangrijk thema.

Rondom de financiering van de Regiodeals is de verwachting dat na de zes prioritaire projecten uit het regeerakkoord nog ongeveer de helft (rond de € 450 miljoen) overblijft in de Regio envelop. Zoals het er nu uitziet gaat het Rijk deze middelen in tranches van een jaar verdelen, de eerste mogelijkheid om hiervoor projecten in te dienen lijkt na de zomer te zijn.

De randvoorwaarden komen er waarschijnlijk als volgt uit te zien:
- Meervoudige opgave, aansluiting op nationale opgave en regio-overstijgend effect
- Co-financiering, maximaal 50% uit regio-envelop
- Expliciet doel, programma en inzet van middelen, meerjarige afspraken
- PPS overheid, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen
- Robuuste regionale governance en uitvoeringskracht
- Regio-envelop vult geen gaten in andere beleidsbudgetten en vakdepartementen
- Matching vanuit departementen en EU-middelen
- Perspectief op snelle inzet middelen

Herijking
Dit alles leidt ertoe dat het strategisch lijkt de Regiodeal op inhoud te verbreden en daarmee ook het proces anders in te richten. Voorstel is om de deal modulair op te bouwen en naast de integrale aanpak van de (bestaande) woningvoorraad en opgaven in het buitengebied (waar we het proces mee gestart zijn) ook andere onderwerpen mee te nemen. Dit heeft als voordeel dat we minder afhankelijk zijn van nieuwe ontwikkelingen bij het Rijk en makkelijker kunnen inspringen wanneer er zich een mogelijkheid voordoet voor ondersteuning en/of financiering bij het Rijk of de Provincie. Ook helpt het flexibele regio-overschrijdende afspraken te maken of meerdere deals te sluiten.

Opbouw Regiodeal
We willen de Regiodeal opbouwen vanuit onze integrale agenda. Input hiervoor komt, totdat de Board met een nieuwe Agenda 2030 komt, onder andere vanuit de Agenda 2020 en de ToekomstKrant. Onder deze 'kop' met onze ruimtelijk economische agenda willen we verschillende modules uitwerken. Hierbij zijn in ieder geval in beeld:

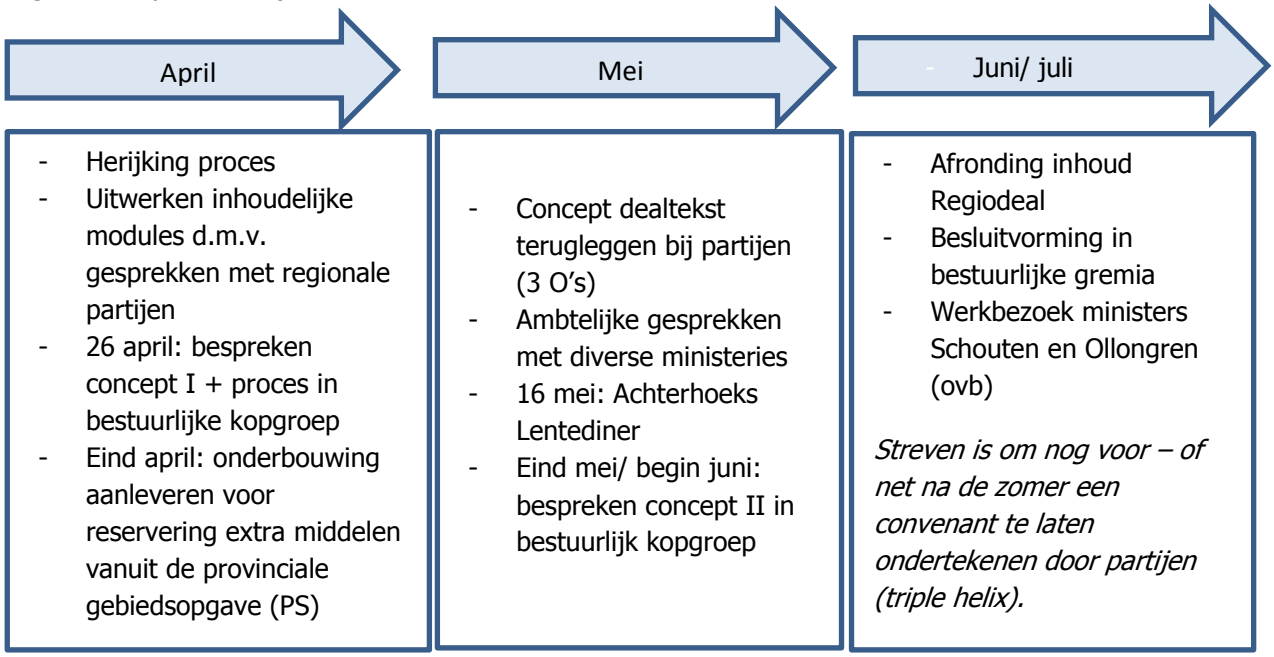
Smart Economy
- Smart Hub: inmiddels zijn ruim 80 bedrijven aangesloten en ligt een actieprogramma klaar die tot uitvoering gebracht kan worden (o.a. opzetten fieldlabs met bedrijfsleven en onderwijsinstellingen).

Smart Living
- Samen werken aan wonen (o.a. proeftuinen met wijkgerichte aanpakken/ portefeuillestrategieën, ontwikkelen nieuwe woonconcepten, nieuwe financieringsvormen zoals het opzetten van een investeringsfonds samen met ondernemers, gekoppeld aan een oplossing voor het woningtekort voor met name jongeren op de korte termijn).
- Vitaal Buitengebied (o.a. begeleiding stoppende agrariërs, monitoring VAB, Zon op Erf, Asbesttrein, ondermijning i.r.t. leegstand)
- Energietransitie (o.a. experimenten met aardgasloze wijken/ buitengebied en het verkennen van een gebiedsarrangement en/of regionaal fonds voor opwekking en besparing)

Smart Governance
Door BZK is daarnaast aangegeven dat ze onze nieuwe Governance zien als een interessante manier om te experimenteren met besluitvorming in een nieuwe vorm, maar binnen de GR. BZK is immers voornemens de WGR aan te passen.

Procesbegeleiding en draagvlak
De beschikbare middelen vanuit BZK voor externe procesbegeleiding zijn uitgeput. Daarom is de procesregie nu belegd bij de secretaris van de Regio Achterhoek.
De bestuurlijke kopgroep zal mogelijk veranderen van samenstelling. Dit is mede afhankelijk van de coalitiebesprekingen en portefeuilleverdeling in de verschillende gemeenten. Nu de inhoud van de deal breder wordt, kan het handig zijn om ook de samenstelling van de kopgroep te verbreden.

Tijdpad
In de komende maanden worden de modules verder uitgewerkt en gevuld. Voor de zomer moet dit leiden tot een gedragen stuk, zodat de Achterhoek mee kan doen met de eerste tranche voor de regio-envelop in het najaar.

Genodigdenlijst Lentediner 2018

Max. 6 personen aan een tafel en goede vertegenwoordiging vanuit 3 O's.

Smart Industry (2 tafels)
Mark Boumans (gemeente Doetinchem/ vz Regio Achterhoek)
Jan Kaak (Regiegroep SI)
Peter Rikken (VNO-NCW)
Dirk-Jan van den Hout (Regiegroep SI)
Koen Mentink (Regiegroep SI)
Martin Stor (Regiegroep SI)
Kees Nieuwenhuijse (Regiegroep SI)
Saar Veneman (Regio Achterhoek)
Foppe Atema (Regiegroep SI/ Stuurgroep A2020)
Toin de Ruiter (Regiegroep SI)
Tom Salemink (Regiegroep SI)

Onderwijs en Arbeidsmarkt
Jan Engels (gemeente Bronckhorst)
Mirjam Koster (Graafschap College)
Jurgen van Aalst (JAWS B.V.)
Willem Huiskamp (AOC Oost/ Stuurgroep A2020)
Henkjan Kok (IJsselgroep)
Alwin Schweckhorst (POA Achterhoek)

Zorginnovatie
Marcel Duvigneau (Marga Klompé/ Transformatietafel Zorg)
Fons Flierman (MEE/ Transformatietafel Zorg)
Erwin Bomers (Slingeland Ziekenhuis)
Christien Sloetjes (Menzis)
Ilse Saris (gemeente Winterswijk)
Otwin van Dijk (gemeente Oude IJsselstreek)

Wonen/ vastgoed (2 tafels)
Ted Kok (gemeente Aalten)
Claus Martinot (Sité Woondiensten)
Koen Knufing (VNO-NCW/ Stuurgroep A2020)
Leo te Bogt (Bouwend Nederland)
Marianne Besselink (gemeente Bronckhorst)
Arno Spekschoor (gemeente Bronckhorst)
Patricia Hoytink-Roubos (gemeente Berkelland)
Bas Hommelink (Binx Smartility)
Lid projectgroep Asbesttrein

Energietransitie
Harry Kuijpers (Wonion)
Frans Langeveld (gemeente Doetinchem)
Rinus Smet (SIKA)
Guus Ydema (AGEM)
Otto Willemsen (Duurzaam4Life)

Grensoverschrijdende samenwerking (2 tafels)
Joris Bengevoord (gemeente Winterswijk)
Anton Stapelkamp (gemeente Aalten)
Annet Bronsvoort (gemeente Oost Gelre)
Joost van Oostrum (gemeente Berkelland)
Bert Kuster (gemeente Oude IJsselstreek)

Aangevuld met Duitse burgemeesters

Aanmeldingen Lentediner Tweede en eerste Kamer

R.J.		Dijkstra	Tweede Kamer der Staten-Generaal	VVD
R.A.A.		Jetten	Tweede Kamer der Staten-Generaal	D66
D.A.N.		Koerhuis	Tweede Kamer der Staten-Generaal	VVD
H.C.M.		Krol	Tweede Kamer der Staten-Generaal	50Plus
M.R.H.M.	von	Martels	Tweede Kamer der Staten-Generaal	CDA
J.		Middendorp	Tweede Kamer der Staten-Generaal	VVD
H.	van der	Molen	Tweede Kamer der Staten-Generaal	CDA
W.J.H.		Moorlag	Tweede Kamer der Staten-Generaal	PvdA
A.H.		Mulder	Tweede Kamer der Staten-Generaal	CDA
P.H.		Omtzigt	Tweede Kamer der Staten-Generaal	CDA
E.M.		Westerveld	Tweede Kamer der Staten-Generaal	GL

Annemarie		Jorritsma-Lebbink	Eerste Kamer der Staten-Generaal	VVD

Vanuit de provincie is de CdK (Clémens Cornielje) aanwezig.

terug naar agenda

CONCEPT Agenda overleg stuurgroep Achterhoek 2020

Datum: **19 april 2018**
Tijdstip: **14.30 -16.30 uur.**
Locatie: **Regio Achterhoek, Terborgseweg 21 Doetinchem**
Genodigd:

Stuurgroep A2020:	Foppe Atema (voorzitter), Arno Spekschoor, Koen Knufing, Marieke Frank, Willem Huiskamp, Theo Lammers, Beatrijs van Riessen
Ondersteuning:	Wilma Stortelder (secretaris stuurgroep/procesmanager Achterhoek2020), Babine Scholten (provinciaal adviseur) en Martine Angenent (alg. ondersteuning).

---

1. **Welkom**
   De heer Spekschoor vervangt vanuit de gemeenten voorlopig de heer Drenth.

2. **Terugblik op de Achterhoek 2020 avond 19 maart** ***(mondeling)***
   Op www.toekomsttoer.nl is alles terug te vinden inclusief interactieve kaart.

3. **Projecten Uitvoeringsagenda[2.0]** Bespreken van de volgende projecten:

   a. Beatrix Gezondheidspark ***(bijlage, ter bespreking)***
   Bespreken van het project

   b. Urban Oasis ***(bijlage, ter bespreking)***
   Bespreken van het project.

4. **Sponseren FestIIME** ***(ter besluitvorming)***
   Op initiatief van IIME organiseren 5 HAN-studenten (minor) het event : TijdmachIIME een dag in 2030. Doelgroep van het event zijn middelbare scholieren uit leerjaar 1 en 2 VMBO welke nog een profielkeuze moeten maken. Gelet op de capaciteit zijn 3 scholen benaderd die naar verwachting mee doen: Ulenhof, Metzo en AOC. Tijdens het event volgen alle scholieren 4 (techinische) workshops en is er aansluitend een markt (doordraaisysteem). Er wordt een blik geworpen in het jaar 2030 door middel van de nieuwste technieken. Tevens is er op het evenement een techniekmarkt met demonstraties.
   Aan Achterhoek 2020 wordt gevraagd het evenement te sponseren voor een bescheiden bedrag van € 350,--. Vorig jaar heeft de Stuurgroep ook een bijdrage geleverd.

5. **Plan van aanpak huisvesting EU-arbeidsmigranten** ***(bijlage, ter bespreking)***
   Bespreken van bijgevoegd plan van aanpak.

6. **Programma en deelnemers Lentediner 16 mei** ***(bijlage, ter bespreking)***
   Bijgevoegd is de opzet en de genodigden/deelnemers.

7. **Herijking Regiodeal** ***(bijlage , ter bespreking)***
   In bijgevoegde memo staan de laatste ontwikkelingen.

8. **De Achterhoek werk door 2.0** ***(bijlage, ter bespreking)***
   Bespreken aangepast voorstel mede n.a.v. juridische en bestuurlijke toets.
   Het voorstel is op de volgende punten aangepast.
   - Ontslagmogelijkheid door de Achterhoek Raad van de Boardleden. Dit is vervangen door het vertrouwensbeginsel

- De clausule dat alleen gemeenten bij bepaalde onderwerpen mogen stemmen in de board

9. **Memo selectiecommissie Achterhoek Board** ***(bijlage , ter bespreking)***

10. **Projectenoverzicht** ***(bijlage , ter bespreking)***
    Bespreken van de voortgang van de projecten. Op voorstel van de kennismakelaars de volgende projecten afvoeren (geen perspectief op korte termijn):
    - Smart Building Factory Achterhoek, lijkt niet te lukken
    - 3D Experience, de initiatiefnemer onderneemt tot op heden geen actie om een aanvraag in te dienen. Cofinanciering lijkt een probleem

    Verder is met name het onderdeel bereikbaarheid in overleg tussen poho mobiliteit en kennismakelaar geactualiseerd.

11. **Financiële doorkijk middelen Gebiedsopgave** ***(mondeling)***
    Bespreken stand van zaken beschikbaar stellen van extra middelen vanuit de gebiedsopgave door PS.

12. **Financieel overzicht** ***(bijlage , ter kennisname)***
    Kennisnemen van de stand van zaken.

13. **Korte weergave en verantwoording A2020 over 2017** ***(bijlagen , ter bespreking)***
    Tegelijkertijd met de jaarrekening 2017 van Regio Achterhoek aan de gemeenten is het gebruikelijk om ook verantwoording over A2020 af te leggen (omdat Regio Achterhoek de financiële administratie verzorgt). Bijgevoegd is deze verantwoording (die gezien de tijdsdruk alleen afgestemd is met de voorzitter). Voorstel is om de inhoudelijke verantwoording te laten opmaken in een folder en toe te zenden aan onze partners (zoals ook in 2016 is gedaan).

14. **Verslag vorige keer d.d. 8 maart** ***(bijlage, ter vaststelling)***
    Vaststellen van het verslag.

15. **Mededelingen, afstemming en terugkoppeling**
    - Terugkoppeling werkbezoek Statencommissie d.d.4 april ***(mondeling, F. Atema)***

16. **Agenda volgende keer: 31 mei 2018**
    - Diverse projecten ter besluitvorming/bespreking
    - Regiodeal

17. **Rondvraag**

Belangrijke data:

16 mei:	Lentediner
4 sept:	Werkbezoek GS

terug naar agenda

ALGEMEEN BESTUUR

Agendapunt 8

Vergadering d.d.	: 25 april 2018
Agendapunt	: 8
Onderwerp	: Afstemmingspunten uit de poho's en euregio
Portefeuillehouder	: Diverse

Poho mobiliteit van 15 maart 2018
Buslijn Aalten-Bocholt
Het poho heeft de ambitie om de buslijn voort te zetten, omdat de pilot lijkt aan te tonen dat het een succes is. Per 1 mei 2018 stopt de pilot en daarmee vooralsnog ook de buslijn.
Het initiatief en de bevoegdheid voor deze buslijn ligt bij Kreis Borken, omdat deze lijn in de Duitse OV-concessie moet worden opgenomen, ook het gedeelte aan de Nederlandse kant van de grens. Geld is niet het probleem, maar de (Duitse) regelgeving.

De Kreis Borken, provincie Gelderland én de Achterhoek hebben de ambitie om een vervolg zo snel mogelijk te realiseren, via een nieuwe Euregionale INTERREG aanvraag. Door gezamenlijk in overleg met alle partners (Arriva, ROCOV, regio Achterhoek) op basis van de pilot en het bijbehorende evaluatieonderzoek te kijken hoe aanvraag en besluitvorming van deze aanvraag vorm te geven. Eenduidige communicatie is de komende tijd essentieel om uit te leggen dat de pilot onderdeel is van het haalbaarheidsonderzoek en per 30-4 stopt, maar dat de ambitie om te komen tot een structurele busverbinding over langere tijd er is. Alle partijen moeten uitstralen dat zij zich willen inzetten om de tijd dat de bus niet rijdt zo kort mogelijk te houden.

Overdrachtsdocument poho mobiliteit
Als overdrachtsdocument voor het nieuwe poho mobiliteit is een kaart gemaakt met visualisatie van alle mobiliteitsopgaven waar de Achterhoek zich voor gesteld ziet, nu en voor de toekomst.

Van de overige poho's is geen terugkoppeling ontvangen of er is geen poho geweest.

Euregiogrens maart 2018
Zie bijgevoegde memo

Voorstel
Kennisnemen van de terugkoppeling

Procedure:	**Vervolgactie:**	**Bijlagen:**	**Consequenties:**
DB d.d.:	communicatie:	Meegezonden:	Financieel:
Poho d.d.:	Mededeling beslissing aan:	Ter inzage:	Personeel:
		Plaats van inzage:	

Nadere informatie bij: W. Stortelder **Tel.nr.:** (0314) 32 12 42

terug naar agenda

MEMO 2018 / 1

bij de EUREGIO-Raadsvergadering op 23 maart 2018 in Ahaus

1. EUREGIO-jubilea

Het EUREGIO-Secretariaat is gestart met de uitwerking van een programma ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van dit gemeentelijk samenwerkingsverband. Centraal staat een programmapunt in het kader van de "Tolle Woche" in Enschede (29 september t/m 7 oktober 2018). De EUREGIO zal zich bij deze gelegenheid met haar werkvelden, taken en doelen aan een breed publiek presenteren. Daarnaast zal de EUREGIO zich volgens plan verdeeld over het jaar op meerdere plaatsen in het kader van evenementen presenteren. Gepland zijn op dit moment evenementen in Rheine, Borne, Coesfeld, Lengerich, Tubbergen en Bocholt.
2018 is ook voor de EUREGIO-Raad een jubileumjaar: in april is het 40 jaar geleden dat de EUREGIO-Raad voor het eerst vergaderde.

2. Financiering van het GrensInfoPunt EUREGIO

De huidige INTERREG-financiering van het GrensInfoPunt (GIP) bij de EUREGIO eindigt begin 2019. Voor de grensoverschrijdende arbeidsmarkt en de economie in de EUREGIO is een naadloze voortzetting van de advisering aan grenspendelaars voor ondernemers en werknemers van essentiële betekenis. Totdat definitief duidelijkheid bestaat over een structurele financiering van het GIP biedt INTERREG een mogelijkheid van tussenfinanciering. Aan de EUREGIO-Raadsleden is de oproep gedaan via hun politieke kanalen, ook op nationaal niveau, nog meer bekendheid te geven aan de betekenis van de GIP's, onder meer als instrument voor regionale economische ontwikkeling.

3. Experiment Grens

Op 1 maart heeft de EUREGIO het startschot gegeven voor het "Experiment Grens" als voortzetting van "Pakt: Arbeidsmarkt over de Grens!". "Experiment Grens" maakt het mogelijk dat belangstellenden 1-2 dagen in een bedrijf in een buurland hospiteren. Op deze wijze krijgen werknemers de gelegenheid zonder al te grote hindernissen het werken in een bedrijf in het buurland te "testen", terwijl werkgevers zo kennis kunnen maken met een potentiële werknemer uit het buurland. Hiermee breekt de EUREGIO op een laagdrempelige manier de psychologische "glazen muur" af en laat zij zien hoe het is om aan de andere zijde van de grens te werken. Daarnaast hoopt de EUREGIO door middel van het "Experiment Grens" ook zelf meer informatie te verzamelen. Zowel de ervaringen van de deelnemende werknemers als de werkgevers zullen worden samengebracht. Aan de hand van de reacties uit het werkveld kan nauwkeuriger worden vastgesteld waarvoor de EUREGIO zich in de toekomst dient in te zetten.

4. INTERREG-project "Kunstverbinding"

Met dit nieuwe project, dat van 2018 tot 2020 onder de naam "taNDem" zal worden uitgevoerd, worden kunstenaars en kunst- en cultuurinstellingen grensoverschrijdend als tandems aan elkaar gekoppeld. De kunstenaars kunnen elkaar bij een jaarlijks barcamp ontmoeten. Het eerste barcamp vindt plaats op donderdag 12 april 2018 in het Kloster Bentlage in Rheine. Ook de bewoners van de grensregio zullen nadrukkelijk als deelnemers of publiek actief bij de kunstprojecten worden betrokken. De EUREGIO-leden kunnen van het project en de uitstraling daarvan profiteren. De EUREGIO roept alle cultuur- en communicatiebureaus bij de leden op actief "hun" lokale kunstenaars en culturele instellingen tot deelname te stimuleren. Informatie op www.tandemkunst.eu.

5. Standpuntbepaling over deelprojecten binnen het INTERREG V-Kaderproject

De EUREGIO-Raad heeft in zijn vergadering een positief standpunt ingenomen over de intensieve samenwerkingsprojecten "Bentlager Wereldtheater – Macbeth", "Grenzeloos schlagertalent", "Ken je buren" en "Kunstwegen".

Gronau / Enschede, maart 2018

Voor eer informatie: Marie-Lou Perou, (m.perou@euregio.eu)
EUREGIO, Enscheder Str. 362, 48599 Gronau, www.euregio.eu

terug naar agenda

ALGEMEEN BESTUUR

Agendapunt 4 Doorontwikkeling

Vergadering d.d.	: 25 april 2018
Agendapunt	: 4
Onderwerp	: Doorontwikkeling regionale samenwerking, *De Achterhoek werkt door 2.0*
Portefeuillehouder	: De heer M. Boumans

Voorstel

Het AB besluit:

1. Bijlage 1 *De Achterhoek werkt door 2.0* vast te stellen en ter besluitvorming aan te bieden aan de gemeenteraden.

Hierbij

2. De 24e Samenwerkingsregeling en de artikelsgewijze wijzigingen ter besluitvorming aan te bieden aan de gemeenten (Bijlage 2 en 2a).
3. Gemeenten verzoeken de zienswijzen van de raad ten aanzien van de gewijzigde begroting 2018 en de 1e begrotingswijziging 2018 vóór 27 juni 2018 schriftelijk kenbaar te maken. De vaststelling door het algemeen bestuur vindt plaats op 11 juli 2018 (Bijlage 3 en 3a).
4. De secretaris/directeur van de Regio Achterhoek opdracht te geven tot het laten uitvoeren van een onafhankelijke evaluatie van de nieuwe werkwijze, 2 jaar nadat deze formeel van start gaat.

Toelichting

Waar staan we nu?

In november en december 2017 hebben alle zeven Achterhoekse gemeenten een besluit genomen over de *Achterhoek werkt door*. Het AB en de gemeenteraden hebben Regio Achterhoek opdracht gegeven dit voorstel verder uit te werken, binnen de gestelde kaders en met inachtneming van de aangenomen amendementen en moties. In de afgelopen periode heeft deze uitwerking, gezamenlijk met de betreffende gremia, verder vorm gekregen. Zie voor een verantwoording over het proces van de afgelopen maanden bijlage 4.
Dit alles komt samen in bijgaande uitwerking van het vastgestelde voorstel, een voorstel voor de gewijzigde Samenwerkingsregeling en een Begrotingswijziging.

Het voorstel

Het voorstel gaat uit van een partner samenwerking tussen de overheid, het onderwijs, de ondernemers en maatschappelijke organisaties in de Achterhoek. Via de Achterhoek Board sturen overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties gezamenlijk op de visie voor de Achterhoek richting 2030. De Achterhoekse raden komen meer aan het stuur in de samenwerking; via de Achterhoeks Raad sturen zij op de inhoud van de samenwerking. Dit voorstel is na vaststelling in december in de gemeenteraden verder uitgewerkt in *de Achterhoek Werkt door 2.0*.

Juridische toets

Naast de bestuurlijk en juridische toetsen die zijn uitgevoerd door Rob de Greef en Marcel Boogers ligt er ook een advies van Dirkzwager. Deze laatste is uitgevoerd in opdracht van Oude IJsselstreek. De adviezen zijn bijgevoegd in bijlagen 5a, 5b en 5c. De toon van de adviezen is positief. Een groot deel van de adviezen is verwerkt in het voorstel en in de voorgestelde 24e Samenwerkingsregeling. Zo zijn n.a.v. de adviezen gewijzigd:

- Artikel 22S3 en 22AA3 zijn vervallen (exclusief stemrecht lokale overheden);
- Artikel 22H9 is toegevoegd (vertrouwens beginsel);
- Artikel 22 lid 2. Deze bepaling was nog gebaseerd op de oude tekst WGR;
- De bepaling in artikel 22N4 die de Achterhoek Raad de mogelijkheid geeft leden van de Board te ontslaan is geschrapt en vervangen door de vertrouwensregel in artikel 22HG (ook opgenomen in het voorstel)

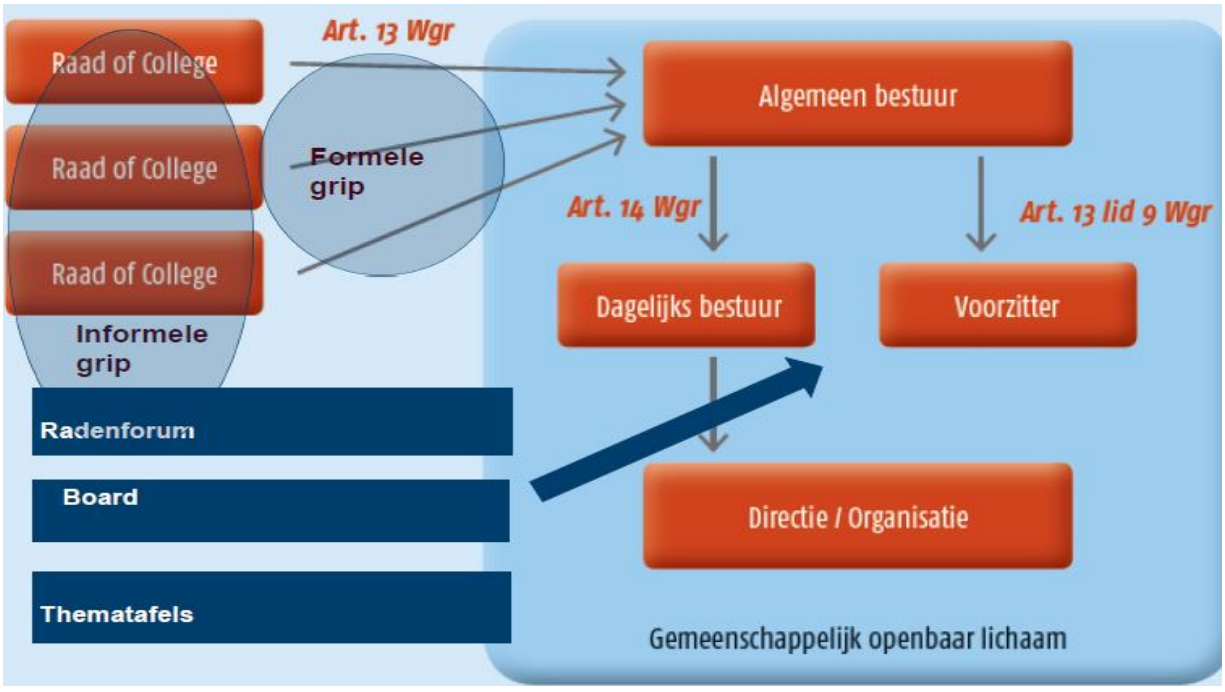
- Een aantal aanbevelingen zoals het houden van een evaluatie en het aantal bijeenkomsten van de Achterhoek Raad was in een eerder stadium reeds aangepast.

Zie voor een uitgebreide reactie op de opmerkingen uit de bestuurlijke toetsen de bijlage 6: Reactie DB op adviezen.

Dit laat de meer principiële vraag over die in twee van de juridisch adviezen wordt benoemd. Namelijk de vraag of je gremia in de GR mag toevoegen die niet in de WGR benoemd zijn. De Greef volgt de redeneerlijn dat dit niet mag, en dat de gremia Achterhoek Raad, Achterhoek Board en Thematafels dus gegoten moeten worden in een van de reeds beschreven gremia in de WGR; bestuurscommissies of adviescommissies. Wanneer we deze redeneerlijn volgen komen we op het scenario dat de Achterhoek Raad en Achterhoek Board bestuurscommissies of adviescommissies moeten worden. Bij dat eerste moeten mandaten worden overgedragen (wat in een eerder stadium vanuit verschillende gemeenten als onwenselijk is benoemd). Bij het instellen van de Board en Raad als adviescommissies ontstaat een onwenselijke verhouding tussen met name algemeen bestuur en Achterhoek Raad.

Dit brengt ons terug naar de oorsprong van het voorstel. Aan het begin van het traject lag de keus voor of de GR het gewenste vehikel was om de 3O samenwerking verder vorm te geven. Het AB heeft er in 2017 voor gekozen dit te handhaven, met name omdat de positie van de gemeenteraden hiermee formeel goed verankerd is.
Om niet in een onwenselijke verhouding tussen AB en Achterhoek Raad te komen, komt het DB tot de conclusie dat het oorspronkelijke voorstel: het 'oprekken' van de mogelijkheden die de WGR biedt, zonder daar overigens mee in strijd te zijn de beste optie is. We voegen een aantal gremia toe, naast de bestaande formele gremia in de GR. Deze 'informele' gremia zijn in de praktijk belangrijke dragers van het systeem (de praktische werking van deze werkafspraken wordt in de drie externe juridische adviezen onderschreven).

Dit betekent dat het informele systeem kan werken zoals is voorgesteld en bedacht, en dat daarnaast de noodrem uit het formele systeem voor gemeenten behouden blijven. De borging uit het formele systeem rondom publiekrechtelijke taken wordt immers op geen enkele manier aangetast. Onderstaande afbeelding komt uit de presentatie die Roeland Stolk in december jl in Ulft aan raadsleden heeft gegeven, hierin is het formele en informele deel van de invloed nog eens weergegeven.

Dit betekent dat er op dit vlak geen fundamentele aanpassingen in de samenwerkingsregeling zijn aangebracht. Hiermee behouden we de echte vernieuwing, en kan de Achterhoek samen met BZK verkennen of deze samenwerkingsstructuur meerwaarde biedt voor het aanpassen van de WGR.

Verdere uitwerking
Op een aantal gebieden is de komende periode nog ruimte voor verdere uitwerking;

- De exacte invulling van de werkwijze van de Achterhoek Raad. Is het bijvoorbeeld wenselijk met aandachtsgebieden te gaan werken? En wat is een goede manier om (griffie) ondersteuning te organiseren voor de Achterhoek Raad?
- Met de gemeentesecretarissen is nog verdieping nodig op de manier waarop de ambtelijke inzet die geregeld wordt via het Jaarplan het best vormgegeven kan worden.
- Participatie vanuit bewoners. Een van de opties is inzet van de gemeentelijke Inwonerpanels. Op dit moment hebben 5 gemeenten al een dergelijk panel en zijn ruim 7.500 inwoners hierbij aangesloten. Deze panels zouden we straks kunnen gebruiken om regionale vraagstukken aan inwoners voor te leggen.

Financiële effecten en de organisatie Regio Achterhoek
Om de ambities van de Achterhoekse samenwerking in de komende periode waar te kunnen maken wordt een kwaliteitsslag gevraagd van Regio Achterhoek. Dit betekent een uitbreiding in formatie op het gebied van lobby en programmaregie. Gemeenten en de provincie, financieren de basisinfrastructuur, het procesgeld voor de Achterhoek Board en daarmee de organisatie Regio Achterhoek. De andere O's dragen in ieder geval bij binnen projecten en programma's en door de inzet van menskracht. Daarnaast zou een structurele bijdrage vanuit ondernemers en maatschappelijke organisaties een verrijking zijn van het systeem. Dit wordt in de komende periode verder verkend.
Het voorstel is bovendien tot een investeringsagenda te komen.

Van de gemeenten wordt een extra inwonerbijdrage gevraagd van € 2, van de Provincie wordt eveneens een bijdrage van € 2 per inwoner gevraagd. De berekeningen in het document *De Achterhoek werkt door 2.0* en het begrotingsonderdeel 'wat mag het kosten' betreffen structurele bedragen voor een heel boekjaar. Het voorstel gaat echter uit van een begrotingswijziging per 1 juli 2018, zodat verhoging van de inwonerbijdrage voor 2018 € 1 bedraagt.

Bijdrage vanuit de Provincie
De Provincie heeft aangegeven grote meerwaarde te zien in de versterking van de samenwerking in de Achterhoek en is voorstander van dit voorstel. Zij nemen dan ook graag deel aan de Achterhoek Board. Ook voor wat betreft de financiële bijdrage is de inzet van de provincie positief. Het voorstel aan GS zal een bijdrage voor de komende 4 jaar zijn.

Vervolgproces
Na akkoord van het AB zal het voorstel zo spoedig mogelijk aan de gemeenten worden toegezonden ter besluitvorming in de gemeenteraden. Zie hiervoor het concept raadsvoorstel (bijlage 7). Voor de samenwerkingsregeling geldt dat ook de colleges hierover een besluit moeten nemen. Dat komt omdat de regeling een gemengde regeling is. Ook zijn er door een aantal raadsleden nog aanvullende juridische vragen gesteld (nadat de adviezen binnen waren). De antwoorden op deze vragen verwachten we eind april en zullen ook worden meegezonden dan wel nagezonden worden.

Meenemen (nieuwe) raadsleden
Op 14 mei is er een regionale bijeenkomst voor de raadsleden. Met een groot deel van de griffiers is deze avond voorgesproken. Daaruit is de volgende programma opzet gekomen:

Deel I:
Informatief deel over de Samenwerkingsregeling (GR) Regio Achterhoek en het definitieve voorstel 'De Achterhoek Werkt door 2.0".
Dit deel is met name interessant voor de nieuwe raadsleden, maar iedereen is welkom. Naast toelichting op het voorstel, met name ook toelichting op het proces dat gelopen is. Dit ter voorbereiding op de besluitvorming in de raden en om de nieuwe raadsleden goed mee te nemen in het gelopen proces.

Deel II: Inhoudelijke samenwerkingsagenda.

Toelichting op en status van de ToekomstKrant (overdrachtsdocument van Stuurgroep A2020 aan Board).

- De thema's die benoemd zijn in De Achterhoek Werkt door 2.0 (deze komen overeen met de thema's in de ToekomstKrant);
- Vervolgproces richting Achterhoek Agenda, wanneer komt de Achterhoek Raad in beeld;
- Relatie met regionale omgevingsvisie.

Met de griffiers is ook het vervolgtraject besproken. Als mogelijk geschikte datum waarop alle raden tegelijk een besluit zouden kunnen nemen is ***dinsdag 12 juni*** naar voren gekomen. Deze mogelijkheid wordt door enkele griffies nog verder verkend gelet op andere afspraken.

Tot slot is met de griffiers verkend wanneer –bij positieve- besluitvorming- een eerste inhoudelijke bijeenkomst van de Achterhoek Raad zinvol en haalbaar zou zijn. Hiervoor is ***donderdag 20 september*** aangegeven. De installatie van de Boardleden zal eerder moeten plaatsvinden.

Algemeen Bestuur
Omdat de nieuwe samenwerkingsstructuur niet voor 1 juli 2018 van start zal gaan heeft ook het AB te maken met een tussenperiode na de verkiezingen. Op het moment dat wethouders die op dit moment nog zitting hebben in het AB niet doorgaan in de nieuwe coalitie zal vanuit het betreffende college een AB lid aangewezen worden voor de periode tot de nieuwe structuur van start gaat. Dit kan uiteraard ook direct een burgemeester zijn, daarmee wordt dan alvast voorgesorteerd op de nieuwe werkwijze waarbij alleen burgemeesters zitting hebben in het AB. Bij wisselingen in het AB zal vanuit het DB het nieuwe AB lid bilateraal worden bijgepraat.

Communicatie
In het AB zal de eerste communicatie richting pers (persbericht) worden besproken. Bijgevoegd (bijlage 8) is een 'populaire' verkorte conceptversie van *De Achterhoek Werkt 2.0*, deze is bedoeld om voor de professionele achterbannen te gebruiken. Deze versie wordt nog voorzien van afbeeldingen en zal voorafgaand aan de AB vergadering van 25 april klaar zijn.

Na positieve besluitvorming zal het communicatieplan verder worden uitgewerkt. Deze communicatie zal grotendeels na besluitvorming in de gemeenteraden zijn.

Planning

Wat	***Wie***	***Wanneer***
Toekomstagenda op hoofdlijnen door Stuurgroep aangeboden	Stuurgroep biedt Toekomstagenda aan, aan gedeputeerde Schouten en voorzitter Regio Achterhoek	19 maart
Besluitvorming rondom aanbieden voorstel aan colleges/gemeenteraden inclusief: 1. Het uitgewerkte voorstel 2. De gewijzigde Samenwerkingsregeling, waar een juridische en bestuurskundige toets is bijgevoegd inclusief reactie van het DB 3. De begrotingswijziging over tweede helft 2018 4. Procesverantwoording 5. Verkorte versie van het voorstel	AB	25 april

Aanbieden van het voorstel aan de raden ter besluitvorming (inclusief samenwerkingsregeling) De Begrotingswijziging toezenden aan gemeenteraden, met verzoek hun zienswijze vóór 27 juni kenbaar te maken.	Verzending vanuit AB	25 april 25 april
Informeren en meenemen nieuwe raden in gezamenlijke radenbijeenkomst	AB	14 mei
Besluit	Individuele gemeenteraden	12 juni 2018 o.v.b.
Vaststelling gewijzigde samenwerkingsregeling en begroting 2018	AB	11 juli 2018

Procedure:	**Vervolgactie:**	**Bijlagen:**	**Consequenties:**
DB d.d.: 4 april 2018 Poho d.d.:	communicatie:	Meegezonden: Bijlage 1: De Achterhoek werkt door 2.0 Bijlage 2 en 2a: De gewijzigde Samenwerkingsregeling (24ste wijziging) en Artikelsgewijze wijzigingen Bijlage 3 en 3a: De gewijzigde begroting 2018 en 1e begrotingswijziging Bijlage 4: Procesverantwoording Bijlage 5a, 5b en 5c: bestuurlijke en juridische adviezen Bijlage 6; Reactie DB op de adviezen Bijlage 7: concept raadsvoorstel Bijlage 8: verkorte versie DAWD2.0”	Financieel: ja Personeel: ja

Nadere informatie bij: S. Veneman **Tel.nr.:** 0614144440

Bijlage 1 bij het AB voorstel *"de Achterhoek werkt door 2.0"* van 25 april 2018

De Achterhoek werkt door 2.0

Voorstel aan het AB van Regio Achterhoek voor een nieuwe regionale samenwerkingsstructuur

April 2018

INHOUD

Inleiding		
Leeswijzer		4
Hoofdstuk 1	**Waar richt de regionale samenwerking zich op?**	5
Hoofdstuk 2	**De Achterhoek Raad**	7
Hoofdstuk 3	**De Achterhoek Board**	9
Hoofdstuk 4	**De Achterhoek Thematafels**	11
Hoofdstuk 5	**Algemeen bestuur en dagelijks bestuur Regio Achterhoek**	14
Hoofdstuk 6	**De organisatie**	16
Hoofdstuk 7	**Financiën**	19
Bijlage I	**Totaaloverzicht nieuwe regionale samenwerking**	22
Bijlage II	**Eerste uitwerking Achterhoek Thematafels**	23
Bijlage III	**Welke route volgen de stukken?**	26
Bijlage IV	**Wie krijgt welke stukken waarom en wanneer?**	30
Bijlage H6-1	**Formatieplan strategische agenda Regio Achterhoek**	31
Bijlage H7-1	**Verzamelstaat bijdragen gemeenten en provincie**	32
Bijlage H7-2	**Investeringsfonds**	33

Inleiding

Woon je in de Achterhoek, dan woon je in eerste instantie in je buurtschap, dorp of stad maar (direct daarna) geldt dat je óók in de Achterhoek woont. Dat is de beleving van onze inwoners. Dat is ook de beleving van onze bedrijven en maatschappelijke organisaties. Deze beleving sluit aan bij het niveau waarop maatschappelijke opgaven zich aandienen: op het niveau van onze dorpen en steden maar ook op het niveau van onze regio. Vanuit deze achtergrond zijn we in de Achterhoek op zoek gegaan naar een versterking van de samenwerking op regionaal niveau. Een samenwerking die we allen willen, zonder daarbij uit het oog te verliezen dat veel opgaven zich op het niveau van dorp en stad aandienen en dus ook op dat niveau om een antwoord vragen.

Opgaven voor de Achterhoek
Belangrijke opgaven die zich de komende jaren zullen aandienen voor de Achterhoek als geheel zijn de bevolkingsontwikkeling (minder inwoners, ontgroening, vergrijzing), de economische ontwikkeling, de ontwikkeling van de woningmarkt, de bereikbaarheid van de regio en de duurzaamheidsopgave. Deze opgaven vragen een gezamenlijke, regionale aanpak en dan niet van de overheid alleen, maar in gezamenlijkheid met het bedrijfsleven, de maatschappelijke organisaties en onze inwoners.

Nieuwe structuur voor samenwerking
Regionale samenwerking is gericht op het aanpakken van regionale opgaven. Daar hoort een structuur bij die de regionale samenwerking vormgeeft. Maar wat is de beste structuur daarvoor? De vele discussies van de afgelopen anderhalf jaar laten zien dat er (blijkbaar) geen ideale structuur is, dat elke structuur bediscussieerd kan worden. In dit voorstel schetsen wij de toekomstige structuur van de nieuwe Regio Achterhoek. De basis hiervoor ligt in de richtinggevende uitspraken die de betrokken gemeenteraden hierover gedaan hebben. We weten dat niet alle raadsleden het eens zijn met deze richtinggevende uitspraken. We menen echter wel dat hier een structuuruitwerking voorligt die én bijdraagt aan een goede gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven én gedragen wordt door een meerderheid van de raden en raadsleden. En we weten dat het voorstel op draagvlak kan rekenen van onze maatschappelijke partners en ondernemers. We denken dat door in de nieuwe structuur aan de slag te gaan, we onze focus kunnen richten op belangrijke maatschappelijke opgaven en tegelijk kunnen ervaren waar de nieuwe werkwijze goed loopt en waar deze 'knelt'. Zo kunnen we 'werkendeweg' tot een steeds betere, effectievere samenwerkingsvorm komen.

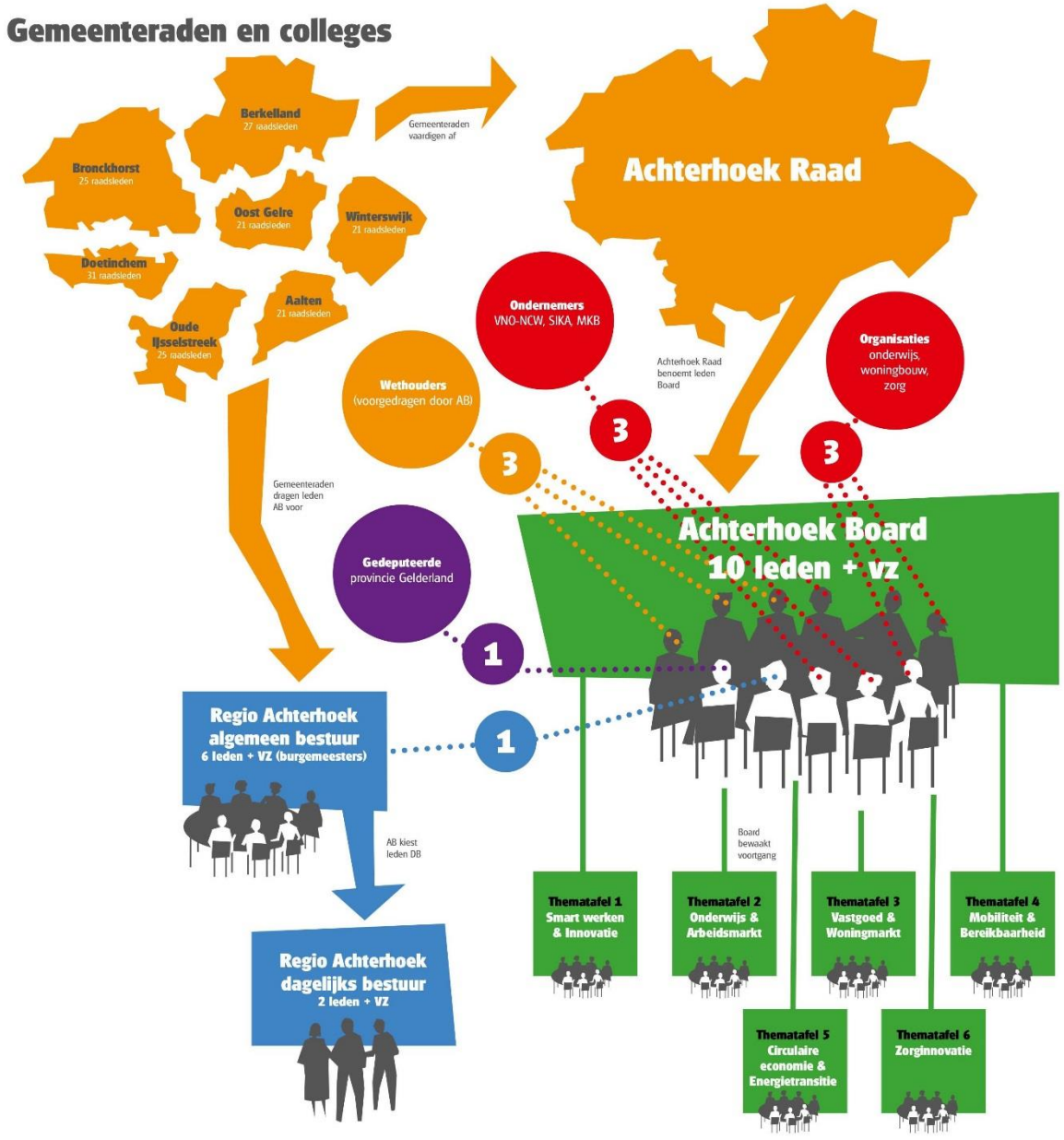
De samenwerkingsregeling Regio Achterhoek als 'gemeenschappelijke regeling plus'
De basis voor de nieuwe regionale samenwerkingsstructuur is Regio Achterhoek als openbaar lichaam conform de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Deze wet regelt een aantal zaken, zoals een bestuur en de samenstelling daarvan, de verhouding tussen bestuur en de gemeenteraden en de betrokkenheid van de gemeenteraden bij jaarstukken, kadernota en begroting. In de hier voorgestelde samenwerkingsregeling Regio Achterhoek zijn al deze elementen uit de Wgr overgenomen. Aanvullend daarop is een drietal gremia toegevoegd aan de samenwerkingsregeling: de Achterhoek Raad, de Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels. Hiermee formaliseren we de samenwerking tussen de drie O's (overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties) en versterken we de rol van de gemeenteraden in de samenwerking.
De Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels geven de samenwerking tussen de drie O's gestalte, de een op strategische beleidsniveau, de ander op operationeel beleidsniveau.
De Achterhoek Raad geeft de gemeenteraden op twee manieren een sterkere rol in de regionale samenwerking: ten eerste gaat de Achterhoek Raad over het Jaarplan, zonder de bevoegdheden van de individuele gemeenteraden over te nemen. Ten tweede brengt de Achterhoek Raad raadsleden van alle betrokken gemeenten bij elkaar rondom inhoudelijke thema's, waardoor de mogelijkheid ontstaat voor meer gezamenlijke sturing aan de voorkant van beleidsprocessen (richting Achterhoek Board en algemeen bestuur) en voor beter op elkaar afgestemde besluitvorming binnen de eigen gemeenteraden.
Het moge duidelijk zijn dat de samenwerkingsregeling Regio Achterhoek hiermee een 'gemeenschappelijke regeling met een plus' is. Want naast een openbare lichaam conform de Wgr (Regio Achterhoek) bevat de samenwerkingsregeling drie aanvullende gremia. Door deze aanvullende gremia op te nemen in de samenwerkingsregeling, zijn ze even ´echt´ als het openbaar lichaam.

Leeswijzer

Dit voorstel voor een nieuwe regionale samenwerkingsstructuur op basis van de Wgr, is geschreven met het oog op het gemeentelijk proces en het daarbij behorende detailniveau. Het voorstel gaat ervan uit dat de lezer bekend is met de opgaven voor de Achterhoek en de wens van ondernemers en maatschappelijke organisaties om samen met de overheid op te trekken en effectief samen te werken om deze opgaven aan te gaan. Het maken van afspraken over een nieuwe samenwerkingsstructuur die daarbij aansluit, is in dat licht een logische stap.

Het document behandelt de nieuwe samenwerkingsstructuur met de onderdelen Achterhoek Raad, Achterhoek Board, Achterhoek Thematafels en Regio Achterhoek. Het is opgebouwd aan de hand van de kleuren in onderstaande figuur (zie bijlage I voor een versie inclusief de stukkenstroom):

Oranje:	Gemeenteraden en colleges van de zeven gemeenten;
Groen:	De samenwerking tussen ondernemers, (maatschappelijke) organisaties en de overheid (3O-samenwerking) in de Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels;
Blauw:	Algemeen en dagelijks bestuur, organisatie en financiering van Regio Achterhoek
Rood:	Ondernemers en maatschappelijke Organisaties
Paars:	Provincie Gelderland

Hoofdstuk 1
Waar richt de regionale samenwerking zich op?

Achterhoekers werken van oudsher sterk samen, en zijn daar ook goed in. Ze doen dat niet omdat het in de mode is, maar omdat het in hun DNA zit. De samenwerking tussen overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties kent een lange geschiedenis. Achterhoekers denken vanuit hun dorp, maar zeker ook vanuit de Achterhoek als geheel. Sommige zaken kun je nu eenmaal niet alleen aanpakken. Uitgangspunt voor de regionale samenwerking is dat het gaat om gemeentegrensoverschrijdende vraagstukken, die je als overheid, ondernemer of maatschappelijke organisatie niet alleen, maar uitsluitend gezamenlijk kunt oplossen.

Achterhoek 2020
In 2014 is gekozen voor de thema´s Werken, Wonen en Bereikbaarheid. In 2016 is de focus gelegd op 'Smart" werken waarbij Wonen en Bereikbaarheid vooral als randvoorwaarden zijn opgevat. Om een bloeiende economie te kunnen behouden, is het essentieel om over een woningvoorraad te beschikken die aansluit bij de vraag. En zonder snelle verbindingen over weg, spoor en digitaal lukt het niet om (jong)talent, dat elders in Nederland woont, te binden.

De focus van de afgelopen jaren op de economie in de Achterhoek begint zijn vruchten af te werpen. Ongeveer 80 bedrijven hebben zich bij SmartHub Achterhoek aangesloten om de Achterhoek samen te profileren als Smart Industry Regio en dé stage en afstudeerregio van Nederland. Projecten als Innovatiehubs en de Talententuin binden jonge mensen aan Achterhoekse bedrijven. Met projecten als STERA worden middelbare scholieren geïnteresseerd voor techniek.

Bedrijven zoeken elkaar steeds meer op en doen aan Facility Sharing, met het Smart Business Centre als spil. We lopen voorop in de toepassing van het LoRa-netwerk (sensornetwerk) en zetten in op circulaire landbouw. De samenwerking met de Westfälische Hochschule in Bocholt heeft vorm gekregen en er is een grensoverschrijdend aanspreekpunt voor bedrijven gerealiseerd.

De Toekomstagenda en het vervolgproces
Intussen komt het jaar 2020 steeds dichterbij en is er veel nieuwe informatie beschikbaar over de staat van de Achterhoek[1]. Daarom is de Stuurgroep Achterhoek2020 gestart met een interactief proces om te bepalen hoe de agenda richting 2030 eruit moet zien. Bij dit proces zijn honderden mensen professioneel en als actieve en betrokken Achterhoeker aangesloten. Na een startbijeenkomst in oktober 2017 zijn acht 'toekomstreizen' georganiseerd rondom een aantal voor de Achterhoek belangrijke thema's.
In maart 2018 biedt de Stuurgroep de Toekomstagenda op hoofdlijnen aan (in de vorm van een Toekomst Krant) aan de gedeputeerde voor de gebiedsopgaven en de voorzitter van Regio Achterhoek.

Focus van de regionale agenda richting 2030
De samenwerking in de Achterhoek blijft zich richten op de ruimtelijk-economische agenda. Leidend is het draaiende houden en versterken van de economie. Hiervoor werken we aan een goed vestigingsklimaat voor bedrijven, aan goed en juist opgeleid personeel en een mooie en prettige woonomgeving. Een goede (digitale) bereikbaarheid is essentieel voor onze bedrijven en voor onze inwoners. Bovengenoemde opgaven kunnen we alleen realiseren door samen te werken en de

[1] Denk aan de Transitieatlas voortgezet onderwijs (november 2017) die verschillen laat zien tussen de vraag naar personeel en het aanbod, de negatieve pendel (de Achterhoek uit) en de afname van het aantal werknemers. Op het gebied van wonen is er het onderzoek naar de Achterhoekse Woonwensen en Leefbaarheid (AWLO 2017) en het onderzoek van Overmorgen die de mismatch tussen aanbod van en vraag naar woningen laat zien.

opgaven op het gebied van leefbaarheid, bereikbaarheid, vestigingsklimaat, infrastructuur en werk in samenhang te bekijken.

Bedrijven in de Achterhoek geven aan dat hun voortbestaan en groei staat of valt met de beschikbaarheid van goed opgeleid (technisch) personeel. Ook op het gebied van de zorg zien we deze ontwikkeling. Er is dus meer aandacht nodig voor de manier waarop we vraag en aanbod op de arbeidsmarkt op elkaar laten aansluiten.
Goede bereikbaarheid van (en binnen) de Achterhoek is hiervoor een randvoorwaarde.
De tevredenheid van Achterhoekers over hun woonomgeving is groot. Deze kwaliteiten willen we behouden c.q. versterken. Om dit duurzaam te kunnen doen, zetten we in op circulaire economie en de energietransitie. Dit resulteert in de volgende thema's voor de inrichting van de regionale samenwerking:

1. **Smart Werken en Innovatie**
2. **Onderwijs en Arbeidsmarkt**
3. **Vastgoed en Woningmarkt**
4. **Mobiliteit en Bereikbaarheid**
5. **Circulaire economie en Energietransitie**
6. **Zorginnovatie**

Voor deze thema's worden Thematafels ingericht (zie Hoofdstuk 4). Een eerste uitwerking van de onderwerpen die de Thematafels oppakken, is opgenomen in Bijlage II.

Samenwerking met Duitsland

Om onze ambities te kunnen waarmaken, heeft een goede samenwerking met Duitsland grote meerwaarde. Wanneer we in staat zijn de grensbarrière op te lossen, is het economisch potentieel van de Achterhoek veel groter dan nu het geval is. Vlak over de grens bevindt zich bovendien een uitstekende technische hogeschool. De samenwerking met Duitsland krijgt dan ook een duidelijke plek in de regionale samenwerking. Om deze samenwerking niet als doel op zich te benaderen, maar als logisch gegeven voor alle Thematafels, wordt geen aparte Thematafel gevormd voor grensoverschrijdende samenwerking.
Voor de Achterhoek zijn zowel de Euregio als de Euregio Rijn Waal van belang. De samenwerking met de Euregio's willen we in de komende periode intensiveren. Hierbij helpt het maken van massa, zoals nu wordt ingezet door samen met Twente op te trekken in de Euregio, onder meer in de commissie grens. Achterhoekse gemeenten investeren steeds meer in de samenwerking met gemeenten over de grens, onder ander via de Grenzhoppers.

Intergemeentelijke samenwerking

De Achterhoekse gemeenten werken naast deze ruimtelijk-economische agenda op tal van terreinen samen. Niet op alle onderwerpen gebeurt deze samenwerking onder de vlag van Regio Achterhoek. Zo valt het sociaal domein (uitgezonderd zorginnovatie) op dit moment buiten de samenwerking die gefaciliteerd wordt vanuit Regio Achterhoek. Ditzelfde geldt voor Vrijetijdseconomie, Sport en Cultuur.

Hoofdstuk 2
De Achterhoek Raad

Wat willen we bereiken?

Een van de belangrijkste aanleidingen voor het doorontwikkelingstraject is om de sturingsmogelijkheden te vergroten die raadsleden hebben voor de regionale ontwikkelingen/besluitvorming. Hiervoor is het belangrijk dat raadsleden vroeg in het proces van regionale visievorming of beleidsontwikkeling kaderstellend op inhoud betrokken worden. Hiertoe wordt een Achterhoek Raad geïnstalleerd; een democratisch gelegitimeerd orgaan van raadsleden dat instemt met de grote lijnen van de regionale samenwerking en functioneert als 'ambassadeur' naar de lokale raden. Raadsleden uit verschillende gemeenten treffen elkaar hier en bepalen samen de globale koers voor de Achterhoek.
Wij stellen voor de naam *Achterhoek Raad* te hanteren. Deze naam zegt niets over de formele status van het orgaan, maar doet wel recht aan het idee achter de versterkte samenwerking.
Deze Achterhoek Raad gaat over de inhoud van de samenwerking, en benoemt de kaders en thema's die, eerst in de visie en daarna jaarlijks, belangrijk gevonden worden, en waarmee de Achterhoek Board aan de slag moet. Voorwaarde is dat de Achterhoek Raad kan 'sturen aan de voorkant van het proces' en goed gefaciliteerd wordt.

Hoe organiseren we dit?

Bevoegdheden en taken van de Achterhoek Raad

De Achterhoek Raad krijgt geen formele, publiekrechtelijke bevoegdheden overgedragen.
Dat betekent dat bijvoorbeeld het geven van zienswijzen op de begroting van Regio Achterhoek een bevoegdheid van de individuele gemeenteraad blijft, evenals het benoemen van leden in het algemeen bestuur. In juridische zin verandert er weinig aan de huidige situatie, maar in de inhoudelijke aansturing wel:

- ✓ De Achterhoek Raad stemt (al dan niet) in met de Achterhoek Agenda, Jaarplannen en evaluaties zoals die voorbereid en voorgesteld worden door de Achterhoek Board en stuurt daarmee aan de voorkant op de Agenda;
- ✓ De Achterhoek Raad krijgt het recht te amenderen en/of moties in te dienen op voorstellen van de Achterhoek Board (bijvoorbeeld het Jaarplan);
- ✓ De Achterhoek Raad krijgt de taak om de leden van de Achterhoek Board te benoemen; voordracht geschiedt door het algemeen bestuur en de achterbannen van de andere O's;
- ✓ De Achterhoek Raad kan een Thematafel op ieder moment verzoeken om geïnformeerd te worden over de stand van zaken en kan de Achterhoek Board actuele onderwerpen meegeven;
- ✓ De leden van de Achterhoek Raad zijn 'ambassadeurs' van de regionale samenwerking in hun eigen gemeenteraad.

Individuele gemeenteraad	Achterhoek Raad
Zienswijzen geven op de begroting van Regio Achterhoek	Instemmen met de inhoud van de Achterhoek Agenda
Besluiten over grote, regionale projecten met 'nieuw' budget	Instemmen met de inhoud van de Jaarplannen
Voordragen en benoemen van leden *algemeen bestuur* van Regio Achterhoek	Benoemen van leden *Achterhoek Board*

Samenstelling van de Achterhoek Raad

Het voorstel is dat de Achterhoek Raad zal bestaan uit:

- Eén vertegenwoordiger per fractie van elke deelnemende gemeente. Zo is elk politiek geluid vertegenwoordigd, maar wordt wel recht gedaan aan de electorale verhoudingen binnen de gemeenten;
- Deze vertegenwoordiger krijgt zoveel 'stempunten' als zijn fractie raadsleden kent. Dat betekent bijvoorbeeld dat de stem van een vertegenwoordiger van een fractie van vijf raadsleden vijf keer meetelt tijdens de stemming;
- De Achterhoek Raad wordt voorgezeten door de voorzitter van Regio Achterhoek.

De vertegenwoordiger is in principe een raadslid, maar kan in bepaalde gevallen ook vervangen worden door een raadsopvolger (bijvoorbeeld bij ziekte van een éénmansfractie). Ook is het mogelijk dat een raadslid uit één gemeente meerdere fracties (uit dezelfde óf een andere gemeente) vertegenwoordigt. Coalitievorming is mogelijk, maar natuurlijk niet verplicht.
Raadsleden die niet als vertegenwoordiger benoemd zijn, zijn wel van harte welkom bij de bijeenkomsten van de Achterhoek Raad. De bijeenkomsten zijn openbaar.

Hoe wordt dit gefaciliteerd?

- ✓ De frequentie van vergaderen wordt vastgesteld op minimaal driemaal per jaar.
- ✓ Elke gemeenteraad kan vragen om extra beraadslaging wanneer hij dat nodig vindt.
- ✓ Het is de verantwoordelijkheid van de Achterhoek Board om een vergadering van de Achterhoek Raad inhoudelijk voor te bereiden.
- ✓ De cyclus van de Achterhoek Raad wordt zo goed mogelijk afgestemd op de cyclus van de gemeenteraden, zodat bijvoorbeeld het geven van zienswijzen op de begroting (door de gemeenteraad) en het stemmen over een Jaarplan (door de Achterhoek Raad) op passende momenten plaatsvinden.
- ✓ Vergaderingen van de Achterhoek Raad zijn openbaar, en (zo spoedig mogelijk) digitaal te volgen. Vergaderstukken worden ruimschoots op tijd toegezonden, zijn voor iedereen inzichtelijk en voor de leden van de Achterhoek Raad komt (griffie)ondersteuning vanuit Regio Achterhoek of vanuit de Achterhoekse gemeenten beschikbaar.

Hoofdstuk 3
De Achterhoek Board

Wat willen we bereiken?

De samenwerking in de Achterhoek tussen ondernemers, maatschappelijke organisaties en de overheid is van oudsher sterk. De noodzaak tot samenwerking in 3O-verband is bovendien steeds sterker geworden. De opgaven en uitdagingen waar de Achterhoek voor staat, kunnen alleen door een gezamenlijke inspanning van ondernemers, woningbouwcorporaties, zorginstellingen, het onderwijs en de overheid worden opgepakt. De Achterhoek Board is de motor die deze samenwerking initieert en kracht geeft.

Hoe organiseren we dit?

De bevoegdheden en taken van de Achterhoek Board

De Achterhoek Board gaat vooral over de inhoudelijke voorbereiding en uitvoering van de thema's waarop we als gemeenten met de andere twee O's samenwerken: het is de Achterhoek Raad die instemt met de grote lijnen en de thema's, het is de Board die voorbereidt, uitvoert (of hiervoor opdracht geeft), toeziet op de voortgang en terugkoppelt. De Board wordt ook verantwoordelijk voor de coördinatie van de lobby en de grensoverschrijdende samenwerking, met name gericht op Duitsland. Dit laatste gaat lopen via een bestuurlijk coördinatieteam, zoals de huidige D5-bestuurders.

De Achterhoek Board krijgt geen formele, publiekrechtelijke bevoegdheden overgedragen. Dat betekent bijvoorbeeld dat het vaststellen van de begroting de taak blijft van het algemeen bestuur. Dat is nu ook al zo. In juridische zin verandert er weinig aan de huidige situatie, maar wat betreft inhoudelijke aansturing wel. Derhalve heeft de Board ten minste als taken:

- ✓ Voorbereiden van de beleidsinhoudelijke Achterhoek Agenda, de Jaarplannen en evaluaties en deze voorleggen aan de Achterhoek Raad;
- ✓ Voortgang en resultaten van de beleidsinhoudelijke Achterhoek Agenda en Jaarplannen bewaken zoals de Thematafels deze uitvoeren;
- ✓ Voorbereiden van beraadslagingen en bijeenkomsten van de Achterhoek Raad;
- ✓ Aanvullende taken op het gebied van lobby. We kiezen daarvoor omdat de Board het gezicht wordt van de Achterhoekse samenwerking tussen overheid, maatschappelijke organisaties en ondernemers.

De samenstelling van de Achterhoek Board

Het voorstel is dat de Achterhoek Board zal bestaan uit vertegenwoordigers van wat in de volksmond de 'drie O's' zijn gaan heten: *Overheid*, *maatschappelijke Organisaties* en *Ondernemers*. Dat betekent dat de Board een mix zal worden van:

Aantal	Wie	Voorgedragen door
3 leden	Wethouders (uit de deelnemende gemeenten)	Het algemeen bestuur van Regio Achterhoek
3 leden	Afgevaardigden namens de maatschappelijke organisaties (onderwijs, zorg en de woningbouwcorporaties)	De maatschappelijke organisaties
3 leden	Afgevaardigden namens de ondernemers (VNO-NCW Achterhoek, MKB-Midden en SIKA)	De ondernemers
1 lid	Gedeputeerde (van de provincie Gelderland)	Het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland
1 voorzitter	De voorzitter van Regio Achterhoek	Het algemeen bestuur van Regio Achterhoek

De Board zal dus bestaan uit elf personen; de voorzitter van de Board heeft geen stemrecht. De Achterhoek Raad benoemt de leden voor vier jaar. De maatschappelijke organisaties en de

ondernemers bepalen zelf op welke wijze zij tot een voordracht komen. De voorzitter van Regio Achterhoek is ook de voorzitter van de Achterhoek Board. Naast de voorzitter zullen twee vicevoorzitters worden aangewezen; een vanuit de maatschappelijke organisaties en een vanuit de ondernemers.

Checks & balances rondom de Achterhoek Board

Het systeem gaat uit van vertrouwen. Toch willen we een aantal checks en balances organiseren. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- ✓ Er gaan geen publiekrechtelijke bevoegdheden over naar de Board;
- ✓ De Achterhoek Raad benoemt de leden van de Board;
- ✓ Bij de benoeming van Boardleden door de Achterhoek Raad krijgen zij van hen het vertrouwen, dit vertrouwen kan worden opgezegd met een motie van wantrouwen. Het is vervolgens aan de Boardleden of aan degenen die hen hebben voorgedragen om daar eventuele consequenties aan te verbinden;
- ✓ De Achterhoek Board komt minimaal vier keer per jaar bijeen, maar zoveel vaker als nodig is;

Hoofdstuk 4
De Achterhoek Thematafels

Wat willen we bereiken?

De *Achterhoek Thematafels* zijn specifieke overlegtafels waarin leden van de 3 O's samenwerken aan het realiseren van concrete projecten en doelstellingen zoals de Achterhoek Board en Achterhoek Raad die vastgesteld hebben. Een Thematafel is altijd gekoppeld aan een specifiek onderwerp van de Achterhoekse samenwerking. Er wordt gestart met zes Thematafels:

- ✓ Smart werken & Innovatie
- ✓ Onderwijs & Arbeidsmarkt
- ✓ Vastgoed & Woningmarkt
- ✓ Mobiliteit & Bereikbaarheid
- ✓ Circulaire economie & energietransitie
- ✓ Zorginnovatie

Hoe organiseren we dit?

Bevoegdheden en taken van de Achterhoek Thematafels

Elke Achterhoek Thematafel werkt aan concrete opdrachten. Deze opdrachten staan beschreven in de Jaarplannen, die de Achterhoek Board voorbereidt en coördineert, en waarmee de Achterhoek Raad instemt.
Omdat een Thematafel over veel expertise beschikt, heeft deze een belangrijke taak bij het opstellen van de Jaarplannen en het informeren van de Achterhoek Raad. Zo kunnen ook initiatieven vanuit de maatschappelijke partners en ondernemers een plek krijgen in de samenwerking (maar wel altijd met instemming van de democratisch gelegitimeerde organen). De Thematafels hebben geen formele, publiekrechtelijke bevoegdheden.

De Achterhoek Thematafels krijgen ten minste als taken:

- ✓ De uitvoering van de Jaarplannen van de Achterhoek Board;
- ✓ Het ophalen van projecten;
- ✓ Een inhoudelijke bijdrage leveren aan de voorbereiding van de beleidsinhoudelijke Achterhoek Agenda en Jaarplannen van de Achterhoek Board;
- ✓ De inhoudelijke voorbereiding van bijeenkomsten van de Achterhoek Raad en het informeren van leden van de Raad over ontwikkelingen ter zake van de werkzaamheden van de Thematafel;

De *doelen en resultaten* die we nastreven met het samenwerken op deze onderdelen, worden bepaald door de *Achterhoek Raad*, op voordracht van de *Achterhoek Board*. Daarmee zitten *Raad* en *Board* 'aan het stuur' van de samenwerking en is het vaak de *Thematafel* die de 'stuurbewegingen' daadwerkelijk realiseert.

In principe vervangen de Thematafels de poho's voor de onderwerpen waarop 3O-samengewerkt gaat worden. Dit is in alle poho's besproken en akkoord bevonden, mits er ruimte blijft voor intergemeentelijke afstemming. Dit betekent dat het poho Sociaal blijft bestaan in zijn huidige vorm en met de huidige ondersteuning. Het poho Werk & Inkomen geeft aan hier op termijn in op te willen gaan. Het Werkbedrijf en het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt (POA) zijn zichzelf al gezamenlijk aan het organiseren. Zij vormen straks de Thematafel Onderwijs en Arbeidsmarkt. Deze tafel zoekt nadrukkelijk afstemming met uitvoeringsorganisaties als Laborijn. Het poho Vrijetijdseconomie, de samenwerking binnen de Stichting Achterhoek Toerisme en het bestuurlijke overleg sport blijven ongewijzigd en worden (nog) niet meegenomen in de nieuwe werkwijze. Voor de organisatie hiervan blijven de gemeenten verantwoordelijk.

Zie bijlage II voor de eerste uitwerking van de Thematafels.

Samenstelling van de Achterhoek Thematafels
Anders dan bij de Achterhoek Raad en -Board willen we de samenstelling van Thematafels niet op voorhand exact vastleggen. Een goede samenstelling kan immers per Thematafel (per onderwerp) verschillen.

Het is om die reden erg belangrijk dat elke Thematafel een goede voorzitter krijgt: een kartrekker die goed weet hoe hij/zij de opdrachten van Raad en Board kan realiseren, en welke mensen hij/zij daarvoor nodig heeft. De Thematafel kiest een voorzitter uit haar midden, aan de hand van een functieprofiel. Hierbij wordt gestreefd naar een goede balans tussen voorzitters vanuit de overheid en vanuit maatschappelijke organisaties en ondernemers. Om de bezetting van de Thematafels de eerste keer te organiseren, vraagt de voorzitter van de Board relevante gremia om met kandidaten te komen.
De leden van de Thematafel kunnen zelf de verdere bezetting bepalen, die dus kan variëren per Thematafel en ook door de tijd heen flexibel kan worden ingevuld:

- ✓ Er wordt gewerkt met duo's, een voorzitter en een vicevoorzitter; één van beiden is een wethouder;
- ✓ De samenstelling is als volgt:
  - De thematafel kent ten minste één vertegenwoordiger vanuit de overheid, één vanuit de maatschappelijke organisaties en één vanuit de ondernemers;
  - Per gemeente wordt één wethouder uitgenodigd;
  - Alleen leden van het college van burgemeesters en wethouders, bestuurders of directeuren van bedrijven/instellingen kunnen aansluiten bij de Thematafel (het gaat immers om bestuurlijke tafels);
- ✓ Er liggen kansen om in de Thematafels ook actief te werken aan de vernieuwing van de samenwerkingsmethode; bijvoorbeeld volgens de Harvard-methode Open onderhandelen.

Checks & balances rondom de Achterhoek Thematafels
Het systeem gaat uit van vertrouwen. Toch willen we een aantal checks en balances organiseren. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- ✓ De (vice)voorzitter kan ontslagen worden door de Achterhoek Board;
- ✓ De Thematafels komen zo vaak bijeen als zij wenselijk achten, maar minimaal vier keer per jaar;

Het Jaarplan
De Achterhoek Board maakt op basis van de input van de Thematafels een Jaarplan. Hierin worden afspraken gemaakt over de doelen, resultaten en inzet. Dit plan wordt voorgelegd aan de Achterhoek Raad.
Wat staat er in het Jaarplan?

- ✓ Het WAAROM: de noodzaak en/of kans;
- ✓ Het WAARTOE: het (tussen)resultaat per jaar (wat willen we bereiken en wat moeten we daarvoor doen?)
- ✓ Het HOE: de projectdefinities; wat gaan we doen en met wie?
- ✓ De capaciteit en kwaliteit: welke capaciteit en kwaliteit levert elke partner?

Iedere voorzitter krijgt ondersteuning van een programmaregisseur van Regio Achterhoek. Daarnaast is ondersteuning van een projectmedewerker beschikbaar. Het Jaarplan wordt tijdig besproken met de gemeentesecretarissen om afspraken te maken over ambtelijke inzet voor het komende jaar.

Hoe wordt dit gefaciliteerd?

- ✓ Vanaf september 2018 is het op een vaste maand per dag Regiodag. Alle Thematafels kunnen op deze dag te overleggen. Er is op die dag ook ruimte voor intergemeentelijke afstemming tussen wethouders, bilateralen en ambtelijke afstemming;
- ✓ Optie is om op de Regiodag ook de Achterhoek Board en de Achterhoek Raad bijeen te laten komen;

- ✓ Inhoudelijk gedeputeerden sluiten naar behoefte een aantal maal per jaar aan bij de Thematafels;
- ✓ Iedere voorzitter wordt ondersteund door een programmaregisseur; daarnaast is ondersteuning van een projectmedewerker beschikbaar (beiden vanuit de Regio Achterhoek);
- ✓ Vergaderstukken van de Thematafels worden twee weken van tevoren door de programmaregisseur aan de gemeenten toegestuurd, zodat dit via de colleges kan lopen. Binnen een week na de vergadering volgt een afsprakenlijst;
- ✓ De huidige ambtelijke overleggen worden in de komende maanden opnieuw bekeken; zij blijven niet in dezelfde vorm bestaan. Onder de Thematafels wordt in programma's of projecten gewerkt. De bedoeling is de inzet daarop flexibel te organiseren. Een en ander verloopt via het Jaarplan. Deze stroomlijning betekent dat er minder ambtelijke inzet nodig is voor het proces, zodat meer capaciteit beschikbaar is voor de inhoud;
- ✓ Het zou goed zijn binnen gemeenten te werken met een aanspreekpunt op regisseurs/ managementniveau per Thematafel (en zo mogelijk een combinatie van Thematafels). Deze kan met de programmaregisseur bekijken welke gemeentelijke inzet wenselijk en noodzakelijk is, en binnen gemeenten het (bestuurlijke) proces integraler dan nu bewaken c.q. borgen. Eenzelfde werkwijze verkennen we met de provincie;
- ✓ Ook biedt bovenstaande de mogelijkheid voor de programmaregisseur om de agenda van de Thematafel op een eenduidige manier bij alle gemeenten onder de aandacht te brengen. Ook wanneer de betreffende gemeente niet deelneemt aan de Thematafel;
- ✓ Ondersteuning vanuit gemeenten in de vorm van poho-managers is niet meer nodig. Dit met uitzondering van zaken die intergemeentelijk worden georganiseerd, zoals het Sociaal domein en Vrijetijdseconomie.

Hoofdstuk 5
Algemeen en dagelijks bestuur Regio Achterhoek

Hoe organiseren we dit?

Bevoegdheden en taken van het algemeen bestuur

Het algemeen bestuur krijgt in vergelijking met de oude situatie een minder inhoudelijke rol. De Achterhoek Board bepaalt immers samen met de Achterhoek Raad de inhoudelijke koers van de samenwerking.
Het algemeen bestuur zal zich daarom meer gaan focussen op de formele, meer secundaire werkzaamheden van Regio Achterhoek. Deze werkzaamheden zijn zeker niet minder belangrijk, maar hebben wel een duidelijk ander karakter dan de taken van Achterhoek Raad en Achterhoek Board.
Het algemeen bestuur gaat in hoofdzaak de volgende taken uitvoeren:

- ✓ Besluiten over de begroting van Regio Achterhoek;
- ✓ PIOFACH-taken: bijvoorbeeld personele aangelegenheden, administratie- en archieftaken, financiën, automatisering en huisvesting;
- ✓ Communicatie;
- ✓ Subsidies en –werving.

Samenstelling van het algemeen bestuur

Er verdwijnen geen publiekrechtelijke taken bij het algemeen bestuur, juist om de democratisch legitimatie te waarborgen. De werkzaamheden van het algemeen bestuur worden echter wel wat meer secundair van aard en zijn wat minder richtingbepalend dan voorheen. Het is de bedoeling om van het algemeen bestuur een minder 'politiek' orgaan te maken, zodat de Achterhoek Raad en Achterhoek Board goed aan zet komen om de inhoudelijke koers te bepalen.
Het is daarom wenselijk om algemeen bestuursleden te benoemen die het gewend zijn om boven de partijen te staan. De keuze om enkel burgemeesters in het algemeen bestuur te benoemen ligt dan voor de hand. Elke gemeenteraad kan zijn eigen burgemeester voordragen als algemeen bestuurslid. Zo ontstaat een algemeen bestuur dat bestaat uit zeven burgemeesters, waarvan er een door de algemeen bestuursleden gekozen wordt als voorzitter.
Deze voorzitter is ook de voorzitter van het *dagelijks bestuur,* van de *Achterhoek Raad* en van de *Achterhoek Board*.

Bevoegdheden en taken van het dagelijks bestuur

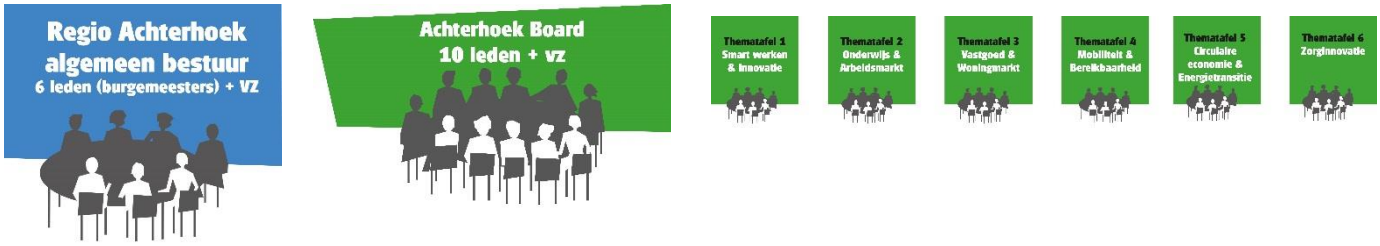
Voor het dagelijks bestuur geldt eigenlijk hetzelfde als voor het algemeen bestuur: in vergelijking met de oude situatie krijgt het dagelijks bestuur een minder inhoudelijke, primaire rol, maar behoudt zijn publiekrechtelijke bevoegdheden. Daarmee blijft het dagelijks bestuur o.a. verantwoordelijk voor:

- ✓ Voorbereiden en toezenden van de begroting van Regio Achterhoek;
- ✓ Voorbereiden van vergaderingen van het algemeen bestuur;
- ✓ De dagelijkse gang van zaken.

Samenstelling van het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur wordt gevormd uit het algemeen bestuur: dit zijn altijd de gekozen voorzitter, plus twee andere leden. In de praktijk zal dit betekenen dat drie burgemeesters het dagelijks bestuur gaan vormen. Het algemeen bestuur kiest dus welk lid de voorzitter is (en daarmee automatisch voorzitter van het dagelijks bestuur) en welke twee leden daarnaast dagelijks-bestuurslid worden.

Taken Algemeen bestuur, Achterhoek Board en Achterhoek Thematafels

Algemeen bestuur	Achterhoek Board	Achterhoek Thematafels
Begroting Regio Achterhoek vaststellen na zienswijzen Raden (voorbereiding bij *dagelijks bestuur*)	Opstellen Achterhoek Agenda	Inhoudelijke voorbereiding Jaarplannen en bijbehorende financiële middelen
Kiezen van de voorzitter van Regio Achterhoek en leden van het *dagelijks bestuur*	Voorbereiden, (laten) uitvoeren en bewaken van de voortgang van Jaarplannen	Uitvoeren van Jaarplannen (onderwerp-specifiek)
Voordragen van de leden (wethouders) van de *Achterhoek Board*	Lobby	Informeren van *Achterhoek Raad* over voortgang projecten
Subsidies en verantwoording	Toetsen projecten en monitoring voortgang en integraliteit	Initiëren projecten
PIOFACH-taken	Coördinatie grensoverschrijdende samenwerking	

Hoofdstuk 6
De organisatie

Wat willen we bereiken?

Het proces van de doorontwikkeling is gestart vanuit een drietal aanleidingen:

1. Het beter betrekken van raadsleden bij de regionale samenwerking
2. Meer slagkracht in de bestuurlijke besluitvorming
3. Meer uitvoeringskracht

Rondom de uitvoeringskracht worden twee problemen ervaren. Zo is de uitvoeringskracht op dit moment erg versnipperd, omdat regionale inzet zowel vanuit de Regio (GR) als vanuit de Stuurgroep 2020 én vanuit de portefeuillehoudersoverleggen wordt geïnitieerd en aangestuurd.
Ten tweede is bij Regio Achterhoek bezuinigd op kwantiteit en kwaliteit. In de afgelopen jaren is ervoor gekozen de menskracht ook voor het faciliteren van de samenwerking voornamelijk vanuit de gemeenten te laten komen. Dit betekent dat er weinig formatie ingezet kan worden op lobby en ook bijna geen menskracht beschikbaar is voor de ondersteuning van de portefeuillehoudersoverleggen. De doorontwikkeling geeft de mogelijkheid de organisatie Regio Achterhoek een kwaliteitsslag te geven.

Een nieuwe samenwerkingsagenda vraagt een andere organisatie. Versterking van de inzet op inhoud en lobby vraagt meer en andere capaciteit. Ook de in de nieuwe samenwerking te formuleren en uit te voeren ambitie Achterhoek 2030 vraagt om passende operationele capaciteit. Denk wat betreft deze uitvoeringskracht aan de juiste inzet van mensen, kennis en technologie met passende financiële middelen. Focus in de nieuwe regionale samenwerking ligt voor wat betreft de inzet van Regio Achterhoek op inhoudelijke thema's. De organisatie Regio Achterhoek gaat wat betreft deze benodigde operationele capaciteit een spilfunctie vervullen. De organisatie heeft daarin de rol om de verandering succesvol te (helpen) implementeren. Regio Achterhoek maakt zich daarom dit voorjaar op voor verdere invulling van de nieuwe werkwijze. Voorbereidingen voor doorontwikkeling naar de hierin besloten meer strategische kerntaken zijn gestart.

Hoe gaan we dat doen?

Organisatie en onderbouwing formatie uitbreiding

De kerntaken van Regio Achterhoek verschuiven richting ondersteuning op inhoud van de Thematafels. Veruit het grootste deel van de uitbreiding van de formatie gaat zitten in de programmaregisseursfunctie. Door hun inzet moet de sterkere samenwerking op inhoud vertaald worden naar voor de buitenwereld zichtbare acties. Daarnaast is er een uitbreiding op de capaciteit voor lobby, zowel voor Arnhem/ Den Haag als Duitsland/ Brussel. Onderstaand overzichtje laat de *uitbreiding en inkrimping* ten opzichte van de huidige situatie zien.

Totale uitbreiding	6,85
onderverdeeld in:	
kerntaken	*6,60*
overhead	*0,25*

<u>Toelichting op uitbreiding/vermindering in fte's per taak op hoofdlijnen</u>	
Ondersteuning Board en algemeen bestuur	0,5
Thematafels (proces en kennis), programmaregisseur en projectmedewerker	3,35
Lobby Arnhem en Den Haag, en Duitsland/ Brussel (inclusief communicatie/profilering)	2,0
Griffieondersteuning voor de Achterhoek Raad;	0,5
Subsidiespecialisme (incl. financiële ondersteuning)	1,5
Inzet op Duitsland (functie mdw grens vervalt, nieuwe functie adviseur bestuur Duitsland)	-0,5
Archiefmedewerker	-0,5
Totaal uitbreiding	**6,85**

Regio Achterhoek streeft naar een slagvaardige en flexibele inrichting van de eigen organisatie. Daarvoor is een aangepast formatieplan nodig. Met name de capaciteit voor programmaregie en lobby moet worden vergroot. Per saldo wordt voorzien in een stijging van de formatie van nu 12,90 fte naar straks 19,75 fte. Vergeleken met de Regio Twente waar we ons (o.a.) qua lobby graag mee willen vergelijken is dit nog een zeer bescheiden regionale organisatie.
Zie bijlage H6-1 voor gedetailleerd formatieplan.

Op andere plaatsen is minder inzet nodig.

De bundeling van inzet bij Regio Achterhoek betekent dat er minder tijd verloren gaat met afstemming en dat de samenwerking efficiënter en met minder overhead aangestuurd kan worden. Ook is minder inzet van relatief dure, ingehuurde capaciteit nodig. Voor de huidige inzet van de kennismakelaars en de ondersteuning van het POA kunnen we in de nieuwe organisatie ongeveer 2,5 fte aan programmaregisseurs inzetten. De financiering van deze huidige inzet komt voor een groot deel van de provincie. Zij zullen deze inzet financieel omzetten naar de nieuwe structuur. Zie hiervoor Hoofdstuk 7.

Voor gemeenten betekent het dat zij veel beter worden gefaciliteerd dan in de huidige situatie. Zo is geen inzet van poho-managers meer nodig, behalve voor de bestaande structuren op het gebied van Vrijetijdseconomie en het sociaal domein. De programmaregisseurs hebben de capaciteiten en de tijd voor een goede programma- en procesregie. Zij zullen bestuurlijke stukken voorbereiden en hebben ook mogelijkheden om vanuit de Thematafels te zorgen voor een goede en tijdige voorbereiding en terugmelding van alle overleggen.

Duitsland

Op het gebied van de samenwerking met Duitsland zal de personele inzet van de Regio kleiner worden. Op dit moment wordt er nog veel ingezet op het draaien van projecten zoals de Dag van de Buurtaal. Taken van de Regio blijven:

- Coördinatie en besluitvorming gemeentelijke afvaardiging naar Euregioraad;
- Coördinatie gemeentelijke bestuurlijke afvaardiging naar de Arbeitsgruppen Euregio;
- Voorbespreken en regionaal afstemmen Achterhoekse inbreng in de Arbeitsgruppen en Euregioraad via gezamenlijk commissie grens met Twente;
- Governance Grensoverschrijdende Economie en Arbeidsmarkt (GEA) samen met Twente;
- Voorbereiding Landräterkonferenz;
- Coördineren gemeentelijke cofinanciering Interregprojecten;
- Volgen ontwikkelingen in Euregio Rhein-Waal;
- Aanjagen van grensoverschrijdende samenwerking bij Thematafels.

Voornaamste veranderingen Regio Achterhoek ten opzichte van de huidige situatie

	Huidige samenwerking	**Nieuwe samenwerking**
Ten dienste van	- DB - AB - Stuurgroep Achterhoek 2020 - Drie portefeuillehouders overleggen - Regiegroep SI	- Achterhoek Raad - DB - AB - Achterhoek Board - Thematafel Smart Werken en Innovatie - Thematafel Onderwijs en Arbeidsmarkt - Thematafel Vastgoed en Woningmarkt - Thematafel Mobiliteit en Bereikbaarheid - Thematafel Circulaire economie en Energietransitie - Thematafel Zorginnovatie
Rol Taken	- Lobby voor de Achterhoek - Subsidies voor de Achterhoek - Grensoverschrijdende samenwerking - Economische profilering Achterhoek - Procesmanagement Achterhoek 2020 - Communciatie Regio Achterhoek en Achterhoek 2020 - Verbindingen tussen Achterhoek 2020 en poho's	Achterhoek Raad - Griffieondersteuning Achterhoek Board - Procesmanagement - Ondersteuning (o.a. voorbereiden vergadering Achterhoek Board en Achterhoek Raad) - Vorming en uitvoering Achterhoek Agenda (uitwerken Toekomst Krant, overdrachtsdocument stuurgroep A2020) en Jaarplannen Thematafels - Ondersteuning Thematafels (proces en kennis) - Adviseren en ondersteunen voorzitters Thematafel - Programmaregie: regie voeren, bestuurlijke aansluiting, sturen, organiseren, uitvoeren - Procesbegeleiding - Ondersteunen Thematafel op inhoud - Toekomst Krant (overdrachtsdocument vanuit Stuurgroep 2020) vertalen naar Thematafels en per tafel nader uitwerken in Achterhoek Agenda en Jaarplan - Hoofdredactie (eenmalig) format projectdefinities - Hoofdredactie projectdefinities Lobby - Zelfstandig als Regio Achterhoek, en massa makend met anderen waar nuttig - Lobbyist Arnhem / Den Haag - Lobbyist Duitsland / Brussel Overig - Communicatie - Subsidiespecialisme, advisering, aanvraag en verantwoording voor Gebiedsopgave, Interreg etc. - Verbinding thematafels - Faciliteren jaarlijkse Regiodag / 'Dag van de Achterhoek'

Hoofdstuk 7
Financiën

Bij een nieuw samenwerkingsmodel met een andere inzet van de organisatie Regio Achterhoek, hoort ook een ander kostenplaatje. In dit hoofdstuk vindt u een financiële vertaling van de uitgangspunten en werkafspraken zoals hierboven uitgewerkt.

Bijdragen gemeenten en provincie

Van de gemeenten wordt een extra bijdrage gevraagd van € 2 per inwoner. De totale bijdrage van de gemeenten bijdraagt dan € 6,47 per inwoner. Van de provincie wordt eveneens een bijdrage van € 2 per inwoner gevraagd.

Inwonerbijdrage na doorontwikkeling	
	Totaal
Huidig vastgestelde inwonerbijdrage 2018	1.334.094
Taakstelling uit 2017 structureel op te lossen	31.000
Uitbreiding formatie/kosten ivm doorontwikkeling	731.820
Totaal inwonerbijdrage na doorontwikkeling	2.096.914

Dekking inwonerbijdrage na doorontwikkeling	*Totaal*	*pi*
Gemeenten (€ 4,47 + € 2)	1.702.471	6,47
Provincie (€ 1,50 in begroting + € 0,50 in investeringsfonds)	394.443	1,50
Totaal dekking inwonerbijdrage na doorontwikkeling	2.096.914	7,97

De bijdragen worden grotendeels gebruikt voor de operationele kosten in de programmabegroting en voor een klein deel als voeding van het investeringsfonds. De bijdrage van de gemeenten zit in eerste instantie in de operationele kosten van de begroting. Uitgangspunt is een eventueel overschot in het jaarresultaat toe te voegen aan het investeringsfonds met een beperking tot maximaal € 0,50 per inwoner. Vooral in het eerste jaar wordt een dergelijk overschot verwacht, aangezien de daadwerkelijke invulling van de vacatures niet direct per 1 juli geëffectueerd zal zijn en omdat de loonkosten op de maximale anciënniteit zijn begroot. Met dit laatste uitgangspunt verwachten we ook de komende jaren het tekort te kunnen opvangen dat ontstaat door de gekozen indexeringssystematiek voor gemeenschappelijke regelingen (de werkelijke loonindex ligt immers vaak boven de maximaal toegestane prijsindex).
Zie bijlage H7-1 voor de gespecificeerde bijdrage per gemeente. De onderbouwing hiervan wordt gegeven in de (gewijzigde) programmabegroting en 1ste begrotingswijziging 2018, die separaat aan de gemeenten wordt voorgelegd.

Investeringsfonds
Voorgesteld wordt een investeringsfonds in te stellen. Hierin worden huidige beschikbare incidentele middelen samengebracht (*bijlage H7-2*). Dit investeringsfonds wordt voor een groot deel gevuld door de zogenoemde krimpgelden die vanuit het Rijk beschikbaar zijn gesteld voor de jaren 2016 t/m 2020. Dit betekent een overgang van deze middelen naar het investeringsfonds en heroverwegen van de uitgangspunten die eerder aan deze middelen zijn gekoppeld. Het is de bedoeling jaarlijks een klein deel van het investeringsfonds in te zetten als werkbudget voor de Board en de Thematafels. Voor de Thematafels is nu uitgegaan van €25.000 per jaar per Thematafel. Hiermee kan een onderzoek worden uitgezet of projectinitiatieven worden ondersteund. Daarnaast is € 100.000 gedacht als jaarlijks budget voor initiatieven vanuit de maatschappij en bijeenkomsten; hierover kan de Board besluiten. De werkbudgetten voor de Board en de Thematafels worden jaarlijks vastgesteld.

Inzet van het investeringsfonds loopt via de begroting van Regio Achterhoek. Om de inzet vanuit dit fonds optimaal te kunnen laten renderen, worden de volgende criteria voorgesteld. Deze kunnen in een later stadium worden aangescherpt:

- Het project draagt bij aan een sterke economie en/ of de doelstellingen van de Achterhoek Agenda;
- Het project levert een gemeentegrens-overstijgende bijdrage;
- Het project realiseert een multipliereffect: de investering moet renderen in een meervoudig en duurzaam effect op het regionaal product, op het regionaal inkomen, de regionale werkgelegenheid of draagt bij aan de leefbaarheid in de Achterhoek;
- Het project heeft een regionale impact;
- Er is draagvlak bij meerdere O's (ondernemers, organisaties, overheid, ondernemende inwoner). Voor het project is een *coalition of the willing* die naar verhouding bijdraagt in het project (cofinanciering) en een uitgewerkt projectplan.

Financiële inbreng vanuit de andere O's
Uitgangspunt in dit voorstel is dat de personele inzet binnen de GR gefinancierd wordt vanuit de overheid; gemeenten en provincie. De andere O's dragen bij via bestuurlijke inzet in de Board, aan de Thematafels en door personele inzet in de voorbereiding en uitwerking van de projecten. Aan de Thematafel Smart Werken en Innovatie wordt de financiële inzet voor SmartHub vanuit ondernemers en maatschappelijke organisaties gekoppeld. Dit bedraagt (samen met de bijdrage van de provincie) € 300.000 per jaar.
In de afgelopen jaren is bovendien gebleken dat de inbreng vanuit de Achterhoek in de cofinanciering voor de gebiedsopgave nu op ongeveer € 10 miljoen staat. Een groot deel van deze cofinanciering wordt opgebracht vanuit de ondernemers en maatschappelijke organisaties.
In de aanloop naar de Board zullen toekomstige extra investeringen van de O-partners in de Achterhoek zichtbaar worden gemaakt, zoals bijvoorbeeld de extra inzet die het Graafschap College vanuit het Regeerakkoord beschikbaar heeft gekregen rondom het Bestuursakkoord MBO.

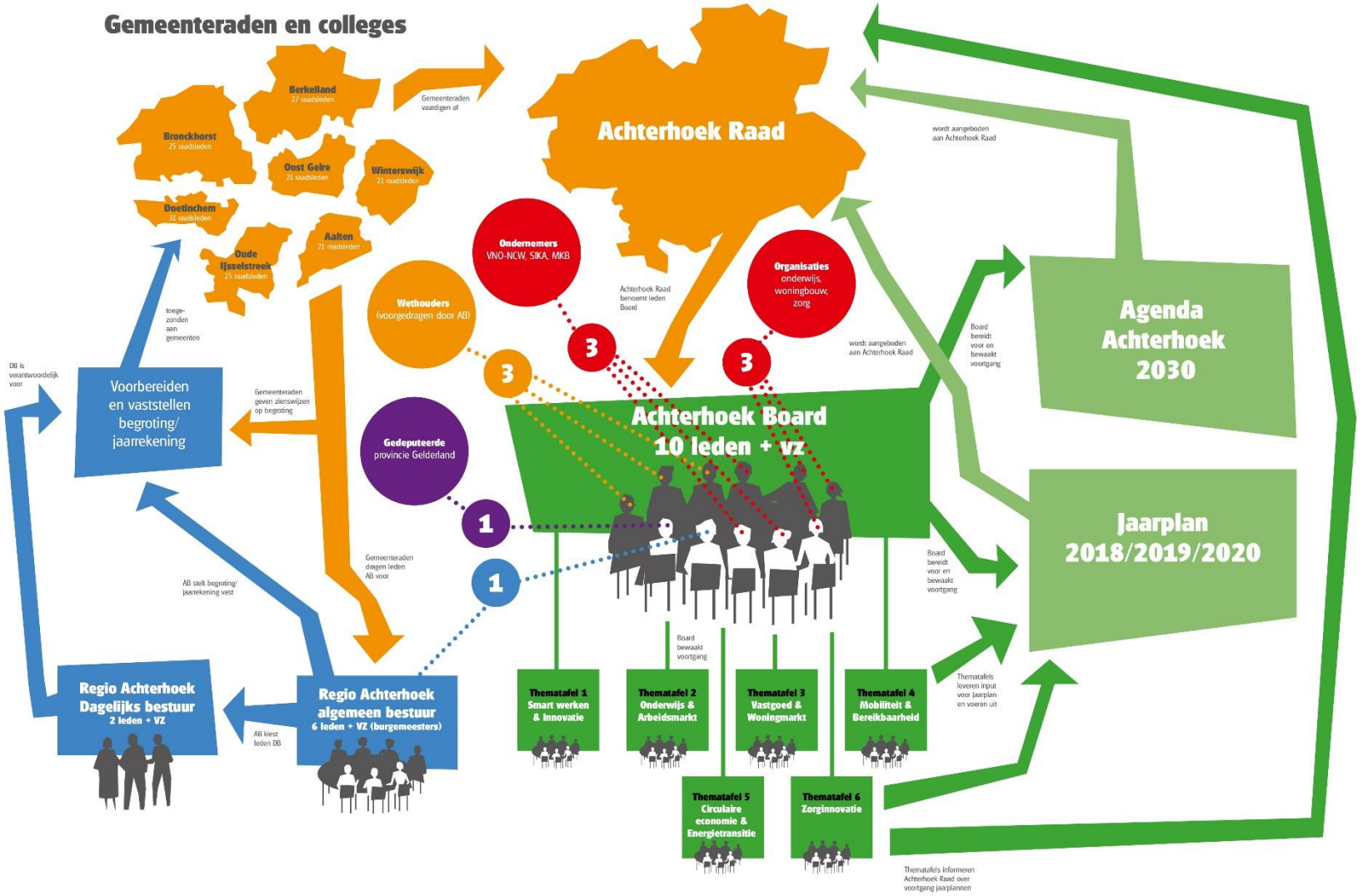
Daarnaast zou een structurele bijdrage vanuit ondernemers en maatschappelijke organisaties een verrijking zijn van het systeem. Dit wordt in de komende periode verder verkend.

Wat levert het op?
De bundeling van inzet bij Regio Achterhoek betekent dat er minder tijd verloren gaat met afstemming en dat de samenwerking efficiënter en met minder overhead aangestuurd kan worden. Ook is minder inzet van relatief dure, ingehuurde capaciteit nodig. Voor de huidige inzet van de kennismakelaars en de ondersteuning van het POA kunnen we in de nieuwe organisatie ongeveer 2,5 fte aan programmaregisseurs inzetten.
Voor gemeenten betekent het dat zij veel beter worden gefaciliteerd dan in de huidige situatie. Zo is geen inzet van poho-managers meer nodig, behalve voor de bestaande structuren op het gebied van Vrijetijdseconomie en het sociaal domein. De programmaregisseurs hebben de capaciteiten en de tijd voor een goede programma- en procesregie. Zij zullen bestuurlijke stukken voorbereiden en hebben ook mogelijkheden om vanuit de Thematafels te zorgen voor een goede en tijdige voorbereiding en terugmelding van alle overleggen.

Uitgangspunt Montferland

Wanneer Montferland wil aansluiten bij een van de Thematafels, wordt een afspraak gemaakt over een financiële bijdrage van Montferland aan Regio Achterhoek. Deze gemeente draagt nu immers niet bij aan de infrastructuur die de zeven Achterhoekse gemeenten met elkaar van de grond tillen. Bij de Thematafels zoals nu voorgesteld, zou het gaan om de Thematafel Circulaire economie en Energietransitie.

Bijlage I Totaaloverzicht nieuwe regionale samenwerking

Bijlage II Eerste uitwerking Achterhoek Thematafels

1. **Smart Werken en Innovatie** (basis hiervoor is het Masterplan Smart Industry)

Opdracht/doel:
- 'Profileren van de Achterhoek als dé Stage en afstudeerregio van Nederland
- Implementatie principes Smart Industries in de Achterhoek

Programma's
- Uitvoeren Masterplan SmartHub (maakindustrie), stimuleren innovaties, inclusief economische profilering stage- en afstudeerregio
  Ten aanzien van de profilering bestaan twee hoofddoelstellingen:
  - Economische profilering van de Achterhoek als dé Smart Industry regio van Nederland die uitblinkt in veelzijdigheid, verbondenheid en vindingrijkheid.
  - Profilering van de Achterhoek als dé stage-, trainee- en afstudeerregio van Nederland (voor hbo- en wo-studenten met een Smart Industry gerelateerde studierichting).
- Stimuleren en initiëren Smart werken naar andere sectoren (crossovers)
- Eventueel: Regionaal programma bedrijventerreinen

2. **Onderwijs en Arbeidsmarkt** (basis hiervoor zijn POA en het werkbedrijf)

Opdracht/doel:
- Een goede match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt;
- Een hoge arbeidsparticipatie;
- Beschikbaarheid van de juiste opleidingen.

Twee inhoudelijke programma's (uit notitie POA en Werkbedrijf over eigen nieuwe structuur)
Programma Human Capital Agenda
- Het realiseren van crossovers tussen sectoren en opleidingen. Bevorderen van intersectorale mobiliteit;
- Versterken vraaggericht onderwijs; het binden van talent aan de Achterhoek;
- Investeren in de vitaliteit en inzetbaarheid van zittend personeel, omscholing en leer-werktrajecten;
- Het stimuleren/aanjagen van grensoverschrijdende samenwerking (GEA).

Programma Inclusieve arbeidsmarkt
- Arbeidsbevorderende maatregelen; hoge arbeidsparticipatie;
- Wettelijke taken Werkbedrijf uit Wet SUWI en participatiewet;
- Adviesrol in besluitvorming inclusieve arbeidsmarkt (werkgeversdienstverlening, werkzoekendendienstverlening en banenafspraken).

3. **Vastgoed en Woningmarkt**

Opdracht/Doel:
- Duurzame transitie van de woningvoorraad (kwantitatief en kwalitatief);
- Werken aan aantrekkelijke en compacte kernen;
- Integrale aanpak van leegstaand en leegkomend agrarisch, zakelijk en maatschappelijk vastgoed.

Drie inhoudelijke programma's:

Programma Vitale Kernen:
- Regionaal programma met lokaal maatwerk voor het werken aan aantrekkelijke en compacte kernen. Specifieke thema's die hierbij aan bod komen:
  - Aanpak leegstaand maatschappelijk en zakelijk vastgoed (herverkaveling, herbestemming, sloop, RO-aspecten);
  - Centrumontwikkeling/ omvormen aanloopstraten.

Programma Vitaal buitengebied:

- Regionaal programma met lokaal maatwerk voor het versterken van de kwaliteit van het buitengebied. Specifieke thema's die hierbij aan bod komen:
    - Aanpak leegstaande en leegkomende agrarische bebouwing (sloop, asbestsanering, functieverandering, RO-aspecten, energietransitie, erfdelen etc.).

Programma Woningmarkt:

- Regionale woonagenda 2015-2025, met als doel de juiste woning op de juiste plek. Specifieke thema's die hierbij aan bod komen:
    - Aanpak mismatch vraag en aanbod (kwaliteitsverbetering bestaande woningen, sloop, nieuwbouw, incl. ontwikkelen van nieuwe woonconcepten en toevoegen van woningen die in de bestaande voorraad niet voorhanden zijn;
    - Voorsorteren op lange termijn aanpak woningmarkt.
    - Verduurzaming woningen

Het ontwikkelen van (financieel) instrumentarium, een uitvoeringsorganisatie en de uitvoering van de Regiodeal worden onderdeel van deze thematafel.

4. Mobiliteit en Bereikbaarheid

Doel van de thematafel is snelle en betrouwbare bereikbaarheid van, naar en in de Achterhoek door:

- Goede regionale ontsluiting via weg, spoor en water;
- Goede bereikbaarheid van voorzieningen;
- Goede digitale bereikbaarheid (breedband internet);
- Implementatie van slimme mobiliteit.

Twee inhoudelijke programma's

Programma weg, spoor en water

- N18, A12/E3, A1 en hoofdwegen
- Spoorlijnen Arnhem-Doetinchem-Winterswijk en Winterswijk-Zutphen-Apeldoorn
- Ontsluiting regionale bedrijventerreinen
- Grensoverschrijdend OV
- OV-concessies
- Havens Emmerich, Doesburg, Lochem
- Functioneel kader wegennet Gelderland
- Functioneel kader fietsnetwerk
- Verkeersveiligheid en -educatie

Programma fijnmazige bereikbaarheid

- Basismobiliteit / ZOOV (doelgroepenvervoer)
- OV-Visie voor het implementeren van een samenhangend kernnet/flexnet
- Lokale 'smart' initiatieven van vervoer die (vraaggestuurd) worden aangejaagd door ondernemers & organisaties. Zoals project Smart Mobility as a Service (SMAAS).

5. Circulaire economie en Energietransitie (basis hiervoor zijn de Tafel van Groenlo, Regiegroep kunstmestvrije Achterhoek en werkgroep circulair)

Opdracht/Doel:

- Stimuleren en initiëren van de circulaire economie, door duurzame verwerving en het voorkomen van verspilling van grondstoffen
- Achterhoek energieneutraal in 2030
- Achterhoek kunstmestvrij in 2030

Drie inhoudelijke programma's:

Programma stimuleren van de circulaire economie

- Circulair aanbesteden en inkopen
- DOE-scans bij het MKB
- Grond- en afvalstoffenbeurs (ketenbenadering)

Programma kunstmestvrije Achterhoek
- Pilots en aanpassen regelgeving

Programma energietransitie
- (Verduurzaming woningen, in samenspraak met Thematafel Vastgoed & woningmarkt)
- Energiebesparing bedrijven
- Stimuleringsprojecten als Zon op Erf, MKB-aanpak, Energieloket
- Stimulering energieopwekking

6. Zorginnovatie (basis hiervoor is de transitietafel Zorg)

Opdracht/Doel:
- Innovatie in de zorg
- Toepassen van Smart technieken in de zorg

Programma zorginnovatie
- Initiëren, ontwikkelen en toepassen van Smart technieken en andere innovaties (e-health, smart medicine, communicatie/zorg op afstand) in de zorg(keten) met als doel om mensen zo lang mogelijk zelfstandig thuis te laten wonen (vanuit positieve gezondheid werken aan een afname van cure en care).
- Aanpakken arbeidsmarktproblematiek Zorg: de aanpak van tekorten aan personeel in de zorg.

Samenhang tussen de Thematafels
Voor welke indeling we ook kiezen, er zijn altijd enkele onderwerpen die raakvlakken hebben met meerdere Thematafels. Belangrijk is dan om het primaat bij één Thematafel neer te leggen. Deze Thematafel zorgt voor afstemming met de andere Thematafels. Voorbeeld hiervan is de verduurzaming van de woningen. Dit zelfde geldt als een onderwerp meerdere portefeuillehouders raakt. Ook dan is het zaak het primaat neer te leggen bij één portefeuillehouder en de andere hierin mee te nemen.

Poho Sociaal blijft bestaan
Het Poho Sociaal (en de samenwerkings- en uitvoeringsstructuur eronder, inclusief MOSD e.d.) is verantwoordelijk voor het gehele gemeentelijk regionale Sociaal Domein en de ontwikkeling daarvan (op regionaal niveau). Dat geldt voor alle functies/ taken: inkoop, transformatie, uitvoering, inrichten infrastructuur, beleid, onderzoek, relaties met aanbieders, etc.
Afhankelijk van de beleidsdoelstellingen zijn er ook verbindingen met onderwijs, participatie, sport en met externe stakeholders.

Tot slot
De regionale aansturing van de vrijetijdseconomie blijft voorlopig belegd bij het Poho VE (met tien gemeenten) in samenwerking met Stichting Achterhoek Toerisme. Ook de regionale aansturing van sport (wethouders sport) wordt niet binnen de nieuwe 3O-structuur gebracht.
Een van de belangrijkste redenen hiervoor is dat we de focus willen houden op smart werken/innovatie en duurzame transitie (energie en circulariteit). Waarbij een goed woonklimaat en uitstekende bereikbaarheid rand voorwaardelijk zijn.

Bijlage III Welke route volgen de stukken?

Kadernota Regio Achterhoek (voor organisatiekosten)
Beschrijving De Kadernota Regio Achterhoek is het inhoudelijke en financiële (meerjarig) kader voor de Begroting Regio Achterhoek. De Kadernota bestaat uit een schets van ontwikkelingen die betrekking hebben op de Achterhoek en van de betekenis daarvan voor de activiteiten van de Regio Achterhoek en voor de daarmee samenhangende financiën. De ontwikkelingen voor het investeringsfonds volgen later in het jaar n.a.v. het Jaarplan.
Route - Het dagelijks bestuur stelt de Kadernota op en biedt deze aan het algemeen bestuur aan ter vaststelling. - Het algemeen bestuur stelt de Kadernota vast en biedt deze ter kennisname (conform de Wgr) vóór 15 april aan de gemeenteraden aan. Dit loopt via de colleges. De gemeenteraden gebruiken de Kadernota bij het beoordelen van de (ontwerp)Begroting Regio Achterhoek en het eventueel formuleren van een zienswijze op de (ontwerp)Begroting.
Gerelateerde producten De Kadernota vormt de basis voor de Begroting Regio Achterhoek.

Begroting Regio Achterhoek
Beschrijving De Begroting Regio Achterhoek geeft het inhoudelijke en financiële (meerjarig) kader voor de activiteiten die vanuit en door de Regio Achterhoek uitgevoerd gaan worden. Als zodanig is de Begroting het kader voor de Achterhoek Board en de Thematafels.
Route - Het dagelijks bestuur stelt de ontwerpbegroting op en levert die acht weken voordat die behandeld wordt in het algemeen bestuur aan bij de gemeenteraden. Dit loopt via de colleges. - De gemeenteraden hebben de mogelijkheid om een zienswijze op de ontwerpbegroting aan te geven en in te dienen bij het dagelijks bestuur. - Het dagelijks bestuur biedt de ontwerpbegroting aan ter vaststelling aan het algemeen bestuur aan, inclusief een overzicht van de zienswijzen van de gemeenteraden en de wijze waarop het dagelijks bestuur de zienswijzen (wel of niet) verwerkt hebben in de ontwerpbegroting. - Het algemeen bestuur stelt de Begroting Regio Achterhoek uiterlijk 1 augustus vast.
Gerelateerde producten Het Jaarplan zal over het algemeen later worden vastgesteld dan de Begroting omdat deze bij een GR al vroeg in procedure wordt gebracht. Het Jaarplan zal kunnen leiden tot een Begrotingswijziging.

Jaarstukken Regio Achterhoek
Beschrijving De jaarstukken bestaan uit een Jaarverslag met verantwoording en de (financiële) Jaarrekening.
Route - Het dagelijks bestuur stelt het Jaarverslag en de Jaarrekening (tezamen vormend de Jaarstukken) Regio Achterhoek op en biedt de Jaarstukken ter vaststelling aan het algemeen bestuur aan. - Het dagelijks bestuur biedt de (ontwerp)Jaarstukken vóór 15 april ter kennisname aan de gemeenteraden aan. Dit loopt via de colleges. De gemeenteraden gebruiken de Jaarstukken bij het beoordelen van de (ontwerp)Begroting Regio Achterhoek en het eventueel formuleren van een zienswijze op de (ontwerp)Begroting. - Het algemeen bestuur stelt de Jaarstukken Regio Achterhoek uiterlijk 15 juli vast.

Gerelateerde producten Zie Begroting en Jaarplan.

Jaarplan Regio Achterhoek (voor het investeringsfonds)
Beschrijving Het Jaarplan Regio Achterhoek is het document waar alle activiteiten die vanuit de samenwerkingsregeling ondernomen worden in het betreffende jaar opgenomen zijn, inclusief de bijbehorende middelen uit het investeringsfonds (budgetten en personele ondersteuning).
Route - De Achterhoek Board stelt het Jaarplan op en biedt het aan de Achterhoek Raad aan. - De Achterhoek Raad stemt in met het Jaarplan. - Het Jaarplan wordt door de Achterhoek Board samengesteld uit de Jaarplannen van alle Thematafels. - Thematafels koppelen op gezette momenten de resultaten terug aan de Board en Achterhoek Raad.
Gerelateerde producten Het Jaarplan vormt de input voor een 1e wijziging van de begroting van het betreffende jaar waarvoor de gemeenteraden (via de colleges) ook 8 weken de tijd krijgen om te reageren middels zienswijzen en die het algemeen bestuur vervolgens vaststelt.

Beleidsvoorstel Thematafel (binnen het Jaarplan vallend)
Beschrijving Als een bepaald project binnen het Jaarplan valt (er zijn middelen voor én de Achterhoek Raad en Board hebben al ingestemd het project/de doelen/resultaten) gaat de Thematafel in principe zelfstandig aan de slag met de uitvoering daarvan.
Route - Achterhoek Board bereidt Jaarplan voor, en haalt input voor concrete activiteiten op bij Thematafels. - Achterhoek Raad spreekt zich uit over Jaarplan. - Thematafels gaan aan de slag met uitvoering. - Thematafels koppelen op gezette momenten de resultaten terug aan de Board en Achterhoek Raad.
Gerelateerde producten In het Jaarplan worden zo veel mogelijke concrete opdrachten beschreven. Indien daar (additionele) middelen voor nodig blijken, loopt dit langs het begrotingstraject, en via het algemeen bestuur naar de gemeenteraden.

Beleidsvoorstel Thematafel (buiten het Jaarplan vallend)
Beschrijving We proberen in de Jaarplannen natuurlijk zo volledig mogelijk te zijn, en al zo veel mogelijk van tevoren ingevuld te hebben welke projecten gaan draaien en wat die projecten kosten. Het is echter mogelijk dat gedurende een lopend jaar blijkt dat er een behoefte of noodzaak is om met een bepaalde activiteit of project aan de slag te gaan, en dat dit nog niet voorzien was in het voorgaande Jaarplan. Als zo'n concreet project niet kan wachten tot een volgend Jaarplan, valt het dus buiten het vastgestelde Jaarplan.

Route

- Als over een concrete activiteit grote consensus bestaat, en er geen additionele middelen voor nodig zijn, kan de Thematafel (onder toezicht van de Board) aan de slag met de realisatie daarvan. De Thematafel koppelt dit terug aan de leden van de Board en de Achterhoek Raad.
- Als over een activiteit minder consensus bestaat, of de kans hierop aanwezig is, is het de taak van de Thematafel dit te melden bij de Board. Die inschatting kan bijvoorbeeld gemaakt worden na een consultatie van de Achterhoek Raad.
- De Board zal dan een voorstel voorbereiden dat vervolgens door het algemeen bestuur aan de individuele gemeenten (colleges en raden) voorgelegd wordt.
- In alle gevallen geldt: als dit nieuwe beleidsvoorstel valt buiten de reeds vastgestelde budgetten, zal het algemeen bestuur dit voorleggen aan de gemeenteraden.

Gerelateerde producten

"Losse" voorstellen die niet in het Jaarplan staan en relevant zijn voor het gevoerde beleid in de individuele gemeenten, gaan separaat naar die gemeenten toe. Daarnaast kan er eventueel een begrotingswijziging aan de orde zijn, wat alleen mogelijk is na het geven van zienswijzen van de gemeenten.

Controle op uitvoering activiteiten

Beschrijving

De vernieuwde samenwerking kent een inhoudelijke en een financiële kant. De inhoudelijke kant vindt hoofdzakelijk plaats via de Achterhoek Raad, Board en Thematafels. De financiële (en formele) kant loopt via het dagelijks en algemeen bestuur en de individuele gemeenten.

Route

- De Thematafels zijn verantwoordelijk voor de goede uitvoering van de projecten zoals Raad en Board die met elkaar afspreken.
- De Board bewaakt de voortgang, en stuurt bij waar dat nodig is.
- De Thematafels en de Board informeren samen de Achterhoek Raad over de behaalde resultaten en stand van zaken van de projecten (die in het Jaarplan staan).
- De financiële lijn (en controle) blijft liggen bij het dagelijks en algemeen bestuur. Zij houden toezicht op de dagelijkse gang van zaken (PIOFACH-taken) en de begroting. Stukken voor het algemeen bestuur lopen via de colleges.

Gerelateerde producten

- Begroting (het dagelijks bestuur stelt op, raden geven zienswijzen, algemeen bestuur stelt vast).
- Jaarrekening (dagelijks bestuur stelt Jaarrekening op, verstuurt naar de gemeenten, algemeen bestuur stelt vast)
- Vergaderagenda + stukken tijdens bijeenkomsten Achterhoek Raad

Casus ter illustratie van werking van de nieuwe regionale samenwerking

Casus 1
Vanuit de samenwerking/samenleving komen sterke geluiden dat er behoefte is aan regionale afstemming en aanpak op het gebied van het bereikbaar houden van zorgvoorzieningen. Inwoners ervaren verschillen in aanpak tussen de gemeenten.

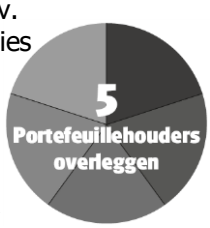
(Zorg) instellingen, scholen en bedrijven etc. organiseren vanuit hun eigen verantwoordelijkheid wat zij nodig hebben. Het gevoel is dat dit efficiënter, maar vooral ook eenduidiger moet kunnen.

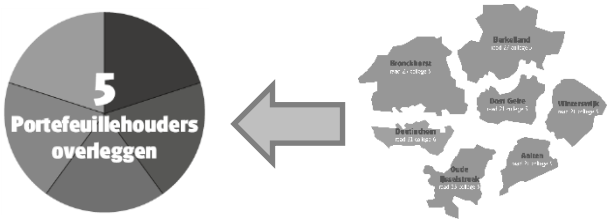
Huidige situatie:
Bij het poho mobiliteit komen deze geluiden door. Het poho besluit om hier een regionale visie voor op te stellen. Er wordt een startnotitie met plan van aanpak opgesteld dat voor wordt gelegd aan alle gemeenteraden. De raden geven groen licht. Het poho gaat aan de slag en komt met een uitgewerkt plan dat zij voorlegt aan de individuele raden.

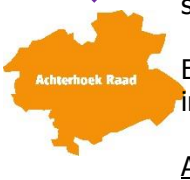
<u>Aandachtspunten:</u>
- Agendasetting door poho
- Het kost veel doorlooptijd om alle raden de startnotitie te laten behandelen/vaststellen (bijv. omdat niet iedere gemeente hier prioriteit aan geeft). Iedere raad kan (tegenstrijdige) moties en/of amendementen aannemen.
- Iedere gemeente maakt zelf het raadsvoorstel.
- De maatschappelijke partijen worden beperkt aan de voorkant betrokken.

Nieuwe situatie:
Het onderwerp wordt door de Board geagendeerd in het Jaarplan waarmee de Achterhoek Raad instemt. De Achterhoek Raad geeft de kaders mee waar binnen gewerkt moet worden. De Thematafel komt met een uitgewerkt plan, en gaat daar onder toezicht van de Board mee aan de slag. De Thematafel informeert de Achterhoek Raad over de voortgang.

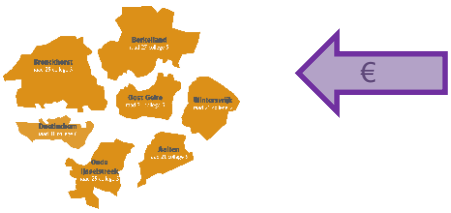

Eventuele financiële consequenties worden (door het algemeen bestuur) voorgelegd aan de individuele raden voor besluitvorming.

<u>Aandachtspunten:</u>
- Agendasetting door Thematafel (dus 3O-breed gedragen).
- Achterhoek Raad geeft fiat aan en kaders mee om te werken aan het regionale voorstel.
- Regionale moties en/of amendementen.
- Het uitgewerkte voorstel wordt via de Achterhoek Raad voor definitieve besluitvorming geagendeerd voor de individuele raden.

Bijlage IV Wie krijgt welke stukken waarom en wanneer?

De gemeenteraden krijgen…		
welke stukken?	wanneer?	ter…?
Stukken van algemeen bestuur	voorafgaand aan vergadering van het algemeen bestuur	informatie
Conceptbegroting en/of wijzigingen	voor vaststelling door het algemeen bestuur	geven van zienswijzen
Conceptstukken van de Achterhoek Raad (incl. concept-Jaarplan, Achterhoek Agenda e.d.)	voorafgaand aan bijeenkomst Achterhoek Raad	informatie en eventueel meegeven input aan leden Achterhoek Raad
Definitieve jaarplan en Achterhoek Agenda (meerjarenvisie)	na instemming door Achterhoek Raad	informatie
Benoeming van leden algemeen bestuur	voorafgaand, via de colleges	besluitvorming over de voordracht van leden

De colleges krijgen…		
welke stukken?	wanneer?	ter…?
Stukken van algemeen bestuur	voorafgaand aan vergadering van het algemeen bestuur	bespreking en eventueel meegeven input aan lid algemeen bestuur
Conceptbegroting en/of wijzigingen	voor vaststelling door het algemeen bestuur	bespreking en vragen van zienswijzen aan de raad
Conceptstukken van de Achterhoek Raad (incl. concept-Jaarplan, Achterhoek Agenda e.d.)	voorafgaand aan bijeenkomst Achterhoek Raad	informatie
Definitieve jaarplan en Achterhoek Agenda (meerjarenvisie)	na instemming door Achterhoek Raad	informatie
Benoeming van leden algemeen bestuur	voorafgaand aan besluitvorming/voordracht door raad	bespreking en voorbereiding van een raadsvoorstel voor de voordracht van leden
Concept-stukken van de Thematafels	voorafgaand aan vergaderingen van de Thematafels	bespreking en evt. voorbereiding/meegeven input aan lid/leden van de Thematafel(s)
Verslagen van de vergaderingen van de Achterhoek Board	na vergadering van de Achterhoek Board	informatie

Bijlage H6-1 Formatieplan strategische agenda Regio Achterhoek

Regio Achterhoek Formatieplan 2018

Onderdeel strategische agenda:

Onderdeel	Functienaam	fte formatie
Kerntaken	secretaris/directeur	1,00
	programmaregisseur I	2,50
	programmaregisseur II	2,50
	programmamedewerker	1,50
	lobbyist I (Europa en Brussel)	0,75
	lobbyist II (Den Haag en Gelderland)	0,75
	adviseur bestuur/Achterhoek Board	1,00
	adviseur bestuur/Griffie	0,50
	adviseur bestuur/Duitsland	0,50
	subsidiespecialist	1,00
	medewerker communicatie/profilering I	1,00
	medewerker communicatie/profilering II	1,00
	medewerker projectondersteuning	2,00
Totaal kerntaken		**16,00**
Ondersteuning	adviseur financiën	0,75
	junior adviseur financiën	0,69
	medewerker financiën	0,78
	medewerker financiële administratie	0,53
	secretaresse	1,00
Totaal ondersteuning		**3,75**
Totaal Strategische agenda		**19,75**

bijlage H7-1 verzamelstaat bijdragen gemeenten en provincie

Naam gemeente	Aantal inwoners	Strategische kerntaken		Totalen			
				2018		2018	
		Strategische kerntaak	Onvoorzien	Totaal 2018 gewijzigd	Totaal per inwoner 2018	Totaal 2018 primair (**)	Totaal 2018 per inwoner
	per 1/1/17	90	10				
Aalten	27.041	174.246	823	175.069	6,47	120.987	4,47
Berkelland	44.230	285.009	1.346	286.354	6,47	197.894	4,47
Bronckhorst	36.409	234.612	1.108	235.719	6,47	162.902	4,47
Doetinchem	57.085	367.844	1.737	369.580	6,47	255.410	4,47
Oost Gelre	29.631	190.936	901	191.837	6,47	132.575	4,47
Oude IJsselstreek	39.656	255.535	1.206	256.741	6,47	177.429	4,47
Winterswijk	28.910	186.290	880	187.169	6,47	129.349	4,47
Provincie Gelderland in organisatiekosten (*)		394.443		394.443	1,50 (*)		
Totaal	**262.962**	**2.088.914**	**8.000**	**2.096.914**	**7,97**	**1.334.094**	**4,47**

** De totale bijdrage per inwoner van de Provincie bedraagt € 2, waarvan € 1,50 voor organisatiekosten en € 0,50 voor het investeringsfonds*

*** De totale bijdrage in de primaire begroting ad € 1.334.094 is inclusief uittredingsbijdrage Montferland ad € 157.547*

bijlage H7-2 investeringsfonds

per 1 januari 2018

Investeringsfonds					
specificatie startbedrag:					
reserve regionale projecten:					
surplus algemene reserve 2016	123.000	*AB besluit 3 juni 2016*			
transitiefonds vastgoed (RCA middelen)	745.000	*AB besluit 25 januari 2017*			
Krimpgelden 2016	1.012.000				
Krimpgelden 2017	1.012.000				
uitgaven 2017	-165.000				
stand 1 januari 2018 verwachte reserve regionale projecten	2.727.000				
stand 1 januari 2018 verwachte reserve eigen projecten Regio	267.000				
stand 1 juli 2018 verwacht positief saldo stuurgroep	280.000				
stand 1 januari 2018 verwacht overschot investeringsgeld ambu	51.000				
Startbedrag investeringsfonds	3.325.000				
verwachte ontwikkeling investeringsfonds 2018-2021:	*2018*		*2019*	*2020*	*2021*
Stand 1 januari	3.325.000		4.250.000	5.175.000	6.100.000
bij: krimpgelden (2016-2020)	1.012.000		1.012.000	1.012.000	pm
bij: toevoeging € 1 p.i. (€ 0,50 provincie en € 0,50 uit overschot Regio)	263.000		263.000	263.000	263.000
af: kosten Board (jaarlijks vast te stellen werkbudgetten)	-100.000		-100.000	-100.000	-100.000
af: kosten Thematafels (jaarlijks vast te stellen werkbudgetten en initiatieven)	-250.000		-250.000	-250.000	-250.000
Stand 31 december	4.250.000		5.175.000	6.100.000	6.013.000

Het investeringsfonds is een bestemmingsreserve die gevuld wordt met incidentele middelen. Onttrekkingen lopen via de begroting en/of jaarplannen.
Jaarlijkse toevoeging ad € 1 per inwoner:
Provinciale bijdrage € 2,00 : € 1,50 nodig voor dekking organisatiekosten en € 0,50 tbv investeringsagenda
Gemeentelijke bijdrage : jaarlijks overschot uit organisatiekosten tot een maximum van € 0,50 per inwoner per jaar *(mogelijk door uitgangspunt inschaling)*

Voorstel herziening Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek
24ste wijziging

De raden en colleges van burgemeesters en wethouders van de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk

Ieder voor zover het zijn bevoegdheden betreft,

Overwegende

- De raden en colleges van de gemeenten hebben ingestemd met de doorontwikkeling van de regionale samenwerking;
- Deze doorontwikkeling bestaat uit het intensief betrekken van ondernemers en maatschappelijke organisaties bij de inhoudelijke koers van Regio Achterhoek;
- Deze doorontwikkeling daarnaast bestaat uit het intensief betrekken van gemeenteraden bij de inhoudelijke koers van Regio Achterhoek;
- Dat deze doorontwikkeling onder andere de vorming van de Achterhoek Raad, de Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels inhoudt;
- Dat hiertoe de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek wijziging behoeft;
- Dat tot het instellen en wijzigen van deze regeling bevoegd zijn de colleges en de raden van de deelnemende gemeenten;
- Dat de colleges niet overgaan tot het instellen of wijzigen van een regeling dan na verkregen toestemming van hun gemeenteraden;
- Dat de raden en colleges van de deelnemende gemeenten hebben besloten tot wijziging van de samenwerkingsregeling in bovengenoemde zin.

Gelet op de Wet gemeenschappelijke regelingen en op artikel 38 van de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek (23ste herziening);

Besluiten

De bijgevoegde Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek (24ste wijziging) vast te stellen.

Dit besluit treedt in werking op … 2018

Vastgesteld door de gemeenteraad van AALTEN op … 2018
Vastgesteld door de gemeenteraad van BERKELLAND op … 2018
Vastgesteld door de gemeenteraad van BRONCKHORST op … 2018
Vastgesteld door de gemeenteraad van DOETINCHEM op … 2018
Vastgesteld door de gemeenteraad van OOST GELRE op … 2018
Vastgesteld door de gemeenteraad van OUDE IJSSELSTREEK op … 2018
Vastgesteld door de gemeenteraad van WINTERSWIJK op … 2018

Aldus ter vergadering van het algemeen bestuur van Regio Achterhoek op … 2018 gebleken,

de secretaris
drs. S. Veneman MBA

de voorzitter
mr. M. Boumans MBA MPM

CONCEPT

Wijzigingsbesluit

CONCEPT

Materiële, geconsolideerde regeling

Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek (24ste herziening)

De raden en de colleges van burgemeesters en wethouders van de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk ieder voor zover het zijn bevoegdheden betreft, overwegende dat:

- De raden en colleges van de gemeenten hebben ingestemd met de doorontwikkeling van de regionale samenwerking;
- Deze doorontwikkeling bestaat uit het intensief betrekken van ondernemers en maatschappelijke organisaties bij de inhoudelijke koers van Regio Achterhoek;
- Deze doorontwikkeling daarnaast bestaat uit het intensief betrekken van gemeenteraden bij de inhoudelijke koers van Regio Achterhoek;
- Dat deze doorontwikkeling onder andere de vorming van de Achterhoek Raad, de Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels inhoudt;
- Dat hiertoe de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek wijziging behoeft;
- Dat tot het instellen en wijzigen van deze regeling bevoegd zijn de colleges en de raden van de deelnemende gemeenten;
- Dat de colleges niet overgaan tot het instellen of wijzigen van een regeling dan na verkregen toestemming van hun gemeenteraden;
- Dat de raden en colleges van de deelnemende gemeenten hebben besloten tot wijziging van de samenwerkingsregeling in bovengenoemde zin.

Gelet op de Wet gemeenschappelijke regelingen en op artikel 38 van de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek (23ste herziening);

hebben besloten:

De Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek (24ste wijziging) vast te stellen, waardoor de actuele tekst van de Samenwerkingsregeling na de 24ste wijziging als volgt luidt:

CONCEPT

Hoofdstuk I: Begripsbepalingen

Artikel 1: Begripsbepalingen

1. In deze samenwerkingsregeling wordt verstaan onder:
   a. Regio Achterhoek of Regio: het rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam, als bedoeld in artikel 2 van deze regeling;
   b. Gemeente: een aan deze regeling deelnemende rechtspersoon als bedoeld in artikel 2:1 lid 1 Burgerlijk Wetboek;
   c. Gedeputeerde staten: de commissaris van de Koning en de gedeputeerden van de provincie Gelderland zoals bedoeld in artikel 34 lid 1 van de Provinciewet;
   d. Gedeputeerde: de gedeputeerde zoals bedoeld in artikel 35 lid 1 van de Provinciewet;
   e. Algemeen bestuur: het algemeen bestuur als bedoeld in artikel 12 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
   f. Dagelijks bestuur: het dagelijks bestuur, als bedoeld in artikel 12 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
   g. Voorzitter: de voorzitter als bedoeld in artikel 12 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
   h. Wet: de op 1 januari 1985 in werking getreden Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) zoals deze sindsdien is gewijzigd;
   i. Raden van de gemeenten: gemeenteraden zoals bedoeld in artikel 7 van de Gemeentewet;
   j. Lid van de gemeenteraad: raadslid zoals bedoeld in artikel 8 van de Gemeentewet;
   k. College van burgemeester en wethouders: de burgemeester en de wethouders zoals bedoeld in artikel 34 lid 1 van de Gemeentewet;
   l. Burgemeester: de burgemeester zoals bedoeld in artikel 61 lid van de Gemeentewet.
   m. Wethouder: de wethouder zoals bedoeld in artikel 35 lid 1 van de Gemeentewet.
   n. Fractie: groepering van één of meerdere gemeenteraadsleden in één gemeenteraad.
   o. Raadslid-opvolger: een kandidaat-gemeenteraadslid welke niet is benoemd, maar wel op een kandidatenlijst heeft gestaan zoals bedoeld in artikel H 6 lid 1 van de Kieswet.

2. Waar in deze regeling de Gemeentewet of enig andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing wordt verklaard, treden in die artikelen in de plaats van de gemeente, de raad, burgemeester en wethouders en de burgemeester onderscheidenlijk Regio Achterhoek, het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter.

Hoofdstuk II: Openbaar Lichaam

Artikel 2: Openbaar lichaam

Er is een openbaar lichaam, als bedoeld in artikel 8, eerste lid van de wet, genaamd "Regio Achterhoek". Het openbaar lichaam bezit rechtspersoonlijkheid en is gevestigd in Doetinchem.

CONCEPT

Hoofdstuk III: Doelstelling, taken en bevoegdheden

Artikel 3: Doelstelling en taken

1. Regio Achterhoek heeft tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten op het gebied van:

- Economische ontwikkeling, en specifiek op het gebied van:
  - Smart werken & Innovaties
  - Onderwijs & Arbeidsmarkt
- Ruimtelijke ontwikkeling & volkshuisvesting, en specifiek op het gebied van:
  - Vastgoed & Woningmarkt
- Mobiliteit & Bereikbaarheid
- Zorginnovaties
- Circulaire economie & Energietransitie
- Milieu en afval (beheerstaken);
- Natuur;
- Lobby;
- (het verwerven van) Subsidies;
- Grensoverschrijdende samenwerking, met name gericht op Duitsland

2. Regio Achterhoek voert daarbij in ieder geval de volgende taken uit:
- de profilering van de Achterhoek;
- het vertegenwoordigen van de overheid in de regionale samenwerking met andere partijen zoals de ondernemers en maatschappelijke organisaties;
- de nazorg en overdracht van de regionale stortplaatsen;

3. Het algemeen bestuur kan een inhoudelijke kader voor taken ter behartiging van de in lid 1 bedoelde belangen vaststellen. Zulks met in achtneming van hetgeen in deze regeling nader is bepaald met betrekking tot de taken en bevoegdheden van Regio Achterhoek.

Artikel 4: Belangen

De behartiging van de in artikel 3 bedoelde belangen omvat meer in het algemeen:
a. Het plegen en doen plegen van overleg en het gevraagd en ongevraagd uitbrengen van advies aan gemeenten;
b. Het bevorderen van de totstandkoming van gemeenschappelijke beleidsdoelstellingen en standpuntbepalingen in samenspraak met de gemeentelijke bestuursorganen;
c. Het uitdragen van deze gemeenschappelijke beleidsdoelstellingen en standpuntbepalingen richting andere overheden en betrokken instanties met het oog op mogelijke inpassing in de planvorming dan wel ter verkrijging van middelen of medewerking bij de uitvoering;
d. Het desgevraagd verlenen van diensten aan een of meer al of niet aan de regeling deelnemende gemeenten dan wel het bevorderen van onderlinge dienstverlening tussen deze gemeenten, wanneer dit uit doelmatigheidsoverwegingen gewenst is;
e. Het stimuleren van samenwerking met andere partijen teneinde genoemde belangen in artikel 3 optimaal te behartigen;
f. het promoten van de kracht van de Achterhoek teneinde in artikel 3 genoemde belangen optimaal te behartigen.

Artikel 5: VERVALLEN

Artikel 6: Bevoegdheden

Ten behoeve van de uitvoering van de in artikel 3 genoemde taken, komen aan de bestuursorganen van Regio Achterhoek de daarop betrekking hebbende bevoegdheden toe, zoals deze voortvloeien uit de Nazorgregeling Wet Milieubeheer (voorheen Leemtewet Stortplaatsen).

Hoofdstuk IV: Algemeen bestuur

Artikel 7: Samenstelling

CONCEPT

1. Het algemeen bestuur bestaat uit de leden. Elke gemeente is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd met één lid.
2. De raden van de gemeenten wijzen uit hun midden, hun voorzitter daarbij inbegrepen en uit de wethouders, één lid van het algemeen bestuur aan.
3. Tegelijk met de aanwijzing van het lid als bedoeld in het tweede lid, wijzen de raden een plaatsvervangend lid aan.
4. Het plaatsvervangende lid heeft in het algemeen bestuur de stem die toegewezen is aan het lid dat hij vervangt.
5. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar, door of vanwege de Regio aangesteld of daaraan ondergeschikt. Met "ambtenaar" worden voor de toepassing van dit artikel gelijkgesteld: zij die in dienst van Regio Achterhoek op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht werkzaam zijn.

Artikel 8: Lidmaatschap

1. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt op de dag waarop de zittingsperiode van de gemeenteraad afloopt. Zolang de leden deel uitmaken of voorzitter zijn van de raad die hen heeft aangewezen, dan wel wethouder zijn van een gemeente door welker raad zij zijn aangewezen, behouden zij het lidmaatschap tot dat in hun opvolging is voorzien.
2. De raden van de gemeenten beslissen zo mogelijk in de eerste vergadering van elke zittingsperiode, maar zo spoedig mogelijk na het begin van een nieuwe zittingsperiode over de aanwijzing van de leden van het algemeen bestuur. Aftredende leden kunnen opnieuw als lid worden aangewezen.
3. Indien tussentijds een plaats van een lid van het algemeen bestuur beschikbaar komt, wijst de raad die het aangaat, in zijn eerstvolgende vergadering of, zo dit niet mogelijk mocht zijn, zo spoedig mogelijk daarna een nieuw lid aan.
4. Van elke aanwijzing tot lid van het algemeen bestuur geven burgemeester en wethouders van de gemeenten binnen twee weken kennis aan de voorzitter van de Regio.
5. Een lid van het algemeen bestuur kan te allen tijde ontslag nemen. Het ontslag wordt meegedeeld aan het algemeen bestuur en aan de gemeenteraad die het lid heeft aangewezen.
6. Het algemeen bestuur kan vertegenwoordigers uitnodigen in de vergaderingen van het algemeen bestuur. In de vergaderingen kunnen zij van hun gevoelen ten aanzien van de te behandelen onderwerpen doen blijken.
7. Onverminderd het bepaalde in het zesde lid kan het algemeen bestuur zich doen bijstaan door adviseurs.

Artikel 9: Beraadslaging en stemming

1. Het algemeen bestuur vergadert ten minste viermaal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter dit nodig oordeelt dan wel indien een vijfde deel van het aantal leden van het algemeen bestuur, dit schriftelijk, met opgaaf van redenen, verzoekt. In dat geval wordt binnen vier weken een vergadering belegd.
2. Voor zover in deze regeling niet anders is bepaald, worden beslissingen van het algemeen bestuur genomen met gewone meerderheid van stemmen.
3. Elk lid van het algemeen bestuur kan één stem uitbrengen.
4. De voorzitter heeft stemrecht in het algemeen bestuur.
5. Wanneer het lid en het plaatsvervangend lid van een gemeente verhinderd zijn, kan het betreffende lid een ander lid van het algemeen bestuur schriftelijk machtigen om namens hem een stem uit te brengen.
6. Een lid van het algemeen bestuur neemt niet deel aan de stemming over een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger van zijn gemeente in een andere hoedanigheid eveneens betrokken is en waarbij belangenspanning speelt of de integriteitsvraag aan de orde zou kunnen zijn.

Artikel 10: Werkwijze

1. Het algemeen bestuur vergadert in het openbaar.
2. De deuren worden gesloten, wanneer een aantal leden, dat ten minste een vijfde deel van de aanwezige leden vertegenwoordigt, dit verzoekt dan wel de voorzitter dit noodzakelijk acht.
3. Het algemeen bestuur beslist vervolgens of met gesloten deuren zal worden vergaderd. Het bepaalde in artikel 23 van de wet is van toepassing.

Artikel 11: Reglement van orde

1. Het algemeen bestuur stelt voor zijn vergaderingen en voor de vergaderingen van het dagelijks bestuur een reglement van orde vast.
2. Het reglement van orde bevat bepalingen omtrent de toezending c.q. tervisielegging ten behoeve van de leden van de raden van de gemeenten van door de voorzitter van het dagelijks bestuur aan de leden van het algemeen bestuur toegezonden stukken alsmede omtrent het horen van de gemeenten ten aanzien van door het algemeen bestuur te nemen besluiten.
3. Een exemplaar van het reglement van orde wordt ter kennisneming toegezonden aan de raden van de deelnemende gemeenten.

Hoofdstuk V: Dagelijks bestuur

Artikel 12: Samenstelling

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit drie leden, de voorzitter inbegrepen.
2. De leden van het dagelijks bestuur worden door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen.

Artikel 13: Lidmaatschap

1. De leden van het dagelijks bestuur treden als lid van dat bestuur af op de dag waarop de zittingsperiode van de leden van het algemeen bestuur eindigt. Zij zijn terstond herbenoembaar.
2. Indien tussentijds een plaats in het dagelijks bestuur vacant komt, wijst het algemeen bestuur een nieuw lid aan. Gaat het openvallen van een plaats in het dagelijks bestuur gepaard met het openvallen van een plaats in het algemeen bestuur, dan stelt het algemeen bestuur het aanwijzen van een nieuw lid van het dagelijks bestuur uit, totdat de opengevallen plaats in het algemeen bestuur wederom zal zijn bezet.
3. Een lid van het dagelijks bestuur kan te allen tijde ontslag nemen.
4. Degene die als lid van het dagelijks bestuur ontslag heeft genomen of overeenkomstig het in het eerste lid bepaalde moet aftreden, blijft de functie waarnemen totdat de opvolger is aangewezen en deze de aanwijzing heeft aanvaard.
5. Degene die tussentijds ophoudt lid van het algemeen bestuur te zijn, houdt tevens op lid van het dagelijks bestuur te zijn.

Artikel 14: Werkwijze

1. Het dagelijks bestuur stelt, rekening houdend met de door de Regio te behartigen belangen, de onderlinge taakverdeling en plaatsvervanging van de leden vast.
2. De vastgestelde taakverdeling en vervangingsregeling worden ter kennis gebracht van het algemeen bestuur.
3. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls de voorzitter of ten minste een lid dit nodig oordeelt, maar minimaal 4 maal per jaar ter voorbereiding op de vergadering van het algemeen bestuur.
4. De artikelen 22, 28 eerste tot en met derde lid, 29, 30, 56 en 59 van de Gemeentewet zijn ten aanzien van de vergaderingen van het dagelijks bestuur van overeenkomstige toepassing.

Artikel 15: Taken

1. Aan het dagelijks bestuur is opgedragen:
   a. het behoorlijk voorbereiden van al hetgeen aan het algemeen bestuur ter overweging en beslissing zal worden voorgelegd;
   b. het voorstaan, gehoord het algemeen bestuur, van de belangen van de deelnemers bij andere overheden en instellingen, diensten of personen waarmee contact voor Regio

CONCEPT

Achterhoek van belang is;
c. het uitvoeren van de beslissingen van het algemeen bestuur;
d. het zorg dragen voor een goede bestuurlijke coördinatie met het oog op te starten en lopende processen en het bevorderen en bewaken van de eenheid van bestuur;
e. het in standhouden van een breed communicatief netwerk met het oog op de ontwikkeling en uitvoering van beleid en het zorg dragen voor een adequate informatievoorziening ten behoeve van het algemeen bestuur, de commissies als bedoeld in de artikelen 21 en 22 van deze regeling, de gemeenschappelijke bestuursorganen en overige belanghebbende instanties en instellingen en functionarissen;
f. het beheer van de vermogenswaarden;
g. de zorg, voor zover deze niet aan anderen toekomt, voor de controle op de administratie en het beheer van de vermogenswaarden;
h. het houden van een gedurig toezicht op al wat Regio Achterhoek aangaat;
i. het verlenen van ambtelijke bijstand aan dan wel zo nodig het doen van een beroep op ambtelijke bijstand van een of meer gemeenten, alsmede het bepalen van de voorwaarden, waaronder deze bijstand zal geschieden;
j. de zorg, voor zover deze niet aan anderen toekomt, voor de beheersmatige kerntaken beheer, nazorg en overdracht regionale stortplaatsen;
k. de zorg, voor zover deze niet aan anderen toekomt, voor de afbouwtaken.

Hoofdstuk VI: Voorzitter

Artikel 16: Benoeming

1. De voorzitter van Regio Achterhoek wordt door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen. Het dagelijks bestuur stelt daartoe een aanbeveling op.
2. Bij verhindering of ontstentenis van de voorzitter wordt deze vervangen door een lid van het dagelijks bestuur, door dat bestuur aan te wijzen.
3. Het voorzitterschap eindigt indien betrokkene ophoudt lid van het algemeen bestuur te zijn. Het algemeen bestuur voorziet ten spoedigste in de opvolging.
4. De voorzitter kan te allen tijde ontslag nemen.

Artikel 17: Taken

1. De voorzitter tekent alle stukken die van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur uitgaan.
2. De voorzitter vertegenwoordigt de Regio in en buiten rechte. Indien de voorzitter behoort tot het bestuur van een gemeente die partij is in een geding, waarbij de Regio is betrokken, doet hij of zij zich vervangen overeenkomstig het bepaalde in artikel 16, tweede lid.
3. Degene die bevoegd is Regio Achterhoek in en buiten rechte te vertegenwoordigen, kan deze vertegenwoordiging aan een door hem aan te wijzen gemachtigde toevertrouwen.
4. Het bepaalde in artikel 13 van deze regeling is van overeenkomstige toepassing op de voorzitter.

Hoofdstuk VII: Inlichtingen, verantwoording en terugroeping

Artikel 18: Relaties dagelijks bestuur – algemeen bestuur

1. Het dagelijks bestuur en elk van zijn leden afzonderlijk zijn aan het algemeen bestuur verantwoording schuldig over het door hen gevoerde bestuur op een nader in het reglement van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur te bepalen wijze.
2. Het dagelijks bestuur geeft het algemeen bestuur alle inlichtingen die het algemeen bestuur voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft, op een nader in het reglement van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur te bepalen wijze.
3. Het algemeen bestuur kan besluiten een lid van het dagelijks bestuur ontslag te verlenen, indien dit lid het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit. Op het ontslagbesluit is artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing. De rechter treedt niet in de beoordeling van de gronden waarop het algemeen bestuur tot ontslag van een lid van het dagelijks bestuur heeft besloten.

CONCEPT

Artikel 19: Relaties bestuur – raden van de gemeenten

1. Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur verstrekken aan de raden van de gemeenten alle inlichtingen die door een of meer leden van die raden worden verlangd, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang.
2. Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur geven aan de raden van de gemeenten ongevraagd alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is.

Artikel 20: Relaties leden algemeen bestuur – gemeenten

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad van zijn gemeente alle inlichtingen die door de raad, of door een of meer leden daarvan, worden verlangd, op een door de raad van die gemeente te bepalen wijze, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang.
2. Een lid van het algemeen bestuur is verantwoording verschuldigd aan de raad die het lid heeft aangewezen, voor het door hem of haar in het algemeen bestuur gevoerde beleid. De raad die het lid heeft aangewezen bepaalt de wijze waarop dit zal geschieden.
3. De raad van een gemeente die een vertegenwoordiger in het algemeen bestuur heeft aangewezen, heeft de bevoegdheid om dit door hem aangewezen lid te ontslaan, indien dit lid het vertrouwen van de raad niet meer bezit. Burgemeester en wethouders stellen de voorzitter hiervan onmiddellijk in kennis.

Hoofdstuk VIII: Commissies

Artikel 21: Commissies van advies

Met het oog op de taken en belangen als bedoeld in de artikelen 3 tot en met 5 van deze regeling kunnen, conform de betreffende bepalingen van de Gemeentewet en de Wet gemeenschappelijke regelingen, commissies van advies worden ingesteld.

Artikel 22: Bestuurscommissies

1. Met het oog op de behartiging van bepaalde belangen kunnen, conform de betreffende bepalingen van de Gemeentewet en de Wet gemeenschappelijke regelingen, bestuurscommissies worden ingesteld.
2. Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een commissie als bedoeld in het eerste lid dan nadat de raden van de deelnemende gemeenten van dit voornemen op de hoogte zijn gesteld en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.
3. Het algemeen bestuur kan aan een commissie als bedoeld in het eerste lid bevoegdheden van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur toekennen, met uitzondering van de bevoegdheden, zoals vermeld in het derde lid van artikel 25 en artikel 33b van de wet.

CONCEPT

Hoofdstuk VIIIa: Achterhoek Raad

Artikel 22a: Instelling en samenstelling

1. Er is een Achterhoek Raad welke bestaat uit leden.
2. Er zijn zoveel leden als er fracties in de gemeenteraden vertegenwoordigd zijn.
3. De voorzitter van Regio Achterhoek is voorzitter van de Achterhoek Raad. De voorzitter is geen lid van de Achterhoek Raad.

Artikel 22b: Lidmaatschap

De leden worden door de fracties uit hun midden aangewezen, waarbij elke fractie die in een gemeenteraad is vertegenwoordigd één lid aanwijst, en indien mogelijk één plaatsvervangend lid uit dezelfde fractie.

Artikel 22c: Terugtreding en ontslag

Wanneer het lid niet langer gemeenteraadslid is, eindigt zijn lidmaatschap van de Achterhoek Raad.

Artikel 22d. Plaatsvervanging

1. Bij verhindering of ontstentenis van het lid, treedt diens plaatsvervanger in zijn plaats.
2. Bij verhindering, ontstentenis of ontbreken van het plaatsvervangend lid, kan het lid vervangen worden door een tweede plaatsvervangend lid, welke aangewezen wordt door de fractie wiens lid verhinderd was.
3. Deze tweede plaatsvervanger dient raadslid of raadslid-opvolger te zijn van een gemeenteraad wiens gemeente deelneemt aan Regio Achterhoek.

Artikel 22e. Taken en bevoegdheden

De Achterhoek Raad geeft inhoudelijk richting aan de samenwerking in de Achterhoek. Daartoe is de Achterhoek Raad ten minste bevoegd tot:

a. het instemmen met de beleidsinhoudelijke meerjarenvisie van Regio Achterhoek;
b. het instemmen met de beleidsinhoudelijke jaarplannen van Regio Achterhoek;
c. het indienen van moties en het amenderen van voorstellen aangaande de meerjarenvisie en jaarplannen;
d. het benoemen van leden en plaatsvervangende leden in de Achterhoek Board.

Artikel 22f. Begrenzing bevoegdheid Achterhoek Raad

1. De Achterhoek Raad treedt niet in zaken waarin een ander orgaan bevoegd is, dan slechts na uitdrukkelijke toestemming van dat orgaan.

Artikel 22g. Beraadslaging

1. De Achterhoek Raad vergadert ten minste driemaal per jaar, voorts indien twee gemeenteraden daartoe verzoeken en voorts indien de Achterhoek Board dit verzoekt.
2. Er wordt gestemd met gewone meerderheid van stemmen. Stemmen geschiedt op basis van van stempunten.
3. Elk lid heeft zoveel stempunten als de fractie(s) die hij vertegenwoordigt, raadsleden kent in zijn gemeenteraad.

CONCEPT

Hoofdstuk VIIIb: Achterhoek Board

Artikel 22h: Instelling en samenstelling

1. Er is een Achterhoek Board.
2. In de Achterhoek Board zitten vertegenwoordigers vanuit de overheid, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven.
3. De Achterhoek Board bestaat uit tien leden en de voorzitter. De voorzitter van Regio Achterhoek is de voorzitter van de Achterhoek Board.
4. Drie leden zijn afkomstig uit het lokale bestuur wier gemeenten deelnemen aan Regio Achterhoek.
5. Eén lid is afkomstig uit het provinciebestuur in wiens provincie Regio Achterhoek zijn werkgebied heeft.
6. Drie leden zijn afkomstig uit maatschappelijke organisaties welke hun werkgebied hebben in de regio Achterhoek.
7. Drie leden zijn afkomstig uit het bedrijfsleven welke hun werkgebied hebben in de regio Achterhoek.
8. De Achterhoek Board wijst uit zijn midden twee vicevoorzitters aan, waarvan één lid is namens maatschappelijke organisaties en één lid is namens het bedrijfsleven.
9. De Achterhoek Board kent een collegiale verantwoordelijkheid.

Artikel 22i: Lidmaatschap namens lokaal bestuur

1. Het algemeen bestuur draagt drie kandidaat-leden voor.
2. De kandidaat-leden zijn wethouders uit de gemeenten die deelnemen aan Regio Achterhoek.
3. De kandidaat-leden en kandidaat-plaatsvervangers zijn geen van allen wethouders uit dezelfde gemeente.

Artikel 22j: Lidmaatschap namens provinciebestuur

1. Het college van de Gedeputeerde staten van de provincie Gelderland draagt één kandidaat-lid voor.
2. Het kandidaat-lid is gedeputeerde in de provincie Gelderland.

Artikel 22k: Lidmaatschap namens maatschappelijke organisaties

1. Achterhoekse woningbouwcorporaties ACO, het onderwijs en de zorginstellingen werkzaam in de Achterhoek dragen ieder één kandidaat-lid voor.
2. De kandidaat-leden zijn bestuurders of directeuren van een instelling of organisatie.

Artikel 22l: Lidmaatschap namens bedrijfsleven

1. Brancheorganisaties VNO-NCW Achterhoek, MKB-Midden en SIKA dragen ieder één kandidaat-lid voor.
2. De kandidaat-leden zijn bestuurders of directeuren van een bedrijf.

Artikel 22m: Benoeming leden Board

Leden en hun plaatsvervangers worden benoemd door de Achterhoek Raad.

Artikel 22n: Terugtreding en ontslag

1. Een lid kan te allen tijde ontslag nemen. Het ontslag wordt meegedeeld aan de Achterhoek Raad, het algemeen bestuur en aan degene die het lid heeft voorgedragen.
2. Degene die het lid heeft voorgedragen, heeft de bevoegdheid om dit door hem voorgedragen lid te ontslaan.
3. Wanneer het lid namens de overheid zoals bedoeld in artikel 22h lid 4 en 5, niet langer wethouder onderscheidenlijk gedeputeerde is, vervalt zijn lidmaatschap van de Achterhoek Board.

CONCEPT

Artikel 22o: Duur zittingstermijn leden

1. De benoeming geschiedt voor de duur van vier jaren.
2. Herbenoeming is eenmalig mogelijk voor nog eens vier jaren, indien degene die het lid heeft voorgedragen daarmee instemt.
3. De termijnen zijn persoonsgebonden en vangen aan bij benoeming als lid of plaatsvervangend lid.

Artikel 22p: Plaatsvervanging

1. Degene die het kandidaat-lid voordraagt, draagt tevens een kandidaat-plaatsvervanger voor.
2. De bepalingen die betrekking hebben op de (kandidaat-)leden, zijn ook van toepassing op hun (kandidaat-)plaatsvervangers.
3. Bij verhindering of ontstentenis van het lid, dan wel wanneer artikel 22n van toepassing is, treedt de plaatsvervanger in zijn plaats.
4. Indien het voorgaande lid van toepassing is vanwege een structurele situatie, treedt het plaatsvervangend lid permanent in de plaats van het lid.
5. Wanneer zowel het lid als het plaatsvervangend lid verhinderd is, dan wel wanneer artikel 22n van toepassing is, kan degene die deze leden als kandidaat-lid heeft voorgedragen overgaan tot schriftelijke of mondelinge vertegenwoordiging door een ander dan het lid en het plaatsvervangend lid, waarbij de bepalingen van artikel 22h tot en met 22o van overeenkomstige toepassing zijn.

Artikel 22q: Taken en bevoegdheden

De Achterhoek Board geeft inhoudelijk uitvoering aan de samenwerking in de Achterhoek. Derhalve heeft de Board ten minste als taken:

a. De voorbereiding van de beleidsinhoudelijke meerjarenvisie van Regio Achterhoek.
b. De voorbereiding van de beleidsinhoudelijke jaarplannen van Regio Achterhoek.
c. Het bewaken van de voortgang en de resultaten van de beleidsinhoudelijke jaarplannen zoals deze worden uitgevoerd door de Thematafels.
d. De voorbereiding van beraadslaging en bijeenkomsten van de Achterhoek Raad.

Artikel 22r: Begrenzing bevoegdheid Board

De Achterhoek Board treedt niet in zaken waarin een ander orgaan bevoegd is, dan slechts na uitdrukkelijke toestemming van dat orgaan.

Artikel 22s: Beraadslaging

1. De Achterhoek Board vergadert ten minste viermaal per jaar en voorts zo dikwijls de voorzitter of ten minste twee leden dit nodig oordelen.
2. Er wordt gestemd met een gewone meerderheid van stemmen.
3. De voorzitter heeft geen stemrecht.

CONCEPT

Hoofdstuk VIIIc: Achterhoek Thematafels

Artikel 22t: Instelling en samenstelling

1. De Achterhoek Board stelt Achterhoek Thematafels in. Een Thematafel is specifiek gericht op één van de gemeenschappelijke onderwerpen zoals genoemd in artikel 3 van deze regeling.
2. Een Thematafel kent vertegenwoordigers vanuit de overheid, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven.
3. Per Thematafel is er één voorzitter en één vicevoorzitter. De voorzitter en de vicevoorzitter vertegenwoordigen niet beide de overheid, of de maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven.
4. Bij verhindering of ontstentenis van de voorzitter, dan wel wanneer artikel 22w van toepassing is, treedt de vicevoorzitter in zijn plaats.
5. Indien het voorgaande lid van toepassing is vanwege een structurele situatie, treedt de vicevoorzitter permanent in de plaats van de voorzitter.
6. Een Thematafel kent ambtelijke ondersteuning vanuit Regio Achterhoek.

Artikel 22u: Voorzitter van de Thematafel

1. De personen welke deelnemen aan een Thematafel kiezen uit hun midden een voorzitter en de vicevoorzitter van de Thematafel.

Artikel 22v: Bezetting Thematafel

1. De voorzitter van de Thematafel nodigt, met inachtneming van artikel 22t lid 2 en de navolgende leden 2 en 3, die personen uit wiens aanwezigheid hij opportuun acht om de taken zoals bedoeld in artikel 22y uit te kunnen voeren.
2. De voorzitter nodigt per gemeente één wethouder uit. Gemeenten zijn niet verplicht om deel te nemen aan een Thematafel.
3. Ook de voorzitter van de Achterhoek Board kan personen uitnodigen voor deelname aan een Thematafel.

Artikel 22w: Terugtreding en ontslag

1. Een (vice)voorzitter kan te allen tijde ontslag nemen. Het ontslag wordt meegedeeld aan de Achterhoek Board.
2. De Achterhoek Board heeft de bevoegdheid om een (vice)voorzitter te ontslaan.

Artikel 22x: Duur zittingstermijn (vice)voorzitter Thematafel

1. De benoeming geschiedt voor de duur van vier jaren.
2. Herbenoeming is eenmalig mogelijk voor nog eens vier jaren.
3. De termijnen zijn persoonsgebonden en vangen aan bij de benoeming als (vice)voorzitter.

Artikel 22y: Taken en bevoegdheden

Een Thematafel geeft in opdracht en onder aansturing van de Achterhoek Board, conform artikel 22t lid 1, inhoudelijk uitvoering aan de samenwerking in de Achterhoek op de specifieke onderdelen waarvoor zij in het leven geroepen is. Derhalve heeft een Thematafel ten minste als taken:

a. De uitvoering van de beleidsinhoudelijke jaarplannen van Regio Achterhoek.
b. Een inhoudelijke bijdrage leveren aan de voorbereiding van de beleidsinhoudelijke meerjarenvisie en jaarplannen van Regio Achterhoek.
c. De inhoudelijke voorbereiding van bijeenkomsten van de Achterhoek Raad en het informeren van leden van de Achterhoek Raad over ontwikkelingen ter zake van de werkzaamheden van de Thematafel.

Artikel 22z: Begrenzing bevoegdheid Thematafel

Een Thematafel treedt niet in zaken waarin een ander orgaan bevoegd is, dan slechts na uitdrukkelijke toestemming van dat orgaan.

Artikel 22aa: Beraadslaging

1. De Thematafels vergaderen ten minste viermaal per jaar en voorts zo dikwijls de voorzitter dit nodig oordeelt.

CONCEPT

2. Er wordt gestemd met een gewone meerderheid van stemmen.
3. De voorzitter en de vicevoorzitter hebben stemrecht.

CONCEPT

Hoofdstuk IX: Vergoedingen

Artikel 23: Vergoedingen
Het algemeen bestuur kan, met in achtneming van het bepaalde in artikel 21 van de wet nadere regels vaststellen betreffende het verlenen van een tegemoetkoming in de kosten die de leden van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de commissies als bedoeld in de artikelen 21 en 22 en de voorzitter maken in de uitoefening van hun functie.

Hoofdstuk X: Ambtelijk apparaat

Artikel 24: De ambtelijke organisatie en de personeelsformatie
1. Het dagelijks bestuur stelt een regeling vast omtrent de ambtelijke organisatie van Regio Achterhoek.
2. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor een zodanige inrichting van de ambtelijke organisatie, dat op doelmatige en efficiënte wijze vorm wordt gegeven aan het bepaalde ten aanzien van belangen, taken en bevoegdheden als bedoelt in de artikelen 3 tot en met 6 van deze regeling.
3. Met betrekking tot de inrichting van de ambtelijke organisatie zijn de bepalingen in de Gemeentewet zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing. Ingeval van twijfel over de toepasselijkheid beslist het dagelijks bestuur over een voorziening of een regeling.

Artikel 25: Secretaris
1. Het dagelijks bestuur besluit omtrent benoeming, schorsing en ontslag van de secretaris.
2. De secretaris staat het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en de commissies in alles wat de hen opgedragen taak betreft terzijde.
3. Door de secretaris worden alle stukken, die van het algemeen bestuur of van het dagelijks bestuur uitgaan, mede ondertekend.
4. Het algemeen bestuur stelt voor de secretaris een instructie vast.
5. De secretaris is in de vergaderingen van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur aanwezig.
6. De secretaris wordt bij verhindering of ontstentenis vervangen op de door het dagelijks bestuur te stellen wijze.

Artikel 26: Rechtspositie
1. Het dagelijks bestuur regelt de bezoldiging van de secretaris en de overige ambtenaren van Regio Achterhoek, alsmede van het personeel werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.
2. Het dagelijks bestuur regelt, overeenkomstig het bepaalde in artikel 125 en 134 van de Ambtenarenwet, de rechtspositie van de secretaris en de overige ambtenaren van Regio Achterhoek alsmede van het personeel, werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht met dien verstande dat op het totale genoemde personeel naast de Algemeen voor de gemeentelijke sector geldende Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling (Car), de Uitwerkingsovereenkomst (Uwo) van de sector gemeenten van toepassing wordt verklaard.
3. Het dagelijks bestuur kan de vaststelling en wijziging van de Car/Uwo en de hiervan afgeleide verordeningen en regelingen delegeren.
4. Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de voor het personeel van Regio Achterhoek geldende rechtspositieregelingen.

CONCEPT

Artikel 27: Archiefbepaling

1. De bepalingen van de Archiefwet 1995 en de daaruit voorvloeiende uitvoeringsvoorschriften, voorzover betrekking hebbend op de archiefbescheiden van de gemeenten, zijn van overeenkomstige toepassing op de archiefbescheiden van de regionale organen en de organisatieonderdelen van Regio Achterhoek.
2. Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor de bewaring van de archiefbescheiden.
3. De archiefverordening en het besluit Informatiebeheer van de gemeente Doetinchem zijn van overeenkomstige toepassing op de archiefbescheiden van Regio Achterhoek. Daar waar college van B&W staat dient gelezen te worden het algemeen bestuur. Daar waar Gemeenteraad staat dient gelezen te worden de aangesloten gemeenten.
4. Bij opheffing van Regio Achterhoek worden de archiefbescheiden overgebracht naar de archiefbewaarplaats van een der aangesloten gemeenten.

Hoofdstuk XI: Financiële bepalingen

Artikel 28: Financiën algemeen

1. Het dagelijks bestuur draagt zorg voor een verzekering van eigendommen en gelden van Regio Achterhoek.
2. De gemeenten garanderen onder het doen van afstand van de door de Wet aan borgen toegekende voorrechten ten behoeve van de geldschieters de betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door Regio Achterhoek te sluiten vaste geldleningen, mits deze leningen voldoen aan de voorwaarden welke gelden voor door gemeenten te sluiten geldleningen.
3. Het algemeen bestuur is bevoegd tot het heffen van belastingen als bedoeld in artikel 228 van de Gemeentewet en de rechten als bedoeld in artikel 229 van de Gemeentewet.
4. De gemeenten zullen er steeds zorg voor dragen dat Regio Achterhoek te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.
5. Indien aan het algemeen bestuur blijkt dat een gemeente weigert deze uitgaven op de begroting te zetten, doet het algemeen bestuur onverwijld aan Gedeputeerde Staten het verzoek over te gaan tot toepassing van art. 194 lid 1 van de Gemeentewet.

Artikel 29: Begroting

1. De ontwerpbegroting, bestaande uit een programmabegroting en de financiële vertaling daarvan wordt gebaseerd op voortzetting van het bestaande beleid. Beleidswijzigingen worden afzonderlijk voorgesteld. Het dagelijks bestuur zendt voor 15 april de algemene financiële en beleidsmatige kaders naar de gemeenten;
2. In de begroting wordt geraamd de door elke gemeente voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, verschuldigde bijdrage.
3. De in het vorige lid bedoelde bijdrage wordt, rekening houdend met eventuele inkomsten uit anderen hoofde, geraamd op grond van:
   a. De te verwachten inkomsten per gemeente naar aanleiding van door het algemeen bestuur bij afzonderlijke regeling te bepalen tarieven wegens daarbij omschreven diensten en/of leveringen;
   b. Een gelijke bijdrage per inwoner in de nadelige saldi, voor zover daarin niet wordt voorzien door andere bijdragen krachtens nadere afspraken met de raad c.q. het college van burgemeester en wethouders van een van de deelnemende gemeenten, respectievelijk de raden c.q. colleges van burgemeester en wethouders van meerdere deelnemende gemeenten, voor de strategische en beheersmatige kerntaken en voor de afbouwtaken;
   c. De bijdrage per gemeente voor de in de programmabegroting opgenomen projecten.
4. Voor de berekening van de in het derde lid sub b bedoelde bijdrage wordt uitgegaan van het aantal inwoners op 1 januari van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de bijdrage verschuldigd is. Voor de vaststelling van de aantallen inwoners worden door het Centraal bureau voor de statistiek (CBS) verstrekte gegevens aangehouden.
5. Het dagelijks bestuur zendt de ontwerpbegroting met financiële vertaling van de programmabegroting 8 weken voor de behandeling in het algemeen bestuur toe aan de leden van het algemeen bestuur en de raden en de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten.

CONCEPT

6. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast voor 1 augustus van het jaar voorafgaande aan het jaar waarvoor de begroting moet gelden.
7. De vaststelling en de goedkeuring van de begroting doet het dagelijks bestuur mededeling aan de raden en de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten.
8. De gemeenten betalen bij wijze van voorschot jaarlijks voor 16 januari, voor 16 april, voor 16 juli en 16 oktober, een vierde deel van de in het derde lid bedoelde bijdragen.

Artikel 30: Begrotingswijzigingen
De bepalingen met betrekking tot de ontwerpbegroting zijn mede van toepassing op wijzigingen van de begroting, met uitzondering van het bepaalde in artikel 34, eerste, derde en vierde lid van de wet, voor zover het betreft wijzigingen van de begroting die voor de gemeenten budgettair neutraal zijn, zowel wat betreft de exploitatie-uitgaven als de investeringen.

Artikel 31: Jaarrekening
1. De rekening is de verantwoording van Regio Achterhoek over de uitvoering van de werkzaamheden over het afgelopen jaar.
2. In de rekening wordt het door elk van de deelnemende gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen.
3. De kosten worden, rekening houdend met andere inkomsten, met bepalingen op grond van artikel 29, tweede en derde lid en met door het algemeen bestuur bestemde c.q. te bestemmen reserves verdeeld conform artikel 29, vierde lid.
4. Verrekening van het verschil tussen het op grond van artikel 29, tweede lid betaalde en het werkelijk verschuldigde, vindt plaats terstond nadat mededeling van de vaststelling van de rekening is ontvangen.
5. Het dagelijks bestuur zendt voor 15 april de voorlopige jaarrekening aan de deelnemende gemeenten.
6. Het algemeen bestuur stelt de jaarrekening vast voor 15 juli van het jaar volgend op het jaar waarvoor de jaarrekening moet gelden.

Artikel 32: Bestemming jaarresultaat
Het algemeen bestuur kan een batig saldo geheel of ten dele ten behoeve van een voorziening reserveren. Voor een beslissing tot bestemming van of beschikking over de reserve gelden de regels die van toepassing zijn bij de vaststelling van de begroting.
De onderbouwing van de bestemming vindt zijn oorsprong in de paragraaf weerstandsvermogen, onderdeel van de begroting geldend voor het betreffende jaar.

Artikel 33: Overige financiële maatregelen
1. Bij het niet overeenkomstig het bepaalde in artikel 29, achtste lid tijdig voldoen van voorschotten, wordt aan de desbetreffende gemeente de wettelijke rente in rekening gebracht. Eenzelfde handelwijze wordt gevolgd bij niet overeenkomstig het bepaalde in artikel 31, vierde lid tijdig voldoen van een verrekening.
2. Wanneer aan het algemeen bestuur blijkt dat de raad van een gemeente niet voldoet of zal voldoen aan de verplichting de geraamde bijdrage als bedoeld in artikel 29, tweede lid op de gemeentelijke begroting op te voeren, doet het algemeen bestuur aan Gedeputeerde Staten het verzoek over te gaan tot toepassing van artikel 194 van de Gemeentewet.
   Artikel 195 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.

CONCEPT

Hoofdstuk XII: Evaluatie samenwerking

Artikel 34: Evaluatie samenwerking binnen Regio Achterhoek
Het dagelijks bestuur stelt jaarlijks het functioneren van Regio Achterhoek in het algemeen bestuur aan de orde.

Hoofdstuk XIII: Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

Artikel 35: Toetreding
1. De toetreding door andere gemeenten kan plaatsvinden wanneer ter vergadering van het algemeen bestuur blijkt, dat de raden en de colleges van burgemeester en wethouders van ten minste tweederde van de gemeenten daarmee instemmen.
2. Het algemeen bestuur regelt de gevolgen van de toetreding. Aan de toetreding kunnen voorwaarden worden verbonden.
3. De toetreding gaat in op de eerste dag van de maand volgende op die waarin de voor de toetreding noodzakelijke wijziging van de regeling in werking is getreden.

Artikel 36: Uittreding
1. Een gemeente kan uittreden wanneer ter vergadering van het algemeen bestuur blijkt dat de raden en colleges van burgemeester en wethouders van ten minste tweederde van de gemeenten daarmee instemmen.
2. Het algemeen bestuur regelt de financiële gevolgen alsmede de overige gevolgen van de uittreding.
3. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de uittredende gemeente de kosten draagt die het rechtstreekse gevolg zijn van de uittreding en dat de overige gemeenten geen financieel nadeel van de uittreding ervaren.
4. Tenzij het algemeen bestuur anders besluit, kan uittreding slechts plaatsvinden per 1 januari van het tweede jaar volgend op dat waarin de voor de uittreding noodzakelijke wijzing van de regeling in werking is getreden.

Artikel 37: Vrijstelling van verplichtingen
1. Het algemeen bestuur kan, al dan niet op verzoek van een of meer deelnemende gemeenten of toetredende gemeenten, besluiten dat deze voor een nader te bepalen termijn zijn vrijgesteld van de uit de regeling voortvloeiende verplichtingen en zijn uitgesloten van de uit de regeling voortvloeiende rechten.
2. Het algemeen bestuur kan besluiten dat een uittredende gemeente gedurende een nader te bepalen termijn de uit de regeling voortvloeiende verplichting dient na te komen.
3. De termijn, bedoeld in het eerste en tweede lid van dit artikel, bedraagt ten hoogste vijf jaren.

Artikel 38: Wijziging
1. Zowel het dagelijks bestuur van Regio Achterhoek als de raad of het college van burgemeester en wethouders van een gemeente kan voorstellen doen tot wijziging van de regeling.
2. Indien het algemeen bestuur wijziging van de regeling wenselijk acht, doet het dagelijks bestuur het door het algemeen bestuur vastgestelde voorstel toekomen aan de raden en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten.
3. Een wijziging is tot stand gekomen, wanneer ter vergadering van het algemeen bestuur blijkt dat van ten minste tweederde van de gemeenten tot deze wijziging hebben besloten.
4. Het dagelijks bestuur stelt de raden en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten zo spoedig mogelijk in kennis van de tot stand gekomen wijziging.
5. De raad van een gemeente die van mening is dat door een wijziging van de regeling de belangen van die gemeente ernstig zullen worden geschaad, kan binnen acht weken na de in het vierde lid bedoelde kennisgeving over zijn bezwaren de zienswijze van Gedeputeerde Staten vragen. Gedeputeerde Staten delen hun zienswijze mee aan het algemeen bestuur en de raad en het college van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeente.

CONCEPT

Artikel 39: Opheffing

1. De regeling wordt opgeheven wanneer ter vergadering van het algemeen bestuur blijkt dat de raden en de colleges van burgemeester en wethouders van ten minste tweederde van de gemeenten tot deze opheffing hebben besloten.
2. De opheffing gaat in op de eerste dag van de maand volgend op die waarin de regeling is geschrapt uit het register als bedoeld in artikel 27 tweede lid van de wet, tenzij het besluit tot opheffing een latere datum van ingang bevat.
3. Ingeval van opheffing van de regeling besluit het algemeen bestuur tot liquidatie en stelt daarvoor de nodige regelen vast. Hierbij kan van de bepalingen van deze regeling worden afgeweken.
4. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de raden van de gemeenten gehoord hebbende, vastgesteld.
5. Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van de gemeenten tot deelneming aan de financiële gevolgen van de opheffing.
6. Het liquidatieplan bevat tevens een personeelsplan dat voor zoveel mogelijk voorziet in herplaatsing van het personeel en voorts in de financiële gevolgen voor het personeel.
7. Het dagelijks bestuur is belast met de liquidatie. Zo nodig blijven de bestuursorganen van Regio Achterhoek ook na het tijdstip van de opheffing in functie, totdat de liquidatie is voltooid.

Hoofdstuk XIV: Geschillenregeling

Artikel 40: Geschillenregeling

1. Alvorens ten aanzien van een geschil, als bedoeld in artikel 28 van de wet, de beslissing van Gedeputeerde Staten wordt ingeroepen, wordt de zaak voorgelegd aan een geschillencommissie.
2. Het dagelijks bestuur benoemt deze commissie in overleg met de betrokken gemeente of gemeenten.
3. De geschillencommissie onderzoekt de mogelijkheden om partijen alsnog tot overeenstemming te brengen en brengt aan partijen advies uit.
4. Partijen kunnen van tevoren overeenkomen, dat het in het derde lid bedoelde advies van de geschillencommissie bindend zal zijn.
5. Onder geschil wordt hier mede begrepen een aangelegenheid die door een partij als zodanig wordt beschouwd.

Hoofdstuk XV: Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 41: Bekendmaking regeling

1. De colleges van burgemeester en wethouders dragen zorg voor opname van de regeling in het register als bedoeld in artikel 27, eerste lid van de wet.
2. Het bepaalde in het eerste lid is mede van toepassing op besluiten tot wijziging of opheffing van de regeling, alsmede op besluiten tot toetreding en uittreding. Het dagelijks bestuur zendt bedoelde besluiten ter kennisneming aan Gedeputeerde Staten.

Artikel 42: Inwerkingtreding regeling

1. De herziene regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.
2. De herziene regeling treedt, met inachtneming van het bepaalde in artikel 26 van de wet, in werking op de in de wijziging opgenomen datum.
3. Beslissingen, van welke aard dan ook, door de bestuursorganen van Regio Achterhoek en de gemeenten genomen krachtens de "Gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek" goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Gelderland bij besluit van 1 oktober 1975 en, bij verlenging, bij besluiten van 22 oktober 1980 en 14 november 1984, worden geacht te zijn beslissingen overeenkomstig deze regeling. Zij blijven in stand totdat zij door andere zijn vervangen c.q. zijn vervallen.

Artikel 43: Citeerartikel regeling

1. Deze regeling kan worden aangehaald als Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek.

CONCEPT

Deze regeling is als "Gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsverband Oost-Gelderland" goedgekeurd door gedeputeerde staten van Gelderland bij besluit van 17 december 1986. Nadien zijn diverse wijzigingen aangebracht, welke eveneens zijn goedgekeurd door gedeputeerde staten van Gelderland. Goedkeuring vond plaats op de volgende data:

- eerste wijziging, 22 december 1988;
- tweede wijziging, 26 oktober 1989;
- derde wijziging, 21 februari 1990;
- vierde wijziging, 31 januari 1991;
- vijfde wijziging, 10 september 1992;
- zesde wijziging, 10 februari 1994;
- zevende wijziging, 13 april 1994;
- achtste wijziging, 12 juni 1995[1];
- negende wijziging, 22 januari 1996;
- tiende wijziging, 18 april 1996;
- elfde wijziging, 6 januari 1998;
- twaalfde wijziging, 11 juni 1998;
- dertiende wijziging, 1 april 1999;
- veertiende wijziging, 4 april 2001;
- vijftiende wijziging 25 maart 2004;
- zestiende wijziging, 8 december 2004;
- zeventiende wijziging, 8 december 2004;
- achttiende wijziging, 24 mei 2005[2]

Vanaf 1 januari 2006 is het goedkeuringsvereiste in de Wet gemeenschappelijke regelingen vervallen. De wijzigingen worden ter kennisneming aan Gedeputeerde Staten van Gelderland gezonden. Deze wijzigingen vonden plaats:

- negentiende wijziging, vastgesteld op 18 december 2006;
- twintigste wijziging, vastgesteld op 7 juli 2008[3];
- eenentwintigste wijziging, vastgesteld op 28 oktober 2011;
- tweeëntwintigste wijziging, vastgesteld op 22 april 2015;
- drieëntwintigste wijziging, vastgesteld op 14 december 2016

Vastgesteld door het algemeen bestuur van Regio Achterhoek op …

secretaris,
drs. S. Veneman MBA

voorzitter,
mr. M. Boumans MBA MPM

CONCEPT

[1] De oorspronkelijke tekst van de samenwerkingsregeling, zoals goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Gelderland bij besluit van 17 december 1986, is in de loop van de tijd op een groot aantal punten gewijzigd. Teneinde een volledige en actuele versie van de regeling voorhanden te hebben, heeft het algemeen bestuur van Regio Achterhoek de tekst van de regeling op 8 mei 1995 integraal opnieuw vastgesteld, onder het voorbehoud van goedkeuring van de 8e wijziging van de regeling door Gedeputeerde Staten van Gelderland. Bedoelde goedkeuring is verleend op 12 juni 1995.

[2] De oorspronkelijke tekst van de samenwerkingsregeling, zoals goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Gelderland bij besluit van 17 december 1986, is in de loop van de tijd op een groot aantal punten gewijzigd. Teneinde een volledige en actuele versie van de regeling voorhanden te hebben, heeft het algemeen bestuur van Regio Achterhoek de tekst van de regeling op 4 januari 2005 opnieuw vastgesteld, onder voorbehoud van goedkeuring door Gedeputeerde Staten van Gelderland. Bedoelde goedkeuring door Gedeputeerde Staten van Gelderland is verleend op 24 mei 2005.

[3].De oorspronkelijke tekst van de samenwerkingsregeling, zoals goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Gelderland bij besluit van 17 december 1986, is in de loop van de tijd op een groot aantal punten gewijzigd. Teneinde een volledige en actuele versie van de regeling voorhanden te hebben, heeft het algemeen bestuur van Regio Achterhoek de tekst van de regeling op 7 juli 2008 opnieuw vastgesteld.

Vastgesteld door de gemeenteraad van AALTEN op … 2018
de raadsgriffier, de voorzitter,
M.A.J.B. Fiering A.B. Stapelkamp

Vastgesteld door de gemeenteraad van BERKELLAND op … 2018
de raadsgriffier, de voorzitter,
A. Bannink J.H.A. van Oostrum

Vastgesteld door de gemeenteraad van BRONCKHORST op … 2018
de raadsgriffier, de voorzitter,
M. van der Leur M. Besselink

Vastgesteld door de gemeenteraad van DOETINCHEM op … 2018
de raadsgriffier, de voorzitter,
R. Janssens M. Boumans

Vastgesteld door de gemeenteraad van OOST GELRE op … 2018
de raadsgriffier, de voorzitter,
J. Vinke A.H. Bronsvoort

Vastgesteld door de gemeenteraad van OUDE IJSSELSTREEK op … 2018
de raadsgriffier, de voorzitter,
M.B.J Looman O.E.T. van Dijk

Vastgesteld door de gemeenteraad van WINTERSWIJK op … 2018
de raadsgriffier, de voorzitter
M. Hollander B.J.J. Bengevoord

CONCEPT

Toelichting 24e wijziging Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek

A. Algemeen

De basis voor de nieuwe structuur voor de regionale samenwerking is "Regio Achterhoek" als openbaar lichaam conform de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Deze wet regelt een aantal zaken, zoals een algemeen en dagelijks bestuur en de samenstelling daarvan, de verhouding tussen algemeen bestuur en de gemeenteraden en de betrokkenheid van de gemeenteraden bij jaarstukken, kadernota en begroting. In de hier voorgestelde samenwerkingsregeling Regio Achterhoek zijn al deze elementen uit de Wgr overgenomen.

24e wijziging bestaande samenwerkingsregeling

De wijziging van de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek wordt uit oogpunt van continuïteit aan de gemeentelijke bestuursorganen aangeboden als een wijziging (24e) van de bestaande regeling en niet als een volledig nieuwe samenwerkingsregeling. Met deze wijziging heeft de nieuwe organisatie van de Achterhoekse samenwerking juridisch vorm (en bestaan) gekregen.

De belangrijkste wijziging is dat een drietal gremia toegevoegd is de samenwerkingsregeling: de Achterhoek Raad, de Achterhoek Board en de Thematafels. Deze zijn toegevoegd om de samenwerking tussen de drie O's (overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties) te formaliseren en om de rol van de gemeenteraden in de samenwerking te versterken.

De Achterhoek Board en de thematafels zijn gremia waarin de samenwerking tussen de drie O's gestalte krijgt, de een meer op strategische beleidsniveau en de ander meer op operationeel beleidsniveau.

Daarnaast geeft de Achterhoek Raad geeft de gemeenteraden op twee manieren een betere rol in de regionale samenwerking. De eerste manier is dat de Achterhoek Raad over de inhoud van het Jaarplan gaat, zonder de bevoegdheden van de individuele gemeenteraden over te nemen. De andere manier is dat de Achterhoek Raad raadsleden van alle betrokken gemeenten bij elkaar brengt rondom inhoudelijke thema's, waardoor de mogelijkheid ontstaat voor meer gezamenlijk sturing aan de voorkant van beleidsprocessen (richting Achterhoek Board en algemeen bestuur) en voor meer op elkaar afgestemde besluitvorming binnen de eigen gemeenteraden.

Geen van de nieuwe gremia krijgt publiekrechtelijke bevoegdheden toegekend. Deze blijven bij de bestaande organen: algemeen bestuur, dagelijks bestuur, de lokale colleges en de gemeenteraden.

Het moge duidelijk zijn dat de samenwerkingsregeling Regio Achterhoek hiermee een gemeenschappelijke regeling "met een extra" is. Want naast een openbare lichaam conform de Wgr (Regio Achterhoek) kent de samenwerkingsregeling drie aanvullende gremia die hun basis niet in de Wgr hebben (maar er vanzelfsprekend niet in tegenspraak mee zijn). De nieuwe gremia hebben een plek gekregen in de samenwerkingsregeling opdat voor iedereen duidelijk is wie waar over gaat, hoe de gremia zich tot elkaar verhouden en wie welke taken heeft. En wie uiteindelijk democratisch gelegitimeerd kan beslissen over de inhoud en uitvoering van, en toezicht op onze Achterhoekse samenwerking.

Het algemeen bestuur zal, ondanks de gelijkblijvende publiekrechtelijke taken, een minder inhoudelijke rol krijgen. Dat komt tot uiting in het streven om het AB (en DB) uit burgemeesters te laten bestaan, zodat de Achterhoek Raad samen met de Board inhoudelijk richting kunnen geven. Om die reden verdwijnt ook het "extra" AB-lid dat één van de gemeenten had vanwege het aanvullend moeten invullen van de voorzittersrol.

CONCEPT

B. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1: Begripsbepalingen
Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2: Openbaar lichaam
Conform de Wgr kent een samenwerkingsverband als bestuursorganen het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter.

Artikel 3: Doelstelling en taken
De Wgr eist niet expliciet dat er in een gemeenschappelijke regeling, voorafgaande aan de opsomming van belangen, een doelstelling van de regeling wordt geformuleerd. De doelstelling van deze regeling is gelegen in de behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten.

Onder belangen wordt hier verstaan de gebieden, waarop kan worden samengewerkt. De wet vereist, dat deze belangen duidelijk in de regeling worden geformuleerd. Deze belangen zijn in het eerste lid aangepast op de vernieuwde samenwerkingsvormen en geven aan waar Regio Achterhoek taken heeft (en dus ook waar niet).

Het is ingevolge de systematiek van de Wgr zinvol om naast de opsomming van belangen die door de wet is voorgeschreven ook aan te geven welke taken door de gemeenten uitdrukkelijk aan de Regio worden opgedragen. In het tweede lid gaat het om de taken die de Regio structureel moet uitvoeren, dus ongeacht het inhoudelijke kader. Omdat hier geen inhoudelijk kader aan ten grondslag ligt, moeten die afzonderlijk worden benoemd. In het derde lid wordt de mogelijkheid geboden om een inhoudelijke kader vast te stellen, waarbinnen de Regio opereert.

Artikel 4: Belangen
In artikel 4 wordt een opsomming gegeven van de instrumenten, die kunnen worden gehanteerd om de behartiging van de in artikel 3 omschreven gemeenschappelijke belangen te bevorderen.

Artikel 5: VERVALLEN
Dit artikel bevatte de taken van Regio Achterhoek. Dit artikel is gecombineerd met artikel 3, omdat dit zo een leesbaarder geheel is. Bijvoorbeeld het realiseren van grensoverschrijdende samenwerking is zowel een doel als een taak van Regio Achterhoek.

Artikel 6: Bevoegdheden
Artikel 10, tweede lid van de Wgr, bepaalt dat een regeling, waarbij een openbaar lichaam wordt ingesteld, aangeeft welke bevoegdheden de deelnemende gemeenten aan het openbaar lichaam toekennen; verder is bepaald dat de regeling bepalingen kan inhouden omtrent de wijze waarop verandering kan worden gebracht in de toegekende bevoegdheden.

Bevoegdheden kan een openbaar lichaam in de eerste plaats ontvangen van de deelnemende gemeenten (artikel 30 Wgr). Deze worden door de gemeenten overgedragen zodat zij zelf niet langer over deze bevoegdheden beschikken. Naast de door gemeenten overgedragen bevoegdheden heeft het openbaar lichaam van rechtswege de bevoegdheid om aan het maatschappelijk verkeer deel te nemen (bijvoorbeeld het verwerven van goederen en het benoemen van personeel). Gemeenten kunnen in de regeling op deze bevoegdheid wel beperkingen aanbrengen (artikel 31 Wgr).

Tot slot heeft een openbaar lichaam ook de bevoegdheden die annex zijn aan de bevoegdheden die door de gemeenten worden overgedragen, bijvoorbeeld het toepassen van bestuursdwang of het voeren van overleg met derden omtrent een overgedragen bevoegdheid. Ook aan deze annexe bevoegdheden kunnen door de gemeenten in de regeling beperkingen worden gesteld (artikel 33, 2e lid Wgr).

De bevoegdheden, die de bestuursorganen van Regio Achterhoek toekomen om tot een goede uitvoering van de in de artikelen 3 tot en met 6 omschreven belangen en taken te kunnen komen, vloeien voor de beheersmatige kerntaken specifiek voort uit de Archiefwet en de Nazorgregeling Wet Milieubeheer (voorheen Leemtewet Stortplaatsen).

Expliciet opgemerkt moet worden dat de bij de 24e wijziging ingestelde gremia Achterhoek Raad, Achterhoek Board en Achterhoek Thematafels geen bestuursorganen zijn, niet in de zin van de wet, en niet naar de aard van deze gremia. Deze gremia ontvangen geen bevoegdheden van de deelnemende gemeenten, noch van de bestuursorganen van Regio Achterhoek.

Artikel 7: Samenstelling algemeen bestuur
In het eerste lid wordt geregeld dat het algemeen bestuur (AB) gevormd wordt door de leden, waarbij elke gemeente één lid mag "leveren". In het verleden werd het bestuur gevormd door zeven leden, aangevuld met de voorzitter: zes gemeenten leverden elk één lid, één gemeente leverde één lid en de voorzitter (acht in totaal). Om die reden had de voorzitter geen stemrecht (zijn gemeente was immers al met stemrecht vertegenwoordigd in het AB). In de nieuwe situatie zijn er zeven leden, die allemaal stemrecht hebben (zie artikel 9, derde en vierde lid).

De leden worden aangewezen door de gemeenteraden (lid 2), waarbij het sterk de voorkeur heeft dat voor de burgemeester gekozen wordt, gelet op de aard van de taken van het AB. Dit "gentlemen's agreement" is een essentieel onderdeel van een goede werking van het gekozen model. In de formele lijn van de Wgr blijven de gemeenteraden uiteraard bij uitsluiting bevoegd om zelf te bepalen hoe zij hun afvaardiging naar het algemeen bestuur willen samenstellen. Op grond van de Wgr hebben zij daarbij de keuze uit raadsleden, wethouders en de burgemeester.

Tegelijkertijd wijst elke gemeente een plaatsvervanger aan (lid 3).

Artikel 8: Lidmaatschap algemeen bestuur
De bepalingen betreffende aanvang en beëindiging van het lidmaatschap van het algemeen bestuur, zijn in grote lijnen ontleend aan de Wgr en de Gemeentewet. In artikel 20, derde lid is expliciet vastgelegd, dat de raden, bij ontbreken van een vertrouwensrelatie, de door hen aangewezen leden van het algemeen bestuur te allen tijde kunnen ontslaan. Dit een belangrijk middel voor de gemeenteraden om invulling te geven aan de informerende en verantwoordingsrol van het door hen afgevaardigd lid in het algemeen bestuur richting de raad waaruit hij is benoemd.

Artikelen 9: Beraadslaging en stemming algemeen bestuur
Het betreft hier standaardartikelen betreffende vergaderfrequentie en besluitvorming, waarbij eenvijfde deel van de leden staat voor één lid. Het algemeen bestuur bestaat uit één lid per gemeente (zie artikel 7, eerste lid) die elk evenveel stemrecht hebben. Nieuw is dat de voorzitter (lid 4) nu wel stemrecht krijgt: er is geen dubbele afvaardiging meer vanuit één gemeente en de rol van het AB is anders geworden.

Ook in het dagelijks bestuur heeft de voorzitter stemrecht, omdat de leden van het dagelijks bestuur allen ten dienste van de Regio een voorbereidende rol richting het algemeen bestuur kennen. In de bestuurlijke context waarbij het algemeen bestuur maar één lid per gemeente kent, wordt de vertegenwoordiging van de stem van elke gemeente gewaarborgd door het opnemen van het plaatsvervangend lidmaatschap en de in het vijfde lid genoemde schriftelijke machtiging van een ander lid van het algemeen bestuur (bij verhindering van het lid en diens plaatsvervanger).

Artikel 10: Werkwijze algemeen bestuur
Het betreft hier standaardartikelen betreffende openbaarheid, waarbij eenvijfde deel van de leden staat voor één lid.

Artikel 11: Reglement van orde algemeen bestuur
In dit artikel wordt geregeld dat het algemeen bestuur niet alleen een reglement van orde voor zijn eigen vergaderingen vaststelt maar ook voor de vergadering van het dagelijks bestuur.

Artikel 12: Samenstelling dagelijks bestuur
Het dagelijks bestuur bestaat uit 3 leden, inclusief de voorzitter. De voorzitter van het AB, is automatisch ook de voorzitter van het DB ingevolge artikel 12 lid 3 Wgr. Vanwege dit dwingende karakter van de bepalingen in de Wgr met betrekking tot de benoeming van de leden van het dagelijks bestuur ('door het algemeen bestuur uit zijn midden') dienen de betreffende drie bestuurders (die tezamen het dagelijks bestuur zullen gaan vormen) op grond van artikel 14, 1e lid van de Wgr, eerst door hun respectievelijke raad als lid van het algemeen bestuur te worden aangewezen.

De gekozen omvang van het bestuur (drie personen) is ingegeven door de wens om te komen tot een dagelijks bestuur dat zich beperkt tot een proces- en opdrachtgeverrol. Dit geldt ten aanzien van de begroting. Voor de beheersmatige kerntaken (nazorg regionale stortplaatsen) en de afbouwtaken heeft het dagelijks bestuur de inhoudelijke taken en verantwoording.

Artikel 13: Lidmaatschap dagelijks bestuur
De bepalingen betreffende aanvang en beëindiging van het lidmaatschap van het dagelijks bestuur zijn in grote lijnen ontleend aan de Wgr en Gemeentewet.

Artikel 14: Werkwijze dagelijks bestuur
In het eerste lid is geregeld, dat het dagelijks bestuur de onderlinge taakverdeling en plaatsvervanging van de leden van het dagelijks bestuur vaststelt. De plaatsvervanging van de voorzitter is geregeld in artikel 16, tweede lid. Overigens standaardartikel betreffende vergaderfrequentie en besluitvorming. In het derde lid is wel vastgelegd dat in elk geval vergaderd wordt ter voorbereiding op de vergaderingen van het algemeen bestuur. De artikelen van de Gemeentewet, waarnaar in het vierde lid wordt verwezen, betreffen regelingen met betrekking tot stemmingen en vergaderingen.

Artikel 15: Taken dagelijks bestuur
Ingevolge de systematiek van de Gemeentewet komen in beginsel alle bevoegdheden toe aan de gemeenteraad, voorzover deze niet bij of krachtens de wet aan het College van burgemeester en wethouders c.q. de burgemeester zijn toegekend. De bepalingen uit de Gemeentewet betreffende de bevoegdheidsverdeling tussen raad en college, zijn van overeenkomstige toepassing voor het samenwerkingsverband (artikel 33 Wgr). De wens om te komen tot een slagvaardige besluitvorming binnen de regio-organisatie is met gebruikmaking van de rechtsfiguren delegatie en mandaat, voor zover de wet dit toestaat, te realiseren. Daarmee kan gekomen worden tot een verdergaande bevoegdheidsverdeling tussen algemeen bestuur en dagelijks bestuur. Ook is het mogelijk bevoegdheden te mandateren aan ambtenaren.

Wat betreft de positionering van het dagelijks bestuur valt nog het volgende op te merken. In de bestuurlijke context zal voor het dagelijks bestuur het zwaartepunt liggen op de aspecten 'algemeen bestuurlijke coördinatie', 'informatie en communicatie', financiën en personeel en organisatie richting algemeen bestuur en gemeenteraden. De onder sub j en k van artikel 15, eerste lid genoemde zorg voor de beheersmatige kerntaken en de afbouwtaken vormen daarop een uitzondering; hiervoor kent het dagelijks bestuur ook inhoudelijk bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

Artikelen 16: Benoeming voorzitter
De procedure van aanwijzing van de voorzitter ('door het algemeen bestuur uit zijn midden') is geldend Wgr-recht. De Wgr staat een voorzitter die geen lid is van het algemeen bestuur, niet toe. Het dagelijks bestuur wijst uit zijn midden een plaatsvervangend voorzitter aan. De voorzitter heeft zowel in het algemeen bestuur (art. 9, vierde lid), als in het dagelijks bestuur stemrecht.

Artikel 17: Taken voorzitter
Het bepaalde in artikel 17 betreft standaardteksten betreffende de bevoegdheden van de voorzitter.

CONCEPT

Artikel 18: Relaties dagelijks bestuur – algemeen bestuur
Het bepaalde in artikel 18 volgt uit art. 19a van de Wgr. De feitelijke uitvoering van deze bepalingen moet plaatsvinden in het reglement van orde voor het algemeen bestuur. Ingevolge het bepaalde in het derde lid kan het algemeen bestuur de leden van het dagelijks bestuur, de voorzitter inbegrepen, ontslaan indien deze leden het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezitten.

Artikel 19: Relaties bestuur – raden van de gemeenten
Ook dit artikel is een direct uitvloeisel van de Wgr en het daarin beoogde aanhalen van de banden met de gemeenten en moet gelezen worden in relatie met de artikelen 16 tot en met 19 van de Wgr. De feitelijke uitvoering van deze bepalingen moet plaatsvinden in het reglement van orde voor het algemeen bestuur en de raadsvergaderingen van de deelnemende gemeenten. De informatie- en verantwoordingsplicht van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur aan de raden wordt als een belangrijk instrument gezien.

Artikel 20: Relaties leden algemeen bestuur - gemeenten
Het algemeen bestuur kan de leden van het dagelijks bestuur ontslaan. In het derde lid van dit artikel is een soortgelijke bepaling voor de relatie tussen de gemeentebesturen en het algemeen bestuur opgenomen. De raad die een vertegenwoordiger in het algemeen bestuur heeft aangewezen, is bevoegd tot ontslag van dit door hem aangewezen lid bij ontbreken van een vertrouwensrelatie.

Artikel 21: Commissies van advies
In de regeling wordt expliciet de mogelijkheid van instelling van adviescommissies conform de Wgr gegeven. De adviescommissies kunnen zowel commissies van advies aan het algemeen bestuur als aan het dagelijks bestuur zijn.

Artikel 22: Bestuurscommissies
In de regeling wordt de mogelijkheid van instelling conform de Wgr van bestuurscommissies opengelaten.

CONCEPT

Artikel 22a: Instelling en samenstelling Achterhoek Raad
De nieuwe samenwerkingsvorm zal een gremium gaan kennen dat er voor moet zorgen dat er een directere link en een betere informatievoorziening ontstaat tussen de individuele gemeenteraden (en de daarin zitting hebbende raadsleden) en de organen en partijen die i.h.k.v. de regionale samenwerking concrete werkzaamheden uitvoeren. En dat de gemeenteraden meer "aan de voorkant" in het proces en oordeelsvorming betrokken. Dat gremium is de Achterhoek Raad.

De Achterhoek Raad is geen bestuursorgaan (in de zin van de wet) en krijgt geen publiekrechtelijke bevoegdheden toegekend.

Lid 2 regelt dat alle fracties die in de Achterhoekse raden vertegenwoordigd zijn (met een raadslid), ook lid zijn van de Achterhoek Raad. Lid 3 geeft aan dat de voorzitter van Regio Achterhoek (en dus ook van het AB en het DB) ook voorzitter is van de Achterhoek Raad, maar er geen lid van is. Feitelijk is hij dus alleen technisch voorzitter, en ook alleen de leden hebben stemrecht (artikel 22g lid 3).

Artikel 22b: Lidmaatschap Achterhoek Raad
Elke fractie heeft het recht één raadslid uit zijn midden aan te wijzen die als vertegenwoordiger zal optreden in de Achterhoek Raad. Het uitgangspunt is dat elke fractie dus ook aanwezig is bij bijeenkomsten van de Achterhoek Raad. Voor de fracties die groot genoeg zijn (meer dan één raadslid) geldt dat zij tevens een vaste, structurele plaatsvervanger aanwijzen. Voor eenmansfracties geldt dat zij vervanging langs de weg van art. 22d lid 2 jo. lid 3 kunnen regelen.

Artikel 22c: Terugtreding en ontslag Achterhoek Raad
Is iemand geen raadslid meer, om welke reden dan ook, dan vervalt automatisch zijn lidmaatschap van de Achterhoek Raad.

Artikel 22d: Plaatsvervanging Achterhoek Raad
Lid 1 regelt de plaatsvervanging van leden van de Achterhoek Raad, door plaatsvervangers die o.g.v. art. 22b zijn aangewezen. Als ook de structurele vervanger niet aanwezig kan zijn, of in het geheel ontbreekt (bijvoorbeeld omdat het gaat om een eenmansfractie), dan kan incidenteel een andere vervanger aangewezen worden.

Voor die tweede vervanger regelt lid 3 dat het daarbij wel moet gaan om een raadslid, óf om iemand die wel op een kieslijst heeft gestaan, maar geen raadslid is geworden. Dat is nodig, omdat anders de stem van een eenmansfractie verloren dreigt te gaan. Door te kiezen voor een ander raadslid of raadslid-opvolger[4] is in ieder geval de democratische legitimatie geborgd. Daarnaast biedt lid 3 de mogelijkheid om een vervanger aan te wijzen van buiten de eigen gemeenteraad: denk daarbij aan een lid van fractie X uit gemeente Y, die een lid van fractie X uit gemeente Z vervangt.

Artikel 22e: Taken en bevoegdheden Achterhoek Raad
Zoals gezegd heeft de Achterhoek Raad (noch de Achterhoek Board of een Achterhoek Thematafel) publiekrechtelijke bevoegdheden. Het instemmen zoals omschreven in dit artikel ziet dus alleen op documenten (meerjarenvisie, jaarplannen) die in juridische zin niet verankerd zijn in de wet: of anders gezegd, die geen directe, publiekrechtelijke gevolgen hebben. Ook het benoemen van leden van de Achterhoek Board doet geen afbreuk aan de (publiekrechtelijke) bevoegdheden van organen als het AB, DB, en de individuele gemeenteraden en colleges.

Het recht van amendement en het indienen van moties dient ook in dit licht gezien te worden: de Achterhoek Raad kan op deze manier inhoudelijk bijsturen op de (zachte) samenwerkingsafspraken. Dat laat onverlet dat deze inhoudelijke afspraken, op enig moment wel degelijk kunnen vragen om een publiekrechtelijk besluit. Denk bijvoorbeeld aan een bepaald project uit een jaarplan, waar vervolgens additioneel gemeentelijk budget voor nodig is. Besluiten over dit soort additionele budgetten is en blijft een bevoegdheid van de daartoe bevoegde organen (i.c. de individuele gemeenteraden).

[4] Ook wel genoemd: fractievolgers/opvolgers/raadopvolgers/steunfractie, de precieze naam voor deze niet benoemde, kandidaat-raadsleden verschilt per gemeente.

CONCEPT

Artikel 22f: Begrenzing bevoegdheid Achterhoek Raad
Dit artikel bevestigt expliciet dat de Achterhoek Raad niet treedt in die zaken waar een ander orgaan bevoegd is.

Artikel 22g: Beraadslaging Achterhoek Raad
Dit artikel ziet op de vergaderorde van de Achterhoek Raad. Een afvaardiging van leden van de gemeenteraden ziet een frequentie van driemaal per jaar bijeenkomen als de ondergrens. Lid 2 en 3 regelen dat elke fractie een aantal "stempunten" krijgt: het aantal stempunten staat voor het aantal leden van de fractie (en daarmee dus indirect het aantal inwoners) dat hij vertegenwoordigt. Dit systeem werd door een meerderheid van raadsleden als werkbaar en uitlegbaar ervaren, waarbij voldoen recht werd gedaan aan de electorale verhoudingen. In de praktijk: een fractie met vijf leden heeft een stemgewicht dat vijf keer zwaarder is dan een fractie met één lid.

CONCEPT

Artikel 22h: Instelling en samenstelling Achterhoek Board
Met dit Artikel wordt een Achterhoek Board ingesteld: de Achterhoek Board is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de visie en jaarplannen als de Achterhoek Raad daarmee instemt. Daarnaast bereidt de Board deze plannen ook voor, door deze samen met de Achterhoek Thematafels op te stellen en aan te bieden aan de Achterhoek Raad. Veel van de daadwerkelijke uitvoering (/werkzaamheden) vindt plaats aan de Achterhoek Thematafels.

De Board is samengesteld uit een aantal geledingen/vertegenwoordigers: vanuit de ondernemers, vanuit de maatschappelijke organisaties en vanuit de overheid (lid 2). Dit wordt ook wel"3O-" of "triple-helix"-samenwerking genoemd. De Achterhoek Board is geen bestuursorgaan (in de zin van de wet) en krijgt geen publiekrechtelijke bevoegdheden toegekend.

De Board bestaat uit tien leden, aangevuld met de voorzitter van Regio Achterhoek (lid 3).
De tien leden worden voorgedragen uit de "achterbannen": drie wethouders uit de gemeenten (lid 4 jo. art. 22i lid 1), een gedeputeerde (lid 5), drie leden vanuit de maatschappelijke organisaties (lid 6). Voorshands zijn dit de woningbouwcorporaties, zorg en onderwijs. Drie leden zijn afkomstig uit het bedrijfsleven (lid 7).

Daarnaast zijn er twee vicevoorzitters die de voorzitter (incidenteel) kunnen vervangen. Dat doen zij alleen in de Achterhoek Board. Omdat de voorzitter afkomstig is uit de overheid, zijn de twee vicevoorzitters afkomstig vanuit het bedrijfsleven en vanuit de maatschappelijke organisaties (lid 8).

Lid 9 regelt dat de leden van de Achterhoek Board naast hun eigen verantwoordelijkheid, ook een verantwoordelijkheid hebben voor elkaar en elkaars gedragingen en optreden. Dat is dan strikt genomen geen juridische verantwoordelijkheid (immers: de Achterhoek Board is geen bestuursorgaan), maar wel een morele: de Achterhoek Board wordt immers "het gezicht" van de vernieuwde samenwerking in de Achterhoek.

Artikel 22i: Lidmaatschap van Achterhoek Board namens lokaal bestuur
Het algemeen bestuur van Regio Achterhoek draagt de drie lokale overheidsleden van de Board voor. Formeel zijn dit nog kandidaat-leden, omdat de Achterhoek Raad nog (al dan niet) dient te benoemen. De kandidaat-leden zijn wethouders (lid 2) uit de Achterhoekse gemeenten. Daarnaast draagt de Board nog drie kandidaat-plaatsvervangers voor (lid 3). Geen van allen komt uit dezelfde gemeente (dus kandidaat 1 uit A, kandidaat 2 uit B, plaatsvervanger 1 uit C, plaatsvervanger 2 uit D).

Artikel 22j. Lidmaatschap van Achterhoek Board namens provinciebestuur
Om de Achterhoekse samenwerking (en de Achterhoek) ook op provinciaal, nationaal en Europees niveau te kunnen laten slagen, is een goede verbinding met de hogere overheden noodzakelijk. Daarom neemt ook één gedeputeerde zitting in de Board (lid 2).

Artikel 22k: Lidmaatschap van Achterhoek Board namens maatschappelijke organisaties
De drie "typen" maatschappelijke organisaties vaardigen ieder één vertegenwoordiger naar de Board af (lid 1). Zij bepalen zelf hoe zij hun afvaardigings-/voordrachtprocedure regelen. Het is wel belangrijk dat de vertegenwoordiger én met "mandaat' kan spreken én zelf in de organisatie actief is: dat betekent dat branchelobbyisten in principe geen zitting kunnen hebben in de Board, maar dat er bestuurders of directeuren in de Board plaats nemen (lid 2).

Artikel 22l: Lidmaatschap van Achterhoek Board namens bedrijfsleven
Zie toelichting op voorgaand artikel.

Artikel 22m: Benoeming leden van Achterhoek Board
De definitieve benoeming van leden is de taak van de Achterhoek Raad. Op deze manier wordt geborgd dat de leden van de Board altijd benoemd worden door democratisch gekozen raadsleden. Nb.: dit gaat uitsluitend over de leden, de voorzitter wordt immers gekozen door het algemeen bestuur en neemt langs die weg ook plaats in de Achterhoek Board.

Artikel 22n: Terugtreding en ontslag van leden van de Achterhoek Board
Omdat het belangrijk is dat de persoon die namens één van de partijen zitting heeft in de Board, ook voldoende draagvlak (/mandaat) heeft bij zijn achterban, heeft die voordrager (/achterban) ook het recht om een door hem voorgedragen lid te ontslaan (lid 2). Dit geldt voor alle voordragende partijen. Lid 3 regelt voor de overheidsleden expliciet dat hun "mandaat" ophoudt te bestaan als zij geen bestuurder meer zijn.

Artikel 22o: Duur zittingstermijn leden van de Achterhoek Board
De leden van de Achterhoek Board nemen voor vier jaar zitting in de Board, en kunnen eenmalig herbenoemd worden. Daarmee is de maximale zittingstermijn achter jaar (lid 2). Lid 3 regelt dat het niet hoeft te gaan om aaneengesloten periodes, en dat "de tijd begint te lopen" op het moment dat iemand benoemd is als lid óf plaatsvervanger: iemand die eerst vier jaar plaatsvervanger is geweest, kan daarna nog maximaal vier jaar in de Board als lid plaatsnemen. Dit draagt bij aan doorstroming in de Board.

Artikel 22p: Plaatsvervanging van leden in de Achterhoek Board
Per voorgedragen kandidaat-lid, wordt één kandidaat-plaatsvervanger voorgedragen (lid 1).
Deze plaatsvervanger vervangt het lid bij diens (incidentele), tussentijdse afwezigheid (lid 3). Als de afwezigheid van het oorspronkelijke lid van structurele aard is (bijv. door ziekte, overlijden, ontslag of anderszins) treedt de plaatsvervanger permanent in de plaats van het lid (lid 4). Zo wordt continuïteit van bezetting van de Board geborgd. Diens functie van plaatsvervanger wordt dan vacant. De voordrager zal dan een nieuwe plaatsvervanger moeten voordragen.

Als zowel het lid als de plaatsvervanger verhinderd zijn, kan de voordrager een ander afvaardigen. Deze bepaling ziet op een situatie van incidentele aard (lid 5).

Artikel 22q: Taken en bevoegdheden van de Achterhoek Board
De Achterhoek Board is feitelijk de "motor" van de inhoudelijke samenwerking. Zoals gezegd heeft de Achterhoek Board (noch de Achterhoek Raad of een Achterhoek Thematafel) publiekrechtelijke bevoegdheden. Het voorbereiden zoals omschreven in dit artikel ziet dus alleen op documenten (meerjarenvisie, jaarplannen) die in juridische zin niet verankerd zijn in de wet: of anders gezegd, die geen directe, publiekrechtelijke gevolgen hebben.

Artikel 22r: Begrenzing bevoegdheid Achterhoek Board
Zie ook de toelichting bij artikel 22f. Dit artikel bevestigt expliciet dat de Achterhoek Board niet treedt in die zaken waar een ander orgaan bevoegd is.

Artikel 22s: Beraadslaging van de Achterhoek Board.
De Achterhoek Board streeft in principe naar consensus en een zo breed mogelijk gedragen richting die de partijen met elkaar afspreken. In het geval dat er gestemd wordt, gebeurt dat met gewone meerderheid van stemmen (lid 2). Dat betekent dat in de Board een voorstel is aangenomen als ten minste zes personen vóór stemmen.

Lid 3 legt vast dat de voorzitter geen stemrecht heeft, omdat hij als "gezicht van de Board" boven de verschillende O's moet kunnen staan. Ook wordt zo de balans bewaakt tussen overheid (vier stemgerechtigde leden), maatschappelijke organisaties (drie stemgerechtigde leden) en ondernemers (eveneens drie leden).

CONCEPT

Artikel 22t: Instelling en samenstelling Achterhoek Thematafels
Er een aantal Achterhoek Thematafels die zich allemaal specifiek bezig houden met één onderwerp uit de "takenlijst" van Regio Achterhoek. Een Achterhoek Thematafel is geen bestuursorgaan (in de zin van de wet) en krijgt geen publiekrechtelijke bevoegdheden toegekend. De Achterhoek Board bepaalt welke tafels er precies op welk moment bestaan (lid 1). Elke thematafel kent een triple-helix-vertegenwoordiging (lid 2) net zoals de Achterhoek Board.

De Thematafel heeft altijd een voorzitter en een vicevoorzitter, die niet beide uit óf de overheid, óf uit de andere O's afkomstig zijn (lid 3). Dat betekent dat óf de voorzitter óf de vicevoorzitter de overheid vertegenwoordigt, en dat de andere functie ingevuld wordt door een vertegenwoordiger van de andere O's.

De vicevoorzitter vervangt de voorzitter bij diens afwezigheid (lid 4), en wordt de nieuwe, vaste voorzitter als de gewezen voorzitter zijn taken structureel niet meer uitoefent (lid 5). Elke Thematafel krijgt ook ambtelijke ondersteuning (programmamanager/Thematafelsecretaris, lid 6).

Artikel 22u: Voorzitter van een Achterhoek Thematafel
De voorzitter en vicevoorzitter worden beide gekozen door de leden van de Thematafel. De ontslagbevoegdheid ligt echter bij de Board (art. 22w).

Artikel 22v: Bezetting van een Thematafel
Anders dan bij de Achterhoek Raad en Board kunnen de Thematafels vaker van samenstelling verschillen. Dat komt omdat de Thematafel in de tijd met diverse opdrachten en projecten aan de slag kan zijn. De voorzitter heeft daarom als "kartrekker" relatief veel vrijheid bij het samenstellen van zijn Thematafel. De voorzitter draagt er zorg voor dat alle O's vertegenwoordigd zijn (lid 1 jo. artikel 22t lid 2).

Hij nodigt per gemeente altijd één wethouder (lid 2) uit. De gemeente hoeft geen gebruik te maken van dat "aanwezigheidsrecht". Ook burgemeesters kunnen uitgenodigd worden aan een Thematafel.

Lid 3 regelt dat ook de voorzitter van de Achterhoek Board (en dus van het algemeen bestuur) personen kan uitnodigen om zitting te nemen in de Thematafel. Om zich te oriënteren op geschikte en ter zake kundige personen kan hij bijvoorbeeld gesprekken voeren met de diverse achterbannen. Zo kan ook een eerste personele "bezetting" van de Thematafels beslag krijgen.

Artikel 22w: Terugtreding en ontslag van de voorzitter van een Thematafel
De Board heeft de bevoegdheid (vice)voorzitters van Thematafels te ontslaan. Zo zijn ook de Thematafels (getrapt) democratisch controleerbaar: de lokale gemeenteraad kiest leden van de Achterhoek Raad, de Achterhoek Raad benoemt de Board, de Board ontslaat (indien nodig) de voorzitters van de Thematafels.

Artikel 22x: Duur zittingstermijn (vice)voorzitter Achterhoek Thematafels
Zie ook de toelichting bij artikel 22o. Deze bepalingen zijn niet van toepassing op diegenen die door de voorzitter uitgenodigd worden.

Artikel 22y: Taken en bevoegdheden Achterhoek Thematafels
Zie ook de toelichting bij artikel 22q. De Achterhoek Thematafels zijn feitelijk de uitvoerder van de richting die Board en Achterhoek Raad samen bepalen. Daarnaast leveren de Thematafels vanuit hun inhoudelijke expertise input voor deze documenten, en informeren zij de Achterhoek Raad over de voortgang van de projecten.

Artikel 22z: Begrenzing bevoegdheid Achterhoek Thematafels.
Zie de toelichting bij de artikelen 22f en 22r.

Artikel 22aa: Beraadslaging van de Achterhoek Thematafels
Ook in de Thematafel wordt gestreefd naar consensus. Mocht het nodig zijn om te stemmen, dan gebeurt dat bij gewone meerderheid van stemmen (de helft van de aanwezigen plus één).

CONCEPT

Artikel 23: Vergoedingen
Het algemeen bestuur kan op grond van artikel 21 van de Wgr de in dit artikel bedoelde tegemoetkoming in de gemaakte kosten (onkostenvergoedingen) vaststellen.

Artikel 24: De ambtelijke organisatie en de personeelsformatie
De in dit artikel opgenomen bevoegdheid van het dagelijks bestuur is conform art 33b Wgr. Het benoemen en ontslaan van personeel is een bevoegdheid van het dagelijks bestuur. Dit impliceert ook dat het dagelijks bestuur gaat over de inrichting van de ambtelijke organisatie en alles wat daarbij komt kijken.

Artikel 25: Secretaris
De in dit artikel is standaard en conform art. 33b Wgr. Hetzelfde geldt voor de omschrijving van de rol en taken van de secretaris. Regio Achterhoek kent een éénhoofdige leiding in de persoon van de secretaris.

Artikel 26: Rechtspositie
De leden 1, 2 en 4 zijn standaard met dien verstande dat in het tweede lid de Uitwerkingsovereenkomst (UWO) van de sector gemeenten op voorhand, in de tekst van de regeling, van toepassing wordt verklaard op het personeel van Regio Achterhoek. De in de regeling van toepassing verklaring van de UWO levert voor de personeelsafdeling een aanzienlijke tijdbesparing op ten opzichte van het zelf – naar analogie – bijhouden van de van de Car afgeleide uitvoeringsregelingen. De uitvoering van de geldende rechtspositieregelingen zal, gelet op de omvang en functie van het dagelijks bestuur, gemandateerd worden aan de Regiosecretaris in de verordening Mandatering Regio Achterhoek.

Artikel 27: Archiefbepaling
Lid 3 is toegevoegd, waarmee de archiefverordening en het besluit Informatiebeheer van de gemeente Doetinchem van overeenkomstige toepassing worden op de archiefbescheiden van Regio Achterhoek. Dit om praktische redenen en het feit dat beide documenten standaard zijn. Daar waar college van B&W staat dient gelezen te worden het algemeen bestuur. Daar waar Gemeenteraad staat dient gelezen te worden de aangesloten gemeenten.

Artikel 28: Financiën algemeen
In dit artikel komt tot uiting dat de deelnemende gemeenten de uiteindelijke verantwoording dragen voor alle inkomsten en uitgaven binnen de regio-organisatie. In het financieringsstatuut, dat door het algemeen bestuur afzonderlijk wordt vastgesteld op grond van de Wet Fido, zijn de bevoegdheden en richtlijnen met betrekking tot het aangaan van geldleningen geregeld. Wanneer de Regio-organisatie uiteindelijk niet aan haar verplichtingen ten opzichte van geldgevers kan voldoen, treden de deelnemende gemeenten op als geldnemer. In het derde lid is geregeld dat ook tariefgestuurde producten door de Regio-organisatie kunnen worden uitgevoerd.

Artikel 29: Begroting
In artikel 35 Wgr is de procedure voor vaststelling van de begroting vastgelegd. Het dagelijks bestuur zendt de ontwerpbegroting met daarin de financiële vertaling van de programmabegroting acht weken, voordat deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten. De begroting moet door het algemeen bestuur zijn vastgesteld vóór 1 augustus van het jaar voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar. In het derde lid is tot uitdrukking gebracht dat alleen kosten die niet al op andere wijze aan de gemeenten of derden in rekening worden gebracht, gedekt worden door een bedrag per inwoner.
De in artikel 35 Wgr beschreven termijnen zijn minimale termijnen. Waar mogelijk, worden natuurlijk ook de behandeltermijnen voor raadsvoorstellen in de deelnemende gemeenten in acht genomen.

Artikel 30: Begrotingswijzigingen
In dit artikel is een eenvoudige procedure opgenomen voor begrotingswijzigingen die niet leiden tot een verhoging van de gemeentelijke inwonerbijdrage. Deze, zogenaamd budgettair neutrale, begrotingswijzigingen kunnen rechtstreeks door het algemeen bestuur worden vastgesteld zonder tussenkomst van de deelnemende gemeenteraden. Ook hoeft de termijn van acht weken in deze

gevallen niet te worden aangehouden. Artikel 35, vijfde lid Wgr maakt een dergelijke, vereenvoudigde begrotingsprocedure mogelijk.

Artikel 31: Jaarrekening
Op grond van de Wgr moet de rekening zijn vastgesteld vóór 15 juli volgend op het jaar waarop deze rekening betrekking heeft. Ook hiervoor is de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing. In het derde lid wordt de mogelijkheid van verrekening door middel van benutting van reserves genoemd. Daardoor hoeft niet steeds de bijdrage per inwoner de sluitpost te zijn.

Artikel 32: Bestemming jaarresultaat
Over de vraag of van een batig saldo ten behoeve van een bepaalde voorziening een reserve mag worden gevormd en over de vraag naar de uiteindelijke bestemming van die reserve moeten de raden van de deelnemende gemeenten worden gehoord. Voorstellen met betrekking tot de bestemming van een batig jaarsaldo vinden hun grondslag in de paragraaf weerstandsvermogen, een verplicht onderdeel van de begroting op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Artikel 33: Overige financiële maatregelen
Dit artikel spreekt voor zich. Rechtsgeldig vastgestelde begrotingen en begrotingswijzigingen leiden voor de deelnemende gemeenten tot een verplichte uitgave op grond van de Gemeentewet.

Artikel 34: Evaluatie samenwerking binnen Regio Achterhoek
De in dit artikel beschreven evaluatie heeft tot doel een meer transparante bestuurlijke verhouding tussen gemeenten en Regio Achterhoek tot stand te brengen.

Artikel 35: Toetreding van gemeenten
Uitgangspunt bij de artikelen over toetreding, uittreding, wijziging en opheffing is dat hiervoor eenduidige procedures gehanteerd worden. Dit is dan ook de reden dat in alle artikelen die hierop betrekking hebben (artikelen 36, 37, 38 en 39) dezelfde eisen worden gesteld aan de besluitvorming, te weten een versterkte meerderheid van ten minste tweederde van het aantal deelnemende gemeenten. Het stellen van de unanimiteitseis wordt ontraden, omdat daardoor één enkele gemeente het vetorecht zou krijgen.
Per 1 januari 2006 is de vereiste goedkeuring van Gedeputeerde Staten voor toetreding, uittreding, wijziging en opheffing in de Wgr komen te vervallen. Wel worden de besluiten hierover ter kennisneming aan Gedeputeerde Staten gezonden op grond van het feit dat de provincie nog wel het financieel toezicht uitvoert.

Artikel 36: Uittreding van gemeenten
Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel 35.

Artikel 37: Vrijstelling van verplichtingen bij toe- en uittreding van gemeenten
Met dit artikel wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid die artikel 11 van de Wgr biedt. Dit artikel luidt: 'In de regeling kan een termijn worden aangegeven gedurende welke één of meer van de deelnemers is of zijn vrijgesteld van uit deze regeling voortvloeiende rechten en verplichtingen'.
In het tweede lid is het spiegelbeeld van het eerste lid opgenomen, waaraan desgewenst bij uittreding van een gemeente toepassing kan worden gegeven. In beide gevallen bedraagt de termijn ten hoogste vijf jaren.

Artikel 38: Wijziging van de regeling
Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel 35.

Artikel 39: Opheffing van de regeling
Lid 5 moet als volgt worden gelezen: De gemeenten verbinden zich in geval van opheffing van Regio Achterhoek een liquidatieplan op te stellen dat voorziet in de verplichting van de gemeenten alle rechten en verplichtingen van Regio Achterhoek over de gemeenten te verdelen op een in het plan te bepalen wijze.
Zie verder bij de toelichting bij artikel 35.

CONCEPT

Artikel 40: Geschillenregeling
Beslechting van geschillen is in artikel 28 Wgr aan Gedeputeerde Staten opgedragen. Om niet ieder geschil onmiddellijk aan Gedeputeerde Staten te hoeven voorleggen, is een tussenregeling opgenomen. In het vierde lid is als aanvullende bepaling opgenomen dat partijen die bij het geschil zijn betrokken, van tevoren overeen kunnen komen dat het advies van de geschillencommissie bindend zal zijn.

Artikel 41: Bekendmaking regeling
Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 42: Inwerkingtreding van de regeling
Voor wat betreft de voorgestelde geldingsduur van de regeling (onbepaalde tijd) en de periodieke evaluatie van de samenwerking binnen Regio Achterhoek, wordt verwezen naar de toelichting op artikel 34.

Artikel 43: Citeerartikel
Dit artikel behoeft geen toelichting.

CONCEPT

Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek 23e wijziging		Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek 24e wijziging	
artikel	**luidende:**	**artikel**	**gaat luiden**
1 sub c	Gedeputeerde Staten: Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland;	1 sub c	Gedeputeerde staten: de commissaris van de Koning en de gedeputeerden van de provincie Gelderland zoals bedoeld in artikel 34 lid 1 van de Provinciewet;
1 sub d	algemeen bestuur: het algemeen bestuur als bedoeld in artikel 12 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;	1 sub d	Gedeputeerde: de gedeputeerde zoals bedoeld in artikel 35 lid 1 van de Provinciewet;
1 sub e	dagelijks bestuur: het dagelijks bestuur, als bedoeld in artikel 12 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;	1 sub e	Algemeen bestuur: het algemeen bestuur als bedoeld in artikel 12 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
1 sub f	voorzitter: de voorzitter als bedoeld in artikel 12 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;	1 sub f	Dagelijks bestuur: het dagelijks bestuur, als bedoeld in artikel 12 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
1 sub g	Wet: de op 1 januari 1985 in werking getreden Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) zoals deze sindsdien is gewijzigd;	1 sub g	Voorzitter: de voorzitter als bedoeld in artikel 12 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
		1 sub h	Wet: de op 1 januari 1985 in werking getreden Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) zoals deze sindsdien is gewijzigd;
		1 sub i	Raden van de gemeenten: gemeenteraden zoals bedoeld in artikel 7 van de Gemeentewet;
		1 sub j	Lid van de gemeenteraad: raadslid zoals bedoeld in artikel 8 van de Gemeentewet;
		1 sub k	College van burgemeester en wethouders: de burgemeester en de wethouders zoals bedoeld in artikel 34 lid 1 van de Gemeentewet;
		1 sub l	Burgemeester: de burgemeester zoals bedoeld in artikel 61 lid van de Gemeentewet.
		1 sub m	Wethouder: de wethouder zoals bedoeld in artikel 35 lid 1 van de Gemeentewet.
		1 sub n	Fractie: groepering van één of meerdere gemeenteraadsleden in één gemeenteraad.
		1 sub o	Raadslid-opvolger: een kandidaat-gemeenteraadslid welke niet is benoemd, maar wel op een kandidatenlijst heeft gestaan zoals bedoeld in artikel H 6 lid 1 van de Kieswet.
1 lid 2, 3 lid 1,2,3,	…de Regio Achterhoek…	1 lid 2, 3 lid 1,2,3,	…Regio Achterhoek…

7 lid 5 15lid 1 sub b,h 16 lid 1 17 lid 3 24 lid 1 26 lid 1,2,4, 27 lid 1,3,4 28 lid 1,2,4 31 lid 1 38 lid 1 39 lid 7, 42 lid 3		7 lid 5 15lid 1 sub b,h 16 lid 1 17 lid 3 24 lid 1 26 lid 1,2,4, 27 lid 1,3,4 28 lid 1,2,4 31 lid 1 38 lid 1 39 lid 7, 42 lid 3	
2, 10 lid 3, 22 lid 3, 23, 30, 39 lid 2, 40 lid 1, 41 lid 1, 42 lid 2	…Wet gemeenschappelijke regelingen…	2, 10 lid 3, 22 lid 3, 23, 30, 39 lid 2, 40 lid 1, 41 lid 1, 42 lid 2	…wet…
3	**Artikel 3: Doelstelling** Regio Achterhoek heeft tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten op het gebied van: - lobby; - subsidies; - grensoverschrijdende samenwerking; - economische ontwikkeling en arbeidsmarkt; - mobiliteit; - ruimtelijke ontwikkeling en volkshuisvesting; - leefbaarheid en voorzieningen;	3	**Artikel 3: Doelstelling en taken** 1. Regio Achterhoek heeft tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten op het gebied van: • Economische ontwikkeling, en specifiek op het gebied van: - Smart werken & Innovaties - Onderwijs & Arbeidsmarkt • Ruimtelijke ontwikkeling & volkshuisvesting, en specifiek op het gebied van: - Vastgoed & Woningmarkt

	- zorg en welzijn; - jeugd en onderwijs; - cultuur; - recreatie en toerisme; - milieu en afval; - natuur; zulks met in achtneming van hetgeen in deze regeling nader is bepaald met betrekking tot de taken en bevoegdheden van de Regio Achterhoek.		• Mobiliteit & Bereikbaarheid • Zorginnovaties • Circulaire economie & Energietransitie • Milieu en afval (beheerstaken); • Natuur; • Lobby; • (het verwerven van) Subsidies; • Grensoverschrijdende samenwerking, met name gericht op Duitsland 2. Regio Achterhoek voert daarbij in ieder geval de volgende taken uit: • de profilering van de Achterhoek; • het vertegenwoordigen van de overheid in de regionale samenwerking met andere partijen zoals de ondernemers en maatschappelijke organisaties; • de nazorg en overdracht van de regionale stortplaatsen; 3. Het algemeen bestuur kan een inhoudelijke kader voor taken ter behartiging van de in lid 1 bedoelde belangen vaststellen. Zulks met in achtneming van hetgeen in deze regeling nader is bepaald met betrekking tot de taken en bevoegdheden van Regio Achterhoek.
5	1. De taken omvatten in ieder geval: a. lobby; b. het verwerven van subsidies; c. de profilering van de Achterhoek; d. het bevorderen van de grensoverschrijdende samenwerking; e. het vertegenwoordigen van de overheid in de regionale samenwerking met andere partijen zoals de ondernemers en maatschappelijke organisaties; f. de nazorg en overdracht van de regionale stortplaatsen;		[VERVALLEN]

	g. de uitvoering van de budgetbeherende taken en bevoegdheden op grond van het Besluit woninggebonden subsidies. 2. Het algemeen bestuur kan een inhoudelijke kader voor taken ter behartiging van de in artikel 3 bedoelde belangen vaststellen.		
6	Ten behoeve van de uitvoering van de in artikel 5 genoemde taken, komen aan de bestuursorganen van Regio Achterhoek de daarop betrekking hebbende bevoegdheden toe, zoals deze voortvloeien uit het Besluit woninggebonden subsidies en de Leemtewet Stortplaatsen.	6	Ten behoeve van de uitvoering van de in artikel 3 genoemde taken, komen aan de bestuursorganen van Regio Achterhoek de daarop betrekking hebbende bevoegdheden toe, zoals deze voortvloeien uit de Nazorgregeling Wet Milieubeheer (voorheen Leemtewet Stortplaatsen).
7 lid 1	Het algemeen bestuur bestaat uit de voorzitter en de leden.	7 lid 1	Het algemeen bestuur bestaat uit de leden. Elke gemeente is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd met één lid.
7 lid 2	Elke gemeente is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd met één lid.	7 lid 2	De raden van de gemeenten wijzen uit hun midden, hun voorzitter daarbij inbegrepen en uit de wethouders, één lid van het algemeen bestuur aan.
7 lid 3	De raden van de gemeenten wijzen uit hun midden, de voorzitter inbegrepen en uit de wethouders, een lid van het algemeen bestuur aan. De gemeente, waaruit de voorzitter van de Regio voortkomt, wijst naast de voorzitter nog een ander lid aan.	7 lid 3	Tegelijk met de aanwijzing van het lid als bedoeld in het tweede lid, wijzen de raden een plaatsvervangend lid aan.
7 lid 4	Tegelijk met de aanwijzing van het lid als bedoeld in het derde lid, wijzen de raden een plaatsvervangend lid aan.	7 lid 4	Het plaatsvervangende lid heeft in het algemeen bestuur de stem die toegewezen is aan het lid dat hij vervangt.
7 lid 5	Het plaatsvervangende lid heeft in het algemeen bestuur de stem die toegewezen is aan het lid dat hij vervangt.	7 lid 5	Het lidmaatschap van het algemeen bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar, door of vanwege de Regio aangesteld of daaraan ondergeschikt. Met "ambtenaar" worden voor de toepassing van dit artikel gelijkgesteld: zij die in dienst van Regio Achterhoek op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht werkzaam zijn.
7 lid 6	Het lidmaatschap van het algemeen bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar, door of vanwege de Regio aangesteld of daaraan ondergeschikt. Met "ambtenaar" worden voor de toepassing van dit artikel gelijkgesteld: zij die in dienst van de Regio Achterhoek op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht werkzaam zijn.		[VERVALLEN]
9 lid 4	De voorzitter heeft geen stemrecht in het algemeen bestuur.	9 lid 4	De voorzitter heeft stemrecht in het algemeen bestuur.

12 lid 2	De leden van het dagelijks bestuur worden door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen, met dien verstande, dat per gemeente niet meer dan een lid in het dagelijks bestuur zitting heeft.	12 lid 2	De leden van het dagelijks bestuur worden door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen.
16	**Lidmaatschap**	16	**Benoeming**
16 lid 4	De voorzitter kan te allen tijde ontslag nemen. Indien hij of zij lid blijft van het algemeen bestuur, vervalt de benoeming van het tweede lid van het algemeen bestuur als bedoeld in artikel 7, derde lid.	16 lid 4	De voorzitter kan te allen tijde ontslag nemen.
17 lid 3	…hem/haar…	17 lid 3	…hem…
22 lid 2	Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een commissie als bedoeld in het eerste lid dan na verkregen verklaring van geen bezwaar van de raden van elk der gemeenten.	22 lid 2	Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een commissie als bedoeld in het eerste lid dan nadat de raden van de deelnemende gemeenten van dit voornemen op de hoogte zijn gesteld en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.
			Hoofdstuk VIIIa: Achterhoek Raad
		22a	**Instelling en samenstelling** 1. Er is een Achterhoek Raad welke bestaat uit leden. 2. Er zijn zoveel leden als er fracties in de gemeenteraden vertegenwoordigd zijn. 3. De voorzitter van Regio Achterhoek is voorzitter van de Achterhoek Raad. De voorzitter is geen lid van de Achterhoek Raad.
		22b	**Lidmaatschap** De leden worden door de fracties uit hun midden aangewezen, waarbij elke fractie die in een gemeenteraad is vertegenwoordigd één lid aanwijst, en indien mogelijk één plaatsvervangend lid uit dezelfde fractie.
		22c	**Terugtreding en ontslag** Wanneer het lid niet langer gemeenteraadslid is, eindigt zijn lidmaatschap van de Achterhoek Raad.
		22d	**Plaatsvervanging** 1. Bij verhindering of ontstentenis van het lid, treedt diens plaatsvervanger in zijn plaats. 2. Bij verhindering, ontstentenis of ontbreken van het plaatsvervangend lid, kan het lid vervangen worden

			door een tweede plaatsvervangend lid, welke aangewezen wordt door de fractie wiens lid verhinderd was. 3. Deze tweede plaatsvervanger dient raadslid of raadslid-opvolger te zijn van een gemeenteraad wiens gemeente deelneemt aan Regio Achterhoek.
		22e	**Taken en bevoegdheden** De Achterhoek Raad geeft inhoudelijk richting aan de samenwerking in de Achterhoek. Daartoe is de Achterhoek Raad ten minste bevoegd tot: a. het instemmen met de beleidsinhoudelijke meerjarenvisie van Regio Achterhoek; b. het instemmen met de beleidsinhoudelijke jaarplannen van Regio Achterhoek; c. het indienen van moties en het amenderen van voorstellen aangaande de meerjarenvisie en jaarplannen; d. het benoemen van leden en plaatsvervangende leden in de Achterhoek Board.
		22f	**Begrenzing bevoegdheid Achterhoek Raad** De Achterhoek Raad treedt niet in zaken waarin een ander orgaan bevoegd is, dan slechts na uitdrukkelijke toestemming van dat orgaan.
		22g	**Beraadslaging** 1. De Achterhoek Raad vergadert ten minste driemaal per jaar, voorts indien twee gemeenteraden daartoe verzoeken en voorts indien de Achterhoek Board dit verzoekt. 2. Er wordt gestemd met gewone meerderheid van stemmen. Stemmen geschiedt op basis van van stempunten. 3. Elk lid heeft zoveel stempunten als de fractie(s) die hij vertegenwoordigt, raadsleden kent in zijn gemeenteraad.
			Hoofdstuk VIIIb: Achterhoek Board

		22h	**Instelling en samenstelling** 1. Er is een Achterhoek Board. 2. In de Achterhoek Board zitten vertegenwoordigers vanuit de overheid, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. 3. De Achterhoek Board bestaat uit tien leden en de voorzitter. De voorzitter van Regio Achterhoek is de voorzitter van de Achterhoek Board. 4. Drie leden zijn afkomstig uit het lokale bestuur wier gemeenten deelnemen aan Regio Achterhoek. 5. Eén lid is afkomstig uit het provinciebestuur in wiens provincie Regio Achterhoek zijn werkgebied heeft. 6. Drie leden zijn afkomstig uit maatschappelijke organisaties welke hun werkgebied hebben in de regio Achterhoek. 7. Drie leden zijn afkomstig uit het bedrijfsleven welke hun werkgebied hebben in de regio Achterhoek. 8. De Achterhoek Board wijst uit zijn midden twee vicevoorzitters aan, waarvan één lid is namens maatschappelijke organisaties en één lid is namens het bedrijfsleven. 9. De Achterhoek Board kent een collegiale verantwoordelijkheid.
		22i	**Lidmaatschap namens lokaal bestuur** 1. Het algemeen bestuur draagt drie kandidaat-leden voor. 2. De kandidaat-leden zijn wethouders uit de gemeenten die deelnemen aan Regio Achterhoek. 3. De kandidaat-leden en kandidaat-plaatsvervangers zijn geen van allen wethouders uit dezelfde gemeente.
		22j	**Lidmaatschap namens provinciebestuur** 1. Het college van de Gedeputeerde staten van de provincie Gelderland draagt één kandidaat-lid voor. 2. Het kandidaat-lid is gedeputeerde in de provincie Gelderland.
		22k	**Lidmaatschap namens maatschappelijke organisaties**

			1. Achterhoekse woningbouwcorporaties ACO, het onderwijs en de zorginstellingen werkzaam in de Achterhoek dragen ieder één kandidaat-lid voor. 2. De kandidaat-leden zijn bestuurders of directeuren van een instelling of organisatie.
		22l	**Lidmaatschap namens bedrijfsleven** 1. Brancheorganisaties VNO-NCW Achterhoek, MKB-Midden en SIKA dragen ieder één kandidaat-lid voor. 2. De kandidaat-leden zijn bestuurders of directeuren van een bedrijf.
		22m	**Benoeming leden Board** Leden en hun plaatsvervangers worden benoemd door de Achterhoek Raad.
		22n	**Terugtreding en ontslag** 1. Een lid kan te allen tijde ontslag nemen. Het ontslag wordt meegedeeld aan de Achterhoek Raad, het algemeen bestuur en aan degene die het lid heeft voorgedragen. 2. Degene die het lid heeft voorgedragen, heeft de bevoegdheid om dit door hem voorgedragen lid te ontslaan. 3. Wanneer het lid namens de overheid zoals bedoeld in artikel 22h lid 4 en 5, niet langer wethouder onderscheidenlijk gedeputeerde is, vervalt zijn lidmaatschap van de Achterhoek Board.
		22o	**Duur zittingstermijn leden** 1. De benoeming geschiedt voor de duur van vier jaren. 2. Herbenoeming is eenmalig mogelijk voor nog eens vier jaren, indien degene die het lid heeft voorgedragen daarmee instemt. 3. De termijnen zijn persoonsgebonden en vangen aan bij benoeming als lid of plaatsvervangend lid.
		22p	**Plaatsvervanging** 1. Degene die het kandidaat-lid voordraagt, draagt tevens een kandidaat-plaatsvervanger voor.

			2. De bepalingen die betrekking hebben op de (kandidaat-)leden, zijn ook van toepassing op hun (kandidaat-)plaatsvervangers. 3. Bij verhindering of ontstentenis van het lid, dan wel wanneer artikel 22n van toepassing is, treedt de plaatsvervanger in zijn plaats. 4. Indien het voorgaande lid van toepassing is vanwege een structurele situatie, treedt het plaatsvervangend lid permanent in de plaats van het lid. 5. Wanneer zowel het lid als het plaatsvervangend lid verhinderd is, dan wel wanneer artikel 22n van toepassing is, kan degene die deze leden als kandidaat-lid heeft voorgedragen overgaan tot schriftelijke of mondelinge vertegenwoordiging door een ander dan het lid en het plaatsvervangend lid, waarbij de bepalingen van artikel 22h tot en met 22o van overeenkomstige toepassing zijn.
		22q	**Taken en bevoegdheden** De Achterhoek Board geeft inhoudelijk uitvoering aan de samenwerking in de Achterhoek. Derhalve heeft de Board ten minste als taken: a. De voorbereiding van de beleidsinhoudelijke meerjarenvisie van Regio Achterhoek. b. De voorbereiding van de beleidsinhoudelijke jaarplannen van Regio Achterhoek. c. Het bewaken van de voortgang en de resultaten van de beleidsinhoudelijke jaarplannen zoals deze worden uitgevoerd door de Thematafels. d. De voorbereiding van beraadslaging en bijeenkomsten van de Achterhoek Raad.
		22r	**Begrenzing bevoegdheid Board** De Achterhoek Board treedt niet in zaken waarin een ander orgaan bevoegd is, dan slechts na uitdrukkelijke toestemming van dat orgaan.

		22s	**Beraadslaging** 1. De Achterhoek Board vergadert ten minste viermaal per jaar en voorts zo dikwijls de voorzitter of ten minste twee leden dit nodig oordelen. 2. Er wordt gestemd met een gewone meerderheid van stemmen. 3. De voorzitter heeft geen stemrecht.
			Hoofdstuk VIIIc: Achterhoek Thematafels
		22t	**Samenstelling** 1. De Achterhoek Board stelt Achterhoek Thematafels in. Een Thematafel is specifiek gericht op één van de gemeenschappelijke onderwerpen zoals genoemd in artikel 3 van deze regeling. 2. Een Thematafel kent vertegenwoordigers vanuit de overheid, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. 3. Per Thematafel is er één voorzitter en één vicevoorzitter. De voorzitter en de vicevoorzitter vertegenwoordigen niet beide de overheid, of de maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. 4. Bij verhindering of ontstentenis van de voorzitter, dan wel wanneer artikel 22w van toepassing is, treedt de vicevoorzitter in zijn plaats. 5. Indien het voorgaande lid van toepassing is vanwege een structurele situatie, treedt de vicevoorzitter permanent in de plaats van de voorzitter. 6. Een Thematafel kent ambtelijke ondersteuning vanuit Regio Achterhoek.
		22u	**Voorzitter van de Thematafel** 1. De personen welke deelnemen aan een Thematafel kiezen uit hun midden een voorzitter en de vicevoorzitter van de Thematafel.
		22v	**Bezetting Thematafel**

			1. De voorzitter van de Thematafel nodigt, met inachtneming van artikel 22t lid 2 en de navolgende leden 2 en 3, die personen uit wiens aanwezigheid hij opportuun acht om de taken zoals bedoeld in artikel 22y uit te kunnen voeren. 2. De voorzitter nodigt per gemeente één wethouder uit. Gemeenten zijn niet verplicht om deel te nemen aan een Thematafel. 3. Ook de voorzitter van de Achterhoek Board kan personen uitnodigen voor deelname aan een Thematafel.
		22w	**Terugtreding en ontslag** 1. Een (vice)voorzitter kan te allen tijde ontslag nemen. Het ontslag wordt meegedeeld aan de Achterhoek Board. 2. De Achterhoek Board heeft de bevoegdheid om een (vice)voorzitter te ontslaan.
		22x	**Duur zittingstermijn (vice)voorzitter Thematafel** 1. De benoeming geschiedt voor de duur van vier jaren. 2. Herbenoeming is eenmalig mogelijk voor nog eens vier jaren. 3. De termijnen zijn persoonsgebonden en vangen aan bij de benoeming als (vice)voorzitter.
		22y	**Taken en bevoegdheden** Een Thematafel geeft in opdracht en onder aansturing van de Achterhoek Board, conform artikel 22t lid 1, inhoudelijk uitvoering aan de samenwerking in de Achterhoek op de specifieke onderdelen waarvoor zij in het leven geroepen is. Derhalve heeft een Thematafel ten minste als taken: a. De uitvoering van de beleidsinhoudelijke jaarplannen van Regio Achterhoek. b. Een inhoudelijke bijdrage leveren aan de voorbereiding van de beleidsinhoudelijke meerjarenvisie en jaarplannen van Regio Achterhoek. c. De inhoudelijke voorbereiding van bijeenkomsten van de Achterhoek Raad en het informeren van leden van de

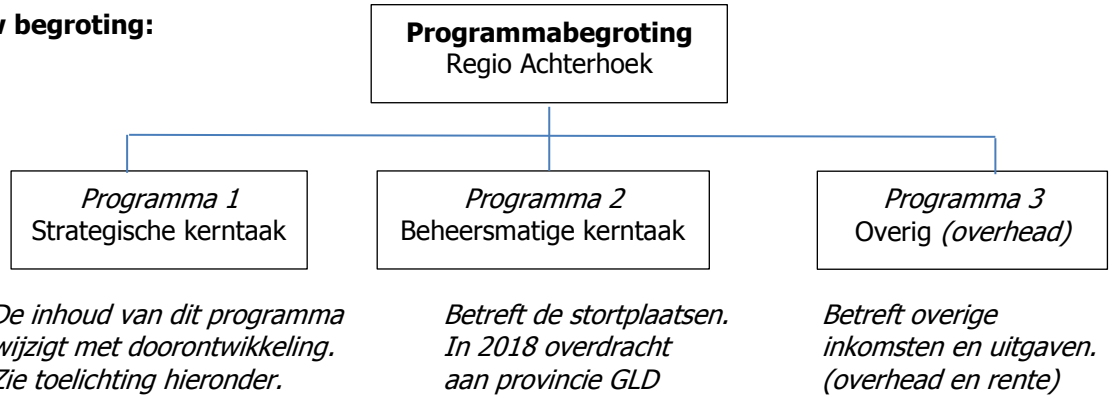
			Achterhoek Raad over ontwikkelingen ter zake van de werkzaamheden van de Thematafel.
		22z	**Begrenzing bevoegdheid Thematafel** Een Thematafel treedt niet in zaken waarin een ander orgaan bevoegd is, dan slechts na uitdrukkelijke toestemming van dat orgaan.
		22aa	**Beraadslaging** 1. De Thematafels vergaderen ten minste viermaal per jaar en voorts zo dikwijls de voorzitter dit nodig oordeelt. 2. Er wordt gestemd met een gewone meerderheid van stemmen. 3. De voorzitter en de vicevoorzitter hebben stemrecht.
25	1. Het dagelijks bestuur besluit omtrent benoeming en ontslag van de secretaris. 2. Het dagelijks bestuur beslist omtrent de schorsing van de secretaris. 3. De secretaris staat het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en de commissies in alles wat de hen opgedragen taak betreft terzijde. 4. Door de secretaris worden alle stukken, die van het algemeen bestuur of van het dagelijks bestuur uitgaan, mede ondertekend. 5. Het algemeen bestuur stelt voor de secretaris een instructie vast. 6. De secretaris is in de vergaderingen van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur aanwezig. 7. De secretaris wordt bij verhindering of ontstentenis vervangen op de door het dagelijks bestuur te stellen wijze.	25	1. Het dagelijks bestuur besluit omtrent benoeming, schorsing en ontslag van de secretaris. 2. De secretaris staat het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en de commissies in alles wat de hen opgedragen taak betreft terzijde. 3. Door de secretaris worden alle stukken, die van het algemeen bestuur of van het dagelijks bestuur uitgaan, mede ondertekend. 4. Het algemeen bestuur stelt voor de secretaris een instructie vast. 5. De secretaris is in de vergaderingen van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur aanwezig. 6. De secretaris wordt bij verhindering of ontstentenis vervangen op een door het dagelijks bestuur vast te stellen wijze.
34	**Evaluatie samenwerking binnen de Regio Achterhoek** Het dagelijks bestuur stelt jaarlijks het functioneren van de Regio Achterhoek, middels een voortgangsrapportage, in het algemeen bestuur aan de orde.	34	**Evaluatie samenwerking binnen Regio Achterhoek** Het dagelijks bestuur stelt jaarlijks het functioneren van Regio Achterhoek in het algemeen bestuur aan de orde.

Bijlage 3 bij het AB voorstel *"de Achterhoek werkt door 2.0"* van 14 maart 2018

Programmabegroting 2018

In de besluitvorming rondom 'De Achterhoek werkt door' is gesproken over een verhoging van de inwonerbijdrage. Onderstaande toelichting en de bijlagen geven een onderbouwing van de programmabegroting en de technische wijziging per 1 juli 2018.

Opbouw begroting:

De voorgestelde begrotingswijziging heeft betrekking op de programma's 1 strategische kerntaken en 3 overig. Programma 2 beheersmatige kerntaken blijft ongewijzigd.

Inhoudelijke toelichting programma strategische kerntaken
Voor de inhoudelijke toelichting op de taken van de Regio in de gewijzigde organisatie wordt verwezen naar het document 'De Achterhoek werkt door 2.0'.

Financiële wijziging programma strategische kerntaken
Van de gemeenten wordt een extra inwonerbijdrage gevraagd van € 2, van de Provincie wordt eveneens een bijdrage van € 2 per inwoner gevraagd. De berekeningen in het document *De Achterhoek werkt door 2.0* en het begrotingsonderdeel 'wat mag het kosten' betreffen structurele bedragen voor een heel boekjaar. Het voorstel gaat echter uit van een begrotingswijziging per 1 juli 2018, zodat verhoging van de inwonerbijdrage voor 2018 € 1 bedraagt.

Begrotingswijziging
Bijgevoegd is de 1e wijziging van de begroting 2018. Dit betreft een begrotingswijziging per 1 juli 2018, zodat verhoging van de inwonerbijdrage voor 2018 € 1 bedraagt. In de wijziging is ook de vorming van het investeringsfonds (bestemmingsreserve) verwerkt.

Wat mag het kosten?

Door een nieuwe productindeling is de primaire begroting 2018 alleen in totaalbedragen te vergelijken met de gewijzigde begroting 2018!

Programma 1: Strategische kentaken		**B 2018 primair**	**B 2018 gewijzigd**
Lobby			662.000
Strategische agenda 2030			834.000
Uitgaven investeringsfonds			350.000
Coördineren subsidies en projecten			254.000
3 O-samenwerking (incl. bestuur en onvoorzien)			380.000
Lasten *(incl onvoorzien)*	**(A)**	**1.496.000**	**2.480.000**
Lobby			16.000
Strategische agenda 2030			-
Inkomsten investeringsfonds			1.275.000
Coördineren subsidies en projecten			17.000
3 O-samenwerking (incl. bestuur en onvoorzien)			-
Baten derden *(exclusief bijdrage gemeenten)*	**(B)**	**68.000**	**1.308.000**
Lobby			646.000
Strategische agenda 2030			834.000
Bijdrage investeringsfonds			-
Coördineren subsidies en projecten			237.000
3 O-samenwerking (incl. bestuur en onvoorzien)			380.000
Bijdrage gemeenten en Provincie	**(C)**	**1.334.000**	**2.097.000**
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten	**(C+B-A)**	-94.000	925.000
Onttrekkingen reserves		94.000	350.000
Toevoegingen reserves		-	-1.275.000
Gerealiseerd resultaat		**0**	**0**

Programma 1: Inwonerbijdrage gemeenten en provincie	**B 2018 primair**	**B 2018 gewijzigd**
Lobby		2,46
Strategische agenda 2030		3,17
Coördineren subsidies en projecten		0,90
3 O-samenwerking (incl. bestuur en onvoorzien)		1,44
Totaal inwonerbijdrage gemeenten/provincie organisatiekosten		**7,97**
Investeringsfonds (bijdrage Provincie)		0,50
Totaal inwonerbijdrage gemeenten/provincie	**4,47**	**8,47**
Aandeel Provincie	-	2,00
Aandeel gemeenten	4,47	6,47

Toelichting
De mutatie reserve in de primaire begroting betrof een onttrekking aan de projectenreserve. Na de doorontwikkeling zijn deze kosten, voor zover nog van toepassing, betrokken in het investeringsfonds. In de gewijzigde begroting betreft de toevoeging aan de reserve de toevoeging van de krimpmiddelen aan het investeringsfonds. De onttrekking betreft de onttrekking van de kosten van de Achterhoek Board en de kosten de thematafels (inclusief initiatieven) aan het investeringsfonds.

Het budget voor onvoorzien bedraagt € 8.000 en is opgenomen onder 3 O-samenwerking. Voor de juiste vergelijking is het bedrag van onvoorzien en taakstelling in de primaire begroting 2018 verschoven van het programma overig naar het programma strategische kerntaken.

Wat mag het kosten?

Door een nieuwe productindeling is de primaire begroting 2018 alleen in totaalbedragen te vergelijken met de gewijzigde begroting 2018! Voor de juiste vergelijking is het bedrag van onvoorzien en taakstelling in de primaire begroting 2018 verschoven van het programma overig naar het programma strategische kerntaken.

Programma 3: Overige uitgaven en inkomsten		**B 2018 primair**	**B 2018 gewijzigd**
Renteresultaat			165.000
Bedrijfsvoering			417.000
Lasten	**(A)**	**681.000**	**582.000**
Renteresultaat			165.000
Bedrijfsvoering			383.000
Baten derden *(exclusief bijdrage gemeenten)*	**(B)**	**647.000**	**548.000**
Renteresultaat		-	-
Bedrijfsvoering		-	-
Bijdrage gemeenten	**(C)**	**-**	**-**
Gerealiseerd totaal van saldo baten en lasten	**(C+B-A)**	-34.000	-34.000
Onttrekkingen reserves		34.000	34.000
Toevoegingen reserves		-	-
Gerealiseerd resultaat		**0**	**0**

Inwonerbijdrage
Op dit programma is geen inwonerbijdrage van toepassing.

Toelichting
De mutatie reserve (€ 34.000) betreft een onttrekking aan de reserve BWS renteresultaat vanwege voor loonkosten van de medewerkster BWS van € 29.000 vermeerdert met een onttrekking van € 5.000 aan reserve onderhoud huisvesting voor onderhoudskosten.

Voor de juiste vergelijking is het bedrag van onvoorzien en taakstelling in de primaire begroting 2018 verschoven van het programma overig naar het programma strategische kerntaken.

De kosten voor bedrijfsvoering betreffen de kosten voor leiding en ondersteuning en huisvesting.

Bijlage 3a: 1e begrotingswijziging 2018

Betreft verhoging inwonerbijdrage voor 2e helft 2018

Naam gemeente/Provincie	Aantal inwoners per 1/1/17	Bijdrage Strategische kerntaak (incl onvoorzien)	per inwoner
Aalten	27.041	27.041	1,00
Berkelland	44.230	44.230	1,00
Bronckhorst	36.409	36.409	1,00
Doetinchem	57.085	57.085	1,00
Oost Gelre	29.631	29.631	1,00
Oude IJsselstreek	39.656	39.656	1,00
Winterswijk	28.910	28.910	1,00
Provincie Gelderland		197.222	0,75
Totaal	**262.962**	**460.184**	
Bijdrage per inwoner gemeenten 2e helft 2018		**1,00**	
Bijdrage per inwoner provincie 2e helft 2018 in operationele kosten		**0,75**	
Bijdrage per inwoner provincie 2e helft 2018 in investeringsfonds		**0,25**	
		1,00	

Provincie Gelderland
Model J

1e wijziging
dienst 2018

GEWIJZIGD BELEID

Het algemeen bestuur van de Regio Achterhoek

BESLUIT:

de begroting van inkomsten en uitgaven van bovengenoemd jaar

te wijzigen als volgt:

BEGROTING VAN

BATEN EN LASTEN

LASTEN *1e wijziging 2018*

Nummer		Omschrijving Economische categorie		Bedrag van de		
				Nieuwe of verhoging van de bestaande raming	Verlaging van de bestaande raming	Nieuwe raming van het dienstjaar
Functie	Subf.					
		Functie 10.1: Bestuursoganen				
3.4.3	410004	Reis- en verblijfkosten bestuur			1.500	1.500
3.4.3	410005	Representatiekosten bestuur			1.000	1.000
6.2.2	510300	Huisvesting			6.853	6.853
		Totaal functie		0	9.353	
		Functie 10.2: Bestuursapparaat				
1.2	420005	Wachtgelden oude regeling/boventallig			18.500	18.500
3.4.3	420026	Representatiekosten organisatie			1.500	1.500
3.4.3	420030	Representatiekosten eigen personeel (WKR)			500	500
3.4.3	490102	Kosten personeelsdag			1.000	1.000
3.4.3	430002	Contributies en lidmaatschappen			5.000	5.000
3.4.3	430003	Abonnementen en vakliteratuur			500	500
3.4.3	470002	Bijeenkomsten raadsleden			2.066	2.066
3.4.3	470601	Organiseren bijeenkomsten			4.800	4.800
3.4.3	470604	Kosten Ecal			7.000	7.000
0.0	490001	Onvoorzien			500	500
6.2.2	510200	Leiding en ondersteuning			2.718	2.718
6.2.2	510300	Huisvesting			1.250	1.250
3.4.1	499400	btw voorheffing functie			2.597	2.597
		Totaal functie		0	47.931	
		Functie 10.3: Onvoorzien				
0.0	490002	Onvoorzien		4.000	4.000	8.000
6.2.3		Verrekening met functie 100		3.325.000		3.325.000
		Totaal functie		3.329.000	4.000	
		Functie 90.1: intergemeentelijke afstemming betrekken raden				
6.2.2	510100	Programma's en operaties			116.781	116.781
6.2.2	510500	btw voorheffing kostenplaatsen			2.312	2.312
		Totaal functie		0	119.093	
		Functie 90.2: Belangenbehartiging en externe betrekkingen				
3.4.3	470401	Regiomarketing			8.678	8.678
3.4.3.	470420	Lobbyactiviteiten			21.075	21.075
3.4.3.	470424	Strategische focus			8.000	8.000
6.2.2	510100	Programma's en operaties			138.840	138.840
3.4.1	499400	btw voorheffing			7.928	7.928
6.2.2	510500	btw voorheffing kostenplaatsen			2.749	2.749
		Totaal functie		0	187.268	
		Functie 90.3: procesmanagement A2020				
6.2.2	510100	Programma's en operaties			169.332	169.333
6.2.2	510500	btw voorheffing kostenplaatsen			3.352	3.352
		Totaal functie		0	172.684	

Nummer		Omschrijving Economische categorie		Bedrag van de		
Functie	Subf.			Nieuwe of verhoging van de bestaande raming	Verlaging van de bestaande raming	Nieuwe raming van het dienstjaar
		Functie 10.1: Bestuursoganen				
4.2.2	810001	Bijdragen van de deelnemende gemeenten			8.298	8.298
4.2.2	810001	Uittredingsbijdrage gemeente Montferland			1.055	1.055
		Totaal functie		0	9.353	
		Functie 10.2: Bestuursapparaat				
4.2.2	810001	Bijdragen van de deelnemende gemeenten			23.414	23.414
4.2.2	810001	Uittredingsbijdrage gemeente Montferland			3.517	3.517
6.0	599016	voorziening wachtgeld			18.500	18.500
6.2.3	598008	Bijdrage functie 100			2.500	2.500
		Totaal functie		0	47.931	
		Functie 10.3: Onvoorzien				
4.2.2	810001	Bijdragen van de deelnemende gemeenten		4.000	-10.112	-6.112
4.2.2	810001	Uittredingsbijdrage gemeente Montferland			-1.231	-1.231
3.4	890001	Overige inkomsten (vrijval middelen tbv inv fds)		3.325.000		3.325.000
0.0	890105	Taakstelling			15.343	15.343
		Totaal functie		3.329.000	4.000	
		Functie 90.1: Intergemeentelijke afstemming betrekken raden				
4.2.2	810001	Bijdragen van de deelnemende gemeenten			105.202	105.202
4.2.2	810001	Uittredingsbijdrage gemeente Montferland			13.891	13.891
		Totaal functie		0	119.093	
		Functie 90.2: Belangenbehartiging en externe betrekkingen				
4.2.2	810001	Bijdragen van de deelnemende gemeenten			142.778	142.778
4.2.2	810001	Uittredingsbijdrage gemeente Montferland			18.990	18.990
6.2.3	598008	Bijdrage functie 100			25.500	25.500
		Totaal functie		0	187.268	
		Functie 90.3: procesmanagement A2020				
4.2.2	810001	Bijdragen van de deelnemende gemeenten			98.172	98.172
4.2.2	810001	Uittredingsbijdrage gemeente Montferland			13.012	13.012
6.2.3	580008	Doorbelasten stuurgroep			61.500	61.500
		Totaal functie		0	172.684	

LASTEN *1e wijziging 2018*

Nummer		Omschrijving Economische categorie		Bedrag van de		
				Nieuwe of verhoging van de bestaande raming	Verlaging van de bestaande raming	Nieuwe raming van het dienstjaar
Functie	Subf.					
		Functie 90.4: Grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland en buurregio's				
3.4.3	470411	Actieprogramma grens			10.950	10.950
3.4.3	470422	Subsidies			4.752	4.752
6.2.2	510100	Programma's en operaties			123.269	123.269
3.4.1	499400	btw voorheffing			3.298	3.298
6.2.2	510500	btw voorheffing kostenplaatsen			2.440	2.440
		Totaal functie		0	144.708	
		Functie 90.5: Projecten				
6.2.2	510100	Programma's en operaties			61.635	61.635
6.2.2	510500	btw voorheffing kostenplaatsen			1.220	1.220
		Totaal functie		0	62.855	
		Functie 90.6: Functie organiseren inbreng in 3O samenwerking				
6.2.3	480008	Doobelasten loonkosten stuurgroep			61.500	61.500
		Totalen functie		0	61.500	
		Functie 100: Mutatie reserves				
6.2.3	498008	Bijdrage functie 10.2, 90.2 en 90.4			47.000	47.000
6.0		Toevoeging reserve investeringsfonds		4.468.500		4.468.500
6.2.3		Bijdrage functie investeringsfonds		175.000		
		Totaal functie		4.643.500	47.000	
		Functie 110.1: Kostenplaats kerntaken				
1.1	420001	Lonen en sociale lasten			391.677	391.677
3.4.3	420020	Opleidingskosten			5.803	5.803
3.4.3	420022	Reis- en verblijfkosten			7.500	7.500
3.4.3	440003	communicatiekosten digitaal			3.750	3.750
3.4.3	440006	communicatiekosten overig			3.750	3.750
3.4.3	459631	Kapitaallasten			178	178
6.2.2	510200	Leiding en ondersteuning			179.174	179.174
6.2.2	510300	Huisvesting			26.525	26.525
3.4.1	499400	btw voorheffing functie			1.575	1.575
6.2.2	510500	btw voorheffing kostenplaatsen			10.497	10.497
		Totalen functie		0	630.428	
		Functie 120.1: Kostenplaats ondersteuning				
1.1	420001	Lonen en sociale lasten		45.318	132.792	178.110
3.0	420004	Inhuur derden		2.500		27.500
1.2	420005	Wachtgelden oude regeling		18.500		18.500
3.4.3	420020	Opleidingskosten		680	1.992	2.672
3.4.3	420026	Representatiekosten organisatie		1.500		1.500
3.4.3	420030	Representatiekosten eigen personeel (WKR)		500		500
3.4.3	490102	Kosten personeelsdag		1.000		1.000
3.4.3	430012	Uitvoeren salarisadministratie		750		7.250
3.4.3	430012	Uitvoeren systeembeheer		6.250		32.750
3.4.3	430002	Contributies en lidmaatschappen		5.000		5.000
3.4.3	430003	Abonnementen en vakliteratuur		500		500

Nummer		Omschrijving Economische categorie		Bedrag van de		
Functie	Subf.			Nieuwe of verhoging van de bestaande raming	Verlaging van de bestaande raming	Nieuwe raming van het dienstjaar
		Functie 90.4: Grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland en buurregio's				
4.2.2	810001	Bijdragen van de deelnemende gemeenten			110.938	110.939
4.2.2	810001	Uittredingsbijdrage gemeente Montferland			14.770	14.770
6.2.3	598008	Bijdrage functie 100			19.000	19.000
		Totaal functie		0	144.708	
		Functie 90.5: Projecten				
4.2.2	810001	Bijdragen van de deelnemende gemeenten			55.470	55.470
4.2.2	810001	Uittredingsbijdrage gemeente Montferland			7.385	7.385
		Totaal functie		0	62.855	
		Functie 90.6: Functie organiseren inbreng in 3O samenwerking				
4.2.2	810001	Bijdragen van de deelnemende gemeenten			54.115	54.115
4.2.2	810001	Uittredingsbijdrage gemeente Montferland			7.385	7.385
		Totalen functie		0	61.500	
		Functie 100: Mutatie reserves				
6.0	599008	beschikking over projectenreserve			47.000	47.000
6.2.3		Bijdrage functie 10.3		3.325.000		3.325.000
6.0		onttrekking investseringsfonds		175.000		175.000
6.2.3		Bijdrage functie investeringsfonds		1.143.500		1.143.500
		Totaal functie		4.643.500	47.000	
		Functie 110.1: Kostenplaats kerntaken				
6.2.2	597100	Doorberekening beleid			621.928	621.928
4.2.2	820003	Opbrengsten werkzaamheden derden			8.500	8.500
		Totalen functie		0	630.428	
		Functie 120.1: Kostenplaats ondersteuning				
6.2.2	597200	doorberekening leiding en ondersteuning		124.259	192.000	180.776
6.0	599016	voorziening wachtgeld		18.500		18.500

LASTEN *1e wijziging 2018*

Nummer		Omschrijving Economische categorie		Bedrag van de		
Funktie	Subf.			Nieuwe of verhoging van de bestaande raming	Verlaging van de bestaande raming	Nieuwe raming van het dienstjaar
3.4.3	470604	Kosten Ecal		7.000		7.000
0.0	490001	Onvoorzien		500		500
3.4.1	499400	btw voorheffing		2.625		18.480
6.2.2	510300	Huisvesting		3.642	10.140	13.782
6.2.2	510500	btw voorheffing kostenplaatsen		128	711	839
		Totaal functie		96.393	145.635	
		Functie 130.1: Kostenplaats kapitaallasten				
2.1	449025	Rente over eigen financieringsmiddelen		77.985	74.632	152.617
2.1	449010	Afschrijvingen op kapitaalmiddelen		4.108	4.276	8.384
		Totaal functie		82.093	78.908	
		Lobby (nieuw)				
1.1	420001	Lonen en sociale lasten		204.428		204.428
3.4.3	420020	Opleidingskosten		3.067		3.067
3.4.3	420022	Reis- en verblijfkosten		4.063		4.063
3.4.3	440003	communicatiekosten		7.500		7.500
3.4.3	470401	Regiomarketing		8.678		8.678
3.4.3.	470420	Lobbyactiviteiten		37.500		37.500
3.4.3.	470424	Strategische focus		8.000		8.000
6.2.2	510200	Leiding en ondersteuning		33.218		33.218
6.2.2	510300	Huisvesting		9.976		9.976
3.4.1	499400	btw voorheffing functie		12.953		12.953
6.2.2	510500	btw voorheffing kostenplaatsen		1.439		1.439
		Totaal functie		330.819	0	
		Strategische agenda 2030 (nieuw)				
1.1	420001	Lonen en sociale lasten		340.253		340.253
3.4.3	420020	Opleidingskosten		5.104		5.104
3.4.3	420022	Reis- en verblijfkosten		5.625		5.625
6.2.2	510200	Leiding en ondersteuning		49.188		49.188
6.2.2	510300	Huisvesting		14.772		14.772
6.2.2	510500	btw voorheffing kostenplaatsen		2.131		2.131
		Totaal functie		417.071	0	
		Uitgaven en inkomsten investeringsfonds (nieuw)				
3.4.3		Uitgaven investeringsfonds (uit exploitatie)		175.000		175.000
6.2.3		Verrekening met functie 100		1.143.500		1.143.500
		Totaal functie		1.318.500	0	
		Coördineren subsidies en projecten (nieuw)				
1.1	420001	Lonen en sociale lasten		102.716		102.716
3.4.3	420020	Opleidingskosten		1.541		1.541
3.4.3	420022	Reis- en verblijfkosten		1.172		1.172
6.2.2	510200	Leiding en ondersteuning		15.970		15.970
6.2.2	510300	Huisvesting		4796		4.796
6.2.2	510500	btw voorheffing kostenplaatsen		692		692
		Totaal functie		126.886	0	

Nummer		Omschrijving Economische categorie		Bedrag van de		
				Nieuwe of verhoging van de bestaande raming	Verlaging van de bestaande raming	Nieuwe raming van het dienstjaar
Funktie	Subf.					
		Totaal functie		142.759	192.000	
		Functie 120.2: Kostenplaats huisvesting				
2.1	849001	rente kortlopende leningen		40.334	36.971	77.305
6.1	849011	Doorberekende kapitaallasten		4.759	4.937	9.696
		Totaal functie		45.093	41.908	
		Lobby (nieuw)				
4.2.2	810001	Bijdragen van de deelnemende gemeenten		322.944		322.944
4.2.2		te verrekenen btw lobby		7.875		7.875
		Totaal functie		330.819	0	
		Strategische agenda 2030 (nieuw)				
4.2.2	810001	Bijdragen van de deelnemende gemeenten		417.071		417.071
		Totaal functie		417.071	0	
		Uitgaven en inkomsten investeringsfonds (nieuw)				
3.4		Inkomsten investeringsfonds (uit exploitatie)		1.143.500		1.143.500
6.2.3		Verrekening met functie 100		175.000		175.000
		Totaal functie		1.318.500	0	
		Coördineren subsidies en projecten (nieuw)				
4.2.2	810001	Bijdragen van de deelnemende gemeenten		118.386		118.386
4.2.2	820003	Opbrengsten werkzaamheden derden		8.500		8.500
		Totaal functie		126.886	0	

LASTEN *1e wijziging 2018*

Nummer		Omschrijving Economische categorie		Bedrag van de		
				Nieuwe of verhoging van de bestaande raming	Verlaging van de bestaande raming	Nieuwe raming van het dienstjaar
Funktie	Subf.					
		3-O Samenwerking incl bestuur (nieuw)				
1.1	420001	Lonen en sociale lasten		139.759		139.759
3.4.3	420020	Opleidingskosten		2.097		2.097
3.4.3	420022	Reis- en verblijfkosten		1.641		1.641
3.4.3	410004	Reis- en verblijfkosten bestuur		1.500		1.500
3.4.3	410005	Representatiekosten bestuur		1.000		1.000
3.4.3	470601	Organiseren bijeenkomsten		4.800		4.800
6.2.2	510200	Leiding en ondersteuning		21.719		21.719
6.2.2	510300	Huisvesting		11.593		11.593
3.4.1	499400	btw voorheffing functie		1.008		1.008
6.2.2	510500	btw voorheffing kostenplaatsen		941		941
		Totaal functie		186.056	0	

Nummer		Omschrijving Economische categorie		Bedrag van de		
				Nieuwe of verhoging van de bestaande raming	Verlaging van de bestaande raming	Nieuwe raming van het dienstjaar
Functie	Subf.					
		3-O Samenwerking Incl bestuur (nieuw)				
4.2.2	810001	Bijdragen van de deelnemende gemeenten		186.056		186.056
		Totaal functie		186.056	0	

Samenvoegen reserves 1e wijziging 2018

Omschrijving	Saldo 01-07-2018 *voor wijziging*	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 01-07-2018 *na wijziging*
Mutaties binnen reserves				
Investeringsfonds (bestemmingsreserve)	0	3.325.000		3.325.000
Bestemmingsreserve projecten Regio Achterhoek	267.000		267.000	0
Bestemmingsreserve projecten uitvoeringsagenda	2.727.000		2.727.000	
	2.994.000	**3.325.000**	**2.994.000**	**3.325.000**
Mutaties van balanspost naar reserves				
gb 189996 Stuurgroep A2020	280.000		280.000	0
gb 190203 nog te verrekenen CSZ	51.000		51.000	0
	331.000	**0**	**331.000**	**0**
	3.325.000	**3.325.000**	**3.325.000**	**3.325.000**

Verloop investeringsfonds 1-7-2018/31-12-2018	
Saldo per 1 juli 2018 (zie tabel hierboven)	3.325.000
Toevoeging krimpgelden 2018 (heel jaar)	1.012.000
toevoeging gemeenten/provincie (half jaar)	131.500
onttrekking kosten board en thematafels (half jaar)	-175.000
Saldo per 31 december 2018	**4.293.500**

Inwonerbijdrage 1e wijziging 2018

Betreft verhoging inwonerbijdrage voor 2e helft 2018

Naam gemeente/Provincie	Aantal inwoners per 1/1/17	Bijdrage Strategische kerntaak (incl onvoorzien)	per inwoner
Aalten	27.041	27.041	1,00
Berkelland	44.230	44.230	1,00
Bronckhorst	36.409	36.409	1,00
Doetinchem	57.085	57.085	1,00
Oost Gelre	29.631	29.631	1,00
Oude IJsselstreek	39.656	39.656	1,00
Winterswijk	28.910	28.910	1,00
Provincie Gelderland		197.222	0,75
Totaal	**262.962**	**460.184**	

Bijdrage per inwoner gemeenten 2e helft 2018	**1,00**
Bijdrage per inwoner provincie 2e helft 2018 in operationele kosten	**0,75**
Bijdrage per inwoner provincie 2e helft 2018 in investeringsfonds	**0,25**
	1,00

Deze 1e wijziging van de begroting 2018 is vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van de Regio Achterhoek op 11 juli 2018.

drs. S. Veneman MBA
secretaris/directeur

Mr. M. Boumans MBA MPM
voorzitter

Bijlage 4 bij het AB voorstel *"de Achterhoek werkt door 2.0"* van 25 april 2018

Procesverantwoording

Het voorliggende voorstel is de resultante van een intensieve periode, waarin veel gesprekken zijn gevoerd en bijeenkomsten georganiseerd. In deze procesverantwoording op hoofdlijnen wordt een aantal van de belangrijkste momenten en stappen weergegeven. Dit geeft een beeld van de hoeveelheid input, en wat daar allemaal mee is gebeurd. Het proces van de doorontwikkeling is gestart door het AB in juni 2015.

<u>Het traject met BMC augustus 2016- mei 2017</u>
Onderdelen van het traject met BMC waren:

- Drie radenconferenties rondom de verschillende samenwerkingsvormen en inhoudelijke focus.
- Drie bijeenkomsten met de zeven colleges.
- Een flink aantal individuele gesprekken met collegeleden, AB leden en secretarissen.

Dit intensieve traject met BMC heeft geleid tot een rapport met de beschrijving van een vijftal scenario's. Geen van deze scenario's kon op voldoende draagvlak rekenen bij gemeenten. Op de C7 van 1 en 2 juni is vervolgens alle input van het proces van de afgelopen twee jaren, met het rapport van BMC en alle input van het werkbezoek in Eindhoven, aan Mark Boumans meegegeven. Aan hem is de vraag gesteld te komen met een ambitieuzer voorstel voor de Achterhoekse samenwerking.

Tijdens de radenconferentie op 19 juni 2017 is deze afspraak bekrachtigd en hebben de gemeenteraden input geleverd voor de manier waarop zij in de toekomst in de samenwerking betrokken willen zijn.

<u>Stappen gezet door het DB mei 2017- oktober 2017</u>

- In juni is door de voorzitter met de Regio en het DB gewerkt aan een discussienota. Deze is vervolgens besproken met het DB en het AB. In de zomer is het ook besproken met de bestuurlijke klankbordgroep en de 3O Klankbordgroep. Leden van de bestuurlijke klankbordgroep waren Henk Rijks, Han Boer, Marieke Frank, Marianne Besselink, Maureen Sluiter, Otwin van Dijk en Ilse Saris. Leden van de 3O klankbordgroep waren Peter Rikken (VNO-NCW en regiegroep Smart Industry), Foppe Atema (voorzitter Stuurgroep Achterhoek 2020), Beatrijs van Riessen (Estinea en lid Stuurgroep), Willem Huiskamp (AOC Oost en lid Stuurgroep), René van Gils (Graafschap college en lid regiegroep SI). Afwezig Jan Kaak (Kaak Industries en lid regiegroep SI), Claus Martinot (Sité-woondiensten en ACO, bilateraal besproken op 10 augustus) en Koen Knufing (Marku Bouw en Mombarg beton en Stuurgroep).
- In deze periode zijn ook de gesprekken met de provincie gestart over deelname in de Board en een bijdrage van de provincie.

<u>De Achterhoek werkt door</u>

- In de vergadering van 4 oktober heeft het AB *De Achterhoek werkt door 1.0* vastgesteld. Het op dat moment voorliggende voorstel is op een viertal punten geamendeerd. Zie voor de verwerking hiervan bijlage 4a .
- Het dagelijks bestuur heeft in de periode oktober-december een ronde gehouden langs de zeven gemeenteraden om het voorliggend voorstel toe te lichten en vragen hierover te beantwoorden.
- Op 13 december was er op uitnodiging van de griffiers de gelegenheid op verschillende aspecten van het voorstel te bespreken in aanwezigheid van dhr. R. Stolk, expert op het gebied van samenwerking.

In november en december 2017 is in alle gemeenteraden besloten over *De Achterhoek werkt door 1.0*. Hierbij is een aantal moties en amendementen vastgesteld en zijn suggesties meegegeven voor de verdere uitwerking.

Het traject met de raden januari - maart 2018

Deze periode is gebruikt om met de raden verder door te spreken over de uitwerking, mede in relatie tot de ingebrachte moties, amendementen en suggesties.
Op 16 januari hebben afgevaardigde raadsleden van de fracties van zes gemeenten tijdens een werkbijeenkomst in Varsseveld gesproken over en gewerkt aan de uitwerking van een aantal onderwerpen. Het ging onder andere over de rol van raadsleden in de vernieuwde samenwerking, de democratische legitimatie en over hoe een werkbaar Radenforum er praktisch uit zou kunnen gaan zien. Van deze avond is een impressie gemaakt, alsmede beknopte verslagen van besprekingen in vier werkgroepen. Deze zijn gedeeld met alle Achterhoekse raadsleden. Aanvullend hebben fracties van de gemeente Oost Gelre (verhinderd tijdens de eerste werkbijeenkomst) hun input gegeven op 31 januari.

Op basis van deze werksessies heeft het DB een "deelvoorstel" gemaakt en dat in consulterende zin aan de raden voorgelegd: het doel was om te sonderen of raadsleden zich herkennen in de conclusies van het DB aangaande de resultaten van de werksessies en -daaruit voortvloeiend- de Achterhoek Raad. In bijlage 4b vindt u de vragen en opmerkingen van raadsleden op het concept deelvoorstel, en de reactie van het DB daarop.

Het traject met de portefeuillehoudersoverleggen

- In januari en februari is vanuit de Regio een ronde gehouden langs de meeste ambtelijke overleggen en die portefeuillehouder overleggen die direct raken aan de thematafels. Hier is consensus verkregen over de globale inhoud die de Thematafels onder hun hoede krijgen. Deze is terug te vinden in *de Achterhoek werkt door 2.0* Bijlage II. Enkele rode draden uit de besprekingen:
  - Zorg dat de gemeenten elkaar intergemeentelijk kunnen treffen wanneer daar behoefte aan is. Dit hoeft niet structureel te zijn maar soms komt er een onderwerp op. De maandelijkse Regiodag is daar een goede oplossing voor omdat dat ruimte in de agenda's garandeert. Hierbij is behoefte aan ondersteuning vanuit de Regio.
  - Een aantal portefeuillehoudersoverleggen heeft regelmatig afstemming met de vak-gedeputeerde. Hiervoor moet ruimte blijven, soms kan dat aan de Thematafel, soms is een wettelijk geregeld overleg bij de Provincie met alleen wethouders (bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit) nodig. Dit is maatwerk.
  - Enkele Thematafels raken in de huidige portefeuilleverdeling meerdere portefeuillehouders. Het verdient aanbeveling hier bij de portefeuilleverdeling na de verkiezingen rekening mee te houden.
  - Er is een aantal ontwikkelingen gaande op het gebied van het portefeuillehoudersoverleg Sociaal Domein. Dit blijft in de huidige vorm bestaan, er is wel behoefte tot nadere afstemming met het informele portefeuillehouderoverleg Werk & Inkomen.

Juridische en bestuurskundige toets mr. Rob de Greef en prof. Dr. Marcel Boogers

Tijdens gesprekken met onder andere de gemeenteraden van Berkelland en Oude IJsselstreek bleek behoefte aan een onafhankelijke juridische en bestuurskundige toets. Deze zijn uitgevoerd door Rob de Greef en Marcel Boogers. Zie bijlage 5 en 5a voor de uitkomsten hiervan.

Bijlage 4a bij het AB voorstel *"de Achterhoek werkt door 2.0"* van 25 april 2018

Procesverantwoording amendementen AB

Het algemeen bestuur (AB) van Regio Achterhoek heeft bij de behandeling (d.d. 04-10-2017) van het eerste voorstel "*De Achterhoek werkt door*" een aantal kanttekeningen ("amendementen") geplaatst. Deze kanttekeningen zijn vervolgens kenbaar gemaakt aan de colleges en gemeenteraden.

Wat is er opgemerkt?	Reactie:
"*Het AB ziet graag een voorzitter uit de eigen geledingen. Deze rol ziet het AB weggelegd voor de burgemeester van Doetinchem.*"	Bij wet is geregeld (art. 14 lid 1 Wgr) dat de voorzitter van het AB, ook automatisch de voorzitter is van het DB. Daaraan kan ook eenvoudig het voorzitterschap van de Board en het (technisch) voorzitterschap van het Achterhoek Radenforum toegevoegd worden. Dat stellen we voor in artikel 22a en 22h van de nieuwe regeling: **Artikel 22a: Samenstelling Achterhoek Raad** 1. Er is een Achterhoek Raad welke bestaat uit leden. 2. Er zijn zoveel leden als er fracties in de gemeenteraden vertegenwoordigd zijn. 3. *De voorzitter van Regio Achterhoek is voorzitter van de Achterhoek Raad*. De voorzitter is geen lid van de Achterhoek Raad. **Artikel 22h: Samenstelling Achterhoek Board** 1. Er is een Achterhoek Board. 2. In de Achterhoek Board zitten vertegenwoordigers vanuit de overheid, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. 3. De Achterhoek Board bestaat uit tien leden en de voorzitter. *De voorzitter van Regio Achterhoek is de voorzitter van de Achterhoek Board.*

Wat is er opgemerkt?	Reactie:
"*Op een aantal inhoudelijke thema's is zorg over het opheffen van de portefeuillehouders overleggen (de poho's).* *In de komende maanden zal verder worden uitgewerkt welke inhoud onder een thematafel valt en wanneer gemeentelijke afstemming voldoet, bijvoorbeeld rondom wettelijke taken. In dat laatste geval kan intergemeentelijk gewerkt worden met portefeuillehouders overleggen, deze worden niet door de Regio organisatie ondersteund.* *In de uitwerking van de thematafels en de ondersteuning vanuit de Regio is het verzoek nog eens goed te kijken naar de ondersteuning van de samenwerking met Duitsland."*	In het voorstel "De Achterhoek werkt door 2.0" is opgenomen dat: "*In principe komen de Thematafels in plaats van de poho's voor de onderwerpen waar 3O-samengewerkt gaat worden. Dit is in alle poho's besproken en akkoord bevonden, mits er ruimte blijft voor intergemeentelijke afstemming.* *In de praktijk betekent dit dat het poho Sociaal blijft bestaan in zijn huidige vorm en met de huidige ondersteuning. Het poho Werk & Inkomen geeft aan hier op termijn in op te willen gaan.* *Het Werkbedrijf en het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt (POA) zijn zichzelf al gezamenlijk aan het organiseren. Zij vormen straks de Thematafel Onderwijs en Arbeidsmarkt. Deze tafel zoekt nadrukkelijk afstemming met uitvoeringsorganisaties als Laborijn.* *Het poho Vrijetijdseconomie, de samenwerking binnen de Stichting Achterhoek Toerisme en het bestuurlijke overleg sport blijven ongewijzigd en worden (nog) niet meegenomen in de nieuwe werkwijze. Hiervoor blijven de gemeenten verantwoordelijk."*

Wat is er opgemerkt?	Reactie:
"Het stuk is nu nog niet duidelijk genoeg over de rol en naamgeving van het Achterhoeks Radenforum. Op dit onderdeel is nog uitwerking nodig. Het Achterhoeks Radenforum is nadrukkelijk geen vierde bestuurslaag, er worden geen mandaten van de gemeenteraden naar het Achterhoeks Radenforum gemandateerd. *Het Radenforum stemt wel in met de inhoud van de Achterhoekse samenwerking, rondom de meerjarenvisie en de jaarplannen. Ook is het Achterhoeks Radenforum een plek voor ontmoeting en biedt het de mogelijkheid de gemeenteraadsleden vooraan in het proces te betrekken."*	Strikt juridisch gezien worden er in het voorliggende voorstel geen formele taken overgedragen naar andere organen (= geen vierde bestuurslaag). Wel kunnen we, door zaken handiger te organiseren onze samenwerking versterken en versnellen, zónder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheid en de huidige bevoegdheden van de individuele colleges en raden. In de nieuwe samenwerkingsregeling is de taak van de Achterhoek Raad daarom als volgt omschreven: **Artikel 22e. Taken en bevoegdheden Achterhoek Raad** *De Achterhoek Raad geeft inhoudelijk richting aan de samenwerking in de Achterhoek.* Daartoe is de Achterhoek Raad ten minste bevoegd tot: a. het instemmen met de beleidsinhoudelijke meerjarenvisie van Regio Achterhoek; b. het instemmen met de beleidsinhoudelijke jaarplannen van Regio Achterhoek; c. het indienen van moties en het amenderen van voorstellen aangaande de meerjarenvisie en jaarplannen;

	d. het benoemen van leden en plaatsvervangende leden in de Achterhoek Board. Op 16 en 31 januari is er met een vertegenwoordiging van raadsleden gesproken over hun rol en wat voor hen een werkbare en zo democratisch mogelijke invulling van het "Radenforum" zou zijn. In een notendop waren de belangrijkste conclusies: 1. Eén vertegenwoordiger per fractie, met stemgewicht naar aantal raadsleden dat hij/zij vertegenwoordigt; 2. Noem het orgaan "Achterhoek Raad", niet "Radenforum"; 3. Faciliteer en ondersteun voldoende, kom minimaal drie keer per jaar bijeen. Deze resultaten zijn vervolgens verwerkt in een concept-deelvoorstel, en daarna in consulterende zin voorgelegd aan de betrokken raadsleden, wat heeft geleid tot de reacties op het deelvoorstel aangaande de "Achterhoek Raad". Deze reacties staan in bijlage 4b.

Wat is er opgemerkt?	Reactie:
"*Bij een nieuwe opdracht voor de Regio Achterhoek hoort ook een financiële vertaling. De voorlopig genoemde € 2,00 verhoging van de inwonerbijdrage geeft hiervoor een richting. Het AB geeft aan op dit punt formeel te willen besluiten op het moment dat hiervoor een deugdelijke onderbouwing voorligt.* *Participatie vanuit de andere O's moet zich ook financieel vertalen, bijvoorbeeld via een investeringsfonds. De middelen die op dit moment al worden ingezet door de Stuurgroep worden bij de uitwerking van het financieel voorstel betrokken."*	In bijlage 3a is de voorgestelde begrotingswijziging 2018 opgenomen. Daarin wordt ook beschreven waar de (nieuwe) middelen aan besteed worden, en waar de bijdragen vandaag komen. Er wordt formeel over besloten (ook door de gemeenten).

Bijlage 4b bij het AB voorstel *"de Achterhoek werkt door 2.0"* van 25 april 2018

Verantwoording deelvoorstel rol, werking en democratische legitimatie Achterhoek Raad

Op 16 en 31 januari is er met een vertegenwoordiging van gemeenteraadsleden gesproken over de rol van gemeenteraadsleden bij de vernieuwde samenwerking. Het ging daarbij onder andere over de rol van raadsleden in de vernieuwde samenwerking, de democratische legitimatie en over hoe een werkbaar Radenforum er praktisch uit zou kunnen gaan zien. Het resultaat van deze bespreking is verwerkt in het "Concept-deelvoorstel rol raadsleden/Achterhoek Radenforum" dat op 5 februari aan de gemeenten is aangeboden. Het DB beoogde daarmee om te sonderen of de input van de werksessie op een goede manier was verwerkt.

Raadsleden konden vervolgens weer hun reactie geven op dat concept-deelvoorstel en/of aanvullende vragen stellen.

CDA Aalten	
Wat is er opgemerkt?	Reactie:
"1. Wat als de Achterhoek raad niet instemt met een agenda of jaarplan van de Achterhoek Board. Wat gebeurt er dan? Niets en gaat het toch door? Of neemt de Achterhoek Board het plan weer terug en past de Achterhoek Board het aan of maakt iets nieuws?	1. De Achterhoek Board streeft naar plannen die breed gedragen zijn. Als blijkt dat een bepaald project (of het hele Jaarplan) niet de goedkeuring van een meerderheid van de Achterhoek Raad kan wegdragen, zal de Board het voorstel moeten aanpassen.
2. Moet de Achterhoek Board evt. moties/amendementen van de Achterhoek Raad overnemen of hoeft dat niet? Dus is de Achterhoek Raad meer dan alleen een adviesorgaan met sturings mogelijkheid door een bepaalde mate van beslissingsbevoegdheid of niet?	2. Een amendement (en een motie) zijn hele duidelijke oproepen van de democratisch gelegitimeerde volksvertegenwoordigers. Dat betekent dat de Board deze niet naast zich neer kan leggen. Als de Achterhoek Raad niet instemt met een plan van de Board, betekent dat de Board daar niet mee aan de slag kan (omdat er geen draagvlak voor is). In ultimo kan de Achterhoek Raad zelfs (leden van) de Board ontslaan.
3. Vanaf nu het begrip Achterhoek Raad gebruiken.(Duidelijkheid, geen vaagheid van ….forum e.d.)	3. Dit is verwerkt in het huidige voorstel.
4. De Achterhoek raad heeft een Regiogriffier nodig (A.R. griffier) als aanspreekpunt ivm stukken e.d. Deze buiten de bestaande gem. griffiers aanstellen.	4. Er komt ondersteuning voor de Achterhoek Raad, zij het via een separate "griffie", zij het via de Achterhoekse gemeenten. Dit wordt nog nader ingevuld.
5. Volgens mij krijgt de Achterhoek Raad wel een publiekrechtelijke functie, ze gaat ergens over. Dus ook anders beschrijven. Dat zal ook goed zijn richting toekomstige	5. Dat is niet het geval. De Achterhoek Raad (noch de Board) krijgt geen publiekrechtelijke bevoegdheden toegekend: die blijven bij het algemeen bestuur en de colleges en raden.

ontwikkelingen en het functioneren/ betekenis van zo'n A.Raadslid.	
6. Moeten we "ambassadeur" zijn ook niet de "status" geven richting een gemandateerd A.Raadslid? (Positieve toekomst gerichte denkwijze ,stabilisering, slagkracht vergroting e.d.).	6. Eén van de belangrijkste redenen voor de huidige vernieuwingsslag is om raadsleden meer te betrekken bij de regionale samenwerking, en veel meer "aan de voorkant" hun momenten van invloed te geven. Daarmee hopen we (zeker bij leden van de Achterhoek Raad) ook een gevoel van "ambassadeurschap" te kweken.
7. Stukken die naar de gemeenteraden en colleges gaan moeten ook in de Achterhoek Raad aan de orde komen bv. voordat deze naar de gem. raden en colleges gaan. Zie ik niet verwoord staan. Dit heeft ook te maken met een goede beeldvorming en functioneren van de A.Raadsleden. (bv. over begroting e.d.)	7. Dat is wel de bedoeling: in principe zijn de leden van de Achterhoek Raad aan zet om (als eerste) de stukken te beoordelen die voor de inhoudelijke Achterhoekse samenwerking relevant zijn. In sommige gevallen (denk bijv. aan de begroting) blijft de individuele gemeenteraad altijd aan zet.
8. Is een advies, om een veelheid aan amendementen en moties e.d. van de diverse raden en colleges te voorkomen, om voor te stellen om colleges en raden van de individuele gemeenten gelijk de voorstellen van de Regio Achterhoek (Bestuur en Board) te behandelen?	8. De vernieuwde inhoudelijke samenwerking (lijn: Achterhoek Raad, Board, Thematafels) en het formele, publiekrechtelijke traject zoals de begroting (lijn: raden, colleges, algemeen bestuur) worden zo goed en efficiënt mogelijk op elkaar afgestemd.
9. Aan de voorkant van het proces? Kan een Achterhoek raadslid ook in het Bestuur/ Achterhoek Board komen? Dit ook gezien de verschillende amendementen?	9. Dat is in principe niet de bedoeling. De Board bestaat uit wethouders, directeuren van maatschappelijke organisaties en ondernemers (en de voorzitter van de Regio Achterhoek). Het algemeen bestuur bestaat in de nieuwe situatie uit burgemeesters. Voor beide geldt dat het (theoretisch) wel mogelijk is dat raadsleden zitting nemen in het algemeen bestuur en/of Board. De regeling staat hieraan niet in de weg.
10. …over globale inhoud gaan en kaders stellen moet niet te vaag zijn omschreven gezien aan de voorkant meedoen. Dit moet nl. echt wat in gaan houden!	10. De precieze taakomschrijving van de Achterhoek Raad is nu vervat in de samenwerkingsregeling (art. 22e).
11. Jammer dat Oost Gelre apart hun mening nog moest geven. Het is volgens mij juist goed om elkaar te horen zoals in de setting van 16 januari voor het richting geven naar een sterke en slagvaardige Regio Achterhoek met uitstraling."	

Gemeenteraad Berkelland [via griffier]	
Wat is er opgemerkt?	Reactie:
"Gisteravond heeft, zoals bekend, in aanwezigheid van de secretaris-directeur een bespreking plaatsgevonden tussen een afvaardiging van de raad en de voorzitter van het AB van de Regio Achterhoek. Hierbij is van gedachten gewisseld over de doorontwikkeling van de regionale samenwerking. Het besprokene dient als inbreng …: videolink"	De door de raad van de gemeente Berkelland gemaakte opmerkingen zijn betrokken bij het totaalvoorstel. Daarnaast is er een onafhankelijke juridische en bestuurskundige toets uitgevoerd.

Lokaal Belang Doetinchem	
Wat is er opgemerkt?	Reactie:
"Dit voorstel is conform het voorstel dat 16 januari, oa door ondergetekende, is besproken in Varsseveld. Hier was/is groot draagvlak voor. *De discussie ging vooral over de Achterhoekraad en op welke manier de politiek wordt vertegenwoordig. Iedereen was voor een kleine raad met een vorm van gewogen vertegenwoordiging.* *Er was een kleine meerderheid voor deze wijze van (gewogen)vertegenwoordiging* *Met name de constatering:* *"De Achterhoek Raad krijgt geen formele, publiekrechtelijke bevoegdheden overgedragen. Dat betekent dat bijvoorbeeld het geven van zienswijzen over de begroting van de Regio Achterhoek, een bevoegdheid van de individuele gemeenteraad blijft, net als het benoemen van leden in het algemeen bestuur."* *werd door de meeste raadsleden als (nog) zeer belangrijk beoordeeld. Dit is een letterlijk deel van het voorstel, dus geborgd. We kunnen door een negatieve zienswijze de begroting beïnvloeden en houden zo controle over de Achterhoekraad.* *Waarbij ik er vanuit ga dat dat in Doetinchem wat minder speelt omdat wij in Doetinchem voor een sterke Achterhoek zijn. Kortom we houden invloed en maken een stap vooruit en kunnen ons daarom in het voorstel vinden."*	De gemaakte opmerkingen passen bij het huidige voorstel/zijn daar in verwerkt.

SGP-CU Doetinchem	
Wat is er opgemerkt?	Reactie:
"*Onze fractie stemt in met (deel)voorstel en heeft geen op of aanvullingen.* "	De gemaakte opmerkingen passen bij het huidige voorstel/zijn daar in verwerkt.

VVD Doetinchem	
Wat is er opgemerkt?	Reactie:
"Voor de VVD gaat dit voorstel erg ver en behoeft daarom absoluut expliciet besluit." [Naschrift van de griffier te Doetinchem: *"In reactie hierop heb ik de fractievoorzitter bericht dat het de bedoeling is dat het totaalvoorstel voor expliciete besluitvorming naar de gemeenteraden gaat."]*	Zowel de colleges als de raden zullen nog expliciet besluiten (kunnen) nemen over de vernieuwde samenwerking. Het concept-deelvoorstel was bedoeld om te sonderen of het DB de input van de raadsleden herkenbaar heeft verwerkt.

CDA Winterswijk	
Wat is er opgemerkt?	Reactie:
"In het deelvoorstel staat dat er 1 raadslid per fractie benoemd wordt. Is het mogelijk om die afvaardiging te laten wisselen, afhankelijk van het onderwerp dat ter bespreking voor ligt? *Daarnaast vinden wij het belangrijk dat bij de eerste keer bespreken van een onderwerp (toelichting op de opgave die we hebben) zoveel mogelijk raadsleden aanwezig zijn."*	De nieuwe regeling biedt deze mogelijkheid: elke fractie kan iemand benoemen die als lid of plaatsvervangend lid van de Achterhoek Raad optreedt. Ook kan er een andere plaatsvervanger afgevaardigd worden dan de "vaste" leden (art.22d lid 2). Het is niet noodzakelijk deze voordracht op schrift te stellen of kenbaar te maken. Elk raadslid mag altijd aanwezig zijn bij bijeenkomsten van de Achterhoek Raad. Daarbij heeft steeds maar één vertegenwoordiger per fractie spreek- en stemrecht.

D66 Winterswijk	
Wat is er opgemerkt?	Reactie:
"Vanuit D66 Winterswijk zijn wij positief over het deelvoorstel Achterhoek Raad. *Echter hebben wij nog wel een paar opmerkingen. Wij zouden graag zien dat we zowel een raadslid als een commissielid zouden kunnen sturen, wij begrijpen ook dat dit lastig is aangezien er gemeenten zijn zonder commissies etc. Wij zien echter graag de mogelijkheid om diegene uit de fractie te sturen die op een bepaald gebied de kennis bezit. Verder zijn wij uiterst positief over het deelvoorstel."*	Zie ook de voorgaande reactie. De nieuwe samenwerkingsregeling voorziet in deze mogelijkheid (art. 22d), waarbij de wenselijke volgorde van vertegenwoordiging is: 1. Raadslid; 2. Plaatsvervangend raadslid; 3. Tweede plaatsvervanger. Deze tweede plaatsvervanger hoeft niet per sé een raadslid te zijn (en mag dus ook een commissielid zijn), maar moet wel op een Kieslijst hebben gestaan tijdens de verkiezingen, zodat er in ieder geval altijd iemand namens een fractie zit die wel verkiesbaar is geweest. Dit met name in het kader van een zo groot mogelijke democratische legitimatie.

De Achterhoek werkt door 2.0

Bestuurskundige scan van het voorstel aan het AB van de regio Achterhoek voor een nieuwe regionale samenwerkingsstructuur

Prof. dr. Marcel Boogers

Maart 2018

UNIVERSITEIT TWENTE.

Inleiding

Het DB van de regio Achterhoek heeft mij verzocht om een bestuurskundig oordeel te geven over de voorgestelde nieuwe samenwerkingsstructuur voor de Achterhoek, zoals deze is uitgewerkt in het document 'De Achterhoek werkt door' en in de 24ste Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek. Dit in aanvulling op de juridische toets die door mr. Rob de Greef is uitgevoerd. Voor dit bestuurskundig oordeel heb ik de volgende criteria gehanteerd: *besluitvaardigheid, democratische legitimiteit, realisatiekracht* en *ontwikkelperspectief*. Deze criteria worden vaker gehanteerd om samenwerkingsverbanden te beoordelen. Het laatste criterium heeft betrekking het hanteerbaar maken van ingewikkelde discussies over de verdere ontwikkeling van de samenwerking. De eerste drie criteria komen globaal overeen met de drie redenen die in het voorstel worden genoemd om de samenwerkingsstructuur te vernieuwen: het beter betrekken van raadsleden bij de regionale samenwerking; meer slagkracht in de bestuurlijke besluitvorming; en meer uitvoeringskracht.

Besluitvaardigheid

Besluitvaardigheid heeft te maken met het vermogen om adequaat te reageren (en anticiperen) op vraagstukken die voortkomen uit de opgaven waarvoor de regio zichzelf heeft gesteld.
Dat betekent dat regionale belangen van inwoners, bedrijven en instellingen op een samenhangende manier *('integraal'*) daadkrachtig worden opgepakt en afgewogen. In het verlengde hiervan is het nodig om bij inhoudelijke of lokale belangenconflicten knopen door te kunnen hakken, tegen zo laag mogelijke bestuurlijke kosten ('bestuurlijke drukte') en met een korte doorlooptijd van de besluitvorming.

Voor wat betreft de besluitvaardigheid van de regio betekent het voorstel 'de Achterhoek werkt door' een forse verbetering ten opzichte van de oude situatie.

- Door verschillende overleggremia in een nieuwe structuur onder te brengen ontstaat meer integraliteit en wordt de bestuurlijke drukte flink verminderd.
- De grootste winst van het voorgestelde model zit echter in het kunnen beslechten van lokale belangenconflicten. Door de inhoudelijke besluitvorming over de Agenda Achterhoek 2030 te concentreren in de Board die in meerderheid uit vertegenwoordigers van bedrijven en instellingen bestaat, krijgen de inhoudelijke ambities van de regio meer aandacht en wordt voorkomen dat lokale belangentegenstellingen te zeer gaan domineren. Ook het fractiegewijs vergaderen in de Achterhoek Raad kan helpen dit te voorkomen.

Toch brengt deze hybride vorm van samenwerking (geformaliseerd en niet-geformaliseerd; publiek en privaat) een aantal aandachtspunten met zich mee. Verder zijn er ook nog een aantal andere zaken die om nadere overweging of uitwerking vragen.

- Het eerste is aandachtspunt is de verhouding tussen de besluitvorming van de gemeenteraden, Regio Achterhoek, de Board en de Achterhoek Raad. Daarbij zijn er een paar zaken die in het voorstel verduidelijking behoeven. Als de Regio Achterhoek die de begroting vaststelt (waar elke gemeente even sterk vertegenwoordigd is) anders denkt over de besteding van budgetten dan de Achterhoek Raad die hier uiteindelijk over beslist (en waar een gewogen stemgewicht geldt), wie trekt dan aan het langste eind?
- In het verlengde hiervan dient het aanbeveling om Art 22S.3 van de nieuwe samenwerkingsregeling te heroverwegen. Dit artikel bepaalt dat de niet-gemeentelijke leden

van de Board zich van stemming onthouden als het onderwerp van beraadslaging zich volgens de drie gemeentelijke leden niet leent voor besluitvorming door een ander dan de lokale overheid. Het gevaar van deze formulering is dat het artikel kan worden misbruikt om ongewenste besluitvorming tegen te houden. Een tweede probleem is dat er dan nog maar drie boardleden beslissen. Het is daarom logischer vooraf te bepalen waar het primaat van het lokaal bestuur de doorslag hoort te geven: deze taken horen dan bij Regio Achterhoek en niet bij de Board thuis.

- De leden van de Board worden aangesteld en aangestuurd door een uit fractievoorzitters samengesteld regioparlement: de Achterhoek Raad. Dit geeft de Board bedoeld of onbedoeld een publiekrechtelijke legitimatie, terwijl de Board geen publiekrechtelijke bevoegdheden heeft. Dit kan tot verwarring en onduidelijkheden leiden. Het is daarom van belang steeds helder te maken hoe de besluitvorming van gemeenten en Regio Achterhoek (waar juridisch bindende beslissingen worden genomen) zich verhoudt tot die in de Board.
- Het laatste punt betreft de inzet van de andere twee O's: de ondernemers en (onderwijs-) instellingen. De Board heeft geen publieke bevoegdheden maar beslist wel over de inzet van publieke middelen. Dit terwijl de overheid 4 van de 10 zetels in de Board inneemt. Welke (principe-) afspraken zijn gemaakt over de financiering en de inzet van andere middelen door bedrijven en instellingen aan het realiseren van de agenda Achterhoek 2030?
- Tot slot nog een opmerking over de samenwerking met Duitsland. Volgens het voorstel krijgt deze een duidelijke plek in de regionale samenwerking, maar niet helemaal duidelijk is waar en hoe. Het is denkbaar dat Duitse bedrijven en instellingen in de Board en aan de thematafels vertegenwoordigd zijn, maar het voorstel is onduidelijk over de wenselijkheid (ook niet in de toekomst) hiervan.

Democratische legitimiteit

Democratische legitimiteit heeft betrekking op de mate waarin inwoners en hun vertegenwoordigers invloed hebben op besluitvormingsprocessen. In het verlengde hiervan is het van belang dat inwoners hun wensen en problemen bij raadsleden naar voren kunnen brengen en dat raadsleden zich hierover kunnen informeren. Hiervoor is het nodig dat er goede sturings- en verantwoordingsinformatie wordt gegeven waarop politieke oordelen kunnen worden gebaseerd. Dit vraagt ook om heldere en transparante besluitvorming.

Economische boards groeien overal in Nederland, maar bijna nergens is er goed nagedacht over een goede democratische legitimatie van de besluitvorming in deze organen. Met het voorgestelde model wordt de Achterhoek hier een uitzondering op.

- Het voorstel is biedt een innovatieve manier om raadsleden eerder en nadrukkelijker bij regionale keuzevraagstukken te betrekken. Door te bevorderen dat zij fractiegewijs vergaderen worden raadsleden uitgedaagd om regionale belangen af te wegen in plaats van zich volledig op lokale belangen te richten.
- Met de Achterhoek Raad ontstaat een regionale politieke ruimte waarin regionale keuzevraagstukken kunnen worden besproken. Er zijn maar weinig plekken in Nederland waar de regionale democratie zo sterk is ontwikkeld.
- Het voorstel voorziet in de noodzakelijke versterking van een regionale griffie-functie voor de

Achterhoek Raad.

- Het voorstel om de cyclus van de Achterhoek Raad te synchroniseren met die van gemeenteraden is eenvoudig maar effectief, verschillen in de momenten waarop regionale voorstellen in de raden worden behandeld is voor raadsleden een belangrijke bron van ergernis.

Om deze sterke punten beter tot hun recht te laten komen, zijn er onderdelen in het voorstel die dienen te worden uitgewerkt of toegelicht.

- De Achterhoek Raad betekent zoals gezegd de ontwikkeling van een regionale politieke ruimte. Om die te vullen moeten betrokkenen ervaring opdoen met het bespreken van regionale vraagstukken vanuit een regionaal (en niet een lokaal) perspectief. Het verdient daarom aanbeveling om de Raad vaker dan 3 keer per jaar bijeen te laten komen. Dat de Raad bijeenkomt op de 6 wekelijkse regiodag waarop andere regionale gremia vergaderen, ligt meer in de rede.
- De Raad benoemd de leden van de Board en kan ze ook ontslaan. De private deelnemers van de Board (de meerderheid van de leden) worden zo geconfronteerd met politieke risico's die vreemd voor ze zijn. De uitzonderlijke situatie dat het provinciale lid van de Board (GS-lid) wordt ontslagen, zal ook tot complicaties leiden. Ik raad daarom aan om de ontslagmogelijkheid te vervangen door toepassing van het vertrouwensbeginsel, dat trouwens ook in het openbaar bestuur geldt. De leden van de Board hebben bij aanstelling het vertrouwen van de Raad gekregen, wat kan worden opgezegd met een motie van wantrouwen. Het is dan aan de Boardleden of aan degenen die hen hebben voorgedragen om daar eventuele consequenties aan te verbinden.
- Het is verstandig om in de regeling op te nemen dat de Board gezamenlijk verantwoordelijk is; deze collegiale verantwoordelijkheid maakt individuele Boardleden minder kwetsbaar.
- De Achterhoek Raad stelt de Agenda vast en de jaarplannen waarin deze worden uitgewerkt. De middelen hiervoor worden door de gemeenteraden ter beschikking gesteld. Dat gebeurt indirect door zienswijzen te geven op de begroting van de regio Achterhoek of direct door besluiten te nemen over regionale projecten met 'nieuw' budget. Hiermee zijn er twee parallelle democratische besluitvormingsprocedures ontstaan die slecht met elkaar verbonden zijn. Bij conflicten over begrotingen en budgetten kan dit tot complicaties leiden. Dit probleem is eenvoudig op te lossen door de Achterhoek Raad een adviserende rol richting de gemeenteraden te geven. De Achterhoek Raad wordt zo tevens een gezamenlijke raadscommissie van alle gemeenteraden. De Achterhoek Raad adviseert de raden dan over de begroting en de budgetten (en evt. andere voorstellen) waar gemeenteraden over dienen te beslissen. Op deze manier kunnen de leden van de Raad daadwerkelijk ambassadeurs zijn van regionale samenwerking in hun gemeenteraden.
- Artikel 22g van de regeling is nogal ingewikkeld geformuleerd "Elk lid heeft zoveel stempunten als de fractie(s) die hij vertegenwoordigt, raadsleden kent in zijn gemeenteraad." Ik zou ervan maken: "elk lid van de Achterhoek raad kent zoveel stempunten als het aantal raadsleden dat zij/hij vertegenwoordigt."

Realisatiekracht

Realisatiekracht gaat over het vermogen om de benodigde middelen te vergaren en deze effectief en efficiënt in te zetten voor het realiseren van regionale beleidsdoelen. Meer concreet betekent dit dat er (ambtelijke) capaciteit en financiële middelen moeten zijn voor de voorbereiding en uitvoering van voorstellen. Verder is lobbymacht nodig: goede contacten op andere bestuursniveaus en het vermogen om met één mond te kunnen spreken richting andere overheden.

Het voorstel biedt op deze punten een flinke verbetering ten opzichte van de bestaande situatie, al zijn er wel wat zaken die verduidelijking behoeven.

- Het voorstel biedt met de instelling van de Board, thematafels en met extra ambtelijke ondersteuning veel realisatiekracht. Of die realisatiekracht zich ook manifesteert hangt af van de personele invulling van de thematafels, de ondersteuning van die tafels en van het samenspel tussen Board en thematafels.
- De thematafels hebben een voorbereidende en uitvoerende functie: zij bereiden de jaarplannen voor en voeren deze uit. Het functioneren van de Board en daarmee ook de Raad is dus erg afhankelijk van de kwaliteit van de thematafels.
- Het is lastig in te schatten of de voorgestelde ambtelijke ondersteuning van de thematafels voldoende is. Daar waar extra inzet nodig is, zouden hier in de Regio Achterhoek afspraken over moeten worden gemaakt. Het zou goed zijn om dit in de regeling en de toelichting expliciet te benoemen. Verder dient het aanbeveling om na te gaan of bedrijven en instellingen ook capaciteit kunnen leveren bij de inhoudelijke voorbereiding en uitwerking van plannen en projecten.
- Wat eerder is gezegd over de (financiële) bijdrage van private partners, is ook hier van belang. Welke (principe-) afspraken zijn gemaakt over de financiering en de inzet van andere middelen door bedrijven en instellingen ten behoeve van de agenda Achterhoek 2030?

Ontwikkelperspectief

Om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen is het van belang dat de bestuursvorm enige mate van flexibiliteit heeft. Verder moet worden voorkomen dat discussies over de mogelijke doorgroei van de samenwerkingsconstructie het functioneren ervan niet teveel gaan hinderen.

In het voorstel wordt ervoor gepleit om structuurdiscussies te beëindigen en de gekozen structuur samen verder te ontwikkelen. Dat is een juiste keuze. Bij structuurdiscussies is het beste vaak de vijand van het goede. Voorgesteld wordt daarom om in de nieuwe structuur te ervaren waar de nieuwe werkwijze goed loopt en waar het ‘knelt’. Zo kan ‘werkendeweg’ tot een steeds betere, effectievere samenwerkingsvorm worden gekomen.

- Toch moet worden voorkomen dat het functioneren van de samenwerking wordt gehinderd door verschillen van inzicht over de bestuurlijke toekomst van de regio. Betrokkenen die vrezen dat de samenwerking zal leiden tot een ontwikkeling in de richting van een ongewenste toekomst, zullen zich er dan minder voor inzetten.
- Om dit te voorkomen is het daarom van belang dat er diepgaander wordt geëvalueerd dan wordt voorgesteld. Het verdient aanbeveling om de evaluatiebepaling uit de regeling aan te scherpen. Een jaarlijkse voorgangsrapportage is niet voldoende voor een serieuze evaluatie. Een (liefst extern uitgevoerde) evaluatie van de regeling na 2 jaar biedt meer garanties voor het ‘werkendeweg’ verbeteren van de samenwerking.

Memo

PROOF Adviseurs bv
Postbus 90416
2509 LK Den Haag

info@proofadviseurs.nl
proofadviseurs.nl

rabo NL43RABO0303425660
btw NL8550.87.250.B01
kvk 63084619

Aan
Saar Veneman

Van
mr. Rob de Greef

Datum
8 maart 2018

Betreft
Structuur Regio Achterhoek

Aanleiding

In het algemeen bestuur van 4 oktober 2017 is het stuk *De Achterhoek werkt door* besproken. In dit stuk is een uitwerking opgenomen van de

Er wordt goed samengewerkt met ondernemers, onderwijs, maatschappelijke partners en overheid, de zgn. *triple helix*. Een van de aandachtspunten is de democratische legitimatie, en dan met name de politieke betrokkenheid. Verder zijn er vaak capaciteitsproblemen bij de gemeenten. Er is een veelvoud aan overleggen, hetgeen tot dubbel werk leidt en tot onduidelijkheid omtrent wie waarover gaat.

In de nieuwe situatie blijft het openbaar lichaam Regio Achterhoek bestaan. Dat betekent dat er een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter blijven. Naast die formele structuur komt een andere structuur te staan, bestaande uit een Achterhoek-raad, een Achterhoek-Board en een onafhankelijk voorzitter. Daarnaast bestaan er nog thematafels.

Doelstellingen van de veranderingen zijn:

- Betrokkenheid van de raadsleden bij de regionale samenwerking te vergroten;
- Raadsleden meer aan het stuur krijgen bij de inhoud van de samenwerking;
- Slagkracht besluitvorming vergroten
- Uitvoeringskracht verbeteren

De belangrijkste vragen zijn hoe het zit met de democratische legitimiteit en of het model juridisch wel kan. In dit memo zal dat met name vanuit juridisch perspectief worden bekeken. Prof. dr. Marcel Boogers zal in zijn advies ingaan op de bestuurskundige kant. In dit memo wordt met name naar de organisatorische kant gekeken (de organen en hun samenstelling). In de bijlage is een artikelsgewijs commentaar opgenomen.

Conclusie

Het model zoals vormgegeven is juridisch grotendeels mogelijk. Een belangrijk knelpunt zit in het feit dat organen als de Achterhoek Raad, de Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels in de gemeenschappelijke regeling worden ingesteld (of althans niet door het algemeen bestuur). Dat is in strijd met de Wet gemeenschappelijke regelingen. Dergelijke organen moeten door het algemeen bestuur worden ingesteld, waarbij dit kan als adviescommissie of als bestuurscommissie.

Voorts moet nog een keer goed gekeken worden naar de relatie tussen de Achterhoek Board en de Achterhoek Raad, alsmede naar de besluitvorming in de Board. Deze doen afbreuk aan de betrokkenheid van andere partijen dan de gemeentelijke overheden.

Tot slot moet beter vastgelegd worden wat de verantwoordelijkheidsafbakening is tussen algemeen bestuur, dagelijks bestuur en voorzitter enerzijds en de Raad, Board en Thematafels anderzijds. Dat blijft diffuus, zeker in de gemeenschappelijke regeling.

Dat laat onverlet dat met de beoogde Achterhoek Raad een belangrijke impuls wordt gegeven aan de betrokkenheid van de gemeenteraden, met inachtneming van de positie van politieke minderheden. Het model is wat dat betreft vernieuwend. De democratische sturing én controle kan ermee versterkt worden. Gewaakt moet ervoor worden dat er een goede balans blijft bestaan in het aantal vergaderingen. Bij te weinig vergaderingen zal het gevoel ontstaan dat er toch geen grip en invloed ontstaat, terwijl teveel vergaderingen er toe kunnen leiden dat raadsleden het gevoel krijgen dat ze steeds voor niks komen praten en dat het vooral tijdverspilling is. Er moet dus niet te vaak vergaderd worden én er moet dan ook echt iets zijn dat politieke besluitvorming of debat vereist.

Hieronder wordt e.e.a. kort nader uit de doeken gedaan.

Juridisch kader

Algemeen

Op het openbaar lichaam Regio Achterhoek is de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna ook: Wgr) van toepassing. Daarnaast spelen ook de Algemene wet bestuursrecht en de Gemeentewet een rol waar het gaat om bevoegdheidstoedeling en de democratische controle.

In dit memo wordt uitgegaan van de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek zoals deze zal luiden wanneer het voorstel voor de 24e wijziging wordt aangenomen. De gemeenschappelijke regeling is een zogenoemde gemengde regeling van raden en colleges. De burgemeesters nemen niet als apart orgaan aan de gemeenschappelijke regeling deel. In overeenstemming met artikel 13 lid 1 Wgr bepaalt artikel 7 lid 2 GR dat de leden van het algemeen bestuur door de gemeenteraden worden aangewezen. Iedere raad wijst daarbij één lid aan, waarbij gekozen kan worden uit raadsleden, de burgemeester en de wethouders.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en twee andere leden (art. 12 lid 1 GR). Deze andere leden worden door en uit het algemeen bestuur aangewezen (art. 12 lid 2 GR). Dit geheel in overeenstemming met de uitgangspunten van artikel 14 Wgr. Nu er zeven leden in het algemeen bestuur zitting hebben (met ieder één stem) en er een dagelijks bestuur van drie leden is, is tevens voldaan aan de eis van artikel 14 lid 3 Wgr dat de leden van het dagelijks bestuur nimmer een meerderheid mag hebben in het algemeen bestuur.

Ook de benoeming van de voorzitter (art. 16 GR) is in overeenstemming met hetgeen de Wet gemeenschappelijke regelingen daaromtrent stelt (art. 13 lid 9 Wgr).

Tot slot kent de gemeenschappelijke regeling de mogelijkheid om adviescommissies (art. 21 GR) en bestuurscommissies (art. 22 GR) in te stellen. Dit is in overeenstemming met de artikelen 24 en 25 Wgr. Hetgeen in artikel 22 lid 2 GR is bepaald, de vereiste verklaring van geen

bezwaar voor instelling van de bestuurscommissie, is in strijd met artikel 25 lid 2 Wgr zoals dat sinds 2015 geldt. De Wet gemeenschappelijke regelingen voorziet in een voorhangprocedure, waardoor een toestemmingseis zoals een verklaring van geen bezwaar afstuit op artikel 10:32 lid 1 jo. art. 10:26 Awb.

De gemeenschappelijke regeling wordt problematischer vanaf het moment dat de Achterhoek Raad, het Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels aan bod komen. Deze organen worden namelijk bij de gemeenschappelijke regeling ingesteld en dat is iets wat de Wet gemeenschappelijke regelingen niet mogelijk maakt. Er kunnen niet zomaar organen worden ingesteld, dat moet via de weg van artikel 24 Wgr (adviescommissies) of van artikel 25 Wgr (bestuurscommissies). In beide gevallen geldt dat het algemeen bestuur tot instelling moet overgaan. Deze bevoegdheid kan het algemeen bestuur niet delegeren aan de gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders (art. 10:15 Awb), noch kunnen deze organen op andere wijze deze bevoegdheid van het algemeen bestuur uitoefenen.

De gemeenschappelijke regeling zal op dit punt dus moeten worden aangepast. Dit betekent overigens niet dat de materiële uitgangspunten niet alsnog kunnen worden doorgevoerd. Het gaat om een minimale, vooral technische aanpassing in de zin dat het algemeen bestuur tot instelling bevoegd is.

Tot slot nog dit. De gemeenschappelijke regeling lijkt zo te zijn ingericht dat de Achterhoek Board voorstellen voorbereid, daarbij geadviseerd/ondersteund door de Thematafels, de Achterhoek Raad stelt ze vast en de Thematafels voeren ze uit of zijn daarvoor verantwoordelijk. Dat past niet bij het feit dat in de onderliggende stukken steeds vermeld wordt dat er geen bevoegdheden worden uitgeoefend. Die blijven immers bij de gemeenteraden, resp. algemeen bestuur en dagelijks bestuur van de Regio. Als dat echt waar is, dan is er ook niets om voor te bereiden of uit te voeren, laat staan om over te besluiten via stemming. Een meerderheidsstemming leidt immers niet tot gebondenheid, al helemaal niet voor degenen die tegenstemden.

Wat de relatie is met de taken en bevoegdheden van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter van de Regio Achterhoek blijft in de gemeenschappelijke regeling geheel buiten beschouwing. Deze organen blijven immers formeel bevoegd (voor benoeming en ontslag van ambtenaren bij de Regio, de begroting en jaarrekening), naast de ‘bevoegdheden’ van de Raad, Board en Tafels. Dit moet duidelijker naar voren komen.

Achterhoek Raad

De instelling van een Achterhoek Raad komt nadrukkelijk tegemoet aan de wens tot meer politieke invloed en versterkte democratische legitimatie. In de Achterhoek Raad hebben immers alle fracties, afkomstig uit alle gemeenteraden een zetel (art. 22a GR). Zo kunnen alle politieke geluiden gehoord worden, ook die van politieke minderheden.

De juridische status van de Achterhoek Raad is wat diffuus. Er wordt niet beoogd bevoegdheden over te dragen (delegeren) of te mandateren aan de Achterhoe k Raad. In die zin is dan dus geen sprake van een bestuurscommissie ex artikel 25 Wgr. Dat zou de Achterhoek Raad een adviescommissie maken. Dat klinkt vaak negatief, maar dat hoeft natuurlijk niet . De Achterhoek Raad kan het algemeen bestuur van de Regio Achterhoek adviezen geven hoe om te gaan met

zijn bevoegdheden. Dat kunnen zwaarwegende adviezen zijn die het algemeen bestuur slechts gemotiveerd naast zich kan neerleggen. Op die manier ontstaat een vorm van politieke binding die noodzakelijk zal zijn om het geheel te laten werken. Van juridische binding kan nimmer sprake zijn, dan moeten bevoegdheden wel degelijk overgedragen worden.

Toch lijkt de Achterhoek Raad wel degelijk beslissingen te nemen. Daartoe wordt immers bepaald dat hij bij gewone meerderheid beslist (art. 22g lid 2 GR). Om die reden hebben de leden ook gewogen stemrecht naar rato van hun aantal zetels in de gemeenteraad (art. 22g lid 3 GR). Op die manier wordt recht gedaan aan de positie die een fractie in de gemeenteraad inneemt, en daarmee tot op zekere hoogte ook aan het resultaat van de gemeenteraadsverkiezingen.[1] En de Achterhoek Raad moet instemmen met beslissingen die door de Achterhoek Board worden voorbereid, zoals de meerjarenvisie, jaarplannen e.d. Wat betekent deze instemming? Kan het algemeen bestuur anders niet besluiten? Een adviesbevoegdheid kan nooit zover gaan dat de weigering advies te geven (omdat niet besloten wordt hoe het advies moet luiden) leidt tot het feit dat geen besluitvorming plaatsvindt.

Wanneer de Achterhoek Raad beslissingen moet kunnen nemen die anderen (juridisch) binden, dan ligt een bestuurscommissie voor de hand. Anders komt een adviescommissie tot stand. Deze kan worden vormgegeven op de beoogde wijze, met inachtneming van de andere gemaakte opmerkingen.

Tot slot valt nog op dat in de begeleidende stukken ook gesproken wordt over de rol die de leden van de Achterhoek Raad jegens de gemeenteraad hebben. Daarover is niks in de gemeenschappelijke regeling terug te vinden. Gaan er voorstellen van de Achterhoek Raad rechtstreeks naar de gemeenteraden (evt. door tussenkomst van het college van burgemeester en wethouders) of loopt dit dan weer via het algemeen bestuur (evt. door tussenkomst van het dagelijks bestuur). De gemeenschappelijke regeling bepaalt hieromtrent helemaal niets.

Wanneer de Achterhoek Raad iets beslist wat in het algemeen bestuur moet worden vastgesteld, dan betekent dit nog niet automatisch dat het algemeen bestuur hetzelfde besluit neemt. In het algemeen bestuur zitten straks uitsluitend nog burgemeesters, althans dat wordt beoogd.[2] Zij vertegenwoordigen daarbij echter hun eigen gemeenteraad (art. 16 Wgr), dus ze kunnen niet zomaar instemmen, wanneer de gemeenteraad dat toch niet wil (het is denkbaar dat er een meerderheid in de Achterhoek Raad voor een bepaalde beslissing is, maar dat de betreffende gemeente dit niet wil). Als dit voor meerdere burgemeesters geldt, dan kan het algemeen bestuur niet positief besluiten.

Achterhoek Board

De Achterhoek Board is een gremium waarin de samenwerking tussen overheid, maatschappelijke instellingen en het bedrijfsleven wordt vormgegeven (art. 22h lid 2 GR). De Board bestaat uit negen leden én een voorzitter. Voorzitter van de Achterhoek Board is de

[1] Er is anders dan bij bijvoorbeeld de Drechtraad, die overigens het algemeen bestuur is van het openbaar lichaam Drechtsteden, geen sprake van een tweede weging naar inwonertal. Dat kan betekenen dat de stem van de leden van een bepaalde gemeenten minder kiezers vertegenwoordigd dan de stem van een lid van de Achterhoek Raad van een andere gemeente.
[2] Terecht wordt dit niet in de gemeenschappelijke regeling verankerd.

voorzitter van de Regio Achterhoek (art. 22h lid 3 GR). De overige leden worden op voordracht van een bepaalde achterban benoemd door de Achterhoek Raad (art. 22m GR). De Achterhoek Raad kan hen in uitzonderlijke gevallen ontslaan (art. 22n lid 4 GR). Wat deze uitzonderlijke gevallen zijn, wordt niet vermeld. Dat betekent dus dat ze in alle gevallen ontslagen kunnen worden, voor zover de Achterhoek Raad duidt dat er sprake is van een uitzonderlijk geval.

De keuze van werken met een voordracht vanuit een achterban en benoeming en ontslag door de Achterhoek Raad is erg ongelukkig. Dit lijkt te impliceren dat de leden van de Achterhoek Board verantwoording schuldig zijn aan de Raad. Wanneer men wil dat participanten uit het bedrijfsleven, van de maatschappelijke instellingen of van de provincie zich ook (moreel) gebonden achten aan de beslissingen in de Board, dan moeten de mensen daar ook echt als vertegenwoordiger van hun achterban zitten. Dat betekent benoeming en ontslag door die achterban. Het provinciebestuur zal niet (meer) mee willen werken wanneer een gedeputeerde door de Achterhoek Raad in een openbare vergadering ontslagen kan worden. Hetzelfde zal gelden voor kopstukken uit het bedrijfsleven of van maatschappelijke organisaties.

In het verlengde daarvan ligt de besluitvorming van de Board. Ieder lid heeft één stem, dus ook de “niet-overheidsleden”. Maar de voorzitter en de twee leden afkomstig van de gemeenten kunnen beslissen dat de andere leden geen gebruik mogen maken van hun stemrecht wanneer zij vinden dat de besluitvorming zich niet leent voor beslissingen van anderen dan lokale bestuurders (de gedeputeerde heeft dan immers ook geen stemrecht). Dit is een zeer onwenselijke bepaling, die politieke problemen kan vergroten. Indien de 3 lokale bestuurders immers hun zin willen doordrijven zonder dat zij een meerderheid hebben (3 van de 10 stemmen immers), dan kunnen zij via deze bepaling alsnog hun zin doordrijven. Dat zal de samenwerking niet ten goede komen. Er moet een heldere keuze gemaakt worden: of iedereen heeft stemrecht en beslist zodoende mee, of alleen de lokale overheden beslissen en de andere partijen nemen uitsluitend aan de beraadslaging deel.

Achterhoek Thematafels

Bij de Achterhoek Thematafels is de status nog iets specialer. Deze worden niet in de gemeenschappelijke regeling ingesteld, zoals Raad en Board, maar zij worden door de Board ingesteld. Hiermee beschikt de Board overigens wel degelijk over een bevoegdheid die hem dus toegekend wordt. Dat geldt ook voor de bevoegdheid de voorzitters en vice-voorzitters te benoemen en te ontslaan.

Met betrekking tot de besluitvorming in een Thematafel geldt hetzelfde als hierboven over omtrent de Board is opgemerkt (zie art. 22s GR).

In de toelichtende stukken staat ook dat de Thematafels mandaat krijgen tot uitvoering. Niet is duidelijk van wie zij dat mandaat krijgen. De vaststelling door de Achterhoek Raad kan immers niet als uit te voeren besluit gelden.

De Achterhoek werkt door 2.0

Bestuurskundige scan van het voorstel aan het AB van de regio Achterhoek voor een nieuwe regionale samenwerkingsstructuur

Prof. dr. Marcel Boogers

Maart 2018

UNIVERSITEIT TWENTE.

Inleiding

Het DB van de regio Achterhoek heeft mij verzocht om een bestuurskundig oordeel te geven over de voorgestelde nieuwe samenwerkingsstructuur voor de Achterhoek, zoals deze is uitgewerkt in het document 'De Achterhoek werkt door' en in de 24ste Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek. Dit in aanvulling op de juridische toets die door mr. Rob de Greef is uitgevoerd. Voor dit bestuurskundig oordeel heb ik de volgende criteria gehanteerd: *besluitvaardigheid, democratische legitimiteit, realisatiekracht* en *ontwikkelperspectief*. Deze criteria worden vaker gehanteerd om samenwerkingsverbanden te beoordelen. Het laatste criterium heeft betrekking het hanteerbaar maken van ingewikkelde discussies over de verdere ontwikkeling van de samenwerking. De eerste drie criteria komen globaal overeen met de drie redenen die in het voorstel worden genoemd om de samenwerkingsstructuur te vernieuwen: het beter betrekken van raadsleden bij de regionale samenwerking; meer slagkracht in de bestuurlijke besluitvorming; en meer uitvoeringskracht.

Besluitvaardigheid

Besluitvaardigheid heeft te maken met het vermogen om adequaat te reageren (en anticiperen) op vraagstukken die voortkomen uit de opgaven waarvoor de regio zichzelf heeft gesteld.
Dat betekent dat regionale belangen van inwoners, bedrijven en instellingen op een samenhangende manier *('integraal'*) daadkrachtig worden opgepakt en afgewogen. In het verlengde hiervan is het nodig om bij inhoudelijke of lokale belangenconflicten knopen door te kunnen hakken, tegen zo laag mogelijke bestuurlijke kosten ('bestuurlijke drukte') en met een korte doorlooptijd van de besluitvorming.

Voor wat betreft de besluitvaardigheid van de regio betekent het voorstel 'de Achterhoek werkt door' een forse verbetering ten opzichte van de oude situatie.

- Door verschillende overleggremia in een nieuwe structuur onder te brengen ontstaat meer integraliteit en wordt de bestuurlijke drukte flink verminderd.
- De grootste winst van het voorgestelde model zit echter in het kunnen beslechten van lokale belangenconflicten. Door de inhoudelijke besluitvorming over de Agenda Achterhoek 2030 te concentreren in de Board die in meerderheid uit vertegenwoordigers van bedrijven en instellingen bestaat, krijgen de inhoudelijke ambities van de regio meer aandacht en wordt voorkomen dat lokale belangentegenstellingen te zeer gaan domineren. Ook het fractiegewijs vergaderen in de Achterhoek Raad kan helpen dit te voorkomen.

Toch brengt deze hybride vorm van samenwerking (geformaliseerd en niet-geformaliseerd; publiek en privaat) een aantal aandachtspunten met zich mee. Verder zijn er ook nog een aantal andere zaken die om nadere overweging of uitwerking vragen.

- Het eerste is aandachtspunt is de verhouding tussen de besluitvorming van de gemeenteraden, Regio Achterhoek, de Board en de Achterhoek Raad. Daarbij zijn er een paar zaken die in het voorstel verduidelijking behoeven. Als de Regio Achterhoek die de begroting vaststelt (waar elke gemeente even sterk vertegenwoordigd is) anders denkt over de besteding van budgetten dan de Achterhoek Raad die hier uiteindelijk over beslist (en waar een gewogen stemgewicht geldt), wie trekt dan aan het langste eind?
- In het verlengde hiervan dient het aanbeveling om Art 22S.3 van de nieuwe samenwerkingsregeling te heroverwegen. Dit artikel bepaalt dat de niet-gemeentelijke leden

van de Board zich van stemming onthouden als het onderwerp van beraadslaging zich volgens de drie gemeentelijke leden niet leent voor besluitvorming door een ander dan de lokale overheid. Het gevaar van deze formulering is dat het artikel kan worden misbruikt om ongewenste besluitvorming tegen te houden. Een tweede probleem is dat er dan nog maar drie boardleden beslissen. Het is daarom logischer vooraf te bepalen waar het primaat van het lokaal bestuur de doorslag hoort te geven: deze taken horen dan bij Regio Achterhoek en niet bij de Board thuis.

- De leden van de Board worden aangesteld en aangestuurd door een uit fractievoorzitters samengesteld regioparlement: de Achterhoek Raad. Dit geeft de Board bedoeld of onbedoeld een publiekrechtelijke legitimatie, terwijl de Board geen publiekrechtelijke bevoegdheden heeft. Dit kan tot verwarring en onduidelijkheden leiden. Het is daarom van belang steeds helder te maken hoe de besluitvorming van gemeenten en Regio Achterhoek (waar juridisch bindende beslissingen worden genomen) zich verhoudt tot die in de Board.
- Het laatste punt betreft de inzet van de andere twee O's: de ondernemers en (onderwijs-) instellingen. De Board heeft geen publieke bevoegdheden maar beslist wel over de inzet van publieke middelen. Dit terwijl de overheid 4 van de 10 zetels in de Board inneemt. Welke (principe-) afspraken zijn gemaakt over de financiering en de inzet van andere middelen door bedrijven en instellingen aan het realiseren van de agenda Achterhoek 2030?
- Tot slot nog een opmerking over de samenwerking met Duitsland. Volgens het voorstel krijgt deze een duidelijke plek in de regionale samenwerking, maar niet helemaal duidelijk is waar en hoe. Het is denkbaar dat Duitse bedrijven en instellingen in de Board en aan de thematafels vertegenwoordigd zijn, maar het voorstel is onduidelijk over de wenselijkheid (ook niet in de toekomst) hiervan.

Democratische legitimiteit

Democratische legitimiteit heeft betrekking op de mate waarin inwoners en hun vertegenwoordigers invloed hebben op besluitvormingsprocessen. In het verlengde hiervan is het van belang dat inwoners hun wensen en problemen bij raadsleden naar voren kunnen brengen en dat raadsleden zich hierover kunnen informeren. Hiervoor is het nodig dat er goede sturings- en verantwoordingsinformatie wordt gegeven waarop politieke oordelen kunnen worden gebaseerd. Dit vraagt ook om heldere en transparante besluitvorming.

Economische boards groeien overal in Nederland, maar bijna nergens is er goed nagedacht over een goede democratische legitimatie van de besluitvorming in deze organen. Met het voorgestelde model wordt de Achterhoek hier een uitzondering op.

- Het voorstel is biedt een innovatieve manier om raadsleden eerder en nadrukkelijker bij regionale keuzevraagstukken te betrekken. Door te bevorderen dat zij fractiegewijs vergaderen worden raadsleden uitgedaagd om regionale belangen af te wegen in plaats van zich volledig op lokale belangen te richten.
- Met de Achterhoek Raad ontstaat een regionale politieke ruimte waarin regionale keuzevraagstukken kunnen worden besproken. Er zijn maar weinig plekken in Nederland waar de regionale democratie zo sterk is ontwikkeld.
- Het voorstel voorziet in de noodzakelijke versterking van een regionale griffie-functie voor de

Achterhoek Raad.

- Het voorstel om de cyclus van de Achterhoek Raad te synchroniseren met die van gemeenteraden is eenvoudig maar effectief, verschillen in de momenten waarop regionale voorstellen in de raden worden behandeld is voor raadsleden een belangrijke bron van ergernis.

Om deze sterke punten beter tot hun recht te laten komen, zijn er onderdelen in het voorstel die dienen te worden uitgewerkt of toegelicht.

- De Achterhoek Raad betekent zoals gezegd de ontwikkeling van een regionale politieke ruimte. Om die te vullen moeten betrokkenen ervaring opdoen met het bespreken van regionale vraagstukken vanuit een regionaal (en niet een lokaal) perspectief. Het verdient daarom aanbeveling om de Raad vaker dan 3 keer per jaar bijeen te laten komen. Dat de Raad bijeenkomt op de 6 wekelijkse regiodag waarop andere regionale gremia vergaderen, ligt meer in de rede.
- De Raad benoemd de leden van de Board en kan ze ook ontslaan. De private deelnemers van de Board (de meerderheid van de leden) worden zo geconfronteerd met politieke risico's die vreemd voor ze zijn. De uitzonderlijke situatie dat het provinciale lid van de Board (GS-lid) wordt ontslagen, zal ook tot complicaties leiden. Ik raad daarom aan om de ontslagmogelijkheid te vervangen door toepassing van het vertrouwensbeginsel, dat trouwens ook in het openbaar bestuur geldt. De leden van de Board hebben bij aanstelling het vertrouwen van de Raad gekregen, wat kan worden opgezegd met een motie van wantrouwen. Het is dan aan de Boardleden of aan degenen die hen hebben voorgedragen om daar eventuele consequenties aan te verbinden.
- Het is verstandig om in de regeling op te nemen dat de Board gezamenlijk verantwoordelijk is; deze collegiale verantwoordelijkheid maakt individuele Boardleden minder kwetsbaar.
- De Achterhoek Raad stelt de Agenda vast en de jaarplannen waarin deze worden uitgewerkt. De middelen hiervoor worden door de gemeenteraden ter beschikking gesteld. Dat gebeurt indirect door zienswijzen te geven op de begroting van de regio Achterhoek of direct door besluiten te nemen over regionale projecten met 'nieuw' budget. Hiermee zijn er twee parallelle democratische besluitvormingsprocedures ontstaan die slecht met elkaar verbonden zijn. Bij conflicten over begrotingen en budgetten kan dit tot complicaties leiden. Dit probleem is eenvoudig op te lossen door de Achterhoek Raad een adviserende rol richting de gemeenteraden te geven. De Achterhoek Raad wordt zo tevens een gezamenlijke raadscommissie van alle gemeenteraden. De Achterhoek Raad adviseert de raden dan over de begroting en de budgetten (en evt. andere voorstellen) waar gemeenteraden over dienen te beslissen. Op deze manier kunnen de leden van de Raad daadwerkelijk ambassadeurs zijn van regionale samenwerking in hun gemeenteraden.
- Artikel 22g van de regeling is nogal ingewikkeld geformuleerd "Elk lid heeft zoveel stempunten als de fractie(s) die hij vertegenwoordigt, raadsleden kent in zijn gemeenteraad." Ik zou ervan maken: "elk lid van de Achterhoek raad kent zoveel stempunten als het aantal raadsleden dat zij/hij vertegenwoordigt."

Realisatiekracht

Realisatiekracht gaat over het vermogen om de benodigde middelen te vergaren en deze effectief en efficiënt in te zetten voor het realiseren van regionale beleidsdoelen. Meer concreet betekent dit dat er (ambtelijke) capaciteit en financiële middelen moeten zijn voor de voorbereiding en uitvoering van voorstellen. Verder is lobbymacht nodig: goede contacten op andere bestuursniveaus en het vermogen om met één mond te kunnen spreken richting andere overheden.

Het voorstel biedt op deze punten een flinke verbetering ten opzichte van de bestaande situatie, al zijn er wel wat zaken die verduidelijking behoeven.

- Het voorstel biedt met de instelling van de Board, thematafels en met extra ambtelijke ondersteuning veel realisatiekracht. Of die realisatiekracht zich ook manifesteert hangt af van de personele invulling van de thematafels, de ondersteuning van die tafels en van het samenspel tussen Board en thematafels.
- De thematafels hebben een voorbereidende en uitvoerende functie: zij bereiden de jaarplannen voor en voeren deze uit. Het functioneren van de Board en daarmee ook de Raad is dus erg afhankelijk van de kwaliteit van de thematafels.
- Het is lastig in te schatten of de voorgestelde ambtelijke ondersteuning van de thematafels voldoende is. Daar waar extra inzet nodig is, zouden hier in de Regio Achterhoek afspraken over moeten worden gemaakt. Het zou goed zijn om dit in de regeling en de toelichting expliciet te benoemen. Verder dient het aanbeveling om na te gaan of bedrijven en instellingen ook capaciteit kunnen leveren bij de inhoudelijke voorbereiding en uitwerking van plannen en projecten.
- Wat eerder is gezegd over de (financiële) bijdrage van private partners, is ook hier van belang. Welke (principe-) afspraken zijn gemaakt over de financiering en de inzet van andere middelen door bedrijven en instellingen ten behoeve van de agenda Achterhoek 2030?

Ontwikkelperspectief

Om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen is het van belang dat de bestuursvorm enige mate van flexibiliteit heeft. Verder moet worden voorkomen dat discussies over de mogelijke doorgroei van de samenwerkingsconstructie het functioneren ervan niet teveel gaan hinderen.

In het voorstel wordt ervoor gepleit om structuurdiscussies te beëindigen en de gekozen structuur samen verder te ontwikkelen. Dat is een juiste keuze. Bij structuurdiscussies is het beste vaak de vijand van het goede. Voorgesteld wordt daarom om in de nieuwe structuur te ervaren waar de nieuwe werkwijze goed loopt en waar het ‘knelt’. Zo kan ‘werkendeweg’ tot een steeds betere, effectievere samenwerkingsvorm worden gekomen.

- Toch moet worden voorkomen dat het functioneren van de samenwerking wordt gehinderd door verschillen van inzicht over de bestuurlijke toekomst van de regio. Betrokkenen die vrezen dat de samenwerking zal leiden tot een ontwikkeling in de richting van een ongewenste toekomst, zullen zich er dan minder voor inzetten.
- Om dit te voorkomen is het daarom van belang dat er diepgaander wordt geëvalueerd dan wordt voorgesteld. Het verdient aanbeveling om de evaluatiebepaling uit de regeling aan te scherpen. Een jaarlijkse voorgangsrapportage is niet voldoende voor een serieuze evaluatie. Een (liefst extern uitgevoerde) evaluatie van de regeling na 2 jaar biedt meer garanties voor het ‘werkendeweg’ verbeteren van de samenwerking.

Memo

PROOF Adviseurs bv
Postbus 90416
2509 LK Den Haag

info@proofadviseurs.nl
proofadviseurs.nl

rabo NL43RABO0303425660
btw NL8550.87.250.B01
kvk 63084619

Aan
Saar Veneman

Van
mr. Rob de Greef

Datum
8 maart 2018

Betreft
Structuur Regio Achterhoek

Aanleiding

In het algemeen bestuur van 4 oktober 2017 is het stuk *De Achterhoek werkt door* besproken. In dit stuk is een uitwerking opgenomen van de

Er wordt goed samengewerkt met ondernemers, onderwijs, maatschappelijke partners en overheid, de zgn. *triple helix*. Een van de aandachtspunten is de democratische legitimatie, en dan met name de politieke betrokkenheid. Verder zijn er vaak capaciteitsproblemen bij de gemeenten. Er is een veelvoud aan overleggen, hetgeen tot dubbel werk leidt en tot onduidelijkheid omtrent wie waarover gaat.

In de nieuwe situatie blijft het openbaar lichaam Regio Achterhoek bestaan. Dat betekent dat er een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter blijven. Naast die formele structuur komt een andere structuur te staan, bestaande uit een Achterhoek-raad, een Achterhoek-Board en een onafhankelijk voorzitter. Daarnaast bestaan er nog thematafels.

Doelstellingen van de veranderingen zijn:

- Betrokkenheid van de raadsleden bij de regionale samenwerking te vergroten;
- Raadsleden meer aan het stuur krijgen bij de inhoud van de samenwerking;
- Slagkracht besluitvorming vergroten
- Uitvoeringskracht verbeteren

De belangrijkste vragen zijn hoe het zit met de democratische legitimiteit en of het model juridisch wel kan. In dit memo zal dat met name vanuit juridisch perspectief worden bekeken. Prof. dr. Marcel Boogers zal in zijn advies ingaan op de bestuurskundige kant. In dit memo wordt met name naar de organisatorische kant gekeken (de organen en hun samenstelling). In de bijlage is een artikelsgewijs commentaar opgenomen.

Conclusie

Het model zoals vormgegeven is juridisch grotendeels mogelijk. Een belangrijk knelpunt zit in het feit dat organen als de Achterhoek Raad, de Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels in de gemeenschappelijke regeling worden ingesteld (of althans niet door het algemeen bestuur). Dat is in strijd met de Wet gemeenschappelijke regelingen. Dergelijke organen moeten door het algemeen bestuur worden ingesteld, waarbij dit kan als adviescommissie of als bestuurscommissie.

Voorts moet nog een keer goed gekeken worden naar de relatie tussen de Achterhoek Board en de Achterhoek Raad, alsmede naar de besluitvorming in de Board. Deze doen afbreuk aan de betrokkenheid van andere partijen dan de gemeentelijke overheden.

Tot slot moet beter vastgelegd worden wat de verantwoordelijkheidsafbakening is tussen algemeen bestuur, dagelijks bestuur en voorzitter enerzijds en de Raad, Board en Thematafels anderzijds. Dat blijft diffuus, zeker in de gemeenschappelijke regeling.

Dat laat onverlet dat met de beoogde Achterhoek Raad een belangrijke impuls wordt gegeven aan de betrokkenheid van de gemeenteraden, met inachtneming van de positie van politieke minderheden. Het model is wat dat betreft vernieuwend. De democratische sturing én controle kan ermee versterkt worden. Gewaakt moet ervoor worden dat er een goede balans blijft bestaan in het aantal vergaderingen. Bij te weinig vergaderingen zal het gevoel ontstaan dat er toch geen grip en invloed ontstaat, terwijl teveel vergaderingen er toe kunnen leiden dat raadsleden het gevoel krijgen dat ze steeds voor niks komen praten en dat het vooral tijdverspilling is. Er moet dus niet te vaak vergaderd worden én er moet dan ook echt iets zijn dat politieke besluitvorming of debat vereist.

Hieronder wordt e.e.a. kort nader uit de doeken gedaan.

Juridisch kader

Algemeen

Op het openbaar lichaam Regio Achterhoek is de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna ook: Wgr) van toepassing. Daarnaast spelen ook de Algemene wet bestuursrecht en de Gemeentewet een rol waar het gaat om bevoegdheidstoedeling en de democratische controle.

In dit memo wordt uitgegaan van de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek zoals deze zal luiden wanneer het voorstel voor de 24e wijziging wordt aangenomen. De gemeenschappelijke regeling is een zogenoemde gemengde regeling van raden en colleges. De burgemeesters nemen niet als apart orgaan aan de gemeenschappelijke regeling deel. In overeenstemming met artikel 13 lid 1 Wgr bepaalt artikel 7 lid 2 GR dat de leden van het algemeen bestuur door de gemeenteraden worden aangewezen. Iedere raad wijst daarbij één lid aan, waarbij gekozen kan worden uit raadsleden, de burgemeester en de wethouders.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en twee andere leden (art. 12 lid 1 GR). Deze andere leden worden door en uit het algemeen bestuur aangewezen (art. 12 lid 2 GR). Dit geheel in overeenstemming met de uitgangspunten van artikel 14 Wgr. Nu er zeven leden in het algemeen bestuur zitting hebben (met ieder één stem) en er een dagelijks bestuur van drie leden is, is tevens voldaan aan de eis van artikel 14 lid 3 Wgr dat de leden van het dagelijks bestuur nimmer een meerderheid mag hebben in het algemeen bestuur.

Ook de benoeming van de voorzitter (art. 16 GR) is in overeenstemming met hetgeen de Wet gemeenschappelijke regelingen daaromtrent stelt (art. 13 lid 9 Wgr).

Tot slot kent de gemeenschappelijke regeling de mogelijkheid om adviescommissies (art. 21 GR) en bestuurscommissies (art. 22 GR) in te stellen. Dit is in overeenstemming met de artikelen 24 en 25 Wgr. Hetgeen in artikel 22 lid 2 GR is bepaald, de vereiste verklaring van geen

bezwaar voor instelling van de bestuurscommissie, is in strijd met artikel 25 lid 2 Wgr zoals dat sinds 2015 geldt. De Wet gemeenschappelijke regelingen voorziet in een voorhangprocedure, waardoor een toestemmingseis zoals een verklaring van geen bezwaar afstuit op artikel 10:32 lid 1 jo. art. 10:26 Awb.

De gemeenschappelijke regeling wordt problematischer vanaf het moment dat de Achterhoek Raad, het Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels aan bod komen. Deze organen worden namelijk bij de gemeenschappelijke regeling ingesteld en dat is iets wat de Wet gemeenschappelijke regelingen niet mogelijk maakt. Er kunnen niet zomaar organen worden ingesteld, dat moet via de weg van artikel 24 Wgr (adviescommissies) of van artikel 25 Wgr (bestuurscommissies). In beide gevallen geldt dat het algemeen bestuur tot instelling moet overgaan. Deze bevoegdheid kan het algemeen bestuur niet delegeren aan de gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders (art. 10:15 Awb), noch kunnen deze organen op andere wijze deze bevoegdheid van het algemeen bestuur uitoefenen.

De gemeenschappelijke regeling zal op dit punt dus moeten worden aangepast. Dit betekent overigens niet dat de materiële uitgangspunten niet alsnog kunnen worden doorgevoerd. Het gaat om een minimale, vooral technische aanpassing in de zin dat het algemeen bestuur tot instelling bevoegd is.

Tot slot nog dit. De gemeenschappelijke regeling lijkt zo te zijn ingericht dat de Achterhoek Board voorstellen voorbereid, daarbij geadviseerd/ondersteund door de Thematafels, de Achterhoek Raad stelt ze vast en de Thematafels voeren ze uit of zijn daarvoor verantwoordelijk. Dat past niet bij het feit dat in de onderliggende stukken steeds vermeld wordt dat er geen bevoegdheden worden uitgeoefend. Die blijven immers bij de gemeenteraden, resp. algemeen bestuur en dagelijks bestuur van de Regio. Als dat echt waar is, dan is er ook niets om voor te bereiden of uit te voeren, laat staan om over te besluiten via stemming. Een meerderheidsstemming leidt immers niet tot gebondenheid, al helemaal niet voor degenen die tegenstemden.

Wat de relatie is met de taken en bevoegdheden van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter van de Regio Achterhoek blijft in de gemeenschappelijke regeling geheel buiten beschouwing. Deze organen blijven immers formeel bevoegd (voor benoeming en ontslag van ambtenaren bij de Regio, de begroting en jaarrekening), naast de ‘bevoegdheden’ van de Raad, Board en Tafels. Dit moet duidelijker naar voren komen.

Achterhoek Raad

De instelling van een Achterhoek Raad komt nadrukkelijk tegemoet aan de wens tot meer politieke invloed en versterkte democratische legitimatie. In de Achterhoek Raad hebben immers alle fracties, afkomstig uit alle gemeenteraden een zetel (art. 22a GR). Zo kunnen alle politieke geluiden gehoord worden, ook die van politieke minderheden.

De juridische status van de Achterhoek Raad is wat diffuus. Er wordt niet beoogd bevoegdheden over te dragen (delegeren) of te mandateren aan de Achterhoe k Raad. In die zin is dan dus geen sprake van een bestuurscommissie ex artikel 25 Wgr. Dat zou de Achterhoek Raad een adviescommissie maken. Dat klinkt vaak negatief, maar dat hoeft natuurlijk niet . De Achterhoek Raad kan het algemeen bestuur van de Regio Achterhoek adviezen geven hoe om te gaan met

zijn bevoegdheden. Dat kunnen zwaarwegende adviezen zijn die het algemeen bestuur slechts gemotiveerd naast zich kan neerleggen. Op die manier ontstaat een vorm van politieke binding die noodzakelijk zal zijn om het geheel te laten werken. Van juridische binding kan nimmer sprake zijn, dan moeten bevoegdheden wel degelijk overgedragen worden.

Toch lijkt de Achterhoek Raad wel degelijk beslissingen te nemen. Daartoe wordt immers bepaald dat hij bij gewone meerderheid beslist (art. 22g lid 2 GR). Om die reden hebben de leden ook gewogen stemrecht naar rato van hun aantal zetels in de gemeenteraad (art. 22g lid 3 GR). Op die manier wordt recht gedaan aan de positie die een fractie in de gemeenteraad inneemt, en daarmee tot op zekere hoogte ook aan het resultaat van de gemeenteraadsverkiezingen.[1] En de Achterhoek Raad moet instemmen met beslissingen die door de Achterhoek Board worden voorbereid, zoals de meerjarenvisie, jaarplannen e.d. Wat betekent deze instemming? Kan het algemeen bestuur anders niet besluiten? Een adviesbevoegdheid kan nooit zover gaan dat de weigering advies te geven (omdat niet besloten wordt hoe het advies moet luiden) leidt tot het feit dat geen besluitvorming plaatsvindt.

Wanneer de Achterhoek Raad beslissingen moet kunnen nemen die anderen (juridisch) binden, dan ligt een bestuurscommissie voor de hand. Anders komt een adviescommissie tot stand. Deze kan worden vormgegeven op de beoogde wijze, met inachtneming van de andere gemaakte opmerkingen.

Tot slot valt nog op dat in de begeleidende stukken ook gesproken wordt over de rol die de leden van de Achterhoek Raad jegens de gemeenteraad hebben. Daarover is niks in de gemeenschappelijke regeling terug te vinden. Gaan er voorstellen van de Achterhoek Raad rechtstreeks naar de gemeenteraden (evt. door tussenkomst van het college van burgemeester en wethouders) of loopt dit dan weer via het algemeen bestuur (evt. door tussenkomst van het dagelijks bestuur). De gemeenschappelijke regeling bepaalt hieromtrent helemaal niets.

Wanneer de Achterhoek Raad iets beslist wat in het algemeen bestuur moet worden vastgesteld, dan betekent dit nog niet automatisch dat het algemeen bestuur hetzelfde besluit neemt. In het algemeen bestuur zitten straks uitsluitend nog burgemeesters, althans dat wordt beoogd.[2] Zij vertegenwoordigen daarbij echter hun eigen gemeenteraad (art. 16 Wgr), dus ze kunnen niet zomaar instemmen, wanneer de gemeenteraad dat toch niet wil (het is denkbaar dat er een meerderheid in de Achterhoek Raad voor een bepaalde beslissing is, maar dat de betreffende gemeente dit niet wil). Als dit voor meerdere burgemeesters geldt, dan kan het algemeen bestuur niet positief besluiten.

Achterhoek Board

De Achterhoek Board is een gremium waarin de samenwerking tussen overheid, maatschappelijke instellingen en het bedrijfsleven wordt vormgegeven (art. 22h lid 2 GR). De Board bestaat uit negen leden én een voorzitter. Voorzitter van de Achterhoek Board is de

[1] Er is anders dan bij bijvoorbeeld de Drechtraad, die overigens het algemeen bestuur is van het openbaar lichaam Drechtsteden, geen sprake van een tweede weging naar inwonertal. Dat kan betekenen dat de stem van de leden van een bepaalde gemeenten minder kiezers vertegenwoordigd dan de stem van een lid van de Achterhoek Raad van een andere gemeente.
[2] Terecht wordt dit niet in de gemeenschappelijke regeling verankerd.

voorzitter van de Regio Achterhoek (art. 22h lid 3 GR). De overige leden worden op voordracht van een bepaalde achterban benoemd door de Achterhoek Raad (art. 22m GR). De Achterhoek Raad kan hen in uitzonderlijke gevallen ontslaan (art. 22n lid 4 GR). Wat deze uitzonderlijke gevallen zijn, wordt niet vermeld. Dat betekent dus dat ze in alle gevallen ontslagen kunnen worden, voor zover de Achterhoek Raad duidt dat er sprake is van een uitzonderlijk geval.

De keuze van werken met een voordracht vanuit een achterban en benoeming en ontslag door de Achterhoek Raad is erg ongelukkig. Dit lijkt te impliceren dat de leden van de Achterhoek Board verantwoording schuldig zijn aan de Raad. Wanneer men wil dat participanten uit het bedrijfsleven, van de maatschappelijke instellingen of van de provincie zich ook (moreel) gebonden achten aan de beslissingen in de Board, dan moeten de mensen daar ook echt als vertegenwoordiger van hun achterban zitten. Dat betekent benoeming en ontslag door die achterban. Het provinciebestuur zal niet (meer) mee willen werken wanneer een gedeputeerde door de Achterhoek Raad in een openbare vergadering ontslagen kan worden. Hetzelfde zal gelden voor kopstukken uit het bedrijfsleven of van maatschappelijke organisaties.

In het verlengde daarvan ligt de besluitvorming van de Board. Ieder lid heeft één stem, dus ook de “niet-overheidsleden”. Maar de voorzitter en de twee leden afkomstig van de gemeenten kunnen beslissen dat de andere leden geen gebruik mogen maken van hun stemrecht wanneer zij vinden dat de besluitvorming zich niet leent voor beslissingen van anderen dan lokale bestuurders (de gedeputeerde heeft dan immers ook geen stemrecht). Dit is een zeer onwenselijke bepaling, die politieke problemen kan vergroten. Indien de 3 lokale bestuurders immers hun zin willen doordrijven zonder dat zij een meerderheid hebben (3 van de 10 stemmen immers), dan kunnen zij via deze bepaling alsnog hun zin doordrijven. Dat zal de samenwerking niet ten goede komen. Er moet een heldere keuze gemaakt worden: of iedereen heeft stemrecht en beslist zodoende mee, of alleen de lokale overheden beslissen en de andere partijen nemen uitsluitend aan de beraadslaging deel.

Achterhoek Thematafels

Bij de Achterhoek Thematafels is de status nog iets specialer. Deze worden niet in de gemeenschappelijke regeling ingesteld, zoals Raad en Board, maar zij worden door de Board ingesteld. Hiermee beschikt de Board overigens wel degelijk over een bevoegdheid die hem dus toegekend wordt. Dat geldt ook voor de bevoegdheid de voorzitters en vice-voorzitters te benoemen en te ontslaan.

Met betrekking tot de besluitvorming in een Thematafel geldt hetzelfde als hierboven over omtrent de Board is opgemerkt (zie art. 22s GR).

In de toelichtende stukken staat ook dat de Thematafels mandaat krijgen tot uitvoering. Niet is duidelijk van wie zij dat mandaat krijgen. De vaststelling door de Achterhoek Raad kan immers niet als uit te voeren besluit gelden.

MEMO WGR

Dirkzwager
advocaten & notarissen

Aan : de heer E. Lionarons
Van : Bart van Meer en Jasper Molenaar
Inzake : Voorstel herziening Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek 24e herziening
Datum : 12 maart 2018

---

1. Inleiding

1.1. De gemeente Oude IJsselstreek heeft ons verzocht om het voorstel tot herziening van de Samenwerkingsregeling Regio Achterhoek 24e herziening te toetsen op legitimiteit en doelmatigheid vanuit het belang van de gemeente. Om de doelmatigheid en democratische legitimiteit (beter) te kunnen beoordelen is er op 8 maart 2018 overleg geweest met de gemeente. Naar aanleiding van dit gesprek is besloten om dit advies te beperken tot de juridische legitimiteit van de beoogde constructie.

1.2. Het bestek van deze adviesvraag is – voor dit moment – beperkt tot hoofdstuk VIII van het voorstel. Dit hoofdstuk heeft namelijk betrekking op het in het leven roepen van de nieuwe samenwerkingsgremia bestaande uit:
- de Achterhoek Raad (paragraaf 3);
- de Achterhoek board (paragraaf 4);
- de Thematafels (paragraaf 5).

Daarnaast wordt in de begeleidende documenten, dus niet in de regeling zelf, gesproken van een "gemeentelijk inwoners panel". Omdat dit niet in de regeling is opgenomen wordt dit panel verder buiten beschouwing gelaten.

2. Legitimiteit

2.1. Allereerst rijst de vraag of er een wettelijke grondslag bestaat voor het instellen van de nieuwe samenwerkingsgremia, waarbij het zo is dat de Achterhoek Board en de Thematafels bestaan uit leden, niet zijnde raadsleden van de deelnemende gemeenten.

Het voorstel voor de herziening

2.2. Het relevante onderdeel van de samenwerkingsregeling met het oog op de legitimiteits-toets wordt gevormd door de volgende twee artikelen:

Hoofdstuk VIII: Commissies

Artikel 21: Commissies van advies

Met het oog op de taken en belangen als bedoeld in de artikelen 3 tot en met 5 van deze regeling kunnen, conform de betreffende bepalingen van de Gemeentewet en de Wet gemeenschappelijke regelingen, commissies van advies worden ingesteld.

Artikel 22: Bestuurscommissies

1. Met het oog op de behartiging van bepaalde belangen kunnen, conform de betreffende bepalingen van de Gemeentewet en de Wet gemeenschappelijke regelingen, bestuurscommissies worden ingesteld.

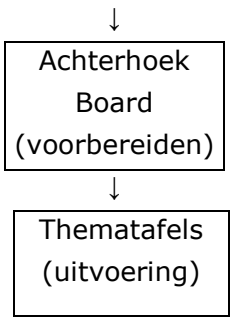
2. Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een commissie als bedoeld in het eerste lid dan na verkregen verklaring van geen bezwaar van de raden van elk der gemeenten.

3. Het algemeen bestuur kan aan een commissie als bedoeld in het eerste lid bevoegdheden van
het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur toekennen, met uitzondering van de bevoegdheden, zoals vermeld in het derde lid van artikel 25 en artikel 33b van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

2.3. Vervolgens worden in hoofdstuk VIIIa, VIIIb en VIIIc het instellen van respectievelijk de Achterhoek Raad, de Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels behandeld. Uit de regeling zelf blijkt niet of deze commissies moeten worden aangemerkt als een bestuurs- of een adviescommissie. Het verschil is wezenlijk omdat aan een bestuurscommissie bevoegdheden gedelegeerd of gemandateerd kunnen worden en aan een adviescommissie niet.

2.4. Wij adviseren de gemeente om duidelijkheid te vragen hoe de Achterhoek Raad, de Achterhoek Board alsmede de Thematafels moeten worden aangemerkt (bestuur- of adviescommissie). Op grond van het concept van de regeling lijkt het voor de hand te liggen dat beoogd is de Achterhoek Raad aan te merken als de bestuurscommissie en de Achterhoek Board en de Thematafels als een adviescommissie. Uit het begeleidend schrijven blijkt dat dit echter niet de bedoeling is. De hiërarchische structuur ziet er als volgt uit:

2.5. Wij adviseren in ieder geval om in de regeling nadrukkelijk de hoedanigheid van deze commissies te benoemen door in hoofdstuk VIIIa, VIIIb en VIIIc een verwijzing te maken naar artikel 21 of 22 van de regeling. Voor dit moment gaan wij er vanuit dat de Achterhoek Raad moet worden aangemerkt als een bestuurscommissie en de Achterhoek Board alsmede de Thematafels als adviescommissies.

3. Achterhoek Raad

3.1. Het instellen van een *bestuurscommissie* is geregeld in artikel 25 Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Een bestuurscommissie kan uitsluitend is het leven worden geroepen als de Samenwerkingsregeling daarin expliciet voorziet. Indien de gemeenschappelijke regeling er niet expliciet in voorziet, kan er geen bestuurscommissie worden ingesteld (zie ook ABRvS 23 maart 2005, ECLI:NL:RVS:2005:AT1949).

3.2. In dit geval voorziet artikel 22 van het concept daarin. Dus uitgaande van het concept kan een bestuurscommissie in het leven worden geroepen. Daarbij valt op dat in artikel 22a lid 1 van de conceptregeling is bepaald "Er is een Achterhoek Raad welke bestaat uit leden". Dat impliceert dat de Achterhoek Raad reeds bestaat, terwijl het Algemeen Bestuur van de Samenwerkingsregeling krachtens artikel 25 Wgr bevoegd is om deze bestuurscommissie in te stellen. Nu voorziet de conceptregeling hier zelf in. Dat lijkt ons niet te verenigen met artikel 25 Wgr.

3.3. Een aanknopingspunt hiervan kan ook worden gevonden in artikel 25 lid 5 Wgr, waarin is bepaald dat het instellingsbesluit van het Algemeen Bestuur de volgende regels moet bevatten:

1. *De werkwijze van de commissie;*
2. *de openbaarheid van de vergaderingen van de bestuurscommissie;*
3. *de voorbereiding, uitvoering en openbaarmaking van de besluiten van de bestuurscommissie;*
4. *het toezicht van het algemeen bestuur of dagelijks bestuur op de bestuurscommissie;*

5. *de verhouding van de overgedragen bevoegdheden tot die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur; en*
6. *de verantwoording van de bestuurscommissie jegens het algemeen bestuur.*

3.4. Gelet hierop moet Hoofdstuk VIIIa worden aangepast, meer in het bijzonder artikel 22a van het concept. Deze zou als volgt kunnen komen te luiden:

> ***Artikel 22a: Bestuurscommissie***
> *Indien en voor zover het Algemeen Bestuur besluit tot het instellen van een bestuurscommissie als bedoeld in artikel 22 van deze regeling dan geldt het navolgende:*
> *1. Een bestuurscommissie draagt de naam "Achterhoek Raad", welke bestaat uit leden.*
> *(…)*

3.5. Behoudens het hiervoor gesignaleerde aandachtspunt is onze indruk dat er geen wettelijke bepalingen zijn die op zichzelf aan het instellen van het gremium de Achterhoek Raad in de weg staan.

Bevoegdheden

3.6. Met het oog op de positie van de gemeente Oude IJsselstreek is het belangrijk om te kijken naar wat de conceptregeling bepaalt ten aanzien van bevoegdheden. Daarbij springt artikel 22 lid 3 in het oog. Dit artikel bepaalt kort gezegd dat het Algemeen Bestuur (AB) aan de Achterhoek Raad bevoegdheden kan toekennen van haarzelf en het Dagelijks bestuur (DB).

3.7. De vraag rijst of de Wgr hieraan in de weg staat. Artikel 30 lid 1 Wgr bepaalt in dat verband dat het slechts mogelijk is dat deelnemende bestuurscommissies bevoegdheden overdragen aan het bestuur van het gemeenschappelijk openbaar lichaam voor zover deze bevoegdheden aan hen toekomen.

3.8. Het Algemeen Bestuur is bevoegd een bestuurscommissie in te stellen, mits expliciet geregeld in de gemeenschappelijke regeling, en het Algemeen Bestuur kan bevoegdheden overdragen aan de bestuurscommissie (de Achterhoek Raad).

3.9. Aan een bestuurscommissie kunnen in beginsel alle bevoegdheden van het Algemeen bestuur en het Dagelijks bestuur worden overgedragen (artikel 25 lid 3 Wgr). Uitgezonderd zijn de bevoegdheid tot het vaststellen van de begroting en de jaarrekening (artikel 34 Wgr), het heffen van rechten (artikel 30 lid 1 onderdeel a Wgr) en het vaststellen van verordeningen door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven.

3.10. Het Algemeen Bestuur mag <u>in de eerste plaats</u> zijn eigen bevoegdheden overdragen. Wanneer het om besluitbevoegdheden in de zin van artikel 1:3 lid 1

Awb gaat, is afdeling 10.1.2 Awb van toepassing. Wanneer het gaat om overdracht van andere bevoegdheden, dan is Afdeling 10.1.2 Awb (delegatie) van overeenkomstige toepassing.

3.11. Het Algemeen Bestuur mag in de tweede plaats bevoegdheden van het Dagelijks Bestuur overdragen. Het Algemeen Bestuur mag de bevoegdheden van het Dagelijks Bestuur alleen overdragen op voorstel van dat Dagelijks Bestuur (artikel

25 lid 4 Wgr). Het Dagelijks Bestuur zelf is niet bevoegd tot overdracht van haar eigen bevoegdheden (zie bijvoorbeeld CRvB 16 maart 2010, ECLI:NLCRVB:2010: BL8816).

3.12. Het Algemeen Bestuur gaat niet over tot het instellen van een commissie als bedoeld in het eerste lid dan nadat de raden van de deelnemende gemeenten van dit voornemen op de hoogte zijn gesteld en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen (artikel 25 lid 2 Wgr).

Conclusie ten aanzien van bevoegdheden

3.13. Aan de hand van de hiervoor genoemde wettelijke bepalingen is onze inschatting dat het gremium Achterhoek Raad hieraan voldoet. Immers, overeenkomstig artikel 25 lid 1 Wgr voorziet artikel 22 van de Samenwerkingsregeling in de mogelijkheid om de Achterhoek Raad als bestuurscommissie in te stellen. Het is Onduidelijk welke bevoegdheden mogelijk (kunnen) worden overgedragen van het Algemeen bestuur en het Dagelijks Bestuur aan de Achterhoek Raad.

3.14. Artikel 22 lid 2 van de conceptregeling bepaalt dat pas wordt overgegaan tot het instellen van de Achterhoek Raad na het verkrijgen van een verklaring van geen bezwaar van de raden van elk der gemeenten. Hier wijkt de tekst af van de wettelijke regeling van artikel 25 lid 2 Wgr, welk artikel bepaalt dat pas tot het instellen van een bestuurscommissie wordt overgegaan nadat de raden hun wensen en bedenkingen naar voren hebben kunnen brengen.

3.15. De conceptregeling gaat verder dan artikel 25 lid 2 Wgr, omdat krachtens artikel 22 lid 2 pas tot het instellen van de Achterhoek Raad kan worden overgegaan nadat van elk der gemeenteraden een verklaring van geen bezwaar is verkregen. Dat zou betekenen dat één gemeente door het niet verlenen van een dergelijke verklaring de instelling van de Achterhoek Raad zou kunnen tegenhouden.

3.16. Hierbij dringt zich wel de vraag op of het mogelijk is om een verdergaande rol aan de betreffende gemeenteraden toe te bedelen dan waarin de Wgr zelf voorziet. Hier zou nader onderzoek naar moeten worden gedaan, waarbij wij ons voor dit moment kunnen voorstellen dat de wettelijke voorwaarde van mogelijkheid van wensen en bedenkingen als een minimum eis moet worden aangemerkt, hetgeen impliceert dat een verdergaande constructie (te weten: goedkeuring c.q. een veto) niet in strijd met de Wgr zou zijn. Zoals gezegd is – indien gewenst – nader onderzoek op dit punt noodzakelijk.

Samenstelling Achterhoek Raad

3.17. Als een bestuurscommissie (lees: de Achterhoek Raad) leden heeft van buiten de deelnemende bestuurscommissies, kunnen er bevoegdheden worden overdragen waartegen het stelsel van de wet zich verzet en die tegen het systeem van de Wgr ingaan (zie hiervoor Gst. 2012/54, paragraaf 4):

> Bij uitvoeringsregelingen worden de territoriale bestuurscommissies soms wel verkend, zeker wanneer sommige deelnemers niet aan alle taken in het brede takenpakket wensen deel te nemen. Zij willen dan ook niet verantwoordelijk zijn voor deze taken en de andere deelnemers willen niet dat partijen die niet meedoen aan een taak wel kunnen beslissen over dat taakveld. Een territoriale bestuurscommissie zou dan uitkomst kunnen bieden. Let wel: de praktijk roept dan om een territoriale bestuurscommissie waarin de deelnemer die minder wil afnemen zitting neemt, terwijl deze partij geen deelnemer is aan de gemeenschappelijke regeling. De overdracht van bevoegdheden is dan wel uitgesloten, nu art. 30 lid 1 WGR het slechts mogelijk maakt dat deelnemende bestuursorganen bevoegdheden overdragen aan het bestuur van het gemeenschappelijk openbaar lichaam, en vervolgens het algemeen bestuur slechts bevoegdheden van het algemeen bestuur of het dagelijks bestuur kan overdragen aan de bestuurscommissie (art. 25 lid 3 WGR). Maar met mandaat aan niet-ondergeschikten zou wel gewerkt kunnen worden (art. 10:3 jo. art. 10:4 Awb). De Algemene wet bestuursrecht lijkt zich daartegen in beginsel niet te verzetten. [52] Mijns inziens moet de rechter hier echter constateren dat de aard van de bevoegdheid zich tegen dergelijke mandatering verzet. Het systeem van de Wet gemeenschappelijke regelingen verzet zich tegen het feit dat niet-deelnemers bevoegdheden toekennen, of dat nu middels delegatie of mandaat is, aan bestuursorganen van het gemeenschappelijk openbaar lichaam. Het past zodoende niet bij de normale werkzaamheden van het gemeenschappelijk openbaar lichaam en ook niet binnen de normale verantwoordingsrelaties, criteria die toegepast moeten worden bij de toetsing van mandaat aan niet-ondergeschikten. [53]

3.18. Hieruit maken wij op dat in een bestuurscommissie geen leden van buiten de deelnemende bestuurscommissies kunnen plaatsnemen. Hieraan wordt voldaan, omdat de conceptregeling in artikel 22a is bepaald dat de leden bestaan uit fractieleden van de deelnemende gemeenten.

Conclusie ten aanzien van de Achterhoek Raad

3.19. Ons geen wettelijke regels bekend die in de weg staan aan het beoogde gremium de Achterhoek Raad. Wel moet dit gremium uitdrukkelijk door het Algemeen Bestuur met inachtneming van de hiervoor genoemde (spel)regels formeel worden ingesteld. Daarbij verdient de rol van de verklaring van geen bezwaar van elk der gemeenten bijzondere aandacht.

4. Achterhoek Board

4.1. Het instellen van commissies van advies is geregeld in artikel 24 Wgr. Hier geldt niet het vereist dat dit slechts mogelijk is indien de Samenwerkingsregeling daarin expliciet voorziet. De conceptregeling voorziet hier overigens ook in. In zoverre is het dus mogelijk om commissies van advies in te stellen.

4.2. Voorts is van belang dat een adviescommissie een commissie kan zijn die het algemeen bestuur adviseert (artikel 24 lid 1 Wgr), het kan een vaste adviescommissie aan het dagelijks bestuur of de voorzitter zijn (artikel 24 lid 2 Wgr) en het kan een andere (tijdelijke) adviescommissie aan het dagelijks bestuur of voorzitter zijn (artikel 24 lid 3 Wgr).

4.3. Het verdient wat ons betreft aanbeveling om duidelijkheid te verkrijgen wat voor soort commissie de Achterhoek Board is in de zin van artikel 24 Wgr. Dat maakt namelijk uit voor de bevoegdheid tot het instellen van de betreffende adviescommissie. Daarbij merken wij voor de goede orde op dat een adviescommissie door het wettelijk aangewezen commissie moet worden ingesteld, maar dat het wel is toegestaan om in de gemeenschappelijke regeling te omschrijven hoe die commissie vervolgens wordt ingevuld.

Bevoegdheden

4.4. Net als wij hebben opgemerkt bij de Achterhoek Raad kan een commissie van advies niet worden ingesteld in/krachtens de gemeenschappelijke regeling zelf. Hiervoor is een instellingsbesluit van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur of de voorzitter vereist. De tekst van het concept moet hierop worden aangepast.

Samenstelling

4.5. De samenstelling van een adviescommissie is in de Wgr niet specifiek geregeld. Dit is jammer, omdat eventuele wettelijke voorschriften omtrent de samenstelling (met andere woorden: wie mogen er lid zijn van de Achterhoek Board) bij uitstek interessant zouden zijn, omdat de conceptregeling beoogt in de Achterhoek Board naast vertegenwoordigers van de overheid ook vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen/organisaties en het bedrijfsleven te laten zetelen.

4.6. Daarbij dringt zich dus de vraag op of leden van een adviescommissie mogen bestaan uit andere vertegenwoordigers dan die van gemeenten. Wij schatten in dat deze vraag bevestigend moet worden beantwoord. Artikel 24 lid 4 Wgr bepaalt namelijk dat de leden van een commissie een vergoeding kunnen ontvangen voor

het bijwonen van vergaderingen van de commissie. Deze vergoeding geldt alleen voor leden die geen raadslid, wethouder of burgemeester zijn.

4.7. De onderstreepte passage impliceert dat leden van een adviescommissie ook een niet raadslid, wethouder of burgemeester kunnen zijn. Wij vinden hierin een aanwijzing dat de samenstelling van de Achterhoek Board zoals beoogd met de conceptregeling niet in strijd is met de Wgr.

5. Thematafels

5.1. Ten aanzien van de zogenaamde Thematafels verdient het onzes inziens eveneens aanbeveling om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag wat voor soort commissie de Thematafels zijn in de zin van artikel 24 Wgr. Dat maakt namelijk uit voor de bevoegdheid tot het instellen van de betreffende adviescommissie. Ook voor deze commissie geldt dat deze door het wettelijk aangewezen commissie (algemeen bestuur, dagelijks bestuur of de voorzitter) moet worden ingesteld, maar dat het wel is toegestaan om in de gemeenschappelijke regeling te omschrijven hoe die commissie vervolgens moet worden ingevuld.

Bevoegdheden

5.2. Net als wij hebben opgemerkt bij de Achterhoek Raad en de Achterhoek Board kan een commissie van advies niet worden ingesteld in/krachtens de gemeenschappelijke regeling zelf. Hiervoor is een instellingsbesluit van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur of de voorzitter vereist. De tekst van het concept moet hierop worden aangepast.

Samenstelling

5.3. Ook bij de Thematafels geldt dat de samenstelling van een dergelijke adviescommissie niet expliciet in de Wgr is geregeld. Gelet op het bepaalde in artikel 24 lid 4 Wgr, welk artikel de mogelijkheid van een vergoeding voor deelname aan deze commissie voorschrijft voor leden die geen raadslid, wethouder of burgemeester zijn, wijst er op dat de leden van Thematafels kunnen bestaan uit vertegenwoordigers van de overheid (niet bestuurlijke ambtenaren?), maatschappelijke instellingen/organisaties en het bedrijfsleven. Wij vinden hierin een aanwijzing dat de samenstelling van de Thematafels zoals beoogd met de conceptregeling niet in strijd is met de Wgr.

6. Conclusie ten aanzien van de juridische legitimiteit

6.1. De beoogde opzet is in hoofdlijnen in overeenstemming met de wet, met dien verstande dat de conceptregeling nog aanpassing en verduidelijking behoeft op de volgende onderdelen:

a) De status van de Achterhoek Raad, de Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels is onduidelijk. Uit de regeling zelf blijkt niet of deze commissies moeten worden aangemerkt als een bestuurs- of een adviescommissie.

b) een commissie zoals de Achterhoek Raad, de Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafel kan niet worden ingesteld in/krachtens de gemeenschappelijke regeling zelf. Hiervoor is een instellingsbesluit van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur of de voorzitter vereist.

c) Het is onduidelijk welke bevoegdheden mogelijk (kunnen) worden overgedragen van het Algemeen bestuur en het Dagelijks Bestuur aan de Achterhoek Raad.

d) De conceptregeling van artikel 22 lid 2 gaat verder dan artikel 25 lid 2 Wgr, omdat krachtens het concept pas tot het instellen van de Achterhoek Raad kan worden overgegaan nadat van elk der gemeenteraden een verklaring van geen bezwaar is verkregen. Dat zou betekenen dat één gemeente door het niet verlenen van een dergelijke verklaring de instelling van de Achterhoek Raad zou kunnen tegenhouden. Het is maar zeer de vraag of een dergelijke regeling geoorloofd is.

e) Er is een goede aanwijzing dat leden van een adviescommissie (Achterhoek Board en Thematafels) ook een niet raadslid, wethouder of burgemeester kunnen zijn.

6.2. Met inachtneming van de hierboven gesignaleerde aandachtspunten is onze conclusie dat een juridisch legitieme aanpassing, zoals beoogd met de 24e herziening, mogelijk zou moeten zijn.

****

Bijlage 6 bij het AB voorstel *"de Achterhoek werkt door 2.0"* van 25 april 2018

Reactie DB op externe adviezen

Het dagelijks bestuur heeft, na aanvullend overleg met de gemeenteraden van Berkelland en Oude IJsselstreek toegezegd externe deskundigen mee te laten kijken naar de bestuurskundige en juridische opzet van de vernieuwde samenwerking. De heren Rob de Greef (Proof adviseurs) en Marcel Boogers (verbonden aan Universiteit Twente) zijn vooraanstaande deskundigen op hun vakgebied en hebben het complete voorstel geanalyseerd en (hoofdzakelijk) beoordeeld op werkbaarheid, juridische houdbaarheid en democratische legitimatie.

Daarnaast heeft ook de gemeente Oude IJsselstreek een externe juridische toets uit laten voeren door de heren Van Meer en Molenaar (Dirkzwager advocaten & notarissen).

Het DB beschouwt de algemene teneur van de drie externe adviezen als positief, waarbij een aantal heldere opmerkingen is gemaakt. Hieronder staat puntsgewijs opgesomd hoe het DB de opmerkingen beoordeelt, en hoe deze (al dan niet) in het uiteindelijke voorstel vertaald zijn.

NB Ook door een aantal raadsleden zijn nog vragen gesteld. Deze zijn echter na de juridisch adviezen gekomen en worden separaat door Rob de Greef beantwoord. De antwoorden hiervan verwachten we eind maart.

Opmerkingen prof. dr. Marcel Boogers

1. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
Het eerste aandachtspunt is de verhouding tussen de besluitvorming van de gemeenteraden, Regio Achterhoek, de Board en de Achterhoek Raad. Daarbij zijn er een paar zaken die in het voorstel verduidelijking behoeven. *Als de Regio Achterhoek die de begroting vaststelt (waar elke gemeente even sterk vertegenwoordigd is) anders denkt over de besteding van budgetten dan de Achterhoek Raad die hier uiteindelijk over beslist (en waar een gewogen stemgewicht geldt), wie trekt dan aan het langste eind?*	Het vaststellen ("beslissen over") van de begroting is en blijft een bevoegdheid van het *algemeen bestuur*, nadat de gemeenteraden hun zienswijzen daarover gegeven hebben. De Achterhoek Raad bepaalt de facto de inhoudelijke koers van de samenwerking, en daar hangt inderdaad een prijskaartje aan. Het beslissen over budgetten blijft een publiekrechtelijke bevoegdheid, dus van het algemeen bestuur. Er is natuurlijk wel sprake van een (theoretische) politieke vertrouwenskwestie als de Achterhoek Raad en Board duidelijk een bepaalde richting kiezen, en het algemeen bestuur dit vervolgens "blokkeert", maar dit is in de huidige situatie natuurlijk ook al zo: het algemeen bestuur kan ook nu anders besluiten dan gemeenteraden willen.

2. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
In het verlengde hiervan dient het aanbeveling om art. 22S.3 van de nieuwe samenwerkingsregeling te heroverwegen. Dit artikel bepaalt dat de niet-gemeentelijke leden van de Board zich van stemming onthouden als het onderwerp van beraadslaging zich volgens de drie gemeentelijke leden niet leent voor besluitvorming door een ander dan de lokale overheid. *Het gevaar van deze formulering is dat het artikel kan worden misbruikt om ongewenste besluitvorming tegen te houden. Een tweede probleem is dat er dan nog maar drie boardleden beslissen. Het is daarom logischer vooraf te bepalen waar het primaat van het lokaal bestuur de doorslag hoort te geven: deze taken horen dan bij Regio Achterhoek en niet bij de Board thuis.*	Dit advies is overgenomen en conform in de samenwerkingsregeling verwerkt. Zie in dit verband ook opmerking #18 van de heer De Greef hierover.

3. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
De leden van de Board worden aangesteld en aangestuurd door een uit fractievoorzitters samengesteld regioparlement: de Achterhoek Raad. Dit geeft de Board bedoeld of onbedoeld een publiekrechtelijke legitimatie, terwijl de Board geen publiekrechtelijke bevoegdheden heeft. *Dit kan tot verwarring en onduidelijkheden leiden. Het is daarom van belang steeds helder te maken hoe de besluitvorming van gemeenten en Regio Achterhoek (waar juridisch bindende beslissingen worden genomen) zich verhoudt tot die in de Board.*	De leden van de Board worden benoemd door de gemeenteraadsleden. De voorgestelde structuur en werkwijze bieden voldoende waarborgen om de scheiding tussen bevoegdheden en taken scherp af te bakenen. De opmerking tussen de regels door -dat de Board straks gezien zou kunnen worden als een belangrijke speler op het Achterhoekse veld- onderschrijven wij. Daarom borgen we ook daar de democratische controle. Zie ook opmerking #17.

4. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
*Het laatste punt betreft de inzet van de andere twee O's: de ondernemers en (onderwijs-) instellingen. De Board heeft geen publieke bevoegdheden maar beslist wel over de inzet van publieke middelen. Dit terwijl de overheid 4 van de 1 (*inmiddels 5 van de 11*) zetels in de Board inneemt.* *Welke (principe-) afspraken zijn gemaakt over de financiering en de inzet van andere middelen door bedrijven en instellingen aan het realiseren van de agenda Achterhoek 2030?*	De Board beslist alleen over de inzet van die middelen waarvan gemeenten en algemeen bestuur van Regio Achterhoek dit via Begroting of Begrotingswijziging expliciet akkoord hebben bevonden. De afspraak is dat de ondernemers en de maatschappelijke organisaties in ieder geval mede investeren via projecten. Daarnaast is afgesproken dat de komende periode verkend wordt of er ook een structurele bijdrage aan de infrastructuur mogelijk is.

5. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
Tot slot nog een opmerking over de samenwerking met Duitsland. Volgens het voorstel krijgt deze een duidelijke plek in de regionale samenwerking, maar niet helemaal duidelijk is waar en hoe. Het is denkbaar dat Duitse bedrijven en instellingen in de Board en aan de thematafels vertegenwoordigd zijn, maar het voorstel is onduidelijk over de wenselijkheid (ook niet in de toekomst) hiervan.	In het voorstel is inmiddels opgenomen: *"de Board wordt ook verantwoordelijk voor de coördinatie van de lobby en de grens-overschrijdende samenwerking, met name gericht op Duitsland".*

6. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
De Achterhoek Raad betekent zoals gezegd de ontwikkeling van een regionale politieke ruimte. Om die te vullen moeten betrokkenen ervaring opdoen met het bespreken van regionale vraagstukken vanuit een regionaal (en niet een lokaal) perspectief. *Het verdient daarom aanbeveling om de Raad vaker dan 3 keer per jaar bijeen te laten komen. Dat de Raad bijeenkomt op de 6 wekelijkse regiodag waarop andere regionale gremia vergaderen, ligt meer in de rede.*	Dit is een goede opmerking, die we zo veel mogelijk zullen proberen uit te voeren. Het aantal van drie keer per jaar bijeenkomen is een ondergrens, die op aanvraag uitgebreid kan worden. Wat in de praktijk het beste werkt, zullen we met elkaar uit moeten gaan vinden. In het voorstel is nu dan ook opgenomen dat het bijvoorbeeld mogelijk is de Achterhoek Raad en Board ook op de *Regiodag* bijeen te laten komen.

7. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
De Raad benoemd de leden van de Board en kan ze ook ontslaan. De private deelnemers van de Board (de meerderheid van de leden) worden zo geconfronteerd met politieke risico's die vreemd voor ze zijn. De uitzonderlijke situatie dat het provinciale lid van de Board (GS-lid) wordt ontslagen, zal ook tot complicaties leiden. *Ik raad daarom aan om de ontslagmogelijkheid te vervangen door toepassing van het vertrouwensbeginsel, dat trouwens ook in het openbaar bestuur geldt. De leden van de Board hebben bij aanstelling het vertrouwen van de Raad gekregen, wat kan worden opgezegd met een motie van wantrouwen. Het is dan aan de Boardleden of aan degenen die hen hebben voorgedragen om daar eventuele consequenties aan te verbinden.* *Het is verstandig om in de regeling op te nemen dat de Board gezamenlijk verantwoordelijk is; deze collegiale verantwoordelijkheid maakt individuele Boardleden minder kwetsbaar.*	Het DB stelt voorop dat we er vanuit gaan dat de samenwerking in goede harmonie zal verlopen, de leden van de Board taakgeschikt zijn en dat zij draagvlak hebben onder hun achterban. Toch kunnen er (uitzonderlijke) situaties ontstaan waarin leden van de Board niet langer het vertrouwen genieten van de Achterhoek Raad en/of hun achterban. Uitgaan van de vertrouwensregel i.p.v. het bieden van een ontslagoptie is goed mogelijk en een elegante oplossing voor dit probleem. Het advies van de heer Boogers nemen we daarom over, voor zover het betreft de ontslagmogelijkheid door de Achterhoek Raad. Vanuit de voordragende achterban blijft wel ontslag mogelijk. De vertrouwensregel houdt in dat de leden van een uitvoerend orgaan (in dit geval: de Achterhoek Board) alleen maar hun werk kunnen uitvoeren als zij het vertrouwen hebben van diegenen die de kaders stellen (in dit geval: de Achterhoek Raad). De vertrouwensregel is (in dit verband) echter een ongeschreven regel, en komt om die reden dan ook niet terug in de samenwerkingsregeling. Het principe van de collegiale verantwoordelijkheid is een goede toevoeging. Dit betekent dat de Boardleden over en weer

	verantwoordelijk zijn voor het goed uitvoeren van de activiteiten en programma's, maar ook dat zij in principe "met één mond spreken": dat is goed voor de herkenbaarheid van de Achterhoek Board als het "gezicht" van de Achterhoek. Dit hebben we nu verwerkt als: *"De Achterhoek Board kent een collegiale verantwoordelijkheid"* Zie in dit verband ook opmerking #17 van de heer De Greef.
8. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
De Achterhoek Raad stelt de Agenda vast en de jaarplannen waarin deze worden uitgewerkt. De middelen hiervoor worden door de gemeenteraden ter beschikking gesteld. Dat gebeurt indirect door zienswijzen te geven op de begroting van Regio Achterhoek of direct door besluiten te nemen over regionale projecten met 'nieuw' budget. Hiermee zijn er twee parallelle democratische besluitvormingsprocedures ontstaan die slecht met elkaar verbonden zijn. *Bij conflicten over begrotingen en budgetten kan dit tot complicaties leiden. Dit probleem is eenvoudig op te lossen door de Achterhoek Raad een adviserende rol richting de gemeenteraden te geven.* *De Achterhoek Raad wordt zo tevens een gezamenlijke raadscommissie van alle gemeenteraden. De Achterhoek Raad adviseert de raden dan over de begroting en de budgetten (en evt. andere voorstellen) waar gemeenteraden over dienen te beslissen. Op deze manier kunnen de leden van de Raad daadwerkelijk ambassadeurs zijn van regionale samenwerking in hun gemeenteraden.*	We denken dat dit in de praktijk mee valt: we lijnen deze twee trajecten zo goed mogelijk uit, zodat het voor raadsleden (en anderen) heel "natuurlijk" is om enerzijds als lokaal raadslid zienswijzen te geven op de begroting, maar om anderzijds als lid van de Achterhoek Raad betrokken te zijn bij de richting en inhoud van de samenwerking. Dat kan elkaar juist versterken, omdat leden van de Achterhoek Raad ook als "ambassadeurs" naar de lokale raden terug kunnen koppelen. De heer De Greef heeft ook opmerkingen gemaakt over het instellen van een adviescommissie. Zie zijn opmerkingen en onze reactie daarop bij #13.

9. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
Om dit te voorkomen is het daarom van belang dat er diepgaander wordt geëvalueerd dan wordt voorgesteld. Het verdient aanbeveling om de evaluatiebepaling uit de regeling aan te scherpen. Een jaarlijkse voorgangsrapportage is niet voldoende voor een serieuze evaluatie. Een (liefst extern uitgevoerde) evaluatie van de regeling na 2 jaar biedt meer garanties voor het 'werkendeweg' verbeteren van de samenwerking.	Hierin is reeds voorzien in het voorstel, zie ook het beslispunt hierover in het AB-voorstel.

Opmerkingen mr. Rob de Greef

10. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
Hetgeen in artikel 22 lid 2 GR is bepaald, de vereiste verklaring van geen bezwaar voor instelling van de bestuurscommissie, is in strijd met artikel 25 lid 2 Wgr zoals dat sinds 2015 geldt.	Dit is een terecht opmerking. Dit was nog een artikel gebaseerd op inmiddels verouderde wetgeving. We hebben dit in de nieuwe samenwerkingsregeling aangepast op de huidige tekst van de Wgr.

11. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
De gemeenschappelijke regeling wordt problematischer vanaf het moment dat de Achterhoek Raad, het Achterhoek Board en de Achterhoek Thematafels aan bod komen. Deze organen worden namelijk bij de gemeenschappelijke regeling ingesteld en dat is iets wat de Wet gemeenschappelijke regelingen niet mogelijk maakt. Er kunnen niet zomaar organen worden ingesteld, dat moet via de weg van artikel 24 Wgr (adviescommissies) of van artikel 25 Wgr (bestuurscommissies). *In beide gevallen geldt dat het algemeen bestuur tot instelling moet overgaan. Deze bevoegdheid kan het algemeen bestuur niet delegeren aan de gemeenteraden en colleges van burgemeester en wethouders (art. 10:15 Awb), noch kunnen deze organen op andere wijze deze bevoegdheid van het algemeen bestuur uitoefenen.* *De gemeenschappelijke regeling zal op dit punt dus moeten worden aangepast. Dit betekent overigens niet dat de materiële uitgangspunten niet alsnog kunnen worden doorgevoerd. Het gaat om een minimale, vooral technische aanpassing in de zin dat het algemeen bestuur tot instelling bevoegd is.*	Hier speelt een principieel juridisch vraagstuk, waarvan verschillende interpretaties mogelijk zijn. Het gaat daarbij om de vraag of alle gremia die wij in onze Achterhoekse samenwerkingsregeling een plek willen geven ook al benoemd moeten zijn in de Wgr. De Wgr biedt expliciet twee mogelijke formele "structuren" waarin de nieuwe gremia vervat zouden kunnen worden: 1. Een adviescommissie (art. 24 Wgr) 2. Een bestuurscommissie (art. 25 Wgr) De redeneerlijn van de heer De Greef gaat uit van de interpretatie dat de drie nieuwe gremia per definitie bedoeld moeten zijn als één van deze twee soorten commissies en stelt niet (noch beantwoord) de vraag of de gremia wel als dergelijke commissies bedoeld zijn. ***Het DB gaat ervan uit dat Achterhoek Raad, Board en Thematafels niet als een van bovengenoemde commissies bedoeld zijn. Belangrijkste punt dat dit onvoldoende recht doet aan de bedoeling en de geest van de vernieuwde samenwerking: zo zou in dat systeem de Achterhoek Raad en Achterhoek Board formeel gezien een adviescommissie van het algemeen bestuur worden. Het is mogelijk buiten de formele gremia in de Wgr te blijven omdat genoemde Board, Achterhoek Raad en de Thematafels zij geen enkele publiekrechtelijke bevoegdheid krijgen, en dus ook niet gezien moeten worden als organen zoals benoemd in de Wgr.*** Dit vraagt dus om een andere invalshoek. ***In de kern komt het neer op de vraag of de Wgr ruimte biedt om ook andere organen dan de in de Wgr-genoemden in het leven te roepen, en deze vervolgens te verankeren in de regionale samenwerkingsregeling. Het DB is van mening dat dit mogelijk is zonder in te gaan tegen de bedoeling van de wet .*** Ook in de voorbereidende fase (met de gemeentelijke juristen) was deze lijn voor het merendeel te volgen: "*Ik kan in de wet maar ook niet in de Memorie van Toelichting terug vinden dat het niet is toegestaan iets aanvullends te regelen op hetgeen formeel (AB/DB/VZ) in de Wgr is geregeld... In mijn beleving zijn de 'afspraken' over de board, het radenforum en de thematafels dus niet in strijd met de wet*."

	-gemeentelijk jurist 1- *"Centraal staat ook m.i. de vraag of het systeem van de Wgr. toestaat dat "gremia" als forum, board en thematafels een basis krijgen in de regeling. Naar mijn mening is er sprake van strijd met de wet zodra aan dergelijke "informele" gremia bevoegdheden worden toegekend die de wet exclusief aan andere (in de Gemeentewet of in de Wet gemeenschappelijke regelingen) genoemde bestuursorganen toewijst (inclusief eventuele wettelijk mogelijkheden van delegatie of mandaat).* *Zolang die gremia enkel adviseren of overleggen lijkt mij dat niet per se in strijd met het systeem van de Wgr. Het moet wel volstrekt duidelijk zijn dat aan die gremia geen "verboden" bevoegdheden zijn overgedragen"* -gemeentelijk jurist 2- Echter, ook het tegengeluid (dat het verhaal van de heer De Greef onderschrijft) was te horen: *"Bezien vanuit het perspectief van het gesloten stelsel van de Wgr (de wet regelt de inrichting van "andere openbare lichamen", zie art. 134 Grondwet) dringt dan onmiddellijk de vraag op wat deze organen "zijn". Vast staat dat het niet gaat om een andere naam voor AB, DB of voorzitter zodat het logischerwijs (het staat ook in hoofdstuk VIIIa van de regeling) moet gaan om commissies als bedoeld in artikel 24 of 25 Wgr….* *Verankering in de regeling acht ik in de huidige vorm … in strijd met de wet."* -gemeentelijk jurist 3- Kortom: de oplossing die de Greef aanbrengt ("regel het in commissies, laat het AB die instellen") is juridisch goed te implementeren, maar daarbij doen we onvoldoende recht aan de bedoeling en de geest van de vernieuwde samenwerking: zo zou in dat systeem de Achterhoek Raad en Achterhoek Board formeel gezien een adviescommissie van het algemeen bestuur worden. Bovendien is deze gevoelsmatige ondergeschiktheid onwenselijk richting de andere O-partners. Overigens moet -in het kader van de volledigheid- vermeld worden dat er sinds 2015 geen goedkeurende verklaring van de provincie meer nodig is voor het vaststellen van een samenwerkingsregeling.

12. Wat is er opgemerkt?	Reactie:

Tot slot nog dit. De gemeenschappelijke regeling lijkt zo te zijn ingericht dat de Achterhoek Board voorstellen voorbereid, daarbij geadviseerd/ ondersteund door de Thematafels, de Achterhoek Raad stelt ze vast en de Thematafels voeren ze uit of zijn daarvoor verantwoordelijk. *Dat past niet bij het feit dat in de onderliggende stukken steeds vermeld wordt dat er geen bevoegdheden worden uitgeoefend. Die blijven immers bij de gemeenteraden, resp. algemeen bestuur en dagelijks bestuur van de Regio.* *Als dat echt waar is, dan is er ook niets om voor te bereiden of uit te voeren, laat staan om over te besluiten via stemming. Een meerderheidsstemming leidt immers niet tot gebondenheid, al helemaal niet voor degenen die tegenstemden.*	Juridisch-technisch heeft de heer De Greef hier uiteraard gelijk. Het is echter, in het licht van de grotere beweging die we met elkaar willen maken, de vraag of dat op dit moment problematisch is. De Achterhoek Raad, Board en Thematafels zijn in de geest geen gremia waar tegenstellingen het doel zijn: het gaat veel meer om het bepalen van de gemeenschappelijke richting en samen doen wat goed is voor de Achterhoek, zijn inwoners, zijn organisaties en zijn ondernemers.

13. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
De juridische status van de Achterhoek Raad is wat diffuus. Er wordt niet beoogd bevoegdheden over te dragen (delegeren) of te mandateren aan de Achterhoek Raad. In die zin is dan dus geen sprake van een bestuurscommissie ex artikel 25 Wgr. Dat zou de Achterhoek Raad een adviescommissie maken. Dat klinkt vaak negatief, maar dat hoeft natuurlijk niet. *De Achterhoek Raad kan het algemeen bestuur van de Regio Achterhoek adviezen geven hoe om te gaan met zijn bevoegdheden. Dat kunnen zwaarwegende adviezen zijn die het algemeen bestuur slechts gemotiveerd naast zich kan neerleggen. Op die manier ontstaat een vorm van politieke binding die noodzakelijk zal zijn om het geheel te laten werken. Van juridische binding kan nimmer sprake zijn, dan moeten bevoegdheden wel degelijk overgedragen worden.*	Het AB wil deze redeneerlijn van de Greef niet overnemen. Een adviescommissie is in de WGR ondergeschikt aan het algemeen bestuur. Het is niet wenselijk de Achterhoek Raad ondergeschikt te maken aan het algemeen bestuur. Dit is ook niet in de geest van de bedoeling van de Achterhoek Raad. Zie ook opmerking #11.

14. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
Toch lijkt de Achterhoek Raad wel degelijk beslissingen te nemen. Daartoe wordt immers bepaald dat hij bij gewone meerderheid beslist (art. 22g lid 2 GR). Om die reden hebben de leden ook gewogen stemrecht naar rato van hun aantal zetels in de gemeenteraad (art. 22g lid 3 GR). Op die manier wordt recht gedaan aan de positie die een fractie in de gemeenteraad inneemt, en daarmee tot op zekere hoogte ook aan het resultaat van de gemeenteraadsverkiezingen. *En de Achterhoek Raad moet instemmen met beslissingen die door de Achterhoek Board worden voorbereid, zoals de meerjarenvisie, jaarplannen e.d. Wat betekent deze instemming? Kan het algemeen bestuur anders niet besluiten? Een adviesbevoegdheid kan nooit zover gaan dat de weigering advies te geven (omdat niet besloten wordt hoe het advies moet luiden) leidt tot het feit dat geen besluitvorming plaatsvindt.*	De Achterhoek Raad is een gremium dat nergens formeel over besluit (net zoals Achterhoek Board en Thematafels), maar wel het belangrijke doel dient van politiek richting geven bij jaarplannen. Vergelijk het bijvoorbeeld met een coalitie-akkoord: in strikt juridische zin heeft zo'n akkoord geen status, maar in de praktijk is het één van de belangrijkste documenten waar gemeenten hun politieke en beleidsmatige keuzes op baseren. In die zin is het "instemmen" van de Achterhoek Raad een politieke instemming. De boodschap is dat de Achterhoekse fractievertegenwoordigers zich (al dan niet) committeren aan plan X en visie Y. De Board moet hier vervolgens mee aan de slag, binnen de kaders en middelen waarover lokale gemeenten (formeel) hebben besloten. Als er geen instemming is van de Achterhoek Raad op een bepaald jaarplan (of het hele jaarplan) is er dus geen politiek vertrouwen, en kan de Board (of in strikt formele zin, het algemeen bestuur) dus niet aan de slag met de uitvoering. Het zou dan wel vreemd zijn als er voor de formele kant (budgetkant) wél een politieke meerderheid te vinden zou zijn. Een lid van de Achterhoek Raad is immers ook een raadslid in een gemeente.

15. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
Tot slot valt nog op dat in de begeleidende stukken ook gesproken wordt over de rol die de leden van de Achterhoek Raad jegens de gemeenteraad hebben. Daarover is niks in de gemeenschappelijke regeling terug te vinden. *Gaan er voorstellen van de Achterhoek Raad rechtstreeks naar de gemeenteraden (evt. door tussenkomst van het college van burgemeester en wethouders) of loopt dit dan weer via het algemeen bestuur (evt. door tussenkomst van het dagelijks bestuur). De gemeenschappelijke regeling bepaalt hieromtrent helemaal niets.*	Dit is een terecht punt. In het huidige voorstel is daarom een overzicht opgenomen van wie welke stukken, wanneer krijgt en met welk doel.

16. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
Wanneer de Achterhoek Raad iets beslist wat in het algemeen bestuur moet worden vastgesteld, dan betekent dit nog niet automatisch dat het algemeen bestuur hetzelfde besluit neemt. In het algemeen bestuur zitten straks uitsluitend nog burgemeesters, althans dat wordt beoogd. *Zij vertegenwoordigen daarbij echter hun eigen gemeenteraad (art. 16 Wgr), dus ze kunnen niet zomaar instemmen, wanneer de gemeenteraad dat toch niet wil (het is denkbaar dat er een meerderheid in de Achterhoek Raad voor een bepaalde beslissing is, maar dat de betreffende gemeente dit niet wil). Als dit voor meerdere burgemeesters geldt, dan kan het algemeen bestuur niet positief besluiten*.	Deze constatering is juist, maar dit is niet anders dan nu al het geval is. Ook nu al kan één AB-lid of een gemeente een minderheidsstandpunt innemen dat afwijkt van de rest van de gemeenten. Dat is ook niet problematisch, dat is een rechtstreeks gevolg van het werken in een stelsel met democratische vertegenwoordiging. Er zou echter (op zijn zachtst gezegd) wel sprake zijn van een bijzondere situatie wanneer er een gewogen meerderheid van de Achterhoek Raad vóór plan X is, terwijl later blijkt dat een meerderheid van de individuele raadsleden tegen plan X is, en daarmee ook zijn AB-lid "op pad stuurt". Wij vragen ons dus af in hoeverre dit in de praktijk echt een probleem gaat worden.

17. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
De keuze van werken met een voordracht vanuit een achterban en benoeming en ontslag door de Achterhoek Raad is erg ongelukkig. Dit lijkt te impliceren dat de leden van de Achterhoek Board verantwoording schuldig zijn aan de Raad. *Wanneer men wil dat participanten uit het bedrijfsleven, van de maatschappelijke instellingen of van de provincie zich ook (moreel) gebonden achten aan de beslissingen in de Board, dan moeten de mensen daar ook echt als vertegenwoordiger van hun achterban zitten. Dat betekent benoeming en ontslag door die achterban.* *Het provinciebestuur zal niet (meer) mee willen werken wanneer een gedeputeerde door de Achterhoek Raad in een openbare vergadering ontslagen kan worden. Hetzelfde zal gelden voor kopstukken uit het bedrijfsleven of van maatschappelijke organisaties*.	De heer De Greef snijdt hier -terecht- hetzelfde punt aan als de heer Boogers (#3,7). Gelet op de argumenten hiervoor kiest het AB voor het werken met de vertrouwensregel, en dus niet met een in de samenwerkingsregeling "ingebakken" mogelijkheid tot ontslag door de Achterhoek Raad. Vergelijk het met de vertrouwensregel tussen gemeenteraad en wethouder: daar geldt ook dat bij het ontbreken van voldoende vertrouwen de wethouder allereerst zélf zijn ontslag dient te nemen (art. 49 Gemeentewet).

18. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
In het verlengde daarvan ligt de besluitvorming van de Board. Ieder lid heeft één stem, dus ook de "niet-overheidsleden". Maar de voorzitter en de twee leden afkomstig van de gemeenten kunnen beslissen dat de andere leden geen gebruik mogen maken van hun stemrecht wanneer zij vinden dat de besluitvorming zich niet leent voor beslissingen van anderen dan lokale bestuurders (de gedeputeerde heeft dan immers ook geen stemrecht). *Dit is een zeer onwenselijke bepaling, die politieke problemen kan vergroten. Indien de 3 lokale bestuurders immers hun zin willen doordrijven zonder dat zij een meerderheid hebben (3 van de 10 stemmen immers), dan kunnen zij via deze bepaling alsnog hun zin doordrijven. Dat zal de samenwerking niet ten goede komen. Er moet een heldere keuze gemaakt worden: of iedereen heeft stemrecht en beslist zodoende mee, of alleen de lokale overheden beslissen en de andere partijen nemen uitsluitend aan de beraadslaging deel.*	Dit advies neemt het AB over, vanwege de argumenten zoals genoemd onder #2.

Opmerkingen mr. Bart van Meer (extern advies i.o.v. gem. Oude IJsselstreek)
Hieronder staan alleen de opmerkingen die niet (in min of meer vergelijkbare vorm en van min of meer gelijke inhoud) al gemaakt waren door de heer Boogers en de heer De Greef.

19. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
Wij adviseren in ieder geval om in de regeling nadrukkelijk de hoedanigheid van deze commissies te benoemen door in hoofdstuk VIIIa, VIIIb en VIIIc een verwijzing te maken naar artikel 21 of 22 van de regeling. Voor dit moment gaan wij er vanuit dat de Achterhoek Raad moet worden aangemerkt als een bestuurscommissie en de Achterhoek Board alsmede de Thematafels als adviescommissies.	Zie #11

20. Wat is er opgemerkt?	Reactie:
Het verdient wat ons betreft aanbeveling om duidelijkheid te verkrijgen wat voor soort commissie de Achterhoek Board is in de zin van artikel 24 Wgr. Dat maakt namelijk uit voor de bevoegdheid tot het instellen van de betreffende advies-commissie. *Daarbij merken wij voor de goede orde op dat een adviescommissie door het wettelijk aangewezen commissie moet worden ingesteld, maar dat het wel is toegestaan om in de gemeenschappelijke regeling te omschrijven hoe die commissie vervolgens wordt ingevuld.*	Zie #11

.

De Achterhoek werkt door

Naar een nieuwe manier van regionale samenwerking

Samenwerken

Woon je in de Achterhoek, dan woon je in eerste instantie in je buurtschap, dorp of stad. Maar direct daarna ben je inwoner van deze streek: de Achterhoek. Dat is de beleving van onze inwoners en van onze bedrijven en maatschappelijke organisaties.
Vanuit het besef dat de toekomst van onze regio onze gezamenlijke zorg is, sloegen zo'n tien jaar geleden ondernemers, onderwijsinstellingen, woningcorporaties, zorginstellingen, inwoners en overheid de handen ineen. Samen maakten we de Achterhoek Agenda2020 en inmiddels is een stroom aan initiatieven en projecten gerealiseerd, die onze regio blijvend versterken.
Naast deze concrete opbrengst heeft de afgelopen tien jaar één ding duidelijk gemaakt: samenwerken is – inderdaad - dè manier om de grote opgaven in de Achterhoek het hoofd te bieden. En dus kijken we nu gezamenlijk verder vooruit.

Agenda 2030

Sinds het maken van de Agenda2020 is er veel gebeurd en is veel nieuwe informatie beschikbaar gekomen over de staat van de Achterhoek. Bovendien komt 2020 rap dichterbij. Daarom vond van september 2017 tot maart 2018 een interactief proces plaats om te bepalen wat de belangrijkste thema's en uitdagingen voor de komende jaren zijn. Honderden actieve en betrokken Achterhoekers deden mee, al dan niet professioneel. Het resultaat: de ToekomstKrant*, waaruit we kunnen putten voor de nieuwe Agenda2030.
Het draaiende houden en versterken van de economie blijft de belangrijkste opgave op de Agenda2030. Dat vraagt om een aantal randvoorwaarden. Om de agenda handen en voeten te geven, hebben we zes thema's gekozen waarmee we als overheid, ondernemers en maatschappelijke organisaties (de drie O's) aan de slag gaan:

- Smart Werken en Innovatie
- Onderwijs en Arbeidsmarkt
- Vastgoed en Woningmarkt
- Mobiliteit en Bereikbaarheid
- Circulaire economie en Energietransitie
- Zorginnovatie

**Zie www.regioachterhoek.nl/toekomsttoer.*

Een nieuwe Regio Achterhoek

Het realiseren van de Agenda2030 zal bepaald geen sinecure zijn. Daarnaast wordt een sterke wens èn noodzaak gevoeld om de vraagstukken in onze regio breed, slagvaardig en efficiënt aan te pakken. Hiervoor wordt een versterkte samenwerking tussen de drie O's voorgesteld, met als basis de bestaande Regio Achterhoek. De nieuwe samenwerkingsstructuur is er op gericht dat we zowel onze gezamenlijke agenda als onze samenwerking 'smart' organiseren: bij SmartHub Achterhoek past 'smart governance'.

Hoe ziet de nieuwe samenwerking eruit?

De nieuwe, versterkte samenwerkingsstructuur bestaat uit een Achterhoek Raad, Achterhoek Board, Achterhoek Thematafels en Regio Achterhoek. We kunnen met deze nieuwe organisatiestructuur concreet aan de slag én 'werkendeweg' komen tot een steeds betere, effectievere samenwerkingsvorm. Niet onbelangrijk is dat de nieuwe structuur kan rekenen op een breed draagvlak bij de betrokken overheidsinstellingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Achterhoek Raad

Voor de grote opgaven waar we voor staan is bestuurlijke slagkracht nodig. Daarom nemen raadsleden uit alle Achterhoekse gemeenten deel aan de Achterhoek Raad. Samen bepalen zij de globale koers voor de Achterhoek. Zo is het aan de Raad om in te stemmen met de inhoudelijke

kaders en thema's en de visie op de regionale samenwerking. De afzonderlijke raadsleden functioneren daarbij als 'ambassadeurs' naar hun eigen lokale gemeenteraden.
De Achterhoek Raad stuurt nadrukkelijk aan de voorkant van het proces, door het vaststellen van de Achterhoek Agenda, de Jaarplannen en de evaluaties die door de Achterhoek Board worden voorbereid. Het is ook de Raad die de leden van de Achterhoek Board benoemt, op voordracht van het algemeen bestuur van de Regio en de achterbannen van de ondernemers en de maatschappelijke organisaties.

Organisatie
De Achterhoek Raad bestaat uit één vertegenwoordiger per raadsfractie van elke gemeente. Iedere vertegenwoordiger krijgt zoveel 'stempunten' als zijn fractie raadsleden kent.
De Achterhoek Raad wordt voorgezeten door de voorzitter van Regio Achterhoek. De Raad vergadert minimaal drie keer per jaar en de bijeenkomsten zijn openbaar.

Achterhoek Board
De Achterhoek Board bestaat uit vertegenwoordigers van de drie O's en is het gezicht van de Achterhoekse samenwerking. De Board schakelt voortdurend tussen de Achterhoek Raad en de Thematafels. Zo bereidt de Board de vergaderingen van de Raad voor en verzorgt de stukken daarvoor, zoals de Achterhoek Agenda, Jaarplannen, voortgangsverslagen en evaluaties. De Board ziet verder toe op de voortgang en de terugkoppeling vanuit de Thematafels richting de Raad, en omgekeerd. Speciale taak van de Achterhoek Board is de coördinatie van de lobby en de grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland.

Organisatie
De ondernemers en de maatschappelijke organisaties leveren elk drie afgevaardigden in de Board. De drie afgevaardigden namens de maatschappelijke organisaties vertegenwoordigen het onderwijs, de zorg en de woningbouwcorporaties in de regio. De drie afgevaardigden namens de ondernemers vertegenwoordigen VNO-NCW Achterhoek, MKB-Midden en SIKA.
De overheid levert drie wethouders uit alle deelnemende gemeenten, plus één gedeputeerde van de provincie Gelderland. De leden van de Board worden benoemd door de Achterhoek Raad.
De Achterhoek Board wordt, net als de Achterhoek Raad, voorgezeten door de voorzitter van Regio Achterhoek. De Achterhoek Board vergadert minimaal vier keer per jaar.

Achterhoek Thematafels
De zes Achterhoek Thematafels zijn bestuurlijke werkgroepen die elk een thema van de Agenda2030 onder hun hoede hebben. De Thematafels leveren inhoudelijke bijdragen aan de Agenda2030 en het Jaarplan en zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren hiervan. De Thematafels informeren de Achterhoek Raad over de inhoud en de voortgang. Daarnaast kunnen nieuwe initiatieven vanuit de Thematafels ontstaan.

Organisatie
De Achterhoek Thematafels bestaan uit vertegenwoordigers van de drie O's, per Tafel minimaal één vertegenwoordiger van elk. De eerste keer gebeurt de samenstelling op voordracht vanuit de drie O's, daarna kunnen de leden van de Thematafels zelf de verdere bezetting bepalen. Het zijn bestuurlijke tafels, dus alleen bestuurders of directeuren van bedrijven en instellingen en leden van het college van burgemeesters en wethouders nemen deel aan een Thematafel.
Elke Thematafel kiest een voorzitter uit haar midden; deze krijgt ondersteuning van een programmaregisseur en een projectmedewerker van Regio Achterhoek.

Algemeen en dagelijks bestuur Regio Achterhoek
In de nieuwe structuur zijn de rollen van het algemeen en dagelijks bestuur vooral gericht op het mogelijk maken van de samenwerking. De Achterhoek Board bepaalt immers samen met de Achterhoek Raad de inhoudelijke koers van de samenwerking. Het algemeen bestuur zal zich daarom meer richten op werkzaamheden als de begroting, taken op het gebied van personeelszaken, financiën, automatisering, huisvesting, administratie- en archieftaken, communicatie en subsidies en –werving. Het dagelijks bestuur blijft onder meer verantwoordelijk voor het voorbereiden en

toezenden van de begroting van Regio Achterhoek, het voorbereiden van vergaderingen van het algemeen bestuur en de dagelijkse gang van zaken.

Organisatie
Vanuit het idee dat het algemeen bestuur minder 'politiek' wordt, is het wenselijk algemeen bestuursleden te benoemen die gewend zijn boven de partijen te staan. Vandaar de keuze voor alleen burgemeesters. Elke gemeenteraad kan zijn eigen burgemeester voordragen en dat betekent een algemeen bestuur van zeven burgemeesters. Het dagelijks bestuur bestaat uit de gekozen voorzitter, plus twee andere leden uit het algemeen bestuur.

Meer informatie over Regio Achterhoek en over de nieuwe samenwerkingsstructuur vindt u op http://regio-achterhoek.nl

Colofon
Uitgave Regio Achterhoek, april 2018
Tekst:
Vormgeving:

gemeente Berkelland

Zaaknummer : 218952

Raadsvergadering : 12 juni 2018

Onderwerp : Benoeming accountant

Collegevergadering : --
Portefeuillehouder : J.H.A. van Oostrum
Steller : M. Stel, J.A. Hildering tel: : 545-250 801/203

Te nemen besluit
1. De door de Auditcommissie op grond van artikel 25 lid 2 Gemeentewet jo art. 10 Wet openbaarheid van bestuur aan de raad opgelegde geheimhouding op bijlagen 1 en 2 te bekrachtigen.
2. Stolwijk-Kelderman Accountants te benoemen als accountant als bedoeld in artikel 213 Gemeentewet voor de boekjaren 2018- 2020 onder voorbehoud van zorgvuldige afronding van de gunningsprocedure;
3. In te stemmen met de door het college noodzakelijk te verrichten privaatrechtelijke handelingen ter uitvoering van dit besluit.

Waarom dit voorstel en wat is het effect
Het contract met de huidige accountant loopt af. Daarom zijn we op zoek naar een nieuwe accountant via een openbare aanbesteding.
Het effect is dat er continuïteit is in de beoordeling van de jaarrekeningen.
De aanbesteding is gedaan voor de periode van 2018-2022. De contractering vindt in eerste instantie plaats voor drie jaar (2018-2020). Daarna is verlenging mogelijk met twee jaar (2021 en 2022).

Argumentatie:
1) De gemeente is verplicht om de jaarrekening te laten controleren. Gezien de omvang van het contract is openbare aanbesteding de voorgeschreven werkwijze om tot contractering te komen.
2) De aanbesteding is gedaan voor een periode van vijf jaar. Een contract voor vijf jaar is een relatief lange periode. Daarom is gekozen om eerst een contract te sluiten voor drie jaar. Daarna is verlenging mogelijk met twee jaar. Zo is er na drie jaar een mogelijkheid het contract stop te zetten of te continueren, afhankelijk van de kwaliteit van het werk en de kwaliteit van de onderlinge communicatie.
3) Op basis van prijs en kwaliteit zijn de inschrijvingen beoordeeld. Stolwijk-Kelderman Accountants scoorde hierbij de meeste punten. Daarom adviseert de Auditcommissie om Stolwijk-Kelderman Accountants te benoemen als accountant voor de jaarrekeningen van 2018-2020.
4) Bijlagen 1 en 2 bevatten vertrouwelijke informatie en dienen daarom geheim te blijven. De Auditcommissie heeft op grond van artikel 25 lid 2 Gemeentewet de bevoegdheid aan de raad geheimhouding op te leggen als er sprake is van een belang als bedoeld in art. 10 Wet openbaarheid van bestuur. Daarvan is sprake nu het gaat om (lid 2 sub g): het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden. De Aanbestedingswet bevat verder bijzondere bepalingen ten aanzien van de geheimhouding. Artikel 2.57 van de Aanbestedingswet 2012 bepaalt dat een

---

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
Afhandelingsvoorstel voor raad:
0 hamerstuk
0 bespreekstuk
0 anders, nl

Raadsvergadering
0 zonder hoofdelijke stemming
0 met algemene stemmen
0 stemmen voor, stemmen tegen
0 aangenomen
0 verworpen
0

aanbestedende dienst vertrouwelijke informatie die hem door een ondernemer is verstrekt niet openbaar mag maken. Ook mogen bepaalde gegevens betreffende de gunning niet openbaar gemaakt worden (artikel 2.138) als rechtmatige commerciële belangen van ondernemers zouden kunnen worden geschaad of als dit afbreuk zou kunnen doen aan de eerlijke mededinging.

Kanttekeningen en risico's
Er hebben zich drie inschrijvers gemeld. Hier zitten accountantskantoren bij waar wij geen ervaring mee hebben. We weten van tevoren niet welke kwaliteit de accountantskantoren in de praktijk leveren en hoe de samenwerking en communicatie gaat lopen. Dat is een risico. Om dit risico te beperken is een evaluatie na drie jaar ingebouwd met de mogelijkheid het contract dan niet te verlengen.

Kanttekening 1: de aanbesteding is uitgevoerd in samenwerking met de Auditcommissie, de ambtelijk adviseurs en de inkoopadviseur. De beoordeling is gedaan door de beoordelingscommissie die bestaat uit leden van de Auditcommissie en medewerkers uit de ambtelijke organisatie.

Kanttekening 2: de benoeming door de gemeenteraad is onder het voorbehoud van het zorgvuldig afronden van de gunningsprocedure. De offerte wordt eerst voorlopig gegund. Na een stand-still periode kan de offerte definitief gegund worden.

Financiën
De kosten voor de accountantscontrole zijn opgenomen in de begroting van 2018 en zullen worden opgenomen in de begrotingen van volgende jaren.

Communicatie
Het raadsvoorstel is openbaar maar de bijlage informatie is geheim. Zie voor verdere informatie de argumenten.

Ter uitvoering van het raadsbesluit zal het college overgaan tot een voorlopige gunning. Bij een voorlopige gunning is er nog bezwaar mogelijk.

Initiatief, participatie en rol gemeente
Er was geen aanleiding om de inwoners te betrekken bij deze aanbesteding.

De offerteaanvraag is tot stand gekomen in overleg met de Auditcommissie, griffie en de ambtelijke organisatie (waaronder een inkoopadviseur). De offerteaanvraag gaat in op de gemeente Berkelland, het aanbestedingskader, minimumeisen, selectiecriteria, gunningscriteria, beoordelings- en gunningsprocedure en het programma van eisen.

De offertes konden uiterlijk tot en met 18 mei jl. in de digitale kluis van TenderNed.nl geplaatst worden. Er zijn in totaal drie offertes geplaatst. De offertes zijn beoordeeld door de beoordelingscommissie bestaande uit een aantal raadsleden en drie ambtenaren van de ambtelijke organisatie aan de hand van de criteria uit de offerte aanvraag. Nadere informatie vindt u in de bijlagen behorende bij dit voorstel.

Planning en evaluatie
Na drie jaar vindt evaluatie van de dienstverlening plaats.

de griffier,	de burgemeester,
J.A.. Bannink.	drs. J.H.A. van Oostrum.

gemeente Berkelland

Raadsvergadering : 12 juni 2018

De raad van de gemeente Berkelland;

gelet op artikel 25 lid 2 Gemeentewet jo. Artikel 10 Wet openbaarheid van bestuur en artikel 25 lid 3 Gemeentewet;

gelezen het advies van de Auditcommissie en het voorstel van de griffie van 7 juni 2018;

b e s l u i t :

1. de door de Auditcommissie op grond van artikel 25 lid 2 Gemeentewet jo art. 10 Wet openbaarheid van bestuur aan de raad opgelegde geheimhouding op bijlagen 1 en 2 te bekrachtigen;
2. Stolwijk-Kelderman Accountants te benoemen als accountant als bedoeld in artikel 213 Gemeentewet voor de boekjaren 2018- 2020 onder voorbehoud van zorgvuldige afronding van de gunningsprocedure;
3. in te stemmen met de door het college noodzakelijk te verrichten privaatrechtelijke handelingen ter uitvoering van dit besluit.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
12 juni 2018

de griffier, de voorzitter,